

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI**

**OSMANİYE İLİ AĞIZLARI VE SÖZ VARLIĞI
(İNCELEME - METİNLER - SÖZLÜK)**

**Hazırlayan
Murat GÖK**

**Danışman
Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN**

Doktora Tezi

**Aralık 2018
KAYSERİ**

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI**

**OSMANİYE İLİ AĞIZLARI VE SÖZ VARLIĞI
(İNCELEME - METİNLER - SÖZLÜK)**

(Doktora Tezi)

**Hazırlayan
Murat GÖK**

**Danışman
Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN**

**Aralık 2018
KAYSERİ**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Murat GÖK

YÖNERGEYE UYGUNLUK

Osmaniye İli Ağzları ve Söz Varlığı (İnceleme-Metinler-Sözlük) adlı doktora tezi Erciyes Üniversitesi Lisansüstü tez önerisi ve Tez Yazma Yönergesi'ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Murat GÖK

Danışman

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN

Türk Dili ve Edebiyatı ABD Başkanı

Prof. Dr. Hülya ARGUNŞAH

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN danışmanlığında Murat GÖK tarafından hazırlanan **Osmaniye İli Ağızları ve Söz Varlığı (İnceleme-Metinler-Sözlük)** adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında **Doktora** tezi olarak kabul edilmiştir.

14/12/2018

JÜRİ:

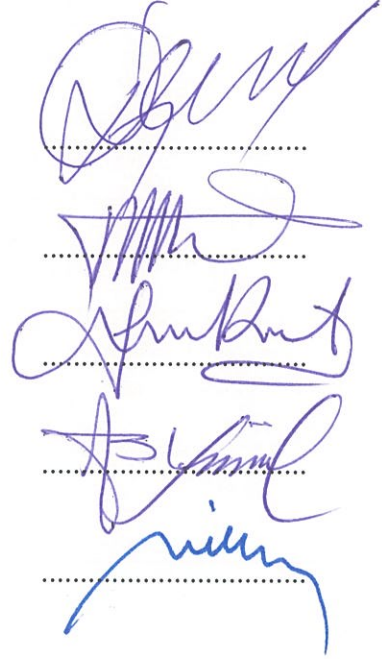
Danışman : Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN

Üye : Prof. Dr. Mustafa ARGUNŞAH

Üye : Prof. Dr. Havva SELÇUK

Üye : Prof. Dr. Bilal YÜCEL

Üye : Prof. Dr. Nadir İLHAN

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 24.12.2018 tarih ve 50 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

24.12. /2018

Prof. Dr. Celaludin CELİK
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Ağız bilimi; derleme amaçlı saha çalışması, derlemeden elde edilen malzemeden metin oluşturulması, metinden hareketle tespit edilen bulgulardan yola çıkılarak dil bilgisi çalışması, coğrafi yapıya ve boylara dayalı karşılaştırmalı dil-lehçe ilişkilerinin ortaya çıkarılması alanlarında dört kısımdan oluşan, ayrıntılı çalışmayı gerektiren ve emek isteyen bilim dallarından biridir. Bu açıdan bakıldığında ağız bilimi birçok bilim dalıyla ilişkilidir. Ağız bilimi araştırmalarının temel kaynağı toplum içinde yaşayan insandır. Bu bakımdan insan nasıl değişiyor ve geliyorsa ağız çalışmaları da devamlı gelişmeye ve değişmeye açık bir yapıdadır.

Ağız çalışmaları toplum incelemesi olarak çok değişik bilgi ve bulgular elde ettiği için çok değişik bilimlere de kaynaklık etmektedir. Yaşayan halk üzerinde farklı zamanlarda yapılan çalışmalarda farklı sonuçlar elde edilebilmektedir. Bu toplumsal bir varlık olan insanın değişken yapısından kaynaklanmaktadır. Aynı saha içerisinde yapılan ağız çalışmasının sonuçları yıllar sonra tekrar yapıldığında farklı sonuçlar elde edilebilmektedir. Bunda toplumun ve insanın değişken yapısının yanında, Türkiye'nin tarihin en eski devirlerinden beri göç yollarında olması ve farklı medeniyetlere yakınlığı etkilidir.

Bir dil coğrafi, siyasi, ekonomik, kültürel şartlarla ilişkili olarak ağızlara ayrılabilir. Bu ağızlardan biri milletin standart dili hâline gelebilir. Burada şunu söylemek gerekir ki ağız, standart dilin bozulmuş şekli değildir. Ağızlar, ana dilin zaman içinde değişik sebeplerle farklılaşmış hâlidir. Bu açıdan bakıldığında standart dil, yabancı dillerden daha çabuk ve daha çok etkilenebilmektedir. Ağız, ana dilden aldığı en eski özelliklerini muhafaza edebilmektedir. Bu açıdan ağız çalışmaları bir dilin ana karakterini tespit etmede çok faydalı veriler sunmaktadır.

Çalışmamızı Osmaniye ili ile sınırlandırdık. Çalışma 2016-2017 yıllarında tarafımızdan Osmaniye Merkez mahalleleri, Merkez köyler, Bahçe İlçesi, Düziçi İlçesi, Hasanbeyli İlçesi, Kadirli İlçesi, Sumbas İlçesi, Toprakkale İlçesi ve bunlara bağlı kasaba ve köylerden yüz yirmi yedi yerleşim yerinden derleme yoluyla elde edilen metinlerin incelenmesiyle gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada kendi derlemelerimiz dışında hiçbir derleme malzemesi kullanılmamıştır. Çalışma alanı olarak Osmaniye ilinin seçilmesinin sebebi, bu ilin çok zengin kültür birikiminin ağız özelliklerine yansıtacağını ve dolayısıyla zengin dil malzemelerine ulaşılacağını düşünmemizdir.

Osmaniye ağızlarının incelendiği çalışmamız; Osmaniye'nin tarihî, coğrafi özellikleri, inceleme, metinler ve sözlük olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır. Verileri somutlaştırmak için inceleme bölümünün sonuna haritalar yerleştirildi. İkinci bölüm inceleme kısmı ses, şekil ve cümle olarak üç bölüme ayrılmış Osmaniye İli Ağızları ile ilgili genel özellikler sonuç bölümünde özetlenmiştir. Üçüncü bölüme metinler, dördüncü bölüme kelimeler sözlüğü, Osmaniye ağızlarında tespit edilen deyim ve atasözlerinden oluşan deyimler ve atasözleri sözlüğü yerleştirilmiştir.

Bu çalışmada ilk andan itibaren özellikle kaynak kişilere ulaşmada, derlemede yardımcı olan arkadaşlarıma, dostlarıma teşekkür ederim. Hiç tanımadıkları hâlde bana kapılarını ve yüreklerini açıp beni misafir ederek bana yardımcı olan, sayıları üç yüzü bulan Osmaniye büyüklerimin, hemşehrilerimin tek tek, ayrı ayrı ellerinden öper, kendilerine şükranlarımı sunarım, Hakkın rahmetine kavuşanlara Yüce Allah'tan rahmet dilerim.

Bu çalışmanın yapılmasına vesile olan, imkân sağlayan, elimizden tutan, tıkanığımız, zorlandığımız anlarda ilmi ve irfanıyla yardımlarını bizden esirgemeyen Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN hocama yürekten teşekkür etmeyi borç bilirim.

Bilgi ve tecrübelerinden çok şey öğrendiğim hocalarım Prof. Dr. Mustafa ARGUNŞAH'a, Prof. Dr. İsmail GÖRKEM'e, Prof. Dr. Hülya ARGUNŞAH'a, Prof. Dr. Havva SELÇUK'a, Doç. Dr. Bayram DURBİLMEZ'e, Doç. Dr. Galip GÜNER'e teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmam boyunca yanımda olan, desteklerini benden esirgemeyen, bana anlayış gösteren aileme teşekkür ederim.

OSMANİYE İLİ AĞIZLARI VE SÖZ VARLIĞI (İNCELEME - METİNLER - SÖZLÜK)

Murat GÖK

Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Doktora Tezi, Aralık 2018

Danışman: Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN

KISA ÖZET

Osmaniye ili Türkiye'nin güneyinin orta kısmında bulunmaktadır. Bu çalışmada Osmaniye ağızlarını derlenme, metne geçirime, Anadolu ağızları içindeki yerini tespit etme hedeflenmiştir.

Dört bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde Osmaniye ili hakkında genel bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde Osmaniye ili ağızlarından derlenen metinlerin dil bilgisi incelemesi yapılmıştır. Bu bölümde Osmaniye ili ağızlarının ses ve şekil bilgisi ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Ses bilgisi bölümünde Osmaniye ili ağızlarında tespit edilen sesler ve bunların değişimleri ayrıntılı olarak incelenmiştir. Şekil bilgisi bölümünde kelime yapımı ve kelime çeşitleri üzerinde durulmuştur. Bu bölümde isim ve fiil çekimleri ayrıntılı incelenmiştir. Sonuç bölümünde Osmaniye ili ağızlarının ortak özellikleri, ağız bölgelerinin kendine has ağız özellikleri açıklanmıştır. İkinci bölümün sonuna Osmaniye ili ağızlarıyla ilgili haritalar eklenmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde derlenen metinlere yer verilmiştir. Dördüncü bölümde anlamı bilinmeyen veya yazı dilindeki anlamından farklı anlamlarda kullanılan kelimelerden oluşan ağız sözlüğü yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ağız bilimi, Anadolu ağızları, Batı Grubu Ağızları, Osmaniye Ağızları, Osmaniye.

**OSMANİYE DIALECTS AND VOCABULARY
(TEXT ANALYSIS- TEXT- VOCABULARY)**

Murat GÖK

Erciyes University, Social Sciences Institute

PhD Thesis, December 2018

Supervisor: Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN

ABSTRACT

Osmaniye is located in the central part of southern Turkey. In this study, it was aimed to collect the Osmaniye dialects, to determine the place in the Anatolian dialects.

In the first part of the study consisting of four sections, general information about Osmaniye province is given. In the second part, the texts compiled from the dialects of Osmaniye province were examined. In this section, the voice and shape information of the Osmaniye city dialects are discussed in detail. The voices detected in Osmaniye dialects in the phonology section and their changes are examined in detail. In the morphology section, word construction and vocabulary types are emphasized. Noun and verb conjugation are examined in detail in this section. In the conclusion section, the common features of the Osmaniye dialects, the mouth features of the dialects and their common features are explained. At the end of the second chapter maps related to the Osmaniye provinces were added.

The texts compiled in the third part of the work are included. In the fourth chapter, the oral dictionary is composed of the words of which meanings are not known or used in different meanings of the written language.

Key Words: Dialectology, Anatolian dialects, Western Group Dialects, Osmaniye dialects, Osmaniye.

İÇİNDEKİLER

OSMANİYE İLİ AĞIZLARI VE SÖZ VARLIĞI (İNCELEME-METİNLER-SÖZLÜK)

ÖN SÖZ	iv
KISA ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar	xxxviii
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	xxxvi
KISALTMALAR	xl
GİRİŞ	1-10
1. Çalışmanın Konusu ve Amacı.....	1
2. Çalışmada Kullanılan Materyal ve Yöntem.....	2
3. Osmaniye İli Üzerine Yapılan Çalışmalar	4
4. İnceleme İle İlgili Bazı Açıklamalar	9

BİRİNCİ BÖLÜM OSMANİYE İLİ

1. OSMANİYE'NİN COĞRAFI VE TARİHİ DURUMU	11-26
1.1. İlin Coğrafi Özellikleri.....	11
1.2. İlin Nüfus ve İdari Yapısı.....	13
1.3 Osmaniye'nin Tarihi	13
1.4. İlin Boylara Dayalı Yapısı	22
İKİNCİ BÖLÜM DİL İNCELEMESİ	27-407
2.1. SES BİLGİSİ	27-190
2.1.1. ÜNLÜLER	27
2.1.1.1. Normal Süreli Ünlüler.....	27
2.1.1.1.1. á Ünlüsü	27
2.1.1.1.2. â Ünlüsü	28

2.1.1.1.3. â Ünlüsü	29
2.1.1.1.4. ã Ünlüsü	29
2.1.1.1.5. é Ünlüsü	30
2.1.1.1.6. è Ünlüsü	31
2.1.1.1.7. ê Ünlüsü	33
2.1.1.1.8. ë Ünlüsü	33
2.1.1.1.9. í Ünlüsü	33
2.1.1.1.10. ï Ünlüsü	34
2.1.1.1.11. î Ünlüsü	35
2.1.1.1.12. ï Ünlüsü	35
2.1.1.1.13. ð Ünlüsü	35
2.1.1.1.14. ò Ünlüsü	35
2.1.1.1.15. ó Ünlüsü	36
2.1.1.1.16. ô Ünlüsü	36
2.1.1.1.17. ö Ünlüsü	36
2.1.1.1.18. ı Ünlüsü	37
2.1.1.1.19. ú Ünlüsü	37
2.1.1.1.20. û Ünlüsü	37
2.1.1.1.21. ü Ünlüsü	37
2.1.1.2. Uzun Ünlüler.....	38
2.1.1.2.1. Birincil Uzun Ünlüler.....	39
2.1.1.2.1.1. Türkçe Kelimelerde Birincil Uzun Ünlüler.....	39
2.1.1.2.1.2. Kelime Tabanlarında ve Eklerde Uzun Ünlüler.....	45
2.1.1.2.1.3. Vurgu ve Tonlamaya Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler	56
2.1.1.2.1.4. Alınma Kelimelerde Uzun Ünlüler	58
2.1.1.2.2. İkincil Uzun Ünlüler	64
2.1.1.2.2.1. Ses Olaylarına Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler	64
2.1.1.2.2.1.1. Ünsüz Düşmesi Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler	65
2.1.1.2.2.1.2. Hece Kaynaşması Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler.....	70
2.1.1.2.2.1.3. Ünlü Çarpışması Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler	74
2.1.1.2.2.1.4. Ünlü Düşmesi Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler.....	74
2.1.1.3. Kısa Ünlüler	75
2.1.1.4. İkiz Ünlüler (Diftong)	79

2.1.1.4.1. Eşit İkiz Ünlüler	79
2.1.1.4.2. Yükselen İkiz Ünlüler	80
2.1.1.4.3. Alçalan İkiz Ünlüler	82
2.1.1.5. Ünlü Uyumu	83
2.1.1.5.1. Kalınlık-İncelik Uyumu (Damak Uyumu)	83
2.1.1.5.1.1. Kelime Tabanlarında Kalınlık - İncelik Uyumu (Alıntı Kelimelerde) 83	
2.1.1.5.1.1.1. İlerleyici Ünlü Benzeşmesi	84
2.1.1.5.1.1.2. Gerileyici Ünlü Benzeşmesi	84
2.1.1.5.1.1.3. İlerleyici-Gerileyici Ünlü Benzeşmesi	85
2.1.1.5.1.2. Eklerde (Ek Fiil, Bağlaç, Edat) Kalınlık-İncelik Uyumu	86
2.1.1.5.1.3. Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu	91
2.1.1.5.1.3.1. Kelime Tabanlarında Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu	91
2.1.1.5.1.3.2. Eklerde Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu	92
2.1.1.5.1.3.3. Kalınlık İncelik Uyumunun Değişmesi	101
2.1.1.5.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu (Dudak Uyumu)	102
2.1.1.5.2.1. Kelime Tabanlarında Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	102
2.1.1.5.2.2. Eklerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	102
2.1.1.5.2.3. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumsuzluğu	104
2.1.1.5.2.3.1. Kelime Tabanlarında Düzlük-Yuvarlaklık Uyumsuzluğu	104
2.1.1.5.2.3.2. Eklerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumsuzluğu	104
2.1.1.5.2.4. Düzlük-Yuvarlaklık Uyum Değişmesi	107
2.1.1.6. Ünlü Değişmeleri	107
2.1.1.6.1. Kalın Ünlülerin İncelmesi	107
2.1.1.6.1.1. a > á Değişmesi	107
2.1.1.6.1.1. a > á Değişmesi	108
2.1.1.6.1.2. a > e Değişmesi	108
2.1.1.6.1.3. a > è Değişmesi	108
2.1.1.6.1.4. a > í Değişmesi	108
2.1.1.6.1.5. a > i Değişmesi	108
2.1.1.6.1.6. a > ó Değişmesi	109
2.1.1.6.1.7. a > ú Değişmesi	109
2.1.1.6.1.8. ı > í Değişmesi	109
2.1.1.6.1.9. ı > i Değişmesi	109

2.1.1.6.1.10. (a >) ı > è Değişmesi	110
2.1.1.6.1.11. o > ö Değişmesi.....	110
2.1.1.6.1.12. o > ó Değişmesi.....	110
2.1.1.6.1.13. o > u Değişmesi.....	110
2.1.1.6.1.14. u > ö Değişmesi.....	110
2.1.1.6.1.15. u > í Değişmesi	110
2.1.1.6.1.16. u > ü Değişmesi.....	111
2.1.1.6.1.17. u > ú Değişmesi.....	111
2.1.1.6.2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması.....	111
2.1.1.6.2.1. e > á Değişmesi	111
2.1.1.6.2.2. e > a Değişmesi	111
2.1.1.6.2.3. e > è Değişmesi	112
2.1.1.6.2.4. e > ı Değişmesi.....	112
2.1.1.6.2.5. e > í Değişmesi.....	112
2.1.1.6.2.6. i > ı Değişmesi	112
2.1.1.6.2.7. i > í Değişmesi	112
2.1.1.6.2.8. i > u Değişmesi	112
2.1.1.6.2.9. i > ú Değişmesi	113
2.1.1.6.2.10. i > ĩ Değişmesi	113
2.1.1.6.2.11. o > ú Değişmesi.....	113
2.1.1.6.2.12. ö > ó Değişmesi.....	113
2.1.1.6.2.13. ö > o Değişmesi.....	113
2.1.1.6.2.14. ü > ú Değişmesi.....	113
2.1.1.6.2.15. ü > o Değişmesi.....	114
2.1.1.6.2.16. ü > u Değişmesi.....	114
2.1.1.6.3. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması	114
2.1.1.6.3.1. a > o Değişmesi.....	114
2.1.1.6.3.2. a > â Değişmesi	114
2.1.1.6.3.3. a > u Değişmesi.....	114
2.1.1.6.3.4. a > ú Değişmesi.....	114
2.1.1.6.3.5. a > o Değişmesi.....	115
2.1.1.6.3.6. a > ĩ Değişmesi.....	115
2.1.1.6.3.7. e > ĩ Değişmesi.....	115

2.1.1.6.3.8. e > ö Değişmesi.....	115
2.1.1.6.3.9. e > ð Değişmesi.....	115
2.1.1.6.3.10. i > ö Değişmesi	115
2.1.1.6.3.11. ı > u Değişmesi	115
2.1.1.6.3.12. ı > ú Değişmesi	115
2.1.1.6.3.13. e > ü Değişmesi.....	116
2.1.1.6.3.14. e > ú Değişmesi.....	116
2.1.1.6.3.15. e > ê Değişmesi	116
2.1.1.6.3.16. ı > î Değişmesi	116
2.1.1.6.3.17. i > u Değişmesi	116
2.1.1.6.3.18. i > î Değişmesi.....	116
2.1.1.6.3.19. i > ü Değişmesi	116
2.1.1.6.4. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi.....	117
2.1.1.6.4.1. o > a Değişmesi.....	117
2.1.1.6.4.2. o > å Değişmesi.....	117
2.1.1.6.4.3. o > ı Değişmesi	117
2.1.1.6.4.4. o > i Değişmesi	117
2.1.1.6.4.5. o > î Değişmesi	117
2.1.1.6.4.6. u > î Değişmesi	117
2.1.1.6.4.7. u > î Değişmesi	118
2.1.1.6.4.8. o > î Değişmesi	118
2.1.1.6.4.9. ü > î Değişmesi	118
2.1.1.6.4.10. o > í Değişmesi	118
2.1.1.6.4.11. o > u Değişmesi.....	118
2.1.1.6.4.12. ö > e Değişmesi.....	118
2.1.1.6.4.13. ö > ê Değişmesi.....	118
2.1.1.6.4.14. u > a Değişmesi.....	118
2.1.1.6.4.15. u > ı Değişmesi	118
2.1.1.6.4.16. u > i Değişmesi	119
2.1.1.6.5. Geniş Ünlülerin Darlaşması	119
2.1.1.6.5.1 a > â Değişmesi	119
2.1.1.6.5.2. a > ı Değişmesi.....	119
2.1.1.6.5.3. a > i Değişmesi.....	119

2.1.1.6.5.4. a > í Değişmesi.....	120
2.1.1.6.5.5. a > u Değişmesi.....	120
2.1.1.6.5.6. a > î Değişmesi.....	120
2.1.1.6.5.7. e > è Değişmesi	120
2.1.1.6.5.8. e > i/ı Değişmesi	121
2.1.1.6.5.9. e > ö Değişmesi.....	121
2.1.1.6.5.10. e > ü Değişmesi.....	121
2.1.1.6.5.11. o > ô Değişmesi.....	121
2.1.1.6.5.12. o > ı Değişmesi	121
2.1.1.6.5.13. o > ö Değişmesi.....	121
2.1.1.6.5.14. o > u Değişmesi.....	121
2.1.1.6.5.15. u > î Değişmesi	122
2.1.1.6.5.16 u > ı Değişmesi	122
2.1.1.6.5.17. o > ú Değişmesi.....	122
2.1.1.6.5.18. ö > ü Değişmesi.....	122
2.1.1.6.5.19. ö > ô Değişmesi.....	122
2.1.1.6.6. Dar Ünlülerin Genişlemesi.....	122
2.1.1.6.6.1. ı/ i > a Değişmesi	122
2.1.1.6.6.2. ı > â Değişmesi.....	122
2.1.1.6.6.3. i > e Değişmesi.....	123
2.1.1.6.6.4 i > è Değişmesi.....	123
2.1.1.6.6.5. u > a Değişmesi.....	123
2.1.1.6.6.6. u > o Değişmesi.....	123
2.1.1.6.6.7. u > ö Değişmesi.....	123
2.1.1.6.6.8. u > ô Değişmesi.....	123
2.1.1.6.6.9. u > ó Değişmesi.....	123
2.1.1.6.6.10. u > ö Değişmesi.....	123
2.1.1.6.6.11. ü > ó Değişmesi.....	124
2.1.1.6.6.12. ü > ö Değişmesi.....	124
2.1.1.6.6.13. ü > ô Değişmesi.....	124
2.1.1.7. Ünlü Düşmesi.....	124
2.1.1.7.1. Ön Seste Ünlü Düşmesi	124
2.1.1.7.2. Orta Hecede Ünlü Düşmesi.....	124

2.1.1.7.3. Son Hecede Ünlü Düşmesi	125
2.1.1.8. Ünlü Türemesi.....	125
2.1.1.8.1. Ön Seste Ünlü Türemesi	125
2.1.1.8.2. İç Seste Ünlü Türemesi	126
2.1.1.8.3. Son Seste Ünlü Türemesi.....	126
2.1.1.9. Eskicil Şekillerin Saklandığı Örnekler.....	126
2.1.1.10. Ünlülerde Yer Değiştirme	127
2.1.2. ÜNSÜZLER.....	130
2.1.2.1. Ara Ünsüzler	131
2.1.2.1.1. b Ünsüzü	131
2.1.2.1.2. c Ünsüzü.....	131
2.1.2.1.3. ç Ünsüzü.....	131
2.1.2.1.4. Ç Ünsüzü.....	131
2.1.2.1.5. ğ Ünsüzü.....	132
2.1.2.1.6. d Ünsüzü	132
2.1.2.1.7. F Ünsüzü	132
2.1.2.1.8. ‘g Ünsüzü	132
2.1.2.1.9. g Ünsüzü	132
2.1.2.1.10. ğ Ünsüzü	133
2.1.2.1.11. g Ünsüzü	133
2.1.2.1.12. G Ünsüzü.....	133
2.1.2.1.13. H Ünsüzü.....	133
2.1.2.1.14. h Ünsüzü	133
2.1.2.1.15. ħ Ünsüzü	134
2.1.2.1.16. K Ünsüzü.....	134
2.1.2.1.17. K Ünsüzü.....	134
2.1.2.1.18. K Ünsüzü.....	134
2.1.2.1.19. k Ünsüzü	135
2.1.2.1.20. k Ünsüzü	135
2.1.2.1.21. k Ünsüzü	135
2.1.2.1.22. í Ünsüzü	135
2.1.2.1.23. n Ünsüzü	135
2.1.2.1.24. n Ünsüzü	136

2.1.2.1.25. η Ünsüzü.....	136
2.1.2.1.26. P Ünsüzü	136
2.1.2.1.27. f Ünsüzü	136
2.1.2.1.28. s Ünsüzü	137
2.1.2.1.29. ş Ünsüzü	137
2.1.2.1.30. S Ünsüzü	137
2.1.2.1.31. Ş Ünsüzü	137
2.1.2.1.32. ş Ünsüzü	137
2.1.2.1.33. t Ünsüzü	138
2.1.2.1.34. T Ünsüzü	138
2.1.2.1.35. w Ünsüzü.....	138
2.1.2.1.36. y Ünsüzü	138
2.1.2.1.37. Y Ünsüzü.....	138
2.1.2.1.38. z Ünsüzü.....	139
2.1.2.1.39. z Ünsüzü.....	139
2.1.2.1.40. Z Ünsüzü	139
2.1.2.2. Yarı Belirsiz Ünsüzler.....	139
2.1.2.2.1. b Ünsüzü	139
2.1.2.2.2. ç Ünsüzü.....	139
2.1.2.2.3. d Ünsüzü	140
2.1.2.2.4. f Ünsüzü	140
2.1.2.2.5. F Ünsüzü	140
2.1.2.2.6. g Ünsüzü	140
2.1.2.2.7. ğ Ünsüzü	140
2.1.2.2.8. ğ Ünsüzü	141
2.1.2.2.9. h Ünsüzü	141
2.1.2.2.10. h Ünsüzü	141
2.1.2.2.11. k Ünsüzü	141
2.1.2.2.12. K Ünsüzü.....	141
2.1.2.2.13. l Ünsüzü	142
2.1.2.2.14. m Ünsüzü	142
2.1.2.2.15. n Ünsüzü	142
2.1.2.2.16. n Ünsüzü	142

2.1.2.2.17. p Ünsüzü	142
2.1.2.2.18. r Ünsüzü	143
2.1.2.2.19. ş Ünsüzü	143
2.1.2.2.20. Ş Ünsüzü	143
2.1.2.2.21. ş Ünsüzü	143
2.1.2.2.22. t Ünsüzü	143
2.1.2.2.23. T Ünsüzü	144
2.1.2.2.24. v Ünsüzü	144
2.1.2.2.25. y Ünsüzü	144
2.1.2.2.26. z Ünsüzü	144
2.1.2.3. Ünsüz-Ünsüz Uyumu	145
2.1.2.4. Ünlü-Ünsüz Uyumu	146
2.1.2.4.1. Ünlü Ünsüz Uyumunun Bozulması	147
2.1.2.5. Ünsüz Değişmeleri	148
2.1.2.5.1. Tonlulaşma (Ötümlüleşme)	148
2.1.2.5.1.1. ç > c Değişmesi	148
2.1.2.5.1.2. ç > Ç Değişmesi	149
2.1.2.5.1.3. f > F Değişmesi	149
2.1.2.5.1.4. f > h Değişmesi	149
2.1.2.5.1.5. v > F Değişmesi	149
2.1.2.5.1.6. f > y Değişmesi	149
2.1.2.5.1.7. h > ğ Değişmesi	150
2.1.2.5.1.8. h > y Değişmesi	150
2.1.2.5.1.9. h > v/w Değişmesi	150
2.1.2.5.1.10. k > ğ Değişmesi	150
2.1.2.5.1.11. k > K Değişmesi	150
2.1.2.5.1.12. k > G Değişmesi	151
2.1.2.5.1.13. k > ğ Değişmesi	151
2.1.2.5.1.14. k > g Değişmesi	151
2.1.2.5.1.15. k > g Değişmesi	151
2.1.2.5.1.16. k > K Değişmesi	152
2.1.2.5.1.17. k > ğ Değişmesi	153
2.1.2.5.1.18. k > h Değişmesi	153

2.1.2.5.1.19. k > ğ > v Değişmesi	153
2.1.2.5.1.20. p > b Değişmesi.....	153
2.1.2.5.1.21. p > P Değişmesi	153
2.1.2.5.1.22. p > m Değişmesi	154
2.1.2.5.1.23. s > z Değişmesi	154
2.1.2.5.1.24. s > S Değişmesi.....	154
2.1.2.5.1.25. t > d Değişmesi	154
2.1.2.5.1.26. t > T Değişmesi	155
2.1.2.5.1.27. f > v Değişmesi	156
2.1.2.5.2. Tonsuzlaşma (Ötümsüzleşme)	156
2.1.2.5.2.1. b > p Değişmesi.....	156
2.1.2.5.2.2. c > ç Değişmesi	156
2.1.2.5.2.3. c > Ç Değişmesi	156
2.1.2.5.2.4. d > t Değişmesi	157
2.1.2.5.2.5. d > T Değişmesi	157
2.1.2.5.2.6. v > f Değişmesi	157
2.1.2.5.2.7. z > s Değişmesi	157
2.1.2.5.2.8. z > S Değişmesi.....	157
2.1.2.5.3. Süreklileşme.....	157
2.1.2.5.3.1. Sızıcılaşma	157
2.1.2.5.3.1.1. b > ħ Değişmesi.....	158
2.1.2.5.3.1.2. c > ş /Ş Değişmesi	158
2.1.2.5.3.1.3. ç > j Değişmesi.....	158
2.1.2.5.3.1.4. c > j Değişmesi.....	158
2.1.2.5.3.1.5. ç > Ş Değişmesi.....	158
2.1.2.5.3.1.6. ç > ş Değişmesi	158
2.1.2.5.3.1.7. ç > Ş Değişmesi.....	159
2.1.2.5.3.1.8. k > ħ Değişmesi.....	159
2.1.2.5.3.1.9. k > ğ Değişmesi.....	159
2.1.2.5.3.1.10. k > ğ Değişmesi.....	160
2.1.2.5.3.1.11. k > ğ > w Değişmesi	160
2.1.2.5.3.1.12. k > ğ > v Değişmesi	160
2.1.2.5.3.1.13. η > ğ Değişmesi.....	160

2.1.2.5.3.1.14. p > f Değişmesi	160
2.1.2.5.3.1.15. t > d > z Değişmesi	160
2.1.2.5.3.1.16. y > h Değişmesi.....	160
2.1.2.5.3.1.17. y > v Değişmesi.....	160
2.1.2.5.3.2. Sızıcıların Birbirleriyle Değişmeleri	161
2.1.2.5.3.2.1. ğ > v Değişmesi.....	160
2.1.2.5.3.2.2. v > ğ Değişmesi.....	161
2.1.2.5.3.2.3. h > ħ Değişmesi.....	161
2.1.2.5.3.2.4. h > ğ Değişmesi.....	161
2.1.2.5.3.2.5. ħ > v Değişmesi.....	161
2.1.2.5.3.2.6. f > h Değişmesi	161
2.1.2.5.3.2.7. h > f Değişmesi	161
2.1.2.5.3.2.8. v > f Değişmesi	161
2.1.2.5.3.2.9. s > h Değişmesi	162
2.1.2.5.3.2.10. ş > ħ Değişmesi	162
2.1.2.5.3.3. Akıcılaşma.....	162
2.1.2.5.3.3.1. b > m Değişmesi	162
2.1.2.5.3.3.2. v > m Değişmesi	162
2.1.2.5.3.3.3. g > y Değişmesi.....	162
2.1.2.5.3.3.4. k > G Değişmesi.....	163
2.1.2.5.3.3.5. k > y Değişmesi.....	163
2.1.2.5.3.3.6. k > η Değişmesi.....	163
2.1.2.5.4. Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler.....	163
2.1.2.5.4.1. f > h Değişmesi	163
2.1.2.5.4.2. ğ > n Değişmesi.....	163
2.1.2.5.4.3. ğ > η Değişmesi.....	163
2.1.2.5.4.4. ğ > v/w Değişmesi.....	163
2.1.2.5.4.5. ğ > y Değişmesi.....	163
2.1.2.5.4.6. h > f Değişmesi	164
2.1.2.5.4.7. h > H Değişmesi.....	164
2.1.2.5.4.8. h > y Değişmesi.....	164
2.1.2.5.4.9. l > r Değişmesi	164
2.1.2.5.4.10. m > n Değişmesi	164

2.1.2.5.4.11. l > n Değişmesi	164
2.1.2.5.4.12. n > η Değişmesi.....	164
2.1.2.5.4.13. n > l Değişmesi	164
2.1.2.5.4.14. n > y Değişmesi.....	165
2.1.2.5.4.15. p > m Değişmesi	165
2.1.2.5.4.16. r > l Değişmesi	165
2.1.2.5.4.17. v > m Değişmesi	165
2.1.2.5.4.18. v > η Değişmesi.....	165
2.1.2.5.4.19. y > v Değişmesi.....	165
2.1.2.5.5. Süreksizleşme.....	165
2.1.2.5.5.1. j > c/ c/ ç Değişmesi.....	165
2.1.2.5.5.2. h > k Değişmesi.....	165
2.1.2.5.5.3. s > c Değişmesi	166
2.1.2.5.5.4. v > b/b Değişmesi	166
2.1.2.5.5.5. f > b Değişmesi	166
2.1.2.5.5.6. f > P/p Değişmesi.....	166
2.1.2.5.5.7. b > m Değişmesi	166
2.1.2.5.5.8. ğ > g/ğ Değişmesi	166
2.1.2.5.5.9. g > ğ Değişmesi.....	166
2.1.2.5.5.10. k > k Değişimi.....	167
2.1.2.5.5.11. t > c Değişimi.....	167
2.1.2.5.5.12. d > c Değişimi	167
2.1.2.5.6. Damak Ünsüzleri Arasındaki Değişmeler.....	167
2.1.2.5.6.1. k > k Değişmesi.....	167
2.1.2.5.6.2. g > ğ Değişmesi.....	167
2.1.2.6. Ünsüz Benzeşmeleri.....	167
2.1.2.6.1. İlerleyici Benzeşme	168
2.1.2.6.1.1. İlerleyici Yarı Benzeşme	168
2.1.2.6.1.1.1. -çc- > -Çc	168
2.1.2.6.1.1.2. -ml- > -mn- Benzeşmesi.....	168
2.1.2.6.1.1.3. -ml- > -mb- Benzeşmesi.....	168
2.1.2.6.1.1.4. -ηl- > -ηn- Benzeşmesi	168
2.1.2.6.1.1.5. -ηr- > -ηn- Benzeşmesi.....	168

2.1.2.6.1.1.6. -ɲl-/ -ɲl- > -ɲn- Benzeşmesi	168
2.1.2.6.1.1.8. -yl- > -yn- Benzeşmesi	168
2.1.2.6.1.1.7. -pv- > -pb-, -Pv- / -P̣v- > -Pb- / -P̣b- Benzeşmesi	168
2.1.2.6.1.1.8. -yl- > -yn- Benzeşmesi	168
2.1.2.6.1.2. İlerleyici Tam Benzeşme	169
2.1.2.6.1.2.1. -lr- > -ll- Benzeşmesi	169
2.1.2.6.1.2.2. -ly- > -ll- Benzeşmesi	169
2.1.2.6.1.2.3. -ṃv- > -ṃm- Benzeşmesi	169
2.1.2.6.1.2.4. -nl- > -nn- Benzeşmesi	169
2.1.2.6.1.2.5. -ɲk- > -ɲɲ- Benzeşmesi	169
2.1.2.6.1.2.6. -rl- > -rr- Benzeşmesi	170
2.1.2.6.1.2.7. -şs- > -ss-	170
2.1.2.6.1.2.8. -şy- > -şş- Benzeşmesi	170
2.1.2.6.1.2.9. -zl- > -zz- Benzeşmesi	170
2.1.2.6.1.2.10. -zy- > -zz- Benzeşmesi	170
2.1.2.6.2. Gerileyici Benzeşme	170
2.1.2.6.2.1. Gerileyici Yarı Benzeşme	170
2.1.2.6.2.1.1. -çc- / -Çc- Benzeşmesi	170
2.1.2.6.2.1.2. -çs- > -şs- Benzeşmesi	170
2.1.2.6.2.1.3. -ht- > -Td- Benzeşmesi	171
2.1.2.6.2.1.4. -md- > -nd- Benzeşmesi	171
2.1.2.6.2.1.5. -nb- > -mb- Benzeşmesi	171
2.1.2.6.2.1.6. -ng- / -ng- > -ng̈- / -ng- Benzeşmesi	171
2.1.2.6.2.1.7. -nk- / -nķ- > -ɲk- / -ɲķ- Benzeşmesi	171
2.1.2.6.2.1.8. -ḳg- / -Ḳg- Benzeşmesi	171
2.1.2.6.2.1.9. -mk- > -ɲk- Benzeşmesi	171
2.1.2.6.2.1.10. -tb- / -Tb- Benzeşmesi	171
2.1.2.6.2.1.11. -tc- > -Tc- Benzeşmesi	171
2.1.2.6.2.1.12. -sc- > -Çc- Benzeşmesi	172
2.1.2.6.2.1.13. -zc- / -sç- Benzeşmesi	172
2.1.2.6.2.1.14. -zs- / -Zs- Benzeşmesi	172
2.1.2.6.2.2. Gerileyici Tam Benzeşme	172
2.1.2.6.2.2.1. -ğn- > -nn- Benzeşmesi	172

2.1.2.6.2.2.2. hm- > -mm- Benzeşmesi	172
2.1.2.6.2.2.3. -ls- / -ss- Benzeşmesi	172
2.1.2.6.2.2.4. -ln- > -nn- Benzeşmesi	172
2.1.2.6.2.2.5. -n̄ m- > -m̄ m- Benzeşmesi	172
2.1.2.6.2.2.6. rs- / -r̄ s- > -ss- / -s̄ s- Benzeşmesi	172
2.1.2.6.2.2.7. -şs- > -ss- Benzeşmesi	173
2.1.2.6.2.2.8. -zs- / -ss- Benzeşmesi	173
2.1.2.6.2.2.9. cz- > -zz- Benzeşmesi	173
2.1.2.6.2.2.10. yz- > -zz- Benzeşmesi	173
2.1.2.6.2.3. Uzak Benzeşme	173
2.1.2.6.2.3.1. Uzak Yarı Benzeşme	173
2.1.2.6.2.3.2. Uzak Tam Benzeşme	173
2.1.2.7. Benzeşmezlik (Aykırılaşıma)	173
2.1.2.8. Hece Kaynaşması (Büzülme)	174
2.1.2.9. Ünsüz Düşmesi	175
2.1.2.9.1. Ökseste Ünsüz Düşmesi	175
2.1.2.9.2. İç Seste Ünsüz Düşmesi	175
2.1.2.9.3. Son Seste Ünsüz Düşmesi	178
2.1.2.10. Hece Düşmesi	178
2.1.2.11. Ünsüz İkizleşmesi	179
2.1.2.12. İkiz Ünsüzlerin Tekleşmesi	181
2.1.2.13. Ünsüz Türemesi	181
2.1.2.14. Hece Türemesi	183
2.1.2.15. Ünsüzlerde Yer Değişirme (Göçüşme)	184
2.1.2.15.1. Ünsüzlerde Yakın Yer Değişirme	184
2.1.2.15.2. Ünsüzlerde Uzak Yer Değişirme	185
2.1.2.16. Ünsüz Uyumsuzluğu	185
2.1.2.17. Vurgu	186
2.1.2.17.1. Kelime Tabanlarında Vurgu	187
2.1.2.17.1.1. İki Heceli Kelimelerde Vurgu	187
2.1.2.17.1.2. Üç Heceli Kelimelerde Vurgu	187
2.1.2.17.1.3. Dört Heceli Kelimelerden Vurgu	187
2.1.2.17.2. Özel İsimlerde Vurgu	188

2.1.2.17.2.1. Kişi Adlarında Vurgu.....	188
2.1.2.17.2.2. Yer Adlarında Vurgu.....	188
2.1.2.17.3. Zarflarda Vurgu.....	188
2.1.2.17.4. Kelime Gruplarında Vurgu	188
2.1.2.17.5. İsim Tamlamalarında Vurgu	188
2.1.2.17.6. Sıfat Tamlamalarında Vurgu.....	188
2.1.2.17.7. Zarf Gruplarında Vurgu	189
2.1.2.17.8. Cümlede Vurgu	189
2.1.2.18. Eski Türkçe Şekilleriyle Korunan Kelimeler.....	190
2.1.2.18.1. İç Seste Korunan Ünsüzler.....	190
2.1.2.18.2. Son Seste Korunan Ünsüzler.....	190
2.1.2.18.3. Ekte Korunan Ünsüzler	190
2.2. ŞEKİL BİLGİSİ	191-407
2.2.1 Kelime Yapımı	191
2.2.1.1 İsimden İsim Yapma Ekleri	191
2.2.1.1.1 +ada/ +ede	191
2.2.1.1.2. +adan	191
2.2.1.1.3. +edek	191
2.2.1.1.4. +(a/e)ş.....	191
2.2.1.1.5. +(a/e)k	192
2.2.1.1.6. +an/ +en.....	192
2.2.1.1.7. +al/ +el	192
2.2.1.1.8. +ca/ +ce	192
2.2.1.1.9. +cağ/ +cek/ +çağ/ +çek	192
2.2.1.1.10. +cā'z (< +cağız)/ +cağız/ +cā'z.....	192
2.2.1.1.11. +CI/ +CU/ +Çi/ +Çu/ +Çú/ +cı/ +ci/ +çı/ +çı/ +çı	193
2.2.1.1.12. +cık/ +cik/ +cuk/ +cük	193
2.2.1.1.13. +cī/ +cī	193
2.2.1.1.14. +cıl/ +cil/ +cul/ +cül/ +çıl/ +cıl/ +cıl	193
2.2.1.1.15. +cılık/ -+cilik/ +culuk/ +cülük	193
2.2.1.1.16. +da/ +de/ +ta/ +te/ +dē	194
2.2.1.1.17. +dağ	194

2.2.1.1.18. +daş/ +deş/ +dèş/ +dâş	194
2.2.1.1.19. +der	194
2.2.1.1.20. +dış.....	194
2.2.1.1.21. +dirik /+duruk/ +dürük	194
2.2.1.1.22. +düz.....	194
2.2.1.1.23. +el.....	194
2.2.1.1.24. +ey/+ay.....	194
2.2.1.1.25. +ğa(/ı)/+ Ka	195
2.2.1.1.26. +ğan.....	195
2.2.1.1.27. +gıl/ +gil.....	195
2.2.1.1.28. +(ı)rak/ +(i)rek/ +rèk	195
2.2.1.1.29. +ıl/ +il.....	195
2.2.1.1.30. +k/ +k	195
2.2.1.1.31. +kı/ +ki/ +ku/ +kü/ +kú/ +kí/ +kú/ +Ku/ +ğı/ +hı.....	196
2.2.1.1.32. +lā.....	196
2.2.1.1.33. +lağ	196
2.2.1.1.34. +lak/ +lek	196
2.2.1.1.35. +leyin (> +lı)	196
2.2.1.1.36. +lı/ +li/ +lu/ +lü/ +lí/ +lú.....	196
2.2.1.1.37. +lık/ +lik/ +luk/ +lük +lık/ +lík/ +lúk/ +nık/ +núk/ +nük/ +nik/ +lıK/ +líK/ +liK/ +lığ.....	197
2.2.1.1.38. +man/ +men	197
2.2.1.1.39. +(la)masına/ +(le)meşine	197
2.2.1.1.40. +sine	197
2.2.1.1.41. +(ı)ncı/ +(i)nce/ +(u)ncu/ +(ü)ncü	197
2.2.1.1.42. +sul.....	198
2.2.1.1.43. +sız/ +siz/ +suz/ +süz/ +síz/ +súz/ +sıZ/ +siZ/ +siS	198
2.2.1.1.44. +(ş)ar/ +(ş)er	198
2.2.1.1.45. +tı/ +ti.....	198
2.2.1.1.46. +(ı)z/ +(i)z/ +(u)z/ +(ü)z	198
2.2.1.2. Fiilden İsim Yapma Ekleri	198
2.2.1.2.1. -a/ -e	199
2.2.1.2.2. -(y)acak/ -(y)ecek	199

2.2.1.2.3. -ç (/ş)	199
2.2.1.2.4. -ağan/ -eğen.....	199
2.2.1.2.5. -ak/ -ek	199
2.2.1.2.6. -al/ -el, -l.....	200
2.2.1.2.7. -alak/ -elek.....	200
2.2.1.2.8. -em.....	200
2.2.1.2.9. -an/ -en	200
2.2.1.2.10. -anak/ -enek.....	200
2.2.1.2.11. -(a/ e/ ı/ i)r	200
2.2.1.2.12. -ay/ -ey	200
2.2.1.2.13. -az/ -ez.....	200
2.2.1.2.14. -cak/ -cek (< -(y)acak/ -(y)ecek)	200
2.2.1.2.15. -ca/ -ce.....	200
2.2.1.2.16. -ç(/ş)	200
2.2.1.2.17. -dik/ -dik/ -duk/ -dük.....	201
2.2.1.2.18. -ebe	201
2.2.1.2.19. -ev	201
2.2.1.2.20. -ga/ -ge	201
2.2.1.2.21. -gaç(/ş)/ -geç.....	201
2.2.1.2.22. -gan/ -gen	201
2.2.1.2.23. -gi/ -gi/ -gu/ -gü.....	201
2.2.1.2.24. -giç/ -giç	202
2.2.1.2.25. -gin/ -gin/ -gun/ -gün/ -gın	202
2.2.1.2.26. -ı/ -i/ -u/ -ü.....	202
2.2.1.2.27. -ıcı/ -ici/ -ucu/ -ücü/ -ıcı	202
2.2.1.2.28. -(a)k/ -(e)k/ -(ı)k/ -(i)k/ -k/ -h/ -K	202
2.2.1.2.29. -ıl/ -il	202
2.2.1.2.30. -(ı)m/ -(i)m	203
2.2.1.2.31. -(ı)n/ -(i)n/ -(u)n/ -(ü)n	203
2.2.1.2.32. -(ı)nt/ -(i)nti (< -(ı)n-tı)/ -(u)ntu/ -(ü)ntü	203
2.2.1.2.33. -(ı)ş/ -(i)ş/ -(u)ş/ -(ü)ş	203
2.2.1.2.34. -ken.....	203
2.2.1.2.35. -l	203

2.2.1.2.36. -ma/ -me	203
2.2.1.2.37. -maç/ -meç.....	204
2.2.1.2.38. -maca/ -mece (< -ma+ca)	204
2.2.1.2.39. -mağ/ -mek/ -meK/ -mèğ/ -mēK/ -mèk	204
2.2.1.2.40. -man/ -men	204
2.2.1.2.41. -mık/ -mik/ -muğ/ -muğ	204
2.2.1.2.42. -miş.....	205
2.2.1.2.43. -mur/ -mür/ -mır/ -mir	205
2.2.1.2.44. -(ı)t/ -(i)t/ -(u)t/ -(ü)t.....	205
2.2.1.2.45. -tı/ -ti/ -tu/ -tü	205
2.2.1.3. İsimden Fiil Yapma Ekleri	205
2.2.1.3.1. +a-/ +e- / > (+ı-/ +i-)	205
2.2.1.3.2. +(a)l-/ +(e)l-	205
2.2.1.3.3. +(a)r-/ +(e)r-	206
2.2.1.3.4. +da-/ +de-	206
2.2.1.3.5. +ı-/ +i-	206
2.2.1.3.6. +(ı)ğ/ +(i)ğ-	206
2.2.1.3.7. +kır-/ +kir-/ +ğur-/ +kür-	206
2.2.1.3.8. +la-/ +le-.....	206
2.2.1.3.9. +lan-/ +len- (< +la-n-).....	207
2.2.1.3.10. +laş-/ +leş- (< +la-ş-)	207
2.2.1.3.11. +r-	207
2.2.1.3.12. +sa-/ +se-.....	207
2.2.1.3.13. +sın-/ +sin-	207
2.2.1.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri	208
2.2.1.4.1. Çatı Ekleri	208
2.2.1.4.1.1. -ar-/ -er-	208
2.2.1.4.1.2. -dır-/ -dir-/ -dur-/ -dür-	208
2.2.1.4.1.3. -dar-/ -der-	209
2.2.1.4.1.4. -(ı)l-/ -(i)l.....	209
2.2.1.4.1.5. -(ı)r-/ -(i)r-	209
2.2.1.4.1.6. -(ı)n-/ -(i)n-/ -(u)n-/ -(ü)n-.....	209
2.2.1.4.1.7. -(ı)ş/ -(i)ş-/ -(u)ş-/ -(ü)ş-	210

2.2.1.4.1.8. -(i)t-/ -(i)t-	210
2.2.1.4.1.9. -set-	211
2.2.1.4.2. Diğer Fiilden Fiil Yapan Ekler	211
2.2.1.4.2.1. -a-/(-ı-)/ -e-/(-i-)	211
2.2.1.4.2.2. -ala-/ -ele-	211
2.2.1.4.2.3. -ma-/ -me-/ -má-/ -mè- (Olumsuzluk Eki)	211
2.2.1.4.2.4. -(ı)k-/ -(i)k-/ -(u)k-/ -(ü)k-	211
2.2.1.4.2.5. -z-	212
2.2.1.4.3. Pekiştirme Ekleri	212
2.2.1.4.3.1. +a/ +e +ak/ +ek (-ğan+a/ -gen+e, -ğanna/ -genne)	212
2.2.1.4.3.2. +ak/ +ek (-ğanna+ak/ +genne+ek)	212
2.2.1.4.3.3. -meden+e	212
2.2.1.4.3.4. +k (< ok)	212
2.2.1.4.3.5. +ca+k/ +ce+k	212
2.2.1.4.3.6. +cī'me/ +cī'm (+cığım/ +ciğim)	212
2.2.1.4.3.7. +m	213
2.2.1.4.3.8. +ma/ +me (< sonra + m (iyelik) + a)	213
2.2.1.4.3.9. +ı/ +i	213
2.2.2. İsim	213
2.2.2.1. İsim Çekim Ekleri	213
2.2.2.1.1. Çokluk Eki	213
2.2.2.1.2. İyelik Ekleri	214
2.2.2.1.2.1. İyelik Eki Yığılması	216
2.2.2.1.2.2. Aitlik Eki	216
2.2.2.1.3. Hâl Ekleri	216
2.2.2.1.3.1. İlgi Hâli Eki	216
2.2.2.1.3.2. Yükleme (Belirtme) Hâli Eki	217
2.2.2.1.3.3. Yönelme Hâli Eki	218
2.2.2.1.3.4. Bulunma Hâli Eki	219
2.2.2.1.3.5. Ayrılma Hâli Eki	219
2.2.2.1.3.6. Eşitlik Hâli Eki	220
2.2.2.1.3.7. Vasıta Hâli Eki	221
2.2.2.1.3.8. Soru Eki	223

2.2.3. Sıfat	223
2.2.3.1. Niteleme Sıfatları	223
2.2.3.2. Belirtme Sıfatları	223
2.2.3.2.1. İşaret Sıfatları	223
2.2.3.2.2. Sayı Sıfatları	224
2.2.3.2.2.1. Asıl Sayı Sıfatları	224
2.2.3.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları	224
2.2.3.2.2.3. Kesir Sayı Sıfatları	224
2.2.3.2.2.4. Üleştirme Sayı Sıfatları	224
2.2.3.2.2. Soru Sıfatları	224
2.2.3.2.3. Belirsizlik Sıfatları	225
2.2.4. Zarf	225
2.2.4.1. Zaman Zarfları	225
2.2.4.2. Yer ve Yön Zarfları	226
2.2.4.3. Hâl (Nasıllık-Nicelik) Zarfları	226
2.2.4.4. Miktar (Azlık-Çokluk) Zarfları	228
2.2.4.5. Soru Zarfları	228
2.2.5. Zamir	228
2.2.5.1. Şahıs Zamirleri	228
2.2.5.2. Dönüşlülük Zamiri	230
2.2.5.3. İşaret Zamirleri	231
2.2.5.4. Belirsizlik Zamirleri	234
2.2.5.5. Soru Zamirleri	236
2.2.6. Edat	236
2.2.6.1. Ünlem Edatları	236
2.2.6.1.1. Asıl Ünlem Edatları	236
2.2.6.1.2. Seslenme Edatları	239
2.2.6.1.3. Gösterme Edatları (Gösterme Ünlemleri)	241
2.2.6.2. Cevap Edatları	242
2.2.6.2.1. Onay Bildiren Edatlar	242
2.2.6.2.2. Red Bildiren Edatlar	244
2.2.6.3. Sorma Edatları	245
2.2.6.4. Ses Yansımalı Edatlar	245

2.2.6.5. Bağlama Edatları.....	246
2.2.6.5.1. Sıralama Bağlama Edatları.....	246
2.2.6.5.2. Denkleştirme Bağlama Edatları	247
2.2.6.5.3. Karşılaştırma Bağlama Edatları	247
2.2.6.5.4. Cümle Başı Edatları	248
2.2.6.6. Son Çekim Edatları	253
2.2.6.7. Kuvvetlendirme Edatları	255
2.2.7. Fiil	256
2.2.7.1. Fiil Çekimi	256
2.2.7.1.1. Şahıs Ekleri	256
2.2.7.1.1.1. Zamir Menşeli Şahıs Ekleri.....	256
2.2.7.1.1.2. İyelik Menşeli Şahıs Ekleri	257
2.2.7.1.1.3. Emir Kipinde Kullanılan Şahıs Ekleri.....	258
2.2.7.1.2. Şekil ve Zaman Ekleri.....	258
2.2.7.1.2.1. Bildirme Kipleri	258
2.2.7.1.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman	258
2.2.7.1.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman	260
2.2.7.1.2.1.2.1. -miş Ekli Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	260
2.2.7.1.2.1.2.2. -ik Ekli Öğrenilen Geçmiş Zaman	263
2.2.7.1.2.1.3. Geniş Zaman	265
2.2.7.1.2.1.3.1. Geniş Zaman Kipinin Soru Şekli	268
2.2.7.1.2.1.3.2. Geniş Zaman Kipinin Olumsuz Şekli	269
2.2.7.1.2.1.3.3. Geniş Zaman Kipinin Olumsuz Soru Şekli.....	270
2.2.7.1.2.1.4. Şimdiki Zaman	271
2.2.7.1.2.1.5. Gelecek Zaman.....	294
2.2.7.1.2.1.5.1. "-acak/ -ecek" Şeklindeki Gelecek Zaman Eki	294
2.2.7.1.2.1.5.2. "-ıcı/ -ici" Şeklindeki Gelecek Zaman Eki.....	301
2.2.7.1.2.2. Tasarlama Kipleri.....	308
2.2.7.1.2.2.1. Emir.....	308
2.2.7.1.2.2.2. İstek	314
2.2.7.1.2.2.3. Şart	315
2.2.7.1.2.2.4. Gereklilik.....	318
2.2.7.1.2.3. Birleşik Çekimler	319

2.2.7.1.2.3.1. Hikâye	319
2.2.7.1.2.3.1.1. Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi	320
2.2.7.1.2.3.1.2. Duyulan Geçmiş Zamanın Hikâyesi (-mış-ıdı/ -muş-udu).....	321
2.2.7.1.2.3.1.3. Duyulan Geçmiş Zamanın Hikâyesi (ık/ -ik/ -uk/ -ük)	322
2.2.7.1.2.3.1.4. Geniş Zamanın Hikâyesi	323
2.2.7.1.2.3.1.5. Ŗimdiki Zamanın Hikâyesi.....	326
2.2.7.1.2.3.1.6. Gelecek Zamanın Hikâyesi (-acaık/ -ecek ekli gelecek zam.....	328
2.2.7.1.2.3.1.7 Gelecek Zamanın Hikâyesi (-ıcı/ -ici/ -ucu/ -ücü ekli gelecek zaman). 329	
2.2.7.1.2.3.1.8. Ŗart Kipinin Hikâyesi	330
2.2.7.1.2.3.1.9. Gereklilik Kipinin Hikâyesi	332
2.2.7.1.2.3.1.10. İstek Kipinin Hikâyesi.....	332
2.2.7.1.2.3.2. Rivayet	333
2.2.7.1.2.3.2.1. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Rivayeti (-mış/ -miş/ -muş/ -müş)	334
2.2.7.1.2.3.2.2. Duyulan Geçmiş Zamanın Rivayeti (-ık/ -ik/ -uk/ -ük)	334
2.2.7.1.2.3.2.3. Geniş Zamanın Rivayeti.....	334
2.2.7.1.2.3.2.4. Ŗimdiki Zamanın Rivayeti	337
2.2.7.1.2.3.2.5. -acaık/ -ecek Ŗekilli Gelecek Zamanın Rivayeti	338
2.2.7.1.2.3.2.6. -ıcı/ -ici/ -ucu/ ücü Ŗekilli Gelecek Zamanın Rivayeti.....	339
2.2.7.1.2.3.2.7. Ŗart Kipinin Rivayeti (-sēymiŝim)	340
2.2.7.1.2.3.2.8. Ŗart Kipinin Hikâyesi (-siyedi)	340
2.2.7.1.2.3.2.9. Gereklilik Kipinin Rivayeti.....	341
2.2.7.1.2.3.2.10. İstek Kipinin Rivayeti	341
2.2.7.1.2.3.3. Ŗart	342
2.2.7.1.2.3.3.1. Görülen Geçmiş Zamanın Ŗartı.....	342
2.2.7.1.2.3.3.2. Duyulan Geçmiş Zamanın Ŗartı (-mış/ -miş/ -muş/ -müş	343
2.2.7.1.2.3.3.3. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Ŗartı (-ık/ -ik/ -uk/ -ük)	343
2.2.7.1.2.3.3.4. Geniş Zamanın Ŗartı.....	343
2.2.7.1.2.3.3.5. Ŗimdiki Zamanın Ŗartı	345
2.2.7.1.2.3.3.6. Gelecek Zamanın Ŗartı (-acaık/ -ecek).....	347
2.2.7.1.2.3.3.7. Gelecek Zamanın Ŗartı (-ıcı/ -ici/ -ucu/ -ücü).....	348
2.2.7.1.2.3.3.8. Gereklilik Kipinin Ŗartı -meliys'(-meliyse).....	349
2.2.7.1.2.3.4. Katmerli Birleşik Çekim	349
2.2.7.2. Ek-fiil (i- fiili)	349

2.2.7.2.1. Ek-fiilin Şartı.....	349
2.2.7.2.2. Ek-fiilin Duyulan Geçmiş Zamanı	350
2.2.7.2.3. Ek-fiilin Görülen Geçmiş Zamanı.....	352
2.2.7.2.4. Ek-fiilin Geniş Zamanı (Bildirme Ekleri)	352
2.2.7.3. Fiilde Yapı.....	354
2.2.7.3.1 Birleşik Fiiller	354
2.2.7.3.1.1. İsim + Fiil Yapısında Olan Birleşik Fiiller	354
2.2.7.3.1.2. Fiil+ Fiil Yapısında Olan Birleşik Fiiller	355
2.2.7.3.1.3. Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller	357
2.2.8. Fiilimsiler	358
2.2.8.1. İsim-fiiller	358
2.2.8.2. Sıfat-fiiller	359
2.2.8.3. Zarf-fiiller.....	362

2.3. SÖZ DİZİMİ.....371-377

2.3.1. Öge Diziliş Sıklığı.....	371
2.3.2. Cümlede Yapı.....	373
2.3.2.1. Basit Cümleler.....	373
2.3.2.2. Birleşik Cümleler	373
2.3.2.2.1. Şartlı Birleşik Cümle.....	374
2.3.2.2.2. ki'li Birleşik Cümle	374
2.3.2.2.3. İç İçe Birleşik Cümle	375
2.3.2.3. Bağlı Cümleler	375
2.3.3. Yüklemelerinin Türüne Göre Cümleler	376
2.3.3.1. Fiil Cümlesi.....	376
2.3.3.2. İsim Cümlesi	376
2.3.4. Yüklemelerinin Yerine Göre Cümleler.....	377
2.3.4.1. Kurallı Cümle.....	377
2.3.4.2. Devrik Cümle	377

SONUÇ.....378-407

HARİTALAR 408-438

KAYNAKÇA	439-457

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİNLER	459-1010

M1-M30 İl Merkezi Metinleri	459-671
M1 Merkez Alibekirli Mahallesi.....	459
M2 Merkez, Alibekirli Mahallesi.....	461
M3 Merkez Gebeli Mahallesi	469
M4 Merkez Karaçay Mahallesi.....	471
M5 Merkez Karaçay Mahallesi.....	474
M6 Merkez Hacıosmanlı Mahallesi	478
M7 Osmaniye Merkez.....	481
M8 Merkez Karçay Mahallesi.....	483
M9 Merkez Alibekirli Mahallesi.....	574
M10 Merkez Çona köyü.....	577
M11 Merkez Çona köyü.....	579
M12 Merkez Dereli köyü	580
M13 Merkez Dervişli köyü	582
M14 Merkez Şekerdere köyü	601
M15 Merkez Çağsak köyü	603
M16 Merkez Kanlıgeçit köyü	605
M17 Merkez Karacalar köyü	607
M18 Merkez Cevdetiye Kasabası	611
M19 Merkez Cebel.....	616
M20 Merkez Cebeli Bereket	628
M21 Cebeli Bereket	629
M22 Merkez Cebel köyü.....	630
M23 Merkez Bahçe köyü	636
M24 Merkez Endel köyü.....	647
M25 Merkez Hemite köyü	648
M26 Merkez Kırmacılı köyü.....	653
M27 Merkez Kırmıtlı Kasabası.....	663
M28 Merkez Sakarcılık köyü	664

M29 Merkez Sarpınağzı köyü.....	665
M30 Merkez Köyü köyü.....	671

B1-B12 Bahçe İlçesi Metinleri:	673-709
B1 Bahçe Merkez.....	673
B2 Arıcaklı köyü.....	678
B3 Arıklıkaş köyü	680
B4 Bekdemir (Blalik) köyü.....	683
B5 Bahçe, Bekdemir (Blalik) köyü.....	686
B6 Bekdemir (Blalik) köyü.....	687
B7 Bekdemir (Blalik) köyü.....	693
B8 Burgaç köyü	698
B9 Cumafakılı köyü	700
B10 İnderesi köyü	703
B11 Kızlaç köyü.....	707
B12 Kıraçlar köyü Mizâmlar Mahallesi.....	709

D1-D23 Düziçi İlçesi Metinleri:	712-782
D1 Gökçâyır köyü.....	712
D2 Akçakoyunlu köyü	714
D3 Selverler köyü	720
D4 Atalan köyü	725
D5 Bostanlar köyü	749
D6 Çatak köyü	750
D7 Çatak köyü	751
D8 Düziçi Çerçioğlu Çunur Mah.	754
D9 Merkez Çiftlik Mahallesi	757
D10 Ellek Kasabası	760
D11 Gümüş köyü, Farsaklı Kaşobası Mahallesi.....	761
D12 Haruniye.....	762
D13 Karagedik köyü	763
D14 Kaşobası (Farssak) köyü.....	766
D15 Bostanlar köyü	769

D16 Merkez.....	770
D17 Merkez.....	771
D18 Peçenek köyü.....	772
D19 Pirsultanlı köyü	774
D20 Selverler köyü	778
D21 Yeşildere köyü.....	779
D22 Yeşilyurt köyü	781
D23 Yeşilyurt (Zindağan) köyü	782
 H1-H8 Hasanbeyli İlçesi Metinleri:	785-821
H1 Çolaklı köyü	785
H2 Kaypak köyü	788
H3 Karayığitli köyü.....	792
H4 Kızıldere köyü	795
H5 Merkez.....	795
H6 Merkez Meçit Mahallesi.....	798
H7 Yanıkkışla köyü	804
H8 Yeşilyurt köyü	821
 K1-K34 Kadirli İlçesi Metinleri:	822-930
K1 Kadirli Merkez	822
K2 Aşağı Bozkuyu köyü	823
K3 Merkez.....	824
K4 Cıgıcık köyü Kanali Mahallesi.....	825
K5 Çanğaza (Topraktepe) köyü	827
K6 Karatepe Hasancıklı Mahallesi.....	828
K7 Karatepe	830
K8 Karatepe köyü Cennetler Mahallesi	831
K9 Karatepe	834
K10 Kızılömerli köyü	851
K11 Kızıyusuflu köyü	852
K12 Oruçbey köyü	854
K13 Yukarı Bozkuyu köyü	856

K14 Bekereci köyü.....	857
K15 Tahta.....	860
K16 Yoğunoluk köyü Kastal Mahallesi.....	861
K17 Yoğunoluk köyü Kayseri Mahallesi.....	862
K18 Yoğunoluk köyü Zindāğan	867
K19 Sofular köyü	895
K20 Yoğunoluk köyü, Zindāğan Mahallesi Tikenli Mev	905
K21 Azaplı köyü	906
K22 Kadirli Azaplı köyü.....	908
K23 Amberargı köyü.....	909
K24 Şıhmehmetli köyü	910
K25 Bahadırlı köyü Çobankahya Mahallesi	911
K26 Çöpler köyü	913
K27 Aydınlar köyü, Çöplüler Mahallesi.....	914
K28 Kadirli, Kabayar köyü	918
K29 Kabayar köyü	919
K30 Karabacak köyü.....	920
K31 Kiremitli köyü Dervişli Mahallesi	926
K32 Kümbet köyü	927
K33 Narlıkışla köyü	929
K34 Çukurköprü köyü	930
 S1-S13 Sumbas İlçesi Metinleri:	 931-986
S1 Karaömerli Mahallesi.....	931
S2 Karaömerli Mahallesi.....	934
S3 Karaömerli Mahallesi.....	936
S4 Merkez	947
S5 Merkez	948
S6 Akdam köyü.....	950
S7 Çiçeklidere köyü	954
S8 Çiçeklidere köyü	955
S9 Esenli köyü	958
S10 Gafarlı köyü	968

S11 Mehmetli köyü	983
S12 Yeşilyayla köyü Galipli Mahallesi	985
S13 Yeşilyayla köyü	986
T1-T7 Toprakkale İlçesi Metinleri.....	987-1010
T1 Göçmenler Mahallesi.....	987
T2 Aslanpınarı köyü.....	995
T3 Lâlègölü köyü	996
T4 Sakızgediği	1000
T5 Sayhöyük köyü	1006
T6 Sazlık köyü	1009
T7 Tüysüz köyü	1010

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLÜK

KELİMELER SÖZLÜĞÜ	1015-1203
DEYİMLER VE ATASÖZLERİ SÖZLÜĞÜ	1204-1302
ÖZGEÇMİŞ.....	1303

TABLOLAR

1. OİA'nın Birden Çok Ağızda Ortak Olan Özellikler Tablosu	404
2. OİA'da Normal Süreli Ünlüler Tablosu	38
3. OİA'nın Uzun Ünlülü Kelimeler Tablosu	40
4. OİA'daki Ünsüzler Tablosu.....	145
5. Kişi Zamirlerinin Hâl Ekleriyle Kullanımı Tablosu	229
6. İşaret Zamirlerinin Hâl Ekleriyle Çekimleri Tablosu	233
7. Fiil Çekimleri Tabloları.....	256-362

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ		
ÜNLÜLER		
İŞARET	SES DEĞERİ	IPA
a	Düz, geniş, kalın ünlü	ɑ
â	a-ı arası, düz, yarı geniş, kalın ünlü	ɤ
á	a-e arası ince a, a sesine yakın, düz, geniş, yarı kalın ünlü	a
ǎ	Uzun á ünlüsü	a:
â	a-o arası, yarı yuvarlak, geniş, kalın ünlü	ɔ
ǎ	a-o arası, uzun, yarı yuvarlak, geniş, kalın ünlü	
ā	Uzun a ünlüsü	ɑ:
ǎ	Kısa a ünlüsü	ǎ
e	Düz, geniş, ince e ünlüsü	ɛ
é	e-i arası (kapalı e) düz, yarı geniş ünlü	e
ē	e-i arası (kapalı e) düz, yarı geniş ünlünün uzun şekli	
è	e-a arası, e sesine yakın, düz, geniş, yarı kalın ünlü	æ
ē	e-a arası, uzun, düz, geniş, yarı kalın ünlü	
ê	e-ö arası, yarı yuvarlak, geniş, ince ünlü	ɛ̃
ē	Uzun e ünlüsü	ɛ:
ě	Kısa e ünlüsü	ě
ē	Genizli e ünlüsü	ē
ı	Kalın, düz, dar ı ünlüsü	ɯ
ĩ	ı-u arası, ı sesine yakın, yarı yuvarlak, dar, kalın ünlü	ɯ̃
ī	Uzun ı ünlüsü	ɯ:
ĩ	Kısa ı ünlüsü	ĩ
í	ı-i arası, düz, dar, yarı kalın ünlü	ɨ
i	Düz dar ince i ünlüsü	i
ĩ	i-ü arası, i sesine yakın, yarı yuvarlak, dar, ince ünlü	ɨ̃
ī	Uzun i ünlüsü	i:
ĩ	Kısa i ünlüsü	ĩ̃
o	Yuvarlak, geniş, kalın o ünlüsü	ɔ
ō	Uzun o ünlüsü	ɔ:
ö	Kısa o ünlüsü	
ó	o-u arası, yuvarlak, yarı geniş, kalın ünlü	o
ó	o-ö arası, yuvarlak, geniş, yarı kalın ünlü	ɐ
ō	o-ö arası, uzun yuvarlak, geniş, yarı kalın ünlü	
ö	Geniş, yuvarlak, ince ö ünlüsü	œ
ō	Uzun ö ünlüsü	œ:
ö	ö-ü arası ünlü	ø
u	Yuvarlak, dar, kalın ünlü	u
ū	Uzun u ünlüsü	u:
ũ	Kısa u ünlüsü	
ú	u-ü arası, yuvarlak, dar yarı kalın ünlü	ʉ

ū	u-ü arası, uzun, yuvarlak, dar yarı kalın ünlü	
u	u-ı arası, u sesine yakın, yarı yuvarlak, dar ünlü	u ^c
u̇	u-ı, ü-i arası yarı yuvarlak, dar, yarı kalın ünlü	u ^c
ü	İnce, yuvarlak, dar ünlü	y
ü̇	ü-i arası, ü sesine yakın, yarı yuvarlak, dar, ince ünlü	y ^c
ū	Uzun ü ünlüsü	y:
ū̇	Kısa ü ünlüsü	
ÜNSÜZLER		
İŞARET	SES DEĞERİ	IPA
b	Süreksiz, ötümlü, dudak ünsüzü	b
ḃ	Sürekli, b-v arası sesi veren, sızıcı, ötümlü, dudak ünsüzü	β
c	Süreksiz, ötümlü dış-eti ön damak ünsüzü	ɕ
ċ	Kalın ünlülerle beraberken bile ön çıkışlılığını koruyan c ünsüzü	ɕ ^j
c̣	c-j arası sızıcı ünsüz	
Ç	ç-c arası ünsüz, süreksiz, yarı ötümlü, dış-eti ön damak ünsüzü	tʃ ɟʃ
ç	Süreksiz, ötümsüz, dış-eti, ön damak ünsüzü	tʃ ʈʃ
ç̇	Kalın ünlülerle beraberken bile ön çıkışlılığını koruyan ç	tʃ ^j
d	Süreksiz, ötümlü dış-eti ünsüzü	d̪
	Ön damak d ünsüzü, kalın ünlülerle beraberken bile ön çıkışlılığını koruyan d ünsüzü	ɖ
ḋ		
f	Sürekli, sızıcı, ötümsüz, dış-dudak ünsüzü	f
F	f-v arası ünsüz, sürekli, sızıcı, yarı ötümlü, dış dudak ünsüzü	f v f
g	Süreksiz, ötümlü, ön damak ünsüzü	ɡ
ġ	g-c arası ünsüz	ɡ̣
g̣	Ön damak g ünsüzü, kalın ünlülerle beraberken bile ön çıkışlılığını koruyan g ünsüzü	ɡ ^j
g̥	Orta damak, süreksiz, ötümlü ünsüz	ɡ̥
g̊	Art damak, süreksiz, ötümlü ünsüz	ɡ̊
g̊̇	Yumuşak g, sürekli, sızıcı, ötümlü, ön ve arka damak ünsüzü	ɣ
g̣̊	Orta damak g'si	ɡ̣̊
H		
G	ğ-ğ arası ünsüz	
h	Sürekli, sızıcı, ötümsüz, gırtlak ünsüzü	h
ḣ	Dip damak h ünsüzü	x
ḥ	Nefesli h ünsüzü	ɦ
j	Sürekli, sızıcı, ötümlü, dış eti, ön damak ünsüzü	ʝ
k	Ön damak, süreksiz, ötümsüz ünsüz	c
K	k-g arası ünsüz, süreksiz, yarı ötümlü ön damak ünsüzü	c ɕ
Ḳ	ḱ-ḡ arası, araka, süreksiz, yarı ötümlü ünsüz, damak ünsüzü	q ɢ
Ḳ̇	Süreksiz, yarı ötümlü, ḱ- ḡ arası orta damak ünsüzü	k ɡ
ḱ	Art damak ḱ ünsüzü	k

k	Kalın ünlülerle beraberken bile ön çıkışlılığını koruyan ünsüz	k ⁱ c
k	Süreksiz, ötümsüz, orta damak ünsüzü	c ^y
ķ	Arka damak, süreksiz, ötümsüz ünsüz	q
l	Ön damak, sürekli, akıcı, ötümlü, diş-eti, yanak ünsüzü	l l̥ l̥
ĺ	Ön damak l ünsüzü, kalın ünlülerle beraberken bile ön çıkışlılığını koruyan ünsüz.	l̥ l̥
m	Sürekli, akıcı, ötümlü, genizli, dudak ünsüzü	m
n	Sürekli, akıcı, ötümlü, dişeti ünsüzü	n
ń	Ön damak n ünsüzü (diş eti ünsüzü), kalın ünlülerle beraberken bile ön çıkışlılığını koruyan n ünsüzü	n ⁱ
ön p	Nazal ünsüz (damak ünsüzü), sürekli, akıcı, ötümlü, genizli, damak ünsüzü	p̃ p̃
arka p		
p	Süreksiz, ötümsüz, dudak ünsüzü.	p
P	p-b arası ünsüz	p̥ p̥
r	Ön damak, sürekli, akıcı, ötümlü, titrete, diş eti ünsüzü	r
ř	Peltek r ünsüzü (r-l arası ünsüz), kalın ünlülerle bile ön çıkışlılığını koruyan ünsüz	r ⁱ
s	Sürekli, sızıcı, ötümsüz, diş eti ünsüzü.	s
ś	Kalın ünlülerle hece kursa bile ön çıkışlılığını koruyan ünsüz	s ⁱ
š	Peltek s ünsüzü	θ
S	s-z arası ünsüz	ʃ
Š	ş-j arası ünsüz	
š	Sürekli, sızıcı, ötümsüz, ön damak ünsüzü	ʃ
ṧ	Kalın ünlülerle hece kursa bile ön çıkışlılığını koruyan ünsüz	ʃ ⁱ
t	Süreksiz, ötümsüz, dişeti ünsüzü	t
ṫ	Ön damak t ünsüzü, kalın ünlülerle hece kursa bile ön çıkışlılığını koruyan ünsüz	t ⁱ
T	t-d arası ünsüz, süreksiz, yarı ötümlü, diş eti ünsüzü.	t̥ d̥
v	Sürekli, akıcı, ötümlü, yarı ünlü, diş eti damak ünsüzü.	v
w	Çift dudak v ünsüzü	β
y	Sürekli, akıcı, ötümlü, yarı ünlü, diş-eti ön damak ünsüzü	j
ý	Kalın ünlülerle hece kursa bile ön çıkışlılığını koruyan y ünsüzü	j
Y	y-v arası ünsüz.	
z	Sürekli, sızıcı, ötümlü, diş eti ünsüzü	z
ž	Kalın ünlülerle hece kursa bile ön çıkışlılığını koruyan z ünsüzü	z ⁱ
ż	Peltek z ünsüzü	ʒ
Z	z-s arası, sürekli, sızıcı yarı ötümlü dişeti ünsüzü	ʒ ʃ
ʼ	Gırtlak ünsüzü, patlayıcı ünsüz	
—	Ünlüler üzerinde uzunluk işareti	:
˘	Ünlüler üzerinde kısalık işareti	˘
˚	Düz ünlüler üzerinde yarı yuvarlaklık işareti	˚
˜	Ünlüler ve ünsüzler üzerinde nazallık işareti	˜
˙	Kalın ünlüler üzerinde yarı incelme işareti	˙
˘	Geniş ünlüler üzerinde yarı daralma işareti	
˘	Ünsüzler üzerinde incelme işareti	
˚	Ünsüzler altında belirsizlik işareti	˚
'...	Vurgu işareti (STT'den farklı vurgulanan hecelerden önce konur)	

ˆ	İkiz ünlü işareti	ˆ
ˆ	Ulama işareti	ˆ
<	Kelimenin sonundaki gelişimi gösterir	
>	Kelimenin sonundaki gelişimi gösterir	
...	Metinde anlaşılamayan yerleri gösterir	
/.../	Metinde yazılmayan yerleri gösterir	
[...]	Metin dışı açıklama	
*	1.Anlamı veya kökeni kesin olmayan yerleri gösterir	
	2. Sorgulama yoluyla elde edilen örnekleri gösterir	
/	ve, veya	
-	1. Fiil kök ve gövdelerini gösterir. 2. Fiille ilişkili ekleri gösterir.3. İlişkili kelimeler arasına konur	
+	1.İsim kök ve gövdelerini gösterir	
	2.İsimle ilişkili ekleri gösterir	
Ø	Düşme veya kaybolma işareti	
,	k'nin altında, g'nin üstünde arka damak işareti	ˆ
ˆ	Yarı tonluluk işareti	
(_)	Süreksiz ünsüzler altında yarı sızıcılık işareti	,
ˆ	Hemze ve kesme.	
'	Kesme işareti, ses düşmesini gösterir	

KISALTMALAR

A	: eklerde a-e
Ar.	: Arapça
B	: Bahçe İlçesi
bk.	: bakınız
C.	: eser künyelerinde cilt
Çev.	: çeviren
çok	: çokluk
D	: Düziçi
DLT	: Divânü Lügati't-Türk
Far.	: Farsça
Fr.	: Fransızca
GAA	: Güney Anadolu Ağızları
H	: Hasanbeyli İlçesi
haz.	: hazırlayan
hlk.	: halk
İA	: İslam Ansiklopedisi
İt.	: İtalyanca
IPA	: Uluslararası Fonetik Alfabe
K	: Metin başlıklarında Kadirli İlçesi
Lat.	: Latince
M	: Merkez Ağızları
MDD	: Metin Dışı Derleme
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
Mek.	: Meksika
OİA	: Osmaniye İli Ağızları
s.	: sayfa
S.	: sayı
S	: Sumbas İlçesi
STT	: Standart Türkiye Türkçesi
T	: Toprakkale
TDAY	: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten

TDB : Derleme Metninde Tez Dışı Bölüm
TDK : Türk Dil Kurumu
tk : teklif
TKAE : Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü
TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu
TTK : Türk Tarih Kurumu
vb. : ve benzeri
Yay. : yayını

GİRİŞ

1. Çalışmanın Konusu ve Amacı

Bu çalışmanın konusu; Osmaniye ili ağızlarının derlenmesi, derlenen malzemeler kullanılarak Osmaniye ağızlarının dil bilgisi özelliklerinin incelenmesi, söz varlığının ortaya konması, elde edilen bulgular doğrultusunda merkez ağızlarının ve ilçe ağız gruplarının, bu grupların özelliklerinin tespit edilmesidir.

Çalışmanın amacı, Osmaniye merkez ağızları, ilçelerin, kasaba ve köylerin ağızlarını ayrıntılı olarak ses, şekil, cümle ve söz varlığı açısından incelemek ve Anadolu ağızları içindeki yerini tespit etmektir.

Osmaniye ili, konumu açısından zengin bir tarih ve kültür birikimine sahip olduğu için ağız araştırmaları yönünden de çok ve çeşitli malzemeye sahiptir. Osmaniye ili ağızları üzerinde müstakil olarak derinlemesine araştırma yapılmamış bir ağız alanıdır. Bu çalışmanın yapılmak istenmesinin temel sebebi, müstakil olarak Osmaniye ağızları üzerine derinlemesine bir çalışma yapılmamış olmasıdır. Çünkü Osmaniye konum olarak dilimizin ve kültürümüzün zenginliklerini bünyesinde barındıran bir yere sahiptir. Osmaniye; Gaziantep, Kahramanmaraş, Adana gibi önemli merkezlerin ortasında bulunmaktadır ve bu iller gibi İstiklâl Savaşı'nı yaşamış gazi bir şehirdir. Şehrin konumu ve yakın tarihte yaşananlar, sahadaki derlemelere de yansımıştır. Bu çalışmanın zengin dil ve kültür bulguları diğer ağız çalışmalarına da olumlu katkılar sağlayacaktır.

2. Çalışmada Kullanılan Materyal ve Yöntem

Tez çalışmasının temel yöntemi alan araştırmasıdır. Çalışmanın aşamaları; ön araştırma, derleme, yazıya geçirme, inceleme, değerlendirme çalışmaları olmuştur. Osmaniye ili sınırları içinde bulunan merkez, ilçe ve köylerde yapılan derlemeler sonucunda ortaya konan metinler taranmış, ses bilgisi ve şekil bilgisi ve cümle ana başlıklarında dil incelemesi yapılmıştır.

Çalışmamızın giriş kısmında Osmaniye ilinin tarihî ve coğrafi özellikleri verilmiştir, Osmaniye'nin bugünkü etnik yapısı hakkında bilgi verilmiştir. Sözlük bölümünde ise çalışmada kullanılan veya kullanılmayan derleme metinlerinde geçen Osmaniye ağzına ait kelimeler yer almıştır. Ses yapıları bakımından değişikliğe uğramış ağız kelimeleri ve bu kelimelerin yazı dilindeki karşılıkları verilmiştir. Yabancı kelimeler ağızdaki şekliyle madde başı yapılmış ve yabancı kelimelerin ait olduğu dildeki şekli de belirtilmiştir.

Çalışmaya Osmaniye ili ağızlarında derleme yaparak başlanmıştır. Birinci dönemde Osmaniye İli Ağızları ve Söz Varlığı (İnceleme-Metinler-Sözlük) isimli tezimizle ilgili hazırlıklar yapıldı. Gerekli kamera, harita, ses cihazı, hafıza kartları, yedek bilgisayar hafıza kartları, harici bilgisayar bellekleri temin edildi. Kaynak kişilerle yapılacak görüşmelerde konuşulacak konular belirlendi. Gidilecek yerlerle bağlantılar kuruldu, kaynak kişilerle bağlantıya geçildi. Elde edilen kayıtların transkripsiyonunda kullanılacak transkripsiyon alfabesi oluşturuldu.

Çalışmamızın başlangıcında derleme yapılabilecek yerler tespit edildi. Bu doğrultuda, Osmaniye merkezde konuşulan yerli ağızlarının tespitinde bilgi alınacak kişiler araştırıldı ve tespit edildi. Derleme yapılırken metinlerin edebî değer taşıyan halk ürünlerinden halk hikâyesi, türkü, ninni, manî gibi türlerde olmasına özen gösterildi. Edebî türleri bilmeyen kaynak kişilerden ise genel konularda konuşma kayıtları yapıldı ve bu metinler tezde kullanıldı.

Derleme çalışmasına Osmaniye merkezden başlandı. Osmaniye merkezde farklı mahalleler göz önüne alınarak kaynak kişilerle görüşüldü ve kayıt yapıldı. Merkez ağızlarının kayıtları tamamlandıktan sonra merkez köylere geçildi.

Osmaniye Merkez: Hacı Osmanlı, Alibekirli, Gebeli Mahallelerinden, Araplı, Akyar, Bahçe, Cebel (Yarpuz), Çağşak, Çardak, Çona, Dağıstan, Değirmenocağı, Dereli, Dereobası, Dervişli, Fakıuşağı, Endel, Hemite (Gökçedam), Kanlıgeçit, Karacalar, Karagedik, Karatepe, Kaypak, Kazmaca, Kırıklı, Kırmacılı, Kırmıtlı,

Köyyeri, Nohuttepe, Oruçgazi, Sakarcalık, Sakızgediği, Selimiye, Şekerdere, Tehçi, Yeniköy köylerinden derleme yapıldı.

Bahçe İlçesi: Bahçe merkezi, Arıcaklı, Arıklıkış, Bekdemir, Bilalik, Burgaçlı, Cumafakılı, Gökmustafa, İnderesi, Kızlaç köylerinden derleme yapıldı.

Düziçi İlçesi: Düziçi Merkezi, Atalan, Akçakoyun, Bostanlar, Çatak, Çerçioğlu, Çitlik, Çunur, Ellek, Farsak, Gökçayır, Gümüş, Haruniye, Karagedik, Kaşobası, İnderesi Peçenek, Pirsultanlı, Selviler, Yeşildere, Zindağan köylerinden derleme yapıldı.

Hasanbeyli İlçesi: Hasanbeyli Merkezi, Çolaklı, Karayiğit, Kızıldere, Yanıkkışla, Yeşilyurt köylerinden derleme yapıldı.

Kadirli İlçesi: Kadirli Merkezi, Ağmasat, Amberargı, Aşağı Bozkuyu, Aydınlar, Azaplı, Bahadırılı, Bekereci, Cıgıcık, Congaza, Çöpler, Çöplüler, Çukurköprü, Dervişli, Dikenli, Göçmen, Hardallık, Kabayar, Karabacak, Karatepe, Kayseri, Kasdal, Kızılömerli, Kızıyusuflu, Kiremitli, Kümbet, Narlıkışla, Oruçbey, Öksüzlü, Savrun, Sofular, Uzuneşgiler, Yukarı Bozkuyu, Zindoğan Yaylası'ndan derleme yapıldı.

Sumbas İlçesi: Sumbas Merkezi, Akdam, Çiçeklidere, Esemli, Gafarlı, Halilibrahimli, Kızılömerli, Mehmetli, Taşköprü, Yeşilyayla köylerinden derleme yapıldı.

Toprakkale İlçesi: Toprakkale Merkezi, Aslanpınarı, Göçmenler Mahallesi, Karataş Mahallesi, Kumarlı Mahallesi, Lale Gölü, Sazlık, Sayhöyüğü, Tüysüz köylerinden derleme yapıldı.

Toplam yüz yirmi yedi yerleşim yerinden derleme yapılmış ve derleme işlemi tamamlanmıştır.

Derleme sırasında halk kültürüne ait değerli birçok kültür unsurunun tespit edilmesinin yanında, Standart Türkiye Türkçesinde kullanılmayan yöresel kelimeler tespit edildi. Yapılan derleme çalışmasıyla yöresel konuşma tarzlarının farklılıkları da tespit edildi.

Bir yandan derlemeye devam edilirken bir yandan da kayıtları yazıya geçirmek için tezimizde kullanacağımız transkripsiyon alfabesinin taslağı oluşturuldu.

Kaynak kişilerden derleme yaparken önce soru-cevap yöntemi uygulanmış daha sonra konu serbest hâle getirilerek doğal ağız yakalanmaya çalışılmıştır. Derleme işlemi 2016- 2017 yıllarında tarafımızdan yapılmıştır. Tezimizde kendi derlediğimiz malzeme dışında hiçbir malzeme kullanılmamıştır.

Metinler oluşturulduktan sonra gramer incelemesine kaynaklık edecek malzemeler fişlenmiştir. Fişlenen her unsurun sonuna ayraç içinde önce metin ismi ve numarası, sonra satır numaraları verilmiştir. Metin ve satır numaralarının karışmaması için aralarına - işareti konmuştur. - işaretinden önceki numaralar metnin adını ve numarasını, - işaretinden sonraki numaralar satır numaralarını belirtmektedir. Mesela (M1-133) şeklinde verilen numaralardan M1 Merkez ağızları 1 numaralı metni, 133 satır numarasını göstermektedir. Metin numaraları ağız metinlerinin alanına göre isimlerin baş harfleri ile tanımlanarak verilmiş, böylece metnin hangi ağız alanına ait olduğunun daha net anlaşılması sağlanmaya çalışılmıştır.

Dil bilgisi incelemeleri ses, şekil ve cümle olarak ele alınmıştır ve incelemenin çok ayrıntılı olmasına dikkat edilmiştir. Bulgular gerektiğinde metin içinde açıklanmış bazen de dipnotta açıklanmıştır.

STT'den farklı olarak ağız şekliyle verilen kelimelerden anlaşılma ihtimali olanlar parantez içinde STT'deki şekliyle de verilmiştir. Gerekli görülen yapılarda kelimenin anlamı da verilmiştir.

Ağız grupları ve özellikleri, ağız grupları arasındaki benzerlikler çalışmanın sonuna alınarak çalışmamızdan yararlanacak kişilere kolaylık sağlanmaya çalışılmıştır. Sonuç bölümünde ise OİA'nın genel özellikleri özetlenmiş ve komşu illerle ortak ağız özellikleri belirtilmiştir.

Çalışmanın son kısmı sözlük kısmı olmuştur. Sözlüğe kelime alırken; OİA'ya ait anlamı bilinmeyen kelimeler, STT'ye ait ancak OİA'da farklı telaffuz edilen kelimeler, STT'ye ait ancak OİA'da farklı anlamda kullanılan kelimeler, metin içinde ağız şeklinden dolayı anlaşılması güç kelimeler seçilmiştir. Yabancı kelimelerin ağızda çok farklılaşmış şekillerinin madde başı olduğu durumda parantez içinde o kelimenin ait olduğu dildeki şekli verilmiştir. Sözlük bölümünün madde başlarına alınan kelimelerin farklı şekilleri aynı madde başında toplanmıştır. Bu madde başlarındaki kelimeler ile bu kelimelere ait künyeler aynı sıraya göre yazılmıştır.

3. Osmaniye İli Üzerine Yapılan Çalışmalar

Ülkemizde ağızlar üzerine birçok çalışma yapılmış olsa da ayrıntılı olarak incelenmemiş ağızlar vardır. Ağız incelemelerinde inceleme sahasının geniş tutulması, dil özelliklerinin yüzeysel incelenmesine sebep olmaktadır. Osmaniye ili ağızları üzerinde derinlemesine çalışma yapılmamış yörelerimizden biridir. Faruk YILDIRIM'ın yaptığı “Adana ve Osmaniye İlleri Ağızları” Osmaniye ilini de kapsar ancak bu çalışma

Osmaniye ağızı için yeterince ayrıntılı değildir. Faruk YILDIRIM'ın çalışmasında Adana merkez, Kozan, Karaisalı, Ceyhan ağızlarından ayrıntılı derleme yapılmıştır. Düziçi, Osmaniye, Toprakkale, Kadirli, Sumbas ağızlarından yapılan derleme sayısı azdır. Bu çalışmada Çukurova esas alınmıştır, Osmaniye'nin Bahçe ağızları, Hasanbeyli ağızları ve diğer dağlık bölgelerinde bulunan ağızlarından derleme yapılmamıştır. Osmaniye'nin ilçe ağızlarının ses ve şekil özellikleri; ilçe ve merkez ağızlarının farklılıkları ayrıntılı şekilde tespit edilmemiştir. Faruk YILDIRIM'ın çalışmasındaki sözlük bölümü OİA için yeterli değildir.

Osmaniye ile ilgili yapılan ve bizim faydalandığımız diğer çalışmalar şunlardır:

Çalışmada Faydalanılan Başlıca Kaynaklar

Transkripsiyon alfabesi oluşturulurken birçok ağız çalışması taranmış ve kendi transkripsiyon alfabemiz oluşturulmuştur. Kullandığımız transkripsiyon alfabesi oluşturulurken Tuncer Gülensoy'un Türk Fonetik Transkripsiyonu Üzerine isimli makalesinden, Çetin Pekacar ve Figen Dilek'in Uluslararası Fonetik Alfabe ve Türkiye'de Ağız Araştırmaları isimli makalelerinden ve IPA'dan faydalanılmıştır.

Osmaniye'nin genel özellikleri; tarihi, coğrafyası, nüfus özellikleri bölümünde aşağıdaki çalışmalardan faydalanıldı:

Osmaniye'nin kuruluş dönemlerini açıklarken aşağıdaki çalışmalardan faydalanıldı:

Adana Vilayet Salnamesi, 1294 (1877/1878) yılına Adana ile ilgili tutulan Osmanlı kayıtlarıdır.

Ahmet EYİCİL, Yakın Çağda Kahramanmaraş; eser Kahramanmaraş tarihi ile ilgi bilgiler vermektedir. Osmaniye'nin tarihi ile ilgili bilgiler içermektedir.

Ali Rıza YALGIN, Cenupta Türkmen Oymakları II; Güney Anadolu Türkmenleri'nin yaşam tarzları, gelenekleri ve görenekleri hakkında bilgi vermektedir.

CEVDET PAŞA, Maruzat, Tanzimat döneminde Batılılaşma fikri ve Batılılaşmaya karşı oluşan muhalefetin içyüzü, siyasi çekişmeler hakkında bilgi vermektedir.

Cevdet TÜRKEY, Başbakanlık Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatler isimli çalışma 11- 14. yüzyıllarda Türkistan, Horasan ve Azerbaycan'dan Anadolu'ya gelen Oğuz (Türkmen) boylarının Selçuklu ve Osmanlı devletleri döneminde birbirinden uzak yerlerde oymaklar, aşiretler ve cemaatler halinde iskânları hakkında ayrıntılı bilgi vermektedir.

Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Evliya Çelebi'nin 17. Yüzyılda Osmanlı topraklarında yaptığı kırk yıldan fazla süren gezisinde aldığı notlardan oluşturduğu eserdir.

Faruk Sümer, Çukurova Tarihine Dair Araştırmalar, bu çalışmada Faruk Sümer, Çukurova olarak Mersin'den İskenderun'a kadar olan bölgeyi kastetmiş ve Çukurova'nın fethine dair kaynaklara dayanarak Üç-oklu boylar tarafından Çukurova'nın iskânını, Ramazanoğulları, Özeroğulları, Doğancıoğulları'nın siyasi tarihini, Varsaklar'ın tarihini ele almıştır.

Faruk Sümer, Ceritler, bu çalışmada, Güney Anadolu'daki Cerit aşiretinin tarihi ve dağıldıkları alan ile ilgili bilgi vermiştir.

Faruk Sümer, Oğuzlar Türkmenler (Tarihleri) Boy Teşkilatı Destanları, eserde Faruk Sümer, Türkiye'yi meydana getirmesine rağmen tam anlamıyla tanınmayan Oğuzları tarihi ve kültürü başta olmak üzere ayrıntılı şekilde ele almıştır.

Mehmet Akif TERZİ, ve Ahmet ERGÜN, Kınıktan Kıyı'ya Osmanlı Belgelerinde Osmaniye, Osmanlı arşiv belgelerinden yola çıkarak Osmaniye'nin tarihi, coğrafyası, toplumsal yapısı ile ilgili ayrıntılı bilgilerin bulunduğu eserdir.

Mehmet Akif TERZİ, ve Ahmet ERGÜN, Osmaniye Vilayet Salnamelerinde Cebeli Bereket Sancağı, Osmaniye'nin kuruluşunun belgelere dayandırılarak ayrıntılı bir şekilde anlatıldığı çalışmadır.

Hilmi KARABORAN, Osmaniye'nin Kuruluşu ve Gelişmesi, Osmaniye'nin kuruluşunu ve daha sonraki dönemlerdeki gelişim aşamalarını anlattığı makalesidir.

Kazım TULÜCÜ, Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye, 1993'te yapılan Osmaniye konulu sempozyumdaki sunumların toplandığı kitap.

Kemal ÇELİK, Millî Mücadelede Adana ve Havalisi, Kemal Çelik'in bu eserinde, Adana ve çevresinin Millî Mücadele yıllarındaki durumu, Coğrafi, Tarihî ve Siyasî Durumu, İngiltere'nin bölgede ile ilgili planları, Fransa'nın bölgede yaptıkları ve Ermeni Sorunu Gizli Antlaşmalar, Mondros Mütarekesi Öncesinde Adana çevresinin durumu anlatılmaktadır.

Mehmet Adil ALICIOĞLU, Tarihte Alcı-Tecirli (Beydili-İlbeyli-Elbeyli) Türkmenleri ve Soy Birlikleri, Tecirli aşiretinin soyu hakkında da bilgiler içeren bir çalışmadır.

Mehmet ERÖZ, Yörükler, bu eserin ilk kısmında tarihi Türk göçebe hayatı ile Anadolu'da bugünkü Türk göçebe hayatı arasındaki benzerlik ve ayrılıkları, kaybolmuş

veya devam eden kültür değerlerini, Yörüklerin ekonomik hayatlarını incelemiş, son bölümde iskân siyaseti hakkında bilgi vermiştir.

Necdet ARI, Bir Zamanlar Osmaniye, bu kitabında, Osmaniye'nin tarihi, ilk kurulduğu 1865'ten son dönemlere kadarki kültürü, yerleşim yerleri, İstiklâl Savaşında Osmaniye konularında bilgi vermektedir.

Necdet ARI, Osmaniye'de Millî Mücadelenin İç Yüzü ve Anılar, Fransız işgali süresince Osmaniye'deki Çete Harbi'nin ayrıntıları, Osmaniye ile ilgili geniş bir kaynakçaya ve görsel arşive sahiptir.

Neşet Dinçer, Osmaniye Kurtuluş Savaşında Rahime Hatun; makalede Osmaniye'nin düşman işgalinden kurtulmasında çok önemli yere sahip olan kadın kahramanlarımızdan Rahime Hatun'un hayatı, çetelere katılması ve savaştaki kahramanlıkları anlatılmaktadır.

Orhan SAKİN, XVI. Yüzyılda Anadolu'da Türkmenler ve Yörükler isimli eserinde Orhan Sakin, kitabını arşiv kaynaklarına dayanarak hazırlamış, genel hatlarıyla XVI. Yüzyıl Anadolu'sunun idari bölümlerini ve nüfus dağılımını vermiş ve daha sonra Türkmen/Yörüklerin tarihi, Anadolu'daki dağılımları ve sosyo-ekonomik yapılarını ele almıştır. Daha sonra Anadolu Türk kabile ve obalarının arşiv kaynaklarına dayanan ayrıntılı bir listesini sunmaktadır.

Özcan TATAR, XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Çukurova'da Aşiretlerin Eşkîyalık Olayları ve Aşiret İskânı (1691-1750), doktora tezinde önce on sekizinci yüzyıl Çukurova cemaatlerinin isimleri verilmiş daha sonra bunların yaptığı eşkıyalıklar hakkında bilgi verilmiştir.

Recep SANAL, Tarihi Gelişimi İçinde Türk Anayasalarında Genel Yönetimin Taşra Yönetimine İlişkin Düzenlemeler ve Yönetim Deseninde Değişmeler, Recep SANAL bu çalışmasında 1876 Kanun-i Esasi'sinden başlamak üzere günümüze kadar genel yönetimin il düzeyindeki taşra örgütüne ilişkin düzenlemeleri ve yönetim sistemindeki değişimleri ele almıştır.

Sabahattin SELEK, Anadolu İhtilali, bu kitabında, Mondros mütarekesinden Lozan antlaşmasına (Osmanlı İmparatorluğunun çöküşünden Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması) kadar süren dönem olaylarını hakkında bilgi vermiştir. Bu belgesel eser, resmi kayıt ve yayınlar, arşiv ve belgelerden faydalanılarak ve o dönemde etkin rol oynamış kişilerle görüşülerek hazırlanmıştır.

Süleyman HATİPOĞLU, Millî Mücadelede Osmaniye, Süleyman Hatipoğlu bu makalesinde 1918 Mondros Mütarekesinden başlayarak Fransız ve Ermenilerle İstiklâl Savaşında Kovanbaşı ve Kanlıgeçit savaşları hakkında bilgi vermiştir;.

Yılmaz KURT, Çukurova Tarihinin Kaynakları I, 1525 Tarihli Adana Sancağı Mufassal Tahrir Defteri, Osmanlı arşiv bilgilerini içeren belgeler.

Yusuf HALAÇOĞLU, Fırka-i Islahiye ve Yapmış Olduğu İskân makalesinde; XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi isimli kitabında Yusuf Halaçoğlu önce konar-göçerlerin hukuki ve iktisadi durumlarını değerlendirmiş, daha sonra iskânın sebepleri hakkında bilgi vermiş, son olarak iskânın Osmanlı Hükûmeti tarafından gerçekleştirilmesi sürecini anlatmıştır.

B. Ünal İBRET, Atabay Düzenli, Osmaniye'nin coğrafi özellikleri ve nüfusu açıklanırken aşağıdaki kaynaklardan faydalanıldı.

Necaattin TÜRKMEN, Atabay Düzenli Osmaniye'nin Doğal Bitki Örtüsü ve Osmaniye İl Tarım Müdürlüğü resmî sitesinden faydalanıldı.

Osmaniye'nin nüfusu hakkında bilgi verilirken TÜİK resmî sitesinden faydalanıldı.

Dil İncelemesi bölümünde çalışmamızın kaynakça bölümünde yer alan ses ve şekil bilgisi kitapları, ağız çalışmalarından faydalanıldı. Gramer bölümünde inceleyeceğimiz dil bilgisi alt başlıklarını belirlerken ve dil bilgisi konuları hakkında genel bilgileri verirken aşağıdaki kaynaklardan faydalandık:

Ağız inceleme teknikleri için aşağıdaki kaynaklardan faydalandık:

Erdoğan BOZ, Afyonkarahisar Merkez Ağızı, Faruk YILDIRIM, Adana ve Osmaniye İlleri Ağızları, Ahmet Bican ERCİLASUN, Ağız Çalışmalarına Toplu Bir Bakış, Ahmet CAFEROĞLU, Anadolu Ağızlarından Toplamalar, Ahmet CAFEROĞLU, Anadolu ve Rumeli Ağızlarında Ünlü Değişmeleri, Emine ATMACA, Antalya İli Korkuteli İlçesi ve Ağızları, Ahmet Bican ERCİLASUN, Kars İli Ağızları (Ses Bilgisi), Ali AKAR, Muğla ve Yöresi Ağızları, Necati DEMİR, Ordu İli ve Yöresi Ağızları, Yaşar ÇAĞBAYIR, Yukarı Karaçay Kocapınar Köyü Ağızı.

Dil incelemesi bölümünde konu başlıkları ve konuların tanımları, örnek seçimi için aşağıdaki kaynaklardan faydalandık:

Günay KARAAĞAÇ, Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü, A. Von GABAİN, Eski Türkçenin Grameri, Zeynep KORKMAZ, Gramer Terimleri Sözlüğü, Hanifi VURAL, Ses ve Şekil Bilgisi, Muharrem ERGİN Türk Dil Bilgisi, Tuncer GÜLENSOY Türkçe

El Kitabı, Günay KARAAĞAÇ Türkçe'nin Ses Bilgisi; Günay KARAAĞAÇ Türkçenin Söz Dizimi, Leyla KARAHAN Türkçede Söz Dizimi, Günay KARAAĞAÇ Türkçenin Dil Bilgisi, Zeynep KORKMAZ Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi isimli eserlerden faydalandık.

Sözlük Bölümünde, kelimelere anlam verirken en çok faydalandığımız kaynaklar şunlardır:

Nurettin ALBAYRAK Ansiklopedik Halk Edebiyatı Sözlüğü, Suat ÜNLÜ Çağatay Türkçesi Sözlüğü, Kaşgarlı Mahmut Divanü Lûgati't-Türk I, II, III, IV, Divanü Lugat-it- Türk (Dizin), Murat KÜÇÜK Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Satır Arası İlk Kur'an Tercümesi, Ahmet CAFEROĞLU Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü, Suat ÜNLÜ Harezmi Altınordu Türkçesi Sözlüğü, ŞEMSEDDİN SAMİ, Kâmûs-i Türkî; TDK Tarama Sözlüğü, Suat ÜNLÜ Karahanlı Türkçesi Sözlüğü; Süleyman ULUDAĞ Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, Aysu ATA Karahanlı Türkçesinde İlk Kur'an Tercümesi (Rylands Nüshası), Recep TOPARLI Kıpçak Türkçesi Sözlüğü, İsmail PARLATIR Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Ferit DEVELLIOĞLU Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Yaşar ÇAĞBAYIR Ötüken Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Yaşar ÇAĞBAYIR Ötüken Türkçe Sözlük I II III IV V, Andreas TIETZE Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lûgati, TDK Türkçe Sözlük, TDK Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü, Halil ERSOYLU Türk Dilince Dualar Beddualar Sözlüğü, Necmi AKYALÇIN Türkçe İkillemeler Sözlüğü, Hatice EMİNOĞLU Türkçede Renkler Sözlüğü, Hamza ZÜLFİKAR Türkçede Ses Yansımaları Kelimeler, Günay KARAAĞAÇ Türkçenin Alıntılar Sözlüğü; Günay KARAAĞAÇ Türkçenin Verintiler Sözlüğü, Ali PÜSKÜLLÜOĞLU Türkçenin Argo Sözlüğü, Ahmet Turan SİNAN Türkçenin Deyim Varlığı, Nurettin ALBAYRAK Türkiye Türkçesinde Atasözleri, Tuncer GÜLENSOY Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü I II, Hasan EREN Türklük Bilimi Sözlüğü, Burhan PAÇACIOĞLU VIII-XVI. Yüzyıllar Arasında Türkçenin Sözcük Dağarcığı.

4. İnceleme İle İlgili Bazı Açıklamalar

Osmaniye ili ağızları, karakteristik özellikteki ses ve şekil bilgisi ölçütlerine göre sınıflandırılmıştır. Karakteristik olan ve bölgenin tamamını kapsamayan ses ve şekil bilgisi hususiyetlerine dil bilgisi incelemeleri bölümünde yer verilirken söz konusu ağızlardaki alt gruplar ilçelere göre adlandırılmış, ses ve şekil incelemesi sırasında da her özellik ilçeler için ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Ses ve şekil incelemesinin

sonucunda Osmaniye Merkez ve ilçelerin kendilerine has ses ve şekil özellikleri ayrı ayrı belirlenmiştir. Merkez ağızlarında ve bütün ilçe ağızlarında ortak olan özellikler OİA'nın Genel Özellikleri başlığı altında toplanmıştır. Genel olmayıp, birkaç ağızda ortak olan özellikler ayrı başlıklar altında ayrı ayrı maddeler hâlinde belirtilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM OSMANİYE İLİ

1. OSMANİYE'NİN COĞRAFİ VE TARİHİ DURUMU

1.1. İlin Coğrafi Özellikleri

Osmaniye bulunmuş olduğu coğrafi mevki nedeniyle önemli bir merkez durumundadır. Çünkü bir yandan Gaziantep ve daha doğusunda kalan yerler ile güney komşumuz Irak'ın, diğer yandan ise Hatay ve daha güneyinde kalan Suriye'nin karayolu bağlantısının merkezi konumundadır. Bu karayolları ilçenin batısında bulunan Toprakkale'de birleşmektedir. Irak'a kadar uzanan Bağdat-İstanbul demiryolu Osmaniye'den geçmektedir. Osmaniye'nin Adana'ya olan uzaklığı 83 km. iken İskenderun'a 72 km., Gaziantep'e 127 km. ve Kahramanmaraş'a 108 km.'dir. Osmaniye'nin Adana'ya ve diğer illere olan uzaklıklarına dikkat edilirse; birbirine komşu olan bu illerin, hemen hemen ortasına yakın bir yerde olduğu görülür. Bu nedenle Osmaniye'nin hinterlandının çok geniş olduğu bir gerçektir¹.

Akdeniz Bölgesi'nin ve Çukurova'nın doğusunda yer alan Osmaniye; 35 52' - 36 42' Doğu Meridyenleri (boylamları), 36 57' - 37 45' Kuzey Paralelleri (enlemleri) arasında yer alır. Doğusunda Gaziantep, güneyinde Hatay, batısında Adana ve

¹ B. Ünal **İBRET** ve Atabay **DÜZENLİ**, “Osmaniye'nin Coğrafi Konumu ve Nüfusu”, *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu* (15-18 Kasım 1993), Osmaniye 1995, s. 236-248.

kuzeyinde ise Kahramanmaraş illeri vardır. Yüzölçümü 3.279,9 kilometre kare olup deniz seviyesinden 121 m. yükseklikte ve Akdeniz'e 20 km. mesafededir².

Topoğrafik Yapısı: Osmaniye yüzey şekillerinden birçoğunu bünyesinde toplamış ender yerlerden biridir. Arazi güneyden, kuzeye ve doğuya doğru gittikçe yükselir. Osmaniye İlinin batı kesimlerinde Adana ovasının doğuya doğru olan düzlükleri uzanır. Güneyinde İskenderun körfezinden doğuya doğru uzanan Amanos dağları (Gâvurdağları), kuzeybatı yönünde Toros dağları, doğusunda Dumanlı, Düldül ve Tırtıl dağları yer almaktadır. Dağlar ile ovalar arasında hafif engebeli araziler mevcuttur. Ovalık arazi en çok Merkez, Toprakkale, Kadirli ve Düziçi ilçelerinde bulunmaktadır. En yüksek dağları; Düldül dağı (2.400) metre, Turna dağı ise (2.285) metredir.

İklimi: İlimizde iklim, dağlık ve ovalık alanlarda farklılık göstermekle birlikte, Akdeniz iklim özellikleri göstermektedir. Genel olarak yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçmektedir. Ortalama sıcaklık 18,2 C olup, ortalama en yüksek sıcaklık 42,8 C 'dir. Yağışlar kış ve sonbahar aylarında olup, yıllık ortalama yağış miktarı 767,6 mm.'dir³.

Bitki Örtüsü: Bölgede, dikey yönde üç farklı bitki kuşağı yer almaktadır. Bunlar:

1. Maki kuşağı: 700-800 metreye kadar çıkan Kızılçam ormanlarının tahribiyle oluşmuş kuşaktır.
2. Orman kuşağı: Ormanın tahrip olmadığı yerlerde 120 metreden, tahrip olduğu yerlerde ise maki kuşağının bitiminden itibaren başlayıp ormanın en üst sınırında (1990 m.) son bulur. Kızılçam ormanları alçak kısımlarda 1100 metreye kadar yer alır. Kızılçamdan sonra çoğunlukla Karaçam, Meşe ve Kayın ormanları gelmektedir. Ormanın üst bölümlerinde Kayın, Meşe, Karaçam, Sedir ve Gökmar çoğu kez karışık meşeler oluşturmaktadır.
3. Ormanın üstü kuşağı; Ormanın sınırının (1900 m.) bitiminden itibaren başlayan, daz ve çıplak alan adı verilen çalılar barınmadığı bölgelerdir. Bunlarda genellikle yer örtücü bodur çalılar, alpin çayırlar yaygın durumdadır.

² (<http://www.osmaniye.tarim.gov.tr.>)

³ (<http://www.osmaniye.tarim.gov.tr.>)

Osmaniye florası 67 familya ve 199 cinse ait 277 türle temsil edilmiştir. Bu türlerin 28'i ağaç, 55'i çalı, 174'ü de otsudur⁴.

Başlıca Akarsular: Ceyhan Nehri, Kalecik Deresi, Horu (Hamis) Çayı, Karaçay Deresi, Savrun Çayı, Kesiksuyu Deresi, Yarpuz Çayı⁵.

Başlıca Baraj/Göletler: Kalecik Barajı, Arıklıkaş Göleti, Berke Barajı, Aslantaş Barajı, Kesiksuyu Barajı, Mehmetli Barajı⁶.

1.2. İlin Nüfus ve İdari Yapısı⁷

TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU
ADRESE DAYALI NÜFUS KAYIT SİSTEMİ
İLÇE NÜFUSLARI 2015

İL ADI	İLÇE ADI	TOPLAM			İL VE İLÇE MERKEZLERİ			BELDE VE KÖYLER		
		TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN
OSMANİYE	BAHÇE	21.115	10.625	10.490	13.993	7.007	6.986	7.122	3.618	3.504
OSMANİYE	KADIRLI	119.857	59.934	59.923	88.527	44.133	44.394	31.330	15.801	15.529
OSMANİYE	MERKEZ	254.116	127.577	126.539	223.987	112.409	111.578	30.129	15.168	14.961
OSMANİYE	DÜZİÇİ	80.691	40.478	40.213	47.179	23.594	23.585	33.512	16.884	16.628
OSMANİYE	HASANBEYLİ	4.127	2.124	2.003	2.217	1.150	1.067	1.910	974	936
OSMANİYE	SUMBAS	14.518	7.374	7.144	2.068	1.047	1.021	12.450	6.327	6.123
OSMANİYE	TOPRAKKALE	18.449	10.847	7.602	10.187	5.351	4.836	8.262	5.496	2.766
OSMANİYE	TOPLAM	512.873	258.959	253.914	388.158	194.691	193.467	124.715	64.268	60.447

İdari Yapı

2010 TUIK verilerine göre ilimizde merkez ilçeyle beraber 7 ilçe, 9 belde ve 161 köy vardır. Osmaniye ilinin ilçeleri; Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli, Kadirli, Sumbas ve Toprakkale'dir⁸.

1.3 Osmaniye'nin Tarihi

Kınık Kasabası

⁴, Necaattin TÜRKMEN, Atabay DÜZENLİ, "Osmaniye'nin Doğal Bitki Örtüsü", Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu (15-18 Kasım 1993), Osmaniye 1995, s. 236/248).

⁵ (<http://www.osmaniye.tarim.gov.tr>.)

⁶ (<http://www.osmaniye.tarim.gov.tr>.)

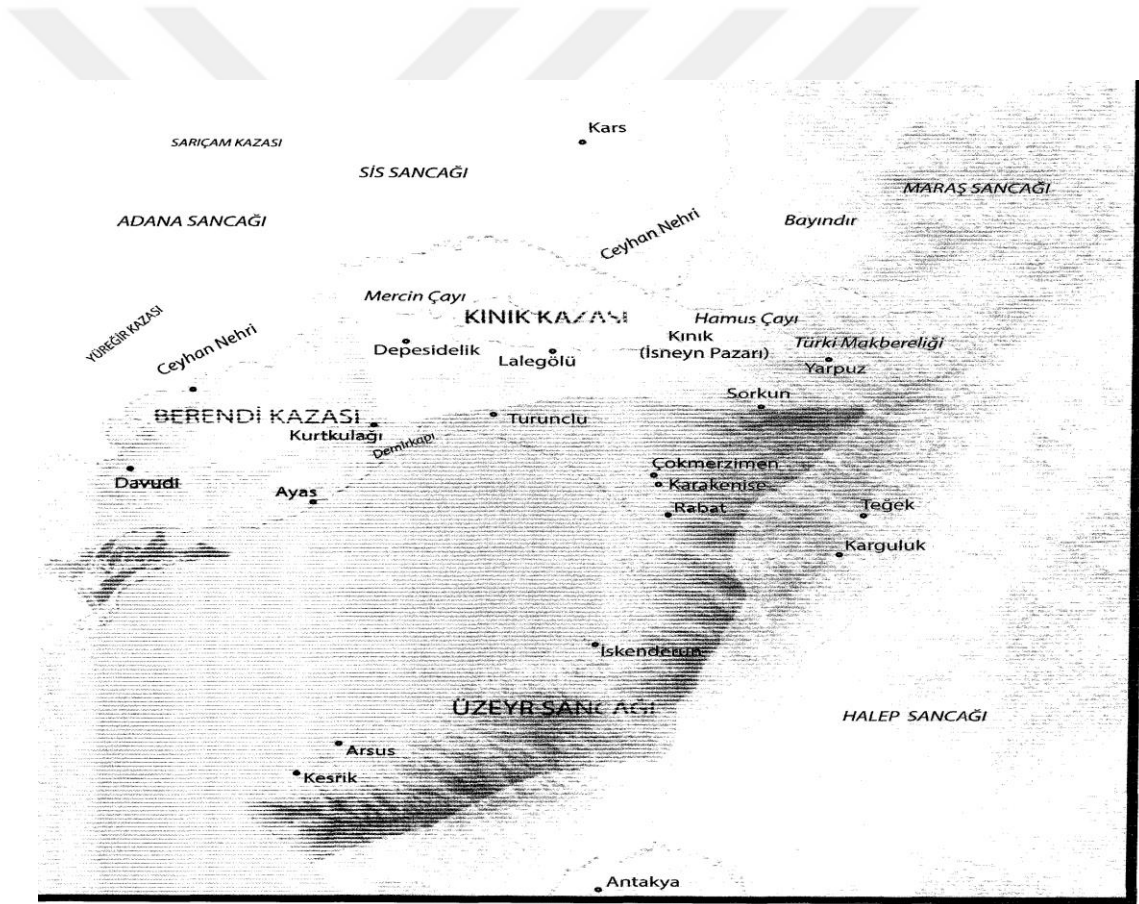
⁷ (<http://www.tuik.gov.tr>)

⁸ (<http://www.tuik.gov.tr>)

Osmanlı kayıtlarında Kınık ismine ilk kez 1521 tarihli mufassal tahrir defterinde rastlanmaktadır. Bu tarihte Kınık kasabasında Yunus Dede ve Selman Veled-i Hamace adını taşıyan iki mahalle ve 144 vergi nüfusu bulunuyordu⁹.

Kaza Bölgesinde Yeni Bir Kasaba: İsneyn Pazarı

1671 yılında buralardan geçen Evliya Çelebi Adana'ya uğramış ve kitabında önce Adana kazasını ve sonrasında Kaza-i Nur (Misis) kazasını zikretmektedir. Kınık Kazası ise Osmaniye ve çevresi, Berendi kazası ise Evliya Çelebi'ye göre Misis kazası olarak bilinmektedir¹⁰.

16. yüzyılda Kınık, Berendi kazaları ve Üzeyr Sancağı

16. Yüzyılda Berendi kazalarını ve Üzeyr sancağını gösteren harita¹¹.

⁹ Yılmaz **KURT**, Çukurova Tarihinin Kaynakları I, 1525 Tarihli Adana Sancağı Mufassal Tahrir Defteri, TTK, Ankara 2004, s. 31.

¹⁰ **EVLIYA ÇELEBİ**, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, (haz.: Yücel Dağlı, Seyit Ali Kahraman, Robert Dankoff), Yapı Kredi Yay., İstanbul 2005, s. 168.

¹¹ Mehmet Akif **TERZİ** ve Ahmet **ERGÜN**, *Kınıktan Kıyı'ya Osmanlı Belgelerinde Osmaniye*, Osmaniye Belediyesi Kültür Yay., Osmaniye 2015, s. 40.

Bereket Dağı ve Civarındaki İskân Çabaları Fırka-i İslahiye Harekâtı

1630'lu yıllarda Dönük Taifesinin iskânı ile başlayan süreç, 18. yüzyılda sınırlardaki kalelerin tahkimi, sınır bölgelerindeki köylerin imarı, göç etme alışkanlığındaki aşiretlerin bu alışkanlıklarından vazgeçirilmeleri gibi tedbirlerle devam etmiştir. Tanzimat ile birlikte daha da belirginleşen sürecin temel amacı, devletin asker ihtiyacını karşılamakla birlikte iskânlarla bölge güvenliğini sağlayabilmek ve bölge ekonomisini güçlendirerek vergi gelirlerini artırabilmektir¹².

Osmanlı döneminde de Yukarı Çukurova dediğimiz ve Gâvurdağı ve eteklerini ihtiva eden bölgedeki bir takım idari zafiyet ve sosyal problemler, bölgenin yönetimini hayli güçleştiriyordu. Bölge idaresinin tarihin çeşitli dönemlerinde bir kısmı Adana, bir kısmı Maraş ve bir kısmı da Halep'e bağlı olmasından dolayı hâkimiyet oldukça zordu¹³.

Fırka-i İslahiye ordusunun güzergâhı İskenderun'dan başlayıp Payas, Üzeyrli (Özerli) Ocaklı, Erzin, Ağyar, Hacı Osmanlı, Dereli, Pazaryeri, Çendoğlu, Kaypakoğlu, Kırac, Çolaklı, Bulanık, Haruniye, Kuzuoluk, Arslanbogazı üzerinden Maraş'a ulaşmıştır. Güney yönünde: İslahiye, Hassa, Kargılı, Pertli, Çatal tepe, Bayezidi Bestami, Alaybeyli, Delibekirli, Kuratlı, Soğuksu, Bilan ve tekrar İskenderun'a varmaktaydı. Gâvurdağı'nın güney doğusuna gidilerek Ulaşlı ve çevresinden harekâta başlama kararı alındı¹⁴.

Osmaniye Kazasının Kurulması (2 Ekim 1865)

1865 yılının Temmuz ayında ordu buradan hareketle dağın öteki tarafına geçerek Gâvurdağı'nda Ulaşlıların bulunduğu yerlerde iskân çalışmaları başlatıldı. Ulaşlı aşireti şu ocaklardan oluşmaktaydı: Karayığitoğlu, Kaypakoğlu, Çendoğulları ve Alibekiroğulları. Alibekiroğlu Ali Ağa dışındaki üç ocağın ağaları ordugâha gelerek bağlılıklarını bildirdiler. Bunun üzerine Karayığitoğlu, Kaypakoğlu ve Çendoğullarının kuralarını çekmek için nüfusları belirlendi¹⁵.

Kasabanın Kurulmasında Yer Seçimi

¹² Ömer Lütfi BARKAN, "Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler", *Vakıf Dergisi*, Ankara 1942, s. 2.

¹³ Terzi ve Ergün, *age*, s. 52.

¹⁴ CEVDET PAŞA, *Maruzat*, (haz. Yusuf Halaçoğlu), Çağrı Yay., İstanbul 1980, s.131/187.

¹⁵ Terzi ve Ergün, *age*, s. 52.

Ulaşlı nahiyesinin nüfusu tespit edilip asker sayısı belirlenip diğer birlikler takviye edilip düzen sağlanmış ve asker Çukurova tarafındaki Pazaryeri'ne yönlendirilmişti. Pazaryeri'nin üst tarafındaki Kıyı köylerinden uygun bir yer olarak Hacı Osmanlı karyesi ve civarı uygun görüldü. Çok eski bir köy olan Hacı Osmanlı, Payas Sancağı dâhilindeki Kıyı nahiyesinin de merkeziydi¹⁶.

Osmaniye kazası kurulmuş ve kasaba olarak yapılandırılması için hükûmet konağı gibi devlet binaları, cami ve okul gibi tesisler, ticaretin gelişmesi için dükkân gibi binalar yapılmaya başlanmış ve idari teşkilatlanmaya başlanmıştır. Devlet görevlerine: Kaza müdürlüğüne Hakkı Efendizâde Hüseyin Tevfik Efendi, Osmaniye kazası meclis azalıklarına Aslan Kurt Ağa ve Ulaşlı ağalarından Çendoğlu Molla Ağa görevlendirilmiştir¹⁷.

Osmaniye kazasında geçici hükûmet binası için oldukça geniş arsası olan ve içinde çeşitli binalar bulunan merkezi konumda bir bina bulunmuş ve 2500 kuruş ödenerek bu bina satın alınmıştır¹⁸.

Derviş Paşa'nın ve Cevdet Paşa'nın adlarına izafeten Dervişye ve Cevdetiye adlarında iki yeni köy kurulmuştur. 1866 yılının ortalarında artık Fırkanın çalışmaları faydalı olmuş, Payas Sancağı hududundaki Bacburnu ve Pazaryeri adlı yerlerde iskân edilen Tecirli ve Cerid aşiretleri bölgede emniyet ve huzur sağlanınca toprağa bağlanmışlar ve ziraat yapmaya başlamışlardır¹⁹.

Osmaniye Kazasının İdari Teşkilatı (Salnamelerde)

Osmaniye kurulduğunda Halep vilayetine bağlı olan Payas sancağına bağlı bir kaza idi. H. 1284 (1867/1868) yılı salname kayıtlarına göre merkezi Osmaniye kasabası olan kaza, Kuyuluk, Haraz, Kötüköy, Hacıömer ve Gökdere adlarıyla beş mahalleden oluşuyordu. Tecirli ve Cerid isimli iki nahiyesi bulunmaktaydı. Bu iki nahiyeyle bağlı 24 köy vardı. Bu köyler; İğbârdere obası, Dereli, Gebeli, Çona, Çardak, Tecirli, Dervişye, Tevfikiye, Cevdetiye, Yaveriye, Rızaiye, Cerid, Azizli, İmran, Hamdilli, Degirmenderesi, Veysiye, Yalak, Şükriye, İzzeddin (Tatarlı), Hacılar, Bekirli, Himmedler ve Kozaklar idi²⁰.

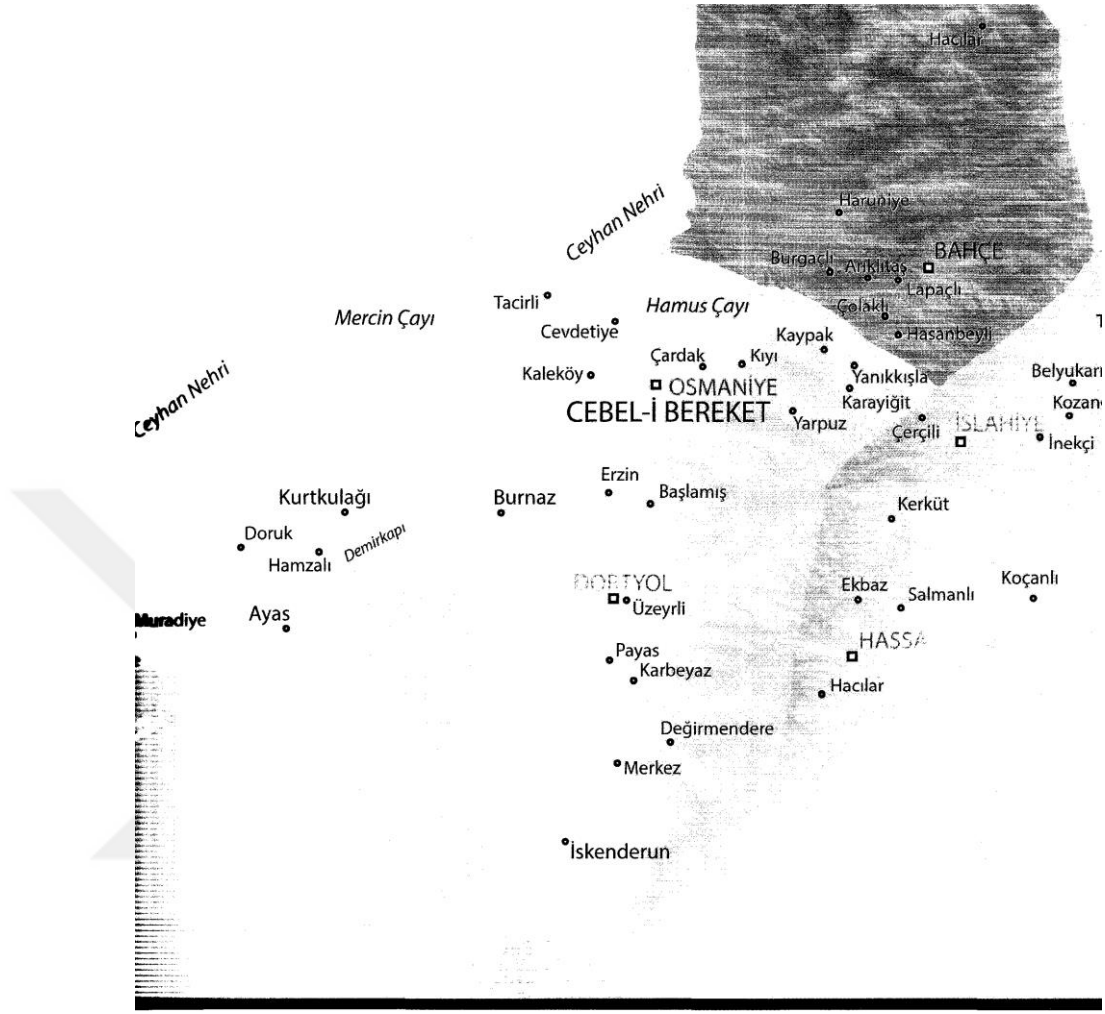
¹⁶ Terzi ve Ergün, *age.*, s. 59.

¹⁷ Cevdet Paşa, *age.*, s.131/187.

¹⁸ Cevdet Paşa, *age.*, s.131/187.

¹⁹ Terzi ve Ergün, *age.*, s. 61.

²⁰ Halep Salnamesi, H. 1284 (1867-1868), s.201-202.

1910 Yılında Cebel-i Bereket Sancağı

1910 Yılında Cebel-İ Bereket Sancağını Gösteren Harita²¹.

Osmaniye Kazasında Kurulan Köyler ve Hane Miktarları: İzzeddinli köyü-47 hane, Dervişiyi köyü-123 hane, Cevdetiye köyü-81 hane, Rızaiye köyü-48 hane, Yaveriye köyü-46 hane, Tevlikiye köyü, 40 hane-Şükriye köyü-43 hane, Azizli köyü-43 hane²².

Sancak Merkezindeki Değişiklikler

Sancak Merkezinin Yarpuz'a Nakli ve Cebel-i Bereket Olarak İsimlendirilmesi (4 Ocak 1879).

²¹ Terzi ve Ergün, *age.*, s. 69.

²² Terzi ve Ergün, *age.*, s. 66.

1864 ve 1867 yıllarında eyalet teşkilatına son verilip vilayet sistemine geçilmişti. Buna göre Osmanlı taşra teşkilatı, İstanbul'a bağlı bir valinin yönetimindeki vilayetlere ayrılmıştır. İdari yönetimde vilayetten sonra sancaklar, kazalar, nahiyeler ve köyler gelmektedir.

Payas kazasının merkez olduğu Payas sancağı, 1876/1877 yıllarında Adana vilayetine bağlı bir sancak olup Payas ve Osmaniye olmak üzere iki kaza ve merkez kazaya bağlı Yumurtalık nahiyesinden meydana gelmiştir²³.

Cevdet Paşa'nın tespitlerine göre Gâvurdağı'nın bir kısmı Maraş sancağına bir kısmı da Payas sancağına bağlı olması bölgede iki başlılığa sebep oluyordu. Bereket dağının tek bir idare altına toplanması ve yönetimde güvenlik zafiyetinin ortadan kalkması için gerekliydi. Bunun için Hassa, İslahiye ve Bulanık kazalarının Maraş'tan alınarak Payas'a bağlanması gerekiyordu. Cevdet Paşa'nın bunu İstanbul'a teklif etmiş ve bu teklif kabul edilmişti. Sultan II. Abdülhamid'in iradesi ile İslahiye, Hassa ve Bulanık kazaları Maraş'tan alınarak Payas sancağına bağlanmıştır. Böylece beş kaza tek bir sancağın idaresi altında toplanmıştır. Aynı uygulama esnasında mutasarrıflık merkezi de Payas'tan alınarak Cebel-i Bereket'in ortasında bir noktaya hâkim olan Yarpuz'a taşınmıştır²⁴.

Osmaniye ve Çevresinin İşgali ve Olaylar

Fransız askerleri, Mondros Mütarekesi'ni takiben 18 Aralık 1918 tarihinde deniz yoluyla İskenderun'a gelmiş ve 19 Aralık günü Dörtyol'u ve Osmaniye'yi işgal etmişti²⁵.

Osmaniye ve çevresinden göç etmiş olan Ermeniler de Osmaniye'ye geri dönerek Fransız işgal kuvvetlerinin desteğinde silahlanarak, Türklere zulüm ve işkence yapmaya başladılar. Geri dönen Ermeniler, Fransız üniforması giymiş ve Fransızlarla birlikte yerli Türklere karşı savaşmıştır. Böylece, Fransız adı altındaki bin kişilik bir kuvvet, yine Fransızlar tarafından Osmaniye, Bahçe ve Haruniye'ye yerleştirilmişti²⁶.

Cebel-i Bereket'te, Antep ve Maraş'ta Fransız askeri olarak gönderilen Ermenilerin çarşıda Müslüman kadınlarının zorla yüzlerini açmaya ve namuslarına tecavüz etmeğe teşebbüs ettiklerini gören ahalinin silahla savunmaya geçmeleri üzerine

²³ Adana Vilayet Salnamesi, Sene 1294 (1877/1878), s. 98.

²⁴ Terzi ve Ergün, *age.*, s. 80.

²⁵ Sabahattin SELEK, *Anadolu İhtilali*, Örgün Yay. İstanbul 1981, s. 316.

²⁶ Kemal ÇELİK, *Milli Mücadelede Adana ve Havalisi (1918-1922)*, TTK Yay., Ankara 1999, s. 66.

asker sevk edilmiştir. Bu civarda bulunan Müslümanların durumu bu şartlarda çok kötüdür²⁷.

Osmaniye'nin işgali sırasında Fransızlara katılan Ermenilerin, Türk kadınlarının namuslarına saldırması üzerine Millî Kuvvetlerin birleştirilerek düşman zulmüne teslim olmayıp sonuna kadar mücadele etme kararı alınmıştır. Uğradıkları tahammül edilmesi güç haksızlıkları protesto etmek amacıyla ramazan ayının ortalarında Osmaniye'nin Enverü'l-Hamid Cami meydanında toplanan Osmaniye'li Müslümanlara Fransızlar ateş açtı. Hacı Ali oğlu Gâvur Ali, Hoca Mehmet Efendi ve arkadaşları, caminin içindeki Müslümanlara ateş açılmasına tepki göstererek, cami avlusunun duvarından Fransızlara karşı ateş açtılar. Böylece, kadın ve çocukların uzaklaşarak kurtulmasına yardımcı oldular. Bu arada Osmaniye'nin güneyindeki Akçar'da bulunan ve o sırada Osmaniye yakınına kadar gelmiş olan Kara Hasan Müfrezesi de Fransızların bu hareketini duyar duymaz taarruza geçti. Fransızlar, geri çekilerek bazı Ermenilerin evine sığınmak zorunda kaldılar²⁸.

Osmaniye Cephesindeki Savaşlar ve Rahime Hatun

Fransızların silahlandırıp Türklere saldırttığı Ermenilerden dolayı Osmaniye ve çevresinde can, namus, mal güvenliği ortadan kalkmıştı. Osmaniye'li Türkler bu durumda nefis-i müdafa yapmak zorunda kalmış ve çeteler birleşerek çete savaşlarıyla namus ve vatanlarını korumaya karar vermişti. Bu amaçla Osmaniye'nin çeşitli yerlerinde çete savaşlarıyla millî direniş gösterilmiştir. Bahçe ve Haruniye'de (Düziçi) yapılan savaşlar; Osmaniye'de Kovanbaşı ve Kanlıgeçit Savaşları ve Mamure Baskını gibi önemli muharebeler olmuştur. Osmaniye'li Türkler 1919 Mayıs ayında mücadeleye başladılar. İşte bu kara günlerde Çete Reisi Hüseyin Ağa her evden çete toplamaktadır. Raziye köyü Kanlıgeçit Mahallesi'nde Rahime Hatun çete olmak isteyip bu isteğinde ısrarcı olunca Rahime Onbaşı olarak çetelere katıldı²⁹.

Önce ferdî hareketlerle başlayıp, sonra kitle hareketine dönüşen bu mücadele, Güneyde Millî Mukavemeti ortaya çıkarmıştı. Böylelikle bütün Çukurova'da başlayan Millî Direniş, Osmaniye'de de kendisini göstermişti.

²⁷ Terzi ve Ergün, *age.*, s. 107.

²⁸ Çelik, *age.*, s. 83.

²⁹ Neşet DİNÇER, "Osmaniye Kurtuluş Savaşında Rahime Hatun", Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu (15-18 Kasım 1993), Osmaniye 1995, s. 43-60.

Bu büyük millî direniş Anadolu'nun güneyinde düşmana karşı büyük ve güçlü bir mücadele olmuştur³⁰.

12 Şubat 1920'de Fransızlar Maraş'ta yenilerek Maraş'tan atılmışlar, bu zafer Osmaniye ve civarındaki millî direnişe büyük ölçüde manevi destek olmuş ve Osmaniyelilerin düşmana daha büyük bir inançla karşı koymalarına yardım etmiştir. Haruniye Bucak Müdürü Hüseyin Hilmi Bey, Çetebaşı Mehmet Yeşil, Hacı Efendi, Çerçioğlu Hüseyin Efendi ve İlbeyli'den Habib Ağa beraberce memleketi düşmandan kurtarmak için neler yapılması gerektiğini planlamışlardır³¹.

Kovanbaşı ve Kanlıgeçit Savaşları

Fransızlar, 1 Kasım 1920'de, Toprakkale'ye getirmiş oldukları kuvvetlerle iki taraftan Osmaniye Cephesi'ne saldırdılar. Sağ kol, Osmaniye-Çardak-Çona yönünde Kanlıgeçit'e doğru, sol kol da Osmaniye İstasyonu'ndan Dervişiyeye ve Mamure İstasyonu'na doğru ilerledi. Anavarza Kalesi'nden doğuya doğru, Ceyhan Nehri kuzeyinden ilerleyerek Millî Kuvvetleri çevirmekle görevli takviyeli bir Fransız piyade alayı, Ceyhan Nehri'nin en önemli geçiş yeri olan Sarp Geçidi'ne ulaşmış ve daha önce Ceyhan Nehri'nin batısında mevziye soktukları topçularının desteğinde geçidi geçmişlerdi. Ancak nehir yatağının genişlediği bu kesimde, ateş altında kalan Fransız piyadeleri, panik içinde kaçışmaya başladılar ve bir kısmı da suda boğuldu. Bu kesimdeki Fransız taarruzu böylece püskürtüldü. Bu hareketi takiben Millî Kuvvetler, daha çok önem kazanan Kanlıgeçit bölgesindeki Karatepe'ye kaydırıldı. Karatepe de Millî Kuvvetlerin eline geçti. Bu savaşı takiben, Fransızlar, kuvvetlerini ellerinde tuttıkları Kanlıgeçit-Mamure hattında toplarken, Osmaniye Mıntıka Komutanlığı da, yakındaki Millî Kuvvetleri savaş bölgesine sevk etmeye başladı. Kanlıgeçit'te biriken bu kuvvetler, kısa bir süre bekleme dönemine girmişlerdi. Ancak 8 Kasım 1920 sabahı Fransızlar, Türk kuvvetleri üzerine ateşe başlamışlar ve bu ateşle beraber, Fransız uçakları da harekete geçmişlerdi. Bu taarruzla Fransızlar, Türk kuvvetlerinin ileri mevzilerini işgal etmişlerse de, bu mevziler akşama doğru Türkler tarafından geri alınmıştı. 9 Kasım 1920 sabahı Kabaktepe'de bulunan Millî Kuvvetlere karşı geniş ve şiddetli bir taarruza başlayan Fransızlar, akşama kadar bu taarruzlarını sürdürdüler. Bu taarruzlar sonucunda Fransızlar Kabaktepe'yi ele geçirmişlerdi. Bundan sonra yapılan

³⁰ Süleyman **HATİPOĞLU**, "Millî Mücadelede Osmaniye", *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu* (15-18 Kasım 1993), Osmaniye 1995, s. 32.

³¹ Çelik, *age.*, s. 150.

bir taarruzla Fransızlar Kanlıgeçit'i zaptetmiş ve Hasanbeyli üzerinden İslahiye'ye inerek Antep civarına gelmişti³².

Osmaniyeli Türkler, sayıca kat kat fazla ve çağın son model silahlarıyla gelmiş olan bir Fransız tümenine karşı Kanlı Geçit ve Kabaktepe'de bozulmadan ve düşmana çok zayıt verdirerek zafer kazanmışlardır. 1921'de ilk günlerinde, Kuva-i Milliye'nin Çukurova'daki kahramanca direnişleri Fransa'nın buradaki bütün ümitlerini bitirmişti³³.

Ankara Barış Antlaşması ve Osmaniye'nin Kurtuluşu

Türkler, Adana ve çevresinde 1921 yılı başına kadar, Fransız ve onların işbirlikçileri Ermenileri birçok cephede yenmiştir. Türkler bu bölgede Feke, Kadirli, Kozan, Karaisalı, Bahçe, Pozantı ve Saimbeyli'yi Fransız ve Ermeni işgalinden kurtarmıştır. Böylece Fransızların sömürgesi olmamışlar ve Ermenilerin bu bölgede yapay bir devlet kurma hayallerine izin vermemişlerdir.

Millî Kuvvetlerin bu başarılarının sonucu, Adana çevresinde başarılı olamayacağını anlayan Fransa, Ankara Hükûmeti ile görüşmelere başlamak zorunda kalmıştır³⁴.

İki taraf arasında 24 Eylül'de yapılan görüşmeler sonucu Fransa'yı temsilen Franklin Bouillon, Ankara Hükûmetini temsilen Yusuf Kemal (Ten-girşenk) Bey antlaşmayı imzaladılar. (20 Ekim 1921) Bu antlaşmayla siyasi, iktisadi, askeri ve diğer bazı konularda, istiklâlimizden hiçbir taviz vermeden, vatanımızın kıymetli bazı bölgeleri işgalden kurtarıldı. Türklerin bu kahramanca mücadelelerinden sonra Fransızlar 7 Ocak 1921 günü Osmaniye'yi terk ettiler. Bu sırada, uzaktan Millî Kuvvetlerin geldiği görüldü. Halk ve memurlar, kahramanlarımızı karşılayıp büyük bir hasretle kucaklaştılar. Pek çok kimse, sevinç gözyaşları döküyordu, müftü İshak Ziya Efendi tarafından, Türk ordusunun başarılarının devamını dileyen bir dua okundu ve kurbanlar kesildi. Halkın alkışları arasında, askerlerimiz. Alay Merkezine doğru ilerlediler³⁵.

Cumhuriyet Dönemine Geçiş Sürecinde Osmaniye

Cebel-i Bereket 1923 yılında vilayet oldu. Bahçe, Ceyhan, Dört Yol ve İslahiye bu vilayete bağlandı. Vilayetin merkezi de Osmanlı döneminde olduğu gibi Osmaniye oldu. Cebel-i Bereket 1933 yılına kadar bu statüsünü muhafaza etti. Ancak bu tarihte

³² Hatipoğlu, *age.*, s. 2.

³³ Terzi ve Ergün, *age.*, s. 114.

³⁴ Selek, *age.*, s. 667.

³⁵ Terzi ve Ergün, *age.*, s. 115-116.

yürürlüğe konulan 2197 sayılı yasa ile ilçe yapılmış ve Osmaniye adı ile merkezi Adana olarak yeni oluşturulan Seyhan iline bağlanmıştır³⁶.

Osmaniye ilçesi, 63 yıl sonra 24.10.1996 gün ve 4200 sayılı kanunla tekrar il statüsüne kavuşmuştur³⁷.

1.4. İlin Boylara Dayalı Yapısı

Osmaniye'deki Başlıca Aşiretler

Türklerde bir gelenek olan konar-göçerlik yaşam tarzıdır. Temel yaşam biçimi hayvancılık olan konar-göçerler hayvanlarını otlatmak için düzenli olarak yaylak ve kışlak yerlerine göçerler. Bunun gereği olarak kışı ılıman olan ovalarda ve denize yakın yerlerde geçirirler. Güney Anadolu'da yürüklerin kışlakları Adana, Karataş, Yumurtalık, Ceyhan, Kozan, Mersin ve Tarsus bölgesidir. Osmanlı Devleti'nde bu konar göçer halk Türkmen ve Yürük olarak anılır. Bu isimlendirme arşiv belgelerinde Türkmen ve Yürük olarak konar-göçer Türkleri ifade etmektedir³⁸.

Türklerin Çukurova'yı fethinden sonra bu konar-göçerlik 19. Yüzyıla kadar uzun süre devam etmiş ancak zamanla bu geleneği terk etmişlerdir. Gelenekler ve yaşam tarzı değişse de Çukurova ve çevresinde Üç-Ok ve Boz-Ok Türkmenlerinin devamı olan soy önemli bir nüfusa sahiptir³⁹.

19. yüzyılın ortalarında Çukurova bölgesinde ve Gâvurdağı civarında; Afşar, Bozdoğan, Cerid, Tecirli, Sırkıntılı, Yağbasan, Varsak, Kırıntılı, Oruçlu, Karacalar, Lek, Hacılar, Karafakılı, Ulaşlı, Kapulu, aşiretleri yaşamaktaydı. Bunların özelliklerini şu şekilde açıklayabiliriz:

Afşarlar: Anadolu'da bulunan en büyük Türkmen aşiretleri arasındadır. Çok eski zamanlardan bu yana kışlakları Halep tarafları, yaylakları ise Uzunyayla'dır. Celâli isyanlarından sonra Çukurova'yı terk edip Halep'te kışlayan Afşarlar da bundan sonra Adana ile Kozan arasında kışlamaya başlamışlardı⁴⁰.

³⁶ Recep **SANAL**, "Tarihî Gelişimi İçinde Türk Anayasalarında Genel Yönetimin Taşra Yönetimine İlişkin Düzenlemeler ve Yönetim Deseni Değişmeler", *AÜ Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi* c. VI/22, Ankara 1998, s. 185.

³⁷ Terzi ve Ergün, *age.*, s. 117.

³⁸ Mehmet **ERÖZ**, "Yörükler", *Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay.*, İstanbul, 1991, s. 20.

³⁹ Yusuf **HALAÇOĞLU**, "Fırka-i Islahiye ve Yapmış Olduğu İskân", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, İstanbul 2011, s. 3.

⁴⁰ Faruk **SÜMER**, "Çukurova Tarihine Dair Araştırmalar", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Araştırmaları Enstitüsü Tarih Araştırmaları Dergisi C. 1 S.1*, Ankara 1963, s. 31.

1853-1856 yılları arasında Ankara Valisi Vecihi Paşa'nın çalışmaları ve uygulamaları sonucunda Afşarların büyük bir kısmı yaylakları olan Sivas, Kayseri çevresine, özellikle Pınarbaşı, Sarız ve Tomarza kazalarına yerleştirilmişlerdir. iskân edilmeyen veya sonradan iskân bölgesini terk eden Afşarlar hâlâ Çukurova'da yaşamaktaydı. 19. asrın sonlarına doğru, Zamantı Suyu ve Binboğa yaylakları, Sunbas Suyu ve Anavarza Kalesi civarını da kışlaklarıydı⁴¹.

Varsaklar: Varsak, Farsah veya Farsak, Çukurova'nın Türkler tarafından fethedilmesinin ardından Tarsus civarına yerleşmiş olan Kuştımur, Esenli, Elvanlı, Kusun, Ulaş gibi Türkmen yapılanmalarının ortak ismidir. Bu bölgeden çevreye yayılan Varsaklardan bir kısmı Kozan dağlarına bir kısmı ise Kadirli-Maraş arasına yerleşmişlerdir. Kadirli-Maraş arasına yerleşen Varsaklar Düldül Dağı'nda yaylamakta ve Haruniye ovasında ekip biçmekteydi⁴².

Tecirliler: Dulkadir ulusu içindeki Akçakoyunlu boyuna bağlı olarak yaşayan bir oymaktır. Bazı tarihçiler Tecirli aşiretine Maraş Varsakları demektedir. Celâli isyanları sonucu Çukurova'nın boşalmasıyla Gâvurdağı'nı aşip ovaya gelen aşiretler arasındadır. 18. asırda Ceyhan nehri kıyılarında ve özellikle şimdi Düziçi dediğimiz Haruniye ovasında kışlamaya başlamışlardır⁴³.

Osmanlı Arşivlerine göre, Tecirliler Payas Sancağı dâhilindeki Burnaz köprüsü civarını kışlak olarak kullanıyorlar, yaylak olarak Maraş'ı kullanıyorlardı. Aşiret mensupları 1860 yılında Tecirli nüfusu 1200 çadırdı⁴⁴.

Tecirliler Osmaniye ve Ceyhan'da 24 obaydı. Bu obaların adları şunlardı; Palalı, Yazmalı, Şekerli, Hiboglu, Gününöğlü, Budaklı, Gürer, Böcüklü, Domballı, Eloğlu, Çerçioğlu, Alcı, Gücüklü, Kokulu, Çırnazlı, Karabibili, Araplı, Kırmıtlı, Kabuklu, Alhanlı, Sarihasanlı. Kalalı, Karaobalı, Devrişeli⁴⁵.

Tecirli aşireti üç kısımdan oluşmaktaydı. Tüccar Tecirliler, alışveriş, tüccarlık yapanlardır. Boz Tecirliler gelirleri orta hâlli olan Tecirliler çiftçilik veya hayvancılık

⁴¹ Orhan SAKİN, *XVI. Yüzyılda Anadolu'da Türkmenler ve Yörükler*, Toplumsal Dönüşüm Yay., İstanbul 2006, s. 196.

⁴² Sümer, "Çukurova Tarihine Dair Araştırmalar", s. 70-80.

⁴³ Faruk SÜMER, "Ceritler", *Türk Dünyası Tarih Dergisi* S.24, Ankara 1998, s.3-9.

⁴⁴ Faruk SÜMER, *Oğuzlar (Türkmenler) Tarihleri Boy Teşkilatı Destanları*, İstanbul, Ana Yay., İstanbul 1980, s. 628.

⁴⁵ Ali Rıza YALGIN, *Cenupta Türkmen Oymakları II*, Kültür Bakanlığı Yay., İstanbul 1993, s. 349.

yapanlardır. Yoz (düz) Tecirliler biraz daha gelir seviyesi düşük, fakir, malı mülkü pek olmayan kimselerdir⁴⁶.

Tecirli aşiretinin mensupları Üzeyr (Payas) Sancağı, Boz-Ok, Diyarbakır, Maraş, Adana, Çukurova, Kilis, Sivas, Rakka, Andırın, Erzurum, Kars, Çıldır, Antep, Elbistan, Haruniye, Kıbrıs ceziresinde bulunmaktadır. 1866 yılı kayıtlarına göre Payas Sancağı sınırındaki Bacburnu ve Pazaryeri yerlerine yeni köyler kurulmuş ve Tecirliler buralara yerleştirilmişlerdir⁴⁷.

Ceridler: Ceridler de Tecirliler gibi Akçakoyunlu boyuna bağlı bir aşirettir. Ceridlerin Anadolu'nun birçok yerine dağılmış olan büyük çoğunluğu Ceyhan Nehri kıyısında Tecirli aşireti ile aynı yerde kışlamakta, yazın Elbistan, Zamantı ve Uzunyayla taraflarına çıkmaktaydı⁴⁸.

Ceyhan Nehri'nin doğu tarafı Cerid ve Tecirli aşiretlerinin hüküm sürdüğü yerlerdi. 19. yüzyılda 1200 çadır civarında olan Ceridler bir nahiye olarak idare edilmekteydi. Çukurova Ceridleri 14 obadan oluşuyordu. Bu obaların isimleri şunlardır; Tatarlı, Altıgöz, Bekirli, Azizli, Veysiye, İmran, Hamdilli, Değirmendere, İseli, Hürüüşağı, Ceyhan Bekirlisi, Almagöllü, Yalak, Mustafabeyli. Bu Ceridlerden başka Keskin kazasında ve Kırşehir'de Silsüpür Ceridi, Maraş'ta ise Kuşçu Ceridi ve Çağlayan Ceridi bulunmaktaydı. Gâvurdağı civarındaki Ceridler de Tecirli aşireti gibi Bacburnu civarında köyler ve haneler oluşturularak yerleştirilmiş ve ekip biçmeye başlamaları sağlanmıştır⁴⁹.

Bozdoğanlar: Türkler arasında kişi adı olarak yaygın şekilde kullanılan bozdoğan isminin kelime anlamı gürzdür. Bozdoğan aşiretinine bu ismin verilme sebebi büyük olasılıkla aşiretin yönetici ailesinin isminin Bozdoğan olmasıdır. Bozdoğanlar ilk olarak Silifke taraflarında iken 17. yüzyıl sonlarında Adana ve Tarsus civarına göç etmişler ve oralara yerleşmişlerdir, daha sonra Bozdoğanları çoğu Kadirli'nin güneyine ve Ceyhan Nehri'nin sağ tarafına yerleşmişlerdir. Kerimoğulları tarafından yönetilen Bozdoğan cemaati 19. yüzyıl ortalarında 2500 çadır civarındadır⁵⁰.

⁴⁶ Mehmet Adil **ALICIOĞLU**, Tarihte Alcı-Tecirli (Beydili-İlbeyli-Elbeyli) Türkmenleri ve Soy Birlikleri, Ukde Kitaplığı, Kahramanmaraş, 2006, s.206.

⁴⁷ Cevdet **TÜRKAY**, Başbakanlık Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatler, İşaret Yay., İstanbul, 2005, s.137.

⁴⁸ Sümer, *Selçuklular Devrinde Doğu Anadolu'da Türk Beylikleri*, s. 6.

⁴⁹ Terzi ve Ergün, *age.*, s. 117.

⁵⁰ Terzi ve Ergün, *age.*, s. 47.

Sırkıntılılar: Sırkıntılılar aşireti ilk zamanlarda İç-il Sancağı'nda Ovacık adlı yerde kışlamakta, yine İç-ilde Balkusan bölgesinde yaylamaktaydılar. Sırkıntılılar daha sonra buradan ayrılarak Çukurova bölgesine gelmiş, yarı yerleşik bir durumda konar-göçer olarak yaşamaya başlamışlardır. Daha çok Adana-Kozan arasında kışlayıp yazın İnderesi'ni yaylak olarak kullanmışlar ve devletle ilişkileri iyi olmuştur. Çukurova civarında ortaya çıkan huzursuzluk ve isyan olaylarının bastırılmasında işbirliği yapılan bir aşirettir⁵¹.

Yağbasanlar: 17. yüzyılda Çukurova'ya göç eden İç-il yörüklerinden olup büyük çoğunluğu Kozan ile Kadirli arasına yerleşmişler, bir bölümü isde Saimbeyli tarafında bulunmaktaydı⁵².

Ulaşlılar: Ulaşlı (Ulaş) Cemaati Beğdili Türkmen Aşireti'ndendir. Gâvurdağları'nın zirvelerinde ve gayet sarp yerlerde yaşamaktaydılar⁵³.

Ulaşlılar; Alibekiroğlu, Kelmenoğlu, Karayığitoğlu, Kaypakoğlu, Çendoğlu olmak üzere beş nahiyeye bölünmüşlerdir. Bunlardan Karayığitoğulları, Yarpuz ile Bulanık (Bahçe) kazaları arasında, Kaypakoğulları Kaypak nahiyesinde, Çendoğulları Gâvurdağı'nın Çukurova tarafındaki Çend nahiyesinde, Alibekiroğulları ise Çendoğullarının güney taraflarına yerleşmişlerdir⁵⁴.

Fettahoğulları: Gâvurdağı aşiretlerinin en önemlilerinden olan Fettahoğulları aynı zamanda bölgenin ayan ailesidir. Zülkadriye cemaatleri arasında bulunan Fettahoğulları, Osmanlı Devleti'nin iskân ettiği Maraş tarafından ülkenin çeşitli yörelerine iskân edilmek üzere sürülen cemaatler arasındadır. Bu esnada Bulanık (Bahçe) civarını yurt tuttıkları gibi bir kısmı Trabzon civarına, bir kısmı Ulukışla taraflarına bir kısmı Siverek tarafına sürülmüş, bir kısmı Maraş bölgesinde kalmıştır. Osmanlı Devleti'nin 1691 yılında aldığı bir kararla, ifrâz-ı zülkadriye cemaatlerinin Ayaş, Berendi, Kınık ve civarında kalıcı olarak iskâna zorlandıkları tutulan defter kayıtlarında mevcuttur. Cemaatlerden bir kısmı iskân oldukları yerleri beğenmeyerek tekrar eski yerlerine gittikleri gibi Bulanıklı cemaatinden bir grup da Aslanlıbel civarına giderek orayı yurt tuttular ve cemaatlerinin ismine izafeten yurt tuttıkları mevkiye Bulanık adı verildi 1707 yılına ait defter kaydına göre adı geçen bölgede

⁵¹ Özcan **TATAR**, *XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Çukurova'da Aşiretlerin Eşkiyalık Olayları ve Aşiret İskânı (1691-1750)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Elazığ, 2005, s.112 (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

⁵² Sümer, *Selçuklular Devrinde Doğu Anadolu'da Türk Beylikleri*, s. 85.

⁵³ Sümer, *Selçuklular Devrinde Doğu Anadolu'da Türk Beylikleri*, s. 6.

⁵⁴ Terzi ve Ergün, *age.*, s. 48.

yerleşik olan topluluk, Bulanıklı Cemaati içerisinde Abdulfettahoğlu olarak meşhurdu⁵⁵.

Sonuç olarak Osmaniye'nin etnik yapısını aşiretlere ve yerleşim yerlerine göre şu şekilde sınıflandırabiliriz:

Merkez: Ulaşlı aşireti temel yapıyı oluşturmakta (Alibekiroğulları, Çentler), bir kısmı Tecirlidir (Cırnazlı, Palalı).

Bahçe: Fettahoğulları temel yapıyı oluşturmaktadır.

Düziçi: Varsak (Düldül Dağı hinterlandı), Haruniye'de Tecirli bulunmaktadır.

Hasanbeyli: Ulaşlı aşiretinin dağ koludur.

Kadirli: Bozdoğan aşireti temel yapıyı oluşturmakta, Anavarza civarında Avşar bulunmaktadır.

Sumbas: Avşar aşiretidir. (Sumbas Suyu).

Toprakkale: Çoğunluk Tecirli olmak üzere, Cerit, Yörük aşiretleri bulunmaktadır.

⁵⁵ Terzi ve Ergün, *age.*, s. 48-49.

2. BÖLÜM

DİL İNCELEMESİ

2.1. SES BİLGİSİ

2.1. SES BİLGİSİ

2.1.1. ÜNLÜLER¹

OİA'da, Standart Türkiye Türkçesinde kullanılan sekiz ünlüden

[illegible]

Normal Süreli Ünlüler: á, â, ã, å, è, é, ê, ë, ì, í, î, ï, ó, ô, õ, ö, ù, ú, û, ü, ü.

Kısa Süreli Ünlüler: ä, ä, ë, ë, ë, ĩ, ĩ, ĩ, ö, ö, ö, ü, ü, ü.

Uzun Süreli Ünlüler: ā, ā, ā, ā, ā, ē, ē, ē, ē, ē, ī, ī, ī, ī, ī, ō, ō, ō, ō, ō, ō,

Uzun Süreli Ünlüler: $\bar{a}$, $\bar{\tilde{a}}$, $\bar{\tilde{a}}$, $\bar{\tilde{a}}$, $\bar{\tilde{a}}$, $\bar{e}$, $\bar{e}$, $\bar{e}$, $\bar{e}$, $\bar{e}$, $\bar{i}$, $\bar{i}$, $\bar{i}$, $\bar{i}$, $\bar{o}$, $\bar{o}$, $\bar{o}$, $\bar{o}$, $\bar{o}$,

2.1.1.1.1. á Ünlüsü

2.1.1.1.1. á Ünlüsü

a ve e sesleri arasındaki bu ses geniş, yarı kalın, düz ve normal süreli bir ünlüdür. a > e ve e > a değişimi sırasında oluşan á ünlüsü OİA'da, Osmaniye merkez ve bütün ilçelerde sıklıkla görülmektedir. Genellikle ç, c, ć, ş, s, y ünsüzlerinin etkisiyle

¹ Anadolu ağızlarında ünlüler ile ilgili geniş bilgi için bk. Mukim SAĞIR, “Anadolu Ağızlarında Ünlüler”, *TDAY Belleten*, 1995, s. 377- 390.

veya yabancı dillerden Türkçeye geçen kelimelerdeki ğ, g, ğ, k, k̇, l, l̇, t ünsüzlerinin etkisiyle ünlü benzeşmesi sonucu ortaya çıkmaktadır:

áfandim (M8-2325), ahláksız (M2-75), ánar "eğer" (M8-2394), báglerimiz (T7-48), bák (S10-262), cáhana (T7-67), cümáyımış (M8-2751), çenási "çenesi" (M2-11), çokcá (S10-426), diyemán "diyemezsin" (M8-2751), ekmā'miz (M8-2319), ğānnáre "kanlara" (M8-2309), gávur (M1-11), gáyır (S11-47), gáyátun "kayıtını, hazırlığını" (T7-27), gelsán (M2-33), goyacáklér (T4-21), görsánız (M8-2208), hámèn (M8-2299), hání (T1-180), hökümdár (T4-21), isdersán (S10-64), isgán (M1-14), isláh olun (M1-48), káhıye (T7-111), lázim (M8-2598), mefát (S9-306), ná (M8-2239), nikáhla (M8-2382), ondán (T4-141), ópündā'ni "öünüdeki" (M8-2497), ördán (S10-109), ötákı (S10-41), pákèt (T1-234), rüzgár (M2-93), sálçasını (S9-159), sárāyından (M8-2437), tákrér (T7-128), vermásın (M8-2514), yapárdıK (T5-73), yí'án (T3-91), yúplük (T7-121).

2.1.1.1.2. á Ünlüsü

Yarı geniş, kalın, düz normal süreli olup $a > ı$ ya da $ı > a$ değişmesinin ara safhasında ortaya çıkan bir ünlüdür, á ünlüsü OİA'da kelime tabanlarıyla bazı eklerde meydana gelir. Yönelme hâl ekinin daralması ($a > \grave{a}$), belirtme hâl ekinin genişlemesi ($ı > \grave{a}$), bulunma hâl ekinin genişlemesi ($ı > \grave{a}$), bulunma hâl ekinin daralması ($da > d\grave{a}$) sonucu, çoğunlukla da a'dan, bazen de o ve i'dan dönüşmüş olarak ortaya çıkan bu ünlü OİA'da yaygındır merkez ağızlarda ve bütün ilçe ağızlarında bulunmakla birlikte Kadirli ve Sumbas ağızlarının karakteristiğidir:

Kelime tabanlarında á ünlüsü: á "ünlem" (M129-160), áman yavırım (M8-1901), ğārā hummıyā "kara hummaya" (H7-48), ğardaş (S8-5), ğassan "kalsan" (K18-464), ğazan ğazān (T5-25), hā (M26-307), hāh (D1-47), masāraFdān "masraftan" (D4-464), māsırāFıñı (H1-7), palāzın' çıkarmış (M23-137), payas tarāfındā (M1-10), tarāfı (M13-343), tātār (M8-1955), telífān "telefon" (M5-81), vār (D9-37), vay ānāñ' āvrādıñı (M8-1188), wāl'āyi "vallahı" (M8-92), yāylāyā (S3-102).

Eklerde á ünlüsü: akşamdān (S8-35), ālincā (H4-3), allāhām (D4-144), allahāñ (M25-103), allahāñ emrin' "Allah'ın emrini" (K12-42), āndān "ondan" (D7-61), başgasınā āl (D4-498), bornóvādā (S5-8), bulāmāyācā' "bulamayacağı" (S6-41), bunún āltınā "altına" (K18-15), būrālār (K18-171), ğāFām (S5-44), ğālān evlātların' "kalan evlatlarını" (H6-76), ğarabācākdā (K18-109), ğezin şu etiraFā (D13-12), ğulaklarā (S10-

315), olmāyan (M22-137), padişāhān "padişahın" (D4-92), ōradā (S9-278), silahā "silahlı" (K7-23), yoGārdām "yukardan" (T5-38).

İç ses ve son seslerde y'den sonra gelen a'lar â'ya dönüşmüştür: âyât "ait" (D20-25), bayâkı (K8-58), dayānamaz (D4-474), ğāldırıyādım (S3-5), yālāmın ūsdündēn (S6-48), yapallār (K18-718).

2.1.1.1.3. â Ünlüsü

a ile o ünlüleri arasında, geniş, kalın, yarı yuvarlak normal süreli, a > o veya o > a dönüşümünün ara safhasında oluşan ve Osmaniye'nin bütün ağızlarında bulunan, ancak en çok Merkez ve Kadirli ağızlarında bulunan bir ünlüdür. OİA'da â ünlüsü, yuvarlak ünlüsü bulunan hecenin düz ünlülü komşu heceye etki etmesiyle, ses düşmesi, ünlemlerde heyecana bağlı söyleyişte, y ünsüzünün düşmesiyle veya etkisiyle, sözcük birleşmesi sırasında, kendisinden sonraki sözcüğün yuvarlak ünlülü olması sebebiyle, Türkçe kelimelerdeki kök ve hece dışında bulunan â'lar ses değişimleri ve hece kaynaşmalarıyla oluşmuştur:

amāw (M29-64), aslān'narım (M19-241), bāḫası (T4-102), bābasınıḡ (K5-13), bāḫır "bakır" (K18-4), bāna (D19-114), bāḡā "bana" (B5-18), bāḡdonnār "Başdoğanlar" (D14-2), bulursāḡ (K18-568), cā'hānıḡ (M30-27), çuḲurāva (M30-25), dāḡālukdān öte (B3-56), diy'ādam "diyor adam" (M13-27), diyā (M-23-59), dutúyā (D15-22), ebāv "abo" (M19-49), ēsābālunā "Esabalı'na" (K18-203), filāḡ güḡ (K18-471), ğāvūm ğārdāḡım (B3-22/23), ğāwc'ō'lu mēm̄mēt "Kavcıoğlu Mehmet" (B4-77), geziyāḡ (M23-12), ĩnsānā (M13-191), ōlārāḡ (K18-178), n'ātucunuz "ne tutacaksınız" (M29-117), nāmāz (D9-13), o zzāman (D1-51), ōḡā (D2-108), ō'llārımı ēvērdim (B7-5), ordā oldū (K17-64), sabāḡ olmuş (K17-30), sorār (B7-142), şō'rdā (D6-25), tēlīfān ētmiş "telefon etmiş" (B7-68), tez'ālur oḡa (M22-110), tomātōs (D23-76), topāk topāk kēsilir (K18-578), vāḡābıḡ (K18-472), vāllāḡā (H7-312), vārır (K18-823), yā "ünlem" (M23-322), yālīḡız (K18-814), yāw adam "yahu adam" (M13-53), yāylā (K19-6), zāmān (K19-193).

2.1.1.1.4. ā Ünlüsü

Geniş, kalın, düz, genizsileşmiş, normal süreli ünlüdür. ā ünlüsü Osmaniye merkez ağızlarında tespit edilmiştir. ā ünlüsü; de bağlacında, sözcüklerin ilk seslerinde, ünlemlerin yükselen seslerinde görülmektedir:

âcımdan süsumdân (M13-193), âdanada (M13-179), âh etdikce (M13-295), âh'şu (M13-69), âmam ben (M8-2526), ânnında "alnında" (M23-178), âñā (M23-307), ârabañ ū'ramış yarā (M23-151), ârdīna (M23-288), âl (M23-289), dā (M8-2356).

2.1.1.1.5. è Ünlüsü²

Kapalı e olarak bilinen ve yarı geniş, ince, düz, normal süreli bir ünlüdür. i > è ya da e > è değişimleriyle ortaya çıkan bu ünlü, Osmaniye ağızlarının tamamında bulunmakla birlikte Hasanbeyli, Sumbas, Toprakkale ağızlarında daha çok tespit edilmiştir. Çoğunlukla ilk hecede görülmekle birlikte diğer hecelerde de bulunmaktadır³.

Kelime tabanlarında è ünlüsü:

İlk hecede è ünlüsü: bēlēllēr ēlēllēr (M26-145), bēn (S3-127), bēylik (K4-26), bēzē (H4-30), çoK sevilir (S9-302), dātlı yēmişin "tatlı yemişsin" (H7-435), dēdilēr (S9-23)/(H3-82), dēmin (S5-42), dēmiş (H6-83), dēpesīnē (K30-102), dēr (S3-235), dēşilmiş (K9-302), dēyēcīydim "diyecektim" (S10-175), ēkin ēkilirdī (K2-9/10), ēnēr (K18-565), ēniyō (K8-29), ērkek (H7-497), ētgili (S9-112), ēyi "iyi" (H7-416), gēcē (K13-4), gēdellēr (S9-310), gēdiyōmuş (H5-2), gēydim (K3-16), hēPicī "hepsi" (K9-268), irēld oturur (H7-204), isdēr (K18-809), nēriyē (K4-8), nēyēnēñ (K11-20), sēcēllēr (K4-34), sēcildī (S1-70), sēşdī (K10-3), vēr (H6-34), vēremem (M18-103), vērgisindēn (K17-146), vērillēr (S6-32), yēkinin (K18-386), yēmen ēllēlerinden (K18-248), yēngēsīynēn "yengesiyle" (H6-174), yēri (H7-317), yēşil (S9-153), yēyo "yiyor" (M18-9).

İç seste: bāhsēderdī (S4-23), bā'liyēvērir (S8-48), dēyēk "diyelim" (M18-128), ō'zēli "Oğuzeli" (K34-17), pēyēkdīm (K8-39), pēyēkmēk (K8-40).

Son seste: ēyē "iyi" (M18-62)/(M18-78), dē'ncē "deyince" (H4-8), gāpılıyēm (S7-19), nē (K18-87), ōruçbēy (K12-1), neçē (S10-88), ōrīyē "orayı" (S3-98).

Bazı eklerde è ünlüsü:

² Ayrıca kapalı e (è) ile ilgili geniş bilgi için bk. Reşid Rahmeti **ARAT**, *Makaleler*, "Türkçe Metinlerde e/i Meselesine Dair", (haz.: Osman Fikri Sertkaya), *TKAE Yay.*, Ankara, 1987, s. 334-341; Emine **YILMAZ**, "Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü", *Türk Dilleri Araştırmaları Dergisi*, 1991, s. 151-165.

³ **ERDEM VE GÜL**, EOT ile Anadolu ağızları arasındaki ilişkileri bakımından kapalı e (è)'yi karşılaştırdıkları çalışmalarında kapalı e'nin Anadolu ağızlarında oldukça yaygın olduğunu, o güne kadar yapılan ağız çalışmalarında kapalı e (è)'nin yer aldığı bütün kelimelerin listesini verirler. Mehmet Dursun **ERDEM**, ve Münteha **GÜL**, "Kapalı e (è) Sesinin Anadolu Ağızları Açısından Eski Anadolu Türkçesindeki Durumu", *Karadeniz Araştırmaları*, S. 11 (Güz), 2006, s. 111-148.

İç seste é ünlüsü: aşşā'dēyedi "aşağıdaydı" (S3-14), bişirēcek yer (K18-523), ediyēr (K27-47), ördēydi (S8-73).

Son seste é ünlüsü: yi'ā'nē "yeğeni" (S10-466).

Alıntı kelimelerde é ünlüsü:

İlk hecede é ünlüsü: bëygirē "(< Far. bārgir) beygir" (S3-286), bëygirlērīn "(< Far. bārgir) beygir" (H7-539), bëzdēn "(< Ar. bezz) bez" (K17-155), céci "(< Far. çâş) cec, samanından savrulup ayrılmış buğday yığını" (K18-432), cèritlērīnēn "(< Ar. cerid) Cerit aşireti", (K33-12), cēsūr "(< Ar. cesūr) korkusuz" (K4-38), çeşit "(< Far. çeşīd) çeşit" (K18-527), èFāñdīm "(< Yun. ephēndi) efendi" (S9-34), èrmeni "(< Lat. Armena) ermeni" (H7-55), eşē "(< Ar. 'ayş) ayşe" (K32-39), mēşē "(< Far. bişe) meşe" (K18-252), mēydām "(< Ar. meydān) meydan" (K18-281), mēyil "(< Ar. meyl) meyil" (K18-349), mēyit "(< Ar. beyt) beyit" (T1-51), pērşēmbe "(< Far. pençşenbih) perşembe" (H7-175), rēsīmlērī "(< Ar. resm) resim" (K18-321), sèFēr "(< Ar. sefer) sefer" (K18-710), sēhere "(< Ar. sehr) seher" (K25-18), sēl "(< Ar. seyl) sel" (H7-281), yēmīni "(< Ar. yemīn) yemin" (S6-80).

Diğer hecelerde é ünlüsü: ēksēriyē "(< Ar. ekşer) ekserî" (S8-32), ötēlinē "(< Fr. hōtel) otel" (S3-83), şēhērdēn "(Ar. şehr) şehir" (K18-762).

Son seste: gēcē "gece" (K21-59), şēmdinnidē "(Ar. + Far şam'dān) Şemdinli" (K31-17), şiyē "(< Ar. şey') şey" (K18-57).

2.1.1.1.6. è Ünlüsü

Geniş, ince, düz, normal süreli bir ünlüdür. Çenenin alçalmasıyla oluşur ve e ünlüsünden daha açık telaffuz edilir a ile e arasında e'ye yakın bir sestir. OİA'da kelimenin ilk hecesinde, orta hecede, son hecede olmak üzere kelimelerin her yerinde Osmaniye ağızlarının tamamında yaygın olarak bulunmaktadır, en çok Sumbas ve Düziçi ağızlarında tespit edilmiştir. Metnimizde görülen bazı kelimeler şunlardır:

āHmeT_èmmi (M22-18), arhādēş (M13-70), áşşā'yē (K18-599), áynètdīm (S3-134), bāK_èlē (S10-152), bāyèk (K18-770), beklīyèk (K14-81), belèkli "belikli" (M2-145), bèşgá (M4-63), bilmēm (M22-40), birēş_şē'miş (K18-192), bōrèk (S11-27), bōrèk (M17-95), çekmē (K18-2), çiçèkderèdēnīm (S7-2), danadēyimiş (M4-57), dē (M9-29), def_ ediyē (M23-64), dēhā "daha" (M16-9), dēha (M5-116), demē (M8-2722), dēvarcılı'mız (M2-220), dikècèkşīnız (K18-153), diyerèk (M23-4), èhmetgil (S3-76), èmme "ama" (M13-240), erhèK_ād'_oldū'nı (S10-175), èrkèdēş (M13-71), eşşèk (M23-

41), ēvēldān (K18-830), ēvēldèn (K14-45), ēvīndèn (S8-22), ēwèl (K18-603), ēwlēr (K18-615), fèḲát (M19-190), gedecèḲ (M9-60), gedèḲ (M8-439), gēlèlīm (K18-173), gēlīllēr (K18-108), gēnè (S10-212), getmiyèḲsīn (M22-8), góçēllērdī (K18-413), góyērdilēr (K9-434), göndērır (K18-220), guzlıyèn (K18-774), ḡabèr (M5-80), hizāyè (M5-29), ḡōḲgèḡ (M15-56), lèsdiK (M13-604), malatyiyè (M19-18), mavzèri (M5-9), mesèlè (K16-103), ördēm başlālār (K18-125), örtlèḲ (K13-7), pèK "pek" (M13-307), sallarkèn (M23-4), sèḲız (T1-7), sèḲiZèn (< sekiz on S10-113), sèḲsen (K14-2), sèḡna (M2-7), sinèḲ (M23-86), tèm "tam" (M17-99), tēm (M8-2624), úlèn (M10-43), uyanıyè (M23-65), varıyālèr "varıyorlar" (M23-60), verilecèḲ (M9-11), vēriyèm (S3-193), yāndèn ēnēr (K19-223), yaylıyè (M5-106), yemèḲlēri (M15-1), yēni "yeni" (M13-580), yēnne "yanına" (K9-527), yetmèz (M8-1188), yèyèn "yaya" (M13-80), yūḲsèḲ (M22-136).

ğ, y ünsüzlerinin etkisiyle veya bu ünsüzler düşerken oluşan è: ā'liyéçā'ḡ (K25-12), bē'fēndī (K18-445), bēliḡè (K18-564), bō'lè (K17-155), dá'nè (K18-329), dēḡmiyo (M22-20), dè'l "deḡil" (M8-2072), diyèçā'm (S8-41), diyèçē'm (M13-8), kēklī' (M12-39), ō'lè (K18-233), mē'rēm (K27-70), ḡè'tdīḡ miyi (K19-297), úlèn (K18-223).

ḡ/ ḡ ünsüzünün yanındaki ünlünün kalınlaşması yoluyla oluşan è: āḡèr (M8-388), bēḡā "bana" (M4-78), cebīḡè (M8-2921), depèn aşḡā' (K18-164), diksēḡ (M19-319), dilēḡ (K18-27), è'leḡmēḡ "eḡleşmeyin" (M5-29), eliḡè (K9-303), eliḡè ḡeḡdi (M23-41), ēḡār "eḡer" (M8-2858), ēḡēr "eḡer" (K18-188), ēḡ yakın (M13-233), içibilirsēḡ (M8-2927), ōḡdēḡ keri (K18-103), paḡapūḡerīnē (M19-59), ḡurdēḡ (K18-23), terlersēḡ (M5-48).

n ünsüzü etkisiyle oluşan è: bilēnzik (M3-33), ēwlēnīrīḲ (K18-214), ḡenēralīnī "generalini" (M19-68), hemèn (M4-14)/ (M5-121), kenērına (M5-26), kīnè (M18-7), ōndèn (M3-27), sāḡhēnnērim (M17-37), tēniyè (M3-42).

OİA'da c, ç, t, y yanında bulunan kalın ünlüler bu ünsüzlerin etkisiyle incelleme eğilimi göstermektedir. OİA'da ilerleyici veya gerileyici ünlü benzeşmesi yoluyla kalın ünlüler incelebilmektedir. OİA'da y ünsüzünün etkisiyle incelen ünlüler yer değiştirebilmektedir. Bu sebeplerle è ünlüsü oluşabilmektedir.

babıyè (M13-436), birèz (M1-42), cèFe āyır "mücevher" (M11-3), çēḡāsi (M2-11), daniyè (M10-57), èses (M2-86), Fırḡıyè, (M3-9), ḡapamēyèn "kapamayan" (M2-9), ḡayèt (M8-2791), ḡètdā (M2-251), ḡızmetcisin' (M8-2397), mesāfè (M8-2920), onnēr

(M13-574), oriyè (M2-98), pariyènen (M13-451), silâhènen (K18-863), tèkda "tahta" (M2-166), toPrèkdèn (K19-73), yaşındiyèm (M12-6), yatarşkèn (M8-2819).

2.1.1.1.7. ê Ünlüsü

Geniş, yarı yuvarlak, ince, normal süreli bir ünlüdür. e ve ö ara merhalesinde oluşan ê ünlüsü genellikle b ve v ünsüzlerinin yuvarlaklaştırıcı etkisiyle oluşmaktadır. e'den ve o/ö'den dönüşerek oluşan ünlüdür. e > ê değişimiyle oluşan ê'lerin bulunduğu kelimelerde yuvarlak ünlünün veya dudak ünsüzlerinin etkisi vardır. OİA'da şu örnekler tespit edilmiştir:

alêykümselâm (M8-25), bilmêK ōnú (D5-17), dênüyo (M6-75), dêvlet (M28-4), selâmunalêyküm (M8-25), sên'öç (T4-173), têne (M29-75).

o/ö'den ses değişimi yoluyla oluşan ê ünlüsü: bêlüşdügüm "bölüştüğüm" (M23-305), bêyle "böyle" (K6-22), bilîyêr "biliyor" (M25-32), diyê "diyor" (M23-69), diyê "diyorum" (M26-197), ediyê "ediyor" (M25-53), hê'riyê diyê "hêğiriyor diyor" (M23-70), yuvârlîyê "yuvarlanıyorsun" (K19-19).

2.1.1.1.8. ě Ünlüsü

Geniş, ince, düz, normal süreli, nazal bir ünlüdür. OİA'da daha çok Merkez ağızlarında kelime başlarında görülen bir ünlüdür:

dê (M19-221), êl varıdı (M23-123), êlb'ō'lu (M13-111), êllâhāmāyā (M23-298), êmret (M13-194), êsdi (M13-111), êye gün (M13-192), êyî olmaz (M19-172).

2.1.1.1.9. í Ünlüsü

Düz, dar, normal süreli, yarı kalın, normal süreli bir ünlüdür, ı ve i ünlüsünün ara safhasında oluşur. OİA'da í ünlüsü; a > ı/i > í, ı > í, i > í, ve e > í, o > í, u > í, e > í değişimlerinde, inceltici özellikte olan c, ç, y, ş ünsüzlerinin tesiriyle; kelime tabanlarında ve -yor > -yır, -mış > -mîş, -ayım > -ıyım, -ıcı > -ıcı "acak" eklerindeki ünlülerde, Osmaniye'nin bütün ağızlarda yaygındır, en çok Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli, Toprakkale ilçelerinde tespit edilmiştir:

ı > í değişmesi ile oluşan í ünlüsü: açík (M13-432), açíyo (M8-2900), alinín (M2-242), âyírmāsīñ (B6-13), çıKārmışlār (B12-70), çıkd'al (M9-85), çıkmış (M4-1), ğalıyo (M1-37), ğalıyō (M4-8), ğāmîş (S7-18), ğanı (M4-39), ğáyış (H7-375), haní (M2-243), âyírrısını (B6-26), māyışımı (B8-37), sâ'b'alíyó (M2-119), satdík (M2-227),

sekizîñ (M1-4), t̃anımıyō (H6-55), ṽarımış (B10-124)/ (T5-2), yāğıyo (B3-37), yā'lır (M17-25), yapıyolar (M1-41), yaşardıķ (M2-43), yılānı (M26-279), yırākđā (D7-35), yumurtānıñ āğıynān (H6-189).

i > í değışmesi ile oluşan í ünlüsü: beşin (M19-137), cebelin (M1-21), çekeriz (M2-73), dedī'min (M4-4), dēğıyo (M5-18), diñēlmış (B7-103), ē'rın (M2-196), evin (D4-410), geliñsene (M17-27), gessin (M2-27), gimı (M3-36), hōkgeşin (M18-119), isdambılđan (M2-225), nerelisin (M2-32), osmannıyē (M1-50), peygamberin ğavliynen (D4-399), tēmizlēmış (B2-41), vērenin (M26-289), vērilmiş (K18-120), yānı (M3-51), yārdım ēylesin (D4-395), yīgıtlī'ni (M8-1440), yıyķadıķđān (M26-301), yumşātıcıye (D19-72).

a > í değışmesi ile oluşan í ünlüsü: alıyanı (M3-42), ālıyım (M26-263), annātiyım (M26-266), aynıyē (M7-273), bā'çıye (M10-15), çālıcıyım (K18-229), dabançıye (M13-571), Fırğıyē (M3-9), oriye (M4-42), yardımlaşmıye (M8-108).

e > í değışmesi ile oluşan í ünlüsü: biçicin "biçeceksin" (D14-74), gediciñiz (H2-13), n'ıdicin "ne edeceksin" (H-66), yı'ān (B12-37), yīgānim (M3-40).

u > í değışmesi ile oluşan í ünlüsü: olıyo (M2-247), sā'b'alıyo (M2-119).

o > í değışmesi ile oluşan í ünlüsü: dō'ranıyır (M3-197), ēñıyır (B10-83).

2.1.1.1.10. i Ünlüsü

ı ile u arasında ı'ya daha yakın bir noktada boğumlanan, yarı yuvarlak, dar ve kalın bir ünlüdür. Osmaniye'nin bütün ağızlarında bulunmakla birlikte yaygın kullanımı yoktur. Metinlerimizde en çok Merkez ağızları ve Sumbas ağızlarında tespit edilmiştir. Bu ses ı > i, a > i, o > i, u > i değışimleri sonucu ortaya çıkmaktadır:

albisdana (T7-8), ātiyōrum (D2-108), āvıcınā "avcuna" (K19-268), babamın (M26-158), bakıyo kı (M1-16), bārājin öldü' (K18-373), biçā' "biçağı" (B10-52), bişiriyīķ "ğışiriyoruz" (S11-33), burıya (D13-29), çābıķ (M18-646), çaviş (M23-240), fıkār' olān (B6-141), ğabī'nin (M18-728), ğāwcı (B4-77), ğāynādıyīķ "kaynatıyoruz" (S11-33), geliyir (M23-72), ğız ğurban (M23-83), ğonuşmıyā (S10-350), ğopardıyoñuz (K8-8), ğumuyīķ (S11-47), ħurıya (M22-88), ilan (M8-49), Kı (K9-244), mēzinu (M26-207), mırāt (M24-13), mısdaFa (M10-3), oliyım (S10-6), pınar (M3-57), piroplem (M9-76), pilāvını (H3-37), samır "samur" (M5-45), sāvip (D3-35), savışdırıllardı (K19-234), sıvāk (K18-606), solumıya (D4-704), vāpır (B12-6), veriyi (M25-107), yālıñız (H6-

165), yālīñīZ (M18-812), yapıdırıyōrum (S4-13), yarsıFat (D3-125), yāvrim (D22-20), yıķılıyı (M23-198), yivā "ünlem" (D13-84), yiyiķ (S11-33).

2.1.1.1.11. ĩ Ünlüsü

İnce, yarı yuvarlak, dar, normal süreli bir ünlüdür. Teşekkül noktası i ve ü arasında i'ye daha yakın boğumlanma noktasında, genellikle ü > i veya i > ü değişiminde değişiminin ara merhalesinde oluşur. En çok da i > ĩ değişimi sırasında ortaya çıkar. ĩ ünlüsü, OİA'da diğer ilçelerde de bulunmakla birlikte, Merkez ve Kadirli ağızlarında daha yaygın kullanılmaktadır. OİA'da kelime tabanında veya eklerde görülmekle birlikte o/ö/ü > ĩ değişiminde oluşan örnekleri de metinlerimizde mevcuttur:

bılıyóm (M4-89), bılmēm (T5-46), bır (M13-173),(M4-27), bır gün (M8-2), biliyom (M13-485), bizim (K17-672), bizi'ki (S6-18), cımā "cuma" (D2-91), dērildi (M13-125), devlik'ün (M7-32), diyō (K18-30), ewım (T4-89), gēçmiyō (H2-48), geTiyı (M8-1010), ğimi (K17-731), ğorkalıyı (M8-2063), içún (M2-212), içinē (K6-24), ki (M4-15), lēpesi (S10-268), mısāfırlar (M16-503), ötiyanna (M8-854), pólisimīz (D13-44), sēķiz (D20-23), seniñ üçü (M18-51), sıvārılārınān (K17-117), sütc'ımam (M5-53), Tiyir (M8-984), türkiyeyi (M2-223), yāni kū (D9-57), zılFū (M10-6).

2.1.1.1.12. ĩ Ünlüsü

Kalın, düz, dar, nazal, normal süreli bir ünlüdür. OİA'da genellikle son seste bazen kelime tabanında bulunan ĩ sesi, Osmaniye merkez ağızıyla Düziçi ağızlarında tespit edilmiştir. Bu ses OİA'da çok yaygın değildir:

ġinālī (D3-41), hī' (D19-109), nazlī ō'lancı'm nazlī (M23-155).

2.1.1.1.13. ō Ünlüsü

Geniş, yuvarlak, kalın, normal süreli, nazal bir ünlüdür. OİA'da ilk seste bulunur. Bu ses OİA'da çok yaygın değildir Osmaniye merkez ağızıyla Düziçi ağızlarında tespit edilmiştir:

bacısı ōtur (M23-123), ō (M13-108), ōl (M13-112), ōrāķ ādāsına (D14-9).

2.1.1.1.14. ō Ünlüsü

Kalın, yarı geniş, yuvarlak, normal süreli bir ünlüdür. o > u, u > o az da olsa a

> o değişmelerinin ara merhalesinde oluşan bir sestir. Bölgenin tamamında nadiren kelime tabanlarında, şimdiki zaman ekinde, ğ sesinin düşmesi sonucu, ı sesinin düşmesi sırasında oluşmaktadır. Bu ses OİA'da Merkez, Düziçi, Kadirli ağızlarında tespit edilmiştir:

hac'ösman (M18-125), örtá yāZ (K18-637), ra,öfbeyli (M6-14), sò,ānı (M7-11), tòKāt (M1-46), ýū'ruyók (D23-50).

2.1.1.1.15. ó Ünlüsü

Yarı kalın, geniş, yuvarlak normal süreli bir ünlüdür. o ve ö ünlüsü ara merhalesinde oluşur. OİA'da yaygın kullanılan bir ünlü değildir, genellikle o > ó ve ö > ó değişmesinin sonucu, bazen n etkisi veya ses düşmesi sonucu ortaya çıkan uzunlukların etkisiyle kelime tabanlarında ve eklerde, özellikle şimdiki zaman ekinde ortaya çıkar. Daha çok Merkez ağızlarında, Bahçe, Toprakkale ağızlarında ó ünlüsüne rastlanmıştır.

óğsüz (M18-104), düşüyó (M23-98), yāyiyó (M26-97), diyór (M8-1453), góyun (M8-39), diyó (B3-58), ónú'nān "onunla" (T4-80), ónú'nān (T4-80), geliyó (M8-2102), gólē' "kolayı" (M8-2698), yatıyór (M8-2890).

2.1.1.1.16. ọ Ünlüsü

o-ö arası yuvarlak, yarı kalın, yarı geniş, belirsiz net olmayan bir sestir. OİA'da çok az örneği tespit edilmiştir, Bahçe ve Düziçi ilçelerindeki metinlerde örnekleri vardır:

buhālıyólār (B10-87), ıhārdıyólār (B10-87), diyó (B10-89), góy'yólār (B10-95), gōtūyólār (B10-87), ọrda (D2-30), sōnuñ virāndır (D2-15).

2.1.1.1.17.   Ünlüsü

ö ile ü arasında ince, yarı geniş, yuvarlak, normal süreli bir ünlüdür. Kelime tabanlarında bölge ağızlarının tamamında, kelime tabanları ve eklerde, özellikle şimdiki zaman ekinde, görülmektedir:

akıy  (M8-143), b  le (B11-36), b y k h sd lık (S4-25), diy  (M8-73), diy r (M1-43), d vecek (M2-201), g lıy r (K27-10), geliy  (M12-46), g ziy  (D3-27), g   lleri  (S10-443), g v emine (K9-458), g v halil n  (M8-54), g ver  n (T4-111), g v  t (H7-173), g zel (M13-45), g z elim (D-14-36), k ye (M8-500),    lerik

"üfeleriz" (T4-148), sö'liyám "söyleyeyim" (B3-4), söveni "söveni" (M26-183), söylē (H7-458), tö_örüye (M7-57), vāriyō (M29-130), yatıyōr (M8-115).

2.1.1.1.18. ı Ünlüsü

ı ile u ünlüleri arasında olup u'ya daha yakın bir ünlüdür. ı > ı, a > ı değişimleri ile oluşmuştur. OİA'nın tamamında bulunmakla birlikte Sumbas ağızlarının karakteristik sesidir:

ā'tmuş ūç (D2-53), āvşun (M30-29), bunnar (M21-44), dāvul (T5-24), dutmūya (M23-284), Fasulyā (T2-5), fukara (D4-570), gāvud (H7-459), gec' 'āmıxunā "gece hamuruna" (D6-17), gorkalıyı (M8-2063), guzluyān (K18-772), hū' (S1-2), mırādın (B6-154), nāmısuñ (D4-258), onı (M17-91), örtüyā (H4-9), öryā (H7-203), oturmūya (D4-553), pāmbıkdān (T18-528), suFrıy'ālır (H7-203), sırat (S1-12), şurāsındān (B9-83), tāvuz (K18-273), tōrbuyā (M15-17), ılān (M8-2433), yū'ıyāk (K6-5).

2.1.1.1.19. ú Ünlüsü

Dar, yarı kalın, yuvarlak, u ile ü arasında normal süreli bir ünlüdür. Osmaniye ağızlarının tamamında görülmekle birlikte en çok Düziçi ağızlarında tespit edilmiştir. ü > ú, o/u > ú değişimi sonucu ortaya çıkmıştır:

añ usúlú (M13-203), dúymādım (H7-185), giy'yódú (B11-55), gōñşúlāra (H7-185), gúnümüzde (T1-6), içún (M2-212), müdürsún (M13-342), onú termús (M2-206), puş'lúk (D3-47), tábúyü (B11-51).

2.1.1.1.20. ı Ünlüsü

ı/i u/ü ünlüleri arasındaki sestir. Yarı ince, yarı yuvarlak, dar bir ünlüdür. Boğumlanma noktası bakımından tam net olmayan bu ses bulanıktır. OİA'da çok sınırlı olup dudak ünsüzleri veya yuvarlak ünlüler sebebiyle ortaya çıkmıştır. Osmaniye Merkez ağızlarında ve Kadirli ağızlarında örnek tespit edilmiştir:

ewúnin (M29-179), gúsır (M8-2532), türküyeyi (M2-223), yırā'me "yüreğime" (K19-58).

2.1.1.1.21. ü Ünlüsü

i ile ü ünlüsü arasında ancak ü ünlüsüne yakın bir ünlüdür. ü > ı, i > ı, e > ı değişimleri sonucu ortaya çıkan bir sestir. OİA'da en çok Sumbas ve Toprakkale ilçelerinde kullanılmaktadır:

bü' (T5-57), bülüyöŋ (B1-148), bürgüm (M4-74), öbürinden (H3-34), dō'şmyē (B3-10), dūyó (M4-15), dūyöm (T3-68), efendüm (M6-38), etmüyör (S4-16), gēl'vėrmüyör (S8-59), mūsāFürlēr (D18-18), seküz (K9-4).

OİA'da Normal Süreli Ünlüler: a, e, ı, i, o, ö, u, ü, ı, ı, ú, ı, ö, ó, ó, ö, ı, ı, í, ê, è, è, â, â, á olarak sıralanabilir.

OİA'da Normal Süreli Ünlüler Tablosu

Normal Süreli Ünlüler	DÜZ			YARI YUVARLAK		YUVARLAK		
	Geniş	Yarı Geniş	Dar	Geniş	Dar	Geniş	Yarı Geniş	Dar
Kalın	a	â	ı	â	ı ı	o	ö	u
Yarı İnce	á è		í		ú	ó	ô	ú
İnce	e	ê	i	ê	ı ü	ö	ö	ü

OİA'da tespit edilen ünlüler yukarıdaki çizelgede gösterildiği gibi ilişkilendirilebilir.

2.1.1.2. Uzun Ünlüler⁴

Boğumlanma süresi normal bir ünlünün boğumlanma süresinden daha fazla olan ya da boğumlanma süresi normal boğumlanma süresine sahip iki ünlünün boğumlanma süresi kadar olan ünlülere uzun ünlü denir⁵. Türkiye Türkçesinde ünlüler genelde normal uzunluktadırlar. Yazı dilimizde uzun ünlü yoktur. Türkçenin eski dönemlerinde asli uzunluğa sahip ünlü ve ses değişimleri sonucunda ortaya çıkmış uzun

⁴ Türkçede uzun ünlüler ile ilgili geniş bilgi için bk. Talât **TEKİN**, *Ana Türkçede Aslı Uzun Ünlüler*, Simurg Yay., Ankara 1995.

⁵ Hanifi **VURAL** ve Tuncay **BÖLER**, *Ses ve Şekil Bilgisi*, Kesit Yay., İstanbul 2014, s. 59.

ünlünün var olduğu eski metinlerden anlaşılmaktadır⁶. Ses değişmesi sonucu ortaya çıkmayan, Türkçe kelimelerin köklerinde Ana Türkçe döneminden beri aslında var olduğu kabul edilen ünlü uzunluğu asli ünlü uzunluğu/birincil ünlü uzunluğudur⁷. Bir kelimenin ilk hecesinde veya ilk heceden sonraki hecelerinde ses değişimleri veya kaynaşmaları ile oluşmuş bulunan uzunluğa ikincil uzunluk denmektedir⁸. OİA'da görülen uzun ünlüler birincil ve ikincil olmak üzere ikiye ayrılır. Türk lehçelerinde uzun ünlülerin varlığı Otto Böhtlingk'in Yakutça Grameri ile ortaya konmuştur. Birincil uzun ünlü olup olmadığı noktasında Türkologlar farklı görüşler öne sürmüşlerdir. Radloff, Grönbech gibi bazı Türkologlar birincil ünlü uzunluklarını kabul etmeyerek uzunlukların büzülme sonucu ortaya çıktığını savunurken, Nemeth, Menges, Şçerbak da bu durumu farklı fonetik nedenlerle açıklamışlardır. Böhtlingk'ten sonra N Pedersen, Z.Gombocz, N.Poppe, Polivanov, Rásánen, gibi Türkologlar da uzun ünlünün varlığını kabul edip bu durumun tesadüfi bir şekilde olmadığını düşünmüşlerdir⁹. Türkçede asli uzunluklar ile ilgili en önemli çalışmalardan birini Talat Tekin yapmıştır. Bu çalışmada Türkçedeki asli uzun ünlüler ayrıntılı olarak verilmiştir.

2.1.1.2.1. Birincil Uzun Ünlüler

2.1.1.2.1.1. Türkçe Kelimelerde Birincil Uzun Ünlüler

Eski Türkçede varlığı bilinen birincil uzun ünlüler, bugün Yakutça, Halaçça ve Türkmence, Gagavuz Türkçesi gibi çağdaş Türk lehçelerinde korunmaktadır¹⁰. Diğer Türk lehçelerinde bu uzunluklar kısalmış ya da kaybolmuştur. Bugün STT'de uzun ünlü bulunmamaktadır.

⁶ Mustafa **ÖZKAN**, *Türkiye Türkçesi Ses ve Yazım Bilgisi*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2009, s.123.

⁷ Zeynep **KORKMAZ**, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara 2007, s. 27.

⁸ Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s. 126.

⁹ Zeynep **KORKMAZ**, “Batı Anadolu Ağızlarında Aslî Ünlü Uzunlukları Hakkında”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, TDK Yay., II. C. Ankara 1995, s.123.

¹⁰ Birincil uzun ünlüler ile ilgili kapsamlı bilgi için bk. Osman N. **TUNA**, “Köktürk Yazılı Belgelerinde ve Uygurcada Uzun Vokaller”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı –Belleten (1960), (2. Baskı 1988)* s. 213-282; Mehmet Dursun **ERDEM**, “Anadolu Ağızlarında Görülen Birincil Ünlü Uzunlukları Üzerine”, *Turkish Studies*, Volume 3/3 Spring, 2008, s. 503-562.

Osmaniye Ağızları		Ana Türkçe Uzun Ünlülü Kök ve Gövdeler
ārı	(B5-17), (B6-56), (B6-57)	ārıġ "temiz"
ārıķlıġāş	(B3-55)	ārık "ark"
āş	(D9-71), (H7-490)	āş "aş, çorba"
āt-	(K1-16), (K3-4), (K12-56), (K14-21), (K18-12)	āt- "adım atmak"
bā-	(K18-537/539/541/564/593/685)	bā- "bağlamak"
ķān	(S1-28)	kān "kan"
sāy-	(M8-929/1743), (M22-129)	sā- "saymak"
sāl	(K19-75)	sāl "sal"
dāġ	(T7-117/120)	tāġ "dağ"
dāş	(M19-275)	tāş "taş"
tāt	(K26-25), (T1-20)	tāt "tat"
yār	(H6-152)	yār "uçurum"
ōy-	(K5-10)	ōy- "oymak"
hōpur	(D14-74)	hōpur "oyma"
tōr	(K25-35)	tōr "zayıf"
tōz	(K21-29)	tōz "toz"
yōl	(K21-32)	yōl "yol"
yēl-	(M29-2)	yēl- "koşmak"
ēş	(S6-45)	ēş "eş"

OİA'daki ve Ana Türkçedeki Ortak Uzun Ünlülü Kelimeler Tablosu

Ancak Türkiye Türkçesinin ağızlarında asli olduğu düşünülen uzunluklara rastlanmaktadır. Bunların bazıları vurgu ya da baskı telaffuzu sebebiyle meydana gelmiş olmalıdır. Söz konusu uzunluklardan bazıları ise asli uzunluk izlenimini vermektedir. Talat Tekin asli uzunluklar üzerine yaptığı çalışmada, Ana Türkçede uzun ünlülü kök ve

gövdeleri listelemiştir¹¹. OİA'da görülen uzun ünlülü kelimeler, söz konusu listeyle karşılaştırılarak yukarıdaki tabloda verilmiştir:

Ağız bölgesinde, Talat Tekin'in listesinde yer almayan uzun ünlülü kelimelere rastlanmıştır. Zeynep Korkmaz ve Gürer Gülsevin bunların bir kısmının baskılı telaffuzdan kaynaklanan uzunluklar olabileceğini belirtmektedirler¹².

OİA'da tespit edilen asli uzun ünlüler şu şekilde sıralanabilir:

ā Ünlüsü

Uzun a ünlüsü. ā ünlüsü OİA'da en çok Merkez, Bahçe, Hasanbeyli ağızlarında tespit edilmiştir:

ābāw (M8-652), āğ (M3-58), āğlıyap (M8-458), ātarım (M7-24), āvdāp (M8-139), ayrān (M2-50), āyrılık (B4-26), bāğı (121), bāsdıK (H1-26), çāmır (M5-71), çāt çāt (M8-642), dāğniyo (M8-95), ġālık (M8-1063), ġālmamış (M7-5), ġālmıyō (M8-445), ġārāc'ō'lān (B1-116), ġārı (M8-1016), ġārımı (M8-1044), hāñġī (B1-14), hātınım (M8-228), kıymā (M7-40), oynātmāñ (M8-87), sāña (B6-68), sārma (M7-16), sōn'ā (M7-24), vār (M2-193), yāşlı (H2-56).

ā ünlüsünün genizli (nazal) şekli ā̃ da metnimizde mevcuttur:

ēkmā'ñā' āşıñā (B3-29), mī āydınnānmāyā (D2-17)

ǎ Ünlüsü

a-e arası uzun, ince a, a sesine yakın, düz, geniş, yarı kalın ünlü.

ǎ dāyım (M2-254), ǎğlense (M8-184), bāñziñ (M8-130), bāyler ū'ratmañ (M8-88), dǎ (M8-878), dāğnemişler (M8-811), pǎkī (M8-491), sāñǎ (M8-880), yāylıyo (M8-22).

OİA'da bu ses, Türkçe kelimelerde ses düşmesine bağlı olarak, ortaya çıkan uzunluk olarak da tespit edilmiştir:

delǎ'nını (M13-226), dǎ'niyō (B10-10), ġēr'ǎ'lır "geri gelir" (B10-25), dǎ'ı "değil" (H6-177).

¹¹ Tekin, *Ana Türkçede Aslı Uzun Ünlüler*, s. 171-186.

¹² Zeynep **KORKMAZ**, *Güney-Batı Anadolu Ağızları - Ses Bilgisi (Fonetik)*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1994, s. 19; Gürer Gülsevin, *Uşak İli Ağızları*, TDK Yay., Ankara 2002, s. 15.

ā Ünlüsü

a-ı arası, uzun, düz, yarı geniş, kalın ünlü.

ānū "onu" (K19-124), bāşlāyacā'm "başlayacağım" (D2-68), bāyılıyor (M8-2628), çātīn "çatın" (M8-2503), dāpānaqlārı "tapınakları" (K17-15), yāyılış (M8-2573), yāzārım (D14-36).

ā Ünlüsü

a-o arası, uzun, yarı yuvarlak, geniş, kalın ünlü.

n'āūtüyüm "ne tutayım, ne yapayım" (K9-119).

ē Ünlüsü

Uzun e ünlüsü.

bēn (M16-54), dērdi (B7-41), gēlen (M8-136), gōzēlidı (D4-708).

ē Ünlüsü

e-ö arası, uzun, yarı yuvarlak, geniş, ince ünlü.

OİA'da en çok Merkez, Kadirli, Düziçi, ağızlarında tespit edilmiştir:

bēlüşēk "bölüşelim" (K18-262), biyēk "büyük" (M27-22), dēre dēpe (H6-183), dēynānen (K19-223), ēlbisē mēlbisē (K18-555), ētekiler (M8-2778), gēnşlī'mizde "gençliğimizde" (D14-69), gētürüller (S9-252), hē hēy (B2-46).

ē Ünlüsü

e-a arası, uzun, düz, geniş, yarı kalın ünlü. ē ünlüsü nadir olarak Düziçi ağızlarında tespit edilmiştir:

çēkēr (D2-72), sēkīz (D2-55).

ē Ünlüsü

e-i arası (kapalı e), uzun, düz, yarı geniş ünlü. ē ünlüsü nadir olarak Merkez ağızlarında tespit edilmiştir:

bēline (M13-287), dōnēm (M8-130), ēsikdē (M4-91).

ī Ünlüsü

Uzun i ünlüsü. OİA'nın tamamında tespit edilmiştir:

bīlmēm (H3-4)/ (S2-5), bīlmiyōm (H3-71), bīn (D2-8), bīn (M8-917), bīr (D1-26), bīz (D1-48), bīzīm (M8-131), bitdī (M2-171), deġilām (M8-89), dīkērdīk (S10-420), dīyner (M8-198), dīyniyo "dinliyor" (M8-116), dirīyse (M8-148), ēndī'mdē (K3-27), gēlīn (S1-86), gendīynen "kendiyinen" (M8-386), geyīk (M4-21), gibī (D2-9), gibī (M4-86), ḥanī (M4-79), īki (H1-9), iḥīn (M2-148), kīmīn (K24-11), mī (M2-51), ōnuḥ īḥine (S2-18), ōrēncī'n (B1-6), pekī (M2-35), sīnjirlēnme (S6-232), sīz (B1-42), sījīl (K1-6), šimdī (M1-3), yēšīldi (K3-17), yīrmişer "yigirmişer" (H1-13).

ī Ünlüsü

Uzun ı ünlüsü.

āġīr (M5-37), altī (M8-1035), dīkīldi mıyī (M8-319), ġadīn (M5-21), ġalīn (M2-205), ġīz (K6-1), ġīzīn (M8-1032), ḥānġī (B1-14), nasīl (M8-164), sīġmadī (M8-166), yāPārdīk (S1-23), yīkmā (D2-6).

ō Ünlüsü

o-u arası, uzun, yuvarlak, yarı geniş ünlüdür. OİA'da Merkez ağızlarında nadiren kullanılmaktadır:

abōw (M18-40), yōḲ (M8-146).

ō Ünlüsü

o-ö arası, uzun, yuvarlak, geniş, yarı kalın ünlü. OİA'da Kadirli ve Merkez ağızlarında nadiren kullanılmaktadır:

ḡōcúklārī (K17-94), ḡōḲ (K18-5), ġōpnül (M8-707).

ō Ünlüsü

Uzun o ünlüsü. OİA'da yaygın olarak kullanılmaktadır:

bōylu (D1-24), ḡōcūḲ (M8-937), dōḥūz (D2-34), dōydu (B3-20), ġōley (B1-58), ġōlu (H2-12), ġōnācaḲ (B3-41), ġōr (K18-14), ġōruk (M7-30), ġōymaz (M7-33), ġōyún (D3-88), ġōyurmuşlar (M8-791), inā'n ḡssuḥ "ineğin olsun" (H1-59), ōlārāk (K18-178), ōlmassā (H2-124), ōlúyōlār (H1-13), ōn (B1-123), ōndēn (B1-112), ōturuyo (M8-751), ōtúz (H3-1), ōy (M8-880), sōrmayā (D2-18), sōru (K18-25), ō'tursuḥ (M7-42), yōġusa (M41-8), yōḲ (B1-76) / (T1-22), yōlu (B1-111), yōnşā (K18-12).

ö Ünlüsü

Uzun ö ünlüsü. OİA'da en çok Merkez ağızlarında, Düziçi ve Bahçe ağızlarında nadir olarak kullanılmaktadır:

böyüdü (M8-1774), gönderillêrdî (D4-82), götüne (M8-2108), ölüyö (B4-24), ötüşür (M8-969).

õ Ünlüsü

õ-ü arası, uzun, yuvarlak, geniş, ince ünlü. OİA'da yaygın olarak kullanılmaktadır:

bölüşürdü (H7-156), böyük (B12-31), çöcü'mün el'niñ üsdündê "çocuğumun elinin üstünde" (K1-9), dört tene (M28-3), döver (M26-163), göçümüyyê (D4-777), görgü (H7-244), göv emine (K9-357), gözeli (M29-20), köpeli (M13-293), öFelerik "üfelerik, üfeleriz" (T4-149).

ū Ünlüsü

Uzun u ünlüsü. OİA'da en çok Sumbas ağızlarında bulunmakta, Kadirli, Hasanbeyli, Toprakkale ağızlarında da örnekleri bulunmaktadır:

bū (H7-51), dūrdū (S3-257), dūrur (K18-760), gūru (K3-11), şūrdān (S3-37), ūşdu (T1-246), vūrur (S6-44), verme dutū (T4-93).

ũ Ünlüsü

u-ü arası, uzun, yuvarlak, dar, yarı kalın ünlü. OİA'da yaygın olarak kullanılmaktadır:

būyur (M8-730), çūküyū (D2-22), dūğūn (M13-92), dūyōm (K32-10), gōñşūdān (B6-4), gūvlēk (T1-133), gūyūrdum (T1-16), kūçūcūyūkdū (T1-13), ōkūzünēn (D8-83), sū (M2-159), sūyünem barāber (M8-2672), şū (M22-110), şūnū (S3-192), şūriyē (K30-168), tūrKū (D10-14), ūğūdüyor (M8-1528), ūşlārı (D2-174), uyķūsuz (K30-140), vūrüyēler "vuruyorlar" (B7-117), yūğsūk (M8-980).

ü Ünlüsü

Uzun ü ünlüsü. OİA'da yaygın olarak kullanılmaktadır:

būr gūnkū (H7-434), dūşmūş (K30-131), dūzü (T7-46), gōşdü müydü (K25-20), kūçūyūkdü (T1-12), tūrkiyēnī ōzānī (K22-2), tūrķū (D4-230), yer yūzūnde (M19-220), yōrūsūñ (M8-1108), yūrā'me "yüreğime" (K19-58).

ū Ünlüsü

u-i, ü-i arası, uzun, yarı yuvarlak, dar, yarı kalın ünlü. ū ünlüsü OİA'da nadirdir ve Düziçi, Sumbas, Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

başçāvūşum (S9-213), çāvūş (D23-69), hū "şu" (K32-18), sāvūr (D2-141), yumurtūyā (K18-866).

ü Ünlüsü

ü-i arası, ü sesine yakın, yarı yuvarlak, dar, ince ünlü. Düziçi, Bahçe, Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

bū "bu" (K18-656), būr "bir" (B7-10), būr (D3-9), būrgün (K18-181), būzlēr'mizīñ gūnūnde "bizlerin gününde" (K19-229), dūyōr (B3-21) /(K3-109), dūyōr (K18-277), ōkūz (D2-154).

2.1.1.2.1.2. Kelime Tabanlarında (Gövdelerinde) ve Eklerde Uzun Ünlüler

ā Ünlüsü

ā ünlüsü OİA'da yaygındır, en çok Kadirli, Düziçi ağızlarında bulunmaktadır.

Türkçe kelime tabanında ā ünlüsü: ā ünlüsü kelime tabanlarında en çok Merkez ve Düziçi ağızlarında bulunmaktadır:

āğşam "akşam" (M8-175), āğzından "ağızından" (M8-254), annātdılār (D1-6), āy (K9-519), başgā (M4-74), bīnēK ātlārī (D2-155), burānīñ (D1-17), çuvālmışlar (D1-4), çuvālmışlar (D1-4), dā (M2-48), dāhī (M3-12), ğomutānī (D1-17), ilān (M8-866), kāk "kalk" (M8-2262), olmāz (M8-492), ossā (M8-1339), paşā "(< baş-ağa) paşa " (M1-26), şāplāk (D2-122), uzāk (D1-10), yā (M2-48), yōñsā (K18-12).

Eklerde meydana gelen ā ünlüsü:

+a/ +e: oñā (M2-174), ötü' yannā (M8-1446), oriyā (M8-1641).

-an/ -en: ğalān (M9-77).

-ar/ -er: çıkār (M2-41).

-da/ -de: soñundā (M1-11), yanīndā (M2-54), şurdā (M8-26).

-dan/ -den: hīcīPō'l'ndān (B1-23), yoldān (M2-53).

-**ila/ -ile:** bandöyunān (M5-83).

+**lar/ +ler:** bunnār (M1-1), zamannār (M2-71), mallār (M2-79).

-**ma-/ -me-:** durmā (M8-291).

-**nıŋ/ -nıp:** çolāklınīŋ (H1-84).

+**ra/ +re:** soŋrā (M4-13).

-**sa/ -se:** bişiyosā (M8-552).

-**unca+/ -ünce+:** okununcā (M1-16).

ā Ünlüsü

Bütün ilçelerde bulunmakla birlikte en çok Sumbas ve Düziçi ağızlarında yer almaktadır.

Türkçe kelime tabanında ā ünlüsü: ā "ünlem" M26-94, ağcā (M13-281), āğşama (M8-1477), ātlāyāz (M23-342), babām (M8-884), düz āvā (S9-151), ğarā (M3-130), hāh hāh (M15-48), tamāyn (M8-1321), tātār (M8-1955).

Eklerde meydana gelen ā ünlüsü:

-**a:** boynumā (M13-188), çobānā (M8-1899).

-**ar-:** yātār (M8-1034).

-**dan:** atlīdān, onnārdan (M8-296).

-**dı:** ğaldām "kaldım" (M8-1323).

-**e:** havıyā (M13-103), yollar uzanā (M8-1895), yollar ğāpanā (M8-1899).

+**ı:** sāzımā "sazımı" (M8-2460).

-**ım:** ğāvışdıĝām (M23-305), ünütĝānnā'm (K18-358).

-**ın:** allāhāŋ ēmrī (D10-24).

+**lar:** ğızlār (M8-1035), aslānnārım (M18-218), daşlār (M29-280).

+**lı:** dumanī dumannā (M8-1319), fırınnā Zobadā (S7-23), yāzmālāy (B8-26).

-**ma-:** annadamā'k mı (M8-1929), ğalmāz (M13-148).

-**ηāz:** bābaŋāZ (M8-133).

-**yor:** çalışıyā (M10-5), havalanıyāŋ (M23-12).

ā Ünlüsü

Türkçe kelime tabanında ā ünlüsü: OİA'da çok nadirdir, merkez ağızlarında birkaç örnekte bulunmaktadır: abāw (M18-17) / (M18-72), dā'ru (M8-2060).

ā Ünlüsü

Osmaniye ağızlarının hepsinde yaygındır ancak En çok Düziçi ağızlarında olmak kaydıyla, Merkez ağızları, Sumbas ağızlarında daha fazla bulunmaktadır.

Türkçe kelime tabanında ā ünlüsü: āğlense "eğlense: oyalansa" (M8-184), āğliyecek (M8-173), āṇ (D1-25), kārdeşim (T1-156), āyırdık (D2-178), bāṇzēr (D2-1), bāṇziṇ (M8-130), bāý'ki "bayakı: az önceki" (D3-46), cāññicā (K17-74), dā (M8-878), dāğnediler "değnediler: baktılar" (M8-1072), dāğnemişler (M8-811), dāḥā (B1-11), dāyım (M2-254), gērçāk (D2-2), ḥā (K10-3), kinā (M8-106), nā vār (K14-59), orā' (M8-948), orāy'gördün mü (K11-45), oynā'cā's'ōynuyō (H1-12), sāpā (M8-880), yā ēlmesi (T1-201), yāpdık (D2-84), yašā (M8-884), yašāntısının (K17-3), yāylāmizā (S1-5), yāyliyo (M8-22), yığāñ (M8-1).

Eklerde meydana gelen ā ünlüsü:

+a/ +e: birbirinā (M8-1090), gulunā (M8-938), ōrā' (B1-81), ōriyā (K11-6), senā (B1-71).

+A: o 'āñ'hā (M3-35), anāvārziyā (K11-26), buññārā (K12-50), sēñā (T3-67).

+am: deḡlām (M8-90).

-an+: ō'lān (M8-1057).

-ar: gözüñ baḥār (D2-18).

-acak/ -ecek: bēsliyēcā'ṇ (K14-43), evlenmiyecā'm (M8-908), etdirecā'ne (M8-913), götürecā'm (M8-981), görecā'm (B1-34).

+da: işdā (M8-209).

+dan: şúrdāñ (K1-8).

+la-: sızır (M8-1012).

-kan/ -ken: derkān (M8-659).

-la: ḥazırlā'm "hazırlayayım" (M8-217).

-lar/ -ler: dellār "derler" (M8-970), ḡuv'āl'īlēr "kovarlar" (B1-28).

-ma/ -me: aramā'nan (M8-808).

-sa/ -se: āṇarsāṇ (M8-1325), desām (B1-61).

ē Ünlüsü

Osmaniye ağızlarının hepsinde yaygındır ancak En çok Düziçi ağızlarında ve Sumbas ağızlarında bulunmaktadır.

Türkçe kelime tabanında ē ünlüsü: gēdēṇ (D4-19), ḥāḥē (M8-2295), īsdērse (H7-509).

Eklerde meydana gelen ē ünlüsü:

-acak+/-ecek+: āḡlēnēcek yer (M8-2072).

+dan/ +dan: bēndēn (S3-185).

-er: dēṣēr (K18-719).

-kan+/-ken+: derkēn (K9-240).

+lar/ +ler: ḡōçyīḡītlēr (M8-247).

-lar/ -ler: dedilēr (S5-90), göçürüllēr (M23-285).

-ma-/ -me-: ḡēlmēsīṇ (K5-18).

-sa/ -se: vermēssēṇ (K9-523).

ē Ünlüsü

OİA'da çok az bulunan bir sestir. En çok Merkez ve Sumbas ağızlarında bulunmaktadır.

Türkçe kelime tabanında ē ünlüsü: bēylē (D2-103), çömçēliyōk (K19-129), dēvām' jšd' āynī (K20-3), ḡālēylēr (B9-63), gēnē (S7-7), hēyt lēyn (S9-206).

Eklerde meydana gelen ē ünlüsü:

+e: deviyē (M13-107)

-e: ḡēlēlim (D2-39)

-yor: diṇnēniyē (D8-80), diyē (M23-254), ḡālmīyēr (K2-17), ḡāynādiyēK içine (S2-13), yatīyē (M23-123).

ē Ünlüsü

Bütün ağızlarda yaygın ancak en çok Kadirli, Sumbas ağızlarında bulunmaktadır.

Türkçe kelime tabanında ē ünlüsü: babāmıṇ ēvīne (H1-51), dēḡīyo (M5-18), dēḥā "daha" (M4-75), dē'l (M8-2199), dē'niyem (M8-2075), ē'leşme (M13-478), ḡapamēyēn (M2-9), gemlē' (M2-106), kīnē (K1-7), kinē (M8-2380), nēsıl (M8-2136), sırīyēnēn (H1-25), söylē (M5-111), ṣō'lē (D1-53), ūfēliyōṇ (H1-79), ūlēn (M8-2476).

Eklerde meydana gelen ē ünlüsü:

+a/ +e: bēriZīnē (K4-5), burúyē (T3-17), çālgıyē (D2-104), ōnē (T1-211), ōriyē (B1-90).

- acak/ -ecek: eletecē'η "(< eleteceksin) ulaştırıcaksın" (M8-2058).
- alım/ -elim: gēlēlim (B1-76).
- ca/ -ce: ēy'ce bir (M8-929).
- da/ -de: kölgēsindē (M5-49), köprüdē (D1-34).
- +dan/ +den: ōndēn (S1-4).
- +ın/ +in: ciplēriṅ (K3-26).
- +la-/ +la-: hıncıklē'p (M8-2279), sō'lēr (S1-8).
- kan/ +ken+: derkēn (M8-2075).
- lar/ -ler: götürüllēr (M3-32).
- ma-/ -me: demēyiz (T1-222).
- sa/ -se: binmessēṅ (M8-2176), be'enirsēṅ (M8-2881), olmāsiyēdī (K4-39).
- yor: yō'rd'ēdiyēlar (H1-76).

ē Ünlüsü

ē ünlüsü OİA'da yaygındır, en çok Merkez, Sumbas ağızlarında bulunmaktadır.

Türkçe kelime tabanında ē ünlüsü: bēzgin (M5-11), bolu bēyi (M8-74), dē' "diye" (M5-103), dē'lim (M2-77), dē'ncē (H14-8), dē'ncē (M1-29), dē'şik (M2-252), ē' (B1-9), ē'ce (M2-205), gē'k (M4-59), n'ēdiyo (M13-558), yē'm (M18-12).

Eklerde meydana gelen ē ünlüsü:

-ma/-me-: bildiremē'nce (M8-106).

ī Ünlüsü

ī ünlüsü OİA'da yaygındır, en çok Düziçi, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır.

Türkçe kelime tabanında ī ünlüsü: amanīṅ (M8-963), nasīl (K8-21), yardım_eylā (M8-938).

Eklerde meydana gelen ī ünlüsü:

-ayım/ -eyim: yörü bakīyım (M8-1075).

-dı/ -di: oynanırdī (M2-146), oklardī (M2-238), dā'ldī (M5-43), gōyacaqdī (M8-829), ōrdıyādī (B1-6), yandī'_için (M2-110), atdī'nan (M4-18).

-ı/ -i: asılī "(< asılı) asılmış" (M8-863).

+ı/ +i: buydayī (M2-137), paşayī (M1-12), sapī (M3-39), gāvğayī (M5-50).

+dı/ +di: imānī (S1-47), ʾordulārī (S1-37).

+ım/ +im: canīm (S1-29).

+ımız/ +imiz: bāṣḡānīmīz (S1-64).

+nın/ +nin: burānīn (B1-2), bāḥḡānīn (M8-1060), bāḥḡānīn (B1-55), ēḡmēḡḡazan'nīnīn (K6-11).

-(i)yor: baḡīyo (M8-86), acıḡīyo (M8-409), baḡīyo (M8-1000), sarīyoḡuZ (M8-1073).

+ıl/ +il: samırsaklı (M2-59).

+lık/ +lik: ā'rī'ynan "aḡırlıḡıyla" (M2-177), āvcılık (D1-48), ḡardaṣlī'mıḡ ō'lu (M4-65).

-ıp/ -ip: çıkıp (M8-604).

-mış/ -miş: bā'lamış. (M2-156), yāpmış (K2-19).

-nız/ -niz: yāḡālarsānīz (D1-11).

İ Ünlüsü

İ OİA'da yaygındır, en çok Bahçe, Sumbas, Toprakkale aḡızlarında bulunmaktadır.

Türkçe kelime tabanında İ ünlüsü: bīşiriyon (H1-87), ēṣḡılērdēn mī (B1-115), ḡapīyi (M8-742), ṣındī (M8-518), yi'ītlik (K2-19), yī't (B4-319).

Eklerde meydana gelen İ ünlüsü:

-ayım/ -eyim: ulaṣīyim (M5-103), aḡıllanīyim "akıllanayım" (M8-699), baḡīyim (M8-852), dā'dīyim (M8-1185), helallaṣīyim (M8-623).

+cı+/ +ci+: avcīymiṣ (M5-28), zūrnācīymiṣ (B2-8).

-da/ -de: burdīyaḲ (M8-353).

-dı/ -di: boyaladīydık (M8-570), ḡöçērdīḡ (S1-5), saldīydık (M8-1100).

-dık+/ -dik+: dedī'ım (B3-92).

+ı/ +i: ālīyēn ā'līyī (H1-23), dolāy'sīylā (B2-5), hēPīsī (S13-17), ibī'ni (M8-972), ṣabāsīydī (H1-4), tırṣī' (H1-79).

+ıla/ +ile: ḡızīynan (M8-660).

+ıḡ/ +ıḡ: atīyın (M8-951), avradīyın (M8-580), ḡarīn erisīn (M8-1108), ōlāyīn (T1-15).

+ınca+/ +ince+: ḡoplā'ncī (M8-1179).

+ıl+/ +il+: del'ānnīymiṣ (M8-1021), nāzlīdīr (M8-881).

- +lık+/ +-lik+: yetizlĩŋ ğadar (M8-747).
 -(ı)yor: ğaçĩyo (M8-1005), salĩyo (M8-1346).
 -ıp+/ -ip+: ğēkĩp (M8-87).
 -ır/ -ir: bilĩr (M8-1108).
 -lık+/ -lik+: bilā'lık (B1-75).
 +mız/ -miz: bābāmĩz (M8-131).
 +nız/ +niz: bābaŋĩZ (M8-139).
 +sı/ +si: paraĩynan (M8-31).
 +sın/ +sin: yarisĩŋ (M8-1108).
 -sın/ -sin: bařlārsĩŋ (D2-7), ğōğersĩŋ (S1-17).
 -sın/ -sin: ğarĩŋ erisĩŋ (M8-1108).
 -sınlar/ -sinler: ğeğsĩŋlēr (M8-294).

Ī Ünlüsü

Ī ünlüsü OĪA'da yaygındır, en çok Düziçi, Kadirli ağızlarında bulunmaktadır.

Türkçe kelime tabanda Ī ünlüsü: bĩrinc'si (M6-88), dāhĩ (M3-12), getdĩ'm (S10-258), ızııycık (M7-45), kĩ (M1-11), ötekĩ (M8-1035), sessiz (M5-28), řĩn'ĩ "şimdi" (D2-1).

Eklerde meydana gelen Ī ünlüsü:

- ıı/ -ici: ğimdirici "ğimdirecek" (S10-226).
 +cı+/ +ci+: necĩymiř (M8-972).
 -dı/ -di: bilmezdi (M2-25), derdik (M2-218), ğediym (M8-123), ğelmişdik (M1-5), řindĩyse (M8-732), tōrerdi (M2-91), verdĩydi (M8-771), yedi (M8-246).
 -ı/ -i: kesĩyoŋ (M7-13).
 +ı/ +i: birisĩ (M2-12), ikisĩ (M8-477), yērrisĩ (B1-2).
 +ı/ +i: ded'efendiĩ (M1-28).
 +ıla/ -ile: benĩynnen (M5-59), biziynen (M8-337).
 +ımız/ +imiz: ğōlōklērimiz (T3-56).
 +ıl+/ +il+: ğakıldaklı (M2-59), fasilyeli (M2-59).
 -ım/ -im: nēynēyim (M8-245).
 -iŋ: ğiziŋ yandā' (M8-285), ğiziyiŋ (M8-677).
 -ınca+/ ince: eninci (MB-36).
 -mış: demĩř (H2-85), ederimĩř (M5-2).

-sin: eders̄in (M7-40).

sınlar/ -sinler: seç̄s̄inl̄er (295-M8).

ō Ünlüsü

ō OĬA'da çok az bulunan bir ünlüdür. Merkez, Düziçi ve Kadirli ağızlarında bulunmaktadır.

Türkçe kelime tabanında ō ünlüsü: adām ōldulār (B1-26), bōrúynān (B1-44), dō'māmıṣā (B4-20), ēmmis̄ ō'lu (B1-3), körō'lu (M8-49), ō (M3-49), ōh (M8-743), sōḲum (D2-57), tōğayınan (M2-54), ýōn'öluk (K18-1).

Eklerde meydana gelen ō Ünlüsü: bulāmíyōm (B2-49), çalışıyō (M4-7), eniyō (M8-425), geliyō (M8-54), gēy'yōlar (T1-139), ġulúyōlar (T1-49), oturúyō (M5-25), oturuyōmuş (H2-30), süzüyōñ (H3-26).

ō Ünlüsü

ō OĬA'da çok az bulunan bir ünlüdür. Merkez ve Sumbas ağızlarında bulunmaktadır.

Türkçe kelime tabanında ó ünlüsü: abōneṣi (M8-891), abōw (M18-40), dō'ru (M8-436), ġō'p gediyo (M8-2542), yōḲ (M8-146), yōḲ (M8-773), yōḲ (T3-20).

ō Ünlüsü

ō OĬA'da yaygındır, en çok Kadirli, Bahçe, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır.

Türkçe kelimelerin tabanında ó ünlüsü: bil'ōñ mu (H7-294), bō'm bunner' "bugün bunlar" (D23-67), dō'ērīk (D16-18), yō'dú (D9-34), dō'rdú (H6-168), dō'yeriye "doyuruyor" (K6-58), elbō'lundān "elbioğlundan" (D15-8), ġō'lāṣdı mī "koyulaştı mı" (H3-42), ġō'nümü (M2-29), ġō'sünnülerin "Göksunluların" (T1-4), ġō'yup (M15-11), ō'n "oyun" (D3-80), ō't "öğüt" (D15-14), ō't "öğüt" (D4-219), önüne ġō'lúr (M2-134).

OĬA'da bazı yabancı kelimelerde sözcük sonunda düşme yoluyla; bazı Türkçe kelimelerde de çok eski zamanlardan kalma ses olayı ile uzun ünlü oluşabilmektedir.

apdō' "Abdurrahman" (M15-58), sō'ndū "(sō:n-, söyün-)"¹³ (B7-119).

¹³ "sön-" fiili ET, DLT, KB sön- olarak, AH söyün- olarak geçmektedir. Konu ile ilgili daha geniş bilgi için bak. Tuncer **GÜLENSOY**, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü I II*, TDK Yay., Ankara 2011.

Eklerde meydana gelen ó ünlüsü: geliyó (M1-149), bilyóm (M4-89), arıyóm (M2-85), endiremiyó (M1-27), çekiliyó (M1-22), düyó (M4-15), geçiyő (M4-9), goy'yó (M3-4).

ō Ünlüsü

ō OİA'da çok az bulunan bir ünlüdür. Osmaniye en çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır. Metnimizde ekte bu ses bulunamamıştır.

böyle (M5-56), öyle (M8-178), yörü (D2-17).

ö Ünlüsü

ö OİA'da çok az bulunan bir ünlüdür. Osmaniye en çok Düziçi, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır.

Türkçe kelimelerin tabanında ö ünlüsü: āt gōlū' (D2-152), bölōmlērū (K18-600), böyle (B10-110), bugōn (M8-2457), diyō (B10-116), dōrt (K32-18), dōşlērindēn (K17-5), gōrūnūr (K17-134), gōrzētmēsīŋ (D22-90), gōz (D4-773), gōzel (K19-110), kōpeli (M13-293), öylen' (T3-90), sōzüm oŋā (S10-138).

Eklerde meydana gelen ö ünlüsü:

-ma-/ -me-: bilmōyürüZ (D5-14).

-yor: başlıyō (M27-16), demeK isdiyōr (K18-27), diyō (M4-30), yere çaliyōr (M8-1922).

ū Ünlüsü

Türkçe kelime tabanında ū ünlüsü: başçāvūşum (S9-213), çāvūş (D23-69), hū "şu" (K32-18), sāvūr (D2-141), yumurtūyā (K18-866).

Eklerde Meydana gelen ū ünlüsü:

-du/ -dü: oldū (M8-2503), nīc'oldū (M8-2505).

+sı/ +si: çirasū (M13-148).

+u/ +ü: tavū (D19-1).

+ra/ +re: örūya (K18-65).

ü Ünlüsü

OİA'da çok az bulunan bir ünlüdür. Osmaniye en çok Kadirli, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır.

Türkçe kelime tabanında ū ünlüsü: bürdā (K18-77), ġāzan ġurdum (S10-67), ōruç dūtāllar (D9-12), sūyūn' içegör (M8-51), uzūn (S8-23).

Eklerde meydana gelen ū ünlüsü:

-du/ -dü: bāş öldük (D2-12), bozuldū (M18-385), hēp ōtudū (K14-24), oldū (M18-134), pişmān oldūm (M29-26), yōGudū (D23-35).

-dur/ -dür: durūr (D4-282).

-inca+/ -ince+: sabahdan oluncū (M8-1644).

+lu/ +lü: ġātī hūylū (B1-45).

-muş/ -müş: ġoymūşlār (M18-237), olmūş (M4-81).

-sun/ -sün: bunū (D2-80), ġutl' ōssūyūn "kutlu olsun" (M23-345).

+u/ +ü: ġō'yum posdū (M22-36), köröġlū (M8-2353).

+u/ +ü: ġóyunū (M26-96), odununū (M22-67).

+um/ +üm: çā'r çimeñ ġoruyūm (D4-46).

-ul/ -ül: duyūlūr (K18-899).

-uk/ -ük (-miş) ātı ġóyrulūk (K32-56).

+umuz/ +ümüz: ōrdumūz (S1-39).

ū Ünlüsü

ū OİA'da yaygın olarak bulunmaktadır. Osmaniye ağızları içinde en çok Düziçi, Bahçe, Sumbas ağızlarında bulunmaktadır.

Türkçe kelimelerin tabanında ū ünlüsü: bīñ dōkuz zūz (D10-20), būyur (M8-1084), bōyūķ (B1-81), ġurtulūyūm (M8-2893), ġūyudan (M8-2988), ġūyumçunun "kuyumcu" (M8-1815), ġuzūynēn (M23-24), ġüçúklū'mden (B1-145), ġüÇcūKúdún (B7-158), kōñ ū "ünlem" (K32-15), nūçūn (D14-40), sūyūn içinde (M8-1020), ūlēn (B6-1), ūmūduyūm (M23-298).

Eklerde meydana gelen ū ünlüsü:

-a/ -e: dutūyum (M8-1001), ġonuşūyūm (M13-184),

-du/ -dü: buldūýdu (B1-12), dutdūysā (M8-1146), ġondū (M13-278), n' öldū (M8-132), öldürdūñ (M8-2686), yāpiyōdūķ (B6-70), yūdū (M8-1033).

-dur/ -dür: sözlūdūr (M8-880).

+lu+/ +lü+: hōylūyūnēn (M8-2521), dādālō'lūyūm (B8-22).

-ma/ -me: bilmū'm (T5-92).

-nun/ -nün: köröġlūnūñ (M8-2069).

-sun/ -sün: bül**b**ül**s**ün̄ (M8-1057), ğutl' **ç**öss**y**ün̄ (M23-345), ölsün̄ (M13-281), ölsün̄ (B6-15), yör**ü**sün̄ (M8-1088).

-u-/ -ü-: bunũynan (M8-207), búnũynan (M8-2826).

-u-/ -ü-: gōrkūyōm (B5-20), vurūyok (B6-57).

-u+/-ü+: derken' n' úýýüveriyó (S3-108).

+u/ +ü: onũ (M13-546), yũkũ (H7-62).

-ucu/ -ücü: (-AcAk): olucūymuş (M8-2753).

+um/ +üm: dādālō'lūyüm (B8-22).

-un/ -ün: dut[̄]ŋ (M8-2502).

-up/ -üp: ḡóýűp (M15-5).

-ur/ -ür: dókúlūr (B7-106), durūr (M13-299), okūr (M13-100).

-yor: durūyūr (M8-2013), ōtūrūyūr (B8-53).

ü Ünlüsü

û ünlüsü OlA'da az kullanılmaktadır. En çok Osmaniye Merkez ağızlarında bulunmaktadır.

Türkçe kelime tabanında ü ünlüsü: bugün (M8-2461), bür (S3-28), bürgün (S1-16), küncüynen (D16-10).

Eklerde meydana gelen ü ünlüsü:

+ımız/ +imiz: telimūz (M13-102).

+lu/ +lü: güşl_uyüm (K8-255).

-ma/ -me: bilmūyōm (D10-18), bilmūyōm (K27-2).

-si/ -si: kōFdēsŭ̇ (D19-15).

+u/ +ü: düşdüyü (D10-7), günüymiş (M24-4).

+u/ +ü: on_üynen (M3-38).

-um/ -üm: ölücümüyüm (K18-309).

-ur/ -ür: çekilür (M13-297), çekilür (M13-298).

-yor: durüyü (K26-18), gēliyü (M10-21).

ü Ünlüsü

ü ÖİA'da az bulunan bir ünlüdür, en çok Kadirli ve Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır.

Türkçe kelime tabanında ü ünlüsü: dükğēññēriñ üsdü (K14-23), görmüyōñ (M8-2350), ğurduñ üsdün'atıye (M23-96).

Eklerde meydana gelen ü ünlüsü:

-du/ -dü: düzüldü (M18-87), öldü (T7-48).

+dur/ +dür: gözlüdü (M8-882).

-muş/ -müş: sürmüş (H2-18).

-u/ -ü: düşüyōr (K30-101), örüyor (S6-79).

+u/ +ü: kömürü (M8-615).

+u/ +ü: küçültülmüşü (D17-14), yolüyümüş (K27-56).

-um+/ -üm+: ölüm (M18-137).

+umuz/ +ümüz: üçümüz (D4-368).

-ur/ -ür: görür (K18-897).

-uş+/ -üş+: gülüşümü (K9-209).

2.1.1.2.1.3. Vurgu ve Tonlamaya Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler

OİA'da özellikle önemi belirtilmek, dikkat çekilmek istenen kelimelerde ilk ünlü uzar:

ā: āğa (M8-23), çālō'lu (M5-7), ğārdaş (M8-1119).

OİA'da önemli bir durumda tarif verirken veya ümitsizlik, üzüntü gibi duyguları vurgulamak için genellikle ilk ünlü uzatılır:

ā: bāğlañ (M8-74), yāşlaşdıķ (D1-7).

OİA'da yansımaların ilk ünlüleri sesi vurgulamak için uzatılır:

ā: lā lā lā "havlama sesi, ünlem" (M4-44), vāk "ünlem" (M4-40).

Geçmişte arka arkaya gelen olayları anlatırken sırasına göre verilen olaylarda vurgulu uzun ünlü başta veya sortada bulunur:

ā: nērdē üç sēne nērde bāşdām bāşlāyacā'm yirm'üş sēnedem bāşlā tēmām dā'vam et bāba. (D2-68).

OİA'da birbiri ardına gelen kelime tekrarlarında birinci ünlüler vurgulu olarak uzar:

ā: hergün türkū söylē'p şēnnendireceksīñ, āğliyecek āğleneceksīñ (M8-173)

OİA'da şaşırma veya önemli sonuç bildiren kelimelerin ilk ünlüleri vurgulu şekilde uzar:

ā: dāğnemişler ki padişahınan vezir geri gēliyo. (M8-811)

OİA'da kelimeyi tamamlamadan soruyu vurgulu şekilde sorarken son ünlü soru anlamını vurgulamak için uzar:

ē: tā ̣ākırō'lunu bilī' sēn o taraFı getdī' yokārı (D14-69)

OİA'da geçmişteki sırayla yapılmış, olmuş bitmiş işler anlatılırken genellikle ilk, bazen de orta ünlü uzar:

ā: pārāyī vēren vērdi alān āldi gārdāš (D14-67)

OİA'da abartma bildirirken, bir şeyin çok küçük veya çok büyük olduğunu ifade ederken son veya orta ünlü uzar:

ē: bābamīn šūrdā bir ēv' vārdī, bēn ̣ōcụkdum 'fāk ārhāsī sāy duvār yōk (H7-222), hācılārīn ġışlāsī vār 'ūcē hōpur vār (H3-77).

OİA'da olumsuz, beklenmeyen sonuç bildiren cümlelerin son kelimesinin son ünlüsü uzatılarak vurgulu söylenir:

ē: ilān dutuñ bā'yīm ̣ēvirīñ diyollār, canıcabındiyenen gemalmazı dutuyollār, ne dī' geldīñiz ō'lum siz burıya n' ōlduñuz (M8-2446/2447).

OİA'da özellikle "kaç-" fiili ve en üstünlük zarfı olan "en" vurgulu söylenir:

ā, ē: n' ādar da gāšdımısa gāçmıya ̣alışdımısā beni dutdu ēñ soñ başa ̣ıkāmadı bennen diyo (M8-2680/ 2681).

OİA'da hitaplarda ve ünlemlerde ilk hecede veya orta hecede vurguyu arttırmak genel bir özelliktir. Bunun sonucu olarak hitap veya ünlemlerin ilk veya orta ünlüleri uzar.

ē, ē, ā: ūlēn ōğlum aqlım yetdī'nī sōylüyōm hē yā nē vār yā (B1-57), bēm burda sō'lē'm dīynē (D2-3).

OİA'da "daha, ben" gibi kelimelerde heyecan ve vurgu ile söylendiğinde hem ilk hecedeki ünlü vurgudan dolayı uzar hem de ilk hecedeki ünlü ses değişimine uğrar:

ē, ē: dēhā ay'yı görmedim diyō, ā'zının içi ̣ā'şak daş' tım içleri bō'le bēna dō'ru geldi dōru geldi diyo (M4-77).

OİA'da onaylama kelimelerinin ilk ünlüleri vurgudan dolayı uzar, sıralanan ve ̣abuk geṛekleşen olayları anlatırken de son ünlüler vurgulu ve uzundur:

ā, ē: pākī, hemān bir emir veriyollār gözlerin māyılıñ oyduruyollār (M8-1306-1307).

OİA'da "çek-, nere, yeğen, yiğit" gibi kelimeler genellikle vurgulu söylenir, bu durum ilk hecedeki ünlüyü uzatır:

ē: ̣ēkīp (M8-87), nērde (M8-94), yīğān "yeğen" (M8-372), yīğīt (M8-1370).

OİA'da olayın veya durumun sürdüğünü ifade eden kelimelerin son ünlüsü vurgulu söylenir ve uzar:

ā, ī: bēlķī (B1-11), haṅḡī (M8-1057), sīzılār (M8-1032), uzar bitdī "bittiği: biraz" (M8-258).

OİA'da küçültme bildiren kelimelerde ya ilk hece vurguyla uzar veya orta hece vurgudan dolayı uzar:

ī: īz'cık "azıcık" (K6-48), ızīyycık "azıcık" (7-45).

OİA'da ünlemlerde vurgu artar ilk veya orta ünlü vurguludur ve uzundur:

ō: abōw "ünlem" (M18-40).

OİA'da biri anlamlı biri anlamsız ikilemelerde özellikle ikinci kelimenin ünlüleri vurgulu ve uzundur:

ō, ō, ū: ikilemelerde ben ḡōyun mōyūn veremem ḡale açılışına get işiḡā diyor (M18-30)

OİA'da miktarın büyüklüğünü ifade eden kelimelerde veya yön bildiren ifadelerin ilk ünlülülere vurgulu ve uzundur:

ō: bōl (M2-49), çōķ (M2-7), ōn sekiz (H2-18), şōrıya (H2-32).

OİA'da ünlemlerin orta veya son ünlüsü, soru edatı "mI/ mU"nın ünlüsü vurgulu uzundur:

ū: abāwwū "ünlem" (B7-46), mū (K9-322), tāmbıdı tumbūt "ünlem, yansıma" (S3-188), ūy ūy "ünlem" (M13-292).

2.1.1.2.1.4. Alınma Kelimelerde Uzun Ünlüler

Alınma Kelimelerde ā Ünlüsü:

Arapçadan, Farsçadan, İtalyancadan, Latinceden, Macarcadan, Meksika dilinden Osmaniye ağızlarına geçen isim ve sıfat türünde kelimelerde ā ünlüsü tespit edilmiştir.

ābōneş "< Far. ab+ T. güneş) āb-ı güneş" (M8-1130), āHmēt "< Ar. aḥmed) ahmet" (D2-13), allāḥ "< Ar. el-ilāh" (M4-12), am'ā "< Ar ammā) ama" (M8-1100), ā'sdōs "< Lat. agustos) agustos" (B2-13), bā'çasına "< Far. bāḡçe) bahçe" (M10-16), bāzi "< Ar. ba'z) bazı" (M2-81), betdā' "< Far. bed + Ar. du'ā) (M8-859), cāmide "< Ar. cāmi') cami" (M2-251), cāndarma "< İt. gendarme) jandarma" (H2-8), cebrāil "< Ar. cebrā'īl) cebrail" (M5-111), cefāyir "< Ar. mucevher) mücevher" (M8-1612), çāre "< Far. çāre)" (M2-17), dōmātes "< Mek. tomato) domates" (K16-26), duāsın' "< Ar.

du‘ā) dua" (M8-794), dünyā "(< Ar. dunyā) dünya" (M5-100), fāsilyē "(< Yun. phaselos) fasülye" (K16-26), filān "(< Ar. fulān) filan" (M4-22), ġābul "(< Ar. ḡabūl)" (M8-1344), ġadanā "(< Mac. katona) kadana, iri at" (M5-55), ġāFıya "(< Ar. ḡafā') kafa" (K8-8), ġavġā "(< Far. ġavġā) kavga" (M8-1082), ġazāsı "(< Ar. ġazā)" (M5-74), göyā "(< Far. gūyā) güya" (M8-58), ḡāFdālarca "(< Far. heft) hafta" (K6-14), ḡāġaten "(< Ar. ḡaḡīḡaten)" (M8-1579), ḡāl "(< Ar. ḡall)" (M8-1132), ḡālepeden "(< Ar. ḡaleb)" (D1-3), ḡap'sāne "(< Ar. ḡabs+ Far. ḡāne) hapishane" (M5-12), ḡās bāḡçalār "(< Ar. ḡaṣṣ+ Far. bāġḡe)" (M8-136), ḡayvān "(< Ar. ḡayvān) hayvan" (M5-108), ḡāzırlyō "(< Ar. ḡāzir) hazır" (M8-1510), ırāḡmēt "< Ar. raḡmet" (M8-250), ilāve "(< Ar. 'ilāve) ilave" (M6-3), iltihāk "(< Ar. iltihāk) iltihak, katılma" (K4-10), inṣā't "(< inṣā'āt) inṣaat" (M8-20), isāġbed etdi" (< Ar. iṣābet) isabet" (M5-91), lāzım "(< Ar. lāzim)" (K5-17), māmūriye "(< Ar. ma'mure) mamure, bayındır yer" (M5-72), meselā "(< Ar. meṣelā) mesela" (M2-179), minārada "(< Ar. menāre) minare" (M8-1478), murādın' ērmiṣ "(< Ar. murād) murat" (H2-111), müsād' ediyon "(< Ar. müsā'ade) müsaade" (M8-5), nāzik "(< Far. nāzuḡ) nazik" (M2-82), Osmāniye "(< Ar oṣmān) osman" (M1-3), pādīṣāḡ "(< Far. pādṣāḡ) padiṣah" (M1-48), sāten "(< Ar. zāten)" (M8-191), selāmet "(< Ar. selāmet) selamet" (M8-362), ṣāḡim bey" (< Far. ṣāḡīn)" (M5-53), ṣāyet "(< Far. ṣāyed) ṣayet" (M5-17), tāmircisi" (< Ar. ta'mīr) tamir" (M2-33), tārruza" (< Ar. ta'rruż) taaruz" (M5-61), vefāt "(< Ar. vefāt)" (M1-4), vel'āsīl "(< Ar. ve'l-ḡāsil) velhasıl, kısacası" (K17-19), veyāḡut "(< Ar+Far. ve yā ḡod) vayahut" (M1-38), vilāyeti" (< Ar. vilāyet)" (M4-3), wal'āyi "(< Ar. vallahi) vallahi" (M8-164), yā "(< Ar. yā) yā" (M2-74), yāni "(< Ar. ya'nī) yani" (M11-21)/ (M1-6), yuḡa "(hık.) yufka, ince" (H1-49), zāḡār" (< Ar. zāḡir) zahir" (M2-214), zāten "(< Ar. zāten)" (M2-152)/ (M3-18), ziyāde "(< Ar. ziyāde)" (K12-14).

Alınma Kelimelerde ā Ünlüsü:

Arapçadan, Farsçadan, Fransızcadan, İtalyancadan Osmaniye ağızlarına geçen isim ve sıfat türünde kelimelerde, bazı Arapça birleşik yapıların içinde ā ünlüsü tespit edilmiştir.

āmān "(< Ar. amān) aman" (M8-245), bismillāḡ" (< Ar. bismillah) besmele" (K12-5), cānsīz "(< Far. cān) can" (D2-6), cūmā "(< Ar. cum'a) cuma" (D2-84), çēpāsı "(< Far. çāne) çene" (M2-11), dāFa "(< Ar. def'a) defa, kere" (H1-50), dā'vetiyē "(< Ar. da'vetiye) davetiye" (B1-118), fāPriḡ' āmı "(< İt. fabbrica)" (D2-184), fesdivālī "(< Fr.

festival) festival, gösteri " (M2-66), filāncā "(< Ar. fulān)" (K10-6), ġā'ri "(< Ar. ġayr) ġayrı, başka" (M8-835), ġāvede "(< Ar. ḵaḥve) kahve" (T1-50), ġāyāt "(< Ar. ġāyet) çok" (D2-112), ġāyılāḡ "(< Ar. ḵayd) kayıt" (M8-439), ġiyāFáT "(< Ar. ḵiyāfet) kıyafet" (H1-45), ḥálā "(< Ar ḥālā) hâlâ, şimdiye kadar" (M2-158), ḥátđā "(< Ar. ḥattā) bile, hem de" (M2-139), ḥātir "(< Ar. ḥātir)" (B1-123), hikāye "(< Ar. hikāye) hikāye" (M1-1), ilāhēye "(< Ar. ilāḥ) ilahi" (D2-1), isdirāḥát "(< Ar. istirāḥat) istirahat" (M8-731), ká'yē "(< Far. ked+ ḥudā) kâhya" (B1-15), kázim "(< Ar. kâzım) kâzım,öfkeli" (M5-52), kebāb "(< Ar. kebāb) kebab" (B7-63), māyılıḡ "(< Ar. meyl) meyil, mā'il" (M8-864), meselā "(< Ar. meṣelā) mesela, sözün gelişi" (B1-117), misāfir "(< Ar. musāfir) misafir" (M8-281), müsāde "(< Ar. müsā'āde) müsaaade, izin" (M1-16), müsāyit "(< Ar. musā'id) müsait, uygun" (M2-35), öZ sāt "(< Ar. sāt) saat" (M8-1103), parā'nan ossa "(< Far. pāre) para" (M8-29), parāyí "(< Far. pāre)" (D2-74), pāTışāḥlār "(< Far. pādšāḥ) padişah" (B2-3), payāntāḥdı "(< Far. pāy+ taḥt) payitaht, başkent" (B1-59), sāḥēb' oldu "(< Ar. šāḥib) sahip" (H1-2), sarā'nda "(< Ar. Far. serāy) saray" (M8-177), seḥāt "(< Ar. sāt) saat" (S1-7), sepetlā "(< Far. seped) sepet" (D2-183), seyyēāḥ "(< seyyāḥ) gezgin" (T1-64), siḶörtā "(< İt. sicurta) sigorta" (D2-63), silāhi "(< Ar. silāḥ) silah" (M5-23), şikā'etmiş "(< Ar. šikāyet) şikāyet" (M8-285), tembāḥ "(< Ar. tenbīḥ) tembih" (M8-840), yādiġār "(< Far. yādigār)" (K1-8), yāw "(< Ar. yā ḥū) ya hu" (T3-66), zā'yāt "(< Ar. zāyi'āt) zayiat" (S1-359), zenā't "(< Ar. šinā'āt) zanaat" (M8-384), zenāti "(< Ar. šinā'āt)" (M8-1070), zındāncī "(< Far. zindān) zindan" (M8-245).

Alınma Kelimelerde ā Ünlüsü:

Arapça, Farsça, İtalyancadan Osmaniye ağızlarına geçen isim ve sıfat türünde kelimelerde, bazı Arapça birleşik yapıların içinde ā ünlüsü tespit edilmiştir.

āyāt "(< Ar. 'ā'id) ait" (D20-25), bāḥcānıḡ "(< Far. bāġce) bahçe" (M8-1060), cefā "(< Ar. Ar. cefā)" (M13-152), dāyrasında "(< Ar. dā'ire) daire" (M8-1148), ġā'yırı "(< Ar. ġayr) ait" (B1-91), ḥāyırılısı "(< Ar. ḥayr) hayır" (M8-2520), ılā'k "(< Ar. lāyik) layık" (M8-1025), máfā "(< Ar. vefā) vefa" (M13-152), mamā "(< İt. mama) genelev işleten kadın" (M8-1036), muḵāyıt "(< Ar. muḵayyed) mukayyet" (M8-2079), pişmān "(< Far. Far. peşimān)" (M29-26), safā "(< Ar. šafā)" (M13-154), sarā'nıḡ "(< Far. serāy) saray" (M8-2091), vāllāḥā "(< Ar. vallāhi)" (K18-236), zamān "(< Ar. zamān) zaman" (M8-1322).

Alınma Kelimelerde ē Ünlüsü:

Arapça, Farsça, İngilizceden Osmaniye ağızlarına geçen isim, sıfat, zarf türünde kelimelerde ē ünlüsü tespit edilmiştir.

cēsēret "(< Ar. cesāret)" (S5-7), cillēt "(< İng. gilette) jilet" (S9-147), esēs "(< Ar. esās) esas" (H7-13), ewēl "(< Ar. evvel) evvel" (K18-370), hemēn "(< Far. hemān)" (K21-7), şehrine "(< Far. şehir) şehir" (M8-147), tēmin eder "(< Ar. tē'mīn) temin" (M8-2682), zaḥmēt "(< Ar. zaḥmet) zahmet" (M8-249).

Alınma Kelimelerde ē Ünlüsü:

Arapça, Farsça, Latinceden Osmaniye ağızlarına geçen isim, zamir, zarf türünde kelimelerde ē ünlüsü tespit edilmiştir.

alēyhinde "(< Ar. 'aleyh) aleyh" (M8-116), ērmēn'lēriḡ "(< Lat. ermana) ermeni" (B1-9), hēç "(< Far. hīç) hiç" (M7-5), şey "(< Ar. şey) şey" (D6-6)/ (M2-62).

Alınma Kelimelerde ē Ünlüsü:

Arapça, Farsça, Hintçeden Osmaniye ağızlarına geçen isim, zarf, edat türünde kelimelerde ē ünlüsü tespit edilmiştir.

āsēs "(< Ar. esās)" (D2-23), cēvīz "(< Ar. cevz) ceviz" (H1-26), dēvām "(< Ar. devām)" (S1-4), dōvlēt "(< Ar. devlet)" (D2-52), ēḡer "(< Far. eger) eğer" (M8-2116), ērzēk "(< Ar. erzāk)" (S1-35), ēyarlama "(< Ar. ayar 'iyār) ayar" (M13-459), hēpsini "(< Far. hep) hep" (M2-53), hēriF "(< Ar. ḡarīf) herif" (M8-2263), ilēyīk "(< Ar. lāyīk) hak eden" (M8-2632), mēlmēkētī "(< Ar. memleket) memleket" (K1-2), nēḡme "(< Far. nāme) mektup" (M13-84), sē'p "(< Hint. sāhip) sahip" (D2-22), sülēymān "(< Ar. Süleymān) Süleyman" (K4-2), tēKib ediyomuş "(< Ar. ta'kīb) takip" (M4-34), tenē "(< Far. dāne) tane" (M3-50), ürüzḡērden "(< Far. rüzḡār)" (B1-96).

Alınma Kelimelerde ē Ünlüsü:

Arapça, Fransızcadan Osmaniye ağızlarına geçen isim ve Arapçadaki cümle anlamlı birleşik yapılarda ē ünlüsü tespit edilmiştir.

alēykümselām "(< Ar. aleykümselam) esenlik üzerinize osun" (M8-167), cēbīmdē "(< Ar. ceyb) cep" (S3-260), dēvlēt "(< Ar. devlet) devlet" (M5-39), mēvlidin' "(< Ar. mevlid)" (K19- 289), selamun-alēyküm "(< Ar. selāmün-'āleyküm)

selamünaleyküm, esenlik üzerinize olsun" (M8-167), şófēr "(< Fr. chauffeur) şoför" (D1-22).

Alınma Kelimelerde ĩ Ünlüsü:

Arapça, Farsça, Yunancadan Osmaniye ağızlarına geçen isim türünde ve birleşik yapılarda ĩ ünlüsü tespit edilmiştir.

abīgüneşī "(< Far. ab+ T. güneş) abıgüneş" (M8-877), aķīl "(< Ar. 'aķl)" (M8-695), ġāvīr "(< Far. gebr) ġâvur" (M8-244), kī "(< Far. ki) ki" (D1-12), mayīl "(< Ar. meyl) meyl, mā'il" (M8-882), sınıra "(< Yun. sınır) sınır" (K4-14).

Alınma Kelimelerde ī Ünlüsü:

Arapça ve Farsçadan Osmaniye ağızlarına geçen isim, zarf ve edat türünde kelimelerde ī ünlüsü tespit edilmiştir.

hızīr "(< Ar. ħẓr) hızır" (M8-1326), kī "(< Far. ki) ki" (K1-12), tabīyī "(< Ar. tab'ī) tabii" (K1-2), yānī "(< Ar. ya'nī) yani" (H1-67), zīndandā "(< Far. zindān) zindan" (M8-247).

Alınma Kelimelerde ē Ünlüsü:

Arapça, Farsça, Latineden Osmaniye ağızlarına geçen isim türünde kelimelerde ē ünlüsü tespit edilmiştir.

alī "(< Ar. 'ālī) alı" (M4-78), aşīretleri "(< Ar. 'aşīret) aşiret" (M1-28), aynī "(< Ar.+Far. 'āynī) aynı" (M8-401), bēygīr "(< Ar. bārgīr) beygir" (B1-37), cāmī "(< Ar. cāmi') cami" (M6-78), cīns "(< Ar. cins) cins" (M2-235), ermēnī "(< Lat. ermana) ermeni" (D1-32), ġābīlēsīnī "(< Ar. ħabīle)" (K2-2), ġāyīr "(< Ar. ġayr) gayrı" (M5-17), ħazīnā "(<Ar. ħāzīne) hazine" (M8-422), hīç "(< Far. hīç)" (M7-8), ħusūsī "(< Ar. ħuṣūṣī) hususi" (M3-41), irsī "(< Ar irṣī) irsī" (M2-231), ħolī "(< Fr. colis)" (M6-85), mēvgī "(< Ar. mevķi)" (B1-14), mōdī "(< hlk. modi) modi" (M2-147), nēkīr "(< Ar. nekre) nekir, sorgu meleġi" (D2-8), pakedī "(< Fr. paguet) paket" (M2-192), pīlāv "(< Far. pelāv) pilav" (H3-23), rezīl "(< Ar. rezīl) rezil" (M2-4), sīvalīm "(<Ar. su'āl)" (M8-885), āḫıllīymiş (B1-8), şāyīr "(< Ar. şā'ir)" (D2-13), şīrin "(< Far. şīrīn)" (M8-129), tabī "(< Ar. tab'ī) tabii" (M4-15).

Alınma Kelimelerde ō Ünlüsü:

Arapça, Farsça, Fransızca, Latince, İtalyanca, halk dilindeki isim ve zarf türünde bazı kelimelerde ǫ ünlüsü tespit edilmiştir.

ā'sdōs "(< Lat. augustus) ağustos" (B2-11), bandōyunān "(< İt. bando) bando" (M5-83), dōḡdur "(< Fr. docteur) doktor" (K18-157), dōsduḡ "(< Far. dūst) dost" (H1-28), ıradō' "(< Fr. radio)" (M3-3), ḡargō "(< Fr. cargo) kargo" (M6-85), kilō "(< Fr. kilo)" (M2-120), kilōt "(< Fr. culotte) külot" (M5-69), mōdī "(< hlk. modi) modi" (M2-140), mōsgōfdāyēn "(< hlk. moskof) moskof, rus" (T1-17), nōḡut "(< Far. noḡūd) nohut" (H1-8), operlō'lar "(< Fr. haut-parleur) hoparlör" (M5-83), siḡōrtā "(< İt. sicurta) sigorta" (D2-63), tōḡumūnu "(< Far. tuḡm)" (B4-31), yāḡō "(< Ar. yā+ḡu)" (M2-245).

Alınma Kelimelerde ǫ Ünlüsü:

Fransızcadan Osmaniye ağızlarına geçen isim türünde bazı kelimelerde ǫ ünlüsü tespit edilmiştir.

kilō' "(< Fr. kilo)" (K18-427), millō'ñnu "(< Fr. million) milyon" (K23-12), mǫll'ōñ "(< Fr. million) milyon" (D2-74).

Alınma Kelimelerde ǫ Ünlüsü:

Arapçadan Osmaniye ağızlarına geçen isim türünde bazı kelimelerde ǫ ünlüsü tespit edilmiştir.

dōvletimize "(< Ar. devlet) devlet" (D4-35).

Alınma Kelimelerde ǫ Ünlüsü:

Arapçadan ve Frasçadan Osmaniye ağızlarına geçen isim türünde bazı kelimelerde ve tamlamalarda ǫ ünlüsü tespit edilmiştir.

hōkūmdār "(< Ar. ḡuḡm + Far. -dār) hükümdar" (T6-6), hōkūmēt "(< Ar. ḡukūmet) hükümet" (H7-261), kōye (< Far. kūy) köy" (H7-75), mōḡūrlüyōḡ "(< Far. muḡr) mühür" (T3-115).

Alınma Kelimelerde ū Ünlüsü:

Arapçadan ve Almancadan Osmaniye ağızlarına geçen isim türünde bazı kelimelerde ve tamlamalarda ū ünlüsü tespit edilmiştir.

ḡurūḡ "(< Alm. groschen) kuruş" (M29-173), mūrāt "(< Ar. murād) murat" (T1-14).

Alınma Kelimelerde ū Ünlüsü:

Arapçadan Osmaniye ağızlarına geçen ve halk dilinde oluşan isim türünde bazı kelimelerde ve ikilemelerde ū ünlüsü tespit edilmiştir.

allāh rēsūlū'n̄ ėmrini "(< Ar. resūl) resul" (S1-78), dūynā (< Ar. dünya) dünya" (S10-18), efkārūm "(< Ar. efkār) efkār" (M13-145), ḥusūs "(< Ar. ḥuṣūṣī) hususi" (M3-37), kū "(< Far. ki) ki" (M8-2624), mūFTú "(< Ar. mufti) müftü" (D8-465), mūFútlēr "(< Ar. mufīd) müfīt" (B1-27), nūḥūsúnā "(< Ar. nufūs) nüfus" (T3-117), nüFūsūn "(< Ar. nufūs) nüfus" (M8-884), sūkūt "(< Ar. sukūt) sükût" (M29-164), ṣinī' münū' "(< hlk. münük) münük" (T1-132), şūkūr "(< Ar. şukr) şükür" (B6-84), yāwū "(< Ar. yā+ḥu) yāhu" (D9-29).

Alınma Kelimelerde ū Ünlüsü:

Arapçadan Osmaniye ağızlarına geçen isim türü bazı kelimelerde ū ünlüsü tespit edilmiştir.

mūṣdaFā "(< Ar. ıstıfā)" (H7-212).

Alınma Kelimelerde ū Ünlüsü

Arapçadan Osmaniye ağızlarına geçen isim türü bazı kelimelerde ū ünlüsü tespit edilmiştir.

ḡūsūr "(< Ar. kuṣūr) kusur" (M8-2532), hūkūm "(< Ar. ḥukm) hüküm" (H2-18), ürūsūm "(< Ar. rūsum) rüsum, vergi" (S8-47).

Alınma Kelimelerde ū Ünlüsü:

Farsça ve Latinceden Osmaniye ağızlarına geçen, halk dilinde oluşan isim türü bazı kelimelerde ū ünlüsü tespit edilmiştir.

ārṣūynān "(< Far. ārzū) arzu" (K30-155), fāsūlyēsi "(< Lat. Phaseolus) fasülye" (D19-15), kōFdēsū "(< Far. kūfte) köfte" (D19-15), kū "(< Far. ki) ki" (K29-23), mūzūyā "(< hlk. muzı)" (M18-690).

2.1.1.2.2. İkincil Uzun Ünlüler

2.1.1.2.2.1. Ses Olaylarına Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler

OİA'da Ünlü düşmesi, ünsüz düşmesi, hece kaynaşması, ünlü çarpışmaları sonucu oluşan uzun ünlüler bulunmaktadır.

2.1.1.2.2.1.1. Ünsüz Düşmesi Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler d Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler:

Osmaniye merkez ağızlarında ve Düziçi ağızlarında bulunan bu düşme olayı *ı* ve *î* ünlüsünün uzamasına sebep olmuştur.

î: şin'î "şimdi" (M8-106).

î: şin'î "şimdi" (D2-1).

f Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler:

OİA'da sadece Hasanbeyli ağızlarında bulunan bu düşme olayı *ö* ünlüsünün uzamasına sebep olmuştur.

ö: kō'd' içiymiş "köfte içiymiş" (H6-157), kō'd' içi "köfte içi" (H6-148).

g/ğ Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler:

Osmaniye'de uzun ünlüye sebep olan en yaygın düşme olayıdır. Osmaniye'nin bütün ağızlarında bulunmakla birlikte en çok Osmaniye merkez ağızlarında tespit edilmiştir. Düşen g/ğ ünlüsü kendisinden önce gelen ünlünün uzamasına sebep olmuştur. Bazı kelimelerde "-k-" düşmesi gibi görülen düşmeler OİA'da "-ğ-" olarak görülmektedir.

ā: ā'ç "ağaç" (M2-50), ā'rı "ağrımak" (M2-5), ā'yı "ağayı" (M4-57), ā'zı "ağzı" (M4-77), bā'lāntılār (S6-15), bozdō'ān (K4-46), bu'ā (K9-13), buyur'ā' (M8-26), çā'şak "çağşak" (M4-77), dā' (M2-21), dā'lardā (M1-8), dā'lātmāñ "dağlatmayın" (M8-87), sā' "sağ" (M2-172), sā'ñ "sağın" (D3-12), yā'mır yā'dırmaK (M2-148), yī'ānnen "yeğen ile" (D3-78).

ā: ā' "ağa" (D1-12), ā'lēnir "eylenir" (B7-46), ā'leniyollar "eyleniyorlar" (M8-63), ā'lensīñ "eylensin" (M8-188), bā'nip "beğenip" (M8-899), bāyler'ū'ratmañ (M8-88), mēnderescā'z "menderesceğiz" (B7-64), pākī dā'rimiş "peki değermiş" (M8-741),

ā: ū'rātmāñ "uğratmayın" (M8-89).

ā: dā'ru "doğru" (M8-2060).

î: sî'r "sığır" (M2-115)/ (M3-16).

î: yī'ēnim "yeğenim" (M3-14).

ĩ: gen' ĩri "gene geri" (M8-58).

õ: alibekir õ'lu (M1-1), dõ'me "dõğme, dövme" (H1-80), dõ'rallar (M2-110),

õ: abõneşi "ab-ı güneş" (M8-891), okunt' õ'lā "okuntu oğlağı" (M2-116), tōgayınan (M2-54).

õ: bāğrīm dõ'lūr "dõğülür, dövülür" (M13-297), dõ'd' avratlarını (M17-119), dõ'me "dõğme, dövme" (M15-7), dõ'se "dõğüşe, dövüşe" (M8-2482), dõ'smiye "dõğüşmeye, dövüşmeye" (1413-M8), dõ'yolar (M17-21), ğõ'nü "koyunu" (M17-25), ğõpül (M5-47), õ'nēk mī "õğünēk mi, õvünelim mi" (M22-87), õ'nmüyōm "õğünmüyorum, õvünmüyorum" (M17-61), sō'd ā'sları "sõğüt ağaçları" (M13-315),

õ: õrtmēyini "üğürtmeğini" (K21-6).

ũ: ertũ'r' ğāzi "Ertuğrul Gazi" (K4-6).

ũ: dāvli's' ũn "devlisi gün" (K27-23), dāvli's' ũn "devlisi gün" (K27-23), devlik' ũn "devliki gün" (M16-19), ik' ũn "iki gün" (B7-88), üçünc' ũn "üçüncü gün" (M8-788), yũ'sük "yüksük" (M22-145),

ũ: devliki ũ'n "devliki gün" (M17-117).

h Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler:

OİA'da en çok Merkez, Düziçi, Hasanbeyli ağızlarında bulunmaktadır. Düşen "h-, -h-" ünlüsü kendisinden önceki ünlünün uzamasına sebep olmuştur:

ā, ā: āllā "allah" (D2-55), bā'çada "bahçede" (M2-160), bāk' ālā "bak hele" (S3-6), bā'siş "bahşiş" (M8-39), ğıS sā'bi "kız sahibi" (D2-80), bil'ā'sē "bilhassa" (T1-144), kā' "kâhya" (B1-6), kā'yē "kâhya" (B1-15), mā'finā "mahfina" (D14-7), mā'sus "mahsus" (D2-86), mā'sūr (K17-32), raḥim' ātın (M5-4), sā'b' alıyō "sahibi alıyor" (M2-119), sabā'la "sabahleyin" (M8-455), sabā'naçā "(< sabahanaça) sabaha kadar" (D2-124), sā'p "sahip" (M2-144), sā'r "zahir" (B10-75), vallā "vallahi" (D3-11), vārın' ēle "varın hele" (D3-136).

ē: padişē'η "padişahın" (M8-2048).

ē: tē'ris oldūk "terhis olduk" (H7-72).

k/ ƙ > ğ Değişmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler:

OİA'da en çok merkez ağızları, Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli ağızlarında bulunmaktadır. Düşen k/ ƙ > ğ ünsüzü kendisinden önce gelen ünlünün uzamasına ve asli ünlülerin değişip uzun ünlülerin oluşmasına sebep olmuştur.

ā: ā'sam "akşam" (S6-90), aṣṣā "aşağıya" (M2-98), ayā'dīk "ayaktık" (D2-12), burdā "burdaki" (M8-399), bu 'ādar "bu kadar" (M8-6), dā'l "değil" (K4-23), dā'lisān "değilsen" (M8-92), demiyecā'sem "demiyeceksem" (K9-532), ekiṇ göcā'nin "ekin göceğinin" (M8-93), eliṇ 'āçse "eline geçse" (M8-544), eyā'leri "eyeğileri" (M8-1105), körū' "körüğü" (M8-1510), kütū' "kütüğü" (M13-463), ötā' "öteki" (D3-57), yapacā'ḡ "yapacağın" (M2-31), yemā' "yemeği" (M2-12), yemā' "yemeği" (S3-1), yiyecā' (M8-78), yō'sā "yoksa" (D2-31), yüksā'miş (M5-12).

ā: ḥā'vanin ā'zına "hayvanın ağzına" (M2-139), içmiyecā'ne "içmeyeceğine" (M8-405).

ē: bebē' "bebeğe" (371-M13), dīṣār' 'ēden "dışarıya giden" (D4-209).

ē: dē'ṣik "değişik" (M2-252).

ē: babē'n "bebeğin" (M8-2244), dē'r "değer" (M8-2217), tūfē'n ön'ne "tüfeğin önüne" (M4-32).

ī: annadī'mız "yaşadığımız" (M1-1), annadī' "anlattığı" (M3-19), aṣī'ḡ "'aşığın" (M8-170), azzī' "azığı" (M2-26), babacī'm "babacığım" (K5-19), bā'li "bağlı" (M8-89), bilecī'ḡ "bileciğin" (K4-11), cīvī'raḡ "civikrak" (M8-444), daradī' zaman "taradığı" (M8-263), fisdī' "fıstığı" (M2-49), ḡabī'nı "kabuğunu" (M2-140), ḡapsālī' "kapısalığı" (K6-1), ḡaṣī' "kaşığı" (M1-10), geldī'ne "geldiğine" (K2-6), ırāḡmatlī'ḡ "rahmetliğin" (M5-86), irēzillī'dīk "rezilliktik" (H1-53), kākādī'yınan "kalktığıyla" (M8-974), sā'li' "sağlığı" (H1-22), sandī'ḡ içine "sandığın içinde" (M8-632), tanıdī' "tanıdığı" (M8-1155), terlī'ni "terliğini" (M2-12), yasdī'mız "yasadığımız" (M2-18), yatdī'ḡız "yattığınız" (M8-1202).

ō: ḡō'cedā' "gökçedağ" (B3-33).

ū: çolū'na çocū'na (M13-454), para ḡoydū'm avrad (M18-97).

ū: āy' 'ūcun' "ayak ucunu" (H1-35).

I Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler:

OİA'da çok görülen bir uzunluk değildir. Osmaniye merkez ağızları, Düziçi, Hasanbeyli ağızlarında birkaç örnekte bulunmaktadır. Düşen "-l-" sesinden sonraki ünlü; l > r değişiminden sonraki ünlü uzamıştır.

ā: al'āḡan "Allah'ın" (M8-383), kāk'dı "kalktı" (D2-91).

ā: vāl'ā "vallahı" (M8-557).

ū: dúvābū'ssēḡ "dövebilsen" (H1-66).

ŋ düşmesi ile Oluşan Uzun Ünlüler:

En çok Merkez ağızlarında ve Düziçi ağızlarında bulunmaktadır. Düşen "-ŋ,-ŋ-" sesi kendisinden önce gelen ünlünün uzamasına sebep olmuştur.

ā: babā'ŋ "< baban+ıŋ) babanın" (M8-177).

ī: sizī'nen "sizinle" (M8-1118), sēnī'neŋ "seninle" (K4-9).

ī: benī'nen (D4-240), benī'nen (M8-2567), bizī'lēr "bizın+ki+ler, bizimkiler" (D9-42), bizī'nen "bizın ile+n > bizimle" (M8-2550), bizī'lerden "bizın+ki+ler, bizimkiler" (D3-21), senī'nen "senın ile+n > seniple" (M8-1399), senī'nen (M8-780).

ī: sizī'nen "sizın ile+n" (M8-2153).

ō: ō'ā "oŋa" (K18-8), sō'ra "sonra" (M1-6), sō'ra (M2-31).

ō: sō'rā (M1-27), sō'rā (M13-207).

ū: dūyōrsū'z "diyorsunuz, diyorsunuz" (B7-69).

r Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler:

ē: gedē'kennē "giderken" (D1-21).

ī: bī "bir" (D1-2), bī'yen'nē "bu yana" (H1-57).

ō: sōn'a "sonra" (M3-31), sōn'adan sōn'ıya "sonradan sonraya" (M6-35).

ō: arıyōm (M2-85), bīlyōm (M4-89), biliyō "biliyor musun" (K25-13), çekiliyō (M1-22), dūyō (M4-15), endiremiyō (M1-27), geçiyō (M4-9), geliyō (M1-149, goy'yō (M3-4).

ō: bilmiyōm (B9-3), bilüyōm (D2-116), binüyō (B10-37), dēyişdirēmōyōk (D16-16), dūyō (K17-93), dūyō (K4-54), gösderiyō (M9-61), yāpiyōk (K15-12).

d/ t Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler:

OİA'da en çok Kadirli ağızlarında görülmektedir. Düşen "-t-" ünlüsü iki ünlüyü karşı karşıya bırakır ve uzun ünlü oluşur.

ā: nā 'ūtāk "ne tutalım, ne yapalım" (K4-31).

ā: n' 'ātuyon (M8-602), n' 'ātım "ne yapayım" (K9-534).

v Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler:

OİA'da en çok Kadirli ağızlarında sonra Merkez ağızlarında görülmektedir.

ā: çukurō'ā "Çukurova" (K2-10), oKlā "oklava" (M2-142).

ā: cā'rasızlıkdan "cuvara, sigara" (M8-254).

ā: çukurā'yā "Çukurova'ya" (K2-8), çukurā "Çukurova" (K18-42),

ō: çukurō'ya "Çukurova'ya" (K24-7).

ō: dō'lm'ucu "dövülmek için" (D4-652), dō'me mō'me "dövme mövme" (H1-66), dō'nmüş "dövünmüş" (D3-137), dō'yom "dövüyorum" (K25-43), gō'osmannār "Göv Osmanlar" (T3-8), ō'yo "övüyor" (M21-56),

ō: gō'cedā "Gövcedağ" (B3-27).

y Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler:

OlA'da en çok Merkez ve Düziçi ağızlarında görülmektedir. Düşen "-y-" sesi kendisinden önce gelen ünlünün uzamasına sebep olmaktadır.

ā: çandarmā'nan "jandarmayla" (D1-23), yaşā'şlarımız "yaşayışlarımız" (M2-13), lambā "lambayı" (M2-25).

ā: ālā'dın "alaydın" (D1-58), başlā'nca "başlayınca" (M6-24), bö'lā "böyle" (K17-25), bu 'āndan "bu yandan" (M8-102), burdā'mış "burdaymış", dā'nılır mı "dayanılır mı" (M8-530), darā'p "tarayıp" (M8-262), ġā'rí "gayrı" (D1-52), ġā'tın "kayıtını" (M8-297), ġōmā'ncı "koymayınca" (B7-32), ħā'rl'ossuñ "hayırlı olsun" (M8-701), ħā'vanıñ ā'zına "hayvanın ağzına" (M2-139), ħoplā'ncı "hoplayınca" (M8-1179), lirā'nán "lirayla" (M8-527), tanımā'ncı "tanımayınca" (M8-60).

ā: babā'ñ sarā'yını "babanın sarayı" (M8-195), ġabadā'sı "kabadayısı" (M8-2), ġalmā'nc' "kalmayınca" (M8-1564), ġomā'p "koymayıp" (M8-111), ħāzırlā'm "hazırlayayım" (M8-1341), ş' 'āpdık "şey yaptık" (K12-6), toplā'm "toplayım" (M8-481), yaķalā'p "yakalayıp" (M8-580), yā'lırdı "yayılırdı" (B5-3).

ē: bō'lē (M22-71), cemsē "cemseye" (S5-21), dē "diye" (D4-435), dē'cim "diyeceğim" (D4-510), dē'nce "deyince" (M18-54), dē'nce "deyince" (M8-2855), ē "iyi" (B1-9). ē'ce yoruluyo "iyice yoruluyo" (M8-2883), ē'yimiş "iyiyemiş" (D4-435), hē'beyer öldütdürür "haybeye" (M19-177), kimsē "kimseyi" (D4-486), sō'lē'm "söyleyeyim" (K9-22), sōylē'm "söyleyeyim" (K9-36), ş' ētdiyse "şey ettiyse" (D4-681), türküyedē'miş "Türkiyedeymiş" (D4-301).

ē: dē'ncē "deyince" (M1-29)/ (H14-8), dē "diye" (M5-103), gē'k "geyik" (M4-59), yē'm "yiyeyim" (M18-12).

ē: alēı "alayı" (M8-2288), alē'nı "alayını" (M8-2159), avlē'cıysak "avlayacaksak" (M8-2559), bē "beyi" (M3-53), bō'lē "böyle" (B1-4), dē'l "değil" (M2-184), ē'lenmiyecā'ñiz "eylenmeyeceksiniz" (M8-2420), lirē "liraya" (M2-34), lirē'se

"liraysa" (D2-99), pē'ları "payları" (D1-33), sarē'na "sarayına" (M8-2294), sē'rdiyo "seyirtiyor" (M8-2628), uyķudē'ķan "uykudayken" (M8-2972), vermē'ñ (M8-2367), yaşımdē'm "yaşındayım" (M4-71), yē'ldıķdan "yayıldıktan" (M8-2654).

ē: bē'le "böyle" (D3-75), bō'lē "böyle" (K18-29), dē "diye" (K19-257), ē'le "öyle" (M8-178), ē'lē "öyle" (S5-239), hēmēn ēle "hemen öyle" (S1-21).

ī: ğar' ī'tliynēn "Karayiğitliyle" (M1-21), kōmb' edic' īseñ "kōmbe edeceksen" (H1-20).

ō: bākō' kı "bakıyor ki" (K4-56), bō'dún "büyüdün" (K18-318), bō'ķ olúyodū "büyük oluyordu" (B1-17), bō'le "böyle" (M24-9), bō'ndürük "boyunduruk" (K19-21), dō'rduķ "doyurduk" (M8-2970), ğō'massañ "kovmazsan" (M17-101), ğō'n "koyun" (M24-3), ğō'p gediyo "koyup gidiyo" (M8-2697), ğō'rdú "koyurdu, bıraktı" (M12-219), ğō'verince "koyuverince" (M29-22), kō'ñ "köyün" (M8-1386), ō'z bō'ndan "Oğuz boyundan" (T7-18), šō'lā "şöyle" (M16-34), šō'lē "şöyle" (B1-148).

ō: bō'le "böyle" (M4-79), bō'lelikle "böylelikle" (M6-9), ō'le "öyle" (M18-54), šō'le "şöyle" (M8-2601).

ō: bō'le "böyle" (S10-200), bō'le "böyle" (M16-36), bō'le "böyle" (M13-413), kō'den "köyünden" (M3-10), ō'le "öyle" (D22-91), ō'le mī "öyle mi" (B8-1), sō'lüyó "söylüyor" (M13-48),

ū: bū'r "buyur" (M30-39).

ū: di ūlār "diyorlar" (K18-171), tū "tüy" (T4-112), ūk' ūS "iki yüz" (D2-185).

2.1.1.2.2.1.2. Hece Kaynaşması Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler

Aynı kelime içinde yan yana iki veya daha çok hecedeki sesin veya yan yana gelmiş iki kelimedenden birinci kelimenin son sesi ile ikinci kelimenin önsesinin birleşip kaynaşması sebebiyle hece sayısının azalması olayına hece kaynaşması denir¹⁴.

-c- Ünsüzüyle Kurulu Hecelerin Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler:

"-c-" ünsüzü düşmüş ve yanında bulunan "-u-" ünsüzü o ünsüzüyle kaynaşarak uzun ünlü oluşturmuştur.

čū'klarıma "çocuklarıma" (M18-105).

¹⁴ Korkmaz, *Grammer Terimleri Sözlüğü*, s. 116.

-k-/ -ķ- / -ğ-/ -g- (>-ğ-, -ğ-) Ünsüzleriyle Kurulu Hecelerin Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler:

En çok Merkez ağızlarında daha sonra Kadirli ağızlarında bulunmaktadır. k-/ -ķ- / -ğ-/ -g- (>-ğ-, -ğ-) ünsüzleri ile kurulan heceler düşmüş ve kendisinden sonra gelen ünlü ile kendisinden önce gelen ünlü kaynaşmış ve uzun ünlü oluşmuştur.

İstisna olarak ses düşmesi yerine ünlü yumuşaması olurken meydana gelen belirsizlik yoluyla da uzun ünlü meydana gelmektedir, berberliğ ederken (M8-663).

ā: ā'lip "eğilip" (M8-426), ā'r "ağır" (M1-42), ā'rī' "ağırlığı" (D2-36), ā'rī'ynan "ağırlığıyla" (M2-169), ā'şamdan "ağşamdan, akşamdan" (M2-56), bacā'na "bacağına" (M2-191), bā'rarakdan "bağırarak" (M2-146), bā'rısırık "bağırısırız" (M2-149), bā'rsılık "bağırılık" (M7-51), basan' _ādar "basana kadar" (K8-54), ber' _āçē "beri geçe" (K4-3), biraḥacā'Z "bırakacağız" (T1-7), çā'rdı "çağırdı" (M4-80), çā'tdırdı "çağırttı" (M8-164), dā'l "değil" (M17-36), dā'lak "dağılalım" (M8-114), dā'ldı "dağıldı" (M2-5), evrā'ç "evregeç, evrengeç" (M2-143), ğapā'nı "kapağını" (M7-30), gend' _āndine "kendi kendine" (M8-1306), ğonā' "konağa" (M6-68), ğörüsecā'η ğonuşacā'η "görüşeceksin, konuşacaksın" (M8-220), ḥā'b' _ōzü "heybe gözü" (M8-425), ik' _ā'z "bir ağız" (K6-36), n' _ēdecā'k "ne edecek" (M8-321), ocā' "ocağa" (M7-24), olā' "oğlağı" (M2-177), ō'luna "oğluna" (M1-45), ōtā'lerin' "ötekilerin" (D3-58), tūf' _āldım "tüfeği aldım" (M4-25), ufā'rā'dım "ufakraktım" (M5-117), yā'n' "yağını" (M4-7), yō'rt "yoğurt" (M2-50).

ā: aḥlā'ni "ahlakını" (M8-92), ā'r "eğer" (M8-216), bā'yim "bakalım" (M8-100), be_ānmiyā "beğenmeye" (D3-11), dā'l "değil" (M8-53), dā'lidi "değildi" (H1-31), dā'lim "değilim" (B1-98), dā'ncē "değince" (D3-39), döşşā'η "döşeğin" (M8-1049), eld' _edecā'η "elde edeceksin" (M8-584), endirecā'm "indireceğim" (M1-28), erķā'ne "erkeğine" (D2-154)/ (M5-95), eşşā'η "eşneğin" (D3-83), evrā'ç "evrāğāç, evrengeç" (M2-219), gend' _āndine "kendi kendine" (M8-530), inā'ni "ineğini" (M8-898), kesā'den "keseğiden" (M4-25), köPā'η "köpeğin" (M4-41), n' _ēdecā'k "ne edeceğiz" (M8-1241), örtlā'η "örtleğin" (K13-25), şelā' "şeleğe" (B7-66), teltā' "tetiğe" (T3-97), tūFā' "tüfeğe" (K17-68), yī_ān aliniη "yeğen alinin" (D3-83).

ē: dē'lidi "değldi" (H1-30).

ī: babalī'η "babalığın" (M8-453), çā'rdı "çağırdı" (B1-32), çā'şak daş' _īmı "çağşak taşı gibi" (M4-77), çıkartdı'ynan "çıkartdığıyla" (M8-451), düşmannī'm "düşmanlığım" (M8-1083), fesatī'm "fesatlığım" (M8-124), o ğādarī'nī "o kadarlığını"

(B1-1), tavi' "tavuğu" (M8-496), yā'nī "yağını" (H1-17), zoypant'ı "zoypantı gibi" (M8-672).

ī: babayī't "babayiğit" (M4-80), bildī'm "bildiğim" (M3-49), bildī'ne "bildiğine" (M8-798), dedī'η "dediğin" (M8-124), depī'y'nen "tepiğiyle" (M8-931), ġarayī'tlide "Karayiğitlide" (M5-60), ġaricī'yınan "karıcığıyla" (M8-396), geçiremedi'miz "geçirmediğimiz" (M8-588), gemī'ni "kemiğini" (M8-253), gönderdī'ni "gönderdiğini" (M8-77), güzelli'ne "güzelliğine" (M8-197), ikici' "ikiciği" (M8-518), inc'ı "inci gibi" (M8-1357), kākđī'yınan "kalktığıyla" (M8-754), müşder'lī' "müşteriliği" (M8-236), satdī'η akıl "sattığın akıl" (M8-693), zenginnī' "zenginliğini" (B1-70).

ī: babayī't "babayiğit" (M5-22), babayī'tlī'nen "babayiğitliğinen" (H2-12), babayīğitlī'ne "babayiğitliğine" (M8-197), bēylī'ne "beyliğine" (K4-11), bişdī'n'ı ō'l'ı annarık "piştiğini öyle anlarız" (M7-36), bitdī' "bittiği" (M8-181), bitişī'nde "bitiştğine" (M5-70), dēdī'η an "dediğin an" (M8-624), deşirici'm' bir hāl "deşirici gibi br hāl" (M8-499), dikildī'ni "dikildiğini" (M3-20), eld'ı idemedī'η "elde edemediğin" (M8-602), eletdī' "elettiği" (M8-194), ġarāyī't "Karayiğit" (D1-9), geldī'ni "geldiğini" (M6-77), getdī' "gittiği" (M4-41), getdī'm "gittiğim" (S10-258), getdī'yinen "gittiğiyle" (M8-78), ġurd'enī' "kurt eniği" (M1-43), nī'denīη "Niğde'nin" (M5-74), pislī' "pisliği" (M2-107), tirşī' "tirşığı" (M7-20), yüksekī' "yüksekliği" (M2-132).

ō: bō'n "bu gün" (M8-282), çō' "çoğu" (M2-4), çō'nu "çoğunu" (M5-20), dō'ru "doğru" (M4-35), dō'dū'n' "doğduğunu" (M1-6), dō'm yeri "doğum yeri" (T1-2), dō'sunu "doğusunu" (B2-20), dō'yo "döğüyo, dövüyor" (H2-121), ēmmisī ō'lu "emmisinin oğlu" (B1-3), fārs'ōğlu "farsak oğlu" (B1-39), körō'lu (K18-172), n'ı ōldū'n "ne olduğunu" (M8-120), pāş'ōlū' "paşa oluğu" (K18-147), yō'du "yoktu" (M2-140), yō'du "yoktu" (M2-42), yō'қан "yokken" (M8-684), yō'mussuk "yokmuşuz" (H2-18)/ (M3-52), yō'sā "yoksa" (M2-71), yō'rt "yoğurt" (M2-50).

ō: bō'n "bugün" (M8-2291), bō'ún "bugün" (M8-1648), çō' "çoğu" (B10-122), ō'nünü (M8-2248), ō'n "o gün" (M8-2288), ō'rendī'm "öğrendim" (M1-145), ō'rensek "öğrensek" (M8-2049), ō'retmennerinen "öğretmenlerle" (M25-85), ō'süS "öğsüz, öksüz" (M18-10), yō'míy'yē "yoğmiye, yevmiye" (B7-58).

ō: ōlēn "ulan" (D4-2).

ū: aη ġüÇcū' "en küçüğü" (M8-1088), bölū'nde "bölüğüne" (B11-24), bölū'ηüz "bölüğünüz" (M18-299), çocū'η "çocuğun" (B8-40), çocū'η "çocuğun" (M26-107), çocū'yúnān "çocuğuyla" (H6-139), dō'lūr "dövülür" (H7-118), dūm' mū'n "düğün

müğün" (M8-134), dū'n "dügün" (M2-118), dū'n guruyollar "dügün kuruyorlar" (M8-915), düdü'n "düdükle" (M5-73), dürüslū'n "dürüstlüğün" (H2-116), düzlū'n orda "düzlüğün orada" (M4-36), götürdū "götürdüğü" (M13-168), götürdū'm "götürdüğüm" (M8-2648), güçcū'düm "güçcüğüdüm, küçüktüm" (B3-61), güçcū'ne "küçüğüne" (D4-151), günñū'n "günlüğün, günlükle" (D4-250), ik'ūn "iki gün" (M8-427), küllū'n "küllüğün" (B1-82), ō'lūm "oğlum" (M14-58), ōndū'n gız ōndüğün gız, ōndüğün kız" (D3-113), örtū'dü örttüğüdü, örttüydü, örtmüştü" (M18-19), öldū'nü "öldüğünü" (M8-514), öldū'nü (M8-913), ū'düp "üğütüp" (M8-1536), tavū "tavuğu" (D19-1), yū'sekden "yüğsekden, yüksekden" (D4-213).

-h- Ünsüzüyle Kurulu Hecelerin Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler:

ā: dū'n sā'b'almaz "dügün sahibi almaz" (M2-118), ezzā'ne "eczane" (M22-92), ibrā'm "ibrahim" (M1-17), mā'faza "muhafaza" (D4-486), sabā'ça "sabaha kadar" (M17-51), sabā'la "sabahleyin" (M8-346), sabā'n'olunca "sabah olunca" (M13-533), sabā'nan "sabahleyin" (M13-505), vallā "vallahı" (M13-218).

ā: silā' "silahı" (M19-353).

ī: sā'b'alıyō "sahip oluyor" (M2-119).

-k- Ünsüzüyle Kurulu Hecelerin Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler:

ā: n'adar "ne kadar" (K8-4)/ (M8-300), yō'sā "yoğusa, yoksa" (M2-77).

-v- Ünsüzüyle Kurulu Hecelerin Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler:

ē: biçerdē'r "biçerdöver" (M2-88).

-y- Ünsüzüyle Kurulu Hecelerin Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler:

ā: aṣṣā' "aşağıya" (K2-1).

ī: bakī'm "bakıyım, bakayım" (M8-121), onī'nan "onıynan, onunla" (M4-55), senī'nen "seniynen, seninle" (M8-780).

ī: yüz ellī "yüz elli" (M3-20).

ō: gō'p gediyo "koyup gidiyor" (M8-2542).

ō: bō'güm "büyüğüm" (M18-141), dō'lēr Kı "diyorlar ki" (K9-106).

ō: bilō'm "biliyorum" (H7-372), bō'k "büyük" (D2-183), bō'k "büyük" (M22-6), kō'j "köyün" (T3-17).

2.1.1.1.2.2.1.3. Ünlü Çarpışması Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler

OİA'da ünlüyle biten bir kelimedenden sonra ünlüyle başlayan bir kelime geldiğinde genellikle bu iki ünlü birleşir ve yeni bir ünlü oluşturur, birleşmenin etkisiyle bu ünlü uzun ünlü olarak ortaya çıkar:

ā: ac' _ ācı "acı acı" (M2-113), ārp' _ āldık "arpa aldık" (K1-10), çadırd' _ āyile "çağırdığı aile" (T1-33), esg' _ ādı "eski ağdı" (D1-15), idār' _ eder "idare eder" (M2-131), ik' _ āy "iki ay" (K4-55), ik' _ ā'z "iki ağız" (K6-36), n' _ ōldu "ne oldu" (M8-815), şord' _ ā'dı "şordaydı" (K11-36), torn' _ āldım (M2-226), yāğm' _ ederim "yağma ederim" (M8-102).

ā: cenāz' _ oldū "cenaze oldu" (B1-146), gō'n'ā'r' _ olur "koyunlara olur" (T1-205), n' _ ākılı "ne akılı" (M8-698), urfiy' _ āyit "Urfa'ya ait" (M2-224).

ē: dēmirç' _ ō'lum "demirci oğlum" (M8-131), n' _ ētdīn "ne ettin" (M13-371), n' _ ēderim "ne ederim" (M22-76).

ē: n' _ ēse "neyse, ne ise" (M13-65), n' _ ēdēk "ne edek, ne edelim" (D2-74).

ē: šāk' _ ēdērēk "şaka ederek" (T5-2).

ī: karışmamas' _ için "karışmaması için" (M6-28)

ō: d' _ ōkudūm "dua okudum" (B3-82), dolab' _ ōydu "dolabı oydu" (M2-129), hāc' _ ōmār "Hacı Ömer" (B1-7), n' _ ō "ne o" (M2-28), n' _ ōlacaḵ "ne olacak" (M3-8), ōyl' _ ōldu "öyle oldu" (H1-3), sab' _ ōluyo "sabah oluyor" (M8-458).

ō: n' _ ō "ne o" (M4-79).

ō: soṅr' _ ōldū "sonra öldü" (T2-24).

ū: n' _ ōldū "ne oldu" (H6-10), tāṅr' _ ūludur "Tanrı uludur" (K14-30).

ū: n' _ olūr "ne olur" (M13-299).

2.1.1.1.2.2.1.4. Ünlü Düşmesi Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler

OİA'da Merkez, Bahçe, Düziçi, Kadirli, Toprakkale ağızlarında bulunur. Düşen ünlüden sonra gelen ünlü uzar.

ı/i Düşmesi Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler:

ā: itd'āya "iddiaya" (M8-80), biraş _ sārarır "biraz sararır" (T1-24), malatyāl'lār "Malatyalılar" (K4-36), yan'nā "yanına" (T1-89).

ū: ırızas' _ ūçun "razası için" (M29-98).

u Düşmesi Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler:

ğoy'yōlarıdī "koyuyorlardı" (D1-37), ōy'nuñ ādını "oyunun adı" (B2-55), uy'yū uy'yū "uyuya uyuya" (B6-160).

Soru Anlamı Sağlamak İçin Hece Düşmesi Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler:

bilī "biliyor musun" (D14-69), getdī "gittiği" (D14-69).

2.1.1.3. Kısa Ünlüler

Bir ünlünün normal boğumlanma süresinden daha kısa sürede boğumlanan ünlüye kısa ünlü denir¹⁵.

ă Ünlüsü

Kısa a ünlüsü. OİA'da çok yaygın olmamakla birlikte bütün ağızlarda bulunmaktadır. En çok Sumbas ağızlarında görülmektedir:

adăma (K9-54), ăltında (T7-65), ămă (B7-138), ănām (K12-20), anām bēn (K1-13), ărif (K9-123)/ (K9-189), ăşă'da (K18-26), ăvşăra (M19-150), ăyıp (S6-106), băbă (M8-446), bă'yim "bakayım" (S9-115), bă'zımă "boğazıma" (B7-124), bu ādamă (M25-112), dă' (M1-98), dēl'ĉăvīşă' (S3-115), duvă (D4-576), ēmă'li "emekli" (D2-56), ġăĉăr (S8-114), ġălăylărdı (K18-709), ġēyik ġim'ănāh (K30-67), ġocă (D4-24), ġonăr (D4-775), hă' (D4-248)/ (M25-26), hă şind'ō'lum "hâ şimdi oğlum" (M8-602), hăh (M8-532), hăşă (S10-82), hēc āslă (M29-119), meselă (S8-65), năsıl (M8-545), nă'sıl decă'k "nasıl edeceğiz" (M8-544), năzik (B3-88), pañçasındă (K8-76), tă' "gösterme ünlemi" (M1-98), tăġăww edēn 'ădar "takav edene kadar" (T3-97), ūlăn (M8-428), va'ăhă "var aha" (H3-41), văr (K18-714), vărısa (S3-292), yă (M3-54), yănı (H1-61), yăni (D2-100), yăw (M8-334), yollărTăġ (M24-16), yurdūdândan (M23-285), zăten (S9-319).

ă Ünlüsü

a-ı arası, kısa, düz, yarı geniş, kalın ünlü. ă ünlüsü. OİA'da Kadirli, Düziçi, Sumbas ilçeleri ağızlarında bulunan bir ünlüdür:

ă' (D4-601), hă (K18-556), hăydı (S9-116), vallă' (K19-78).

¹⁵ Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s. 147.

ě Ünlüsü

Kısa e ünlüsü. ě OİA'da yaygın kullanılan bir ünlü değildir. En çok Merkez ağızları, Düziçi ve Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır:

bi' bē'bēr "bir berber" (K18-285), dēdī' an (M8-624), dēdi (B12-86)/ (M19-284), dēdīm (B12-73), dēmēz (D4-5), ě "e ünlemi" (S9-145), ēfēn'ím (H7-154), ěhē "ünlem", 24-268), ěvēt (B8-21), ěvlenecekler (M19-277), gēçēn (M20-317), gēle gēle gēle (M8-108), gēliyo (M8-812), gētdī (M17-124), hārmān'ēt (K18-426), hē' (M7-17), hēç (M29-119), hēç āklımdan çıkıyā mī (D4-480), hēh (M8-1190), hō'lē "şöyle" (M17-102), işTē' (D7-41), işTē (M13-446), kērim (K4-50), ō'lē "öyle" (S9-319), mē'sele (K9-94), nē (M8-429), nē dē (M7-4), nē' duruyoñ (M8-311), nēdēn (D23-37), neysē (T7-43), sē'ni (M23-227), sō'lē'm (D2-82)/ (K9-314), šē' "şey" (K17-88), šē' demiş (M23-52)/ (S7-21), Tē' (B9-30), telefēn (M19-26), vēr (D4-752), yēsir "esir" (M8-138), yētēr (M22-95).

ě Ünlüsü

e-i arası (kapalı e), kısa, düz, yarı geniş ünlü. ě OİA'da yaygın kullanılmamaktadır. En çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

cēzē (K18-881), hē (M3-40), hēç (K11-49), hēç bi' šiye "hiç bir şeye" (H7-507), işdē' (K27-6), šē' "şeyi" (K27-6)/ (M23-39), šēy (H7-317).

ě Ünlüsü

e-a arası, kısa, e sesine yakın, düz, geniş, yarı kalın ünlü. ě OİA'da yaygın değildir. En çok Sumbas ağızlarında bulunmaktadır.

bīr āra sō'ra iTē' "bir ara sonra iteğe" (T3-16), ě (B12-44)/(S3-228), gēnşlēr (D22-13), gólē' gōlē' "kolay kolay" (S8-46), hālē (H7-168), hē (B4-21), hē (S3-257), isdē (S3-248), işTē' (D11-25), 'mmē' "ama" (M27-5), Tē' (H7-285), yemenē (M12-20), yōnüm ōtē (M23-303).

ě Ünlüsü

e-ö arası, kısa, yarı yuvarlak, geniş, ince ünlü. ě OİA'da yaygın değildir. ě ünlüsünün Merkez ağızlarında bir örneği tespit edilmiştir:

ē'lē'se "öyleyse" (M8-1158).

İ Ünlüsü

Kısa ı ünlüsü. İ OİA'da yaygın değildir. En çok Merkez ağızları ve Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

aķıllıyTĩ (D4-432), babāsĩ (K27-4), çıkdı (T5-27), çit demēdēn. (S9-62), dörTĩ ölü çıkTĩ (D4-408), hĩ'ı " hı hı, evet ünlemi"(D4-31), hĩ'ı "evet ünlemi" (S11-52), hĩ'ı (B6-133), hĩ "evet, söyle, hĩ' "hayır, olmadı, ünlem" (M8-1424), hĩ (M1-2), hĩh "işte" (M8-531), hĩh (B1-106), ĩ "düşünme ünlemi" (B4-4), hĩzınan (M8-350), hĩ'ı (M15-49), hĩ'ı "evet ünlemi" (S10-271), ĩ "yok, hayır, ünlem" (B6-38), ĩh ĩh ĩh "gülme ünlemi" (B7-19), ĩh ĩh ĩh "gülme ünlemi" (M29-105), ĩlān (M8-928), ĩrızas'ı ũçun (M29-98), ĩsırıvērđi (K27-114), ştı "yok, hayır, tabĩ" (K12-16), tçı' "yok, hayır ünlemi" (K18-326), tĩ' "yok, hayır, ünlem" (M26-148), ulaştı (M8-2020), ünlem" (M26-104), ünlem" (M8-645), vārıTĩ (D4-447), vārıTĩ (K32-44), yānĩ (H1-61), yapıdĩm (K19-238).

İ Ünlüsü

ı-i arası, kısa, düz, dar, yarı kalın ünlü. İ OİA'da yaygın kullanılmamaktadır. OİA'da birkaç örneği şunlardır:

cazzēttĩ (D22-20), dedēsĩ (K27-4), gētTĩ (H7-347), hāyđĩ (S9-116), tçı' (K18-780).

İ Ünlüsü

Kısa i ünlüsü. OİA'da yaygındır. En çok Merkez ağızları ve Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır:

āniden (K9-232), besleđĩ (M14-41), bĩ'dáħa (M8-533), bĩ'teviri "bir teviri" (T5-158), bĩ' "bir" (M5-4), bĩ' (M8-255), bĩ'atdırır (M22-149), bĩ'yāpdı (M4-18), bĩlēmıyōm (S3-101), bĩ'r (M1-42), bĩr (M8-729)/ (M8-614), bĩre (M8-473), bununısmĩ (M8-103), dertĩm (D4-756), dēTĩ' (K31-9), deTĩ (M8-316), devam etTĩ (M8-1067), dĩpdēn o çıħār (B1-133), dıřēr (M28-5), dıyene ğadar (M8-878), geldĩk (M23-284), ğēlinnĩk (T5-132), getTĩ'k (S3-137), ħanĩ dē (M8-131), hāyđĩ (M8-1006), ĩ "ne, efendim" (D2-155), ĩřTē (M19-382), kĩ (M23-113), nē dē'cĩ'sēñ (S3-239), ne mı ğeyeller (H1-39), ōndan kerĩ (T7-38), pākĩ (M8-491), pēkĩ (M8-1165), pēkĩ (M8-125), pēkĩ (M8-690), saħĩ (M8-122), řĩ'dēn (S13-4), řĩ'dēn (S13-4), řındĩ (M8-36), Tĩyō (M8-2692), yerleřTĩ (M8-155), yētiřmeđĩ' (M25-133).

ö Ünlüsü

Kısa u ünlüsü. ö OİA'da yaygın değildir. En çok Osmaniye Merkez ve Sumbas ağızlarında bulunmaktadır:

dīyö (K9-124), diyö (M8-2239), hā hō' (M8-313), ö (M4-31), öhō (M22-111), oħō' (M8-2224), öhuñúyō (S9-321), öndan (D19-109), ösmannī (M19-97), şö āšā'da "šo aşağıda" (K18-26), Tiyö (M8-571), yāhō' (T3-59).

ö Ünlüsü

o-ö arası, kısa, yuvarlak, geniş, yarı kalın ünlü. ö OİA'da yaygın değildir. Sadece Osmaniye Merkez ağızları ve Sumbas ağızlarında bulunmaktadır:

Tiyö (M8-1671), Tiyö (M13-121), yök (S6-59).

ö Ünlüsü

Kısa ö ünlüsü. ö OİA'da yaygın değildir. En çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır:

bö'lē "böyle" (K17-7), bö'le bö'le (B4-58), dönmēz (D2-18), gederim ö'lēse "öyleyse" (M8-338), göçmek (K19-33), güzel (M8-5543), görünce (M8-866), hōlè ""höyle (T5-59), ö'lāmī "öylemi" (S9-309), ö'lē "öyle" (D2-86), ö'lēse "öyleyse" (M8-171), ö'lēşin (M11-10), ört gāFāñı (D18-31), ötü' yüzüne "öteki yüzüne" (M8-443), şö'l' "şöyle" (T7-75), tö'be "tevbe" (D4-288), yö'rü (D2-6).

ö Ünlüsü

ö-ü arası ünlü, kısa, geniş, yuvarlak, ince ünlü. ö OİA'da tespit edilen tek örneği Kadirli ağızlarındadır:

diyör (K32-47).

ü Ünlüsü

Kısa u ünlüsü. ü OİA'da yaygın değildir. En çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

bü (M2-167), bü (T13-42), bürda (D1-7), çocu'm (M26-269), durTü' (K18-205), dutulTü (D4-422), göyTü' (H1-34), ölüyördü (S9-5), önü (D2-137), şü (D11-13),

şü (K18-43), şü' (K32-37), tçü' (K18-204), ü "o" (B4-60), ũlân (M8-314), ũlên (D3-148), ũlên (H7-469), ũý (K18-904), yō'Tü' (K18-614), yūsúF ėmmí (S9-38).

ŭ Ünlüsü

u-ü arası, kısa, yuvarlak, dar yarı kalın ünlü. ŭ OİA'da şu iki örnek Kadirli ağızlarında tespit edilmiştir:

ēlime bir tŭ' veriyim (K8-30), n'olÇŭ' "ne olucu: ne olacak" (K18-684).

ũ Ünlüsü

Kısa ü ünlüsü. ũ OİA'da yaygın değildir. En çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır:

anam ũlTũ (D4-407), gördũ (K9-279), gũlũşũmũ (K9-209), hũ hũ demeden (M8-473), ũldũ (D4-418), sũrũyo (K9-151), Tũyũ (H2-25), tũ'kēnici mĩ "tükenecek mi" (K30-36), ũhũ demiye ğalmıyor (M8-478).

2.1.1.4. İkiz Ünlüler (Diftong)

Tek nefes baskısı altında boğumlanan tek ünlü değeriindeki ünlülere ikiz ünlü denir¹⁶. STT'de ikiz ünlü yoktur. Ağız bölgesinde ğ, h, v, y ünsüzlerinin erimesiyle ikiz ünlüler oluşur. OİA'da iç seste ünsüz erimesi sık karşılaşılan bir durumdur ve hem ikiz ünlülere hem de ikiz ünlülerin kaynaşarak oluşturduğu uzun ünlülere çok sık rastlanır. Zamanla iki ünlüden biri kaybolarak ikincil ünlü uzunlukları da ortaya çıkar. OİA'da hem ikincil uzunluğun hem de ikiz ünlünün kullanıldığı kelimelere rastlamak mümkündür:

2.1.1.4.1. Eşit İkiz Ünlüler

Her iki ögesindeki ünlü aynı ve boğumlanma süreleri eşit olan ikiz ünlü türü¹⁷. OİA'da, a_a, e_e, ı_ı, i_i, u_u, ú_ú eşit ünlüleri vardır.

a_a: OİA'da oluşumu ğ, k erimesi yoluyla olmaktadır:

a_arıĝ "ağırlık" (M2-104), ba_alı "bağlı" (H2-12), ğona_a "konağa" (H6-46).
ma_aranıĝ "mağaranın" (M2-93), uza_arak "uzakrak" (M8-1715).

Arapça alıntı bazı kelimelerde ayın (ع) veya h (ح) ünsüzlerinin erimesiyle eşit

¹⁶ Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s.127.

¹⁷ Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s. 87.

ikiz ünlü oluşmaktadır:

zı_ıat "ziraat" (M26-105), sa_ıat "saat" (K17-37).

e_ıe: OİA'da oluşumu ğ, k, y erimesi yoluyla olmaktadır:

bōlu be_ıe "bolu beyi" (K18-200), be_ıenmemiş "beğenmemiş" (M6-6), eşşe_ıe "eşeğe" (T1-102),

ı_ıi: OİA'da oluşumu ğ, k erimesi yoluyla olmaktadır: çı_ıırdı "çağırdı" (M18-88), Allāh'ā sı_ıın "Allah'a sığın" (B6-80), ğılı_ıı "kılığı" (M14-23).

i_ıi: OİA'da oluşumu ğ, k erimesi yoluyla olmaktadır:

şindi_ıī "şimdi" (D4-771), bildi_ıimiz ğadara "bildiğimiz kadar" (D1-23), dedi_ıi "dediği" (D3-46), sevdi_ıi "sevdiği" (M5-48).

u_ıu: OİA'da oluşumu ğ, k erimesi yoluyla olmaktadır:

çocu_ıum "çocuğum" (M18-139), du_ıuān "doğan" (K9-61), u_ıuramadı "uğramadı" (K12-30).

ü_ıü: OİA'da şu h ve ğ erimesiyle oluşan iki örnekte görülmektedir.

cúm'ü_ıürüyēt "cumhuriyet" (K17-102), yü_ıü'rrūk "yuğururuz" (D7-70).

ú_ıú: OİA'da şu y ve ğ erimesi yoluyla olduğu iki şekil görülmektedir:

dú_ıúrúllārimış "duyururlarmış" (D8-5), dú_ıúrçü göndermiş "dügürcü göndermiş" (M8-381), dú_ıüne gelen "dügüne gelen" (M2-119).

2.1.1.4.2. Yükselen İkiz Ünlüler

Birinci öğelerinde ikincilere bakarak daha dar ve süreksiz ünlü bulunan ikiz ünlü türüdür¹⁸. OİA'da görülen yükselen ikiz ünlüler şunlardır: e_ıa, e_ıá, ı_ıa, i_ıe, i_ıo, i_ıó, o_ıa, ó_ıa, ö_ıe, u_ıa, ü_ıe, i_ıí, ü_ıú, i_ıü.

e_ıa: OİA'da görülen bazı örnekleri şunlardır:

cèFe_ıāyır "mücevher" (M11-3), de_ıārmēn "değirmen" (B6-41), tüFe_ıānan "tüfekle" (M12-44).

e_ıá: OİA'da görülen bazı örnekleri şunlardır:

arabe_ıānen "arabayla" (M12-36), be_ıāniller "beğenirler" (M14-26), de_ıāha "daha" (M13-58), yabe_ıān "yabayla" (D2-140).

ı_ıa: OİA'da görülen bazı örnekleri şunlardır:

¹⁸ Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s. 248.

banı,ānıy' aşşā' banıya aşağı" (D4-615), bozdı,ān aşireti "Bozdoğan aşireti" (M6-42), sı,ā'rık "sığarız" (S10-225).

ı.a: OİA'da ğ sesinin düşmesiyle oluşur:

yi,ā'nımıS "yeğenimiz" (B12-52).

ı.e: OİA'da y, η, ğ sesinin erimesiyle oluşur, bazı örnekleri şunlar: babi,ēn "babanın" (M8-2253), ci,ēr'n' üşüdüdü "ciğerini üşütürdü" (S4-20), gümülemi,e duruyo "gümlemeye başlıyor" (M8-2389).

ı.o: OİA'da y sesinin düşmesiyle oluşur, bazı örnekleri şunlardır: di,o "diyo" (M8-182), serteldi,ō "sertleştiriyor" (M7-27).

ı.ó: OİA'da y sesinin düşmesiyle oluşur, bazı örnekleri şunlardır: n'idi,ón "ne ediyorsun, ne yapıyorsun" (M-8228), yē'li,ōmüş "yayılıyormuş" (M23-31).

o.a: OİA'da ğ seslerinin erimesiyle oluşur:

lo'ā "loğa" (M8-2712).

ó.a: OİA'da ğ sesinin erimesiyle oluşur, bazı örnekleri şunlardır: bozdö,anıñ "Bozdoğan'ın" (M29-74), sö,ānı "soğanı" (M711).

ö.e: OİA'da y sesinin erimesiyle oluşur, bazı örnekleri şunlardır: bö,ēle "böyle" (M13-610), Pōros'ö,ēt "prostat" (S10-182), şö,hö,ēydē "şu köydeki" (M25-83).

u.a: OİA'da Türkçe kelimelerde ve yabancı kelimelerde h, ayn sesinin erimesiyle oluşur, bazı örnekleri şunlardır:

du,a "dua" (H7-383)mu,all'oluyo (M13-247), mu,az'am "muazzam" (M23-118).

ü.e: OİA'da v sesinin erimesiyle oluşur, bazı örnekleri şunlardır: dü,āceklēr "dövecekler" (S6-42), dü,ār "döver" (D4-529).

ü.ā: OİA'da v sesinin erimesiyle oluşur, şu örnekte bu görülür: sü,ānını "soğanını" (H1-90).

ı.ı: OİA'da ğ sesinin erimesiyle oluşur, bazı örnekleri şunlardır: geldi,ĩ'nde "geldiğinde" (H7-393), yi,ĩtlik "yiğitlik" (K2-19).

ı.ú: OİA'da y sesinin erimesiyle oluşur: di,ülār "diyorlar" (K8-171).

ı.ú: OİA'da g sesinin düşmesi ve y sesinin erimesiyle oluşur, bazı örnekleri şunlardır: devliki,ün "devliki gün" (M17-113).

ü.ú: OİA'da ğ ve y seslerinin erimesiyle oluşur, bazı örnekleri şunlardır: yü,ūsük "yüksük" (M8-2458/2454), yü,üm "yıkayım" (M8-2579).

2.1.1.4.3. Alçalan İkiz Ünlüler

İkinci ögesi birinciye göre daha dar ve süreksiz olan ikiz ünlü türüdür¹⁹. OİA'da görülen alçalan ikiz ünlüler şunlardır: a_ı, a_u, a_ö, a_i, ā_i, e_i, e_ı, o_u, ō_ū: ö_ü, ö_ö. Genellikle sürekli ünsüzlerden ğ, h, y ünsüzlerinin erimesi esnasında ortaya çıkar.

a_ı: y ünsüzünün erimesiyle oluşmuştur: arā_ık "aramış" (D6-14), bunnān_ı ū'sā_ıp durūkān "bununla okşayıp dururken" (T3-120), Şah_ı İsmā_ıl "Şah İsmail" (T4-52).

a_i: çok nadirdir, metnimizdeki tek örneği şöyledir: a_ile "aile" (M13-454), ha_iinnik "hainlik" (M13- 416).

ā_i: y ünsüzünün erimesiyle oluşmuştur: şāh_ismā_il (K9 -342), vallā_i "vallahı" (M22-51)

a_ö: çok nadirdir, metnimizdeki tek örneği şudur: Ra_öfbey "rauf bey" (M6-11).

a_u: a ğ, v, h sesinin erimesiyle oluşur, bazı örnekleri şunlardır: bā_ım "bakayım" (M2-27), bā_ımlı "bağımlı" (K17-124), bā_ımsız "bağımsız" (K17-124), ğucā_ı "kucağı" (T7-52), ısıcā_ı "sıcağı" (T4-138).

a_u: ğ, h sesinin erimesiyle oluşur, bazı örnekleri şunlardır: ā_usdos "ağustos" (H7-258), veyā_ut "vayahut" (M2-197), ya_u "yahu" (M8-570), ya_uw "yav, yahu" (M2-245).

e_i: d sesinin düşmesi yoluyla oluşmuştur, bazı örnekleri şunlardır: bēcērme_iyō "beceremiyor" (T3-70), ge_iciyim "gideceğim" (S3-346), şe_iinnik "şenlik" (M18-518).

e_ı: Az kullanılmaktadır, iç seste y türemesi ve ğ seslerinin düşmesi yoluyla oluşmuştur ve bazı örnekleri şunlardır: bilme_ıñ "bilmezsin" (M19-29), ğariye_ıtlidā' "Karayığitlideki" (M22-116).

e_ı: ğ sesinin düşmesi yoluyla oluşmuştur ve örneği şudur: sine_ıā' "sineğe" (M23-86/87).

o_u: İç seste ünlü türemesi v, y seslerinin düşmesi yoluyla oluşmuştur ve bazı örnekleri şunlardır: borno_uyā "Bornova'ya" (S5-8), hāl' o_uñallār "halay oynarlar" (D23-86), o_unu "onu" (H7-388).

¹⁹ Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s. 15.

ó.ú: g, ğ sesinin düşmesi yoluyla oluşmuştur ve bazı örnekleri şunlardır: bó.ú'n "bugün" (M8-621), dö.üşürük "dövüşürüz" (S9-58), só.úk "soğuk" (M13-41).

ö.ü: Metnimizdeki örnekleri şunlardır: dö.üve "düve" (M4-21), sö.ü'liyēm "söyleyeyim" (K5-21).

ö.ö: çok nadirdir, metnimizdeki örnekleri şunlardır: bö.öle "böyle" (B11-31), tö.örüye "töreye" (M7-57).

2.1.1.5. Ünlü Uyumu

Çıkış yerleri ve çıkış biçimleri seslerin temel özellikleridir. Sesler arasındaki etkileşim bu iki yönde olmaktadır. Ünlü uyumu ünlüler arasında gerçekleştiği için ünlü-ünlü uyumu da diyebiliriz. Bir ünlünün kendisinden sonra gelen ünlüleri çıkış yerleri veya çıkış biçimleri bakımında kendisine benzetmesi biçiminde ortaya çıkar. Türkçede çıkış yerlerine göre ve çıkış biçimine göre başlıca iki ünlü uyumu vardır: Kalınlık incelik (ön-arka) uyumu, düzlük yuvarlaklık uyumu²⁰. Ünlü uyumuna Türkçede kök hecelerdeki ünlülerin taşıdıkları kalınlık-incelik, düzlük yuvarlaklık niteliklerine göre öteki hecelerin ünlülerine yaptığı etki sonucunda ortaya çıkan benzeşme sistemi de diyebiliriz²¹.

Bir kelimedeki kalınlık incelik ve düzlük yuvarlaklık bakımlarından birbirine uyması olayına ünlü uyumu diyebiliriz. Ünlü uyumu Türkçenin en belirgin özelliği olup, köklerde veya kök ve eklerde bir kelimenin bütün ünlüleri birbirine benzer²².

OİA'daki ünlü uyumları yukarıdaki iki bölüm göz önüne alınarak incelenmecektir. OİA'da bazı durumlarda, STT'nin ünlü uyumlarının bozulduğu; bazı durumlarda ise STT'de uyuma girmeyen yapıların uyuma girdiği görülmektedir.

2.1.1.5.1.1. Kelime Tabanlarında Kalınlık - İncelik Uyumu (Alıntı Kelimelerde)

OİA'da Kalınlık incelik uyumunun alıntı kelimelerin çoğunda işletildiği görülmüştür. OİA'daki alıntı kelimelerin çoğu kalınlık-incelik uyumuna girmiş şekilde kullanılmaktadır.

²⁰ Günay KARAĞAÇ, *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara 2013, s. 834.

²¹ Kokmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s. 229.

²² Mecdut MANSUROĞLU, "Türkiye Türkçesinde Ses Uyumu", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten* 7, 1959, s. 81.

2.1.1.5.1.1.1. İlerleyici Ünlü Benzeşmesi

OİA'da ilerleyici ünlü benzeşmesi, gerileyici benzeşmeye göre daha çok bulunmaktadır.

Kalınlaşmalar:

aṣṣā "ayşe" (S9-133), ataşlarḳanā "ateşlerken" (M9-91), bā'ça "bahçe" (K9-372), bāzan "bazen" (K25-41), camiya "camiye" (M8-1699), ḡāyFācī "kahveci" (D8-45), ḡıymat "kıymet" (M8-2361), ḡıymatlı "kıymetli" (T4-32), ḡuvatlı_ ādāmın "kuvvetli" (K18-291), ḥabar "haber" (M23-148), ḥalıl "halil" (K25-33), ḥallarına "hâllerine" (M17-114), ḥāt'ca "hatice" (M13-337), ḥaydı "haydi" (M23-62), ḥurşut "hurşit" (K9-331), ırāḥmatlık "rahmetlik" (T7-69), macara "macera" (M8-661), maḥanasına "bahane" (T4-71), mavılı "mavili" (M8-2337), patata "patates" (B6-58), poşuyā "püşü" (M9-82), sā'bınā "sahibine" (M23-324), safıya "safıye" (D4-3), surātlı "sûretli" (D23-24), tāyınī "tahini" (B6-98), tāzıya "tazeye" (B10-56), tomātōs "domates" (D23-76), vakıtıda (M13-157).

İncelmeler:

evletın "evladın" (D4-637), filen "filan" (M13-565), insēn "insan" (D23-24), kenen "kenan" (M2-62), kirāZ "kiraz" (M22-141), kireliyó "kiralıyor" (M13-88), kirēz "kiraz" (B6-83), mekdüp "mektup" (M10-19), mercen (D14-36), mesele "mesela" (M19-360), mezeri "mezar" (T7-18), nişedēn "nişastadan" (T1-192), sülemen "süleyman" (M9-2), telefēn "telefon" (M19-26), ürüzḡērdēn "rüzgâr" (B1-96), zekeriye "zekeriya" (S10-94).

2.1.1.5.1.1.2. Gerileyici Ünlü Benzeşmesi

OİA'da daha çok alıntı kelimelerde görülmektedir.

Kalınlaşmalar: ayvah "(< Far. eyvāh) eyvah" (M8-550), babalı "(Ar. vebāl) vebāl" (K9-38), fiyatın "fiyatın" (D4-293), ḥalal "(Ar. ḥalāl) helâl" (M26-234), ḥalallaşdılar "helallaştılar" (K9-531), ıṣḡıya "(< Ar. eşkıyā) eşkiya" (H2-64), nişannısı "nişanlı" (D4-302), tāzıya "tāzeye" (B10-56), zıyarat "ziyâret" (S10-278).

İncelme: eşe "ayşe" (S6-88), eşē "eşya" (H8-17), cemeken "camekân" (M8-1341), tene "tâne" (K18-222).

2.1.1.5.1.1.3. İlerleyici-Gerileyici Ünlü Benzeşmesi

Orta hecede bulunan ünlünün kelime içindeki kendinden önceki ve sonraki ünlüyü kalınlık incelik bakımından kendine benzetmesidir. Bazen orta hece ünlüsü kalınlık incelik bakımından kendisi kelime içindeki kendinden önceki veya sonraki ünlüye benzeyebilir. OİA'da bu ses olayı yaygın değildir. Daha çok alıntı kelimelerde görülür:

barabār "beraber" (T4-124), ceneze "cenāze" (M11-8), hikeye "hikāye" (T1-114), ıFādam'āldı "ifade" (S8-218), kesdirmiyē "kestirmeye" (M8-2649), kesdriyelār (D19-47), mısafırın "misâfirin" (K6-26), nazarata "nezārete" (S4-35), perekenti (M17-74), peygamberımız "Peygamber'imiz" "(< Far. peygām+ber)" (D4-278), terefide "terāvihte" (M13-582).

STT'de kalınlık-incelik uyumuna uymayan ancak ET ve OT'de bu kurala uyan bazı kelimelerin OİA'da da bu uyumu devam ettirdiği görülmektedir:

haṅḡı: haṅḡısı "hangisi" (T7-134).

alma: almanıṅ yarısınī "elmanın yarısını" (T4-25).

ana: anasını "annesini" (M2-3), ḡardaşlī'mın "kardeşliğimin" (M4-66).

ḡanı: ḡanı "hani" (M2-230).

ḡaydī ünleminin OİA'da uyuma giren ve girmeyen şekilleri bulunmaktadır: ḡaydī (M3-25), ḡaydı (M8-255), ḡaydın (M8-529), ḡaydī (M8-955), ḡaydı (M8-1166), ḡaydī (M13-540), ḡadi (H2-92), ḡaydi (T4-55).

"gibi" edatı OİA'da genellikle uyuma girmektedir:

ḡımı: Düziçi ilçesinin karakteristiğidir. ḡımı (D4-366), ḡınā ḡımı (D6-6), ḡāymāk ḡımı (K19-33).

gimi: OİA'da bütün ilçelerde bulunmakla birlikte Merkez ağzlarının karakteristiğidir. Sumbas ilçesinde de çok bulunmaktadır. gimi (M19-190), gimi (S6-51).

ḡumu: OİA'da nadir kullanılmaktadır. En çok Kadirli ağzlarında bulunmaktadır:

ok ḡumu (K19-80), onun ḡumu (M13-175).

ḡıbı: Tek örneği merkez ağzlarında bulunmuştur: elme ḡıbı (M13-556).

gümü: En çok merkez ağzlarında bulunmaktadır. deprem oluyo gümü (M8-2184), ölük gümü (M26-77), bülbül gümü (D21-13).

2.1.1.5.1.2. Eklerde (Ek Fiil, Bağlaç, Edat) Kalınlık-İncelik Uyumu

Ek Fiil'de Kalınlık-İncelik Uyumu

OİA'da i- fiilinin kalın ünlülü fiillerle çekime girdiğinde genellikle kalınlık incelik uyumuna uyduğu görülmektedir:

almadımıdı (D4-248), atarımış (D4-458), cānısa (K30-10), d'ālmişimış (K27-44), dā'lıdı (D4-444), durup muruḳanna "durup mururken" (D3120), ḡorḳuyomuş (H2-63), oluyomuş (H12-30), oturuyomuş (M8-811), tānımıyorudum (S10-12), vārısa (S3-97), yū'ruḳanna "yuḡururken" (M15-41), zōrudu (S-39).

-ken Zarf-fiil²³ Ekinde Kalınlık-İncelik Uyumu

Bu ek, genellikle büyük ünlü uyumuna uyar, bazen uyum dışına çıktığı da görülür:

ākmaḳıḳan (D3-42), bō'şurḳannāk "boḡuşurken" (K17-36), derkennā (D4-343), derkennē (B8-33), derkennē (T7-14), deşiriken (M8-793), dururḳan (M8-3), gede'ken (M1-39), gederkenne (M12-16), geli'kenē (M9-19), ḡızıḳan (M25-110), ḡonuşurken (M18-154), ölürkenē (M5-111), sabınnarḳan (D4-98), varı'ḳanā (T4-83), vārı'ḳannāk (K25-23), vārirkennē (K30-52), yülürken (M8-375).

"-ken" in kalınlık incelik uyumuna uymadığı yapılar:

aḳmaz iken (T1-111), çöcū'ken "çocukken" (K30-5), çocū'ken "çocukken" (T1-63), ēverikennēḳ "evlendirirken" (K25-4), ū'raşırken (T1-246), yaparken (M2-349), yaparken (M6-57), yā'rken "yaḡarken" (T1-46).

-ki Aitlik Ekinde Kalınlık-İncelik Uyumu

STT'de söz konusu uyuma girmeyen ekin OİA'da çoğunlukla uyuma girdiği görülmektedir. Bazı örneklerde ise ek uyuma girmeme eğilimdedir:

beni'ki (H2-1), bizimkiler (M13-361), bizinḳiler (M1-41), bizinḳini (M17-75), dāmıḳı (S10-89), deminḳi (M26-1), esgikiler (B1-109), her ḡüḡnkündem (K22-17), hindīḳinīḡ (D4-233), ḡonuḡḳū 'mu (M22-63), onu'ḳu (M22-130), ötekilere (M8-2538), sēni'ki (H7-345), şindikīlēr (H1-75), şindikīnīḡ (H1-38).

ki(m) Bağlama Edatında Kalınlık-İncelik Uyumu

STT'de kalınlık incelik uyumuna girmeyen ekin OİA'da çoğunlukla uyuma girdiği görülmektedir. Bazı örneklerde ise ek uyuma girmemiştir.

²³ -ken zarf-fiili ile ilgili geniş bilgi için bk. Mehmet ÖZMEN, *Türkçede -Ken Zarf-Fiili*, TDK Yay., Ankara 2014.

ķı: bākđım ķı (T3-123), bākıyo ķınā (M13-30), diyo Ķına (M13-355), diyō Ķınā (M26-42), diyōllār Ķınā (K11-22), diyōm Ķınā (S10-208), ğapadıyok ķı (H2-76), ğēlmiş yanna ķı (D3-29), n' 'āpsıñ ķınā (D19-82), okuyolar ķı (M23-92), sanıñ ķına (D4-65), tütüyo ķı (M18-39), vārdım Ķı (S3-98), vardım ķınā (M18-6).

ķi: bākmiş ķi (B2-39), bākmişlār kinē (B1-103), bilicik ķi (D1-30), dēdi kine (T1-242), dedım kinē (S10-95), dēdim kinē (S-1-74), dē'nedi kinē (K5-23), der ķi (H2-25), diyō Kine (K4-32), diyōr Ki (K4-8), diyōr Ki (K4-31), nerdiyēdi ķi (B1-37).

Uyuma uymayan örnekler: bilmiyom ķi (K3-1), dēdim kinā (S10-84), demek ķı (K18-588), diyó Ķı (K27-19), diyō Ķınā (D14-48), diyō ķi (K4-7), ğēlmişlār Ķı (D13-13), ötüz dört dō'mlüyüm ķı (S2-2), varmışlar ķi (H2-16), veyāhut ķi (K4-26).

Farklı şekillerdeki örnekler:

Gı: babam diyō Gı dērdi k' ırāhmātlık (H7-53), bākđım Gı tütün düzüyōlār (H6-180).

Kí: bēcım dedí Kí yānımā gel dedí (K32-24).

ķi: amā tābiy' ķi bilēmēm bēn (K1-13), diyolā' ķi sen nerd' ölün biz d' ord' öllük diyolar (K9-80), geliyolla' ķi herif bayā' ēyi (M8-413), vermiyecijn miydi tabī' ķi vericim dedī (K9-355).

Ķī: bunnār diyōr Ķī bēnim sōyādım çorāklı (S10-325), dedimidi diyō Ķī bābām ēye bāk (S10-417), vāriyōlar Kī bū'd' ēkiyōlārımış (B10-63).

ķī: çıkđım diyo bākđım ķī diyo bir ala çöp çinçī' hē'riyē diyē (M23-70).

ķı: dedi ķı vallā iki misēfir geldiydi dedi (M18-27), ğızım çok ammā hēş demek ķı bīzim bēnīm bir şeyē dúyyom (S10-153).

ķı: öteki diyo ķı bēnīm hālamıñ ğocası yusuf tāsÇı diyōr (S9-241).

Kí: dedım Ķı öyúnúzu bāñā vērīñ (T3-109), dimēķ Kí dutārimis' sāhar (T5-91).

Kí şurā bilgi bōzduvānıñ dēdí (S9-292).

Ķı: dō'lēr Ķı paTişāham mesele bō'le bō'le (K9-106).

ķī: öndan sonra demiş ķī āsmış ğāpiyi tıķ tıķ dō'müş (H2-79).

Ķu: başğa n' ātúyom Ķu dedī (K9-430), bēn diyom Ķu nēriyē sı ārık diyom (S10-225).

Kú: diyó Kú ben şunuñ içinē ēniyīm (K9-305).

kú: diyor kú ē arķadaşlar duruñ hele bir söZ ħakğı da baña verīñ yaħo diyo (M8-117).

Kú: dutmíyē diyō Kú aşık gēlmiş türkū sō'lē'cim dedi de diyú (B10-115).

Kü: bür gün düyō Kü şú köylüyū denēyim (H7-39).

kü: o'luna diyó kü o'lum o ölüyü alacā'η (M8-491).

kınā/kine Yapısında Kalınlık-İncelik Uyumu²⁴

kınā ē baḥıyo kınā kör paşanıñ da naklī maraşdan adanıya kakmış. (M13-215).

Ƙına: diyo Ƙına buriye diyo dap'alaḥ baba nāmıne (M13-355).

kına: ulān geliyo kına baba bir dū'n vār bir ğalabalık vār (M13-88) ē baḥıyo kına elb'ḡ'lunūñ adamları geziyō. (M13-216).

kınā: didi kınā ḥāvlıyi ğızdır ğızdır dā ğāsınā bas dedi. (S3-147), ordan kinā elmiyanan vura (M8-905).

kinā: şatafinan yörüdüler kinā bā'mızı ğurtaracā'k dē (M8-367).

Ƙınē: dēdi Ƙınē yumurtānıñ āġıynān dedi (H6-188).

kine: dellerdi kine. çāġşakda çā'rdī' zamannar şekerderede türküsünü dīyne (M13-43).

ƙuna: çuvalları say'yo ƙuna çuvalıñ ikisi yok (M18-113).

Ƙúnā: düyō Ƙúnā ḥökümdār şānsıñā düyō (T6-5).

-iver- Tezlik Fiilinde kalınlık-incelik uyumu: OİA'da ağızlarının hepsinde özellikle Osmaniye merkez ağızlarında genel olarak ekin kalınlık-incelik uyumuna girmedığı görülür:

-İver-: açiveriyo (K9-167), āliyiverdi (B8-40), atlayiveriyō (M13-396), baḥıverdi (K9-404), bāsıverdi (S3-160), börtlediveriyolār (M15-25), çıƘıveriyō (M30-10), dıƘılıveriyo (K9-167), dıƘılıyiververmiş (D3-44), dikeliyiverdi (D4-534), dıñelivermiş (T4-46), dönderiveriyo (M8-579), ediverdi (S6-82), ğaldırıverdim (M4-32), gēliveriyollār (K9-87), geriveri'lēr (T1-227), ğaldırıverdim (M4-32), ğoyveriverdi (S1-71), serpiyivermiş (M23-8), vēriver (S10-251), yatıverinci (M8-921), yelleniverişin (M23-146), yitiveriyo (M8-742).

-Uver-: soḳuveriyo (M8-548), sōyunuveriyō (M8-1852), vuruveriyo (M8-547).

²⁴ kine/-qıña ile ilgili geniş bilgi için bk. Ercan **ALKAYA**, "Eski Türkçe -qıña Ekinin Türk Lehçelerinde ve Türkiye Türkçesi Ağızlarındaki Kullanımı Üzerine", *Turkish Studies*, V. 3/4 Summer, 2008.

Kalınlık İncelik Uyumuna Girmeyen Örnekler:

-(I)yor Şimdiki zaman ekinde²⁵ kalınlık-incelik uyumu: Yaygın olmamasına rağmen Sumbas ağız bölgeciğinde -(I)yor ekinin kalınlık-incelik uyumuna girdiği örneklerle rastlanmıştır, Hasanbeyli ilçesinde -yor eki çok nadir kullanılmış ve uyuma girmiştir:

-yor-: Sumbas ağızlarında çok yaygın, diğer ağızlarda daha az kullanılmaktadır: ātıyor (K30-21), bilmiyorum (D17-23), çēķiyoruz (T1-45), çıkıyor (M19-54), dalgalanıyor (M19-79), diyor (B3-49)/ (K30-51), dūyor (K18-306), ğaçıyor (M19-352), gedīyor (D13-1), ğēdiyor (S10-308), ğıvrādiyorduk (S10-374), götürüyorumuş (S10-472), gōturmüyor (K10-15), isdīyoruk (K18-829), korķūyorum (B4-61), öldürüyor (T4-118), şō'lüyor (D14-34), söylüyor (M19-57), veriyorum (T4-151).

-yór: En çok Sumbas ağızlarında olmak üzere Merkez ağızlarında yaygın; Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli, Sumbas ağızlarında çok az. Merkez ağızlarında yaygındır: alıyór (M29-23), çālıyór (M26-20), dō'yór "dövüyor" (S3-28), düşşüyór (S3-109), ğēliyór (B10-108), götürüyór (M25-101), ħallediyór (H3-124), sōķuyór sōķuyór (S2-58), sōyliyór (M29-23).

-yúr: OİA'da yaygın değil, en çok Sumbas ağızlarında bulunmaktadır: bākıyúr (K31-22), bulıyúr (M25-142), buyúrúyō (H7-465), çıkıyúr (M5-60), diyúr (S10-417), durıyúr (M8-2103), ğōyúrmuş (B1-107), ğōyúruyo (M8-1405), ğōyúruiyolar (M8-543), okıyúr (S3-111).

-yır-: En çok Bahçe ağızlarında vardır. Merkezde çok az, Düziçi, Hasanbeyli, Toprakkale ağızlarında bulunmamaktadır: ēnīyır (B10-83), ğēlmīyır (S1-21), getiriyır (M25-143), ğız isdiyır (K10-8).

-yir-: Bu örnekler dışındaki ağızlarda bulunmamaktadır: dēliyır (S2-47), ğēlīyır (B10-48).

-yır-: Bu örnekler dışındaki ağızlarda bulunmamaktadır: bā'rışıyırđı (B10-18).

-yür-: Bu örnekler dışındaki ağızlarda bulunmamaktadır: bilmōyürüZ. (D5-14), ğālıyür ōlmıyür (S9-130), ğēlīyür (S8-34), yār' ōlıyür (S10-412), yazıyür (M13-423).

²⁵ Anadolu ağızlarında şimdiki zaman eki ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Tuncer GÜLENSOY, "Anadolu Ağızlarında Şimdiki Zaman Eki", *Türk Kültürü Araştırmaları*, XXIII/1-2, 1985.

-ye-: Osmaniye merkez ağızlarında sadece bu üç ağız alanında kullanılmakta, Bahçe ağızlarında çok az kullanılmakta, Düziçi ağızlarında yaygın kullanılmaktadır, Hasanbeyli ağızlarında kullanılmamaktadır, Kadirli ağızlarında sadece bu örnekler bulundu, Sumbas'ta sadece verilen ağızdaki örnekler bulundu, Toprakkalede bulunamadı: dókúyellēr (K6-12), dō'yeriye (K6-58), göyellerdī (S3-189), şíkā't ediyelar (M5-108), yapıyallar (K6-12), yapmiyek (K6-42).

-yö- Merkez ağızlarında seyrek olarak bulunmakta genellikle kalınlık incelik uyumuna girmekte, birkaç örnekte uyuma girmemektedir ve Bahçe ağızlarında nadir kullanılmaktadır. Düziçi ağızlarında seyrek kullanıma sahiptir. Hasanbeyli ağızlarında nadir kullanılmakta ve genellikle ek uyuma girmektedir. Kadirli ağızlarında daha yaygın kullanılmaktadır ve uyuma girmektedir. Sumbas ağızlarında nadirdir ve uyuma girmektedir. Toprakkale ağızlarında nadirdir ve uyuma girmektedir: açiyön (M7-12), bīlmiyöm (H6-139), bilōyöm (H7-54), bŭ yöl (B6-105), büküyön (M7-14), bülüyö (B7-139), çaliyöyör (M8-1922), çāl'niyö (B9-21), dēyişdirēmōyök (D16-16), diyēmüyöm (D21-19), diyö (T6-3), diyö bilmüyöm (M13-564), diyör (M8-2144), dünmyö (H7-54), düyö (B4-45), düyöm (B3-91), ēniyö (T5-43), ētmiyö (M18-157), gārşılāşiyör (S6-22), gāýniyö (T5-86), gēçmiyö (H2-48), geliyö (M2-89), geliyör (M6-5), gelmiyö (M8-1413), ğiliyömuş (M29-136), ğıyyön (M7-11), ğoyuñ yē'liyö (M23-28), götürüyöllērimīş (S3-300), görüyöm (D2-49), görüyöm (D2-49), hoşıf olōyör (M8-1922), isdüyösü'z nē düyösü'z (B7-125), olüyör (K15-12), ō'nmüyöm (M7-61), ōlüyör (K4-30), sē'r ēdiyö (K11-54), sōyyüyö (M26-180), tecrüb' ediyöm (M4-16), toparriyēmüyöm (T7-38), toplüyö (B10-17), únüdüyök (K18-218), vēriyölēr (T5-43), veriyöllēr (K9-541), vurüyök (M26-103), yē'liyö (K8-83).

-ıya-: Düziçi, Kadirli ağızlarında yaygındır ve kalınlık incelik uyumuna girer, diğer ağızlarda nadirdir: atıyañ (K6-48), sanıyadım (D4-28), yātıya (D4-24), yediriyeler (K6-57).

-ıyē: yazdırıyē (M23-89).

-iya- bitiriya (D4-55).

-iyē-: Merkezde bir ağızda görülmekte ve genellikle kalınlık incelik uyumuna uymaktadır, diğer ağızlarda çok nadirdir: atıveriyē (M23-96), āziyēt ediyēr (K27-47), diyē (B1120), ēdiyēk (D23-48), ediyēm (M23-12), gediye (S3-105), gediye tēzeliyēdim (M23-114), sēriyēk (D23-58), únüdüveriyēm (S3-280), veriyē (M23-42),

-iyá-: OÍA'da nadirdir, merkez ağızlarında azdır ve kalınlık incelik uyumuna uymuştur, en çok Düziçi ağızlarında rastlanmaktadır: alıyálar (M23-142), be.ǎnmiyá (D3-11), bilmiyám (D4-397), diyá (M23-111), diyálár (M23-148), dō'rıyák (D23-48), etmiyák (M13-343), ğaldırıyálar (M23-133).

-iyè-: def ediyè (M23-64), dıñniyèk (D4-56), diyè (S10-250), diyè (T4-161), diyè. (D4-44), endiriyèlar (M23-101), Tiyè (D4-74), uyanıyè (M23-65).

-yör-: OÍA'da çok nadirdir, en çok Kadirli ağızlarında görülmektedir: eşg' öldürüyö (S11-33), ğalıyör (K27-10), yıkıyör (K15-13).

-leyin Ekinde kalınlık incelik uyumu: STT'de dil uyumunu bozan "-leyin" ekinin OÍA'da uyuma girdiği örneklerle rastlanır: sabahliyen (M13-57), sabā'la (M8-455), sabā'na (M8-2990).

ile (Bağlama) edatında kalınlık incelik uyumu: OÍA'da -(I)nA(n) şeklinde de görülen ek, uyuma girmektedir, en çok Düziçi ilçesinde görülüp ilçenin karakteristiklerinden biridir: ātınan (S13-11), bunnarınan (B4-58), doğdurunan (S9-58), duvāyınan (H2-105), ēsgerinen (D4-159), ğabınan (M2-8), ğamāyınan (D3-103), mārāşınan (D3-17), paramızınan (M13-181), sazınan (K9-485), tōğayınan (M2-54).

Birleşik kelimelerde/söz dizisinde kalınlık incelik uyumu: Bazı birleşik kelimelerde veya yan yana gelen kelime dizilişlerinde kalınlık-incelik uyumunun işletildiği görülmektedir: bireZ "biraz" (M1-35), bugün "bugün" (M8-1565), n' 'adar (H2-11), n' 'ākıt (K18-842), n' ölur (D4-585), na ğadar (M29-103), na zaman (M8-2717), ō ğadara (K7-135), onun uçu "onun için" (M29-101), şonu uçu "şunun için" (S9-98).

2.1.1.5.1.3. Kalınlık İncelik Uyumsuzluğu

2.1.1.5.1.3.1. Kelime Tabanlarında Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu

OÍA'da özellikle Merkez, Düziçi, Kadirli ağızlarında kalınlık-incelik uyumuna girmemiş alıntı ve Türkçe kelime tabanlarına rastlanmaktadır. Türkçe kelime tabanlarında kalınlık incelik uyumunun bozulma sebebi genellikle b, ç, n, ş, y ünsüzlerinin etkisiyle olmaktadır²⁶.

²⁶ Korkmaz, Bartın ve Yöresi Ağızları, s. 35-36; Gülsevin, Uşak İli Ağızları, s. 23, Tok, Denizli ili Güney ve Güneybatı Bölgesi Ağızları, s. 42.

ā'cını "ağacını" (K18-671), açıklamasını (M2-95), ācīyön (M7-12), akrābē'k "akrabayız" (D8-67), amaliya "amele" (M29-4), anníyap "anlayıp" (M8-1468), belediya "belediye" (M29-171), búyda "buğday" (M26-218), çamāšír "çamaşır" (S10-424), çíKartdím (M4-84), çıkđım (M16-22), çócā "çocuğa" (K30-45), çócū "çocuğu" (B7-38), çókēlīk "çökelek" (D7-55), çó'müş "çokmuş" (D23-7), dañişik "değişik" (M9-15), dā'rmenç' _hökğèş "Değirmenci Ökkeş" (M15-56), dāvesi "davası" (T7-130), deħa "'ta' ħa" (M2-97), deħā "daħa" (M10-42), delīkanníyi "delikanlıyı" (T4-47), delīklī "delikli" (K19-37), diyal "değil" (M20-1), diZ_ çókēldīñ "çökertin" (K23-1/2), ek mā "ekmeği" (D9-49), eyā'leri "eyeğileri" (M8-1105), ğapitmedikden sonra "kapatmadıktan sonra" (M20-3), ğapiyi "kapıyı" (M20-7), ğaranníg oluşun "karanlık" (M18-80), ğáyát "gayet" (T7-9), ğáyátun "kayıtını" (T7-26), ğáyımbabam "kayınbabam" (T1-241), ğáyınınmā "kayınma" (K24-10), ğiredi "kredi" (M29-91), ğirezet "krizet" (S8-4), ğoley "kolay" (M29-109), ğuzeyindē "kuzeyinde" (D13-14), ızıīyycik "azıcık" (M7-45), merdifandan "merdivenden" (M8-2627), nişannisiymiş "nişanlısı" (M23-219), ópünde (M14-35), pılan "plan" (M8-477), saħriya "sahraya" (M8-1575), saplícāñ "saplıcan" (S2-32), sebā' "sebiha" (S3-81), súyū "suyu" (S10-424), yanník "yayık" (M18-7), yū'sük (M22-145), zayíf "zayıf" (M2-208).

2.1.1.5.1.3.2. Eklerde Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu

Eklerdeki c, ç, ş, y seslerinin bu uyumu aykırılaştırdığı görülmektedir. OİA'da Genel bir özellik olarak aşağıdaki eklerde kalınlık-incelik uyumu aykırılaştır:

Gelecek Zaman Ekine Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu: -cAk

-cēk-: Bütün ağızlarda çok az görülür, en çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır: dikēcēksıñız (K18-153), dönēcēkler (K8-14), isdiyēcēk (D4-152), üşürēcēklēr (H7-115), verilecēk (M9-11).

-cāk-: Sadece bu üç örnek bulundu en çok Kadirli ağızlarında bulunmuştur: kiralāyácāk (B12-53), vērmİYēcāk (K18-469), yāñıldācāk (K18-893).

-cāk-: Sadece iki örnekte bulunmuştur: ğoyacāklēr (T4-37), olmiyácāk (M8-106).

-cāk-: Sadece bu örnekler Merkez, Sumbas ağızlarında bulunmuştur: diyecākler (M13-569), gedecāk (M8-1363), n' _ölācāk (S8-52), ölmİYēcāk (S8-53).

-ci-: ālícíymıssıñ (H6-108),

-cī-: bāhıcıñ (K11-32), biçiciñ (D14-74), dē'cıñ (D4-262), gēçiciñ mī (B7-99), gēdicıñız (S3-156), gediciñız (H2-10), vurubiliçıñ mī (M8-852).

-cā'k-: En çok Merkez ve Kadirli ağızlarında bulunmaktadır: gedecā'k (B9-78), n'ēdecā'k (M8-2467).

-cē'k-: Çok azdır, en çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır, çoğunlukla damak uyumuna uymaktadır, nadiren damak uyumunu bozmaktadır: āğliyecek (M8-173), ālmiyēcē'k (K18-691), boyliyeceksin (M30-25), ġüncelliyeceksin (T1-58), yāyliyeceksin (M30-26).

-cık-: Sadece iki örnekte Merkez ağızlarında tespit edilmiştir, damak uyumunu bozmamaktadır: alıcık (M19-210), ġalıcık (M8-2605).

-cık-: Sadece bir örnekte tespit edilmiştir: annādıcık (B9-73).

-cāk-: Sadece şu örnekler tespit edilmiştir: kiralāyácāK (B12-53), vērmıyēcāk (K19-469), yāñıldācāk (K18-893).

-cāk: diyecākler (M13-569), gedecāk (M8-13-63), n'ölācāk (S8-52), ölmıyēcāk (S8-51), yapacāklar (K9-88).

-cik-: Nadirdir, damak uyumunu bozmamaktadır, en çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır: dē'cik (K9-1), dē'cik (K9-54), dē'cik (M8-504), ēkmēk ēdicik (B6-105), ge'giciK (M2-21), söylē'cik (M13-49), söyliyecik (K9-3).

-cim-: En çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır damak uyumunu bozmamaktadır: alıcım (M8-16-77), ālıcım (S3-264), alıcımıdı (M16-12), ġatırlıyamıyacım (M19-268), namāz ġılıcım (B7-122), olamıyacım (K9-73), sātıcım (B1-91), yalvarıcım (M29-108).

-cim-: En çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır, damak uyumunu bozmamaktadır: çekicim (M8-1672), ġēlicim (K12-47), gezicim (M8-2210), ġüleşicim (M16-48), içicim (M8-564), içmē'cim (H3-4), içmiyecim (M12-28), isdiyēcim (T3-64), sō'lē'cim (B11-15), vericim (M10-44).

-cıñ-: En çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır: ēdicıñ (D2-60), hāñġ'ğız'ālıcıñ (K18-821), m'ālıcıñ (M8-1927), n'ēdicıñ (M8-2827), ni'yapıcıñ (M8-334), yātırıcıñ (B7-131).

-cıñ-: En çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır: gediciñ (M8-1258), gediciñ (M8-1264), n'ēdicıñ (S3-296), vurubiliçıñ (M8-852).

-ciɲ-: En çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır, damak uyumunu bozmamaktadır: biliciɲ (D4-434), gediciɲiz (M19-215), getmiyeciciɲ (K9-433), gōsdēriciciɲ (H6-182), n'ē'cciciɲ (S2-52), n'ēdiciciɲ (T5-84), yē'ciɲ (M19-142).

-ciyim/ -ciyik-: Sumbas ilçesinin karakteristiğidir: arāşdırmāciyim (K18-325), can alciyim (M8-628), çālıciyim (K19-229), gediciyim (M18-35), gēdiciymiş (T3-78), gediyciym (S3-271), n'ēdiciciyik (S3-177), öyniyēciyik (S6-57), tarlaciyik (M29-3), variciyim (M23-134), vericiyim (K9-452), yāpdırıcıyim (S3-255), yariciyim (M23-134).

-ciy-: Sumbas ilçesinin karakteristiğidir: ālıciymīş (D14-25), ātını çālıciyim (K18-229), polis ólıciydī (S10-105), yāPıciyık (S2-11).

-cüy-: Sumbas ilçesinin karakteristiğidir: görücüyüm (M23-135), görücüyüm (K32-33), hep oturücüyük (S10-1), ō'ncüyüm (D3-76), ōtūrücüyük (S10-1), vurücüysaK (S10-401), vurücüyüm (M23-54).

Emir Kipinin Çekiminde Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu: Bu örnekler OİA'da nadir görülen damak uyumsuzluklarıdır. Ekin bünyesindeki y ünsüzünden önceki veya sonraki ünlü incilir:

Tekil I. Kişi Emir Çekiminde Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu:

-ıyım-: bakıyım (M8-859), sıkıyım (M19-374),

-iyim-, -ıyım-, -ıyım-: ālıyım (B10-106), annatıyım (M29-7), annatıyım (M7-50), bāhıyım (B10-63), çārıyım (B7-157), ğızıyım (M26-84).

-iyúm- / -uyúm-: çōcū'yúm (K14-3), kōrō'lúyúm (K18-256), siliyúm (H7-479).

-iyam-: Düziçi ilçesinin karakteristiği: biliyam (D4-626), bilmiyam (D4-532), diyam (D4-428).

-iyem-: Hem göçüşme hem incelme olan örneği vardır: oyniyem (M23-30), sāniyem (D4-731), toparlanıyem (M23-293).

-ıyam-: Hem göçüşme hem incelme olan örnek: hōyludıyamış (K9-22).

Tekil III. Kişi Emir Çekiminde Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu:

OİA'da en çok -sIn/-sUn şeklindedir. Az da olsa -sIn/-sUn şekli kullanılmaktadır. İnce ünlülü tabanlarda η etkisi ile i > í, ü > ú değişimi olur ve ek damak uyumunu bozar:

-sın-: düşürmesin (M17-6), gelsin (T4-96), görmesin (M8-1016), kesmesin (M18-69).

-súŋ-: İnce ünlülü tabanlarda ünlü kalınlaşması yoluyla damak uyumu aykırılılaşması: dókússúŋ (T5-46), ġār' օssúŋ (M8-1258), görülsúŋ (M8-1870), ölsúŋ (M8-1308), sóksúŋ (M8-1147), õznēŋ օssúŋ (K31-118).

súŋ-: Kalın ünlülü tabanlarda ünlü incilmesi yoluyla damak uyumu aykırılılaşması: ossúŋ (K12-54)/ (H7-233).

Şimdiki Zaman Ekinde Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu: -(I)yo(ru), -(I)yI²⁷

OİA'da kelimenin önceki ünlülerinden bağımsız olarak genellikle damak uyumunu bozmaktadır. Bazı durumlarda ise kelimenin diğer ünlülerine uyma çabasıyla ara seslerle uyuma yaklaşmaktadır.

-iya: bitiriya (D4-55).

-iyá: alıyálar (M23-142), be ǎnmiyá (D3-11), bilmiyám (D4-397), diyá (M23-111), diyálār (M23-148), dō'rıyák (D23-48), etmiyák (M13-343), ġaldırıyálar (M23-133).

-iyè: def ediyè (M23-64), diŋniyèk (D4-56), diyè (S10-250), diyè (T4-161), diyè. (D4-44), èndiriyèlar (M23-101), Tiyè (D4-74), uyanıyè (M23-65).

-yor: ātıyor (K30-21), bilmiyorum (D17-23), çıkıyor (M19-54), diyor (B3-49)/ (K30-51), dūyor (K18-306), ġaçıyor (M19-352), ġötürmüyor (K10-15), ġorġūyorum (B4-61).

-yór: alıyór (M29-23), çāliyór (M26-20), dō'yór "dövüyor" (S3-28), dūşşuyór (S3-109), ġēliyór (B10-108), ġötürüyór (M25-101), ħallediyór (H3-124), sōkúyór sōkúyór (S2-58), sōylüyór (M29-23).

-yúr: bākıyúr (K31-22), bulüyúr (M25-142), çıkıyúr (M5-60), diyúr (S10-417), ġōyúrmuş (B1-107), ġōyúruyo (M8-1405), okúyúr (S3-111).

-yír: getriryír (M25-143), ēnīyír (B10-83), ġız isdiyír (K10-8), ġēlmıyır (S1-21).

²⁷ Anadolu ağızlarıyla ilgili çalışmalarda -(I)yI ve -yir şimdiki zaman eklerine, dar ünlülü şimdiki zaman ekleri denmekte ve bu eklerin kökeni yor- fiilinden getirilmektedir. Bu eklerin -(I)yor ekinin daralma sonucu ortaya çıktığı belirtilmektedir. Ancak bu eklerin er- fiilinden geldiğini ortaya koyan çalışmalar da vardır. Bizim çalışmamızda, OİA'da görülen -(I)yo(ru), -(I)yI(r) şimdiki zaman ekleri ayrı başlıklar altında incelenecektir. Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Hakan AKÇA, "Ankara İli Ağızlarında Şimdiki Zaman Ekinin Varyantları", *Turkish Studies*, V.6, 1, 2011, p. 597-605, s. 601-603; Lars JOHANSON, "Türk Dillerinde Odaksız Şimdiki Zaman İşaretleyicisi ve Kıbrıs Türkçesinde Eksikliği (Çev.Nurettin Demir)". *Bilig Dergisi*, 2009, S. 49, s. 95-96.

-yir/-yır: Metnimizdeki örnekleri şunlardır: bā'rışıyrdī (B10-18), dēliyr (S2-47), gēlīyr (B10-48).

-yür: yazıyür (M13-423), bilmöyürüZ. (D5-14), gēlīyür. (S8-34), ġālūyür ölmūyür (S9-130), yār'ölūyür (S10-412).

-ye (r > l): bişiriyellēr (K6-13), dōkūyellēr (K6-12), dō'yeriye (K6-58), yapıyallar (K6-12).

-yö: ġalıyömüş (M29-136), únüdüyöK (K18-218), veriyöllēr (K9-541), vurüyöK (M26-103), vēriyölēr (T5-43), bilöyöm (H7-54), çāl'nıyö (B9-21), toplúyö (B10-17), ġıyyön (M7-11), ācıyön (M7-12).

-yör: ġārşılāşıyör (S6-22).

-yör: ġālīyör (K27-10), yıkıyör (K15-13).

Kişi Eklerinde Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu:

OİA'da iyelik kökenli ve zamir kökenli kişi eklerinde kalınlık-incelik uyumsuzluğu görülmektedir:

-nüz: gördúnüz (K9-217).

-ñiz: edecā'ñiz (M8-1234), getdiñiz (D3-124), gezersiñiz (K9-396), ġaçırmissiñiz (M23-113), n'ēdiciñiz (M25-84), toğanmıyacāñiz (M8-2132).

-ñiz: getirdiñiz (M8-2129), götürecā'ñiz (M8-1830), müsād'ēdersāñiz (M8-747).

-sıñ: gessıñ (K18-63), görmesıñ (K30-29), kessıñ (M8-1334), müsād'ētsıñ (M5114), seçissıñ (M8-282).

-sıñiz: bilir misıñiz (D4-376), bilirsıñiz (T3-21).

Hâl Eklerinde Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu:

Bulunma Hâli Eki: +da/ +de

+da/ +de eki, ek fiil çekiminde ortaya çıkan y ünsüzünün tesiriyle uyumu bozmuş olmalıdır. Merkez ve Kadirli, Hasanbeyli ağızlarında bulunmaktadır:

aşşā'diyēdi (K18-572), āyrāndáydıķ (H6-99), çiFlıķdiyedik (M9-28), dā'lardiyedi (M17-109), hañğındiyadı (M8-570), hoyludıyamış (K9-22), kōyündēydıķ (S4-7), ordiyedi (M9-81), saşdiyese (M7-85).

+(y)ı Belirtme/ +(y)a Yönelme Hâl Eklerinde Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu:

+(y)ı: OİA'da belirtme hâl eki genellikle damak uyumuna uyar. Kalın ünlülü bazı kelimelere geldiğinde ekin damak uyumuna girmediği görülür. Bu durum

gerçekleşirken bazen y kaynaştırma ünsüzünden önceki ünlüyle sonraki ünlü OİA'nın özelliği olarak yer değiştirir, göçüşme meydana gelir: aliye "alayı" (M5-119), bıçaqlıyı (M25-62), cindāriyi (K18-467), çamparıya "çamparayı" (M2171), ğapıyı (M8-567), ğariyi (M8-1255), ħalıyı (M9-92), kèvrancıyı (D3-28), kevrenciye (D3-34), köfdiye "köfteyi" (M2-58), mavılıyı (M8-2377), nişiyi (T1-191).

+a/+a: Yönelme hâl ekini alan sözcük ünlüyle bitiyorsa OİA'da yardımcı ünsüz /y/ alır. Bunun etkisiyle yönelme hâli eki de daralabilir (e > i, a > i/i) ve incebilir: Bu durum en çok Merkez ağızlarında ve Düziçi ağızlarında yaygındır:

+(y)a/e: ańā' (D9-16), aydinnıyá (M23-291), babā' (D9-16), babiye (M28-15), baħciye (M8-516), burıyá (M18-2), buriye (T7-21), burıyı "buraya" (B12-20), dōşmiye (M8-1413), ğayimbabiye (M23-221), geciyi (M8-623), isdēmiye (K19-153), mamiriyene "memuruna" (M5-8), orıyá (M5-71), pañciyenen (M8-1737), pariye (M18-47), şuriye (M13-18), vurmiye (M13-474), yapmiye (M13-310), yokariye (M2-168).

İlgi Hâli Ekinde Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu:

OİA'da ince ünlülü kelimelerde, ince ünlüden sonra gelen /ŋ/ ünlüsünden veya ses düşmesinden dolayı kalınlaşmalar meydana gelir, bu da kalınlık incelik uyumunu bozar.

+núŋ: ğününún zamanı (H1-39), kō'nún (K18-172).

+nıŋ: sıvrınıŋ dēpesi (H7-287).

+úŋ: dördünún aylı'nı (K9-390), dū'nún (B5-13), kókú müzún (K17-2).

+nıŋ: bē'lēr'nıŋ (K18-50), ēFēndınıŋ (K18-102), yēmēn_ēllēr'nıŋ tāvız ğuşúyüm (K18-273).

+uŋ: bōýnúnuŋ zıl dērdi (K21-43), ğōýunuŋ yúnunu (K18-522).

OİA'da ben ve sen kelimelerinin tamlayan olduğu durumlarda bazen bu kelimelere gelen tamlayan eklerindeki ince ünlü kalınlaşır ve kalınlık incelik uyumunu bozar:

benım: benım (K24-2), benım (T3-36).

senıŋ: Merkez ağızlarında karakteristik sayılacak yaygınlıktadır: senıŋ adıŋ (M8-2080), senıŋ (M25-76), sēnıŋ başına (H7-345), senıŋ para (M18-49).

senıŋ: senıŋ de kimıŋ (M8-12-62), senıŋ bizde çoğ emā'ŋ (M8-24-72), senıŋ kelliye (M8-2941).

İyelik Eklerinde Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu: OİA'da ince ünlülü kelimelere gelen iyelik eklerinde bazen kalınlık incelik uyumuna aykırı olarak ŋ

etkisiyle kalınlaşmalar meydana gelebilmektedir: allah işiñiz' ıras getirsın (M8-6/7), bilgiñiz (M13-250), dedelerin (M2-153), derdiña bak (M8-252), gözünúze (M12-12), memleketiñe (M8-658).

+gil: ā'b'imgil (B11-45), ānāmgilē (M15-46), baḡāmgilın (M16-55), bā'gile (S3-75), ēhmētgilin (S3-78), ḡardaşımgilın (M17-11), tarzıgilin (M22-116), yāKıpıgilin (D3-44).

Fiilden Fiil Yapma Eklerinde Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu:

+la-: Ek genellikle OİA'da damak uyumuna girmiştir. Uyuma girmeyen şekillerden bazıları şunlardır: aşılyōñ (D19-68), bā'liydī "bağlıydı" (M6-15), bā'liyeşine (M23-184), başlā'nca (M6-24), başlār (T5-24), başlēr (H3-81), başlıya "başlıyor" (D4-53), başlıyek (K8-2), salliyemen (M23-184).

+IAş-: Ek genellikle damak uyumuna uymuştur, iki örnekte uyum bozulmuştur: helallaşıyım (M8-623), itdā'leşdī (M13-518).

Fiilden Fiil Yapma Eki -ma- (Olumsuzluk Eki)'da Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu: Düziçi, Hasanbeyli ağızlarında ek karakteristik olarak uyumu bozar:

-miyèn+: fes' ōlmiyènnēr (H7-138), ḡurbān ētmiyènnē (D7-34).

-múyör-/mUyor-: Bahçe ilçesininin karakteristiğidir: anālık ḡōmúyōr (B7-85), betom bilmúyōḡ (B12-24), bilmúyō (B7-121), binēmúyōm (B7-64), dúrmúyo (D3-11), dúymúyō (B7-4), ḡālmúyō (D18-6), ḡāpd' olmúyō (B9-66), ḡōnuşmúyō (B7-148), ḡorḡmúyōm (D7-21), ḡoymúyōñ (H3-33), ōlmúyōd' işdē (B9-29), úymúyo (H7-504).

-miyok: anniyamiyok (M13-588), ḡelēmiyok (S10-194).

-múyo: ḡō'rmúyo (M8-448), vūrmúyom (S10-436).

-miyè: çālmíyè (H2-93), soramíyè (M23-177), sōylemíyèk (D3-87), sōylemíyèk (D3-87), yāḡmíyèk (K17-88), yāpmíyèlār (D19-90), yāpmíyèlār (D19-90).

-miyen-: yapmiyen (M13-453).

-ile(+n)/ +inan/ +inen edatında kalınlık incelik uyumsuzluğu: Bu edatın ekleştiği durumlarda ortaya çıkan y ünsüzü, inceltici tesiriyle uyumu bozar:

-ā'nān: adānıyānan (K17-43), çalışmıyānan (M26-202), deynānan (S3-323), ḡōcíyānan (B7-18), mūşāmbıyānan (B6-149), pāltıyānan (H7-232), turnovidıyānan (S10-92), tüFe.ānan (M12-44).

-ā'nān: aramā'nān "aramayla" (M8-801), ḡocā'nān (D4-646), silā'nān (K18-313), zeḡgin olmā'nān (D4-726).

-inan: kākđī'yınan (M8-974), padişahınan (M8-812).

-yınan-/ yinen: aramáyınan (M8-799), ğamáyınan (D3-103), depeledĩ'yinen (M8-2061).

Mastar ekinde kalınlık incelik uyumsuzluğu: -mak/ -mek

dönmek (B3-68), düşürmek (H7-510), işdiräk etmek (B12-56), m' emekl' oluyomuş "mı emekli oluyormuş" (D1-39).

-mek+: En çok Merkez ağızları ve Bahçe ağızlarında bulunmaktadır:

yemèklèri (M15-1), yādım etmek (M30-13), yemèklesán (B7-139), yemèksiz (M17-125).

Çokluk ekinde kalınlık-incelik uyumsuzluğu:

+lar/ +ler, -lar-/ -ler-: En çok Merkez, Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

ā'lārın (H7-312), āwşārlārın (K22-18), bilmiyèlār (M25-32), diyóllār (K9-242), düzüyölār (H5-175), geliyèlār (M23-150), isdiyèlār (M25-52), kesiyóllār (K9-87), sa,atlārı (M13-415), türkölār (M24-1), yāpiyölār (K18-746).

-lèr-/ +lèr: Sumbas ilçesinin karakteristiğidir: bā'rāmlèrde (S3-225),

bō'Klèrden (K2-7), cennetlèrè (S3-14), enisdèlèr (S3-303), ğāpmişlèr (S3-323), ğēdiyölèr (H1-10), ğēlillèr (K18-108), ğēliyölèr (B10-84), gönderillèrdi (S8-22), götürüllèrdi (S8-17), kaķēy'lèr (D23-19), ötrümüşlèr (M29-67), şūbāylèrın (S5-1), şēylèri (M26-145), veriyöllèr (K9-541), yērlèrd' ēsgidēn (D17-3).

+leyin Ekinde kalınlık incelik uyumsuzluğu:

+leyin: sabahleyin (M2-47).

+liyen: sabahliyen (M13-57).

+lè'n: sabahlè'n (M13-205), sabā'lè'n (H2-119).

Ek-Fiil Çekimlerinde Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu:

-cā'se-: demiyecā'sem (K9-432), idam edecā'se (M13-284), söylemiyecā'sem (K9-431), yārdım edecā'sem (D2-35).

-diydi-: dēğdiydi "deydiydi" (D4-621), ğoydiydım (M12-48), naķışlıydi (M19-35).

-diydí-: sārķdiydí "sarkdıydı" (H6-187).

-siyadi-: olsíyadi "olsaydı" (K9-355).

-iyadı-: veriyadı "veriyordum" (D4-523).

-íyadi-: anciyadi (M22-10), baķıyadińız (M18-120).

-íyidi-: -i fiili düşmeyip kaynaştırma y'si geldiğinde y'den önceki veya sonraki kalın ünlü incelince damak uyumu bozulur: adanadëyimiş (M4-57), cümáyimiş (M8-2751), dā'ḡ garıyidim (M23-210), ırāz bā'yimiş (K3-121), memmēT_ā'yimiş (S3-302).

-íysa-: avlē'ciysak (M8-2559).

-iyse-: ētdiysa (D4-358).

-miş-: çavışıymış (M6-30), ġarabiberiymış (M7-11), sālçasıymış (M7-11).

-miş-: OİA'da genellikle damak uyumuna giren, bazen de uyum dışında kalan bu ekteki uyumsuzluğun sebebi "ş" sesidir: burdaymış (M13-365), dērimış (D8-22), dīşārdāymış (B12-80), ġonā'yımış (M6-71), göçēllērimış (K18-49), gōz ārısıymış (S4-25), on'dā'mış. (D4-359), vārimış (B10-124).

Zarf-fiil Ekinde Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu:

-dī'yīnan: aldī'yīnan (M8-2220).

-ķan/ -ken/ -kán: OİA'da i- yardımcı fiili ve "-kAn" zarf-fiilinin ekleşmiş hâlinde kalınlık incelik uyumuna aykırılışma görülebilmektedir:

derkán (M8-1028), ordā'kán (M13-246), uyķudē'ķan (M8-2972), yaparken (M2-249).

-miya-: çalışmiya (M2-21), dolanmiya (M13-468), yónmiya (M13-83).

Ses Değişiminden Kaynaklanan Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu:

a > á Değişmesi sebebiyle kalınlık incelik uyumsuzluğu: En çok Merkez, Düziçi, Sumbas ağızlarında bulunmaktadır:

ġuluḡā (M8-935), buḡā (B6-113), ossā'di (M8-1431), puḡār (M8-1947), sā'de (M8-1570), saḡāyye (D4-670).

e > á /è Değişmesi sebebiyle kalınlık incelik uyumsuzluğu:

Merkez ve Düziçi, Sumbas ağızlarında ḡ ünsüzünün tesiri ve k (>ğ) ünsüzünün erimesiyle e > á /è değişmesi görülür ve damak uyumu bozulur:

-cā'ḡ: eld'_ edecā'ḡ (M8-584), gedecā'ḡ (K18-816), gēdecā'ḡız (K18-127), görecā'ḡ (B6-49).

-cē'ḡ: çekeceē'ḡ (H6-61), götürmeē'cē'ḡ (T4-100), vereceē'ḡ (M28-12).

-mā'+: duz_ekmā'miz var (M8-2319), yúķ'_ekmā'nen (S6-104).

i > í Değişmesi sebebiyle kalınlık incelik uyumsuzluğu: OİA'nında ḡ ünsüzünün tesiriyle i > í değişmesi görülür ve uyum bozulur:

ḡ etkisiyle: şiyīḡ (M25-49).

-dîŋ-: Bu değişim OĞA'nın bütün ağızlarında görölmekle birlikte en çok Merkez ve Kadirli ağızlarında bulunmuştur: çekēcekdîŋ (D19-62), dēdîŋ (H7-90), dedîŋ (M25-79), derdîŋı (T4-8), gedîŋ (M4-81), geldîŋ (B1-67), lō'ladîŋ miyi (K18-12), mēmmedîŋ (H7-40), vēmmedîŋ (S10-31).

-ŋîz: OĞA'da en çok Merkez, Düziçi ağızları bulunmaktadır: allah işîŋîz'ıras getirîŋ (M8-7), āy'lēŋîzē (K18-67), beklemezseŋîz (H2-7), cümlēŋîzdēn (T3-24), ērsîŋîz (B11-21), ēy'yiseŋîz (D4-440), hēpîŋîz (S10-417).

ı/ķ Etkisiyle Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu:

-dîķ: En çok Kadirli, Sumbas ağızlarında bulunmaktadır: dērdîķ (K19-210), ētdîķ ēyledîķ (S3-305), gēldîķ (K22-3), gēydîķ (K18-521), görmedîķ (M25-80), hindîķı (S10-292), vērmedîķ (B4-57).

ö > ó Değişmesi sebebiyle kalınlık incelik uyumsuzluğu:

OĖA'nın Toprakkale'de karakteristik olarak görölen bu aykırılışması, kalınlaşma sonucu meydana gelir. ó ünlüsü kelime başında ve d, g, ğ, h, k ve c ünsüzlerinin yanlarında görölür: çócū' (B7-38), dó'müşlēr (S3-348), ēwîŋ óŋŋŋ'ılāhene (B7-72), ğóçerķen (T1-2), ğónşúŋnān (B6-104), ğópŋl (M5-47), ğónlŋmŋŋ (T1-62), ğóreneklerimiz (T1-59), ķóküne (M8-93), ķótŋ (T1-85), ķóye (T1-97), ķóyúdú (T1-34), óŋŋmŋze (M2-8).

o > ó Değişmesi sebebiyle kalınlık incelik uyumsuzluğu:

Merkez ve Toprakkale ağızlarında karakteristik olarak görölmektedir: çok (M2-229), diyó (M4-40), ğóyŋn (T1-57), ilkókŋl (M6-10), kílógram (D2-35), óndan (M6-51), óndēn sō'ra (M3-27), óŋŋ "onu" (M5-82), sōnrā (M6-4).

ü > ú Değişmesi sebebiyle kalınlık incelik uyumsuzluğu:

OĞA'da en çok Merkez ve Sumbas ağızlarında karakteristik olarak görölür; ç, d, g, ğ, h, l, k, c ve ŋ ünsüzlerinin yanlarında ü, ú sesine dönüşerek aykırılışır: dú,úne "düğüne" (M2-119), ğúlúyōlar (T1-49), ğúnŋmŋzde (T1-6), ğúzel (T1-35), kúllúķ "küllük" (M2-143), túÇcar (M2-84), türkŋnŋŋ düzŋnē (M1-18).

u > ú Değişmesi sebebiyle kalınlık incelik uyumsuzluğu:

bulúyŋm "buluyum" (M2-45), dúymadîŋ (M2-109), ğōyŋnnarŋnŋŋ (T1-22).

2.1.1.5.1.3.3. Kalınlık İncelik Uyumunun Değişmesi

OĞA'da içindeki ünsüzlerin tesiriyle STT'ye göre kalın ünlölü kelimelerden bazıları tamamen ince ünlölü; ince ünlölü olan kelimelerin bazıları da kalın ünlölü hāle

gelmiştir: cızılı muzulu "çizgili mizgili" (M23-23/24), ğımı (K9-237), ğumu (D4-58), havas "heves" (M23-224), hızmatcılık (T7-107), pañça (S10-66), üfeliyör "ovalıyor" (M8-1020).

2.1.1.5.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu (Dudak Uyumu)

Bir kelimedede düz ünlülü hecelerin düz ünlüyle, yuvarlak ünlülü hecelerin düz geniş ya da dar yuvarlak ünlülerle takip etmesine düzlük-yuvarlaklık veya dudak uyumu denmektedir. Türkiye Türkçesinde sağlam olan bu kural, diğer çağdaş Türk lehçelerinde de görülür. OİA'da düzlük-yuvarlaklık uyumu STT'ye göre daha ileridir. Hatta STT'de bu kurala uymayan alıntı kelimeler, ağız bölgesinde dudak uyumuna girmektedir.

2.1.1.5.2.1. Kelime Tabanlarında Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

STT'de düz ünlüden sonra yuvarlak ünlü geldiği için uyum dışında kalmış Türkçe ve yabancı bazı kelimeler OİA'de düzlük yuvarlaklık uyumuna uymaktadır:

armıt "armut" (K9-237), avıtdık "avuttuk" (M14-5), barıt "barut" (M4-68), bavıl "bavul" (M9-19), çabık "çabuk" (M28-9), çamır "çamur" (K8-1), davıl "davul" (M17-110), ğabıtları "kaputlarla" (M19-225), ğabil "kabil" (M13-70), ğambırıştı "kamburlaştı" (K9-186), ğarpızınızı "karpuzunuzu" (M23-118), ğavırdı "kavurdu" (M17-69), ğavırların "gavurların" (M29-89), ğavırrarınan "gavurlarla" (D3-21), ğavışıp "kavuşup" (M8-2672), hamıra "hamura" (M17-82), hatın "hatun" (M23-333), havız "havuz" (H2-97), havız "havuz" (H2-98), havlından "avlundan" (M13-293), mahmıt "mahmut" (M6-82), māmır "memur" (M23-271), mapıs "mahpus" (T7-69), pāmbık "pamuk" (S3-300), puslampapıç "puslanpabuç" (M8-2185), sabınnārķān "sabunlarken" (D4-97), savırmıyacā'η "savurmayacaksın" (K9-388), savış "savuş" (S3-6), tabır "tabur" (S6-45), tabıtdā "tabutta" (K9-292), tavık "tavuk" (K6-1), vapır "vapur" (M13-159), yahıt da "yahut da" (M2-117), yā'mır "yağmur" (K18-631), yavırım "yavrum" (K19-210).

2.1.1.5.2.2. Eklerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

+ınan/ +inen

Bu ek, yuvarlak ünlülü kelimelere ulandığında düzlük-yuvarlaklık uyumuna girer, OİA'nın karakteristiğidir, en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır:

ā'b'minen (S9-283), ādamınan (M30-45), doḡdurunan (S9-58), ēlimizinen (D19-58), ḡamáyınan (D3-103), gözünen (M8-159), lōyunan (M3-35), ō'lumunan (M8-2240), onnarınan (M26-198), öküzünen (M3-38), sürüpünen (T1-147), taḲımınan (M26-162), teṣṭinen (S9-156), tomatisinin (S9-156), ununan (M7-29).

ki(m) bağlama edatında düzlük-yuvarlaklık uyumu: OİA'da düzlük-yuvarlaklık uyumuna girer:

ki: inan ki (M1-3), derdi ki (D4-403), dedím kinē (S1-95), n'ēdiÇilēr ki (K18-420).

ku: diyo ku (M18-110), getirmiyok ku (M13-538), okuyo ku (D3-127), say'yo kuna (M18-113).

Ku: diyō Ku (B10-124), yok Ku (M23-131).

Kü: düyō Kü (H7-39), düyör kü (K30-41), düyō kü (H7-39).

+ki aitlik ekinde düzlük-yuvarlaklık uyumu: Aitlik eki OİA'da düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmektedir: bizipkiler (M1-41), bunu'ku (H2-1), demipki (M26-1), bizipkilēr (D19-12), honuḡkü 'mu (M22-63), onu'ku (M22-130).

-kan/ -ken zarf-fiil ekinde düzlük-yuvarlaklık uyumu: -kAn eki OİA'da düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmektedir. Bazen ekin son sesi deḡişikliğe uğrayabilmekte, bazen de sonuna geldiḡi kelimenin son ünsüzü /r/ düşmektedir.

-ḡan/ -ḡana/ -ḡannāḡ: ācıkana (K21-20), bō'ṣurḡannāḡ (K17-36), ōynarḡannā (D13-58), vārı'ḡannāḡ (K25-23), yatarḡan (K24-20), yō'ḡan (M8-684).

-ken/ -kene/ -kenne: biçili'kenne (D4-427), derken (T7-7), derkennā (D4-343), derkennē (T7-14), gedē'kennē (D1-21), gēderken (M2-67), gederkene (T7-13), geli'kenne (T7-98), güçcū'kenne (D4-32), veri'ken (D4-82).

-(ı)yo şimdiki zaman ekinde düzlük-yuvarlaklık uyumu: -(ı)yo şeklinin karakteristik olarak kullanıldığı Merkez ağız bölgesinde ekin dudak uyumuna girdiḡi örneklere rastlanır:

-ıyı-: Bu düzleşme olayı OİA'da çok nadirdir, en çok Merkez ağızlarında görülmüştür: cannanıyı "canlanıyor" (M8-2671), çıkıyı (M8-2820), çıkıyı (M8-998), dēliyır (S2-47), diyı (M23-102), ḡacıyı (M23-107), ḡālıyı (D19-24), ḡıpıkdırıyır (S3-318), suy'atılıyır (M25-35), tōplanıyıllār geliyıllār (K9-261), varıyı (M8-1173).

-yır-: Çok nadir bir düzleşmedir. Sumbas ağızlarının karakteristiḡidir:

bā'rışıyrdī (B10-18), çıkāriyır (K27-120), diyır (S3-351), dō'ranıyır (M23-197), gēdiyır (S3-295), gēliyır (M26-10), gēliyır (S3-107), getiriyır (M25-143), isdiyır (K10-8), vādēdiyır (K30-88), veriyı (M25-108).

-üyü-: Çok az sayıda düzleşme örneği vardır: bilmüyüm (D23-3), düşüyü (T1-86), görüyü (D23-33).

2.1.1.5.2.3. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumsuzluğu

2.1.1.5.2.3.1. Kelime Tabanlarında Düzlük-Yuvarlaklık Uyumsuzluğu

OİA'da bazı kelime tabanlarında bu uyuma girmeyen örneklerle rastlanır: çavuşlār (S9-94), davul (M19-196), davutlar (M19-1), ğabul (M8-1168), ğāvun (H7-519), ğavuşması (M13-315), hamuru (M7-42), husūsī (M3-41), ıradiyo (M13-60), isdambula (M1-14), kavurursun (M7-41), mücide (T4-94), mümkün (K17-144), otobös (S9-257).

2.1.1.5.2.3.2. Eklerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumsuzluğu

-(ı)yo(r)/ -(u)yo(r) şimdiki zaman ekinde düzlük-yuvarlaklık uyumsuzluğu: OİA'da yaygın olarak kullanılan -(ı)yo(r)/ -(u)yo(r) şimdiki zaman ekleri, Merkez ve Sumbas ağız bölgelerinde çok az sayıda düzleşerek düzlük-yuvarlık uyumuna giren örnekleri dışında genellikle düzlük yuvarlaklık uyumunu bozmaktadır, Hasanbeyli ilçesinde -yor eki çok nadir kullanılmış ve uyuma girmiştir:

-yo(r)-: Sumbas ağızlarında çok yaygın, diğer ağızlarda daha az kullanılmaktadır: ğöyüruyolar (M8-543), ğöyüruyo (M8-1405), çıkıyor (M19-54), söylüyor (M19-57), dalgalanıyor (M19-79), ğaçıyor (M19-352), diyor (B3-49), gediyor (D13-1), isdiyoruk (K18-829), ātıyor (K30-21), ğıvrādıyorduk (S10-374), götürüyorumuş (S10-472), öldürüyor (T4-118), çekiyoruz (T1-45), veriyorum (T4-151)

-yó(r): En çok Sumbas ağızlarında olmak üzere Merkez ağızlarında yaygın; götürüyór (M25-101), çāliyór (M26-20), alıyór (M29-23), söylüyór (M29-23), gēliyór (B10-108), hallediyór (H3-124), buyúrúyō (H7-465), sōkúyór sōkúyór (S2-58), dō'yór "dövüyor" (S3-28), dūşşüyór (S3-109).

-yö(r)-: OİA'da nadir kullanılmakta ve genellikle uyumu bozmamakta bazen ek düzlük-yuvarlaklık uyumunu bozmaktadır: bilmüyöm (H6-139), bilöyöm (H7-54), bülüyö (B7-139), çāl'níyö (B9-21), dēyişdirēmōyök (D16-16), diyēmüyöm (D21-19),

diyö (T6-3), dünmyö (H7-54), düyö (B4-45), düyöm (B3-91), ėniyö (T5-43), ġārşılāşıyör (S6-22), ġāýniyö (T5-86), ġēçmıyö (H2-48), ġıyyön (M7-11), ġoyuñ yē'liyö (M23-28), götürüyöllērimış (S3-300), görüyöm (D2-49), görüyöm (D2-49), isdüyösü'z nē düyösü'z (B7-125), olüyör (K15-12), õñmüyöm (M7-61), tecrüb' ediyöm (M4-16), toparrıyēmiyöm (T7-38), úñüdüyöK (K18-218), vēriyölēr (T5-43), vurüyöK (M26-103).

-yör-: OİA'da çok nadirdir, en çok Kadirli ağızlarında görülmektedir: eşg' öldürüyö (S11-33), ġālİYör (K27-10), yakıyör (K15-13).

-yúr-: OİA'da yaygın değil, en çok Sumbas ağızlarında bulunmaktadır: bulüyúr (M25-142), bākıyúr (K31-22), okúyúr (S3-111), diyúr (S10-417).

-ıdur-/ -idur- süreklilik çekiminde düzlük-yuvarlaklık uyumsuzluğu: Merkez ağızlarında bu çekim tespit edilmiştir: devam edidursuñ (M8-1042), gedidursuñ (M8-156), hārb edidursuñ (M8-1367), seçidursuñlar (M8-287), varıduruñ (M8-2562), yanıdursuñ (M8-1056).

-ímüş- Ek-fiil Ekinde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumsuzluğu: OİA'da sadece bir örnekte tespit edilmiştir: parasım' marımüş "parası mı varmış" (M10-20).

-müş- Çekiminde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumsuzluğu: -müş eki OİA'da en çok Kadirli ağızlarında bulunmakta, Hasanbeyli, Sumbas ilçelerinde de örnekleri bulunmakta ve düzlük yuvarlaklık uyumunu bozmaktadır: dopdöl' ölmüş (K15-9), dürüyórmüş (K27-13), dürüyórmüş (K27-13), ġēliyórmüş (K18-125), ġēliyórmüş (K18-125), ġonmúşümüş (K27-27), ġönúşmúşlār (K18-243), ġōýmúş (K18-269)/ (K18-269)/ (H6-154), ġörmüş (K18-76), nāsıl' ölmüş (K30-39), ölmüş (S3-4), tēlēF' olmúşlār (K17-100).

Bazı kelimeler STT'de yuvarlak ünlülerden sonra düz ünlü gelerek uyum dışı kaldığı hâlde OİA'da bu kelimeler düzleşerek uyuma girer: cücükler (M8-2888), ġusūsü (M3-37), hücüm (M5-2), mühüm (M8-1099), münübüs (S9-87), müslüm (M13-235), telefēn (M5-79), telífān (M5-81), vücüt (M19-44).

STT'de ikinci hecelerinde yuvarlak ünlü bulunduğu için uyuma girmeyen kelimelerden bazıları OİA'da bazen uyuma girer: doķdurum (S9-62), foturafcı (M9-46), ġoruz (M13-57), ġoturaFıñ saġabın' (K9-140), moturuñ (K8-61), telefēñ' n'maram (M19-26), tokđura (M25-149).

Alıntı kelimelerin bazıları ikinci ve daha sonraki ünlüleri yuvarlak olduğu için düzlük yuvarlaklık uyumuna aykırılık gösterir. Bu durumdaki bazı kelimeler OİA'da da

düzlük yuvarlaklık uyumuna aykırıdır: ğamıyon (M5-105), ğamyonnan (M22-120), ğaryolanıñ üsdünde (M8-2982), ğramaFon (M3-4), salonu (M6-75).

OİA'da yabancı kelimelerin ilk heceden sonraki yuvarlak ünlülerinden dolayı düzlük yuvarlaklık uyumunu dışında kaldığı örnekler de bulunmaktadır:

bilok (K16-6), kilot (M13-598), laylonuñ (M18-45), salonu (M6-75), siroz (T2-23), telefonumuz (M6-88).

STT'de düzlük-yuvarlık uyumuna uyan bazı kelimeler OİA'da ünsüzlerin etkisiyle meydana gelen ünlü değişimleri sonucu düzlük yuvarlaklık uyumu dışında kalmıştır:

a/e > ı, í, i, ı değişimi sonucu oluşan düzlük yuvarlaklık uyumsuzluğu: İki ünlü arasına giren /y/ bağlayıcı ünlüsü kendisinden önce gelen /a/ ünlüsünü daraltır ve kelimeyi düzlük-yuvarlaklık uyumu dışında bırakır: sufriya, ğoriya.

-mıya-: olmayacak (M8-1426), dolmıya başladı "dolmaya başlamak".

-mıya-: dutmıya (M23-284), oturmıya (D4-553).

-iye-: oliye (D4-728), löliye basdı "löleye bastı" (M8-356), oriye (D20-4), şoriyē (M3-3), göçmiye "göçmeye" (M4-6), görüşdürmiye (M8-216), öldürmiye (M8-333), görmiyecek (M8-1236).

-ıyadı-: olsıyadı "olsaydı" (K9-355), orıyadı "oraydı" (M7-4).

-ıya-: ğoriya "horaydı" (M17-80).

-ıyā-: ğuzluyān "kuzlayan" (K8-772).

-ıyı-: ğorkalıyı "korkalamak" (M8-2063).

-miyek-: ğumiyekler "koymamışlar" (S3-171), ónmiyek "önmeyelim" (M23-132).

OİA'da bazen ilk ünlüsü düz olan kelimeye gerileyici benzeşme sonucu düzken yuvarlaklaşır, kelime düzlük yuvarlaklık uyumuna uygunken bu olay sonucu uyum dışında kalır: ğāluyōr (< ğalıyor) (K4-17).

OİA'da bazen ilk ünlüsü düz olan kelimenin ünlüsü yuvarlaklaşınca sonraki ünlü düz kalır ve kelime düzlük yuvarlaklık uyumuna uygunken bu olay sonucu uyum dışında kalır: yónmiya "yevmiye" (M13-83), yōğmiye "yevmiye" (M8-690).

u > í, i, ú değişimi sonucu oluşan düzlük yuvarlaklık uyumsuzluğu: En çok Sumbas, Düziçi ağızlarında bulunmaktadır: çavışıymış "çavuşuymuş" (M6-30), fūkara (D4-570), gec' _ 'āmırxunā "gece hamuruna" (D6-17), ğöníşiyōK (S9-289), ğonúşdudtur (S10-279), ğuzūm (S10-18), ğuzūynèn (M23-24), nāmısuñ (D4-258), onı (M17-91).

i > ĩ, ı, u değişimi sonucu oluşan düzlük yuvarlaklık uyumsuzluğu: OİA'da en çok Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır: ā'tmıṣṣ ūḫ (D2-53), dāwṭ (T5-23), ġáyátun görüllerimiṣ (T7-26), ġorḳalıyı (M8-2063), nāmıṣuṣ (D4-258), pāmḫuḳ (T3-76), ṣurāsundān (B9-83), yāPıyōlār (S12-3).

i > ı Değişimi sonucu oluşan düzlük yuvarlaklık uyumsuzluğu: ēwıḫ (S10-431).

i > ĩ, ĩ, ü, ü değişimi sonucu oluşan düzlük yuvarlaklık uyumsuzluğu: bīr (M4-27), ḥā'bēsünü "heybesini" (S3-152), ĩḫün (M2-212), ikincisü (K3-20), pilāvını (H3-37), türkiyeyi (M2-223).

2.1.1.5.2.4. Düzlük-Yuvarlaklık Uyum Değişmesi

Kalınlaştırıcı veya inceltici ünsüzlerinin tesiriyle kelimelerdeki ünlülerin tamamının kalınlaşması ya da incilmesi olayına uyum değişmesi denir. OİA'da uyum değişmesinin görüldüğü bazı kelimeler şunlardır:

cendermesine "jandarmasına" (D3-23), cızdırıyollar "çizdiriyorlar" (M8-2323), emme "ama" (M18-45), fisdān "fistan" (B9-47), ḥavaslı' "hevesliği" (T4-37), ḥızmaTcıyā "hizmetçiye" (T7-106), ırbık "irbik" (T5-45), omar "ömer" (T7-44), .

2.1.1.6. Ünlü Değişmeleri²⁸

OİA'da sekizi temel ünlü olmak üzere uzun ve kısa ünlüler dâhil edildiğinde toplam kırk beş ünlü harf bulunmaktadır. Temel ünlüler değişerek ara ünlüleri oluşturabilmekte, aynı zamanda temel ünlüler değişime uğrayarak diğer temel ünlülere dönüşebilmektedir. Ünlü değişimlerinin sebepleri kelime içindeki ünsüzler veya diğer ünlüler olabilmektedir.

2.1.1.6.1. Kalın Ünlülerin İncelmesi

OİA'da c, ç, d, l, n, n, r, s, ş, t, y, z ünsüzleri yanlarındaki kalın ünlüleri inceltirler.

2.1.1.6.1.1. a > á Değişmesi

²⁸ Anadolu ağızlarında ünlü değişimleri hakkında geniş bilgi için bk. Ahmet CAFEROĞLU, "Anadolu ve Rumeli Ağızlarında Ünlü Değişimleri", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 1964, TDK Yay., Ankara 1989, s. 1-33.

OİA'da inceltici ünsüzlerden olan c, ç, l, ş, y ünsüzlerinin tesiriyle veya ünlü benzeşmesi sonucu a > á değişmesi görülür. OİA'da bütün ağızlarda görülmekle birlikte en çok Merkez ve Sumbas ağızlarında bulunmaktadır:

băýrámlardā (H1-14), çaᅇᅇayā (B1-31), çəᅇası (M2-11), ᅇáy'nımın (S10-8), ᅇoncá (K1-11), isᅇán etmeK (M1-14), isláh oluᅇ (M1-48), ismāᅇál ā' (D1-7), iziᅇᅇᅇāᅇmemiz (S10-19), müᅇáhel' ediyó (M1-43).

2.1.1.6.1.2. a > e Değişmesi

OİA'da genellikle inceltici özelliᅇi olan c, ç, d, l, n, r, s, ş, t, y, z ünsüzlerinin tesiriyle ortaya çıkar. OİA'nın bütün ağızlarında bulunmaktadır:

acebā (M14-42), bū'dey (K18-439), deyrēsini (D4-155), ēdem (M16-2), esgerē (D3-136), ezene (K17-131), filēᅇ (K18-64), kirēz (K18-674), ᅇūýúᅇēᅇ (K18-440), mezerde (S3-172), orē' "oraya" (S3-311), arabiye "arabaya" (M18-88), pere (T4-27), portetif (M8-1269), tē'bi (B3-8), vāsītē'im mār "vasitam var" (H7-158), yēᅇi yēᅇindem beri "yaᅇından beri" (T5-75), yeᅇemen "yasemin" (M8-2128).

2.1.1.6.1.3. a > ē Değişmesi

Orta hece a ünlüsü inceltici özellikteki c, y ünsüzlerinin tesiriyle ē ünlüsüne dönüşür, OİA'da Merkez ağızlarında az sayıda bulunmaktadır:

aramiyē (M8-566), fadimēye (M5-120), yapmiyē (M13-310).

2.1.1.6.1.4. a > í Değişmesi

Orta hecede bulunan a ünlüsü daralarak ı ünlüsüne, ı ünlüsü yanındaki inceltici l, n, ş, y ünsüzlerin tesiriyle í ünlüsüne dönüşmüş olmalıdır. OİA'nın bütün ağızlarında bulunmakla birlikte en çok Kadirli, Sumbas, Toprakkale ağızlarında bulunmuştur:

ābliyē (K1-8), āliyā (D2-57), ā'liyolar (M13-343), buríye (M13-325), ᅇālmíyēᅇ (K2-17), ᅇāsdíyēᅇí (H1-32), māríye (D1-55), noᅇdíya, ᅇāzmiýanan (B1-44), ordíyāmiᅇ (D2-63), oríya (M13-320), pırāsíyē (S2-7), ᅇúríyē (H1-64), tāᅇdíyānan (H1-55), talíyólar (M13-380), yāliýoᅇ (T2-10), yāPíciyık (S2-11), yātıríyīm (D2-66), yāyliýē (S1-68).

2.1.1.6.1.5. a > i Değişmesi

OİA'da rastlanılan örnekleri şunlardır: basmiyamīş (M10-46), dolanmiya (M13-468).

2.1.1.6.1.6. a/e > ó Değişmesi

bilmóyōrum (D11-7), kesmōyalār (D19-99).

2.1.1.6.1.7. a > ú Değişmesi

OİA'da en çok Bahçe ağızlarında bulunmaktadır: anālīk ğōmúyōr (B7-85), dúymúyō (B7-4), ğōnuşmúyē "konuşmaya" (B5-14), ğoymúyōŋ (H3-33), numúrü ğō'rmúyo "koyurmuyor" (M8-448), ōlmúyōd'ışdē (B9-29), ōlmúyōr (K13-33).

2.1.1.6.1.8. ı > í Değişmesi

İnceltici özellikteki c, í, ş, y ünsüzlerinin tesiriyle ı > í değişmesi ortaya çıkar. OİA'da karakteristik bir özelliktir. En çok Merkez, Sumbas, Kadirli, Bahçe ilçelerinde bulunmaktadır:

ík: yaşardıık (M2-43), çıkāmíyācaK (H6-43), çıkıyđıđ (D9-68), adēylík (T3-1-8), āy'cík (B2-2), elekTırík (M2-25), mālćílík (K4-20), toplā'ciydík (S3-8).

ík: būrālıyık (B5-1), çıkdē "çıktı" (D2-117), çıkmış (M4-1), ğālıcıyık (S3-72), satārík (H7-246), yıkdık (K18-502).

lí/ lí: alíyanı (M3-42), ālıyo (K18-512), ātlíyōk (D2-121), ğalıyō (M4-8), māyālıyōk (B6-57), yāpílíyí (S3-76), yāyliyā (T1-90), yāyliyē (H7-290).

cí/ çí: ācıyōn (M7-12), kēvrancıyi (D3-28).

sí: ossíyedi (M8-113), yāylāsínā (T3-73), āñsıtdık "aşırttık" (T5-57).

şí: aşík (D18-3), bubāsíyna' (T5-35), çārşíyā (S3-97), ğārşí (H7-328), şínā (K13-693), yapışíyōr (M8-445), yāşíndē (B7-100).

yí: bā'yím "bakayım" (S1-61), burdāyím (D1-1), kāyí (K4-4), yāşínāçā (B7-133), yaíyím (M8-504).

2.1.1.6.1.9. ı > i Değişmesi

İnceltici ünsüzlerin tesiriyle ı > i değişmesi ortaya çıkar. Özellikle, Merkez, Düziçi, Sumbas ilçelerinde bulunan örnekleri şunlardır:

alışiyalar (D4-740), çalışiyo (M18-82), çavışıymiş (M6-30), maraşı'ki (M5-53), sıhışıyōr (M1-38), ū'rāşiyāk (D5-2), yāzmışım (S1-68).

2.1.1.6.1.10. (a >) ı > é Değişmesi

-ma ekindeki a ünlüsünün y ünsüzünün tesiriyle önce daraldığı sonra inceldiği anlaşılıyor (F + -ma- y > F + -mı- y > F + -mè- y). Bu değişme, OİA'da çok nadir görülür:

ekmēyānı "ekmā'nı < ekmeğini" (B7-139), sēyān "sahan" (M27-18).

2.1.1.6.1.11. o > ö Değişmesi

OİA'da Bahçe, Düziçi, Sumbas ve Merkez ağızlarında bulunmaktadır. "-yor" ekinde meydana gelen bir ünlü değişimidir:

bīlēmīyōm (S3-101), bīlmīyōm (B4-7), çıkıyō (D3-72), diyōr (M1-43), yakıyōr (K15-13).

2.1.1.6.1.12. o > ó Değişmesi

OİA'da en çok Merkez, Kadirli, Sumbas, Toprakkale ağızlarında gerçekleşen bir es olayıdır ve OİA'nın karakteristik bir özelliğidir. Daha çok "-yor" ekinde ve az da olsa ön ve son seste, inceltici ünsüzler sebebiyle ortaya çıkmaktadır:

çok (M2-229), dēşiyók (D3-102), góndēriyō (B4-57), góyduķ (S3-135), góyúnc'_osmān (K17-59), óndan (S3-128), ópümüze (M2-8), óñdū'ñ gız (D3-113), són'_ērdireķ (H7-543), sónra (M3-36), sónjūrādān (K16-24), şórdēn (H7-543), yāpiyólár (T5-29), yók (H7-494).

2.1.1.6.1.13. o > u Değişmesi

uḡula (M26-15).

2.1.1.6.1.14. u > ö Değişmesi

OİA'da yaygın olmayıp iki örneğine rastlanmıştır: möhdeç (M26-195), nömeresini (S3-93).

2.1.1.6.1.15. u > í Değişmesi

OİA'da en çok Merkez, Sumbas ağızlarında gerçekleşen bir ses olayıdır ve OİA'da yaygın değildir. Daha çok d sesinden sonra ortaya çıkmaktadır: bíydiya (M23-

140), ğábíl ėtmiyoḲ (S6-117), ğábíl etmiyōlār (M27-15), ħālbíki (S11-8), ħalbíysā (M18-91).

2.1.1.6.1.16. u > ü Değişmesi

ġusüre "kusura" (M12-56).

2.1.1.6.1.17. u > ú Değişmesi

Bu değişim OİA'da karakteristik olarak bütün ağızlarda bulunmaktadır. En çok Düziçi, Bahçe ağızlarında meydana gelmektedir. b, ç, c, ğ ünsüzleri yanındaki "u" sesinde meydana gelmektedir:

bāybúrtđā (B12-13), bāýġúş (S10-77), búlūr (H3-6), búnden (T7-58), búñè (B1-95), búnnár (M2-103), búrdān (H7-223), búríye (M23-216), búydā (H7-538), búydā (K18-425)/ (M23-138), búyur (H8-1533), búyür (D4-470), ėtemēsġútđā (D10-20), ġızınú (D4-635), ġonuşúyo (M3-3), ġúcāḲ (K25-10), ġúsüre (T7-42), ġúşanmīş (M4-287), ĩcún (M2-212), isdāmbúĺ lēvent (D2-29), meḲdúbúm (K9-521), nūFúSÇúlār (T5-2), sōýġúncúluk (K18-114), üç búç' sēne (D2-67).

2.1.1.6.2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması

2.1.1.6.2.1. e > á Değişmesi

Ağız bölgesinde ünlü benzeşmesi ve c, d, ħ, l, n, n̄, s, t, v, y, ĵ ünsüzlerinin tesiriyle veya ġ düşerken yanındaki ünlülerin kalınlaşması sebebiyle e > á değişmesi görülür. OİA'da genel bir özellik olsa da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır:

āñár (M8-1431), āñārē (D3-102), báyleri (M8-1591), bilemāñ (M8-1441), çēñási (M2-11), dá (D4-79), dāḡ ediyó (K8-18), dibiná (M8-441), düvācek (D4-99), esnáf (H2-118), ėvā ḡaber etdim (T2-249), gedá'ḡ m'ulan (M8-1416), gelsāñ (M2-33), getirmiyecā'ñe (D3-15), ḡacátĺĺ' (M13-477), ínā'nen (S3-183), işTá (D4-80), kēsiyāñ (K6-56), nerdíyāsā (K8-12), sa,atĺarí (M13-415), sō'liyām (B3-4).

2.1.1.6.2.2. e > a Değişmesi

Ünlü benzeşmeleri yoluyla e ünlüsü kalınlaşarak a ünlüsüne dönüşür:

acısıynan (M4-46), barabar (M4-42), bāzan (K25-41), dünyadāyḡannā (T6-14), ez'zānaniñ (M22-92), ġāriynan (D21-31), ġáyñaniyeñ (M25-66), ġiniyē (S6-65),

ğıymatlı (T4-32), nazaman (M8-2795), onı'nan (M4-54), sinadan (D4-58), varı'kanā (T4-83), yiyecek (M8-220).

2.1.1.6.2.3. e > è Değişmesi

OİA' bu değişim ğ, ŋ etkisiyle kelimedeki e'lerin è'ye dönüşmesi olayıdır. En çok erkek ağızlarında bulunmaktadır:

bēnzār (M29-47), bēnzıyó (M26-51), bişdirecēķ (M22-117), dedēñızıñ (M25-18), eletecē'ŋ (M8-2054), gelecē'm (M19-31).

2.1.1.6.2.4. e > ı Değişmesi

toprakğalıya (T7-59).

2.1.1.6.2.5. e > í Değişmesi

ğudeyníyē "ğudeyneye" (B6-120), mapsā'níyá "mapishane < mahbushane" (M13-172).

2.1.1.6.2.6. i > ı Değişmesi

OİA'da genel bir özelliktir ve bütün ağızlarda bulunsa da en çok Düziçi, Kadirli, Merkez ağızlarında bulunmaktadır. Bu değişme, ünlü benzeşmesi sonucu ortaya çıkar. Ayrıca ki bağlama edatıyla aitlik ekinde i > ı değişmesi söz konusudur:

arkadaki (M2-16), demek kı (K18-588), diyöllär Kıñā (K11-26), fıyāt (D13-76), ne ē'liyoñ sem burda kı (K9-432), ösmanıya (T7-127), sâFıya (D4-749), uyāñıya kı (D4-117), vēremıñ "veremin" (H7-29), yok kı (T6-123).

2.1.1.6.2.7. i > í Değişmesi

i ünlüsü, ünlü benzeşmesi sonucu ve b, g/ğ, k/ķ, n/ŋ, p ünsüzlerinin etkisiyle yarı kalınlaşarak í ünlüsüne dönüşür. OİA'da karakteristiktir; ancak en çok Kadirli, Sumbas ağızlarında bulunmaktadır:

aşiretiñ (T7-94), aşiretiniñ (K4-29), bír (K4-23), biriniñ (M13-471), demiş kı (H2-85), ekimini (M2-72), ēsgídèn (K18-850), ēsgísī (K18-660), hēpisi (S1-52), şindík (D2-54), Tışārī (B10-121), yānı (D2-54), yaz ğíb'ölür (K18-636).

2.1.1.6.2.8. i > u Değişmesi

ile+n edatıyla i- fiilindeki i, benzeşme tesiriyle u ünlüsüne dönüşür: otunan (M2-133), lōyunan (M3-35), ununan (M7-29), bununan (D2-134), zōrunan "zor ilen" (D4-69), doḡdurunan (S9-59), moturunan (S9-199).

2.1.1.6.2.9. i > ú Değişmesi

ile+n edatıyla i- fiilindeki i, benzeşme tesiriyle ú ünlüsüne dönüşür:

çoćú'nan (B10-6), çolú'nan (H1-60), õḡúzúnen (S4-10)/ (D9-84), õnú'nen "onun ile" (B6-123), tābúyü "tabi" (B11-51).

2.1.1.6.2.10. i > ĩ Değişmesi

albisdana (T7-8), baḡıyo ḡı (M1-16), Ḳı (B10-61).

2.1.1.6.2.11. o > ú Değişmesi

kēmún "kimyon" (D7-38).

2.1.1.6.2.12. ö > ó Değişmesi

ö > ó yarı kalınlaşması, karakteristiktir. Bu değişme d, g, ḡ, ḳ, ṇ ünsüzlerinin yanında ortaya çıkmakla birlikte ön seste de görülür: En çok Toprakkale Yörük ağızlarında ve Sumbas ağızlarında görülmektedir:

ḡórpesī (M8-1902), ḳóyluler (T1-219), ḡólgēye (T1-221), dōḡme "dövme" (M17-93), dóḡmeli dā'l "dövmeli değil" (D4-677), góḳsún "Göksun" (D10-16), ḡormış (T1-75), ḡöre (T1-168), ḳómbe (D16-8), ḳóḳúmüzún (K17-2), ḳópúrürdü (K17-141), ḳótú (K18-887), kóyúnā "köyüne" (K27-13), ḳóḳúmúzdè (S10-357), ḳór "kör" (T1-107), ḳóse (T1-144), ḳópē' (T1-210), óñüyor (M8-445), óyle (M22-98), ḡāradanız'ótā (H1-84) šó'lā (S9-143).

2.1.1.6.2.13. ö > o Değişmesi

şıforā (D4-321).

2.1.1.2.14. ü > ú Değişmesi

Ünlü benzeşmesi veya yarı kalınlaşmanın tesiriyle ü, ú sesine dönüşür. OİA'da en çok Kadirli, Toprakkale Yörük ağızlarında ş, ṇ, t, d, l, z, r, ḳ, y ünsüzlerinin yanındaki u ünlüsünün yarı kalınlaşarak ú ünlüsüne dönüşmesi karakteristiktir:

dō'şúyōlār (B3-9), dúşmanı (M8-68), düldülün (D1-10), gördünüz (M8-97), ġúzún (T1-241), gülün (K1-12), sōķúyór (S2-58), túrkłérin (K2-5), tūrķúsú (K2-21), yüzunuñ (H1-83).

2.1.1.6.2.15. ü > o Değişmesi

ġoyā (D4-56), tonēli (H5-14).

2.1.1.6.2.16. ü > u Değişmesi

OİA'da sadece Merkez ve Sumbas ilçesinde şu örnekler bulundu:

ġun (S10-475), usulu (M13-472).

2.1.1.6.3. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması

Benzeşme veya dudak ünlüleri sebebiyle yuvarlaklaşma olmaktadır.

2.1.1.6.3.1. a > o Değişmesi

OİA'da sadece Düziçi ağızlarında şu örnek bulundu:

ġrōmoFōn (D17-9).

2.1.1.6.3.2. a > â Değişmesi

OİA'da sadece Merkez ağızlarında şu örnekler bulundu:

abāw (M18-72), diy'ādam (M13-27), ebāv (M18-49).

2.1.1.6.3.3. a > u Değişmesi

Bu değişme, Merkez ve Düziçi ağızlarında karakteristiktir. Genellikle dudak uyumu sırasında STT'ye göre söz konusu bölgelerde düz-geniş ünlülerin yerine dar-yuvarlak ünlülerin tercih edilmesiyle ortaya çıkan yuvarlaklaşmadır:

bulmuya (M8-2048), buruya (M8-1372), ġurullārdı "kurarlardı" (S14-6), ġuş ġuyarrımış (D4-130), ġomburduyarak (M8-2929), okumuya (M8-2623), oruya (M8-2721), oynuyacā'ñ (M8-607), suluyacā'ñız (M8-2119), suluyak (M8-2155), şuruya (K9-348), uluyamaz (D4-291), zorluyamıyom (M13-495).

2.1.1.6.3.4. a > ú Değişmesi

dúymúyō (B7-4), ğōmúyōr "koy-ma-yor" (B7-85), ğōnuşmúyē (B5-14), ōlmúyōd'ışdē (B9-29).

2.1.1.6.3.5. a > o Değişmesi

OİA'da alıntı kelimelerde bulunmaktadır:

ğaporo "(< İt. caparra) kaparo" (M8-2044), şobā "(< Far. şaba) şaba" (M2-119).

2.1.1.6.3.6. a > i Değişmesi

Merkez, Düziçi, Kadirli, Sumbas ağızlarında bulunmaktadır.

burıya (D13-29), dutmıyanan (K9-245), ğonuşmıyā durur (S10-350), ğurban_ōliým (S10-6), ħurıya (M22-88), solumıya (D4-702).

2.1.1.6.3.7. e > i Değişmesi

höşiyin (M23-156).

2.1.1.6.3.8. e > ö Değişmesi

OİA'da çok yaygın değildir. Merkez ağızlarında örneği bulunmaktadır: cöbünden (M16-16), mōrkēbinēn (B10-26), töbe "tevbe" (K9-194), zöhre (K9-321).

2.1.1.6.3.9. e > ö Değişmesi

OİA'da çok yaygın değildir. Toprakkale yörük ağızlarında örneği bulunmaktadır: öFölerik "üfeleriz" (T4-148).

2.1.1.6.3.10. i > ö Değişmesi

bēllyēmō'm " (< mi < me OİA'da)" (S9-93).

2.1.1.6.3.11. ı > u Değişmesi

Tek örneği Toprakkale ağızlarında bulunmuştur: furunda (T4-177).

2.1.1.6.3.12. ı > ú Değişmesi

Tek örneği Düziçi ağızlarında bulunmuştur: ā'cún_ūcunā (D2-157).

2.1.1.6.3.13. e > ü Değişmesi

Dudak uyumunda dar-yuvarlak ünlülerin tercih edilişine dayalı değişmedir: görüncü (M8-471), ötü'yann'öte (M8-982), ötü'yanna (M8-561).

2.1.1.6.3.14. e > ú Değişmesi

OİA'da en çok Bahçe ağızlarında bulunmuştur:

ğõ'rmúyo "gör-me-yor" (M8-448), düşücún "düşeceksin" (B7-99), binēmúyõm (B7-64).

2.1.1.6.3.15. e > ê Değişmesi

Dudak uyumu veya dudak ünsüzleri tesiriyle e > ê değişimi meydana gelir:

dēnūyo (M6-75), dēvlet (M28-4), gālēdēm (K18-551), gālēdēm būr (K18-551), selāmunalēykūm "selamun aleykūm" (M8-25), sēn'öch "sen hiç" (T4-173).

2.1.1.6.3.16. ı > ĩ Değişmesi

âtıyörum (D8-102), pilāvını (H3-37), sāvıp (D3-8), sīvāk (K18-606), yarsıFat (D3-125).

2.1.1.6.3.17. i > u Değişmesi

Merkez ağızlarının karakteristiğidir: n'öldumusa "ne oldum ise" (M8-2066), pontulusa "pantolon ise" (M13-590), yōğusa "yok ise" (M13-574).

2.1.1.6.3.18. i > ĩ Değişmesi

OİA'da karakteristiktir, en çok Merkez ağızlarında görülen bir ses olayıdır:

bılıyóm (M4-89), bır (M4-27), çekıyór (K5-16), devlık'ün (M7-32), erildi (M13-125), ewının (M29-179), içün (M2-212), kı (M4-15), lımōn (K2-11), mısāfirler (M13-513), pólisimīz (D13-44), sèkız yüz (D20-23), senin üçü (M18-51), sütc'ımam (M5-56), türkiyeyi (M2-223), yāni kū (D9-57).

2.1.1.6.3.19. i > ü Değişmesi

OİA'da yaygın bir değişmedir:

büber (M2-58), būsüm "bizim" (K3-7), dōnümüsē (S9-295), emmüs'ōğlu (H7-144), gōrdümüse (K19-95), münübüs (S9-87), müsāfūrlā (B2-51), müsāFūr (B6-48), öldürmüssük (B10-54).

2.1.1.6.4. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi

2.1.1.6.4. 1. o > a Değişmesi

patās "patoz" (B1-129).

2.1.1.6.4.2. o > ā Değişmesi

OİA'nın karakteristiğidir. En çok Merkez ve Kadirli ağızlarında bulunmaktadır: amāw "abo" (M29-64), āndan "ondan" (M23-73), āva "ava" (H7-260), bāhır (K18-4), başdonnār (D14-2), çuKurāva (M30-25), dāşāluḡdān (B3-56), diyā (M23-58), düşüyā (M23-58), ēsābālunā (K18-203), ḡāvūm "kavim" (B3-22), ḡāwc'ō'lu (B4-77), geziyāṅ (M23-12), hē tez' _ ālur (M22-110), isdiyāsaṅ (M23-85), saçıyā (M23-335), tēlīfān (B7-68), teliFānım (M19-26), tomātōs (D23-76), topākdāş (K18-399), vārır (K18-823).

2.1.1.6.4.3. o > ı Değişmesi

āçıyıṅ (D7-60), bā'rışıyırđī (B10-18), bōlüyıṅ (D7-60), dēliyır (S2-47), ḡıpıkdırıyır (S3-318), suy' _atılıyır (M25-35).

2.1.1.6.4.4. o > i Değişmesi

gēlīyır (B10-48).

2.1.1.6.4.5. o > ĩ Değişmesi

Sumbas'ta karakteristiktir:

ḡāynādıyık (S11-33), geliyır (M23-172), ḡumuyık (S11-47), veriyı diyi (M25-107), yıḡılıyı (M23-198), yiyık (S11-33).

2.1.1.6.4.6. u > ĩ Değişmesi

En çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır:

ātīyōrum (D2-108), biçā' (B10-52), çābīk (K18-606), çaviş (M23-240), fīkār' olān (B6-141), ilām feridīn (M25-74), ilan "ulan" (M8-49), mēzīnu (M26-207), mīrāt (M24-13), mīsdāFa (M10-3), samīr "samur" (M5-45), savişdırıllardı (K19-234), vāpīrā (B12-5), yāvrim (D2-20), yivā "yu ha, ünlem" (D13-84).

2.1.1.6.4.7. u > ĩ Değişmesi

ıçún "uçun > için" (M2-212).

2.1.1.6.4.8. o > ĩ Değişmesi

geTiyi (M8-1010), gorkalıyı (M8-2063), Tiyir (M8-984).

2.1.1.6.4.9. ü > ĩ Değişmesi

mīsāfirler (M8-503), zılūf (M13-612), zülFī (M10-5).

2.1.1.6.4.10. o > í Değişmesi

tēlevizyínē (S3-6).

2.1.1.6.4.11. o > u Değişmesi

horuzlar "horoz" (M13-67).

2.1.1.6.4.12. ö > e Değişmesi

çezdiler (M8-91).

2.1.1.6.4.13. ö > ẽ Değişmesi

bēlūşdūgüm (M23-305), bēyle "böyle" (K6-22).

2.1.1.6.4.14. u > a Değişmesi

sōrup murarķanna (< sorup morurkan) (K9-152), toķandırıyór (M8-65).

2.1.1.6.4.15. u > ı Değişmesi

bıyda (M23-139), bıyıl (D4-507), çamır (M14-50), çıbık (T1-86), davıllar (M2-120), hamır (M2-214), pambıkdan (M2-208).

2.1.1.6.4.16. u > i Değişmesi

u > ı ünlü benzeşmesinin yarım kaldığı safhada ortaya çıkar:
fasilyelî "fasulye" (M2-59).

2.1.1.5.5. Geniş Ünlülerin Darlaşması

Ağız bölgesinde yaygın olarak kelime içi ve sonunda geniş ünlülerin daraldığı görülmektedir:

2.1.1.6.5.1 a > â Değişmesi

Ağız bölgesinde görülen karakteristik bir değişmedir. Kelime içinde vurgusuzluk sebebiyle veya y, c gibi ünsüzlerin tesiriyle ortaya çıkan daralma, özellikle birinci ve ikinci bölgede ön, iç ve son seslerde görülmektedir, en çok Merkez, Düziçi, Sumbas ilçelerinde bulunmaktadır:

âhâ (S9-298), âman yavırım (M8-1901), ândân (D7-62), bornövâdâ (S5-8), çalışıyâ (M10-5), dayânamaz (D4-474), māsırâFıñı (H1-7), olmâyan (M22-137), palâzın' (M23-37), târafı (M13-343), tâtâr (M8-1955), vâllâ' (K1-16), vâ (D9-37), vay ânân' âvrâdını (M8-1188).

2.1.1.6.5.2. a > ı Değişmesi

OİA'da karakteristiktir ancak en çok Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır, c, ç, d, s, y, z ünsüzlerinin etkisiyle meydana gelmektedir:

adanıya (T7-80), âfallıyo (K9-272), âğlıyör (B3-77), annıyamıyom (T4-181), arıyolarımış (H2-107), başlıyo (M23-174), bakmıya (M29-70), bāyramlışırdık (S1-23), buriya (T7-9), cālāmıya (T1-111), coş olmiya (T1-110), çalışıcım (H2-38), çalışmıya (H2-85), fukarıya (T1-194), kaçamıyam (T7-40), kaçırıyım (M8-2795), galdırıyım (B4-49), galmayıncıya gadar (T4-33), gālīmāz (D2-3), gārāğışlıdāñ (H3-7), garşılıyo (D3-124), gilmıyō (M29-142), hatırlıyamıyorum (M1-48), ılāfırāñgā (K8-622), obıya (M25-121), odiya (D4-25), orıya (T4-93), satmıya (T1-102), tarlıya (H2-41)/ (K6-3), yā'lıyo (B2-34), yāylıyā (S3-311), yihılıcı "yıkılacak" (M2-71), yoklıyak (M8-121).

2.1.1.6.5.3. a > i Değişmesi

n' ānndiyim (M2-7), buýdiya (K27-103).

2.1.1.6.5.4. a > í Değişmesi

OİA'da karakteristiktir, en çok Merkez, Düziçi ağızlarında bulunmaktadır: ağlamıya (D4-73), alıyan'annat (M3-45), arabıya (T7-60), babıyañ (M8-1839), burıya (M9-27)/ (S11-7), hãlıya (D4-288), olmiyacāk (H6-26), oriya (K9-51), paşıya (M5-35), takdıyanañ (M8-740), tokanmiyacāñız (M8-2132), yapamıyacā'K arkadaş (K9-71), yăriyañ (K6-46), yãýliya (D4-739).

2.1.1.6.5.5. a > u Değişmesi

OİA'nın karakteristiğidir, en çok Merkez ağızlarında, Bahçe ve Düziçi ağızlarında bulunan bir ses olayıdır:

buruya (M8-1372), dönüc'oluncu (M8-922), duruncu (M8-1657), ezen okumuya (M8-2623), görkmuyon (M8-333), goruluyo (B6-82), görünmez oluncu (M8-534), hãrb oluncu (M16-6), hopluyo (M8-96), oluncu (B1-16), oruya (M13-538), oturmuya (M13-35), şuruya (M8-1715), uc'ucuna uluyamaz (D4-291), vuruncu (M8-66), zorluyamıyom (M13-495).

2.1.1.6.5.6. a > i Değişmesi

OİA'da yaygın değildir, olumsuzluk ekinde, mastar ekinde, yön ekinde görülmektedir, birkaç örneği şunlardır:

burıya (D13-29), dutmıyanañ (K9-245), gonusmıyā (S10-350), gurban olıyım (S10-6), huriya (M22-88), solumıya (D4-702).

2.1.1.6.5.7. e > è Değişmesi

Ağız bölgesinde karakteristik olarak bu değişimi görmek mümkündür²⁹. Bazı alıntı kelimelerde de e > è değişmesine rastlanır:

ba's etmeñ (M9-90), bëlde (K15-1), bësh (M2-221), bësher bësher (D4-601), çetē "çete" (S10-440), dēvēler (T1-74), gēceleri (M2-114), geyer (T1-32), hēc (S10-451), mēsēlā (S10-341), mēyit (T1-51), pēynir (T4-141), şēn (B2-1), şey (D4-570), tēz (T5-6), vërem (M8-1619), yi'ā'nē "yeğeni" (S10-466).

²⁹ Türkçenin tarihî dönemlerinde kapalı e olarak ifade edilen è ünlüsü bugünkü STT'de e veya i ünlüsüne dönüşürken OİA'da söz konusu ünlünün korunduğu örneklerle rastlanmaktadır. Yukarıdaki bëlde, bësh, èt-, çetē, hēc, şēn, tēz, gēce gibi kelimeler bunlardan birkaçıdır.

2.1.1.6.5.8. e > i / ı Değişmesi

Ağız bölgesinde ilk heceyle iç ve son seste görülen bir değişmedir. "e/ è/ i" konusunda, Hasanbeyli, Sumbas, Toprakkale'nin Yörük ağızları "è" tarafında; Merkez ağızlarıyla Hasanbeyli ve Bahçe ağızları "i" tarafındadır. "c, l, n, ş, t, y" inceltici ünsüzleri yanındaki e > i değişmesi olmaktadır. OİA'da bu değişim karakteristiktir:

bekliyō (M8-1315), bilicik (D1-30), biliyim (K27-81), bininci (B13-16), çekici "çekecek" (K18-902), dā'niyō (B10-10), dīyniyo (M8-1378), ġāliye (D1-49), ge'giciK (M2-21), imeciden (M2-108), öti_yannār'nī (B4-21), şiyē (K29-17), toprakğalıya (T7-59), yi'ēnim (K30-39).

2.1.1.6.5.9. e > ö Değişmesi

öFölerik (T4-148)

2.1.1.6.5.10. e > ü Değişmesi

ğarabōcūk (K17-147), gōçūcūm (T3-67), hōsüyünü (M15-43), ölücūk (H6-114), ölüncūk "ölünce" (B11-29).

2.1.1.6.5.11. o > ö Değişmesi

OİA'da bütün ağızlarda bulunmaktadır:

böyamiş (D3-114), gözanıñ (T7-79), gōmūş (B7-107), göyacāk (T4-31), göyyolār (K19-125), öña (M3-458), salōna (T4-39), yākıyōk (S7-10), yōk (T3-103).

2.1.1.6.5.12. o > ı Değişmesi

fotıraf (M2-96).

2.1.1.6.5.13. o > ö Değişmesi (Birleşik Kelimelerde)

OİA'da bol bulunur ve y etkisiyle o ünlüsünün incilmesi sonucu oluşur: çukurōvadā (T1-233), çukurō'āyā (M11-24), serinōvā (M16-8).

2.1.1.6.5.14. o > u Değişmesi

OİA'da y, n, ç, g, v etkisiyle oluşur:

buynuzu (T1-172), çēwıriyum (D2-143), dokdura (M9-75), foturafcı (M9-46), ġōyuy "ğoy'yoñ > koyuyorsun" (T6-17), ġuvaladı (M8-32), ġuy'olur (M2-36), ġuyuy

(M23-18), oturaFı (K9-136), motursiklet (K8-12), suvan (M2-110), suvanını (M13-554), uvadā (D21-14), yuņurup (K8-75).

2.1.1.6.5.15. u > ı Değişmesi

ılanlan (M13-266), mısdaFa (M10-3), mırāt (M24-13).

2.1.1.6.5.16 u > ı Değişmesi

saviş "savuş" (M8-1151).

2.1.1.6.5.17. o > ı Değişmesi

durdurıyú (M25-53), ıķúyúr (S3-111).

2.1.1.6.5.18. ı > ü Değişmesi

Daha çok ilk hecede gırılır:

dúvaller (M13-512), gürmüş (M3-183), güvel (K29-6).

2.1.1.6.5.19. ı > ı Değişmesi

dövecek (M2-201), göv alilín (M4-58), köye (M8-500), nırd' ıöldüyse (M25-64), ı'le (M17-118), söveni (M26-183), tö ıörüye (M7-57).

2.1.1.6.6. Dar Ünlülerin Genişlemesi

OİA'da dar ünlülerin genişlemesi, geniş ünlülerin daralmasına göre daha az gırılmektedir, en çok Merkez, Hasanbeyli ağızlarında bulunmaktadır.

2.1.1.6.6.1. ı / i > a Değişmesi

aħardiyasa (M13-531), saħar (M18-21), zaħar (K9-433)

2.1.1.6.6.2. ı > ı Değişmesi

OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır:

allahān ımriyenen (H7-96), allahān gününe (M25-103), āllāhān vergisi (M27-10), başgasına "başkasını" (D4-498), satān ālıyıduĶ (M26-168).

2.1.1.6.6.3. i > e Değişmesi

helmi "hilmi" (S6-91), merescilere "mirasçılar" (M25-130), verenè bahçada "virane bahçede" (D4-381).

2.1.1.6.6.4 i > è Değişmesi

Türkçe kelimelerde ve bazı alıntı kelimelerde bulunmaktadır³⁰.

bē're (M8-460), dēllēr (H3-82), dē'ncē (H4-8), dēyēk "deyik" (M18-128), ē'ce (M2-205), ēlēllēr (M26-145), ēyē (M18-62), ēyi (D19-31), hēç (M7-7), yēyo "yiyor" (M18-9).

2.1.1.6.6.5. u > a Değişmesi

laf toķandırıyór (M8-65), sōrup murarķanna (< ağ. sorup morurķan) (K9-152), toķanırsañ (H2-84).

2.1.1.6.6.6. u > o Değişmesi

buğēç "boğaç" (M8-1906), dutuşō'r "tutuşuyor" (M8-2342), ĥorıya "şuraya" (M17-80), moħdeşlī'n (K9-446), osandım (M29-2), şorda "şurda" (M8-96), şoriyē "şuraya" (M3-3), yoħārda "yukarda" (D1-11), yū'ruyón (M7-11).

2.1.1.6.6.7. u > ö Değişmesi

mōhdeç (M26-199).

2.1.1.6.6.8. u > ó Değişmesi

ra_öfbeyli "Raufbeyli" (M6-14).

2.1.1.6.6.9. u > ó Değişmesi

bó_ú'n "bugün" (M8-621), şórdèn "kurdan" (H7-543), şórıye "şuraya" (S3-209), yóķārı (B4-64).

2.1.1.6.6.10. u > ò Değişmesi

ōlēn "ulan" (D4-2).

³⁰ Eski Türkçede kapalı è biçiminde yazılan OİA'daki bazı Türkçe kelimeler aynı şeklini korumaktadır bu kelimelerin e > i değişmesi olarak verilmiş sebebi STT'den farklı olmasıdır.

2.1.1.6.6.11. ü > ó Değişmesi

gózel "güzel" (M8-893).

2.1.1.6.6.12. ü > ö Değişmesi

böyük (M2-180), gözel (M26-223), hökümet (T7-59), möhlet (M8-622), ö 'önde "o gün de" (M8-2419).

2.1.1.6.6.13. ü > ö Değişmesi

böyük (S4-25), göverçin (T4-111), gövət "güvent" (H7-173), gözēlim (D14-36).

2.1.1.7. Ünlü Düşmesi

Genellikle vurgusuz olan orta hecedeki dar ünlülerin düşmesi sonucu, ünlüyle biten bir kelimedenden sonra ünlüyle başlayan bir kelime gelirse; bazen birinci sözcüğün son ünlüsü bazen de ikinci sözcüğün ilk ünlüsü düşer. OİA'da bazen düşen ünsüzle birlikte ünlü de düşer. OİA'da görülen ünlü düşmeleri genellikle şu durumlarda ortaya çıkar:

2.1.1.7.1. Ön Seste Ünlü Düşmesi

bir 'ruplā' "bir uruplağa" (H1-68), çöcuḡdum 'fāḡ (H7-222), ne dersān 'ōlacāḡ (< ne dersen o olacak) (M8-1887), diyo 'şde (M8-696), 'ē yā (D19-48), ēwīnīn 'çinē (B18-12/13), ēwīnīn 'çinē (B8-13), 'Fā'raḡ (T7-61), ḡar' b'berini (M2-111), geçiriyó' 'mü nē' 'mi (K9-265), hel' allā' 'smarladíḡ (K9-133), kēpmēm̄mēs' 'çīn (H7-230), 'lan (M8-447), 'mān "aman" (H1-53)/ (H1-53), 'manīn (M8-1058), mil 'zērnē "mil üzerine" (B1-69), 'ndān sōḡrā (K2-26), 'ndān kēri (D7-47), nerē 'decāḡ (M8-718), ni 'dicīn (M13-130), 'niynan (H7-266), oldū 'çin (D12-10), rızās' 'çún (M8-14-38), 'şāmdān (K14-35), 'şdē (D7-39), 'şdē (D7-80), turp 'sPāna' yāḡın (S2-54), yōḡ 'ndi (M22-76).

2.1.1.7.2. Orta Hecede Ünlü Düşmesi

boy'ye "boyayı" (M8-553), ēy'ce (M8-692), ḡar'nīn (M5-855), gel'nīn (M8-1354), gel'nimiz (M8-686), ḡullan'lır. (M2-174), ḡuy'ya (M8-739), ḡap'sāne (M5-12), her'al (M8-241), ilk or'raḡ (M2-66), maḡ'yetine (M5-22), ni'se (M1-47), palal'lār (M6-

45), sol'na (M8-1105), 'şdē (D7-39), telev'zyonda (M5-64), uy'yo (M8-293), yan'na (M8-592), yar'lır (M2-136), yer'ne (M2-210), yol'nu (M6-59).

2.1.1.7.3. Son Hecede Ünlü Düşmesi

adların' (M6-76), aşın'_ekmā'n' yedim (M8-206), birbirin' (M2-254), can'n'_assın (M8-202), cümā'_n' (T5-23), daḥ'_artıyo (M8-685), dō'dū'n', ḡaṣī' (M2-10), duz'_ekmā' var (M8-204), fısdık gim' (M2-75), gen'_ērī (M8-811), görücü'_sūl'_öldü (K3-8), ḥāb'_ōzü (M8-425), hel'_allā'_smarladık (K9-133), k'_ēPīZiniḡ işi (D23-30), n'_āPīyōr (K5-20), ort'okuldan (M2-41), öḡ'_arkası (M2-12), paṇç'_altın (M8-1201), şurasın' (M2-75), yi'm'_daḡ'K'_ādar (B10-2).

2.1.1.8. Ünlü Türemesi

Ses özelliklerinden kaynaklanan veya seslerin birbirleri ile birleşme şartlarına göre çeşitli nedenlerle kelimenin ön, iç ve sonuna ünlü getirilmesi olayına ünlü türemesi denir³¹. OİA'da ünlü türemeleri ön seste, iç seste ve son seste olmak üzere üç türdür:

2.1.1.8.1. Ön Seste Ünlü Türemesi

Genellikle r ve l ünsüzleriyle başlayan alıntı kelimelerin ön sesinde ünlü türemesi meydana gelir:

ı- Türemesi: ılē'k "layık" (M21-39), ırādō' (M3-3), ıraḥan (M17-14), ıraḥat (M13-530)/ (M8-731), ıraḥma ḥatın (T7-122), ıraḥmatlık (T7-1), ıraḥmēt (M8-250), ıras geldi (K9-458), ıray (M25-75).

i- Türemesi: iliyēk (K9-251), irecep (H7-366), ireḡk (T7-76), iresmi (M8-863), ireyisi (M5-68), irezil (M8-492).

o- Türemesi: oruçḡaz'd'_ossa "ruze" (M22-144).

u- Türemesi: urumdān (M13-111), uruḡlārı (S10-160).

ü- Türemesi: ürüsdenner (D13-23), ürüsün "rüsüm, ādet, gelenek" (S8-63), ürüTbesi (M8-2595), ürüzḡarınan (M3-41), ür'yāmda (H7-536).

³¹ Kokmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s. 229.

2.1.1.8.2. İç Seste Ünlü Türemesi

OİA'da iç seste ünlü türemesi kelime içinde iki ünsüz arasında gerçekleşir, Bu türeme genellikle r ve l ünsüzlerinin yanında gerçekleşir. Türkçede kelime başında çift ünsüzün bulunmaması, kelime içinde ya da sonunda yan yana gelemeyen bazı ünsüzlerin olması sebebiyle iç seste dar ünlüler türer. Yabancı kelimelerde çift ünsüzler arasına dar bir ünlü türeyerek girer:

-a- Türemesi: alaman (M29-156).

-e- Türemesi: şehirini (M8-155).

-ı- Türemesi: abıla (M17-124), ğamıyona (M26-98), ğatırannan (M22-98), ğıram (T1-138), ğiredi (M29-91), ğırōmoFōn (D17-9), masıraFı (K9-454), santıralın (M29-187), tēlgıraf (M6-85), tıraktōrū (D19-57).

-i- Türemesi: pıroplem (M9-76).

-i- Türemesi: etiraFā (D13-12), isdesiyonu (M26-267), pirīm (D2-67), pırikētīnēn (K18-612), pırkēt (k19-284), pırojeKdor (M13-381).

-o- Türemesi: borānşıT (H7-446), porosūt "prostat" (M10-36).

-u- Türemesi: ğamuyonculuk (M2-226), ğudureti (B9-41), soğura (K30-21).

-ü- Türemesi: ğümülemi (M8-2388), sūsülēmiş (H6-89), şükür (M18-105).

2.1.1.8.3. Son Seste Ünlü Türemesi

Kelime sonunda -ken ve -mAdAn zarf-fiillleriyle +DAn bulunma hâli ekinden sonra ünlü türemesi görülür. Bazı kelime tabanlarında da bu türemeye rastlanır:

-a Türemesi: ācıkana "açken" (K21-20), ğadara "kadar" (K9-6), yaşarkanna "yaşarken" (T7-30), yū'ru'kanna "yoğururken" (M15-41).

-e Türemesi: bir kenne "bir kere" (M16-41), düşmedene "düşmeden" (M19-273), ekmeK ederkenne "ekmek ederken" (M15), gederkene "derken" (T7-13).

-i Türemesi: hemi pullū'nan süreller hemi saban'nan "hem...hem" (M3-26).

2.1.1.9. Eskiçil Şekillerin Saklandığı Örnekler

OİA'da ünlülerle ilgili eskiçil şekillerin korunduğu örnekler şunlardır:

a- yíykádım "yıkardım" (M5-72).

e- ēyi "iyi" (H7-416), gēçep "geçen" (M2-5).

ı- haŋğı (M2-31) hanı (M2-230), yalıŋız (M8-67).

i- dird'ēFēñđım (H7-254), virirdi (K19-21), yimekler (S10-147).

o- dokuzan (M3-8), yoku (M4-23).

ö- ataş aldı yürüdü "yürüdü, büyüdü, kapladı" (M18-30), yürüyemezler (M2-231), güzel (M8-1021).

u- puşar (T4-18).

2.1.1.10. Ünlülerde Yer Değiştirme

Göçüşmeyi (metathesis) düzensiz ses olayları arasında gösterebiliriz. Dillerin doğal yapılarındaki gelişmelerinden daha farklı bir özelliğe sahiptir. Bu değişmelerde diğer ses olaylarında gördüğümüz yer ve zamana bağlı düzenli kuralları bulamayız. Bu değişme diğer ses olayları kadar yaygın değildir. Göçüşme bir kelimeye iki ses biriminin yer değiştirmesidir. Nöbetleşme de öğelerin sırasındaki değişiklik olarak da tanımlanan göçüşme, Türkçede "ç, s, d, t, z, ş, v, f, n, y" gibi diş ve dudak özellikli r, l akıcı ünsüzleri taşıyan kelimelerde bulunabilmektedir. Yer değiştirme olayı dillerin yapı özelliklerinin dışında, onların ses yapılarından çok "r, l, ç, s, d, t, z, ş, v, f, n, y" vb. seslerin özelliklerinden kaynaklanmakta ve diğer ses olaylarından daha mekanik olan bir değişmedir³².

OİA'da y ünsüzünün önünde bulunan geniş düz ünlüyle, y ünsüzünün arkasında bulunan dar ünlüler genellikle göçüşür. Yörük ağızlarında ise OİA'nın diğer ağızlarına göre daha az görülür.

1. OİA'da geniş düz ünlüyle biten isimlerin sonuna gelen belirtme hâli eki +I bağlayıcı ünsüzden önce gelen geniş ünlüyle yerlerini değiştirir: çamparıya "(< çampara + y +ı)" (M2-171), daniye "(< dana + y +ı)" (K7-12), desdiye "(< deste + y +ı)" (M3-31), gāsiya "(< gāsa + y +ı)" (B10-116), helkiye "(< helke + y +ı)" (M3-46), kō'Tiye "(< köfte + y +ı)" (D23-47).

2. OİA'da + lAyIn isimden isim yapma ekinde e ve i ünlüleri göçüşmeye uğrayabilir: sabahliyen (M13-57).

3. OİA'da fiillerin sonuna gelen bazı seslenme bildiren yapılar ile i- fiili arasına bağlayıcı ünsüz girer. Bu durumda bağlayıcı ünsüzün yanındaki iki ünsüz yer değiştirir: çār'saniyedi "çağır-sa-n (a) (y) i- di" (M13-260).

³² Karaağaç, *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, s. 437.

4. OİA'da kelime tabanlarında da ünlü göçüşmesi olmaktadır: ases "esas" (H7-146), büyük (D7-57), eşgidirik "ekşitiriz" (T4-136), ismiyēlīn (S10-7), iyece " > eyice" (M22-74).

5. OİA'da geniş düz ünlüyle biten isimlere gelen i- yardımcı fiilinin birleşik zamanları oluşurken gelen y yardımcı ünsüzü araya girer. i- fiilinin birleşik zamanları olan görülen geçmiş zaman +(y)IdI/+(y)UdU, öğrenilen geçmiş zaman +(y)ImIş/+(y)UmUş, şart birleşik zamanlarının +(y)IsA/+(y)UsA kalıbını oluşturur. Sonu geniş ünlü ile biten isme gelen bu kalıptaki dar ünlüler yer değiştirir:

aħardiyasa "< aħar+da+y ise)" (M13-531), õ'liyedi "< öyle+y i- di)" (S10-141), nerdiyese "< nere+de+y ise)" (M8-2700), sudiyasa "< su+da+y ise)" (M8-2675), üçiyese "< üçe+y i-se)" (M13-466).

6. OİA'da ilgi durum eki iyelik ekinden sonra gelirse ve bu yapı geniş düz ünlü ile biten bir isme eklenirse göçüşme meydana gelir. "şey, ney" kelimelerinde de göçüşme meydana gelmektedir:

babıyañ "< baba+ñ+iñ)" (M8-194), ġáynaniyeñ "< kaynana+ñ+iñ)" (M25-66), niyen "< ne+ (y) iñ)" (M25-67), şıyeñ "< şey+iñ)" (D4-361).

7. OİA'da Şart kipinin hikâyesinde -sA ile i- yardımcı fiili arasındaki y bağlayıcı ünsüzünün etkisi ile yer değiştirir:

olsıyadı "< ol- sa- y -ıdı)" (K9-355), olmasiyedi "< olma- sa- y -ıdı)" (M29-44).

8. OİA'da tezlilik birleşik fiilinde geniş ünlü ile biten fiile i- fiiliyle birlikte zarf-fiil eklenirken göçüşme olayı olmaktadır:

boyalıyaveriyolar "< boyala- y ı- ver-i-yor-lar)" (M8-561), sıçııyaverinci "< sıçıra- y ı- ver-ince)" (M8-474), sulıyavermişler "< sula- y ı- ver-miş-ler)" (M13-41), üfēliyeverrimiş "< üfele- y i- ver-ir-i-miş)" (M26-122), yelleniverişin "< yellen- i- ver-işin)" (M23-146).

9. OİA'da geçmiş zaman yapılarından olan -(y)IK/-(y)UK geniş düz ünlüyle biten fiillere geldiğinde ekin dar ünlüsüyle sonuna geldiği fiilin geniş ünlüsü yer değiştirir:

altındiyek "altındayız" (M26-267), dipniyek "dinleyelim" (M8-172), ġumiyekler "koymamışlar" (S3-171),

10. OİA'da Ek-fiilin geniş zamanının birinci tekil kişisi "+(y)Im/+(y)Um" birinci çokluk kişisi "+(y)IK/ +(y)UK" isimlere gelen bulunma hâlinde sonra geldiğinde bu yapıdaki dar ünlüyle, bulunma hâli ekindeki geniş ünlü yer değiştirir:

altındiyek "alt+ı+ (n) +da (y) +ık" (M26-267), dışındıyamış "dış+ı (n)+da (y) +mı" (M8-2105), gözündiyemiş "göz+ü (n)+de (y) +mı" (K9-31), yaşındiyemiş "yaş+ı (n) +da (y) +mı" (M23-160).

11. OİA'da i- yardımcı fiilin zarf-fiil şekli "-IKAn" bulunma hâli eki almış isimlerden sonra geldiğinde bağlayıcı ünsüz y'den sonra gelen dar ünlü ile bulunma hâli ekinin sonundaki geniş ünlü yer değiştirir:

evindiyeken "ev+i (n) +de (y) (e) +ken" (K9-253), hâliendiyeken "hâl+i (n) +de (y) +ken" (M13-255), yandıyağan "yan+ı (n) +da (i) +ken" (M8-2813).

12. OİA'da ile edatının ekleşmiş şekliyle geniş ünlüyle biten isimlere geldiğinde ismin sonundaki geniş ünlüyle ile edatının l'sı yer değiştirir:

yumurtıyanan "yumurta+ (y) inan" (M22-98), çiftiyenen "çifde+ (y) nen" (M12-45), ângarıyanan "Ankara+ (y) inan" (M3-6), keçiyenen evindiyeken "keçe+ (y) inen" (M8-2873).

Yukarıdaki yapı "ne" kelimesine geldiğinde de göçüşme olmaktadır niyenen "ne+ (y) inen" (M13-517).

13. OİA'da geniş düz ünlüyle biten fiillere "-Ip, -Up" zarf-fiil eki geldiğinde y bağlayıcı ünsüzünün yanındaki ünsüzlerde göçüşme meydana gelir:

belliyep "bel-le- (y) -ip" (M23-40), guvalıyap "kov-ala- (y) -ip" (M13-471), söyliyep "söy-le- (y) -ip" (M8-310), temizliyep "temiz-le- (y) -ip" (D4-205).

14. OİA'da geniş düz ünlüyle biten fiillere -(y)IşIn zarf-fiil eki geldiğinde y bağlayıcı ünlü yanındaki ünlülerde göçüşme olur:

başlıyaşın "baş+la- (y) ışın" (M13-48).

15. OİA'da geniş ünlü ile biten "a/e" fiil tabanlarına, bağlayıcı ünsüzden sonra gelen ünlüler ile fiil tabanının sonundaki geniş ünlü arasında yer değiştirme olur:

bā'liyeşine (M23-184).

16. OİA'da ile edatının ekleştiği yapılara -IşIn eki geldiğinde, ile'deki geniş ünlü ile -IşIn yapısının ilk ünlüsü yer değiştirir:

ō'liyeşin "öyleyse" (K8-46).

17. OİA'da geniş ünlü ile biten fiillere -(y)IncA/-(y)UncA, -(y)IncAK/-(y)UncAK, -(y)IncI/-(y)UncU zarf-fiil ekleri gelirken sonuna geldiği fiilin geniş ünlüsüyle ekin dar ünlüsü yer değiştirir:

olmiyence "ol- ma- (y) inca+" (M13-546), şahınıyanca (K9-207), verilmiyence (M9-78), vermiyence "ver-me- (y) ince+" (M13-536),

18. OİA'da + lAyIn isimden isim yapma ekinde e ve i ünlüleri geçüşmeye uğrayabilir:

sabaḥliyen (M13-57).

19. OİA'da fiilerin sonuna gelen bazı seslenme bildiren yapılar ile i- fiili arasına bağlayıcı ünsüz girer. Bu durumda bağlayıcı ünsüzün yanındaki iki ünsüz yer değiştirir:

çā'rsaniyedi "çağır-sa-n (a) (y) i- di" (M13-260).

20. OİA'da kelime tabanlarında da ünlü göçüşmesi olmaktadır:

ases "esas" (H7-146), büyü (D7-57), eşgidirik "ekşitiriz" (T4-136), ismiyēlīn (S10-7), iyece " > eyice" (M22-74).

21. OİA'da geniş zaman eklerinden -(y)ıcı/ -(y)ici /-(y)ucu/ -(y)ücü eki geniş ünlü ile biten fiillere geldiğinde, sonuna geldiği fiilin geniş ünlüsü daralır:

bitiremiyecim "bitiremeyeceğim" (M8-1744), getmiyecip "gitmeyeceksin" (K9-433), hatırlıyamıyacım "hatırlamayacaktır" (M19-268), olamıyacım "olamayacağım" (K9-73), vermiyecip "vermeyeceksin" (K9-355).

2.1.2. ÜNSÜZLER

Ünsüz, ağız kanalında ve diğer ses organlarında bir engelleme, daralma veya kapanmayla ve bir ünlü yardımıyla çıkarılan sestir. Ünsüzler, ses yolundaki boğumlanma noktalarına göre dudak, diş-dişeti, damak ve gırtlak ünsüzleri; boğumlanma sırasında ses yolunun kapanma veya daralma durumuna göre patlayıcı, sızıcı ünsüzler; ses tellerinin ton verip vermemesine göre tonlu ve tonsuz ünsüzler olarak sınıflandırılır. Geniz ünsüzlerinde boğumlanma sırasında geniz yolunun da devreye girdiği ünsüzlerdir. Diğerlerine oranla daha bol ses veren ünsüzler akıcı ünsüzler adını alır³³. OİA'da, STT'deki 21 ünsüzün dışında; ara ünsüz 40, yarı belirsiz ünsüz 26 olmak üzere toplam 87 ünsüz tespit edilmiştir. Bu ünsüzler şunlardır:

³³ Karaağaç, *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, s. 230.

Ara Ünsüzler: b, ć, c, Ç, č, đ, F, G, g, ğ, g̃, ‘g, H, h, h̃, K, k, k̃, K̃, k̃, K̃, l, n, ñ, η, P, ř, S, ś, s̃, Ş, š, T, t̃, w, Y, ý, Z, z, z̃.

Yarı Belirsiz Ünsüzler: b̃, ç, đ̃, f̃, F̃, g̃, ğ̃, g̃̃, h̃, h̃̃, k̃, K̃̃, l̃, m̃, ñ, ñ̃, p̃, r̃, s̃, Ş̃, š̃, t̃̃, T̃̃, ṽ, ỹ, z̃̃.

2.1.2.1. Ara Ünsüzler

2.1.2.1.1. b Ünsüzü

Sürekli, b-v arası sesi veren, sızıcı, ötümlü, dudak ünsüzü. OİA'da sadece üç örneği bulunmaktadır. p ve b ünsüzlerinden değişmiştir:

cöbümdeki (M18-67), bābāmın (H7-62), bābası (T4-102)

2.1.2.1.2. ć Ünsüzü

Kalın ünlülerle beraberken bile ön çıkışlılığını koruyan, süreksiz, ötümlü, dış eti ön damak c ünsüzü. OİA'da Merkez ve Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır:

aħanćık (M23-66), ćam vermesi (M23-180), ćocuk (M23-78), davāriñ ućında (T5-75), ġādın 'oćā (T5-60), savćı (M23-235).

2.1.2.1.3. c Ünsüzü

Süreksiz, ötümlü, dış-eti, ön damak ünsüzü c-j arası sızıcı ünsüz. c ara ünsüzü c > j veya j > c dönüşümlerinin her ikisinde de görülür: OİA'da en çok Kadirli ve Düziçi ağızlarında bulunmaktadır:

āclık (K14-4), cāndarmalara (D1-18), cēndārmalar (B9-51), ćocuklara (K4-27), detercānā (D19-71), geccim (M10-59), mēclisdē āġledin (M19-176), mēcmur (K31-24), n'ēcićin (K18-841), nēclā (K3-1).

2.1.2.1.4. Ç Ünsüzü

ç-c arası ünsüz, süreksiz, yarı ötümlü, dış-eti öndamak ünsüzü. OİA'da bütün ağızlarda bulunmaktadır, en çok Düziçi ağızlarında görülmektedir:

alabaÇ' isminde (M8-329), baħÇā (B1-2), bālıkÇ'iyā (T6-7), bıķÇıs' olūr (M22-109), Çevdetiyeden (M18-1), ÇünK'ādāmda (H7-100), dokudukÇā (M26-315), ē'Çcik (D7-48), ġıSÇā'zım (S10-340), ġüçÇū' (K32-7), hoşÇā ġālın (D2-13),

pārčāladīķÇa (D2-168), sāÇīņ ārasında (S7-24), sınıķÇī (M16-32), túÇcar (M2-84), üç Çēšit (D6-8).

2.1.2.1.5. ç Ünsüzü

Süreksiz, ötümsüz diş-eti ön damak ünsüzü. Kalın ünlülerle beraberken bile ön çıkışlılığını koruyan ç ünsüzü. OİA'da sadece Merkez ağızlarında bulunmaktadır:
asçıKorda (M23-163), çıkmış (M4-1), geç (M4-24), saçıyâ (M23-335).

2.1.2.1.6. d Ünsüzü

Süreksiz, ötümlü diş-eti ünsüzü. Ön damak d ünsüzü, kalın ünlülerle beraberken bile ön çıkışlılığını koruyan d ünsüzü. OİA'da sadece Hasanbeyli ağızlarında bulunmaktadır:

dāhā (H7-286), getdīņ (H7-286), ōldām budā (H7-283).

2.1.2.1.7. F Ünsüzü

f-v arası ünsüz, sürekli, sızıcı, yarı ötümlü, diş dudak ünsüzü. OİA'nın tamamında, en çok Kadirli, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır:

Fādīma (K32-29), 'Fā'raķ "ufakrak" (T7-61), Felèn (M4-67), Fırsat (M8-72), ğaFamı (M4-32), hāFīfdēn (D7-50), lāFı (K4-42), mūFūtlēr (B1-26), musduFā (H7-297), seFār (M8-114), tariF (M8-266), tūFē'n (M4-34), uFāķ dēFēk (S8-9/10).

2.1.2.1.8. 'g Ünsüzü

g-c arası ünsüz. OİA'da sadece merkez ağızlarında bulunmaktadır:
ge'giciKoduna (M2-21), ge'giciler (M5-12).

2.1.2.1.9. ğ Ünsüzü

Ön damak g ünsüzü, kalın ünlülerle beraberken bile ön çıkışlılığını koruyan g ünsüzü. OİA'nın tamamında bulunmakla birlikte, en çok Merkez ve Düziçi ağızlarında bulunmaktadır:

başğè (S8-70), dükgèni (B1-21), ēşğisi (D7-51), Fağát (M8-603), ğávırīņ (M8-480), ğáyнанамgil (K6-3), ğáyнарқān (D7-75), gólā' "kolayı" (K6-34), ğópül (M8704), ğúnümüzde (T1-6), ğúv'āl'īlēr "kovarlar" (B1-28), işğıya (H7-316).

2.1.2.1.10. ğ Ünsüzü

Orta damak, süreksiz, ötümlü orta damak ünsüzü. OİA'da sadece Toprakkale ağızlarında, bir örnekte Sumbas ağızlarında bulunmaktadır:

ġálinnġnġn (S10-25), ġóçerķen (T1-2), ġóçún (T1-86), ġólgġye (T1-221), ġóre (T1-168), ġō'sünnülerin (T1-4), ġōyúnarının (T1-22), ġoýýón (T2-10), ġúnümüzde (T1-6), ġŭvlġķ (T1-133).

2.1.2.1.11. ğ Ünsüzü

Art damak g ünsüzü, süreksiz ötümlü ünsüz. OİA'da karakteristiktir, bütün ağızlarda bulunmaktadır. OİA'da genellikle k kalın art damak ünsüzünden ğ'ya deġişmiş şekli bulunmaktadır:

bāşġā (D8-69), başġa (K7-3), bōrçġāsındā (S9-12), bulġarisdandan (T1-55), bŭlġur mŭlġur (H7-330), ġatırları (M8-714), ġóyún (T1-57), ġaķġın rahmetine ġavuşur (T1-11), pekġān (B1-19).

2.1.2.1.12. G Ünsüzü

Yarı sızıcı, ötümlü, orta damak, ġ-ğ arası ünsüz. OİA'da en çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır:

bāGġlır (K11-34), çaķGal (H6-135), ġalışı'Gān (B11-35), ġēvre baGān' o zamān (B12-79), ÇıGallārdı (B1-37), çıGāmīyo (B3-11), doGuz (B12-14), Gāýrı (B7-132), Gı (H7-53), ġorGusūndan (B8-19), Gulplu (D19-56), Gunā (T6-2), kākıp (H7-53), m' oGuyúcuñ (B9-75), ōGudum (S1-67), ōGullārimġş (D23-26), ōGüyüm (S1-67), yoGārs'nda (B4-72).

2.1.2.1.13. H Ünsüzü

Sürekli, yarı ötümlü, sızıcı, orta damak ünsüzüdür. ġ ve h ara merhalesinde oluşur. Kelime içinde genellikle ötümlüleşmeye dayalı h > H deġişimi söz konusudur:

āHmġt (D2-13), aHmeT (M10-26), aHmet (M22-121), āHmeT (M22-18), āHmet (M22-19), ġmm' āHmġt (D8-23), ġāc' al' āHmetler (D14-87), Hē (D4-462), nüHús (T3-114).

2.1.2.1.1.14. ħ Ünsüzü

Sürekli, sızıcı, ötümsüz, dip damak h ünsüzü. OİA'nın hepsinde bulunmakla birlikte en çok Düziçi, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Çoğunlukla k ve bazen de ħ'den deġişen ħ ünsüzü genellikle orta hecede bazen de son seste bulunmaktadır:

baḥḤā (B1-2), daḥa (S3-79), dōḥúz yüz (H7-69), ḡáynādíyıḥ (D23-56), ḥāḥīḡātān (B1-83), pādīṣāḥ (K1823), payāntāḥdı (B1-59), sıḥıṣıyór (M1-38), yaḥalıyolar (M1-39).

2.1.2.1.15. ḥ Ünsüzü

Nefesli h ünsüzü. OİA'nın hepsinde bulunmakla birlikte en çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır. Nadiren "p" ünsüzünden bazen de "k" ünsüzünden değişmektedir, çoğunlukla da "h" ünsüzünün daha geride boğumlanmasıyla oluşur:

allah (M17-6), allāḥ rāḥmèṬ ēylēsín (H7-180), ḡāldıḥ (D23-69), ḡávırıyīḥ "kavuruyoruz" (D23-61), ḥāḥ (B1-133), ḥarnınıḡ düzü (T7-46), ḥısmılārıḡ (K18-58), ḥortaḡalıḡ (M17-3), ıraḥan (M17-14).

2.1.2.1.16. K Ünsüzü

k-g arası ünsüz, süreksiz, yarı ötümlü ön damak ünsüzü. OİA'nın hepsinde bulunmakla birlikte en çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

asgerliK (S5-2), ēKmeK (K19-5), Kēdıḡ (K18-221), Kēri (B1-139), Ki (H3-66), öteKi (M17-174), SáKzen (M18-1), tūrKü (B1-136), yemēK'āniyē (D23-70).

2.1.2.1.17. Ƙ Ünsüzü

ƙ-ḡ arası arka damak, süreksiz, yarı ötümlü ünsüzdür:

āƘıl işi (T1-193), çıƘārımıṣ (M26-68), çoƘuşullārdī (S3-222), çüƙƘ' gūjl' olduklārın' (B4-56), ḡār döƘdū (H7-64), Ƙínē (H6-189), Ƙínē (K4-41), sıƘāllār (M26-147), sō'Ƙu (M26-99), sōƘum (D2-56), şūƘúr (D2-55), vārdım Ƙı (H6-174), yok Ƙu (M23-131).

2.1.2.1.18. Ƙ Ünsüzü

Süreksiz, yarı ötümlü, ƙ-ḡ arası orta damak ünsüzü. OİA'da sadece Merkez ağızlarında aynı kelimenin dört örneğinde bulunmuştur:

teneƘá (M18-101/102/104/116).

2.1.2.1.19. ƙ Ünsüzü

Art damak, ötümsüz, süreksiz ƙ ünsüzü. OİA'nın hepsinde bulunmaktadır:

aldık (D23-74), çakrāk (H3-79), çıkdık (M18-24), doƙ (M18-14), doƙsan (T1-11), ğorƙu murƙu (S5-7), ƙāḥāllār (B1-136), ƙā'ƙallārdī (H3-74), ƙınā (M18-6), tāƙdıyē (K19-11).

2.1.2.1.20. ƙ Ünsüzü

Kalın ünlülerle beraberken bile ön çıkışlılığını koruyan ünsüz. OİA'nın hepsinde bulunmakla birlikte en çok Merkez ve Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

açıklamasını (M2-95), erƙā'ne (M5-95), gelecā'ƙ (H7-330), ilƙoƙulu (M6-61), isdiklāl (M5-66), ƙā' (B1-6), ƙāḥāt (D2-62), ƙār etdi (K9-208), ƙās' içerdi (T2-14), ƙāzim (M5-52), sürü necā'ƙ (M8-19), şennik (S6-15), yiyƙadım (M5-72).

2.1.2.1.21. ƙ Ünsüzü

Süreksiz, ötümsüz orta damak ünsüzü. OİA'nın hepsinde bulunmakla birlikte en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır:

çocuƙ (M23-169), faƙı (M1-49), iliyēƙ (K9-243), ƙı (M2-17), n'ēdēƙ (D2-74), üsdündēƙi (T3-6), vērsēƙ (S6-75), yıkıƙdır (K9-219).

2.1.2.1.22. ĩ Ünsüzü

Ön damak ĩ ünsüzü, kalın ünlülerle beraberken bile ön çıkışlılığını koruyan, sürekli, akıcı, ötümlü diş eti k ünsüzü. OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır:

dā'ı mi (M11-18), elḥāmdülııāḥ (D2-12), fııān (T3-7), ḥāl'ı ā "Halil aĝa" (H7-331), ḥoparlō'ynan (M13-578), ıāzım (M8-2569), olıyır (S10-125), úsúı (M13-575).

2.1.2.1.23. n Ünsüzü

Ön damakta şekillenen ve kalın ünlülerle beraberken bile ön çıkışlılığını koruyan sürekli, akıcı, genizli, iş eti n ünsüzü. OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır:

ānnelerimiZ (M3-32), beānmessenjiz (M30-9), dū'nnēr (D2-78), dū'nü (B2-2117), ğóyúnún (H6-27), n'ō (M4-79), óndan (M6-51), ondán kēri (T4-141), ónú'nan (T4-80), saplıcān (S2-35), şunnán (M4-81).

2.1.2.1.24. ɲ Ünsüzü

İnce ünlülerle kullanılan, sürekli, akıcı, ötümlü, genizli, damak ünsüzü. OİA'nın karakteristiği olarak bütün ağızlarda bulunmaktadır:

bɲ (T1-7), ɕɲkõ (B1-6), dẽrsɲ (S1-16), dɲnẽdik (D1-5), ẽner (M13-577), fãsiyẽn (H1-8), nẽnen (K1-15), õɲündẽ (K1-11), õrẽnci'ɲ (B1-6).

2.1.2.1.25. ŋ Ünsüzü

Nazal ünsüz (damak ünsüzü), kalın ünlülerle kullanılan, sürekli, akıcı, ötümlü, genizli, damak ünsüzü. OİA'nın karakteristiği olarak bütün ağızlarda bulunmaktadır:

ãŋ (B1-8), aralı'ŋ sonuna (T1-9), dedĩŋ (D1-13), ẽvĩŋ (B1-9), saŋã (H1-33), sonundã (M1-11), yẽŋı (K1-16).

2.1.2.1.26. P Ünsüzü

Süreksiz, yarı ötümlü, dudak ünsüzü, p-b arası ünsüzdür. OİA'da en çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

aPdeZ (M8-2988), faPriķ' adamıŋ (M13-161), hẽPiSi (M16-21), hẽPi'Z' (H3-8), hĩcıPõ'l'ndãn (B1-23), iPrãhim (M1-14), mẽķduPunãndı (D2-44), PãTişãhãm (T3-69), Pãzara (K3-15), saPri (M9-47), 'sPãna' (S2-54), toPlãdıķlãrı (K2-12), yãPılãcaķ (B12-88).

2.1.2.1.27. r Ünsüzü

Peltek r ünsüzü (r-l arası ünsüz), kalın ünlülerle bile ön çıkışlılığını koruyan, sürekli, akıcı, ötümlü, titrek ünsüz. OİA'nın hepsinde var olsa da en çok Kadirli, Düziçi ağızlarında bulunmaktadır:

aķrãbãsı (M28-18), anafarı (T7-142), ãsgeflĩ' (D10-20), bẽfbẽflẽr (D23-9), bĩf (D2-144), bĩfrim (K18-346), buřda (M8-2557), ɕeřdi "içerde" (S9-88), dẽviřlẽr (K14-56), diyõlař (K4-49), ẽřzũřũm (D10-21), ğanãtrãnır (B3-71), ğõrelẽ (H7-32), ğũrẽş (S8-29), ħarař (M22-98), mãdalyařãrĩ (K17-118), õlũř (K18-627), õřãraķdãn (D22-23), orařĩymış (T7-141), õř'rãķ (K34-22), õřrař (T7-124), õřur (D2-137), siŋiřlẽřim (K1-14), sũřẽřdik (D2-132), şũřda (M8-2557), tãřfã (B12-37), tũřfũ (K18-346), uřan "ulan" (T7-73), vãř (M26-313), vãřdĩ (M29-125), yãřvãrĩŋ (B3-74), yãřfĩm (B6-1), yẽřrine (S12-4), yırtıřır (T7-91).

2.1.2.1.28. ś Ünsüzü

Kalın ünlülerle hece kursa bile ön çıkışlılığını koruyan, sürekli, ötümsüz, diş eti ünsüzüdür. OİA'da şu örnekler tespit edilmiştir:

bitmiş (K7-14), salçāşını (D6-21), śāpīcāndān (K18-416), vayśāl (K33-21).

2.1.2.1.29. ṣ Ünsüzü

Peltek s ünsüzü. OİA'da en çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır:

ēnişdeşiymiş (D14-14), oşmān (D14-10), ṣēḳṣēn (D14-1), ṣen (D14-10), ṣēs (D14-81).

2.1.2.1.30. S Ünsüzü

s-z arası, yarı ötümlü, sızıcı, diş ünsüzüdür, s'ye daha yakındır. OİA' nın hepsinde var, en çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

birèS (B10-2), biS (M27-4), biş Sāḡa (D2-81), doḡuS (B1-128), gedersıḡıS (H2-6), gēliḡ görüḡḡS (B3-48), ḡıS (M26-22), ḡā'mıS (B10-37), ḡāPiS (K18-213), hēPiSi (M16-21), hēPiSi (T3-123), miSāFır (K18-107), nāSıl (H5-1), nāSıl (S12-1), ōlmāS (M26-23), ō'süS (M18-14), ōySā (M8-1133), SāKzen (M18-1), Sandī'm (M8-2006), SiziKi (K18-107), sōSünü (K18-370), yāpıyōS (D19-69).

2.1.2.1.31. ṣ Ünsüzü

Yarı sürekli, ötümsüz, sızıcı ünsüzlerinin ara merhalesinde oluşan diş damak ünsüzüdür, ṣ-j arası söylenir. OİA'da en çok Merkez, Düziçi, Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

ālmīṣ (T3-73), bāṣındān (B12-51), bīṣirrik (D6-1), çalışırımıṣ (M27-256), çālīṣdı (K31-9), ērkeṣi "erkeş keçi" (K18-502), ḡīlīṣ'nānımıṣ (B10-62), girmişmiṣlēr (M30-4), ḡonuṣurgān (H7-438), ḡüṣlū (K18-728), hērkiṣ (K19-157), paṣālārdan (S11-22), ṣāṣīrdı (K19-137), ṣimdiṣi (M30-27), ṣindi (S10-130), yāṣında (M30-32).

2.1.2.1.32. ṣ Ünsüzü

Kalın ünlülerle hece kursa bile ön çıkışlılığını koruyan, sürekli, sızıcı, ötümsüz ünsüzdür. OİA'da şu örnekler bulunmaktadır:

āğšām (K25-59), Allah'a şükür (M18-3), bāsişin (K18-118), bāşde (K29-10), bōş (M10-43), çārş'dān (K18-714), çıkārtmīşlār (K27-14), dutmūşlār (M11-26), gāçmīş (S3-336).

2.1.2.1.33. í Ünsüzü

Ön damak t ünsüzü, kalın ünlülerle hece kursa bile ön çıkışlılığını koruyan, süreksiz, ötümsüz, diş eti ünsüzüdür. OİA'da çok yaygın değildir, az da olsa bütün ağızlarda örnekleri bulunsa da en çok Merkez ağızlarında kullanılmaktadır:

ańńāýtmām (D2-54), ātiyim (K30-104), FaKaí (M8-192), hādā (M2-139), hiťāPēdellērdí (B12-74), inşā'í (M8-20), işarat (T7-136), ká'í (M8-180), öťā' (S9-229), íāhmiminim (M12-7), ú'ídüler (D4-739), vā'íleşmişler (D3-16), yātāķ (H7-423).

2.1.2.1.34. T Ünsüzü

t-d arası, süreksiz, yarı ötümlü, diş eti ünsüzü. OİA'da karakteristiktir. t > T veya d > T değişmesiyle ortaya çıkar:

deTí (M8-316), ēnTe (K34-14), feTdēh (B2-8), ġālTık (B6-32), löbeTciyi (M8-324), mēķTúp (K4-45), şinTı (S9-251), Tābiyī (T1-92), Te "de bağlacı" (D7-50), Tülü (T1-174), uFāķ TēFēk (B4-1), unuTuyōm (K30-155).

2.1.2.1.35. w Ünsüzü

Çift dudak v ünsüzü. OİA'nın hepsinde bulunmaktadır:

ābōww (D1-47), dēwırıŋ (K2-11), sāwōl (T13-75), sēwmez (H1-6), wāridī (B1-34), yāw (M2-185), yāwu (S7-8).

2.1.2.1.36. ý Ünsüzü

Kalın ünlülerle hece kursa bile ön çıkışlılığını koruyan, sürekli, akıcı, yarı ünlü ön damak y ünsüzü. OİA'da en çok Merkez ve Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır:

buydaýları (T4-131), ġōýurruk (M8-540), ōýá (S9-185), sāý (H7-223), ūý (K18-904), yíýharık (T4-130).

2.1.2.1.37. Y Ünsüzü

Sürekli, ötümlü, sızıcı v ile y ara merhalesinde olduğu düşünülen bir ünsüzdür, y-v arası söylenir. OİA'da şu örnekler tespit edilmiştir:

cēviz mūYüz (K19-299), dōYüyōrūZ (D19-3), pūsgūYūt (D8-10).

2.1.2.1.38. ž Ünsüzü

Kalın ünlülerle hece kursa bile ön çıkışlılığını koruyan, sürekli, ötümlü diş eti z ünsüzü. OĀA'da Kadirli ve Sumbas ağızlarında bulunmaktadır:

buynúz (K9-522), çēžīyom (S10-202), ğızıη (K9-526), seKíz (K9-535).

2.1.2.1.39. z Ünsüzü

Peltek z ünsüzü. OĀA'da en çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır:

bēñzin' (D14-16), düzlā' (M22-26), düzlük (M22-26), ōlmāyāz (D14-17), pīrimīz (D14-10), sōzünde (D14-34).

2.1.2.1.40. Z Ünsüzü

z-s arası, sürekli, sızıcı yarı ötümlü dişeti ünsüzü. OĀA'nın hepsinde görülmekle birlikte en çok Düziçi ve Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır:

asgerlerimiZ (T1-10), bēriZinē (K4-5), bireZ (H2-29), biZ (B1-102), dedi'tmēZdik (K4-40), ikiZin' (H2-17), tereZ's' olur (M22-82), yālınıZ (D1-28), yāzarZa (S1-67), Zōñra (M22-70).

2.1.2.2. Yarı Belirsiz Ünsüzler

Bu ünsüzler, zayıf telaffuzlu ve kaybolmak üzere oldukları için yarı belirsizdirler. OĀA'da görülen yarı belirsiz ünsüzler şunlardır:

2.1.2.2.1. ħ Ünsüzü

Kaybolmak üzere olan ħ ünsüzü, iç seste ses türemesi yoluyla ortaya çıkmış olmalıdır:

pāmħuk (T3-82).

2.1.2.2.2. ç Ünsüzü

Bu ünsüz c ünsüzünün tam kaybolmadığı ve yanındaki ünlüyü uzatmaya başladığı ara merhalede ortaya çıkmış olmalıdır. OĀA'da iç seste ortaya çıkmaktadır:

çöçuklārı (B4-57), çöçuklār (H7-241).

2.1.2.2.3. d Ünsüzü

Bu ünsüz d ünsüzünün tam kaybolmadığı ve yanındaki ünlüyü uzatmaya başladığı veya yanındaki ünlünün ses değişiminin d ünsüzüne etkisinin olduğu ara merhalede ortaya çıkmış olmalıdır. OİA'da nadiren ilk seste, genellikle iç seste görülmektedir:

āldırış etmēmiş (H6-29), ān içinde (K30-67), besleđĩ (41-M14), de (D19-122), dēdim (H3-11), değim (S3-95), èfēndim (B12-1), hāyđĩ (M8-106), ĩndi (S10-314), ĩşdeđik (D2-85), işde (K18-287), mōhdēÇ etmēđim (B7-72), orđā (S5-17), şĩndi (D2-77), şĩnd' (K18-729).

2.1.2.2.4. f Ünsüzü

Bu ünsüzün ortaya çıkması, ses ağırlığının (titreşim, süre) komşu sese geçmiş olmasıyla izah edilebilir. OİA'da ilk veya iç seste ortaya çıkmaktadır:

ēfēndime (D2-118), felan (K9-261).

2.1.2.2.5. F Ünsüzü

Bu ünsüzün ortaya çıkması, ses ağırlığının (titreşim, süre) komşu sese geçmiş olmasıyla veya yanlarındaki uzun ünlülerin etkisi ile izah edilebilir. OİA'da ilk veya iç seste ortaya çıkmaktadır:

çĩF'çi (K32-6), ēFāñđim (S9-39), ēFēndim (S9-198), murāT ēFēndi (K25-14).

2.1.2.2.6. g Ünsüzü

Kaybolmak üzere olan, iç seste görülen "g" ünsüzüdür. Bu ünsüzün ortaya çıkmasında ses düşmesinin veya içinde bulunduğu kelimenin ünlüsünün uzamasının etkisi olmalıdır:

ēsgi (B5-4).

2.1.2.2.7. ğ Ünsüzü

Kaybolmak üzere olan, ilk veya iç seste görülen "ğ" ünsüzüdür. Bu ünsüzün ortaya çıkmasında ünsüz değişiminin veya yanındaki ünlünün uzaması merhalesinin etkisi olmalıdır:

başğā (D6-19), ğıS (M26-22).

2.1.2.2.8. ğ Ünsüzü

Kaybolmak üzere olan ğ ünsüzüdür. Bu ünsüzün ortaya çıkmasında yanındaki ünlünün uzaması merhalesinin etkisi olmalıdır:

dũğún (M13-92).

2.1.2.2.9. ħ Ünsüzü

Kaybolmak üzere olan ħ ünsüzü, OİA'da genellikle iç seste bazen son seste görülür. Bu ünsüz, normal süreli veya uzun ünlü yanında veya kapalı hecelerde ses ağırlığını ünlülerden birine vermek üzereyken görülür. OİA'da h ünsüzünün erimesiyle yanındaki ünlüyü uzattığı örneklere rastlanıldığı düşünülürse, bu ünsüz h ünsüzünün tam kaybolmadığı ve yanındaki ünlüyü uzatmaya başladığı ara merhalede ortaya çıkmış olmalıdır:

bir dēḡ (M26-83), bō'lēḡ (K19-151), dirḡēmlēr (D17-4), gēḡitdirillēr (S6-61), ḡēr (K18-577), ḡīndī "şimdi" (T3-76), nēḡrinde (K4-2), silāḡ yōk (H7-261), valḡeḡḡī (D4-168), veyōḡḡūt (H7-216).

2.1.2.2.10. ḡ Ünsüzü

Kaybolmak üzere olan ḡ ünsüzü, OİA'da ilk, orta ve iç seste bazen son seste görülür. Bu ünsüz, normal süreli veya uzun ünlü yanında veya kapalı hecelerde ses ağırlığını ünlülerden birine vermek üzereyken görülür:

ā'ḡrāp d' oluyōr (S10-195), dāḡḡ (K9-247), ḡā (d17-26), ḡā (T3-75), ḡāni (K9-265), ḡātrılāḡ (K18-33), ḡēḡ (K19-45), iḡdiyērdīkćē (K2-18), sāḡār (S9-179), sōḡbēt ētme (K14-88).

2.1.2.2.11. ḡ Ünsüzü

Kaybolmak üzere olan ḡ ünsüzü, ağız bölgesinde genellikle iç seste görülür. Bu ünsüz, uzun ünlü yanında veya r ünsüzünün düşmesi sırasında görülür:

gede'ḡēḡ (D1-20), ḡēḡḡış (S3-207).

2.1.2.2.12. K Ünsüzü

K ünsüzü, OİA'da genellikle ilk bazen iç seste görülür. Bu ünsüz, ünlülerde ses değişmesi, ünsüz düşmesi etkisiyle veya ses ağırlıklarını yanlarındaki uzun ünlülere verirken ortaya çıkmış olmalıdır:

demış Kı (K9-162), diyólē' Kı (K9-54), Kı (D2-65), Kı (K9-359), niy' ācīşiyim Kıne (K12-53), ötēKī (K12-43).

2.1.2.2.13. ĩ Ünsüzü

OİA'da iç seste kaybolmak üzere olan "ĩ" ünsüzü, ses ağırlığının ünlülere geçmesiyle ortaya çıkmış olmalıdır:

bēlkidē (D2-32), gēlmiş (K32-2), hāz'lār'z (K28-4), ulān (K18-286), valheşili (D4-168), yāpıyolar (S9-40).

2.1.2.2.14. ŋ Ünsüzü

OİA'da iç seste ve son seste kaybolmak üzere olan "ŋ" ünsüzü, ses ağırlığının ünlülere geçmesiyle veya sözcüğün son seslerinin tamamen kaybolma merhalesinde ortaya çıkmış olmalıdır:

atılmış (K17-36), biçerim (K19-662), dedim (S3-95), demış (B7-63), ēfāñđim (S9-39), getmeç (M25-75), mōhdēÇ ētmēđim (B7-72).

2.1.2.2.15. ŋ Ünsüzü

OİA'da iç seste veya son seste görülen ve kaybolmak üzere olan "ŋ" ünsüzüdür. Bu ünsüz, yanındaki ünlülerin tesiriyle ortaya çıkmış olmalıdır. OİA'da genellikle son, bazen de iç seste ortaya çıkmaktadır:

āyraŋ (D6-12), beŋ (B7-150), bēŋimm (D15-2), gedē'kēŋ (D1-20), ilāŋ (B10-91), šēkerneŋ (H7-188), šīŋdi (D2-96), tāŋrrı amānet' (D22-23), yildāŋ (D22-9).

2.1.2.2.16. ŋ Ünsüzü

OİA'da iç seste veya son seste görülen ve kaybolmak üzere olan "ŋ" ünsüzüdür. Bu ünsüz, yanındaki ünlülerin uzaması merhalesinde ortaya çıkmış olmalıdır:

anāsınŋ (M25-74), āŋār (S10-237), bā'ŋā (D2-67), bāŋā (D2-74), götürŋ' (M25-73), puŋālārı (K18-33).

2.1.2.2.17. p Ünsüzü

OİA'da iç seste görülen ve kaybolmak üzere olan "p" ünsüzüdür. Bu ünsüz, yanındaki ünlünün uzaması merhalesinde ortaya çıkmış olmalıdır:

yāpmış (S10-237).

2.1.2.2.18. ʀ Ünsüzü

Yarı belirsiz, kaybolmak üzere olan ve zayıf telaffuz edilen "ʀ" ünsüzüdür. OİA'da iç seste ve son seste görülen "ʀ" ünsüzü, yanındaki ünlülerin uzaması merhalesinde ortaya çıkmış olmalıdır:

āPārī "ünlem" (S3-94), bīʀ (H7-364), bişīʀlēr (D23-77), çekirgē (K18-119), dēpelerse (B10-92), gārdaş (D23-5), ġūrbān (B6-26), hāz'lār'z (K28-4), hēʀ tārāfinī (K18-577), hēʀkēşīŋ (D8-83), hēʀkiş (S3-207), imṛāl'dān (D23-7), jāndārmā (D2-30), nēʀde (K18-561), tūʀlū yāpīyēlār (D23-76), vār yā (D23-42), yēʀlisī (D22-5).

2.1.2.2.19. ʂ Ünsüzü

OİA'da iç seste görülen ve kaybolmak üzere olan "ʂ" ünsüzüdür. Bu ünsüz, içinde bulunduğu kelimenin yanında bulunanlarının kaybolma merhalesinde ortaya çıkmış olmalıdır:

valheşīlī (D4-168).

2.1.2.2.20. ʃ Ünsüzü

OİA'da iç seste görülen ve kaybolmak üzere olan "ʃ" ünsüzüdür. Bu ünsüz, içinde bulunduğu kelimenin uzun ünlülerinin etkisiyle ortaya çıkmış olmalıdır:

dōkēllērimiʃ (K11-511).

2.1.2.2.21. ʒ Ünsüzü

OİA'da iç, orta ve son seste görülen ve kaybolmak üzere olan "ʒ" ünsüzüdür. Bu ünsüz, yanında bulunan ünlülerin etkisiyle ortaya çıkmış olmalıdır:

bēŋ yāşımı (D6-3), bō'müş yēt'şmi' (D2-23), çēşit çēşit (S6-41), demişlar (H2-91), ġāçmış (B11-11), ġuvālārimış (M25-84), şēnnī'en işdē (D2-89), şindi (M16-4).

2.1.2.2.22. ʈ Ünsüzü

Yarı belirsiz, kaybolmak üzere olan ʈ ünsüzüdür. Ağız bölgesinde iç ve son seste görülür. Bu ünsüz, yanındaki ünlünün tesiriyle ortaya çıkmış olmalıdır:

ātāŋ'ırāhmāt (K19-286), devam eṭTī (M8-1067), geṭTī (M8-1973), işṭē (D7-44), tırāşēşīŋ (K18-286).

2.1.2.2.23. ʈ Ünsüzü

Kaybolmak üzere olan "ʈ" ünsüzüdür. OİA'da ilk veya iç seste görülür. Bu ünsüz, yanındaki ünlünün tesiriyle ortaya çıkmış olmalıdır:

aķıllıyʈı (D4-432), ʈıķʈı (D4-408), deʈı (M8-316), gēʈırdık (K12-18), getʈı'k (S3-137), ʈıʈı (D4-427), ʈınuŋ kiʈābın āldımdı (K18-299), sānʈım (H7-247), ʈıyō (M8-2692), yollārʈā (M24-16).

2.1.2.2.24. ʈ Ünsüzü

Kaybolmak üzere olan "ʈ" ünsüzüdür. Ağız bölgesinde iç seste görülür. Bu ünsüz, yanındaki ünlünün uzaması merhalesinde ortaya çıkmış olmalıdır: dāyām ēt (D2-65), mēysim dōrt mēysim (H7-256), ʈallāḥa (K9-262), yāyım (K19-34).

2.1.2.2.25. ʈ Ünsüzü

Kaybolmak üzere olan "ʈ" ünsüzüdür. Bu ünsüzün ortaya çıkmasında ses düşmesinin veya yanındaki ünlünün uzaması merhalesinin etkisi olmalıdır. Bu ünsüzün ortaya çıkışında y ünsüzünün ünlülere yakın yerde boğumlanmasının da tesiri vardır.

Bazı örneklerde geçiş ünsüzü olarak ortaya çıkmaktadır:

bāyram (D6-14), gēliyō (D18-31), gelmiy' (D1-31), gōyup (M15-11), ḥālāy başı (D2-114), sōynā (K17-142), tāy'nı (D15-6), Tūy' (B10-104), yāni (S6-70), yāzıy' (B10-125).

2.1.2.2.26. ʈ Ünsüzü

Kaybolmak üzere olan "ʈ" ünsüzüdür. Bu ünsüzün ortaya çıkmasında ses düşmesinin veya yanındaki ünlünün uzaması merhalesinin etkisi olmalıdır.

getmeḫ (M25-75), cēḫ'nēn (S9-181), ḥāz'ḫāz' (K28-4), yāzıy' (B10-125).

	SÜREKSİZ			SÜREKLİ							
	Ötümlü	Yarı Ötümlü	Ötümsüz	Sızıcı			Yarı Sızıcı	Akıcı			
				Ötümlü	Yarı Ötümlü	Ötümsüz		Burun Akıcıları	Yanak	Titrek	Yarı Ünlü
Dudak	b	P	p	<u>b</u>				m			
Diş	d	T	t	z, <u>z</u> , Z	S Z	s, <u>s</u> , S		n, <u>n</u>			
Diş Dudak				v, Y	F	f					
Çift Dudak				w							
Diş Damak	c, <u>c</u> , ç, <u>ç</u>	Ç	ç, <u>ç</u>	j	C	ş, <u>ş</u> , Ş					
Ön Damak	<u>d</u> , g, ğ	K	k, <u>k</u>			h		ɲ	l, <u>l</u>	r, <u>r</u>	y, ý
Orta Damak	<u>g</u>	<u>K</u>	<u>k</u>	<u>ğ</u>	H		G				
Art Damak	<u>ğ</u>	<u>K</u>	<u>k</u>			h		ɲ			
Dip Damak						h					

Osmaniye İli Ağzlarındaki Ünsüzler Tablosu*

2.1.2.3. Ünsüz-Ünsüz Uyumu

Ünsüzlerin ünsüzlerle meydana getirdiği ötümlülük ötümsüzlük uyumudur. Türkçenin ötümlü ünsüzler ötümlü ünsüzlerle, ötümsüz ünsüzler de ötümsüzler veya

* Tabloya yarı belirsiz ünsüzler alınmamıştır.

ötümsüz karşılığı bulunmayan ötümlüler, yani sürtünmesizler ile yan yana bulunabilme kuralıdır³⁴. Osmaniye ağızlarında ünsüz-ünsüz uyumuna genellikle uyulmamaktadır:

Ünsüz-Ünsüz Uyumuna Uyan Örnekler: avcılık (M4-89), yapraklı (K8-743)

Ünsüz-Ünsüz Uyumuna Uymayan Örnekler: hağğı (M4-9), yörüdecekti (M8-59), ekdiK_orda (M22-115), sıtgı (K9-334), ırğı (M8-2068), Farğıñ (D4-284), yătırgı (K18-576), deşdiriye (B10-16), süzdükden (t4-152), daşdan (M8-1614)

2.1.2.4. Ünlü-Ünsüz Uyumu

Türkçede iki türlü ünlü ünsüz uyumu bulunmaktadır:

Çıkış Yeri Uyumu: Türkçenin hem ön hem art damak ünsüzleri vardır. Türkçenin ön damak üzsüzlerinin ancak ön damak ünlüleriyle, orta damak ünsüzlerinin de art ünlüleriyle çıkarıldıklarını görüyoruz.

[ğ/ k/ h/ ŋ/ ğ/ l] + [a/ ı/ o/ u] art (kalın) ünlüler: ğapımızdā (M9-6).

[g/ k/ h/ n/ ğ/ l] + [e/ i/ ö/ ü] ön (ince) ünlüler: kekliklerñ (M19-350).

Çıkış Biçimi Uyumu: Ünlülerin yanındaki ötümsüz ünsüzlerin ötümlüleşmeleridir. Ötümlüleşme de dediğimiz bu düzenli ses değişmesi olayında, ünlü, ünsüzü kendisine benzetir; ünlü+ötümsüz ünsüz + ünlü veya ötümlü ünsüz + ötümsüz ünsüz + ünlü yapılarındaki ötümsüz p, ç, t, k, k ünsüzleri ötümlüleşerek yanlarındaki ünlüye benzeşirler³⁵. oia'da bu uyumuma genellikle uyulmaktadır: ğanadınñ (M23-13), ā'ca (B6-75), çorabımış (M10-46), ħarbine (M29-68), arğa (M2-176), dördünñ (K9-390).

Ünlü-Ünsüz uyumuna OİA'da genelde uyulduğu görülür:

alağabak (H7-516), allāh (M4-12), ğoyunu (M4-18), ğün (M14-70), ħap'sāne (M5-12), hökümet (D4-675), inek (H4-32), ħapısı (M6-80), kendi (T4-177), ħoğu (K9-268), kör (T1-11), sağızlık (B4-87), sekili (K8-81), sıkı (D2-134), yakın (M22-2).

Alıntı kelimelerde görülen ve ünlü-ünsüz uyumunu bozan ğ, k, l, t ünsüzlerinin STT'den farklı olarak ağız bölgesinde genellikle bu uyuma girdiği görülür:

ĳ > k uyumu: ħayı (K4-4), intikām (D4-285)

³⁴ Günay KARAAĞAÇ, *Türkçe'nin Ses Bilgisi*, Kesit Yay., İstanbul 2013, s. 119.

³⁵ Karaağaç, *Türkçe'nin Ses Bilgisi*, s. 120-121.

ĳ > k uyumu: bekerlik (M23-253), cemeken (M8-1341), heykēt ō'lu (K25-46), kēm'in (D6-18), nikáĳ (M8-1758).

Í > l Uyumu: bilal (M12-45), ĳaral "herhâl" (H2-32), illâ "illâ" (K8-89), intiĳal "intikâl" (H7-36), kēmala (K32-55), laf "lâf" (M8-65), loĳum "loĳum" (M13-615), usul "usûl" (M13-553).

2.1.2.4.1. Ünlü-Ünsüz Uyumunun Bozulması

Bazen uyum dışına çıkıldığı görülür. Bunlardan birisi STT'de ötümlü, ötümsüz iki şekli olan bazı eklerin OİA'da değişik göstermeden tek şekilli olması veya hecelerin sonundaki ötümsüz ünsüzlerin ötümlüleşmesidir:

arĳadan (B4-82), asgerlik etdiĳ (H2-13), aşılar (M23-331), bāĳĳēlērdem (B3-90), başĳa (M26-148), cepcēpī (S8-21), cıscılbaĳ (K9-104), çıĳdı (B12-70), çıfcilūĳ (D2-181), çıfdiyenen (M12-45), çöKdü (M13-283), dipcikler (M1-22), döKdüdü (M8-485), dutdurullārdı (H1-50), elifcik (D4-494), ēsgī (B6-100), ēsgTēm bir (K18-552), feTdēĳ (B2-8), foturafcı (M9-46), ĳāllıĳdān (K18-667), ĳāĳnātdırıyoĳ (H1-86), geĳgini (H7-175), geld'eTdī (B6-119), ĳüleşı (M13-496), ĳafdalarının (M2-87), ĳāĳfice (T1-198), ĳaKĳatden (M14-3), harman edellerdTī (D4-37), iĳdiyar (M10-27), işıĳını (B5-86), işıĳıyāyımış (M26-112), içĳ'ıçecek (2269), isĳēndurunun (B12-8), işde (M23-337), ĳaKdım (M18-150), ĳa'Kdım (M18-150), kepcēci (K1-17), köfdiye (M2-58), kütüKden (M13-264), lēĳĳērlēriĳ (K18-132), meKdup (M8-2762), melmekeTdē (K9-487), mıĳdarlık (M29-75), müTdet (M8-2659), payāntāĳdı (B1-59), pirojeKdor (M13-381), sifdilediler (M8-1039), soĳunduruĳda (K9-539), söKdüler (M13-383), şitdetli (M2-93), tārīĳcemizi (M19-297), teraTdüt (M14-42), tērtipcilik (B11-22), toĳdur muĳdur (D4-421), topcıyūĳ (S5-43), tōPrāĳdān ēv (B2-16), toscu (M2-170), us'cacıĳ (M8-2258), vāĳdı (D4-41), yapallār işdTe (H1-15), yāpdırıcı (S15-455), yāpdırılırdı (M3-37).

Ünlü-Ünsüz uyumunu bozan bir durum da g, k, l ünsüzleriyle hece oluşturan yarı kalın ünlülerin varlığıdır:

bekār (M8-379), esĳār "asker" (D23-66), filān (T3-7), ĳārbī (K18-640), ĳārī "gayrı" (M22-118), ĳāvır "ĳāvur" (K14-84), ĳāvil "kavil" (M19-283), ĳālā (M2-227), ilān "ulan" (M8-2015), imkāni (B9-84), kār (M8-1742), kömlā' "ĳömleĳi" (M8-2051), ürüzĳārdān (B8-15).

OİA'da ünsüz düşmesi sonucu oluşan ara ünsüzler ve bu ara ünlülerin yanındaki ara ünsüzler ünlü-ünsüz uyumunu bozabilmektedir:

alē'nı (M8-2059), babē'n (M8-2244), bölū'ñúz "bölüğünüz" (M19-299), dū'nde (M22-42), everecá'k "evereceğiz" (M8-371), gá'viyē "kahveye" (D8-51), gelin getirecá'k (M8-910), göremiyecá'k (M8-57), hacátlī "hacetiği" (M13-477), ká'há'nin "kâhyanın" (D4-401), muḳá't "mukayyet" (M8-1599), nē'tdī'min "ne ettiğimin" (M13-406), padişē'ñ (M8-2048), şúnca'çcık "şuncağızcık" (S3-329), yū'sük (M22-145), yüz örtū'dü "yüzü örtüktü" (M18-19).

OİA'da bazı ünsüzlerin boğumlanma noktalarının geriye çekilmesi ve sesin kalınlaşarak ara ses haline gelmesi veya ünsüzün boğumlanma noktası öne kayarak incilmesi sonucu yanındaki ünlülerin de ara sese dönüşmesi ünlü-ünsüz uyumunu bozabilmektedir:

göçerken (T1-2), gólā "kolayı" (K6-34), gónülsüZ (D4-176), gónül (T1-86), göre "göre" (T1-168), göreneklerimiz (T1-59), gōşduk (T1-68), góyülür (M26-316), góyún "koyun" (T1-57), góyuncā "koyunca" (M26-29), gúle gúle (K9-115/116), gúnümüz (K6-37), gúnümüzde (T1-6), güzel (T1-35), gúzún geliyordu "güzün geliyordu" (T1-241), sōyğúncúluḳ (K18-114).

2.1.2.5. Ünsüz Değişmeleri

Ünsüz değişimleri, genel olarak bir ünsüzün yerini kendisine yakın başka bir ünsüze bırakması olayıdır³⁶.

2.1.2.5.1. Tonlulaşma (Ötümlüleşme)

Tonlulaşma, ünsüzlerin boğumlanması sırasında, ciğerlerden gelen havaya ses tellerinin titreşip ton vermesi, ünsüzlerin tonluluk niteliği kazanması olayıdır. Buna b, c, d, g vb. ünsüzlerin boğumlanması örnek verilebilir³⁷.

2.1.2.5.1.1. ç > c Değişmesi

Ön Seste: cehizi (M23-296), cılbaḳ (D4-101), cıplāḳ (B4-65), cızdırıyollar (M8-2323), cızdırıyollar (M8-2323), cızılı "çizili" (M23-27), ciḡennere (M9-11), cizmeler (M19-225).

İç Seste: OİA'da ek birleşmelerinde ve ulamalarda tıpkı STT'de olduğu gibi ç > c değişmesi olur.

³⁶ Kokmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s. 230.

³⁷ Kokmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s. 215.

ac adam (M25-22), ā'c oldu (M25-98), ā'cın sūrgūnū "ağaç" (M13-127), ğılıc alī "kılıç" (K9-358), hārāc isdiyēbilir "haraç" (K18-254), inancını "inanç+ın+ı" (M13-431), moħdec olursañ "muhtaç" (M8-1548), öndüc isdiyen ölur "ödünç" (D4-764), sac altında (T4-177), sıkmacın "sıkmaç+ın" (M15-35).

Son Seste: üçünc' (S5-3).

2.1.2.5.1.2. ç > Ç Değişmesi

Ön Seste: Çēket "ceket" (B7-36), Çēr't "cerit" (H7-19), Çevdetiyeden "Cevdetiye'den" (M18-1), ÇiFdē "çift+e" (K14-73), Çō'muŞ "çokmuş" (B12-28), ÇüpK' ādāmda "çünkü adamda" (H7-100), üç Çēşit (D6-8).

İç Seste: alabaÇ' isminde (M8-329), bāhÇede (K16-23), fisdıkÇılār (M2-84), göÇmūŞ (M12-54), güÇcük (M2-181), sınıkÇī (M16-32), uÇcā'zını (2921).

Son Seste: ālıÇ (B2-32), bōrÇ (H7-392), gēnÇ (H7-387), hēÇ (D23-31).

2.1.2.5.1.3. f > F Değişmesi

Ön Seste : FaḲāt (M8-1402), Falān (B3-86), FārḲı (S10-156), Fasulyā (T2-5), Felèn (M4-67), Fırġiyē (M3-9), Fırsat (M8-72), Filancıyē (M13-461), Filēñ (K18-64), FotıraFım' (M2-72).

İç Seste: ğāFām (S3-355), ğıyāFáTī (H1-45), ğramaFon (M3-4), hēriFÇā'z (S3-89), misāFirlerim (M2-31), nāsıFlı (D21-21), seFer (M2-29), sūFāt (D20-20), taraFa (M3-45), taraFından (M1-1), teb' ēsdāFur (S3-275).

Son Seste: çārşāF (T5-28), hāFiF (T1-189), lāF (B11-12), TariF (M8-266).

2.1.2.5.1.4. f > h Değişmesi

tarahā (D23-20).

2.1.2.5.1.5. v > F Değişmesi

Ön Seste: Furdum "vurdum" (M23-52), Furduñ (M23-52), Furuḳan "vururken" (M26-271).

İç Seste: şeFkī (K12-18).

Son Seste: ēF sāyibi (K18-804).

2.1.2.5.1.6. f > y Değişmesi

işli kōyTe "içli köfte" (S2-12), kōyTiyē "köfteyi" (S2-11).

2.1.2.5.1.7. h > ğ Değişmesi

bōğçıya "bohça" (D4-76).

2.1.2.5.1.8. h > y Değişmesi

ğáyfe "kahve" (M19-143), sāyiplēnmiş "sahiplenmiş" (K18-176), tāyini "tahini" (B6-98).

2.1.2.5.1.9. h > v/w Değişmesi

yāv' "yāhu" (M3-246), yāwu "yāhu" (S7-8).

2.1.2.5.1.10. ƣ > ğ Değişmesi

OĪA'da en çok ilk seste bulunmaktadır.

Ön Seste: ğaçıp (D3-94), ğān (B1-96), ğarāc'ō'lān (S1-7), ğārdāş (T1-202), ğārġābazārdān (S10-22), ğarışık (M2-253), ğarşılyo (D3-124), ğāvāl (T1-202), ğazmē' "kazmayı" (D3-100), ğīrmızı ğolçaklı (D4-64), ğomuş (D3-96), ğoymañ (M8-2841), ğöyurāk (B1-106), ğurbānım (S10-101).

İç Seste: baġġaldan (D4-262), başġa (D4-575), başġan (D4-37), cum'urbaşġanından (D4-16), çanakġāledē (S1-40), Fargıñ (D4-284), ġalıñ (D4-499), ġō'ġu (D4-125), ġōşġoca (D4-280), ġucā'na ġonallardı (D4-376), ġüçcük_ġız (D3-144), ġaġġıñı (D4-587), sayġıdā'r (D4-10).

Son Seste: çıġıdydġ "çıkdıydık" (D9-68), yed'_ocaġ "Yediocak" (M9-83).

2.1.2.5.1.11. ƣ > Ƙ Değişmesi

ƣ > ğ ötümlüleşmesinin tamamlanamadığında ortaya çıkan değişmedir. Ön, iç ve son seste görülür:

Ön Seste: diyō Ƙu (M26-30), ƘaƘıyor (M8-514), Ƙarayī'tliden (M19-333), Ƙaynayıp (M19-325), Ƙaynayıp (M19-325), Ƙonuyu (M19-13), Ƙoyunlar (M2-79).

İç Seste: arƘadaş (M8-1192), çıƘıƘı "çıkığı" (D6-12), çıƘurā'yā "Çukurovaya" (K18-137), FaƘāt (M8-1402), FārƘı "farkı" (D9-32), ħālbıƘı "halbuki" (K18-230), İşīƘīnā "aşkına" (D10-6), n'_āƘıt "ne vakit" (K18-842), ōn_dōƘuz (K19-55), sıƘılmāZ (K18-860), sıƘısı'dan (M25-148), toƘacı "tokacı" (D9-61).

Son Seste: çoK (S6-84), suluyōK (T3-76), tāvūK (K18-811), temizlēriK (D6-25), vārdıK (S9-52), yōK (K18-859).

2.1.2.5.1.12. k > G Değişmesi

OİA'da iç ve ilk seste bulunmaktadır, son seste göeülmez:

Ön Seste: GālGār (D2-107), Gālmādı (D7-34), Gıyāfet (D2-41), Gulplu (D19-56).

İç Seste: baGān'_o (B12-79), çālışi'Gān (B11-35), çıGallārdı. (B1-37), çıGāmīyo (B3-11), çıGıyē (D23-75), çōÇ'Glāra (T5-18), doGuz (B12-14), doGuz (D23-48), doGuz ōñ gişi (D1-54), ğızarı'Gan "kızarıırken" (D4-737), ğorGusūndan (B8-19), ka'Gār "kalkar" (D2-90), ōGullārimış (D23-26), oGuyúcuñ (B9-75), sıGılırsa (S9-203), soGāmazımış (D23-27), yoGārı (B9-90), yoGāris'nda (B4-72), yōGudū (D23-35).

2.1.2.5.1.13. k > ğ Değişmesi

OİA'da bu olay kelime bünyesinde veya ulama gerçekleşirken kelime sonundaki k'nın ğ'ye dönüşüp ötümlüleşmesi şeklinde ortaya çıkabilir:

āğ ciyēri (K18-416), āğ ellerīñ (M8-2309), āğ incir (M22-143), ağşam (M8-300), ağşamları (M19-22), çōğ olur (M13-192), dellallīğ ederken (M8-374), yoğ işde (M13-10), yoğārgı (K13-2).

2.1.2.5.1.14. k > g Değişmesi

başg'_erden "başka yerden" (M13-528), iñgilāP_öldü "inkılāb oldu" (H7-74), yufgıyā "yufkayı" (M18-152).

2.1.2.5.1.15. k > g Değişmesi

ET'deki kelime başı k ünsüzü, bugünkü Doğu ve Kuzey Türk lehçelerinde korunurken Batı Türkçesinde ötümlüleşerek g ünsüzüne dönüşür. STT'de kelime başı k- > g tonlulaşması genel bir özelliktir. OİA'da da k- > g- değişmesi STT'deki gibidir. Bu değişimin STT'den ileri olduğu örneklerle de rastlanmaktadır. Ancak metinlerde g- şekillerine rastlanılan kelimelerin k- ünsüzüyle başlayanları da görülebilmektedir. OİA'da bu değişim ön, iç ve son seste görülmektedir:

Ön Seste: gēçi (S10-284), gēlep (S10-390), gendine (M8-872), gendisi (M8-98), gişi (M2-139), gúçcuk ġardaşı (M8-1096), gücúġ "küçük" (D21-11), güÇcük (M2-181).

İç Seste: asger (M8-71), asgeriyenİN (M2-38), çelişgi (H2-123), dengi (M18-26), ēsg'ādamlār (H7-58), esgi (M5-20)/ (M15-26)/ (M2-7)/ (M2-154), eşgili (M7-14), eşgimesseñ (M7-29), Fisge (M17-118), gediciñ (M8-874), getdikden (M8-871), hökgeş (M2-243), isgēliyē (S5-13), tergedik (M2-213), tergetmeg için (M13-256), yētşginner (T1-124), zikge (M8-425).

Son Seste: Son sesteki değişme ses düşmesi ile ortaya çıkmaktadır: erkeġ evladı (M8-817), ēsg'ıprık (D17-6), esg' adamlar (M13-437), gelinnig asbap (M8-949).

Alıntı kelimelerde: fakit (M6-4), isgendurun (M1-32), kelam (M23-181), kere (M9-13), kitapda (K32-41), köse (M8-2302), köşedeki (M6-82), köşgerler (M6-81), mähgēmiyē (H6-102), irāñgi (S10-399), melmekete (M8-1128), peşgir (M13-445).

STT'deki Gibi Korunan k ünsüzü: işli köfdeyi (M7-37), kendī (T4-30), kendilī'nden (M2-91), kendisī (M1-24), kerī (M7-44), kesildi (M13-16), kime (M10-45), kişi (M6-69), kölgēsindē (M5-49), kömbiyē (S10-238), kömeriK (M7-30), künde "her gün" (M8-176).

2.1.2.5.1.16. k > K Değişmesi

k > g tonlulaşmasının yarım kaldığı durumlarda ortaya çıkıyor olmalıdır:

Ön Seste: diyoKi (M8-1167), Kēdıñ (K18-221), Kēlē (K32-41), Kēliyör (K4-40), Kemī' (T6-19), Kemiklēri (K18-420), Kenēr'ne (T5-33), Kínē (B10-110), Kine (H4-32), Kişilēr'nē (K18-891), Kündē (S5-24), ondāñ Kērim (H1-16).

İç Seste: diKildī (B10-11), ēsKi (M24-1), ħaKiKi (M8-2723), iKi (B1-149), iKişiyolar (M12-6), Kēlē (K32-41), Kündē (S5-24), öteKi (M8-2546), öteKi (M8-396), seKiz (M12-6), seKizen (M16-1), şeKildiyēmiş (M26-142).

Son Seste: āldiK (D23-26), böyüK (S1-60), çēteliK (S12-23), ēKmeK (K19-5), ge'giciK (M2-21), geliK (M14-42), gētdiK (T5-55), gidērseK (H5-18), pēK (M13-307), pölüK (M8-2306).

Ulamada: bīnēK ātları (D2-155), büyüK ādamlar (D2-122), derebeyliK o (M1-9), diliK olur (T1-122), etmeK için (M1-14), küçüK ġardeşimİN (M1-6), vurmāK içi' (D2-120), yemēK ölursē (T5-83), zēybēK öynānırdī (D2-101).

2.1.2.5.1.17. k > ğ Değişmesi

Ön Seste : ğāṣ'ölū'ndān (K18-283).

İç Seste: ēy'līgi (M8-1256), iğīn altına (M26-306), sēvdiğim (M8-1319), .

Son Seste: beniğ (M21-34), edellerdiğ (S10-131), ēvlendiğ (M25-90), tebliğ (T4-115).

2.1.2.5.1.18. k > h Değişmesi

hālçāsındağ ğırıldı (D7-26).

2.1.2.5.1.19. k > ğ > v Değişmesi

çöcūvūm (D8-73).

2.1.2.5.1.20. p > b Değişmesi

Ön, iç ve son seste görülen p > b ötümlüleşmesine, çoğunlukla alıntı kelimelerde rastlanır. Alıntı kelimelerin asıllarındaki b ünsüzü STT'de p ünsüzüne dönüşmüştür. Bu sesler OİA'da bazen korunur ve p > b değişmesi ortaya çıkar. Alıntı kelimelerdeki söz konusu ötümlüleşme örnekleri STT dikkate alınarak verilmiştir:

Ön Seste : baḥada ā'r "pahada ağır" (M8-2744), bāldırcān "patlıcan" (S9-152), bazar "pazar" (M8-638), bazarlık "pazarlık" (M8-1661).

İç Seste: āntebe (H2-66), ayakğabımın (M8-598), cebime (M8-1614), dolabımız (T4-150), halebe (M19-368), isbatliyem "ispatlayayım" (M13-579), nasibim (M8-995), sahibimiş (T7-139), tertibim (M13-408), tesbahe "tespih" (M8-1830), teyibim (K26-18), yörebe (M13-367).

Son Seste: tākīb (H3-82), 'ēb "hep" (K15-1), me'med eminnerin evi (M5-12/13).

Ulamada: ārab āli (K29-15), ğāy'b oldu (S6-86), ḥārab olmuş (S3-63), ḥarb etdī' (T4-74), hēsāb ētdirmeS (T3-99), nāsib ölmādī (S5-52), sē'b ediver (S10-139).

2.1.2.5.1.21. p > P Değişmesi

Ön Seste: Parası (K17-151), PaTişah (K10-437), Pazarlık (H7-493), Pirinç (K19-142), Pöyrāz (K18-462).

İç Seste: ciPe (S9-263), dePesin' (M22-74), ğıPırtı (M4-27), hePicī' (K9-248), hēPisi (M12-54), ıspārtada (K34-19), kerPici (M21-10), köPā'ın (M4-41), otoPusu (S9-

263), Pārçāsı yaPāllardı (D6-13), Poyrazın ō'l'nuñ (M23-137), süPürge (M2-174), şı' yaPallarımıñ (M3-23), toPal(M18-78), toPalak toPalaK etdilēr (M23-378), toPallıyarakdan (M18-78), toPrāk (D6-6), yaPılır (M2-217), yaPılmış (M2-163), yapıP (M8-1886).

Son Seste: gōÇūP (D1-44), gēdiP (H3-64), hēP (M26-66), yapıP (M8-1886),

2.1.2.5.1.22. p > m Değişmesi

ısmānāk (K19-136).

2.1.2.5.1.23. s > z Değişmesi

Ön Seste: sāḥār "zahir" (B5-14), zābanā "sabahleyin" (B12-7), zābā'nan "sabahleyin" (B10-6), zepzēnīñ "sebze" (B7-93), zerḥoşlū'm "sarhoşluğum" (K9-515), zikge "sikke" (M8-419), zobada "sobada" (M15-37), zobadē'se "sobadaysa" (M17-85), zopa "sopa" (M8-1601).

İç Seste: apdazı "abdesti" (M19-119), māzamızıñ yanındā "masamızın yanında" (M25-95), imzara "mikser" (M26-168).

Son Seste: apdaz "abdest" (M16-29), aPdez (M29-57), herkez "herkes" (D13-31), mēnozt (T4-157), mūyandiz (D4-605), mühendiz'olan (M26-106).

2.1.2.5.1.24. s > S Değişmesi

Ön Seste: biş Sāḡa (D2-81), Sābā'nam (D3-131), SāKzen iki (M18-1).

İç Seste: ārkāSındām (K19-279), ḥāPiS (K13-213), hēPiSi (M16-21), hēPiSi (S10-214), hērkeS (S10-354), ikiSinīñ (K30-2), mōḥāllesiydi (S11-2), miSāFır (K18-107), muS'āfinān (K19-233), nāSıl (H5-1), nāSıl (S12-1), nüFúŞÇúlār (T5-2), olSā (S10-155), ōySā (M8-1133), tēmSıl (H7-163), yuSuF (S9-283).

Son Seste: māyíS "mayıs" (K18-637).

2.1.2.5.1.25. t > d Değişmesi

OİA'da ön ses t > d değişmesi karakteristiktir. STT'den farklı örnekleri şöyle sıralayabiliriz:

Ön Seste: dabançıye (M13-571), daban'na (M4-10), dağdım (M16-23), dağılı "tak-" (K17-8), daraklık (M22-133), darallar "tararlar" (M26-303), daşarsā "taş-" (M2-

48), daşı (M8-1537), daşıyon "taşımak" (M8-2705), datlı (T2-17), davşan (M13-584), dezze "teyze" (K12-54), dırnaıklarına (B9-48), dutdu (H6-114), duz ek mā' (M8-218).

İç Seste: Ekleşmelerde ve alıntı kelimelerde ortaya çıkan -t- > -d- değişmesi OİA'da genel bir özelliktir. Ekleşme esnasında arada kalan -t- ünsüzünün -d- ünsüzüne dönüştüğü bu olay OİA'da oldukça yaygındır. -DI, -Dir-, -Dır, -Dık, +DA, +DAn gibi eklerin kelime içindeki -t- ünsüzlü şekilleri -d- ünsüzüne dönüşür:

atdan (K9-235), avıtdık (M14-5), bāsdırmıya (D19-24), batdaniyenin (M7-30), çapıtdan (M2-132), çā'tdırdı (M8-164), çatırdadarak (M8-167), dağdırmış (M23-246), ifdara (D18-14), mıkđara (S9-55), pıtdırmıyam (M8-1711), savişdırmış (D3-147), yağışdırmış (K8-57), yapıdırmış (M13-310), yŭrkātdırmıyōr "yıkattırmıyor" (S10-74).

Alıntılarda: enişdenin (D4-489), hāsdālandı (D9-101), mısdafiyemiş (M23-79), usdalāra (S1-78).

Ulamalarda: āhmed a' (M5-7), ard ucunu "art ucunu" (M4-55), gurd enī' gurd olur (M1-23), icad ediyok (M2-66), isāğbed etdi (M5-91), kavalalı me'med ali paşa (M1-23), murād ālmādık (S1-52), şehid oldū' (M5-15).

2.1.2.5.1.26. t > T Değişmesi

Ön Seste: Tağallar (M2-87), Tēpē (S12-13), Tavī' (T2-16) uFāk TēFēk (B4-1).

İç Seste: annaTamıyom (M12-30), elekTırık (M2-25), geTiŷi (M8-1010), ğımılđaTamıyo (M8-1171), işTē (M13-446), işTe (M9-62), lāTıfō'lu (K4-35), müfT' ēminine (M19-309), ōrtTúğ (S3-117), saTı (M8-2145), Takıŷ ediyolar (M13-386), TırpıK ēdērdīk (B6-36), unuTúyōm (K30-47), yāpTıK (K34-23), yapTık (M26-205), yerleşTī (M8-155), yētişTik (M30-38), yō'rTlu kömb' (M15-38), yapTık (M24-321), yŭTāñ yılām vār (B3-20).

Alıntılarda: cellaTı (M8-890), ēTireFimde (S5-51), feTdēh (B2-8), hāvTā (S3-92), löbeTciyi (M8-324), memleKeTe (M26-140), muḥTār (B1-21), Tabī (M27-284), Tābi' (K30-145), Taḥa (M3-57), Tāmam (M30-29), Tana (M14-28), TaraFlı (M2-241), Tēmām (S9-275), Tene (M23-218),.

Ulamalarda: altı sāt oyalamıyanan (M19-69), firsat eldeŷ getdī (M8-160), geT ulan (M8-1074), maḥmıT ō'l'nun (M17-67), mēvliT ōḥudullār (D23-91), raḥaT işini (M2-178), apT edelim (M19-107).

2.1.2.5.1.27. f > v Değişmesi

f > v ötümlüleşmesi kelime içinde görülür:

asva't "asfalt" (H2-46), ḥāvTā "hafta" (S3-92).

2.1.2.5.2. Tonsuzlaşma (Ötümsüzleşme)

Ciğerlerden gelen havanın ses telleri tarafından titretilmemesi ve ton verilmemesi olayına denir. Bu olayda ünsüzler boğumlanırken titreşimlerini kaybeder ve tonsuzluk niteliği kazanır³⁸.

2.1.2.5.2.1. b > p Değişmesi

Ön Seste: paḳlā (H7-442), paḳlavı "baklava" (M8-2724), paltası (M13-264), pıçāḳlār'nān (B11-51), piṣḡēvit (S9-175), püṣḡūYūt (D8-10).

İç Seste: b > p tonsuzlaşmasının yarım kaldığı durumlarda görülen değişmelerdir.

OİA'da ön, iç ve son seste görülür, yaygın değildir:

İPrāhim (M11-1), saPredecā'k (M13-9), faPriḳ' adamın (M13-161), kiPrit (M13-386), yarePbim (M18-132), aPdez aliyo (M29-57), ḡiPliyē (B1-111), cePrāyilī (B3-18), āPbās (B10-118), fāPriḳ' 'āmı (D2-189), ḡāriPe (D14-53), imām' 'ātiPinēn (K14-50), tePdili ḡiyāfāt (K18-105), Puḥār (K18-646), saPri (K18-8), güPrēsini (K19-70), Pi'yandan (S3-76), otoPusu (S9-263), yaPancı (T7-88),

Son Seste: ḡōÇūP (D1-44), ḡēdiP (H3-64), hēP (M26-66), yapıP (M8-1886).

2.1.2.5.2.2. c > ç Değişmesi

çeket "ceket" (M2-18), dābānça "tabanca" (K18-305), ḡarınça "karınca" (M8-29-17).

2.1.2.5.2.3. c > Ç Değişmesi

Yarı tonsuzlaşma olayıdır.

ākÇa (H7-494), aḳÇālaşdıḳ (H7-494), anÇa (K18-915), avratÇā'z (H6-166), birazÇıḳ (M26-179), Çēket (B7-36), Çēr't (H7-19), çıḳdıḳÇa (M26-219), çōÇūk (K30-97), çōÇūḳlār (K27-67), diyeÇā'm (H2-51), ḡāçaÇaḲ (H5-18), ḡēlinÇi (K16-19),

³⁸ Kokmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s. 215.

hātÇām (D18-56), hoÇām (T3-23), ıÇćık (H1-81), ıÇćık (H7-321), n' ol'Çŭ' (K18-684), sâÇā (D16-3), sınıkÇİ (M16-32), túÇcar (M2-84).

2.1.2.5.2.4. d > t Değişmesi

evlatı (M8-806), taħa (D4-442), tokdura (M25-149), toktura (B6-154), tomatıs (S3-298).

2.1.2.5.2.5. d > T Değişmesi

paTişāħaŋ "padişahın" (M8-421), Taħa "daha" (M3-57), Tiyo "diyo" (M8-571).

2.1.2.5.2.6. v > f Değişmesi

furmíyē "vurmaya" (K32-55), furullardī "vururlardı" (M26-296), ğayfemize (K9-389), mā'finā "mahv" (D14-7), merdifandan aşşā' (M8-26-27), terefide "terāvih" (M13-582).

2.1.2.5.2.7. z > s Değişmesi

satan (M5-102), sāten (H3-80), satı (M8-90), yüssūk (H6-69).

2.1.2.5.2.8. z > S Değişmesi

Ön Seste: Sātēn (K18-475).

İç Seste: boStakda (S9-200), ğıSÇā'zım (S10-340), ōküSç' omār (K29-24), öStürk (S9-274), sōSünü (K18-370), tēm'uSlārdā (K18-696), teSÇē (S9-129).

Son Seste: bēli'sīS (K4-39), bīS (H6-160), birāS (H6-89), birēS (K18-268), būS (H6-114), dēmeS (H7-387), ğıS (H6-109), güS (H7-257), ō'S'ān "oğuzhan" (K1-18), tēmiS (K15-10), yūS (H7-9).

2.1.2.5.3. Süreklileşme

Süreksiz ünsüzlerin sürekli ünsüz hâline gelmesine süreklileşme denir. Süreklileşmenin sızıcı ünsüzlerde gerçekleşmesine sızıcılaşma, akıcı ünsüzlerde ortaya çıkmasına akıcılaşma denmektedir.

2.1.2.5.3.1. Sızıcılaşma

Çeşitli sebeplerle patlayıcı ünsüzlerin sızıcı ünsüzler hâline gelmesi olayına sızıcılaşma denmektedir³⁹.

Ötümlü patlayıcı ünsüzler, en çok çaba gerektiren sesler olarak, özellikle iç ve son ses iken ötümsüzleşme veya genizsileşebilirler:

- > ötümsüzleşme b, d, g, ğ > - p, t, k, k
- > genizsileşme - m, n, ɲ, ŋ
- > akıcılaşma - l, r, f, s, ç, y, v, h, ħ, Ø

Bu iki yolun da gerçekleşmediği durumlarda ötümlü patlayıcı ünsüzler akıcılara, sızıcılara ve yarı ünlülere dönüşmektedir⁴⁰.

OİA'daki sızıcılaşma örneklerini şu maddelerde sıralayabiliriz:

2.1.2.5.3.1.1. b > ħ Değişmesi

baḥāmgilīn (K15-3), ḥāḥāmīn (H4-27), ḥīlen ōlmāS (B5-11), ḥizim (K18-1), ḥūrda (S11-34), cōḥ'me (M18-49), çorḥiyē (S9-162), ġurḥān kēsmyē (K14-39).

2.1.2.5.3.1.2. c > ş /Ş Değişmesi

saşda bīşirīn (M15-4), saşdiyese (M17-85).

2.1.2.5.3.1.3. ç > j Değişmesi

çünḲ'ḡūjl'olduklārın' "güçlü" (B4-56), ġūjlü "güçlü" (K18-221), āj ġurtlārīn (K18-253).

2.1.2.5.3.1.4. c > j Değişmesi

mejmur (M2-17), nejmetdin (D4-240), sājda "sacda" (D9-50), vijdānīḡa (D4-271).

2.1.2.5.3.1.5. ç > Ş Değişmesi

ġūŞlū "güçlü" (K18-728).

2.1.2.5.3.1.6. ç > ş Değişmesi

³⁹ Kokmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s. 193.

⁴⁰ Karaağaç, *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, s. 703.

OİA'da bu değişme çok yaygındır, özellikle iç ve son seste görülmektedir. OİA'da özellikle "l, r, ş" ünsüzleri yanındaki "ç"ler "ş" ünsüzüne dönüşmektedir:

İç Seste: āş'dāñ (K19-37), bulāmaş "bulamaç" (D18-22), burğāşlı "Burgaçlı" (B8-8), buydiye de bişdi (M3-29), ġāpısın'_aşdı (M8-1104), genşler "gençler" (M4-36), geşdi (M2-52), ġoş demircim (B10-60), ġüşlülēr (S9-294), ħarşlık "harçlık" (M8-727), ıtāñġāşlık "utangaçlık" (K19-258), ilāşlı "ilaçlı" (D4-707), işli kōfdēyī (D16-18), lapaşlı "Lapaçlı" (T7-140), ocā'ma sışdıñ (M8-565), papışlık'd' oturur "pabuçlukta oturur" (M19-151), uşdu (M13-105).

Son Seste: geş "geç-" (M13-16), heş "hiç" (M18-14), pirinş "pirinç" (T2-6), üş "üç" (K14-62).

2.1.2.5.3.1.7. ç > Ş Değişmesi

ġılıŞ'nānımış (B10-62), ġüşlū (K18-728).

2.1.2.5.3.1.8. k > ħ Değişmesi

OİA' yaygın bir değişmedir. En çok Bahçe, Düziçi, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır:

Ön Seste: ħanġī (M8-1056), ħuna "(< kına < kine)" (D3-86).

İç Seste: çihārrīm (B7-10), doħuduĶ (M2-215), ġāymaħam (M7-7), kaħar (M2-169), sıħşıyór (M1-38), yaħacā'ħız (T1-40), ýaħalāndī (D1-26), yāħāsız (S1-14), yāħinnārıynam berēber (K4-30), yíýħarık (T4-131).

Son Seste: bāħ (S9-127), ġāldıħ (B12-19), bılmúyōħ (B2-24), ġáynādıyılıħ (D23-56), olācāħ (K18-865).

2.1.2.5.3.1.9. k > ġ Değişmesi

STT'de ekleşme sırasında iki ünlü arasındaki "-k-" ünsüzü, "-ğ-" ünsüzüne dönüşür. OİA'da da durum aynı olmakla birlikte iki ünlü arasındaki "-k-" ünsüzü, "-ğ-" ünsüzüne dönüşükten sonra genellikle erir.

İç Seste: aġşam "akşam" (M8-483), çōġ'_olsa (M13-28), çōġ olur (M13-198), dellallġ ederken (M8-374), oġşalamıya "okşala-" (M8-1796), yıraġı "yıracık" (M5-38), yoġ işde (M13-10), yoġārġı "yukarıki" (K13-2), yōġsa "yoksa" (M8-432),

Son Seste: āġ "ak" (M3-58).

2.1.2.5.3.1.10. k > ğ Değişmesi

STT'de ekleşme sırasında iki ünlü arasındaki "-k-" ünsüzü, "-ğ-" ünsüzüne dönüşür. OİA'da da durum aynı olmakla birlikte iki ünlü arasındaki "-k-" ünsüzü, "-ğ-" ünsüzüne dönüştükten sonra genellikle erir.

berberlēğ ederkenyūğsūk "< yüksük)" (M8-980), õğsüz "< öksüz)" (M8-379), sēvdīceğēm (M8-1109), sēvdīğim (M8-1328), yuğsüğa "< yüksük)" (M8-2454).

2.1.2.5.3.1.11. k > ğ > w Değişmesi

çuwāldı (K18-179).

2.1.2.5.3.1.12. k > ğ > v Değişmesi

dövecek (M2-201), göv emine (K9-458), göv osmannı (T3-5), gövden (M19-157), söveni (M26-183).

2.1.2.5.3.1.13. η > ğ Değişmesi

góğnūm " < gópnūm < gönlüm " (D3-41), yōğusa " < yonşa < yoksa" (M8-41).

2.1.2.5.3.1.14. p > f Değişmesi

fortakāl "portakal" (M10-16),

2.1.2.5.3.1.15. t > d > z Değişmesi

murāz vērdī (M8-986), mūrāzı vērsīn (B7-76).

2.1.2.5.3.1.16. y > h Değişmesi

mehīl "< Ar. meyl) meyil " (T7-121), sēhir "< Ar. seyr) seyir" (D19-111).

2.1.2.5.3.1.17. y > v Değişmesi

kövde (M5-20), köve (M11-9).

2.1.2.5.3.2. Sızıcıların Birbirleriyle Değişmeleri

2.1.2.5.3.2.1. ğ > v Değişmesi

OİA'da bu değişim genelde gerçekleşmez ve ğ ünsüzü korunur:

cīrit ğovārımıŝ (B1-77), ğovdū'muŋ (T7-81), sövērđi (K15-3).

OİA'da bazen bu değişimin görüldüğü kelimelere rastlanabilir:

sovānna "soğan" (D16-20), sovānilē "soğanla" (K21-15), sovār "soğur" (K28-7), sovam bile (T2-8).

2.1.2.5.3.2.2. v > ğ Değişmesi

OİA'da dövmek, övmek gibi kelimelerde ve bazı alıntı kelimelerde bu değişim görülebilir:

dōgmē "dövme" (B5-4), dōgme "dövme" (M17-93), ōgmek "övmek" (D4-49), yōğmiye "yevmiye" (M8-690).

2.1.2.5.3.2.3. h > ħ Değişmesi

OİA'da Türkçe kelimelerdeki ħ ünsüzü genellikle k > ħ değişimi sonucu ortaya çıkmıştır. Alıntı kelimelerde ise şu örneklerde ħ > ħ değişimi görülmektedir:

ihdīyēr "ihtiyar" (K18-176), iltihāk "iltihak" (K4-20), mihdār "muhtar" (T3-121), muhdār "muhtar" (S10-246), puḥārālī "(< puhara < Ar. buhârī) ocaklık" (S8-65).

2.1.2.5.3.2.4. h > ğ Değişmesi

ağmet emmi (M22-14).

2.1.2.5.3.2.5. ħ > v Değişmesi

māvlukā tapmā (D2-5).

2.1.2.5.3.2.6. f > h Değişmesi

hiltēkiyēnen "filkete" (H1-50), ḥoturaFıŋ "fotoğraf" (K9-136), soḥda "softa" (M19-155).

2.1.2.5.3.2.7. h > f Değişmesi

peflivana (M19-244), veyāfut (K23-10), zehrayla" (K30-153), zōfriyēnen "zöhreyle.

2.1.2.5.3.2.8. v > f Değişmesi

adını furmíya (M23-50), furmíyē (K2-55).

2.1.2.5.3.2.9. s > h Değişmesi

OİA'da yaygın biz değişmedir.

bire hüs hüs (M18-149), hüs dēr (K27-74), hüs gārdāş (K18-248), hüs garı çan' etme (M8-458), sen hüs (M8-2165).

2.1.2.5.3.2.10. ş > h Değişmesi

OİA'da yaygın bi kullanımı vardır. Şu kelimelerde görülmektedir: hindi "şimdi" hura "şura", ho "o", hu "şu", hora "ora, uzaktaki için"

hindi' et bişdi (M8-562), ho gēlēñ gār'nıñ (T5-3), honu yonardık honnarı meselā (M22-111), honuñkū 'mu (M22-63), hordā (K19-322), horıya (M17-80), hu bāña burdām bi' yēr ver (K28-17), hu dā'ñ ākāsındēyēdi (T3-15), hu dudun gālını (M22-65), hu ikinci (M9-41), hura (M17-43), hūrādurumu nasıl hindi (M8-211), hūrālārdā (S10-110), huralārdā (S10-472), hurda hā burda hā (M8-2801), hurdā yatā'm mar (M17-31), hurdān yoḥārdan aşşā' (H1-65), hurıy' al (M15-44), hurıya (M22-8), huriya (M22-92).

2.1.2.5.3.3. Akıcılaşma

Akıcılaşma, b, g, k gibi patlayıcı ünsüzlerden biri ile h gırtlak ünsüzünün; "r, l, m, n, y" gibi bol sesli akıcı ünsüzlerden birine dönüşmesi olayıdır⁴¹.

2.1.2.5.3.3.1. b > m Değişmesi

maḥana buluyo (M18-131), maḥanasına (T4-71), mēyit (M29-50).

2.1.2.5.3.3.2. v > m Değişmesi

bem mardım (M8-1581), çıKārtım merdim (S3-262), mefa (M8-2603), mefāt etdi (M8-2339), tūFā'm mār (M12-47).

2.1.2.5.3.3.3. g > y Değişmesi

diyünnēr " < dügün < tüg-" (D2-77).

⁴¹ Kokmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s.14.

2.1.2.5.3.3.4. $\text{ğ} > \text{G}$ Değişmesi

"ğ" ünsüzü iki ünlü arasında kaldığında "ğ" ünsüzü "G" ünsüzüne dönüşerek süreklileşir. Bu ses olayına $\text{ğ} > \text{ğ}$ ünsüz değişiminin yarım kalmış merhalesi de denebilir. Ön ve iç seste görülür:

bāGılır (K11-34), bāşGā (K14-79), çālışi'Gān (B11-35), çıGallārdı (B1-37), çıGāmīyo (B3-11), çīGıñ (K18-10), doGuz (D1-54), fārGında (T3-62), Gādirliyē (S1-62), GālGār (D2-107), Gíyāfet (D2-41), ğorGusūndan (B8-19), k̄ā'Gāñ (K14-76), k̄a'Gār (D2-90), oGuyúcuñ (B9-75), ōGüyüm (S1-67), yoGārı (B9-90), yoGārıs'nda (B4-72).

2.1.2.5.3.3.5. $\text{ğ} > \text{y}$ Değişmesi

bāyim (S10-50).

2.1.2.5.3.3.6. $\text{k/g} > \text{ğ}$ Değişmesi

eñer (M29-30), evreñgeç (M2-235), deñişirmiş (H6-64).

2.1.2.5.4. Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

2.1.2.5.4.1. $\text{f} > \text{h}$ Değişmesi:

ħoturaFı (K9-136).

2.1.2.5.4.2. $\text{ğ} > \text{j}$ Değişmesi

deñişirmiş (H6-64).

2.1.2.5.4.3. $\text{ğ} > \text{ñ}$ Değişmesi

dāñişek (D4-175).

2.1.2.5.4.4. $\text{ğ} > \text{v/w}$ Değişmesi

bozduvāna (S9-277), döver (M2-203), ētini duvāñ (M15-3).

2.1.2.5.4.5. $\text{ğ} > \text{y}$ Değişmesi

buyda "buğday" (M2-86), ciyerime (M23-127), diyer (M6-128), deyil "değil" (M4-6), öylen "öğlen" (M8-1630).

2.1.2.5.4.6. h > f Değişmesi

nofudunu (M7-26).

2.1.2.5.4.7. h > H Değişmesi

āHmet (M22-121).

2.1.2.5.4.8. h > y Değişmesi

cefayir "mücevher" (M8-2581), ğayfacı "kahveci" (M13-289), ğayfemize "kahvemize" (K9-389), sāyip (B3-13).

2.1.2.5.4.9. l > r Değişmesi (rl > rr)

OİA'da yaygın bir değişmedir:

ğaçarrarımış (M2-93), ğaraltı (M13-326), ğavırrarınan (D3-21), hāzırır (B6-106), sülā' (D7-72), tarralık (M13-326), tarrararı (M2-90), yoĝarraĝ (D4-534), zararlıyız (M13-196), zorradır (M13-467).

2.1.2.5.4.10. m > n Değişmesi

barnaĝ (B10-59), şinci (M26-307), şindi (D28-9), şindik (M26-308).

2.1.2.5.4.11. l > n Değişmesi

"ile" edatındaki ve bazı eklerdeki "l"lerin "n"ye değişmesi olayıdır.

ayā'yınan (H2-64), bilēĝ guv'ētiynen (B1-43), eliminen (M2-42), eşimnen (M26-196), hiltēkiyēnen (H1-50), tāĝdıyānan (H1-55).

2.1.2.5.4.12. n > ŋ Değişmesi

Eski Oĝuz Türkçesinde görülen "ŋ" ünsüzü OİA'da korunmaktadır.

acından (M8-389), dıĝeliya (D4-194), ĝoĝüllü (D4-178), ĝac' emmínizıĝ (M25-128), saĝa (M25-133), sususuĝdan (M8-399).

2.1.2.5.4.13. n > l Değişmesi

filcannār (D4-481), laylonuĝ "naylon" (M18-45), lisannıĝ yīrm' birindē "nisan" (K18-633), löbetini "nöbet" (M19-161).

2.1.2.5.4.14. **p > y Değişmesi**

babayın "(senin) babanın" (M8-1282), köynekcek "(< könek) gömlek" (K30-126).

2.1.2.5.4.15. **p > m Değişmesi**

ısmānāk (K19-136).

2.1.2.5.4.16. **r > l Değişmesi**

cēmīlē "cemre" (D19-106), güleş "güreş" (S8-26), tekrāl (H6-68).

2.1.2.5.4.17. **v > m Değişmesi (< mv > mm)**

düşmanım marsın "düşmanım varsın" (K9-181), temem merdim "tamam verdim" (K9-57).

2.1.2.5.4.18. **v > η Değişmesi**

yónmiya "yevmiye" (M13-83).

2.1.2.5.4.19. **y > v Değişmesi**

köve (M11-9), kövde (M5-20).

2.1.2.5.5. **Süreksizleşme**

Süreksizleşme, ciğerlerden gelen havanın ses telleri tarafından titreştirilememesi ve ton verilememesi; ünsüzlerin boğumlanırken titreşimlerini kaybederek tonsuzluk niteliği kazanmasıdır. Bu olaya "p/ ç/ t" ünsüzlerinin boğumlanmalarını örnek verebiliriz⁴².

2.1.2.5.5.1. **j > c/ c/ ç Değişmesi**

bārācın " (< bārāç < baraj) baraj" (S10-289), cilēt "jilet" (B6-70), cip dutmuş "jip" (M10-31), deterçandan "deterjan" (D19-71).

2.1.2.5.5.2. **h > k Değişmesi**

maḵmuzlār (B10-66), mıkda arrıḵ (M4-28), muḵdār (H7-88).

⁴² Kokmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s. 215.

2.1.2.5.5.3. s > c Değişmesi

câ'ra tütünü (H6-177), ciyārāsiz (K29-11).

2.1.2.5.5.4. v > b Değişmesi

babalı boynuğa (K9-38), sêlbi (M18-1).

2.1.2.5.5.5. f > b Değişmesi

yusubun (D4-337).

2.1.2.5.5.6. f > P/ p Değişmesi

yusuP (M25-3), yüsüp (H7-266).

2.1.2.5.5.7. b > m Değişmesi

OİA'nın karakteristiğidir, gibi edatının değişik şekillerinde ortaya çıkan bir ses olayıdır:

buçaklı ğımı (D19-76), bülbül gümü (D21-13), dedi.i ğımı (D3-46), ğaravana ğımı bō'k (M2-8), onun ğumu (M13-275), zorğun ğumu (M17-109).

2.1.2.5.5.8. ğ > g/ġ Değişmesi

İki ünlü arasında kalan k/g ünsüzleri ses değişti olarak sadece ötümlüleşir ve kendini bu şekilde muhafaza eder:

aldığı (K9-332), bildigi (K9-333), bōyüğü (M8-2194), direge (K9-181), egerdē'miş (D4-468), ılāyığın (M8-1798), muğabil (M13-152), sevdiğid'arKadaş (K9-55).

2.1.2.5.5.9. g > ġ Değişmesi

Ön damak ünsüzleri çıkış noktalarını orta damağa çekerken oluşan g > ġ değişmesi OİA'da kurallı ve yaygın değildir. OİA'da kelime başında bulunmaktadır: ġálinnīnēn (S10-25), ġóçerķen (T1-2), ġólgēye (T1-221), ġō'sünnülerijn (T1-4), ġóşdúk (T1-68), ġúlúyōlar (T1-49), ġünümüzde (T1-6), ġúzel (T1-35).

2.1.2.5.5.10. k > k Değişimi

adēylik (T3-108), dedikleri (T1-180), derik (T3-9), dēsecek (T1-221), düşük (T1-224), eşşek (T3-41), kópē' (T1-212), kúkurt (T1-274), kūrēn (T1-218), kūrnekde (T1-229), mümkün (T1-249), pákēt (T1-234), yedik (T2-17).

2.1.2.5.5.11. t > c Değişimi

OĀ'da kurallı ve yaygın değildir:

daḳdı cırnā'nā yırttı "tırnağına" (M5-100).

2.1.2.5.5.12. d > c Değişimi

OĀ'da kurallı ve yaygın değildir:

cimcik "çimdik" (M26-20), şinci "şimdi" (T4-155)/ (M26-307).

2.1.2.5.6. Damak Ünsüzleri Arasındaki Değişmeler

2.1.2.5.6.1. g > ğ Değişmesi

ēşgi (B8-52), ğimi (D4-233), ğülēşirdi ğülēşciler (D8-63), ğún (H7-151), ıḡıyāymış (M26-109).

2.1.2.5.6.2. k > k Değişmesi

ćizzik (K19-23), derik (K13-26), eliksirtām (K18-386), ērik (B6-83), gēydik (K18-521), güdērdik (B6-66), mertlik (M13-49), vērmedik (B4-57), yetizlik (M17-94), yúkdiller (M13-464).

2.1.2.6. Ünsüz Benzeşmeleri

İki ünsüzün iç seste yan yana bulunduğu yerlerde ya da komşu kelimelerin son ve ön sesleri arasında iki ünsüzden birinin diğerini tamamen ya da kısmen kendisine benzetmesine ünsüz benzeşmesi denir⁴³. Ünsüz benzeşmesi, benzeşme yönü bakımından ilerleyici ve gerileyici; benzeşme niteliği bakımından tam ve yarım benzeşme olmak üzere ikiye ayrılır.

⁴³ Kokmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s. 230.

2.1.2.6.1. İlerleyici Benzeşme

Kelime içinde yan yana bulunan iki ünsüzden öncekinin sonraki ünsüzü kendisine yarı ya da tam benzetmesine ilerleyici benzeşme denir.

2.1.2.6.1.1. İlerleyici Yarı Benzeşme

Yarı benzeşme, yan yana bulunan ya da komşu olan ünsüzlerden birinin diğerini kısmen kendisine benzetmesidir. OİA'daki yarı benzeşme olayları şunlardır:

2.1.2.6.1.1.1. -çc- > -Çc-

uÇcā'zını "uçcağızını" (M8-2921).

2.1.2.6.1.1.2. -ml- > -mn- Benzeşmesi

ā'bi'mnēn "abimle" (B4-51), eşimnen "eşimle" (M26-196), sırimnām bā'lān "sırımla bağlarsın" (K18-593).

2.1.2.6.1.1.3. -ml- > -mb- Benzeşmesi

isgembe "iskemle" (M13-17).

2.1.2.6.1.1.4. -ŋl- > -ŋn- Benzeşmesi

góŋnüm "gönlüm" (T1-81).

2.1.2.6.1.1.5. -ŋr- > -ŋn- Benzeşmesi

soŋnā "sonra" (H8-18).

2.1.2.6.1.1.6. -ɲl-/ -ŋl- > -ɲn- Benzeşmesi

dɲnēdik "dinledik" (D1-5), dɲnnemedim (D4-369), góŋnüm "gönlüm" (T1-81).

2.1.2.6.1.1.7. -pv- > -pb-, -Pv- / -Pv- > -Pb- / -Pb- Benzeşmesi

çıkarıPberiyō (M8-2612), sıkıPburamıyollar (M8-850).

2.1.2.6.1.1.8. -yl- > -yn- Benzeşmesi

OİA'da yaygın bir benzeşmedir, en çok Merkez, Düziçi, Sumbas ağızlarında görülür:

dilleriynen "dilleriyle" (M8-2895), emselleriynen "emsaleriyle" (D4-717), hindiynen "şimdiyle" (D4-3), lā'biynen "lakabıyla" (S6-96), mē'lisiynen "meclisiyle" (M13-518), türkūynen "türküyle" (M13-43).

2.1.2.6.1.2. İlerleyici Tam Benzeşme

Tam Benzeşme, komşu ya da yan yana bulunan iç seslerden birinin diğerini tam olarak kendisine benzetmesidir. Bölgede görülenleri şunlardır:

2.1.2.6.1.2.1. -lr- > -ll- Benzeşmesi

OİA'da yaygın bir benzeşmedir, en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır: allım "alırım" (M8-624), billik "biliriz" (B11-53), ğallım "kalırım" (M8-670), gellik "geliriz" (M8-1343), yāpıllımış "yapılırmış" (D8-45).

2.1.2.6.1.2.2. -ly- > -ll- Benzeşmesi

hıdırēllēz "(< Ar. Hızır + İlyas) hıdırellez" (M26-61).

2.1.2.6.1.2.3. -ṃy- > -ṃm- Benzeşmesi

borcuṃ mar (M8-622), iricaṃ mar (M8-208), kiṃ merir (M17-28).

2.1.2.6.1.2.4. -nl- > -nn- Benzeşmesi

OİA'da karakteristiktir, "l" ünsüzüyle başlayan +lAr, lAyIn, +lA-, +lI, +lIk gibi ekler, "n" ünsüzüyle biten kelimelere geldiğinde bu benzeşme türü ortaya çıkar:

ānnātdī'η (K18-374), ānnında (M23-178), āvsinnātdırıyōlār (K19-85), bunnardan (S10-241), bunnarınan (M23-1), bunnārī (K18-78), cannıca "canlıca" (M8-714), gēlinnik yapıdīm (K19-38), ğumāndannārı (K18-126), ğurbannık (M26-74), ikindinnē "ikindileyin" (S3-175), kēsennerden (S10-111), nişannıη (M8-863), şāhānnık (S12-13), şennik şadımannık "şenlik şadamanlık" (M8-658), ünnemişler (T7-96), yānnışlıK (H7-364).

2.1.2.6.1.2.5. -ηk- > -ηη- Benzeşmesi

OİA'da yaygın değildir. Bir örnekte ki bağlacı ile ikinci tekil kişi arasında ortaya çıkan bir ses olayıdır.

sōrúyoŋ ɲu "soruyorsun ki" (K18-39).

2.1.2.6.1.2.6. -rl- > -rr- Benzeşmesi

OİA'da Merkez ve Düziçi ağızlarında yaygın bir benzeşmedir.

ğaçarrarımış (M2-93), tarrararı (M2-190), terrēmiş "terlemiş" (D4-635).

2.1.2.6.1.2.7. -ş s- > -s s-

ērkek ğurussūZ (M2-4).

2.1.2.6.1.2.8. -ş y- > -ş ş- Benzeşmesi

beş şāşādım (B4-12), olmuş şāvırım (D4-330).

2.1.2.6.1.2.9. -z l- > -z z- Benzeşmesi

yüz zıra (D8-54), yüz zire (D23-81).

2.1.2.6.1.2.10. -z y- > -z z- Benzeşmesi

şiyēmiz zō'du "şeyimiz yoktu" (D7-52), tazzik (M2-100), yakmaz zaķār "yakmaz yakar" (D7-49).

2.1.2.6.2. Gerileyici Benzeşme

Bir cümlede arka arkaya gelen kelimelerde veya iç seste yan yan gelen ünsüzlerden sonrakinin önceki ünsüzü kendisine benzetmesine gerileyici benzeşme denir.

2.1.2.6.2.1. Gerileyici Yarı Benzeşme

2.1.2.6.2.1.1. -çc- / -Çc- Benzeşmesi

uÇcā'zını "uçcağzını" (M8-2921).

2.1.2.6.2.1.2. -çs- > -şs- Benzeşmesi

üş sēnē (B7-31), yūrm'üş sēnedem (D2-69).

2.1.2.6.2.1.3. -ht- > -Td- Benzeşmesi

sābıTdan "sabahtan" (K18-424).

2.1.2.6.2.1.4. -md- > -nd- Benzeşmesi

hindi "(< OT imdi) şimdi" (T2-16), şimdi "(< EAT uş+imdi) şimdi" (S11-54).

2.1.2.6.2.1.5. -nb- > -mb- Benzeşmesi

ambarlara "(< Far. anbār) anbarlara" (M2-73), bem burda (S6-112), ġāmbabadañ (D17-17), isdambula (M1-47), òlām bīr üfürüyör (T1-202), maḥmuT ombāşınıñ (S6-99), on ombeş (M2-220), zemberē "(< Far. zenbürek) zemberek" (D17-17).

2.1.2.6.2.1.6. -nğ- / -ng- > -ñğ- / -ñg- Benzeşmesi

çıñğı (M18-31), ěrzinğ ġālesi (B1-91), ġārlañğışlar (M8-2295), güzelinğ ġapısına (M18-100), hañğınī (M8-1764), malañğozlarā (M8-1881), tıñğırdadı (M8-1894).

2.1.2.6.2.1.7. -nk- / -nķ- > -ñk- / -ñķ- Benzeşmesi

çünķū (T7-11), geçeñki (M8-2641), o günķ' ĵsmiylē (M6-4), ondāñķēime (T5-25), sāñki (K21-38), uzunķōprūdē (D2-53).

2.1.2.6.2.1.8. -k g- / -K g- Benzeşmesi

aşK geldi (M14-27), çoK ġüzēl (S11-19), çoK ġüzel (M14-29), ġırK ġünde (M8-152).

2.1.2.6.2.1.9. -mk- > -ñk- Benzeşmesi

bizínkini "bizimki" (M17-75).

2.1.2.6.2.1.10. -tb- / -Tb- Benzeşmesi

ürüTbesi (M8-2595).

2.1.2.6.2.1.11. -tc- > -Tc- Benzeşmesi

lōbeTciyi (M8-324).

2.1.2.6.2.1.12. -sc- > -Çc- Benzeşmesi

uÇcacık "usulcacık" (M8-447).

2.1.2.6.2.1.13. -zc- / -sç- Benzeşmesi

biresçik "birazcık" (D4-100).

2.1.2.6.2.1.14. -zs- / -Zs- Benzeşmesi

ıslamaZsın (M7-39), ū'ramaZsam (M13-2139).

2.1.2.6.2.2. Gerileyici Tam Benzeşme

2.1.2.6.2.2.1. -ğn- > -nn- Benzeşmesi

innēler "iğneler" (M23-342), innē'nen "iğneyle" (D23-27).

2.1.2.6.2.2.2. hm- > -mm- Benzeşmesi

memmet "mehmet" (M13-523).

2.1.2.6.2.2.3. -ls- / -ss- Benzeşmesi

assam (D4-75), bēlī ğırıssıñ (K371), bisselēr (M11-8), gēncirēk ossağ (M8-70), gessıñ "gelsin" (D8-45), össüñ (D9-8).

2.1.2.6.2.2.4. -ln- > -nn- Benzeşmesi

annıñ çatı (M19-49).

2.1.2.6.2.2.5. -n m- > -m m- Benzeşmesi

bem mekdub (M8-603), bütüm mallār (M2-91), gelem mekdubu (M8-382), güm möhlet (M8-621), üç güm müsād'etsıñ (M5-114).

2.1.2.6.2.2.6. -rs- / -r s- > -ss- / -s s- Benzeşmesi

ēv'olussa (T5-27), türküler sō'lüyō (M26-67).

2.1.2.6.2.2.7. -şs- > -ss- Benzeşmesi

almış satmış (M8-373), a'tmış sene (M19-34), biliyemissin "biliyormuşsun" (D4-265), bissin "pişsin" (M8-223), söylemissin (K9-422).

2.1.2.6.2.2.8. -zs- / -ss- Benzeşmesi

ğış sen (M8-2165), olmassa (S10-417), otus sekizdē (M5-66), yā'massa (S3-9).

2.1.2.6.2.2.9. cz- > -zz- Benzeşmesi

ezz'āne (M22-92).

2.1.2.6.2.2.10. yz- > -zz- Benzeşmesi

dezzemgilin (M15-55), dezzem (M25-112).

2.1.2.6.2.3. Uzak Benzeşme

Ön veya iç sesteki bir ünsüzün uzakta bulunan başka ünsüzü kendine yarı ya da tam benzetmesine uzak benzeşme denir⁴⁴.

2.1.2.6.2.3.1. Uzak Yarı Benzeşme

asbap "esvap" (M8-917), süPürgēlik "süpürgelik" (K18-458).

2.1.2.6.2.3.2. Uzak Tam Benzeşme

laylonuḡ "naylon" (M18-45), min'misinen "minibüsle" (D4-645), nē'neḡ "(< ne (y) ilen) ne ile" (K1-15), şemşiye "şemsiye" (M19-157).

2.1.2.7. Benzeşmezlik (Aykırılaşıma)

Bir kelimedede boğumlanma noktaları aynı veya benzer olan yan yana gelmiş iki ünsüzden birinin boğumlanma noktasından farklı başka bir ünsüze dönüşmesine benzeşmezlik (aykırılaşıma) denir. Hem ötümlü hem ötümsüz şekilleri olan eklerin OİA'da tek şekliyle yer alması bazı kelimelerde benzeşmeye girmemesine sebep olur. Bunun dışında farklı sebeplerle ortaya çıkan Türkçe kelimelerin ve alıntı kelimelerin OİA'da benzeşmezlik örneklerini şöyle sıralayabiliriz:

⁴⁴ Kokmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s. 220.

avlıkdā (K12-24), başğa (K9-111), bilāder (T1-201), cıscılbaK (K9-104), çıkārtđı' (K17-154), çokdam beri (D4-291), delikden (K9-541), doKdur (K18-420), dutduŋ (K9-486), feTdēh (B2-8), filcannār (D4-481), ğaraltısı (D4-525), ğatdı (K18-49), hōr ipden (M26-304), işciyi (M2-246), kömbe "gömmе" (M2-56), kūsġŋ (K9-472), lasdikler (M22-94), mefā't "vefaat" (K25-17), meKdepde (M26-21), mekdüp (M10-19), merescilere (M25-130), mirascı (M8-1550), müTdāt (K4-3), sāvaşcılār (M30-15), soKuşdurdu (K9-479), şēyirēkdī (K12-19), taKdā (K15-11), tekral (M7-25), topcúyük (S5-43), yapdı (M1-33), yasdı "yassı" (M8-960), yasdıK (M8-960), yēvāşca (M4-84), yōŋsā (K18-448), yōŋsul (S12-14), zaralıŋız (M13-196).

2.1.2.8. Hece Kaynaşması (Büzölme)

Bir kelimedede yanyana bulunan iki veya daha çok hecedeki seslerin yahut da yanyana bulunan iki kelimededen birincinin son sesi ile ikincinin ön sesinin birleşip kaynaşması ve dolayısıyla hece sayısının azalması olayı. OİA'da yaygın olan bir ses olayıdır. Hece kaynaşması iki ünlü veya iki kelime arasında bulunan k, k, ğ, ğ, n, ŋ, v, h, y ünsüzleri erir ve başbaşa kalan ünlüler birleşerek tek bir ünlü hâline gelir, bu ünlü OİA'da genellikle uzar ve bazen ara ses hâline gelir. Hece kaynaşması OİA'da bazen tek bir kelime içinde hece kaybolması şeklinde ortaya çıkar. Bu durumda düşen heceden hemen önceki ünlü uzar:

b' 'ēre "bir yere" (M8-769), başġ' 'ērdenimiş "başka yerdenmiş" (M13-333), bēy'ē "beyine" (K18-193), bilmē'rek "bilmeyerek" (M8-1151), bō'Kü "büyüğü" (D4-269), bō'mē "büyüme" (D3-3), bō' "boyu" (D9-1), bō'K "büyük" (K13-25), bō'lup "boğulup" (M8-1767), bō'm "bugün" (M8-1473), bō'n "bugün" (D8-50)/ (M8-2136), bō'ndan "boyundan" (T7-18), bō'ndürük "boyunduruk" (K19-21), bō'nú "boyunu" (D8-23), bō'suyollar "boğuşuyorlar" (M8-975), bō'yōr "büyüyor" (K4-38), bō'rā'n' "büyükreğini" (M22-67), bō'rtlēnġ "böğürtlġnin" (K21-6), bō'ründe "böğründe" (K9-374), d' 'ēmī "değil mi" (S9-304), dā'ırım "dayarım" (M22-67), d'ē "diye" (M8-1577), ġod' 'ētdi "koydu gitti" (M8-1691), dō'şerek "dövüşerek" (T7-55), gen' 'ērī "gene geri" (M8-1187), ger' 'ēdiyo "geri gidiyor" (M8-1290), gess' 'ēpġn' 'öldürŋ "gelse hepsini öldürürsün" (K18-235), getd' 'ēmī "gitti he mi" (S9-304), ħā'ġaten "hakikaten" (M13-77), k' 'ēPiZinġ "ki hepsinin" (D23-30), lirē' "liraya" (M2-34), n' 'atıćı "ne tutacak: ne yapacak" (D23-30), ner' 'ēdecā'mi "nereye gideceğimi" (M8-947), ner' 'ētdi "nereye gitti" (M8-955), nes' 'ēder "nesi gider" (D4-13), ōlur m' 'ērmesse "olur mu vermezse"

(K18-841), ōrdā'nı "ordakini" (T7-41), ort' 'erde "orta yerde" (M13-467), öt' 'erifē "öteki herife" (K18-846), sēn m' 'erecāṅ müFd' ēfēnd' "sen mi vereceksin müftü efendi" (K18-88), söyl'ēm "söyleyeyim" (M13-276), söyl'ēm "söyleyeyim" (D23-33), şún' 'ēp "şunu hep" (K18-321), yān' 'ēç "yani hiç" (H7-524), y'ē "yeğen" (D1-6).

2.1.2.9. Ünsüz Düşmesi

2.1.2.9.1. Önseste Ünsüz Düşmesi

g- > Ø

d' ōr' 'ēderim "doğru oraya giderim" (M8-2571),

h- > Ø

OĪA'da karakteristik olarak bütün ağızlarda görülmektedir:

bāḥ' 'ēle "bak hele" (S3-277), bāḲ' 'ēlē "bak hele" (S10-211), bāḳdım' 'ēpisine "baktım hepsine" (D9-26), ben' 'ēp "ben hep" (M26-79), bilmiyóm' 'ērif "bilmiyorum herif" (M26-132), 'ēb "hep" (K25-1), 'ēmen' 'ēmen "hemen hemen" (S5-3), 'ēmşerimā "hemşehrime" (B12-87), 'ērif "herif" (S10-310), 'ērkeş "herkes" (H7-192), gel' 'ēlē "gel hele" (B12-75), ḥāzır' 'ēlv' 'ālılārdī "hazır helva alırlardı" (T5-67), 'iç yilān (K27-115), odun' edellerimiş' 'ērāl "odun ederlermiş herhalde" (M26-64), össüṅ' 'ēpisi "ölsün hepsi" (M22-44), uzāmāS' 'ēç "uzamaz hiç" (B1-46), vār' 'ē "var he: var evet" (H3-30).

ḳ > ğ- > Ø

o' ādar "o kadar" (M2-200), şu' ādar "şu kadar" (M16-13).

s- > Ø

ikú yūs' 'ēnenīṅ "iki yüz senenin" (T3-18).

2.1.2.9.2. İç Seste Ünsüz Düşmesi

-d- > Ø

günüz "gündüz" (M8-2099).

-g- > Ø

bõ'n "bugün" (B6-49).

-ğ- > Ø

OİA'da karakteristik olarak bütün ağızlarda görülmektedir:

ā'dirmeç "eğdirmeç" (H7439), bu'āzıma (M8-1399), çō'n' dā "çoğunu da" (S9-97), dā'da "dağda" (M26-64), di'ēl "değil" (T1-234), gō'sünü "göğsünü" (M9-32), hoturaFı "fotoğrafi" (K9-136), ō'lu "oğlu" (M1-1), yī'ācaḡsıñ 'ē "yığacaksın he" (D9-89), yi'ēni "yeğeni" (M19-99), yi'ēnim "yeğenim" (D10-16), yō'rā'mıḡ "yokrakmış" (K12-45).

-f- > Ø

çi'tc' emmi "çiftçi e." (M8-1390), yú'ka "yufka" (H7-514).

-h- > Ø

bā'çe "bahçe" (B11-1), cep'ē "cephe" (T1-16), cep'ēyē "cepheye" (S1-36), dir'ēm "dirhem" (T1-137), ēt'ēmī "ethem" (S10-116), gā'verēḡi "kahverengi" (B11-54), hēr'alda "herhalde" (M26-153), tē'çiye "tehçiye" (M13-12), yāzıc' 'ēr'āl "yazacak herhalde" (B9-77).

-ḡ-/-k- > Ø

çabı'caḡ "çabukçak" (M8-1580), ō'sürdüñ "öksürdün" (S2-34), ō'süzüñ "öksüzün" (K9-328), yō'd' 'ēmen "yoktu hemen" (K18-366), yū'sük "yüzük" (M23-328).

-l- > Ø

OİA'da yaygın bir ünsüz düşmesidir:

asva'tıñ "asfaltın" (H2-47), atmış "altmış" (M8-594), at'mıḡ yedide "altmış y." (M1-5), gōn'ü "gönlü" (K12-45), ḡa'ḡaḡ "kalkan" (M2-19), nāsı'sa "nasılsa" (K21-22), vērmēz'ēr "vermezler" (B7-35).

-r- > Ø

Merkez ağızlarında yaygın bir ünsüz düşmesidir:

bi'yó' (M8-2684), birlēşdiri'lēr "birleştirirler" (K18-560), ğāvırı'sañ "kavurursan" (H3-43).

-m- > Ø

biziKi "bizimki" (K18-151).

-n- > Ø

Merkez, Bahçe ve Sumbas ağızlarında yaygın bir ünsüz düşmesidir:

ħā'mıSı "hangimizi" (B10-38), i'şalla' "inşallah" (M8-259), piri'ç "pirinç" (S2-9), sō'ra "sonra" (M1-48), uçu "için" (M8-590).

-s- > Ø

benim gimiymişın "benim gibiymişsin" (M20-10), sen yemişın "sen yemişsin" (M23-66), ğelmişın "gelmişsin" (D10-16).

-t- > Ø

apdazı "abdesti" (M19-119), üs'lerine "üstlerine" (M9-51).

-v- > Ø

OİA'da yaygın bir ünsüz düşmesidir.

deşiricī'm_bir "devşirici gibi b." (M8-498), dō'meli pancarı "dövmeli p." (M2-47), dō'ērīk "döveriz" (D6-18), ğō'de "(< gövde) göğde" (K9-29), ğō'desindē "gövdesinde" (M29-65), ō'me mō'me "övme mövme" (M23-337), ō'miye "övmeye" (M3-320).

-y- > Ø

OİA'da yaygın bir ünsüz düşmesidir.

bō'le "böyle" (M24-9), bō'lē "böyle" (S8-23), bō'rek "beyrek" (K9-338), çē'rek "çeyrek" (M13-548), kō'lere "köylere" (M2-14), ō'le "öyle" (M2-22), nē's_ōrālārdan "neyse oralardan" (S9-126), nē'se "neyse" (S3-142), ni'se "neyse" (M1-47), sō'lēller'd_ēp "söylerlerdi hep" (M26-86), şe'n'dē "şeyinde" (K3-15).

2.1.2.9.3. Son Seste Ünsüz Düşmesi

k-/ ḳ- > Ø

ā' eller "ak e." (M29-16), apbacī'mış "apakcıkımış" (T7-14).

l- > Ø

nası' (M8-594), nası "nasıl" (M8-594)

n- > Ø

i'şalla' "inşallah" (M8-259).

r- > Ø

bi'şē'n "bir şeyin" (H7-501), bi' daha "bir d." (M8-1172), bi' yolla "bir yolla: bir keresinde" (M8-2149), duy'yā "duyuyor" (D4-154).

s- > Ø

anarşi't "anarşist" (M26-129).

t- > Ø

dos'ğāpīsī "dost k." (B6-189), ıras geldi "rast g." (K9-458), sērbes' "serbest" (K11-58).

y- > Ø

bē' "bey" (K9-338).

z- > Ø

bilme' mi "bilmez mi" (M2-109). çalma' mısıñ (M8-1601).

2.1.2.10 Hece Düşmesi ⁴⁵

Bir kelimede ses bakımından birbirine benzer veya eşit seslerden oluşmuş iki heceden birinin zamanla eriyip kaybolmasıdır⁴⁶.

⁴⁵ Türkiye Türkçesinde orta hece düşmesi ile ilgili geniş bilgi için bk. Lan-Ya **TSENG**, *Türkiye Türkçesinde Orta Hece Düşmesi*, TDK Yay., Ankara 2002.

OİA'da hece düşmesi yaygın bir ses olayıdır:

Kelime tabanlarında Hece Düşmesi: acık "azıcık" (M18-131), bāzertesi "pazar+ ertesi" (D12-21), dā'ssın "değilsin" (D4-449), ıcık "azıcık" (S3-159), kitliyo "kilitliyor" (M8-636), māhlıç "mihālīççık" (M16-23).

Eklerde Hece Düşmesi: bilim "bileyim" (S9-147), göyo "koyuyor" (T7-40) onun yanda "onun yanında" (M8-19), nedī "ne diye" (B7-44), kıy'yo "kıyıyoruz" (D19-6), şora "şoraya" (S3-55), ora geliyom "oraya g." (T4-96), hepin' (M8-426), gıyında (D14-82), sabā'la "sabahleyin" (M8-346), sabā'na "sabahlayın" (M8-2990)

2.1.2.11. Ünsüz İkizleşmesi

Ünsüz ikizleşmesi, iç seste iki ünlü arasında bulunan ve vurguyu üzerinde bulunduran ikinci hece başındaki ünsüzlerin açık ve zayıf boğumlanmalı ilk hece ünlülerinin etkisi altında kendi hece sınırlarını aşacak bir yoğunlukla boğumlanmaları sonucunda söz konusu ünsüzdeki tekrarlanma olayına denir. Bu olay sonucunda açık ilk heceler zayıflıktan kurtulmakta ve birer kapalı heceye dönüşmektedir⁴⁷.

OİA'da bu kurala uygun ünsüz ikizleşmeleri yanında değişik yapıllarda ortaya çıkan ikizleşmelere de rastlanmıştır:

-b- > -bb- İkizleşmesi

bölu mēbbusunun "Bolu mebusunun" (K11-23).

-c- > -cc- İkizleşmesi

n'ē'ccın "ne edeceksin" (S2-57).

d- > -dd- /-Td- İkizleşmesi

irenk ḥāddedēllērimiş "renk haddederlermiş" (K18-727), isddediğin "istediğin" (M30-25), ō'liyēddi "öyleydi" (S9-207), şinddīk "şimdi" (S9-255), vēriddī "verirdi" (S11-51).

m- > -mm- İkizleşmesi

⁴⁶ Kokmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s. 216.

⁴⁷ Karaağaç, *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, s. 840.

amma "ama" (M2-213), amman "aman" (M8-77), ammanın "amanın" (M8-1014), biliyo mmusün "biliyor musun" (H7-291), hemmen "hemen" (M8-566).

n- > -nn- İkizleşmesi

o yanna "o yana" (M15-24).

-p- > -pp- İkizleşmesi

yāppdım (S10-237).

-r- > -rr- İkizleşmesi

ğarr'na (M2-195), ğarrnıñ (M2-106), ğātırınān (S10-292), ğurruduyon (S10-391), merra (M13-30), olurrumuş (S10-443).

s- > -ss- İkizleşmesi

bi' ssáhát (M18-75), bi' ssatdıķ (M2-227), ğassırtı (M23-75), gelmissim "gelmişim" (M1-5), nassıl (M8-1159), o ssēniñ elinde (M28-14), ssöylediydim (M2-97), yat'ssañ "yatarsan" (M18-9).

-mİşIm/ -mUşUm > mİssIm/ mUssUm; -mİşIn/mUşşUn > mİssIn/ mUssUn değişimiyle ortaya çıkan ve s ünsüzünn ikizleşmesine yol açan bir durum OİA'da karakteristiktir:

báyılmissim (M-1608), demēmissim (D2-71), gerā'missik (S9-28), öldürmüssük (B10-54), uyutmussum (D4-50), vārımissim (H6-163), vermemissim (M29-94).

ş- > -şş- İkizleşmesi

OİA'da yaygın bir ikizleşmedir:

aşşā' (M8-230), başşaK (M9-22), bīşşēr (K23-24), bīşşēmē (S3-2), dāşşınmış (H6-9), demişş (H2-68), döşşā'ñ (M8-1049), döşşellerdi (K8-50), döşşemedēn (S3-109), döşşēñ (K18-610), dūşşüyór (S3-109), eşşek (M8-375), eşş'ō'l eşşek (K8-22), fişşā'niz (M3-111), fişşēklik (H7-323), ğumāşşıdı (K3-17), ka'şşısında (M6-80), māşşālla' (K19-50), ortuşşā' (K32-15), şşimdī (K18-217).

y- > -yy- İkizleşmesi

OİA'da Merkez, Bahçe, Kadirli, Sumbas, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır:

alıyor (K8-76), be' yyapdım (M2-223), bolu beyyidi (M14-19), dō'yyüverrimiş (S9-203), dō'yyolar (M23-114), elīyyōZ (T5-59), göyyāñ (K6-49), hēyyēç (B7-127), hēyyīç (B7-78), hēyyş (B7-77), kēsiyyollar (K8-80), nerdēyyēñ aldın (M29-19), olālīyyi "olalı" (B7-153), sōyyüyö (M26-176), şēyyē (B5-10), va' yyā (T7-72), ò'yyöllēr (S8-55).

-z- > -zz- İkizleşmesi

azzık (M2-20), bōzzuk (D5-755), ézzık ézzık ézzık sürüyöllār (K19-23), ğazzāyıy "gazyağı" (M15-28), ğázzık (M23-306), gezziyo (M8-2099), ğızzā' (M19-68), gözz (D22-8), 'k o zzāman (D1-51), sēzzērīm (B8-15), uzzūn (B8-21), vızzīt vızzīt zızzıt (D2-177), yazzıK (M18-210), yazzıK (M8-214).

2.1.2.12. İkiz Ünsüzlerin Tekleşmesi

Kelimedeki ikiz ünsüzlerden birinin düşmesi veya erimesi sonucu tekleşmesine ünsüz tekleşmesi denir. Türkçede ikiz ünsüz bulunmaz ve bu ünsüzler çoğunlukla alıntı kelimelerde görülür. OİA'da ünsüz tekleşmesiyle ilgili örnekler şunlardır:

eminiyet' "(< Ar. emniyyet) emniyet" (M25-26), evel "(< Ar. evvel) evvel" (M18-108), ğatiyetle "(< Ar. kat'iyyet) katiyet" (M26-25), ğuvatl' ādāmın (K18-291), ħākındañ ğelemiyosañ (M8-580), kere "(< Ar. kerre) kerre" (M9-13), kimsenijn ħaķı (M13-147), müzē'fer "(< Ar. muzaffer) muzaffer" (D20-1), temuZda "temmuz" (M13-598), tiyaraları (M19-91), vāsiyeti "(< Ar. vasiyyet) vasiyet" (H7-152).

2.1.2.1. Ünsüz Türemesi

b- Türemesi

irembil atar "(< Ar. reml) remil" (M8-992), pambık "pamuk" (S3-235).

d- Türemesi

pëndir "(< Far. penir) peynir" (D7-56).

F- Türemesi

esgı Fúsúl "eski usûl" (D16-5).

h/h- Türemesi

Ön Seste h Türemesi: hābām "abam" (K18-271), havlu "avlu" (M13-447), hēvet (H8-24), hindi "şimdi" (M15-37), hindi "şimdi" (S10-188), horıya "oaraya" (M17-80), hōkgeşın "ökkeşin" (D4-654).

İç Seste h Türemesi: hıtır "(< Ar. 'ıtr) ıtır" (M2-62), sähèT "(< Ar. sâ'at) saat" (K9-265), seħátde "(<Ar. sâ'at) saatte" (S1-6).

Son Seste h Türemesi: pèydāh "(< Far. peydā) peydah" (H7-134), tālihē "(< Ar. tāli') talih" (K21-44).

ğ Türemesi

İç Seste ğ Türemesi:

isāğbed "(< Ar. isābet) isabet" (M5-91), māğden "(< Ar. ma'den) maden" (M13-610), māğmür "(< Ar. me'mūr) memur" (D4-63), māğsimē "(< Ar. ma'sūm) masum" (B4-18), nāğme "(< Far. nāme) name" (M13-101).

Son Seste ğ Türemesi: beniğ misāFır alman mı "beni" (M21-34).

m- Türemesi

bilem "bile-m" (T4-167).

k/ k̄ Türemesi

Bu son sesteki k türemesi ET'deki ok/ ök edatının kalıntısıdır.

dē'ncek "deyince" (K7-6), ğonunca "konunca" (K7-21), güzün gēlincek "güz gelince" (K16-30), nēcik (K30-58), sabaħanák (M18-110), şindik (K19-117), şindik (M26-308).

l Türemesi

şehriyēl (K18-748).

t Türemesi

pisgevit "(< TT bisküvi < Fr. biscuit) bisküvi" (M22-48).

n Türemesi

aḥanćík (M23-66), bilenzik "bilezik" (M23-333), hörkuncü "hörgüç" (T1-75), mencilisē "(< Ar. meclis) meclis" (K9-278).

ɲ Türemesi

kündeɲ (S10-85).

m Türemesi

bilem (T4-167), ondan kerim (M18-105).

r Türemesi

fērs "fes" (K18-537), ḥarşlıyoɲ (M15-33), ürtüyōɲ (H1-85).

v Türemesi

duvasın' "(< Ar. du'ā') duasını" (M8-808), ġūvlēk "külek" (T1-133).

y Türemesi

āyit "(< Ar. ā'i'd) ait" (K9-388), biriγidim "biri (y) i-di-m" (M23-211), buyudu "bu (y) i-di" (M8-976), dāyim "(< Ar. dā'im) daim" (K9-339), dayrasına "(< Ar. dā'ire) dairesine" (M13-164), faydasını "(< Ar. fā'ide) fayda" (M14-4), fiyeti "(< Ar. fī'āt) fiyat" (M8-2617), ızıyyıcık "azıcık" (M7-45), ismayıldır "ismail" (T4-40), māyış "(< Ar. mā'i'ş) maaş" (M1-41), müsāyit "(< Ar. müsā'id) müsait" (T1-21), sivāl ētdim "(< Ar. su'āl) sual" (K18-401), súy "su" (M25-98), tōğayınan "tōğa (y)ına-(n)" (M2-54), vesāyit "(< Ar. vesā'it) vasıta" (H7-102), yāýkıyē'p "yıkayıp" (K19-129), yesir "esir" (M8-131), yēşıklī'ɲ (B8-24), yırağ "ırak" (M23-153), yüce "üce" (K3-1).

2.1.2.14. Hece Türemesi

Kelime sonundaki OĬA'da kelime sonlarında bilene, +cene, +cık, +cik, -kana, -kanna, -kene, -Kenē, -kenne, -kennek, kerici'm, kerlim, kine, +mā yapılarında hece türemesine rastlanmaktadır. Diğer meydana gelen türeme örneklerinin kişisel kaynaklı (münferit) olduğu düşünülmektedir:

ācıkana "açken" (K21-20), dērkennek "derken" (K8-84), diyō Guna' "ki" (T6-13), ē'cene yuɲurruk "iyice" (T4-138), geli'kenne "gelirken" (M13-180), geliyo kına "ki"

(M13-88), gēliyōlār kine "g. ki" (B10-96), gezerkenne "gezerken" (M14-20), inandı bilene "i. bile" (D4-585), Kínā "ki" (S10-225), Kine "ki" (K4-32), ondaṇ kericiṁ "ondan sonra" (M18-49), ondaṇ kerlim "ondan sonra" (M29-4), ordankíná "ondan sonra" (M8-905), soṇramā "sonra" (K19-20), veriyo kíná "v. ki" (M8-1362), yū'ru'qanna "yoğururken" (M15-41).

2.1.2.15. Ünsüzlerde Yer Değiştirme (Göçüşme)

Kelime içindeki yanyana veya birbirinden uzak seslerin birbiriyle yer değiştirmesi olayına göçüşme denir. Göçüşme olayı ünsüzlerin birbirleriyle karşılaşmasından doğan telâffuz zorluklarını giderme ihtiyacından doğmaktadır. Bu olay r v l akıcı ünsüzlerinin bulunduğu kelimelerde ve ağızlarda gerçekleşmektedir⁴⁸.

2.1.2.15.1. Ünsüzlerde Yakın Yer Değiştirme

Kelimede yanyana bulunan seslerin yer değiştirmesi olayıdır.

-bl- > -lb-: cılbaḳ (M17-1), cıscılbaḳ (K9-104).

-br- > -rb-: erbişim (D4-382), ırbık (M8-2670), irbehem "ibrahim" (M2-235), kirpidi (M8-2908).

-gr- > -rg-: dorgudān "doğrudan" (S10-289).

-ks- > -sk-: ō'sürdü "(< ōs+kür)" (S0-411).

-kş- > -şk-: eşgili (M7-15), eşgimesseṇ (M7-29).

-mḥ- > -ḥm-: zāḥmeride (B6-46).

-ml- > -lm-: melmeketlerde (K20-7).

-ny- > -yn-: düyna (D4-331).

-rb- > -br-: gübreḳ "gürbah" (T1-73).

-rh- > -hr-: maḥremetīṇe (D4-272).

-rp- > -pr-: kipriklīm "kirpiklīm" (K9-185) kīprinīṇ "kirpinin" (H7-107).

-rh- > -hr-: tāhrana "tarhana" (K18-584).

-rv- > -vr-: devriş (M1-23), ḡonsevre (M7-36), kivrenīṇ (M2-92), pevra (M8-1155).

-tl- > -ld-: bāldırcān "patlıcan" (S9-152),

⁴⁸ Karaağaç, *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, s. 107.

-vl- > -lv-: hāvla (M27-14), sevlar (M13-369), şāvlārīṅ (H7-1015), yāvlārīyīr (S3-174).

-vr- > -rv-: ērvātsízīṅ "avratsızın" (K27-57).

-yr- > -ry- : mē'rem (K18-219), mē'remçilīṅ (M25-35).

2.1.2.15.2. Ünsüzlerde Uzak Yer Değiştirme

Yanyana bulunmayan ünsüzler yer değiştirdiğinde ortaya çıkan ses olayıdır.

dūrgel "dülger" (S6-69), görsetmēsīṅ "göstermesin" (D4-103), gūrēle "kolera" (K4-32), ireli "ileri" (K9-76), öndüç "ödünç" (H7-253), úryíyā "rüyaya" (K18-333).

2.1.2.16. Ünsüz Uyumsuzluğu

Türkçe kelimelere ek getirilirken veya kelimeler hecelerle bir araya gelirken ötümlü bakımından birbirine eklerle kelimelerin, hecelerle hecelerinin birbirlerine uymasına ünsüz uyumu denir. STT'de ünsüz uyumu son derece sistemlidir. Ancak OİA'da bu uyumun işletilmediği durumlar ortaya çıkmaktadır. Ünsüz uyumsuzluğu, çoğunlukla ötümsüz ünsüzden sonra ötümsüzün yerine ya ötümlü ya da yarı ötümlü ünsüzün gelmesinden kaynaklanmaktadır. Bu sebeple OİA'da ötümsüz uyumundan kaçış vardır denilebilir. Bölgede ötümlülük uyumu STT ile aynıdır. OİA'da ara merhalede oluşan yarı ötümlüleşme örnekleri dışında ünsüz uyumsuzluğunun görüldüğü durumlar şunlardır:

-fd- defderde (M19-6), köfdesi (M2-59), taraFdaṅ (M19-87).

-hd- ihdiyār "ihtiyar" (D9-52), tahdīT "tehdit" (T4-65), tārihde "tarihte" (K25-19).

-kd- çekdirir "çektirir" (T4-133), dikdirir "diktirir" (K18-524), gēlecekdē "gelecekte" (K19-159).

-kd- çıkdı "çıktı" (D8-77), bākdım "baktım" (D9-26), tākdadān "tahtadan" (K19-282).

-pc- arapca "Arapça" (K9-423), kepcēci "kepçeci" (K1-17), tērtipçilik "tertiplelik" (B11-22).

-sd- isdambuldan İstanbul'dan (T7-135), isdesyónuṅ "istasyonun" (T7-140), mencilisdē "mecliste" (K9-488), üsdūṅdā "üstündeki" (K9-444).

-sg- asgere "askere" (T2-25), ēsgī "eski" (D17-18), ēsgīTēm "eskiden" (K18-552), gosgoca "koskoca" (M8-686).

-**şç-** aşçılar "aşçılar" (M23-331), güleşçi "güreşçi" (M13-496), işciyi "işçi" (M2-246), savaşçı "savaşçı" (T4-83).

-**şd-** geçdim "geçtim" (T5-13), işdè "işte" (T5-14), hoşbeşden "hoşbeşten" (T7-133), yakışdırıyo "yakıştırtıyor" (T4-180).

-**şğ-** āşğın "aşkın" (D4-155), başğanī "başkanı" (M2-65), çalışğam "çalışkan" (M2-248), fişğırır "fişkırır" (M2-101).

-**şg-** eşğilisin' "ekşilisini" (D6-22), eşğimiyēcek "ekşimeyecek" (D7-52), düşğün "düşkün" (S7-5), köşğēr "köşker" (S3-233).

-**td-** āñsıtdīk "aşırttık" (T5-56), çevitdirmiş "çevirttirmiş" (S9-295), gētdim "gittim" (T5-30), sã'tdē "saatte" (S10-24).

-**tğ-** dutğal "tutkal" (M8-435), dutğun "tutkun" (B6-106), sıtgı "sıtkı" (K9-334) unutğan "unutkan" (M5-16).

-**tg-** etgileyici "etkileyici" (D4-223), ètgili "etkili" (S9-112), yētgili "yetkili" (K18-692).

2.1.2.17. Vurgu

Konuşma sırasında kelimedeki bir heceyi diğerlerine göre daha yüksek bir ses tonuyla, daha baskılı bir şekilde söylemeye vurgu denir⁴⁹. STT'nin hafif vurgulu bir dil olduğu belirtilir⁵⁰. STT'de kelime vurgusu genellikle son hecededir. Türkçe eklemeli bir dil olduğundan kelimelerin eklerle ulanmaları sırasında ekin vurgu alıp almaması kelimedeki vurguyu belirler. Türkçede eklerin birçoğu vurgu aldığı için kelime vurgusunu sona kaydırır. Vurgu almayan ekler, vurguyu kendinden önceki hecede bırakır. Türkçe kelimelerde birinci derecedeki vurgu, son hecedeyken; ikinci derecedeki vurgu, kelimenin ilk hecesindedir.

Vurguyu nefes baskısına dayalı vurgu ve duygusal vurgu olarak ikiye ayırmak mümkündür. GAA'da yer alan OİA'da kelime vurgusu hissedilir derecede nefes baskılı/müzikal vurgulu telaffuz edilebilmektedir. Zeynep Korkmaz, her iki vurgunun GBAA'da kuvvetle hâkim olduğunu, söz konusu bölge için vurgunun STT'den şiddetli gerçekleştiğini ifade ederken olağan vurgunun kelime sonunda olduğunu belirtir⁵¹.

⁴⁹ Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, s. 234.

⁵⁰ Muharrem **ERGİN**, *Türk Dil Bilgisi*, 21. Baskı, Bayrak Yay., İstanbul 1993, s. 58.

⁵¹ Zeynep **KORKMAZ**, *Bartın ve Yöresi Ağızları*, TDK Yay., Ankara 1994, s. 53-54.

OİA'da kelimelerin vurgusu STT'deki gibi sonda olmaktadır. Kelimeye ek getirildiğinde vurgu sona kayar. Yazı dilinde olduğu gibi fiilleri olumsuz yapan -mA eki mi soru edatı ki ve de bağlaçları, -cA zarf eki, -kAn, -mAdAn zarf-fiil ekleri, şahıs ekleri ve ek hâlinde kullanılan -lA edatı son hecede bulunsalar bile vurguyu kendilerinden önceki heceye kaydırırlar. Yer adlarında vurgu ilk hece üzerindedir. Ancak ilk hece açık heceyse bu ünlüyle biten ilk hecedeki vurgu ikinci heceye geçer.

Hece vurgusu; kelime tabanları, ekler, kelime grupları başlıklarında ele alınacaktır:

2.1.2.17.1. Kelime Tabanlarında Vurgu

OİA'da özellikle kelimelerin ulamalı söylendiği yapılarda meydana gelen hece kaynaşması sırasında oluşan uzun ünlüde vurgu ortaya çıkmaktadır.

2.1.2.17.1.1. İki Heceli Kelimelerde Vurgu

āğır "ağır" (M15-37), āğşam "akşam" (M8-175), āit "ait" (M6-75), āsger (M8-75), āyrat (M8-1758), āynı (M8-477), āyrı (M8-1913), b' _'ādar "bu kadar" (M8-1536), biz' _'āyit "bize ait" (M8-720), dō'rū (M14-160), elim' _'āçer "elime geçer" (M8-1334), esk' _'āyile "eski aile" (M6-33), ğand' _'ātmissın "kandak atmışsın" (M8-2144), gen' _'ērī "gene geri" (M8-2619), hērīf (M8-2617), hī āh (M8-888), osman ā'lar "Osman ağalar" (M6-33), sūda (M15-6), şe'ne "şeyine" (M8-2559), y' āllah "ya Allah" (M7-57).

2.1.2.17.1.2. Üç Heceli Kelimelerde Vurgu

āğlenen "eylen, oyalan" (M8-62), āğnıyor "eşek gibi ağnamak" (M8-616), āğzın' (M8-185), āşamdan (M2-56), gemlē ā'zına veriyon "g. ağzına v." (M2-107), gōğnümü āğlerim (M8-1125), götün' (M8-185), hoyl' _'ā "hoylu ağa" (M8-45), kim ā'lip alırsa "k. eğilip a." (M8-526), ne ācel' _'ediyon "n. acele e." (M2-247), nēyneyēm (M8-2505), o ālıyo (M2-10).

2.1.2.17.1.3. Dört Heceli Kelimelerden Vurgu

āğşamaça (M8-690), ğāterlemiş (M5-46), n' _'ānnadiyim (M2-7), sulū'nu "suluğunu" (M9-87).

2.1.2.17.2. Özel İsimlerde Vurgu

2.1.2.17.2.1. Kişi Adlarında Vurgu

Özel isimlerde vurgulu heceler değişmektedir:

āhmet (M4-38), āhmet (M8-685), alī (B1-50), ḥasan (M30-17), ḥurşudu (D1-8), murāt (D2-4), murtazā (D1-25), muṣa (B6-46), musdāfa (B1-118), musdulu (B5-15).

2.1.2.17.2.2. Yer Adlarında Vurgu

Yer adlarında vurgulu hece genellikle ilk hecede veya orta hecededir.

adana (M29-53), ādanadā (D2-72), ālbusdāna (M30-26), ceyhandan (M19-306), ḡayseri (M19-103), isgendurunū (K18-315), osmāniyeden (M23-144).

2.1.2.17.3. Zarflarda Vurgu

OİA'daki zarflarda vurgulu hece genellikle ilk hecedir, bazen vurgu orta heceye veya son heceye kayabilmektedir:

bā'rı bā'rı ōlüyōr (K18-159), dolānı dolānī ḡinānın şē'ni ēdellērdi (K19-197), dōldurup dōldurup gediollār (M4-8), durup duruyō (S9-118), gederkene (M5-16), ḡēlini ālī'kānnāk (K19-184), ḡıyāba ḡētdıK (K18-101), ḡopup ḡēliyo (S9-245), sóprē çıkārdıp ḡētirip bindīriyōllār (K19-203/204), tıKır tıKır āqlımā ḡēliyo (K18-363).

2.1.2.17.4. Kelime Gruplarında Vurgu

OİA'da kelime grubu vurgusu STT'deki gibi genellikle tamlayan unsurun vurgulu olan son hecesinde yer almaktadır.

2.1.2.17.5. İsim tamlamalarında Vurgu

ālıcı vūrucu yēriymiş (K18-41), dūyēmēnīn puṇā'lārı (K18-33), esgi zaman ādāmīyīm (S9-69), ḡēmīn üsd'ndē (K19-30), köşḡēr yemenisi (S3-233), sâc āltı çörā' (K19-110), sūdūn ḡāymā' (M26-41).

2.1.2.17.6. Sıfat Tamlamalarında Vurgu

alāvere yēri (K18-53), aşşā'kı bā'dırlī (K19-47), bāsḡım bi' yēr (K18-29), çalışmāz āvara ādāmlār (K18-94), çāparlı yīlān (K19-79), kirpit baş'ım' ev (K18-113).

2.1.2.17.7. Zarf Gruplarında Vurgu

Zarf gruplarında vurgu genellikle zarf-fiil eklerinden önceki ektedir. anasını besliyemeZken (M8-684), avara dururkan (M8-3), āyrān ālıp gēdennēr (M26-41), bıdır bıdır ēdip gēdīyōrdu (S9-16), dēpgēliyōk taqdādān dēpgi yāPıP (K19-130), ekmek parası bulamaZka (M8-685), gēlin ālıp gēdennēr (M26-41), ğız' ālıp götürmiye duruyōlār (M26-40), güneş dārka (M8-2727), ötüşmeden sessiz geçiş durnalar (M5-28).

2.1.2.17.8. Cümlede Vurgu

Vurgu kelimelerin hecelerinde ortaya çıkan ses baskısıdır. Her kelimenin çıkış noktasından itibaren ses baskısını kuvvetlendirdiği bir hecesi vardır. Cümlede ise daha çok vurgu yerine tonlama söz konusudur. Cümlede kelimedeki vurgulanan her öğeden yalnız biri öne çıkarılır. Cümlede odaklanan unsurda vurgu ve tonlamanın yükselen tonu ortaya çıkar. Odaklanan unsur hem en yeni bilgiye hem de en önemsenen unsur olur. Böylece konuşmacı odaklayacağı unsuru yükleme yaklaştırır. Bunu yaparken vurgulu ve vurgusuz edat ve zarfları da kullanır.

OİA'da cümle vurgusu STT'deki gibidir: "içindem birisi körō'lunun ahlā'ni biliyordu." (M8-92), "çok sıkıntıyan o bir taş suyu dedemiñ yanna goyardı." (M17-28), "yayliye geldiklerinde benim yaylama gelsinler." (T7-143), Bu düz cümlelerde STT'deki gibi vurgu yüklemeden hemen önceki kelimededir.

OİA'daki farklı cümle yapılarındaki odakları ve vurgulu kelimeleri şöyle örnekleyebiliriz:

"yāwırım rēzillī'd' ēvāl şimdi abāww." (B9-38). Bu cümlede odak ve vurgu iki kelimedeki bulunmaktadır. Başlangıçta dikkat çekmek için yükselen bir hitap, cülenin sonunda da daha sonra yapılacak açıklamanın hazırlığı niteliğinde yükselen bir ünlem bulunmaktadır.

"türkiyeyi gezdim tā edirreden vana ğadar." (M2-223). Bu cümlede nesne ve yüklemeden söylendikten sonra vurgulanan bir edat grubu bulunmaktadır.

"ē'ce bōle āğa, ben yandañ geliyom aha diyo." (M8-74). Bu cümlelerde, birinci cümlelerin ilk kelimesi olarak kullanılan ve hem nefes baskısı hem de inandırma amaçlı duygusal baskıyla yükseltmiş bir zarf; yüklemeden hemen sonra inandırıcılığı arttırmak için vurgulanmış bir ünlem bulunmaktadır.

"yāw şēkēr mēker ātallardı ō'lun ğızın çoK olsun bir 'ō dē'" Bu cümlede, vurgulu söylenen bir ünlemle dikkat çekildikten sonra, yüklem hemen arkasından söylenen, bir ünlemle vurgulanan bir zarf grubu görülmektedir.

2.1.2.18. Eski Türkçe Şekilleriyle Korunan Kelimeler

2.1.2.18.1. Ön Seste Korunan Ünsüzler

b- barnaqlarını (M2-161), bek (M26-143), bekmēz (D8-14), bişirip (D8-79).

k- ğāynātdıkdān keri " (< ET kirü) k. geri, sonra ", kēçim (B7-94), kēldiydīk "geldiydik" (B7-31), kēmçiltmek (H7-472), kēpez (K19-212), kēpse (H7-524), kölgesindē (M5-49), künüz (B7-34/35).

t- taħa "daha" (D4-442), tikenni "dikenli" (K16-31), tolu "dolu" (M19-230).

2.1.2.18.2. İç Seste Korunan Ünsüzler

-ŋ allah onarmalı "Allah onarmalı" (D4-170), bānzer (M23-301), bānzimīn (D4-507), dānıyo (H7-465), dānışdirdi (H7-469), ğarañıdıkdan (M8-710), ğeñreşiyō (M23-65), ğoñşunuñ (M13-64), ğördünüz (M8-2428), ğañğımız (M25-103), soñra (T4-132), yalıñ (M5-72), yengānız (M25-38).

-ğ- aĝa (D4-606), aĝam (D4-606), ğañğındiyadı (M8-507).

-z- doĝuzan (M3-8), sekizen (M3-14).

2.1.2.18.3. Son Seste Korunan Ünsüzler

-ŋ bīñ (B6-18), bīñ (M29-92), doñ (T1-13), oñ (M20-15), ossuñ (D4-589), soñ (M2-71).

-z+ kōtü sōz+lē-mē-m "kōtü söylemem" (B711).

2.1.2.18.4. Ekte Korunan Ünsüzler

+İñ: çınarın (M3-20), súyuñ (T1-154), üsdüná (M18-126).

2.2. ŞEKİL BİLGİSİ

2.2.1 Kelime Yapımı

Yeni kelimeler kelime kök ve gövdelerine yapım ekleri getirilerek yapılır. Türkçede ikisi isim ve ikisi fiil olarak dört çeşit kelime gövdesi vardır. Bu dört çeşit gövde: isimden yapılmış isim, isimden yapılmış fiil, fiilden yapılmış isim, fiilden yapılmış isimdir. Yapım ekleriyle türetilen dört çeşit kelime gövdesine isim kökleri ve fiil kökleri de eklendiğinde Türkçede altı çeşit kök ve gövde vardır denebilir. Türkçedeki bütün kelimeler bu kök ve gövdelerden meydana gelmektedir⁵².

2.2.1.1 İsimden İsim Yapma Ekleri⁵³

Bu ekler isimlere gelerek onlardan yeni isimler türetir. OİA'daki isimden isim yapım ekleri STT ile aynı olsa da OİA'da bu eklerin farklı yapıları görülmektedir. Bu ekler şu şekilde sıralanabilir:

2.2.1.1.1 +ada/ +ede

OİA'da yaygındır. Bir anda meydana gelme bildiren zarf yapan bir ektir:

carpada (D3-122), cirpede (M8-854), compada (M8-2149), gürpede (M8-2062), hârpada (M8-1690), larpada (M8-412), tarpada (M13-572), tırpada (M8-1380).

2.2.1.1.2. +adan

OİA'da yaygındır. Bir anda meydana gelme bildiren zarf yapan bir ektir:

zorpadan (M8-2588).

2.2.1.1.3. +edek (-ed-erek)

OİA'da yaygındır. Bir anda meydana gelme, abartma bildiren zarf yapan bir ektir.

güldürrede (K8-18), gürpedek (K8-54).

2.2.1.1.4. +(a/e)ş

⁵² Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, s. 144-145.

⁵³ Anadolu Ağızlarında isim yapım ekleri hakkında daha ayrıntılı bilgi için bk., Suzan **TOKATLI**, *Anadolu Ağızlarının Söz Varlığından Yararlanılarak Türetilen İsimler*, Laçın Yay., Kayseri 2007.

lapaşlı (T7-140).

2.2.1.1.5. +(a/e)k

gölek (M19-173), topak (D3-33), toPağ (K19-268), yolağ (D4-945).

2.2.1.1.6. +an/ +en

ET'de çokluk işlevinde kullanılan bir ektir:

ō'lan (M10-5), oğlan (M18-4).

2.2.1.1.7.+al/ +el

topal (M18-44).

2.2.1.1.8. +ca/ +ce

OİA'da sık kullanılan bir ektir. Ünsüz uyumuna tam olarak girmez. Dil, lehçe, yer, zaman ve alet vb. isimleri yapar:

ā'ca (B2-6), aqlımızca şekliyatlarımızcā (M19-24), arapca (K9-423), ā'rca (M13-454), bacarımca (M19-19), batasica (D3-124), bence (K8-64), bunca "bu sefer" (M18-90), cennetce (M19-197), çokca (M26-288), dağaca yāşlı (K12-42), elice "değirmen" (T1-232), ēyice (M8-2395), Fılandada (D4-326), ğābaca görüyöm (D2-49), ğaracabēye (K4-16), görümce (T2-24), gözēlce (S11-30), önce (K12-34), türkce (M25-106), uçcaca "usulca, sessizce" (D3-144).

2.2.1.1.9. +cağ/ +cek/ +çağ/ +çek

Sevgi, küçültme anlamlarında isim yapan bir ektir, OİA'da yaygındır:

kōnçek (H7-343), bō'cek (M8-2914), ğulākÇağ (K12-20), ğuyucağ taraFında (M2-93), sıcak çorba (M2-23), yāmçağ "ağıza bağlanan tülbent" (K23-2).

2.2.1.1.10. +cā'z (<+cağız)/ +cağız/ +cā'z

Acıma, sevgi yakınlık ifade eden ektir. OİA'da yaygındır. Ünsüzü "ğ" düşürür ve ilk ünlüsü uzar. Ek kalınlık incelik uyumuna aykırı kullanımlara da sahiptir:

adamcā'zıñ "adamcağızın" (M6-8), amelecē'zıñ "ameleceğizin" (H6-116), dedecā'zım "dedeceğizim" (K27-41), ğādıncā'zıñ "kadıncağızın" (H7-400), ğārdāşcā'zım

"kardeşçeğizim" (S3-59), ğarıcā'za "karıcağız" (T4-84), kimcā'zın "kimceğizin" (K19-519).

2.2.1.1.11. +cı/ +ci/ +cu/ +cü/ +çı/ +çi/ +çu/ +çü/ +Çú/ +cı/ +ci/ +çı/ +čí/ +čí

OİA'da çok işlek eklerden biridir. Bu ek iş ve meslek isimleri yapar. Ünsüz uyumuna tam olarak uymaz. Ünlüsü normal boğumlanmalı ünlüler dışında "í ve ú" ünlüsüne dönüşebilmektedir:

aşÇı (S9-201), bālıkÇı (T6-5), dāvulÇu (S5-16), demirçi (D21-28), dúúrçü "dügürcü" (H6-38), fırıncılar (M2-65), fısdıkÇí (B6-152), ğalāýčílār "kalaycılar" (K18-709), ğaz'teciler (M2-65), ğēlinçi (H6-87), işciyi (M2-246), nüFúSÇúlār (T5-2), patosçu (B6-46), sāZçı (S5-16), sīnıkÇíydē "sınıkçıydı" (D7-31), tāşÇı (S9-241).

2.2.1.1.12. +cık/ +cik/ +cuğ/ +cük

domurçuk "tomurcuk" (M8-2159), ēFcik "evcik" (K19-312), gücü'cük (S9-63), ĩncecik (H2-46), ızıııycik (M7-45), öpücük (M29-109), şındıcik (H12-2), ufācık defecik (H4-37/38).

2.2.1.1.13. +cī'/ +cī': Ekin ünsüzü bazen düşer ve ünlüsü uzar:

babacī' (M13-559), anacī'nın (M13-560), ondan kerici'm (M18-49), örēncī'n (B1-6), hēpicī'ne (D4-14), memmetcī'm (D9-30).

2.2.1.1.14. +cıl/ +cil/ +cul/ +cül/ +číl/ +číl/ +číl

İşlek değildir. OİA'da iki şu örneği vardır:

ortancıl (M8-2128), mē'remčil "yayla ismi" (M26-96), ölümçül herifi (M8-225), ölümçül yatıyo (M8-1094).

2.2.1.1.15. +cılığ/ +cilik/ +culuğ/ +cülük

İki ekin birleşmesinden (+cı+ lık) oluşan birleşik ektir.

çıFÇilik (S4-3), çobancılık (T1-91), dúúrçülük (M13-433), ğamuyonculuk (M2-226), lāFÇılıkdān (S10-127), soýgunculuk (K18-125), tērtipcilik (B11-22), unçuluk (M8-994).

2.2.1.1.16. +da/ +de/ +ta/ +te/ +dē

İsim çekim eki olan bulunma hâl eki kalıplaşmıştır.

kündē (S10-311), künde "her gün" (S10-47), Kündē (S5-24).

2.2.1.1.17. +daḵ

ğonḡurdaḵ (T1-195), toḵurdaḵ (D9-77), yayēn yapıldaḵ (H2-14).

2.2.1.1.18. +daş/ +deş/ +dēş/ +dāş

Bu ek, OİA'da hem kalın hem ince ünlülü şekli vardır. Ünlüsü normal boğumlanmalı ünsüzlerin yanında "è ve á" olabilmektedir.

arḥādēş (M13-70), ārḲādaş (B10-97), arḲadaş (M5-15), arḲadāşıma (M21-49), bā'daş ḡurup (M13-51), ḡārdaşıdıḲ (M26-157), ḡārdeş (K33-1), vatandaş (M23-21), yoldaş (M8-2748).

2.2.1.1.19. +der

öndērlik⁵⁴ yapımış (K17-11).

2.2.1.1.20. +dıç

sā'dıç (T5-38).

2.2.1.1.21. +dirik /+duruk/ +dürük

bō'nduruḵdān "boyunduruktan" (S10-308), bō'ndürük (K19-21), bōyunduruḵ (D19-53), cibindirik "< çıbın: sinek) sineklik" (M18-144), soḵunduruḲda (K9-539).

2.2.1.1.22. +düz

gündüz (K13-5), gün'üz "gündüz" (T7-116).

2.2.1.1.23. +el

özel (M2-193), çepel (M25-96), güzel (T7-96).

2.2.1.1.24. +ey/ +ay

⁵⁴ Gülensoy, önder kelimesinin kökenini ön+de-r olarak açıklamıştır, bk. Tuncer GÜLENSOY, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü I II*, TDK Yay., Ankara 2011, s.664.

güney (S9-255), gūzeyindē (D13).

2.2.1.1.25. +ġa(/ı)/ +Ḳa

bāşġa (M26-37), bāşġı (D23-29), başḲa (M12-37).

2.2.1.1.26. +ġan

başġannıñ (T7-28), cum'urbaşġanından (D4-16).

2.2.1.1.27. +ġıl/ +gil

Mensubiyet ismi yapar. OİA'nın hepsinde çoğunlukla ünlü uyumuna girer, bazen uyuma girmez:

ānamġıl (S10-453), ānāmġilē (M15-46), babāmġıl (D4-674), bābāmġilīñ (D18-25), dezzemġilinēn (M15-55), yāḲıpgilīñ (D23-44),

2.2.1.1.28 + (ı)raḱ/ + (i)rek/ +rèḱ

Karşılaştırma ve yaklaşıklık bildirir. Ünsüzle biten kelimelere geldiğinde araya "I" ünlüsü girer. Ekin değişik bir şekli olan "-rèḱ"te ise kelime tabanı ile ek arasında ünlü girmez. OİA'da Bahçe ve Hasanbeyli ilçeleri hariç bütün ağız bölgelerinde bu ek kullanılmaktadır. OİA'da yaygın kullanımına bakarak, bu iki ilçe ağızlarında eki bulamamamızın sebebi, ekin bizim metinlerimize tesadüf etmemesi olabilir.

ācırāḱ (K18-732), aşşā'rāḱ (S9-53), aşşā'raḱda (D4-410), bölurāḱ (K18-587), cıvı'rāḱ (M8-444), dēlirèḱ (S3-275), delirek ġardaşı (M8-64), eñginirek (M26-268), 'Fā'rāḱ ġıssaraḱ (T7-61), fazlaraḱ olmuş (M8-2547), ġāFāsı yāsdīrāḱlar (K19-84), gencirek (M8-898), ġış ġünūrād' sō'ġurāḱ (S3-242), hızlı'rāḱ (S9-42), isizirek bir yerdē'miş (M8-2790), öterrekde'di (D4-659), soñrāraḱ (M22-50), uFā'rāḱ (S3-128), uzā'rāḱda (S8-872), yāñınırāḱ (S9-57), yavuzuraḱ bir at (M13-88), yıra'rāḱ (D4-452), yoḱarraḱ (D4-534), zorrèḱ (K25-16).

2.2.1.1.29. +ıl/ +il

yāşıl (D4-480), yeşillī'ñ (T2-10).

2.2.1.1.30. +ḱ/ +k

bebek (T2-21), çınārıñ ğō'ğunda (D4-143), memekdē (B6-109), topuqlu (M5-70).

2.2.1.1.31. +kı/ +ki/ +ku/ +kü/ +kú/ +kí/ +kú/ +Ku/ +ğı/ +hı

Hem yapım hem çekim eki olarak görev alabilen ekin ünlüsü kalınlık incelik uyumuna uymakta; normal boğumlanmalı ünlülerden başka "í ve ú" ara ünsüzleri olabilmektedir. Ekin ünsüzü ise "k, k, k, k, K, h, ğ" olabilmektedir.

bunu'ku "bununki" (H2-1), hēr güñkü "her güñkü" (H7-183), her zaman'kı "he zamanki" (M8-1180), sabānda'ı "sabandaki" (H7-379), yoğār'ğı "yukarıki" (K13-2).

2.2.1.1.32. +lā

nārlı'ğısla (K33-1), sab'āla (M8-1582).

2.2.1.1.33. +lağı

namazlā' "(< Far. namāz + T. -la-ğū) namazlağı" (M26-306).

2.2.1.1.34. +lağ/ +lek

āplağ (S10-262), berillek (M8-331), ğamalag (M22-130), gerillek (M8-2251), ğısāllağ (K9-304), ğozalağ (M2-237), hıñırtlağ (M17-101), orallağda (D4-659), öterlek (M8-16-34), topalağlınıñ (M23-163), zertlek (M4-80).

2.2.1.1.35. +leyin (> +lı)

OİA'da farklı yapıları vardır, zaman isimlerine gelir ve vakti bildirir:

ikindinlē'n (D9-89), sabahleyin (M2-47)

2.2.1.1.36. +lı/ +li/ +lu/ +lü/ +lí/ +lú

Ekin görevi isimlerden sıfat türünde kelimeler yapmaktır. Ekin ünsüzü "í ve ú" ara seslerine dönüşebilmektedir. Ek "n" ünsüzüyle biten kelimelere geldiğinde "l > n" değişimi olur. sülemēnni (K18-28), şēnniK ōssūñ (K18-350)

ēşgili (M17-86), cızılı (M23-23), cızılı muzulu (M23-23/24), hōylú (B10-118), hōyluyu (M19-249), kavalalı (M1-23), kúllú (S10-266), küllüsü (M19-297), küpeli (M19-1), örtülü (K9-276), salçalı (M2-62), sulu (M19-107), sulú (M2-62), sülemēnni (K18-28), tikēnninıñ kēlisí (K18-663), yāşlí (B1-141), yazılı (M8-866).

2.2.1.1.37. +hık/ +lik/ +luık/ +lük +hık/ +lık/ +lúk/ +nık/ +núk/ +nük/ +nik/ +hık/ +lık/ +lik/ +hık

OİA'da çok işlek bir ektir. "n" ünsüzüyle biten kelimelere geldiğinde "l > n" değişimi olur. "K" ünsüzü iki ünlü arasında "ğ" olur fakat; h veya h olmaz. Ünsüzü ise "i ve u" ara seslerine dönüşebilmektedir.

asgerlik (M29-12), cıngánnık (S10-335), çeteliK (S12-23), dellallığ ederken (M8-374), dúúrçülük (M13-433), ğabadayılık (M1-32), gēlinnik (K19-238), günnúk (D4-90), günnük (K19-96), ıtāngāşlık (K19-258), insānnık (H7-47), malamatlık (M8-2285), mertlik (D13-49), ödunculuk (B12-36), ortālıK (S12-3), şēkērlık (D17-19), yüzlúk (H4-28).

2.2.1.1.38. +man/ +men

bosbolaman (M8-2202), ğocaman (M25-93), şişman (M2-243), tōrāman (K18-899), türkmenō'lu (K11-11), yalmanī (M5-39).

2.2.1.1.39. +(la)masına/ +(le)mesine

Addan fiil türeten +la/ +le ekiyle fiilden ad türeten -ma/ -me ekinden oluşmuş bir birleşik ektir. Bu ek içindeki -ma/ -me eki kaynaşma sırasında fiilden hareket yapma özelliğini kaybederek +lama/ +leme şeklinde yeni bir ek niteliği kazanmıştır⁵⁵.

Bu ek birleşmesi şu şekilde olmuş olmalıdır: +la-ma+sı+n+a şeklinden hareketle ortaya çıkmış olmalıdır.

ğāralamasına (S11-17).

2.2.1.1.40. +sine

Ek kalıplaşarak zarf yapmaktadır:

bō'lesine (M25-95), bō'lesine (M26-312).

2.2.1.1.41. +(ı)ncı/ +(i)nce/ +(u)ncu/ +(ü)ncü

Sayı isimlerine getirilir ve sıra say sıfatı yapar:

āltıncı (H6-161), doıuzuncu (M19-235), dōrdüncü (M13-214), ikinci (M8-2254), üçüncünü (M9-71).

⁵⁵ Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, s. 50.

2.2.1.1.42. +sul

Metinlerimizde yoksul kelimesinin değişik şekillerinde bulunmaktadır: yonşullū (S12-14), yónsul (S12-14).

2.2.1.1.43. +sız/ +siz/ +suz/ +süz/ +síz/ +súz/ +sıZ/ +siZ/ +siS

Ünsüzü ise "í ve ú" ara seslerine dönüşebilmektedir. "z ve s" ünsüzüyle biten kelimelere geldiğinde son ünsüzü "ss" ünsüz benzeşmesine veya "Z, S" ara ünsüzlerine dönüşebilmektedir:

adıbeli'siz (M8-825), cā'rasızlıktan (M8-254), çēpēsiZ (K23-3), ērvātsízın (K27-57), etsiz (M8-539), ēvlātsízın (K27-56), ğaşıksız (M2-61), ğorkusuzca (M8-2089), õġsúzlū'nen (M13-233), mēydan_ isiS (D9-14), parasıZ (M13-424), tēlsiZ (S9-17), yoxsúzlúk (K19-262), yoxsuzluk (T1-85).

2.2.1.1.44. +(ş)ar/ +(ş)er

Sayı isimlerine gelerek üleştirme yapar:

altışar (M22-124), altışar (M22-124), ikişer (M8-1653), onar bın (M19-306), teker teker (K18-28), üçer (M25-130), yirmişer (H1-13).

2.2.1.1. 45 +tı/ +ti

Yansıma seslere gelerek kelimeler türetir:

cilbirti (K18-672), ğassırtı (M23-75), ğıPırtı (M4-27), ipilti (M8-2740).

2.2.1.1.46. +(ı)z/ +(i)z/ +(u)z/ +(ü)z

Kalıplaşmış birkaç eski kelimedede görülür:

buynuzu (T1-172), ěkiz (D4-245).

2.2.1.2. Fiilden İsim Yapma Ekleri

Bu ekler, fiil kök veya gövdelerine yahut da ad kök ve gövdelerinden oluşturulmuş fiil gövdelerine getirilen eklerdir⁵⁶.

OİA'daki bazı örnekleri şunlardır:

⁵⁶ Zeynep KORKMAZ, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, TDK Yay., Ankara 2007, s. 67.

2.2.1.2.1. -a/ -e

Zarf-fiil ekinin kalıplaşarak oluşturduğu isimler şunlardır:

ğısaraK (K19-83), oya (M23-262), öte "(öt- 'geç-' -e+) ileri " (K27-26), süre (K18-452), yara (M19-189).

2.2.1.2.2. -(y)acak/ -(y)ecek

yem yiyecek (M8-949), yiyácák (M8-326), yem yiyecek (M8-260/261), giyecek (M8-2620).

2.2.1.2.3. -ç (/ş)

Dönüşlü fiil gövdelerinden fiilin bildirdiği hareketle ilgili özelliği gösteren isimler türetir. OİA'da ekin kelime sonunda ş ünsüzlü şekli de bulunmaktadır:

ğazancı (M8-1069), gorkunç (M8-769), öndüç "(< ötün-ç+) ödünç" (H7-253), sēvinç (T4-28), sevinşliler (T4-29), tokaçlayan "(toka-ç+)" (M2-143).

2.2.1.2.4. -ağan/ -eğen

saḳā'n "saḳ-ağan+" (K25-59), solā'η "solu-ağan+" (K25-59).

2.2.1.2.5. -ak/ -ek

OİA'da işlek bir ektir:

buçaḳ (D4-120), dernek (M2-64), duraḳladīysaη (M8-1151), ḡaçaḳ (M25-13), ḡarabataḳ (M8-2887), ḡonaḳ (M8-2606), ölçek (M2-103), uçaḳda (K27-5), yumak (M18-98).

2.2.1.2.6. -al/ -el, -l

çatallār (K18-109), doḡāl (T1-7).

2.2.1.2.7. -alak/ -elek

İşlek değildir. Nesne, durum ve yer belirtir:

çökelek (T4-141), dömbelek (M16-34), tuvalaḳlārı (M15-13), yaPalak (K17-55), yatalak (M28-21), yuvalaḳlınıη (M19-37).

2.2.1.2.8. -em

döneminde (K17-132)

2.2.1.2.9. -an/ -en

Sıfat-fiil eki kalplaşarak yeni isimler yapar:

varaṅgelen (M2-218),

2.2.1.2.10. -anaḫ/ -enek

Daha çok tek heceli geçişli fiillere gelir ve eskiden beri devam etme, yer bildirme, bir özelliği üzerinde taşıma gibi değişik görevlerde ad türeten bir ektir. Genellikle ünlü uyumuna uyar:

gelenek (T1-59), kepenek (T1-141), sarḫānaḫ (K18-757).

2.2.1.2.11. -(a/ e/ ı/ i)r

Sıfat-fiil görevinde olan ekin kalıcı isimler yaptığı örnekler şunlardır:

biçer (M26-162), biçerdē'r (M2-88)

2.2.1.2.12. -ay/ -ey

olay (M6-5).

2.2.1.2.13. -az/ -ez

bu'āzında (H6-161).

2.2.1.2.14. -caḫ/ -cek (< -(y)acaḫ/ -(y)ecek)

Ağız bölgesinde kalıcı isimler yaptığı örnekler şunlardır:

ḡāḫaCaḫ ōlúyōsāṇız (H5-18), yem_yiyecek (M8-1534).

2.2.1.2.15. -ca/ -ce

Dönüşlü fiillerden, soyut isimler türetir:

düşünce (H6-10).

2.2.1.2.16. -ç(/ş)

Dönüşlü fiil gövdelerinden fiilin bildirdiği hareketle ilgili özelliği gösteren isimler türetir. OİA'da ekin kelime sonunda ş ünsüzlü şekli de bulunmaktadır:

ğazancı (M8-1069), ğorkunç (M8-769), öndüç "(< ötün-ç+) ödünç" (H7-253), sēvinç (T4-28), sevinşliler (T4-29), tokaçlayan "(toka-ç+)" (M2-143).

2.2.1.2.17. -dıķ/ -dik/ -duķ/ -dük

Sıfat-fiil yapan ek, kalıcı isim de yapar, bazı örnekleri şunlardır:

aldī' aldık vurdū' vurduķ (M8-2218), bāsdık "kalın incir pestili" (B6-119), bildik (B7-87).

2.2.1.2.18. -ebe

göçebe (M13-255), göçebelilī' (M13-256), göçebeler (K7-10).

2.2.1.2.19. -ev

görev (M13-417), görevleri (H2-5), görevlisi (M29-164).

2.2.1.2.20. -ġa/ -ge

OİA'da ünsüz uyumuna girmeyen bir ektir:

bölgēsiniġ (D1-23), dā'ñız dalgāsī'mı (D4-533), ónge ġaracō'lan ónge (M25-43), süpürge (D19-39), süPürge (M2-174).

2.2.1.2.21. -ġaç(/ş)/ -geç

evreñgeç (M2-235), ġıvrāñġaşı' olmaZ (M2-1236), itāñġaşıķ (K19-258), utāñġāç (K19-236).

2.2.1.2.22. -ġan/ -gen

alışġan (T7-50), ergen (M23-156), yārgan (M26-238).

2.2.1.2.23. -ġı/ -gi/ -ġu/ -gü

Nesne isimleri yapar. OİA'da genellikle ünlü uyumuna girer. Sert ünsüzler yanında ise genellikle uyuma girmez:

bilgilerden (T4-8), bilgiñız (M13-212), çalgı (M13-108), duyġulāndırācaķ (D2-1), görgüsün' (D4-143), sevgili (M5-111), vergili (D3-12).

2.2.1.2.24. -ğıç/ -giç

dālġiç (T1-169).

2.2.1.2.25. -ġın/ -gin/ -ġun/ -gün/ -gın

Sıfat gibi kullanılan isimler yapan işlek bir ektir. OİA'da k/ g ünsüzü ile ötümsüz şekli yoktur:

alġın vurġun (M8-4), azġın (K9-345), bāsġın (S9-40), bozġun (M5-54), dīzġine (H7-144), ġēşġın (H7-447), ġēzginci (T1-194), ġızġın (M2-110), oġġun (M29-170), oyġunūrāk (K19-278), soġġunculuġ (K18-118), sürgün (M1-47), yorġun (M17-42).

2.2.1.2.26. -ı/ -i/ -u/ -ü

Ek OİA'da yaygındır. Genellikle ünlü uyumlarına uymaktadır. Çoğunlukla "-ı-" edilgenlik ekinde kullanılmaktadır:

batısı (M13-315), tolu (M19-230), ölçüsünü (K18-509).

2.2.1.2.27. -ıcı/ -ici/ -ucu/ -ücü/ -ıcı

OİA'da yaygın kullanılan bir ektir. Ünsüz ve ünlü uyumlarına genellikle uymaktadır:

alıcı gözünen (M13-229), alıcı ġuşlar (M5-45), ālıcı vurucu ġırıcı (D1-17), başa ka'kıcı (M26-91), bulāşıcı (K18-415), çalıp çarpıcılar (M9-23), dēşirici (T1-103), dū'n ālıcısı (M26-39), ēvlenici olunca (D4-129), soġucu bōcük (H7-427), şēkillēndiricilēri (D16-12), yırtıcı maġlık (M8-919).

2.2.1.2.28. -(a)ķ/ -(e)k/ -(ı)ķ/ -(i)k/ -ķ/ -ġ/ -K

Fiilin gösterdiği hareketten etkilenen nesne isimleri türetir:

açıķcasī (D4-165), açıķda (M12-38), açıķ (M2-96), adaķ (T5-71), bozuķ (H7-1), budak (M8-2190), bulaşık (M25-97), dāyāk (B6-4), delik (T7-54), dōşşek (M17-62), eleķde (M26-142), ġatıķsar (T4-149), ġazzıķ (K22-19), ġırıġānı (D2-116), kesik (D4-380), sarıķlī (M29-133), soluķ (K19-64), uşak (M8-1892), yanıķlī' (T1-37), yörükler (T4-174), yuvarlaķ (M2-104).

2.2.1.2.29. -ıl/ -il

ġızıl (M14-51), ışıl ışıl ışıl (M8-617)

2.2.1.2.30. -(i)m/ -(i)m

Fiille ilgili durum ve iş ifade eden isimler türetir:

annam (T2-14), biçim (M16-33), dō'mluyūm (T6-21), dönüm (M3-28), durumu (M14-37), geçim (M14-7), geçimiñ (M14-7), kesimlere (M2-137), ölüm (K9-209). sēçim (T3-115), taķımınan (M26-158), verimli (M19-320), yem (M2-192), yudum yudum (M17-29).

2.2.1.2.31. -(i)n/ -(i)n/ -(u)n/ -(ü)n

Fiilin gösterdiği hareketi yapanı ve olanı ifade eden isimler türetir:

ekini (M2-161), gelini (S3-193), satın (M8-2052), tütün (S3-29).

2.2.1.2.32. -(i)nt/ -(i)nti (< -(i)n-tı)/ -(u)ntu/ -(ü)ntü

İşlek bir ektir. Dönüşlülük ekiyle kalıplaşıp somut ve soyut isimler türetir:

oķuntucu (M2-116), birikintisi (M2-177), sıkıntıdañ (M8-335), ğırıntısını (M8-1064), yaşıntıma (M8-1496), oķuntulū'ñuzu (M10-44), daķıntını (M13-441), ğāşıntı (B7-108), çıkıntılı (D2-37), āķınTı (K14-46), sōylēnti (K16-5), īhūntusuñ' _ ālı'ssıñ (K18-855).

2.2.1.2.33. -(i)ş/ -(i)ş/ -(u)ş/ -(ü)ş

Kalıplaşma yoluyla kalıcı isimler yapar. Aslında geçici fiil isimleri yapan mastar ekidir.

dikiş (K1-23), duruşuñ (M2-82), tā gelişim (M8-1537), yanıış "<yan-ıl-ış) yanıış" (M9-52), yā'ş "yağış" (K18-649).

2.2.1.2.34. -ken

Bu ek birkaç örnekte i- fiiline eklenip kalıplaşarak isim yapmaktadır:

erken (M2-144), erkēn (S3-169).

2.2.1.2.35. -l

ilkoķula (M6-49), oķulu (M2-221).

2.2.1.2.36. -ma/ -me

Bazen geçici bazen kalıcı isimler yapar:

āsma (B6-166), bāsma (B6-133), dōhumāsı (K18-527), dolmāńıp (K19-122), ğāvırma (D8-69), gelmemi emretti (M8-1291), kesme ā'cımız (S9-43), sarma dolma (T2-16), sıtmáyè (M28-2), toplaması (M5-43), yāzmāsı (D18-29).

2.2.1.2.37. -maç/ -meç

Geçişli fiillere gelerek işin nasıl yapıldığını ifade eden fiiller yapan eski bir ektir:

ā'dirmeç "eğdirmeç" (H7-439), ā'meç "eğmeç" (H7-439), bulāmāç (T1-188), demeç (D19-29), ölemeç "(< üfele-meç, uvala-maç)" (T1-188).

2.2.1.2.38. -maca/ -mece (< -ma+ca)

Sonuna geldiği fiilin yapıma şeklini ve şartını ifade ederken fiili kalıcı isim yapar:

ātmacā (K18-705), bilmecē (K21-59), bō'mācāymīş (S4-25).

2.2.1.2.39. -maķ/ -mek/ -meK/ -mèķ/ -mēK/ -mèk

Aslen geçici isimler yapan bu ek, bazen kalıcı isim de türetir, OİA'da ünsüzü değişiklik gösterse de ünsüz yumuşamasına uğramaz. Ekten sonra ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde ekin son ünsüzü düşer ve hece kaynaşması ile ünlü uzar. Ekin ünlüsü ise normal boğumlanmalı ünsüzlerin yanında "è, è, ē" ünsüzlerine dönüşebilir:

balınan ğaymā' (D4-296), çaķmaķ (D9-86), dōnmèķ (B3-68), ekmèk (H7-502), ekmèk (K21-12), ğōmaķlār (D11-23), sō'lemeK (M26-208), yemā' gelen ekmā' (D2-150), yemā'mi "yemeğimi" (B7-16), yemèķ (S3-40), yemēK'āneden (D23-71).

2.2.1.2.40. -man/ -men

Kişi kavramı veren, süreklilik ve nesne isimleri türetir:

dē'rmenī "(< deĝir-men) deĝirmenin" (D17-3), ğārman çōrmān (S6-5), şillemen su "(şir+le-men) "şir şir akan su" (D4-126), ò'retmennī "öğretmenliği" (K32-30).

2.2.1.2.41. -mıķ/ -mik/ -muķ/ -muķ

Ek, OİA'da fazlalık ve küçüklük anlamında kullanılan birkaç örnekte geçmektedir:

ğirmık ğirmık ğirmık "kıymık" (D7-61), öymukğāşın (K18-389).

2.2.1.2.42. -miş

Aslen sıfat-fiil görevindeki ek, OİA'da kalıcı isimler de yapar:
ğınā yēmişlēr'nī (D8-74).

2.2.1.2.43. -mur/ -mür/ -mır/ -mır

kömür (K9-453), kōmür (S11-15), yāğmır (D14-43), yā'mırlıK (B1-152).

2.2.1.2.44. -(ı)t/ -(i)t/ -(u)t/ -(ü)t

OİA'da ek bazen ötümlüleşmektedir:

ğannıgeçidi (M16-8), ğannıgeçit (M16-5), umud_ etmēm (M17-14), umutları (K9-82), yō'rTlu (M15-38).

2.2.1.2.45. -tı/ -ti/ -tu/ -tü

OİA'da kin ünsüzü ötümlüleşmemektedir; ünlüsü ise ünlü uyumuna genellikle uymaktadır:

bā'lantı (S6-14), daķıntını (M13-441), ē'relti (H7-442), ğāraltı (S9-76), ğāşıntı (B7-108), sıkıntıdañ (M8-335), toplantı (T4-59), yaşantılarımız (S1-7).

2.2.1.3. İsimden Fiil Yapma Ekleri

İsimlerin köklerinden veya gövdelerinden yeni fiil yapan eklerdir. OİA'da şu ekler bulunmaktadır:

2.2.1.3.1. +a-/ +e- / > (+ı-/ +i-)

bāñziyod_ ammā (M8-808), beñzemez (K9-417), boşadıydı (D4-489), hārcıyacā'mız (D4-464), oynardık (M2-16), uzatmıyāk (M19-223), yaşadıK (D14-62).

2.2.1.3.2. +(a)l-/ +(e)l-

boşaldın (M2-133), boşaldıyollār (M8-2608), çuvāldī'nı "(çok+al-) çoğaldığını" (M8-1743), diñelivermiş (T4-46), dō'ruldamañ (S3-67), ğırsalsın (K8-53), yañaldım (D4-46).

2.2.1.3.3. +(a)r-/ +(e)r-

Genellikle renk isimlerinden dönüşlü fiiller yapar. Ekin ünsüzü bazen $r > l$ değişimine uğramaktadır:

ā'rdı saḥālımız (S1-59), evēricim (D4-432), ġaralmaḵ moralmaḵ "kararmak morarmak" (M13-429), ġarartılıyo (M8-929), ġarartlama (K9-62), ġızarı'Gan "kızarıırken" (D4-737), gözü gūverdi (M8-254), saralmış "< sarı+ar-) sararmış" (K9-210), sārarır (T1-24).

2.2.1.3.4. +da-/ +de-

Yansımalardan fiiller yapan bir ektir:

adam_u aldadīr (D4-677), çatırdadaraḵ (M8-167), ġımılđatamıyo (M8-1178), ḥomburdıyaraḵ (M8-2929), isdedī "(<iz+de-) istetir" (M8-2218), isderik (H8-13), tımbırdatmıyā (B1-137), tıḡırdadıyo (M8-2005).

2.2.1.3.5. +ı-/ +i-

OİA'da çok işlek değildir:

daşıdī'ḡ ġálp (D4-271), daşıllarımış (D4-120), dişim ā'rdı (M26-138).

2.2.1.3.6. +(ı)ḵ-/ +(i)ḵ-

İsimlerden oluş anlamalı fiiller yapar:

acıḵıp (M2-49), acıḵmīş (T4-67), birikdirdī'miz (D2-164).

2.2.1.3.7. +ḵır-/ +ḵir-/ +ḵur-/ +ḵür-

Yansıma isimlerden fiil türetir:

fāşğırık (K19-81), fişğırır (M2-101), ō'sürdü "< ōs+ḵür-)" (S10-411), ōksürükden "< ōs+ḵür-)" (M13-80), tükürmē'm (M8-1688).

2.2.1.3.8. +la-/ +le-

İsimden fiil yapım ekleri içinde en işleklerinden biridir. OİA'da "+na-/ +ne-" şekli de benzeşme yolula oluşmuş olarak bulunmaktadır. Ekin ünlüsü ünlü uyumlarına uymaktadır:

ā'samladıḵ (S6-89), bā'la "bağla" (K9-16), bekletdī (S5-30), dāmla (B1-105), diḡnemīş (T7-116), fişıladı (M19-173), hesāpla (K18-429), lō'la (B2-12), mıncıḵla (M8-

2956), niyetlendī (D3-129), söyledī'm (S1062), sürükler (T1-208), şillemen "şir+le-men" (D4-126), tekrārla (D2-80), topla (M5-13), topraklarīm (M22-71), ünnemişler (T7-96).

2.2.1.3.9. +lan-/ +len- (< +la-n-)

"+la-/ +le-" ekinin dönüştürme eki "-n-" ile kalıplaşarak oluşturduğu bir ektir: aklıllanīyim (M8-699), depelendi (M3-17), dillenişmiş (M28-10), evlendi (M15-50), hızlanıp (M8-1185), kölgelenmiye (M25-95), rendelenmiş (M2-55), sevdelen (D4-672), sulanır (M8-2161), sulaniye (M23-273), tēleşlēmek (H7-542), yellendiriyo (M21-51), zēdelendi (M26-267).

2.2.1.3.10. +laş-/ +leş- (< +la-ş-)

"+la-/ +le"- ekinin işteşlik eki "-ş-" ile kalıplaşarak oluşturduğu bir ektir: dāv'laşdī'ñı "davalıştığını" (D4-485), ğālınlaşdırıyo (M8-2866), ğararlaşdırıyo (M8-2553), ğöyulaşacak (D19-19), ğucaqlāşmış (M26-63), ğüzēlleşdi (S1-73), helēleşmiş (M8-210), kefsizleşmiş (K9-161), sızılaşır (M19-337), uzaklaşdı (M8-1565), yārdımlaşmā (D2-100), yardımlaşmīye (M2-108), yaşlaşışın (M23-318), yērleşdirillēr (D22-7), yērleşdir'ōr (K4-11).

2.2.1.3.11. +r-

āñırıp (M4-76), bā'rıyoñuz (M26-263), belirsizidi (M4-5), çī'rıverdim (S3-95), delirdī (M19-287), sīñırāllārdī (S3-210).

2.2.1.3.12. +sa-/ +se-

Bu ek isimlere gelerek istekli olmak anlamı veren fiiller yapar: canıña susadıñ (M8-1421).

2.2.1.3.13. +sın-/ +sin-

OİA'da bu ek çok fonksiyonlu kullanılmaktadır:

1. "niyet" anlamı içeren fiiller yapar:

bi' şetsinmemezlik yapmañ "değer vermezlik yapmamak" (D4-666), bişetsinmamış "bir şey yerine koymamak, kaale almamak" (M26-128), zorsunmādan "zor bulmadan yapmak" (B6-156).

2. "öyle kabul etmek" anlamını içeren fiiller yapar:

arsınıya "ayıp saymak" (D4-536), ayıpsındım "ayıp, bulmak, utanmak" (M8-1723).

3. "benimsemek" anlamını içeren fiiller yapar:

bacısınıyā mıntıkasını bācısınıyā "bacı olarak benimsemek" (D4-596).

2.2.1.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

2.2.1.4.1. Çatı Ekleri

Fiilin anlam değişikliği göstermeyip cümledeki özne ve nesneyi yönlendiren şekil değişikliğine çatı denmektedir. Bu şekil değişikliğini sağlayan ekler, fiilin cümlede bir özne veya nesne ihtiyacı olup olmadığını, özne ile nesnenin aynı varlıkta birleşip birleşmediğini yahut da yapılan işin birden çok özne tarafından mı tek özneye mi, yoksa birden çok özne ile karşılıklı veya ortaklaşa olarak mı yapıldığını gösteren eklerdir⁵⁷.

2.2.1.4.1.1. -ar-/ -er-

Geçişsiz, nesne alamayan fiillerden, oldurgan çatılı fiiller yapan ektir: çıkartdı (M3-42), ğopardırık (M2-207).

2.2.1.4.1.2. -dır-/ -dir-/ -dur-/ -dür-

Geçişsiz, nesne alamayan fiillerden, oldurgan çatılı fiiller yapan; geçişli, nesne alabilen, fiillerden ettirgen çatılı fiiller yapan ektir. OİA'da genellikle ünsüz uyumuna uymaz:

1. Oldurgan çatılı fiiller yapan bir çatı ekidir:

acındırmağ (M5-40), araşdır (M8-508), boşandırdılar (M13-160), dē'dir "değdir" (D19-85), dolandırıldı (M8-2291), endir "indir" (M19-60), ğaldır "kaldır"

⁵⁷ Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, s. 538.

(D4-25), ğāldır "kaldır" (K30-135), ğandırıyoŋ (S9-283), ğarışdırıyoŋ (S10-397), ğızdır "kızdır: ısıt" (S3-147), öldürmüş (M4-14), ulāşdır "ulaştır" (D13-64).

2. Ettirgen çatılı fiiller yapan bir çatı ekidir:

bildir (M29-146), çaldırırımış "çaldırırımış" (T7-24), deĝişdir (M8-2953), ğāldır "kaldır" (D10-7), ğāzandırır "kazandırır" (K14-86), ğētitdir "getirtir" (H7-57), geydir "giydir" (M8-2712), girdirdim (S9-277), pāylaşdır (S10-57), yāhālatdırān "yakalattıran" (S9-234), yāpdır "yaptır" (K21-15), yedir (M8-1899).

Ek bazen diĝer çatı ekleriyle üst üste gelir, bunlardan bazı örnekler şunlardır:

deditdirirmiş (M1-13), ğāldıtdırdılār (K17-130), ğētitdirdīk (S10-289), ğētitdir (H7-57), getitdiriyo (M8-2381), ğētitdiriyoŋ (H7-59), getitdirmişler (M25-115).

2.2.1.4.1.3. -dar-/ -der-

Oldurganlık yapan bir çatı ekidir:

aĝdarıllar "aktarırlar" (M3-39), dōndērmēş "döndermiş" (M8-2312), göndērillērimīş "gönderirlermiş" (B1-118).

2.2.1.4.1.4. -(ı)l-/ -(i)l

Geçişsiz fiillere eklendiğinde öznesi belli olmayan edilgen fiiller yapar:

atda binili (M8-2521), binilir (M8-2174), binilsín (M19-239), göçülürdü (K18-414), oturulūr (S10-148).

2.2.1.4.1.5. -(ı)r-/ -(i)r-

-Geçişsiz fiillere geldiğinde oldurgan çatılı fiiller yapar:

batırıverín (M8-553), bişiriyēŋ (D7-67), düşürēcēklēr (H7-115), yatırıyālor (M23-112), yetirici "yetirecek" (B6-47).

Geçişli fiillere geldiğinde ettirgen çatılı fiiller yapar:

içiriyōlār (S3-353), savırmıyacāŋ (K9-388).

2.2.1.4.1.6. -(ı)n-/ -(i)n-/ -(u)n-/ -(ü)n-

Sonuna geldiği fiilleri bazen dönüşlü çatıya çevirir:

bulunu' mu (M8-801), bürünmēZ (D4-703), gēyinmiş (M13-227), gezine gezine (D13-81), kümēsine saklanırmış (H2-101), sevinirdik (D4-531), sürünecā'k (M8-19), tokandırıyor (M8-65), yīkandī' (T1-152), yīkanır (T1-159).

Sonuna geldiği fiilleri bazen edilgen çatıya çevirir:

alınırdī (M13-444), bilinen (M8-2596), bilinmez (D4-123), bulunan (M8-180), gelinecek (D20-11), isdend' isdendi (K27-94), okunacak (M25-106), söylenēn (M19-297), söylenir bu tür laflar (M1-33), şīr söylenecē'miş (T2-2), yaħalandı (M8-2455), yenilir (M2-200).

2.2.1.4.1.7. -(ı)ş/- (i)ş/- (u)ş/- (ü)ş-

Bir işin birden çok kişi tarafından karşılıklı veya beraber yapıldığını bildiren işteş çatı ekidir.

Birlikte İşteş: ā'laşıyolar (M13-142), gāpışdılar (M8-1078), guşlar ötüşüyō (M8-789), gülüşüyollar (M8-1869), sēvişdilēr (D23-25).

Karşılıklı İşteş: annaşağ (M8-1230), dertleşmīş (T4-14), gavilleşiyō (M8-2797), görüşüyüm (M8-208), haberleşirik (M8-2810), helēlleşmiş (M8-210), itdā'leşdī (M13-518), tartışdılār (D1-25), terkileşiyok "sırayla yemek" (M2-10), vādeleşiyollar (M8-1190), vā'leşmişler (D3-16), yerleşdik (K18-178).

Ekin Oluş Bildirme Görevi: sıkışdırıncı (M8-1635), yetişdirin (M3018), yetişiyoduk (M12-37).

2.2.1.4.1.8. -(ı)t/- (i)t-

OİA'da ek yaygındır. Oldurgan ve ettirgen çatılı fiiller yapar. İki çatı eki üst üste gelirse ve kelime tabanı da "r" ile bitiyorsa bu "r" düşer.

Nesne almayan fiillere gelerek oldurgan çatılı fiiller yapar:

bekletdī (S5-30), düzelt (M21-44), ğarart (M8-2956), ğızārtma (D16-23), otutdurur "oturtturur" (S9-254), sarartmad' (M26-204), uyutmusum "uyutmuşum" (D4-50), uzatmā'm "uzatmayayım" (D4-359), yōrütürüyō "yürüttürüyor" (K30-23).

Nesne alabilen fiillere gelerek ettirgen çatılı fiiller yapar:

deditdirirmiş "dedirtmişler" (M1-13), ğāldıtdırdılār "kaldırttılar" (K17-130), ğāldıtdırdılār "kaldırttılar" (K17-130), göndetdirecek "göndertecek" (K18-206), okutmādılār (K17-33).

2.2.1.4.1.9. -set-

Ek tek kelimedeki kullanılmış olsa da OİA'da yaygın bir kullanıma sahiptir: görsedirim (T7-57), görsēdiyōr (S6-53), görsetdiler (M13-204), görsētmesin (B6-7).

2.2.1.4.2. Diğer Fiilden Fiil Yapan Ekler

2.2.1.4.2.1. -a-(-ı-)/ -e-(-i-)

OİA'da yaygın bir ektir. Bazen daralmaya uğrar, durum bildiren fiil yapar: arkasından ցıvrıyap (M8-2493), ցıvradı ցıvradı ցıvradı (M13-525), ցıvradın (M22-72), ցıvradır (M2-216), ցıvrādıyorduk (S10-374), ցıvrāndırırdı (D8-62), ցıvrānğaşl'olmaZ (M2-236), ցıvrē'vērdī (B6-163), ցıvrıtdım (M26-270).

2.2.1.4.2.2. -ala-/ -ele-

Fiil köklerine gelir ve fiillere tekrarlama anlamı katar: gēveledī (H7-464), ցuvaladı "kovaladı" (M8-42), tuvaladılar "yuvarladılar" (M13-163).

2.2.1.4.2.3. -ma-/ -me-/ -mā-/ -mē- (Olumsuzluk Eki)

Fiillere gelerek olumsuz fiiller yapar:

belliyemān (T7-91), ցıkartmā (M8-668), demēn (M10-48), dipnēmiyo (H7-499), durāmam (K32-46), dūrmaz āhār (S1-63), düzme gēlinim gēzme gēlinim (S3-198), ē'leşmēn (M5-29), elleme (S3-5), etmān dutmañ (T7-73), gēlmedilēr (S3-80), gētmedim (S3-163), güc yetmēz (M8-1188), gōzümnden ırmam (K32-47), hāzlanmam (S2-19), isdemeñ (S3-50), olma' mī (S2-48), sōrma (K30-58), vārmām (K28-12), yāpmağ "yapmayız" (S2-30), yāpmam (S2-19).

2.2.1.4.2.4. -(ı)k-/ -(i)k-/ -(u)k-/ -(ü)k-

OİA'da işlek bir ek değildir:

ayıkdırıyo (M8-2756), görükür (S9-81), sürükler (T1-208).

OİA'da ekin bir örneği bulunan isim yapma fonksiyonu da vardır.

ayıK adamı (T1-88).

Ekin OİA'da bulunan ancak metinlerimizde olmayan bir örneği de şudur:

geyik- " (< gey-ik-) takılmak, dulukmak, geçmek".

2.2.1.4.2.5. -z-

Çatı ekidir, ettirgenlik bildirir:

emzirirdim " (< em- (i) z-r-) emzirmek" (D4-630), emzirdim (D4-625).

2.2.1.4.3. Pekiştirme Ekleri

Anlamı kuvvetlendirmek amacıyla ya da farkında olmadan yineleme sebebiyle kullanılan eklerdir⁵⁸.

2.2.1.4.3.1. +a/ +e +ağ/ +ek (-ğan+a/ -gen+e, -ğanna/ -genne)

biçili'kenne (D4-427), durup muruğanna (D3-120), ederkene (M21-37), gederkene (M5-16), gelikene (M26-96), geli'kenne (D4-186), söylerkenne (D4-268), yū'ru'ğanna "yoğururken" (M15-41).

2.2.1.4.3.2. +ağ/ +ek (-ğanna+ağ/ +genne+ek)

dērkennek "derken" (K8-84), ēverikennēk "evlendirirken" (K25-4).

2.2.1.4.3.3. -meden+e

düşmedene (M19-273).

2.2.1.4.3.4. +k (< ok)

şindik "(< şindi+k) şimdi" (M26-38)/ (S13-17), şindik (D2-54)/ (M26-116), -OĬA'da -IncA zarffil ekinin sonunda da pekiştirme bulunmaktadır: dē'ncek (K7-6), gēlincik "(< gel-ince+k) şimdi" (H6-17), sērincik (K25-50).

2.2.1.4.3.5. +ca+k/ +ce+k

böyü'cek (M8-419), yaşlıca bö'cek (M8-2914).

2.2.1.4.3.6. +cī'me/ +cī'm (+cığım/ +ciğim)

ondañ kerici'm (M18-49), sónrāci'm (K19-4).

⁵⁸ Hüseyin Kahraman **MUTLU**, *Balıkesir İli Ağızları (İnceleme-Metinler-Dizin)*, GÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü. Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı. Ankara 2008, s. 225.

2.2.1.4.3.7. +m

ondaḡ kerim (S11-42), neysēm (K210).

2.2.1.4.3.8. +ma/ +me (< soḡra + m (iyelik) + a)

ondan soḡramā (K19-20).

2.2.1.4.3.9. +ı/ +i

hemi (M2-240), hemi (K9-124).

2.2.2. İsim⁵⁹

Evrendeki canlı cansız bütün varlıkları, insan tasavvurundaki somut ve soyut bütün kavramları tek tek ya da tür olarak karşılayan sözcüklerdir.

2.2.2.1. İsim Çekim Ekleri⁶⁰

Kelime köklerini ve gövdelerini birbiriyle ilişkilendiren, onların cümlede ve kelime gruplarında görev almasını sağlayan eklerdir. İsim cinsinin gramer kategorileri sayı, cinslik, belirtme, hâl, iyelik ve sorudur⁶¹.

OİA'daki isim çekim eklerini şu başlıklarda inceleyebiliriz:

2.2.2.1.1. Çokluk Eki +lar/ +ler (+nar/ +ner, +na/ +ne)

İsimlerin sayısının birden çok olduğunu bildiren ektir. OİA'da ses benzeşmesi sebebi ile n'li şekli de bulunmaktadır.

Çokluk İşlevi: arḡadaşlarıynan (M8-824), atlar (M8-790), bāḡlari (M8-1031), bā'rámlərde (S3-225), bunnar (M23-167), çandarmalara (D1-18), dū'nnēr (H3-61), emmileriminḡ (M9-29), eniṣdēlēr (S3-303), ētekiler (M8-2778), fısdıḡÇılār (M2 84), ḡōçēnnēriḡ (D21-37), hēriFler (M8-2263), hēzēnnēr (D18-32), maḡlıḡlar (M8-911), namazları (M8-792), onnár (D13-43), onnar (M23-206), oralarda (M8-994), sa.atlári

⁵⁹ İsimlerle ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Himmet **BİRAY**, *Batı Grubu Türk Yazı Dillerinde İsim*, TDK Yay., Ankara 1999.

⁶⁰ Anadolu ağızlarında isim çekimlerinin daha geniş bilgisi için bk. Ahmet **BURAN**, *Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hâl) Ekleri*, TDK Yay., Ankara 1996.

⁶¹ Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, s. 117-119.

(M13-415), sıralārında (M2-32), sular (M8-788), suratlarına ġarşı (M8-1617), türkölär (M24-1), yē'nnērīŋ (D21-22).

Grup, Sınıflandırma İşlevi: avratlar (M8-815), āwşārlārīŋ (K22-18), biciklēr (M6-45), cennetlère (S3-14), dellallar (M8-898), diŋgillerden (M12-50), fısdıķÇılār (M2 84), ġırıkġanatlar (M6-44), ħacı hösün efendiler (M6-45), palal'lar (M6-45), rumlar (M5-1), sübāylērīŋ (S5-1), şunnarı (M23-247), veresi'ecilerīŋ (M8-9), yed' alimlerīŋ (M8-1855), yēŋgēlēr (K15-13).

Abartma İşlevi: āġ ellerīŋ āl ġānnāre batıyōr (M8-2309), āĥ hocam da hocālar hōcālar hōcāsī (M13-278), bō'Klērden (K2-7), cannar vermiş (M23-228), çiFlīķlerde (M9-62), dā'lara (M8-848), ġoçyīġītler ġórpesī (M8-2), ne ħallarınan el' açırdım (M8-875), ölümlerden ölüm bā'n (M8-1763), perişannıķlarınan (M8-1622), uzun yıllār (M6-21).

Kişi zamirlerinde Anlam Kuvvetlendirme İşlevi: bizlere (K18-177), sizler' ömür (S10-59), bizikiler (M22-6).

2.2.2.1.2. İyelik Ekleri

İsimlere gelerek onların kaçınıcı kişiye ve kime ait olduklarını belirten eklerdir. OİA'da STT ile aynı şekilde çekimlenirler ancak ikinci kişilerdeki "ŋ" ünsüzünü koruması farklı olduğu noktadır:

I. tk Eki +(i)m/ +(i)m/ +(u)m/ +(ü)m/ +(i)m/ +(ú)m/ +(ā')m

āýā'mı (B7-109), ayā'mīŋ (D4-413), bācīm (S3-251), bē'm "beyim" (K9-264), bē'mīŋ "beyim" (K1-1), bi' şē'm (D4-414), cānım ġızım (S2-5), çocu'cā'm (D4-231), dāyım "dayım" (S3-282), ēwum (S10-431), ġēlınım (S10-430), ġulā'm (D2-54), ġücüm (M14-53), ġüzēlim (S1-30), ġōzüm (B4-63), heýká'm (D4-17), hōylum (M8-2356), meslā'm (H7-92), mülküm (M17-49), ō'lum (M8-6), sözüm (M21-12), suçum (M13-162), şē'm (H6-41), şıkāyētīm (S4-11), üsdüm (M23-175), vātāndāşım (S181), yapacā'm (D2-31), yatā'm' (B7-16), yāzdi'm (S1-19), yemē'm (D8-27), yönúmú (S5-5), yüküm (S10-431), yūrā'me (K19-58), yūrē'me (K19-245).

II. tk Eki +(i)ŋ/ +(i)ŋ/ +(u)ŋ/ +(u)ŋ/ +(i)ŋ

OİA'nın tamamında "ŋ/ ŋ" korunmaktadır.

beygiriñ (S3-341), gēçimiñ (K19-259), gēliniñ (S10-431), gōzüñü (S3-190), kēfiñ (K19-172), mēm̄mēT emmiñ (B7-39), nē b/.../Kūñ (S3-147), sēniñ de hābāriñ (S10-361), sēniñ ġārdēšiñ (K30-13), seniñ üsdüñá (M18-126), sırtıñ (B7-61), üsdüñe (M8-2152), yüzüñe (K9-74).

OİA'da ikinci tk ekiyle ilgi hâli eki yan yana gelirse "ñ/ n" erir ve yanındaki ünlüyü uzatır veya damaklılaştırır:

davārriñ (H1-56), döşşā'ñ (D4-691), ēkmā'ñā' āşıñā (B3-29), erkā'ñ (D4-501), giyecā'ñí (D4-614), iñā'ñ (H1-56), yiycā'ñí (D4-613).

Birkaç örnekte, ikinci tk iyelik ekinde ñ > y benzeşmesi görülür:

ārziyñ (K30-91), avradīyñ şeşini (M8-580), babayñ alel acele dāvetine (M8-1282), canıyñ sālī' (M8-2602).

III. tk Eki +ı/ +i/ +su/ +sü/ +sú/ +í/ +sü

avradı (M8-2630), ayaklārini (S8-37), emmisiniñ (D4-39), evine (D4-188), ġafasınıñ (K26-6), ġocası (M8-380), ġoñşusu (D3-94), ikincisü (K3-20), köprüsünüñ (M8-1480), pacasından (M5-91), tūrķúsú (K2-21).

OİA'da üçüncü kişi iyelik eki bazen düşer. Bu durumda hem sonuna geldiği kelimenin son ünsüzü düşer hem de üçüncü kişi iyelik eki düşer ve kelimenin son ünlüsü ya sadece uzar ya da uzarken ara ünsüze dönüşür:

bebē' (M26-13), bōlu bē' (H4-1), ġólā' (K6-34), túFā' (K17-68).

I. çk Eki +(ı)mız/ +(i)miz/ +(u)muz/ +(ü)müz/ +(i)míz/ +(ú)múz

birbirimíze (S9-47), birbirimizi (S9-169), ġānımız (S10-213), ġolumuz (T7-47), ġōy'numuzuñ (T1-149), gözümüzüñ (M8-912), hēpimizıñ (K34-5), kókúmúzdè (S10-357), kókúmúzu (T7-3), ópümüze (M2-8), uyķumuz (T1-206), üsdümüze (M2-149), yērimíz (D21-42).

II. çk Eki +(ı)ñız/ +(i)ñiz/ +(u)ñuz/ +(ü)ñüz/ +(i)ñíz/ +(ú)ñúz

aķlıñıza (M8-641), atlarıñız (M8-304), biriñize (M9-24), dū'nüñüze (S6-118), emmíñizıñ (M25-128), emriñiz (M13-8), ēvínízē (K18-141), gölüñüze (M5-27), gözúñüze (M12-12), günüñüzü (S10-47), hēpíñiz (M11-25), hēpíñiz (M8-2410), insafıñız (M5-97), işíñiz (M8-1091), neyiñiz' (M22-118), õyúñúzu (T3-110), yanıñızda (M8-504).

III. çk Eki +ları/ +leri/ +lèrí

bunnarın bir de azarları (M12-42), dikècèklèrì (H7-113), ellerin' alıyolar (M13-222), ellerine (M13-200), gúzularını (T4-145), işlerinde "içlerinde" (M13-253), onnarın laflarını (M13-51), şúbáylèrín (S5-1), umutları (K9-82).

2.2.2.1.2.1. İyelik Eki Yığılması

OİA'da III. tk iyelik ekinin üst üste geldiği örnekler şunlardır:
birisi (M8-92), hepsi (T7-75), kimisi (M2-57), şeyisi (S8-4).

2.2.2.1.2.2. Aitlik Eki +kı/ +ki +ku/ +kü/ +kí/ +Ki

Zarflara doğrudan; isimlere ilgi hâli ve bulunma hel eklerinden sonra eklenerek eklendiği kelimelere bağlılık aitlik anlamları katar. OİA'da bu ek ünlü uyumuna girmektedir.

OİA'da şu işlevlerde kullanılmaktadır:

Zaman: ēsgikí (S3-211), künde-kine (K9-422), künde-kinin hēç birine (K9-417).

Sıfat: bāy'ki yürē'n' çıkārtđī' ādām (K18-294), dā'lārdākı bitēn kēkik (S10-196), hāzırkı bildi' i'm' unutdum (B6-90), her zamanķı atladī gāndā (M8-1180), on on üç yāş'dākı çöcuķ (D2-125), sonrākı sūdün' (H7-434), şindiki ēhmed em'min ējdērgilin hūrmalı' (K8-49).

Zamir: arķadaķı (M2-15), bunu'ķu (H2-1), derenin āltındaķı (D9-63), dū'ndekilēr (B4-75), eñ bāşdaķı (D2-114), ğarşıdaķı (M17-20), onu'ķu (M22-130), ōtēKi (S7-12), ōtēķi (K8-85), ōteKi (M8-2546), yōhārķı (B1-49).

2.2.2.1.3. Hâl Ekleri

Hâl, ismin kendi dışında kalan kelimelerle münasebetini ifade eden gramer kategorisidir. Hâller umumiyetle ismin kendisine tabi olmayan unsurlarla münasebetlerini gösterir. Türkçede hâller tabii çekimliî çekimlidirler. Bu çekimler hâl çekim ekleriyle yapılır ki asıl isim çekim ekleri bu hâl ekleridir⁶².

2.2.2.1.3.1. İlgi Hâli Eki +(n)ıñ/ +(n)in/ +(n)uñ/ +(n)ün/ +(n)íñ/ +(n)úp

İsimler arasında ilgi kuran bir ektir. OİA'da bu ek ı/ ı ünsüzünü muhafaza etmektedir. Bazen ünlü uyumu dışına çıkmaktadır:

⁶² Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, s. 121.

+(n)ıŋ/ +(n)ıŋ/ +(n)uŋ/ +(n)üŋ/ +(n)ıŋ/ +(n)úŋ

bã'nıŋ (D4-341), bunuŋ (D11-7), çobanıŋ (M8-25), devenıŋ (K8-69), devrişpaşanıŋ (M6-30), dũ'nũŋ (H8-18), düziçiniŋ (D9-2), ĕkiniŋi (D9-82), gel'nıŋ (D4-166), gel'nıŋ (K8-79), ġradepel'nıŋ (K8-81), ħac' osnmanıŋ (M6-35), kelõ'lanıŋ (D4-191), kõ'nũŋ (K18-172), mũħutdunuŋ (D14-65), õnúŋ (K19-91), õnuŋ (D10-19), õnũŋ (H6-179).

+ŋ (+ã'ŋ/ +ẽ'ŋ/ +ã'ŋ/ +ẽ'ŋ)

atã'ŋ "atının" (D4-338), bẽ'ŋ (T7-25), çardã'ŋ "çardağın" (M3-55), dã'ŋ "dağın" (M8-20), dezzẽ'ŋ derdi "teyzenin derdi" (M24-8), dirã'ŋ "direğın" (B9-85), şe'ŋ birisi "şeyin" (M23-237).

+lArıŋ

aşılArıŋ (D3-48), puŋArıŋ (B3-26), yãylArıŋ (B8-43).

I. Kişi Zamirlerinde +im > +ıŋ

bizim dāyılar (S10-463), bizim aydınınıŋ ġõyunu (T1-160), bizıŋkiler (M1-41), bizıŋkini (M17-75).

2.2.2.1.3.2. Yükleme (Belirtme) Hâli Eki +(y)ı/ +(y)i/ +(y)u/ +(y)ü/ +(y)ı/ +(y)ú; +(n)ı/ +(n)i/ +(n)u/ +(n)ü/ +(n)ı/ +(n)ú/ +yẽ

Cümlede fiilin yaptığı işten etkilenen varlığı yani, nesneyi işaret eder. OİA'da STT'deki şekilleri yanında farklı şekilleri bulunmaktadır:

arġalArını (K10-4), atları (K9-85), bombāyı (S1-34), bunu (K18-214), bunu (K18-79), cāmiyi (S10-455), çanaġġālāyı (S1-39), ġāpıyı (S8-45), ġapıyı (M13-543), ħālķi (K21-40), ħās bāġcāyı (K9-74), hēpisiŋi (K24-14), imzāyı (M9-59), kelīmēlēri (K21-54), kōrõ'lunu (K18-186), kōrõ'lūnunan (K18-181), õlānnārı (K11-12), õnu (K17-15), õnú (K27-110), õnü (K19-180), õyu (T3-124), õlüyü (M8-491), saPrēdēni "sabredeni" (K15-4), súyı (S9-270), suyú (B1-86), sūyı (K17-48), suyu (M8-395), şe'ri çevrēyi "şehri çevreyi" (K13-K16), şeyẽ "şeyi" (H3-29), türküyü (M8-1036), yāziyi (S10-45), yolcúyü (M8-1078), yüzünü (K30-25).

+ĩ/ +ı/ +ũ/ +ũ

Hece kaynaşması sonucu meydana gelir:

bitdĩ "(< bit-dik+i) biraz" (M8-189), çocũ' (M28-16), şöfõrcũlũ' (B11-28), dedĩ adam "(< de-dik+i) dediğini" (M8-266), pekĩ "(< pek + iyi)" (M2-35), tariF etdĩ "(< et-dik+i) ettiğini" (M8-266).

$+(y)ı/+(y)i/ > \emptyset$

OİA'da belirtme eki bazen, zamir ve iyelik ekinden sonra kelime arasında düşebilir:

birin' "birini" (M8-2756), ğalanın' "kalanını" (M8-2816), heýkâ'sin' "hikâyesini" (D1-5), on'_alT_ışdē "onu aldı işte" (D9-459), on'_da "onu da" (D4-168), şun'_da "şunu da" (D4-168).

2.2.2.1.3.3. Yönelme Hâli Eki $+(y)a/+(y)e/+na/+ne/+ña/+ne/+â/+â/+e/+è/+è$

Cümlede yüklem bildirdiği hareketin yönünü bildiren eklerdir. OİA'da çeşitli şekillerde ortaya çıkmaktadır:

âltına (K18-15), deriye (M13-363), ěsmere (H7-426), etiraFâ (D13-12), ğapıña (D4-294), ğapıya (M8-2239), ĩşinē (K18-524), õñá (H6-65), oná (D21-9), sarāyē (H6-85), sīzē (H6-71), şiyē (K18-57), yánná (H1-58), yerıne (M8-2804).

$+nı (<(+n)+a)$

Ekin ünlüsü "a", yan kelimesine geldiğinde daralır, uzar veya ara sese dönüşür. ötiyēnnē (T3-91), yannı (M8-855), yēnnē (H1-56), yēnnē (M13-466).

Yönelme hâli ekinin işlevleri şunlardır:

Yön İşlevi: bâçasın'_aşşā' (M10-35), diyē çocā' (D4-154), eve getiremezlerdi (M13-34), ğapıya (M17-63), memmede (D3-84).

Sebeb İşlevi: dutmıya çabalıya (D4-341), götürmiye geldik (M8-2048), satmıya gedıc'_osmānıyā' (D4-712).

Vasıta İşlevi: cemsıye (B12-7), devıye (M5-118), eşşā'ne (H2-37).

Miktar İşlevi: ğapısının alıyana (M8-569), on ğişiye bedel (M8-235).

Zaman ve Durum İşlevi: duyana ğādar (M8-1246), yaķalıyana ğādār. (M13-217).

Birleşik Fiil Yapma İşlevi: aķlıma gelēn şindi düşüniye gelmiye (D4-383), aķlıma geleni demıyecā'sem benim ne işim_mar (K9-432), aķlıma gelmedi (M4-63), alıcı gözünen bir_adama baķmassaņ ne bilıñ (M13-230).

Kişi Zamirlerinde Yönelme Hâlinin Çekimi

Yönelme hâli eki, I. ve II. tk zamirlerine geldiğinde OİA'da şu şekillerde bulunmaktadır:

ben + a:

baṇ'ḥlā'K (M8-1025), baṇā (M13-10), baṇá (M23-191), baṇā (M23-191), baṇā̄ (M8-1574), baṇā (M8-1601), baṇā̄ (M8-2461), baṇā̄y (D4-776).

sen + a:

ne dē'm saṇ'ḥōtēkilēr bilmēdi ki (H6-20), saṇ'ḥammā (H8-338), saṇā (M13-121), saṇā (M2-34), saṇā (M8-1490), saṇá (M8-2084), saṇā̄ (M8-2880), saṇá (M8-2927), saṇā̄y (D4-774), saṇā̄yye (D4-670), saṇē (M19-219).

o + a:

ōnu götürmüş oṇō vermiş (T4-95), oṇ'ḥālabula deller (H7-520), oṇ'ḥaşıḳ (M5-24), oṇ'ḥ'ōre (M8-122), oṇá (B1-35), oṇā (B3-40), oṇā (M15-30), oṇá (M2-162), oṇā̄ (M8-1161), oṇá (T3-39).

2.2.2.1.3.4. Bulunma Hâli Eki +da/ +de/ +ta/ +te/ +dā/ +dā/ +dē/ +dē/ +du/ +Tè

İsimlerin sonuna gelerek yüklem in ifade ettiḡi iş in, hareket in yer in i, yön ünü, zaman in i bildirir:

avrāTa (H6-82), burda (M3-17), ēşde "işte" (M8-1918), evde (M8-2620), ġarabācāḳdā (K18-109), geşdī' ḥaldē (T4-65), ġırāta (K18-261), ġōrüşÇülükdē (T5-2), içindā (D14-32), işde (T3-17), işTá (D4-80), işTē (D11-21), mutasarıfTa (M21-2), ō ḥāldā (D1-27), ōrdā (D9-80), ordu (S6-45), osmānīyēdē (T3-118), ōradā (S9-278), şúrTa (K1-10), yaştā (M7-38), yokārdā (B10-2).

Bulunma hâli ekinin işlevleri şunlardır:

Yer bildirme işlevi: dā'ḥ āltında (D14-61), ġāFāsında (D18-28), isdambulda (M19-70), tālimġāḥında (D12-18), taraFında (H1-78), yāmacında (D14-34).

Zaman bildirme işlevi: çocuklū'mda (M13-241), elli sēkizde (H7-73), gorēle ḥāsdālī'nda "hastalık zamanında" (H7-49), günümüzde (M22-54), küçük yaştā (M7-38), paranıḡ varlī'nda "paranın var olduḡu zaman" (M8-1566), vaḳıtda geḳ (M8-1259).

Yapım Eki Görevinde: yüzde bi' (K18-437).

2.2.2.1.3.5. Ayrılma Hâli Eki +dan/ +den/ +daṇ/ +dep/ +dān/ +dēn/ +dēn/ +dīn/ +dın

Fiilin bildirdiḡi hareket in isimden uzaklaştıḡı nı bidiren isim çekim ekidir.

OİA'da şu işlevleri bulunmaktadır:

Çıkış ve başlangıç bildirme işlevi: içinden su çıkardı (D1-55), körö'luydán (B10-78), ölen hêdemdên "ölen adamdan" (S3-214), nerdeñ gelip (M8-2603), öndán (H6-4), ürüzgárdán hilá sezërrim (B8-20).

Zaman ve Durum Zarfı işlevi: āsgêrden gelêli (D2-32), başındañ _ geçen (M8-665), êlindañ gēçene (B6-176), ēsgîdên (K18-850), ēvēldên (K19-173), gēlmedán (S10-235), ilk ā'şāmdán (M8-934), ondañ kericaázim (M10-9), öncêdên (S7-26).

Nesnenin Neyden Yapıldığı bildirme işlevi: biz öndán yāpmíyōruZ (B19-5), hêpsindên yēmek yāPāllār (K18-669), óndên (S3-316), toPrêkđên kil dellêrdi (K19-73), yūpden çūvāl (M26-305).

Sebeb bildirme işlevi: êlín ādāmı bu yūzden bildik (B7-87).

Parça-bütün İlişkisi bildirme işlevi: bunnārdan (D1-29), ğalındın saray ğalındın (M19-265).

Yer ve Yön işlevi: asgerdeñ ğaçan (M19-355), bi' yèndên dā' (K23-9), burdán (K17-19), ğız ēvîndên (S8-22), ka'k yerînden ğılıcını çek belînden (K9-25), nêrdên gētîriyōlār (K19-300), ôrdañ (K25-31), senden sorulmıyan işe ğarışma (M8-695), şūrdán (K18-564), taraFından (M1-1), yol nêrêdên (K30-109).

Mukayese işlevi: genninden delirek ğardaşı (M8-64), senden de umudu kesdim (M17-12), senden yîĝıd adamı (M8-1439).

Birleşik Fiil yapma işlevi: elimden gelecek (M8-232).

2.2.2.1.3.6. Eşitlik Hâli Eki⁶³: +ca/ +ce/ +ça/ +çe/ +cê/ +çá/ +çê

İsimlerin sonuna gelerek gibilik, benzerlik ve eşitlik gibi anlamlar veren ektir. OİA'da zaman, durum, benzerlik, miktar anlamlarında kullanılmaktadır. OİA'da genellikle +a yönelme hâl ekinden sonra +çA eşitlik hâli eki gelmektedir.

+ca

kış boyunca (M2-79), şılha ali (M2-230), yevāşca (M4-84).

+ce

berkce getsene (M-498), ê'ce "iyice" (M7-32), güzêlce (M7-23), sâdece (M6-52).

+cê

⁶³ Türk dilinde +çA ekiyle ilgili geniş bilgi için bk. Zeynep **KORKMAZ**, "Türk Dilinde +ça Eki ve Bu Ek ile Yapılan İsim Teşkilleri Üzerine Bir Deneme", *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, Cilt.1, Türk Dil Kurumu Yayınları: 629, Ankara1995, s.12-84.

cīP ē'cè "cip iyice" (B8-27), ē'cè (D7-38), gūzelcè (D7-70), īy'cè (D19-18), nicè susuzluk çekdi (S1-74).

+cène

gūzēlcène (B2-40).

+ça

ā'samaça (M18-66), uzun ā'c ucunaça "uzun ağaç ucunaça" (M19-383), vaḥıdaça (M18-15).

+çe

gūnēçe (H1-24), neçe (M23-88), nēçe dārāmıṣ (K18-351), tesçe uluyo (M22-143).

+çá

geçēnēcā (D14-81).

+çè

neçè (S10-88).

2.2.2.1.3.7. Vasıta Hâli Eki: +ın/ +nan/ +nen/ +ınan/ +inen/ +unan/ +ünen/ +ilen/ +yanan/ +nunan/ +nū'nan/ +ynan/ +ynen/ +yınan/ +yinen/ +yünen/ +yunan

+ın

ğışın (M19-104), güzün (K6-36), yazın (K33-18).

+nan

borannan (M12-23), bunnan (M8-2759), çocū'nan (M9-73), olmıyanan (M8-2876).

+nen

arabe ānen (M12-36), bennen (M13-4), çifdiyenen (M12-45), getmeyinen (M13-133), nē'nen (M13-197), sūle'mennen (M13-170), şe'nen (M12-41).

+ınan

babañınan (M9-74), bacımınan (M10-32), bāğdadınan (M8-2405), çobannarınan (M9-14), ğanınan (D4-775), gemalmazınan (M8-2418).

+inen

büberinen (M17-96), ėmiripinen (S5-6), ğayışinen (M13-593), getmeyinen (M13-133), günnerinen (M13-385), löbedinen (M13-416), misāfirlerinen (M18-23), seFerinen (M13-490).

+unan

balyozunan (M21-10), ğarağolunan (M21-17), lōħumunan (M27-13), oħunan (M8-2896).

+ünen

gözümünen (K17-4), ōlümünen (T1-65), sözünen (M13-184), sürüpünen (T1-147).

+ilen

seniñilen (M25-27).

+yanan

ġalFīyanan (M8-1632).

+nunan

bununan (D2-134).

+nū'nan

bunū'nan (D14-64), onū'nan (D4-284), şunū'nan (M8-1201).

+ynan

ayaĝlarıynan (M8-2894), ayĝırīynan (M8-2852), búnūynan (M8-2826), bunūynan (M8-2988), onuynan (M8-2880).

+ynen

birīynen (T2-84), şī'riynen (T4-63), üzañgiynen (T2-85).

+yınan

ayā'yınan (H2-64), çıbī'yınan (S10-310), çırā'yınan (M8-1632), day'yınan (M18-109), duvā'yınan (H2-105), ğamā'yınan (D3-103), ğaricī'yınan (M8-396).

+yinen

allaħañ emrīyinen (M8-668), depeledī'yinen (M8-2068), depī'yinen (M8-928).

+yunan

çocū'yunan (M8-380), lōyunan (M3-35), yumrū'yunan (M8-2274).

+yünen

ġünnū'yünen (D4-245).

2.2.2.1.3.8. Soru Eki mı/ mı/ mı/ mü/ mı/ mı

İsimlere geldiğinde onları fiillere soru şeklinde bağlamaktadır. OİA'da şu işlevlerde kullanılmaktadır:

İsimden sonra fiilden önce: alıyanı mı annadiyim (M3-42), düşmanı mı geldi götürdü (M8-119), şikāyete mı ğeldīñ (B4-55).

Fülden sonra: akıl ğaldı mı kī (M5-19), yapıdın mıydı (M13-417).

İsim ile fiil arasında: āltı miǵlón mú dēdi (S3-249), geldin mı demek (M8-2932), sağ mı öldü mü (M5-32), sıra türküsü mü çā'rağ dē'k (D4-316), şaşırdın mı seni alır (M4-83), uykusúzmú ğaldın (K30-138), yakdın mı havıya (M8-110).

İki isim arasında: dō'me oldu múydú yārmā oldú múydú dēvlide (S10-373), esabalı mısıñ dē'l misin dedi (M8-262).

İki fiil arasında: bō'ldu múydı düşer (S2-42), mālumatın var mı öldü mü ğaldı mı nerde (M8-201).

Karşılaştırma yaparken isimler arasında: bakī'm evde mi hasda mı diri mi (M8-121), dō'ru mu yā'nış mı (B8-25), köy mü şehir mi (D3-18), üç mü dört mü (D4-414).

2.2.3. Sıfat

Önüne geldiği ismi niteleyen veya belirten kelime türüdür:

2.2.3.1. Niteleme Sıfatları

İsimlerin niteliklerini ifade eden sıfat çeşitleridir. OİA'daki bazı örnekleri şunlardır:

bō'k kürecidē (M9-27), ğırmızı yemeni (H1-42), ğısa boylú o (M12-29), ğırmızı ğolçağlı altım burmālī āğrileri topağ olur ğözelin (D4-64), ğoca çadır (K6-26), ğuru kútúğ (T4-179), iki yaşında bir buçuk yaşında' çocuk (M29-71), küçüğ ğardeşimin (M1-6), salçalı sulú ğuru fasiliye (M2-62), sarıbōğseğ (D9-63), sārımsağlı yō'rt (K28-8), susuz derelerde (T4-179), sürmel'ēşim (M29-42), uzun sefere ğamuyonculuğ (M2-226).

2.2.3.2. Belirtme Sıfatları

İsimleri sayı, soru, belgisizlik, işaret yönleriyle belirten sıfatlardır.

2.2.3.2.1. İşaret Sıfatları

bu/ bú/ bü

bu dā'lardā (M1-8), bu dā'ğ (M19-273), bu sözüm (M21-12), bú türküyü (B8-18), bu yanıyı (M1-6), bü gece (M8-286), bü şeye (M10-14).

şu/ şú/ şü

şú derdime (M23-158), şu gızlarıñ (M11-4).

şo/ şó

şó hökgeşíñ (D4-659), şo dereden (M23-204),

ho/ hó

hó çotlú'ñ dēresine (M17-15), ho gēlēñ gār'nıñ (T5-3),

hu/ hú

hu dā'ñ (T3-15), hú içērinıñ (D4-549).

o/ ó/ ó

ò ādam (D9-3), ò çam ā'cinıñ (K17-71), o dā'ñdā (T5-10), ó dū'ñdē (S6-33), o taraFda (T5-66), ó yáñnē (T1-125).

2.2.3.2.2. Sayı Sıfatları

İsimlerin sayılarını bildiren sıfatlardır.

2.2.3.2.2.1. Asıl Sayı Sıfatları

bīñ çādır (K4-21), bir āvuç (T6-18), bir gözüne (T6-17), elli milyon lira (M8-5044), iki delā'nnı (T7-60), üç bīñ nüfus (M6-23), üç ğatır yükü (M1-44), üç ğişi (M3-11), üç gün (T7-107).

2.2.3.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları

birinci günü (M7-48), ğırkıncı gün (M8-2031), ikinci getmemizde (M8-595), otuz doķuzuncu gün (M8-2030), üçüncü gün (M8-406).

2.2.3.2.2.3. Kesir Sayı Sıfatları

onda bi'_bā'şış (K19-200),

OİA'da bazen kesir sayıları isim şeklinde ifade edilir.

tasıñ dörtde birin'_alacaķ (M2-183), üşde biridi (K9-257).

2.2.3.2.2.4. Üleştirme Sayı Sıfatları

altışar tas (M22-124), ikişer liriya (M8-1660), ikişer lira ikişer altun lira (M8-1653), yirmişer otusar kǎ't (H1-13).

2.2.3.2.2. Soru Sıfatları

ğaç ZāFēr "sefer" (K18-760), haṅḡı ḡalıyi (D4-750), haṅḡı yumuşuḡdan (M13-291), nasıl bir aşık (M8-197), nasıl pontulumuş (M3-11), ne ḡā'tıḡ "ne kayıtın" (M8-297).

2.2.3.2.3. Belirsizlik Sıfatları

başḡa tokdur (D4-575), bāzı yerlerde (M13-315), beriki ḡapıdan (M15-2295), bi' vatandaş (M23-25), bir ik' üç sefer (M13-45), bir iki sā'tlık (M8-1274), bütün ḡarmannarı (M13-400), diyer köylere (M19-5), diyer osmāniyelilerle (M6-28), heç bi' şe' (K6-27), heç kimse (M8-941), öbür taraFdā (K18-603), öte taraFdan (M17-33), öteKi çocuklarıman (M8-396).

2.2.4. Zarf

Fiilleri, fiilimsileri, sıfatları, zarfları yer, zaman, durum, miktar bakımından niteleyen, açıklayan isim soylu kelimelerdir.

2.2.4.1. Zaman Zarfları

aḡşam "akşam" (M8-702), āḡşamaça "akşama kadar" (M8-1512), aḡa ḡaraḡıdı ḡaraḡıd' oldu "aha karanıdı oldu, akşam oldu olacak" (M8-500), günnerde' bir gün "günlerden bir gün" (M8-638), anca bir ḡāber ḡēldi "o anda" (S9-119), ancemi "sonunda" (M8-590), āḡ usul "ilk önce" (M13-197), bürgün "birgün" (M8-379), çabık dillēnir "hızlı" (M28-9), demin "az önce" (S8-87), esgiden "önceki zamanlarda" (S10-171), eveli "eski zamanlarda" (T7-71), ḡaraḡıdıḡdan sonra "hava karardıktan sonra" (M8-710), ḡarip gelik demiş anca "o anda" (H2-95), gedie' olunca "gidecek olunca, gitme zamanı gelince" (M8-1281), geli'ken "gelirken" (M8-110), gencikenē "gençken" (M11-14), ḡız endi'ynen "kız iner inmez, hemen" (M8-2181), ḡızlar dāḡniyep dur'қан "kızlar seyrederken" (M8-2225), güneş de dēḡā aşmaK üzere "güneş daha aşmak üzere" (M4-75), ḡarman işi biteneçe ḡalır "harman işi bitene kadar" (M2-152), hemmen "derhal, çabuk, hızlı" (M13-303), ḡıḡırtlā'na ḡadar kömüldü "gırtlāğına kadar ḡçmüldü" (M8-1049), hindi "şimdi" (M8-752), duāsın deşiri'ken "duasını toplarken" (M8-792), ışımadān "sabah olmadan" (M8-2733), ilk önce (D6-20), ilk yāz "mayıs" (K18-634), ilkin "ilk önce" (M26-171), ipdili "ilk önce" (M25-157), ka'kıp savışıp ḡōyup gediyo "kalkıp savuşup koyup gidiyor" (M8-837), sabahdan "ertesi gün" (M8-900), kündeḡ' ṡmi masada yiyeḡ "hergünkü gibi masada yiyelim" (M8-2234), yatmīyācāk günner

bugūn "yatmauyacak günler, zaman" (M8-2461), ō'len "ğleyin" (B6-111), o zamanaça "o anda" (M8-279), okula gedim cā'na gelmiş "okula gidecek zamanı gelmiş" (M8-824), ondañ keri "ondan sonra" (M13-199), örtá yāZ "orta yaz, ağustos" (K18-637), ölüsüp' görüncü "ölüsünü örünce" (M8-463), öZ sã't annadı "hemen o anda anladı" (M8-1073), sabah cā'ndā "sabah vakti" (M8-969), sabahdan "ertesi gün" (M8-900), sabahdan oluncu "ertesi gün olunca" (M-1212), sabā'la "sabahleyin" (M8-346), sōñ yāZ "son yaz, eylül" (K18-638), soñura "sonra" (K30-21), şinci "şimdi" (M26-307), yedi kânúni sãni "yedi ocak" (M6-66), yornū' çıkıncı atına binmiş "hırsı geçince, hevesi geçince" (M8-810).

2.2.4.2. Yer ve Yön Zarfları

dışarı (D4-198)/ (T4-66), ğacak bāçasın' aşşā' "bahçesine aşağı kaçalım" (M10-35), geri (D4-198), hura "biraz uzağa" (M17-43), içeri (S3-350), ireli (M8-311), o geder dikine yokarı "yukarıya doğru gider" (M22-131), öterlek varıyo "biraz öteye gidiyor" (M8-1634), saklanacak ora bura (M8-2185), şura bir ğazzık çak (D4-570), uzuyollar göve yokarı "göge yukarı uzuyorlar" (M8-2737).

2.2.4.3. Hâl (Nasıllık-Nicelik) Zarfları

acımdan susumdan öldüm (M8-398), al'āhañ emriynen varmañ (M8-383), ā'lip alırsa (M8-526), ā'r ōynānır "ağır, yavaş oynanır" (D2-112), avara dururķan "avare dururken" (M8-3), beklē'P oturuyo "bekleyip duruyor" (M8-368), ber' uşdan öt' uca gediyo (M8-533), berkce geder "berkçe, hızlı" (M2-233), besdil gimi yapışdıryo (M8-1255), bu hāl bu dirlik yaşadı "bu şekilde, şartlarda yaşadı" (M8-158), būñgūl būñgūl būñgūl būñgūl aşşā'dan çıkıyo (M8-2581), cakır cakır cakır geliyo "cakır cakır ses çıkararak geliyo" (M4-16/17), cā'rasızlıķdan gözü güverdi "sigarasızlıktan gözü göverdi" (M8-254), cirpede ötüyo "cirp diye aniden deliyor geçiyor" (M8-854), çekip göyup gediyo "çekilip kendiliğinden gidiyo" (M8-14), daķgada biçip geliyo "dakikada tarlayı biçip geliyor" (M2-88/89), depelē'p hıncıķlē'p duruyo "tepeleyip, mıncıklayıp duruyo" (M8-2279), deşdirip geliyo "atı çok hızlı sürerek geliyor" (M8-794), dıñılar gederimiş "çok hızlı gidermiş" (M8-340), diyor uÇcacık "usulca, çok kısık sesle" (M8-447), doñar açık suçuk "üstü açık saçık donar" (M8-2095), dosdō'ru gedeller "dosdoğru giderler" (K9-166), döküm saçım geliyo "dökülmüş, saçılmış, dağınık şekilde geliyor" (M8-2519), ekm' ēdiyēm boyuna "durmadan, sürekli ekmek ediyorum" (D4-541), ēy'ce bir ğarartılıyo "iyice karartılıyor, dikkatle bakıyor" (M8-929), eyi oldu "iyi oldu" (M13-

456), eyvazınan barabar yaralıyálār "Ayvaz ile beraber yaralıyorlar." (M23-213), ğanın teriñ içinde ğālmış (M8-931), ğarışdıı ğarışdıı bişirrik "karışırarak pişiririz" (M7-33), gedip alıp vurup ğırıp sarıyoñuZ (M8-1073), gen' _ ğiri dönelim "yine tekrar dönelim" (M8-58), getiri getiri getirdiler (M8-1088), ğırap ğırap orā'nam bö'le biçilir "kısım kısım orakla böyle biçilir" (M3-31), ğıvrañğaşl' _ olmaZ "kıvrangaçlı, dolambaçlı olmaz" (M2-236), ğolē' ğolē' "kolay olay" (M8-1197), gözünün on yerinden tolū' _ ümumu dókuld' "göz yaşları gözlerinin on yerinden dolu gibi akıyor (M8-938), ğürpede atdılar "ğürp diye, olduğu gibi attılar" (M8-1048), hele mele hele mele "biraz iyice" (M17-50), heralda "herhalde" (M26-132), hıñzanıp duruyor "söylenip duruyor" (M8-1934), hış gimi ğālıyo "olduğu gibi kalıyor" (M8-2284), hücüm edersek hay bire dē'p "hay diyerek hücum kalktı" (M8-141), ilk or'rağ "ilk olarak" (M2-66), kendilī'nden tōrerdi "kendiliğinden türedi" (M2-91), kökden aşığ olmuş "kökten, derinden aşık olmuş" (M8-1058), kör bekár ğalmış (M8-379), kötü küsmüş "çok derinden kırılmış" (M8-2368), kütür kütür kütür ediyö (M8-1105), lā lā lā ürüyö "la la la diye havlıyor" (M4-44), lañgır lañgır lañgır lañgır ürküdüllerdi (M2-227), lañgır luñğur cañğır cuñğur padişāhāñ ğapısına dāyanıyor (M8-629), larpada yere düşüyor (M8-412), mejmúrú ğorkuyo "mecburi korkuyor" (M5-24), olmayıp ele geçiremiyom "mümkün olmadı ele geçiremedim" (M8-576), onun uçu "onun için" (M8-1643), öküz gimi mār "öküz gibi bağır" (M8-644), öt' _ uşdan ber' _ uca geri geliyo "öteki sınırdan beriki sınıra geri geliyor" (M8-533), ötü yann' _ öte uziyap ğöyup gediyo "öye yana doĝru, ileri doĝru uzayıp gidiyo" (M8-1482), palan pandaras getiriyo "aniden getiriyor" (M8-675), patırtada çıkıyo (M8-999), pırıl pırıl pırıl uçup gediyo (M8-1530), saĝ selāmet içerde yaşıyomuş (M8-362), sırf abıya yakdı "tamamen abayı yaktı, aşık oldu" (M8-271), soĝulup yatıyo (M8-78), süzülū süzülü ğonuñ "süzülerek konun" (M5-30), şennik çamlıbelde boy boy oluyor "şenlik çok büyük olmak" (M8-24-51), şip şip damlıyo "şip şip sesi çıkararak damlıyor" (M8-2665), şō'le şō'le şō'le şō'le "şöyle şöyle" (K19-111), şōyle ğırıp böyle sarıyoduğ (M8-141), tarmataķış açık "tamamen ,sahipsiz açık" (M8-2296), tek teK annat "tek tek anlat" (M3-43), tekrar sapı tekrar yazallar "sapı tekrar yazarlar, sererler" (M3-39), teñgil meñgil teñgil meñgil minaradan aşşā' düşüyo "minareden yuvarlanıyor" (M8-2754), türkü söyliyēP oturuyo "türkü söyleyip duruyor" (M8-937), vaç vuç vaç vuç ğavladır "kabuĝunu vaç vuç sesi çıkararak kavlatır" (M2-139/140), varımış hōyle "şu şekilde varmış" (M8-682), varımış hōyle "varmış yakın mesafeye, şöyle" (M8-682), yē'P içip durmıya durdular "yemeye içmeye başladılar"

(M8-1126), yörük'öldüm sandımdı "az daha" (M8-1927), zıngir zıngir zıngir ederdı (M8-612), zoldur zorpadan girdik "izin almadan, bir anda girdik" (M8-2588).

2.2.4.4. Miktar (Azlık-Çokluk) Zarfları

añ "en" (B9-8), az getdik uz getdık "az gittik uz gittik" (M10-47), bayā' " < bayağı" (D19-10), bi' yol ipile "bir kere inle" (M8-2812), bi' dīynēdim ki "bir dinledim ki" (B3-37), bınler yaşā "binler, çok yaşa" (M8-884), bir beklemiş beş beklemiş "biraz beklemiş, biraz daha beklemiş" (M8-777), yarıya böl "iki eşit parçaya böl" (M8-805), birez "biraz" (M2-149), bitdī ā'lensīñ "biraz oyalansın" (M8-189), bol (M2-111), daħa (M2-180), ē'ce "iyice" (B9-51), fazla (D4-539), heç "hiç" (M8-1388), az bir "biraz" (M8-124), hep ütüyöñ hep ütüyöñ "hep ütüyorsun" (M8-129), pek (D16-1), uçcā'zını yak "ucundan çok az yak" (M8-2908), yū'ruñ ızıcık "azıcık yoğurursun" (M17-82).

2.2.4.5. Soru Zarfları

gelene ne dē' geldīñ denmez "gelene niçin geldin denmez" (M8-1461), heyl' ediyesā "nasıl ediyorsa" (D4-344), hoylum nīc'öldu nīc'oldū "Hoylum nasıl oldu nasıl oldu" (M8-2504), n' ādar "ne kadar" (T6-9), n' ākıt "ne vakit" (K18-842), nāħāl bō'düñüz "nasıl büyüdüñüz" (S10-287), nāħāl gēdicīñız "nasıl gideceksiniz" (S3-156), ne zaman (M13-52), nedī' "niçin" (T3-28), nedī'n "niçin" (S3-162), nere (M2-26), niy olıyo ne ācel' ediyöñ ""niçin acele ediyorsun (M2-247), niye "niçin" (T4-15), niyenen "neyle, nasıl" (M13-517).

2.2.5. Zamir

İsimlerin yerlerini tutan ve onların görevlerini yapabilen kelime türüdür.

2.2.5.1. Şahıs Zamirleri⁶⁴

⁶⁴ Türkçede şahıs zamirleri ile ilgili geniş bilgi için bk. Yıldız **KOCASAVAŞ**, *Türkçede Şahıs Zamirleri*, TDK Yay., Ankara 2004.

Hâl Ekleri	Teklik			Çokluk		
	I	II	III	I	II	III
Yalın	bân (K19-138) bên (S3-127) bên (B6-20) ben (M1-5) beñ (D4-314) biyên (D7-16)	sên (D4-87) sen (K30-73) señ (M19-219)	o (M19-227) u (H7-369) ó (S6-33) ü (D9-62)	bis (D4-409) biz (T4-175) bíz (T5-11) biS (K18-580) biZ (D10-17)	siz (H7-487) siZ (K18-10)	onnar (S3-347) óñnār (B9-17) óñnār (S8-52) óñnār (B11-45) óñnēr (S3-79) önnār (K18-78)
Belirtme	bêní (B9-27) beni (M13-423) bení (M25-76) bēni (M8-1057) benē (M8-1057)	sêní (B7-110) seni (B9-53) sení (M25-116) senē (M8-1061)	oñi (B5-24) oní (M7-21) ónú (D4-379) onú (M11-21) onu (M7-22) óñú (T5-34) oñü (K19-320)	bizı (K18-782) bizí (S7-14) bizi (S9-89) bizī (M5-92)	sizi (B11-17) sizi (B3-54)	onnarı (M1-35)
Yönelme	bana (M29-5) baña (M2-16) bañá (M23-191) bañā (M5-96) báñá (M8-1478) bañā (M8-1574) báña (M8-183) bañā (M29-4) bāñe (D19-114) bañā (M8-2461) bañāy (D4-776) bēñā (D8-85) bēñā (D8-85) bāñē (H6-13)	sana (M19-185) sāñā (B6-90) Sāña (D2-81) sāñá (D8-57) sāñā (K18-454) sañá (M8-2084) sāña (M8-680) señā (M13-121) señā (M8-2854)	ona (M6-56) oñó (T4-95) oñá (M2-162) oñā (M2-174) oña (M2-41) oñā (M8-1161) oñu (K3-176)	bizē (M2-149) bize (M4-7)	size (B11-18) sizē (T1-22)	onnara (M4-38)
Bulunma	bende (M9-32) bendē (S10-40)	sende (S3-67)	ondā (B8-13) onda (H3-47)	bizde (M2-7)	sizde (M11-12)	onnarda (D11-4)
Ayrılm	benden (M4-28)	senden (K9-132)	oñdān (K18-718) oñdāñ (K19-146) ondān (K19-156) ondēn (D19-80)	bizden (M12-51)	sizden (S1-80)	onnardan (M6-39) onnardan (M28-19)
İlgi	benim (M14-39) bením (H4-32)	seniñ (M8-1262) seniñ (M21-42) senin (H2-26) seniñ (H7-214)	onuñ (B3-85) onıñ (B1-116) onun (K9-84)	bizim (M1-12) bizin̄kiler (M1-41) bizin̄kini (M17-75) bizi'kiler (M22-6)	sizin̄ (S3-126) sizin̄ (M8-2782)	onnarin̄ (M4-64) onnarin̄ (M6-42) onnarı' (T7-43)
Eşitlik	bence (K8-64)					

Vasıta	beniynnen (M5-59) bennen (M8-28) beni'nen (M8-2567)	seni'nēn (H7-82) sennen (M2-34) seni'nen (M8-780) seninen (T1-242)	onu'nan (M2-216) onuynan (M8-2880) onúynan (H2-100) on'nan (M2-159)	biziynen (M8-337) bizi'nen (M8-2550)	sizi'tnen (M8-1118) sizi'ynan (M13-151)	onnarınan (M2-183) onnarınan (M9-57)

OİA'da Kişi Zamirlerinin Hâl Ekleriyle Çekimleri Tablosu

STT'den farklı olarak η/η' ünsüzünün bulunması ve ünlülerdeki bazı değişiklikler görülmektedir.

OİA'da Çokluk ekinin çokluk kişi zamirlerine eklendiği örnekler şunlardır:
ben görmem sizler görürsünüZ (M3-5), bizler yapmaz onu (T1-222), esgi zamandā bizler de gāvışdıK (M23-186), ō'lu sizlere rāhmat öldü (D21-47), sizlere ömür verimiştir: bizlere kōmür (H6-97).

2.2.5.2. Dönüslülük Zamiri

İşi yapan kişinin kendi yaptığı işten etkilendiği, yani yapılan işin yapana döndüğü, bunu yaparken de kişi kavramını pekiştiren zamirdir. Bu zamir STT'deki gibi kendi zamiridir, OİA'da STT'den farklı şekilleri bulunmaktadır.

gendi:

gendisī (M8-1812).

gendı:

gendılarıη (M13-77).

gèndí:

gèndínin (D9-27).

gèndı:

gèndınē (D3-125).

kendí:

kendí (K19-28).

kendi:

kendimē (K22-51).

gendi gendimē:

ben de dē'm amma gendi gendimē (K9-451).

gend'āndine "kendi kendine", gend'āndine akl veriyē (M23-42).

2.2.5.3. İşaret Zamirleri

Varlıkları işaret yoluyla karşılayan kelimelerdir.

bu/ bú/ bü

bu (M1-45), bú (H7268), bü (M10-14)

şo/ şu/ şú/ şü

şo (B8-2), şu (M2-70), şú (B6-105), şü (H7-324),

o/ ó/ ò

o (H7-358), ó (D6-1), ò (K13-8)

bunlar/ bunnar/ bunnār/ bunner'/ búnnār/ bunlar

bunnar (M1-12), bunnār (M8-2558), bunner' (D23-67), búnnār (K11-29),
bunlar (K4-27)

şunlar/ şunnār/ şunnār/ şúnnār/ şúnnār

şunnār (D17-2), şunnār (D19-36), şúnnār (D17-4), şúnnār (K18-178)

onlar/ onnēr/ ónnār/ ónnār/ ónnār/ ónnār/ ónnār

onnēr (M13-574), ónnār (B9-17), ónnār (S3-79), ónnār (S3-324), ónnār (S8-52)
ónnār (D8-6), ónnār (S3-49).

OİA'da ara kelimesiyle birleşen ve yer bildiren işaret zamirleri şunlardır

Bulunulan yer: bura > hura - şura > şora- hora > ora

bura

Bulunulan yeri işaret eden zamirdir:

burá

biri burá' gēlmiş (D23-5).

búra

gördüm āhā búra sīnsīnı yēri (H3-69).

bura

bura alibekirli maḥallesi (M4-3), bura gēldi şindi (H8-6), gārdaş
bura.körō'l'nūş şēyi dē'l mī (K18-227).

ora

Bulunulan yerden en uzak yer için kullanılan işaret zamiri:

ora

ben ora geliyom (T4-96), ora çumkurudu (K28-119).

orá

orálerde kēsellēr yellēr (S3-227).

óra

ğocíyē ilāc ālıyordum órdā (S10-12), ō'lē gördü müdü órālārı (S9-299).

şura

Bulunulan yerden orta uzaklıkta yer için kullanılan işaret zamiri:

şura:

sen şuracıkda yat (M8-502), şura senin bura benim (T7-145).

şūrē'

şūrē' bir köprü bu gadar irēs' oluyō bāḥČānīḡ (B1-54).

şúra

dere alıbozlu hēmennēr farsak şúra (D11-5).

şūrā

şo tarahā gētdi biri şūrā gētdi (D23-20).

şūrē'

davarlık gördün şūrē' de gēndin otururdun (H1-52).

şūrīyē

şūrīyē otur sen (S10-3).

şúrüyā

āḡā şúrüyā gıydum (S10-273).

şürúyā

şürúyā gādār şey giyēr (K18-568).

şora

Bulunulan yerden orta uzaklık ile en uzak arası mesafeli yeri bildiren işaret zamiridir:

ālīyōr dē'l mi şora (S1-27).

ḡura

Bulunulan yere orta mesafeli uzaklığı ifade eden işaret zamiridir:

ğapı paca parça parça ḡura duvarı parçalamışlar (M17-43).

ḡūrā ḡūrālārdā yayān bēnim çekdī'mi āncā allāḡ bilir (S10-110).

ḡora

Bulunulan yere orta uzaklıkla en uzak mesafe arasındaki yeri ifade eden işaret zamiridir:

ħora: ız'cık ğırmız' būber atan ğāvırīñ ħoriya ğoyāñ (M17-80).

Hâl Ekleri	Teklik			Çokluk		
	I (bu)	II (şu)	III (o)	I (bunlar)	II (şunlar)	III (onlar)
Yalın	bu (M1-45) bú (H7268) bū (M10-14)	şu (M2-70) şú (B6-105) şü (H7-324) şo (B8-2) hú (T3-7) hu (M9-41) ho (S10-317)	o (H7-358) ó (D6-1) ò (K13-8)	bunnar (M1-12) bunnār (M8-2558) bunner' (D23-67) búnnār (K11-29) bunlar (K4-27)	şunnār (D17-2) şunnār (D19-36) şúnnār (D17-4) şúnnār (K18-178)	onnēr (M13-574) ónnār (B9-17) ónnēr (S3-79) ónnār (S3-324) ónnār (S8-52) ónnār (D8-6) ónnēr (S3-49)
Belirtme	búñü (K5-9) bunu (M8-1670) buñú (S2-44) bunú (S6-25)	şunu (M8-91) şun' (M8-2278) şunī (H7-460) şúnú (H7-460) şúnú (S3-352) şúnú (B7-130) şúnú (B7-54) şünü (M13-579) şün' (K11-43)	önú (B2-65) onu (S10-381) ónú (D4-379) önu (M23-191)	búñnārı (K17-69) bunnarı (M8-1861) bunnarī (M8-2267), búñnārı (B10-75)	şunnarı (M5-26) şunnarı (K18-446) şúnnarı (K18-321)	ónnārı (S3-135) ónnārı (S3-229) ónnārı (S8-10)
Yönelme	buña (M8-2100) búnā (H7-51) búnā (K18-2)	şüne (M6-90) şuña (M9-12)	oña (D3-92) ónā (S2-8) onò (T4-95)	bunnara (M8-1894)	şúnnarā (B3-41)	ónnārā (M10-33) ónnērē (S3-140)
Bulunma	bunda (K9-307)	şunda (M22-146)	onda (K26-18) ondā	búñnārdā (K18-5)		ónnārdā (M30-40) ónnārdā (D3-49)
Ayrılma	bundam bir (K9-295)	şundan (M13-534)	ondāñ (D23-60) ondāñ (T4-141) ondōñ (D23-91)	bunnardan (M13-356)		
İlgi	bunuñ (M8-1671) búnúñ (K18233) bunúñ (B11-47)	şunuñ (M8-85) şúnúñ (K29-20), şúnúñ (D15-3)	onuñ (K27-55) ónúñ (M299)	bunnarıñ (K8-33)		ónnārıñ (K22-20) ónnārıñ (S9-262)
Eşitlik						
Vasıta	bunnan (M8-1893) bunúnyan (M8-511) bunnan (M8-1893)	şunuynan (M8-204) şunnāñ (M4-81) şunuynan (M8-205)	ónúñan (T4-80) 'niynan (H7-266) ónnāñ (M22-36) ónnāñ (B6-94) ónnāñ (D8-55) ónnēr (S6-71) ónnēr (S9-167) ónnēr (D2-132)	bún'ā'nān (H7-422) bunnarınyan (M13-33)		ónnēr'nēm (K18-723)

			ónhén (S3-99) ónnān (S3-202) onūynen (S3-178)			

OĪA'da İşaret Zamirlerinin Hâl Ekleriyle Çekimleri Tablosu

2.2.5.4. Belirsizlik Zamirleri

başġa

başġa bi'še' yok hē (M13-39).

bāzısı/ bazisi

bāzi beġmezden yāpārd'ō'lum bāzisi (M26-143), bāzısı gēndi ǧīKārın' iş yāpar (H7-466).

kimisi

kimis' ġki yāşında yōrūr kimisi bir yāşında şe' olūr. (M28-6/7).

birezi

bizim aşiretiñ birezi onnardan önce gelmiş (T1-5).

kimi

ķimin āġlayīb āġlāyīb āġlāyīp kimi ġülüyō kimi ġülüyō (M13-153).

ġısmısı

şey ġısmı ġız ġısmısı onnar ġırmızı yēşil eşep olursa nē's' onnardan örterdi. (M13-605).

çō'

çō'nu şindi hēç unudúyom (M12-22).

bitdī'si

bu mārāşlīlār bitdī'si (S10-332).

bāzinīkinī'

o zamān dam yāni topṛāk bāzinīkinī' kerpīc oluyo. (M22-59).

beriki

birez de daħa öteki beriki de gelip yardım ediyō (M8-481/82).

ötā'

beridē' kōs'ō'lları ötä' tikenni (K6-31), ötä'lerden vallā' sokdū'n bilmiyōm āmma çil soKúyó (S9-149).

bi'se'

ne āğlıyan oluyō ne bi'se' eden oluyō (M8-483).

bilmem ney

biraz bāş örtüsü bilmem ney varıdı (M17-32).

biri/ birisi

avradıñ biri èyē küFūr yapar (M18-62), cibindirā' birisi daş atdı dedim. (M18-148).

el ālem

ō'süzüñ hālinē el ālem gūldū (K9-328).

falan/ filan/ filanca

onun babası falan hep orda bük obası denilen yerde oturullarımış. (M13-329), filanın ğızı (M25-123), filanca bunun akrabasıymış. (M13-513).

hepi/ hepsi/ hepicī'

allah yaratdı' ğullarıñ hepicī'nin iki düyna murazını versin (D4-331), bunnarıñ hepi bizi tanıyo. (M13-26), dū'n halkının hepsi de işdirak etmeK için yer içer (M13-529),

herkeş/ herkiş/ herkez

herkeş suçun' biliye yā (D4-663), herkiş torlāniyē toplāniyē (H1-22), herkez (D13-131).

bi'set "bir şey"

ğarlamak moralmak bir bi'set olmadı. (M13-429).

kimi

kimi bē'girinen kimi eşşe enēn (M3-37).

kimse

ne dúúr getdī'ni kimse duyardı (M13-413).

o bu

OİA'da "herhangi birileri" anlamında zamir kalıplaşması olabilmektedir.

o bu teliFonumu āyarlār. (S10-107).

öte

bērez öte varınca geri döm padişāhım diyo (M8-1446).

beriye

tā beriye ğadar (M13-347).

2.2.5.5. Soru Zamirleri

Bu zamirler isimlerin yerini soru yoluyla tutar, OİA'daki örnekleri şunlardır:

kim

kim götürdü körö'lunu yesir dē'n aldı. (M8-134).

ne/ ney

el ne der ne demez dedi. (M8-184/185), hıh buldum ney (M8-531).

neci

bir atlı geliyor amma neci. (M8-794).

nere

nere gedecā'n şaşırttı. (M8-369).

nerde

nerde ğaldı bu çocuklar nerde ğaldı (M8-159).

nerden

nerden sekiz on gişiyi bulur (M8-233).

hañğ:

ğızım hañğındiyadı yavrım. (M8-570).

2.2.6. Edat

Cümle içinde kelimeler arasında veya cümleler arasında kelimeleri anlam ve görev bakımından bağlantı kuran kelimelere edat denir. OİA'da edatlar ana hatlarıyla üç gruba ayrılır:

2.2.6.1. Ünlem Edatları

Korku, sevinç, heyecan, şaşıрма gibi duyguları ifade eden kelimelerdir.

2.2.6.1.1. Asıl Ünlem Edatları

āh+ isim

āh ā'cın sūrgünū gözünden olūr. (M13-127), āh emriñ baş üsdüne padişahım diyo. (M8-2840), odañ da çalınır ıklıklar sazlār āh sazlār. (M13-293).

ā hō hō hō

ā hō hō hō ğurbān olām ğādāñ' ālam der birbirinē sārılıllardı felān (D18-3).

abarĩ (M25-TDB), **abarĩ** (M17-TDB), **ābārĩṅ** (K27-TDB): şaşırma, sevinme, abartma ünlemi. abo, şaşırma, korkma, sevinme ünlemi.

abāw (K11-31)/ **abāw:** (M20-TDB)/ **abāw:** (M8-619)/ **ābāw:** (M8-652)/ **abāwū:** (T1-TDB)/ **abāwū:** (M23-TDB)/ **abāww** : (S3-20)/ **abāww:** (D18-44)/ **abāww:** (B9-37)/ **ābāww:** (S8-TDB)/ **ābāwwu:** (D1-TDB)/ **abāwwu:** (M27-TDB)/ **abāwwū:** (B7-46): çok, abartma, şaşırma ünlemi.

āff:

of, abartma ünlemi. (T6-TDB).

āḥ+ fiil

āḥ çalarım bağlamāyā. (M13-101), geder āḥ gider oldūm el bā'şıma derildī aman dērildī. (M13-125).

allā'/ allāḥ allāḥ/

allah allāḥ üsdüne ēFendim şı'yāPíyolar, bēni bir dō'rulduṅ diyo (K9-273), tütünü bī' ataşladı herif allā' (M8-255).

aman/ aman...aman/ amānıṅ

aman senī benī bēnī bēy bābama geçmişlēr aman geçmişlēr. (M8-289-290), aman durmā esābalım buradā. (M8-291), amānıṅ āḡlāmasıṅ dē'n odun almíye ēnerken de sırtımdıyedi. (D4-642).

āyvāḥ/ ēyvāḥ

āyvāḥ bu ōlūr dillērdi (H7-29), ēyvāḥ demiş seni çet'ōfālāk yānım'ālmādım. (K18-292).

ē ā

e düşünme ünlemi. (M17-TDB).

e birē

e birē e birē üçün' biliyordum birē (S9-128).

eh

eh gen'ēri bu'azlıyap orıya asıyor çınarıṅ ḡō'ḡuna ırbī'. (M8-26-88).

ē

ordan ē şıy el'n'alıyō. (M12-32), ē amma ben de biliyóm yabancı gelemēz. (M19-37), oriye vardı ē onu arabiye atdı getdi. (M18-88).

ḡardaş

ḡardaş diyólar. (K9-304).

ḡā

hā tokdurlār ōñlēdi bu işi soñrā dā tıp. (K18-408), o dā bizim gimī ġōz ādām
ōnnār dā o zāmān ō'lē hā hā hā. (K18-455), sēnīñ şindi şū ortıyā hā honuñķū 'mu dikdik.
(M22-63).

hēy hā

hēy hā ġara lōķ aķlın vārısa çāmıra çók. (K8- 54).

hēy

hēy ā'lar bir cülülüm var benīm. (K9-409).

hī āh/ hī āh

acı ve keder bildiren ah ünlemi.

hī āh (M8-1107), hī āh ġaşları ġaradā ōy elā gözlūdūr. (M8-881).

hī hī hī hī

gülme sesi, yansıma. (K18-TDB).

hı yāl'a'

geçiş ifadesi, yani, şöyle ki. (K4-TDB).

hıh hıhı hıhı

gülme ünlemi. (S10-377).

hımm

düşünme ünlemi. (K34-TDB).

hī

hatırlama ünlemi. (K31-TDB).

hih hih hih

mahcupluk gülüşü, yansıma. (B10- 118).

of ulan of

o müdür dedi ki of ulan of dedi (T7-86).

ohō/ ohō

çoktan, çok anlamında ünlem.

abartma ünlemi. (M4-TDB), geliyor asger geriden kine ohō'. peflivan yerde yatiyo eli
ġolu ba alı. (M8-2324).

ōlēn/ ōlēn/ ulān

ōlēn bējn bēş yaşıım ġaldı doksana dāġmiyē (D4-2), ġalān ōlēn hērif dēdim.
(D4-582), ōlen hērif dedim ōtā'n dē. (D4-715), ōtūr ōtūr ulān şūr' (H7-303), ulān hāyta
mēmmedīñ ēvīnı ġurşunnāmışlār diyīncēk ilk ōncē allıñ ōlú yētişiyō. (H7-40).

uy āhā hā hā hā

ağlama ünlemi. (M23-TDB).

ũý úý

acıma, üzülmeye ünlemi. (S2-5).

ülen

ülen çocuk buña ğaF' evlenecek bir durumu yok. (K9-360).

vāy tuḥ/ vayḥ'/ vāyy

Acıma, pişmanlık ünlemi.

vāy tuḥ (D13-TDB), vayḥ' (M26-TDB), vāyy (M24-TDB).

2.2.6.1.2. Seslenme Edatları

Hitap ve seslenmelerde kullanılan edatlardır. Bazı örneklerde şaşırma da bildirebilir. Genellikle grubun vurgusu bu edatların üzerindedir.

āy/ āy bire

āy bire ğāṣī ğarā. (M13-130), āy deli boranım der de n'olur efendīm. āḥ n'olūr. (M13-298), āy genē azdı dā. ğamım efkārīm ğamım efkārūm. (M13-144), āy kimsēniḥ ḥāḳı dā ōy ōy ōy. (M13-150).

be

geden deli devriş varıdı be deli devriş asger oyanna. (M8-62).

bir' ülen "bire ulan"

bir' ülen üsdün başıñ batmış seniñ diyí. (M23-101).

e birē/ e bire ğārdāşım

e bire ğārdāşım (K21-TDB), e birē (S9-TDB).

ě ulān hēy

seslenme, ünlem. (K21-TDB).

ebāw

şaşırma, abartma ünlemi. ebāw aḥ ğaliteli hē (M22-130).

ēy

ēy çitc' emmi ḥí. (M8-1406), ēy ğaraduman ata biniyo şindī can mı dāyanır yāw. (M8-1360),

fūvv

Çok, aşırı anlamında ünlem.

fūvv (K6-TDB).

ḥā ḥā ḥā

Kısa gülme sesi.

h̄a h̄a h̄a (S6-TDB).

h̄a

aman h̄a küfür yapmadan annat delleridi. (M13-405), h̄a böyle bir yaḥınnıḳ gösderiyō. (M9-60), sür h̄a sür gediyoḷlār. (M8-2560).

h̄ā h̄ō

OİA'da çoktan, çok fazla anlamlarında kullanılmaktadır:

(M8-313)/ h̄a h̄ō (M13-TDB)/ h̄ā h̄ō: çoktan. (M17-TDB)/ h̄a h̄o: o ho, çoktan. (M8-929).

h̄adi/ h̄aydı baḳıyım/ h̄aydın

h̄adi isdasyona gediş geliş oṅ ğuruş. (M29-172), süle'meṇ geldī h̄adi bu imzāyī bas. (M9-56), h̄aydi baḳıyım ō'lum zikgē çaḳarak çık (M8-441), diyolar kinē val'aḥa h̄aydın. (K9-289).

he birē

he birē bēndēṇ kōtülük gēlmēZ. (K18-468), dē birē iṇkār etme he birē bēndēṇ kōtülük gēlmēZ (K18-468).

hēy/ hēyyy

hēy abōneş ğızım. (M8-1217), hēy arkadaşlar alacā'ḥız' alıṇ verēcā'nizi veriṇ (M8-976), doldurmuş bēriden ōtiyānna hēyyy ārḥāṇdān vārān körō'lu dē'l m' ulān (K18-239).

lan + isim/ lan/ úlēn/ ulen/ úlen/ ülen

lān necisiṇ sen ner' 'ēdiyoṇ dedi. (D3-89), get lan dedi ğabac' 'āsanıṇ āvrādı bibim yā. (S3-36), lān vāriṇ 'ēle demiş. (D3-136), lan yaḳaladıyör sincan padişah. (M19-233), úlēn (D3-33)/ ulen (M18-34) / ülen (K9-360), ülen (M8-1187).

vāy...vāy

vāy arap vāy dē' adam dō'ñmüş. (D3-137).

yā/ yā

ğapı ğıcırdadı yā acābā nēy. (M29-137), şú inciriṇ şē' vār yā gozā'ndan sürērdiK işde. (B9-7), onun ādın' diyēmiyōm yā bōlu bēyi bōlu bēyi. (B10-77).

yāḥā/ yāḥa/ yāḥō/ yāḥo/ yāḥo/ yaḥo/ yāḥō/ yāḥō/ yāw/ yāwō/ yāw/ yāwō/ yāw/ yāw/ yēwú/ yāwō/ yāwō/ ýāwō/ yāwú/ yāwú/ yēw/ yēw/ yāw

yahu seslenme ünlemi.

yāḥā (K18-65), yāḥa (D13-TDB), yāḥō (M2-TDB), yāḥo (D2-122), yāḥo (K8-TDB)/ yaḥo (M8-TDB)/ yāḥō (T3-TDB)/ yāḥō (K12-12), yāw (D9-31), yāwō (K25-TDB), yāw (T1-TDB), yāwō (T3-34), yāw (T3-36), yāw (M3-TDB), yāw: yahu. (D3-TDB), yāwō (K25-TDB), yāwō (B1-TDB), yāwō (K18-449), yāwú (D9-TDB), yāwū (K34-TDB), yēw (B12-TDB), yēw (B12-TDB), yēwú (T3-30).

yāwırım

bilmiyōm yāwırım bilmiyōm çöcú'm nē bil'im. (D9-28), pēndiri yāwırım bēnim bir doṇ ḡāzanı sūdüm ölurdu. (D7-53).

yuFa

beğenilmeyen durum karşısında topluca haykırılan aşağılama ve öfke sözü. (M23-TDB).

yūḥ

korkutma ünlemi. (K6-TDB).

yūḥā

acaba, galiba, herhalde gibi değişik anlamları olan ünlem. (D3-TDB).

yā

yā bu mezer baṇa āz ḡısāllaḡ var diyo. (K9-304).

yāw/ yāwō

diyōr kū yāw bir bö'k bir bāşımızā bir belā gēliyōr. (K22-23), şindi yāwō sāṇā bi' ḡārnē vērir. (K18-449).

2.2.6.1.3. Gösterme Edatları (Gösterme Ünlemleri)

aḥa

bō'le ḥa getirriK aḥa buriya getiriyoduḡ. (M22-75), çıkar bö'le ḥa getirriK aḥa buriya. (M22-75).

ıḥı

āş ayrān, ıḥı ḡātīḡ, işdē yānī. (M22-46).

tā deḥa/ tā'/ tā

şurda tā deḥa görünüyo tā' duvar görünüyo. (M2-97/98). tā āmarikedē (D4-627).

dē/ tā/ tē

adanadan da tā dah' öte getdi. (M10-14), ēşde ben tā gelişim osmāniyedeḡ geldim. (M8-1537), tā beriye ḡadar. (M13-347), bizim günümüzde tē belki mā's da mı

līsān da mı daḡa lisandan sōn' āHmeT_ēmmi varıd'_ırahmatlık. (M22-17), dē işde ben şē'demiyōm. (D8-9).

hī'cık hī'cık hī'cık: (ihıcık < ahacık)

ihıcık, işte. (K8-46).

ih'_hin'_de: işte şimdi de. (M17-TDB).

ıha: işte. (M18-TDB).

īhēh: aha. (D15-TDB).

işdā/ işdē/ işdā/ işdē/ işTe/ işTē/ işTē/ işTē/ işTā/ işTē

aqlımız da mı ḡald'_ işTē. (M25-45), āmān yāwırım_ işTē, ēsḡi ḡünnēr ḡün dā'lidi. (B5-4), babā'ḡ işdē son odasında iresmi asılī. (M8-862), bir işdā bir helallaşırık bāri. (M8-209), birbirine bō'le varıp gelmiyeler_ işTē. (M25-75), çıkdım_ melmeketden işdā dolanıyom. (M8-171), evde de bir mulla dellēr işTā çobanı varımış.(D4-80), işdā maḡām_ elindeḡ geliyom bur'_ ōte gedyom dedi.(M8-1076), işTe ō'le yavırım. (M17-4), ō işdē sōḡrā bunu da işde ben onu yıkamā'ncık zoruma getdi.(M16-45), yere düşüncē işTē o zaman körō'lu gelmiş başında çok türkū sō'lüyōr. (M26-120).

2.2.6.2. Cevap Edatları

2.2.6.2.1. Onay Bildiren Edatlar

hēye

ḡā bō'k cāmının ārkāsında, hēye. (H7-5), islāhiye taraFına ḡētTī. hēyē. ō tēraFā ḡētdī. (H7-351).

evet

evet ḡırk dōḡuzda ḡōşdüm tē'çi kō' vār ora'. (B8-8).

hē

ḡırsız_ enişde hē bazar yerine bir sandık getirik (M8-645).

he yā

he yā çocuklū'mda elli dā'l ḡırkınan ḡırk_ üç yılının_ arasında ḡördüm. (M13-241).

hē ā

hatırlama ünlemi. (K30-103).

dō'ru

ğöyun aşılama dö'ru. (T5-145).

tabi/ tabī/ tabiyī/ tabiyi/ Tabī/ tabī/ tabīy/ tabī/ tabī'/ tabī' _ki/ Tabiyi

amm'_adam çoban Tābiyī. (T1-92), anasına tabiyī ḥābār gedi'_anası gēliyō bizim köylü tabiyi hē (M26-73), ilkbahar da dellerdi tabiyi o dā lisana dellerTi. (M26-10), dābiyi zaman gēliyō. (T1-100), ēFendime söyliyēm tabī' mencilisdē ādamları vezirleri filan oturuyolar. (K9-481), heç Tabiyi bem bēridēn ötē eFēndim. (K12-12), ik'_amcam tabī ikicī' gelemdi başğaları da gēlmiş. (H2-7), tabī'_ki vericim dedī, temām dedi. (K9-355), tabī (M13-182), Tabī, ō'lum yā'mır yā'massa köylerde çomçalı gelin oyniyāk dēllerdi ḥanı. (M26-278), tabī ḥas bā'ça dellerimiş. (K9-86), tabīy herkesiñ bir mēlmēkēti vār. (K1-2), Tābiyītabi ne oldū'nu bilmezdik. (M13-13), yan'_tabiyi o zaman çoK iyi dē'ldi. (M26-194).

tamam

tamam onnārın da vārdı kötēni. (D19-55), tamam diyo ēvlenek. (M21-43), verirse varrım aḥ tamam. (M12-438).

ē'_hē/ ē' hē': tam emin olunmayan konuda onaylama ünlemi. (K8-TDB), ō zamān ē' hē' bēn d'āḥ' ēvel birin de ikisin de m'ürdüm bünü. (H7-129).

'ē yā

evet, kesinlikle. 'ē yā önceden zāten çoçā' bāḥān nērdeymiş. (D19-48).

ḥā'_ī':

evet. bēllerinde guşāK olur ḥā'_ī'. (S10-276).

ḥā'_ā: anladım aklıma geldi anlamında ünlem. (MDD).

ḥā ḥā ḥā/ ḥā ḥā ḥā/ ḥā hē: Evet, tam da o, hatırlama ünlemi.

ḥā ḥā ḥā (K1-TDB), ḥā ḥā ḥā tēmām diyō. (K8-46), ḥā hē (D18-TDB).

ḥā hī: Evet, onaylama ünlemi.

yüksük gāçırma ḥā hī vārdı oynāllardı yüksük gāçırmāyī (D19-27).

ḥā hō: çoktan anlamında ünlem. ḥā hō inc'īmi döküyolar. (M8-1356)

hē ē: evet. analık gömüyör. hē ē. sōḥrā babām dā bir yānnık bēkmēz ālmış. (B7-85).

he ḥā: evet evet. he ḥā tōlu tōl'ölur bō'le şındık dē işdē nērdēn gētiriyōlār ney. (K19-299).

hē hē: hatırlatma ve onaylama ünlemi. (K29-TDB).

Hayır ünlemi.

yok fakilte okúyúksún, değil diyom deyil amma (M9-76), yök filan filan adam gayfacı. (M13-289), ā'yıdı tābi ō ēveliymiş hocam yo' yo'. (T1-70).

2.2.6.3. Sorma Edatları

ě/ ē

Soru ünlemi:

gēlīn gēliyō ě bubāsi çıGār'r bubāsiyna' ģardāşı çıGārır. (T5-35), yalāñ yok. ē ģurbām bāyrāmında bāyrām nāmāz'na çıkdıñ mī gēlillērdī. (H7-195).

he mī: değil mi. (M24-TDB).

hi/ hī

Soru ünlemi.

hi (K19-TDB), hī (B6-TDB).

ī ā: hī, soru ünlemi:

ī ā o çērez dā'dıllārdı. (H7-171).

hē ā: soru ünlem:

annadıyım mı ģalan hē ā sallanı sallanı suya gederkēn. (M11-2).

ī ēFēñđım: soru ifadesi. (K18-TDB).

2.2.6.4. Ses Yansımali Edatlar⁶⁵

cū cū cū: tavukları çağırma ünlemi. (S9-TDB).

īh īh īh īh īh īh: gülme ünlemi. (H1-TDB).

īh īh īh īh: gülme sesi, ünlem. (B7-155).

tım tım davul sesi gel-: davul sesi duyulmak. (M14-TDB).

tım tım tım çal-: kına yakmaya giden kızların çaldığı deplek sesi. (K13-TDB).

tıñ tıñ tıñ tōzdur-: halaç pamuk atmak. (H2-TDB).

vāñķ vūñķ vāñķ vūñķ oku-: eski yabancı yazıyı okumak, ünlemli. (K11-54).

vīyħ: korku ünlemi. (K9-TDB).

vāvviħ: iki araç karşılaşıp zıt yönde tam birbiriyle yanyana geldikleri anda çıkan ses, yansıma. (K8-TDB).

vıyyık vıyyık vıyyık : deli katır koşarken çıkardığı ses. (M13-TDB).

⁶⁵ Türkçede ses yansımali kelimeler hakkında geniş bilgi için bk. Hamza **ZÜLFİKAR**, *Türkçede Ses Yansımali Kelimeler*, TDK Yay., Ankara 1995.

vı́yık vı́yık vı́yık vı́yık vı́yık: bebek bağırma sesi. (M29-TDB).

vız vız vız çalış: çok çalışmak. (B2-TDB).

vızıl vızıl vızıl çalış-: durmadan çalışmak. (M18-TDB).

vızzıt vızzıt vızzıt: elden ele dolaşma, yansıma. (K8-TDB).

vızzıt vızzıt zızzıt: yansıma. yābiyēnān ātaṅ rüzgār ēser vızzıt vızzıt zızzıt sāmām bú yāanne gēdēr (D2-177).

zıṅgir zıṅgir zıṅgir: koyun gezerken çıkan zil sesi. esgiden gātırlara daḳallaradı zıṅgir zıṅgir zıṅgir ederdi suratlarında o zilden (M8-612).

2.2.6.5. Bağlama Edatları

Kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri anlam ve görev bakımından birbirine bağlayan edat çeşididir. OİA'da tespit edilen bağlama edatları görevleri ve anlamları yönünden sıralama, denkleştirme, karşılaştırma, cümle başı/sonu şart bildiren, açıklama, sonuç, benzerlik ve kuvvetlendirme şeklinde beş gruba ayrılmıştır.

2.2.6.5.1. Sıralama Bağlama Edatları

Arka arkaya gelen kelime, kelime grubu ve cümleleri anlam ve görev yönünden birbirine bağlayan edat çeşididir. OİA'da "ve, ile" edatları sıralama görevinde kullanılırlar. Genellikle ile edatı kullanılır. "ve" edatının kullanımı "ile"ye göre çok yaygın değildir:

ve/ vē

allahıma ve ğuranıma kitabıma (M9-11), altı yüzü liriye temin etdik ve bu saz' aldım (M14-16), asıl türk milletinin namus ve şerefini ve vatanın bütünnü'nü (M19-94), dinder vē temiZ (M29-120), dinner ve dutar (M19-316), evelki hāl ve hareketlerinden (M8-2561), keserim onu dedi diyo ve öyle etdi kesdi (M4-50), sevdā ve duygu (M19-324), yāw demiş vē bu ādam (S11-15), zurna çalār vē ā'ca bēy' dıṅnendiri'miş (B2-8).

ile (< +ynan/ +ynen/ +inen/ +ıman/ +nnan/ +nnen)

bey o'lunuṅ asgerīynen körō'l'nuṅ ğālan asgeri (M8-2345), bēzerginen körō'lu (B10-38), bu evinen şo evī (D4-728), ğāradumannan māyıl (M8-1193), filcennen tabā' (S6-59), ğarıynan ikisī (M8-477), ğoca baḳāmgilıṅ ēviynen emine dezzemgilıṅ ēvi (M15-55), ğur' erzaḳlarınan yeşillī'n hēpsindeṅ (T2-9/10), mavıliynen dōne (M8-2537), veziriṅ ğızıynan padişāḫaṅ ğızın (M8-551), veziriṅ ḫanımiynan padişāḫāṅ ḫanımi (M8-811), yatsınnan aḡşam namazının arasında (M8-303).

2.2.6.5.2. Denkleştirme Bağlama Edatları (veyā, veyāhūt, veyāhūt da, veyāhūt ki, ya da)

Birbirine denk olan kelime, kelime grupları ve cümleleri birbirine bağlarlar.

OİA'da şu örnekleri vardır:

anamız veyāhūt da eli o işe yakışan biri (M2-203), ğabil etmeden geri çıkıp gedeceksin ya da şartı ğabil edersan (M8-749), malatyādan gelen veyāhūt dērendeden (K4-28), malātyādan veyāhūt ki derēdedēn (K4-26), murt yāhūt pıtık tikēni (S8-86), yō'rt veyā ğātī'nān (S11-43), sūdē veyāhuT om beş kilō sūde (T1-185), taġda veyā tenekeden (M2-179), vēriyom veyāfut yārisını vēriyōm (K23-10), yem torbasını veyā ut da elindeki her 'anġı bir cisimī (M2-197), yumurtūyā vūrdun veyāhūt dā vūrmādın (K19-862).

2.2.6.5.3. Karşılaştırma Bağlama Edatları

Birbirine karşı iki unsuru kıyaslayan edatlardır. OİA'da şu örnekleri vardır:

ama/ amma/ emme

buġa bi' se' demiyor ama körō'luna içerliyor (M8-66), padişāhım ama ġızım diyōr (M8-1851), sürdürler şindi ireli ama bolu bē' yatdılar mı yatdılar (M8-311), çıtır çıtır yiyecek zannētmış amma āy'nın niyēti dē öylē dā'limiş (B2-38), yeter varanaça ded' amma birezin' aldı (M8-355), geliyā emme babasın' da görīya (D4-189), gendi güççük emme zōrlu bir gelin (D4-382), iki ġārdāş emme analıġ ġārdāş (D4-489).

bāzı/ bāzen

bāzı deniliyō ġāz'antep taraFı bāzi de başġa tarafı söyliyenner var (M13-334), şī'r yazmış bāzı coşmuş (M2-155), bāzen de āşdırır ġāzı terKeşli diyōr (K29-25), bāzen şey oldu mū (K18-579), önū bāzen bō'le çocuklarda vurgu oldu dellerdi (T1-236), esgilernem bāzı hacet söylemiş, şī'r yazmış bāzı coşmuş çā'lamış (M2-154/155).

bi' yanın' ...bi' yanın'

bu ārada bi' yanın' yüklediolar ātın bi' yanın' unuduyolar (M19-262).

hem...hem(i)/ hemi... hemi(de)

hoylu hem ġāyını hem de asgeriniġ içinde birinci bölüġ başlarından (M23-48), kō'müzün hem ā'sı hem dē burāniġ ġurucusu (D5-5), hemi ādam āz hēmi dē çok bir pāra verilmēzdi (S9-191), padişā'ġ hemi vezirīymiş hemi de ġocasıymış (M8-2622), yani hemi pullū'nan süreller hemi saban'nan (M3-26).

isdēr... isdēr

içinī isdersēñ kıymā. kıymālī d'ölür ısbānaqlı d'ölür çōķēlekli d'ölür. isder nēy göyārsañ göy. (D16-5/6), isdēr bō'ķ gāzan ossuñ isder isdēr güÇćúķ gāzan ossuñ gēndínē göre. (D7-70/71).

yā ...yā/ yā ...yā da/ ... ya ...ya

gēdiyōm yā gēlirim yā gelmēm dērķēn (H6-51), gēlir yā bir gīrtı yā bir bērtı (K18-810), ō yā gāyā ōlur yā ā'Ç ōlur (T1-220), gel'nıñ ārdı sırā yā gārdēši gēdēr gız gārdeši yā dē yēngēsī gēderdī (S8-51), ya şartı ğabil etmeden geri çıkıp gedecēsıñ ya da şartı ğabil edersāñ ya bilecā'ñ ya kelleñi kesecā'm diyór. (M8-748/749).

2.2.6.5.4. Cümle Başı Edatları

Kendisinden önceki veya sonraki cümleyi bağlayan edatlardır.

acebā/ acabā

bem bir dul ğadınım ya. acebā dedim benim namısıma birisi bi'şet mi dēyēk. (M18-127), biri geliK gelmiye amma acebā kim geldi. (M14-42), bünüñ kā'dini ğāybetmissim acabā' nā'zāmana benim günüm diyē sōrmuş. (K25-25).

amma/ ēmmē

doluyd'amma işde aklıma gelmiyō (M5-51), emmilerimīñ dē malı varıd'emme emmilerim biraZ demiyem hindi çocukları duyár (M9-29/30), ğış emme güzel hava var (M13-3), taķdalarımız var amma biz tergedik (M2-213).

baħalım/ baķalım/ bāyim/ ħāyđı baķalım

bir emir veriliyō. ħāyđı baķalım şindī adamlar mejmur gedecek. (M8-467), ğabul diyo māyıla ğabul diyor. ħaydı baķalım. ilk deFā güleşecāk diyo ħāyđı güleşek bā'yim. (M8-1165/1166), güzel söylüyo dī'niyek baķalım ne dē'ci (M14-56), ħāyđı bāhiyim ō zāmān. çīGıñ bāyim siZ çīGıñ. (K18-9/10), hele şu derdimi annadiyim bir şuña. baħalım ded'adam. aldı baħalım ne ded'aşşā'dan (M8-242/43), zındanda eFkárlandī aldı baķalım orda ne dedi. (M14-50).

belki

bizim kō'ñ bō'le ortadan çāy akar bilñ belki de cebeli (M20-17), bir tokat vurur arķadan ā'rı belki yıkılan d'olur yāni (M13-474), cebel ammā belkid'ík'üz ammā hindi şēher gimi yāzın oldu mū (M2-9).

çüpkü/ çüñKü/ çüñü/ çüñgü/ ÇüñK'

bēn çok secērīm çünkü bu cumū'riyēt yokd' ̱ ō zamān. (K17-109), bō'le mōħakğaK evin bir tarafı ocaK olur. çünkü soba moba bi' ̱ şe' bilmek elekdirik melekdirik yok. (M2-14), bu takdāyi elimize aldī'mız zaman nerden söze başlayacā'mızı bilmiyok. çünkü sözZ çok. (M14-2), gızı gēlim vēriller yōK ÇünK' ̱ ādāmda ālandā da yok vērēnde dē yok. (H7-100), hēmi de ediyem hālal çünkü yanı ğarşıñdā' ğımı mı olacaKsıñ (D4-664), serteldi.ō çünkü eşgi (M7-27), tirenin vāgonu sāyılırdı. çünKü ā'slık yōK bi' ̱ şe' yō'dū. (M29-177), yōħluk yüzü ğörmedik, çünKü nēdēn ādı patōs, çalışırdı. (B5-9).

derkene

ħırr derkene ħaw dē'nci (M29-73).

ē're, eĝer, añár, eper

añár (M8-1146), aņer (M8-2879), eĝer bōyle diyorsañ, ħāħ așşā'da bir ēw vār ōKuluñ ōrdā ē're ōrda ō ēvde yāħālersāniz hē ōrda ōlur. (D1-10), eper (M29-41).

ēņēr ki

müFdū dēr kī ēņēr ki sizē bēm bunu ğorsām şu āt şu üzērim' ̱ ossūñ (K18-90).

Faĝát/ faĝát/ faKāt/ FaKāt/ faKāt/ Fakāt/ fakit

faKāt dadalō'lu avşarıñ beyiniñ iki ğözü iki çeşme (M19-132), faKāt diyó dedēm bizim mēzarlıkdā ğirişimizdē (B4-42), Fakāt durdu kā'ye isminde on iki yāşında bir ādām (B4-78), ğızı verēcā'm saña, Faĝát şu sūriye padişāħa diyor (M8-603), isdirāħāt ederdik diyo faKāt şindīyse burda ğalamıyok diyo (M8-732), pdişāħ da işde ğātlandsıñ faĝát dū'm mū'n ğurarım demásıñ diyo (M8-1342), yıllar sōnrā bu cırnazlı çirkim bir tābir olúyor. (M6-4), zındancı başĝa FaKāt ğızdan izinsiz o zindana ne kimse ğiribilir ne çıkabilirimiz (M8-191/193).

ĝerçi

farz ēdelim. ĝerçi ōyle dā' da bēn ōyle diyóm (S6-43).

ħadi/ ħadī

demiz kī ħayriyē yapmā sūle'mēñ ĝeldī ħadi bu imzāyī bas (M9-56), o zaman paytōn arabası vardī ħadi isdasyona ĝediş ĝeliş on ĝuruş (M29-172), ne çalañ aşıK demiz aman tıñĝırdādırım demiz, ħadi çal baħıyım dēmişler (H2-92).

ħalbiyse/ ħalbiKi/ ħalbīyse/ ħalbıysā/ ħalbıKı/ ħalbiki (< hāl buysa)

ayaĝĝabı onun dā'l vallaħa billaħa diyo. ħalbıysā adam d' ̱ ord' ̱ ölmüş biz de burda öylen yemā'ndiyek. (M18-9192), demirç' ̱ ōĝlunu uy'yo sanıyodu ħalbiki demirç' ̱ ōĝlu dīyniyor olan şeyleri (M8-293), ē adam ħalbiyse ilk ĝetdī'nde desen' adama

gēlmiş türkü sō'lē'cim dedi de diyú (B10-115), geliyolla' ki herif bayā' ēyi (M8-413), gızım çok amma hēş demek kī bīzim bēnīm bir şeyē dúyyom (S10-153), ō dedi Kī şurā bilgi bōzduvānıñ dēdī (S9-292), ō'luna diyó kü ō'lum o ölüyü alacā'ñ (M8-491), ōndan sonra demiş kī āsmış gāpiyi tıķ tıķ dō'müş (H2-79), öteki diyo kī bēnīm hālamıñ gocası yusuf tāşÇı diyōr (S9-241), şatafinan yörüdüler kinā bā'mızı gurtaracā'ķ dē (M8-367), vermiyecın miydi tabī' ki vericim dedī (K9-355).

kim

hē bō'le toplānıllmassa ēkmēķ yāpılmıyō kim yālınız olmuýō (K19-13).

mādem

yālķī ōtūrān ādam. sārī'ñ dōnuñ mādem. bēm bā'lere hāber sāldımdı (K30-62), yālķ' oturur m' ādām. sārım dōnum mādem. şō cāzı dedi (K30-63).

meselā/ meselē/ mesele/ meselā/ meselā/ meselā

bem mesele sēniñ yanında beş gişi bē'm yanımda (M22-147), dāğlarī gōsdererek mesele ekber dā'nı gōsdererek (M19-360), meselā ōķuntū filāngeçedē ordam başlar (M22-24), meselē bın lire beş yüz lire neyise (M13-450), nāsıl oldu meselē ē bürgün acem' birlī'nden usda birlī'ne vārdıķ (B11-14), sekizen bın lira (M8-2030), türklēriñ köylerine türk köylerine bırakıyō. meselā dē'rmenderē (M30-35), ēsğilērden ō'lum meselā fārz ēdēlīm (B1-117), yāw şındı gōl vār meselē çiniklēr vār (D23-9).

nē'se(i) (< neyse) / nē'sē/ nē'sē/ niyese/ nēyise

bir 'āfda sonra gēri getik niyese allāhıñ ēmriynēn ōldu bitd' allāha şükürlēr ossuñ (K12-46), bunārı nē'sē onuñ şē' vārımış ēnişdesi vārımış o ā'nıñ (S3-299), düyo Kū bah' alā şū bir ekmeK aliyo nē'se, (K9-138), ilān nē'sē yemek yiyollar çay may bi' bardak çay içiyo (K9-163), meselē bın lire beş yüz lire neyise ō ādam çıkarır onu tēmin eder verirdi (M13-450).

tabi

anasına tabiyī hābār gediyo anası gēliyō (M23-26), ēlde ē'rilir hānı o tābi tabi. iğīñ altına dahāllār ō'lum daşdan olur o (M26-299), orda tabiyī bir bi' şe' varımış düvācek. hāmemde ādamı düvācek. (D4-99), ızıcık ğalır tabiyi onu ğarışdıı ğarışdıı bişirrik (M7-32), yāhō n' ōldu n' ētdiñ heç Tabiyi bem bēridēn ōtē eFēndim ben dedi (K12-12).

velā'sılı/ velāsıl/ velāsıl/ vel'āsıl/ velā'sili/ velhāsili/ vel'āsıl (< velhasıl)

ē alamannarın şantiyesiymiş vel'āsıl bahçalıydı ēvet. (M29-156), ērmen'lēri burdān çıkārmanıñ çā'resi demiş. vel'āsıl tufām bēy de ōrdan ō āy'lēsini asgerini adāmını

toplāmış (K17-19), işde şaba da yapılmadı ġālibā nasıl oldúysā velā'sılı bir para apdallara verildī (M20-12), kākıveriyō ku adāmlar arkadaşlar ölmüş ēfendim şe yapıyōlār velā'sili öldüm ölecek ha diyor (K9-89), yāni ērmenī ġeri sa.atını ālmış gendinden. vel'āsıl sabā'nan düyōr (K17-38), yapma bunu baña diyō, velhāsili ālıyolar (K9-105).

yalıñız

biz aydın'ı iti demezdik yalıñız ġōýún kópē' (T1-212), māvili dē herkeşin gözündiyemiş, yalıñız bunu körō'l'nuñ kīme verecē' belli dē'limiş (K9-30/31), şindi çıkdıñ mı padişah kelleñi düşürür, yalıñız baña söz verirsēñ, seni ġurtarrım diyō (K9-103), yalıñız padişah demiş adanıya geden kelle ġoltū'nda gelecek ġēlsin. (D20-9).

yanı/ yāni/ yāni/ yāni

bi' şeýē dikġātini çekiyō d' āz' āyrılıp ġāliyō yāni (H7-452), bō'le dōlāşır' birbirinē sēvişi'kēn yāni insēn surātli ġöründü yāni baña (D23-24), ēsgidēn iki üç ġişi vārdı yāni biz ufāk çocū'duk (H3-83), yāni mēhēllē mēhēllē bū (D23-/10), yanı yorġanı yakacāk çocuġ içinde yanācāmış. (K17-90).

yō'sa/ yō'sā/ yonşā/ yonşā/ yonşā/ yoksa

ayāklārını bā'liyōñ yātırıyōñ biri da ġāfasını dutúyō. yoksa kesdirmēz ġārr'n' āltından başlıyōñ. (D19-67), bi' şe'ler ġazırlām öyle gediym yanna. yonşā ġuru boş bu adamıñ yanna varıp da ġalın ġatirin sormıyā utanırım dedi. (M8-217/218), bu işden ġurtulağ, yonşā biz başımız belada ġalacağ dedi. (M8-298), bunu ulaşdırırsañız ulaşdırırsıñız yonşā bağ bi' yeriye ġarab eder ben ġarışmam diyo. (M8-2844), bōyl' öldüm dā dūşdüm. yō'sā bēr' bāñzēr'nēn şiy ölmāzdım. (B7-26), çok bişirmeden 'ēmen ēndirecā'ñ basdıracā'ñ yō'sa kēsılır sārı sū ölür dād' ölmāZ. (K18-773/774), hōylumda yonşā āġır mı ġasdāyā. (M19-259), ulāñ ýāwrım ġāmāryā m' ālıyōñ yō'sā, ġülüyoğ dā (H8-7).

zāten/ sāten/ zāti(/ı) zātı/ satı/ zāten/ sāten/ zātı/ Zāten

bir tokdura get ondān ēvël dē zātı tokdura get dedim dē getmēzdī (S3-64), bu günnerde mısır ēkiyōruz zāten ġubūbātdām vāz ġeşdi millēt (S4-15), çārdīğ Zāten ondan keri de veFāT etd' anām rāġmetlik (K12-32), dedi Kı ġārdaşım bācīm nāġāl ēdiçin dedi veli satı inādırā'ñ birisi (S3-251), ġız o sarayda sāten zindanın emir ġomutası ġızın elindēmiş (M8-191), ġarbe girmiyō, zātı ġoylu girmesse ġazanamazlarımış (K9-21).

2.2.6.6. Son Çekim Edatları

İsim soylu kelimelerin önüne gelerek onların anlamlarını etkileyen edatlardır. Vurguyu, önüne eklendiği isme yükler. OİA'da kullanılan son çekim edatları şunlardır:

başğa

satan bunnardan başğa da ireli duran yók. (M13-356), bizde dē'l mi o ādet başğa o diş fedī' başğa (M26-145).

beri

ānamdan dō'dū'mdam beri burdē'm. (K6-3), biz burē' ā'tmış yıldām beri ş' 'āpíyōķ. (B2-24), çocuklū'mdam beri burdāyım. (D1-1), hēmi dē çokdam beri şiy ētmiyām. (D4-291), o güm bu güm beri müslümanım dēller (D4-404).

dō'ru/ dōğru

bō'le bēña dō'ru geldi. (M4-77), gayanın üsdündē lā lā lā aşşā' dō'ru ürüyo diyo (M4-44), gımıldadıķ' aşşā' dō'ru batíyór. (M8-444), namazından sonra yatsına dōğru ğaradumannan māyılķıp geliyo (M8-1238), ayā'n' çemriyo yokarı dōğru. (M8-2147).

ğadar/ ğadara/ ğadār/ ğádèr/ ğadèr/ ğadar var

āş vērmeşi gidēsiye ğadar ō onú yēr ō. (D9-71), bir ğārācā' lānīñ dōğūm dā yüz yāşınā dá'nē ğadār. (K18-329), ğadī nē ğadar da isrār etdiyse ḥasan kā' durmamış. (D13-7), ğanāldan ğaçabildi i'niz ğadār ğāçıñ. (K17-26), ḥamuru açārsın kapatırsın, bu ğadar. (M7-43), malatıyē ğadar aklımca bilgimce bacarımca gēzdim gōrdüm. (M19-18), ne ğáder sürdü bugún (M3-27), onun da var yüz ğadara bir asgerī. (K9-6), otuz ğádar sā'lır ineK olurdu sırf. (M4-5), şınd' şü tarafı şehir ğadar var cebel. (M22-8), ulān dönē demiş şīndiyē ğadar sēñā alıcı gözünem baķmādım (D13-70).

ğarşı

adananın vāliye ğarşı gelmişler. (D20-4), bē'ye de ğarşı bi' şe' diyemiyollār (K9-294), herkeşin inancına ğarşı saygım varıdı. (M13-431), ösmannıya ğarşı geliller. (M19-431), yeter ki sen allāha ğarşı inancını bil. (M13-431).

gibi/ gimi/ gimí/ ğımı/ gümü/ ğumu

aḥa ḥunun gibi çaķmak daşı dōşellerdi. (M22-84), āşdı getdi yōrúk ğızı toy ğumu der. (D4-58), bem bunū gendiynen barabar gezik gimi bilirdim. (K9-347), ben bō'le şe' gimí dúyýōm çit dēmēdēn. (S9-63), ēfēndime sōylē'm ḥalka ğumu bōyl' iki ğoşāk. (D2-118), ğāşdā dōrte bēşde diyēñ gimí kā'Gāñ. (K14-76), ğuru kömbē işdē ķurābiye gibi bīr gün öncedēn āķşamdan yū'rruk. (D16-8), hērkes çekdi senin gibi

ceFāyī. (K9-318), para ğalmaidī' ğımı bu başınā' götürdü' memurların da bi' şe'si ğalmamış. (M13-168), sülē'menim ölük ğümü diyō. (M26-76).

göre/ góre

aşıqların dē'şine görē önnardā bi' şeylik de oluyo (D3-49), ben dedemden duydū'ma göre söylüyom. (M6-17), bildī'me görē dúydū'ma göre yānı. (B12-33), gücü niyē yētiyos' onā onā göre yapāllardı (K27-99), hē vijdānına mahremetīne góre cenāb' allāh, ğurban oluyum allāha. (D4-272), herkessīn zēvke görē şimdī ihdiyār ölursā yō'rdū dōkēllēr (D9-52), o yō'rt şe'yine görē kişinin yeme tārzına göre (D9-53), ōñā görē dāvūl dā sāña uyardı yānı. (D2-108), yērine göre sō'lēllerdi. (S10-121).

için/ uçun/ uç/ üçün/ úçún

bem bu adamın uçu geldim (M8-268), buriye çok şeyler geliyō isġán etmeK için. (M1-14), dāvarlār onún üçün ölürdü. (D19-21), senīn üçü dā'da yatarım. (M18-51), hırsız eld' etmenin uçu ancemi. (M8-590), onun üçün bunnār öldüt'meK uçun sālīyōr. (K18-302), un sā' sola savrılan unnarı toparlmaK uçun deri tozluk der. (M2-173).

işde/ işdá/ işTáh/ işTá

ādam vārdık bu ādama. vērmem dedi. ōyl' işTáh. şindī eveli zeġgin dā'lıdı dā eveli zeġgin dā'lıdı dā ā. (D4-455), evde de bir mulla dellēr işTá çobanı varımış. (D4-80), götürülēr bolu be enē. işdá düşmanının ömrü böyl' ossuñ bā'yim (M8-100), ī ō'le yāPārıK işde köylērde (K19-132), isdiyöllār vāriyöllār görüyöllār işdē bir bir'nī. (K19-151), ō ünlū yānı ō dā īy' olduyd' işde tokdurā niyē götürünce. (K19-89), ō zamān nā āTücü işdē. ġālān allāhāñ ēmrini āñiyöllār. (K19-153).

kèrí/ kericā'zim/ keri/ kèrí/ kericā'zim (< ET kirü)

dō'me ġōy'cíysāñ dō'me öndāñ kèrí āyran da ġōyōñ. (H1-80), hē ondan keri burda dedi. (M13-199), heyká' ġim' işde ondan kericā'zim nēyise bu geldi. (M10-4), öndāñ kèrí de ısıcāk süynen de bitdī üfēliyōñ düzun' ātiyōñ. (H1-79), ondan kericā'zim bīz duıdūk. (M10-58), sensin bundan keri türkücü dediler. (M13-71), yákmadan öndāñ kèrí dē o ētini şe'ni ġāvırıyōñ. (H1-91).

soñra/ soñura / sōra/ sōna

çor'ō't' ātarız içinē bür ükü ġün sōra sēreriz onu. (D19-25), eylúlden soñra ekim geliyō orta ġüz. (M26-168), ondan sōna avcılık şeyini ō 'adar ş' āpiyom bılıyóm. (M4-89), öndān sōna dū'nú ġurārdık. (D2-82), ondan sōra sū ġoyāñ súynāñ ġāynadı (M17-92), önnār dēmiş Ki bu tōnēl dēlindikdēn soñrā biz gidecē'z demişlēr. (H5-15), öndān soñura diyyōr kīne bākdī Kī yiyecēk. (K30-21).

üzere(/i)/ üzerine

allāhın emri üzere peygamberin gavl' üzere beni isdedi isdedi. (S10-126), āvşarın bēyi başınd' olmaK üzere dokuz yüz atlıynan asgerinen övāya ēner. (M19-120), diñeliyo oriyā gızlar da gelip suyu doldurmaK üzere oluyo (M8-1946), güneş de dēhā aşmaK üzere. (M4-75), kese kese diyör bitmesine de az gāldı diyör bitmeK üzere diyör sen de geldin başa sorduñ (M8-1448).

yoğarı

cebeli bereket osmāniye aşş' 'öğarı bin dokuz yüz (M6-49), ğarannık dereden yoğarı yā ğáyalı yerī. (M4-23), mezdānī' çok yükseK olur o geder dikine yoğarı. (M22-131), ö düzüçinīn çoklu kō'nún yoğarı şimşek düldül dā'nā tūmüne isğēn emri alıyolar. (T7-32), öylene ğadar uzuyollar göve yoğarı. (M8-2737).

2.2.6.7. Kuvvetlendirme Edatları

Kelime grubu veya cmlelerde eklendiği unsuru kuvvetlendirir. Bu edatlar vurgu almayıp grubun vurgusunu kendinden önceki ögeye kaydırırlar. OİA'daki örnekleri şunlardır:

bile/ bilem/ bile/ bilenā/ bilene

bakmış māyıl heç kimse ğālmayık āğşamdan gelenner getmişler bilene. (M8-941), ell' 'ürüş yok bile öyle yanı. (M13-427), osmaniyeye ğocaman ğēmi varıdı dedēñ bilen ğēçirirdī. ya ğēmimiz vārıdı. (M25-93), hoca bilenā nāmāza çīkīyō ilkin allāh nēFsimdēn diyō. (B6-186), bir pāntolumuz ossa bile bir döşşāñ āltına ğoy'yōdūk bīZ. (B11-58), hırsızlī'n' da bilin dēmesāñ bilene ğalbına ğēlir. (D4-259), yālānī sōyliyēler emmē ēñ ē' bilem vār ö yālānī sōylerkenne. (D4-268), inandı bilene diyē (D4-585), bi' yolla gene dōğmedi ğendiniñ çocuklarını bile he. (D4-727), bayā ik' üç haFTa bilem bēklēr. (T4-167).

dāhi

çokÇā ēsğidēn de dāhi bilmem bu sēnīn dedīklēr'ñi. (K18-377), hēç ordam bir çay ğaşı'nı dāhi aldīysāk şereFim allāhın cenāb' allaħa sıındık. (M9-39), yānımızda bir pūsük yā dāhi yō'du demiş. (H6-12).

da/ de/ dā/ dē/ dē/ dā/ dā

çöcū' üsdüne yēmin ēdennēr dē vār dinim' allāhıma diyēnnēr de vār. (D19-124), del'ānnılār burıy' āsardı pürçū'n dā sāllandıırdı. (H7-106), ēFēñđım cindārı cindārı da bir incēcik dār'ölur tābi bilirsıñız (K18-461), ēsgi yēñı bunnār 'ēpsı dē ēsğı şēyimiz yōķ. (D17-25), gēder ğızıñ sāhibī sēn de gēdēñ barābar ğerekli şē'lēri tēmin edēñ gēliñ. (K18-853), gēriye ğlannār da vār'sa dā müslümān olmuşlār. (K17-122), kapatdıķdān sōn'a dā isdiyēn hāşlama yēr (D17-22), ōndan şonra dā bunnār da gēldı (D14-63), ōñün yān'da hēr şēy de icāb' ētmeZ. (K18-846), sabāh dā kākıP āteşe ğoy'yōķ üsdüne dē un ēkeliyōķ (D19-8), sāñā da bi' ğārinē vērir. (K18-454), sēni zorā çekēr. bir ik' sēFēr de ğötürür ğētirir. (K18-838).

ya/ yā / yá/ yā/ yē/ yē/ ye

ay var ya testekereK oldu múydü āşāmdan dō'ār sabā' ğadār (K18-654), boyā da ālmāsı ğerek yā sātılır boyā'nan d'ölur dā ōndān dā yapallār. (K18-718), ēliñ ādāmı bu yūzden bildik vār yā ille bo'n ossuñ illē bō'n ossuñ. (B7-87), fes işde dedim yā fes geydirilllērdi dē'. (H1-47), gēlélím mānefiyē ğāl'uşā' burdāñ ğētdiydi yē ōrıyā. (K18-8), ğızıñ babāsı bu yā ō'lānıñ bābās' ğessıñ (K18-838), toplumun içine ğarışır ye geri dōnēr yerine gēlir. (S6-55).

2.2.7. Fiil

Bir iş, bir oluş, bir hareket bildiren kelimelere fiil denir. Fiillerin çekiminde yapılan işin oluşun hareketin zaman, kip ve kişisi belirlenir. Fiill çekimleri yapılarına göre basit ve birleşik; işlevlerine göre bildirme ve tasarlama şeklinde tasnif edilebilir.

2.2.7.1. Fiil Çekimi⁶⁶

OİA'daki şahıs eklerini üç kısımda inceleyebiliriz.

2.2.7.1.1. Şahıs Ekleri

2.2.7.1.1.1. Zamir Menşeli Şahıs Ekleri

⁶⁶ Türkiye Türkçesi Ağızlarında fiil çekimiyle ilgili daha ayrıntılı bilgi için bk. Özgür AY, *Türkiye Türkçesi Ağızlarında Fiil Çekimi*, TDK Yay., Ankara 2009.

KİŞİ	EK
1. Tekil Kişi	-ım/-im, -um/ -üm
2. Tekil Kişi	-sın/ -sin/ -sun/ -sün
3. Tekil Kişi	-Ø
1.Çoğul Kişi	-ız/ -iz, -uz/ -üz
2.Çoğul Kişi	-sınız/ -sınız/ -sunuz/ -sünüz, -sınız/ -sınız, -sunuz/ -sünüz
3.Çoğul Kişi	-lar/ -ler

OİA'da zamir menşeli şahıs ekleri öğrenilen geçmiş zaman, geniş zaman, şimdiki zaman, gereklilik ve istek kipinde kullanılmaktadır.

STT'de zamir kökenli kişi ekleriyle yapılan fiil çekimlerinde birinci çoğul eki -Iz/, -Uz ekleri yerine OİA'da genellikle k/k ekleri kullanılmaktadır. bulabilik (M8-668), gezerik gelik (M2-150).

2.2.7.1.1.2. İyelik Menşeli Şahıs Ekleri

OİA'da geçmiş zaman kipinde, şart kipinde daima; geniş zaman, gelecek zaman, öğrenilen geçmiş zaman şimdiki zaman kiplerinde bazen kullanılır. İyelik menşeli şahıs ekleri şunlardır:

KİŞİ	EK
1. Tekil Kişi	-m
2. Tekil Kişi	-n/-n
3. Tekil Kişi	-Ø
1.Çoğul Kişi	k/k, h
2.Çoğul Kişi	-nız/ -niz, -nuz/ -nüz
3.Çoğul Kişi	-lar/ -ler

OİA'da birinci çoğul kişi eki için STT'deki -ız/ -iz, -uz/ -üz yerine -k/k, h ekleri kullanılmaktadır. -ız/ -iz, -uz/ -üz ekleri ise OİA'ağzının dışına çıkıp STT'ye dahi olan ağzılarda ve Toprakkale ve diğer Yörük ağzılarında görülmektedir.

alacaksınız (T4-87), bekledik (M8-829), döñucük òlucük (H6-114), dutduruyo'sunuz (M2-17), eğleniyonuz (M8-47), gezicik (M8-847), gediyoñ (K9-94), ge'gicik (M2-21), gēldim (H2-113), götürüyönuz (T7-60), ıras geldik (M8-816), üncelliyeceksin (T1-58), vërdiler (T5-57). ucük ucuk

2.2.7.1.1.3. Emir Kipinde Kullanılan Şahıs Ekleri

OİA'da kullanılan emirkipinin şahıs ekleri şunlardır:

KİŞİ	EK
1. Tekil Kişi	-ayım/ -eyim, -ıyım/ -iyim, -uyum/ -üyüm; -īm, -ūm; -ım/ -im
2. Tekil Kişi	Ø
3. Tekil Kişi	-sın/-sin, -sun/-sün; -sın/-sın, -sun/-sün
1.Çoğul Kişi	-alım/ -elim
2.Çoğul Kişi	-n/-n; -(y)ın/ -(y)in, -(y)un/ -(y)ün
3.Çoğul Kişi	-sınlar/ -sinler, -sunlar/ -sünler

2.2.7.1.2. Şekil ve Zaman Ekleri

Şekil ve zaman ekleri fiil kök veya gövdesinin karşıladığı hareketi şekle ve zamana bağlayan eklerdir. Şekil ifadesi hepsinde, zaman ifadesi de ancak bir kısmında vardır. Kısacası şekil ve zaman eklerinin bir kısmı sadece şekil, bir kısmı hem şekil hem zaman ifade etmektedir⁶⁷.

2.2.7.1.2.1. Bildirme Kipleri

Bildirme kipleri, ortaya çıkan veya çıkacak olan bir hareketi bildiren fiil şekilleridir⁶⁸.

2.2.7.1.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman

⁶⁷ Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, s. 273.

⁶⁸ Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, s. 273.

OİA'da görülen geçmiş zaman eki -dİ/ -dU ekidir. Bu ek sonuna iyelik kökenli şahıs ekleri almaktadır ve ekin ötümlü şekli kullanılmaktadır. OİA'da görülen geçmiş zaman ekleri şunlardır:

KİŞİ	EK
1. Tekil Kişi	-dım/ -dim, -dum/ -düm, -dúm, -dím
2. Tekil Kişi	-dın/ -din, -duñ/ -dün/ -dín/ -dún
3. Tekil Kişi	-dı/ -di, -du, -dí/ -dú
1.Çoğul Kişi	-dık/ -dik, -duķ/ -dük; -dıK, -dıñ/ duñ/ -dük/ -dúk/ -dík/ -diK
2.Çoğul Kişi	-dınız/- dıñız, -duñuz/ -dünüz/ -dínız/ -dınız/ -dúnız
3.Çoğul Kişi	-dılar/ -diler/ -dular/ -düler, -díler, -dúlár, -dılár, -diler

1. Tekil Kişi

dedím (D14-83), gēldím (D14-62), gōrdúm (D14-41), unuttum (M25-31), ūñütdüm (B3-80), ū'tdüm (B6-41), üşümedim (M23-293), yazdım (M2-68), yōruldum (M24-16), yorulmadım (M2-5).

2. Tekil Kişi

biçērdın (D19-60), böyl' ētdın (H6-94), didın (H7-368), ğonuşduñ (H7-456), górdún (M8-1588), öldürdünüz (M8-2196), õ'sürdün (S2-34), tergedın (S3-162).

3. Tekil Kişi

çıkartdı (M8-2201), dēllērdí (D7-14), dō'rdú (H6-168), ğaşdı (M19-92), gēçmedi (D4-406), girmedi (M19-170), gōtürdü (D4-687), uyudu (D4-639), vērdí (D10-25).

1.Çoğul Kişi

bulmadıK (M18-54), çalışdıK (K8-60), dōldururduñ (B5-10), dutdúk (D9-18), dutduK (M8-101), ğāldıñ (D23-69), ğētdiK (T5-55), gōrdúk (B7-147), ğülüşdük mülüşdük (M18-21), tergedik (M2-213), toplandıK (M2-65).

2.Çoğul Kişi

bō'dünüz (S10-287), çā'rdınız (M13-20), endínız (M12-12), geldinız (D3-124), ğōyduñuz (K19-58), ğōyurduñuz (M8-599), górdúnız (K19-217), vermedinız (M23-230), yasaK etdinız (M8-599).

3.Çoğul Kişi

OİA'da ünlü uyumlarına aykırı örnekler de bulunmaktadır:

başladılar (K9-216), dediler (K18-86), dúydúlār (K19-266), gētdiler (K9-285), ğō'rdúlar (M8-95), ğōydúlār (K18-170), örtdüler (S10-25), verivermediler (M29-111), vurdular (K11-37).

2.2.7.1.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

OİA'da bu ek hem STT'deki gibi "-mİş/ -mUş" hem de "-IK/ -UK" şekillerinde kullanılmaktadır. Öğrenilen geçmiş zaman zamir menşeli veya iyelik menşeli şahıs eklerine gelebilmektedir. Bu sırada da değişik ses olaylarıyla ek çeşitlenmektedir. OİA'daki öğrenilen geçmiş zaman eki şu şekillerde bulunmaktadır:

2.2.7.1.2.1.2.1. -miş Ekli Öğrenilen Geçmiş Zaman

KİŞİ	ZAMAN EKİ VE ŞAHIS EKİ
1. Tekil Kişi	-mışım/ -mişim, -muşum/ -müşüm, -mıssım/ -missim/ -mussum/ -müssüm
2. Tekil Kişi	-mışıñ/ - mişin/ -mişin, -muşuñ/ - müşün, -mıssıñ/ -missin, -mussuñ, -müssün
3. Tekil Kişi	-mış/ -miş, -muş/ -müş, -mış, -múş, -mēş
1.Çoğul Kişi	-mışıķ/ -mişik, -muşuķ/ -müşük, -mıssıķ/ -missik, -mussuķ/ -müssük, mışız/ -mişiz
2.Çoğul Kişi	-mışıñız/ - mişiniz, -muşuñuz/ -müşünüz, -mıssıñız/ -missiniz, -mussuñuz, -müssünüz
3.Çoğul Kişi	-mışlar/ -mişler, -muşlar/ -müşler, -mışlār/ -mişlēr/ -mişlēr/ -mişlēr, -muşlar, -mışlār

Tabloda verilen eklerin, sadece o ilçede kullanılan ekler belirtildiğinde, OİA'daki ilçelere göre kullanılma durumları ve kullanılış şekilleri şu şekildedir:

1. Tekil Kişi:

-mışım/ -mişim, -muşum/ -müşüm: OİA'da yaygın olarak bulunmaktadır.

Tek örneği Sumbas ağızlarında bulunmaktadır: yāzmışım (S1-68).

-missim/ -missim, -mussum/ -müssüm: OİA'nın tamamında bulunmakla birlikte, daha çok Merkez ağızlarında kullanılmaktadır ve OİA'nın karakteristiğidir:

Merkez: bitmissim (M17-115), çıkmışım (M16-33), ğarışmıyacā'missim (M8-700), unutmussum (M29-58).

Bahçe: alt' āyl'f'missim (B9-16), gēlmissim (B7-54), ğō'mussum (B7-54), ōlmuşum (B3-69).

Düziçi: demēmissim (D2-71), olmussum (D4-291), uyutmussum (D4-50), yoluna ğoymuşum (D13-78).

Hasanbeyli: gelmissim (H7-79), vārımissim (H6-163), yōrulmuşum (H6-183).

Kadirli: düşmüşüm (K9-410), ğāybetmissim (K25-25), olmussum (K9-132).

Sumbas: bā's etmişim (S1-49), demissim (S1-65), ğētsēymişim (S8-79), olmussum (S3-185), olmussum (S5-47), vermişim (S1-86), yaşāmıssım (S3-184), yāzmışım (S1-68).

Toprakkale: söylememişimdir (T4-21).

2. Tekil Kişi:

-mişin/ -mişin/ -muşun: Bu ek OİA'da yaygın kullanılmamakla birlikte, Kadirli ve Toprakkale ilçeleri hariç diğer ağızlarda örnekleri bulunmuştur.

-missin/ -missin: Daha çok Merkez, Düziçi, Kadirli ağızlarında bulunmaktadır.

Merkez: ayrılmışın (M8-1271), sen yemişin (M23-66), yazılmamışın (M29-24).

Düziçi: biliyemişin (D4-265), gēlmışin (D10-16).

Hasanbeyli: ālıcıymışın (H6-181), biş' ummussun (H6-145), diyomussun (H6-423), doldurmuşun (H7-458), okuşıyamışın (H2-117), yemişin (H7-435).

Kadirli: diyomussun (K9-423), ğıyamazımışın (K9-145), satmışın (K9-459), söylemişin (K9-422).

Sumbas: bilirimışın (S8-56), yāhāltmışın (S9-219).

3. Tekil Kişi

-mış/ -mış/ -muş/ -mü: OİA'da yaygın olarak bulunmaktadır.

-mış/ -mü: Bu ek OİA'da yaygın kullanılmamakla birlikte, ilçelerde örnekleri bulunmaktadır.

-mē: Merkez ağızlarında bir örneği bulunmaktadır:

Merkez: çókmuş (M25-27), dāğmış (M13-526), ğáčmış (M23-244), olmuş (M16-6), ölmüş (M17-41), yapmış (M14-12), yönünü dōndērmē (M8-2312).

Bahçe: ā'riyōmúş (B4-64), doğmuş (B10-75), gētmış (B6-156), gōtūrmüş (B10-104), yāklāşmış (B6-111), yāpmış (B12-69).

Düziçi: ēn atmış (D4-688), demiş (D4-635), ýorulmuş (D8-36), düşmüş (D19-81), dēmiş (D20-8).

Hasanbeyli: dōğmuş (H7-173), düşmüş (H2-8), gēlmış (H3-4), gētmış (H6-153), gōýmúş (H6-46), int'āP ākmiş (H6-187).

Kadirli: bāşlamış (K9-483), çekmiş (K9-394), dúyūlmüş (K18-75), gōýmúş (K18-269), gūlmüş (K18-254), yāpmış (K18-264).

Sumbas: çıkmış (S10-38), dúymüş (S7-16), ēvlēnmış (S11-6), gōymuş (S3-77), ōlmüş (S3-4), sō'lēmîş (S11-14).

Toprakkale: bēklēmîş (T3-92), çıkmış (T4-46), dúşmúş (T1-78), gēdēmēmîş (T3-69), görmüş (T4-75), sēvmiş (T4-50), sormuş (T4-56).

1.Çoğul Kişi

-mışık/ -mişik, -muşuk/ -müçük: Merkez, Bahçe, Toprakkale ağızlarında az sayıda örneği vardır.

-missik/ -missik, -mussuk/ -müssük: OİA'nın karakteristiğidir.

-mışız/ -mişiz: Bir örneği Merkez ağızlarında bulunmaktadır.

Merkez: gelmişik (M19-298), gelmişiz (M13-336), ş'ētmisik (M23-322).

Bahçe: gēlmışik (B12-32), öldürmüssük (B10-54).

Hasanbeyli: gelemesimissik (H2-117).

Kadirli: dutmuşuk (K18-186).

Sumbas: gerā'missik (S9-28).

Toprakkale: doğmuşuk (T1-1), yaşamissik (T7-19).

2.Çoğul Kişi

-mışınız/ -mişiniz, -muşunuz/ -müçükünüz: En çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır.

-missınız/ -missiniz, -mussunuz/ -müssünüz: En çok Merkez ağızlarında olup OİA'nın karakteristiğidir. Bahçe, Kadirli, Sumbas ilçelerinde de örnekleri bulunmaktadır.

Merkez: ğaçırmıssınız (M23-110), ğaçırmıssınız (M23-113), verrimissiniz (M8-1932).

Bahçe: biliyōmussunuz (B6-95).

Kadirli: dīynemişiniz (K8-25), duymuşunuz (K8-25), içiyomussunuz (K9-385), yiyomussunuz (K9-384).

Sumbas: ētmissınız (S3-60).

3.Çoğul Kişi

-mışlar/ -mişler, -muşlar/ -müşler: En çok Merkez ağızlarında ve Toprakkale ağızlarında bulunsa da OİA'nın tamamında yaygın olarak bulunmaktadır.

-mışlār/ -mişlēr/ -mışlēr/ -mişlēr: Bahçe, Düzüçi, Hasanbeyli, Kadirli, Sumbas, Toprakkale ağızlarında farklılaşmalar meydana gelmektedir.

-muşlar: Tek örneği Düzüçi ağızlarındadır.

-mışlār: Tek örneği Kadirli ağızlarındadır.

Merkez: almışlar (M11-13), göçmüşler (M13-365), oturmuşlar (M13-251), sermişler (M13-42).

Bahçe: çıKārmışlār (B12-70), demişler (B2-17).

Düzüçi: çekmişler getmişler (D4-325), çuvālmışlar (D1-4), durdurmuşlar (D13-87), götörmüşler (D13-60), yāp'mışlēr (D23-12).

Hasanbeyli: ğalmışlar (H2-4), ğālmışlār (H5-5), ğürmüşlar (H5-3), kepitmişler (H2-74).

Kadirli: ālmışlār (K16-20), çekdirmişler (K9-396), ğaçmışlār (K17-48), ğāçmışlār (K17-51), gelmişlēr (K18-82), ğırkmışlar (K8-87), nişānnānmışlār (K32-50), öldürmüşler (K27), sōrmāmışlar (K11-12), vārmışlārımış (K14-82), yāzmışlār (K17-147).

Sumbas: düşmüşler (S3-33), ğāpmışlēr (S3-323), şe'tmişler (S9-233), yāpmışlār (S5-36), yāpmışlēr (S3-41), yúklēmışlēr (S3-286).

Toprakkale: ū'raşmışlar (T7-65), ünnemişler (T7-96), varmışlar (T7-145), ğöçmüşler (T1-98), demişlēr (T5-3), çıKārtmışlār (T3-66).

2.2.7.1.2.1.2.2. -ik Ekli Öğrenilen Geçmiş Zaman⁶⁹

Bu zamanın ekleri -ık/ -ik/ -uķ/ -ük'tür. Bu zaman OİA'da çeşitli anlamlarda kullanılmaktadır. Bunlar, geçmiş zaman ile ilgili belirtiyeye dayalı tahmin görülen geçmiş zaman bildiren -di ekine yakın kesin geçmiş zaman, sadece geçmiş zamanda bilgiye

⁶⁹ -ık ekinin Anadolu ağızlarındaki kullanılışları ile ilgili geniş bilgi için bk., Ahmet **BURAN**, “-Ik Ekinin Anadolu Ağızlarındaki Kullanılışları”, *TDAY Belleten*, 1994, s. 11-18.

dayalı tahmin, öğrenilen geçmiş zaman bildiren -miş ekine yakın tahmini geçmiş zaman anlamlarıdır.

KİŞİ	ZAMAN EKİ	ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-ık/ -ik, -uğ/ -ük	-ım/ -im, -um/ -üm
2.Tekil Kişi	-ık/ -ik, -uğ/ -ük	-sın/ sın, -sun/ -sün/ -sün
3.Tekil Kişi	-ık/ -ik, -uğ/ -ük	Ø
1.Çoğul Kişi	-ık/ -ik, -uğ/ -ük	-ık/ -ik, -uğ/ -ük
2.Çoğul Kişi	-ık/ -ik, -uğ/ -ük	-sınız/ -sınız, -sunuz/ -sünüz
3.Çoğul Kişi	-ık/ -ik, -uğ/ -ük	-lar/ -ler

Tabloda verilen eklerin, sadece o ilçede kullanılan ekler belirtildiğinde, OİA'daki ilçelere göre kullanılma durumları ve kullanılış şekilleri şu şekildedir:

1.Tekil Kişi: -î'm

Merkez: bem burda ğālî'm diyor. (M8-933),

2.Tekil Kişi: -iksın/ -üksün/ -uğsun

Merkez: geçiriksın (M8-1754), körö'lu köse kenanı küsdürüksün (M8-2305),

Sumbas: dōyüksun (S10-237)

3.Tekil Kişi: -ık/ -uğ

Merkez: satın alık (M25-100), göründü diyo aşşā'dan beri gelip. göv halilîñ ö'lu gene bir ğē'k vuruk dediler diyō (M4-59).

Düziçi: ğaçık (D4-71).

Kadirli: ğēlmēyik (K18-178).

1.Çoğul Kişi:-.

2.Çoğul Kişi -ğsınz

Kadirli: bak bāk bū nērden ğēlik yayān mī sālksınız yoṅsā bunū yōK ō'sanın bābāsı ōrdā (K19-137).

3.Çoğul Kişi: -ikler, -uğlar

Merkez: demek ki beni bu dā' bu maḥlūklar yesın dē' ğetirikler. gendiler de geri ğaçık gedik. (M8-933).

Düziçi: ̄ vākıt söyliyek mi dilini duyuklār mı ğīZ hēç seslenmez oluyā soñrā. (D4-148).

Hasanbeyli: māvızērin' ̄ ālmíyā ārınıñ ğuvān'nā ğēdērkem ̄ babāmı şöyle bacā'ndam yuruklārıdı, ördā yarāsı vārıdı. (H4-15).

Kadirli: . dışarda ğōcā bir ğāra dāřıdı. nāsıl ğētirik nēyēnēñ ğetirikler o ğünüñ bāhrinde bilmēm. (K11-20).

2.2.7.1.2.1.3. Geniş Zaman

OİA'da geniş zaman eki STT'de olduğu gibidir. Ünsüzle biten tabanlara geldiğinde -Ar/ -r, ünlüyle biten tabanlara geldiğinde -r'dir. Bu ekler STT'den farklı kullanımlara da sahiptir. OİA'nın tamamında genel bir özellik olarak $r > l$, $l > r$ değişimi sonucu "ll", "rr" şekilleri geniş zamanda karşımıza çıkmaktadır.

Kİşİ	ZAMAN EKİ VE şAHİS EKİ
1.Tekil Kişi	-arım/ -erim, -rım/ -rim -rum/ -rüm, -rrım/ -rrim, -llım/ -llim, / -llum
2.Tekil Kişi	-ıñ/ -ın, -aıñ/ -eın, -ııñ/ -iın, -uıñ/ -üın; -rsııñ/ -rsiın, -rsuıñ/ -rsüın; -arsııñ/ -ersiın
3.Tekil Kişi	-ar/ -er/ -r
1.Çoğul Kişi	-arık/ -erik, -rık/ -rik, -ruk/ -rük, -rık/ -rığ; -arız/ -eriz, -rız/ -riz, -ruz/ -rüz -llik -llük/ -lluk
2.Çoğul Kişi	-ıız/ -ıiz/ -ıız; -rsııız/ -rsiıız/ -rsııız/ -rsııız; -rsııız/ -rsııız, -rsııız/ -rsııız,
3.Çoğul Kişi	-iller/ -ıllar/ -ıllar, -ullar/ -üllar/ -üllar

Tabloda verilen eklerin, sadece o ilçede kullanılan ekler belirtildiğinde, OİA'daki ilçelere göre kullanılma durumları ve kullanılış şekilleri şu şekildedir:

1.Tekil Kişi-arım/ -erim, -rım/ -rim, -rum/ -rüm, -rrım/ -rrim, -llım/ -llim, / -llum

Genel kullanımı STT'deki gibidir. Geniş zamanın birinci tekil kişisinde belirgin bir özellik olarak $r > l$, $l > r$ değişimi veya ses düşmesi sonucu "ll", "rr" şekilleri karşımıza çıkmaktadır.

Merkez: allım (M8-200), bullum (M8-890), çā'rrımış (M13-78), dīynerim (M8-1336), dōyurum (M8-1044), gēllimiř (M25-19), gōğnümü āğlerim (M8-1125), yardım ederim (M8-1399), yīkarım (M7-24).

Bahçe: gēderim (B3-39), ğurbān ollum (B7-46), içērim (B3-72), kēserim (B10-29), oturum (B1-133), sezērrim (B8-20).

Düziçi: allım (D3-26), derimiş (D3-68), dutarım (D4-185), ğurban ollum (D4-230), olurum (D4-257), varım (D4-505), verim (D4-174).

Hasanbeyli: bāřın' 'āçirrim (H7-343), dikerim (H2-39), yerim (H8-1).

Kadirli: dutarım (K6-51), ğurtarım (K9-104), sō'lerim (K3-7).

Sumbas: dō'yyüverrimiş (S9-203), ğurban ollum (S10-120), n'ēderim (S9-288), vurum (S11-16), yāparım (S3-133).

Toprakkale: annarım (T1-95), dilerim (T1-44), vurum (T1-146).

2.Tekil Kişi: -ı/ -ı, -aı/ -eı, -ıı/ -ıı, -uı/ -üı; -rsıı/ -rsıı, -rsuı/ -rsüı, -arsıı/ -ersıı

Bu ek OA'da hem iyelik menşeli şahıs eklerine hem de zamir menşeli şahıs eklerine gelmektedir. İyelik menşeli şahıs eklerine gelirken "r" sesi düşer ve ek tabanlara doğrudan gelir. Bu durumda "e" sesi ekin görevini üstlenerek varlığını devam ettirir. zamir menşeli şahıs eklerine geldiğinde de bazen düşme olur, bu durumda ekin "rsI" yapısı düşer. Bu özellikler OİA'nın karakteristiğidir.

Merkez: alıı (M2-26), düzölürsün (M2-82), giyeı (M2-24), isdersıı (M2-80), ölün (M23-128), yataı (M2-19).

Bahçe: çēvırıı (B6-85), sōleı (B10-114), vūrāmaı (B4-77).

Düziçi: ararsıı (D4-216), āyarlaı (D2-186), tērgeı (D9-16), vūruı (D9-81).

Hasanbeyli: ālıı (D9-61), ālırsıı (H7-352), dutamaı (H2-29), vuruı (H7-211).

Kadirli: bulāmaı (K18-496), çekeı (K6-38), duruı mu (K9-387), olursuı (K18-566), oynadıı (K6-41), vārırsıı (K18-467).

Sumbas: bulursuı (S4-3), gēdeı (S10-125), vuruı (S10-385), yātırıı (S10-408), yuıruı māýālaı (S10-260).

Toprakkale: dā'dıı (T3-111), ğúdeı (T1-88), sos sapaı (T2-9), yaparsıı (T1-191), yaparsıı (T1-191).

3.Tekil Kişi -ar/ -er, -ur/ -ür/ -úr, -ír/ -ır, -ir

Ek OİA'da STT'deki gibidir.

āmēliyet ēder (B2-40), bīlir (K1-4), dō'dürür (H7-38), gelır (K18-426), gēlir (K7-8), gōnuşır (H7-417), gōrúķır (D4-141), görür (H2-65), ōlur (D1-11), ōlur (H7-124), öldürür (H2-102), sērīnlēdir (K18-642), vūrur (D2-102), yatar (M2-41), yēter (B3-80).

1.Çoğul Kişi: -arık/ -erik, -rık/ -rik, -rık, -ruk/ -rük, -rık; -arız/ -eriz, -rız/ -riz, -ruz/ -rüz

Ek OİA'da k, ık, k, K, h'lıdır. OİA'da r ve l ile biten kelimelere bu ek geldiğinde l > r, r > l değişimi olabilir ve aradaki ünlü düşer. Bazı yörük (aydınlı) ağızlarında veya STT'ye kayan ağızlarda ek -Iz, -Uz şeklinde olabilmektedir.

allık (M8-29), ātarız (D19-25), bērkışdırrik (D2-164), billik (M8-2589), bō'l' örrüz (T1-223), bulabillik (M8-668), bulluk (M8-538), daķarız (T1-207), diyoruz (M6-46), dōnerik (B3-67), durruk (M1-26), dōYüyōrüz (D19-3), ēderik (B6-54), ēķerık (K6-34), ēwlēnirık (K18-214), ğāldırırık (B5-2), gēderik (B10-98), gellik (M2-150), ğırķarık (M2-216), ğoņş'olluk (M13-34), ğopardırık (M2-207), ğōyārık (K19-101), görruk (K9-367), ğurtulluk (M8-335), ğuruturuz (M2-73), hāmır āçarız (K28-3), isdērık (M29-5), ķāvurruk (D16-19), ķēserık (D6-11), ķoruz (D16-12), olluk (M8-735), otúrruk (M23-2), otutdurruk (M8-893), öllük (K9-80), sūzdürruk (D16-13), temizlērık (D6-25), ū'tlērık (D6-25), vurruk (M19-134), yaķarız (T4-130), yāparık (D2-155), yāparız (D19-1), yāparız (K28-5), yaparız (T1-222), yaparız (T4-170), yāparık (B6-55), yāparık (D2-163), yōlārık (D3-162), yuņurruk (S2-11), yuņurruk (T4-138).

2.Çoğul Kişi

Hem iyelik hem de zamir menşeli şahıs eklerine gelebilen bie ektir. İyelik menşeli kişi eklerine gelirken geniş zaman ekinin "r" si düşer ve şahıs eki kelime tabanına gelir.

İyelik ekli şahıs eklerinde: -ńız/ -pız/ -ńız

almańız mı (M18-8), bilmēńız (S3-48), getmāńız mı (M25-74), yapabilıńız mı (M25-35).

Zamir menşeli şahıs eklerinde: -rsıńız/ -rsıńız/ -rsıńız/ -rsıńız; -rsúńız/ -rsúńız

afedersıńız (T1-68), alırsıńız (M8-2228), alırsıńız (M8-41), bāyılırsıńız (M8-1971), bilirsıńız (K18-461), bilirsıńız (T3-2), bilirsıńız (T3-21), gēdersıńız (D23-45), girebilirsıńız (M13-557), görürsúńız (M3-13), görürsúńız (M3-6), toķanırsıńız (M8-2138), ulaşdırırsıńız (M8-2844).

OİA'da bazen geniş zaman ekinde göçüşme olayı olabilmektedir:
verrimissiniz (M8-1932).

3.Çoğul Kişi: -iller/ -ıllar/ - illèr, -ullar/ -úllár/ -üller

OİA'da genellikle bu ek için $r > l$ değişimi ile "ll" şekli ortaya çıkmaktadır.
alılar (M20-19), diğeller (T1-126), diyóllár (K9-493), gēlillèr (K18-108),
geliller (M9-21), gühülleler düşellerimiş (M25-52), kã'kállar (S2-190), oturullar (D4-
397), öldürüller(K9-508), sēreller (H7-545), varıllardı (M13-35), vēriller (B7-35).

2.2.7.1.2.1.3.1. Geniş Zaman Kipinin Soru Şekli

OİA'da bu kipin çekimi şahıs eklerine göre değişmektedir. İkinci kişilerde soru eki şahıs ekinden önce gelmektedir.

1.Tekil Kişi: -r mīyīm, -' _miyim

dēr mīyīm (B8-2), sō'liyēbili' _miyim (T5-4).

2.Tekil Kişi: -ṗ mī/ -ṗ mī, -ṗ mū/ -ṗ mū

biliṗ mi (B5-94), bulābiliṗ mı (H7-56), bulabiliṗ mi (M19-26), deṗ mi (M8-
655), duruṗ mu (K9-387), ġō'ñ ġúdebiliṗ mi (T1-8), ġonuṣuṗ mu (D4-159), ġorḳaṗ mı
ürkāṗ mi (B8-503), misāFır almaṗ mı (M21-34), öldürmāṗ mı (M14-53), veriṗ mi (D4-
454), verīṗ mı (D4-764).

3.Tekil Kişi -r mī/ -r mī/ -r amı, -r mū, -r mu

bāsar mīymiş (D4-416), olur mū (K19-152), bulunur mu (M8-781), olur mu
(T1-238), verir mi (H2-57), āsar mı (B10-70), ġeyer mi (M3-13).

1.Çoğul Kişi: -r miyik, -r miyīk, -r miyiK

diyēbilir miyiK (S1-49), ġırābilir miyīk (K10-11), yer miyik (M8-2968).

2.Çoğul Kişi: -ṗız mı/ -ṗız mı/ -ṗız mı, -mısıṗız/ -misiṗız/ -misiṗız/ -misiṗız

alır mısıṗız (H2-80), almaṗız mı (M18-8), bilir misiṗız (D4-376), ġaçar mısıṗız
(M8-1233), getmāṗız mı (M25-74), göçer misiṗız (M8-1234), verir misiṗız (D4-547),
yaḳar mısıṗız yıḳar mısıṗız (M8-153), yapabiliṗız mı (M25-39).

3.Çoğul Kişi: m' _ola, -llēr mi

bililler mi (M8-1592), çıkar m' _ola (D4-48), der m' _ola (D4-527), dutar m' _ola
(D4-472), edeller mi (M8-1411), vēriller mi (B7-35).

OİA'da geniş zamanın olumsuz ekinde iyelik menşeli ve zamir menşeli şahıs ekleri kullanılır. Ek olarak "-mA, -mAz " ekleri kullanılır. OİA'da ses değişiminin yaşandığı bu ek şahıslara göre aşağıdaki şekillerde karşımıza çıkmaktadır:

2.2.7.1.2.1.3.2. Geniş Zaman Kipinin Olumsuz Şekli

KİŞİ	ZAMAN EKİ VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-mam/ -mem/ -mēm/ -mām/ -mēm
2.Tekil Kişi	-maṇ/ -meṇ/ -māṇ/ -mèṇ/ -massıṇ/ -mèssıṇ / -maZsın
3.Tekil Kişi	-maz/ -mez/ -maZ/ -meS/ -mēZ/ -māz/ -mēz
1.Çoğul Kişi	-maḵ/ -mek, -mēk, -meyiz
2.Çoğul Kişi	-maṇız/ -meṇiz, -maṇız/ -massıṇız/ -messıṇız
3.Çoğul Kişi	-mazlar/ -mezler

1.Tekil Kişi: -mam/ -mem/ -mēm/ -mām/ -mēm

ālēmēm (M8-1954), bilmēm (B12-77)/ (D10-14)/ (K25-21), bulāmam (B2-16), çekmēm (M8-2359), dēmēm (B7-77), dūramām (M8-1950), düşürmem (M18-47), esirgemem (D4-217), eylēmem (B3-77), gālmam (K9-424), gelmēm (H6-51), getmem (K9-180), gōmam (D3-152), görēmēm (S9-79), gösdērmem (S10-467), güvēmēm (T3-51), hazlanmam (S2-19), sālmam (B7-95), şe' yapmam (M1-18), teslim olmam (M1-36), vēremem (H4-29), vurāmam (H6-167), yutmam (T7-86).

2.Tekil Kişi: -maṇ/ -meṇ/ -māṇ/ -mèṇ/ -massıṇ/ -mèssıṇ / -maZsın

bilmèṇ (D2-156), bi'şe' edemèṇ (H2-29), bilēmèssıṇ (K18-562), cellat edemāṇ (M8-909), çalışamassıṇ (H2-41), gēdemèṇ (B3-39), gedemèṇ (K9-197), göyèmassıṇ (D19-39), ıslamaZsın (M7-39), kömāṇ (M8-515), olamassıṇ (M2-80), salliyemèṇ (M23-183/184), verīṇ vermèṇ verīṇ vermēm (M10-13), vūrāmaṇ (B4-77), yaşamassıṇ (M2-80), yolliyemèṇ (M23-183/184).

3.Tekil Kişi: -maz/ -mez/ -maZ/ -meS/ -mēZ/ -māz/ -mēz

āldırış ētmeS (H7-524), aramaz (M2-61), bişirmez (M10-10), dēmeS (H7-387), gēlmēz (M8-937), görmez (M8-913), icāb'ētmeZ (K18-846), n'olmāz (K3-52), olmaZ

(D4-15), ōlmāz (K18-374), teslim etmeZ (M8-1243), yaPāmaZ (H7-465), yiyemez (M8-990), yumaz (M10-10).

1.Çoğul Kişi: -maḵ/ -mek/ -mēk, -meyiz

çıkartmaḵ (M8-1215), enemek (M11-25), etmēk (M8-2005), vērmeyiz (S1-42).

2.Çoğul Kişi: -maḡız/ -massıḡız/ -messipız

almaḡız (M18-8), bilmessiniz (B1-60), geçemāḡız (K18-863).

3.Çoğul Kişi: -mazlar/ -mezler

bi'ṣ' etmezler (M8-2728), demezler (M26-301), dıpnēmezler (K1-89), ḡābil etmezler (M8-1410), isdemezler (M13-477), ṣi' yapmazlar (M13-476), tanımazlar (M19-140), yāpmazlar (S9-253).

2.2.7.1.2.1.3.3. Geniş Zaman Kipinin Olumsuz Soru Şekli

KİŞİ	ZAMAN EKİ VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-mem mi
2.Tekil Kişi	-māḡ mi/ -meḡ mi/ -maḡ mı
3.Tekil Kişi	-maz m'ola/ -mez m'ola, -olmaz mı, olma'mī/ yetme'mi
1.Çoğul Kişi	-maḵ mı
2.Çoğul Kişi	-māḡız mı, -mez misipiz
3.Çoğul Kişi	-mezler m'ola/ -mezler mi

1.Tekil Kişi: -mem mi

edemem m'ola (M8-2249), gedemem mi (M8-1007).

2.Tekil Kişi: -māḡ mi/ -meḡ mi/ -maḡ mı/ -maz mısıḡ

baḵmaz mısıḡ (D4-42), götürmāḡ mi (M8-1578), misāFır almaḡ mı (M21-34), müsāde etmāḡ mi (M8-205), ōḡluḡ' almaḡ mı (M8-1967), sem bilmeḡ mi (M26-136), yemāḡ mi (M8-544).

3.Tekil Kişi: -maz m'ola/ -mez m'ola, -olmaz mı, olma'mī/ yetme'mi

allah oḡarma'mı (M23-227), baḡa gelmez m'ola (M8-381), dō'maz m'ola (T1-118), gelmez m'ola (M8-381), iy'olmaz mı (M2-36), olma'mī (S2-48), olma'mī (S2-48), yetme'mi (M17-21).

nadir kullanılmaktadır, "-iyè-" şekli Merkezde bir ağızda OİA'nın en yaygın kullanımına sahiptir, -iyá- şeklinin örnekleri bulunmaktadır, "-iyè-" yaygındır,

Bahçe: -ıya- şekli nadirdir, "-yor-" şekli nadirdir, "-yór-" şeklinin örnekleri olsa da yaygın değildir, "-yúr-" şeklinin örnekleri bulunmaktadır, "-yír-" şekli en çok kullanılan ağız alanıdır, "-yir-" şeklinin tek örneği vardır, "-yır-" şeklinin tek örneği tespit edildi, "-ye-" şeklinin örnekleri bulunmaktadır, "-yö-" şekli nadirdir, "-ıya-" şekli nadir kullanılmaktadır, "-iyè-" şekli nadir kullanılmaktadır.

Düziçi: "-ıya-" şekli yaygındır, "-iyè-" şeklinin örnekleri bulunmaktadır, "-iyá-" şekli en çok Düziçi ağız bölgesinde bulunmaktadır, "-yor-" şekli nadirdir, "-yór-" şeklinin örnekleri olsa da bu şekil yaygın değildir, "-yúr-" şeklinin örnekleri bulunmaktadır, "-yír-" şeklinin örnekleri yoktur, "-yir-" şeklinin örneği bulunamadı, -yür- şeklinin örnekleri bulunmaktadır, "-ye-" şekli en yaygın kullanım alanına Düziçi'nde sahiptir, "-yö-" şekli nadirdir, "-ıya-" şekli nadir kullanılmaktadır, "-iyè-" şekli nadir kullanılmaktadır, "-iyè-" şekli yaygındır.

Hasanbeyli: "-yo-/ -yor-" şekli nadirdir, "-ıya-" şekli nadirdir, "-yór-" şeklinin örnekleri olsa da bu şekil yaygın değildir, "-yúr-" şeklinin örnekleri bulunmaktadır, "-yír-" şeklinin örneği yoktur, "-yir-" şeklinin örneği bulunamadı, "-ye-" örnekleri bulunamamıştır, "-yö-" şekli nadirdir, "-ıya-" şekli nadir kullanılmaktadır, "-iyè-" şekli nadir kullanılmaktadır.

Kadirli: "-ıya-" şekli yaygındır, "-yor-" şekli nadirdir, "-yór-" şeklinin örnekleri olsa da bu şekil yaygın değildir, "-yúr-" şeklinin örnekleri bulunmaktadır, "-yír-" şeklinin örnekleri azdır, "-yir-" şeklinin örneği bulunamadı, "-ye-" şeklinin örnekleri bulunmaktadır, "-yö-" şekli yaygın kullanıma sahiptir, "-yör-" şekli en çok kullanım alanına sahiptir.

Sumbas: "-ıya-" şekli nadirdir, "-yor-" şekli çok yaygın olarak kullanılmaktadır, "-yór-" OİA'inde en yaygın şekildir, "-yúr-" şekli OİA içinde en yaygın Sumbas ağızlarında kullanılmaktadır, "-yír-" şeklinin örnekleri azdır, "-yir-" şeklinin tek örneği vardır, "-yır-" şeklinin tek örneği tespit edildi, "-yür-" şeklinin örnekleri bulunmaktadır, "-ye-" örnekleri bulunmaktadır, "-yö-" şekli nadirdir, "-ıya-" şekli nadir kullanılmaktadır, "-iyè-" şekli nadir kullanılmaktadır, "-yör-" şeklinin örnekleri bulunmaktadır.

Toprakkale : "-yo/ -yor" en çok kullanılan şekillerdir, "-ıya-" şekli nadirdir, "-iyè-" şeklinin örnekleri bulunmaktadır, "-yor-" şekli nadirdir, "-yór-" şeklinin örnekleri

olsa da yaygın değildir, "-yúr-" şeklinin örnekleri bulunmaktadır, "-yír-" şeklinin örnekleri yoktur, "-yir-" şeklinin örneği bulunamadı, "-ye-" şeklinin örnekleri bulunamamıştır, "-yö-" şekli nadirdir, "-ıya-" şekli nadir kullanılmaktadır, "-iyè-" şekli nadir kullanılmaktadır.

Şimdiki zaman eki;

1- OİA'da çoğunlukla zamir menşeli, düşük oranda iyelik menşeli şahıs ekleri kullanılır.

2- Genel anlamda düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmektedir.

3- Kalınlık incelik uyumuna girmektedir.

4- Ekin sonundaki "r" unsurunun düştüğü de görülmektedir.

5- Şimdiki zaman ekinin ünlüsünün düzleştiği de görülmektedir. Ekim bünyesindeki "y" sesinin buna sebep olduğu düşünülmektedir.

Tablodaki şimdiki zaman ekinin değişik şekillerinin metnimizdeki kullanımları şöyle sıralanabilir:

1.Tekil Kişi: -yom/ -yōm, yōm/ yōm, -yóm/ -yōm, -yöm/ -yōm, -yim/ -yīm, -yím/ -yīm, -yúm/ -yūm, -yüm/ -yūm, -yem/ -yēm, -yèm/ -yēm, -yam/ -yām, -yám/ -yām, -yēm/ -yēm, -yorum, -yórúm/ -yörúm/ -yörúm/ -yörúm, -yōm/ -yörüm.

-yom/ -yōm

En çok Merkez, Sumbas ağızlarında bulunup diğer ağızlarda nadirdir.

Merkez: alıyom (M2-10), biliyom (M5-63), satıyōm (M8-691), yatamıyom (M23-204).

Bahçe: Tek örnek, kâ'kâmiyom (B6-147).

Düziçi: getiremiyom (D3-74), biliyom (D10-13), isdiyom (D20-22).

Hasanbeyli: gēliyom (H6-79), ĩ ediyom (H7-473).

Kadirli: annatıyom (K27-47), bilmiyom (K18-724), isdiyom (K9-48).

Sumbas: diyom (S3-25), gōndermiyom (S10-52), sō'lüyom (S8-84).

Toprakkale: durmıyom (T7-56).

Bazen kendinden önceki ünlüyü uvarlaklaştırır:

bilmüyom (M13-358), bākúyōm (D2-45), bilüyóm (T5-15).

Bazen iki y ünsüzü arasındaki ünlü düşer:

dúy'yom (S10-153), duy'yom (S10-250), gúy'yom (S10-395), say'yom (M2-48), uy'yomuş (T4-125).

-yóm/ -yóm

OÍA'da nadir görülen ekin örnekleri şunlardır:

Hasanbeyli: otúrúyóm (H7-91).

Kadirli: biliyóm (K1-5).

Sumbas: gúy'yóm (S10-394).

-yóm/ -yóm

En çok Kadirli ağzı olmak üzere Bahçe ve Sumbas ağızlarında da yoğun, diğer ağızlarda az kullanılmaktadır.

Merkez: almíyóm (M19-7), arıyóm (M2-85), esirgēmiyóm (M30-39).

Bahçe: dūşünüyóm (B12-61), dūtúyóm (B7-97), gētiriyóm (B1-132).

Düziçi: bākúyóm (D2-45), biliyóm (D7-16), güvēniyómüş (D19-115), ýāñālíyóm (D2-145), zānnetmiyóm (D2-20).

Hasanbeyli: gōtürüyóm (H6-180), öykēniyóm (H7-461).

Kadirli: biliyóm (K25-17), biliyómüş (K9-296), diyēmiyóm (K27-77), durāmíyóm (K14-83), sē'miyóm (K19-209), vāriyóm (K11-28), yapíyóm (K8-11).

Sumbas: unudúyóm (S3-14), yātiyómüş (S3-137), yōkluyóm (S10-484).

Toprakkale: bilüyóm (T5-15), ēdiyómüş (T3-100), òkúyómüş (T3-29).

-yöm/ -yöm

En çok Kadirli'de Hasanbeyli'de bulunmakta, diğer ağızlarda nadir bulunmaktadır. Bu ağızlarda ve yörük ağızlarında -yör ekiniin ünlüsü uzayabildiği gibi, -yör'den önceki ünlü de uzayabilir.

Merkez: bilmíyóm (M13-564), ò'ñmüyóm (M17-61), tecrüb' ediyóm (M16-54).

Bahçe: unudúyóm (B1-91), diyóm (B6-98), düyóm (B3-91).

Düziçi: bāhíyóm (D2-51), biliyóm (D7-16), bilmíyóm (D19-113), bilmíyóm (D19-113), zānnetmiyóm (D2-20).

Hasanbeyli: bilmüyóm (H7-424), bilōyóm (H7-280), gēlüyómüş (H7-122), gōtürüyóm (H6-180), sīlkēliyóm (H6-166).

Kadirli: bīlmíyóm (K14-53), biliyóm (K14-32), bilmūyóm (K27-2), būlmūyóm (K19-2), yiyēmiyóm (K18-205).

Sumbas: bilēmiyóm (S6-29).

Toprakkale: toparríyēmiyóm (T7-38).

-yim/ -yīm

Birer örnekte Düziçi ve Toprakkale ağızlarında tespit edilmiştir. OİA'da genellikle bu ek düz ünlülü tabana gelmiş; o > ı/i değişimi sonucu ortaya çıkmıştır.

Düziçi: bilmiyim (D23-78).

Toprakkale: sōyliyēmiyim (T5-5).

-yīm/ -yīm

OİA'da yaygın olmayan bir şekildir. En çok Merkez ağızlarında, Düziçi ve Kadirli'de birer örnekte bulunmaktadır.

Merkez: veriyīm (M25-108),

Düziçi: gēliyiīmış (D8-34).

Kadirli: giriyīm (K2-1).

-yūm/ -yūm

Metnimizde Düziçi, Hasanbeyli, Sumbas ağızlarında birer örnekte bulunmaktadır. Diğer ağızlarda blunamamıştır.

Düziçi: bilmūyūm (D21-28).

Hasanbeyli: siliyūm "siliyorum" (H7-479).

Sumbas: hātırlamıyūm bilmyūm (S11-21).

-yūm/ -yūm

Metnimizde Merkez, Düziçi, Kadirli ağızlarında ikişer örnekte bulunmaktadır. diğer ağızlarda blunamamıştır.

Merkez: gedyūm (M23-287), bilmūyūm (M12-32).

Düziçi: bŭlūyūm (D2-116), bilmiyūm (D23-13).

Kadirli: bilmiyūm (K26-8), bilēmiyūm (K26-8).

-yem/ -yēm

Metnimizde en çok Düziçi ağızlarında olmak üzere, Merkez ve Kadirli ağızlarında ikişer örnekte bulunmaktadır, diğer ağızlarda bulunamamıştır.

Merkez: gedyem (M13-5), toparlanıyem (M23-293).

Düziçi: bŭlūyūm (D2-116), bilmiyūm (D23-13), diyem (D4-29), demiyem (D4-57), getiriyem (D4-83), bekliyem (D4-195), isdemiyem (D4-231), ediyem (D4-530), sāniyem (D4-731).

Kadirli: bilmiyūm (K26-8), bilēmiyūm (K26-8).

-yēm/ -yēm

Metnimizde en çok Sumbas ağızlarında olmak üzere, Kadirli, Toprakkale ağızlarında birer örnekte bulunmaktadır, diğer ağızlarda bulunamamıştır.

Kadirli: bilm̃iyēm (K32-15).

Sumbas: biliyēm (S3-270), bilmiyēm (S10-118), bilmiyēm (S3-335), ġāpılıyēm (S7-19), gediye (S3-105), işē'miyēm (S3-146).

Toprakkale: bilmiyēm (T5-16).

-yam/ -yām

Metnimizde Düziçi ağızlarında yoğun olarak, Sumbas ağızlarında bir örnek bulunmaktadır, diğer ağızlarda bulunamamıştır.

Düziçi: baḥıyām (D4-604), bilmiyam (D4-532), bulıyam (D4-520), deyām (D4-657), diyam (D4-428), ġēliyām (D14-79), ġorḳuyam (D4-431), ġoymīyam (D4-705), ġötürüyamiş (D4-234), sāniyām (D4-30), şiy ētmīyām (D4-291), yāşiyām (S10-232), yāzıyāmı (D4-633).

-yām/ -yām

Metnimizde Bahçe, Düziçi ağızlarında birer örnekte bulunmaktadır, diğer ağızlarda bulunamamıştır.

Bahçe: sö'liyām (B3-4).

Düziçi: bilmiyām (D4-397).

-yēm/ -yēm

Metnimizde Merkez ağızlarında bir örnekte bulunmaktadır, diğer ağızlarda bulunamamıştır.

Merkez: diyēm (M26-193).

-yorum

Metnimizde Merkez ağızlarında en çok, diğer ağızlarda birkaç örnekte bulunmuştur.

Merkez: atıyorum (M7-27), bilemiyorum (M1-31), biliyorum (M6-87), bilmiyorum (M13-244), ediyorum (M8-1278), gediyorum (M8-1130), hatırlıyamıyorum (M1-49), sıkılıyor (M8-181), yānıyorum (M29-109).

Düziçi: bilmiyorum (D17-23).

Kadirli: ēdiyorum (K18-380).

Sumbas: diyorum (S12-19), ġāçırıyorumuş (S10-92), yumuyorumuş (S10-188).

Toprakkale: biliyorum (T1-61), isdiyorum (T1-59), veriyorum (T4-151).

-yórúm/ -yörúm/ -yörúm/ -yörúm

Merkez: atmíyórúm (M7-27).

Düziçi: yāpíyörúm (D5-7), bilmiyörúm (D5-13).

Kadirli: bem_u be_u eniyörúm (K18-817), bilēmiyörúm (K18-160), bilēmiyörúm (K18-299), gēdiyörúm (K19-75), yēnēmiyörúm (K4-45).

Toprakkale: gēdiyörúm (T5-13).

-yōm/ -yörüm

OİA'da en çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır. Merkez, Bahçe, Hasanbeyli, Toprakkale ağızlarında da birkaç örnek vardır.

Merkez: ōnmüyōm (M7-61), tecrüb' ediyōm (M4-16).

Bahçe: düyōm (B3-91).

Düziçi: diyēmüyōm (D21-19), gidüyōm (D2-14), görüyōm (D2-49), görüyōm (D2-49).

Hasanbeyli: bilmüyōm (H6-139), bilōyōm (H7-54).

Toprakkale: toparríyēmüyōm (T7-38).

2. Tekil Kişi: -yoŋ/ -yōŋ, -yíŋ, -yaŋ/ -yāŋ, -yǎŋ/ -yǎŋ, -yeŋ/ -yēŋ, -yēŋ/ -yēŋ, -yorsuŋ.**-yoŋ/ -yōŋ**

OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. Kadirli, Sumbas ağızlarında yoğun kullanılmakta, diğer ilçelerde de çok sayıda örneği bulunmaktadır.

Merkez: bişiriyōŋ (M15-31), dō'ruyōŋ (M15-11), ğandırıyoŋ (M8-709), görüyōŋ (M8-730), sā'yoŋ (M15-21).

Bahçe: búluyōŋ (B1-44), bülüyōŋ (B1-148), gētiriyōŋ (B6-77).

Düziçi: āyiriyōŋ (D19-73), ğırhıyōŋ (D19-68), ğōy'yōŋ (D7-62).

Hasanbeyli: biliyoŋ (H7-98), ēliyōŋ (H3-14), ğuruyōŋ (H8-20), ōykēniyoŋ (H7-460), yū'ruyōŋ (H1-19).

Kadirli: ācışıyōŋ (K12-52), bākıyoŋ (K30-168), biliyoŋ (K30-93), ō'nüyōŋ (K10-3), yāpıyōŋ (K19-106).

Sumbas: ā'riyoŋ (S10-405), bülüyōŋ (S10-436), diyoŋ (S11-22), ğāndiriyōŋ (S9-283), sūrtıyoŋ (S10-422), yíykıyōŋ (S10-398).

Toprakkale: atıyoŋ (T2-6), bilüyōŋ (T7-7), ēnemiyōŋ (T3-27).

-yoŋ ŋu

Toprakkale: diye (T4-106).

-iyè/ -íyè/ -iyè/ -īyē

OİA'da en çok merkez ağızlarında bulunmaktadır.

Merkez: aliyè geliyè (M25-50), atıveriyè (M23-96), diyè (M23-60), sarılıyè (M23-97), sarılıyè (M23-97), sataşıyè (M23-61), veriyè (M23-42), yazdırıyè (M23-89).

Bahçe: diyè (B10-120).

Düziçi: bāhíyē (D23-32), sürüyē (D23-75).

Sumbas: çēkişiyē (S3-36).

-íyè/ -íyē/ -iyè/ -iyē/ -üyē/ -yē

OİA'da en çok Merkez ve Düziçi ağızlarında bulunmaktadır.

Merkez: āliyē (M20-24), baķiyē (M23-176), dēyē (M27-8), diyē (M23-247), diyē (M25-56), diyē (M29-14), geliyē (M23-141), geliyē (M23-141), geliyē (M25-18).

Düziçi: biniyē (D4-146), diyē (D21-56), diyē (D4-710), ġalıyē (D4-336), ölüyē (D4-335).

Sumbas: diyē (S3-333), ġān āķiyē (S3-37).

-iyi /- íyī

Düziçi: yāķiyī (D14-75).

Sumbas: diyī (S11-39).

Toprakkale: çıkıyī (T7-113).

-iyı/ -iyī/ -íyı/ -iyi/ -iyī/ -íyī/ -íyī⁷²

OİA'da en çok Merkez ve Düziçi ağızlarında bulunmaktadır. Diğer ağızlarda da nadiren bulunmaktadır. Genellikle düz ünlü ile biten fiillere gelmektedir. Ek daralmış olsa da OİA'da kalınlık incelik uyumunu genellikle bozmaktadır.

Merkez: çıkıyı (M8-998), diyi (M23-102), eletiyi veriyi (M25-106), ġaçırıyı (M23-107), ġaçırıyı (M23-107), ġaçıyı (M23-94), ġaçıyı (M23-94), ka'ķıyı (M23-65), satıyı (M8-1558), varıyı (M8-2227), veriyi (M25-101).

Bahçe: diyī (B10-114).

Düziçi: biliyī (D19-49), bişiyī (D19-10), çıhāriyi (D19-64), diyi (D21-47), ġālıyı (D19-24), içiliyī (D19-10).

Hasanbeyli: āviníyī (H1-23).

⁷² Ekin kökeni hakkında geniş bilgi için bk. Lars JOHANSON, "Türk Dillerinde Odaksıl Şimdiki Zaman İşaretleyicisi ve Kıbrıs Türkçesinde Eksikliği, s. 94-97; Hakan AKÇA, "Ankara İli Ağızlarında Şimdiki Zaman Ekinin Varyantları", p. 597-605.

OİA'da en çok Bahçe, Hasanbeyli, Kadirli ağızlarında bulunmaktadır. Diğer ağızlarda yoğun olarak kullanılmaktadır. Ekten önceki ünlü ya ara ünlüye dönüşür ya daralır ya da yuvarlaklaşır. Bazen de hem ara ünlü olur hem de uzar:

Merkez: alıyō (M8-2866), çalıyō (M13-396), geçiyō (M4-9), gēziyō (M30-39).

Bahçe: diyō (B7-113), düyō (B4-55), gedüyō (B2-51), gēlüyō (B4-79).

Düziçi: n' 'ā' zıyō (D9-38), oluyō (D2-168), yāşıyō (D22-21).

Hasanbeyli: bīlmiyōm (H1-3), kōkūyōdū (H6-148), oluyō (H8-24).

Kadirli: dūyō (K32-50), kömdü'tdürüyō (K30-35), sēwıyō (K1-21).

Sumbas: ā'lıyō (S5-13), ēsiyō (S3-142), yā'yō (S10-136).

Toprakkale: çalıyō (T5-24), diyō (T6-16), ēnemiyyō (T3-31).

-iyō/ -üyō/ -üyyō

OİA'da en çok Bahçe ve Merkez ağızlarında görülmekte, diğer ağızlarda da örnekleri bulunmaktadır. Ekten önce gelen ünlü ses değişimine uğramakta; ya düzleşme eğilimi ya da yuvarlaklaşma eğilimi göstererek ara ünlüye dönüşmektedir.

Merkez: buluyō (M29-136), çekiliyō (M29-237), diyō (M23-355), düşmüyō (M23-78), giriyō (M29-29), kēsiyō (M30-48), kēsiyō (M30-48), okunuyō (M29-190), yitiyō (M29-236).

Bahçe: düyō (B4-41), düyō (B4-45), gēdiyō (B6-134), gēdüyō (B7-149).

Düziçi: bēnzüyō (D21-8), dāllāniyyō (D21-59).

Hasanbeyli: bīlmiyōm (H6-139), gēçmiyyō (H2-48), dünmiyyō (H7-54).

Kadirli: diyō (K26-12), düyō (K11-28), gāliyyō (K27-11), gēliyyō (K30-146), yē'liyyō (K8-83), yētişdiriyō (K30-44).

Sumbas: isdēmiyyō (S12-3).

Toprakkale: diyō (T6-3), düyō (T6-15), gā'niyyō (T5-86).

-uyu

Merkez: dutuyu (M13-135),

-yūr

Tek örnek Sumbas ağızlarında tespit edilmiştir.

Sumbas: diyūr (S9-134).

-iyú/ -íyú/ -üyyú

Az sayıda da olsa OİA'da örnekleri bulunmaktadır. Ekten önceki ünlü düzleşme, yuvarlaklaşma, ara dönüşme özellikleri göstermektedir.

Merkez: diyú (M13-398), gediyyú (M13-342).

Bahçe: düyũ (B10-80).

Düziçi: çıkıyú (D2-22), diyú (D3-96).

Hasanbeyli: otúryú (H2-109).

Kadirli: diyũ (K7-511).

Toprakkale: bilüyú musuñ (T1-180), ğaldırıyú (T7-101).

-iyũ/ -üyũ/ -ıyũ/ -iyü

OİA'da en çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır. Ekten önceki ünlü genellikle yuvarlaklaşma eğilimi göstermektedir.

Merkez: diyü (M13-386), gediyü (M1-23).

Bahçe: diyü (B10-109).

Düziçi: allah görüyü (D23-33).

Kadirli: āliyü (K26-6), çēKiyü diyü (K26-9), dıyü (K30-78), ğāpiyü (K30-75).

Sumbas: bi'şed ēdiyũ (S3-5), ēdiyü (S3-313).

Toprakkale: düşüyü (T1-86).

-iyũ/ -üyũ

OİA'da birkaç örnekte görülmekte, bazen ekten önceki ünlü yuvarlaklaşma eğilimi göstermektedir.

Merkez: diyũ (M23-95).

Bahçe: gēliyũ (B10-21).

Kadirli: durüyũ (K26-18).

-ıyır/ -ĩyir/ -iyır

Merkez: atılıyır (M25-35).

Bahçe: gēlĩyir (B10-48).

Sumbas: dēliyır (S2-47), ğıpıkdırıyır (S3-318).

-iyir/ -ĩyir

Merkez ve Bahçe ağızlarında birer örneğe rastlanmıştır:

Merkez: evleniyir (M25-143).

Bahçe: gēlĩyir (B10-48).

-ıyır/ -ıyır/ -iyır/ -yır

OİA'da en çok Sumbas, Bahçe, Merkez ağızlarında bulunmaktadır. Kadirli ağızlarında birkaç örnekte bulunmakta, diğer ağızlarda bulunmamaktadır. Ekten önceki ünlü ya ara ünlüye dönüşür ya da daralır. Bazen ekin geldiği tabanın son ünlüsü ile ek arasına "y" ünsüzü girer ve "yy" şekli ortaya çıkar. Bu durumda ekin ünlüsü uzar.

Merkez: dō'ranıyır (M23-197), gēliyır (M26-10), getriryır (M25-143), veriyır (M25-108).

Bahçe: diyır (B10-111), vāriyır (B10-111), yāriyır (B10-83), yēyyır (B10-47), yīkıyır (B10-43).

Kadirli: çıkāriyır (K27-120), isdiyır (K10-8), vādēdiyır (K3-88).

Sumbas: diyır (S3-351), gēdiyır (S3-161), gēdiyır (S3-295), gēliyır (S3-107), geliyır (S3-111), gēlmiyır (S1-21), yātiyır (S3-108), yāvlāriyır (S3-174).

-iyār

Sumbas: bişıyār (S11-38).

-iyēr/ -iyēr

En çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır, Bahçe ağızlarında bir örneğe rastlanmıştır:

Bahçe: diyēr (B10-46).

Kadirli: ālmıyēr (K10-6), ediyēr (K27-47), isdiyēr (K10-7), ş'ēdiyēr (K7-47).

-iyor/ -iyör/ -iyor/ -iyör/ -iyor/ -uyor/ -úyor/ -úyör/ -uyör/ -üyor/ -üyör

-yör

En çok Merkez ağızlarında ulunmakta, diğer ağızlarda örnekleri bulunmaktadır. OĀA'da "-yor" ekinden önceki ünlü "y" ünsüzü etkisiyle uzayabilmekte veya ara ünlüye dönüşebilmektedir.

Merkez: çekiliyor (M1-20), dīyor (M19-78), dutuşuyor (M8-2344).

Bahçe: dōñüyör (B4-31), dūyör (B3-21), kālkmıyör (B3-75).

Düziçi: çıkārıyör (D21-56), yāniyör (D2-9), yāziyör (D14-14).

Hasanbeyli: bolāmıyör (H7-360), gētitediriyör (H7-59), yāpiyör (H5-21).

Kadirli: çıKıyör (K4-6), gāluyör (K4-17), gīziyor (K8-5).

Sumbas: ālıyor (S2-56), gōrüyor (S5-30), olúyor (S10-125).

Toprakkale: öldürüyor (T4-118), söylüyor (T1-21), uy'yor (T1-37).

-yör/ -iyör

Merkez ve Sumbas ağızlarında örneklerine rastlanmıştır, diğer ağızlarda örnek bulunamamıştır.

Merkez: geliyör (M13-147), diyör (K30-36).

Sumbas: düşüyör (S9-99), gēdiyördu (S9-16).

-iyör/ -iyör/ -iyör/ -iyör/ -iyör/ -üyör/ -üyör

OİA'da en çok Kadirli ağızlarında ikinci olarak Merkez ağızlarında bulunmaktadır. Diğer ağızlarda az sayıda örneği bulunmaktadır. OİA'da genellikle bu ekin öncesinde ek ya uzamakta ya da ara ünlüye dönüşmekte bazen de hem uzamakta hem de ara ünlüye dönüşmektedir.

Merkez: alıyör (M8-1534), deniyör (M30-29), düyör (M19-355), geliyör (M1-15), savırıyör (M8-1529), yapışıyör (M8-445).

Bahçe: çıkıyör (B10-120), diyör (B4-26).

Düziçi: kâlküyör (D18-6).

Hasanbeyli: nê'diyör (H5-21).

Kadirli: düyör (K18-204), gēlüyör (K22-25), gētiriyör (K19-160), göçüyör (K18-24), ōlüyör (K27-12), seriyör (K12-21), vurüyör (K18-204).

Sumbas: çalıyör (S5-50), ēkiyör (S2-56), ğızıyör (S7-25).

-iyör/ -ıyör/ -öyör/ -üyör/ -üyör

OİA'da en çok Kadirli ağızlarında görülmektedir. Diğer ağızlarda Düziçi ilçesi hariç örnekleri bulunmaktadır. Bazen "-yör" ekinden önceki ünlü dar yuvarlak ünlüye dönüşmekte bazen de ara ünlüye dönüşmekte ve uzun ünlü hâline gelmektedir.

Merkez: diyör (M8-2144), geliyör (M6-5), hoşıf olöyör (M8-1822), öldürüyör (M30-48), veriyör (M30-37).

Bahçe: düyör (B4-45), düyör (B4-45), gömüyör (B7-85).

Hasanbeyli: annātabilüyör müyüm (H6-166).

Kadirli: āliyör (K30-37), dēpiyör (K30-75), diyör (K3-96), diyör (K30-71), diyör (K30-130), diyör (K30-44), durüyör (K32-47), gōçüyör (K17-23), ōlüyör (K19-80), sō'lüyör (K29-10), vurüyör (K32-53), yāşıyēmiyör (K31-20).

Sumbas: āliyör (S5-23), bā'liyör āsiyör (S8-37), çıkmıyör (S8-6), ēletiyör (S6-113), ğārşılāşıyör (S6-22), gēliyör (S12-5).

Toprakkale: vēriyör (T5-42), vēüyör (T5-41).

-yūr

Sumbas ağızlarında bir örneğe rastlanmıştır.

Sumbas: diyūr (S9-134).

-ıyūr/ -üyūr/ -ūyūr/ -üyūr/ -yūrḥ

OİA'da en çok Kadirli, Sumbas ağızlarında görülmektedir. Merkez, Bahçe, ilçelerinde ekin örneklerine rastlanmıştır. Ekten önceki ünlü genellikle kalınsa inceme

eğilimi ile ara ünlü olmakta veya tamamen incelmektedir. Bazen de ara ünlü hâlinde uzamaktadır.

Merkez: bulüyür (M25-142), çıküyür (M5-60), durüyür (M8-2103).

Bahçe: ötürüyür (B8-13).

Kadirli: bāküyür (K31-22), bulüyür (K26-8), diyür (K8-27), diyürh (K32-44).

Sumbas: diyür (S10-417), koķüyür (S3-73), oküyür oküyür (S3-111), oluyür (S11-41).

-iyür/ -iyür/ -iyür/ -iyür/ -iyür/ -üyür/ -üyür/ -üyür/ -üyür/ -yür

OİA'da en çok Kadirli, Sumbas ağızlarında görülmektedir. Hasanbeyli hariç diğer ağızlarda da örneklerine rastlanmıştır. Ekten önceki ünlü ya ara ünlüye dönüşür ya daralır ya da yuvarlaklaşır. Bazen ekin geldiği tabanın son ünlüsü düşer ve "yy" şekli ortaya çıkar.

Merkez: yazüyür (M13-460).

Bahçe: götürüyür (B6-125).

Düziçi: yapıliyür (D18-2).

Kadirli: diyür (K26-14), ediyür (K30-28), ğalıyür (K26-5), oliyür (K14-74), sāvişdirüyür (K19-233), üyyür (K26-6).

Sumbas: dutmuyür (S3-59), düşüyür (S3-110), ğālüyür ölmüyür (S9-130), gēliyür (S8-34), olüyür (S10-412).

1.Çoğul Kişi: -yak/ -yāk, -yèh, -yāk/ -yāk, -yek/ -yēk, -yèk/ -yēk, -yèk/ -yēk, -yāh, -yēK/ -yek/ -yēk, -yıh, -yik/ -yīk, -yīk/ -yīk, -yīk/ yīk, -yok/ -yōk, -yōK, -yök/ -yōk, -yök/ -yōk, -yúk/ -yūk, -yōh/ -yōh, -yók/ -yōk, -yók/ -yōk, -yōK, -yōrüz, -yoruz/ -yōruz, -yoz/ -yōz.

Genellikle ek ünü uyumlarına uymamaktadır. Kendisinden önceki ünlü bazen yuvarlaklaşmaktadır. OİA'daki çeşitleri şunlardır:

-yak/ -yāk

OİA'da en çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır:

Merkez: ū'rāşiyāk (D5-2).

Düziçi: ğıy'yāk "kıyıyoruz" (D7-37), ğoy'yāk "koyuyoruz" (D4-704), yuyak "yıkıyoruz" (D4-704).

Kadirli: atmıyak mı "atmıyor muyuz" (K6-50).

-yèh

Düziçi: yāpiyèh (D23-52/53).

-yák/ -yāk

Düziçi: dō'rıyāk (D23-48), ıslıyāk (D23-47).

-yek/ -yēk

OİA'da en çok Kadirli ve Düziçi ağızlarında bulunmaktadır:

Düziçi: ātiyek (D23-58), bilmiyek (D4-223), k̄āynādiyek (D23-58), yāpiyek (D23-50), yāPiyek (D23-50).

Kadirli: çeviriyek (K6-7), dōk̄iyek (K6-6), ediyek (K6-7), gēdiyek (K6-15), seriyek(K6-7), yapmiyek (K6-42).

-yèk/ -yēk

OİA'da erkek ve Kadirli ağızlarında birer örneği bulunmuştur:

Merkez: geliyèk (M23-262).

Kadirli: vāriyèk (K19-1).

-yèk/ -yēk

OİA'da sadece Düziçi ağızlarında bulunmuştur:

Düziçi: bişiriyèk (D23-52), çēkiyèk (D23-58), ūfēliyèk (D23-50).

-yāh

Düziçi: yāpiyāh (D23-54).

-yēK/ -yek/ -yēk

Düziçi: gētiriyēk (D7-37), sēriyēk (D23-55), yāpiyēK (D23-56),

Sumbas: çēk̄iyēk (S3-6).

-yıh

Düziçi: ġāynādıyıh (D23-56).

-yik/ -yīk

Düziçi: bişī'yīk "pişiriyoruz" (D23-59).

-yīk/ -yīk

Düziçi: ātiyīk (D23-54).

Kadirli: gēdīyīk (K2-17).

-yīk/ yīk

Sumbas: bişiriyīk (S11-44), ġātīyīk (S11-43), ġātīyīk (S11-46), yiyīk (S11-46).

-yok/ -yōk

OİA'da en çok Merkez, Sumbas, Toprakkale ağızlarında bulunmakta diğer ağızlarda örnekleri bulunmaktadır. Genellikle ek ünü uyumlarına uymamaktadır. Kendisinden önceki ünlü bazen yuvarlaklaşmaktadır.

Merkez: çekiyok biZ çalışıyok alıp vurup getiriyok (M8-115), düşünüyök (M27-12), gēdiyök (M16-39), gidiyok (M7-20), terkileşiyok (M2-10).

Bahçe: ātíyök (B6-53), biliyök (B3-82), bulāmıyök (B7-116), sārıyok (B10-97), say'yök (B5-24), yāpıyök (B6-121), yāpıyök (B6-78).

Düziçi: dēmiyök (D14-80), oturuyök (D11-8), yāpıyök (D5-11), yıkıyök (D19-69), yū'rúyök (D19-23), yū'rúyök (D23-46).

Hasanbeyli: bīşiriyok (H3-30), diyok (H7-505), ēdiyok (H3-28), gülüyok (H8-7).

Kadirli: diyok (K8-6), ekiyok (K7-2), isdiyok (K3-22), ū'raşıyok (K7-2), vērmiyok (K3-23), yāpıyok (K18-769), yāpuyok (K19-26), yī'yok (K19-26).

Sumbas: çēKiliyok (S9-320), gēlēmiyok (S10-194), gēliyok (S9-38), kēsiyok (S7-9), yiyok (S6-995), yōrüyok (S9-319), yümüyok (S7-12).

Toprakkale: alıyok (T2-17), deyok (T4-174), gēdiyok (T3-82), gōy'yok (T2-12), sevinıyok (T2-22), yālıyok (T2-10), yapıyok (T2-10).

-yōK

Toprakkale: suluyōK (T3-76).

-yök/ -yök

Düziçi: dēyişdirēmōyök (D16-16).

-yök/ -yök

Kadirli: yāpıyök (K15-12).

Sumbas: bēşirmiyök (S11-41).

-yók/ -yók

Bahçe: dā'niyök (B10-15), ğıriyök (B10-97).

Hasanbeyli: yāpıyök (H3-37).

Kadirli: görüyök (K9-243), yāpıyök (K19-44), yuyök (K19-119).

Sumbas: sēriyök (S11-45).

-yók/ -yók

En çok Bahça, Kadirli, Sumbas ilçelerinde bulunmaktadır.

Bahçe: ālıyök (B6-121), bilēmiyök (B1-101), bīşiriyök (B6-57), dō'yök (B6-52).

Hasanbeyli: bilmüyök (H6-178), dōkúyök (H3-20),

Kadirli: bīşiriyök (K19-135), ğāyñādiyök (K19-118), toplıyök (K19-26), yāPıyök (K19-134).

Sumbas: bulúyōķ (T3-119), düyōķ (S11-20), òtúrúyōķ (T3-109), ödüyōķ (T3-109), ūnuTúyōķ unuTúyōķ (T3-73).

-yōķ/ -yōķ

Düziçi: yŭ'róyōķ yāpíyōķ (D23-46).

Sumbas: yāķíyōķ (S7-10).

-yoruķ/ -yörūķ

Merkez: zorlaníyoruķ (M19-311).

Kadirli: isdīyoruķ (K18-828).

Sumbas: gēdiyōruķ (S8-10), gōnderiyoruķ (S8-21).

-yōķ

Toprakkale: suluyōķ (T3-76).

-yōrúz

Düziçi: diyōrúz (D17-2).

-yoruz/ -yōruz

Merkez: diyoruz (M6-46).

Sumbas: ēkiyōruz (S4-15).

Toprakkale: çēķiyoruz (T1-45), gidiyoruz (T1-49).

-yoz/ -yōz

Düziçi: bāsdırıyoz (D19-24), ķíy'yoż (D19-6).

Toprakkale: diyoż (T1-250), ediyoz (T1-43), ğaynádıyoż (T4-129), gidiyoż (T1-47), seriyoz (T4-129), süzüyoż (T4-128), ũ'raşıyoż (T4-143), yŭyoż (T4-128).

-yúķ/ -yúķ

Hasanbeyli: ğāvıríyúķ (H3-37).

Sumbas: ātíyúķ (S9-165), dōķüyúķ (S9-165).

2.Çoğul Kişi: -yañız, -yēñiS, -yèñiz, -yōñūz/ -yoñuZ-/ -yyoñuz, -yo'suñuz/ -yō'suñuz.

-yañız

Düziçi: dāĝniyañız (D4-393).

-yēñiS

Düziçi: diyēñiS (D8-6).

-yèñiz

Düziçi: bilmiyèñiz (D4-745).

-yōñūz/ -yoñuZ/ -yoñuz

Merkez: bā'riyoñuz (M26-263), biliyoñuz (M13-81), biliyoñuz (M8-1136), demioñuz (M8-1263), diyoñuz (M8-1121), diyoñuz (M8-2166), duruyoñuz (M8-1250), ēğleniyoñuz (M8-47), fısıldaşıyoñuz (M8-1090), ğonuşıyoñuz (M8-120), görüyoñuz (M30-8), saniyoñuz (M8-1616), sarıyoñuz (M8-1073), yatıyoñuz (M23-100).

Düziçi: diyoñuz (D3-52), gēdiyoñuz (D22-18).

Kadirli: biliyoñuz (K8-64), demioñuz (K9-451), ğopardıyoñuz (K8-8).

Sumbas: ēdiyoñuz (S6-116), diyoñuz (S9-213), dúyyoñuz (S10-155).

Toprakkale: götürüyoñuz (T7-60).

-yo'suñuz/ -yō'suñuz

Merkez: alıyo'suñuz (M13-77), dutduruyo'suñuz (M2-17), yapıyo'suñuz (M13-79).

Bahçe: bilúyō'suñuz (B1-42).

3.Çoğul Kişi: -yalar/ -yālār, -yallar/ -yāllār, -yáler/ -yǎler/ -yálèr/ -yálar/ -yálar/ -yálār, -yállar/ -yóllār, -yeler, -yēlēr, -yóler, -yeller/ -yēllēr, -yèllar, -yellēr, -yèllēr, -yılar/ -yılār, -yıllar/ -yíllār, -yölar/ -yölār/ -yöllār/ -yöllār, -yöler/ -yöler, -yöllər/ -yöllər/ -yóllār/ -yóllār/ -yóllār/ -yóllār/ -yóllār/ -yóllār, -yolar/ -yolār, -yollar/ -yollār, -yöler/ -yölēr/ -yöllèr/ -yöllār/ -yölèr, -yullar, -yúlar.

-yalar/ -yālār

OİA'da en çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır. Diğer ağızlarda az sayıda örnekleri bulunmaktadır.

Merkez: ýakalıyalar (M23-112).

Bahçe: öküyālār (B6-125).

Düziçi: alışiyalar (D4-740), alıyalar (D4-741), bağıyalar (D4-143), çalışiyālār (D23-49), diyalar (D19-11), diyalar (D4-140), doyuriyalar (D4-349), geçiyalar (D4-189), ğoniyālār (D4-164), ğonuyālār (D4-158), sāniyalar (D4-33), sıhıyalar (D4-743), yaħaliyalar (D4-345).

Kadirli: ğoy'yālār (K19-3).

-yallar/ -yāllār

Kadirli: ğoyyāllār (K19-279), yapıyallar (K6-12).

-yáler/ -yǎler/ -yálèr/ -yálar/ -yálar/ -yálār

Merkez: alıyálar (M23-142), başlıyálar (M25-33), bindiriyálār (M23-294), diyálār (M23-148), ğáldiriyálar (M23-182), geliyálar (M25-20), gösderiyálār (M23-

144), götürüyalar (M23-129), sarıyalar galdırıyalar (M23-133), varıyalar (M23-60), yaralıyalar (M23-213).

Sumbas: gēdiyalar (S3-207).

-yállar/ -yóllar

Kadirli: ātíyállar (K30-42), ātíyóllar (K30-42).

-yeler/ -yēlēr/ -yóler

Merkez: bekliyeler (M25-15), gediyeler (M25-15), getiriyeler (M25-15), getiriyóler (M25-15).

Düziçi: diyeler (D4-639), diyeler (D4-703), eletiyeler (D4-348).

Kadirli: yediriyeler (K6-57).

-yeller/ -yēllēr

Bahçe: giyēllērdi (B11-41).

Düziçi: diyēlēr (D4-138), yiyēlēr (D8-10).

-yēllar/ -yellēr

Kadirli: dókúyellēr (K6-12), yārívēriyēllar (K6-45).

-yēllēr

Sumbas: diyēllēr (S3-352).

-yılar/ -yılār

Kadirli: gālíyılār (K27-34).

-yíllar/ -yíllār

Kadirli: āríyíllār (K10-15), tōplanıyíllār geliyíllār (K9-261).

Sumbas: diyíllār (S11-54), vērmiyíllār (S3-183), yāpíyíllār (S2-58).

-yólar/ -yólār/ -yóllār/ -yōllār

Merkez: yapıdırıyólar (M25-11).

Hasanbeyli: bilíyōlar (H1-78), yū'rúyólār (H1-76).

Kadirli: gēdiyóllār (K30-103).

Sumbas: diyóllār (S10-137).

-yóler/ -yōler

Merkez: -, Bahçe: -, Düziçi: -, Hasanbeyli: -.

Kadirli: veriyóllēr (K9-541), gētiriyóllār (K26-10).

Sumbas: gēliyōler (S10-309).

Toprakkale: vēriyólēr (T5-43).

-yóller/ -yōllēr/ -yóllār/ -yóllar/ -yóllár/ -yóllār/ -yóllār/ -yóllár

Merkez: yatıyollar (M18-16).

Kadirli: ātiyollar (K30-42), diyollar (K30-14), diyollar (K9-107), diyollar (K9-242), diyollar (K9-302), diyollar (K9-493), ēletdiriyollar (K19-121), gō'rüyollar (K19-151), isdiyollar (K19-151), kēsiyollar (K19-119), kesiyollar (K9-87), vāriyollar (K19-151), yāpiyollar (K18-115).

Sumbas: dūruyollar (S9-180), ğuruyollar (S12-1).

Toprakkale: vuruyollar (T5-28).

-yolar/ -yolār

En çok Merkez ağızları olmak zere; Toprakkale, Kadirli, Sumbas ağızlarında bulunmaktadır.

Merkez: çā'riyolar (M8-2833), oturuyolar (M21-53), ulāşiyolar (M8-2328), yaḥaliyolar (M1-39), yüklediyolar (M19-262).

Bahçe: ğāynādīyolār (B6-122), dō'yolār (B6-29).

Düziçi: bildiriyolar (D21-56), bozuyolar (D3-128), çalışiyolar (D3-104), çekiyolar (D3-112), çıkarıyolar (D3-113), diyemiyolar (D3-92), veriyolar (D20-11).

Hasanbeyli: düzüyolār (H6-175), diyolār (H7-499), gēliyolār (H6-88), isdiyolār (H8-22).

Kadirli: āliyolar (K9-106), diyolar (K7-12), eletiyolar (K9-89), yapıyolar (K9-10), yērlēşiyolar (K4-24).

Toprakkale: çihiyolar (T1-90), diyolar (T1-235), ediyolar (T4-74), gediolar (T7-5).

-yollar/ -yollār

En çok Merkez ağızlarında daha sonra Kadirli ağızlarında bulunmaktadır, diğer ağızlarda da örnekleri bulunmaktadır:

buluyollar (M4-20), geliyollar (M8-2808), yollar (M24-16).

Kadirli: biküyollar (K33-9), çā'riyollar (K9-123), ēniyollar (K19-222), ḥalallaşiyollar (K9-133), tirkiyollar (K9-109), ōzüyollar (K19-182).

Sumbas: ēdiyollar (S9-8), ēkiyollar (S4-16), gēliyollar (S9-279), gēlōyollar (S9-199), kēsiyollar (S10-113), yāpiyollar (S9-91).

-yöler/ -yölēr/ -yöllēr/ -yöllār/ -yölēr

Bahçe: diyölēr (B7-88),

Düziçi: diyölēr (D22-21).

Kadirli: gētiriyollar (K26-10), veriyöllēr (K9-541).

1. Tekil Kişi: -acā'm, -ecē'm, -ecē'm/ ēcē'm, ècā'm/ ecā'm

-acā'm

OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. Düziçi ve Kadirli ağızlarında yoğun olarak kullanılıp diğer ağızlarda örnekler bulunmaktadır:

Merkez: çıkacā'm (M8-448), endirecā'm (M1-19), kaçacā'm (M14-40), gedecā'm (M13-115), sıkacā'm (M4-32).

Düziçi: başlāyacā'm (D2-68), yapacā'm (D2-31).

Hasanbeyli: alacā'm (H7-521).

Kadirli: āğlıyacā'm (K14-37), çālācā'mış (K30-154), daķācā'm (K18-533), dō'rācā'm (K30-8), duracā'm (K9-199), gōyācā'm (K12-53), yazacā'm (K8-23).

Sumbas: daķdıracā'm (S5-32), dolduracā'mış (S8-70), sorācā'm (S10-277).

Toprakkale: duracā'm (T1-87), olacā'm (T4-25), yapacā'm (T1-146).

-ecē'm/ -ēcē'm

OİA'da en çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

Merkez: diyecē'm (M29-), ēdecē'm (M26-45), öldürecē'm (M26-263), verēcē'm (M29-145).

Hasanbeyli: çekecē'm (H6-44), endirecē'm (H6-44).

Kadirli: dē'dirmiyēcē'm (K14-14), edecē'm (K17-23), edecē'm (K17-23), gelēcē'm (K18-323), gelēcē'm (K18-325).

Toprakkale: götürecē'm (T1-56).

-ēcā'm/ -ecā'm

Merkez: endirecā'm (M1-28), evlenmiyecā'm (M8-908), götürecā'm (M8-981).

Kadirli: ēdecā'm (K5-5), diyecā'm (K9-2), gedecā'm (K25-43).

Sumbas: diyecā'm (S3-280), diyēcā'm (S8-41), gedecā'm (S5-7).

Toprakkale: edecā'm (T6-20), verēcā'm (T6-6).

-ecē'm

OİA'da en çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır.

Merkez: diyēcē'm (M13-8).

Bahçe: diyecē'm (B8-54).

Düziçi: dutācē'm (D19-39).

Kadirli: dā'dirmiyēcē'm (K14-13), diyecē'm (K17-11), ēkecē'm (K18-442), gedecē'm (K9-518), gedecē'm (K9-524).

2. Tekil Kişi: -acā'η, -acaḡsıη, -ceḡsıη/ -ceḡsıη/ -cèḡsıη, -cā'p/ -ecā'p, -ecē'p/ -cē'p/ -cē'p,

OİA'da en çok Merkez ve Kadirli ağızlarında bulunmakta, Düziçi ağızlarında da örnekleri bulunmaktadır.

-acā'η

OİA'da en çok Merkez ve Kadirli ağızlarında bulunmaktadır. Diğer ağızlarda örnekleri bulunmaktadır. Ek genellikle ünlü uyumlarına uymamaktadır:

Merkez: çā'racā'η (M13-19), çā'tdıracā'η (M8-585), getirecā'η (M8-492), hellalaşacā'η (M8-220), oynuyacā'η (M8-607), yā'lıyacā'η (M17-97), yapacā'η (M2-31).

Bahçe: d'artıracā'η (B6-49), mōhdeÇ olacā'ñā (B6-76), ö'renecā'η (B8-56).

Düziçi: dahacā'η (D8-61), görmiyecā'η (D4-22), verēcā'η (D8-62), yapmıyacā'η (D19-19), yihıyecā'η (D19-70), Zoracā'η (D1-47).

Hasanbeyli: çāḡdıracā'η (H7-268), yapacā'η (H6-43).

Kadirli: atācā'η (K6-53), bulacā'η (K9-128), dolaşacā'η (K9-387), sorācā'η (K33-25), sürmiyecā'η (K9-388), yāPācā'η (K11-12).

Sumbas: diyecā'η (S6-17), söyliyecā'η (S6-17).

Toprakkale: yaḡacā'ñız (T1-40).

-acaḡsıη

OİA'da en çok Merkez ve Düziçi ağızlarında görülmektedir.

Merkez: alacaḡsıη (M8-442), ḡalacaḡsıη (M8-454), alacaḡsıη (M8-1071), annıyacaḡsıη (M8-1524), dā'dacaḡsıη (M8-1846), olacaḡsıη (M8-2936), atacaḡsıη (M15-26), yıkılacaḡsıη (M16-53).

Bahçe: dutacaḡsıη (B1-109).

Düziçi: aḡıll'olacaḡsıη (D4-392), baḡācaḡsıη (D9-56), başlıyacaḡsıη (D4-29), çalışacaḡsıη (D4-485), d'ālacaḡsıη (D9-61), olacaḡsıη (D4-264), yaḡlaşacaḡsıη (D4-23).

Toprakkale: alacaḡsıη (T4-87).

-ceḡsıη/ -ceḡsıη/ -cèḡsıη

Merkez: geleceḡsıη (M8-1524).

Düziçi: getirmiyeceḡsıη (D3-16), vereceḡsıη (D20-3).

Hasanbeyli: diyēcèḡsıη (H7-339).

-cā'p/ -ecā'p

Merkez: dillendirecā'n (M28-14), edecā'n (M8-302), etdirecā'ne (M8-913), güldürecā'n (B6-50), yetişdirecā'n (M8-842).

Düziçi: gedecā'n (D23-27), getirecā'n (D3-84), getirmiyecā'ne (D3-15).

Kadirli: çekmiyecā'niz (K30-70), getmiyecā'niz (K9-528), götürecā'niz (K9-527), işledecā'n (S6-26), vezgeçecā'n (K18-841).

-ecē'n/ -cē'n/ -cē'n

OİA'da en çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır.

Merkez: söyliyecē'n (M23-338).

Bahçe: verēcē'n (B8-4).

Hasanbeyli: gētirecē'n (H6-27), gētirecē'n (H6-42).

Kadirli: besliyecē'n (K14-43), gelecē'n (K9-127), götürecē'n (K18-782), verēcē'n (K18-864).

-eceksin

OİA'da en çok Merkez ve Düziçi ağızlarında bulunmaktadır:

Merkez: boyliyeceksin (M30-25), evleneceksiniz (M19-200), göreceksin (M14-4), söyliyecēksin (M19-326), yayliyeceksin (M30-26).

Düziçi: ē'liy edeceksin (D4-22), ş'ēdeceksin (D4-485), yetişdireceksin (D23-29).

Toprakkale: ğüncelliyeceksin (T1-58).

-eceansın

Merkez: diyeceansın (M8-1837), gedecēcsın (M8-1522), gedecēcsın (M8-749), öleceansın (M8-1766), sēredēcsın (M8-1523), vereceansın (M13-569).

Düziçi: gēdeceansın (D9-67), vereceansın (D20-9).

Toprakkale: vereceansın (T4-24).

3.Tekil Kişi: -acaķ, -ecek, -acāķ/ -ācāķ/ -ācāķ/ -ācā'ķ/ -ecāķ/ -ecā'ķ/ -ecēķ/ -ecēķ/ -ecēķ/ -ecēķ/ -ēcēķ/ -ēcēķ

OİA'da genellikle sadece şahıs eki kullanılarak yapılır. Genellikle "-AcAK" ekinin değişik şekilleri kullanılmaktadır. Ek "y" bağlayıcı ünsüzüyle tabanlara bağlanırken "y"den önceki ünlü genellikle daralır.

-acaķ

OİA'da en çok Merkez, Düziçi, Kadirli ağızlarında bulunmaktadır.

Merkez: çıkacaķ (M6-90), çıkacaķ (M13-548), n'ölacaķ (M8-160).

Bahçe: olacaķ (B9-91).

OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır:

Merkez: gārşılıyacā'k (M8-1584), n' ēdecā'k (M8-2467), nē yapacā'k (M8-1162), soḡacā'k (M8-1878), vuracā'k (M19-120).

Bahçe: gedecā'k (B9-78).

Kadirli: alacā'k (K9-244), ḡā'racā'k (K18-901), dutacā'k (K18-597), yāPācā'k (K18-606), yapacā'k (K9-130).

-cē'k, -ecē'k

Merkez: bindirecē'k (M19-120).

Bahçe: ēzēcē'k (B11-17).

Düziçi: götürecē'k (D19-46).

Kadirli: ālmiyēcē'k (K18-691), diyēcē'k (K18-19), gedecē'k (K18-531), gezecē'k (K18-323), verēcē'k (K18-454).

-cē'k, -ecē'k

Kadirli: gelecē'k (K18-692).

-ecā'k/ -ecā'k/ -acā'k

OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır:

Merkez: enecā'k (M13-6), gedecā'k (M8-1442), gedecā'k, sürüncā'k (M8-19).

Bahçe: gedecā'k (B8-40), nī' yāpacā'k (B10-110).

Düziçi: göçecā'k (D23-21).

Hasanbeyli: götürecā'k (H2-11).

Kadirli: dönecā'k (K9-530).

Sumbas: gedecā'k (S5-13).

-cā'k/ -ecā'k/ -acā'k/ -ecā'k (-acaḡ-ız/ -ecek-iz)

OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. Bahçe ve Kadirli ağızlarında da yoğun olarak kullanılmaktadır. Ekin "c" ünsüzü bazen incelmekte, ünlüsü de ara ünlüye dönüşmektedir:

Merkez: enecā'k (M13-6), gedecā'k (M8-1442), gedecā'k (M8-2449), n' ēdecā'k (M8-1241), sürüncā'k (M8-19).

Bahçe: gedecā'k (B8-40), nī' yāpacā'k (B10-110).

Düziçi: göçecā'k (D13-21).

Hasanbeyli: götürecā'k (H2-11).

Kadirli: dönecā'k (K9-530), görecā'k (K18-848), yiyācā'k (K14-58).

Sumbas: gedecā'k (S5-13).

-acā'z (-acağ-ız)

OİA' da en çok Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır:

Merkez: terk edecā'z bir yurt dutacā'z (M19-110), vuracā'z (M30-14).

Bahçe: yapacā'z (B12-7).

Kadirli: avliyācā'Z (K7-18).

Toprakkale: biraḥacā'Z (T1-57), duracā'z (T4-101), sayācā'z (T1-160), yapacā'z (T1-140).

-ecē'z (ecek-iz)

Bahçe: gedecē'z (B4-70).

Hasanbeyli: gidecē'z (H5-16).

Kadirli: ēkecē'z (K7-7), edecē'Z (K7-13).

2.Çoğul Kişi: -acā'ñız, -ecē'ñız/ -ecā'ñız, -ecā'ñız, -ecē'ñız, -ecē'níZ, -acağsınız/ -ācāğsınız/ -acağsınız/ -eçeksınız/ -ēcēksınız/ -ècēksınız, -acā'ñız.

Merkez: alacā'ñız (M13-196), alacā'ñız (M17-1), dolanacā'ñız (M8-2936), gedecā'ñız (M8-2418), götürecā'ñız (M8-1830), 'lenmiyecā'ñız (M8-2420), suluyacā'ñız (M8-2119), toplanacā'ñız (M8-2037), varacā'ñız (M8-2420).

Kadirli: duracā'ñız (K18-152), vuracā'ñız (K18-863).

Toprakkale: yaḥacā'ñız (T1-40).

-ecē'ñız/ -ecā'ñız (-ecek-siniz)

OİA'da en çok Merkez ağızlarında karakteristik olarak, yoğun olarak da Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

Merkez: gedecā'ñız (M8-2038), getmiyecā'ñız (M8-1631), gezecā'ñız (M13-202), görecā'ñız (M8-2133), görünmiyecā'ñız (M8-2034), götürecā'ñız (M8-1829).

Düziçi: vermiyecā'ñız (D23-67).

Kadirli: çekmiyecā'ñız (K30-78), dönecā'ñız (K9-528), edecā'ñız (K14-40), göçecā'ñız (K18-137).

-ecā'ñız (-ecek-siniz)

Merkez: -, Bahçe: -, Düziçi: -, Hasanbeyli: -,

Kadirli: çekmiyecā'ñız (K30-78), geçecā'ñız (K18-863), gēdecā'ñız (K18-127), getmiyecā'ñız (K9-528), götürecā'ñız (K9-528).

-ecē'ñız (-ecek-siniz)

Kadirli: göçecē'níZ (K18-127).

-ecē'níZ

göçecē'nîZ (K18-127).

-acaķsıñız/ -ācāķsıñız/ -acaķsıñız/ -ečeksiñız/ -ēčeksiñız/ -èčeksiñız,

Merkez: evleneceksıñız (M19-200), ğonuşacaķsıñız (M3-6).

Bahçe: çā'racāķsıñız (B11-18).

Hasanbeyli: diyēcēksıñıZ (H6-90).

Kadirli: bulacaķsıñız (K21-54), bulacaķsıñız (K21-54), dikēcēķsıñız (K18-153), dikēcēķsıñız (K18-153), vārācāķsıñız (K18-31), yāpācāķsıñız (K18-98).

3.Çoğul Kişi: -caķlar, -cekler/ -ēcēķlēr, -ácáķlár/ -ēčeklēr/ -èčeklēr/ -ecáķler.

Merkez: alacaķlar (M29-67), basacaķlar (M29-146), çıkacaķlar (M13-205), ğatliyam yapacaķlar (M29-145), ğılacaķlar (M19-76), vuracaķlar (M8-2851), yaķalıyacaķlar (M8-286).

Düziçi: çıkacaķlar (D13-44), çıkacaķlar (K9-102).

-cekler

Merkez: bekliyecekler (M4-24), bićecekler (M29-149), ėvlenecekler (M19-277), gedecekler (M13-546), gedecekler (M19-269), gedecekler (M3-8), ğötürecekler (M8-1350), n'ēdecekler (M8-1096), öldürecekler (M8-958).

Kadirli: gelecekler (K7-10), ğětirecekler (K9-101), verecekler (K18-209).

Toprakkale: gedecekler (T4-37).

-ēcēķlēr

Hasanbeyli: düşürēcēķlēr (H7-115).

Kadirli: dönēcēķler (K8-14), bīndirēcēķlēr (K30-72), yiyēcēķlēr (K18-908).

-ácáķlár/ -ēčeklēr/ -èčeklēr/ -ecáķler

Merkez: diyecáķler (M13-569).

Hasanbeyli: düşürēcēķlēr (H7-115).

Kadirli: dönēcēķler (K8-14), bīndirēcēķlēr (K30-72), yiyēcēķlēr (K18-908).

2.2.7.1.2.1.5.2. "-ıcı/ -ici" Şeklindeki Gelecek Zaman Eki

Bu ek STT'de fiilden isim yapım eki görevindedir. OİA'da ise OİA'nın karakteristik bir özelliğini teşkil edip gelecek zaman eki olarak kullanılmaktadır. OİA'de bu ekin basit ve birleşik çekimleri bulunmaktadır. Genellikle iyelik menşeli şahıs ekleri bazen birinci kişilerde zamir menşeli şahıs ekleri kullanılmaktadır.

KİŞİ	ZAMAN EKİ	ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-ıcí/ -ıcı, -ıcí, -ucu/ -ücü, - ücú, -iciyĩ, -iciyi -cĩyĩ - ciyi, -ıcıyi, -ĩcíyĩ, -úcüyü.	-m
2.Tekil Kişi	-cí /-cĩ, -cí/ -cĩ, -cı, -cu/ - cũ, -cú/ -cũ, -ıcí, -ıcı, -ucu, -cí/ -ıcı/ -ıcí/ -icĩ/ -ıcı, -úcú	-ŋ/ -ɲ
3.Tekil Kişi	-ıcí/ -ıcı, -ucu/ -ücü	Ø
1.Çoğul Kişi	-cí/ -cı, -cĩ/ -cí/ -cü	-k/ -k, -k, -yık, -yık, -yık, -yúk
2.Çoğul Kişi	-cí/ -cı/ -ıcı/ -ucu	-ŋız/ -ŋız/ -ɲız, -ŋuz/ -ŋuS/ -ɲüz
3.Çoğul Kişi	-ıcı/ -ıcí, -ucu/ -ücü	-lar/ -lār/ -ler

**1.Tekil Kişi: -ıcí/ -ıcı, -ıcí, -ucum/ -ücüm, -úcúm, -úcüyüm, -iciyĩ, -
iciyim, -cĩyĩ, -ciyi, -ıcıyi, -ĩcíyĩ**

-cım/ -cim/ -cím

OİA'da en çok Merkez ve Düziçi ağızlarında bulunmaktadır. Bahçe Kadirli, Sumbas ağızlarında da yoğundur diğer ağızlarda çok nadirdir.

Merkez: alıcım (M8-1677), bitiremiyecim (M8-1744), gezicim (M8-2210), güleşicim (M16-48), içicim (M8-1164), içmiyecim (M12-28), isdiyecim (M8-1157), vericim (M10-44).

Bahçe: n'ānnādicim (B10-1), sātıcım (B7-91), sō'lē'cim (B10-115), yāpdırıcım (B2-20).

Düziçi: ālıcım (D4-32), dē'cim (D4-105), dē'cim (D4-127), dē'cim (D4-136).

Hasanbeyli: dē'cim (H8-13), ēvlenicim (H6-84), n'ēdicim (H2-82).

Kadirli: m'olamıyacım (K9-73), vāricím (K14-34), vericim (K9-355), yatıcım (K9-163).

Sumbas: ālıcım (S3-264), getiricim (S3-160).

Toprakkale: gēdicim (T3-80).

-cĩyĩ/ -cíyım/ -ciyim

OİA'da en çok Sumbas ağızlarında bulunmaktadır:

Merkez: gedīcīyīm (M23-303), gediciyim (M18-35), gediciyim (M23-50).

Kadirli: çālıcıyım (K18-229), vericiyim (K9-452).

Sumbas: dē'ciyim (S3-238), ēvleniciyim (S8-3), gediyciciyim (S3-271), ge.iciyim (S3-346), gēliciyim (S10-245), yāpdırıcıyım (S3-255).

-cíyīm

Kadirli: gīrīcíyīm (K32-32).

-cüyüm

Merkez: görücüyüm (M23-135), vurücüyüm (M23-54).

-ucum

Merkez: oturucum (M23-297), uy'yucum (M8-2241).

-ıcım/ -icim

En çok Merkez, Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli ağızlarında bulunmaktadır:

Merkez: alıcım (M8-1677), çizicim (M8-1678), gezicim (M8-2210), gīlīcīm (M8-2359), içicim (M8-15-64), vericim (M10-44), yalvarıcım (M29-108).

Bahçe: n' ānnādıcım (B10-1), namāz gīlıcım (B7-122), sātıcım (B7-91), yāpdırıcım (B2-20).

Düziçi: ālıcım (D4-32), evēricim (D4-432), gedıcım (D4-206).

Hasanbeyli: çalışıcım (H2-38), ēvlenicim (H6-84), n' ēdicim (H2-82).

Kadirli: yatıcım (K9-163).

Sumbas: ālıcım (S3-264), getiricim (S3-160).

-ícım

Kadirli: vāricım (K14-34).

-cīyīm -ciyim/ -iciyīm, -iciyim

Merkez: gediciyim (M18-35), gedīcīyīm (M23-303).

Sumbas: dē'ciyim (S3-244), ēvleniciyim (S8-3), gediyciciyim (S3-271), ge.iciyim (S3-346).

-īcīyīm/ -iciyim

Merkez: varıcıyım (M23-134).

Kadirli: gīrīcíyīm (K32-32).

-ucum/ -ücüm

Merkez: uy'yucum (M8-2241), öldürücüm (M8-1680).

Düziçi: görücüm (D4-88).

-üćüm

Toprakkale: gōćüćüm (T3-67).

-üćüm/ -üćüm

Merkez: öldürüćüm (M8-1680).

Düziçi: görüćüm (D4-88).

Kadirli: ōlüćü müyŷüm (K18-309).

-úcüyüm

Merkez: vurúćüyüm (M23-54).

2.Tekil Kişi: -cīñ /-cīñ, -cīñ/ -cīñ, -cīñ, -cuñ/ -cūñ, -cúp/ -cúp, -ıcīñ, -ıcīñ,**-ucuñ, -ıcīñ/ -ıcīñ/ -ıcīñ/ -ıcīñ, -úcúp**

OİA'da genellikle ünlü uyumlarına girer.

-cīñ /-cīñ

OİA'da en çok Merkez, Hasanbeyli, Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

Merkez: bişiricīñ (M17-89), edicīñ (M13-131), edicīñ (M17-81), geçiricīñ (M19-325), ni 'dicīñ (M13-130), yē'cīñ (M19-142).

Düziçi: bilicīñ (D4-434).

Hasanbeyli: gōsdēricīñ (H6-182), vēricīñ (H8-8), yetişmiyecīñ (H2-69).

Kadirli: bizē m' mēricīñ (K12-53), dē'cīñ (K27-47), getmiyecīñ (K9-433), gēzicīñ (K11-51), n' ēdicīñ (K9-522), vericīñ (K9-352), vermiyecīñ (K9-355).

Sumbas: ēdicīñ (S10-249), n' ē'ccīñ (S2-57).

Toprakkale: n' ēdicīñ (T5-84).

-cīñ/ -cīñ

OİA'da az sayıda örneği bulunmuştur:

Merkez: vericīñ (M2-183), vurubilicīñ (M8-852).

Bahçe: yē'cīñ (B3-64), gēçicīñ (B7-99).

Düziçi: biçicīñ (D14-74), dē'cīñ (D4-276).

Hasanbeyli: dē'cīñ (H7-443), n' idicīñ (H2-66).

Kadirli: bāhıcīñ (K11-32), n' ēdicīñ (K18-659), vēricīñ (K18-75).

Sumbas: gēdicīñ (S5-10), guvālıyēcīñ (S10-284), n' ēdicīñ (S3-296).

-cīñ

OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır, diğer ağızlarda verilen örnekler bulunmaktadır:

Merkez: açıcıñ (M8-310), alıcıñ (M8-1927), ni yapıcıñ (M8-334), yapıcıñ (M2-26).

Bahçe: ālıcıñ (B2-38), yātırıcıñ (B7-131).

Düziçi: ālıcıñ (D4-714), basdırıcıñ (D4-658), ēdicıñ (D2-60).

Hasanbeyli: yāPıcıñ (H3-18).

Kadirli: ālıcıñ (K18-821), ālıcıñ (K18-843).

Sumbas: çıKārıcıñ (S10-248), çalışıcıñ (S10-409), kâhıcıñ (S9-123).

-cuñ/ -cūñ

OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır:

Merkez: bulucuñ (M8-1692), durucuñ (M19-142), ğurucuñ (M19-186).

Bahçe: bulucuñ (B9-79), oGuyucuñ (B9-75).

Düziçi: olucuñ (D4-311).

Kadirli: soğdurucuñ (K1-20).

Sumbas: vurucuñ (S10-437).

-cún/ -cūñ

Bahçe: düşücún (B7-99).

Hasanbeyli: ğōýúcún (H1-17).

-ıcıñ

Merkez: m'acıñ (M8-310), yapıcıñ (M2-26).

Bahçe: ālıcıñ (B2-38), yātırıcıñ (B7-131).

Düziçi: ālıcıñ (D4-714), basdırıcıñ (D4-658).

Hasanbeyli: yāPıcıñ (H3-18).

Kadirli: ālıcıñ (K18-821), ālıcıñ (K18-843).

Sumbas: çalışıcıñ (S10-409), çıKārıcıñ (S10-248), kâhıcıñ (S9-123).

-icīñ

Merkez: edicīñ (M13-131), ni 'dicī (M13-130).

-ucuñ

Merkez: bulucuñ (M8-1692), durucuñ (M19-142), ğurucuñ (M19-186).

Bahçe: bulucuñ (B9-79).

Düziçi: m'olucuñ (D4-311).

Kadirli: soğdurucuñ (K1-20).

Toprakkale: vurucuñ (S10-164).

-cín/ -ıcıñ/ -icīñ/ -icīñ/ -icīñ

Merkez: gediciŋ (M8-1264), n' ēdiciŋ (M8-2635), vericiŋ (M2-183), vurubiliciŋ (M8-852).

Bahçe: gēçiciŋ (B7-99), yē'ciŋ (B3-64).

Düziçi: biçiçiŋ (D14-74), dē'ciŋ (D4-276).

Hasanbeyli: n' idiciŋ (H2-66).

Kadirli: bāhiciŋ (K11-32), n' ēçiçiŋ (K18-841), vēriciŋ (K18-75), vericiŋ (K18-842).

Sumbas: gēdiciŋ (S5-10), ğuvāhiyeciŋ (S10-284), n' ēdiciŋ (S3-296).

-úcúp

OİA'da sadece iki ağızda iki örnek bulunmuştur:

Bahçe: düşücüŋ (B7-99).

Hasanbeyli: ğōýücüŋ (H1-17).

3. Tekil Kişi: -cí/ -cí/ -ıcı/ -ici, -ucu, -ücü, -ící/ -ící, -úcu

-cí/ -cí/ -ící/ -ící/

Merkez: ğalinci (M8-2738).

Düziçi: n' atıcı (D23-30).

Kadirli: ārāyıcı (K18-274).

Sumbas: óññār ālící (S3-307).

-ıcı/ -ici

OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır, Kadirli ve Düziçi ilçelerinde de yoğun olarak bulunmaktadır.

Merkez: alıcı (M5-45), bilici (M8-894), bitici (M8-1417), çıkıcı (M8-1169), dā'dıcı (M10-45), n' ēdici (M8-961), varıcı (M8-177), yatıcı (M8-212), yihılıcı (M2-71), yıkādıcı (M8-1977).

Bahçe: ālıcı (B2-37), ēsger' ēdici (B7-145), gēlici (B6-49), vērici (B6-59).

Düziçi: ēvlenici (D4-504), ēvlenici olunca (D4-129), gedici (D3-133), sātıcı (D4-764), şe'dici (D4-757), yaḥıcı (D4-320).

Hasanbeyli: bākıcı (H6-80), gēyici (H3-51), yāPıcı (H7-386).

Kadirli: bi' ş' alıcı (K9-395), çekici (K18-902), çıkıcı (K9-546).

Sumbas: ālıcı (S9-113), gedici (S3-165), ūrāşdırıcı (S7-12).

-ucu

OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır.

Merkez: n' olucu (M8-815), nēler olucu (M29-125), olucu (M10-58).

Bahçe: ne olucu (B6-73).

Düziçi: n'olucu (D4-597).

Sumbas: nē olucu (S2-30), nē ōlucu (S10-273), olucu (S10-181).

-üçü

OİA'nın karakteristik ekidir. En çok Düziçi ağızlarında ve Merkez ağızlarında bulunmaktadır ve ek ünlü uyumlarına bazen uymamaktadır:

Merkez: ölücü (M8-456), öldürücü (M26-117).

Bahçe: götürücü (B2-43).

Düziçi: götürücü (D4-90), n'ölücü (D9-11), öldürücü (D4-601).

Kadirli: ölücü müyüm (K18-309).

-úcú

Kadirli: umúcú (K18-807).

Sumbas: n'ölúcú (S10-369).

1. Çoğul Kişi: -cik/ -cık, -cĭk, -ciyik/ ciyık, -cíyık/ -cüyúk

-cik

OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. Bazen ekte göçüşme olmaktadır.

Merkez: dē'cik (M8-504), gedıcık (M2-21), gediciK (M2-21), gezıcık (M8-847), n'ıdicık (M21-38).

Bahçe: ēkmēk ēdicık (B6-105).

Kadirli: dē'cik (K19-1), dē'cik (K9-54), söyliyecık (K9-3).

-cık

Merkez: alıcık (M19-210), ğalıcık (M8-2605).

Bahçe: yāPıcık (B11-47).

-cĭk

Bahçe: annādícık (B9-73).

-ciyik/ -ciyık, -cíyık/ -cüyúk

OİA'da en çok Sumbas ağızlarında görülmekte, az miktarda Kadirli ağızlarında bulunmaktadır. Diğer ağızlarda bulunmamaktadır:

Kadirli: çāliciyik (K18-854), seviciyik (K9-55).

Sumbas: bişiriciyik (S9-164), ēķiciyik (S9-119), ğālciyık (S3-72), ğēliciyik (S9-256), ğētiriciyik (S9-256), ğılciyik (S9-56), n'ēdiciyik nēhāl ēdiciyik (S3-176), ōtúrücüyúk (S10-1), ōyniyēciyik (S6-57), yāPiciyik (S10-238), yāPıcıyık (S2-11).

2.Çoğul Kişi: -cíníz/ -ciñíz/ -iciñíz/ -iciñiz/ -ucuñuz/ -ucuñuS

OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır:

Merkez: edicíníz (M8-1337), gediciñiz (M19-215), n' ēdiciníz (M25-84), n' ēdiciníz (M25-84).

Bahçe: òkūyucuñuz (B9-74).

Hasanbeyli: gediciñíz (H2-13).

Toprakkale: ğonuşdurucuñuS (T6-19).

3. Çoğul Kişi: -iciler/ -icilēr -ıclar, -ucular/ -uculār/ -ücüler

Merkez: asıcılar (M2122), bulucular (M22-17), dökücüler (M8-238), geçiciler (M8-2911), ge' giciler (M5-12).

Düziçi: vuruculār (D4-328).

Kadirli: evericiler (K9-472), vēricilēr (K30-59).

Sumbas: gediciiler (S3-29), gēlicilēr (S3-173), nikāh ēdicilēr (S3-223).

2.2.7.1.2.2. Tasarlama Kipleri

2.2.7.1.2.2.1. Emir

Yapılması istenen bir işin veya isteğin derecesini, tarzını bildiren fiil kipidir.

OİA'da emir eki tablodaki gibidir:

KİŞİ	EMİR İŞLEVLİ EK
1.Tekil Kişi	-ayım/ -āyım/ -mıyam -eyim/ -ēyim, -ıyım/ -ıyım/ -iyim, -uyum/ -üyüm, -ım/ -im/ -ım/ -im, -um/ -üm
2.Tekil Kişi	Ø, gil.
3.Tekil Kişi	-sıñ/ -sıñ, -suñ/ -süñ, -sıñ/ -sĩñ, -súñ/ -sũñ
1.Çoğul Kişi	-alım/ -elim/ -ēlīm/ -'līm/ -ēlīm
2.Çoğul Kişi	-ñ/ -ñ, -ıñ/ -iñ/ -uñ/ -üñ/ -úñ/ -ıñ/ -yñ/ -yuñ
3.Çoğul Kişi	-sıñlar/ -sıñler/ -sıñlēr/ -sıñlēr/ -sıñlēr/ -sıñlār/ -sıñler/ -sıñlēr/ -sıñler/ -sıñlēr/ -sıñlēr/ -sıñlār, -sunlar/ -süñler/ -sınnar.

1.Tekil Kişi: -ayım/ -āyım/ -mıyam -eyim/ -ēyim, -ıyım/ -ıyım/ -iyim, -uyum/ -üyüm, -ım/ -im/ -ım/ -im, -um/ -üm

OİA'da yaygın değildir. En çok Merkez ağızlarında görülür. Ekin ünlü uyumu dışına çıktığı durumlar olabilmektedir. Bazen "y" bağlayıcı ünsüzünden önceki ünlü uzar bazen de ekin ilk ünlüsü $a > ı$, $e > i$ şeklinde daralır. Bazen ekin olumsuz şeklinde göçüşme olur:

-ayım/ -āyım, -eyim/ ēyim

En çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır, olumsuzunda göçüşme olmaktadır:

Merkez: demiyem (M9-30), gösdermiyem d'ē (M8-2228), pıtdırmıyam dē'n (M8-1711), şükür edeyim (M13-146), uFaltmıyam (M12-7).

Bahçe: denēyim (H7-39), oturāyım (B3-29).

Düziçi: ben olayım (D4-286), ben olayım (D4-289), sō'lemēyim (D23-56).

Hasanbeyli: denēyim (H7-39).

Kadirli: dēyim (K19-97), neyneyim (K9-12), öleyim (K9-217).

Toprakkale: bekleyim (T1-40), söyleyim (T1-40).

-ıyım/ -iyim

En çok Merkez ağızlarında sonra Kadirli ve Düziçi, Sumbas ağızlarında bulunmaktadır, "y" ünsüzü kendinden önceki ünlüyü daraltmaktadır:

Merkez: annadıyım (M3-45), baḲıyım (M17-115), baḲıyım (M4-78), baḲıyım (M8-24), baḲıyım (M8-2441), ḡaçırıyım (M8-2795), ḡaçıyım (M8-2561), güleşiyim (M16-42), içiyim (M8-2580), sıkıyım (M19-374), yetiṣdiriyim (M9-37).

Bahçe: bāşlıḲ ātiyım (B3-15), ḡaldırıyım (B4-49), imtāḥān ēdiyim (B2-10).

Düziçi: annātiyım (D2-31), annātiyım (D21-53), baḡıyım (D3-141), dönderiyim (D4-361), yāşliyım (D4-11).

Hasanbeyli: biliyim (H1-48), gediym (H2-59), vēriyim (H7409).

Kadirli: ācışiyim (K12-53), āliym (K27-70), ēniym (K9-306), vēriym (K4-48).

Sumbas: biliyim (S1-22), elētiyim (S9-113), yātıriym (S3-128).

Toprakkale: ānnadiyim (T1-199), çā'riym (T7-74).

-uyum

"y" ünsüzü kendinden önceki ünlüyü daraltır:

Merkez: bul'nuyum (M8-17), buluyum (M8-996), doḡuyum (M23-23), dutduruyum (M8-2434), dutuyum (M8-1002), dutuyum (M8-1709), ḡonuṣuyum (M22-23), ḡorḡuyum (M8-2658), ḡurbanıṅ oluyum (M8-2780), ḡurtuluyum (M8-456), helëlleṣmiṣ oluyum (M8-210), okuyum (M2-96), oturuyum (M8-2563), soruyum (M26-52), ṣīr gim'okuyum (M9-80), vurduruyum (M8-1694), vuruyum (M8-1491).

Bahçe: ḡúyy'otúruyum (B10-47).

Düziçi: ḡurban oluyum (D4-519).

Hasanbeyli: acıḲ aṣṣā' duruyum (H2-120).

Kadirli: vuruyum (K9-5).

Sumbas: nē biliyim ḡurban oluyum (S10-135).

-úyüm/ -üyüm/ -üyüm

"y" ünsüzü kendinden önceki ünlüyü daraltır:

Merkez: bi' görüyüm (M23-190), bir görüyüm (M8-2168), ḡörüṣüyüm (M8-208), görüyüm (M19-198), götürüyüm (M18-298), götürüyüm (M23-13), götürüyüm (M26-258), götürüyüm (M8-1580), öldürüyüm (M8-2893), ölüyüm (M8-1768), öpüyüm (M8-1254).

Bahçe: ḡurbān olúyüm (B11-47).

Düziçi: görüyüm (D3-11), götürüyüm (D4-192), götürüyüm (D8-28).

Hasanbeyli: götürüyüm (H2-68), götürüyüm (H6-34).

Kadirli: ḡörüyüm (K5-9), öpüyüm (K9-599).

Sumbas: çīḲānı vurdürüyüm (S9-114), öGüyüm (S1-67),

2.Tekil Kişi

OİA'da bu kip eksizdir:

Merkez: bekle (M19-161), bul (M8-962), ḡal (M13-227), gel (M23-12), ḡa'ḡ (M8-654), sor (M8-972), söyle (M1-41), yaz (M13-415).

Bahçe: gel (B8-1).

Düziçi: bul (D4-632), dur (D19-92), gel (D4-566), yē iç kē'fiṇē baḡ (D3-153).

Hasanbeyli: bil (H2-72).

Kadirli: ḡa'ḡ (K18-898), ḡa'ḡ (K9-25), söyle (K9-177), sür (K9-69),

Sumbas: dur (S9-79), sor (S10-358).

Toprakkale: dur (T2-14), söyle (T2-77).

-gil

OİA'da üç örneğine rastlanmıştır. Birici örnek Merkez ağızlarında çekimli fiil şeklinde; ikinci ve üçüncü örneklerde ise ek yapım eki fonksiyonunda bulunmaktadır:

Merkez: gerisiniñ de diñliyegil (M13-193).

Kadirli: bañā hācı girgil dēllēr bēni yā'nān yēmiş dērdī (K18-460), girgil derík ō yēnmēz ğūru yēmēnīñ çā'rēsī yōķ. (K18-458).

3. Tekil Kişi: -sıñ/ -sıñ, -suñ/ -süñ, -sıñ/ -sıñ, -súñ/ -súñ

-sıñ/ -sıñ

OİA'da yaygın kullanılan bir ek olup en çok Merkez ve Düziçi ağızlarında bulunmaktadır, diğer ağızlarda örnekleri bulunmaktadır.

Merkez: bātsıñ (M24-13), çıksıñ (M22-189), göndersıñ (M8-302), yansıñ (M23-318).

Bahçe: dē'mesıñ (B5-23), ğıPrısıñ (B2-70), vārsıñ (B6-5), vērmesıñ (B6-39).

Düziçi: bō'K ōlmāsıñ (D4-128), çıksıñ (D19-103), gözüm dāğmesıñ (D4-5).

Hasanbeyli: eşġısıñ (H1-73), geçsıñ (H1-90), ğomāsıñ (H7-345).

Kadirli: ġısalsıñ (K8-53), uyanmasıñ (K7-22), versıñ (K9-115).

Sumbas: geçsıñ (S9-146), ırās ġēlsıñ (S9-149), teSÇe ġēssıñ (S9-133).

Toprakkale: dā'lsıñ (T1-51), etsıñ (T1-52), özlessıñ (T2-6), yānsıñ (T5-18).

-suñ/ -süñ

Merkez: dumam būrüsüñ (M23-211), dutsuñ (M8-316), ġáyídín' ġörsüñ (M23-158), ħā'rl' ossuñ (M8-701), müjd' ossuñ (M8-361), sō'süñ (M8-85).

Bahçe: ġorusuñ (B6-184), ossuñ (B6-90), sā'lıK olsuñ (B3-75).

Düziçi: ġurusuñ (D21-7), ōlsuñ (D4-441), össüñ (D9-8), utsuñ (D3-80).

Hasanbeyli: bulsuñ (H6-66), ōssuñ (H3-11), ōlsüñ (H7-454).

Kadirli: ēy ōssuñ (K19-235), okúsıñ (K12-31), ossuñ (K9-244), öznēn össüñ (K30-117), ū'r ossuñ (K18-27), yörüssüñ (K18-405).

Sumbas: bulsuñ (S1-48), ġussuñ (S3-13), ossuñ (S2-57).

Toprakkale: dātl' ossuñ (T5-45), ġırgır ossuñ (T3-82), ġutl' ossuñ (T5-8), nēy demeK ossuñ (T3-63).

-sıñ/ -sıñ

EK OİA'da bazen uzar, bazen de n/ ŋ etkisiyle incelererek ara ünlü hâline gelir:

Merkez: dā'lsıñ (M8-1063), sırālansıñ (M8-2365).

Hasanbeyli: olmasıñ (H6-48).

-súñ/ -súñ

Ek, OİA'da bazen uzar, bazen de *n/ η* etkisiyle incelerak ara ünlü hâline gelir:

Merkez: *ölsûn* (M13-281), *top tōp ölsûn* (M13-281).

Hasanbeyli: *sā'lam ossún* (H7-233).

Kadirli: *şükürlēr ossún* (K12-54).

1.Çoğul Kişi: -alım/ -elim/ -ēlīm/ -'līm/ -ēlim

En çok Merkez ağızlarında bulunmakta, Hasanbeyli, Kadirli, Sumbas ağızlarında yoğun olarak kullanılmaktadır:

Merkez: *açılalım* (M8-4), *avlanalım* (M8-4), *baKalım* (M14-50), *ğuralım* (M8-2386), *olalım* (M8-18), *yapalım* (M8-17), *yoklıyalım baKālım* (M8-1278).

Bahçe: *ba alım* (B9-17), *fārz ēdēlīm* (B1-117).

Düziçi: *gēlēlim* (D2-39), *diyelim* (D3-52), *gēçelim* (D21-20). *gēlēlim* (D2-39).

Hasanbeyli: *bağalım* (H5-7), *ğaçalım* (H5-19), *ğonuşalım* (H7-478), *haberleşēlim* (H5-19).

Kadirli: *bāğalım* (K19-54), *bā'līm* (K18-883), *bōlüşēlim* (K18-278), *diyelim* (K8-78), *diyēlim* (S11-6), *düzeltelim* (K8-6), *farz ēdelim* (S6-43), *gēdelim* (S5-46), *göçēlim* (K18-388), *göçēlīm* (K18-388).

Sumbas: *olalım* (S1-46), *uzādālım* (K4-24), *verēlīm* (K18-260).

Toprakkale: *verelim* (T1-89), *yapalım* (T4-50).

2.Çoğul Kişi: -ıñ/ -iñ/ -uñ/ -üñ/ -úñ/ -íñ/ -yíñ/ -yuñ

OİA'da ünlü ile biten tabanlara -*n/ -ñ* eki; ünsüzle biten tabanlara *ı/ i/ u/ ü/ í/ ú* yardımcı ünlüleriyle gelmektedir. 2. Çokluk kişide -*yıñ/ -yiñ/ -yuñ/ -yüñ/ -yíñ/ -yún* şekli de bulunmaktadır.

-ıñ/ -iñ/ -uñ/ -üñ/ -úñ/ -íñ

Merkez: *alıñ* (M8-28), *ālıñ gētirıñ* (M28-21), *bildirıñ* (M5-80), *buluñ* (M8-2377), *çēvirıñ* (M8-2446), *derıñ* (M26-214), *dutuñ getirıñ* (M8-83), *getirıñ* (M13-531), *getirıñ* (M26-82), *getirıñ* (M8-1046), *getirıñ* (M8-75), *girıñ* (M8-552), *gösderıñ* (M19-67), *isláh oluñ* (M1-48), *sağ oluñ* (M8-257), *verıñ* (M5-80), *verıñ* (M8-976), *verıñ* (M8-28), *yetişdirıñ* (M30-18), *yörüñ* (M19-123).

Bahçe: *bulūñ* (B3-52), *döndēriñ* (B10-54), *gūdūñ* (B10-5), *ōtüşūñ* (B3-49).

Düziçi: *dēşdirıñ* (D8-17), *gēdın* (D8-17), *gētirıñ* (D3-81), *götürüñ* (D8-21), *götürüñ* (D8-17), *götürüñ* (D9-46).

Hasanbeyli: *ālın gēdēñ* (H7-96), *çeKılın* (H7-387), *gēlın* (H4-35), *ğız verın* *ğız alın* (H7-418), *ğurtulūñ* (D1-18), *yornuK alın* (H2-47).

Kadirli: ālın (K18-26), ālın (K18-817), çālın (K18-221), çā'rıvērın (K19-265), dōkúlun (K18-386), dōnderın (K25-35), gētırın (K19-145), saķının (K18-386), varın (K18-26), vērın (K5-12), verın (K9-10), yekinın (K18-386).

Sumbas: ālın (S9-110), allāh' emānāt olun (S1-76), çā'rın (S9-231), çīhın (S9-217), ėndırın (S3-173), gedın (S9-264), uzāklāşın (S9-316), verın (S10-43), yāzın (S9-276).

Toprakkale: açın (T1-40), ālın (T3-65), ayrılın (T4-49), bırahın (T4-10), dutun (T3-47), gēdın (T6-16), gelın (T4-109), gētırın (T3-46), gētırın (T3-65), getirın (T7-130), oturun (T3-46).

-yın/ -yun

Merkez: söyleyın (M13-176).

Kadirli: dēmeyın (K21-17), incitmēyın (K30-89).

Toprakkale: gōyun (T6-16).

3.Çoğul Kişi: -sınlar/ -sıpler/ -sınlər/ -sıplər/ -sınlār/ -sınlər/ -sınlər/ -sınlər/ -sınlər/ -sınlər

En çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır, Kadirli ağızlarında da yoğun olarak kullanılmaktadır, diğer ağızlarda örnekleri görülmektedir:

Merkez: assınlar (M10-59), assınlar (M8-2096), bitırsınlər (M23-282), çā'rsınlar (M8-825), geçsınlər (M8-294), gessınler (M10-59), getırsınler (M8-1332), gıysınlar (M21-48), içsınlār (M8-294), n' ētsınler (M8-2538), yapsınlar (M13-484), yapsınlar (M25-39).

Bahçe: tōplānsınlār (B6-89).

Düziçi: getsınler (D3-20).

Hasanbeyli: birikdirsınlər (H1-75).

Kadirli: bıçsınlər (K18-114), dēsınlər (K30-118), ēksınlər (K18-114), ėnsınlər (K18-114), yēsınlər (K18-114).

Sumbas: gelsınler (S10-50).

Toprakkale: gelsınler (T7-143), gessınler (T4-115).

-sunlar/ -süpler

Merkez: seçidursunlar (M8-287), gosunlar (M29-66).

Bahçe: gonsunlār (B3-41), görsünlār (B3-42).

Sumbas: sāğ ōlsunlār (S10-212), bulsunlār (S11-10).

-sinnar

Merkez: bā'lasınnar (M7-49).

2.2.7.1.2.2.2. İstek

OİA'da istek kipi STT'deki gibi -e/ -a ve değişik şekilleridir, birinci kişilerde iyelik, diğer kişilerde zamir menşeli şahıs ekleri kullanılır:

KİŞİ	KİP EKİ VE KİŞİ EKİ
1.Tekil Kişi	-am/ -em/ -ām
2.Tekil Kişi	-esīḡ, -ēsīḡ, -ēsīḡ, -āsīḡ
3.Tekil Kişi	-a/-ā
1.Çoğul Kişi	-āk/ -āk/ -ā'ḡ/ -ēk/ -yak/ -yāk/ -yēk/ -yēk/ -yēK/ -yēk
2.Çoğul Kişi	-asīḡz
3.Çoğul Kişi	-alar/ -eler

1.Tekil Kişi: -am/ -em/ -ām

Merkez: bā'şlıyam (M8-1637), demiyem (M5-26), demiyem (M9-30), dē'niyem (M8-2075), diliyem (M8-2904), gucaḡliyam (M2-161), isbatliyam (M13-579), müjdeliyem (M8-359), oynıyem (M23-30), pıtdırmıyam (M8-1711), sıvıyam (M8-531), söyliyem (M13-76), söyliyem (M3-32), sulıyam (M8-2137), yoklıyam (M8-345).

Düziçi: alam (D4-479), aşam (D4-479), çālmadım Kı dū'n bilēm (D4-86), goşam (D4-479).

Kadirli: hocas' olam (K9-464), soram (K9-218).

-ām/ -ēm

Merkez: hazırılā'm (M8-217).

Bahçe: vērēyīm (B10-31).

Sumbas: ḡābēr vērēm (S6-120).

2.Tekil Kişi: -āsīḡ -esīḡ, -ēsīḡ, -ēsīḡ

Merkez: ḡışmındaḡ gedesīḡ (M8-857), murazıḡa yetesīḡ (M8-661).

Hasanbeyli: bilēsīḡ (H6-20).

Kadirli: gucā'ḡdā'nı yiyēsīḡ (K30-66), sōrāsıḡız (K18-422).

Sumbas: āydınn' olmıyāsıḡ (S10-231).

3.Tekil Kişi: -a/-ā

Merkez: abōneş sevgilīn_ola (M8-863), allah canīn_ala (M8-2161), baņa gelmez m'_ola (M8-381), ne var ola (M8-509), o senīn nişannīn_ola (M8-863).

Düziçi: pañçaladī'altın_ola (D4-554), tāñırī cānīn_ala (D3-97).

Kadirli: āmañ ġarī ḥayır_ola (K9-483), ebe ḥayır_ola (K9-497), ḥay'r_ola (K9-41), kime yediric'_ola (K9-497), n'_ola (K9-377).

Toprakkale: dō'maz m'_ola (T1-118).

1.Çoğul Kişi: -ák/ -āk/ -ā'η/ -ēk/ -yak/ -yāk/ -yèk/ -yēk/ -yēK/ -yēk

OİA'da en çok Merkez ve Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

Merkez: annıyak (M8-150), arkañdıyak (M5-35), diyēk (M26-68), saklıyak (M18-112), sō'liyēK (M26-81), sulıyak (M8-2136), suluyak (M8-2155).

Bahçe: diyēk (B12-47), ġoyāk (B4-65).

Düziçi: āFsínniyēk (D7-20), dō'rıyāk (D23-48), dūzlüyēk (D4-462), ēdiyēk (D23-48), ġoy'yak (D4-703), ıslıyāk (D23-47), yuyak (D4-703).

Hasanbeyli: çıḥārmıyēk (H6-105), yōrüyēk (H7-334).

Kadirli: ātlıyēk (K18-242), ātlıyēk (K18-242), atmıyak (K6-50), bölünmüyēk (K4-7), diyēk (K9-54), duyak (K9-510), ellēmıyēk (K17-88), ġōyāk (K30-170), kesēk (K9-529), vāriyēk (K19-1), yākmiyēk (K17-84), yākmiyēk (K17-87), yīyēk (K25-29), yiyēk (K25-41).

Sumbas: ayakdiyēk (S5-49), bōyliyēk (S3-169), çekıyēk (S3-6), diyniyēk (S6-11), diyniyēk (S8-54), ġızın'ısdıyēk (S9-171), sō'liyēk (S9-123).

Toprakkale: başliyēk (T6-21), dīñniyēk (T6-2), dīyniyēk (T7-79).

2.Çoğul Kişi: -asīñız

Kadirli: sōrāsıñız (K18-422).

3.Çoğul Kişi

OİA'da tek örneği ek kalıplaşması şeklinde rastlanmıştır:

Kadirli: yāşı ġār'_ālesicēler "yaşı kara gelesiceler" (K30-148).

2.2.7.1.2.2.3. Şart

OİA'da şart çekimi "-sa/ -se" ekinin çeşitli şekilleriyle yapılmakta ve bu çekimde iyelik menşeli şahıs ekleri kullanılmaktadır:

KİŞİ	ŞART EKİ	ŞAHİS EKİ
1.Tekil Kişi	-sa/ -sā -se/ -sē/ -sā	-m
2.Tekil Kişi	-sa/ -sā/ -se/ -sē/ -sā	η/ ɲ
3.Tekil Kişi	-sa/ -se/ -sē/ -sā	Ø
1.Çoğul Kişi	-sa/ -sā/ -sē/ -sē/ -sā	-k/ -k/ -k,
2.Çoğul Kişi	-sā/ -se	-ɲiz/ -ɲiz
3.Çoğul Kişi	-sa/ -se	-lar/ -lār/ -ler

1.Tekil Kişi: -sam/ -sām, -sem/ -sēm/ -sām

Merkez: alsam (M8-1247), annatsam (M8-1441), arasam (M11-6), çıksam (M29-106), desam (M8-2106), dilesam (M29-106), dönsām (M8-942), elimi çalsam (M8-1708), gêtsem (M2-46), getsem (M8-1410), ğorsam (M25-121), görsem (M8-1587), satsam (M8-1562), söylesem (M14-3), yesem (M8-1568).

Bahçe: ātarsām (B1-133), görēmesem (B10-67), soyāssām (B10-32), tōplāsam (B10-32), desām (B1-61).

Düziçi: assam (D4-75), dērsem (D4-4).

Hasanbeyli: dē'sem (H7-87), dēsem (H7-88), gêtsem (H2-86), ğursām (H5-7).

Kadirli: ānnatsam (K21-54), çağırsām (K19-71), çeksem (K9-413), dā'tsām (K18-263), dē'nesem (K19-71), desem (K9-48), ōkusām (K15-5), soksam (K3-3), vursām (K3-2).

Sumbas: ossam (S9-224), yānınd'ossām (S3-24).

Toprakkale: ānnātsām (T3-101).

2.Tekil Kişi: -saη/ -sāη/ -seη/ -sēη/ -sāη

En çok Merkez ağızlarında bulunmakta ve Düziçi, Hasanbeyli, Kadirli ilçelerinde yoğun olarak kullanılmaktadır. Ek genellikle ünlü uyumlarına uymakta bazen de uyum dışına çıkmaktadır:

Merkez: derseη (M8-650), dutsaη (M8-186), getseη (M2-26).

Bahçe: ğarışdırırsaη (B6-73), kāk'sāη (B7-19), vērseη (B10-33).

Düziçi: demeseñ (D4-260), getirseñ (D-155), yanna varsañ (D4-218), yatsañ (D4-704).

Hasanbeyli: birañsañ (H5-6), deseñ (H7-90), verseñ (H2-86).

Kadirli: ğaśsañ "kalsan" (K18-464), ğorsañ dersañ (K9-95), olmasañ (K9-509).

Sumbas: aşıK_olsañ (S6-26), bilseñ (S3-334).

Toprakkale: atsañ (T7-23), evereceK_olsañ (T4-9).

3. Tekil Kişi: -sa/ -se

Merkez: alacaK_olursa (M4-12), doldurursa (M2-186), güleşillerse (M22-41), sā'b olmasa (M17-77).

Bahçe: birriK_olursa (B6-101), dēpeleşse (B10-92), dū'ñ olsa (B5-12), gētmīyōsa (B6-39), sen'_oldúysa (B1-12), ōsse de sā' d'_ōssa (B9-43).

Düziçi: bir'_ōsse (D9-8), gerēK_olursa (D1-44), kötülük_ederse (D4-22), sā'tiyōsa (D3-8), vērmesse (D8-87).

Hasanbeyli: aç'ī'sa (H7-82), olmāssa (H3-84), ölse (H7-34), utārsa (H6-57).

Kadirli: görse (K9-136), olmasa (K18-250), olsa (K8-58).

Sumbas: görse (S6-84), ossa (S9-227), vursa (S3-190).

Toprakkale: div'_olursa (T1-178), ğaynarsa (T4-131), ğoşan_olmasa (T1-228).

-sē

Bahçe: ğēlsē (B7-151).

Düziçi: geçsē (D4-259).

Kadirli: çekmesē (K8-177).

Sumbas: nēr'_ētsē (S10-215).

Toprakkale: yemēK_olursē (T5-83).

-sā

Kadirli: çeksā (K8-76).

1. Çoğul Kişi: -sağ/ -sāk/ -sēk/ -sēk/ -sāk

Merkez: alsak (M8-164), desek (M8-2072), desek (M8-2829), desek (M8-2829), eline ğalırsak (M8-248), ğonuşsak (M2-36), kessek (M13-195), oldüysak (M8-1091), öldürsek (M8-2700), pölük parç'_olursak (M8-2306).

Bahçe: bulursak (B11-46), sıkılırsāk (B6-43).

Düziçi: ossak (D4-18), otursak (D3-63), yesēk (D3-64).

Kadirli: bā'lasak (K9-442), olmasak (K18-244), ölmēsek (K5-9).

Sumbas: ossak (S8-70), sō'sek (S6-109).

-sāk

Merkez: ēğlensāk (M8-2107).

-sēk

Kadirli: getsēk (K4-8).

Sumbas: vērsēk (S6-75).

1.Çoğul Kişi: -sāņız/ -sepiz

Merkez: görsepiz (M8-2266).

Düziçi: gētsepiz (D8-4).

Kadirli: olmasāņız (K18-244).

Sumbas: yāssāņız (S10-41).

3.Çoğul Kişi: lārsā/ -larsa/ -lērsē/ -lerse, -sālār/ -sēlēr**-salar/ -selēr**

Merkez: bisselēr "bilseler" (M11-8), ğılsalar (M11-8), ğoysalar (M11-8), tanısalar (M8-58), toplansalar (M11-8), verseler (M13-169).

-lārsā/ -larsa, -lērsē/ -lerse

Merkez: edellerse (M8-1412), dellerse (M13-61), yapallarsa (M13-484).

Kadirli: ğōrüllērsē (K19-152), sorallārsā (K29-1).

2.2.7.1.2.2.4. Gereklilik

OİA'da gereklilik eki olarak genellikle STT'deki gibi -malı/ -meli eki zamir menşeli şahıs ekeriyle birlikte kullanılır:

KİŞİ	ŞART İFADESİ	ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-malı/ -meli/ -m lāzım	-m
2.Tekil Kişi	-malı/ -meli/ -ŋ lāzım	ŋ/ ɲ
3.Tekil Kişi	-malı/ -meli/ -mēlī/ -mēli/ -mēlī/ -mālī/ -malı/ -mēlī	Ø
1.Çoğul Kişi	-malı/ -meli	-k/ -k/ -k,
2.Çoğul Kişi	-malı/ -meli	-sıñız/ -sipiz
3.Çoğul Kişi	-malı/ -meli	-lar/ -lār/ -ler

Tablodaki eklerden OİA'ya ait elimizdeki metinde yalnız üçüncü tekil kişiye ait gereklilik ekleri bulunmaktadır:

1.Tekil Kişi: n'ĕtmem lâzım (M8-127).

2.Tekil Kişi: bilmēn lâzım (S6-24).

3.Tekil Kişi: -malı/ -mālī/ -meli/ -mēlī/ -mēli/ -mēlī/ -mēlī

Merkez: paslanmalıdır (M19-385).

Bahçe: demēlī (B7-12), demēli (B7-12), vērmeli (B10-22).

Düziçi: allah oñarmalı (D4-170), demeli (D3-7), dóğmeli dā'l (D4-677), göv emine demeli (K9-458), ğulfalı demeli (D13-19), ğaragedik demeli (D13-19), sevmeli (D4-677), öldürmeli (D4-677), sōK olmālī (D7-52).

Hasanbeyli: sō'lemeliyse (H4-45).

Kadirli: ħama şehri demeli (K9-370), toramam paşa demeli (K9-83).

Sumbas: bilmēlī (S1-81), gülmēlī (S1-80), vērmēlī (S1-81).

1.Çoğul Kişi: -, 2.Çoğul Kişi: -, 3.Çoğul Kişi: -.

OİA'da gereklilik yapısı sadece -malı/ -meli ekiyle değil daha çok lazım, gerek kelimeleri kullanılarak fiillerin anlamca ve yapıca birbirini tamamlaması yoluyla yapılır:

Kadirli: ilāzım dēyil (K9-7), perçeml'ō'lān ğērēk (K27-56), yükletmiye ğērēk yōk (K8-90).

Sumbas: bilmēn lâzım (S6-24), çıkārtmāsı lâzım (S6-44).

Toprakkale: ħazırlıkl'olmak lâzım (T1-39), olsa gerek (T7-127).

2.2.7.1.2.3. Birleşik Çekimler

Ek-eylem çekimli eylemlere gelerek birleşik zamanlı eylemlerin çekiminde kullanılır. Ek-eylemin -dı/ -di/ -du/ -dü eki hikâye birleşik zamanı, -mış/ -miş/ -muş/ -müş eki rivayet birleşik zamanı, -sa eki şart birleşik zamanı kurar.

2.2.7.1.2.3.1. Hikâye

OİA'da hikâye birleşik çekimleri; istek kipi, öğrenilen geçmiş zamanın hikâyesi (-mİş/ -mUş), öğrenilen geçmiş zamanın hikâyesi (-ık/ -ik/ -uğ/ -ük), geniş zamanın hikâyesi, şimdiki zamanın hikâyesi, gelecek zamanın hikâyesi (-acak/ -ecek), geleck zamanın hikâyesi (-ıcı/ -ici/ -ucu/ -ücü), şart kipinin hikâyesi, gereklilik kipinin hikâyesi, görülen geçmiş zamanın hikâyesi olarak sıralanabilir.

KİŞİ	BİRLEŞİK KİP VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-dıydım/ -diydım, -duydum/ -düydüm, -dī'dim/ -dī'dım, -dū'dum/ -dū'düm, -dımıdı/ -dimidi, -dumdu/ -dümüdü, -dimdi, -dumdu/ -dümdü
2.Tekil Kişi	-dıñıdı/ -dijnidi/ -duñudu/ -dünüdü,
3.Tekil Kişi	-dıydı/ -diydi, -duydu/ -düydü, -dıydı/ -diydi/ -duyudu/ -düyüdü
1.Çoğul Kişi	-dīdik/ -dīdik, -dūduk/ -dūdük, -dıydık/ -diydik, -duyduk/ -düyüdük
2.Çoğul Kişi	-dıydıñız/ -diydiniz, -duyduñız/ -düydünüz, -dıydıñız -diydiniz, -duyuduñız/ -düyüdünüz
3.Çoğul Kişi	-dılardı/ -dilerdi, -dülerdü/ -dulardı, -dılarıdı/ -dileridi, -düleridi/ -dularıdı

2.2.7.1.2.3.1.1. Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

OİA'da bu çekimin özelliği hikâye ekinin -i fiili ile birlikte kullanılmasıdır.

-dımıdı/ -dimidi/ -dumudu/ -dümüdü

En çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. Ünlü uyumlarına uymaktadır.

Merkez: bağıdıdı (M16-23), dağniyeci oldumudu (M8-1591), dııldıdı (M25-113), gındıdıdı (M8-2714), gıdıdıdı (M19-289), getdimidi (M4-75), goşdumudu (M17-34), hotladıdıdı (M8-2152), öldümüdü (M19-109), sandıdıdı (M8-1927), sardıdıdı (M25-48), tarl'aldıdıdı (M22-115), uyudumudu (M23-74).

Bahçe: ayārrādıdıdı (B8-42).

Düziçi: almadıdıdı (D4-248), bāğıdıdıdı (D14-81).

Kadirli: āldıdıdı (K18-299), çāldıdıdı (K27-114), okudumudu (K18-297), sāldıdıdı (K30-62), vērdimidi (K30-4).

Sumbas: bā'lādıdıdı (S3-232), vārdıdıdı (S3-350), geldimidi (S9-98), görmedimidi (S10-137), dedimidi (S10-414), oldumudu (S2-40), sördumudu (S10-46).

Toprakkale: yapıdıdıdı (T2-17).

-dıydım/ -diydım/ -düydüm

Merkez: annatdıydım (M13-309), dediydim (M26-87), öldürdüyüm (M26-251), ssöylediydim (M2-97).

Sumbas: dediydim (S3-114).

2.Tekil Kişi: -dıydı/ -duyudu

Kadirli: gēldıydı (K18-229), bulduyudu (K30-147).

3.Tekil Kişi: -dıydı/ -diydi, -duydu/ -düydü

OİA'da en çok Kadirli ağızlarında bulunmakta, Merkez ağızlarında da yoğun olarak kullanılmaktadır:

Merkez: dikdiydi (M19-162), dutduydu (M8-48), geldiymi (M17-56), geldiymi (M18-27), getdiydi (M26-261), verdiymi (M19-162).

Düziçi: geldiymi (D4-284).

Hasanbeyli: bitdiydi (H2-115).

Kadirli: bakıverdiymi (K9-497), dediymi (K9-419), dediymi (K9-45), gāzāndiymi (K32-30), gāzāndiymi (K32-30), gētdiymi (K18-173).

Sumbas: çıkıymi (S3-232), gētdiymi (S3-159), gōtūrdüyü (S3-327).

Toprakkale: getdiymi (T3-84).

1.Çoğul Kişi: -dī'dik

Bahçe: çēkdirdī'dik (B7-52).

Kadirli: ōyl'ētdī'dik (K19-187).

2.Çoğul Kişi: -diydiniz

Merkez: getirdiydiniz (M13-178).

3.Çoğul Kişi: -dılarıdı/ -dileridi/ -dularıdı

En çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. Ünlü uyumlarına bazen uymamaktadır:

Merkez: annatdılarıdı (M13-360), doldurdularıdı (M8-950), söyledileridi (M13-570), yapıdılarıdı (M7-4).

Sumbas: vērdileridi (S3-315).

2.2.7.1.2.3.1.2. Duyulan Geçmiş Zamanın Hikâyesi (-mış-ıdı/ -muş-udu)

KİŞİ	BİRLEŞİK KİP VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-mışTım/ -mışıdım/ -mişidim, -muşudum/ -müşüdüm

2.Tekil Kişi	-mışıdıñ/ -mişidiñ, -muşıduñ/ -müşüdüñ
3.Tekil Kişi	-mışıdı/ -mişidi-, muşudu/ -müşüdü
1.Çoğul Kişi	-mışıdıķ/ -mişidik, -muşuduķ/ -müşüdüķ
2.Çoğul Kişi	-mışıdıñız
3.Çoğul Kişi	-mışlarıdı

1.Tekil Kişi: -mışTım/ -mışTım/ -mışıdım/ -mişidim, -muşudum/ -müşüdüm
Sumbas: yāzmışTım (S1-70), varmışıdım (MDD), vermişidim (MDD).

2.Tekil Kişi: -mışıdıñ/ -mişidiñ, -muşıduñ/ -müşüdüñ

Merkez: varmışıdıñ (MDD), getmişidiñ (MDD), dō'muşıduñ (MDD), görmüşüdüñ (MDD).

3.Tekil Kişi: -mışıdı/ -mişidi, -muşudu/ -müşüdü

Merkez: sormışıdı (MDD), getirmişidi (MDD), ğonmuşudu (MDD), sürmüşüdü (MDD),

Sumbas: getirmişdi (S1-69).

1.Çoğul Kişi

Merkez: gelmişdīk (M1-5).

2.Çoğul Kişi:

Merkez: almışıdıñız (MDD)

3.Çoğul Kişi:

Merkez: ğılmışlarıdı (MDD)

2.2.7.1.2.3.1.3. Duyulan Geçmiş Zamanın Hikâyesi (ıķ/ -ik/ -uķ/ -ük)

KİŞİ	BİRLEŞİK KİP VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-
2.Tekil Kişi	-
3.Tekil Kişi	-ī'dı, -ī'di
1.Çoğul Kişi	-dī'diK/ -diKidī/ -dī'dik/ düKüdü
2.Çoğul Kişi	-

3.Çoğul Kişi	-

OİA'da "ık/ -ik/ -uk/ -ük" eki ile yapılan geçmiş zamanın hikâyesi bulunmaktadır. Metnimizde üçüncü tekil ve birinci çoğul kişilere ait ekler bulunmuştur. Bu örneklerde -i- fiilinin korunduğu örnekler, "k" ekinin düştüğü örnekler bulunmaktadır. "k" ekinin düştüğü örneklerde ı/i sesi uzamaktadır:

1.Tekil Kişi: -, 2.Tekil Kişi: -.

3.Tekil Kişi: elētī'dı (S10-472), gelī'di (M8-2207), gelī'di (M8-2207).

1.Çoğul Kişi: çēkdirdī'dik (B7-52), ētdī'diK (K19-190), getdiKidī (D7-29), kömdüKüdü (M23-59), ōyl'ētdī'dik (K19-187).

2.Çoğul Kişi: -, 3.Çoğul Kişi: -.

2.2.7.1.2.3.1.4. Geniş Zamanın Hikâyesi

OİA'da bu yapı fiil tabanlarına geniş zaman eki ve hikâye geçmiş zaman eki en sonda ise iyelik menşeli şahıs ekleri getirilerek kullanılmaktadır.

KİŞİ	BİRLEŞİK KİP VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-rdım/ -rdım, -rdum/ -rdüm, -ardım/ -erdim
2.Tekil Kişi	-rdıñ/ -rdıñ, -rdıñ -ardıñ/ -erdıñ, -èrdıñ
3.Tekil Kişi	-rdı/ -rdi, -rdu/ -rdü, -rdú, -ardı/ -erdi, -ārdı/ -èrdi
1.Çoğul Kişi	-rdık/ -rdik, -rduķ/ -rdük, -ardık/ -erdik, -ārdık/ -èrdik
2.Çoğul Kişi	-rdıñız
3.Çoğul Kişi	-llārdı/ -lledi -llērdi, -lledi/ -llardı

1.Tekil Kişi: -rdım/ -rdım, -rdum/ -rdüm, -ardım/ -erdim

Merkez: goyardım (M4-14), görürdüm (M13-597), okurdum (M8-1705), satardım (M8-1648), vururdum (M12-49), yapardım (M2-252).

Bahçe: dūtārdım (B7-102), saçālardım (B5-7), tōplārdım (B3-30).

Düziçi: ā'lārdım (D4-403), bırāhırdım (D19-40), yāPārdım (D7-36).

Kadirli: kākārdım (K14-71), vururdım (K9-49).

Sumbas: dō'sürdüm (S10-336), gábil ēderdim (S9-228), sō'lerdim (S6-28).

Toprakkale: gezerdim (T1-64).

2. Tekil Kişi: -ardın/ -erdin, -ērdin, -rdin/ -rdin, -rdun

OİA'da en çok Hasanbeyli ağızlarında bulunmaktadır.

Merkez: bulurdun (M25-88), dikērdin (M25-89), gederdin (M13-614), gelirdin (M24-15).

Bahçe: bişirirdin (B6-128), gēderdin (B9-12), vēirdin (B6-135).

Düziçi: biçērdin (D19-60), gāçardın (D2-120), giyerdin (D4-396), yērdin (D19-117).

Hasanbeyli: bā'lardın (H1-60), dúvārdın (H1-66), gēlirdin (H1-60), gōrdun (H1-56), gōrdun (H1-56), otururdun (H1-52), otururdun (H1-52), ōtururdun (H1-57), pōlērdin (H1-56), vururdun (H7-212), yaḥārdın (H1-60), yapārdın (H1-56), yātdın (H1-52).

Kadirli: arārdın (K17-136), gorkārdın (K18-420), gōyārdın (K19-320), soḥardın (K6-40), šōyl' 'derdin (K6-40), yāpārdın (K23-13).

Sumbas: ālırdın (S10-125), ā'rirdin (S10-387), gōyārdın ipi bōyādırdın (S10-387), yapardıñız (S3-7), yatardıñ (S5-7).

3. Tekil Kişi: -rdı/ -rdi, -rdu/ -rdü, -rdú, -ardı/ -erdi, -ārdı/ -ērdi

Merkez: bilirdi (M2-238), düşürürdü (M8-1431), gıldırırdı (M2-251), gōtürürdü (M26-191), olurdu (M2-216), vururdu (M8-263), yā'lırdı (B5-3).

Bahçe: dōldururdum (B7-74), gēlirdi (B6-183), olurdu (B9-9), vēirdi (B6-51).

Düziçi: çıḥārırdı (D19-106), dā'dırdı (D2-47), dōḡārdı (D18-49), gızārırdı (D19-117), gōrürdü (D2-86), iy' olurdu (D4-162), ōlürdü (D2-132), verirdi (D4-200).

Hasanbeyli: ālırdı (H6-178), azat dururdu (H7-526), bulurdu (H7-142), dā'tdırırdı (H7-201), gēdērdi (H3-87), ğırmāl' olurdu (H1-36), gōrünürdü (H6-106).

Kadirli: ānlātılırdı (K6-10), atāşlānırdı (K17-89), ēkilirdi (K16-25), gōnuşúrdü (K13-18), ōlurdu (K18-157), sürdüdürürdü (K19-74).

Sumbas: ālınırdı (S10-124), gōtürürdü (S10-184), ōḥurdu (S10-277), hücüm ēderdi (S8-34), ōlürdü (S3-233), vēirdi (S10-440), yātardı (S10-138).

Toprakkale: alırdı (T1-185), gēlirdi (T1-127), hēpis' olurdu (T1-132).

1. Çoğul Kişi: -ardık/ -erdik, -ārdık/ -ērdik/ -rdık/ -rdik, -rduğ/ -rdük

Merkez: bakardık (M19-332), bō'l' ederdik (M23-229), duyardık (M1-15), götürürdük (M2-159), götürürdük (M22-62), otururduk (M23-1), sō'lèrdik (M23-323),

Bahçe: derdik (B9-6), yaşardı (B4-37).

Düziçi: gāvürurduk (D19-115), oğudurduk (D4-575), yakardık (D4-642), yērdik (D7-59).

Hasanbeyli: göçērdik (H7-292), nāmaz gılārdık (H7-278).

Kadirli: ālırdık (K6-18), doGurduk (K19-25), ēkērdik (K19-16), toplārdık (K13-11).

Sumbas: bāyramlışırdık (S1-23), bulunurduk (S6-11), gēderdik (S3-18), görüşürdük (S8-74), götürürdük (S3-210).

Toprakkale: dutardık (T7-53), gēderdik (T3-38).

2.Çoğul Kişi: -rdıñız

Sumbas: yapardıñız (S3-7).

3.Çoğul Kişi: -llardı/ -llārdı/ -llerdi -llērdi, -lleridi

OİA'da genellikle $r > l$ değişiminin sonucu olarak ek "l"li kullanılmaktadır:

Merkez: atallardı (M9-58), bişirillerdi (M2-140), dağallaradı (M8-612), delleridi (M13-13), gātallārdı (M15-28), geçiyollaradı (M8-1615), giyeleridi (M13-594), gürudullarıdı (M13-34), kesellerdi (M13-450), keselleridi (M8-1068), tembañlelleridi (M13-405).

Bahçe: gēdēllērdi (B9-4), yapāllardı (B11-42).

Düziçi: dúvāllerdi (D18-43), dēllērdi (D7-14), ō'nāllardı (D9-12), ş'ēdellērdi (D7-24), yaPāllardı (D18-21).

Hasanbeyli: giyēllerdi (H7-219), gürāllardı (H7-108), n'ēdēllērdi (H1-48), satāllardı (H7-59).

Kadirli: dōşşellerdi (K8-50), ēdēllērdi (K19-220), ēdēllērdi (K19-220), góçēllērdi (K18-413), yapallardı (K6-45).

Sumbas: dellērdi (S3-193), ōynellerdi (S3-190), yāñāllardı (S3-188).

Toprakkale: bā'lallardı (T1-130), çalallardı (T1-179), diyollaradı (T1-63), n'ēdellerdi (T1-237).

OİA'da "-rdıñ/-rdıñ" yapısı geniş zamanın hikâyesi için üçüncü çoğul şahıs anlamında da kullanılmaktadır:

altından tūm giyerdin (D4-396), bīriynèn pilāv bişirirdin (B6-128), cēhizi vērirdin (B6-135), gederdin (M13-614), síníkcílēr vārdı gēderdin (B9-12), şō'le pōlērdin (H1-56).

2.2.7.1.2.3.1.5. Şimdiki Zamanın Hikâyesi

ÖİA'da bu birleşik zaman yapısında genellikle "r"ler düşmektedir. Yapı genellikle ünlü uyumlarına uymaktadır. Ekin ünlüleri genellikle ara ünlülere dönüşmektedir:

KİŞİ	BİRLEŞİK KİP VE ŞAHIS EKİ
1. Tekil Kişi	-yodum/ -yídım/ -yódüm/ -yèdim/ -yèdim/ -yèdüm
2. Tekil Kişi	-yoduñ
3. Tekil Kişi	-yèdi/ -yèdī/ -yırdī/ -yīrdī/ -yod'/ -yód'/ -yodu/ -yodū/ -yódu/ -yódú/ -yódü/ -yordā/ -yordu/ -yórdū/ -yórdū/ -yüdü
1. Çoğul Kişi	-yoduḵ/ -yoduḵ/ -yódūḵ/ -yódūḵ/ -yádıḵ/ -yóduḵ/ -yoduḶ/ -yoduḵ/ -yorduḵ/ -yorduḵ/ -yoduḵ
2. Çoğul Kişi	-yoduñuz/ -yoduñuz
3. Çoğul Kişi	-yollarıdı/ -yolarıdı/ -yèllārdī/ -yèllerdi

1. Tekil Kişi: -yodum/ yèdim/ -yèdim/ -yèdüm, -yídım/ -yódüm

Merkez: diyídım (M25-29), biliyódüm (M26-100), biliyèdüm (M23-214), oliyèdim (M23-101), bekiyodum (M8-1623), bilmiyodum (M3-20), annādíyèdim (M24-11).

Kadirli: biliyódüm (K27-60), biliyodum (K27-63), biliyórdum (K30-120), biliyórdum (K30-48), gedi-yodum (K9-9).

Sumbas: biliyídım (S9-135), biliyordum (S9-129), biliyördüm (S8-56), dīyördüm (S3-241), diyördüm (S3-242).

Toprakkale: arıyodum (T4-87), basıyodum (T4-162).

2. Tekil Kişi : -yoduñ

Merkez: düşmüyoduñ (M8-2630).

Düziçi: diyoduñ (D9-60).

Kadirli: diyoduñ (K9-403), gediyoduñ (K9-94), gediyoduñ (K9-506).

3.Tekil Kişi: -yèdi/ -yèdī/ -yirdī/ -yīrdī/ -yod'/ -yód'/ -yodu/ -yodū/ -yódu/ -yódú/ -yódü/ -yordā/ -yordu/ -yórdū/ -yórdü/ -yüdü

Merkez: āliyod' (M27-4), bāñziyod' (M8-808), çalışiyodū (M10-55), diyèdī (M23-316), diyordu (M8-12), ediyordā (M8-877), geliyèdi (M25-72), geliyordu (M1-38), ğullanılmıyodu (M6-52), oturuyordu (M2-34), vurdurúyódu (M9-10), yörüyodu (M2-71).

Bahçe: bā'rışıyirdī (B10-18), gēliyüdü (B11-26), giy'yódú (B11-55), ölçüP ēdiyód' (B6-92).

Düziçi: bākıyodu (D3-95), geliyodu (D3-59), yāpiyodū (D13-34).

Hasanbeyli: ētmiyod' (H7-334).

Kadirli: dēniyódu (K11-36), diyódü (K9-418).

Sumbas: diyórdū (S9-131), düyoduñ (S9-65), ēriyordu (S10-369), geliyordu (S9-6), geliyórdū (S3-59), isdiyirdī (S3-241), ōlúyórdū (S10-126), yāhıyórdū (S3-236), yārdım ēdiyordu (S4-14), yō'rüyódú (S9-178).

Toprakkale: duruyodū (T2-13), ğalıyodu (T1-33), gēliyodu (T1-241), gelüyódü (T2-14).

1.Çoğul Kişi: -yoduḡ/ -yoduḡ/ -yódüḡ/ -yódúḡ/ -yádıḡ/ -yóduḡ/ -yoduḲ/ -yoduḲ/ -yordüḡ/ -yordüḡ/ -yoduḡ

Merkez: bā'ñiyódúḡ (M27-3), çıkārtmıyódüḡ (M26-164), ekiyoduḡ (M9-9), sarıyoduḡ (M8-141), suluyoduḡ (M8-2162), veriyádıḡ (M23-231).

Bahçe: biniyódüḡ (B12-5).

Düziçi: yīyēmiyoduḲ (D7-44).

Hasanbeyli: bekliyoduḡ (H4-43).

Sumbas: āliyoduḡ (S10-37), ğıvrādıyoduḡ (S10-374), gótürüyoduḡ (S3-278).

Toprakkale: gótürüyoduḡ (T1-23), ō'düyoduḡ (T1-231).

2.Çoğul Kişi: -yoduñuZ/ -yoduñuz

Merkez: sarıyoduñuZ (M8-1616).

Kadirli: alıyoduñuz (K9-382).

3.Çoğul Kişi: -yèllārdī/ -yèllərđi, -yollarıdı/ -yolarıdı

Merkez: aziyet ediyolarıdı (M13-15), geçiyollarıdı (M8-1615), veriyolarıdı (M13-455).

Düziçi: gedyolarıdı (D20-13).

Sumbas: alıyèllārdī (S3-218), góyèllerdi (S3-209).

2.2.7.1.2.3.1.6. Gelecek Zamanın Hikâyesi (-acaķ/ -ecek ekli gelecek zaman)

OİA'da gelecek zamanın hikâyesi iki şekilde yapılmaktadır. Bunlardan birisi "-ecek" diğeri bu ekin OİA'da değışmiş hâli olan "-ici" ekidir. AcAK'lı gelecek zamanda üçüncü çoğul şahıs hariç diğeri şahıslarda ses düşmesine bağılı ünlü uzaması OİA'nın karakteristik özelliğidir.

KİŞİ	BİRLEŞİK KİP VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-cā'dım/ -cē'dim/ -cekdim
2.Tekil Kişi	-caķdīŋ/ -cē'dīŋ/ -cekdīŋ
3.Tekil Kişi	-cā'd'/ -cā'dı/ -cā'dī/ -cā'di/ -cā'di/ -caķdı/ -caķdī/ -cekdi/ -cekdi
1.Çoğul Kişi	-cā'dıķ/ -cā'dıK/ -cā'diK/ -caķdıķ/ -cekdīk/ -cekdiK
2.Çoğul Kişi	-cā'diŋiz
3.Çoğul Kişi	-cekleridi

1.Tekil Kişi: -cā'dım/ -cē'dim/ -cekdim

Merkez: alacā'dım (M8-2189), öldürēcē'dim (M26-259), söyliycekdim (M19-361), söyliycekdim (M19-361).

2.Tekil Kişi: -caķdīŋ/ -cē'dīŋ/ -cekdīŋ

Düziçi: çekēcēkdīŋ (D19-62), gedecē'dīŋ (D9-64), goşacaķdīŋ (D13-63).

3.Tekil Kişi: -cā'd'/ -cā'dı/ -cā'dī/ -cā'di/ -cā'di/ -caķdı/ -caķdī/ -cekdi

Merkez: gelecā'di (M8-1043), goyacaķdī (M8-829), teslim edilecā'di (M8-2292), yörüdecekdi (M8-59), yörüdecekdi (M8-59).

Düziçi: gelecā'di (D8-33), yazacağdı (D18-98).

Hasanbeyli: diyecā'd' (H7-471), sıkaçā'dı (H7-269).

Toprakkale: gelecā'dī (T7-110), olacā'dı (T2-1).

1.Çoğul Kişi: -cā'dıĸ/ -cā'dıĸ/ -cā'diĸ/ -cađdıĸ/ -cekdīĸ/ -cekdīĸ

Merkez: alacađdıĸ (M19-70), içecekdiĸ (M19-70), içecekdiĸ (M19-70), salacā'dıĸ (M8-2146).

Bahçe: ātacađdıĸ (B4-67), bitirēcekdīĸ (B4-67), öldürēcekdik (B4-68).

Düziçi: n' olacā'dıĸ (D4-18).

Hasanbeyli: ğonuşēcā'dıĸ (H8-22).

Kadirli: diyecā'diĸ (K9-177).

2.Çoğul Kişi: -cā'dipiz

Merkez: böyl' etmiyecā'dipiz (M9-68).

3.Çoğul Kişi: -cekleridi

Düziçi: gelecekleridi (D3-60).

2.2.7.1.2.3.1.7. Gelecek Zamanın Hikâyesi (-ıı/ -ici/ -ucu/ -ücü ekli gelecek zaman)

OİA'da -ıı ekli gelecek zaman ekinin hikâye birleşik zamanını oluşurken i-fiili kendini korumakta ve şahıs eki ek-filden önce gelmektedir:

KİŞİ	BİRLEŞİK KİP VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-cīydim/ -cimidi
2.Tekil Kişi	-cııdı/ -cúydūn/ -cūydūn
3.Tekil Kişi	-cīydi/ -cīydī/ -cīydī
1.Çoğul Kişi	-cīydik/ -ciydik/ -ciydīĸ/ -ciydīĸ/ -cūydük
2.Çoğul Kişi	-ciydipiz
3.Çoğul Kişi	-cilēridi

1.Tekil Kişi: -cimidi/ -cııdı/ -cīydim

Merkez: dēyēcīydim (M5-78), alıcımıdı (M16-12).

Bahçe: dē'cimidi (B7-126), ālıcıımıdı (B10-41).

Sumbas: dēyēcīydim (S10-175).

2.Tekil Kişi: -cıñıdı/ -cúydúp/ -cüydüp

Merkez: alıcınıdı (M8-2219), olucúydúp (M23-44), ólúcüydüp (M23-40).

3.Tekil Kişi: -cīydi/ -cīydī/ -cīydī/ -cüydü

Merkez: kesicīydi (M8-2935).

Düziçi: gelecā'di (D8-33).

Hasanbeyli: vēricīydī (H7-464).

Sumbas: gōtürücüydü (S3-164), polis ólícíydī (S10-105).

1.Çoğul Kişi: -cīydik/ -ciydik/ -ciydık/ -ciydık/ -cüydük

Sumbas: biçicīydik toplā'ciydık (S3-8), hārmān ediciydik (S3-9), toplā'ciydık hārmān ediciydik (S3-8), yölücüydük (S3-9).

2.Çoğul Kişi : -ciydiniz

Merkez: geliciydiniz (MDD).

3.Çoğul Kişi: -cilēridi

Düziçi: vēricilēridi (D21-26).

2.2.7.1.2.3.1.8. Şart Kipinin Hikâyesi

OİA'da şart kipinin birleşik çekiminde -sa şart eki hikâye çekimii ve şahs eki ile yapılmaktadır. Birleşik çekim sırasında i- fiili ile şart rkinin sonundaki -A ekinde göçüşme olabilmektedir. -sa ekindeki ünlü y etkisiyle incelmekte, bundan etkilenen hikâye geçmiş zaman ekinin ünlüsü de incelmekte böylece birleşik çekim eklerinin tamamı ince ünlülü olabilmektedir.

KİŞİ	BİRLEŞİK KİP VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-dımısā/ -diysem/ -diysem/ -seydim/ -siyēdim
2.Tekil Kişi	-dıysaŋ/ -dīysaŋ
3.Tekil Kişi	-dıysa/ -dīysā/ -dīysa/ -diyse/ -diysē/ -dúysā/ -düyse/ -saydı/ -sēydī/ -seydi/ -siyedi/ -síyedi
1.Çoğul Kişi	-dīysák
2.Çoğul Kişi	-dúysaŋız
3.Çoğul Kişi	-dilerise/ -dılarısā

1. Tekil Kişi: -dımsā/ -diyse/ -diyse/ -seydim/ -siyēdim

Merkez: bēllēdiyse (K27-50), çalışdımsā (M8-2681), gelmēseydim (M19-282), vermēseydim (M19-283).

Kadirli: bēllēdiyse (K27-50), ēzberlēsiyēdim (K32-35).

2. Tekil Kişi: -dıysa/ -dīysa

Merkez: duymadıysa (M8-2776), ğılmağıysa (M8-2989), yağalıyamadıysa (M8-625).

3. Tekil Kişi: -dıysa/ -dīysā/ -dīysa/ -diyse/ -diysē/ -dūysā/ -dūyse/ -saydı/ -sēydī/ -seydi/ -siyedi/ -siyedi.

OİA'da görülen geçmiş zamanın şartının üçüncü tekil kişi çekimi oluşurken bazen göçüşme olayının gerçekleşmesi sonucu şart eki önce gelir ve ünlüsü daralır:

Merkez: aldıysa (M8-636), aldıysā (M8-1627), bişdiyse (M2-21), dediye (M19-372), ğaldīysa (M13-413), ğalsaydı (M4-88), geldiysē (M8-2972), gördüye (M8-1797), götürdüye (M8-1977), götürdüye (M8-1985), n' ētdiye (M9-64), n' öldüys' oldu (M8-2805), nasıl oldūysā (M20-12), olmasayd' (M8-2548), olmasaydı (M13-346), olmasiyedi (M29-44), ossiyedi (M8-113), öldürdüys' öldürTü (M25-64), öldüye (M13-413), ölmēsēydī ölmeseydi (M19-283), ölmeseydi (M19-283), ulađdīysa (M8-2658), yapırdıysa (M8-54), zorlatdīysa (M8-2740).

Düziçi: dediye (D13-7), dıkdīysā (D4-567), dōğdüye (D4-681), isrār etdiye (D13-7), nasıl ētdiye (D15-7), öldūysā (D4-314), soğdıysa (D23-28), ş' ētdiye (D4-681), verdiysē (D4-459).

Hasanbeyli: annatdıys' (H2-11), ğurdūysa (H6-54), öldüysē (H7-211), yēdirdıys' (H6-169).

Kadirli: be endiye (K28-13), çıkdıysa (K11-48), dē'diye (K19-486), dediye (K9-82), dōkūldūye (K9-540), ğaldīysā (K18-155), ğēşdiysē (K18-160), nasıl olduysa (K12-11), nasıl oldūysā (K32-14), olmasīyēdī (K4-39), olsıyadı (K9-355), olsiyēdi (K32-35).

Sumbas: ğalsaydı (S4-88), ğāzāndiysā (S6-60), nerd' öldüysē (S3-326).

1. Çoğul Kişi: -dīysāk

Merkez: aldīysāk (M9-39).

Kadirli: dēsiyēdīn (K32-35).

2.Çoğul Kişi: -dúysanız

Merkez: vurdúysanız (M19-66).

3.Çoğul Kişi: -dilerise/ -dılarısā

Merkez: vardılarısā (M8-1443).

Düziçi: dedilerise (D13-53).

2.2.7.1.2.3.1.9. Gereklilik Kipinin Hikâyesi: -.

2.2.7.1.2.3.1.10. İstek Kipinin Hikâyesi

OİA'da istek kipi STT'deki gibi -A şeklindedir. Bu eke hikâye geçmiş zaman "-dI" gelirken istek ekinin ünlüsü ile i- fiilinde göçüşme olur. Kalın ünlülü tabanlara geldiğinde -a istek eki incelmeye eğilimi gösterebilir.

KİŞİ	BİRLEŞİK KİP VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-āyídım/ -āyídım/ -èdim/ -ēyidīm
2.Tekil Kişi	-ā'dın
3.Tekil Kişi	-āyídı/ -ē'di, -ēyidī
1.Çoğul Kişi	-ē'dik/ -ediK
2.Çoğul Kişi	-adınız/ -ē'diniz
3.Çoğul Kişi	-ādılār

1.Tekil Kişi: -āyídım/ -āyídım/ -èdim/ -ēyidīm

Bahçe: çıkāyídım (B3-25), getmez oliyèdim (M23-202), gezēyidīm (B3-25), sıkāyídım (B3-26).

2.Tekil Kişi: -ā'dın

Düziçi: ālā'dın (D1-58).

3.Tekil Kişi: -āyídı/ -ē'di/ -ēyidī

Merkez: verē'di (M13-539), yiyē'di (M4-69).

Düziçi: içēyidī (D19-43).

Sumbas: olāyídı (S8-59).

1.Çoğul Kişi: -ē'dik/ -ediK

OİA'da istek kipinin hikâye birinci ve ikinci çoğul çekimleri oluşurken istek eki ile i- fiili yer değiştirir ve araya bağlayıcı ünsüz girer bazen de i- fiili düşer:

Merkez: keşkem veriyediK (M29-113), vermiyē'dik (M4-70), yiyē'dik (M4-69).

2.Çoğul Kişi: -adınız/ -ē'diniz

Merkez: bağıyadınız (M18-120), yiyē'diniz (M4-69).

3.Çoğul Kişi: -ādīlār

Merkez: sorādīlār (MDD)

2.2.7.1.2.3.2. Rivayet

OİA'da fiil tabanlarına birleşik zaman ekinden sonra zamir kökenli veya iyelik kökenli şahıs ekleri getirilerek yapılmaktadır. Rivayet ekinden önce gelen i- fiili bazen düşer bazen de kalır. Bu birleşik çekim genellikle ünlü uyumlarına uymaktadır.

2.2.7.1.2.3.2.1. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Rivayeti (-mış/ -miş/ -muş/ -mü)

KİŞİ	BİRLEŞİK KİP VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-mışımış
2.Tekil Kişi	-mışımış
3.Tekil Kişi	-mışımış/ -mıŞımıŞ/ -mıŞımıŞ/ -mişimiş/ -muşumuş/ -múşümüş
1.Çoğul Kişi	-mışımışsık
2.Çoğul Kişi	-mışımışsınız
3.Çoğul Kişi	-mışlārımış/ -mıŞlārımış/ -múŞlārımış

1.Tekil Kişi: -mışımışım

Merkez: gaçmışımışım (MDD)

2.Tekil Kişi: -mışımışssı

Merkez: varmışımışssı (MDD)

3.Tekil Kişi: -mışımış/ -mıŞımıŞ/ -mıŞımıŞ/ -mişimiş/ -muşumuş/
-múşümüş

Merkez: ālmışımıŝ (M26-35), āyarlamışımıŝ (M8-1612), bā'lamışımıŝ (M8-2847), çıkmamışımış (M23-86), çıkmışımış (M23-80), doldurmuşumuş (M8-1610), duvā etmişimiş (M26-46), gāçmışımıŝ (M8-2433), gelmişimiş (M23-161), gelmişimiş (M29-123), gelmişimiş (M8-2898), getirmişimiş (M10-55), getirmişimiş (M8-978), getmişimiş (M8-330), olmuşumuş (M23-162), oturmuşumuş (M23-19), salmışımıŝ (M26-230), sündürüvermişimiŝ (M26-72), yapmışımış (M26-220).

Bahçe: gètmışımıŝ (B8-40).

Düziçi: kürelemişimiş (D8-41).

Hasanbeyli: dākmişımıŝ (H4-4), dēmişimiŝ (H6-48).

Kadirli: ālmışımıŝ (K27-44), demişimis satı (K9-44), demişimiş (K9-310), geçirmişimiş (K9-267), gēlmışimiŝ (K27-23), gētmemişimiŝ (K14-81), gonmuşümüŝ (K27-27), isdemişimiŝ (K18-72), varmışımış (K30-177), yatmışımış (K9-310).

Sumbas: vārmışımıŝ (S3-150).

Toprakkale: getmemişimiş (T4-86).

1.Çoğul Kişi: -mışımıŝık

Merkez: varmışımıŝık (MDD)

2.Çoğul Kişi: -mışımıŝınız

Merkez: sırmışımıŝınız (MDD)

3.Çoğul Kişi: -mîşlărımıŝ/ -mîşlărımıŝ/ -múşlărımıŝ

Merkez: gōýmúşlărımıŝ (M26-221).

Kadirli: vārmîşlărımıŝ (K14-82).

2.2.7.1.2.3.2.2. Duyulan Geçmiş Zamanın Rivayeti (-ık/ -ik/ -uık/ -ük)

OİA'da Sumbas ağızlarında bir örneğe rastlanmıştır:

yēmiyē duruKumuş (S10-269).

2.2.7.1.2.3.2.3. Geniş Zamanın Rivayeti

OİA'da geniş zamanın rivayet çekimi yapılırken genellikle i- fiili korunmakta; birinci tekil şahıslarda ş > s değişimi olurken aynı zamanda ünsüz ikizleşmesi de meydana gelmektedir, üçüncü çoğul şahıslarda r > l değişimi olmaktadır. Bu ses olayları OİA'nın genel bir özelliğidir:

KİŞİ	BİRLEŞİK KİP VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-ırımıssım
2.Tekil Kişi	-irimişin
3.Tekil Kişi	-ermiş, -ırımış/ -ırımıŞ/ -ırımış/ -irimiş/ -irimiş/ -mazımış/ -mezimiş, -rrımış/ -rrimiş/ -rrimiş/ -rrumuş/ -rrümüş
1.Çoğul Kişi	-irimissik
2.Çoğul Kişi	-rimissiniz
3.Çoğul Kişi	-ëllerimiş/ -llerimiş/ -lerimiş/ -larımış/ -larmış/ -lermiş

1.Tekil Kişi: -ırımıssım

Merkez: sanırımıssım (M8-1609).

2.Tekil Kişi: -irimişin

Sumbas: bilirimişin (S8-56).

3.Tekil Kişi: -ermiş, -ırımış/ -ırımıŞ/ -ırımış/ -irimiş/ -irimiş/ -mazımış/ -mezimiş, -rrımış/ -rrimiş/ -rrimiş/ -rrumuş/ -rrümüş

Merkez: alınırımış (M19-205), aşdırmazımış (M10-18), bakmazımış (M13-229), biçermiş (M19-330), bilirimmiş (M1-13), bilmezimiş (M8-83), çalışırımıŞ (M26-251), çıhamazımış (M23-79), çıkardırımış (M13-608), deditdirirmiş (M1-13), dē'mezimiş (M4-70), deşilirimmiş (M26-214), dē'smezimiş (M8-2454), dıkılamazımış (M8-320), durmazımış (M25-101), ēğlenemezimiş (M8-1138), gāçırımış (M26-110), gātılırımış (M13-378), gedemezimiş (M23-81), gelirimmiş (M25-105), gelirimmiş (M26-63), gelirimmiş (M8-1386), gelmezimiş (M23-9), getmezimiş (M25-141), gımıldatmazımış (M13-56), görürümüş (M26-107), gösderrimiş (M5-62), götürürümüş (M23-82), guş avladırımış (M23-155), gül açılırımış (M8-2839), heç alamazımış (M23-7), otladırımış (M13-12), oturrumuş (M13-326), oturrumuş (M20-5), rā'T edemezimiş (M20-3), saklanırımış (M25-83), sıkışdırımış (M2-246), tesir edemezimiş (M8-320), varırımış (M8-1140), varmazımış (M13-262), verrimiş (M13-270), yapılrımış (M26-227), yīykatdırımış (M8-1980),

Bahçe: vūramazımış (B4-76).

Düziçi: al basārmış (D19-37), annaşırımış (D13-22), bitirmiş (D13-66), çıkmazımış (D4-82), durrumuş (D14-12), ġālırımıř (D4-369), ġazanırımıř (D3-130), ġuyarrımıř (D4-130), oturrumuş (D13-17), sēviřirımıř (D3-131), yíýkānırımıř (D17-7).

Hasanbeyli: ġaldırırımıř (H4-30), deñiřirımıř (H6-64), ūmutlānırımıř (H6-87).

Kadirli: aldırılmazımış (K9-22), āñılırımıř (K19-188), bā'rırımış (K8-7), bāsılırımıř (K16-6), diyemezımış (K9-296), ġēlirımıř (K30-147), ġıvrānırımıř (K20-11), ġösderrımıř (K9-136), icārlārmış (K32-6), yāpılırımıř (K17-156).

Sumbas: durrumuş (S11-8), ē'lendirrimiş (S1-9), olurrumuş (S10-443), sākılānırımıř (S3-200).

Toprakkale: çaldırırımış (T7-24), dutārimıs' sāhar (T5-91), düşürrümüş (T4-126), oturrumuş (T7-94).

1.Çoğul Kişi: -irimişik

Merkez: getiribilirimişik (MDD)

2.Çoğul Kişi: -rimişiniz

Merkez: verrimişiniz (M8-1932).

3.Çoğul Kişi: -ēllerimiř/ -llerimiş/ -lerimiş/ -larımış/ -larmış/ -lermiş

Merkez: beklellerimiş (M8-2027), bişirillerimiş (M17-112), boyāllarımıř (M26-154), çekellerimiş (M26-153), çıKardıllarımış (M26-213), dellerimiş (M1-49), döşellerimiş (M4-6), düşellerimiş (M25-52), ē'lenillerimiş (M13-255), gedellerimiş (M2-245), ġoyāllarımıř (M26-154), ġötürüllerimiř (M3-53), söylellerimiş (M28-68), sürellerimiş ekellerimiş (M3-28), şenniK edellerimiş (M8-165), verillerimiş (M3-89), yapıyollarımış (M29-13), yörüdüllerimiş (M13-335).

Düziçi: daşıllarımış (D4-120), dókellerimiř (D4-347), ġülüřüllerimiř (D4-742), salāllarımıř (D8-15).

Hasanbeyli: diyollarımış (H2-96).

Kadirli: bēslellerimiř (K27-6), bilillerimiş (K8-37), dellērimiř (K26-4), kertellerimiş (K9-356), yēllerimiř (K25-22).

Sumbas: düzēllerimiř (S10-368), ēdellerimiř (S10-176), ġeçellerimiř (S8-69), gedellerimiş (S10-276), ġöçēllerimiř (S10-443), yatallarımış (S10-454).

Toprakkale: dellerimiş (T7-105), dellerimiş (T7-7), dellermiş (T7-106), gedellerimiş (T7-21), ġezdirillerimiř (T7-136), ġörüllerimiř (T7-26), kesellerimiş (T7-5), yapallarımış (T7-4).

2.2.7.1.2.3.2.4. Şimdiki Zamanın Rivayeti

OİA'da şimdiki zamanın rivayet çekiminde birinci ve ikinci kişilerde ş > s değişimi olmaktadır:

KİŞİ	BİRLEŞİK KİP VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-yomussum
2.Tekil Kişi	-yemissıŋ/ -yomussuŋ
3.Tekil Kişi	-yımıŋ/ -yomuŋ/ -yómúŋ/ -yómüŋ/ -yórmúŋ/ -yórmüŋ/ -yórmüŋ/ -yorumuŋ/ -yorumuŋ/ -yörümüŋ/ -yörümüŋ/ -yörümüŋ/ -yöümüŋ
1.Çoğul Kişi	-yomuşuz
2.Çoğul Kişi	-yomussuŋuz/ -yömussuŋuz
3.Çoğul Kişi	-yollarımıŋ/ -yōlārıımıŋ/ -yōlārıımıŋ/ -yōlārıımıŋ/ -yollārıımıŋ

1.Tekil Kişi: -yomussum

Merkez: uyyomussum (MDD).

2.Tekil Kişi: -yemissıŋ/ -yomussuŋ

Düziçi: biliyemissıŋ (D4-265).

Kadirli: diyomussuŋ (K9-423).

3.Tekil Kişi: -yımıŋ/ -yomuŋ/ -yómúŋ/ -yómüŋ/ -yórmúŋ/ -yórmüŋ/ -yorumuŋ/ -yorumuŋ/ -yörümüŋ/ -yörümüŋ/ -yörümüŋ/ -yöümüŋ

Merkez: bilmiyımıŋ (M18-155), bulunuyorumuŋ (M8-888), diyomuŋ (M13-50), düşünüyomuŋ (M8-1247), gediyoumuŋ (M13-119), gediyoumüŋ (M23-254), getmiyomuŋ (M19-9), ğuyuŋ güdüyomuŋ (M23-18), namaz ğıliyömüŋ (M29-136), tēKib ediyomuŋ (M4-34), yaşıyomuŋ (M8-362), yuyomuŋ (M8-979).

Düziçi: ēmēkl' olúyomuŋ (D1-39), gēliyımıŋ (D8-34), gēliyomuŋ (D3-23).

Hasanbeyli: duyuyomuŋ (H2-28), geliyomuŋ (H2-63).

Kadirli: āyitliyörmüŋ (K30-178), biliyómúŋ (K9-296), diyörmüŋ (K18-31), diyörumuŋ (K3-158), dūrúyórmúŋ (K27-13), düyörumuŋ (K18-293), gēdiyomuŋ (K8-82), gēziyörumuŋ (K18-220), ilān diyörumuŋ (K18-164), Tiyörmüŋ (K18-37).

Sumbas: dēpinivēriyomuş (S10-190), diyōrumuş (S9-112), gāçırıyorumuş (S10-92), götürüyorumuş (S10-472), isdiyorumuş (S10-250), niy ēdiyorumuş (S10-186), veriyorumuş (S10-189), vurduruyōrumuş (S10-11).

Toprakkale: yolluyomuş (T4-118), uy'yomuş (T4-125).

1.Çoğul Kişi: -yomuşuz

Toprakkale: bilmiyomuşuz (T1-24).

2.Çoğul Kişi: -yomussuñuz/ -yōmussuñuz

Bahçe: biliyōmussuñuz (B6-95).

Kadirli: içiyomussuñuz (K9-385), yiyomussuñuz (K9-384).

3.Çoğul Kişi: -yollarımış/ -yōlārımış/ -yōlārımış/ -yōlārımış/ -yollārımış

Merkez: yapıyollarımış (M29-13), (M26-210), yapıyollarımış (M29-13),

Bahçe: ēkiyōlārımış (B10-63).

Düziçi: yāy'yōlārımış (D17-23).

Hasanbeyli: diyollarımış (H2-96).

Kadirli: çālnıyōlārımış (K30-57), ortaK oluyollārımış (K19-286).

2.2.7.1.2.3.2.5. -acağ/ -ecek Şekilli Gelecek Zamanın Rivayeti

OİA'da gelecek zamanın rivayet çekimi oluşurken bütün şahıslarda gelecek zaman ekinin "k" ünsüzü düşmekte ve ekin ünlüsü uzamaktadır:

KİŞİ	BİRLEŞİK KİP VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-cā'missım
2.Tekil Kişi	-cā'missıñ/ -cā'miş'ıñ
3.Tekil Kişi	-cā'mış/ -cā'miş/ -cā'miş/ -ācā'mış/ -ecā'miş/ -ecā'miş/ -ecā'miş'ıñ/ -acā'mış/ -ecē'miş
1.Çoğul Kişi	-cā'missıķ
2.Çoğul Kişi	-cā'missıñız
3.Çoğul Kişi	-ecā'miş (> -ceklermiş)

1.Tekil Kişi: -cā'missım

Merkez: ğarışmıyacā'missım (M8-700).

2.Tekil Kişi: -cā'missıñ/ -cā'miş'ıñ

Düziçi:  alalla ac 'mıssı  (D4-590).

Sumbas: ge ec 'mi 'i  (S10-238).

3.Tekil Ki i: -c 'mi / -c 'mi / -c 'mi / - c 'mi / -ec 'mi / -ec 'mi / -ec 'mi 'i / -ac 'mi / -ec 'mi 

Merkez: bi ec 'mi  (M8-1906),  a' ac 'mi  (M8-637), kesilec 'mi  (M8-1906), o uyac 'mi  (M8-583), yut c 'mi  (M26-250).

D zi i: al c 'mi  (D4-131), gelec 'mi  (D8-15), y zılac 'mi  (D4-633).

Kadirli:   l c 'mi  (K30-154), gelec 'mi  (K9-298), g lec 'mi  (K18-690).

Sumbas: doldurac 'mi  (S8-70).

Toprakkale: s ylenec 'mi  (T2-2).

1. o ul Ki i: -c 'missik

Merkez: varac 'missik (MDD)

2. o ul Ki i: -c 'missi iz

Merkez: salac 'missi iz (MDD)

3. o ul Ki i: -ec 'mi 

Kadirli: millet  rkadan gelec 'mi  (K9-298).

2.2.7.1.2.3.2.6. -ı / -ici/ -ucu/ - c   ekilli Gelecek Zamanın Rivayeti

Aslında yapım eki olan "-ı " eki O A'da gelecek zamanın rivayet  ekiminde kullanılmaktadır. Bu birle ik  ekim yapılırken "-ı " eki ile rivayet ge mi  zaman eki arasına ba layıcı  ns z girmektedir ve genellikle   > s de i imi olmaktadır:

Kİ�İ	BİRLE�İK KİP VE �AHİS EKİ
1.Tekil Ki�i	-ı�ıymıssım
2.Tekil Ki�i	-ı�ıymıssı�
3.Tekil Ki�i	-ı�ıymı�/ -ı�ıymı�/ -ı�ıymı�/ -ı�ıymı�/ -ı�ıymı�
1.�o�ul Ki�i	-ı�ıymıssik/ -ı�ıymissik
2.�o�ul Ki�i	-ı�ıymıssı�iz/ -ı�ıymissı�iz
3.�o�ul Ki�i	-ı�ılarımı�/ -ı�ilerimi�

1.Tekil Kişi : -ıcıymıssım

Merkez: bakıcıymıssım (MDD).

2.Tekil Kişi: -ıcıymıssın

Hasanbeyli: âlıcıymıssın (H6-181).

3.Tekil Kişi: -ıcıymış/ -ıcıymış/ -ıcıymış/ -ıcıymış/ -ıcıymış

Merkez: alıcıymış (M10-17), satıcıymış (M10-16), şeneldiciymış (M21-15), vericiymış (M10-17).

Düziçi: âlıcıymış (D14-24).

Hasanbeyli: geçiriciymış (H4-12).

Toprakkale: gēdiciymış (T3-78).

1.Çoğul Kişi : -ıcıymıssık/ -ıcıymıssık

Merkez: satıcıymıssık (MDD), görücüymüssük (MDD).

2.Çoğul Kişi : -ıcıymıssınız/ -ıcıymıssınız

Merkez: bakıcıymıssınız (MDD), getiriciymıssınız (MDD).

3.Çoğul Kişi : -ıcılarıymış/ -ıcılarıymış

Merkez: sulıyacalarıymış (MDD), getiricilerimış (MDD)

2.2.7.1.2.3.2.7. Şart Kipinin Rivayeti (-sēymişim)

OİA'da şart kipinin rivayet çekiminde bazen i- fiili ile şart eki yer değiştirir:

1.Tekil Kişi: -sēymişim

Sumbas: gētsēymişim (S8-79).

2.2.7.1.2.3.2.8. Şart Kipinin Hikâyesi: (-siyedi)**1.Tekil Kişi : -sıyadım**

Merkez: okusıyadım (MDD).

2.Tekil Kişi : -siyesdik

Merkez: bissiyedik (MDD).

3.Tekil Kişi: -siyedi

Merkez: olmasiyedi (M29-44).

1.Çoğul Kişi : -sıyadık

Merkez: çabalasıyadık (MDD).

2.Çoğul Kişi : -sıyadınız

Merkez: sollamasıyadınız (MDD).

3.Çoğul Kişi: -sıyadılar

Merkez: annassıyadılar (MDD).

2.2.7.1.2.3.2.9. Gereklilik Kipinin Rivayeti: -malıymış/ -meliymiş/ -mālīymīş/ -mālīymīş

1.Tekil Kişi: -malıymissım

Merkez: bulmalıymissım (MDD).

2.Tekil Kişi: -malıymissıñ

Merkez: annamalıymissıñ (MDD).

3.Tekil Kişi: -malıymış/ -mālīymīş/ -mālīymīş/ -meliymiş

Merkez: almalıymış (M21-28), durmalıymış (M21-29), ölmeliymiş ölmeliymiş (M21-30).

Bahçe: ğālmālīymīş (B10-71), sōzün' dutmālīymīş (B10-71).

1.Çoğul Kişi: -malıymissık

Merkez: ğuvalamalıymissık (MDD).

2.Çoğul Kişi: -malıymissıñız

Merkez: sormalıymissıñız (MDD).

3.Çoğul Kişi: -malılarımış

Merkez: toplamamlılarımış (MDD).

2.2.7.1.2.3.2.10. İstek Kipinin Rivayeti (-ē-miş)

1.Tekil Kişi: -ā'missım

Merkez: salmıyā'missım (MDD).

2.Tekil Kişi: -ā'missıñ

Merkez: ğalmıyā'missıñ (MDD).

3.Tekil Kişi: -ā'mış

Merkez: bākmıyā'mış (MDD).

1.Çoğul Kişi: -ā'missık

Merkez: ğullanmıyā'missık (MDD).

2.Çoğul Kişi: -ā'missıñız

Merkez: yazā'missıñız (MDD).

3.Çoğul Kişi: -ālarımış

Merkez: toplamıyālarımış (MDD).

2.2.7.1.2.3.3. Şart Kipi

Şart çekimi, sadece şekil bildiren bir kiptir. Tasarlanan hareketin şart şeklini ifade eder. Daha sonra meydana gelecek olan bir fiilin gerçekleşebilmesi için öncesinde meydana gelmesi gereken fiili bildirir⁷⁴.

2.2.7.1.2.3.3.1. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

K27.7.1.2.3.3.1. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı	ŞAHIS EKİ
1. Tekil Kişi	-dımsa/ -dımusa/ -dimise/ -diysem/ -dumuse
2. Tekil Kişi	-diysân/ -dipise/ -dıysan
3. Tekil Kişi: -dımsa/ -dimise/ -diysem/ -dumusa/ -dümüse	-düyse/ -diysē/ -díysā/ -diysa/ -diysē/ -dıysa/ -diyse/ -díysā/ -diysē/ -diysā
Merkez: dedimise (M8-604), ētdimise (M17-12), ġānd' ātdımisa (M8-2144), ġāşdımsa (M8-2145)	-dıysák
1. Çoğul Kişi	-dıysan
Merkez: yēdimise (S10-197), yēmedimise (S10-197).	-dilerise
2. Çoğul Kişi	
3. Çoğul Kişi	

2. Tekil Kişi: -diysân/ -dipise/ -dıysan

Merkez: duymadıysan (M8-2776), geldipise (M8-630), ġıldıysan (M8-2898), kesdiysân (M8-2818).

3. Tekil Kişi: -düyse/ -diysē/ -díysā/ -diysa/ -diysē/ -dıysa/ -diyse/ -díysā/ -diysē/ -diysā

Merkez: aldíysā (M8-1627), geldiysē (M8-2972), gördüyse (M8-1797), götördüyse (M8-1977), götördüyse (M8-1985), öldüyse (M13-413), öldüyse (M25-64).

Düziçi: dıkdíysā (D4-567), dóğdıysē (D4-681), ētdiyse (D1-7), ġaldıysa (D4-753), isrār etdiyse (D13-7), n' ētdiysa (D4-358), verdiysē (D4-459).

Hasanbeyli: annatdıys' (H2-11), yēdirdiys' (H6-169).

Kadirli: be_endiyse (K28-13), de'diyse (K18-476), dediysē (K9-82), ġaldíysā (K18-155), ġēşdiysē (K18-160).

Sumbas: ġāzāndiysā (S6-60).

1. Çoğul Kişi: -dıysák

Merkez: aldíysák (M9-39).

⁷⁴ Karaağaç, *Türkçenin Dil Bilgisi*, s. 371.

2.Çoğul Kişi: -dúysanız

Merkez: vurdúysanız (M19-66).

3.Çoğul Kişi: -dilerise

Düziçi: dedilerise (D13-53).

2.2.7.1.2.3.3.2. Duyulan Geçmiş Zamanın Şartı (-mış/ -miş/ -muş/ -müş)

1.Tekil Kişi : -mıśısam

Merkez: ğalmıśısam (MDD).

2.Tekil Kişi : -mıśısañ

Merkez: ğılmıśısañ (MDD).

3.Tekil Kişi: -mıśısa/ -mussa/ -müsse

Merkez: çocuK_olmussa (M22-49), ölmüsse (M22-53).

Sumbas: ālmıśısa (S6-60).

1.Çoğul Kişi : -mıśısağ

Merkez: ğaldırmıśısağ (MDD).

2.Çoğul Kişi: -mıśısañız

Merkez: ğaldırmıśısañız (MDD).

3.Çoğul Kişi: -mıśısalar

Merkez: ğırmıśısalar (MDD).

2.2.7.1.2.3.3.3. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Şartı (-ıķ/ -ik/ -uķ/ -ük)

Merkez: geçĩ's'ıśdē "geçikse işte: geçmişse işte" (M23-53).

Düziçi: durũ'sa (D4-247), ğün_ geçĩ'sē "geçikse: geçmişse" (D3-123), geçĩ'se "geçikse: geçmişse" (D4-246), n'ēdĩ'se "ne edikse: ne etmişse" (D4-273).

Sumbas: sēçilĩ'seķ "seçiliksek: seçilmişsek" (S9-207).

2.2.7.1.2.3.3.4. Geniş Zamanın Şartı

OİA'da fiil tabanı birleşik kip ve iyelik menşeli şahıs eki getirilerek kullanılmaktadır. Üçüncü çoğul kişide rl > ll değişimi olmakta ve şahıs eki genellikle şart ekinden sonra gelmektedir, i- fiili genellikle düşmektedir. Bu birleşik çekim OİA'da genellikle ünlü uyumuna uymaktadır. Geniş zamanın birleşik çekiminde olumsuzluk geniş zaman eki olan "-mAz" eki ile "-sA" ekinin "s" ünsüzü ünsüz benzeşmesi ile "ss" şekline dönüşmektedir. Bu durum OİA'da yaygın bir durumdur:

KİŞİ	BİRLEŞİK KİP VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-ırsam/ -irsem/ -maZsam/ -messem/ -ursam/ -ürsem
2.Tekil Kişi	-arsaŋ/ -ārsaŋ/ -erseŋ/ -ērseŋ/ -ırsan/ -ırsaŋ/ -ırsaŋ/ -massaŋ/ -messeŋ/ -rsaŋ/ -ursaŋ/ -ürsaŋ
3.Tekil Kişi	-arsa/ -ārsa/ -ırsa/ -irse/ -massa/ -'rsa/ -rse/ -ursa
1.Çoğul Kişi	-arsak/ -arsa/ -ārsak/ -ırsak/ -ursak
2.Çoğul Kişi	-saŋız
3.Çoğul Kişi	-allarsa/ -āllārsa/ -lerise

1.Tekil Kişi: -ırsam/ -irsem/ -maZsam/ -messem/ -ursam/ -ürsem

Merkez: okursam (M2-96), şehit olursam (M5-17), bā'daşıımı bozarsam (M13-52), ū'ramaZsam (M13-213),

Düziçi: ölürsem (D3-15), vārırsam (D4-65).

Hasanbeyli: ā'lirsem (H2-65).

Kadirli: ölmessem (K9-517), sıkarsam (K8-18).

2.Tekil Kişi: -arsaŋ/ -ārsaŋ/ -erseŋ/ -ērseŋ/ -ırsan/ -ırsaŋ/ -ırsaŋ/ -massaŋ/ -messeŋ, -rsaŋ/ -ursaŋ/ -ürsaŋ

Merkez: anarsaŋ (M8-800), araşdırırsan (M6-41), atarsaŋ (M15-26), gāzanırsan (M8-687), hazırılarsaŋ (M8-220), olursaŋ (D4-678), sorarsaŋ (M21-1), terlerseŋ (M5-96), yaparsaŋ (M14-3), yapıc' olursaŋ (M8-635), zorlarsaŋ (M8-681), Bahçe: dērseŋ (B5-21).

Düziçi: açılırırsaŋ (D4-56), āldanmassaŋ (D4-484), d'ā'rılırsaŋ (D4-611), iy' olmassaŋ (D4-167), uyārsaŋ (D4-284).

Hasanbeyli: bulürsaŋ (H7-263), toķanırsaŋ (H2-84).

Kadirli: bulursaŋ (K9-127), dersaŋ (K9-95), durdurursaŋ (K9-291), gelmesseŋ (K9-520), gorsaŋ (K9-95).

Sumbas: gēderseñ (S3-106), ğıprārsañ (S11-16), tānırsañ (S10-61), tanırsañ (S8-86).

Toprakkale: ğonuşursañ (T7-63), olursañ (T4-11).

3. Tekil Kişi: -arsa/ -ārsa/ -ırsa/ -irse/ -massa/ -'rsa/ -rse/ -ursa

Merkez: çalarsa (M8-540), doldurursa (M2-186), olmassa (M7-17), olursa (M4-12), türkū çā'rsa (M8-184), varısa (M5-115).

Bahçe: açārsa (B8-43), birrīK_ölursa (B6-101), ēlīn_ölursa (B7-80), yıķārsa (B10-38).

Düziçi: çā'rırsa (D4-24), gerēK_ölursa (D1-44), soķarsa (D6-11), vārsa (D3-91).

Hasanbeyli: dō'rsa (H7-174), utārsa (H6-57).

Kadirli: bulursa (K9-150), dúyārsa (K21-11), dúyarsa (K9-221), soķārsa (K34-16), verirse (K7-8), yāḥālārsa (K18-233).

Sumbas: ālırsa (S4-17), dutārsa (S3-114), sıGılırsa (S9-203).

Toprakkale: derse (T1-23), div'_olursa (T1-178), ğaynarsa (T4-131), olursa (T4-150), yīḥarsa (T1-127).

1. Çoğul Kişi: -arsak/ -arsak/ -ārsak/ -ırsak/ -ursak

Merkez: ğalırsak (M8-248), ğārışdırırsak (B6-73), ğōvarsak (M18-78), pölük parç'_olursak (M8-2306).

Bahçe: bulursak (B11-46).

Düziçi: saTārsak (D7-58).

Kadirli: atarsañ (K6-52), soyarsak (K6-29).

2. Çoğul Kişi: -sañız

Merkez: alırsañız (M8-32), sorārsañız (M26-2), ulaşdırırsañız (M8-2844).

3. Çoğul Kişi: -allarsa/ -āllārsa/ -lerise

Merkez: yapallarsa (M13-448), yāpāllārsa (M27-16).

Düziçi: dedilerise (D13-53).

Kadirli: ğoyāllārsa (K30-105).

2.2.7.1.2.3.3.5. Şimdiki Zamanın Şartı

OİA'da fiil tabanı birleşik kip ve iyelik menşeli şahıs eki getirilerek kullanılmaktadır. Üçüncü çoğul kişide rl > ll değişimi olmakta ve şahıs eki genellikle

şart ekinden sonra gelmektedir, "i- fiili" ve "-yor" ekinin "r" ünsüzü genellikle düşmektedir. Bu birleşik çekim OİA'da genellikle ünlü uyumuna uymaktadır.

KİŞİ	BİRLEŞİK KİP VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-yorsam/ -yosam
2.Tekil Kişi	-iyesañ/ -iyorsañ/ -iyōrsañ/ -íyōrsañ/ -iyōsañ/ -ósañ/ -uyosa/ -uyōsañ/ -üyōrsañ/ -üyosañ/ -üyosañ/ -yorsañ/ -yōsáñ/ -yosañ
3.Tekil Kişi	-iyosa/ -iyosa/ -iyosa/ -íyasa/ -íyōrsa/ -iyōrusa/ -iyosa/ -iyosa/ -iyosa/ -iyōsa/ -iyōsa/ -iyōsa/ -íyosa/ -íyōsa/ -īyosa/ -uyāsa/ -úyōsa/ -yosa/ -yosa
1.Çoğul Kişi	-yosağ
2.Çoğul Kişi	-yosañız
3.Çoğul Kişi	-yöllārsa

1.Tekil Kişi: -yorsam/ -yosam

Merkez: yanılmıyorsam (M1-8), yanılmıyosam (M6-85).

2.Tekil Kişi: -iyesañ/ -iyorsañ/ -iyōrsañ/ -íyōrsañ/ -iyōsañ/ -yósañ/ -uyosa/ -uyōsañ/ -üyōrsañ/ -üyosañ/ -üyosañ/ -üyosañ/ -yorsañ/ -yōsáñ/ -yosañ

Merkez: bā'niyorsañ (M8-1764), biliyosañ (M8-219), diliyosañ (M8-2567), diyniyosañ (M8-70), diyorsañ (M8-190), diyosañ (M3-45), görüyosañ (M21-39), isdiyosañ (M8-2216), seviyosañ (M14-33), soruyosañ (M18-24), söz veriyosañ (M8-190), veriyosañ (M8-2117), yapıyosañ (M13-21).

Bahçe: gülēşiyōsañ (B10-42).

Düziçi: gōyārsañ (D16-6), biliyesañ (D4-729).

Hasanbeyli: dúyōsáñ (H1-90).

Kadirli: biliyōrsañ (K30-120), çıkıyōrsañ (K21-15), düyósañ (K9-447), üFürmüyōrsañ (K18-872).

Sumbas: isdiyorsan (S8-58), sāvūyosañ "seviyorsan" (S10-399), sōruyōsañ (S9-186).

3.Tekil Kişi: -iyosa/ -iyasa/ -iyōrsa/ -iyōrusa/ -iyosa/ -iyōsa/ -iyosa/ -iyōsa/ -iyosa/ -uyāsa/ -uyōsa/ -yosa/ -yosa

Merkez: arzılıyosa (M8-53), be, eniyosa (M8-387), biliyosa (M13-333), çíkíyosa (M13-546), ğonuşamıyosa (M13-434), isdiyosa (M5-112), sayılıyosa (M8-389), yapıyosa (M8-1523).

Bahçe: gēdiyōsa (B6-38).

Düziçi: aliyosa (D3-51), alıyasa (D4-160), duruyāsa (D4-127), sātíyōsa (D3-8).

Hasanbeyli: yāpiyosa (H7-155).

Kadirli: gēliyōsa (K18-283), ōlúyōsa (K19-293), ş' ēdiyosa (K6-52), vārılıyōrsa (K18-92).

Sumbas: dēliyōrusa (S2-48), n' ēdiyōsa (S10-180).

1.Çoğul Kişi: -yosağ

Merkez: bilmiyosağ (MDD).

2.Çoğul Kişi: -yosañız

Merkez: isdiyosañız (M5-123).

3.Çoğul Kişi: -yōllārısa

Kadirli: diyōllārısa (K4-43).

2.2.7.1.2.3.3.6. Gelecek Zamanın Şartı (-acağ/ -ecek)

OİA'da gelecek zamanın şart çekimi yapılırken -ecek ekinin "k" ünsüzü düşer ve ekin ikinci ünlüsü uzar:

KİŞİ	BİRLEŞİK KİP VE ŞAHIS EKİ
1.Tekil Kişi	-ā'cā's'/ -acā'sa/ -ecā'sem/ -ecā'sem/ -ecā'sem/ -eceksem
2.Tekil Kişi	-acā'sağ/ -ecā'seğ

3.Tekil Kişi	-acā'sa/ -ecā'se
1.Çoğul Kişi	-cā'sak
2.Çoğul Kişi	-acā'sanız
3.Çoğul Kişi	-acaqlarısā

1.Tekil Kişi: -ā'cā's'/ -acā'sa/ -ecā'sem/ -ecā'sem/ -ecā'sem/ -eceksem

Merkez: gedeceksem (M8-216).

Düziçi: yardım edecā'sem (D2-95).

Hasanbeyli: oýnā'cā's' ōynuyō (H1-12), yaķacā'sa (H1-11).

Kadirli: demiyecā'sem (K9-432), sō'lemiyecā'sem (K9-430).

2.Tekil Kişi: -acā'saṇ/ -ecā'seṇ

Merkez: gedecā'seṇ (M8-1863).

Sumbas: soracā'saṇ (S9-25).

3.Tekil Kişi: -acā'sa/ -ecā'se

Merkez: gedecā'se (M13-198), idam edecā'se (M13-284), alınacā'sa (M13-446).

1.Çoğul Kişi: -cā'sak

Merkez: ğazanmıyacā'sak (MDD)

2.Çoğul Kişi: -acā'sanız

Merkez: ğalacā'sanız (M13-201).

3.Çoğul Kişi: -acaqlarısā

Merkez: alacaqlarısā (M8-2426).

2.2.7.1.2.3.3.7. Gelecek Zamanın Şartı (-ıçı/ -ici/ -ucu/ -ücü)

1.Tekil Kişi: -siysem

Merkez: veremiyeciysem (MDD)

2.Tekil Kişi: -ciyseṇ/ -eciysāṇ/ -eciyseṇ/ -ēciyseṇ/ -ücüyseṇ

dē'ciyseñ (M8-2598), kötūliyecīysāñ (M8-1887), lekeliyecīyseñ (M8-1886), ōlūcüyseñ (B6-80), yūklīyēcīyseñ (K27-88).

3.Tekil Kişi: -ıcıysa

gēlīcıysa (H7-128).

1.Çoğul Kişi: -úcüysaḲ

vurúcüysaḲ (S10-401).

2.Çoğul Kişi: -iciyseḲ

Merkez: geliciyseḲ (MDD)

3.Çoğul Kişi: -icilerise

Merkez: getiricilerise (MDD)

2.2.7.1.2.3.3.8. Gereklilik Kipinin Şartı: -meliys' (-meliyse)

Merkez: dōrusun' sō'lemeliys' (H4-45).

2.2.7.1.2.3.4. Katmerli Birleşik Çekim

Metnimizde katmerli birleşik fiil çekimine rastlanmamıştır.

2.2.7.2. Ek-fiil (i- fiili)

i- fiili, Eski Türkçede er- "olmak" ayarımıcı fiilinin "er- > ir- > i-" değişimi ile gerçekleşmiş olan biçimidir. "i-di, i-miş, i-se" gibi zaman eklerinde kendini gösterir. i- fiilinin görevi, isimden isim soylu sözcükleri fiil durumuna getirmek ve basit zamanlı kiplerden birleşik zamanlı kipler yapmaktır⁷⁵.

OİA'da ek-fiilin şartının, görülen geçmiş zamanının, öğrenilen geçmiş zamanının hem ekleşmiş şekilleri hem de "i- fiilini" korunduğu şekilleri bulunmaktadır. Ek-fiilin geniş zamanının ise ekleştiği görülmektedir. OİA'da ek-fiil yapılarında ekleşme olsun veya olmasın genellikle ünlü uyumlarına uyulduğu görülmektedir. Ek-fiilin olumsuz "değil" edatının değişik şekillerinde karşımıza çıkmaktadır.

2.2.7.2.1. Ek-fiilin Şartı

OİA'da ek-fiilin şart eki, i- fiilini düşürmesi veya uyuma girip girmemesi durumlarına göre çeşitli şekillerde karşımıza çıkmaktadır.

⁷⁵ Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, s. 702.

"-i-se ek-fiil" eki yani "i-" fiilinin korunduğu yapı genellikle düz ünlülü kelime tabanlarına gelmekte veya bağımsız olarak kullanılmaktadır. Bu hâliyle ünlü uyumuna uymaktadır. Bu olay sırasında -i fiili ara ünlüye dönüşebilir veya uzun ünlü hâline gelebilir: +ısa/ +ise/ +ısè/ +isè/ +usa/ +üse/ +ısá

bō'güse (M13-600), dā'lisán (M8-92), fāk'irisèn (K18-810), kimise (M8-586), nasılısa (M2-250), ne ise (M8-158), nē'yīsē (K30-68), pontulusa (M13-590), varısa (M8-96), yōğusa (K27-121), zēnginisèn (K18-810).

OİA'da "i-" fiilini şart ekinin "y" yardımcı ünsüzüyle kalıplaştığı örnekler de vardır, bu durumda ek bazen ünlü uyumuna aykırı hâle gelebilir: +yise/ +yısè/ +ıse āliysisèn (D4-51), ēy'yise (K18-526), nē'yise (S6-79), şimdiyise (S6-29), tunanın seliyisèn (D2-54).

OİA'da "-ise" ek-fiili tabanlara gelirken ünlü göçüşmesi olabilir. Ek-fiil bu durumda da bazen ünlü uyumu dışına çıkar: +ıyasa/ +iyese/ +üyese aḥardiyasa (M13-531), nerdiyese (K8-16), nerdiyese (M8-2700), niyesē (M23-149), sudiyasa (M8-2675), üciyese (M13-466), öyliyese (M8-2327).

2.2.7.2.2. Ek-fiilin Duyulan Geçmiş Zamanı

OİA'da imiş ek-fiili, uyuma girme ve "i-" fiilini koruma veya düşürme bakımlarından çeşitli şekillerde bulunmaktadır: +imış/ +ımış/ +ümüş/ +umuş/ +ímış/ +úmúş/ +imissim/ +imissip/ +imiş/ +missik/ +missım/ +ımış/ +ımışlar/ +umuş/ +umussuk

OİA'da imiş ek fiili ya düz ünlülü kelimelere geldiğinde "i-" fiilini korumakta ve ünlü uyumuna girmektedir:

adam_u marımış (M8-199), adanadēyimiş (M4-57), ben_u alt'_u āylī'missım (B9-16), çevredelerimiş (M4-2), gerā'missik (S9-28), gonāyımış (M6-71), ıś'ākdanımış "essahdanmış: gerçektenmiş" (K9-268), müzedeyimiş (M4-58), öğsüzümüş (M13-258), oradanımışlar (M26-174), yō'mussuk (H2-18), sen_u emmisīymissip (M13-509), tōrumuş (K25-35), üç yaşında vārımissım (H6-163), varımış (K9-196).

OİA'da "+imış" ek-fiili sonuna geldiği tabanla arasına yardımcı ünsüz aldığında genellikle ünlü uyumuna uyar ancak bazen uymaz bazen de ara ünlü olarak kalır ve -i fiilini korur:

+yimiş/ +yımış/ +yümüş/ +yumuş/ +yímış/ +yúmúş/ +yumuş

kūḫū'yüdü (S10-205), neyidi (M5-51), şēyidik (K14-56), tarrālī'yıdı (B14-71), vārmıyídı (S7-16).

OİA'da "i-" fiilinin düştüğü durumlarda genellikle ekin ötümlü şekilleri kullanılmaktadır.

bōşluḫdu (M29-171), kūḫūcūyūḫdu (T1-13), kūḫūyūḫdu (T1-12), neciydi (S10-375), uzākdu (H6-107), yokdu (M6-78), yölücüyduk (S3-9).

OİA'da ek-fiil ekinde yardımcı ünsüz kullanılırken ünlülerde göçüşme meydana gelebilmektedir:

burdiyedi (M25-94), dā'lardiyedi (M17-109), nerdiyedi (M22-57), ordiyedi (M9-81).

2.2.7.2.4. Ek-fiilin Geniş Zamanı (Bildirme Ekleri)

Ek-fiilin geniş zaman kipi, Eski Türkçedeki "erür men, erür sen" vb. geniş zaman çekimindeki "er-" yardımcı fiili ile geniş zaman gösteren "-ür" ekinin birleşerek eriyip kapbolması ve çekimde şahıs gösteren men, sen zamirlerinin de bir ek kalıntısı hâlinde devamı ile meydana gelmiştir⁷⁶.

OİA'da ek-fiilin geniş zaman eklerini (bildirme ekleri) Tabloda şu şekilde gösterebiliriz:

Şahıs	Ek-fiil eki
1. Tekil kişi	+ım/ +im/ +um/ +üm/ +ím /+úm
2. Tekil kişi	+sīḡ/ +siḡ/ +sıḡ/ +sıḡ/ +sıḡ/ +sīḡ/ +suḡ/ +süḡ/ +súḡ/ +sūḡ
3. Tekil kişi	+dır/ +dir/ +dür/ +dur/ +dır/ +dīr
1. Çoğul kişi	+ıḡ/ +ik/ +uḡ/ +ük
2. Çoğul kişi	+sıḡız/ +sıḡız/ +sıḡız/ +sıḡız/ +sıḡız/ +suḡuz/ +sūḡūz
3. Çoğul kişi	+Ø/ +Ø/ +nar/ +ner/ +lardır/ +lerdir

Bu eklerin OİA'daki örneklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

Ek-fiilin Geniş Zamanının 1. Tekil Kişi Eki: "+Im/ +Um/ +ím /+úm" OİA'da ünsüzle biten kelimelere gelirken "-ım, -im, -um, -üm, -ím, -úm, -üm, -ím" şeklinde;

⁷⁶ Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, s. 703.

Bazı merkez ağızlarında +ız/ +iz şekli de bulunmaktadır.

maħallesindeyiz (M19-329),

Ek-fiilin Geniş Zamanının 2. Çoğul Kişi Eki: +sıñız/ +sıñız/ +sıñız/ +sıñız/ +sıñız/ +suñuz/ +sũpũz

aç mısıñız (M18-12), adamsıñız (M19-300), dā'ssıñız "değilsiniz" (D9-202), dērdindesıñız (S10-418), ērsıñız (B11-21), meydandasıñız (M8-2411), nāsılsıñız (H7-382), necisıñız (K9-42), nērdesıñız (H4-8), nerdesıñız (M8-352), serbessıñız (M13-201), susuz musuñuz (M18-12).

Ek-fiilin Geniş Zamanının 3. Çoğul Kişi Ekidir: +Ø/ +Ø/ +nar/ +ner/ +lardır/ +lerdir

OİA'da ek-fiilin geniş zamanının 3. çoğul kişisi eksiz olmaktadır. Bazen "+lardır, +dir" eki ile, bazen de isimlere veya zamirlere sadece çokluk eki getirilerek karşılanmaktadır.

bunnar osmāniyenin ēn esk ayleleri. (M6-36), işdā hırsız onnar. (M8-465), işde benim canım onnar (M8-2731), nizāmlārdır (B12-15), onnar da birbirin' akrabā (M6-34), onnar da en esk aylelerdem biridir. (M6-40), onnar da sō'radan geldi. (M6-39), onnār ēsgī (B8-52).

2.2.7.3. Fiilde Yapı

OİA'da birleşik fiilleri şu başlıklarda ele alabiliriz:

2.2.7.3.1. Birleşik Fiiller

En az iki kelimenin bir araya gelerek oluşturduğu fiillerdir.

2.2.7.3.1.1. İsim + Fiil Yapısında Olan Birleşik Fiiller

İsim soylu bir kelimelere "et-, -eyle, ol-, kıl-" yardımcı fiillerinden birinin getirilmesiyle oluşan birleşik fiillerdir.

İsim + et-⁷⁷: (-et/ -êt/ -éd/ -èt)

OİA'da ekin ünlüsü bazen ara ünlüye dönüşür; ünsüzü ise bazen ötümlüleşir:

⁷⁷ -et fiiliyle yapılan birleşik fiiller hakkında geniş bilgi için bk. Gülsel SEV, *Etmek Fiiliyle Yapılan Bileşik Fiiller ve Tamlayıcılarla Kullanılışı*, Ankara Üniversitesi Basımevi Yay., Ankara 2001.

aziyèt ètmèjn (D4-667), bāh's èderdī (S4-23), ēz'l' ètdi (S3-290), ıhı ıhām etdi (M4-60), n' ēdiyim (M8-1124), sözü bir ediyölār (D3-48), teslim etdi (M8-303), yardım edecā'sem (D2-95), zāvīr zırnıK ètdi (S3-121).

İsim + eyle- (eyle/ èylè/ èylē)

allah ırāhmet eylesin (M8-1552), allah yardım eylesin (D4-603), candan eyleme (K9-188), dıķgat eyle (T7-9), düz etmek hālal èylēj (K9-79), em'r eyle (M8-2467), ēmrēylēdīj (B4-20), idam eylemiye (T7-68), kötülüK eylemedim (M17-19), mēvlēm ſen yārdīm èylē (D14-10), nen èylēdā (B8-54), nen eylemiş (D4-50), tembī' eyle (M8-1147), teslim eyle (M8-2541).

İsim + ğıl

cenèzesin ğılıyollār (K9-195/196), ğanā't ğılıyōr (K30-60), namāz ğılāmazdı (K17-134), nāmāz ğılār (K18-105), namaz ğılardıķ (M8-1706), namaz ğılıciyik (S9-56).

İsim + ol

ayıb olmasin (M8-1728), ēle gülünÇ olacā'mā (B6-87), ğurbān olúyūm (B7-29), hānañ hārab olmiya (M8-1772), misāfir oluyum (M8-1717), müşderi oldum (M8-1785), yoK oluyo (M8-1802).

-acaK ol-/ -ıı ol-

OİA'da bu birleşik yapı gelecekte yapılacak olma, niyet bildirir:

alacaK oldulār (K9-471), alacaK olursa (M4-12). söyliyec' oldu (M8-309), gedıc' oludursun (M8-339), dönüc' oluncu (M8-992), ölüc' oldu (M8-1845), evlenic' oluyodu (M21-32).

2.2.7.3.1.2. Fiil+ Fiil Yapısında Olan Birleşik Fiiller

Asıl fiile ver-, bil-, dur-, kal-, ğit, gel-, var- gibi yardımcı fiillerin -(y)A, -(y)İp, -(y)I zarf-fiil eklerinden birini alarak bağlanmasıyla oluşurlar. Vurgu genellikle asıl fiilin ilk hecesinde bulunur. Bölgede görülen birleşik fiillerin bu şekilleri şunlardır:

Fiil + (y)ıver Tezlik Fiili⁷⁸: -ıver/ -ıver/ -ıvēr/ -ıyivēr/ -veriver

Bu birleşik fiil yapısında i zarf-fiili ile -ver fiili arasında genellikle y bağlayıcı ünsüzü girmektedir:

çēkiyivērdī (B10-12), çēvirivērdi (K11-55), çıkariyiverdi (M13-571), ĩrıverdim (S3-95), depelediveriyim (M8-1003), dōndērivēirdik (K19-116), dōnderiveriyo (M8-

⁷⁸ -(i)ver- tezlik fiili ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Nurettin DEMİR, "Birleşik Fiiller ve Vurgu (-ıver- Şeklinin Görevlerini Tespitte Vurgunun Rolü)", *TDAY-Belleten* 1997, 2000, s. 225-235.

479), gēlivērdim (B1-49), göyveriverdi (S10-71), götürüyiveriyolar (M13-162), òmuzun'āliverdi (S10-184), verivermediler (M29-111), yaralāyiverrimiş (S10-141), yitiveriyo (M8-742).

Fiil + -(a/e)bil-/ -(ı/i)bil Yeterlilik Fiili : -abil-/ -ebil-/ -ibil-/ -ıbil-

OİA'da OİA'da yeterlilik birleşik fiili yapılırken genellikle "-a/ -e" zarf-fiil ekleri daralarak -ı/ -i'ye dönüşür. -ibil-/ -ıbil- merkez ağızlarında; -abil-/ -ebil- OİA'nın tamamında bulunmaktadır:

açıbilirsañ (D4-56), ālabildilērs' (H5-25), ālabilir (H6-39), alıbildī'mi āldım (D4-724), annātabilīr (K14-85), annātabilūyōr müyüm (H7-166), ba_ahyabiliyo (M13-574), bitirebilirseñ (M8-1206), bulabilin (M19-26), bulabillik (M8-668), çekibilir miyim (M17-115), çıkabilirimiş (M8-193), çıkabilim (M8-1089), dutabilir (M13-476), gāçabilmiş (K17-56), galdırabilirsāñ (M8-232), gedebilir (D13-49), gedebilissinīz (H2-6), gedibilir (M8-814), gımılđatıbilir mi (M8-1172), girebilirsiz (M13-557), giribilir (M8-193), gō'n_ gūdebilin (T1-87), gō'rebilirsēñ (K18-214), gōtūrebiliyosa (M13-516), hāber_ edebilirsāñ (M8-1205), hāber_ edebilirsāñ (M8-1205), içibilirsēñ (M8-2827), nē_ ālabilirse (S9-181), ni_ yapabilim (M8-334), olabilir (M6-1), ōlabilir miyim (B2-11), yapabiliniz (M25-39), yetişebilirse (M13-473), yiyebildim (M8-1602).

Yeterlilik Birleşik Fiilin Olumsuzu:

Olumsuz yapıda "-u" fiili düşmekte ve sadece "-a/ -e" zarf-fiil ekleri kullanılmaktadır.

bilemāñ (M8-1441), bilemēdim (M29-93), bilemesseñ (D19-29), bilemesseñ (D19-29), bilemiyom (D3-119), bilemiyom (M12-3), bilemiyorum (M1-31), bilemiyorum (M1-31), bilemiyosuz (M14-174).

Fiil + -(a/e)gel Süreklilik Birleşik Fiili

süregelmiş (M19-189).

Fiil + -(ı/i)dur Süreklilik Birleşik Fiili

OİA'da özel kalıp olan fiil + -(ı)dur kalıbında iki fiil arasında görev yapan "-a/ -e" zarf-fiil eki daralarak "-ı/ -i"ye dönüşür. Sadece Merkez ağızlarında bulunmaktadır: devam edidursun (M8-1042), geditur (M8-349), geditursun (M8-156), hārb_ edidursun (M8-1367), seçidursunlar (M8-287), varıdurun (M8-2562), yanıdursun (M8-1056), yatıdursun (M8-160), zından'_atılıdursun (M8-2450).

Fiil + -(a/e)dur Süreklilik Birleşik Fiili

OİA'da Merkez ve Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

burda duradur (M23-50), duyulmıyaduruyo (M8-2437), gēlin yērde ġāladursuñ (K30-102), oynıyadursuñ (M8-2432), turhuñú çā'radur (K9-478).

Fiil + -u gel Süreklilik Birleşik Fiili

durugelirīm (M13-134).

Fiil -(ı/i)p dur-/ -ip durmıya dur-

En çok Merkez, Kadirli, Sumbas, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır:

āġlāyıp durmā (K30-30), bā'rıp çā'rıp durma (K30-30), durup duruyō (S9-118), ġāra bā'lāyıp durmā (K30-30), hıñzanıp duruyor (M8-1934), intizār vērip durma (K30-30), küFlenip duruyoñ (M8-179), ū'şā'ıp durūkān (T3-120), yē'P içip durmıya durdular (M8-1126).

Fiil + -(ı/i)p gel Süreklilik Birleşik Fiili

çēkip gelip gediyo. (M8-2154), devam edip gelecā'ñiz (M8-2421), gen' ē'ri çıkıp gelip gediyo. (M8-2963).

Fiil + -(ı/i)p otur Süreklilik Birleşik Fiili

bitdī yatıp oturup muturuķan uyuyu ġalıyo (M8-506), yēp içip oturuķan (M8-1860).

Fiil + -(ı/i)p ġal Süreklilik Birleşik Fiili

asılıp ġalyo (M8-2890), ā'lenip ġalmām "eylenip kalmam" (K9-415), ē'lenip ġalmam (K9-419), yapışıp ġalıyo (M8-2476).

Fiil + -mıya/ -miye dur- Süreklilik Birleşik Fiili

OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmakta Düziçi ağızlarında yoğun, Toprakkale ağızlarında nadiren görülmektedir:

āġlāmıya duruncā (D13-84), ā'lamıya durmuş (D3-132), aramıya duruyolar (M8-81), āvraT aramıya durdúydu (D4-647), baķmıya durmuş (M29-70), dumān' ĩmi çıkıma durdu (M8-256), gözlerinin on yerinden aķmıya duruyo (M8-127), ĥasdalanmıya duruyō (M8-868), ışıma durmuş (M8-939), sıkılmıya durmuş. (T7-109/110), solmıya duruyo (M8-867).

2.2.7.3.1.3. Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller

İsim soylu kelimelerle fiillerin kalıplaşarak oluşturduğu şekillerdir. Genellikle düş-, gel-, git-, çık- fiilleriyle yapılır. Bu şekilde oluşan örnekler şunlardır:

aķıla düşürtdün (M10-52), bir senede dörT ölü çıkTı (D4-408), ğorku yürā'ne düşmüş (M10-53), ırzına hıla ğetirir (D4-221), öndüç versenē (K7-253), sāĝ selim geldim (M13-429), üceden uçanı yōla getirir (D4-220), yola düşüyo (M8-2771).

2.2.8. Fiilimsiler⁷⁹

2.2.8.1. İsim-fiil: -ma/ -me/ -mā/ -mē; -maķ/ -mek/ -mēķ; -ış/ -iş/ -ış/ -uş/ -üş

Fiillerden geçici isimler yapan fiilden isim yapan eklerdir. Bazen kalıcı isim yaptığı da olmaktadır.

-ma/ -me/ -mā/ -mē

ākıtmē (H7-499), ava ğetmā (T4-42), dō'mē (K16-23), dolma (M30-51), dō'mē (H1-73), ēřme (T1-219), ğān ākıtma (D2-92), ğēlme (S2-35), ōrmē (D22-22), sāvırma (H7-537), sōř kēsmē (H8-15), yū'rma (B9-23).

-maķ/ -mek/ -mēķ

āĝıřmaķ ğonuřmāķ (H7-432), annamaķ (M8-1465), bilmēķ (T5-46), çaķmaķ çaķıp (M2-136), çaķmaķ daşı (M2-209), demek (D4-739), demek (S1-79), dōnmēķ (B3-68), düşürmēķ (H7-510), ēķmēķ (D2-57), ekmek (M15-25), ğaldırmaķ (M14-55), ralmaķ (M13-428), ğuřāķdān ařřā' dutmaķ (B1-109), ğuzu ğütmek (T1-93), ğazırılık' olmak (T1-39), isĝān olmak (M1-25), kēmçiltmek (H7-472), moralmaķ (M13-429), n' ōlmaķ var n' ōlmamaķ (M8-1546), ōýālamaķ (H7-437), salmaķ (K9-80), sürmēķ (K14-68), sōř vērmek (H7-460), yāpmaķ (S2-30), yārdım etmēķ (M30-13), yařamaķ (H7-17), yāzdırmaķ (D4-674), yēmek (B1-136), yemek (K9-163), yēmēķlēr (S2-7).

-ış/ -iş/ -ış/ -uş/ -üş

bēnim ğörüřümē (S12-20), dönüşde (T4-71), dönüşde (T4-81), ğāpıř (K17-94), lişim (M8-1537), ğelişini (M28-173), ğiriş ğārtını (S9-284), ğiriřimizdē (B4-42), ğörüşmeme (M8-205), oluşundan (M19-52), yarış (M8-1168), ýāýān yōrüyüřde (K17-29), yōrüyüřü (D4-63).

⁷⁹ Fiilimsiler ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Nesrin **BAYRAKTAR**, *Türkçede Fiilimsiler*, TDK Yay., Ankara 2004.

2.2.8.2. Sıfat-fiiller⁸⁰

Çekimsiz fiillerin ikinci türünü oluşturan sıfat-fiiller, adından da anlaşılacağı üzere, sıfat gibi kullanılan fiil şekilleridir⁸¹.

-acak/ -ecek

Merkez: dü'n guracak bi'şē' (M10-54), gelecā' (M8-1152), gel'n olacak zaman (M23-221), gō'nümü edecek gonusmanız (M2-30), görünecek yere (M4-53), oviya enecek yerde (M8-1010), varısa görecā' (M8-1152), yarılacak çam (M2-234), yatacak yatak (M8-687).

Bahçe: āğlanacak zāmandır (B4-27), yapacak bi'çāre (B2-36).

Düziçi: çalannacak yerde (D4-746), gāçacak yērim (D4-95), gedecek yeri (D3-99), saklanacak gō'gu (D4-125), terbiyesini m'afaz' edecek bir adam'mı (D4-245).

Hasanbeyli: dü'n gūracak zaman (H8-15), nışān yāPacaqları zāman (H7-98).

Kadirli: ā'layacak zamandır (K9-209), duracak durumu (K9-225), ē'lip bakacak yeri (K9-423), ēvlenecek bir durumu (K9-360), satacak ādam (K18-496).

Toprakkale: çobancılık yapacak bir gıyāfet (T1-91), girecek yeri (T4-68), tēvīk tūnā' yapacak yērimiZ (T3-108), yī'hanacak sūyā (T1-151), yükleyecek gölük (T3-57).

-an/ -en

Merkez: āğşamdan gelenner getmişler bilene. (M8-941), aşşā'da bekliyenner (M8-2076), bu 'ādar gelenner bu kelimiye bilmedi. (M8-755), dú'üne gelen sā'men (M2-119), silahı olan (M13-552), gārınsalık atın garrnıñ altına çekilen sinek pislī (M2-106), geliyo allah'aramıya gedennner demiş (M8-813), gırmızı mırmızı geyenner (M22-57), ilk yerleşenner burıya dışardan gelen āyleler yüz'sen' öncedem başlar. (M6-54/55), şereFinı bilennner silaha çekiyo düşmana saldırıyor. (M19-85), tōKat vuran emine hanım (M1-46).

Bahçe: hēy şē' yāpan nēfīs (B6-185), vāran orda bir kērvān (B10-64), burıyē gēlen su (B1-74).

Düziçi: çalıP oturan herifiñ (D3-126), bir gōzelin sevdesinē düşmiyenner (D4-295), yōrüyen yōrúğ (D4-60).

Hasanbeyli: ālan mı yok dōlu (H3-50), bāşını çēken gāyınī (H7-144).

Kadirli: boşānan silāh (K8-22), gārdaş vēren yanar yanar gō'nūr (K9-221), yarsüfatdā olup biten işleri (K9-19).

⁸⁰ Anadolu ağızlarında sıfat-fiil ekleri hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Ahad ÜSTÜNER, *Anadolu Ağızlarında Sıfat-Fiil Ekleri*, TDK Yay., Ankara 2000.

⁸¹ Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, s. 909.

Sumbas: çarşıyā dedī gelen (S3-97), geçen sēne (S9-37), gēnē çorba bişēn ġāzanda bīşer çokcá ħā' (S10-426).

Toprakkale: aķan cēhan ırmā'nın (T7-9), yūğsek hece daşı olan şō'le görürsán ħah aplaK ismaħalıñ mezeri. (T7-17).

-ası/ -esi

OİA'da geniş zamanı ifade eden dua cümlelerinde kullanılmaktadır:

Merkez: iş'ıras gelesi dedim. (M8-860).

Bahçe: bā' da vār ammā bāyí dā adı batası tēslim āldı (B6-84).

Düziçi: iş'ıras' gelesi sōz dutdu orē' āldı. (D4-767), ki mī üç mū inā' vārisā ōnúñ yētesil'ni ēwē gētıırd'ādam (D2-147), oncā'z da iş'ırās gelesi vērdi. (D4-648), yıķılası bağçamızdā biri saña yok muyudu (D4-153).

Kadirli: ħī ġız ānası ġız ānāsı başındā mūmlār yānası. (K15-13), ā'lāsiyēne kōr ōlāsı diyō. (K15-14).

Sumbas: şúriyē genē ħāl'l ā' geldi ocā' batası. (S3-126).

-asıca/ -esice

OİA'da -AsI sıfat fiili ile -cA eşitlik eki kalıplaşarak beddua cümlelerinde kullanılmaktadır:

Merkez: ġorķā'mış batasıca (D3-124), paslı batasıca (M27-21), pis batasıca (M8-2792), úlen ġorħaķ batasıca dedim (M18-149).

Düziçi: nere gediciñ ocā' geçesice tāvlının içine dıķıl diyo. (D3-134).

Kadirli: ħēy birē yāşı ġār'ālesicēler. (K3-149).

Sumbas: ocā' batasıcalar dedi. (S3-50).

-asım/ -esim

OİA'da "-ası/ -esi sıfat fiili" + "+m iyelik eki" + "gel-" yapısı kalıplaşarak istek ifade eden cümleler oluşturur:

Merkez: ā'ç ġaş'nan dalasım gelir (M2-51), benim bir uFaķ su dōkesim geldi. (M8-2001), bol dō'meli pancarı göresim gelir. (M2-47), durasım gelir (M2-52), fisdī' fırına süresim gelir. (M2-49), gezesim geldi diyor. (M8-2210), ħēpsini çā'ırıp dolasım gelir (M2-54), ħēpsini yerken gülesim gelir. (M2-63), ħēr zamam burada durasım gelir (M2-52), köfdiye yufġa eķmē'ne sarasım gelir (M2-54).

Düziçi: benim burda durasım gelmiya (D4-605), geri ġaçasım geliya der. (D4-615), ik'üş daş ġórdüm mū onu atasım gelir. (D4-518).

Kadirli: bunnar su dökese gelmişler. (K9-545), tuvālete gēdesi gēlmiş. (K25-55).

-asıya/ -esiye

OİA'da "kadar" + "-ası/ -esi" + "+e" kalıbı süre, miktar biliren zarf yapımında kullanılır:

Düziçi: bō'n birin' sürēn saba' birin' sürēn, o bitesiye ğadar, ortiyā yī'ācaşın' ē. (D9-88).

-dık/ -dik, -duķ/ -dük

OİA'a geçmiş zaman ifade eder:

Merkez: yaptıkları yer (M4-91).

Bahçe: ufaķ defek annātdıķlārı ölur. (B4-34).

Düziçi: āçılmadıķ ō'lların balıyım. (D4-46).

Toprakkale: çul atdıķları zaman (T1-230), o yaptıkları yerlerdē mal üzerinde yatıyo (T7-4).

-ıķ/ -ik/ -uķ/ -ük

Sumbas: dēyişik yerler (S1-63), tüpdē bişik yēmēķ (S10-197).

-maz/ -mez

Geniş zaman ifade eden sıfat-fiildir:

Merkez: düşmez kaçmaz bir allah (M8-2013), gerekmez sözlerimi (M23-232),

Hasanbeyli: yāramaz bir ādam (H7-528).

-miş/ -miş/ -muş/ -müş

Merkez: bayatlamış kömbe (M2-56), delinmiş sap (M2-137), dolmuş bişmiş tavıķ (M8-509/ 510), ekilmiş bir bū'day tarlasına (M8-95), gözü dönmüş bir canavār (M19-117), yapılmış büyük tuluķ (M2-163), yapılmış dutġal (M8-435), yapılmış sopayı 2-137), yükseldilmiş sūya (M2-162),

Kadirli: sūlārı kēsilmiş yūrēķ (K15-8).

-ar/ -er/ -r

Merkez: çama baņzer de yüksēķ geder o mināre gimi geder. (M22-134), dēġer dolaşır ġalmadı (M8-2085), deliye bāņzer aķıllıya bāņzer bir ādam (M8-2103), meşiye baņzer meşe var meselā'. (M22-137), noħut ġaynar gimi (M8-2663), oynar ġalım ġalmadı. (M8-2202).

2.2.8.3. Zarf-fiiller⁸²

Zarf-fiiller, hareket hâli ifade eden fiil yapılarıdır. Zarf-fiillerin bildirdiği hareket, fiil çekimlerinde olduğu gibi şahsa, zamana bağlanmış bir hareket değildir. Bunun yanında zarf-fiiller, sıfat-fiiller gibi nesne de bildirmezler. Hâl ve durum karşılayan kelimelere zarf diyoruz. O zaman zarf-fiiller fiillerin zarf şekilleridir diyebiliriz⁸³.

-a/ -e

Merkez: adamlar tavl' oynamıya duruyor onnar oynıyadursuñ (M8-2431/2432), padişāhıñ sārāyından duyulmıyaduruyo. (M8-2437), bō'le diye diye çocū' dillendirecā'ñ dedim. (M28-13), dosda ikram seve seve varılır. (M2-75), elinde bir deynā' böyle vura vura öyle çalard' adam. (M13-238/239), gede gede gede görkü dā' denilen bir dağ varımış. (M8-918), gede gede şindi devin' oldū' muhūte varıyor. (M8-2923), goşa goşa gelmiş. (M13-373), ō'lum güle güle diyo garı (M8-728), sem burda duradur demiş. (M23-50), vara vara bolu şehrine vardı. (M8-161), vara vara gāç günde vardı ulaşıdıysa (M8-2658).

Bahçe: gālān ōrdā bēklē'dursūñ. (B6-167).

Kadirli: gēlin yēde gālādursuñ. (K30-102), sēn sazıñı çāl turhuñú çā'radur dedi (K9-478).

-ı/ -i, -i' / -yi, -u/ -ü/ -ú

Merkez: baķıyım vurubilićin mi (M8-852), daħa ğımılđatıbilir mi. (M8-1128), dēyi (M29-26), dēyiñ (M26-30), ğaldırıverdim (M4-32), geri nedī'n şind' alıyón dedim. (M18-48), ğētirdi'yinen gend' odasına sōkuyo. (M8-2228), ğiribilir (M8-193), içibilirsēñ (M8-2827), ne dī' (M8-1462), nedī' (M8-457), nē'dī' sen yatmıyón diyo. (M13-97).

Bahçe: āliyiverdi (B8-40).

Düziçi: açıbilirsāñ (D4-56), dıķılıyiververmiş (D3-144), dikeliyiverdi (D4-534), ne dī' (D4-172), ne dī'n (D4-534), ne dī'ñ (D4-537), ō'lu sizlere rāħmat ōldū, aħmēt diyi ō, (D21-47), şurda bir divana yarım mar dēyi (D4-216).

⁸² Gürer Gülsevin zarf-fiillerin yapısıyla ilgili çalışmasında bu ekleri asıl ve birleşik zarf-fiiller adı altında iki gruba ayırmıştır. Ayrıntılı bilgi için bk. Gürer **GÜLSEVİN**, "Türkiye Türkçesinde Birleşik Zarf-Fiiller", *AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, C.II, 2, 2001, s. 125-143.

⁸³ Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, s. 319.

Kadirli: āçiveriyo (K9-272), dıķılıverdiydī (K9-375), kākıveriyo (K9-88), nē dī' ālıyōn nēne (K30-52), ne dī'm bilmiyēn Kēlē. (K32-41), nē dī'n isdēmişimiş. (K18-71), nedī' huylanıyōn bundaḡ kı dedi. (K9-366).

Sumbas: bāsıverdi (S3-160), bō'le çī'rıverdim (S3-95), çī'rıverdim (S3-95), dō'yyüverrimiş (S9-203), nē dī' gızıyōn ā'mèt dēdi. (S9-283), ōmuzun' ālıverdi (S10-184), şōyl' ediverdi (S6-82), únúdüveriyēm (S3-280), úýýüveriyó (S3-108), yaralāyıverrimiş (S10-141), yaralāyıverrimiş (S10-141).

Toprakkale: Zātı nedī' çıķdın ōrıyē demiş. (T3-28).

-ıp/ -ip/ -íp, -up/ -üp/ -úp

Merkez: aǵlāyıp (M13-153), çákíp gedincē (M8-61), çıķıp (M8-990), endirip (M1-25), ḡonup (M13-254), ḡō'yup (M15-11), görüp (M4-11).

Bahçe: būlup (B10-19), dōnup gēlip gēdiyō (B4-25), gēlip (B9-85), ḡūn ōlup (B7-3).

Düziçi: bā'nip (D4-595), götürüp (D3-145), kópúk ḡō'lúp " < koyulup: koyulaşıp" (D4-98), soķulup (D3-19), yüklēdip (D21-49).

Hasanbeyli: dō'lup (H5-17), düşüp (H2-13), işd' ālıp gēdiyō (H1-14), ōķúyup (H7-279).

Kadirli: ārayıp (K21-54), ḡōçup (K14-81), ḡōyup (K19-4), ḡōyup ḡō'p yāpıyōllār (K19-11), ḡüdüp (K7-6), nerdeḡ gelip (K9-94), unudup (K2-17).

Sumbas: dōķülup (S10-485), durup (S9-118), gēlip (S1-75), ḡopup (S9-245).

Toprakkale: çēķíp gēdiy' (T5-38), ḡōyup gēdiyōrúm (T5-13), silup (T5-14), utānıp (T1-80).

-arak/ -árak/ -erek/ -èrèk/ -ērèk/ -ērèk/ -erèk/ -ērèk

Merkez: citdī olarak (M29-147), diyerèk (M23-4), dört olarak biliyorum (M6-87), görerek (M19-18), gülüşerek (M2-152).

Düziçi: āǵlıyarak (D4-405), diyērèk (D12-26).

Hasanbeyli: bi' dē ot olarak (H3-36), diyerek (H2-98).

Kadirli: cazılıyarak ḡarı gētdi (K9-480), dāvul dō'dürerek (K19-216), dōst olárak (K25-13), hāley çekerek (K27-90), kīrmen ā'rerek (K22-25), türk' olarak söyliyemem (K9-1), türkū çā'rarak (K15-13).

Sumbas: diyērèk (S9-47), topÇ olarak (S5-18).

Toprakkale: şāk' ēdērèk (T5-2).

-araķdan/ -araĶdan/ -arakdan/ -erekden

Merkez: bākiye olarakdan (M9-409), bā'arakdan (M2-146), başına tophıyarakdan (M19-191), düşünerekden (M13-505), ekmeK olarakdan (M2-214), ġāy'n olaraKdan (M18-104), sevinerekden (M19-326), sevinerekden (M19-326), tef çalarakdan (M2-145), toPallıyarakdan (M18-78).

Bahçe: ā'liyāarakdan (B6-163).

Düziçi: ġol bā' olarakdan (D20-10), olarakdan (D11-3).

-ik/ -ık'li Zarf Görevli Yapı⁸⁴

OİA'da -ik/ -ık eki bir işin yapılıp başka bir işin ondan sonra yapıldığını ifade eden bir yapıda kullanılıp zarf görevli yapı içinde kullanılabilmektedir. OİA'da en çok Merkez, Düziçi, Sumbas ağızlarında kullanılmaktadır:

Merkez: ata binik geliyodu. (M8-2223).

Düziçi: ēt Zēten çekilik gēlir. (D7-79).

Sumbas: öte' bēriyi yükletdik geldik getdik. (S3-178), şe'mizi verdik gēldik. (S3-137).

-ınca/ -ince/ -íncè, -unca/ -ünce

OİA'da her ağızda kullanılmakla birlikte en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. Bahçe, Düziçi, Kadirli ilçelerinde yoğun olarak kullanılmaktadır. OİA'da bulunan örnekleri aşağıda verilmiştir:

Merkez: baħınca (M4-46), basınca (M5-6), ġalınca (M8-109), gec' olunca (M8-614), gedince (M25-17), gelince (M29-5), ġö'rünce (M8-866), kılķınca (M5-29), varınca (M13-320).

Bahçe: āķşām olunca (B2-52), ālınca (B5-17), ġēdince (B4-28), ġēlivērince (B7-124), ġīz olunca (B7-132), ōrünce (B4-46), vūrunca (B7-119), yēnilince (B2-6).

Düziçi: ay aşınca (D4-73), bāħınca (D8-20), bāsinca (D1-26), bitirince (D13-66), böyl' olunca (D3-54), çıkarınca (D3-108), ēvlenici olunca (D4-129), ġāçırınca (D23-66), ġeçince (D3-19), gedince (D4-72), ġēlincè (D14-72), ġēlince (D8-16), ġörünce (D4-326), ōlünce (D4-592), olunca (D13-49), ōluñ olunca (D9-24), uy'yunca (D4-114), yüzü bir hoşlaşınca (D3-179), zındana ātınca (D4-345).

Hasanbeyli: açınca (H2-80), atāş ēdince (H4-6), ġōcā'ölünce (H7-33), ġēlince (H2-10), gelince (H5-22), vārınca (H7-325).

⁸⁴ Birleşik zarf-fiiller ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Gürer GÜLSEVİN, "Türkiye Türkçesinde Birleşik Zarf-Fiiller", *AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, C.II, 2, 2001, 125-143.

Kadirli: bāsınca (K17-27), çīKınca (K2-22), dālınca (K9-415), gēçince (K30-93), gēlince (K9-69), getirince (K21-28), ġōyürünce (K9-85), gōtürünce (K19-89), ōlunca (K21-33), sürünce (K21-4), vērince (K22-18), yapınca (K9-215), yusuFun' bulunca (K9-325).

Sumbas: gōrünce (S3-106), ġusunca (S3-174).

Toprakkale: dúyunca (T1-114), ġōrünce (T1-77), görünce (T4-55), n' olunca (T7-56), vārınca (T1-107), vārınca (T6-5), vurunca (T4-122), yanmayınca (T4-179).

-ıncı/ -inci, -uncu/ -üncü

OİA'da her ağızda kullanılmakla birlikte en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli ilçelerinde yoğun olarak kullanılmaktadır. OİA'da bulunan örnekleri aşağıda verilmiştir:

Merkez: açıncı (M8-273), almāyıncı (M8-1159), atıncı (M8-436), bilinci bilinci (M8-272), binic' oluncu (M8-948), çalıncı (M8-410), dönüc' oluncu (M8-922), duyuncu (M8-938), ġalıncı (M8-2738), geçinci (M5-73), gedinci (M8-63), gelinci (M8-349), gelinci (M8-485), görünmez oluncu (M8-538), sabahdan oluncu (M8-1212), soğuncu (M29-72), varıncı (M22-92), vuruncu (M8-66), vuruncu (M8-66).

Bahçe: kālķıncı (B3-47), körölun' gōröncü (B10-29), mālċ' oluncu (B12-45), oluncu (B1-16), soğuncu (B9-10), uçuncu (B3-49), Zābā'nān oluncu (B6-147).

Düziçi: āğşam oluncu (D4-552), varıncı (D4-85).

Hasanbeyli: gēçinci (H6-70), gēlinci (H7-303), ġız ēndirmēyincik (H6-12), hāmīl' oluncuK (H6-61).

Kadirli: ā'sam oluncu (K14-11), gēlinci (K14-55), vārıncı (K19-217).

-ıncak/ -incek, -uncak/ -üncek/ -'ncèk/ -inceK/ -incèk

OİA'da en çok Kadirli ve Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır:

Hasanbeyli: ēletincèk (H7-51).

Kadirli: bō'yüncek (K17-97), çevirinceK (K17-70), dē'ncèk (K27-118), gēlincek (K17-57), gēlincek (K17-57), gēlincek (K6-30), gēlincek güzün gēlincek (K6-30), ġonuncak (K7-21), gōrüncek (K17-10), olıncak (K18-842), olıncak (K18-842), oturuncaK (K30-17).

Sumbas: oluncaK (S11-55).

Toprakkale: alıncak (T4-112), binincek (T7-91), çalıncak (T4-113), ġaldırıncak (T7-92), gelincek (T7-19), varıncak (T4-93), yenilincek (T4-108).

-ēyincik/ -ēncık, -ıncık/ -incik, -uncuk/ -uncuK/ -üncük

Merkez: çalışıncık (M16-7), götüreceK oluncuK (M16-6), hārb oluncuK (M16-6), vuruncuK (M23-37).

Bahçe: gāPışıncık (B11-19), òluncük (B11-29).

Düziçi: āyl'ālincık (D2-62).

Hasanbeyli: ėndirmēyincik (H6-49), gēlincik (H6-17), vārıncık (H6-90).

Kadirli: sērincik (K25-50), sıKışmıyēncık (K19-81), yēllēnincik (K19-66), öylē gēlincik (K14-39).

Sumbas: gēliŋ gēlincik (S8-16).

Toprakkale: bilmedī bir şey ġalmayıncıya ġadar okumuş (T4-33).

-ıyanca/ -iyence

Merkez: ataşliyence (M9-92), gelmiyence (M13-313), olmiyence (M13-546), vermiyence (M13-536).

Kadirli: diyence (K30-116), şahınıyanca (K9-207).

-miyence

Merkez: gelmiyence (M13-313), olmiyence (M13-546), verilmiyence (M9-78), vermiyence (M13-536).

-ışın/ -işin/ -ışın, -uşun/ -üşün

En çok Sumbas ilçesinde bulunmaktadır, Kadirli ve Merkez ağızlarında da yoğun olarak kullanılmaktadır:

Merkez: ala deresine gelişin (M23-145), ġarannıġ oluşun (M23-80), ġımacı gelişin (M23-312), ışıK oluşun (M23-80), vuruşun beni öldürürse (M23-45), yaşlaşışın (M23-318).

Düziçi: gēlişin (D21-58).

Kadirli: ġār kākışın (K27-103), gedişin (K12-4), kēşişin (K18-290), kō'ne gēlişin (K18-166), mōtur çıkışın (K18-47), o öyl'ēdişin (K23-5), sokušun (K21-114), iyē gēlişin (K18-755), vurūp ġāldırışın (K18-271).

Sumbas: aşşā' ēnişin (S9-303), bir dah'ātışın (S3-57), kākışın (S3-131), çıbt'nām vuruşun (S10-305), dāşınān vuruşun (S3-37), dāvāra gēdişin (S10-186), dēynānan vuruşun (S3-322), ēsgikī ōlüşün (S3-211), ġārdaş dēyişin (S10-98), ōnu ālişin (S3-182), şō'l'āşşā' gelişin (S9-198), tēker düşüşün (S10-304),

Toprakkale: ō'lum oluşun (T2-20).

-dıkca/ -dikce, -dükce/ -dıkça/ -dikçe, -duķça/ -dıkÇa, -duķÇa

Merkez: âh etdikce (M13-294), döndükce (M8-1105), ğārdaş olmağıkca (M8-1119), ğarı getdikce (M8-854), geldikce (M8-1774), getdikce artıyo (M8-236), gördükce (M8-1618), isdedikce (M8-1557), ordañ geşdikçe (M8-1532), yaķlaşdıķca (M8-2123), yemedikce (M8-1288), yoķar' cıķdıķÇa (M26-215).

Düziçi: çā'rdıkca (D4-38), pārçāladıkÇa (D2-168).

Hasanbeyli: ğēldikce (K3-7), sāğ olduķÇa (H7-43).

Kadirli: yāşlāndıkca (K18-367).

-dıķ

"-dıķdan sonra" kalıbı, -dan eki düşürölerek "-dıķ sonra" zarf kalıbı olarak kullanılabilmektedir:

Merkez: ğırķdıķ sonra (D19-69).

Kadirli: musġāsı yāzdıķ soñrā (K19-76).

-dī'mdē/ -dī'mda/ -dī'nda/ -dī'ndā/ -dī'ndē/ -dū'mdā'/ -dū'mde/ -dū'nde⁸⁵

Merkez: aldī'nda (M19-32), çaldī'nda (M26-226), cıķdī'ndā (M26-14), döndū'nde (M19-3).

Düziçi: öldū'nde (D9-11).

Hasanbeyli: geldī'ndē (H7-415), getdī'ndē (H3-2).

Kadirli: bāyıldī'nda (K9-266), düşdū'nde (K9-266), ēndī'mdē (K3-27), ğāşdı'nda (K27-31), gördū'mde (K9-449), ısırdī'nda (K21-116), sūnnēT ētdī'nde (K18-790), yāpdırdī'mda (K18-571).

Sumbas: gördū'mdā' (S10-475).

Toprakkale: ğarışdı'nda (T1-147), ka'ķdı'ndā (T1-208).

-dīķ soñrā/ -dıķ' soñrā/ -ecek sırā

Düziçi: evlenecek sırā (D4-116), ğāvırdıķ' soñrā (D19-16), serdīķ soñrā (D19-25).

-anaça/ -eneçe/ -enecē/ -ènèçè

OİA'da bu zarf-fiil şekilleri -e kadar ve hemen o anda anlamlarında kullanılmaktadır. En çok Merkez ağızlarında kullanılmaktadır:

⁸⁵ Nevzat Özkan, -DİK sıfat-fiil ekinen yapılmış zarf-fiilleri konu edindiği çalışmasında bu ekin Anadolu ağızlarında başka unsurlarla birleşerek pek çok zarf-fiil ekini meydana getirdiğine dikkat çekmekte, bu ekin bir Oğuz belirtisi olduğunu, Gagavuz Türkçesinde de -DıcAAAn(An) gibi zarf-fiil oluşturduğunu ifade etmektedir. Konu ile ilgili bk. Nevzat **ÖZKAN**, “-DİK Sıfat-Fiil Ekinen Yapılmış Zarf-Fiil Ekleri ve Gagavuz Türkçesinde Bir Zarf-Fiil Eki: -DıcAAAn(An)”. 3. Uluslar Arası Türk Dili Kurultayı 1996, TDK, Ankara 1999, s. 891-900.

Merkez: biteneçe (M2-157), bē'l' āyarlıyanaça (M8-2743), diyeneçe (M18-30), duranaça (M18-88), dutanaça (M8-1175), geleneçe (M9-88), göreneçe (M8-620), o zamanaça (M8-137), su çıkanaça (M16-57), varanaça (M8-355), yornū'ñ çıkanaça (M8-475).

Bahçe: o zāmanaça (B9-28),

Düziçi: diyeneçe (D4-102), geçènèçā (D14-81).

Hasanbeyli: ō zamanaça (H4-8).

Kadirli: dōkenecē (K9-272), varanaça (K9-496).

-alı/ -eli

Merkez: et yasaK olalı (M8-551), yatalı om beş yirm' ün oldu (M8-2944), yolu ğapanalı (M8-2775).

Kadirli: şurda mōturā icat olalı (K8-65).

-madan/ -meden/ -medán/ -mèdèn

Merkez: açılmadan (M21-8), bēll' etmeden (M27-8), demeden (M25-75), düşmedene (M19-273), gelmeden (M25-62), gelmeden (M28-6), gētiremeden (M16-36), ğış düşmedene (M19-273), ışımadan (M12-36), n' olup n' olmadan (M29-1/2), olmadan (M4-10), ötüşmeden (M5-28), saymadan (M8-1736), sesdenmeden (M8-116), varmadan (M25-32), vurmada (M8-1489), yapmadan (M1-22), yorulmadan morulmadan (M16-42).

Bahçe: endirmèdèn (B9-27), gēlmeden (B6-47), ĩncīmeden (B1-157), vārmadan (B6-42), vērmeden (B8-2).

Düziçi: ālmadan (D4-244), demeden (D4-406), dō'meden (D19-22), dūrnmadan (D13-76), ēvermeden (D4-447), kēsmeden (D19-66).

Hasanbeyli: gēlmeden (H7-292), yákmadan (H1-91).

Kadirli: bŭlmeden (K9-125), olmadan (K21-14), gēlmeden (K23-3), yā'lımadan (K18-756).

Sumbas: ālmadan (S3-183), bulmadan (S9-5), dōşşemedən (S3-109), etmeden (S10-166), gēlmedán (S10-235), gēlmeden (S9-259), gōrmeden (S10-344), hōş bēş etmeden (S-29), yiykāmada (S10-265).

Toprakkale: sıkımadan (T1-10), danışmadan (T4-84), islē'meden (T5-6),

-ıkan/ -ıkana/ -ikene/ -ikenē/ -ikennē/ -ikennēk/ -kan/ -kanna/ -kannāk/ -ken/ -Ken/ -kèn/ -kèn/ -kene/ -kènnā/ -kenne/ -kennek/ -kennēk/ -maZkan/ -rkan/ -u'kan/ -uķanna

OİA'da birleşik çekim içinde bu zarf-fiil yapısı çeşitli şekillerde bütün ağızlarda kullanılmaktadır:

Merkez: bulamaZkan (M8-684), çıkarkan (M22-107), dā'rkān (M8-2727), derkene (M29-73), derkenne (M18-16), derkenne (M18-77), deşiri'ken (M8-793), duru'kan (M8-943), ekmeK_ederkenne (M15-24), gāzıp toplarkan (M8-998), gederkene (M22-49), gederkene (M5-16), gederkenne (M12-16), gederkenne (M13-584), gelikene (M26-96), geli'kenne (M13-180), gelikennē (M29-62), geli'kenne (M8-2782), gencikenē (M11-14), gezerkenne (M14-20), gid'kene (M30-43), misāfir ederkene (M21-37), sallarkēn (M23-4), yaķannar (M2-136), yamācındam_ varıkan (M8-2494), yatarķēn (M8-2819), yū'ru'kanna (M15-41), yū'ru'kanna (M15-41).

Bahçe: yaşarkēn (B4-38).

Düziçi: açarkan açarkan açarkan (D4-701), ākmazıkan (D3-42), biçili'kenne (D4-427), geli'kenne (D4-409), gonusu'kan (D4-104), götürükenne (D4-365), oynarkannā (D13-58), sabınnarkan (D4-98), söylerkenne (D4-268), veriken (D4-82).

Hasanbeyli: çünK'_gidēken (H7-167), gēderKen (H7-104), gēlirken (H6-118).

Kadirli: ācıkana (K21-20), bō'şurkannāk (K17-36), derkenne (K9-262), dērkennek (K8-84), duruķanna (K14-68), ēderkenne (K18-238), ēverikennēk (K15-4), ēverikennēk (K25-4), gederkenne (K9-6), gōyārkan (K23-18), götürikennē (K3-21), vārı'kannāk (K25-23), yatarķan (K24-20).

Sumbas: toplarkan (S3-234), vēri'kēnnā (S3-275), derķēn (S3-315), gederkenne (S6-84), gāçırırķan (S10-91).

Toprakkale: aķmaz_ iken (T1-111), ēne'ķēn (T5-41), geli'kenne (T7-98), varı'kanā (T4-83).

-asıya/ -esiye

Merkez: gārınm doyasıya bari bir_ et yerim (M8-1579).

Düziçi: o bitesiye ğadar ortıyā yī'ācaķsın (D9-88).

-ende

Toprakkale: geçende bōyl'_işdē hanī güzel_ oħuma var ya. (T1-53).

-ar...-maz, -er...-mez

Merkez: biz burdan_ geder getmez o padişāh'_ulaşırdı. (M8-1257), bunu bō'le der demez padişāhān ğaFāsının tas'_atıyor. (M8-886), çocúk_ dō'yar dō'maZ ana çocú' heç görmüyō gelin_ölüyo. (M23-116), dışar' çıkār çıkmaZ beni daşlallar diyō. (M8-2086), diyor türküyü bitirir bitirmez oturduĝu āĝacın başına iki tene gúverçin_ geliyo.

(M8-1368), ğız aş' görür görmez saten müşder' oldu. (M8-196), hemen şehri çıkar
 çıkmaz ızları birer tene takşim ediyor (M8-2301), hōyle elin' uzadır uzatmaz õh diyo
 (M8-2200/2201), körō'lu bunu der demez ulān bir de baqdı kine arkasında kimse
 ğālmadı. (M8-1908), tesbīhı alır almaz diyō hemen gemiye ğoşmuş diyo. (M8-1828).

Toprakkale: bû pilavı yer yemez çıkmış. (T4-85).

-dı mı/ -dı miyd'/ -dı mıydı/ -dı mıy/ -dı miyd'/ -dı miydi/ -dı miydi/ -dı
mıydı/ -di mi/ -dí mí/ -di miy'/ -di miydī/ -di miydi/ -di miydi/ -di miyi/ -du muydú/
-du muydu/ -du múydú/ -dú múydú/ -dü mü/ -dü müydü/ -dü müydü/ -dü müydü

OİA'da En çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır:

Merkez: adam dıkıldi mıyı dışardan gelen içine dıkılamazımış. (M8-319), bu darā' gördü mü benim bu şehire geldimi bilir. (M8-1208), buyda bitdi miydī bu çampanıñ a'rlı'ynan takda ka'har. (M2-168), ğabadayılık yapıdı mı musduk paşanın torunu musuñ sen deller. (M1-33), ğāynadı mı ģndiyok lēçer ōlūyü. (M15-15), ğāzānda ğāýnādı mıydı o tuvalakları içinē dōküyon. (M15-13), işd' adam ōlūyo ōldü müydü habar veriliyó. (M13-576), işiñ bitdi mi de günün'al get derdi. (M13-442), o dā ğaynādı mı āyn'eşgil'imi. (M15-20), ora ğaçallarımış çok şitdetli yā'mur oldu muydu. (M2-94), şorıya vardı mı mezerlā' varmadan ğülmüye başlıyalar. (M25-32).

Bahçe: āyın on dōkuzu dēdi mi zirā't baṅgāsından gēdiyōrum māyışımı
ālívōrrūm. (B8-37), ēlīmizde tēmīrā çıkdı mı yāzdıırdık biz. (B9-3).

Düziçi: ānāşdı miydı oñā bir uFāk vērdīm dātlısı yēllēr. (D10-26), birisi bir ōruç yēdi mi ōnu hērkiş ğınārdı. (D9-13), cīmā günü bāýrāk kākđı mı, bāýrāñ dibine bi' māl kēsellēr. (D2-91), dedēm onu şı' yapārdı hāsđālandı mıydı. (D19-101), ē'Çćik bişiyē gim'ētdi mi bir dahā bir dā' tā' ederim. (D7-48), ğız vērildi mi sā'de bī' seFēr dōl ğızī olāñ ğızı bi'sēFere mā'sus ğōrürdü (D2-85), ğolu ğırıldı mı sāriyālārd'ışde (D23-39), ğucā'ma geldi mi fīradan uyur. (D4-641), rúzġar çıkdı mı şō'le bir ġāç tanā āş sohārık. (D2-175), yāġmır yāġmadı miyd' de su dolmúyó. (D9-67), yumşātdıñ mıydı, māl yiyēceK oldi miydı. (D2-140), za'r ğızınan annaşdı mı ğōzü ğōzün' dutdu mu n' ētdiysa. (D4-358).

Hasanbeyli: dō'sdū müydü şiyē tavıḵ kümēsine saklanırımış o ḡorkusundan. (H2-101), ḡār yā'dı mı yāvırım hēr taraf ḡār būs. (H6-114), ḡēldı mı pāmbı' bi' çıḵrīḲ olurd'_o zaman çıḵrık. (H7-420), ḡīşın sēl ḡēldı mı köprüy'_ālır. (H7-281), ḡuru yavān cenēze ḵa'ḵdı mıyd'_işde toplānıllār yēmek ḡētırıllēr. (H1-21), ōriyā ḡān āḵdı mı ōnuḡ ḡān'nā barmā'm'_bātırır. (H7-197), sābāhlē'n 'ē ēşgidi mı dē sēriyōn. (H3-39).

Kadirli: beni nerde gördü müydü emmîñ ğızı beşik kertmesi nişannıñ. (K9-362), biş sēfēr sōylēdi miy' bir ādām iki sēFēr sō'lemiyē gērēk. (K18-366), ik' ū'n üç gün bitdi miyi bir dá' şindicik dē hāmırı yū'ruyōllār. (K6-11), namaz ğılān gōrdü müydü cezā' dutārdı. (K17-136), ō'lān dō'du muydú bir sēvínírdı. (K19-301).

Sumbas: dō'me oldu múydú yārmā oldú múydú dēvlide dō'dürüyoñ. (S10-373), ekin biçildi miydi sūr yāýliyē yáyłā' gēderdik. (S3-18), ēmmi dāýi gēldi miydī bāýrāmımızı ğutlārdık. (S1-23), ıslāndı dā ēlbisēs' sırtındā bēklēdi miydī ci ēr'n' üşüdüdü. (S4-19), ōrda gēl'p gēçēñıñ mālī ēkínē sapdı mı hēyt lēyn muķā't ol mālınā. (S9-206), dāvār gēçi guzlādı mı yātırıyor. (S10-284).

Toprakkale: bişdi mi şēKēr ātíyón. (T5-87), ğāPıdān ēldi mi hōlē ğáýn'nā ğōl'n'ñ ālT'ndān gēçirir gēlinī. (T5-43).

2.3. SÖZ DİZİMİ

Kelimeler yanyana gelerek yargı bildirdiğinde cümlelerini oluşturur veya varlık, kavram ve hareketi karşılar ve bu durumda kelime gruplarını meydana getirir. Her dilin kendine has cümle yapısı vardır. Türkçenin cümle yapısının en temel özelliği kelime gruplarında ve cümlede temel ögenin sonda bulunmasıdır⁸⁶.

2.3.1. Öge Diziliş Sıklığı

OİA'da cümle yapısı genellikle kurallı cümlelerden oluşmaktadır. Kısa ve çoğu zaman tek kelimelik bağlaçlarla bağlanan cümleler çoğunluktadır. Anlatılmak isteneni en kısa yoldan ifade etmek için cümleler kısa tutulmaktadır. Konuşmacıların önem verdiği konulardan bahsederken ve heyecanlandıklarında konuşmayı hızlandırdıkları durumlarda sıklıkla devrik cümleler kullanılmaktadır. Bu durumlarda genellikle cümleler arka arkaya sıralanan kısa cümlelerden oluşmaktadır. Cümlelerde genellikle özne, tümleç, yüklem yapısına uygun olmakla birlikte özne veya tümleçlerin sona geldiği devrik yapılar da sıklıkla kullanılmaktadır. OİA'da hem devrik hem düz cümleler bulunmaktadır.

Merkez: allāh yā rabbī, ōylē soñrā sırtlañ gelirimış, bu hayvannara aħmed ā'nıñ evi var'dı ya orda. (M4-14), be ānırsēñiz burda yerleşek, be ānmesseniz dah'ireli

⁸⁶ Leyla KARAHAN, *Türkçede Söz Dizimi*, Akçağ Yay., Ankara 2005, s. 9.

gedek. (M30-9), bēyit mēyit çō'd' ammā onnarı bilmiyēm. (M29-50), bu bāña diyo kı sem beni görmedin bilmēn diyō. (M12-9), bunu diyo demirc' ō'lu āğa yapırdı o ğale demirc' ōğlunun ğalesi diyor. (M8-37), cebel ammā belkid' ĩkū'z ancıyadı, ammā hindi şēher gimi yāzın oldu mū. (M22-10), ğar' 'āşlıyā bir çıtırık yer dellēr, yazılı defderde beş yüz elli ev deller. (M19-6), hēye ilk yol yapımında bizim adamlār nē dē bū şıye gētdileridi yol yapıdılarıdı. (M7-3), yōk aman ō'lum atı isdeme de benden ne isderseñ isde diyo. (M8-10), ismi ali dē ērmeniler rumlār türk ğadınlarına hücüm ederimış ırzına geçmeK için, ali de dutdū'nun ğaFasıñ keserimiş. (M5-2), mısır fet'ine giderken mī, mısır vālisi zaten kendisi. (M1-24), o zaman biz bā'niyódúk babā āblā dēdē niyēse şunū al dedin miyd' āliyod' ēsgiden çocuklār. (M27-3), şindi osmāniyenin yerli halkı en esgi yerlilerini söyliyem ben, dedemden duydū'ma göre söylüyom. (M6-17), tamam terkileşiyok şindi, o ğaş' ō āliyo bırakıyo ben alıyom, ben de bırakıyom. (M2-10), yaparım ya hēpini yaparım da şindi bilmiyom ben. ne söyliyem ne dersēñ dē'm. habāw sēn dē. (M17-7).

Bahçe: an çok da şurda bizim ē'mizd' olurdu şurda toprā'dı. (B9-9), dolāy'siylā ā'cabēyī hoş görmemişler. sönündā ğānnıgēçitde bir savāş yapmışlar. sāvāşda dolāyısıyla ā'ca bā' yēnilmiş, yēnilince dē öldürmüşler. (B2-5/6), kōlgēsind' āğlēniyom allāh āliyā ēlīn' ēlē versin. (B7-14), sūlār ğuruyācāk, ğāvūr müslümānın için' ākēcāk, müslümān ğāvırın için' akēcāk, bu dā'lār bō'lā ğālmıyēcāk dēllērTi. (B6-10/11).

Düziçi: (D3-9/10), ğış şöylē bākdi ulān dēli mīymış hāyrātli mī cinnī mī olā dēdī ne bissin. (D10-5), būr ğūn tanırōĝlu sabah namazlārında ordan savışıyōmuş kevreninen. ğāra memmet dē'l dē ğarāyīt hāh ğarāyīt osmān. (D1-9), şinī bēn birēz inşānnarı duyĝulāndırēcāk şöyle yānī ilāhēye bāñzēr türKüye bāñzēr bi' şeler söyliyēm. (D2-1/2), valla' kōylerde çok söyleller bizim burda çok nādir hī. (D16-1).

Hasanbeyli: búrđān iki kō'n ğarāyītli kō'nún bu kō'n çō' yārisı bizdēn osmāniyenin ũç yūs hāne bizim ēv ōlaraK oturānımız vār sōy ismī ğarāyīt olān. (H7-9/10), çālgılı bī' dū'n olúyō, hēvet, ondān sō'rā birikēn parā ō'lān yatarafına birikēni ō'lān āliyō, ğıS taraFına birikēni ğız āliyō. (H8-24/25), ğāçaÇaK olúyōsāñız ğēlīn bizlērnen haberleşēlīm ğaçālīm demişler. (H5-19), bi' se'den umārımış meselā şunū götürümüş meselā ānam öldúydú bak bir şeydeykenē. (H6-134), hē ēkmēK ēdērik hē hāmırı yū'ruyōk yúmāk dōkúyōk hē sabā'nān ēdiyōk biri yōk (H3-13), iki para versē belki hāydī āldın getdin, ğüvēnmiyō, hē. (H4-31), helāllaşma varıdı, yollaşma varıdı, yollamā o zamān. (H2-54).

Kadirli: bîr tēneke buýda vēr de bir inēk vēriyim sāṇa dēdī. (K14-18), yalāncı dūnyā bēnim ossā n'ēderdim. (K15-2), ikincisū gün gēldilēr bēni gōtūrdūlēr. (K3-24), meselā bīzim buralārdā ē kōr paşa dellērimiş mārāşda bir paşa varımış. (K2-24), sūlēymān şah toplúyō diyō ki bōlūnmüyēk bōlūnūrsēk hēr birimiz bir bēylikdē kōlē ōlurūk (K4-7), tabīyī herkesīn bîr mēlmēkētī vār, dō'dū' bildi' i' bir yēr vār. (K1-2).

Sumbas: ben subāylārīn berber'oldū'm için ne tālim gōrdūm ne bi'şē', yāwu şindī ōnū sācīn ūsdūnde dēpidiyōk. (S7-8), ēsgī dō'slēri bildīn gimı dō'sūllērdi dāşınan dēynānān. (S3-23), ismim hāc'ālī gōkÇēn sumbāsīn kār'ōmerrī muḥāllesinden. (S1-1), işli kōyTiyē nēhāl yāPıcıyık. (S2-11), şindik'īmī gēliṇ gēlincik hēpsi gīrmiyōr. (S8-16).

Toprakkale: biz cādīrdā doğmuşuk ēvet bō'le dēvelernen eşşeklernen gōçerken. (T1-1), biz ō'le yemek türü ney osmāniyenīn onnarı bilirik. (T2-4/5), ōtuZ kırk'āne bir kōyoldúydú. (T3-10).

2.3.2. Cümlede Yapı

2.3.2.1. Basit Cümleler

Yüklemi isim veya fiil olabilen ancak tek yüklemlili olan cümleler basit cümlelerdir⁸⁷.

OİA'ya ait metnimizde cümleler genellikle basit tek yargılı cümlelerdir.

Merkez: şindi otururduk bunnarınan barabar. (M23-1).

Bahçe: gārāc'ō'lān ē' biri hāk aşī'. (B4-8).

Düziçi: şú pāriyē vēr dellērdī. (D7-15).

Hasanbeyli: yānımızda bir pūsük yā dāhi yō'du demiş. (H6-12).

Kadirli: sāyım bēy isminde bir şāhīs öndērlik yāpmış. (K17-11).

Sumbas: burdā rāhmētlik ōldu. (S4-8).

Toprakkale: gāyırī deḥātīp burda dō's oluyo. (T7-34).

2.3.2.2. Birleşik Cümleler

Birleşik cümle, içinde birden çok yüklemi barındıran cümlelerdir. Birleşik cümlede yapı, bir ana cümle ve bu ana cümleyi anlam ve yapı olarak tamamlayan bir veya birden çok yardımcı cümleden oluşmaktadır⁸⁸.

⁸⁷ Karaağaç, *Türkçenin Dil Bilgisi*, s. 513.

2.3.2.2.1. Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı birleşik cümlelerin yapısı bir ana cümle bu ile cümlelerin gerçekleşmesinin şartı olan cümleden oluşmaktadır⁸⁹.

OİA'da şartlı cümleler bütün ağızlarda bulunmaktadır. Metnimizde bulunan şartlı birleşik cümlelerde genellikle şart cümlesi önce gelir, temel cümle sonda bulunur.

Merkez: işdē babalarımızdan duydu'muz o devirlerde yanılmıyorsam sultan aziz zamannarı bū şeyden kömürlerden payasa ğadar bu dā'lardā alibekir o,o'lu hökmederimiş. (M1-879).

Bahçe: orada ğāç sen'oldúysa sonradan ō'le de hēsāP ētmedik. (B1-12),

Düziçi: gerēK ōlursa onnār yardım ēder. (D1-44).

Hasanbeyli: yō'rtlu kömb'ēdici'señ yüzüne yō'rt şekēri ğātışdırıyōñ. (H1-19).

Kadirli: dōñuşde allah izin verirse demişler bu duzu ğelir biçerik. (K7-8).

Sumbas: nērdēñ ğēderseñ get dedim çamların içinde ōrd'ōtúrüyó. (S3-106).

Toprakkale: bizim aslımızı kókúmuзу sorarsāñ, biz türkmeník kókden türkmen. (T7-3).

2.3.2.2.2. ki'li Birleşik Cümle

Türkçenin cümle yapısına uymayan bu yapıda yardımcı cümle ana cümleden sonra gelir⁹⁰.

OİA'daki ki'li birleşik cümlelerde yapı, önce temel cümle sonra yardımcı cümle şeklinde yapılanmaktadır.

Merkez: ō'luna diyó kü ō'lum o ölüyü alacā'ñ babal'ñı getirecā'ñ. (M-491), ğāraduman dā'añ depesine çıkıp bakıyo kı ğoruya birisi gelmiş (M8-1143), bu bizim ōyunumuz oruya öte gedip getirmiyok ku geden ğakimın ğarşısına çıka ifāde verē'di. (M13-538).

Bahçe: nerdiyēdi ki arāba nērdiyēdi. (B1-37/38).

Düziçi: kēvrancı çocū'nan ğelmiş yanna kı nē diyon nene demiş. (D3-29).

Hasanbeyli: bür ğün düyō Kü şú köylüyü denēyim. (H7-39).

Kadirli: ne ē'liyon sem burda kı dedī. (K9-432).

Sumbas: bilīyom ğuzūyüm kü heç aklım m'ēriyodu. (S10-369).

⁸⁸ Karaağaç, *Türkçenin Dil Bilgisi*, s. 513.

⁸⁹ Karaağaç, *Türkçenin Dil Bilgisi*, s. 514.

⁹⁰ Karaağaç, *Türkçenin Dil Bilgisi*, s. 515.

Toprakkale: bākđım kı hēPiSi bēnīm emm'ölü ğārdaşımın ğızı ğārdāşımın ō'lū emīmın ō'lū yūz ōn yēdi ōyu nāhıl ētmişlēr. (T3-123/124).

2.3.2.2.3. İç İçe Birleşik Cümle

Bir cümleinin görev alarak başka bir cümleinin içinde yer aldığı cümle yapısıdır⁹¹.

OlA'daki bazı içiçe birleşik cümle örnekleri şunlardır:

Merkez: hē dērken emmim ırāḥmatlık dēdi kine ō'lum avratlar dāhī pontul giyecēk ön' arķası bell' olacāk. (M3-2).

Bahçe: fārs' ōĝlu dēdi kinē bu ādam biS tēncirlilēr adāmın adāmlārı bēlediye irēyisi bēn ōluyum ammā dedi bēḡā āsgēriyēniḡ vērmiş oldū māyış baḡā yetēr. (B1-40/41).

Düziçi: sen demin dedi baḡ' orda bir bazlama al ābi ye demediḡ dedi. (D1-57/58).

Hasanbeyli: baḡa dedi ki diyō sen dedi diyō ārtık gēdiP orda çalışamassın dēdi diyo. (H2-40/41).

Kadirli: ārkāḡ' dō'nmēden ēve get dedi. (K1-12).

Sumbas: bir şī'r oḡudum bir şī'r de baḡā yaz dedi. (S1-66).

Toprakkale: utānıp dā hiç sıḡılma ğūzelin āslını sōr dedi gōnül. (T1-80).

2.3.2.3. Bağlı Cümleler

Birden çok cümleinin ve, veya, da, fakat, ama, lakin, halbuki, meğer vb. bağlama edatlarıyla birbirine bağlanan cümlelerdir⁹².

Merkez: taḡdalarımız var amma biz tergedik. (M12-213).

Bahçe: ēvet burāniḡ yērlisiyīm ammā cīp o ğārdarī'nī baḡÇā bu tarafdā bizim kōkümüz bu 'ēndēn gēldi dē baḡÇā burāsı genā torrāma toplamā. (B1-1/2).

Düziçi: hēriF sabā'na gēlen ekmā' de yēmiyō dōḡuzdā gelen ekmā' bēklīyō. (D2-150).

Hasanbeyli: islāmın kuralı herkeş için geçerlidir ve yararlıdır. (H2-122).

Kadirli: o bā'şişin' āldī ondan soḡrā da gēlini bindirdilēr gōtū'düler. (K3-23/4).

Sumbas: ğārc'ō'lān dēr de gōnār gōçersīḡ. (S1-17).

⁹¹ Karaağaç, *Türkçenin Dil Bilgisi*, s. 514.

⁹² Karaağaç, *Türkçenin Dil Bilgisi*, s. 515.

Toprakkale: o antibiyotī'miş de bilmiyomuşuz. (T1-24).

2.3.3. Yükleminin Türüne Göre Cümleler

Yüklem türüne göre iki çeşit cümle vardır. Bunlar da varlığın bildirildiği ad cümlesi ve olayın nitelendiği eylem cümlesidir⁹³.

2.3.3.1. Fiil Cümlesi

Fiil cümlesi, yüklemi çekimli bir fiil veya birleşik fiil olan cümlelerdir. Kip ve şahıs bildiren bütün fiiller yargı taşır. Her türlü oluş ve kılış fiil cümleleri ile ifade edilir⁹⁴.

OİA'daki fiil cümlelerinin bazıları şunlardır:

Merkez: getdī abīgünēş getdē. (M8-985).

Bahçe: yā şindi temmuz ā'sdōs āyında dam lō'lānır mı demēmiş. (B2-13/14).

Düziçi: şōrda çā'ran oldúysā şōrda diyen oldúysa o gaFama girdi. (D4-1).

Hasanbeyli: būrīyā bi' gārargāh gürmuşlar. (H5-3).

Kadirli: yāylalarā gonārgöçer gūzūn gēlirdik. (K2-10).

Sumbas: allāh gücü kuvvēti vērđi kolunā. (S1-34).

Toprakkale: bağrını gırşuna gerdi serv' ali. (T7-37).

2.3.3.2. İsim Cümlesi

Yüklemi bir isim veya isim grubu olan cümleler isim cümleleridir⁹⁵.

OİA'daki isim cümlelerinin bazıları şunlardır:

Merkez: ā oluk vār hindi bu súyūn geldī' yer düzlük. (M22-1/2).

Bahçe: ēvet burānı yērlisiyīm. (B1-1).

Düziçi: bēn yētmış yēdi yāşındāyım, çocuklū'mdam beri burdāyım. (D1-1).

Hasanbeyli: cēhīz mūhūz yok bizlērdē. (H1-5).

Kadirli: tabīyī herkesin bīr mēlmēkētī vār, dō'dū' bildi' i' bir yēr vār. (K1-2).

Sumbas: ismim hāc' ali gökÇēn sumbāsın kār' ömerri muhāllesinden. (S1-1).

Toprakkale: anamın adī ēlīf. (T7-1).

⁹³ Karaağaç, *Türkçenin Dil Bilgisi*, s. 518.

⁹⁴ Karahan, *age.*, s. 96.

⁹⁵ Karahan, *age.*, s. 96.

2.3.4. Yüklemlerinin Yerine Göre Cümleler

Türkçede yüklem genellikle cümlenin sonunda yer alır. Bu Türkçe söz diziminin genel özelliğidir. Türkçede yüklem de söz dizimi içindeki yeri çeşitli sebeplerle değişebilir. Cümlelerin kurallı (düz) veya devrik oluşlarını yüklem yeri belirler⁹⁶.

2.3.4.1. Kurallı Cümle

Yüklemi sonda bulunan cümleler kurallı (düz) cümlelerdir⁹⁷.

OİA'daki kurallı cümlelerin bazıları şunlardır:

Merkez: böylē üç yaşındam bu yanıyı hatırlarım. (M1-6).

Bahçe: bēn bēlediyēden māyış almām dedi. (B1-41).

Düziçi: düziçinin dü'nü şu āndā bīr günē sī'dırıldī. (D18-1).

Hasanbeyli: šāhnālārınan ārañızda biS sağ oldukÇa bi' şe' ölmīyācağ dedi. (H7-43).

Kadirli: siñıl bēnim şindi būriyē gōrdūm gēldim. (K1-6).

Sumbas: bāyrāmda dā işdē ne biliyim ācār pırtı giyērdīk. (S1-22).

Toprakkale: bēnim ō'lūyūm çok kūcūyūkdū. (T1-12).

2.3.4.2. Devrik Cümle

Yüklemi sonda bulunmayan cümleler devrik cümlelerdir⁹⁸.

OİA'daki devrik cümlelerin bazıları şunlardır:

Merkez: yaylıyā şiyē bēn hindī davar aldīm davara aldım bēn. (M22-1).

Bahçe: birisi mādēn mühēndizi āhmēt ısdambıldā öldü mū dūruyō mu bilmiyōm o gādarlī'nı. (B1-17/18).

Düziçi: seyd'ān varıdı kī öldü hēp öldü bu dedī'm aşıklār. (D1-12).

Hasanbeyli: vallā' bencē'S sērdirmēdīm ō'lum, bū' şe'lēr yāpdırmādım bēn gēlēnē. (H1-5).

Kadirli: anām rāhmetliK ōriyē görmiyē gedişin üç āy beş āy soñrā. (K12-3/4).

Sumbas: yāwu şindī ōnū sācın ūsdünde dēpidiyōk ēkmā'η ārkāsındān. (S7-8/9).

Toprakkale: ēvlērī vār kōşē kōşēyā. (T1-19).

⁹⁶ Karahan, *age.*, s. 100.

⁹⁷ Karahan, *age.*, s. 100.

⁹⁸ Karahan, *age.*, s. 100.

SONUÇ

Osmaniye İli Ağızlarında Ağız Grupları ve Bu Grupların Özellikleri

OİA'nın Genel Özellikleri

1. á, â, ă, è, ê, ô, ȳ, ú, î, ò, õ, ö, ũ, ü, ā, ǣ ünlüleri OİA'nın tamamında yaygın olarak bulunmaktadır.

2. -ken Zarf-fiil Eki OİA'da kalınlık-incelik uyumuna genellikle uymuştur. Bu ek bazen kalınlık-incelik uyumuna uymaz: ākmazıkan (D3-42), bō'şurkannāk "boğuşurken" (K17-36), deşiriken (M8-793).

3. ki(m) Bağlama Edatı STT'de ünlü uyumuna girmeyen ekin OİA'da çoğunlukla uyuma girdiği görülmektedir. Bazen de ekin uyum dışı kaldığı görülmektedir: baḳıyo ḳinā (M13-30), bāḳmışlār kinē (B1-103), gēlmişlēr Ḳı (D13-13).

4. OİA'da STT'den farklı olarak bazı birleşik kelimelerde veya yan yana gelen kelime dizilişlerinde kalınlık-incelik uyumunun işletildiği görülmektedir: bireZ "biraz" (M1-35), bugün "bugün" (M8-1565).

5. OİA'da eklerdeki c, ç, ş, y seslerinin eklerde kalınlık-incelik uyumsuzluğu bozduğu görülmektedir: dikècèḳsınız (K18-153), òlmıyēcák (S8-53).

6. Birinci tekil şahıs emir ekinin varlığı, bu ekin ünlüsünün düzleşmesi ve uyum dışına çıkması OİA'nın tamamının özelliğidir: -iyúm- / -uyúm-, -iyım-/ -iyim-, -iyim-/ -iyím-: ālıyım (B10-106), baḳıyım (M8-859), çōcū'yúm (K14-3).

7. OİA'da tekil 3. kişi emir çekiminde kalınlık-incelik uyumsuzluğu genel özelliktir: ossún (K12-54), düşürmesín (M17-6), ġār'ōssún (M8-1258).

8. OİA'da -yor eki kelimenin önceki ünlülerinden bağımsız olarak genellikle damak uyumunu bozmaktadır: alıyálar (M23-142), alıyór (M29-23), ātıyor (K30-21), işiriyellēr (K6-13), bitiriya (D4-55), bulūyúr (M25-142), diḡniyèḳ (D4-56), ġālİYör (K27-10), getiriyír (M25-143), ġıyyön (M7-11), yazıyür (M13-423).

9. OİA'da iyelik kökenli ve zamir kökenli kişi eklerinde kalınlık incelik uyumsuzluğu görülmektedir: bilir misíniz (D4-376), edecā'híz (M8-1234), gediciḡ (M8-1264), gessín (K18-63), getdiḡız (D3-124), gördúnúz (K9-217), görmesín (K30-29), n'ēdiciḡız (M25-84).

10. -kan/ -ken/ -kán: OİA'da i- yardımcı fiili ve "-kAn" zarf-fiilinin ekleşmiş hâlinde kalınlık-incelik uyumuna aykırılışma görülmektedir: derkán (M8-1028), ordā'kán (M13-246), uyķudē'kan (M8-2972), yaparken (M2-249).

11. ki bağlama edatı OİA'da düzlük-yuvarlaklık uyumuna girer: diyo ķu (M18-110), dūyō Kü (H7-39), dūyór kü (K30-41), inan ki (M1-3), yok Ƙu (M23-131).

12. STT'de ikinci hecelerinde yuvarlak ünlü bulunan uyuma girmeyen kelimelerden bazıları OİA'da bazen uyuma girer: doķdurum (S9-62), foturafcı (M9-46), ĥoruz (M13-57), ĥoturaFıñ saĥabın' (K9-140), moturuñ (K8-61), telefēñ n'maram (M19-26), tokdura (M25-149).

13. OİA'da bazen ilk ünlüsü düz olan kelimenin ünlüsü yuvarlaklaşınca sonraki ünlü düz kalır ve kelime düzlük yuvarlaklık uyumuna uygunken bu olay sonucu uyum dışında kalır: yōñmiya "yevmiye" (M13-83), yōğmiye "yevmiye" (M8-690); u > í, i, ú: çavışıymış "çavuşuymuş" (M6-30); ı > ĩ, ũ, u ā'tmūş ũç (D2-53), e > ũ ēwum (S10-431); i > ĩ, ĩ, ü, ũ ĥā'bēsünü "heybesini" (S3-152), içün (M2-212).

14. a > e Değişmesi OİA'nın bütün ağızlarında bulunmaktadır: bū'dey (K18-439), deyrēsini (D4-155).

15. o > ó Değişmesi OİA'nın karakteristik bir özelliğidir: góyúnć' osmān (K17-59), yāpíyólár (T5-29), yóķ (H7-494).

16. u > ú Değişmesi OİA'da karakteristik olarak bütün ağızlarda bulunmaktadır: bāybúrtđā (B12-13), búyür (D4-470).

17. e > á Değişmesi OİA'da genel bir özelliktir: āñár (M8-1431), āñārē (D3-102).

18. i > ı Değişmesi OİA'da genel bir özelliktir: sāFıya (D4-749), arķadaķı (M2-16), fıyāt (D13-76).

19. i > ĩ Değişmesi OİA'da karakteristiktir: bılıyóm (M4-89), bır (M4-27).

20. i > ü Değişmesi OİA'da yaygın bir değişmedir: būber (M2-58), būsüm "bizim" (K3-7).

21. a > ı Değişmesi OİA'da karakteristiktir: adanıya (T7-80).

22. a > u Değişmesi OİA'nın karakteristiğidir: buruya (M8-1372), uc' ucuna uluyamaz (D4-291), ĥoruluyo (B6-82).

23. o > ò Değişmesi OİA'da bütün ağızlarda bulunmaktadır: çukuròvadā (T1-233), salóna (T4-39).

24. l ve r ile başlayan kelimelerde ünlü türemesi OİA'nın genel karakteristiğidir: ılē'k "layık" (M21-39), ıradō' (M3-3), irepk (T7-76), uruḥlārı (S10-160).

25. OİA'da geniş düz ünlüyle biten isimlerin sonuna gelen belirtme hâli ekinin +I bağlayıcı ünsüzden önce gelen geniş ünlüyle yerlerini değiştirme karakteristik bir özelliktir: çamparıya "(< çampara + y +ı)" (M2-171).

26. OİA'da ilgi durum eki iyelik ekinden sonra gelirse ve bu yapı geniş düz ünlü ile biten bir isme eklenirse göçüşme ve n > y değişmesi meydana gelir. "şey, ney" kelimelerinde de göçüşme meydana gelmektedir: babıyaṇ "(< baba+ṇ+ıṇ)" (M8-194), niyen "(< ne+ (y) iṇ)" (M25-67), şeyeṇ "(< şey+iṇ)" (M3-290).

27. OİA'da geniş düz ünlüyle biten fiillere -(y)ıṣın zarf-fiil eki geldiğinde y bağlayıcı ünlü yanındaki ünlülerde göçüşme olur: başlıyaşın "baş+la- (y) ıṣın" (M13-48).

28. ğ Ünsüzü OİA'da karakteristiktir, bütün ağızlarda bulunmaktadır: bāṣḡā (D8-69).

29. ɲ Ünsüzü OİA'nın karakteristiği olarak bütün ağızlarda bulunmaktadır: biɲ (T1-7), çıṅkō (B1-6), dērsiɲ (S1-16).

30. ŋ Ünsüzü OİA'nın karakteristiği olarak bütün ağızlarda bulunmaktadır: āṅ (B1-8), aralī'ṅ sonuna (T1-9), dediṅ (D1-13).

31. T Ünsüzü OİA'da yaygın olarak kullanılmaktadır: deTī (M8-316), ēnTe (K34-14), feTdēh (B2-8).

32. OİA'da ünsüz uyumu düzenli değildir. Ünlü-Ünsüz uyumuna OİA'da genelde uyulduğu görülür: alaḡabak (H7-516). Bazen de uyum dışına çıkıldığı görülür: arḡadan (B4-82), asgerlīk etdiṅ (H2-13), aşcılar (M23-331).

33. -nl- > -nn- Benzeşmesi OİA'da karakteristiktir: ānnında (M23-178), bunnarınan (M23-1).

34. h- > Ø OİA'da karakteristik olarak bütün ağızlarda görülmektedir: bāḡ 'ēle "bak hele" (S3-277).

35. -ḡ- > Ø OİA'da karakteristik olarak bütün ağızlarda görülmektedir: ā'c ā'līr "aḡaç eğilir" (H7439).

36. -l- > Ø OİA'da yaygın bir düşmedir, asva'tıṅ "asfaltın" (H2-47).

37. -r- > Ø OİA'da yaygın bir ünsüz düşmesidir: bi'yó' (M8-2684),

38. -v- > Ø OİA'da yaygın bir ünsüz düşmesidir. deşiricî'm' bir "deşirici gibi b." (M8-498), dō'meli pancarı "dövmeli p." (M2-47), dō'ērīk "döveriz" (D6-18).

39. -y- > Ø OİA'da yaygın bir ünsüz düşmesidir. bō'k "büyük" (M2-8), bō'k "büyük" (D4-539), bō'le "böyle" (M24-9).

40. OİA'da hece düşmesi yaygın bir ses olayıdır: acık "azıcık" (M18-131), bāzertesi "pazar+ ertesi" (D12-21).

41. ş- > -şş- İkizleşmesi OİA'da yaygın bir ikizleşmedir: aššā' (M8-230), başşaK (M9-22).

42. y- > -yy- İkizleşmesi OİA'da yaygın bir ikizleşmedir: alıyyor (K8-76), elīyyōZ (T5-59), hēyyş (B7-77), sōyyüyō (M26-176).

43. OİA'da kelime sonlarında +cık, -Kenē, +cik, +mā, kerici'm, kerlim, kine, -kene, -kana, -kanna, -kenne, bilene, -kennek, +cene yapılarında hece türemesi yaygındır: ācıkana "açken" (K21-20), ē'cene yuñurruK "iyice" (T4-138).

44. OİA'da -td-, -tğ- ünsüz uyumsuzluğu yaygın bir özelliştir: āñsıtdīk "aşırttık" (T5-56), -tğ- dutğal "tutkal" (M8-435).

45. OİA'da işaret sıfatlarının bazılarının h'li söyleyişi yaygındır: hō çotlū'ğ dēresine (M17-15), hō gēlēñ gār'nıñ (T5-3), hū dā'ğ (T3-15), hū içērinıñ (D4-549).

46. +çA eşitlik eki OİA'da o zamana kadar veya hemen o anda anlamlarında yaygın olarak kullanılmaktadır: āğşamaça "akşama kadar" (M8-1512), o zamanaça (M8-137).

47. OİA'da üçüncü tekil şahıs zamiri o daralma eğilimindedir: u (H7-369), ó (S6-33), ü (D9-62).

48. STT'de zamir kökenli kişi ekleriyle yapılan fiil çekimlerinde birinci çoğul eki -Iz/, -Uz ekleri yerine OİA'da genellikle k/k ekleri kullanılmaktadır. bulabilik (M8-668), gezerik gellik (M2-150).

49. OİA'da -miş ekli geçmiş öğrenilen geçmiş zamanın 1. Tekil şahıs eki -missım/ -missim, -mussum/ -müssüm, OİA'nın tamamında karakteristik olarak bulunmaktadır: unutmussum (M29-58).

50. OİA'da -miş ekli geçmiş öğrenilen geçmiş zamanın 1. Çoğul şahıs eki -missık/ -missik, -mussuk/ -müssük: OİA'nın karakteristiğidir. öldürmüssük (B10-54), ş' ētmissik (M23-322), yaşamıssık (T7-19).

51. OĬA'da -miş ekli geçmiş öğrenilen geçmiş zamanın 1. oğul şahıs eki için -mişık/ -mişık, -muşuk/ -müşük yapısı da yaygın olarak kullanılmaktadır: gelmişık (M19-298).

52. OĬA'da -ık/ -ik/ -uk/ -ük ekli geçmiş zaman eki karakteristik bir özelliktir: ğaçık (D4-71), gēlmēyik (K18-178).

53. OĬA'da geniş zamanın birinci tekil kişisinde belirgin bir özellik olarak $r > l$, değişimi ve ses düşmesi sonucu "ll", "rr" şekilleri karşımıza çıkmaktadır: allım (M8-200), bullum (M8-890).

54. Geniş zamanın ikinci tekil kişisinde -η/ -η, -aη/ -eη, -ıη/ -iη, -uη/ -üη; -rsıη/ -rsıη, -rsuη/ -rsüη, -arsıη/ -ersıη ekleri OĬA'da hem iyelik menşeli şahıs eklerine hem de zamir menşeli şahıs eklerine gelmektedir. Bu özellikler OĬA'nın karakteristiğidir: alıη (M2-26), düzölürsüη (M2-82), giyeη (M2-24), tērgeη (D9-16).

55. OĬA'da geniş zamanın birinci çoğul ve üçüncü çoğul kişisinde r ve l ile biten kelimelere -ler/ -lar/ -lēr/ -lār ekleri geldiğinde $r > l$ değişimi olabilir ve aradaki ünlü düşer: bulluk (M8-538), billik (M8-2589), ıkardılar (M13-480), diğeller (T1-126).

56. OĬA'da řimdiki zaman eki düz ve yuvarlak ünlülü olmak üzere çok řekillidir: -yo-/ -ıya-/ -iyē/ -iyē-/ -yor-/ -yór-/ -yūr-/ -yír-/ -yir-/ -yür-/ -ye-/ -ıya-/ -iyē-.

57. "-acā'η" gelecek zaman 2.Tekil şahıs ekinin ses düşmesine uğramış şekli OĬA'nın tamamında görölmektedir. Zoracā'η (D1-47).

58. "-IcI" şeklindeki gelecek zaman ekinin OĬA'da basit ve birleşik çekimleri bulunmaktadır. alıcımıdı (M16-12), kesicīydi (M8-2935), güleşicim (M16-48).

59. OĬA'da birinci tekil şahıs emir eki -ayım/ -āyım, -eyim/ -ēyim şekli bulunmaktadır: demiyem (M9-30).

60. -AcAK ekli gelecek zamanda üçüncü çoğul şahıs hariç diğer şahıslarda ses düşmesine bağlı ünlü uzaması OĬA'nın karakteristik özelliğidir: -cā'dım/ -cē'dīη/ -cā'di/ -cā'dıK/ cā'dipiz.

61. OĬA'da -ıcı ekli gelecek zaman ekinin hikāye birleşik zamanını oluşurken i-fiili kendini korumakta ve şahıs eki ek-fiilden önce gelmektedir: dē'cimidi (B7-126), alıcımıdı (M16-12).

62. OĬA'da görölen geçmiş zamanın şartının üçüncü tekil kişi çekimi oluşurken bazen şart eki önce gelir ve ekin ünlüsü daralır: olmāsīyēdī (K4-39).

63. OİA'da istek kipi STT'deki gibi -A şeklindedir. Bu eke hikâye geçmiş zaman "-dl" gelirken istek ekinin ünlüsü ile i- fiilinde göçüşme olur. Kalın ünlülü tabanlara geldiğinde -a istek eki incelleme eğilimi gösterebilir: çıkāyıldım (B3-25), veriyediK (M29-113).

64. OİA'da istek kipinin hikâye birinci ve ikinci çoğul çekimleri oluşurken istek eki ile i- fiili yer değiştirir ve araya bağlayıcı ünsüz bazen düşer ve istek eki uzar, bazen de i- fiili düşer: veriyediK (M29-113), yiyē'dik (M4-69).

65. OİA'da geniş zamanın rivayet çekimi yapılırken genellikle i- fiili korunmakta; birinci tekil şahıslarda ş > s değişimi olurken aynı zamanda ünsüz ikizleşmesi de meydana gelmektedir, üçüncü çoğul şahıslarda r > l değişimi olmaktadır bu ses olayları OİA'nın genel bir özelliğidir: gezdirillerimiş (T7-136), götürüllerimiş (M3-53), sanırımissım (M8-1609).

66. OİA'da gelecek zamanın rivayet çekimi oluşurken bütün şahıslarda gelecek zaman ekinin "k" ünsüzü düşmekte ve ekin ünlüsü uzamaktadır: hālallaşacā'mıssıñ (D4-590).

67. Aslında yapım eki olan -ıcı eki OİA'da gelecek zamanın rivayet çekiminde kullanılmaktadır. Bu birleşik çekim yapılırken -ıcı eki ile rivayet geçmiş zaman eki arasına bağlayıcı ünsüz girmektedir ve genellikle ş > s değişimi olmaktadır: ālıciymiş (H6-181), şeneldiciymiş (M21-15).

68. OİA'da ek-fiilin birleşik çekimi yapılırken i- fiili korunur ve ünlü uyumlarına uyar: alıcımıdı (M16-12), çıkmışımış (M23-80), öyl'ēdiyālēridi (H1-50), vērdimidi (K30-4), yazdırıcılarısa (D4-675).

69. OİA'da birleşik fiil yapısı olan -ıcı ol- yapısı gelecekte yapılacak olma, niyet bildirir: alacaK oldulār (K9-471), evlenic'oluyodu (M21-32).

70. OİA'da tezlik birleşik fiil yapısında -i- zarf-fiili ile -ver- fiili arasına genellikle y bağlayıcı ünsüzü girmektedir: çēkiyivērdī (B10-12), çıkāriyiverdi (M13-571).

71. OİA'da yeterlilik birleşik fiili yapılırken genellikle "-a/ -e" zarf-fiil ekleri daralarak -ı/ -i'ye dönüşür: açılarsa (D4-56).

72. OİA'da özel kalıp olan fiil + -(I)dur kalıbında iki fiil arasında görev yapan "-a/ -e" zarf-fiil eki daralarak "-ı/ -i'ye dönüşür. gedidur (M8-349), varıdurū (M8-2562).

73. OİA'da "-ıncak/ -incek, -uncak/ -üncek/'ncèk/ -inceK/ -incèk" zarf-fiil yapısı OİA'da yaygın olarak kullanılmaktadır: çevirinceK (K17-70), varıncak (T4-93).

74. OİA'da -ışın/ -işin/ -ışın, -uşun/ -üşün zarf-fiili yaygın olarak kullanılmaktadır: gedişin (K12-4), ğımacı gelişin (M23-312), kâ'kışın (S3-131).

75. OİA'da ulama sırasında, iki ünlü arasında, sözcük birleşmesi sırasında g/ ğ, k/k'ler düşmekte ve öncesindeki ünlü uzamaktadır: o 'ādar "o kadar" (M2-200) bō'n "bugün" (B6-49). yō'd' 'ēmen "yoktu hemen" (K18-366), d' 'ōr' 'ē'derim "de doğru oraya giderim" (M8-2571).

76. OİA'da k > g, k > ğ, t > d, k > K, k > ğ, k > K, f > F değişimi yoğundur. k yerine g, k yerine ğ, t yerine d kullanımı karakteristiktir: ağşamları (M19-22), bāsdırmıya (D19-24), daban'na (M4-10), FārKı (S10-156), ğaçıp (D3-94), ğān (B1-96), ğēçi (S10-284), güÇcük (M2-181), KaKıyor (M8-514), ondān Kērim (H1-16).

77. OİA'da ŋ/ ɲ karakteristik seslerdir: āŋ (B1-8), aral'ŋ sonuna (T1-9), biŋ (T1-7), çipkō (B1-6), dedīŋ (D1-13), dērsīŋ (S1-16), diŋnēdik (D1-5), ēner (M13-577), ēvīŋ (B1-9), fāsilyēŋ (H1-8), nēneŋ (K1-15), ōŋündē (K1-11), ōrēncīŋ (B1-6), saŋā (H1-33), soŋundā (M1-11), yēŋı (K1-16).

78. OİA'da kalınlık incelik uyumsuzluğu yaygındır: amaliya "amele" (M29-4), ğapiyi "kapıyı" (M20-7), biçicīŋ (D14-74), ğoyacāklēr (T4-37), n' 'ēdecā'k (M8-2467), vērmiyēcāk (K18-469).

79. STT'de yuvarlak ünlülü olan b, m, v dudak ünsüzlerinin yanındaki ünlüler OİA'da genellikle düzdür: çamır (M14-50), ğavırdı (M17-69), yā'mır (M2-147).

80. STT'de ü ile söylenen kelimeler OİA'da genellikle ö ile söylenmektedir: büyük (M2-180), böyüdük (M1-26), yörüdü (M18-30).

81. STT'deki i'li bazı kelimeler OİA'da genellikle e'lidir: getdi (M18-88), helmi "hilmi" (S6-91), merescilere "mirasçılar" (M25-130).

82. OİA'da ŋ/ɲ > y değişimi bulunmaktadır: atīyīŋ (M8-951), avradīyīŋ (M8-580), babayīŋ "(senin) babanın" (M8-1282).

83. OİA'da a/ e, ı/ i, u/ ü zarf-fiil ekleri işlek kullanılmaktadır: āliyiverdi (B8-40), ğaldırıverdim (M4-32), giribilir (M8-193), ūnúdüveriyēm (S3-280).

84. OİA'da zamir kökenli birinci çoğul şahıs ekleri STT'deki -Iz/ -Uz yerine -IK/-UK şeklindedir: bulabilik (M8-668), gezerik gellik (M2-150).

85. OİA'da kelime ben sen köklerinde e> á/è, n > ɲ değişimleri olmaktadır: bān (K19-138), bèn (S3-127), bèn (B6-20), beɲ (D4-314) biyēn (D716), sèn (D4-87), seɲ (M19-219).

86. OİA'da o/ onlar zamirinde daralma olmaktadır: u (H7-369), ü (D9-62), önnār (K18-78).

87. OİA'da istek kipi -e/ -a birinci çoğul şahısta işleklik kazanmaktadır: saklıyağ (M18-112), ātlíyèk (K18-242), çıhārmíyèk (H6-105), diyèk (B12-47).

88. OİA'da eğer edatının çeşitli şekilleri bulunmaktadır: aɲār (M8-1146), aɲer (M8-2879), ē're (D1-10), eɲer (M29-41).

89. OİA'da kadar edatının farklı ağızlarda farklı şekilleri bulunmaktadır: ġadar (D9-71), ġádār (K17-26), ġáder (M3-27), ġadara (K9-6), ġádar (M4-5), ġadar (M22-8), kádar (M19-18).

90. OİA'da gibi edatının farklı ağızlarda farklı şekilleri bulunmaktadır: ġımı (M13-168), gibi (D16-8), gibi (M22-84), ġimí (K14-76), ġimi (K9-347), ġimí (S9-63), ġumu (D2-118), ġumu (D4-58), ġümü (M26-76).

91. OİA'da için edatının farklı ağızlarda farklı şekilleri bulunmaktadır: adamıñ uçu (M8-268), için (M1-14), üçün (D19-21), üçü (M18-51), úçún (K18-302), uçun (K18-302), uçun (M2-173).

92. OİA'da ki bağlama edatının farklı ağızlarda farklı şekilleri bulunmaktadır: ki (K1-13), Gı (H7-53), kī (H2-79), Kí (K32-24), Kı (K9-106), ki (K9-355), ki (K9-80), kī (M18-27), kī (M23-70), kī (S10-153), Kı (S10-325), Kı (S10-417), kī (S9-241), Kí (S9-292), Kı (T3-109), Kí (T5-91), kinā (M8-367), Kú (B10-115), Kú (K9-305), Ku (K9-430), kú (M8-117), Ku (S10-225), Kü (H7-39).

93. OİA'da birleşik çekim içinde "-iken" zarf-fiil yapısı çeşitli şekillerde bütün ağızlarda kullanılmaktadır: "-ıқан, -ikene, -ikennē, -ikennèk, -kannāk, -kennek, u'қан/ -uqanna"

94. İlerleyici ve gerileyici benzeşmeler çok olduğu için tek şekilli kök ve ekler uyuma girerek çok şekilli hâle gelir: anasını "annesini" (M2-3), durup muruqanna "durup mururken" (D3120), dā'lıdı (D4-444), hanı "hani" (M2-230),

95. OİA'da "gibi" edatı genellikle uyuma girmektedir: ġıbı/ ġımı/ ġimi/ ġumu/ ġümü.

96. OİA'da i- fiilinin kalın ünlülü fiillerle çekime girdiğinde genellikle kalınlık incelik uyumuna uyduğu görülmektedir. almadımıdı (D4-248), atarımış (D4-458).

OSMANİYE MERKEZ AĞIZLARININ ÖZELLİKLERİ (Ulaşlı aşireti temel yapıyı oluşturmakta (Alibekiroğulları, Çentler) , kuzey kısmı Tecirli Aşireti (Cırnazlı, Palalı).)

1. á, ã, ě, ě, ě, ě, ě, ě, ě, ě sesleri Merkez ağızlarının karakteristiğidir.
2. İlgi hâli ekinde kalınlık-incelik uyumsuzluğu Merkez ağızlarında karakteristik sayılacak yaygınlıktadır: senín adın (M8-2080), senín (M25-76), senín para (M18-49).
3. ile(+n)/ +man/ +inen edatı bu edatın eklediği durumlarda ortaya çıkan y ünsüzü, inceltici tesiriyle uyumu bozar. Merkez ağızlarında tespit edilmiştir: aramā'nan "aramayla" (M8-801), kākđī'yinan (M8-974).
4. u > í Değişmesi OİA'da en çok Merkez ağızlarında gerçekleşen bir ses olayıdır: hālbiki (S11-8), hālbíysā (M18-91).
5. e > á Değişmesi OİA'da genel bir özellik olsa da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır: áñár (M8-1431), áñārē (D3-102).
6. e > è Değişmesi en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır: dedēñızın (M25-18).
7. a > u Değişmesi OİA'nın karakteristiğidir, en çok Merkez ve Düziçi ağızlarında karakteristiktir, buruya (M8-1372), ğoruluyo (B6-82), uc'ucuna uluyamaz (D4-291).
8. i > u Değişmesi Merkez ağızlarının karakteristiğidir: n'öldumusa "ne oldum ise" (M8-2066), pontulusa "pantolon ise" (M13-590), yōğusa "yok ise" (M13-574).
9. i > ĩ Değişmesi OİA'da karakteristiktir, en çok Merkez ağızlarında görülen bir ses olayıdır: bīliyóm (M4-89), bīr (M4-27),
10. ğ ünsüzü OİA'da sadece Merkez ağızlarında bulunmaktadır: asçıK_orda (M23-163).
11. ğ Ünsüzü OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır: āğcālı (H7-424), āğşam (M8-729).
12. Í ünsüzü OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır: dā'Í mi (M11-18).
13. k ünsüzü OİA'nın hepsinde bulunmakla birlikte en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır: çoćuk (M23-169).

14. *ń* Ünsüzü OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır: *ánńhelerimiZ* (M3-32).

15. *ť* ünsüzü OİA'da çok yaygın değildir, en çok Merkez ağızlarında kullanılmaktadır: *ánńăýtńmă* (D2-54).

16. *-lr- > -ll-* Benzeşmesi OİA'da yaygın bir benzeşmedir, en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır: *allım "alırız"* (M8-624).

17. *-r- > Ø* Merkez ağızlarında yaygın bir ünsüz düşmesidir: *bi'yó'* (M8-2684).

18. OİA'da *-miş* ekli geçmiş öğrenilen geçmiş zamanın 1. Tekil şahıs eki *-mıssım/ -missim, -mussum/ -müssüm*, OİA'nın tamamında bulunmakla birlikte, daha çok Merkez ağızlarında kullanılmaktadır ve OİA'nın karakteristiğidir. *unutmussum* (M29-58).

19. Şimdiki zaman eki *-yo-* Merkez ağızlarında en yaygın kullanılan şekildir, *-íyè/ -iyè: -ıyı/ -iyĩ/ -íyı/ -iyi-ıyí/ -iyí/ -íyí* kullanılan diğer şimdiki zaman şekilleridir: *aliyè geliyè* (M25-50).

20. Gelecek zaman birinci tekil şahıs eki *-acā'm* OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. *çıkacā'm* (M8-448).

21. Gelecek zaman ikinci tekil şahıs eki *-eceansıń* en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır: *sēredeceansıń* (M8-1523).

22. Gelecek zaman birinci çoğul şahıs eki *-cā'k/ -ecā'k/ -acā'k* OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. *gedecā'k* (B8-40), *dōnecā'k* (K9-530).

23. *-ıcı/ -ici* ekli gelecek zaman ikinci tekil kişi eki OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. *gōsdēriciń* (H6-182),

24. Gelecek zaman ikinci tekil kişi eki *-cıń/ -cuń/ -cūń* OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır: *açıcıń* (M8-310).

25. Gelecek zaman üçüncü tekil kişi eki *-ıcı/ -ici/ -ucu* OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır: *bilici* (M8-894).

26. Gelecek zaman birinci çoğul kişi eki *-cık/ -cik* OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır: *gedicik* (M2-21).

27. Gelecek zaman ikinci çoğul kişi eki *-cíníz/ -cińíz* en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır: *gediciniz* (M19-215).

28. Gelecek zaman üçüncü çoğul kişi eki *-iciler/ -icilēr -ıcılar, -ucular/ -uculār/ -ücüler* en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır.

29. Birinci tekil şahıs emir eki -ayım/ -āyım, -eyim/ -ēyim en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır, olumsuzunda göçüşme olmaktadır: Merkez: demiyem (M9-30).

30. Birinci tekil şahıs emir eki -ıyım/ -iyim/ -uyum/ -üyüm en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. "y" ünsüzü kendinden önceki ünlüyü daraltmaktadır, bu daralma OİA'nın genel özelliğidir. başlıK̄ atiyim (B3-15)

31. -gil ikinci tekil şahıs emir eki OİA'da Merkez ağızlarında bir örneğine rastlanmıştır: gerisiniñi de diñliyeğil (M13-193).

32. -ák/ -āk/ -āñ/ -ēk/ -yak/ -yāk/ -yèk/ -yēk/ -yēK/ -yēk̄ 1.Çoğul Kişi emir eki OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır.

33. Görülen geçmiş zamanın hikâye çekimi -dıydım/ -diydım/ -düydüm OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunur: annatdıydım (M13-309), dediydim (M26-87), öldürdüydüm (M26-251), söylediydim (M2-97).

34. Şahıs ekinin -i fiilinden önce geldiği görülen geçmiş zamanın hikâye çekimi -dımıdı/ -dimidi/ -dumudu/ -dümüdü en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. Ünlü uyumlarına uymaktadır: bakdımıdı (M16-23).

35. OİA'da özel kalıp olan fiil + -(I)dur kalıbında iki fiil arasında görev yapan "-a/ -e" zarf-fiil eki daralarak "-ı/ -i"ye dönüşür. Bu ses olayı sadece Merkez ağızlarında bulunmaktadır: gedidur (M8-349), varıdurun (M8-2562),

36. OİA'da -ıncı/ -inci, -uncu/ -üncü zarf-fiili son ünlüsünün daralma özelliği dikkat çekicidir. En çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. varıncı (D3-6), gēlinci (H7-303).

37. OİA'da -anaça/ -eneçe/ -enecē/ -ènèçè zarf-fiil şekilleri; -e kadar ve hemen o anda anlamlarında kullanılmaktadır. En çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır: dutanaça (M8-1175), su çıkanaça (M16-57).

38. õ Ünlüsü kelime köklerinde OİA'da en çok Merkez ağızlarında kullanılmaktadır: böyüdü (M8-1774), böyle (M5-56), ötüşür (M8-969). öyle (M8-178).

39. -ık/ -ik/ -ikler/ -iksın, -uk/ -üksün, -missın/ -missınız/ -missınız/ -mışlar/ -missik/ -missim/ -missınız/ -miş/ -mıs/ -mişik/ -mişin/ -mişiz/ -mişler/ -mussum/ -muş/ -mús/ -muşlar/ -müşler Merkez ağızlarındaki öğrenilen geçmiş zaman ekinin çeşitleridir. Bunların içinde en çok -mış/ -miş, -muş/ -müş ve -ık/ -ik, -uk/ -ük kullanılmaktadır.

BAHÇE AĞIZLARININ ÖZELLİKLERİ (Fettahoğulları aşireti temel yapıyı oluşturmaktadır.)

1. ö Ünlüsü kelime köklerinde Bahçe ve Düziçi ilçelerindeki metinlerde vardır. Bu durum Bahçe, Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

2. -mA- olumsuzluk ekinde kalınlık-incelik uyumsuzluğu Bahçe ilçesinin karakteristiğidir: -múyör-/muyor-: anālık ğömúyör (B7-85), betom bilmúyōh (B12-24).

3. a > ú Değişmesi OİA'da en çok Bahçe ağızlarında bulunmaktadır: anālık ğömúyör (B7-85), dúymúyō (B7-4), ğonuşmúyē "konuşmaya" (B5-14).

4. e > ú Değişmesi OİA'da en çok Bahçe ağızlarında bulunmuştur: düşücún "düşeceksin" (B7-99), binēmúyōm (B7-64).

5. Şimdiki zaman eki -yír/ -yö/ -üyō şekli en çok Bahçe ağızlarında kullanılmaktadır.

6. -miş/ -miş, -muş/ -müş en çok kullanılan öğrenilen geçmiş zaman ekleridir. Diğer en çok kullanılan şekilleri şunlardır: -mıssım/ -missim/ -mış/ -mış/ -mişik/ -mişlār, -mussum/ -mussunuz/ -muş/ -müş/ -múş/ -muşum/ -müssük

7. -ecek/ -acağ ve ık/ -ik'li gelecek zaman şekillerinin kullanımı Bahçe ağızlarında yaygındır: -cē'm/ -cā'ñ/ -acağsın/ -ecē'ñ/ -acağ/ -ecek/ -acāğ/ -ācāğ/ -ecēk/ -ecā'ğ/ -ēcē'k/ -ecā'ğ/ -ecā'ğ/ -acā'z/ -ecē'z/ -acağsınız/ -ıcım/ -cim/ -ıcım/ -cín/ -ıcın/ -ucuñ/ -úcuñ/ -cún/ -ıcın/ -icín/ -ıcı/ -ici/ -ucu/ -ücü/ -ıcık/ -ícık/ -ucuñuz.

DÜZİÇİ AĞIZLARININ ÖZELLİKLERİ

Varsak aşireti (Düldül Dağı çevresi) temel yapıyı oluşturmaktadır, Haruniye'de Tecirli aşireti az da olsa bulunmaktadır.

1. ā Ünlüsü kelime tabanlarında ve eklerde OİA'da yaygındır ancak En çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır.

2. ī Ünlüsü kelime tabanlarında ve eklerde OİA'da yaygındır, en çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır.

3. ī ünlüsü kelime tabanlarında ve eklerde OİA'da yaygındır, en çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır.

4. ō Ünlüsü kelime tabanlarında ve eklerde OİA'da çok az bulunan bir ünlüdür. OİA'da Düziçi ağızlarında bulunmaktadır.

5. ē Ünlüsü kelime köklerinde nadir olarak Düziçi ağızlarında tespit edilmiştir.

6. ō OİA'da yaygın değildir. En çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır.

7. ü OİA'da yaygın değildir. En çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır.
8. Düziçi ağızlarında i- fiilinin kalın ünlülü fiillerle çekime girdiğinde genellikle kalınlık incelik uyumuna uyduğu görülmektedir. almadımıdı (D4-248), atarımış (D4-458),
9. OİA'da -(I)nA(n) şeklinde de görülen ek, uyuma girmektedir, en çok Düziçi ilçesinde görülüp ilçenin karakteristiklerinden biridir.
10. -iyam-: Şimdiki zamanın bu şekli Düziçi ilçesinin karakteristiği: biliyam (D4-626), bilmiyam (D4-532), diyam (D4-27), diyam (D4-428).
11. i > ı Değişmesi OİA'da genel bir özelliktir ve bütün ağızlarda bulunsada en çok Düziçi, ağızlarında bulunmaktadır. fıyāt (D13-76), sâFıya (D4-749).
12. ı > ú Değişmesinin tek örneği Düziçi ağızlarında bulunmuştur: ā'cún̄ ūcunā (D2-157).
13. G Ünsüzü OİA'da en çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır: doGuz̄ ōñ gişi (D1-54)
14. ħ Ünsüzü OİA'nın hepsinde bulunmakla birlikte en çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır: sīlāħ (D2-33).
15. ş Ünsüzü OİA'da en çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır: ēnişdeşiymiş (D14-14).
16. z Ünsüzü OİA'da en çok Düziçi ağızlarında bulunmaktadır. bēñzin' (D14-16).
17. Düziçi ağızları şimdiki zaman eklerinden en çok -ye-/ -ya/ -ıya-/ -iyá-/ -iyē/ -iyè/ ve -yö/ yör, -ıyı/ -iyī/ -ıyı/ -iyi/ -yak/ -yāk şekillerinin en yaygın kullanım alanıdır.
18. -ık/ -mıssın/ -mış/ -mışlar/ -missim/ -miş/ -mış/ -mişın/ -mişler/ -mışlēr/ -mussum/ -muş/ -muşlar/ -muşum/ -müş/ -müşler/ -uqlār/ -yek Düziçi ağızlarında en çok kullanılan öğrenilen geçmiş zaman ekleridir.
19. -ecek/ -acağ en çok kullanılan gelecek zaman ekleridir. Bu ekin en çok kullanılan çeşitleri şunlardır: -eeksín/-eeksın/ -acağ/ -ecek/ -acāğ/ -ecē'K/ -ecā'k/ -ecā'niz/ -acağlar/ -ıcım/ -icim/ -ícim/ -ücüm/ -icın/ -icın/ -ıcın/ -ucun/ -ıcın/ -icın/ -ici/ -ucu/ -ücü/ -ící/ -uculār.

HASANBEYLİ AĞIZLARININ ÖZELLİKLERİ (Ulaşlı aşiretinin dağ kolu)

1. Ünsüz düşmesine bağlı ünlü õ OİA'da sadece Hasanbeyli ağızlarında bulunur. kō'd'ı içiymiş (H6-157).
2. -mA- olumsuzluk ekinde kalınlık-incelik uyumsuzluğu en çok Hasanbeyli ağızlarında vardır. fes' ölmüyennèr (H7-138).
3. đ Ünsüzü OİA'da en çok Hasanbeyli ağızlarında bulunmaktadır: dāhā (H7-286).
4. Şimdiki zaman eki -yor ve -yo Hasanbeyli ağızlarında en çok kullanılan şekillerdir.
5. Gelecek zaman birinci tekil kişi eki -ıcım/ -icim Hasanbeyli ağızlarında yaygın olarak bulunmaktadır: çalışıcım (H2-38), n'ēdicim (H2-82).
6. OİA'da yoğun olarak kullanılan -ıncı/ -inci, -uncu/ -üncü zarf-fiili son ünlüsünün daralma özelliği özelliği Hsanbeyli'de yaygındır: gēlinci (H7-303).
7. -miş/ -miş, -muş/ -müş öğrenilen geçmiş zaman ekleridir. Bunun dışında şu çeşitleri kullanılmaktadır: -uqlārdı, -missım/ -muşum/ -missıñ/ -mussuñ/ -muşuñ/ -muş/ -müş/ -mış/ -miş/ -múş/ -mış/ -missik/ -mışlar/ -mışlār/ -muşlar/ -mişler/ -missim.

KADIRLI AĞIZLARININ ÖZELLİKLERİ (Bozdoğan aşireti temel yapıyı oluşturmaktadır, Anavarza civarında Avşar bulunmaktadır.)

1. ü Ünlüsü kelime tabanlarında ve eklerde OİA'da çok az bulunan bir ünlüdür. OİA'da en çok Kadirli, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Kadirli, Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır.
2. t düşmesiyle oluşan uzun ünlüler: OİA'da en çok Kadirli ağızlarında görülmektedir. n'āıtım "ne tutayım, ne yapayım" (K9-534).
3. ę, ě, ǫ, P, í, S, ũ, ũ sesleri en çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır.
4. "-cē'k-" en çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır, çoğunlukla damak uyumuna uymaktadır, nadiren damak uyumunu bozmaktadır: āğliyecek (M8-173), ālmıyēcē'k (K18-691).
5. -cik- ekli gelecek zaman eki en çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır: dē'cik (K9-1), ēkmēk ēdicik (B6-105).

6. "-yör-" OİA'da en çok Kadirli ağızlarında görülmektedir düzlük yuvarlaklık uyumunu bozmaktadır: eşg'öldürüyö (S11-33), ğālíyör (K27-10), yakíyör (K15-13).

7. "-múş-" OİA'da en çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır: dopdöl'ölmüş (K15-9), ölmüş (S3-4).

8. OİA'da kullanılan 2. çokluk şahsın -mış ekli geçmiş zaman eki -mışıñız/ -mişıñız, -muşuñuz/ -müşüñüz: en çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır: duymuşuñuz (K8-25).

9. Şimdiki zaman şekillerinden -yór/ -yör/ -yör- şekli en çok Kadirli ağızlarında kullanım alanına sahiptir, -ıya-/ -yü/ -íyúr/ -ũyúr şekilleri yaygın kullanıma sahiptir.

10. -ecē'm/ -ēcē'm/ -ecē'm OİA'da en çok Kadirli ağızlarında kullanılmaktadır: çıkacā'm (M8-448).

11. Gelecek zaman birinci çoğul şahıs eki -cē'k/ -ecē'k OİA'da en çok Kadirli ağızlarında kullanılmaktadır.

12. Görülen geçmiş zamanın hikâye çekimi dıydı/ -diydi, -duydu/ -düydü OİA'da en çok Kadirli ağızlarında bulunmaktadır: ğāzāndiydi (K32-30).

SUMBAS AĞIZLARININ ÖZELLİKLERİ (Avşar aşireti Sumbas Suyu civarında yoğun olarak bulunmaktadır.)

1. â, ă, è, ū, ı, ü ünlüleri kelime köklerinde OİA'da Sumbas ağızlarının karakteristiğidir.

2. -cıym/ -ciyik-: Sumbas ilçesinin karakteristiğidir: arāşdırmāciyim (K18-325), n'ēdiciyik (S3-177).

3. -cí-: Sumbas ilçesinin karakteristiğidir: ātını çālıcıym (K18-229), polis ólıcıydı (S10-105), yāPıcıyık (S2-11).

4. Çokluk ekinde kalınlık-incelik uyumu +lèr+ Sumbas ağzının karakteristik özelliğidir: bā'rāmlèrde (S3-225).

5. -yó(r): En çok Sumbas ağızlarında olmak üzere Merkez ağızlarında yaygın; götürüyör (M25-101).

6. -yúr-: OİA'da yaygın değil, en çok Sumbas ağızlarında bulunmaktadır: bulüyúr (M25-142), bīlmiyöm (H6-139).

7. u > í, i, ú: Değişimi sonucu oluşan düzlük yuvarlaklık uyumsuzluğu en çok Sumbas ağızlarında bulunmaktadır: ğöníşiyōK (S9-289).

8. Şimdiki zaman eklerinden -yór-, -yúr- şekli OÍA içinde en yaygın Sumbas ağızlarında kullanılmaktadır: -yè/ -yo-/ -yor-/ -ıyí/ -iyí/ -íyí/ -yík/ yík/ -yoruk/ -yörük şekli çok yaygın olarak kullanılmaktadır.

9. Gelecek zaman birinci tekil kişi eki -cīyīm/ -cīyım/ -ciyim/ -cīyīm/ -iciyīm, OÍA'da en çok Sumbas ağızlarında bulunmaktadır: dē'ciyim (S3-238).

10. Gelecek zaman birinci çoğul kişi eki -ciyık/ -ciyık, -cīyık/ -cüyık OÍA'da en çok Sumbas ağızlarında bulunmaktadır: ēkīciyik (S9-119).

11. OÍA'da -ışın/ -işin/ -ışın, -uşun/ -üşün zarf-fiili en çok Sumbas ilçesinde bulunmaktadır, kâ'kışın (S3-131).

12. -ik/ -mış/ -miş, -muş/ -muş en çok kullanılan öğrenilen geçmiş zaman ekleridir. Diğer çeşitleri şunlardır: -mişim/ -missim/ -mişim/ -mussum/ -mışim/ -missim/ -mişim/ -mişimdir/ -mişin/ -missin/ -mış/ -müş/ -miş/ -muş/ -mış/ -missik/ -missiniz/ -müşler/ -mişler/ -mişler/ -mişlār/ -mişlār/ -mişlār/ -uqsun.

TOPRAKKALE AĞIZLARININ ÖZELLİKLERİ (Çoğunluk Tecirli olmak üzere, Cerit, Yörük aşiretleri bulunmaktadır.)

1. ı > ĩ, u, u değişimi sonucu oluşan düzlük yuvarlaklık uyumsuzluğu OÍA'da en çok Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır: dāvul (T5-23), gáyátun görüllerimiş (T7-26).

2. ö > ó Değişmesi En çok Toprakkale Yörük ağızlarında ve Sumbas ağızlarında görülmektedir. kóyluler (T1-219), kókúmúzdè (S10-357).

3. e > ò Değişmesi OÍA'da çok yaygın değildir, sadece Toprakkale Yörük ağızlarında bulunmaktadır: öFölerik "üfeleriz" (T4-148).

4. ı > u Değişmesinin tek örneği Toprakkale ağızlarında bulunmuştur: furunda (T4-177).

5. a > ı Değişmesi OÍA'da karakteristiktir ancak en çok Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır, adanıya (T7-80).

6. é Ünsüzü OÍA'da Merkez ve Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır: çocuk (M23-78), davārın ucúnda (T5-75).

7. F Ünsüzü OÍA'nın tamamında, en çok Kadirli, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır: 'Fā'rak "ufakrak" (T7-61).

8. ġ Ünsüzü OÍA'da sadece Toprakkale ağızlarında, bir örnekte Sumbas ağızlarında bulunmaktadır: ġálinnīnēn (S10-25).

9. OİA'da Toprakkale ağızlarında şimdiki zaman eki olarak -yor ve yo- en çok kullanılan şekillerdir, -yoz da Yörük ağızlarında vardır: ğaynádıyoz (T4-129).

10. -acā'z (-acağ-ız) gelecek zaman birinci çoğul eki OİA' da en çok Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır: sayācā'z (T1-160),

11. OİA'da "-ıncak/ -incek, -uncak/ -üncek/ 'ncèk/ -inceK/ -incèk" zarf-fiil yapısı en çok Kadirli ve Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Kadirli ve Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır. çevirinceK (K17-70), varıncak (T4-93).

12. -missık, -mış/ -miş/ -mış/ -mış/ -mışlār/ -mışlēr, -muş/ -múş/ -muşuk/ -müş Toprakkale ağızlarında bulunan öğrenilen geçmiş zaman ekleridir:

OİA'NIN BİRDEN ÇOK AĞZINDA ORTAK OLAN ÖZELLİKLERİ

1. a > á Değişmesi OİA'da bütün ağızlarda görülmekle birlikte en çok Merkez ve Sumbas ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez ve Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır. ğáy'nımıı (S10-8).

2. a > í Değişmesi OİA'nın bütün ağızlarında bulunmakla birlikte en çok Kadirli, Sumbas, Toprakkale ağızlarında bulunmuştur. Bu durum Kadirli, Sumbas, Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır. ābliyē (K1-8), yāliyok (T2-10), yāPıcıyık (S2-11).

3. a > u Değişmesi OİA'nın karakteristiğidir, en çok Merkez ağızlarında ve Düziçi ağızlarında bulunan bir ses olayıdır. Bu durum Merkez ve Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır. buruya (M8-1372), uluyamaz (D4-291).

4. á ünlüsü kelime köklerinde Merkez ve bütün ilçelerde sıklıkla görülmektedir.

5. ā ünlüsü kelime köklerinde OİA'da en çok Merkez, Bahçe, Hasanbeyli ağızlarında tespit edilmiştir. Bu durum Merkez, Bahçe, Hasanbeyli ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

6. å ünlüsü kelime köklerinde Osmaniye'nin bütün ağızlarında bulunan, ancak en çok Merkez ve Kadirli ağızlarında bulunan bir ünlüdür. Bu durum Kadirli ağızlarını Merkez ağızlarına bağlar.

7. ā ünlüsü kelime tabanlarında en çok Kadirli, Merkez ve Düziçi ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Kadirli, Merkez ve Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

8. ā ünlüsü kelime tabanlarında ve eklerde bütün ilçelerde bulunmakla birlikte en çok Sumbas ve Düziçi ağızlarında yer almaktadır. Bu durum Sumbas ve Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

9. ǎ ünlüsü OİA'da Kadirli, Düziçi, Sumbas ilçelerinde bulunan bir ünlüdür. Bu durum Kadirli, Düziçi, Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

10. â ünlüsü OİA'da kelime tabanlarıyla bazı eklerde meydana gelir. OİA'nın tamamında bulunmakla birlikte Kadirli ve Sumbas ağızlarının karakteristiğidir. Bu durum Kadirli ve Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

11. -acaşın gelecek zaman ikinci tekil şahıs eki OİA'da en çok Merkez ve Düziçi ağızlarında görülmektedir. Bu durum Merkez, Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır. alacaşın (M8-442), çalışacaşın (D4-485).

12. -acā'm gelecek zaman birinci tekil şahıs eki OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. Düziçi ve Kadirli ağızlarında yoğun olarak kullanılıp diğer ağızlarda örnekler bulunmaktadır. Bu durum Merkez, Düziçi ve Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır. çıkacā'm (M8-448).

13. -ák/ -ǎk/ -ā'η/ -ēk/ -yak/ -yǎk/ -yèk/ -yēk/ -yēK/ -yēk̄ 1.Çoğul Kişi emir eki OİA'da en çok Merkez ve Kadirli ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez, Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır. arkañdıyak (M5-35).

14. ğ Ünsüzü OİA'da en çok Kadirli ve Düziçi ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Kadirli ve Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır: geccim (M10-59), nēclǎ (K3-1),

15. é ünsüzü OİA'da Merkez ve Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez ve Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır. çocuk (M23-78), davāriñ ucúnda (T5-75).

16. -cák gelecek zaman eki Merkez, Sumbas ağızlarında bulunmuştur. Bu durum Merkez ve Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır. diyecákler (M13-569), gedecák (M8-1363), n'ōlācák (S8-52), ölmíyēcák (S8-53).

17. -cǎ'k/ -ecǎ'k/ -acǎ'k gelecek zaman birinci çoğul şahıs eki OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. Merkez, Bahçe ve Kadirli ağızlarında da yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu durum Merkez, Bahçe ve Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır. enecǎ'k (M13-6), dönecǎ'k (K9-530), gedecǎ'k (B8-40).

18. -cim/ -cim/ -cím gelecek zaman birinci tekil kişi eki OİA'da en çok Merkez ve Düziçi ağızlarında bulunmaktadır. Bahçe, Kadirli, Sumbas ağızlarında da yoğundur

diğer ağızlarda çok nadirdir. Bu durum Merkez, Düziçi, Bahçe, Kadirli, Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır. içmiyecim (M12-28), sâtıcım (B7-91).

19. +da/ +de eki, ek fiil çekiminde ortaya çıkan y ünsüzünün tesiriyle uyumu bozmuş olmalıdır, Merkez ve Kadirli, Hasanbeyli ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez ve Kadirli, Hasanbeyli ağızlarını birbirine bağlamaktadır. aşşā'diyēdi (K18-572), āyrāndāydıķ (H6-99), çiFlıķdiyedik (M9-28).

20. -dıydı/ -diydi, -duydu/ -düydü görülen geçmiş zamanın hikāye çekimi OİA'da en çok Kadirli ağızlarında bulunmakta, Merkez ağızlarında da yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu durum Merkez, Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır. dikdiydi (M19)/ ġāzāndiyydi (K32-30).

21. e > á değişmesi sebebiyle kalınlık-incelik uyumsuzluğu OİA'da yaygındır. En çok Merkez ve Düziçi, Sumbas ağızlarında η ünsüzünün tesiri ve k (>ğ) ünsüzünün erimesiyle e > á değişmesi görülür ve damak uyumu bozulur. Bu durum Merkez ve Düziçi, Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır. eld'edecā'η (M8-584).

22. ě OİA'da yaygın kullanılan bir ünlü değildir. En çok Merkez ağızları, Düziçi ve Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez, Düziçi, Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

23. ē Ünlüsü kelime köklerinde OİA'da en çok Merkez, Kadirli, Düziçi, ağızlarında tespit edilmiştir. Bu durum Merkez, Kadirli, Düziçi, ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

24. è ünlüsü kelime köklerinde OİA'nın tamamında bulunmakla birlikte Hasanbeyli, Sumbas, Toprakkale ağızlarında daha çok tespit edilmiştir. Bu durum Hasanbeyli, Sumbas, Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

25. ẽ Ünlüsü kelime köklerinde Osmaniye ağızlarının tamamında yaygın olarak bulunmaktadır ancak en çok Sumbas ve Düziçi ağızlarında tespit edilmiştir. Bu durum Sumbas ve Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

26. ẽ Ünlüsü kelime tabanlarında ve eklerde OİA'da bütün ağızlarda yaygın ancak en çok Kadirli, Sumbas ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Kadirli ve Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

27. ê Ünlüsü Merekez, Düziçi ve Toprakkale ağızlarında tespit edilmiştir. Bu durum Merekez, Düziçi ve Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

28. ě Ünlüsü OİA'nın tamamında tespit edilmiştir. ě Ünlüsü kelime köklerinde ve eklerde yaygındır, en çok Merkez, Sumbas ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez, Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

29. fiil + -mıya/ -miye dur- OİA'da süreklilik birleşik fiili için özel kalıptır. OİA'da en çok Merkez ve Düziçi ağızlarında kullanılmaktadır. Bu durum Merkez ve Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır. ā'lamıya durmuş (D3-132).

30. h düşmesiyle oluşan uzun ünlüler OİA'da en çok Merkez, Düziçi, Hasanbeyli ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez, Düziçi, Hasanbeyli ağızlarını birbirine bağlamaktadır. bā'çada "bahçede"

31. ĭ OİA'da yaygın değildir. En çok Merkez ve Kadirli ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Kadirli, Merkez ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

32. ĭ OİA'da yaygındır. En çok Merkez ve Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez ve Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

33. ĭ Ünlüsü kelime köklerinde en çok Merkez ve Kadirli ağızlarında tespit edilmiştir.

34. ĭ Ünlüsü kelime köklerinde Merkez ve Düziçi ağızlarında tespit edilmiştir. Bu durum Merkez ve Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

35. ĭ ünlüsü kelime tabanlarında ve eklerde OİA'da yaygındır, en çok Düziçi, Kadirli ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Düziçi, Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

36. ĭ ünlüsü Metinlerimizde en çok Merkez ve Sumbas ağızlarında tespit edilmiştir. Bu sesin oluşumu ı > ĭ değişimiyle ilgilidir. Bu durum Merkez ağızlarıyla Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

37. ĭ ünlüsü OİA'da kelime köklerinde en çok Merkez ve Kadirli ağızlarında tespit edilmiştir. Bu durum Merkez ağızlarıyla Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

38. -ıcı/ -ici/ -ucu gelecek zaman üçüncü tekil kişi eki OİA'da en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır, Kadirli ve Düziçi ilçelerinde de yoğun olarak bulunmaktadır. Bu durum Merkez, Kadirli ve Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır. bilici (M8-894).

39. -ıcım/ -icim gelecek zaman birinci tekil kişi eki en çok Merkez, Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez, Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli ağızlarını birbirine bağlamaktadır. çizicim (M8-1678).

40. -ıncı/ -inci, -uncu/ -üncü zarf-fiilinin OİA'da son ünlüsünün daralma özelliği dikkat çekicidir. OİA'nın her ağzında kullanılmakla birlikte en çok Merkez ağızlarında bulunmaktadır. Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli ilçelerinde yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu durum Merkez, Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli ağızlarını birbirine bağlamaktadır. açıncı (M8-273), uçuncu (B3-49), varıncı (D3-6), gēlinci (H7-303).

41. -ışın/ -işin/ -ışın, -uşun/ -üşün zarf-fiili OİA'da en çok Sumbas ilçesinde bulunmaktadır, Kadirli ve Merkez ağızlarında da yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu durum Merkez, Kadirli ve Merkez ağızlarını birbirine bağlamaktadır. ğınacı gelişin (M23-312), gedişin (K12-4), kâ'kışın (S3-131).

42. -ıyım/ -iyim birinci tekil şahıs emir eki en çok Merkez ağızlarında sonra Kadirli ve Düziçi, Sumbas ağızlarında bulunmaktadır, "y" ünsüzü kendinden önceki ünlüyü daraltmaktadır. Bu ses olayı OİA'nın genel özelliğidir. Bu durum Merkez, Kadirli, Düziçi, Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır. alıyım (D3-100).

43. i > ı Değişmesi OİA'da genel bir özelliktir ve bütün ağızlarda bulunsa da en çok Düziçi, Kadirli, Merkez ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Düziçi, Kadirli, Merkez ağızlarını birbirine bağlamaktadır. sâFıya (D4-749), arkağakı (M2-16), fıyât (D13-76).

44. "-ıncak/ -incek, -uncağ/ -üncek/'ncèğ/ -inceK/ -incèğ" zarf-fiil yapısı OİA'da en çok Kadirli ve Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Kadirli ve Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır. çevirinceK (K17-70), varıncak (T4-93).

45. -(I)p dur-/ -ip durmıya dur- OİA'da süreklilik birleşik fiili için özel fiil kalıplarıdır. En çok Merkez, Kadirli, Sumbas ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez, Kadirli, Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır. " hınzanıp duruyor (M8-1934), yē'P içip durmıya durdular (M8-1126).

46. ĩ Ünlüsü kelime tabanlarında ve eklerde OİA'da yaygındır, en çok Düziçi, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Düziçi, Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

47. ĩ Ünlüsü kelime tabanlarında ve eklerde OİA'da yaygındır, en çok Bahçe, Sumbas, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Bahçe, Sumbas, Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

48. í ünlüsü OİA'da kelime köklerinde; ı > i, i > ı, a > ı/i > í ve e > í, o > í, u > í, e > í değişmelerinde, inceltici özellikte olan c, ç, y, ş ünsüzlerinin tesiriyle; kelime tabanlarında ve yor > yır, mış > mış, ayım > ıyım, ıcı > ıcı "acac" eklerindeki ünlülerde,

Osmaniye'nin bütün ağızlarda yaygındır ancak en çok Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli, Toprakkale ilçelerinde tespit edilmiştir.

49. -icijn gelecek zaman ikinci tekil kişi eki OİA'da en çok Merkez, Hasanbeyli, Kadirli ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez, Hasanbeyli, Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır. bişiricijn (M17-89), dē'cijn (K27-47), gōsdēricijn (H6-182),

50. -ik/ -ik'li zarf görevli yapı OİA'da bir işin yapılıp başka bir işin ondan sonra yapıldığını ifade eden bir yapıda kullanılmaktadır. OİA'da en çok Merkez, Düziçi, Sumbas ağızlarında kullanılmaktadır. Bu durum Merkez, Düziçi, Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır. ata binik geliyodu. (M8-2223), ēt Zēten çekilik gēlir. (D7-79). šē'mizi verdik gēldik. (S3-137).

51. k̄ ünsüzü OİA'nın hepsinde bulunmakla birlikte en çok Merkez ve Kadirli ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez ve Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır. açıklamasını (M2-95), kār etdi (K9-208).

52. -k-/ -k- / -ğ-/ -g- (>-ğ-, -ğ-) ünsüzlerinin erimesiyle oluşan uzun ünlüler en çok Merkez ağızlarında daha sonra Kadirli ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez ve Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır. ā'lip "eğilip"

53. -қан/ -ken eki OİA'da düzlük yuvarlaklık uyumuna girmektedir. Bazen ekin son sesi değişikliğe uğrayabilmekte, bazen de sonuna geldiği kelimenin son ünsüzü /r/ düşmektedir, bazen de sonda "k" türemesi olmaktadır. En çok Kadirli, Düziçi, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Kadirli, Düziçi, Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır. -қан/ -kana/ -kannāk: ācıkana (K21-20), bō'şurkannāk (K17-36), ōynarқannā -ken/ -kene/ -kenne: biçili'kenne (D4-427), derkennā (D4-343), derkennē (T7-14).

54. l düşmesiyle l > r değişimiyle oluşan uzun ünlüler OİA'da çok görülen bir uzunluk değildir. Merkez, Düziçi, Hasanbeyli ağızlarında birkaç örnekte bulunmaktadır. Bu durum Düziçi, Hasanbeyli ağızlarını birbirine bağlamaktadır. terrēmiş "terlemiş" (D4-635), vāl'ā "vallahı" (M8-557).

55. -ma-/ -me- olumsuzluk ekinde kalınlık-incelik uyumsuzluğu en çok Hasanbeyli ve Düziçi ağızlarında ek karakteristik olarak uyumu bozar. Bu durum Hasanbeyli ve Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır. fes' ōlmiyēnnēr (H7-138), ğūrbān ētmiyēnnē (D7-34).

56. -múş: OİA'da en çok Kadirli ağızlarında bulunmakta, Hasanbeyli, Sumbas ilçelerinde de örnekleri bulunmakta ve düzlük yuvarlaklık uyumunu bozmaktadır. Bu

durum Kadirli Hasanbeyli, Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır. dopdöl'ölmiş (K15-9), ölmüş (S3-4), göýmúşlār (H6-154).

57. -n- > Ø Merkez, Bahçe ve Sumbas ağızlarında yaygın bir ünsüz düşmesidir. Bu durum Merkez, Bahçe ve Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır. hā'mıSı "hangimizi" (B10-38), i'şalla' "inşallah" (M8-259), piri'ç "pirinç" (S2-9),

58. η (> ğ y düşmesi) ile oluşan en çok Merkez ağızlarında ve Düziçi ağızlarında bulunmaktadır. Düşen "-n-, -η-" sesi kendisinden önce gelen ünlünün uzamasına sebep olmuştur. Bu durum Merkez ve Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır. benĩ'nen (M8-2567).

59. o > ó Değişmesi OİA'da en çok Merkez, Kadirli, Sumbas, Toprakkale ağızlarında gerçekleşen bir es olayıdır ve OİA'nın karakteristik bir özelliğidir. Bu durum Merkez, Kadirli, Sumbas, Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır. góýúnc' osmān (K17-59), yāpíyólār (T5-29), yók (H7-494).

60. ö OİA'da yaygın değildir. En çok Merkez ve Sumbas ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez ve Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

61. ǫ OİA'da yaygın değildir. Merkez ve Sumbas ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez ve Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

62. օ ünlüsü bu ses kelime köklerinde OİA'da Merkez, Düziçi, Kadirli ağızlarında tespit edilmiştir. Bu durum Merkez, Düziçi, Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

63. ó Ünlüsü de kelime köklerinde aha çok Merkez ağızlarında, Bahçe, Toprakkale ilçeleri ağızlarında ó ünlüsüne rastlanmıştır. Bu durum Bahçe, Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

64. ֆ Ünlüsü kelime köklerinde Bahçe ve Düziçi ağızlarında örnekleri vardır. Bu durum Bahçe ve Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

65. օ Ünlüsü kelime köklerinde Merkez, Düziçi ağızlarında tespit edilmiştir. Bu durum Merkez, Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

66. ֆ Ünlüsü kelime köklerinde OİA'da Kadirli ve Merkez ağızlarında nadiren kullanılmaktadır. Bu durum Merkez ve Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

67. ֆ Ünlüsü kelime tabanlarında ve eklerde OİA'da çok az bulunan bir ünlüdür. Merkez ve Sumbas ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez ve Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

68. $\bar{o}$ ünlüsü kelime tabanlarında ve eklerde OİA'da çok az bulunan bir ünlüdür. Merkez, Düziçi ve Kadirli ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez, Düziçi ve Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

69. $\bar{o}$ Ünlüsü OİA'da kelime köklerinde Kadirli ve Merkez ağızlarında kullanılmaktadır. Bu durum Kadirli ve Merkez ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

70. OİA'da $\acute{i}$ kelime köklerinde ünlüsü; $\acute{i} > \acute{i}$, $\acute{i} > \acute{i}$, $\acute{a} > \acute{i}/\acute{i}$ ve $\acute{e} > \acute{i}$, $\acute{o} > \acute{i}$, $\acute{u} > \acute{i}$, $\acute{e} > \acute{i}$ değişmelerinde, inceltici özellikte olan c, ç, y, ş ünsüzlerinin tesiriyle; kelime tabanlarında ve $\text{yor} > \text{yır}$, $\text{mış} > \text{mış}$, $\text{ayım} > \text{ıyım}$, $\text{ıcı} > \text{ıcı}$ "acac" eklerindeki ünlülerde, Osmaniye'nin bütün ağızlarda yaygındır ancak en çok Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli, Toprakkale ilçelerinde tespit edilmiştir. Bu durum Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli, Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

71. $\bar{o} > \acute{o}$ Değişmesi En çok Toprakkale yörük ağızlarında ve Sumbas ağızlarında görülmektedir. Bu durum Toprakkale ve Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır: $\text{kó}^{\text{h}}\text{kúmúzdè}$ (S10-357), kóyluler (T1-219).

72. $\bar{o}$ Ünlüsü kelime köklerinde OİA'da en çok Merkez ağızlarında ve Düziçi, Bahçe ağızlarında nadir olarak kullanılmaktadır. Bu durum Merkez, Düziçi, Bahçe ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

73. $\bar{o}$ Ünlüsü kelime tabanlarında ve eklerde OİA'da çok az bulunan bir ünlüdür. Düziçi, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Düziçi, Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

74. $\acute{f}$ Ünsüzü en çok Kadirli, Düziçi ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Kadirli, Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır. $\text{ak}^{\text{h}}\text{rābāsı}$ (M28-18), anāfāfı (T7-142).

75. $-\text{rl}- > -\text{rr}-$ Benzeşmesi OİA'da Merkez ve Düziçi ağızlarında yaygın bir benzeşmedir. Bu durum Merkez ve Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır. ğaçarrarımış (M2-93), terrēmiř "terlemiş" (D4-635).

76. $\acute{s}$ Ünsüzü OİA'da en çok Merkez, Düziçi, Kadirli ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez, Düziçi ve Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır. bīřirrik (D6-1), çalışırımış (M27-256)

77. $\acute{u}$ Ünlüsü kelime köklerinde Merkez ve Kadirli ağızlarında tespit edilmiştir. Bu durum Merkez ve Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

78. $\acute{u} > \acute{i}$ Değişmesi OİA'da en çok Merkez, Sumbas ağızlarında gerçekleşen bir es olayıdır Bu durum Merkez, Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır. $\text{bī}^{\text{h}}\text{ydiya}$ (M23-140), ğābīl ētmiyoK (S6-117).

79. u > í, i, ú: Değişimi sonucu oluşan düzlük yuvarlaklık uyumsuzluğu en çok Sumbas, Düziçi ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Sumbas, Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır. ğöníşiyōK (S9-289), nāmısuñ (D4-258).

80. u > ú Değişmesi OİA'da karakteristik olarak bütün ağızlarda bulunmaktadır. En çok Düziçi, Bahçe ağızlarında meydana gelmektedir. Bu durum Düziçi, Bahçe ağızlarını birbirine bağlamaktadır. bāybúrtđā (B12-13), bŷyŷr (D4-470).

81. ū Ünlüsü kelime köklerinde OİA'da en çok Sumbas ağızlarında bulunmakta, Kadirli, Hasanbeyli, Toprakkale ağızlarında da örnekleri bulunmaktadır. Kelime tabanlarında ve eklerde Kadirli, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Kadirli, Hasanbeyli, Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

82. ū Ünlüsü kelime köklerinde OİA'da nadiren bulunan ses Düziçi, Sumbas, Kadirli ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Düziçi, Sumbas, Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

83. ū ünlüsü kelime tabanlarında ve eklerde OİA'da yaygın olarak bulunmaktadır, OİA'da en çok Düziçi, Bahçe, Sumbas ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Düziçi, Bahçe, Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

84. ü > ú Değişmesi OİA'da en çok Kadirli, Toprakkale (yörük) ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Kadirli, Toprakkale (yörük) ağızlarını birbirine bağlamaktadır. ğúzŷñ (T1-241), tŷrkŷsú (K2-21).

85. ū Ünlüsü kelime köklerinde OİA'da en çok Sumbas ve Toprakkale ilçelerinde kullanılmaktadır. Bu durum Sumbas ve Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

86. ū Ünlüsü kelime köklerinde OİA'da nadiren bulunan ses Düziçi, Bahçe, Kadirli ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Düziçi, Bahçe, Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

87. ū ünlüsü kelime tabanlarında ve eklerde OİA'da az bulunan bir ünlüdür, En çok Kadirli ve Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Kadirli, Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır.

88. -üçü gelecek zaman üçüncü tekil kişi eki OİA'da en çok Merkez ve Düziçi ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez ve Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır. ğötŷrŷcŷ (D4-90), ōldŷrŷcŷ (M26-117).

89. v düşmesiyle oluşan uzun ünlüler: OİA'da en çok Kadirli ağızlarında sonra Merkez ağızlarında görülmektedir. Bu durum Merkez ve Kadirli ağızlarını birbirine bağlamaktadır. çukurō'ā "Çukurova" (K2-10), oḲlā' "oklava" (M2-142).

90. y- > -yy- İkizleşmesi OİA'da Merkez, Bahçe, Kadirli, Sumbas, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez, Bahçe, Kadirli, Sumbas, Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır. alıyyor (K8-76), hēyyş (B7-77), elīyyōZ (T5-59), sōyyüyö (M26-176).

91. y düşmesiyle oluşan uzun ünlüler OİA'da en çok Merkez ve Düziçi ağızlarında görülmektedir. Bu durum Merkez ve Düziçi ağızlarını birbirine bağlamaktadır. çandarmā'nan "jandarmayla" (D1-23), lambā' "lambayı" (M2-25).

92. ý ünsüzü OİA'da en çok Merkez ve Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Merkez ve Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır: buydaýları (T4-131), ğōýurruk (M8-540).

93. -yl- > -yn- Benzeşmesi OİA'da yaygın bir benzeşmedir, en çok Merkez, Düziçi, Sumbas ağızlarında görülür. Bu durum Merkez, Düziçi, Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır. dilleriynen "dilleriyle" (M8-2895).

94. ž Ünsüzü OİA'da Kadirli ve Sumbas ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Kadirli ve Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır. buynúz (K9-522), çēžīyom (S10-202).

95. Z Ünsüzü OİA'nın hepsinde görülmekle birlikte en çok Düziçi ve Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu durum Düziçi ve Toprakkale ağızlarını birbirine bağlamaktadır. asgerlerimiZ (T1-10), bēríZınē (K4-5), bireZ (H2-29), biZ (B1-102).

Özellik	Merkez	Bahçe	Düziçi	Hasanbeyli	Kadirli	Sumbas	Top-rakkale
a > á	*	+	+	+	+	*	+
a > í	+	+	+	+	*	*	*
a > u	*	+	+	-	-	-	-
á	*	*	*	*	*	*	*
ā	*	*	+	*	*	+	+
ǎ	*	+	+	+	*	+	+
ā	*	+	*	+	+	+	+
ǎ	-	-	+	-	+	+	-
ǎ	+	+	+	+	*	*	+
-acaşın	*	+	*	+	+	+	+
-acā'm	**	+	*	+	*	+	+
-ák -yèk	*	+	+	-	*	-	-
ć	+	-	-	-	-	-	+
-cák	+	-	-	-	-	+	-
-ćā'k/ -ecā'k/ -acā'k	*	*	+	+	*	+	-
-cim/ -cim/ - ćim	**	*	**	+	*	*	+
+dA uyumsuzluğu	+	-	-	+	+	-	-
-dıydı	*	-	+	+	**	+	+
e > á	**	+	*	+	+	*	+
ě	*	+	*	+	+	+	*
ě	*		*		*		-
é	*	+	+	+	+	*	*
è	+	+	**	+	+	**	+
ě	+	+	+	+	*	*	+
ě	+	-	+	-	-	-	+
ě	*	+	+	+	+	*	+
fiil + -mIyA dur-	**	-	+	-	-	-	+
h düş- uzunluk	**	+	*	*	-	-	-
ĩ	+	-	-	-	+	-	-

ı	*	+	+	-	+	+	*
ı	*	-	+	+	*	+	+
ĩ	+	-	+	-	-	-	-
ĩ	**	+	+	+	**	+	+
ı̇	**	+	+	+	+	**	+
ı̇	*	-	-	+	*	+	+
-ıcı gelecek zaman	**	+	*	+	*	+	-
-icim/ -icim	**	*	**	+	*	*	+
-ıncı/ -inci, -uncu/ -üncü zarf-fiili	**	*	*	*	+	+	+
-ışın/ -ışın	*	-	-	+	*	**	+
-ıyım/ -iyim	**	+	+	+	*	*	+
i > ı	*	+	*	+	*	+	+
"-ıncağ/ -incek, -uncağ	-	-	-	+	*	+	*
-(I)p dur-/ -ip durmıya dur-	+	-	-	-	+	+	+
ĩ	+	+	*	+	+	+	*
ĩ	+	*	+	+	+	*	*
í	+	*	*	*	+	+	*
-icı gelc. z.	*	-	+	*	*	+	+
-ık'lı zarf	*	-	*	+	+	*	-
ı̇	*	+	+	+	*	+	+
-k-/ -k- / -ğ- er.uz.ün.	**	+	+	+	*	+	+
-kAn düz.-yuv.uyumu	+	+	*	+	*	+	*
l > r uz.ün.	+	-	+	+	-	-	-
-mA- ünlü uymaz.	+	-	*	*	+	-	+
-múş ünlü uyumsuzluğu.	-	-	-	+	*	+	-
-n- > Ø	*	*	-	-	-	*	-
η (> ğ y düş.) uzun ünlü	*	+	+	-	-	-	-
o > ó	*	+	+	+	*	*	*

õ	+	-	-	-	-	+	-
õ̃	+	-	-	-	-	+	-
ó	+	-	+	-	+	-	-
ó	-	+	-	-	-	-	+
ó̇	-	+	+	-	-	-	-
õ	+	-	+	-	-	-	-
õ̃	+	-	-	-	+	-	-
ȭ	+	-	-	-	-	+	-
ȭ	+	-	+	-	+	-	-
ȭ	+	-	-	-	+	-	-
í	+	*	*	*	+	+	*
ö > ó	-	-	-	-	-	+	+
ȭ	*	+	+	-	-	-	-
õ̇	-	-	+	-	-	-	+
í̇	-	-	+	-	-	-	+
-rl- > -rr-	+	-	+	-	-	-	-
ş	+	-	+	-	+	-	-
ş̇	+	-	-	-	+	-	-
u > í	*	-	-	-	-	*	-
u > í, i, ú	-	-	+	-	-	+	-
ü	-	-	-	+	+	*	+
ü̇	-	-	+	-	+	+	-
ǖ	+	*	*	+	+	*	+
ü > ú	+	+	+	+	*	+	*
ü̇	+	+	+	+		*	*
ǖ	-	+	+	-	+	-	-
ǖ	-	-	-	-	+	-	+
-ıcl/-ücl gel.z.	*	+	*	+	+	+	+
v > Ø oluşan.uz.ün.	*	+	+	+	**	-	+
y- > -yy-	+	+	-	-	+	+	+
y > Ø oluşan.uz.ün.	*	+	*	+	+	+	+
ý	*	-	-	+	-	+	*
-yl- > -yn-	+	-	+	-	-	+	-
ž	-	-	-	-	+	+	-
Z	+	+	*	+	+	+	*

OİA'nın Birden Çok Ağızda Ortak Olan Özellikler Tablosu

- ** : Ağız alanında en çok bulunmaktadır
- * : Ağız alanında yoğun olarak bulunmaktadır
- + : Ağız alanında bulunmaktadır
- : Ağız alanında bulunmamaktadır

OİA'nın Diğer Ağızlarla Ortak Özellikleri

1. OİA'da -miş ekli geçmiş öğrenilen geçmiş zamanın 1. Tekil şahıs ekinin -mıssım/ -missim, -mussum/ -müssüm, 1. Çoğul şahıs eki -mıssık/ -missik, -mussuk/ -müssük: OİA'nın tamamında karakteristik olarak bulunması OİA'yı Kahraman Maraş ağızlarına bağlamaktadır⁹⁹: unutmussum (M29-58), yaşamıssık (T7-19).

2. OİA'da -ık/ -ik/ uık/ -ük ekli geçmiş zaman eki karakteristik bir özelliktir. Bu özellik OİA'yı Hatay¹⁰⁰, Gazî Antep¹⁰¹, Kahraman Maraş ağızlarına¹⁰² bağlamaktadır: kaçık (D4-71), gēlmēyik (K18-178).

3. "-ıcı/ -ici" şeklindeki gelecek zaman ekinin OİA'da bulunması. OİA'yı Kahraman Maraş¹⁰³, Gazi Antep¹⁰⁴ ve Hatay¹⁰⁵ ağızlarına bağlamaktadır.

4. OİA'da gibi edatında genellikle b > m değişimi olmaktadır, farklı ağızlarda farklı şekilleri bulunmaktadır ve ünlü uyumuna uymaktadır. Bu durum OİA'yı Kahraman Maraş Ağızlarına¹⁰⁶, Gazi Antep¹⁰⁷, Hatay¹⁰⁸ Ağızlarına bağlamaktadır: ğımı (M13-168), gibi (D16-8), gibi (M22-84), gimí (K14-76), gimi (K9-347), gimí (S9-63), ğumu (D2-118), ğumu (D4-58), gümü (M26-76).

⁹⁹ Mine KILIÇ, *Kahraman Maraş Merkez Ağzı*, Ukde Yay., Kahraman Maraş 2008, s. 108.

¹⁰⁰ Meltem GÜL, *Hatay Arsuz Ağzı*, Kesit Yay., İstanbul 2016, s. 193.

¹⁰¹ Ahmet GÜŞEN, "Gaziantep Ağzının Şekil Bilgisini Belirleyen Temel Özellikler", *Turkish Studies, Volume 4/3, Spring 2009*, s. 1099.

¹⁰² Kılıç, *age.*, s. 80.

¹⁰³ Kılıç, *age.*, s. 80.

¹⁰⁴ Günşen, *age.*, s. 1106.

¹⁰⁵ Gül, *age.*, s. 185.

¹⁰⁶ Kılıç, *age.*, s. 92.

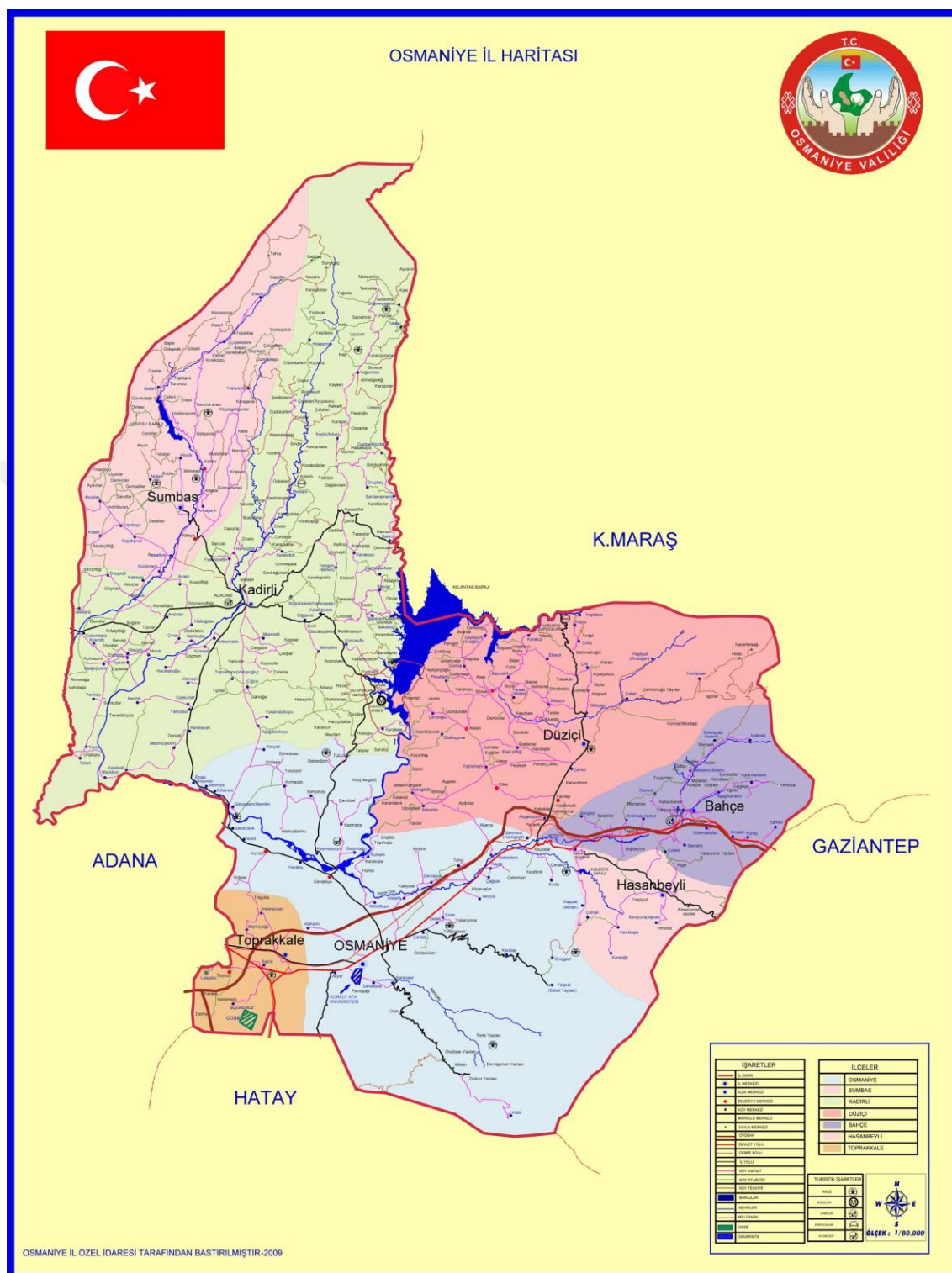
¹⁰⁷ Günşen, *age.*, s. 115.

¹⁰⁸ Gül, *age.*, s. 239.

HARİTALAR

OİA'nın ağız alanlarını belirlemede ölçüt olacak -ecek, -yor, -mış/ -ık, -ıcı, -ınca ekleri; böyle, öyle, gibi, şimdi kelimelerinin Osmaniye haritasında yerleri tespit edilmiş, bu ek ve kelime şekillerinin yoğunlaştığı alanlar belirlenmiştir.

Osmaniye İl Haritası

Böyle/ Öyle Kelimelerinin Şekillerine Göre

Osmaniye İli Ağızları

"bō'le, bū'lè, bō'lá/ bō'lle, bē'le/ bēylē/ bēyle/ bēylē, ō'le, ō'le, ē'le"

bō'le: OİA'nın bütün ağızlarında yaygındır.

bū'lè: Sadece Kadirli ağızlarından K17 Yoğunoluk Köyü Kayseri Mahallesi'nde görülmektedir. Bu özelliğiyle küçük bir alt ağız özelliği oluşturmaktadır.

bō'lá/ bō'lle: Merkez, Kadirli, Düziçi ağızlarında yoğunlaşmaktadır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: B10 İnderesi Köyü, D19 Pirsultanlı Köyü, D8 Düziçi Çerçioğlu Çunur Mahallesi, H6 Merkez Meçit Mah, K19 Sofular Köyü, K28 Kadirli, K29 Kabayar Köyü, M13 Merkez Dervişli Köyü, M16 Merkez Kanlıgeçit Köyü, S10 Gafarlı Köyü ağızlarında görülmektedir.

bē'le/ bēylē/ bēyle/ bēylē: En çok Merkez ağızlarının kuzey köyleri ile Düziçi ağızlarının güneyindeki köylerde ve Bahçe ağızlarında görülmektedir: M13 Merkez Dervişli Köyü, D3 Selverler Köyü, B2 Arıcaklı Köyü, D2 Akçakoyunlu Köyü, K6 Karatepe Hasancıklı Mahallesi

ō'le: Bu şekil Osmaniye Merkez ve ilçe merkez ağızlarında yaygındır.

ē'le: Sadece M8 Merkez Karçay Mahallesi'nde görülmektedir.

ō'le: En çok Sumbas ağızlarında yoğunlaşmaktadır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: M18 Merkez Cevdetiye Kasabası, B8 Burgaç Köyü, D23 Yeşilyurt (Zindağan) Köyü, K19 Sofular Köyü, S6 Akdam Köyü, S8 Çiçeklidere Köyü, S9 Esenli Köyü, S3 Karaömerli Mahallesi ağızlarında görülmektedir.

-ecek Ekinin Şekillerine Göre Osmaniye İli Ağızları

"-acağ/ -ecek/ -ácáğ/ -acáğ/ -ecek, -ıcı/ -icí/ -ici/ -ící/ -cık/ -cik, -ciyim/ -cíým, -ciým, -cıým, -cuyum, -cüüm/ -ciyik/ -ciyık/ -cíyık/ -cüyük, -ucu/ -ücü/ -úcú"

-acağ/ -ecek/ -ácáğ/ -acáğ/ -ecek: Osmaniye Merkez ağızlarında ve Kadirli'nin doğu köylerinin ağızlarında yoğunlaşmaktadır. Buna göre "-ıcı orta ve kuzeydoğu alt ağız grubu" oluşmaktadır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: H2 Kaypak Köyü, M8 Merkez Karçay Mahallesi, M13 Merkez Dervişli Köyü, M14 Merkez Şekerdere Köyü, M20 Merkez Cebeli Bereket, M19 Merkez Cebel, D2 Akçakoyunlu Köyü, D4 Atalan Köyü, H7 Yanıkkışla köyü, K14 Bekereci Köyü, K30 Karabacak Köyü, K18 Yoğunluk Köyü Zindağan Mahallesi, K9 Karatepe, K12 Oruçbey Köyü, K8 Karatepe Köyü Cennetler Mahallesi, S5 Merkez, S8 Çiçeklidere Köyü, S10 Gafarlı Köyü, T1 Göçmenler Mahallesi, T4 Sakızgediği, B11 Kızlaç Köyü, M29 Merkez Sarpınağzı Köyü, H6 Merkez Meçit Mah, K17 Yoğunluk Köyü Kayseri Mahallesi, B1 Bahçe Merkez, B10 İnderesi Köyü, M1 Merkez Alibekirli Mahallesi, M2 Merkez, Alibekirli Mahallesi.

-ıcı/ -icí/ -ici/ -ící/ -cık/ -cik : Merkez, Bahçe, Hasanbeyli ağızlarında yoğunlaşmaktadır. Buna göre "-ıcı orta ve doğu alt ağız grubu" oluşmaktadır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir:

B10 İnderesi Köyü, B10 İnderesi Köyü, B11 Kızlaç Köyü, B2 Arıcaklı Köyü, B2 Arıcaklı Köyü, B2 Arıcaklı Köyü, B2 Arıcaklı Köyü, B3 Arıklıkış Köyü, B6 Bekdemir (Blalik) Köyü, B7 Bekdemir (Blalik) Köyü, B7 Bekdemir (Blalik) Köyü, B7 Bekdemir (Blalik) Köyü, B7 Bekdemir (Blalik) Köyü, B7 Bekdemir (Blalik) Köyü, D14 Kaşobassı (Farssak) Köyü, D14 Kaşobassı (Farssak) Köyü, D2 Akçakoyunlu Köyü, D23 Yeşilyurt (Zindağan) Köyü, D3 Selverler Köyü, D4 Atalan Köyü, D4 Atalan Köyü, D4 Atalan Köyü, H2 Kaypak Köyü, H2 Kaypak Köyü, H3 Karayığitli Köyü, H3 Karayığitli Köyü, H6 Merkez Meçit Mah, H7 Yanıkkışla köyü, H7 Yanıkkışla köyü, H8 Yeşilyurt Köyü, H8 Yeşilyurt Köyü, K11 Kızıusuflu Köyü, K12 Oruçbey Köyü, K14 Bekereci Köyü, K18 Yoğunluk Köyü Zindağan Mahallesi, K19 Sofular Köyü, K27 Aydınlar Köyü Çöplüler Mahallesi, K9 Karatepe, K9 Karatepe, M10 Merkez Çona Köyü, M12 Merkez Dereli Köyü, M13 Merkez Dervişli Köyü, M17 Merkez Karacalar Köyü, M19 Merkez Cebel, M2 Merkez Alibekirli Mahallesi, M28 Merkez Sakarcılık Köyü, M29 Merkez Sarpınağzı Köyü, M5 Merkez Karaçay Mahallesi, M8 Merkez

Karçay Mahallesi, M8 Merkez Karçay Mahallesi, S10 Gafarlı Köyü, S3 Karaömerli Mahallesi, S3 Karaömerli Mahallesi, S5 Merkez, S7 Çiçeklidere Köyü, S9 Esenli Köyü, S9 Esenli Köyü, T3 Lálègölü Köyü.

-ucu/ -ücü/ -úcú: Kadirli, Sumbas ve Düziçi ağızlarında yoğunlaşmaktadır. Buna göre kuzey ve doğu ağız grubu oluşmaktadır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: B2 Arıcaklı Köyü, B6 Bekdemir (Blalik) Köyü, B7 Bekdemir (Blalik) Köyü, B9 Cumafakılı Köyü, D4 Atalan Köyü, D9 Merkez Çiftlik Mah, H1 Çolaklı Köyü, K1 Kadirli Merkez, K18 Yoğunluk Köyü Zindāğan Mahallesi, M10 Merkez Çona Köyü, M19 Merkez Cebel, M26 Merkez Kırmacılı Köyü, M29 Merkez Sarpınağzı Köyü, M8 Merkez Karçay Mahallesi, S10 Gafarlı Köyü, S2 Karaömerli Mahahallesi.

-ciyim/ -cíým, -ciým, -cıým, -cuyum, -cüyüm/ -ciyik/ -ciyık/ -cíyık/ -cüyúk: Daha çok Kadirli, Sumbas ağızlarında yoğunlaşmıştır. Buna göre kuzeybatı ağız grubu oluşmaktadır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: K32 Kümbet Köyü, K18 Yoğunluk Köyü Zindāğan Mahallesi, M18 Merkez Cevdetiye Kasabası, K9 Karatepe, S3 Karaömerli Mahallesi, S8 Çiçeklidere Köyü, S10 Gafarlı Köyü, M23 Merkez, Bahçe Köyü, K18 Yoğunluk Köyü Zindāğan Mahallesi, K9 Karatepe, S9 Esenli Köyü, S3 Karaömerli Mahallesi, S10 Gafarlı Köyü, S6 Akdam Köyü, S2 Karaömerli Mahallesi.

Gibi Edatının Şekillerine Göre Osmaniye İli Ağızları

"gimi, ğımı/ ğimi, ğumu, gibi, gimí, gümü"

gümü: OİA'da nadirdir. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: D21 Yeşildere Köyü, M26 Merkez Kırmacı Köyü, M8 Merkez Karçay Mahallesi.

ğımı/ ğimi: Düziçi ağızlarında ve Kadirli'nin batı köylerinde yoğunlaşmıştır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: D18 Peçenek Köyü, D19 Pirsultanlı Köyü, D3 Selverler Köyü, D4 Atalan Köyü, D6 Çatak Köyü, D8 Düziçi Çerçioğlu Çunur Mahallesi, K18 Yoğunluk Köyü Zindāğan Mahallesi, K19 Sofular Köyü, K27 Aydınlar Köyü, Çöplüler Mahallesi, K9 Karatepe, M13 Merkez Dervişli Köyü, M16 Merkez Kanlıgeçit Köyü, M25 Merkez Hemite Köyü, S6 Akdam Köyü.

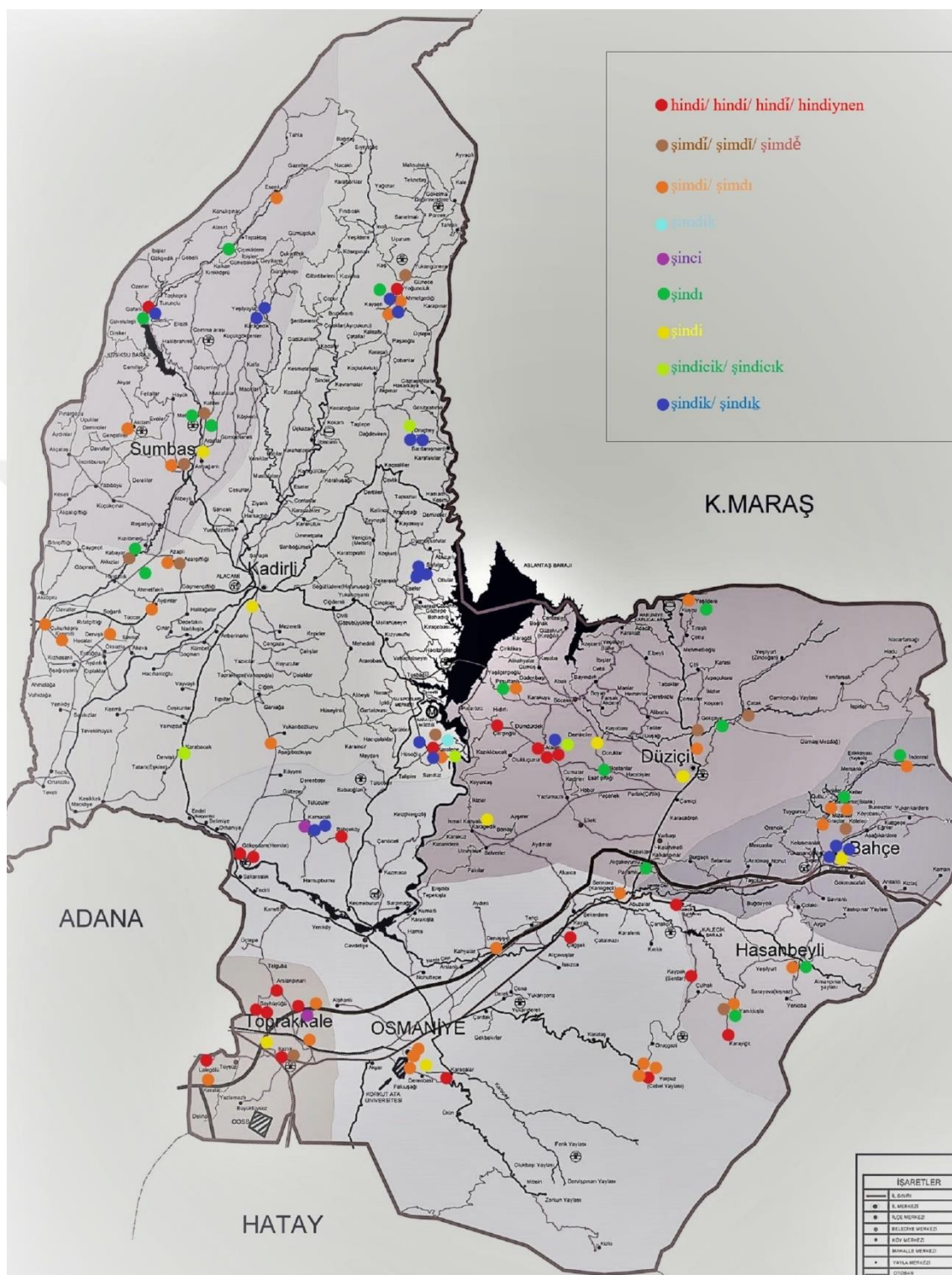
ğumu: Kadirli ve Düziçi ağızlarında yoğunlaşmıştır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: D2 Akçakoyunlu Köyü, D4 Atalan Köyü, D7 Çatak Köyü, K19 Sofular Köyü, K27 Aydınlar Köyü, Çöplüler Mahallesi, K9 Karatepe, M13 Merkez Dervişli Köyü, M17 Merkez Karacalar Köyü, S11 Mehmetli Köyü.

gibi: Merkez ağızlarında yoğunlaşmıştır. Kadirli'de de görülmektedir. Bu durum Kadirli ağızları ile Merkez ağızlarını birbirine bağlamaktadır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: D16 Merkez, D19 Pirsultanlı Köyü, K17 Yoğunluk Köyü Kayseri Mahallesi, K21 Azaplı köyü, K28 Kadirli, K29 Kabayar Köyü, K9 Karatepe, M13 Merkez Dervişli Köyü, M19 Merkez Cebel, M2 Merkez, Alibekirli Mahallesi, M20 Merkez Cebeli Bereket, M22 Merkez Cebel Köyü, M26 Merkez Kırmacı Köyü, M4 Merkez Karaçay Mahallesi, M6 Merkez Hacıosmanlı Mahallesi, M7 Osmaniye Merkez, S10 Gafarlı Köyü, S12 Yeşilyayla Köyü Galipli Mahallesi, S6 Akdam Köyü, T1 Göçmenler Mahallesi, T2 Aslanpınarı Köyü, T4 Sakızgediği.

gimí: Bahçe, Düziçi ağızlarında yoğunlaşmaktadır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: B2 Arıcaklı Köyü, B5 Bahçe, Bekdemir-Bilal Köyü, D10 Ellek Kasabası, D19 Pirsultanlı Köyü, H1 Çolaklı Köyü, H4 Kızıldere Köyü, H7 Yanıkkışla köyü, K14 Bekereci Köyü, K18 Yoğunluk Köyü Zindāğan Mahallesi, K8 Karatepe Köyü Cennetler Mahallesi, M3 Merkez Gebeli Mahallesi, S3 Karaömerli Mahallesi, T6 Sazlık Köyü.

gimi: Bahçe ve Merkez ağızlarında yoğunlaşmıştır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: B10 İnderesi Köyü, B11 Kızlaç Köyü, B12 Kıraçlar Köyü Mizamlar Mahallesi, B2 Arıcaklı Köyü, B5 Bahçe, Bekdemir (Blalik) Köyü, B6 Bekdemir

(Blalik) Köyü, B7 Bekdemir (Blalik) Köyü, B9 Cumafakılı Köyü, D13 Garagedik, H1 Çolaklı Köyü, D2 Akçakoyunlu Köyü, D4 Atalan Köyü, D8 Düziçi Çerçioğlu Çunur Mahallesi, H2 Kaypak Köyü, H7 Yanıkkışla Köyü, K13 Yukarı Bozkuyu, K14 Bekereci Köyü, K18 Yoğunluk Köyü Zindāğan Mahallesi, K27 Aydınlar Köyü, Çöplüler Mahallesi, K5 Çanğaza (Topraktepe) Köyü, K6 Karatepe Hasancıklı Mahallesi, K8 Karatepe Köyü Cennetler Mahallesi, K9 Karatepe, M10 Merkez Çona Köyü, M12 Merkez Dereli Köyü, M13 Merkez Dervişli Köyü, M19 Merkez Cebel, M2 Merkez, Alibekirli Mahallesi, M20 Merkez Cebeli Bereket, M22 Merkez Cebel Köyü, M29 Merkez Sarpınağzı Köyü, M3 Merkez Gebeli Mahallesi, M30 Merkez Köyyeri Köyü, M4 Merkez Karaçay Mahallesi, M5 Merkez Karaçay Mahallesi, M8 Merkez Karçay Mahallesi, S10 Gafarlı Köyü, S12 Yeşilyayla Köyü Galipli Mahallesi, S2 Karaömerli Mahallesi, S3 Karaömerli Mahallesi, S6 Akdam Köyü, S7 Çiçeklidere Köyü, S9 Esenli Köyü, T7 Tüysüz Köyü.

Şimdi Zarfının Şekillerine Göre Osmaniye İli Ağızları

"hindi/ hindî/ hindî/ hindiyyen, şimdi/ şimdî, şimdik, şimdî şimdî şimdê, şındı, şinci, şindi, şindik/ şındık, şindicik/ şindicik"

hindi/ hindî/ hindî/ hindiyyen: En çok Merkez ve Toprakkale ağzlarında yoğunlaşmaktadır. Şu ağzılarda görülmektedir: D4 Atalan Köyü, D8 Düziçi Çerçioğlu Çunur Mahallesi, H2 Kaypak Köyü, H3 Karayığitli Köyü, H4 Kızıldere Köyü, K17 Yoğunluk Köyü Kayseri Mahallesi, K6 Karatepe Hasancıklı Mahallesi, M15 Merkez Çağşak Köyü, M17 Merkez Karacalar Köyü, M22 Merkez Cebel Köyü, M23 Merkez Bahçe Köyü, M25 Merkez Hemite Köyü, S10 Gafarlı Köyü, T2 Aslanpınarı Köyü, T3 Lâlêgölü Köyü, T4 Sakızgediği, T4Sakızgediği, T5 Sayhöyük Köyü, T6 Sazlık Köyü.

şimdi/ şimdî: OİA'nın tamamında görülmekle birlikte en çok Merkez ağzlarında yoğunlaşmıştır. Şu ağzılarda tespit edilmiştir: B10 İnderesi Köyü, B12 Kıracılar Köyü Mizâmlar Mah., B4 Bekdemir (Blalik) Köyü, D12 Haruniye, D19 Pirsultanlı Köyü, D21 Yeşildere Köyü, H6 Merkez Meçit Mah., H7 Yanıkkışla köyü, K17 Yoğunluk Köyü Kayseri Mahallesi, K18 Yoğunluk Köyü Zindâğan Mah., K2 Aşağı Bozkuyu köyü, K22 Kadirli Azaplı Köyü, K31 Kiremitli Köyü Dervişli Mah, K34 Çukurköprü Köyü, K9 Karatepe, M1 Merkez Alibekirli Mahallesi, M13 Merkez Dervişli Köyü, M16 Merkez Kanlıgeçit Köyü, M19 Merkez Cebel, M2 Merkez, Alibekirli Mahallesi, M20 Merkez Cebeli Bereket, M22 Merkez Cebel Köyü, M4 Merkez Karaçay Mahallesi, S4 Merkez, S6 Akdam Köyü, S9 Esenli Köyü, T1 Göçmenler Mahallesi, T3 Lâlêgölü Köyü, T4 Sakızgediği.

şimdik: OİA'da bir köyde tespit edilmiştir: K8 Karatepe Köyü Cennetler Mah.

şimdî şimdî şimdê: Daha çok Düziçi ve Kadirli ağzlarında yoğunlaşmıştır. Şu ağzılarda tespit edilmiştir: B12 Kıracılar Köyü Mizâmlar Mahallesi, B3 Arıklıkış Köyü, D12 Haruniye, D7 Çatak Köyü, H7 Yanıkkışla köyü, K18 Yoğunluk Köyü Zindâğan Mahallesi, K22 Kadirli Azaplı Köyü, K29 Kabayar Köyü, K9 Karatepe, S1 Karaömerli Mah., S11 Mehmetli Köyü, T1 Göçmenler Mah., T4 Sakızgediği, T5 Sayhöyük Köyü, T6 Sazlık Köyü.

şındı: Sumbas ve Düziçi ağzlarında yoğunlaşmıştır. Şu ağzılarda tespit edilmiştir: B7 Bekdemir (Blalik) Köyü, D15 Bostanlar köyü, B10 İnderesi Köyü, D1 Gökçayır Köyü, D2 Akçakoyunlu Köyü, D19 Pirsultanlı Köyü, D21 Yeşildere Köyü, H6 Merkez Meçit Mah., H7 Yanıkkışla köyü, K18 Yoğunluk Köyü Zindâğan

Mahallesi, K24 Şıhmehmetli Köyü, K30 Karabacak Köyü, S10 Gafarlı Köyü, S11 Mehmetli Köyü, S8 Çiçeklidere Köyü, K29 Kabayar Köyü.

şinci: M26 Merkez Kırmacılı Köyü, T4 Sakızgediği.

şindi: Düziçi ağızlarında yoğunlaşmıştır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: D14 Kaşobassı (Farssak) Köyü, D16 Merkez, D13 Karagedik, M1 Merkez Alibekirli Mahallesi, B1 Bahçe Merkez, T1 Göçmenler Mahallesi, K1 Kadirli Merkez, S4 Merkez ağızları.

şindik/ şindık: Kadirli ağızlarında yoğunlaşmıştır. Bahçe ağızlarında da örnekleri vardır. Bu durum Kadirli ağızlarıyla Bahçe ağızlarını birbirine bağlamaktadır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: B1 Bahçe Merkez, B9 Cumafakılı Köyü, B9 Cumafakılı Köyü, K18 Yoğunluk Köyü Zindāğan Mah., K18 Yoğunluk Köyü Zindāğan Mah., K19 Sofular Köyü, K8 Karatepe Köyü Cennetler Mahallesi, M26 Merkez Kırmacılı Köyü, M26 Merkez Kırmacılı Köyü, S10 Gafarlı Köyü, S13 Yeşilyayla Köyü, S13 Yeşilyayla Köyü.

şindicik/ şindicik: Sumbas ve Düziçi ağızlarında yoğunlaşmıştır. Bu durum Düziçi ve Sumbas ağızlarını birbirine bağlamaktadır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: D1 Gökçâyır Köyü, D19 Pirsultanlı Köyü, D2 Akçakoyunlu Köyü, D21 Yeşildere Köyü, D4 Atalan Köyü, D5 Bostanlar Köyü, H5 Merkez, H7 Yanıkkışla Köyü, K12 Oruçbey Köyü, K16 Yoğunluk Köyü Kastal Mahallesi, K29 Kabayar Köyü, K30 Karabacak Köyü, K6 Karatepe Hasancıklı Mahallesi, S5 Merkez, S7 Çiçeklidere Köyü.

-ınca Ekinin Şekillerine Göre Osmaniye İli Ağızları

"-ıncı/ -inci/ -uncu/ -üncü, -ınca/ -ince/ -unca/ -ünce/ -incək, -ıncık/ -incik/ -uncuk/ -üncük, -ıyanca/ -iyence, -ınca/ -ince/ -unca/ -ünce/ -incè, -ışın/ -işin/ -ışın, -uşun/ -üşün"

-ıncı/ -inci/ -uncu/ -üncü: Merkez, Bahçe, Hasanbeyli, Kadirli ağızlarında görülmekle birlikte, Merkez ve Bahçe ağızlarında yoğunlaşmakta ve bu ağız alanlarını birbirine bağlamaktadır. Şu ağızlarda görülmektedir: B1 Bahçe Merkez, B10 İnderesi Köyü, B12 Kıraçlar Köyü Mizâmlar Mahallesi, B3 Arıklıkış Köyü, B6 Bekdemir (Blalik) Köyü, B9 Cumafakılı Köyü, D3 Selverler Köyü, D4 Atalan Köyü, H6 Merkez Meçit Mah., H7 Yanıkkışla köyü, K14 Bekereci Köyü, K19 Sofular Köyü, M22 Merkez Cebel Köyü, M29 Merkez Sarpınağzı Köyü, M5 Merkez Karaçay Mahallesi, M8 Merkez Karçay Mahallesi.

-ınca/ ince/ -unca/ -ünce/ -incək: En çok Kadirli ağızlarında olmak üzere, Sumbas, Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu ağızlarda ortak özellik durumundadır. Şu ağızlarda bulunmaktadır: H7 Yanıkkışla köyü, K14 Bekereci Köyü, K17 Yoğunluk Köyü Kayseri Mahallesi, K18 Yoğunluk Köyü Zindāğan Mahallesi, K21 Azaplı köyü, K27 Aydınlar Köyü, Çöplüler Mahallesi, K30 Karabacak Köyü, K6 Karatepe Hasancıklı Mahallesi, K7 Karatepe, S11 Mehmetli Köyü, T4 Sakızgediği, T7 Tüysüz Köyü.

-ıncık/ incik/ -uncuk/ -üncük: En çok Kadirli ağızlarında olmak üzere, Düziçi, Hasanbeyli, Sumbas Toprakkale ağızlarında bulunmaktadır. Bu ağızlarda ortak özellik durumundadır. Şu ağızlarda bulunmaktadır: B11 Kızlaç Köyü, D2 Akçakoyunlu Köyü, H6 Merkez Meçit Mah., K14 Bekereci Köyü, K19 Sofular Köyü, K25 Bahadırlı Köyü Çobankahya Mah., M16 Merkez Kanlıgeçit Köyü, M23 Merkez Bahçe Köyü, S8 Çiçeklidere Köyü, T4 Sakızgediği Köyü.

-ıyanca/ -iyence: Merkez ve Kadirli ağızlarında görülmektedir. Şu ağızlarda bulunmaktadır: M9 Merkez Alibekirli Mahallesi, M13 Merkez Dervişli Köyü, K9 Karatepe, K30 Karabacak Köyü.

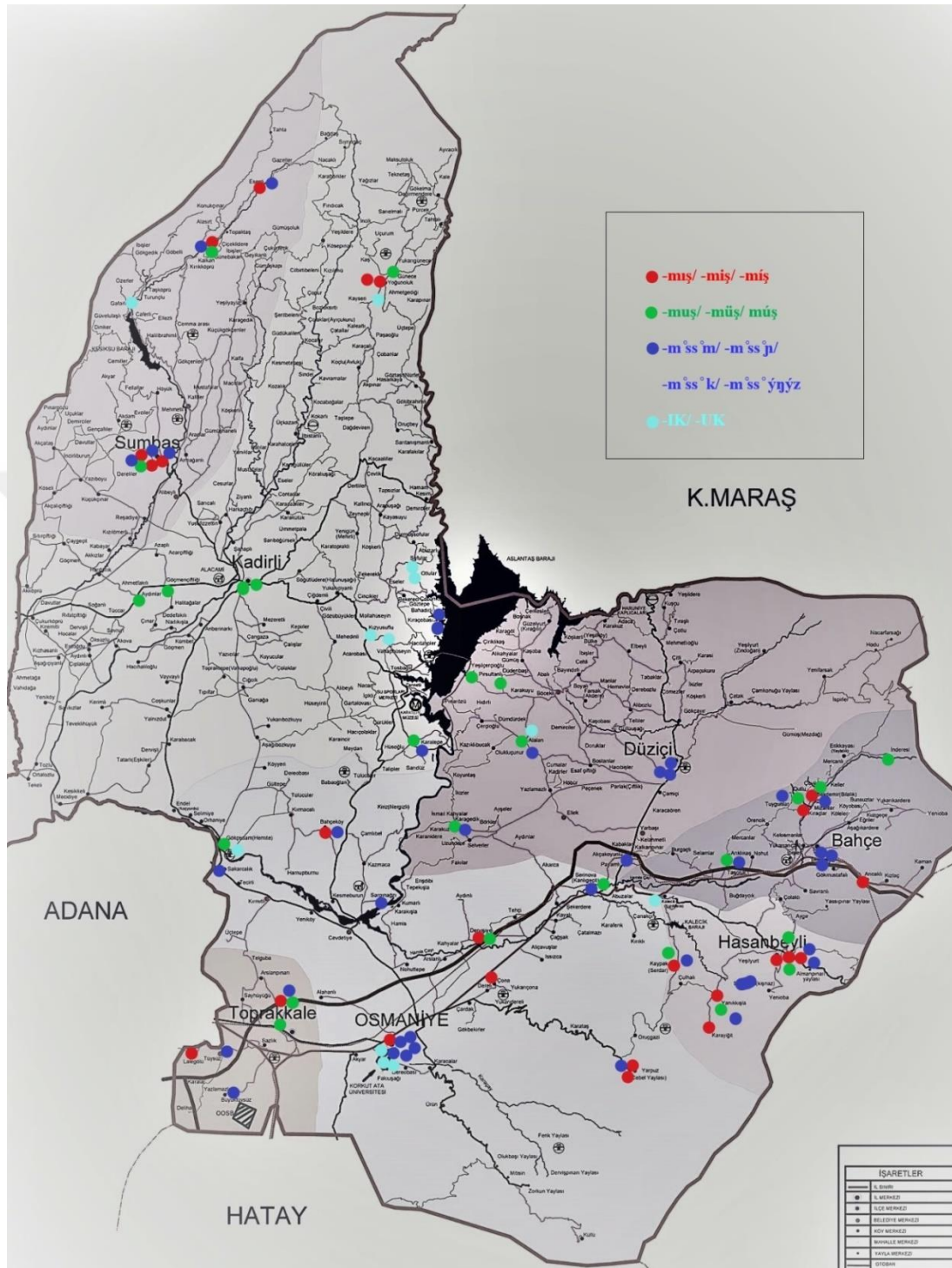
-ınca/ ince/ -unca/ -ünce: En çok Düziçi ağızlarında yoğunlaşmak üzere, Toprakkale, Hasanbeyli, Sumbas, Bahçe, Kadirli ağızlarında bulunmaktadır. Bahçe, Düziçi, Toprakkale Merkez ağızlarını yoğunlaşan ve bu ağızları birleştiren ortak özellik durumundadır. Şu ağızlarda görülmektedir: M4 Merkez Karaçay Mahallesi, M5 Merkez Karaçay Mahallesi, M8 Merkez Karçay Mahallesi, M25 Merkez Hemite Köyü, M29

Merkez Sarpınağzı Köyü, B2 Arıcaklı Köyü, B4 Bekdemir (Blalik) Köyü, B5 Bahçe, Bekdemir (Blalik) Köyü, B7 Bekdemir (Blalik) Köyü, D4 Atalan Köyü, D8 Düziçi Çerçioğlu Çunur Mahallesi, D1 Gökçayır Köyü, D13 Garagedik, D14 Kaşobası (Farssak) Köyü, D3 Selverler Köyü, D9 Merkez Çiftlik Mah, H2 Kaypak Köyü, H4 Kızıldere Köyü, H7 Yanıkkışla köyü, H5 Merkez, K17 Yoğunluk Köyü Kayseri Mahallesi, K2 Aşağı Bozkuyu köyü, K9 Karatepe, K21 Azaplı köyü, K19 Sofular Köyü, K22 Kadirli Azaplı Köyü, S3 Karaömerli Mahallesi, T1 Göçmenler Mahallesi, T4 Sakızgediği, T6 Sazlık Köyü, T7 Tüysüz Köyü.

-İncè: Merkez ağızlarında yoğunlaşmaktadır. Şu ağızlarda görülmektedir: M4 Merkez Karaçay Mahallesi, M5 Merkez Karaçay Mahallesi, M8 Merkez Karçay Mahallesi, M25 Merkez Hemite Köyü, M29 Merkez Sarpınağzı Köyü, M13 Merkez Dervişli Köyü.

-ışın/ -işin/ -ışın: Kadirli, Sumbas ağızlarının ortak olarak görülmektedir. Şu ağızlarda görülmektedir: Çöplüler Mahallesi, D21 Yeşildere Köyü, K12 Oruçbey Köyü, K18 Yoğunluk Köyü Zindāğan Mahallesi, K23 Amberargı Köyü, K27 Aydınlar Köyü, M23 Merkez Bahçe Köyü, S3 Karaömerli Mahallesi, S9 Esenli Köyü.

-uşun/ -üşün: Yaygın bir şekil değildir. Şu ağızlarda nadir olarak görülmektedir: M23 Merkez Bahçe Köyü, K21 Azaplı köyü, S10 Gafarlı Köyü, S3 Karaömerli Mahallesi, T2 Aslanpınarı Köyü.

**-mış/ -ık Duyulan Geçmiş Zaman Ekinin Şekillerine Göre
Osmaniye İli Ağızları Haritası**

-mış/ -ık Duyulan Geçmiş Zaman Ekinin şekillerine Göre

Osmaniye İli Ağızları

"-mış/ -miş/ -mış, -muş/ -müş/ -múř, -ık/ -ik/ -uık/ -ük, -m ˆss ˆm/ -m ˆss ˆp/ -m ˆss ˆk/ -m ˆss ˆııız"

-mış/ -miş/ -mış: Merkez, Bahçe, Hasanbeyli ağızlarında yoğunlaşmıştır. şu ağızlarda görülmektedir: B12 Kıracılar Köyü Mizāmlar Mahallesi, B2 Arıcaklı Köyü, B6 Bekdemir (Blalik) Köyü, H2 Kaypak Köyü, H3 Karayığıtlı Köyü, H5 Merkez, H6 Merkez Meit Mah, H7 Yanıkkışla köyü, K18 Yoğunoluık Köyü Zindāđan Mahallesi, K9 Karatepe, M11 Merkez ona Köyü, M13 Merkez Dervışlı Köyü, M19 Merkez Cebel, M20 Merkez Cebeli Bereket, M23 Merkez Bahçe Köyü, S1 Karaömerli Mahahallesi, S3 Karaömerli Mahallesi, S5 Merkez, S8 ieklidere Köyü, S9 Esenli Köyü, T3 Lālėgl Köyü, T4 Sakızgediği Köyü.

-muş/ -müş/ -múř: Bahçe Hasanbeyli ağızlarında yoğunlaşmış ve Kadirli merkez ağızlarında da görülmektedir. şu ağızlarda görülmektedir: B10 İnderesi Köyü, B3 Arıklıkış Köyü, B4 Bekdemir (Blalik) Köyü, B7 Bekdemir (Blalik) Köyü, D13 Garagedik Köyü, D19 Pirsultanlı Köyü, D4 Atalan Köyü, D8 Düziçi eriođlu unur Mahallesi, H2 Kaypak Köyü, H6 Merkez Meit Mah, H7 Yanıkkışla Köyü, K18 Yoğunoluık Köyü Zindāđan Mahallesi, K27 Aydınlar Köyü, pller Mahallesi, K9 Karatepe, M13 Merkez Dervışlı Köyü, M16 Merkez Kanlıgeçit Köyü, M25 Merkez Hemite Köyü, S3 Karaömerli Mahallesi, S7 ieklidere Köyü, T1 Göçmenler Mahallesi, T4 Sakızgediği.

-m ˆss ˆm/ -m ˆss ˆp/ -m ˆss ˆk/ -m ˆss ˆııız: Merkez, Bahçe, Hasanbeyli, Düziçi ağızlarında yoğunlaşmıştır. şu ağızlarda tespit edilmiştir: B10 İnderesi Köyü, B3 Arıklıkış Köyü, B6 Bekdemir (Blalik) Köyü, B7 Bekdemir (Blalik) Köyü, B9 Cumafakılı Köyü, D13 Garagedik, D2 Akçakoyunlu Köyü, D4 Atalan Köyü, H2 Kaypak Köyü, H6 Merkez Meit Mah, H7 Yanıkkışla Köyü, K25 Bahadırılı Köyü obankahya Mah., K9 Karatepe, M1 Merkez Alibekirli Mahallesi, M16 Merkez Kanlıgeçit Köyü, M20 Merkez Cebeli Bereket, M23 Merkez Bahçe Köyü, M29 Merkez Sarpınağzı Köyü, M8 Merkez Karçay Mahallesi, S1 Karaömerli Mahallesi, S3 Karaömerli Mahallesi, S5 Merkez, S8 ieklidere Köyü, S9 Esenli Köyü, T4 Sakızgediği Köyü, T7 Tüysüz Köyü.

-ık/ -ik/ -uk/ -ük: Osmaniye Merkez ağızlarında yoğunlaşmıştır, Kadirli'nin doğu köylerinde, bir kuzey köyünde, Sumbas'ın bir köyünde ve Düziçi'nin bir köyünde Hasanbeyli'nin bir köyünde tespit edilmiştir: D4 Atalan Köyü, H4 Kızıldere Köyü, K11 Kızıyusuflu Köyü, K18 Yoğunoluk Köyü Zindāğan Mahallesi, K19 Sofular Köyü, M25 Merkez Hemite Köyü, M4 Merkez Karaçay Mahallesi, M8 Merkez Karçay Mahallesi, S10 Gafarlı Köyü.

-ya/ -yar Şimdiki Zaman Ekinin Şekillerine Göre

Osmaniye İli Ağızları

"-yâ/ -ya/ -yā/ -yá/ -yǎ/ -yár/ -yè/ -ye/ -yē/ -yê/ -yě/ -yē/ -yē"

-yâ: Merkez ağzlarında iki köyde bulunmaktadır: M10 Merkez Çona Köyü, M23 Merkez Bahçe Köyü.

-ya/ -yā: Düziçi ağzlarında yoğunlaşmıştır. Sumbas ve Kadirli ağzlarında birkaç köyde bulunmaktadır. Bu açıdan Düziçi ağzlarıyla Kadirli, Sumbas ağzlarını birbirine bağlamaktadır. Diğer ağzlarda çok nadirdir. Şu ağzlarda tespit edilmiştir: B6 Bekdemir (Blalik) Köyü, D14 Kaşobassı (Farssak) Köyü, D15 Bostanlar köyü, D19 Pirsultanlı Köyü, D4 Atalan Köyü, D5 Bostanlar Köyü, D7 Çatak Köyü, D9 Merkez Çiftlik Mağ., H7 Yanıkkışla köyü, K18 Yoğunluk Köyü Zindağan Mahallesi, K19 Sofular Köyü, K6 Karatepe Hasancıklı Mahallesi, M23 Merkez Bahçe Köyü, S10 Gafarlı Köyü.

-yá/ -yǎ/ -yár: Düziçi ağzlarında yoğunlaşmıştır. Diğer ağzlarda çok nadirdir. Şu ağzlarda tespit edilmiştir: B3 Arıklıkış Köyü, D15 Bostanlar köyü, D23 Yeşilyurt (Zindağan) Köyü, D3 Selverler Köyü, D4 Atalan Köyü, M23 Merkez Bahçe Köyü, M25 Merkez Hemite Köyü, S11 Mehmetli Köyü, S3 Karaömerli Mahallesi.

-yè: Osmaniye Merkez ağzlarının kuzeybatı köylerinde yoğunlaşmıştır. Sumbas Kadirli, Düziçi ağzlarında birkaç köyde görülmektedir: D4 Atalan Köyü, K21 Azaplı Köyü, M20 Merkez Cebeli Bereket, M23 Merkez Bahçe Köyü, M25 Merkez Hemite Köyü, M27 Merkez Kırmıtlı Kasabası, M29 Merkez Sarpınağzı Köyü, S3 Karaömerli Mahallesi.

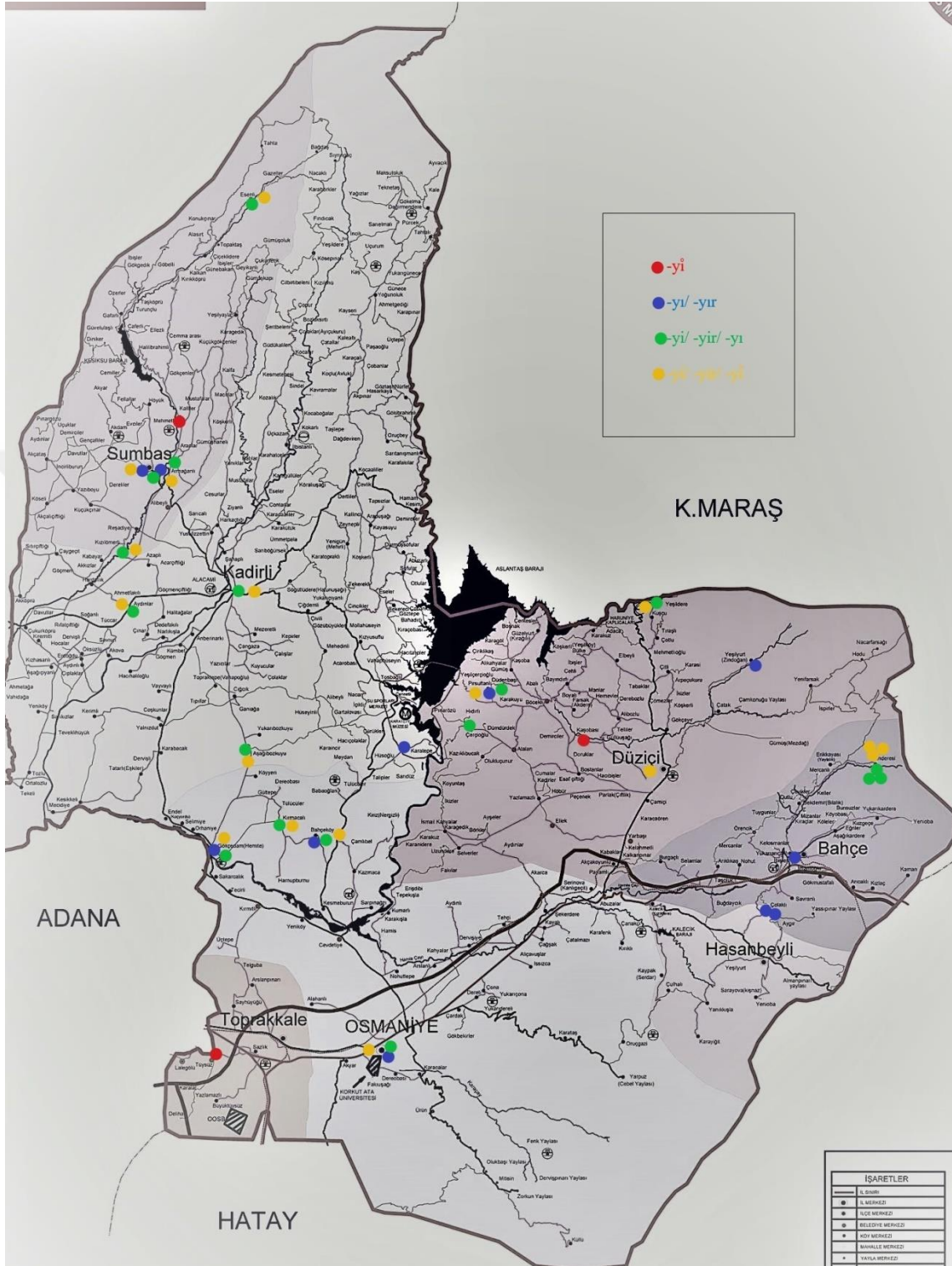
-ye/ -yē: Düziçi ağzlarında ve Osmaniye Merkez ağzlarının kuzeybatı köylerinde yoğunlaşmıştır. Bu durum Osmaniye Merkez ağzları ile Düziçi ağzlarını birbirine bağlamaktadır. Şu ağzlarda görülmektedir: B10 İnderesi Köyü, D15 Bostanlar köyü, D23 Yeşilyurt (Zindağan) Köyü, D4 Atalan Köyü, D7 Çatak Köyü, K6 Karatepe Hasancıklı Mahallesi, K8 Karatepe Köyü Cennetler Mahallesi, M23 Merkez Bahçe Köyü, M25 Merkez Hemite Köyü, S10 Gafarlı Köyü, S3 Karaömerli Mahallesi, T4 Sakızgediği.

-yê/ -yě: Osmaniye Merkez kuzeybatı köyleri ile Sumbas ağzlarında yoğunlaşmıştır. Bu durum Osmaniye Merkez ağzları ile Sumbas ağzlarını bağlamaktadır. Şu ağzlarda tespit edilmiştir: B10 İnderesi Köyü, D23 Yeşilyurt

(Zindağan) Köyü, K10 Kızılömerli Köyü, K27 Aydınlar Köyü Çöplüler Mahallesi, K32 Kümbet Köyü, K7 Karatepe, M23 Merkez Bahçe Köyü, M25 Merkez Hemite Köyü, S10 Gafarlı Köyü, S3 Karaömerli Mahallesi, T5 Sayhöyük Köyü.

-yē/ -yē: Osmaniye Merkez ağzlarında bir köyde tespit edilmiştir: M26 Merkez Kırmacılı Köyü.

**-yî/ -yır Şimdiki Zaman Ekinin Şekillerine Göre
Osmaniye İli Ağızları Haritası**

-yɪ/ -yɪr Şimdiki Zaman Ekinin Şekillerine Göre

Osmaniye İli Ağızları

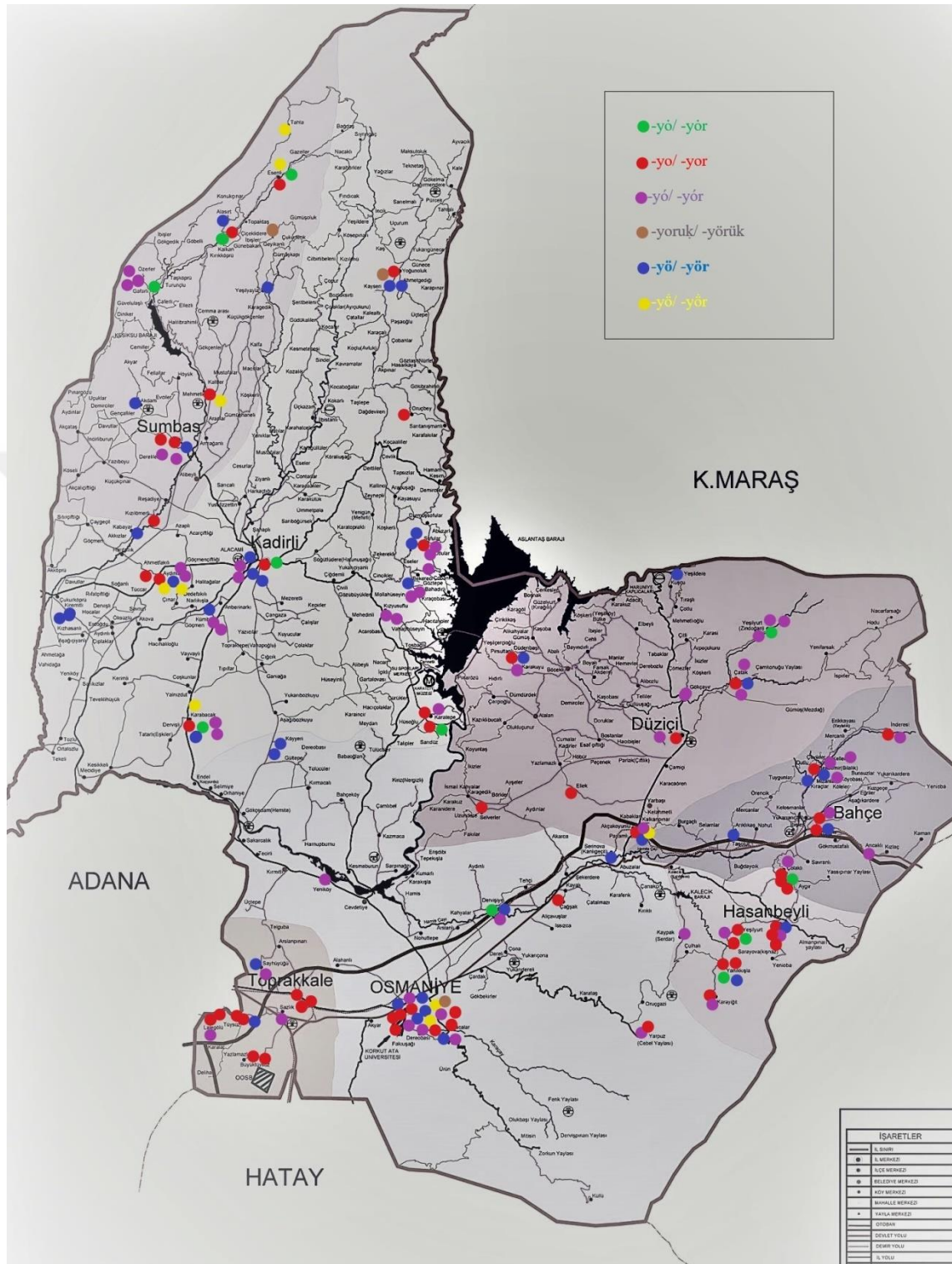
"-yɪ/ -yɪ̇/ -yɪr/ -yɪ/ -yɪ̇/ -yɪ̇/ -yɪ̇/ -yɪ̇/ -yɪ̇"

-yɪ/ -yɪr: En çok Bahçe ve Düziçi ağızlarında görülmektedir. Şuağızlarda tespit edilmiştir: D19 Pirsultanlı Köyü, D23 Yeşilyurt (Zindağan) Köyü, H1 Çolaklı Köyü, K7 Karatepe, M23 Merkez Bahçe Köyü, M25 Merkez Hemite Köyü, M8 Merkez Karçay Mahallesi, S2 Karaömerli Mahallesi, S3 Karaömerli Mahallesi.

-yɪ̇: Sumbas, Düziçi, Toprakkale ağızlarında üç köyde tespit edilmiştir. Bu durum bu üç ilçe ağızlarını birbirine bağlamaktadır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: S11 Mehmetli Köyü, D14 Kaşobassı (Farssak) Köyü, T7 Tüysüz Köyü.

-yɪ/ -yɪr/ -yɪ̇: Sumbasta ve Kadirli'nin güneydoğu köyleri, Merkez ağızlarının kuzeybatı köyleri, Düziçi'nin kuzeybatı köylerinde yoğunlaşmıştır. Bu durum bu üç ağzı birbirine bağlamaktadır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: B10 İnderesi Köyü, D19 Pirsultanlı Köyü, D21 Yeşildere Köyü, D23 Yeşilyurt (Zindağan) Köyü, M23 Merkez Bahçe Köyü, M25 Merkez Hemite Köyü, M8 Merkez Karçay Mahallesi, S3 Karaömerli Mahallesi, T5 Sayhöyük Köyü.

-yɪ̇/ -yɪ̇r/ -yɪ̇: Sumbasta ve Kadirli'nin güneydoğu köyleri ile Düziçi'nin kuzey köylerinde yoğunlaşmıştır. Şu ağızlarda tespiti edilmiştir: K3 Merkez, S3 Karaömerli Mahallesi, M23 Merkez Bahçe Köyü, M8 Merkez Karçay Mahallesi, B10 İnderesi Köyü, D19 Pirsultanlı Köyü, D21 Yeşildere Köyü, M26 Merkez Kırmacılı Köyü, K27 Aydınlar Köyü, Çöplüler Mahallesi, K10 Kızılömerli Köyü, S9 Esenli Köyü, S2 Karaömerli Mahallesi, D8 Düziçi Çerçioğlu Çunur Mahallesi, K2 Aşağı Bozkuyu köyü, M25 Merkez Hemite Köyü.

**-yo/ -yor Şimdiki Zaman Ekinin Şekillerine Göre
Osmaniye İli Ağızları Haritası**

-yo/ -yor Şimdiki Zaman Ekinin Şekillerine Göre

Osmaniye İli Ağızları

"-yo/ -yô/ -yô/ -yô, -yö, -yor/ -yôr/ -yôr/ -yôr, -yör"

-yo/ -yor: OİA'nın genelinde olan bir şekildir. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: B1 Bahçe Merkez, 10 İnderesi Köyü, B6 Bekdemir (Blalik) Köyü, D10 Ellek Kasabası, D19 Pirsultanlı Köyü, D2 Akçakoyunlu Köyü, D3 Selverler Köyü, D7 Çatak Köyü, D9 Merkez Çiftlik Mah., H1 Çolaklı Köyü, H3 Karayığitli Köyü, H6 Merkez Meçit Mah, H7 Yanıkkışla köyü, H8 Yeşilyurt Köyü, K1 Kadirli Merkez, K10 Kızılömerli Köyü, K12 Oruçbey Köyü, K18 Yoğunoluk Köyü Zindāğan Mahallesi, K19 Sofular Köyü, K27 Aydınlar Köyü, Çöplüler Mahallesi, K30 Karabacak Köyü, K6 Karatepe Hasancıklı Mahallesi, K8 Karatepe Köyü Cennetler Mahallesi, K9 Karatepe, M15 Merkez Çağşak Köyü, M8 Merkez Karçay Mahallesi, S1 Karaömerli Mahallesi, S10 Gafarlı Köyü, S11 Mehmetli Köyü, S3 Karaömerli Mahallesi, S8 Çiçeklidere Köyü, S9 Esenli Köyü, T1 Göçmenler Mahallesi, T3 Lâlègölü Köyü, T7 Tüysüz Köyü.

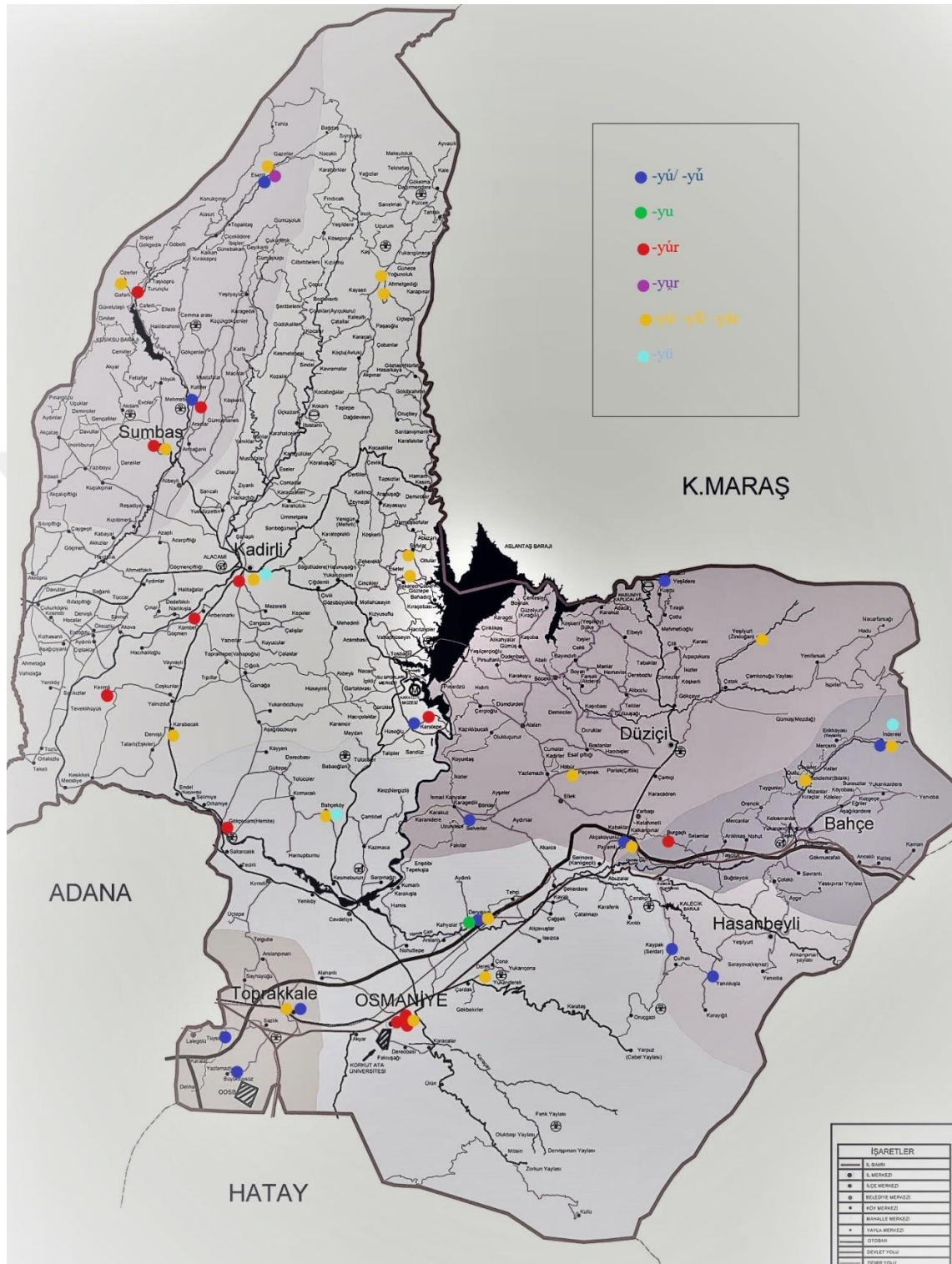
-yô/ -yôr: Hasanbeyli ağızlarında yoğunlaşmaktadır. Merkez, Düziçi, Kadirli ağızlarında nadiren görülmektedir. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: D23 Yeşilyurt (Zindāğan) Köyü, H7 Yanıkkışla köyü, K9 Karatepe, H1 Çolaklı Köyü, K30 Karabacak Köyü, K1 Kadirli Merkez, S10 Gafarlı Köyü, S7 Çiçeklidere Köyü, M13 Merkez Dervişli Köyü, S9 Esenli Köyü.

-yô/ -yôr: Bu şekil, Kadirli ve Sumbas ağızlarında yoğunlaşmaktadır. OİA'nın bütün ağızlarında görülmektedir. Şu ağızlarda görülmektedir: B1 Bahçe Merkez, B3 Arıklıkış Köyü, B4 Bekdemir (Blalik) Köyü, D19 Pirsultanlı Köyü, D2 Akçakoyunlu Köyü, D21 Yeşildere Köyü, D7 Çatak Köyü, H6 Merkez Meçit Mah., H7 Yanıkkışla köyü, K14 Bekereci Köyü, K17 Yoğunoluk Köyü Kayseri Mahallesi, K18 Yoğunoluk Köyü Zindāğan Mahallesi, K19 Sofular Köyü, K27 Aydınlar Köyü Çöplüler Mahallesi, K29 Kabayar Köyü, K3 Merkez, K30 Karabacak Köyü, K31 Kiremitli Köyü Dervişli Mah., K32 Kümbet Köyü, M13 Merkez Dervişli Köyü, M16 Merkez Kanlıgeçit Köyü, M17 Merkez Karacalar Köyü, M30 Merkez Köyüeri Köyü, M4 Merkez Karaçay Mahallesi, M6 Merkez Hacıosmanlı Mahallesi, M8 Merkez Karçay Mahallesi, S12 Yeşilyayla Köyü Galipli Mahallesi, S5 Merkez, S6 Akdam Köyü, S8 Çiçeklidere Köyü, T5 Sayhöyük Köyü, T7 Tüysüz Köyü.

-y / -y r: Sumbas ağızlarında yoğunlaşmaktadır. Osmaniye Merkez ağızlarıyla Sumbas ağızlarının ortak şeklidir. D2 Akçakoyunlu K y , K15 Tahta, K26   pler K y , K27 Aydınlar K y ,   pl ler Mahallesi, K30 Karabacak K y , M1 Merkez Alibekirli Mahallesi, M8 Merkez Kar ay Mahallesi, S11 Mehmetli K y , S9 Esenli K y .

-y / -y r: O A'nın tamamında bulunan bir  ekil, Kadirli ve D zi i ağızlarında yoğunlaşmaktadır.  u ağızlarda bulunmaktadır: B1 Bah e Merkez, B10 İnderesi K y , B12 Kır lar K y  Miz mlar Mahallesi, B2 Arıcaklı K y , B4 Bekdemir (Blalik) K y , B7 Bekdemir (Blalik) K y , D1 G k ayır K y , D19 Pirsultanlı K y , D2 Akçakoyunlu K y , D22 Ye ilyurt K y , D7  atak K y , D9 Merkez  iftlik Mah., H1  olaklı K y , H2 Kaypak K y , H3 Karayi itli K y , H6 Merkez Me it Mah., H8 Ye ilyurt K y , K1 Kadirli Merkez, K11 Kızıyusuflu K y , K14 Bekereci K y , K19 Sofular K y , K25 Bahadırlı K y   obankahya Mah., K27 Aydınlar K y ,   pl ler Mahallesi, K30 Karabacak K y , K32 K mbet K y , K8 Karatepe K y  Cennetler Mahallesi, K9 Karatepe, M13 Merkez Dervişli K y , M19 Merkez Cebel, M2 Merkez, Alibekirli Mahallesi, M30 Merkez K yyeri K y , M4 Merkez Kara ay Mahallesi, M8 Merkez Kar ay Mahallesi, S10 Gafarlı K y , S3 Kara  merli Mahallesi, S5 Merkez, T3 Laleg l  K y , T5 Sayh y k K y , T6 Sazlık K y .

-yoru / -y r k: Merkez, Kadirli ve Sumbas ağızlarında nadiren bulunmakta ve bu ağızları birbirine ba lamaktadır.  u ağızlarda bulunmaktadır: M19 Merkez Cebel, K18 Yo unolu  K y  Zind  an Mahallesi, S8  i eklidere K y .

**-yu/ -yur Şimdiki Zaman Ekinin Şekillerine Göre
Osmaniye İli Ağızları Haritası**

-yu/ -yur Şimdiki Zaman Ekinin Şekillerine Göre

Osmaniye İli Ağızları

"-yú/ -yũ/ -yu/ -yúr/ -yur/ -yü/ -yũ/ -yür"

-yú/ -yũ: En çok Bahçe, Kadirli'nin güneydoğu ağızları Düziçi'nin kuzey ağızlarında görülmektedir. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: B10 İnderesi Köyü, D2 Akçakoyunlu Köyü, D21 Yeşildere Köyü, D3 Selverler Köyü, H2 Kaypak Köyü, H7 Yanıkkışla köyü, K7 Karatepe, M13 Merkez Dervişli Köyü, S11 Mehmetli Köyü, S9 Esenli Köyü, T1 Göçmenler Mahallesi, T7 Tüysüz Köyü.

-yu: Tek örneği Osmaniye Merkez ağızlarında tespit edilmiştir: M13 Merkez Dervişli Köyü.

-yúr: Kadirli ve Sumbas ağızlarında yoğunlaşmaktadır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: M25 Merkez Hemite Köyü, B8 Burgaç Köyü, K26 Çöpler Köyü, K31 Kiremitli Köyü Dervişli Mah, K32 Kümbet Köyü, K8 Karatepe Köyü Cennetler Mahallesi, M5 Merkez Karaçay Mahallesi, M8 Merkez Karçay Mahallesi, S10 Gafarlı Köyü, S11 Mehmetli Köyü, S3 Karaömerli Mahallesi.

-yur: Tek örneği Sumbas ağızlarında tespit edilmiştir: S9 Esenli Köyü.

-yü/ -yũ/ -yür: En çok Kadirli Merkez ağızlarında yoğunlaşmaktadır. Şu ağızlarda tespit edilmiştir: B10 İnderesi Köyü, B6 Bekdemir (Blalik) Köyü, D18 Peçenek Köyü, D2 Akçakoyunlu Köyü, D23 Yeşilyurt (Zindağan) Köyü, K14 Bekereci Köyü, K18 Yoğunluk Köyü Zindağan Mahallesi, K19 Sofular Köyü, K26 Çöpler Köyü, K30 Karabacak Köyü, M1 Merkez Alibekirli Mahallesi, M12 Merkez Dereli Köyü, M23 Merkez Bahçe Köyü, Merkez Dervişli Köyü, S10 Gafarlı Köyü, S3 Karaömerli Mahallesi, S9 Esenli Köyü, T1 Göçmenler Mahallesi.

-yũ: OİA'da nadir görülen bir şekildir Merkez, Bahçe, Kadirli ağızlarında bulunmaktadır: M23 Merkez Bahçe Köyü, B10 İnderesi Köyü, K26 Çöpler Köyü.

-yor Şimdiki Zaman Ekinin Şekillerine Göre Osmaniye İli Ağızlarındaki Alt Ağız Grupları

1. -yo/ -yô/ -yö/ -yó, -yö, -yor/ -yôr/ -yör/ -yór, -yör: En çok Merkez, Toprakkale, Bahçe, Hasanbeyli ağızlarında yoğunlaşmaktadır. Ekin bu şekli OİA'nın **Merkez ve Güneydoğu alt ağız grubunu** oluşturmuştur.

2. -yú/ -yũ/ -yu/ -yúr/ -yur/ -yü/ -yũ/ -yür/ -yür: En çok Sumbas ve Kadirli ağızlarında yoğunlaşmıştır. Ekin bu şekli OİA'nın **Kuzeybatı alt ağız grubunu** oluşturmuştur.

3. -yâ/ -ya/ -yā/ -yá/ -yā/ -yár/ -yè/ -ye/ -yē/ -yè/ -yē/ -yē/ -yē: En çok Düziçi ve Kuzeybatı Merkez ağızlarındaki köylerde yoğunlaşmıştır. Ekin bu şekli OİA'nın **orta ve kuzey alt ağız grubunu** oluşturmuştur.

4. -yí/ -yî/ -yır/ -yi/ -yí/ -yi/ -yî/ -yí/ -yî/ -yir/ -yír: Sumbas, Düziçi, Bahçe ağızlarında yoğunlaşmıştır. **Kuzey Merkez alt ağız grubunu** oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

- ABA**, Veli, **SEYFİ**, Metin ve **KARA**, Ömer Tuğrul, *Osmaniye Manileri*, Sezen Ofset Matbaacılık, Adana 2011.
- AHMED VEFİK PAŞA**, *Lehçe-i Osmânî*, (haz.: Recep Toparlı), TDK Yay., Ankara 2000.
- AHMET CEVAT EMRE**, *Türk Lehçelerinin Mukayeseli Grameri*, TDK Yay., İstanbul 1949.
- AK**, Mehmet, *Dilbilgisi-Genel Dilbilgisi-Ses Bilgisi*, İstanbul 1982.
- AKALIN**, Şükrü, *Türkçe Sözlük*. TDK Yay., Ankara 2011.
- AKAR**, Ali, *Türk Dili Tarihi*, Ötüken Yay., İstanbul 2005.
- AKAR**, Ali, *Muğla ve Yöresi Ağızları*, TDK Yay, Ankara 2013.
- AKCA**, Hakan, *Ankara İli Ağızları (İnceleme-Metinler-Dizin)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2009 (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- AKCA**, Hakan “Ankara İli Ağızlarında Şimdiki Zaman Ekinin Varyantları”, *Turkish Studies*, V.6, 1, 2011, p. 597-605.
- AKSAN**, Doğan, *Türkçenin Söz Varlığı*, Engin Yayınevi, Ankara 1996.
- AKSAN**, Doğan, *Anlambilim*, Engin Yay., Ankara 2006.
- AKSAN**, Doğan, *En Eski Türkçenin İzlerinde*, Bilgi Yay, Ankara, 2014.
- AKSOY**, Ömer Asım, *Bölge Ağızlarında Atasözleri ve Deyimler*, TDK Yay., Ankara 2004.
- AKYALÇIN**, Necmi, *Türkçe İnkilemeler Sözlüğü*, Anı Yay., Ankara 2007.
- ALBAYRAK**, Nurettin, *Türkiye Türkçesinde Atasözleri*, Kapı Yay., İstanbul 2009.
- ALBAYRAK**, Nurettin, *Ansiklopedik Halk Edebiyatı Sözlüğü*, Kapı Yay., İstanbul 2010.
- ALICIOĞLU**, Mehmet Adil, *Tarihte Alcı-Tecirli (Beydili-İlbeyli-Elbeyli) Türkmenleri ve Soy Birlikleri*, Ukde Kitaplığı, Kahramanmaraş 2006.
- ALKAYA**, Ercan, "Eski Türkçe -qıña Ekinin Türk Lehçelerinde ve Türkiye Türkçesi Ağızlarındaki Kullanımı Üzerine", *Turkish Studies*, Volume 3/4 Summer, 2008, p. 43-72.
- ARAT**, Reşid Rahmeti, *Kutadgu Bilig (İndeks)*, Türk Kültürü Araştırmaları Enstitüsü Yay., İstanbul 1979.

- ARAT**, Reşid Rahmeti, "Makaleler", (haz.: Osman Fikri SERTKAYA), *Türk Kültürü Araştırmaları Enstitüsü Yay.*, İstanbul 1987.
- ARAT**, Reşid Rahmeti, *Kutadgu Bilig*, Kabalcı Yay., İstanbul 2008.
- ARI**, Necdet, *Bir Zamanlar Osmaniye*, Hasret Matbaası, Osmaniye 2010.
- ARI**, Necdet, *Osmaniye'de Milli Mücadelenin İç Yüzü ve Anılar*, Hasret Matbaası, Osmaniye 2011.
- ATA**, Aysu, *Kıyasü'l-Enbiya I-II*, TDK Yay., Ankara 1997.
- ATA**, Aysu, *Nehcü'l-Ferâdis*, TDK Yay., Ankara, 1998.
- ATA**, Aysu, *Karahanlı Türkçesinde İlk Kur'an Tercümesi (Rylands Nüshası)*, TDK Yay., Ankara 2013.
- ATALAY**, Besim, *Abuşka Lügati veya Çağatay Sözlüğü*, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1970.
- ATALAY**, Besim, *Divanü Lûgati't-Türk I, II, III, IV*, TDK Yay., Ankara 2006.
- ATANIYAZOV**, Soltansa, *Şecere (Türkmenin Soyağacı)*, (Çev.: Seyitnazar Arnazarov, Nergis Biray), Ötüken Yay., İstanbul 2011.
- ATMACA**, Emine, *Antalya İli Korkuteli İlçesi ve Ağızları*, TDK Yay., Ankara 2017.
- ATSIZ**, Bilgehan ve **TÜRKMEN**, Seyfullah, *Ed-Dûretü'l-Mudiyye Fi'l-Lügâti't-Türkiyye*, Akçağ Yay., Ankara 2004.
- AY**, Özgür, *Türkiye Türkçesi Ağızlarında Fiil Çekimi*, TDK Yay., Ankara 2009.
- AY**, Özgür, "Türkiye Türkçesi Ağızlarında Fiil Çekiminde Kullanılan Şahıs Ekleri Üzerine", *V.UTDK Bildirileri-I*, TDK Yay., Ankara 2004, s.319-341.
- AYDIN**, Mehmet, *Aybastı Ağzı*, TDK Yay., Ankara 2002.
- BABACAN**, Hasan ve **AVCI**, İsmail, *Balkanlarda Türk Dili*, Osmanlı Mirası ve Türk Kültürü Araştırma Derneği Yay., Burdur 2016.
- BANGUOĞLU**, Tahsin, "Oğuz Lehçesi Üzerine", *TDAY Belleten*, Ankara, 1960, s.23-48.
- BANGUOĞLU**, Tahsin, *Türkçenin Grameri*, TDK Yay., Ankara 2004.
- BARKAN**, Ömer Lütfi, "Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler", *Vakıf Dergisi*, Ankara 1942.
- BARUTÇU ÖZÖNDER**, Sema, *Üç İtigsizler*, TDK, Ankara 1998.
- BASKAKOV**, Aleksandroviç Nikolay, *Çağdaş Türkçede Kelime Grupları*, Kesit Yay., İstanbul 2011.

- BASKAKOV**, Aleksandroviç Nikolay, *Çağdaş Türkçede Cümle*, TDK Yay., Ankara 2017.
- BAYAT**, Fuzuli, *Mitten Yazıya Sözden Yazıya Dedede Korkut Oğuznâmeleri*, Ötüken Yay., İstanbul 2016.
- BAYATLI**, Hidayet Kemal, *Irak Türkmen Türkçesi*, TDK Yay., Ankara 1996.
- BAYRAKTAR**, Nesrin, *Türkçede Fiilimsiler*, TDK Yay., Ankara 2004.
- BİCE**, Hayati, *Divân-ı Hikmet*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 2015.
- BİLGEGİL**, M. Kaya, *Türkçe Dilbilgisi*, Dergâh Yay., Ankara 1964.
- BİRAY**, Himmet, *Batı Grubu Türk Yazı Dillerinde İsim*, TDK Yay., Ankara, 1999.
- BOROVKOV**, A.K., *Orta Asya'da Bulunmuş Kur'an Tefsirinin Söz Varlığı*, (Çev. H. İbrahim Usta, Ebülfez Amanoğlu), TDK, Ankara, 2002.
- BOZ**, Erdoğan, *Afyonkarahisar Merkez Ağzı*, Gazi Yay., Afyon 2006.
- BOZKURT**, Fuat, *Türklerin Dili*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 2002.
- BOZKURT**, İsmail, *Anadolu Türk Aşiretleri Avşar ve Türkmen Aşiretlerinin Yaşayışı ve Kültürleri*, Ötüken Yay., İstanbul 2010.
- BULA**, Şahap, *Karşılaştırmalı Türk Yazı Dilleri Grameri (Fiil Çkimi)*, Kesit Yay., İstanbul 2017.
- BURAN**, Ahmet, “Anadolu (Türkiye Türkçesinin) Ağızlarının Karşılaştırmalı İncelemesi ve Bu Konu İle İlgili Sorunlar”, *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni*, TDK Yay., Ankara 1999, s. 89-96.
- BURAN**, Ahmet, “-Ik Ekinin Anadolu Ağızlarındaki Kullanılışları”, *TDAY Belleten*, 1994, s. 11-18.
- BURAN**, Ahmet, *Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hâl) Ekleri*, TDK Yay., Ankara 1996.
- BURAN**, Ahmet ve **ÇAK**, Berna Yüksel, *Türkiyede Diller ve Etnik Gruplar*, Akçağ Yay., Ankara 2012.
- CAFEROĞLU**, Ahmet, *Türkçede ‘v’ Morfemi*, *Türkiyat Mecmuası* XVI, 1971, s. 27-30.
- CAFEROĞLU**, “Ahmet, Anadolu Ağızlarında İçses Ünsüz Benzeşmesi”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* 1958, TDK Yay., Ankara 1988, s. 1-11.
- CAFEROĞLU**, Ahmet, “Anadolu Ağızlarında Konson Değişimleri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 1963, TDK Yay., Ankara 1988, s. 1-32.

- CAFEROĞLU**, Ahmet, “Anadolu Ağızlarında Metatez Gelişmesi”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 1955, TDK Yay., Ankara 1988, s. 1-7.
- CAFEROĞLU**, Ahmet, “Anadolu ve Rumeli Ağızlarında Ünlü Değişmeleri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* 1964, TDK Yay., Ankara 1989, s. 1-33.
- CAFEROĞLU**, Ahmet, *Anadolu Ağızlarından Toplamalar*, TDK Yay., Ankara 1994.
- CAFEROĞLU**, Ahmet, *Anadolu Dialektolojisi Üzerine Malzeme I*, TDK Yay., Ankara 1994.
- CAFEROĞLU**, Ahmet, *Anadolu Dialektolojisi Üzerine Malzeme II*, TDK Yay., Ankara 1994.
- CAFEROĞLU**, Ahmet, *Anadolu İlleri Ağızlarından Derlemeler*, TDK Yay., Ankara 1995.
- CAFEROĞLU**, Ahmet, *Doğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar*, TDK Yay., Ankara 1995.
- CAFEROĞLU**, Ahmet, *Güney Doğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar*, TDK Yay., Ankara 1995.
- CAFEROĞLU**, Ahmet, *Orta Anadolu Ağızlarından Derlemeler*, TDK Yay., Ankara 1995.
- CAFEROĞLU**, Ahmet, *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara 2011.
- CEMİLOĞLU**, İsmet, *Kıyas-ı Enbiyâ*, TDK Yay., Ankara 1994.
- CEVDET PAŞA**, *Maruzat*, (haz. Yusuf Halaçoğlu), Çağrı Yay., İstanbul 1980.
- CİN**, Ali, *Süheyl ü Nevbahar*, Eğitim Yay., Konya 2012.
- CLAUSON**, Sir Gerard, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, London 1972.
- ÇAĞATAY**, Saadet, “Türkçe n-g Sesine Dair”, *TDAY-Belleten*, Ankara 1954, s.15-30.
- ÇAĞBAYIR**, Yaşar, *Ötüken Türkçe Sözlük I II III IV V*, Ötüken Yay., İstanbul 2007.
- ÇAĞBAYIR**, Yaşar, *Yukarı Karaçay Kocapınar Köyü Ağzı*, Ötüken Yay., İstanbul 2009.
- ÇAĞBAYIR**, Yaşar, *Ötüken Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ötüken Yay., İstanbul 2017.
- ÇELİK**, Kemal, *Milli Mücadelede Adana ve Havalisi (1918-1922)*, TTK Yay., Ankara 1999.
- DEMİR**, İmdat, *Sarıgöl ve Yöresi Ağzları*, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kayseri 2009 (Doktora Tezi)

- DEMİR**, Necati, *Ordu İli ve Yöresi Ağızları*, TDK Yay., Ankara 2001.
- DEMİR**, Nurettin, “Güneybatı Anadolu Ağızlarında Kullanılan Şimdiki Zaman Eki – ik” *Uluslararası Türk Dili Kongresi*, 1992 (26 Eylül 1992 -1 Ekim 1992), Ankara, 1996, s. 43-56.
- DEMİR**, Nurettin, “Ağız Araştırmalarında Kaynak Kişi Meselesi” *Dursun Yıldırım Armağanı Yay.*, Metin Özarslan / Özkul Çobanoğlu, Ankara 1998, s. 171-180.
- DEMİR**, Nurettin, “Ağız Araştırmalarında Derleme Teknikleri”, *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni*, 9 Mayıs 1997, TDK Yay., Ankara, 1999, s. 78-88.
- DEMİR**, Nurettin, “Alanya Ağızlarında Şimdiki Zaman Ekinin Varyantları”, *İlmi Araştırmalar* 7, 1999, s. 57-64.
- DEMİR**, Nurettin, “Ağız Sözlükçülüğü”, *Kebikeç*, Yıl 4, Sayı 7-8, 1999, s. 67-65.
- DEMİR**, Nurettin, “Anadolu Ağızlarında Birinci Çoğul Kişi İstek Eklerinin İkilik Bildiren Bir Değişkesi.” *Türkçenin Ağızları Çalıştayı Bildirileri Yay.:* A. Sumru Özsoy - Eser E. Taylan, İstanbul 2000.
- DEMİR**, Nurettin, “Derleme Sözlüğü'nde Şimdiki Zamanla İlgili Veriler”, *İlmi Araştırmalar*, 10, 2000, s.19-27.
- DEMİR**, Nurettin “Birleşik Fiiller ve Vurgu (-iver- çeklinin Görevlerini Tespitte Vurgunun Rolü)”. *TDAY-Belleten* 1997, 2000, s. 225-235.
- DEMİR**, Nurettin, “Kıbrıs Ağızları Üzerine Notlar”, *Scholarly depth and accuracy. A Festschrift to Lars Johanson. Lars Johanson Armağanı*. Ankara 2002, s. 100-110.
- DEMİR**, Nurettin, *Ankara Örneğinde Ağızların Belgelenmesi*, TDK Yay., Ankara 2013.
- DEMİR**, Nurettin ve **Yılmaz**, Emine, *Türk Dili*, Grafiker Yay., Ankara 2014.
- DEMİRCAN**, Ömer, *Türk Dilinde Çatı*, Papatya Yay., İstanbul 2003.
- DEMİRCİ**, Ümit Özgür, *Eski Türkçede Fiiller*, Umuttepe Yay., Kocaeli 2016.
- DENY**, Jean, *Türk Dili Gramerinin Temel Kuralları*, (Çev.: Oytun Şahin), TDK Yay., Ankara 2004.
- DENY**, Jean, *Türk Dil Bilgisi*, Kabalcı Yay., İstanbul 2012.
- DEVELİ**, Hayati, *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre XVII. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlari*, TDK Yay., Ankara 1995.

- DEVELLİOĞLU**, Ferit, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi Yay., Ankara 1998.
- DİLAÇAR**, Agop, *Kutadgu Bilig İncelemesi*, TDK Yay., Ankara 2016.
- DİLÇİN**, Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1983.
- DİLEK**, Figen Güner, *Güney Sibiryta Altay Türkçesi Ağızları*, TDK Yay., Ankara 2015.
- DİNÇER**, Neşet, “*Osmaniye Kurtuluş Savaşında Rahime Hatun*”, Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu (15-18 Kasım 1993), Osmaniye 1995, s. 43-60.
- DOĞANER**, Ali, *Osmaniye Yöresinde Yaşayan Ulaşlı Türkmenlerinin Geçiş Törenleri*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Halk Bilimi, Ankara 2006 (Yüksek Lisans Tezi).
- DUMAN**, Musa, *Makaleler*, “Klasik Osmanlı Türkçesinde Dil Uyumuna Aykırı Örnekler Üzerine”, Kesit Yay., İstanbul 2008, s.75-81.
- ECKMAN**, Janos, *Çağataycanın El Kitabı*, (Haz: Günay Karaağaç), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul, 1988.
- ECKMAN**, Janos, *Harezm, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar*, (haz.: Osman Fikri SERTKAYA), TDK, Ankara 1996.
- EDİSKUN**, Haydar, *Türk Dilbilgisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1999.
- EKER**, Süer, *Çağdaş Türk Dili*, Grafiker Yay., Ankara 2013.
- EMİNOĞLU**, Hatice, *Türkçede Renkler Sözlüğü*, Gazi Yay., Ankara 2014.
- ERASLAN**, Kemal, *Eski Uygur Türkçesi Grameri*, TDK Yay., Ankara 2012.
- ERATALAY**, Sevda, *Alaşehir ve Yöresi Ağızları*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2007 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- ERCİLASUN**, Ahmet Bican, “Ağız Çalışmalarına Toplu Bir Bakış”, *Türk Dili*, S. 584, TDK Yay., Ankara 2000, s. 115-118.
- ERCİLASUN**, Ahmet Bican, *Kars İli Ağızları (Ses Bilgisi)*, TDK Yay., Ankara 2002.
- ERCİLASUN**, Ahmet Bican, *Başlangıçtan Günümüze Türk Dili Tarihi*, Akçağ Yay.: 603, Ankara 2005.
- ERCİLASUN**, Ahmet Bican, *Makaleler*, Akçağ Yay., Ankara 2007.
- ERCİLASUN**, Ahmet Bican, *Kutadgu Bilig Grameri Fiil*, Akçağ Yay., Ankara 2014.
- ERDAL**, Marcel, *Old Turkic Word Formation (Eski Türkçede Söz Yapımı)*, Wiesbaden 1991.

- ERDEM**, Mehmet Dursun ve **GÜL**, Münteha, “Kapalı E (é) Sesinin Anadolu Ağızları Açısından Eski Anadolu Türkçesindeki Durumu”, *Karadeniz Araştırmaları*, S. 11 (Güz), 2006, s. 111-148.
- ERDEM**, Mehmet Dursun, “Anadolu Ağızlarında Görülen Birincil Ünlü Uzunlukları Üzerine”, *Turkish Studies*, Volume 3/3 Spring 2008, s. 503-562.
- EREN**, Emin, *Zonguldak – Bartın – Karabük İlleri Ağızları*, TDK Yay., Ankara 1997.
- EREN**, Hasan, *Türklük Bilimi Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara 1998.
- EREN**, Hasan, *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Bizim Büro Yay., Ankara 1999.
- ERGİN**, Muharrem, *Azeri Türkçesi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1971.
- ERGİN**, Muharrem, *Dede Korkut Kitabı I (Giriş-Metin-Faksimile)*, TDK Yay., Ankara 1997.
- ERGİN**, Muharrem, *Dede Korkut Kitabı 2 (İndeks-Gramer)*, TDK Yay., Ankara 1997.
- ERGİN**, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, 21. Baskı, Bayrak Yay., İstanbul 1993.
- ERGİN**, Muharrem, *Orhun Abideleri*, Boğaziçi Yay., İstanbul 1996.
- ERİMER**, Kayahan, “Anadolu ve Rumeli Ağızları Üzerinde Bir Bibliyografya Denemesi”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 1970, TDK Yay., Ankara 1989, s. 211-236.
- ERKİN**, Emet, *Doğu Türkistan Uygur Ağızları*, TDK Yay., Ankara 2015.
- ERKOÇAK**, Mehmet, *Osmaniye Yöresinde Ağıtlar ve Türküler*, Osmaniye Belediyesi Kültür Yay., Osmaniye 1998.
- ERÖZ**, Mehmet, "Yörükler", *Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay.*, İstanbul, 1991.
- ERMİŞ**, Hamza, *Arapçadan Türkçeleşmiş Kelimeler Sözlüğü*, Ensar Neşriyat, İstanbul 2008.
- EROL**, Hülya Arslan, *Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine Anlam Değişimleri*, TDK Yay., Ankara 2014.
- ERSOYLU**, Halil, *Cem Sultan'ın Türkçe Divanı*, TDK, Ankara 1989.
- ERSOYLU**, Halil, *Türk Dilince Dualar Beddualar Sözlüğü*, Ötüken Yay., İstanbul 2012.
- EVLİYA ÇELEBİ**, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, (haz.: Yücel Dağlı, Seyit Ali Kahraman, Robert Dankoff), Yapı Kredi Yay., İstanbul 2005.
- EYİCİL**, Ahmet, *Yakın Çağda Kahramanmaraş*, Ukde Yay., Kahramanmaraş 2009.

- GABAİN, A. Von**, *Eski Türkçenin Grameri*, (Çev.: Mehmet Akalın), TDK Yay., Ankara 1988.
- GEMALMAZ**, Efrasiyap, *Erzurum İli Ağızları I-II-III*, TDK Yay., Ankara 1995.
- GÖK**, Murat, *Kitābu İmāniyye*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2009 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- GÖK**, Murat, *Osmaniye Yöresinin Folkloru*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2001 (Yayımlanmamış Lisans Tezi).
- GÖRKEM**, İsmail, *Türk Edebiyatında Ağıtlar*, Akçağ Yay., Ankara 2001.
- GRÖNBECH**, Karl, *Kuman Lehçesi Sözlüğü*, (Çev.: Kemal Aytaç), Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1992.
- GRÖNBECH**, Karl, *Türkçenin Yapısı*, TDK Yay., Ankara 2011.
- GÜL**, Meltem, *Hatay Arsuz Ağzı*, Kesit Yay., İstanbul 2016.
- GÜLENSOY**, Tuncer, “Türk Fonetik Transkripsiyonu Üzerine”, *DTCF Türkoloji Dergisi VIII.*, Ankara 1979, s.160-190.
- GÜLENSOY**, Tuncer, *Anadolu ve Rumeli Ağızları Bibliyografyası*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1981.
- GÜLENSOY**, Tuncer, “Anadolu Ağızlarında Şimdiki Zaman Eki”, *Türk Kültürü Araştırmaları*, XXIII/1-2, 1985.
- GÜLENSOY**, Tuncer, *Doğu Anadolu Osmanlıcası*, TKAE Yay., Ankara 1986.
- GÜLENSOY**, Tuncer, *Kütahya ve Yöresi Ağızları*, (İnceleme-Metinler-Sözlük), TDK Yay., Ankara 1988.
- GÜLENSOY**, Tuncer, *Tunceli Yöresi Ağızlarından Derlemeler*, Boğaziçi Yay., İstanbul 1992.
- GÜLENSOY**, Tuncer, *Rumeli Ağızlarının Ses Bilgisi Üzerine Bir Deneme*, Erciyes Üniversitesi Yay., Kayseri 1993.
- GÜLENSOY**, Tuncer, *Türkçe El Kitabı*, Kıvılcım Yay., Kayseri 1998.
- GÜLENSOY**, Tuncer ve **ALKAYA**, Ercan, *Türkiye Türkçesi Ağızları Bibliyografyası*, Akçağ Yay., Ankara 2003.
- GÜLENSOY**, Tuncer, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü I II*, TDK Yay., Ankara 2011.
- GÜLER**, Eser, **HENGİRMEN**, Mehmet, *Ses Bilimi ve Diksiyon*, Engin Yay., Ankara 2005.
- GÜLSEREN**, Cemil, *Malatya İli Ağızları*, TDK Yay., Ankara 2000.

- GÜLSEVİN**, Güner, “Eski Anadolu (Türkiye) Türkçesinde 3. Kişi İyelik Ekinin Özel Kullanılışı.” *Türk Dili*, S. 466, TDK Yay., Ankara 1990, s.187-190.
- GÜLSEVİN**, Güner, “Türkiye Türkçesi Ağızlarında Ses Değişmelerinin Sınıflandırılması ve Uşak İli Ağızları Örneği.” *4. Uluslar Arası Türk Dili Kurultayı*, 25-29 Eylül 2000, TDK Yay., Ankara 2000.
- GÜLSEVİN**, Güner, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, TDK Yay., Ankara 1997.
- GÜLSEVİN**, Güner, *Uşak İli Ağızları*, TDK Yay., Ankara 2002.
- GÜLSEVİN**, Güner “Türkiye Türkçesinde Birleşik Zarf-Fiiller”, *AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, C.II, 2, 2001, s. 125-143.
- GÜLSEVİN**, Güner, “Ağız Araştırmalarında Yaygınlaşmış Yanlışlıklar I: 'bura' mı, 'bu ara' mı. ” *Prof. Dr. Fikret Türkmen Armağanı*, İzmir 2005, s. 333-335.
- GÜLSEVİN**, Güner, *Eski Anadolu Türkçesi*, Gazi Kitabevi Yay., Ankara 2013.
- GÜLSEVİN**, Güner, *XVI. Yüzyıl Batı Rumeli Ağızları*, TDK Yay., Ankara 2017.
- GÜNAY**, Turgut, *Rize İli Ağızları*, TDK Yay., Ankara 2003.
- GÜNDÜZ**, Tufan, *Anadolu'da Türkmen Aşiretleri*, Yeditepe Yay., İstanbul 2016.
- GÜNDÜZ**, Tufan, *Bozkırın Efendileri Türkmenler Üzerine Makaleler*, Yeditepe Yay., İstanbul 2016.
- GÜNER DİLEK**, Figen, *Güney Sibiryâ Altay Türkçesi Ağızları*, TDK Yay., Ankara 2015.
- GÜNER**, Galip, *Kıpçak Türkçesi Grameri*, Kesit Yay., İstanbul 2013.
- GÜNGÖR**, Harun ve **ARGUNŞAH**, Mustafa, *Gagauzlar*, İstanbul 1998.
- GÜNSEN**, Ahmet, "Gaziantep Ağzının Şekil Bilgisini Belirleyen Temel Özellikler", *Turkish Studies, Volume 4/3*, Spring 2009.
- GÜNŞEN**, Ahmet, *Kırşehir ve Yöresi Ağızları*, TDK Yay., Ankara 2000.
- GÜRSES**, Reşide, “Türk Dil Kurumunda Yapılan Ağız Çalışmalarına Genel Bir Bakış”, *Türk Dili*, S. 607, Ankara 2002.
- HACİEMİNOĞLU**, Necmettin, *Türk Dilinde Edatlar*, MEB Yay., Ankara 1992.
- HACİEMİNOĞLU**, Necmettin, *Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller*, Bilge Kültür Sanat Yay., İstanbul, 2016.
- HALAÇOĞLU**, Yusuf, "Fırka-i Islahiye ve Yapmış Olduğu İskân", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, İstanbul 2011, s. 27.
- HALAÇOĞLU**, Yusuf, *XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi*, TTK Yay., Ankara 2014.

HALEP SALNAMESİ, H. 1284 (1867-1868) s.201-202.

HAMİLTON, James Russel, *İyi ve Kötü Prens Öyküsü*, TDK Yay., Ankara 2015.

HATİPOĞLU, Süleyman, "Millî Mücadelede Osmaniye", *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu* (15-18 Kasım 1993), Osmaniye 1995, s. 30-37.

HAZAR, Mehmet, *Türk Anlam Bilimi Terimleri Sözlüğü*, Eğitim Yay., Konya 2013.

İBRET, Bilgin Ünal, *Osmaniye’de Nüfus ve Yerleşme*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Ankara 1994 (Yüksek Lisans Tezi).

İBRET, Bilgin Ünal, Atabay Düzenli, “Osmaniye'nin Coğrafi Konumu ve Nüfusu”, *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu* (15-18 Kasım 1993), Osmaniye 1995, s. 236-248.

İLKER, Ayşe, *Batı Grubu Türk Yazı Dillerinde Fiil*, TDK Yay., Ankara 1997.

İPEK, İsmet, *Osmaniyeli*, Hasret Ofset, Osmaniye 2009.

JOHANSON, Lars “Türk Dillerinde Odaksıl Şimdiki Zaman İşaretleyicisi ve Kıbrıs Türkçesinde Eksikliği (Çev.Nurettin Demir)”. *Bilig Dergisi*, 2009, S. 49, s. 93-100.

KAÇALIN, Mustafa S., *Oğuzların Diliyle Dedem Korkudun Kitabı*, TDK Yay., Ankara 2017.

KAFESOĞLU, İbrahim, *Selçuklular ve Selçuklu Tarihi Üzerine Araştırmalar*, Ötüken Yay., İstanbul 2014.

KAFESOĞLU, İbrahim, *Türk Millî Kültürü*, Ötüken Yay., İstanbul 1997.

KAFESOĞLU, İbrahim, *Umumî Türk Tarihi Hakkında Tespitler Görüşler Mülâhazalar*, Ötüken Yay., İstanbul 2014.

KAHRAMAN, Tahir, *Çağdaş Türkiye Türkçesindeki Fiillerin Durum Ekli Tamlayıcıları*, TDK Yay., Ankara 1996.

KALAY, Emin, *Edirne İli Ağızları*, TDK Yay., Ankara 1998.

KANAR, Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, Say Yay., İstanbul 2011.

KARA, Mehmet, ve **KARADOĞAN** Ahmet, *Türkmen Türkçesi Türkiye Türkçesi Deyimler Sözlüğü*, Etkileşim Yay., İstanbul 2014.

KARAAĞAÇ, Günay, *Türkçenin Verintiler Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara 2008.

KARAAĞAÇ, Günay, *Türkçenin Söz Dizimi*, Kesit Yay., İstanbul 2012.

KARAAĞAÇ, Günay, *Türkçenin Alıntılar Sözlüğü*, Akçağ Yay., Ankara 2015.

- KARAAĞAÇ**, Günay, *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara 2013.
- KARAAĞAÇ**, Günay, *Türkçenin Dil Bilgisi*, Akçağ Yay., Ankara 2013.
- KARAAĞAÇ**, Günay, *Türkçe'nin Ses Bilgisi*, Kesit Yay., İstanbul 2013.
- KARABORAN**, H. Hilmi, "Osmaniye'nin Kuruluşu ve Gelişmesi", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi C. 8 S. 1, Elazığ 1996, s. 5-46.
- KARADEMİR**, Fevzi, *Türkiye Türkçesinde İyelik Olgusu*, Kesit Yay., İstanbul 2013.
- KARAGÖZ**, İsmail, *Dinî Kavramlar Sözlüğü*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2010.
- KARAHAN**, Leyla, "Anadolu Ağızlarında Kullanılan Bazı Zarf-Fiil Ekleri", *Türk Kültürü Araştırmaları XXXII-12*, Ankara 1994, s. 205-236.
- KARAHAN**, Leylâ, *Kıssa-ı Yusuf*, TDK Yay., Ankara 1994.
- KARAHAN**, Leyla, *Türkçede Söz Dizimi*, Akçağ Yay., Ankara 2005.
- KARAHAN**, Leyla, *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*, TDK Yay., Ankara 2014.
- KARAMANLIOĞLU**, Ali Fehmi, *Gülistan Tercümesi*, TDK Yay., Ankara 1989.
- KARAMANLIOĞLU**, Ali Fehmi, *Kıpçak Türkçesi Grameri*, TDK Yay., Ankara 1994.
- KARGI ÖLMEZ**, Zuhâl, *Şecere-i Terâkime*, Simurg Yay., Ankara 1996.
- KARPUZ**, Hacı Ömer, "Buldan İlçesindeki Kişi Adları", *Buldan Sempozyumu*, Buldan 2006.
- KAYA**, Ceval, *Altun Yaruk*, TDK Yay., Ankara 1994.
- KAYA**, Tuğba, *Osmaniye Halk Hikâyeleri Üzerinde Bir Araştırma*, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halk Bilimi, İzmir 2003. (Yüksek Lisans Tezi)
- KILIÇ**, Ahmet, *Osmaniye Tarihi*, Hançer Matbaası, Osmaniye 1976.
- KILIÇ**, Mine, *Kahraman Maraş Merkez Ağzı*, Ukde Yay., Kahraman Maraş 2008.
- KILINÇ**, Enise, *Osmaniye İli Düziçi İlçesi Halk Kültüründe Halk İnançları, Bayramlar ve Törenler*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana 2010 (Yüksek Lisans Tezi).
- KOCASAVAŞ**, Yıldız, *Türkçede Şahıs Zamirleri*, TDK Yay., Ankara 2004.
- KORKMAZ**, Zeynep, *Marzuban-nâme Tercümesi*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yay., Ankara 1973.
- KORKMAZ**, Zeynep, *Bartın ve Yöresi Ağızları*, TDK Yay., Ankara 1994.
- KORKMAZ**, Zeynep, *Güney-Batı Anadolu Ağızları - Ses Bilgisi (Fonetik)*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1994.

- KORKMAZ, Zeynep**, *Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek kalıplaşması Olayları*, TDK Yay., Ankara 1994.
- KORKMAZ, Zeynep**, *Nevşehir ve Yöresi Ağızları*, TDK Yay., Ankara 1994.
- KORKMAZ, Zeynep**, “Türkçede acağ / ecek Gelecek Zaman Ekinin Yapısı Üzerine”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, C.1, TDK Yay.: 629, Ankara 1995, s. 3-11.
- KORKMAZ, Zeynep**, “Anadolu Ağızları Üzerindeki Araştırmaların Bugünkü Durumu ve Karşılaştığı Sorunlar”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, TDK Yay., II. C. Ankara 1995, s.199-221.
- KORKMAZ, Zeynep**, “Anadolu Ağız Araştırmalarına Toplu Bir Bakış”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, TDK Yay., II. C., Ankara 1995, s.232-348.
- KORKMAZ, Zeynep**, Anadolu Ağızlarının Etnik Yapı ile İlişkisi Sorunu, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, II. C., TDK Yay., Ankara 1995.
- KORKMAZ, Zeynep**, “Batı Anadolu Ağızlarında Aslı Ünlü Uzunlukları Hakkında”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, TDK Yay., II. C. Ankara 1995, s.123-127.
- KORKMAZ, Zeynep**, “Batı Anadolu Ağızlarında Yazı Dilinden Ayrılan İsim Çekimi Ekleri ve Fonologie-Morphologie Bağlantısı”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, TDK Yay., II. C., Ankara 1995, s.222-231.
- KORKMAZ, Zeynep**, “Eski Anadolu Türkçesindeki -van / -ven / -vuz / -vüz Kişi ve Bildirme Eklerinin Anadolu Ağızlarındaki Kalıntıları”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, TDK Yay., I.C., Ankara 1995, s.110-127.
- KORKMAZ, Zeynep**, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar I-II*, TDK Yay., Ankara 1995.
- KORKMAZ, Zeynep**, “Türk Dilinde +ça Eki ve Bu Ek ile Yapılan İsim Teşkilleri Üzerine Bir Deneme”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, Cilt.1, Türk Dil Kurumu Yayınları: 629, Ankara 1995, s.12-84.
- KORKMAZ, Zeynep**, *Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi*, TDK. Yay., Ankara 2003.
- KOKMAZ, Zeynep**, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara 2007.
- KORKMAZ, Zeynep**, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, TDK Yay., Ankara 2007.
- KORKMAZ, Zeynep**, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar III*, TDK Yay., Ankara 2007.
- KORKMAZ, Zeynep**, “Anadolu ve Rumeli Ağızlarının Tarihi Devirlerle Bağlantısı Üzerine”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar III*, TDK Yay., Ankara 2007.

- KORKMAZ**, Zeynep, “Anadolu ve Rumeli Ağızlarının Dayandığı Temeller”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar IV*, TDK Yay., Ankara 2015.
- KORKMAZ**, Zeynep, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar IV*, TDK Yay., Ankara 2015.
- KORMUŞİN**, İ. V. *Yenisey Eski Türk Mezar Yazıtları*. TDK Yay., Ankara 2017.
- KÖK**, Abdullah, *TİEM 73 Türk ve İslam Eserleri Müzesi 73 numaralı Karahanlı Türkçesiyle yazılmış Satır Arası Kur'an Tercümesi*, Ankara 2004 (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- KURGUN**, Levent, *Denizli İli Yer Adları*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli 2002 (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- KURT**, Yılmaz, *Çukurova Tarihinin Kaynakları I*, 1525 Tarihli Adana Sancağı Mufassal Tahrir Defteri, TTK, Ankara 2004.
- KURU**, Halil, *Kurtuluş Savaşında Osmaniye ve Çevresi*, Anadolu Ofset Yay., Osmaniye 2014.
- KÜÇÜK**, Murat, *Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Satır Arası İlk Kur'an Tercümesi*, TDK Yay., Ankara 2014.
- LESSING**, Ferdinand D., *Moğolca Türkçe Sözlük*, (Çev.: Günay Karaağaç), TDK Yay., Ankara 2003.
- Lİ**, Yong-Söng, *Türk Dillerinde Akrabalık Adları*, (haz. Mehmet Ölmez), Simurg Yay., İstanbul 1999.
- MANSUROĞLU**, Meccdut, "Türkiye Türkçesinde Ses Uyumu", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 7 / 1959, s. 81-93.
- MENGİ**, Mine, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ Yay., 111, Ankara 1997.
- MEB**, *Örnekleriyle Türkçe Sözlük*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 2000.
- MUTLU**, Hüseyin Kahraman, *Balıkesir İli Ağızları (İnceleme-Metinler-Dizin)*, GÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü. Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı. Ankara 2008 (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- NALBANT**, Bilge Özkan, “Buldan Ağzındaki Eski Türkçe Sözcükler”, *Buldan Sempozyumu*, Buldan 2006.
- NAZİMÂ**, Ali ve **REŞAD**, Faik, *Mükemmel Osmanlı Lügati*, TDK Yay., Ankara 2002.
- NECİPOVİÇ**, **NECİP**, Emir, *Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara 2013.
- NEMETH**, Gyula, *Vidin Türkleri Ağız Araştırmaları*, (Çev.: Abdurrahman GÜZEL, TDK Yay., Ankara 2014.
- NİŞANYAN**, Sevan, *Sözlerin Soyağacı*, Adam Yay., İstanbul 2002.

- OKUŞLUK**, Şenesen, Refiye, *Çukurova Bölgesi Girit Göçmenleri*, Karahan Kitabevi Yay., Adana 2011.
- OLCAY**, Selâhattin, *Arpaçay Köylerinden Derlemeler*, TDK Yay., Ankara 1998.
- OLCAY**, Selâhattin, *Doğu Trakya Yerli Ağzı*, TDK Yay., Ankara 1995.
- OLCAY**, Selâhattin, *Erzurum Ağzı*, TDK Yay., Ankara 1995.
- ORKUN**, Hüseyin Namık, *Oğuzlara Dair*, Ulus Yay., Ankara 1935.
- ORKUN**, Hüseyin Namık, *Eski Türk Yazıtları*, TDK Yay., Ankara 1994.
- OSMANİYE BELEDİYESİ**, *Osmaniye Yöresel Yemekler Kitabı*, Osmaniye Belediyesi Kültür Yay., Osmaniye 2015.
- OSTROGORSKY**, George, *Bizans Devleti Tarihi*, (Çev. Prof. Dr. Fikret Işıltan) Türk Tarih Kurumu Basımevi, X.Dizi, Ankara 1981.
- ÖGEL**, Bahaeddin, *İslamiyet'ten Önce Türk Kültür Tarihi*, TTK Yay., Ankara 2014.
- ÖLMEZ**, Mehmet, *Altın Yaruk III. Kitap*, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi, Ankara 1991.
- ÖLMEZ**, Mehmet, *Köktürkçe ve Eski Uygurca Dersleri*. Kesit Yayınları, İstanbul 2017.
- ÖMER BİN MEZÎD**, *Mecmu'atü'n-Nezâ'ir*, (haz.: Mustafa Canpolat), TDK Yay., Ankara 1982.
- ÖZÇELİK**, Sadettin, *Urfa Merkez Ağzı*, TDK Yay., Ankara 1997.
- ÖZKAN**, Fatma, *Osmaniye Tatar Ağzı*, (Eskişehir ili, Çifteler ilçesi), TDK Yay., Ankara 1997.
- ÖZKAN**, Mustafa, *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2000.
- ÖZKAN**, Mustafa, *Türkiye Türkçesi Ses ve Yazım Bilgisi*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2009.
- ÖZKAN**, Nevzat, *Gagavuz Türkçesi Grameri*, TDK Yay., Ankara 1996.
- ÖZKAN**, Nevzat, "-Dik Sıfat-Fiil Ekinden Yapılmış Zarf-Fiil Ekleri ve Gagavuz Türkçesinde Bir Zarf-Fiil Eki: -DİcAAn(An)", *3. Uluslar Arası Türk Dili Kurultayı 1996*, TDK, Ankara, 1999, s. 891-900.
- ÖZKAN**, Nevzat, *Türk Dilinin Yurtları*, Akçağ Yay., Ankara 2002.
- ÖZKAN**, Nevzat, *Gagavuz Destanları*, TDK Yay., Ankara 2007.
- ÖZKAN**, Nevzat, *Gagavuz Edebiyatı*, Bilge Kültür Sanat Yay., İstanbul 2017.
- ÖZMEN**, Mehmet, *Türkçede -Ken Zarf-Fiili*, TDK Yay., Ankara 2014.

- ÖZSOY**, A. Sumru ve Eser E. Taylan, *Türkçenin Ağzları Çalıştayı Bildirileri*, Boğaziçi Üniversitesi Yay., İstanbul 2000.
- ÖZTOPÇU**, Kurtuluş, *Kitāb Fî 'İlm An-Nuşşāb*, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi, İstanbul 2002.
- ÖZTÜRK**, Deniz, *Türkiye Türkçesinde Anlamca Kaynaşmış-Deyimleşmiş Birleşik Fiiller*, TDK Yay., Ankara 2008.
- ÖZTÜRK**, Mürsel, *Alaaddin Ata Melik Cüveynî, Tarih-i Cihan Güşa*, TDK Yay., Ankara 2013.
- ÖZTÜRK**, Rıdvan, *Yeni Uygur Türkçesi Grameri*, TDK Yay., Ankara 1994.
- ÖZTÜRK**, Rıdvan, *Uygur ve Özbek Türkçelerinde Fiil*, TDK Yay., Ankara 1997.
- ÖZTÜRK**, Rıdvan, *Kıbrıs Konuşuyor*, Kesit Yay., İstanbul 2009.
- ÖZYETKİN**, Melek, *Altın Ordu, Kırım ve Kazan Sahasına Ait Yarlık ve Bitiklerin Dil ve Üslup İncelemesi*, TDK Yay., Ankara, 1996.
- PAÇACIOĞLU**, Burhan, *Battal-nâme*, Erciyes Üniversitesi, Kayseri 1993 (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- PAÇACIOĞLU**, Burhan, *VIII-XVI. Yüzyıllar Arasında Türkçenin Sözcük Dağarcığı*, Bizim Büro Basımevi, Ankara 2006.
- PARLATIR**, İsmail, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yay., Ankara 2014.
- PEKACAR**, Çetin ve **DİLEK**, Figen, "Uluslararası Fonetik Alfabe ve Türkiye'de Ağız Araştırmaları", *Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı 25-30 Mart 2008 Şanlıurfa*, TDK Yay., Şanlıurfa 2008, s. 575.
- PİŞKİN**, Abdullah Celaledin, *Osmaniye ve Çevresinde Halk İnanış ve Uygulamaları*, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, Dinler Tarihi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi 2011.
- PÜSKÜLLÜOĞLU**, Ali, *Türkçenin Argo Sözlüğü*, Arkadaş Yay., Ankara 2004.
- SAĞIR**, Mukim, "Anadolu Ağzlarında Ünlüler", *TDAY Belleten*, 1995, s. 377-390.
- SAĞIR**, Mukim, *Erzincan ve Yöresi Ağzları* (İnceleme – Metinler – Sözlük), TDK Yay., Ankara 1995.
- SAKAOĞLU**, Saim, *Türk Ad Bilimi*, TDK Yay., Ankara 2001.
- SAKİN**, Orhan, *XVI. Yüzyılda Anadolu'da Türkmenler ve Yörükler*, Toplumsal Dönüşüm Yay., İstanbul 2006.
- SANAL**, Recep, "Tarihî Gelişimi İçinde Türk Anayasalarında Genel Yönetimin Taşra Yönetimine İlişkin Düzenlemeler ve Yönetim Deseninde Değişmeler", *AÜ*

- Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi c. VI/22*, Ankara 1998, s. 185.
- ŞEMSEDDİN**, Sami, *Kâmûs-i Türkî*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1989.
- SARACOĞLU**, Erdoğan, *Kıbrıs Ağzı*, Akçağ Yay., İstanbul 2012.
- SARAÇBAŞI**, M. Ertuğrul, *Örnekleriyle Büyük Deyimler Sözlüğü I-II*, Yapı Kredi Yay., İstanbul 2010.
- SARI**, Mevlüt, *El Mevarid Arapça Türkçe Sözlük*, Bahar Yay., İstanbul 1982.
- SELEK**, Sabahattin, *Anadolu İhtilali*, Örgün Yay. İstanbul 1981.
- SEV**, Gülsel, *Etmek Fiiliyle Yapılan Bileşik Fiiller ve Tamlayıcılarla Kullanılışı*, Ankara Üniversitesi Basımevi Yay., Ankara 2001.
- SEV**, Gülsey, *Tarihi Türk Lehçelerinde Hâl Ekleri*, Akçağ Yay., Ankara 2007.
- SEVİM**, Ali, *Anadolu'nun Fethi Selçuklular Dönemi*, TTK Yay, Ankara 2014.
- SEYF-İ SARÂYÎ**, *Gülistan Tercümesi*, (haz.: A. Fehmi Karamanlıoğlu.), TDK Yay., Ankara 1989.
- SİNAN**, Ahmet Turan, *Türkçenin Deyim Varlığı*, Kesit Yay., İstanbul 2015.
- SÜMER**, Faruk, "Çukurova Tarihine Dair Araştırmalar", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Araştırmaları Enstitüsü Tarih Araştırmaları Dergisi C. 1 S.1*, Ankara 1963, s. 1-111.
- SÜMER**, Faruk, *Oğuzlar (Türkmenler) Tarihleri Boy Teşkilatı Destanları*, İstanbul, Ana Yay., İstanbul 1980.
- SÜMER**, Faruk, "Ceritler", *Türk Dünyası Tarih Dergisi S.24*, Ankara 1998, s.3-9.
- SÜMER**, Faruk, *Selçuklular Devrinde Doğu Anadolu'da Türk Beylikleri*, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 1998.
- SÜMER**, Faruk, *Türk Devletleri Tarihinde Şahıs Adları I-II*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., İstanbul 1999.
- SÜMER**, Faruk, *Oğuzlar Türkmenler (Tarihleri) Boy Teşkilatı Destanları*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., İstanbul 2016.
- ŞAHİN**, Hatice, *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ Yay., Ankara 2003.
- ŞEKER**, Mehmet, *Anadolu'nun Türkleşmesi ve Kültürel Hayatı*, Ötüken Yay., İstanbul 2006.
- ŞEMSEDDİN SAMİ**, *Kamus-ı Türkî*, (haz.: Paşa Yavuzarslan), TDK Yay., Ankara 2015.
- ŞEN**, Serkan, *Eski Türkçenin Deyim Varlığı*. TDK Yay., Ankara 2017.

- ŞEYHÜLİSLÂM MEHMED ESAD EFENDİ**, *Lehçetü'l-Lügat*, (haz.: Ahmet KIRKKILIÇ), TDK Yay., Ankara 1999.
- TAŞ**, İbrahim, *Kutadgu Bilig'de Söz Yapımı*, TDK Yay., Ankara 2009.
- TAŞAĞIL**, Ahmet, *Eski Türk Boyları*, Bilge Kültür Sanat Yay., İstanbul 2017.
- TATAR**, Özcan, XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Çukurova'da Aşiretlerin Eşkiyalık Olayları ve Aşiret İskânı (1691-1750) Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Elazığ, 2005 (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- TATÇI**, Mustafa, *Yûnus Emre Dîvanı I II III IV*, MEB Yay., İstanbul 1997.
- TDK**, *Tarama Sözlüğü*, TDK Yay., 1963-1977 (I-VII), Ankara 1996.
- TDK**, *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni*, TDK Yay., Ankara 1999.
- TDK**, *Derleme Sözlüğü*, I.-XII. C. TDK Yay., Ankara 1963-1982.
- TDK**, *Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı Bildirileri*, TDK Yay., Ankara 2009.
- TDK**, *Türkçe Sözlük*, TDK Yay., Ankara 2011.
- TDK**, *Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara 2015.
- TDK**, *Bölge Ağızlarında Atasözleri ve Deyimler*, TDK Yay., Ankara 2016.
- TEKİN**, Talât, *Ana Türkçede Aslı Uzun Ünlüler*, Simurg Yay., Ankara, 1995.
- TEKİN**, Talat, *XI. Yüzyıl Türk Şiiri*, TDK Yay., Ankara 2017.
- TEKİN**, Talât, *Orhun Yazıtları*, TDK Yay., Ankara 2016.
- TEKİN**, Talat, *Orhon Türkçesi Grameri*, TDK Yay., Ankara 2016.
- TEKİN**, Talât, *Türkoloji Eleştirileri*, Simurg Yay., Ankara 1997.
- TERZİ**, Mehmet Akif, *Gâvurdağı'nın Bulanık Tarihindeki Sır Perdesi*, Doğukütüphanesi, İstanbul 2010.
- TERZİ**, Mehmet Akif, ve **ERGÜN** Ahmet, *Kınıktan Kıyı'ya Osmanlı Belgelerin Osmaniye*, Osmaniye Belediyesi Kültür Yay., Osmaniye 2015.
- TERZİ**, Mehmet Akif, ve **ERGÜN** Ahmet, *Osmaniye Vilayet Salnamelerinde Cebeli Bereket Sancağı*, Osmaniye Belediyesi Kültür Yay., Osmaniye 2015.
- TEZCAN**, Semih, Hamza Zülfikâr, *Nehcü'l-Ferâdis*, TDK Yay., Ankara 2014.
- TİETZE**, Andreas, *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lügati*, Simurg Yay., İstanbul 2002.
- TİMURTAŞ**, Faruk Kadri, *Eski Türkiye Türkçesi*, İstanbul Üniversitesi Yay, İstanbul 1981.

- TİMURTAŞ**, Faruk K. Timurtaş, *Osmanlı Türkçesi Grameri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.: 2558'den Yeni Baskı, C. 3, İstanbul 1997.
- TOK**, Turgut, *Denizli ili Güney ve Güneybatı Bölgesi Ağızları*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli 2002 (Yayımlanmamış Doktora Tezi)
- TOK**, Turgut, "Buldan ve Yöresi Ağızları Ses ve Şekil Bilgisi Özellikleri, *Buldan Sempozyumu*", Buldan 2006.
- TOKATLI**, Suzan, *Anadolu Ağızlarının Söz Varlığından Yararlanılarak Türetilen İsimler*, Laçın Yay., Kayseri 2007.
- TOKATLI**, Ümit, *Kitab-ı Bostan-ı Nasayih*, Erciyes Üniversitesi Yay., Kayseri 1996.
- TOPARLI**, Recep, *İrşâdü'l- Mülük Ve's-Selâtin*, TDK Yay., Ankara 1992.
- TOPARLI**, Recep, M. Sadi Çögenli ve Nevzat H. Yanık, *Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugali*, TDK Yay., Ankara 2000.
- TOPARLI**, Recep ve Mustafa Argunşah, *Muinü'l-Mürîd*, TDK Yay., Ankara 2014.
- TOPARLI**, Recep, *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara 2014.
- TOR**, Gülseren, *Mersin Ağzı Sözlüğü*, Kitap Matbaası, İstanbul 2004.
- TSENG**, Lan-ya, *Türkiye Türkçesinde Orta Hece Düşmesi*, TDK Yay., Ankara 2002.
- TTK**, *Türk Tarihinin Ana Hatları*, TTK Yay., Ankara 1914.
- TUĞLACI**, Pars, *Türkçede Anlamdaş ve Karşıt Kelimeler Sözlüğü*, İnkılap Yay., İstanbul 1996.
- TUNA**, Osman N. "Köktürk Yazılı Belgelerinde ve Uygurcada Uzun Vokaller", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı –Belleten (1960), (2. Baskı1988)* s. 213-282.
- TUNA**, Osman Nedim, *Sümer ve Türk Dillerinin Tarihi İlgisi İle Türk Dilinin Yaşı Meselesi*, TDK Yay., Ankara 2011.
- TÜLÜCÜ**, Kazım, *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye*, 1. Sempozyum, Çukurova Üniversitesi Yay., Adana 1995.
- TÜRKAY**, Cevdet, *Başbakanlık Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatler*, İşaret Yay., İstanbul 2005.
- TÜRKMENOĞLU**, Ahmet ve ÇAMBEL, Halet *Türkmen Ağzı Sözlüğü*, Arkeoloji ve Sanat Yay., İstanbul 2008.
- TÜRKMEN**, Necaattin, **DÜZENLİ**, Atabay, "Osmaniye'nin Doğal Bitki Örtüsü", *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu (15-18 Kasım 1993)*, Osmaniye 1995, s. 236/248.
- ULUDAĞ**, Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yay., İstanbul 2001.

- ÜSTÜNER**, Ahad, *Anadolu Ağzlarında Sıfat-Fiil Ekleri*, TDK Yay., Ankara 2000.
- ÜNLÜ**, Suat, *Harezmi Altınordu Türkçesi Sözlüğü*, Eğitim Yay., Konya 2012.
- ÜNLÜ**, Suat, *Karahanlı Türkçesi Sözlüğü*, Eğitim Yay., Konya 2012.
- ÜNLÜ**, Suat, *Çağatay Türkçesi Sözlüğü*, Eğitim Yay., Konya 2013.
- ÜŞENMEZ**, Emek, *Eski Anadolu Türkçesinde Eski (Arkaik) Ögeler*, Akademik Kitaplar Yay., İstanbul 2014.
- VARDAR**, Berke, *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, Multilingual Yay., İstanbul 2007.
- VURAL**, Hanifi ve **TOPARLI**, Recep, *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*, TDK Yay. Ankara 2014.
- VURAL**, Hanifi ve **BÖLER**, Tuncay, *Ses ve Şekil Bilgisi*, Kesit Yay., İstanbul 2014.
- YALGIN**, Ali Rıza, *Cenupta Türkmen Oymakları II*, Kültür Bakanlığı Yay., İstanbul 1993.
- YAVUZ**, Kemal, *Kenzül-Küberâ ve Mehekkü'l-Ulemâ*, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1991.
- YAZICI**, Nesimi, *İlk Türk-İslâm Devletleri Tarihi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 2014.
- YILDIRIM**, Faruk, *Adana ve Osmaniye İlleri Ağzları*, TDK Yay., Ankara 2006.
- YILDIZ**, Âdem, *Kaleler Şehri Osmaniye*, Osmaniye Valiliği Kültür Eserleri Dizisi-3, Ankara 2007.
- YILDIZ**, Osman, *Şeyyad Hamza Yusuf-u Zeliha*, Akçağ Yay., Ankara 2008.
- YILMAZ**, Ceylan Emine, "Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü", *Türk Dilleri Araştırmaları Dergisi*, 1991, s. 151-165.
- YÜCE**, Nuri, *Mukaddimetü'l-Edeb*, TDK Yay., Ankara 2014.
- ZEMAŞARÎ**, *Mukaddimetül-Edeb*, (haz.: Nuri Yüce), TDK Yay., Ankara 1993.
- ZÜLFİKAR**, Hamza, *Türkçede Ses Yansımaları Kelimeler*, TDK Yay., Ankara 1995.
- ZÜLFİKAR**, Hamza, *Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları*. TDK Yay., Ankara 2011.
- <http://www.osmaniye.tarim.gov.tr>. (Erişim Tarihi: 8 Ağustos 2018).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİNLER

M1

Anlatan: Mehmet Alibekiroğlu, Emekli Berber, Yaş 73.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Alibekirli Mahallesi.

Konu: Tarihî Olaylar, Hayat Hikâyesi, Anılar, Fıkra.

1 tam alibekir o'lu. bunnâr annadî'mız ğadarıynan hâlep taraFından göçmüşler. evet.
 2 yoK ondam bilmiyom. hî õ aşıklardan bilmem. türkû neslini bilmem hikâye de
 3 bilmiyorum inan ki. şimdî osmâniyenin ğuruluşu babalarımızdan duydū'muz babām
 4 atmış sekizin on sekizindē vefât etdi. doKuzan seKiz yaşındaydı. o zaman biz dah'
 5 işde asgerden yeni gelmişdik. at'mış yedide gelmissim ben de çocuklū'mu çoK eyi
 6 hatırlarım. böylē üç yaşındam bu yanıyı hatırlarım. yāni küçüK ğardeşimin dō'dū'n'
 7 bilirim. neler oldu neler oldu. işdē babalarımızdan duydū'muz o devirlerde yanılmı-
 8 yorsam sultan aziz zamannarı bū şeyden kömürlerden payasa ğadar bu dā'lardā
 9 alibekir o.o'lu hökmederimiş. derebeyliK o devirde misal ğozan taraFında ğozan
 10 ō'lları. payas tarāfındā musduk paşa. ondan sō'ra musduk paşanın ō'lu ded' efendi
 11 gelik. eñ soñundā adanada bir kör paşa varımış pādīşaħa derimiş kī işde bu ğávur
 12 dā'larındā bunnar müslüman dē'l bunnarī ıslah edek. bizim alibekir o'lu paşayī ğávur
 13 olarak bilirim. paşa da bunnarı bilirim o kör paşa öyle deditdirirmiş yāni
 14 isdambula. buriye çok şeyler geliyó isġán etmeK için. eñ soñunda dā iPrāħim paşa
 15 geliyór dellerdı duyardık yani büyüklerimizden bir gün asgeri çekilmiş namlusu
 16 aşşā'dā alibekir o'lu müsāde ediyo. ezan okununcā ğarp yapmıya gelince baġıyo kī
 17 bunnar müslüman mı diyo. ya siz, biz de müslümanık. o zaman ibrā'm paşa diyo kī
 18 ben diyō şe' yapmam müslümannan savaşmam diyór. o zaman bu türkünün düzünē
 19 gidiyór giderken işde mitisin bölgesinden zorġun bölgesinin orda mitisinden
 20 babamızın duydukları bir gün asgerī çekiliyor türkünün düzündē cebelin üzerinde ğar'
 21 'tliynēn cebelin arasında türkünün düzü var. yalnız diyo giderkēn namlının ucu
 22 aşşā'dā dipcikler yokarda olacak ve soñunda dā ğarp yapmadan ō çekiliyó tekrár

23 gediyo isdambula. aradan zaman geçiyó devriş paşa geliyo. kavalalı me'med ali paşa.
 24 mısır fet'ine giderken mī mısır vālisi zaten kendisi. burada bērez ē'laniyór. isgán
 25 etmeK için endirip ū'raşiyor bir türlü biz diyór isgán olmak. ovaya enmek. bizim
 26 çocuklarımız hasd' olur işde biz dā'larda böyüdük dā'lardā durruk memed ali paşā
 27 sonunda çekiyo gediyo bir türlü endiremiyo. ondan sō'rā ō'lū devrişpaşıye diyo kŭ
 28 bem bunu endirecā'm bu aşiretleri, ded' efendiyi gozan ō'lunū alibekir ō'lunū. bunnarı
 29 endirecā'm dē'ncē önce gidiyór gozan ō'lunū islah ediyor tābi bunnar zaman zaman
 30 birbirine de yardım ediyo. gozan ō'lū çekip adaniye mi gediyo neriye orasın'
 31 bilemiyorum. ded' efendī payas bölgesinde isgendurun bölgesinde o dā musduk
 32 paşanın ō'lu bi'se' oldu mu bu isgendurun dört yol taraflarında birisi bir ğabadayılık
 33 yaptı mı musduk paşanın torunu musun sen deller. öyle bir hālā söylenir bu tür laflar.
 34 o ded' efendiye dē mālub edincē ded' efendi geliyo alibekir ō'luna sınıyor. ondan
 35 sō'ra da bu islahiye tereflarına bireZ kürd ā'ları varımış onnarı islāh ediyor onnar da
 36 alibekir ō'luna sınıyor. alibekir ō'lu bir türlü diyor ben teslim olmam. ovaya enmem.
 37 vē günnerce aylarca harp yapıyolar alibekir ō'lu tek ğalıyo tābi esgiden yardım
 38 geliyordu o kŭrtlerden veyāhūt şeylerden ded' efendidēn neden öylē oluncā sıhşıyór.
 39 birgün benim babannemi yaħalıyolar haçbeldē. şimdi zorkuna gede'ken çınarlı bir yer
 40 var orada o da sekiz dokuz yaşlarında devrişpaşıye çıkarıyolar devrişpaşıye diyo ki o
 41 doñuz babana söyle dē ğarşıma çıksın diyo. vurgaç işi yapıyolar bizinkiler. o da diyo
 42 kŭ birden atılıyo ğız doñuz kelimesi birēz ā'r tābi devrişpaşıye bī'r toĶat vuruyo.
 43 vurana ğadar hemen asgerler müdāhel' ediyó. ellemēn diyör. ğurd enī ğurd olur diyo.
 44 vē babama ver diyo barut ver diyō yiyecek ver çıksın ğarşıya diyo üç ğatır yükü barut
 45 gönderiyo alibekir ō'luna ğızınam berāber. bu bab' annemiz dedi'imiz bu
 46 devrişpaşaya toĶat vuran emine hanım şindī bū şeyin bunnar alibekir ō'lları aslında üç
 47 ğardeş. daha önce sürgün deniyo ni'se gidiyolar isdambula gidiyolar nis niredē tam
 48 hatırlıyamıyorum dā ordan geliyór pādişāh bunnarā islāh olun dē'nce bu harpden sō'ra
 49 gidiyolar tamam biri aħmet isminde deli faķı dellerimiş biri memmet biri ali. bunnar
 50 deli faķı dedi.i halebe gediyo. ben diyo aşiretimin mālúb oldu'nu osmanníyē.

M2

Anlatan: Kenan Alibekiroğlu, Yaş 83.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez, Alibekirli Mahallesi.

Konu: Tarihî Olaylar, Hayat Hikâyesi, Halk Hikâyesi, Anılar.

1 ismim kenan alibekirō'lu. baķ şindi biz ulaşl' aşiretiyik. biz osmaniyeñin ilk yerr'
2 a ilelerindenik. burda iki mōhallē ulaşlı mōhallēsi. biz ulaşl' aşiretiyik. biz
3 alibekirō'luyuk. çocukların hēr birisi bir yerdē. anasını arar farkında mısıñ. ğadın yīt
4 oldū erkek ğurussūZ. çocukları rezīl evde huzursūZ. erkekler ne yapsıñ çō' ğararsīz.
5 yuvalar dā'ldı farkında mısıñ. ğeçeñ ğazete yorulmadım da dizlerim ā'rıdı dedim.
6 daħa yoruldum demiye ğur'ruma yediremiyom. bir güldü rahmetliK amcam dā sō'ra
7 sēna n' ānnadiyim esgiler çok bizde. dū'n olur gederik yemek dā'dıllar bize abarı
8 çocuklar önümüze bir ğabınan yemek ğodular o birin' annadiyim. ğaravana gimi bō'k
9 tepsiyen yemek ğodular. iki tene ğaşıķ var. ğaşı' ğapdım, ğapañ ğapdı ğapamēyēn
10 terkileşmē. tamam terkileşiyok şindi o ğaşı' o ālıyo bırakıyo ben aliyom ben de
11 bırakıyom. böyle dolanıyok. derken aramızda ğaşıķ çēnāsi çıķdı. ğaşıķ çēnāsi çıkıncā
12 arkadaşlar birisi yemā öbür arkadaşının terlī'ni yemā'n içine basdı. ondan d' oduķ.
13 yāni bō'le günner geçirdik. esgi yaşā'şlarımız. ğantarmalı ocaķ. eviñ bir yanı şindi
14 bütün gidiyoñ heralda kō'lere evlere. bō'le mōħaķğaK eviñ bir tarafı ocaķ olur. çünkü
15 soba moba bi' şe' bilmek elekdirik melekdirik yok. hızmatlara arkadaşkı kaķardī.
16 böyle normal sanar güler oynardık. arkadaşkı da demezdi ki ben üşüyom işi de baña
17 dutduruyo'sunuz. başğa çāre yok kı mejmur o kaķacaķ. su getir oduñ getir işde.
18 yorğan olur yasdī'mız olmazdī. donu olan picamayı bilmezdi. ğabıt çeket aklımıza
19 gelmezdi. bō'le normal sanar güler oynardık. nasıl yatañ öyle ka'ķañ oturuñ. yemek
20 súyūnu dā gedēñ çaydañ getirēñ. ne bişdiysē azzık ondan götürēñ böyle normal sanar
21 güler oynardık. ne bişdiyse dā' ge'giciK oduna ge'gicik çalışmiya ge'giciK azzī'
22 sararık belimize bā'larık ne bişdiyse ö'le aş pilav tos şeker olurdu. çorba bişer
23 bazlamalar yapılır. sıcak çorba orta ğaba dökülür. ğaşıķlar ğapılır dōşe çekilir. böyle
24 normal sanar güler oynardık. çarık giyeñ çorap falan olmazdı. ğondurayı cizmēyi
25 kimse bulamazdı ki. kimse giymezi. elekTırık lambā kimse bilmezdi. böyle normal

26 sanar güler oynardık. azzî' saray bā'lañ belîne. ne yapıcıñ onu alıñ elîne. nere getseñ
 27 yayan gedey yolunā. böyle normal sanar güler oynardık. gessîñ bā'ım kim'miş yā. ne
 28 ō'lum n' ō hayır i'şallā'. kirāya verece'm benim vermem için bāzı şartlarım vār.
 29 şartlarım sizîñ bir seFer yerli olup güvenilir bir adam olmañız. sizîñ beni iknā edecek
 30 ğō'nümü edecek ğonuşmañız yahutda kefilleri bulmañız. dükġan ordā bēn her türlü
 31 ne' yapacāñ sō'ra sen orda şimdi misāfirlerim vār señ kimsîñ hañġı māħalleden. sen
 32 nerelisîñ. ġırıkħan mī. şindi misāfirler var. şō'le akşama beş dört üç iki sıralārında
 33 gelsāñ. bir motur tāmircisi varıdı saħdekeridi getdi bir iş bulmuş malını daşıdı getdi.
 34 ortalama iki yüz elli lirē oturuyordu o sennen de öyle ğonuşuruk. şindi sañā hemen
 35 pekī demem sen de isder peki de isder demē. ğonuşak dā yapacā'ñ işī müsāyit bir
 36 zamanda ğonuşak iy' olmaz mı ō'lum. ġuy' olur su dolduruñ içinē. ġuyu sūyū dē'p
 37 içen içenē. hayır olur yoldan gelip geçenē. böyle normal sanar güler oynardık. ġuyu
 38 sen osmaniyeñ yerlis'îñ. o şiyde capbağlar maħallesi var tā aşşā'da. asgeriyeñ üs
 39 taraFında burdan yerden su akar geder tērtemiz. rasgele yerde yatar içerik. ben
 40 ort'okuldan çıkardım çarşının üsdünd' orda lamba var paytōn yullardı. berrak su ne
 41 güzel yatar su içerdim. ort'okuldan çıkār su içer gelirdim. yatar içerdim oña da
 42 eliminen. çeşme yō'du herġün temizlenirdi argıñ içi. böyle normal sanar güler
 43 oynardık. kenenım ben böyle ġünner yaşardıġ. yalın ayak dū'nlere ğoşardıġ. oynunara
 44 biz de güler coşardıġ. böyle normal sanar güler oynardık. sō'ra. hā seniñ dedi'ñ şī'ri
 45 bulúyüm. bu da osmaniyeñ yemekleri. bundan şī'rdem baña bir şey verdiler.
 46 urupluk lira. osmāniyem sana ġasret duramam. seniñ gibi tatlı şehir bulamam. ğetsem
 47 bilē tēz gelirim ġalamam. bol dō'meli pancarı ğoresim gelir. tirşik. sabahleyin sütlü
 48 çorba bişersē. bütün yemekleri say'yom yā. mercimek dē ġaynayıp dā daşarsā. bir
 49 dosdum dā acıkıp dā düşersē fisdî' fırına süresim gelir. noħut yahñī bōl kemikli oldu
 50 mū. maħarna dā kıymalanıp geldi mī. ayrān yō'rt birbirini buldu mū. ā'ç ġaşt'nan
 51 dalasım gelir. mayalı bazlama saşda bişdi mī. çaydannık ġaynayıp dem oluşdu mū.
 52 elîne çökelik peynir geşdi mī hēr zamam burada durasım gelir. laħana dalıñın sarması
 53 tatlı. selli bamiyeñ seli ġıymatlī. gelip geçen yoldān eşşekli atlī. hēpsini çā'ıp
 54 dolasım gelir. tōġayınan sarmiçiniñ yanındā. ġış ġünneri bir ġüneşlik ġünündē. bu
 55 ġünnerde. biraz da turp rendelenmiş ġalındā. ġamır turşusunu sorasım gelir.
 56 bayatlamış kömbe közde ġızdı mī. āşamdan kömbeyi közüñ üsdüne ğoyup maşanıñ
 57 üzdün'e ġızdırıñ ya. şindi ġutu çıġdı. tava çıġdı ġızmiye. marul salatası da bunu sēzdi
 58 mī. yeşil büber tuzlu suda yüzdü mū. yufġayı köfdiye sarasım gelir. köfdiye yufġa

59 ekmē'ne sarasım gelir. fellah köfdesi de çok samırsaklı. fasilyeli ğabaklı ya çakıldaklı.
 60 yanında bulunsun yō'rtlu mantı ğaşı'ın sapını ğırasım gelir. hele derim dō'meniñ
 61 pirinciñ aş. bulğur pilavı da çekiyor baş. bulamaç bişmiş dē aramaz diş. ğaşıksız
 62 ekmēyi vurasım gelir. ğuru fasiliye de salçalı sulū. eşgili böreyiñ hıtırı bolū. kenen
 63 gibi şâyir allahıñ ğulu. hēpsini yerken gülesim gelir. osmāniyenin yer fisdī' bunu
 64 ğazete yazdı devlet bahçeliye gediyoğ. ben de mıkdarlar dernek başğaniyim o sıra.
 65 osmāniyede işde fırıncılar başğanī ğaz'teciler başğanī mıkdarlar başğanī toplandık bu
 66 fisdık fesdivāli icad ediyok. ilk or'rağ. devlet bahçeli başbakan yardımcısı. getdik
 67 yanna gēderken o sırada bir fisdık fesdivali yapıcık yā fisdık ğağ'ında şī'r isdediler
 68 baña da sō'radan ğabar etdiler. ben hemen yazdım benim bu şī'ri ğazetiye yazdılar
 69 şeyde ē devlet bahçeliyē işde bağ anğaradā bu şī'ri devlet bahçeliye okuyom devlet
 70 bahçeli burdā sene. şu dā gen'āynı bu şī'ri okuyom arğadan dā ecevit geçiyō ben de
 71 döndüm ecevite bāky'm çötel çötel yürüyodu ya son zamannār yihılıcı mı dē' oña
 72 bağıyom öyle FotıraFım' çekmişler. mart ayımındā ekimini ekeriZ. eylül gelir
 73 çekimini çekeriz. ğuruturuz ambarlara dokeriz. yeşil dallı yeşil ğalı fisdī'm yeşil ğalı
 74 gibi yere serilir yā boyu heç olmaz. her güzele fisdık gimi mal denir. dosda ikram
 75 seve seve varılır. yanı şurasın' dē'm de fisdık gim' mal der'n bō'le ahlāksız yōnden dē'l
 76 her insanı fisdık gim' arğadağ fisdık gim' ev fisdık gim' soba denir yā ben onu ğasd'
 77 ediyom yō'sā bir ğadını ğasdetmiş dē'lim. her ikramdan dahā mağbūl ğörölür. yeşil
 78 dallı yeşil ğalı fisdī'm. yere bağañ yürek yağañ boyun var. canın' atar dalıñ için
 79 Koyunlar. kış boyunca yem yerine yer mallār. yeşil dallı yeşil ğalı fisdī'm. kibir yağañ
 80 olamassın her yerdē. su isdersin yağamassın çöllerdē. dē'riñ vār ğākir ğalman bir
 81 yerdē. yeşil dallı yeşil ğalı fisdī'm. ezme olun şekerinen ğarışın. bāzi yerdē bādeminen
 82 yarışın. sucū'nan düzölürsün duruşun. yeşil dallı yeşil ğalı fisdī'm. çıtır çıtır nāzik
 83 ğabık ğırılır. hēr türlü misāfire verilir. hediye dir dost evine varılır. yeşil dallı yeşil
 84 ğalı fisdī'm. fisdıkÇılār keyiflenir ğurulur. tūÇcar alır ambarına doldurur. şayir kēnan
 85 şī'r yazar ğöldürür. yeşil dallı yeşil ğalı fisdī'm. senin şī'r'arıyóm ğā. dur yavaş. şimdi
 86 ğa ēses aradı'ın ğlmedi daha bi' de yazılarā arpa buyda ekilir. bizim çocuklū'muz
 87 zamannār ellik Takallar beş on ğişı bir tarlayı biçmiye gedeller. ğafdalarından çalışllar
 88 ellik ā'ç ē' ğavraması için orağ kesmesin diye. şimdi biçerdē'r çıkdı beş dağğada ğoca
 89 tarliye biçip geliyō. bāzam biçen bāzañ kökden çekilir. dört ğazzıkdan bir ğaymacık
 90 çakılır. su ğabā' ā'ç ellik nerede. tarrararı ökūZ saban sürerdī. insan o'lu ma'ara bulur
 91 girerdī. bütüm mallār kendilī'nden töterdī. ğül örmeler, yā'lı ğamzan nerede. ğatdā

92 dedemîñ kivrenîñ ma,arası dē' ma,arası olur yayladā sıkışdılar mıydı ma,aranîñ altına
 93 gāçarrarımıñ. gūyucak taraFında ma,aranîñ altına. ora gāçallarımıñ çok şitdetli yā'mur
 94 oldu muydu. deriden yapallar tuluk gibi onun içinē tāze yā gōyallar. inekleri gūrudū'
 95 zaman alır alır yemeklere gōyallar. onun şē'yini açıklamasını şī'r yapmış şurd'
 96 okursam dah' açık. işde benim fotıraf bunu burdan okuyum ben zamanında
 97 ssöylediydim hē yavaş. abaradan su dökülür olā'. biliyon mu abara ney. şurda tā deha
 98 görünüyō tā' duvar görünüyō. oriye dā'l aššā' bak aššā' aššā' aššā' dā' dudun ötü yanda
 99 duvar görünüyō o' üsdü abara. onun üsdünden su gelir yükseldilir. sū yüksekden
 100 dökülür. tazzik artsın diyē. pēri var pēriyi dönderir dē'rmen daşını. abaradan su
 101 dökülür olā'. düdük deller ucundağı delē'. su fişgırır vurur dönen pēriye. çamparalar
 102 deri tozluğ nerede. dē'rmenner sularınan çevrilir. savağ olur su bir yana devrilir.
 103 bulgūr dō'mē rüzgār eser savrılır. ölçek, külek, tas, uruplā' nerede. būnnār eP
 104 ölçekler. gademeli a,arıkaları var. şō'le yuvarlak yuvarlak. semer olur semer olur
 105 bēygirlerin sırtındā. pandıl pıngıl gōcacık var ardındā. derebiydir herkes kendi
 106 yurdundā. gārınsalık gemli yular nerede. gārınsalık atın gārınîñ altına çekilen sinek
 107 pislī'. gemlē ā'zına veriyon ya. geceleri çırayınan gēdilir. öduñ yanār yufğa ekmeK
 108 edilir. imeciden sī'r davār güdülür. birbi'ne yardımlaşmıye. suvanı bol küle kömbe
 109 nerede. bilme' mi heç düymadın mı küle kö' ekmeK edeller çoK ekmeK edilir yī'lır.
 110 ocağ da çok yandı' için gızgın herkeş suvan dō'rallar içine ceviz gırallār fisdık
 111 gōyallar gār' b'berini bol gōyallar suvanı bol dō'rallār hamırın içine basallār o ateşin
 112 ekmeK işi bitdikden sonra ateşin en sıcak yerine külüneñ kömeller. oña küle kömbe
 113 denir. çıkartdın mı buharlı buharlı ac' ācı şeyi bol suvanı içinde ceviz var fisdık var
 114 başğa üzüm var şeylerinen bişer buña küle kömbe denir. geceleri çırayınan gēdilir.
 115 odun yanar yufğa ekmeK edilir. imeciy'nen sī'r davar güdülür. dū'n olur davul zurna
 116 çalınır toplu halda okuntucu gelinir. ya bir davar okunt' olā' dellerdi. yaht da birer
 117 fasilye şeker alır. beş on gişi birleşir. yaht da bir davar alıllar. yaht bir şey işde her
 118 'ağğı bir bi' şe'. toplu getiriller. şuba dā apdala verilir dū'n sā'b' almaz şindi dū,ün
 119 sā'b' alıyō. şobā verilir dū,üne gelen sā'men derik onnar gelir dū,ün sā'bine bırakılır
 120 getirdi' davar fasiliye şeker beş on kilō yaht adam miğdarına göre. dū'n olur davıllar
 121 çalınır. toplu halda okuntucu gelinir. gelin durur orta yerde salınır. terki bāğı ipek
 122 poşi nerede. ata binerdik çok hepimizin atımız beygirimiz varidī terki bā' gāpmağ için
 123 dū'n sā'bi gelen atlara ip verir ip terki bā' gurdele gim'onū arkañdā' beygiriñ torbasını
 124 bā'lamağ için ē'riñ semeriñ arkasına ip oña terki bā' denir. tarlalarī öküZ saban

125 sürerdi. insan_ölu ma_ara bulup girerdî. varıdı bizim ma_aramız. kivreniñ ma_arası
 126 diye. burçak yolunda büyük_ğayanıñ altında dedemiñ ma_aras'_ora. bütüm_mallar
 127 kendilî'nden törerdi. ğıl örmeler yâ'lı ħamzan nerede. yâ'lı ħamzan da işde çapıdı
 128 dikeller. içine samān ot mut basallar. dışında ē'ce çirişinen ē'ce sıvallār
 129 ğalıñlaşdırıllār. o termis yerine ğullanılır. o zamanıñ buz dolab'_ōydu. yâ'lı ħamzan.
 130 ondan sō'ra ğuruyuncā içi boşaldılır. yunur. içine yā ğonur koğmaması için. hatdā
 131 toprā' gömülür. yā' bozulmamas'_için yā' ömürlü'd'_o zaman. bō'klū' şu 'ādar olur
 132 yükseklî' dē işde šō'le bu ğadar_anc'_olur. çüñkü ā'zı dar çapıtdan içini dolduruñ
 133 otunan basañ dışını ē'ce sıvañ ē'ce ğuruduğdan sō'ra içini boşaldıñ. bardak dellēr çam_
 134 ā'cından oyulūr. tekne deller su önüne ğō'lūr. ħabarcılık dilden dile duyulūr. ħabar_
 135 alan dedeleriñ nerede. ava geder dolma tüfek elindē. barıt dolu su ğabā' belindē. çarık
 136 posdal ğeymiş avıñ yolundā. çakmak çakıp ğav yakannar nerede. dō'me yapar iki
 137 pañça buydayī. fapriķadır idār'_eder obayī. taş delinmiş sap yapılmış sopayı. el
 138 dē'rmeni soķu daşı nerede. el dē'rmen'ni bilıñ mi. büyük de daş sap yapılmı'_uzun.
 139 ğarşılıklı iki ğişi de ħátđā iki ğişi vaç vuç vaç vuç o çukurru ğayanıñ içindē buydanıñ
 140 ğab'ı'nı ğavladır dō'me olur onnan da tōġa bişirillerdi. başġa bi'_şe' yō'du ki. odalarda
 141 hikāyeler yazannār. çalı evler ħani topraklı damlar. ħani ħannar ħani ħandā
 142 ħayvannār. saç, oĖlā', evrā'ç, takda nerede. çıkır'ı'nan ip yapallar kıllarī. derelerdē
 143 toķaçlayan çullarī. çamaşırdā küllük dutan ellerī. yün ē'ren kirmenniler nerede. çıkırık.
 144 erken kalkıp inek sā'p sürenner. nahar_edip çoban_işi görenner. incirleri belben yapıp
 145 serenner. toprakda belēkli çocuk nerede. söhürücü gezerdî tef çalarakdan. modi
 146 oynanırdî bā'rarakdan çok_oynadım ben modüyü. öyle bir isim vurmuş
 147 dedelerimizdeñ ğalmā. modi mōdî işde neden mōdî işde ġeçe yā'mır yā'massā göyā
 148 yā'mır yā'dırmağ için allāħa yalvarmış oluyok. evlere varrık. hep'miz modi dē'n
 149 bā'rışırık ev sēħabi çıġar bizē üsdümüze su serper ve birez bulġur yā' suvan yemeklik
 150 bi'_şe' verir torbamıza ġoyarık. onu tām artığ evleri gezerik gellik bir_eve. mēselā
 151 anam rahmatlık_ka'ķar gece bize yemek pilav bişirir hebimiZ toplarık o topladı'mızı
 152 zāten yā' suvam_bulġur var doldurruk hep berāber ġülüşerek yerik. ondan sō'rā āşıklar
 153 türküler çā'rarakdan. sabahlayan dedeleriñ nerede. odalarda āşıklar sabahāça türkū
 154 söyler ħikāy'_annatırdı. esgilernem_bāzı ħacet söylemiş. yeter demiş sözlerini
 155 bā'lamış. šī'r yazmış bāzı coşmuş çā'lamış bunu yazan šāir kenan_nerede. şimdi baķ ne
 156 diyo. dā'dan ovaya dō'ru. ħayma. tarlalarda ġüneşden ġorunmaĖ için ġurulan barınaķ.
 157 dört ġazzık üsdüne dal_atarık ordan ħarman_işi biteneçe ġalır sō'ra söker gelirik. su

158 ğabā' su ğabā' hálā bizim evde çok işde adam çok kernip götürdü kernip deriK onā.
 159 evde hacat olarak. ğab olarak sū çalışdımız yere on'nan su götürürdük. içerken de
 160 saplısiynen içerik su ğabā'. var bizim bā'çada şimdi çok evde de var şimdi. ellik ekim
 161 biçerken parmaqlara dikem batmasıñ ekini fazla ğucaklıyem dē o barnaqlarını geçirir
 162 çok ğucaqlamas' için. onā de ellik denir. abara oradn yükseldilmiş sū. ucundan ā'sdan
 163 yaPılmış büyük tuluk var. ucu delik. abaradan su dokunur olā'. düdük deller ucundaKı
 164 delē'. su fişğırır vurur dönen periyē. çamparalar, deri tozluK nerede. çamparā ğovada
 165 buĝda' bitdī'nde daşıñ üsdüne düşen demir parçaları. ğova var ya ipnen çekilmiş şō'le
 166 tēKda var ipin ucundan takda bā'lī o ğovanın yandan ip ğarşılıklı ba'alı üs'nden
 167 doldurduñ mū bū şey bu takda aşşā' ener. ucunda da o şey çampara dedi'imiz demir
 168 parçaları ba'alı. o da ka'kar yokariye. üsdündem buyda bitdi miydī bu çamparanın
 169 ā'rlī'ynan takda ka'har çampara daşıñ üsdüne düşer. şağır şağır etdimiydi toZcu yāni
 170 dē'rmeni bekliyen adama toscu derik adam artık kendi eliyne çekmiye başlar çünkü
 171 yoKarda bitdī ve o çamparıya ğaldırır yerin' asar. tozlū'nan süpürür oriya. deri tozluK.
 172 bir ğuzu derisini yüzeller içerde un sā' sola yapışıyo yā onin içeri'ni süpürüller. un
 173 çuvalına boşaldılır. un sā' sola savrılan unnarı toparlmaK uçun deri tozluK deri deriK
 174 onā bir ğuzu derisinden yün on'nan süPürge yerine o ğullan'lır. savaK savaK dā
 175 abaraya sū girmesiñ yāni daş dişenecek enecek dē'secek. su oriye gelip dē zarar
 176 vermesin diyen dış arĝa boşaldılır su. açar ğapak dışdan geder dē'rmeniñ oriye girmez
 177 olā' girmez. su birikiyo dē daşı dönderen su birikintisi ā'rtī'ynan daşı dönderen olā'
 178 girmez. dē'rmenci raħaT işini yapar. ondan sō'n'a da yan argı ğapadır. ölçek külek
 179 şöyle yuvarlaK takda veyā tenekeden yapılır. külek iki dolu meselā bekmez tenekeleri
 180 var onun iki dolusu bir külek o şeyden yapılır davul ğasnā' gibi. böyük daha güÇcük
 181 daha güÇcük daha güÇcük. ölçek külek tas uruplā. ğademeli bir ölçek iki dolusu bir
 182 külek bir de tas bir dolusu iki tas. bir de daha güÇcük bir taslī' var bir dē uruplā' var
 183 bir tasın dörtde birin' alacaK meselā kilō' yok onnarınan ğaba alıñ bō'le buyda vericin
 184 dē'l mi adam gelir baña bir tas buyda ver der. orda ölçek var. onnan doldurur ā'zını
 185 siler eliyne olur o bir tas sileler. yāw baña yarım tas bir 'ruplā' yā' ver o uruplā'ynan
 186 doldurur verir. onu dört seFer doldurursa bir tas olur. ondan sō'ra pıñıl semer olur
 187 beygirlerin sırtında semeri bilin sen. semeriñ arkasında dā pandıl pıñıl ğocacık var
 188 ardında. şimdi pandıl hayvanın arkasından geçen. semer' ileri düşürmemes' için. eniş
 189 aşşā' giderken. bir dē pıñıl dā pandılı bā'liyen ipin adı. ğocacık da semeriñ
 190 argasından kaçılır şöyle ē'ri demir. oriye bā'lañ. ğarınsalık bēzden yapılmış hayvanın

191 semerine bā'lanır sinek çökmesin hayvanın bacā'na. terki bā' ē'rīn arkasınā her 'anğı
 192 bir pakedī vayahut da hayvanın yem torbasını veyāhut da elindeki her'anğı bir cisimi
 193 bā'lamağ için. orda elverişli yeri vār. o ipinen de bā'lañ o terki bā' özel yapılır
 194 dū'nnerdē bütün atlılara verilir dā'dılır. gemlik bunnar yāni bu şī'rde geçen isimler.
 195 ğarinsalık bezden yapılmış hayvanın sinek çökmesin hayvanın bacā'na ğarr'na diyē.
 196 şu dā terki bā' ē'rīn arkasınā her'anğı bir pakedī yahutda hayvanın yem torbasını
 197 veyāhut da elindeki her 'anğı bir cisimī bā'lmaK için orda elverişli yeri vār. o ipinen
 198 de bā'lañ o özel yapılır dū'nnerdē bütün atlılara verilir dā'dılır. atın gemi ā'zına verin
 199 atı daha rahat idār' edebilmeK için. hā'vanın ā'zına torba. küle kömbe küle kömülür
 200 yenir bir müddet sonra çıkarılır yenilir ğapışı ğapışı o 'adar datl' olur ki ğarab'ber acı
 201 acī. kömbe. soğu daşı bir çukur daşı oymuşlar bir de içine onun ğonulan dövecek
 202 içine buyda ğoyan ıslan vurun bir mahalle herkeş geder tō'ğa bişiricin dē'l mi geder
 203 anamız veyāhut da eli o işe yakışan biri tōğalık dō'me götürür bir ğazan döver dō'me
 204 buydanın dışı ğavlar onnan dō'me bişirir. şey tōğa bişiriller. hamzan içine çapıtdan
 205 dikeñ şō'lē ā'zın da dışın' da çirişinen ē'ce ğalın sıvallar o çiriş ē'ce ğurudukdan sō'ra
 206 içini boşaldılar onú termús olarak ğullanıllar. yā' doldurullar içine. yullar içini. ğav
 207 yaşl' ā'şlarda meşelerde olur çokcā. ğav çıkar bō'lē onu ğopardırık eve getirrik
 208 babalarımız ğurudur onū. ēce ğuru' onun bir yeri çok zayıf pambığ olur pambıktan
 209 daha yu'ka bir çingıdam benzin gim' alır. daş, çakmak daşı demirden yapılır o çingī
 210 çing' o pambā' yapışır ya da onnan sığara yağan ateş yer'ne ğullanın yāni. saç ekmek
 211 yapılan saç metal teneke. evrā'ç dē taḳdadan yapılır o ekmā' tersli dō'rulu iyi bişirmesi
 212 içün. taḳdā hā böylē ekmek taḳdas' olur hālā evlerimizde taḳda evrā'cimiz
 213 taḳdalarımız var amma biz tergedik. ğonu ğomşu yapıyo hālā taḳdanın üsünde
 214 ekmek hamır sacın üs'nde bişer ekmeK olarakdan bişer sen yuk' ekmek ğördün zāhār.
 215 ne biliyim bēn. çul doḥuduK esgiden analarımız doḥurdū. veyāhut doḥudurduḳ.
 216 geçileri ğırkarık ğılını anamız ē'rir ip yapar çıkırıK olurdu onu'nan ğıvradır yapılır
 217 bō'le ip yapılır. onnan da kelepe kelepe kelepe yaPılır çul doḥunur onun usdaları
 218 vardı evlerdē oña biz ısdar derdik. işde kücü derdik ısdar derdik. varāngelen derdik
 219 mekik derdik isimleri var. tazġāl onnarınan çul doḥunur evde ğullanılır hālā bizde çul
 220 var. esgi dēvarcılı'mız zamanından ğalma. on ombeş sene davar çobannī' yaptım ort'
 221 okulu bıraktım beş sene çırak durdum heç çıkmadım. işde evlendim asgere getdim.
 222 geldim davar aldık davar ğütdük çadırınañ gezdik. sonra ğamyon aldım acantadan
 223 ğasasını be'yyapdim. ben gendim yapdim türkiyeyi gezdim tā edirreden vana ğadar

224 şe' daşırdık meselā bu tarafa urfiy' āyit gosdik dellerdı gosdik yahutda her 'anğı bi'
 225 şe' daşırdık. isdambılđan yükledirdik. edirniye götürürdük getirirdik pörtakal edirniyē
 226 hani uzun sefere gamuyonculuk yaptım. torn' āldım enişdeminen ō'lum' ortaK
 227 etdim. büyük torna hālā duruyo. bi' ssatdıķ. laḡır laḡır laḡır laḡır işde onu'nan
 228 doḡuzu ürküdüllerdı. emmim. ḡarşıķı ḡayadaḡ geĉer. mitisini eker biĉer. herkesden
 229 ĉók sō'ra göĉer nerede zor ali nerde. erkenden oduna gider. ḡır beygirī ĉötel ĉötel.
 230 yavāş beygirden de beter. hanı şıhca ali nêrde. şıhca ali varıdı adam esas ō'lu da şindi
 231 yürüyemiyo. irsī olarak bir hasdalık yürüyemezler. ḡayvanı dā dā' biner beygirē
 232 geder dā' odunu yükler ḡoyurur ḡayvan eve gelir gendi bir sa at sonrā eve gelir.
 233 yürüyemiyo kī. ḡayvam birez berkce geder. ḡayvan da gendin' uydurur yavaş yürürd'
 234 amma gene de gen'den evel eve gelirdi. ĉok zaman dā' ĉıkardı yarılacak ĉam arardı.
 235 yarar evreḡgeĉ yapardı. şıhca irbehem nerde. şindi bir ĉam mar yaylada bir cīns. o
 236 ḡıvrāḡaşl' olmaZ. dilim dilim yar'lır. egiden bā'dadiye ev yapallardı. ev arasına
 237 ḡozalak doldurullar suvallardı duvar yerine geĉerdī. duvar yerine bu ara kesimlere. o
 238 evreḡgeĉ o adam mesleK etmiş ĉamı bilirdi geder vururdu paltıyanan yoklardı onu
 239 buldu mu yıķar boyunu keser dilim dilim dilim yarardı. onu da evde evreḡgeĉ yerine
 240 ḡullanılırdı ōndan sō'rā oklā' yapardı. bādadiye ev yapannara verirdī. satar verir
 241 neyisē bō'le duvara direkleri dikeller iki TaraFlı ĉakallar onu yu'ka yu'ka içine
 242 ḡozalak doldurullar. sıvalar dışın' da olur duvar. ḡül alinī ō'lu osman biraz iri biraz
 243 şişman. maḡallede o ĉalışḡan. hanı pat öķgeş nerede. bir pat höķgeş varıdı bir de bu
 244 ḡül ali osman ā' der osman teke. dedelerimiz derdi ki esgidem birbirilerine yardıma
 245 gedellerimiş osman ā' ḡül ali yāw ĉabık ĉalışıḡ durmaḡ yāḡō ya uw yürün hele
 246 derimiş işciyi sıkışdırmış. hātdā dellerdı kine babamḡil maḡall' arasında yāw' niy
 247 oliyo ne ācel' ediyon osman tekeni işine mi gediyoḡ o ōyle sıkışdırmış imēciyenen
 248 yardıma ḡedennere sıkışdırmış. onun uçun ĉalışḡam bir adamıdı raḡmetlik. ḡocalık
 249 yaparken cāmide. durmaz ḡonuşur hemi de. diḡletir seni beni dē. ḡacı memmet ḡoca
 250 nêrdē. bu ḡacı memmet ḡoca esgiden sêrḡoşumuş ay'aşımış. sō'radan nasılısa töbiye
 251 gelmiş. ḡocalā' başlamış. cāmide ezan okurdū namaz ḡıldırırdı hêtdā bāzen ben de
 252 ḡametletmesini yapardım. ezem ben d' okurdum. alibekirli soyumuZ ḡuyu dē'şik
 253 bāzımız. biraz ḡarışık dayımız dayılarımız nerde. emmimin ō'lnuḡ dayısı erzinnī.
 254 benim-dāyım-cebelli. heĉ-birbirin'tanımaz.

M3

Anlatan: Osman Taşar [OT] Yaş 75, Musdafa Bek [MB] Yaş 87, Mustafa Ögündir [MÖ] Yaş 84.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Gebeli Mahallesi.

Konu: Tarihî Olaylar, Hayat Hikâyesi, Halk Hikâyesi, Anılar.

- 1 [MB] bizim dedemiz dikmiş bunnarı. [gebelideki çınar] benim bir emmicem marıdı
- 2 dokuzam beş yaşında öldü. bunu onun babası dikmiş. hē burdā emmim ırāḥmatık biz
- 3 çocū'k. bir iradō' getirdi. şoriye iradiyo ğonuşuyo dıñniyolār bunun içinde biz çocū'k
- 4 adam mar da ğonuşuyo diyok. arķadam bir ğramaFon geldi ğara bir bi'şe' ğoy'yó
- 5 türkü söyler biZ çocū'k. duran emmim ırāḥmatlık dedi ki o'lum ben görmem sizler
- 6 görürsünüzZ, bir zaman gelecek burdan āñġarıyanan bir daġgada ğonuşacaksınız. işde
- 7 hayli bir zaman gelecek insannar aya gedecek. bire emmi aya gedili' mi ammim
- 8 ğaFasın'üşüdük ğalan dokuzan yaşında ayā gedecekler. daha n'ölacak. insannar on
- 9 on iKi Fırġıye ayrılacak oriye ğētdikleri zamān pontul çıkacak pontul pontul, nāsıl hep
- 10 şavlar bō'le giyerik çıkacaK o'lum atatürk şavları yasakladı. pontul çıktı bizim kō'den
- 11 üç ğişi pontul dikdirdi bu nasıl pontulumuş dē' ğeydi o çocuK onā baķıyók. hē derken
- 12 emmim ırāḥmatlık dedi kine o'lum avratlar dāhī pontul giyecek ön' arķası bell'
- 13 olacak. hē siz onnarı görürsünüz ē avrat pontul ğeyer mi bir'emmi, emmim ğaFasını
- 14 üşütmüş diyok ırāḥmatlā'. hē neler gördük amma yī'ēnim. benim yaşıım sekizen
- 15 yediyi buldu.
- 16 [OT] bura mezarlık ğompile mezarlık. esgiden burdā afēdersiñ hayvannar sī'rlar
- 17 burda toplanırdı. burda yatırır ē'letillerdi. ondan sō'ra mezarlık batal oldu depelendi
- 18 filan düzlendi. çınar da zāten dikiliydi o zaman yazarlara dikmişler her'alde bu çınarı.
- 19 bunun annatdī' dedemiz derdi ki durandı ismī doksam beş yaşınd'ölen on
- 20 yaşıındaydım, bu çınarın dikildī'ni bilmiyodum derdi. bu çınar yüz'ellī' bulur diyolar
- 21 yani söylentide.
- 22 [MÖ] öküzlerinin. öküz varımış. eFendime söyliyem. öküzü boyunduruk
- 23 daġallarımış. yanyana arabadan bi'şey bō'le şi'yaPallarımış. saban. öküzün boyn'na
- 24 geçen boyunduruk. oku mu bā'zının altındān ipinen bā'lallar efendime söyliyem. oġu
- 25 dā ortadan şi'yapar haydı yavaş yavaş. yavaş yavaş kötennen, yaġut pulluk dellēr,
- 26 pullū'nan vayahut saban'nan. yani hemi pullū'nan süreller hemi saban'nan. o esgiden

27 óndèn sō'ra tapan goşallar ekdikden sō'na sürdükden sō'na. ne gáder sürdü bugún,
 28 temsil iki dönüm üş dönüm bunu tapannar yārin sürellerimiş ekellerimiş. buydiye de
 29 bişdi miydi herkiş oraKla burda ō'le oraK olur. hālā benim evde var. beş tene ellik
 30 yapan beş barnaK vār. bunu hō'le sıkāñ. bu ellik de bōyle sık sık sık sık desde bā'lar
 31 bunun üdüne bā'lardık. ğırap ğırap orā'nam bō'le biçilir yāni. ondan sōn'a desdiye çek.
 32 ánnelerimiZ başlallar eFendime söyliyem şeláK vurullār on'dā götürüllēr hōyle,
 33 ħarman biçilīr bir dönüm ši'yapallar ħarman yapallār bilēnzik gimī ħarman yapalılar.
 34 ondan sonra firezi yolallar. ondan sōn'a su götürüllerdi tapannan ēyce düzlellerdi su
 35 götürüyolar saman ekeleller, lō' var derik damıñ başın' lōlarıK onū lōyunan bir o 'āñ'nā
 36 berkişdiriller ēy'ce demir gimī ondan sōnra çaKmak daş'nan gem yapallardī ħān'
 37 ħusūsü yapıdırıllardı ondan sōn'a kimi bē'girinen kimi eşşe.enēn iki ten' eşşe' olan
 38 onūynen yavaş yavaş benim gördū'm bu sōn'a öküzünen bir o 'ānniye bir o 'ānniye.
 39 ondan sonra aKdarıllar tekrar sapī tekrar yazallar. başga bi'se' yok hē samanı göbek
 40 yapallar böyle yığallar. savırılar yığānim ondan sonra hē yabıyanan. yabā yān' işde
 41 ħusūsī yaba yapallardı beş tene barnā' olur onun yabanıñ ħaviy' atıp ürüzgārınan
 42 sav'rıllar. ondan sonra çuvallallar. alıyanı mı annadiyim. tēniyē çıkartdı miyi alıyanı
 43 annat diyōñ. geminen tek teK annat ħasar dūvāller. sabāhana da annelerimiz yerin
 44 eder eFēndim mal çok yā ekmā' ši'yapallār bā'lallār bit taraFa pilav bişiriller bit
 45 taraFa tōga yapallar alıyan' annat diyosañ annadiyım ya ayran ya tō'ga alıllar ya dā
 46 bir elīne su ħābā'n' alıllar su ħabā' deniyo doldurullar. onu bir elīne de helkiye
 47 ħayma dutarıK. yakallār efendime söyliyem bir tene çıbık dikeller ħalbırınan efendime
 48 söyliyem yā ħalbır, sarat. hā saradınan buydiye yere döker onun şe'ni fişvısını dışar'
 49 ātar. başga bildī'm yok. ğıranı bilīñ mi ğıran gelmiş mi. o verem mī ō esgiden
 50 bilmezlerimiş. ħumma dellerdi. dört tenē kininci ırza varıdı öldü getdi. dört tene
 51 verirdi fazla da vermezdi. Zātūriye yāni saplıcanā ħumma dellerdi. bilmezlerimiş
 52 ħasdalī' kine. ölen ölürümüş toktur da yō'muş esgidēn eFendime söyliyem. bir ahmet
 53 bē' varımuş başga yō'muş oña götürüllerimiş başga bildī'm yok ħasdalık. sıtma mī işde
 54 kinin dā'diyolar dedik yā. oĥō dārī ēyi bilir bu. ħarşımızda. yerli çam ħızılbaş. pambık
 55 yazısı. avratları kerisi. ħaklık yanı su çıkarıllar ya suyā su çıkardır ħaklık denir. ondan
 56 sōn'ā. nūrulla. seyran kerisi. ħara ħuyu. saĥardaşlar çardā'ñ yolū. kūtā'ñ düzū.
 57 beKmez. navrızıñ deresi. ħoca barutluk. Taĥa gediym mi sıra pıñar. ħozuñ tā'. bu
 58 taraFa geçmiyom. āğ pıñar. sülüklüye geçmiyōñ daha keñgerli. yōK. gövcē keñgerli.

M4

Anlatan: Ökkeş Gedik Yaş 91.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Karaçay Mahallesi.

Konu: Hayat Hikâyesi, Şiir, Tarihi Olaylar.

1 osmaniye'nin kökü bu topraktan çıkmış yerlisiyik, gurucularındanık. yaş doksan.
 2 doksan birden de bir ay aldık. hikâyeler olup da osmāniyeden ne dē'm ki çevrede-
 3 lerimiş eveli cebel vilāyeti osmāniye ondan sonra burıya yerleşilmiş. ilk şeyi bura
 4 alibekirli mahallesi o zaman çok mallar varımış dedīm'in sayısı belirsiz davarın
 5 geçin'in goyunun sayısı belirsizidi. otuz ğadar sāl'ır ineK olurdu sırf. zorkuna giderken
 6 bōylē derece derece derece derece dōşellerimiş bōyle bir göçmiye orıya ğadar deyil. ō
 7 derdi kī ben bū mahalle bize çalışıyō sağıyō ediyō yay'yō yā'n' çıKarıyō ayrannarı
 8 zāten sēk gib' ayran ayrannarı doldurup doldurup gediollār bunnarın hāğgı ğalıyō
 9 bizē hāğgı geçiyō derdim diyo göv hālılden dolayı dedemden dolayı. göv hālılın
 10 haberi olmadan bō'le adam başı gibi diyo bir yağı tāze yā' yapar satırların daban'na
 11 yapışdırırdı üzerine ayrıan ğoyardım ki göv hālıl görüp dē ğızması diyē ēğer derdi o
 12 hāğgını benden alacaK olursa öbür dünyāda yerim yok derdi. allāh yā rabbī. ōylē
 13 sonrā sırtlağ gelirmiş bu hayvannara aħmed ā'nın evi var'dı ya orda. onun ötü'yan'dā
 14 ğonunun birinī çarpmış öldürmüş hemēn görüp ši' yapıncā üzerine varıca ğaçmış bu
 15 tabī. ōndan sonra babam düyō kī yere bir ğazzık çağdım diyo üzerine de ğoyunun
 16 ölüsünū ğoydum diyō ger'den bekledim öteden geliyo sırtlağ ki bir atlı geliyo gimī
 17 diyo cağır cağır cağır hē gece sürüynen deyil de bir hışımınan. hē geldi diyo şöyle bir
 18 dutdu bī' yapıdı diyō ğoyunu üzerine atdı'nan yörüd' amma diyo sığdım diyo ğāşdı
 19 ğoyunu atdı ğāşdı diyō o mezarlıktan aşşā'da bir dere var ya esik dere orda ölüsünū
 20 buluyollār. oradan hē vurmuş hē sonra babam çok geyik imā dellerimiş. yuma geyik
 21 dellerimiş dö.üve gim' olurumuş onū çok avladık derdi. işdē geyik inek gibi olur.
 22 dö.üve gib' olur. āndan sō'rā ayı böyle şöyl' olur bōyl' olur filān ānnatdı diyo babam
 23 o çıtırık yol var ğarannık dereden yokaı yā ğāyalı yerī ordan yohaı diyō ikindinden
 24 sō'ra diyō geç vakıt diyo bō'lē onnar ğuyucā' getdiler ğuyucağda beklıyecekler ben
 25 evden kesā'den gedecā'm diyo. tūf ' aldım ordan giderken diyō sī'rlar geldi geldiler
 26 diyō sī'rlar bitdi diyō ondan sō'ra birēz getdikden sō'ra diyō bağdım bağrazların

27 arasında bō'le bir guyrux salıyo bir şey var ğıPırtı var diyō. buynuzları falan dedi
 28 diyō bu da benden davişımı duymuş ayak sesimi diyo şō'yle dönüverince diyo
 29 gördüm buynuzlarını gördüm diyo tamam babamın annatdī dedim diyō. şöyle de
 30 bō'yük bir çam şeyi var yatırı diyo çürümemiş daħa. onun arkasına diyō dıñeldim
 31 türē' diyō ö çamın gövdesinin üzerine goydum yavāşdan ğaFamı diyō ğaldırıp diyo
 32 gördū'm zaman sıKacā'm diyō. ē ğaFamı ğaldırıverdim ki tūFē'n ön'ne gelmiş diyō
 33 hayvan diyō. o da bu neci bu daviş diye beni diyo dikizlemiyē gelmiş diyo o da beni
 34 tēKib ediyomuş diyo. tūFē'n ucunda hemen görürene ğadar basdım tetā' diyo tüfek
 35 takıladı amma diyo o ā' dedi, diyo. bir ğaşdı hayvan diyo aşşā' dō'ru, o zaman o
 36 ğarannık derenin yan'dā' bir düzlük var ya şō'lē o düzlū'n orda da diyo genşler diyo
 37 şā'pallār oyun oynallar diyō top oynallār ğale gollar şā'pallar diyo ordan diyo bā'ırım
 38 onnara diyo ūlōyn işde felān āħmet memmet benim bir geyik vurdum diyo ne diy'ō
 39 dediler diyo bir gēyik. hani yavrım geyik hani. işde ğanı görmüyo musunuz. hanif
 40 ā'nın da bir av köpē' varıdı diyo. o koħuliyene ğadar diyō vāk dedi diyo bir getdi diyo.
 41 ğoşun köPā'n getdī' yere ğadar ğoşun giderken ō ğarannık deredeki şey vardı ye daħa
 42 enerkem barabar bu taraFında bō'k ğayalar var hē oriye. ordan düyō vārdık kı diyō hē
 43 o ğayanın. o ğasdalıkdan ğurtulcu canım o. vārdık ki diyō köPēk şeyin üsdündē
 44 ğayanın üsdündē lā lā lā aşşā' dō'ru ürüyo diyo aşşā'da da şe' var ya su aħıyo ya göl
 45 vār. hē göl var çimerdiK orda. beş altı ğişi diyo ordan varıverip köpā'n yanna varıp d'
 46 aşşā' baħınca diyo hayvan diyo yaranın acısıynan o gölün içine atmış gendini diyo. bir
 47 baħdı ki diyo bütün millet orda şe' 'pmiş ğaçmaK etdi diyō. şe' 'pd' amma çıkamadı
 48 sō'muş artık. súyun içinde buz gimi sū. oriya vārdık diyō o söylüyodu ismin' de
 49 söylüyodu yā birisi dedi ki diyō hēç ğurşun sıkman ben şurdan kenardan üzerine
 50 atılırım súyun içinde keserim onu dedi diyo ve öyle etdi kesdi diyo hayvanı orda diyo
 51 sürüye sürüye çıkartdı diyō. bir ğoca bir düĝe yāw. kes ğasab et diyo. birin diyo
 52 saldıķ bir hāyvan getir dē'n diyo. o da getdi. adam geldi biz et etdik fēlan diyo ē'ce
 53 diyo. devrişpuñarından bu tarafā tam kürecinin ō görünecek yere gelince cāminin
 54 görünecek yere gelince aşşā'dan beri ben de diyo bir ğē'k vurdum diyō. etini
 55 ordaķılara verdim. ard ucunu da omuzum aldım onī'nan geliyom diyo. bekir ā' dayım
 56 da diyo bütün ā'lar diyo atlarınan gelmişler diyo etirafda' kō'lerden diyo orda odası
 57 varıdı belir ā'nın ēyi kemen çalardı bekir ā'yı tanırım bilirim yānı. şimdi adanadēyimiş
 58 ō müzedeyimiş ō' keman. ordā' göründü diyo aşşā'dan beri gelip. göv ğalilīn ō'lu gene
 59 bir ğē'k vuruk dediler diyō. ō'le dediler mi'di ayā'm yerden kesildi sanıyom diyō.

60 sevindim diyō. getirdim diyō ā'lar bō'l' oturuyolar diyō bekir ā' dayım ıhı ıhām etdi
 61 diyō. baña bak demeK isdiyo diyo. gözüne bakdım diyō şöyle gösderdi diyō. ō
 62 şeylerden aklıma gelmedi adamın adı. hacı bicik kōs' ahmedin evinin beri yand' evi
 63 varidī topal hōkgeşler dēyel bēşgá aKlıma gelmedi o ādam da işde onu gösderdi diyo.
 64 gōpil yusuf mu heralda onnarın babası fēlan. onun ön'ne götürdüm diyō óñüne
 65 gōydum diyo. derisiynen etiynen berāber diyo. āFerim ġardaşl'mın ō'lu āFerim
 66 ġardaşl'mın ō'lu bireZ şe'di diyo dili çalardı diyo. sāña çok barıt ġurşun gönderrim
 67 dedi diyo. aradan bir ay ġadar geşdi diyō bekir ā' dayım dedi ki diyo ali Felēn adam
 68 işdē saña barıt ġurşun gönderdi mī yōk göndermedī vay bilmem kerata bilmem ne
 69 dedi diyo. ō ā'dar eti keşge siz yiyē'diniz biz yiyē'dik eti yiyē'di de derisini
 70 vermiyē'dik bāri dedi diyō. dē'mezimiş dedi diyo. sössüz çıkdı. bir gün diyo on iki
 71 yaşimdē'm diyo fēnge ekin ekerdik diyo zorğunun fēngi hē oriye ekin ekerdik ordā ev
 72 diye bi' şe' yok orda hēç ev yok diyo. devriş puñarında bilē pek ev yok diyo. her gün
 73 de ben gederim diyō ordā zifiri ġarannıkda hanġı çocuk geder de orda sabā' ġadar
 74 doñuzdam başgā her şey vār. o issiz dā'dā şey bekler yāw. bürgüm bakdım diyo erken
 75 getdimidi diyō güneş de dēhā aşmaK üzere diyō. hōle bir yörepde oturuyodum diyō
 76 tüFek de yānımda diyō. bu tarafdā birisi ā dē' ānırıp geliyo diyo ben dēhā ay'ı
 77 görmedim diyō. ā'zının içi çā'sak daş' tım içleri bō'le bēña dō'ru geldi dōru geldi
 78 diyo, n' ō alī gel bakıyım ġorķak köp' ō'lu köpek Falan dedi diyō darıldı bēñā da diyō
 79 n' ō hanī nereñi parçaladı fēlan bō'le bō'le bō'le oldu dedim diyo o zamān ġoca
 80 musdaFalardan ali varıdı yā o dā zertlek böyle babayt bi' şe' diyo çā'rdı diyo aliyi alī
 81 gel 'ele gel bu çocuk böyle bōyle olmuş şunnān bō'n o ekinlerde hayır ġalmāz gedın
 82 dedi diyo tekrar hanġı çocuk. onun hūyünü bilirim ben derimiş ġaplandān gözünü
 83 şaşırdın mı seni alır. bōyle gözler fıncañ gibi diyo. bakıyór bō'lē ben de gendine
 84 bakıyóm böle bakarkan tüFā' yēvāşca ġolumdan çıKartdım diyo tahmini olarak şö'le
 85 dō'rultdum tetā' basdī'mınan bu tarafa atdım gendimi diyo. sanġi bir çuval ot dolusu
 86 bir çuvalı atmış gibī başımdan ōtā getdi diyo. mē'rsē ciyerini bā'nı ġopartmış diyo
 87 tüFek öyl' isābeT etmiş. ölüsü oriye düşüyō. atılmış amma ölüsü atılmış böyle. hē
 88 ōtū' yanna düşmüş ölü. ē'r ō'lum derimiş ē'r ō cannī ġalsaydı beni parçā parç' ederdi
 89 ō'le derdi. ondan sōna avcılık şeyini ō 'adar ş' āpıyom bılıyóm. ō 'adarlık. bir dē
 90 dedem gene bir ayı avına gediolar dazın alt yandā ümmet inciri diye bi' yer var hē
 91 orda bā' ş'i' yapıdık ġar basısı yapıdıkları yer. ora'm beri yandā bir ēsikdē bō'rtlen bükü.

M5

Anlatan: Abdulvahap Şakar Yaş 95.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Karaçay Mahallesi.

Konu: Tarihi Olaylar, Halk Hikâyesi, Türkü, Anılar.

1 çetelêr işde bu hac' el' ā'nın ō'lu şey gāvır ali. ismi ali dē êrmeniler rumlār türk
2 gadınlarına hücüm ederimîş ırzına geçmeK üçün. ali de dutdū'nun gaFasın' keserimîş.
3 biri demiş ki ulan alī gāvur musun da nasıl kesiyon demiş. ondan sō'ra lā'ban gāvur
4 alī. çete reyisi osmaniyenin. bir de raḥim' 'ātın. raḥim' 'ātının ōğlu yok bī iki gızı var.
5 geliyo diyo k' alī ben de çete olacā'm diyo. çetiye garişiyō otuz gırk elli yüz tene
6 êrmen' öldürüyo. raḥim' 'ātun osmaniyeyi basınca êrmenilêr şey firansızlar çeteler
7 māmiriylene göçüyo oriye gediolar bu çālō'lu āḥmed a' ata biniyō dō'ru variyō,
8 māmiriylene diyo kī silahları bırakın, firansız teslim aldı osmaniyeyi diyo. raḥim'
9 'ātun mavzêri çeviriyo ulan pezeve'k osmaniyeyi teslim aldıyse bizi teslim almadı ya
10 diyo. gāvır ali bilā'nden dutuyō. raḥimē itin gan'na girme diyo. s/.../dir ol şind'
11 öldür'rüm seni diyo. işde firansız harbi firansızlar ondan sō'rā çetelerden bēzgin
12 oluyō. ge' giciler gáyri şindikī zafer cāmisi var yā ora ḥap'sāne ora ḥap'sānē me'med
13 eminnerin evi dē firansızın garağolu. hē sen arkadaşlarını topla garağolu bas. ben
14 ḥap'sāniye boşaldırım. atınan çıkıyo. birez yüksā'miş. çıkıyo. işdē raḥim' 'ātunun
15 şehid oldū' yer, ḥani metin tamere yol gediyo yā ordan park ḥasdānesine yol gediyo,
16 orda bir boşluk yer var orda şarampal geliyo. gederkene diyo kī arkadaşlara
17 arkadaşlar şāyet şehit olursam benim cēsetimi düşman elinde bırakma diyo. diğer
18 birine de şarampal geliyo ḥafif dēğiyo raḥim' 'ātun ord' ölüyo. sırtlādī'yan o arkadaş
19 raḥim' 'ātunu kaçırıyo. başgā işde bunnār aḥ akıl galdı mı kī unutgan oldum şindī,
20 esgi türkülerden biliyom çō'nu aliyō mu şey. şimdī kövde bir ā' çoK zengīn zalım ā'
21 bī' gızı vār o dā çok güzēl. bir dul gadīn gadının bir ō'lu vār senin gimi yakışıklī
22 babayīt. ā' gızı mah'yetine vermeK isdiyo. gız diyo ben varmam kimsiye yā kime
23 kime varın diyo. ben filene varrım dul avradın ō'luna. gece silāhi çekiyo varıyo diyo
24 k' ō'lana burdan gēt anan d' öldür'rüm seni de. gız on' aşık yā. adam mejmúrú
25 gorkuyo ā' zalım. van taraFına gediyo üç sene galiyo. armıdın dibine oturuyō. van
26 gölünün kenêrina orda şunnarı söylüyo. sökölün durnalar türküyne demiyem de

27 şîrinen sôkûlûn durnalar vandan sôkûlûn. sôkûlûn de gôlûnûze dökûlûn. hacı osman
 28 a' dellêr ondan sakının. ötüşmeden sessîz geçin durnalar. zalım avcîymiş. ordan da
 29 kalkınca duruñ hizâyê. yollarda ê'leşmên varın ğaziye. amık ovasındâ malı yazıyâ
 30 süzülû süzülû gonuñ durnalar. maraşdan aşşâ' ğávur dâ'ları. çıkarın ğarayı geyin â'ları.
 31 maraşda oturan türkmen beyleri. onnara da selam edin durnalar. durnam erecek yoluñ
 32 ğaldı mî. erecek yolların tamam oldu mû. şu benim sevdi'im de sağ mı öldü mû.
 33 anamdan haberi soruñ durnalar. ondan sô'rası yôķ. dörtyoldâ musduk paşâ. he yâ, ha
 34 babam dedi mî beş bin atlı birdem binerimiş. devriş paşiyê ğarşı goymuş. maraşdâ
 35 şeyler işdê avşar beyleri demişler ki musduk paşıya ğorkmâ arķandıyaķ demişler,
 36 devriş paşâ aşşâ' enincî avşar beyleri geri çekilmiş getmiş. musduk paşıya teslim
 37 almış şunu söylemiş dadal' o'lu. yine göç eyledi avşar êlleri. ağır ağır geden êller
 38 bizimdir. araP atlar yakın eder yırâğı. yüce dâğdan aşân yollar bizimdir. belimizde
 39 ğılıcımız kirmeni. daşı deler mızrâmın yalmanî. dēvlēt haķımızda verdi fermanî.
 40 ferman pâdişâhın dâ'lar bizimdir diyo. ondan sonra musduk paşiy' acındırmağ uçun
 41 şunu söylüyo dadal' o'lu yine dutdu şu dâ'ların boranî. devriş paşa söylemiş onu. yine
 42 dutdu şu dâ'ların boranî. hançer vurup acarlama yaramı. buña deller musduk paşa
 43 viranî. eli ğuşlû altı göv ğır atlı beylerimiz nic' oldü. dâ'ldî yî'tlerimiz toplaması güÇ
 44 oldü. pöhrenginen sularını geçiren. cümle âlemine akıl yetiren. çınar saña da arķa
 45 verib oturan. samîr kürklü ğoca beyler nic' oldu. havayî da deli göñül havayî. alıcı
 46 ğuşlar yüksek yapar yuvayî. türkmen ğızî ğáterlemiş mayayî. çekêr gider yaylasına
 47 binğölün diyo. mesdine de deli ğönül mesdinê. aşık olan gül gönderir dosdunâ. tellî
 48 mahramasını atdım üsdümê. terlersên sevdi'im sil dedi baña diyo. yî't olan yî't ata
 49 biner atlânır. yî't kôlgesindê yî't saklanır. kötülerin kôlges' olmaz dal' olmaz diyo.
 50 kötüler ğavğayî ğörünce ğaçâr. çıkar yüce dâ'ñ başınâ ordâ ğahraman olur diyo.
 51 neyidi yâ doluyd' amma işde aklıma gelmiyô. reyħannı da mî bilmiyom vallahi
 52 kâzim. türkmen beyleri şindi işde ô şey hê onnâr. şindî bir de antebin çete reyisi şahin
 53 bey maraşı'ki sûtç'îmam. şâhim bey çeteri toplamış dadal' o'lu şahin bēyê ne demiş.
 54 atına binmiş de elinde dizgin. vardi' cepiye veriyo bozğun. çeteler içindê şahinim
 55 azgın. vuruñ antepliler namıs gediyo. diyo. sürerim sürerim getmez ğadanâ. firansız
 56 ğurşunû dēğmez adamâ. firansız neslinî ğaldır aradan. analar da böyle şahin besler
 57 mi. şindi bir şiye getmiş şahin öylê. şahin bey de çetelere dâ'ñ başına toplamış. demiş
 58 ki şind' arķadaşlâr. gökyüzünde hûrap gimî. yeryüzünde akrep gimî. düşman ğanını
 59 şarap gimî benîynnen içen gelsin demiş. hûrap gimî artık neyise bilmiyom. şindi bu

60 ceren türküsü nerden çıkıyúr gávur dā'ndā garayī'tlide mi çıkıyú. vallaḥi bilmiyom
 61 nerden çıkıyo. toplanıyo asgerī düşmanā tārruza geçıyo. öldürüyo. antapliler
 62 kilislilerden hoşlanmāz. kilisliler şahin beyiñ gelip getdī' yolu gösderrimiş. firansıza.
 63 orda köprüyü bem biliyom şehit düşdū'. hē oriye. gızlar bunu atma dedi mīde ilacı
 64 diyom. aḥa şu gadar atıyom. vallaḥi bilmiyom alibekirliler'nen. geçen telev'zyonda
 65 çıkdī bütün firansıza garşı gelen şeyleri söyledī alibekir ō'lu aḥmed efendiye de
 66 söyledi. ondan sō'ra satı ya isdiklāl ya ölüm dedi. atatürkü gördüm. gördüm. otus
 67 sekizdē osmāniyeye geldi. birinci osmaniyeñ belediye reysi. ḥaydar gılıc aslanıdı.
 68 ikinci belediye ireyisi ferit aslanğurdudu. ō ilān etdi kī antepden atatürk geliyo dē
 69 herkiş o zaman kilōt da yok ğardaşım. on dört yaşındiyem. ayakğabı ğondura yok
 70 köşgerden topuklu yemeni varıdı ğondura yemeni. ırāḥmatlık babam ondan aldı bir
 71 tenē posdāneniñ orıyā geldim kī isdasyonun önü çāmır. ğonduramı ğoltū'ma aldım
 72 ayak yalıñ hē orda yíykádım ayā'mı geydim. sacıñ altında bekledīk māmüriyeyi
 73 geçinci acı düdü'nen girdi. muāllim beyim paşam dedi. nerelisıñ dedī borluyum dedi.
 74 bor ne demek dedī nī'deniñ ğazāsı dedi. arḳadam bi' çocuk barnaḳ ğaldırdı çocu' çā'rdı
 75 arḳadaş ō'lum bor demek ne demek dedī. paşam atalarımız ekilip sürülmüyēn yere bor
 76 diyolar dedi. döndū arḳıyā arḳada bir subay varıdı babayī't şurıya salılıḳan salıkıyo
 77 ónnan ğonuşdı aldılar tirene okutmiya götürdü. ō'retmen oldu burda ō'retmennik
 78 yaptı vallaḥi bilmiyom memili maḥallesindem bir çocu'muş. ne dēyēcīydim hē
 79 osmāniyeye cerraḥ bēy vāli olarak tayin oldu geldī cerraḥ bey müdürüne telefēn etmiş
 80 demiş kī atatürkü gören varısā baña ḥabēr veriñ dē' veyāḥut da bildirip dē' o bilmiyom
 81 o bilmiyom birisi de müdürün turḥan ḥocıya telifān etmiş o da demiş ki vaḥab amcam
 82 biliyo demiş. geldiler vardık esgi ğaymaḳamlı'ñ önü var ya orıya götürdü turḥan ḥoca
 83 operlō'lar ğurulmuş şeyler ğurulmuş asgeriye ort' okul bandōyunān ğarşılamıye
 84 gediolar hē törene gediolar. cerraḥ bey şöyl' oturdū. belediye riyesi ğadir bey de
 85 şöyl' oturdū annatdım bō'lē. dedi kī vaḥab amcā atatürkdem başḡa bi' şe' biliyon mu
 86 dedi. ben dedim ki babam ırāḥmatlı'ñ annatdıḳların' biliyom dedim. n' ānnatdı dedī
 87 rahmatlık babam elini şöyl' ederdı ō'lum çanaḡḡalē şöyle bir yörep türk asgeri burdan
 88 yürüyō buruna geldi mi iñgiliz gemidem biçıyo dedi şu şu sūtre gerilerinden dedī türk
 89 asgeriniñ ğanı olūḡ gim' akıyo dedi. o sırtındā' mermiyi götürēn seyit om başıydı.
 90 asger arḳadaşım dedi gendi de dede çavış. onun götürdü' mermi dedī geminin
 91 pacasından isāḡbed etdi dedi. gemi batdī atatürk hücum emri verdi dedi bişdik iñgilizi
 92 denize dökdük dedī iñgilizler demiş ki dedī bizi türk asgeri ğırmadı yeşil sarḡı' asger

93 ğırdı demiş dedi. sōñradan. atatürk demiş kī ben size hücum emri vermedim ölüm
 94 emri verdim dedi onnar' annatdı. maya ney bilin mi devenin dışisine maya dellər
 95 erkā'ne erkā'ne lök deller. mesdine de deli gōñül mesdinē. aşık olan gül gönderir
 96 dosdunā. telli mahramasın' dā atdı üsdümē. terlerseñ sevdi im sil dedi bañā. ulān bi'
 97 şey varıdı aklıma gelmiyo. gökyüzünde bölük bölük durnalar yok mu insafınız aldı
 98 dert beni. geydirdim ğuşatdım verdim dellalā. satılmadı gine buldu dert beni. bilmem
 99 hayāl gimī bilmem düş gimi. geldī geşdi burdan ğarlı ğış gimi. şahin pençesinden
 100 yavru ğuş gimi. dağdı cırnā'nā yırtdı dert beni. heralda ğarac' ō'lan söylüyo. dünyāda
 101 muradā şahsenem erdī. aşıkğarip gimi gülen olmadı. atdı külüngünü dutdu başını.
 102 ferhat gimi yar yoluna ölen olmadı. satan heç birisī hak aşıklarının murāda ermedī
 103 aşıkğarip şahseneminen oldu. bu dā işde şahseneme şiyē ulaşıyım dē'. dā' delmiye
 104 çalışmış ō'len namazı yaklaşyō gedek mi. heyē. esgidem bū yayla yolū şeyci olurdu
 105 ğamıyon yolu atlara yüklerdik yatakları falān ıraḫmatlık babam ik' evliydi. atınan
 106 geçerdik. yaylıyē. çitmazının orda iki tene mazi varıdı bilin mi bilmiyom görmedin
 107 her 'alda. iki tenē. ordan dönerdī ō allah allah deresinden ondan bir düzlük iniyō yā.
 108 ordan çıkardık. oriyā çitmazıyı geçerken ıraḫmatlık anamın bindī' hayvān sırtının
 109 üsdüne devrildī. babam ıraḫmatlık sen hayvana binmesin' bilmiyon dē bir ē'ce
 110 duvardī. gedyomuş zırhını geymiş demiş kī ō'lum alī zırhını çıkart demiş. çıkartmış
 111 ölürkenē hē cenābı mevlam cebrāili göndermiş. demiş kī sevgili resūluma selam söylē
 112 günü bitdi isdiyosa ölüm veriyim isdiyosa ömür veriyim. ceprāile demiş ki
 113 peygamber efendimiZ ümmetime ölüm var mı demiş. var demiş. eh baña da var
 114 demiş. benim o güzel allahıma selam söylē beña üç güm müsād etsin. toplamış
 115 halkını ümmetini. kimin hağğı varısa helāl etsin diye kimseden ses çıkmamış. bi'
 116 dēha demiş gene ses çıkmamış üçüncüde bi' adam ka'kmış yā resūlullāh benim
 117 hağğım var sende demiş ney demış. savaşa gedyodun ben de birez ufā'rā'dım o
 118 savaşa ben gederim dē' deviye binmiye çalışdım gelme dedin gelme dedin ben
 119 diñnemedim bindim deviye demiş. sırtıma bir ğırbaç vurdun aliye demiş ki yör' ō'lum
 120 fadimēye sō'le ğızımā ğırbacımı versin demiş. getirmiş ğırbacı dönmüş vur demiş. yā
 121 resūlullāh baña vurdun da ben cılbā'dım demiş. hēmēn köynāni çıkartmış belinin
 122 ortasında peygamberlik allahın vurdū' mühür. yapışdıynen onū öpmüş.
 123 peygamberimiz demiş ki resūlullāh işde cennetlik ğul görmeK isdiyosañız demiş.
 124 okğası ğörsün demiş. o dā hökgeşiye haziretleri. antabın. heyē gelirseñiz şeye gelin.

M6

Anlatan: Muzaffer Teke Yaş 80.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Hacıosmanlı Mahallesi.

Konu: Hayat Hikâyesi, Osmaniye Tarihi, Türkü.

1 muzaffer teke. seksen. otuz altı dō'mluyum. assında biraz daha önce de olabilir. en
2 esgi mahalle tek mahalle hac' osmannı. ondan sō'ra bir gaç sene sōnra mahalle üçe
3 çıkarılıyo. şindiki otuz kūsūr mahalle ilāve iki mahalle daha olúyo biriniñ adı ali beyli
4 biriniñ adı cırnazlı o günk' ismiylē. fakit yıllar sōnrā bu cırnazlı çirkim bir tābir
5 olúyor. cırnaz gavga çıkaran olay çıkaran tābirine geliyör. rızāiye mahallesiniñ esg'
6 adı. zamānında rızā bey diye bir gaymakam bu ismi be.enmemiş adamıñ tayini
7 çıkdıktan sō'rā o günkü yöneticiler mülkü āmirler neysē belediye yapar bu işi
8 genellikle deyişdirmişler rızāiye adamcā'zıñ ismini vermişler. rızā'ye mahallesi.
9 bō'lelikle mahalle sayıs' üçe çıkmış. ondan sōnrā ben çocukdım küçük yaşlarda
10 ilkököl talebesiyken yediye çıkdı. mahalle yediye çıkıncā ne oldu ğaraboyunnu.
11 alibekirli, cumū'riyet. yok ğaraçay da yok heps' onnarıñ ra.öfbey. par' ra.öfbey de
12 yok. ğarabayunnu, cumhūriyet. isdiklāl. alibekirli. dört tāne daha ilāv' ederek yediye
13 çıkdılar sōnradan da on ikiye on üçe çıkardılar. on ikiye on üçe çıkardıñ zaman
14 ra.öfbeyli. işdē bilemem dē ğaraz veyā ğaraçay onnar sōnradan mahall' oldu.
15 bunnarıñ hepsi esgiden alibekirliye bā'liydi meselā ra.öfbeyli de alibeyliye bā'liydi
16 sō'radan işde parçalandı o ğadarını tākib edemem artık. şindi osmāniyenin yerli halkı
17 en esgi yerlilerini söyliyem ben dedemden duydū'ma göre söylüyom. osmāniyeyi
18 incelersek çok esgi bir şehir dē'l. kınık şehrinin devam' olarak gözükür kınık şehride
19 biliyo'sunuz, bu ören şehir yaşanan tarihi bir şehir. ğarābeleri var orda ören şehir.
20 orda kınıkk halkı osmaniye halkı olarak geçer şindi bu tabi' çok esgi tarihi esgi ama
21 uzun yıllar osmāniye yerleşim yerinde osmāniyede kimse yok ermen'ler var. benim
22 dedem rahmetlik derdi ki ben çocuktum derdi tahminen işde bū zafer cāmisi. orası
23 kiliseydi ermeniler iki bın bın ğadar da türk var derdi. üç bın nüfus ya var ya yok
24 derdi. bın dokuz yüz om beşd' ermeniler yavaş yavaş göçe başlā'nca dokuz yüz om
25 beşde de tam göçüyolar. osmāniyenin şeyi ē cebeli bereket mutasarrıflık ya cebeli
26 bereket adıyla anılıyor osmānye nüfus cüzdanlarında yalnız osmāniye yazmazdı

27 cebeli bereket osmāniye yazılırdı. çünkü neden cebeli berket osmāniye denildi
 28 türkiyede üş tāt' osmāniye vardı o tārīhde. diyer osmāniyelilerle qarışmamas' ĩçin
 29 cebeli bereket osmāniye denildi. devriş paşā ondan sonra ĩm en son vālī eñ çok ismi
 30 geçen devriş paşa. bi' de şey. benim babamın dedesi de devrişpaşanın çavışiymiş. bi'
 31 de cevdet paşa. vallaħi biz cebelli de'liz de ġāyīnvālidemīn kökeni cebelli o zamanki
 32 ā'lleri şō'le tārīf ediyim ben. dedem rahmetlik derdi ki dört tāt' āy'le var derdi yerli
 33 āy'le en esk' āyile işde bize osman ā'lar deller. hacı beħcetlēr. bu ersoy soy atları yok
 34 mu onnar da birbirin' akrabā neticed' onnār. total hac' aħmetler soy atları ġılıÇ
 35 olan ayle hatdā meşħur hac' osnmanın devāmı gözüküy' onnar sōn'adan sōn'ıya
 36 hōsem ā'lar deriz bunnar osmāniyenin ēn esk ayleleri. bunnar da birbirin' akrabā
 37 zāten. yāni bu hac' osmannī mahallesindeki yaşıyan ayleler hōsem ā'lar ossūn total
 38 hac' aħmetler ossūn efendüm ersoylar ossūn aslanğurtlar ossūn yā işde osman ā'lar
 39 ossūn veyā alibekir ō'llar' ossūn onnar da sō'radan geldi ya yanī onnardan dah' esk
 40 ayleler ver bunnar alibekir ō'lları da hemen hemen onnar da en esk aylelerdem biridir.
 41 bunnarı da araşdırırsan hac' osmannı nüfūsuna ġayıtlıdır bunnarın aslı bir de cırazlı
 42 deriz ya cırazlıda yaşıyēn ayleler de birbirin' akrabādır. onnarın d' asılları bozdı. ān
 43 aşireti cerit aşireti deller ya bunnarın da asılları göksün elbisdan o taraflardan gelme
 44 deller biz öyle duyardık. bunnar da kimler çalık ollarī. der' ō'llarī. işde ġırıkğanatlār.
 45 palal'lār. biciklēr bunnar da birbirin' akrabā. hacı hōsün efendilēr. bunnar da birbirin'
 46 akrabādır. işde bunnara da cırazlı diyoruz ya sonra rızāiye oldu iki ġurup ayle şey
 47 yāni bunlār nezaman gelmişler en az yüz ell' iki yüz sen' önce zaten biñ sekiz yüz
 48 atmış beşde mutasarrıflık merkezi ilçe olarak adını aldı. amma bu ne zamana ġadar
 49 devām etdi cebeli bereket osmāniye aşş' ōķarı bin dokuz yüz ben ilköķula giderken
 50 varıdı nüfūs cüzdanlarımızda cebeli bereket osmāniye yazardı. tahminim bin dokuz
 51 yüz kırk beş kırk altı kırk yedi yıllarına ġadar devam etdi bu óndan sonra artık cebeli
 52 bereket nüfūs cüzdanı kimliklerinde ġullanılmıyodu. sādece osmāniye denmiye
 53 başladı. sonra seyħan dendi seyħan da ġaldırıldı adana yazıldı böyle bi' arā adananın
 54 genel adı seyħandı. böyle osmāniyenin ondan sō'ra kimler geldi ilk yerleşenler burıya
 55 dışardan gelen āyleler yüz sen' öncedem başlar. iki āyle osmāniyenin en esgi yapıları
 56 şindi ona gelelim osmāniyenin ilk ilköķulü o ġünkü ismiylē ġoca mekdep anılıyo
 57 şindiki yēd' ocaķ okulunun adı. orasını almannar demiryolunu yaparken orayı da
 58 yapmışlar ġasdān' olarak yapmışlar ġasdān' olarak olabilir şantiye olarak olabilir
 59 hizmet için yapmışlar orayı. almanlar biliyosun ġaydarpaşa bādat demir yol'nu yapan

60 almanlar. tuneller açannar almanlar. bin dokuz yüz om birde yapılmış osmāniye
 61 demir yolū o tārihlerde de bu ortokul yed'ocak ilkoğulu yapılmış. bu bin dokuz yüz
 62 dokuz d'olabilir. on d'olabilir o tārihlerde yāni. o zaman ismi hasdā'neden sōnra
 63 işde okula çevriliyo. o zaman okul denmiyo mekdep yān' o zaman okul denmiyo
 64 göca mekdeb olarak geliyo. osmāniye ğurtuluş bayramından sō'rā kırtuluş tārihinden
 65 sō'ra yānibijn dokuz yüz yirmi birde osmāniyenin kırtuluş yıl dönümü yed'ocak. o
 66 zaman ocak denmiyōr ismine okulun göca mekdeb adı kıldırılıyōr. yerine yedi kānūni
 67 sāni deniyor. tarihi eser olarak sit alan'olarak gösderilen yeri onun yapılışını babam
 68 dāhi bilmezdi. memed eminnerin içerde faprikası varıdı memed eminnerin gonā'
 69 dellerdı. memed emin denilennen kişi benim hanımın dedesi. babasının babası şindi ō
 70 onun yanındā bir yazā'ne gibi şöyle bi'sey binā var bitişinde o binānın oldū' yer vāli
 71 gonāyımış. hātdā ziya paşā osman paşā neyisē bilmiyom adların' ğalmad' aklımda bir
 72 ğaç ğişi işd'orda vālilik yapmış. bin dokuz yüz otuz üsdē bir ğanun çıkariyolar işde
 73 bō'le geliri gideri kırsılamıyan beş vilāyeti o zaman vālilik olan yerlere vilāyet deniyō
 74 il denmiyo da vilāyet tābir ediliyo o zaman meselā ilçelerin adı kızā olarak geçer.
 75 orda ahmet şekip ersoy ğomferans salonu dēnüyo ya orası da yarısı manavlara āit
 76 sipdilli pazarı dellerdı. yarısı da ğasaplar'ayit bi' yeridi. belediyenin yeriydi. sipdilli
 77 vā' ne mānaya geldī'ni bilmiyorum. a'tmış yetmiş senede meydana geldi bō'le cāmiler.
 78 envār'ul-ħamit cāmī başğa cāmī yokdu. bir de alibeyli cāmisi vardı. sancaklı cāmisi
 79 alibekirli cāmisi ben orda çocuklū'm orad' okudum ben o ğada'lī'nı bilmiyorum
 80 büyük cāminin kı'ssısında dar bir sokak var şöyle dar bir kıpısı var kıpısının
 81 ğarşısında yāni orda köşgerler çarşısı var'dı köşgerler çarşısı. köşgerler çarşısının
 82 köşedeki binānın altındā aslan maħmıt bey diye bir adam vardı onun iş yeri vardı
 83 onun üsdünde de posdāne varıdı posdāne varıdı ben ilk posdāne orayı bilirim. kiralık
 84 bi' yerdēydī zatan ilk posdān'olup dā posdānenin fazla bi' işi yokdu ki. o zamanda
 85 yapıdī' iş kolī kırgō mekdūp tēlğıraf telefon pek yok telefonun tārihinī yanılmıyosam
 86 şō'le telefonun tārihī bin dokuz yüz otuz dört yılındā zan' edersem kırk abonelik
 87 telefon santıralı ğuruluy' osmāniyeye otuz dört olarak biliyorum dēdem de mūrācat
 88 etmiş bizim telefonumuz dört numarāydī bir iki üç. bīrinc'si ğüntürkünnerin dedim ya
 89 biraz öncē ikincisi ğaymakam üçüncüsü emniyāt āmiri dört bizi'kiydi böyleydi. kırk
 90 ğişi hepsi. o da fişe sokuyon çekiyon manyasın dōru'up santıral çıkacak ordan şüne
 91 fūlan numarīye bā'll'ecek.

M7

Anlatan: Ülviye Kelçik [ÜK] Yaş 69, Fatma Var [FV] Yaş 80, Nilüfer Var [NV] Yaş 51.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Hacı Osmanlı Mahallesi.

Konu: Hayat Hikâyesi, Türkü, Anılar, Yöresel Gelenekler.

- 1 [FV] ahmeT_ā'nın bir evi varıdı oña gelirdi esgi şeylēr. odası varıdı. evet cebelde.
- 2 gonaqlar varıdı gaymakam gelirdi vāli gelirdi bunnārın hēpsinē. cebeldē bütün
- 3 gonaqlar varıdı cebelde. vāliyē varanaçān varıdı. hēye ilk yol yapımında bizim
- 4 adamlār nē dē bū şiye gētdileridi yol yapıdılarıdı. evēt vilāyet orıyadı. hamam vārdi
- 5 óndan kērī gonaqalar varıdı hēç galmamış şindi hēç bi'_şey gālmamış. güzel yerdı.
- 6 vallahi yavrim ben_annamam. hē kömür yaqallārdi. yāni öyle şey yō'du yāni. amā çok
- 7 güzēl bi'_yērdi. müdür vārdi gāymaḥam vārdi çok_güzēl gonaqlar vardı hēç gālmadı.
- 8 heyē cebeldē cebeldē vilāyetimiş or'_amma şindi hīç bi'_şe' gālmadı.
- 9 [ÜK] dū'n yemeklērindē beş_ō'lum_mār üç gızım var. ō'lumuñ bir_ō'lum gald'_
- 10 evlenmedik. dū'nnerimizdē yüksük çorbamız şart. yüksük çorbasını eti mantı yāni
- 11 sō.ānı inc'_ince gıyyōn. garabiberiymiş sālçasıymiş etini yū'ruyōn_elinnen. ekmēde
- 12 şöyle unun_içine yumurta gırıyōn. ondan sōn'a onu güzēlcē yūruyōn sert. açıyōn dilim
- 13 dilim kesiyōñ kare şeklindē ondan sona arasına góyyōn büküyōñ bō'le góyyōñ
- 14 büküyōn. yüksük çorbası deller. eşgili dökme bilmem ben onu. eşgili çorbamız bizim
- 15 çakıldaklımız vār. eşgili çorba o_ayrı. ōndan sōn'a. dū'n eşgilisini diyonuz işde biz
- 16 yüksük çorbası derik onū sārma dōlma yüksük çorbāsī dū'nümüzün bazār günü şart
- 17 onnarı vermek dō'me pilāvı içi ētli hē' yō'rdumuz yō'rd'_olmassa cacı'mıZ. cümērtesi
- 18 günü dē başga yāni geleş_geden_olursa guru fasūlye içi ētlī. içi etli dō'me pilavımız
- 19 olūr. onnarā salata āyran her neys'_onnarı verrik. ama geliş_günü yüksük çorbası
- 20 sārma dolma şart, hē onnār ō'le. çakıldaklımız_ō'lum. sıradan gidiyoğ sen de bilin tırşī'
- 21 bazardan_alırık toplarık yah'_olmassā. onı ince ince gıyārık. onū yılam_pancarı deller
- 22 aslında. çalı pancarını bilmiyorum. adanada hiç yimezler onu. ama bizim ē o doğdur
- 23 deller bizim burda. onú güzēlcē gıyārık onú suya ıslarık. ben_içine birez duz_atarım
- 24 yāhut sirke atarım yani pislī' ölsün diyēn ondan sōn'a gāzānī ocā' gorum bēn şöyle ılır
- 25 sū. o elini yağıyo. elime eldiveñ_giyērim onu yıkar yıkar süzekde tekral_ük'_üç sēfer

26 yġkarım onū atārım içine birez de dō'me ilāve edērim nofudunu da ilāv' ederim. çō'
 27 ben atmíyórúm nofud içine şey bişdikden sōn'a atıyorum. serteldi.ō çŭnkŭ eşgi. onun
 28 üsdünŭ de yedi eşenġn yedi paşanıġ yedi ıķlġm dōrt kōşenġn babalı gŭnāhı boynuġa
 29 tırşıK eşgimesseġ derim onun üsdüne. üsdünŭ güzēlce ununan şōylē yāni yeşillī'
 30 ġapadırıķ. on'_da güzēl ġapā'nı ġōruķ. batdaniyenin içine kōmeriK onu. yok
 31 batdaniyeyi örterīm üsdüne dē bēnim yelēm'_atārīm. eşgimesi için. çok güzel ēşgir.
 32 devlīk'_ŭn de onun üsdünden ē'ce ununu ālırīK gene ızıcık ġalır tabiyi onu ġarışdırı
 33 ġarışdırı bişirrik bişirdikden so'ra kimi samırsak ġor kimi ġōymaz ō'lum. Zēvkine
 34 ba'alı öyle yā' ġonmaz on'a yā' ızıcıK akıdın içine yāni dişinī ā'zını çalmasın dēyin.
 35 bişdī'ni işde tābā' ġoyan bō'le yedin miydi ā'zını kekre yaparsā yāni gicişdirirse ā'zını
 36 bişmemiş derik bişdī'n'_ō'l'_annarıķ. hē. şindi ġoydŭm bēn ġonsevre ġonserve gibi
 37 şişelerē ġaldırıyōm. işli kōfdeyi. bēn mī.
 38 [NV] ben cebelliyim amā cebelden kŭçŭk yaşıta geldim. mēsilā bulġurŭ ıslarsın veyā
 39 ıslamaZsın. onu sālça karabibēr kimyon ġoyārsın yŭrursun yŭ'rduķdan sō'ra biraz un
 40 ilāv' edersīn, biraz imrik o ēy'ce kılav şeyini alır. içi için de ē et bildi.i'miZ kıymā
 41 ben ġoyun eti yerim yā'lı ol'caķ evet. ġavurursun soġan'nı ġoyarsın ġavurursun salça
 42 yine karabiber kimyon atārsın ondan sōn'ā sō'tursun onū sō'tduķdan sōn'ā ġamuru
 43 açārsın ġapatırsın, bu ġadar.
 44 [FV] azıcıK ondan keri birez yāġ ġoġ tāze yā' ġoġ. ondan keri şeker şeyiysē şeker ġoġ
 45 üsdünē. olmāssa bēkmez ġoġ. şi'_yapallār. ġırmızı bibēr sālçā yā' ızīyyıcık. güzēlce
 46 yŭ'r'rum. suvānı. içine depgilerim. ēyce içini doldur'rum doldurduķdan sōn'ā onun
 47 ā'zını doldurdŭ'm yeri dikērim. onu bişēr. bişdikden sōna da dō'me pilavıyneġ
 48 genellikle orucumuzun birinci gŭnŭ onu yaparıķ biz. onu güzēlce duzuna dadına
 49 baķarıķ endirrik senin elini bā'lasınnar bizim d'_ayā'mızı. öyle mī. aķa saġa bir fıķrā.
 50 çok güzel olur. mumbarı d'_annatıyım. mumbar ē o davarıġ içindeki bā'rsılıķ. etli
 51 bā'rsılıķ yā'lı bā'rsılıķ. onun içini güzēlce yıķarım ben yıķadıķdan sōn'ā şōyle bi'_yere
 52 ġorum kimisi dōnderiyo ben dōndermem bacı yalan sōyliyemem. onun içini ūş dōrt
 53 sefer. onun içine suyu dutdun mŭydŭ pisli' aķar. şōylē dōnderi etdiġ miydi şōyle ā'zını
 54 şōyle birez içine şey etdiġ miydi suyu hortumu dutuvēr o gendi gendine dōnēr.
 55 dōnnēr. çocuklarım beni dinnemiyo ya ō'lum ölŭm'_ōpesin on'ōyle yapma derim.
 56 vallahi billehi yoK ō'lum. allāķ çarpsıġ yoK ō'lum. ġızım meselā. allāķ çarpsıġ ki yoK
 57 ō'lum. ama gŭnah betduā. damarıġ tō.ōrŭye derim. y'_allāķ seni çollanıġ
 58 çocuklandırsıġ-bol-ırızġıversıġ-derim.

M8

Anlatan: Ali Uçar, Yaş 93.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Karçay Mahallesi.

Konu: Halk Hikâyesi, Türkü.

1 [Köroğlu Hikayesi] şindi körö'lu heykâ'sinin bir golunu daha annadak bakıym yığân.
2 bir gün körö'lunun on iki bölükbaşı otuzaltı ğabadâ'sı bın yedüz atlı asgeri çamlıbelde
3 oturup avara dururķan ulân diyollar bõle oturup yata yata küFlendik Zaten şu
4 ğaradapız bölgesine döğru açılalım da birez alğın vurgun edip gezelim avlanalım
5 bõyle olmaz diyolar. körö'luna diyollar ki baba biz bõyle bir gezintiye çıkıcık ne
6 diyon bize müsâd' ediyon mu diyollar. õ'lum gâdın güle güle diyo. allah işiñiz' ıras
7 getirsın dē'nce eyvaza diyollar ki eyvaz şü körö'lunun atı goçğırı bir isde bakıym
8 sâña veri' mi diyollar. ulân verirdi vermezdi birbiriynen şindi. ş' ēderken eyvaz diyo
9 ki geder isderim yaħo. varıyo baba biz bu gezintiye gedıcık bu ava gedıcık ama atın
10 goçğırı baña verin mi diyór. yõķ aman õ'lum atı isdeme de benden ne isderseñ isde
11 diyo. eyvaz geri geliyo ni yapıñ eyvaz diyollar. val'āyi vermedi adam diyor. yāħo ya
12 bu 'ādar ğıymatlı diyordu. bir at ğadar da mı ğıymatın yõ'muş diyollar adama. adam
13 tabī içinden birez burķuluyo canı sıkılıyo amma bi'şe' de demiyo. atlara binân asger
14 çekip göyup gediyo. gediollar eyvaz buña içerliyo ulam bir ata sözüm geçmedi
15 diyor. bir müddet bir melmeket gediollar. ulan arĶadaşlar diyor. on iki bölük başı
16 otuz altı ğabadâ. bın yedi yüz atlı asgere. bu körö'lunun bu atı baña vermemesine ēğce
17 canım sıkıldı diyor. gelin size bir teKlifde bul'nuyum. ğabul edersānız bunu yapalım
18 diyor. ne diyon eyvaz diyollar. ulân şırıya bir ğale yapalım. biz de olalım bir körö'lu.
19 nē gedip de onun yanda sürü necā'k diyo. ulân ğabul eyvaz diyo hepsi birden. bir
20 inşā't başladıyollar şindi. dā'n bir'nin başına. dilde tez vakıtta geç. alt' ayda bir ğale
21 yapıyolar. ulam bu ğalenin açılışını yapak yapmıy' ammā õ'lum nasıl edek. eyvaz
22 diyo kī ovada yazıda bir ğõ'n sürüsü yāylıyo. adamın birine diyo kú ğardaşım get
23 şurdan çobana de ki şu ğalē görüyon mu şurdā yapılan ğalē. evet. bunu eyvaz āğa
24 yaptırdı bir göyun isdedi bir göyun de bakıym ne diyo bir göyun verisse al gel diyo.
25 adam gediyo şindi çobanın yanna varıyo selāmunalēyküm alēykümselām. çoban
26 ğardaş diyō. buyur ā' diyor çoban. şurdā yapılan ğalē görüyon mu diyor. görüyom

27 diyor. onu ēyvaz ā' yaptırdı diyór. o ğale ēyvazın ğalesi. bunun açılışına sendem bir
 28 ğöyün isdedi. ne diyon diyor. parasını verin de alın ğöyünü arkadaş bennen ğöyün mu
 29 beslediniz ki diyor ğöyün isdedi. yāw parā'nan ossa nerden ossa allıK diyor. senden
 30 isdedi diyor. ben ğöyün mōyün veremem ğale açılışına get işinā diyor. adam geri
 31 dönüp geliyo. ğöyunsuz geliyo. ne dedí çoban arkadaş diyollar. yāw ben parasīynan
 32 alırsanız veririm yō'sa ö'le ben ğale açılışına ğöyün vermem dedi beni ğuvaladı gö'du
 33 diyór. o zaman demirç' ö'lu diyo ki yāw öteki birine seņ get arkadaşım diyor. şu
 34 ğaliyē görüyön mu. bu ğalē demiç' ö'lu yaptırdı. bu ğale demirç' ö'lunun ğalesi
 35 açılışına bir ğöyün isdedi de. veriss' al gel vermesse dön gel diyor. o biri gediyo
 36 şindi. selāmunalōyküm. alōykümselam çoban ğardaş diyo. şu ğalē görüyön mu diyo
 37 görüyom. bunu diyo demirç' ö'lu āğa yaptırdı o ğale demirç' öğlunun ğalesi diyor.
 38 ğalenin açılışın' yapacak senden bir ğöyün isdedi. veriyön mu ğöyünü diyor. yāw ben
 39 ğale male açılışına ğöyün veremem paraíz varısa alın. yō'sa bā'siş bende ğöyün yok
 40 diyor get işinā diyor adama. ğalan o da çekip geliyo. geliyo ne dedi arkadaş diyollar
 41 adama. yāw ben paranız varısa ğöyün alırsınız yōğusa ğal' açılışına ğöyün veremem
 42 get işinā dedi beni ğuvaladı diyor. o biri bir adam daha çā'rıyollar ulán get hoylu
 43 isdedi bir ğöyün bakıyım. hoylunun adına da mı vermez bu ğöyün diyollar.
 44 selāmunalōyküm. alōykümselam çoban ğardaş diyo. şu ğalē görüyön mu diyo
 45 görüyom. o ğalē diyo hoyl' ā' yaptırdı o ğale hoyl' ā' nın ğalesi diyor. ğalenin
 46 açılışın' yapacak senden bir ğöyün isdedi. ne diyon diyo. ben hoylu muylu tanımam
 47 arkadaş diyo. get işinā bennen mi ēĝleniyonuz diyo. on da ğuvalıyo. geliyo yok
 48 ğardaş kimsenin adını tanıımıyo çoban diyollar. ilan diyollar demák kī bizi tanıyan
 49 yok ilan get diyollar birine şu ğalēye körö'lu yaptırdı bir ğöyün isdedi de bakıyım
 50 çoban ne diyecek diyolar. başga birin salıyolar şindi. selāmunalōyküm.
 51 alōykümselām çoban ğardaş diyo. buyur āğa diyor. şu ğalē görüyön mu diyo
 52 görüyom. bunu körö'lu yaptırdı. beni de yanına saldı. bunun açılışın' yapacak senden
 53 bir ğöyün isdedi. ne diyon. ilan bir dāl' de diyo beş tene götür isdersāņ. arzılıyosa.
 54 körö'lu yaptırdıysa körö'luna canım feda yāw diyo. adam dönüp geri geliyō. ilan ne
 55 dedi çoban diyolar. körö'lu yaptırdıys' o ğaleyi bir dāl' beş tenesin' götür isderse
 56 dedi çoban diyor. körö'luya canım fedā olsun. dedi ben de döndüm geldim diyór.
 57 ayvāh diyollar ilan ö'lē'se körö'l' olmādī' mütdet biz bir iş göremiyecá'k. kimse bizi
 58 tanıımıyacak. biz gen' ĩri körö'lunun yanna dönelim diyolar. göyā tanısalar da ğalede
 59 ğalıp adamlar. bir beylik de gendiler yürüdecekti. kimse tanıma'ncı çoban bile

60 tanımā'ncı adamlar. onnar_orda eğleni_ dursun alalım körö'lundan haberi. şimdi bu
 61 asger o taraFa çákíp gedincē körö'lunun yanda her zaman gelen bir deli saZ çalıp
 62 türkü çā'ırıp āğlenen bā'şış alıp geden deli devriş varıdı be deli devriş asger_oyanna
 63 gedinci gene körö'lunun yanna geliyo yiyollar içiyollar türkü çā'ıyollar ā'leniyollar
 64 del'_devrişin yanda da daħa genninden delirek ğardaşı varıdı o da barāber geliyo
 65 körö'luna laf tokandırıyor. del'_devrişin ğardaşı. körö'lu ters taraFına gelip de bi'_yol
 66 vuruncu adamın aceli gelmiş düşüp ölüyö. ulān deli devriş buña bi'_şe' demiyor ama
 67 körö'luna içerliyor saten de bakıyor körö'lu çamlıbelde şirin döniyenen yalnız ğalmış.
 68 körö'lunun düşmanı bolu beyi de old'ünü biliyor, hámán_ordan kaçıyö nası_eder de
 69 benim ğardaşım'_öldürür yāw ben de bunun intikamın' bundan_alıyım diyor dö'ru
 70 bolu bēğiniñ yanna geliyo. ā' benden diyniyosañ diyor. körö'lu çamlıbelde yalnız
 71 ğalık fırsat bu fırsat asger algına vurguna gedik. geni şirin döniyenen çamlıbelde
 72 yalnız ğalık, eşde Fırsat bu Fırsat körö'lundan intikam_alacak zamanın gelmiştir
 73 diyö. ulān ēy'ce bö'le mi deli devriş diyo bolu bē. ē'ce böle āğa ben yandan_geliyom
 74 aħa diyo. ulān binsın asger diyo bolu bēyi. gedin körö'lunu dutun elin' ğolun' bağlan
 75 baña getirin diyo. āsger çıkdı ğa babam bolu şēhirinden ğarekete geçiyo çamlıbele
 76 dö'ru. çamlıbelde adam bakıyo ki asger geliyo bolu tarafından. biliyor bolu bēğinin
 77 gendine üsdüne asger gönderdi'ni. amman şirin döne beni ğaber verme diyo.
 78 getdi'yinen aħara atın yiyecā' otların içine sokulup yatıyo. bolu be_enin asgeri geliyo
 79 çamlıbeli tarħan_ediýolar. nerde bu körö'lu. körö'lu yok asgerinen getdi diyolar. yök.
 80 körö'lu getmemiş körö'lu burdā'mış. yok burda var burda derken itd'āya düşüyolar
 81 şimdi. ilan aran diyollar. ev ev aħır aħır her yeri aran. aramıya duruyolar. aħırda
 82 otların içindē bir_adam yatıyo buluyolar. ilam_burda bir_adam yatıyö arkadaş.
 83 körö'lunu herkeş bilmezimiş saten görünce. dutun getirin bakıyım dutup elin
 84 ba_alıyolar getiriyollār. ilan sen necisin. yāw ben_işde atlara bakıcıyım. sē'sim diyor
 85 körö'lu. yök bu körö'lu diyollar. bā'lan şunun elin_ğolun da bindirin ata bakıyım.
 86 bindiriyolar şimdi. sür. gediýolar. yolda gederken adam türkü söylüyo. aman körö'lunu
 87 dütdüm dē'n dē atlar_oynatmāñ atlar_oynatmāñ. ğançēr çekip cīğērimi dā'lātmāñ. hĩ
 88 ğölu bāğlī dōst köyünē ū'rātmāñ. bāyler ū'ratmañ. hĩ āmam_beylēr ben körö'lu
 89 değılām. hĩ ğölu bā'lī dōst köyünē ū'rātmāñ. hēlē ū'ratmañ. hĩ āmam_beylēr ben
 90 körö'lu değılām. dē'nce ulān yāw bu körö'l'_olmaz da satı. biz boşuna götürük de
 91 ded'_asgerler. şunu ğō'run bakıyım yāw. atından_endirdiler elin_ğolun çekdiler yürü
 92 get körö'lu dā'lisāñ. içindem_birisi körö'lunun aħlā'ni biliyordu, ilan dedi wāl'āyi bu

93 körö'lüysa taKıb edin arkasından. ekin göcā'nin birinin ekin kóküne basmaz bu
 94 tarlanın içinde dedi. nēde bir boş yer bulu'sa oña basmıya çalışır. taKıb edin bakıyım.
 95 şimdi körö'lunu sāhi ekin tarlasına gō'rdular ekilmiş bir bū'day tarlasına şimdi dāgniyo
 96 diñeliyo hopluyo şorda bir açık yer varısa orıya basıyo. ordan şu yanna hoplıyap
 97 basarkān. öti' yanna hoplıyap basarkān gördüpüz mü ded' adam bu tā körö'lunun
 98 gendisi dedi. yōğsa her adam böyle açık yer aramaz depeler geder dedi. ilān dutun
 99 bakıyım. çevirdiler geri. ilān sen ne yalan söylüyön körö'lusun sen dediler. adamı
 100 götürülēr bolu be'enē. işdā düşmanıyın ömrü böyl' ossun bā'yim. aha körö'lunu
 101 dutduk. saña getirdik dedilēr. tāmam. atın zındana ded' adam. bunun dedi ismin de
 102 ağan olmiyācek bu körö'lı ismin de ağanın kellesin' keser malını yāğm' ederim dedi
 103 bolu bē'. yā ne olacak bunun ismī. adı beli'siz olacak dedi. adı beli'size şunu verin adı
 104 beli'size bunu verin adı beli'siz geldi adı beli'siz getd' olacak. körö'l' ismi anılmıyaca
 105 daħa bolu şehrinde dedi. olur bē'fendiler. herkeş ğabul etdī. körö'lu orda yatı dursun.
 106 asger ğalede gendini bildiremē'nce gelelim asgere şin'ī. asger dedi kinā biz olmiyācāk.
 107 geri körö'lunun yanna gedelim dedilēr. on iki bölüK başı otuz altı ğabadāyı biñ yedī
 108 yüz atlı geri ordan döndüler çamlıbele. ğele ğele ğele çamlıbele şöyle bir ğonaklık
 109 ğadar yer ğalınca. ordan ardıç ū'mlerinden yakallarımış. ardıç kóklerinden duman
 110 çıkar ardıcın topā'nı yakdın mı ğavıya. her zaman geli'ken bunnar ardıç yakarımış
 111 körö'lu ğarşılarımış. ulān o dāğa geliyollar ardıç ğomā'p yakıyollar. körö'lundam bir
 112 ğaber yok. körö'lu yok. orda toplanıyollar şimdi ilām bu körö'lu demek ki saten
 113 körö'lunun yanda bizim ğatirimiz ha'siyetimiZ ossıyedi ğarşılardı yāw niye çıkmadı
 114 bu seFār. eşdē kimi diyo kinā satı melmeketimize dā'lağ gedek yāw kimi diyo ki ne
 115 bunun ğahrını çekiyok biZ çalışıyok alıp vurup getiriyok gendi yēb içip yatıyōr.
 116 körö'lunun alēyhinde ğonuşan çuvalıyo. demirç' öğlu heç sesdenmeden diñniyo. o
 117 atıyo bu dutuyo derkān. demirç' öğlu diyor kú ē arkadaşlar durun hele bir söZ ğağı
 118 da baña verin yaħo diyo. ē sen ne diyon demirç' öğlu diyollar. yāħo biz gedeli alt' ay
 119 oldu alt' aydır bir ğaber yok. adam düşmannı adam. düşmanı mı geldi götürdü adam
 120 ğasda mī. adam ne oldū. n' öldū'n bilmiyok ki diyor ğağında ğonuşuyonuz. şöyle bir
 121 gendini yoklıyak da bakī'm evde mi ğasda mı diri mi. bizi ne dī' ğarşılamamış. bunu
 122 annıyak da bir on' 'öre ğarar vererek diyor. ulān demirç' öğlu saħī sen de dōğru
 123 söylüyön diyolar şimdi sā'dan soldan. n' ēdek yā. n' ēdek diyor bem bir gediyim
 124 yoklıyam. çamlıbeli bir yoklıyam bakalım ne var ne yok n' oldū. alt' ay dedī'ñ az bir
 125 zaman dā'ı diyollar. pēkī. demirç' öğlu şimdi atına biniyōr ğalan asger orda ğalıyōr.

126 gele gele geliyor kī çamlıbelde bı' tek şirin döne var. sarayda. şirin döne demirç'
 127 oğlunu görünce gözlerinin on yerinden akmıya duruyo. demirç' oğlu bunu görünce
 128 şindi. biliyo körö'lunun başına bir iş geldi'ni. aldı bakalım ne diyor orda. aldı demirç'
 129 oğlu bakıyım ne dedi. n' öldü da şirin dönem n' öldü, aslannarın āvdān geldi. sārardı
 130 gül bānziñ söldü vāy dönēm. hanı de bīzīm bey bābāmīz. hī aslannarın āvdañ geldi
 131 vāy dönēm. hanı de bīzīm bey bābāmīz. aldı şirin döne bakalım. n' öldü da demirç'
 132 o'lum n' öldü. sārardı gül bānzim soldü. hī āslannarım āvdañ geldi ēfendēm. yesir de
 133 getdi bey bābañāZ. hī āslannarım āvdañ geldi ēfendēm. yesir de getdi bey bābañāZ.
 134 demirç' oğlu annadı körö'lunun başında bir iş var amma. kim götürdü körö'lunu yesir
 135 de'n aldı bakalım bir dāhā sordu şirin dōniye. n' oldü n' olañ galdı galān. hās
 136 bāhçalār öldü talan. hi kīmīdī üsdüne gelen vāy dönēm. hani de bīzīm bey bābāmīz.
 137 hiñ aħ kīmīdī üsdüne gelen ēfendīm. hani de bīzīm bey bābāmīz. o zamanaça şirin
 138 döne aldı. n' oldü n' olañ galdı galan. bölü bēy üsdünē gelēn yēsir de gētdi bey
 139 bābañāZ. bölü bēy üsdünē gelēn ēfendīm. yēsir de gētdi bey bābañāZ. dēp kesdi.
 140 demirç' oğlu annadı kine bolu bēyi gelmiş götürmüş. hemān atının başını geri çevirdi.
 141 asgerin yanna geldi. ēy arkadaşlar. biz işde şöyle gırıp böyle sarıyoduğ. şöyle atıp
 142 böyle dutuyoduğ yaħo herif alt' ay olmuş bolu bēyi gelmiş yesir götürmüş elin'
 143 golum' bağlamış dedi. şirin dönenin güzünün on yerinden akıyō. biz niyā böylā atdık
 144 dutduğ adamın ardından dediler. ni yapak yā. ulān kimi dedi ki yāw bolu şēhirinin
 145 altından dıkılak üsdünden çıkak. nasıl eder de götürür bizim babamızı yāw. kimi dedi
 146 ki yakak yıkak kimi dedi ki ekek biçek. demirç' oğlu gene dedi kine yōK arkadaşlar,
 147 böyle olmaZ. yā ni yapacā'k dedi. yāw şindi biz hay bire dē'p de bolu şēhrine hücüm
 148 edersek adam dirīyse de öldürüller. senin yüzündem böyl' olduk de'n. ē'simi ben
 149 gediym bir dedi yoklıyak bakıyım adam diri mī, ölümū zındanda mī. bē'rde hāpīs mī.
 150 annıyak ondan sonra on' ora hareket edek dedi. ulān demirç' oğlu bu düşüncān de
 151 dō'ru dediler. olur. şindi dedi ben gediym bañın. bolu şēhrine gırK gün dedi beni
 152 beklā'ñ arkadaşlar. gırK günde ben ne ise annar gelirim yok ē'r gırK gün gelmedim de
 153 bir haber çıkmadıyse bizden. ondan sonra bolu şēherini yakar mısıñız yıkar mısıñız,
 154 ne biliyo'suñuZ on' edin dedi. demirç' oğlu atına bindi omuzunada bir saz dağdı bolu
 155 şēherinin yoluna düşdü. galan asger de çamlıbele geldi yerleşTī. demirç' oğlun'
 156 beklemiye başladılar. demirç' oğlu gedidursuñ. körö'lundan alalım habarı. körö'lunu
 157 gótürd'ler atdılar zındana. hergün üsdünden bir bardak su döküyollar. zındanda. bir
 158 gur' ekmek veriyollar. acından ölmesin dē. alt' ay bu hal bu dirlik yaşadı adam. orda.

159 ulān. nerde ğaldı bu çocuklar nerde ğaldı bu asgerlerim dē dört gözünen bekliyor
 160 adam. ama n'ölacak yatıyor adam bi' yol firsat elden getdī. o öyle yatıdursun,
 161 demirç'öğlu vara vara bolu şehrine vardı. ulān şu ğayfede saZ çalıp türkü söylē'p, bu
 162 ğayfede saZ çalıp türkü söylerken. bolu bēyine dediler ki yāw beyim bizim şēherde
 163 bir aşık var ğayfelerde saZ çalıp türkü söylüyō wal'āyi çok güzel türküler söylüyō
 164 dediler. bunū saraya alsak nasıl. çārın gessin bakıyım dedi. bolu bēyi çā'tdırdı bunu.
 165 şimdi diğār aşıkları da var orda. her gün saZ çalar türkü söyleller şenniK edellerimiş.
 166 ulan demirç'öğlu geldi kī ğapıdan eni sīğmadı adamın yanını verdi çatır çatır ğapıy'
 167 öte çatırdadarak girdi. selamunalēykūm alēykūmselām aşık dediler. ğapının
 168 ağzırā'ndan şöyle bir yer gösderdiler. otur aşık bakıyım orıya otur. oturdū ismīn ney
 169 dedi. esabalı eFendim dedi. nerden gelip ner'ēdiyon dedi ama wal'aħa nerem mar ki
 170 aşı'ñ neres' olur dedi. nerde ekmek ordā aşık dedi. çalar çāğarır. düşer ka'kar. her
 171 aşı'ñ işi bu dedi ben de çıkdım melmeketden işdā dolanıyom. aşık ö'lēse bir türkü
 172 söyle de dipniyek. aşā' bir türkü söyletdiler. dipnedi. ē be'eniyyom dedi. bu sarayda
 173 ğalacağsın işde bizi hergün türkü söylē'p şēnnendireceksin. āğliyecek āğleneceksin.
 174 pēki olur dedi. demirç'öğlu geri ka'kdı getdi oteleline yatdı sabah oldū böyle bolu
 175 be'eniñ yanna hergün āğşam geder orda āğlenir derken bolu bē'inin ğızına künde bir
 176 top gül götürenner olurdu. bir adam götürürdü. vardı ki künde ordā esabalı türkü
 177 çārıyo şeniK ediyō. ğıza varıcı dedi kī sultanım babā'ñ sarā'nda bir aşık var ki dedi ēy
 178 ē'le türkü söylüyō öyle saZ çalıyo ki dedi yani tām saña ıláyık aşık sen burda yalnız
 179 küFlenip duruyon yaħo dedi. heç bir bi'şe' bildi'ñ duydu'ñ yok. hemen ğız bir
 180 ğalemi derFderi çıkartdı. bir ká't yazdı ki babasına. babacī'm işdā yanındā bulunan
 181 esabalı adındaki aşı' buriya gönder. bem burda yalnız sıkılıyorum bitdī' de baña saZ
 182 çalsın türkü söylesin ben diynē'm dedi. bolu bē' okudu ki gelem mekdubu bō'le di'ō
 183 ğız esabalı dedi būyur ā' dedi. bizim çocuk sen' isdemiş dedi bitdī' de bāña saZ çalsa
 184 türkü çā'rsa burda āğlense ben sıkılıyom demiş gedāñ m'oruya dedī. bēyim el ne der
 185 ne demez dedi. senin ğızıyın yanna gedip de ben dediğod' olamam. elin adamı āğzın'
 186 dutsağ götü durmaz götün' dutsağ āğzı durmaz elin adamının. sō'ra aramız açılır dedi.
 187 yok o'lum ben salıyom seni yaħo dedi kim ğarışır benim ğızıma. benim ğızım işc'
 188 isdemiş ben de salıyom dedi yāħo. el ne derse desin ben aldırmmam ö'le şeye dedi. sen
 189 get benim ğızım işde ne derse türkü çār saZ çal bitdī ā'lensin. sıkılmasın dedi ben o
 190 dertdē'm. ē olur bē'm sen eğer böyle diyorsañ, söz veriyosañ ben de gederim dedi.
 191 esabalı şimdi adamın arkasına düşdü. ğızın sarāyına vardılar. ğız o sarayda sāten

192 zindanın emir ğomutası ğızın elindē'miş. zındancı başğa FaḲat ğızdan izinsiz o
 193 zindana ne kimse giribilir ne çıkabilirimış. ğızı t̄ayen etmiş zındancı başı olarak. ğızın
 194 yanna eletdī' adam işde dedi babıyan yandā' aşık sultanım esabalı dedi. i adam bu
 195 dedi. saZ çalan türkü söyliyən babān sarāyını şennendiren adamı getirdim yanıña aha
 196 baban gönderdi. ō aşık hoş geldin beş getdin. ğız aşı' görür görmez saten müşder'
 197 oldu. babayīğitlī'ne güzelli'ne. ulan bu aşık nasıl bir aşık yā rapbi. aşık türkü söyler
 198 saZ çalar ğız dīyner. derken sultanım dedi aşık ğıza. ne diyon dedi. yāw dedi
 199 çamlıbelde dedi körō'lu isminde bir adam marımış onu dedi ben geldim dedi ben
 200 çamlıbele birez de ondan bā'şış allım dē. bolu bēyi yesir götürmüşler dediler dedi yani
 201 götürmüş bolu be. enin asgeri dediler. yani bundan bir mālumatın var mı öldü mū
 202 ğaldı mı nerde dedi. o adam dedi ā adamın allah can'n' assın dedi yāw onu babam
 203 getirdi zindana atdırdı şindi zindanda yatıyor dedi. ē bu zindanın emir ğomutası
 204 senede dā'l mi dedi. bende dedi. yāw bunun dedi çok duz ekmā' var bende. şunuynan
 205 bir görüşmeme bir müsāde etmān mi dedi. ben çok bu adamın yanna geldim saZ
 206 çaldım türkü söyledim. aşın' ekmā'n' yedim çamlıbelde de. bu seFerde geldim ki adam
 207 yok getmiş. adamı götürmüşler dediler. yāni bir müsād' edersān bunūynan bir
 208 görüşüyüm dedi senden bu 'adarlık bir iricam mar. yāw aşık n' ediciñ görüşüp de dedi
 209 bir işdā bir helallaşırık bāri bu adam zındandan çıkacak mı bundan sō'ra dedi. burda
 210 ölür satı helleşmiş oluyum dedi. olur aşık canın sağ olsun dedi seni bür görüşdürüm
 211 onūynan dedi. benim emrimde ya olur. yalnız dedi bunun halı durumu nasıl hindi
 212 nasıl yatıyo zındandā. yāw nasıl yaticı dedi oña işdā biz' emir verdi babam dedi künde
 213 bir bardak su döküyollar yatdı yere dedi bir de ğur' ekmek veriyollar. böyle yaşıyor o
 214 dedi. yāw aman çok yazzıK olmuş dedi. adam çok ünnü şannı körō'lu dellerdı. bunun
 215 aşı ekmā' yenirdi dedi. bu 'adar da aziyet haram etmişler yani bu adama. baña dedi
 216 ben ā'r bunun yanna gedeceksem bunuynan görüşdürmiye izin veriyorsañ buña dedi
 217 bem bir yiyecek hazırlā'm. bi' şe'ler hazırlā'm öyle gediym yanna. yonşa ğuru boş bu
 218 adamın yanna varıp da halın hatirin sormıyā utanırım dedi. çünKü çok duz ekmā' var
 219 bende. çok haġğı var bu adamın dedi. ulan aşık ne biliyosañ öyl' eyle dedi ğız. ne
 220 yiyecek hazırlarsañ hazırla ne dersēñ madem görüşecā'ñ gonusacā'ñ hellalaşacā'ñ bu
 221 'adarlık bir şıye dedi müsādem arzılıyon ne biliyosañ onu yap dedi. olur hemen getdi
 222 adam çarşıdan ġasabın birine dedi ki baña tüm ğuzu ver baġıym. bir tüm ğuzu
 223 gövdes' aldı. fırına getirdi bunu fırına sürün bisiñ baġıym dedi tüm olarak ğuzunun
 224 gövdesini tüm bişitirdi. getdi ik' okğa da tütün aldı. adam ġetirdi. birġaç şışe şarab

225 aldı şimdi. bayā' bir şey yaptı haydı bakıyım gedāk şu ölümçül herifi dedi adı belisizi
 226 görek bakıyım sultānım dedi gedek. gız ka'kđı demirç'öğlü da bunnarı aldı eline.
 227 vardılar zındancının yanına zındancıya dedi ki gız aç bakıyım şu zındanın ğapısını
 228 dedi. hātınım yāw baban çok yasaK etdi. yāw babamı n'jdi.ön sen dedi ben aş diyom
 229 dedi. benden sorumlu dē'l mi bura dedi. aş diyom açacā'ñ dedi. aşdılar şindī. tā adam
 230 aşşā' ğuyya atılmış zındanın derīnine. ğuy'unuñ ā'zında bir göca daş varıdı ki sekiz on
 231 gişiyen ğapatdırdıydi bolu bēyi ğuyunun āğzına. esabalı dedi ne diyon dedi, şu daş
 232 ğaldırabilirsāñ ölümçül herifinen ğonuşabilñ, ğaldıramasañ elimden gelecek yok
 233 nerden sekiz on gişiyi bulur da bu daş' atdırırım dedī. y' allah ya bismillah dedi
 234 demirç'öğlü. daşın bi'yandan dutdu. ğaldırıP atdı. ötü'yanna fıldırdı. ā'z' açıldı
 235 zındanın. ulan bir bakdı şöyle sekiz on gişiyi bedel bir adam. ulan ah dedi allah bunu
 236 baña nasib etse dedi içinden. müşder'lı' getdikce artıyo. demirç'öğlü zındanın ā'zına
 237 daş açınıcı vardı dikildi. elindā' öteberileri yokardan bir zembile ğoydu salındırdı.
 238 ölümçül herif varannarı al bakıyım dedi. yokardan çā'rdı. ulan gene su dökücüler dē'
 239 adam bi' yanna yamıldı şöyle. körö'lu aşşā'da. bir daha bakdı ki ğaranlıkda bir ğarartı
 240 elini çaldı bakdı ulan şu bir göyun gövdesi. şu işde tütün elledi gözūynen görüyo az
 241 az. şu da benim şarap şişeleri dedi. herif onu orıya göydu çamlıbelden dedi her'al bir
 242 gelen oluK olmıy' amma kim geldi dedi. hele şu derdimi annadiyim bir şunā. baħalım
 243 ded' adam. aldı baħalım ne ded' aşşā'dan. aman yavrım zınānıñ ğapīsī dēmir. yātā-
 244 mīyōm yērim çāmır. zīndancī bīr ğāra ğāvīr nēynēyim dē ğaldım ğālāde zīndandā. hī
 245 zīndāncī bīr ğāra ğāvır nēynēyīm zīndandā. āmān zīndānıñ ğapısı itler. baġrīmī dā
 246 yedī bitler. çāmlībēldē ğöçyīġitler nēynēyim de ğaldım ğālāde zīndandā. amanıñ
 247 ö'lum çāmlībēldē ğöçyīġitler ğaldım ğālāde zīndandā. ulan zındancıya ğara ğāvır
 248 dedik dedi şimdi bunun eline ğalırsak bizim ğakımızdan gelir dedi. bir de yāğ yakıyım
 249 dedi herif. aman zīndāncīnīñ ādī aħmet. ğoltū'ndam vūrsūñ zaħmēt. anasın' ātāsın'
 250 ırāħmēt. ē ırāħmēt ğaldım ğālāda zīndandā. anan' ātān' ırāħmēt. vay ö'lum ğaldım
 251 ğālāda zīndandā. de b're ulan bā'ırp çā'ırp durma dedi yiyecákleri ye de ondan sonra
 252 derdīña bak ded' adam yokardan. körö'lu şimdi göyunuñ buduna bir başladı. tümtüs
 253 ğuzunuñ etini bitirdi tepsinīñ üsdüne yıġdı gemī'ni. ondan sonra. şarapları da işdi
 254 etinem barabar. satı tütünsüzlükden cā'rasızlıkdan gözü ğüverdi adamıñ. yata yata
 255 ğalliyenen basdı şimdi tütünü bī' ataşladı herif allā' zındanın āğzından kömür dumān'
 256 ĩmi çıkımya durdu. başladı duman. gendiler oturdu gızınan laF veriyolar orda.
 257 demirç'öğlü. köröğlü ond' işdi hazır mısıñ çek dedi. artık işimiz bitdi sağ olun allah

258 rāz' ossuñ. çekdiler tepsiyi ki adam bitdī' gemik yıǵmış başǵa bi' şe' ğalmamış. şu
 259 'adar şeyden alıyan yemiş. ulan ölümçül herif isdiráhatıne baķ dedi. gellim i'salla'
 260 gene dedi ordan. getdiler. kündē azzık devam eder oldu şindi. buña yiyecek yem
 261 yiyecek. eve vardılar şöyle ğonuşurķan esabalı dedi ğız. ne diyoñ dedi. sen ĥakīki
 262 esabalı mısıñ dē'l misıñ dedi. niye dedi. baña dedi anam dedi saçımı darā'p yuyup
 263 saçımı daradī' zaman dedi. ğuluncuma bir yumruķ vururdu dedi, allāh seni demirç'
 264 öǵluna nasiP etsıñ der ğuluncuma bir yumruķ vururdu anam dedi. ben senıñ esabal'
 265 oldūña ē'ce inanmıyom dedi. niye dedi. ben seni demirç' öǵl' olarak tāhmin ediyom
 266 dedi. çüñkü anamıñ tariF etdī dedī adam tıpgı tam sáña bāñziyo. dedī yani etdī tariF
 267 seni dutuyor dedi. ulan ben esabalı dēǵilim ben demirç' öǵluyum dedi bem bu
 268 adamıñ uçu geldim bunu ğurtarmıya yalnız isder beni ele vēr isder de verme. ĥatıñ
 269 ğız dedi ben bu adamıñ uçun geldim. bunu burdan ğurtarmıya geldim dedi. ölürüm
 270 deseni gen' ele vermem dedi sen demirç' oluysañ canım ğurban saña satı dedi. allāh
 271 ğıZ şindi buña sırf abıya yakdı satı. al aşşā' ver yokarı derken. bu āradā zındancıya
 272 dedi ki ğız öyle demirç' ol' oldūn' bilinci zındancıya get sen evıñd' isdirā't et dedi.
 273 zındana biz baķarıķ bundan soñra dedi. zındancıyi d' eve saldı. körō'luna şindi yem
 274 yıyecē'n ēyce her şey vermiye durdular. körō'lu bēsleniyor zındanda. gelelim hindi
 275 bunnar böle yaşıyap duru'ķan vakıt doluyo ğünneri otuz otuz beş ğünnere yaklaşdı
 276 ğünner. demirçöǵl' ordan ayrılalı. sultanım biz dedi ğırķ ğüne vā'd etdik. ğırķ ğün
 277 soñrā ē'r bendem bir ĥaber çıķmassa körō'lunun asgeri bolu şehrini işǵal edecek. biz
 278 elimizi birez acele dutalım bu heriFi burdan çıkarak. gedársañ dedi. olur dedi o
 279 zamanaça. saten birisi şüpelemiş, şiye bolu be,ene vallā' senıñ esabalı dē' saldıñ
 280 adam. tā'minim körō'lunun bir adamıymış dediler. bolu be,ene körō'lu zındanda zevki
 281 safalı yaşarımış. bir misāfir bir şeyci getdi duyurdular. şindi bolu bē' öyl' oldūnu
 282 annā'ncı asgere emir verdi beş yüz tene dedi atlı seçissıñ bō'n saray basılıp o saraydā'
 283 adam yaķa paça dutulacak dedi. bunu duyan ğızıñ hizmetcisi oralardaydı bunu duydu.
 284 babasına ĥas baĥcadan ğül götürüp getiren. hemen geldi ğıza dedi ki sultanım babaña
 285 birisi şıkā't etmiş ğızıñ yandā' esabalı körō'lunun adamıñ biriymiş dēn, babañ dedi
 286 beş yüz atlı seş diyo bugün bü gece yaķa paça yakalıyacaklar sarāyı senıñ burā' basıp
 287 yanındā adamı. ö'le dē'nci ğıZ heç bi' şe' bell' etmedi. hele seçidursunlar dedi.
 288 demirç' öǵlu şindi bunun dizine yatd' uyud' ammā. ğız ğorkuyor. babam bu gece
 289 basdırır dē'. ğıZ şind' orda bir türkü söyledi demirç' öǵluna. aman senī benī bēnī bēy
 290 bābama ğeçmişlēr aman ğeçmişlēr. dolu dolū bādēlerī içmişlēr ē bizim ūçū bēş yüz dē

291 atlı seçmişler. seçmişlər. aman durmā esābalım buradā. bizim uçū bēş yūz dē atlı
 292 seçmişlər. hele seçmişlər. var gēd ēsēbālīm durmā durma bu ēldā. demirç'ōğlunu
 293 uy'yo sanıyodu hālbiki demirç'ōğlu dīyniyor olan şeyleri. aman sēnī benī bēy bābaña
 294 geçsīnlēr. hele geçsīnlēr. dolu dolū bādēleri içsīnlār. ē beş yüz dā'ī bēş yūz daħa
 295 seçsīnlēr hele seçsīnlār. ölūr gētmēz ēsēbalım bu ēldān. ē beş yüz dā'ī bēş yūz de daħa
 296 seçsīnlēr aman seçsīnlār. ölūr gētmēz ēsēbalım bu ēldān. ded'ammā. demirç'ōğlu
 297 babamı biliyon, babam çok tersine bir adam dedi. ne gā'tıñ varısa hemán acel'et bu
 298 işden gurtulağ, yonşa biz başımız belada galacağ dedi. hāmán demirç'ōğlu yan'dā'
 299 adama dedi ki get filan hana orda iki ten'at ba alı dedi. biri benim biri körō'lunun atı
 300 ağşam namazı çek al getir saraya dedi. hancının n'adar ücureti varısa adama verdi
 301 pariye getd'adam hancıya dedi ki burda ik'at ba alıymış dedi. adam parasını
 302 göndersīñ ücuret parasını. aħa sánā bīñ beş yüz lira dedi. atları baña teslim edecā'n
 303 atları hancı teslim etdi. ağşam namazından sonra yatsınnan ağşam namazının arasında
 304 adam atlara bindi geldi. aħa báyim atlarıñız dedi. ama adam heç bilmiyo n'olacā'nı
 305 atlarıñ. getdi hemán ölümçül heriFe dedi ki ulan davran dedi ipi salındırdı. çık yōğsa
 306 işimiz perişan. körō'lunu guyudan çıkartdı. zındandan. eve getirdi gıza dedi ki bin
 307 terkime dedi gızı terkisin'aldı. körō'luna dedi ki bin atıña sür. yatsına dō'ru şindi
 308 sürdüler ammā bolu bānīñ de sarāyının arkasından geçermiş yol. sarāyın arkasından
 309 geçerken körō'l'orda türkü söyliyec'oldu şindi bolu be ene. herif yī'tleşdi. ulan daħa
 310 da dedi başımıza iş m'açıcıñ türkü söyliyep de dedi demirç'ōğlu. yörüsene sürsene
 311 bire baba. nē' duruyon dedi, sürdüler şindi ireli ama bolu bē' yatdılar mı yatdılar
 312 uyudular mı uyudular gece yarısı on ikiden sonra sarayı çevitdird'asgere. yaklaşīñ ħa
 313 yaklaşīñ ħa geldiler kine hā hō' gapılar açık tamtakır. beyim sarayda kimse yok.
 314 bunnar kaçık gedik her'al dediler. ūlān bağdılar gız da yok. esabalı da yok. ulan
 315 zındanı yoklañ hele dedi zındanı yoğladılar ki körō'lu da yok getmiş. ulan asger
 316 binsīñ b're arkasından çamlıbel yolun dutsuñ deTī. sab'öld'ışdı kinē körō'lunun
 317 izine bağdılar körō'lu getmiş üç atlı gediyo. ħa şurda ħa burda derken şindi adam
 318 körō'lu gedip bolube enīñ asgeri geli'ken sarıñ ma arasında ulağdılar. sarıñ ma arası
 319 dē uçurum yerde bir mā'ra varımış içine bi'yo' adam dıktıldı mıyı dışardan gelen içine
 320 dıkılamazımış tesir edemezimiş heç. ulan o'lum şu mā'rıya kaçak yōñsa asger bizi
 321 sıkışdırdı dedi demirç'ōğluyınan mā'rıya gağdılar şindi. körō'lu demirç'ōğlu mā'rıya
 322 girdī. bolubēyi dedi kine ulan çeviriñ atirefini dedi. bu ma arada acından da
 323 öldüremez dā'lik ya bunū. acından susundan össūñ. heç olmassa burda. atireFinı

324 çevirdiler ma'aranıñ gurdular çadırları goydular mā'ranıñ āzına löbeTciyi işde çıkıç'ı
 325 olursa haber ver. çıkamassa yok saten. içeri de giremiyolar görkularından bunnar
 326 şimdi bir durdu ik'ün durdu üçünc'ün durdu e gâtirdikleri yiyacak bitdī tütüm bitdī
 327 içecek. su bitdī içecek ilan ö'lum demirç'öğlü n'ēdecā'k yāw nasıl olacā'k burda
 328 derken. ulan şöyle dā'nediler ki ma'aranıñ ā'zına löbeTc'olarak gonan gendiniñ
 329 yan'dan geden alabaÇ'isminde bir adam. gendiniñ yanda bir müddet galmış ordan da
 330 küsmüş gaçmış getmişimiş. ulan demirç'öğlü şu bizim alabacak dāl mi dedī. hē baba
 331 dedi. yāho çār'ele şunu berillek gessiñ dedi. alabacak dediler şimdi ilan heriFbağdı
 332 şöyle. ne diyoñ demirç'öğlü dedi. ulan berillek gel allahdan görk dedi bu'adar duz
 333 ekmāmiz var yāw bizi öldürmiye şimdi sen allahdan görkmuyoñ mu yardım etsene
 334 sen. ni yapabillim āğa dedi yāw. ni yapıcıñ dedi çamlıbele bir haber etmeniñ bir
 335 çāresi dedi. çamlıbele haber edersāñ biz bu sıkıntıdañ gurtulluk dedī. ē nasıl edīyim n'
 336 olacak dedi löbet yerin tergiyenci dedi bir taraFdan ayrıl get. çamlıbele haber ver. heş
 337 de gelme bunnarıñ içine yanımızda dur bizīynen yaşıñ gālın dedi. işiñ ne bunnarıñ
 338 yanda. oldu āğa dedi ben hemen löbet yerin teslim edinci gederim ö'lēse ded. ilan sağ
 339 ol var ol dediler adama. şindī. bu ārada o gedic'oludursuñ. çamlıbelde güdümen
 340 varıdı nassıl gederimiş böyle yola giderken. dıñılar gederimiş herif. yāw bunnar
 341 gelmedi bö'ñ otuz dokuzuncu gün otuz sekiz otuz dokuzuncu gün doluyor. n'öldü
 342 bunnarıñ başına bir iş mi geldi demirç'öğlü da mı öldürüldü, n'ēdek uşak gā'tlanak
 343 bolu şehrini yakak yıkak demiye başladı asger. o arada güdümen dedi ki yāw ben şu
 344 sarpiñ mārasına doğru bir gediym geliym bakalım. bunnar b'ē'rde çevrilir
 345 sıkışdırılır māriya sınıllar da ben şu māriya yokliyam geliym dedi, bür günnük
 346 yolumuş māra. güdümen sabā'la. çıkdī alabacak da o yandan haberci çıkdī.
 347 alabacā'nan yolda karşılaştılar. ulan ne haber alabacak dedi. yāw sarpiñ mārasında
 348 körö'lun sıkışdırdı bolubēyiniñ asgeri dedi. çamlıbele haber vermiye gediyoñ ilan sen
 349 gedidur beñ geliyoñ dedi herif sür sarpiñ mārasına gelinci bağıdı ki löbetci bekliyo
 350 heriF hıznın māranıñ içine geşd'ammā. löbetci bire nēdi diyeneçe satı heriF getd'
 351 içeri. vardı şimdi baba nasıssıñ ē'misiñ adam elin'öpdi. ulan ö'lum güdümen
 352 nerdesiñiz yāw biz perişanık taman, ulam baba işde siz'aramıya geldik yāw dedi.
 353 burda mısıñ. burdīyaK ö'lum. çamlıbele bir haber dedi, bizi gurtamanıñ bir çāresi,
 354 yōñsa adamlar burda dedi zalım gimi beklilyollar. ö'lum tütünüñ yok mu bitdī tütün
 355 ver dedi yāw baba benim tütün anca baña yeter varanaça ded'amma birezin'aldı
 356 herif. löliye basdı heriF dumannamıya başladı. güdümen şind'ordan çıkdı gene

357 löbetciniñ yandan hızınan geşd' ammā ilan getdi demiye ğalmadı. güdümen dutulur
 358 mu heç asgeriñ arasından dıñıladı getdi. wal'ā' bi' şe' getdi şindi çamlıbele haber eder
 359 bu dediler ammā. alabacak gelmeden ulaşdı ulan dur güdümen ben müjdeliyem ded'
 360 ammā. alabacağ ulan sen gene müjdeñ' al ben haber ulaşdırıyım da dedi. güdümen
 361 geldi şindī arKadaşlar müjd' ossuñ dedi. sarpiñ mārāsınd' adamlar bolu bēğiniñ asgeri
 362 çevirmiş adamlar sağ selāmet içerde yaşıyomuş vardım yannarına gördüm dedi.
 363 durmañ hemen asger gessin bizi ğurtarsın dē haber saldı. körō'lu dedi. o zamanaça
 364 alabacak da geldi müjde şirin dōne dedi körō'lundan haber getirdim. ilan müjdāñ
 365 başüsdün' alabacak dedi. şirin dōne. buña bir kes' altım verdi. saten dedi getmiyecā'ñ
 366 burda ğalacā'ñ ğayrı ğal, dediler adama şindi. ō körō'lunun asgeri şindi hazırlandı ha
 367 babam bir şatafinan yörüdüler kinā bā'mızı ğurtaracā'k dē. geldiler kine bolu bēyiniñ
 368 asgeri beklēP oturuyo. ma'aranıñ kenarında. ulan vuruñ bire dediler ha babam ulān
 369 nere gedecā'n şaşırttı bolu be'eniñ asgeri kimi ğaşdı kimi öldü adamları ma'aradañ
 370 ğurtardılar getirdiler şindi eve. çamlıbele ha babam bir şennik şadamannık. bolu
 371 bē'iniñ ğızıynan demirç' ō'lunu everecā'k dediler adama ğurdular bir dū'n şindi. ha
 372 babam yedi gün yedi gece çalındı yīğāñ. demirç' ō'luynan bolu bē'iniñ ğızını
 373 everdiler onnar almış satmış murazına yetmiş sen de yetesin.
 374 [Hırsızın Hikāyesi] evel zamañ içinde halbir saman içinde deve dellallīğ ederken
 375 eşşek berberlēğ ederken. paltıyanam baş yülürken. isdambılada bir hırsız hiykāsine
 376 başladık şindi. hırsız hiykāyesini annadacā'k. baKıyım bu hırsızın başından neler
 377 gelmiş geçmiş. ğarşılaşmış adam. şindi bunu annadacā'k. murat yīğānim de ēyce
 378 diyniyecek. evel zamanında mūhūm bir hırsız varmış bu adamıñ hanımı ölmüş
 379 bürgün. gendi sakallı ōğsüz. kör bekār ğalmış. ulan nasıl ederim n'ēderim derken. üç
 380 ō'lan çocū'yunan ğocası ölüp de bir de dul ğalan ğadın varmış mahallelerinde ulam
 381 bu ğarı baña gelmez m'ola dē aklından geçerken. bürgün bir dú'urçü göndermiş
 382 vatandaşın birin varmışlar ğarıya demiş ki işde filanca adam seni isdiyor abılacī'm
 383 bacıcī'm nē'se. al'āhañ emriynen varmañ mı diyor. eğer diyor benim çocuklarıma bir
 384 zenā't belledirse gendine varrım, yok belletmesse varamam diyo. o dú'urçü geden
 385 vatandaş geri geliyor. arkadaşım ğadın çocuklarıma bir zenā't belledirse ben
 386 gendiynen evlenirim yok zenā't belletmesse ben gendiynen evlenmem diyór, dedi
 387 diyor. yāw benim zenā'tım hırsızlık diyor ē hırsızlık bir zenā't sayılıyosa belledirim.
 388 gediyo aynı adam ğadına diyo ki durum bō'le bō'le adamıñ meslā' hırsızlı'mış āñer
 389 hırsızlı' be'eniyoşa çucuklarına da belledirim diyor. hırsızlık da bir meslek diyo ğarī.

390 varacā'm_ō'lēse gendine diyo. bunnar allāḥaṇ emriyner evleniyollār. nikāhleniyolar
 391 avrat ġarı ġoca oluyolar. ḥaydı baḳıym ġocacı'm diyor şu çocuklara bir zenā'ı
 392 belletmiye söz verdīydīḡ baḳıym gendi zenā'tiḡi belledecā'ḡ bunnara diyor. olur
 393 ḥanımeferdi. belledelim diyo. böyük ō'unu eve bir_odiya ġoy'or. tavana bir somun_
 394 ekmek bāḡlıyor ipinen asıyor ḥalkıya. yere de bir çitil su ġoy'or. ō'lum işde ekmek
 395 işde su acıḳdīḡ mı ekmā' al ye. suyu da iş diyor. ġapıyı da kitlē'p savışıp gediollar.
 396 gendiler ġaricī'yınan öteKi çocuklarınan çalışıollar. tarlalarına gedip iş dutuyollar.
 397 ağşam geliollar kī ekmeK_orda asılı. su yerden çitilde duruyor n' _ētdīḡ ō'lum n'_
 398 ēdiyim diyor. acımdan susumdan_öldüm. ulan_ekmek deha su burda nasıl acıḡdan
 399 sususuḡdan_ölüyōḡ. nasıl_alıym yaḥo diyo. burdā' ekmeK_alınır mı. ē aç_adam da su
 400 iḡer mi. su da duruyo ekmek de duruyo. avrat bu adam_olmaz diyo, olur. sabahdan
 401 oluyo ortanca çocū' ġoyollar evde aynī vaziyetde ekmā' tavana asıyor. suyu yere
 402 ġoy'or. gendiler savışıp gediyo. ō'lum işde aḥa ekmek aḥa su diyollar_oḡa da. ağşam_
 403 oluyo işdeḡ geliollar kī aynısı o da ekmā' de alamamış suyu da içememiş adam
 404 perişan_olmuş. ulan_ō'lum niye alıp yemedīḡ yāw nasıl_alıym_ordā' ekmā diyor. ē aç_
 405 adam da su içmiyecā'ne göre. alamadım dā işde içemedim de. avrat bu da adam_olmaz
 406 diyor. Zabahdan_üçüncü gün_oluyo. aḡ_ğüçcük çocū' evde ġoyor. ekmā' asıyor tavana
 407 suyu yere ġoyo. ō'lum işde ekmek işde su diyo ekmā' alıp yiycē'ḡ suyu da içecā'ḡ.
 408 ġapıyı üsdüne kitliyollar ḥaydı çekip gediollar. şind'_adam öylene yakın_oluyo
 409 acıḳıyo çocuk_ılan nasıl_alıym bu ekmā' yāw ben işde orda gözümün_önünd'_ammā
 410 alıp yemem lāzım derken çalınıcı eline bir peşgir esgisi geḡıyo. şindī peşgiri suya
 411 batırıyo ekmā'ḡ bā'l'_oldū' ipe atıyo tavana peşgir düşüyo yere. gene batırıp gene
 412 atıyo derken ipīḡ bā'l'_oldū' yer ekmek uluyo. ıslanıyo. ekmek larpada yere düşüyo.
 413 çucuK_ekmā' alıp yiyor. suyu da üsdünden_içiyor. geliolla'_ki herif bayā' ēyi. n'_
 414 ētdīḡ ō'lum diyor_adama. yāw ekmā' aldım yedim suyu da işdim ē'yim ben ırāḥatım
 415 eyi diyo çocuk. nasıl_aldın_ō'lum diyor. şu paçavarıya diyo batırdım suya atdım_oriya
 416 vurdum ekmā'ḡ kökündā' ipe. ekmā'ḡ bā'l'_oldū' yer çürüdü diyor sudan ıslanınca
 417 ekmek düşdü ben d'_ekmā' yedim diyo suyud'_işdim ekmā' ye'nci. ḥaḥ işdā ḥanım bu
 418 çocuk iş görür, bu adam_olur diyor. bu benim işime yarar diyo. gediyo şindi çarşıya.
 419 om_beş yirmi tene zikge düzdürüyo. demirden. böyü'cek bir_çivi halinde. zikge deller.
 420 zikgiye ḥā'biye ġoyo. ḥaydı baḳıym_ō'lum sennen gedecā'k bō'n diyor. ġüçcük çocū'
 421 yanna alıyor. nere gediyoḡ baba diyor çocuk. paTişāḥaṇ ḥazīnesini soymıya gediyoḡ
 422 diyo. olur varıolar şindi ḥazīnā padişāḥaṇ sarāyının_ içinde şu odasında. odanın dış

423 yüzünden zikgiye çaķıyo çaķarak çaķarak çaķarāk.  oc ' penceriye  ıķarıyor.  'lum
 424 diyo iŗde pencereden en  t ' y z nde odada dolu altın lira diyo, orda diyo y 'l ,  ocuk
 425 pencereden eniy  bir h b'   z  altın lira dolduruyo eniy  gen'   ri zikgeleri  aķd 
 426 yerden  eke  eke  eke zikgeni  hepin' de aliy r hayd  gedi ollar eve. aradan   g n
 427 ge iy  ik'   n ge iy  padiŗaŗ  apıy  a ıy  h zineni  old ' yere giriyo k n  y 'n  bir
 428 tarafından birez alınmıŗ. pencere taraFından.  l n w ll ha bizim h zi niye bir h rsız
 429 gelik diyo padiŗaŗ veziri   'r yo vezir n  bizim h zi niye pencereden girilmıŗ
 430 alınmıŗ. pencereden nasıl bir h rsız girer y w. padiŗaŗım  ok  urnaz birisi olması
 431 l zım diyo. ba ıyollar duvara zikge  aķılı  aķılı  ıķmıŗ. gen'   ri de zikge  ekilmıŗ
 432 alınmıŗ gedilmıŗ. h  bu h rsız bir   n olacaķ ki gene gelecek burıya. y  sa geri gelme
 433 niyetind' olmasa bu zikgeleri  ekip g t rmezdi diyollar. adam şid  n'  dek
 434 padiŗaŗam vezirim. birbirine danıŗıyollar padiŗaŗam diyo vezir bunun pencereni  i 
 435 y z ne. bir varil dut al  oyalım, yapılmıŗ dut al, bu h rsız diyo burdan gelip de end '
 436 zaman ay 'n' atıncı d 'ru varili  i ine d ŗer. varli  i ine bi' yol d ŗ nc  de dut al
 437 bunu dutar. dut alı orıya varilinen  oy'ollar. pencereni    zına. padiŗaŗam  orkma
 438  ayrı bu h rsız bu a d ŗer diy r. aradan bir   n beŗ   n on   n derken h rsız diyo ki
 439  'lum   y rl n gedek şindiye padiŗ  unuttu l betci m betci  almadı biz gene ged  
 440 ha  gımızı ala  diyor. olur baba  oc 'nan şindi yola d ŗ yollar. varıyollar paTiŗaŗan
 441 sar yının dibin  haydi ba ıyım  'lum zikge  aķarak  ık d 'nci y   emmi diyo b n de
 442 sıra seni  diyo o   m ben  ıķdım aldım b 'n de sıra sende diyo sen  ıķıP alacaķsı .
 443 p ki diyo. zikge  aķarak  ıķıyo  ıķıy  penceriye  ıķınca  t ' y z ne atlıyor. atlıyor
 444 amma cıv 'rak bi' ř 'n i ine d ŗ yor adam.  ımıldadı ' aŗŗ  d 'ru batıy r.  l n
 445 neyidi bu derken dut al bu a yapıŗıy r. he   ıķaca '   lmıy   ocuk bir    yor aŗŗ 'da
 446 ik'    yor babalık yok. hemen zikgelerden y karı  ıķıy . penceriye geliyo b b 
 447 diyor u cacı . ne diyon  'lum diyo. 'lan nerdesin gessen .  l n  'lum bi' ř 'n i ine
 448 d ŗd m. olmuyo beni   'rm yo. benim  ıķaca 'm   lmadı diyo. şu elimden dut.
 449 elinden dutuyo  ocuk  ekiyo.   c  yetmiyo  ıķaramıyo.  lam baba kelle i beri getir
 450 diyo eli den dutdum  ıķaramadım kelle i beri getir sen diyo. kelle i nerde kelle i
 451 nerde. derken kellesinden dutuy' amma cebinden bu    ıķartd 'n n boynundan
 452 tekerl 'p kesiyor herif . hemen kelliye h 'biye  oy'o omuzuna atıyo. zikgeleri  ekip
 453 aŗŗ ' eniy  d 'r' eve geliyo. han'  'lum babalı  diyor anası. a a diyo h 'beni 
 454 i inden kellesini d k yo  arının    ne. iŗde babalık diyo. n'   d  . n'   diyim diyor
 455 y w. herif dut ala d ŗd  diyor i erde. kellesin' kesmesem sab 'la meydana  ıķı ı.

456 ikimiz'_d'_asallar. kellesin' kesdim ki diyō ben ğurtuluyum bāri dē adam satı ölücü
 457 satı öldü getd'_işde diyo. amanın yavrım nedī' öldü dē ğarı bitdī ā'lıyo mā'lıyo. yok
 458 hūs ğarı çañ'_etme diyo. olur. ulan şimdi sab'_öluyo padişahınan vezir bakıyo kine
 459 dutgala bir hırsız bir adam düşmüş ammā kellesi yok. ē kelesi olmıyancı bilmiyollar
 460 kim'_oldū'n. ulan yā kimidi bū. biz ne bilek. yāw diyo vezir. padişāham. bunu bē're
 461 şō'le diyo dört yol çatına çıkarak. asağ üleşin. bunu bu şehirin adamının alıya da
 462 ordañ geçecek diyek meymur dutak. bunun anasī bacısı ğardaşı avradı bi'_şiye varısa
 463 ordañ geçerken bunun ölüsün'_görücü bō'le ağlar diyollar. nasıl ossa bi'_şe' bell'_
 464 eder. candarmaları da löbetci göşcü göyak kim āğlıyap da kim sāhip çıkarsa bell'_
 465 edersā işdā hırsız onnar yakalıyaK_onnarı. olur. adamın üleşin' çıkarıyollar. dört yol
 466 çatına asıyollar. bu şehirin adamının alıya bu sokakdan geçecek bō'n dē bir emir
 467 veriliyō. hāydı bakalım şimdi adamlar meymur gedecek. ğarīynan oğlu. ğarı bak diyor.
 468 gediyoğ getmiy'_ammā. orda āğlama yok hā üleşi görücü. wal'āhi ō'lum ben
 469 dayanamam āğlarım göcamı görünce diyo. ulañ ğarī benden de oluñ gocañ satı getdī.
 470 ben'_de dutallar ele alıllar asallar. öldürüller. yōğ ō'lum ā'larım ben diyo. ben
 471 dutamam görücü diyor. ō'lē'se diyo dur bakıyım. varıyo içerden bir torba ceviz
 472 dolduruyo bir çuval şō'le. bunu diyo omuzun'_alacā'ñ. ā'zını boş dutacā'ñ üleşin yanna
 473 varıp da hū hū demeden sen. ben götūnā bir barnak çalacā'm diyo bire ğavırın dölü.
 474 dē'p de sıırıyaverinci cevizin ā'zını ğōyuracā'ñ çuval düşecek ceviz dökülecek
 475 ğavırın dölü cevizimi dōkdürdūñ dē ā'lıyacā'ñ yornū'ñ çıkanaça. hemi toplıyacāñ
 476 hemi ā'lıyacāñ diyo. ceviziñ topladıñ mı ōti'_yanna savışıp gedecā'ñ diyo. kimse bi'_
 477 şe' bilmiyecek. olur. āynı pilan yapıyollar şimdi. ğarıynan ikisi ğarının ardından gendi
 478 gediyo. ğarı önđen gediyo. üleşin yanna varınca ğarı şō'le bir bakıyo da ūhū demiye
 479 ğalmıyor. hērif götüne bir çalıy'_amma hōp diyeneçe ğarının elindā' omuzundā' ceviz
 480 çuvalı dökölüyor düşüyor. ğavırın dēyisīñ çocū' cevizimi dōkdürdü bak'_ele nasıl
 481 toplā'm dē āğlıyo ğarı şimdi hemi āğlıyo hemi topluyō cevizi birez de daħa ōteki
 482 beriki de gelip yardım ediyō ğarıya, nene āğlama diyerek. topluyollar. ğarı torbıy'_
 483 omuzluyo y'_allah gediyo başga da ne āğlıyan oluyō ne bi'_şe' eden oluyō ağşam
 484 oluyo candarmalara diyollar ki n'_öldü baba ā'lıyan mā'lıyan olmadı mı sahip çıkan.
 485 wāl'aħa padişāham bir ğar'_ā'ladı diyolar, on'da ora' gelinci ceviz çuvalın' dōkdürd'
 486 or'sbu dölünün biri. cevizim dököldü dē' ā'ladı ğarının biri. onu toplıyanaç'_āğladı
 487 toplad'_omuzladı go'du getdi. işde o ğarīydi yavrım diyollar. o ğarı ceviz'_ā'lamadı o
 488 üleş'_ā'lad'_ammā işde annıyamadıñız diyollar. n'_ēdek. bunun saħibi bu üleşi burdan

489 almıya gelir muḥaḳḳaḳ, buḡa candarmaları löbetci ḡoyak. buḡa kim gelirse yaḳalasın
 490 bunu candarmalar diyollar. olur. candarmalara diyollar ki siz gece bunu bekliyecā'nīz.
 491 pākī padişāḡām. alaḳ baḳalım ḡarıdan ḡabarı. ō'luna diyó kü ō'lum o ölüyü alacā'ḡ
 492 babalī'ḡı getirecā'ḡ biz onu kömecā'k. öyle irezil ölü olmāz. bire ḡarī etmē dutmā yāw
 493 bizi yaḳalallar onun başında löbetci var. yōḳ diyo ḡarı ben heḡ annamām mu'aḳḳaḳ
 494 onun ölüsünü getirecā'ḡ kömecā'k diyo ḡarı. ō'lē'se ḡarı sen ırāḡat durmaḡ diyo sen iki
 495 tene tavıḳ kes baḳıyım. iki tavıḳ kesdiriyō doldur baḳıyım içini zēherli suvanna
 496 doldutduruyō. bişi'tdiriyo şindi. herif ḡāḡbeniḡ gözüne ḡoy'o iki tavī' ekmā' sarıyor
 497 gözel, bird' eṣṣek buluyo köt' eṣṣek. şindī güneş batarkān şēherden çıkıyō. çō çō daḡa
 498 filan köy' ulaşacā'm ulan berkce getsene nasıl ulaşı'm diyo şindi. esḡ' elbise giyo
 499 sırtına. deşirici'm' bir ḡal alıyo. candarmalarıḡ yanna variyo çō daḡa ben na zaman
 500 uluşıcım o köye çō aḡa ḡaraḡıdı ḡaraḡıd' oldu diyo. b're arkadaşım nerē 'diyoḡ sen
 501 diyollar. candarmalar. yāw işdā daḡa bem filan köy' ulaşacā'm. o eṣṣā'nen sen
 502 sabāḡaḡa vamaḡ ora diyolar. sen şuracıkda yat. bizim yanımızda. sabā'la da ḡa'ḡaḡ
 503 gedāḡ. yolda ḡorḡaḡ mı ūrkāḡ mı n' oluḡ n' olmaḡ. diyollar adama. ē siz bi' şe'
 504 demez misiniz yanıḡızda yatıyım. ne dē'cik yāw diyollar. yat şoriya var da eṣṣā'ni de
 505 bā'la sen de yat diyollar candarmalar. adam eṣṣā'ni ba alıyo ḡā'besin' de yanna alıyōr
 506 bunnarıḡ yanna geliyō yatmı oluyo candarmalarıḡ yanna. derkem bitdī yatıp oturup
 507 muturuḡan uyuyu ḡalıyo adam. ulan yolc' uyudu mu diyo candarmanıḡ biri birine.
 508 uyudu diyōr. arkadaş şunun ḡāḡbesini araşdır hele bir yiyecek miyecek yok mu yāw
 509 bunun ḡāḡbesinde ne var ola diyollār. ḡāḡbiye ḡarışdırıyollar kine iki tene dolmuş
 510 bişmiş tavıḳ. ilān Fırsat bu Fırsat avradını satıyım. ḡızına mı salıyodu ḡarı ō'luna mı
 511 salıyodu bunúynan şunu yiyek hele candarmalar. satān de acıkıyōr āḡşam yemā'ni
 512 getirmemişler. ikis' oturuyo şindi birer tene tavī' yiyollar amma candarmalar oldū'
 513 yere uyuyu ḡalıyō. zehirleniP ölüyollār. heriF satı yalandaḡ uyudu ya. candarmalar
 514 düşüp de öldū'nü bilinci KaḲıyor. hemen üleşi ordan alıyor eṣṣā'ḡ üsdüne yüklüyō sür
 515 eve. eve getiriyo. al canıḡa çaḳılsın. ḡocaḡ diyo ḡarıya kömāḡ mı n' ēdersāḡ et ḡayı
 516 diyo. ḡarı bir baḡciye mezer ḡazdırıyō herifi kömüyo körlediyōr. kimse bi' şe'
 517 bilmeZ. ḡaḡ işd' ō'lum yornū'm çıkdı şindi diyōr. ulan sabā'la geliyolar ki
 518 padişāḡanan vezir. candarmalar dutmadı mı bulmadı m' ola dē'. candarmanıḡ ikici' de
 519 ölmüş. üleş de meydanda yok üleş de çalınmış getmiş. vay anaḡı avradıḡı gene
 520 dutamadık diyollar. bun' da becārdi. nasıl edek n' edek dē düşünürken ulam
 521 padişāḡām diyor bu hırsız müḡüm bir hırsız. şindi diyo filan soḳā' altun liriya döşiyek

522 diyo. sayak meselā beş yüz bir tene altun lira om bir tene altun lirā filan sokā'
 523 döşiyek diyór. bu şehirin adamının alıy' o soğakdan geçecek diyek mecmur dutak,
 524 hırsız diyo bu altun lirayı görüncü güzün dutamaz. kim ā'lip d' altın lirāyı alırsa eşde
 525 hırsız o diyor. bu hırsız bunu muhakğaK alır. anca böyle dutarık padşāham bunu. köşe
 526 başlarına da gösçü goruk diyollar kim ā'lip alırsa tamam hırsız o. ulan vezir bu aklıñ
 527 ēyi senin diyor. heriFler şimdi sokāñ birin altun lirā'nán döşüyolar. on yirmi nē'se
 528 sayolar. bu altının üsdünden diyolar bu şehirin adamının hepsi geçecek. emir
 529 veriyollar haydın baħalım. ulan hırsız diyo yāw şimdi bem bu altını almassam olur mu
 530 yāw. altın lira serildi yere yāw dā'nılır mı buña diyor adam gendā'ndine. nasıl ediyim
 531 n' ēdiyim dē düşünürken hih buldum ney. ilan āyā'mın altına gara sakıZ sıvıyam
 532 ordan geçerken yapışır al'ım işde diyór. hāh. heriF ayā'nın altına gara sakızı sıvıyor.
 533 ber' uşdan öt' uca gediýór. öt' uşdan ber' uca geri geliyo. dolanıñ bñ dáħa gediýó.
 534 ötede görünmez oluncu yapışannar' alıp cebine gey'ó heriF elli yüz tene gene de
 535 alabiliyo altından. şimdi herkeş geşdi mi geşdi babam. altını topluyollar say'ollar kinē.
 536 elli yüz tenesi yok. yāw kim aldı, kimse ā'lmēdi ki. nasıl alır ya bunu ā'lmēden. kimse
 537 akıl edemiyor durumu. vay anañ avradıñı diyo padişah gene bell' edemedik hırsız.
 538 ulan nasıl edek vezir. bunu nasıl bulluk diyor padişahım şehirdē bir hafda on gün eti
 539 yasaK edek. şu hindi tavını da sokā' göyurağ diyo bu hırsız etsiz duramaz. bu tavı' da
 540 görüncü muħa'gak çalmıya çalışır. tavıñ arkasına da bir gösçü göýurruk. kim çalarsa
 541 kim dutarsa tavı' işde hırsız o bō'le bulluk padişahım bunu diyó. hāh vezir bu aklıñ
 542 çoK ēyi diyo, bunu bōyl' edek. adam şindī yasaklıyollar. on gün geçiy' aradan hēç
 543 kimsede et yok kimse et bulamaz oluyo. hindi tavı'nı sokā' göýuruyolar şimdi. gözēl
 544 bes'li bir tavık ki ulān yemāñ mi sen ossañ elin' 'āçse. şimdi hırsız nāsıl edecā'k dē'n
 545 dā'niyo soğakda bir hindi tavı' var ammā ēh. besili bir tavık. ulam bunu nāsıl eder de
 546 yerim dē' ordam pusup burdan dāñárken. köşe başının birinden gederken tavık hemen
 547 boynuna bir honğúynan vuruveriyo kefen'nin altına sokuveriyo ğabıdının altına
 548 ötiyanna gediyo. arkadā' gösçü tavık ner' ētdiydi kim dutduydu demiye ğalmıyo
 549 valāħa hırsız gözdeñ ğayboluyo. adam tavı' ğaybediyó gözetliyen löbetci tavık
 550 gediyo. padişahım tavık getdi. tavı' çaldılar bulamadık göremedik. dutamadık. ayvah
 551 dedi vezirin ğızıynan padişahñ ğızın ça'rıyollār. ğızım et yasaK olalı on gün oldu. şu
 552 mahalliye çıkın deşirici donna girin diyollar. kimin evinde et bişiyosā bi' dá ğırmızı
 553 boya veriyollar. şu boy'ye elinizi batırırerin ğapısına vurun, siz gelin gedin. ğalanna
 554 ğarışmañ diyollar. et bişen yeri górdúnuz mü tamam. olur baba. vezirin ğızıynan şimdi

555 padişāhān ğızı çıkıyōr. ha babam şu eve vardıK allah rızās' uçun bi' şe' verin. şura
 556 vardık bura vardık derken ğar'nın evine varıyollar ki ulan dışardan gelmeden koku yo
 557 burcu burcu tavī' eti hīh. vāl'ā tavık burda biş'ō diyollar. dıkılıyolar şindī. alah rızās'
 558 uçun nene bize de bi' şe' ver. yavrim nem mar ki ne veriyim derken nene ocağda
 559 ğaynıyan ney ondan ver acımızdan öldük derken yavrim bir tavık diyo bişiriyom diyo
 560 ğaricā'Z hemen ğazanın ā'zın' açıyo bir budun da veriyor, alıñ şunu yeñ diyōr. ğızlar
 561 dışarı çıKıyo ğapıyı boyalıyaveriyolar hayd' ötü'yanna gedi yollar amma o anda o'lan
 562 çarşıdan geliyo. hindiy' et bişdi ye'm dē'. geliyo kine ğapının ā'zında bir boya var
 563 vurulmuş. ana bu eve kim geldi dıhılıyō. iki ğız cocū' geldi diyo deşirici ğızı geldi
 564 diyo. n' ētdiñ ya diyō. ana ocağda bişen ney ondan ver bize dediler bir budunu
 565 verdim diyo. háy ocā'ma sışdıñ desene ğarı diyor işd' anam' ā'latdıñ onnar diyo
 566 deşirici dā'lidi onnar tavī' aramiye geldīydi. buld' işde diyōr. hemmen herif boy'ya
 567 alıyo gediyo. çıkıyo şindi maħalliye elini batırıp senin ğapına da benim ğapıma da
 568 maħallenin her yerini dolanıyo. ğapının alıyanı boy'yor. çıkıyo şindi padişāhanan
 569 vezir. amanin geliyolar kine bir maħallenin ğapısının alıyana vurulmuş boya. ē ğızım
 570 hañğındıyadı yavrim ya u işde baba birin boyaladıydık. ne bilek biz hañğınd' oldū'nu.
 571 et kimde koku yosa boyaladıydık. vay yavrim vay Tiyō. gene hırsız bizden üsdün
 572 çıkdı diyō. herif tavī' da buz gimi yiyo. vezir n' ēdecā'k diyo padişāhım n' ēdecāmizi
 573 bilmem sen düşüm baқыım diyo n' ēdek. sen diyo şu sūriye padişāhına bir mekdup
 574 sal baқыım bunun başından böyle bir hırsız olāyı geçmemiş mi. bir akıl veremez mi
 575 ne der ola baқыım. bizim osmannı padişāhı isdambuldam bir mekdup salıyo ki sūriye
 576 padişāhına padişāham işde benim ülkemde bir hırsız töredi şehirimde olmayıp ele
 577 geçiremiyom. başa çıkamıyom. ne yapmam lâzım. sen de baña bir akıl versāñ diyor.
 578 mekdup gediyo suriye padişāhının eline geçiyo. okuyo ki böyle böyle diyo
 579 isdambuldā' padişah. arkasın' dönderiveriyo padişāham sen padişah olarak bir hırsız
 580 yaķalā'p da haķından gelemiyosañ başına avradıyın şeşini at ğadın olarak gez diyōr.
 581 ilan mekdup şindi geri padişāha geliyo kine böyle böyle demiş suriye padişāhı. ilan
 582 adamın bir canı sıkılıyo bir zoruna gediyo. ulan vezir diyo ne diyon diyo baķ suriye
 583 padişāhının dedī'ne bize diyor. bō'le bō'le yazmış. padişāhām tek çāresi diyor bu
 584 hırsız ğızını veric' olacā'ñ bu hırsız bō'le eld' edecā'ñ yōğsa bu hırsız elimize
 585 geçmez diyor. nasıl edek dellal çā'tdıracā'ñ diyo. bu ülkedā' hırsız bize o yun oynıyan
 586 hırsız kimise ğızı verecā'm dē' bir dellal çā'tdıracā'ñ o hırsız çıkıp gelecek diyor. adam
 587 şindi bir dellal çıkarıyō. padişāhan emri arkadaşlar işde bu ülkedā' bizim ele

588 geçiremedī'miz hırsız kimise bize bu öyünü oynıyan hırsız kimise padişah emri gızını
 589 verecek bu hırsıza dē. dellal çā'rıyo. dellal çā'rıncı hırsız duyō dā'ru sērdiyo dellalıñ
 590 yanna. ne diyon arkadaşım sen diyo. hırsızı eld'etmenin uçu ancemi. gızını vermiye
 591 ğarar verdi padişah diyor. hırsız benim arkadaş diyo nasıl sensin ulān. benim işde
 592 diyo. götür beni dut da padişahın yan'na diyo. padişahın yanna dellalınan barabar
 593 hırsız varıyo padişaham hırsız meydana çıkdı diyór. işde bu adam hırsızımış. gel
 594 bakıyım ö'lum diyo. nası hırsızlık yapıñ annat bakıyım. başdam başla bakıyım diyór.
 595 babamınan şō'le getdik ben dutuldum. ikinci getmemizde babam dutgala düşdü,
 596 boynunu kesdim atdım götürdüm. üleşinī çıkartdılar ğarıya ceviz torbasını yükledim
 597 dökdürdüm ā'latdım işde candarmalara zehir yedirdim aldım. ondan sonra altın
 598 döşediniz ayakğabımın altına sakıZ sıvadım. altununuzı çaldım, yağalıyamadınız. eti
 599 yasaK etdiniz tavī' ğöyurduñuz tavī' çaldım, götürdüm ğarı bir uylū'nu verdi gızları
 600 gönderdiniz. ğapılın ğalanın da ben boyadım gene dutamadınız. ēşdē hırsız benim
 601 diyo padişaha. hā tamam. sāl'am hırsız sensin ö'lum. benim diyor padişahım. senin
 602 eld'idemediñ hırsız benim. hā şind'ö'lum bem vād etdim diyo gızı verecā'm saña,
 603 Fağāt şu sūriye padişaha diyor bem mekdub saldı ki benim ülkemde bir hırsız töredi
 604 ben başa çıkıp bunu yağalıyamadım bir ağıl ver baña dedimise mekdubun ardını geri
 605 çevirdi sen padişah olarak bir hırsız yağalıyamadıysañ avradıñın şeşini başına at da
 606 öyle gez dē' yazdı bu da benim çok zoruma getdi, ö'lum saña gızı verecā'm, yalnız bu
 607 suriye padişahına da bir öyun oynuyacā'ñ. ğorkma padişahım sen onu bāña bırak
 608 diyor. adam gediyo. dā' gediyo sūriyeye gečiyo suriyeye varıyo şindi padişahın
 609 sarayını belliyor ē'ce her yerini gedecek gelecek yerini günüzdeñ ğasaba varıyo diyo
 610 kü baña ğıllı göv geçi derisi hazırla bakıyım diyor. ğılları bir ğarış ğılı var göv geçi
 611 derisi ğasapdan alıyor çarşıya gediyo birez de zil alıyo. derinin ğıllarına ba alıyor. şō
 612 esgiden ğatırlara dağallarıdı zıngir zıngir zıngir ederdi suratlarında o zilden. gediyo
 613 kömürcüye diyo ki baña bir çuval kömür ver. bir çuval da kömür alıyor. şehrin
 614 dışına çıkıyor gec' olunca şindī. bīr teneke de ğatıran alıyo şehrin dışına çıkıyo
 615 kömürü ataşlıyo kömürü. kömür ēyce ataş olunca deriyi sırtına giyor ğatırana da
 616 beleniyo deriyen ēyce bir de közüñ üsdüne āğnıyor. ğatırana yapışıyōr. sırtına
 617 yapışıyo şindī. herif yörüyo ııl ııl ııl zıngir zıngir ziller ötüyo ataş yanıyo sırtındā
 618 güröl güröl adam beriden padişahın ğapısına dāyanıyor. tak tak tak ğapıyı vuruyo
 619 padişah ğapıy' açıyo kim o diyo bakıyo ki abāw ataş yanıyo ziller ötüyo aziriyelim
 620 can alıcıyım geldim padişah canın'almıya diyo amman padişah göreneçe sat' aziriyel

621 sanıyo gorkuyor. amman aziriyel áFándi diyor bó.ú'n alma canımı gel baña bir güm
 622 möhlet ver yarin işde borcum mar borcumu ödē'm alacā'm' alıyım verecā'mi veriyim
 623 goñşularınan helallaşīyim da beni gel yarin geciyē bırak diyor haydı bırakdım seni
 624 diyor amma asla kimsiyē dē'p meme hā. baķ dēdī'ñ an allım canıñı diyo. yok aman
 625 kimsiyē demem. geri çekilip gediyo. suya beleniveriyo ataşı sō'nüyor deriyi çıkarıp
 626 bē're saklıyo ā'samaça şindi. çarşıda duruyō. malañgozuñ birine varıyo diyo kınā baña
 627 bir sandık düz içine adam sığacak ğadar. sandī' düzdürüyo. bunu diyo yatsından sō'ra
 628 padişāhñ sarāyına göndercā'ñ bir hambalıñ sırtına verip diyo. olur. aynı ğılā' giriyo
 629 lañğır luñğur cañğır cuñğur padişāhñ ğapısına dāyanıyor. vuruyo padişāhñ ğapısına
 630 āç geldim ben diyo. geldipise ben de hazırım diyo padişāh çıkıyo şindi yörü baķıyım
 631 canıñı aldım senīñ bugün endiriyo şindi. hambal da sandī' getiriyo o zamanaça.
 632 sandī'ñ içine yatırıyo padişāhā işde öldūñ diyor. yalıñız öldū'ñ ammā şindi obür
 633 dünyiya getdīñ señ ğayrı diyor sandī'ñ içine ğorķan bunun diyo cenneti var
 634 cēhennemi var diyo dedī'mi dutarsañ seni götürür cennet' atarım diyo. yok dedī'mi
 635 dutmıyap da tersini yapıc' olursañ seni dōĝru cehennem' atarım diyo. amman dedi. ğni
 636 dutarım tek beni cennete götür diyo padişāh. hemen sandī' kitliyo hambalıñ sırtına
 637 veriyo dōĝru gemiye diyo. gemi ka'kacā'mış isdambıla gemiy' eletiyo şindi dāñiz
 638 yoluynan sür günnerde' bir gün isdambula ulaşıdıyo adamı bazar yerīymiş bazar
 639 yerine çıkarıyo şindi ēy arkadaşlar baķıñ şu sandī'ñ içine ne sığar. herkeş başına
 640 toplanıyo şindi bazar yerinde yāw arkadaş bu sandī'ñ içine sığsa sığsa bir adam sığar
 641 diyo yāw n' adamı şu yer yüzündā' aķlıñıza gelān maħlū'ñ alıya var bu sandī'ñ içinde
 642 diyor. baķıñ diyo deynā'nen vuruyo şindi çāt çāt sandī'ñ dışına ulan at gimi kişne
 643 baķıyım, at gimi kişniyo herif. ulan vuruyo deynā'nen it gimi ulu. it gim' uluyo.
 644 ulan öküz gimi mār. öküz gimi māriyo şindi. nē' derse adam onu yapıyor. ulan herkeş
 645 hayratda ğalıyor. padişāham. hī. senīñ enişde var ya hırsız enişde hē bazar yerine bir
 646 sandık getirik içinde dünyadā' maħlū'ñ alıya var diyo. ulan nasıl olur. işde gel de ğör.
 647 hemen padişāh da sē'r diyo şindi. ulan ō'lum n' ētdīñ. padişāham işde n' öldū'n'
 648 bilmem diyo. al ne derseñ de al deynā' diyo sandā' vur ne isderseñ bunun içinde diyor.
 649 padişāh deynā' alıyo şindi ulan dev' āmi kükre. eşde, it gimi ulu it gim' uluyo. at gimi
 650 kişne at gimi kişniyo nē derseñ o yapılıyo. ulan ō'lum ne var bunun içinde. suriye
 651 padişāhı padişāhım suriye padişāhı onun içinde diyor. öldürdüm diyereK aldım
 652 getirdim. açıyo herif ğapā' kī. ulan n' ātuyoñ aħmet memmet bu sandī'ñ içinde. ābāw
 653 padişāhım sen de mi öldüydüñ diyo herif içinden. sen de mi öldüñ de geldīñ burıya

654 diyor. ulan ne ölmesi ka'k bā'yim diyo padişah. ğaldırıyo şindi ğolundan dutuyo.
 655 gördün mü diyō hırsız. başıña avradıyın şeşin' al da gez deñ mi diyo, işde baña oyun
 656 oynıyan hırsız sãña da bu oyunu oynadı diyo. sen ne öldün ne de bi' şe' diyór,
 657 pezeveñk diyor. padişah ne diyecā'n' şaşırıyo. dilim bũ'azına yuduyor. yörü diyo
 658 memleketiñe cehennem ol get. bi' dāhe de bõyle bilir bilmez laf ğonuşma diyor. adam
 659 şindi enişdiye çā'lıyor bi' dũ'n ğuruyo şindi çaldırıyo şennik şadımannık. derķān
 660 ğızlınan enişdiye everiyō onnar yēP içip murazına yetiyō yā murat sen de murazına
 661 yetesin hırsızın başındañ geçen macara da bu oluyor.
 662 [Deli Ahmet'in Hikâyesi] evel zaman içinde ğalbır saman içinde. deve dellallığ
 663 ederken. eşşek berberlğ ederken. paltıyanam baş yülürken. o devirde adana ilinde bir
 664 padişah varımış. bunu yetişgin bir bõyük ğızı varımış. bunu bürgün baş vezir oğluna
 665 isdemiye gelmiş. padişahdan allahañ emriyinen ğızını isdemiş. padişah demiş
 666 ğonuşak danışak da saña bir cevap verrik demiş. vāzir ka'kımış getmiş padişah ğızına
 667 demiş ki ğızım vezir sen. oğluna isdiyor ne diyon. baba asla ben vezirin oğluna
 668 varmam diyo. yāw ğızım bundan ēsini ya bulabillik ya bulamak gel zorluk çıkartmā.
 669 bu vezirin oğluna seni veriyim sen de var diyor. yōķ baba asla ğatiyen. bir vezirin o'lu
 670 ğalır bir de ben ğallım yeryüzünde ben vezirin oğluna varmam diyor. ğızım bak
 671 zorlamā senī vezirin o'luna varmassañ del' aħmede verrim diyo. del' aħmed isminde
 672 bir aladeli bir adam marımış. şeherde zoypant' tmi bir adam marımış. del' aħmede
 673 verseñ gene varmam baba diyo. padişah şindi sözünü yiyemiyō. del' aħmedin bir
 674 anası varımış. gedin diyo şu del' aħmedin anasın baña çā'rıñ. iki polis gediyo del'
 675 aħmedin anasın' palan pandaras getiriyō. ğarı diyo. ne diyon diyo. şu ğızı o'luna
 676 verecā'm senin diyo. del' aħmede de bu ğızı sen alacā'ñ diyo. bire padişahım ben
 677 senin ğızıyın masırafıyan başa çıkamam padişah ğızı nerē ben neriyem. benim
 678 evimde yiyeceK ekmek yok yatacak yatak yok. ben senin ğızınan başa çıkamam
 679 diyo. yōķ ya alıñ ya kelleñi kesdiriyim diyo. ben inad etdim. bu vezirin o'luna
 680 varmam dedi sãña inadan. rezil ossuñ, menzil ossuñ. pişman ossuñ. bunu irezil
 681 edecā'm ben diyo. ē padişahım sen zorlarsañ ben ne dē'm diyo. alıyollar del' aħmedin
 682 bir kötü hũ' varımış hõyle. anasınan āğlenir dururdu. ğızı götürüyollār. ğızınan bir
 683 hoca çā'rıyollar dũ'n yok davıl yok del' aħmedinen ğızı nikāhliyollar oluyollar avrat
 684 ğocā. ē şindi satı del' aħmed ekmek parası bulamaZkan ekmek yō'kan anasını
 685 besliyemeZken bir de padişahañ ğızı gelyō. bir yiyecek dah' artıyo. o'lum āħmet diyo
 686 ğarı o'le olmaZ. yā ulan ğosğoca padişahañ ğızı da gel'nimiz oldu. get çalış o'lum üç

687 beş ğuruş ğazanırsañ sen işde bir ekmek parası bari bir ekmeK alın bi'şe'ler alır yerik
 688 diyo. olur ana diyo. del' aħmet sabaħdan şindi bir iş arama yeri olur orıya gediyo.
 689 birisi geliyo selāmaleykūm ō'lum işe geden mi diyo gederim ğaça gedecā'k diyo bir
 690 lira yōĝmiye. pēkī. gediyo ağşamaça çalışıyo del' aħmet ağşam geli'ken şēhere geliyo
 691 kine birisi oturmuş akıl satıyōm akıl satıyōm dē' bāriyo. ilan baña del' aħmet diyollar
 692 şurdan ēy'ce bir akıl alıyım da heç olmassa del' aħmetlikden ğurtuluyum diyo. varıyo
 693 ğardeşim satdī'ñ akıl ğaş lira diyo. bir lira diyor adam. aħa saña bir lira diyo sat'
 694 ağşamaça bir liriya çalışd' adam. baña bir ē'ce' akıl ver diyo. senden sorulmıyan işe
 695 ğarışma diyór. işde aķıl bu saña diyo. herif ūlan verdī'ñ akıl bu mu yāħo diyo. bu ya
 696 diyo 'şde. bundan ey' akıl m' olur diyo. alıyo bir liri' atıyo cebin' adam. del' aħmet
 697 bomboş geliyo. niyold' ō'lum çalışdın mı aħmedim diyo ğaru. çalışdım ana diyo. ne
 698 aldın bir lir' aldım nē 'tdin ya diyor. akıl aldım diyo. n' āķılı diyo. biri akıl satıyomuş
 699 diyō ben de bitdī dah' aķıllanīyim del' aħmet diyollar dē'n akıl alıyım derken diyō bir
 700 lira getdī. adamın satd' āķıl diyo benden sorulmıyan işe ğarışmıyacā'mıssım. ē ō'lum
 701 diyo hā'rl' ossuñ diyo. ē diyo o āķıld' ē diyo. sabaħdan oluyı şindi aħmet gene
 702 gediyo. ağşama ğadar çalışıyo. ağşam gene bir lir' alıyor geliyo ki gen' adam orda
 703 akıl satıyo. ilam bō'n ē'ce bir akıl alıyım bāri diyo. geliyo arkadaş diyo dūñkū gim'
 704 bir aķıl verme, ēyce bir aķıl ver bāri bō'n diyor. ğardaş olur diyo ğōñl kimi severse
 705 gözel o diyo. ver bir liriya. gene bir lirasın' alıyo. aħmet gene bomboş geliyo evē. n'
 706 ētdin ō'lum diyo ğarı ana çalışdım. ne aldın diyo akıl aldım diyo. n' āķılı diyo işde
 707 ğōñl kimi severse gözel o dedi bu āķılı baña verdi diyo. ē ō'lum diyo. yārin gene
 708 gediyo şind' aħmet gene çalışıyo ağşam oluyo gene geliyo kine orıya. akıl satıyo
 709 adam ulam bō'n ē'ce bir akıl ver bāri diyor. ik' 'ündem beri beni ğandırıyoñ olur'
 710 aħmet diyo ver pariye. pariye alıyo. ğarañdıkdan soñra yola getm' aħmet diyo. ulān
 711 bu m' aķlıñ hē üç gün aħmet akıl alıyō üç gün çalışıyo üç günde de aķıl alıyo bürgüm
 712 beşgün derken. aħmet çalışıyo bir ekmek parası bulup yiyollar. derken şēhere bir
 713 bezirġán geliyor. ulan arkadaş baña ğüşlü ğuvetli bir adam lāzım şöyle ni yapacak
 714 diyollar. işde yükü endirip yükü ğaldıracak ğatırları yükliyecek yani cannıca bir adam
 715 baña yardımcı' olacak bir adam yok mu şēherde diyor. ilan del' aħmed isminde bir
 716 adam mar diyollar gederse senin işiñe yarar bu diyollar. robot gim' adam. bulun diyo
 717 şindī aħmedi bezirġanın yanna getiriyollar. adın ney ō'lum diyo aħmet diyo. aħmedim
 718 beniynen gedāñ mi. nerē 'decā'k diyo. işdā isdambıla gedecā'k diyo. ni yapacā'k diyo.
 719 işde ğatırları yükliyecā'k çekecā'k endirecā'k bindirecā'k biziynen gedecā'ñ yeme içme

720 biz' _āyit işdá isdambılaça gedecā'k. isdambıldam _mal _alacā'k geri gelecā'k. beniynen
 721 çlışacā'ñ. aylık yıllık eşde aylık yüz bñ lira diyor meselā, pēkī anama danışıyım da
 722 diyór. benim bir _anam _mar get derse gederim diyór. geliyo şind' _anasına ana diyo bir
 723 bezirgán geldi bennen isdambıla gedek diyo baña diyo. gediym mi diyo get ò'lum.
 724 aylık yıllık. aylık yüz bñ lira diyo. ged ò'lum heş durma diyor ğarı. olur diyo.
 725 bezirgána variyo anamınan benim avrat burda ğalıyor baña birez _onünden avans para
 726 ver. bezirgán buna çıkarıyo otuz ğırk lira para veriyo. getiriyo ğarıya diyo ki al ana
 727 saña ğarşlık. ben gediym ğakğını helāl _eyle alāğasmarladık. ò'lum güle güle diyo
 728 ğarı bunu yolluyo adam _ötü _yanna gediyo. adam, bezirgánnen gediyo yola
 729 düşüyollar. üç gün beş gün erken bñ yere varıyollar ki güzel bir ğonalğa yeri. āğşam
 730 yaklalaşıyo ikindine dō'ru. ulan ağmet diyo. bñyur bezirgánım. burıya görüyön ya
 731 diyo. hē. evel biz burda ğonaklardık diyo burda ğalırdık diyo ırāĥat _ederdik isdirāĥat
 732 ederdik diyo faĶat şindiyse burda ğalamıyok diyo. n' _öldü ā' burıya diyor. buranın
 733 ğuyusunun suyu ğurudu diyor su çıkmaz oldu. ğuyudan su çekerdik diyór. biz yerdik
 734 içerdik burda ēğlenirdik. bu ğuyunun suyu ğurudu diyo. onun uçun burda āğlenemez
 735 olduk diyo. ā' yıķın ğatırları diyo. ilan ò'lum perişan _olluk. ben _o ğuy'ya enip diyo su
 736 çıkaracā'm diyo. ò'lum enen de ölü çıkdı enmiyen de satı su bulamadık burdā perişan
 737 olluk. yok. burdan _öte getmiyek dedi burā eyi. nerde bu ğuyu gedāk bu ğuyunun
 738 başına bakıym. ğuyunun başına geliyollar işde bu ğuyu ağmet diyo. helkeniñ içine
 739 biniyor _adam salındırın beni ğuy'ya diyo. salındırıyollar şindī. ağmet aşşā' dō'ru eniyo
 740 kī ğırk _elli metir' _aşşā' ğūyunun _üsdü bir çardak. takdıyanañ ğapadılmış sūyun _üsdü.
 741 endimi tak helke çardā' dā'rimiş. ulan ağmet çardā'ñ _üsdüne eniyor. nerde su su yok
 742 satı. sāna soluna bakıyo kī ğūyunun bir taraFında bir ğapı var. ğapıyı yitiveriyo ki
 743 ğapı açılıyo. ğap' _açılıyo kine ā öĥ bir oda odada bir ĥızbullā ğimi bir _adam oturuyo
 744 ki ēy babam arap oturmuş herif selāmun _alēykūm diyo. alēykūmselām ò'lum
 745 hoşgeldiñ diyo hoşbulduk efendim diyor. ne dē'n geldin ò'lum diyor su susuzluk diyo.
 746 bezirgán geldi yokarı ğondu su lāzım baba diyo. ben de su almıya geldim burıya
 747 müsād' _edersāñiz diyo. ò'lum bir şartım _mar diyo bilirsāñ sāña yetizlī'ñ ğadar su
 748 ver'rim diyo. bilmessāñ kellāni keserim burdan sağ geri çıkartmam diyo bak. ya şartı
 749 ğabil _etmeden geri çıkıp gedecaksın ya da şartı ğabil _edersāñ ya bilecā'ñ ya kellepi
 750 kesecā'm diyór. olur _efendim diyo şartın ney söyle. adamın bir yanda oturuyo dünya
 751 güzeli bir ğadın bir yanda da oturuyo ğara siyah bir arap ğarısı ğadın, ulān arkadaş
 752 diyo şu mu güzel şu mu güzel. heriFin hindi ğafası tanılıyo. akıl aldı yā. ğópül kimi

753 sever güzel o dediydi akıl satarķan. eFendim g  n  l kimi sever güzel o diyor. ulan
 754 aferim s  n' arķadaŗ diyo kaķd  'ynan adamı bir gucaķlıyo ulan iŗde diyo bu 'adar
 755 gelenner bu kelimiye bilmedi y  w diyo. ben soruyom bunu diyo iŗde Şu g  zel diyollar
 756 diyo. y  w bu g  zel amma benim g  'n  m bunu seviyo iŗde. bu bana daŗa g  zel
 757 g  r  n  yo diyo. arap ğızı baŗa daŗa g  zel diyo eŗde bunu bildiŗ ulan adıŗ ney seniŗ
 758 arķadaŗ diyo. aŗmet diyo. aŗmet eFendi a  ğap  ' isdedi iŗ ğadar su  ek diyo. ğap  '
 759 a ıyollar ğuyunun   ğzının   p  'nı.  ek aŗmet helk  ' batırıyo Şindi yokarı   arıyo.   k
 760 helkiyenen  ek helkiyenen aŗmet  ık    yır   yeter diyollar. yeter bu su  ok bil' oldu.
 761 olur diyo Őind   aŗmet al  'smarladık arķadaŗ ben gediyo  saĒ ol diyor. dur aŗmet diyo
 762 s  na bir hediye veriyim diyor. adam  ŗ t  ne Ő yle nar veriyor. g  zel. bunnarı da diyo
 763 y  n b  rg  n olur da aŗmet diyo. olur efendim. helallaŗıyolar adamınan ğuyudan
 764  ıkıyo. ulan aŗmet n'  tdiŗ. bezirĒan soruyo Şindi. bu ğuyuda su Ēurud  ydu geden su
 765 bulamıyodu  l    ıkıyodu sen ne g  rd  n n'  tdiŗ. ben biŗe g  rmedim bezirĒanım
 766 diyo. eŗde endim ki ğap  klıymıŗ ğuyu ğuyunun   zı ğapadılmıŗ diyo onu aŗdım     n
 767 dedim.  ekdiler iŗde bem baŗĒa bi' Őe' g  rmedim. demiyo kine b  yle b  yl' oldu. orda
 768 yatıyollar sabah oluy   y  kleri y  klediyollar Şindi s  r Şurda h   burda h   derken b'  ere
 769 geliyollar amma   Ē am namazı ol  yo. is'iz bir Ēorkun   b'  ere geliyollar.   Ē am
 770 namazı oluy' amma ulan ord   ald  m a ıl iŗe yaradı herif baŗa Ēaranıdıķdan sonra
 771 yola getme dediydi bir a ıl verdiydi. ben bezirĒanım burdan  te getmem diyo. ulan
 772 aŗmedim etme yavrım dutma bura Ēorkun   bir yer burd  ' iŗĒıya gelir hırsıZ gelir bizi
 773 soyar. y  k. ben d  h   adımı atmam diyo.

774 [Mayıl'ın Hik  yesi] evel zaman i inde halbır saman i inde deve dellall  Ē  derken.
 775 eŗ ek, berber  Ē  derken, paltıyanan baŗ y  l  rken, zindaŗan melmeketinde, bir
 776 padiŗah varımıŗ. bu paTiŗ  haŗ bu heyk  'nin ismi mayılın heyk  si. bu paTiŗ  haŗ  Ēlu
 777 Ēızı z  rriyeti olmamıŗ. bir beklemiŗ beŗ beklemiŗ. beŗ sene beklemiŗ on sene
 778 beklemiŗ. yok b  rg  n veziri   'armıŗ vezir. ne diyoŗ demiŗ. vezir gelmiŗ b  y  r
 779 padiŗahım. vezir ben  ld  kden sonra benim saŗsalatımı s  rd  recek benim yerime
 780 s  hi   olacak bir evladım olmadı. yok seni  nen allahı aramıya gedec  '  diyo.
 781 padiŗaham allahı aramıyanan bulunur mu. bulunur demiŗ. baŗa niye evlat vermedi
 782 bunu sorac  'm ben demiŗ. bir evlat isdiyec  'm.   padiŗahın emri emir.  anıma gelmiŗ
 783 demiŗ ki biz  anım    yıtlanıŗ bize azzık  azırlaŗ. biz vezirinen allahı aramıya
 784 gedec  ' . bulup bir evlat isdiyec  'm gendinden demiŗ. ulan herif b  'le olur mu allah
 785 aramıyanan bulunur m  . bulunur demiŗ. ararsaŗ taŗrıŗı da bul  n belanı da bul  n

786 demiş. ben allahı bulmıya gedecā'm. onuñ emri emir. padişāhāñ emri emir. padişāha
 787 azzık hazırlamış ğarisī. vezir de hazırlanmış binmişler birer ata sür. bürgün ik' _'ün
 788 derken üçünc' _'ün bir güzel yayla çayırlık çimennik bir yere çıkmışlar. sular akıyō
 789 ğuşlar ötüşüyō güzel bir yer. vezir demiş ki padişāham burda birez ēġlenek. burda
 790 isdirāhāt edek biz de yorulduk atlar da yoruldu. olur vezir. atdan aşşā' enmişler. atları
 791 ġöyürmüşlar çâyıra gendiler oturmuş yemek yemişler su içmişler öylen _namazı
 792 olmuş. padişāhām namazlarımızı da ġılak burda demiş namazları da ġılmışlar. duāsın' _
 793 deşiri'ken. padişah sā'na selam _mermiş kine bir göv ġıratlı geliyor amma yoldan hēy
 794 deşdirip geliyo. selam _mermiş duāsın toplamış. vezir bir _atlı geliyor _amma neci
 795 demiş. atlı gelmiş. selāmunalēyküm. alēykümselam. buyur babam otur demiş. atlı da
 796 enmiş atından oturmuş. padişāhām nerdeñ gelip nere gediyoñ demiş. İlan padişah
 797 benim yāw padişah _oldū'mu nerdem _bildi bu adam. bir saykı belli b' _'ērim _m' mar. ēy
 798 arkadaş demiş benim padişah _oldū'mu bildī'ne göre nerden nere getdī'mi bilīñ sen _
 799 öylē'se demiş. sen allahı aramıya gediyoñ amma allah aramāyınan bulunmaz arkadaş
 800 padişāham demiş. allahı nerd _anarsañ orda allah hazırdir demiş. sen boşuna vezird' _
 801 aldīñ yanıña allah aramıya gediyoñ allah aramāñnan bulunu' _mu demiş. bulunsa da
 802 bulunmasa da ben gediyoñ demiş. ele evlat veri'ken baña vermedi. benim sañsalatımı
 803 kim sürdüreceğ. allaha bulanaça gedecā'm demiş. ö'le olmaz demiş arkadaş cebinden
 804 bir _elma çıkartmış padişāhām şu elmayı al demiş. ġabī'nı soy atıña ver ġısırā'ña ver
 805 demiş. gendin' de yarıya böl. yarısınıñ hanımıña ver yarısın' da sen ye inşallah cenāb' _
 806 allah saña bir erkeġ _evlatı verecek senīñ de neslīñ devam _edecek demiş. sen geri dön
 807 evīñe get. adam _ö'le demiş kaçmış atına binmiş gözdeñ ġā'b olmuş getmiş. ulan _vezir
 808 bu ēye bir _adama bāñziyod' _ammā. bir hāyır duvasın' d' _almadık demiş. yāw
 809 padişāham işde hāyır duvası. sāña diyecā'n dedi demiş. verecā'n verdi diyecā'n dedi.
 810 biz de geri evimize yerimize dönek demiş. şindi adamlar yornū' çıkıncī atına binmiş
 811 gen' _'ēri dönmüşler. vezirīñ hanımıynan padişāhāñ hanımı oturuyomuş dāġnemişler
 812 ki padişahınan vezir geri geliyo. bire bacım demiş heriFler geliyo baksene vezirinen
 813 padişah geliyo allah' _aramıya gedenner demiş. onuñ demiş birinīñ bacā' bişdi birinīñ
 814 götü şışdi satı neriye gedibilir ki demiş. geri döndüler geliyolar bire bacım demiş.
 815 avratlar ġülüşmüş. padişāhānam _vezir gelmiş. n' _öldü padişāhām. ilan _n' _ölucu bir
 816 adam' _ıras geldik böyle böyle dedi bir _elma verdi demiş siz geri eviñize gediñ
 817 inşallah sāña cenāb' _allah bir erkeġ _evladı verecek dedi ben de geri döndüm geldim
 818 demiş padişah. bun' _uyġuluyacā'k. bunu beklıyecā'k. pēkī. elmiya soymuş padişah

819 ğab'ı'nı atına vermiş ikiye bölmüş yarısını avrat yemiş yarısın' gendi yemiş. beklemiyē
 820 durmuşlar çocuĶ ossuñ diyā. ħamile olacaĶ mı çocu'muz olacaĶ mı derken avrat
 821 hamile olmuş. dokuz ay on ğún sonra bir erkeĶ evlādı dünyiya gelmiş. yalınĶ ō adam
 822 demiş kī elmayı veri'ken ben gelmeñci bu olan çocuñ adını vurmañ demiş. atına binip
 823 giderken. beklemişler şindi adam gelecek de çocu'ñ adını vuracaĶ. çocuk şindi okula
 824 gedim çā'na gelmiş. arkadaşlarıynan oynarımış adı yok. çocuklar şindi buña
 825 adıbeli'siz dē' çā'rmiya durmuşlar ismi yok kinā şu dē çā'rsıñlar. adıbeli'siz geldi
 826 adıbeli'siz getdi. çocu'ñ zoruna getmiye durmuş baba yāw baña bir isim ğo'ñsene
 827 arkadaşlarım bañā adıbeli'siz dē' çā'rıyo benim zoruma gediyo baña da bir isim verin
 828 de ben dē bunu çā'rsıñlar. derken. yāw o ādam gelecek de işde bunun ismin'
 829 ğoyacaĶdī ē bekledik çocuk yedi yaşına altı yaşına dāĝdı. vezir n'ēdek diyo padişah.
 830 padişahım ğonuyu ğoñşuy' işdē topla da işde bu çocu'ñ ismini ğoyak diyor. ğonuyu
 831 ğoñşuyu hısım akrabıya çā'rıyollar. bō'n işde çocu'ñ ismi ğöyulacaĶ büyuruñ gelin. bir
 832 ziyāFet çekeçā'k diyo padişah. herkeş toplanıyor. derken bir de baĶıyollar kine atlı
 833 geliyo. selāmalēykūm. alēykūmselam atından eniyor nē yapıyoñüz padişāhām n'
 834 ēdiyoñüz diyor. arkadaşım işdā biz çocu'ñ ismini ğoymıya toplandık diyor. seni
 835 bekledik bekledik gelmedin sen de ēyi ıras geldin. şindi ğā'ri bu çocu'ñ ismini ğoyan
 836 sen diyollar. çocu' ğucā'n' alıyo çocuk da gendine dikĝatınan baĶıyo. bire ō'lum ne
 837 baĶıyoñ baña mayıl mayıl diyo. adam ka'kıp savışıp ğöyup gediyo. ulan amanın adam
 838 getdi çocu'ñ ismin' de ğoymadı. işdā ğoydu diyollar. ne baĶıyoñ baña mayıl dedi. ismi
 839 mayıl oldu diyollar. hā. mayıl geldi mayıl getdi çocuk şindi okula getmiye başlıyo.
 840 padişah buñā húsū'sü bir öğretmen dutuyor öğretmen ħocā ilim saĶıbī tembāh ediyor
 841 ki ħoca bu çocuk bellemelik b'şé' ĝalmıyacaĶ ĝuş diline ĝadar belledecā'ñ sem buña
 842 diyor. ē öyle bir yetiřdirecā'ñ ki eşde ileride benim yerimi dutacaĶ adam olacaĶ bu
 843 diyor. olur padişaham. ħocası ō'retmeni bunu okuduyollar ēy'cē böy'yor del'ānnı
 844 oluyor. vezirin de bir ōĝlu varımış gendinin çā'ndā ikisi bir oynuyo düşüyō ka'kıyō
 845 derken her şeyi belliyōr artık tā'sil yerini alıyōr. gen' de on dört om beş yaşlarına
 846 geliyōr mayıl. vezirin ōĝlu diyo ki mayıl sennen bō'n bir ava gedek yāw diyor. gedek
 847 baba biz birez gezicik şö'le av avlıyacaĶ diyollar gedin ō'lum diyor padişah. yayın'
 848 okun' alıyor. o zaman silah yok ya. yay ok silah olarak adamlar şindi atlarına
 849 biniyollar ħaydı gediyyollar dā'lara geziyyollar dolanıyollār bi'şe' bulup da sıkıP
 850 buramıyollar. geri geli'ken şehrin dışındā ĝarının biri su doldurmuş çeşmeden evine
 851 götürüyömuş ceriyenen ulam mayıl diyo vezirin ō'lu. ne diyoñ diyo. bir av bulup da

852 sıkıp vuramadın diyo. bakıyım vurubilicın mi şo ğar'nın ceresine bir sık hele diyo.
 853 hemem mayıl yāyını çıkariyo oku dakıyor yallah sıkıncı ğar'nın ceresini beriyandan
 854 ötiyanna cirpede ötüyo. şimdi ğarı getdikce su boşalıyo. ğarı getdikce su boşalıyo iki
 855 yannı su akıyo. ğar'nın haberi bile yok elindeki cere bomboş oluyō. bakıyo ki iki
 856 yandan su akıyo oluk gimi delinmiş cere. geri dönüyo bakıyo kine padişāhān
 857 oĝluynan vezirin oĝlu geliyo. allah abōneş'ın hışmından gedesiñ mayıl diyo. İlan ğarı
 858 vallahi bir betdā' etdi saña diyo vezirin o'lu. sē'rt dut ğarıyı, gelip dutuyollar şimdi ğarı
 859 ne dedin sem bize bir betdā' etdin etmiye de bakıyım ne dedin. o'lum bi'şe' demedim
 860 iş'ıras gelesi dedim. yōk bi'şe' dedin diyollar sen dedin ne dedinise de hele. allah
 861 abōneş sevgilin ola dedim o'lum diyo abōneş kim diyo. abōneş ēy o'lum bir abōneş
 862 deller bir ğız var ki diyo baban yedi sene hārb etdi alamadı. babā'n işdē soñ odasında
 863 iresmi asılı sen o ğızı gör de bak işde o senin nişannın ola dedim saña diyor. hā ēyi
 864 demissin ğarı diyo. bunnar atınan gediollar şimdi. adamın aklında ğalıyo ki māyılın
 865 geliyo şimdi bir beş derken soñ odiya açıyo. babasının soñ odasını açıyo. bakıyo ki
 866 ilān abāw dünya gözeli bir ğız iresmi yaħo. altında yazılı abōneş dē'. ğızı gō'rünce
 867 akli bokun' 'arışıyo saten görür görmez aşık oluyō. adam şindī hasdalanmıya duruyō.
 868 sararıp solmıya duruyo yemeden içmeden ğalıyo ulan n' oldu bu çocā' yāw nası' oldu
 869 niye hasd' oldu. doĝdurları çā'rıyollar şunu çā'rıyo bunu çā'rıyo kimse māyılın
 870 hasdalı'nı bilmiyor. vezirin o'lun çā'rıyor. o'lum aslanım bu arkadaşın başından ne
 871 geşdi diyor bū siZ ava getdikden soñra yemez içmeZ hasda oldu. bu n' oldu nasıl odu
 872 böyle. padişāhım onu gendine sor diyor. gendi bilir hasdalı'nı diyor. ben ne dē'm
 873 şimdi. padişāh çocū' çā'rıyor o'lum derdin neyise bāñā söyle diyor. yāw bu sen n'
 874 olacā'n doĝdur hasdalık yok diyor sen hasdalanıyon olup gediciñ ben seni ne
 875 hallarınan el' 'açırdım. böyl' olman'ırāzı dē'lim derdin ne diyor. o zaman ğonuşarak
 876 diyemiyo da māyıl aldı bakalım ne diyor. hi āh babam ğarının cerē' sinedē vurdūm
 877 bēn daşī. ğarī ğōydū yürēgimē ataşī. hi āh gōñül arzī' ediyordā abīgüneşī. abīgüneş
 878 dellēr deller dā yarım mār benīm. diylene ğadar padişāhān ğaFasının tas' atıy' amma
 879 buña bi'şe' bell' etmiyo. hemen padişāh ğarşılık veriyō. aldı bakıyım padişāh ne
 880 diyor. hī oĝlūm o ğā'rılar dā öy cazī sözlūdūr. sāñā bīr ğız alām vāy alām. ğatır
 881 nāzlīdīr. hī āh ğaşlārı ğāradā öy elā gözlūdūr. sölē oĝlūm mayıl vay māyıl derdinī
 882 söylē. hī āh ğaşlārı ğāradā hī ela gözlūdūr gözlūdūr. söylē oĝlūm mayıl vay māyıl
 883 derdinī söylē. çocuk sandı ki babam derdime derman olacak sandı. aldı bakıyım māyıl
 884 ne dedi. hī āh yaşā babām yaşā dā sem bıñler yaşā. nūFūsūñ geçiyōr geçiyōr daĝınān

885 daşā. hī āh bir sīvalīm mardā oy oy ōy abīgüneşē. abīgünēş dellēr vay dellēr yarım
 886 mār benīm. bunu bō'le der demez padişāhān ġaFāsının tas' atıyor ulan yedi sene savaş
 887 etdim bu ġızı alamadım hindi de sen mi müşder' olduñ benim müşder' oldum ġızı
 888 diyōr. cellat māyılıñ kellesi. cellat bire diyor. o zamana ġadar okudan hocā öğretmen
 889 orda bulunuyorumuş olmaZ padişāhām diyo cellat olamaz diyo. n' ölur ya hocā
 890 diyor ben onun çā'resini bullum diyor. cellatı durduruyor. padişāhanan hocā bir arıya
 891 geliyor. niy olacak hocā diyor bu çocuk ġanmış. birā padişahım diyo abōneşi nerde
 892 gördü biliyor mayıl. şehere bir ilan verrik diyōr herkeş bu sarāyın önünden geçecek
 893 derik māyılı da balkona otutdurruk diyor bütün bu 'adar gōzel ġızlar var muha'ġak
 894 birini bā'nir görünce. eşde şunu baña alıñ der biz de allık diyor. ne bilici abōneşi diyo.
 895 gōzel ġızın birin görücü muhaġak müşder' olacak diyor. pēkī hocā senin de bu aklıñ
 896 ēyi diyor. bir dellal çā'tdırıyollar kine bütün şehirde n' 'adar ġız gōzel ġadın varısa
 897 hepisi bu sarāyın önünden geçecek padişāhān oġlu kimi bā'nirse onu alacak padişāhān
 898 gelini olacak. dellallar çā'rılıyo şindī ilān bir gencirek dul avrat da varısa inā'ni satıyor
 899 sırtına bir elbise alıyō. ilān padişāhın oġlu bā'nip de beni almaz m'ola dē'n ġeyinip
 900 ġuşanıñ şindī sabahdan. padişāhın sarāyının önünden geçiyollar. vezirin oġluynan
 901 māyılı da balkona otutduruyollar. māyılın eline bir elma veriyollar. kimi bā'nirsāñ oña
 902 vuracā'ñ bu elmiyanan diyolar. māyıla da diyolar ki işde abōneş işde burdan geçecek.
 903 gördün mü bā'ndin miydi vur. olur diyollar şindi. ulān geçiyō herkeş gelip geçiyō o da
 904 geçiyō bu da geçiyō şehirin ġızı gel'ni bitiyōr. yok heç abōneşe bāñzer biri geçmiy'
 905 ordankinā elmiyanan vura. kimse ġalmadı mı ġalmadı ulan n' öldü māyıl diyor hocası
 906 hocam ben bir kimsiye görmedim gözüm dutacak abōneşe bāñzer birkimse görmedim
 907 diyo. ulan oġlum oldu mu yā. oldu hocam diyor ya abōneş olacak ya ben kimsiyenen
 908 evlenmiyecā'm. ē padişāhın işine gelmiyo bu iş n' olacak hocā şindi bu durum diyor.
 909 bem bunu anca bir cellat etdirecām. yok padişāhām cellat edemāñ diyor yā. abōneşi
 910 geliñ getirecā'k dē birez adam toplarıñ bir dūñ alāyı yaparıñ diyor. bu cocū' da bārāber
 911 ahıllar götürüller ġorku dā'nda bırakıllar. ġorku dā'nda alıcı mahlıklar bunu yer heç
 912 olmassa gözümüzün önünde cellata kesdirip dē bu 'adar emā'nen buldū'ñ cocū' cellat
 913 etdirecā'ñe gözümüz görmez heç olmassa öldū'nü ġaldī'nı teleF olur geder diyor. ulān
 914 hocā bu aklıñ da senin ēyi diyor. adam şindi bir ilan ediyo kinā abōneşi o'lum māyıla
 915 geliñ getirmiye gedilecek. alāl ūsūl bir dū'ñ ġuruyollar şindi. dū'n alāyı toplanıyo elli
 916 yüz ġişi. ġenşlerden ondam bundan vezirin o'lu da barabar. birez yem yiyecek birez
 917 gelinnīK asbap alıyollar. hāydi görüm mürüm bīn. nere babam abōneşi geliñ

918 getirmiyē gediyoḵ diyolar. gedē gedē gedē ḡorḡu dā' denilen bir daḡ varımıṣ. o dā'da
 919 her yırtıcı maḥlıḡ varımıṣ. o dā' varıyollar ikindin üsdü. oturuyollar yiyollar içiyollār.
 920 derken ağşam namaz' oluyō māyıl sat' o 'ādar at üsdü ḡormemiṣ yol çekmemiṣ ya
 921 māyıl yatıverinci uyuyu ḡalıyo. uyudu mu uyudu diyollar. dönüḡ baḡıyım geri şinTi.
 922 herkeş geri dönüç' oluncu vezirīḡ ō'lu diyo ki bem māyılı burda yalnız bırakmam
 923 diyo ben de barāber ḡallım diyo. ā ulan eşş' ōl' eşşek babası bırakıyo da sen mi
 924 bırakamıyonḡ buḡa ḡāyıl olmuyonḡ yörü baḡıyım vezirīḡ ō'lun da kötekliyollar şindi.
 925 beriyanna. herkeş çekilip gelip gediyo. māyıl dā'ḡ başındā yapıyalıḡz ḡalıyo. atı şöyle
 926 bā'lamıṣ gendi de yatmıṣ uyumuṣ. ulān bī' de üsdüne sō'ḡ bi' şe' düşüyo ilan yāḡmır
 927 mı dē' ḡözün' açıveriyo kinā at gendini bacā'nıḡ arasına almıṣ bir ağzıynan sē'r diyo
 928 gelen ḡayvana bir depī'yinen vuruyor. ilān aḡmet memmet ḡasan ḡösüyün adam
 929 sāyabildiklerinin ismini say'yo ki kimse yoḡ. şöyle ēy'ce bir ḡarartılıyo ki ḡa ḡō' ḡurt
 930 canavar sırtlaḡ gelmiṣ çevresin' çevrelemiṣ ki alıp da yiyćák dē'. at āḡzīynan sē'r diyo
 931 depī'y'nen vuruyo ḡuvalıyo olmuyo māyılı vermiyō ḡanıḡ teriḡ içinde ḡālmıṣ at. ulan
 932 baḡıyo adam vayh. herkeş getmiṣ ayvāḡ diyor demek ki beni bu dā' bu maḥluklar
 933 yesiḡ dē' getirikler. gendiler de geri ḡaçık gedik. bem burda ḡālī'm diyor. alıyo
 934 baḡıyım orda ne diyo māyıl. hī aman ilk ā'sāmdān ātlī ḡēldīm hepsī dē geri dōndü. hī
 935 māyıl çocūḡda ḡāldī amān mevlām yardım eylā ḡuluḡā. amān allāḡ yardım eylā
 936 ḡuluḡā. māyıl çocūḡda ḡāldī. amān mevlām yardım eylā ḡuluḡā. amān allāḡ yardım
 937 eylā ḡuluḡā. hi ağşam öldü sabāḡ ōlmāz. ḡözlērimī uyḡū ḡēlmēz. māyıl çocūḡ b' ē'r
 938 bīlmēZ. amān mevlām yardım eylā ḡuluḡā. amān allāḡ yardım eylā ḡuluḡā dēp kesdi
 939 ozamana ḡadar şaFaḡ atmıṣ ışımya durmuṣ saten. māyılıḡ bu sesini duyuncu saten
 940 alıcı maḥlıḡlarda şöyle geri geri çekilmiye durmuṣ ḡava da ışımya durdū. ē'ce ışıdī.
 941 baḡmıṣ māyıl heç kimse ḡālmayık ağşamdan gelenner getmiṣler bilene. aman yā rapbi
 942 babam beni burıya niye ḡoymuṣ geri dōnsām babam beni öldütdürür. geri dönmesēm
 943 nere gediylim dē' düşünüp duru'ḡan ḡarşıdam bir ḡöv ḡıratlı çıḡdī şindi. geliyor
 944 dāḡnedi kine. ulan ayvaḡ işde bu beni bu sefer öldürür diyo māyıl. ḡorḡarḡan şindī.
 945 ḡāliyor. selāmalēyküm. alēykümselam. ulan ne ā'lıyap geziyonḡ burda diyor. eFendim
 946 nē ā'lamıyam diyor işde ben arḡadaşlar getmiṣ ben burda yalnız ḡālmıssım ner'
 947 'ēdecā'mi bilmiyom. yol yolaḡ bilmiyom. ben ā'lamıyam da kim ā'lasıḡ. ilān gel
 948 baḡıyım bin şu atıḡ üsdüne diyor. atıḡ üsdüne binic' oluncu orā' şu ḡāḡbāni de al
 949 baḡıyım diyo ḡāḡbesinde de gelinnig asbap abōneşiḡ ḡōyā yem yiyecek var.
 950 doldurdularıdı geliḡ getirmiyē gediyo dēn. o ḡābaḡı d' al diyo at atıyıḡ üsdünā diyo

951 atıyo dut atıyın yularından diyo yum gözünü atın çok deli diyo. gözünü yumuyo.
 952 birde aç gözünü bakıyım diyo açıyo kine görku dā.ının depesine çıkarmış. o'lum
 953 buriya diyo heç bir alıcı mahlık çıkamaZ. bunun atirefi uçurum sen de enámán. artık
 954 burda işde galacaksın sen adam atıynan ora bırakıyor gándi uçup göyup gediyo.
 955 haydī. ulam bu ner' 'ētdi necīydi bu atlı kimidi derken bir de dāğniyo kine atlı
 956 uzakdan çıkmış geliyo arkasında bir de adam mar gene geliyo. eyvah diyor bāyak
 957 gözü kesmedi ben' öldürmiye param' alacak bu hāğbiye almıya alacaK elimden de
 958 diyor yanında diyo bir arkadaş bulup geliyo bu seFer ikisi bir olup beni öldürecekler
 959 diyo, māyıl hemen ğabıdını çekiyör. bir ğabıdı varımış bir çal' nın dibine ğaFasın
 960 altına bir yasdı daş alıyo yasdık ğabıdı başına çekip yatıyör. bāri uy'yo sansın bakıyım
 961 n' ēdici diyor. oysa atlı getmiş abōneş' almış getirmiş. abōneşi getiriyō dā'η depesin
 962 endiriyō. işde māyıl burda ara bul senin sevgilin olam māyıl burda ğızı endiriyō şimdi
 963 ğız ord' arıyap burd' ararkān amanin geliyo kine çal'nın birinin dibinde yatıyo māyıl.
 964 başına da ğabıdını çekmiş. heç solumuyo bile, ğımıldamıyo bile māyıl māyıl diyo.
 965 heç sesdenmiyo. aldı bakıyım ne diyo. hī āh māyıl goymuş başını dā bir yāsdī dāşā.
 966 bir yāsdī dāşā yaşı māyıl yāşā dā sen bınler yaşā. hī āh her iş ğelīrimiş dē sā'lām başā.
 967 abīġūneş deller deller dē yarın vār senin. her iş ğelīrimiş dē sā'lām başā. abīġūneş
 968 deller yarın vār senin. hī āh ben yarimē buldum dō öy öy görku dā'ndā. hē bilbillēr
 969 ötüşür ötüşür sabah çā'ndā. hī āh māyıl gelsē ayrılıp dā öy öy öy babam bā'ndā.
 970 abīġūneş deller vay dellār yarın vār senin. hī gel sārılām māyıl dā öy öy öy babām
 971 bā'ndā. abīġūneş deller dellēr yarın vār senin. ulan bakıyo kine bir ğıZ sesi. yāw bu
 972 neciymiş dē' gözünün şöle ğabıdın ibī'ni ğaldırıyo baKıyo kine amanin doğan aya sen
 973 dōġma diyo. abōneş gelmiş gözünün önüne. gendine türkü söyliyēP oturuyo.
 974 kākdi'yınan hemen sarılıyo şimdi. ha babam de babam. derkēn bir aşşā bir yokarı
 975 paldır küldür derken. aradan yarım sā't bir sā't ğadar bō'suyollar. ulān şuyud' 'a
 976 buyudu hā derken hēy arkadaşlar alacā'nız' alın verēcā'nizi verin ben geliyom diyor
 977 adam. bu ne diyor bu kim diyo. kim oluc' işde beni sāpa getiren atlı geliyo diyo. onun
 978 sesi bu diyo. amanin n' ēdek yā. ğızı çamaşırhāneden almış getirmişimiş satı çamaşır
 979 yuyumuş. derenin bir kenarında. başında bir daraġ oluyō hemen darā' alıyo al bu
 980 benden saña hediye diyo. māyıl barnā'nda bir yūġsük varımış hemen çıkarıyō ğıza
 981 veriyō atlı geliyo şimdi bin abōneş ğızım geri götürecā'm seni diyo. abōneşi şimdi atlı
 982 terkisine alıyō. hāydī geldī yöne gen' ēri uçup göyup götürüyo ötü'yann' öte. bakıp
 983 ğalıyo māyıl arkasından. aman yā rapbi nāsıl oldu derken māyıl şimdi aldı bakıyım ne

984 Tiyr. amam balı goyallār gütüyā. gözeller gēlmēz sātīyā. hī gün dōğūdām güm bātīyā
 985 getdī nazlī yarēm getdī. getdī abīgünēş getdē. yarēm getdī. getdī abīgünēş getdē. hī
 986 aman gārdān yārā birāy ēndē. gadir mevlam murāz vērdī. ne tēz vērdī ne tēz aldī getdi
 987 nazlī yarīm getdī getdī abīgünēş getdī. ne tēz vērdī ne tēz aldī getdi nazlī yarīm getdī
 988 getdī abīgünēş getdī. adam ā'ladı galdı gözünün on yerinden tolū 'ümumu dókúld'
 989 amma ne gelir. o yan'na sürdü atı bu yan'na sürdü heç bir tarafdān enilmeZ ki ene.
 990 abōneşın babası orıya heç bir maḥlık çıkıp da yiyemez dē' bā' dikdirmiş abōneşın
 991 babasının bā'yımış aslında ora o da bā' bakmamış geçmiş getmiş. oralardan ot gāzıp
 992 yē'p şunu gāzıp toplarkān yerken. aḡgız isminde ovada bir gız varımış irembil atar
 993 bilirmiş. dā'larda kimin oldū'nu. ulām bir irembil atıyo kine ḡorḡu dā'nda bir gözel
 994 del'ānnı var amma ot gāzıp yiyo unçuluk gāzıp yiyo oralarda aç susuz dolanıyo. hıh
 995 diyo işde benim nasibim taliḥlim de burdā'mış demek ki diyo gediym şunu ḡorḡu
 996 dā'ndan endiriyim buluyum gendime bend ediyim bunu getiriyim de bunúynan
 997 evleniyim diyō aḡgız. ordan hemen bir ceren donuna dıḡılıyo. sēherbazlık varımış
 998 gızıñ aslında bir ceren donuna dıḡılıyo şindi oluyō bir ceren çıkıyo ḡorḡu dā'nın
 999 başına. bakıyo ki ot gāzıp yāyılıyō máyıl acından ölmüş. ópünden patırtada çıkıyo
 1000 şindi. ulam máyıl bakıyo ki bir ceren n' 'özel. ilān cenāb' allāḡ diyo baña bir av
 1001 gönderdi şunu dutúyum dā bu'azlıyam yē'm heç olmassa diyo. şurda çöküyo burda
 1002 portladıyo. o 'āndan dutuyum derken elinden ḡacıyo bu 'āndan çarpıyo hī bakıyo
 1003 dutamāyıcı. ata biniyim de şunu depelediveriyim de öyle dutúyúm heç olmassa diyo
 1004 ata biniyo şindi şurda depelē'm derken ceren ópünden ḡacıyo burda depelē'm derken
 1005 ḡacıyo cerem bakıyo ki sıkışıyō uçurumdan gendinden taraFā gendi evinden taraFa
 1006 gend' 'āndini atıyo. uçurumdan ḡāyđı. gediyo amm' ulān cereñ geder de ben
 1007 gedemem mi burdan yā allāḡ ya mismillāḡ ḡazır nazır boz atlı hızır ya sen ulaş ya
 1008 rapbi diyor adam atın başın ḡōyuruyo şindi. cereñın arḡası sura. şurda ḡā burda ḡā
 1009 adam d' uçurumdan düşmüyō cereñın arḡası sura gediyo amma cerem baḲıyo kine
 1010 ḡurtuluş yoḲ elinden oviya enecek yerde bir ḡāmişlā' ḡarışiverip ḡāy' bolup geTiýı.
 1011 gözdeñ ḡay'b oluyō. máyıl o 'ānna çarpınıyo bu 'ānna çarpınıyo ulam bakıyo ki
 1012 ḡorḡu dā'ndan enmiş adam oviya. oḡ yā rapbi şükür endik ya diyor. bundan sōñra
 1013 nasıl ossa bir yere gederik işimizi çıkışdırıḡ acımızdan ölmek ḡā'rı diyo sürüyor atını
 1014 gele gele gele geliyo ki ulam bir ā'ç dibinde bir puḡar aḡıyo ki su çıkıyō ammanın ne
 1015 gözel. elin yüzün yiykiyór. orıya oturuyo şindi birez isdirāḡāt ediyim bāri diyor. bir
 1016 de bakıyo ki ötedem beri bir ḡāri çıkıp geliyo. ḡāriyi ḡörüncü bu ḡarı beni ḡörmesın

1017 bāri diyo hemān ā'cın başına çıkıyor suyun başında ā'cın. ğarı geliyo şimdi elini
 1018 yüzünü yiykıyor. suyun içine şöyle dikgatinan bakıyo kınā māyılın şafkı suyun içine
 1019 düşmüş. iresmi suyun içinde görünüyö māyılın havadan. ulan ğarı bakıyō ēyce gözün'
 1020 üfeliyōr sūyun içinde bir adam görünüyö ğāFasın' ğaldırıveriyö ki māyıl yokarda ulān
 1021 nē ğadar gözel bir del' 'ānnıymış diyor. ğarı gend' 'āndini bir yokluyo amanın ben
 1022 ğār' olmasam bunu eld' ederdim şimdi diyo evde de ğarının altı tene ğızı varımış
 1023 yetmiş. hemeñ ğarı sūyu da doldurmuyō eve sē'rdiyö şimdi hele bir. sırtın arkasında
 1024 ğalıyomuş evi ğarının. ğarı geliyo şimdi orusbular durmañ sırtınızı başınızı ğēyin de
 1025 ulaşın diyo puñarın başına bir del' 'ānnı gelmiş kine diyor. siz' ılā'k dā'l bañ' ılā'K
 1026 amma āğzımın içinde diş ğalmadı diyor. ulaşın hañğınızı bā'nirse onu verecā'm diyor.
 1027 birez de yiyeceK alın acından d' ölüK o her'al diyo. biraz yiyeceğ alıyo bunnar
 1028 ekmek bazlama derkān birer su ğābı alan yola düşüyö şimdi bakıyo ki māyıl altı tene
 1029 ğız geliyo ark' arkıya. ğarı baña yiyecāk salmadı da ğızları saldı diyor. demek ki
 1030 ğızları bā'nsın de alsın dē saliyo diyo şimdi. aldı bakıyım mayıl ne diyōr. hı altı ğızın
 1031 birī fātmā. var bānlari çatmā çatmā. hı amān mēvlām ğismēt etmē altı ğızlar babām.
 1032 sizi gördü'm can sızılār. hi aman altı ğızın birī dūrdū obir güzelin ā'dī. kim dārādī
 1033 kimlēr yūdū altı ğızlār amān ğızlār. sizi gördüm can sızılār. hi amān altı ğızın birī
 1034 ēşē. var bānlari ğoşā ğoşā. hi amān altı ğızın birī yētēr ellemeden yerē yātār. hı ötekī
 1035 dē ondām bēter. altı ğızlār altı ğızlār. sizi gördüm can sızılār. hı ötekī dē ondām bēter
 1036 altı ğızlār mamā ğızlār. sizi gördüm can sızılār dē'p māyıl türküyü bitird' amma ğızlar
 1037 getirdī' yiyecā' yere çalan geri yanna döndü. ğāvırın dē'sın ğarısı bu bizi alır mı bu
 1038 bizi bā'nir mi de bunun yanna bizi saldı da irezil etdirdi. şuna bak dē'p. ğızlar geri eve
 1039 döndü şimdi vardılar ğarīyi ē'ce sifdilediler. sen bizi saldıñ da mama etdirdin görüyōñ
 1040 mu sen anaların' ēy'ce sifdiledilēr. māyıl bir bekledi iki bekledi ne yiyecek getiren
 1041 vār ne de bir dahā suya gelen vār. burda olmayacak dedi kağdı atına bindi sür yola
 1042 devam etmiye başladı. gendi yola devam edidursun. aķğız sarāyına vardı oturdu bu
 1043 māyıl nerde ğaldı şimdiye gelecā'di dē' beklē'p duru'kan māyıl dāğnedi ki uzakdan bir
 1044 bina görünüyō bir saray görünüyō ilān bu saraya geder ğārnımı dōyurum diyo. gele
 1045 gele gele sarāya yaklaşınca aķğıZ hemen hizmetcilerine emir verdi kine şu gelen del'
 1046 'ānıyı dedi alın ğuş tüyünden dōşenmiş odiya getirin bakıyım. hemen aķğızın
 1047 hizmetcileri aşş' ēndi biri atın başına biri mālī endirdi yörü bēyim seni hanımımız
 1048 hatınımız isdiyo diyerek. getirdiler odanın birinin içine ğürpede atdılar otutdurdular ki
 1049 abāw ğuş tüyünden dōşşā'ñ üsdüne oturmuş māyıl ki hıñırtlā'na ğadar kömüldü māyıl

1050 ulan bu izzet ikram ney yāw mayıl şaşanladı şindi. o zamanaça akz şindī aç biliyór.
 1051 sufrayı goltū'na aldı üş tana ğaz yumurtası bir elinē bir ğuplu yağ da bir eline aldı ğaz
 1052 ocā'nda baráber şindī. getirdi şind' orda bişirip māyıla yemák hazırlıyacak.
 1053 ğazocā'nın üsdüne taviya ğoydu yağ erimiye durd' amma yumurtaları da şöyle ğoydu
 1054 ulan māyıl bakıyor gendine şindi içinden yemek hazırlıyor amma ulan duramaz oldu.
 1055 şuna bir dē'm helē. beni alır mı almaz mı dedi ğız şindi aqlından geşdī. yağ ocağda
 1056 yanıdursun aldı bakıyım ne dedi. hī amān oĝlān sen hānĝī ellīsīn. hānĝī bā'n
 1057 bñlñlñsñn. hi hānĝī bāhçānñn ğñlñsñn. o'lān al bēni sār benē. o'lān al bēni sār benē.
 1058 'manīn māyıl bağdı kine ğıs satı gendiná kökden aşığ olmuş. bulduğ başımızın
 1059 belasın' dedi māyıl. ğarşılı'na bakıyım aldı ne desin. hī amān bire ğız bem maḥam
 1060 ēllīyīm. hī hās bāhçānñn bñlñlñyñm. hī bizīm bāhçānñn ğñlñyñm. hey bācım ā'lāmām
 1061 senē. hey bācım sārāmām senē. diyene ğadar satı dedi ümüt mü var kinā beni alacak
 1062 dedi yumurtaları depelēverdi. ğupluynan yā' yere çaldı. hāydı ğız ka'kdı getdi.
 1063 babamın boğunu ye sen yemā' ılıyık dā'lsın dedi. bitdī āğşamdan ğalık bazlama
 1064 muzlama ğırıntısını sufruya atdı getdi yersān ye yemessān sen bilin dedi. bağdı ki
 1065 almıyacak. o'lam bir bekled' iki bekledi. hani bir dāḥa kimse gelen geden yemek
 1066 veren kimse yok o bazlama ğırından bitdī yedi müdü avırdına batarak. kağdı ğızdan
 1067 hāyır yok dedi atına bindi yoluna devam eññ. ötü yann' öte gedidursun ğızın altı tene
 1068 ğardaşı varıdı ordan ireli de gedeller yol bekleller yol keselleridi. geder yolcuyü
 1069 belciyi soyallardı. onnarın da zenāti oydu getirillerdi yeller içeller onnarın ğazancı
 1070 zenāti oydu. haḥ seḥ get dedi ğız şindi ğardaşlarım seni dutar getirir o zamn d' almaz
 1071 dā'lsın ya sem beni dedi mecmur ğalıb alacağsın deññ. hıh. māyıl gede gede şindi
 1072 adamların bekledī yere varıncı dāğnediler kine bir atlı ğeliyo. an ğüççükleri dedi ki
 1073 bire ğardaşım her zaman siz gedip alıp vurup ğırıp sarıyoñuZ. bu seFer de dedi baña
 1074 müsād' edin de ben gediyim şu atlıyı soyyum benim gücüm ğuv'etim nasıl dedi. geT
 1075 ulan yörü bağıyım dediler. yola an ğüççük ğardaşları getdi şindi mayılın öñüne. māyıl
 1076 vardı selāmalēyküm. alēykümselam. nerden ğelip ner' 'ēdiyön atlı dedi. işdā maḥām
 1077 elinden ğeliyom bur' öte gediyo dedi. nasıl gedān yaḥo dedi atı verde öyle get dedi.
 1078 verin vermān derken şindi bunnar ğāpışdılar. ḥa bābām. māyıl vurunca atdan düşürdü.
 1079 hemān endi elin ğolum bā'ladı. ulān atdan düşdü dē'n ötekiler zorlatdılar şindi eldiler.
 1080 ḥa bābām çāl çāl babası. on' atdan düşürü'ken bun' atdan düşürü'ken altısın da yeñdi
 1081 bunnarın şindi. altısı da başa çıkamadı māyılınan yā ğardaşım nasıl olacak böyle.
 1082 yāw nasıl olacak dedi ben sizden ğavĝā isdemedim kine ğelin dedi ğan yalaşak ğardaş

1083 olaḡ. yāni ben sizinen dō'sūp de bir düşmannī'm yok. birini öldürmedi de saten birini
 1084 atdan düşürmüş olūyo o yenilmiş oluyo bunnar ḡan yalaşdılar ḡardaş oldulār. ē būyur
 1085 ḡardaşım öylēse evimize gedek sen aç susussuḡ heral. geri döndüler şindi bildi gen'
 1086 'ēri ḡızıḡ yanna gelecā'ni. ḡız dāḡnedi kinā māyılı almışlar geri gētiriyo ḡardaşları. altı
 1087 teneleridi yed'_atl'_olmuşlar hā demedim mi dedi ḡardaşlarım seni şindi dutar elinī
 1088 ḡoluḡu da bāḡlar getirir dē'n getiri getiri getirdiler amma aḡ güÇcū' dedi kine
 1089 ḡardaşım ben irellek gediym dē aḡḡız bize yemek yiyecek ḡazırlasıḡ misaFırımız da
 1090 var dedī. fısıldaşdılar birbirinā. n'_oluyo arkadaş dedī. niyā fısıldaşıyoḡuz dedī ḡardaş
 1091 oldūysak ḡardaş olduk benden gizili işinīz mi var. yāw böyle diyor dedi. ben irellek
 1092 gediym de yiyecā'k ḡazırlasıḡ diyo dedi. ē getsin. güçcū getd'_ireli gen'ler de devam
 1093 etdī. gele gele geldiler ki. güçcük ḡardaşları geldi kine amanin ḡız ḡasdalanmış
 1094 yatmış ki ölümcul yatıyo. ḡız hemen onnarı görür görmēz biraZ saman sūyu ḡaynatdı
 1095 saman suyuna çimdi. sāpsar'_oldu bāḡzī yatā' dōşşā' serdi yatdı kine ḡasd'_oldu
 1096 ylandan baḲıyım n'_ēdecekler dēn. ulān güçcük ḡardaşı geldi kine ḡız ölümcul ḡasda
 1097 yatıyo. birā aḡḡız bacı n'_oldu yāw aman ölüyom ḡardaşım. ben'_ellemāḡ ölüyom
 1098 ölüyom. ilān şindi hemen geri çıkdı. n'_olmuş yaḡo vallahi bacımız öluyo yaḡo dedi
 1099 çok mühüm ḡasd'_olmuş dedi. yāw ne var dedi bir derdinīz var sizin dedi māyıl. yāw
 1100 bir bacımız varıdı yemek yapsın dē saldıydık güÇcük ḡardaşımızı am'ā ḡız çok
 1101 ḡasdalanmış şindi onu ḡonuşuyok nasıl ederik nasıl yemek yaparık dē'n dediler. yāw
 1102 benim bireZ ḡasdalıḡdan annamışlı'm'_mar şuḡa bir baḲıyım baḡalım dedi nasıl
 1103 ḡasd'_olmuş bu dedī. öZ sā't annadı māyıl nasıl ḡasd'_oldū'nu. baḲ'_ele ḡardaşım baḲ
 1104 dedi. odanın ḡāpısın'_aşdı şindi içeri dıklıl. abāw ḡız sapsarı kesilmiş. sırtına da birez
 1105 gevreḲ ekmek bā'lamış sā'na sol'na döndükce kütür kütür kütür ediyō. eyā'leri ḡırılıyo
 1106 sanaḡ. amanin gemī de ḡırılıyo satı ḡızın dediler. şindi māyıl yalnız ḡāld'_içerde
 1107 ammā aldı baḲıyım māyıl ne dedi. ḡıza türkūynen. hī āḡ erisin dāḡlārınā ōy ōy ōy
 1108 ḡarīḡ erisin. erin de eḡḡinine yörūsün. hī āḡ alem bilr sem māyılın yarisin. uyān
 1109 sēvdiceḡēm amāḡ ḡaksenē. hī āḡ alem bilr sem māyılın yarisin. yarisin. uyān
 1110 sēvdiceḡēm amāḡ ḡaksenē. dēp kesdī seḡ get beḡ geliyom dedi ḡız zamanaça. ḡah
 1111 şindī imana geldin mi dedi ḡız gend'_āndinā. o zamanaça güÇcūḡ dīynedi ḡapıdan.
 1112 öteki ḡardaşlarına dedi ki yāw bubunu allım seni diyor dedi yāw bu dirilsin de alır mı
 1113 n'_ēders'_etsin sen yeter ki dirisin bacımız ded'_ötekiler. ḡız hemāḡ ḡa'kdī. bir
 1114 yiyḡandī temizlendi. ḡokuyu burcūyū süründü. bi'_yemek yapıdı bunnarā. ōplerine
 1115 getirdi. yallah ya mismillāḡ aḡüzübillāḡhiminaşşeytaniracim bismillāḡhirrahmānirrahim.

1116 başlañ da yiyák ğardaşım dediler ammā māyıl ekmā' pöldü soķumu vurdu pilavıñ
 1117 üsdünā. ğaldırmadı öyle ğaldı. ulan n' oldu, niye yemiyon dediler māyıla, ötekiler
 1118 başladı yemiye. ě ğardaşım bu yemek baña haram dedi. niyē. yāw sizī'nen ğān
 1119 yalaşdıķ ğardaş olduķ dedi bacıñızınan şindi bacı ğardaş olmadıķca bu yemek baña
 1120 düşer mi dedi. olmaz ben bunu yiyemem dedi. ulān gátirín şu ğızı dediler şindi. ğıza
 1121 getirdiler nē diyoñuz dedi. işdē barnā'ñı ğanadacā'ķ ğān yalaşıp māyılınam biz ğardaş
 1122 olduķ sen d' olacāñ. yōķ olmam mulmam etmem metmem dedi. ise de dutuñ ulan
 1123 kesin şu ğızın parnā'nı māyıl yaladı māyılın barnā'n' getirdiler ğıza zorunan yalatdılar.
 1124 ğıZ büsbütüm māyıldan umudu kesdi. n' ēdiyim dedi yarım demessem de ğardaşım
 1125 der de gōğnümü āğlerim dedi. ben de böyl' olurum işde dedi. ğıZ umudu kesdi
 1126 māyıla varacā'ndan. ondan sonra yē'P içip durmıya durdular şindi. yāw ğardaşım
 1127 dediler āğşam oturup da ğonuşurķan sen kimidin nerden geliyoduñ nere gediyoñ
 1128 derdin nē'di satı. bu melmekete nerdeñ geldin kimsin necisin. ğardaş bem
 1129 maħāmelliyim dedi maħāmelinın padişāhanın oğluyum abōneş deller bir sevgilim mar
 1130 benim dedi abōneşi almıya gediyorum deTī. ēy ābōneş dedin zor. sen zor alın
 1131 ğardaşım abōneşi. obōneşin bir emmis' oğlu ğara duman var kine kimsiye
 1132 verdirmiyor. gendine de ğız varmıyor. ēşdē. o hāl o dirlik. ğaç senedir padişāh yedi
 1133 sene harb etdi ğaradumannan alamadı kī sen alasın dediler. öySā māyılın babasīydi
 1134 yedi sene ğara dumannan çarpısan. obōneş' alıym dē. arkadaşlar n' olurs' ossuñ
 1135 dedi. ben ya ölecā'm ya abōneşi alacā'm dedi benim ğararım ğarar. olur. öylē'se
 1136 hepimiz barāber gedek dediler. abōneşin yerin' biliyoñuz mu biliyok. pekī gedelim
 1137 dediler şindi sab' āldu ğātlandılar yed' atlı birden yola düşdüler. sür. gele gele gele
 1138 ğaradumanın ğorusuna geldiler kimse onnarın ğorusunda at yayıp ēğlenemezimiş
 1139 ğaradumanın ğorkusundan, ğaraduman dāğlara beş on ğişıynen çıķmış ēşde ne ğızı
 1140 kimsiye verdirrimiş ne ğız da gendine varırmış öyl' o dāğlarda gezer. geleni geçeni
 1141 soyar súvar öldürür işğıya misalī yaşarımış herif. bura ğara dumanın ğorusu işde
 1142 diyollar māyıla. ğōruñ atları diyor öylēse. ğuruñ çadırları, çadırı ğurduruyo atları,
 1143 ğōruyollar şindi ulan ğaraduman dā'añ depesine çıkıp baķıyo kī ğoruya birisi gelmiş
 1144 bir çadır ğurulmuş altı yedi tene at ğōyurulmuş yāyılıyor yāw bu adam diyor necīymiş
 1145 benim adımı sañımı duymamış mı da burıya gelmiş atını ğōyurmuş get diyo birinē
 1146 arkādaşının añar bilerek geldī bu işi atları ğōyurdu gendi çadırı dutdūysā başına
 1147 gelecā' biliyor geliyom. yok bilmiyerek geldīysē var tembī' eyle sóksūñ çadırını
 1148 çatmasını atına binsin savışın getsin. namısı dāyrasında diyor. adam geliyo

1149 selmalēykūm. alēykūmselam. arkadaş kim diyor buranın baş biliri. benim diyo mǎyıl.
 1150 árkádaş bilerek mi gondañ buriya bilmiyerek mi diyor. bura' gāra dumanıñ gorusū.
 1151 beni saldı diyor, bilmē'rek burda durakladıysañ saviş get diyór. yok bilerek burda
 1152 gāldıysañ gāraduman geliyō çekecā'ñ var diyór. ilān gelecā' varısa görecā' var diyor
 1153 bilerek gondañ bem bu goruya diyo. ah. gediyor adam gāradumana diyo kī ēy bēyim
 1154 Zaten adam bilerek gelmiş orıya nec'öldün bilmiyom āma cılız bi'ş'amma herif
 1155 hēç pevra bil'etmiyo diyo gāraduman maraduman tanıdī' yok diyo. ah ē'lē'se çakecā'
 1156 var diyo. atı sürüyo adamlarıynan barāber geliyo çadırıñ yan'nā. arkadaş kim bū
 1157 bē'Fendi yani beni tanıımıyan. benim diyo mǎyıl. ne isdiyon diyo. ne isdiyecim diyor
 1158 yāw ben abōneş deller benim nişannım mar bu melmeketde diyor ben onu almıya
 1159 geldim. burdan on'almāyıncı getmem. ulan abōneş benim emmimıñ gızı nassıl alıñ
 1160 sen yāho. seniñ emmiyiñ gız'ossuñ ben almāyıncı getmem diyor. ō'lē's' arkadaş
 1161 diyor haydi bir yarış yapalım hañgımız yeñárs'ossıñ diyor. o oñā yardımc'ossuñ.
 1162 pekēy' yapalım diyor. nē yapacā'k diyor. bir güleşecā'k diyor. kim kimi yıkarsa yıkañ
 1163 gızı alacak diyor. ē bir de diyo şu gāndā' görüyön mu diyo hā. ata binip bunu
 1164 atlıyacā'k. kim öt'āçiye geçerse gızı o alacak. bir de diyo goç gimi tokušacā'k. gafiya
 1165 gāfiya vuracā'k, kim yeñarse o alacak gızı diyor. pēkī. gābul diyo mǎyıla gābul diyor.
 1166 haydı bakalım. ilk deFā güleşecā'k diyo hāydı güleşek bā'yim. gāraduman robot gim'
 1167 adam. mǎyıl anormal bir adam gāra duman diyo Ki bunu gāldırıp yere çalıncı satan
 1168 gārını bā'rsı,ını yararım bir dañā adamlıkdan ne hısdası gālır ki bir daña gārşıma
 1169 çıkıcı diyor. meydana çıkıyollar şindi herkes sērediyō. gāra dumana diyo kı yap
 1170 hāmleni diyo. gāndi diñeliyo şindi mǎyıl. ulāñ gāraduman geliyo şindi bunu
 1171 gucaklıyō zorladıyō zorladıyō yerindem bile gımıldaTamıyo. hemán hızır
 1172 alēy'isselam ulaşıyō. mǎyılın gafasına elini gıyor bi' daña gımıldaTıbilir mi. olmuyo
 1173 yerindeñ gımıldaTamıyo. adam çatlamıya varıy. çatlıyap gedecek marā'ndan. olmuyo
 1174 umudu kesiyo gō'rúyō. mǎyıl sen yap hāmlāni diyo mǎyıl yā allah yā mismillah dē'p
 1175 de şu palashāsından el'nıñ birini soñup da dutanaça haviya gāldırıyo yere vuruyo.
 1176 gosgoc'adamı. döşünün üsdün'oturuyō. ulān hak etdim mi gızı diyór. hāk etdın
 1177 diyor. iki şartımız gāldı diyor. pēkī. ka'kıyolar şindi. n'ēdecā'k. bin atıña diyor.
 1178 gāraduman her zaman atlarımıñ o gāndā. ata biniyollar şindi. hā babam. yāllah mǎyıl
 1179 hopluyor mǎyıl cirpede geçiyór öt'āçiye. gāraduman yāllah hoplā'ncı hızır
 1180 alēy'isselam döşündeñ geri yitiveriyo atıñ gāndāñ ortasına düşüyo. her zamanķı atladī
 1181 gāndā düşüyo. ilām bundada yeñildin gāraduman diyollar şindi. atireFde gāradumanıñ

1182 arkadaşları gendiniñ adamları çok sērci. pēkī bir şartımız gāldi diyo n'ēdecāk. goç
 1183 gimi tokuşacak. māyıl şindi ellerin' yere gōyo gaFsını ireli uzadıyo. vur diyo
 1184 gāradumana. hemēñ arıya gālkanı endiriveriyo hıızır aley'isselam. görünmüyo ya. y'
 1185 allāh gāraduman hızlanıp gelip de bunun beynini dā'dīyim dē' gāFasīynan bir vurursā.
 1186 māyılın gaFasına vuruyo herif. çavvūt edip dē gótünün üsdüne otursa gāra duman
 1187 gen'ērī bu sefer māyıl öldü dē' bakıyo ki māyıl daha vursen' ülen ne duruyon diyo
 1188 māyıl. ulan vay ānāñ'āvrādını diyo buña güç yetmēz demek ki diyo. aman arkadaş
 1189 diyo yenıldim. gız benden saña ılāyık diyō ben de saña yardımcı'olacā'm abōneşi sāj'
 1190 alacak diyor. hēh. heriFler şindi ordan vādeleşiyollar gāradumannan da dosd'olup dā
 1191 gardaş oluncā ötekilere diyo ki gārdaşım siz gedīñ gālabañ' gerā' yok. gāraduman da
 1192 başınd'ā adamları dādıyo gedīñ arKadaş biz ikimiz başbaşa galacak diyo. ötekiler
 1193 gediyo gāradumannan māyıl gālīyo şindī ilan nası' edecā'k ya nişannın oldūna dāyir
 1194 var mı bir işāretin diyo māyıla. var diyo. ne var şu darak diyo işde gızdam baña
 1195 hediye diyo. biz gorku dā'nın başında buluşduk gızınan böyle aldık nişannılandık
 1196 birbirimize. gız bu darā' tanır mı diyo tanır diyo. āh. nasıl edek ya bu padişah bu gızı
 1197 vermez bize gōlē' gōlē'. padişahan gızı. bunu kaçırmanın bir gōlē' diyolar şindi
 1198 şherden gārının birinin evine geliyollar. nene nene nene. ne. bizi misafir alın mı, ō
 1199 ō'lum bēnim ne yedirecā'm mar ne atınıza yatıracā'm yer var. gārı şindī nazlanmıya
 1200 duruy'ammā. māyıl hā'benin gözüne elin sokuveriyo bir pança altın lira. gārıya
 1201 veriyo. al nene şunū'nan bize yiyecek miyeceK alın. ulan gārı bakıyo bir panç'altın.
 1202 ō ō'lum yatdī'ñız yer guş tüyü döşşeg ossun diyo yiyecā'niz bal yağ ossun gelin
 1203 būyurun enīñ. atınıza da yer var size de yer var. eniyo bunnar şindi gārı yem yiyecāk
 1204 bunnarı şindi ulan gārı diyo māyıl. ne diyon ölüm diyo. abōneş denēñ gız var ya diyo.
 1205 hē bu gız diyo benim nişannım, bu gızın benim bura geldimi haber edebilirsiniz ēşdē
 1206 sāña bu hā'biyenen altın liriya verecā'm diyo bu gızı baña haber edip bitirebilirsen.
 1207 varm'olum bi'sē' sende diyo görüncü tanıyacak. var diyo, aha şu darak diyor, işde
 1208 gızın baña hediyesi diyo. bu darā' gördü mü benim bu şehire geldimi bilir sennen
 1209 gonusur diyo. amma gāradumanın için gāradumandan gorkularından gızı saraya hāpis
 1210 ediyollar. kimsiyeneñ gonusdurmuyollar. kimsiye gız gābul etmiyo yannā. heç b'ēre
 1211 çıkmıyō. gāraduman zorunan alır gāçar dē gorkularından gız öyle hāpis hāyatı
 1212 yaşıyor. gārı şindi sabañdan oluncu. darā' alıyor eline. yola düşüyō geliyo gızın
 1213 sarāyınā. o hizmetciler hēyt gārı yaklaşma bakıyım diyollar. yāho ben gızınan
 1214 görüşecā'm işde abōneşiminen görüşecām. ben onun ebesiydim ben onun göbā'n

1215 kesdimidi. yōk asla çıkartmak seni diyollar gızın yanna gız yasak. gārı umudu kesiyo
 1216 şimdi bir gāmiş buluyo uzun bir gāmişin ucunu yarıyor darā' orıya gısıkdırıyo. gızın
 1217 penceresinin gārşısına gediyo gızın oturdū yere. hēy abōneş gızım beni yanıña
 1218 çıkartmıyollar beni yanıña eletmiyolar diy' ammā gārı darā şō'le sallıyo gāmişinen
 1219 pencerenin ópünde. gıZ bakıyo kine bir gārı çanjası geliyo. gārının elind ebir gāmiş
 1220 gendinin māyıla verdī' darağ. ucunda görünüyo. birē gārıyı ellemān o benim ebem
 1221 diyor. gelsin gārıyı getirin burıya diyor. gārıyı hemen paldır küldür yoğarı çıkarıyolar.
 1222 gızın odasına girdiriyolar. amman ebe diyo nerde bu darā'n sahibi. darā' kimden aldın
 1223 sen gızım. o darā' aldım almıy' ammā o darā' aldım sánā şu belindā' diyor altın kemeri
 1224 verirsán haber verrim sánā diyo. amman gārı altın kemer mi deñ ne derseñ de hemen
 1225 kemeri çıkariyo gārıya veriyō. nerde bu darā'n sáhibi. bu darā'n sáhibi bizim evde
 1226 diyór. nasıl geldi gāradumanınam barabar geldiler yavım diyo. māyıl bizim evde
 1227 diyór. ē nasıl görüşür gonusuruk yā. ağşam oluncu ben emir verrim soğā çıkma yasā
 1228 verdirrim babama diyór. padişahım emir verir kimse soğā' çıkmıyacak dē. ben has
 1229 bahçıya enip gezecām derim kimse soğakda çıkmaz diyo māyılınan gāraduman gessin
 1230 biz de hās bahçada gonusak annaşag işdā gaçar gederik ebe diyór. heh. gēliyo şimdi
 1231 gārı altın kemeri de āliyo hāğbiyenen altın da baña gālır dē. ölüm māyıl. nē. gızı
 1232 uldum diyo. n'ētdin ya ebe. gız diyo soğā' çıkma yasā' gōnacak bō'n gız gece hās
 1233 bahcıya enecek siz de varacā'nıZ orda gonusup annaşacāñız. gaçar mısıñız
 1234 göçermisiz n'ēderseniz edecā'nız diyo eh. gārar böyle mi böyle beklēp dur'kan şimdi
 1235 bir dellal çıkıyō. bōñ gece işd' ağşam namazından sonra sabah namazına gādar
 1236 herkeş evine gāpanacak kimse dışarı çıkmıyacak kimse birbirini görmeyecek
 1237 gonusmıyacak. kim ēğer dışarda görünürse kellesi kesilecek. iy' oldu diyollār. ağşam
 1238 namazından sonra yatsına doğru gāradumannan māyıl çıkıp geliyo hās bahçıyā. gız da
 1239 saraydan eniyo has bahçıya. gara duman diyo kú işde abōneş işde māyıl. gedin
 1240 gonusun annaşın gedek diyollar. gızınan şimdi māyıl bir taraFa çekiliyō. sarmaş dolaş
 1241 öpüş kokuş derken. n'ēdecā'k diyollār. arkadaşın kim. arkadaşım gara duman diyor.
 1242 ulān gāradumandan arkadaş olur mu. gāraduman benim uçu yedi sene hārb etdi
 1243 babamınan diyor. gāraduman sánā bō'le göley göley beni teslim etmeZ. gara duman
 1244 deve kenni diyor. gız. benim emmimin oğlunu benden ēyi m' bilin. dē'nce māyıl diyo
 1245 kú gāraduman benim candan gārdaşım diyo. ben gāradumandan kötülük beklemiyom
 1246 diyo. öyle diyene gādar onu duyana gādar gāraduman daşunu bir hesabına getirsem
 1247 dē öldürsem bu gızı ben alsam dē düşünüyomuş. gāra dumam benim candan gārdaşım

1248 dēnci māyıl. māyıl sen de benim candan ğardaşımsın diyo işde burda bitdi benim
 1249 fesatlı'm sâna ölünceye ğadar ğardaş olacâm dahâ diyo gend' 'āndin' içinden. haydın
 1250 bakıyım. ğızınan māyıla diyo kine yörünşene ne duruyoñuz sabah olur şindi başımız
 1251 belada ğalır. ğızınan māyıl çıkıyo geliyolar ğarının evine. atlara biniyollâr ğarı biz
 1252 gediyoğ allāsmarladık diy' amma māyıl para da orda ğālıc' oluyō. ğaraduman diyo kú
 1253 bu ğārīynan ben helallaşıyım heral sen helallaşmadın diyor. hemen ğarıya varıyo ebe
 1254 ver şu elini öpüyüm biz gediyoğ helallaşak diyo ğār' elini uzadanaça y'allah ğolundan
 1255 'tup da duvara ğarıyi çalarsâ. ğarıyi besdil gimi yapışdırıyo. geli'ken de hāğbiye alıyo
 1256 yāw etme o ğarının çoğ ēylīği varıdı bize diyo. ilan o ğarı ne mınafık diyo o ğarıpr'
 1257 uçun ne yapamaz o ğarı diyo biz burdan geder getmez o padişāh' ulaşırdı şikāt etmiye
 1258 diyo. ō adar ğān dökülüp asger ğırılacā'na bir ğār' össün s/.../dir et diyo. yolarına
 1259 devam ediyollar. dilde tez vakıtda geç. aĝızın sarāyına geliyollar ulaşıyollar. ō
 1260 ğardaşlarım geldi. yiyollar içiyollar orda şindi bir dūñ ğuruyollar māyılınan abōneşi
 1261 orda everiyollar. derken aĝızı da ğaradumana verelim. aĝızınan da ğaradumanı
 1262 everiyollar birez dahâ ēĝlendikden sō'ra. māyıl diyōr kī arkadaşlar senin de kimin var
 1263 kimin yok demiyonuz baña nerelisın necisın. ben müsād' edin ğāyri ben
 1264 melmeketime gedecā'm. ulan arkadaş melmeketine gediciñ de niye böyle etdin yā. ē
 1265 gedecā'm diyo. ğāra duman dā isder barāber gedelim isder getmiyelim nasıl bilirs'
 1266 ōyl' etsin ğaraduman ğardaşım da diyōr. ğaraduman diyo kī ē māyıl ben sennen
 1267 ölünceye ğadar ayrılmamıya söz verdim. ben de barāber gederim diyō. aĝızı da
 1268 alıyollar şindī abōneş de māyıl da ğaraduman da dördü bir çadır alıyollar iki tene
 1269 çadır. birez işde yem yiyecek. portetif yataklardan yola düşüyollar şindi çek neriye.
 1270 maħam eline babasının melmeketine geliyollar ulān māyıl diyor sen babandan
 1271 düşman ayrılmışın seni ğorku dāğana sē'plemiş ölsün dē. şindi sen abōneşinen
 1272 varırsan belki adam gene ğazaba gelir. şöyle diyōr dışarda duralım bir durumu
 1273 yoklıyalım bakalım nasıl diyōr. nasıl. olur. şherden dışarı bir çadır dutuyollar. bir iki
 1274 sātlik ğadar bir yolā. ordan hāber salıyo ku ğaraduman bir adamınan padişāhan oĝlu
 1275 māyıl geldi müjdeler ossun padişāhā haber verin diyō padişāhāmıza. olur gediyo
 1276 padişāha varıyor hāber veriyor. dinimin düşmanı geldin mi diyo ğızı d' alıp dā.
 1277 padişah içinden. bunu n' etmem lāzım benim nāsıl eld' etmem lāzım. eh. bir haber
 1278 salıyo kinā ō'lum māyılı evime dāvat ediyorum o gelmişler geçmişler unutuldu ğāyri
 1279 diyor. māyıla bir dāvet geliyōr. padişah düşünüyō kinā bunu eve dāvet ediyim
 1280 yemā'ne zehir atdırıyım bu yesin ölsün ben de ğızı alırım diyor. paTişah böyle

1281 düşünüyō. māyılı dāvet etdriyo şimdi bir yemek bişitdirip māyılı öldüdürececek. gedici'
 1282 olonca aḡız diyo kınā babayın alele acele dāvetine güvenilmeZ. şu finiyi de yanın' al
 1283 diyo. aḡızın bir köpā' var uFacık. önüne gelen yemekden evel bu finiyi ver. yerse ye
 1284 yemesse yeme diyo. bu bilir zehirliyi zehirsizi diyo. olur. finiyi de yann' alıyo şimdi.
 1285 sür babasının dāvetine gediyo. ō ō'lum geldin mi padişah bunu ḡarşılıyo şimdi herkeş
 1286 ḡarşılıyō. öylen oluyo bir yemek çıkıyō māyılın önüne ḡonuyo yemekler. herkeşin
 1287 önüne ḡonuyō. māyıl önüne gelen yemekden bir ḡaşıK alıp fininin önüne ḡoyo. ben
 1288 finim yemedikce yemem diyor. fini ḡokuluyō yemiyo. yok ben de yemem baba bu
 1289 yemekden diyo. ulan ō'lum yesene yāho zehir mi var sayk' o yemekde. yok yemem
 1290 diyor. māyıl çekip ger' ēdiyo. ō'lum yari gene gel diyo māyıla. māyıl yarin de
 1291 gelmemi emretti diyōr. aḡız irembil atıyo ḡardaşım ḡan ḡörünüyo diyo sen gediyoḡ
 1292 amma māyıl. fırsatını verme diyor. māyıl şimdi gediyoḡ. geliyor ō'lum bō'n sennen bir
 1293 satranç öyünü oynıyacāk. kim yeḡarsē ḡollarını bāḡlıyacak diyor yeḡilenin. olur.
 1294 herkeş şimdi oturuyō veziri vizarası padişāhānan şimdi māyıl başlıyo satranç
 1295 oynamıyā. māyıl yeḡiyor. oynuyollar māyıl yeḡiyor babasının ḡolum bāḡlıyacā dā'l ya
 1296 māyılın bir maḡsadı yok. derken māyıl diyollar bir de babaḡa ataḡ ver de babaḡ. sen
 1297 hep ütüyōḡ hep ütüyōḡ diyollar. māyıl bir ataḡ veriyor amma bāḡlan şunun ḡolunu
 1298 diyor. fırsat hemān el'ne ḡeçiyō. bāḡlıyollār bir ipinen çekiyo ḡırıloy' ulān ḡetirip bir
 1299 ip dahā. cannıca bir ip getiriyollar çekiyo gene ḡırıyo şimdi ulan ō'lum diyo seni ney
 1300 zaP deder diyo şimdi. bu ḡolu pekē' nē'nen bāḡlasaḡ. kendirinen bāḡlıyok çekiyoḡ
 1301 ḡırıyoḡ. beni diyo anca atımın ḡuyrū' zaPdeder baba diyo. atının ḡuyrū'ndan ḡetirip
 1302 diyolar şimdi atının ḡuyrū'ndan birḡaḡ tel çekiyoḡ. bāḡlıyollar ḡolunu çekin. çekiniyo
 1303 ete oturdu baba diyōr. ilān çekin. ḡemā' oturdu baba diyōr. ilān çekin yok ḡırmama
 1304 imkān yok diyo. o zamanaḡa cellat bire diyōr herif. vurulsuḡ bunun böynu diyor. o
 1305 gene vezir olan ḡocası padişāhım cellat etdiremāḡ diyor. yā ḡözlerini oyduḡ diyo
 1306 ḡorku dāḡana at da bari ḡözümüz ḡörmesin gend' āndine ölsün ḡetsin. pēki. hemān
 1307 bir emir veriyollār ḡözlerin māyılın oyduḡuyollār sāḡ ḡözünü sol cebine ḡoyollār sol
 1308 ḡözünü sāḡ cebine ḡoyollār. ḡolların da çeziyollār ḡorku dā'nın sarıḡamişl'ā atın dā
 1309 ölsün ḡetsin orda diyōr. ḡötürüyollār māyılı sarıḡamişl'ın uçurumundan ḡorku
 1310 dāḡanın ḡapıp ḡöy'ruyollār yuva'lanıp gediyo. māyıl ḡözleri kör. yalnız fini de
 1311 gendiynen barāber gediyoḡ. ē āḡşam oluyō māyıl gelmiyo. aḡız irembil atıyō ki
 1312 ābāw māyıl çok perişan bir yerdē bir uçurumda ḡörünüyō. çıkacak yer yōḡ gelecek
 1313 yer yōḡ nerede oldū belli dāl. āḡam diyor çok darda diyor. cannı cann' olmiya

1314 öldürümēK ammā heç el' alacak yeri yok diyor. mǎyıl şind' orda bir bekiyō iki
 1315 bekiyō aç susūZ it gediyo şindi bir ekmek buluyō gētiriyō, mǎyıla veriyo mǎyıl yiyō
 1316 acından susundan ordā güneşin bā'rındā ölüyo. mǎyıl bu hālda yaşarkān şindī cānı
 1317 yanıyor adamın dāyanacak halı gālmıyō, aldı baçalım ne diyōr. hī āh üceden
 1318 düşdümde vay babām ğırıldī belīm. hī acīmdān sūsūmdān susumdān duymuyōr
 1319 dilēm. hī āh gözlērin sēvdiğim dē bozātī yarēm. başī bōz dumanī dumannā dağlardā
 1320 gāldīm. hī āh gözlērin sēvdiğim dē nazlī yarēm oy yarēm. başī bōz dumannī dağlardā
 1321 gāldīm. hī āh üceden düşdüm de vay bābām hult oldüm tamāyn. sarī gāmişlikdē
 1322 galdım bēr zamān. hī āh gözlērin sēv'diğim dē goç ğarādumān başī bōz dūmannī
 1323 dumannī dağlardā galdām. hī āh gözlērin sēv'diğim dē goç ğarādumān vay dūmān,
 1324 başī bōz dūmannī dumannī dağlardā galdām. hī āh şeFkētlī ēFendim dē sultanım
 1325 vezēr vay vezīr. nerēdē āñarsāñ anarsāñ oradā hazīr. hī āh gözlērin sēvdiğim dē boz
 1326 atlī hızīr vay hızīr. başī bōz dumannī dūmannī dağlardā gāldīm. hī āh gözlērin
 1327 sēvdiğim dē boz atlī hızīr vay hızīr. başī bōz dumannī dūmannī dağlardā gāldīm. bu
 1328 böyle türküyü söyliye dursun alalım geriden habarı hī āh gözlērin sēvdiğim dē boz
 1329 atlī hızīr vay hızīr. başī bōz dumannī dūmannī dağlardā gāldīm. sarīgamişlā' atdırıncı
 1330 padişahınan bir dūğurçū gönderiyo, abōneşi baña versin dē ğara dumanın yanna.
 1331 ğaradumanın yanna gen' adam diyo ki hēy arkadaş padişahın selamı var, abōneşi
 1332 isdiyor. benim gel'nim dā'ı mi ēşdē bura getirsınler dēn diyo. asla diyo ğaraduman
 1333 gelmedikten sonra ne abōneşi salarım ne abōneşi götürrüm ne de verrim. padişah o
 1334 işden umudu kessin diyor. n' ākıt mǎyıl elim' āçer mǎyıl ne ders' ō 'lacak diyor.
 1335 mǎyıl benim āğam bēyim diyo. padişāha varıyollar padişahım orda bir adam mar
 1336 robot gimi bi' şey ne abōneş salarım na padişah dīynerim mǎyıl gelmedikten sōñrā
 1337 burdan adım bē're getmem diyor. ulān nasıl edek yā. yāw işde nasıl ediciñiz diyor
 1338 işde bunun gōñünü etmenin çāresi. ulān veziri vūzarıya topluyo şindi. bir dahā
 1339 soruyollar. yāw bunu senin elinden zorunan da ossā alır şerinend' oss' alır. ē'simi
 1340 gōñüpünen ver de bunū beladan ğurtul bāri diyolar. olur diyo arkadaş ō'lē'se
 1341 padişāhın emrīyse emir gedin cehiz cemeken hāzırlā'm birez pdişah da işde ğātlanşın
 1342 fağát dū'm mū'n ğurarım demāsın diyo. benim āğam ğāyboldu, yok nere getdīn
 1343 bilmiyom. pēkī diyollar şindi. gellik biz diyollar. padişahım gōğn' oldu yaħo.
 1344 zorunand' oss' alır elinden dē'nci öylēse ğābul etdi diyo cehiz dūğün hāzırlī' yapıyım
 1345 da padişāhā hāber verrim gótürsün dedi. ē diyo padişah seviniyo şindī. birġaç ğün
 1346 geçinci ğaraduman haber salıyo kı ğırk tene görüm isderim diyor bunun görüm binip

1347 gedecek. padişah ğırķ tene görümü göndersin abōneşi de gelsin alsın gelin gótürsün
 1348 diyor. haħ vezirin vizaranın işde āğanın beyin hānımların' topluyollar şindi. evelden
 1349 görüm dellerdi atlara biner geline yoldaş olurdu ğādınar. aynen öyle ğırķ tene avradı
 1350 şindi bindiriyollār yanna da iki erkek veriyollār. ğel'ni bindirip götürecekler góyā.
 1351 geleni şindi çadırın için' alıyo ğāraduman işd' abōneş burda diyor. çadırın içinā
 1352 dıkılanı kesiyo dıkılanı kesiyo ğırķ görümün ğırķını da kesiyo şindi. hemen çuvallara
 1353 dolduruyō sarın ğārdaşım diyō gövdesīynem barabar kellesinī gelinīn cehizini yüklep
 1354 bakıyım atlara diyō. görümler de gerideñ geliyo siz gel'nin cehizini gönderin padişahā
 1355 diyor eletin. ben gelini diyor arkadan görümlerinen barāber salarım diyo şindī.
 1356 heriFler şindi gelinīn cēhizin aldık götürüyōk diyereK eletiyollar çeziyollar kınā ulan
 1357 dōkūn baķīyim ne cehizi varımış. hā hō inc' ūmi dōküyolar. güÇcük vezirin avradı
 1358 bō'k vezirin avaradı kellesīynen çıkıyo çuvaldan. onu dōkūn bunu dōkūn ğırķ avradın
 1359 ğırķının da üleşīynen dōküyollār. birā ulān alıyan' kesmiş avradın, vuruñ bire diyollar
 1360 şindi. ēy ğāraduman ata biniyo şindī can mı dāyanır yāw. geldī'nin vurdū'nun kellesin'
 1361 düşürüyō şindi ğarş'sına çıkamaz oluyo padişāhāñ asgeri de ğālmıyo, leşgeri de
 1362 ğālmıyō, padişah nēdecāni şaşırıyōr. ulān diyo bi' emir veriyō kınā her gün bir evden
 1363 bir adam gedecāk bu ğāra dumannan dō'secek öle başa çıkılmaz diyo bunu tek tek ya
 1364 şehir bitecek ya ğāraduman ölecek diyo. hāħ emir şindi veriliyō padişah böyle savaşa
 1365 devam etmiye başlıyo ğāraduman'nān. amma aķgız arada bir irembil atıyōr aĝām işde
 1366 çok dardā gözleri kör orda yaşıyo diyo. yaşıyo ölmedi ammā çok darda gelecā' yok
 1367 diyor. bunnar burda hārb edidursun māyıl orda türkū sōylüyō gözlerin sevdī'm boz
 1368 atlı hızır, başı bozdumanı dāĝlarda ğaldım diyor türküyü bitirir bitirmez oturduĝu
 1369 āĝacın başına iki tene gúverçin geliyo. parrada ğonuyollar. yavrisi anasına soruyo,
 1370 biri yavrisi biri anasīymış, ana diyo bu yīĝit neci burda gözleri kör oturuyo. bu n'
 1371 olacak nasıl olacak bu burda diyo hālī perperişan. aħ yavırım diyo insan ōĝlu diyor.
 1372 onun diyo babası nişannısına müşder' oldu diyor onu buruya gözlern' oydu atdı,
 1373 şindi de diyō durmadan onu alacām dē ordā adamınan hārb etdiriyo diyo. o haldā o
 1374 orda āĝleniyō bu burda gözü kör diyo. ne Fayda insan ōĝl' işde diyo. onun diyo şindi
 1375 sağ gözü sol cebinde sol gözü sağ cebinde diyo. biz burdan uçuncu bizdem birer tene
 1376 ğānat düşecek diyo o işde dilimizden annamaZ kī annasa da şindi o ğānatları bulsa
 1377 diyor gözlerin yerine goysa da bismillāh dese çalsa gözleri iy' olur. birez göv olur
 1378 amma diyo ni yapsın görür idār' eder gendini diyōr. māyıl ēyce dīyniyō. saten ĝuş
 1379 dilini okudu biliyor ya ĝuş dilinden ö'le diyollār ĝuşlar uçup gediyo. güverçinnēr ēyce

1380 dıñniyo kınā diziniñ dibine tırpada düşüyo ğanadıñ biri. hemen sol cebinden sağ
 1381 gözünü alıyo bismillāh diyō yerine ğoyo ğanadınan çalıyo kine üsdünden göz yerine
 1382 ğaynıyor. gözü görmiye duruyo. gözü görüncü şindi öteki ğanadı da arıyap buluyor
 1383 sağ cebinden sol gözün çıkarıyo on' da yerine ğoy'o. çalıyor o gözü de görmiye
 1384 duruyō. ōh yārapbi şükürler ossuñ sáñā, diyōr gözlerinin açıldı'n' bilinci. fini şindi
 1385 yola düşüyor nerden çıkācā'nı yol bilmiyo bel bilmiyo fini gedip gele gele bir yol
 1386 yapıyō kō'ñ birine. ordañ geder ekmeK alır gelirmiş. fini ōñüne düşüyō gend' arkas'
 1387 sura yavaş yavaş uçurumdañ ğayadan kelepden derkēn çıkıyo uçurumdan bir düzlā'.
 1388 çıkıyo kine orda çi'tcinin biri çi't sürüyo amā adamda sırt baş ğālmıyo. heç adama
 1389 gör'nür hālī ğālmıyo. dağdan yuvallanıp da yırtılncı sırtı başı sōyúluyo her taraFı
 1390 yırtık parç' oluyō. bir çal'nın ardına duruyór emmī çi'tc' emmi dē' çā'ıyo. ilān çi'tci
 1391 bir adam sesi geliyo nerden geldīn bilmiyo ulan çi'tc' emmī diyo gene. adam öküzleri
 1392 durduruyo şindi baKıyo ki çal'nın ardından ğaFası görünüyo bire ō'lum nec' ī'sāñ
 1393 gelsene diyo. bire emmi benim yanıña varacak hālım yok, benim hāya yerlerim hep
 1394 açık saçık. dur ōğlum ō'lēse diyor adam şindi sırtından şalvarını çıkarıyo çal'nın
 1395 ardınā duruyo gel ō'lum baKıyım gey yelā'n' de çıkāıyo veriyo. yelā'n' de gey'o. gel
 1396 ō'lum baçalım necisñ yavrim sen. kimsñ neysñ. hē heç emmi beni sorma. ben de
 1397 böyle bir allāhñ ğuluyum. ē yör' ōğlum ōlēse eve gedek. eve geliyollār şindi ō'lum
 1398 senin kimin kimsāñ var mı necisñ yoK emmi benim kimim kimsem yok benim bir
 1399 yerim de yok ēşde sāña yardım ederim senī'nen çalışır bir bu'āzıma yer içerim sāña
 1400 yardım ederim müsād' edersāñ diyo. ō'lum başımda yerin var diyo ben de satı bō'le
 1401 bir yardımcıya ihdiyacım marıdı diyō. adamlar şindi barāber çalışıp barabar yēb içip
 1402 durmıya duruyollar. FaKāt dūyuluyor ğız irembil atıyo ki hā aĝam diyo dardan
 1403 ğurtuldu gözleri açıldı. yani ölüm tehlikesini atlatdı diyór, Faĝāt nezaman gelir nerdē
 1404 nasıl oldū'nu bilmiyom diyo ğaradumana aKĝız. ğaradumana kündē amma bir adam
 1405 gediyo ğaraduman kellecī'n' kesiyor ıprahat ğōyúruyo. gele gele bürgün çitciye
 1406 geliyo sıra ev sırasına göre başlamışlar geliyo polisler ēy çitc' emmi hī. yārin sıra
 1407 sende sen gedecā'ñ ğaradumannan dō'smiye diyo. bire ō'lum ben nasıl gediym yāho
 1408 yōK paTişāhñ emri, nasıl gediym, yok atıña binecā'ñ ğılıcın' alacā'ñ sabah ğara
 1409 dumannan dō'smiye sen gedecā'ñ. pekē yōw emir emir. şin'i polisler gediyo amma ilān
 1410 emmi diyo māyıl. ne diyoñ. yāw senin yerine ben getsem ğābil etmezler m'ola diyo.
 1411 wallāhi ne biliyim yavrim edeller mi etmezler mi bilmiyom diyo. sabā'la diyo ikimiz
 1412 de gedek oriya meydana. sorak añar ğābul edellerse ben gediym ğaradumannan

1413 dō'smiye diyo seṇ ḡāl. olur ō'lum. satı çitcinin can'na bedel. geden ölüyo gelmiyō
 1414 kine varıyollar şind' ikisi birden ō'lum diyo çitci polisler e şu arkadaş diyo benim
 1415 yanımda çalışan bir arkadaş diyo bu gedici benim yerime ḡābul edersāniz diyo.
 1416 gedā'ṇ m' ulan diyolar, giderim. ilān bu getsin bu seFer diyolar bu çitcide gelecā
 1417 ḡalır saykı bitici mi bū ölen kine burda hārbeden. bu ḡaraduman bunun alāyın' keser
 1418 bu seFer, bunu keser gelecekde de onu keser diyollar. māyıl şindi çitcinin atına
 1419 biniyōr. kötü de bir ḡılıcı varımış çitcinin on' da beline sokuyōr sür. şakırtlak
 1420 şukurtlak şakırtlak şukurtlak derkēn ḡaraduman'nan ḡarşılaşıyo ēy arkadaş bō'n de
 1421 sen mi geldin diyo. canına susadın. ēy ḡaraduman diyo gelecā'ṇ varısa görecā'ṇ var
 1422 diyo. seni bō'n hākın' avcına ḡorum senin diy' amma gözleri göz māyıla bānziyor
 1423 amma ḡaraduman bakıyo gözleri göv bir adam ulān tıpgı da māyıl amma diyor
 1424 gözleri göv olmasa adam ēyce bakıyo. hı' bir türlü ş' edemiyo ha babam şindi bunnar
 1425 ḡāpışıyor amma ulām māyıla şurda vuruyō atdan düşüremiyo vuramıyo burda
 1426 sērdiyim diyo māyıl portlak vermiyōr. māyıl şindi gendini ōpüne gātıncı ulān şurda
 1427 vurdu başa burda vurdu māyıldan ḡorkuyor adam nerdē'se gendini keseceg atdan
 1428 düşürecek. aman yā rapbi bu ne hākmet iş diyor. bir köt' adamınan bakıyo cılız kötü
 1429 bi' se' amma olmuyo hesaba getiremiyō. āḡşam oluyō işi tergiyollār. māyıl gediyo
 1430 ḡaraduman ötü' yannā ḡaraduman varıyo n' oldu ḡaraduman diyo kızlar vallāhi kızlar
 1431 bōm bir adam çıkıdı ḡarşıma diyo āḡar atıynan ḡılıc' iy' ossā'di beni düşürüdü bōm
 1432 beni keserdi. olmadı bir hesaba getiremedim ne atı at ne ḡılıcı ḡılıç ammā olmadı yere
 1433 düşüremedim Faḡāt diyō şöyle bakıyom māyıla bānzer gözleri gömgöv diyor.
 1434 şennīnen şadımannīnan şehir hālķı toplanıyo şindi onnar evleniyō alıp satıp murazına
 1435 yetiyollar māyılın heykāsı de burda böylece sona eriyo.
 1436 [Yedi Âlimler Hikâyesi] şindi yed' alimler serüvenine başlıyoruz. zamanında bir
 1437 padişah varımış. padişah veziriyen otururkân bürgün bir deşirici gelmiş. sadaķā
 1438 deşireceāḡ adam. allah rızās' 'çün bir sadaķa dē'nce. evet padişahım eḡer gızmassan
 1439 diyor sápa söylē'm senden yīḡıd adamı diyor. kim diyōr get adanadā' padişah dahā
 1440 senden yīḡıt efendim diyor. nasıl işde gedelim görelim diyor yīḡıtlı'ni şindi bm
 1441 burdanādar annatsam bilemān padişāhām diyōr. padişah buña çok şınırleniyōr.
 1442 gedecā'ķ vezir yārin diyo kākıyolar şindi atlara biniyolar o zaman araba yōķ uçak yok
 1443 bi' se' yok gede gede ḡaç günde vardılarısā bu padişāhın şehrine varıyolar birer
 1444 deşirici elbisesi gey'ollar padişāhın sarāy'ının dibine penceresinin altına varıyollar bir
 1445 allāh rızās' 'çüm bize birer sadaķa dē' çā'ıyo vezir. pencereden birer kese altun lira

1446 düşüyor. atıyolar. alıyo bunnar bunu gediolar ötü' yannā bērez öte varınca geri döm
 1447 padişāhım diyo vezir geri dönüyollar varıyollar allāh rızās'çum bize birer sadakā dē
 1448 çā'ıncā birer kese altın daḥā atıyollar yokardan on da alıp gediollar. vezir bunun
 1449 zeḡginnī' nerden diyo. bu bu 'ādar parıya atıyōr her isdiyene. bilmem padişāhım diyōr
 1450 yalnız bu padişāhın yītīlī' senin gimī n' 'āmi dā'l. sen bir altun lira verdin al' ētmesin
 1451 n' 'ādar gururlandın bir altun lira verdim dē'n diyor. bu işde ağşamaça gelsin
 1452 ağşamaça altın para verilir bu pencereden diyōr. ulam vezir diyor ben bunun nedenni
 1453 annamāyını geri melmekete getmiyecā'm diyōr. ē n' ēdek ya padişāhım diyōr. sen
 1454 get bāḡa vekāleten bizim melmeketin padişāhlī'nı vekāleten yörüdecā'ḡ diyōr. bem
 1455 bunun nedenlerin annamāyını getmiyecā'm. burda ḡalacā'm diyōr. vezir geri dönüp
 1456 gediōr melmeketine. padişāḡ orda ḡalıyōr. ağşam oluyo şimdi. padişāhın ḡāpısını
 1457 çalışıyor kimsin necisin padişāhā söylän ben diyo misāfir olacā'm gendine tanrı misāfir-
 1458 rı olacām bugüm burdā ḡalacā'm diyor. olur diyo ḡāpıcılar. varıyollar padişāhım bir
 1459 adam gelmiş bem bō'n padişāhān yanda misāfir ḡalacā'm diyor ne diyo diyorlar.
 1460 bũyursun gessin diyōr. padişāhı misāfir alıyollār şimdi yē'p içiyollar ağşam oturup
 1461 ḡonuşduktan sō'ra padişāhım gelene ne dē geldin denmez. ben senin yanında bugün
 1462 misāfir ḡāldī'mın sebebī sormadın diyo bir sorsan. ē ne dī' ḡāldın argādaşım diyōr
 1463 padişāḡ bugün diyo senin penceriyen öñüne iki üç sefer geldik allāh rızās'çum bize
 1464 birer sadakā dedik birer kese altın atdınız para atdınız bunun zeḡginnī bu paranın
 1465 ḡaynā nerden bu senin zeḡginnī'n nerden b' 'ādar para dā'dıyon bunu annamak
 1466 maksatıyla geldik. bem bōm burda ḡāldım diyo. ē arkadaşım diyōr onu annatmam
 1467 için mersinde diyor gedecā'ḡ mersin merkez cāḡmisinē orda bir adam minarıya çıkar
 1468 ener ener çıkar onun derdini ḡāsdalī'nı annıyap gelecā'ḡ bāḡa annadacā'ḡ ben de sājā
 1469 bũ paranın ḡāynānı annadacā'm diyor. adam şimdi sabaḡdan oluncu biniyor atına sür
 1470 ḡaç günde varıyorsā mersin merkez cāḡmisine varıyōr şimdi. adam merkez cāḡmiye
 1471 varıyor. bakıyo şöyle oturuyo sē'rediyo bir adam minarıya çıkıyō eniyō çıkıyō eniyō
 1472 ne oldunu kimse bilmiyōr. ağşam olup da evine yörüyüncü adamın arkāsından
 1473 ulaşıyōr. selamunalēykūm. alēykūmselām. ḡārdaş bō'm ben saḡa tanrı misāfir'
 1474 olacā'm diyor. buyur gedelim diyōr. anār benim dirli'me ḡātlanırsan. gedelim diyo
 1475 gediolar evlerinē varıyolar ne buldularısa onu yēb içiyollār biraz oturduktan sō'ra
 1476 arkadaş diyor, ben senin yanına ne dē'n misāfir oldum sem biliyon mu diyor yōḡ.
 1477 bugün diyo ben seni sē'retdim ağşama ḡādar mināriye çıktın geri endin çıktın geri
 1478 endin ne yerde ēḡlendin ne de minārada durdu. bu derdin nēyise bāḡā annat dē

1479 geldim ben yanıña diyor. ē ğardaşım diyór. onu annatmam için sen diyór ğonyiya
 1480 gedecā'ñ ğonyanın köprüsünün başında bir kör var o körü sēredēcā'ñ o körün derdini
 1481 annáp gelecā'ñ ban' annādacā'ñ ki ben de sáná benim hasdalı'm' annadacā'm diyor.
 1482 ulan adam nē edek yāw ötü yann' öte uzıyap ğōyup gediıyor amma mejmur bi' yol
 1483 yola çıkdı. gedecək sabaħdan oluyór adam atına biniyō sür. şurda hā burda hā dilde
 1484 tez vakıtta geç konyiya varıyor adam. hāġigaten köprünün başına varıyo ki şöyle bir
 1485 sē'rediyō kī bir kör ordā diñelmiş her geçene aradaş gel bi' tokāt vur beş ğuruş ver
 1486 diyor. bir tokāt vurduruyo beş ğuruş par' alıyor. adam gedıyór ötü' yanna. āġşamaça
 1487 dāġniyo ġaç adam geşdiyse hepine bir tokāt vurdurup beş ğuruş par' alıyo. gen'de
 1488 varıyo şindi körün yandan geçerken. hēyt gel baħıyım ġardaşım ni' yapacañ diyór. bir
 1489 toġāt vuracā'ñ beş ğuruş para verecā'ñ diyo. yāw tokādı vurmadañ veriyim yāw ben
 1490 saña acıyom diyō niye diyo sáná saten allah vurmuş gözün kör olmuş niye tokāt
 1491 vuruyum yōk vurmedeñ geçirmem diyór muħā'ġak baña bir tokāt vuracā'ñ beş ğuruş
 1492 de para verip gececā'ñ diyor. adam bir tokāt vuruyo beş ğuruş veriyo öti yanna geçip
 1493 diñeliyór. bekliyo körü āġşam oluncu kör evine yörüyor şindi gendi de arkasından
 1494 geliyō. selmalēyküm alēykümselām. arkadaş diyor bō'm ben saña misāFır olacām
 1495 evinde ġalacā'm müsād' edersāñ. buyur ġardaşım diyor eğer benim dirli'me ırāzı
 1496 olursañ yaşıntıma. būyur gedelim diyor. geliyolar körün evinē. körün evine geliyollar
 1497 şindi yēp içip ne buldularısa oturuyollār yatacağ zaman olunca arkadaşım diyō ben
 1498 senin evinā nedī misāFır oldum yanıña ne dī' geldim biliyon mu diyo. bugün ben sen
 1499 āġşamaça sē'retdim köprünün başında. her geçene bir tokāt vurdurduñ beş ğuruş par'
 1500 aldıñ diyor. bilakis bem bile geçiyodum baña da zorunan tokāt vurdurduñ beş ğuruş
 1501 par' aldıñ diyor. bu hāsdalık ney bu derdin ney. niyē tokāt vurduruyōñ. niye bu beş
 1502 ğuruşu alıyon diyo. o tokāt benim cezam diyór. o beş ğuruş da geçimim diyor işde
 1503 onıynan geçimimi sāġlıyom. ē neden bōyl' oldu gend' āndinā ceza verdin diyór. yōk
 1504 onu diyemem diyor. sen aksaraya gedecā'ñ diyor burdan aksarayda diyór bir demirçi
 1505 var şehirin merkezinde o demirçi'yi sēyeredecā'ñ onun hasdalı'nı derdi nēyise onu
 1506 bāñā annadacā'ñ ben de sáná gendi derdim' annadacā'm diyór. ulan adam düşünüyór
 1507 uzāp gediıyor n'ōssa da gedecā'k diyor adam. sab' oluyo şindi atına biniyō şurda hā
 1508 burda hā derken ġaç günde varıyorsa adam aksaraya varıyor denirçinin oldu yeri
 1509 buluyo şindi varıyo bir sandaliya atıyō ġarşısına oturuyo demirçinin dükġannın.
 1510 demirçi geliyo şindi körü' yakıyo çekici demiri hāzırlıyō o zamanaça çekic' atdıy'nan
 1511 dükġanın arkāsına sērdiyō. geliyō geri çekici el'n' alıyō bir çekiç vurmadañ geri

1512 düjgânın arkasına sêrdiyō. āğşamaça demire bir çekiç vurmuyōr bir dükgânın ardına
 1513 bir örsün başınā bir dükgânın ardına bir örsün başınā. āğşamaça sêrdiyor adam. ulān
 1514 nasıl oluyo. āğşam olup da adam evine yürüyüncü dükgânın ğapadıp ğārdaşım ben
 1515 saña misāfir olacā'm bō'n müsād' edersān diyor. bùyur gedelim. gediolar evinē ne
 1516 buldularısa yiyollar oturuyollār yatacak zaman' oluncu diyor ki arkādaşım ben seni
 1517 evinē neden misāfir oldum bilyon mu diyor yōk. bugün ben seni sêr etdim āğşamaça
 1518 bir çekiç vurmadın getdin dükgânın arkāsına sêrtidin. geldin örsün başına getdin
 1519 dükgânın arkāsına sêrtidin geldin örsün başına. derdin ney nē dī' sêrdiyon dükgânın
 1520 ardına ne dī sêrdiyon örsün başına bu hāsdālī'η bu derdin nē'se bunu annamıya
 1521 geldim ben diyor. eyi gözel de ğardeşim diyor ben o hāsdālī'mı sān' öyl' annadamam
 1522 diyor. ya sen diyor gedeceksin anğarīya anğarada diyo bir adam mar merkeZ köşe
 1523 başına oturmuş ğızılāy meyan'nın orīyā o ne iş yapıyosa onu sēredeceksin onun
 1524 derdini annıyacağsın benim yanıma geleceğsın bañ' annadacā'η ki ben de derdimi
 1525 sān' annadacā'm diyor. adam yola çıkıyor şimdi dilde tez vakıtda geç anğarīya varıyōr.
 1526 atını bir hāna bağlıyōr gendi varıp şindī adamın oldū muhiti buluyor adam orda
 1527 oturuyō gen'de ğārşısına oturuyo sērediyo şimdi. adam orda durmadān en ğıymatlı
 1528 olan cefāyir daşını ūğūdüyōr hāzırlıyor bir adam geçmiye durdu mu her adama
 1529 üfürümüyo bir adam geçerken şöyle avcına almış üfürüveriyō haviya savırıyōr. odaş
 1530 pırıl pırıl pırıl uçup gediyo yele gediyo. adam gene ūğütmüye başlıyōr her adama
 1531 üfürümüyo o adam geçerken bi' yol üfürüyō ona ğārşı āğşamaça o daşı üfürüyō o adam
 1532 ordan geşdikçe āğşam olup da evine yürüyüncē selmalēyküm alēykümselām arkādaş
 1533 ben saña misāfir olacā'm müsād' edersān diyor. bùyur ğārdaşım diyor gedelim diyor.
 1534 gēdiyollar evine giderken bitdī' yem yiyecek bi' şe'ler alıyōr. evde yiyollār içiyollār
 1535 arkādaşım diyor ben sānā bōn āğşamaça sērettim sen an ğıymatlı olan cefāyir daşını
 1536 ū'düp yele savırıyon bir adam geçerken bu derdin ney niye savırıyon b' ādar ğıymatlı
 1537 daşı diyor. sen nerden geldin diyor. eşde ben tā gelişim osmāniyeden geldim sen epē'
 1538 yer dolandın dā'l mi diyor dolandım diyor. ō'lē'se ben sāna annadıym dā derdimin ne
 1539 öldü'nu sānā haber veriyim diyo adam şimdi ka'kıp başlıyor dō'ruluyor. arkādaş diyor
 1540 benim hāsdālī'mın başlangıcı benim babam ğāyet zenginidi diyor. āğaydı bizim
 1541 ğöyun sürülerimiz camız sürlerimiz çiftliklerimiz bizim hānnarımız hāmamlarımız her
 1542 şeyimiz varıdı bu şehirde diyo anğarada babam çok zenginidi diyor. babamın tek
 1543 öğlūydum. hāvad' alırdık tavada yerdik tavad' alırdık hāvada yerdik. gezerdik. babam
 1544 durumuma bakdı diyo bürgün ihdiyarladı ğāyri epē' vahdı geşdi diyor. ō'lum ahmet

1545 dedi diyör buyur baba dedim diyör. benim vahdım yaklaştı eğer ben ölüp dē sen
 1546 ğalırsañ bu varlık sánā ölünceye ğadar da yeter daha fazla da yeter faġāt n'ölmağ var
 1547 n'ölmamağ var irelde düşünmek var fakirleşmek var dedi diyör. eğer bu 'ādar varlı
 1548 yoġ edip dē batırırsañ ele moğdec olursañ. perişan olmiya durursañ şu tavandā
 1549 hālķıya bağ dedi diyör. bağdım tavandā' hālķıya diyör buña bir ip dağ o'lum intār et öl
 1550 dedi diyor. bire baba bu 'ādar mal biter mi yāw bu 'ādar para biter mi bu 'ādar varlık
 1551 yoğ olur mu dedim diyo. o'lum olabilir dedi diyō. babam üç beş sene sonra öldü getdi
 1552 diyō allah ırāhmet eylesin babam öldü diyō beñ ğāldım ō'le. biZ şindi diyo babam
 1553 ölüp de beñ ğālıncı diyör şurda yē'p burda içerken şurda āğlenip burda gezerken
 1554 yanıma üş tene de arkadaş dağıldı diyor hindi. ulān ağmet yiyek içek işdē gülek
 1555 oynıyağ yāw biter mi bu varlık dediler diyo bZ şindi başladık üç arkadaşınan diyō
 1556 meyhanada kerhanada işdā sazdā bardā şurdā burdā yemiye başladık bu parıya diyō
 1557 adamlar isdedikce para veriyom diyō bōl harcıyoğ. ulān hāzırķı parā bitdi diyor. ulan
 1558 hele ġōyu sürüsünü satıyi ġōyun sürüsünü satdım diyor üç beş ay sonra o da bitdi
 1559 idyor. ilān camıZ sürüsünü satıyım camızı satdık o da bitdi diyör derkem ben hāna
 1560 hamama başladım çarşıda olan dükğannarı satdım hānı satdım hamamı satdım onnar
 1561 da bitdi diyör. ulān ġāla ġāla başğā bi'şē'm ġālmadı diyor üsdümde bu oturdım ev
 1562 ġāldı diyor. ilan düşündüm bu evi de satsam yōğ para bitdī paranın ē'ce kökünū
 1563 ġāynān kökünün kesildī'n' bilince diyör o üç arkadaş benden uzaklaştı ayrıldılar ġāyırı
 1564 diyör. para ġalmā'nc'adamlār. ne yēp ne içicim ben gendi başıma ġāldım şurdā irezil
 1565 burda sefil şurda sürünürken diyör. ulām bugün diyör bir et canım isdedi amma
 1566 gözüm düşüyo bir et dē'n diyör. her zamankı paranın varlı'nda aldī'm ġasabın yan'na
 1567 getdim diyor ulān memmed emmi bir et canım isdedi diyor baña bir kilō' et versāñ de
 1568 yesem dedim diyor. veriyim āğmet dedi diyör. getdi diyo ġazetenin içine bireZ sardı
 1569 diyo poşete goydū buyur āğmet sāña et dedi diyo. aldım eti diyō et aldım sanarağ eve
 1570 getirdim kı diyō, ulan aşdım kine diyo etini soymuş sā'de gemī'n' doldurmuş poşetin
 1571 içine diyo. vāy ulān böyle m'olacādım dē gend' 'āndimē ēyce bir nefret etdim gend'
 1572 'āndimden diyor. bu 'ādar parıya bitirdiñ de bağ şu hālınā gemā' moğdec olduñ. gend'
 1573 'āndimē diyō düşünüp duru'ğan diyo vağıt epē' geçmiş gece ġocamış diyör. bir ġāpı
 1574 çalındı diyör kim ō necisīñ dedi diyo. ulam bañā gemik veren ġāsap diyō. ulān āğmed
 1575 āğmet. ne diyoñ memmed emmi dedim. diyor. yāw üç beyleri yarin sağriya
 1576 gediyoumuş yaylıya bir toplantı varımuş ġırğ ġōyuñ ısmarladılar yarın orda ġırğ ġōyun
 1577 kesip yenilecek yemek yapılacağ sen de et dē gözüm düşüyo dedīnidi şu ġırğ ġōyunu

1578 götürmāñ mi bōn sabāhāça oriya dedi diyo. sürüp gedecā'ñ. ulan düşündüm diyō
 1579 hā'gaten ē' bir et yerim ğırķ tene ğoyundan ğārnım doyasıya bari bir et yerim dedim
 1580 diyo, götürüyüm memmed emmi dedim diyo hemen kākđım çabı'caķ diyor bem
 1581 mardım ğōyunnarı óñüme ğātdım hēy hū sōr fūr derken diyō yaylıya çıkartdım sabah
 1582 oldu diyo, sab'āla adam geldi diyōr ğırķın' da kesdi diyōr. yüzdü çengellere daķdı
 1583 orda diyor āhmet dedi diyo. ne diyoñ bunnarı bekliyecā'ñ üç beyler geliyomuş biz
 1584 onnarı ğārşılıyacā'ķ dedi diyōr. pēķī. aman ite mūte aldırma hā dedi diyo. olur
 1585 memmed emmi. adamlar ötü' yanna yörüdüler şindi üç beyleri ğārşılamıya āhmet
 1586 beklemiye başladı. āhmet bekliyep duru'ķan ulam bu üç beyler kimimiş ben de
 1587 görsem bunnarı dē şöyle irellek vardī. üçbeyler öteden geliyo. dāĝnemiye başladı o
 1588 arada baķdı kinā ulan köpā'ñ birisi çengelden ğōyunuñ birini almış yerlerde sürümüyo
 1589 mu. úlān ğórdún mü yapıdımız işi dedi şindi adam köpā' ğuvalamıya durd' amma
 1590 köpek eti sürüdū et çamır oldu toz topraĝ içinde ğāldı. o zamanaça ğāsap geldi. ulan
 1591 nētdin āhmet. yāw val'āhi işde memmed emmi ben üç báyleri dāĝniyeci oldumudu,
 1592 köpek birini almış ulan onu öylē'se şöyle bi' yere ğoy baķıyım bililler mi dedī üç
 1593 beyler gele gele gele geldi oturdu kinā aħmed efendinin esgi arkadaşları üç beyler
 1594 olmuş aħmedin parasını yiye yiye aħmedin parasın' gendinden çekmişler adamlar üç
 1595 bey olmuş. ulan aħmet baķdı kine arkadaşları üç beyler gendinin arkadaşları. üç
 1596 beyler geldi oturdu şöylā. memmed emmi dediler ne diyoñ gel baķıyım buriya ğāsap
 1597 başı çārdılar ğāsap başını bi'saņa ğırķ ğōyun ısmarladıydık hāni burda otuzdokuz
 1598 üleş var. yāw işdē beyler ğusura baķmañ ben ğırķ tāne getirdimidi ammā aħmet
 1599 muķā't olmamış birini köp'āldırmaş dedi diyōr. o zamanaça getirin baķıyım aħmedi
 1600 dediler amma diyo. beni dutdular falakıya yatırdılar şindi diyo. señ ğōyunnarı ēyi
 1601 beklemāñ mi. bañā çal çalma' mısıñ çal çalma' mısıñ ē'ce bir de zopa yedim orda diyo.
 1602 s/.../dir etdiler ğō'dular diyo. ben ne et yiyebildim arkadaş diyōr, ne ğārnımı
 1603 dōyurabildim aç susuz dāĝdan gen' ēri endim şehere diyo şindi. úlān dahā bundan da
 1604 kötüsü olur mu dedim diyo eve gelinci diyo bu ādar kötü duruma düşersāñ şu halkıya
 1605 ipi daķ boynuņa geçir bir fārihde öl dedīydi babam fām babamın dedi i ğün geldi
 1606 dedim diyor. ipi daķdım şindi tavandā halkıya diyor ayā'mın altına aldım sandalıyayı
 1607 sandalıyaya bi' depik vurduğum diyō ben intār ediyom o ānda diyō āyā'mın altından
 1608 sandalıya getd' ammā bi' ğürültü ğopdu diyor n' öldü'mu bilmiyom báyılmissım ben
 1609 öldüm sanırımissım diyō bir de ğözüm' aşdım ki ulan atireFime bi' şe'ler yġılmış
 1610 düşmüş baķdım ki bu cefāyir daşları babam oriya doldurmuşumuş zamanında diyo.

1611 ēyce kötü durumuna düşersē bu hālādan daķıncı dökülsün de gendi bulsun dē' öyle
 1612 āyarlamışımı. atirefim diyo baķdım ki cefāyir daşıynān dolmuş hemen diyo aldım
 1613 göturdüm diyō bozdurdum yem yiyecek ġārnımı dōyurdum etinen kebabınan diyor.
 1614 ē'ce şimdi diyo cebime birez doldurdum daşdan diyor üç beyler sáhredeġ gelecek diyo
 1615 getdim ónlerine diyo geçecekleri yere diyo bu daşları ũ'tdüm diyo geçiyollarıdı ulān
 1616 aħmet öldü mü sanıyoñuz yani bitdi mi ēyce sanıyoduñuz şü hāle baķıñ dedim
 1617 üfledim suratlarına ġārşı diyor. adamlar baña baķdı getdi şöyle diyor şimdi diyo
 1618 bunnarı gördükce bu daşı üfürüyom diyo. bunu nerden aldı bu varlı' nerdem buldu bu
 1619 varlı' dē'n ikisi düşünü düşünü vèrem oldu çatladı öldü arkadaş diyor. şimdi birisi
 1620 ġaldı diyo bundā öldürene ġādar bu daşı üfliyecā'm o ne zaman ölürsē o zaman bu daşı
 1621 ülemē' tergiyep varlı'ma ġāvuşacā'm yē'P içip yatacā'm arkadaş diyo. ben babamın
 1622 mal'na sāhip olamadım deli hārcadım deli geçindim böyle perişannıķlarınan
 1623 ġārşılaşdım. hāy dilinā sāġlıķ arkadaş ben de sendem bunu bekliyodum dedi diyō
 1624 yatdılar sab'öluncu geri gele gele aķsaraya geldi diyor. aķsaraya geliyo gen' ēri
 1625 padişāh varıyor demirçinin yannā selamalēyküm alēykümselām āmmi diyor ben ō
 1626 añġārada cefāyir daşı ũ'düp dē havıya tozduranın hāsdalını annadım diyō ē baña annat
 1627 ordan nasıl aldıysā demirçiye annadıyōr demirçiye diyor ki sen de işde derdin nēyise
 1628 işde bu düķġanın ardına sērdiyōñ baña annat diyor. demirç' onu dīynedikden sonra,
 1629 arkadaş diyo benim de derdim biz diyō çıranan ġafānan çalışan bir demirçiydim ben
 1630 diyor bayā varlıklı bir adamıdım ben diyor. bürgün diyor öylen yemā'nde ilān
 1631 çocuklar bōñ b' ēre getmiyecā'niz ben size kebab yedirecā'm çocuklar getmāñ diyor.
 1632 çocuklara kebab ısmarlıyor. masıya ġuruluyolar çıra'yınan ġalFīyanan gen'de barāber
 1633 o andā bir kēdē geliyōr mavılamıya duruyo, bunnardan belli ya baña da verin d'ē
 1634 isdiyor çocuklar şü kēdēyi ġuvalañ diyo çocuklar kēdēyi ġuvalıyo. öterlek varıyo
 1635 gene diñeliyō gene māvılıyo kēdē ulām vurun şü kediye diyō. kediye sıkışdırıncı kedi
 1636 düķġanın arkasına ġāçıyor ēy demirçi beri baķ diyor baña o yediñ etdem bir parça ver
 1637 sājā şü 'ādar altunu bā'şlıyam diyo bir altın yī'nı görünüyo demirçinin gözüne
 1638 düķġanın arkasında baķıyō. ulān saten altın yī'nı benim düķġanın arkasında diyor.
 1639 senden mi emir alacā'm varır doldurum saten onu diyōr. demirçi altuna sē'rdinci kēdē
 1640 de ġāyıb oluyō altın da ġayıb oluyō. şimdi ondan sonrā demirçi örsün başına gelinci
 1641 gözü düķġanın arkasın' dāġniyōr. altın görünüyo sē'rdiyo orıyā, gelliyo örsün başına
 1642 işde bēnim hālım dirli'm bu arkadaş kēdēye bir sokum et vermedim onun nefsin
 1643 öldürdüm onun uçu cenāb' allāh baña bu cezāyı verdi diyor. ē arkadaşım dilinā sā'lık

1644 ben de sēnden bunu bekliyodum diyor. yātıyollār sabaḥdan oluncū adam atına biniyor
 1645 dō'ru gonyadā köprü başındā körün yanna geliyor. köre diyor ki demirçinīn durumunu
 1646 gendi ondan aldī gimi köre annadıyor arkādaşım sen de ġāyrı başında ne varisa bāñā
 1647 annadacā'ñ diyor. kör başlıyor başından geçeni annatmıya ēy arkadaş diyor ben
 1648 zamanında bezirġānidim diyor ēşdē ısdambıldan alır aṇġārada satardım aṇġaradan alır
 1649 izmirde satardım bō'ún ġonar göçerdim diyōr. bürgün diyō bu şehere geldim bir ḥoca
 1650 geldi diyo bir ağ saḫallı ḥoca diyo ō'lum bezirġān ġāç ġatırın var dedi diyor ġırķ
 1651 ġātırım mar dedim diyor ḥocam dedim diyor ōlē'se bunnarın kirası n'ādar. bi'r sāt
 1652 gedecāk bir sāt de gelecāk dedi diyor. benim yükümü getirecā'ñ. ḥocam bir sāt geçiş
 1653 bir sāt geliş ikişer lira ikişer altun lira parañ'allım dedim diyor. ġātır başına dedim
 1654 diyo. olur ō'lum dedi diyōr. çek ġātırların dedi diyo. çekdik ġātırları getdik diyō bir
 1655 sāt getdik bir daġda bir mā'rıya vardık diyōr. adam para yī'nını bulmuş mārada diyor
 1656 denklemiş ġırķ ġatır yükü. sarıñ şunnarı dedi diyo. sarmıya durduk baġdık ki para
 1657 diyor. ġırķ ġātır yükü para diyor. parıya sarmıya duruncu diyor ulān benim nefsim
 1658 ġabardı diyōr. yāw ġırķ ġātır yükündem birini bāñā verse n'ölur kı bezieġān dedim
 1659 diyo. ilān bezirġān ḥocam dedim diyo. ne diyoñ dedi diyo. ya bu yükün birini bāñā
 1660 verin ya bem bunu götürmem dedim diyo. ulān ō'lum biZ sennen ġatır başına ikişer
 1661 liriya kirāladiķ bazarlıķ etdik. sen niye hindi cay'yoñ. dedi diyor yōķ ḥoca dedim
 1662 diyo ben bunu götürmem ya bir yükünü baña verin ya da götürmem dedim diyō. ulān
 1663 ō'lum al ōylē'se bir yükü senin ossuñ, sarıñ dedi diyōr. sardık şindi diyor māradan
 1664 çıkdık birez irellek gelince diyor yāw bundan bir yükü n'ölur iki yükü baña versē'di
 1665 n'ölurdu dedim diyor ḥocam dedim diyo ne diyoñ. ya bunun iki yükünü verin ya bem
 1666 bunu burda çezerim dedim diyor. ulān ō'lum etme dutma bezirġān. sen nefsinā
 1667 uy'yoñ şaşırıyoñ dedīyse de ḥoca diyor. yōķ yōķ iki yükünü verirsāñ ben götürürüm
 1668 vermesen ben götürmem dedim diyor. ulān al ō'lum iki yükü senin ossuñ dedi ḥoca
 1669 diyor. gene yörüdük biz diyō yolu yarıladiķ amma diyor ulam bunun ya yarısını verir
 1670 ḥoca ya da bem bunu götürmem dedim aklımdan diyōr. ulān ḥocam dedim diyo. ne
 1671 diyoñ dedi diyo. ya bunun yarısını verin ya da bem bunu götürmem dedim Tiyo. ben
 1672 çizicim bu yükleri dedim diyo. ulān ō'lum etme dutma dedīyse de hi' dedim diyō.
 1673 ulān ō'lum ḥāydi beni şehere elet de yarısı senin dedi diyor. gene yörüdük diyō az
 1674 irellek gelince diyo yāḥo saten bu ḥocadan başġā kimse yōķ şu ḥociya öldür bu
 1675 paranın hep'ini sen al dedi bāñā nefsim diyōr. şeytan da fitledi beni böyle diyōr. ilān
 1676 ḥoca dedim diyō ne diyoñ ō'lum bezirġān dedi diyo. ḥoca ben seni öldürüp bu paranın

1677  lıyanı alıcım ne diyo  dedim diyo. bire  'lum b yle olur mu y w sen allahdan
 1678 g rk muyon  mu. biZ sennen iki er liriya kirasını g nu duk    ind yse y k n yarisını
 1679 sa a veric' oldum bunda da ben'  ld r p t m n  alıc' oluyon  olur mu bu olacaK i 
 1680 mi diyo. yok yok hocam ben fikrimi devreledim ben seni  ld r c m g  y  dedi diy r.
 1681 ulan  lum dur  'l se dedi diyor son zamanda s   a bir  'lik da'  diyim de var  mr y n
 1682 b yun  ba a du a et dedi diy r. hoca diyor. a  g z n  dedi diyor g z m n birine
 1683 t k rd  hoca diyor. hoca g z me t k rd' amma diyor ul n g z m n perdes' a ıldı
 1684 diy r. nerd  altun var nerde m den var nerde ne var g rmiye durdum o g z m nen
 1685 diy .  oK ey' oldu g z m diy . yery z nde ne varısa insan    lun  g z ne
 1686 g r nmiyenin hepini g r r oldum diyo. ul n hoca dedim diy  ne diyon  dedi diyo. ya
 1687  tegi g z me de t k r n ya da sen'  ld rr m dedim diyo. il n  'lum gel o g z ne
 1688 t k rm 'm peri an olun irezil olun bir g z yeter s   a dedi hoca b   a diyor. y   ille de
 1689 t k rec '  dedim diyor. a  ozaman dedi diyor. a dım g z m  diy  hoca o a da
 1690 t k rd' amma ikisi de h rpada g  pand  diyor. ulan hoca benim g z m g  pand  h  
 1691 h dur  ek dedi diyo. g atırları da  ekdi diyor. parıya d' aldı sıvı dı god'  tdi ben orda
 1692 g  ldım diy r. debil d    geldim diyo. hoc 'ye nerde buluc n h acıyı nerde buluc n gend'
 1693 ' ndime diyo ceza verdim diyo il n senin etdi'  s   a yeter. bem bu k pr n n ba ına
 1694 gediym      ge ene bir tok t vurduruyum bu benim cezam. be  g ru  da par' alıym
 1695 bu da ge imim. dedim gend'   ndime g  ar verdim diyo. bu k pr n n ba ına geldim
 1696 diyo. i de benim damahl 'mdan irezill 'mden  ek  m ceza bu arkada  dedi diy r.
 1697 benim ba ımdan da bu ge d' arkada  diyor. hey diline s      arkada ım senden
 1698 bekled 'm de benim b y du satı diyor adam orda yatıyor, sab 'la atına biniyor s r
 1699 gerianna geliy r. mersin m ez'inin yanna geliyor. camıya g liyo  indi gene geliy 
 1700 kin  adam min riye enip  ıkıy  enip  ıkıy      m oluyo yoluna d   yo evine
 1701 gederk n selamal  k m. al  k mselam.   arkada  ben geldim g ny d  k pr  ba ınd 
 1702 k r n derdin' annadım geldim. diyor.  yce annadıyor ba ından ge eni. sen de ba '
 1703 annadac '  i de ne bu minariya  ıkı  eniyon . derdin n y diyor. tem m on'
 1704 annatdıkdan sonra ben de g  y  s   a ba ımdan ge eni annadıym. arkada ım diy r.
 1705 m ez'in ba lıyor. ben diyo zamanında bu c minin m eziniydim, ezen okurdum
 1706 enerdim namaz g lardık, i d  evime gederdim, i im ey'yidi diy r.  yle ge inip
 1707 gederken diyo birg n minariya  ık dım diyor ezen okur an bir g zel g   geldi g nd 
 1708 diy r, biyaz bir g   diyor  erefen n  sd ne diyo   yl  elimi  alsam dutarım diyo.
 1709 ezeni bitirdim diyo ulan  u g  u dutuyum n'   dar g zel bir g  umu  dedim diyor.

1710 ğuşuñ ayā'ndan dutdum amma diyōr ğuş beni şerefeden aldı diyor. ulān düşerim
 1711 pıtdırmıyam dē'n diyor bunda da ayā'na yapışdım diyōr. ğuş beni aldı götürdü diuo.
 1712 şurda endirir burda endirir derken diyo ğuş beni götürdü bir yere endirdi ki bir dā'ñ
 1713 başında ev yōk yer yōk is yok cins yok bi' yere endirdi beni diyōr. ulan nerē'diyim yā
 1714 rapbi ben gendi uşdu ğod' ētdi beni bıraķdı. şöyle dā'ñ bür yüzüne getdi.m ki diyor
 1715 evler görünüyo diyor evler görünüyo diyor. ulān şuruya eniyim dēn ene ene endīydim
 1716 diyor. şehirin dışında bir tek ev var şöyle diyor şehirden uza arak. ben şu eve bōn
 1717 misāfir oluyum dēn vardım ki bir āğ sakallı bir ğoca diyo. selamunalēykūm
 1718 alēykūmselām emmi beni misāfir alıñ mı. būyur ō'lum dedi diyōr. misāfir allım dedi
 1719 diyōr. misāfir oldum şindi diyōr. yedik işdik birez oturduk diyor ō'lum sen nerelisıñ
 1720 necisıñ nerdeñ gelip ner' ēdiyoñ dē bāñá sordu diyor. emmi ben işde filan
 1721 melmeketlīydim amma şindi buranıñ ner' oldūn bilmiyom. ben işde ordan buralara
 1722 düşdüm. ne dī' nasıl geldıñ dē sordu diyo baña diyo. ğoca diyor. sorma dedim diyor.
 1723 bir ğuş getirdi demiye ayıpsındım diyor. utandım diyor. ē ō'lum ō'lē'se sennen berābar
 1724 çalışırık yeriK içerik burda ēğlenirik madem kimin kimseñ gedecek yerin yō'muş dedi
 1725 ğoca baña diyor. ēşde görünen işlerini dutuyom diyor. yēb içip yatıp kaķarķan diyor
 1726 bürğün ğoca dedi ki diyor ō'lum bō'l' olmıyacak benim bir ğızım var sáñá ben bunu
 1727 veriyim, dedi diyōr. olur emmi. ammā üç şartım mar dedi diyor. nē'miş emmi üç
 1728 şartıñ. bu üç şartı yerine getirdī'ñ müddet ğızımınan evli duracāñ diyor. bennen
 1729 çalışacā'ñ yok üç şartı bozarsañ baķ ayıb olmasıñ senī öldürecām diyor. nēy emmi üç
 1730 şartıñdiyo. ō'lum birincisi yalan söylemiyecā'ñ diyo. ikincī namazıñı geçirmiyecā'ñ
 1731 diyor. üçüncü ğazandī'ñ ğāzancı parıya saymıyacā'n dedi diyōr. olur emmi saten bēn
 1732 vezirim diyo yāw. namaz namazı geçiri'miyim yōk. yalan da söylemem. biliyom
 1733 allāhıñ emirlerin' dedim diyo. parā' da saymam ē dedi diyōr. ğızını bāñá nikáhledi
 1734 verdi diyo. bir ğızıymış. evlendik diyōr ō'lum saña şindi bir iş yeri lázım dedi baña
 1735 hoca diyōr. baña çarşıdan bir dükġán aşdı diyōr. bir maniFatura dükġanı diyōr. ġāsā'
 1736 gösderdi diyor. ō'lum işde parayı saymadan alacā'n adam n' 'ādar aldıysa mal şu 'ādar
 1737 par' ediyoy diyecā'ñ o pañçıyenen verecek sen pañçıyenen alıp şiye goyacā'ñ hārcadī'ñ
 1738 yere gen' ēri pañçıyanan verecā'ñ ġāsiya saymıyacā'ñ diyo. sayıp alacā'ñ sayıp
 1739 verecā'ñ amā ġasayı açıp dā ġāsada parıya saymıyacā'ñ diyo. olur emmi dedim diyo.
 1740 tamam bir ğün beş ğün derken bō'le çalışıp gediyoķ diyor. gederim eve gellim eve
 1741 işde çalışırım ben çalışdırıyom diyō aradan bir sene iki sene geşdi diyōr ulān bürğün
 1742 dedim ki diyor aķlımdan diyor ilān kár m' ediyoy zarar m' ediyoy ġāsada ne para

1743 bitiyor nē çuvāldī'nı biliyom. şunu bir sā'yım hele dedim diyō. ġāsiya aşdım bir beş
 1744 on beş derken diyō ġāsiya saymıya durdum amma diyo ġasiya baqđım bitiremiyecim
 1745 bir de baqđım ki diyō āğşam namazı olmuş olacak hāva da ġarañımış yāğmır da
 1746 yāğdım yā'cā'm diyor. ilān ben'ev' ulāşīyim dē hemen ġāsiya ġapatdım geri diyor
 1747 sayıp da bitiremedim diyor. ben diyor eve zorlatdım. yāğmır yāğmadan ev' ulāşīyim
 1748 dē'n diyōr. eve geldi diyo. n'öldü dedi hānım diyōr. acele geliksın derdın ney diyor
 1749 yāw hānım haviya görüyon yā yāğmır yā'cı dē'n acele etdim birez diyo ġorķarım şindi
 1750 namazı da geçirdın diyo. yōk namazı da ġıldım dedim diyor. yaħō sen acele
 1751 gelmiyenen satı ne yapdın da sen bu 'ādar acele geldın. geç ġāldın da acele geldın
 1752 dedi diyōr. yāw şu ġasadā' parıya say'yım kār m' ediyok zarar mı dē sayım dedim
 1753 diyor. on da sayamadım badım ki vakıt geçmiş hāva da ġārarmış yāğmır yā'cı d'ē
 1754 ġorķdım sērtđim zorlatdım geldim dedim diyor. górdún mü sen namazı geçiriksın
 1755 dedi diyor. hē namaz da geşdi dedim āğşam namazı dedim diyor. yalan da söyledın
 1756 öylēsi dedi diyor ġıldım dedın bayağ da dedın diyor. hē. yalan da söyledim diyor.
 1757 hocanın şartının üçün' de bozduğ biz diyor. val'ā' ben geder babama derim sennen
 1758 benim aramda nikāh ġālmadı dedi āvrat diyor. avrat şindi diyōr babasının yan'na getdi
 1759 diyor. vardı diyo baba baba enişdān senin ġoydū'ñ şartları bozdu bō'n diyo parıya
 1760 saymış parā' sayarķan da bakmış ki hāva ġārarmış vakıt geçmiş yāğmır yāP
 1761 ıslanmadan ev' ulāşīyim dēn zorlatmış ulaşamamış namazı da geçirmiş gelinci
 1762 sordum namazı ġıldın mı dē' ġıldım dedi ġalbīyse geçirmiş. üçün'de bozdu şartıyın
 1763 dedi diyor. hoca beni çā'rdı o'lum öyle mi bōyle dedim diyor. ölēse şindī ölümlerden
 1764 ölüm bā'n dedi diyor. seni üç şekilde öldürecā'm hañgınī bā'niyorsan o şekil
 1765 öldürecā'm seni dedi diyōr. biri gōm bu'āzlar gimi bu'āzlıyacā'm ipe daķıp asacā'm.
 1766 biri dē çıkarıp minārede atacā'm düşüb öleceksın dedi diyor. ulam bu'āzlanmağ zor.
 1767 ipinem bō'lup ölmek zor minareden atarsa nāsıl öldū'mü bilmem heç omassa dedim
 1768 diyor. emmi beni götür mināradan at da öyla ölüyüm dedim diyōr. hoca ben'ópüne
 1769 ġatdı dōğru minarıya. yā allāh ya mismillāh hoca beni şereFedem bir yitd' amma
 1770 diyōr. nerdiyemiş beni götürüp de o d'ā bıraķan ġuş diyor gelip de beni bir pençesine
 1771 daķma' mı diyor. hā'dī aldı götürdü getdi gene beni diyor o melmeketden uzaklaşdık
 1772 bir yere ġoydu beni diyo. ulan hanañ hārab ol mıya. nasıl oldum ben gene ġāldım
 1773 dā'da dē'n diyo gend' āndimē düşünürken diyo şōyle dāğnedim ki diyo. uzakda bi'
 1774 şe' parlıyor ulan bu parlıyan ney o tarFa dō'ru yörüdüm diyor geldikce bōyüdü
 1775 geldikce bōyüdü derken diyo bir binā oldūnu farĶ etdim diyō ammā acımdan

1776 susumdan da öldüm. ulām buruya varıyım nasıl ossa burda yiyeceK içecek var sāhar
 1777 dedim doğru biniya geldim diyor. beni iki tene gāpıcı diyo gārşıladı diyo ō buyur
 1778 arkadaşım dedi diyor nerdeñ gelip ner' 'ēdiyoñ dē' diyo yāw ben acımdan susumdan
 1779 öldüm bāñá bir yiyecek versāñız dedim. ben' aldılar biniya çıkārttdılar diyor. yem
 1780 yiyecek getirdiler güzel bir bāñá hīzmat hōrmet diyōr. bir ğız çıktı geldi diyōr güzel
 1781 bir ğız diyo. hoşgelmissiñ dedi diyō hoş bulduk dedim diyō. nerden geldiñ ner'
 1782 'ēdiyoñ yabancı dedi diyōr. val'ā' nerdeñ gelip ner' 'ētdim' ben de bilmiyom dedim
 1783 diyor. ben işde bu melmekete düşdüm dedim diyor. aslıñ ney nesliñ ney dedi diyōr.
 1784 ben başımdan geçeni annatdım diyo. işde dedi diyor o ğuş benidim ben seni ezen
 1785 okurķan o minarada müşderi oldum. saña aşıK oldum seni ordan gāçırdım o
 1786 melmekete götürdüm sen oralarda evlendiñ şiy olduñ şimdi ise benim evlenme
 1787 zamanım dolmıya başladı ben seni o minarada seni şaştırdım aklıñı çaldım şartları
 1788 bozduñ hoca seni minaradan atıc' oldu. seni minaradan ğurtardım diyo. seni buriye
 1789 getirdim şindiyse benim sennen evlenmeme yakın bir gün gāldı bu güneçe
 1790 sabredecā'm ben sennen evlenecām. bu saray da bu varlık da ben de işde hepsi seniñ
 1791 olacak dedi. niye bekliyecāk dedim diyōr. benim babam ölürken vasiyet etdi ki diyor
 1792 ğız diyor ğızım ben öldükden soñrā bir sene evlenmiyecā'ñ asla biriynen diyo. ben de
 1793 şimdi bir sene dolmıyā üç gün gāldı diyor. üç gün soñrā sennen evlenecā'm dedi ğız.
 1794 olur dedim diyo üç gün ne vār. āğşam oluncu diyo bir yer serdi diyō gel yataķ dedi
 1795 diyor. yatdıķ diyo ateşinen pambık bir arada durur mu arkadaş diyo ğızınan barabar
 1796 ben şimdi ğızı oğşalamıya durdum diyo ilān etme dutma dedīyse diyor yōķ ille de bō'n
 1797 evlenecāk yāw üç gün gāldı üç gün saPr eylā evlenecā'ķ diye gördüyse. yok dedi diyo
 1798 beñ ğızı zorlamıya durdum şimdi diyor seniñ ılāyığıñ bu dā'limiş demek ki ben sāña
 1799 ılāyık dā'lim dedi diyo ğız çırpındı bir ğuş oldu diyōr. gen' 'ērı beni y'allāh saraydan
 1800 almamı getirdi minaranıñ başına bıraķdı diyor. ğız uşdu ğod' 'ētdi diyor şimdi diyor
 1801 ben yere eniyom diyo bakıyom ki ğuş şerefiye gelmiş ğonmuş. ilān şu ğuşu dutıyım
 1802 de gene ğızınan evleniyim dē sērdiyom minarıya çıkıyom kınā ğuş yoK oluyo eniyom
 1803 ki ğuş orda görünüyo. arkadaş ben de üç güne sabredemedim işde bu belalarınan
 1804 gārşılaşdım şimdi de benim derdim bu diyor. hay diline sağlīg arkadaş diyor sendem
 1805 bekledīm de buydu diyor adamıñ orda yatıyo sabā'la atına biniyō sür çok para dā'dan
 1806 padişā'ñ yanna geri geliyo. geldiñ mi dolandıñ mı diyo padişah. dolandım diyo.
 1807 annadıñ mı o minarıya çıkıp enen müeziniñ derdini annadım diyo annadıyo. şimdi
 1808 diyo bu paranıñ bollū'nuñ nerden oldū'nu annadacā'ñ ğayrı diyo. şimdi arkadaş diyor.

1809 annadıyım zamanı geldi diyor. padişah başlıyo şimdi. zamanında benim dedem
 1810 padişahıdı diyor. adına ğarınçıya basmaz efendi delleridi diyör. bir ğarınçıya da
 1811 basmazıdı o ğadar itinalı bir padişahıdı diyor. dedem ğocadı diyör zaman geşdi
 1812 padişahlı babama devretti diyor gendisı getti diyor dapızın adıya diyo bir ev
 1813 yapırdı şahsına ayıt diyo bir gemisi var ağşam geder orda yaşar sabā'la gelir diyo.
 1814 babam padişahlı idāre ediyo diyo şehirde diyo bir hırsız töredi diyō, babam olmadı
 1815 dutamadı diyor. bō'n işde filam manifoldura dükgāni sōyuldu bō'n filan ğūyumçunun
 1816 dükganı sōyuldu olmadı bulamadı diyo. bürgün düyör ord' evi sōyuldu diyör.
 1817 asgeriyenin ord' evi sōyulmuş dediler diyor. n' ādar nē varisā alınmış götürölmüş
 1818 diyör olān kim soydu n' ētti derken diyō. babam löbetcileri dōğmiye durdu diyō.
 1819 padişahım dedi asgerin içindem birisi diyō. beni bırak ben bu hırsız bulacām dedi
 1820 diyo. ō'lum nasıl bulacāñ. hayd' ō'lum saña müsāde dedi babam asgeri ğōyurdu diyo.
 1821 asger tağı etmiş diyō. gec' olmuş diyor gece oluncā dedemin gemisi diyor şehere
 1822 gelmiş diyör. şehirden de gece geri getmiş diyör. taĴı etdi diyor hemān diyo
 1823 sabahdan olunca diyör dedm gene şehere gelince diyor gelir bir ğāyfedede oturur.
 1824 dedemin de bir tesbihı var diyor allahdan diyor d' ōm yapacak ğādınların boynuna
 1825 daĴdıñ zaman o zaman diyor ğadın göley dōm yapar diyō. asger varmış bir siFil
 1826 elbise geymiş diyō ğāyfiye oturur oturmaz diy amca demiş diyō hanım d' ōm
 1827 yapacak geri getirrim demiş. aman ō'lum tesbihıme bi' şe' etme demiş diyor. asger
 1828 tesbihı alır almaz diyō hemen gemiye ğoşmuş diyo. ğapdana gelmiş beni adıya
 1829 götürēcā'niz demiş tesbihı gösdermiş. ulān hāni ya ğarınçıya basmaz efendiden bi'
 1830 emir yok. işde tesbah verdi adıya götürēcā'niz demiş diyor. gemici bakmış tesbahe.
 1831 dōĝru adıya getirmiş diyo. evinin zil'ne basmış diyo dezze demiş diyō bu geceki gelen
 1832 malı ğarınçıya basmaz efendi geri isdedi aha tesbihını baña verdi çok sıkışmış bu
 1833 geceki malı geri isdemiş diyor. gel ōĝlum ō'lē'se demiş diyō ğarı asgeriyeden çaldı'
 1834 malın alıyānı gösderdi diyo işde bunnar burada diyo diyor. kitle dezze geri demiş
 1835 diyo. haydi gemici beni şehere götür demiş diyor. geri gelmişler diyor dōĝru
 1836 padişahın yannā babamın yanna geldi asger şimdi padişaham ben hırsız buldum dedi
 1837 diyör. kim ō'lum neci hırsız. diyemem ki dedim diyo nasıl dē'm olum diyeceksin dedi
 1838 diyor cezalarını diyeceksin dedi babam diyor. senin babañ hırsız dedi diyor. bu
 1839 şeherden çal'nan malın hepisi adada babıyan ambarında dolu padişahım dedi diyor.
 1840 yāw nasıl olur babam hırsızlık eder mī buyur gemiye gedek gösderiyim dedi diyor.
 1841 babam da diyor vardılar diyo ana aç dedi diyo. anası aşdı ki malın alıya çalınan orda.

1842 zındana atdırdı dedem zındanda ölmüş diyo. malı n'ēdek dediler diyo. babam gārār
 1843 aldırdı diyo malı sataḵ mal sāhibinīñ hayırına fakire dā'daḵ dediler diyo bunu satdılar
 1844 çok par'etdi diyo odanın dolusu altın lira etdi diyō şimdi diyo bunu babam dā'tmıya
 1845 durdu diyō, ḥasdalandı ölüc'oldu diyo beni çā'rdı diyo yavırım bu para amānet fakirīñ
 1846 malı bu bunu dā'dacaḵsıñ bu para dā'dıp da bitmē'nci evlenmiyecā'ñ dedi diyor. işde
 1847 ben gelene bu parayı atarım böyle kese kese diyōr bitmesine de az gāldı diyōr bitmeḶ
 1848 üzere diyōr sen de geldīñ baña sorduñ paranıñ gāynā nerden dē' diyor bu para o
 1849 zaman daḥā epē' varıdı diyor seni gönderdim ki diyō sen gelene gadar bu parıya
 1850 bitirrim dē' düşündüm diyor. şindīyse ik'üç günnük dā'dacaḵ bir para gāldı diyor ben
 1851 diyo seni görüncü müşder'oldum ben diyo padişāhım ama gızım diyōr sırtını
 1852 sōyunuveriyō oluyo bir gız. şimdi ben sennen evlenecā'm paranıñ bitmesine üç gün
 1853 gāldı diyo üç gün sonra diyo, bu para bitecek biz de sennen evlenecā'k diyo. üç gün
 1854 bekliyollar bir dūn guruyollār o padişāhanan o padişāh ikisi bir evleniyō yē'b' içip
 1855 murazlarına yetiyolar. yīgān işdē bunnarıñ yed'alimlerin serüveni buyumuş.
 1856 [Köroğlu'nun Turna Teli Hikāyesi] körō'lu bolu şehrinīñ çamlıbel yaylasındā otuz
 1857 altı gābadāyısı on'iki bölükbaşı biñ yedi yüz atlı asgerīynem barāber yaşıyam'bir
 1858 körō'lu ismindē adam marımış. bu adam bir dē ēlden'ēle mal alıp satan bezirgān
 1859 denen maḥmıdı bezirgān isminde bir adam varımış bunnar ikisī çamlıbelde oturmuş
 1860 āğlem yaparkan yēp içip oturu'kan ulam maḥmıt bizim on iki gābadāy'nıñ bir
 1861 gısmınıñ evlenecek zamanı geldi bē'rde gız bilmiyoñ mu bunnarı eversāk gāyri diyor.
 1862 ulān körō'lu diyoor bi'yerde gız var'ammā birez zorca alması diyōr. yāw sen
 1863 zorundam baḥsetme yeter ki gız yeri ḥaber ver diyōr. ö'lē'se diyor gürcisdan padi-
 1864 şāhınıñ gızı üç gızı var diyor senin bölükbaşlarına tām ilāyık diyōr. bunnarı gedip
 1865 alırsañ işde bunnar olur körō'lu diyor adam. ulam maḥmıdı bezirgān ēyi dedīñ diyor
 1866 getirīñ ö'lē'se şunuñ şirincelī'n' yiyek diyor. o zaman şirincelik dellerdi bireZ yem
 1867 yiyecek yeller. şirincelik yedik şerbet işdik dellerdi. birer bardaḵ da şerbet içiyollār. n'
 1868 oldu körō'lu diyōr. maḥmıdı bezirgān işde nişanı daḵdıḵ diyor nişannılandı bizim
 1869 çocuklar diyor. gürcisdan padişāhınıñ gızına diyor. gülüşüyollar. aradam birez zaman
 1870 geşdikden sonra ḥāzırlık görülsün diyor gelinnerimi getirecām diyo körō'lu ilan nasıl
 1871 olur yā. nasıl oluc' işde diyor nasıl ossa şirincelīn yedik. bizim gelinnig oldu gedip
 1872 getirecām dē'nce ulān körō'lu gürcisdana gediyomuş diyolar şimdi gātlanıp da körō'lu
 1873 yola çıkācā zaman biz de gedek körō'lu algına vurguna gediyomuş madm biz de bi'
 1874 şe'ler gāparıg orda dē' çamlıbelde o'lanıñ alıyası getmeḶ isdiyolar. maḥmıdı bezirgān

1875 diyo ki körö'lu bō'le gedilmez diyo. yā. sen diyo gürcüsdana bu asgerinen varic'
 1876 olduñ mu yer yerinden oynar gürcisdan paTişāhı bunu ğabil etmez. sen diyor şindi bñ
 1877 yedi yüz asgere sandık yapıracāñ diyör sandıklara ğoyacā'ñ hayvannara bezirġān
 1878 gimī yükliyecāk. mal götürüyomuş gimī. o asgeri diyor. gürcüsdana böyle soġacā'k
 1879 yōġsa gürcisdan paTişāhı bizi asgerīynen leşgerīynen ğabil etmez diyor. hele de diyo
 1880 körö'lu ismin' duydu muydu sāten heç yanaşdırmaz diyo. oldu maħmıdı bezirġān diyo
 1881 körö'lu. hemen emir veriyō malañġozlarā ulān bñ yedi yüz tene sandık yapıñ
 1882 baġālīm. çamlardan kesiyolar taġdalar biçiliyo hāmen şakırtada bñ yedi yüz sandı
 1883 hāzırılıollār maħmıdı bezirġān sandık hāzır gedecā'k. gedecā'k körö'lu diyor maħmıdı
 1884 bezirġān yalnız diyo baġ körö'lu diyo benim ismiminen gediyoġ biz gürcisdanā
 1885 maħmıdı bezirġān olarak benden izinsiZ heç bir yerde bi' şe' yapmıyacā'ñ benim
 1886 şartım bu saña diyor. eñar benden izinsiZ bi' şe' yapıP da beni lekeliyecīyseñ
 1887 kötüliyecīysāñ ben sennen getmem diyor. yōġ ben artık sen ne dersāñ 'ölacāġ
 1888 maħmıdı bezirġān diyo. ġararlaşdıriyolar ikisi birden adamları sandıklara
 1889 dolduruyolār yüklüyolar ġatırlarā asgeri. çıkıyolar yola. ulāñ körö'lu gürcüsdana
 1890 gediyomuş dē'nei şindi çamlıbeldā'nñ hepisi arġasına düşüyo şindi. biz de bi' şe'ler
 1891 ġāpıP alamaġ mı gürcüsdanı ġapışacı körö'lu sanıyollār. maħmıdı bezirġān bir de
 1892 baġıyo ki çamlıbelden avrad uşak çoluġ çocuk heps' arġālarına düşmüş geliyo. ilān
 1893 körö'lu diyo bunnan nere gediyoñ o'lum diyo. baġsene sen şu gelenē. dur sen maħmıdı
 1894 bezirġān diyör. adam şindi sazı tıñğırdadıp bir ġaç mēyit türkū söylüyo bunnara.
 1895 aman hezāna çaban hizānā. aman hizānā hele hizānā. giden gelmeyendē yollar uzanā.
 1896 beş bñ beş bñ dā batmān piriş dā güccük ġazānā hele ġazānā. yedī āşci bāşī ben
 1897 geleneçē. beş bñ batmān piriş de güccük ġazānā hele ġazānā. yedī āşci bāşī ben
 1898 geleneçē. aman hāpānā dā çoluġ çoban hāpānā yavım hāpānā. gidem gelmeyem dē
 1899 yollar ġāpanā. beş yüz de buġeç ismārladım çobānā yavım çobānā. yedir ġasāp bāşī
 1900 ben gelenēçē. beş yüz de bñgeç ismārladım çobānā yavım çobānā. yedir ġasāp bāşī
 1901 ben gelenēçē. āman yavım çamlıbeldē köröġlunuñ arġāsī helē arġāsī. aman eyvāzdā
 1902 ġoçyīġitler ġorpesī. beş yüz batmān o'run dā elñ arpāsī elñ arpasī. yedī sēyis bāşī
 1903 ben gelenēçē. beş yüz batmān orūn dā elñ arpāsī elñ arpasī. yedī sēyis bāşī ben
 1904 geleneçē. körö'lu bunu der demez ulān bir de baġdı kine arġasında kimse ġālmadı.
 1905 ulān benim atım körö'lu geleneçe bu 'adar arpa yenecek bunnan aç mı ġālıcık şu 'adar
 1906 pirinç bişecā'miş bu 'adar buġeç mal kesilecā'miş. ulān geri dönūñ bire diyolar nē
 1907 'ütucuk biZ köröġl'nuñ arkas' sura irezil olucuk. sür ulam maħmıdı bezirġān diyo.

1908 sürüyollār dilde tez vakıtta geç. gederek gederāk. yolda beyōğlu ğorusu denem bir
 1909 ğoru varımış báyōğlunun ğorusuna varıp yıķın çadırları diyor maħmıdı bezirġán
 1910 yıķıyollar yükü ğuruyollar çadırları. buġeç burda ük'üç ğün ġalacāk diyor ēġlenecāk
 1911 yorulduķ diyo. olur maħmıdı bezirġán sen ne dersán 'ölur. sen yat yat ka'ķ ka'ķ gedek
 1912 gedek ne dersán 'ölacāk diyōr. bunnar şindi. çadırlar ġuruluyō. maħmıdı bezirġanın
 1913 çadırı āyrı körō'lunun çadırı āyrı onun yandā bunnar bōyle yaşarkan körō'lu baķıyo kī
 1914 ğoruya maħmut bezirġán gelmiş gene her zaman orda ġonaķlarımıř maħmıdı
 1915 bezirġán. maħmıdı bezirġán gederken gedin de diyo şunun yol basdı parasını alin
 1916 diyo. ik'adam salıyo řindī. maħmıdı bezirġán çadırın içindēyeken geliyollār adamlar
 1917 öteden beri selāmunalēyküm alēykümselām. burda maħmıdı bezirġán denen adam
 1918 kim diyolar ni yapıcın 'ō'lum maħmıdı bezirġanı diyo körō'lu. ē ēřde bey ōlu para isde
 1919 dē' saldı buranın yol pacı parā' alıcık. beri gel berillek gel ġulām duymuyo diyo gel
 1920 hele yaklaş helē derken çārpınc' adamın ġolundan dutuyō yere çalıy' amma daħa da
 1921 benden paç m' isdiyon sen diyo şindi duyduñ musen heç diyo bir paç verdīmi yol
 1922 parası verdīmi diyor adamı yere çalıyōr ammā āġzı ġözü hoşıf olōyōr. adam ġāçıp
 1923 canını ġurtarıyo. ulām yarıyōr. adam beyōğlunun yan'na varıyo. 'lān ne ō'lum bu ġal.
 1924 yāw ben diyor o bir löbetci mi ġōyuķ deli mī aķıllı mī bir adamı var orda diyor
 1925 duymuyom ġā gelmiyo ġā derken diyo y'allāġ ġolumdan dutup da yere çalıncı ben
 1926 öldürüyazdı diyo. daħa bu zamanaça kimsiye para vermedim ulān sem benden para m'
 1927 alıcın dēn diyo yere çalıncı yörük' öldüm sandımıdı satı. ulān n' ōlmuř ya maħmıdı
 1928 bezirġán bōyl' etmez diyo beyōğlu ulān āġmet memmet sen gel' 'ele biriniz. ata
 1929 bindiriyo get hele şunu annat diyo annadamā'ķ mı bilemē'k mi diyo. selāmalēyküm
 1930 alēykümselam maħmıdı bezirġán çıķmıř dıřardā ġayf' içiyomuş körō'luynan körōġl'
 1931 orda yatıyor maħmıdı bezirġán ġayf' içiyor. buyur ō'lum diyor maħmıdı bezirġán. bey
 1932 ōğlunun selam' mar diyor áFándim yol pacını isdiyo diyo bireZ para verrimissiniz her
 1933 zaman burdan geçerken onu isdedi diyo. pēki old' ō'lum diyor adam kesiyē çıkarıyo
 1934 bir beş on say'or ammā körō'lu ġınzanıp duruyor. para getdikce gebenin altında
 1935 uyumuyor adam ulān para getdikce canı çıkıyor ammā ne yapsın sesdenemiyor
 1936 maħmıdı bezirġán ne söylerse söz veriyor. adam parıy' alıp gediyo. adam parıy' alıp
 1937 gediyo amma körō'lunun yürā'ne eniyo şindi. bu gedem para ulān nasıl olur da daħa
 1938 bōyle para vermediydik bō'm para verdik. āġřam oluyo şind' ammā āġřam oluncu
 1939 ēyvaza diyo ki ōġlum atları çek diyo. maħmıdı bezirġándan ōġrun n' ōlacāk baba diyo
 1940 ulān řōyle bir dolanaķ diyo o 'adar para getd' ō'lum diyo. heç olmassā ōġlaķdan

1941 geçiden bi'ş'e bulup da bem burdan çalamassam ben ölürüm diyór. bu benim içime
 1942 işledi diyór. pekē baba diyór. ēyvaZ şindi bir ata biniyō gen' de bir ata biniyō. bir
 1943 dolanıyollar bey oğlunun şehiriniñ etirafın' orıya buriyā gezerken sabah olmuş gáyırı
 1944 sabah namazı oluyór. bağıyollar kine üş tene gıZ çeşmiye suya geliyor. haḥ işde o'lum
 1945 şindi diyor biz avımızı bulduk, hemen sür atını çeşmiye diyor gendi óñünden varıyo
 1946 şindi. diñeliyo orıyā gızlar da gelip suyu doldurmaK üzere oluyo amma körō'lu ordā
 1947 sazı çekip tıñgırdatmıya başlıyor. aman punjār de başında da dūrañ gıZ. yüzüne yağlık
 1948 bürüyeñ gıZ. ey yolcūyā sū vēreñ gıZ. vēreñ gıZ. güzel dē bir sū vē İçelēm. hı her
 1949 yolcūya sū verēñ gıZ. güzel dē bir sū vē İçelēm. o zamanaça gızın biri şöyle bir
 1950 bağıyór. hemen gız da ğarşılı'nı veriyo. aman punār da başında dūramām. yüzüme
 1951 yağlık bürümēm. her yolcūya sū vēremem vēremēm. em bēyim süyuñ' içegör. bin
 1952 ātıña da ğaçagör. vay körō'lu bağıyo ki gız bireZ sert. hı aman ḥasdayım atdān
 1953 ēnemēm. ēensem dē ğeri bīnemēm. yolüm da yīrāğ ālēnemēm. güzel dē bir sū vē
 1954 İçelēm. yolüm da yīrāğ ā'lēnemēm nēyneyām. güzel de bīr sū vē İçelēm. aldı gız
 1955 baķalım. aman aşşā'lārdān ğelēn tātār. atar da ğamçısını dutār. ḥasd' olān dōşşēkdē
 1956 yatār āy bēyīm. em beyīm süyuñ İçegör. bin ātıña da ğaçagör. körō'lu ik' adım dahā
 1957 irellyor amma gızlara yaklaşıarak. göyā ğolundan dutup ğaçırıcı. o zamanaça gız
 1958 Tekrar alıyo. aman ya b're bēnēm de bābam ğul pēridir. susuz da dēğermen yōrūdūr.
 1959 duyarsā zēncirde çūrūdūr çūrūdūr. em bēyim süyuñ İçegör. bīn ātīñāda ğaçagör. ulan
 1960 sürsene atını ireli dedi eşş' ol' eşşek dilim damā'm ğurudu söylye söylye. görmüyōñ
 1961 mu dedi. ēyvaZ hemān körōğlunun yan taraFından atını ireli sürüverdi. bacılar o
 1962 ıhdiyarıñ sözüne ğānmañ baña bir su verīñ içiyim de gediym dedi. ulān gıZ şöyle bir
 1963 baķdı ki ğöreniñ aklı geder. ēyvazıñ ğözelli'n' ğörünce. gıZ şindi ben su veriyim dē'
 1964 helkiye olūñ onñüne dutuyum derken yan taraFın' dutdu. helkeniñ içine su bile
 1965 düşmüyōr hēç. ēyvaz bir baķdı ki su doluyo sanıyo b're bacı dedi o helkē yan dutduñ
 1966 dedi su bile düşmüyōr onñ içine dedi. gız bir de baķdı kine su düşmüyōr öteki iki gız
 1967 gerillekte duruyo. yanaşmadı onnār. emmi dedi, ne diyoñ dedi, beni oğluñ' almañ mı
 1968 dedi gız. ulān gızım nasıld' almam dedi sen atıñ terkisin' atla dedi ēyvazıñ terkisine
 1969 hemen gızı verdi. ğolundan dutdu ötü' yanna öteki bir gız dedi ki emmi benid' oğluñ'
 1970 almañ mı dedi. bire gızım bu yolluğ yumuşluğ dedi evdā oğollarımı ğörsāñiz siz
 1971 saten bāyılırsıñız dedī. on da atdı on' da gen' terkisine aldı yōrūd' ammā. ğul periniñ
 1972 gızı bey oğlunun bacısı ğāşdı. bey oğlunun bacısının adı mavılıydi. hemen ğāşdı geri
 1973 öteki iki gızı heriF aldı götürdü ğeṭṭī. hemen getirdi maḥmıdı bezirğanıñ ḥaberi

1974 olmadan iki asger çıkartdı gızları sandıklara yerleşdirdi. siz burda duruñ dedi. o
 1975 zamanaça maħmıdı bezirgânın bacısı mavulu vardı abi ded' ne diyoñ dedi. ik'atlı
 1976 geldi puñarın başına dedi. ğul perinın gızınan bilmem kimin gızını dedi aldı götürdü
 1977 getdi. ben de ğaşdım gen' 'ēri deTī. götürdüyse saħar çamaşır yıkādıcı maħmıdı
 1978 bezirgân götürdü saħar dedi bey oğlu. çamaşır mı yıkādıcı yemek mi yapırcı
 1979 saħar geri salar dedi. her zaman ōyl'ederimiş maħmıdı bezirgân vardı' zaman işci
 1980 gönderin bize der. çamaşırın' mumaşırın' yıkātırmıyş. parasın' verir geri
 1981 gönderrimiş. ulān bir ōñdüler yok ik'ōñdüler yok. bir adam saldılar şindi get hele şu
 1982 maħmıdı bezirgāna sor yaħo nerde bu gızlar niye gelmedī. adam varıyo maħmıdı
 1983 bezirgân hangını diyo. benim diyo maħmıdı bezirgân. beyim diyo ğul perinin
 1984 gızınan bilmem kimi ik'atlı gelmiş götürmüş diyór sabah namazında çeşmenin
 1985 başından diyor. bunnarı gızları geri göndersin maħmıdı bezirgân götürdüyse dedi
 1986 beyimiz diyor. yok ğardaşım diyo maħmıdı bezirgân benim gızdan mızdan haberim
 1987 yok. bizim bir deli var o da aħā orda yatıyo diyo çadırın altında ossa ossa o öyle bi'
 1988 şe'ler yapardı amma aħā yatıyo yerindem bile kaçmadı diyór. gelinci yatıyo körö'lu.
 1989 maħmıdı bezirgân şüp'elenmesin de'. adam geri gediyo. maħmıdı bezirgânın haberi
 1990 yō'muş diyor gızlardan diyor. yāw nere getdi ha kim ğaçırdı derken. maħmıdı
 1991 bezirgân her zaman üç gün ğālır sökerimiş çadırları. körö'lu ka'kıyo diyo ki maħmıdı
 1992 bezirgân yolumuz uzak gedecā'miz yer çok bō'n yükledek yükü de gedek diyor. bir
 1993 b/.../kluk çıkımadan. iki günde çadırlar sökölüp yükler yüklenmiye duruncu bey oğlu
 1994 diyo ki var bir iş diyor. gızları muħā'gak. üç gün ğālırdı burda bō'n. iki günde getmiye
 1995 kaçdı diyor asgere emir veriyo kú hazırlanın bu gızlar' alacāk bunnarın elinden diyo.
 1996 asger hāzırlanmıya duruy'ammā maħmıdı bezirgân yükleri sardırıyo yola düşüyollar.
 1997 maħmıdı bezirgân ötü'yanna yürüyō körö'luynan. bey oğlu da arkādan asgeri çekip
 1998 yürüyō şinTī. şurda hā burda hā derken. arkālarından ğavışacā'nı bilinci ulān körö'lu
 1999 diyor maħmıdı bezirgân sende bir bokluk var var olmiya da diyór. ne oldün'
 2000 annıyamadım işde geliyo bey oğlu asgeri çekdi diyo şindi ne diyecā'k diyo ni
 2001 yapacā'k. maħmıdı bezirgân benim bir uFaķ su dōkesim geldi sen şurda durda diyo az
 2002 ēĝleniyim diyor adam şindī. oriya bir su dōkmā' maħānasıynan atından eniyor.
 2003 atışōyle bē're bāĝlıyo gendi sefil sefil yolun içinde duruyo bey oğlu hemmen atınan
 2004 geliyo şindi ğōşdurup geliye asgerin ōñü sura bey oğlu šōyle ses alımına gelinci şindi
 2005 adam ordā sazi tıñgırdadıyo. amam bey oĝlüm biz bi'şē' etmēk. atī daĝı da dāşı da
 2006 yıķār gelīr. sandī'm bir göcāmān ātāş ēfendīm atirēfī yaķār gelīr. sandīm bīr göcāmān

2007 atāş ēfendīm atirēfi yakār gelēr. bey ō'lum binmiş atın ūsdünē. ğılıııcm' ālmış
 2008 desdinē. sēfil de körōğlunun ūsdünē ūsdünē. asgērīnī çekmīş gelēr. sēfil de
 2009 körōğlunun ūsdünē ūsdünē. asgērīnī çekmīş gelēr. o zamanaça bey ōğlu geldi
 2010 körō'luu ğāpatd'amma ulān ne diyoñ sen dedi. āh ne dē'm dedi seFil körōğl'nun
 2011 ūsdüne asgeri çekdiñ geldñ de onu annadıyom sáná dedi. ulān şind'_dedi çamlıbeldā'
 2012 ünnü körō'lu sen misıñ dedi. hē benim āġa ya dedi. ē n' öldüñ böyle sen dedī.
 2013 ününñden durulmuyodu dedī. āġa düşmez kaçmaz bir allah dedi düşürdük ğayıbetdik o
 2014 namı ünü dedi. şindīyse maħmıdı bezirġanın atınıñ götünü siliyok. işde bir ekmān'
 2015 yiyok sēs durduk maħmıdı bezirġanın yanda. ĩlān şind'_ē'ce çambıldā asgerīynen
 2016 leşgerīynen ünnü şannı körō'lu sen misıñ. benim. demek bu hāla düşdün ħā. bu hāla
 2017 düşdüm āġa deTī. ulān dön ger'_asger dedi. çamlıbeldā' o 'ādar ünnü körō'lu bu hāla
 2018 düşdükden sonra biz dahā nere gediyoğ ki dedi. dön geri dedi. herif geri döndü şindi.
 2019 bey ōğlu asgeri çekdi geri döndü. körō'lu atına bindi maħmıdı bezirġanın arkāsından
 2020 ulaştī. ulān n' öldü dedi maħmıdı bezirġan. bire āġa dedi ġargānıñ dērnām'_olur yāw
 2021 dedi ulān gelme bey ōğl'_üsüme dē' dedi bir ün saşdıñ dedi. ġorķusundan geledi
 2022 gediyo deTī. pēkī körō'lu dedi. adamlar yola düşdü şindi. sür. şurda ħā burda ħā dilde
 2023 tez vakıtda ġēç ik'_ayda ġürcüsdana ġavışdılar. ulān maħmıdı bezirġan nere' enecā'k
 2024 sen ġarışma dedi. maħmıdı bezirġan her zamankı yükü endirdī' hāna çākdi bezirġanı.
 2025 yıkdılar yükleri şindi ā şehere bir ilan oldu ku ulān maħmıdı bezirġan gelmiş birā.
 2026 ġutnu ġumaş māl işde getirmiş. maniFotura getirmiş. her şeyi götürür satarımış
 2027 maħmıdı bezirġan beklellerimış ġürcüsdanda maħmıdı bezirġan gelecek de biz öte
 2028 ber'_alacā'k dē'n. maħmıdı bezirġan yükleri yıkdırıyōr. asgerler sandīñ içindē.
 2029 ħancıya diyollar ki ō'lum biz burda ġırķ gün ġālacāk. ġırķ güne ġadar ney buranıñ
 2030 kirası. meselā sekizen bın lira. ġabul edek ki. pēkī diyo. otuz doķuzuncu gün dē'p de
 2031 ġırķıncı gün gel paran'_al diyo. sen get eviñd'_isdirāhat et bu ħān biz'_ayit. yedirecā
 2032 içirecā işde biz burda ġırķ gün ēġlenecā'k diyo maħmıdı bezirġan olur diyo ħāncınıñ
 2033 saten canına minnet. orda durup dā ūġraşacā'na. ħancı çekip gediyo. ħāncı gedinci
 2034 sandıķları açıyollar asgerler çıkıyo şinTī. asgere diyo kú ō'lum toplu ġörünmiyecā'niz
 2035 diyo körō'lu. ēşde şeheriñ beşiniz onıñuz bi'_yandan gederse beşiniz onıñuz bi'_
 2036 yandan bi'_yandan gedecā'niz. işde dolanacā'niz āġşam ġarañıdıkdan sonra bura
 2037 toplanacā'nız kimse ġörmıyecek yani toplu burda asger oldū'nu bilmiyecek diyōr.
 2038 pekī baba diyollār asger bu vaziyetde yaşamıya duruyō. maħmıdı bezirġana şindi
 2039 tuÇcarlar gelmiye duruyo. bēġim n'_ādar mal getirdiñ işdē şu 'ādar mal getirdim. n'_

2040 'ākıt açılacak bu mallar teslim olacak. körö'lu diyo kü kırk gün müddet verdim kırk
 2041 günsonra açılacak bu mallar. ortām mar diyo maḥmıdı bezirgān daḥā geride benim
 2042 ortak diyo o geleneçe sandıK açılmıyacak mal teslim edilmeyecek. ortām geldī zaman
 2043 diyor malı vercā'k herkeşe. ölēse bēğim ben işdē yüz milyon liralık mal alacām aḥā
 2044 sājā elli milyon lira n' 'ādar ḡaporo verillerse maḥmıdı bezirgān diyo körö'lu. ulān
 2045 parıya toplamıya duruyo maḥmıdı bezirgān şindi tuÇcara. ulān şu 'ādar para vermiş
 2046 opünden ben de şu 'ādar veriyim. maḥmıdı bezirgān oturuyō. masā atıyo ḥānıñ
 2047 ḡāpısına. adam para toplamıya başlıyōr. körö'lu diyo kine demirç'ōḡluna ō'lum bu iş
 2048 bōyl' olmiyacak biz burıya ḡız götürmiye geldik. ḡız bulmuya geldik. şu padişē'ñ
 2049 sarāyı nerde bem bir ō'rensek. çıkıyollar çarşıya şindī padişē'ñ sarāyı nerde şindī nerd'
 2050 otrup nerde kaḡdī'nı oldu diyor. demirç'ōḡluna diyor ki bēñā bir deli tellī bul diyor.
 2051 biyaz deli kömlā' bul diyor. ayā'na da bir deli çarī' bul diyor. demirç'ōḡlu bunnarı
 2052 yapıdıyo mu satın m' alıyō çarşıdan bulup getiriyō. ḥē tamam diyōr. sabāḥal' oluyo
 2053 deli köynē'ni gēy'o deli tellī'ni de gēy'o deli çārī'n da gēyor. ilān beni çarşınıñ ortasın'
 2054 eletecē'ñ yāw işdē bundan ēyi deli m' olur dēyi götüme bir barnaḡ çalacāñ boynumun
 2055 kókünē bir tokat vuracā'ñ bēñ ḡaçacā'm diyo. sen ondan sonrasına ḡarışma ḡā'ri diyo.
 2056 pekē diyo şindi adamlar çarşınıñ ortasına varıncı bir tokat vuruyō götüme bir barnaḡ
 2057 çalıy' ulān çocuklar bundan ē delim' olur diyō ḡapıp ḡöyuruyo ḥēriF ḡāçıyo şindi
 2058 bā'rarak amma ēhēy bizim memmed al' ĩmi çocukların aliy' arkasına düşüyo şindi.
 2059 bire deli gelmiş vuruñ ḥā daşla'ñ ḥā kimi daşınan kimī sırtı'nan mırtı'nan ḡāçıyo şindi.
 2060 dā'ru paTişāḥañ sarāy'na. çocuklar arkası surā sē'rdiyo adam ḡāçıyō paTişāḥañ
 2061 sarāy'na varıy' ammā beyim yasaḡ ulān ne yasaḡ bire diyo depeledī'yinen ötü' yanna
 2062 geçiyor herif. padişāḡ vezirinen oturuyomuş şakırtada gürpede içeri bir deli dıkılıyo
 2063 şindi. bire bire bire herifler ḡorkalıyī. ney beyim yaḥo diyo şu 'ādar zırzıbk topland'
 2064 arkama diyo ben burda n' ēdecā'm diyo yāḥo. nere ḡaçacā'm diyōr adam otur hele
 2065 otur otur ney bu derdiñ senin diyollar şindi. körö'lu oturuyo şöyle bēre aman ne var
 2066 senin derdiñ ney n' ölduñ yāw n' oluyum diyo işde. n' öldumusa oldum. aldı
 2067 baḡıyım körö'lu ne dedi. gürcisdān ēline de babām deli gelmēmīş aman gelmemiş.
 2068 anāsındān dōḡān ırḡı görmēmīş hele görmēmīş. bura benēn dā bāşḡā da veli
 2069 görmēmīş. geldim geşdī āḡlēnēcek yer dēḡēl. aman körōḡlunūñ bulāmādım yolünū
 2070 helē yolünū. köprüsü yōḡ gēçemedim sēlinī. geldim ammā bēyēnmedim ēlī nī .
 2071 geldim geşdī āḡlēnēcek yer dēḡēl. geldim amā beḡēnmedim ēlinī amān ēlinī geldim
 2072 geşdī āḡlēnēcek yer dēḡēl. ulān vezir diyō deli desek deli dē'l. aḡıllı desek aḡıllı bōyl'

2073 olmaz. bu ādamın başında bir hāl var diyo şimdi. pencereden ğaFañı çıkārt da bak
 2074 bakıyım diyo bu daḥā gürcüsdana böyle ğāranan olmadıydi diyor adam. vezir
 2075 pencerenin ğāpānı açıveriyō dā dışarıyı dē'niyem derkēn aḥā ğāfasın' çıkārtıdı dēyep
 2076 dē sā'dan beş altı tene daş birden dā'rse aşşā'da bekliyenner abāw bire bire bire bire
 2077 padişahım n'öldü padişāhām çöl çocuk ğālmıyap bu ādamın arkasına düşük saḥār
 2078 böyl'olur bu del'olur adam diyo. valāḥā hemān padişāḥ bir emir veriyo kine her kim
 2079 cocū'na mukāyıt olmassa kellesin' kesip. herkeş cocū'nu bāğlıyacaḥ. bu adamā dē'r
 2080 dolaşı olmiyacaḥ. emmi senin adın ney diyo. benim adım del'ali diyo. nerden gelip
 2081 nerēdiyon. çamlıbelde geldim. ulām bu çamlıbelin del'alisi diyo. ulān diyo bunun
 2082 aldī' aldık vurdū' vurduk ne alır ne yer ne içer kimse ğarışmiyacaḥ diyo. bir emir
 2083 veriyo öḥ. al'emmi get ğāyır. amman ğurban ollum padişāḥım diyo yaḥo beni
 2084 öldürüller dışarı çıkārsam diyo. yok yok diyo saḥā kimse tokānamaz bundan sonra
 2085 sen ğēz yē iç işdē senün uçu gürcüsdanda dēğer dolaşır ğalmadı diyo. ver elime
 2086 benim bie káḥat ver diyo yoḥsa diyo dışar' çıkār çıkmaZ beni daşlallar diyō. O da
 2087 eline bir de kāt yazıP veriyo adı aldık vurdū vurduk kimsā ğarışamaz bu adama diyō
 2088 mōḥörlüyo altını padişāḥ. ḥaḥ. ğurban ollum padişāḥım işde şimdi ben dışarı
 2089 çıkabilim ğorkusuzca diyō. adam dışarı çıkıyo kimsē. sēkinneşmiş ortalık. ulān şurda
 2090 gezip burda gezeken ...

2091 şimdi ağşam oluyo ner'ēdiyim ben ağşam oluncu hemen geliyō padişāḥan sarā'nın bir
 2092 köşesine yatıyor adam. uzanıp yatıyo. ulan padişāḥın vaḥdı geçiyōr. yatsına döĝr'
 2093 oluyo. padişāḥ evine gedecek çıkıyor ordan bi'se' yatıyo. vezir şu neci diyor vezir
 2094 bakıyo kine günöskü del'ali. āFandim işdā günöskü del'ali. adam gelik burıya yatık
 2095 diyo. bu burda n'ölür ya doḥar yāw bu betonun üsdünde açık suçuk bunu diyor odiya
 2096 assınlar da yatsın bu diyor ammī emmi ğāldiriyollar adamı şimdi demek ki sēfil
 2097 adamcā'z diyor yatacaḥ yeri yok edecek yeri yok n'yapsın. bize sıındı burıya yatmış
 2098 diyolar. odiya alın da orda yatsın. emmi emmi sen şu odiya çık da yat'ele al'emmi
 2099 odiya çıkıyo yatacaḥ yeri de buluyo. al'emmi şimdi günüz gezziyo dolanıyo. gece
 2100 geliyo orda yatıyo. derken padişāḥ şimdi buña alışıyor şimdi buña türkū de çarıyo
 2101 getirin 'ele şunu türkū söylediyollar. dīyniyolar. künde padişāḥan ğızlarının yandan.
 2102 ğúl toplar padişāḥa ğúl getirrimiş o geliyō kine her gün gelıyō kine babasının yanda
 2103 bir adam deliye bānzer akıllıya bānzer bir adam türkū söylē'p durıyūr. adam ğúlú
 2104 padişāḥā verip dē varıncı ğızların yanna. ğızla diyōr. ğızların sarāyı başğa şēherin
 2105 dışındıyamış. ḥās bahçanın üsdünde. val'āḥā ğızlar diyo babanızın sarāyında deli

2106 desem deli dē'l akillı desem akillı dē'l bir adam mar türkü söylē'p şennik çıkarıyo
 2107 diyollar. yāw babamıza desān onu bura gönderse ēğlensāk. saten şiy olduk diyollar
 2108 yalnız dura dura. babamıza selam söyle diyollar adamā o delīyi bizim yanımıza
 2109 göndersin biz burda birez ēğleneK onnan diyollar gızlar. adam mariyo şindī gülü
 2110 veri'ken ne diyoñ ölüm diyo adam. gızlarīyın selam mar diyor. bū al'emmiyi orıya
 2111 isdiyolar diyor. ulān ya nasıl olūr. gızlar diyor biz ēğlenirik bari onnan günümüzü
 2112 geçirrik burda yalnız perişan oluyok diyollar diyō. sorak bakıyım diyor al'emmi
 2113 diyor. ne diyoñ diyo benim gızlar işdē seni isdemiş yiyeg içek burdā ēğlenek demişler
 2114 diyo gedān mi diyor. nerde gızların diyo. has bahçada diyor. orda sarayda diyor.
 2115 valahā gızların bennen dalgā geçer padişāhīm diyo beñ gedemem diyōr yāw
 2116 delgāgeçmez geçer derken yok diyor ēner sennen dalga geçsin ben gızların gemini
 2117 ğırarım diyo. sēña kimse bi'se' diyemez diyor. ölur padişāhām söz veriyosañ gederim
 2118 diyo. adam şindī. söz veriyom diyo gızlar sēña bi'se' diyemez. señ gızlarınan yatacā'ñ
 2119 oturacā'ñ kaçacā'ñ bā'çıya suluyacā'ñız işdē oranıñ hizmetini görecā'ñ vaz'Fen bu.
 2120 pēkī padişāhām diyō. yola düşüyolar adamınan şind' amma adam önü sura gediyo
 2121 gend' de arkas' sura gediyo bires tesçe varım da şu gızlara gāvışıyım dēn adamın
 2122 topunu depeliyo şindi. adam geri dönüp bir bakıyō. ulān ne baKıyoñ yörüsene diyor
 2123 arkāsından yitiyo. acelē'neñ geliy' ammā hēmen sarāya yaklaşıdıkca. amman dehā
 2124 gızların sarāyı diyor herif ötü yanna yan gāçıyo. satı solū çıkmaz oluyo arkadan.
 2125 acele gele gele. adam şindi geliy' ammā gızlae bakıyollar ki ē bir deli işde bayā elbise
 2126 deli tellik deli. hemen böyük gız eniyō ō emmi hoş geldin beş getdin. emmisin'
 2127 ğārşılıyo eveliyi. adın da ney. adım del' ali diyo. ē al'emmi işdē al'emmi geldin al'
 2128 emmi getdin. ortancıl gız geliyo güccük gızın adı yesemenimiş. yesemen o pis
 2129 batasīyi çārdınız getirdiniz. şunun vaziyetine bak diyor böyle adam m' olur. yan yan
 2130 duruyo şindi ō. yok gızlar al'emmi ēye diyor adam ne diyo bunnar diyo gúl
 2131 götüren adama. hizmetciye. bu adam diyo bak şartlı geldi ha diyor buña tokanırısınız
 2132 incidirsınız babanız çok fena gızıyor hā diyor. söz verdi buña heç tokanmıyacanız ne
 2133 yapsa dā hoş görecā'niz diyo. olur diyollar şindi. al'emmi oturdū al'emmi kaçdı
 2134 derken āğşam oluyo şindi. al'emmi diyollar ne diyoñ diyo ēşdē oturağ ka'k ka'k
 2135 oynıyāk derken sabañdan oluyo şindi. ka'kıyollār al'emmi diyo bōk gız bұyur diyo
 2136 şu gülleri sulıyak mı bō'n sennen diyo güller susadı diyo. nēsıl sulıyacāk diyo. sen get
 2137 arkādan arkdan suyu sal. ben dē öpünden sulıyam diyor. olur yavrim diyo kūrā alıyo
 2138 şindi suyun arkasına gediyo şindi. hēdiyo suyu salacā' yere varıyo şindi bir gāndā

2139 'tıyor ammā suyuñ çıkacā' gālmıyor. basıp basıp atıyo. suyu salacām dē guyu gāziyo
 2140 suyuñ gelecā' yere. bayā bir guyu gāziyo şindi. ulān gız bir bekliyo iki bekliyo su yok.
 2141 variyim gele bu al' emmi n' ētdi niye salamadı bu suyu. elāhām bilmedi diyór.
 2142 beriden variyo kinē amanıñ al' emmi bir guyu gāzmış adam bōyuna çıkmış. ulān
 2143 alemmī n' ēdiyoñ sen diyor. su salıyom diyo. ē al' emmi bōyle su salınır mı yāw
 2144 taman sen suya gānd' ātmışın saten diyór. gānd' ātdımisa nasıl salarsañ sal diyor. aḥā
 2145 gārişmıyom saTı diyo kürā ativeriyo. al' emmiyi gızdırdım dē gız yoğ al' emmi diyo
 2146 sert söylemedim diyo bu gu'y'u işdē gızmasañ da şōyle salacā'dık diyō. sen ayāñı
 2147 çemre de diyo sal. gıZ şindi kürā' el'n' alıyō. ayā'n' çemriyo yokarı dōğru. ıslanmasıñ
 2148 dē'. suyu salmıya duruncu guyu şindi suynan doluyor o ārada yavaş yavaş. gız suyu
 2149 salarkan gızın üsdüne hopluyor al' emmi bi' yolla. gız yamılıveriyor amma compada
 2150 al' emmim gu'y'a düşüyo şindi kör ol diyo gız sen kör ol diy' al' emmi. niy' al'
 2151 emmi suya diyo. ūlan diyo işde bācaqlarını görünce canım gālaqladı diyór. senin
 2152 üsdüñe hotladımıdı sen yasıldıñ gu'y'a düşdüm diyo. al' emmi öyl' olmaz diyo yāw
 2153 ka'k . kā'kıy' al' emmi. satı da diyo sizī'nen bağça sulamıyom diyo. al' emmim çekip
 2154 gelip gediyo. gıZ şindi suyi salıp geliyo al' emmi işdē gısure bākma, bāk ben seni
 2155 bilemedim falan derken gız bunun gōğnün' ediyō. gel'ele şu gülleri suluyak olur diyo
 2156 gıZ şindī eve gediyo. al' emmim suyu salmıya duruy' ammā. al' emmim şindi bir
 2157 guyu gāzıveriyor orıya bir çukur suyu çukura dutuyór. gülün kökünden dutdūnu çekip
 2158 getirip kellesini batırıyo suya. dutdū'nu çekip getirip kellesini gıyunuñ atirefine
 2159 güllerin alē'nı düzüyór. domurçuk gül içerde kökü dışarda. gız geliyór kine güller ol'
 2160 olu' mu. gülleri çekmiş al' emmi. aman al' emmi gülleri n' ētdiñ diyor. suluyom diyō.
 2161 ē gül bōyle mi sulanır diyo yāw. allah canın' ala diyo biz çamlıbelde ḥayvannarı
 2162 bōyle suluyoduğ diyo. başından sulanır tabiyi diyo kökünden şey sulanı' mı diyo.
 2163 amman al' emmi n' etmissiñ diyo gülleri gen' ērī dikiyo yerlerine. suyu salıyo.
 2164 yesemen şindi şorda darılmıya duruyo bunnara. bu deliyi getirdiñiz de başımıza bel'
 2165 etdiñiz aḥā gülleri de çekdī gıs sen hüs diyollar oña. sesdenme babamız bize gızar.
 2166 gülüşüyollār āğşam oluyo şindi. al' emmi diyollar ne diyoñuz diyo. sen top
 2167 oynamasın' bilin mi diyollar nasıl top diyo. işde şōyle yere vuracā'ñ ḥāvada dutacā'ñ
 2168 birbirine binecā'ñ. ḥaydın baḥıyım siz oynañ da ben bir görüyüm diyo. gızlar şindi
 2169 üçünün arasında bir top yere vuruyollār biri ḥāvada dutuyór. o dutuyum dē'p de
 2170 dutamıyana o biniyō üsdünden geri vuruyor topu yerē. ḥā diyo lan şu bizim āğşam
 2171 sabah çamlıbeld' oynadı'mız top bu yāw diyo. ben bunu billim ḥaydın gızlar oynıyak

2172 diyo şindi. gızlarınan topa başlıyo. gızlar şindi yere vuruyo dutuyōr al' emmim
 2173 çomsunuyo dutamıyor al' emmime biniyolar. al' emmime o biniyō bu biniyō
 2174 yesemen binmiyō dutmuyo o dē'se binilir m' o pis dē'se diyōr yesemen derken şindi
 2175 yesemeniñ oñüne vuruyo topu yesemen dutuyor amma gendi çomsunuyo. gel binecā'ñ
 2176 diyo ben o pis dē'se binmem diyo yerin' buldu. binerdīñ binmezdīñ. vallaḥi binmessēñ
 2177 oynamam diyo. geder hem' babaña derim diyo. ulān bacı etmē dutmā işde bunu
 2178 gızdırma yaḥo bunda ne var ne beleşici aḥā bunun sırtı tertemiz. o pis dē's diyōr oña
 2179 binmem derken bindiriyollar bun amma şindī yesemen sırtına biner binmez herif
 2180 götüne bir barnaḵ çalıyo yesemeniñ arḲasından şöyle' elīynen gēt dēyis aḥā da beni
 2181 barnaḵladı şe'me şe de yazdı diyōr. gız endī'ynen şoriy' āḡlamıya duruy' ammā. bire
 2182 bacı o deliye ne sen oña inanıyoñ ḡanıyoñ o bizi her zaman barnaḵlıyo biz aldırıyoḵ
 2183 mu sāyḳı diyollar şindi. tergiyek hele bu oyunu diyo al' emmim tergiyo topu. o 'ün
 2184 yatıyollar sabaḥdan oluyo şindī gen' ērī al' emmi nē. puslampapıç bilīñ mi diyo gızlar
 2185 şindi nasıl puslampapıç biriñ gözünü yumacaḵ şoriya ḡalanıñda saklanacaḵ ora bura.
 2186 ḥāydiñ bāḳıyım siz oynañ da ben görüyüm diyo. ēyi bir ōyun mu bu diyo. gızlar şindi
 2187 birisi gözünü yumuyō ötek' ikisi saklanıyō. buluyollār biniyollār. dutuyollār derken.
 2188 ḥā diyo lan şo çamlıbelde her zaman oynadı'mız. puslan papır bu yāw diyō. billim
 2189 yāw ben bunu ḥaydiñ oynıyaḵ diyo şindi. ádam şurdam puslanıp gızlar bulup gendi
 2190 puslanıp ḡızlar bulu'kān bē're saklanıyo varıyō kinē bir taḵdadan budāñ del'ī budāḵ
 2191 düşmüş taḵdanıñ del'ī'nden d/.../şşā'nı del'ā salındırıyō kine gözel dıḳılıp çıkıyo
 2192 d/.../şşā delikden herif şindi del'ī'ñ içine oturuveriyō. amman gızlar d/.../şşā'm ḡısıḳdı
 2193 dē bā'rıyo şindi. ulān nasıl ḡısıḳır yāw geliyollar vallāhi şindi delikden d/.../şşā'm
 2194 çıkmıyo ōlüyom ben amman al' emmi etmē dutmā ḡızım şindī böyüğü geliyō al'
 2195 emmi dutuyum çıkarıyım yōḵ sen öldürün beni diyo. ortancıl gız geliyo şindi al'
 2196 emmi ben çıkarıyım yōḵ babañıza derim sizi ben' öldürdúpüz diyo, öllüm ben
 2197 d/.../şşā'm çıkmassa öllüm diyo. ilān amman. ne ōlacaḵ ya al' emmi. anca yesemen
 2198 çıkarır bunu o incitmez diyo. bacı gel işde şunu dut çıkar yōḵ o dē'siñ pis d/.../şşā'n'
 2199 m' ellē'c'im diyo şindi. yesemen şindī amman bacı pis dē'l elīñe çapıt vererek işdē
 2200 elduvan daḲıyolar yesemeniñ eline şindi. yesemen gelip de ḥōyle elin' uzadır
 2201 uzatmaz ōḥ diyo elīñe ḡurbanım nasıl çıkardı görüyōñ mu diyo. satı ḡısıḳmadı kine
 2202 bosbolaman. gızlar ben yoruldum diyo oynar ḥālım ḡālmadı. ē bō'n de yataḵ diyollar
 2203 yatıyollar. amma o zamanaça aradan yirmi yirmi beş gün geçıyo. bayā' vakıt geçıyo
 2204 şindī. saten ḡırḵ güne kesdiler bütün mallarıñ parası alınıyōr. maḥmıdı bezirḡán para

2205 topluyō. adam_orda gızlarınan oyalanırkan adam yatıyo şindi kaķıyo sabāla. gızlar
 2206 müjde diyor. n'_öldu al'_emmi diyollār. bōn_ō'lumu düşümde görmedim mi diyor.
 2207 ō'lum gelī'di bō'n düşümde diyo. ulan_nasıl gelir al'_emmi yāw. senīn_ōğluñ var mı ki
 2208 hē benim bir_ōğlum_mar ki aħ siz görsāñiz diyo. ē nerde senīn_ō'luñ işde çamlı-
 2209 beldiyyedi benim_ō'lum diyor bō'n düşümde gelī'di. bunun_ōğl'_ossa n'_ōlur diyo gızlar
 2210 diyo bem_bō'n çarşıya gedip gezicim gezesim geldi diyor. al'_emmi geli'kem_bize et_al
 2211 diyollar şindi gızlar. goyā geder de geri gelmez dē' gorkularından. biri diyokinē işde
 2212 birez yağ_al bal_al bi'_şe'ler tembıh_ediolar buña şindi. para verīñ diyo paralarını
 2213 alıyo. adam çarşıya gediyo şindi. dō'ru hana geliyo. ulan_ēyvaz diyo. ne diyoñ diyo.
 2214 ō'lum gızları epē' tavladık diyo yārin atıña binecā'ñ dō'ru gızlarıñ sarē'na gelecā'ñ
 2215 diyo. olur baba. şindi geliyo gāsaba gasapda gövde asılıymiş hemen gövdenīñ birini
 2216 omuzuna çaliveriyo. yallah_ötü'_yanna yürüyo. gāsaP_aman_emmi gāç kilō isdiyosañ
 2217 veriyim yaħo saña et. aman tümünü götürmē. heç aldırmiyo. herife satan dē'r dolaşır
 2218 yok. aldı' aldık vurdū vurduk. öteki birine varıyo kine gızlarıñ isdedī' bal_alıcı bē'rden
 2219 ğufasīynan barāber elini daķıveriyo ötü'_yanna yürüyo. aman_emmi gāç kilō alıcınıdı
 2220 bal. kilōn'_nidiyoñ diyoñ işde götürüyom gızlar_isdedi diyo. aldı'yınan götürüyo.
 2221 gızlarıñ isdān' getiriyo eve. bum'_isdāñiz. he bu. hā al'_emmi geldīñ mi geldim ēyi
 2222 misīñ ēyiyim. hā tamam. yatıyollar. sab'_öluy'_ammā gızlar diyo bō'n d'_ō'lumu
 2223 düşümde gördüm diyor bō'n ata binik geliyodu. allah_bilir_amma gelir her'alda bō'n
 2224 diyo. ilān bunun nasıl_ō'lu var_ola dē' gızlar şindi düşünmiye duruyo. gızlar dāğniyep
 2225 dur'kan hā eyvaz_öteden atınan çıkıyo şind'_ammā aħa ō'lum geliye dēñ_herif sē'r diyo
 2226 şind'_amma. ulan baķıyolar bayā' bir delānnı. güzel bir çocuk geliyo atıñ üsünde
 2227 yāw bu bunun_ō'l'_olurmu bu şindi böyle delinīñ_ō'l'_olur mu. varıyı ğarşıliyo şindi
 2228 eyvazı atdan_endiriyo şindi. hemen golunuñ altın'_alıyo gızlara gösdermiyem d'ē. size
 2229 gösderi'_miyim ō'lum'_orusbular diyo. belk'_elimden_alırsnız diyō. gētirdī'yinen gend'_
 2230 odasına sōķuyo. gızlar şindi amanıñ yaħo o kesim del'_ānnıyı pis_etdi sat'_o pis
 2231 eliyen_elledi sarıldı oña bir de diyo gızlar şindi. gend'_āndine bir de ğāranmıya
 2232 duruyolar birbirinē. derken şindi al'_emmi āğşam_oluyō. al'_emmi işde yiyecek
 2233 getirdik gel ekmā'mizi yiyek. ekmā'mizi bura verīñ diyo. al'_emmi gel burda yiyek
 2234 kündeķ'_īmi masada yiyek. yōķ size diyo ō'lumu mu gösder'rim diyo ğāltaklar diyo.
 2235 vericī'yseñiz bizim yiyecā'mizi bura' verīñ diyo. gızlar getiriyo şindi ğāpiyi az
 2236 aralıyor. yiyecā' alıyo ğāpiyi hemen_örtüyo. yiyecā' yiyollār al'_emmi işde yata serek
 2237 yōķ yatarıķ_ō'lumunan ikimiz bir diyo. yatıyollar şind'_ammā ulān gızlār ala hōlü

2238 gördüler şind' amma dahā gāçitacā yok o ādar gözel gördüler. bōk ğız geliyo şindi
 2239 yatıyo yatıyo yatamıyo. ğapıya tıķ tıķ vuruyo şöyle taķ taķ ediyō. ná var diyō. al'
 2240 emmi diyo benim diyo sen ne dutuyōñ da biz' ırahātsiz ediyōñ ben' ō'lumunan yatıP
 2241 uy'yucum bitdī diyo. şu 'ādar gün hāsiretim ben buña diyo. gücala buldum diyo. ğız
 2242 geri çekiliyo duruyo duruyo duramıyo. taķ taķ taķ ediyō. kim o diyo benim al' emmi
 2243 diyo. ne diyōñ diyo. beni ō'luñ alman mı al' emmi diyo. ulan ō'lum' allım seni diyo.
 2244 get babē'n yelkesen atıynan diyo bir hāgb' 'ōzü d' altın doldur diyō ğāleniñ birinci
 2245 ğapısında bekle beni diyo. hemen ğız gediyo. gediyo yelkesen atını çekiyō bir hāb'
 2246 'ōzü de altın dolduruyo sāten. padişāhiñ varlī ğızlarıñ orda teslim olıyōr. biniyo ğāle
 2247 ğapısına o birinci ğale ğapısına gediyo amma o zamanaça ortancıl ğız bō'k ğızdan
 2248 habarı yok ulan getsem diyo şurdan beni ō'luna alma'mı olma gō'nünü edemem m'
 2249 ola diyō. geliyo şindi ğāpiya vuruyo taķ taķ taķ taķ kim o diyo . benim al' emmi diyo.
 2250 yāho bezdim elinizden diyo. get ben' ō'lumunan uyutmadınız da diyo bō'n diyo ne bu
 2251 sizden çekdī'm diyo ğızı bir azarlıyo. ğız gerillek çekiliyo duruyo duruyo duramıya
 2252 taķ taķ taķ vuruyo. kim o necisiñ diyo. benim al' emmi diyō. ne diyōñ ğızım diyo.
 2253 beni ō'luña alman mı diyo. nasıl almam diyo get babē'n birinc' atını çek bir hāb'
 2254 'ōzūd' altın doldur. ikinci ğāleniñ ğapısında bekle beni geliyom diyo. şindi o da
 2255 gediyo ğızıñ. ulān bekliyo ki yesemen gelecek. olmuyō yesemen herefe bür gün yüz
 2256 güldürmüyō kinē. yüzü dutsuñ da gelsiñ. ilān beni ğuvar ben öllüm ben bu ō'lana
 2257 varmassam öllüm yesemen şindi ē'ce müşderi olmuş. derken sabāhā ğārşı oluy'
 2258 amma yesemen uy'yamıyo geliyo us'cacık tıķ tıķ tıķ etdiriyo ğāpiya kim o ğızım diyo.
 2259 bēnim al' emmi diyo. yesemen ğızım sen misiñ diyo. benim diyo. ne diyōñ diyo. ben'
 2260 ō'luña alman mı diyo. nasıld' almam diyo. get bir hāb' 'ōzü d' altın doldur babıyan
 2261 filanca atın da al get üçüncü ğāle ğapısında beni bekle diyo. biz de geliyōķ diyo
 2262 ō'lumunan. ğız da gediyo amma eyvaza diyo ki kāk' ülen güm bugün satı sabāhā ğārş'
 2263 oldu şindi ğāvişdıramaz olduķ işi diyōr. hēriFler kaķıyolar şindi varıyollar ğızlara
 2264 yörün bakıyım edēy ğızlar bakıyo ki üçü de gediyo. bire al' emmi sen bizī hāñgımızı
 2265 alıñ bu bir ō'luñā. bire ğızım bu ō'lan mı diyo. bu yolluķ yumuşluķ siz ötekileri
 2266 görseñiz diyo saten aklıñız başıñızdan geder diyo. yörün hele her biriniñizi birn' alacā'm
 2267 diyo. siZ sürün. hemen hāna getiriyo bunnarī. ğızları otutduruyo. maħmıdı bezirgen
 2268 nerde diyor asgere. maħmıdı bezirgen işde filan yerde filan miy'anada içg' içiyodu
 2269 diyolar. ulan maħmıdı bezirgān içg' içecek zaman mı aħā taman gün geldi çatdı bō'n
 2270 getmemiz lāzım yarin sandıķ açılacak tuÇcarlar gelecek başımıza binecek mal verin

2271 dē'n. buluñ hērif gediyo şindi bir de baķıyo ki maħmıdı bezirgān oturmuş içiyo.
 2272 maħmıdı bezirgān orda birgāç mēyit türkü söylüyo. maħmıdı bezirgān aldırımıyo bile
 2273 duymuyo bile o zaman gādar yāllāh lōküse. o zaman bōyle lamba dāl ya. lōküś
 2274 yanarımış. ıŝık meyanalardā lōküse yāllāh yumrū'yunan vuruyo lōküś dūşüyō sōñüyor
 2275 ammā maħmıdı bezirgānı masadann alıp dā yāllāh gāpıya çalarsā gāpıdan dışarı
 2276 çıkārıyo şindi gāpıyı çekiyo içerdā'leriñ üsdün' ammā. ulān maħmıdı bezirgān
 2277 ğurbanım seni öldürdü mü diyen ordā' tuÇcarıñ şindī hēpisī hüçüm ediyollar ğurtarak
 2278 şun' dē' ammā ğapının arkasına gelen yıkılıyo gelen yıkılıyō bür türlü herifler gāpıyı
 2279 açıp da herifler çıkāımıyo birbirin depelē'p hıncıklē'p duruyor orda. maħmıdı bezirgānı
 2280 hemen alıyor omuzuna ordan getiriyo bir çeşmenin başına gāFasını ēy'ce ısılyō
 2281 maħmıdı bezirgān az ayıkıyō ulān ne duruyoñ bire ō'lum diyo sabah oldu oldu.
 2282 getmessēk başımız belada gālacak ğızları gāçırdım getirdim diyo. sab' ōlacak şindi
 2283 tantana olacak yörüsene. maħmıdı bezirgānı getiriyolar atına bindiriyolar. Sandī'ñ
 2284 alıy' orda hış gimi gālıyo herifler atına biniyo yallaħ. gürcüsdan çıkıyollar amma
 2285 sabah oluyo. ulān sabah oluyo ammā tuçcarlar satı geceden o malamatlık maħmıdı
 2286 bezirgānı öldürdü hā götürdü hā birisi derken gāpıy' açıyollār çıkıyollar ıŝıyokine ne
 2287 maħmıdı bezirgān vār ne hānı yoklañ hele hānı yokluyollar kine ne sandıklar bomboş.
 2288 gelmiş alē₁ ō'n malımı alacām dēn. hancıya soruyollar uln allāh belasını versin diyo
 2289 ben dē işde ğırk ğünnüne eve izinni getdimidi bō'm param' alacā'dım hānıñ kirasını
 2290 geldim ki yoklar diyo getmişler. hēmēn padişāhā bir şikāteci gediyo padişāham
 2291 dolandırıldık. n' ōldu. biz işde şu ādar maħmıdı bezirgāna para verdik bō'n sandıklar
 2292 açılacak mal teslim edilecā'di. maħmıdı bezirgān de getmīş boş sandık hānda dolu.
 2293 başgā bi' se' yok diyo herif. ulān şu bizim ğızları yoklañ diyo herif. sizin para getdi.
 2294 bizim ğızlar da getdi muhāġāk biz ōy'na dūşdük diyo. ānē ğızlara ğızlarıñ sarē'na
 2295 sē'rdiyollar ki hāhē ġarlañġıŝlar beriki ğapıdan dıķılıp ōtā' gāpıdan carp carp gediyo.
 2296 ğapılar tarmataķıŝ açık. ğız da yok bi' se' de yok ulān atlara bāhıñ atlar da yok ulān
 2297 parāyā bāhıñ para da doldurulmuş. val'āhā körō'l'nun ōynuna dūşdük diyor. o deli var
 2298 yā o deli körō'luymuş demek kī diyor. o deli az aylaK iş dā'lidi belliydi diyollār.
 2299 binsin asger diyor herif arkāsından. hāmēn bir emir veriliyō asger yörüyor amma
 2300 körō'lu o zamanaça şō'le bir daġ salına çıkıyor. arkāsın' dāġa veriyo şindi, ora'
 2301 gederken yalnız hemen şeheri çıkar çıkmaz ğızları birer tene taķsim ediyor vercā'
 2302 adamlarā. ŝiyā köse kenana ğız ġālmıyor şindi köse kenan bu işi görüncü şindī
 2303 ğızıyor. arkadan dā gürcüsdan padişāhıñ asgerini görüncü adam şindi körō'lunun

2304 asgerinden ayrılıp şöylē yanna dō'ru getmiye duruyor. ilān körō'luna geliyor. hoylu
 2305 diyo ki bire körō'lu köse kenanı küsdürüksün dehā gediyo asgerin' aldı gediyo.
 2306 arkādandā gürcüsdanın asgeri gelecek biz böyle pölüK parç' olursa nasıl gücümüz
 2307 yetecek bunnara. nerden gediyo diyo şurdan gediyo diyo. körō'lu şimdi hemen sazi
 2308 çekiyo ulaşıyo. köse kenanın seş alımına varıyo amma aldı bakıyım ne dedi. aman bir
 2309 yığit cidāsīn almış atıyōr amman atıyōr. āğ ellerīn āl gānnāre batıyōr. bir kötü
 2310 yöldāşım da ğorkmuş gedıyōr b're gedıyōr. getme kötü getmē şindiden āğlār. bir kötü
 2311 yöldāşım da ğorkmuş gedıyōr aman gedıyōr. getme kötü getmē. aman bir yığit
 2312 cidāsīn' almışelīnē helē elinē. varın' ğoymüş arkādaşın yolunā. yönünü dōndērmēş de
 2313 gendi elīnē. gendi elīnē. getme kötü getme şindiden āğlār. diyor amma köse kenen
 2314 düşünüyor ki irelde beyō'l'nun asgeri beklē'P oturuyo. gelirken ğızları ğaçırdılar
 2315 hemēn olmadı ō'lum diyor asgere atın yön'nü geri eviriyo olmadı diyo biz yapamağ
 2316 bu işi diyo gen' 'ēri dönüp körō'l'nun asgerine ğarışıyor heriF. o zamanaça ordan
 2317 gürcüsdanın asgerinin içinde yani öndē' peflivannarındam biri gēliyo körō'lun'
 2318 ulaşıyo. ilān körō'lu ğāçma seni diyor işdē ğaķından gellim diyor. ulan ō'lum allahdan
 2319 ğork diyor yāw bu 'ādar duz ekmā'miz var baņa bu kötülū etme diyor adam. ē nēdek
 2320 ya körō'lu diyor adam n' ēd'ciñ diyor ulan işde bırak get gücüm yetmedi de diyor.
 2321 ulan ō'lēse körō'lu diyo şu ğāfamı gözümü bitdī yar da benim diyor şimdi elimi
 2322 ğolumu bāğla şırıy' at da diyo benim gücüm yetmedi dē'm bāri diyo. o zamanaça
 2323 heriFīñ ğāFasını gözünü birtdī cızdırıyollar ğānadıyor körō'lu ellerin' de ba. alıyab ora
 2324 atıyor. siz gedın diyo bar' asger geleneçe diyor. geliyor asger geriden kine ohō'.
 2325 pefliyan yerde yatıyo eli ğolu ba. alı. n' öldun ulan ō'lum val'āyi āFandim adamın
 2326 asgeri çok ğüşlü benim işde bu hale getirdiler ölmedīme seviniyom diyo. adamlar
 2327 getdi olmadı gücüm yetmedi diyor. ilān binsın asger diyor. öyliyse bu adamlara güç
 2328 yetmez arkādaşlar diyo asgeri geri dönderin diyo. gürcisdan padişahının asgeri
 2329 geridönüyo. ē padişāhım ğızlar n' olacak. yāw ğızlar satan getdi n' ēdek diyor şimdi.
 2330 ğızlar getdi ēn bu ādar asgerin alā'n mi ğırdırağ diyor. gürcüsdanın asgeri geri dönüyō
 2331 körō'lu yoluna devam ediyō. gele gele geliyollār bey ō'lunun ğorusuna. ora'
 2332 ğonuyollar ammā giderken alamadī'm mavilīyi diyo bu sefer alacā'm maħmıdı
 2333 bezirgān artık alacā'm ğarışma baņa diyo. ben satı maħmıdı bezirgānnikden çıkışdım
 2334 diyōr. edecā'miZ hılāyi etdik gürcüsdana diyo. geliyollar bey' olunun ğorusuna
 2335 ğonuyollar haber salıyokine bey ō'luna mavilīyi göndersin yonşa arp' ekerim
 2336 gendinin diyor ulan bey ō'lu saten önceden düşünmüş mavilīyi saklatmış. bu gel'ken

2337 başımıza bel' olur mavılıyı saklañ demiş mavılıyı saklatmış. o haber varıncı diyo kınā
 2338 yaħo bir ğız ğādasın' assıñ körō'līm' adamıñ amma diyor mavili gendiler ōyanna
 2339 gedinci mefāt etdi diyor. başları sa' ossuñ diyor adam körō'l'na hāber bōyle geliyo
 2340 bey mavili ölmüş diyollar geliyollar asla diyo inanmam mavili sakladı mavılıyı diyor
 2341 buluñ baķalım mavılıyı şindi. zorunan alacāk dē'ncē bey ō'l'nuñ asgeri de ğarşı çıkıyo
 2342 şindi ħarp dutuşō'r amma. bu ārada ħoyluya ğız verilmemiş. ħoylu hem ğāyını hem de
 2343 asgeriniñ içinde birinci bölük başlarından. asgerini çekiyo şöyle bir kenara dam
 2344 çekiliP oturuyo. şindi asger ħarbe dutuşuyor amma bey ō'lunuñ asgeriynen körō'l'nuñ
 2345 ğālan asgeri ulān körō'l'nuñ asgeri dā'lmıya duruyor ordan burdan perişan ħalde
 2346 görünüyōr. eyvaħ diyo. ēyvaZ şö'le birbakıyokine ħoylu çekilmiş bir kenara. çamlarıñ
 2347 dibinde oturuyo asgerin' d' almış. gendileriñ asgeri pölük parça ğaçmıya başlıyō
 2348 olmuyō ğālip gelemiyolar. hemen körō'l'na sērdiyollar baba baba diyo ne diyoñ diyo.
 2349 yāw görmüyōñ mu durumu diyo. ħoylu çekilmiş şoriya bizim asger permeperişan
 2350 oluyō şindi bey ō'l'nuñ asgeri ğālip gelecek görmüyōñ mu sen şu durumu. n' oluğ oña
 2351 diyo. n' ōldu diyor ğız vermedi dē'n küsmüş getmiş herif diyo. çekildi orda asgeriynen
 2352 heriF yēb içip yatıyo diyo. hemen varıyo şindi beriden öte ħoylu diyo ki gelm'
 2353 üsdüme körō'lu diyor. adam alık bakıyım sazını ħoylu başlıyo. körōğlü gelme
 2354 üsdümē. ğılıcīm kēsġin dēsdinē. sāmān da bāsarı pōsduñā pōsduñā. ğavġā da bīlēmē
 2355 bīlēmēm. sāmān da bāsarı pōsduñā pōsduñā. ğavġā da bīlēmē bīlēmēm. ulān körō'lu
 2356 bakıyō kinē ħoylu çok ğızġın. amān dā ħōylum kaķ yēriñdēñ. ğılı.ıçıñi çek bēliñdēñ.
 2357 al benī dūşmāñ ēliñdēñ ēliñdēñ. ħoylum da mēyāna mēydanā. al benī dūşmāñ ēliñdēñ
 2358 ēliñdēñ. ħoylum da mēyāna mēydanā. aldı bakıyım ħoylu. ħoylūyūm kaķmām
 2359 yērimdēñ. ġılıcīm çekmēm bēlimdēñ. hī ālāmām dūşmāñ ēliñdēñ ēliñdēñ ğavġā da
 2360 bīlēmē bīlēmēm. hī ālāmām dūşmāñ ēliñdēñ ēliñdēñ ğavġā da bīlēmē bīlēmēm.
 2361 ilān bunuñ yanında ēyvaZ çok ġıymatlıydı diyo. şunuñ yan'da ēyvazıñ üsdüne bir
 2362 söyliyem bakıyım gene mi ġōġnū olmaz diyo. aldı baħālīm. aman ħōylum gövdē de
 2363 yīldız parēlēndī. gidi dē dūşman sīrālandī. oġlūm ēyvāz yārālandī. ħoylum da
 2364 mēydanā mēydanā. oġlūm ēyvāz yārālandī. ħoylum da mēydanā mēydanā. aman
 2365 gövdē yīldız parēlensīñ. yerde de dūşman sīrālansīñ. ġız alānnār yārālānsīñ
 2366 yārālānsīñ. ġāvġā da bīlēmē bīlēmēm. ġız alānnār yārālānsīñ yārālānsīñ ēFendīm.
 2367 ġāvġā da bīlēmē bīlēmēm. eyaza ğız vermēñ de ka'ķar mı yerinden. körō'lu bakıyo
 2368 ki kötü küsmüş adam. aldı bakıyım körō'lu ne diyo. amam bir ūcū yōluñ içindē. bīr
 2369 ūcū yōluñ dīşındā. hī al ġeymīş om bēş yāşında yāşındā. saña da māvılī māvılī. hī al

2370 gēymīş om bēş yāşında yāşındā. hōylum saña da māvīlī māvīlīulān hōylu baķīyo kinē
 2371 gendine bey ō'lunuñ bacısı mavīlīliyi ayırmışımış adam yā allāh ya mismillāh ulān
 2372 asgerler emir veriyo kine ulān hāzırlanıñ baķıyım diyor. hōylu bir dahā gāpdırıyo
 2373 şindi. amān körōğlüyüm kaķdım yērimdēn. gılcīm çekdim bēlimdēn. alırīm duşmān
 2374 ēlindēn ēlindēn babam gāvğā da bīlirim bīlirēm. hōylu o zaman gādar asgerini
 2375 toparlıyor hābabam beny ō'lunuñ asgerinīñ üsdüne hücüm bire diyor. ulān hōylu bi'
 2376 yandan girinci bey ō'lunuñ asgeri ne yanna gāçacān' şaşırıyor. tePdilini gāyb ediyor.
 2377 kimini öldürüyollār kimi gāçıyor. asger ōñlerinde gālmıyanci ulām bulun şu mavīliyi
 2378 diyo şēheri işgāl ediyō körō'lunuñ asgeri. şurda hā burda hā ararkān bē're saklamışlar
 2379 gızı. etā'nin bir parçası gāpının dışında gālmış. baķīyollar ki orda bir eteK parçası
 2380 gör'üyo gāpiya gısıkmış. açın şu gāpiyi diyollar açıyollar kinē mavılı içerde mavīliyi
 2381 alıyollar şindi. bey ō'lunu dutun bey ō'l'nu. dutuyollar. getitdiriyo şindi körō'lu. bey
 2382 ō'lu diyo elininen şu bacını baķıyım hōyluya nikāhla. ulān olur mu. olur ya diyo işde
 2383 bu iş böyl' olur gāyrı diyo. nikāhlediyo mavılıyı. eh allāh işini iras getirsın arkādaş
 2384 diyo. bize allahısımarladık diyo. hēriF beri yanna çekip geliyollār. dilde tez vakıtta
 2385 geç çamlıbele ulaşıyollar. çamlıbelde beş ōñ gün isdirā't etdikden sonra. ō'lum gāyrı
 2386 dū'nü ğuralım diyor. üç gız bey ō'lundañ getiriyo. üç gız da gürcüsdandañ getiriyo altı
 2387 gızın dū'ününü birden ğuracaķ. emir veriyo şindi dū'n hāzırlıkları yapılıyo. ulān bulun
 2388 diyo yedi davıl yedi zurnā. hēriFler şindi çarıyo. hā babam dūñ ğuruluyor. davıllar
 2389 gümülemi'e duruyo. ilān körōğl' emir veriyo yāw bu günü görecek miydik dē'n
 2390 yenen yensin içilen içilsin hābabam adamlarda bir şennik başlıyor amma dahā
 2391 görölmemiş bir şennik var. bunu böyle gören bir gārı hēmen şirin dōnenin yanna
 2392 ğoşuyor geliyor. dōnem dōnem ğurban oldūm dōnem diyo. ne diyon nene. gızım ēyi
 2393 gözel de bu gelinin bir nuksanı var diyo. bu gelinnerin. ney nene diyo. bu gelinnere
 2394 diyo durna teli gerek. ānar bu durna teli olmasa ēyi olmaz diyor. durna teli bulunursa
 2395 n' ādar gözel olacaķ bu gelinner diyo. ilān nene ēyice böyle mi böyle. nerde bulur bu
 2396 durna teli diyor. bu durna teli gızım bādatda olur diyor. bunu diyo mūyakgāk körō'na
 2397 getitdirmen İāzım. körō'lu bunu bulur getirir isderse diyor. hēmēn dōnē hızmētcisin'
 2398 çarıyo get diyo şu körō'lun' baña bul getir baķıyım diyor. şirin dōne seni çā'rıyo
 2399 diyollar. körō'lu bi' şe'ler şüpeleniyo geliy' ammā. dōnem ne diyon diyo sō'le
 2400 baķālım. körō'lu diyo bu alt' ō'lumuzu birden everiyok. altı gızımızı birden gel'n
 2401 ediyok bu gel'nin bir nuksanı gālmış diyo. ney. diyo. durna teli olacā'mış diyor. ulān
 2402 nerden çıkdı bu durna teli diyo. nerde bulunur bu durna teli diyo. kim diyorr bunu

2403 diyo. filan ğarı dedi iyo. bu durna teli olmaýıncı bu ğızları gelim vermem sēñá diyo.
 2404 ulān etmē dōne dutmā dōne. hā' ya bulacāñ ya ğızları gelin etmem Tiyō. ulān dōne
 2405 bağdat bizim düşmanımız diyo bāğdadınan çok savaşı etdik bāğdada çok kötülū'müz
 2406 var bāğdatda perişan olluk. yok diyor. ya bulacāñ ya ğızları gelim vermem diyō.
 2407 körō'l' umudu kesiyo şimdi. asgerinñ yanna dönüyo dne varıyo ēyvazı çarıyo. o'lum şu
 2408 bölük başlarını baña çā'r bakıyım diyo. on iki bölük başını çā'riyo. toplanıyollar baba
 2409 emriñ ney diyollar. o'lum durna teli olācā'mış şirin dōne durna tel' jsiyo diyor. bu da
 2410 bā'datda bulunur anca bā'dat da bizim düşmanımız. şimdi ni yapacāk diyor hēpiñiz
 2411 burda meydandasıñız. ē baba ne dersēñ o olur diyollar şimdi. aldı bakıyım körō'lu ne
 2412 dedi. aman yīğitlērīm soylū soylū. hepīsī usul boylū. sēña dīyom demirç' oğlū
 2413 nēyniyēm. kim gēdēr dūrna tēlinē. sēña dīyom demirç' oğlū nēyniyēm. kim gēdēr
 2414 dūrna tēlinē. amam ben ğılzlārī ğāndīramām. ikrārīmdān dōndērēmēm. hī ēyvāzīmī
 2415 göndērēmēm. kim gedēr durna tēlinē. ēyvāzīmī göndērēmēm. kim gedēr durna tēlinē.
 2416 aman aman gemālmāzīm hāldān bilmēz. kimsēlēr hālīmdān bilmēz. sēña dēyōrūm
 2417 gemālmāz. sen gēdeñ dūrna tēlinē. sēña dēyōrūm gemālmāz. sen gēdeñ dūrna tēlinē.
 2418 türküyü bitiriyor. o'lum gemalmazınan. canıcebinde durna teline siz gedecā'ñiz o'lum
 2419 bā'dada diyor. olur baba diyo gemalmazınan. canıcebinde. ğā'tlanıyollār. atlara
 2420 biniyollar āğlum heç ē'lenmiyecā'ñiz orda diyo. varacā'ñiz durna telini bulup alacā'ñiz
 2421 hemmen yoluñuza geri devam edip gelecā'ñiz diyo şimdi. çünkü bā'dat bizim
 2422 düşmanımız diyór. olur ki allah gösdermesin neler olur diyor. gemalmazınan.
 2423 canıcebinde devam ediyó atlarına biniyo dū'n devam ediyó çalınıyo. siz gelene ğādar
 2424 dú'ún çalınacak diyor. bürgün beş gün on gün derken. canıcebindē'nen gemalmaz
 2425 bā'dada ulaşıyollār. soruyollar durna teli nerde bul'nur bulunacā' yerden durna tel'ni
 2426 bulup alıyollar. nā'dar alacaklarısa haberline goyollār hāna getirip atlarının yanna
 2427 goyollār. ulān çıkak şöyle bir gezek şu bā'dadı diyollar. bā'dada gelip de gezip de
 2428 görmeden. ilān bā'dadı gördüñüz de nasıl diyen olursā ne cavāp verecāk bir gedek
 2429 bakıyım şöyle diyollā. bā'dadı gezerken bir gáyfiye oturuyollar birer çay içek birer
 2430 çay içiyollā. ilan bir tavl' oynıyak yāw şurda da birez yornūmuz çıksın öyle gederik
 2431 durna telini sātem bulduğ aldık diyollār. adamlar tavl' oynamıya duruyor onnar
 2432 oynıyadursun körō'lunun yandan ğāçan alabacaK iminde bir adam varımış bā'dada da
 2433 ğāçmışımış küsmüş. ulān şöyle bir bakıyo ki körō'l'nun canıcebindiyenen gemalmaz
 2434 tavl' oynēP oturuyo. ah Fırsat bu Fırsat diyo şunnarı dutduruyum ben diyō. hēriF
 2435 şimdi dışarı çıkıyo amanın uşak bā'dat yandı dē' bā'riyo. heriF şimdi padişahın sarē'nē

2436 dō'ru bā'rarak sē'rdiyo. bā'dat yandı hā bā'dat yanıyo hā. amanın ulaşın bā'dat yandı
 2437 hā. bā'rarak getmiye duruy' ammā. padişāhın sārāyından duyulmıyaduruyo. yāw vezir
 2438 diyo şu bā'rıp gelen neci diyó bā'dat yandı dē' bā'riyo yāw neresi yandı şu bā'dadı
 2439 şöyle bir dēğne bakıyım diyór. ilān vezir dēğniyo bā'datda yanan manan bē'r yok.
 2440 duman görünmüyo yanan yer görünmüyo. dutuñ bakıyım şunu getirip deli mi akıllı
 2441 mı. adamı hemen bir polis varıyo dur úlen ne bā'rıp oturuyoñ gel bakıyım seni
 2442 padişah isdiyo diyo. padişāhın yanna çıkārıyollar. ulan ō'lum sen ne bā'rıp oturuyoñ
 2443 diyo. amman padişāham bā'dat yandı diyór. nasıl yandı diyo. körō'l'nun ik' asgerigelik
 2444 filan gáyfede tavl' oynıyab oturuyo diyo. işde körō'l'nun adımını atdı' yerden hāyır
 2445 çıkmaz o asger geldi kim bilir nerde onun arkası diyor. öncüsü gelik tavl' oynuyo,
 2446 ilān dutuñ bā'yım çevirip diyollār. canıcabindiyenen gemalmazı dutuyollār. ne dī'
 2447 geldipiz ō'lum siz buriya n' öldünüz padişah sorguya çekiyo. efendim durna tel'
 2448 almiya geldik körō'lu dūñ gurdu bize de durna teli gerek dediler bizi saldı durna teli
 2449 aldık gedecā'k diyollar. yok atıp bunnarı zındana diyo heriF. canı cebindē'nen
 2450 gemalmazı atıyolar zındanā. onnar zından' atılıdursuñ dū'n çalınıyór şennik
 2451 çamlıbelde boy boy oluyor. körō'lu düşünde canıcabindē'nen gemalmazı düşünde
 2452 görüyo kine yaķalıyollar zındana atıyollār. ilān hērif bir teleşinen uyanıyo ki düşü
 2453 onun da esah olması uçu barnā'nda bir gümüş yü. ūsük varımış eğer düşü esah olursā
 2454 yü. ūsük simsiyah olurumuş. düşü esah olmasa dē'smezimiş. bir yuğsüğa bakıyo kine
 2455 simsiyah olmuş. ayvah diyor. adamlar yaķalandı. hemen alıyo sazın' eline bakıyım ne
 2456 diyo. aman ne yātārsın şirīn dönēm. yatmīyācāk günnēr bugūn. fırsātīm gētdī
 2457 ēlīmdēn. ağılīyācāk günnēr bugōn. fırsat dā gētdī ēlīmdēn. ā'līyācāk günnēr bugōn. o
 2458 zamanaça dōne yan'da yatıyodu kaķıyo. gene n' oldun da diyo kaķdıñ türkū çā'rmıya
 2459 başladıñ. bizi 'rā'tsiz ediyon diyo. o zamanaça körō'lu bir dēhā alıyo şinTī. aman
 2460 dönē dē bēnim bīr sāzımā. ellēr dūysūñ āvāzımī. çağır bāñā ēyvāzımī. yatmīyācāk
 2461 günnēr bugūn. çā'r bāñā ēyvāzımī. yatmīyācāk günnēr bugūn. durma diyo ēyvazı bañā
 2462 çā'r hēmēn dōne gediyo ēyvazın gāpısın' çalıyo. tak tak tak tak. kim o diyo ēyvaz
 2463 ō'lum benim babañ çā'riyo diyo. hēmēn ēyvaz paldır küldür geliyo. būyur baba ne
 2464 diyon diyo. ō'lum durna teline gedennēr yaķalandı diyo. topla bölükbaşların' baña
 2465 diyo. hēmēn hoylusu demirçisi köse kenanı alīyanı topluyollār. toplanma go'Feras
 2466 salon'na oturuyollar ō'lum düşümde gördüm canıcebindēnen gemalmaz yaķalandı
 2467 diyor. asah n' ēdecā'k baba em'r eyle diyollār. dū'n durdurulsuñ diyor. dū'n
 2468 durduruluyō. n' ēdecā'k gāyıtlanın heç durmadam bunnarı gurtaracā'k. asger

2469 ğā'tlanıyor. bu durna tel'ni kim çıkartdı diyo demirçō'lu. yāw işde filān ğarı demiş
 2470 şirin döniye. bu işi başımıza getirdiler diyo körō'lu. asger yola çıkıy'ammā hemen
 2471 demirç'ō'lu ğarının evine gediyo atına biniyo. dezze dezze diyo ne diyon diyo. dışarı
 2472 çık da helallaşak biz bā'dada gediyoğ ya geri gellik ya gelmek. seniñ bizde çoğ emā'ñ
 2473 var diyo. olur ō'lum ğarı geliyo şimdi elin'uzadıyō. öpecek sanıyo. yallah ğolundan
 2474 dutup da duvara çalarsa ğarīyi avradını s/.../dī'miñ ğarısı diyo bu 'adar işi başımıza
 2475 getirdiñ bir de tel çıkartdıñ da diyor. ğariyi duvara bazlamā 'mi yapışdırıyo. ğarı
 2476 yapışıp ğalıyo. gen' 'eri varıyo şimdi. n' ētdiñ ūlēn demirç'ō'lu ğarīynan diyolar
 2477 ğarīynan helallaşdıķ. sürüyollar şurda hā burda hā derken dilde tez vakıtta geç.
 2478 bā'dada geliyollār bā'dadıñ dışına bir çadır ğuruyollār asger orda duraklıyō. körō'lu
 2479 hāber salıyo ki bā'dat padişāhına benim yesirlerimi versin yonşa iy' olmaz diyo. biz
 2480 geldik bak bunnarı mūhā'ğak almadan getmiyecā'k diyo. ilān bā'dat padişāhının saten
 2481 duşmanı ō'lunu ğaçırdı. gelecā' varısa görecā' de var diyo bā'dat dā asgerini hāzırlıyo
 2482 şindī. bir meydannā' çıkıyollār. şimdi tek tek dō'se başlıyollar. bir peFlivan bi' yandan
 2483 çıkıyo bir peFlivan da bi' yandan çıkıyo hañğısı hañğısın' kesersē onun yamacına
 2484 başğası savaş böyle başlıyo şindī. o çıkdı. bu çıkdı derken bā'dat padişāhının çıkan
 2485 asgerini öldürüyollār çıkan asgerin' kesiyollār peFlivanın' derken. hoyluya geliyor
 2486 sıra. hoylu meydana çıkıyo ğarşıdan biri dahā çıkı'c'oluncū padişāhın asgerinden o
 2487 alabacak diyo kī padişāhım bu çıkan peFlivan var ya diyo hē. heç peFlivan dayanmaz
 2488 bu adamıyın alıyanı keser diyo. buña hoylu deller bunu ben billim diyor. buña can
 2489 dayanmaz diyo. ē n' ēdecā'k ya ō'lum diyo padişāh. buña diyo arķasına heç bakmaz
 2490 bu diyo ōpündem biri giderken arķadan da birini çıkarın diyor bunu arķadan varan
 2491 keserse keser kesmesse bunun ōpüne gelen can dayanmaz buña diyo. olur diyo. vezir
 2492 diyo padişāh ne diyon padişāhım diyo. buña iki tene peFlivan çıkaracā'ñiz biri
 2493 ōpünden ğārşı varı'қан birisi arķasından ğıvrıyap bunu vuracak diyo. o zamanaç'iki
 2494 tene peFlivan hāzırlıyollār birisi hoylunun yamācındam varıқан biri arķadan
 2495 dolanıyō. o da sērdiyo hoyluy'ammā bakıyo ki demirç'ōğlu hoyluya iki peFlivan
 2496 gediyo dēmirç'ōğlu d'ata binip zorladıyo şind'amma demirç'ōğlu ğavışana ğadar
 2497 hoylu ōpündā'ni kesiyor arķadām varan da hoyluya vuruyor demirçō'lu da ulaşıp onu
 2498 kesiyor amā. n'ōlsun ki hoylu gediyo. o da atdan düşene ğadār körō'lu savaş bitdi
 2499 diyo duruñ. bu iş burda bitdi diyor şimdi. savaşı durduruyollār hoylunun cesedini
 2500 getirip gendiler çadırına alıyo. padişāh d'asgerin' oyanna çekiyōr. adamlar şimdi hārp
 2501 duruyōr körō'lu şimdi orda aldı baķalım. aman ō'lum asgēr atlıyī atlıyā ğatıñ.

2502 dūṣmānīṅ āsgērīn' dutūṅ. ḥōylumūṅ tabīdīn' çātīṅ nēyniyēm. ḥoylum nīc' _ oldu nīc' _
 2503 oldū. ḥoylūmūṅ tabīdīn' çātīṅ. ḥoylum nīc' _ oldu nīc' _ oldū. aman ya brē atlīyī atlīdān
 2504 seçīṅ. duṣmandān' ārāyī açīṅ. ḥoylūmūṅ kēfēnīn' biçīṅ nēyneyēm. ḥoylum nīc' oldu
 2505 nīc' oldū. ḥoylūmūṅ kēfēnīn' biçīṅ nēyneyēm. ḥoylum nīc' _ oldu nīc' _ oldū. aman şu
 2506 bāḡdādīṅ ḥocāsīnē. can dāyānmāz' acīsīnē. neler dērīm bacīsīnā. ḥoylum nīc' _ oldu nīc' _
 2507 oldū. ben nē dērīm bacīsīnā. ḥoylum nīc' _ oldu nīc' _ oldū. aman ḥoylūm da ḡlıcım
 2508 yōḡluyōr dūṣmānī nāsıl pēkliyōr. māvīlī ēvdē beklīyōr bēklīyōr. ḥoylum nīc' _ oldu nīc' _
 2509 oldū. māvīlīṅ ēvdē beklīyōr bēklīyōr. ḥoylum nīc' _ oldu nīc' _ oldū. ḥoyliyi kōmüyollār
 2510 asgere diyo dahā ō'lum duracā' ḡālmadı diyo vurūṅ bā'dada diyo. asger bir
 2511 hūcūmūnem' bā'dada vuruyor' amma asgeri darmadā'n' ediyollār. bā'dat asgerini şurda
 2512 ḡā burda ḡā derken zındanı ele geçiriyollar. zındandan canıcebindē'nen gemalmazı
 2513 çıkāriyolar. kōrō'lunūṅ yanna getiriyollar. ulān n' _ oldu da ō'lum yaḡalandıṅız diyo
 2514 kōrō'lu. durum bōyle bōyl' _ oldu allah belanıṅız vermāsıṅ sizıṅ diyo ḥoylu getdikden
 2515 sonra. geri yanna dönüyollar şindi. şurda ḡā burda ḡā. her zmanḡı şennī'nen
 2516 şadımannī'nan gelen' asger. darmadā'nıḡ kimi ōlmüş kimi yaralı ḡorḡunç bir ḡālde
 2517 yōrüyollar yola düşüyollar şindi. şirin dōniyenen ḡızlar beḡliyo. kōrō'lu gelecek asger
 2518 gelecek asger gelecek dē'. bir de çamlıbelde dāḡniyollār kinā asgeriṅ gelecā' yerden.
 2519 dōkūm saçım geliyo. her zamanḡı şennī'nen şadımannī'nan gelen' asgerde o şennik
 2520 yok. ayvaḡ diyo şirin dōne bir nuḡsannıḡ oluḡ' olmıy' _ amma allahdan ḡāyırılısı diyor.
 2521 derken baḡıyolar evel ḥoylūyūnēn kōrō'lu yanıyanna gelillerimiş atda binili. şirin
 2522 dōne hēmēn varıyo. māvīlīynan ikisi bir kōrō'l'unuṅ atınıṅ başından dutuyo şindi şirin
 2523 dōne. kōrō'lundan cavap çıkıyormıy heç suratı asıḡ o zamanaça bi' _ şe' oldū'nu annıyo
 2524 şirin dōne aldı baḡıyım şirin dōne ne diyor. aman kōrōḡlū bū işī bildi'ir. bildi'ir dē
 2525 yūzūmū ḡüldür. çēk ḡānçērī bēnī _ öldür nēyneyēm. ḡārdāş nic' _ oldu ḡēlmedē. çēk
 2526 ḡānçērī bēnī _ öldür nēyneyēm. ḡārdāş nic' _ oldu ḡēlmedē. aldı kōrō'lu baḡıyım. āmam
 2527 bendēn īsdēdī'niZ telī. ḡōsderdī'niz mūşḡūl yolū. sōylētmēṅ ōlūrūm dēlī nēyneyīm
 2528 ḥoylum kūsdū de ḡēlmedē. dōne ben ōlūrūm dēlī. ḥoylum kūsdū de ḡēlmedē. o
 2529 zamanaça ḡız' alıyōr. aman su vērmēdim' altın tasdān. ḡasirēt mī ḡētdīṅ dosdā. ḥoylum
 2530 çōḡ āḡır mī ḡadā vāy babām. yarım nic' _ oldu ḡēlmedē. ḥoylum çōḡ āḡır mī ḡadā vāy
 2531 babām. yarım nic' _ oldu ḡēlmedē. kōrō'lunūṅ aḡzını bıçaḡ açmıyormıy. aldı baḡıyım şirin
 2532 dōne. aman kōrō'lu dolāndıṅız bāḡdāt mısır. kōrōḡlū āf'eylē ḡūsūr. ḡārdāşı vērdīṅ mi
 2533 yēsīr vāy yesīr. nic' _ oldū ḥoylum ḡēlmedē. ḡārdāşı vērdīṅ mi yēsīr. ḥoylum nic' _ oldū
 2534 ḡēlmedē. aldı baḡıyım kōrō'lu. kōrō'lūyūm ḡām yēmezdim'. dūṣmānā āmān dēmez-

2535 dīm. yēsīr dē ādām göymazdīm goymāzdīm hoylum öldü de gālmedē. hī āh yēsīr dē
 2536 ādām göymazdīm goymāzdīm hoylum öldü de gālmedē. o zamana gādar vıg verip
 2537 maviliynen döne birbirine sarılıp bārışıyo körō'lu da eniyo birbirine āglaşıyollār
 2538 bārışıyollār. n'ētsīnler hoylu saten öldü. çamlı bela geliyollār dú'ün davı yasaķ saten
 2539 yasaķ oluyor ğızları bire tene ötekilere veriyollār. mavılıyi da kimse almaz ğārdaş
 2540 nişannısı ğārdaş hanımı dē' kimsiye veremiyollār demirç'ōğluna diyo ki ō'lum götür
 2541 şu mavılıyi da abisine teslim eyle gel diyo gen'ēri gönderiyo mavılıyi bey ō'lunun
 2542 yanna. ğō'p gediyo ondan soñra burada bu şey de soña eriyor. körōl'nuñ heykási.
 2543 [Kara Ahmet Pehlivanın hikâyesi] eveli zamandan bir padişah varımış. bu adam
 2544 ewlenmiş dört tene ōğl'olmuş. derken bir avrat dah'almiş güÇcü'āvratdan da bir
 2545 ōğl'olmuş. güÇcü'āvrtadan olan çocū'ñ adını aħmet goymuşlar. bunnar böy'yüp
 2546 del'ānn'olmuşlar. bō'ġ avratdan olan ğārdaşları. öteKi de işde on dört on beş
 2547 yaşlarında felān dahā fazlaraq olmuş ammā. bō'ġ avratdan olan ğārdaşları bunu
 2548 çekemezlerimiş. bu bize bir engel oldū bu olmasayd'ışde babamızın malı tüm bize
 2549 ğalırdı derken bürgün babaları ħasdalanıyó mefāt ediyōr. ilān nasıl edek ya. babamız
 2550 öldü. şimdi bu bizī'nen mirascı olur bu bizī'nen padişahlı' dāv'eder. mal dāv'eder. n'
 2551 edek edek biz bunu yoġ etmiye çalışaķ diyollar gendi aralarında. anaları da fitliyo
 2552 ō'lum bunu aradañ ğāldırın yōġsa bu size ireli dō'ru engel olur. bu analın ō'lunu bi'
 2553 şiye bañzedin diyor. olur. bunnar ğararlaşdırıyo. nası'edek şindī. biz aħmede ava
 2554 gedek diyek bunu ava götürerek dā'da öldürek eşde avda ğāyib oldu gelememi derik olur
 2555 geder kimse bilmez diyolar. āħmet ğardaş ne diyoñ ne diyoñuz ğardaşım diyor.
 2556 seninen yarin ava gedek mi gedek. bunnar şimdi ğāyıtlanıyollār ata biniyollar sür.
 2557 şufda hā bufda hā. derkēn meselā diyodu o zaman filan yere avcı geder filan yere
 2558 ğadar avlar. avlık sınırını çıkıp getmiye başlıyo bunnār. ğardaşım ner'ēdiyok yāw
 2559 diyo avlē'ciysaķ işde avlık şe'ne geldik. av avlama yerlerine. yaħo irelde dah'ē'si var
 2560 diyollār çocuk ğuşğulanıyo şimdi. sür ha sür gediyyollār. bunnarın aklında bi'şe' var
 2561 diyor ben bunnarı azdırıyım da geri ğaçıyım şüp'eleniyo satī ondan evelki hāl ve
 2562 hareketlerinden dē şüp'e alıyomuş. ben diyo siz varıdurun ben diyo su dōkmā'n'
 2563 oturuyum diyor. su dōkmā'ne oturma maħānasıynan sapıyor. adamlar gedince hemen
 2564 atına biniyo geri yanna dönüyo. şurda hā burda hā derken eve geliyō. eve geliyo ki
 2565 anası gendini bekliyo. ne ō ō'lum diyo nerde ğardaşların diyo. ğardaşlarım av avlıyo
 2566 ana diyo. ğardaşlarım avlık çevriminden çıkartdı götürüyodu muħaķğaķ aklılarında
 2567 bir iş var diyo. diliyosañ benī'nen gedāñ diliyosañ ben bu melmeketi terkedecā'm der.

2568 ulan aman o'lum olur mu. olur diyo bi'şe'ler al hemen ne'n varisa. gedecā'k diyo
 2569 bunnar gelmeden bizim bu ecden ayrılmamız lâzım bu evden. olur mu o'lum diyo.
 2570 olur o'lum diyo heç. ya ben diyo ya da eşdê gediyo ben. olur yavrım sen ner'
 2571 'ēdersān ben d'ōr'ē'derim diy'anası. bunnar şimdi ata terkileşiyollar sür. bir ata ikisi
 2572 biniyo. şurda hā burda hā. uzaklaşıyollār. dā'dan dā köyden köye bir yere geliyollar
 2573 ki otluç çimennik sazlık güzel bir yer. o'lum şurda diyo atımız da yāylsın biz de
 2574 yorulduç biz de ğarnımızı dōyuraç. birez ē'lenek burda diyollar. olur atı göyuruyollar
 2575 ota. yaz ōnleriymiş bō'le otuñ bol oldū zaman gendiler de bir ā'cın kölgesine
 2576 oturuyollār ordā yemek yiyollār. otururķan aħmet uy'yu ğālıyo. aħmet yoruluyo. at
 2577 yāyılarak gediyo anası da arķası sura anası gediyo. vara vara bir çınarın dibine varıy'
 2578 ammā bizim şo bā'çadā çınarlar gimi at orda bir su buluyo su içmiye duruyō. at
 2579 suyun içiyo çekiliyō avrat varıyo ben de diyo elimi yüzümü yū'ūm bir su da ben
 2580 içiyim diyor. ilān elini yiyķamiya elini içine sokuyo ki suyun içinde cefayir daşı
 2581 ğāynıyo bünġūl bünġūl bünġūl bünġūl aşşā'dan çıkıyo su. içinde dolu cefayir daşı. an
 2582 ğıymatlı daş. ulam baķıyo alıyo. bilirmiş saten ğadın pırıl pırıl güzel bir daş. bundan
 2583 şimdi hemen ğırķ tene alıyo. cebine dolduruyo daşdan atın başını çekiyo ne var
 2584 buralarda dē' şō'le bir baķıyo. abāw çınardam bir ğan damlıyo suyun içine hō'le bir
 2585 baķıyo ğadın ki. çınarda bir ğız üleşi bu'azlanmış ğanı şip şip damlıyō. aman on' da
 2586 görünce hemen atı çekiyo geliyo şimdi aħmet ne diyon diyo. daħā çocuġ uy'yor. ka'K
 2587 o'lum gedek diyo. biniyollar ata sür gede gede gedē bi'şehere varıyollār. şehirin
 2588 dışına varıncı o'lum diyor şimdi burda durak. bu şehere biz zoldur zorpadan girdik mi
 2589 nere gedecā'k. ne billik. nere gedicik. ben diyo burda beklē'm atınan burda duruyum
 2590 sen diyo üş tene daş veriyo şu daşları al diyo buranın get padişāhı mı vār valisi mi vār
 2591 neyi varisa ireli gelen adamını bul masasının üsdüne bu daşları goy o'lum isde isdā'ni
 2592 der o saña o zaman diyo biz bir anam mar işde bize duracak ğadar bir ev yer size
 2593 sınımiya geldik biz ğar'ibik de diyor onnar sēña bi'şe' deller diyo. olur ana diyo
 2594 çocuk daş' alıyo şimdi. ğarşısındam bir adam geliyo. soruyo buranın ireli gelen
 2595 adamı kim mar diyor. meslā ney ürütbesi ney padişāhı var ğardaşım buranın diyor
 2596 padişāh idār' ediyo diyor. nerde sarayı işde filan yer şora görünen bilinen yer. vāriyo
 2597 şindī. ğāpıcıya selāmunalēykūm alēykūmsalām ne o ğardaş diyo. bem padişāhı
 2598 görecā'm diyor. yāw baña de ne dē'ciyseñ diyo yok şā'si padişāhı görmem lâzım
 2599 diyor. olur padişāha haber veriyollar seni bir adam görmeK isdiyo bir del'ānnı gelsin
 2600 diyo padişāh. çıkıyo padişāhın huzuruna üç daşı masasının üsdüne goy'or ilān

2601 padişah bakıyo ki caFâyir daşı yaħo aṅ ğıymatlı daş. pırıl pırıl yanıyor. şō'le bir çoc'ā
 2602 bakıyō o'lum söyle isdā'ṅ ney benden diyor. padişāhım canıyṅ sā'lī' diyor canımın
 2603 sā'lī'ndan saña bir mefa yok diyor. ne'ṅ var kimsiṅ. necisṅ. nerdeṅ gelip ner'_'ēdiyoṅ.
 2604 bir anam var diyo bir de ben bize diyo bir duracak ğadar bir yer. sendem müsad'
 2605 almıya geldim diyor. işde biz burda ěğlenip ğalıcık. olur ölüm diyo hemen veziri
 2606 çā'rıyo. vezir diyo ne diyoṅ. şu ğārşıdā' ğonā' diyo iki ğatlı bir ğonak varımış onu diyo
 2607 başaldıṅ temizleṅ bu adamlar burda dursuṅ diyo anasīynan. olur vezir şindi hemen bir
 2608 emir veriyō silip süpürüyollār boşaldıyollār gel o'lum burda duracā'ṅ sen diyor işdē
 2609 villa. anan al gel diyo. çocuk gediyo anasını alıyo n'_'ētdiṅ o'lum diyo işde bulduk bir
 2610 yer diyo bir yer gösderdiler diyo. ēye geliyolar şind'_' anasīynan ē geldiler ammā
 2611 yatak yok yiyecek yok. ićecek yoK. nasıl edecā'k derken anası cebinden iki tene daş
 2612 daħa çıkarıP beriyō. ged o'lum diyo şunnarı bozdur diyō sarrafda işde yatağ al
 2613 yiyeceK al bir arabıya doldur gel diyor. olur ana diyor çocuk götürüyo daşlarıkinē ilan
 2614 adam eletinci daşa o'lum yüz bīṅ lıra veriyim mi diyōr çocuk bennen dalğa geçiyo
 2615 sanıyo. yāw bennen dalğa geçme emmi dē'ri nē'se onu ver diyor. o'lum yüzelli bīṅ
 2616 veriyim mi diyor. ilān emmi işde neyise ver fiyatını dedik diyor. ilan ikū'z bīṅ lıra
 2617 daşıyṅ fiyatı diyor hērif şindi daşları bozuyo hē hēy para tükenir mi o zamana göre.
 2618 herif yatak da alıyo yiyecek de alıyo o iki daşṅ parasıyndan daħa ħa'şlık da ğalıyo.
 2619 bitecā' yok altundan ğıymatlıymış. heriF şindi gen'_'ērī getiriyo anasına aħa ana yatak
 2620 saña aħā sēṅa yiyecek. aħā saña giyecek eviṅ eħdiyaşlarını düzeldiyolar. evde
 2621 yaşamiya duruyollār. ıpirahāt. ğardaş yok dē'r yok dolaşır yok. anasīynan gendi
 2622 yaşamiya duruyō. bürgün cumā günü padişā'ṅ hemi vezirīymiş hemi de ħocasıymış
 2623 camıṅ ħocası. cümā günü ezen okumuya mināriye çıkıyor. cuma namazını ğıldı-
 2624 racak. ħoca ezen okuyō bir de bakıyo kū tēm da ħocanın ğārşısına gelirmiş adamlarṅ
 2625 evi ulām bakıyo ki eve bir güzel ğādın gelmiş ammā hēş du'an aya sen doğma ben
 2626 dō'yum diyor. āħmedīṅ anası. bunu görüncü āklı başından gediyo şindi heriF
 2627 merdifandan aşşā' düşüyo. paldır küldür paldır küldür aşşā. ulān ħoca düşdü vezir
 2628 düşdü amanṅ vezir düşdü sē'r diyo aħali toplanıyollar şindi bāyılıyor ħoca. padişah
 2629 geliyō. padişah ħoca düşmüş dē'n. geliyor ulān vezir n'_'öldü o'lum burdan her zaman
 2630 düşmüyoduṅ da bō'n n'_'ölduṅ. amman padişāhām diyor. o bizim yanımıza gelen
 2631 çocuk ver ya diyo hē. onun bir anası mı bacısı mı avradı mı bi'_'şē' var gördüm yani
 2632 gözlerim ğāmaşdı diyo sēṅa ilēyık dāl baña ilēyık padişāhım diyor. ilān vezir etmē o
 2633 bize amānet yāw. o çocuk bizdeṅ geldi müsād' isdedi ev isdedi yer isdedi biz işdē

2634 yeri gösderdiK adamā. duruyōr. bō'le olur mu. yok padişāhım amman sen bilīn de dē
 2635 ğarışma daḥā diyor. ulān ḥaydı sem bilīn diyor n' ēdicīn baqıyım diyor. padişāhım
 2636 diyo biZ şind' ondan diyō ğırk tene daş isderik diyo o sāḡa getirdī daşdan diyo. bu
 2637 daşı bulamaz diyo kellesini kesdirrik diyo ben anasını allım işdā sen de varlī'n' alıñ
 2638 diyo. ulan olur mu vezir bō'le. olur ya padişāhım diyo niy' olmasın yā. neci neci dē'l
 2639 kimbilir. o ādar gözel avrat dul mu ğassın şindi diyor. ulan oldu vezir diyor.
 2640 çā'rıyollār şindi āḥmet āḥmet āḥmet āḥmedi isdediyōr padişāḡ geliyo. būyur
 2641 padişāḡam diyor. o'lum o geḡenki getirdī'ñ daş var ya diyor hē o daşdan diyo sendeñ
 2642 ğırk tāne daş isdiyom diyo. sēḡa ğırk gün möhlet. bu ğırk daşı diyo bulup getirirsāñ
 2643 ğırk güne ğadār işde başıñ ğurtulur. getiremessāñ kellāñi kesdirecā'm diyor. adam baş
 2644 üsdüne padişāhım diyor ordan ayrılıyor. yalnız birez düşüñgölü düşüñgölü anasının
 2645 yanna geliyor. anası baqıyo āḥmedin künde ki şatafi şennī' yok. o'lum n' öldü saḡa
 2646 bō'n diyor. heḡ b' se' yok ana diyor. yōk o'lum sende bir deġişiklik var. padişāḡ
 2647 çā'rdī'ndam beri sende b' se' var n' öldü diyor. ana senin o baḡa verip de padişāḡā
 2648 götürdü'm o daş var ya diyo. evet ondan ğırk tene daş isdediler benden diyo. bulup
 2649 getirirsāñ işde ben yaşyacā'm diyor getirmessem kellemi kesdirmiyē ğarar verdi
 2650 padişāḡ diyo. ğadım bir düşünüyō şō'lā. ē ne yapsın şindī. o'lum o daşdan var var
 2651 olmıy' amma diyor. sāñ ğorḡaḡ ben de gedemem aman diyo ana sen yerini ḥaber ver
 2652 benim ğorḡacā'mı ne biliyōñ ben niye ğorḡuyum ki ğorḡacak bi' se' m' mar. o'lum
 2653 diyo o atı ğōyūrup dā yatıñ uyudū'muz yer var ya diyo. hē. ora varacā'ñ diyo. gene atı
 2654 ğōy'racāñ at yē'ldıkdan soñra geder diyo bir çınarın dibinde sulanıyo o suyun içinde
 2655 ğāynıyo o daşdan diyor. dolu ceFayır daşından. ġēt ondan diyo ğırk tāne daş āl sā'ḡa
 2656 soluḡa da bakmadan da geri yanıḡa dön atıḡa bin gel get diyōr. olu' ana diyor baş
 2657 üsdünē. çocuk şindi evde āyrılıyo atına binip yoluna devam ediyō vara vara ğāç
 2658 günde vardı ulaşdıysa o ğoruya varıyo atını çāy'ra ğōyūrúyō gendi dē ayn'
 2659 oturduḡları yere anasīynan o ā'cın dibine oturyō at bir müTdet yē'yıldıkdan soñra
 2660 susuyor. ötü' yanna öte getmiye duruyo at gediyo gendi gediyo vara vara at sulanmıya
 2661 duruyō. suya varıyo. at sulanıyo geri çekilinci gend' de varıyo elin' yüzün' yīykiyo
 2662 baqıyo ki su dabandan ġaynıyo. sūyünem barāber daş da dolanıy' içinde noḡut
 2663 ġaynar gimi. daş dolu daşdan ḥāġbesinin içini gözlerini dolduruyōr ā'zını dikiyo
 2664 şoriya ğoy'or. ilān anam sā'ḡa soluḡa bakma ğorḡaḡ dediydi bunun sā'nda solunda ne
 2665 var diyo ğāFası' yōḡarı ğāldırıyo kī çınarın başında bir ğız üleşi ġanı şip şip damlıyo
 2666 daḥā. aman yā repbi diyo bunda da var bir ḥaḡmet diyōr. hemen atını öterlek sürüyōr.

2667 hābiye saklıyo. ben diyo bu gece bunu beklerim bakıyım ne var diyo. orıya bir eFsin
 2668 dutuyōr. beklemiyē duruyo içine dıkılıyo. ağşam namazından sonr'oluncu iniliyerek
 2669 gürliyerek bir dev geliyo şindi. gızın üleşini yokardan endiriyo çınardan çınarın
 2670 gō'guna el'ni sokuyo bir altun ırbık çıkarıyo puñara daldırıyo. puñardan suyu doldu-
 2671 ruyo ırbā' gızın başından aşş'ā döküyo bismillāh diyo döküyo. gız geri cannanıyo.
 2672 gızın yarası gavişip cannanıyo. ulān gızının oturuyollār gonusuyollār öpüyo sēviyo
 2673 gızı öğşalıyo eşdē sabāhā garş'oluncu gızı gene bu'āzlıyō çınarın başına goyo ırbī'
 2674 götürüp çınarın gō'guna sokuyō dev savışip gediyo. ē'ce bakıyor adam durumā sab'
 2675 oluncu ilān diyo bunu ben d'ederim bakıyım bu sudıyasa tılasım. bu gızı dirildirim
 2676 diyo. gızın ulaşın çınardan endiriyo ırbī' çıkārıyo çınarın gō'gundan sudan dolduruyo
 2677 gızın başından aşş'ā döküncü gız gene diriliyō tılasım sudıyamış. ulan insan o'lu ne
 2678 dutuyō sen burda diyo gız şindi dirilip de şō'le bakıncı. seni dev yer taman diyo.
 2679 ulān devi batsın bire sen necisin kimsin n'öldün. bu başında' dert ney senin ben diyo
 2680 işde filan padişāhān gızıydım beni dev gaçırdı diyor. n'ādar da gāşdımsa gāçmıya
 2681 çalışdımsa beni dutdu ēn son başa çıkamadı bennen diyo beni bu'azlar bu çınara asar
 2682 diyo işde günüz geder yiyecā'ni iyāşesin' tēmin eder gece de gelir beni dirildir eşde
 2683 burda öper koğular sever savışır gör geder diyo. halım dilim bu. künde öllüm bi'yó'
 2684 künde dirillim bi'yó' Tiyō. ulan olur mu ya böle olur diyo. 'lan olur mu ya bö'le olur.
 2685 şindi diyō o gene ağşam gelir bem beklerim. o seni dirildinci diyo yālvar beni bir
 2686 daḥā öldürme dēn el'ne ayā'na gapan yeter oldu beni öldürdün de. gāyrı gāçmam dē'
 2687 yemin and et. seni assın götürsün ben d'arķaḥ sura gellim bunu öldürüp de elinde
 2688 gurtulmanın bir çāresi diyor. eh gen'ēri bu'azlıyap orıya asıyor çınarın gō'guna ırbī'
 2689 goyor gendi o eFsine çekilip oturuyo. de ağşam oluncu. dev geliyo şindi gızı dirildiyo
 2690 öpüyo koğuluyo seviyō kesip de gedici'oldumuydu amman dev diyo allahdan gork
 2691 kesme beni yeter öldürdün diyo ben künde öl künde diril göley mi bu yāw diyo. yok
 2692 gāçaḥ diyo. gāçmam heç gāyrı ilelebet gāçmam gāyrı yeter oldu gāyrı Tiyō.
 2693 gāçmamıya söz veriyosaḥ götür'rüm seni diyo gāçmam diyō. gızı da şindi sırtın alıyo
 2694 dev iniliyerek gürliyerek gar aḥmet de arķası sura şindi gediyo. gede gede gede bir
 2695 daḡda bir binaya getiriyo bunu eşde bura bizim evimiz diyor. hā ē yē iç yāt eşde ben
 2696 gelirken beni garşıla eh tamam diyor. bu şindi dev sabāhāça evde duruyor sabā'la
 2697 çekip gō'p gediyo. gızın gār aḥmet şindi evde yē'b içip ağşamaça ē'leniyollār
 2698 oturuyollār gonusuyollār ulam bunu öldürmenin bir gōlē' diyo gār aḥmet peFlivan bu
 2699 devlerin diyo ekseri canı gendinde olmaz deller diyo şunuḥ canı haber alsan da

2700 nerdiyese bunu öldürsek diyo. olur diyo ğız n'ēdiyim ya diyo nası alıyım. şimdi bō'n
 2701 gelinci sabahı gederken de ki diyo yāw dev beni bie isiz melmekete getirdiñ insan yōk
 2702 in yōk cin yōk sen gediyoñ sen de bir can daşıyoñ dā'da belde bē'rde ölüp ğalırsañ ben
 2703 ner'ēderim yol bilmem yolağ bilmem burda yalnız n'öllüm de diyo. o canını habar
 2704 verir o zaman diyo. pēkĩ. dev geliyō yatacağ zaman diyo ki yāw dev sen beni getirdiñ
 2705 yalnız ēyi güzel āma sen de bir can daşıyoñ diyo gediyoñ dā'da belde başıña bir iş
 2706 gelse de ölsāñ ben burda n'öllüm diyor haydĩ yapıyalıñz ğallım bē'ri bilmēm bē're
 2707 gedemēm haħō' diyo benim canım bende dā'l kine ben ölüyüm getdĩ'm yerde diyo. yā.
 2708 benim canım diyo bu eviñ üsdündeki lō'da diyo. bizim şo daş lō' gimi bir lō' varımış.
 2709 evi lō'lıyacağ o lō'da canım diyo o lō' ne zaman ğırılıp teleF olursa ben öllüm diyo.
 2710 sab'öluyo şimdi dev gediyo ğar'ahmet çıkıyōr. ne dedi diyōr canım lō'da dedi diyo.
 2711 yalan pezevenk diyo. lō'da can olur mu daşda diyōr. amma bō'n diyo onu ē'ce süsle
 2712 elbise geydir işde onu süsliyek diyor süslüyollār cıncığ boncuğ bā'lıyollar lo'ā dev
 2713 geliyo ki ğız daħa çalışıyoñ onu süslemiye. dev bunu görüncü ğülüveriyo. niye ğüldün
 2714 dev diyō. bire deli diyo o daşda can olur mu yāw diyo ben seni ğandırdımdı onda
 2715 canım dē' diyōr. ğız şimdi yalandan ā'lamıya duruyo ben seniñ oynatmañ mıyım da
 2716 beni ğandırdıñ ben bu 'adar em'ētdirdiñ bañā diyo. onda dā'l şu eviñ diyo dirā'nde
 2717 benim canım diyo. bu direk na zaman yıkılıp çürürse ben işde o zaman öllüm diyo.
 2718 pēkĩ. sabahdan da şimdi lō'dan söküyollar elbisiye o dirā' süslüyollār. āğşamaça amma
 2719 yalan diyo ğar'ahmet direkde can olur mu ā'şda diyor. o 'önde onu süslüyollār. āğşam
 2720 dev geliyo ki daħa ğız çalışıyo. dirā' süslemiyē. dirā' hōrmet ediyō. gene dev ğülüyo
 2721 şimdi niye ğüldün dev diyō. ulān deli diyo o ā'şdan kesiliP oruya yapma bir direk diyo
 2722 onda can olur mu diyo. ē demē sem beni m' oynadıyoñ dē'n āğlamıya duruyo ğız
 2723 şindĩ. şimdi haKiKi canımı hābar veriyim ben diyo. sen diyo şimdi bir tepsi pağlavı
 2724 hazırla bağıyım. pağlavı datlısı diyō. bir tepsi pağlavı datlısı ediyollār. devinen ikisi
 2725 bir. şimdi diyo sabā'la diyo ben gederim güneşin burnūynan diyor şu binanıñ arkasın'
 2726 enāñ su havuzu var diyo su havızının başına diñeliñ diyo içinden iki tāne diyo güneş
 2727 dā'rğan diyo ejderhā ğafası çıkar diyo yılan ğafası diyōr. onnar diyo sudan ğafaları
 2728 çıkdı mĩydi diyo bu datlıyı öñlerine ğo'ñ o datlıyı yeller diyo. sēña bi'ş' etmezler
 2729 ğorğma diyor. öylene ğādar bunnar uzar diyor. kellesi görünmez olur diyo. öylen
 2730 soñu oldumuydu diyo gen'ēri çekilmiye durullar diyō güneş batarkān gendiler de
 2731 suya batar işde benim canım onnar diyo. o ik' ejderhā ölürse ben öllüm ölmedĩ'
 2732 müTdet ben yaşarım işde diyo. heh işde şō'le desene diyo dō'rusuñ desene diyor deve.

2733 dev sabā'la kākıp gediyo ışımadān. ğara aḥmet çıkıyo dev gedincē. ne dedi diyo.
 2734 durum bō'le bō'liyemiş diyo. haḥ işde o olabilir diyo can diyo. hemen paḳlavıyı
 2735 alıyollār ḥavızın başına varıyollār. güneş dō'arḳan ejderḥā ğāFası çıkıyo sudan
 2736 paḳlavıyı ónlerine ğoyor ğıZ bunnar ā'lip yiyollar onu. yoḳarı dō'ru uzamıya
 2737 duruyollar şindi uzuyollar uzuyollār öylene ğadar uzuyollar göve yoḳarı. ō'lenden
 2738 sonra geri çekilmiyeduruyo. ikindine dō'r' olup dā bir adam bōyu ğalıncı yā bismillāḥ
 2739 diyor herif. ğılıcınan atınc' ikisini birden kesiyor ejderḥanın. ondan sonra suyún içine
 2740 düşüyor o zamanaça dā'dan bir inilti bār'tı ğopuyor ammā dev n' 'adar da zorlatdıysa
 2741 sarāya ulaşamıyı yıkılıyo ölüyo. haḥ şindi ğurtulduK elinden diyo. ğıza ğā'tlan
 2742 gedecāk diyo. o zamanaça vakıt geçıyo dē' otuz otuz beş ğün oluyo. bunnarı
 2743 bō'l'āyarlıyanaça. avrat nerde ğaldı aḥmedim yavrım dē'n öldü canı sıkılıy' anasının.
 2744 ğızı d' alyo şindī devın evinden bahada ā'r yükde yeyni ne varısa on' d' alıyollar.
 2745 başğa bir ata yüklediyyollār. sür geliyollar o ğoru yerine. ordan gend' atın' d' alıyō.
 2746 ḥāğbiye de alıyo daş doldurdū' ḥāğbiye ğız bir ata biniyo gend' de bir ata sür ō'lum
 2747 āḥmet nerde ğaldın yavrım. işde ana geldim diyo. bu ğıza da bulduḳ macara çok. dev
 2748 kesdim mesdim demiyo. ide sēnā diyo bir yoldaş getirdim ana diyōr. pēķī. sabahdan
 2749 ğırķ tene daşı say'o ğötürüyō bŷūr padişāḥım vāđini yerine getirdim diyor. padişāḥ
 2750 sayor sağ ol ō'lum āḥmet diyor. vezir n' öldü diyor. n' olucu diyor işde daş geldi.
 2751 artık bi' şe' diyemān çoc'ā diyor. gene vakıt ğünnerdem bir ğün cümáyimiş vezir
 2752 gene mināriye çıkıyo ki ulān birisi oturmuş biri de hizmet ediyo ikisi birbirinden
 2753 gözel dünya güzeli aman yā rapbi bu da mı olucūymuş dē' āķlı başından gediyo
 2754 vezirin şindi. ḥoca teḡgil meḡgil teḡgil meḡgil minaradan aşşā' düşüyo. ulān ḥoca
 2755 düşdü vezir düşdü amanın ulaşın hele derken padişāḥ geliyo ulan n' oldu vezir gene
 2756 ayıkdırıyo bunu şindi. su mu çalarak ğaFasına. ammam padişāḥım diyo birin' de getdī'
 2757 yerden getirik. biri saḡ ılāyık biri baḡ ılāyık. birbirinden gözel diyo. ilān vezir boḳ
 2758 yemē. işde bu dedī'mizi yerine getiriyo baḳ. bu 'adar bahālı daşı isdedik buldu getirdi
 2759 bunnan ēyce başa çıkācāmız yoḳ gimi duruyō. başımıza iş açma dedīyse de yōḳ.
 2760 amman padişāḥım sen bilin de ğarışma diyor. ulan ḥāydı sen bilin baḳıyım diyo.
 2761 padişāḥım baḳ yedi sen' oldu ğarsa gedey gelmiyo diyo. ğarsdan bize ḥaber gelmiyo.
 2762 ğarsın yolu ğapandı diyo. bunu ğars padişāḥına bir meKdup yazarıḳ diyo ğötür ver
 2763 derik giderken yolda telef olur bu diyo. başğalarının getdī' gimi geri gelmez. ilān
 2764 birini sen alın birini ben allım işde heç olmassā yaşarıḳ bir yaş diyo. padişāḥın da aķlı
 2765 ıkılıyo. ḥāydı ō'l' ossun baḳıyım vēzir diyō çā'rıyollar ğar' aḥmedi. āḥmed ō'lum

2766 āhmed ō'lum bŷur padişāhım diyo şindi. emrīñ. emrim diyo ō'lum ğars yolları
 2767 ğapandı ğarsıñ padişāhāna diyor bir meKdup var bunu ğarsa götürüp cevabını alıp
 2768 gelecā'ñ diyór. olur padişāhım diyo. ğaç gün müsāde diyo. ğırķ gün müsāde sēñá
 2769 diyor. ğırķ güne ğādar yirmi gün gediş. yirmi gün de geliş. gedēñ geliñ diyo. olur
 2770 padişāhım baş ūsdüne diyor adam şindī. meKdubu yazıyollār ğar' āhmede veriyollar
 2771 şindi ğar āhmet yola düşüyo. atına biniyo sür. bürgüm beş gün derkēñ yolu yarılā'nci
 2772 bir dā'dağ geçecek dar bir yerdeñ geçerken ēy yolcu dur baķıyım diyo bir ses geliyo.
 2773 ulan baķıyo kine óñüne bir dev eniyo. ğılıcı ğalkanı çekmiş. yolcu nere gediyoñ diyo.
 2774 ğarsa gediyoñ diyo. niye bizim burd' oldū'muzu bilmiyoñ da mı ğarsa gediyoñ. bu
 2775 ğarsıñ yolu ğapanalı yedi sen' oldu. yedi senedir biz burdan yolcu salmıyoğ. kesip
 2776 yiyok burda diyollar sen duymadıñ mı. yōğ duymadım diyo. duymadıysañ hāydı
 2777 baķıyım ō'lēse diyor ğar' āhmet ğılıcı çekiyó şindi deve bir beş derken devi kesiyó.
 2778 arķadā' yedi teniyemiş devler. ētekiler hücüm ediyó şindi altısını kesiyó. birin' de
 2779 arķadan vuruncu omasından yaralıy' amma. ammañ ğar' āhmet peFlivan ğuluñ
 2780 ğurbanıñ oluyum diyo. beni öldürme sēñá öleneçe kölelik yaparım Tıyō. altı
 2781 ğardaşımı öldürdün anama bā'şla diyo. ulan aħa bā'şladım seni diyo. adam şindi öti'
 2782 yanna yoluna devam ediyó. geli'kenne beni bul barāber gederik diyo. nerde sizin
 2783 ma,arañız bizim ma,aramız işde burda yanıma gel. pēķī. adam şindi meKdub' alıyo
 2784 dā'ru ğars padişāhāna eletiyór. padişāhām işde erzurum padişāhıñ meKdubu sēñá
 2785 diyor. adam açıp baķıyor oKuyor arķasına da dönderip yazıyo ki müjdeler ossuñ
 2786 padişāhım yolumuz açıldı bundan sonra her zaman hāberleşirik ğayrı yol temize çıkdı
 2787 de ki diyor. meKdubuñ arķasını yazıyo selamlar diyo meKdubu ğapadıp geri al ō'lum
 2788 diyo bō'm burda yat sabā'la diyo yoluña düş get yoluñ açığ ossuñ diyo. adam
 2789 meKdubu ğoy'o cebinē. şöyle bir geziyim dolanıyım dē' soķaK aralarında dolanırkān
 2790 bir çeşmenıñ başına geliyor çeşmeden bir su içiyor. çeşme isizirek bir yerdē'miş. şō'le
 2791 bir yere çekilip oturuyō. o zamanaça bir ō'lan geliyó bir de ğız geliyór. ğız ğayèt
 2792 güzel bi' şe'. vay pis batasıca diyo ğız ō'lana bir beni ğācırıp da diyo bennen
 2793 evlenemediñ diyo. ulān niyē ğācır dediñ de ğācırmadım mı diyo ō'lan. ğācıramadıñ ya
 2794 diyor. bu 'ādar müşder' oduğ birbirimize de diyo sen beni ğācıramadıñ diyor. ē bō'n
 2795 ğācırıyım seni diyo. nazaman geliyim ūşde diyo sabahā ğarşı. dörtde gel. bu çeşmenıñ
 2796 başında bekliyoñ ben seni diyo ğız. hañğımız gelirsek burda bekliyecā'k diyor. olur.
 2797 bunnar ğavilleşiyó. adam dīyniyó şindi. gediyo. bir ħanda yatıyor sabā'la ūş dē'nci
 2798 hemen atını çekiyó çeşmenıñ başına beklemiye duruyo. beklerken bir de baķıyo kine

2799 ğız geliyo ötedem beri sāt uç buçuğ olunca. bakıyo ki geleñ ğız hemen gelir gelmez
 2800 ğolundan dutuyō bin atın üsdüne diyo. ğız bilmiyo kiná gendiniñ ğaçacā' adam dā'l de
 2801 öteki başğa biri. terkiye bindiriyo şimdi sür hā hurda hā burda hā derkēn ıııyō sab'
 2802 oluyo şeheri çıkıyolār. ğız bakıyo kinē gendini götürec' olān dē'l. başğa biri götürüp
 2803 gediyo abāw diyo sen mi götürüyoduñ beni diyo ne dī beni be enemediñ mi diyór.
 2804 ēğer be enmiyosañ diyor şimdi eletir geri ğorum seni yeriñe diyo. yörü yörü sür diyo
 2805 sāten tālīhīm böyliyemiş n' öldüys' oldu diyo sür bakıyım gedek diyor. adam şimdi
 2806 atın terkisin' alıyo sür. gele gele gele devin maarasına geliyō. deve diyo ki ğā'tlan
 2807 gedecāk. yükde yeyni bahada ā'r para mara ne varısa alıyollar ordan sür. gele gele
 2808 geliyollār. deve diyo kü sem burda dur. hemen meKdubu alıyō. dō'ru padişāha eletiyo
 2809 bñ'ruñ padişāham ğars padişāhının meKdubu diyor. ulān padişah açılı okuyo ki
 2810 müjdeler ossuñ padişāhām yollarımız açıldı ğá'rı bundan sonra haberleşirik. dē'
 2811 yazmış adam şimdi ğızı getiriyō anasına bir ğız dha diyo teslim ediyō. dev de şimdi
 2812 evde duruyo ben padişāhñ yanna gediyo diyo deve ben ordıyañ sen bi' yol inile
 2813 diyo salla şu şehēri diyor deve. padişāhñ yandıyañ şimdi dev bir iniliyo yerler
 2814 sallaniyo deprem oluyo gümü. ulan o'lum āhmet ney bu diyo o benim padişāhım heç
 2815 ğorkm' ondan diyor heç bi' şe' etmez o diyo. onu getdī'm yerden ğarsın yolundan
 2816 aldım geldim diyor. ulān o'lum neci o diyor. dev diyor o. onların ğalanın' kesdim o
 2817 birin' de getirdim. o diyor ğār' āhmet peFlivan bundan sonra seniñ ismiñ diyor. herif.
 2818 devleri de kesdiysāñ diyor. herif şimdi geri dönüp geliyo anasının yannā. evde yē'b
 2819 içip yatarñen gene bir gün günnerden cümā oluyo. vezirden hoca şimdi gene minarıya
 2820 çıkıyı. allāhu ekber allāhu ekber demiye ğalmıyo. birisi oturmuş ikisi hizmet ediyor.
 2821 bu getdī yerden de getirmiş ğızın üçü birbirinden gözel. ulān aklı boñuna ğarışıyo
 2822 şimdi. hoca minaradan düşüyo şimdi tañğır tañğır küldür paldır derkēn. aman hoca
 2823 düşdü hoca düşdü ulāşıyolar şimdi padişah geliyo. bir ğaş tokat vuruyō ğāFasına su
 2824 döKdürüyō. ulan n' oldu vezir. amman padişāhım. bu getdī yerden de getirik birin biri
 2825 oturuyo ikisi hizmet ediyōr. na ğadar güzel ğörsāñ biri sañ ılāyık ikisi bañ ılāyık. ulān
 2826 vezir boğ yeme bññynan başa çıkamak ē'simi ırahat dur. yōk amman padişāhām sem
 2827 bilin de gerisine ğarışma. ilān sem bilin desem n' ēdicin. o'lum yedi senelik ğapalı
 2828 yolu getdi aşdı geldi. daş isdedim on' da buldu geldi. kimseniñ bizim bulamıyacā'mız
 2829 daşı buldu geldi. ē buña ne desek yapıyo bunnan başa çıkamak vezir vazgeç. yōk
 2830 padişāhım. sem bilin de ğarışma diyo. ulān haydı sem bilin diyór. bundan diy
 2831 gülügölüşandan bir top gül isderik diyo. on' da bulup getiremez ora çōk zor bir yer

2832 diyo. ēşde orda gendi telef olur ikisini ben allım birin de sen alıñ diyo. heç olmassā
 2833 canımıza siñe yaşar gör gederik. hāydı baKıyım ō'le ossuñ vezir diyō. çā'rıyolar ğara
 2834 āhmet ğara aħmet. bŷúruñ padişāhım diyo geliyo. ō'lum her dedi ğimi yerine
 2835 getiriyōñ senden bir diyecā'm dahā var diyo. nē'miş padişāhım diyor. gülügülüşandan
 2836 bir top gül isderim senden diyór. sēñá ğırk ğün müsāde diyo. gülügülüşan ded'ĭñ yer
 2837 nerde padişāhım diyor. ēşde ara bul get getir diyo. sen biliyōñ duyduñ diyo
 2838 gülügülüşandan bir top gül diyo. gülügülüşan ded'ĭñ ney diyo bir ğız diyor. güldü mü
 2839 gül açılırmış yanā'ndan dökülürümüş, o güllerden bir top gül isdiyom senden Tĭyō.
 2840 āh emriñ baş üsdüne padişāhım diyo. padişāhım yalnız benim bir şartım mar diyo
 2841 benim evdē köle var diyor bu kölē' aç ğoymañ sonra şeheri yer bir sakamatlık
 2842 çıkarırsıñız. her zaman gedi yodum amma köle yō'du bari diyor. ē şindi benim bir
 2843 kölem mar. bu ne yer ō'lum diyo. künde bir camız yer efāndim diyo. bunu
 2844 ulaşıdırırsıñız ulaşıdırırsıñız yōñsā baK bi' yeriye ğarab eder ben ğarışmam diyo. olur
 2845 ō'lum diyo. aħa sēñá camız parası al kölēne teslim et. künde birin' yesiñ diyor. olur.
 2846 adam köleniñ yiyecā'nıñ parasın d' alıyō geliyo şindi devĭñ ma'arasından bir dē dāñiz
 2847 ayĝırnı getiriyor at. devler dutmuş bā'lamışımıñ orda duruyomuñ on' d' alıp geliyō.
 2848 deve geliyo diyo ki bu gülügülüşanı biliyōñ mu sen diyor gülügülüşan ded'ĭñ yer nere.
 2849 padişhım benden gülügülüşandan bir top gül isdedi arkadaş diyor. deve. ēy ğar'
 2850 āhmet peFlivan diyor. işiñ çok zor desene diyor. gülügülüşan ded'ĭñ yer burıya yedi
 2851 padişahlık yer diyor. sen muña gedip de geri gelmeñ çok zor diyor. ē n' ēdecā'ñ n'
 2852 ōssa dā ğabul etdik diyo. şindi bu dāñiz ayĝırına bināñ diyo. bu dāñiz ayĝırĭynan
 2853 gedāñ diyor. dāñize varıncā bu burnunu soĝar kişner. bunun abılası anası bacısı alıya
 2854 dāñizden çıkar gelir añ soñradan babası geli padişahı bunnarıñ sēñā dile dilā'ñi
 2855 veriyim ō'lum dē'nce diyo. gülügülüşandan bir top gül dilerim de sen ğalanna ğarışma
 2856 o tarif eder saña diyor. sonra diyo gedecā'ñ yerde gülügülüşana yaklaşıdĭ'ñ zaman diyo
 2857 benim anam ğarı var orda diyo. saĝ memā' sol omuzund' atılı diyor. sol memā' saĝ
 2858 omuzund' atılı diyor. gendi bōy'na ipliĝ ā'rır çıkırıkda. ēñár diyo ulaşıp da sol memā'
 2859 sol omuzund' atılı saĝ memā'nden bir yudum süt emersāñ seni af eder. sēñá yardımc'
 2860 olur diyor yok ememessēñ seni bi' çeynem sakız eder diyo. bizi kesdĭ'ñi biliyor seniñ
 2861 diyo. seni göreneçe de bilir diyo. ē ilān ē'ce bō'lemi ē'ce bō'le. ayĝırnı yanna varıyo. at
 2862 ē atım sennen gedecā'k diyo ē ğar' aħmet peFlivan diyor at dile geliyo bennen
 2863 gedecā'señ diyo şehere get çarşıya. benim omuzuma diyo yedi ğāt keçe al yedi de
 2864 ğara sakız al. birbirine sıva diyór. şu omuzuma yapıdır kĭ beni ğurtarasıñ beni yer

2865 benim ğardaşlarım ben çokdam beri hasiretim diyór. olur diyó. şindi çarşıya gediyo
 2866 bir ğat keç' ĩyó bir ğat saıZ sıvıyó. omuzunu ē'ce ğalıñlaşdırıyo atıñ hāydı bakıyım
 2867 diyor ata biniyor. yallah ya mismillāh allāh señ göley getir diyor ata biniyo depikliyor
 2868 amma amma at yum gözünü ğar' āhmet peFlivan diyor. ulān at káh yerden káh
 2869 gövden uçar gederimiş dāniz aygırı. dānize varıyó eniyó. burnunu sokuyo dāniziñ
 2870 içine bi' yol kişniyo sen en şöl' otur diyo ğar' āhmet peFlivana. ğar' āhmet peFlivan
 2871 eniyó oturuyo. ilān dānizden neçe atlar geliyo ki. gelēn bi' yol omuzundan ğavralıyo
 2872 kişniyep ötü' yanna gediyo. geleñ ğavralıyo gelēñ ğavralıyo bunun omuzundan
 2873 keçiyenen ğarasakızı birlikde. ēñ arkāsından yaşlı babası çıkıp geliyo bir de o kişniyo
 2874 ğucaklaşıyo bakıyo k' ord' oturuyo ēy ğar' āhmet peFlivan dile dilāñi veriyim madem
 2875 benim ō'lumu devleriñ elinden ğurtardıñ getirdiñ diyo. padişāham sem bir atsın diyo
 2876 ben atdan ne dilerim kınē. yalnız dile ō'lum sen dilā'ni diyo ben at olmıyanan
 2877 benimde elimden gelecek bi' şe' olur nasıl ossa diyor. ē gülügülüşandan bir top gül
 2878 dilerim diyor. gülügülüşan ded'iñ yer burıya altı padişahlık yer amma diyór çok zor
 2879 işiñ allāh yardımcıñ ossuñ bāñē diy' aher müsād' edersēñ bu atıñı dē'sdiriyim diyo
 2880 buña çok hasiretik bu benim yanımda ğalsıñ sañā başġā birin' veriyim diyor onuynan
 2881 get geri geli'ken de be.enirsēñ onu götürüp gedāñ be.enmessāñ bunu geri verrim señā
 2882 diyór. baña düşelik bir işiñ olursa da hemen baña haber et diyo. olur. atı dē'sdiriyolar
 2883 oña biniyo şindi sür. şurda hā burda hā gederken ē'ce yoruluyo bir ğaç gün getdikden
 2884 sonra. bizim ğoca çınar gimi bir çınarıñ dibine geliyo kine su ākıyó kölge datlı serin
 2885 bir yēr ilān şurda bir yatıyım da uy'yum diyo bir yemek yiyo ğarnını dōy'ruyo sūy'n'
 2886 içiyo yātıyo uy'yo. dahā gözü dutar dutmaz. cik cik cik cik bir cikilti ğopuyor pınarıñ
 2887 başında. ilān gözünü açıyokinē ğarabatañ yuva yapmış çınarıñ başına cücüklerin'
 2888 çıkartmış bir de yılamıyarmış yani aldım alacā'm diyo cücükleri cücükler onu görmüş
 2889 bā'rışıyollar. hēmēn yāyını okunu el'n' alıyór. bir ok sıkıncı çınara saplan' alıyo yılan.
 2890 asılıp ğalyo öyle ölüyo. cücükler ğırtuluyo gendi geri düşüp yatıyór. ğarabatañ ğuşu
 2891 yāyılmadan gezmeden geliyo kine' ēy dibinde bir insan ō'lu yatıyor ammā. hā diyor
 2892 dinimiñ düşmanı her sene benim cücüklerimi yiyem bŷyümüş gene gelmiş yemiye
 2893 diyor şunu öldürüyüm de ğurtulıyüm bāri diyo. ğēdiyo bō'cek bir daş alıyo
 2894 ayaklarıynan dutuyo ğaldırıyo üsdüne getirip de vuracā' zaman cücükler bā'rışıyo
 2895 analarına gendi dilleriynen ana o dā'l bizi öldüren o bizi ğurtardı bizi yē'c' olan yılan
 2896 deha orda okunan saplad' öldürdü diyollar. ğuş bakıyo ki sāhi yılan çınarıñ golunda
 2897 salınıb oturuyo. bu seFer de pişman oluyó daşı götürüp bē're atıyó ğar' āhmet

2898 peFlivanın gözüne güneş gelmişimiş dalın bir arasından orıya varıyo kölge oluyo
 2899 şöyle ğanatların' geriyo. o andā ğar' āhmet peFlivan uyanıyo gözün' açıyo ki ğuş
 2900 gözüne deñk geliyo. ulān ğoca bir ğuş ğānatların' germiş gendine kölg' olmuş ğar'
 2901 āhmet peFlivanın uyandı'n' bilincē ğuş gend' ā'ndin' topluyō. eniyo ğar' ahmedin
 2902 yanna şöyle yere eniyō. ulān ğar' āhmet peFlivan diyor. dile dilā'ni veriyim yavrım
 2903 benim çocuklarımı ğurtardıñ diyor. birē ğuş diyór sen bir ğuşsun ben senden ne
 2904 diliyem ne gelir elinden ki diyor. yāw benim de elimden gelen olur yeri gelir de belki
 2905 diyo dile dilā'ni veriyim ney'se diyór. ē gülügülüşandan bir top gül dilerim diyor.
 2906 gülügülüşan dedī'ñ ğız diyo bir sēherbaz ğancī'ñ birisi ğar' āhmet peFlivan diyor. amā
 2907 allāh yardımcın ossun diyo bir ğanat veriyo ğanadından ğoparıyo şunu cebına ğoy
 2908 diyo ben ger' öldü'm zamān bunun uçcā'zını yak kirpidi çal uçcā'zını yak diyor.
 2909 tütsün. ben ulaşırım sēñá o zaman diyo. olur diyo ğanad' alıp cebine ğoyo.
 2910 allāhāsmarladıĝ atına biniyo sür. gele gele bir yere geliyō ki bir su daşmış ğarınçalar
 2911 gelmiş burdan öt' 'āçiye geçiciler suya vurulan akıp gediyo suya dē'n akıp gediyo.
 2912 ulān eniyo atından şindī onnara bir odun uzadıyo suyun ber' 'āçesinden öt' 'āçesine
 2913 bir köprü ğuruyō ğarınçalar geçiyo gen'de oturyo sē'rediy' onnarın geçmesini
 2914 ğarınçalar otā'çiye geçiyo āñ geridem bıyıklı yaşlıca bō'cek biri geliyō.
 2915 selāmunalēyküm diyo alēykümselam. ulan ğar' āhmet peFlivan diyo bu 'adar
 2916 asgerimi súyü geçirdiñ. ğurtardıñ mādēm diyor. dile dilā'ni veriyim ol'um senin diyor.
 2917 bire ğarınça diyo sendem ben ne dilerim yāw hepīñ bir ğarınçasın sahar diyo. ne gelir
 2918 elinden yāw benim d' elimden geldi' zaman olur belki diyo baña düşelik bir işin olur
 2919 diyō. senden diyo gülü gülüşandan bir top gül dilerim diyo. gülü gülüşan diyo burıya
 2920 epē' bir mesáfē var daħa ğar' āhmet peFlivan diyór. yalnız beli ger' ollum diyor bir
 2921 bıyık çıkarıyo bıyī'ndan. şu bıyī' cebine ğoy ben ger' öldü'm zaman uçcā'zını yak
 2922 kirpidi çal diyor ben ulaşırım sana diyor. olur diyor ğarınçanın bıyī'n' da cebine
 2923 ğoy'or. sür ötü' yanna gediyo. gede gede şindi devin oldū' muhūte varıyor. aygır diyo
 2924 kine işde dev burda diyor. kesdī'ñ devlerin anasī. bi' dā' varıyollar bir ovada bir bina
 2925 görünüyor işde diyo bu binada dev olacak diyor. dikgātli get bem burda ğaliyim sen
 2926 get diyor. pusa pusa devin yanna var. devin memā'nden diyor bir yudum süd
 2927 içibilirsēñ saná yardımc' olur diyor. içemessāñ getdiñ işd' ondan sonra diyo. at orda
 2928 ğaliyō şindī adam aşş' ēniyo. binanın arkasından saklanarak gizlenerek vara varā. ēy
 2929 dīyniyo kine dev ğarısı ğomburduyarak çıkışı āriyo. hēriF iniliyo pusa pusa pusa sol
 2930 omuzunda atılı sağ memesine yapışıyo iki yudum sūT emiyor ammā ğarı geri dönüyo

2931 şöyle bakıyo kine ğar'āhmet peFlivan. ē dinimīñ dūşmanı da alt ō'lumun ğatili diyo
 2932 geldīñ mī demek diyo. seni şindi bir çeynem sakız ederdim amma şu döşümden süd
 2933 emdīñ memā'mden diyor sen de bir ō'lum sayılın ğáyır diyo. yanındā olan ō'lum nasıl
 2934 ēyi mi diyo. ēyi nene diyo. ötekileri de isdiyerek kesmedim nene diyo ğúsüre bakma
 2935 beni gend'ler kesicīydi ben gen'leri kesdim diyor. nē'se de oldu da ō'lum diyo o
 2936 yanındā ō'luma çok muķāyıt olacaķsın diyo. olurum ölene ğadar muķāyıt ollum
 2937 ō'lunā ğārı diyo. ē dile dilā'ni veriyim öylē'se senīñ diyo. bire nene diyo ben işde
 2938 benim ne dī' geldīmi de biliyoñ belki beni bildī'ne göre diyo. ben gülügülüşandan bir
 2939 top gül almıya geldim onu dilerim senden diyo. hēy o mınafık cazınñ şē'ne sen de mi
 2940 böyle gül dē' gelenlerden kellesinden diyo bir ğale yapırdı bir kellelik yer nuķsan
 2941 ğaldı diyor. o gedā' de senīñ kelliye ğor diyor, ıpırāhāt ğaliye bitrir bundan sonra
 2942 ğāyır diyo. nē'se ana geldim işde diyo sen yardımc' olursan i'sallā' allık. ō'lum diyo o
 2943 bir mınafık ki daħā onun üsdüne gelmemiş görülmemiş bir ğız diyor. şindi ō bu
 2944 günnerde uyuz uyķusuna yatıyo diyo. ğırķ gün uyur diyo heç uyanmadan. yatalı om
 2945 beş yirm' ün oldu diyor. şindi diyo onun bināsı dā o görünen bina diyo. gedāñ orıya
 2946 diyo ğapının ā'zında diyō bi' yanda at ba'alı bir çit at ba'alı bi' yanda bir çit aslan
 2947 ba'alı diyo aslannarın óñünde ot yī'lı atların óñünde et yī'lı diyo. varın diyo eti alın
 2948 aslannara verin. otu alın atların óñüne atan diyo. onnar sēñā bi' ş'etmez ğorķm' o
 2949 zaman diyo ötü' yanna geçāñ diyo. fām merdıfana vardī'ñ zaman diyo iki tene ğılışl'
 2950 adam diyo biri bir yanda bekliyo biri bir yanda diyo ğılıcı ğaldırmışlar sēñā
 2951 vuracaķlar diyo asla ğorķma onnar birer heykel diyo. suni yapma. sen geç get
 2952 merdufandan çık diyō. odasına vardī'ñ zaman açık bō'le uyur ğaryolanın üsdünde diyo
 2953 alt yanda yanar bir mum diyor üs' yanda yanar bir mum diyor mumları değişdir diyo
 2954 alt yandā'nı üs' yanna ğoy. üs' yandā'nı alt yanna ğoy diyor. bir bardaķ şeker şerbet'
 2955 olur baş ucunda diyo o şerbeti de iş diyo. ondan sō'ra da gendini öp sev ısır ē'ce sā'n
 2956 solun mıncıkla ğarart diyo gel sen beri yanna beri. sen yanıma gel. bañ' ulaş diyo.
 2957 olur nene diyo şindī. gediyo aynı ğarının dedi,i gimi atların óñünde et var aslannarın
 2958 óñünde ot var. onnarı dē'sdiriyo onnar yemiye duruyo gendi heç ğorķmadan ötü'
 2959 yanna gēçiyō. merduFana varıyo ki dedi,i gimi iki tene ğılışl' adam bekliyo sanañ ki
 2960 geçerken gendini kesici. heç ğorķmadan ötü' yanna geliyo. onnar da satı kesmiyo
 2961 suni bir adam görünümü. çıkıyo ki devin dedi,i gimi ğız odada yatıyor. ğaryolanın
 2962 başında mumları dē'sdiriyo şerbeti içiyōr. ğızı dā öpüyō ısıryō orasından burasındān
 2963 gen' ēri çıkıp gelip gediyo. devin yanna geliyo. dev diyo ki sem burdan dışarı çıkma.

2964 olur. yē'b içip yātiyo şind' orda gızın günü bitiyö uykuğan uyanıyo kinē şerbet
 2965 içilmış. mumlar dē'şdirilmiş. gendini ısırmadık yer goymamış ğarartmış gelen adam
 2966 gevelemiş ē'ce. ilām birisi gelik gelmiy' amma kim gelik diyo şimdi kākıyo. aslannara
 2967 variyo darılıyo kim geldi. geldi bir adam ō'lu diyor aslannar. dilinden annıyō. niyē
 2968 dutmadınız. ē sen biz' aç goyduñ diyollar ot yer miyik biz yāw o et verdi bize. biz
 2969 ellemedik. atlara geliyo şimdi atlara gızıyo. niye saldıñız burdan. ē sen bize et verdiñ
 2970 bizet yer miyik o ot verdi biz ğarnımızı dō'rduK ellemedik diyolar. bir insan ō'lu geldi
 2971 getdi. şindī sā' sola dolanıyo fırlanıyo buluñ diyo yok kimse yok. dellal çā'tdırıyo. bu
 2972 benim yanıma ben uykuđē'kan kim geldiysē gelsiñ ben buña varacā'm diyo. asla diyor
 2973 çıkmā. yalan bir mınafig o diyor. ikinci gün çā'tdırıyo dellalī. gene çıkmā ō'lum diyo
 2974 dev. üçüncü gün çā'tdırıyo aħ diyo şart olsun kine varacā'm yalan filan dēyil. kimise
 2975 benim yanıma gelen. hāydı get diyo ğáyrí bildi'ñ gimi de diyo ğorkma sen ondan
 2976 diyō. gediyo şimdi varıyo kınā dol' adam gelmiş işdē. bizik yanıña gelen diyo. nasıl
 2977 geldiñ diyo meselā memmed ali varmış. ne bilici yok çık s/.../kdir ol get. onu go'yo
 2978 bunu ğō'yō ğar' āħmet peFlivan varıyō. sen misin benim yanıma gelen diyo. benim
 2979 diyo. nasıl geldiñ diyo. işdē atın ópünde et doluydu aslanın ópün' ot doluydu bunnarı
 2980 dē'şdirdim diyo. merdıFanda iki tene ğılışl' adam duruyodu onnardan ğorkmadım
 2981 onnar sahde oldū'n bildim onnardan da geşdim diyō. geldim ki diyo yatıyon
 2982 ğaryolanın üsdünde diyo. ğaryolanın alt yanında bir mum yanıyo üs' yanında bir
 2983 mum yanıyo onnarı dē'şdirdim diyo. bir bardak şeker şerbetin varımış baş ucunda onu
 2984 işdim diyō. seni de öpdüm ısırdım ē'cē mincikladım çıkdım savışdim getdim diyor.
 2985 hā. işde sensin benim yanıma gelen diyor. tamam buldum yanıma geleni diyor. üç
 2986 şartım var diyo şartlarımı da yerine getirirsāñ saña varacā'm diyo. şimdi diyo birinci
 2987 şartım diyor bir altın ırbık gösderiyo. şunu bu guy'ya atacā'm. sabah namazı diyo bu
 2988 ırbık ğūyudan çıkmış sem bunūynan aPdeZ alıp sabah namazını bu ğūyunun abşında
 2989 ğılacā'ñ diyo. şartımın birincisi bu diyo. çıkarıp ğıldıysañ ğıldıñ ğılmađıysañ senin
 2990 sabā'na kellepi kesdirecā'm diyor. olur ğıza. gız gedip evine yatıyōr. ğar' āħmet
 2991 peFlivan ğūyünün başında ğalıyor ulān gece yarısınaça dolanıyo bem bunu nasıl
 2992 çıkardacā'm nasıl çıkar bu ip salındırıyo ipe ba alıyo ğarā salındırıyō olmaz yok.
 2993 çıkacā'-yok.düşünüp-duru'kan.

M9

Anlatan: Badat Alibekiroğlu, Yaş 77.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Alibekirli Mahallesi.

Konu: Tarihi Olaylar, Hayat Hikâyesi, Türkü.

1 bā'dat alibekirō'lu. otuZ sekiz dō'mlúyúm. memleketim buranın ğurucusunun ğızıyım.
 2 bunnar babam babamın babaları hac' el' ā' sülemen deller. ā'larım amma kâzīm.
 3 babamın babasī hanif' ā'. hanif' ānın babası hac' el' ā'. hac' el' ā'nın babası
 4 malatyadan gelme al' ā'. babam babası emmiler' ölüncē mal mülk babam çeviriyō
 5 ediyo üç ğardaşlar. altı yedi yüz dönüm tarlan sürüyō babam. buranın gelirini varını
 6 fakırinī doyuram babam on iki on üç çobam var ğapımızdā. biz yazın burdiyek yazın
 7 ma aralı diyek. çiFlī'mizdiyek. çiFlī'miz orda tarlamız vār. oriye gediyoğ.
 8 veresi'ecilerin hepsindēn babam para aldı ē' mal āldı para verdi. oriye gediyoğ.
 9 pambık ekliyoduk küncü ekliyoduk buyday ēkiyoduk. iki tene nāylonu zikgesin'
 10 vurdurúyōdu bō'le çobannarı üsdüne ğoy'yōdu ben' üsdüne ğoy'yōdū buyda filana
 11 verilecek hā bā'dat ō'lum heç bīr ğün ğızım demedi allahıma ve ğuranıma kitabıma.
 12 bādat ō'lum şunja verilecek hā şonnar daħa çok fakır oríyē daħa çok verilecek oriye
 13 gezdik bun'nān allaha bın kere şükūr şindiki yapılan hareketleri heç be enmiyom biz
 14 allaha şükūr babam bize ğüveniyodu ki çobannarınan beni salıyo moturun naylonun
 15 üsdünde. amma şindi diyāl şindi slaman ğızlār dañışık ğüvenilecek diyal hāyır hāyır
 16 hāyır hocam. ordan da nē'sē onnar toplanıyo n' ēdiyo yaylıye gediyoğ. ğışliya geliyoğ
 17 ordan çiflā' gediyoğ boyıyanan mekdup yazardī biçerdúvar gelirdī bir ay evel. onnara
 18 ğoyun kesilirdi davarlar kesilirdī saç ğavırmaları olurdū. bize ilk evel geliller.
 19 geli'kenē valiz de yō'du naylon da yō'dū taħda bavıl da yō'du. çıkın çıkın çapıtdan
 20 çıkın. onnarı toplardī bize neler gelir nelēr halı namazlālar. ivdime kilimlēr. ondan
 21 sonra dedi ki babam sizin ğaç ğorantañız varısa dedi senede geliller sene geliller ā
 22 buydalar başsaK olur babam onnarı hemem mekdúbunan getirir. ğırmıtl'ları da bireZ
 23 sē'mez çalıp çarpıcılar biraZ. amma yarısı çok çoK ēyi aPdezli namazlı yarısına da
 24 allah íslaħ etsin o bizi alākadar etmez. bem bişdirmedikden sonra biripize vermem
 25 dedi bem bunu ğonyadan getitdirdim sekiz on ten' erkā' beslerdik ā'rlardık yatakların
 26 çeşitlisi serilirdī. işde ne dē'm orda dā yaylamızın yeri var daħa hālā biZ zor kundā'dık

27 bō'k kürecidē. ordan soñr' işdē. buriya ğış geldī mī gelirdīk buydanıñ başsaK oldu mū
 28 çiFlīkdiyedik. bir kiremitlimiz varıdı bir çınkō'lumuz varıdı dörd oda kerpiç bizim
 29 evimiz varıdı. üsdü çınkō. biz ordā yaşırdık. emmilerimīñ dē malı varıd' emme
 30 emmilerim biraZ demiyem hindi çocukları duyár. biraZ şe'tmediler. babam dedi ki
 31 ben ele verdirmem dedi. emmim memmet dedi ben ele verip de dedi tarlada dedi
 32 gō'sünü gerdire gerdire gezdirmem dedi. nēyise bende parañ dedi. sülemen dāyımnıñ
 33 enişdesi de nazmi bey zirāt bañgasının müdürüydü. dedi ki heç süle'men ā' senden
 34 kefil isdemem dedi sen adamsıñ insansıñ sem bell' adamsıñ sözüyüñ sã'bisıñ. isdedi i
 35 pariye verir verselerden aldı heç fayız ya şey enişde dayımın ğızına verdiK ò'lana. hē.
 36 anam da sessiZ sãkin dedi ki aPdirezã'ñ avradı geldi. ā'nın aldī birez elli dilli ossuñ
 37 dedi. anam da dedi ki ben ğızı öye yetiştiriyim dedi bu babas' ĩmı gürlək dedi baña.
 38 ötekiler ò'le dā'l bir dē om beş gün evel öldü. benim güÇcū'm. hē güÇcū' durúyó
 39 şurdā babamızıñ yurdu bura. hēç ordam bir çay ğaş'ını dāhi aldīysák şereFim allahıñ
 40 cenāb' allaha sıındık. ne dē'ciK işde bñ bibimē bu bibimīñ çocukları bu bibimīñ adı
 41 hayriye hocā hē dedi kī hac' el' ā' dedi i şu başdākı bēyaZ sakālī. babamın babası ğu
 42 ikinci. ğalpaklı. em başdākı hac' el' ā'. babamın babası şu ğanifī özener babamın
 43 babası. ğávır alī buriya ğurtarān. hücürelerde yatan payasda bibimīñ çocukları bunnar
 44 getdiler. bñ yirmi yaşında ölēn birlik ğaracının yan'dākı cāmide önündekī bayrā'ñ
 45 altında bunnarın resmī. bu babamın ğenşlī'. babası da şu. şo dā dedesī. şu da ben
 46 apandisden amalıyat oldüm çıkıyók bir foturafcı geldi çekdirdik. bu anam şu benim
 47 beş yaşınd' öleñ ğızım sevilāy. şu beyim saPri alibekir ò'lū. şu ğávır al'niñ avradı. şu
 48 dā aĥ dilberay geçem bundan üç ay evel šahin oteline gelmiş telefonumuz da var
 49 birbirimizde ğörüşüyók yemā' geliyo ben gerekeni isdiyo yapıyom götürüyom bāğdat
 50 ğatın dedi gel de ğörüşek dedi işde böyle. şu hac' el' ā' dedem bunun üç ò'lu var malı
 51 üs'lerine ferah etmiş bibime etmemiş bunun adına. bir ğız' olmuş arkasına üş tenē ò'l'
 52 oluncā babam çoK acışdı. babamın hareketleri yannış dedi hac' el' ā'nın bu saĥallının
 53 babam bunā pabıc aldı entāriliK aldı şalvarlıK aldī. başına yā'lıK aldī. dedi kī bibi
 54 babama ğaĥĝını ğalal ēt ben saña bunnarı alıyom dē'nce dede dayım buranın o da belli
 55 bir adamı. hē dedesī ğayriye bibimīñ benim de anamın ğardaşı. dedi kī bunu al. dede
 56 efendi de demiş kī ğayriyē yapmā süle'men geldī ğadi bu imzāyī bas. babam
 57 onnarınan ğandırsā çirkin o da çirkin. amma ğatā başdam burda. señ ğız olúyó da ğıza
 58 niye mal şe'tmiyon da mevlid okunūr ev yapılır ırĝat gelir bibim gelecek muĥaĝĝak
 59 motur gelir naylon çobannar gelir kömeş toplanır fak' otu toplanır. bu bibime

60 gedecèk̄ ha bu bibime gedecèk̄. bibisinē babası tarla vermemiş babam eziliyō. ha
 61 böyle bir yaḥınnıḳ̄ gösderiyō ammā ne varıdı o zaman na varıdı. öyle bir farklı bi'ş'e'
 62 yō'du. işTe o çiFlíklerde vaḥdımız geşdī babam öldū emmilerim otlakīye vermişler.
 63 bir göyuncüyē. dörd oda ara salonḡ gocē evimiz var. üş tene kiremitlimiz bir de
 64 çin̄kölumuZ saman dolu bunnar n'ētdiyse yakmışlar ev yanmış. faytun dutduk
 65 babam öldū bu ārada. atmış bir senē üç ay oldu. baba öleli. anam ā'ladı söyledī.
 66 emmilerime suç buldu güÇcüK emmim otlakīye vermiş göyuncularā onnar dā ocaḳ
 67 varıdı ataş yanardī tüp yō'du ne yō'du ġazocā' yō'du ondan sonra anam dā ā'ladı
 68 söyledi. bun' dedi böyl' etmiyecā'diniz dedi. baḡa da sēḥáb olmadī'ñız gimi dedi
 69 ġardaşınıñ malına da sēḥáb olmadınız dedi. öyle öyle günner geldi geşdi. ā't
 70 söylediler bunnarın ā'dınī. bu hösam ā'lardam bu ġıZ bu ġávır al'nın avradı şu
 71 üçüncünün başı pōşülünün avradı o. erkekleri ayrı goydum avrad olannarı bu taraFa.
 72 hē. burdā şahin otelinin bitişinde duvarın arkasında sınıf arkadaşımın çocū' var o
 73 çocū'nan d' annaşdık hala hala hala der ġardaşım yok. dedim ki heç ben sennen
 74 dedim çocuk bazarlıK etmem dedim beş sene barabar okuduk babañınan dedim
 75 güneysúyún ilk açılışını biz yaptık. tahsilin ney diyolar bir doḳdura getsen bir şıye
 76 yok fakilte okúyúksún. deġil diyom deyil amma zekālının akıllısının pıroplem yapman
 77 öyle dedim. ġaldı beşinci sınıf mēzunuyum işde annatdık ġalān. orda dā babam
 78 ıraḥmatlıḳ bibisina mal verilmiyence acışdı. çok acışdı. bibim bibim hala yō'd' evel
 79 bibiydi. işTe bibisinī böyl' etdi babasında da suç varıdı ḥā'ā da var. şimdi allah bilir
 80 orasın' dā. bu ġávır al'nın avradı dön' ātın bu ō'lannara söylemiş. şır gim' okuyum. su
 81 ordiyedi yā. şişe hē burda. bir ġırıbe dutulduK allah başa vermesin. hayriyē. ġáhve
 82 bissin. beş lira verdim poşuyā, meKdup yazdım yüzbaşıyē, küşüm çekme ali ō'lum
 83 ġıratı goymam ġoşıye diyo. beş tene at anam diyo kí yed' ocaḡ oldu mū ġáyım baba
 84 hac' el' ā altınlarımız alir atların başına dikilir. bā'zına ġırmızı ġurdeliyenen geçirir,
 85 sarım sarı sā içindē. aşşādam bir sür' atlı çıkd' al' ölüm yoK içinde diyo ġarı dōne
 86 ḡatın FotıraFı yok dapıda yapılmamış edilmemiş onnarı ben ne rezillī'nen buldum.
 87 dapıdan dapıdan. ondan sō'ra ġırat saḡa bakmam ġalan. sulū'ñu daḳmam ġalan. al'
 88 ō'lum geleneçe sen' içeri dıkmam ġalan. diyo ġarı dōne ḡatın bö'K anam hē bunnarı ō
 89 üçüncü ġávır ali ō ġávırların aliyeñi ġırık geçirik, bir şey var ammā demiyem biraz
 90 hac' el' ā dedi sıkışdırdı hera'ñġı. ali dedi ki bunu her'anġı ba'setmeñ ġávırları ġırān
 91 bu üçünc' ō'lan ē bu yaşarkana ġávırlar bunū cāmiy ataşlarkānā bu bö'k cāmiyī buriye
 92 ataşliyence bunnār ḡalıyi kilimi ıslıyolar çok çok afedersin arkadaşın ġan geliyō ölüyō.

M10

Anlatan: Zülfü Nergiz [ZN] Yaş 82, Döne Şeker [DŞ] Yaş 76.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Çona Köyü.

Konu: Anılar, Yerel Gelenekler.

- 1 [DŞ] sen ikinci gel'n' ańńadıyoñ memmedi de annat.
- 2 [ZN] n' ēdiciñ memmedin tükenecā' yok satı memmet bir desdañ gimi nasıl
- 3 annadıyım. şindi bunnarın burda bir mısdaFa der et babanın avradı bir tā' gendi varıdı.
- 4 yāw heykā' gim' işde ondan kericā'zim nēyise bu geldi getdi geldi getdi şey dedī
- 5 zūlFī dezze dedī ō'lan da şeyde çalışıyā ādanada çalışıyā şeydē ney onun adı adın
- 6 unuttum bire geldi getdi zılFū dezze senin ō'lların terbiyeli senin ō'lların terbiyelī
- 7 nē'sē o da on dört yaşında om beş yaşında şey haticē
- 8 [DŞ] gelinnin bacısı bizim gáyındā bunnar ediyo öyle.
- 9 [ZN] ondan kericā'zim nē'sē getdik vardıK isdedik. gız güccük müccük dedi n' idiciñ
- 10 bunu dedī çamaşırını yumaz dedi yemā'ñı bişirmez dedi dah' on dört yaşında dedi n'
- 11 ēdiciñ bunu dedi. neysē. getdik bir toplandık bō'klere dedik. senin heriF m' arıdı.
- 12 bilmiyom işde yanı bō'kler getdi bab' olarak babası yō'd' ō'lanın. biz datliyi yedik
- 13 geldik. elin artı'. ondan kericā'zim bu adām vermem dedi. verin vermen verin vermēn
- 14 göşdü bü şeye getdi adanadan da tā dah' öte getdi mērsine mi getdi tersúsa mı getdi.
- 15 bilmiyom yōk zeytim bā'časınā bakmiye getdi bir bā'çıye bakmiye getdi. nē'se bū
- 16 vermem demiş orada bir fortaķal bā'çasına satıcıymış bu gızı. on liriya fortaķal
- 17 bā'çasın' alıcıymış. ondan kericā'zim bu gızı da vericiymış. nışannılı. ondan
- 18 kericā'zim gızā heş demiş sandı' mundū' aşdırmazımış. gaz ā'larımış memmet nerdesin
- 19 babam beni veriyo öyle böyle bir mekdüp yazmış. on' da sandı'ñ ā'zına gomuş.
- 20 gendinin de parasım' marımüş sandı'ñ içinde nē' varımış. o el'ne geçmiş adamın
- 21 çökmüş gızın başına. sem benim ben seni vermem diyom da daha sem bundam vaz
- 22 geçmedin mī ondan kericā'zim bu gadar elliK ellik ben memleketimi tergedim elimi
- 23 tergedim gece göşdü getd' onja da gecē milletden ayrıksı. ordan nēyisē galān bu ādām
- 24 göşdü getdī ordan da göçmüş getmiş. biZ savışdıķ dōller de bunū inada bindiler üşdü.
- 25 hē iş' inada bindirdilēr. demiş kī sandı'ñı demiş yola go evi de demiş götürün gelin
- 26 demiş gardaşına. nēse dōller de burda görd' aHmeT ırāħmatlı' peşinde geziyolār.

27 nēyise öte berī benim de bir bacım mar ıhđıyar. benden ıhđıyar yani on sen' om beş
 28 sen' oldu aha bu işe. yirmi sen' oldu gırk sen' oldu. yirmi sebiye de gēşdi. o ā'dar
 29 esgi oldu. nēsē bu amediñ arkasını pıtdırmadılar biz de pıtdırmadıķ. adam göçü
 30 yükletdi sandı' da goydular döller içinē bu sandıķ getdi mersisē mersine getdi. nēse
 31 ne hal ne dirlik üsdü çadırı üsdü çadırı bir şey dutmuş cip dutmuş adam yatā' içine
 32 goyacak bacımınan vardıķ soķulduķ oriye nēsē bu adam bizi görüncük sem bunnarın
 33 uçu mu getdiñidi bem bunnarı getirme dedimidi oñnára söz verme dedim de sen gene
 34 getdiñ de bunnarı mı getirdiñ bunnarın uçu mü señ getdiñidi dē' aşdı adamı yatırdı
 35 ğacak bāçasın' aşıā'. ādam hē. evdeñ ğaşdı hē. bizim yüzümüze baķan olmadı. ta
 36 burdan oriya vārdım bir adan' 'ādar daħa var. tā çirşit mi çok mersin mi belki
 37 biliyoñuz orta yerde bir ğoca bina var heç sekiz doķuz oñ ğatlı mı yirmi mi ondan
 38 daħa bir osmanıya ğadar daħa gediyoñ. hē ondan kerica'zim bu adam' aldı yatırdı'
 39 eñgeb' aşıā' vermem de vermem dē bu anāsı bu babası sabahaça yalvardıķ biZ
 40 ğō'madañ köt' olduķ bir bacımınan geldiñ mi getdiñ mi diyen yōķ. yōķ bize heç
 41 baķan yok. ğız da hōyle domuşuyo hē ğızın ğó'nü vār. hē allāhım bunu nē'se sabahaça
 42 yalvardılar adam. lek dedi bir dēħā demedi. vermem de vermem dedi. nē'se sabah
 43 oldu biZ gelTiķ getdik. úlēn yavım desdañ gimi bu. geri, bōş gelTiķ adam vermedi.
 44 o ārada birin' der birin' gorum. bā' dedi kinē ğızı dedi vericim dedi okuntulūñuzu alıñ
 45 geliñ dedi. áyn' adam hē. orda okúntiy' kime dā'dıcı ev yōķ barķ yōķ dutduķ biz bir
 46 çuval bir şey okuntulū' basmiyamış peşgirimış çorabımış yā'lī'mış alıyanı basdıķ
 47 çuvalarā götürdük. götürdük nēy'se az getdik uz getdik. adı nā'senizī ünsel
 48 vurdurmuş adını. ordā' ğasaplara niye demiş kī benim adımı demēñ hā burda bēni
 49 arıyolar benim döller arıyor ammā hē bunu ğomaķ diyolar gendine de bu ğızı vermem
 50 diyō biz de bu ğızı sürürük diyolar. ondan kerica'zim nēyise bū olan oldu gedēñ getdi
 51 bu şey ordan da göçmüş nēysē osmanıyadā benim ğızın bir ğayım babası var o d'
 52 onnarın dosdúyumuş. ben dedim bu ğızı aķıla bitiridiñ. aķıla düşürdüñ. bu ğızı
 53 yapıñ. beni yanına eletme. adamın ğorķu yūrā'ne düşmüş. gessiñ herkiş ğaķģısın'
 54 assıñ dē'n ğabar salmış. ē biz ni' yapacāķ parā yōķ pul yōķ. dū'ñ ğuracāķ bi'şē' yōķ.
 55 o'lan adanada çalışıyodū bir ğuruş ız'cık para getirmişimiş üç yüz dört yüz lirā on' da
 56 yolda bir ē motursiklet varıdı dutdurmuş on' d' orda pulisler almış elinden. öyle
 57 ğaldıķ nēyise. bu olanı dostdan aħbapdan diyen 'esabī ordan inā' satdıķ daniyē satdıķ
 58 evericik ğalan. ne var ney yok satdıķ satan nē olucu ki ondan kerica'zim bız duđduķ
 59 gessiñler ğaķģıların' assıñlar dē'n. ben geccim. getdi adam bacım búnú.

M11

Anlatan: İbrahim Ular, Yaş 85.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Çona Köyü.

Konu: Anılar, Halk Hikâyesi, Türkü.Yerel Gelenekler.

1 iPrāhim ular. yaş çona kō'nden. yaşım seksem bēş. hē girdīk. ġaracō'landan vār.
 2 sōyliyem. ammā uzun söylemēm ō'le sesli sōyliyemem. annadīyım mı ġalan hē ā
 3 sallanı sallanı suya gederkēn. üşümüş barnā' eli ġızlarıñ. cēFe.āyır kēmèri ince
 4 bēlindēn. ġēdiyo zēkirden yolu ġızlarıñ. şu ġızlarıñ bir incecik yōlu vār. kemer sıkılmış
 5 ne incecik beli vār. elinde dē desde desde gülü vār. başında kōkuyor gülü ġızlarıñ.
 6 uzakdā arasam yakında bulsām. mevlām desdur versē. ġóynúná girsēm. işde orasındā.
 7 domurçuk mēmesin' bal dē'n emsem. gelir memesinden balı ġızlarıñ. der. ġaracōġlan
 8 öldü'mü bisselēr, toplansalar cenezemi ġılsalar. yol üsdüne mezerimi ġoysalar.
 9 geçerken ū'rasa yolu ġızlarıñ. şimdi ġarac'ō'lān bir köve varmış misafir olmuş. misāFır
 10 oluncā ulān saziñ da var demişler. ben aş'ım demiş. aş'ım dē'nce ō'lēşin bizē bir iki
 11 bē't türkū sō'le demişler. o dā sōyliyem demiş. söylemiş. sabāna ġonşularından bir
 12 avrat gelmiş. demiş kī ā'samkı türkū çā'ran kimidi sizde demiş. yatakları yō'muş sāħar
 13 ki bir palaziñ altına almışlar yüzü ġapġarā ġarac'ō'ġlan işd' o. ufacík çocū'muş daħa
 14 yāni. gencikenē. sōyliyem demiş. hē bu ġara çocuk mu demiş. çocuk da uyan'ımış
 15 Zāten baña ġara diyen gelin. ġaşlarıñ ġara dē'l mi. zilifiñ biyaz gerdana saşlarıñ ġara
 16 dā'l mi. beni ġara deyi yermē. mevlam yaratmış 'or görme. ala göze siyah sürme.
 17 çekeller ġara dā'l mi. hintdan yemenden çekilīr. iner bā'dada dōkülūr. çöldeki arap
 18 beyinīñ çadırı ġara dā'l mi demiş. bunu bu 'ādar biliyom ben. hē başġa var mı. yāw
 19 ben çok bilirdim d' işdē çok. elbāli ō'nuñ heykāsi varmış amm' onu bilmiyom. çok
 20 diynedim amma edemem yani. onú bilmem ben. deli boram vār. onun da türküsünün
 21 birezini bilirim de yāni arkas' arkasınā belliyemedim yāni. acel' etmiyom dā ne
 22 dediñ elbā'l' ō'lu mu dediñ. yāw deli boranın türkülerini pek bilmem yāni şe' dē'm
 23 gene dē şimdi deli borān demişler kinē bu bēyler varmış esgidēn. burdan eniñ sīZ
 24 aşşā' gedīñ çukurō'āyā. bura dā çerkezleri çerkezleri yerleşdirek demişler. biz aşşā'nın
 25 ısıcānā sinēnē dayanamak demiş deli borān. bīZ enemek hēpíniz de bir ossā birimiz
 26 ölür ġalan sāġlar bizimdir demiş. hē. gene gelir şeyleri dē'nce işde gendini dutmuşlār.

M12

Anlatan: Mahmut Dağ [MD] Yaş 79, Hasibe Dağ [HD] Yaş 77.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Dereli Köyü.

Konu: Halk Hikâyesi, Türkü, Hayat Hikâyesi, Anılar, Yerel Gelenekler.

- 1 [MD] maḥmut dā'. êvet. ali dā' emmimîn ō'lu. bir de ğardaşım marıd' āli dā'. hē
- 2 oĝardaşımıdı. ali dā' ğardaşımıdı bēnim ō'lu ḥayri var ḥayri. o d' öldü. ben vallāhī
- 3 tām bilemiyom dā yāni geçem burda biriynen hesab etdik. etdirdim ğaç sene şō'le
- 4 şō'le dō'mlúyúm. yetmiş doKuz yaşındiyem.
- 5 [HD] kimlī'ne baĝ baĝıyım yāni ğaç yaşınd' oldū'nu bilīn.
- 6 [MD] işde yetmiş yedi yetmiş seKiz yetmiş dokuz yaşındiyēm ben yāni yaşıım'
- 7 uFaltmıyam dā yetmiş doKuz yaşındıyam fāhmiminim. hā. bēn hepınızı tanıyom da
- 8 ben hindi baĝ unuduyom.
- 9 [HD] bu bāña diyo kī sem beni görmedīn bilmēn diyō. aynı anası dā musdāḥa dāyısı
- 10 da bayā'.
- 11 [MD] al'nīn ḥanıımı aşıā'da şindī. hē şō ú_ruy' aşıā' geşdi. év yapd' oriyē. şū şindi
- 12 burdan gede'kennē gözúnúze çarpār. burdan aşıā' endīñiz miyd' aḥa hō'le iki yüz
- 13 metir' aşıā' endīñ miydī güzel evi var orda ḥatının işdē ḥayrının yapıydı ḥayr' orıya
- 14 o da öldü ōluncü ōylē sē'p ğaldı burda da ğorKuyom dedi. aşıā'ya bir ev yapırdı
- 15 ğızının yanna arı obası deriK orıy' ev yapırdı. şindī ō evi bıraĝd' işde işde şindi
- 16 burdan aşıā' gederkenne soluñuzdā bi' tek ev var. zeytinnī'n içinde o zeytim bā'çası
- 17 da gendinin hē. oriyē getdī ō'l' oldu. demek aliyi tanıyoñ. ali ğardaşıım ōz ğardaşıım
- 18 [MD] şurdān ordan hē onu bilmēn belkide. bir türKüsünü söyliyem isdersāñ. amma
- 19 bir mēyedin' biliyom başĝa blmiyom ḥa. hind' aşıdın mı şē. aman ḥōylūyu gönderdim
- 20 yemenē yemenē. amam bu ğávīr gelmez imana. yíkīlsīñ böyle zāmānā zāmānā. aman
- 21 kötü de merT oldu mērt oldū yíkīlsīñ böyle zāmānā zāmānā aman kötü de merT oldu
- 22 mērt oldū. baĝ bu türküyü de ēyce biliyodum hā. çō'nu şindi hēç unudúyom şindi
- 23 ğáyri. işdē ḥoylúyü körō'lunuñ zamanındā deli borannan körō'lu şey ya ikisi dē o ben
- 24 ā'yım diyo o ben ā'yım diyo çekişiyolar hē çiKişiyolar da işdē o zaman bu türküyü
- 25 söylüyō. işde baĝ yíkīlsīñ böyle zaman diyō yā ḥanī aynem bu zaman ĝimi benim bi'
- 26 şe' ĝalmıyō aklımda ĝlmıyō. hā onū işdē körō'luynān körō'lúynān şey çeKişikdiyem

27 işdē orda bu türKüyü söylüyo olsā. yıķılsıñ böyle zamana zamana kötü de merT oldu
 28 merT oldu diyo orda söylüyo bu türküyü. hē. ğıratın ğaçırıyolarıd' al. ben içmiyecim
 29 yok. atını ğaçırıyólār biri hoyalı hoyalı dē hoyalunıñ bir şe' var bir ē bir ğısa boylı o o
 30 atını ğaçırıyo yanı ben annaTamıyom annaTabissem şindi. şey a' ğılıķ dēşdiriyo
 31 ordan ātına biniyō o ātı ordan binip ğaçırıyō. soñr' işdē körō'lu şey bolu bā' hē işde
 32 ordā körō'lu ğayrı ğaçırincā ordan ē şey el'n' alıyō. diyomıyom yāw vay bē. unudu-
 33 yóm unudıyom ya bak şindī bildī'm du aların heç birisini bilmiyóm unuttum heç
 34 getdi hepsi getdi. onun için. avcılıķdan çok keklā' getdim. yāw gecē gündüz keklā'
 35 gederdīk dā'da yatarđık yokarda keñgerli var ğarāşalınñ orda üç ğişi beş ğişi olurdıķ.
 36 sabāhlē'm burdān ē arabe ānen çıkarsāķ ışımadan çıkıyoduķ sabah ğurā'n' orıye
 37 yetişıyoduķ. öylē zamandā başKa zamanda şıye gedişyoduķ. ē yā'n getdī'miz zamān
 38 āşamdan gedişyoduķ. orda yatıyoduķ aç açıkda bō'le tarlanın içinde yatıyoduķ.
 39 daşların ğumların işlerinde yatıyoduķ. ondan soñrā kēklī' götürüyoduķ ğuruyoduķ
 40 şıye dā'lara ğuruyoduķ. keklik ğarşıdan ötmıye durdū' zamān bizim keklikdē ğurulu
 41 yā o da öterdi onun üsdünü basdırırdıķ şe'nen dal'nān o da öterdi o da öterdi baķdıķ
 42 kine ötedā' diyerek geldi miydi bir de bunnarın bir de azarları olúyó. yani birbirini
 43 azarlıyō. bōyl' edıyo yani veyāt da ğāk ğāk ğāk der ğorkutmaK için ğarşıdakına ötme
 44 diyo yāni. öylē baķdıķ kinē öteden çıķmıř gelirdī sıkardıķ tüFe ānan hōp orıye
 45 yıhılırdı çifdiyenen sıhardıķ. hē. dúrúyó dā şidi o'luma verdim o'lum bilal var bilın mi
 46 bilalı ğábillerde çalışıyó mobilya dā'dıyo. şey ğuruyo mobilya ğuruyó. oña verdīm iki
 47 tene bir de m mār. makinē īm. otomatik tüFā'm mār. hā ō içerd' o dā işdē onu da
 48 onnara verdim. burda gerā' yok dedim yāw yā'ladıydım ğoydıydım verdim oña ğāyırı
 49 geldi miydi. üç beş tene keKlik vururdum bāķ. tēķ başıma bürgün getdik şeye
 50 keñgerliyē orda yatıyōķ. amma ğalabalī'ķ. yedi seKiz ğişi varıdıķ. bir şō dıñgillerden
 51 bāyitdin dē' bir arkadaş var hē o da bizden āyırı getdiydī āşamdan geldī çay doldur
 52 doldur. āşamdan gelmiş o da şu şēkelī' ğaçırmış. ğaFesden ğāçmıř keklī' ğaçıncā
 53 geldi orıyā. niy ó bāyitdin. vallaħa ben keklī' ğaçırdım ded' ammā gömlek filen
 54 hēPisi bā'r' açık bō'le yaz ğünū bu keñgerliye de yaylıya yeni göÇmūř. orda ğā'rī oña
 55 güldüK etdik birēZ. ord' o ğün beş tene keklik vurdumudū. birer tene keklik verdim o
 56 bāyitdin dedī'm adama ğalmadı keklik dedim ki bayitdin ğusüre baķma sen geç geldin
 57 saña keklik ğalmadı nē'dek dedim Şindī. yāw canın sağ olsun Fēlan dedi bi' şe'
 58 demezdik heç bō'le aramızda dā ğayrı ordā sabaħa ğadar yatdıķ.

M13

Anlatan: Mustafa Karatekin [MK] Yaş 83, Ali Kılınç [AK] Yaş 85, Muhittin Avcı [MA] Yaş 70.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Dervişli Köyü.

Konu: Halk Hikâyesi, Türkü, Hayat Hikâyesi, Anılar, Yerel Gelenekler.

1 [MK] al'emmîñ ırâḥmatlık ḥösüyün uzun ò'lan bunun üçünñ de ğınasına getdim ben
2 bunun üçü de bür maḥalleden. birinde baña yañalmassam birinde bu varıdı. kimse
3 getmiyō uzun ò'lannan tiren yaklaşdı yörü diyolâr. ğış emme gözel hava var. yāw
4 yörüñsene şin'tiren gelir. kimse çıkmıyo bennen barabar. ırâḥmatlık ḥacı devriş aḥā
5 gediye dedi ben'öldürsünler dedi āğam. vallāḥa yörüd'öpüm sura ḥaydı vardığ
6 endik. avrat da var tabī. ora ş'iye gelecā'k isdesyona varacā'k bā'çad enecā'k ordan
7 bize bēygir gelecek. orda yiyecekler verilecek işde. şindiki gimi at araba yōķ. yok
8 canım at araba n'ēziyo. imkânı m'mar getdik yani ne diyecē'm onnarıñ üçünñ de
9 ğınasına getdim. yañalmassam birinde de bu var dā'l mı. bir de çok aziyet ediyolar.
10 bañā bi'se' demiyolar. yā yoğ işde ḥacı devriş ırâḥmetlā' öyle aziyet etdiler ki aziyet
11 edileceK adam mı emmē etdiler arkağaş. türgücümüz gendilerdenidi. ḥamıza ismi.
12 burda mal otladırmış tē'çiye gelirdi. ḥamıza dede ḥā ya. amcamıñ yanna gelirdi biZ
13 tabi ne oldū'nu bilmezdik ḥāmza dede gelmiş delleridi. emmimîñ ğāyım babası oldū'
14 için. adamcā'z ğart tabī o zaman bize göre. şuriye bir dönerli bi'se' goydular üsdüne
15 de bir takda. onun ik'ucuna çık orda diñel orda türkü çā'r. ò'le aziyet ediyolarıdı.
16 bayak dedim ya türkü çā'ramadım ā'zım ayrık ğāldı. sesim kesildi. aZ sonra satan
17 avratlar çā'riyo seni dediler. ğılıc ali kim. benim dedim. vardım. altıma bir isgembe
18 verdiler otur şuriye dediler oturdum. buyur ğadın emriñiz ney dedim. ğına türküsü
19 çā'racā'ñ dediler. ben bilmem dedim orda çā'ramadım Ki burda çā'rıym. ē niye geldiñ
20 yá. siZ çā'rdıñız ben de geldim. get türkücü bul dediler. buña geldim şu avratlara bi'
21 şe'ler yap ne yapıyosañ dedim. getdik ğāyı bunuyñan bireZ. gücü yetdi' ğadar çā'rdı
22 yanı. beni ğurtardı. ğardaş biz burda var ya isitce çağşāk hepisini de ēyi bilirim. biz
23 burā' çonıye bilmek. çona bizi bilmez. çonalıñnan bizim ilgimiz yok yanı. bunnar
24 birbirini ēyē tanır. çok alıp veriller. birbirlerini çok sayallâr. heç birbirine kötülük
25 etmezler. ēyilik yapallar. hele de bizim gendi taraF'mız burdā'. çonanıñ ireli

26 gelenlerine dıngiller deller. bunnarın hepi bizi tanıyo. çüngü burdā akrabasıynan zıtık
 27 yani. merriye benim diy' _âdam. burıya da merre diyok. orda da hâkimi durdurmuy'
 28 adam. iki dönüm _uçu çōğ' _olsa. yāw pöl de ver şu adama. merriyā gurtaran bu adam.
 29 on bın dönüm merr' _olmassā beş bın dönüm merr' _ossuñ n' _ölur. yani beş bın dönüm
 30 de var merra. geliyo bura hâkim bakıyo _kınā osmaniye merra demiş anğara da merra
 31 demiş burıya. hâkim geri basıp gediyo. vay _efendim sen benim gáyım _babama sen
 32 sürdürmüyöñ. gáyınnarıma sürdürmüyosuñ diyolar hālā zıt gediyoñlar hālā birbirimizi
 33 sevmek. yok heç _sevmez. yalnız isitce çağşak devrişıye bunnarınan bek dutarık
 34 gıranı gıranına gōñş' _olluk. yazılarda mesela fisdık _gurudullarıdı eve getiremezlerdi.
 35 ne bir semerli bēygiridi. orda yīykallardı çadırın _ordā birbirine oturmuya varıllardı.
 36 ağşām meselā. hesab _et tabī ki. öyliiedi. tē'çi şekerdere burdan _ayrıldı. onnar burdan
 37 ayrıldı. dedāñ _ıraḥmatlık ben óğsüZüdüm orda bir'nın _ğapısında. dedāñ _ıraḥmatlık
 38 dedeñ _efāndime söylēm _ordā çalıK _āḥmedin _evine gelmiş. aḥmet şeker deller. her
 39 köyde bir _adamin bir lā'b' _olur yani. soy _adından hāriç lā'b' _olur. de _ārmenc' _'ökgeş
 40 gelmiş dediler oña gediyoğ dediler biz de getdik. o zaman sandalıya mundalıya bi' _şe'
 41 yok ya ğapılara. ğapıyı süpürmüşler. tāmus. yazın. só _úk yok. sulıyavermişler. sergiyi
 42 sermişler. çok _ğalabalık ondan soñrā dedāñ _ıraḥmatlık başladı şindī heykāl'li
 43 türkūyenen. dellerdi kine. çağşakda çā'rdı' zamannar şekerderede türküsünü dīyne
 44 dellerdi. neden. vesāyet adamin şeyin alıyo. vesāyit dē' bi' _şey yok. ēyi sesi varıdı.
 45 güzel sesi varıdı. orda bir ik' _üç sefer çā'rdılar buyur _etdiler. ağşām. zaten şeyī herkeş
 46 ānca çalışmasına yetiyodu yani. gedeller çā'rıllardı ağşāmdan getirillerdi toplandı
 47 millet. geceyarısına ğadār türkū çā'rırdı. gece aziyet yapallarımış ya bō'le bir ğına
 48 olmuş biri türkū sō'lüyó adam türkūye başlıyaşın ne zamana ğadar şı' _yapıcık.
 49 söylē'cik. şindi diyormuş ki gece sāt _on ikiye ğadar. kimi bire ğadar. kimi bilmem ne
 50 gendine göre. ō _'ādar türkū m' _olur diyomuş türkücü adam osman dayım _ıraḥmatlık
 51 demiş ki sen onnarın laflarını boşver demiş sen baña bak. bā'daş ğurup ğarşıña
 52 oturacā'm demiş. ne zaman ki bu bā'daşıımı bozarsam türkün' _o zaman bitir demiş.
 53 adam _ozaman türkū söyliyenin hoşuna getmiş bu ēyē demiş yāw _adam bā'daş ğurub
 54 oturunca niy _olur bir sāt _oturur. yarım sa _at _oturur ayā' uyuşur. tamam bunun dedi _i
 55 dō'ru demiş. bunu yapak. başlamış şindi türkū söylemiye ğarac' _ō'landan körō'lundan
 56 vesayire gözü de dayımın _āyand' _olurmuş. adam heç ayā'n' _ğımıldatmazımış.
 57 sabahliyen horuzlar ötmiye başlamış dayım rahmetliK _āyan' ğımıldatmış. türkücü bir
 58 de _āḥa senin _oldū'ñ yerde türkū söylersem demiş baña niy _olsuñ demiş. ulan adamin

59 ayā' azcak uyuşmaz mı demiş. hē evet. esgiden bū telev'zyon dē' bi'şē' yō'du pilak
 60 diyodu ğıvratmalı. o ka'kdı ıradiyo çıkdı o ka'kdı ğalan telev'zyon çıkdı esgiden türkū
 61 çā'ran filancanın evine gelmiş dellerse toplanılardı başına. onu türkū çā'tdırıllardı.
 62 meselā bunun dedesinin evinde durmuş dē' bir adam vardı saZ çalardı. aḡ geç ayda
 63 bir sefer gelirdi fazlası var. millet toplanırdı. ğırkālī dellerimiş on' da gördün mü.
 64 ğırk'ālīyi ben şeyde gördüm. şu ḡasanın bir ğinasına getdik. şu ğoḡşunun bir avrat
 65 bir ğişi getdik. ben hızzmat edecā'm. o d' avratlara hızzmat edecek. n' ēse. bir dē
 66 şeyden bir adam dutdular. şeyden ğız aldı ğız verdi ya. o ādamın ğinasına gelen
 67 adamı uzum memmet diyolar ordan āynı parāyı verdiler onnar gelecek. ne āse şeyden
 68 dediler bu çā'riyo bu dediler heç m' adam yok dediler bu ğız evinden. ō'lan evinden.
 69 āḡ'şu dediler. vallāhi ik' üç ğişi gucaḡladı otutdurdular. ḡaydı baḡiyim. emme çok
 70 ğalıḡ var. ilan arḡādēş biZ türkücü dā'lik. aḡa türkücü. yōk ğabil dā'l dediler. emm'
 71 adam şordam başladı. sensin bundan keri türkücü dediler. yāw ērkēdēş ben dā'lım
 72 işde aḡa türkücü. adam ellemāḡ arkadaş aḡa sō'lüyom ded' adam. hemi saZ çalıyo
 73 hemi türkū sōylüyö. māre ğırk'ālīymiş o. nese bem bi'tene çā'rdım. nē'se ard'ardıye
 74 üş dört tene çā'rdım. āḡ dediler damdırāḡ öte ğoy dediler ötekine. siz dedi adam
 75 ğāndırmadam başġa bir şē'ḡız yok dedi. ne dē' ğāndırıyok dediler. al' ā' ne dē'
 76 ğāndırıyok dedi. siz dedi yalannan palannan dedī efendime sōyliyem adamın dedi
 77 ğōḡnün' edip para alıyo'sunuz dedi. niyasā gendılının dedī' ğimī adam ḡā'ġaten
 78 çā'rırmış adam dedi. ğırk'ālīymiş o. ğırk'ālī diyo siz diyo yalannan palannan
 79 herkeşin şē'ni yapıyo'sunuz diyo. işde türkücü bu diyo. emme adam āḡzı yaḡışıyo bir
 80 sefer de sō'ledi gendi sō'ledi. vallaḡa heç öksürükden perişanım. öyle mi. ḡaḡġısından
 81 sōyliyek biliyonuz mu. ben billik bānzer. ğünün birind' elb' ō'lu dē'n bir isim vardı
 82 bizim burda helerde diziçi taraFında. bu adamı şikā't etmiş isdambıla. demiş ki burda
 83 elb' ō'lu isminde bir adam töredi yōḡmiya seksen yüz ġafa kesiyö. saḡ adamdan
 84 sevmiyö. o adam ordan bir nēḡme gönderiyö iki. ġafes dellerimiş. tabi elinde kē'di var
 85 ürütbesi var. get bu adamı sā'sa gelirse saḡ getir. saḡ gelmesse bunu diyo aḡ yakın bir
 86 şiye ḡābar ver bunun kellesini getir diyo. ikisi. de ordan çıkıyo vapurunan o zaman
 87 tiren miren bi'şē' yok. vapurunan çıkıyo isgenduruna. isgendurundan ğalan yēyēn
 88 yavuzuraḡ bir at kireliyö. iki ğişi çekip geliyo. düziçi taraFına geliyo. ulān geliyo kına
 89 baba bir dū'n vār bir ğalabalık vār o zaman dū'ne de çok önem verillerimiş yani.
 90 avaralī'mış. malcı olursaḡ bir adam malını güderimiş ğalanḡılar avara. diyo 'inā
 91 adamlar bunda bi'şē' var ḡanı diyo yüz ġāfa kesiyö saḡ adamdan heç sevmiyödu.

92 neci bu ğalabalık yāw diyo. āzcák biz diyo saPredek hele. saPredecā'k diyor. dūğūn
 93 bitiyō ondan sonra üç gün bunnar üsdünü örterimiş yemā'ñ ayrıyatan odası var yanı
 94 ā'ların burda da ayrı odası varıdı ā'ların esgiden. nē'se üç gün sonra yatarķanna diyolar
 95 kınā şu nağmē' diyolar. başım gözüm üsdüne gedek diyor. bu ka'ķıb evine gediyo.
 96 onnarın d' üsdünü örtüyör. yatamıy' adam daha üç günnük bir evli. ya adam diyo
 97 nē'dī' sen yatmıyoñ diyo. yāw şu kör paşadan diyo. maraşdē'mış kör paşa dedi.i.
 98 asgeriye paşası. bundan bir yazı geldi de acık canımı sıkdı. yāw boşver diyo. yok yok
 99 hele sen yat isdiráhátıñi et. o zaman bu alıyo sazı ğucā'na çekiyō ne söyledi. āh uşdu
 100 ğuşlār genē. havada gezēr havada gezēr. dillerim okurdā okūr okūr. ellerim yazār dā
 101 ellerim yazār. āh çalarım bağlamāyā. nāğme düzērīm nāğme düzērīm. bu yıllık da
 102 böylē böylē. ötsún telimūz ötsún telimūz. āy uşdu ğuşlār genē çıkdı havıyā çıkdı
 103 havıyā. ğırıldı ğanadım dā ğanadım ğanadım düşdüm yuvıyā öy öy öy, düşdüm
 104 yúvıya. yükletdim yükümū beş on deviyē. kim bilir ki neriyē geder yolumuz öy öy öy
 105 yolumuz öy yolumūz. āy uşdu ğuşlār gönül çıkdı havıyā çıkdı havıyā ğırıldım
 106 ğanadīm ğanadīm ğanadīm. düşdüm yuvıyā öy öy öy düşdüm yuvıyā. yükletdim
 107 yükümū üç beş deviyē. kim bilir ki nere geder yolumuz öy öy öy yolumuz öy. āh ğara
 108 çadır altındā çalgı dúvannēr çalgı dúvannēr. ō turup suFramdā suFramdā tayin
 109 yiyenner öy öy öy tayim yiyennēr. sen ölmeden de ben ölüyüm diyennēr aldı gediyo
 110 de gözü ğānnı deliniz öy öy öy deliniz öy delinīz. āy ıldıd ıldīt bir yēl eşdi urumdāñ
 111 esdi urumdāñ. eşdi esdiesdi beni etdī yerimden öy öy öy yerimdēn. ēlb' ō'lu ayrılıyor
 112 yarindēn aman yarindēn. öl gediyo gözü ğānnı deliniz öy öy öy yarindēn. bō'le dedi
 113 oda da bō'le yakınıdı. sabāh oldū her gün işde bir iş taksimi yapallarımış. bō'n ne'
 114 ōtacak herkeş işine getsiñ yahut felān yere getsiñ. demiş k' arkadaş bunnar isdambul-
 115 dan padişahın göndedrdī' adamlar bem mecmur gedecā'm. getmessem kellesini getir
 116 diy' adam. gediym baķıyım derdimiz ne bir suçumuz yok. o diyo ben de gederim o
 117 diyo bendē. bu halda haydıñ öylē'se diyo bir yol harşlı' şeyi yapıñ. yemek mümek
 118 işdē. her şeyiñ biz' āyıt diy' adamlar. haydıñ bā'yım biniyolār. sabā'nan abıl' hı bā'm
 119 diyo isdambıla gediyomuş. kim diyō. vallaħa öyle diyolar diyo aħacık ğa. bizim adam
 120 da gediyo diyo. o zaman ğadın kaķıyō. ya öldür ya ben' de götür diyör. nerde
 121 ğalacā'm ben Tiyō. yok ğadın ben sañā bi' şe' diyemēm. sen getme. gene aldı baķıyım
 122 adam ne söyledi. hē iy' olur çok ğüzel olur. sāğa sola bir ğabar saldılar baba millet
 123 toplandı geldi biñbirayaķ. ğündeşli ğızı diyo kınā beni de götür arkadaş diyō. ben
 124 ğalmam diyo. aldı baķıyım gene ne elb' oğlu ne söyledi gelen cōmāt ne dıñnedi.

125 geder āh gider oldūm el bā'şıma derildī aman dērildī. ğetme deyī dost boynumā sarıldī
 126 sarıldī. benim ğısmet de yedī ellerden verildī. aman verildī. ben gedyom da ğaşı
 127 ğaram āĝlamā aĝlamā āĝlamā. āh ā'cın sūrgünū gözünden olūr gözünden olūr. yığdın
 128 kötüsü kötüsü sözünden olur öy öy öy sözünden olūr. el uçun aĝlıyandā gözünden
 129 olūr gözünden olūr gözünden olūr. ben gedyom da ğaşı ğaram āĝlamā aĝlamā
 130 āĝlamā. āy bire ğaşı ğarā. beni ni 'dicīn. beni ni 'dicīn. bir derdimi dē bir derdimi dē
 131 bānzer edicīn öy öy öy öy bānzer edicīn. İsdambuldan da fermān geldi gedici m geldi.
 132 ben gedyom da ğaşı ğaram āĝlamān aĝlamā. āh elb'ō'luyumdā dēr çekilsin ğalēm
 133 çekilsin ğalēm. bem bir getmeyinen dē getmeyinēn yıkılmaz ğalem öy öy öy yıkılmaz
 134 ğalēm. ğediyorum amā geri durugelirīm. saña sevda yollārī yolları ón benim öy öy öy
 135 bēnim öy öy. tamam baba gedāk dediler. avrat atın başın' dutdyu da bırakmam da
 136 bırakmam diyór. maħmuza bir toħandı. maħmuz dellerdi esgiden. demir hā yānı
 137 dakdīn yerē ucunu toħandıran' 'adar at tā şora vardı at yığıt satan. döşüne vurdu yıkdı
 138 heç arkasına bakmadan çekdi getdi. arkadaşları arkasından ulaşdı. sürdülēr efendime
 139 söylē'm. kömürlerdēn ğırıkħandān. isgenduruna geldiler. geldiler hemen kā'di vardı
 140 liman müdürüne verdi. ne zaman kaçacak. ān yakın gün burdā. ğırķbir tan' adam mar.
 141 iki de gendiler oldu ğırķ üş tene. hemen dedi hemen şindi çıkacak. herif vapir geldi
 142 isgeliye dayand' amm' ā'laşıyolar. görmedī bi' se' baba. milleti tesgin etmiye gene
 143 başladı elb'ō'lu aldı bakıyım ne dedi. āy atlı dā başı boranī. daĝlardan geldī daĝlar-
 144 dan geldī. burasını yañaldım bak şinTī yavaş yavaş mı olur. āy genē azdı dā. ğamım
 145 efkārīm ğamım efkārūm. başı boz dumannī dumannī dumannī dā'lardan geldiK öy öy
 146 öy öy dā'lardan geldik. şükür edeyim dē geldi gelelī geldi gelelī. işlērimiz dē yerli
 147 yérine geliyór. işlērimiz dē yerli yérine geliyór. āy kimsenin hākı dā kimseye ğalmāz.
 148 kimseye ğalmāz. daĝaça dā kimselerīn çırası yanmāz öy öy öy öy çırasū yanmāz.
 149 şevinmeñ dūşmannār size de ğalmāZ size de ğalmaZ. mavlanan da tez zāvalın buluyō
 150 amam buluyō. āy kimsenin hākı dā öy öy öy. hanıda arkadaşlār da dā öy öy öy
 151 sizīynan sürdümüZ safā öy öy öy öy sürdümüZ safā. buña muĝabil dē muĝabil
 152 muĝabil çekiyōk cefā. çekiyōk cefā. buña yalan dünya emişlēr kim buldu máfā kim
 153 buldu máfā. kimin āĝlayīb āĝlayīb āĝlayīb kimi gülüyō kimi gülüyō. āh inanman
 154 arkadaşlār dā. sürdü'müZ safā sürdümüZ safā. buña muĝabil dē muĝabil muĝabil
 155 çekiyōk cefā. çekiyōk cefā. buña yalan dünya demişlēr kim buldu máfā kim buldu
 156 máfā. kimin āĝlayīb āĝlayīb āĝlayīb kimi gülüyō kimi gülüyō. haydı gedek baba ne
 157 diyor ölürsek bir gün evel dediler. vapıra bindilēr günde tez vakıtta geç. adam dedi

158 kinā saḥatīn birenden evel de bindirmiyecāḡ. endirmiyecāḡ ḡalata köprüdā orda
 159 endirecāḡ. başındakı adamlar. vardılar şindi şöför diyek şindiki vapır süren ḡapdana.
 160 hemen saḥat bir oldū bunu boşandırdılar dō'rū ḡapisāniye götürdüler bunnarı. bir de
 161 şarapcı varımış yahūdi. hemen gece vardılar kimse ne diyecek. faPrikı adamıḡ. gece
 162 varıyolar kāk kāk kāk senıḡ suçun var ne suçum var baba gel. dışarı götürüyiveriyolar
 163 hemen kellesin' vurdurdular bir çuvala ḡoydular. gövdesin' dāpize tuvaladılar getdiler.
 164 sabā'na saḡat doḡuZ sıraları padişah dayrasına o saḡatda geldī. hemen vardılar.
 165 eFendim ḡafasın' getirdik dediler. ō ne ḡoca. ḡafasına ḡöre de sāḡar gövdesi var buḡ
 166 adam mı dā'nır dediler. ya tuvalaḡ getsın dāpize on' da atdılar çuvalınan barabar
 167 getdi. ḡünde ḡeç vakıtda tez on yeTi sene bu adamlar burda yatdı yatdī heç bi'şe
 168 gendiler götürdū para ḡalmadıḡ ḡımı bu başınā götürdū memurlarıḡ da bi'şe'si
 169 ḡalmamış. ḡocam ḡabar verseler adam geldi diyecek. o da ḡazan yemek parası var.
 170 ondan sō'ra ulan ō'lum dedi. o sefil süle'mennen barabar evlendiler aynı ḡün. oḡa da
 171 ulan sānıḡ de üç ḡünnük şeyıḡ ḡaldı yāw heç mi yok dedi. o zaman da padişah da dedi
 172 kine müFdüye müfdı efendī şıye gedecā'k namazdan sonra. mapsā'niyā bir gezek de
 173 gelek dedi. nē'se getdiler. dıḡılı'kanna bīr türkū geldi hemen. yazı da orıya. hemen
 174 kā'di elin' aldı. bire elb'ō'lu ḡasefet serıḡden ḡeçme'mi der. yusufu ḡuy'dan çıkaran
 175 mevlā bizi burdan çıkartmaz mı. o kā'tleri hemen aldī. ver dedi kā'dı aldı cebine
 176 sōḡdu. bir ehdiyacınız var m'arkadaş sıkıntınız var mı söyleyin. yok dediler. nē'se
 177 ora' oturunca. elini cebine sōḡdu tesbah dē'n ē baḡdı ki kā'tı. elb'ō'lu. çā'r baḡıyım şu
 178 ḡafesdē'ni. ḡanı dedi siz kelle getirdiydiniz bu adam neci burda dedi. dedi kine bire
 179 padişahım sēnıḡ ḡōḡunḡa bir adam. ēyle bir ufdurāya ū'ramış üç ḡünnüK evli. ḡanı mı
 180 ḡaldı. vardık bınbir ayak yani geli'kenne amā āniden millet geri toplandı. savışdırana
 181 ḡadar. biz de paramızınan buraya besledik. o şarapcıydı dediler. çā'rıḡ dedi ḡessıḡ
 182 yanıma. vardı. tabī o adamlar bōḡ adamlar oturmasını kaḡmasını bilir adamlar. ḡün
 183 ḡürmüş insannar ḡā. selam aleykimselām. serbez oturacāḡ dedi. serbez otur ḡonuş
 184 bakıyım dedi. sazınan mı ḡonuşūyüm sözünen mi dedi. yörür ḡalı ḡalmadı adamıḡ.
 185 sazınan ḡonuş dedi. gene orda aldı elb'ō'lu bakıyım padişah ne dīynedi. efendim
 186 efendēm benim efendim benim efendim. peyḡamber vekilisıḡ vekilisıḡ ḡül diye
 187 geldim ōy ōy ōy ḡüldiye geldim. derdime dermen dēyıl. ḡatlime fermān ḡatlime
 188 fermen. zenciri boynuma dā boynuma boynumā dar diye geldim efendim efendim ōy.
 189 āḡ öldür efendim dē böylē olmayım böylē olmayım. ḡörmedim ḡara ḡünnē'ri de
 190 ḡörmeyim ōy ōy ōy ḡörmeyim ōy. bem bir yapı daşıyım yerde ḡalmayım yerde

191 ğalmayīm. şevKetli yapıña yapıñā vur diye geldīm. vur diye geldīm. āh insanıñ ĩnsānā
 192 çōğ olur ğasdī çoğ olur ğasdī. ěye gñn dosdum'dā ğara'gñn dñşmanīm. gerisiniñi de
 193 diñliyegil dē. āh elbō'luyñm derdē tñkendi sōzñm tñkendi sōzñm. ācımdan sñsumdñn
 194 susumdñn ğurudñ özñm ğurudñ özñm. ěmret şevketlim dē bir olur sōzññ fermanım
 195 elime dē elimē ver diye geldim efēndīm efendim ōy. dedi kinā. burda kessek yemek
 196 sō'yomuş. dedi kinā nā'dar zaralıñız varısā ħazīneden alacā'ñız. bu işdek' adamlara.
 197 bunnarıñ da dedi. nē'nen gelmissā sırtını başını āñ usul ħamama ondan kerı birer
 198 elbise. ne zaman dedi gedecā'se ħabar versıñ bunun ondan kerı saFk edecāñiz. olur
 199 dedi. onnar zaralını şeyden dōğludñ. ħazīneden. hē ondan kerı burda dedi hemen
 200 bunnarıñ fermannı çā'rdı kátıbı bunnarıñ fermannı hemen yaZ. ellerine fermanın ver
 201 serbez getsıñ nē'se ğāç gñn ğalacā'sañız serbessıñız yemek belēş otel belēş ħamam
 202 belēş tıraş belēş isdedī'ñız yerlerde gezecā'ñız kimse size tokanamıyacak. pekī dedi.
 203 nē'se bunnarı āñ usulñ bunnarı ħamama gñtñrdñler ondan sonra ğalam birer elbiselik
 204 acar. elbise bunnarıñ verdiler bir otel bunnara gñrsetdiler bir otelde barabar gendiler
 205 yatacak sabahlē'n çıkacaklar. ellerinde kā't var. çay içerse beleş yemek yer beleş.
 206 gezme dolaşma yer bereş. ondan sonra. cñra dediler kīnā biz burda n' ādar ğalsak
 207 gñzñmñz arķada. gedek dediler. efendim ondan sō'rā padişahdan izin alak dediler.
 208 padişaham biz na ğadar dedi elb' ō'lu biz burda yatsak kaķsak senıñ sayānda ırāhat
 209 ediyok ama gñzñmñz ger' arķada ğāldı. bize mñsāde biz gedāk dediler. serbessıñız
 210 gedıñ dedi. o kaķıp dā fermanımız' elimize ver demē elb' ō'lu d' unuduyō padişah da
 211 vermē' unuduyo. nē'se bunnarıñ altına da birer tene at. dāñızın dışında heç bir vesāyat
 212 yō'muş. biniyolar atā diyo kīnā adanada ōmār bē' var diyo. babamıñ dosdu.
 213 ū'ramaZsam diyo bem bu adamıñ yñzñne baħamam diyo. o zaman dosda bir şey
 214 varıdı ħŕmet varıdı şindi ũç gñn bir adama ēyilik yap dŕdñncñ gñn saña kŕtñlñğ
 215 ediyō. dñzem bozuldu. onun ora varınca ē baħıyo kīnā kŕ pařanıñ da naķlī maraşdan
 216 adanıya kaķmıř. gendileri řıkā't eden adam. ē baħıyo kīna elb' ō'lunun adamları
 217 geziyō. çarşıda. hemmen tŕp yaķalıyana ğadār soķduruyo ħapisanıya kŕ pařā. ulan
 218 hē yīğāñ n' ō'ldu elimize fermanı. vallā fermanı unuttum ben diyo. padişah da
 219 vermiy' unutmış o da vermiy' unutmış. allāħasmarladık demiye vardī' zamanda.
 220 ordam bir adam gñnderiyō tekrār bu adam alıy' aynı adam' marıp geliyo bir sene de
 221 m' marıp geliyō fermanı alana ğadār bunnar orda yatıyŕlar ħapisanada. ğalan ondan
 222 kerı ferman geliyo ellerin' alıyolar ōmer bā' allā'smarladık diyolar. şo ħacı dā'ndan
 223 ũpek yolu gederimiş. burdan dā ayriyeten ğar' ādik belli bir yerimiş. dñzññññññ āñ

224 belli köyö ğaragedikmiş. ğumarlıdan ayrılıyō ğar' 'ādī'ñ üsdündēn düzüçünden tekrēr
 225 evine varıyō. bō'le günneri geçıyo varıyo kınā ağşamdan varıyolar bunnar. bakıyo
 226 adam he he bir delā'nını. senin ğimi emme efendime söyle'm. bu eve diyo misāfir
 227 olucuk. misāfir diyo ğal ō'lum diyo. val'āha ğadın ğara ğēyinmiş. o zamanķı insannar
 228 bir yas oldū' zaman yas dutdū' zaman ğaradan bell' olurumuş. hē avrat diyo duruy'
 229 evde diyo. avrada baħıyō ki emme tanımamış avrat. baķmazımış kınā alıcı gözünen
 230 bir adama baķmassań ne bilin. emme ğadını tanıyo adam. şu diyo saz neci diyo. sazin
 231 sēb' isdambılđa diyo. tanışıyolar ğalan adam yemiş içmiş muradına geçmiş ondan
 232 kerı. ne irezil olmuşlar ne irezil olmuşlar esgiden. bō'yl' olmuş iş bitdi. hē.
 233 [AK] babam taraFına akraba o d' ōğsüzlū'nen meydana gelmiş. ēñ yakın akrabamıZ.
 234 [MK] bab' emme o babanın malını görmemiş. şindú bura āĝa köyü bu köy. bu
 235 örülmüş babası yā ırzıynan oynar. āĝa ğısmı bu müslüman dā'l kına. ē tabī hep işe
 236 yaramaZ. o d' ōĝsüzlū'nen bō'müş ben onun yandā üç sene ğaldım ğırķ yılında
 237 vardım. ğırķ üç yılına ğadar. hē. dedēñ ırāħmatlı' ben orda gördüm. hē ō buyur edeller
 238 yarın āĝsama bizdesin. yalnız saZ çalmazdı bańa ğalırsa. elinde bir deynā' böyle vura
 239 vura öyle çalard' adam. ğüzel de türkū çā'rırdı gencidi o zaman benim o zaman ben
 240 çocū'dum emme adam da tem adamlı' zamanıdı. tem adamlı' zaman. ondan sonra. ben
 241 onū çocuklū'mda gördüm orda. he yā çocuklū'mda elli dā'l ğırķınan ğırķ üç yılının
 242 arasında gördüm. ben ell' ikid' evlendim bū benden sonr' evlendi. mayıl da pek ēyi
 243 bilmek. āĝ gelin necī. āĝ gelin de işde bu şeyden gelme ōyun türküsü. āĝ gelinin
 244 kökenni bilmiyorum dā yumşak sesli bir türkū. bilmem de ben bizim buriye bār' r'
 245 açıklar diye ĥacı memmed alinin oriye. orda ev dutdular ev o zaman nē'di ki çit hū
 246 hep. ev dutdular evdē ordā'kán çok da malları varıdı āĝ daşda mı ne oturullarımış
 247 gene oralar da bizim mu'all' oluyo yani. onnar bu bār' açıklar sonra çerç' ō'luna
 248 getdiler. çerç' ō'lundan dā musdafa varıdı memmet varıdı çerkez varıdı daħa başĝā
 249 bunnarın adı biridi. ōtā' avratdan ali varıdı bir ĝaç daħa ufaķ varıdı. bu devrişiyenin
 250 yerleşim şe'nden bilginiz nasıl. vallāħa bu devrişie çoĝ esgi adamlar burda çoĝ
 251 oturmuşlar. devriş paşā'mış isĝán paşasıymış bu. ĥocam şöyle bir ğadın varıdı bu
 252 bizim ğürcünün gelininin anasıydi o ğadın çok ēyi bilirdi. o zaman heraldá genç
 253 işlerinde miymiş veyahut çocuk muymuş nē'se o zamanı çok ēyi bilirdi annatırdı
 254 bunnar ğonup göçellerimiş malınan çiFcilinen falan şeyleri yokmuş annaşılan onnan
 255 ē'lenillerimiş. yaylıye gedeller buriye gelillerimiş burda dā göçebe ĥalindiyekeń
 256 hōķümet devriş paşā diye bir paşa buriya ĥaval' etmiş. bu göçebelili' tergetmeg için

257 yerleşim_ ossuñ o zaman çāğšāñ_ oriye yerleşmiş bunnar. yolun_ üsdüne diyolar. deli
 258 boran_ ismindē bir aşık varımış. deli boran da dayısının yan'da bō'müş óğsüzümüş.
 259 bunu evermiş bu adam. hanımına dā sürmeli dellerimiş. nē'se bir haFda saña izin
 260 demiş. ula_ avrat baña çā'rsaniyedi sem_ benden düşük çıkdıñ. nē'se get bir haFdā dur
 261 oriye demiş. gelme hānımınınan dur. varmış_ orda bir tanā gáyFacısı varımış bu d'_onu
 262 çok severimiş gadın varmazımış. bu deli borana varmış. bir hafda daha verdi demiş.
 263 bir hafda bitmiş ē gelmemiş adamlar. hē n'_ō'lsu demiş yaho bu boran. bire ā' demiş
 264 boran galan tenez'ül_ etmez buriya demiş adamın paltası kütüKden çıkdı yaho demiş.
 265 ūlān bir_ haFda bitmiş ikinci haFda dönmüş gene gelmemiş. idam demiş ā'. n'_ō'ldu
 266 vallağa sen'_ idam etdi demiş ā'. ilan yapma demiş vallağa o zaman dā' kaçmış getmiş
 267 adam. yedi sene galmış dā'da. bütün elbiseleri yırtılmış sırtının_ ğılı davar ğılı_ı'mı
 268 olmuş dā'larda yer dā'larda yatarımış. saña da zahmat_ old'_ emmē. ser ğaplan_ avcısı
 269 varımış efendime söylē'm. bu adam çıKarımış dā' işdá avlarımış_ onu av oldū zaman
 270 işde bir zenginē salarımış zengin para verrimiş gendi yerimiş. onun_ işi güc'_oymuş.
 271 ulan bakmış kına ulan bir ademada bāñziyō adama da bāñzemiyō. ne bi'ssij_ yedi sen'_
 272 olmuş adam kaçıp gedeli. saç sakal almış bö'le dışarda her tarafı geçi ğılı_ı'mı olmuş
 273 her tarafı. her taraFını ğıl_ almış dāğniyek bakıyım demiş. adam dışardan pusmuş
 274 adam. hayvan mı ne bi'ssij. adam o gündē yarin de bayram_ olacak_ gezmiye çıkmışlar
 275 işde ğızlar gelinner. insannar şindi piknik çıkdı ya aynı onun_ ğumu. efendime
 276 söylēm. adam_ almış yokardan bir türkü almış_ adam ot içinde çalının_ içi. adam arkada
 277 pusuyo yalınız. āh ben de çıkdım düz deriyē seyir_ etdim_ ellerinē. āğbēz āğbēz evler
 278 ğondū daFasınñ çöllerinē. çöllerinē. āh_ hocam da hocālar_ hocālar_ hocāsı. āy_ okudum
 279 yāzdım hēcēsī. šabāh bāyrām_ ğū'nü_ gecesī. dost ğınavürsün_ ellerinē ellerinē. āy_ bu
 280 ğızın_ evden çıkışī. murada bāñzer sekişī. murādñ cōşğun_ ākışī bāñzer meşē sevlerinē
 281 sevlerinē. hñ_ delī bōrānīm delī bōrān. sevdīne meyil verēn. top tōp_ ölsün_ ağcā cerēn.
 282 gider dosdün_ yollarınā yollarınā. ulān bu boran dedi yāw. yanna pusa pusa vardī adam
 283 ğüşl'_adammış şō'le adamı hemen çöKdü dutdu. n'_ō'lacak_ otunan çöpünen meydana
 284 gelmiş. arKadaş_ götürme beni Tiyō. heç ğorkma sen dedi. seni idam_ edecā'se beni
 285 etsin_ dedi. sen ğorkma. dediler kine vallağa iredde bakıyolar kine bir adam getiriyo.
 286 ğaplan_ avcıs'_adam. ulān nec'_ō vallaħi boran. haħ hıh. çocuklar hücüm_ ediyor
 287 adama. avradıñ yanna varıyolar. ğocā köy duy'yo her taraf. ğarşı geliyolar. gel
 288 baħıyım_ o'lum nē'se. sem_ bañā bir haFda izin veridiñ bir haFda dahā işde filan
 289 getirdi ikinci emriñi. yok_ filan filan_ adam ğayfacı. nē'se aldı bakıyım_ adam. boran.

290 şiyen bān ğarşısında. āy efendim efendim de benim ēfendēm āh efendīm. senīn
 291 gününde de ğámsiz gezilir efedēm. āy haŋgı yumuşuŋdan da yüzüm çevirdīm
 292 çevirdīm şeytan şaşırdı da yoldan azılī efendīm. āh efendim ūy ūy ūy. odaŋ da çalınır
 293 ıklıklar sazlar āh sazlar. havlından yay'lır dā ördēkler ğazlar. ay köpeliyi de gördü
 294 gene bu gözlēr bu gözlēr. āh etdikce de ğara bāĝrīm dō'lūr dō'lūr ūy ūy ūy. köpeliyi
 295 de gördü gene bu gözlēr bu gözlēr. āh etdikce de ğara bāĝrīm dō'lūr dō'lūr ūy ūy ūy
 296 yūZ seksen ğısırāŋ var dā ğulunnu taylī. āy taylī. sekseni den efendim onnārdan ayrı.
 297 yēdi senedir beri de ğollarım baĝlī umudum mar dā bu günnerdē çizilūr. çizilir ūy ūy
 298 ūy. yēdi senedir beri de ğollarım baĝlī umummar dā bu günnerdē çizilūr. çizilir. āy
 299 deli boranım der de n'olur efendīm. āh n'olūr. bir ğarara da haĝ mevle durūr durūr.
 300 bē' azatlan efendim de borana n'olūr borana n'olūr. yedi seFer haca getmiş gimi
 301 sevap yazılūr yazılır ūy ūy ūy. bē' azatlan efendim de borana n'olūr borana n'olūr.
 302 yedi seFer haca getmiş gimi sevap yazılūr yazılır ūy ūy ūy. çārīŋ şu šē' ğayfacıyı
 303 baĝıyım dedi. hemmen bir adamı varımış ordā suç oldumu varıp yaĝalıyolar. baĝlaŋ
 304 baĝ'ım şu bir çambış ğatırīŋ ğuyrū'na diyo. hemen baĝlıyolar parça parç'
 305 öldütdürüyo. onnar da yē'b içip murazına geçiyo. ifdirā atıyó. ifdirā büyük cezası
 306 varıdı esgiden. şindi oyuncaĝ hala düşdü. şindiki nesle bakıyorsuŋ dalavere duberede
 307 normal gimi. ğārınçıya basmaz efendi varımış. tabi tabī val'a' pēK bilmiyom.
 308 devrişiyenīŋ buriye yerleşmē tarzı öyleymiş dē. onū sordüyduŋ sen de ben de bildi'im
 309 ğadarıynan ğadından aldī'mı annatdıydım. bunnar o çāĝşā'ŋ oriye yerleşmişler ev
 310 dutmuşlar fırın yapmiyē. işlerinde bir ğal'l ā' varımış o ğal'l ā' fırın yapırmış falan
 311 orda bir mütet n'ādar oturmuşlarısa oturmuşlar. malları çok ya malcı adamlardan
 312 sülemnā' dedī'nīŋ bir camızı yennimiş camız da eve gelmemiş. camız bir ğaç gün
 313 gelmiyence camız her'alda yennādi onuŋ uçun gelmiyo dē atına binmiş bu taraf aşşā'
 314 gelmiş bizim şu suyuŋ ötā' 'çesi tiren yolu arası çonadan gelen suyuŋ bizim bu suyuŋ
 315 ğavuşması ne ğadar ormanıdı. batısı ğamışlı'dı sādece bāzı yerlerde iri sō'd āşları
 316 varıdı geri ğalan yerleri de o sō't çınar ötekinden berikinden varıdı āşlı'dı orman gibi
 317 yāni farzet kine ormanıdı. şiyeci uçun bura sazlık tam mal yeri. yaylım çōĝ. burda da
 318 camızı bulmuş camızı eve götürmüş atınan. zaman birez gün geçince üsdünde camızı
 319 boduĝ derdi camızıŋ yavrısı hē. o bodū' ğāçmış ürkmüş. gendi de ansīynen oluncā
 320 götürmüş. oriya varınca demiş ki bem bir yurt buldum ora bizim için çoK ē' mal için
 321 de ēye yaylımı bol. šō'ledir bō'ledir tam yerleşecek yer. ğoru yeri. gelen olmamış. heç
 322 biriniz getmese ben gediyoum demiş yükünü yüklemiş adam evini. gelmiş burıya. o

323 gelincē ōtā' arkadaşları akrabaları nē'se duramamışlar hepsi ḥal'l' ā'sı ğalender ā'sı
 324 bilmem ā' çok ya. āḥmed ā'sı veyahūt da onun babası hePisi işde niyese. gelmişler
 325 buriye. bir ğısmı zatan bunnarın bük'_obası derik şō isdosyenin tām ğarşısına düşer
 326 arāzi tarralık. bük'_obası deller. bük'_obasında da oturmuş gene bu köyden musā
 327 gök falan var onnarın dedeleri hē bāzı kişiler oralarda oturullarımış burdā esgiden.
 328 şimdi bir ō'lan ğaldı senin müyeyzin d'_onnardan. memmed emin diye bir adam varıdı
 329 onun babası falan hep orda bük'_obası denilen yerde oturullarımış onnar falan ğayrı
 330 hepsi işde buriye birikmişler devrişie mıntıkasına oturmuşlar. devriş paşa ismini
 331 almış. devriş paşa yerleşdirdikleri için devriş paşa ismini almış devrişie demişler. o
 332 devriş paşa aynī elb'_ā'liyi götürme gibi bir sebeple mi gelmiş buriya ne için gelmiş.
 333 daḥā kökenini ben bilmiyom, biliyosa sō'lesin būnnarın daḥā kökeni başġ'_erdenimiş.
 334 bāzı deniliyō ğāz'antep taraFı bāzı de başġa tarafı söyliyenner var. hē ordā bunnar
 335 daḥā ireli götürelim bā'lik yörüdüllerimış orda öyleyimiş o adam da ölünce başındālar
 336 dā'lmış. antapden gelmişiz derdi feyz'_ā'bi rahmetlik. al'_ā'lar falan favzinin babasī'l
 337 falan o taraftan geliyolar. o ġara ḥāt'ca o ali bā'lerin anası oluyo o üz yaşının üsdünd'
 338 öldü çoġ üsdünd' öldü o. aklı başında da öldü yani. günnük düyodu on tánā davar
 339 kesilir düyodu mesela yalnız onu asger yemeZ ki hepsi onun başında. devriş paşa
 340 burdayıkan günnüg on davar keserdik yavrim ben yetişgin ġızıdım diyo. burda bayā'
 341 ğalmış o zaman. ğalmış on ġún ğalıyo onik'_ün ğalıyo paşa asgerīynen bārāber buriya
 342 da müdürlük verip gediýú. sem müdürsün diyo āġ'lar burda birbirine düşüyolar.
 343 hepisine yanī ġābā't etmiyāk şu bē'c'_ō'lları tārāfı. bura müdürlü'müş. bā'liyolar bunu
 344 ġavġa dō's var dē'n şıye veriyolar araplıya veriyolar. bu arab ā'nın babası süle'man
 345 ā'ġa varımış, çok akıllı uslu bir adam'mış. arab ā' da akıllıydı deller. arap hēsabı kitabı
 346 bayā' bilem bir adam deller. hē hē arab ā' olmasaydı ġırık aḥa şu bizim köyden çō'du
 347 tā beriye ġadar. devrişiy'ye meselā ilk yerleşenleri düşünmiye çalışıyom ben. ḥani
 348 devrişiy'ye o bük'_obasından kim geldi ilk meselā fevzi ā'bigilin babaları gelmiş dē'l
 349 mi al'_emmi ondan sō'ra bu āḥmed ā' ali ā'nın babası. āḥmed ā'nın babası bük'_obasında
 350 oturmamış o da ġayalıd'_oturuyomuş onnar da göçmüş buriye gelmiş. yanī memmed
 351 emin dediklerī arab ā'nın babası Zaten getiriyō buriye. camız meseles'_annatdık ya.
 352 ġaç ġaç da hepsi buriya tek oturuyo oturunca adam memmed aliye bacısını veriyō
 353 ibiṣ ā'ya da bacısını veriyō ġoca buçā' da bacısını veriyō. bekir ā' musdafıya oḡa da
 354 bacısını veriyō. ondan sonra daḥā kim ġaldı sölbā' da ġızını bacısının ōġlı ya. ondan
 355 sonra diyo Kına buriye diyo dap'_alaḡ baba nāmıne. benim babam sizin de ġāyım

356 babanız diyo. satan bunnardan başğa da ireli duran yók. buriye şahit dutuyo buriye
 357 dapı alıyolar valāha onnarın heç birini soǵmuyo içinē. ḥāḷā da soǵmuyo ḥāḷā da
 358 soǵmuyo. siz nasıl duyduǵuz bilmüyom da Zatan buralar devrişiyeye bā'liymiş tehçisi
 359 şekerderesi o māḥalleleri falan ḥatdā aslāniye de buriye bā'liymiş o ǵaç ǵaçda bir şey
 360 annatdılarıdı bizim büyükler aynı senin dedi. in gimi o ǵaç, ǵaçǵaça dönüşünce hepsi
 361 şiye geçmiş bizimkiler de dāhil dā'ḥ ötü' yanna ǵaragedē' buriya isdasyona top
 362 ǵurmuşlar firansızlar bir ǵaraltı gördüler mi sıkallarımış o tē'çiniñ yöreplerindē felan
 363 çeteler dereden deriye gedellerimiş onnar çeteler. annem rāḥmetlik ḥani
 364 ǵaragediKden şiye ya fadiş ǵarınıñ ǵızī. o zaman burdalarımış onnar da burdaymış.
 365 bu ǵaç ǵaşda göçmüşler oriye. göçüncē bizim ellezler geri dönmüş. öteKiler orda
 366 ǵalmış. anam rāḥmetlik bebek olarak beşikdeymiş ozaman. yörebe gelince o al'
 367 em'mgilin orada bē'rde bakmış yanna yönne top düşmiye başlamış top mermisi beşī'
 368 bırakmış ordā ǵaçmış derenin ötü'yanna o kenen dedenin bā' var ya o tarafa geçmişler
 369 geçince bakmış ki sevler bō'k anam çok hareketli bir ǵadınıdı sevler böyüK anam
 370 demişkine rāḥmetlik babannemiz demiş ki şiye anennemize bebē' n'ētdin demiş.
 371 abcım demiş beşī' ordan sālma soluma mermin düşmiye başladı beşī' orda bıraktım
 372 geldim demiş. abāw demiş oncāZ beşik bırakılır mı demiş. sevler nenem rāḥmetlik
 373 mermini neyi diñnememiş ǵoşa ǵoşa gelmiş beşī' sırtladīy'nan beşī' o merminin
 374 arasından aldı'yınan götürmüş. allāḥdan da isabet etmemiş. daḥa sonra da o ǵız'nan
 375 babam rāḥmetlī' evlendiriyolar. dayımın orda ǵalıyo anne tarafı o devliki sene geri
 376 alıp geliyolar geri. yāni o ǵaç ǵaçda annemgil bebek yani beşikde. bir de şiy annatırdı
 377 faķı memmet dede rāḥmetlik var ya mamık dedemgil de çetelerin arasına ǵatılrımış o
 378 zaman severimiş omar dedem var ya o da ǵatılrımış. bū yöreplere çıkamıyók diyó.
 379 derenin içinden içinden gediyoķ diyó. firansızlar diyó isdasyónu işǵal etdiler diyó her
 380 tarafı talıyólar diyó. gece olursa diyo pirojeKdor dutiyólar diyo dā'ların yamaçlarına
 381 falan bir ǵaraltı gördüler miyi dañ sıkıyolar diyo. bir gün diyo bakdıǵ olmuyo diyo
 382 bunnarın tirennerini düşürek dediler diyó. şekerderenin ordaki köprünün bir taraFını
 383 söKdüler diyó dereden dereden gelerek. köprüyü yıkdılar diyo. artık tiren geçemez
 384 oldu diyo. amma baḥıyolar diyo günnerinen bir türlü aradaki haberleşmeyi
 385 kesemediler diyó. bu nedir nedir dereden Takib ediyólar diyó. bir gün fark etdik ki
 386 diyü bir tānē beyaZ köpek diyo sabah ǵuşluk diyo yarbaşına gediyo diyó ikindinden
 387 sonra geri geliyo diyo. bir ǵaç gün tākib etdik aynı köpek diyo ǵuşluk gediyo ikindin
 388 geri geliyo köpekde bir şey var dedik diyó dereden sıkdıķ diyo köpē' vurduķ diyo

389 tiren yolunda diyó tiren yolunu takib_ediyo diyo. köpē' yakaladık bağdıık ki diyo
 390 köpēn bu'azına haberleşmeg için şiy_asmışlar diyó. tiren çalışmadı' için isdayondan
 391 haber ver'rimiş. ondan sonrā bu haberleşmeler de öyle kesildi diyo. bunnar diyo getdī'
 392 yeri yakıp yıķallar diyo milleti teslim_alabilmeK_ için ekinner biçildi ħarman yapıldı
 393 tiren yoluna dō'ru herkesiñ tarlada ħarmannar var diyo yokardan şekerderenīñ ordan
 394 bir beyaz_atlı bir_adam diyo firansızlardan atıñ üsdünde diyo ħōdürüyo atı diyo tiren
 395 yolun'_aşşā'. ħarman yerine yaklaştı mı diyo ħarmana geldi mi diyō atlayıveriyō bir
 396 kiPrit çalıyó şıye diyo ħarmana diyó yakıyo devam_ediyo diyo ata binip diyo.
 397 şekerderenīñ ordā' bu çeteler başladı diyo derelerden sıkıyúlar diyó bir türlü
 398 vuramadılar diyú. tehçiniñ altına geldi tehçiniñ çeteleri diyo derelerden sıkıldılar
 399 sıkıldılar vuramadılar diyó. isdasyona ġadar o sene bütün ħarmannarı yakdı imansızlar
 400 diyo. firansızın o bir tāna bēyaz_atlı adam diyo bütün ħarmannarı yakdılar milletiñ
 401 yiyecē'n' kesdiler_o sene diyo. bür türlü de kimse vuramadı diyó. ġaç ġaçda bō'lle
 402 şıyleri olmuş yāni. ben bō'klerimiñ annatdī'nı söylüyom. bir dē bahçe köyünde sarı
 403 bahçe ġörev yapıdım orda bir tāna ibrahim_amca dē' biri varıdı poyrazlardan yaşı
 404 ileriydi o zaman seksen_ikilerde falan şindi rahmetliK_ oldu da annatdırıllarıdı ama
 405 mübā'rā' tembahlelleridi aman ħa küfür yapmadan_annat delleridi. o da bir noğdıya
 406 gelinci gendini dutamazdı bilmem nē'tdī'miñ adamları şō'l'etdiler bō'l'etdiler başladı
 407 ben acemilī'mi balıķesir ediremitde yapıdım. asgere ben elli beşde getdim elli beşin
 408 üçünc'_ayında. bakiye ġollarıdı ozaman benim tertibim bir buçuk_sene oldu beni bir
 409 buçuk_sene sonr'_aldılar. bākiye olarakdan. bölellerdi şin'_de bölüyó diyólar emme
 410 bilmiyóm. ġırķlareliniñ çorluda lüleburgazda orda bitirdim. val'aĥa asgerlik baņa ġöre
 411 çok_ġolayıdı neden inancım varıdı herkeşin inancına ġarşı sayġım varıdı. esgiden
 412 dellerdi ĥocalar. bir sa_at nöbet beklē'bilirsāñ allah ĥac sevabı yazacak dellerdi. ben
 413 de başımdā' adama derdim allah öldüyse ıraĥmet ġaldīysa allah selāmet versin
 414 yazıcıya. aķadaş ben eñ zor löbeti yaz bir_üçe yaZ om_bir bire yaZ. bu zor sa_atları
 415 yaz ben yapamam ġaratekin yāw derdi. yāw ben yapamam burda löbedinen herkiş.
 416 heç ĥayatdā löbetde uyk'_uyumadım. zaten asgerlikde ĥa_innik yapıdın mıydi allah
 417 başıña bir dert verir ora ġutsal ġörev. birinciydım her şē'nde birincliK_ aldım. dutdu
 418 ġolumdan yüzbaşı allah öldüyse ıraĥmet ġaldīysa allah selāmet versin tabī. o zaman
 419 ġartıdı yüzbaşı olmuş türk çocū'nu ġörüyoñ mu müslüman çocū'nu ġörüyoñ mu
 420 gezdirdi dolaşırdı. ille de dedi ġal dedī seni burda om_başı edecā'm. okumuşlū'm
 421 benim yok_birez dedim melmeketimi ġörmeK_ isdiyom gedirim yüz başım adam

422 müsād'etdi getdim. oriye vardık baña dedi kınā sen dedi şoriye çık dedi hemen beni
 423 sıhiyeye verdi. ben sıhiye oldum. gelince de allāhın keremine şükür yirmi seneden
 424 fazla inne vurduk parasıZ herkeşe elḥamdülüllah vurdū'muz yerden de bir şikā't
 425 gelmedi. geldim ki benden evel bir kāzīm dē'n adam var şurda bayazıt kāzīm innē' elli
 426 ğuruşa vuruyo. yōğmiye bir lira yāw saten yarım yōğmiye gimi. emin ol vurdū' innē'
 427 ell' 'ürüş yok bile öyle yanı. belediyenin dargı böyle. eñ aşşā' yirmi seneden fazla
 428 inne vurduk allāhın keremine şükür. bi' yerden de bi' şikā't gelmedi. ğaralmaq
 429 moralmak bir bi'set olmadı allāha şükür ıraḥat ıraḥat asgerlī'mi yaptım. sağ selim
 430 geldim. neden inancın olursā ö'le dellerdi. allah yardımcın olur. yeter ki sen allāha
 431 ğarşı inancın bil. dō'ru olanı yap. hayatda löbetde úykúm yok hēç. gözüm şey gim'
 432 açık.

433 [MK] esgi dū'nnerde o'lana dú'úrçülük yapılırdı, şimdi de gene aynı ya. işde ben
 434 filanın ğızına dú'úr gedecā'm, babasına ğonuşamıyosa anasına ğonuşur. gönderillerdi
 435 oğluna. yavırım işde filanın ğızına bir dú'úrçülük gedıcık. tamam. ondan keri de ğıza
 436 dú'úrçülük yapılırdı ondan keri de babıye yapılırdı ğız da duyardı. yōk bem varmam
 437 buña dedi mi heç esg' adamlar. ne dú'úr getdī'ni kimse duyardı bem varrım babam
 438 verirse varrım aḥ tamam. ondan keri dē babasına gedeller dú'úrçülük yapallardı. hē iş
 439 bitdikden sonra bir datlılık yenirdı. bir ā'z datlısı. o günün şe'nde ğalan hē loḡum
 440 pisgivid alıllardı şind' de datlı çıkdı. her yerde datlı var şimdi. onnar yenirdi ondan
 441 keri dē ğız sā'bi derdi kinē derse yāw datlımız bu ossuñ daḡıntını daḡ ondan sonra gel
 442 işın bitdi mi de günün'al get derdi. işd' arkādaş benim işim bitdi ben hazırım gününü
 443 alıllardı o günde gelillerdi gedellerdi üç gün evel dū'n başlayacak ğızın elbisesi
 444 alınırdı ondan sonra ayakġabıs' alınırdı gelinn' alınırdı hazırılık yapılırdı oḡuntulū'nu
 445 alıllardı oḡuntuya peşgir. aḡ fazla bir ḥavl' alıllardı yelek miltan alındı' zaman miltan
 446 alıllardı işTē fisdannıḲ alınacā'sa fisdannıḲ alıllardı hē kirpit götürülleridi. çay
 447 bardā' bunu gönderiller'di. hē ḥāvlu zamanı ḥavlu işTe bell' adamlara ḥavlu
 448 gönderilleridi işde bunu yapallardı. sonra dū'nún ireli gelennerinē ā'rca bi'se' alıllardı
 449 miltan gimi falan. hē oğlan'ev' alır. aslındā o'lan evinden bir başlık dē' bir para vardı.
 450 o başlı' ğız eviynen kesellerdi o derdi meselē bın lire beş yüz lire neyise o adam
 451 çıkarır onu tēmin eder verirdi. o ğız evi alacā' oḡuntulū' o parıyēnen ğız alırdı. onu
 452 tergediler şindı. o'lan evi çarıyo ğız evini variyo ne isdiyoñ o bir lıside yapıyō. lıside
 453 yapmiyen de var beraber gedıyolar alıyolar gene āynī o'lan evi taraFının eñ yakın
 454 olannarına birez daḡa ā'rca miltan gibi şavlar gibı çolū'na çocū'na a ile eFradına bu

455 gúbü şeylerde çarşaf peşgiri ötesi berisi bir hediye gibi veriyolarıdı bunnar da şindī
 456 daħa eyi oldu baħa göre ney sen alacā'ñı yazıyoñ o zaman alacā'ñ yazılmış ney
 457 isderseñ on' alúyoñ. bir adam meselā diyelim kinē çaydannıK alacak. alacā'na göre
 458 bir de yakınnı'na göre. bir akraba yakınnı' oluyo oħa göre. arkadaş yakınnı' oluyo oħa
 459 göre bir ēyarlama yapıyolar şindī o dedī'miz zaman şindiki zaman bir çaydannık
 460 meselā yazıyūr hocama yazdı bir çaydannık ulan alabilir mi alamaz mı birin' de
 461 Filancıyē yazıyım üküş tene yazılan olúyó ük' üş tene çaydannık birden geliyo e ne
 462 gerā' var. ī ō'lan evinde bişecek şeyleri daħa önceleri köyünden akrabaları ō'lanıñ
 463 arkadaşları hayvannarınan dā' gedellerdī çam kütükleri esgiden çam kütū' çok
 464 bulunurdu burda yıkılmış muķulmuş kesilmiş. onnardan yüklediller ō'lan evine
 465 getirilleridi o zaman mēydana gecē'nen dū'n ğuruldūnda sınsın ataşı diye bir
 466 sınsıñımız varıdı. sınsın ataşı vurullarıdı millet üs yēnnē toplanır üciyese üs taraFında
 467 dōlā'se satan aynı he'y yer. bir táraFına toplanır ort' ērde yanardı birisi zorradır varır.
 468 apdal zırzırı vurur oturur. davıl çalār. birisi varır ataşın etiraFindā dolanmiya başlar
 469 onun havasına göre oynar mēclise ğadar gelir oturlan yere ğadar. geri gider. bāzısı
 470 der ki iy' oynuyo ellemēñ ulan oynasın der. adam ataşın başına varır veyā varmaz o
 471 ārada burdan birinīñ mīdesi ğubarır. hücüm eder gider. onu ğuvalıyap dutacak. o da
 472 ğaçar tabī ğaçacak. usulu ō'le. ğaçsın gendini ğurtarsın milletin içine ğarıssın. ğaçar o
 473 da arkasından yetişebilirse şu omuzunun başına bir ēyi bir tokat vurur arkadan ā'rı
 474 belki yıkılan d' olur yāni. ō ğurtulmiye çalışır o da vurmiye çalışıyo vurur. vuramadī'
 475 da olur. gendi gelir ōyuna gendine de aynısı yapılır. ō gider ōtā' birī gelir. ğaçmaz
 476 ğarşı gelebilir. ğüleş de dutabilir ğüleşiller yalnız sınsinde Fazla ğüleşi şı'yapmazlar
 477 yıkımya hacátlı' yok. tergeller tergediller sinsinīñ damı bozmaK isdemezler yani. o
 478 ğüleş satı sinsinden keri olacak. yani ē'leşme sadece o sinsin işi btdikden keri bunnar
 479 dutallar ğalay da çekeller. epē' gençler toplanır can' isdiyen şō'le bir ōyun da yapallar.
 480 arkasından hemen bir ğüleş ōyunu çıkardılar. ğüleş de çocukdam başlar. yani
 481 diyebilirim şu ğıZ çocū' ğımı. gend' aralarında seviml' olur ğaydi ğüleş baħıyım ō'lum
 482 o onū'nan ğüleşmiş olur. derken ō'l' ōle bō'düllēr deller āñ soñ bōyuk ğüleşe soñ
 483 zamanı soñ ğünü dē ğarşılaklı olur bir davar ğollar tosun ğollar. icáb eder para ğollar
 484 ne yapallarsa yapsınlar ē şindilerde Zatan onnar tergendi. dū'nner üç ğün falan
 485 çalınırdı. yalnız bāzı kişiler bir ğaFda çaldıranı ben biliyom. şindi bū bē'c' ō'llardan
 486 ep bō'k ō'lu öldü cāminīñ beri yende evi varıdı. āħmet dē āħmed oldu mu kimse
 487 bilmezdi āğa dellerdi. onun dū'nü de bir ğüleş oldu ğüleşte bizim burda bir bekir

488 çavışımız varıdı sınıkcılık da yapıdı o soñ zamanı. o paş peFlivenneriñ içindeydi.
 489 ğadirliden hatırlıyamadıñ ismini ali algaya varıdı. ötä' bir ğaş tene daña varıdı
 490 onnarınan güleşdi papaklı seFer delleridi bir adam marıdı o papaklı seFerinen de
 491 bizim bu bekir çavış güleşdi cáminin hemen berisinde yumrunuñ başında. onun
 492 yerinde şindi ev var alt üst orda onnar güleşincē bekir çavışınan epē' uğraşdıñdan
 493 soñra bir toparladı nasıl etdiyse yitekledi yiteklē'nce de milletin içine getdi. orda
 494 adamın ayā' incidi bekir çavışın ayā' inciynce ayā'nın üsdüna basamadı ben ayāmdan
 495 güleşir ğalım ğalmadı dedi. zorluyamıyom dedi tergedi ö'le tergedi. ordakılariñ da
 496 zatan başğa dışarıdan da bir güleşci gelmedī ötä' bir ğısmı da öyle ğaldı. ama bizim
 497 buralarda gendi köyümüz arlarında ğurup ğurallardı meselā sınır ğollardı ğamısıñ
 498 ötä'çesi bir dellerdi ēper ordan gelen çō'sa. ğamısıñ öt' 'āçesi bir dellerdi ber' 'āçesi
 499 bir dellerdi. veyāñut doğu taraf bir batı taraf bir dellerdi aşşakı oba yokarıñ oba bir
 500 dellerdi. āyırdım bir yapılırdı. onun içinden de güleşenleri çıkarıllardı. oriye bir
 501 çebiş ğollardı icābinde bir dana ğollardı o gendinin durumuna göre. soñ gün'ne geldi
 502 ğızı çıkardılar buña bir okuntu ğız evine bir ē'ce bir davar gönderilleridi. bir de daş
 503 davarı diye bir davar varıdı. o daş davarı dā beriden vardī'ñ zaman ordā' mısāfirler
 504 alıllar hemen onu. daş davarı onnarın ğağı. onu keseller orda yeller. ğına davarı da
 505 adam sabā'nan keser kesdi yemek yapar. icābinde gendi aşı'nı düşünerekden ulan
 506 vardık da acımızdan öldük. acımızdan geberdik de deller. ma çoğ uzaklardan bizim
 507 buralarda fazla gelmez. bir asma kesme usulu varıdı. meselā diyelim ki ğocam dú'n
 508 ğurdu biz de hep 'ocanın akrabasıyık dışardan gelen mısāfirler kim bunun akrabası
 509 işde filan filan emmisi dayısı. sen emmisiymişin gel on lira ver. bunnariñ iki tene
 510 jandarmas' olur. bir hēyet olur. bir hēyet ğurulur hōkūmet ğākimi falan geliller şindī.
 511 jandarmā nā. filanca bunun akrabasıymış evde yatıyomuş. yatar da yani asma kesme
 512 günü varmaK isdemiyen d' olur. gedeller jandarmalar ğapıyı düvaller aşdırlar
 513 adama ne diyoñuz baba. adam biliyo ammā jandarma geldikten soñra ğapısını genē
 514 ğırar heç kimse bi' şe' diyemeZ. jandarmalar bunu ğaldırır yörü bañıyım. neriye.
 515 ğakim saña cezā verecek sen niye gelmedin. yörü ğakim buña bize cezā verir. cezāsı
 516 ne götürebiliyosa onu verir yanı para mal neyise. bir teneke bekmez helva gibi. buña
 517 bañzer bi' şe'ler aldırılar. ordā biriken pariyeñen niyeñen de bi' şeyler alıllar çerez
 518 yiyecek. bir şe'innik. adam itdā'leşdi almıyō. cezā verillerdi. tē'çiye dú'ne getdik birisi
 519 para vermedi o zaman gencik dañā. cib öyle şeylere fazla ğarışdı'mız yok. daña
 520 bō'cekleri ğarışdırıyolar. para alamadılar semeri vurdular sırtına oduna götürdü. odun

521 getirecek bi' yerden biriniñ ğapısına varıp bir ğucağ getirecek. ikincisi bizim burda
 522 ben görmedim dē yalnız bizim burda bir ğara memmet diye bir adam varıdı. şū
 523 sarıbağçā taraFına mı ney ora o taraFa getmiş. şimdi hatırımda ğalmadı ordā görmüş
 524 adam. adamı dutmuşlar. bir damıñ dirā'ne topraklı dam o zaman oriye bir ipe bir
 525 takda ğoymuşlar bin bakıyım üsdünē. şindi ğıvradı ğıvradı ğıvradı adam varmış
 526 duvara dē'miş. betōne. betōn diyek ğáyırı oriye dāğmış çekiliy'vermişler bir
 527 pıtdırmışlar dolanı'kan dolanı'kan ğafa bēyin cēyiñ ğalmamış adamda. o ben gördüm
 528 dedi böl' etdiler dedi onu gördüm yani. danasını satar inā' satar başg' 'erden öndüç
 529 bulur. önā' ğişiler sırta gedenner. dū'n halkının hepisi de işdirağ etmeK için yer içer
 530 ırahat durullardı. birini olmamış ş'i yapamamışlar. hakim cezā vermiş getiremiyorlar
 531 da gedıñ demiş havlusundan dutuñ getirıñ ahardiyasa alıñ gelıñ. getmişler bunun
 532 öküzü mü bilmiyom öküzü mü dediler almışlar gelmişler. bunu kesmişler yedirmişler.
 533 sabā'n' olunca bu belli adamları şikā't etmiş adam. aTliye getmiş dilekcē savcılā'
 534 vermiş. hakim bunnarı çā'rmiş. hakim biz usulumuz bu durum şundan ibāret biz
 535 mē'lis ğurarık içinde hākimimiz olur. savcımız olur bekcimiz olur jandarmamız olur.
 536 silahlı deynekden silah yapallar. hakim bu vermiyence sertelince buña cezā verir cezā
 537 atar cezāsı ā'r olur. bir tosun cezā verdik kesdik dū'n sā'biynen mē'lisiynen beraber
 538 yendi içildi. bu bizim öyunumuz oruya öte gedip getirmiyok ku geden hakimıñ
 539 ğarşısına çıka ifāde verē'di biz de cezā verdik. demek bō'le mi yapıdınız he bō'le. berā't
 540 haydı sizī de demiş şey. şindī arab' oldu da zaman hep atınan herkeş varırdı isdellerdi
 541 o da hazırlı' yapmış ammā orda soñ zamanī birez masıraf görsedir bu. arkadan ğapıyı
 542 örter bir o'lu uşā' nē' varısa akrabasından öyle bi' şe' varısa ğart adam da olúyó. varır
 543 ğapının arkasına carğ ğapıyı kitler vermemeK için. hā bir dē sandık meseles' olur.
 544 sandı'ñ üsdünde biris' oturur. sandı' çıkarıp dā araba varıs' arabıya yō'sa hāyvanıñ
 545 yanna başına sarallar. alacaK adam götürüp sarıp hazırlı'n' yapacak gelini bindirdi mi
 546 çekip gedecekler. onū bā'şış olmiyence vermezler. oña nē'se elinden ne çıkıyosa ne
 547 varısa memnün edecek şekilde çok azı da almazlar. bir ğaç lira nē'se on yirmi lira
 548 çē'rek filan veriller alıllar sandı'. gelin çıkacak eşyā ney dışarı daşındı. gelin çıkacak.
 549 ğapının arkasına durullar. o ordam bir par' isder. ğapı şu 'adar para verıñ açılacak.
 550 vardı ha geldi ha adamlar bazarrā durur. olmaz az davranıyolara adamıñ ğōğn'
 551 olmuyo. açmıyo. o zaman işde ğōñünü edecā' şekilde bir para veriller adam da ğapıyı
 552 açar silahı olan çeker havıya tak tak tak aynı şimdi yapıyolar da o zaman da öyliyedı.
 553 şindi zatan usul birez dahā ēyileşdi ğapıya bile çok yerde ne duru n' ēdiyo. sandā'

554 mundā' oturan bāzi oluyo bāzi heç olmuyō. ğarışdı moderinneşdi. bir bayrā'ñ suvanını
 555 şiy edelleridi. ō gelinçī yolun kenerına üçe bir ā'ç varısa ā'cın bir ğoluna yō'sa
 556 dikellerimiş. oriye bir elme ğıbı vurulmasıñ tezemiye dē' bir pambık toplaması. ben
 557 gördüm onnarı yapallarımış. bunu vurun içeri girebilirsınız. ğız evine dıkmıyo. onu
 558 vuracaK adam. bzim osmaniyede burdan getme babası buralı bayekdem beri ğal'l ā'
 559 falan diyok o ğal'l ā' sülālesinden memmed ā'mız varıdı onun babac' da burda gendi
 560 anac'nın ğoybundıyaķan öldü. ğırk iki yılında öldü çocuk sonra dō'nca babasının
 561 adını ğoydular memmed ā' orda oldu. bu da palalı memmed ā'nın osmaniyeñ meşūr
 562 adamlarından palalı memmed ā'nın ğızının ō'l'oluyo memmed ā' da o palalı memmed
 563 ā'nın bizim memmed ā' ğızınan evliydi. sonradan ōğlu memmed ā' dünyaya geldi ne
 564 köyü diyō bilmiyōm getdik uzak yolun kenārine bir elmemīydı niyedi suvan mıydı
 565 bō'le bir pambık filen mıydı bi'se' dikmişler. ben gördümūd' onu yumurtıye pambık
 566 ipiyen bā'lamışlar sarkıyō rüzġarlık ħava bōyle sallanıyo. o orda sallanıP oturuyo
 567 rüzġarın şē'nden epē' sıkıldı vuramıyolar. işde onu vurun düşürün parasız pulsuz
 568 giriyoñ vuramassam şāyet biz vuramıyoK arkadaş onnar ne ver derse orda şunu ver
 569 diyecākler vereceksın. vuramiyencē dediler kī ben tanımam. yāw o adam ismin de
 570 söyledileridi āħmet mi bilmem öyle b'şeyidi o gessın o vurur dediler. o geldi ulan
 571 nerde ğaldın dediler biz şunu vuramadık. dabançıye çıkariyiverdi belinden bi' nişan
 572 aldı bir atdı tırpada düşdü. bir sıkımya düşdü. bir atd' amma tarpada düşdü. ħaydi
 573 serbes ğedın dediler. ğızın beline ğuşak bā'laması ğardaşı olan veyaħut bir yakını
 574 olan. yōğusa amcası ō'lu gibi filan dezzesi ō'lu gibi onnēr dē ba'alıyabiliyo. babasın'
 575 bilmem de onu bā'lamaķda bir şey yok. işde bir úsúl ediyolar. canāzeler devam etdī'
 576 gibi aynı işd' adam ölüyo öldü müydü ħabar veriliyō dosduna aħbabına dışardan
 577 onnar gelenneri beklediyolar. dışarda ēner gendiniñ yaħınnarı varısa oriye ħabar
 578 gediyo. şindi ħocam biz burda ħoparlō'ynan duyamıyok aħa da şahidim o zaman bāzi
 579 kişiler vardı kī ben sēna şünü üzerimde isbatliyam bir arpacı ali varıdı osmaniyede şu
 580 yoħardā dā' ğısmı geri yēni ħazān' oldúydı tarra orda sabah namazı ezeni okudú'nu
 581 duydum iki ZeFer. bir ħocamız varıdı sar' 'ōca derdik lazıdı gendi ğaradenizlīydi ilk
 582 ħocamız da öydu. bir talebe verdi müfdülük terefide de bu dā talebe mi nē gedib
 583 oħuyacā'mış bu getdi bunun evini vardınz gördünüz ōrda sabahā ğarşı davşana
 584 çıkardım çō'du davřan. ħamısa sulanır geri çekilirdi. sabāħanan gederkenne oriýá
 585 vardım depenin başına oturdum bunun eviniñ oriye. davşanı beklıyodum. ħoca sabah
 586 namazını ğıldırđ selēm veriyo esselāmunaleyküm ve raħmetullāħ dedi bir bā'rdı bir

587 de soluna verdi bā'rdı ben orda duydum. amma ben şimdi hocam da burda çok da
 588 şikā'tleniyok habarı var yē anniyamiyok uFak bir ses geliyo. şu binālarda eṅgelliyo şu
 589 sesler araba muraba sesleri var ya. o zaman da buralar yazı gimī aç'ıdı ev de yō'du.
 590 cāminiñ üsdünde perākende bir gaç ev varıdı ses daha eyi geliyodu. pontulusa pontulu
 591 zeṅginer giyerdi. şavlar varıdı amān nasıl. zeṅgin olan da pontul giyerdi. pontul yok
 592 ğumu bi' şē'di. ayakğabısı fısdanı. çorabı. ayakğabıya yemeni de dellerdi. posdal
 593 varıdı burdan aşşā'sı ş'i'yapardı üsdünden ğayışinen bā'lanırdı eKseriyetde yemeni
 594 giyelerdi yani çit sürmenin dışında geydiñ mi yemenleri giyeleridi. edik onu çitde
 595 giyelerdi. öküzünen sürerdik ya sürülürdü. toprağ içine getmesin dē' buriya ğadar
 596 ğā'şı varıdı. bē'le giyeleridi. ğazağ muzak yō'd' arkadaş arap dede de bembiyaz bir
 597 elbise görürdüm ben o nē'di. alt başında şurda ayakdan bir ğırm' olurdu. biyaZ.
 598 temuZda giyeleridi onu altında da gene kilot var burdan da ğırmalı yani ğırma
 599 dedi'im boncū'nan vurullardı. onu temusda giyelerdi. ğafada ana doğma herkeşde
 600 telliK olurdu. başı ğabak hayatda kimse gezemezdi. bō'güse şapğ' olurdu. ufaK ısa
 601 gene telli' varıdı. ğız ğısmısının aha şō'le ğırmalı delleridi onnarın varıdı az'cák bō'dü
 602 mü başına hemen eşe'p giyelerdi. heç baş' ābak ğız ossun ō'lan ossun başı açık
 603 gezme yok. sonra bō'le yelek miltan hayatda yok. fısdan giyelerdi onnarın da aynı
 604 yemenis' olurdu. lēdiK ayakğabı yō'du. ğadın ğısmı ğırmızı yemeni giyerdi erkek dē
 605 ğara yemeni giyerdi. ğadınnar şeş. yā'lıK örtedi. şey ğısmı ğız ğısmısı onnar ğırmızı
 606 yēşil eşep olursa nē's' önnardan örterdi. ğadın olunca da oyalı dilbatları olurdu onnarı
 607 örterdi. bizim ufaKlı'mız zaman hepisiñin gelin gederkenne fesi olurumuş. bayā' da
 608 bāhalīymış. on' da maraş çıkardırıymış. sırmalı fes. mutlaħa bunu alacā'ñ her gel'nin
 609 olurd' ozaman bütün ğadınnarın çō'nnū' fes giyelerdi. fes daha beride ğayboldu. fes
 610 sonra burda bō'le zeṅgin olannar altın yapıdırırdı zeṅgin olmiyenner d' işde māğden
 611 mūğden düzdürürdü. şurdan iki tene ayna gör o fesde salıkıyodu ucu üsdü'd' üsdüne.
 612 dışı aynı altın ğımı içi mumlu. mum olurdu içinde. ğadınnar zilif keserdī šō'lā. gelin
 613 oldú múydü ō zıluf gelin oldū'nā işāretidi. zilif delleridi oña. büküp ğıvıran ossa da
 614 olurdu o enġin olurdu. ğızısa o çıkarmaz ş'i'yapardı. valā ō'luñ oldu mü gederdiñ
 615 loğum yaħutkınā şeker şeker dedim boyalı şekerlerden alır dā'dırdıñ evlere gelenin
 616 oñüne ğonurdu. bizim gördū'müz aslında da ğınallardı yani ō'l' olmuş ō'lanın da silah
 617 sıkıyo, dē. asgerden, gelincē, gederken, falan.

M14

Anlatan: Apdi Şeker, Aşık, Yaş 62.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Şekerdere Köyü.

Konu: Halk Hikâyesi, Türkü.

1 gözüm benim biz bu saz parçasını bu takdāyi elimize aldı'mız zaman nerden söze
2 başlayacā'mızı bilmiyok. çünkü söz çok. sohbet çok. bizde eFsāne çok. ben üç gece
3 bildimi söylesem bitmez inan ki. haKgatden bitmez yāni. ama şu ki her ne yaparsan
4 yap yapmış oldū'ñ bir meslekden azīycaK bir faydasını göreceksin. biz bunu çaldık
5 söyledik amma pek de faydasını görmedik. gendimizi avıtdık yani. sene bin doKuz
6 yüz atmış dörtde asgeridim ben asgerlī'mizi şükür bitirdik. memlekete geldik. tabī
7 geçim düşdü boynumuza. artık geçimin peşine düşdük ekmā'ñ peşine düşdük. aslantaş
8 barajının temeli atılıyo binālar yapılıyo dediler. burdan birgaç gişiyen oruya getdik
9 çalışmıya. vardık ki şantiye yapılıyo daha. binalar yapılıyo ofisler. biz de orda
10 çalışıyok. duvar örüyok. bir bazar boş galdık. dediler ki burda bir müze var o müzē'
11 gezek dedik arKadaşlarınan. getdik. getdik ki ğardaşım. müzenin beKcisi saz
12 usdasıymış. gulübiye sazlar yapmış yapmış asmış yapmış asmış hani ne deller
13 oduncunun gözü çomçada olur deller ya. sazları görünce gözümün yaşın dutamadım.
14 onu aldım onu goydum onu aldım onu goydum. en sonunda bu sazı elime aldım işde.
15 fiyatını sordum o zaman altı yüz lire dedi. altı yüz lire. biz de altı gişiyik. altı gişiden
16 altı yüzü liriye temin etdik ve bu saz' aldım. hocam hesaP et gaç sene oluyo. yetmiş
17 dört. ğırk iki de şunja gel. ğırk iki seneden beri bu sazı ğullanırım işde. şaşa önce bir
18 körō'lunun havasını çalıyım. ondan sonra da bir ğolun' annadıyım. şimdi dērl'
19 arKadaşlarım. herkeşin bir hasmı vardır. körō'lunun da hasmī bolu beyyidi. körōlu bir
20 geziye çıkar. şō'le gezerkenne bolu be'enin asgerleri tarafından yaKalanır. alanır.
21 ahıllar götürüller zındana atallar. aradan üç gün beş gün geçer körō'lundan haber yok.
22 adamları telaşlanır. bizim beyimiz bizim liderimiz nere getdi. adamlarından demirç'
23 ō'lu aşıK ğılı,ı'na girer saz' omuzuna alır. koroğlunu aramıya çıkar. şura senin bura
24 benim der coK yer gezer. en sonunda boluya gelir. bir ğahvenin köşesine oturur. bir
25 aşıK gelmiş diye toplanıllar çevresinē. demirç' ō'lu başlar söylemiye. ulan bir türkū
26 iki türkū üç türkū derkennē. ēyi be.āniller. güzel söylüyo. hemen bolu be.ā iletiler,

27 eFendim boluya bir aşık geldi hakigaten güzel söylüyo. bolu bē' bunu saraya çağırır.
 28 Zatan isdedī' de buyudu yani. orda da bir gaş Tana söyler. bolu be,ān bir gızı var ki
 29 çoK güzel. babasına der baba şu aşī' birez de bize ver bize söylesin. tamam gızım
 30 der. demirç' _ō'lu bolu bēnīn gızının yanna varır onnara da söylemiye başlar. bir gün
 31 iki gün üç gün derkennē. bolu be,ān gızı buña dutulur. aşık olur. gızı tāmāmen
 32 gendine bağladıKdan soñrā. gıza açılır. ben der ben körō'lunun adamıyım. körō'lu
 33 ɛnar sizin zındandaysa ben bunu gurtarmıya geldim. beni seviyosañ körō'lunu da ala'k
 34 burdan gedek dedi yani. şu zındannarı baña gezdir ilk önce. tamam dedi gıZ. gız buña
 35 daKıldī. zındannarı geziyō. bir zından var ğapısı kilitli önünde beKcisi. burda kim var
 36 işde burda körō'lu yatıyo dedi gıZ. babamın ğasmīymiş körō'lu burda yatıyo. gız
 37 durumu biliyo ya ğani. gızın tālimateynan. körō'luna künde yarım ğur' ekmek
 38 veriyolarıdı. gızın tālimateynan bir ğuzu vemiye başladılar. babasından ğabersiz.
 39 bolu beyinden ğabersi. bir gün iki gün üç gün beş gün derkennē. benim dedi ğırK
 40 gün. burda beklemem gerek. ğırK birinci gün sennen burdan ğaçacā'm dedi yani.
 41 besleđī. körō'lunu ğırK gün besledi zındanda. körō'lu dedi kinē benim adamlardan biri
 42 geliK gelmiye amma. acebā kim geldi. teraTdüt içinde acebā kim geldi. ğuzu yiyor
 43 adam. ğırK gün bitdi ğırk birinci gün gız dedi kinā. demirç' _ō'lunā ben ben ğana
 44 gediyo. ben üç tene at āyarlıyacā'm biri saña biri baña biri körō'luna. sen de
 45 körō'lunu zındandan ğurtar gel. al da gel dedi yani. tamam dedi. gız getdi. gendi de
 46 aşşā' endī. zındanın ğapısına vardī. zındancı orda oturuyo. selāmun aleyküm. aleyküm
 47 selam aşık ğardaş buyur dedi zındancı tanıyo yani. burda dedi kim mar burda dedi.
 48 buriye özellikle bekliyoñ. yaho burda dedi körō'lu dē biri var dedi. bolu bēnīn
 49 ğasmīymiş yani. bu arada. körō'lu eFkárlandı zındanda. zındanda eFkárlandı aldı
 50 baKalım orda ne dedi. zındanın ğapısı demir. yatāmıyom yerim çamır. zındancı da bir
 51 gızıl ğavır o'lüm. ğaldīm ğalada zındandā. zındancı da bir gızıl ğavır. ğaldīm ğalada
 52 zındandā. ses dışarı geliyo. zındancı duydu ğayd' arKadaş dedi yani. demirç' _ō'luna.
 53 aşık diyo yani. ğaydi aşık dedi. şunu öldürmāñ mi yaho dedi. ɛnar ğücüm yetse dedi.
 54 ğırk ğişiynen ğoymuşlar dē'rmen daşını zındanın ğapısına. kimse mümkün mü
 55 ğaldırmaK hē. ğücüm yetse şunu maf ederim ben dedi. hele ğardaş sabırlı ol yaho.
 56 güzel söylüyo dī'niyek baKalım ne dē'ci. zındanın ğapısı daşdır. yatāmıyom yerim
 57 yaşdır. zındancı da bir gızılbaşdır o'lüm. ğaldīm ğalada zındandā. zındancı da bir
 58 gızılbaşdır o'lüm. ğaldīm ğalada zındandā. ğaydı arkadaş dedi yav ğaydı dedi.

M15

Anlatan: Sultan Çolak, Yaş 74.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Çağsak Köyü.

Konu: Anılar, Yerel Gelenekler.

1 yēmēkləri her yemēkləri yaparıK işde. yēnen yēmēkləri. pilāv bişırırık māķarna
 2 bişırırık. kōmb'ederik. kōfd'ēdērik. hē. kōmbē hēyl'edilici kōmbenīñ suvānıñ'
 3 dō'rāñ ētini duvāñ işde yā'nı gō'ñ. ōtēberisin' içine go'ñ. bübērin'atāñ. hāmırī dā āçañ
 4 ārāsınā gō'ñ. on'dā şiyē sāca goñ saşda bişirīñ. yüzüne yā' çalañ. köfdē' de. bulğuru
 5 yū'ruyōk. için gāvırıyoK ētini suvānıñ. elimizdē açıP içine onnā'n gōýŭp gōýŭp
 6 gāpādıyoK işe. on'dā sūda gāýnādıyōk kimī yā'da gızārdıyō. tırş'tñ suyun' gōy'o'k.
 7 gīzdırıyōk. işdē elimizi batırır batırmāz yaķar yāķmāz. dō'me gōy'o'k āýrāñ gōy'o'K
 8 içinē. āz un ekeliyoK üsdünē de gāpādıyōk gāpā'nı. gāzanı üsdünü dē bāsdırıyōk.
 9 eşgiyō sabā'na bişiriyōk. tōğā' dā āyrāñın içinē dō'me gōy'yōk. ız'cık da ün ātıyōk.
 10 ocā'gōyup gārışdıryōk. gāýniyū. öyle bişiyū. hē. dū'n eşgilisi onu şe'diyolār işde
 11 hāmırī açıyoñ ētini sūvānı dō'ruyōñ üfēliyoñ. hāmırın içinē gō'yup bō'le yuvāliyoñ
 12 yuvāliyoñ buçā'nan dā kēsiyōñ. eşgisin'ēziyoñ gāzana gōy'yōñ. gāzānda gāýnādı
 13 mıydı o tuvalaķları içinē dōküyoñ. eşgil'ölúyo bişiyō. hē. şēķerli leçer mi. gudeynē'
 14 guruduyoK incirī dō'ruyōk şēKeri dē gāýnādıyōk. bāl oldu múyü o gudeynē' onun
 15 içinē dōküp gārışdıryōk. gāýnadı mı ēndiyōk leçer olúyü. şēķerli leçer olúyü. üzüm
 16 bekmezi mi çıkāriyō bizim gēlinnēr. onū mākinede çākiyolār. şēy makinēsinde incir
 17 çekdikleri makinede çekiyolār. tōrbuyā gōy'olar suyun' süzüyolār. on'dā gāyna-
 18 dıyōlār işde içinē ız'caķ da topraK ātıyolar. bēkmez oluyo. kelle paçā' da eşgili ş'
 19 ederik kellē' gāýndıyōk. dō'ruyōk bişdi miydi. eşgiynēñ işdē yā'nān suvānıñ yāķıyoK
 20 eşgisin' gōy'yōk. içinē dē kelle pāça ēt gōy'yōk. o dā gāýnadı mı āyn'eşgil'ımi.
 21 endiriyōñ. tēleme şēy sā'yoñ gēçiyi. onun içinē de gozaK ātıyoñ. on'da bir çōpünēñ
 22 hōyle çāķāliyoñ. dūtdı miyi şē'diyōñ suyā bir dolab olmassa dōñdu mu yīyōlār işde.
 23 yō'rt gim'ölur hē. un'd'öyle yīyolār işde. dutmaç d'ayn'ışdē etl'eşgil'i mi
 24 dutmacı ekmeK ederkenne hāmırī açıyōk üsdünde bir o yanna bir o yanna
 25 bōrtlediveriyolār. dō'ruyoñ ekmek taķdasında dā. ön d'eşgiynen işde bişiriyōñ. eşgil'
 26 olúyo. mercimek hē atarsañ oluyo nē atarsañ onu atacaksın. eşgiden borana dellerdi

27 bir ğazyā' olurdu. ōnu ŧēy dō'rallardı ğaz yā'yı. anan bil' ederd' işde ōnu yōrda
 28 ğatallardı. sārımsaklı yō'rt hē. o ğazzāyıyı dā her'āl bōrtlēdiyōlarıdı. yā'lı ballı ŧēy
 29 ekmeK ederken yukācık açıyōn. yukācıK ekmeK gim' ācıyōn yā' dōküyōn ŧeker
 30 ğoy'yōn. işde ğāt ğāt ōrtüyōn. sāşda bişiriyōn oñā yā'lı ballı diyōlar. mērcimēkli
 31 sıkmaç mı. mērcimā' işde bişiriyōn mērcimā'. bulğura dōküyōn. ıslıyōn ōnu. yā'nān
 32 suvānı dā yıkıyōn. yālıyōn sīkıyōn onu. işde turşu dā yapıyōn yan'da bibēr turşusu.
 33 yiyōn on'_da. biber turşusu bibēri dō'ruyōn ħarşlıyōn. ēşgiyi dē eziyōn sārımsā' dā
 34 dō'ruyōn. hē içine bāldırcan da ğatıyōlar. ō da işde ŧēy olur turş'_ oluyo yan'da hē
 35 sıkmacı yan'da. simit sıkmacı da satan işde. ħımm. yō'rtlü kömbē işde ŧ' ediyōk.
 36 āçallardı ħāmırı ūsdüne dē yō'rdunān ŧō'le ŧekeri ğatallardı. ŧē'n içine ğollardı sacın
 37 içinē ğollardı ūsdün'_de ğapādıllār hindi zobada yāpiyōlar da dāĥā ğōley ōluyo.
 38 zobānı içinē sürüvēriyōn yō'rTlü kömb'_ oluyo. ğuru kömbē' ŧiy olur ğuru ħāmır
 39 yū'ruyōK işdē hēr ŧiyēn' mā'zemesin' ğatıyōn. māyālāniyō ā'şāmdān. sābān'_on'_ işde
 40 ēdiyōn. ğuru kömb'_ oluyo saşda zoba saşlarında. içinē sürüyōn. bī'_şe çālmıyōn yān'_
 41 ōñā. ŧeker ğōyōn dā. ā'şām yū'ru'kanna. sabā'na bişiriyōn. ūFāk uFak yapıyōlar
 42 bardā'nan. sen sorarsan ğēliy'_āklıma. ħı' ī. hē çoK ē'yidi anām anām çoK ē'yidi bi'_
 43 ŧē' işdē yāpmzdı ē'yidi anācā'Zım. bu dā bizim kövden. çā'şaklı. çobān ħōsüyünü bilī'.
 44 ōnuñ ğız'_ işde. ħurıy'_al d'_otur sāndalıyanı. bu ē' bilir işde buñā sōr. işde sordū'
 45 sōruları. adı ħatice ħatice. bū işde bu sülemen āġāmıñ ħānımı ōldū. bun'_ aldı.
 46 çāşakdan hē. ānāmgilē mi hē. durmuşu nē' ānām bō't'_d'_ işdē. dēzzem almānyıyā
 47 ğētdī. ğāldī orda ānām bēsled'_o durmuşu. suvānnı yēmek yēmezdi. hēr yemā'
 48 bā'nmezdi. bākdı sōnrā d'_enişdēs'_old'_ işde. ħāĥ ħāĥ ğüll'_ufā'dı barabar ğōtūrdū.
 49 yāşar bēnim ğız'_d'_ orda. ħı'_ī. isitcedēn bēnim ğızımın ğocası. ēmmimizin ō'luyd'_
 50 işde ēvelde. ōrda ēvlendi irbēhemden aldılār işde yēri. iş işdēñ ğēşdi. ēvelde kēşge
 51 ğöçsē'dik dedi. kövde iş çoK burda dediler dāyanamāz burānıñ işine. ē' kötü ğenē
 52 dāyandıK ğāldıK işTē. bābamın ēvind'_iş yāpmadım. ğēldi işde bu sorulara bāşladı.
 53 bilmēm mi yā. anāmın ğā'n āvrad'_oluyōdu ikisi bir evdeleridi. çāşakdā. sonradan
 54 getdiler işde ora bura. ananī bēn geldikdeñ kerī ānan ğeliñ getdi. ēmmā ēvlerimiz
 55 yākınıdı ēmine dezzemgilinēn. ğoca baġāmğiliñ ēviynen emine dezzemgilin ēvi
 56 ğıyıġıynē'di. yōk ŧē' diyōm dā'rmenç'_ ħōkğēş dellerdı dedēñizē onun ēvi
 57 ğocabāāmın ēviynēn ikisi ğıyıġıynē'di. yākınıdı ğıyıġıynē'di. lūtfiyē ħālāñız vārıdı
 58 ōñā dā ēmmim müşderē'di vērmediler onu. apdō' ēmmim. ōluyōdu birbirinīñ uçu
 59 vērmediler.

M16

Anlatan: Ökkeş Çolak [ÖÇ] Yaş 75, Süleyman Çolak [SC] Yaş 83.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Kanlıgeçit Köyü.

Konu: Anılar, Yerel Gelenekler.

- 1 [SC] adım süle'men çolak seKizen üç.
- 2 [ÖÇ] burā ōm bes senē' gēşdi. satan nē ōmbes senesi ēdem yāpdī ōn dōrt senē
- 3 mıkdarlık. hasan çolāk. ōndan sōnā bēs senē memmed asgerin ō'lu yāpdı hasān. hasan
- 4 asger. bir dōnem bunun ō'lu yāpdı ik' üç senē gene bunun ō'lunda şindi ik' üç sen'
- 5 oldu. yirmi senē' yirm' bes senē buldu buriyē ğannıgeçit demesi yani zāmanında ħarb
- 6 ōlmuş bū ğarağolun ōrdā ħārb oluncuk. yanı ğān ğōvdē' götüreceK oluncuK ādī
- 7 bizim bō'klerimiz ō'l' annadırdī. ğann' 'āgeçit ğálmış. yālıñız kō' ā'yırmıya çalışincık
- 8 āñğara ğannan āñıldī'ndān šē' ğābil ētmedi ē ğannıgeçidi ğabil ētmedi. serinōvā.
- 9 yeşilōvā bir dēħa dē'kleridī ħañgını bā'nirseniz ōnu ğeri šē'din dedī. sērinōvā ossun
- 10 dedik biz de serinōva ğaldı yāni.
- 11 [SC] o sinir neden mi geçer diyo. o siñir ğadinnardan gēçiyō. şindī bēn tesgēr'
- 12 alıcımıdı bir āyım ğaldı. düziçinden de boyālıdan bir arĵadaşım varıdı dedi ki- ō'lum
- 13 dedi evli misin dedi ēvliyim dedim. ēve varıncık dedi ēliniñ üsdünde bō'lē şu 'adar
- 14 vār siñir. ōylen yemā'n' yerken yan'dā yiyēmiyom. çekip bāşg' 'erde yiyōm. gece
- 15 löbedin bekliyom ħalı yoK adam ħasdā. soñrā ō'lum dedī sāña bi' şet dē'm vārıncık
- 16 yap dedi. cōbünden ğalemi deFderi çıKardı hemen bi' kā't pārchāsī yāzmış şindi dedi ki
- 17 ğadinnara dedi āybaş' ölur dedi. ħanımiñda ħanımiñdā olmsassā ħanımiñ ğōnussun
- 18 dedī başĝa bir ğadınnan dedi bir şişiye dedi onu dedī çāl dedī. ikisine dē o dedi
- 19 geçmessē devlik' 'ūñ bīr dēħā çāl dedī bī' demlik geçer dedī.
- 20 [ÖÇ] yılān çōK olur burda ğara yılān vār kēpkēpi vār. ok yılanı dellēr. şāħmārān
- 21 dellēr. hēPiSi sōkúyú. ğarayılān bēnim mazınıñ dēpesinde bōynuma dōlāndī üzüm
- 22 almıya çıkdım çōK üciyē bi' şe' sıkıyō sıkıyo bōynumū. ulān şu dedim üzümün ğolu
- 23 geşdi her'al dedim bārñā'mı dakdım ulān māħlıç ğım' ēt. šō'le baĵdıımıdı ā'zıma
- 24 gelmiş olmuş kellēsi. ğölumu sallādım sepet vārdı üzüm almıya çıkdım ya ğāFāsınā
- 25 gēçirdī'm yavāş yāvaş endim. mazınıñ çotunā atladım baĵām da dibindē. pīrtmiş bi'

26 dē baqđımdı gēliyō dabān' _ātladım ā'zım burnum ğanadī. babām vurd' _onu dēpiye
 27 çıkdıydı. tūfā'nan sıkdı vurdu. ğara yılānı dōlandı cānım.
 28 [SÇ] vallā' āhrap dā āhrāp dūn _ā'sām sōkdu benī apdaz _alıyodum çeşmenin _ōnündē
 29 duvārdıymış. görmedim apdaz _alı'kan da ğuluncumu duvāra vērmissīm. bu ğölumdan
 30 soğdu dāhā dūn ōylenden _keri ēyi ōldu. heç bi' _šet de çalmādım ōyle sızılādı sızılādı
 31 sab'ça ā'rıdī. ondañ _keri gēndilī'nden gēşdi. gemī'ñ ğırī'nā dokdurlār şı' _yapıyō. ilāç
 32 vēriyō n' _ēdiyo sārıyōlar dokdurlardan. sınıkÇī vārıdı bizim ğınālı çınārdā bēdir
 33 ḥasan deller ādāmā. yāw şindi ğozā' çıkmıssım ğoz ye'm dē' şū biçim ğozdan düşdüm.
 34 şō'lā. bunun _üsd'nē bō'le dōmbelek dōndüm. ō zamān gētdīm sārđım bağ nurda da
 35 yērine gelmiş şunu yerine gētirmēmīş. bunūynān ā'r bi' _šet dutamıyom. bu gemik
 36 dīşarda ğalmış. bu hırtmış. bu dā ğırılmış. bunu yērine gētiremeden sārmiş. bō'le āldı.
 37 şēkerderede varıdı bir ğüleşci biri tūlü diyōlar şū düzüçindē. yandakı hacınıñ _ō'lu vār
 38 şēyde o da şekerderede her'āl'. ondañ _keri bu ğınālı çınarda ğolumu sarān bedir
 39 ḥasanıñ _ō'lu sāpri. baş _ğüleşci. biz burdan dokuz ğişi gēdiyōk kō'lüden ğenc _olarak.
 40 şō'le bō'lē on seKiz yaşlarındayık. ğüleşin üş tenesini yıkıyōm çıkıyōm kimse
 41 yıkamıyo. bir kenne ğüleşdirdilēr āltı tanēsın' yıkdım çıkdım. ḥāla diyō kū bīriynen
 42 dāha ğüleş. ğüleşiyim dedim. birez yorulmadan morulmadan ğüleşdim ālt ātıyom inan
 43 ki imkānı yok āynı mal ğımı hēç dōnderemedim. āñ sonju yıķışamadıķ. ōyle bırakđıķ.
 44 bu da bō'l' _oldū. ğeliñ _gelecek zamān gelini getirdiler miyi millēt ōynuyō apdallar
 45 genē şabā isdiyo. tekrar arķadaşındān ne _dēn. genē pāra isdiyōlar veriyolār. ō işdē
 46 sōñrā bunu da işde ben onu yıkamā'ñcık zoruma getdi. burdan getdik _genē on _on iki
 47 ğişi. başğa ğınālıçınāra. ben dedim hēr ğün gēdiyōk dedim. arķāmıza bāķarak gēliyōk.
 48 ō'laK _alıyoduķ genē gederken. şimdi dedim bēn baş _ğüleşciyseñ sapriynēn ğüleşicim
 49 dedim. ulān _ā'bi' ğarnıñı yarar o ğüleşci dediler. ğüleşme dediler. ben ğüleşin'
 50 belledim dedim yıķarım _onu dedim bu nē'diyo ğüleşde ē'ce baķıyo burdān üç ken
 51 dōlnıyō yanındā dōlānıyō dōlānıyō ēlini uzadıp bī' ğēri çēkiyo. üç ken yoklūyo.
 52 yokladıķdan kerī. dōrdüncü ğēlmiyē bir dutuyō sā' ayāñā sarma diyōlār. bunu dāķıyō.
 53 bunu dāķdı mī bu ğoluñu d' _ālıyō. yā yıķılacakşın yā da ğoluñ ğırılācak. ō zaman
 54 yıķılıyōñ. ā bēn bunu bēlledim. yāpdıñın ben tecrüb' _ediyōm. bu ğēldī ğēri çekildim
 55 ēlimi vermēdim. dōlandı fırlāndı ğēldi. ayāma sārmayı vūrdu. ğolum' _alıcı dāhā
 56 ğolumu ārıyō. ben de ğendiniñ _öteKi bacā'ndan bīr çōkdüm _amma āldım o zamanaça
 57 ğücümün _ğuvātı ayā'nı bırakđım bēl'ne çōkdüm. vallā ā'zımdan su çıkānaça getdim.
 58 bābas' _ırahmatlık dā ğolumu sarān dēynekeci. ulān ḥalāl olsun sañā çocū'm dedi.

M17

Anlatan: Emine Ceylan (Zeynep) Parlak, Yaş 84.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Karacalar Köyü.

Konu: Anılar, Gelenekler.

1 ben dedim iki çi't papıç alacā'nız. kirpiT aldım al' ā'nın irbehemdēn dāşı yok. cılbak
2 çöp. kirpiT alacak. papıÇ alacak parē' getireceK ali hindi ağşama mı getirir. şu
3 hortakalın bir çuvalın götürdü. bi' çuvālın' da cāFer gelip götüreceK. ben de seni o
4 antepi mi niy o. o çağşak kō'ndem bir avradınam biz yaylada gōñşúyúk. işTe o'le
5 yavrım. aletirik yok ah yavrım aletirik. bāña hindī yalnızlık hepinden zor bāña.
6 allāhdan āyrı kimsem yok. yok kimsem yok. allāh bundan aşşā' düşürmesin. yaparım
7 ya hēpini yaparım da şimdi bilmiyom ben. ne söyliyem ne dersēn dē'm. habāw sēn dē.
8 ğardaş mı ğaldı bācı mı ğaldı baba mı ğaldı ana mı ğaldı babam anamm' bilmem
9 amma ğaradaşlarımdā çok ā'larım dā sō'lerim dē ilk ğaradaşım ölen omarıdı. sonrakī.
10 hacıydı. daħa ufāk aliyidī. daħa bir çi't de ğardaşımın o'lu birinin adı irbehemidi
11 birinin adı musdafiyedi. masdā'dā ğardaşımğilın adıydı. çok sō'ledim çok ā'ladım.
12 ğapımızda dud ā'cı dibinde oturur hacı. ētdimise sebi' bācı senden de umudu kesdim
13 ğalan. o da ğardaşımın avradına dedimidi gend' ā'lamıyo dā. hē. ğapımızda dut dikili.
14 dibind' ıraħan ēkili. bañ ğardaşım etmēm. beñ ğardaş umud etmēm belk' umudumu
15 kesdim ğalan. hē yā ne dēdim çok dēdim bēn. hō çotlū'ñ dēresine tahra çaldım
16 yöresine. bu bir teberik. açın bahın yarasına. benī çocuK içinde ğordu benim
17 görmedī'm ğalmadı. amma o ayāmdan silah vurdu ğā'nımın çocū'. hē. çocuk sıkıd'
18 ayā'ma dā'dī dokdur perişan etdī. yayla seni yaylamadım. çıkıp sēyan ēylemedim.
19 gesene ğardaşım saña kötölük eylemedim. hepine ana vazıFesi gō'rdüm bēn. hē.
20 ā'lice dā'lar ā'l. sular aKār cā'l cā'l. gel sorsana ğardaşım alın, ğarşıdaki yabancı dā'l.
21 dedim yetme' mi. ğardaşın öldü'ndē. dedim işde diyom işdē. ğardaşlarım çok ā'ladım
22 bē'n. o ötā'nkīnē. daħa yepi de biri d' öldü. ik' ay anc' oldu bir' öldü ğardaşımın
23 oğluna. musdafā. o yok halım yō'd işdē evimi yardılar. ğayr' óndeñ keri de işd' o
24 gündem beri de işde düzelemedim. ne biliyim ben işdē. bēn çok sō'lerdim bēn hē
25 mitisinin ğoca düdü. yā'lir gō'nü ğuzu. babāmın fādıma ğızı gel de hālımı sorsene.
26 allāh o ğurşun da kimsiye dāğmesin. yanāñ. ocaKda yanañ. hē. hē öylē. mitisinin ğoca

27 puñarı. aķar aķar o da diñer. geliñsene ğardaşlarım. bacıñ yoluñuzu dāğner. çok
 28 sıkıntıynan o bir taş suyu dedemiñ yanna ğoyardı. gederdī. o su tükenirsē. kim merir
 29 dē yudum yudum su içerdim. ōn tuluk ğozlā' su dökdüm. bu ayā'ma çocuk tüfeñgi
 30 boşandıķdan kerī düzelemedim. hele de bı yıl da bu ēvimi yārıncā daħa köt' oldum.
 31 ammā ō'lum şindi şō'le yābancı dā'l. bilēniñ bīri. bilenīñ birī. şey ħurdā yatā'm mar
 32 yatā'mıñ altında biraz bāş örtüsü bilmem ney varıdı. bu ğapılara baķsana ğapıların
 33 kilidi yok parçā parçā. bu öte taraFdan duvāri sökmüşler. ōndan kerī ō yātā'ñ altındā'
 34 yā'lık bilmemiş emme buriya sandā' ğoşdumudu. ğapıların da kilitlerin' ğırmışlār.
 35 kilitlerin' de arkāda parTisō'm asılı onuñ cebine ğomuşlar. elin ō'lu bun' ēyler mi. yā
 36 el dā'l amma kime ne dē'm. o ğadar ğabım baķ ğaplıkda heç var mī. o ğadar
 37 ğazannārim. ğoca sāħennērim. ğoca ğoca çamaşır ğazanı eşgi ğaynadırdıķ onnārı.
 38 āliyen' almişla' bu insannık mı bi iħdiyar ğārınıñ ğolu yok dalı yok. onūñ evi yarılır
 39 mı. yā. hērkiş de gelēniñ hepi de diyo kīnē zeynep dezze yabāncı dā'l. ē amma ben de
 40 biliyóm yabancı gelemēz. bizim bura sūrlū. ō maħmıd ā'nıñ dört kürtlere getmesi
 41 oldu. ben de o ğardaşımiñ ölüsüne getdimidi. o dā anğarada ölmüş o çocū'ñ oriyē
 42 getdim. orda da yorğun gelmedim üç gün durdúydüm ālmışlar hē yārmışlar. ğeldim
 43 kīnē ğapı paca parça parça ħura duvarı parçalamışlar. hē işde ō'le. öyl' etdim. ē
 44 çocuklū'm mu bēnim mī burdā hē emmimiñ yan'da bō'düm bābam emmim ō'lmüş.
 45 babam barabar iki ğardaşımiş. yōķ n' āna bilirim ne baba bilirim. emmim bō'tdü bēni
 46 ğoc' anamınan babamıñ anasiynen. bu da babamıñ emmisinin oğlúydü. buriye nāsip
 47 verd' işd' ēmmim. dē. kötude dā'lid' amm' işde. dört bitdi beşin içinde de ōlelī. işdē
 48 ō adam ō'lüncē evēl gelēn gedēn dıķılan çıkan çō'du. baña da herkiş dedi şindi zeynep
 49 sem burda duramāñ sēñā ōt' āçiye bir ev yapāķ. yōķ dedim ben mülküm tergenir de
 50 gedilir mi. durrum dedim ēmde dedim. ammā hindi beni hele mele hele mele hindi bu
 51 hırsız ēvi yārıncā. ā'sam oluyo sabaħañ nasıl oldū'nı heç bilmez olúyom. sabā'ça bō'le
 52 baħıyom. ğörķdüm hindi yalan mı söylē'm. çōķ zor yālınız durmaķ zōr. kimim yōķ
 53 kimsem yōķ. allāħımdan āyrı n' ēdiyim. hindi dē o cāfer dedī'. ev yapıcı aşşā' baña.
 54 bēnim heç çocū'm yok. o ğā'nımıñ çocū'. bu dā ğā'nımıñ ō'lū. o cāFer de ğā'nımıñ
 55 biliyoñ mu cāferi. yōķ cā'fer aliyanıñ ē'si. bu yōķarıķ' eviñ ō'lu. benim memmed āli
 56 üç ō'lān. ō ō'retemen. āli geldi ydi buriyē. iki çuval fortāħal topladı'ydı. on' da bir
 57 çuval'nı āli götürdü. bir çuvalın' da hindi cāFer gelip götürücü. o ħō oğlum çocuklū'm
 58 ğara gününeñ geşdi āna bab' olmassā ēmmin ossuñ ānañ ossuñ babañ ossuñ hēç
 59 acımāZ. ħī'. ānañ olmadı mı. bēn o ā'dar ā'r şelā'ñ altındañ ka'ķdım bēn. ēmmim dēdi

60 kī ná ğadar ħorantalı o da. zēynep bō'le yī'd olmasaŋ sēn çok kötēk yēŋ derdi. ōrda da
 61 bir sille yemedim burda da. hēç diri ābāw. bēnim ō'nmüyōm bēnim yapıdī'm işi benim
 62 dutdū'm işi benim gelene hōrmetim beli'sizidi. bürgün bābası gēldi ōt' 'āçeden. gēldi
 63 birez de ħava da birez baŋzeridi. ğapıya sedir' oturdu yānı minder dōşşek çok. ben
 64 'emen dolapda ne varısa ħazırladīm ōñüne eletdim iħdıyarlarıŋ. işde bōyle dēdi. dişim
 65 yok dedi zēynep ē'tdi dedi. baŋ' et gētirdi ğāvırdı dedi. ne varıs' 'ışd' ōñüne ğodum.
 66 esem şōyle bir baħardı gelene. ōndaŋ kerī hindī ordan da işde māħmıT işde aşşā'kınıŋ
 67 yanna vardım maħmıT ō'l'nuŋ oriya varınca o benim yapıdī'mı yapamamış avrāt. hēriF
 68 dārıldı ğáy'nım maħmıdā sonra. evine gelene dedi zeynep dedi daĝanıŋ içinde dedi
 69 eti ğavırdı dedī yō'du ğoydu dedī. balı ğoydu yemā' ğoydu dedi. emmi ye dē' ōñüne
 70 getirdi dedi. bizim bēkl'ō'm ki getirecek dedi. gēldiydi dedi bir saħēne tırlık ğomuş
 71 ız'cık dedi. hē öyliyedı. ammā ben çıbık çaldırmadım ammā ni yapıyıım ğader
 72 böyliyemiş. daĝa durmazdım bēn. şınd gene gediym bir gelene verrim diyom bitdī'
 73 ħortaKal diyom. o nēcāti de gēlmedi āliy' 'ārıye gediyo dibinde. hē ālırsaŋ toplarsaŋ
 74 al da götür. ne bili'm ben. onun ħortakalı pāra etdi ne dī' etdi diyecēŋ şey perekenti
 75 satd' ō. hē ō bizinĝini dē beş on torba bir nēcāti diyo cāFēr altı yedi yüz liriya vērdi
 76 ħavıl parası dā'l. hē ōndaŋ kerı amma bā'çadā'nı şōyle şiy olmuş. süyümüzün sā'b
 77 olmassa kimse yōk. süyümüzü ō yeşilderelilerinēn yaŋıncılar aldı. yūZ senelik kō'ŋ
 78 süyünü. yāħ abāw. benim yapıdī'm yemā kimse yapamaz. ē hēr şay var hēr. kōFde
 79 yapardık. ē köfdē' nasıl mı yaparık. köfdeniŋ etini dúvaŋ. ōndaŋ kerı suvan dōĝra. eti
 80 gözēlce ız'cık salça ğoyaŋ ız'cık ğırmız' büber ataŋ ğāvırıŋ ħoriya ğoyāŋ. yok daha şiy
 81 olucu'sa bür gün āĝşamdan edāŋ sabā'n' edāŋ. ondan sonra. kömb' ediciŋ ħāmırı
 82 yū'ruŋ ızıcık ħamıra yumşaK ossuŋ dē' pak máyá ğoyaŋ. ızıcık ızıcık çok dā'l. hē. o
 83 ħamırınan pak máyá ğoyāŋ súvanı dōrā'P için' onardıŋ mī kömbiye açāŋ incēcik bezi
 84 edeŋ güÇcük güÇcük üsd' üsdüne üsd' üsdüne bezi edāŋ. ğoyaŋ. ordan da ālıyanı
 85 āçaŋ ikisiniŋ ārasına dō'seŋ yāĝ çalaŋ saca serēŋ. zobadē'se zobadā saşdiyese saşda.
 86 bişiriŋ. hē. her şeyi yapardık. fasülüye sulusu bişirirdik eşgili bişirirdik. dū'n eşgilisin'
 87 dāħa gōzel yaparım ben hindi dū'n eşgilisin' eveldēn çekirdēnen noħudunaŋ olurdū.
 88 şındı bōrā'nēn. ā'samdan noħudu ıslāŋ sabā'nā bir áykiri ē' ğāynadıŋ. ondan sonra
 89 fasuliye bişiriciŋ ya ocā' ğazanı ocā' ğōyaŋ. bir ııcık suvan dō'raŋ. ōndan so'ra bitdī'
 90 yāĝ ğoyaŋ ēt gücü'cük gücü'cük gücü'cük gücü'cük dō'raŋ yārim kilō' gelir on' da
 91 ğāzanıŋ içine ğōyāŋ. onu dā ğāvırıŋ. ōndan sō'ra ğavırıldı yā salça yāĝ hepi tēmam.
 92 ğavırılır. ondan sōra sū ğoyāŋ súynāŋ ğāynadı mī ğāynamadaŋ ğoyārsāŋ dōĝm' ord'

93 ıslanır vıçcık gim' olur. ondan sō'ra nohut gōyāñ. dōğme gōyāñ o ē' gāynār bişēr
 94 yetizlik sūyun' da gōyāñ gālan gāynadı miydi çok dū'n yema' bişirdim hindi hırda
 95 oldum. ordan bōrā' de gōyāñ bōrēk gāynār. eşgisin' gōyāñ. eşgi goymássañ yārılır. hē
 96 eşgisin' gōyāñ. o gāynār. ammā yānān büberinen de bişdi bōrek yā vār ya yeñiden
 97 yā'lıyacā'ñ. hē. ordañ kerī ē' gāynadı mī bō'k dolap teşdi ya. cannī üç erkek dōrd
 98 erkeK endirir yere gōyār. yēre gōýdú müydū. oñā ē' bir tas su gōyāñ. bōrā' ondan
 99 sonra ā'zın' tēm gāpatmāñ. genē bunda da genē gāpadırsañ hāmır olur. bōrā' dē şē'dēñ.
 100 taviya yāni bō'k bir taviya gene yā' gōyāñ. salça gōyāñ. nāne gōyāñ. biber atāñ. onū
 101 yañañ. hınırtlak deriK oña gızarıK hāmır topā. onu gāynarkān gōyāñ. evel gō'massañ
 102 bişmeZ çatır çatır. on' da gōyāñ. ōndan sō'ra gözölce yā'lañ. hō'lē yarı yerini açık
 103 gōyāñ. hē çok dū'n yemā' bişirdim bēn. hā eşgilinin yan'da pirinç pilavı bişēr. ēt
 104 gāvırınñ. bulğur pilāvı bişirñ. işdā durumuna göre. hē durumuna göre. yapañ ō'le
 105 yapañ. hazırlık. ne vār hālına göre hāley çeker. bāyraK bō'n dikildi. bizim görümcenñ
 106 gızınınñ ō'l'na. hindi bu geldi burıyē. āli geldi bayrā'n' dikdik diyo yemā'n' yedik geldik
 107 diyō. hālına göre neyi varısā. hālı vahdı yō'sā bō'n kēser bi' dāvar. bō'n bō'n
 108 cūmertesi. evel evel evelidi evel o. evelden işde eveliyi çalgıyı işde atirefden dā'larda.
 109 evler dā'lardiyedi. hēp. işde zorkuñ ğumu nē' gim' işde yāylalarda dā'larda. davıl ük'
 110 üç gün üsd' üsdüne davıl getirillerdi davıl. burda dū'n çalallarımıñ vārdıK bō'm
 111 bayrā'ñ dibine kesellerimiñ bir davar onu bilmem de lāf verillēr. óndañ kerī sabāh
 112 bīrini. vālık hālına görē. gazañ gazañ gāvırma gāvırılarımıñ. pilāv bişirillerimiñ. māl
 113 çok. işde dū'ñ devliki ū'n sabāh gelñ gelecek ya bō'n bir gāzan tō'ga bişirillerimiñ.
 114 işTe ō'lē yapa' hāllarına göre hālñ olmassa n' ēdēñ. aha hindi baña kaK da hāley çek
 115 de baKıyım çekibilir miyim. bitmissim ben yā. aha ōnu n' ēdāñ aha gördū'ñ ā'sların
 116 āliyen zeynep dikdiydi. ıraḫmatlık da dedi kī āyā'mdam berkim yā yoklamıya gelillēr.
 117 deller zeynēp bunnarınñ aliyen bu dikdi derd' ıraḫmatlık. ḫaksınırdı. bañā derdi ki
 118 bunnarınñ aliyen' bu dikdi derdi. hē. gēne dē baña Fısge vurmadı öteKi gāynımınñ
 119 avratları hePisi dō'd' avratlarını, baña çintirik gene vurmadı. yok yōK yok. dō'medi
 120 beni. bilmiyom doğmedi benī. yōK bēni hē. ōtā' 'n benim bir dezzsemñ ō'lunun ō'lu
 121 var. onnarınñ da cinslerinden kōklerī āvradı çok dō'yolar bīr gün gēldī. tēm bu sātlerde
 122 dezzemñ ō'lunun ō'lu şu ğaFası ğam bi' se' oluK ğafasın' görsāñ heç kerniplik gim' nē
 123 zē'neb abıla ney bişirdñ dedi. ben de o gün köfde hāmırı etdimidi. oturdu yēdí. zē'neb
 124 abıla ben uykusuzum dedi. yāt yanıña yāt. gētdī. bō'n demedi devlik' ū'n gene geldi.
 125 gene gēldī. dedim yemēK yedñ mı dedim. āz çoK ēn'mi yemēksiz ğomam.

M18

Anlatan: Gülsüm Selbi [GS] Yaş 82, Nuriye Bildik [NB] Yaş 54.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Cevdetiye Kasabası.

Konu: Halk Hikâyesi, Türkü, Anılar, Yerel Gelenekler.

1 [GS] güssüm sélbi, Çevdetiyeden SáKzen iki yaşındiyem, bu köye geldim. geliñ
2 geldim buríyá. ney onun adı. gócam bir sene. bir ay sonra hasdalandı. bir ay sonra
3 hasdalandı. altı cocū'nañ ğaldım. bunnara ğanat gerdim alèyeni Allah'a şükür. ik'
4 oğlan iki gızı everdim. yání bitdī' dāñsizlīm de çok benim. hē. yani çok şakıya şeyi
5 severim. ğalan bīrgün ben bunnara vardım. mıkdarlara vardım. o 'ākıt mıkdarıdı
6 bunun babası. mıkdarlara vardım kınā. iki tene misēfir yatıyo orda. esbir etdim.
7 dedim kīnē annesi bunun annesi yannık yay'yo. gümbür. derken dedim kīnē bir ō bizi
8 misēfir almanız mı dedim. ō'le dē'nce dedi kīnē vallā burda iki misēfir yatdı. dedi. ney
9 onun adı. sen de yat'ssañ bunnarıñ yanda yat dedi. aman onnar beni mi yēyo dedim.
10 gelim bacı dedim. burda yatarım dedim. bizim bir de hac osmanımız var o da ō'süS
11 ben neriye gede'sem bennen berēber geder o da. o da yanımdā. dedi kī anam dedi aç
12 mısıñız. susuz musuñuz dedi. ben zıhım yē'm dedim. varısa şunja bi'şet ver de yesiñ
13 dedim. oña bir taş. bi' tabak āyran ğoydu. birez de bēkmez ğoydu o yiye yiye.
14 hálbiyZa ğarnı dok getdi. ō'süS ya ō'süSün ğarnı heş doymaz. yemiye durdu. o
15 vañıdaça misāfirin biri yönü öte biri beri yere yatak sermiş. annesi bunun annesi.
16 derkenne yatıyóllar. anam dedi. gelimbacı gelinimissiñ dedi. nericikden geliyoñ
17 böyle dedim. abāw ğurban ollum dedim. ney onun adı ğırmtliyi deşirdik de geliyoğ
18 dedim. deşirmedik de yani esbiri. deşirdik de geliyoğ dedim. ordan dedim. adamıñ
19 yorğanıñ yüz örtü'dü. yüzün aşdı. bir bāña bakdı. bacı dedi. biz de ğırmtliyi deşirdik
20 amma se'n' orda görmedik. dedi. görmedinisa vallaħa ğardaş dedim. sen bir soķā'
21 getdiñ bem bir soķā' getdim saħar. dedim. esbir' etdik gülüşdük mülüşdük. o vañıdaça
22 bunun babası geldi. mıkdar geldi. kāmīl dedi. belediyelikde o zamannar. iki misāfir
23 geld' aldı ydim dedi. iki misāfir daha geldi dedi. o da misāfirlerinen yatsıñ dedi. beni
24 tanıdı yāni. o da şe'tdi. ordan çıkdık ğalan eve geldik. başğa da ne soruyosañ sor
25 bakıyım. bīrgün gene bunnara geldim ben. ben bunnara varmassam bunnara
26 gelmessem benim uykum gelmez. mıkdarıñ evine. tām da gelim bacım da ğafa deñgi.

27 bir gün vardım bir ̣ misēfir almanız mı dedim. dedi ḳı vallā iki misēfir geldi di dedi
 28 aldık dedi. yer yok dedi. ̣ vakıdaça bunnar da az yeñilmez dā'llar. üş tene bunnar da
 29 evimizde delānnī. ̣ vakıdaça pelesin kömmüşler şiye ocā'. anası ekmek yapmış
 30 köpürköz. pelesin şişesi kömmüşler. bunnar yōk diyeneçe. hey yer ataş aldı yörüdü.
 31 çing̃ı çıkıladı. adamın yatan misēfirin birinin cebine çing̃ının biri getdi. ben onu
 32 gördüm. ataş çing̃ısının. çekedinin cebine getdi. ̣tā' amcasının o'lu da adamın
 33 ayakgabisin' saqlamış. o d' onun ayakgabisin' saqlamış. saklā'ncē ney onun adı ben
 34 çing̃ıyı gördüm. ulen yavrım dedim. aletirik yok lamba var. u'len çō'klar dedi yaşl
 35 adam. ben dedi camiye gediciyim dedi. cūmā gecesi. şu lambanızı yakın da bir
 36 ayakgabi verin dedi. ̣ vakıdaça adam camiye gediciyim dē'nce benim yūrā'm cist
 37 etdi. günah oldu dedim. ben adamın cebine ataşın getdī'n gördüm dedim. günah
 38 batdım dedim. ̣ vakıdaça abōw amca dedim vallaha cōbün yanıyo dedim. hanī
 39 yavrım dedi. dönderiverdim ḳı. cōbünde birez tütün kesesi var amcanın o bir tütüyo ḳı
 40 şöyle. tütüyo görsān. abōw yavrım ataşa dedeje rahmat dedi. camiye yakardık bō'n
 41 dedi. ē adam halbiyse ilk getdī'nde desen' adama yanmadan desene. ben yānı
 42 yeñilmez idim. az yeñilmez dāl'dım ben. emmimin cebindā' ataşı da tükedīk ney
 43 onun adı sōndürdü emmim camiye getdi. ney onun adı öte ha beri ha. sehat on birde
 44 solā' oturuyok. oturduk. topal musdafa dedi ḳinā. güssüm anā dedi. oturuyok
 45 kimseden ses yok. emme. gendi laylonun ortasın oturur kölgiye. güssüm anā dedi. ne
 46 diyon o'lum dedim. o dedi saña verdī'm parıya ver 'ele dedi. ülen musdağa düşürün
 47 pariye dedim. düşürün dedim. yok dedi düşürmem dedi. ülen ğardaşım dedim. şindi
 48 verdin dedim geri nedī'n şind' alıyōn dedim. varınca verrim yolda giderken dedim.
 49 yok dedi. ondan kerici'm. elimi cōb'me soğdum. ebāv musdağa vallaha senin para
 50 düşük dedim. hē. yok dedi ben düşmē' müşmē' bilmem isderim. ğardaşım dedim
 51 bīrgün de senin üçü dā'da yatarım o paran' öderim. avratlar allahı severseniz
 52 buldūysānız dedim gelin beni ik' 'ūn dā'da yakman dedim. öyle dē'nce dedi ḳinē
 53 adanalı eşe. öyle dē'nce. vallaha güssüm abla bulmadım. emme ötekilerin aliyenin
 54 habarı var. sē'd onun habarı yok. vallaha biz bulmadık dedi. ̣'le dē'nce dedi ḳile
 55 gendi de. asıl pariye bulan. ben dedi herkiş biliyo dedi haram yemiye cā'mi dedi. ben
 56 de parıya bulmadım dedi. öte ha beri ha derkenne biz onu dokuzu bilmek isderim ben
 57 pariye diyo. ̣tā' pariye vermedi emme verdim diyo. esbiri yapıyo. ̣'le dē'nce dedi
 58 ḳiné ismi güssüm abıla az cıK ekmeK al aliyemize yemin ver dedi. az cıK ekmeK
 59 aldım. dedi ḳinē ben yemin etmem. ben yaminden ğorğarım ben parıya bulmadım

60 dedi. bulduñ bulmadıñ derkenne satı yarım sehét oturuyok. haydıñ ká'kıñ bayım.
 61 ká'kdılar etdilēr. derkenne buncā'lış da. onnar ká'kdı mı ká'kdı mı dē'nci de. alinıñ
 62 amcasınıñ bir mes lasdī' var amma bu ğadar. onu aldım. avradıñ biri èyè küFūr yapar.
 63 onuñ dutdum bazar çantasınıñ içine ğoydum şöyle. lasdıĝ ayakĝabiyi. milleti
 64 ğaldırdım ameliye. ben çavışım ya. orā' elim' aldım. bir de inā'm var. orā' elim aliyim
 65 varıym birez ot biçiyim inā' dedim. emme daħa pariya bulduñ mulduñ aldın bi' 'şe
 66 demiyok avrada. ā'şamaça esbiri yapacā'k. getdim dedim kīnē bu dē'siñ ğızınıñ dedim
 67 ğünañın' aldım. ya barnā'mı buçak keser. ya cöbümdeki para dedim. epē' para var
 68 cöbümde amaliyenin parası. ya da dedim tā'liye ğanēli var oña düşerim de paranıñ
 69 aliye ıslanr dedim. orā'nan biçerken biçerken cart dē'p de barnā'mı buçak kesmesin
 70 mi. orağ orağ. barnā'mdan şar şar aħıyo. bunca da bakdım kī arkada ğalmış o pariya
 71 bulannar. dē'siñ pezevā'ñ ğızı dedim oña. ney onuñ adı. pariya dedim böyle böyle ben
 72 idim dedim. abāw emmim ğızı dedi. hemi em' 'ızıyık hemi ğā'ñ avradıyık. abāw
 73 emmim ğızı ğurban ollum dedi bir ken yok dedim dedi utandım dedi ondan keri de
 74 dedi bir daħa piyasıya çıkardamadım dedi. nē' 'se barnā'ma mendil mündül sardık.
 75 derkenne şindi gelelim āyakĝabıya. öylen yemā' oldu haydıñ yemā'. bi' ssāħāt
 76 şeyimiz var. avrat orda topallıya topallıya. obanın alıya kölgiy' oturur o güneş' oturur.
 77 aħa şordā' ğayFacı soner. o da. soner keleş. derkenne ney onuñ adı. lasdī' aldı avrat
 78 ayā' toPal èyè toPallıyarakdan gediyo. aldı azzī' üstten aldı altına baKdı kına iki tene
 79 mes lasdık var. şöyle döküverdi. vay dümbü'ñ pezevā'ñ ğızı dedi. küFūr yapıyo kī
 80 bildi'ñ küFūr. hē ō'lan diyo kī vay anañızı avradıñızı s/.../iyim. kim ğoydu benim bu
 81 çantiye. anañızı avradıñızı s/.../iyim diyo. bu elif ğalamıñ soykası diyo. hē elif dē
 82 bunun amcası öldü o da şirketde adanada çalışıyo. emme ölen de bunun ğalası.
 83 ğurban ollum diyo döndü ğüzel. ğurban ollum vallaha soyka dā'l diyo hōkgeş
 84 emmiyiñ ayakĝabıs' o diyo. ğaᅇğı anasın avradanı s/.../ dī'm ğoydu bunu diyo. adam
 85 sō'yo sō'süñ ben heç aldırmiyom. ğoyam benim. ayā'n o yann atıyo bu yanna atıyo
 86 derken ney onuñ adı bir sāt ğadar yemā'mızı niyemizi yedik sōZ kesildi biz dedik
 87 namaza durak haydıñ kaħıñ düzölün. amalıya düzöldü. derkenne biz namaza durduk.
 88 duranaça bir araba geldi. döndü bize bir çıırdı. oriye vardı ē onu arabıye atdı getdi. u
 89 vā'daça hac' osman geldi. hōsüyün geldi. humeyni geldi. baş ğarabi yenen geldi.
 90 bunca ben vardım ney o dedim vallaha dedi hōkgeş emmim öldü dedi. hōkgeş emmi
 91 ayakĝabı onuñ dā'l vallaha billaha diyo. ğalbıysā adam d' ord' ölmüş biz de burda
 92 öylen yemā'ndiyek. öyle daħa öylesi işe ıras gelmedik ō'lum. ğalbıysā ölen adamın

93 ayakğabısıymış adamın soykası dē'n depig atdı. bunu böyl' etdik ğalan gülüşdük
 94 mülüşdük. herkş dedim avratlar haydın ha haydın bir elimiz ğaldı satan biraḥā'η
 95 gedē'η biraḥā'η gedē'η. geldik ğalan ölü de geldi. ondan kerı n'ölacák. işde böyle.
 96 ğurban ollum. māmır o'lum ney onun adı. ben õĝsüzüm ya. dulum ya. ney onun adı.
 97 dedi kine emm'ızı dedi. o para goydū'm avrad emmimin ğızı ya benim dedi ğıza
 98 dedi bir yumağ dantel işle dedi. iki yumağ. saña iki teneke buyda verrim dedi. iki
 99 yumā'n işle dedi. tamam dedim. iki yumā' işledim. iki tene dantelī. ney onun adı
 100 buyda bunnarın ğapısına döküldü. hökgeş güzelin ğapısına döküldü. güssüm dedi bir
 101 dedi çuval geti' de dedi buydanı veriyim dedi. benim emm'ızı ğáy'nımın avradı.
 102 çuval elettim. iki teneKá adanalı da dedi kine iki teneKá daha ver güssüme dedi. öyle
 103 dē'nce dedi kī ben borşluyum dedi vèremem dedi. ben de çuvalı orıya biraKdım
 104 geldim getdim. bir ğāy'n olaraKdan altı tāná õĝsüz var. iki teneKá daha buyda
 105 veremez mi. o hökgeş güzel verdi. kāmīl güzel verdi. bañ ondan kerim çū'klarıma
 106 yardım etdiler. benim ğāy'n böyl' etdi ben de çuval orıya biraKdım geldim getdim.
 107 geldim eve yatdım. yatınca ney anın adı bunun babası bir ötā' var. adanalı daha
 108 buydanın üsdünde yatıyo. evel buydiye elellerdi çuvala ğollardı. sabahlē'n satmiye
 109 gedecā'η. öyle dē'nce diyo kınā fetdaḥ day'yınan kāmīl aĝam ğelīn diyō. adanalı uy'yo
 110 buydanın üsdünde. yani buyda sāḥabī. benim ğāyın. diyo ku. sabahanák diyo adam
 111 gelīn diyo adanalının davısına baḥağ diyo. burdan iki çuval buyd' alağ da içeri
 112 saklıyağ diyo. alıyolar iki çuval buydiye orıya atıyolar. adanalı namaza gediyo
 113 namazdan geliyo çuvalları say'yo kına çuvalın ikisi yok. varıyo diyo kī eşe eşe diyo.
 114 ne diyoñ diyo. vallā diyo bō'n heç uyumadım diyo. iki çuval buyda yok diyo. hıh diyo
 115 ben on alanı biliyom diyo. elin de belin ediyo. ben on alanı biliyom eşe. onu diyo
 116 güssüme vermedin ā'sam. iki teneKá daha ver dedim vermedin diyo. ney onun adı. iki
 117 çuval buydiye güssüm aldı götürdü diyo. hac' osman'nan aldıla' götü'düle' diyo. ö'le
 118 dē'nce ben oña biliyom diyo. şunun anası da mıkdar hanımı ya. şordan pencereden ğız
 119 eşe eşe şo hökgeşin duvarına niyene bağdın mı dedi anam bağmadı'mız yer ğalmadı.
 120 heç bağmayık oriye ḥalbiyse duvarın içinde. anam ē'ce bağıyadınız diyo. belki de
 121 oriye atallar da diyo. bāğdıK anam diyo. bunun anası diyo ki zor ediyo ğız bir baḥın
 122 bayım diyo. baḥıyolar ki çuvalın ikisid' orda. emme bizim ğā'mbaba geldi ğayfe
 123 açallar burda. adanalı vardı diyo kínā ğā nım. adanada asgerlik yapı'dından adandalı
 124 deller adına heç memmet demezler. varıyo diyo kínā aĝa diyo vallā böyle böyle diyo.
 125 bizim iki çuval buyda yok diyo. eşe diyo kína diyo onu güssümünen hac' osman aldı

126 diyo diyo. ordan ġā'mbaba geldi benim yanıma. ġızım dedi senin üsdüná bir al var
 127 dedi. üsdün'ál var dē'ncē benim elim ayā'm titiredi. bem bir dul ġadınım ya. acebā
 128 dedim benim namısına birisi bi'şet mi dēyek. nē'dik dē'n ben ondan huylanırım. tek
 129 buyda ossun. tek buyda ossun da ötā' adı edápsiz şı'yolmasıñ oğlum. elim ayā'm
 130 titiredi. ġā'mbaba dedi kíná böyle böyle eşenin iki çuval buydası yō'muş dedi sāñ'nān
 131 hac'ösmāna maḥana buluyo dedi. abō acık feraḥladım. çünkü almadım. ben buydiye
 132 almadım. ney onun adı. buyda derede almadım. derken feraḥladım ben. ya rePbim
 133 şükür namısına bişet dā'limiş dedim tek buyd'ossun dedim buydiye almadım kına
 134 ney onun adı şıy olam dedim huylanam dedim. öyle oldū. ondand'öyle ġurtulduK'
 135 allāḥa şükür oğlum. ney onun adı. allāḥa şükür namısına bir kir getirmedi. iki tene
 136 oğlan everdim. iki ġıZ çıKartdım. oḥ bu günümüze şükürler ossun. allāḥ dinden
 137 imandan āyırmasıñ. ḥāyırılı ölüm, ḥāyırılı ömürler versin. al bebek gül bebek. baña
 138 gözüne tütün gediyo diyen yok. allāḥ çocuklarıma uzun ömür versin. hep ḥaḡgım
 139 ḥalal ossun dört tene çocu. um mar. allāḥ saña da ne muradıñ varısa versin.
 140 ġoñşularımın da hep'ine ḥalal ossun yā. ĩlen. bu mıkdarıñ iboşu bu moturu filan yok.
 141 ben de bō'güm dēn götürüyollar tarlada yatıyom ben. patetis götürüyom suvan
 142 götürüyom. tarlada yemāmızı bişiriyok daşırıyok yiyok. bunnar gelip gediyyollar ben
 143 orda bunun bō'K abisiynen ġalıyom. şeydiyek. muḥacirinen araplının arasında orda
 144 şeydiyek. orda derkenne yatıyoduk ney onun adı. cibindirī'n üsdüne tarpada. cibindirik
 145 ġuruyok. bunun bō'gü abisiynen yatıyok. tarp dedi birşet düşdü cibindirī'n üsdüne.
 146 tarp dēp işde nē's' işde cibindirī'n üsdüne düşdü. bizde şe'n altında yatıyok üzümün.
 147 immm dudun altında yatıyok musdaFa. musdaFa dedim uçcacık. yolda asFat da var
 148 biyanda. musdaFa. musdaFa dedim ne diyon dedi. ülen vallaḥi cibindirā' birisi daş
 149 atdı dedim. bire hüs hüs dedi baña ġorḡdu ḡaḥamadı. ülen ġorḡaḡ batasıca dedim.
 150 ḡa'Kdım. bir cibindirī'n üsdünü elledim ki bir ġuş şu danı var.
 151 [NB] onun önce dē bunnarı yāpdıkdān soñrā. tereyā'yınān bekmēzi ılıdıllār. içindē o
 152 yufġiyā āçāllār bazlama büyüklü'ndē onun içine tereyā'yınān bekmēzi dōkēllēr āsudā
 153 deller. āsudāsı duzlū. o duzlū şimdi şey ġomşulār birbiriynēn ġāvK etmişlēr
 154 küslērimiş. çocū'n biri de o küs oldū' taraFıñ ġēndiynēn ġonuşurken demiş kī yā
 155 demiş ġadım bilmiyímış utānmış dā asudiyē duz atdı demiş. atılır mı. yōḡ demiş ō
 156 ātılmāz demiş niy'atılıñ. atañ gendi zāten sō'ra da çöcuḡlār ġāvgā ēdincē ġadınñ
 157 ismini söylemiy'ētmeyō şō āsudāsı duzlunun bilmēm nēyi diyō. ōrdāñ ġēliyō.

M19

Anlatan: Hasan Küpeli, Yaş 74.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Cebel.

Konu: Osmaniye Tarihi, Halk Hikâyesi, Türkü, Gelenekler.

1 ismim, yarpuz köyü davutlar mahallesinden uzun 'asan küpeli. biz yavuzun
2 torunuyuk. yavuz sultan selimin bizi mısır kölemenni aşiretinden bu dağlara
3 döndü'nde getirdi. cebel devşirmē. ğar' 'aşıla beş yüz elli ev ğar' 'aşılda bir dō's çıkār.
4 ğarağışlardan cebele göç edeller. ēFendim bu aşşā'kı bā' göç edeller. şuriy' aşşā'.
5 ğarayī'tliye göç edeller. diyer köylere göç edeller. ğar' 'aşılyā bir çitirik yer dellēr.
6 yazılı defderde beş yüz elli ev deller. yannişlar devām etmesin dē' şō'le bir emir
7 vermiş osmannının uşlarındakī padişah. diyargazeden evlenen asgere almiyóm demiş.
8 tiren çıkmış ğumpanyada çalışanā isitceden babamın dayısı ali çavuş. ēFendim.
9 ğumpanyada çalışıyo dedi miydi asgere getmiyomuş. tirene odun ğırıyolarımış. tiren
10 o zaman odunna çalışıyomuş. kömür yōk. evet. dedem ali ali çavuşun enişdesi
11 asgerē dul aldī' için isitce köyünden alıp da cebell' oldū' için asgere gitmemiş. dört
12 buçuĶ ay tirenē odun kesmiş düziçindē asgerlī' ladıflıĶ asgerlī' adında öyle bitirrimiş.
13 yāni bür gündē bir andā her Konuyu revize etmek Ķolay dēyil. ēFendim. benim
14 tārihcilī'm ben çok okur yazar bir adam deyilim. amā kāl'erdē ğiribişli aşiretiyinen
15 āğdaşda ecevitler aşiretiyinen daha aşşā'da memişler aşiretiyinen nohutdepedē
16 mā'cılar'nan yeniköy mācırında ireli gelenlerle tā'sin ğahramanlar hālıl iPrā'm
17 öZtürkler yāni amca beyler kırmıtlıdā dō'annār aşī'retiylē bunlarla işdişāre yaparak
18 görerek yaşıyan birisiyim edirne kapıdān batman ve malatyāyē kadar aklımca
19 bilgimce bacarımca gēzdim gōrdüm. ēdirnede asgerlik yaptım kırkpınar güleşlerine
20 katıldım. kırtpınar güleş i var edirne saray içinde ēFendim selimiye cāmisini ziyārat
21 etdim. o selimiye cāmisinin mināredem mināriye şey yazar āyet yazar. cūmā
22 ağşamları yanar o āyet dört mināreli höylē ötü' yüzü alt yanı tunca ırmā' ısıranca
23 dağlarından rusyadan mı geliyō bulğarisdandan mı geliyo kırĶlarēli taraFındān aĶār
24 gider. işde hāl böylēykēn aklımızca şekliyatlarımızca bi' şe'ler söylemeyē bi' şe'ler
25 ō'renmeyē ō'retmeyē bu vatan millet şeklinē yardımc' olmayā gönlümüz cē özümüz cē
26 arziyetimiZ bu günnük bu ğadar. telefēn 'n'maram mar teliFānım mar bulabilin mi

27 numaramı. acabā şarız var mı ğontur ğonderdiler amma şarız var mı. bi' açıyım bāñ'
 28 bak ondan sonra sen. her işiñ çāresi var burda burda şey var yā numara var yā on lira
 29 buluruk sen. kes ulān çorb' içmesini bilme.ñ bir de demeç veriyon. bitmiş dibe
 30 vurmuş dediler. numaram olacağ da iş bulmada. ēvet terzi dükġanındayım ēvet
 31 gelecē'm. adamıñ arabasın' yapacā'm diye anasını ā'latmış. yāw işdē firansız burayı
 32 aldī'nda zeytin ġāvırı burayı zeytini zapd etmiş. zeytin acarı tūfekleri yapmıya
 33 başlamış orda. zeytin acarı. zeytin ā'cındān yaba ġundağ dellerdi ben o zaman o
 34 silahlardan da ġullandık biz yāni a'tmış sene eveli. ġundā' zeytin ā'cındān doğurcun
 35 gibi nakışlıydı. şimdī burdan zeytin ġāvırına firansız osmāniyeye yerleşiyor
 36 māmiriye'ye yerleşyo. otomatik silahlarıñnān burdan ē ġaypā'ñ culfalıñıñ çetelerī
 37 ġasanbeyliniñ ēFendim ġarayī'tliniñ çeteleri tireniñ ġatını sōküyolar ī yuvalaklıñıñ
 38 üsdündē tirenin firansızıñ tireniñ' deviriyolar. arġadān ġannıgeçit'den geçip tañkları
 39 tek mūātdel tek mermi sıkardı muātdel varıdı. bū mavzar varisa dā ē tañğı geçmezdi.
 40 tek mermi atardī tek mermī firansızıñ tañğını o geçerdı. birzat dedem aliniñ
 41 davutlardan çeteye ġarışmasī dedem aliden dinnedim ben buradā derdī bir topumuz
 42 var derdi delitōp delitopu ancā semerci me'met çavuş tāmīr eder derdi. semerci
 43 me'met çavuş osmāniyeli. herkeş düşmanı bu yurtdan ġō'maK için silāhını çeken
 44 düşmanın öñüne gitmiş. tēk vücūt. çardağdan ġadir ā'nıñ osman emmī devletē hemen
 45 ilġak etmiş candarma çavuşu olmuş. ēFendim candarma çavuşu olunca işğıyaların
 46 bugünkü terōrüs'ler gibī işğıyaların yarısını dutmuş ġapisāniy' atdırmış. yarısı dāğda.
 47 burdan cebele. işdē candarmanın gereken emirlerini götürmiyē ata biniyōr çaml'
 48 ā'ranıñ beri yandā bizim evlerde paşa pūnārınıñ ġarışısında o zaman osmannı zamanı.
 49 o ġalan işğıyalar ġadir ā'nıñ osmanın ġafası dē' sıkıyor sā' taraftan ġeçiyō annıñın çatı
 50 diyōr ġasıkdām vuruyō. ata sıkıyo bacā'nıñ boşluğdan ġeçiyō. at yıhılıyō atınan yolun
 51 altına yuvāllanīyō. sağ ġol ġırılıyō sol ġoluynān işğıyalarā cevap veriyō. işğıyalar
 52 üsdüne varamıyō. bizim evleriñ ġarşıda oluşundan çayā ēniyor dēdem ali dē çaya
 53 eniyo boyunduruK öküç güz geliyō boyunduruğ yapmaK için boyunduruğ ġızıl ā'şdan
 54 yapılır. ġayvannarıñ boynun' ā'ritmasıñ. evlere çıkıyor. o zaman kilōt pontül. ġalēp
 55 usulu beyāz kilōt üsdündē devletiñ yamçısı ēFendim beyaz yamçī atıñ yan'da ġalıyō
 56 om beş lira da parası ġalıyo yamçıñın cebinde ġıyıp ġırmızı ġan diyo sıfır üpēk diyōr
 57 nenem nenem söylüyor bunu yāni üpekli yāni üpekli yāni. pontül beyāz bir diyō o
 58 zaman atlarıñ semeri yok palan atallardı atlarıñ üsdünē diyōr bunu diyōr iki ġurş
 59 dolusu çuvāl dolusu öteberiyī bunu götür paşapūnērinē emmis' öğlunūñ birinē bunu

60 gütür paşapüñer'nin ğarşısında dāvutlardan del' ali vār del' alinīn evin' endir o'lum
 61 diyo. nenem diyor üş dört nuhusuduk diyor. çanakğaleyī allahañ yardımıyla
 62 peygambarın duāsıylā geçemiyolār. yāni geçemiyolar çanakğale geçilmez diyor yā.
 63 geçemiyolar. bürgün ikindin namazı duman çöküyor beş yüz anzak soñ mevzilerde
 64 ğalan körü topalı öldürmeK için yörüyor. duman çöküyor ama sahayā dūşmān o
 65 anzaklar türk asgerine yetişemiyor cēnābı allah taraFından ğáy'b oluyo. beş yüz
 66 silahlı. sōruyōr dūşmān bizim beş yüz asger üsdünūze yörüdū vurdūysañız cenazesin'
 67 gösderin n' oldu diyor. biz görmedik diyolar. bize yetişmedēn ölüyolar. allah ğayıb
 68 ediyor. şimdi oranın ğenēralınī iñgilizin ğenēralınī ğızzā' alıyolar diyolar sēn altı
 69 sa,atdē avan ğamarasına demeç verdin çanakğale altı sāt oyalamıyanan geçilib
 70 isdambulda altı sa,at soñra bir acı ğā'v' içecekdiK isdambulu alacaktı. sēn nedeñ
 71 geçemedin diyolar. düyōr kī yūz yılda bir ilāh olur sekiz milyonuk türkün içinde
 72 onun olacā'nı ne biliyim atatürke. ilāhın da diyor onnara yardım edecā'ni beş yüz
 73 silahlı. cehennem silahlı ğalānı körü topālī mevzilerde öldürmiye gönderdik allah
 74 ğayıp etdi ilāh ğayıb etd' onnarı da diyor. ne biliyim bunnarın diyo ikisinin de o
 75 devletin başında bulunacā'nı diyor. alman ğenaralı. vē asıyolar mı asmıyolar mı
 76 orasın' bilmiyom. şimdi. oras'orda ğalsın bu āradā marāşdā cūmā namazı ğılacaklar
 77 bakıyolar kī maraş ē ğalesindē firansızın bayrā' dalğalanıyo. hupbadan görüyor hocā.
 78 dīyor kī hūr olmıyan insanā namāz farz deyil diyor. bu dūşmanı burdan ğövarsak
 79 öldürürsēk nāmaz bize farz diyō. şı an ğale ğuşatılmış dūşmanın bayrā' dalğalanıyor.
 80 bīze namaz farz deyil diyor. hoca hupbadan. ali ğad' o'llarındam bir ğenç çocuk
 81 bombayı alıyōr firansızın orda bir oymā'na atıyōr atıyōr bayrā' sē'rdiyor firansızın
 82 bayrā'nı endirmiyē yırtarkam barabār ali ğad' o'llarının çocu'nu firansız vuruyo.
 83 maraşda vuruyo. herkeş gendi çapındā ū'raşısı devām ediyor. hērkeş gendi çapındā
 84 hērkeş silahı çekiōr asıl türk milletinīn ōzünū ōzleminī toprā'nī namusunu ğasiyet
 85 şereFinī bilenler silaha çekiyo dūşmana saldırıyor vē firansızı bu toprakdan
 86 sürüyolar. artık ğannı geçitden bū firansıza mekāreler geçecēk tañklar geçecēk tirēn
 87 geçecēk ğannıgeçitde çeteler firansızın tañğınī iki taraFdan ğuşadıyolār orda tek
 88 muātdel bir mermi makırızmalı ben o silaha yetişdim o geçerci tañğa başğa tañğa
 89 geçen olmazdı. tañğın eñ yuka yeri dört barnak üç barnak. dedem alī tañkları diyōr
 90 geçirmedik geri yanna māmiriye ğaşdī māmiriyeden diyor otomatik silahlar başladī
 91 ormanı biçiyor diyo. ormanı biçiyor. tek ğanatlı bir tiyaraları var diyo geldi
 92 üsdümüzde döndū möndū sıkıdık mıkıdık geri ğaşdı diyō yāni öyle bir öyle bir günner

93 gelmiş öyle bir günner geçmiş kī yāni ōzveride düşündü'ñ zaman oturuP_ā'liyacak
 94 günner gelmiş. nē söylēyīm yāni asıl türk milletiniñ namus ve şerefini ve vatanıñ
 95 bütünnü'nü dē gendi payıma düşdū' ğadariyla ben ğorumakla ğörevli bir_ insanım.
 96 hañgī_ konuları. ilbey_ oğlu evet ilbey_ öglü avşar dadalō'lū. dadalō'lū ğocanallī
 97 aşiretinin yē'nī. avşarın beyi. bir zaman_ osmannıyā ğarşı gelillēr ōsmannī bunnarı
 98 çırpār. çırpār yani. bīr bēylik_ olarakdan bir_ konuda annaşamazlar. ōsmannıya ğarşı
 99 geliller. ōsmannı çırpār bunnarī. ginē hayat devam_ eder. ğocanallī aşiretinin yi'ēni
 100 dadalō'lū aşiretin beyī_ çukurovadā ōymak beylērī malıynān aşiretiyinen yaşar.
 101 ğozanō'lu dulğadirō'lu aliosmanō'lu bu ğozan yörelerindē irmā' eneller bu yazı köylār
 102 ekilip biçilme sef'asında deyil_ o zaman. būk ōt yāni hayvansal hayat var_ o zaman.
 103 bunnār avşarın etē'nē ğayseri sarız pınarbaşınā dō'rū bū aliosmanō'lu ğozanō'lu
 104 dulğadirō'lu ýaylıya gedeller. avşarın etē'nde ýaylallar. ğışın ovaya eneller. şimdi
 105 bunnar bir acı ğā've dostlū' yāni yaylā melmeketlerinde mal_ otlatdıklar'_ için avşarınan
 106 bir dostluk_ ğurallar. cērit rakğadan semerğantdan buharadan ğuraklık yüzündēn orāda
 107 dutunamıyacānı ō'renīr. bīr sulu bir melmeket bulalım orāyī zapT_ edelim der cerit.
 108 buharadan semerğantdan bu tarafā rakğadan göç_ edēr cerit şu sözü söyler ceriT_ ō'lu
 109 ali bey. ğaFam yarıldī ayā'm ğırıldī ōldümūdū avrad_ öldü ğız_ öldü bunu ğabil_ etmem
 110 der ceridō'lu ali bey ille der bu yurdu terk_ edecā'z bir yurt dutacā'z der. kilis yöresine
 111 gelir ğonaklar mursalō'lū_ şu cıñgennere söyleñ_ ulan de bize bir_ ikī ğız gelin_ göndersin
 112 bugün onnarın sözünü sazını dinniyelim der. mursalō'lū varan_ adamın birinin ğulā'nı
 113 keser birinin burnun' keser. birinin de bir gözün'_ oyār ceridō'lu ali bēy meydām_ burda
 114 gelsin mursalō'lu der. mursalō'lu bakar ki hamamda deli var yanaşamaz. ōrdañ_ ka'kār
 115 maraşdan ğılıçğayasındān āndırın yolundan ceyhan_ irmānıñ_ üsdüne ener. çadırı ğurār
 116 ğēndine ğüvenēñ_ gelsin der. yāni adām bilēnmīş ğılı_ ıç. yāni gözü dönmüş bir
 117 canavār ille bir yer zapT_ edecek çıkışındā ceridō'lu ali beyin_ emri o. yāni bir yer
 118 bulacak. bu ārdā bunnarın önünün malının önünē cerit gelip de ğonuncā bunnarın
 119 apdazı bozultur. āvşara bir haber gönderir bize bir yardım asger göndēr. ceride
 120 buovada bindirecē'k vuracā'k der. āvşarın bēyi başınd'_ olmaK_ üzere dokuz yüz
 121 atlıynan asgerinen ōvāya ēner. enēr çadırı ğurār. yāni üç bēy orda var adamı
 122 ddadalō'lū yān'_ avşarın bēyī. ceride vuracaklar_ ordan. şimdi bu āradā bēñ_ geldim
 123 yörün bu adamā vurağ_ öldüreğ. yardıma geldim der dadalō'lu avşarın beyi. biri der kī
 124 hazır dē'lim biri der kī asgerim bilmem nēy biri der ki bilmem ney bunnar malcī
 125 bunnar camız buku gibi cıvıK_ adamlar dōneK_ adamlar. tecirli. mālci tecirli. bunnar

126 döneK adam. valā' ceritnen āvşar ğapışır. başbaşa ğapışılār dokuz yüz atlınıñ sekiz
 127 yüzün' öldürür öldürüller yāralı gözü kör gullā' topal ayā' yaralī beri yannā barış
 128 bayrā' açallār dadalō'lū beri yanna gelīr. toprakġaliye gelillēr yaraların' sarallār ordam
 129 burdan birez ekmek toplallār toprakġaleden kalkallar maraş altına varıllar aksúyın
 130 oriyā dadalō'lū avşarıñ beyī bēlini bir çama verīr. aşīrēt yasdā yaraların' sarıyolar n'
 131 'āpsın. bir ğur' ekemek varısa çantasınd' onū yiyō ac ölecek dē'l yā içinden āġzı
 132 ğavlā'ñ biri der kī. bire bēy der. faĶāť dadalō'lu avşarıñ beyiniñ iki gözü iki çeşme
 133 ākıyo adamıñ gözünden der ki bire bey na ġadar ġayġı tasa etdiñ der. āġzı ğavlaqlā'
 134 baK adamdaķī. bürġün olur toplanīr bu ovada bir darp vurruk der yāw na ġadar ġáyġ'
 135 etdiñ sem bunu der. derT etdiñ gendiñe der. gelīñ arkadaşlar da yanıma gelīñ. beni
 136 diri sanmañ da bir ġılıç çalıñ. sekiz yüz hāne de sekiz yüz gelin. al çıkarır ġara bā'lar
 137 ne dēyim. evleK evlek de ġoçyī'diñ ġınası. ġara geldi dē iki yüz beşin senesi. ġocaslan
 138 kenaniñ elif anasī. bağlar yollarımı oña ne deyim. gendi adamlarıyla gedemēz. maraşā
 139 varīr bir ekmek sahibī durmuş yazıcōġlunuñ evine varır o da odasınā beylik tū' dikdī'
 140 adamıñ odasına varır amā tanımazlar dadalō'lunu avşarıñ beyi dadalō'lunu tanımazlar.
 141 sākāl, yırtık tepdil ġıyāfet. bu āradā odacıbaşı der kī nē' geldiñ baba derdiñ ney. bā'şış
 142 m' isdiyon yemek mi yē'ciñ azap mı durucuñ. ben der azabım ē' azaplık yaparım at
 143 endir'rim at bindir'rim. ġáyfe bişirrim oda süpürüm adam endirrim adam bindirrim
 144 fenimīñ üsdüne fen yetmez der. odacıbaşı durmuş yazıcō'lunuñ yan'na gider. der ki
 145 bēy bir adam geldi öyle bir mārifetli kī bildi.ñ 'imi dēyil. at endirir at bindirir. at
 146 besler at bindirir oda süpürür ġáyfe bişiri. yāw adam tıraş eder yāni mārifet çok der.
 147 alıñ odiya der durmuş yazıcō'ġlu. şindi bu aradā yıllār geçēr. durmuş yazıcō'lū yedi
 148 kellelī oymak beylerin dāvet eder. beş deve yükü pirinç. on om beş yirmi ġoyun. teke
 149 geçi ēFendīm herkeşin de gendiniñ aşı' vār. çalar söyler. bugün senin getirdi'ñ bişer
 150 millete ġarraF edilir. yārin ötekinin derkēn aşı'ñ biri ġāldırdī söylerkēn dāşı āvşāra
 151 vurdu. papışlıkd' oturur yalnız dadalō'lu. süpürgec' adām elini ġaldırdī bēyler ben
 152 dadalō'lū avşarıñ bey'yim dedi. ulān dediler sen bu güneçe ne avşarıdın ne beyidın n'
 153 öldü sēña dediler yāw zehir mi yediñ. ben dadalō'lu avşarıñ bey'yim der. sırtar' adam.
 154 avşara vurdu adam daşı yā. söylerken. arkadaş. o zamana ġadār durmuş yazıcō'luna
 155 bir soħda gider bēy bēy. ne vār. hāşey der ki o zaman ġadar durmuş yazıcō'lu
 156 ġollarını bā'ladır. bir ġaz damına atdırır. hasiba hatınıñ yan'na avradın yan'na sē'rdir.
 157 hātın hātın hasibē hatın. n' öldi der gövden altın yağdı da şemşiye mi dutmadıK
 158 altına der. yāw der ġucā'mızda besledī'miz dadalō'lu avşarıñ bey'yimiş der. nē diyon

159 dēr. n'ētdiñ ya der gaz damın'atdırdım lellesin' keser götürürüm padişahā bi'ik'obā
 160 altın alır gel'. ulān dēr dümbük pezevek yıķıl öpünē özür dile hamama gönder bir ğat
 161 elbise kēsdır baş köşiy'oturdur da bir çadır dut da çadırıñ löbetini sem bekle allahdan
 162 ğorkmaz bir uç beylī' verdiydi omuzuña bir beylik dikdiydi iki gün ğursā'ñ
 163 doymıyanan adam m'olduñ ulan alçaķ der. vallahi hemen iki zapdiye geder. adamı
 164 çadırdan sökellēr hamama gönderiller bir ğat elbisē ēFendim baş köşiy'otur eFendim
 165 baş köşiyē yōķ der yāw benim yerim bura der. īki göz'iki çeşme derdiniñ üsdüne
 166 derT acarlandı. hasibē hatından oldū'nu bild'ammā. dadalōğluyudum da. ben dē
 167 ağladım. ğader benī bir mēclisdē āğledin. erkek çaķal da ğollarımdam bāğladī. şükür
 168 dişī aslan af etdi beni der. beyler şikāyetim vardır felekdēñ. dilki derisinden def etdiñ
 169 beni. ben mi acemiym imam m'acemī. acemi imama saf etdiñ beni der. akşamķı
 170 gördū'm dē o ğara düşler. hesaba gelmedi dē o kesilem başlar. ğavğıya girmedi de
 171 puş'lar dadaşlar. çekildiler bir taraFa yan oldu der. puş'lar dadaşlar bunnar yani.
 172 ğavğıya girmiyen. öylenine dē ikindiniñ arası. ēyī olmaz da bu düşmanıñ yarası.
 173 zencirliynen de yarsıfatıñ arası fişladı gölek gölek ğan oldu. deh bire deh bire de
 174 dehle ğıratī. hep peşi peşine bilemiyosuz ki birāder. adamıñ genşlī geçincē gönül
 175 hevāsı da bitiyō. ēFendim. böyle dēr çok türküsü vādır amā şindī bu avşarıñ boyū
 176 ğayseri pınarbaşī o aralardā onnarıñ yurtları. böyle bir ğün geçirir avşār. avşarıñ da
 177 aķlı ā'sik yalnız. bir ğomşu hatırınā sekiz yüz atlıyī ovadā hēbeyer öldütdürür avşarıñ
 178 beyi dadalō'lu. ğozanō'lunū avşar bir zaman ğeldī orda vurdu yalnız yıllar sonra
 179 ğozanō'lunū ğeldī avşarıñ bir silahcorū. ğozanō'lunu vurdu. ēFendim. ō'le bir intikām
 180 aldılar. amma neye yaradı ki. ğozanō'lunun yōķ bir işde bir malcı oymaķ beyi
 181 aşiretinin beyi bir ē bir iki türküsü var dā onū arķas'arķasınā pek bilemiyecēm. bu
 182 melmeketdē avşarıñ bū ceritle dō'sū yıllar sürer unutulmaz. yāni bu bīr nedensiz iş.
 183 ama bir ğişi iki ğişi de deyil. sekiz yüz adam. sekiz yüz atlı. yani bir ğş'iki ğiş'olsā
 184 bir ğomşu dō'sünde öldü deñ. ammā sem bu dört malcı puşt nāmussuzā adamlara arķa
 185 çıķmıya gel adamlar sana bīr fert vermesin sen yurt dutmıyā sırtaran ceridinen ğapış
 186 yāw sem bir çadır mı ğurucuñ bire avşarıñ beyi dadalō'lu niyē yāni nedeni ney bu işin
 187 nedensiz bir hayat nedensiz bir ölüm nedensiz bir mesele. yāni bū hiç aķıllardan
 188 çıķmıyan yāni bu ovanıñ insannarınıñ bū gendi melmeketinin avşarıñ bu içinden
 189 çıķmıyan bir yara unutulmıyam bir yara. yıllār süregelmış. hiç unutulmuyo bu bugün
 190 olmuş gimi anlatılıyōr. dē'rlendiriliyor. inanā kī körō'lundn çok şey bilmem fēKāt
 191 körō'lunun çamlıbele yerleşip elinden iş gelen insannarı başına toplıyaraķdan

192 ēFendīm. orda bir işğiyālīk zeṅginden alıp fıkarāya verip fıkaranın yan'da yer alması
 193 ēFendīm kervannardan paç alması. çok ī silahşor bō'le kılıç kuşanān ēFendīm ğılıç
 194 sallıyan adaları toplar her melmeketden bir işğiyā başı olarakdan çamlı bele yerleşir
 195 ēFendīm yālınız soṅ dā'lma sebebī yedi yüz tāne ğız birikdirir çamlıbele. dū'n
 196 ğurulacak ğırķ güñ ğırķ gece davul çalınacāk. evlenecek adamlar. işiñ içine Fitne
 197 girecek yā bir küpe binen bir cennetce ğarı varıdī cennetce ğarī çamlıbelē bunnarın
 198 içine sızār mınafık bir ğarī ğızların yan'na varır. ğelinnikleri görüyüm dē bir düzeñ
 199 ğurār varır der ki nişannıñıza diyecek yok her biriniz çam parças' tımı birileriynen
 200 evleneceksiniz. yālınız sizin bi' şē'niz nuksan dedi. nēy nenē. durna teli lāzım der tel
 201 lāzım der esgidem ben çocū'kan gelin getiri'ken o telden olurdu. bōlē uzun bir yıldır
 202 yıldır yanan bir tel olur sarı. hē. şindī bir ikindin namāzı yārın dū'n ğurulacak.
 203 ğıncırtadā ğap' açıldi kör o'lúynan demirç'o'lū fikir ziyāreti yapıyolār ne ō ğızım dedi
 204 yeşemen dedi. dedi ki babā bizim her şē'miz tamam'mış da gelinnik ğē'ntisi telimiz
 205 nuksanımış dedi. dedi kī ğızım nēde bulunur nasıl alınırımış kīm söyledi bunu dedi.
 206 dedi kī babā kim bulursa bulsuñ biz telsiz gelin olamak dedi. al hā. ō zamana ğadār
 207 cennetce ğarı bu mınafıklī' ğızlara soḡdū papıcı çitledi giderken demirçō'lunun
 208 ğoltū'na bir çanḡdı daḡa ne duruyoñ dedi yāw. fitne mınafık ğird' işiñ içinē teli
 209 nerdem bulucu ulān dedi. yedi sefer ğuşatdım baġdadī ğaç bin asger öldüdürdüm
 210 ben dedi. teli nerden alıcık bā'datda bulunur tel. vallaḡi cennetce ğarının ğanadından
 211 dutdū yāllāḡ dē mermer dirā' vurmaz mı mermer dirā' sıvadı ğarıy' ammā işiñ içine
 212 fitne ğō'rdū cennetce ğarı. n' ētdin dedi cennetce ğarı çatala sıvandı durúyo dedi
 213 körō'l'nuñ yanna geri geldī. baba ğızıl ikindin ceñk ziline basdı körō'lū. atına binēn
 214 duman depesine birikdi. ḡarman yerine. seFkiyet yerine. nēdir baba durum dedi, dedi
 215 ki bā'dada gediciñiz durna teli getiriciñiz bu ğızlar gelin olmuyo. aman abē dā'dañ
 216 ō'lum ābo dā aslannardā sī'maz ğābınāy. seṅa dā dērim canicēbinde cēbindey seṅ
 217 gedāñ durna tēlinēy. sāṅa da dērim cānī cēbinde cēbindē. sen gedāñ durna tēlinēy.
 218 aslānnārım ceñkden yılmāz aslannarımda ceñkden yılmāz. heç birisi de geri durmāz
 219 saṅē da dērim sapadoymāz sapadoymāz. seṅ gedāñ durna tē'linēy. ölüm yolunāyē.
 220 saṅē da dērim sapadoymāz sapadoymāz. seṅ gedāñ durna tē'linēy. yer yüzünde de
 221 turāp gimi. gökyüzündē dē ḡurāp gimi. dūşmēn da ğānın' şarāp da gimīyī bēniynen dē
 222 içēyn gelsiñ oġlūm. dūşmēn da ğānın' şarāp da gimīyī pençe pençe dē içēyn gelsiñ
 223 oġlūm. uzatmıyāk iki tene adamı gönderdilēr. vardılar ki baġgalda da vār manavda da
 224 vār ēFendīm. dediler ulān ḡalebe şam bā'dada gelmişken bir de satıranç oynıyāk

225 dediler. ğabitları atdılar sandalyenin ardınā cizmeler ayaK ayā'η üsdündē. doldurma.
 226 körō'lunun yan'da çalışdı da ayl'ın vermedīydi bir yahud' ō'lu varıdı yahud' ō'lu
 227 bā'rıya başladı o asgerler' orda görüncē. ğabitları ger arkay' atdılār ayaK ayā'η
 228 üsdünde nargeleleri yakdılār atıyolar satırancı. ulān oranıñ padişahı sincan padişah.
 229 ulan nē çā'rıyo bu yahud' ō'lu neye bā'rıyo dutuñ getiriñ 'elē. amanıñ bā'dat yanıyo dē'
 230 bā'rıyo. lan ō'lum yā'mır yok tolu yok duman yok toz yok neresi yanıyo bağdadıñ.
 231 neresi yanarsa görüñ düyo. niy oldū. körō'lunun asgerleri diyo gelmiş satıranc atıyo
 232 demek ki körōğlu diyo asgerinen bu bağdadı çevirmiş kī adam ayaK ayā'η üsdünde
 233 nergeliye yakmış satıranc atıyo diyó. lan yakaladıyó sincan padişah. ēFendim. içer'
 234 atdırıyor adamları zindan' atdırıyo. ēFendim otuz dokuz gün güm verdi teli
 235 getirmesinē. otuz dokuzuncu gün körōğlu on iki kilō şarab işdi ik' okğa da tütün işdi
 236 şō'le sızdı rüyāsında gördü çocukları. zindandā. aslannarımı da bir zīndana
 237 goymüşlār. aman goymüşlār. arkasından da gömlēk'lerin soymüşlar. sizi kim
 238 ğūr'tarırda dē gelsin demişler aman demişlēr. tekke geden aslān'narım gelmedī. geri
 239 dönmēdī. aman acelē acele dē ata binisın aman binilsin. bā'dadıñ içine dē ataş
 240 saçılın. daşını daş üsdündē goymağ bağdadıñ goymağ bā'dadıñ. tele geden dē
 241 aslān'narım gelmedī ē geri dönmēdī. diyor asger biniyor. bā'dadıñ içinē körō'lunun
 242 bā'dadı ğuşadıp bā'dada harp ilan edecā'nī bā'dadıñ padişahı biliyor. diyor kī yedi
 243 dival isdemiş bir gözel ğızı varımış padişahañ vērmemiş. içindē bir silahşor bir ğılıç
 244 çalān. bir peflivan varımış. peflivana diyor ki yedi dival isdedi bu ğızı vermedim.
 245 bunun diyōr hoyluyu öldürürsen körō'lunun asgerini bozarık diyo. sen başğasına
 246 vurma. ōñüne geleniñ boynunu yilp yilp yilp hazret' ali gimi düşürür diyo. olur diyo
 247 bā'dadıñ içine giriyo körō'lunun asgeri önüne geleniñ boynun' vuruyo. demirçō'lu
 248 gediyo zindandan adamları çıkariyo. ēFendim o peFlivān hoylunun arkasından tākiP
 249 ediyo. hoylunun ardındam vurana ğadar atdan düşürüyor öldürüyor hoyluyu. hoylu
 250 ölünce ordu bozuluyor barış bayrā'n açıyō geri çekiliyo. çamlıbēldē otā'çeden esgiden
 251 çıkarkana ardıç yakallar tütüdüllerdī. cirid oynallardī ēFendim birbirine ğılıç
 252 çalallardı hēr türlü oyunu yapallardı körō'lu sefere gedip gelince. ğazanırdı arkasındān
 253 ğılışlar ğımında sokulū hērkeşin boynu bi' yanna düşmüş atların ğarpızlı'na bırakılmış
 254 ēgerin öpünde bir ğarpızlıK olurdu. çerkez ē'rlerinin şō'le. üzeñgi ğarpızlā' bırakılmış.
 255 yani cenez' olarak geliyo o 'adar asger. çamlıbele. çamlıbele geliyōr şirin dönē
 256 ğaldırıyor türküyū. aman şu bā'dadıñ dā hocāsınā. aman şu bā'dadıñ dā hocāsınā. can
 257 dayanaz dā acısınā. ne sōylēyim de bacısına bacısınā hoylu da küsdü gelmedī geri

258 dönmedî. nelêr de dēyim bācısına bācısınā. ō'lum da küsdü gēlmedî. amam başım bire
 259 dönē başım ayākmadā. ġarā yasdā su vērēmēdim dē altın tasda. hōylumda yonşā ağır
 260 mı ḥasdāyā. hōylumda nic' oldu gelmedî. gelmedî. şindi sabah oluyōr hōyluyu def'
 261 ediyolār hērkēş bi yannā göç etmeK için gendi deḡginī neyi varisā atına eşşā'ne
 262 yükletmiye ḥazırlanıyo. bu ārada bi' yanın' yüklediyolar atıñ bi' yanın' unuduyolar
 263 deviriyo bīr āḡīt bir fızān. körō'lu. daşīñ usdēsın' şamdan getirdim. daşīnī
 264 būdēbeşdedēn. daşını būdebeşdeden. ne ḥālīnān da yapırdım saray ḡalındın saray
 265 ḡalındīn. āḥ dāşīnī būdebeşdeden daşını būdebeşdeden ḡalındın saray ḡalındīn. āḡīt
 266 füzān can sıkıntısı millet ā'lıyo. hōylū ölūyō dā'lmasına sebeb oluyo. diyor kī bir
 267 yanna isdambıldan ḥasan paş' ō'llarından bir adam mar yan'da d' onu
 268 ḥatırlıyamıyacım. diyo şama gedek diyō. körō'lu avradı güldönē. şirindönē. ē āyvaz.
 269 ayvāz. biniyolar atlara şama gedecekler. ayvaz diyōr ki tiFlize gedēk palandōken
 270 dā'na ḡuşanıyolar. gendi diyo ki tiFlizi çok ḡuşatmış kötülū' vār. ben tiFlizdē çit
 271 süremēm. dōneyī görmessem duramām. bīn ō'lum şama gedelim. diyor. adām
 272 zıvanıyō ayvaz. şindī. gēl ō'lūm çadır açalım. candan da serden geçelim. ḡış
 273 düşmedene geçelīm. ḡışdır da bu dā'ñ yolları diyo. yāni ḡış düşmedene geçelīm. ḡışdır
 274 da bu dā'ñ yolları diyo. demircō'lum baña nōkēr. demirden zırhları būker. atıñ nalin'
 275 mihın' sōkēr. dāşdır da bu dā'ñ yolları. diyo. ēFendim devam ediyolar şama varıyolar.
 276 şama varıyolār. ne ayvaz evleniyō ne körō'levleniyō. ōrda bi' yer dutacaḡlar.
 277 ēvlenecekler. şindī nikāḥ oluyolār yerleşiyolār gerdā' girecek zamān şirin dōneyi bir
 278 sıtma dutuyo. āyvaz bir odada gendi bir odadā. taḡ taḡ ḡapıyo dō'yo ayvazıñ āvradı
 279 gülyesemen. şirin dōneniñ de bacısı. bi' şey yakını verir. bu āradā. aman gelsēnē de
 280 ḡızım gülyesēmenim. gelsēnē. gelip de çıraları yaḡsānā. ānāyīñ derdīnē dē dermen
 281 olsanā dermen olsanā. anañ öldü ḡızım gülyesemenim anañ öldü. gül yüzlü şirin
 282 dōnem öldü. adam ḡapıyı bil' açmıyō. bem bū da şama gelmeseydim. üç günē dē
 283 ḡāvil vermēseydim. aman şirin dōnem dē ölmēsēydi ölmeseydi. ānañ öldü ḡızım gül
 284 yesemenim ānañ öldü. anañ öldü. dēdi şirin dōneniñ sabah oldu. adam gelmedi yāni
 285 ō'lundan ḡızından Fazla sevdi, cenezeyi def' etdī körōḡlu. şirin dōneyi kömdülēr.
 286 ḡıratıñ da yularını sıyırdı. yuların' sıyırdı. şindī mezere geder onik' okḡa tütün içēr
 287 eve gelir körō'lū delirdī ḡaFā oynadī. dedi kī onā ayvaza ō'lum sen isdambıldan
 288 ḥasam paş'ō'llarından aldım seni dedi on iki yaşıdaydın bir kērvanda gederkeñ
 289 ḡapdımıdı seni. sēn dō'ru isdambıla ḥasanpaşō'llarına dedi. körō'lū o da getdī
 290 yapyalıñız ḡaldī bürgün gecē körō'lu ḡay'b oldu ḡırat da ḡay'b oldu. ḡırat ḥavıya

291 uçmuş dellēr. senedē bir seFer ener ē' bir gündē bōyle bir gezēr geri yurduna
 292 gederimiş deller körō'lunun bīr parçası bōylē bu ğadār benim bildi. i'm biraz bu ğadar.
 293 ēFendīm. şindī yaş yetmiş dörT oldū. bi' unutġannıklar vār. yoksa ben bunnarın
 294 hepisinī dünya hayātındaki aşıkların deyişlerin' tārihlerin' bütün fermannarın'
 295 uzmanıydım. bilirdim annatırdım. annardım. bōyle birisiydim. mısır kölemem
 296 beylī'nden yavuZ sultan selim 'an bizī bu islahiyē bu hınzır yaylasında kellemen
 297 küllüsü diye bizim tārihcemizi söylenē kellemen küllüsü var. bizi buralara getirmiş
 298 ōrda yavuzā ġarşı gelmişik. yavuz bakmış ki elinden hayır şer geliyor da ġunun
 299 içinde burda hāyır şer olmaz diyo. düşün arġama bir bölū'ñuz. sizi dāġlara götürüyüm
 300 elinden iş gelen adamsıñız diyo. mısırdā kölelikden toplanıyō beylik ġuruyolar.
 301 kölemenni aşireti. bizē kelemenō'lları deller. fermān. ferman şū uş beyliklerinē ordan
 302 emr-i vāki gönderilēn padişahın fermānı yazılı yāni ferman. meselā osmāniye cebel-i
 303 bereketē devriş paşa ġomutasında hükümet geliyor yerleşiyō. bayaġ da verdik biz onu
 304 da yerleşince. otuz iki yıl hükümet ġalıyo. hükümet devām ederken ē başlamış
 305 köyünden hōsüyünner soyundan müFdū yusuf ziy' efendī oranın şerā't müdāri. ġadī.
 306 gendi aġlından deġgesinden erzin ā'larī şer dönüm ceyħandan yoġarī on sekiZ tene ā'
 307 onar bın dönüm daşlā çiFlik çeviriyolar. gendi de erzin yöresinin adamı yā. orda
 308 duyuncā rahatsız oluyō biz de ġedek diyō topraġ alalım gendi famil'āsınā. ġadısına
 309 ġaymakamınā müfT' ēminine o zaman. ēFendīm. ōrdan padişaha yazıyor diyo ki
 310 padişahım fermam buyruġdur emir sizin. burda ġardan ġışdan yörepden buzdan
 311 ġáy'ýók ġayalar yuvallanıyor üsdümüzē. biz burda hükümetlī yapmakda zorlanıyork
 312 diyo. bir bahān' edeceġ ovıy' atacaġ gendini yā. bi' topraġ alacaġ yā o zaman
 313 insannar sādē emir sādē ġüzel bir hayat var. bın doġuz yüz yedi bū. yāni. ġōçüyō
 314 buriye ġēliyo ġırmıtlı hüdüt dāhili başlamış çi'tlī bugünkü atlarıyla ġarīT ō'lları'ndan
 315 bın beş yüz dönüm yer alıyō beş bın dönüm ediyo kırmıtlıya day'yo ġad' efendi. ġadı
 316 geldi ġadı geldi. o zaman adamlar āz. oymaġ beyleri ne derse milleti de onu dinner ve
 317 dutar. hēr oymā'ñ bir beyi vār. aşiret reyisī. o zaman. köye ġadar daý'yor beş bın
 318 dönüm çiFliġ ediyo. benim enişdem onnardandı orda om beş sene çiFcibaşlī etdim.
 319 adam diksēñ biter hālen devam ediyo. şimdī. ferman'dan bahsedinci. oralarından pek
 320 alġılıyamadım. işde onū biraz ī peşi peşine bilmeyincī verimli olmiycaġ. ō kitabı
 321 okumadım ben. ē tābī. bir sevdā yüzündem bir keşiş ġızınā müşder' olur. eñi soñu dā
 322 keşiş aslı ermeni. yıllarca peşinden gidēr neriye getdiysē kerem de gider ġaġ aş' aşık
 323 ġarip kerem ġaġ aş'. ġaracō'lan. üç ġaġ aş' var. bunnar ġördū'ne ille yakışdırır.

324 söyler. yāni bunnar hākdān verilen sevdā ve duygu. sevdā ve ē yakışdırma şekliyātı
 325 aşıklı'ñ nedeni şu, yā bir acı geçiriciñ içinde bir Kaynayıp söyleşi başlıyacāk. ya da
 326 bir ē acı olacak söyliyecaksın. ya sevinerekden bir sevdāya dutuşup söyliyecaksın ya
 327 da bir acı duyguyla ikī duygudan söyleşi başlar. meselā benim şeylerim mar benim
 328 gendi besdelerim mar. yāni gendi besdelerimdēn cebel yöresindē sō'ledī'm besdelerim
 329 mar. hē sō'leyim. şimdi cebel hükümēt biz ginē berī davutlar maħallesindeyiz. orda
 330 bir kırdō semti vār dedemgil orayı aker biçermiş. şimdī uzun hasan der kī bürgün
 331 māhsenleri gaynār. ğırdōda da tarlamızı ekerdik. bi yanna döner de hōkūmete
 332 bakardık. topal eşşā'nen de yükün' çekerdik. gelmiş geçmişi vardır cebelin. der. şimdī
 333 hükümēt cebelden göç edincē Karayī'tliden gelen ğocalardam birisi cebel-i berekete
 334 türkū sō'lemiş. şimdī firenginen de deldirdī'm ğayalār. atlıydı yayan ğaldı āğalar. üç
 335 ö'nde de baklavayı yemem diyenler şimdi aşı körmē oldu cebelin diyo. yāni hükümet
 336 göçünce düzem bozulur. hükümet göçünce düzem bozulur. yāni. bın ğuruşa da
 337 yapırdı'm evlerī. şindī sızılaşıp penceresi camlarī. çalışmaz oldu da hamamları
 338 hanlarī. şimdi aşı körmē oldu cebelin. der. yāni hükümet göçünce ğarşıña gelir de
 339 kōsürün dāğı. dibindē oturur dā ā'sı beyi. şimdi posdal geyer de cebelin beyī.
 340 açılmadan gülü soldu cebelin der. türkū türkū deller dē elimiziñ ovası. dertlilere
 341 dermam verir havası. yī't ğonalğası da beyler yuvası. eli göçmüş de sē'p ğalmış aşiret
 342 der. hükümet göçünce. ğul musdafam der de gelen ğıratlı. böyle hayat geçirmesi ne
 343 datlı. çınarın dibinde de çifdē avratlı. ğönül isder de hal vermiyo elimiz. çimeninde de
 344 peFlivannar güleşir. ğabadayıların da kemarı dolaşır. ğoç buynuzlu dā ovaçların
 345 tokušur. çoban ğaşdı da sē'p ğaldı sürümüz. yāni çoban ğaçınca sē'p ğalmış. yāni
 346 devleti āliye göçüncē çoban ğaşdı sē'p ğaldı sürümüz. yani millet sē'p ğaldı baş gitdi
 347 diyo. cebelin deyişlerinden bunnardır efendim. şindī bana gelincē ğarağaya da miş
 348 amber saçıyōr. cebel yolu dā alt yanından geçiyor. asgerden ğaçan dā sūriyeye
 349 geçiyor. gelmiş geçmişi de vardır cebelin. bunu ben söylüyom. kimseden almadım.
 350 ekber dā'da ataş gimi yanyor. herkeş gendi hārmanında dönüyor. kekliklerin ğayalara
 351 dünüyor. gelmiş geçmişi vardır cebelin. şimdi asgerden ğaçannār. araplar asgerden
 352 ğaçıyor burdan ötü yannā sūriye mūriye burdan antakıyası mantakıyası arāp. cep'eyi
 353 biraħan silā' biraħan silahlı milahlı ğaçıyōr. türkiyeden ğaçannar da sūriyeye geçiyor.
 354 milis asger' oluyo. paralı milis asgeri. oluyo. ēFendim. yāni dūyōr ya ğarağayada
 355 misgi amber saçıyōr cebel yolu dā alt yanından geçiyo. asgerden ğaçan ada sūriyeye
 356 geçiyor. gelmiş geçmişi de vardır cebelin. cebel çoK esgi çoK esgi. ēFendim. ğır

357 ğaya da tozaklıKa bağlanır. bürün avcıların da burdan avlanır. yaban hayvannarın da
 358 aslan ğayada avlanır. gelmişi geçmişi de vardır dağların diyo. işde ağzımızın yakışdı'
 359 ğadar ğaFamızın çalışdı' ğadar dilimizin döndü' ğadar ēFendim yanī ōrda saña
 360 bunnarı annatıyım dedim de dağları göstererek mesele ekber dā'nı göstererek bunu
 361 söyliyecdim. ğarağayayı göstererek cebel ēFendim kösür dağı. türkū yaZ'sī. türkū
 362 türkū deller dē elimizin ovasī. dertlilere dermam verir havasī. yī't ğonalğası da beyler
 363 yuvası. eli göçmüş de sē'p ğalmış aşiret diyo. yani bunnār cebelin beyitlerinden. ağzı
 364 yakışannarın söylē'si. dadalō'lu söyledik ya dadalō'lu avşar işde eved onun savaşıydı.
 365 o köroğlu hani bür gün bir ē yol kesellēr hālep'be geden bir yolu kervanı kesellēr.
 366 kervan uyur herkeş kervan geçer. sandı'ın içinde çağır çağır çağır il' eşşekli ğalır
 367 iki cıngān ğalır. dur ulan nere gediyoñ. halebe silāh götürüyom. ne silah' ulān. der
 368 yāw işde silāh. lan dur dur dur dur. ne boğ varısa çıkart bakıyım şunū. bir gösder
 369 bakıyım. tüfenge barıdın ğor sıkısım vurur. ğurşunun ğoyar ğapsinin ğoyar. bunu der
 370 sıkıdın mı adama öldürür der. ilān lan ō'lum cıngānō'lu. öldürmessē. amān ā' birine bi'
 371 şı'ye sıkma. demirç'ō'l' alır. tüFeng' elinē. baña sıkıñ der. ulān amān ō'lüm. etme
 372 dutma dediye körō'lū adam annamaZ sıkıñ baña der. ille sıkacā'ñ der. şımarır. ölüm
 373 gelir ya adama. ulān canımdan ğıymatlı ğırata sıkıyım der. gendime sıkıyım. orduyu
 374 bozma ben ölüyüm sen ölme der. demirç'ō'luna. yök sık der. āl demirç'ō'luna takıladır
 375 körō'lu güldürede devrilir. ılım ılım ğannar akār mayıl mayıl gözler bakār. eliminen
 376 vurdum getdīm hani benim ğoş demirçim. yan' eliminen vurdum getdi hani benim
 377 ğoş demirçim. ğoç yāw adām. maraşa bür gün at nallatmıye gidēr. bō'lē işde
 378 demirç'ō'lunu maraşdan körō'lu ordan alır. iki der altın lıra veriyim eyi bir nāl yap
 379 usda der. dürüs bir para ver ulan der. körō'l'nā. demirçi nalbant. demirç'oğlu. parıya
 380 şöyl' ediverir turasın' siler. ulan ē' bir para ver pezeve'k der. ō bakar ki ō dutdū'n'
 381 üfeliy' adam. demirçiyi d' alır işde. demirç'oğlu da o. köroğlunun yāni. işTē
 382 hōylunun ōlmesī demirç'oğlunun ōlmēsī çamlıbeli dā'dır yanı uzun ā'c ucunaça
 383 yanmaz diye bir söz var ya bizde uzun ā'c ucunaça. her işin illede dünyada bir sonu
 384 vardır. 'ni durumlār bō'le. der ki işde yāni tüFek icat oldu mertlik bozuldu eyri ğılıç
 385 ğındā paslanmalıdır. yani tüFek icat oldū ğılıç öldü. mertlik bozuldu bizim mertlik
 386 bozuldu der. yāni eyri ğılıç ğında paslanmalıdır.

M20

Anlatan: Ali Haris Eroğlu, Yaş 84.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Cebeli Bereket.

Konu: Halk Hikâyesi, Türkü, Gelenekler.

1 körö'lu bir eve giriyo da burdanötesi pek şey diyal argo olma iyi bi'şe' diyal yāni eyi
 2 bi' şe' diyel. siylemek türküsünü. bildi j'm türkü eyi bi'şe' diyel yān. şimdi körö'lū
 3 maḥaḡḡāk bir yeriden bir vurgun ḡapitmedikden sonra rā'T edemezimiş yani.
 4 mūḥā'ḡāk bi' yerden bir ḥaraÇ alacāk. ōrdan tek başına bir çadır ḡurallarımıŷ o tek
 5 başın' oturmuş çadırıdā. olamamıŷ ā' demiŷ kaḡmıŷ ŷu köyün etirāfını bir dolaŷıyım
 6 baḡıyım. bi kō'ne bir maḥalleden bir baḡıyō. bir ḡura bi'şe' bir köy ŷıy ēv. eve çıkıyo
 7 merdivenden çıkıyor. ḡapiyi çalıyo. ḡapiyi iḡdiyar bir ḡar' açıyo. iḡdiyar a'tmıŷ
 8 yetmiŷ yaşlarında falan selam veriyo ḡarıya. ḡarı buyur ediyo iĉer' oturuyolār. ḡarı
 9 buna bir ḡā've yapıyor tābī. körö'lu ya bu soruyo iŷiñ tantanasında biraz dā. kimseñ
 10 yok mu diyo. kimsem yok diyo. bekār mısıñ. bekārım. sen de benim gimiymiŷiñ
 11 diyor. ō'le sözü bā'ladıḡdan sō'ra tām diyo uyḡun bir duruma geldik sennen evlenelim.
 12 iŷde ŷaba da yāpılmadı ḡālibā nasıl oldúysā velā'sılı bir para apdallara verildī apdallar
 13 çekdi getdī ō'le iŷde gelini bō'le yayan getirdik evinē. yok ertesi günü müydü dū'r
 14 düşme günü son günü m'olūr bilmiyom onu bililler ḡadınnar ama bir gün evel olur
 15 gibi geliyo bana. bir gün evel o dū'r düşdü dellēr. orda oñ ḡül evel öld' emmim. ō'le
 16 gibi geliyo bana ēfendim ō'lē dū'nner olurd' esgiden ŷindi yāmaŷda olurdu meselā
 17 bizim kō'ñ bō'le ortadan çāy aḡar bilip belki de cebeli hē ordan yamāç var yamacıñ
 18 eñ yükseK evdē dū'n var meselā o bizim aŷŷā' o büyük cāminin önündē silah sıkarıḡ
 19 çebiŷ geçi neyse yānımızda. tā ordan alıllar geliller bunnarı orıya ḡadar getirrik ordan
 20 gederrıK ordan ḡalan ḡalay çekeller o apdal saZ çalār. ēfendim. ondan sonr' iŷdē ben
 21 bilmiyōrúm iŷde ŷindiki gibī bürgün evel gēdilir ō'lan taraFı iŷde ḡıZ taraFına para
 22 verir o yatā'nı yapar falan. o iŷd ebir esgi sandıK olurdu bō'le tenekeden menekeden.
 23 bō'le bir sandıK olurdū yüklenillēr gēlillēr

M21

Anlatan: Mustafa Kara, Yaş 89.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Cebeli Bereket.

Konu: Halk Hikâyesi, Türkü, Yerel Gelenekler.

1 musdafa ğara. cebeli bereKet. seKizen doğuz yaşındıyám. bilmem ben ne sorarsañ.
 2 şimdi cebel esgi mutasar'fırlı'mış. bildi.i'me görē. ordā mu mutasarıf'Ta bi' göl müfdü
 3 varımış durdurmamış. erzine göç erzine göç. eşşekden düşmüşe dönderdiñ derdi
 4 dedem bir türkü sō'lerdi. aşıklık bize ordañ geliyo. ēFendim. ordanişd'ērzine getmiş
 5 bu şey hökümet şe'. orda da durmamış eşşekden düşmüşe döndü erzinni dē'. oña da
 6 dedem türkü söylüyo. cebele söylüyo dedem sō'lüyo biliyon mu. dē'meniñ gonā' dā ay
 7 gimi parlar. melül mā'sın ğaldı bā'çalar bā'lar. cebeli görenner ah çeker ā'lār.
 8 açılmadan soldu gülü cebeliñ diyo. dedem sō'lüyo anamıñ emmiş. işlemiyör
 9 hamamınan hanneri. titireşir pencereniñ camları. yüz liriya yapırdı'm damları.
 10 döküldü kerPici daşı cebeliñ. balyozunan ğırdırdı'm ğayalār. atlıydı yayan oldu ā'lar
 11 diyo. datlısız yemā' yemem diyennēr. şimdi körmē oldu aş. körmē dē'n bir ot vār
 12 bir ot. ğul hālilim der de bu sözüm temām bekliyom camıyı gelmiyor imam. cebeliñ
 13 üsünde bir ğara dumān. ciyhana ğarışdı seli cebeliñ diyo. cebel o zaman işdē
 14 göçmüşümüş o zaman bir kör müFdünün yüzünden. o dā erzine gedıñ erzine gedıñ ey'
 15 olur diyo. erzinniymiş gendi orıya şeneldiciymiş. orıya da varmış ik'ay durmadan
 16 ordan da göçüyo. ordan da söylüyo işde bilmem de onū. eşşekden düşmüşe dönd'
 17 erzinni diyo yāni. inam bēnim bildi'm bū. başga da. ğarağolunan ilgili hē o benim
 18 eserlerim canım ō. ğarağol esgiden ğarağol varıdı bizi kō'müzde. o da ka'kdı ben
 19 şöyle söylüyom. ğarağol gitdi dē gönlümüz yasdā. ertibat kesildi gelmiyor posdā.
 20 yediden yetmişe cümlemiZ hasdā. ğırıldı dō'rulmaz beli cebeliñ. dē'l mi diyó deha
 21 diyó. éyvaz ğalan onu alıp gediyo körō'lun' da yaķalıyolar orda oturannar yāw bu
 22 türkü söyler ē' türkü sō'ler sō'lesin diyo. yāw adam' asıcılar ğardaşım türkü söylemiye
 23 adamıñ dili döner mi. yāw söyler o diyolar millet toplanıyo biliyon mu derkēn derkēn
 24 söyliyor amma' işde tamamını aklımda yok k' işde bi' yer hē giyemedim gövā'lik
 25 donumū. sō'lemedim ğara günün yazınī. ğavır cellat da bā'lasıñ gözümū. dutmalıymış

26 han_ēyvazın sözünü. bı'_yıllık tıFlıZde ğalmalıymış diyo. geyemedim gövā'lik
 27 donumü. süremedim ğara günün deminī. geyemedim gövā'lik donumü. üç gün oldu
 28 goçğır yemez yeminī. goçğırdam_ bir habar almalıymış. goçğırım der de ben de
 29 benikēn. goç gimi mēydanda durmalıymış. ğarşımızda goç aslannar varıkān dō'sü
 30 dō'sü ölmeliymiş. burda eli ba_alı ölmekdenise diyo yāni bō'le bilip de esgi heykā'ler
 31 yok_ ki heyk' veren meren yok da işde ben. onun heyká'sin' dipden depiye verird'_işde
 32 aklında ğalmadı. çātırt_ etd'_o mü. bir ğarıynan_ evlenic'_oluyodu göbelek toplarkan.
 33 şindī körō'lu atına biniyo bir hā'b'_öz'_altını var. gediyo. gediyo bakıyo kī bir ğar'nın
 34 biri bıv vıv vıvı_ çıkırıK_ā'riyo. selamalēyküm hatın diyō beniğ misāFır_alman_ mı diyo
 35 get babam get diyo dünyāyı ğurutdu_ da diyo benim bir ğarıya_ mı ğaldı_ diyo.
 36 çıkarıyo birez_ altın_ veri'_on_ā. ō' osuruk_ dā'medik yorganda yat diyō. atı_ gec'_arpa
 37 yesin_ diyo. nē'se misāFır_ ediyō bunū. misāfir ederkene diyō kī ğarı diyō sem_bāna
 38 gelman_ mı diyō. yok'_ocā'ñı batırırım n'_idicik biZ_sennen sen_avrat ben_avrat diyo.
 39 yōk_ diyo nē_āvradı yāw. yōk_ diyo. gel_ evlenek diyo. eyi diyo sen_ ilē'k_ görüyosa_ siyo
 40 ğarı ben de evleniyim diyo ğarı. para_ mura_ çō'muş senin_ diyo. nēyin_ vār benim diy'_
 41 ik'_inek bir danam_ mar. benim iki seklem taħranam_ mar. goz_ içi ğırmam_ mar işde
 42 şu'm_ mar bunum_ mar. senin_ nēyin_ var. benim diyo bir ğıratım var diyo bir de hā'bem_
 43 mar diyo başga_ da bi'_şē'm yok_ diyo. diyo başga_ da bi'_şē'm yok_ diyo. tamam diyo
 44 ēvlenek. bunnar_ şindik_ ğarıya bir panç'_altın_ veriyo get sırtını başını_ düzelt diyo. ğarı
 45 gediyo bir ğarı_ş_ topuklu ayakğabı_ gey'yo babam zilüFleri basdamba_ basdamba_
 46 kesdiriyō. ğarı_ cılalaniyo bolalaniyo iki dir'em bir çekirdeK_ ō'lúyō. geliyo şindī.
 47 körō'lu bakıyo şō'le ki ğārī bitirim_ olmuş. şimdi_ nikákē n'_ēdek diyō. nikā'_de diyo
 48 birik'_arkadaşın_ varısa diyo getir diyo niká'miz'_de ğıysınlar diyō pēkē diyō. gediym
 49 ik'_arkádášıma dē'm de diyo gessin_ diyo. ğarı da şu_ üç_ ayaklı bir çatma_ yannıK_ olur
 50 şō'le yitmiye küt küt. ğarı_ dā onu_ go'muş. bñ_ pilav bişiriyō. o_ yannıkdan_ çıkan_ yā'nan
 51 yā'lıyacı. körō'lunun_ ğırk_. otuz dokuz tene_ ğanda_ adamı_ varıdı. gediyo'_onnara diyo Ki
 52 gelin_ sē'r_ başladı diyo. onnar_ geliyo ocā'ñ_ bata diyo bunun_ alıyēn'_n'_idic'ola bu_ ğadar_
 53 adamı_ diyo. gēliyolar_ oturuyolar_ şimdi. ğarı_ yannī' yellendiriyō. n'_ēd'c'_ola bu_ ğadar_
 54 adamı. āman diyo n'_ēders'_etsin_ diyo. biz_ işimize_ bakak_ diyo ğārī yannī' yāyıp yāyıp
 55 yā'_ çıkartmıyā_ hazırlanırkanā_ orda_ dā_ yā'_işde_ demiye_ demiye_ aklında_ ē'ce_ ğalmıyō_ ki.
 56 ğarı_ ō'le_ yannık_ yayarkanā_ ni_ yāpiyo_ ğarı_ sem_ biliyo_ mu'du_ bunnarı. ğarıyı_ işde_ ō'yo
 57 türküsünü_ başlıyo_ ğarının_. ğarıyı_ ğarı_ işde_ böle_ yannık_ yāyıp_ felan_ ederken_ işde.
 58 ğarıya_ türkü_ söylüyō_ şimdi. bem_ bu_ ğārīyī_ ālıcım.

M22

Anlatan: Mehmet Şimay [MŞ] Yaş 65, Ahmet Haloğlu [AH] Yaş 68, Yusuf Savcı [YS] Yaş 75.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Cebel Köyü.

Konu: Anılar, Yerel Gelenekler.

- 1 [YS] yaylıyā şiyē bēn hindī davar aldīm davara aldım bēn. ā oluḵ vār hindi bu sūyūn
- 2 geldī' yer düzlük. düzlā' yakın ā oluḵ vār ā oluḵdan aldık davarınan bu sūyūn geldī'
- 3 yer var maçatā'ḡ iki sene kömür yakdım orda. maḡal kömürü yok mu ā'çdan iki sen'
- 4 orda ġaldım. davarınan. çamçatā'nda işde bö'le yaylıyā şindi babamın ġünündē ben
- 5 çocū'dum işde yedi seKiz yaşlarında şindi o görünen bizim yokarda daz vār dazın
- 6 kenērinā yaylıya göçdü bizi'kiler. ben davar ne ġütmüyom amm' o zaman. bizim bö'k
- 7 birāder ġüderimiş. çā'n gözüne göçerdik göz vār belK' getdiḡ mi cebelē. hī sen cebeli
- 8 ġörsēn şin' getmiyēksin, şind' şü tarafı şehir ġadar var cebel. esgiden yō'd' ō'le heral
- 9 ik' üz üç yüz ev var miydi ulān heral' öyle bi' şey. cebel ammā belkid' ik' üz ammā
- 10 hindi şehir gimi yāzın oldu mū
- 11 [MŞ] yāw verdiler demē ġaçırdım dē ne dī' verdiler diyon. hā ne ġaçırmadı. ġaçırmış
- 12 ne ġaçırmamış. yāw on' annatmıyaḵ heh heh. yāw o televizyōnde çıkar boş ver. on'
- 13 annatmıyaḶ onu boş vererek de hā ō'le getirdiler aldılar. bizim ġāyım bir ā birini vurd'
- 14 orda onnar dā bizim aġmet emmi varıdı getdiler hindi hē bir iş olur dē'n aldılar
- 15 getirdiler. ata bindirdiler getirdiler. hā. şindi orda bir ġadise edeller dē' ġıza bir şēt
- 16 olur dē'n aldılar geldiler. dū'nner cümā ġünündem başlardı.
- 17 [YS] nerde bulucular şe' elmiya cebeldē o zaman hindi var elma bizim ġünümüzde tē
- 18 belki mā's da mı līsān da mı daḡa lisandan sōn' āHmeT emmi varıd' ıraḡmatlıḵ. ō'lum
- 19 ġabā'ḡızı yarın da alın derdi burıya gelir kömür getirirdik āHmet ēmmim o zaman
- 20 elma nerdē hıyar nerde. tomatis nerde. hē suvan dikellerdi. silāḡ sıkallār. vallā' yok
- 21 onnar.
- 22 [MŞ] millet toplānır. oyun oynanır. öylene yemā'ni yēr. oyun mōyun ondan sonra hep
- 23 şey gelir ā'sam üsdū okuntucū okuntudā esgiden okuntu verillerdi. meselā ōḵuntū
- 24 filanġeçedē ordam başlar adam sıkımıyā amma davul geçecek. ortıya vārır orta bir
- 25 yere ordan onu alır şıye gelir orıya varıllar işd' ondan sonra dā yeller içeller zāten.

26 şobā o zamannar yō'd' 'erāl. apdalā atallarımıŝ. hediye işde okuntu diyok ya sānā.
 27 geçi. hē. pāra mara toplallar götürüllerdī yē işd' öyle okunt' olarak geçi götürüllerdī
 28 zāten işdē şoba yok o zamannar yō'du daħa soñrā oñ gişi şobalār bir giŝiy' apdal
 29 alırdı bizim aqlımız yetdī zaman dokuzun şobalar onuncúyi gendi cebine ğordu bō'le
 30 bā'şiş yō'd' esgiden. şimdi varıyo hā şiye geldi miyī hısım oldu muydu helē ellī a'tmīŝ
 31 bir apdal yāni ŝey alıyō bā'ŝiŝ. ondan sō'na da zā'tēn dū'n sā'bin' ātıyoñ.
 32 [AH] ħaħ ħaħ bunun babası papaz olurdū. ırbık daķallardī ğötünē. eline bir topuz
 33 alırdı. ğol cucuk ğırğusundan ğaçardı
 34 [MŞ] ō şenniK için işdē. ğılıķ dē'ŝdirirdi tābi. bir dē kernip ğabā' ğulpu daķılırd'
 35 ónúndē ŝey yerine yān' aFedersin. ırbık ŝurd' asıl' ulurdū esgiden ırbık vārdı. ŝimdi
 36 de ŝē'n üsdüne ğollar yā zobālarıñ oñnān işdē. bir de ğō'yum posdū elinde bir topuz.
 37 ŝuralār boyard' işdē siyāħa boyard' işde ondan soñrā yāni ğöreñ ğorkār. ben babam
 38 oldū' ħaldē ilk zamannarı ğorkdum yāni. ğocuklarıñ her biri bir dā' ğaçardı
 39 ğorkusundan. ā'ŝamlarī ğüleŝ olūr. olurdu. gece olurdu gece ŝınsıñi dē tābī odun zāten
 40 odun var ŝınsıñi ateşi yaħallar. işTe ordā ŝē'n atāŝıñ üsdünden ħoplār bilmēm o ıķıķār
 41 ötekini ğuvālār. davıl ğalar yālıñız soñra ğüleŝillerse ğüleŝilirdi. yāni ğüleŝ olurdū.
 42 yōK ō'le ufaķlarıñan dēl. dū'nde ğüleŝilirdi zāten yok her dū'nde ğüleŝ olmazdı.
 43 [YS] yāw cenāzede bi' şe' yapmazlarıdı öldü müyü tābi hepismis toplanır satan hindi
 44 gen' öylē birī cebelliniñ össün 'ēpisi vārır. bassā'lı'na geder mevlut okudullār. yāw
 45 varıñ işde bir ğaç ğün daħā oturuñ aķrabalarından. yemek verillēr
 46 [MŞ] āŝ ayrān, ıhı ğātık. işdē yānī. Vāllāhi hindī ō'lum oldū dē'n de yāni ğok
 47 sevinmek de ey' olmaz yāni. heh hıh hıh. sıkān sıkār hē. ğömbed olurdu ğömbēt.
 48 meselā ŝēy üzüm ğur' üzüm leplepī bāzi loħum pisgevit varanā ħayırıl' ossuñ dē'n
 49 varanā ben gederkene bi' ŝe' götürmrk hemen oldū' zaman. ğocuK olmussa dā o daħā
 50 soñrāraķ hısım aķrabasī bir şey ğötürür. ilk duyannar dē'l bunun aķrabası dē'lse bu bi'
 51 şe' götürmez zāten ğömbedi yersē. hısımī aķrabas' olur ğötürür meselā. vallā i bizim
 52 köydē memmēt musdaFā alī ħasān hösüyün şindiki gimi yānī
 53 [AH] öyle dē'l de herkes yaķınıñdan biri ölmüsse onun adını vurur. öyle yapallar.
 54 [MŞ] bizim ğünümüzde ŝapğa geyardi dē soñradan ŝapğa ğiyeñ ğalmadı.
 55 ŝapğa sekiZ köŝē şu isdambuldan ğelen şindi kimi ecevit ŝapğası kimi bilmem ne
 56 ŝapğası diyolar hindi. esas ēŝgi ŝapğa sekiZ köŝē. reñgi siyāħ işdē ğā'vereñgi de ğoK
 57 [YS] yōķ canım. öyle nerdiyedi yāw ğırmızı mırmızı geyenner yāni hēĝ şey müy el
 58 mül aķık ğelin ğelmedi daħā. yōķ hindī he hō hō. babamğiliñ ev' mi hē. o zamān dam

59 yāni toprāk bāzinīkinī kerpīc oluyo. bizi̇ daş duvār daḥā duruyo beni̇' dē kiremitl'
 60 üsdü. hī kesme daş pur dāş bizim ordā çoK olur. vallāyi köşeler' işTe ondan göyallar
 61 gēldi bizi'kilerin kōkū yāni bizim maḥalle ossuñ bem beni bildim bileli takda biçer
 62 islā'hē' götürürdük ben yeñi del' 'ānn' oldum. baḥāmgil dē kömür yakmıyanān işTe
 63 dā'larda şindī serbezidi. ḥā. ē yaḥam bēnim onu. sēnīñ şindi şū ortıyā ḥā ḥonuñkū 'mu
 64 dikdik yok bir tene şo tekiynem var ya ortadan enēni dikdik oñā şō'le bir çibık görüm
 65 ḥen. dalğaradan. dō'rudan. dalğara ā'ç ā'ç ḥā meselā ḥu dudun ḡalıñı. ḥu dudun ḡalıñı
 66 dō'rusunu görüm. çiriya dā'rim onu çiriya ondan soñrā ufā'rā'ndan dā'rim uFak. meşe
 67 odununū ḥā dā'r dā'rim ondan soñrā bō'rā'n' dā'rim oñā. ondan soñra āñ bō'gün dā'rim
 68 daḥa yoḡarı olur o bō'le büyör. yirmi sēkiZ çuvāl telis. bō'lē ocak yakdım ḥem bū
 69 çamçatā'nda. yirmi seKiz çuval ḥā bu yoḡardā bu çā'n geldī' yerin yoḡar'sı. öndan
 70 Zōñra ḥā daş göy'om hō'lē dābānā dāş tav ā'c' olur bō'le ennī ā'şdan yarārim. döşer
 71 doldurur bō'lē ḡá'rı top' ḡazel atarık üsdünē. toprakla topraklarım. tēkrār da genē cirit
 72 derik. böle çatal ā'ç keseñ buriya ḡoñ gene bō'le üsdeñ gene ḡıvradıñ. yānar ō
 73 sabahandan yakdıñ mı bō'ceK olān āḡşam üsdünē gen' oduñ keserim ō yanan yerī
 74 dePesin' doldurum toprā'nān d' iyece ḡapāt ḥavasın' da ḡaparım aşşā'dan yānar ḡāyırı
 75 üç gün dört gün beş gün yanar ḥēpisi boydam boya çıkar bō'le ḥā getirriK aḥa buriya
 76 getiriyoduḡ işde ḡaraçaya yōk 'ndi yapmıyom. bi' yoldu yaptım epī'y oldu dā. tarlıya
 77 mı esgidēn türkiye dar' ekellerdi benim çocu uḡān ḥē cebelde bizim tarlalar varid'
 78 ordā. ekellerdī bīr tenē darı sapı ḡoymazlard' orda somānı aldılar geldiler ya darı
 79 sapın' da beygire yükleller getirillerdi. ḥēp ḡışın mala verillerd' onu şindi dē yazınıñ
 80 alıya darı sap' ossa bi' tenesi gedip d' alıp da gekmez. bēnim ḡapınıñ óñündā'ni
 81 getirmiyolar. ḥayvan' olannar. ḥē atınan yōk öküznēn sürüyoduḡ. ḥā. soñra atınan
 82 da sürdük. arḡasına köten daḡıkır. bir de terezi olur onun beygirin tereZ's' olur . öt'
 83 'āñ sizin ordan aldı götürdü saban birī. bir oḡuldıyam ded' adām yüz yi'm beş liri'y
 84 aldı sabanı āldılar getdiler. o zamān ḡēm marid' işde şēy aḥa ḥunun gibi çakmak daşı
 85 döşellerdi ḡemē saman dōḡmiye bō'l' ennī oñā oyuk oyuk çakmak daşı deller çakardı
 86 saman ederd' o işde dönerdi. dönē dönē ā' o da bilir belki. o zman dā bir ḡara şāvlar
 87 olurdu aḥā ḥunnardān şin'i ō'nēk mī bunun devlī' yüzün' giyer dā' gederdik. buriya ā'ç
 88 getirirdik ḡavaḡ yonar gelirdiK aḥa ḥuriya. burda çıkarın burda ēyi yüzün' giyeñ şurdā
 89 ḥan varıdı. āḥa şurda. kázımın ḥanı. şū arıyā ayakḡabıcıların yeri var yā o dā o ārādā
 90 şeyli ye varıdı baḡ ordan ḥana ḡeyerdik. şēy işdē cāminin üsdündē ō taksi durā'n' öte
 91 gediyoñ ya ō ilk binā. ḥacı biciklerin neyin der onnarā ḥaşlamacıların yeri. ḥā bizim

92 dāşdān hā ordā huriya varıncı dıpnā ezz'āne var yā ezz'ānaniñ ğarşısında görünüyo.
 93 vilāyetin daşı burdıyāmış. yok deri çekme duymadım yalınıZ bu ayakğabıya gön
 94 dikdiklerin'ıye bilirim. bu lasdikler bulunmāzdı. bir ayakğabının altınā bir ip. ineK
 95 öldü yā onun derisini buriya dikellerdi. 'ā. yāni n'olacak gön. bu adarlık yēter. ğırık
 96 çıkık mī onā bir aydınını gelirdi aydınını nurū. ayā' ğırılan' o ādam sarardı aydınınıydi
 97 yāni mālci adam. o sarard' ayaklarını. vallāhā şē'nen sarardī ğatırannan mīydī
 98 yumurtıyanan mı hāraf ğatırannan meslā āyā'ñ ğırıldı ya buriyadān öyle sarardı o.
 99 bem bilerek. onnar çok gelird' esgidēn aydınınılar bir dē ğariyē'tlidēn āhā şū terzinin
 100 ordā yaKup varıdı ayak sarardı odā bunnarın kō'ndēn. vallāhi hep o zamān pirinci
 101 nerde bilēn tōga bişirir'dilēr hā ney diyecim on'dā. tırşık ölür tırşık temām. tırşık
 102 ölür. bir dē kōFdē. kōmbē. 'ele elē dē çorbıya çok içerdim ben. hē. çok içerdim
 103 arkadaş şindi. ben asgere geden' ādar. bir çay gen' içmedim yalan mı ğonuşuyum.
 104 iki dişim mar ondan d'olurum çay içip dedik. çorbayı bi' sē'n içiyodum. āva
 105 gederken. valāha bilmiyom bayguşu. bayguş ötmesini ē' saymazlar onu. bēn yōk.
 106 şindī seKizem bēşdē benim ev belki bilin mi yōkar'ları Fevzi çakmak cāmisi vār onun
 107 üsdünd' evim. üs' yan'da sāğda. dikiñ' lōkarı çıkarkān. sāğda. nerdiyedik yāw ğış
 108 geldi mi kōmür yakardık işTe yazın dā takda ğışın da biçerdiK işde islā'ye gederdik
 109 takdıya beygirlerinen. ğırkar takda vuru'duk beygirlere. el bıçıs' olūr. bıçıcı derdik
 110 biz. bir' üsdüne çıkār bir' altdan çekēr. hē tez' ālur onā. şū tez yā. şuriya ğoruk onuna
 111 hā hō meselā honu yonardık honnarı meselā öhō bō'klerin' dā'l de incelerdēn buruya
 112 ğör burdan dā tel' olūr onun ē' üç dört beş ğāt somunu ğor altına da takoz ğoyduñ mu
 113 çiviynen de vurduñ mu ğāya gim' olūr. üsdüne çıkār biri biri d' altdan tez' olūr onun
 114 hususu tez' olūr onun. tarlā mī tarl'nan dā seKizem beşdē biraz ū'raşdım. ben ekim
 115 biçmesim bilmēm. bir ekin ekdiK orda bir tarl' aldımıdı. bu bizim osmaniyada yō'du.
 116 ō ēkin. bīr oldu maşallāh. bilālikdā' ğariye itlidā' aha bu tarzıgilin ordā hasambē'liden
 117 adam atıyom bunu bişdirecēk. ğariye itlide buldum ik' adām. bişdiler onnar dā
 118 ammañ ğarpızınızı neyiniz' eletirim. oduncüydim ben epē' yapıdık da ğārī bişdilēr
 119 nēdesdiye getdim desde çekmes' olūr onun hā onu toplamıya getmedim ben dağdan
 120 elim dēğmiyo ğamyonnan gediyo. çekerken de görmedim. yalnız bizim hac
 121 aHmet dedi kinē şindi ğayrı patoza veriliyo ya ben gene yō'm. patoz o tenekē' dedi
 122 ordan alıp buriya çuvala ğoyan' ādar teneke doluyo dedi. ammā bīr būd' oldū bir
 123 hekmet arkadaş. seKizēn çuvāl şey geldi. on iki buçuk dönüm yerden. seKizen çuvāl
 124 torba yāni onar tas mı yok altışar tas mı geliyo ne geliyo ondān on iki çuvāl dā tām

125 tirlik çuvalı bō'k çuvaldan. bu 'ādar ekin geldi. bū'da geld'ordan. bō'k çuvalar var yā
 126 tırlık çuval olur. tēlis gimi yani. hē. cebelde mī bāk bū alıc' olur alışların sar' alıç
 127 biyaz alıç. ondan sonra ağ çām gara çām. bāñrāz. şimşir. demirçik. ardıç çok. ağ çam
 128 güzel olur. ta şonnar dā bāk şonnar da tā yüksekd' olur bāk. şo mezdā. bunnar tā
 129 dazd' olur. yōk hōyle pürü tiken' olmaz mezdēniñ. sāydıklarım bāk mezdā var
 130 gamalağ vār. ebāw añ galiteli hē. o yok burda hēç. onū' da oña bañzēr. onu'ku dā'
 131 bō'le olur şe' golları. mezdānī' çok yüксеK olur o geder dikine yōkarı. bañraz da çok
 132 yüксеK olur. demirçik dē. yōk bañraz çam dā'l. başğa o. gürgen deller bañraz deller
 133 şindik' adı. ondan Zonrā şimşir vār daraklık vār. şimşirden dē gaşık yapallard'
 134 esgiden yōk çam dā'l o sert bir ā'ç. meşiye bañzer meşe var meselā'. sērt. sā'lam bi' şe'
 135 şimşir gamalağ demirçik ondan sonra daraklık o dā bō'K olmaz uzun olmaz o. gısārağ
 136 olur. mezdā' olur dik geder tā onun aliya mezdā' çama bañzer. çama bañzer de yüксеk
 137 geder o mināre gimi geder. yāw olmāyan yoK işde ō bizim dā'ların. kirāz elmā can
 138 erī'. ōndan şonurā hūrmā ceviZ çok. hep hindi ben canım çıkıyo ben cebele ulaşıyım
 139 dē. gavāk benim gavağ bu sene satdım. altı milyara verdim bu sene hā hepisinden var
 140 bande çok helē. çok aşırı āyvā işde. hēpisi topalā' erik vār can erī' vār. küll' erī' vār.
 141 bunnar kirāZ. işdē hūrmā ende hēpisi var bunnarın cēvīz. elmā armut hēpisindem var
 142 abāw çok iy' oluy' ammā ēlmanın bitecā' yōk. işde kirāzın hūrmanın armuduñ. hē
 143 incir de var bizim orda. bēyāZ. ağ incir. hā. özerden de oluyo o tesçe uluyo o nasılısa.
 144 oruçgaz'd' ossa çok hē ordañ gētirdim bēn. yok görmedim arkadaş şindi yū'sük çok.
 145 fīncānñār yok mu fīncānñār içine yū'sük gollardı burıyā şindi geder adam şoriya
 146 geder şoriyā orda saklar getirir tepsiyen o der kine şunda o der kine burda biri dē
 147 buldu mu oña geçer şey. bem mesele sēniñ yanında bēş gişi bē'm yanımda bēş gişi
 148 ortada itdā vār ō hō bem biliyodum diyeniñ hesab' olmazdı. gardaş sayılı yüz elli
 149 birde biter ilk defā çekdi'nde bulursañ sıra saña geçer. aç dişiñi der bō'le onu bi' atdırır
 150 bō'le bulursa bulur birincide. ikincide de bulamassañ on cezā yeñ üçüncüde
 151 bulamassa bēş cezā yer. o yazılır 'emen oriye. yā abāw. yav cezā sayı olúyo sayı yüz
 152 elli birde biter bū. yüz elli birde bitdi ortada bi' mesele köylerde n' olur. öyle para
 153 ölmāZ. para itdās' olmaz. lōkum sucuk fālan bi' şelēr olur. beñ gedyim gáyır. az
 154 işimmar-benim. haydı. çok-savuluñ.

M23

Anlatan: Şerife Benli [ŞB] Yaş 78, Elif Demir [ED] Yaş 75.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Bahçe Köyü.

Konu: Halk Hikâyesi, Türkü, Fıkra, Masal, Anılar, Yerel Gelenekler.

1 [ŞB] şindi otururduk bunnarınan barabar. bēn yetmiş yedi buçuk yaşındiyem. şindi
2 otúrruk çoçúklar hep böylē hikâý'ye başlarık. deve dellellik yaparkan sıçam berberlik
3 yaparkan. ondan soñrā bir varımış bir yō'muş allahın ğulu çō'muş. çok demesi
4 günâhımış. bem babamın beş'i'ni sallarkēn, diyerēk başlardık dēyil mi. ondan soñrā.
5 bir ğuşunān bir dilki arkadaş olmuş leylā'nan dilki. lē'lek dilkiyi dēvet etmīş. bir mısır
6 fedī' ğáynatmış. mısırı ğaraçal'nın içine dōkmüş. gendi ğağasıynān almış almış yemiş
7 dilki dilini sündürüver'rimiş tikem batarımış heç alamazımış. bunca dilkī leylā' dāvet
8 etmīş. bir asıda bişirmiş bulamāç. çuldaşın üsdüne serpiyivermiş şö'lē. gendi yalamış
9 yemiş lē'lek ğağıy' atdı miydi tak daşa dē'rimiş heç ā'zına bi' se' gelmezimiş. bunnar
10 arkadaş olmüş dilki çalının içinde soķuluk dur'rumuş gece gündüz akşama ğadar
11 lē'lek her taraFı gezerimiş. aman arkadaş demış bö'l' arkadaşlık m' olur sen her taraFı
12 geziyān havalanıyān ben çalının içinde soķuluk bö'le akşam ediyēm demiş. gel demiş
13 sen' de götürüyüm demiş ğanadının üsdüne bindirmiş havalanmış havalanmış
14 havalanmış yer na ğadar görünüyo demiş vallā' bir harman içi ğadar görünüyo birez
15 daħa havalanmış amma leylā'n niyeti devrē yer na ğadar görünüyo demiş heç
16 görünmez oldu demiş. yoruldum demiş bu ğanadımdan demiş ğu ğanadıma geş
17 demiş. oña geçerken arkasından bir çabık ğaymış amma şöylē dilki paldır küldür
18 aşşā'da bir ğarī ğuyun ğüdüyomuş bir de namazlā'sı varımış namaz ğılmış üsdün'
19 oturmuşumuş. ğarının üsdüne düşmüş namazlā'nın üsdünē. ğōyunnar ürkmüş ğaçmīş.
20 ğarı da ğaçmış dilki bayılmış namazlā'nın üsdünde durmuş durmuş. kaķmīş
21 namazlā'yı omuzun' almış getmiye durmuş. orda bir'si görmüş bir vatandaş ney ō
22 dilk' arkadaş demiş. omuzundā' ney. namazlā'. nerden aldın. ben doħudum demiş. şey
23 demiş baħa da doħū. bir ğoyum ver ğuzulu muzulu demiş seħā da doħuyum cızılı
24 muzulu demiş. adam bir ğōyun getirmiş. ğuzūynēn barabār onu yemiş. genē
25 namazlāy' omuzun' almış genē getmiye durmuş gene bi' vatandaş görmüş ney o
26 demiş omuzundā'. namazlā'. baħa da doķū. bir ğoyum getir ğuzulu muzulu. saħa da

27 doḥuyum cızılı mızulu. o da getirmiş on' da yemiş. derken. ireli varmış. bir şey
 28 göyün yē'liyö. góyünün yanna varmış góyün arkadaş ben seni yiyecā'm demiş. bak
 29 demiş ben demiş bir güzel oynarım kına bir köçeklik biliyom kına demiş. onu
 30 oynıyem de beni öyle ye demiş. bir öte sallamış gend' á'ndini bir beri guyrū'nu bir
 31 yellendirmiş allāh. kaçmış getmiş. onu dutamamış. buncā bir eşşek gelmiş. yē'li ömüş
 32 o da onūn yanna varmış. yavaş yavaş. eşşek arkadaş ben seni yiyecā'm demiş. bak
 33 'ele demiş. işde ébeşe geliyo bir taraFı. şey demiş benim demiş ē daşşā'm yā'lı demiş
 34 ordan ye demiş. oña yanaşırkan bir' depī'nen vurmuş. o da kaçmış getmiş. bir at
 35 varımış atın yanna varmış. at arkadaş ben seni yiyecā'm demiş. at demiş ki bah 'ale
 36 benim ayā'mın altında bir güzel nal var demiş buña bak da demiş nalba'lılık belleñ
 37 demiş. bak dē öyle ye demiş. oña baharın ağzının üsdüne vuruncuk dilkinin palāzın'
 38 çıkarmış. at da kaçmış getmiş dilki kakmış bir mā'riyē sokulmuş üsdünde de bi' çoban
 39 varımış şō'le şey demiş amān sersem ğafa demiş. neñ' 'ērā'di senin göyun demiş. şe'
 40 demiş ye etiñi doyún köçeklik belliyep de köçek m' olúcüydün hey bire sersem ğafa
 41 demiş. eliñe geşdi bir eşşek demiş neñe gerā'di yā'lı d/.../şak demiş. yē'p de bŭvukelen
 42 m' olícíydin bir' eşş' ol' eşşek demiş. gend'āndine akıl veriyē. ordan atın şiyē. ey
 43 bire sersem ğafa demiş eliñe geşdi bir at demiş ne'ne gerā'di nalbant demiş. nalbantlık
 44 yapıp da nalbant m' olucüydün heç bire sersem ğafa demiş. şimdi burda bir çoban
 45 ossa da vuruşun beni öldürürse ne' n' ederim çoban ğafasını indirene ğadar orda
 46 titiredi gomuş. öldürmüş. şimdi bir dilkiynen bir āyı arkadaş olmuşlar. ikinciye
 47 geşdim. gezerken tozarın bir ğar'nın bir hamzan yā'nı çalmışlar. bu yā'yı n' edek
 48 nē'dek bu yā'yı filan yara kómek kómmüşler bir ā'ş dibinē. oriya kömmüşler.
 49 gètmüşler bir uzaklaşmışlar. bi' yere yatmışlar. dilki demiş ki vallā benim bir bacımın
 50 cocū' oldu demiş. ben onun adını furmıya gediciyim demiş sem burda duradur demiş.
 51 getmiş yā'ñ birezin' yemiş. geri kömmüş geri gelmiş. ayı demiş ki ayı her zaman
 52 serser'lik yapıyı. şe' demiş ne Furdun bacı'n cocū'nun adın demiş. başlamak Furum
 53 demiş. aradan na ğadar geç'is' işdē gēne demiş ki öteKi bacımın da cocū' olmuş onun
 54 adın' vurúcüyüm bunca da demiş. gēne getmiş yā'ñ birezin' daha yemiş. geri kömmüş
 55 oriyē. geri eglmiş ayı ne vurdun demiş. ortalamacık vurdum demiş. aradan birez daha
 56 geçmiş. gene bir daha getmiş. ötäki bacımın cocū' olmuş demiş. geri gelmiş ne
 57 vurdun demiş. gene yemiş yāyī. yalamacık yülemecik demiş. hepsini yemiş ğayrı
 58 yā'ñ. hamzanı boş kömmüş oriyē. bürgüm bu āyının aklına düşüyā. diyo kına şey
 59 diyā. yā diyo oriyā bi' şey kömdüKüdü nerde ğaldı diye gedek diye yiyek diye burda

60 aç duruyok diyè.oriye variyâlèr kı hamzam bōmboş. dilki sataşiyè ay'ye sen yediñ
 61 bunu diyè. yok ben yemedim. sen yediñ ben yemedim sen yediñ bunnar dēviye
 62 ğaliye. dilki diyo ku haydı şuriye yataK uy'yek kim yediyse diye o yāyı yiyeñ diye
 63 ğarn' ā'rır diye. ammā. ay' īmi ne uy'yon deller ya ayı uy'yè aklı başından gediye.
 64 dilkiye bir fesatlık geliyō ayının ğıçının ā'zına variyō ēhdiyecin' def ediyè. ayı
 65 uyaniyè bir de āñ gepreşiyō beleniy' 'er şiyè dilki baharımış dilki buña ka'kıyı sataşiyı
 66 sen yemişñ görüyōñ mu diyō. aħancık diyo bell' oldu diyo. ōndan sō'ra o d' ō'le
 67 bitiyè ō'lum. onnarı bilmiyom yavrım onnarı bilmiyōm. yalnız köylerimizd' olan ā't
 68 türkülerimizi bilirim. yāni söylellerimiş. hikāye mi. apdilla' ğardaşdam bir hikāye vār.
 69 bir alaçöp çinçī' hē'ririmiş hē'ririmiş hē'ririmiş ammā diyè. incir niye dikdim başına
 70 çıktım diyo bakdım kī diyo bir ala çöp çinçī' hē'riyè diyè. bir çekdim vuramadım iki
 71 çekdim vuramadım üçüncüde Furdum diyō. bunu keseçā'm bir çaldım kesemedim iki
 72 çaldım kesemedim. üçüncüde ğańırdım bā'zladım diyō. birez de mavr' olur onda.
 73 āndan sōñrā bunu yüzdüm diyō bunu diyō posdalları yā'ladım diyō. posdalıñ birisinin
 74 bir yüzünü yā'ladım bir yiz' yavañ ğaldı diyo. şoriya ğo'dum yatdım uyudumudu gece
 75 bir ğassırtı var diye. uyandım kı posdallar birbirine düşmüş diyè. o ōña diyo kı senin
 76 yā'lı yüzünü n' ēderim o ōña diyo kx yavan yüzünü n' ēderim. diyè diye. vallahā
 77 bō'lē'd' işde. çolúk çocuk annadırdık ne biliyim işde. çok varıdı hikāye d' aklıma
 78 düşmüyō. ō'lanıñ birisi hep o zaman tuvalet muvalet bilmezdiK işde hep çocuk gece
 79 ğapıya çıhamazımış. adı da ğara mısdafiyemiş. anasıñnan çıkarımış bir ğün ğapıya
 80 çıkmışımış vallā' demiş ay ğarannığ oluşun mu iy' olurumuş ışıK oluşun mu
 81 bilmiyom. şindī çocuk ğapıye gedemezimiş ğorkusundan del' 'ānn' olmuş ğalan.
 82 anası götürrümüş yüz numariyè. götürrümüş ğapıye amma demiş oynaşcılā' gedecek
 83 hav' oldu bō'n demiş haydı get pezāvā'ñ ō'lu demiş. anası ğapıy' örtmüş dışarda
 84 ğomuş bunu. ğorkusundan şurda yer beni ğurt burda yer beni ğurt derken dā'ya ğacıyı
 85 dā'da ğurt yiyemez beni diyı. orda nē'se uy'yı uyanıyı bir şe'ñ üsdündē ik' üş tene
 86 sinēk varımış sine ā' öldürüyō. anasından dō'dū' gim' dışarı çıkmamışımış. ulān ben s
 87 sine ā' öldürdüm bir yī'tlik yaptım dēyo. gediye bir ğılıç yapıdıyē. üsdüne yazdıriyè.
 88 bir furmıya a'tmış bir furmıya yetmiş neçe cannar teleF etmiş ğaħraman ğara musdafa
 89 dē' yazdıriyè. öldürdū' bir sinēk. ğılıcın üsdünē. ğılıcın da yazılı yerin üsdüne getiriyè
 90 bir köy varımış o köydē ğırıp geçiriyālarımış o köyü ğurt yerimiş. vallā' böyle böyle
 91 filan adām yatmış bi' yere bō'le ğaħramanıymış diyèler onu getirek diyèler. bunu
 92 dutuyo ğılıcın üsdünü okuyolar kı bir furmıya a'tmış bur furmıya yetmiş neçe cannar

93 teleF etmiş ğahraman ğara mısdaFā. vallā' bu bizim işimize yarar bun' almışlar köyün
 94 için' eletmişler. vallā' ğurt beni burda da gelir bulur yer dē' adamlardan ō'run ğaçiyi
 95 geçē. ğaçiyi şu dā'da şurda yer ha burda yer ha derken bir zıkıflık deriye diyū. deriy'
 96 adımını atıveriyē kı ğurd orda ğurdun ūsdün' atıye adımını. ğurt ka'kiye bu şindi
 97 ğorhusundan can ğorhūsūynen sarılıye şindi. sarılıye ğurt ğaçiye gendi ğāciye. ğurdun
 98 ūsdünde sarılıye ğurt köye düşüyō. köye düşüy' amma gendi ūsdünü başını batırmış
 99 ğorhusundan. abōw vallā' filanca ğurda binmiş köye dalmış diyēlar bunu köylū
 100 hücüm ediyō yaħaliyēlar. lan n' ētdiñ. yaħo siz ne yatıyoñuz diye ben diye bō'le bō'le
 101 getdim diye ğurdu köye getirdim diye. bunu yaħaliyēlar ēndiriyēlar. bir' ūlen ūsdün
 102 başın batmış seniñ diyī. yā diyo hersimden sısdım ben diyī bunu diyī. tōbe yā repbi.
 103 size ğızdī'mdan sısdım ğorkumdan sıçmadım diyī. heykālarımız böylē'di ne biliyim.
 104 heykā'lar ğızıla geliye birez heykā' derseñiz de türkū derseñiz ğolay annadıırım heykā'
 105 zor geliye baña. ā't türkūsü sō'liyem mi. hindi benim ābimiñ ğayım babası ibrahim
 106 beñlī bir ğız ğaçırıyī ğız ğöñülsüzümüş ğız ğüçcū'müş da ğız. ğalılların ğızı. ğızı
 107 ğaçırıyī bu dāya ğāciyī. saklanıyīlar. yanındā' dā biri' deveciymiş. biri dē şe'miş
 108 ğüçcük me'mmedimiş. rahmetlik 'epsi rahmetliK oldu. bunnarı şikā't ediyelar.
 109 cenderme basıyē dāyī yaħaliyolar bunnar' orda. ğızı ellerinden aliyēlar. getirip teslim
 110 ediyēlar babasınā. ğüçcük memmedē diyo ku başçavış ulan diyā ğız ğaçırmıssıñız ğaç
 111 fişşā'niz varıdı diyā. vallā' doñuz on fişşek varıdı diyē. doñuz on fişşā'nen ğız mı
 112 ğaçırılır yatırıñ şunu talakıyā diyē. yatırıyālor ē'ce bir dō'yolar. deveciy' yaħalıyalar
 113 deveciye diyolar kī ulan ğız ğaçırmıssıñız. ğaç fişşā'niz varıdı varıdı otuz ğırk tāna.
 114 ğarbe mi getdiñ eşş' ō'l' eşşek diyē yatırıñ şunu talakıye. on' d' ē'ce bir dō'yyolar.
 115 nē'se. ğızı da bir tarla veriyēlar barışıyēlar şu esgi mezerlī'n altında ger' aliyēlar ğızın
 116 bir ğız' oluyō o ğız da şindi benim ā'bimdē ikinciye ğāmil' oluyo ğız. çocūk dō'yar
 117 dō'maZ ana çocū' heç görmüyō gelin ölüyo irbā'm eminiñ dē babas' ūs' başdā kötū
 118 yara varımış yatarımış böyle bir çi't bō'le ev dā'l mu'az'am. o zaman ō'lannar
 119 babasıñın anasıñın yan'da çocuk sē'mez avradı yann' otutduramaz şey gelin ölüyō
 120 daħa barışmamışlar ölü'ken de ğardaşlarım ğardaşlarım demiş ğardaşlarım gessiñ
 121 demiş. barışl'kan da paraları yō'muş tarla vermişler barışmışlar. gelin ölmüş bacısı
 122 gelmiş amelelik mamelelik yapmiye. gendi d' o zaman caħalımış işde söylemiş. gel
 123 bacısı otur şöylē. bu nedēn yatıyē bō'lē. ēl varıdı diyemedim. aħret ğakın ğalal eylē.
 124 ğızın da ğulā'nda ğazi varımış. ğulā'ndā' ğaziyi çıkarak dē' ğaziyi kime vererek kime
 125 vererek ğızı var ya bu annıñın yazılarī. ğıza ğaldı ğazilerī. nice ğıydıñ ğadır mevlam.

126 daha ufak ğuzulārı. babası diyē kı sō'l'ō'lum benden çekinme diyē. mevlam vermiş
 127 çatal derdi. ciyerime düşdü ördü. bir adam da çok yaşamaz. gözüne düşerse ğurdu.
 128 sen d'ölün diyö. gelini götürüyolar yumiyē. geliniñ fisdanı yeşil ğoluñu boynumdan
 129 aşır. dū'nnerde bayramlarda bacıñ aklıña düşür. gelini yu'míyá götürüyálar kefini
 130 seriyēlar. tabıdın içinē. uyduranım bozuluyō desden dile düzülyö. ğnamayıñ eller
 131 beni kefiñ geldi yazılıyē. uyduranım yokdur malım param yok Ku verem ğalıñ. anası
 132 bir ğahti zalım ğızına ğurban oldu'm. güçcükden ópmiyek başları süzüdür ğara ğaşları
 133 çok arz'ertdi de gelemedī. zalımımıñ ğardaşları. gelini sarıyálar ğaldırıyálar şöylē.
 134 götürüyolar. ben oriye varıcıyim. ğabırımı yarıcıyim. ğnamayıñ eller beni açıp yüzün
 135 görücüyüm. o öyle bitiyē ğardaşım. ondan soñrā. şe'den tozludam bir ō'lan geliyī.
 136 burdan boyrazlılar çok bizim kō'müzde burdan işde ordan m'evlenik n'ēdik.
 137 Poyrazın ō'l'nun biri tozlúyá getmiş anavarza ğalasınıñ dibindē. orda ğalmış ōrda
 138 nunū ō'ğlu varımıñ. ibrāyim. orda búyda olmuş burda arpa olmamış ellāhamā. burda
 139 da arpa olmuş. diyo kı ō'lum diyō ō'lum diyo şurdan bir at'arabasī bıyda yüklet get.
 140 emmilerin kesmeburunda hacı kerim emmiyiñ yan'na var bıydiya ver bir at
 141 arabası arp'al gel diyē. çocuk yüklediye geliyē orıya geliyē kesme burnunā. yükü
 142 dutuyolar bıydiyá alıyálar arpiyē yükleyílar. aħmed emmiyiñ de güzel bir ğızı var
 143 diyálar bā'çada diyēlar on'da saña gösderek diyēlar. boyraz'al'nıñ bacısı urkiyeyī.
 144 gátiriyēlar ō'lana gösderiyálār. şeyden osmāniyeden ismāyıl emmi adı ismaħal
 145 poyraZ. ondan soñrā. ō'lan yükü dutuyō. ala deresine gelişin belki gördün mü atlar
 146 enişi gördü mü yellenir. yelleniverişin cocu' atana ğadar yarınan tekeriñ arasına
 147 diñgile geliyē. çocuk ord'ölüyö. vallaħa iPraħam ğala deresindē arabıya devitdirmiş
 148 diyálār. ammā bir ğabar gediye kesmeburuna şindik'īmí teliFon yok. hacı kerim hacı
 149 emmisiymiş. allah çatal ğurban allah çatal ğurban derimiş apalar ğoşarımış. niyesē
 150 geliyēlār çocuK ölüyö. anasına babasına ğabar gediye. tozliyē. ondan soñrā anası
 151 babası geliyō. ğannı dere ğannı derē. āraban ū'ramış yarā. ō'lu ğız görmiyē geliyē. şu
 152 elleri yara yarā. ō'lum da yatmadı hasdā. ğara kekil desde desde. ilāha eliñ ğırılā.
 153 arabıye yapan usda. diyi. fıraķ deli ğöñül fıraķ. şu tozlunun yolu yıraķ. buralılar dil
 154 bilmiyī. sevler dezzēñ burda gerek. hōsiyiñ efendi gelmemiş. hōsiyiñ efendi dē' eli
 155 bazlı ğuş avladırımış. emmisi ō'lanıñ. nazlī ō'lancī'm nazlī. kesmedim kekilin' gezdi.
 156 şimdi gelir hōsiyiñ emmiñ. altī atlı eli bazlı. ergen irbaħamım ergen. dōkelim öznelik
 157 yórgán. emmis'ō'lu hacı kerim. o dā adamış çatal ğurban. gelsiñ hōsüyün ā'm gessiñ.
 158 şu derdime ortaK ossuñ. ben ō'luma dū'ñ ğurdum. emmileri ğáyídín' görsün. bunun

159 hepsini ibrā'm bepli söylüyö. ā'bimīn ġá'mbabası. ondan soñrā. buriye bir ò'retmeñ
 160 geliyè. bir ò'retmeñ geliy' _èmmā yaylada bir çocū' olmuş iki yaşındiyemiş ġadım bir
 161 daħa ħamil' _ oluyo. ġadirlidēn. burda dā günü gelmişimiş ġalan. diye ki ā'sam
 162 olmuşumuş ġalan şu ò'retmen şō'le varıyım de okula diyèr. ħacılarıñ evinde dur'rumuş
 163 elif. topalaqlınıñ. şey diye varıyım da asçıK_ orda günümü geçiyim diyè. sandaliye'
 164 orúrúyo. şindik' _ 'īmi lèsdik top yok ya. içinde daş maş ġollar bir top yapallarımış.
 165 ġafar al'nín çoçuklū' zamanımış. atana ġadar topu ġadının ġalbine dē'y'yo. ħamile
 166 ġadınıñ. bir gözel biyaz gel'nimiş. bizim bā'çanıñ avratlarına derimiş ki bunnar.
 167 yakları yalıñ geziyè. ò'retmenin avradı bizim elif elif. bunnar nasıl ortıya giriy' _ ola
 168 derimiş ayakları yalıñ geziyèlar derimiş. ni'sē gelin ölüyö. adanadan dokdur getiriy' _
 169 osman 'ocā. bakıyí diyo ku vallā' çoçuk daħa diri ġarnında diyè. kesiyim çıkarıyım
 170 diyè. aman diyè başıma bel' _ edemem o da getsiñ anasiynen diy' _ ò'retmen o getdi
 171 yayladā' olan çoçuk da burd' _ ölmüş. babamın mezer'nın orda mezeri. hē ondan soñr' _
 172 on' _ da buriya kömmüşlerimiş. anası babası geliyir. anāsı puñarıñ suy' _ ahıyomuş
 173 şöyle ev súyuñ aqđı' yerin aşşā'sında yā. ġadın súyüñiçine yürüyüveriye. orda bir ġız
 174 çoçū' görüyö. dezze dezzē etā'ñ súya batdı diyè. irbā'm bepli orda başlıyo ġalān. kelā
 175 ġızım bem batıyım. üsdüm sū olursañ ossuñ. eviñe dē ilk ġelişim. vay elifin başı
 176 gessiñ. vār'yē anasī bakıyè gelin bembiyaz gelin simsiyah olmuş. ā'samdan ölmüş.
 177 babası soramıyè bu benim ġızım mı. anası geldi bilemez. babası geldi soramaz.
 178 maħallim bey evlenemēz evlenmesi zor elifim. ā'zıda dā altın dişī. ānnında da ġalem
 179 ġaşı. ādanada dokdur başı. ondan da yok kár elifim. beñ görmedim bō'le şişēn.
 180 çukurā'da bā'rı bişēn. felek pençesine düşēn. ċam vermesi zor elifim. çıkarıyèlar ġayı
 181 bilānzī'niğ oturmuş bilānzik ġol'na. bilānzik sıkılmış ġolundan kelam almadım
 182 dilinden. cennet ālānıñ ġülünden bir ġülcā'z al elifim. gel'ni ġaldırıyalar ġolundan.
 183 kefine ġoy'yolār. ka'kıp kekil telliyemēñ. efendiñi yolliyemeñ. götürme çifde ġuzúyü
 184 orada beşik salliyemeñ. bunun hep eliFe bā'liyeşine bak sen adamın. daħa yeñ öldü.
 185 iki sen' _ old' _ öleli. oña da ò'le sō'lüy' _ ò'lum daħā. var. ħava türküsü isdiyāsañ
 186 söyliyem. hindi esgi zamandā bizler de ġávısdıK_ o güne de nişannımınan açıkdan hēç
 187 görüşemedim. yāni bir kimse ortaya düşüp dē bō'n gelici sen' _ isdiye filān yere de
 188 diyen _ olmadı. on üç yaşında nişannılandım. aħa bunnar hep biliyè. o günnerimdeydi
 189 daħa evelimiş işdē. ò'lan diyo kı ġızın ħalasınā. işde filān yere çıksıñ da diyè. bi'
 190 görüyüm ġonuşak diyè. hē. orıye çıkıyö. görüşüyolār. ħalası diyè kī kele diyí ò'lan ne
 191 getirdi diyí. vallā' bir altınyerdi ħala diyè. önu bañā ver diyè. avrat deli miymiş

192 nē'miş. veremem 'ala diyè yārin evlenirsák sorar diyè. vermessen seni ğardaşlarıña
 193 derim diyè. ğız da vermiy' _ältını. diyo ku bō'le bō'le diyo ğancī'ñız diyo ğörüşüyo
 194 diyo ō'lannan diyó sizin heç 'aberñiz yok diyó. ō'lañ ğılıcı o zaman ğılış devriymiş.
 195 oduna gedek diy' _amma gün aşiyemiş satana. ğız ğolan' _alıyè oduna gediyełar. sen
 196 bō'le çıkañ çıkañ ğörüşüñ dā'l mı diyè. ğıza ğılıcı bir sallıyı ğız ğuluncundan
 197 dō'ranıyır. ince belik varımış. onun sırası dā'l şindi dur 'ele. ondan sonra yıkılıyı ğīZ.
 198 ğız yıkılıyı. şindi ğız ölmüyo daħā ō'lan ka'k gedek derimiş. ka'k gedek derimiş.
 199 ka'kamam diyō. ka'kamamış ğız al ğana bēlenmiş. ondan sonra ōrda başlıyè. ğızım
 200 sırası dā'l kele acel' _etmāñ. duruñ 'ele. tergerim şindi ğámerē. şindi. ō'lan ka'k gedek
 201 diyè. gücü'cükdem bem bō'tdüm. beşī'ne çaldım nennē. ka'k gedek diyè ğardāşım. ā'
 202 köynā'm ala ğannı diyè. getmez oliyèdim odunā. getdī'mā oldum pişmān. ē'timat
 203 etmem ğardaşā. ğardaş da bacıye düşman. ondan sonra ā'sam oluyō yayla bir
 204 yerlerdiyemiş heraldā. yatamıyo ğīZ. şo dereden şo deredēn. yatamıyom çi't yaradān.
 205 ā'sam oldu vañıt yakın ğaldırıñ beni buradān. geliyełar bir emmisiyēn bir ğara musa
 206 varımış. onnar bi' çapıdıñ arasına ğöy'yō. emmişī'le ğötürüyolar. şo deredeñ
 207 ğötürdülēr. emmimgile yatırdılar. emmiminēn ğara musā. lobat lobat getirdiler. āndan
 208 sō'ra ğız ōlüyo. o'lan geliye şōyle elini ğoynuna soñuyo ō'le bahıyı. hele bahıñ el
 209 ō'lunā. elini sokmuş ğoynunā. bu dünyada ğavışmadım. mā'serde dolam boynuma
 210 diyí. üce dā'ñ ğarıyidim. ben anamıñ biriyidim. yazıK oldū el ō'lunā. sā' ğözünüñ
 211 biriyidim. üce dā'ñ ğar' _erisīñ. eñgini dumam bürüsüñ. bētdā' vermem ğardaşımā.
 212 ā'zımda dilim çürüsüñ. sō'lüyo ğız işdē. o d' _ō'l' oluyo ğuzum. acık ğapat da şu
 213 çāy'miz' _içek. vallā işde hikāye mi. aklıma düşmesse. eyvazınan barabar yaralıyālār.
 214 vallā biliyèdüm çocū'm _ammā unuttum. körō'lu düşer mi gine şanıñdān. áyırır çō'nu
 215 er meydanıñdān. dē söyledik _amma. hiç bilmiyim _vallaħa. unuttum onnarı. unuttum
 216 ğuzum burıye geldim. orda serbes' bō'düK okula da salmad' _anam _amma. búrıye
 217 gelişin abāw sabah geT ā'sam gel. tarlıya ğayımbaba ev yüzü ğösdemedi. ğaç seneler
 218 olmuş ēhá unuttum _vallā'. aklıma düşer _amma şindi düşmüyó. bunun anasınī iki Tene
 219 ğardaş' _ölmüş. birisi bizim ğaynananıñ nişannisiymiş. benim ğaynanā dayısının ğızı.
 220 asgerd' _ölmüş. bunun anasının ğardāşı. eşğerdeñ gelecek zaman _ölmüş. burda dā ğızı
 221 ğayımbabiye vermişler benim ğā'mbabamā. gel'ñ olacak zaman diyo kē. hürü dezzem
 222 bunun anası. gelinnik _ğız _ā'lasanā. ğara yā'lık bā'lasanā. nişannıñ asgerde ğalīk.
 223 yolārını dē'nesene. diyí. bacıs' _ā'liyí. gēde'ken de bi çardāk yapmış. ümmü ğız'
 224 alırsam da bunda yatarım demiş. ğavas ğöves çardāk yapıñ. üsdünde yatmadıñ

225 ğardaş. al duvaklı gelin alıp muraza yetmediñ ğardaş diyí. fatma dezzem de analı'.
 226 bunun ann'ennesi. o da ā'larımıñ beyazdan dikdirmiş donū. söylendir bunnāriñ ünü.
 227 saña diyem fatma ğızım. allah oñarma' mı sē'ni. òndan soñrā çavışō'lum mekdip
 228 atmış. ümmü ğızı yaza yazā. hasdā'nada cannar vermiş. ala gözün' süze süze. hürü
 229 dezzem bunun anası söylemiş ā'lamış. bō'le bō'l' ederdik biliyídım amma yavрім
 230 şindī hēkāye bilmiyom hiy'kā' vermediñiz mi deñsene. bilirim ben ucunu gösderirsen.
 231 kele lobat lobat veriyádık taman cennet āleniñ yolun' verirsen derim şöyl'ederim
 232 diyoduğ çocuk'kān. gerekmez sözlerimi almasıñ. ğapat ğapat. türküsünü söylellerdi
 233 onnarı biliyodum amma aklıma bi'şey gelmiye. ğarac'ō'lanıñ sözü çoK amma fık'rā
 234 olsa bilirim beñzer de. fık'rā annatıyım mī. şindi evāl esgiden şey varımıñ hakim savcı
 235 yō'muş da ğadı varımıñ ğadı. hē. ğadı diyó kī. sivāri günnerind' asgerler şindi cemsey
 236 şey yok. atınan ş'ā'pallarımıñ. bir ğır at varımıñ. ğırat da ğıymatlıymış. şey diyē kı
 237 şē'n birisi asgeriyeniñ üsdū. bu ğır atıñ öldū'nü diyē kim habar verirse diyē onun
 238 kellesini cēllet etdir'rim malın' ya'm' etdirrim diyó ğadī. ğır at ölmüş. tabī yüz
 239 yaşıyacağ 'alı yok. asgerler ğırılmış geçmiş ā'laşılardıñ birbirlerine sarılıllardıñ.
 240 incili çavış gelmiş nē ō yaħo n' ōluyo size. amān heş deme bō'le bō'le ğır at öldū biz
 241 ha ğır at öldū ha biz öldük. yā bundağ ğolay ne var demiş ben derim demiş incili
 242 çavuş. ğadıye demiş. varıvermiş bir selam çaķmış. ğadı bē'm demiş. ğır at yatdı
 243 kaķmıye demiş ayān' uzatdı çekmiye demiş. gözünü yummuş açıp da dört başına
 244 baķmıye demiş. ulān öldü desene demiş. orasın' da sen de demiş. ğaçmış getmiş
 245 óndán ğurtarmış asgerlerī. şindī adamıñ biri diyí kı üç ğat ev yapıdıyō cam
 246 getitdiriyo üçüncü ğatıñ camı ğalmış hepin' daķdırmış dā. ikisini daķdırmış. bir
 247 hambal çā'riyē. gel bā'm ō'lum şunnarı çıħar şoriyē. baķ 'ele diyē yalnız bu camları
 248 ğasa ğasa cam kaķmıye yerden. parañ' mı veriyim diyē yoñsa saña bir şeyden ney
 249 onun ādī. aħıl mı veriyim diyo yāni ō'le diyē. sırtına alıye birin' birinci ğata verrim üş
 250 tene saña şey ver'rim diye aħıl ver'rim diyē. birini birinci ğatda ver'rim birisini ikinci
 251 üçüncüy' üçüncü ğatda. camı yükleniyē sō'le diyē. zeñginnikden fākirlik iy' olursa
 252 buñ' inanm' ō'lum düyyō ev saħabi. ikinci ğata çıħıyō. sō'lē. he nes'āt verrim saña
 253 diye. sō'lē. ondan sō'rā. evlilikdem bekerlik ē' dellers' oña d' inanm' ō'lum diyo.
 254 üçüncü ğata çıkıyō sō'le diyē. atdan inip de. altında canı çıkıp gediymüş camıñ
 255 hasanıñ. sō'le diyō. atdan enip de yayan yörümek ē' dellers' ō'lum buña d' inanma
 256 diyó. hambalıñ beyni heç bi'şē' ğavramıyē. üstde pencereler de demirsiz olur ya.
 257 yanaşıye yanaşıye ordan aşşā' bir atıye ğasıye içinde bir tenesi sā'lam ğaldı dersem

258 oña da sen inanma diyí. on'd'õ'l'ediyē. ondan sōñra iki avcı varımış avcılar. bunu
 259 belki de bilin de avcılar mavrac'olur. gül āhmet atıye mavrıye atıye mavrıye araplıya
 260 geldí bir davşan eminenín ğızına müşder'olmuş da belki bilip. şindi oriye getdik.
 261 atiyē mavrıye işde davşan eminenín ğızına asgerlī' yapmadım ben anam beni
 262 gösdermiye götürdü dē' geri anama oya belletdi diyē. ğız diyō. geri geliyēk diyē
 263 ğısasına gedyim. õ'lum ne diyēñ be, endin mi ğızı da ana şind' onu sazım sō'ler
 264 dedim diyō. sazi çekdim eve geldim diyō. sesi beygir gimi çıhar anamın acar gelini.
 265 dırnaqları bir metire anamın acar gelini. sōylüyo sōylüyo ğarad' adamın ğızını. ben
 266 dedim kí ord' amma çok ğalabalık var. misād' isdeñ de dedim açcık yanna varıyım
 267 şunuñ dedim. gēl bibi gēl bibi gēl bibi dedi bu baña. vardım. baK' ele dedim bu
 268 avcılar da birez mavracı aşıklar da mavracı dedim. acık da şu dedim obanın ğızının
 269 evlenecek halını ğomadın dedim. ızcık da õ' de dedim biz de ğurur duyak dedim
 270 ğadın olarak bāyan olarak dedim. vāy saçını sevdi, im bibim dedi o benden zengine
 271 vardı māmire vard' o dedi. baK' ele dedim bir āvcı dedim demiş ki dedim bem bir
 272 çekmiyē yüz tene keklik vuruyom demiş. biri de demiş kine vallā' bem bir deve
 273 gördüm dāñ başından boynunu sündürüyō cēhandan sulaniyē boynunu geri çekiye
 274 demiş. iki yüZ keklik vurdum diyē kına ulan keklī' yüze endir diye. sen deviye endir
 275 düze diye ben de keklī' endiriyim yüze diye. õ'l' etmişler işde. ğına türküsünñ çeşit
 276 çeşidi çokdı şindī sen biliyēñ cennediñ gel'n öldü'nü vallā ğıt biliyom onu ben.
 277 cennediñ gel'n oldü'nda güçcū' amma biliyóm. gece bir ğına ayniyē. vārdım. otıyē
 278 ğına yakdılar toPalak toPalaK etdilēr dört ten' avrat sōylüyō sīmīlce sīmīlcē yā'n
 279 yā'mır dā. sīmīlce sīmīlcē yā'n yāmīrlar. anāyın gözünün yaşı dēyil mī. topā'cık
 280 topā'cık görünen daşlār. topācık topācık görünen daşlar. babāyın damının dāşı deyil
 281 mī. kak gēlin yokārī de'şir şeşñī. kak gēlin yokārī deşir şeşñī. çok ā'lama sil
 282 gözüyünü yaşñī. emmī dāyī bitirsıñlēr işñī. emmī dāyī bitirsıñlēr işñī. al gēlin
 283 almī'ya geldiK almīyā. yatmīya gelmedik getmīye geldik. yatmīya gelmedik getmīye
 284 geldik. allāh emirēylēmīş dutmıya gēldik. sabāh senī göçürüllēr yurdūñdān. sabāh
 285 senī göçürüllēr yurdūñdān. anāñ baban deli oluru derdñndēyn. ğardāşların dē'nēr ğalır
 286 ardññdān. ğardāşların dē'nēr ğalır ardññdan. al gēlin almī'ya geldiK almīyā. ğısasına
 287 gedyüm çok türkü tükenecā' yok. bēlīne ğuşanmīş yelfe ğuşāġī. bēlīne ğuşanmīş
 288 yelfe ğuşāġī. ārdına ğoydurmūş mekdeP uşāġı. otürduġın ğızın hūrū dōşēġī.
 289 otürdüġın bācım hūrū dōşēgi. āl gēlin almī'yā geldiK almīyā. bunnar çok bitmeZ. bu
 290 esgi zaman ğına türküsü. şindi bir de develi var develi devel' õ'l'nuñ türküsü hēç

291 bitmēz. ğızın ğō'nü dezzesinin ō'luniyemiş ğızı aydinniyá vermişler. ğayseride. ğız
 292 varmam diyomuş amma ğızı vermişler. ğōn'ne bakmamışlar. develeri otutdurmuşlar.
 293 cēhizi sarmışlar. ğız benim üsdüme bi'şe' verin kelē. yok üşümedim toparlanıyem
 294 ben. düzgün oturucum. ondan sonrā. ğız diyo kı ğızı da ata bindiriyālār. çekmeñ atın
 295 başını diyē ğız. ğaldırmañ develeri diye ğız. vermeñ beni demiş veriyēlar işde ğızın
 296 ğō'nüne bakmamışlar. develere cehizi sarmışlar develeri otutdurmuşlar ğızı ata
 297 bindirmişler. ğız demiş ki develeri ğaldırmañ. develēr ğēldī otūyurdū cēhizīmī
 298 sarīcīlar. yeñī ūmūduyūm kēsīldiyē. elliāhāmāyā vēricīlēr. devēl' ō'lúyunuñ inādī.
 299 keklik ğāfēse dūnēdi. vermeñ bēnīyiy dēvēlīyēy. el ālēm sī'zi ğinādīya. develō'lū ğēlir
 300 ğēçēri. ğáysēriyē dūkġán āçar. vermeñ bēnīyē dēvēlīyēy dezzēm' ō'lū ğōzel sēçēr.
 301 ğō'nü dezzesinin ō'lundaymış. ğardaşının avradı verin diyá ğız bir et çamıra bāñzer
 302 neriy atsañız orıya dutar diyá. babā ēkī'nin bitdī mēy. ğardaş ēkmēġin artdī mī. işde
 303 bīndīm ġedīciyīm el ġizī kē'fil getdī mī. bindirdīlār arab ātā. dönderdīlēr yōnüm ōtē.
 304 yollañ bēnīyā ēşim ġizlāyar. yed' olūkdān dāhā ō'tēyā. yarīm ēkmēk yārīşdīġīm. tüm
 305 ekmēġē bēlūşdūġum. yollañ bēnī ēşim ġizlār. su yōlündā ġavīşdīġām, ġūrū yērēyā
 306 ġázzık kākđīm. batar ġēdēr dēmēdim mi. ġurbēt ēlēyē dūşem bāşīyım. yiter ġēdēr
 307 dēmēdīm mī yā. āñā ġizīñ çok müyūdū. bir ġız sānāyā yük müyūdū. kör ōlāsın
 308 emmīlērīyēm. heç ō'lūñuz yok müyūdūyu. tarlāyā bōs'dan ēkēllēr. bitsin dēyī su
 309 dōkēller. ġurbet ēlēye gedēñ ġizīyī gözünē sūr'me çekēllēyēr. ğız ānāsīyā ğız ānāsīya
 310 yansın ġēlī'nin ġināsīyā. ġelin ġinīyā yaqdırmīyō çā'ırın ġēssīyañ öz ānāsīyā. bitecā'
 311 yok. aklıma gesse çok bu çok. acık ġapat. yorulmadım yorulmadım da aklıma da
 312 düşer ard' ardına da. bir de ġına türküsü şō'lē varıdı tamana. ġınacı ġelişin şeyidi
 313 neyidi o da bāşġa. ġapıda ġavañ ġıcılār. ġavañ dā'l oduncular diyemedim bak sana.
 314 'mānıñ. işde geldi ġınacılar. ğız hanım ğız ġınañ ġutl' ossuñ. ondan sonrā orta direK
 315 orta direk. ġümbür ġümbür eder yürek. bō'K eve ġelin ġerēk. ğız hanım ğız ġınañ ġutl'
 316 osuñ. ne diyēdī. yoħar' evler ıssız ġaldı. ğız anası ġıssız ġaldı. ā' ġoyunnar susuz
 317 ġaldı. ġız hanım ğız ġınañ ġutl' ossuñ. böyleydi ġına türküsü. bir de ġel'ni getirdik mi
 318 gelini ōyerTik. şind' o yok allāħa şükür. ġına türküsü yaşlaşsın da başına her iş
 319 gelirmiş. ġoca fadımıyanañ ġına türküsü söyleTik. ġelin ō'dük. buncā hecaza getdim
 320 geldim tergedim ġelin ō'miye ġına türküsü söylemiye. başladım şindī ġarılarıñ
 321 cenāze yíyķamıya. on' da bun' da yapTık. hē. şindīcık dē hē. gelini getirdik miydi
 322 cocū'm dört ġişi sō'lerdik yā ne ġünnerden ş'ētmissik ne dātli dū'nner olurdu
 323 ā'samdan dört ġişiynen ġına türküsü sō'lērdik gece de ġına yanardı. gece sıñsın

324 oynanırdı çocū'm ondan sonra dū'n sā'binā arhadaşları üş dörT araba çalı yiyallardı
 325 meydannā' açık ondan sonra gecē sінsін oynanırdı davullar vurulurdu sabā'nan güleş
 326 olurdū. davullar vurulur güleş güleşilirdi. gel'niñ endī' gün at goşus' olurdū. ondan
 327 sonra gelini getirillerdī. han' at şindi. ne biliyim. gel'niñ yasdī'nı alır gaçardı o'lanın
 328 birisī. yū'sük çıkd' ondan sōn'a. o'lan' eletirdi yol alırdı ne biliyim zorud' işler. ondan
 329 sō'ra yū'süK aldılar gaşdılar. gızın yū'sū'n' o'lan' eletdiler o'le yol aldılār. önce gıza
 330 verrik verrik şindi başlarık gızdan ger' almiyē. gızın gucā'nā çocuk goyarıK alırık.
 331 işdē aşçılar çomç' eletir alır. gına türküsū gelin öyerik mendil verillerdī. ne biliyim
 332 bēn. bayrak geder o'lan bayrā' şē'der para verir. endiri'ken endirmecilik verip. gara
 333 kā'niñ gel'ni bir çit bilenzik daqdı bir bilenzik de esme hatın daqdī. hē. gel'ni gētirdik
 334 miydī. şind' o'lannan gelin içeri gediyo o zaman içeri getme yō'du. oturullardı şoriyē.
 335 geçerd' avratlar. o'lan gaçardı. geliniñ eline nar verillerdī nār bereket saçıyā şişe de
 336 gazāyı belāyı def ediyā. garakā'niñ gel'nne narı verdim vur gız dā'lsın ded'm. vurd'
 337 anc' ezildi nar. bir de şiş bardak vurd' işde. o'me mō'me yok şindi. bennen barabar
 338 söyliyecē'n mi. gelip gēlīn üvēlīm. gēlīn gelinī. sāçına sırma dūvēlīm sāçına sirmā.
 339 ānāsı vār mı sōrālīm ānāsı vār mīya. sen sāfā geldip gēlīnīm dīlīn datl' ossūñ.
 340 gēydīyīñ hāra gēlīnīm geydiyīñ hārāya. inme puñāra gēlīnīm inme puñā'ráya. allah
 341 oñāra gēlīnīm allah oñārāya. sen sāfa gēldip gēlīnīm dīlīn datl' ossūñ. geydīyīñ ātlaz
 342 gēlīnīm geydiyīñ ātlāyāz. innēler bātmaz gēlīni innēler bātmāyāz. yalnız yātmaz
 343 gēlīnīm. yalnız yātmāyāz. sen sāfā gēldip gēlīnīm dīlīni datl' ossūñ. ay'ānda cīzme
 344 gelinīm ayā'nda cizmēyē. ökcēsīn' büzme gēlīnīm ökcesim büzme yā. obāyı gēzme
 345 gēlīnīm ellēri gēzmēyē. sen sāfa gēldip gēlīnēm dernā'ñ gutl' ossūyūñ. neydī daħa
 346 çok gīZ. gāpīda sōku gēlīnīm gāpīda sōkū ū. cōbünde kōku gēlīnīm cō'bünde kōkū.
 347 nışannıñ fākı gēlīnīm nışannıñ fākīyā. sen sāfa gēldip gēlīnīm dīlīn datl' ossūñ.
 348 tarlāda māzı gēlīnīm tarlāda māzīyī. İçindē özü gēlīnīm içindē ö'zū. gaymakāmıñ gīzi
 349 gēlīnīm gāymakāmıñ gīzīya sen sāfa gēldip gēlīnīm dīlīn datl' ossūñ. sesim bō'le
 350 miydi kine. ē getd' işde maşallā eyi. dā'ları yañğılandırırdım vallā' hindi nefes şey.
 351 galdı mayalı yerde. keklī vurdular ganadın gırdılar. keklık gāyālı yerdē. öter mayālı
 352 yerde. sevdiğimīñ gavālī galdı dayālı yerde'. gel gel yānıma keklık. gāsdip cānıma
 353 keklık. al gınalı barmaklārıñ batır gānıma keklık. kekligidīm fūrdulār. ganādınī
 354 gırdılar. daħa ben nēyidim kī annemden āyırdılar. gelgel yānıma keklık gāsdip cānıma
 355 keklık. al gınalı barmaklārın batır cānıma keklık. bilmiyēm galan şe' çok sō'lerdim.

M24

Anlatan: Raziye Can, Yaş 90.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Endel Köyü.

Konu: Hayat Hikâyesi, Anılar, Yerel Gelenekler.

1 ıraziyē cān ēndēldenim dēdim yā. yētmiş yāşından daḥā fāziliyēm. ēsKi türkölār. āyşā
2 ḥānım āyşā ḥānım babā ğızı kesdeḵ gēlin. ḥasda dā'l. sāyır dā'l kēle bācım nāsıl ölüm.
3 öndan sō'rā. yāz gēlir ğō'n ğırkılır. güz gēlir sūyā dōḵölür. ğızlar imēciyē çekilır. gün
4 ā'miñ günñymiş. dúyduñ mū. devec' ō'lunuñ inādī. kēklík ğāFēse dünēdi. vērmēñ
5 bēni dēvēciyē. ēl ālem sizi ğınādı. dēzzēñ irāḥatsız da ondan. öndan sōñrā. dī'ynēdīñ
6 mı. yāz günñē āyrānsızlık ğış gün'nē yorgansızlık. ēl içindē ō'lānsızlık. ğoç ölümā
7 fēra/.../ devēc' olu hindī gēşdī ğāysāriyā úzüm sāşdı. bēn sevdim ēmmimōğlu yēdi
8 yērde yārām āşdı. dezzēñi ğonuşdurursañ dezzē'n derdi çok. ğürbānım senin ādınā.
9 āñşāmı gēçir gēt. işdē bō'le. ḥacı ğā'nım gēlyā. çeker yaḵasım bitlērīm ben yatālī ālt'
10 āy oldu. ārda ğaldī itlērīm. devec'ō'lū gēldi gēşdī. on' dēmiyem. dur' āl' on' dēmiyem.
11 ḥā şindi ben annādīyēdim bō'le yāvaş yāvāş ğonuşiyēdim. dēdim kınē ō'retmenin
12 gelirsē ben annadırm onā deTim. dē'sin dāḥā mı diyēcā'm. hē. ōy dur ōy ōy ōy.
13 ünuduyom ğocālık bātsın birē. mīrāt ğocālık bātsın mīrāt. kēklī'ne yēm dōḵdüm.
14 ğārşıdān gēşikdī'm. ğā'n de gēlmez yānımā. kēle dezzē kelē dezzē. ben ā'lārım gēzze
15 gēzze. kündē gelirdin ya bize. n' öldüñ da sāñā sañē. annādın mī. dāḥā diyēcā'm mī.
16 yōrudum birē. vē āyşiyē notū. otur. ēy ēy ēy mīrāt nēler vār yollārTā. onū bilmēm.
17 dūr āla. ātımı ğaldırdım ḥarā. dārā tıñdın çıkdım bēle. şindi gēlir emmilērūñ oturur dā
18 ğulē ğulē. mīrāt āklımā gēlmīyō çok bilirim de. āklımā gēlmiyo. ācēle gēlmiyem d'
19 işde āklımā gelmiyē mīrāTım ğurbānım. işdē bō'lē ğonışiyōm. bir kennē āliyē bi'
20 kenne ğonışiyōm. bir kennē āliyē bi' kenne ğonışiyōm. dōndü dēdi gētdi. nē'sē. ōy ō
21 murāT oy dērdimi sō'letme benim. dērdimi ānnādırsam çok bēnim derdim. ēy ō'lum
22 öldi ğızım öldü oturuyōm ō'lē āmin yāvırm. kēklī'nē yem dōḵdüm. gēdikdeñ ğārşī
23 çıkdī'm. demiş ḥocālār da gēlmez yānımā. ğurānımı hēç okumāz demiş. bō'le demiş
24 ğādın bēnim gim' bir ğādın yāşliymiş. ō'le dēmiş. ānnadın mı. ḥāsāmbā'linin dā'lārınī.
25 amān. mārāşın kelle suvāñ āḥār cēy'ānı cēy'ānı. buñādēnin emmilēri. sō'lemēñ beni
26 cēy'ānā.

M25

Anlatan: Halil Gürbüz [HG] Yaş 110, Döne Gürbüz [DG] Yaş 85.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Hemite Köyü.

Konu: Tarihi Olaylar, Halk Hikâyeleri, Ağıt, Anılar

- 1 [HG] neci dē' ordan kürt yusu itler orda bu uluyō sabā' ğadar uluyo uluyo uluyo.
- 2 sonra içerde aç susuz ölüyo ğurt. amān. kürdü öldürdüler getTi. gören eden yok.
- 3 ağşama ğarş' ordan çıkıyō kürt yusuP. bayramlār. bayramā namaz ğıldıkđıkdan sonra
- 4 camıdan dışarı çıkmazlardı. her evdem bir yemek gelir. herkeşden yemek gelir orda
- 5 camınıñ içinde yeller içellēr. hoca bir de duā ğuran okur. ondan sonra ğuran
- 6 okundukđan sonra duā edellēr. ondan sonra bũ mezerlā' varıllar mezerlikde dua
- 7 edellēr. ondan sonra herkeş dā'lır geder. esgi cāmiyi bilmēm. bizim burdā camı
- 8 yō'muş. hür' uşā'ndā camıya getmişler hür' uşā'nıñ muhācirler. orda muhacirñ biri
- 9 demiş Kinē ismā'lıñ babası hac' eli varımış o adam demiş ki niye camı yaptırmıyo-
- 10 ğuz demiş. orda muhacirler. ismā'lıñ babası hac' eli kō' toplamış geliñ demiş. orda
- 11 camıyı ölçüyo yaptıriyolar. varıyolar hoca yok bunnar şind' ordan hoca yok
- 12 hamitden getiriyolar ordan birisini. feti hoca da şeyden çıkmış. bũ hatay tafaından o
- 13 başdan gelmiş. asgere getmemeK uçun ğaçak ğalıyemiş orda. burdā bñ ğarşıya geder
- 14 orda bir ataŞ yaķarım ataŞ yaķarım. asgerden ğorğarımış feti hoca. bem burda bir ataŞ
- 15 yaķarım beni geliñ götürñ. bekliyeler gediyele getiriyeler. getiriyoler burıye feti
- 16 hoca eve getmiye. ulān yörü gedek yavırım ekmā'ñı yē geri ğel yōk. beñ getmem ē aç
- 17 susuz bō'le burda olur mu. ondan sonra birez gedince burda ğalıyē. fetdah 'ocanın
- 18 avradı eşēnıñ anası babas' ölüyē eşe bizim burıye geliyē. dedēñızın avradının yanna
- 19 geliyē. ondan sonra evine gediye. ordam bu şindī anası babas' öldükden sonra burıya
- 20 geliye burda ğalıye. cıcıkđan geliyēlar burıye apdılla varıdı. şindi bũ burıyā geliyālar
- 21 bũ burda ezen okuyo. namaz ğıldırıyōr. ordan şindi bũ yör' ulan eve gedek ben
- 22 getmem eve. ulān. yörü aç adam olur mu eve gedek ekmā'ñi ye ger' 'āl.
- 23 [DG] getdi vayh. amān. bir laFı var bir ük' üş tenes' de düşdüyd' aklıma yaşar
- 24 kemalın ā'dı hē. iki duvārın arası hasağ ğardaşın yarası. der. kele unudúyom işde
- 25 ğurban oldū'm ānağ çok bilirdi birē. anam anam bēñim anam da biliri. derdi de heç

26 eminiyet'almazdıķ. derd'dē ne der kelē. şu ince memmedin'ā'dın' da derd'anam hā'.
 27 azizliye azizliyē. duman çókmuş çöl yazıyē. der. ğurtarırım ğardaş seninilen dolu
 28 ğaziye der. hā. bũ ince memmedin'ā'dı bu. vallā' bilmem ğurban_ollum. yalnız bu
 29 bē'dini bō'le söylellerdi hē. çok da billik hē. bō'k leçe güccük leçe. gül topladım seçe
 30 seçe der. hē. ğardař arķandan dūřman ğeliyē. sarpa babamın'ō'lu sarpa der. bēn çok
 31 bilirdim dē işde evel unuttum işde. baĥa aĥılda mı ğaldı şindik'_avratlar_ā't mı
 32 biliyēr. bir sō'lemesini bilmiyēlār. şorıya vardı mı mezerlā' varmadan ğülmüye
 33 bařlıyālar. ne biliyim ō řē'n'ā'dını bilirdiķ. anañ ıraĥmatlık çok bilirdi. bebeK_ā'dı. biz
 34 yalnızZ hē. ay dú'ār ğedī'nden. selver dönmez dedī'nden. der. ĥaķ ğızım yaylıya göçēķ
 35 mē'remçiliñ ğedī'nden der. kele. suy'_atılıyır. heriF_evleniy'_üsdünē. buriye de eli
 36 helkeli súa geliyī. burda súa'_atılıyī. bizim burdan_aĥardı ırmaķ. hē. ne der kel hā.
 37 yirmi yed'_ūn ol ney. aĥ aķlımda ğassa ğuzum ğurban_öldü'm_aĥ aķlımda ğassa.
 38 bebeK_ā'dı. yeñġānız yok m'_evde bire. nere getmiş o birē. hemi sar'_ebe. bir ğayfā
 39 yapsınlar birē. çocuklar yapabiliñiz mi. yapıñ yörü birē. gene içiñ ĥāydı helē. ben
 40 salmam ō'retmeniñizi. aķlıma dūsse ğurbanım. ne der kēlē. buncā'z varıdı ya bir de
 41 helkē'nen suya atıldı' varıdı. yirmi yed'_ūn oldu da ĥanı beli dolamalı der. yānı pırtısı
 42 řu etā' řu ğarşıyā yılġına daĥılmış. yılġına daĥılmış yirmi yed'_ūn sonra buldular. ne
 43 var suyā atılacak al'_emmiñ bāřına yeñge der. ōñge ğaracō'lan_ōñge. ne var suyā
 44 atılacak al'_emmiñ bāřına yeñge der sıcıraşır gelir cōñge der. hē. bilirdik de ğurban_
 45 öldü'm aķlımız da mı ğald'_iřTē. bilirdik bellerdiK_evel bō'le ā't yaĥannār ā'dını
 46 bellerdik. aman benim ğızımın da var da ğurban_olúyúm. iş aĥ o ğız_elime geçsē. āynı
 47 o adanada bacıñ ġımı anañ ġımı şey. hePisini bilir. hepsini benim bir ğeñç ğızım_öldü
 48 de onun da ā'dı var. dizimi sardımıdı sabāna sızıladı dā. zıĥım ġalas'ça. çok bıra'. bũ
 49 řiyiñ yaşar kemaliñ babasının'ā'dını anañ bir fitilden_verirTi. heç eminiyet'almazdıķ
 50 ne biliyim. řindī o yaşar kemaliñ anasını anam_alıyē geliyē. bu kürt yusuFuñ āvradını
 51 bebeK_ā'. yaşar kemaliñ anasın'_öldürüy'_yā. babasını şindi onnar da bēř altı ğarda-
 52 şımış. bōylē. yānı āvrdını almaK_isdiyēlār bō'le. yānı evine ġühüleller dūřellerimiř.
 53 anam_alıyī getiriyī. getiriy'_anam. kīmsesi yok tabī ġarip. anam durdurúyú ediyē.
 54 ğayımbab'_ıraĥmatlık diyē ĥına. sen diyē zal'a diyē. ġenē señ getirdiñ_insannıķ yapıdın
 55 ya diyē. ġessiñ diyē benim_mala baķsıñ diyē. işimi dutsuñ diyē. ġessiñ diyē. burada
 56 ben baĥarım diyē ġessiñ diyē buriyā ġā'mbaba getiriyē ġalan. işdē anām onun ā'dını
 57 dedi dedi bir bacısı varıdı kına gelirdi biz de varırdıķ. onun mezeri şurad'_aĥacıķ'_a.
 58 eviñ ardında. ā etā'nden dutard'_o yaşar kemāl. babasının mezerine. babamın mezerini

59 gösder h̄ala derdi. h̄ē gelirdī bayramdam bayrama. çocuklara şeker dā'dirdī şey
 60 dā'dırdı. yanı o āvrat bir fitildem verirdi o bācısı. bū şindi bu camı yenī yapılıyımış.
 61 yapılmış şō'le bir düzēn. ō bū iki duran arası dedī' orıya daş yī'miş camının uçū.
 62 camıya gelmeden öldürüyolar. camıya gelmeden. h̄ē. arkas'ndan geliye. bıçaqlıyı.
 63 aman çıkđı ğurban oldū'm o da çıkđı. öldüren adam da çıkđı. çıkTı. kīmse de bi'şē'
 64 etmed' amma gendin' de kim öldürdüys' öldürTü. nērd' öldüyse. amma çerkezgile
 65 maḥana buldulār. onnār dediler h̄ā. vallā' o aklımda ğalmamış ğurbanım çok bilirdim
 66 amma. şindi şō'le bir hatirlēden ossa. ırāḫmatlık işTe. bire sēn ğáynaniyeñ yanna
 67 götür birē. ekmeK ediyēlār ordan mevlide geleceklēr. fatmanın ā'dın niyen o bilir.
 68 fatmanın ā'dının hep'sin' o bilir. haydı ğurban ollum birer bardaK ayran et birē. yō'rt
 69 varisa baḥala. dolōba baḥ. baḥın 'alā. şu benim ō'lan da mī oḥuy' ordā. yok ğurban
 70 ollum yok. h̄ā. aklıma düşmüyō kuna ō'lum anan d' aldı da allah. felēk. bunun anası
 71 çok gözel bilirdi ğurban oldū'm. fū. n' ēdiciñ işTe. bir de şıye götürün birē mē'rem
 72 ebēñize birē. sem bilmán. çocuklar bilir. şindi künde de geliyēdi burıya yanıma
 73 gelmet'. baḥ 'ele mē'rem ebē'n yanna götürün'. ḥamz' aḥmedin ğızının. feridin
 74 anāsının. h̄ā. getmāñiz mi. bilmiyon m' ilam feridin anasını. ā baban da getmez orıya
 75 herāl. getmeḡ. bir ıray uçu ğurban oldū'm. birbirine bō'le varıp gelmiyeler işTe.
 76 getmez bebeK ā' da getmez. o d' ē' bilir. benī ğız elinē geçse de senin şindi. gellim
 77 diye amma gelmedi. ō hēpisinin ā'dını bilirdi. bir taKıZden demeden. hepsini bilir.
 78 şindi ğurban oldū'm. genç ğocas' öldū. ğocas' öldü tıraFık ğazāsından yanı. iki
 79 cocū'nan ğāldı bir teK ō'lu var. bir teK ō'lu var h̄ā'. adanada. o elinā geçsē. ne dedin
 80 ğadasın' aldı'm. bizim çocuklū' mū. ḥa ḥa ḥaḥ. okul 'eç görmedik ğurban oldū'm. heç
 81 okul yō'du. yālıniz. ğardaşlarım olunca bireZ şō'le yetişidi bu çocuklar ğımı. onnar
 82 get'di. bēñzer ō'retmen sıḫışdırmış. yānı dışardā ō şeyi verēcā'ñiz dē'. birisi de ğaçar
 83 gelirmiş evē. saklanırmış. şihindi. şō hō.ēydē' okulda çocukların aliyē gelirmiş.
 84 ānam sizi deyişin çōcuḡları derimiş. ğuvālārmış. n' ēdiciñiz benim cocū' derimiş. hē'.
 85 ırāḫmatlık derdi kınā ānam biz okutmadı kına derdi. ō'retmennerinen derdi. sıḫışdırd'
 86 ō'retmenneri derdi. ğurban oldū'm hē'. bire esgi günner batsın bire allah gösdermesin
 87 o esgi günü. esgi gūnū allah gösdermesin. at yō'd' araba yō'du ğurban oldū'm. yānı
 88 sabā'nan çıkardın ō'lene anca varırdın osmaniyeye. nēde pırtı bulurduñ nerde
 89 dikērdinanca çocuklara çok dikdim bunun bābasının yānı. çeketler'ni pantullarını. çok
 90 dikdim yavrım. amān. o ḥasanda çōK emā'm mar çōk emā'm mar. daḥā ēvlendiğ daḥa
 91 dikdim daḥa dikdim daḥa dikdim. amān. evledī'ñ bilmiyē kına torunnarın bile ğurban

92 oldū'm. dōne ebē salınan mı. yōk göv hal'lıñ gızınıñ oldū'nda yapıld' o köprü.
 93 osmaniyeye gōcaman gēmi varıdı dedēñ bilen geçirirdī. ya gēmimiz vāridī. gōca gemi
 94 varıdı hē. ğurban oldū'm cāhanıñ hepisiniñ suyu burdiyedi. şu burnumuzıñ dibinden
 95 aħardı. bō'lesine ħā'. şo māzamızıñ yanındā. ōrdan hērkiş buriyē kölgelenmiye gelirdī.
 96 hemitede ā'ş nerdiyēdi. su yok ħuna ā'ç olā. bir helke su götürüyolar anca çepel
 97 bulaşık yuyolar. nasıl edēñ ulaşıdırıñ ōnu. hē bir bi'şet bitiremezlerdī. bir yeşil yaprak
 98 yō'du. genē sūy geldi de ğurban oldū'm. her eve. hepisiniñ ğapıdında ā'ç oldu. bizim
 99 buriye hemiteniñ avratlar'nıñ cocū'nu ālan gelirdi cocū'nu alan gelirdi. dutlarımızıZ sıra
 100 sırē'dı bō'le ğā'mbabamıñ ğā'mbabamıñ. bura da bizim adam satın alık buriye. burda
 101 bizim ğáynananıñ cocū' durmazımış dedeme götürüyör. ğucā'na veriyi dedemiñ.
 102 vērince diyē ħına ğardaşıımıñ adı kā' diyī kā'nıñ adını veriyē. he'. ō'n işde ğáynana
 103 şē'diyē. işde ħaḡımız ederik ğadasın' aldī'm ō'le. ğā'mbāba allahāñ gününe terkisin'
 104 alırmış terkisine dedī'm. ħayvanıñ binerimiş arkasına gendi cocū' alırmış. ğadirliye
 105 götürür gelirmiş. götürür gelirmiş. bu yeni türkciye bitirincē bu esgi türkciy'
 106 okutmuş. esgi türkce okunacak. eletiyi dedemiñ ğucā'na veriyi. şeyi sınāv şē'ni oħul
 107 şē'ni. veriyi diyī ħına filan yurdu veriyēm sāña diyī ğardaş diyī kādını adını veriyilār
 108 ğardaşıınıñ adıydı. hēmi de bu yurdu veriyir. hē filan yurdu veriyim sāña diyī. hē'. işde
 109 akl' ossa ğurban oldū'm gend' üsdüna yazdırırdı ğadusdura gelinci. herkiş ortaK
 110 etmezTī. ğā'mbaba üş ten' avradı varıd' üş tene. üş tene. ğızıķan mı. siZ şuriye
 111 yanıma geliñ yanıma geliñ dē de'ñ. ney diyo annamıyom kī hē geliyēlar ğurban
 112 oldū'm. ben isdiyē dediler duydum bu ādamā. bu hem' aķrabamıZ ben' de dezzem
 113 evde ā'lıyēñ dē'n götürd' eve. götürdüydū. sabah oldüydū. içeri dıñıldımıdı bir helke
 114 cıvık bekmez var evel cıvık bekmez bir uyluk vār ciyer vār. hē kēsilmiş. hē davār
 115 getitdirmişler ğavırm' etmişler. ā'ladım. ā'ladımıdı ğızım dedi anām heç ā'lama dedi
 116 ne masarıFı varısa ver'rim dedi seni vermem dedi. senı vermem, düşünememissim
 117 dedi. hē. allah yazmış işd' ana dedim belki gend' ölür belki ben öllüm dedim. hē
 118 gendi d' öld' ıraħmatlık. çorumus cocū'muz oldu. hē. ĩsdedi gözelce anam dā vērđi.
 119 şīndi ıraħmatlıķdan da yāñi ōyle bir heç ıraħatsızlı'm olmadı. babasına dedesine işd e
 120 zaħ'ramız olurdu ğurban oldū'm nā'dar ğoyarsam ğor'dum. pambī'mız olurdu na ğadar
 121 ğorsam ğordum. hērkişe versem verirdim. iş dutdururdum obıya. bunnar bō'le geldi
 122 geşdi günümüz. ğızıķan dā işde bō'le ħābarsızlıya gene veriyilardı evelden ğurban
 123 oldū'm yüze çīħarsaḡ utānılırdı. filanıñ ğızı yüze çıķmış dellerdı. utanılırdı. yāñi laf
 124 olurdu. diyemezdik bō'le bir teK anamızın babamızın bir tēk ğızıyık dedim hē yāñi

125 dēmedim yānı anam vermem diyē ammā ben de yüze çıkmadım. bir tēk de ğardaşım
 126 mar. nābiyāse anām vērđi allah pişman etmesin pişman da ölmadım amma
 127 ğā'mbabamīz zēngin adamıdı. öldükdeñ kerī üç ö'l'u varıTı. üç ö'l'u varıdı.ēñ bō'gü
 128 hac' emmīñizın babası. ondañ kerı bizikī ondañ kerī bu hal'l emmīñiZ. ölunca ğurban
 129 oldū'm ğā'mbābā ıraḥmatlık. ne diyıdım unuttum işTe. vefāt etdi. bu pañkanıñ gücü
 130 yetmedi ğā'mbabanın parasına. vermiye merescilere. ğā'mbaba üçer ten' avradı vār.
 131 eñ bō'gü benim ğā'ynana. ortancıl avratdan bir ö'lān eñ güçcük ö'landān ik' ö'lān.
 132 çorları çocukları d' oldu ğurban oldū'm. hā' merescilere gücü yetmedi pañkanıñ.
 133 durdurdular yetişmeği'. yetişmēdi vayḥ. āmān ne dē'm saña ben. ḥasılı meresciler. ö
 134 buydāsı zahṛāsı da dölü o güçcük ğā'nımıZ. āşdırdı ğapiyi. merescilere o buydiyē dá
 135 dā'tdı. babasının ḥā'rínē de vērđi. yānı ambar ambar buyda. evel. ğuyulara ğorduk
 136 ğurban oldū'm eşdiridiK o ğúy' yapıdırırdık. ḥa' şordā şora ğā'mbabanın yurdu
 137 şey'yidi. o berber al'nin fırın yapıd' yer. dedēñizın ora şey yeriğdi ğúy' yeriğdi hē'. üç
 138 avrat da deñ kinē bac' ossa dō'sürdü deñ. birinın de bir sesini duymadık ne çocukları
 139 dō'sdü eñgüçcük avratdan satan ik' ö'lān ortancıl avratdam bir ğıZ. há. üç dört
 140 ğardāşın bir bacısıyTı. hē bir bacısıyTı. medine ḥalañıZ babanın ziz bilmessāñız o
 141 bilir. yeñ öldü satan dā işde ğurban oldū'm bō'le evel yetim alān eşgere getmezimiş.
 142 işde ğā'mbabā'l da yayliye gederimiş orda bir andırınrı bir yetim ğız bulūyúr. aliyı
 143 getiriyır. eşgere getmiyem dē'n burda dū'n'nü yapıyí. evleniyir. aliyí. ondan ik' ö'lan
 144 varıdı. senden uzaK ossuñ. biri del' āññ' ölTü. evlenmeden ölTü. babası dedí' ğız'
 145 almāđi üç ğıZ şey etdi. biri bēnim ḥalam biri fatiṣ' ā'lam biri d' anañız. bunnarın
 146 üçünü demiş babam derimiş anama yalvar' rımış hē'. ille day' 'ızı get de babama de.
 147 day' 'ızı o ıraḥmatlık da derimiş kinē onnarın babasını ben dōyüremem derimiş. yānı
 148 para çoK isder Tiyj. can sıkısı'danevelden şey yō'du ğurban oldū'm tokdur bō'le yakın.
 149 antaba tokdura götürüyór. antēpden ğēldi çok durmadı öldü. ānası dedi kīnē. dūşmana
 150 ğarş' ā'lamam ö'lum ū'rlar ossuñ deTı. dūşmana ğarş' ā'lamam dedi neden dē babasına
 151 ğarş' ā'ġlamıyí. dūşmana ğarş' ā'ġlamam diyí ū'rlar ossuñ ö'lum diyí. yolda mezeri
 152 var. nişam pırtıs' almış bu nişan pırtısından kēsdilē. bayrak yapıdılar. yol üsdünde.
 153 yolun üsdünde mezēri. hē o ğā'nımız del'ānnıykan öldü ondam bir ö'lan ğaldı. yētim
 154 avratdam bir ö'lan. o da burda. ğurban oldū'm durum davul çalan çalardı çalmā'n ö'le
 155 getirid' işTe. yānı isderken mi diyin. vallā' ğurban oldū'm ēveldēn ğō'n ossa da
 156 vermiyılarıdı ğō'n olanın amma şimdi ö'lanın çoK onu nazlı bō'tdü babas o çok. yō'du
 157 ğızı-muzu.eñ-ipdili,öoldu.

M26

Anlatan: Ahmet Tülüce [AT] Yaş 73, Sebiha Tülüce [ST] Yaş 67.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Kırmacı Köyü.

Konu: Halk Hikâyesi, Hayat Hikâyesi, Anılar.

- 1 [AT] demipki gim mi söyliyem. tülüc'ölu derlër tānıyām bēnī. gālbiimde tāşımām gārezi
- 2 kini. velākin memleket vatan hāinī. olānlārla ārām açık bil'nīr. yeşil a'met tülücü dellër
- 3 bāña gārdāş. yāşım yetmiş' ikī sene de aḥā yorulā yōrula gēşdi bu ōmrüm. ōlūp ōlūp
- 4 yēni başdān bir dēhā dirilē dirile gēşdi bu ōmrüm. gidēmedim şu felē'n sūyūnā. felēk
- 5 bēni hep gētirdi ōyunā. kiriş yapıdı çilesinin yāyınā. gērilē gērile gēşdi bu ō'mrüm. ēvet
- 6 yētmiş iKi yāşını bitiridik gēdiyok mevlāya dō'ru gārdāş.
- 7 [ST] sebiha tülüce. ā'tmiş yedi. ğırmacı. tülücülër. evet tülücüler. hē bir tāne sō'liyēm.
- 8 şind' ō'lūm hē uzundu zāten. bir köylüymüş bunnār. iki tān' arkādāş demişlër biz
- 9 āvlanmiye gēdedek. cē'hān su kēnār'na yāni cēhānıñ ırmā'yımış kēnār'na gēdiyōlar. arda
- 10 yāni bi' şēler yaparkān bākıyolār kı bi' şey yüze yüze sandık gēliyir. biri demiş Ki
- 11 cānısa sēniñ mālısa bēnim. gele gele gēliyō atılıyōlar suyā dutuyōlār şeyi sandı' āliyōlār.
- 12 gētiriyōl' ācıyōlār kınā içindem bir ō'lām bebēk çıkıyō ku görülmüş güzel dē'l yāni çok
- 13 güzel bebek. ōn' āliyō bebē' daḥā üş dōrt aylık miymiş fēlān eve gētiriyola' bō'düyōlār
- 14 besliyōlār yāni çoçúkları yāpıyōlār. āynī o yāşda da gendilerin bir ğızı vārımış. bunnār
- 15 böyyör. uḥula getmiye duruyolār. oḥulā gediylar geliylar gediylar geliylar. tābiyi
- 16 yıllar gēçmiş beşinci sınıFā getmiye durmuşlar. biri dēmiş kīnē köyün ā'z' dur' mu
- 17 köyl'lēriñ ōğlum. şey dēmiş sen demiş gārdāş bacı diyosuñuz āmma gārdāşın ā'cın dē'l
- 18 senin suda buldulār. gārdeşin dēyil. bu ğız saña düşēr ala da bilin demiş birisi yāni der
- 19 ellik bu yā. buñnār bir ken iki ken derken bō'le oḥulā gediylar geliylar ḥanı bu ğıza
- 20 ḥanı köyl' āğzíynān tābi bir cimcik çāliyōr. ō'lān bu ğız diyō kī çāyda da çāydaşımsın.
- 21 mekdepde yoldāşımsın. niçin cimcik çāliyon. sem bēnim gārdēşimsin. diyo ğıS. o diyō
- 22 ku çāyda da çāydāş ōlmāz. makdepde yoldāş ōlmāS. sūda bulunañ ğāmbēr ārzuyā
- 23 yoldāş ōlmāz diya ō'lan.
- 24 tebi bunu gēlinc' ānnesine sōyledi zāḥār ğıZ. sō'lemiştir. bunnār tābiyin olāni
- 25 burunnāmiyā durmuşlar yāni. annesi ğatiyetle vermeK isdēmiyo yāni. vērmām ōlmaz bu
- 26 iş diyo yāni. ōrdā şē'derken görüşürken burda görüşürken. sā'dā solda görüşürkēn. ğıS

27 súa gēdiyo. súa vāriyō önce evelden tābiyi pınār dellerimiş. çeşme dellerimiş veyā
 28 kōylülēr. çeşmiyē vāriyōr. ēl'ni yüzünü yiykiyōr. bileñzī'ni çıkārdiyōr orīyā goymuş
 29 dāşın̄ üsdüne. daşın̄ üsdüne góyuncā. bilēnzık̄ gáy'b̄ ölmüş. tābi o'lān çālmış onu
 30 hērḥāldā. diyō Ku gıZ su desdisin' döldurdum. doldu dēyiñ̄ gāldırdım. o'lān o'lān
 31 gāmbērīñ. bilenzī'm' āldırdım diyó. o dā diyō k̄ū. gáyā dibi gúytulū. su doldurdun bir
 32 tuluk̄. bilenzī'ñi bulānā nē vēriyoñ muşduluk̄ diyo. hēdiye olārāk̄ hērḥāldā. o dā diyō ku
 33 gáyā dibi guytuluk̄ su doldurdum bir tulūk̄. bilenzī'm' bulāna dātlı cānım muşduluk̄ diyo.
 34 gız dā. bō'le gēdiyō yāni o da diyo Ku arzım̄ arzım̄ gül̄ arzı, gül̄ dibinē gel̄ arzım̄.
 35 bilēnzī'ñ gōynumdā soK̄ ēliñi āl̄ arzım̄ diyo. ālmışımış yāni o'lān. ō'l' āliyō yābī onnār
 36 dā gelip gēçiyō. bō'le sürüyō bu iş birāz sürüyo sürüyo sürüyōr. bu gızı bir türlü buña
 37 vērme yok veremiyōlār. başga yērden dú'úrçū gēliy' ō'lum dū'rçiyē gızı vēriyōlār. gēliñ̄
 38 gētmīye durúyō gēliñ̄ getmiye duruncā bū gāmbēr vāriyō tābiyi onnān ārāsıñ iy'
 39 öldū'nu dū'n̄ ālıcısı nē bissiñ̄ dēyil mi. yābancı bi' yērden gelmiyēmiş her'āldā bilmiyō.
 40 bu gız' ālıp götürmiye duruyōlār. diyō Kunā ōrdā o'lān hēy hidānnār hidānnār. gēlin̄
 41 ālıp gēdennēr. sūdūñ̄ gāymā'm̄ bēn yēdīm̄. āyrān̄ ālıp gēdennēr diyo. diyō Kınā bu seFer
 42 gız. n' ētdiñ̄ gāmbēr ni'nēdīñ. söz mü bunu sō'lēdīñ. bēnim āltın ādımī bir pārālıK̄ ē'lēdiñ
 43 diyo gız. ō'le kēsiyōlār gēliñ̄ gētmīş. aradan tābiyi hērālda bir̄ gāç̄ āy mı gēçmiş n'
 44 ētmīş. bu gız ēvlenmiye getmiş tābiyi getmiş gelin̄ götürmüşlēr. ben demiş bi' demīş
 45 dūvā ēdecē'm̄ demiş. ḥālkınā siz de hēp āmin de'ñ demiş o'lān. bir dūvā etmiş onnār d'
 46 āmin demiş. mē'r'e ōssūñ̄ diyē dūvā etmişimiş. ō gēce ōlmüş̄ o'lān hē ōlmüş̄. arādan on̄
 47 beş gün mü geçmīş yīrmi gün mü gēmīş bir nēhirīñ̄ kēnārınā bunnār çāmaşır yiykāmīyā
 48 gētmīş. gēlīnnēn gáyānā yāni. gētmīşlēr bō'le od'n̄ topluyōmuş sūyuñ̄ kenārındāñ̄
 49 kēnārındāñ̄ getmiş̄ gız bō'lē āşşā'yā dō'ru gētmīş yāni. āşşā'sinā suyūñ̄ gētmīş̄ gētmīş̄
 50 ōtedem̄ bir o'lān çıkmış̄ ōtedem̄ bākmiş̄ allāhım̄ demiş̄ ātınāñ̄ gēliyō yā. dēmiş̄ yāni
 51 bēnim̄ nīşānımā bēñziyō ārzuyā bēñziyō. su dā enni ākārımış̄ o'lum̄ āynı bākīyo bākīyō.
 52 bilēmiyō yāni bir türlü bilēmiyō. ordān̄ ā'rı gā'sdān̄ ā'rı ben diyo birḥ̄ sōru soruyum̄ diyo.
 53 türkūynēn sorācāk̄ ḥā māni olaraK̄. türKū sō'liyēm̄ diyo. ōrdek misīñ̄ gāz mısıñ̄ şāḥān̄
 54 mısıñ̄ bāz mısıñ̄. sāñā diyom̄ hēy gēlin sāñā diyōm̄ hēy zālīm̄ gēlin misīñ̄ gız mısıñ̄. diy'
 55 o'lān. ō da diyō k̄ū. ōrdē'm̄ dē gāzım̄ dā şāḥānım̄ dā bāzım̄ dā. niçin̄ sōruiyōñ̄ yī't̄ gēlinim̄
 56 dē gızım̄ dā diyō. o buncā diyō kunā ōrdēK̄ o'lāñ̄ gāz̄ ōlmāz̄ şāḥān̄ o'lām̄ bāz̄ ōlmāz̄ niçin̄
 57 yālān̄ sō'lüyōñ̄ gēlin̄ gēdeñ̄ gız̄ ōlmaz̄. diyo. bu seFer yāni ānnāşılıuyō tebi bilmişlēr
 58 birbirlērini. her'āldā. súa bīr Furulmuş̄. o'lan herālda buncā seni ālırım̄ demiş' ērālda
 59 gālbinde bi' şe' gēçirik̄ zahār. āt yāni suyū yüzērimiş̄ āmmā o getmiş̄ sele getmiyē

60 başl'mış. báýá getmiş götürmüş at da gēdiyōr yānī at da getmiş ō'lān dā getmiye durmuş
 61 sele. hıdırēllēz yete gör arka bilēkdēn duta gör. ēperē gāmbērisē. al da beri āta gör diyo.
 62 diyo dālg' _ātivērmış dışarı çıKārtmış. at da çıkmış ō'lān da çıkmış hē. orda gāvuşmuş
 63 ō'lum bō'le gucaqlāşmış gāvışmışlārmış. gāyimbabas' _ōtedeñ gelirmış. ēl'nde dē pāltā.
 64 odun edellerimış 'ērāl dā'da yā. bu paltıyānan buñā bīr tānā vurunca bir birine bir bir'nē
 65 ikisin' _d' _olrda kēsmış işdē hēP dēllēr ki yān' _onnār işde gül hāl'inde bō'le çıKārmış
 66 mezārlārında bō'le gāvuşācāk zamān bīr garaçalı aradan çıKārmış ō'lum. tiKēn gār' _çālī
 67 çıKārmış. imkānsız yānī o çiçeKlēr de birbir'ne yānī gāvışmāmış yānī. arzuynan
 68 gāmber. başga ne diyēk yānī ō'l' _ölēnnēr vār. onnarı m' _ānnatak. şindi bizim
 69 köyümüzden ō'lum bu vizim köyümüzden. ş' _ēdiyō burıy' _osmāniye' gēliyōlār burdam
 70 bir ēv ālīyōlār. yēni yetme de ē' güzēl bir del' _'ānn' _ō'lānnarı vārmış çocuk görmiye
 71 gelmiş. onun da emmisi vārmış bir tāne. emmisi yānī gēndiniñ yāşındā. ō'le siāha
 72 südürüvermişimiş sūnene gadar patlıyēne gadar annınıñ çātındān yānī vuruyo. ōlūy' _
 73 ōrda. anasına tabiyī hābār gedi' _anası gēliyō bizim köylü tabiyi hē getmeñ çınrıñ
 74 yolunā. soyādın ātmış gōlunā. gurbannık mı saldımdı. osmāniyenin ēline diyo. ō'lan
 75 ölmüş. diyō kınā. sülē'menim sülük gümün' ā' bārnā' ilik gimī. şō'le döndüm bakdım
 76 kına. sülē'menim ölük gümü diyō. sülē'mēnim sū ördē'. vār mı sözümün gārdā'. yārāl' _
 77 olāñ yāñgın olūr. başucunā goñ bardā'. gārı bō'le türküles sō'lüyō. ondan sōn'a dahā diyō
 78 ēvimizin ōñü çā'l. gār gāşın olmuş ā'lkēkilinē gām bulāşmış bēlki bēnim ō'lum dē'l. bē'ki
 79 bēnim ō'lum dē'l diyo gārı. dahā çok dā ō'lum işde ben 'ēp ācısırım hē hı ī. bō'le türk'lēr
 80 sō'lüyō. mezēri de dērin ossun. su serpiñ de serin ossun tülücōğlu ölmüş hēr köylere ilān
 81 ossun. dā' çok sō'liyēKid' _ō'lum dā yān' _'atırlıyāmıyom bāzi d' _işdē. şey diyō bir dēğ.
 82 gālem getirin yāzıyimm. kēhāt getirin bozuyum. ēñēr bēni sorārsanız bem bir nurculār
 83 gızıyım. gen' _akrabalarımızdan birirsiniñ bīr tek bir ō'lu vārmış. bir tānecıK ō'lu.
 84 alıymış onun ismi dē hō'le asgerlī'ni yāpmı gelmiş. del' _'ānn' _ō'lān yānī. yetişmiş güzel
 85 çok güzel de bir genÇ ō'lānıymış. birdem bira yānī her'alda bir gecede herald' _apantis'
 86 pātlamāsı zāhar ki vurğun demiş. he bunnār da vārid' _amma sō'lēller' _'ēp. şey ā ō'lum
 87 fāti' taman sañā dediydim kī muhānetden gül kōkulamā al ēlinē susamı dediydim. dē'l
 88 m' _onnarı yāzdıñ miydī. aman şō'le dellēr ā muhānetdeñ gül kōkulamā. al ēliñe susāmı.
 89 geçme nēmrūt köprüsünü. ālırsā sū ālsın. nāmert köprüsünü. ālırssa sū ālsın sēnī. yātma
 90 çakāl yatā'ndā. yers' _āslān yesin sēni. bir de dēr ki muhānetin sūyū bulānıK ākār. dedi i
 91 yeri de gör ō'lur yahār. ēderse bir ē'līk. başıñā ka'kār. darılıp da başa ka'kıcı olma. n'
 92 ānnātiyim k' _ō'lum. bu bir ā sürü gōyūn āldı seksen mi yüz mü gōyūn. ben gādaşımdan

93 āldım gārdāşım ō'retmēn. yók çālışıyōd' o zaman. ūkū yüz bēş gōýun āşldık. birāZ par'
 94 āldık işdē bū getdī ōrdān ālıyō gōýunū. ō'lum bu gēli'kēn gırkiyōlar bunu. gırkmışlār
 95 ē'cē. gōýunnār cılbak gālmış bīr yā'mīr bir yāyiyō bir yā'mır yāyiyō sō'k çok sō'k.
 96 mē'remçil belinden. ordam beri gelikene ordan gāmıyona yúkle diyolar bunu geli'kenne
 97 zatanā gōýunnārın gēder hālı gālmıyō. o sō'Ku yiyēne gādār şey olmuşlār hepsi. ō'lum.
 98 ā'zındam bur'ndān gañ gēlmiş. zāturiyē ōlmuş yānı. āman ō'lum bunnār gētirdı bunū
 99 gırılıyō gōýum vēr hā gırılırkān gırılırkān ōlürkēn vürüyōK innēleri ō'lum vürüyōK
 100 innēleri ō'lum. bu inne vurmāsın' bilmiyod' o 'ākıt dā' ben biliyōdüm. ondan sonra
 101 gend' de belledi hār'al. vurüyōK innēleri. vurüyōK innēleri. gōyún elli gāldı miydı.
 102 ā'tmış tane öldü. ādām gālmadı yān' o tā'. şti. yüz elli gōyún gālmadı bir kerē. az gāldı
 103 çok āz gāldı. ōyl' işlēr çoK öld' ō'lum. benim şu zira at mühendiz' olan ō'lān vār buñā
 104 yimēk gōtürür. ben onu bō'l' omuzuna sararım bō'le. dōrt bēş yāşında daşdepenin orda
 105 güdüyo azzık salıyōm benim evde çōcūk vār çōcū'n bō'le omuzuna sārıyōm ekmē' el'nde
 106 de bir ufaK çitil gim' bi' şet vār gōy'yōK işde bi' şetlēr. azzık sālıyōm gönderiyōm yānı
 107 bunu babası görürmüş gārşidān çōcū' gōy'yōm ben eve geri gedi yōm. çōcūk vār ēvde
 108 mejmurum getmiye yānı. ōyle günner geşT' o'lum allāhā şükür yānı şindi ē' günümüz
 109 allāhā şükür. ō'lum körō'lū āynı burānıñ işgiyāymış o yānı. gōrdū' ē' bir güzel çocuklārı
 110 bütün güzel çocuklār' ō'lum gāçırımış. kōyl'lēriñ bütün çocuklārını gāçırımış. gāçırır
 111 derkēn bō'tmüş herālda bō'düyō çocuklār. onnar d' oluy' eşgiya. evel buunarın adı
 112 anarşi'Tidi bunnar d' işgiyāymış. derkēn derkēm bō'dürkēn bō'le orda çalıp çırkarkān
 113 orda çalıp çırkarkān yānı hep çalıp çırpiyū bunnār hep zengininiñ mālın' ālırmış. ōnū
 114 yāpārkan bunu yāpārkan işde bunnār sonra silāh çıkıyō herālda silāh çıkıdī'ndā işde bu
 115 demirç' ō'lu vārımış demirç' ō'lu derimiş herāldademirç' ō'lunū ēyi türkölēri var ō'lum.
 116 bilirim. şindik ē bunnār ē bir yāylā g'mi' yerlerdelerimiş herhālde hī çāmlıbēl se m'
 117 oluy' ō kī. nēyse orda yānı şe'tmişlēr hānī bāña bir tana sīkınıñ bākıyım demış. öldürücü
 118 mü demış. bīs sıkışlā ō'lum doldurmuşlār silāhı tābiyi bā'rsır' bō'le dışına çıkıvērmiş
 119 sārımış hemeñ gōymuşler ē ē kötü gırşun demış ō'l' üfēliye verrimiş toprak gımı ō'le
 120 gūşlūymüş adām sarmış amma n' ādar sarsa dā dūşmüş yere düşüncē işTē o zaman
 121 körō'lu gelmiş başındā çok türkū sō'lüyōr. ne diyō da bizim yaylālār oluklū çomça
 122 balıklı, usul boylum mor beliklī. ka'k demirçim gızlar gēldi diyō. bīzim yayalālār ot'
 123 olūr. südü gāymā' datl' olūr. gız gelideñ giymātl' olūr. ka'k demirçim gızlār geldi
 124 burıya. çok sō'lüy' ō'lum da ben yānı bu ikisī aklımda gālmış dā dahā var daha. eli top
 125 top meneFşēlī ka'k demirçim gızlār geldi diyo. unuduyōK ō'lum tabi yaş da ırelledi

126 bizim.bizim ýāylālar mēşēli dibinde gāzel dōşēli. eli top top mēnevşeli. kāk demirçim
 127 gızlār geldi. yānı çók sō'lemiş orda bāşında ō'lum işde o zaman zāten ōlmüş demirç'ō'lu
 128 dedi. i de yānı silāhı bişetsınmamış sıklıdılmış gendi gendinē. ō'le işler ōlmuş yānı. o
 129 zaman işde bütün genşleri toplanmış āynı şindikinin anarşi'tlērī gibi nerde güzel
 130 çocuklārı vārisā. işgıyē işde işgıyeymiş onnar. son şeyde de dūşmannan savaşı ōlúyo
 131 devletiñ yan'dā yer ālıyór. o zaman devlet bunu o zaman hükümeti affedúyór. şey yāY
 132 bu osmannı dönemlerinin son zamannarı heralda bu. vallā ōndan ē'ce bilmiyóm 'ērif.
 133 sem bilmeñ mi heç.

134 [AT] vallā' bilm'm ōtuz iki dişini çekdirmiş dellerdi bilmem ne dellerdi kerem bir ē aslı
 135 bir ērmeni gızıymış. oña dā müşdēri ōlmuş āşıK ōlmuş bu nēriye getdiysē onnara da
 136 gāvurlar o dedi. imizlēr hūylānıyō gāvūr. gēdiyō pēşine gēdiyō. dişi ā'ırdı dē' o da diş
 137 çeKerimiş memleKeTe vāriyō gālibā. gızıñ dinine yatmış. dellēr. babası dişi çeKerimiş
 138 dīşī. otuz iki dişim ā'ırdı dē' onu çekdiriyō ōtuz iki dişin' de çekdirmiş gızā bākmāK
 139 için. deller. o şekildiyemiş. bilm'm Ki.

140 [ST] ēsgiden oğlum şimdi atēşi yākdık saÇ āyāyi góydúk yāni şō'lē sacıñ içinde gāvırlır
 141 un olurdu önceden yānı. öncek' iş' sō'lüyom. sonrakılār deyil çocuklu'muz şēylēri. ūnu
 142 gāvırlılār gāvırlılār. bō'le teştlēre bēlēllēr ēlēllēr onu oğlum eleğde ēlēllēr. şerbēti yāni
 143 bek bāzi bekmezden yāpārd' ō'lum bāzisi de şekerdēn şeker bālıynān hanı garişdırılılār
 144 bō'le sıkāllār sıkāllār hērkeşe dā'dıllār verillerdı. elleriynen sıkmac' edeller. çocū'n
 145 dōyuncā ō ādet yō'du bizde dē'l mi ō ādet başga o diş fedī' başga. tī' yok çocuK oluncu
 146 bebeK olunca yāni ş' ētmēzlerd' ō'le bi' şe'lēr dā'tmāzlār hē ō ādetmiz yō'du yāni. ismi
 147 yāni ēviñ bō'klerinden āyilēden yāni ezēn okullār ismin' gōyāllār. elbisse derdik urbiyālı
 148 dellerdi kürdüklü dellerdi elbise giyēllerTi. kürdüklü dedikleri oğlum kürdük dellerdi ne
 149 biliyim ben belden büzgülü etekleri elbiseler gēyēllerdi. gēliñ gıyāfeti genē bēyāzıdı
 150 ō'lum uzun dikellērdi gēlim bāşı yāpāllārdı duvā' d' āynı gene şindikiler' uygun olurdu
 151 da yānı şindik' i'imi dē'l tābiyi. ō da bēyaS. gırmızı bā'lallar üsdüne. kerkez tüyü guş
 152 tüyünü gāfāsına bā'lālār. o çoklu'mda bēn bildi. i'm gādar yāni guşuñ tüyünü
 153 gōyāllarımız ō'lum çekellerimiz kerkez lē'lek dē'l gārga hēr'alda kerkeZ. bō'k bō'k bō'le
 154 tū'ler' olurdu āl yeşil boyāllarımız gelinnēriñ başına gōyāllarımız. babamıñ ēvī babam
 155 ik' ēvliy'd' ō'lum bēş ōdal' ēvimiz vārdı. üçü bizdeydi ikisi gēndilērdeydi. yā anal'i'm
 156 mārıdı anal'i'miñ çocū' yō'd' ō'lum. ikisindē gēndilēr dururdū üç oda da biz dururduk
 157 yāni. biz ōñ gārdaşdıñ. ōñ gārdaş ē āltı ō'lān dört bācıydık. bō'le geçinirdik yāni
 158 gēçim'miz düzgünüdü tarlāmız vārı yānı tarla taKımınan çalışırdık yānı. ot düvērdik

159 ğazma dövdirdiĝ yanı. ğapa yanı dövdirdiĝ onu. ğapa diyoĝ hanı. buyd' ēkerik pambıĝ
 160 ēkerik. tarlıyē motur sürerd' ō'lum. yoĝ öküzü bilmēm ben o'lum öküzü bilmem ben.
 161 bem bō'düm bō'yēli motur sürerd' ō'lum. mōtur sürēr gendi hāzır eder ēkiler yanı biçilir.
 162 biçer gelir biçerdi yanı bizim tarlalarımız düzgün ğırmacıĝ'nın tarlaları düzgün ō'lum hē
 163 ō'le yapılırdı. tarlada da işde pambıĝ toplārdıĝ gendi pambı'mızı gendimiz toplārdıĝ biz.
 164 mimzārınan ekeler onū. hīnn. ğı'di hē mimzara dōĝkellerdi. biz yanı ğı'di çıkārtmıyōdük
 165 satān ālıyōduĝ onū hōlüyōlārdı mimzarlara ĝöllār ekellerdi. hōlümē pambı' šeyinen
 166 hōlüllēr ō'lum sūyünān. sūyunān hōlüllēr onū mimzar dōkēr. ō'l' ekellerd' hē. tābiyi
 167 canımm o belli bi' şetdir yanı hānı ilk ĝüz ayı olur ēylül denir. onā. eylūlden soñra
 168 ekim geliyō orta ĝüz. soñ ĝüz kāsım. ilk yaz da lisan. orta yaz māyıs. māyısdan soñrā
 169 hāzırān dē'l mi soñ yaz. ō'le deller hē. ilk ĝış dā aralık. orta ĝış ocaĝ. soñ ĝış şubat āyı.
 170 bō'le dellerd' önceden. ō'le dellerd' ō'lum. ilkbahār da dellerdi tabiyi o dā lisana
 171 dellerTi. vallāhā ō'lum ilkin hāvıyā düşdü suyā düşdü toprā' düşdü yanı. o zamannārı
 172 yanı şeylerde işde bū lisān āyının marT ayında filan oluyo bunnār dē'l mi. önce cemilē
 173 hāvıyē düşüyo oĝlum. soñra suyā yere. ĝırmacıĝ'ların gelişini anatıllard' olum biz doĝuz
 174 ō'lılardanımışıĝ doĝuzlārdan. doĝuzlar da şeyden dōrtıyolda. oradanımışlar. ordan
 175 göçmeler' ō'lum birazÇık şey ĝārışıĝ yanı. herālda mıĝdārılık yüzünden ō'lum orda bir
 176 ĝāvĝa çıkıyō yanı bizim esās dedelerimize sōyyüyō ā'r biz küfür ēdiyōr yanı doĝuz'lu
 177 dedıĝlēr doĝuZ tāt' ō'lu vārımış onun zāten o başınā bir ĝara bi' şet bürümüş bō'l'
 178 ō'lum oturmuş ō'lannar gelince babama n' oldu babama n' oldu. birsi sō'müş dē'
 179 demişler hemēn onnārd' onū furmuşlār. babalarına sōveni furmuşlār. vurduktan sō'ra da
 180 hēr birisi hēr taraFa ĝāçmış bu doĝuz ō'lannār yanı. doĝuzlār dedi. işde bīris' işde
 181 bizim ĝırmacı'lıye yērleşiyō biz ordan gelmişik yanı biz onnardanıĝ. vallah' ō'lum
 182 cāmilerin isminī kimi bozuldu kimi yapıldı memmēt cāmilerimizin ism' mi vārdı kı.
 183 bizī tülücüler cāmisi olarak geçiyod' ō'lum ismi yō'du. bir hediören vār hediören bizim
 184 köyümüz dēyil yanı. köyün maĝāllesi. maĝalle maĝalle hē biziki tülücülēr maĝallesi.
 185 ĝurbānıĝ ilk ĝün' ō'lum herkeş ĝurban'nı keserdi. yanı nicedem beri gelmiş gelenek ō'le
 186 geder zāten. ō'le gediyo. ĝurbānı keser herkēş ī saç ĝāvmāsı yapıllardı bō'lē yanı
 187 olmıyānnārı ğā'rıllār. olmıyānara ēt dā'dıllār. ōyle geçerdı yanı. ō'lüm hāc' an'lārımız çok
 188 yanı. ĝoyāk. babamĝıl bēnim babam zāten āvcıyd' ō'lum şeyimiz de vārdı zā'r vārdı
 189 yanı köpek. av köpē' hē. bābām ō'lum yānī āvcıydı zāten zā'rımız vārdı köpēmiz. ĝışın
 190 baba üsdüne onun bi' şe'ler ĝeydirirdi. bā'lardı yani yer yapırdı yerinde batdāniy'
 191 esgisler'ne saradı. bō'le ĝötürürdü getirirdi köpē'. davşān furullardı çok davşān

192 furullardī. dāvşan kēklik ke'lık de çoK vururdu babam keklık vururdū. bir de turaç turaç
 193 vururdu biz onnardan işde yemek yapardık on ğaradşık diyem ya çō'k. oñ ğardaş olunca.
 194 yemekler yapard' onnarınan. yan' tabiyi o zaman çoK iyi de'ldi yānī ō'le fākır de de'ldiK
 195 ō'lum yānī ēle de mōhdeç de'ldiK allāhā şükūr. ō'lūm biz ē āyni köylüyük zaten bu
 196 eşimnen āyni köylüyük ben on doğuz yāşında gelin oldum seKiZ sene köyde ğaldık
 197 seKiz sene köydēn bir ev yaptık. betonārm' ēv yaptık yānī. çoK çalışmiyānan çok
 198 çalışTık.orda da bizm üş tāne çocuK oldu dördünci çocuK ord' oldu demirçelē' gird'
 199 aħmeT emmiñ buriyē geldik. allāhā şükūr yānī ondan sō'ra tābī bu 'adar sıKıntı
 200 görmedik. çalışdık ğene çalışdık allāhā şükūr yānī her işimizi yapTık yānī hēr işimizi
 201 yapTık ēle mōhdaÇ olmadık. üç ō'lan üç ğızımız var allāhā şükūr ō'lum. bō'K ō'lum
 202 mühendiz zāten. bunun eşi de ō'retmen. öteKi ğızım dā ort'oğul mēzinu. ō'lumun biri
 203 ğenē lise mēzunu ğene biris' ünüvers'te mēzinu. ünüver'te mēzunu olān hāyma
 204 sarartmad' ō'lum. hē yānī bir iş sāyib' olmadı nāsıl oldúysa. o da ünüve'sdiyē bitirdiydi.
 205 öteKi ğızım dā eñ güçcük ğızım dā üç ğız üç ō'lan dedim ya. bir teymennen
 206 üsteymennēn evl' işTe o da açık ō'retim okúyō. allaha şükūr yānī çocuklārimız hēç bir
 207 kimsiye kōtülük etmez kōtülükde bulunmaz allāhā şükūr. hērkeş gend' işinde işde.
 208 tabiyi mallar çalınır. var tābiyi ō'lum da yānī şindi sō'lemeK de ēyi dēl yānī. Şind' ō'lum
 209 benim dedēmğilde yānī dedem de benim babamın babasī anamın babası hep bō'yle
 210 yāyliye gedellerimiş memmedin dedi.i gimi yayliye gedellerimiş gem sürellerimiş
 211 ğeminen yānī gem dedi.i yānī ben oñā geldim ulaşdım gemi biliyom ō'lum altı dāş üsdü
 212 takda hē. iki tānē at ğoşallardı bō'le dōne dōne sürērdi yānī. ondam buýda
 213 çıKardıllarımış. buýdalārī ğúy'yā ğoyāllarımış ō'lum. ğúy' deşilir derin ğúyú edī' yānī
 214 derin bir ğúyu deşilirimiş hē. içine búyda niyē ğollārimış tabiy' ādamın byundan yū'sek.
 215 bir bō'l saman ğollarımış bō'l' ō'lum yokar' çıkdıkÇa samanı yokarı ğollarımış.
 216 kenārına ğollarımış samanī yānī búydā her'ālda yaşıa çamıra deymiyēcek. samannan. ō'lē
 217 ā'zın' üsdüne ğapadıllarımış. ō'lum bunnar yāyliya gederimiş yāyliye getdi miydi yānī
 218 hırsızlık vār. çālallarımiş bunnarın buýdālārını. bēnim ēbem bir elbisesi vārimış bir
 219 ğazan da yā' vārimış ō'lum çoK ğözel bō'lē hamzan dellerimiş çirişden yapılmış hamzān
 220 düzel yā' yapmıŞımıŞ ebem. bir dē elbisesi elbisesi ğutnu dellerimiş 'eral ō'lum oñā. hē
 221 ğālın ğüzēl ğumāşımış. ğutnū bun' da buýdanın içine ğōýmúŞlārimıŞ mēmmet. ordan
 222 ō'lum çāliyō hırsızlār bunu. çālmişlar orda gendi ğene birbirler'miz hērħālda yānī. hē
 223 köylerimizin yānī fākır olannarı zenginin māl'nı çāliyō. o da zāten gendī yiyecē' ğādra
 224 bi' şe'lerimiş zāten. ne ki buýda dedi.in bir ğúyú çaldı kīna nē olacağ dē'l mi. bir

225 ğúýýũ çāldı kı nē olacak bir ğúýũ búýdadān çalmısla' o ebemiñ ebem ā'lārımıñ bir
 226 ā'lamıñ bir ā'lamıñ onu çalān da soñra demiş kinē ben de varıdım onuñ çāldı'nda yā'yi dē
 227 yedik demiş hamzan yā' dedī bō'le çiişişden yapılırımıñ hamzan bilin mi hē bō'lē içi yā'
 228 dolúymüş erinik yāyinēn ōnú yedik demiş elbisepi de demiş bilmem kime satdıķ demiş
 229 o diyēn yānı o çalān. ben hālal etmem demiş ebem de yān' onu vermessepiz demiş.
 230 soñra bir elbiseliķ almıñ salmıñımıñ heralda ebeme. ebem de hālal etdi m' etmedim'
 231 bilmiyom. orāsını ō'le ānnatıllardı yānı. yōķ ō'lum dērmene ğedellērdş hē köylüler
 232 ğederdi. toplānır bulğur çekdirirdi hān' un çekdirillēr tābiyī dērmendē buriyē şiyē
 233 gelillermiş ō'lum çona. hē çoniye gel'lērimiñ. hē atārabası memmet ben ō'le biliyom.
 234 eşşe enen ğetdiklerini bilmiyóm ben eşşek ğörmēdim bizim köyd' eşşeķ olmāzd'
 235 ō'lum. köyümüzde onu ğörmedim bēygire atarabası yānı atarabası. bizim kō'müzd' ō'l'
 236 ādām öldürme olmādı. yōķ. hēr şey yetiştir ō'lum her şey olur incir bol olur. üzüm olur
 237 hēr şeyimiz olur bizim yānı. incirden ō'lum şey yapallardı hānı basdıķ dellerdı. yargān
 238 deller yānı köy ā'zı yārgān yapallār. teneke teneke. onu şō'le yapardķ ō'lum ğururdu yānı
 239 ğurudurduķ sereñ ğurur ondan sō'na dō'rañ uFāk ufāk teneke teneke leçer yapardıķ
 240 önceden yēnird' ō'lum. Şindi yēniyo mu yiyēn yōķ. leçer bō'le ğüzel olurdu yapallardı
 241 ğāvırāñ ğāvırıyō. ğāvırmıyēn ō'l' ekmē'nen azzı'nan hānı dā' gedenner azzıķ alırdı.
 242 azzıķ dellerdı yānı. üzmden de yānı ynecek ğadar üzüm olurdu ō'le satacak filānı
 243 yāpmadıķ üzuden de leçer yapmazlard' ō'lum. bizī'ler yōķ. ō'le yeller ğederdi. hē
 244 hērkeşin ğendine yetecek ğārpızı ğāvun' olurdu. zēytinā'cı çoķ olur bizim köyümüzde
 245 incir ā'cı duT ācı hēps'l olur. bēn öldürdüm ō'lum çok. şindī ben ā ēv'miziñ ārkasī
 246 bizim bō'ķ ev'miz vārdı arkıyē ğēşdıķ bir yılān ō'lum birisi boz yılān birisi ğara yılān
 247 bō'le diñēlmişlē rbō'le diñēliyōlār diñelik şēKildē bir bir yana yıkılıyōlār ō'lum bir bir
 248 yana yıkılıyōlār. dō'süyōlārımıñ mē'r onnār bēm bilmiyóm. benim elimde dirgen varıdı
 249 dirgennen öldürdüm bunnarın iKisini de ikisin' de öldürdüm hē. bīr buçuķ metire ğara
 250 yılān bir metire dē boz yılān mē'r o boz yılān ğüçcū' boz yılān yutācā'mıñ ğara yılān hē.
 251 yutmıyā çalışırımıñ bēm bilmiyóm bunnār dō'süyō diyom ben. ben öldürdüydüm ğenç
 252 ğızıdım ō'ākıt. yılān ğördüm ō'lum. tabiyi şindi şō'e ğördük benim dezzemiñ ō'lu vār
 253 dışarı çarıyō, bañā sebiñā āblā ğel. ne diyoñ ō'lum ğardaşım. bizim yılānār, teştin
 254 āltındā. teşt yānı şindi şō'le teşt ō'lum teşt deller hānı bō'ķ çinķō teştler olúrdú yā. bō'lē
 255 dāýānmış dāýānıncā o da çocuk da çöküvermiş yılān altında ğālmıñ. yōķ ālt'nda yılān
 256 içinde. vardıķ bō'le diyniyōķ biz yılānıñ altındā dolāndı'nı duy'yōķ. içinde döndü'nü yānı
 257 yılānıñ. ğıvrışıy' içinde. şindīķ. ben dedim kı deyhāk verin baña ben öldürecek'm

258 süvënnen âliyım elime öldürüyüm diyom ben. süven dedi imiz deynek hē. o deynā'nen
 259 ben öldürēcē'dim bunun babası geldi tešti şö'le gāldırana gadar iki tāniyemiş yılān iKisi
 260 de gāşdı getdi. su vārid'orda yalnız su ākıyōdu dereden. on'annātiyim şind'olum bu
 261 demirçelē' getdiydi biZ isdesiyonun altındiyek. isdesiyonun altındiyekorda bir güçcük
 262 ēw'miz vār. kiremitden evimiz vār. at ēvinde de sur çekil'amm'enginirek filān ēhē
 263 ben öteden geliyōdum çocuklār bā'rışdı. ne bā'rıyoñuz çocū'm. annē yılāñ gördük. yıklān
 264 şö'le yekinmiş o'lum yekinmiş gara yılān ben bunu hemen küreK aldım amma Furuқан
 265 orda Furuқан orda Furuқан burda Furuқан öldürdüm o'lum. öldürdüm yılānī bu
 266 yılından çok gorkār o'lum. benşindi yılānī hē minťák gut'sunun içine doldu yılān. o şö'le
 267 bir minťák gutsu yātiyōd'olum onuñiçine dölmuş yılān. orda Furdum yāni zēdelendi yā.
 268 hānı bir gāş tana kürē'nen Furdum bēlleri incimiş herālda yılānıñ. minťák gutsuunuñini
 269 doldurdu tēm iki buçuk metire vārid'o yılān. hē būnu öldürdüm bēn. tenēkiyē de orıye
 270 gōydum yılānı da bō'le gırtıdım gıvrıtdım yan'dā' tenekiye bañā getir dedim
 271 demirçelikden gēliyo bu ikidiniyēn. bū gāldırivērincē. şo tenekiye bañā gētir diyom ben
 272 boş tenekiye. yā gāldıracağ yürē' düşecek. yürē' düşēr yılāndān. yılānı zāten gördü Kū
 273 öldürdū'm yılānı gördü ámma çok gorkdu yānı. gorkdu tābiyi nāsıl sıçıradı gorkdu. ölü
 274 oldū'nu bilmēdiyd' öncē. o'lum amma burıyanan şora gādar vār yılān iki metiredēn
 275 Fāzla. çok bō'güdü gara yılān. kōyümüzde ahreP olurdu hē. olur tābiyi ahrepler şö'le
 276 bōm om oluyō şu gadar uzunnū olúyō sārı olur o'lum sār' olur. vallā' yānı bizim
 277 buraşlarda soğmadı da görmedim bizim köyde soğdū'n' da gırksu yāylasında gıZ
 278 çocū'nıñ birini soğdu bi' şet de etmēdi yāni. Tabı, o'lum yā'mır yā'massa kōylerde
 279 çomçalı gelin oyniyāk dēllerdı hānı. bōlē çomçıy bi'şe'ler sarāllar çaPıdınan hērkeşden
 280 ēv ēv ēv bō'lē öteberi toplallar. o topladıkların' o'lum yēmek yapallar. hērkeş köydē
 281 birikir toplānır yēmek yapallār yēller millēt işdē yān' amma tābiyi onu toPlārқан da bi'
 282 şe'ler sō'lüyōlār. çomçalı gēlin çom isdēr bir gāşicāK ünisdēr. u'vēreniñ o'l' olur duz
 283 vēreniñ gız' olur. dellēr ö'lē diyērekden toPlāllār. işde ben dūyārdım. tekne de yāmır
 284 gökde yāmır falan diyōlar. dellerd' işd' ö'le. dil altı kesilmesi onu dūydum hānı dili
 285 bā'liyemiş dellər hānı çocuk gōnuşāmāz ī onuñ dil'nin altında bir bā'cıK olurumuş onu
 286 kesellerdi. dūyārdım onu. ondan sonra gōnuşurdu hērel duydum bir gāş tane yāpānı
 287 duydum. apdāllar kimis' iki yāşında kimisi bir yāşında kesdirird' o'lum. ö'liyed'
 288 önceden adetlēr yānı. babam yānı silāha çokca mēraK ederdi o'lum. çifde dabançalı
 289 dellər babāma hē iki tane dabança daşırdı. yānı tarlada gāzmā gāzmiyānan tāhra
 290 götürüller işde gereK oldū' yerde kürek götürüller. bunnārınān ūrāşılır işde. sāban

291 görmedim önnara yētişmedim ben. ben bilēnziK oldū'nu ğıt biliyom ō'lum hārmanıñ
 292 kēnārlārını bō'le düzü düzü yī'allārdī. hē oratada dōnerd' atlar işdē. ata ata sap' atallar
 293 yāni bir ken bir dēhā üsd'nden geri ben ufā'dım onu bilmiyom. yūñ ō'lum getiriller yāni
 294 şey olur pisl' olur yiykāñ yiykāñ yiykāñ ōndan soñra yiykadıkdān soñrā şe'derik bu
 295 ğuru çırparıñ çırpı çırpı ğuruduñ. ğurudukdān soñrā yāni temizliyō ēyi temizlenir
 296 dārāllar bunu yūñ darāyınān daraK olur. darallar burma deler burma yapallār burma
 297 dedi.i de onda da vār yūñ burmāsı hē. darā' var darağda darağdān geçiriyoduğ hē
 298 oklāyınān ğıvrādı ğıvrādı yapāllar burma deller. ondan soñra iğdē ē'rilir. kilim doğurduğ
 299 biz. iğ dedi.i ölüm şō'le uzun olur dekeresi de var onun elde ē'rilir hānı o tābi tabi. iğın
 300 altına dağāllār ō'lum daşdan olur o tābiyi daşdan olur. hā o ya haFıfdir şuncā'z şu ğadar
 301 şey ā'şdan yāpılmış incecik bi'şet yāni. barnak ğadar olur. ok demezler oña. o ā'rlıK
 302 ossuñ dē' bekere deller şeyē āltına bi'daş dağallar dēlikli. bō'le daş olur. yāni dağallar
 303 ā'rlı' olur onuñ. yāni ōn' dā ē'riller ondan sō'r' işde ğeri sārılıyō. ğıl çul yāpūyōk.
 304 tırlıkdan deller hānı tırlıkdan dedi.i şeydēn yāni hōr ipden yāni beyāz ipden bir de
 305 yūnden çūvāl olur bir de ğıldan çūvāl olurd' ō'lum. iki çeşiT oluyodu. kilimim duğuduK
 306 ō'lum namazlā' duğuduğ. ısdar dört tānē vār vār bem bilirim biz yapıK onnārı. hē ısdar
 307 ōğlūm dört tānē şinci iki tāne direk dikilir. bō'le bir tān' üstde bazıs' olur bir tāne de
 308 üstde baz' olur. ā'şdān tābiyī onnar d' ā'şdan hē şindik hānı kilimi duğuduğÇā āşşā'ki
 309 bāzıyē sārılır. üstde de bō'le gōyülür üsde de gōyülüyō. sararkān sararkān çekilēller yāni.
 310 hānı geçēñ hānı kirkidi vār onuñ tābiyī elinde doğuyōñ zāten he bēñim kilimim duruyō.
 311 kücü deller hānı kücülüyōñ varāngelen deler onu varāngeleni vār kücüsü vār ō'lum.
 312 bō'lesine meselā bir ipī bu dört dirēk ya dört dirā' bō'lē āradan sohañ onu. ipin
 313 arāsındān. ipin arasından geçiriyōñ on' da kücülüyōñ kücü deniyod' oñā. ē o zaman on'
 314 işde dōkuyōñ elindē yāni elinde kirkit derik hıñ. kirmennen ğılııriller hı ı.
 315 yūñükirmennen ē'rmezeler ī' deller işd' oña hē oñā ī' deller ō'lum. búydā un ú'dülür
 316 ekmek yāpardıK kömbē işli kömbe derik biZ hānı kömbe yaparıK

M27

Anlatan: Bediha Güler, Yaş 86.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Kırmıtlı Kasabası.

Konu: Halk Hikâyesi, Hayat Hikayesi, Anılar.

1 ben seksem beş mi seksen âltı mı âmin âmin cümlēmizē. biz bā'niyōdūk biz ıhı ıhı hı
2 hı. hē nē bili'm vāllā' biz bā'niyōdūk. şindī'ler tābiyi gēnd'lēr bā'niyō. biz dē ēvet
3 diyoķ. yalān mı sō'liyēm. o zaman biz bā'niyōdūk babā āblā dēdē niyēse şunū al dedin
4 miyd'ālīyod'ēsgiden çocuklār. biS çocū'kān. şindī bābām ırāhmātlik gendi bā'nirdi.
5 'mmē' şindī'ler ō'le yōķ. filānıñ ğız'ē' ğārār vērdīķ ālmīyā vārdīķ ğızın ğārdeşi hēç
6 yō'muş ğızın. tē şordan āçılmādan gēri gēlillērimiş. bu ğızın ğārdeşi yōķ bu ğızdān
7 hā'r çıkmāz. ğārdēş'ōlān ğız disiplinni ōlūr bū ğız Kēndinē başına buyruk büyümüş
8 dēyē ēsgiden ēvēt. bunun başında ā'bisi yōķ ğārdeşi yōķ ordān 'iç bēll'etmeden
9 gēlillērimiş. ekē'miş esgiden. vallā' o ğādārī'n'da çoķ 'ātırlāmıyōm. hēç āslı yōķ
10 birē. amān allāhān vērgisi yāvrim. nēç'ānnesinın ğız ōluyō onun vāriyō hēpis'ō'lān
11 ōluyō. bir lōķum pisgēvit yeller. allāhān ēmriynēn pēygāmbēriñ ğāvliynēn ğızınızı
12 ō'lumuza düşünüyōķ diyōlār. n'ōlācāķ kınā. vallā' vērildī bir lōķum pisgevit yēllerdi
13 başģā datlı mutl' olmāzdı. bilmēzlerdi. ā'z dātlısı'ışdē lōħumunan pisgēvit. bēlķi
14 hāvla dā olābiliy'amma bēm bilmiyom'ō'ādarī'nī. hē. kō'de ō'le'd'āmmā şind'ō'le
15 dā'l şindi sosyet'oldu millet.hē ēn ē'sinden hemi de. hī' hī' ğābıl etmiyōlār. hāzırılıķlār
16 başlıyō işdē bō'k nişān yāpāllārsa dūrumu olursa nişān yāpiyōlār. ōlmāssa dū'nnū
17 ğurıyō ārkāsındān işdē ēveldēn ā'sāmdān şē'ci gēderdi būr ğün ōncidēn āt
18 ārābasıynān ōdun ğonūrdū sēyān ğonurdū tēncere ğonurdu çōmça ğonurdū. bīr dē
19 ğōyūn gēçi ğonurd'ūsünē. ğız ēwīnde kēsilecēķ yēmek yāpılācāķ ōrda. burdām
20 vārān ğınācılārā. bāyrāķ tişī' deller ōndañ kēri yāķınnārı şō'le āpdal şābalār. ğādın
21 dō'rurķān ōlūrse topū'nun ğānıynan getdī ne mutlū. diyōlār. vārdım paslı batasıca
22 bēnim gibī zobāsının başın'oturulmāZ. bizim biyēķ ğızınan ikimiz bir getdīķ. dāyā
23 gedeller tikenn'odun deller dāyā gedeller birer kendir alıllārdī papak deller orālārda
24 çoķ olur māhācırlār bilmēZ. ordā işde şō'le ğāyāllār ōynāllar nē biliyim bās'si ğūzēl
25 ōynār hōplallār onun ūsd'nden. boyun devrile. tāñrı cānıñ'ālā. allāh ē' ğünnērde yāşa
26 ō'lum. allāh dōşūñd'ā'ğıl bitsin. yāşlānıyō cānım. allāh dırnā'nā daş dā'mesin ō'lum.

M28

Anlatan: Emine Yalçiner [EY] Yaş 60, Bekir Yalçiner [BY] Yaş 80.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Sakarcılık Köyü.

Konu: Hayat Hikâyesi, Anılar.

- 1 [BY] genç genÇ ādamlar gederdi doḡdur anníyēn yō'du. dō'rū. e şindi şükür ḡani. eñ
- 2 Fāzla sıtma olurdu su yō'du sū. sıtmaáyē ḡap vērirdi. şişmān bir ādam varıdı
- 3 bēygirinēn yeşil bir ḡap getirirdī dōrt tene mi iKi tene mi verirdī. yeşil. yeşilidi. o da
- 4 tēsir ederimiş. dēvlet ḡāyvān'nān getirirdi dā'dırdı. mıkdarıñ evine gelirdi ēv ev
- 5 dā'dırdı. faydas' olurdu. çocuklār yaşına dāḡdı miydi dīşēr. bir yāşındā dişleri çıkar
- 6 çocū'm yörümesi dē ondan kericaZim ā üç yaşınā gēldi miydi yaşına gelmeden kimis'
- 7 iki yāşında yörür kimisi bir yaşında şe' olúr. o çocū'ñ şe'ne ba'alı. o çocū'ñ bō'mē
- 8 şe'ne görē. hē çocū'ñ gēndine göre. ḡonuşması da senden ireli gelir. çocū'ñ ḡarşısında
- 9 ḡonuşursāñ çocuk çabık dillēnir. aḡā şindi benim ī ḡáyımınıñ çocū' vār ana çocū'nan
- 10 ḡonuşmāzımış çocuk ḡocāmān üç yāşınā gēlmiş dahā baba dē' yēñi dillenyōmiş.
- 11 çocuK ē'ce ḡonuşamıyō. ben dedim ḡızım dedim ḡarşın' alācā'ñ dedim. ḡalāñ dezzē'ñ
- 12 filān dē'n dedim. el'ne dedim bir ḡalem verecē'ñ bir ḡālem verecē'ñ dedim ḡāydı yāz
- 13 bāḡıyım ō'lum dezzē dāyī bibi şey ondan kerī bunnarı bō'le diye diye çocū'
- 14 dillendirecā'ñ dedim. o ssēniñ elinde dedim dezze diyo bu çocuk burıye geldi de diyo
- 15 bu babiye de yēñi belledi diyo üç yaşındā' çocuk. hēüç yaşındā' çocukçocū'm. işde şey
- 16 etmessēñ çocū' da o çocū'ñ dillēnmēsī ḡonuşmāssı senıñ elıñde. beñ geldikdeñ kerī
- 17 olmadı yāvırım ḡaçma. ḡaleP inciri der burda çok zelletl' olurdu.
- 18 [EY] ḡalāsınıñ şe'ni gendi ḡaçırmış. akfābāsı. ḡāyimbabanıñ bacısını ḡāynananıñ
- 19 akḡabāsı ḡaçırmış o da onnardan ḡaçırmış yāni sen benī'n ḡaçırdıñ ben de senī'n.
- 20 ḡōñüllü ḡaşdı saḡar. dē'n bunnara derdi kinē bir cāmiyi yoklāñ kim vārisa alıñ getirıñ
- 21 derdī. yatalaḡ getirirdi. kim vāris' alıñ getirıñ derdi. bir dāḡāyvannā' olurdu yāvırım.
- 22 ḡayvānnarın' ḡāyimbabam ırāḡmatlık āyırıyātan yēmlēdirdī. adamları yēmeklerdi
- 23 ḡāyimbabam e şey misāfir sēḡabiydī. hūsūsü misāfir odası vāıdı ḡāyimbabamıñ. dā'
- 24 yok. ḡamite dā'ları var. mē'remčil zorḡun yaylasına gedeller. ḡōḡsüne gediyo llār
- 25 şindi. vallā biz şindi yāvırım olan oldu gēdeñ getdī bizz bu ādāmınān hēç bō'le vārdı
- 26 gēldi bir şe'miz ōlmādı. yok hēç ōlmāz. āḡā gēnē bō'lē. āllāḡā ḡurbān oluyūm.

M29

Anlatan: Emine Göngör [EG] Yaş 72, Sayim Güngör [DG] Yaş 81.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Sarpınağzı Köyü.

Konu: Hayat Hikâyesi, Anılar, Türkü, Köy Gelenekleri, Osmaniye Tarihi.

1 [EG] dadalō'lu ğazanıy' ōrdā. ğarac'ō'lān türküleri vār ğarac'ō'lān der kī n' olup n'
2 olmadan. ben osandım el işine yēlmedēn. çok amma unudüyüm. bizim o tarafdā ī beñ
3 genç gızıķanna yenī yetmiyeken ē biz çif'ciyik tarlaciyyik yüksēķ havā sō'lerdīķ. ondan
4 kerlim en çok ē yüksēķ havadā banā amaliya şō'le hal düzülmüş. sen sō'lē sen sō'lē
5 sıra türküsü sen sō'lē sen sō'le derkennē bana gelince isdērīķ isdērīķ sesim güzelidī o
6 zaman gencidim de tabiyī ē om beş on altı yaşa gelin olmadım yirm' üç gelin oldum.
7 oturaķlı da oluncā ondan kerlī. isderīķ dellerdī. ō'lē annatiyo gimi annatıyım mī. keteñ
8 gömlek geymiş yanı dizindē. beder beder bāñler vardır yüzündē. böy'le gözel m' olur
9 köylü ğızı dā. baba nerden aldın sem bu güzeli. keteñ Kömlēķ geymiş yaķası kirli.
10 şefdēli satallār ikili birlī. aslını sorarsañ diyarbekirli. baba nerden aldın sem bu güzeli.
11 ğapısına vardım ğapısı çamır. odasına vardım ā'ller hamır. ğaşları ğara da gözleri
12 kömür. baba nerden aldın sem bu güzeli. asgere getmiş o zaman yedi sen asgerlik
13 yapıyollarımış asgere gedincē babanın şindiki de var belki dē tiyniyetsizlī'. bir çocū'
14 varımış ō'lān ōldü şindiye şehit oldu diyē baba niķāhin' almış gelinī. ē alıncā ō'lan de
15 birgün çıķmış gelmiş kinē gelin içerdē şey yapıyō ekmek filen hamır mumur yapıyō.
16 o zaman diyō k' işde ğapısına vardım ğapısı çamır. odasına vardım ā' eller hamır.
17 ğaşları ğara da gözleri kömür. baba nerden aldın sem bu güzeli. diyō. ōrdā bilmiyo.
18 yükseķ ğaldırıyım acık. keteñ gömlēķ geymiş yanı dēzindēyē. hım beder bedēyēr
19 beñlērēy vardır yūzundē. böyle güzēl m' ōlūr köylü ğızındā. baba nerdēyyēn aldın ya
20 bu güzēlī. güzēl m' ōlūr köylü ğızındā. baba nerdēyyēn aldın ya bu güzēlī. o zaman
21 ğalam bē'tlerin arkasında ğız alıyor. hın ğarşıdan ğarşıyā atılamadım. terezim ğırıldā
22 dartılayamadım. hın ğāñirli ğāñirli söylemē asgēr. zalım babēñ elindēn ğurtulā-
23 yamadım. ōrda baba alıyor. pınarın başındā söylēnēyēn sözlēr heç mī ūtānmadıyā
24 sendekī yüzler. bunu ō'lan sō'lüyo. ellerin ğelinī asger yolunū gözleri. baba nerdēyēn
25 aldın sem bu güzēlēy. ōrdā baba ālıyo. puñarın başındā desdi bēñ göydüm. esgeri
26 görüncē çok pişmān oldüm. çok pişmān oldüm. el almasın dēyi ō'l bēyēn aldım. teri

27 burcū burcū koķar gēlinīñ. baba da ō'le sō'lüyo. o ō'le uzun ĥava dā çō'du çocū'm
 28 ammā ceren mi dersīñ ĥā ĥēĥ ĥēĥ ĥēĥ. türkū şekli diyāl de ō'lüm. uzun havalar
 29 biliyodum ammā. işdē bilemiyoñ kī zaman geçiyo. yaş ireli öldü. hē o yüzdēn ē
 30 altıma isgemb'alır dā gāymākāmā bō'l ā'larım. eñer burdā dutulmassā sivas vālīsım
 31 boylarım diyo. ē şindī bir adām bir ġız ġaçırmış. çoru çocū'olmuş baba taraFından
 32 bir tānesi demiş ki ör'f adet dō'lu ya ē baba taraFındam biri demiş ki getirek yold'
 33 öldürēk ō'le dē'ncē ölur demiş. ō dā esgiden işġiyēydi aTlarī. şindi pekāķa. işġiyē
 34 yoldā yaĥalamışlār ordā ō'lanı öldürmüşler gelini de aĥıra ġo'muşlar. ōrdā ġtZ aldı
 35 sōylüyōr. atım inmīyor ēnişdēyēn. maĥramam dōlu ġümüşdēyēn. aġlēmedīm
 36 sevgīlişim. ġávır kürtlēriñ āşġındáyān. aġlēmedīm benī yarīm. ġávır kürtlēriñ
 37 āşġındáyān. herilerim hūrūlerim. sinēk ġondū ġorūlarim. sēniñ uçū sürmēlişim beş
 38 ġardaş gerilerim. bu da eşimē. o demiş de yāni ben de şiy olsun esbir' olsun. nēy
 39 diyo dā yēdi ġün aĥar beķledim diyo. ā orasını getiremedim çocū'm. ōrdā ā ötekilerī
 40 ĥalbıkı aķlımdıyadī ġarışıyō. ōrda sō'lüyor ordā'larā. altım isgēmbē ālır dā.
 41 ġáymākāmā böyl' ā'larīyām. eñer burdā dutulmassā. sivas vālīsım böylārām. eyer
 42 burdā dutulmassā. sivas vālīsım böylārım. ayan olsun sürmel' eşim. ġaraman geydi
 43 şalvarı. ġaramañ kürtleri yā. hē ordā ō vardım mı ġuzum başını ġıçını unuduyom
 44 ġuzum bu ĥasdalıK olmasiyedi. aĥılliıydım amma geşdi şindi n' ēdiyim. hēr şey geşdi.
 45 āesgiden ġazma da düverkēn emiķ türküsü varıdī. ġız ēmiK emiķ diye türkū varıdı.
 46 onu sō'lērdīk. ĥā saña dē'm mī. ē çōķdu türküler ölüm ġırātını getiremedikden sonra
 47 dad' olmiyo ki. şey olmiyō hē. şu geden üçe bēnzār. ġız ēmiK ēmīk. yüklēnmiş ġōçe
 48 bēnzēr yār nēnni nennī. ben yārimi bilirim ġız ēmiK ēmīk. ġınālı ġoça bāñzēr. yār
 49 nenni nennī. ben yārimi bilirim ġız ēmiK ēmīk. ġınālı ġoça bāñzēr. yār nenni nennī.
 50 bunun ĥavası da böyliyedī. bēyit mēyit çō'd' ammā onnarı bilmiyēm. ĥaĥ bir dē bir
 51 pārça da şeyden. çīķdım ġözāniñ dāġınā. ġarı dizlēyi dizlēyī. yārelerim ġōzgōz öldü.
 52 carraĥ ġōzlēyi ġōzlēyī. bunun mánāsı ne biliyoñ mu adāmı ġozanō'lunu öldürmüşler.
 53 öldürüncē on' da dutmuşlār öldürmedem bi' çuķur' atmışlar. şurda adana ġozana
 54 atıncā ordā türkū sōylüyor. ĥaĥ çīķdım ġozanıñ dāġınā ġarı dizlēyi dizlēyi yārēlarım
 55 ġōz ġōz oldu cārraĥ ġōzleyi ġōzleyi. parçalamışlār yā. ō ordā sōylüyō. eşim söyleseñ
 56 onun şeyi nēyidi bire. baķ emmiyiñ bi' şeyi var ĥa. sazi var içerd' amma çalmıyōr.
 57 tergedi. yapamıyēm dē çalmıyō. meslā' o dā aPdez alıyo namaz ġılıyo tergedi.
 58 ġandırıyor. çō'du dā ġozanō'lu baK alıyan' unutmussum. ĥā dōluyudu mē't mē'didi
 59 bitmiyodū. bēnim babamıñ ē bir odası varıdı benim babamā keçe başlī ammā benim

60 babama keçebaş ali de de kimse bilmeZ. anasının gövdesinde ğalmış babası asgere
 61 getmèK uçu göz muā'nes' oluyo yā. o zaman göz muā'nesine getmiş geli'ken yolda
 62 sancılanmış. benim nuFus kā'dım ğadirliye ba alı gelikennē ğırmacılıdan bəri geliken
 63 ō'lum sancılanmış dedem. ā ōlmiye durmuş. birez yatmış mutmuş. şindikī apantis
 64 patlaması. annadī'. ōnu ālmışlār. anası da gelince amāw üşütmüş demiş. ğızgın daş
 65 ğoymuş. sabah ezeninde ölmüş. anasının ğō'desindē alt' aylık ğalmış. dohuz āylık da
 66 ğālincā. ā dāy' lar' almış götürmüş. ē gencecik gel'ni nerde ğosunlar. meymur
 67 alacaklar. alıp götürmüşlār bab' annenin yanında benim babam bir buçuk yaşında
 68 ğalmış bab' anne de ölmüş. ē emmi de yemēn ğarbine getmiş. durd' emmisi de yemen
 69 ğarbine getmiş alt' aylık evliymiş onun da çocū' yō'muş. o da yēmende ğalmış.
 70 babam tēk. babamın yok dedemin emmisi çoş'klariynam barabar bakmıya durmuş.
 71 babam da vārmış ē n' olācak iki yaşında bir buçuk yaşında' çocuk. esgiden ğarışdırı
 72 ğarışdırı kópèklere yal bişirirdik çanā' dōkèrdik. çocuk elini sokuncu yalarımış. hırr
 73 derkene ğaw dē'nci şu çukurdan delī'di babamın ğulā' bābamā ğulā' delik dēdīn mī
 74 ünnū şannī bozdō anın hepisi bilir. annadī' ō'lum keçebaşlı dē belki bilen olmaz ğulā'
 75 delik ali dedī' hērkes bilir babamı. babam iki üç tēne mığdarlık yaptı babamın ğusūsū
 76 ō'nmüyōm ğusūsū dōrt at ba alıyacaK ahır varıdı ğüzdēn iki çeten saman ayrıyatan
 77 misaFır atına saña dē'm mī iki arpa iki dē yulaf deniyi şindi şifān derdik bīZ. ğarallara
 78 ğonurdū onnar misafırın atınıydı. babamın evinde heç misaFır ē'siK olmazdī ğul'
 79 delī'n evine işde filanca gelmiş dediler miyi baķan kī o gelmiş bu gelmiş yaşlı gelmiş
 80 genç gelmiş türkū içerde pātlardī hē türkölē ō'le dúyyóduķ ammā unuduyok ğurban
 81 olurum. yāş geldī zaman ğeld' işde bitiyō çocū'm. tabiyi ğaliyle. ne biliyim bēn ōyle
 82 türkū dā' sō'ledī'mi bilmiyom. ben çocuklārı severkēn šō'le sevērim. ğadan ğādānā
 83 yavrīm. varmām ōdaņa yāvrım. yetmiş tēnē ğiz ğurban dā. senīnī babānā yāvrum.
 84 yetmiş tēnē ğiz ğurban dā. senīnī babānā yāvrum. çocuklārı bō'le tıpıklardım. ammā ā
 85 ō'lanın çocuklārına gelincē bō'le sviyodum. ğızın çō'klarına gelince nasıl sevdim
 86 biliyōn mū. ğadan ğādānā yavrīm. varmām ōdaņa yāvrum. ğasda oldum yāvrum çā'r
 87 anaņa yāvrum. ğā onun babasına ğiz ğurban etmedim. yok hēPisini çok seviyom bēn.
 88 bēnim üç enişdem mar ō'lum iki de gel'nim var hePisi birbirinden ğıymatlı. ā şaK
 89 ossun dē' ō'le severim ben çok. ō'lum onnārī sō'lerdik de bēn ğaca yazıldım
 90 gidemedim ğaca yazıldım gidemedim. gedemedim dē' paramı bō'K ō'lum ē bunun
 91 arkadaşı. sāliyin arkadāşī ğiredi ğārtından içeri girdi dōrt sene yatacak. bayā var. o
 92 zamanın bēhrindē'. iki bın bēşde. ikibin bēşin ocaK ayında ōņa göturdūm ğacım çıktı

93 hacım çıkmadañ dokuz gün eveli götürdüm pariyè yatırdım. gene de ben bilemēdim
 94 dilekce vermemissim ō'lan yatd' il' ay oldu mu ben de götürdüm pariyè yatırdım
 95 dilekce vermemissim o dā āltı yedi gün sonra atlī tātile girmiş yaz tātlinē dörd ay beş
 96 beşe orda yatdı. alt' ay bir ay da maḡgemeliK oldu. benim ō'lan yed' ay içerde yatdı.
 97 annıyacā'ñ. ē o zāmān allah ō'lum bi' se' oldu mu diyolar kı şindik āşıK olduñ mu
 98 diyolar. insān olarakdān herkişe āşı'm neden ne āşı' allah ırızas' ūçun allah peygāMBER
 99 ḡağ' uçu herkişi pek severim hēpsini severim. onu allah yaratdı. görmedī'mız
 100 tanımadī'mız ā ḡalbimizinen inandī'mız allahımız. beynimizinen inandī'mız allahımız
 101 yaratdī dā'l mı çocū'm hē onun uçu ben herkēsi sēverim. yālınız ē hiç āşıK olmamışım
 102 aslā hā aslā hā aslā hā. bak saña şunu derim ki bak ō' ben sērt bir ḡāriyim ḡağ'eten
 103 sertim. burdā na ḡadar kişi varısa osmāniye tür'kiyenin içinde n' 'ādar yerine ben
 104 yanı'm kī yanā'mda bir öpücük bir cicik yok benim. annadī. ben ō'lē sert bir geldim.
 105 sert de geTiyom yāni ih ih ih mē'r'e ḡaca āşıK olmussum yāndīm yāndīm yāndīm
 106 yāndīm āmmā. çıksam şu dā'lar başınā medīneler görünür mū burda dilēkler dilesen
 107 orda ḡabil olunur mu. ellēr uçā' binecēk varıp citdiyē ēnēcēk. medīnede duā olacaḡ.
 108 ben burda ḡabil ol'nur mu. burdan yalvarıcım yā. n' edī'm n' edī'm n' edemēdīm. ben
 109 de bunda ḡedemedim. paramı tāḡmin edemedim. yānıyorum bacılarım. ḡoley bi'
 110 şe'ler dē'l. bijn dolarım ḡaldı da sekū' yüz dolarım ḡaldı diyē bütüm bacılarım mēmur
 111 çıKarıp da verivermediler borç vermediler baña. bācımın biri ō'retmen biri ebe ōtā'
 112 hemşire ōteki mēmur hepsī mēmur amma hēpi diyó ku şindī bā'rımıza vuruyoK abla
 113 diyolar. keşkem veriyediK diyollar. iş işdeñ geşdi çocū'm çocū'm tekrar da hacı
 114 paramı birikdirdimidī ē bak amcañ bilir şey dēḡa yaptı her sene gediyeḡm tāzeliyēdim
 115 yepidēn. her senē o sene de dāyımın ḡanımiynan yāzıldım. dāyımın ḡanımiynan
 116 yāzılılncā devliki senē çıkmad' o sene genē çıkmıyenci devliki sene dedim ki
 117 yēngem geldī bū da dedi ki ḡanım dedī ē siz dedi iki ḡarı n' 'ātucunuz dedi gediyeḡm
 118 yepilediyim de geliyeḡm dedi ikimizin kā'dın' da vērdik. ḡētmış beniş eşim yalan
 119 sō'lemeZ hēç āslā. küFūr etmeZ. kötülük bilmez ḡonşuya ḡayinnık yapmaz. āslā hā
 120 aslā hā. hē çok dinder vē temiZ şiyē ammā gelgelelim ki ō'lum ē bireZ cimbaş ireliyi
 121 fazla görmeZ. ḡanı. ondan kerlī. dēmiş kī masiye ḡoymuş yā kā'dī māsiyē ḡöyuncā
 122 ālmış adam birine ḡā'rl' ossun ḡō'verince şō'le kā'dı üsd' üsdüne birbirinin yanı
 123 yan'na gelmiş. bu d' ikisin' de ḡōyūḡ sanmış almış ḡēlmiş. gelmişimiş iki bijn dokuzda
 124 vardım ki yok. yazılmamışın dediler.

125 [SG] esgiden ī nēler olucu kī ğıtlık vārdī ēfendim gece bekcilī' vārdī. şindi ī bū
 126 osmaniyeñ ğırtuluşu şōyle olúyó. babam mrahmetlik rüyāsında bū zafer cāmisi vār
 127 ya zafer cāmisinin yērī zamanında kiliseyimiş. kiliseden sō'nā ē cazā evi oluyo
 128 mapis'ānē bu kiliseykēn ērmeni çō'muş burda yarısı türk yarı ermeniymiş çarşınıñ.
 129 oldū' gibi aşşā'lārī. bütün ērmeni maħallesi. babam rüyāsında bir eve giriyō üsdü dām
 130 toprak dam. eviñ ğapısına vāriyō bir dāş vār evi ğapısında bāriyō içeriye giriyō.
 131 rüyāsında. babam dā ī hocaydı. dedem dē müfdīydī dedemē yusuf ziyā efendi deller
 132 amma üsgüt hocā olarak geçer. üsgüt hoca. bū osmaniyeñ kurtuluşu yed' ocakdā
 133 hoca sarıklī dedemdir. ēfendim. sabāhanan kākīyo bismillahirrahmānirrahim diyō
 134 babam diyō kī bismillahirrahmānirrahim diyō ben diyo bu evi bulurum diyō variyō
 135 buluyō daşa basıyō ğapıdan birāz ğōşakmış bō'le bir ermeni ğarısı müslüman olmuş
 136 namaz ğıliyōmuş sabah namāzını babam buluyō ğapıyī ğōşā'mış şō'le yitiyō baħıyo ki
 137 ğarī namaz ğıliy' içerdē. geri çekiliyō ğadın selām veriyō ğapı gıcırdadı yā acābā nēy
 138 diyē ğadincā'Z. ğafasın' ē'yo baħıyo kī babam dipēliyō gel ō'lum gel diyō ğaricā'Z.
 139 anne diyo namaz ğılyon diyē namaz ğılyosun diyē ben geri çıkdım diyō. girmedim
 140 içeriye diyō. sen necisin kimlensin, dedi diyō. ben dē yusuf ziya efendinin ō'lúyüm
 141 dedim diyō. yusuf ziyā ne yapar ne iş yapar. babam müfdü hoca dedim diyo. mē'rsē
 142 bū ermenilēr ğatliyām yapacaklarımiş. ō gün cümā günū cümā namazı ğılmıyō. aħā
 143 ğadincā' diyō ki gel diyo içeriye diyo. anne diyo sen namaz ğılyon amma diyō. ben
 144 müslüman oldum diyo kimsiye deme diyō. hē babaña get sōyle diyo saña bir sır
 145 verecē'm diyō. babaña get sō'le bugün diyo ğatliyam yapacaklar diyō cāmiyī
 146 basacaklar diyō babaña bildir diyō. tamam anne diyō. ēlini ōpdüm diyō geldim
 147 babama. yok babam citdī olarak. rüyāsında o evi ğörüyō. hē. ēfendim geliyō dedeme
 148 diyō ki baba durum bō'le bō'le o gün cümā namazı ğıldırıyō, ğılınıyō. hani
 149 ğatliyam olacāk. bizimkilēr her taraFı sārıyo. geliyolār ērmenilēr ē cāmiyi biçecekler
 150 yāni adamları öldürecekler. o zamana ğadār bizimkilēr yaħalıyo tabi yaķaladıklarını
 151 öldürüyolār. bir dē bir şey daha var onū ī yayınnarsan olur mu ō kiliseyā dolduruyolār
 152 ğāz döküp yaķıyolar. ğāz döküp yaķıyolar. çok yaķdılar ō'lum diyo babam. sokdular
 153 içeri diyō doldurdular orayı diyō. hepsini yaķdılar diyō. ğaz dökdüler diyo. ēfendim.
 154 bū bō'le oluyō. bu yedi ocak oħulū ālmannarın ğasdānesiymiş. ğasdāneymiş
 155 zamānında. ğılışların evinin yeri dē. ā yüz bir var şindī yed' ocā'ñ bu tarafında ora dā
 156 ē alamannarın şantiyesiymiş vel'āsıl baħçalıydı ēvet. evet şantiyesiymiş hāydē şeyde
 157 müze dē o zaman şantiye mantiye ğalmamış işi bitirmişlēr almānnar ğetmişler.

158 gidecekleri zaman babam del' _'ānniyim diyō. vārdım _oriya diyō bir ğum elēy'ynen ō
 159 demir el _arabasını vermişler babama. al götür sen bunnarı biz götüremek demişler.
 160 babam ōnu getirdiydī müzeyē teslim _etdi benim ō'lān. ermen'lēr şeyden ā
 161 isdasiyondān top atallarımıŷ yōrdafil diyo babam ē topun adının ismini yordafil.
 162 ordan _atdılar mı mināreyi devirmişlēr. mināreniñ yoķarı şeyindēn şerefeniñ _ordān.
 163 devirdiler diyō minārē uşdu diyō ēfendim. sonradān şiy _oldu diyō oķul yaptılar diyō
 164 babam. dedem ordī sınıfa girdī'nde diñ _görevlisi olarak. oķula girdi miydī sūkūt
 165 derimiş yāni sss ses yōķ yāni sūkūt. ādī üsgüt. üsgüt dēncē sūkūt demek hē dedemin
 166 adı üsgüt hoca ğaldı laķab _olarak üasüt goydulār. ayakğabıcılar çarşısında bir ham _
 167 vardī. hān üsdü ğulüpdū. bir hān iş bañğasınıñ yeri orlār ğılışlarıñ yeri oralar hāndī
 168 zāfer cāmisiñin ī bu taraf balcıō'lū şeyi var dūķġanı var oralar bütüm _meydannıķdī ē
 169 adana ğārajıydı orası. ğārajdı. tülücüler çarşısının ğārşı tarafī ēsgi belediyeñin bu
 170 tarafī ē orda da vardı bir hān ali oñġun pasdānesiniñ arħa tarafī boşluķdū ordā bayram
 171 yeri yapallardī. esgi belediyeñiñ yerī boşlū'dū. zafer cāmisiñin orālār. boşluķdu bütün
 172 ē bayram yeri idi oralār o zaman paytōn _arabası vardī hadi isdasyona gediş geliş oñ
 173 ğuruş isdasyona gediş geliş oñ _ġuruş oñ _ġuruşā dolānırdıķ. arħadaşlarnan berāber.
 174 gider isdasyona varırdıķ geri dönērdik ēndirirdi biz' _ōrda. salıncaklar ġurulur dönme
 175 dolap ġurulurdū. diyecēm şindī ē yeni osmāniyē _ōldu. esgi osmāniye hēç bi' _şe'
 176 yō'du. ēfendim. burdam _bakdıķ miydī tirennerin vaġonunu sāyardıķ. tirenin vāġonu
 177 sāyılırdı. çūñkü ā'slıķ yōķ bi' _şe' yō'dū. ēv yokdū bi' _şe' yokdu. aħa biz buriye
 178 çömeldik miydi vaġōnnarı sāyardıķ. gidērdi. diyecē'm işTe ēsKi osmāniyē. şindī ī
 179 çınarlıġāhvenin burdā beri yan'da hārşlamacılar vār hārşlamacıların ewiniñ yēri
 180 aTliyēydi. pōlis ğaraġolū şindiki polis ğaraġolunun ğarşısında bir boşluķ vār oķuldu
 181 sökdüler boşluķ _oldu yā ğaraj yaptılar orayı. hēh ēvet. ōrdā esgiden çeşme falañ _
 182 yō'dū çekme ġuyuyınan içerdıķ. polis ğaraġolunun önünde ġuyū vārdı ordan _alırdıķ ya
 183 ilerde maħallede vardı ġuyū ōrdan getirirdik helkelernen iķecek sūyumuzū. ēfendim.
 184 polis ğaraġolu ō boşlū'n ōldū yerde ikiġatlı üsdü kiremitlī polis ğaraġolu ōrdāydi
 185 ōndan sō'na polis ğaraġolu bu tarafa geçdi arħasī sipdilliydī. ğaraġolun. şimdiki
 186 ğaraġolun arħasī pasajın yēri sipdilliydī ğaraġolu oriye yaptılār ē işde firansızlar
 187 geldī'ndē ğaç ğaç yapmışlār dedemgil şeye ğaçmışlār ğaraçayā santıralın elekdirik
 188 santıralının ōriye oralara ġetmişlēr. bir ġismī şeyē dā'lmış. ē mā'cır köylerinē. oralara
 189 ğaçmışlār. bir dē babam annatıyō müslümannarı ōldürmiyē firansızlar
 190 müslümanlardan bakmışlar ķī mināreler vār ezan _oķunúyō. biz silah sıkmaķ demişler.

M30

Anlatan: İsmail Usda Yaş 80.

Derleme Yeri: Osmaniye Merkez Köyü.

Konu: Halk Hikâyesi, Hayat Hikâyesi, Anılar.

1 hî ismāyil usdā tām sēksene girdim bu sene. köyyeri köyü. ortas sadān ısıķ gölündēn
2 or'un ırmā'ndā'n bozdā'ñ eteklerinden toplama beş bın çadır. kılıkya denēn bür ülke
3 vār ōriyā gedecā'ķ demişler bēy başında. gēliykēn gēliykēn gēliykēn ērzincandan
4 anādoluyā girmişmişlēr. anādoluyā girince bāy bakmış kī hēr taraf namlı namlı gār
5 dā'larıñ bāşī hēr gōyākdām bembeyās sulār gēliyō bunnarda da bū'yük gō'yün sürüsü
6 vār biyik gō'yün sürü vār adamı çā'rmiş ulāk dellerd' tabiyī. hēr evden bīr atlı gessin
7 buriyā demiş. beş bın evden beş bın çadır beş bın atlı gēlmiş. dēmiş kī bēn maḥān'
8 isdēmeme işde yurdu görüyonuz. bolluk yeşillik nāmlı nāmlı gārlār yātıyōr.
9 be. ānırsēñiz burda yerleşek be. ānmesseniz dah' ireli gedek. yurdu gezmē' çıķıncā
10 şō'le bir depiye çıķıveriyō kī aşşā'dā iki ordu birbirine girmiş birisī artıķ bozuluyo.
11 birisi galebe çāluyō biz nērdēn girēķ diyōr tābi başında bi' sürü adamları var. biriZ'
12 diyō Kī bē'm diyo şura zatam bō'zuluyō biz zā'f gördü'müz yere sālām yerdeñ girēķ
13 ğanimetdem fāydalanak yok diyō türkē zā'yıfā yardım etmek vār biz şeyden girecā'Z
14 zā'f yerdēn gārşıya vuracā'z ōña göre bē bın atlı bınlerden bēş bölük oluyo. bir
15 çevirme hareketiynēn ğāzandı sāvāşcılār yārim sa'at sürmüyōr. gārş' taraf çil yāvris'
16 ĩmi dā'liyōr. bu sāvāş bın bēş yüz yetmiş üşdē otluķbeli savaşı fātiḥ sultān
17 meḥmed'nen uzun ḥasan savaşı uzun ḥasan ordān yāralı ğaçıyōr. bozadı bāña
18 yetiştirin düyō bozadı at dutmaz. on iki ō'lu vārmış uzun 'āsanıñ dört tene d' ord'
19 ölüyōr. çil yāvrisi gimi dā'liyōr. bēyi çā'rıyōr bizim bēyi fātiḥ sultan meḥmedē. ne
20 dilē'ñ var ben diyō ğāybederken ğazandım. diyōr kī sultanım cāniyın sāl'ı' benim
21 sāl'ımda saña bi' şe' yok sen ne isdiyōñ dilā'ñ sen nērdēñ gēliyon. biz işde burdan
22 gēliyōķ kılıkya dēnen bir ülke vārmış biz ōriye gēdiyōķ daşı toprā' āltun. ādana o
23 zaman adananıñ adı kılıkya. diyōr kī bunnara bir fērman vēriyo bizim bēye sız dēvlete
24 ğereken yardımı yāpdıñiz seniñ aşiretiñden asgērē ālmıyācā'm. isdēdī'ñ yerdē
25 isddedi.ñ tebā'mdē yaylasında ve şeyindē eñgininde yāyliyeceksin çuķurāva sizin
26 boyliyeceksin o zaman tabiyi ğilikya bizde diyēl. gēlirKēn orda dā gālīyō ālbudāna

27 gēliyolār. cēhānıñ gōzūne bu şimdiŞi cāhānıñ bū vādī dūyōr kī burada işde
 28 dulğādirō'lları vār mārāşda burāda diyōr ādānā gīlikyānıñ hūdudu gīlikya bizde dē'İ
 29 yinē de ālmā ihdimalı vār. denīyōr Tāmam diyō vādiyē ālbusdan āvşun gōksüne
 30 yērleşin. bizim ōymāk ōymāk bēyi olārāk. gōksündē bir yēr şind' o da bizim
 31 yāylāmız vār güzel yurdumuz vār. ōriyē dūşüyōr. oradā ğālırkām bu şeyler azıyō bū
 32 ěrmēn'lēr. o zamanda. bēnim dēdem yüz yirmi yāşında ōldū. yüz yirmi yāşında bi'
 33 dēligānnıykēn āndırindā onun şē' vār ābāzılār vār. şindī zēytindā' ğāvīr getiriyōr
 34 alāyını gōksün daşolā' ğurúyor. bunnārıñ bēslēnmesnī türklērın köylerine türk
 35 köylerine bırakıyō. meselā dē'rmenderē işTe üş tuluk beş tuluk pēynir. elli a'tmış
 36 buçak dāvārı yüz mā'den nīrā hāşlīk. hēr türk kō'ne bu salmaları salıyōr. ōm beş güm
 37 mōhlet veriyōr. bu şiyē de veriyō abazl'ō'lu durdu bēye de vēriyō. işTe şu ğadar ē
 38 abazlō'lu ben dē geldik yētişTik bō'le çok fākir bir yir ōrdā çāmıñ içinde. ne yetiŞir
 39 ordā. āşirētini bir gēziyō bēn diyo sendem bi' ş' esirgēmiyōm. bū'r gēz ē'v'mizi ne
 40 vārısa ver. yok k'ónnārda da bi' şē' yok. şindi kātibe çā'ríyō sōrúyo n'ōldu diyōr hē'y
 41 yērdeñ geldi abazō'lu durdu bēyden gēlmedi binin biniyō ğāvır gēliyo diyō ğācıyōlār.
 42 hēr yer ormān Zınlılk. bir ātolū' dēnēn. bi' yēr vār. andırına ōteden gēli'kēn adamlar
 43 telāşınān gid'kene başında āltın simli poçulār vārımış. bunu hēr ādām bā'liyēmez
 44 buriye bir bell' adam gelik bunu bāña bulun demiş. āşgerleri sālīyō. birē sonrā durdu
 45 bēyi ik' üş tēne ādamınan gētiriyōlār. durdu bēye diyō' Kī sēm bēnim ēmrime niyē
 46 yērine getirmedin. diyō gomutan ben senin emriñi yerine getirmedim diyēl yokdu dā
 47 veremedim diyō. ēl'ne bi' sığārā veriyō. sēnin diyōr bu sığārā ğadar olmiyācak. ik' üş
 48 depik sallıyo dōşūne sıKıyōr ōldürüyōr. bēyi. ğaFasın' da kēsiyō zēytindē ğıral'orda
 49 oturūr oña gönderiyō. burda d' işTe ěrmen' imparatorlū' vār. kılıkya dedi' hē. bū
 50 dēdemın çoK zōruna gēdiyōr. yirmi yāşinde gēnç. bēm bu ğāvır' öldürrüm bunu
 51 yapıdı niya mal olurs' ossun diyor. bir dolma çiFdesi vārımış. bunu dōldurúyōr būña
 52 gēdiyōr. vārdım diyō şindi gēndi birinc' ā'zdān der. bēn ort'ohulā gedip gēldim mi
 53 bunu sō'ledirim. yāvırım diyō vārdım diyō babāsı dedī diyo ōturmuş diyō hārman
 54 yērinde diyō ō'lun yok mu dedim diyo getdī' yēri ō'reneci.

B1

Anlatan: Mehmet İşdar, Yaş 98.

Derleme Yeri: Bahçe Merkez.

Konu: Bahçe'nin Tarihi, Anılar, Yerel Gelenekler.

1 ēvet burānıñ yērlisīyīm. ammā cīp o ġādarī'nī baḥÇā bu tarafdā bizim kōkümüz bu
2 'ēndēn ġēldi dē baḥÇā burāsı genā torrāma toplamā hēye yā. burānıñ āñ yērrisī āñ
3 yērlisī bāk burdā hıçıPō'lu vāridī ġālēyç'ō'lunūñ ēmmisīō'lu ġālēyÇi dūrdunuñ emmisi
4 vāridi bir bō'lē hıçıPō'lū ondān kēyrisim bīr. dīşikītlilēr yērlisi ikī. düşünüyüm dē
5 bākīyīm apdıllā' kāk'ler ō dā yērlisi sayılır. bizim āḥıllār yētmedēn kel osmannar
6 maḥāllēsī vār örēncī'n maḥāllēsī. apdıllā' kāk' ördiyādī. Fırānsīzlār burdān ġēdincīk
7 apdıllā' kāk'ler hēmēñ ġārdaşlārī. ḥāc'ōmār. osmām burgāz. ḥōkgēş āḥmēt. bunnār dōrt
8 ġārdaşıdı ördā apdıllā kāk' içinde āñ bō'K ördā āñ bō'K öldü' için āḥıllīymiş bu adām
9 ördāñ göçmüş ērmēn'lerīñ ēvine ġēldi ġōndū. ērmēn'lerīñ ēvinē. yārisı ēvīñ toprāk
10 yārisı dā üsdü āçık. hēmēn apdılla' kāk'ye ġēldi çārşıdān çīnkō āldī o duvār üsdünē
11 ġāpatdī. dāḥā yēniyē ġādār bēlkī üsdü bi' yēni çīnkōydī. apdıllā' kāk' dedi im adam dā
12 o da bē'm yāşımı buldūydu. orada ġāç sen' oldúysa sonradan ō'le de hēsāP ētmedik. o
13 ādam dā bu ġazāya mūḥTār öldü. şūrda bir dūkgēni vāridi başda dūkgēnī bir dē fırını
14 vāridi bu ādam āḥıllı çıkdī şūrda ġōzārāsī denēm bir mēvgī vār ördā ḥāñgī tārālārı
15 ālmış apdılla' kāk'yē bīr. dīşikītli ikī bū ik' ādāmaldı orānıñ ē' tarrālarınī. apdılla' kāk'yē
16 de tābiyi zamān temām ōluncu öldü. ōmēr pekgān dedī'mız adām dā bunūñ bō'K
17 ōlúyodū. apdılla' kāk'yēniñ ikī tenē ō'lu vāridi. birisi mādēn mūhēndizi āḥmēt
18 ısdambıldā öldü mū dūruyō mu bilmiyōm o ġādarlī'nı. öldü mū ḥāḥ bunnār o bēn
19 tāniyōm ōmēr pekgān da bō'K ōlúydū. dutdū ōmer pekgān bābāsı öldükdēn sō'rā ō
20 tārālārıñ hēPisini sātđı belki şindi şūrde yīrmi tene dūkgēni vāridi. bilúyōñ dā'l mi.
21 ḥāḥ yīrmi tene dūkgēni vār içinde biliyōñmū. bir dē muḥTār oldu maḥālliyē muḥTār
22 öldü öndāñ kōrū apdıllā' ġēnişidi ġētdi. ḥātiri sayılırđı. nē dēdīysē ō yapılırdi. āḥıllı
23 ādamıdı. āḥıllı ādām dērkēn derkēn bū hıçıPō'ndān kīmsē ādām ōlmadı. hıçıPō'lu
24 vāridi ōnuñ dā ġārdaş'ō'lu vāridi. ġālēyçi dūrdu tārla bunnāra ġāldi bunnār ē'ce
25 ilērliyēmedi. şey dīşikītli irēllēdi. o dē apdılla' kāk'yēyē bākđı o d' ēfēndime sōylēm

26 tār'l' _āldī ōrālardan tār'l' _āldī. ē' tār'l' _āldī adām _ōldulār. bir de burānīñ irēli gelēn
 27 mūFútlēr vār. çoK _olarākđān. tābiyi şúnúñ hēPisi bir _ēlīñ barnā'. kōklü yāni kōkü bir.
 28 bīzi gúv'āl'īlēr. burānīñ āñ huvārda adāmī bīrincisi hēmen hēmen gúv'āl'īlēr. hīcıPō'lū
 29 āpdillā ká'yē. hā bi' dē dişikitlī ōrdān sonrā şurdā bir bāhçāmlık irēlledi gētdī sā'b' _
 30 olacāk dā çevrē' yētişdirēcēk hāsam _bāl'dem _bīr adām gēldi būrīyā. hāsambē'liden
 31 fetdāhgil. hāsān çanğāyā. hāh hāsān çanğāyā gēldi şū gāzāyā bēlēdiyēyī sōrdū kōy
 32 muhTārlārını bāş'nā çā'rdī. kōy muhTārlārınī dēdi kin' _ēfēndimē sōyliyēm.
 33 hāyvānnārıñızın mērkēbīñiz vārısa mērkēbīñiz hāyvānıñız vārısa hāyvānıñız bunnārın
 34 hēPisinī görecā'm gōzümünēn dedi. bāk ō zamān dā şēy wārıdī cumhuriyēt bāyrāmı
 35 yēdi yāşından yētmış yāşına gādār ēvde bir sā'lam hāyvān mı vār onā bindi gēldī ş' _
 36 ōtedē ne tārrās' _o gōcā tarrā dēmir yōl'nuñ kēnārınā düzüllērdi biliyoñ mū gōşiyē
 37 çıGallārdı. birinci sōzüm _ōña mēркеp. üçüncüsü bēygīr. ārāba nerdiyēdi ki arāba
 38 nērdiyēdi. tusbā'lar yāzın burālarda ōt arārdı yēmiyē ot tusbā'lār. dērkēn dērkēn ōndān
 39 sonrā āli fārs'ōğlu gēldī āsgēriyēden. fārs' _ōğlu dēdi kinē bu _adām biS _tēncirlilēr
 40 adāmıñ adāmlārı bēlediye irēyisi bēn ōlúyüm ammā dedi bēñā āsgēriyēñiz vērmiş
 41 oldū māyış bañā yetēr. bēn bēlediyēden māyış almām dedi. bu _adām dōrt sēne
 42 bēlēdiye irēyislī' yāpdı āyrānsüyü vār şurdā gāç külēmetirē sīz bilúyō'suñuz gāyır sēn
 43 bilúyoñ. bilēk _güv'ētiynen orānıñ süyünü bura gētirdi bāk gīymātını bilmēdi bāhÇānıñ
 44 adāmlārı. _adām gētirdi gāzmıyanan kürā'nen bōrúynān gētirdi şūrā ākıtdı búlúyōñ mū.
 45 bū bizim bāhÇāmızın adāmlārı gātī hūylū. _adı bātsın _adı üsd'ndē bulānık bāhÇā.
 46 burānıñ temēli bulānık bāhÇā dellēr. uzāmāS _'ēç. yētmış sē' nē sēkízēn senelī yāwō kī
 47 bēn bēni bildim bilēli şū bir kōPrü vār üç ayā' vār bū gādar bēlēdiyē irēyisi gēldi
 48 fārs'ōğlundān sonrā dahā yēdi sēkis _tenē şurdā' kōPrünún _ā'zına üç ayāk yōhārdan ā'ç
 49 gēliyō kōprünün _gēlivērdim' _bilúyoñ mu şū çārşının içine dōñüyō. yōhārkı tābiyi sem
 50 burē' bilmiyoñ ōğlūm. ben gōnuşüyōm onnār dā dīyniyō. ali fārs'ōğlunūñ ōrda vārıdı
 51 bir dāş kōPrü vārıdī. bīr gōzēl çınār. ō dā ōriyē gētirdī o dā on' _dōldurdu bülúyoñ mū.
 52 ōnün yüz'nden kepdī. o köprü kēpdī. ordān ōte aşşā' dōndü. çārşının için' _aşşā' dōndü
 53 bur' _aşşā' dōndü bülúyōñ mu. millēt dúkğānnārı gāpātdı gāşdılar gētdilēr. gētdilēr
 54 gētdilēr. şū yēltirē fāzla demē'm dē yūs _şeneden fāzla yüz _ēlli sēnedir vār şūrē' bir
 55 köprü bu gādar irēs' _oluyō bāhÇānıñ. şū köprülere yāY gāntarma yapsānāñız _arkādaş.
 56 dōvlet pāriyē gōndēriyō yiyōlār. dōvlet pāriyē gōndēriyō yiyōlār. kim kimē tumtumā.
 57 _ēl _n' _olursa. cāhānneme gētsın. _ülēn _ōğlum _aklım yetdī'nī sōylüyōm hē yā nē vār yā.
 58 bēlēdiy' _irēyis' _ōlmāk _gōley ammā insānıñ bir _insānıñ hīzmēt olmalı. gēlēlim

59 firānsızlārıñ payāntāhdı būra bāk. müsād'ēt. şurda galā biz gāla dērik. bunnār biliyō
 60 tābıyī siz bilmessinız. firānsızlārıñ payāntāhdı galē. burdā top tōp şārāpnāl. şārāpnāl
 61 dē' nēye dēllēr şindikī bēn desām bēni yúhālallār. şú hāyvānıñ ayānıñ āltına mih
 62 çaKāllār ya ōpún gözlērī şārāpnal dē' ōñā dēllēr. ēvēliyēti diyōm bēn dō'dū'm günnēri
 63 sōylüyōm sañā. onnārı toplār yohārdān aşşā' biliyon mu yīv yōk sēt yōk. ō mīl üzērne
 64 dönēr dīsdik. bürdān ābimıñ tēvz'āleti vār asgērlik yapıñız āsgēriyēdē. tēvz'āletī
 65 zāviyē bā'lār unutdum getdīm ādın' da bilēmiyōm ē'cē. ōnú ēpdiri'kēn ēndiri'kēn gölu
 66 zāviyēsine bā'lār burdān işde gāç kilēmetire dōrt kilemetire. bēş kilēmetire biliyōñ mu
 67 ēndirdiñ mī burdān topunū atāllār ēliynēn atāllār dibin' otutdurullār. dibinē yātallār.
 68 bürdān top gümülēr biyāz bi'şē'sē biyāz bi'şē'. siyāhısa gāyıP olur. dōndēr'llēr gāyır
 69 mīl 'zērnē. burānıñ āñı zēñgin sūlu yēri nēresī. biris' hāsambēyli. şindī gāzā öldü. bir
 70 dē şurda şurda şēy vār lāpāşlı hāh laPāşlı. şú adāmda āñ zēñgin su zēñginnī' bundā
 71 diyō. ōndan soñrā bēled'irēyisi gēldī. o dā ēlını yihıyācağ su yō'du. derēniñ sūyūy-
 72 nān. fars'o'lu gētirdī. ğıymātın' bilmēd'lēr. nāsıl öld' da toPlādılār ēlín'dēn āldılār.
 73 yēdi sēkiS senā ākıtdılār bu sūyū buriyē bunda d'āmānıñ sāt'd'lār sāv'd'lār gēr'āldı
 74 burdān yāY. ōndān soñrā. şurdān iñdērēsinden tamān buriyē gēlen su nērden gēliy'
 75 ōğlum. ğārapuñār iñdēre sāy'lır. bīlālīk burē' başgā su yōk burānıñ gēçimī sū üzēr'nē
 76 bīlālīk başgā yōk. āha şurdā gēlēlim şú'āçiyē gēçelim. ērmēn'lēr bu mūhūtıñ ismi vār.
 77 cirit bōlāñ. ērmēn'lēr o dā' cirit ğovārımış ērmēnlēr. bunū bēn'm dedī'm lāf ik'ūS
 78 sēnelik bēlkī. bō'klērimizdēn ēşitdī'miz dedēmizdēn babāmızdān ēşitdī'mizī söylü-
 79 yōm. onnār bu gündē bu dedī'm zamān o dēdemiz babamız sāyılı dahā onnārdān yōk.
 80 ērmēnlērıñ haydā ēvi vār. bōlēñ şēhirī. bōlēñ damī. belkı şú bilir bu bēnim ō'lum.
 81 bōlēñ şēhirī. dahā ērmēnlērıñ ōrdā ōrā' ēv yapmışlār. bōyūğ ēv yapmışlār. ē. hāh ōrdā
 82 ip boyāllārimiş ip. ip boyāllārimiş ērmēn'lēr. küllū'ñ ğārşıbā' dērik. mūhūt olārākdān.
 83 hāhġātān ōrdā küllüyü beñ ğördüm ğözmünēn ğördüm küllū'ñ hārmānī. hārmānı
 84 mūhūt olārākdān. bunnārī ğölyēri bağ ğölyēri. allāh allāh ēmin ol bu ğölyērinıñ ismin'
 85 vurmuşlār ammā bu sū nērden gēlmiş ğöl gēlmiş. buriyē nērden ğöl ētmişlēr. bunū
 86 bēn bilēmedim. bunū bilēmiyōm. bu suyu nērden gētirmişlēr. mūhitıñ isim olmāsın-
 87 dān ğöl yērī ... bēn ō ğādār'lī'nī bilmiyom ārkādāş. benim bildi'ım çınārlar vār ya
 88 çınārlār iki yüz üç yüz yıllık çınārlar. bu çınārlār. burda bir'nıñ. bürda bir muFti. ğāra
 89 mūFti dellērdi ādınā. şurdā bu çınārıñ ğolu vār āhācık şurda yā'lı kēndirinēn yā'lı
 90 kēndirinēn āsmış ōrīyē biluyōñ mu ğocā çınārıñ ğolu şurdān düşüyō. allāh taraFındān.
 91 bun' nēriyē ğötürēk. ērzin. ēzindē ōrdā ērzin ğālesi yāw unuduyōm bağ bēn ğāyır

92 zamānımı gēşdi allāh bilir yā. orāsı dedi im dē yētmis̄ sēKizēn sene evēl bu ... bīn
 93 kennē şükūrlēr ossuñ cenāb' allāh. dō'ru burda dā bēnden iki ūç yāş böyük bīr adām
 94 daḥā vār o dā bāsdāmbaklıdā. müdür āli müdür. o ādam bēnden üç yāş böyük. körō'lu
 95 bissēm dē pārçalı bilēmēm. bünē körō'lüyē bi' türkū yākmışlār. körōğluyum da
 96 çāmlıbēlde gēzērīm. uçān ürüzgērden hilā sezērīm. bir dāmla gān için ōrdu bozārīm.
 97 körō'luyú dutduḡ dē' de ātları oynātmāñ. ḥāñçer çekip ciyērimi gānātmāñ. ēli ba alı
 98 dōst köyünē ū'rātmāñ. vallāh bēylēr bēn körō'lu dā'lim demiş. körō'lüyü dutmuşlār dā
 99 bilēmēzlērimiş dēmişlēr kīnē körō'lū ēkinē basmāzımış. günāḥ ḥarām dē'n bāk. ēkin
 100 ḡurānı kērim. ēkmeḡ ḡurānı kērim. bilmiyēne dā'ı dē ēvēlā bunū demişlēr biz
 101 körō'lüyü biz bilēmiyōḡ. toPlānmişlār birgāç tene adām toplāmişlār. bunun dēmişlēr
 102 biZ körōl' oldūn' biz nērdem bilēk. körō'l'nūñ ēkīnī depēlēmedī'nī siz demişlēr ō
 103 zamān bilīñ körō'lunu. būnu ḡō'rmuşlār ulām bākmışlār kinē dāşdan basa basār ēkini
 104 depelēmēzimiş. körōğluyum da çāmlıbēlde gēzērīm. uçān ürüzgērden hilā sezērīm.
 105 bir dāmla gān için ōrdu bozārīm. vāllāh billāh körō'lu dēyilim demiş. bū türküyü
 106 sōyliyēnci ḥīḥ biz bunu ā ḡōyurāk. körō'lu dedi i adām ēkin depēlēmez dēmişlēr. ē
 107 ēkinē basarsā körō'lu dā'ı. ekine basmassā körō'lu. bunnār ēkine ḡōyúrmuş. körō'lu
 108 basār mī idām olūr genē basmāz ekine basmāz. ḡurānı kerim. ḡurānı kērimi ḡuşāḡdān
 109 aşşā' dutmaḡ günāḥ. ille dōşūnde dutacaḡsıñ ḡurānı kerimi. ḥātir ḡōñú. esgikiler
 110 şordan aşşā' gēlirkennē şú yōldān on tene erkek getsiñ yūz tene ḡādīñ gessīñ ordan dā
 111 bu yōlu kesmēzlērd' ō'lūm. ō ḡādīnnār yōnnū ḡıPliyē dōnellērdī ōn tene erkek
 112 gēçi'cēye ḡadār ōndēn kerī baḡāllārdı. gēşdilēr mī gēnd'lēr de gēderdi. nērd' öyle
 113 ḡādīn nērdē öylē ēvlet nērdē gēlini nērdē bābā nērdē dede nērdē. bēnīm āqlımın yetdī'
 114 bu ḡadarlık. kērēm ēFēndīm āşıḡd' o. kerēm bunūñ türküsünū bilēmiyōm işdē. yōḡ.
 115 gēşdi bēndēn. bēlēmiyōm ō'lum. ēsḡilērdēn mī yōḡ. yōḡ ciP ō 'adar bilmēm. o ḡadar
 116 sēv'yēm yōḡ. ḡārāc'ō'lān onūñ dē heykāsīn' nē'n' bilmēm de anca ēsḡilērdēn ō'lum
 117 meselā fārz ēdēlīm. evēlden dū'ñ bütün mesele yēdi sekīS sene ō dū'ñū adām bilúyoñ
 118 mu köylere bütün dāvetē' ḡōndērillērimış. dā'vetiyē. hēr köydēn iKi dēne davār
 119 gēderimiş. dū'ñ ēvine çekēllērdi. çekēllērdī bir dē ēline silāḥ alıllārdī. ō dū'ñ ḡurān
 120 ēve varıllārdī. sıḡallārdı bilüyōñ mū. bir tenēsi gēlir gēçiyē alır ā'le ḡōr. bir'ndē
 121 sāydım kī ōn davār kēsīldī. kesildī'ndēm başḡā ōn sēkiS tene davār vār ā'liñ içēr'sindē.
 122 dū'nde kēsīlēndēn soñrā. ora şey ār'caḡl'dā mullā hökgēşīñ bābāsı cıvc' āḡmet. ō ō'l'n'
 123 ēveri'kenē dā' kesildī'ndēm başḡā ōn sēkiS tenē davār vārdı ā'liñ içēndē. ḡātir ḡōñú
 124 vārdī. bir ēv yapallārdī hēç olmassa hēr köyden yedi sekiS tenē adām ḡōnderillērdī

125 gēdellērdī. tarlada ēkim biçēllērdī hātir gōñúl vārdı biliyōñ mū. dellērdi kōyūñ
 126 muhTār'na hābar salāll'ardī. irēli gelēnnērē gēdiñ de yāw felān muhTāra sō'leñ de
 127 ēkinimiz ġāld' arḳadāş. o kōyūñ bēkcis' olurdū. gēderd' ēfēndime sō'l'm zabā'na baḳ
 128 kī toplānmiş gētmışlēr ō ādamıñ yīrmi tarla doḳuS tarla ōñ tarla ēkini vārisā būr
 129 günde biliyōñ mu yīkılmış gēlmiş. biçmişlēr gēlmişlēr. patās nērdē arabā nērdē nērdē
 130 bāba yāhō. ayakġābı nērdē'miş. heç olmāssā yūz gişi otururdu bōylē. çul sērellērdi
 131 bōyle. kōylü dōşşek serēllērdi dū'nū paydos ēdellērdi ēy çabā zamānı gēlūyō ġāyrī bir
 132 köydēñ ġāç gişi gelmiş ġırḳ gişi mi timsāl gētiriyōm. bēn'm kōyümdēñ ġırḳ gişi
 133 gēlmiş hā bāşa bēn otururum. ben nā ātarsām dīpdēñ o çihār. hāh. bēşisē bēş ōnusā ōñ.
 134 aḫa bitdi m' ādamı. ōtā' kōy gēlir dāvul hāvī' dāñişdirir. yēñidem başlār ēfēndime
 135 sōylē'm. bōylē bōylē hātir gōñúl vārdı ō çaba bitdikdēñ soñrā bīr de yēmek yellēr
 136 posdā posdā sırasıynān yēmek yellēr. ōndāñ Kēri de ḳāhāllār ġāyrī bülüyōñ mū. apdāl
 137 ōyūnc' olursā apdāl tımbırdatmıyā başlār ġā'rı. yā uyġūn nā ġādār dūrsēñ çā'rēsı yōḳ.
 138 şū çinārıñ dibinden gēle de sō'liyē'diñ sem bañā çinārıñ aḫa şū kölgēsindē tōprā'ñ
 139 içiydi burda gülēş gülēşdik hālēy çēkdik tūrKū sōylēdik şindik yalān öldü bēnim
 140 sōylēdīm türküyü şu ġazānıñ içinde kīmse sōyliyēmēz. ō türkölēr ḫalāyıñ türküs' yanı
 141 ō ḫalāy türküsū tābiyī bir dē ḫalāyıñ başındā ōynādīm ōyunū şū yāşlı çā' öldüm
 142 hērkeş oynardı. hērkeş gēnd'nē göre ōyūncu. bēn ḫalāyıñ başınā gēşdim mi apdāl
 143 dūrurdu şordā yēñiden ġāy'tın' çēkērdi şorda bir dāvul bir zurnācī ōyūncıyē göre
 144 apdāl dāvul çalār. bēnim oynādīm ōyunu sōyledīm türküyü hēr ādam sōyliyēmezdi.
 145 bunun babası ōynuyōdu. bēnim ō'lum eşitdīm ō'rendi'm güçcūklū'mden bērlī ben
 146 anćā bō'le ş' ētdim. cenēzedē ō'lum bir şōyle bir cenāz' oldū için tabit var bāḳ. fēn
 147 irēllēdi. fēn irellēdi. ēve'dē biz ōyle būr ōlü öldü mū kōyūñ bir'ndē. iKi tēnē uzūn ā'ç
 148 şō'lē şō'lēde bülüyōñ mū bō'lē bō'lē arāsında ipinēñ ōnu bā'lāllardı. biliyōñ mū.
 149 cenāze dūşmēsıñ dē'n ōn' dā iKi tenē ā'ç biri şu ōmuzundā bir' dē şu ōmuzundā iki d'
 150 arḲadā bir de arḲadā bir ālır bir ādam dā ōñündē ōtēKilēr de all' ētemēsıñ yihılır dē'n
 151 cenāzēniñ ō āşlārı ōña dellēr kī īsminē sāpırtm' ā'cı dellēr baḳ bülüyōñ mu ōnu dā
 152 arāsı yāhıñ olurdū ġonā ġona ġona ġona ġonā yā'mırlıḲ öldü mū ġona ġona gedēllērdi
 153 hē yā bū dū'nnēñ cenāzē āllāhdāñ bērk gēderdi. hīzlı gēderdi. hīzlı gēdēr. ēvēlḳ
 154 ḫocālārımız derdi kī bū ēvindē ōñ sa'at duracā'nā bir ān evēl toprā'na ġāvuşdurması
 155 daḫa ēy' olur dellērdi. ḫocālārımızdāñ ā'zına duydū' duydū'muz kēlimē. şindik babām
 156 nē dē'm sañā k' ō dōvlētīm irēllēdi bülüyōñ mū ney ō ḫā tābit şindī tābit çıkdı.
 157 īncīmeden elētiyōlār defnēdiyōlār. ēsġi ġünnēr bōylē ġüñ gēçirdiḲ ō'lum biz. yōḳ.

B2

Anlatan: Halime Şen, [HŞ], Yaş 67, Veli Şen [VŞ] Yaş 67.

Derleme Yeri: Bahçe, Arıcaklı Köyü.

Konu: Bahçe'nin Tarihi, Masal, Anılar, Yerel Gelenekler.

1 [VŞ] ādım_ veli şen. bahÇenīn_ ār'calıklı köyünde dō'dum. bin dōkuz_ yüz_ gırk_ dört
2 dō'mlúyúm. ceyhān verg'_ idā'resinden_ ēkmekliyim. dolāyısıyla_ osmāniye_ oturuyōm.
3 bir ā'ca bēy vār. bir ā'y'cık_ vār. şimdī ā'ca bēy bāhÇeli. pāTīşāhlār_ zamānında_ pāTīşāh
4 gēlmiş. ā'ca bēydēn_ durumunū_ nāsıl_ oldū'nu_ ō'renmeK_ için_ asger_ göndermiş. asgērler
5 dē_ ālt'_ āy_ ōrda_ gālmışlār. dolāy'sīylā_ ā'cabēyī_ hoş_ görmemişler. sōnundā_ gānnigēçitde
6 bir_ savāş_ yapmışlār. sāvāşdā_ dolāyısıyla_ ā'ca_ bā'_ yēnilmiş_ yēnilince_ dē_ öldürmüşler.
7 sonūrā_ torunu_ gālīyō_ torunā_ dā_ kiminen_ evleniyim_ demiş_ bākmış_ kī_ ā'ca_ bē'n_ gūnündē
8 bir_ feTdēh_ vārımış_ fetdēh_ dē_ zūrnācīymış_ zurna_ çalār_ vē_ ā'ca_ bēy'_ dīpnendiri'miş.
9 dolāy'sīylā_ dēmiş_ kī_ ā'ca_ beyīn_ hānımı_ ā'ca_ bē'_ vefā't_ ēdincē_ hānīmī_ fetdāhī_ bīr
10 imtāhān_ ēdiyim_ demiş. fetdāha_ dēmiş_ kī_ sōzün_ dīpnīyēp_ dīpnememesi_ için. ilērdē_ ēy'_
11 bir_ āy'lē_ ōlabilir_ miyim_ gendi_ hāliyle_ dēnemiş. dolāy'sīylā_ temmūz_ āyīndē_ ā'sdōs_
12 āyīndē_ toprāk_ dāmları_ vārımış. damā_ çīk_ fetdāh_ dāmı_ lō'la_ demiş. dēmemiş_ kī_ işde
13 bēyīn_ hānımı_ yā_ gēndīnīn_ hānımı_ dē'l_ daħa. yā_ şindi_ temmuz_ ā'sdōs_ āyīnda_ dam
14 lō'lānır_ mı_ dememiş. itā't_ ētmiş_ sōzūne_ beydēn_ gāldī_ āldī'_ tērbīyē_ üzēr'nē_ dam_ lo'lāmış
15 itā't_ ētmiş. hānım_ da_ demiş_ kī_ yāw_ ben_ ewlēnmēK_ isdersēm_ bu_ fetdēhden_ güzēl_ bēy
16 bulāmam_ demiş. ō_ yüzdēn_ ēwlēnmışler. fetdāhl'lēr_ bu_ zurnācī_ fetdēhden_ tōrēmiş.
17 onnara_ da_ fetdāhli_ demişler. bāhÇede_ çoK_ āhıllī_ bir_ āyilē. çok_ da_ bē'lēr_ yānı.
18 dolāy'sīylā_ yūsuf_ ā'_ vārıdı_ bāhÇenīn_ zengīnlērīnden_ sāyīlān. yaylālīk_ diye_ bir_ mevkī'
19 vār_ o_ mēvkīden_ gēçerkēn_ ātının_ bāşını_ çekēn_ sēyisē_ gözēl_ bi'_ tallā_ görmüş. tallā_ için
20 burānīn_ gūnēyini_ kuzēyini_ bātısını_ dō'sunu_ tesPit_ et_ burāyı_ üzērīme_ dāpı_ yāpdırıcım
21 demiş. omār_ a_ yāpmışlār. arāzī_ güzēl_ bi'_ arāzī_ arāzidē_ başgālār'na_ icāra_ vērmiş
22 başgālārı_ dā_ ēlli_ yīl_ ā'tmīş_ yıl_ o_ arāzidem_ faydalandıkdān_ sonrā. yūsuf_ ā'_ ōldū_ vefāt_
23 ētdi. ō'lū_ hāsān_ fetdēhl'ō'lū_ arhādaş_ bura_ babāmın_ yēri_ onnār_ demiş_ ki_ babān_ kim
24 yāhō. biz_ burē'_ ā'tmīş_ yıldām_ beri_ ş'_ 'āpīyōk. zilliyētīmızın_ āltında_ burāsı. bizīm
25 yērimiz_ demiş. dolāy'sīylā_ bi'_ d_ hāsān_ fetdāhl'ōl'nun_ āvKāt_ ō'lū_ çıkmış_ burāyī_ dāvay'_
26 vērmişler_ hāsān_ fetdāhl'ō'lū_ dā_ bābāsınīn_ icā'ra_ verdī'_ ānnāşmāyī_ būlmüş_ ānnāşmadān

27 dolāyı da maḥgēmiyē vērmişlēr. ve önnārdān şeyi āldı arāziyī āldı. arāzi şindi ḥasan
 28 fetdāḥl'ō'l'nā gēşdi ammā öbürlēr' de bu arāzidēn vāzgēçmek isdēmiyōlār. dolāy'sīylā
 29 dē onnāra bīr dāḥā parā'nān o öncēki prāýnan dā'l de soñrākī pāranıñ dē'rinde onnara
 30 satdı. öylē bāḥÇenıñ böylē şeylērı vār. bi' dā' āy'cík vār āy'cík bizim ordā bi'_dā' vār
 31 amānos dā'lārına bā'lī ā'ca dā'. bu taraFındakine gō'ce dā' dellēr. bu tarafdākine de ā'ca
 32 dā' dellēr. ā'ca dā'dā bi'_ādām ödunā gētmış ödunda gēzērķēn bi'_āyíynán
 33 gārşılāşmış. bizim órda ālıÇ diyē bir dikenni ā'ç vār o ālıÇ ālışdān āyī yiyōmuş ādam
 34 da ā'cıñ dibindē o ā'cıñ dibindē bākmış kī āyī ayaklār'nı yālıyo. allāḥ allāḥ bunūñ bi'_
 35 derdi vār demiş. adāma da başgālār'nūñ insān'ō'l'nun çā'rmāsı gibī gel lan bura dēr
 36 gimí çā'mış. iy'ō d'_itā't ētmedem başga yapacak bi'_çāre bulāmamış. hēralda āyı
 37 demiş āyı beni gucā'na ālıcı çıtır çıtır yiyēcek zannētmış amma āy'nıñ niyētī dē öylē
 38 dā'limiş. ayā'nd'ō ālıcıñ tikēni vārmış o tikēn de bēylē uzun olur yān'_nērdiyēse ik'_
 39 üç sāntim olur. bākmış ki āyının dābānındā bir tikēn bākmış kī āy'nıñ ēl'nden de heç
 40 bi'_şē' gēlmíyō. tikēni güzēlcēne Pıçā'nı çıḥārmış īncitmēdēn āmēliyet ēder gimí onu
 41 amēliyēt ētmış tēmízlēmış ētmış. bu yapılan ēy'līñ gārşı olī'ndā āy'cık bunū şey
 42 bırāķmamaK için. vafāZız olmāmāḥ için dēmiş gēl bāķíyım demiş adama. adam da
 43 ayā'ndakı tikēni de çıkātdırdı herālda bēnī ĩñi olur āyının orē' götürücü bēnī orda
 44 demiş çıtır çıtır yē'ci ō'lē zānnētmış ammā āy' dā vefālī oldū'ndān dolāyı nē dūyō yap
 45 bir ēy'lī āt dēnizē bālık bilmēsse ḥālık bilir. götürüyō bir ā'cā ā'sdaki o bālī gōsdermiş
 46 ārılār vız vız vız çālīşiyōlār önū gōsdermiş öyle bi' bāl vār ki. hē hēy o ballārdan bēn
 47 bilmēzdim ō gādar güzēl oldū'nu bir gün çöcuķlū'mdā yufga ēķmē'ñārasınā anānām
 48 bālī sardī. gōýdú yēdím bēn o zamān hēç bu zamana gādār bāl yiyōm ēdúyōm o
 49 gündür bu gündür. hēr taraFdān d'_ālíoōm. onun gādar güzēl bāl bulāmíyōm. yōḥ ā'm
 50 bulāmdım. bi'_de ḥāç'ā' ḥāç'_ālī bir gūrudērē diyē kōmürlēr nur dā' taraFında bi' kōy
 51 vār ḥāç āl'nıñ orda bācısı vārmış. āķşām ōríyā müsāfúrlā' gedúyō bācsının yān'da
 52 gēzērķēn ōrada āķşām olunca dū'n düzēnniyōlar āķşām āteş yāḥāllār. bizi yōrede ölür.
 53 sōrdulār bunū tē'vūzyōnda sōrdulār āķşām āteş yaḥāllār pē'livannār yāḥılān āteşin
 54 üsdündēn ō taraFa sīçırār bu taraFa sīçırār. ē't'rāFında dönēr. hē buñā bu āteşin bu
 55 yapılan oyunun ādı nēdir dē' sōrdulār. türkúyēde bu oy'nun ādını heç kimse bilīp
 56 sōyliyēmēdi. hē ben dedim ossāydım sōylērdim. bunā sipsin dellēr. bu ḥā' bīr de
 57 bēnīm çöcuķlū'mda türkÇe ō'retmenni'nde oḥúyō. o ē ō'retim gōrēwlísí dēmiş ki bīr
 58 yōrēmiziñ bir özü vār mālāmāt öldüm. mālāmāt nē dēmek. on'_da yüz ēlli gişi
 59 bilēmemiş. mālāmāt bi'_ādāmın rēzīl olmāsınā. mālāmāt oldu deller. yōrūye göre.

B3

Anlatan: Hüseyin Özdemir [HÖ] Yaş 80, Ahmet Özdemir [AÖ] Yaş 80.

Derleme Yeri: Bahçe, Arıklıkaş Köyü.

Konu: Anılar, Halk Hikâyesi, Türkü, Yerel Gelenekler.

- 1 [AÖ] bu köy şiydēn gēlmişlēr ēdizlidēn gēlmişlēr. ilāheniñ ēdizli kō'ndēñ gēlmişlēr
- 2 üç gārdāşımıñ ōrdā bunnār başgāsıynān bi' dō's yapmışlār. ēfēndim o dā bir ādam
- 3 vurmuş 'ērāldā. üçü dē ōrdān çıkmış bīzim dēdēlrimiz burıyē gēlmiş. yērlēşmiş. birisi
- 4 ēfēndime sō'liyām gādirli tarFınā gētmış. birisi dē gırıkḥānā gētmış. gırık'āna
- 5 sonradan geTiK işde. ne vār kī yōk. o körō'lnu bilen adamların hēç biri gālmadı
- 6 esgidēnid' ō şindiki bizi tē'deşlērden hēç kimse hē heykā'sini bilēn ōlmāz. bilēn
- 7 ōlmāz 'anı. gāsıde mi türkū mū.
- 8 [HÖ] getirsenē'di getirsenē tē'bi. ēfēndime sōylēniyim. ē dūlgādirō'lū. osmānō'lū.
- 9 gozānō'lū ālıyā dō'süyōlār burda cē'hānıñ orda dā adamī cērit bēylēri gēliyō o antap
- 10 taraFındān sūriye taraFındān cērit bēylērinin üç yüz āsgēri vārimış. dō'smüyē gēlmiş
- 11 burda dā işdē cī'hānıñ ōrdā kimsiyē ādamları sā'p çıGāmıyo. bünbu'ādan gēliyō ş'i' dē
- 12 dadalō'lu dā ik' 'üz āsgēriynēn şiyē kimse sāyip çıkmıyō sen de dadalō'l'nā kimsē
- 13 sāyip çıkmıyō. ōrdā āl'a vēr'a hālā çok āsgēr'nī gırıyō cērit bēylērī. ōrdā çok sōylēr.
- 14 ammā ūnutdum bēn. sōylērdim bēn de sōylērdim āmā ēsgīdēnemiş bizim şeyimiz bēn
- 15 sō'rādān bēñā bir şī'r yazma gēldi gārāc'ō'lāndān bir başlıK ātiyim dā allāḥ allāḥ dēyiP
- 16 āta bininci. bīr nēFēsdē şū dūnyayā gēlēm vār. cēlbinēñ gücünēn ēliñ mālınī. amānete
- 17 gātmiş gimıñ ālām vār. hāmzā pēflūvānıñ dā ētdī' gāzā. ārşā çıkdī şōr bilālın āvāzī.
- 18 hākgıñ ēmrīyle vākīt namāzı. cePrāyilī imām ēdip gılām vār. diyō. anādān dō'p dā
- 19 dūnyayā gēlēn. bālī'ñ gārınındā bēş vākđī gılān. hēr bıyī' yētmış yıllık yol alān. yēdi
- 20 cēhēnnēmī yūTāñ yılām vār. gurēyş dellēr ō yılānıñ ādınā. yā kim dōydu şū dūnyānıñ
- 21 dādınā. sūltān sūlēymānı dellēr ādınā. gāFdāñ gāfa hōkmēdip dē durām vār. dūyōr
- 22 gārāc'ō'lan yüz oldu yāşım. ā'rdı sakālım dōkūldü dişim. bīzdēn ēvel gēlēn gāvūm
- 23 gārdāşım. gāFāsınıñ gemī'ni bulām vār. şimdī bēn şīrimē yāpārım yāpiyim sō'lērım
- 24 bēn. şo gārşımızdā dā' sō'lēdimidi bir gāç bē't. orası gō'cedā'. ōrdā arkādaşlārım
- 25 vāridī. dēmirçēlikdē sō'lēdimidi ō 'ākıt. gezēyidim gō'cedā'ñ başınī. çıkāyīdım
- 26 gō'cedā'ñ başınā. sīkāyīdım kēklī'ne guşunā. puñārlārın bēnim getdi hoşumā. işdim

27 puñarıñdān ɛldım gō'cedā'. diyō. gō'cedā' sēnin dē hēr yānıñ yōldür. ō'lēn nāmāzını
 28 başıñdā ǵıldır. hīrkıS pıñarından da ısbātām buldür. dō'ýúl māz otuñā sēniñ gō'cedā'.
 29 ǵārlār yā'mıs sēnin yüzē başıñā. doyāmadım ēkmā'ñā āşıñā. oturāyım buzōlū'ñ başıñā
 30 tōplārdım çāyını sēniñ gō'cedā'. bañārada āşırēt üsdüñē ǵonār. güzēllēr suyundān içēr
 31 de ǵanār. başıñdā lādārıñ ıśı'ñ yanār. gēcelēriñ ǵündüz oldu gō'cedā'. sāvrānnī imāmlı
 32 sāñā yāslānmış. yā'mır yā'dī āwcılārıñ ıslānmış. āçmış çiçeklērīñ başıñ süslēnmış.
 33 kōkār çiçeklērīñ başıñ gō'cedā'. gō'cē dā' dā ā'ca dā' bākıyō. dūrnām bū tellēriñ bēni
 34 yākıyō. aşık hōs'ün sizē desdān yākıyō. dārılıp sōzümē ǵızmañ durnālar. bīr dē
 35 gēñşlī'mde bir yerdē düziçinē getdimdī düzçindem bēri gēliyōdum orda bir dāyım
 36 vārdı bēnim gōv ēliF osmān ismindē . ōnuñ ora sāpdım orā vārdım. orā' āǵşām üsdü
 37 bi' dīynēdim ki ǵār yāǵıyo ben d' āvcıydım. ǵār yāǵıyō. sābah ıluncuk dāyım dān
 38 müşād' āldım. dāy' dedim bēn ēve gēdiyīm. ō'lum ǵurT olur bilmem ne olur yāw bu
 39 zamān ǵār çok yā'dī gēdemēñ. gēñşlik bu gēderim dedim ben. sā' bēr' āşıncī ulām
 40 bākđım turnālār böylē hāyvaññār sīsli yāǵıyō onā dā ǵār mübārēk. yōlūnu şaşırmış
 41 gēdiyō ulān dēdim kinā şunnarā bir ük' üç sō'liyēm dē ǵonācak yērinī ǵonsuñlār
 42 görēcek yērinī ǵörsüñlēr. şū durnalara bi' ǵāç mēhit türkū sōyliyēm. şī' yāpim dēdim.
 43 düziçi hār'nüye' ǵörmēde gēçmēñ. sākıñıñ durnālār süyundān içmēñ. ǵurtlār ǵālesinī
 44 hāvālī gēçmēñ. vārıñ dumānnıyā ēniñ durnālār. dumānnıdān uçun ǵārķınā gēçiñ. ēy'yī
 45 kōtüyü orada sēçiñ. hāc'ōsmān dāyımıñ çāyınıñ içiñ. vārıñ hāllārınī ǵörün durnālār.
 46 kā'ķıñ dūrnām kākıñ dā ǵārķındān kā'ķıñ. lapāşlı bilālīk pōtlara bākıñ. dēdēlēr türkō'lū
 47 mārāşda yātıñ. bir gēce mārāşdā ǵālıñ dūrnālār. mārāşdān kālķıncı gēri dōñuñuz.
 48 ǵāmāñıñ güzēlin' gēliñ ǵörünūs. ǵızlāÇıñ üsdündem bēri gēliñiz. āyrāñıñ süyundān
 49 içiñ durnālār. diyor. āyrāndān uçuncu bāhÇiyē gēliñ. ōtüşün durnālār bā'rımı dēliñ
 50 çōK olur bāhÇeniñ güzēli dēllēr. sōruñ tērz' āliden ǵörün durnālār. bā'çē'den uçuncu
 51 ǵānaT āçıñız. ōtüşün durnālār neşe sāçıñız. ōrēncīk dā'nā ǵucāK āçıñız. nō'duñ kō'nē
 52 ēniñ durnālār. nōhōdā vārıncī ōrādā dūrūñ. ǵād'ōl' āliyī ārayıp bulūñ. bulūñ gēndini
 53 dē hāl 'atır sōruñ. sōruñ hāllērinī ǵörün durnālār. ǵād'ō'lu āli dē usdāñıñ fēndi.
 54 dolāşđım kō'lēri bülunmāz dēñgi. yōl ǵōsderir size ǵılāvuz gēndi. hūrmētle uçūrur sizī
 55 dūrnālār diyō. nōhōtdān üçüncü dā'lārī aşmā. ārıķlıǵaş kō'ndē yōluñu şaşmā.
 56 dāşālukdān öte dılbātdān aşmā. vārıñ selēmle rē ēniñ durnālār diyo. selēmle rē kō' dē
 57 yāýlā sā'lir. ēser ü rüzǵārī insēn bāyılır. mēzgitli ǵızlārı güzēl sayılır. ǵonuñ onnārı dā
 58 ǵörün durnālār diyō. mēzgitlidēn öte kōkāra gēçiñ. ē'lēniñ durnālār süyundān içiñ.
 59 dēmirç' ōmēr dellēr de dōst dē'sēçiñ. ē'lēniñ yānındā ǵālıñ durnālār. gō'cē dā' dā ā'cā

60 dā' bākıyō. dūrnām bu tēllērin bēni yākıyō. aşık hōs'ün sizē desdān yākıyō. dārılıp
 61 sōzümē gızınan durnālar. şindi bēn güçcū'düm biliyōn mū. davār güdērdim anām
 62 ırāhmetlā' dedi bürgün. dāvarı şur' 'ōkārı vurduK aşşā'. āna bēn ācıkıdım dēdim. ō'lum
 63 şōrdān āl ēkmeK āl bīr de suvān kēs. yē dēdī. bēn yēmēm ekma'nēn āyran. ō'lum nē
 64 yē'cın gādāsın' āldī'm. şindi sanā ēkmēk mī yēmēk mı yāpaK āyriyātān. zatān āğşam
 65 yēn āğşam yēn. ōl ōldu gēt gētdi ben āsger ōldum. gıbrısa gēdiyōdūk biz. mērsiniñ
 66 ōra' vārdık mērsinden. vāpırā binmēdēn çok gālabālīk. ōrdā ōnū dē şeker bāyrāmıydī
 67 ānama dēdim bir iki şey yāpiyīm. ānamınām bābāma. yā gēlirīk ya dōnerik ya
 68 dōnmēk. gāzi m' oluruK şehit m' oluruK dedik. ōrdā bir de dātlicı çocuk dātli sātıyōdū
 69 ōn' amānaet etdik. mekdibi şī'ri dē. yēmēzidim ēkmeK ile āyrānī. bēn ōlmuşum ō
 70 gıPrısın hāyrānī. anlār babāl yāpsın bāyrāmı. sālīK olsun anā gēlirim bürgün. ēldē
 71 olsā gānātfānır uçārīm. gīpris adāsınā bāyrāk āçārım. urūm mākāryōsun gānın'
 72 içērim. sālīK olsun anā gēlirim bürgün. gāfēsdē bēslēnēn gīnālī kēklīk. ēlimdē
 73 silāhēm bēlim fişşēklik. urūm maķaryōsū amm' ēşşēklik. sālīK olsun anā gēlirim
 74 bürgün. mēlēşiyō gōyūnnārın gūzusū. mēvzilēre girmiş ana gūzusū. allāhā yārvārın
 75 hāğğın yāzısı. sālīK olsun anā gēlirim bürgün. kībrısın ūsdündēn kālķmıyōr dumān.
 76 āsgērlik bīzlere vērmıyōramān. ānālār babāl āğlıyō tamān. sālīK olsun anā gēlirim
 77 bürgün. kīmimīz ēvlī kimīmīz beķār. kimimiz nişānnılī ēylēmēk kedēr. āğlıyōr mu
 78 yoksā ihdıyār pedēr. sālīK olsun pedēr gēlirim bürgün. kībrısı dērsēñ de tārıslı tāşlı.
 79 aşık hōs'ün sēsın dāğlārın āşdı. anāyın babāyın gōzlerī yāşlı. sālīK olsun anā gēlirim
 80 bürgün. ābı gālmādı yēter yāw. yēter ā'bı gālan yāw. ōnū bilmēm bēn ūnūtdım.
 81 dadalō'lu dā būnun bāndındā var bāntdā çālīyō heykāsiynēm barabār. gırıkħāndan. ō
 82 da demirçelīkci. vallā biliyōk bir çok biliyōdum bēn gārāc'ō'lniñ' d' ōkudım. sūrmēli
 83 bey ōhudım. şāh ismāyili ōhudım. kerēmi ōhudım. rāhmetlik babam dedi kınā ō'lum
 84 oħuma bu kēremi. bir gızın arķas'surā yānmış gētmış bitmiş dēdī. ellēme dedi bırāk
 85 gētmē onun ārħāsına dedi yāni oħumā dedi. tērgēdim ō ōylē dē'nc' işde. kerēm gēyigē
 86 Falān sōylēr işde. sūrē sūrē indirdilēr dā'lārdān. mōr sūmbüllü bāhÇēlērdem
 87 bā'lārdān. kerēm dēr kī şū gēçdigin yollārdān. gāç gūzulu cēylān yāt āvcı gēldi. şō
 88 iñdēresindēn ēndi sūrūsū. sūrūdēn āyrıldı onun birisī. āvcılār fos ētmış nāzik dērisi.
 89 gāç gūzu cēylān yāt āvcı gēldi. gōvā gōvā ēndirdilēr dā'lārdān. mōr sūmbüllü
 90 bāhÇēlērdem bā'lārdān. kerēm dēr kī şū gēşdi'n yollārdān. gāç gūzulu cēylān yāt āvcı
 91 gēldi. üçcāzinēn bēşcāzinēn şiy ōlmāz bu. ōnu bilmüyōm işd' unıttık dūyōm gārdaş
 92 biz ā'tmış yētmış seksen yāşıdayık. ulān sēn cērēni bülüyōñ mū dēdī' 'mı ramāzan.

B4

Anlatan: Veysel Çelik [VÇ] Yaş 72, Bayram Birgül [BB] Yaş 67.

Derleme Yeri: Bahçe, Bekdemir (Blalik) Köyü.

Konu: Anılar, Halk Hikâyesi, Türkü, Yerel Gelenekler.

1 [VÇ] val'a' ben ē kōrō'l'nuñ bāzi türkölēr'nī sō'lüyōm uFāk TēFēk dē ō'lē kōrō'lu
2 kitābı ēlime gēçmedi. ōkumādım işde dūyúmlāra gōrē kōrō'lū çok iş yāpdī bilmēm nē
3 yāpdī işde. kōrō'lu dēdī. kerēm ē āslīyē yandī. āslīhānā āslīhānnān çok ē şey gēçirdī.
4 ē gētdī ārādī arādī ārādī, ī sōFu gārdeşiyñēm bārābār sōFu vārımış bir tānē. yān'dā.
5 ōnúñ yān'dā rehberī. ōnnān ārādī mārādī işdē sūlārdāñ gēşdí mulārdāñ gēşdí dēdī bu
6 ōtūrdū ordāñ gēşdí gēşdí, būldu ēn sōñ ammā gāvūşāmadılār. yāndı. dādālō'l'ndan
7 bīlmiyōm. gārāc'ō'lān ē fārsak kōyünden denir de gārāc'ō'lān türkölēri çoñ. şú yüzde.
8 farsak kōyü. gārāc'ō'lān ē' biri hāk aşī'. türkölēri de çok. hāni bir türküsü vār isdersēñ
9 sōylē'veriyīm türkölēri. ē ālēykūmselām gāpat dā ārkadaşa. hākğın gāndilindē gizli
10 sırdım. anāmın bēlīne endirdīñ bēnī. āl mūrēkkēbidīm gızıl gāñ ētdīñ tūrrū irē'klērē
11 yāndırdīñ bēni. bēn de bildim şú dūnyāyā gēldiKīm duzlānıp çāpıtlarā bēlēndim. bīr
12 zāmānda bēşşiklērde ēylēndīm. anāmın sūdūnē gāndırdīñ bēni. beş şāşādım āñıl gēldi
13 bāşımā. ōñ yāşādım bēn gidērim işimē. vārıp dēyincē de ōm bēş yāşınā. ōm bēşinde
14 bir gūru sevdēyē yēldirdīñ fēlek. ōm bēşindēn yirmiyē yol ōldūm. ōtuzumdā çevre
15 yānım gōl oldu. gīrk yāşādım hāyırım şērim bēll'oldū. hāyirimi şērimi bildirdīñ fēlek.
16 ellisindē yolum yāriyī gēşdī. āltmışımda yolum yoñuşā dūşdū. yetmişinde birāS
17 tēpdilim şāşdī. mēртеbe mēртеbē ēndirdīñ fēlek. sēksēnindē mērēscilēr yāzıldī.
18 doxsānındā gāñ dāmarım būzūldū. yüz zāşādım azā'larım çōzūldū. bīs sābı māğsimē
19 dōnderdīñ fēlek. gārāc'ōğlān dēr kī yāñıp yāndırdīñ. ecēl şērbetini vērip gāndırdīñ.
20 ēmrēylēdīñ āziriyēl gōnderdīñ. hēç dē dō'māmışā dōnderdīñ fēlek. bu bu gādar.
21 hātırrādım dā ōti' yānnār'nī bilmeyōm. hē. val'a' gēncikēn ōñudūk kitābını şī' yāpdīK
22 āmā şimdī bi'şē'lēr bu telē'z'on fālan çıKıncā ēsğī türkölērīñ hēPisini unıtdūk. ōndān
23 sō'rā sūrmeli bēy vārıdī onnārdan biliyōdūk. sūrmeli bey ē cıñgenerīñ çādırındā
24 ōlüyō. gārdāşı ārif pēşine dūşüyō. ē sēvgilisindēñ gāçiyō ordān sō'rā gēndī ōrda
25 ōlüyō. ārif dē gārdāşı dā āta biniyō dōñup gēlip gēdiyō. atā binip gēlip gēderkennē āt
26 gēndinī sallāmıyō diyō āğır āğır gēdiyō diyōr. bu āyrılık sāñā dā mı kār ētdī. āğla ātım

27 ağlanacak zāmandır diyō. zālīm ōlūm bēni tārūmār etdī āğlā ātīm ağlanacak
 28 zāmandır. diyō. ō'le tūrūlēri çoqđdū. o kitāplārı ben āsgere gēdince bēnim kitāplārı
 29 çālmışlār. bīliyōdum ammā hēp ūnutdum işTe. yōk. gāç ō'lum ēyvaz şāma gēdelim
 30 diyō. kōrō'lū. bāk kōrō'l'nu çāliyīm. [kavalla kōroğlu havası çaldı] dinlēyīñ ā'lār
 31 zāmanā āzğīn. yī'diñ bāşınā dōñüyōr guzgūn. tōhumūnu ālmış dā tarlāsı bōzgūn. yī't
 32 de nēylesiñ day' ōlmāyincā. bu dā ōnuñ tūrūkūs' işde. hē. bi' şe'ler bilmiyōñuz mu
 33 sō'lesenēpiz yāw.
 34 [BB] bīzim sā'de dedelērimizdēn bāzı ērmen'lēnnen yānı ufak defek annātdıqlārı ōlur
 35 yānı. tābiyī bizim burāsı ērmenilerlē gārışīk yāşanan bīr. temām. gabā sōZ. bizim
 36 burānīñ bilḥassa da gārdeşimīñ bulundū' yānık dā'rmēn gār'ōzlū gırāşlārdelēr
 37 dērmen'lērnēn yāşārdıq dūyō. bunnārnan barāber ēker biçērdik onnār bize dōsdum
 38 dērdī. bīz de işde onnāra dōsdum diyērekdēn. amā bir arada yāşarkēn ūç kārdeş dūyō
 39 dedēm. atār dutallār diyō. bīri dēr kine dūyō dāşlı bi' yerde olsām bī' ōrdūyū bozārım
 40 dāşınān. yānı dāşda yī'tmīş. ōbiri de diyō kīnē ēlīmde bir buçaK olsā buçaqla bir
 41 ordūyū bozārım diyō. ōbūr gārdeşi dūy' ūçüncūsū. o dā dūyō ki ēlīmde ēyi bir zōpā
 42 ōlsā bir ōrdūyū bozārım diyō. faKāt diyō dedēm bizim mēzarlıkdā girişimizdē ōrda
 43 bēn bir çām ōdunu yāparkān bākđım kı dūyō bēnim küçük ā'b'imīñ dūyō bā'zındān
 44 dēyēlim dutmuş sūyā dō'ru gōtūrüyō dūyō. sūyā ātacaK ā'bimi dūyō. bēn de diyō ve
 45 bi' zōpāyı bi' çēllik yāpdım dūyō şōlē yāni yālgām dūyōr. hēmen ēlim' āldım kōşdum
 46 dūyō bēni gōrünce o dāşa yī't olānıymış ammām biri de burdē'miş dedi dūyō ēlini dāşa
 47 uzātd' āmma dūyō bēn de diyō ēlimdeki ōdunu fırlātdım dūyō bāşına dō'ru dūyō. ō
 48 zamān dūyō o ōdum burāsım' pārçālamış. yūzünü. gānnār içinde gāldī dūşdū aşşā'
 49 dūyo bākđım ōrda dā bir gāzzīk vār şūnu gāldırıyım da bu gāzzī'ñ üzērnē ātıyım
 50 dedim diyō. lēy dēmīrī kākār m' ō'lum dedi diyo dedem. çoq āğır gāldırāmadım
 51 dūyō. biz ō'dān kāşdıq diyō ā'bi'mnēn diyō. bū ōrdān āyıkıncā bāhÇiyē gādīyē
 52 şikāyete gēdiyō dūyō. bīzim bāhçe çoq ēsgi bir şēhir tārihi bi' şēhīr. ōrda ūş tāna
 53 gādının birisī tūrūk mūsūlmān yānī ikisī ērmeni. dūyō kīnē bēnim ḥālīmī gōrüyōñ mu
 54 dūyō. n' ōldu sañā dūyō. ēlif ḥātının çōcuqlārı dūyō bāni bu ḥāle dūşürdū dūyō. o dā
 55 dūyō kīnē ōldürmēdiñ de şikāyete mī gēldiñ diyō. ērmeni yāni niyē ōldürmēdiñ de
 56 burīyē gēliyoñ diyō. çünK' gūjl' olduklārın' sō'lüyōlār. ammā ōrdān dēdem dūyō
 57 Kūne biS fırsāt vērmedik fāKāt ōbūr gādı ḥāber gōndēriyō. ēlif ātının çōcuqlārı fırsāt
 58 vērmesīñ şikāyēt gēldī bö'le bö'le bī' durum mār. amā dūyō bēnim bunnarınan dē ēkēr
 59 biçēr diyō. ortāk dūyō yānı arāzi ēkūyōlār dūyō. yāz gēldī dūyō. bunnārda da dūyō

60 ağbimîñ bû'dâ'sı vârimış düyô. dedi kine düyô âli gēt ü bûdâyî gētir dedi diyô. bizde
 61 êtirâz yôk düyô ben onnârdân qorqûyorum amma düyô yine dē ağbimi kırmādım.
 62 vârdım ki düyô edemîñ de düyô eşgi lisana görē bû'dâ'sı düyô mērdivēnde dāyalı
 63 düyô. o zamanda göS hâsdalî' çok olur bēnim de gözüm bō'le sulānîyô düyô. hēmen
 64 hānımları gördü düyô ē dosdum yāw sēnîñ gözün ā'riyômüş gēl yāw yôkârı dā sēnîñ
 65 gözünē ilāç goyāk dedilēr diyo. içeri gētdilēr ammā düyô ben düyô cıplāk mērkebiñ
 66 üsdüne düyô hēmen çuvālî düşürdüm hēmēn ōrdan gāşdım düyô. hānımlār dēmiş kînē
 67 ē'r o yokârı çıksāydî ōnuñ işini bitirēcekdik gözünē bibēr ātacaqdık. ilāç ātcağ ōnu
 68 öldürēcekdik demişler düyô. şimdi ō'lum bunnārîñ hānımları da gēndilēri de bu
 69 dērecede yî'tlēr di düyô. amā sözlēri şûymüş. dōsdum bu bi'güm bize gālmîyācāk. bu
 70 bize gālmîyēcek biz burdān gedecē'z diyē kōrk' içinde dē yāşîyōlārı di düyô. gēlēlim
 71 findıcāk gāvūrları diyē çok mē'sūr. bizîm bēyō'lu tarafında bir akırbamıS hānımınnān
 72 gēlikēn berābēr iki tāne ērmēnî. hānıma sālđırıyōlār. fāKāt onıñ birāz da yoGārıs'nda
 73 dū'm vār hālķ dā ōrda toplānmış. gārşıdan dā bu gēçē yāñı gārşısındān çobāñ görüyō
 74 çā'riyō dū'ne çā'riyō. ārkadāşlār ērmēnilēr bizim hānıma sālđırdî ōnu ğurtārîñ dē'
 75 çā'riyō. ordān dā bunú dúyūncā hāberi oldu dēyē kaçmîyē başlarķān dū'ndekilēr de
 76 aşşā' dō'ru ēniyōlār. gāvc' āhmēT isminde bi'tēnēsî silāhinen sıkārımış vūramazımış.
 77 gāwc'ō'lu mēmēmet gāwcî memmēt. ēde düyô bāna vēr şú silāhı sem bunnārı vūrāmañ
 78 düyô. silāhî ālūyō ikisin' dē vúrūyō. Fakāt durdu kā'ye isminde on iki yāşında bir
 79 ādām ēve gēlüyō bākîyō k' iki tān' ērmēni vār. ērmēn'ler diyō kú dōsdum sizîñ burda
 80 bi'şeyîñîz gālmadı siz bitdîñiz artıķ burası bizim diyē ātıp dutúyōlārımış. annnēsi de
 81 düyô Kîñē bunnār dúymāşîñ diyô ō'lanıñ ā'zın' dutúyō sen içeri get yat ō'lum dúyô.
 82 hēmen arħadan biri gēlüyō dúyô hîñē bîZ iki tan' ērmēn' öldürdük düyô. ērmēn'niñ
 83 morālî bōzuluyō hēç seslenmedēñ kāhıp gēdiy' ōrdan. tābi' ōndan sō'na şō'le bō'le
 84 dērkēn bû yōldān gidēllērimiş bunār bû yōldān gidēllērimiş. ammā üş tānā āzılısî
 85 gārşıda gālmış. mezārî'ñ gārşısında gālmış. ōriyā sākılānmışlār. gāvc' āhmeT ōrdāñ
 86 gēçerkēn dēmişlēr kî dōsdum nere gēdiyosūñ bîz biz bîr hāFdādır sākızlık ışğını
 87 yiyōruz. bak bu şeylērde mēwsimdē. yôk bizim sakızlık bō'le bilōyōsin ışğinnārı tatl'
 88 olur bō'le şirin olur bize bî'yemek dēmiş. o dā dēmiş kînē. şimdi ōlmaz bem bāhÇiyē
 89 gēdiyim evde bi'se' yôk size birez yîyēcek gētirimiz siz dē āhşām bizim ēvē gēlîñ
 90 dēmiş.

B5

Anlatan: Cennet Begeç, Yaş 86.

Derleme Yeri: Bahçe, Bekdemir (Blalik) Köyü.

Konu: Anılar.

1 aklıma gelmesse, hē, būrālīyık burā kōyümüz burā, nērēr yāpardık sīr güdērdık dāş
2 ātārdıK işd' o nē vārdı kī yōl yō'du bēl yō'du ō hāçbeldēn hārmān gāldırırık, yī'lı bōl'
3 ōlur dā'lar gimí, heç eşşā'nen bē'gırınēn, çek ki bitē çek ki bitē yā'lırdı bō'lē, āmān
4 yāwrım işTē, ēsgı günnēr gün dā'lidi, bāhçāda nē bülğūr dōğmē bişirilēr ōt bulāmaş
5 dedi.i gimi, bişīrēr yērdik, hāçbelde nē'miz olmāzdı kī, nē'miz olmāzdı kinē bosdān
6 sālātālīk gīz çōlā'ñ gızı, gırımı ōlmāS hıtalār, danā 'mi yatār, tēcīrlīlēr dolārdı, ūç kēn
7 saçālardım ūç kēn genē dā ā'zımıza bi' se' dūşmēzdi, dōlāllārdı, yēdir içir göndūr
8 göçūr, babam ırāhmātlī'ñ ādı, benim babam pātōs patōs, yōhluk yüzü görmedik,
9 çünKū nēdēn ādı patōs, çalışīrdı, çalışīdī'nın yüzündēn hēpis' olurdu, imālīda bā'mız
10 vārdı nāsıl yēllērimiş o şeyyē yānnıklār yatārdı şōylē sāpır sāpır, derē' dōldururduh,
11 bilir misınız ōnū, ōnū hīlen ōlmāS, dū'n mū dū'nūñ ocā' bātsın ēsgı dū'n başgā, dū'n
12 olsa yā'mır gimi yā'llārdı gāFlā, gēlín gīZ gīpğirmızı göbelek gimī dōlārdı ēvēli şındī
13 kīm gēdiyō dū'nūñ hāsiyēti nērdē sītārası nērdē, dōñ gāzannāriynēn yēmeklēr, tēş'lēr
14 nē biliyīm, ō'lum gōnuşmūyē vāhdım yōk bēnim, nēFēsīm kēsildī, yēter sāhār. vārdı
15 allāh işdē īnsān pōlúk pōlúk ōldū. bēnim gāynānām tā imālīdā. kōr musdulu dēllērdi
16 ismāhāl dēllērdi ō'lu vārdı. hēpimiz b' ērdenid' işdē allāh hāyırısını vērşın. çimdirip
17 duzlē'p sārıp şōra gōy'yōduh. nāsıl yāpāñ nāsıl çimdirin nē vār ēlīnē ālınca ārı sili
18 çimdirin. yā şō'lē sündürüllērd' işde ā'zı aşşī' sārār gollārdı. bāñā bi' se' sorm' ārtık
19 birē bēn yālınız gāl gālīrsāñ gāl bāñā nē tāvık bişdi dē gáygızı bāñā mı dūşdū. hē.
20 gōrkūyōm m' bēñ gızımın yānna dā vārīm. dēllērdi. yāwrım mēzerē vār yārisı
21 nāzardāñ gētdi dērseñ günāñ olmāñ dēllērdi. allāh ētmesin dē gōrsētmesin dē. nē
22 biliyim bēn kinē. gōv gōz der. allāh kimsē' çīrkın gōzünēm bākıtmāsin. nāzar
23 dē'mesin dē' hōciyē gēdēllērdi. nāzār dā'miş dēllērdi. hōcā yāz'. gōz dā'miş dēllērdi.
24 göZ süyü say'yōk dēllērdi ōnī bilēne gōtürür sāydırırđık. gōş süyünū.

B6

Anlatan: Ayşe Kılıç, Yaş 82.

Derleme Yeri: Bahçe, Bekdemir (Blalik) Köyü.

Konu: Anılar, Yerel Gelenekler.

1 ũl n y v r m  vel d ll rdi k  in nm n varr .  vl r g  m    n rliyə. y l d n r d vir
2 ge  r. g n  d    n darr ' d ll rd . all h h y rris n  v rs n . m l d  m lk d  y l n bitd '
3 d  s n  yal n. h r   y y lan bu yal n d  ynada. b n t rk    'rm d m  'lum b n zop 
4 y d m. ben gonud n g    d n d yak y dim b n t k yn n i im y   all h h y rris n 
5 v rs n   v  lm  g   '  l. y di y rde de g   su suv lı sor l y .  yle   'rm zd K  'lum.
6 ben     ' sırt m'  ld m g li n g ld  g lin i d  b b s n   n s na da sill  vurdurm d m
7 y n . all h b n g t  r z'  ssu  all h da yokluk g rs tmes n . b m b 'l 'dim  'lum
8  ll h m h y rris n  v rs n . d 'ne bir t lden  tecek d ll rdi. b 'k g    k b lisiz  l c  k
9 y wr m d ll rdi. h r  vde'  rab'  l c  k i in  gon c k b nz m bulunm y c k d ll rdi.
10 s l r g r y c k, g v r m sl m n n i in'  k c  k, m sl m n g v r n i in'  k c  k, bu
11 d 'l r b 'l  g lmiy c k d ll rTi. b 'le d ll rdi bizim b 'kl rim z. h r  ey yal n bitd '
12 de s n  yal n y wr m d ll r. in nm n bi'  iy  in nm n d ll rdi all h dind n im nd n
13  y rm s n . d 'ru y ld n    rm s n . d l rd . h .  'le t rk    'rm d m  'lum.  yl 
14 s yl  dır. ben  'l   indi bildi' i'mi d'  untdum. all h   'lum b m b 'le   yl r    km -
15 d m. ben  o d 'n b  nd   lt  g z bir g l'  g ld m. all h  b n   k r  ls  n . s 'ra da
16 buriy   v dutduK i de. y di. b riciK  'l n.  lt  g z. h pisi g tdi. kim . h  iKisi
17 y yl lıkd  biri d   h  biri d   nt pd  biri d  m rsind  biri de d h'  ted . h .  'l n
18 b nim y n md  h ' i. h  i d  g tmedi d y m  ll h  b n   k r  ll h d rda g 'm s n . y 
19 sill  vurdurm d m diy m tam n  'l m. h  all h i  n' g c n  r s' g tir n . ũl n  lum
20 bild 'm'  untd m b n. h .  'lum  'le ninni s 'lemd m b r g n  oc ' g c 'ma sırt m'
21  ld m geldim.  ki t n   mekl'  vr t   'le   y n  vin n  lt nd m b ri. g z b c m d di
22 s n d  dedi bu  oc ' dedi b 'z d kl 'n  m'  avid y n dedi. g z b c m dedim     k
23 k mi n g li n k m n. g lin d  b nim     k d  b nim b n  k m g r  ir d dim.   kdil r
24 getdil r. b n  b 'le diy l r'd'  'lum.     k n y   v ts m. h . b n   sen n s 'ledikl r n 
25   lm d m  'l m. vall '.  rmit de   bizim  vde   k. h h h h. h lı n rdiy di  ul
26 d  urduK  'l m kirm n  'rirdik. all h h y rris n  v rs n  g  b n  ld 'm  ll h. v riP
27  zann rd n  tm   n .  z v rip dil ndirm   n . n  v risse h y rris n  v rs n . h  k yde

28 dō'dum. çöcuklū'mdā dāvar gütdüm. zopā yēdīm bēn. dāvār gīrāñmā vārsa dēsdē'
 29 çēkiyōlār ēkine vārsa sēni dō'yolār. allāh hāyırısını varsın. gōñşunun dā illē dē gōñşú
 30 yēdi yērde de gōñşú suvālī. gōñşunun gōtü dōrt āyrılır yāwrīm. ortāyın gōtü biç
 31 āyrılır. dēllēr. gōñşú gōñşú. yōk. ā'lallārd' ammā ā't ş' ētmēzlērdi. gurbānım hē. āh
 32 bēnim bāşımda tāvık bişmēdi. bēnim gōcām ōldū āltı gīz bir gēlín tā şōrda gālTık.
 33 dā'dā. āllāh ō gūnnēri kīmsiyē gētirmēsın. pancār sātmāyınān. çiriş toplamāynān. hē
 34 vārdī ōrtāk çoK olur biS şēlek çēKērdīk. ōndan kērī mērcimēk yolārdīk kūnē
 35 yolārdīk. küşnē ōküz zērdī. hēpsin' de ēkērdīk. ōküzünēn ēkērdik. sō'rā ātınān sō'rā
 36 tırākđōr çıkđī TırpıK ēdērdīk. pāncār toplār sātardīk. çirişē gēderdīk. çiriş dē böyle ēy
 37 gimi çıkıyōdū. ō'lē gāzārdıK ölüm. bēn bir gūndē irāhmātlī'nān çok pāncār topladı.
 38 birinīn yañ'nā eşşēk dē' sāldīm. dāvāra gēdiyō ī' dāvāra gēdiyōsa demiş vērsin eşşā'
 39 dāvāra gētmeyōsa dā vērmesin demiş. pancārı toPlādım şō'lē şēndī aşşā'dan yokarı bir
 40 gādıñ gēldī. āhā eşşēk dedī āl dedī gōtür gōtür sāt dedi. eşşā'nēñ gōturdüm sātđım
 41 tenē' de āldım gēldim de ārmene dē gētirdim ō'lum. ū'tdüm gōturdüm. allāh kimsē' de
 42 yōklū'nān tērbiy' ētmesin. ō'le dē ō irēzillī'nen dē bō'dülēr. hē bū'dā' nē' hēpisini
 43 ēkiyōduk. güzün. güzün ēkiyōñ. hē yēmekde dē nēmiz ōlurs' onu yapārdık. sıkılırsāk
 44 māl kēserdik. gēnē de var. bēn gēçiyi hēş de bātırmādım bür gūn ōturmuşlār ācar
 45 hārmana āllāh dēmişlēr. dūrsun āsgēre gētdī nē' yellēr de nē içer demişlēr. gēln'nıñ
 46 gārdşı musa vārdı. zāhmeride bir ōlāK ōldu kí hāhā baba ēkim biçilēneçē. patosçu
 47 gēlmeden ō'lum şu ō'lā' kēs dedim. ō'lā' kesdirdim yüzdürdüm ādam nē yetirici
 48 diyōlār dedim biz vārmadan çēbişi de kesmiş asmış ō'lum. müsāFūr gēlmedēñ gāy'tını
 49 görecā'ñ bō'n müsāFūrūñ gēlici yā. bā'zıñdan d' artıracā'ñ dişın d' ātıracā'ñ o
 50 müsāfiriyiñ yüzün güldürecā'ñ. müsāFır dē ırısğıynēn gēlir. allāh hāyırısını versin
 51 işin bitērsē vērirdi cōmerTidi. būlgūr bişirirdik dōğme bişirirdik tāvık kēserdik. māl
 52 kēserdik. ne bili'm bişirirdiK ātaşa gōrduk bişērdi. kömb' ēderdik. dō'yōk suvān
 53 ātiyōk gāvırıyōk. kömb' ēdiyōk. takđē'nān yāpiyōduk. takđāynān yāparık. gāt gāt
 54 ēderik ēderik fīrīnā sürērik. sacā dōşşērīk. ēwēl fırın yō'du sāç vārdı. ōn'nnān
 55 yāpardık. hēr şiyē. müsāfir gēlmēden yāwrīm. hē tirşī' yāparık. dō'rārdık ā'samdan
 56 vurūrduk āyrānnān sabā'na bişirirdik. yūyōK onu ētēn cānım tēemizliyōK ārı silī.
 57 māyālīyōk. ā'samđān vurūyok tirşī' sabā'na bişiriyōk. millētīn ōpūne gōy'yōk. ō'lum
 58 tarrīyā patata dik ōlūr. suvān dik ōlūr. fāsīl'ē ēk ōlūr. bāldırcān diK ōlur. bībēr diK
 59 ōlūr. azdan çok çokdān āz vērici d' allāh. allāha sī'n ōtū' yānī. āzıdı vārdı tarla. gēnē
 60 de bulunurdu. genē de vār allāhā bīñ şükūr. tarrā çok dā. hī ī. yok yokārdē'dī. gıtlık

61 görmedim_ö'lum. gızlık d_ossā anām şe' yōkluk görsetmedi bāḡā. ammā işde işd'
 62 irezillī' çok gördüK_öl'um allāḡ ḡāyırısını vērşin. māl güdüyōk. māl güdērdiK_ōdun
 63 ēdērdīk. eşşā'nen gētirirdīk. muḡānete mōḡdeÇ_ōlmıyāk dē'. tāvuk_dutārdiK_ışde nē
 64 bili'm_ōyle gēçerd'_ışde. nē biliyim_ö'lum allāḡ ḡāyırısını vērşin. isdēdilēr verdiler.
 65 nēde gēderdī irāḡmātliK_allāḡ toprā'na sıkdīrmāsın. bācısı vārdı biz'm_ēvın_γān'dān
 66 hēr gün ōrdān_gēderdī. hē ē dāvār güdērdīk_bire yāvırım şōrdā. davār güdērdīk mālā
 67 bakārdīk. ö'lum bēn yoK_ö'lum yōk bēm_bi'_şe' demēm. ḡurbānım saḡā bēm_bi'_şe'
 68 demem. yōK_ō'lūm bēm_bi'_şe' diyēmem ḡurbānım sāḡa. ḡurbānım bē'm_üsdūme
 69 gēlmē. γānım'_otursān gene de. ö'lum bēndēm_bi'_ş'_isdēmān_ḡurbānım. bayramda
 70 şēkēr_ālillārdı şēker dā'dıllārdı. başKā bi'_şō'_yōk. āynıydı birē. kömbē yāpıyōdūk. ...
 71 yō'rdunān yapallār. ... yumurtē'nēn da bişirrik tomātisī. pīlāvı dā bişirrik tomātisinēn
 72 tomātēsī ḡāynādırīk āz'cāk dā ş'_ēdērīk su ḡōruk bişirrik. tōlu tōl'_olur işde
 73 ḡārişdırırsān bişdī'ni ḡārişdırırsaḡ bilmēz mī. ōdū'n āḡā çōK_ōdūn. ne olucu çām_ōdun'_
 74 olūr mēş'_ōlūr. çınār ōlūr. hēpsi vār. ēlimiz ārmıt mı toplúy'_ō'lūm. yaw_ö'lum_ōdun'_
 75 edēn. ā'ca çıkmā kökündēn kēs. güÇcū'n' kēs. bōKünü kesecē'ne güÇcū'n'_kēs. gücūm_
 76 oḡā yētiyō. hē. muḡānete gēdecē'mē. muḡānetē mōḡdeÇ_olacā'ḡā yāk. irāḡmātlik
 77 vārd'_yāpıyōdū. hē ondān kerī de bur'_ēndiK_ālāḡā şükūr. yāpıyō. gētiriyoḡ. dah'_
 78 olmassā ā'cımız vār yāpıyōk şey_yāpıyōk. mōturunān gētirip yākıyoḡ. hēr şey ḡōlāy
 79 hēsābını bilēne. hesabını bilmiyene hēpsi zōr. yāvırım yetēr ki dikic'_ōl vērīc'_allāḡ
 80 allāḡā sı'ın dikic'_ol. hēr şeyi vēren_allāḡ. yērin ōlücüyseḡ dese diyō. ēlet bir vēyva
 81 soḡ düyō. ōnú dúy'ō. allāḡ suvālī dō'ru gēlēn_ḡuldān etsin. bizim şōrda bir cēvız
 82 vārdī. ōnuḡ dikildī'ni dahā kımse bilmēz. allāḡ irāz'_olsuḡ ḡonşulār ḡoruluyo. cēvizi
 83 dikilēni kimse bilmēzimiş. ōylē ḡōca ḡōlu vārdı allāḡ ra' şe'di. ērik vār kirēz vār.
 84 hēpsi vār. cēvız vār. var_allāḡā şükūr. bā' da vār ammā bāyī dā ādı batası tēslim_āldı.
 85 ḡā' birin'_çēvırın dā'dā'nī. bēn_ö'lum gēlīn_geldi bēni sāten kimsē ḡōrulāllārdī. gēlīn
 86 çōcúklār da vārdı gēlīn_gēldī bēn_nē ekmā' ḡārişdīm nē de yemā' ḡārişdīm. ārtī'nı
 87 tāvık yēsīn dedim ēle ḡulūnÇ_olacā'mā. yēnecā'ń' de bēn yē'm deTim. gēnd'llēr bişirir
 88 bēn yērim. ārtıK_oldu mu ārē' gēdici bākđım. kimsē ḡōrmēsīn. yā ōl'_ōld'_ışdē. burā
 89 gēlīn_ō'lēsī de tōplānsınlār ētsinlēr de sēn de bēn de ḡā ḡā. gēlēn dē yēsīn gēdēn dē
 90 yēsīn. ... yumşāK_ossuḡ dē' sūtūnēn yō'rur. işde ben sāḡā diyōm yā ben ḡāzırkı
 91 bildi_i'm'_unutdum otuS_senēyi gēşdi gelīn_gēldikdeḡ kerī bēn hēç_ēllēmedim. hē. kim_
 92 ōlçūP_ēdiyōd'_ō_vākıT_ö'lum. nē gēliss'_onu yāpıyoḡ. sūt ḡātiyōdūk iki yūmurtā
 93 ḡırıyōduḡ. yūmsāK_olsuḡ dē'. kūncū şēkēr. şēkērinēn dē yāpdī'mız ōldū. bēḡmēzīnēn

94 de yāpdī'mız oldu. elimize ne geçers' onān yāpdīk. hē bişir. ēy. süslēmē nē yō'du.
 95 öyle yāpmıyōdu. cínícliyōdu. öylē durúyōdu. siz dāh' ēy'sim biliyōmussunuz.
 96 ēvəl misāfir yiyōdu hērkes gēdiyōdū. yōk dā'dan yō'du bāyrāmda hērkeş gēdiyōdū
 97 mahāllē gēdiyōdū. gēlənē ikrām olúyō bāyrāma ēl öpmiyē gēlillērdī. hērkēş. bū yāpiy'
 98 işde bēn tērgēdim diyōm yā.... yō'sa gōñşúdān ālīn. tāyīnī gātíyōlār da gēnē de yō'rd'
 99 olúyō. hāmırā gātíyōlārıdī. yū'ru'Kānā yāpiyōlārıdı yāwrīm. of birē ... birē yāwrīm
 100 ēsgī zāmān yēmā' dā'l dā allāh gōñşúsüz ētmēsīn. hēr şē'n gōlāyı çıkdı, āl ēkmēk
 101 gāzānīnī. birriK olursa dirriK olūr. gōtürüyōlār isdērsēn āntāPe gōtür isdērsēn mārāşā
 102 gōtür. gētiriyōlār nē gırılıyō ne nē gēdiyō dūlbēsiynēn gēdiyō on' dā tēr gúyōlār şō'lā.
 103 sāmānnık sarāy oldu āvratlık gōlāy oldu. vallā' yētēr ki birrik dirriK ossun. allāh
 104 nēFsimiz' islāh ētsin birrik dirrik düzēnnik vērşīn. düzēni birrik gōñşúynān öldükdān
 105 kērī. bū yōl şū dedi kī ēkmēk ēdicik dedi. yārin millēt boş dedim ahā. sēn yērīnī
 106 hāzırā millēTētsīn. yētēr ki gōñşunān dutgun ol. illē de gōñşu yēdi yēde de gōñşú
 107 suwālī. ev ālma gōñş' āl yāwrīm dellērdi. allāh hāyırısını vērşīn allāh kīmsē' dē
 108 ēlden ayā' gōmāsīn. dūşmānımı dā gōñşú tēdirginnī' vērmesīn. bēni dō'dülēr çōcū'm
 109 dā memekdē gāldī. terrēm dā ēkinim de dēsdede tārāda gāldı. yōKuşāçēK endī'm
 110 biliyōm. ordān aşşāyī bīlmiyōm. ırāhmātlık dā bēkcī. aşşā'dān yōkārı gēlmiş. bēn
 111 bāyılmissım ordā gāyırī. bēnī āliyō gōtürüyō osmāniyēyē. ēdēm dē' o'len yāklāşmış
 112 yēkindim yēkinēmēdīm. gōzüm' aşdım bō'lē hāsdānādāsīn yat dedi ırāhmātlī' ēl'
 113 bō'le dōşūmdēymīş. ondān kērī hāsdānadan çıkdım ēve gēldim buñā dedi bīş' ēllētme
 114 deTī'. nē ēkin nē şē'dē ēlletmē dēdī. māhKēme māsırāFı dēdī. mālīm mārım mārımış
 115 sātđım allāhā bīn şūkur dēdī āvrādım dā çōcuqlārımın üsdünē gēldi dēdī. bēn allāhā
 116 hāvāl' ētdim dedi. ben ūş tene çōcū'n bābālında gālmām dēdī. bēm bō'le çilēlēr
 117 çekđim gūzum. şelā' dā burdān millēt vārdı çekdi bēm bi' şē'yē de ēllēmēdīm bir
 118 tenē' yudum o gāzanā godüm ırāhmātlıK aldı gāynatdı dāma çıkārtdı. ekmā' da
 119 ānamgil nēye geld' eTdi gōñş' ēllēmēdi. illē de gōñşú yāwrīm. vār bāsdık
 120 dōkmēsdiK o'le yērdik. hē şindi gēden de yōK ordā vār. hī gūdēyniyē bilmēk bāsdī'
 121 nā' ālıp yāpiyōk lēçēri olāndān āliyōk parāsiynān ālıp yāpiyōk. hē onū şē'
 122 gāyāndiyōlār. gāzanda yāpiyōlār. gātārsān gōz çēn nē' gāt. şu gōzún çēn'ni yāwrīm nē
 123 yapāllārımış biliyōn mu salçē'nēn yū'ruyōlār zabāh onú'nēn gāyfāltı yāpiyōlār. onu
 124 bizim zēhranīn gāynānāsı yāpmış. āhāndā' onīn içinde çekmiş yapmış. yēmēk
 125 yāpiyōlār. inā'n olān āyran gōtürüyūr. vār mevliT oldu bitdi vār. hocā. hē. okúyālār
 126 allāhā şūKūr hēpis' okúyō şindī. hē. toprā'd' o ēv. iKi gātıdı ik' odā yoñārdē'di āltına

127 dā māl ġördük. samān ġördük. āltdām diyōduk. ocaklık köşed'ölurdu şö'lē. ocāk şö'l'
 128 ölurd'ışdē. ġāzan öş dört çēşididī bīriynēn pilāv bişirirdiñ birīynēn tırşık ġāzānīñ āyr'
 129 ölurdū bülğur ġāzanīñ āyr'ölüyō hēps'āyr'ölurdū şindi gen'ōylē. hē hēr şey āyrī.
 130 hē şey de vār don ġāzanīñ āyrī şey ġāynadacāk bā' ġāýnādırsāñ. şērbet ġāvadacāñ
 131 ġāzan dā āyrī. üzümün şērbetīnī. ō dā dēpeliyōlār. üzümü hē süzüyōlār üzüm süzülü-
 132 yō. ēvī ā'sdāñ yāpallārdı. tākda biçēllērdi. yōk ā'sdāñ şeyidi duvār duvār dāşdānıdī.
 133 üsdü toprak hī'ī. dū'ne kīrpit göndērillērdi bāsmā göndērillērdi bāsmā gönderillērdi
 134 hērkiş pāpıcına görē ayā'ñ'uzādīr. tabāk. kirpit. ġēden ġēdiyō cān'ısdıyēñ ġēdiyō
 135 cān'ısdēmiyēñ ġētmıyō. cēhizi vērirdiñ ġēdeñ cēhizi ġōtürürdū. cēhizde nē ölürdü bi'
 136 yōrgān ölurdū. dōşşā'ölurdū ōndāñ kērī. ġāynanasına nāyā ġāýımbabasına nēye bi'sē'
 137 ġönurdū. ēliñ nē ārz'vērirs'ōnu vērirdiñ. ōy'ışllyōdū başğā d'ışde yāsdıKışılyōdū
 138 tēntāne dellērdī hēr şey yāpallārdī. ēlinden nē ġēlirsē. dāh'evel. vērmedim. dāh'
 139 ēvēl çēte tellī' de işlēllērdi yāvrım başlārınā. nē yapāllardı amām birē yāwrım. telliKı
 140 işdē. telliKı işlēllērdī ġāýımbabasınā ġāýınınā nē'ne. bilēn işlērdi bilmyēñ işliyēmēzdī.
 141 işdē. zēngin ōlān işlērdi fikār'ōlān da nēy ġōrürdū. allāh hāyırısın'vērsiñ ō'lum.
 142 allāh vēren ēlden etsiñ cümlēmizi. allāh hāyırısın'vērsiñ nē vēri'ssē. ġōrgümüz zō'du
 143 bilgimiz zō'du nēy biliyōduk kinē. dā'dā. aḥā dēvirdi. şorā nē yāpıyōñuz allāh
 144 ġāvişdırsiñ allāh hāyırını vērsiñ. allāh hāyır'ōlsun alānā ġülē ġülē ōturmāk nāsiP
 145 ētsiñ. dēriyē çekēllērd'ō'lum sidā' çekēllērdi. ōylē nāsıl ölüyō bēnim çocū'ñ birī
 146 dāmdan dūşTū. sēs sēde yōk āvrātlār toplāndı sidā' çekdik. on' dā şöyle yātdı
 147 Zābā'nān ōluncu babā ben kā'kāmıyōm babā bēñ kā'kāmıyom dedi. ġīzm kā'k bi'sē'
 148 yōk. ġīzm kā'k bi'sē' yōk. dedī ġūrbān ölüyüm allāhā kā'kdı yōrūTū. şindi bir ġāb'
 149 işiyōlār bir de çāpıT'ıslıyōlār çekiyōlār ō'lum. onā sārıyōlār mūşāmbıyānan da
 150 ġāFāsından aşşā' da bürüyōlār. genē bāygın olursa yēmiyō. bāygın olmassā
 151 yēdiriyōlār. amma bāygın olussā yēmiyō öyle çekiyōlār. işde laf şāf'āçiyō lāf ġōt
 152 āçiyō dedi ine dōnderiyōñ. fisdıkÇı düşmüş de fetdāh mī h ē düşmüş sidā' çekmişlē
 153 dē. ōn tene Tokdurdān ēy'yimiş demiş dedilē yāvrım. allāh hāyırısını vērsiñ. birē şey
 154 geçēn toktūra ġētmış. toktūra ġētdi ġētdī bizim şeyñ āklıma ġēlmedi. mūrādıñ avrādı.
 155 barnā'nı kēsicilērimiş böyle şū barnā'n' böyle şey ölmüş ş'ēdincē intāni kēsilmiş
 156 böyle sāllārımış ayā'nı dērkēn şeye ġētmış yāra bilēne ġētmış. bū dēmīş zorsunmādan
 157 olur nāzardān olur dēmīş. onā bir ilāç yāpmış çālmış ġūrbān oluyüm allāhā dūyo āri
 158 sil'ölur diyō. ō'lum bēnim yüzümde bir yāra çıkdı bir yara ġoc'hōkgēşiñ yüzünde
 159 çıkdī. ġoc'hōkgēşiñ ġölundā çıkdı şöyle. o böylē dolāniyō. āynı bē'm yüzümdē de

160 çıkdı. āhā yēri bēllī. ānam dēdi kīnē uy'yū uy'yū ētlenmissiñ dedī ōküzünēn ō'lā' dedi
 161 ōñūñe gāt da gōtūr dedī. şō'l'acıK_ōte gēdivēric' _o musduK_omārıñ ēwıñıñ arķāsına
 162 vārıncī şōylē del' _'ānn' _o'lān gēldi ğızım dedi. sen_nēr' _'ēdiyōñ dedī. ānam dedim
 163 ā'liyārağdan dedim ben'_ōküzünēn ō'lā' gūt dedi dedim. ō'lāñ ōñūne ğıvrē'vērdī. şindi
 164 ēve elet dedī sēniñ yüzüpdā' sülemene ğızım dedi. āna ğurtul dedim yüzümdā' de
 165 sülēmēniyēmiş dedim. hōkğēş de sātām bārıyō ya ğölundān. babāñ dedi ğızım bēni
 166 ğār'_ōluñ dībinde bēklēsīñ dedī. ēw'miziñ ōñūnde de duvārıñ dībindē āsma der. ğōruk
 167 vār ē'rentidē ōrda bāklēsīñ dedī. ğālān_ōrdā bēklē'dursūñ. gelīñ ğarı geld'_omār çocū'
 168 burā gētīr gēlīñ ğarı gēldi dē' çā'rdılār. gētirdīlēr. bē'm hıñurtlā'mdān bō'dū ğōvdēsine
 169 gēçmēsīñ dē'n ōnuñ ğölun'_da burdām bō'du. gēçmēsīñ dē'. ātıyō bīçā' bilmiyōm ātdī'
 170 bīçāk āynı bō'le cilēt buçā' kitlēniyō. sāç'mī nē' de yülūdülēr. şey dedī ērkēk dedi
 171 davār dērisi vurūnācak dēdī ğoc'_hōkgeşe de dedi dişi davār dērisi vurulācak dēdi.
 172 yarā dēdi toplānır dēdī nē yārāsı ōlursā ōlsuñ dēdi ēşginīñ mişini vūruñ dēdi. ēşginīñ
 173 mişi dēdi sō'ra āradılār dāğda babām ırāhmātılık. ēşginīñ sākızın'_dā vurdu sūrātımā
 174 āldı çıkārttı cūrā'ti. dērt gēdiyō dē'rmen de gēziyō ō'lum. hē ğurtuldum allāha şükür.
 175 o dā ğurtuldū. temrā' ōluyō temrā' ōtu çālinıyō. ā'zındā ōyle yāra çıkdı. hā bāzı düşērdi
 176 bā'zını çēkdirirdik. onū bilēne gōtūrüyōdük ēlindeñ gēçene çēkdiriyōdük. ğāldırıyō.
 177 burāsın' dā sıvūyū. ēl bēnden sēbēP_āllāhdān diyō. bā'demcī'ni çēkiyō. hē. bēdemcik
 178 demezlērdi bā'zı düşmüş dellērdi. ō'le yārā çıkārsā çıkāmāzd'_allāhā şükür ō'lum. āzı
 179 dē ēmr'_ēner dellērdi. çēkēllērdi. işde bō'le damā'nı ğāldırılırdı. bā'zıñ'_ğāldırırđı.
 180 ō'le çok gōtūrdük onūñ ğār'rār bilīrd'_ēvēl. ēvēl tokdur nerdē'di kinē ebē kō'ñ
 181 ğārısıydī. her şeyē bilūyōdū. ā'zınā gēdiyō ğumācīk. ōlmadıK_onu allāhā şükür ō'lum.
 182 ana baba atā laflārı. bēn ōnu ğörmedim ğızım bañā düşmēdi. bilmiyōm_ōnu. ō dā
 183 bilmēz. bāyğuş gelmezdi kinē o lā'lek mi nē gēlirdi lā'lek ō yāz gēld'ndē. mālā' ō'lum
 184 ō'le bizim damā şey ğonmādı. o'l'm allāh nefzimizi ğorusuñ nēfis nēfis. yēdi yērde
 185 nēfis. nēfisdeñ ğuvetlīsī yōk. hēy_şē' yāpan nēfis. allāh kōtülērinen ū'rāşdırmāsıñ
 186 allāh hāyırısını vērsiñ. ilk_ēvēlā allāh nēFsimizi. hoca bilenā nāmāza çıkıyō ilkin
 187 allāh nēFsimdēn diyō. ōndāñ kerī ğōnu ğōñşu şērindēn diyō. nēfis nēfis hēr şeyi
 188 yāpan nēfis. allāh nēfsimizi tērbiy'_ētsiñ. allāh nēfsimiz'_islāh_ētsiñ. ... ğārağurā
 189 şeytana çōker_ō'lum. ōkır üfūr'sēñ gēlmez. ō'lum dō'ruluk dos'_ğāpısī. allāhā bijn
 190 şükür al dā bāsmādı. çōcū'muzu dā dō'rduğ dā bēslēdik dē ōlēni toprā' kōmdük_ğālānı
 191 duruyō. ō'lum burānıñ alā' bir kökūdū imālīdā dāyōm_vārıdī. bilmēm nērde nē'miz.

B7

Anlatan: Fatma Gök, Yaş 75.

Derleme Yeri: Bahçe, Bekdemir (Blalik) Köyü.

Konu: Anılar, Yerel Gelenekler.

1 yēdī'mız īşdī'mız bū īşdē. yāwrım amān āhıl mı gāldı bīri d'ākılımdā gālmādı. anālīK
2 ēlīndē bō'dūm. ōrdan dā bābām dēdī hōrāmtam mefāt ētdī. bu 'ālīş de īşde bu yūze
3 gēldīm. būrda ōldū. gūn ōlup gēdiyō. bō'n īşde ōlu'sā yiyōK olmāssa duruyōK gurbā-
4 nım. ēyīyim eyī'dim gurbānım. gūlā'm da dúymúyō ciyērim. gīzlārım mī gīzlārım bēş
5 tēnē gīzım mar allāhā şúkūr gēlın ētdım çıkārtđım. ō'llārımı ēvērdim. şındī dē ō'lumun
6 birinīn yān'dā dūrúyōm. gūnūmū gūn ēdiyom īşde gurbān ō'ldū'm. ōylē bi'ş şē'm yōK
7 ēyī kōtüyū āliyān dā gōrdúk gurbānım. anālīK ēlīndē bō'dūm anālīK ōrdān dā bābām
8 bi'yēre vērdi ōrdān dā ōldū. ōrdān dā bū ānē gēldim burdā' dā ōldū. bēş tēnē gīzım
9 ōldu bīr dē iki d' ō'lum ōldu. ēvlēndīlēr yān'dā dūrúyōm şındi. bāşgā nē dē'm kī
10 ciyērim hē. kīmsēnīn de hātirin' gūrmādı itın ayā'ndan tīkēnī çıhārřım. hēç būr'sünē
11 kōtū sōzlēmēm. kimsēm yōK diyēni būrda gārip gimīyim diyēnē. ēy'yē ēyi demēli
12 kōtüyē kōtū demēli gīzım. nē bil'im bāşgā bi'şē'm yōK. ō'lānnārī mī. ō'lānnārın birī
13 gēnd' āndin' ēwlēndī. birin' dē dū'h gūrdurdum ēvērdım. hēyē. īşlār' ırās' gēssīn.
14 kōlgēsind' āglēniyom allāh āliya ēlīn' ēlē versīn, hā gēlınīn birī dē ōsmānīyēde. ōnu
15 bōşvēr. ēvdā'nīn de yān'da dūrúyōm. ē' ānca ō'l' ōlur ēlīn gızı īşī ırās' gēssīn. yāwrım.
16 yatā'm' sērēr süyüm' vērīr ekme'm' edēr yemā'mi verir. nē dē'm kī. bāşınā çıkılı māz
17 dībīnē yıkılı māz. yāşım mēmmeT ēmmīn der bābām dēr kī yirm' bēş yāşındāsın derdi.
18 burā gēlēl' dē ēlli sēn' ōldu. ōldu ēllī sēnē. gōcīyānan otuS sene dūrduK yīrmi sene d'
19 ōlēl' ōldu. hē. çōcuKlār tūvālēK gāldı. kāk'sān bi'yēre gētsēn kāk'sān şiy ōlsān.
20 tūvālēklēr' tērgiyēmiyōn. īh īh īh. hē. gīzlār' da bō'tdūm d' īşdē hēyle bō'tdūm çalışdı
21 ikī sēnedem bēri bō'lē'm. iki sen' ōldu bō'l' ōlālī. çalışđım ōt' ētdīm bēr' ētdīm
22 bō'tdūm muhānete mōhdeÇ ētmēđım ō'lūm. nē bir ēl gāPısınā gēdērīm nē bir lāfā
23 gēdērīm nē bīr dēdīgōd' ēdērīm āhā da mēlēK āhā da mēlēK de gōnşım. hēç allāh
24 sābır vērdi. hā. ilāhēnē dikērdım búbēr dikērdım. sālātālīK dikērdım. gōcānīn bēygiri
25 vāridī. sarārdī yúklēdirdī bēn d' ortāsına binērdım. ta bīlā'lā yohārda satārdım. bōyl'
26 ōldum dā dūşđım. yō'sā bēr' bānzēr'nēn şiy ōlmāzdım. ērkēK gimīydim. ēşşē'

27 yúklēdirdim. bēygiri yúklēr ōrdān gēri bīnēr gāpıda ēnērdim. hē bō'le gēldim
 28 gēçirdim ō'lum. gūn bō'ḡk' 'ūn allāhā gūrbān ōlúyúm. allāh ēlden ayā' gōmāsiḡ. allāh.
 29 mē'mmēT ēmmiḡē mī ḡḡ ḡḡ ḡḡ ḡḡ. mēmmēT ēmmiḡē gūrbān ōlúyúm. nē dē'm kī
 30 gūrbān ōldū'm. bē'm çolum çōcū'm ōlmādı. dēdilēr kī ōtū' yūzde bir tokdur vārimış.
 31 bilīr dēdilēr. bilīr dē'ncē. ūḡ sēnē mī nēy gēldik burāyē. kēldiydīk ādāmā ōlmāz
 32 dēdilēr. būndān çocuK olmāz dēdiler. ōn' dā bābām gōmādī bābām da gōmā'nēci bu
 33 ādam dā ord' ārhādaşı vārimış. bilīr dē ōrda gōrmüş. vārdīlār yāpdīlār çātdīlār gētirdi
 34 gōcā. bōyl' ēyledi gētirdi mēmmēT emmīḡ. ō'le gēce gēldik. hē. kūnüz gēlillēr mi
 35 mārāşdām bura. kūnüz vērilller mi gūrbānīm vērmēz'ēr yī'm bēş yāşındā' āvrādī.
 36 gūnüz vērillēr mī. vērmēzlēr. kīmse yōK ānca bābām dedī kī şāvlār gēydīriḡ Çeket
 37 geydirīḡ dedi baK kōt' ōlursuḡuz dedi. bunūḡ ārdı çōK dedi. hē ōylē gētirdilēr. aḡā çol'
 38 ōldu çōcū' ōldu gēlin' āldı ō'luna. ālmış gāri dā ōlmüş. iki tēnē dē bēndēn ōldu. iḡ
 39 bōyl' ōldu. ḡī ī. hēyē. hē gūrbānīm. mēmmēT emmīḡ bō'l' ēylēdi. gēnē dē dērdım kī
 40 nēy dē'ci dēḡ ō'lum gōca der. bunnāri ben nāsıl bēslērim der. gōca gōr gēderim derim.
 41 gūlērim gēder mīyim. ēşşēK gīmı dēr. ēşşēK gim' bēslāḡ dērdi. dāḡā dā bāKdım
 42 muḡānete dē mōḡdeÇ ēmtmedīm çocuKlārımı. ō'lē īk' ādam yan' iki āvrat yanna sorō
 43 sorā var bāḡā mēlēK bilīr. hēç gōnuşmam. heç selem mērmēm. bāḡÇiyē gēdērīm
 44 ḡocāniḡ bir ākrābası vār. āfērim sāḡā der nedī' omār dedīydım bür gün tāḡımı vār dedi
 45 mēlek. āfērim dedī dēpemde yārīḡ vār dedi. ōtēbēriyi istiyōḡ dedi ilk arabā'nen de
 46 gēdiyōḡ. abāwwū dedīm. ā'lēnir miyīm dēdim. bō'le gēldīm gēşdīm gūrbān ollum.
 47 mēmmēT emmīḡ ōldūkden kēri d' ossā dirīyḡān da gēlirdim. fātīK tēz gēl' ā'lenme
 48 dērdi. bi' yērē getsiḡ dūKḡāna salāllārdī ḡāsdē'dī. siziḡ ōturdū'ḡuz gātđi durmāzdım
 49 gēlirdim. āfērim vallā' dērdi gend' 'āsd' ōteber' ālmīyē gēdiyōm yā. bir kōtūlū'n' de
 50 gōrmēdīm bir īnsānīnān da gōrmēdim. āllāḡ āḡīretın' mā'rır etsyḡ cennetde. ēv de
 51 yērdēn yāpmīyēdī. ō'llārim bō'yūncē ūcēltdilēr ēw dūtdulār. āliyēmīz bir ōlduK. hē
 52 bō'le. āmān ciyērim. kimse kimsē. āḡā gōc' aḡā. çēKdirdī'dik bōlē yāyānā. gīzlār
 53 birinī gōmāmīş. bi' şē' dē'n gētdimidi cēb'mē soKdumudū ūsdūdūnē īkişsin' dē
 54 gōmussum. gāyırī şēyē gēldīm. irēsimecinīḡ yan'nā gēlmissim dō'ru. ō'lum dedīm şūnū
 55 çitlā' dedīm. hē dēdī. nē vēriyim dēdim yīrm' mīlyōm vēr dedi. isdērsēḡ gīrK mīlyōn
 56 āl āḡācık ḡā dēdim. gāyırī çḡḡrtđım vērdīm yīrm' mīlyōn fazlā. gīzlār gōmāmīş āliyān'
 57 ālmışlār ō dā gālmış bēn d' ōyl' ēyledim. gōcāniḡ mī. bēḡ gēnşlī'm bēḡ çālişđım bēḡ
 58 yēdīm gūrbān ōldū'm ōrusPulā' gētmēdīm ḡırKızlā' gētmēdīm yō'mīy'yē gētmēdim.
 59 ben dō'ru bir şē' gēnşlī'mi nē'diyim. dā'l mī bācīm gārdāşım ō'lūm. ōrusPūluK ētmē

60 hırkızlık etməssēn sultān dō'rusu insān. ben şōlā şey ōlsā gēnē Tōbe Tōbe Tōbe.
 61 gēnşlī'mde çalışdım yēdim n' ēdiyim bēn'm hēr'fē dēmişlēr kī nēdē'n cılbāk sırtıñ
 62 dēmiş birī. yokluk belāsınā gārdāşım dēmiş bıyī'ñ nedi' tōm tōm yē dēmiş hēr zēmēn
 63 sērçe kebābı yiyóm d' ondān dēmiş. onun gimi hālınā göre hāsān ā'. ēvēlk' 'ūñ
 64 mēnderescā'z şē'yā tokdūrā götürdü. ārābıyā da binēmúyōm ē'ce amān āman dēdīm
 65 tusbā' yēdi sēnede yāyliyē çıkmış dā ānāsının g/.../nū s/.../m vāy vāy yī'de yōl mu
 66 gābil demiş. āhā ārābıyē çıhāmıyōm dēdim şelā' götürdüm müyü dedim arhāda
 67 dūrmāzdım dedim. hāyırī ādām dā yādırgıymış bēllēmiş, dōl dāvār güdüyōdu tā dōle
 68 tēlīfān ētmiş mēnderēs ānāñ böyle sōylüyō dē'n. bür gün yānım' 'atirrim o gāriyī
 69 dēmiş. bō'lē gēldi bō'le gēder işde gurbānım. bi'şē' mi dūyōrsū'z sār'tık mī diyōrsū'z.
 70 nē nē sēbēp. dēdim öldü'nu öldü'nü dēdīm gurbānı. gōcā gōcādıkdān kērī çalışmadı.
 71 dēdīm ōrdā gōcā gōcādıkdān kērī çalışmadı. düşdü. çöcuklarımınān çaldım çabalādım
 72 yēdik yō'lum. muhānetē mōhdeÇ ētmēdīm. ēwiñ ónúñ' ilāhene dikērdīm ālemm
 73 üsdümm' ākardı. sālātalık dikērdim ālem üsdüm' ākardı şú ēwiñ ōñú dāriy' ēkērdīm
 74 ēkđirirdim. çıkārırī içēri dōldururdum. hārmānı çıkārır içēri dōldur'm. muhānete
 75 mōhdeÇ ōlmāzdım. hē bōlē şındı dē bō'l' ōldum āllāh ēlden ayā' gōmāşın allāh āhret
 76 mūrāzı vērsīñ gūrbān ōldū'm āllāh. āmmā şu māhāllēcī'ñ ālē' üsdümē dōnsūñ birin' dē
 77 bos sālāmān bācı. hēyyīç. hēç birin' de bos sālāmān. vērrīm. dēmēm kīnē şu dā
 78 yō'muş şu dā vārımış dēmēm. hēyyş demēm. āhā bir gēl'nīm vār nē ā'na gārışırım nē
 79 gārāsınā gārışırım nē ēdērīm nē gör'rüm. hēç olussā yērim. ēlīñē göre hāsān ā' gūrbān
 80 ōldū'm. ēlīñ ōlursa dilīñ d' ōlur. bōylē işdē ōldu. bu nē ōlmālī bēnī dēşdīñ sōylēdiyōñ.
 81 tōrunnārim ōkuyō ō'lumuñ ō'l' ōhūyō. iki ten' ō'l' ōl' ōkúyō gızī da güÇcúk dā'
 82 tōrunumuñ. ik' ō'l' ōkúyō. tōrunum dā güÇcúk. ō dā gēdiyō dā dā' bī yıl gēdiyü. allāh
 83 ēlī'n' ēlē vērsīñ. allāh gāzē belē vērmēsīñ yāwrīm. āllāh yoklū'nān da tērbıy' ētmēsīñ.
 84 ālēy' gēliyō gēçiyō gēdiyō. hāh. nērā. ā't mī. n' ā'dı. hā yōk ānām yōK ēwde bir
 85 babām vārıdı n' āliyēm. anālık gōmúyōr. hē ē. sōñrā babām dā bir yānnık bēkmēz
 86 ālmış. bir yī'n gūr' ūzüm ālmış. eşşā' yúklētmış gēldī. ik' 'ūñ yānımda yātdī. yāwrım
 87 dedī ēlīñ ādāmı bu yūzden bildik vār yā ille bo'n ossuñ illē bō'n ossuñ. vērmēzlēr dē
 88 kīmse dúymāşın diyōlēr. ik' 'ūñ yānımdā durdu gáyırī gōcā bir ōl'am vārımış şō'lē ēl'īñ
 89 ārtī' kēsdi yēdirdī. ā'rıklādı sāldı gáyırī gōcā sēnede gēlmiyē başladı. gōyúnñārīñ yúnjú
 90 yorgān dōkērdim gızlārı gēlīñ ēderkēn. gēçilārı dē gırhārdīm kīmín'çul ēderdim
 91 kimin' ōrm' ēdērdim n' ēdicīm. sātıcım mī ōrm' ēdērdim. kirmennēn ā'rīm. çul
 92 dōhumādım ōnū ōnā girmēdim. ōrmē' ōrērīm. bū'dā' dā ēkdīk dārı dā ēkdīk ilāhāne de

93 şe' dikîk işde zepzēnîñ alê'n' dikdik. bübērîymîş salātāl'ymîş. ilāhēnēsîymîş
 94 dārisîymîş bübērîymîş hālît. kêçim bō'ñ gızîm. ammā yōk dîyēnē dē yōk dēmēm.
 95 ōlmē'ne gēldikdēn kērî vērmeden sāl mam. hā'yîr. āvrādîñ bîri bōyle dāmāhîmîş heç
 96 bi'ş'e' vērmezîmîş bi'ş'e' vērmezîmîş amān bîri dūşünde gōrmūşumūş n'olā demîş
 97 sırtında bi'ş'e' gāl' hē şú yēlēk dikēllērîmîş. ōnuñ dōşunūñ āltî. ōn'ōnūmē dūtúyóm
 98 dēmiş. başgā bi'ş'e' ē'liK ētmēmissim dēmiş. bu dūynā nāsıl ōssa gēçiniyō yāwırm. iş
 99 ōte dūynēde ō'lum iş ōte dūynēde. köprüden gēçicîñ mî dūşucūñ mü āmēlîñ ēy'yise
 100 gēçēñ yō'sa dūşēñ ōlūñ yā. amān ciyērim. yāşım işde yim' bēş yāşındē ēmmîñ
 101 gētirdiydî elli sēne dē gēlel' oldu. yāşım dōlúyō. iş bîtiyō gā'yırî tîh gēnēdē ēy'yidim
 102 gîzîm. çoK ēy'yidim. hēr işi dūtārdım. şındı davāra gētdı bür ō'lum mār bāñā dēdî kî
 103 şōrā gāpîyî dijēlmîş. şōlā girt girt cāmîñ ūcuñ' gāzîyü. bēn de ō'lēn bû zāmānîñ
 104 nāmāzîñ' gılcım ikindinē. menderēs dedim nē diyōñ dedi. şındi sēnî yītinc' aşşā'
 105 dūşürrüm dedim. nē dî' dēdî gēt dāmîñ gōtün' ōte dēdim. burdā biş' ōlluğ bize tāman
 106 dēdîm. apdāz' āldım getdîm nāmāzî gîldım. biş'l olmāz āna dēd' aşşā' dōkúlûr dēdi.
 107 bālkonuñ ayā' şē'ne gōmūş bōylē cîziyü. amān ūk' üç gün sōñr' oldúydü bāña bîr
 108 gāşıntı gēldi. gārsālārķān tozu gēlmîş ō'lum. bu mēndērēs şiyē āntePē gōtūrüyō
 109 bāhÇiyē gōtūrüyō. osmānîyē gōtūrüyō āmēliyet ētdird' āyā'mı bir ĩmkānî yōk gēnē
 110 gēce günüz bi'ş'e' yōK ō'lum. gēcē. mēndērēs sēnî dēdim şikā't ēder māpıs ētdirrim
 111 dedim. h̄m h̄m h̄m ihā. nē dî' dēdî bēn gēce yātamîyōm dēdîm. bû gētdi innē vūrdurdu
 112 bāñā yōk sō'ra bitTî' ōldúydü şōlē çintik çintik yar' 'āmı gızārdı toz olmuş ō'lūm.
 113 āmma dîyō inne de vurdurúyō ş' ēdiyō hî' ūç sen' oldu. Gā'yırî sālîK ocā'na vārdık.
 114 hāFTadā inne vūrdurúyō. ōtē sāğlıK ocā'na vārāk dedi bēnim ırābiye gızım mār ōra
 115 vārdık gîzım dēdîm sañā bi'ş'e' dē'm mi dēdîm. dē dēzze dēdi. bu ğurbān ōldū'm
 116 dēdîm buñ' ĩmkān bulāmıyōk dedim bunu n' ēdek dēdîm. dēzze dēdi sāña bir inne
 117 vēriyim mi dēdi. vēr dēdim amm' ĩnniyē vūrüyēler ammā fāyd' etmiyō. bu innē' dēdi
 118 hāFTada dedi bir deFa vūr dēdî vurdūr dēdî. amānîñ şu ōmālārîm ğurbānîm yāra ōldū.
 119 bu yārālar ō innē' vūrunca sō'ndū. bîrin' dāhā vūrdū ēvêlk' 'ún mēdērēs genā āldıydı
 120 vurdurdu şındi ilāllāh ōldū. ammā mēndērēs vūrdurúyō ā'rı kēsdirı vurúyō.
 121 vurdurúyō hiç ōnuñ ilācını bilmúyō. ō'le tokToru vērđi bāñā hā şınd' ē'yim. bōyl'
 122 ōldū yāwırm. dērdin gēlmesi de şē'miş bēlîsiz bir dērt. bēn dē namāz gılcım şōyl'
 123 ētdim mēndērēs şınd' ō'lum sen' aşşā' ātarım dēdîm. nē dē' ātañ dēdi. burdān tōzār da
 124 dedim bizē gēlir ben de bu yānîñ dijēldim gēlivērince. bā'zımā dōlmuş. bōyl' oldu
 125 ciyērim. amān aman. şındi sîz nē isdüyōsū'z nē düyōsū'z. nē yāpîyōsū'z. ēpē' bēnî

126 sō'lēdī'z lāfi āldī'z. hē sōḥbēt ētdīk bō'le yedī'mız işdī'mız işde. şiyē şō nē dē'cimidi
 127 nē olursā oşsuñ dātılı'ñān olur gızım ācılı'ñān bi'_se' olmāz. hēyyēç hēyyēç. ācı suvān
 128 ġābī'n'_ācıdır. ġōcē'nēn dē geçindık ġōyduk ġētdık. allāḥ ırāḥmet etsiñ. o'_da o'lum
 129 olmāmiş dē'n ēwlēndim. o'lum yok dē'n ēwlenī'di. üş tene ġız olmuş başġ'_olmāmiş
 130 o'lum olmāmiş. benden ilkin o'lum öldü şunuñ yata'n'_alt dāma serīñ şúnú şu' allāḥā
 131 ġārşu ġelme dēdim. allāḥıñ vērgisi dēdim demēK_ālt dāmda yātırıcıñ bēnni dēdim.
 132 Gāyırı onuñ ārdınā oldu onuñ ārdınā bir deḥā oldu hā vērd'_işdē yō' hē ġīz olunca sen
 133 onu bilmā' yēdi tēnē dē ġurbān kēsdi. hē zēkīyē yēdi tēnē yēdi yāşınāçā ġurbāñ kēsdi.
 134 āmān āmān. dūyōm kī mēndērēsē ötēki nē mēndēres ya. mēndērēs oba diyōm o'l'nā
 135 yēt'_T ene ġurbāñ kēsdi sāñā da bīricik beñ kēsdim o'lum. ġurbānı da hēş de dāġmiyō.
 136 mēndērēsım ondān ē'. āġşam ġēldi mi āna nāsılsıñ hēylēsıñ nāZıl ēyí mısıñ dē'n sorār.
 137 o sēsdēnmēz. hē. hē. mēndērēsım'_onuñ gim'_on tēnēsine vērmēm. mēndērēsım ē'.
 138 āmā ēy'yī kötüyū allāḥ üsdümüzde ġörüyō ġurbān öldü'm. bīr tās su vērsāñ allāḥ
 139 biliyō. bir soķum bīr yētim yemēklesāñ allāḥ bülüyō. bir ekmēyāñı būr şordān āç
 140 geçsē dōyursāñ allāḥ bilüyō. ġēndi bāķmıyōr āmma zāman ġēl'sē ġēndiñıñ bir
 141 o'lúynān bir ġızı vār Kēndinī hēyl' olūr. hī. hēyl' olūr. aḥā mēndērēsım āġşām ġēlir
 142 āna hēylēsıñ bō'n hēylēsıñ epē' misıñ. nē dē'n sorār ġēndi hēç sēsdēnmiyō. vāy ġuru
 143 mēmēt dērim ādına dā ġuru mēmēt dellēr şo. yēdi tēne ġurbān kēsdi şunā bāķ
 144 dērim. hē. nē bābāsınā hāyır'_oldü ne bāñā hāyırı vār. babası bōylē ḥāsdā āvrādı āldı
 145 ġōydü ġētdi. hēmí ġōcíyā bāķdım hēmí tārrıyā bāķdım mēndēresım de ēsger'_ēdici
 146 bāķdık geçindik. hē ammā zāmañ ġēlirsē bilir. bilir. ā' ġōyún ġārā ġōyún birbirindēn
 147 ḥāyırın'_ālir. nē bili'm ġurbānım. bōyl'_ēyled'_işde bōyle ġüñ ġördük. ammā bēni
 148 yāpamām ġurbānım. ġēnē dē bāñā āna munā dēmiyō ġonuşmıyō ġēl'nē diyōmúş
 149 onuñ yata'n' ē' düzlē. yatā' kirriyse bāķ. şonu şō'lā ānā bu yāwrım. ānā. mālā ġēdüyō
 150 yatā'n' düzlē aç āltın'_ē' düzlē dē' ġēlinē diyō burdān. beñ yapāmām. türkū dē mi
 151 çāriyım. türkū dē mi çā'riyım o'lüm. çā'rırım āķlīmā ġēlsē unūtdüm. bābāñdā'yēñ
 152 ulālēyē. āltın yūġsūk bārnāġındā dōlālı. ēvēldendūr bēn sēverdim sēnī. şindī başıñ mı
 153 bō'dü ġēlín olālīyyi. ēvēldendūr bēn sēverdim sēnī. şindī başıñ mı bō'dü ġēlín
 154 olālīyyi. ġārşıdāñ ġārşıyāyēñ ātilāmādīyyım. tērezım ġirildī dārtılāmādım. ēvēldēn
 155 sēvērdim şindī ġōpnıldēn ġidēr öldüm. temām mı ih ih ih ih. hā. sāñā dā mı çā'riyım.
 156 dā' vārdım budānīķ. dā' vārdım budānīķ. dallārınāyy bilbillēr dādānıyīķ. yār sēnī ben
 157 sēvērdim ammā. zamānındāyy şindīy kim ālık. hīh. 'ücē dāġ başındān çamlār yıķıldı.
 158 olān,pürrērī,dibīne,dōķúldü.ēvēl,ġüÇcúKúdún,şindī.

B8

Anlatan: Ali Köksal, Yaş 88.

Derleme Yeri: Bahçe, Burgaç Köyü.

Konu: Anılar, Yerel Gelenekler.

1 hocām. gel bakāliyīm. ō'le mī hócām. datlı ōtúrāk datlı ka'kāk. parasın' ver öyle dē'm
2 parē' vērmeden dēr mīyīm efēndīm. ēsgiden tānışırım bēn ōnnārīnān. yok şo dāh' ilk
3 görüşürüm. bunnēriñ dükğēn'nē oturuyörüm. ōrdā gōnuşmā yapıyörüm. sēniñ
4 dedi'ni ānnādım bēn. bu çocuklāra nōt verecē'ñ bunnār sınıfı geçecēk. çiğ köfdēniñ
5 bulğürü. bāğızdān aşmāz gürü. bācīm ayrāniñ durū. ille cānım civ köfTe. çiv köfdē
6 dā' gāşdı. āyram pēşinē dūşdı. çok yēdīm gārım şişdē. ille cānım civ köfdē. orālārī
7 gārışdırmā. bēn nēfsimi yōruyörüm. hocā. yok cānım gārışdıryōñ ōtē' bēri'. ali
8 köksāl. ben bāğçēliyim aslım. burgāşlı kō'. evet gırk dōkuzda gōşdüm tē'çi kō' vār ora'
9 yērrlēşdīm. bi' dēkğāy. kēlimēniñ gēri yānī vār. ēllide āsgere gētdīm. ell' ikide tē'ris
10 öldüm. nērdē gāz'āntep. ilk gōrdū'm bō'k şēhēr gāz'āntep. ōrdā yapdım āsgerlī'mī.
11 şīndē āltı gārdāşık. āltımız dā yuwā gürdü. çol çocuk sā'bı öldük. nē fāyda kı yazzık
12 bēnim bir soñ kēsem var. ēwērdik çocū' yok hocām. haḥ. şīndī gārın obāsındā ēwīniñ
13 'çinē dıkılsāñ çıkāmañ vallāhā çıkāmañ. yāsin ōkurdū ōtā'n getdiK ēvin' ondā gōrdük.
14 bunnār işdē gēlēnek hocām. sēniñ isdedī'ñ şēylēr. çok yēşā. körō'lúyüm dēr dē. dā'dā
15 gēzzērēm. dā'dā gēzzērīm. uçān ürüzgārdān hilā sēzzērīm. demir tokmāğınāgān
16 gālpāK ēzzērīm. amām bēylēr bēylēr beñ körō'glu dēgilīm. körō'lúyu dutmuşlār.
17 zındana pusmuş. efēndime söylēyīm zīndānda bulüyölār. sözüm ōñā ḥāyvānnārīñ
18 arāsına pusmuş. ōtekinē' de gēlmiş orda bulmuşlār. bú türküyü sō'lüyō işdē. körō'lu
19 dēyilim diyō. gōrGusūndan. ḥālbıķı çāmlıbele vāryō ōrdā çāmlı belde gezzērim. uçān
20 ürüzgārdān hilā sezērrim. dēmir tokmağınān vurūr gāfāñ ēzzērīm. amām bēylēr beñ
21 körō'glu dē'lim. dē'lim dūyō yalān sō'lüyō. ēvēt. hēyķāssī. hēyķāssı bū. uzzūn. bēnim
22 bildi' i'm bu gādar hocām. efēndīm. yōk. dādālō'lúyūm dēr dē dā'dā gēzzēriyyēm da'da
23 gēzzēyyērēm. bu genē şiyē gētdīm bēn. körō'luna. sañā şunu söylē'm dūr. cerēn
24 söylē'm sañā. cērēn çıkmış yēşiklī'ñ bāşināyā. günēş vürmüş yū'sūgunun gāşinā. söylē
25 güzēl söylē. nerālisīñ. dō'ru mu yā'nış mı. dō'ru dē'l. şu cerēnēñ yāylālāriyān
26 gēzmēliy. gālem ālīp gāşin gōzūn' yāzmālāy. allāḥ şükūr. şīndī. o körō'lu. gārāc'ō'lan

27 ciP_ē'cē bilmēm. ne mī. bāyık nē diyōdum bēn. çiFgödē sō'ledim. heýkǎ'lardan mı
 28 şindi dūr ben an_ıpdıl başımdan_ geçēni sō'lē'm. babamın zenāti hocām āvcılıkmış. ē'
 29 diyne bunu. babamın ērikdem_ bir ğavalı vārimış. ā'sam öldü muyudū. künde babamın
 30 başına toplānıllārimış. anām fuķārıcık iki çalı çilpe toplār ğelirimış sabā' ğadār ōnu
 31 yaķāllārimış sabā'na ka'ķār ğedēllērimş. babām āvcıymış. ē' dipne. sabāh_öldü mұydu
 32 ķēklī' ālir. ğederimış ava. ulān ocā' batāsıcā ķēklık ğēliyvērir ğāfāsınā ğonuyō. içinde
 33 ķēklık. ulān dıřındā'na sıkıyım derkennē içerdā' ķēklī' vūrúyō. allāh allāh ğārdařının_
 34 ismī vēlī. ulān diyō bu ķēklık ölecā'nē řo vēli ölsē ōndan_ēy'yidi dūyō. nağadār
 35 marāk. na ğadar marāk_ ki hātđinden fāzla. yētimlīnem_ bō'dūk hocām. şindi bāyık da
 36 dedim ya hocam. baba olduk buña şükūr. dōvlēt demir yollārından emekliyīm. āyın_
 37 on_ dōķuzu dēdi mi zirā't bańğāsından ğēdiyōrum_ māyışımı āliyōrrum. sēniğ gimi
 38 dōstlār ā'bablār benim bāşımā birikiyōr. şindi şu mēydān vār řúrdā. ōrda bāşımda
 39 dōluyūdulār. arķādāş dedí kī. gündüzdēn sēni bir hocām isdiyōr. ille ōnūğ yan'na
 40 gedecā'ķ. benim aķlımdan ğetmişimiş. çoćū'n babası geldi beni āliyiverdi geldi getdi
 41 geldim sēniğ uçu hocām. amin cūmlēmizde ırāz'_ossuğ. he'. allāh allāh. ā't yaķallār.
 42 dō'ru aķlımā ğēlmıyō kī gündüzden_ız'cık ayārrādımıdı. dō'ru sōylüyō. mor mēnevşē
 43 sūmbüllēr_ açārsa. koķār burcu burcū. aķār sulārı datlı datlı yāylālārın. yaylānığ. işde
 44 aķlıma ğētirēmıyōrum hocām yā. bāyık bēn_ nē dēdīm. yīrmi sēkiZ seksen sēkiZ. yok.
 45 hığ_ āli pāşām. ğēlillēr āvdān. ğāpsālārıyā dōlmüş ğāndān. hığ_ ğırık_ bāsdāmbāķ
 46 mērdūdāndāyyān ēnēr īğrānı īğrānī. o kim biliyō musuğ_ 'ōcām. ali paşā hē. ālī pāşām.
 47 hān_ ōlālīy. bāşındā řālī dōlālīyā. tōrūn_ āyşā ōld'_ ōlēlī. bāşım bālālī balālīyī. bēnim
 48 hānımın da ōlūmcülūğ adı eşē hā hocām. dú'nde çāriyōdum dedi bağā sabāhā ğadar
 49 dipnēdim yātmadım türkūnū dedi bağā. ğızzıkān. hesaP_ et. hocēm bir ķēlimēñī iķrām
 50 ēdiyōrum. bu çoćuklārın isdā'nē vēr. bīr daķğa. nē demiş. ā' ōlūr ünü ğālır. sēniğ ünūğ
 51 getsiğ bu çoćuklara şindi. ē. elb'ölüyum der de dōküldü ğālēm. bir bēn_ ōlmēyinēn nē
 52 ōlūr alem. işde burālārı bōlē. onnār ēsği hocām yā. bēn dē ēsğiyīm amma işdē. var
 53 daĥā sabāhığ sēfēr' vāhđindā. bēylēr ōtūrūyūr tāhtındāy. ūyķúnūğ řirin vāhđindāy.
 54 bēnī bir ğüzēl nen_ēylēdā. hocām. şimdī diyecē'm kelimē. beñ_ yāşımā ğörē ğüzēl not
 55 vērriyōrum. yōķ. apdalō'lu mū. dūr. apdāl dēller ünümüz var. onu bāzi biliyōdum_
 56 amma unūtdum hocām. oğa çalışacā'ğ kī ō'renecā'ğ. apdāl dellēr ünümüz var. beş_ on
 57 tāna kōrümüz vār. beş_ on tanā ğūzumuz var. kim demez ki apdalō'lu diyē. sēnden bēn_
 58 nē isdēdīm. çoćuklār biliyō. bir dāķğā cānīm anāğdān_ nāsıl dō'dūğ allāh_ āllāh.

B9

Anlatan: Hacı Ömer Yıldız [HÖY] Yaş 89, Fatma Yıldız [FY] Yaş 86.

Derleme Yeri: Bahçe, Cumafakılı Köyü.

Konu: Anılar, Yerel Gelenekler.

- 1 [HÖY] şú tarafdān antákyèden gēlmiş taraFa. çok zamān olmuş. ēsgi zamānnār
- 2 annādíyō.
- 3 [FY] vallā' bilmiyōm. ēlímizde tēmirā çıktı mı yāzdırdıdık biz. gēder bō'le bi'şē'
- 4 yō'du. ā'hāre bilēmiyōm gēdēllērdi. işdē vāllā onnārdan şiy olurd'ō'lum şiy'oldum'
- 5 biz ēvēl ot vārdı ot gullānırdık ot şey çocúklār hāsd'olurdu gārni ā'rır derdik şindik'
- 6 'īmi tokdur mu vārdı. pāyāvşā derdik öyünān hē onnān şiy olurdū. sīnir olursa bi'şē'
- 7 yapmazdık şú inciriñ şē' vār yā gozā'ndan sürērdiK işde. işd'onnārdan. olur gara
- 8 yīlān dērik bōz yīlān dērik. olur bunnār āla bulā olur. gırmızı kepkēpi dellēr. añ çok
- 9 da şurda bizim ē'mizd'olurdu şurda toprā'dı. hē'ye ih ih ih ih. sokdū'nı bilmēm ō'lum.
- 10 bi'şē' yapmaK'ēç allāh gorusuñ. āvsunnuyōlārdı. āhrāp soñuncu bi'şē' sokmādi
- 11 şükūr bi'şē' görmedim ben. yānı yāpmādım.
- 12 [HÖY] dokdur muğdur yō'd işde. síníkcílēr vārdı gēderdiñ. bāhārdı. körō'lu
- 13 demirçō'lu burdā hālımız gālmadı gēdiyōk demiş körō'lu. ātı dā vērmemiş saḥār.
- 14 isgāndurun. āntēp. çāviş paşa ādāmlārı doldurdulār gōturdulēr şú taraFā gırdırdılār.
- 15 yabancı dōvlete gōturdulēr. firānsızlār o zamnnār ufā'dık biz. babāmgili görmēdim
- 16 ben alt'āyl'ı'missim. öldulēr o ādamlar. parā' çıkārıñ diyō āltını ālmış. ayā bā'zına
- 17 gēçirmişlēr. çihārt ba'alım yōk çihārt ba'alım gebērdilēr hep onnār onñār hēsaba
- 18 gēldi.
- 19 [FY] dū'nnēr mi. cümā günü başlār ēvēlī dāvulnān dāvul çālınırdı ōyún oynallārdı.
- 20 ērkeklēr gādinnār āyr'āyr' oynārdı. şindi hēPisi bir öldu. ēsg'İşde biz dāvıl'nān
- 21 dū'nnēn gēldiK ō'lum. cümā günü kākıyō cümērtesi çāl'niyō. gına gına dā ōylē yānar
- 22 yānı ō şē' dāvul çāl'nīr. oynānır yapılr. gíníyā gızzār hāzırrār. gızlār iki gız yū'rur
- 23 gíníyā o gızlara dā yū'rma şē' vērillēr ēl'nē yānı hēdiye vērillēr. uFāk teFēk. ondañ kiri
- 24 de yapāllār zamānında ātınān gētirillērTī. gēlın ātınān gēlird'ēvēl. bizim günümüzde
- 25 ātıdī. bēn ātınān şōrdān şōylē gēldim. 'ih 'ih 'ih 'ih 'ih. bēnī bindirdilēr onğumde dē bir
- 26 dē kōçēk gētiridilēr islā'dān ōyún oynuyē ōynuyē dāvullār çālını çālını ātınān gēldim.
- 27 ō'lānıñ ēwīne gēldim. ō'lām bēnī ēndirici ben dē ō'lām bēni endirmēdēn ātladım

28 ēndim. yōk yōk yōk gōyā görünmēdik. o zāmanaça göründük de ō'lana görümedik.
 29 dāmat ōlmúyōd'ışdē. biz görünmüyōdúk gādın görünmüyōdü. dāmat görünüyō dā şú
 30 gāşdı bizim Tē'. şēy vērillēr yānī üzēngilik vērillēr onu yānı soñrā gēçi vēren gēçi
 31 vērīr inēk vēren verir işde. şey başlārından vērīr vērmiyēn de yōk. işde hāyírlısı
 32 yāvırım ō'le günnērimiz gēşdi. ōynādılār. sínsín vārıdı. sipsún oynallārdı bem bunun
 33 oynādī'nı bilmēm. cenāz'ölursa gedērīk yēmek yāparık üç günde hē'. hēmeñ goşārīk
 34 ondāñ kēri ō gün onnārın ācısını dē hērkiş yemek yēpēr üç gün. gōtūrrük. şındık hālā
 35 gen'ōylēyik. ēvēlī ōylē'di. mevlidi şēriT ōkunur ondāñ kēri gāyri şēylēri evdā şēylēri
 36 yapar. çocukda hēç bi'se' yāpmadık biz. dōhuZ tēne çocuk dō'rdü dēzzēñ. vallā' kimí
 37 ōldü ōdunā gēt çalıyā gēt. şeye gēt bō'le bō'le günnērimiz gēşTi. yāvırım rēzillī'd'
 38 ēvēl şindi abāww. yaşām zōrudu. yānı fisdī'mız olu'du tūtünümüz olu'du. yānı kōyūñ
 39 hēpisiñ. hērkeş yāPíyō sāde biz dā'l. hāc'emmīñ da gēder işde çalışırdık. bāzi gēce
 40 gēlirdi. bāzi hāfdada gēlirdī işd'ō'l'ēmēkl'öldü dō'let demir yōlundan. çocuklārimız
 41 da çalışdı yānı gūdureti yetdi gēce çalışdılār günüz ōhulā gētdilēr. allāhā şükür kimi
 42 māhāndiz ōldu kimi ō'retmen ōldu. kimi işde tarlada çalışdı. bu da posdā'nadāñ ēmekl'
 43 ōldü. işde bīliyōñ sāhār ço'cū'm. babānıñ ismi çok gōnur. ōsse de sā'd'ōssa. işd'āhā
 44 şú bēnīm gızımī ānamıñ ādı anşıyādī. vallā' nē bili'm işdē ō'lē gōy'yōduκ anām'zıñ
 45 ādını. būnuñ ādı sāhābını bilēmek ōnu gāyınımız vurdu. ō'ādarrīn bilmiyōm. yānı
 46 hē'lēsill'ādām ōldū'n' bilmiyōm. anām gil ēlbise gēyēllērTī'. nē gōzel ēlbisiyēdi ben
 47 de tikērdim gēnd'lēr de tikērdi. fisdān. şālwār yō'd'ēvēl. altından da don picāma. āynı
 48 bō'lē picāma gēy'yōlār. hēye uzūñ cānım dırnaklārına. āyāklārındā gōñ āyākgāb'
 49 ōlurd'ēvēlī. āltı gōñ. bō'le şēy üsdü dē gōñ. bōylēsīl āyākgābı olurdu. bilmēs kı.
 50 [HÖY] tellik gēyēllēr hālāy çekēllērdi dahā çok şē'lērdē dū'nnērde. pōlis dē görü'ssē
 51 yırtārdı çūñkü. cēndārmalar yırtārdı. savāşı ē'ce bildi'ım yok birçok gāçırımışlār
 52 adamı savāşda burdā hē'taraFdā. bi' gārı vār savāşda ō gārıdan dūydum āşdı gāpiyi
 53 diyō bēn sení. bēnım ōdüm düşdü dūyō. ben seni ōldürmēm dedi diyō. sāvāşda
 54 ādamlār ēv ēv gēzūyōlārıdı diyō ērmeniler. anām gāçırımış bēn. ufādım ō zaman ufāk.
 55 [FY] gelīñ gıyāfeti ēlbise dikēllērd'ēvel. irāñgi hēr çēşiT ōlurdu yāvırım. şındik'īmi
 56 biyāz yōk. gīrmızı hēr çēşit ōlur. fēs hē fēs gēyēllērdi. bēn ō fēsi dē gēyTim.
 57 yannārına hē onnār da vārıdı. yōk gērçeK āltın dē'l. bēn gēydim on'ō'lūm gēydım
 58 hīh hīh hīh. ayā'nda āyākgābı gōndur'ōlur. ō ōlur da şındik'īm'dā'l. dūS ārkāsı
 59 şēylīydi topū' āzıdī normān gēyme. ō'le çēşiT āyākgābı n'āriyōdu ki. vār babam
 60 anām mārıdı. ēsgīdēn yapma. duvār āynī duvār ōrmē üsdü toprāk. hā içi de toprāk.

61 yōk bētōn yō'du. oćāklık vārdı oćākıl' ātaşı vūrurduk. ġīzınırdık sāpı sāpınā bür sūrū
 62 ġārdāşıdık. yātā' yātārdık. ōnnār āyrı cānım. hē amān o zamān hērbī'şē' vārdı yāw.
 63 tābiyī. nē gözēl içinī dışını yiykārdık. tābiyi sēnedē bīr. hī ġālēyçi ġēlir ġālēylēr.
 64 ġāpiyā ġurūlur. ōnu şē' vār kūrēs'vār ō kūrīyē çēker ōteki ġáyırı biri yūr biri ş'ēdēr.
 65 biri de ġālēylēr. hālā genē ġēlīyō buruyā. bēmbēyez ōluyo. biş sene işde idār'ēdiyōñ
 66 ōnū. ammā çōK ōluyō ġāp biriciK ikicik ġāpd'olmúyō ki. olmāz bākūr vūrur. şēyi
 67 çıkār zēhırrēr.
 68 [HÖY] ben devlet demire ġēder çalışırdım başġa bi'şē' bilmēm bēn. inşā'ılērde
 69 çalışırdık. ēvlērde inşā'ılērde ēvlerde. orda çalışırdım.
 70 [FY] çocuk ġēlir ġēder çalışırdı. işde ġētırır çōcuġlār d'okudu şükür. allāhım bu
 71 ġünnērimize şükür.
 72 [HÖY] ell'ādar vār. ġārı ded'ışde başġa çocuK olur mu. ulān ġētdiK o'lum nē'miz
 73 annādıcık doKuz'imz'ātdım diyom. yōk bēm birinī ērzuruma ġētdī. yāhō başıma
 74 dedim şēy ōkūyucuñuz dedi nē ārıyōñuz. okudu o mēhendiz oldu. ō'lum şēy m'
 75 oGuyúcuñ yātırmıyōlār beni yātırmıyōlār. sōñrā adām ōhūdū. ben de bi'ġāç deFā
 76 haca ġētdim. baba ġētme dedi. ord'ırēzil ōlúyōm. beş beş. hāh hāh hāh hāh hāh. şind'
 77 ōrıyā vārdık dur 'āla dūr utāndırma yāzmiyā yāzıc'ēr'āl dā. beş ġişiyyik biz şiyē
 78 gedecā'k haca gedecā'k māraşa gedecā'k beş ġiş'ora vārdık. şēylēri bāsúyōlār. bir
 79 āylık şē'm vār ik'āy nērden bulucuñ çünKū. şindi yāpdıK orda n'ēse bitdī. súlār
 80 kēsildī. mekġiyē vārdık. bitdi dedim bitdi adāmlār vār ġāçmiyē başlādı. ō'lum şē'niz
 81 ālıñ da burdān çıhıñ dedim başġa bi'şēy yok. şē' zamānı ġārışık oldu mu ġēliyōlār.
 82 ārtık öyle derkēn son'ā ben öte beri derkēn. ulān ō'lum intil olduġ satēn ora varana
 83 ġādar ōldük. öte beri derkenē ş'ētdi. adam tā şor'āmı ġētdi ulāñ şurāsundān. sūrūyō
 84 ben'ādam ġuv'ētlī. öte beri derken şor'āmı yere vārmanıñ imkāni mi vār şō'l'ādam.
 85 öte derkēn bēri dērken bīr ġēlip de şo dirā'ñ depes'tim'ādam bō'k şu 'ādar bir ādām
 86 vallā' yıhıldıñ mı āyvāh dedim depēlēllēr kimsē ġāldırāmāz. ondan sōnra devām
 87 ēde'ken ēdē'kē'n ġērī vārdım kī ādama sū dōkúyōlār. āyvāh dedim ġētdim ō'lum bem
 88 burda ġāldım dedim. bēn dēdīm burdā ġāldım. ādāma su dōkúyōlār şō'le adam ē dedi.
 89 āyvāh dedim. ōt'ēderken ber ēderken ādam ġēşdi. dō'ru ġırāña çıkdım. ġırāña
 90 çıkdım ammā safıynān mērvenıñ arasındārē ġolēy burē'nen yoġārı vār ōre gimī
 91 ġetTik ġēldik ġetTik ġēldik. sen dā' tāvaf olāmadıñ yēdi olacaġ yāw yēdi mınāra vār
 92 burda hē temām yedi mināriyā sāy diyōm. yōk dedīlēr ōlmāS fālan dērken n'ēse
 93 deTim bēñ ġetTim.

B10**Anlatan: İsmail Akdeniz, Yaş 83.****Derleme Yeri: Bahçe, İnderesi Köyü.****Konu: Anılar, Yerel Gelenekler, Halk Hikâyesi.**

1 n' _ānnādıcm nē biliyim bēn. şimd' _emmō'lū ēs'n davārimiz ölurdu. bēn çobānıdım
 2 dāvar güderdīm. bir dē tārām vār yokārdā birēS yi'm' _daḵ'K' _'ādar yoḶārdā ōra
 3 göçērdik. köye gāÇāḶcı gēlmiş dē'ncī dāvarı birēzin' bō'ler gāçırırđık. sōr' _ēFēndīm
 4 bizim bir gōñşu vār bā' vār mā'seresī vār. ōñūnde dē zēpzēleri vār bō'le. gēne gāçak
 5 dāvarı olācāk āl' yāpdılār ben dāvarıñ yanna yātırıyım dēdi. sīz de güdüñ dāvarı dedī.
 6 gēndi orda dāvarıñ yān'da yatar iz de zābā'nan bir çoću'nan güderdik būr güm bir
 7 gāçakcı gēlmiş. babāmı o dā' sürmeñ bir yēr āşırın dēdi. sabā'na vārdım baḶām bō'le
 8 bō'le dēdī. gārğāvırō'lū'nun āltı dērik bi' _dēre vār. dāvar orā' sabā'na gēder orā yokārī
 9 sēniñ dōllēre ḥāçatlī' yōḶ. gārıynān gēri dōñēr. ōnuñ dā bir gārdāşı var ōküz alācā'mış
 10 saḶār. ādam köyden dā'niyō kī sīssicā bir ādam görüküyü. gedecē olúyō şō'le rampā'.
 11 bacā' deşdiriyo şindi gāçakcı. bēnim dāvar dā gēri dōñdū. gārşılārına diKildī.
 12 yālpandan çıkd' _ādam ōrē'. yānımdā ādam ordā yē hēm' ādam aşşā' dēriye çēkiyivēr-
 13 dī. ma arada yātdı dāvar bir gāç gün. būrdā ōñ üş davār yātıyō dēmiş. dōrTün çobān
 14 ḥāḶı demiş beş. dōḶuzun dā gāçēḶ yāzmış. bēn de dāvarı çēvirdim bu günnēr gēşd'
 15 ēmm'ō'lu köyde ā'ğda' derik bi' yēr vār köyün ārkāsındā dā'niyōḶ gārderenin dāvarı
 16 görüküyō. üç sātde vāramañ getdī' yerē. ordān bacā' deşdiriye şindi. vāryō çobniñ
 17 ōñuna dāvarı topluyō. gādirliden aşşā'dēreden. çōcuḶlār hırsız dē'n çōcuḶlār
 18 bā'rışıyrdī. gārdāş işde bū günnēr gēşdi bō'lē. bir dāvarıñ ālemi seksēñ gurusūdū. onu
 19 būlup vēremezdik. yīrmi gēçi vārisā sēKiz on tenesi gāçak gālırdī. sī'r gırḶ gurusud'
 20 āḥmēt. bēygir iki buçuk liriyeđi ēşşēḶ yīrm' _beş gurusūdū. kōrōḶlu gēziyā çıḶmış.
 21 yāw temēl'n' _ānnadıcm işde. bāḶıyō bir Ḷēvrān gēliyū. gārşıdān gēlen ērmēni m' _olā
 22 gāşı gōzü sürmeli m' _olā. yolun pācın vērmeli m' _olā. vēr yolun pācini gēl geç
 23 ērmēni diyō. bēn dē ērmēni dēyilim bēzirgām başıyım. yēmen ēliniñ şāḥbāz ālıcı
 24 ḡuşuyūm. hēr ādāmā māl yēdirmiyēḶ ḡişıyım. ilişmē Ḷēvrānā bañā. gēlgeç kōrō'lu
 25 diyō. ḡırāta bininci dē gēr'ā'lır sīr. ḡuluncundān sārıcī'ñ ōrtülūr. ḡırātıñ da ōñunñden
 26 cān mı ḡurtulur. dōñder mālı mōrkēbinēn bēzirgān. yēter kōrōḶlum da bu ḡıssām

27 yēter. şimdi arācīlār burnuṇā tūtēr. bēnim soy küfēylān da vārır senīṇ ḡırı dutār.
 28 ilişmē kēvrana baṇā gēl gēç körō'lu düyō. ḡırāta bininci dē guyrū'nda ḡālīr. dā'lār
 29 körōlun' gōrūncü dē ḡāsd' olur bē'lēr. kēserim kēllēṇi ḡannārıṇ cā'lār. dōnder mālī
 30 mōrkēbinēn bēzirḡán. āḡ. dīyēmēdīm ḡıḡ ḡıḡ bēn dē sēniṇ körō'l' öldügūṇū nērdem
 31 bilēyīm. dōşē ōdālārı ōdāṇā ēnēyīm. otuz iki kirā māl vērēyīm. ilişmē kēvrānımā gēl
 32 gēç körōḡlu diyō. otuz ik' kēvrānıṇ soyāssām tōplāsam dōḡdürsem ḡırāta nāl olmāz.
 33 otuzun' dāḡā vērseṇ gōtūnūṇ üsd'nē çul olmāZ. otuz iki dāḡā vērseṇ ḡān ēyvaza şān
 34 olmāz. dōnder mālī mōrkēbinēn bēzirḡán diyō. otuz ik' kēvrānıṇ soyāssām tōplāsam
 35 dōḡdürsem ḡırāta nāl olmāz. otuz iki dāḡā vērseṇ aç ḡurtlara pāy olmāZ. otuz iKi
 36 dāḡā vērseṇ ḡān ēyvaza şān olmaz dōnder mālī mōrkēbinēn bēzirḡán. bunnār āta
 37 binūyō şımdī. bēzirḡánıṇ ātı gēçiyō körō'l'nun ātını. bir de ḡüleşecā'k düyō. ḡā'mıS
 38 ḡā'mıSı yıkārsa ō onu kēsecek diyō. bēzerginen körō'lu ḡülēşiyō körō'l'nu yikiyō
 39 bēzirḡēn. buçā' çēkīyī. tırḡada ḡülüyō körō'lu. nē ḡülüyōṇ ulān düyü. yāw diy' işde
 40 sēni kēsiyōm diyü. ben diyo körō'lu dā'lim ben körō'l'nun bir süPürgēsiyim diyü. bir
 41 düzēnnēn sēnden bir beş ōṇ ḡuruş bi' ş' ālıcımıdı diyü. ō dā ōlmādı diyō. ḡōl'ndān bir
 42 dutup ātıyō bun' fırlādıyō bun' ātıyō. körōlusun sēn gēl ḡülēşiyōsaṇ diyō. üç sēFer
 43 üsd' üsdüne dē yīkīyīr. bācā' çēmreK ordān yōrüyō. dēmir'ō'lu vārımış körō'l'nun
 44 āsgēri. bīr bēzirḡán dolāndı fırlāndı ḡēldi ḡōndu m' ol' çāy kēnērīnā. yolun pācın'
 45 vērdī'mız ēri ērişān da ḡöldü bāṇa bēzirḡán diyō. şındı burdā da yıksıṇ bēni ḡülēşek
 46 dē diyō. yoK ō'lum yok bize ḡüç yitmēz yē hē'le bēm bir bērbēr donna ḡiriyim diyēr.
 47 vāriyīm kōr ḡúyy' otúruyum. ordān ēFēndīm vāriyōr bērber ēlbisesin'n ḡēyyīr.
 48 bēzirḡánıṇ ḡōçü ḡēlīyir. ulān bērber diyí. būyur ā' diyí. pēşek çēkēmāṇ mí diyí ō
 49 ā'lāsın' diyí. dōḡuz ḡātın' ārk'ārkıyā bā'llallāрімış. ōṇā bir pēşek dērimış. yārbāşına
 50 vāriyōlār. usdūrām ḡālmāmış tırāş etdim bezirḡēn. dāşıṇ üsdün' otur diyō ḡılāvlıyō
 51 şō'le usduriyā. şo dāmarınān şōrdā' ḡıl da ḡāçarımış ōnúṇden diyō. ḡı ḡı ḡı. sābınnıy'
 52 ēFēndime sō'liyēm ḡüzēlce. sā'bınnıy' ēfēndime sō'liyēm ḡüzēlce. ḡōpnúrtlē'ne bıçā'
 53 tōkāndiriyō. bēzirḡēni kēsiy' orda. ḡārnın yāriyō kī yūrā' çatālımış eyvāḡ diyō. bizden
 54 ḡüjl' ādam öldürmüssük Tūy. dōndēriṇ bākı'm mālī ḡēri düyü. mālī dōndēriyōlār
 55 ḡētiriyōlār. yükü dōküyōlēr kinē silāḡ çıkıyō bārıt ḡurşun tüFēk demirc'ō'lu ḡurşun'
 56 ālıyō el'nē şō'lē dāvar boK' ōumu ufāliyō. bir tāziyā mı niyē sōylüyō bir dē ḡātırā ḡātır
 57 derik dem'rc'ō'lu ḡātırā bi' tēnē ānnıṇ çatına vūrúyō öldüriyē. bir dē dōldur dā baṇā
 58 sīḡıṇ ulān ārkādaş bū öldürür. yōK ulām bu ādam m' öldürür ḡō'l' üFēliyō ḡurşunū.
 59 iki barnak pārit ḡōy'ōlār bir ḡurşun bir dē dōşünē vurāna ḡadar ḡēdiyü. ılgıT ılgıT

60 gānnār āḥār māyīl māyīl gözlēriḡ bākār. goş demircim dēmirlēri kīmlēr çekēr
 61 gōcadim' ō'lum diyō körō'lu biri diyō Kī babā silēḥ icēd öldü mērtlik bōzuldu dūyō.
 62 ondān ēvel gīlīş'nānıymış bō'lā. tīFlis dērler bi' yēr vār burdā şāma yāḥınıymış. ōra
 63 vāriyōlar Kī bū'd' ēkiyōlārıymış. mallār yāyılıKān şūrda bi' gēziyim bāḥıyım diy'
 64 ēyvāz. vāran orda bir kērvān ōlmuş gıcır gıcır ēdiyō. ulān ekmek bū'dā'lārın' alāk
 65 diyōlār. gēri gēlmiş gēri gēliyō atı vārimış atı çekūyō şō'lē gulānındān üç üssüyünc'
 66 at yoGārı kākıyō. bir dāḥā vūrūyō maḡmuzlār yēre kişlēniyi. körō'l' dā bākıy'
 67 yōkārdan. gōzúnú gōzümden ırāmām. bir gün gōrēmesem durāmām. bēn tiFlizde çit
 68 sūrmēm bir gēdelim şāma diyō. şāma yāḥınıymış ora nēriyēse. şāma vāriyōlar ḥāḥ
 69 körō'lu dūtun birē diyō. körō'lun' bir gūzēl bā'liyōlār. körō'lu hēr yēr dūşmēni. ilān
 70 diyō şú gōl'mu çēziḡ dē bir bē't sō'lē'm de diyō. āsar mı kēs' n'ēderseniz ēdiḡ diyō.
 71 gōl'nu çēziyōlār. tīFlizdē gālmālıymış ēyvāziḡ sōzün' dutmālıymış. bōyl ē kötülēre
 72 gēlmāSinden dō'sü dō's' ōlmēs' ēy'yimiş diyō. gōcāmış bu bīrāḥıḡ diyōlār. körō'lu
 73 gırklāra gārışıyō ēmm'ō'lū. ādam da ōldürdüyse işgide işdiys' āFēdersin gırklārā
 74 gārışuy' işdē. gırāt dā gırk senede bi' yo' hēr sēnede bi' yō' kişnērimiş. gırāt dā gırāt
 75 da doḡmuş sār dēpizdē. búnḥārı bō'l' annādıllārdı del'ānnı bū. vallā bēm bō'lē
 76 dūydum bilmiyōm ōtū' yān'nī. bir dē şey vārimış ā nē'd' onun ādın' diyēmiyōm yā
 77 bōlu bēyi bōlu bēyi. körō'lu bābāsınḡ gōzün' oydurmuş. bir dē bālyēmez vārimış
 78 bolu bēyi ādamlārındān. gēdi'm de şú körō'luydān bi' bā'siş āliyiḡ demiş. o vākıt dēli
 79 dēvriş dellērimiş. ōnnār da ō'lum gēlmē gārdaşım diyū. sen bir dātsiz lāf ḡonuşun
 80 dūyū körō'lu sēni vūrunc' öldürür diyō. ō'lān āldırmıyō. gēliyōlār bālyēmez ā
 81 gēderkennē çocuk bir tēmsili kelām deli şāvlārı ta şōra gēdiyō. ōrdān bālyemez vāriyō
 82 diyō kīnē bōlu beyē. gārdaşı murdaşı yān'da da kimse yok diyū. körō'lu da tāvliy'
 83 ēniyir ḥāyvānḡ ḥāyvānḡ sūzā' bō'le yī'lmış mēzer gim' ārasın' yāriyir ōrdā yātıyı.
 84 bōlu bēyiḡ āsgeri gēlır şindi diyō. körō'lunḡ āsgēri vūrgunā gētmiş. gēliyōlār
 85 gēziyōlār mēziyōlār. bāḥçālārı her TraFın' vēren ēdiyōlār körō'lu yīk. ulān bu tāvliyā
 86 ēniyim de şú tāvliyā bākıyım diyo. vāriyō k' orda bir ādam yātıyō ḥişvānḡ içinde.
 87 çīḥārdıyōlār. āta bindiriyōlār bunū ayaklārın' da buḥā'lıyōlār gōtūrüyōlār körō'l'nū.
 88 körō'l'nu dutdúk. bēni ōynātmāḡ ḥānçēr vūrup dērtli sinēm dō'rātmāḡ. ēli ba'alı dos'
 89 kōyünē ū'rātmāḡ. vāllāḥ' bēyler bēn körō'lu dēyilēm. diyō. körō'lun' dā bu dā'lardān
 90 āşar yōlu vār. bāşınā sōkulmuş şifāḡ tēli vār. nēçesi bēnim gimi gūlú vār. vāllāḥ'
 91 bēyler bēn körō'lu dēyilēm. ilāḡ bu körō'lu dē'ı diyōlār. bālyēmēz d' ōrdıyāmış sāḥār.
 92 körō'l' ēkine bāsmāzıymış. bir ēkinin' içind' ēkini āḡār dēpeleḡse diyō körō'lu dā'ı. bir

93 ēkinin içine vārana ġādar dāşın ūsd'n' oturúyó. işde körö'lu diy'lar. dütuP āta
 94 bindiriyōlār ġerī. kīm körö'l'ism' āñērsá diyō bōlu bey başı cellāt diyú. bun' āliyōlār
 95 zındana ġōy'yōlār ġırk ġişiynen bir dāş ġúy'yōlār zındānıñ a'zına kündē bir ġāp su
 96 yārim ekmēk. körö'lnuñ āsgeri ġeliyōlār kine körö'lnuñ bir yērrāri vārimış. körö'lu
 97 yoK ordā. āsgēri diyó k' arKādaş ġiriyók sāriyók nam körö'lnuñ diyú. dēmirç'olu
 98 aġālar bēm vāriyim yoklīyēm diyō. sizin dedīñiz gimiyse tērger ġederik. ġeliyō kīnē
 99 şind'orā bākıyōlar sil'ni sil'n' ā'liyō. n' oldu şirīn dönēm n' oldū. sālārdı ġül bēnzın
 100 sōldū. āvcılār āvından ġeldī. hānē bizim bēy bābāmız. bākıyō bāhÇē bütün vērān
 101 olmuş. ġētdi ġeden ġeldi ġelēn. hās bāhÇiyē ġirdi tālān. kimidin ūsdünē ġelēn hānī
 102 bizim bēy babāmız. şirin dōne d' işde sō'liyē işde ġālan ġārşıl'ın. ordāñ ġeri ġeliy'
 103 āsgērlerin yan'nā. ulān dēdik diyō. dēmedik m' ulān diyō. yōk yōk diy' ulān nē bolu
 104 bey' ādāmı diyō ġötürmüş Tüy'. ġēdāK ārp' ēkin a/.../a ġoyum dūyō āfedersin. ārpıy'
 105 ēkmēnin ġıymātı yōk diyú. iş ādām' bulmāda. yā bem bir hālḥā ālīyim diyo
 106 körö'lnuñ ġirātınd' d' ālīyim. ġēdiyim diyō. otuz doġuz dā'l kırkınc' 'ún sārın
 107 ma,arasın' yoklān diyō. ēpēre ġelirseġ gellik, ġēlemesseġ de ārkādāşlar siz nē
 108 yapārsāñız yāpın diyó. ordān dēmirç'o'lu bir çobānā ırās' ġeliyór. 'lān çobān diyór.
 109 būyırā' diyí. bōlu bēyi bir ādam ālık körö'l'isminde diyü nērēnin körö'lúsúymuş diyü.
 110 yāsāk yā körö'lnuñ ismin' āñmāk. ulām bu çobām böyle dērsē biz ni' yāpacā'k yā
 111 diyir. bōlu bē' şēhrine vāriyir. mus' iZminde bi' yāḥūdi vārimış. óñā diyō Kīnē bēn'
 112 ēsar ālman mı diyō. bēnim yāTacaġ kākācaġ yerim yōk tüy'. ġılıc' āz'cāk yoġarı
 113 çekiyō. āmān ā' āltın amān ā' ātın ārpa dā'ı pılāv yē diyó. ū āt diyí bunnār sāña tēslim
 114 bir ādam ġōnderdīm zāman diyí bunnārı ġōnderēcāñ diyí. ārāy' ārā' sō'leñ bir
 115 dutmıyē diyō Kú aşık ġēlmiş türkü sō'le'cim dedi de diyú. dutma vāriyō sō'lüyo vallā'
 116 ā' diyō bir aşık ġelik türKü sō'le'cim dē'n diyō. ġēssin bākıyım. ġāp'dān da ġāsiya d'
 117 omuzuna ġēçiriyō şō ġāsiyā. irēliki yēre vāriyī. tınada sāzı āpdālınıġ satı ā' birē
 118 diyelēr. nē diyēd' ordā. aklıma ġēlmiyē ki hih hih hih. āPbās dā bēy musdāfa ḥōylú
 119 ūçümüz. dolāmbaç dolāmbaç ġeder ġōçümüz. ū'run ū'rūn ġāvgāñ isder içimīS.
 120 içimizde nam sālḥābi körö'lu kēs ārtık kēs dedi. körö'lu yāsēk diyē. ordān çıkıyōr ġēne
 121 Tışārī. ġeliyō yārim okġa yā' ġó'yō ġılıcı bilā'lēmiye bāşlıyū. ā'lar bāña sō'letmeñ
 122 ġırhın' da kēsērīm onun diyí. çō' dónnē pislüy' āfedersin. yēdī' yēr ōġēr diyē bōlu
 123 bēyí. ō ādam diyō āpdaldān körö'l' dēmiş diyō ... bilmiyōm ġeri ġālān türkü sō'lüyō
 124 mü sō'lēmiyo mü. bir ġızı vārimış dūtmā vāriyō diyō Ku vallā ḥātın diyo bābıyāñ orda
 125 bir aşık ġēlmiş diyō. bir dēdī'n bir dēḥā dēmiyō Ti'y'. ġız ordan bi' nā'me yāzıy'.

B11**Anlatan: Ali Apaydın, Yaş 63.****Derleme Yeri: Bahçe, Kızlaç Köyü.****Konu: Anılar, Yerel Gelenekler.**

1 bā'çe gızlaç kō'ndēn. ā'tmıſ üç yāşındıyām. èvèt. gızlāşda. isgēndurun dēmirçēlikde
 2 çalışdım. ondān sō'r' ēmekl' öldüm. burālarda bō'le yāşıyōk. birēz rā'tsızlıkdān
 3 dolāyī. gāl̄p rahatsızlī' öldü hā' şekēr vār gāl̄p vār. şind' de allāhān bu gün'nē biñlērce
 4 şükür ossūñ ĩy'yik. önnārī bize pek annāmazdık annātmāzdı baḥāmıñ çok bō'le şeyidī
 5 sāf bi' ādamıdı. öyle bīlgisi yōkdu. bō'le incitmēdi kimsiyē bō'le bōş gonusma lāflārī
 6 sē'mēzdi baḥām. dēmir yōlunda çalışıyōdu. demir yolu geçēr āyrāndan geçer. èvèt.
 7 tābī kōy hāl̄kīnā fāydas' olmuşdur köylülēre çok fāydas' olmuş. tābī ālmannār
 8 yāpmıſ orıyā. yōK ben dūymādım da ālmannār yāPmıſ orıyē ō āyran tōnelinde çoK
 9 çalışmıſlār. orıyā gēçim şartlārī ō insānnārıñ ō köyden oldu. köyl'lēr d' ord' ēkmek
 10 yiyō. kızlāş dā bēm bilmüyōm gız mı gāçmıſ bō'le bi' dedi godūvār. ammā dō'rū gız
 11 gāş dēmiſ. ō dā gız gāş dē'ncīk gız da gāçmıſ. ōndan sō'na burānıñ bu kō'ñ adı nē
 12 olārāk gızgāç gızgāç. dē' lāF bō'le yāyılmıſ. èvèt. ācemi birli' izmir bornōvā ūsda
 13 birli'm ā'rı. ōn ālt' āy d' ā'rıda yāpdım dōrT āy ĩzmīr. on ālt' āy ā'rı. tābī' dayāk
 14 yēmiyen āsger olmās kī. nāsıl oldu meselē ē bürgün acem' birli'nden usda birli'ne
 15 vārdık. orıyē vārdī'mızdā burā dedīlēr ana gūcā' dā'Ī āsger ocā'. ē n' olacāk. burdā
 16 şē'lik vār tērtiplīk vār. ulān bu tērtiplīk nē dedik. biz dedik çāvıſıſk. siz' bizē fōrsuñuz
 17 sōkmēz. niyē bize bōlē gonusuyōñus siz. amā biş sizi ēzēcē'k. bünü sō'lıyēk size. biş
 18 siz' ēzērik. ille bu gēce dedi tūrku çā'racakşınız. biz dēdik niyē size türKü çā'racā'k.
 19 çā'rmā'k. şūdur būdur sūrtüşmiyē girdik birbirimizē gāPıſdık. gāPıſıncık sō'rā bunū
 20 bizim bōlūk gomutannārımız' ilētillēr. bōlūk gomutānnārī bunnārī çā'rdı dēdi kinē.
 21 sīz dedi bāk bunnār sizīñ üssūñūs. bunnār çavıſ siz ērsiñiz. ammā ordā. hocām ā
 22 gōm'tānım burdā tērtipcilik vār. ō'lum dedi tērtipcilik sōkmēz burdā bunnār sizīñ
 23 ā'miriñiz sāyılīr. çāvıſıñız. bunun uçu dedi ordā münākaşa çıkđı bundān dolāyī yētmıſ
 24 bēş yetmiſ āltılārda āgērde ā'rī içine ulāşdırmā otō bōlū'nde ō'lē yīrm' āyī temām-
 25 ladık. bītirdik gēldik sā' selim gāzāsız belāsız. ōrda ulāşdırm' öldū'muz için ēveli
 26 ācemilēr gēliyüdü üsdümüzē. ō ācemilēr gēldī'ndē önnāra şōfōr ē'timi verrik dērs

27 verrick biZ. ācem' birli' oldū' için ulāşdırm' otō bölū'. ē'tim mēirīdīk onnārī gēlən
 28 yērlēri gōsēr'rdīk şōfōrcülū' felān' ō'retirdik ... mēselā bizim āmcamız vārımış ōnun
 29 ādī ōlūncūk ilK ādī bēnīm ādımı gōymuşlār. āl' ōssuñ bu. o zamān bīr āylē dēde nē
 30 ders' ō ōlurdu. şindiki gim' mōderin isimlēr ōlmāzdı. mēselā hāsān ālī hūsiyēm
 31 musdāfā. ōkgēş. mōhāmmēt. bō'ōle gūzēl isimlēr olurdu peḡāmbēr ismi vūrurdu
 32 şindiki gīmi dē'l. o zaman eksēri de peḡāmbēr ismi vururdu. bō'lē şindikilēr de
 33 mōdērinneşdī. dāhā ince isimlēr vuruyōlār. mēsēlē şimā nīsā nūr ama o zamānnār
 34 dāhā bō'k peḡāmbēr ism' olurdu. tā' bell' isimlēr geçērdi. tābi o peyḡāmbērimize ēñ
 35 yāhın isimlēr dāhā gūzēl ōlur. ānāmgil çalışı'Gān gā'dāş ānāmıñ bi' köynā' vāridī
 36 beyāz bō'lā şindi zubun gimiydi bō'ōle köynā' ōlurdū. ó köynā' uzun ōlurdu bōydān
 37 boya zubun' olurdu bēnim ānamīn. tūm bō'le uzūnudū. bābām rāhmetliK āsgēre. hā
 38 on' içindeñ gēy'yō. āynı köynā'di. bir dē bō'lē ē kōnçā' olurdu kōnçēk. ā'zı lāsdikli
 39 bōl' ayā' da lāsdikli kōnçā' olurdu. bu kōnçā' zūbun dellērdi. bunū bō'le şe'lēr
 40 giyēllērdi şinik' īmi bō'lē picamālārimış bunnār yōk. sırtında işdā bō'lē zubūnn'
 41 ēlbisēler giyēllērdi. bōydān ēlbisēlēr. cekētlēr ōrdā pēk nādīr ōlmāzdı uzun bōl'
 42 ēlbisēlēr giyērdi gēndilēre bō'ōle bi' lēr yapāllardı gādīnnār. işliyēndē vār işlēmīyēnde
 43 yok. bīzde işlēmēzlēr. āyāklār'ndā lāsdiK āyākgābı vār. lāsdiK āyākgābı vāridī. hē
 44 gōn dē vāridi o zaman dah' ōncēk'lērde vāridi ā'b'im bēnim hāsān ā'b'imgil ne çarık
 45 giymiş. ā'b'imgil bendē' beş āltı yāş bō'k onnār çarık gēmiş rāhmetlik. onnār de biz
 46 derdī bir māl ōlūsü bulursaḡ köyde dedi veyā bir'si davār kēse' āmmāñ gūrbān
 47 ōlūyūm bunūñ dēr'sini kimsiyē vērmeyin' ā. bizē biz buñū çarık yāPıciK. ō ādam dā
 48 ş' ētdī' zaman dēriy' ālır gōtūrūr. onū tēmīzlērdi gāzırdi āyā'na çarık yaPārdi.
 49 āyākgābı yērn' ō'le giyēllērdi. yāw ōn' bilēnnēr kişilēr yāPārdi tābi. ōnā gör' āyārlı-
 50 yōdū. yāpan dā vāridi. zōr bi' şe' diyāl zatan o çarık hā bā'lāmālī bō'le bi' şe'lēr
 51 yāPılirdi. ōnu tābūyū gāzūyōlār. tēm'zlūyōlārdi. ō tēm'zlēniyōdū pıçāklār'nān niyēnen.
 52 yō' bēm bilmēm. ō gūnnēri gōrmedim. bābam da āyni o zımān lāsdiK āyākgābı vāridi.
 53 ē yēmēni vāridi. mesele bābāmıñ zamānında biz yēmēni biz ē' billik. o ēsgidē' lāsdik
 54 dor' āyākgābısı vāridi dorā. kiltēli dorālar vārdi bō'lē gā'verēñgi dorā yaḡgābılār
 55 vāridi lās' pīlās' lāylōn lāsdiK. bābām giy'yōdū yēmēni giyērdi. o zamānnār yēmēni de
 56 vārdi bizim zamanımızda kiltēl' āyākgābı felān' ē' bilirik. hā hēr zamān. dū'ne
 57 gēdērken 'ērkiş şāvlār vārdi gārdaşım. yāw hērkişñ kimī nerde bulacāḡ. bir
 58 pāntolumuz ossa bile bir dōşşāñ āltına gōy'yōdūḡ bīZ. dōşşāñ āltın'd o ütü gōrevi.

B12

Anlatan: Mehmet Kılıç, Yaş 86.

Derleme Yeri: Bahçe, Kıracılar Köyü Mizamlar Mahallesi.

Konu: Anılar, Yerel Gelenekler.

1 mehmet ğılıç. hāh seksen āltının içindiyēm. èfendim. burāsı ēsgi bilālīkdī şindi
 2 bēkdemir oldu. burdā ērmenilēr vārımış. bēz bilmēm o zamanı dā. ā duýdüm'lārimā
 3 görē. bēn bñ' dohuz yüz otuz dō'mluyum. bin dohuz yüz ēllidē āntePe āsgere gētdim.
 4 bizim günümüzde göre vārıdı. görē' gētmēdīm. goreden gētmedim ğāşdı. val'a'
 5 şimdī o zaman isgēndurudā biniyóduķ vāpīrā. yārkġāy'yā yohārı ğāşdıķ. on ōniki ġişi
 6 vārık. ōrda vākıt āġşām üsdū. āşām üsdū vāpīr gēdincē biz ēndik. bizē dedileri kī siz
 7 cezā olārāk cezā olārāk burıyā bir tāvla yapacā'z dedilēr. zābanā kāhārdıķ cemsıye
 8 binērdik ā. nē der isgēndurunū otū' yannā belāñ belāña dō'ru gedērdik bir cemsēy
 9 dāş yüklērdīk. ōnu gēti'ridik. olēnden sō'ra yemā'mizi yēr. limānıñ ōrdan da bir
 10 cemSēy ġum yüklērdik. bōylēlī'nēn ōrda birēz ġāldīķ. ondan sonra dedilēr ki hērkeş
 11 ġıtāsına gēdecek dedilēr. āntePe gētdik. antap d' asgerlik yāpdıķ biS. sınıFım ōm
 12 başıydı. ōrda bñ müTdet ġāldıķdān sonra biz bāybúrtā gētdik. sürgün ētdilēr biz'
 13 ōrdān. bāybúrtāda iki buçuk sene falē' şey iki buçuK āy fālan ġāldıñ. emsēlimizdēn ī
 14 üç āy. üç buçuK āy sō'ra tē'riş öldük. bin doGuz yüz ell' ikīde gēldim. gēldīm bēnim
 15 āses yērim yohārı nizāmlārdır. ōrdāydı yērim. şimdik' īmi bētom mütom
 16 bñlmüyōduķ. bñ tōPrāKdān ēv yāPdirdīm. babāmıñ ōldū'ndē ilköhul bīrinci sınıfā
 17 gēdiyōdum bāhçedē bñ ilköhul vārıdı başġā yokdu. ōnu bilēmiyōm yi'āñ. āssında bñ
 18 ilköhul vārıdı başġā yokdu. bēni ōrıyā ōhulā yāzdırdı babām ırāhmātlik. bāzē gētdim
 19 gēldīm bāzē orālārda ġāldıñ hısım ākrabanıñ yan'da. ā ōndān sonra bin dohuz yüz ell'
 20 iki d' āsgērden gēldim. burıyi gēldim. bñ annem 'ārıdı. çok ērkeklērden erkek bir
 21 ġādını. bñ dohuz yüz yētmīşlērde köye muhdār öldüm. dört senē muhdārlik yāpdım.
 22 bñ dohuz yüz dōksān āltıdā de sē pe'den ilçe başġān' öldüm. ōrda dā ġāldım bir dört
 23 sene falān. ōndān sōñrā ōrdān ēvi sōkdüm burıyēgēldim arhada tōprakdān yāñ ēv
 24 yāpdım betom bñlmüyōñ o zamān. ōndān sō'ra da bñ ēvi yāpdırdım. āltı tana ō'lum
 25 mārıdı. iki dē ġızım. ō'lānıñ biri bāñġāciydī antēpdē mefāī ētdi. āmin. ōndān sōñrā

26 o'lānnārīñ hēr birisinē birēr tene ēv yāpdırdım. dōrt tānesinī kazaaya yāpdırdım. ikisini
 27 būriyā yāpdırdım. kōye yāpdırdım. işde öndām bu tarafā hāyēt devām edip gēdiyō.
 28 ēvet onnār burālar hēp ērmēni yērleri yi'ān. Çō'muş ēvet buralār bō'le hēp bu tarrālār
 29 görmüş oldū'ñ yērlēr. evleri vārımış tābiyī. ō zamān nēy hārbī ōlmuş. bir hārP ōlmuş ā
 30 önnārī būrdān sūrmüşlēr. bēn ōrālārī bīmiyōm yānı dúydū'ma göre. bō'klēr'mdēn
 31 dúydū'ma görē. şú gārşidā yolun ūsd'nde bōyūk bir tārta vār. āslān bizē gāfārlār der
 32 mizāmlar ōlārāk. bizīm gēlmēmiz mārāş tārāFındāñ gēlmişik. bīlmüyüm tābiyī.
 33 bildī'mē görē dúydū'ma göre yānı. üç gārdāşlārımış. būnnār ordā bir gātil m'
 34 işlēmishlēr n' ētmishlēr bir tānesi būriyā gēlmiş yērlēşmish. iKisininē dē hālē nēre
 35 getdī'nī de bilēmiyōk bülāmadık dā āradık. ēvet aradık bulāmadık. öndān sō'rā bēn
 36 gāmýōn āldım. ödunculuk yāpdım. yānı yāpmādī'm iş aşşā' yohārı gālmadı. yēr yūrT
 37 āldım tārta tāhım āldım. bō'lēlī'nen hāyāt gēçirdik yī'ān. hāl'hāzırdā. hāl'āzırdā aşşā'
 38 yoGārī üç beş yüz kōk kirāz ā'cı yētişdirdim yohārı mizāmlārda dā vār ā'ç yērim çok
 39 yērim bāhçem vār. şimdīsē burālāra da dikdirdim birēS şú irēlde ēv yapılıyō o yolun
 40 āltın' aşşā'lār da bēnim. āslīmiz mālciydık davār'miz gāyat çō'du yī'ānım. davārımıZ
 41 çō'du. İşde davārınān hāyāt gēçirdik. şō'yl' ētdik. bīn dōhūz yūZ elliyē gādar
 42 ānnēminēn gēçirdik. bin dohuz yüz zātān āsgerdēn gēldī'm zamān bēm būriyā
 43 sō'radān āldım bu ēviñ yērini gārşidā ō bō'k olān tarfā āsēs bizīmimiş. ērmēnilēr
 44 dēmiş kī ē ēsgidēn mūlkūñ pek şē' yō'muş. sizē burdām bir ēv yēri verēk gōñş' ōlāk
 45 demişlēr mālci' ōluncu būriyā dā bālīyē gēlillērimiş bizim yēr yohārı mizāmlārdiyēdī.
 46 önnāra ōrda iki tāne yēr vēmişlēr. ā ōrdān būnnār ērmēnilēr gēdincē. būrdān bōyle
 47 āyhırī. babām ırāhmātī'nān āmicām būnu hāzīnēden mi diyēk sātın ālmışlār. hā şimdī
 48 hāzīnēden ālmışlār şē'dēn mālīyēden diyēk şindi mē. būrālārī tēslim ālmışlār. yēr
 49 ālmışlār. şimdīsē ōrdā bā'mız bāhçēmiz çok bēn dēdīm kī bēn gēndī çevremē gētdim
 50 bir sūcū gētirdim. aşşā'da bēlKī yohārda dōrt beş yüz dōnüm tarrāmız vār. būnūñ āñ
 51 bāşındān bir sū çıGārīyīm. bir ēser ossun dedim. bir ēser ossun dedim. dāyımın ōl'nūñ
 52 ō'lu dursun diyē bir arkadaş yi. ā'nımıS. ēñ ūs' başdā tārta dā ōnūñ. bēn bundān sū
 53 vērmēm dedī. bēn ōrmāndan şey yāpacaK ōldum. kiralāyācāK ōldum. ēñ aşşā' yirmi
 54 yirm' beş millār parañ gēder dēdīlēr. bēn şimdi būrdān vāz gēşdim. būnūñ āltı da
 55 bēnīm arāzım. şindi gēndi çevrem dedi Kī bizī mizāmlar ōlārāk. hēç birimiz bū işē
 56 işdirāk ētmēk dedīler. bēñ şindi gine dē āzmīmdēn dōnmüş dēyilim. ōnuñ altındā tārta
 57 bēnīm ōluncā. bīr sucū gētiricim. ōrdān çıhārmīyē düşünüyōm. şimdi şūrdā bir
 58 dēmirden kōPrū yāpdırdım hēmēñ şūrdā yāyān köprüsü yānı. aşşā' yohārı bir milyār

59 lırā parā dōkdüm. hērkeş düyōki ejdadınā ırāhmet. beñ yānibundan bu yāşdan sonra
 60 bāña gerā' yōķ. amā bir ēser ossuñ dē' yāpdırmā' da daḥā düşünüyōm. hē yāpdırē da
 61 düşünüyōm. ibārāt bunnārdāñ yānı bō'le ḥāyātımız geşTi. fisdıssılık yāpdım yí'ān
 62 ödunculuķ yí'ān mühdārcılık yāpdım yí'ān ā pārti başgānnī' yāpdım. efēndīm.
 63 muḥdārlık dōnēminde yí'ānīm. efē'nım. yētmışlērdē. mühdārlī'mdā mühdārlī'mdā
 64 şimdik'ımi kēpÇē ā dōzēr muzēr yōķdu o zamān dōzer falān yōķdu. gāzmāyle
 65 kürēkle yōl āşdırdım. māḥāllēllēre. pārti başgānnī'mda bīr vatāndāşın işi olmuşusā
 66 ātladım āñkārīyē gētdim. vātandāşı da yānım āldım. bir çok gişilēri de ekmēk sēḥābi
 67 yāpdım. o zamān āceviT ırāhmātılık sā'dı dāḥā başbahānıdı. bir tārīhdē bēnim ō mafāt
 68 etdi bir bañgācı vār dedım bū ādanadā bir çok tāynī yāpdırdım dā ōndan sonra bū
 69 ādanada zirā't bāñgāsındā. müdürünēn birēZ tāķışma yāpmış. ādıyamanā tāyini'
 70 çıKārmışlār. baāışdē bēnīm ādıyamanā tāyınım çıḥdı ellēmēm sēnī dedim genē ēvlāt
 71 gētdim. añḥārīyē gētdim. bō'k millēt mēclisindē oturuyōm. iki tānā da millēt
 72 vēkilimiz vār. onnār ordāydı yānımda. dedım kī ārḥādaşlār bēnīm bīr ō'lām vārıdı
 73 bō'lē bañgadā. bū müdürünēn tāḥışmış ādıyamana tāyin'ını çıḥarmış. dēdım. yāw
 74 fisdıķcī. ōrda dā bañā fisdıķcı dē' hī tāP ēdellērdī. yāw fisdıķcī sēnīñ ō'lun bīr ēkmek
 75 bulmuş yiyō müdürnēn falān tāḥışmāsı nēsine gerek dēdīlēr. millēt vēkillēri ḥāķlī.
 76 şındı bēn ḥāḥsız dēmiyōm onnārā. ammā bēni āçmīyō. sīzīñ yāpdī'ñızın da yapacā'ñızı
 77 da bilmēm ni yāpārım dedım. māsıyā yumrū' vūrdum kā'kđım. şimdī. ōrdān da
 78 çıKđım. bu millētvekiliniñ biri bir golumdan biri bir golumdān bēni yāḥāladı. gel 'elē
 79 falān. gēlmedim. tānsú çillēr de çevre baGān' o zamān. dō'ru tānsu çillērīñ ōrīyē
 80 gētdim. çevre baḥānıñ yan'na. sēkrēterī dīşārdāymış bāḥānım būrda mı dēdım. bā'çe
 81 de se pe ilçē başgānı gēlmiş diyē sō'lēr misīñ dēdım. tānsu çillēr de burīyē gēlici
 82 baḥÇiyē bēnīm yazānēm falān vār. çayım içmiyēnci gētmēz. āsēs babāsınā cāfēr
 83 dellērdī ḥāyēlī gimi āķlımdā ufāķlī'm. bēlēdiyēdē bāḥÇe bēlediyēsindē mā'sebēcīydī.
 84 būrda dō'mā. şimdi gīrd' içērī sēkrētēr. başgānım būyur dedī. gāpīyī vūrdum yōliyī
 85 āşdı kī tānsu çillēr yolıyın ā'zında dikilmiş bēni bēķlēr ōrda. çayımızı fēlān işdik.
 86 başgānım buyūr bir dērdīñ mi vārıdı dēdi. dūruma izāḥ etdim. ōlān üzērindēn.
 87 dānışmānnā tēliFāñ etdi bēn 'ēmşerimā de se pe ilçē başgānı gōndēriyōm bū gerekli
 88 nē'se yāPılācak dedi. bēn dānışmānıñ yān'na geşdim. dānışmān. zirāt genel
 89 müdürürū'ne hēr'ālda telefāñ āşdı. bir bāyan çıKdı. ḥānımın ēmrī. bu tāyin şe'decēk
 90 gerekli niyēse yāPılācak. düyō. dānışmān.

D1

Anlatan: Molla Köşger, Yaş 77

Derleme Yeri: Düziçi, Gökçayır Köyü.

Konu: Anılar, Köyün Geçmişi, Yerel Gelenekler.

1 köşgēr. bēn yētmiş yēdi yāşındāyım, çocuklū'mdam beri burdāyım. gökçā'r köyü
2 bura'. ēn ēsgī kō'lerinden bī' tānēsi būrā. bizim sülālemiz āvşından gēlmiş maraş
3 āvşindān gelmiş ē burīyā hālepden de gēlen çok nam taraFı dā hālepden gēlmiş
4 anāmın baḥāsı dā işdē beş āltı ēvimīş çuvālmışlar şindī çōK oldu hēr yēr çōK oldu o
5 zman beş ālt' ēvimīş burā'. körō'lu çōk dīpnēdik de val'ā' ben körōl'nuḥ heykā'sin' pēk
6 bilmiyōm. y'e kēremi dē annātdılār māyılı dā annātdılār ō āşıklārdan şindī tābiyi biz
7 yāşlaşdıq būrda bir ismāḥāl ā' vārdı gır ismāḥāl dabāK ismāḥāl vārdı ālmanyadan
8 gēlennēr onun şē'n çēKēllerdī. hūrşudu çōK gūzēl sō'lerdi. māyılı gūzel sō'lērdī. çōK
9 ōldu cānānım ōlēlī. gāra memmet dē'l dē gārāyī't ḥāḥ. gārāyī'T osmān. o durūyō o tā'
10 dūldūlūn dibinde uzāk ḥıḥ ḥıḥ . ḥāḥ aṣṣā'da bir ēw vār ōkuluḥ ōrdā ē're ōrda ō ēvde
11 yāḥālarsāniz hē ōrda ōlur ammā yoḥārda olursā ā'lenemēn. burdā şindī bir gāş ten'
12 aşık vārdı. güllü kā' güllü vārdī. seyd'ān varıdı kī ōldü hēp ōldü bu dedī'm aşıklār.
13 osmān dūldūl dedīn miydi dāḥa ēyi bilīr. aşık osmān. gārāyī'T osmān işde ādı
14 babamın dā. memmet tozlārda her'ālda yāw. çitli köyü. ōlmuş ēvet. şindī burdā ā
15 işgīyā şeyde düziçinde esg' ādı ḥārūniye ḥār'núyede gāragōl o zamannār işde şindī
16 aṣṣā' endi birēS. burada bir eşgīyā töremiş düziçiniḥ içindē. ē mēmiş osmān ismindē.
17 çōk ālıcı vurucu gırıcı. bū burānıḥ bölük gomutānı da bunun ēlinden cana gelmiş. ēn
18 sonra bunu yaḥalatmış yaḥalamış. dēmiş kīne çandarmalara yāw siz dē gurtulūn biz
19 dē gurtulāk. bu eşgīyēniḥ ēlindēn. o zaman gāzamız bāḥÇe. bāḥçēye gēdecēk.
20 bāḥÇiye gede'kēḥ şú dā' yolunda esiri der bi' yol vār esgī paTiKe yōl. ōrdan
21 gedē'kennē. ō da gāçmīyē teşebbūs etmişimiş. ōrda ōnū vūrmuş çandarmalar. ā başga
22 dā o gārķında dā ōlmuş birēz işgīyā bunnār bi' çō' da vūrulmuş. ḥālit ān sonra burdā
23 bildi' i'miz gādārā ḥālit çandarmā'nan vurulmuş ḥalit mārāş bölgēsiniḥ. murtāzīyānan
24 ikisi işgīyā bunnār yālnız birēz uzūn böylu yāpd'ı şgīyalī'. bunnār çōK ādam vurdulār.
25 bunnār mārāşın ā'lārīynān tartışdılar. ḥā bunnār çōK ūzun yaṣadī ān sonrā murtazā
26 yāḥālāndī bīr bāyramdā gādın elbisēsī gēydi cāndarmālar ēwī bāsınca yānı sūyā
27 gēdiyōmuş iki sātırınān dērken ō hāldā dā yāḥālāndī murtazā ḥāPisde yātdı çıkdı

28 ğurtuldu ě ŝē' vurdulār yālınıZ ħalıTi vurdulār. ěn sonra ħalıTi vurdulār. val'ā' bu esgi
 29 aşıklardān bu sēydi aşı'lan bunnārdan çok türKü diynediK ammā amma tābiyi
 30 yāşlaşdıķ nērdem bilicik ki. çōK oldu cānım. ěkseri tārl' işinden nāmıŝ işinden
 31 vurdular hē yōķ ŝindi ŝē' d' aklıma gelmiy'. yālınız burada ŝū oldū. ě burā'sı bir
 32 ermēnī ermeni de yāşiyak bu bölgede ħātdā benim elimdeKi tarlānıñ ell' atmış
 33 dōnümü ěrmen'nin dā' pē'ları da durur. ermen'nin. tabi dēvlet satdı bunu bizē de
 34 baĥāma sātmişlār. buradā çēteciliK oluK işde babām bū sābının köprüdē bu köprü
 35 sel āldī pār' ālmanıñ yüzünē. köPrüyü sēl āldı esgi köpr' ondam bāşġa yō'du. aŝā'da
 36 vāridī. buradā ilk ğurşunū ěrmen'lere sıkān da babām. babām musa köşġēr ħātdā
 37 intērnetde dē vāridī ōnuñ çete bāyrāmındā ġoy'yōlarıdī. ě bēnde dē ŝu ān ō resmi yōķ.
 38 dōķūz. val'ā' dōrd' isdāmbuld' ō'lānnārın beş de işde ġızlār da ġocadā. birisi se se kā
 39 dā o ěmekl' olúyōmuş ŝubātda her'ālda bilm' mart da m' ěmekl' olúyomuş. ŝē' ŝubata
 40 dō'rū. ōbürü de daĥā ŝēydē müzedē sūleymāniye cāmisiñin müzēsindē oriyenen
 41 ilgilēniyō. orda duruyō. birisi de bir ŝirkēt iKisi de özēl şirketde elekdirikcilik yāpıyō.
 42 āĥā ēv ēvin' de yāpdırdī ŝē' hēr ŝē' dōrt dōrtlüK 'ā. nēy bir çocuk o mārmar' ünfersesin'
 43 ġāzanmıŝ. ulān ō'lum ġētmē ġerek yōķ üş ten' amcāsı vār orda bu ġızın. bīr dā dāyısı
 44 vār yāw ġerēK olursa onnār yārdım ēder sēn ġōÇūP ġētmēñē ġerek yōķ. āĥā mōturu
 45 da ġāldī hēr mākīnēlerin hēpisi de ġāldī tarla da ġāldı bu seneden sonra ēkdirmēm de.
 46 yōķ bem bu çocuk'ın ārkās' sura ġēderim get yōrū. yārim bürġün ōnu bir' ālır ġēñē sen
 47 boşda ġālın ĥāĥ ĥāĥ ĥāĥ. bāşġa Zoracā'ın bi' şey vār mı. ābōww çok çōK āvcılık.
 48 āvcılık bu düldülün dā'ndā ēsġidēn ġeyik çōK olurumuş bīz sonġarā'na ulāŝdıķ. bū
 49 yāni ŝōyle dē'm yēmene ġēden ġēlmemiŝ. çanak ġāliye ġēden ġēlmemiŝ. yāni burada
 50 ĭnsan çok azālmıŝ. yāni üç bēş ġişi bi' ŝēy ġāliyō hēr kō'lerde bō'le ĭnsān ġālmıŝ.
 51 onnār d' āva ġētmemiŝ bu düldül ġē'k o zzāman sūrū sür' olmuş. çok ġē'K olmuş tābī
 52 hē'kiŝ burālardan ġēdincē. bīz de ġā'ri yētiŝdik ŝiyē ġēldik bēnim de cānım isdedi
 53 ġēyiKe getmiyē. ġētdim çok dā vūrmādım. val'ā' ŝindī ŝō'lē ŝiyā dē'm birindē bürdān
 54 avā ġētdik. ġārdaşım da vār yānımda çok doGuz ōñ ġişi vārık. vā'lā' ābi dedī bir
 55 mārīye vārdık dēvemārası dellerdi içinden su çıkārdı ora tārihi de bir yēr ĥā hē devē
 56 dēve çeksēñ sı'ār. ordā suyu de vār ma aranın içinde hē yēmek yēdik filān dā lan ā'bi
 57 dedīm şu dedim benim çentiyē āl dedim. sen demin dedi bañ' orda bir bazlama al ābi
 58 ye demediñ dedi. ulān ġēle de ālā'dın bēn ille dē al sēn bazlāma mī ye dē dedim. şind'
 59 nēs' uzātmiyāk āva ġētdik. avā bunnar arĥadān ġēliyō ben ōñē sāldılār.

D2

Anlatan: Ali Özdemir [ALÖ] Yaş 72, Hasan Ateş [HA] Yaş 56, Çavuş Özdemir [ÇÖ] Yaş 83, Ahmet Özdemir [AHÖ] Yaş 69.

Derleme Yeri: Düziçi, Akçakoyunlu Köyü.

Konu: Anılar, Köyün Geçmişi, Yerel Gelenekler.

- 1 [AHÖ] şīn'ī bēn birēz iḡsānnārı duyğulāndırācak şöyle yānī ilāhēye bāñzēr türKüye
- 2 bāñzēr bi'şeler sōyliyēm. hē īnsannar bē'hı bunu dīynēr gērçāk dō'ru sōylūyo dellēr
- 3 ḡaklī falān şin'i bēm burda sō'le'm dīynē. dūnyā gēçicidir bürda ḡālīmāz. nē ḡadār mal
- 4 olsā murāt alınmāz. cāhil olmā sāhın gērī dōnūlmēz. yōrū dūnyā yōrū sonuñ virāndır.
- 5 yāradān dūrurkām māvluḡā tapmā. şeytanā uyūp dā yōlu'ḡdān sapmā. ḡarāmı yē'p dē
- 6 diniñi yīkmā. yō'rū dūnyā yōrū sonuñ virāndır. būrgūm binērsīñ cānsīz bir ātā.
- 7 ōmuzdā gidērsīñ sēn yata yātā. mēzardā başlārsīñ gērçēk ḡayātā. yō'rū dūnyā yōrū
- 8 sonuñ virāndır. bīñ yılından sōnrā āhir zamāndır. mūnkēr nekīr gēlīr çinārlār gibī
- 9 ḡōzlēri yāniyōr şimşēklēr gibī. suvālā dūtulūñ ḡōk ḡūrlēr gibī. ḡōzūñ bāḡār dilīñ
- 10 dōnmēz müslümān. āziriyēl ālēyisselām gēlmīş sēnīñ başıñā. seḡ girmissiñ yetmiş bēş
- 11 sēksēn yāşınā. ōlūm gēçmiş sēniñ ḡārşıñā. yāşā'mıssīk bōşū bōşunā. büyüdüḡ yāşadīḡ
- 12 ḡurū ōldūḡ. ayā'dīḡ baş ōldūḡ. ḡānātlāndıḡ ḡūş ōldūḡ. ūşduḡ elḡāmdūlīlāh. sōylē
- 13 şāyīr āHmēt sōylē. bū dūnyānıñ ḡālī bōylē. imānımīz dōnsūñ ḡülē. ḡādī ḡoşÇā ḡālın
- 14 bēñ gidüyōrüm ḡülē ḡülē. şū cēnnētīñ yēdī türdēn yāpısi. hēr birinīñ ātāşdāndır ḡāpīsī.
- 15 sēksēn yillīḡ yōldān gēlīr ḡōḡusū. yō'rū dūnyā yōrū sōnuñ virāndır. bīḡ ḡūn yātarsīñ
- 16 musallā daşınā. nāmaz için tōplānıllār başıñā. ismīni ḡoyāllār mezār daşıñā. yō'rū
- 17 dūnyā yōrū sonuñ virāndır. āzzıḲ āldīñ mī yōlā çıkmāyā. ıḡīḲ ēdindiñ mī āydınnān-
- 18 māyā. ikī ḡüzēl mēlēk gēlīr sūvāl sōrmayā. ḡōzūñ bāḡār dilīñ dōnmēz müslümān. sāy
- 19 ōlāsiñ. sav ol. başḡā buñā bēñzer şe'm var bi'şeler. bunnara ḡō'de pēk bi'şē
- 20 bilmiyōm yāvırm. zānnetmiyōm. yā ḡālḡ şe'miz yok bō'le.
- 21 [ALÖ] burālī dellēr amma şindi hēPisi sēḡāp çıGıyō. aslan bu fārsakdān diyōlēr.
- 22 kimisi şey ī ānamūr. ora sē'p çūḡüyū. ḡādirli sā'p' ḡādirli mı ḡozān mı sē'p çıkıyū.
- 23 ḡārāc'ō'lānıñ bīzim topraklārimızda burdā bō'muş yēt'smi'. āsēs ḡārāc'ō'lānıñ bōy'yūp
- 24 yētişdi' yerler ḡārāc'ō'lan farsā' dellēr baḡ sābunnu sūyūp.

25 [AH] ġaracō'läniġ āslı burālı. ād' ūsdünde ġarac'ō'lām māhāllesi var burdā.
 26 [ALÖ] ġeç'miş esġ' adāmlar sō'lēr hikāyesīynen türk'süynen sōyle hāsām vār
 27 sōylardi sabā'çā. öldü. yōk yok yok yok. ġālmadı ěn yāşl'lārı búnnār işTe. eñ yāşlı
 28 bizik. isdāmbulda yāpdım. şindī yetmiş yōk ā'tmış dōrt bin dōküz yüz ā'tmış dōrtde
 29 āsgēre getdīm isdāmbúl levent. oto sanāyisi vār üç yōl sarıyēr bāyırınıġ ūsd'ndē
 30 jāndārmā sūvārı birlī'. ırda yāPdım asgerlī. ikī senē. ā' hō kōpr' olur.
 31 [AHÖ] bēn annātıyım bunda bi'şē' yō'sā. bēn āsgerlī'ñ tānıtımını da yapacā'm başġa
 32 bi'şē' yō'sa. bēn asgerlī'ñ özünü yāpdım. bēn āsgērden gelēli elli senē' ġēşdi bēlkidē
 33 daġā āsgerden bō'n ġelik gimi bir ġālīm mār bēnim. bēnim ġullāndī'm sīlāh māvızār.
 34 baġ bünü saġā tānıtımını yapacā'm. yēdi onda dōhūz milimētire çāpında bin duhūz
 35 yüz otus sekiz mōdel anġara kırıkġālēyi bize türk piyāda tūfā'. dōrt buçuk kilōgram
 36 ā'rlī' vār āzēr' mevzili bīn dōrt yüz sevsili menzili sēküz yüz ēlli mētire. būnda bī'y yīv
 37 vār bi'set vār yivēr girintili setlēr çıkıntılı. yiv yōm vērir sēt īz vērir. yivinēn sētīġ
 38 arāsında bulunān bōşlā' çap denir. ġēzdē ġōzdē ārpacık sīlmē dēmirleri hēdefa baġdīġ
 39 mı'dı nışān ālır. bū bē'm sīlāhımıdī. şindi ġēlēlim āsgērlık nēdir āsgēr nēdir. āsgēr
 40 yānı bizim yāpdī'mız dīsiplinē ġöre ānnādīyōm buñu biz bō'l' āsgēridik. āsger
 41 mūkēllēFiyēt āltına girēn özēl kānuna uyān sīlāhlı ġuv'etlere ġātılān rēsmi ġıyāfet
 42 tāşiyēnē āsgēr denir. āsgērlık nēdir. hā annādacā'm hēPin' annādacā'm. bēn āsgērlıkde
 43 āsger nōbet çāvışlī' yāpdım. hē nōbet çāvışlī' yāpdım. ē'timimiz bu ġādar ġūv'ētlīydi
 44 şindik' īmı diyēldī. tēliFōm mūlūFōn yō'du bütūn ġāberleşmemizi mēkduPunāndı
 45 bāġuyōm hēr ēn aZ ēlli bīn āsger vārs' ēlli bīn tēlifōn vār. būña bēñ ġārşıyım birēz.
 46 bīzim ēveli āsgēriye yemēk hāniyē girērdik çāvuş mēkduplār' ālırdī. okur okur
 47 dādırdı okur okur dā'dırdı bō'ylē mēkdūb'mūz ġēlirdī. şindi bāġıyōm ben şu āsgeriñ
 48 hēpinde dē tēliFom vār. bütūn dışāriynēn de içēriynēn de hēp ġāberleşme tēliFōnu
 49 yānı. būnu bēm birēz ġābaca ġōrüyōm. ordumuza ġöre. āsgerde bizde dīsiplin
 50 ġuv'ētlīydi. dīsiplin' ġuv' bū çāvuş olurdu ācem' birlī'ne ora dūşūrūdū onun ūsdüne
 51 getirir o onun o onun bōyle āsgerlik yāPārdık. şindi bāġıyōm bizim yāpdī'mız
 52 āsgerlī'nen şimdık' āsgerlik hēç birbirne yāklāşmıyō. hēç heç heç heç heç heç.
 53 [ÇÖ] uzunġōpru uzunġōprūdē. vallā' şidīn' ānnādıyım. birēz bēm ġulā'm ā'r. ī' ā'tmuş
 54 üç. uzunġōpru. yā şindik birēz dē yānı añūā'ytām zōr dış daġdırdım ġulā'm da birēz.
 55 ī' sēksēn yāşındiyēm şindi şū ānda. sēkiz çocuk. ī' evērdım āllā' şūKūr alē'nı everdīm
 56 ālē' ēmā'li d' old' allāhā şūKūr. ī vālīā' dōvlēt ġāpısından bīr ēkmēk yiyēnīm olmadı
 57 āliyā şīrketdēn ēmeklī hē. dōvlēt ġāpıs'ndān bir yānı bīr sōKum ēkmēk yēmēdīlēr. bēn

58 dè çifÇilîk bağkura gāyd' etdilēr bā'kuru yātırmādım yātırmādım yātırmādım sōñra
 59 dēdi Ki bīr tēnē ākrabānıñ bīri. vallā' össāñ āvrād'ñdāñ ālillār bu parā' n' ēdēk gēl sēni
 60 dedī ēmekl' ēdek nāsıl ēdicıñ. sēniñ dēdi sıķottāñ vār mī vār sēķız dōķuz āy ēsgī mī
 61 ēsgī. gēl bu de' bāķuru sıķārtiyē çevīriyīm sem bā' ēllı millōñ pāra vēr. nāsıl verēcā'm
 62 dāyī. yārisı pēşin yārisı dā āyl' ālincık vēr dēdī. ahā dāyı sañā kāhāt işci gārñesī. işci
 63 gārñesiynēn siķōrtā isgāndurunda bıldum buldurdum yāno ō ānda sıķort' ordiyāmiş.
 64 ordāñ büluncuk tēmām yi'ānim dedi iş bitdī. bā'kura vārdık bā'kur dedi kī yēdi buçuk
 65 sēne dāhā yātır. būnú ödē geri buç'senē dāhā dāyām ēt. bēn de dēdim Kı müdürē vēr
 66 sēnēdī yādi buçuķ sēniyē çıkārdıñ senēt vēr yātırıyīm. sıķortiyā vārdım sıķorta dedi
 67 bā'ñā. üç buçuk sene pirīm yātır. üç búç' sēne pirīm yātır ēmē'l' ēdiyim. ulāñ dūşındū
 68 dōrt buç'k yēdi sēne nērdē üç sēne nērde bāşdam bāşlāyacā'm yirm' üş sēnedem bāşlā
 69 tēmām dā'vam et bāba. yūrm' üş sēnedem bāşlādık ā'tmiş āltı lırā dedi sōñ dēdi.
 70 gēndilēr' çāñār vēr. bāķurdām bir kāt' gēdi. orā' dēmemissim kī bēn gēre çevirip bēn
 71 sıķōrtiyē geçiyōm demēmissim. āynī işlēmī yāpmışlār. iKis' de bē're vāriyo parānıñ
 72 ya. nē'dēķ arārķāñ ārā'ķāñ ādanadā bū pērsōnēl şēFī bıldum. bulduk. bā'ķurdāñ
 73 ēmeklī. ō zāman dēdī kī gārdēşim siz bu dāvāyā girērsēñiz sizdēn bārdī bārd' āl'llār
 74 bu parāyī n' ēdēķ siz bāñā dedi üç yūz mūl'l'ōñ pāra vēriñ siz bū işiñ içinden çihıñ
 75 gēdiñ. tēmām bāba āhā sāñā üç yūz lırā. ōnú yātırdım iki bıñ üçün dōķuzunc' āyınıñ
 76 yīrm' üçüne vārdım pāram' āldım yāni.
 77 [AHÖ] aķÇagōyūnnu şīñdi bizim burdā diyūnnēr ēsgiy' m' ānnādiyim yēniyī m'
 78 ānādiyim ēsgiy' ānnādiyim. hē. ēsgidēn bizim dū'ññēr şō'le ōlurdu tēmelden
 79 ānnādiyim mi bīr gīz isdēmiyē gēderiķ ōñce baķ bīr gız isdēmiye gederdik bir gāÇ
 80 sēFēr gēder gēlirdik gīs sā'bi dērdī arKādaş bir gāç sēFēr tēkrārla sēn bunū bīs sāmızı
 81 solumuzū bir görēk. dānışāk ōndan sōñrā gēl bīs Sāñā bi' gün verrik fēlāñ gün gēl
 82 dēr. çekēr gēderdik. kō'ñ irēli gēlennērī āğ saKāllılār ēFēndime sō'lē'm yāşl' ādamlār
 83 yāni hātirinden çıkılmıyēcāēK insānnār ōnnārı alır gēderdī. güzēlce bōyle allāhıñ
 84 emriynēn niyēnen úsulu bō'le bir dū'ñ yapārdı. dū'ñ yāpdık mī dahā dū'nu yāpmadık.
 85 İsdēdik gīz vērildī gīz vērildi mī bō'le isderik gīz vērildi mi sā'de bī' seFēr dōl gızı
 86 olāñ gızı bi' sēFere mā'sus görürdü bi' sēFēr ō'le. ēvlēnenē gādār nikāh giyilāna
 87 gādar bāşgā görmēzdi. görmēzdi. ōndan sōna dū'nū gurārdık. māl kēsellērdī dāvar
 88 kēsellērdī. göyün kēsellēr ēfēndime sōylēyim. yēnir yemā'ni yapāllārdī. vārıllār gēliñ
 89 şēññī'en işdē gālābalı'nān mulābalı'nān dū'nū sāvallārdı. güzēl bir dūñ ōlurdu. cūmā
 90 günü bāşladı bāyırak cūmā günü ka'Gār bāzar günü sē't üşdē iki buçuk. hā cūmā günü

91 bāyraq_ka'kdı cıma günü bāyraq_ka'kdı mı, bāyraq_η dibine bi'_māl kēsellēr. gurbān
 92 göç. o bir ādetidi ādet adet. bayra' gān ākıtma ādetidi. yāni dū'nū işallā' gāzasız
 93 belasız geçmek. öndān sonra ağşam_ için dū'ne başlamadan_ önce bir hāFda galasiye
 94 dēvetiyēni vēriņ, bēn sēniņ dāvetiyēni vērrim hē misāfir_olārağ gēlir dū'nē. bir artıq_
 95 gāş lire yārdım_ edecā'sem. şindi ōhūntulā' ō zamannār çōrap çāy bardā' kīrpīt. bō'yle
 96 bi'_şēlēr. zārf zārf_ işi yōd'_o zamān. gēlennēr de şīndi ūk'_üç gīşi bīr_ olurdu bōyle bi'
 97 dāvar gētirillērdi. dū'n ēvine bō'le gōyūn gētirillērdi dāvar gētirillērdi üç bēş gīşi
 98 tōplānırdı. dū'ne gēlir bi'_ yārdım_ edellērdi şāba dērdik biz_ oña şāba apdāllar gāş_
 99 lirē'se çıKārıñ yūz lire m'_atāñ o günūñ bēhrinde bēş lire m'_atāñ ōn lira m'_atāñ bō'le
 100 bi'_ yārdımlaşmā_ olurdū. yāni bōyliyedī. ātinān gētirillērdi. āt ārabā yō'dū. ōyun_
 101 ōynānırdı. şindī ēsgī ōyūnnēr_ oynānırdı. hē körō'lu. zēybēK_ oynānırdı gabā. ādana üç
 102 ayā'. dāvul çālīyō körō'lu hāvası vūrur ısıklık çalāmām kī. [ısıklıkla körōğlu hāvasını
 103 çaldılar] bēylē āyāk dā āynī ōl'_ oña gör'_ oynārsāk. [körōğlu oyununu oynadılar]
 104 körō'lu'nūñ bēyl'_ oynānır. bir_ ayā' öne yāni çālgīyē göre gedēñ hē hāh çālgīyē görīyēdi
 105 yāni körō'lu ayāyīñ birīy_ ōpūnde birīy_ ārkada bāzī sēkgērērkēdēm_ bōyle işdē bō'le ēl
 106 hāreketi yapārākdān körō'lu bu_ oyunudu. ēliyiñ bir_ ārkada bir'_ ōnde. hāh.
 107 [HA] zēybēk vārdı ēliyiñ biri GālGār birī_ ēnēr ēliñi bēliñā_ gōyāñ. bū şēKıldē dāvul
 108 üç dāvul üç zurnā ātiyōrum yāni ōñā_ görē dāvul dā sāña uyārdı yāni. bīr_ ēliñi
 109 gāldıracāk bīr_ sā' bīr solā bēliñā_ gōyāñ öndān sō'rā_ dizīñi yere gōyāñ. adānā_ üç ayā' dā
 110 bīr_ gēri üç_ ilērī. üç_ irēlī bīr_ gēri. el dēl_ gōl_ gōlā_ girēik_ ēvēt_ gōl_ gōlā_ girērīz_ o zamān üç
 111 ilēri bīr_ gēri.
 112 [AHÖ] gābā_ ā'r_ ōynānır_ gāyāt_ ā'r_ oynānır. gābā_ ā'r_ ōyñānır_ şindī. gābā_ āceliyē_ hēc
 113 gēlmēs. kīvrēler_ de ā'r_ çālār_ bō'le. bāşa_ birī_ gēçer_ mēndil'_ālır_ babā_ gīvrādır_ mendil_
 114 ēlde_ yāni_ çālār_ çālār. eñ_ başdağ_ hālāy_ başı_ dēlēr_ oña_ ō_ çēkēr_ ēl'nde_ bi'_mēndil_ vār_ bir_
 115 elde_ gīvrādēr_ ikī_ irēlī_ bīr_ gēri. bir_ ōñē_ bīr_ yānā_ bōyle_ ā'r_ ā'r_ ā'r_ dōlānır_ oynanır. bu_ dā
 116 gābā_ gāba. gırıñhānı_ bēn_ pēk_ bilmiyōm. bilūyōm_ cānım. gülēşi_ bülūyūm_ şind'_ēvel_
 117 elektirik_ yō'du. lōkūs_ vārdı_ lōkūs_ dē_ sonrādan_ çıkdē. ātāş_ yāñhāllārdı_ bō'k_ yā'lı
 118 kūtūklēr_ çām_ kūtūklēr'_atāllardı_ ortiyē. ēfēndīme_ sōylē'm_ hālka_ gumu_ bōyl'_iki_ gōşāk
 119 sēğmen_ olurdu_ gālabālīk_ ārkdaş_ şindī_ bēr'den_ öte_ pēFlivānnar_ sērdirdi_ ō_ sērdirdi_ sēn
 120_ çıkdıñ_ arādan_ bēn_ sāñā_ sērdirdim_ şāplāk_ vurmāK_ içi'_ sēn_ gāçardıñ_ bu_ bāñā_ sērdir
 121_ ben_ çıkarım_ öndān_ sōn'a_ āpdāl_ vurūrdū_ bitēr_ iş_ gülēşe_ başlār. āteşīñ_ üsd'ndēn_ ātlīyōk.
 122_ hē_ yāho_ işde_ şāplāk_ vūruy'_omuzuna_ bō'le_ hē. şāplāk_ vurūy'_ō'le_ ēvēT_ ēvēt. ōrdan
 123_ sō'ra_ gülēş_ başlār. gülēşīñ_ ortiyē_ ya_ bir_ davār_ gollār_ toşuñ_ gollār_ pāra_ gollār. mūtlaKā

124 bi'ſe' gollār. sabā'naçā. ōrdan iſde dāvardan güleſ baſlār güleſ üç gīzimā bülünūr.
 125 āyaK orta bāſ. hē ayā' dēller ſu gēn'ölē yāni on on üç yāſ'dākı çöcuK. örtā nōrmāl
 126 güleſ yāni ſöylē yirm'beſ otuz yāſlārındā' inſānnār. kilōsu d' iſde ſō'le yētmīſ beſiñ
 127 üsd'nde falān. bāſ tām pēFlúvānnār güleſir. hē būyüK ādāmlar güleſir kilō'su doKsān
 128 doKsam beſ. ſindī bāſa bi' tōsuñ gōllār dānaysa dāna iſdē bō'k bi'ſe' gōllār ortada dā
 129 gōyüñ gollār hē ayā'da bi' pāra fālañ gollār kīm gāzanırsā hērkēſiñ hākğını tāKsi'
 130 tānzim edilir vēr'lır çekēr gedeller. bō'ylīyedi güleſ. hē ō öyünü oynallār. yōK güleſde
 131 bāſğa öyün öynnāmāzdı. cirīt ō āt gōſ'su hē ātınān goſu.
 132 [ÇÖ] çit sūrmēK öKüzünēn sabān gāra sābān olúrdü ónnēn sūrērdik hārmān bū'dē'sē
 133 biçērdik ēl'mizinēn orā'nān. ſu ēlimdē ēllīK vār üç barnaKdā ēllīK vār ſurđā iKisi
 134 bunnār tōplār bunnārı ſ'ēder sıkı dutār bunnān ālıñ bu ēliñē bununan sıkı dutān bu üç
 135 bārnaK çalıſır. bū ēlipinēn. bū üç bārnaK çalıſır. hā gucā'ñ dōldu gucā'n' desdē' yēre
 136 gōñ tēkrēr ōndan sōn'a ā bū hārmānı vurúr hē hārmānı vurúr. öKüzē gēm derdik tāKdā
 137 diſi ōfur daſ diſēllēr ōnū dōlāñ gālan iſiñ yō'sa öKüzünēn. öKüzünēn sūrērdīK gēmi
 138 ōndan so'rā hā iKi sāt üç sāt sōñra bunū dirgēn olúr ſōle üç barnaKlı yāFuT iki
 139 barnaKlı ónnāñ gārīſdir. tēkrēr gērī öKüzü goſāñ gērī bunū sūrēñ ōnu ort'ēre yığāñ
 140 yumsātđıñ mıydı. māl yiyēceK oldı mıydı. gōbēK dēllēr yāni. ort'ēre yī'ār tēkrēr hē
 141 gērī sāp ātāñ ōnū bōyle bunda dā bitdi mī yēl ēsmiyē bāſladı mī sāvūr galān. yabē.ā'n.
 142 yabā derdik tāKdā takda yani. çok takdā yedim. ēmmīm mārıd'ırāhmātlik. úlāñ yābē'
 143 çēwır dērdi ben dē gōluñu çēwır dērimiſ beñ yabē çēwıriyum. bū'da sāmānnan gērī
 144 dōKúlüyō. úlāñ ikide bīrdē ſō'l'ēder ırāhmātlik. úlāñ ēmmi bīlmiyōm iſdē.
 145 yāñālīyōm. üç yūs tās bū'dā dōrt yūs tas būdāyī ó yēriñ ſēy'yinēn tēmizlērdik yāni.
 146 ōndān sōñrā gērī. sāmānī mālā gētirīñ ēwē gōñ. hāfāfā bāsallārd'ēsğidēn ōn'dā gētir
 147 gērī ēwē dōK. gā'yr' iki mī üç mū inā' vārisā ōnúñ yētesilī'nī ēwē gētirird'ādam
 148 galāniñ'dā ōrda yāhār n'ēdici ſindik'ımı sātılmīyō. bōyle yāni bōyle gēçimlēr
 149 gēçirirdik. bāKmā ſindik dōKüzā ōna gādar yātañ gēlinnēriñ gızlāriñ, hēriF sabā'na
 150 gēlen ek mā' de yēmiyō dōKuzdā gelen ek mā' bēKlıyō.
 151 [AHÖ] ſiñdi bunū tēmelinden ālāk bu çif'cilī'. ſimdi ēveli mōtur tırākđōr yō'dū.
 152 çöcuKlū'm zamānnārī öKüz āt gōlū'. öKüz āt gōlū' bütün tārlları bunnān imar ederdik
 153 sūrērdik. gāra sāban olurdu gāra sāban gōlūK bēygir at at. ata biz ēsgī gōlūK derdik
 154 gōlūK derdik. öKüz āyrī āt āyrī. öKüz ſü inēkleriñ erkā'ne öKüz denir. hā āt da ſú
 155 bīnēK ātları būññ iKisiyēn çīFcilik yāparıK. būñ ſi'dī öKüzüñ ārkāsına sen sābanı
 156 bīlmēñ bir gāra sāban dērik biZ sabān ūcundā ūcundā ſō'le bir buçāK olúr ſō'le āſdān

157 sāban_olur ā'cūn_ūcunā bu bu ūcunda şöyle bir būçaK_ölur şöyle ā'şdan sāban_olur
 158 buṇā şöyle bunun_ūcunā bunun_āltinā geçirrik bu buçā' şöyle acıṇ_ıçini şū ḡadar ūcu
 159 çıkardı būnuṇ dēmir ōkūzuṇ_ārdına būnu ḡoşārdık ḡā yāwrım ḡō yāwrım çit_sūrērdik
 160 sūrēmedik mi īki dōnem vārdiyē ātıṇdā ārdındā pūlluK_ölurdū bi'_çit at ḡoşāṇ
 161 dēmirdem_pullūk. ōnnān_üş dōrt_dōnüm sūrērik. ōndān sō'na ēkinimizi ēkērīk ōn'_dā
 162 ḡirīkliniṇ dedi_i gimī. orā'nān biçērīk bilāṇzik ḡārmaṇ_yāpārık böyle bilāṇzik_ḡārman
 163 yāparık_ḡārmaṇ_yērini yolārık_ḡārman vuracā'mız yēri yolārık_samānnārık. sūlārık
 164 lō'lārık bērkışdirrik bō'le zeminni berkişdirrik. sōn'a da berkişdirdī'miz birikdirdī'miz
 165 sāpı dutārıK_ō bērkışdirdī'miz yēre atārık. ōndan Zōn'a ātlārıṇ_ārKāZına o dō'vēni
 166 ḡoşārık. birēr taraFında da şō'le yārıklārı vār o taḡdānıṇ içindē ḡēm daşı şind'_işdē
 167 bēyēz daşlār vār ō daşlardan çākılīr ō sāpıṇ_ātıṇ ūsdünde dōlannık ḡālan. ō_arda ō ḡēm
 168 ō sāpı yēr pārçalār. pārçaladıkÇa bu n'_oluyō bu sāman ḡālīnē ḡētiriyo bunū. samān
 169 ḡal'_get'r'm_ bāḡārık sāman_öldu mū ōnūṇ bi' sēFēr aḡdārrik. dirḡēn deriK_ā'şdān
 170 şöyle ūşlū īkilī iKi ḡiş'_olup bō'le yānyana yānyana atarıK_atārık yúmşā'n'_āltına
 171 vēr'ik īrisini ūsdüne çıkārdırık bir dā' bir iKi sēFēr dā' dōnerik böyle yāni bir_ikū ḡūn.
 172 dōlānnıK_ō dā yúmşār ōni yī'ārık böyle ḡōbēK_ēderik tēkrār sāpı_ātārık āynı kēZ
 173 sāmanı bītir'ik ḡārmanda. ōrda dā dōrt bēş ḡişi böyle ēmmi dāy'_ḡēlir yabalārını ēl'n'_
 174 ālir yabā ā'şdan d'_ölur kürā' bēnzer ūşlārı şöyle bārnaḡ bārnaḡ rúzḡār çıkdı mı ḡārbi
 175 yēli dēriK_ōṇā ḡārbi yel. rúzḡār çıkdı mı şō'le bir ḡāç tanā ā'ş soḡārık şō'yle
 176 sāviracā'mız yēre samānnan bū'dā āyrılacaK_ordā sāman_öldü' bēll' ōlacaḡ bū'da bō'le
 177 dōKülēcēk. yābiyēnān ātaṇ rúzḡār_ēser vızzīt vızzīt zızzit sāmām_bú yāanne ḡēdēr
 178 bū'da bō'le dōkülüyō. sāmānnān bū'diyē āyırdık. ḡāyri ḡāç ḡişi ortaK_o ḡārmana
 179 tārriyē iki ḡişi ōrtak çuvāllārımızı ḡētirrik tas küllā' derik māraş çelī' ōlçērīk. elli tāsīsā
 180 yī'm'_bēş tāsını būnā ver'ik yi'm'_bēş tāsım'_bēn_āl'ım. ōn'_da çuvāllara ḡōruK_ō ātlara
 181 yüklērik sēmeri vurrūk dōru ēve ḡōtūrrūk. çifcilūk būyūdū. ēve ḡōtūrdūk. dē'rmen
 182 vārdı sū dērmeni vārdı. şindi sū dērmeni vārdı. dō'mē bulḡūr un. dērmēniṇ_ıçī'dē
 183 bō'k dāş vār bō'k ō dāşıṇ ūsdü'dē bō'k sepetlā' vār sepetlā' vār tāḡdadan yāpılmış
 184 şöyle. ōṇā sepetlā' denir ḡē sepetlā' derik bū sēpetlā'niṇ_ıçī'dē şūrda āḡzı dār. bu
 185 sepetlā'yē dōldur'uk yūz_elli ūk'_ 'ūs kilōya yāḡım bir būd'_ālir. ōniṇ_ıçine ḡōrūk.
 186 būrdān āyarlārıK_onu dāş_āyarlārık. dāşa būrdān āyarlār dāş ēdeṇ āyarlaṇ bū'da
 187 burdan zıṇ zıṇ zıṇ bā'zından İçeri dōkülūr. ōṇünde tēḡne vār_ā'şdān tēḡne ūn_ordan
 188 çıkār ōnu yānī yūz_elli ik'_ 'ūs kilō' bū'diyē iki sā'tde ānca çēkerdī ḡāni şimdik'_ıtmı
 189 fāPriK'_āmi diyēlidi yāvaş. yōḡārdan o sū dā'rmeni ōnu şindī.

D3

Anlatan: Hacı Mustafa Durna [HMD] Yaş 86, Nazım Durna [ND] Yaş 62.

Derleme Yeri: Düziçi, Selverler Köyü.

Konu: Halk Hikâyesi, Türkü.

- 1 [HMD] bēn bīn doḡuz yüz otuzluyum yetmişaltı yaşı' seḡsen altı yaşına dēḡdim
- 2 ḡaragedik ḡā burda b' 'ġere getmedim ḡā.
- 3 [ND] bīn doḡuz yüz elli dōrt yaşı' a'tmıḡ iḡi ḡaragedik kō'nde dō'ma bō'mē.
- 4 [HMD] heykā'lerden mi. heykā'ler ūzak sürer. ḡindi ḡarac'ōḡlān bē yērden gederimiḡ
- 5 nēci demiḡ bu ḡarā hērif dē' ḡuluncuna bir dāḡ vurmuḡlār. ō da ḡō'le birez irelleḡ
- 6 gēdincē kōlgiye varıncı eḡḡā' bā'lāımıḡ oradā bīr türkū sōylēmiḡ. ḡīḡ ḡādir mēvlēm.
- 7 marāḡdān beridē türkōḡlu demeli bir yer vār ōrada bir kēvranci vārimıḡ bu kēvrāncī
- 8 gēder gelir iḡdē mālī satar nērdē sātīyōsa hindīḡı toprakḡala denilen yerde de
- 9 ērmeniler varımıḡ. būr ḡūn tanırōḡlu sabah namazlārında ordan savıḡıyōmuḡ
- 10 kēvreninen. bīr āvrat inēḡ sā'yō avāzınan. vaḡlā' arkadaşına demiḡ ki ulān ḡu ḡayvanıḡ
- 11 başını dut 'ala ḡu avāz sōyliyen i görüyüm. vallā' dūrmūyo helēr bizi be'ānmiyā.
- 12 tānırō'lu vārmıḡ ki bi' sārī inā' sāḡ ḡīZ. ḡıza ḡōyle baḡmıḡ ḡız vergili misīḡ demiḡ yōḡ
- 13 ḡaḡ dinini ḡābil ēyle sēni ben alıyım demiḡ. tanırō'lu da babayī't ḡōzelimiḡ. ḡīZ dēmiḡ
- 14 kine gēndīnē bēn ḡu sōzünen varrım saḡa sāḡa vārdıḡdan soḡrā ben ōlürsēm dōḡḡāḡē
- 15 başḡa āvrat getirmiyecā'ne allāḡa sōz ver vāriyım sāḡa. bēn ōlürsem de sēḡ
- 16 getirmiyecēḡıḡ dē' ādamlār vā'tleḡmiḡler. tānırōḡlu getmiḡ ḡeyi satmīyē. nē'se
- 17 kēvrenindā'. ōnu sātmiḡ sāvmiḡ ḡēri ḡēlmiḡ mārāḡınan da bu türkō'lunun ōrdāḡı kōy
- 18 mū ḡēher mi o ḡadarī'm bilmiyom. yalan sō'lemē'm aralarında tel çēḡīliymiḡ. mārāḡıḡ
- 19 ḡıralı dēmiḡ kī ilān demiḡ türkleriḡ çocukları telīḡ altındam beri soḡulup geḡince
- 20 ōldürmēḡ bekcilerē. ḡēri savıḡdırıḡ ḡeri ḡetsīḡler. ḡīndī bizim türkleriḡ de lōḡbetcisi
- 21 var ordā onnār ē kō'ḡ ḡavırrarınan bir çocuk bizi'lerden geḡiye geḡincē ḡārnınā ḡay
- 22 etmiḡ süḡgüyū telīḡ dē başından ōtū' yūz' atmiḡ bu ḡeydē tānırō'l bu iḡ olmasa o ḡūḡ o
- 23 gece ḡızıḡ yanna ḡēliyomuḡ o zaman ḡıral diyo ḡarip diyo. ḡāvırrar bī'birine
- 24 dūḡmūḡlār dapı toprak ḡalmamıḡ soḡrā ēfendīm bī'birini ḡıraḡ ḡırmıḡ ḡırmıyāḡ ḡāḡmıḡ
- 25 getmiḡ. nēyselle bu türkōḡlu birēz dūzēlince bīr kēvrenci ḡenē ḡasıl olmuḡ orda.
- 26 varrım diyēḡ ḡīZ āḡ pūrçekli ḡārı olmuḡ. allım diyēḡ adamıḡ ḡōzlēri de kōr olmuḡ

27 oturdū' yerde gēziyō. bir kēvren sesi gēdiyō ġārı dīynese ki ġar' olmuş de sekşen
 28 doşsan yaşına varmış. ulān diyo çocuklar diyo kēvrancıyı çā'ırın da bī' daġğa bēnim
 29 yanıma gessīn de getsīn demiş. kēvrancı çocū'nan gēlmiş yanna kī nē diyoñ nene
 30 demiş. ulān ō'lum sen nerdensīn demiş bēn türk'ölundanım demiş. ġārı ĩñilēmiş.
 31 türk'ölunda demiş tānırōġlu demiş bir kēvrenci vārıdı o öldü mü duruyō mu onnardan
 32 kim mar kim yok demiş. vallaħi nene tānırō'lu duruyo ıñdıyār oldu gözlēri de görmez
 33 oldu demiş. úlēn çöcuġlār baña bir maķas getirīn demiş. sācındān ġārı bir topaķ ġıl
 34 kēsmiş. ōn' da çāPıda çıkınnamış kevrenciye vērmış demiş ki bunu tañr' amanatı oña
 35 verēcēĶsīn. hē ōlur. ō dā sāvīp sātđıkdān soñrā ēvine gēri gēlmiş türkō'luna gēlince
 36 ādam yemā' ye'p ġáyFesin' işdikden soñrā ġārının yanna vārmış. āl ġārı saña bir
 37 amanat getirdim demiş. bu nēy senīn topraķġalāñdā' senem ismindē. tānırōġluna diyō.
 38 hē ōnu tānırōġluna diyō dā ġīza verincē ē tānırōġlu ālmış ġārı vērincē bu ālmış.
 39 tānırōġluna şey dā'ncē. ġıl. tānırōġlu demiş ki şu sazımı baña getirīn hele demiş. sāz
 40 gēlmiş ōrda bir türküsü vār. ötü' yanı da yok bunun dā. hıñ bīr selam geldi dēyē
 41 yēñā. ġınālī senemdēyēyōñ. hıñ deli ġóġnūm şad ōyōl'mıya başladī ōy ōy ōy. hıñ
 42 āy āñ āķmazıķan da kör pī'narın aleyī. súyu geldī cannān'mıya başlādūyā. āķmazıķan
 43 da kör pī'narın aleyī. súyu geldī cannān'mıya başlādūyā. ismim ġacı dūrna. severler.
 44 yāşım a'tmış beşi gēşdī. yapamassām. dadalō'l'na getd' arkadaşlar dadalo'l'nun
 45 emmis'ōġlū bekir ā' ġalebe ġapis getdi. ġalebe ġapis getdikden soñrā bizim ġısımin
 46 bāy'ki dedi. ġımı aşiretler arasındā çukurovadā bir ġavġa çıkđı ceritlī al'osmanō'lū
 47 ġozanō'lū onnarınan bir ġavġa çıkıncā dadalō'luna orda her'alda puş'lūġ da edikler
 48 dadalō'l'nun atlısı mālúP oldū yalnız bıraġtılār evel sözü bir ediyōlār. aşıĶlārın dē'sine
 49 görē ōnnardā bi' şeylik de oluyo dalō'l'nun atlısının orda. şey dadalō'l' avşār. şındī
 50 gimi telsiz telifān tabiyi bi' şe' yok dā emmis'ō'lu bekir ā'nın ō'lu ġapısdan çıkacā'
 51 günnerī kevrenciden mi ġabar alıyō nērdēn alıp ġabar alıyosa emmis'ōlu bekir ā'yī
 52 gētdi şındī ferzi paşā diyelim ki nur dā' mi diyoñuz burada ġarşılāmıya getdi. āncāķ
 53 birin' derim birin' ġorum. çukurovadā olan o ġāvġadā dadalō'l'nun ġardaşının dōrdü
 54 de vuruldu. dōrdün'de vurdurdular. bunnār bu böyl' olunca aradan na ġadar zaman
 55 geşdī'ni bilmēm. emmisō'lunu ġarşılāmıya orda ne ġadar yatıķ bekir ā'yı ġarşılāmıya
 56 getdi veyzipāşıyā ōrda vard' emmis'ōġlunu ġarşılādī ġabarı kimden alıķ nāsıl alıķ
 57 orasını bilmiyom tabiyi biz o devīr ġucaķalaşdılar ā'lāşdılar ġanı ōtā' dōller dē' sordu
 58 emmis'ō'l'n' sordu ōtā'lerin' bekir ā'. dōller de gēliyo ded' ammā dadalō'l'nun içine bir
 59 ataş düşTü. dōller vuruldū. ikisi barabar yōrüdüler ġanı ya geliyodu ġanı ya geliyodu

60 diyoduñ döller gelmed' _emmō'lu. fēyzi paşanın belinden döndüler ulan gelecekleridi
 61 nerde gāldı gēlmedilēr. bunnar şindī bilimiyom ḥasanbeylī bilmiyom ḡann' _'āçisiñ
 62 bu'āzına bir puñarıñ başına gēliyōlār. puñarıñ başında oturuyolār oturunca ordā
 63 emmis' _ōlu bekir ā' diyō kū. yā emm' _ō'lu bu döller niye gelmedi otursaḡ d' _'ēpimiz
 64 barabar yāz günū yānmış satı ḥalepdē. şurda barbar bir yēmek yesēk olma' _mıydı niyē
 65 gelmedi bu döller diyo ḥanı geliyodiyoduñ diyo gelen _nerde geden _nerde. dadalō'l'nun
 66 türkülerinde hep arkadaşlar dadalō'l'na getdī. dadalō'l'nun türkülerī ā't. avşarların ā'dı
 67 çōK olur. orada dadalō'l'nún içer'si yāndī benim sesim çıkmēz arkadaş.
 68 [ND] şindi bu sürmeli bēy. sürmeli bēyīñ onnār birinē arif derimiş birine sürmeli bāḡ
 69 bunnar _iki ḡardāş bir de bēslemeleri varımış isak. şindī arifī sürmeli bā' arif aramıyā
 70 gēliyō. ārıyō malatyada cıñgenneriñ içinde buluyo. sürmeli bā' ordā ādamıñ dā zātan
 71 şē' yakınımış orda cıñgenneriñ içind' _ölüyō. orda arif ḡardāşınī defnediyo cıñgenneriñ
 72 içindē ātına binip yōla çıkıyō. ātına binip yōla çıkıyō şimdī tābiy' _adamıñ içi yārālī.
 73 ḥıñ ḡardāş kak gidelim dēyī.
 74 [HMD] beñ arkasın' getiremiyom da şindi āli pāşa vārımış. bunun da bunun da bīr
 75 onuñ d' _ad' _āliymiş. ali dē' yi'āni vārımış. yīgān ali. āli paşa bē'le bizim gimi içeri
 76 toplannımış. ō'n ōynarımış. birisī dēmiş kī yāw sen de mī ō'ncüyum diyoñ paşam
 77 demiş. lān n' _ōldu demiş. ılān demiş seniñ yī'ā'n demiş dışardā'ları ḡıpaḡdırıyō demiş.
 78 ulān o yī'āni çā'rıñ da ḡēssıñ demiş. yī'ān gēlmış. yī'ānnen bir kēnna oynamışlar yī'ān
 79 utmuş. bir dah' _oynāmışlar gen' _útmuş. alipaşanın yüzü bir ḥoşlaşınca demiş ki ulān
 80 adā'm heralda ḡızdı demiş. şuna bir ō'n veriyim de utsuñ demiş. dā'sına bir ō'n vēriyō.
 81 dā'sı uduyo. dā'sı utduḡdan sōñra ḡēndinī diyō kū ulām baña bir merkep ḡētiriñ diyō.
 82 ali paşa bir merkep getiriyolār. şunūñ ēlini yūzünü ē'cē ocaḡlık ḡarasıynan tēncere
 83 ḡarasıynan boyañ diyō yī'ān aliniñ de ḡötünü eşşā'ñ ḡötünden başa binririyo. güdük
 84 memmede de diyo kū işde şurē' şurē' dolāndırıp getirecā'ñ adm ḡēdiyō ādam ḡēri
 85 ḡētiriyo n' _ētdiñ ulān diyō. vāllā' paşam dedī'ñ yer d' _eletdim demedī'ñ yere d' _
 86 eletdim diyo. yā'ñ ali diyo ḥuna ulan anca burda mı var ēkmēk diyo ḡacıy' _ordan
 87 adam. bīr yērdeñ ediyomuş yālān sōylemiyēk türkū sōylüyōk dē' nerē'dī'm bilmiyōm.
 88 hēr taraFı sur çevrilī üç ḡızınān bir ādam orādā çiçēk suluyo. çiçēk belliyo. yā'ñ āliye
 89 dedi kī ādām lān necisiñ sen ner' _ēdiyoñ dedi. vāllā' ā' bem bir ā' ḡapıs' _ārıyom dedi.
 90 İlān sēn çiçā' bahāmāñ mı dedi satı zenātım o dedi. gēl gel gel. yā'ñ aliyi dutdular
 91 ōriyē çiçēk ordā. ādamıñ vārsa kī üç ḡızı vār. içinde birine mācim derimiş o çōk
 92 ḡözelimiş. yā'ñ ali ōñā yānnıyō ḡız da oña yānnıyō bī' birine bi' _şe' diyemiyolar. ēlli

93 gŭn ġāpısında duruyo. ėlli ġún sŏñfā ėniyo çiçeklerin içine belī çiçēklerin içine
 94 vuruyo bunu, alırsa baña dāyım alır diyo ġaçıp gediyo beri yanna beri. ġonşusu diyā
 95 kŭ ulān sēnīn ġapında bir ādam marıdı çēçāne mēçāne bākıyodu o ādam ner' 'ētdi
 96 diyū. vallā' onu biz de yitirdik o yitdi diy'ārKadaş beli eve ġomuş getmiş diyō. tāñırı
 97 cānıñ ala o āli paşanın yí'āni yíġān ali yā sābah yā bŭrgŭn ġelir ġızıyın birin' alır
 98 geder yí'ān aliye diyō. ō'lē dē'ncē ādamın fıkri bōzuluyo mamıyā diyo kŭ burdan
 99 ġēdek nāsıl edēk. āli paşanın Zāten bir gedecek yeri varımış yolu varımış. şú mezerrā
 100 ġēdek. sēn kŭrā' al diyo āvradına mamıya. bēn de ġazmē' alıyım. ōrda mezer ēşmiş
 101 olağ. bu ōteden ġelir ali paşa ōteden ġelincē n' 'ōtuyon orda ulān dē'ncē āmān pāşām
 102 bācım öldü de onun mezerin dēşiyōk der birimiz o ōrdan geri geder. āñārē ōlanıñ
 103 altına yíā'n al'nín bir at ōn' dā esġār alıyo bir mañga bir at ordā kŭrā'nen ġamáyınan
 104 çalışıyolar. ulan n' 'ōtuyonuz orda diyō. vallāha n' 'ōtağ paşām mācim dē' bir ġızım
 105 marıdı öldü de oña mēzer deşiyōk dedi. yí'ān ali de dedi ki yālan dāyı dedi onun
 106 ġurā'na ġurāk yetmez dedi. ėrmeni yā. ulān ġel burıya dedi paşa dedi. bunun bir
 107 türküsünü gened' unutdum bağ. nē'se. şındı bunnar çekilip vāriyolār. māmā ėñ bō'k
 108 ġızı ġēydirıyo ġuşādıyō tāhda çıkarınca yí'ān ali diyo ku vallahi bu dā'l dayı diyo. ilan
 109 ġeri götür ġızın yí'ānıñ ġördü' ġızı getir diyo. bundā da ortancıl ġızı ġētiriyō ōn' da
 110 süslemiş püslemiş. vallāhi bu da dā'l dāyı diyo ulēn eşş' ol' eşşek bu ġızlara diyēcek
 111 yok. senin ġördü'n ġızlār ilān kel çavuş diyo buyur diyo vallahi senin depēne vurunc'
 112 iki şağ ederim, yí'ānıñ ġördü' ġızı getir diyo. nāsıl edek n' edek derken içeri çēkiyolar
 113 o ġözel ġızī boyā'nēn boy'yolār. mēydana çıkarıyolar. ulan it ol' it bu mu ōñdŭ'n ġız
 114 da diyo paşā. ilān dāyī vallāha yalān hēy yerin bōyamış diyo. bŭ'āzından ġar ūzüm
 115 tŭstüm ġörünŭr yutsun bu diyo. ilān kāfir ben' orıya çıkarmā şunu götür hamamda
 116 temizle getir ġızı diyo. ali paşa. götürüyō ġızı yē'p içip ēfendim. ş' 'ēdip orıya
 117 çıkınca. ġızın ādı māyım ımış. bunūñ ōrāsının türküsü aklıma ġēlmiyo da yālıñız şu
 118 'ādarı' hātirimde. tağda çıkmış boynun ā'r. altın küpe çilin dŭvār. sağlāsene nazar
 119 dā'r. eller nazarı ġŭl isder der. bunūñ ōtesim' bilemiyom. bunnār ġēlmişlēr.
 120 birreşmişlēr. durup muruğanna nā ġadar ġŭn ġeçī'sē yā āli paşa demiş kine yíā'n
 121 evleneK ikimizin dŭ'nŭnŭ bir ġurāk demiş. ōlur dāyī. bunnār şındı ġazırı'nı
 122 ġörmüşlēr bir dŭ'n ġurmuşlar. dŭ'nŭ ġurunca carpada dŭ'n çalınıP oturuğann' iki
 123 cenderme geliyo. o zamanın cendermesine zapdiye dellerimiş. ali paşa bunnarı
 124 ġarşılıyo hoş geldinüz beş getdinüz dēncē. ġorğā'mış batasıca ā isdāmbıldan bir ferman
 125 geliyo ku ġēndinē yarsıFat ġanadından düşman irelledī ali paşa orduñu çek geri dön,

126 çıkarıP_eline veriyo dū'n çalıP_ oturan herifiñ. ali paşa yōnünū öte dönüyō geleñ
 127 gendine mekdibi okuyo ku na bakşın ağ'āfacan. āli paşanın yüz'azıyō. hūlasa dū'nü
 128 bozuyolar. ēvlenm'_iy'ādamlar. hā. āli paşā ōrōyā gedici. hē fērmeñ geldī. ē ōrdusunu
 129 hazırıradī. ali paşa orōya niyetlendī. ali paşa getdi. evlenemediler. ō üç ğızı vārımış
 130 ēvde ali paşanın. bir de arap varımış zāfēri onū'nan ğazanırımış arabinān. arāp o
 131 ğızınān sēvişirimiş. açıkça. Sābā'nam bu şe' duyunca ğıZ. arap dōvletin doñuz'_ūmu.
 132 burdan hā'se yolāñ ā'zında ā'lamıya durmuş. niy'_ā'lıyon demiş yāw babahañ harbe
 133 gedici zāğferi de benī'neñ ğazanıyō. bēñ gediym mi getmē'm mi demiş. nere gedicin
 134 ocā' geçesice tāvlının içine dıķıl diyo. bar bar bā'r kı anam öldüm bāy öldüm bir
 135 bēygir depik vurdu gederik sem burda ğalın diyo. tāvlādā bir ādam bā'rmıya durmuş.
 136 lān vārın 'ēle demiş demiş nēc'_ō_ādam esgerē. vārımışlārımış vallā ēfendim. kīm o
 137 demiş arap vāy arap vāy dē' adam dō'nmüş. āmanın ārap hasd'_olmuş olmuş. arap
 138 burdā ğālmış. n'_ādar tokdur vārısa bakmışlar ārap būrda ğālmış n'_ādar tokdur
 139 varısa bakmışlar arabı ā'samdan bir yüzüne yatırılarımış sābāhana bak kı o yüzüne
 140 yatıyō ħalbiKi sabā'ça ğızınan oynarımış. arap ğētmış. bürger ānāsı ğārı diyō ku. şu
 141 ğızların diyo odālarını ğēziyim baħıyım diyo. bunnar diyo bizim ğardaşımız da ava
 142 getdī dē'cī ğara mı bağlamış ağ mı bağlamış diyo. ğārī bō'k ğıza dıhılıyo kū bir ğara
 143 elbise ğē'miş yas içinde yatıyo. ortancıla gelmiş ortancıla ğēlmış gen'_ōyle. güçcük
 144 ğıza dıķılıyiververmiş kī arabınan güçcük ğız barbar āraP_uçcaca ğēri çılıyo. dividi
 145 ğālemi çēkiyo ğōzel bir mekdip yāziyo bir insana diyo ku götürüp diyo bunu diyo ali
 146 paşıya verecesin diyo. ahā senin yol parañ aħa senin yemēk parañ aħa saña şöylē ğarı
 147 savışdırmış. ō'lan vārısa ku āli paşa esgerī dērs nizāmında çevirmiş. ortasında dıñēliyo
 148 şöyl'edecāk böyl'edecāk diyo. esgerin biri demiş ūlēn sen nāsıl varıcın ōrıya. yāh'
 149 ulān beni mi yē'ci demiş. o da benim ğımı bir adam. beni bıraħın. nē'_ō demiş ali paşa
 150 bō'le bō'le demiş bırākın ğessin demiş. gelmiş. vārınca ğārının gönderdi' mekdibi
 151 vermiş. ali paşa mekdibi okuyunca demiş ki yēdi sūlā sūlāleme töbe olsun ku
 152 derendiye düşersem ğışide ğafa ğomam demiş. hē. yā'nine demiş kī yā'n āliyə. ılām
 153 bēñ ğēdiyom sēn ordunun başında dur yē iç kē'fiñē bak demiş. vallāħa dāyı ben de
 154 gederim demiş. vallahi dayı bildırdan ölük bildir çıkınc'_ōlmüş. iyēnni bir ā'cın.

D4

Anlatan: Safiye Şahin, Yaş 85.

Derleme Yeri: Düziçi, Atalan Köyü.

Konu: Halk Hikâyesi, Anılar, Köyün Geçmişi, Yerel Gelenekler.

1 şindî'î kimsedem bellemedim. şörda ça'ran oldúysā şörda diyen oldúysa o ğaFama
 2 ğirdi. oğur yazarlık yōķ. ōlēn bēñ bēş yaşıñ ğaldı doksana dāğmiyē seksem beşdē'm.
 3 burdanım safiye şahin cānım ğurban irbehēm. sēni yōrdum. heylesiñ hindiynen
 4 hēylesiñ. bunun yüzüne yāşıyam ben. ğurban olurum. āl dērsem şunā ağ dē'm anā bu
 5 ğırmızı dēmēz. çocuklārim. maşalla' maşallā' gözüm dāğmesñ. gözüm dāğmesñ.
 6 şindi sēsimi ālıyā mı yavaş 'ele. hind' ālıyā mı. vāy. cocū' sālmişlār şeydēn irbēhem
 7 nerēd' o yāho fatma hē nī'dē. ğurbānım. bunu doldursuñ dēmişler. bandı. onu eveli
 8 tē'p varıdı. vallahā bēñ dedim oğlum dedim. görüm'muñ ō'lu bañıyadı tē'be dē üst
 9 yanda hocalara ğonuşacak dedim. yer buluñ dedim. yer bulTular. sonra hocalarınān
 10 sayğıdār ō'retmenner dedim. yāvırılarım dedim. bēñ oğur yazarrī'm yok ğúsüre
 11 bañmañ bir dā yāşliym dedim bañ dedim bu vatan bizim vatanımız bu çocuklar bizim
 12 çocuklarımız bu çocuklarıñ ē'timini ē' verirsāñız, vatana kölgēsī dūşēr. ē'timini de ē'
 13 vermēsāñız ē'nīñ ses' 'īder kötünūñ nes' 'ēder demişler dedim. bañ dedim atı olan ata
 14 biner atlānır yī'T olan her cáFıya ğatlānır yī't kölgesinde yī't saklānır. kötülerīñ
 15 kölges' olmaz dal' olmaZ demiş dēdim. hemid' ōyle dā'l mi. çobandam başıyacağsñ
 16 vātānıyñ uçu çobandam başlayā'p başbakandan cum'urbaşğanından vātānıyñ uçu,
 17 vatanıñ ana ğucā'ndan da ē'. baba ocā'ndan ē' vatanımız olmasa ğávırınañ ğarışıK
 18 ossağ n' ōlacā'dıķ. sen çekēñ yola gendi geder çıırā'. hē. ō'l' işTe. hōcalar yūs puān
 19 vērmiş. hēpicī'ne. yūz puān. yūz puān. yūz puān. bāksenē atı olan ata biner atlanır yī'T
 20 olan her cáFıya ğatlānır. yī't kölgēsinde yī't saklānır. kötülerīñ kölges' olmaZ dal'
 21 olmaz. ē'nīñ ses' 'ēder kötünūñ nes' 'ēder. oğlum dūşmanısañ dā ğarışındā'nī āyni
 22 gend' 'īmi görmiyecā'ñ. gendi saña kötülüK ederse sen gendine ē'liy edeceksñ.
 23 yaklaşacağsñ ē sen dē gendine edersāñ hayFım' alıym dē' señ gend'nēden ē' m'
 24 olmuş oluyoñ. āyn' onuñ. ğocā ça'rırssa yātiya da oğlum gecē ya diye k' üsdüm ört ya
 25 diye ki şunu ğaldır şonu ğoy. dedim. beridā' odada bi' şet demeZ. beridā' odiya

26 yatıya. bildi'mi kimseden esirgemem. herkeşe Faydāl'ossun. çocuklar yüZ puān yüZ
 27 puān hē şey biri harundan geldi biri çerç' öglundan geldi beñ gōñşulara diyam
 28 sanıyadım dē' gederimiş ötiyann' öte. allāh yāvrim hēpicī'ñize cenāb' allah gūç
 29 guvvet versin. diyem ya yāvrim çōbandam başlayacaqsın vataniyın gayrātınā. nē ş'
 30 ēdersāñ. amān bem bir bardak çā'e bir tas su sāniyām. bitirek yāho. ē' şekeri. bēnim
 31 uçu sūriyedeñ gesse genē ādam adam. hē'. iki yawrim mār. biri fizik tedāvicī biri de
 32 rehber öğretmeni. güçcū'kenne dedim ki bō'k gızınā ben dedim gālan ālıcım dedim.
 33 ēbe jele dedi senin öglunusa bizim de babamıZ tāmān dedi. goyā ālıcı sāniyalar. senin
 34 öglunusa bizim de babamıZ tāmān alma dediler. gıZ çocuk. gızım elinā sā'lık.
 35 bismillāhirrahmānirrahīm. allahım milletimize dōvletimize yararlı'ēyle. hindī öglüm
 36 gāyimbabam bir senelik gēlinim analī'nan gāyimbabanın āvradiynan buyd' eliyek.
 37 başgan emmīñ de saratlara goy'yo. evel harman edellerdTi. şōrda hāymā' vār gül ali
 38 deller apdalin biri gēldi aşık. babam şōyle savırırdi türküyü çā'rdıkca al' emmiyın
 39 çuvalına bir teneke daha goy memmet. al' emmiyın çuvalına bir tenekē al' emmisinin
 40 çuvāl'nı eşşek götürmez etdi. orda türkū çā'riya al' emmisi. bir gızınan bir o'lan
 41 çākışdırdı. ipdili gıS sōyledi. vāhdı gelme'nce bilbil mi ötēr türlü gumaş' olan yada
 42 mı satar. baña bahā'nan gücün mü yetēr bakmaz mısın, gērdenimde gaziye diye
 43 öglana. o'lan da diye ki bire hatın gız ağzın şeker dodakların hurma mī. saçın sümbül
 44 zūliFlerin sırma mı diyē. saña veren allah baña verme' mī. bakmaz mısın annimdā'
 45 yāziya. diya. burda gız başlıya. dediler ki siz de bizm pirimiz. öglan diya bunu bak.
 46 yañaldım. hēh. yeryüzünde çā'r çimeñ goruyūm. āçılmadık o'lların balıyım. diya gıZ.
 47 anam meleK o'lam ben de hürüyūm heç kimse de ūlaşamaZ tozuma diya. öglam
 48 başlıya. dēdiler ki sizde bizim pirimiz yad ellere çıkar m'ola sırımız. diyā. biz aşık
 49 güzel öğmek kerimiz. hak'ı seven gücenmesin sözümüz. diya. senin gimi yōsmaların
 50 çō'nū nen eylemiş uyutmusum dizime diye. kimseler ulaşamaz tōzuma dedi ya.
 51 bundā'h. gız başlıya. allāhāñ aslanı āliyişēñ dē. gel oğlan sarılak deliyişēñ de diya.
 52 üceden üsdünē köprü çatdır'rīm. geçirim tunanın seliyişēñ de diya. gız bunda öglan
 53 başlıya. aşık halil der ki yolun sā'nī. sēverim gözeliñ göğsü ā'nı. senin gimi
 54 yosmaların çō'nu. nen eylemiş uyutmusum dizime diya gız sēni yoklādım yō'muş
 55 ötā'ñ. almam şind' 'en kerī hürüysēñ de. diya. bō'le bu çākışiya bunnar bitiriya.
 56 açabilirsan aç da dıñniyēk bakıyım. bi' şet demiş mi. zōr m' açmāsı. goyā görmek
 57 demiyem sōyledi'm bi' şeye yāriya mı. şindī'h. sōkün etdi ādānādan harādān. vurdu
 58 beni yōrūk gızı sinadan. bu gōzellik gerā'di minadān. āşdı getdi yōrūk gızı toy gumu

59 der. yörü yörük gızı eşin bulunmāz ne sallanı atdan enik bağ gimi der. n'ölunmaz
 60 da yoruk gızı n'ölunmāz. bir gız uçun çukurōvada gālınmāz. der. yörüyen yörük de
 61 eşin bulunmāz. ısdambıl da padişaha tığ gimi der. sāhar başket ısdambılımış evel. hēh.
 62 hē. gözelin yanā' āyın tekērī. āğzında ēzilmiş lebi şekerī. omuzlar aşşā' ger'den yoķarī.
 63 hēr yērleri māğmür olur gözelin. ğarbi dā'k ğabak ğımı ıĝrānīr. yörüyüşü zērhoş olur
 64 gözelin. ğirmızı ğolçaķlı altın burmālī āĝrileri topaķ olur gözelin. bēn de bıķdım bu
 65 gōñúlün elindēn her nere vārırsam yar isder benden. ğarac' oĝlān. sanın ķına mōr
 66 sümbüllü bağçam mār. ğara ğış ē'nde gül isder benden. der. bāhÇıya dıhıldım ārmıT
 67 ā'cī. dōkülmiş yaprā' ğalmış süveci. āñēr gözel baņa göĝnün yō'sā, sem baņa ğardaş de
 68 ben saņa bācı der. bir miltan dikdirdim dōşü āĝasā. ötü yanı mor sümbüllü bā'sa der.
 69 ēñār güzel baņa göĝnün yō'sā bēnim işim minnetinen zōrunan der. şey ā't mūt
 70 bildi'imi dē'm mi. şındı yāvırm öylē onu satan diyecā'm. allah. o'lanın birisi bir
 71 ğızınan ğaçmış. ğızı dā oĝlān yēmek getiriyim dē' çama sārmiş zorunan mı ğaçık b'
 72 'ēre mi geder dē'k. çama sārmiş. çamda da oĝlana azzık dē' gedince ğēlmiş kine
 73 canāvar yēmiş. ādam āĝlamıya durmuş ēliminen çama sardī'm. ay aşınca yanna
 74 vārdım. Tiyē. bilmem babalında ğaldım. yār de dertli benim gimi diya. gözel çama
 75 sarılır mī. dutan ğolum yorulur mu. diya. asbābını assam varsām. babam duyar darılır
 76 mı diya. aldım da ğaşdım bağçıya koķosun' goydum bōĝçıya Terh. minnet etsin
 77 emmilērīm ğoñşunuz ğasan ğocıya der. bu da bōyle dēmiş. amān yāvırm.
 78 ğarac'oĝlanın dolu türküsü var da kim biliya. esmaĥanı mı. oĝlūm. allah yardım
 79 ēylesin. bir ğoca vārımış bir dā ğızı vārımış. esmēĥanın heykāsi. ğocā ğaca getmiş
 80 ğanımyōnān oĝlūynān üçü bir olmuş getmiş. evde de bir mulla dellēr işTā çobanı
 81 varımış. mulla demişler esmāĥan ne isdersē āl şu pencereden ver. al şu pencereden
 82 ver. esmēĥan çıkmazımış ğapıya. bir ğün getirip veri'ken beş ğün getirip veriken
 83 şeytan dıķılmış ādamın ğālbīnē. mullānın. birē derimiş beñ künde getiriyem penceriye
 84 yanıņa ğoy derimiş beñ allım derimiş. künde getiriyem yāniņa ğöy yāniņa ğöy. bir
 85 ğün de ēlimden almadın demiş. ğız ēlinden almiya varıncı ēlini dutmuş. ēlini dutmuş.
 86 sōñrā bu ğızā bir ğarı dutmuş. ğarıyī ğarı ğızı ğandıracaķ. ğızım demiş ananī bacım
 87 ğımı sevērdim babānı ğardaşım ğımı sevērdim sēn hēş anan baban getdi gedeli ğapıyı
 88 āçmadın ğāpıyı aç, sēni ğörücüm demiş. āçmış çocuk. hē ğızım demiş pdişāĥan
 89 vezirlerin demiş ğızları demiş. ğameme getdi dēmiş mulla ğāmēmemi satın ālmış o
 90 ğünnūķ. kimse gelmiyēcēk. ğızı ğamemē şeyinen ğāmēmē ğötürücü şe'nen ğālān ne
 91 dē'c'im. çocuk sāh' sānmış. çıķmış ğarı dā pusmuş arkasınā vārımış. ğārel yāvırm

92 gedikler. Һar'el yāvrim gedikler. satana getdī' nerde padişāҺan veziriniҺ gızınıҺ getdī
 93 nerdē mulla Һamēmi satın ālmış esmāҺanı ordā buluşucu. gızım dıkılak helē dıkıldı m'
 94 olā hele demiş. dıҺınca Һāmemē şindi ēlime geşdiҺ mi demiş. geşdim geçmiyē de
 95 dēmiş Һaçacak yērim Һālmādı demiş bir şartım mār demiş bēn seni demiş ipdili bēn
 96 sēni çimdirecā'm demiş. bū mullā' mulla bunu Һabil etmiş sanıya sā'r allāҺ yārdım
 97 ediya Һıza. sābınnarkān sabınnarkān saҺ sāniya ādam dā Һāfasını sābınnarkān
 98 sabınnarkān kópúk Һō'lúp dā yüzünē gözünē ē'cē adam cılbak yüzüne gōzüne ē'cē
 99 āçamaz olanaçānī. orda tabiyī bir bi'şe' varımış düvācek. Һāmemde ādamı düvācek.
 100 hē buldū. vuru'kān vuru'kān nereleriҺ isdiyā. vuru'kān vuru'kān mullā' biresçik
 101 yumşatmış. yumşadıncā mulla cılbak, Һız çıkmış getmiş Һamemden. Һālen mulla
 102 yüzümü yūyum pırtımı gey'yim diyeneçe. sāҺar Һız ēve vānık. Һāpiy' örtük. mullā
 103 ālmış Һālemī allāҺ görsetmēsini yālanı söyledik kēri. sāҺ' sözdēn ē' söyliya yalana
 104 alışan. sāҺ' sözden ē' söyliya yalana alışan. ālışmıyan da bell' ediya Һonuşu'kān. nē
 105 dē'cim yāvrim. bāk Һōcām bēn Һızınā ş' ēdemēdim. dıҺılıp çıҺan belisiz öldü. ūlaş.
 106 dıҺılıp çıҺan belisiz oldu eviҺā diya. Һıza Һara çāliya. Һoca diyē kī oğlum diye Һēt
 107 bacıyıҺ Һannı köynā'ni getirmē'nci ben o melmekete vārmām Tiya. bū bācısını
 108 öldürmiye Һiyāmiya. bācım diyā Һēliya ōrdā söyliyā oğlān. anāҺdam babaҺdān Һabār
 109 getirdim bacım aç Һāpiyi Һardaşın gelTi Tiya. anām babam ossa böyle ōlmāzdım yıҺıl
 110 get yanıҺdan söyleme bāҺā diya Һız. sōҺrā birbiriynēn ş' ēdincē Һāpiyi āciyā
 111 Һārdāşına bācım diya ēsmāҺanı da getir dē barabar gedek dē' sen' isdediler diye,
 112 isdiyen nerde, Һālān ādamcā'Z Һōtürüya bir evren dā' varımış evren dā'nā bācım diya
 113 ipdili diyā sen ūyu diya sonra da ben ūy'ýúm diya. bācısını dizine mi yātırıya işdā.
 114 bācısı uy'yā Һız uy'yā uy'yunca Һārdāşı ka'kıp Һō'yup Һēdiya, dāğda Һōy'yā Һızı evren
 115 dā'nda Һōy'yā Һēdiya birit enī' mi şē'diya n' ēdiya köynā'ni bir Һana bēliyā babasına
 116 ēletiya. babasına eletiyā ō'lum padişāҺan ō'lu dā evlenecek sırā şiy olurumuş bir Һas
 117 bāҺçıyā. nē dē'cīm Һız uyāniya kī kim yōk kimsē yok evreniҺ birisi Һēliyē. ayā'ndan
 118 yutmiya başliya Һārdāşı dā her'al Һārdāşı dā dıҺniyā orādā Һaca getdiҺ başıҺ uçū āl
 119 beni evren elinden diye, Һız. ōlān diya kī Һēderim atım izinē, uymussum atam
 120 sözüne. buçā'Һı ver āğzınā yudamaz bācım yudamaz diyā. ēveli buçak daşılarımış
 121 cebinde sāҺar buçā' varımış evreniҺ āvırdına buçā vēriyā. evren yoҺarı buçaK aşşā'
 122 evren yoҺarı buçaK aşşā' evrendēn Һurtuluya Һız. Һēdiyē Һēdiyē Һēdiyē dāҺ dāҺ
 123 bilinmez bir dā' Һuyārmış. köy dā'l bi'şet dā'l kīmse yōk. Һālān yāvrim ş' ētmış.
 124 bākmış bir Һoca çınār var. bu çınarıҺ yan'na vārmış çōcuK. varmış kī çınarıҺ bir de

125 ğō'ġu vār sāḥar yaşliymiş çınār ādam saklanacak ğō'ġu vār. yanda da şō'le bir
 126 şillemen su vār. o şillemen súyü şō'le temizliyā orāsını burasınī tēemizliyā çocuK orda
 127 ğaç ġün duruyāsa. duruya çınarın ğō'da dā yātıyā. nē dē'cim ġurbānım pādīşāḥın da
 128 ō'lunun ġurbānım şu ayāmın üsdüne ícık bir bi'—şe' gētir. bō'K ōlmāsın. nē dē'cim
 129 ōġlum. hēpicī' ḥas baḥcıya birikirmiş pādīşāḥın ōlu ēvlenici ōlunca ġızını muzunu
 130 gētir'rimiş herkeş. ḥaṅġısın'—bā'nirse ōnu alacak. ġuş ġuyarmış ġuş. ḥaṅġısının
 131 omuzuna ġonarsā ōnu alācā'mış. ġuşu ġuyārmış. ġuş n'—ētmış. vallā' gezmiş tozmüş
 132 birinīn d'omuzuna ġonmāmış. gēlmiş pādīşāḥın ō'lunun ōmuzuna gēri ġonmuş. hē
 133 canım ġurban uzununa ēyle. şiyē paTīşāḥın ō'lunun ōmuzuna gēri ġonmuş. bir dahā
 134 ġuyārmış. ġüş şindī gētmış bū bosdannārı biliyān' şu bosdannar gimi gētmış pādīşāḥ
 135 ō'lu yanna da iki vēzir ālmış ġuşu takıP ediya. ġuş bulacak da gendi de ēvlenecēk. nē
 136 dē'cim ġurbānım. ōrdān ġuyāriyalār ġuşu yān köye vāriyā. ōrdān ġuyāriyalār işde
 137 dumānniyā vāriyā. vārā vārā vārā ġızın çınarının başına vāriyā. ġızın çınarının başına
 138 ġōniyā. uşak bu ġuş deli'dik diyēlēr ġuş deli'dik. sāḥ' mi yalān mı bu da ḥak'ın
 139 ēmriynēn sāḥar esmāḥan ḥocanın ġızı. ḥaca gedenin. ġara çaldı yā. mullā. nē dē'cim
 140 ġurbānım. ē bura diyē bir ādam—eli dāġmış diyalar. ġıZ súyü şe'tdi yā tēemizledi yē. hē.
 141 suyā insānın şāvķı düşēr yā suda gōrūkūr yā. ēyē. sū u içērken ēlini mi yurķan
 142 pādīşāḥın ōġlū ġızın şāvķını suda gōriyē. yan'na baķıyē yön'ne baķıyē. vēzirlere gēlīn
 143 hele gelīn baķ baķıyalar kī çınarın ğō'ġunda ġīZ hē. vāy kelē gōrgūs'—olan gōrgūsün'
 144 işde bō'le ōrdān ġızā gedek dē şe'diye pādīşāḥın ordān ġıZ sōyliyā. hē'. allāḥām diyā
 145 ġuşunan diya apdal cıngeṇ geçer diye bunda da başıma bu mu geldi diye hē'. vallāḥā
 146 ordān pādīşāḥın ō'lunun terkesine biniyē vāriyā ēvē ben bōtenden çıkđım çınar başına.
 147 diya orda sōyliya ġız dā pādīşāḥın ēvine vāriyā bunū pādīşāḥ dūḥ ġuruyo ġāç ġün
 148 ġuruyasā. şannan şöretinen āliya. ō vākıt sōyliyek mi dilini duyuklār mı ġīZ hēç
 149 seslenmez oluyā sonrā. seslenmiyā. ūş tene çocū' olıyā. āli bağ vēli bağ memmet bağ.
 150 ūş tene çocū' var yan'da. ġōcası bunu sōyletmenin uçu bağçadan iki alma getiriya.
 151 bō'ġüne veriye ortancılına veriya ġüçcū'ne vermiyā o onnarın ēlinden ēlinden
 152 isdiyēcēk dā sōyliyecek gelin. ō 'ākıt gēndi hē'ral ġocası da çıkıyā ġāpiyā. çocuklar'
 153 almiya çalışmiya hıh. ō 'ākıt sōylüyo esmāḥan. yıķılası bağçamızdā biri saña yok
 154 muyudu diyē çocā' sesini duy'yā ġocası. dıḥılıyā sēn diyē babamınan da babanı da
 155 getirseṇ ġonuşur diya ō vākıt diyē ki genē esmāḥānım coşdı. āşġın deyrēsini geşdi
 156 diyā. mēlmekeṭ aķlīma düşdü. ālim nenni velim nenni diyā. mēlmekeṭ aķlīma düşdü
 157 diyē yā gēndi de çınarın ğō'ġunda buld'—onu. ġālān sēnīn mēlmekeṭin nēre diya ġocası.

158 tivrizliyim diyā. tivrizdenim diyā camı hocasının ğızıyım diya. bũ gēdān mi babamı
 159 da getiriyim ğonuşuñ mu ğonuşurum. ğonuyālār dānışıyalār padişāhan ōĝlũ eşgerinen
 160 ğaç esger alıyasa yanna gēdiyelēr. ğáyimbābāsına ğáynanāsına hēdiyē ediyē emmē
 161 her hēdiyē' aliyē emmē ēlbiselī' unudiyā. ben diye her hēdiyē' aldım emme
 162 ğáynanama ğáyimbabama diya birer dañım elbisē etsem iy' olurdu diyā. eşgeriñ başı
 163 bir ārap vārımış. ārap diyā filān yere ğonuñ diyā o 'ākıdaça ben arkañızdan ulāşırım
 164 diya. filān yere ğonuñ diyā. dēdī' yere ğoniyālār ārap diyā kī irahatsız olur bēlki diyā
 165 hanım diyā bir uca ğuruñ çadırını bunun diyā. ā'mān işdē canıñ sıkılıya sañ ossa da
 166 sıkılıya bundā ğávırıñ gözündē onuñ dā hilā vār. vallāhā ārap vāriyā gel'niñ yanna
 167 vāriyā benī'nen diyā iy' olmassañ diyā şu çocū'ñu keserim diya bīrini kesiya çocū'ñ.
 168 İşdā şun' da kesērim on' da kesiya. üçün' de kesiya valheşşili . diye ki diye ki gēlin
 169 ğaçacā'm ğālmadı diya bēnim diya bēlime diya hē bēlime diya ipi bāĝlā bir su
 170 dōkmā'ne gēdiyim diya. gēlīñ ğaçıcı. allah oñarmalı. vallaħa gēlin belindā'ni
 171 çēziyiveriya çadırıñ ğazzīna bāĝlıyā. ādam çekiyā sāĝlam çekiya sāĝlam. gelen yōķ
 172 variya kī çadırıñ ğazzī'nda. gētmış esmāhan gētmış çocuklarının üçü de ōluyo kēsiyā.
 173 ğalān sābāh ōluyo sāhār şıye diyē ki. çobanıñ yan'na vāriyā çobān diya baña bir ğüzü
 174 vēr diyā ētini almām diya ne isdesāñ parsını verrim diya. sāĝde ğarnın' allım diya.
 175 ēsmāhān yālınız diya elbiseler'mizi de dāñişek diya. çobānā. vallāhā çoban ğónüllü
 176 ğónülsüZ. ğúzüyü veriya. ğuzunun ğarn'nı temizliya. sācın' da içinē ğoy'yā ēsmehān.
 177 kelçoban olucu. çobanıñ dā sırtın' gey'ya. avraT olmāyıcı çobān olucu. çobān dā
 178 ğónüllü ğónülsüZ o dā on geyya saħār. bũ ēsmāhān babasının malmeketinēñ yōluna
 179 düşüye. gēri dōniyē onnar da esger gēri dōniya. ne dī' geri dōndünüZ. adam ğarşı
 180 geliya elbisē' kesdi de ğız aldı. nē dē'cim ğārdāşım diya, çocukları öldüren da'dan
 181 gelen dā' geder diya. apdal ğızı mı cıñĝān ğızı mı diya babāsı nē'ci ne'ci dā'l diya
 182 çocukları da kēsmiş diya sāvışmış gētmış ğá'b olmuş diya. çocukları bu 'āzlıyān.
 183 eĝeriñ başı. demā arap vallāhā bı sāhar ūk' üç ğün ğün gēçiya. geçiya birez ğün
 184 geçiya. babasının mēlmeketine vāriya. esmāhān kelçobān ğız dā'l. vāriyā loķantacınıñ
 185 birinē diya ki. bēni diya çıraķ dutmañ mı diya. dutarım diya. babasını da künde
 186 görüya. camıya gedip geli'kenne. babasına seħap çıkmıya. ōrdā loķantada çalışıya.
 187 bundā padişāhan ōĝlu diya kī işde tivrizde filancanıñ hocasıyım dedīydi. bu camı
 188 hocasının ēvine varak diya. camı hocasının evine gēliya arabınān. padişāhın ō'lu.
 189 geliyā emme babasın' da görıya ğocasın' da görıya. arabı da görıya geçiyalar yol
 190 orda saħār. hē. diyē kī şıyā loķantacıyā. babasının bā'ndī' yemekden ğocasınıñ bā'ndī'

191 yemekden yapıya. kelō'lanıñ loħantası diyeñ geliya. bellēnmiş. kelō'lan emmē hā.
 192 öylē onnarıñ sevdī' yemekden yapıya. beñ götürüyüm bunu diyā loħantacıya. benim
 193 diya gözüm satan görmez diya señ götürün diya. vāryā. yemā' eletiya tēpsiyī saħar
 194 yakınımıñ kı ēletiyā gendi de şöyle dıñeliya şora. şey diyā padışaħan kelō'lan diya
 195 sēñiñ gimi kellerde ē' laf olur diya otur da laf ver diya. bēn diya tēpsiyi bekliyem diyā
 196 gediciñ diya. otur mutur. bēñzediya mı ğalan gözünü müzünü yüzünden otur
 197 derkennē oturuya bu. bēnim diya babamdan ğalma bir heykāl'm var diya babām diya
 198 bu heykāl'yi diyā şey diyā. ğıZ kel'ō'lān. dışarı gedēñ geder diya. geri ğelir diya. su
 199 dōkmā'ne gedes' olān geder diya gelir diya. babam ğapıyı da diyā dillērdi de diya
 200 öyle verirdi bu heykāl'yi diya. su dōkmā'ne gedēñ getsiñ diya. ğēlsiñ diya ğapiyi diya
 201 dilliyecā'm diya. anahtarı da bēñ alacā'm diya. ğalān dedī' gimi ediyelē. o vākıt diya
 202 ki mulla da babasıñ yan'da anādan babādan ēlden eyliyēñ ğarşımda oturan mulla
 203 dā'l mı diye. bēni üç ğuzudan yardan eyliyēñ ğarşımda oturan arap dā'l mı diye.
 204 mısırdā nuFuzu ğeçerdi daşā ğarşımda oturam bā'm dā'l mı diye. vāllaħā. ğafasındā'
 205 ğarını çıkardıyā. tabiyi saçın' temizliyep góy'yo içine. ğaFasındā' ğarını çıkardıya.
 206 hērkeş. mulla diya kī ben su dōkmā'ne gediciñ. otā' diya ki beñ gediciñ. yōķ diya.
 207 çeviriñ ğaz zānmāsıñ dışarı geden ōlmāsıñ sözümüñ zalan ōlmasıñ diyā. hā. ō'ākıt
 208 mulla böyl' etdi. hē hēpicī'ni diye. mulla böyl' etdi ārap da böyl' etdi. çeviriñ ğaz
 209 zānmāsıñ, dışār' ēden ōlmāsıñ sözümüñ zalan ōlmasıñ diyā. sözümüñde yalam vār mı
 210 demeK isdiya. gendine edenner ordā yā. hē böylē böylē. āliya hanımını padışaħan
 211 ōğlū padışaħıñ ōğlū. ārābu ōldürüya. ğārdāşı dā mullē' ōldürüyō. işde onnar dā ālıp
 212 gediya çocuklarıñın ādın da ğeri vuruya sāħar. allāħ vērdiysē. böyle ōliya yāvrim.
 213 allāħ allāħ kīmsiye de kötü ğāder yāzmasıñ. kimsi yā. haħ. bilbil havalanmış
 214 yū'sekden uçār. ğas bā'ça içinde ğülüm mār dē'. sēni seven aşık serindeñ geçēr
 215 gözeller içinde yarım mar dē'. bēn sēni sēverim sen de sev benī mevlem bir ğarere
 216 ğöymaz insanı. yarım bürgün olur ararsıñ benī. şurda bir divana yarım mar dēyi. bēn
 217 sēni severim cāñ ile cāndān. insan kemlıK ummaZ sevdī' yardan. cānım' esirgemem
 218 vallaħi sendēn. elet sat bazara kölem mar dē' der. bir kōrūñ yanna varsañ da görmēz.
 219 kötüyē ō't versāñ da almaz. bir kötü dilim mār ıraħat durmāz. bu da başlarıma belē
 220 ğetirir. çok keremēt var dā şu datlı dildē, üceden uçanı yōla getirir. ğönşu ōlma
 221 namıssıza arsızā. ākıbat ırzıñ hila ğetirir. işTe allāħ kimsē' de kötüynen ğalbı
 222 kötüynēñ ğönşu dā etmēsīñ ğarşılaşdırmasıñ da. hē ōğlum. tēmsil. türkü dā'l bir
 223 tēmsil. hē. ğocām yāñı etgileyici mi yāñı biz bilmiyek de. dedim mi birisiniñ.

224 ğarac'ō'lan tamān. ğış āyında gül isder benden diye yā gendi ğō'nüne yaqıya onu.
 225 ğarac'ō'lan ellèḥām ēvlenmiş mi nişannılanmış mı yāvırım. onun keremet ē'li
 226 oldu'ndān bir ğarac'ō'lan bir güçcük çocū'hannā āğzına gelmiş bir ḥoca tükürmüş. sēn
 227 demiş saña bi'ş' olursa demiş ben şo daşın dibindē'm demiş. yānıma gēl demiş. ğoyā
 228 aşık olacak saḥar ḥaḳ aşī'. ğarac'ō'lana da bi'ş' olmamış ondan kērī. āşıklar diyor ku
 229 söz āğzımızdā. yāradan söyledir dillerimizi der. onnarın aqlına nē gelirsē öylā. hepici'
 230 türkū. onnarın uçu hēç. āmān şindi āḥıl mı ğaldı kī. bi'ş' isdiyō. yok ğurna ollum
 231 yok. bi'ş' isdemiye de aqlımā ūk' ücū daḥa düşsē'di. ē'ce bi'şetdēn. çocu'cā'm.
 232 amān yārim hēykā' işdē. ēvelī'. birisi. babas' evine gediyemiş. babas' ēvine
 233 gediyemiş her yer o 'ākıt işğiyā hindīkīnīn terōris' dedī' ğimi işğiya varımış. incē
 234 ma'ara dellerimīş yōlundā incē ma'aram' mā'rā'mış. anas' evine götürüyamış ğocası.
 235 ğocāsını işğiyālar öldürmüş. ğocāsını işğiyālar öldürmüş. gēndi dē kürtlēr dutdu
 236 belī'mdēn. yōrūmedim imekledim der. ğurban olam sürmel' eşīm nice getdi
 237 emeklerim der. incē ma'ara yollārī yıkılıp vēran ğalası der. sürmel' eşīm. ğadan' alam
 238 nerānda ḥançer yarası der. ğardaşlarım ğardaşlārīm ğana belēndi saşlarım der. āyañ
 239 ossun ğáyinnārīm yanık damlarda ğışlarım der. böyle işdē işğiya böyle şe'tmiş. şindī
 240 otā 'n ḥocadan duydum nasīḥat vēren. nejmetdin nursaçan diyo yedinci ğānelde
 241 çıkıyo. hı' ı üç arkadaş āva gētmış āva da gēdincē yāğmır yāğmış bir ma'aranın içine
 242 dıḥılınca yāvırım gēlmiş bir ğoca dāş ma'aranın ā'zını ğaplamış. ḥocā bö'yle
 243 nasīḥatdan ğonuşdū. birisi demiş ki birisinin saḥār. ne dē'cim ğurbānım birisi birinin
 244 ğāpısında bir gün çalışmış. ğūnnū'n' de ālmadan gētmış. o adam dā saḥār terbiyesini
 245 m'afaz' edecek bir adam'mış kī bīr ğuzu ālmış onun ğūnnū'yūnen ğuzu dā ēkiz
 246 dō'rmuş bilmem ğaç sene geçī'se būr sürü ğó'n' olmuş hē sen biliyāñ. şey çuvālmış n'
 247 'adar durū'sa adām senin demiş bir gün işinde çalışdım demiş ğūnnū'mü de
 248 almadımıdī dēmiş onun uçu gēldim demiş. o dā dēmiş ki ḥā' demiş şo ğōy'nun
 249 sürüsünü āl gēt demiş. benī'nen demiş ālay ētme dēmiş. bēn ğūnnū'm' almiya gēldim
 250 demiş. bēn demiş senin ğūnnū'nen demiş bir demiş ğuz' aldımıdī demiş o da demiş
 251 çūvaldı demiş. onun hēpin' sen āl demiş. ma'aranın ā'zı ğāpaniya yā. āllāḥam dēmiş n'
 252 o'lur sāyķı demiş bunun yüzü ḥōrmetine şu ğāpiyī şu dāşı āç dēmiş. ācık dāş ıslamış
 253 gevsēmiş. birisi dē ānasına babasına yēmek ḥazırāmış. gēlmiş kī ānası da uyumuş
 254 babası da uyumuş. bunnārī uyāndırmā'm dē' böyle yemā'nen mi beklērimiş ğalan
 255 diñāldī' yerden oturuya mı dipeliya mı orasın' annatmıya yemā'nem beklērimiş. onnārī
 256 uyananaçā ş' ētmemiş yatmamış. allāḥım demiş onun yüzü ḥōrmetine dēmiş baña

257 T'cık ğāpıyı āş da daşı bizi burdan ğurtar demiş ğurbān olurum daş T'ycık dāhā açılmış.
 258 oĝlum ğādın ol ērkeK ol tērtemiz olacaKsın. nāmısun şērefin işTeh nē dē'm beñ kī bir
 259 hırsızl' den adam şurdan geçsē hırsızl'n' da bilin dēmesāñ bilene ğalbıña gēlir. ötā' işi
 260 edēn şurdan geçsē demeseñ seslenmesēñ bilene ğalbıná gelir. emme bir de dürüs'
 261 adām geçersē dürüs' adama aklıña bi' şe' gelmēz. hē. tērtemiz gēlir gēçer. emmē
 262 nāmıs ne baĝğaldan alınır nē bulunır, nāmıs şerēf sātın alınmāz. bu kirrendi bu
 263 pislendi birin' dah' alıyım dēnmēz bū hē. nāmıslı şereFli ğādın ol ērkeK ol nāmıslı
 264 şereFli olacaKsın bir dē oĝlum birisi de demiş ki ğādının bi' şe'si yō'muş yiyēceK
 265 içēcek açıKcasī biliyemissin ğadın adama teslim olmuş ādam da ğādını ellēmēmiş. öte
 266 beriyi ne isdiyasa onu vērmiş allāham dēmiş onun yüzü hōrmetine senin uçu' ben kötü
 267 yōla getmēdim onun yüzü hōrmetine şu ğapiyi aç tañılada açılmış ğāpı. çıKmışlār.
 268 yālānī sōyliyeler emmē ēñ ē' bilem vār ō yālānı sōylerkenne. ēñ ē' bilem vār hē
 269 hārāmın bīr ğaşıñ çepēlī bir satır sūdū yō'rd eder. hē bir ğaşıñ çepēli. hārāmın bö'Kü
 270 güçcū' hārām. hē' içeriñe dıhıldık kerī bu içeri haram dıhıldık kerī bu ēv iflāh olmāZ.
 271 bir dē o daşıd'ñ ğālp de seni iflh etmēz. ğul āmeline göre āmeline göre. hē vijdānıña
 272 maḥremetīñe göre cenāb' allāh, ğurban oluyum allāha. şindī on' da dē'm birē
 273 pēyĝambār eFendimiZ. pēyĝambār oldū' ḥalda āñş' anamızınān çekişik mi n' ēdī'se
 274 kīme danışak demiş sēn mi ḥaklısın bēn mi demiş. ḥaklılık ḥaksızlıK ariyalār aradā.
 275 pēyĝambār. vallāhā abūbekirīñ yann' ētmiş āñş' anamız. babamın yan'na gedēk mi
 276 demiş. gedek demiş pēyĝambarımız da. ğurbānīm sēn mi dē'cın ben mi dē'm demiş
 277 āñş' anāmıZ. āñş' anamız dēmemiş pēyĝambarımız sēn mi dē'cın ben mi dē'm demiş.
 278 hē hē. peyĝambarımız ō'le dē'ncē āñş' anamız dēmiş kī sēn de dē demiş dō'ruyu sōyle
 279 demiş. ḥāḥ ḥāḥ ḥāḥ ḥāḥ sēn de de dō'ruyu sōyle demiş. ē babası buña sille kesKenmiş.
 280 ğıza. ğōsĝoca pēyĝambar yalan mı sōyler de sen de de dō'ruyu sōyle diyan demiş.
 281 ō'lum kim' ḥōḥā var demiş sabāñ ğırdırır kim' ḥōḥā var demiş ōküz durdurur. ḥōḥā
 282 ḥāḥā dedin mī ōkūS sabānı ğırār. ḥō ḥa ḥō ḥa ḥō ḥa dedin mī durūr. kim' ḥōḥā var
 283 sabāñ ğırdırır kim' ḥōḥā var ōküz durdurur dellēr. dātli dildēn ē' bi' şe' yok ō'lum hē'.
 284 ğārşımdā kōtū dē' sēn de oña uyārsāñ nē Farĝın ğaliyā onū'nan. sen' d' onun ğum'
 285 oliyāñ işde intikām ālırsāñ. intikāmı allāh ālırsa daḥa ēyi ālır. allāh hēr şiyē ğadir hēr
 286 şiyē. ğurbān oluyūm allāha. suyā geden allı gēlin ḥas gēlīn. āĝ elīña ben olayım tas
 287 gēlin. ğadañ aliyim. hēḥ ayā'ña cizme olām giyērsāñ gēy de beni çamırlara bās gēlin.
 288 tō'be yā repbi. bunū ēveli ḥālīya durullardı dā ḥalā'dā ōynallard' ōynallardı dīñālince
 289 de biri türkū çā'rırdı başdā'nın suyā geden allı gēlin ḥas gēlīn. āĝ elīña ben olayım tas

290 gēlin. hēh ayā'ña cizme olām giyērsān gēy de beni çamırlara bās gēlin diyā. biliyadim
 291 dē uc'ucuna uluyamaz olmusum. hēmi dē çokdam beri şiy ētmiyām. şēy çok uzak
 292 yollardan geldīm. cemālīnı gördüm de ēğlendim ğaldım. babālım boynuña işde ben
 293 öldüm. söyle fiyatını ğız kömür gözlü der. ēñāre ğapıña ğul isdiyēsēn. ben sēnin
 294 ğapıña ğul kömür gözlüm der. bunnārın heykáyelerin' bilmiyeñ mi. bilmiyām ō'lum.
 295 ğarac'ōĝlan ğadasınā ğarşı düşdüm belesine der. bir gözeliñ sevdesinē düşmiyenner
 296 bilmēzimiş der. ğarc'ō'lam böyle demiş. balınan ğaymā' yemiş. biri āltın biri gümüş.
 297 ne bu ğalı memelerin der. geçme meçit yañınından. çok namazlar böldürürsün der.
 298 ğaşlārında kiprikler ōk. vurdū'ñu öldürürsün der. ğarac'ō'lanın datlı türküsü var emme.
 299 iş ki bilmēde. şindi ōĝlüm. şindi ōĝlum birisī ōĝsüz z'āp dellerimiş ōĝsüz z'āp esgere
 300 gediye nişannılıymış. ēveli dē bağdat basıra yēmēn osmannı dövletinde
 301 türküyedē'miş. ōĝsüz z'āp gēdiyā ğaç sene gēlmyāsa gelmiyā. öldü diyalār. ōĝsüz
 302 z'ābın nişannisī ğızın gedecā' ğına günü geliya puñarın başında ğına günü puñarın
 303 başına geliya oturuya. çerçinin biri dē yābiyī öte beri satmıya dū'n evine gediya.
 304 gēliye ki bir ādam oturuya mōrēli ğırık. çocuklar var puñarın başında çocuklar diyē ki
 305 çocuklara diyē ki bu dū'n nēci diye ōĝsüz z'āp bilmiyē gendinin nişannisinin oldū'nu.
 306 çocuklar da diyā ki ō dā diyā kī ōĝsüz z'ābın diya nişannisı diyā bō'n ğınāsı var
 307 diyalēr. ōĝsüz z'ābın nişannisinin dū'nü bu diyalār. ōĝsüz zā'p da gēndi satan puñarın
 308 başınd'oturuyā. ğalān nē dē'cim çerçinin biri şordan eşşā'nen geliyā ādamın moralı
 309 ğırık ōĝsüz zā'p duymuş dā nişannım dūrūya dēmiş. getmemiş daħa duruyāmış demiş.
 310 ōĝlum demiş adam da tüciribeliymiş sāħar ki n'öldü sañ ademiş. bir dedin mı vār
 311 demiş. āman emmi demiş derdime derman m'olucuñ yarama melhēm m'olucuñ gēt
 312 demiş. olurum belk'ōĝlum demiş ē işde baya'cık dedik yā. ē insān ē olur. oll'um
 313 belk'ōĝlum demiş. emmi demiş bu dū'n demiş bēnim nişannımın dū'nüymüş demiş.
 314 beñ gedeli de işde n'ādar öldüysā bilmiyem sēnēsini. epē' m'oldu daħa gētmēmiş
 315 bō'n gēdiyemiş demiş. nērde ēvlēri şorda. gēlmiş çerçi ğın'evin'oturmuş. ğın'ēvine
 316 oturuncā sıra türküsü mü çā'rağ dē'k ne dē'k sıra türküsü mü çā'rağ dē'k. tabiyi sözü
 317 gendine gētirici. çerçi bi'şet dē'k saħār. çerçiye gēliye sırā. çerçi yetdi m'ola şam
 318 elinin ğurmāsī. getdi m'ola ala gözün sürmēsī. diye. mısırın bā'dadın telli durnāsī.
 319 dosduñ saña selām saldı ğınalı diya. hēle bañın eli günü yıhıcī. āĝ ēline āl ğınalar
 320 yañıcı diyē. esgi nala acar mıħlar çahıcī. dosduñ saña selām saldı ğınalı diya. bundā
 321 ğul çerçim diyōr da oldum şiforā. ğadir mevlem ikinizın işin oñara diya. ōĝsüz z'āp
 322 deller gelmiş puñarā aralġa aralġa dāġner yollarī. dosduñ saña selām saldı ğınalı diya.

323 e tabiyî öğsüz z'ap deller gelmiş puñarā aralğa aralğa dāğner yollarī der de ğız bilmē
 324 mi. ğālañ ğız sātırī ālmıS suyā getmiş. vārmış ki öğsüz z'ap oturuy' orda ordān
 325 çekmişler getmişler ğızın getdī'ni görüncē ō sözü beşir eden adamın ğızı da dāğniyo
 326 sār. ğızın getdī'ni görünce benim diyē Fılandada alacā'm marıdı diye olur ku
 327 sabāhana bi'yere geder diye. bēn de diye gediym ora diye. o da ğaçiyā. vallāhā ğınā
 328 vuruculār ğız zōķ ēyē ğına vuruculār ğız zōķ. bū birisi diyē ki şordan bir' 'āz diya
 329 öğsüz z'ap gelmiş deller puñarā aralğa aralğa aralğa dāğner yolları dē' diye çerçi ne
 330 diyēdi diye. çerçi de getdi ğız da getdi. buda böyl' olmuş şāvırım. hē allāh cenābı
 331 allāh yaratdī' ğulların hepici'nin iki düyna murazını versin benī'n' de versin. allāh
 332 muhammet ümmeti. allāh amān. hē. şindī ōğlūm o bolu bā'nin birbiriynen
 333 düşmannaşmāsī şey bū ğara yusup dellerimiş köröğlunūn babasınā. bolu bā' bundam
 334 bir gölüK āliya bolu bā' körō'l'nun babası ğara yusufdan. ō dā ē' çıkıyā ō atın diya
 335 cinsinden diya hēç mi almadı birin' daħa verin baħa diya onun ānası ölüyē bir öğsüz
 336 taya ğalıyē. ğara yusup. bunū öğsüz taya varınca bolu bā'nē eletiya. vallāha ğara
 337 yusubun gözünü öy'yalār. bunu mu baħā ilāyık gördün dē' onun cinsindēn dedin o
 338 ğālmış, vizzansız. öyle mi etmek gerekir. atān da üsdüne bindiriyelē. eve getiriye
 339 bō'le köröğlü. baba ne ħal bu ħal diya. işde körō'lu ne ħal bu ħal buħal diya. ōğlūm
 340 diya gölü' bā'nmediler gözümü de öydular. böyl' etdiler bēnim intikām'mı āl diya. hē.
 341 köröğlü esgēr dutmıya çabalıya. otā' bolu bā'nin de var sāħar ādamı o bāğ olmuş
 342 oluyo oncā'z da bir sefil hē. köröğlü bunun esgēr demirçinin yan'dan aliye birisini
 343 işde ordam burdan derkennā körō'lū öylē neriye vardī'n bilmiyem. gözü dirice
 344 adamlārī şe'diye gendine esger ediyē. köröğlunu sonra esger edincē bu bolu bā' heyli
 345 ediyesā körō'l'nu yaħaliyalar. zındana atıyalār. zındana atınca demirç'öğlü bunū
 346 yoklamıya vāriya demirç'öğlü bunū yoklamıya vāriya. köröğlü diyē ki körō'lunā bir
 347 su mu dōkellerimiş yārim ekmek mi atallarımı. hē. nē dē'cim ğurbānım şe'diyā.
 348 türküyü söylēmiye duruya. o 'ākıt yemek eletiyeler. demirç'öğlunūn vārdī' ğūn
 349 körō'l'nun ğarn'nı doyuriyalar. ħār'el diye bizdem bir adam gelik diye yāvırım dar mı
 350 yerin. bir adam gelik bizden diye. onun geldī'ni duyuncā köröğlü söylemiye duruya.
 351 çamlıbēlde babamın yurdū. çoK olur aslanı ğurdu diya. annı toptop ğoca güllū ğoca
 352 hoylum kefinde mi diye esgerlerini sayye. gelir odāma oturūr odamın dadın' getirir
 353 diyā. cümliye aħıl yetirir ħan ayvazım kefinde mi diye. demirç'öğlü bēni aħmassā ben
 354 de gendini götürmem diye. şindī o 'aħıt diyē kī. ātına biner yollānir ātına biner
 355 yollānir araħı iħer sallanır diye. ğırk batmandan ğürz ğullanir demirç'öğlūm kefinde

356 mi. diya. hē ğıZ vallahā ğız hē şeyin bolu bā'nın ğızındān babıyañ diya zındannarının
 357 anañdarlarını ver diya ğıza. za'r ğızınan annaşdı mı gözü gözün' dutdu mu n'
 358 ētdiysa. o 'ākıt. otuz doħuzunu veriya de birini vermiya. ğırk zındanı varımış. adam da
 359 on'dā'mış. on' d' alıya nē'se uzatmā'm sözü ond' alıyā şēñ demirç' o'l'nun
 360 köröğlunun hē durdū' yeri de alıya kör'olunu çıhardıyā ğızı da terkisin' alıyā yōla
 361 düşüye. o 'ākıt bolu bā'nın o'lū bacısının ālıyım geri dönderiyim diyā şıyeñ terkisinde
 362 gediye ya. o 'ākıt bilmem türkū mü söyliya n' ēdiya o bi' şet diye hērel aqlımda
 363 ğalmā'K o dā bolu bā'nın öğlū şēy dē köröğlunun götürdū' ğız işdē gelme bē' ğardaşım
 364 gelmē. durna ğımı havalanma diya. bolu bā'nın ğızı her'al bolu bā'nın ğızı da ğardaşı
 365 variya bacısının arkas' sürē. köröğlū götürükenne. gelme ğardaşım gelmē serinī
 366 sevdiye salma diye. durna ğımı havalanma. şahınım mar alır seni diya, ğız. o da
 367 söylüyo saħar onun dedī' aqlımda ğālmādı. vārhasilī ğızı ālıp gediyeleñ. o da öylē
 368 işde bolu bā' de buraçā biliyom böyle. yāvırım ben oturup türkū de dıñnemedim. birisi
 369 bi' şet dedīyse aqlımda ğālırımış. şordan şē' diyek. bildik bizim analī'n anası
 370 ğasdēyādı onu yoklamıya getdik. gümüşē. ordan da geli'kennē. bir arabıya bindik.
 371 şēyden bōyalıdan. ādam aşdı şē' āşdı tē'bi āşdı ğadañ alıyım. şindi bayram gē'lır eller
 372 gē'nīr. bēnim yarım ele baķar yērinir. kitāba baħarım elif görünūr. gel oldu gedēlim
 373 ēllere dō'ru der. şindi bizim elin ğara çalıstī. gel oldu gedelim ellere dō'ru diya. anānın
 374 babanın ācı sözlerī. bal oldu gedelim ellere dō'ru diya. tē'pden duyarsañ şordan
 375 duyarsañ şindi bizim ğā'mbabanın yānna aşık çok gēlirdi. şurdā seyihān dellerdī
 376 ulaşdıñız mı bilir misinīz şū atalanın ğucā'na ğonallardı apdallār seydiħan da sāz
 377 götürürdü omuzunda ğā'mbaba ğapının óñündē oturuya dudun kölgēsinde. seydiħan
 378 oturdū türkū çā'rımıya durdu. ğulūncuna dōkmüş de eprim beliklēr. ıřılaşıñ gümüş
 379 dū'me iliklēr. mālī n' ıtsın sēni sēven yī'tlēr. cenneti ālenin ğülü bi tene. evlerinin ónú
 380 kesik derelī. sordum ğōzel aslıcī'n nereli. ğabar aldım bem bir ehli kemildēn. ğazası
 381 andırın gēlin köleli der. oğasına vārdım dersini okūr. verenē baħçada bilbiller şaķır.
 382 erbişim ıymış da ğalılar doħūr. gendi güçcük emme zōrlu bir gelin diye. öyle işdē.
 383 amān soñrā aqlıma gelēn şindi düşüniyeñ gelmiye soñrā gelmiş niye yarar heç hē.
 384 ğadañ allım. bir bi şet daħa aqlıma geldiyeñ de o niyēdi. amān yāvırım. hā hē hē. kim
 385 gedēr durna telinē. ğoylu apbas bāğ musdafa. der. heykā'sini bilmīyem de bō'le bunūñ
 386 demek kī bu durna teli' duydum dā. ğoylu apbas bāğ musdafā üçümüz. o'run o'run
 387 ğavğa isder içimiz der. içimizde nām seħābi köröğlū der. hē gōyā nām sāħābi köröğlū
 388 diya. baķsenē. ğoylu apbas bāğ musdafā üçümüz. o'run o'run ğavğa isder içimiz.

389 içimizde nám sâ'bi köröğlü diye saḥār köröl'nu çekemiye ki bāk̄sene. kim gedēr durna
 390 telinē. ḥoylu apbas bāğ musdafa der demēk ki durna teli de ger'öluyo. ḥocā diyē kī
 391 iki dēli dō'sūr diye biri aḥıll'olur biri del'olursa ónnār dō'smēz diye. dō's hēç ē' bi'
 392 şe' getirmēz. ḥārp hēç bir ē' bi'şe' getirmez. aḥıll'olacaqsın. āḥacık 'ḥa dur bāk̄tım.
 393 dur bakıyım ne gelecek bāşımıza. aḥa ḥōkümēti siz de dāğniyanız. kimin sāḥ kimin
 394 yalan oldū işde n'öldū' beli'siz. yüz iki adām öldū. anğarada yüz ikiye çıkdı allāḥ
 395 yārdım ēylesin. vāllaḥa yāvırım esgiden gelin gederkennē işTe şöyle gārniyārık bir
 396 fısdaḡ geydirillerdi. altından tūm giyerdiñ dē. dú'üre varıḥannā allāḥan emriylen
 397 peygamberin gāvliyen. oturullar babasıynan nē'nen gonusullardı sāḥār. bilmiyām.
 398 tabiyi arada bir gendiler arasında bir şey olursa olur. olmassa dú'ur varān allāḥan
 399 emriylen peygamberin gāvliyen filan oluma filān gızıñ isdiyem dellērti. ben'ni
 400 mī. oğlūm oğlum bēn işde aklım yeter yetmez şu 'ādarci'dım bēnim gāmbaba
 401 irbāḥām kā'hā babamın ḥalasının oluydu. bābām da irbāḥām kā'hā'nın dā'sının
 402 oluydu. gelinnik gelinnik dērdi bāḡa. gelinnik gelinnik derdi çocū'm bō'lē ben de
 403 ā'lārdım bāḡa gelinnik diye dērdim anam derdi ki gızım sēni kimsiye vēmēm kimsiye
 404 derdi. o gūm bu gūm biş'ossa taman deller ki o gūm bu gūm beri müslūmanım dēller
 405 yā. bem beni bildim bileli şu 'ādarciç çocū'kannā āğlıyarak kimsiye vermem gızım
 406 sēni dērdi. sōḡra hēç vāz gēçmedi gelinnik demeden. sōḡrā bēn on iki yāşında n'
 407 ēdim tōbe günāhime on üçe mi dā'yedim ipdili anam olTū. sōḡra babam olTū. sōḡra
 408 babam olTū bir senede dōrt ölü çıkTı. hē on ik' on üç yaşınTa. şīndī ben şōylē
 409 ēvimiz gārşidē bū yāndē'Ti. şōyle aşşā' dō'ru geli'kenne bis samannī'mız varıdı evden
 410 aşşā'raḡda evin yanna niyē dutmāzlardı samannī' davar ā'linī. şinTi ā'yusup dellērimiş
 411 bēnim dēdem şeydē okumuş marāşda. babası dutmuş marāşdā o gāç gāçdā onüç sēne
 412 gār'āl gūmandannī' yapmış dēdem. hē gēlim gēdim seḥābiydi zeḡginidī. biz dedemizi
 413 nē' bilmek de babamız nē' güccük galmış dā şōyle gurbānım şu sā' ayā'min sā' ayā'mın
 414 şurasınā üç mü dōrt mü dēve bāsdı. çocū'm daḥa çocuK işde on üç yaşında bi'sē'm.
 415 ayā'ma bāsi deve. dedim ki amanin dedim dēve de ayā' basār mıymış dedim. na gādar
 416 āğrıdı dēTim. deve ayā' bāsar mıymış deTim. çoK ā'rıtdı deTim. dēve āziriyel dellēr
 417 bunnar bāḡa ayān olmuş sāḥār āgām babamın gārdaşının ölecā' düşümdē orama bāsdı.
 418 önnār çok sürmēdi sene mūne sürmēdi öldū. şīndī bir goler'āmı ḥāsdalık gēldī. goler'
 419 'āmı ḥāsdalık geldi gānnı āmel. gānnı āmel. yāzlamazlıda bēnim ḥalam mārıdī gamal'
 420 ēlif nē onun gızī ikisi bir geced'öldū ḥalamın çocū'nun. ebēm de ora' getdī ēbem
 421 yaḡalanmış gēldi anām ebēme işde tokdur muḡdur yō'du şōnu et şunu ēt derkennē

422 ānam da dutulTū. şöyle bir üç yaşında mı üç buçuk yaşındamı bir ğardaşım mārıdı ō
 423 da dutuldu. bunnār sāncı bōyle ğān sancı. bōyle ānam dutuldu çok sürmēdi on om beş
 424 gün çekmēdī anām öldü ebem evel dutuldúydú ebēm dē anāmdam bürgün evel de
 425 ğardāşım öldü güçcük ğardaşım dilli dişliydi. bir gün ēvel anamdan evel öldü. anam
 426 da ikinc' ūn öldü. ēbem de üç āy sonrā mı ne ōlTū. ōndan kērī bābam dā ocā' gelsē'di
 427 bir sēne ōlurdū anamın öldü' babam ocağda öldü. çēltiklēr biçili'kenne babam ōlTū.
 428 babamın işde dúúr geldiklerini diyam. bābamın yannā ğā'mbabam dúúr gelTī. dahā
 429 ōğlu da güçcük bēn de güçcū'm hē bıyık nēy yōk. hā. bıyık yōk. geldim bıyık yōk.
 430 bēn güçcū'm. amān dayō'lu dedi bābāma bēn dedī sēnın yānıña dedi benim bir tek bir
 431 ōğlum deTī. senın de bir tek bir ğızın dēdi. şey dedi bēn dedi öllüm ē' ğorquyam
 432 memmēdi evēricim dēTi. vallāha bābām dēdi kī babam ağıllıyTī. yāvrim bu ēvinen şu
 433 ēv birbirin' dutmıyā. babamın ğalasının ō'l' emmē. ğalāsını vērmişler bir ādāmā
 434 ahlā'ı ne bilicın şe'n' ne bilicın. vallāhā dēdi bābam káhiye dedi sen adam dā'lsın
 435 dedi. sēn dedī şöyle dedi bir dedī ğayma dallı ev durur dedi şunun dalı ē'yimiş dē' var
 436 kı dedi ğarınçā'dan çıkılmaz dedi. sen ōña bāñzeñ dedi. señ ğaba basılmış samana
 437 bāñzeñ dedi. sēn dēdī bir bācımı vērdim saña dedi şimdi durmam dese şind' allım
 438 elından dedi. bēnim bīr tēk bir ğızım dedī bēm vērmem dedī. öyle dē'nci ğā'mbaba
 439 dedi ki bēn sizin itınızın enī'yim dēTi. ğalasının ōğlu yā. bēn sizin itınızın enī'yim
 440 dēTi. sīz dedi ēy'yiseñiz bēn d' ēyyim siz kötüsāñiz bēn de kötüyüm dēdi. yok dedi
 441 vērmem dedi. ōlürsem de dedi. in olursa olsun dedi. bābam sabā'nan adanıya Tokdura
 442 gētdī bir dēha gēlmēTi. bir taħa gēlmēTi. ē'. bizim ēv'miz de ğurābānım ōğlum. eveli
 443 nerdā sürüynem bō'yle ēv mi vārıdı hēr muħallede üç ēv o da sē'rek sē'rek üç ev. hūğ
 444 dā'lıdı. dēdem işde zēnginimiş yā. dedemın toprak daşınan ōrülü dē üsdü toprak. hū'lu
 445 ēve gētdik mī ğözümüze dumān gederdi oturmıya gētdik mi. anacī'm derdi ki ğızım
 446 derdi aç aç yum gözüñü aç aç yum dērdi. āğlıy' 'āmı su dōkölürdü. hē bizim
 447 ocaqlı'mız vārıTī. ğālān öyle dedēcī'm babamğılı ēvermeden ōlmüş dē dedem sonrā
 448 bābām da öldü anam da öldü dörT ölü çıkdı biş senede. vermēdi bēm vērmem dēdi.
 449 señ adam dā'ssın dēdi. sēn hēr şıye ğarışın dedi. āvrad işine de ğarışın hēr şıye ğarışın
 450 sen dēdi hē'. bābām billimiş. babam billimiş. sonrā bū ğā'mbabam bir cımbız ğımı
 451 dutdū'nu bırākmāzdı. hā. bēni de güçcükden ōyl' ē'tdī nē dē'cim bundā bizi ēvimiZ
 452 emmimgilī'nden yıřā'rağ emmimgilın yanna vārdık. ē bizim ev bōş ğāldı. iki ğardāşım
 453 mār. iki ğardāşım mār bō'klēri bēnim. ğālān ğelir geder ğā'mbabam. ğurbanım iziýcık
 454 su verin mi. ğālān ğelir geder emmimın yanna ğelir gēder emmimın yannā nēse

455 vārhasilī. gēldi gēldi gētTī. ādam vārdık bu ādama. vērmem dedi. ōyl'ışTāh. şindī
 456 eveli zeṅgin dā'lıdı dā eveli zeṅgin dā'lıdı dā ā. bu dā'ların kōmürünü yakdırdı.
 457 kōmürü işdā bu bāşın dā'ṅ kōmürünü yakdırdı. ġā'mbabacī'm şōylā ġabıdının cebindā
 458 şōyle bir cēp. aldī'n atarımış aldī'n atarımış yarıdan çō'nu devrişıye dā memmed ali
 459 yedi. hesāp bilmēz. ġantarı dartmā' bilmēz memmedali ne verdiysē on'alT işdē şey
 460 ō'lu da yētişincē bū oḫumadı emmē oḫuyannardan ē' yapardı hēsābı. ōyle işdā. ġālān
 461 babasının hesabını ġasabını elin'āldı. bō'le parā' alır alır atarımış. ġelinderdi şunu
 462 desdeliyek yāvırım dērdi. Hē parē. düzlüyēk derdi düzlerdik düzlerdik düzlerdik şu
 463 'ādar ōldu mū bu 'ādar ōldu mu bu bēlbāşı dērdi. ikinci düzlemiye ġelirdī o azırā'na da
 464 şu da ħarcıyacā'mız dērdi. ēmmē eve etdī ' masāraFdān çok irbā'm kā' geldi irbā'm kā'
 465 ġētdi diyennerē çok verirdi. hē. vērirdi. ōyle yāvırım ġünner geldi ġēşdi. oġlum bir dē
 466 ney o birē o esgerē gedince ali paşa mı der ne der bir ali paşa bir dē ġālān şēbacısı
 467 dānşizliK etmiş ali paşa esgerē gedince ānası da mekdüp sālmiş oġlum demiş düşman
 468 ġēride tōredi dēmiş ġel de temizle demiş. yī'āni de egerdē'miş. onun da aliymiş ādī
 469 yīġan aliyi de yan'na' almış ali paşa ġēlmiş ġālān ħanıma çā'rmış. eşēm dē'nce
 470 bùyür pāşam dē' çıkmış ġapıya eşē vurmuş. getmiş onun boynu. bācısını öldürmüş.
 471 anasınā el'nī ġāldırincā yīġan ali dutmuş ataṅ dē'. dutunca ā bēn seni dēmiş eşenin uçu
 472 ġētirdimidi demiş. beni dutar m'ola dē'n demiş. ordan yeminnen çıkmış bunnārın
 473 hepin' öldürüm dē'. hē nāmıslı bir adammış allah ġorusuñ ō'lum nāmıslı bir adām
 474 ḫasa bezinin üsdüne bir siṅāk pislesē ġörükür nāmısa dayānamaz demeK isdiyem.
 475 iḫerisi nāmıslı ōlursā pislā' dā'namāz. hēr şey ōlur namıslıymış ali paşa demek ki o
 476 'ākıt ali paşa eşē' öldürüncē ālıyo. ali paşam diyor ḫandān. ġapseler duruyo ġandān.
 477 ġırk basdambak mērdúvandān. ēner īġrānı īġrānı der. eşemīñ evin ġōçürdüm
 478 ġolundam bazın' uçurdüm. āġlamıya arēyledim. ġöldüm ġünüm' ġeçirdim der. eşem
 479 seni eşem senī. alam dāġdan aşam senī der. ġızlārınan çoK oynādım gelinnere ġoşam
 480 seni der. ġadan' alıyım. eşemīñ yāşıl sandī' dahā ġendinīñ ġodū' der. hēç āklımdan
 481 çıkıyā mī eFēndim buyur dedī' der. āşī'm başım ġalebē. filcannār düşer dolābā der.
 482 eşem ġelecek ḫalebē yaralarım azar bugün der. hēmī hemi öldüriye hemi de işde ok
 483 yaydam pırtıp gediye. allah ġorusuñ oġlum. yāşın yan'da ġuru da yānıya. ġurunun
 484 yan'da yāş da yānıya. ōyl' işde düynē bu düynē āldandī'ñı dāġmez de āldanmassaṅ da
 485 aç ġalıñ. çālışacaḫsın ş' ēdeceksın ēmmē birbirininen kūsüşdū'ñı dāv'laşdı'ñı
 486 dāġmiyo işTe. dāġmeZ dāġmeZ. allah kimsē' dē terbiyesini mā'faza edememezliK
 487 ēylemesin. vallā' bēnim ġocam üsdüme ēvlēndi cenāb' allah biliyā. hē āvradın ne

488 suçu vār. alan alır gēleni de onun da kimsesi yō'du anāsı yō'dı babası yō'du ğardaş
 489 yō'du bir ēnişdē işdē enişdeniñ dē ğardaşı boşadıydı bacana'dı iki ğardāş emme
 490 analıK_ ğardaş öz ğardaş dā'lıdı. ikisi dē anası babas'_ōluncē ikisiniñ de ēvi yō'muş
 491 ikisi dē babasının ēvine gēlmışlēr. hē āvratlarıñ babasının ēvine. böylē ādam da
 492 āvraT_arıya. şindi ğurbanı avraT_arıyā avraT_arıyā ğar'_ 'ādā' getmīş. ğar'_ 'ādikdā'
 493 adam yazlamazlıyā gēlmış bunun āvradı hēyle dēmiş. gēndi hēyle dēmiş. ğar'_ 'ādikde
 494 bir āġc'_ elifiñ dezzesi vārımış. bunun demiş yazlamazlıdā' elifcik dellerimiş ōñā
 495 sōrmuş onun yaylada dā ğoñş'_ oldúydúk ōnuñ āvradı çoK_ē' dēmiş üsdün'_ avrat
 496 vereceK_ āvrat dā'l demiş. tekrēr gēri vārincā ōġlum demiş adam altdamda bir çi't
 497 bēygirim_mar demiş ōnu sat dēmiş ğalıñ ver demiş. bēnim yānıma ğız dē' gelme
 498 demiş. ğalıñ goyā gölüklerimi sāt bēnim yānımā ğız dē gelmē başgasına āl ğalıñ ver
 499 gölүklēri diyē. hē şindi yok. ēvelī ğalıñ kesellerdī. üç yüz lire bēş yüz lirē işdā başlık
 500 parası bundā çunura çunur dümbürdek. ordā' avrada gētmış. ō'lum avraT_ olunca
 501 aķılsız olur bellemē āvradıñ da vār aķıllısı delisī, erkā'ñ da var aķıllısı dēlisi. cenab'_
 502 allah aķılī puñarıñ suyūna bañzetmiş kīm' puñarıñ suyū çoK_olūr, kiminī' de āz olur.
 503 kiminiñ aķlı āz olur kiminī' de çoK_olur. ğālān çunura gētmış o āvrat da dēmiş ki o
 504 babasī'mı demiş kef'_uçu ēvlenici demiş beñ ke'f'_uçu ēvlenen adama vārmam demiş.
 505 āvrat ger'_olan ādamı varrım demiş. o dā ben onun āvradını gördüm demiş. benden ē'
 506 dēmiş burda bācısı vārdı. dū'nde mi çokuntuda mī görmüş. gēldi yāvrim böyle
 507 dā'lıdım ī. bıyıl ē'ce düşennedim satıda. bēnim bāñzimīñ ğirmızısı āġsilmēzdi.
 508 oturdum mū oturdum mu şu sāçım ħalam işde ğā'mbabamıñ bō'K_ āvradı benim ħalam
 509 şu saçıñı şavlarıyīñ içine ğo derdi çor çocuK_ ayā'na dolaşır derdi. dondaşınıñ üsdünde
 510 böyle dizlerim dondaşınıñ üsdün'_otururdu da dizlerimiñ üsdünde açardım. nē dē'cim.
 511 ēvel saçı ğırkma da ā'yıbıdī filanca saçın'_ ğırkmış dellerdi. uzārdī şō'le gederken
 512 dellerimiş ki buña sēfillik yarıya dellerimiş. bīr gün boş durmazdım. şu yoldan
 513 başladık demirçilereçā demirçilereçā. bu iki ğatıñ arasınī tarla aşdık. ğāş dōnüm varsa
 514 irbaħam biliya belki. ben bem_bilmiyem. yāvrim daş atıyo babayī't dā'lıdım. emme
 515 elim_ ayā'm şē'di cānımsa ē' baħılmış_sāhār. babayī't dā'lıdım dā hē cannīydım.
 516 cannīydım. ne dē'cim canımı de esirgemezdim. şindī tarranıñ içinde ekininiñ içinde bir
 517 ot görüyom bunun bideri dōkúlür dē' onu çeker_atarım. elīñ tarrasıs'_ossuñ ik'_üş daş
 518 górdüm mū onu atasım gelir. dāş ne gözel tertemiz oluya tarrā. şunu dut demiyā
 519 ħaceti' yō'du. allaha ğurban_oluyum. çalışa da ē' ō'lum ben çalışdı'ma maħana
 520 bulıyam şindī yōrūdū'me. şindī bendeñ güccüK_olān öldü dē yamak de yiyemez oldu

521 oturamaz d'oldu satan kim ğaldı bizim yaşdımız kī şurdā musdah'emmimin āvradı
 522 vār. bir de başġam var işdē. başġa da bir de çentiklerde vār hē bir de ġarşıda vār hē
 523 hürü bacım dā vār d' işde ġurbānım ne laf veriyadım. ġā'm babānıñ babāmıñ
 524 dedī'nden daġā kötūymüş. ħaĥ ħaĥaĥ. geldimidi babamıñ dedī'nden daġā kötūymüş
 525 adām. öyle ġaraltısı vārımış. emmē derdi ki yāvırım ġelin yāvırım derdī ġonşulār ġeldi
 526 mī şöyle yaşlı başl' adamlar arkadş derdi. ħusūsu da etdim aزیet derdi bire dē's
 527 benden ne isdiyañ der m'ola dē dedi. bēnim şöyle bir öldü emekli olunca mühendiz
 528 o'lum vārıdī evi anġaradaydı. çocu'cā'm şöyle güccüK emmē aġıllı. şey aġıllı.
 529 gendindēn emmilēriñi dü.ār. ġā'mbabanın çocuklārını. onnar da gendinden bir yaş bir
 530 buçuk yaş bō'k. nē ekmeK ediyem künde bir tēş ħamırı yū'rurdūm. yālinīZ bişiren
 531 olursa sevinirdik. ederdim ġaç sene dōrt sene çocu'm olmadı uFāk ġeldīk ondañ kerī
 532 de üş tene çocu'm oldu ġaç sene durdū'muzu bilmiyam ġā'mbabanın ēvindē.
 533 ġā'mbabamıñ dā'ñız dalgāsī'mı ġelirdi aġlī. gider gider ġelirTi. bōylē çocā' vurdum.
 534 ne dī'n dō'sūyañ ne dī'n dedim. çocuk yoġarraġ şöylē dikeliyiverdi bem bō'güm tāman
 535 dedi. o benim müā'ndiz olan oġlan. bem bō'güm tāman dedi. bēn de vurunca ben
 536 āġlamam sēn āġla dedi. beni āġladıcı gend' āġlamıya arsinıya dā ben āġlamam sen
 537 āġla diyā. bem bō'güm taman diya bēm bō'güm düvārim demeK isdiye ġā'mbaba da
 538 ġeldī, ē anālīklār biri bir analī'ñ çocu' biri de bir analī'ñ çocu' ikisinī' de benden birer
 539 buçuk yaş bō'k. daġā Fazla dā'līsā bēnim çocukdān. hē bēnī' onnarı ġorkuduya. nē
 540 dē'cim ben de dōġdüm mü bem bō'güm diya yānımda diñāliya. ġā'mbaba dıġıldı şöyl'
 541 ediya ben ekm' ēdiyēm boyuna. şöyl' ēdiya bēyniñ ezim oldum diya bāña bēyniñ
 542 ezdim oldum. s/.../dir get çīk. bābāsı esgerde çocu'ñ ġoca esgerde başġan. çīk ġēt
 543 çocu'ñ' d'al da ġēt atalana vārmadan arġam süra ġelir. atalana vārmadan arġam süra
 544 ġelir. çocu'ñ' d'al da get bura içēriysē şurda da odā ħā' pencereniñ şū pencereniñ
 545 yērinde bir yolak vār ötū'yanı odā. bēn de dēdim ki babā dēdim ġēdiyim emme dedim
 546 ne dī'n ġēdiyim dedim ġēdiyim emme ne dī' ġēdiyim dedim. bu çocuk bēnim mi
 547 dedim bu çocu' bāña verir mısınız dedim hē he ġēdiyim emme ne dī'ñ ġēdiym dedim.
 548 şey ġālān otur da dedi vallaġa babā dedim şū içēr'nıñ ort' ērine dedim şöyle ortasını
 549 ġörsetdim. ħū içēriñiñ ort' ērinde bu'azlasañ dedim. ġēne getmem dedim get dē'
 550 zorlatma dedim. şū bāña yapıdī'ñı dedim ħaĥ ħaĥ ħaĥ şū bāña yapıdī'ñı dēdim otur da
 551 düşün hele dēdim otur de düşün hele dēdim. vallaġ' öyle dē'nce ġā'mbaba zāmp zump
 552 zāmp zump çārdaġ yā gendi ē babayī't hē ġētdi ġētdi āġşam oluncu ġonşular
 553 oturmıya ġelirdi ġā'mbabanın yannā. oturmıya ġelirdi. bāñıñ emmilēr deTi allāġ şū

554 bēnim gelinim dedīm āğrıyīP incimiye de dedī toprāk dē'n pañçaladī' altın ola dedi.
 555 bēm buña dedi h̄s̄usu da āziyet etdim dedi bire dē's benden ne isdiyeñ demedi deTi.
 556 h̄l̄h̄ h̄l̄h̄. işde dañiz dalğasī'mı geliy' aklı yā ğulumda durmıyā. cannıñ isdedī'n' söyliya
 557 düşünū düşünū şu söz zarar da şu söz zaramaz bilmiyē. hē vallaḥā amān yāvrim
 558 künde bir teş' hamır. hē hē bunda dā dediler kī çocā' çavış adı memmedidi de o da
 559 çocukların çavış' ossuñ dedi dēdesī. o dā çavış gēldi çavış getdi. adı hēş dēnmez oldu
 560 bō'K ādam oldū. mū'āndiz oldū biZ çavış derdik baña çavış demēñ derdi çocukları
 561 babama çavış demēñ ē öyle geldi çocu'cā'm dā allāḥa ğurban oluyum māḥremetlīydi
 562 öyle dō'sdū'ne bakma böyyüncē kimsiye bi'şet demedī' gimi yardım ederdi. çok dā
 563 işe dıkdı memet can adālet baḥanıydı o 'ākıydı. memmet bağ demiş bēn senīñ yāñıña
 564 bir iş uçu geldim demiş bēnim işim de dā'l demiş köyde demiş çok fākir fīkarā var
 565 demiş. beñ ğontancan dē' geldim demiş. o da demiş ki ā'nıñ o'lu demiş ğāher m'
 566 ediyāñ demiş. sēn işiyiñ uçu da gel başğ' işiyiñ uçu da gel demiş. o da böyüK
 567 adamıdı. memmet can adālet baḥanı öldüydu. vērmiş ğāş tana dıkdıysā ğardıyen etdi.
 568 millēti. ğardıyen etdi. oĝlu yā şōnu da et şunu da et bir āli. vārımış şō şiydē o'lum
 569 nerē ora bire ne yusup dellerd' oña çeltiK ekellerdi. hemen yusup hemen yusup
 570 hemennerde bir āli vārısı. fākir fūḳara bi'şesi yok şey āna dērdī şura bir ğazzık çak
 571 dērdī āli bunu bekle de āli onu bekler dērdi. çok terbiyeli bir insan derdi. āli sēni bir
 572 işe dıḥarım ğalan āliyi bir işe dıkmış. işde ḥasdānada ğörüsdū'dūk benim diyē
 573 anamdāñ babamdāñ Fazla diyē onun ğününü gördüm diyē. ē yāvrim birini ekmek
 574 sēḥabi ederseñ şurdā ğoñşunun biri diyē kī üş dört dönüm tarlā'ñan diya çocuk mu
 575 oḥudurduñ diyē ādam ḥaca gētdī anamdāñ babamdāñ başğa tokdur memmet.
 576 anamdāñ babamdāñ Fazlā o'luña duvā etdim diyē. bēn de satān bēn de çocū'ma
 577 ediyem duva ēlimdeñ gēlirsē hēpimize gerēk bir insānı ğorulamadıñ kerī şordā'
 578 paranıñ adama ne Faydas' olur parañ ossuñ otursuñ. hē adam olmadıñ kerī. hē. şorda
 579 para isderse çuvalda isderse oda dōlus' ossuñ. āltınī bir kimsiye Faydas' olmadıñ
 580 kerī. amān yāvrim. bizim ādam dēdi bürgün āvrāt dēdī bir sayit cam vārıdı çocū' da
 581 yō'du sāyit cānıñ dēdi āltınların dedi zeñginid' ādam tenekiye doldurmuşlār dēdi baş
 582 ucuna ğō'müşlār dedi. vār su. ğālān ōlēn hērif dēdim bēn yalan söylemē'
 583 bilmedī'mden böylesi sözleri bilmiyēm. ōlēn hērif dēdim. nē dutar mezerdē para kı
 584 dedim. onu dedim kimsesi yō'sa dēdim esgeriy'ye dedim senāyiye dedim senāyī şē'ne
 585 verse dēdim. n' olurdu dēdim. inandı bilene diyē. ne biliyim ben ē öyle işdē ğünner
 586 gēldi gēşdi yāvrim ğā'mbabacı'm soñra da dedi kī ōlecā' vaḳıt ğızım dedi sēñā çok

587 āziyet etdim dedi bēñā aḥ'ret ḥaḡḡıñı ḥalal et dedi. bābā āllaḥ incitmēsıñ allah
 588 incitmesıñ bīr sōzūñ' _gen' _etmem bīñ ḡorlu ḥalal _ossuñ oḡlum dūşmanıma da şu bir
 589 dāma sūyü içirmiyene de allah _incitmesıñ. ḥalal _ossuñ ḥaḡḡım ḥalal _ossuñ. ḡulunıñ
 590 ḥaḡḡına allah ḡarışmāzımış. ḡulunam mutlakā ḥalallaşacā'mıssıñ. allāḥ bīñ ḡorlu bīñ
 591 ḡorlu ifidirā edene de allaha şükür ifdirè görmēdim de. ifdirè görmedim. çocuklārımı
 592 bābasız bō'tdüm bābasī ōlünce evlendīydī çēḡdi ḡōşdü getTī hē'. ḡōşdü getTī altı tana
 593 ḡızım mārıdı dōrt d' _ō'lum mārıdı on tana çocū'm marıdı āllaḥa ḡurban olúyum ō'lum
 594 ḡızım söz hēykāt olmdan yūvadan _uşdu. şındī buña dēmişler kī ḡatıñ üsdünde yT'lı
 595 ḡızlār irbēhām demişler. bīrini bā'nip d' _alsana demişler. ḡatıñ üsdünün ḡızlārı benim
 596 bācım dēmiş 'aḥ 'aḥ 'aḥ 'aḥ 'aḥ. ḡoyā bacısınıyā mıntıkasını bācısınıyā. terbiyēli adām
 597 terbiyēli ōlur. allah gösdermesıñ. n' _olucu yāvırm. amān aman. ne dē'm de ne söylē'm
 598 ōlü senıñ ōlmā'nca demiş. türklēr demişler ḡávırınañ ḡarışt'mış yā. burā' ḡāvırdan hē
 599 şēy türklere demişler biz de ā't yakdıraḡ demişler. ōlülēr'nē ḡávırlā. āvradıñ birin'_
 600 elētmışler. āvratcık dēmiş ki nē dē'm de ne söylē'm ōlü senıñ olmā'nca der. bir bir
 601 ḡávır mı tūkenīr. bēşer bēşer ōlmē'nca hā. ā' ḥaḥ ḥıḥ ē hēpimiz' _öldürücü demişler.
 602 ō'lum ḡōzde yāş ossā Zatan dökülür. ōzdeñ geliye yāş. ōzún yanmā'nca hēyl' _edēñ.
 603 hē. allah yardım _eylesıñ ēvlendi adām ōrda bir başḡam _var sulama bāşḡanı. ḡēlini
 604 ḡētirdi. vallāḥa bīr yataḡda yatdıḡ ē āvrat baḡıyām dērdi geri ḡētmēde. āvradıñ geri
 605 getmede dērdi. benim burda durasım gelmiya diya bācı diya. bāyaḡı mūyandiz dedīm
 606 memmedi diya salaḡ da diya aḡam gessıñ diye. aḡa da enişdesi. ḡız bācım dēdim şindi
 607 hēyle salıyım memmedi dedim çocuk mu düvār dedīm it mi dalar dedīm daḡa ora
 608 gedecek çocuk ḡüçcük dedim. sēnıñ dēdim baḡ dedim. aēm birindēn āyrıldıñ dedim
 609 bündan da āyrılırsāñ dedim sēni düzgün _adam _ālmaz dedim. hēmi de ōylē ō avraT_
 610 ossā ḡosḡoca irbā'm kā'nıñ _oḡlunda dururdu dēller dēdim. sēni dūrüs' _adam _isdemez
 611 deTim. bundan d' _ā'rılırsāñ deTim. baş bōrk' _'ümü bir ḡüm biriniñ başında bir ḡüm
 612 biriniñ başında deller dedim āşşā'sı çukurova dedim yokaısı yēñi köy dēdim. nē
 613 canıñ isderse dedim saña dedim ben _allım dedim. sēn _yētēr ki dedim yiyecā'ñı
 614 giyecā'ñı dē dedim. orda dā bir çocū' ḡāldıyTı. ēvlèt de dātli. ēvlèt de dāyli. āvrat
 615 bārābār yātdık bācı dēr ora' getdim mi banı _āny' _aşşā' geldim mi der geri ḡaçasım
 616 geliya der. ēve ḡēlip de sēni de ḡōrdüm mü der gedesim gelmiyē der. hē oḡlum insān
 617 yazzık d'l mı ayā'yınañ _geliP _ocā'mıñ başına m' _oturdu. o _āldı o da ḡēldi onuñ da
 618 kimsēsi yō'du. şinTi de allaha ḡurbān _öluyüm iki ōl' _oldu ūş de ḡız vār çocuklār birisi
 619 tā āmarikede. birisi de ısdambılada m' _ō'lum ısdambıldā. ḡızıñ biri de ısdambılada.

620 ğızın ikisi dē adanada çöcuqlār der kī burdā gēliller yānımā oĥul olmas' anamın
 621 yan'da durruĥ dellēr. böylē. çöcuqlar burdā ō iki yaşına mı dēĝdiydi niye dēĝdiydi
 622 ğızın birisī durmāzımıŝ orda ben anamın yann' 'ēdicim gēndi de ĥasdāyadı geldi'nde.
 623 satan ĥasda dā şey yan köyde burda sāĝl' ōcā' inne vuran yō'du. yēñiköyde de
 624 ĝā'mbabanın ēvi varıdı ōrda ĝalırdı ĥalamın yan'da. innē vururdu çocū' bēn
 625 emzirirdim bēm baĥardīm. ĝālān bācı derdi köşüy' otururdu allāĥa bir biliyā' 'mı
 626 biliyam ki derdī ğız olursa ōlūr derdi üç mi niyā ğız' ōlmüş ordā ğız bācı dēdim
 627 ĝorkmā o ādāmdā'mıŝ tıbıĥa derdim inānırdı. bizim çocū'muz ōlmez derim ŝükūr
 628 ōlmēdi. dēdim musĝa yazdırdıĥ çocā' mutlak necip dēller ŝō ĥarnıdā oña mutlak
 629 yazdırdıĥ. biri de dō'nca yazılacak demiş. üç günēçā bēŝi'n yanna eletmēdim ben
 630 emzirdim gēndinīn südünde tıbıĥam' mar nē dē' ĝālān bu çocuk dōĝdū dō'nca
 631 yazılacak biride demiŝler. ō bēnim musdafē' bilir misinīz olā. hē mūsdafa musdafē'
 632 sālđım ō'lum dedim bābānı bul dēdim güçc'ānamın bir ğız' oldu de dedim mutlak
 633 yāzılacā'mıŝ mutlak yāzdırsın de dedim. mutlak yāzıyāmiŝ. musĝa da ā işTe dūrüp
 634 bükülüp musĝa başĝā mutlak dedikleri de uzun uzamatlı' bir bi' şe' hē ĝālān sī'rdi
 635 sī'rdi demiş çocuk terrēmiŝ yāz günüydü saykı yāz günüydü. sī'rdi sī'rdi bir ğızın uçú
 636 mü ĝeldin demiş ō'lan ossa sālmazdı ānañ dēmiŝ. allāĥ allāĥ ēvletin ğızı ōĝlānı mı
 637 ōlur, evletin hepici ēvlet. vallāĥa çocuk ēmzirrim o orda inne vurdurur tokdura
 638 götürür tokduran ĝetirir. āvrādī çocū' dınnerim ordadaĥa yātıyalār. ben anam'
 639 'ēdicim anañ uyudu anañ yatdı diyeler unda da çocuk derimiş ki aklı yeterimiŝ sāĥar
 640 kı çis ēdicim derimiş bācı diye çis ētme n' 'āssın diye zōrladıyā ĝāpıyā diya. benim
 641 yanım' 'ālici. ĝālān gēlir ĝapıy' açārım all'im çocū'. ĝucā'ma geldi mi firadan uyur.
 642 evēlī böylēocaĥ yō'du. ataŝda yaĥardıĥ çocū' amānın āĝlāmasıñ dē'n odun almıye
 643 ēnerken de sırtımdiyedi. çocuk bunda da yoĥar' 'ōŝdüler ĝosĝoca çocuk oldū. bācı
 644 diyā āĝlamıya durdu mu diyā anaña salarık dedik mi ā'dı keserdi diyā çocū' bund d'
 645 ordan min'misinen ordan salmıya durdular üsdüm' ātdılar gelir hē demeK isdedī'm
 646 allāĥa ŝükūr kimsēsi yō'sā ik' ōĝluynan üç ğızı vār işTē ĝocā'nan da orda duruyālar
 647 elli bir sen' oldu ell' ikiye döndü evleneli. ĝā'mbab' ōluncē āvraT aramıya durdúydu.
 648 oncā'z da iş' ırās gelesi vērdi. vayĥ. yāvrım ĝar' 'ādā' dú'úr gēdincē adam da ōyle
 649 dē'nce hē yannık vurdum sōFıyā. gendī satan ēve gelmiya böy'n' avraT ārıyā. yannī'
 650 yāyyam gendi dā ĥa'kdı yataĥdan su dōkmā'ne getdi yāllāĥ gelip de āĝzımınan
 651 burnumā bēygirín dep' ātdī' gimi vurursā. dīŝlērīm sāĝlāmıdı ē' dīŝim marıdı ōylē alt
 652 dodā'mī kēsiy'verdi dīŝ. burnum da ĝanādī. böyle ā'ldim. aŝŝā' ĝan ākıyā. amān avradı

653 dō'lm' uçu yaradıK allah dedim. öyle dē'nce senin üsdüñe avrat veren olmaz avrat
 654 veren dedi. ölen hērif bēn de gediym ben de gediym yavlarıym dedim. ben de
 655 gediym yavlarıym dedim. ādamcā'z öyle zōrunan zekētinan bu da gelmasiyēdī
 656 benim işim perişeniTi. vallahā. işde dolu laF verdim. ī gō'nümünēn ī ben de gediym
 657 yavlarıym deyām. hē bir ken de yāvrım n'ētdi ī. amān ne dē'm ki. nerdensin sen. bi
 658 īr dē şu pāmbık. bāsiya çöcuqlār. yaş dā'n pambī'nan yaş dağmē'Ki ayrı m' basdırıcın
 659 dedim şu pambā' bir baqsāñ dēdim. öterrekde'di şo hōkgeşin ambarının orallağda. nē
 660 diya bu nē diyā dē'p de şindiki evdā' gīz da gövdemde'di. şuramdan dutup da' şöyle
 661 ğaradaşın bālyozunañ gırkılı ğara dāşın yāllah ğaFamı çalārsa. şu başımdā şeş üç
 662 yērinden dēlindi. üç yērinden yārıldı ğāFām. hē şindi de dīye kī āvrat diye hālallaşma
 663 iy' olur diye herkeş suçun' biliye yā hağğın hālāl ēyle diye. hē. hēriF. bīñ gorru hālāl
 664 ossuñ allāh yākmāsın hēmi de ediyem hālāl çüñkü yanı ğarşındā' ğımı mı olacağın nē
 665 dī' yağsın nē dī. yārık da gēşdī āğzım burnum da iy' oldu. bir dē şindi diyē ki
 666 ğurbānım vāzdē āvradı bi' şetsinmemezlik yapmañ diye. āvrada gücüm yetiye dē'
 667 aziyēt etmēñ diya. āvradıñ gücü yō'sa āllah da sizdeñ güçlü diya. hē. vallāhā bencā'z
 668 itin enī'ne de ğıyamam. hērkeşin bir cāmı vār. alaħañ yaratdī' bir ğul. sallānı sālānī gel
 669 ğız zānı māyy. sallanıp gēlişin, bāñzēr hānımā. senin aşğın kēr ē'diyō cā'nı māyyā.
 670 onūñ üçü sanāyye baħar gēzeriyyēm. ğādir mevlēm senī bāñā vēirsēyyā. ğōluñu
 671 ğōlumāyyā daħar gēzeriyyām. ğādir mevlēm senī bāñā vēirsēyyā. ğōluñu ğōlumāyyā
 672 daħar gēzeriyyām. hē' neçā birbirine sev' haħ haħ 'ih 'ih 'ih 'ih 'ih 'ih. sevdelen me dā'l
 673 allahāñ çocuklarını verdiler verdiler ğuyardılar. haħ haħ 'ih 'ih 'ih 'ih 'ih 'ih. hē'. vāyh. vāy
 674 vāy vāy. oğlum babām ğıl dērdi ki ğız ğısmısını bō'k yāzdırmağ gerekir derdi ne dē'
 675 yazdırıcılarısa. şindī biz haylı sonrā hōkūmet nīkā' olduk. hē çocuklar kula gedecek
 676 vaqıT öldü. çocuklar okula gētmese daħa dā ētmēzdi. fırsat elde'ken alıp ğaçmadım.
 677 öldürmeli beni dōğmeli dā'l der. zamana gözeli adam aldadır. mafāsız gözeli sevmeli
 678 dā'l der. mēfāsız ğoñş' olursan da datlılıK ē' yāvrım. ğorant' olursan da datlılıK ē'
 679 yāvrım āllahā ğurbān oluyūm çöcuqlārım allahā ğurban oluyum. adamcā'zın sīrf
 680 kōtūlū'n' mü göz óñüne alıym ē şu ā'cın dibine varıp dā ordā ev sēħab' olmadım.
 681 ēvlēndik dōğdıyse dē ş' ētdiyse dē ev seħēb' olduk ē ēvimiz de oldu mülkümüz dē
 682 oldu. ben derdim kī ben şindī. hālī da dōħudūm kīlim de dōħudūm şu ēllerim
 683 fapriķā'dı. ō'nmiyem bēnim doħudū'mu şindicik āna dedi kele dēdi. şu namazlā'nın
 684 birini vē de dedi anğaradā' çocuk hālının dedi ōrtasına sēriyim dedi. ēl dēğmē'k gimi
 685 doħurdūm. he' o derdi ki bñā doħu o derdi ki bāşıma birikillerdi o derdi ki bēnim

686 yorganı dök o derdi ki bēnim döşşā' dök ēveli böylēdi. ğurbānım ğā'nım' avratlāri
 687 gōtūrdū yēñi köydē ēsgi döşşēklērīn için' atdırdı ē çocuk yasdı' ğımı gēri içine
 688 doldürüyüvermişlēr. ğā'nım avradınıñ biri dē ē. ēn atmış döşşā'. ōrada döşşek
 689 dōkdūrdū bunda da yōluma çıkıya gēlimbācı şu döşşēklērimi dök. yōluma çıkıya
 690 sālmiya. ğālān vārdım bunun döşşā'ne baqđım. döşşēklerin' dōkdüm. İçine ğoyduk
 691 kerı baqđım ulāK atmış. döşşā' beñzemiyā. hāral ğımı. senīñ dedim be ādī'ñ döşşā'ñ
 692 vār mı dēdim aklı yetmiyā. vār dedi. ō'lēse dedim yörü getir de dedim oña ōlçek de
 693 dedim içine ğoydū'mu aman n' olurs' ossuñ dēmedim. onuñ ğum' edek dedim. ğālān
 694 döşşā'ñ ō atdı' eni gēri çıkartdı. gēlim bācı bunun enini çıkartdırmasa bem bunun
 695 yüzünūñ ulā'nı nerdēñ alacā'm diya ğoyā yüzüne de gērek. demeK isdedī'm ōğlum
 696 erkā'ñ da āvradıñ da hērkeşīñ āyr' āyrı hēr ādam ş' edemez işdē. senīñ dutdū'ñ el'nīñ
 697 tāpı d' āyrı dil'nıñ tapı d' āyrı. şeyh diyēler kī ben şındī döşşā' acar pambı' atarқан
 698 ātarım ātarım ātarım āynı şu sedir ğim' bi' yannı duvārā getirrim. döşşek tertibindē
 699 yekrē' üsd' üsdüne üsd' üsdüne üsd' üsdüne ğörüm onuñ da ğırān' bucā'n' düzlērim
 700 şē'n de döşşā'ñ ğıl'fin' da şöyle şöyle şöyle şöyle şöyle ğıvırrım ibī'nden şordan
 701 başlārim. āltına çalārım bunda da açarқан açarқан açarқан açarқан yekrē' bozmadān.
 702 āğzını dikērim ğazma sapıynan tāpıklārim. döşşā mırk mırk solumıya başlar. hēç
 703 bürünmēZ. diyeler kī bunun dōkdū' döşşā' diyeler yüzünūñ içinē ğoy'yağ ğılıfını
 704 yuyak diyaler āylarca yatsañ yıllarca yatsañ bōzulmuya diya. onuñ ğımı pölük pölük
 705 ğoymıyam kī. sōñrā gēliniñ o musdafanıñ āvradı dedi ki ana dedī, şu döşşā'n birin'
 706 sēdir döşşā' edek dedi. ğılıFın' çıkartdıķ döşşā'ñ ē maķasınañ kesilmeZ ki maķasınañ
 707 kesesīñ. āynī ilāşlı pambık nāsıl bitişiyē birbirine. buçā'nan kesilmeZ ki buçā'nan
 708 kesesīñ. içi nē gözēlidi. şey ğimi duruyā dışı birbirin' dutarımış. ğālāñ ğızım dedim
 709 böyle bunu bi' yerinden ğēzledim. böyle ēderken ēderken ēderken ēliminen bölTüm.
 710 ōnuñ uçū hālāç mulāç tērgedilēr kimi diyē ki baña namazlā' doķu kimi diye ki baña
 711 çuvāl doķū demeK isdēdī'm ādamdan çok emā'm adam der kī bir hārşlık ver avrat der
 712 babasınıñ bir ğoca moturu vārdı ōnu satmıya gedici' osmāniyā'. moturu satmıya
 713 gedici'm dedi hārşlık ver dedi. ğētirdim ōrdan burdān paranıñ hēpini bi' yere ğōyarık
 714 biz n' ādar ālıcıñ dedim hōyl' etdim ādām elimdā'ni topladı hep'ini topladı getdi. hē
 715 āldı. ādam ōlen hērif dedim ōtā'n dē bēnim dedim del' öldū'mu biliyedīñ de dedim
 716 ğōşģoca çitlī'ñ sēhābinīñ dedim pārası ōlma mı dedim. āvrat vallaħa yō'u dedi. n'
 717 ēdellerimiş ... oreye emselleriynen şorēye geziye yē'P içip adamlık şē'diyo allāħa
 718 ğurban oluyum allāħa ğurban oluyum bir ocā' sōndürme nerde ōğlum adam edip

719 mehlise çıkartmak işTe irbāḥame laf vēriyēm ġā'mbabam ordan ḥabar salardī. böylē
 720 müdür gelirdi tarralara baḳmıyā. bēnim ēvime gēlirTi. emme ġāyimbabam da öyle
 721 ediye mi bir elimde bir sü'm benim anam yō'du babam yō'du kime ne versēm benim
 722 ö'lumu ev edici olan sen misin ayrılır dē' gorkardı. ayrılır dē' gorkardı. ev edic' olan
 723 sēn misin dedim benim ö'lumu düşünen sēn misin etmedī'n' gömazdı. pambık
 724 bozulduysa gozak topladım pambık bozmāsından topladım alıbildī'mi āldım şöyle
 725 beride de gēlmiş baḳmış ḥalama demiş ki ġarıcık demiş ben bunun böyl' avrad
 726 oldū'nu bilmiyedigim demiş. hē ēt mi dediler zengin olma'nan et mi diye gendinin
 727 çocúklarına da vallaḥa bi' yolla gene dōğmedi gendinin çocuklarını bile he. öyle
 728 zengin olma'nan işTe dedī'm ki bu evinen şo evi dañısdın mı her tevir işi oliye. bēnim
 729 ebem derdi ī şindi ġadirlilerin' 'örē biliyesan ġadirlilerin ordan gelirdi osmanıyanın
 730 yolu bu yollar yō'du. āllaḥ dērdi beni misefirsiz göyma dērdi misefir gelmedi mi
 731 ḥorantanın birin' yok sāniyem derdi. hōyle miseFır yolu dáğnerdi. şindī gelen geden
 732 dē osmanıyanın yolu ordan gederdī. yol bu başdā işTā adam getirmiş evē
 733 ulaşılmıyacak öyle işde āllaḥa ġurban oluyum. hē ne yokluk gördüm ō'nmiyem. bī'
 734 şe' görmēTim. gēldimidī bunnār şūralara işde ġarşıyā buğd' ekmişler. buğdanın
 735 kellesinin biri burdā'sā biri tā yānında. biçilmēz ot basmış. ē şeyleri de ġalmamış.
 736 bū'daları da ġalmamış bizim daḥā ḥar'al olurdu yā saman çekellerdi. īki ḥāral
 737 buğdamız vārdı ben ekim biçimindē arpalar ġızarı'Gan gēldim. bēn dēdim bizim
 738 daḥa iki ḥar'al buğdamız vārdı dedim. ō'le dē'nce dēdi kī mēmmet dēdī on tas al da
 739 dēdī ū'dek de yāylıya göçek dēTī. ġalan ú'düler yāylıya göşduk demek isdēdī'm köy
 740 yerine hēyl' ossa su gellimiş. hē. sāḥār ōḡa alışiyalar. ġazanmānın ekip biçmenin
 741 tapın' alıyalar saḥār. şindi ota ekinin otunu çekellērdi. cümālār ekin' ot alıya dē'
 742 gülüşüllerimiş. ya canım basıy' işdē. biçilmēz ediyā ekini. o 'ākıT ilaç cō'du yāvırım
 743 şindi ilāç sıḥıyalar ekinnere otunun uçu. işTe öyle allaḥa ġurban oluyum ġocanın elin'
 744 de hēş dāğnemedim āna öldü bāba ōlTū öyle bir çocū'dum ō'le gendi başınā ş' ētdim
 745 bēcerik şindī böylē siz biliyēniz mi bilmiyēniz mi direK olurdu ip dirā'. ōḡa iyārdīk.
 746 çalannacak yerde baḳardım ōrnā' kimisi dē innē'nēn ġıyınān ġaç ipe çalınmış dē'
 747 baḳardım ēzberime köyde yapardım. bir dē āğşam kakarkān dērdim kī şunu da elimin
 748 tapıynan çalıyım derdim. naḥışlı çūval doḡurduk. şindi diyē ki şey kime verdimidi,
 749 onu ġara mamet dāyımın ġızınā aldīydı bālıklı bir çuvāl bir çi't sāFıya bācı diya
 750 çuvalların diya öyle duruya diye. ḥālıcılār diya ki diya ḥanġı ḥalıyi bā'niyasān ḥanġı
 751 ḥalıyi bā'niyasān āntika olmuş oġlum evelki' işlēr ḥanġı ḥalıyi bā'niyasān şurdan ḥālī

752 āl şu çuvalıñ birin' vēr diyeler diye. ben de vērmiyēm diye. bēn_ēlimde bi'_şe'
 753 göymadım şu da bēnim dokudū'm diyecek ēle verdiklerim ğaldıysa bilmēm hēh
 754 öyleh. hālī namazlā', ēvdime namazlā', altın tellik, balıklı bō'k daban, güçcük dabān
 755 öylā'h dokurduk ğocānıñ _elīni dañemedī'm gimi ğocācā'Z. bözzuk para vār derdim.
 756 ğoyā tarl'_alak dertīm ēlli dōnūmm şordan_aldık yazlamazl'nıñ_üs'_yanından daşl'_öl
 757 deller ötuz ğaş dönüm_ōğlum bosdannardan_aldık şindi musdafa esgere gedici mōturu
 758 sātđık hē āvrat da vēr ye'm ört yatıyım diyennerdēn. ğēndi dē şapğā' ğē'p kēykeliya
 759 cēbine parayı ğoy'ya vāllaħa şe' mōturuñ parāsınī şe'dici ticārāt edicim diye. ğōca
 760 dedim sen ticāret_etmāñ dedim pāra dēdim moturu satmissıñ beş lire baña ver_on lire
 761 baña ver dē' öndüc_isdiyen_ölur dēdim ğā'b_ölur dedim. bosdannardā o tarra dā sātılıcı
 762 birbirm_vurdulār bilmiyom duyduñ mu dūymādıñ mı birbirim_vurdular o tarrā' da
 763 sātıcılār hērif dedim bēnim bir tarram var dedim sāt mā'cım dedim sen_isdesāñ satlıK_
 764 olmiyan bi'_şāñı verıñ mı deTīm. önnar dūşmānnandī ğōçücū sātıcı orānıñ dedi_im
 765 hēr taraFı yōl dedim. bosdannarıñ mal'nıñ_ içinde deTīm. bem bosdannarā bir tağdasın'
 766 vermem ānında dā'lsıñ dedim şe'y dedim bō'n beş lirē baña vēr on lirē baña vēr sen
 767 ticāret edemāñ dedim búrā' ālak dedim iş'_ıras' gelesi sōz dutdu orē' āldı. hīh baña
 768 tarr'_aldırdı. baña tarr'_aldırdı, şindi dē ēv yērine isdiyeler_ōğlum ēv yerine idiyelēr.
 769 biş'_ossa dēller kī ādam_eden de āvrat dudam_eden de āvrat. erkā'n de aķıllıs'_ölur
 770 vallā' īrēlide dēdim. yokdam_var edēr.çok yaşa çok yaşa çok yāşa yāvırm allāh. bu
 771 şindi_ī türkū dē çā'riyā bilme nērde. öyle dedi çocuk. o hesabı. mērdīnēdēy
 772 ğara'c'ōğlān mērdīnēy'yē. ğēndī ğōçer beñ_ğō'narım yurdūnāyyā. yıķılasī ğarlıyy dā'ñ
 773 ārdınā. çekēr ğēdēr bür ğōz'lēri sürmēliyē. hıñ_āğ tōpūK_üsdünēyiñ_atlās tūmānīā.
 774 dōkēr gedēr bir ğōzleri sürmēliyā. sāñā dērīm sañāy. ücē dāğ başıyē. ğōzūmdēn_
 775 āķıtdıyēm ğanınan yaşı. sakl'_āmānātīyāmuç'_ōcaķ dāşıyā. bēlkī bēğīm geliyyēr ğonār
 776 çōllerēyē. argāltındāyın bañāy. ğılār ğīçimīy. ğölüm yetmēz kī yolāyām sümbül
 777 sāçımī. ğutnū ğūmāş yüklēytdilēr ğōçümüyyē. ğolū bālī dūşürdülēr çōllerēyyē. ğutnū
 778 ğūmāş yüklēytdilēr ğōçümüyyē. ğolū bālī dūşürdülēr çōllerēyyē. ğāralar bağlamīyış
 779 yāsdā mī başıyyāñ. ğudūrēdēn çekmē ğaradur ğāşıyyāñ. yā bābāñ_ölük dēyy ya dā
 780 ğārdāşıñ. ne dōnērsıñ āhū donu mezerū. ğārālār bağlādiyyīm yasadūr başım.
 781 ğūdūrēdēn çekmē ğaradur ğaşıyīyyām. ne bābām_ölük dēyy nē dē ğārdāşıyyīm. yār_
 782 işğınā dolānırım_mezērīyyā. ne bābām_ölük dēyy nē dē ğārdāşım. yār_īşğınā
 783 dolānırım_mezērēyyā. hı şu yālān dūnyīyēyy ğēldīm ğēlēliyē. āķıp çēşmīm yēşil_öldü
 784 dolālīyyā. yēdī yīl_öldü dāyy_ōy_ōy yārīm_ō'lēliyyā. yār_īşğınā dolānırım_mezērēyyā.

D5

Anlatan: Sabri Şen, Yaş 63 [SŞ] Yahya Şen [YŞ] Yaş 69.

Derleme Yeri: Düziçi, Bostanlar Köyü.

Konu: Anılar, Köyün Geçmişi, Yerel Gelenekler.

- 1 [SŞ] bir bir biñ dohúz yüz ėlli dōrt. düziçiniñ bōsdannār kō' ismim sāPri şēñ. bir bir
- 2 biñ dōhúz yüz ėlli dōrt dō'mlüyüm çiFÇilī'nen işdē ėmekliyiñ ū'rāşiyāk sā'nan
- 3 sōlunān.
- 4 [YŞ] yērl'lērī ūrfadān āntePe antepden buriyā gemişler. bosdan ā' dēn'len bi' ādam
- 5 mārımış. kō'müzüñ hem ā'sı hem dē burāniñ ġurucusu. bosdannār kō'nūñ ġurucusu.
- 6 biz dē ōnuñ torunnāriyıS. hēpsi āynı aşşā' yōķarı hēpsi birbirinē akrabā hēpsi. ben
- 7 şōFōrlük yāpiyōrum. şōFōrüm.
- 8 [SŞ] ėmekliyiñ şōFōrlikdēn ėmekl' ōldum. şimdī de çiFÇiliK işde kōy işiynēn.
- 9 çiFcilik yāpiyōm da ēv işi.
- 10 [YŞ] dū'nnērde ġereken nēyise onu yāPiyoķ bilmēm müsāFürlere hizmet ēdiyoķ.
- 11 yanı dū'n āciķ yārdımlaşma yāpiyoķ birbir'mizē ōnnār bizim dū'nümüze ġelir par' ātar
- 12 biz ġēndilere geder par' ātarıķ bir'bir'nē yārdımlaşma yāpiyoķ. ēvēt ġōndēriyoķ.
- 13 dāvētiyē çorāp ġōnderiyoķ ēkseri. çorāp ġōmlēk. vallāħa kōrō'lū bēn bilmiyōrum dā
- 14 dāħa ōnce bizim bō'klērimiz ānatırd' ammā biz bilmōyürüz.
- 15 [SŞ] ġarac'ō'lān ġarac'ō'lan farsā'ndan ġelme dellērdī. ġatda elbēyli dē' bir kōyümüz
- 16 vār orda bir būyūķ çınār vār ġarac'ō'lanıñ ātınıñ ġazzī' diyōlār içinē araba sı'ār ġirēr
- 17 yāni. hē çok būyūķ bir çınār ā'cī. elbēyli kōyü yāni. vallāħi vār dā biz bilmēK ōnū yā
- 18 elbēyō'lu dellēr ammā. bilmūyōķ yāni. ēsgiden vārımış hē. ēsgiden ē ėrmenilēr işġiyā
- 19 da vārımış ėrmeniler ē bir paralı adāmı ġōdū' ān sıcaķ ġālħā ġēçirillērimiş nēy vārısa
- 20 şu sāsłārıñ āltına ekmek yāpılan saşłērıñ āltına ayāķ dellēr hē ō āyāklārī ġızġıñ
- 21 ayāklārī bōyn'lārına ġēçirillērimiş pārasını ālmaK için. ġēlinnēriñ mēlinnēriñ kiminde
- 22 para vārısā. o işġiyā zamānında ėrmenilēr ġaç ġaç zamānında ėrmenilēr heç
- 23 ācımāzımış yāni tūrklere müslūmannāra. sóyallārımış ā'llārımış. soñra dā işde hırsız
- 24 olān āç ġālır ġızımız dē' hırsız olmiyana ġız vērmezlerimiş. ġēçindirēmez dellērimiş.
- 25 ġāyır,yōķ.ēsgīdēn,şindi,ālāħası-yōķ.ātālārımız-dedelērimiz

D6

Anlatan: Bilal Çam [BÇ] Yaş 59, Emine Çam [EÇ] Yaş 58.

Derleme Yeri: Düziçi, Çatak Köyü.

Konu: Anılar, Köyün Geçmişi, Yerel Gelenekler.

- 1 [BÇ] ēvēt. bilāl. elli dōhūz. ó dē bendem bi' yēş güçcük çām. gırķ ZēKiz yāŞında
- 2 [EÇ] ēmine çām. ōnū ğatışdirmā
- 3 [HÇ] hātice çömēZ. vāllā' bēh yāşımı bilmīyōm. ğārac'ō'lām maḥāllēsi.ġārac'ō'lān
- 4 köyü. dōrt yānımızı ğōrmēdik kīne bilmīyūm.
- 5 [EÇ] yāzdırılār nē biliyīm bēn. kīr çālallār. bir ē aynı bir toprāk ġinā ġımı bir tōprak
- 6 çālallārdı yānı. ġinā ġımı bir toPrāk. sinīr çıKarsā şēy ġārınça yumurtāsı çālallār. nē
- 7 biliyim bēn bir ilācī vār ōnu çalallār. dāş āltılārından bülup çāliyiōlar dā.
- 8 [BÇ] ōlur çoK ōlur. būrda bē'm ğördū'm üç Çēşit dōrt çeşit yīlān var ġārā yīlān ōlur
- 9 bōz yīlān dērīk ōK yīlānı dērīk şāhmerēn dērīk. kepKēpi d' işde biz fāşık derik yānı
- 10 oṅā. hā. bōz yīlān derik biz ōṅā. yīlān soKdū dēyē yānı ēlını soKdu nē yāPāllār diyō.
- 11 [EÇ] akrep soKarsa sūvān çālārık. hē kēserīk bāşınī suvān şē' çālārık. sūyū çālārık
- 12 şō'le. āyraṅ çālārık yō'rt ācısın' assın de' onu çālārık. ġırık çıKīKī sārāllār. şō'le k'
- 13 ēvēl tāKdiyēnen sarāllārdı şō'le taKda Pārçāsı yaPāllārdı şō'lē. ōnnān sārallārdı şindī
- 14 ġārtonnān sārıyōlār. bāyram kömbēsīnī ġārbunať atā.ık. yō'rūk sūt ġōrūk. ōndān sō'rā
- 15 yō'rdā un çālārık. ōndan sōṅra da yā'parıK işde yērik. biZ ō'le yāpārık. yō'rtlu kömbē'
- 16 ō'le yāpārıK işde. ġūru kömbiyē dē mā'y' atārık. mā'y' atārık bīŞirrik Zōbada. hāmīrī.
- 17 gec' 'āmırxnā mā'y' atārıK işde gecē mā'yālānır zābā'nan ēderik. hē. ētlī kömbiyē
- 18 işde dō'ērīk ētinden kemī'nden ē'rīk. ondan sōṅrā nān' atārık. kēm'in atārık.
- 19 sūvānīnān. hāmır yū'rrūk. başġā hāmırınā başġa bi' şē'ler atmak. dū'n ēşġilisin' dē ētī
- 20 dō'rārık. suvānın' dō'rārık. ēt' ilk' ōnce ġāvırırık. ōndān sōṅurā ēt' atārık. sūvān d'
- 21 için' atārık. salçāsını yāpārık. ġāyñādırık sūyūn' içinā ġōrūk. ondan sō'ra hāmır' ō
- 22 şēy ēş' hāmır ēşġilisin' dērsān işde āçarık kō'Fdē' yū'rruk hāmırını. māntiyī. āçarık
- 23 için' āvcārırık şēy atārık. suvān dō'rārık ġēnā āvcarlārık. şōyl' ēder on' kēsērīk.
- 24 ondan sōṅr' ēşġ' ēzērik. yānē ēridirık. ō'le yāparık. kelle pāçıyā kelle' yūzēñ yūzēr
- 25 yūzmüyēn şō'rdā ū'tlērık. şōyle ġazālārık. temizlērıK ıslārık. ōnuṅ siyāh tūylērini

D7

Anlatan: Ömer Çömez, [ÖÇ] Yaş 46, Ayşe Kelek [AK] Yaş 84. Fatma Çömez [FÇ] Yaş 74.

Derleme Yeri: Düziçi, Çatak Köyü.

Konu: Anılar, Köyün Geçmişi, Yerel Gelenekler.

1 [AK] dúydūķ dē yāwrım bē'm ġāFāmda sōrunum mār çōķ ōtebēri dúydūķ. āz
2 dúymādık. abōw ōnnāri dēynēdiķ ammā şindi yok bēnde yok. ōlünün ārḥāsından ā't
3 yāḥān bēnīm ammā ḥāni kinē yok. ōḥu bāḥiyim. bēn yāḥārdım ōnu amma bēynimīn
4 damārları. aqlımdā ōlmúy' işdē yok ġēlmiye. vallā' işdē vebā' ḥasdalī' ōlurdū vērem
5 olurdū. işdē hēr ḥāsdālīklār d' ōlurdū yāwrım. āyara çīḥārdı bak bēnīm şu barnā'mā
6 āyara çıkdı. şurdān da ġēmik çıkdı. āşiyā vāridī. temrē çıkdı mīydī şey ġūnnērē
7 çarşamba ġūnū ōḡú şöyle yāzılırdı. sīnilē de bir sīnil ōtu olurdū ōnu çallālardı. yīlān
8 ōlur. bōz ōlūr ġār ōlur toPrā' bēpzēr ōlūr. vallā' biz dā' sōkdū'ḡ' ġörmediķ allāḥā
9 bīnlerce ḥāmd ossūḡ. āmm' ōlur şú şú şey ġādar ōlur. bizim āltdam' ākdī ġēlin bilir.
10 ġēce mī şey hēç ġorķmām bēn bēn allāḥa sī mīrım duv' ēderīm allāḥ iki cēḥānda da
11 bunnārın yūzūnū ġuldūr çocū'm bēnim dērīm ānama babāma bütūn muḥāmmēT
12 ümmētine. ōt' 'ān işdē bizim bir oḡāyēn çocuk vār şú içerde biz bōz yīlān ġörmüş. hē
13 içerde. ēbē yīlān ġördüm ēbē. ōlum yīlāna bākma sēn sālana bāk. ġorķmādık ō'le
14 yātdık yīlāndan. ġetdi sār. yok bā'ḡa dēllērdī kinē işd' ēvelde ossūḡ şe'lērdē toPrāķ
15 āvsīnīyık dellērdi. şú pāriyē vēr dellērdī. yīlān işdē sokmāz şe'der dellērdī bēn
16 dērdīm kī biyēn toprā' niyē bilmiyóm anca bīriciķ allā' biliyóm derdim. allāḥa
17 yāvlāriyēm ḥā'ġātde hēç ġörmüyom. biz yīlānın içindiyēķ burdā. şe' hēr yēr. işd'
18 allāḥa duv' ēderim allāḥım iki cīḥānda bunūn yūzūnū yūzūme ġörsetme bēnīm.
19 anāma babāma bütūn muḥāmmēT ümmētine ōlülērine dirilērinē ġörsētme dērīm āmin
20 derim yāwrım. şe' ġūrbānīm. bunu çok dēdilēr bāḡā tōPrāk āFsīnīyēķ dēdilēr işde
21 şōyl' ētdilēr bōyl' ētdilēr işdē şú pāriyē vēr. pāradan ġorķmuyóm bēn dedim allāḥdan
22 ġorķuyóm anca dedim. allāḥa da yāvlārissām ġoruyō bēnī. hē yētēr k' allāḥa yāvlār.
23 şindī yok bēm başġ' 'erdenim. findık dēllēr bir yēr vārdī yok burdān tā yoḥārdān burē
24 ġēlin ġēldīm bēn. şey ī adāmin āyā'nī ş' ēdellērdī. şe'le bir ā'ç çaTallārdī. ne ġālin ne

25 yukā burdan gırıldı dā'l mı ōnu sārallārdī. davārā genā. ondam bō'cek bir āç yapalārdı.
 26 ipinēn bā'lallārdī ōnu sārallārdī. işdē hālçāsındañ gırıldı dē'l mı. ōnu bir şeyā
 27 yātırılırdı yēre yāpallārdī. şöyl' işde şey pislī' dōkúlēcek dēlīk dēlellērdī. ō hālça
 28 bitēne tā'n ordā genē ā'cınān niyēnen sārallārdı. bēnim bēyim ırāhmātlik çōK öylē
 29 bītirdī. İ şındī piknā' getdiKidī yoKārī bīzim yāylāmız vār bir kemal delēr bir çōcūk
 30 vārdı bō'le hālçadañ gırılmış yāylādīyādı. bū ādam dā dēdī āhmēT ā' dēdī hālçāsını
 31 bitiriyēdī bēnim kemālīñ dēdī o d' ūmutmāmıñ dahā. işdē sīnīKÇīydē İŞde ē' yaPārdī
 32 hēr işinī dāvar ōssū'ñ şiy ōssūñ işdē ēsgi bāyrāmlārmız dā şöyl' ōlurdu. büyüklērīñ
 33 ēl' ōpülürdü. dāvar kēsīlirdī şeker bāyrāmınd' ōssūñ şiy ōssūñ işdē pāydā'līrdī.
 34 gūrbān ētmiyēnnēr ōlurdu yā. şındī ētmiyēn de Gālmādı dā. İŞdē gēlīllēr gāvırmā
 35 yāpılırdī yēmēklēr yēnirdī işdā yırāk dā ō'lun gızın vārsā ō gēlīrdī. bāyārmıñ bō'le
 36 gēçēr. bilīrīk. kōmbiyē yāPārdım. ētlī kōmbiyā sūvān dō'rārdīk. tābī şındī gīymada
 37 gıy'yāk dā ordān gıydırıp gētiriyēk yā bō'lē ā'şdān şiy ōlurdū ēt kēser' ōlurdu bō'lē
 38 dūvārdīk. ōñā da suvānī gātārdīk. suvānīnān ē'cē bō'le şiy ēderdīk kēmūn ātārdīk
 39 kēmūn ōlurdū. bībēr ātārdīk. 'şdē hāmırın' yūrürdük ā'çārdīk ataşā zōbānīñ şındī zoba
 40 vār dā āltını sāç ūsdünū sāç ēderdīK ō zamān şındī obāda yāpıyāk. hā āltın' dā ūsdün
 41 dē bō'yle sācınān yāpardīk. işTē' bōyle yapārdīk yāvırım. bāyrām kōmbēsīnī d' ōyle
 42 yāPārīk. gūru kōmbiyēd' ōyle yapārdīk. şındī şiy ēdiyēk ōbē' bīlmām şū ān bir
 43 sūbāyda bir gızım mār. o ōñā şē'n' ālıyāk. ūnunū. şēkerin' d' ālıyāk. ō fırınā
 44 gend' ēliynēñ yāpıp fırınā sālīyālar. o yāpılık kōmbiyēdī yīyēmiyoduK işTē.
 45 gōrmēdī'müzden yiyēmedīk. yō'rtlu kōmbē gūru kōmbiyē yāpārīk.
 46 [FÇ] bēñ yāparım. 'şTē şēkerin' ātıyēm. gurtlār. 'şdē ataşın' gāyārım. māyālārm ş'
 47 ēderin 'ndāñ kēri yōrdunu bi' kēn dōkēr enden sōñra ş' ēderim. ataşa sōkārım. ordān
 48 da gērī ē'Çćik bīşiyē gim' ētdī mi bir dahā bir dā' tā' ederim ē'Çćik tā'gāynādı mī
 49 ēndirrim. gōzēl ōrrur ōylē. pēndir yāpmādım. yōrdū şōlā alha ēlīñī yakmaz zaķār.
 50 gışın ōylā çālarım. şimdī Te hāFīfdēn sō'rrāk çālarım eşg' ōrrur dērim. diy' ēderim.
 51 eşgīsī bir āyrī gışın ısıcāk çālarım yāzın sō'k çālarım. hē. tatl' olmaK için işde gışın
 52 yāzın sōK olmalı eşgimiyēcek.
 53 [AK] pēndiri yāvırım bēnim bir doñ gāzanı sūdüm ōlurdu mālımış çō'du bīzim.
 54 pēndir şiyē sōñrādan ālmīyē durduk. dāvarıñ bir gursalā' ōlurdu. kēsīncē. dāvarıñ
 55 gursalā'nī çōkēlīk sūyünē' ıslārdīk. onū şiyīñ için' ātārdīk. ōnú şiyīñ için' ātārdīk.
 56 ēvel şiyēmiz zō'du pēndir şē'miz. o dā gārpız gımı dūtārdı. dūtārdā. onu da torbuyā
 57 gōruduk. sātmiyā gēdērsēk büyü torbīyā gōyārdık. şöyle ōyle şöyl' ēdērdik āyr' āyrī

58 çāPıt dikilirdi. hīṇ uFāK uFāk. ōñ' dē bō'le sıKārdīk nē güzēl olurdu. saTārsak
59 saTārdīk yērsek yērdik.

60 [FÇ] dū'ñ eşgilisi. ekmek gim' açıyın güÇcük güÇcük bölüyün şō'le uzun uzun şō'le
61 sārma sārıyo gumu ondēn kēri buçā'nan gırmık gırmık gırmık şō'le şō'le dēliyēn. şō'le
62 şō'le. āndān sō'nā yā'ñ göy'yōn suvānıñ göy'yōn eşgili yāpıyōn. eşgisin' nē yāpıyōn.
63 oñā eşgili kōFde dēllēr. māntı dellēr. hēyē māntı dellēr.

64 [AK] hā bēnīm āklıma gelsē işdē āynī gēlınıñ dedi' gimī. eşgili şiy olur eşg' ēzēllēr
65 gızıl eşgi. Ōñā gızıl eşgiyī ēzdın miydī o çok dāt' olur et goy'ōñ şē'ñ arāsınā ya.
66 hāmırın arasin' ēkmek gim' açiyēn. onu d' arasına goy'ōñ. işde bunda dā öyle
67 hāFiFırēk şeyde bişiriyēn ōnū Fırın vār yā Fırını zōbada şōylē hāFifdem bişiriyēn.
68 ōnu gāyırī dolaba goñ gışın nēy bişirilir. dā' sonra bişirmēK için öyl' ediyēn işdē
69 bişirın eşgiyi d' ēzēn içine go'ñ işdē sārımsā'n şē'n'. yōk tırşīK olmāS sātın alırık. ōnu
70 ē'ce güzēlcē dō'rārık. ōnu sonrā üFēler yū'ürrük sūyünü gızdırırık. isdēr bō'k gāzan
71 ossun isder isdēr güÇcük gāzan ossun gēndīnē göre. bunda dā bitdī'cık gātık bulluK
72 oñā şō'le bīr sūlā' gādar. gātī' dā şō'le sūt çālīyō gimī ēlını yāhār yakmāz ēdīncē o gātī'
73 içinē gōruk dōgmēsīn' için' atarık. şiyēnī tırşī'n' atarık yūzūne de şō'le āz bi' şē' un
74 ēkēlērīk. çok dā' de hē ōnu dā āzcık gış olursā çōkcā gātārık yānı sō'tmāsın üsdünü
75 dē sonrā da bişiriyēn ōnu şō'le gāşī'nān yūzün' alıyōn hē. bişiriyēn. ōnū gāynārķān mī
76 ōnu şindi gāynādī'kañ gāynādīkān bir gāba göyāñ. gāpdān dā yēn hā a'zını dālāmīyēZ'
77 ēndirīn. a'zını dālāyīZa bītī' dahā hē. atarık nōhūt dōgmē başga bi' şē' yōk. tābīyī dūZ
78 hēş şiy' atılır. vār işlī kōFde vār.

79 [FÇ] şīndi suvān' dō'rārık. ēt Zēten çekilik gēlir. kekī'n' atarım bübērn' atarım.
80 duzun' atarım. 'şdē üfēlērīm çīg kōFtē ēndēn kēri şō'lā ēlınınēn şō'le ēt ēt ēt ēdēn
81 içinē goyāñ. oymāk şōylē tek tek go'ñ şō'le gāpa'ñ ōnū. hē isdēr fırındā bişirın isdēr de
82 gāynādın hā'f gāynādırsın ōnū hāF'f gāynātmassāñ yārılıyā. kōzde tā datl' olur ō.
83 kōzde yānı ıÇcık bir yā' göyduñ mu Fırını zōbıyā ōnda nē dātlı gızārıyā kömbē' ēmī
84 çītır çītır olur ō hē bununu biliyōm. bēñ yāpārım.

85 [AK] öylē dāhā gözēl olur bīr dē ātaş vār dā' mī ātaş kōz oluyō kōzü çēkēr üsdünē
86 gōrsāñ o dāhā dāt' olur. hē yōk kōzın üsdüne göy'cāñ bākdın kī öte taraf gızārmış bir
87 bi' şē'nen şiş niy oldu mu bi' şē'nen işdē o da dāhā dāt' olur. tāhrāna tāhrāniyē şindī
88 gāzanda bişirrik gāzanda bişirrik ēyēce bişirriK ammā ōnū ēndirrik ōnu sō'r zābāh olur
89 gātī'nı gūyēr yū'rrūK ē'cā ē'cē fīncī' çıkār. Fīncī' çıkār būnū mālā vār şind' ēvel mālā
90 yō'dū. mūşāmbiyē yāzallār mālīyēnān deşşēllēr gēdēllēr.

D8

Anlatan: Fatma Kürklü, Yaş 69.

Derleme Yeri: Düziçi Çerçioğlu Çunur Mahallesi.

Konu: Anılar, Köyün Geçmişi, Yerel Gelenekler.

1 esg' _'ünü annatacā'm saḥār. ēvet şindiki ā'l dāḥ' _ēvël. esg' _işde bizim ēsgilērdēn.
 2 ēveldēn ḥocām ş' _ēdellērdi. yōḳ otur sen ner' _'ēTićıŋ. ḥocām şindī bir dū'n _ölurumuş
 3 dū'ndē ğızı görürümüş _ō'lān dērimiş kī Filāncāda bīr ğız vār ānne işdē annēsi de
 4 görürümüş. ōḡā bir gētseŋiz gēndī ğonuşmā munuşma yōḳ. ō'le hēç ğonuşma yok
 5 gēdellērimiş yāvrim. yāni kinē vārillārmış işde dū'urullārmış bō'le bō'le bizde ō'lān
 6 vār sēnde ğız vār allāḥıŋ _ēmriynēn _işde nē diyēŋiS. óhñār dā ġáyı hēç ğızā dānışma
 7 yōḳ ō'lana dā şey yok dēllērimiş kin' _işde. āna baba müsdēḥēk görürümüş. búnñār ō
 8 şeyde müsdēḥāK _ise dērillērimiş. müsdēḥēk _dā'lise vērmezlērimiş. dēllērimiş kin' _
 9 işde yōḳ vērēcēk _ġızımız yōḳ dēllērimiş _'ocām bundā da işdē bitērimiş şindī dātli
 10 yiyeleŋ ō zamānñār püsġüYüt sucuḳ ye'llērimiş. lōḥum onnārı ye'llērimiş. hē ā'z dātliS
 11 dē'n ōnu ye'llērimiş. yēmiyōllar başġā ā'z dātliS _diyōllār ōnū ye'llērimiş ōñdn kerī
 12 nışān dahān dāḥārımış dāḳmıyānnār ġınā ġınıyā gēlincē ġınānıŋ dāvārınī bō'klēr
 13 bā'ñirimiş. şindī be _enmesse gēri göndērillērimiş. ō zāmānda bō'k tenēkelēŋ _ölurumuş
 14 ōn sēkiS kılōlūk hevlē'nēn şe'nēn tenekēnēn şey gēlecek bekmēz gēlecek o da
 15 gelecā'mış yāvrim. ōn' _dā be _enmezlerse gēri salāllarımış. dū'n' _'adār bunū şindī
 16 gēlince bū ādamıŋ _ġızıŋ dēdesi be _enmēmiş dāvārı. dāvārı be _enmēmīş aşā' dēmiş
 17 kīnē tōplāŋ götürüp dāvārı dē'sdirip ya da dēmiş gēdiŋ. vērmiyecā'm dēmiş. bir yā'mır
 18 bīr yāmır ō'l' _ēd' _ē'nerimiş. ātınān at āraba murāba bi' _şe' yōḳ. at. āta bīnmiş ādām ata
 19 binmēmniş tōbē dāvārı götürmüşler _ātınān dē'sdirmişler gētirmişler. hē dedēsi dēmiş
 20 kī dāvāra bāḥınca dāvār çok _zā'fımış. dēmiş kin' _āfedersin bunıŋ bilmēm nēresine n' _
 21 ēdiyim götürün bu dāvārı dēmiş. götürün dēmiş. ō'lē dē'ncē ādām ōrdā aşık. şindi biri
 22 dē dērimiş kīnē gelēn. irel' _'ālen ādamıŋ birisi işdē illē kēbāP _ēdiŋ bāḡa dērimiş. yāni
 23 ādām dēmiş kī ġāyıŋ ē'miziŋ _ōḡu ġāsdāl. yēkún de bō'nū gösdēr. ēmm' _āHmēt pāf
 24 ciyērdēn kebāP _isdēr bēyaS şeydēn bēyāz ciyērdēn kebāb' _isdēmiş o dā. ōlacak dē'
 25 ġınācılāra ceza vērillērimiş illā ki ō'lē dē'ncē bīririS dē gēlmış ik' _ōġsüzü vārimiş. o
 26 dā hızımlā-rıymış. şindī ḥāvlē' dā'tmıyā durmuşlar ḥavla bēkmez nē'sē. onu dā'dıncā

27 demiş k' onuñ d' ik' öğsüzləri vārimiş bu dā demiş kine bēn yemē'm öğsüZlere
 28 gōtürüyüm ēve gōtürüyüm demiş. aşık demiş k' āncā. gēlin mēncilisen oturūr.
 29 mēncilisīñ dādın' gētīrīr. ēn irel' hātin ismāḥal dedī'ñiz ōpūndā hevľā' d' öğsüzlērīne
 30 gōtürūr demiş. şey aşık. aşık buñnār' ālmış sō'radan aşā' türkú sō'le dēmişlēr aşık
 31 türküy' ēmen āçmış. hīh hīh hīh hīh ēhēh ēhēh. ō'le dēmiş ō'lum. ō'le yāni kinē bō'lē
 32 zuḥumāt vāridī. zuḥumāt vāridı gēt helkē'nēn elā'nēn su gētir. hēlkē'nēn su gētir tā' bīr
 33 yērdēn. gelecā'di nē dē'cim o helvē'nēn šē' bā'nmēmişlēr bēkmēzi tā' bürdān işdē
 34 gāññ' 'āçit gimi yēre ādam' ātınān bünü dēşdirmiyē gēliyímiş. bi' mēzerlikden de
 35 gēçiyēmş ādamcā'z ātınan ōrda dā' hēyl' ōlūsā bir ōradā bīrisi gārpıZ çālmış gēlmiş.
 36 gārpıZ çālmış gēlmiş ō dā yorulmuş gēlmiş mezerľā' ōyle oturmüş bēyāz ātlētīn' dē
 37 terrēmiş ātlētīn' de yorulmuş çıkārtmīş ātlētī āncā ātınān ādām šākır šākır ōteden
 38 gēliyē. zındañ gımı bō'lē hēç ışıķ fēlēñ yōķ ātın gōzüynen yōlu gēliyí. gēlīncē o bēyaz
 39 gömlā' daýnā' dāhıvērmiş šō'lē gāldırmış ēndirmiş. mēzerrikde de tamān gorkār çō' yā
 40 ādamdā gorkārmış hīh hīh hīh hīh mēzerlikdēñ gōrāḥārmış. ādām āncā b'
 41 vıyķırmış. anām dē'n ēmme ādam iki dē dāş kürelemişimiş ātın šē' ōlurumuş hīh ḥah
 42 ḥah sēmēriñ gāş' ōlurumuş taķdādan yāllāḥ onā dā'p dā tāķılārsā hīh hīh ḥah ḥah
 43 ādam gētmış sātı ne hēvle gēTirmiŞ ne bekmēz gēTirmiŞ ēvē vārmış bāýgıñ yātmiş.
 44 gēr' ō'lān ēvine gēliye gurbēnīm ō'lüm de ēvel bō'le šēnnik šē'lēr yāpıllımış. zuḥumāt
 45 yāpıllımış şindi nērdē gēt birē gāyFācı gessīñ gēt birē ōnu be.ānmedim gērī gōtūr.
 46 āFēdersīñ bīr dē şōyle sorāllārmış onnāra zōrluķ. iki yaşı dananıñ pisľī' gāç gırışıkl'
 47 ōlūr bir yaşıñı' gāş gırışıkl' ōlur. ōnu sorāllārmış ōñi bilmēzlērimiş bilmessēñ cezā
 48 ya para verecā'ñ. gedip bulup gēlip görecā'ñ. ō'lē'miş ō'lum bō'le zuḥumātlar vārimiş
 49 şāni bēz gēldıķ ulāşdıķ buñā. bīz gēlmedēn biz hē biz yāşadıķ bunnārı yāni ō'le
 50 bēķlēnirdi ğına yānmazdı dellerdi kīne vallā' ğınā' yāķdırmāmış Fılāncā bō'n şünü
 51 bā'nmemiş şünü bā'nmemiş dēllērdi. ēvēl gā'viyē düz dā gātalārdī. çaya d' ātallārdī
 52 ōlmadıķ şeyler yāpallārdı. duz d' ātallārdı. sōS kesme dē kōs kes. evēt vērīncē
 53 be.ēnīncē o zāmānār š' ēdellērdi vāridī o başľī' yāvrīm ğün ēvelī işde ğünü kēsdilēr
 54 mi başľī' kēsellērdi ğızı vērdilēr mi. bēn'm ğünümde genē vāridı. ō zamānār. bēş yüz
 55 zıra dā'l dōrt yüzüdü. dōrt lire yüz nērdē'd' ō zamān dōrt yüz lire yā. onñāñ dā gēri
 56 dōnellēr cēhiz ālıllārdı. ğīza bi' şe' yōķ ğıza ō'lecē ō'lán ēvinden gēleni vērillērdi.
 57 ğücü yetēn bi gāt yataķ vērirdi ğücü yātmiyān ōn' da vēremezdi. sāñā vērdikler' de
 58 nēciydi biliyāñ mı bir gāt yatāķ bir sandıķ. iki sandālya bir masā. bir māsā ō'lum işdē
 59 iki dē ğāp ğācaķ çōmlēķ bi' şe' yōķ yāni. ō'lē hēç nērdē iki yasdıķ işde ō'le bi' şiyēdi.

60 alāk. öyle ğurban_ollum_ö'lum hē ānhāşdılar işde dēr kine yāni kinē arķadas_sēn āynı
 61 mal bazarlı' ğimī dōrt_yüz vēr bēş_yüz vēr_ışde nēse hālīñ. şu tā' āltın daħacā'ñ. şu tā d'
 62 işdē pāra verēcā'ñ. yānī başlık_ō'lūm dēynekÇī onu şöylā ğıvrāndırırđı deýnā'nen
 63 ğıvrāndırırđı çōcū'm. işdē ğülēş ğülēşen ğülēşirdi ğülēşcılēr çıhārdı ğülēşcılēr ğusū'su
 64 nērdēn āynı tā bu düzüçinden oıy'ad'_ossa vārırđı. vārırđı kōylērde hērkeş_'ābār
 65 vērirdi ōkunt'_ōlurdū. ō ğülēşe ğēderdi ğülēş kīm ğāzanırsā. ōña pāra mı vērillērdi
 66 allāhāmā işdē yā bir dāvar ğollārdı. ēmme bāk şōyle d'_ōlurdū. o dū'ne ğēlirkēn ben_
 67 ākrābāsıyım temsīl bācım ğārdāşım biz_ōnnārınān ākrābē'k yā bir dāvarınān vārıllārdı.
 68 bīr dāvar da ōbüri ğētirirdi. bīr dāvar d'_ōrdāñ ğētirirdi bīr dāvar kēsilirdi sırf
 69 ğāvırma ğāvırılırdı. yēmek yapılp öylē bir başġā dō'me şēy bissē dē sırf ğāvırmā
 70 ğāzannār'nān. bō'lē ğoca ğāzannār'nān ğāvırma ğāvırılırdı öyle dāvar ğēlirdi. ō dāvār
 71 bēndeñ kēri bitdi yāni kinē hindī millēt pāra ātmazdı dāvar ğētirirdi. şīndi pāra ātıldı o
 72 zamān hē ōħunt'_ōl'a dellerdi. bir bi'_şe' dāhā dellērd'_ammā şind'_ākılmā ğēlmiyō
 73 yāni kinē ōnu ğētirillērdi çōcūvūm. ğınā yāħılırd'_ışde oñdāñ kēri de gel ğündē ğınācı
 74 ğēderdi atlāra binēllērdī bu ātlārıñ üsdüne hē'belērinēn ğınā yēmişlēr'nī işdē āynı
 75 dedi_ım ğimi davārınī çekellēr vārıllār. o ōdununu ğētitdirillērd'_ā'sāmdan ōdun
 76 mudun da ğēlirdi ōdun dā ğēlirdi yānacak_ōdun hē ğız_ēwīne de ğētirillērd'_ōdunū.
 77 lāylōn sonjurā çıķdı bunū ātlārınān yī'allārd'_odunu bō'lē. ēvēt_ō'lān_ēvind'_
 78 oynānıyōdu. ğız_ēvind'_ōynanmazdı çōcū'm. ō'lān_ēvind'_oynānırdı bāzar ğünü bitērd'_
 79 üç_ġün çālınırdı. ēvēt ğınāc'_ōlāraķ irelā'rēk sēniñ_ēliñ'_ē' salçā' nē' ēyē bişiriñ yā
 80 tēmsil sēniñ_ēliñ sēni ğōnderillērdī. şunuñ lāFı dıñnēniyē yā yāşlı bir_adām
 81 ğōndērillērdī bir_aşık_ġōndērillērdī türü sōyliyēcēķ bür türKū sō'liyēcēķ_ġādıñ
 82 ğōnderillērdī ġādınnārıñ içindē ērkeK_ērkeK_içinde ġādıñıñ_ġādıñ_içinde. āyr'_āyrī
 83 heç_ō'le. ātınān çifÇilīK_ātınān sūrelērdi ōķūzünēñ_sūrērdi hēķēşıñ_ēvinde bir_āt
 84 bulunurd'_ō'lum. ēvēt ō'lē'dī. yū'sūk yū'sū' şō'l'_ēdellērdi ğēlinçiyē getdī' zamān ğızıñ
 85 yū'sūn'_ālıllār ō'lan'_ēletmēK_uçū. ğız dā ğēlillēr_ışdē bēnā sō'lēllērdi beñ_ġınācıyım
 86 yā ğızıñ yū'sūn'_āl_ışde ben yū'sūn'_ō'lān'_ēletip bā'şış_alacā'm. bā'şış_ālacā'm dē'
 87 ālıllārdi ō'lām_pāra vērirdi. pāra vērirdi vērmesse yāhāsın'_yırtallār. ğōmlēķ_mümlēķ
 88 ğōmāzlārdi hē ō'lē zūķumātlār vārıdı ābāw hēş_dāħāllār miydī. ō işde dellērdi ki āt
 89 yūsūk mü ğōtürüyōñ ireli ğēdince dellērdi ireli ğāçıp ğēdenē yū'sūk_cú müsūñ sēn
 90 dellērdi. ēvēt ğēlinçidēn ēvel ğēderd'_o. ātı dōnādıllārd'_ō'lum şindiki tāķsi nāsıl
 91 dōnānıyāsā ātı d'_ō'le donādıllārdı. ēşe'plērinēn ğırāplārınān nē biliyim şēylērinēn ātı
 92 donādıllārdı.

D9

Anlatan: Sultan Mert [SM] Yaş 87, Selver Mert, [SEM] Yaş 52.

Derleme Yeri: Düziçi Merkez Çiftlik Mahallesi.

Konu: Anılar, Köyün Geçmişi, Hastalıklara Çareler, Yerel Gelenekler.

1 [SM] ādamın mālī çō'muş onun uçu onun ömrü bō' elli sene yūZ sene burānın ādı
 2 çiFlīk ġālmış. düziçiniñ maḥāllesi sultān mert. ne bil'im yāvrım bilmiyem. bu köydēn.
 3 hē hē burda dō'dum bō'düm. ġārāmıK' ökgeş dellērdi. ö ādam ā'yıdı şū kō'n hēPiZīnīn
 4 ā'sıydı. ö zāman ā' dērdīk. ih ih ih ih. babām mī bā'bam sēn mōhdeÇ olursān sēniñ
 5 işini bitirir şōnūñ úcún işin' tērgēr ōnūñ işi ēlinēnidi iş bitirmiyēnenidi. ġār'armıtlı
 6 ōlūncē babāmın uçu āḥ çeKēn çōK' oldu. hē ġārdaşlārı gend' 'ımı dā'lıdı gēndi
 7 bāmbāşğıyēdi. ġārdaşlārı işde satı bir'si gēnÇ öldü işdē ġārımıK' ölecā'nē ō'lumuñ bir'
 8 össün diyēn çōK' oldu. bōcūklūde gēnē diyālār. hā hōkgeş ölecē'ne ō'lmuñ bir' össe
 9 burnúmün súy' ākmaz diyēn çō'du. hē çünK' bēlli bir ādam tābiyi tābiyi tābiyi. ēy'yidi
 10 ēyyidi hōkümētdē bi' işiñ vār hēmēn ġötürüllērdi ōrd' ōniñ işin' yāpdırırdı. ede biz
 11 babām öldü'nde āltı yāşında çok gücū'düm çōK' ācışdim onnāra. dū'nnerde n' ōlūcū
 12 Ki ḥālēy ō'nāllardı. āğşāmdan ġına yākılīr Zabā'nan ġıS çıkacak. ōruç dūtāllar bīşirīñ
 13 dāşırīñ. ēvel nē nāmāz geçērdi ne ōruç yēnirdi birisi bir ōruç yēdi mi ōnu hērkiş
 14 ġınārdı. şindi bēğ bēlisiz mēydan isiS. kimse kimsiye bilmiyó. ō ōnu'kūn' bilmiyó o
 15 da bilmiyo. çünKū zāman āḥır zāman demiş ātalar zūḥur ēden alāmet. āḥır zamān
 16 ōlunēā anā' dē tērgēñ babā' de tērgēñ hēr šē' tergeñ çünkü n' olúyo ġıyamat yāklāşıyó
 17 vallā' ġıyamat işdē bō'k gücūk bilmēssēñ anā' atā' bilmēssēñ ḥak ḥukuk bilmēssēñ.
 18 allāḥın ġıyamatı var bir de insanın ġıyamatı var. vallā' iş dutdūk pērişendik hēriFin
 19 ēvi yō'dū. hēç su yō'du burda susuzlukdan ne çekdik. mal çok mal māl māl ġırılıyódu
 20 ēñ aşşā' dāvar ōlān ġırk' elli dāvar vāırdı. doḥuz on yirmi tene sī'r vāırdı. góyún dā'l
 21 geçi. şindi şū inā' şora bāğlıyōm yemi yēmiyōlēr. şindī bēn ōt' 'āñ ġar' 'adā' getdim
 22 benim gördū'm bildī' ġār' 'ādik heş dā'l. yāvrım bīr tene çalı ġalmamış hēr taraFı.
 23 bēnim bildī'm ġar' 'ādik zıkīf ġım' ormān bī' šē' ġālmamış. yōk bi' šē' bī' šē'
 24 ġālmamış. sēvinmēñ m' oluñ olunca. ō'lun ossa da sēvinīñ ġızın d' ossa sēvinīñ ō'lu
 25 ġız' ōlmıyān da ā'lar durur bēnim n' olacā'm dē'. ōn iki hē yā. aḥa üş tenes' öldü. ben

26 zorsunmadım kin' onnarı heç zorsunmadım. sēve sēve bākđım 'ēpisine. niyē vallā'
 27 onú kimi dā'dır kimi dā'tmaz, o gēndínıñ şē'ne ba'alı, hē ūzüm alır dā'dır şēker alır
 28 dā'dır bi' şē'ler alır. bilmiyōm yāwrım bilmiyōm çōcú'm nē bil'im. sēn nērdensın
 29 yāwū bōcūklūdēn misın. şú tārāFdā ābāw ta evelden ölmüş. buldūñ mu şindi
 30 memmetcī'm d' işde babasınıñ mezerini yapırdı. isimlērini bābāsı gōyēr bēñ
 31 gōyērim ādını sultān hī'ı. kimlēr mī bız gēndımız vur'uk anāmızıñ ādın' vur'uk. yāw
 32 hēç FārKı yok birbiriynen ānnāşdıñ mı hā yōk. aḥā şú goca gonağ vāy'ya şúrdā' goca
 33 gonağ ō babam yāpdırdı gōçmedēn öldü. kīmsedē gonağ yō'du burda kimZed' ēv
 34 yō'dú. yō'd' veli bir dām mārıdı satı ēvi yō'du burānıñ ēvi yō'du. sōñrādā' ēv öldü. hū
 35 dēdī'm dē çātiyi çātallār şē'n berdis' olur hōdū'n berdi şú taraFa gēlın bērdi. nēy ōnún
 36 ādı ālmacık mı nēy ōnún ādı ōtē'nıñ orānıñ ādı gōlcā'z. gōlcā'zıñ bērdisínī. şey şō'le
 37 çatı dēllēr bā'lallār āltında yātallārdī. tōprāk yōk bērdi vār. bērdī yā'mır yā'dı mı hēç
 38 ākmāZ. heç ākmaZ. yēğmır yāğdı mı şōyle gōñ işde dām n' 'ā' zıyō ēv n' 'ā' zıyō
 39 aḥıl n' 'ā' zıyō esgilerde bi' şē' yōk. bīzim babamızı ēbemiziñ āslı āzerbēycēnden
 40 emmićī'm derdi ki biz búrden yūs sen' ēveli derdi biz burdan dā'lık gızım dērdi
 41 āzerbēycēnde dur'rumuş āsl'lārimız derdī hārb ōlmuş hārb ōluncā millēt 'ēp'i tāp
 42 ōlmuş. hēr biri bi' yānna gāçmış, bizī'lēr gār' 'ādā' buriyē gēlincē hōkūmet dēmiş kī
 43 hērkeş oldú' yere dāpı kesdirsın demiş. ō'l' ōlunca gār' 'ādā' bura dapı kesdi'mişlēr bī
 44 dā' āzerbēycāna gētmēmişler. hē bābāmğılın babāsı hārpden gāçıyō yā gārāmık şind'
 45 ēvél gēl'nıñ gūş' ōllumuş gēlin çōcū' ōlürümüş āğlārmış n' ōlurumuş bú gēl'ni ocā'
 46 gōtürün dēmişler. āzerbēycēne.

47 [SEM] būyūk sāçıñ içine ser'rik bīz zobā dē'l āltı sāç üsdü saç o zamān de sāçıñ
 48 altından ilk' ōnc' āteşi yāķarık dē āteşi kenāra ālırık. ō sāçıñ içine gēniş ōlur sāç. ōnıñ
 49 içine ēti dōşşēllēr. üsdüne ekmā' kapatıllār bi' dahā ēt dōşşēller iki ēt üç ekmek
 50 yapāllār. ō sājda oldu mū ōnu da dōşşēllēr ōnuñ yüzün' yā'lallār üsdüne bir saç
 51 kapatıllār. yōk o zaman zāten sīvı yā çok yōk tere yāğ hē dō'rallār. yōk yumurta yōk o
 52 herkessın zēvke görē şimdī ihdiyār ōlursā yō'rdü dōkēllēr yūmşāK ossun dē' o yō'rt
 53 şē'yine görē kişiniñ yeme tārızına göre ōndan soñra ōnu sācı kapātd' üsdüne hāpıdıldı
 54 deller üsdüne hāmpıtdī. ōnuñ üsdünē dē āteşi yāḥār āteş üsdün d' ōnū gā'ri bişirir.
 55 hānī sāc āteş nēresi bişdiyse şurā bişdiysē o taraFa çekēr tābıy' kī ōnu gīdım gīdım
 56 bāka bāka üsdü bişdī ō āteşi alır āltınā evrā'ci sōḥup baḥācaksın oña. gāldırır o sācı
 57 ālta alır. āteşi. bundā gāldırıp gāldırıp āltını bişirecek dōndēri dōndēri yānı kū ōylē.
 58 ben kırk sēnedir ihdiyārınān duruyōm. kırk üç sēnedir. yo' bēn da'ha çok bab'

59 annēminen çok ş'ētdīm hē bēnim bābānnēm dahā fārklı bir kişiydi. don yumıya çok
 60 gētdiķ. ġāzānıñ içine pırtıyı dölduruñ. tēşdi d'āğziyā ġoñ onu dā sırtıñ'ālıñ ta
 61 ġāracanıñ yō'úndan. kül d'ālacaşın kül ōlmass'ōlmāz. toĶācı d'ālıñ külü d'ālıñ
 62 ikisin'd'ālıñ. ōrdā yū'ñ berāber ġēliñ. sarıbōġsā'ñ āltındā' nēy şiyēñ ādī. ü ġoca
 63 derenin āltındaķı sarıbōġseK işde. nēy onun onúñ ādı şind'onuñ ādı aklıma düşmüyō.
 64 tā ōrā ġārāñī ġārānıyā gedecē'diñ ordā ātaş yāķıp sırtıñ pırtıñ nē'ñ yūyūp ōñ de ġeri ş'
 65 ēdip yōķ sú n'āziyō kū. hēç sú yōķ. yok saTı sú yok şu yoĠarılard'eç sú yōķ.
 66 yāġmır rā'p da ġāndaķlār olu'sa hērkişin bir ġāndā' var. ōñā sú dolardı. yāġmır
 67 yāġmadı miyd'de su dolmúyō başın'ālıp ġēdeceksin. hōr'aşşā' sēvriñ kōrpūñār
 68 ġārāñi itdirin. bunnārī'nda su çıķıydiğ āyrı. ō kıl āvratlāriñ āş vēreni vār yā
 69 āvratlāriñ bir ġismi kīle düşēr. kele sēlvēr bir toPāk kil yōķ mu vēriyim n'öldü anām
 70 bēn kil dē' ōluyōm. bundēñ bir tōPēķ kıl ālir ōñü yēr ōñü yēr dēvlik'ün gene yer
 71 ġārni mūr'nā'rimaz āş vērmēsi ġidēsiye ġadar ō onú yēr ō. ēvel bir d'ō vāridi biz
 72 yēmediK allāhā şüKür. sōñra hoca hāram demiş ded'lēr. ġünāh demiş dedilēr toprāk
 73 yēnmēz demiş dediler. ġōyunnāra çāñ hē şindī çāñ ızıcaķ bō'cēķ zıl ġüçcük. şindi hā'
 74 ġō'n bāş çēkiyos'onā çāñ dahāñ ō ġō'n getdi miyi hēpisi onun ārkas'sura ġēder. hēr
 75 ġō'yūna daķmāñ. başdāñ gedene dāhāñ. hā bāş ucún' bulduñ mu ġērihi ġō'n'da buluñ
 76 sāyı. ērķēK ōlsuñ ġāncıK ōlsuñ sürünün başı ō'lēdi yāwrım tokur tokur tōķur bir de
 77 tokurdaķ vār. bilmīyōm şindī onnarı dāvara dāķılırdı. ābāwwu sābannāñ ōküz'nēñ dā'
 78 yēñi çıķdı mōtur yēñi yēñi. sabāñ ōküS abāww. tārrā' sürēñ ōküzün ārkasın'ō'le onu
 79 ġātār şē' dē nēy onún ādı buġdā'd' ōküzün üsdün'atar hāġbe enem barābār. tārlıyā
 80 ġēder ōrdā sürēr āġşam ger'ālir. ō'l'ēderdik yāwrım ō'l'ēderdik. burdā bişdiñ
 81 hārman vūruñ şōrdām bēri şōyle bilāñzik ġimi. orāK orāk hērkişin bir orā' vār ādam
 82 toplallār. dōhuz on tán'adam toplallār bō'n šenin ēkinini biçilir sabah şonun ēkini
 83 biçilir. hārmām vurulūr. hārmānda şō'le ġēndini vurúñ. ōndāñ keri dē hārmāni sērāñ ş'
 84 ēdeñ ġurudu múydü ōküzúnen sürecāşın. ōküzün ārkāsının şē'n' dāhacaķlār şō'le nēy
 85 onun āTı kele. saban dā's sāban. hēh ġēm ġēmiñ dē ō taķdānıñ hēy yērindē daş dāş
 86 ōlur hē dāş hē dāş hē üsd'ndē sēñ binē'ñ ālt'nda çakmak dāşı dōlāni dōlāni bilāñzik
 87 vurma dā' hārmān o ō hārmanı dā'dıñ dā'dıñ ġēminen üsd'nden sürēñ. bō'n birin' sürēñ
 88 saba' birin' sürēñ, o bitesiye ġadar ortıyā y'ācaķsın 'ē. sōñrā iş bitdi miydī ādam
 89 toplāñ hārmanı sāvıtdırıñ. ikindilē'n sāvıtdırıñ bū'dāñ çıķār.

D10

Anlatan: Mehmet Opan, Yaş 73.

Derleme Yeri: Düziçi Ellek Kasabası.

Konu: Halk Hikâyesi, Türkü, Anılar, Köyün Geçmişi, Yerel Gelenekler.

1 gēl şō'le gēç. ō zamān dā bēkār pınārın başında bir gıS su dōlduruyō ku ō bīçim güzāl.
 2 ulān cānı cāndān vūruldū. ālir bākıyım gızā nē sōylēr. sū dōldúrúyō yā. hıñ ēlipdēn
 3 içēm dōlúyüyū. hē' dōldur gōzēl hāyrān olāyım. gēl ā'latmā bu dēliyi güldür gúzēl
 4 ğurbān olāyyım. hē' gēl ā'latmā bu dēliyi güldür bēni hāyrān olāyım. gış sōylē bākdī
 5 ulān dēli mīymış hāyrātli mī cinnī mī olā dēdī ne bissiñ. bīrdēn ēlín ğızına sōyliyēncē.
 6 hıñ āy işiKīnā dūşdüyüm. hā' kēklīK ūşdū bā' dūşdüyū. bēnim gönlüm sāñā dūşdū
 7 ğāldır bēniyi ğurbān olāyyım. hē' bēnim de gönlüm de sāñā dūşdüyū. güldür güzēl
 8 ğurbān olāyım. hıñ āşīKīm sēndēkī gülēyi. sārılāydīyīym incē bēlēyyi. sīrını dēmēm
 9 kimsiyē bildir gúzēl hāyrān olāyyım. hē' sīrını sōylēmēm kimsiyēyyē bildir bañā
 10 ğurbān olāyım. göç körölúyūñ ādāklāriyım. gış sēnīn ālāydīm yarīn. hē' gül yāPrā'
 11 dōdāklārın bāldır gúzēl ğurbān olāyım. hē bāldır güzēl yāñāklāriyīñ bāldır gúzēl
 12 ğurbān olāyyım. böyle ōylēr gızā. gış sār cinnī mī sāhrālī mī olū dēr. bu dā şīrin
 13 dōniyēmiş vē ōñā nāyıl oldu ōnu āldı sōñundā. bēm bō'le biliyom yānī. kerēm'
 14 bilmēm. hı' ī. bilmēm dadalō'lun' da bilmēm. bēn tūrKú bilmēm ō ōrjīnāl mēmmēt
 15 bilir. ō hēpsini bilir 'ēpsini. sāñā mēmmēt dē'ncē ō mēmmēdi sōylēmişlēr dē sēn
 16 yāğnış gēlmişin. yōk bilmēm yi'ēnim. bēm bi'şē' bilmēm. ellā'ñ adāmī gōksūn
 17 ğānnıgāvākdān. gēlmis zāmānla burā dēdēlērimiS. biZ āses gōksūnnüyūk gōksūn
 18 ğānnıgāvākdān. vāllā' tārīhīn' bilmūyōm. babām da burda dō'müş ēbēm de burda
 19 dō'müş. dāhā ōnuñ bābāsı dā burda dō'müş. çok uzāk yānī birāS. yāk bilmüyōm inān.
 20 āsgefīl' bīñ dōkuz zūz āltmīs dōrtdā āsgēr öldüm. āñğāra ētemēsğút da dōrT āy ğāldīm
 21 ondān sōnrā ērzúfūm kāndillide yāpdīm īkī sēnē yāpdīm. üç āy dā üç bıCūK āy dā
 22 mālātyāda sōfēr ēy'timi gördüm. böylecē īki sene tēmēldi yānī. ō'lē. vallāhā dū'ndē
 23 ğızı gördü müydü ānnāşoyō tābiyi yā ğācırıyō yā dā isdēdiyō vēriyōlār. isdētmeK işi
 24 işdē sēnīn gimī ā'zı lāF yāpān bir ğāş tānā ādām gēdēr allāhāñ emri pēygāmbārın
 25 ğāvlin' āñār. bābāsınā bābāsı dā vērirsē vērir vērmessē vērmēs. vērdī mī ānnāşdı
 26 miydı ōñā bir uFāk vērdīm dātlısı yēllēr.

D11

Anlatan: Ali Hançer, Yaş 51.

Derleme Yeri: Düziçi Gümüş Köyü, Farsaklı Kaşobası Mah.

Konu: Anılar, Köyün Geçmişi, Yerel Gelenekler.

1 bēnim ism'm āli hānçer. elli bi' yāşınd'yēm. gümüş köyü. bosdannār köyü kâşobası
2 maḥāllēsī. yōk ora gümüş burāsī gâşōbāsī. burāsı aḳderē genē ānca tēsbi farsaḲ
3 olaraqdan ḡullānılıyō. isim olaraq önnārda ḡāldı tēsbi farsaḲ ofarāk. fārsaḲ orrāk
4 tēsbi farsā' ofrāk isim olaraq onnārda ḡāldı. gümüş farsāk aḳdere fārsāk. dēmirçilēr
5 farsāk. dere alıbozlu hēmennēr farsāk şūra. tēl'lēr farsāk. şú şēkeroba farsāk şú ō
6 ḡārūniyēniḡ içindā' sūyūḡ üzerindē olān ḡüzērgāhlār farsāk yānı. ōrdēḡ ḡēlm' aslī ō
7 tarafdan. vālla' bunun bidāyetini bilmōyōrum bēn ē bizīm ḡeçmiş bŷyŷk dedēlerimīz
8 adāna sārıçām. köyümüş gümüş ikāmetliyik ḡāşobāsınd' oturuyōk burdā. bidāyetimiz
9 adāna sārıçāmdan ḡeldī'ni sō'lüyōlar bō'klērimiz ḡōlu deriz ōrīyē yērrēşillēr ōrīyā dē
10 yērrēşincē bir sen' iki sene duruncā ēvelī bir ē ālgı vērg' ālillārimış. ōrīyē ē' de mŷlk
11 dutmuşlārimış yānı o zāmāniḡ bāḡrindē n' olūsā vērmemeḲ içim bir ḡāvḡa çıkmış
12 dirḡēnnēn vuruncā ādamı öldürmüş. öldüruncē oriyā mŷlkyētini ḡām bēdel' orrāk
13 vermişlēr. ōrīyā ḡām bēdel' orrāk vērmışlēr şū aşşārāk ēnmişlēr şū tesbi var orda bir
14 yurdumuz vār tēsiden birēz aşşā'da āyriyēten enmişlēr işd' ordān nāsıl oldū'nu
15 bilmiyōrum ē ādamıḡ yēdi ten' olu vārimış ālā' yēmen ḡētmış. kimsē ḡālmamış ē
16 bō'le bir dē'şlēr' yānı. bir ḡızı vārimış bir de ḡocā ḡālmış. çoḲ'klār' da hēç ōlmā-
17 mışımış yēdi ō'lanı yēmēḡ āldı. ḡāldıḡ ḡocā ḡārīynēn yatām dedim yatamadım.
18 ḡēlinnērini zārīynēn. hērkes feryāT içindē ō zāmāḡ ḡīz dēmiş kī babā sēn' ēvēriyīm
19 nēslimiz dēvām ētsin dēmiş yānı. ordān zindē'nē ḡız ōrēnen ēwlēnmiş orān'nda ḡızını
20 babāsın' ālmış. ḡocā dā yānı ihdiyārimış seksen seksem beş yāşında vārimış yānı. o
21 zāmāniḡ bāḡrindē ālmışlār ḡēne de yēdi tāne çoḲuḲ olmuş yānı o ḡocādān işTē ondān
22 sō'rā dālmışlār burıy' aşşā' bōlŷk bōlŷk ēnmişlēr. yoḲ ō dedēmīz. ē o ḡocāniḡ yēd'
23 ō'lu ḡālmış. birisi ḡōmaḡlār. birizi pizzā' ḡasannī. biri delō'lānı. biri ḡāşāḡ kāhelēr. bir
24 māḡmıt vārimış ōnuḡ çoḲu' olmamış 'ēraldē ē hēPisi āyr' āyrı ḡābin' olmuş yānı
25 ōndan sō'rō dālmışlār bōyle burıy' aşşā'. işTē' dēdelērimiz. dēdelērimize ḡēlmış
26 dēdelērimiz sēkiz ḡārdāşımış bābālār' olmuş. dēdēmiz doḡuz yıl āşgerlik yāpmış.

D12

Anlatan: Mustafa Yalçın [MY] Yaş 65, İbrahim Özdemir [İÖ] Yaş 63.

Derleme Yeri: Düziçi, Haruniye.

Konu: Anılar, Yerel Gelenekler.

- 1 [İÖ] yerlisiyīm h̄arun rēṣit bāk h̄arun rēṣit gālesi vār, burda gāle vār, gūrtbēy ō'lundā
- 2 h̄arun rēṣit gālesi, bū zamānındā h̄arun rēṣit dē' bir ā'lık dēvrinden mi gēlmiş işde
- 3 şeylik devrinden m' onu bilēmiyōm, pādīṣā'lıkdān mı gēlmiş, ōnū bilēmiyōk, yālūṭz
- 4 h̄arun rēṣit h̄arūniyē ṣē'nī h̄arun rēṣitdēn ālmış yānı, burā esgi düziçi dāhā yēni dāhā
- 5 orā dērleme toplamā burā kōk āsēs ā h̄arūniyē mērkēz burā nāhyēydi yān' ēsgīdēn
- 6 orāsı gāsabāydı, düziçi dīyē bi' ṣe' yokdu yānı, burāsī gāsabā yānī nāhiyēydi nāhiye
- 7 mūdūrū vārdı o zamānnār, bürdān yōnētīlīyōdū orāsı gāsabāydı yān' sō'radān gāsaba
- 8 oldu yānı dērleme tōPlam' aṣṣā' kōylēden tōPlamā ṣō aslandaṣ barājı ṣiy ōldū'nda hēp
- 9 āndırınbu māndırınrı çok adām gēldi yān' ōrīyē orā işde gālabalıklāṣdı, düz ov' oldū
- 10 'çin orā fahā ṣiyē girdi yānı düz ov' oldū 'çin hē orā dahā şey oldū burās' işdē,
- 11 h̄aruniyēnin bunnārīṭ bir gısmī işdā āFṣār ē nīrdēn azārbāycāndān mı gēldı bunnār
- 12 başg' 'īrdēn mī gēldi bilēmiyōm vallā', onu ānca gā'veci ozān bilīr ōnu, ṣurda gā'veci,
- 13 ṣimdi ō āṣīk, vallā' bilmüyüm,
- 14 [MY] āhā bunūṭ dēdesi yāzard' işd' ōnū hōciyēdi, hāh hāh hāh hāh hāh hāh. bēn ācemī
- 15 birlī āṅkara māmākdā āṅkarā māmākdā āṅkara māmākdān āgrīya gētdim, dāhā ōnce
- 16 adı gārakōsüyēdī, āgrı oldu sōn'a, ā' rıda dā bitirdim bēn muḥāberē muḥābēreydim bēn,
- 17 tēlsizciydīm, bīn dōhūz yūz yētmış bīrdē,
- 18 [İÖ] biyēn ācem birlī'm çāvıṣ tālimgāhında çāvıṣ ōldım ōrdān çanakgāliyē
- 19 çanakgālede bitirdim, ṣimdī ēsgidēn cūmā gūnū bāṣlārdī pazār gūnū bitirilērdi,
- 20 dāvullúydu, ṣimdī cāS tāhımı çıkdı gūnūZ sātind' oluyō, gūnū sā'ti gālmadı yānı,
- 21 gāFāsınnı ēsdī' zamān cūmā gūnū dē yāpīyō pērṣembe gūnū dē yāpīyō bāzertesi gūnū
- 22 de yāpīyō yāpīyōlār ṣındı yānı, ēsgīdēn sāde cūmā gūnū dāvūl gēlirī, hē üç gūn dū'n
- 23 yapāllardı, ṣimd' 'ēp şey oldū, pazār gūnū ōyliyē gādar dū'n çālınır ōylenden soṅrā
- 24 gēlinçi gēdilir gēlin' ālīllār gēlīllēr, yōK ālıp gēlmē yōk, sīlāhlār sīKılīrdi āt vārdı ātā
- 25 goṣuṣdūrulurdū, ṣındı ō yōk ō ōlmādiyīndān arbalār gōrna çālarāḳ, 'ṣdā ātınān gēlirdi
- 26 ēsgidēn, hēy hārāb'olu diyērēk bōyle türKūsūn' de çā'rarāḳ.

D13

Anlatan: İsmail Mudo, Yaş 72.

Derleme Yeri: Düziçi, Garagedik.

Konu: Halk Hikâyesi, Anılar, Yerel Gelenekler.

1 ismāyil mudo. ğaragedik köyü. yētmış bir yetmiş ikiye do'ru gediyor. şindī bu
2 ğaragedik köyü. nēden dolayı tercih etdikleri bilinmiyo tabiy' onnarıñ. bunnār
3 ğaħraman maraşa ğelmişler. mārāşdā. çok mālciymiş bunnar. aşırı derecede malları
4 varımış. mārāşda bir ğaç sene oturuncā mālın sō'ğa dáy'namadī'nı sō'k havāyā ğarā
5 ğışa day'namadī'nı görüncē. ğadiya dēmişler kī ğad' efēndī bīz dāhā āşşā'yā dō'ru
6 çukuroviya yahın bir yere göçek māl dāy'namīyo demişler. ğadıynan da çok iyi
7 diyālēk ğurmuşlar. araları da çok ēy'yimiş. ğadī nē ğadar da isrār etdiyse hasan kā'
8 durmamış. ōrdan göç etmişler şimdiki dizicinīñ ğarac'ōreñ kō' vār ğarac'ōrende insān
9 yō'muş ellēk yōk ğarınobası yazlamazlı yōk. hēç bir köy yok buralarda hēr tarafalı
10 hālī. o zaman ğadī ğetirmiş bunnārī ğarac'ōren oldū yara ğondurmuş ğarac'ōren yēr ē'
11 ğeniş fākēt su aZ. bir ğaç senā da ōrda durunca demişler kī bir ğaç ğişi adam
12 göndermiş ğezin şu etiraFā demiş kēşFēdin bir sūyü bōl olān yēr vārisā ōriyā ōriyā
13 gōçāk demişler. eFendim bir ğaç ğişi ğelmiş ğezmişler dolānmışlar. ğelmişler Kī
14 burdā ğarañi dere. cāl cāl ākīyo. köyün ğuzeyindē teziñgir çayı. orāsı sū. bātısında
15 cēyhan nēhri hērtārāF hālī. ōrmān ārāzī bōl. māl'lā bitirim bi' yēr sū dā bōl şōrda
16 ğulfalı demeli bi' yēr vār. ğulfal'nın arkasında sāde bēş on tane ērmēni ēv' yārimış.
17 başĝē ēv yōk. ērmenler oturrumuş. senē bīn seküz yüzlū yıllarda. ğaragedī'n yēlēşimī
18 ōsmāniyedēn dāhā ēsgi. āv'katlar araşdırma yaptı bunu bēnim av'katlarım marıdı.
19 ğētmīş demişler Kī yāw burda bir ğaragedik demeli bi' yēr vār sūyü bōl ormānı bōl
20 çevrēsi ğēniş. ğelīn ōriye gedēk dēmişler. hasan kā' şindi ğadiya çıkmış demiş ki ğad'
21 efēndī bīz ğaragēdā' göçecā'k burda suya sıkışgınık demiş. ētme dutma hasan efendi
22 dediyse de yōk. ey' annaşırımış. hasan kā' bir dēha göçmūş ğaragēdā' gelmiş. ğara
23 gedā' ğelincē ārkadān ūrūsdennē derik bir ğabīne vār. ādıyāmndān bēsniden ōnnār da
24 gelmiş. besinīñ ğarac'ōren kō'nden. ēlbusdanīñ. maraşın elbusdan ilçesinden çelīkler
25 ğēlmīş. dēvrişiye taraFındān ballılār derik bir ğabīne vār onnar ğelmişler. bū faķılār
26 siyāhli vār ya bunnār ğünēydeñ gelmiş arāp asılları arap. arabisdandan gelmişler.

27 güllüler diye bir ğabîne vār. onnār hātāyın ėrzin beldesinden ğelmişler. burda
 28 olmuşlar bir köy. ō gündür bñ gündür işde hāsañ kã' ōlmüş torunnarı ğelmış. köy
 29 olmuşlar buriya ğaragedik kō'nün ğelişī adıyamandān mārāşdān. bñ de hāsanōlār dē'
 30 bir ğabîne vār onnār dā mārāşın bērtizdeñ gelmişler göç etmişler gelmişler buriye.
 31 burda köy olmuşlar yıllār yılı işde burdā ō zamān tarīm işi yō'muş herkez yiyēcā'
 32 ğadar bir bñ'd' ekērdī on' da ğúý'yā ğollārdī. ğúý'yū bilir misinīz acēbā. toprā'
 33 kōmerdik belkī ā'b'i bilir. ğüz geldi miydi hāvalar sō'du muydu çıkarırdık şindiKi
 34 gimi ilāç yō'du āmbar yō'dū. hērkiş mālçılık yapıyodū. bēşinc' āy dedi miydī hālā
 35 belki bñ ā'bi'gil ğöçellēr gedeller bilmīyom. māl siccā' dāyēnmiyō dē' ğöçellerdi
 36 yāyliyē. maraş toprakları. mārāş topraklarındā durullār onuñc' āy om birinc'āya dō'ru
 37 geri dönellerdi. zāmān zāmān tārım ārās çuvāldī ēkme biçmē işi çalışmā işi çuvālincā
 38 yāylā dā bitdī hēr iş de bitdī çalış da babam çalış mēmlēKēti şindī bēn bin dokuz yüz
 39 kırk beş dō'mluyum. kırk bēş ēlli ēlli bēş. āltmīş belki elli beşinen altmış arasında da
 40 vār a'tmīşdan sonranın çöcuğlarının hēpsi dışarı göç etdilēr kīmse ğalmadı köyde.
 41 āncā ğēne dē şū türkiyenin hēr yerinde ğaragedīñ āmiri mēmuru vār. hēr yerde
 42 ğenārarına ğadar vār. zaman zamān ē hūkuq faKūltesi de okuyānār vār tıp faKūltesin-
 43 de okuyānnār vār. siyasēl bilgide okúyannār vār hēpsi bñññ üç bēs sene sonra onnār
 44 dā çıkacaklar ō'retmēnimiz pólisimīz. āsgeri subāyımız çok. köyümüz her taraFda.
 45 ğaragedik köyünñ ğuruluşū böylē. kōrōğlū. bñ yānī yerd' ālān hāvāda havadā
 46 ğevşiyēm bir adammiş bñ yedi yüz atlısī ğırk ğabadāyısı on iki gölūkbāşısı olān bir
 47 ādām kimse ğarşısından gelemiyēn bir derebēyi mi diyēk işdē ōyle bir adammiş
 48 kōrō'lu. kōrō'lū hēr tarafa ğētmīş ğēzmīş ālmīş vürmüş zaman zamān tüFeK icāt
 49 olunca mertlik bōzuldu demiş. hērkeş gendi memleketine gedebilir demiş dā'lmışlā
 50 kōrō'l'nun āsgeri dā'lmış. dā'lincā ēyvāz kōrō'l'nun yanda ğālmış. kōrō'lünā' ikisi
 51 demişler ki nere gedēK ō'lum ēyvāz demīş. tivlize gedek baba demiş. ēyvāS. ō'lum
 52 demiş tivlizdē çok kelle kesdik çok ğan akıtdık. şāma gedek demiş. ulān bāba şāma
 53 yētişemek tivlizde ğalağ dedilerise de yōğ şāma gedēk. pēki demişlēr şāma getmişler.
 54 şāmin yōlun' dutmuşlār. būnnār şāmā vārincā şāmdā kōrō'lū şimdī iş yōğ güc yōğ
 55 paraları da çok. birer ēv yapırmışlār. dēmişlēr kī bundan sonra burdā nişann'lārī
 56 yān'dā ēvlenēk burda durāk. İşde biz dē hērkeş gimi yāşıyāk demişlēr. şimdī. ōte beri
 57 derkenne bu bir ğumār oynamıya dadanmış kōrō'lu. ğāyfānın birindē ğumar
 58 ōynarķannā udulmuş. udunca ver pāriyā dē'nce zoruna getmiş kōrō'lunun vērīñ
 59 vermāñ derkennē bir ğavġa çıkartmışlār ord' ük' üç ğişiý' öldürüvērmiş öldürüncē

60 pāşiyē hāber_ölmüş. pāşā körö'lunu şāpırtada yaķalatmış. yaķālāmıřlar gōtürmüşler
 61 atmışlar içēri. paşa buñuñ idamına ġarar vērmiş. idamına ġarar verincē şirin dōne
 62 demiş kine ēyvaza ö'lum ēyvāz körö'lü ösmanlı rus savāřında bir başarısı vārdı. ö
 63 başārdān dolāyī pādiřāhāñ bir fermanı var benim hōkmetdīm yerdē kimsē dam
 64 elinden ölüm yōķ dē bñnu pāřıya ulāřdır demiş ēyvāz hēmēm bu nāmēyi ālmıř vārmıř
 65 ki körōġlu türkū sōylüyō řu türküyü bitirsıñ de demiř ondan sōñrā vēriyim demiř
 66 pāřiyē türküyü bitirmış bitirince paşıye nāġmēyi gōsdermiş. bu nēy ö'lum demiş. bu
 67 ādamıñ haķġında bir nāġme bu demiş. bāķmış kinē hēç adam elinden ölüm yok dē'
 68 pādiřahdan emir var. bīrāhıñ ādamı demiş. bīraķmışlar körö'lunū. ēve ġelmiş buñnār
 69 řindī. bīr toy dū'ñ ġurmuşlar ēvlenmişler buñnār ikisinīñ de niřannısı vār yā. āķřām
 70 öluncā körö'lu dēmiş kī. ulān dōnē demiş řindiyē ġadar sēñā alıcı gözünem baķmādım
 71 demiş ġetmiş sarrāfdān āltın ālmıř sīrmā ālmıř sūrmē ālmıř. ēlbisē ālmıř řu
 72 āldıķlārımıñ hēpisini dēmiş sūrmē' sūrün ġınā' yāhın. ēlbisē' ġēy. řū sañā dñnya. řirin
 73 dōne elleriñ ġınālāmıř gōzlerin' sūrmēlemıř elbisē' ġēymıř āltını dāķmıř. şindi körö'lu
 74 başlāmıř sazi çālmıyā. sāz çālmıyā duruncā ēyvaz demiş kine n'öluyo řuñā řuñā bir
 75 bāhīyim 'ēle demiş. yolā'ñ ā'zına ġelmiş k'ēyvāz şirin dōne řıķır řıķır öynüyō körö'lu
 76 da dūrnmadan sāZ çālıyo. sārārdan āldım sīrmāyī fıyāt sormāyī sormāyī. ala gōzñje
 77 sūrmēyī çēķer süzüne süzüne demiř. körö'lu. ēyvāz da ġapıdān dīñlıyo ġül dōneme
 78 āldım bunū. yoluna ġoymuşum canī. nāzik tene bēyāz dōnu ġēyer uzānı uzānı demiř.
 79 türkū sō'lüyō. řamā yāpdırdım bināyi içine ġōydum dōnēyī. āġ ellerē al ġınāyī yaħar
 80 özeni özeni demiş. ġoç körö'lum neler sō'ler ēyvaz ġelmiş bizī dīġnēr. şirin dōnēm ne
 81 hōř öynār öynar gezine gezine demiş. řimdī ēyvāz ēvine dōnmüş. körö'lu dā cān
 82 'evliynēn şirin dōnē dutuncā dutana ġadar hıntada can'nı çıkarmış. ö ġadar yıllārca
 83 arķasında çevirdī' niřānnısıñı hıntad' öldürmüş. ölüncē şindi başlāmıř ā'lāmıya.
 84 āġlāmıya duruncā ēyvāz ġenē bunūñ sēsini duymüş. yīvā demiř bu nē āġlıyo řuñā bir
 85 baħaķ 'alā demiş ġülyesemenē ġülyesemen onuda niřānnısı. vārmıřlar kınā şirin dōn'
 86 ölmüş. řindī bunnār ēFendim ā'lāmıřlar aķıtmıřlar nē hālınān körö'luyū iknā' etmişler.
 87 durdurmuşlar bunnārı yātırmıřlar ġendiler ġetmiş ēvlērinē yātmiř. sābāylē'n ġelmişler
 88 kinē nē körōġlu vār ne āt vār řirin dōnēnīñ cēsātı örda yātıyō körö'ln'ūñ ātı yok ġendi
 89 dē yōķ. körö'lnuñ ātī dēñizden çıkma dēñiz āyġırıymıř om baş yařındā ġocār ġeri
 90 dōnuřūr tāy olurumuř. bōyle bir ātı vārmıř. āt āt dā ġāyīb olmuř körö'l' dā ġāy'b ol.

D14

Anlatan: Ümmü Gürzoğlu, Yaş 80.

Derleme Yeri: Düziçi, Kaşobassı (Farssak) Köyü.

Konu: Halk Hikâyesi, Anılar, Yerel Gelenekler.

1 hî ī hēykā' dā'l bēn şē'tlērīñ üsdünē sōylēdī bābam. ümmü gürüzō'lu. sēksēn. úlēn
 2 nāşıl ānnādıym. burālīyīm bēn burā başdonnār gāşōbāsī. burīyā farsak dellēr koḥār
 3 farsak dellēr. hīh hī hī hī. şō boşdānnar ōyle diyō. hım nē diyecā'm şındī. babāmıñ ī
 4 ḥārb' 'tīdīklērīn' sōylē'm mī. İngīlīZ fīrānsīZ hūcūmē gēldī. dērēlērī dēpēlēr hēp şehīd
 5 öldü. ufācık mā'simlēr babāşīZ gāldī. onnārīñ yūzünē sem bāk yāredēn. ḥārpde bunū
 6 çanakgālede sōylemiş. birīsī İngīlīZ bīri fīrānsīZ. fīrāşāt ēlīndē bīnēgī cānşīZ. islāmıñ
 7 mā'fīnā yōrūdū dīnşīZ. gāvırīñ āradān gāldır yāredēn. islāmıñ mā'fīnā yōrūdū dīnşīZ.
 8 gāvırīñ āradān gāldır yāredēn. ōrāK ādāşīnā gēşdi. oraK adaşı da gıprışımış. ōrāK
 9 ādāşīnā gıprıZ. ōrāK ādāşīnā gēşdī yārīmīZ. işdihgām gāzmaqdūr bīzim kērīmīZ. ābū
 10 bēkīr omār oşmān pīrimīZ. āmāñ gādīyīr mevlēm şen yārdīm ēylē. ōrāK ādāşī dedi. in
 11 gāyıkdan dāşdūr. diyādın āğlārīm gözlērīm yāşdūr. amāñ gādir mevlēm hīzır ērişdīr.
 12 amāñ gādīyīr mevlēm şen yārdīm ēylē. bu bitiyō. bir ḥālil vār ḥālil şō'le durrumuş
 13 eşgērīmiş bunnār yā. ḥālil şō'le şāralıp sōluyō dūşūy' yerā. ona şō'ler bundan sonra
 14 ḥālil dērsēyyēñ babāyī't. boşdan dāy. boşdan d' ēnişdesiyemiş. yāziyōr kāğat. vēriñ
 15 ba'başınāñ ō't. a'lāmadam māfa bulāmāyāz. yēdi dūvēl baş gāldırdī topun' şilāhin'
 16 döldürdü. ḥālil dē bēñzin' sōldürdü. derdinē dērmam bulāmāyāZ. ōğlānıñ dāñ adı
 17 ḥālīl. gūrbēt ēldē şehit galīr. cennētdē yērini bulūr. cāḥānnēm āzaP ōlmāyāz. allāh.
 18 babasının adı sūle'mēn ōğlūnuñ ruḥşātın' ālamām. bunā sēfērbirrik dēller. hēr gēdeñ
 19 gērī gēlēmēZ. bunā sēfērbirrik dēller. hēr gēdeñ gērī gēlēmēZ. körō'glu mū. körō'l
 20 heykā'sim bilmiyom bēn. toḥāt kāvran'ndan āldım baḥırī dē' onu sōylērdī babām yā.
 21 ōyle heykā'lerdem bilmem de āncā' gāribīñ heykā'sini billim. hī. anca gāribīñ bir ī
 22 babām sōylērdī bunu. gāribīñ hēykā'in' sōylērdī. gārip şındī nē bili'm bēn şēy-
 23 diyēmiş. gōñyādıyāmiş gārip gōñyad' olur mu gōñyadā'miş gārip nerdēZē. ordān goc'
 24 ēyvāzınān gızını şēy ı gızın' āliciymiş sēnēm gızını şēy āvrāt nışānnıñsınıñ adı
 25 şenēm. on' āliciymiş. ōn' da nāşıl ētdiyse dāv'laşıklār mī parā mı yok ādam çalışmıyē

26 gēdīyēm dē hālebe yōhārī gāçiyī gārip. ordān gāçincā gız ēwsdē gāliyō. bīr gīz bir dē
 27 bācīsī bir dā ānaşī ōrda gālmış gērīdē. şindi hālepde yēdi sen'orda duruyō gārīp. hēç
 28 geldī' yok. ordā şēf'ātinnān sō'lerimiş. şefg'ātın dā ō o şē'n paşanın gızıymış 'ēralda
 29 ordā' paşanın. şēfg'ātın varac'olmuş oñā. dēkēn dērkēn ōrda duruyō muruyō ordan
 30 şonra dā üşde içērīmden gēliyō olmúyō. hālebīñ çevrēşī dāğlār içī mōr şümbüllü
 31 bāğlār. dīlim sōyler gōzüm āğlār. durmāK olmāz hālep şēhri diyō gıza sōylüyō bunū
 32 gārīp. hālebīñ çevrēşī boşdān içində vār bir gülüşdān. sēlem gēldi nāzlı doş'dān
 33 durmāK olmāZ hālep şāhırı. onnārī sō'ler ōrd'ışde. gārīp bū sōzlērīñ hāk'a yaramāz
 34 diyō gız sō'lüyōr yāmacında dā. sōzünde durmıyān yī'T ōlamāz. ēlde gōzel çokdur
 35 şaşa yāramaz. āğlān gārīP ā'lan gārīP āğlan gāl bizim ēlde dēdī. amāñ gārīp bēn de
 36 ōkır yāzārım. ak gerdene incē mercēn düzērim. alem bilir bēn senemdeñ gōzēlim
 37 ā'lan gārīP ā'lan gāl bizim ēlde der ōrda. ordā ōnu sōylēr. hālep işde ōtēKīlēr'de ōrda
 38 sōylēr bünü sōylēmīş gārīp ōndan sōñura da şēy gēliyo bir hoca gēliyo yan'narinā.
 39 hōcā ārıyā ārıyā bulūyo bunnārī hōcīyā sōylüyō böylē böylē birī gārī ānañ bīrişī bācın
 40 birişī hātın dēr hātında nışānnışī. ōnnār ārālīkdā gālmış gül yētim. nūçūn bilmēñ gārīp
 41 ānā āta gıymātın'. ā'lar sızılār gōrdūm gārī ānañı diyā. hōcām vārdī'ñızda yā'mır mıdı
 42 yāş mı dı. diyō gārīp sōruyō bunū gēlip gēçen borān mıdı gış mıdı. nāzlı sēnem gēlin
 43 midī gīz mıdı. hōcām nāşıl gōrdūñ ēllērīmizi dēr. hō ōğlum yāğmır dā'ı yāşıdı. gēlip
 44 gēçen borān dā'ı gışıdı diyō. sağ sēnem de gēlin dā'l gızı. āğlar sızılār gōrdūm nāzlı
 45 sēnēmi der. birī gārī ānañ bīrişī hātın. hātın da bācıs'ōlúyō. onnār ārālīkdā gālmış gül
 46 yētim. nūçūn bilmēñ gārīp ānā āta gıymātın. āğlar sızılār gōrdūm gārī ānañı der. ōnú
 47 sōyler işde. bunū başgāşın'dā ş'ēdēmiyōm. onu sōylēr. şonrāsī hōcā gēliy'ışde
 48 ondān şonr'ōcā da gēlincē hōca diyō Kınā bēn sēnemīñ yan'na gēliyo hoca. o hoca
 49 bir gēzerimiş ō zamannār. şēy ocā' batāşıca nē' derdīñız oñā. kēvrāncıymış kēvrāncı
 50 gēzēn. kēvrāncı gēzērimiş gāyırī bācısı diyō kunā bēnīm gārdaşım bulācākşın diyō
 51 gīŞ. ordā gāyırī orāşın'ēdem gāFām getdī bēnīm şind'ēvel'olşā hēP'ini
 52 gōnūşúyōdum dā. ōrdān sōnura gārīp. gāyırī bācısı sōylüyō. birī gārī ānañ bīrişī bācīñ.
 53 onnār ārālīkdā gālmış gül yētim diyō gārīPe sōylüyō hoca sōylüyō bunu. nūçūm
 54 bilmēñ gārīP āna āta gıymātın āğlār sızılār gōrdūm gārī ānañı diyō. hōcām vārdī'ñda
 55 bahār mıdı yāz mıdı. diyō. gēlip gēçen borān mıdı gış mıdı. sağ sēnem de gēlin midī
 56 gız mıdı. hōcām nāşıl gōrdūñ ēllerīmizi diyō. ō'le sōrúyō ōrdan şonurā gāyırī ō gāyırī
 57 dēmiş kīnē gēdīyōşāñ demiş hōcālar hōcaşī ācem hōcāşī der gīZ sōylüyō bunu bācīsī.
 58 yūrēgimde vārdır gārdaş ācısī. sēnem nışānnışī bēn de bācısı. hōcām sōylē dē

59 gārdāşım gēlşın diyō. gıS şōylüyō bunu hōcıyā şōylüyō. ōndan şonr' işde bōyle
 60 şōylüyō gāyırī ondan ōtē bilēmiyom. çocuklū'm nērdē gēşdi çocuklū'm bir dāğın
 61 dibindiyēdik biZ şō dumānnı goca dā' görüyōn mu. ō dā'η āltında biz bō'düK ō dā'η
 62 āltında būrıyā gocıyā gēldim bēn dūzüçinē burıyā işdē. biz orda yaşadıK orda bō'dük
 63 yanı yaşām'm ōrē'di. ōndan şonra dā bunnār da gēldi bunnār şındi şu gārdāşımın çōcū'
 64 bunnār da bunū'nan barābar göşdü gēldi. işdē bura dā bunnārda yērrēşd' işde şındi
 65 birēŞ tarrā mūhutdunun tarrāşı mūFTūlēr dellērdī gāra mūFTū dellērdī. işdē burā da
 66 yērrēşdik burā da yāşadıK işdē allāha şūkūr. allāh gedī'nde şāğ ēylesin, mekēni cennet
 67 oşşın mūhutdunun dē işdē bi'şē'd' etmēdi pārayı vēren vērdi alān āldi gārdāş. n'
 68 oluc' işde bōyle. çocuklū'muzda çocū'm çāwdar ēKēllēdi. çāwdar ēKēllēdi. biz
 69 gēşlī'mizde tā çākırō'lunu bilī' sēn o taraFı getdi' yokarı çākırō'l'ndan bēri bā'çacık
 70 dellēr bīzım yērımız o dāğlarıdı bīzım yērımız. işPirrēr dā' bilmēm nēy ō dāğlār. ō
 71 tēşbinin ō gārşılār bīzım babāmın tarrālī'yıdı tarr' olup dā hōpurudu. yōrep bi'şē'di
 72 ōralārda çalışılār. çāwdār çāwdār ēkēllērdi. ulān çāwdārı gūzún ēkēn gış gēlincē dē
 73 şındi dē böy'y' işde şō ēkin gimī yāzıdā biçēn. ōyl' olur çāwdār. tābiyī yōrebi nē'nen
 74 biçicin. şındi şurā burā ormān yā hānı şū yōl vār yā yoldan bērişini hōpur giriyō ōnu
 75 ō'lē yākiyī hō'le hōpurun için' ēkiyē. ōnu gāyırī orā'nan gūçcük gūçcük ōrdam burdan
 76 hēç insān yō'rüyēcek hālı yok yok. ēkdiklērī yērin biliyēm, ben ōylē āyşe yōrrēp
 77 kēpīr. şındi bir gūçcū'düm. gūçcū'düm şūrda bir gız vārıdı tamān ōnuñ gimī. babamın
 78 da yīrm' bēş gādar emlī' vār. hō ētme niyē yok sēsdenme de yōk. sē'n gāragulā'η ā'zına
 79 bēri gēliyām āRKı bilin her'āldā ōrīyē bēri gēliyom hēç sēsleñdī'm yoK ammā hō dē
 80 dēmiyōk āy da dēmiyōk şonun gimī. minēcın dā' bēnim ō'lā' dūtmuş. çākal bāğ'zından
 81 tutmuş. ō'lāk geçēnēçā bākdimıdı ōğlā' ōrd' öldürmüş. sēs yōk hō etdī'm yok, yū
 82 etdī'm yok. ōnu orda ārgın āltınada ēndirmiş. çokda görürmēmmiş şōyle gıyında ōyle
 83 āna dedim ōğlā' yēmiş dedim. n' ēdiyim ōn' de ōylē gōrdüm. işdē bāşga bi'şē' yōk.
 84 būr de ōkūze çōkdüydu cānavār. senin babanı dabāncıyēnen zōr āldiK onun ēlinden.
 85 bşga da bi'şē' bildī'm yok çocū'dum işde şonun gimī úşde ōyle. vallā' ben dū'n
 86 çālmadım Kı dū'n bilēm. bēnim çocuklū'm zamanında dū'n bēnim ōrda yoKārda dū'n
 87 bildī'm yok kī. birē hāc' al' āHmetler evlendi birbir'nē vērdilēr birī ō ōnū'η bācısın'
 88 āldi ō onun bācısın' āldi ō'le bēn dū'n çāldī'mızı bīlmiyom oradā bēn. bāyramlarda
 89 ōrucu dutdū'muz gādar dutārdıK orucu babām bēnim dindārıdı dā. ōrrucu dutārdık.
 90 dutma da demēzdi tābiyī çōcū'duk dutmā demēzdī şē'dēdiK işdē. bō'n sēn dārri bir
 91 insāşın işde şōrda işdē bir ēvin vār. yoldā işdē şōrdā dutārdık kelhālillārın yanna.

D15

Anlatan: Mustafa Şen, yaş 79.

Derleme Yeri: Düziçi, Bostanlar köyü.

Konu: Anılar, Köyün Geçmişi, Yerel Gelenekler.

1 bŭ'r musdafa şen, soy ismim şen, bŭ', bosdánńār, ben otuS sákız dō'mlúyúm da babam
2 ğırh' altılı yazdırık, yētmış yetmişin üsdünde bēñimm yaşıım, ōn iki, bunnārın ā
3 şúnŭn çocuklārı yok burda dōrdü dē yok, hē bir osmāniyed' işd' o bēkir, birisī
4 dōrtıyoldā, birī d' antepdē, birid' isgendurundā polús, isgendurundā dōrtıyoldā
5 dōrtıyoldā' ğıZ ē edēbiyet ō'retmēnī ordān lis' ō'retmenī o şeydelēr dōrtıyoldā ēv
6 aldılār, işd' ōrdalār yānı, bēKir dē dēmirçelā' girdiyd' işdē ordān dā ēsmaníyā tāy'nı
7 çıkdī ünüvērsetiyē, burdā' ünüvērsete doçentlī'nen ōn' ānnāşdırdı nāsıl ētdiyse o bura'
8 gēldi, şındı burdā' ünüvērsetede, elb'ō'lundān elbōlúndan billim kōkden annātırım işd'
9 ōnu, şındı ğārdāşım ūnunnār ikī tenā şey dere bā'yimiş bunnār, ē bunnār burdān
10 gedellēr işde burdā vūrucú ğırıcı tāhımiymiş, burdan bir kērvan mı bi'şe sōyýŭlār,
11 gēliyēlār burda bi' yēre ğōnŭyēlār, güçcük ğārdāşı diyō kŭ biri bō'k biri küçük,
12 bunnārın āssındā ikī tenē şey ō güçcük ğārdāşı gēcē şeylārın yān'dā ğālíyā
13 sōyduklārının, şe'n yan'da gēndílēr şō'lē onnārın lōbetini beklērimiş ō lōbete
14 bēklerKēn çuvālı çulū yoklama yāpmış o küçü', küçü' bāhıyā kı birindē āltım vār ōnu
15 bir şiyē āyrı bir bi'şēye ğóy'yō, sabā'nan diyē Ki ēde diye gēl diyē bölüşek diyē, işde
16 şū çıkı senin bŭ çıkı bēnım ō āltın çıkın'nı gēnd' ālíye, gend' ālincā burdā burda dŭyō
17 kŭ ğārdāşınā, āġa diyā bem burdan gedıcım diyā nerē mārāşa gedıcım diyā, niyē
18 gēdiyēn, yā ikī köyde ikī ten' ā ōlmāz diyē yānī, ō dā ğīyınā birāz para birikdiriyā,
19 şey ādam yānī, vūricí ğırıcı tāhımındān nē'sē, bu yúklēdi yā yúkunú gēdiyē oriyā,
20 mārāşın ō şō türkō'l'ndān tārafā, orā bi' yēre vāriyā bir pāra çok adāmlārın parāsī
21 gēndíndē, ōríyē bir ğonāk yāpíyā, şındı ordā, ōrada dā bir ğız vārımış, ōradan hērkeş
22 isder getmēzimiş yānı, ismi dē muzŭyús ğızın, ōrdā dutúyā işde gendí paralı yā ōrd'
23 ōnúynan ēvleniyā, ēvlēniyā bu dā bu dā burdā' emmisi ğızıynān ēvlenicī ō zaman.

D16

Anlatan: Gülseren Keller, Yaş 62.

Derleme Yeri: Düziçi, Merkez.

Konu: Halk Hikâyesi, Anılar, Yerel Gelenekler.

1 valla' kōylerde çok sōyleller bizim burda çok nādir hī. sōylemezlēr bizim burda pek
2 kōylerde çok ōyleller ā't yaķār ēdeller. gēlenksel burdā etli kōmbe derik biz bōrek dē'l
3 ētli kōmbe atēşde yapārıZ. saç kōmbesī. açārıS āltını üsdünü sacı bōyük sāÇā goyārıZ
4 üsdüne de bir sāç üsdün' āteş yaķarız āteşd' olur. kōmbe derik bōrek demēyiz yāni.
5 esgī Fúsúl. āynısın' devām etdirúyók. içinī isdersēñ kıymā. kıymālī d' ōlūr isbānaqlı
6 d' ōlūr çōķēlekli d' ōlūr. isder nēy göyārsañ göy. amā ādı kōmbe. ēñ şey ō yāni
7 esgidēm bēri gēir bū. gēlenēksēl. bayrāmlardā bizim ā'detimiz gūru kōmbe dērik
8 yō'rtlu kōmbe dērik gūru kōmbē işdē kurābiye gibi bīr gün ōncedēn āķşamdan yū'rruķ
9 hāmurunı yāni içlērini ānnatmamā gerek yōķ yāyın göyārız sūt goyārīm ondan sōn'a
10 şekerini māyasini būr gün dinnēdirrK hāmırı sabā'liyin de kālķar kuncūynen yapārık
11 kuncū derik biz onā. onā gır' kōmbe derik yāni gēleneksēl. süslēmek sāde hē ō cıncık
12 yāpan vār da biz şō'le şekillēndiricilēri vār yō'rtlu kōmbēyi dē hāmuru ķoruz gēne
13 tāyınını şeyini yōrdu sūzdürrük şeker gātār üsdünē dōķerik fırınā verdik mı yuvārlaķ
14 yōrtlu kōmbe diriK onā. gēnēleksēl yāni atālārimızdan dedelērimizdēñ gālma kōmbe.
15 diriK onā. gēnēleksēl yāni atālārimızdan dedelērimizdēñ gālma kōmbe. biz
16 dēyişdirēmōyōk yāni baklāva tatlı yapmak. tirşik devām ēdiyo. bēn āynı gonuşúyōm
17 hēş dēşdirmēdim yāni. yāpmiyōm ben ōnū. hāşlıyōķ. sūyuna pilāv bişir'rik üsdünē
18 ētlēri goyārız. beyāz olarak goyārık işli kōfdēyī bұлguru yū'rruz āz dā kıymā goyārsın
19 ōnu bayā' çī' kōfde yū'ruyō gibi yū'rrüz onā içinī dē tekrār āyrı. gıymāyı kāvurruķ
20 içinē sovānnan birāS da sovān kātārık tabi bahāratlārın' da goyārık. ōnū güzēl bōyle
21 dış bulğurun' hāmurun' derik biz onā yuvārlaķ yuvārlaK açarıK inc' incē dōldurur
22 kāpatırız. kāpatdıkdān sōn'a dā isdiyēn hāşlama yēr isdēr kızārtma yapar isdiyēñ
23 gızārtma. yēnērken d' ōle yērik. işli kōfdēmiz yāni mēşūr.

D17

Anlatan: Halil Çetin, Yaş 86.

Derleme Yeri: Düziçi, Merkez.

Konu: Halk Hikâyesi, Tarihi Olaylar, Anılar, Yerel Gelenekler.

1 daħılān şúnnār kirmēn gāplumbā' gābū' bürġū ēl terāz'sī. şú dā ginē terāzī. bu buynuz.
 2 gāmā. kērnip. gābak diyōrūz biz oña. su gābā'. şunnār çöcuklārın yumurtā gibī
 3 çukulata yērlērd' ēsgīdēn onnārdān birikdirdim tōplādım. būnnar gāhve dē'rmenī.
 4 şōrda ō'laķ çanlārı falān vār. şúnnār, ēsgī dīrhēmlēr. ēsgī dirhēmlēr. şúnnār, çāñ.
 5 çeşitli hāvannār gārşidā. şu dēniz gābū şúnnār. dēnizden çıhān şe'lēr. şúnnār da vāzō.
 6 şúrdā ēl körū'. bū bō'lē āçılıp gāpānīyō. bunnār ēl yiykāmā bunūñ sabān ēsg' ıprık.
 7 bunnārda esgī ēl yüz yíykānırımış. lē'n diyōlar işTē'. ēl' lē'ni. şú su kúpū. bū bin
 8 dōhúz yüz ellí sēKízdē bir köyd' ō'retmennik yaPārkēn kō'ñ süyú yokdu ġúyudan
 9 çekēr dōldurur ondān içērdík. ġırōmoFōn. çalışdırāk. bu zemberē' ġurma ġolū. pilāk
 10 búrda ī'nesi vār sēsī şú vēriyōr. başl' vērúyō sēsī vērēm bū. şúnnār ī'nelēri.
 11 gāramaFōnuñ ī'nesi. tērlíklēr kemēr şō cūzdān bunnār hāp'sāne işi hāp'sānede
 12 dōhunurdu bunnār şú bōncuk tēsbiġhlēr. hāp'sānēda dōhunurdu. şúnnār işlemelī
 13 tabāk. ēsgīdēñ gālmā. şū ēsgī gār'lārın ġeydī' fes. mārāş işi. şū āydn'lārın ġeydī' fēs.
 14 şú yāyık yāy'ñ küçúltúlmüşū. ō hāyvam bukā'sı. ō gecē bekcisiniñ sa'atı ō yirmi
 15 daķgada bír ş' āparımış gece bekcisi üyursā bu yirmí daķgada bír çalışıyō. yanı yirmi
 16 daķgada bír ġurulúyōmuş ō. şū tūFēklerē zēyinnacārı dēniyōr. mārāş taraFındān
 17 ġēlmē. ō tabancā gāmā ōnnār ōyúncāk. şu ġılıç rāhmetlik bizim ġā'mbabadañ ġālma
 18 şu bēnīm ēsgī āv tūfā'm. bunnār yēnī ēsgī dē'l şú altınnār dā yēnī esg' āltın dē'l. bu da
 19 yūzuklēr. onnār dā şekērlík şú ēsgī ġelín pāra kēsēsī. ōrme ōlan ēsgīlērīñ pāra kēsēsī.
 20 sērgi hālısı sērgi. deplēk deplek diyēK ōña da. o dā şey torbāsī bōynulār'n' āsıyō için'
 21 öteberi ġoy'yo ġādinnārın. şū terāzī tāhdā şe'lērī tāhdadāñ yapılmış tenēkēden yapılmā
 22 mādenden yapılmā dē'l. şúrdā ġūmbūr vār. dutdū'muz yere ellik dellēr ōñā şu delikli
 23 ġızım bilmiyorum yāymaK için yapılmış būnnān ayran yāy'yōlārımış. şúrdā ġümüş
 24 kemēr bunnār da bōynā dākılān esgī yēnī dē'l yānī yūs sēnelik yüz ēlli sēnelík
 25 piyāsada ġullānılān şey yēr alt'ndān çıkmā dē'l yānī. ēsgī yēñı bunnār ēpsī dē ēsgī
 26 şeyimiz yōķ. bōynulār'na tāKārlārmış bunnārī. ā' şú ġulāklara tākılānnārdan. hā.

D18

Anlatan: Niyāzi Gül, Yaş 64.

Derleme Yeri: Düziçi Peçenek Köyü.

Konu: Gelenekler, Anılar.

1 adım niyāzi gūl yāş ā'tmış dōrt, düziçinin dü'nü şu āndā bīr günē sī'dırıldī, ō ēsgikī ūç
 2 günnük dü'n şu āndā bīr gündē yāpılıyūr, cūmā günü bāşlār cumārtes' işde normāl
 3 şābacılār gēlir, aşık gētirillērdī, cenāz' öldū' zamān dā işdē hērkēs ā hō hō hō gurbān
 4 ōlām gādān' ālam der birbirinē sārılıllārdı felān, ammā şu ānda dā yōK ō'lē, hēş ōyle
 5 bi' şē' yōk, hēç yōk, gōru gōmşu hērkes gēdērdī hērkes gēderdī onnār cenāz' evindē
 6 çok gālabalıK ōlur çok, şu āndā cēnāzī kālķūyōr ēvde allāhān gulu gālmúyō, ēde
 7 gurbān oldū'm işdē gādāsın' āldī'm, gurbān oldū'm, kīmsē yōk, kimsē gēlmiyō,
 8 dü'nnerē ītibār yōk, cenāziyē ītibār yōk īnsānnık gālmadı, bitdī tükēndī hēç gālmādī,
 9 ēsgidēn bāyramlārda bizim kōyde nē ōlurdu bīliyōn mu sēn davārlar kēsilīrdī bēlirī
 10 bi' yērlēde toplānırdı kōylülēr saç gāvırmā yapāllārdı, çamān yapāllārdı çaman sēn
 11 çamānı bilīn mī, sen çamānı ō çamānı ō çamānı yāpallārdī, hērkēs gētirīr teş'inēn
 12 lēhēninēn etlēri orda yēllērdī içēllērdī şēnnik şādımānnık bāyramlaşılılārdī, şu āndā
 13 adām dāvarı kēsiyō emm'ō'lū dāvarı kēsiyō gānı dışārī ēt İçeri dōldur dolabā, kimsīyē
 14 bir dō'ram ēt yōk, bīr dō'ram ēt yōk, hēpsini gēndi yīyō, rāmazannārdā tā ifdara gādār
 15 hēç kimse yātmazdı, yatmāzdī oturullārdī mevlit oħullārdī gurānı kērim oħullārdī,
 16 şimdī yōk, ilk ā'samdān yāt sōhōrden gēri kāk bulgūr pilāvı bişirīrdi anām, hoşāf
 17 yapārdı anām, ō üzūmdēn yapārdī ērik gurusundan yapārdı emm'ō'lū, yērdik bōl bōl
 18 yā', ēkmēk sulārdī, şāpınān, mūsāFūrlērdī gēlīrdī yērdik içērdiK ēmmō'lū, şap yāni çok
 19 yāni çok ēkmēk, çocū' öldū mūydi biz ō ēvi dāşa dutārdıK emm'ō'lu, dāşa dutārdık
 20 cāmı mī gēlir kirēmiTi mī gēlir, pencēresi mi gēlir gırārdık, bulāmāç yaPāllārdı
 21 bulamāç, şēkerdēn nişasadān bulamāç yaPāllārdı sen o bulamacı bilīn mī pālızā
 22 şimdik' ismi pālızā diyōlar, biz ōn' ēsgidēn bulāmaş derdik birās şēker gōyāllārdī
 23 üsdünē nişāsda gōyāllārdī gāynātıllādī sērtlēşirdi beyāz bir palaza diyōlār şindi
 24 üsdünē taze yā' dōkēllērdi gōllēnird' ēmm'ō'lu inēk yā hō gīpgīrmızı yē bābām yē,
 25 tābī şēker şērbet' dā'dıllārdı bizē, dü'nde dāmat bābāmgilīn zamānında birē emmō'lu

26 nēy bābāmıñ dū'n foturāFı vār fōturāFı çekdirmiş tāFsırınī, ō zamān gōrzū' bēn
 27 ayākdā şālvār, başdā şapgā anām yānındā anām da fisdān gēymiş, üsdünde dē kürnük
 28 vār, kürnük kürnük şimdik' ismi gōmlēk, anāmıñ gāFāsında fēs, āltinnār düzülü
 29 ānnıñ çatındā gulā'ndā yāzmāsı vār duvāk ōñündē ğırmızı ārkāsı beyāz, çoK' ēy'
 30 hātırlārıñ ēmm'o'lū, āh bir' ēmm'o'lu, hēr yılān mērtēklēriñ ārasındān uzānırdı bōyle
 31 bōynun' aşş' ēndirirdi hē yā āhşām oldu mūyu şōyle babā yılān gēliyo, o'lum ā ē ōrt
 32 gāFāñı dērdi, hā, mērtēklēr vārdı mērtēk mērtēk hēzēnnēr vārdı, üsdü toprāk āhārdı
 33 duvārlar daşdān, hēr duvāriñ daşınıñ ğōğunā emm'o'lu vār ya gāFāñı sōk' gēderdī, hē
 34 gāFāñı sōk' gedēr, ocāklik kōşēniñ bē'rindē, ēw ğōcamām bir' odā, tēk bir' odā, āltdām,
 35 ikinci ğat olānnārā āltdām olurdu biziKinin āltdāmı yō'du, tēk' ğātıdī, yānımızdā vārdı
 36 bizim inēklik, inā' bā'lardık bēygiri bā'lardık eşşā'miz vārdı bizim bir' emm'o'lu yāvīz
 37 bir' eşşā'miz vārdı, işTē ōnu yāymiyē gēderdīm bēn felān çok gēzerdiK' ede birē,
 38 doxsān sēKiz yılınd' ēmēkl' oldūm, ondān sōñrā d' işdē bēnīm bir ğız vārdı ğīz,
 39 ünüvērsiTē' ğāzand' ēde burē', ğīziñ ārhāsına dūşduk gēldik, ōndān sōñra ğīz burda
 40 ēvlendi ğōciyā gētdī bēñ ğāldım burdā ğīz gētdī ğōciyā, kēşanda yāpdım bēn kēşandā,
 41 bēn kēşandā bēn yīrmi dō'rT' āy āşgerlik yāpdım emm'o'lu hē yā yūrmü dōrt āy,
 42 şindik' īmı bēş āy yāpmādım āşgērli' bēş āy, ō dayā'ñ hetdi hesāb' m' mār yā, sillē'
 43 vūrdu mūydu ğōzümüzden pālız' āmı yāş dōkölürdü, ulāñ ğārdāş bi' dūvāllerdi bizi
 44 kī abāww, vūr āllāh vūr, yā ōt biçmiyē ğōtürüllērdi otdāñ ğāçardık dāyēk yērdik, zopā
 45 yērdik zopā zopā şindiki ēsgidēn zopāydı şind' dāyēk ōldu, ğulqları çekdi miyd'
 46 emm'o'lu bīr mētire sūnērdi gulā'mız yāw, hēlē ğışın dāyāk yēdik miydī şu
 47 surātlārıñ yānārdı yānār, şindi dāyāk yōk zopā yōk emm'o'lu nēy ō'retmen şind sen
 48 ō'retmensin ēsgidēn bīZ ō'retmēniñ ğārşındā esās duruş durmādī'mız zamān bizi
 49 ōlūncē ğadār dōğārdı dōğārdı, hē yā bēnīm bir ārkādaşım mārıdı, sen düziçiniñ
 50 bēçenek kōyünü bilin mī, çoK' ē' bilmeñ ellā' bilin m' ēllē' gēlirdiK' ēmm'o'lu hē ōm
 51 bēş kilōmētrē bizim bēçenekdēn ēllēñ ārası ōm bēş kilōmētre biz yēyeñ gēlirdiK'
 52 ōrdan ōriyā, bēçenekdēm bēn ōrt'ōhulā hācılārdan o hāruniyēniñ āltındiyēd' ōhul
 53 şeyiñ āltēydi oldū' yērdē bēn ōriyē gēldim ōhulā, emm'o'lu, sāllār bōyle bāyrak ğımı
 54 ğurbān olām ğādāñ ālām ēdēyyēm dōşünē vūrur, vūrūr, bāyānisā dā āvrādīsā da yānı
 55 ārāT' āvrāt, esgidēn bayānnārā āvrāt dellērdī, āvrādiñ şe'ni alır, sāllār ğurbān olām sār'
 56 hātÇām ğurbān olām siyāh āyşēm diyē diyē bā'rırdı bō'le biliyoñ m' emm'o'lu bācılārī
 57 ānāsī işdē ōndān sōñrā ēsgikī şe'ñ hēpisi güzēlidi emm'o'lu.

D19

Anlatan: Münevver Şen, Yaş 40.

Derleme Yeri: Düziçi, Pirsultanlı Köyü.

Konu: Halk Hikâyesi, Anılar, Yerel Gelenekler.

1 bizim ānnemgil d'öyle yapardı. yā biz gēnelliklē tāvuk kōmbesi yāparıZ. tavū kēseriZ
 2 ē soyāriz tavi' ī'ce gīyma yapārız kūtūn üzerindē ōn'da sunānnan felān avcārlārız.
 3 hayır [dibekde dövme] ō'le bi' şey yōk biz āynı şeyde dōYüyörüz et keseriynen
 4 kütükde. hā hī kūtū'n üzerindē ondan sōn'a d' işde ekmek gib' āçıyörüz biz gēnellikle
 5 fırınnı zobāda dā yapāriz dā ben şındı gēne sāçda yapārim sūrēkli. yōk biz ōndān
 6 yāpmiyōruZ. tırşiK ölür. yā ōnū pāncārını dō'rüyōruz. inc' ince kıy'yo. inc' ince
 7 gıy'yōz pāncārını hı hī ōndā sūyūn' ılıtiyōz. şiyē ī nōhutnān dō'mēynēn akşāmdam
 8 bāsdırıyōruZ. sabāh dā kā'kıP āteşe gōy'yōK üsdüne dē un ēkeliyōk tābiyī yazmānı
 9 üzerindēn sabāh da āteşe gōy'yōk gāynātıyōk. bīşecēK ondan sō'rā. yā bāhıyōsūn
 10 gıdıklāmıyē. yāni bayā' uzūn sūreli bişiyī. nōrmalda dā içiliyī fāydālī yāni tırşik
 11 fāydālī fāydālīdiyalār yāni dūy'yōk. [tavuk doldurması] yōK ōnu yāpmiyōk. düziçinde
 12 yōk yēmez bizipkilēr ōnu. ben gēnellikl' ōn aras usulu yapārim. ir' īri kırārim ona
 13 birēZ da tereyā' atārim içine kāvurruḡ kazānda īy'cē ōndan sō'rada sūyūnu gōyārim
 14 ī'y'ce pişēr ō tabaqlarā sūy'nām berābēr pilāv yāparız yan'na salatāynān. o dāhā güzēl
 15 sevēr. bēnimkilēr sevēr. işli kōFdēsū guru fāsūlyēsī mēşur bizūm burānı. guru
 16 fāsūlyēyī ōnce etini kāvuruyōn gāzanda iyicē etini gāvırdık' sōnrā üzēr'ne suvānnı
 17 gūy'yōm ondan so'ra salçāsın' işde bübērinī baḡaratını fāsūlyēsini gōyyōm ōnce
 18 hārşlıyōn cānım fāsūlyēyī ondan sū'rā pişmiyē bırāhıyōn işde pişiyā. īy'cē
 19 gōyulaşacak fāsilyēler zāten ō'lē şī' yapmıyācā'ḡ. yōk baḡāldan mārketden ālıyōh.
 20 biyēz fāsiliyēdēn. o bişiyē işde ōnūn yanna dā pilāv sērvise hāzır. yōh sādē. hī
 21 taḡrānamız bōl ölür. ben ō teḡrānāyī bişiriyōm. annemgilip yapıd' gālın gālın olurdu
 22 bō'lē şe' şe' gōyāllardı şimdi biz bōyle yāpıyōk. ōnū piş'. ōnu nōrmal dō'meden yāpiyī
 23 annemgil. normāl tarlānı dō'mēsindēn ē'ce pişiriyēlār on' da āyrannān yū'rüyōk
 24 bāsdırımıya bırāhıyāh. ikī gūm bāsdırıyōz ōnu şō'le gālıyı tabi tuzū içindē. tuzū kēkiK
 25 ātarız. çor'ō't' ātarız içinē bür ükü gün sōra sēreriz ōnu. serdik sōnrā bür gün sōnra da

26 şey olur firik dēriz biz onā ala bi' şey olúyo ala sulu hī hī. ondān so'rā gūru zāten o.
 27 bizde de çerez yēnir. arāda bīr çorbāsını yāparık. hē. yüksük gāçırma hā hī vārdī
 28 oynāllardı yüksük gāçırmāyī. yā kendī arālarında bōyle hālka olullardı zātēn oyun
 29 oynallardı dāmıd' da tābiy' āralārın' ālillārdī. yūksük kimdiyēs' onu bilemessēn onā
 30 zopālallārdī ēlerinde bi' tēne uzum bi' dēynēk ucunda dā kēndir vārdī vūrdı mu
 31 gābārdıllārdī. sērt vurullārdī ēyi vurullārdī hāle bizim gārdeşimīn nē'n dū'nünde gēnā
 32 öldü. sultan da babasıynān gōnuşúyō. ēvde duvağ hāzırlāmıyōlar zāten kūāferde
 33 hāzırlıyōlār. yā duvā'nı zātēn ē sāçın' felān yāpıyōlār şu arkādānī tōpuzún üzēr'nē
 34 bō'le duvā'nı dutdurúyōlār tohālār'nān. onú yüzún' örtmēK için. kā'fērler. beyāz olur.
 35 gırmızı gınadā on' de gēlirken atāllār. beyāzın üzərinden tūl zātēn. görēbūlüyōsūn. hē
 36 görēbūlüyōssūn. yā tūl şunnār gibi tūl zātēn tābiyi hē. hā kırklı kırk' oldū' için al
 37 basārmış. gēnellikle tek gālmıyēcā'n. onu al basārmış. yān' nāsıl olúyōs' bēn allāhā
 38 şükür bāşım' ö'le bi' şey gelmedi dē yānı gorh' olurumuş içinde. kırklı çocū' dā
 39 gōyēmassın yānı altına süpürge bi' iş ne dutācē'm zaman beşī'n' āltına süpürge
 40 bırāhırdım. bırāhāmassın ē āl bāsar dellēr. çocūğ gorhār. olurumuş faydāsī. süPürgē
 41 gōyārim yānı beşī'nin āltına. yapılır önce yapılmıyōd' amma önceden yapılır tēmsil
 42 bēnim yi'ēnimīn bi' tēnesind' oldū tö'be áyākları bōylēydi ayān'n' ikis de bō'le
 43 içēyidī. dā' hāla da tedāviye gōtürüyōlar adāniyē. Tokdura gōtürüyōlār. ōrdan
 44 lāzer'nēn gīrmışlēr ayā'nı birāz dō'rultmuşlār. ōña özel ayakgābı yapırdıdılār zātēn.
 45 özel onun ayakgāb'sī. yürüyō da yinē de çocuk bōyle dıśa bāsiyō gibī. áyāk yānı
 46 bacaklārı dıśa gibī. bi' tú'āf yōrüyō gene gōtürecē'K ābla diyod' işdē. [duşak kırma]
 47 yōK ö'le bi' şey yok. dil āltı onú öncē kēsdirmēzlērimış şındi kesdriyelār dil āltını.
 48 öyle görmedim bēn. ĩ yōK ānnātmādılār. 'ē yā önceden zāten çocā' bāhān nērdeymiş.
 49 bürsürüymüş çocuk hēr ēvde yeT' sekiZ doKuz tāne. kimi biliyī şındi çocuklar' önem
 50 vēriy' ānne babā. aha bizim hātının tōrunu kēsdirdī ik' üş tenesī. [tarlāyı] bēyginrēn
 51 sürēllerdī bi' dē öküz dellēr yā şu şeylerē bizim ē gōmşulār vārdı' onnar sürērdi.
 52 sürmēdiK öyle biz dē bīzim tırāktōrümüz vārdī. tırāktōrūnēn sürērdīk biz.
 53 bōyunduruğ dellēr onu tāhiyēlār bā'zı bō'lmamas' için şölē hālha gibī şey olurdu
 54 bōyunduruğlār' olurdu. üsdünde dē şey olurdu yūmşācık hāvlı gibī ō bōynunū
 55 kertmēsın diyē. onnān sürēllērdī kōtēnnen sürēllerdi. tamam onnārın da vārdı kōtēni
 56 tek şey olurdu tek ē tek şeyli iki Gulplu bōylē sürēllerd' onu sürēklī. amma bēn ĩ
 57 tırāktōrümüz vārdı biz ö'le heç bi' se' sürmēdik babam sürērdi sürekli tırāktōrū. hē
 58 bū'da'mızı önce bū'dayı biçērdīk bīz. elimizinen biçērdik. elimize bi' dē ēllīk dağārdık.

59 üş elliK_ölurdü tãhdadãn. şu barmaklãrına girdirirdiñ barmaklãrını kesmiyem diyē
 60 oraķnãn. hı hı oraķnan_õnu biçerdıñ ondan sō'na dā desdesinı çekērdiñ. şekek şekek.
 61 gōlãñ dellerdi gōlãñı şe'_yapãrdiñ gāyiş gibi gōlãñı onu doħullãrdı. bizim annemgil
 62 bō'le dōħurdu zãten yērdē. onnãn sãrıyōñ onu sırtında çekēcekdıñ. ondan soñrã yı'dıñ
 63 ondan so'rã. bũ'lar içindē õndan sō'ra da pãtozu goşacakdıñ. pãtozu vãrdı tırãktōrũñ.
 64 şimdĩ āynı biçerlerıñ bir dē'şĩ' dē pãtōs_samãnn'_āyri çıħãrıyĩ bũ'dain'_āyri çıħãrıyĩ.
 65 ben goyun ğırħãrım hē. yōħ_õnu tãbiyĩ çekdiri'sēñ şeyini kesiyōsuñ dērisini zãten_o
 66 şeyini buldu mu o ğırķlı'nãn ğırħãr gidērsiñ. ētini kēsmeden. ğãrr'ın_ãltından başlañ.
 67 ayãklãrını bã'lıyōñ yãtırıyōñ biri da ğãfasını dutúyō. yoksa kesdirmēz ğãrr'n'_ãltından
 68 başlıyōñ. sırtına ğadar ğırħıyōñ ondan sō'ra da õbür taraFını çeviriyōñ bunda d'_or
 69 taraftan başlıyōñ. tüm çıħãrıyōñ hē. yũnü yıķıyōķ yorğãn yãpiyōS. ğırķdıķ soñra
 70 yıķıyōķ. yã bembēyeZ çıħãr genē yıħıyecã'ñ yũnũ. genē de yıħıyecã'ñ. on'_ĩ'ce
 71 yıħıyecã'ñ ondan sō'na deterçanã vuracã'ñ deterçandan soñra bir de çamãşır sũyũne
 72 vurıyōñ mis gib'_oluyo bir de yumşãtıciye vuruyōñ zãtēn ondan soñra da ğurutuyōñ.
 73 sēriyãñ dama ğurutuyōñ dıdiyōñ õnu yorğãn yãpiyōñ. birbirindēn āyiriyōñ bō'le
 74 pãmuk_gibĩ. onũ şeyden yapãllardı ğenelliklē geçi Kılındãn yapãllãrdı. yũndēn
 75 yapdıķlãrını bēn ğörmedim. onu kirmēn hē hı hı kirmēn hē nenem dē yapardı annem
 76 de yapãrdı kirmēni bō'lē ē'r şe' yapãllãrdı. şō'lē dōrt buçaķlı ğimi şeyi vãrdı kirmenin
 77 bi'_tēne de õrtada çıbı' vãrdı. hē õnu nē ğüzēl şe'_yapãllãrd'_ip ğimi bō'le ē'ri ē'rĩ ğeri
 78 bĩr dãħã çıkãrdı şōyle bĩr dãħã çıkãrdı. yok bĩz õ'lē ğörmedik. hē ēvel_işde bō'le sēsıñ
 79 felãñ ğısıldı' zaman ğumãcık şe'_yãpdı dēller'_ışdē. biZ_zãten hãsd'_olduķ mũ
 80 dēdem bã'zımızı çekerdı bizim barmã'nı soħãrdı bã'zımızã ondēn soñrã bã'demciklēr'
 81 dũşmũş bũnuñ dērdi doķdurã nēye ğötürme yokdũ. sınıķcıyē ğötürüllērdi. sınıķcı n'_
 82 'ãpsıñ kınã ālçı da yokd'_õ zamãn sınıķcı sarãrd'_onũ. taħda ğoyãrdı bōylē yannã.
 83 hãrç felãn yapmıyōdu taħdãynan şı'yãpardı. õnu ğörmedim bēnim hãlamıñ gōlu
 84 ğırıldıydı õ'le yãpdılar yannãr'na bō'le taħda ğöydulãr ğollãrını õnu bōyl'_āynı ālçıy'_
 85 ālık gibi yãpdılãrdı. itdirsēne āltın dē'dir dellēr. āltınıñ şe'ni dē'r't dellērdi. hoçam benĩ
 86 bĩr soķmıye uç_yērimden barmã'm' bãşındãn bu gōlumdan bu gōlumdan uç yerden
 87 bi'dēn. gömlēmin içindē. õt sũrũyōm yō'rt sũrũyōm incir sũdũ sũrũyōm ē babam nē'
 88 demıyō Kı heç bi' doķdura ğótürēķ de demıyō on'n'_ācısını yirmi dōrt sa_ãt çekdim_
 89 õylē. soñra õyle kēndi hãline ğēşdi ammã şu barmãyın bãşı dãħã bērbãt. ayy dũnyãyı
 90 sañķı dũnyãyı yıķılmış_ũsdũñē. çok bērbat_ācıtıyĩ. ebe dede şeyi yãpmıyēlãr bēnim bir_
 91 āmcam vãrıdı aķreP_õnu soķdu mũ aķreP_orde pıtır pıtır õlũrmũş. aķrep õnu soķmũş

92 tarladā dur dēmiş ākrēp sen m'ölēcēn ben m'ölēcēm demiş gözünün önünde pıtır
 93 pıtır ölmüş ākrēp. gānı zēhirlērimiş. yōk bēn de bilmiyom onu. hē olurdu kōydē
 94 sāhızlık deriK onā yērdik biz onu toplār tāzesi de güzēl olurdu gūrusu da güzēl olurdu
 95 hī hī çoK güzēl olur. o. çok bir tat vērir ā'zā. ōnīn ilācını dúymādım. temra
 96 yāzdıriyōdúK üç çārşambā. vallā' bilmiyōm hocā ōn gēndi içinden nē şe' yāpıyōsā
 97 ōhúyāraK yāziyōdū. çūnK' bēnim Kōlumda çıkdı böyle üç çarşamba yāzdırdım gēşđī
 98 hā hocā mürēkeplī gāleminēn üç çarşamba gün dē dō'madān onu yazacaKdı sinir siniri
 99 kesmōyalār dā bēnim ō'landa çıkdıydı o dā ilācın aldı gētdī şeydēn. yōK ōyle ši'
 100 yapmāzlār. atımız vār da ben çok küçü'düm atımız vard' ondan sō'ra görmēdim.
 101 bāhımını gēnellikl' ērkeklēr yāpardı. hasdalānırdı. dedēm onu ši' yapardı hāsdālandı
 102 mıydı hē bē'm dedēm zāten annārd' ōylē āynı vēter'nēr gim' bi' şeydī hasdalāndı mı
 103 gūlā'n niyēn kesērdi çıpót'nan dōverdi gūlā'nı. gān çıksın diyē yānī āteşi vār dedi hē
 104 iyilēşirdī. o zaman gırlaŋgaç hasdal' olmuş dērdī dedēm. ōnu hātırlıyōm. o işde atī
 105 bōyle bir sānētlānırdı ōyle durāmazdı yatāmāzdı işdw gūlā'nı kesārdı gānın' dışārıya
 106 çıhānırdı ē'leşird' ondan sō'r' ātlār. vārdı semēri de vārdı. cemile ilk cēmilē martda
 107 düşüyō her'āldā. mārTın yīrmisinē ōnce hāvyā düşüyō āyın yīrmisinē. ōndan bir
 108 hāfda sōŋrā tōprā' düşüyō en sōna sūya bīr hāFda sō'ra sūya düşüyō. yātır yōK ōyle bi'
 109 şe' bizim būrālarda yok. būyücü de yok. yok ō'le musgācı būyücü yok hī'. yōh ō'l şiy
 110 ōldu mū hocālar bile yāzmıyō ōncē hocālar musga yazārdı şindi hocālar da yāzmıyī.
 111 yāylāımız vārdı sēhir dellēr de biZ gitmēzdik. yaylānın ādı sēpir dellērd' işde. hā hī
 112 āndırının şeyindē andırınıyım bēn ben sultāna çok nazār duās' okudum babamın
 113 kōyü pirsultānnı. orāyī görmēdim. orāyī bilmiyōm. yōK orāyī bilmiyōm zātēn. bāŋa
 114 vērmedilēr. yōk bāna ōyle hēç bi' şe' dēmedilēr. bāŋe de demed' anām dēmek kī
 115 gūvēniyōmuş de dēmedi. biz ōnu hocam şeynēn gāvūrurduk bū'dāyī arpāyī içinē
 116 sūsām ātardık onnārī mısır onārın 'ēpsini sāsda gāvūrurduk güzēlcē. saşda gāvurduk
 117 sō'ra o gıpgırmızı gızārırdı zāten ōyle de yērdin zāten ōnu davārlar çekērdik bīz. daş
 118 dē'rmende bō'le ikiyē ālti dāş üsdū daş üsd'nde dē gūlpu vār bōyle çēkerken çēkerkēn
 119 amma gōlumuz ā'rırdı ōnū güzēl çekērdik ōnu dā elē'nen elērdiK üsd'de şēkere
 120 gātardık biz yērdık şērbēt'nēn. şeyin' de dāvāra vērirdık duzlārdıK onū dāvārlār onūn
 121 üçün ōlürdü tām kōylüyüm bēn. görmed' ō çocū'k bēnim ō çocuk sāhip çıkān
 122 olmāssā. bēn gēne de çō'nı görmedim küçükdeŋ gēl'n oldüm. yōk ciridi. ā şindi bünün
 123 ādından hēpimizde de vār hēpī ānnēler'nin ādiynēn sōylēniyō. musdafa dedin mı bilēn
 124 yok. çocū' üsdüne yēmin ēdennēr dē vār dinim' allāhıma diyēnnēr de vār.

D20

Anlatan: Muzaffer Durna, Yaş 65.

Derleme Yeri: Düziçi, Selverler Köyü.

Konu: Halk Hikâyesi, Türkü.

1 müzē'fer durnā sevlerler yaş altmış bēş. ben nē ānnadacā'm. ben oraları bilmēm. şindi
2 ādanada ōn sekīZ tene bā'lik varımış ōranıñ ādamınā mutasarrıf derimiş vālī. o zaman
3 bā'leri. toplanmış isdabuldā' padişah benim orduma şū ğadar para vereceksīñ. on āltı
4 bā'lik tōplanmışlār adananıñ ney depe diyo oriye. adananıñ vāliye ğarşı gelmişler. ğu't
5 depe dā'l. n' āltısı da ne asgere adam merrik nē de biz para verrik demişler. ō zaman
6 orānıñ matasarı' vāli olān ısdambıldā' padişaha bir yazı yazmış. padişahım mesele
7 bō'le bō'le padişah ōrdan çā'rmış ğırk tanē paşāyī. adanıya bir paşa gedecek kim
8 gedecek devrişpaş' bēñ gederim demiş. dēvriş pāşā dēmīş kī bēnim bildī'm ğādār baña
9 bir göl bā' vereceksīñ demiş kim geder. yalnız padişah demiş adanıya geden kelle
10 ğoltū'nda gelecek ğēlsīñ. cēvcet paşā' vermiş göl bā' olarakdan. devriş paşa osmāniyē'
11 gelinecek bīn sekūz yüz a'tmış dōrtde ortalī' talana veriyolar. āsgerī yērreşimī.
12 ēfendīm dāpıyī osmaniyadākī yerlisi çekılmış cēbele. cēvcēt paşā' cēvcetiye ğurmuş.
13 şimdi o cevzetiye o çukurōvanıñ o zaman yāyliye gediolarıdı bize tecirli diyōlar ya
14 tēcirli dē'ncē bunnār bürdān ōmuzunā çuñā' alan yaylıya gederimiş yōlda kimīñ nesi
15 varıs' alır savışır ğor ğederimiş. dēvrişpaşıye dēmişlēr. paşam bō'le bō'le dē' biz n'
16 ōlacak devriş paşa bu ādamlarī şindi bizim burda bir sınırimız vār ğuamarrīynan o
17 devriş paşa burdan yōkarī düziçi ordan aşşā' osmāniye. devriş paşa ğēlmiş bizim bu
18 dā' bir ğar' ōl yapırmış ğar' ōl. ğar' ōlu yapıdıncā çukurovā cevket paşanıñ
19 aşiretini orda oluyo. ora' varıyo. bēş sene ğālmışlār bēş sene ōrda ğırılıyō su yōk
20 sūFāt yōk ivēz. iş. cevket paşa denilen adam padişaha bir yazı yazmış. padişahım
21 benim erētīm burda bes senedem beri ğırılıyo ben n' ōlacā'm beni yāyliya ğönder. sen
22 nerē' isdiyōñ dēmīş. bēñ hōdu belini isdiyom hōduda yaylarım anca dēmīş mārāşıñ
23 beri yan'da bir hōdu var. bīn sēkiz yüz yētmīş sekīzdē bu sınırı ōrdan ğōymuşlār.
24 ondan evel burasī maraş sınırı. burada maraş dapısı da ver evelden o sınır' ōrdan
25 çevirmişler şindī ğaledibi maraşa āyāt çakırō'lu biz' āyāt. ōndan sonra isğān olmuş
26 işde burasī arkadaş işde o ğırımında sō'lemiş o türküyü.

D21

Anlatan: Bekir Pak, Yaş 76.

Derleme Yeri: Düziçi, Yeşildere Köyü.

Konu: Anılar, Halk Hikâyesi, Türkü.

1 ismīm bēkir, soyādım pāk, lā'bım kēl bēkir, ēsgīdēn gāhramām māraşın yēşildere
2 kōyyūdū būr içinde yātsın buradā bir vāli gēldi zūbēyir gēmēlek bēy ōnuñ sāyasind'
3 ōsmāniy'yē bā'landık yānı düzüçiniñ köy'yük, ğaracō'lāndān çok d'ammā ğālmadı,
4 sō'liyēm mi yāni, incēcikdēm bir ğār yaġār, tozār ēlīf ēlīf diyē, ōlmüyō ğārdaşım, beni
5 hāsdālık bitirdi yā, sañā şō'le bi'şe' sōyliyēm ben, hātırā olarāk, ğēnşlī'mdē amāle
6 çāvişlī' yapārdım çēltiK ēkēllēr, pāmbık toplāllar ğādirli āltındā, ellī sēnē ēvėl bir ğızā
7 bīr türkū sōylēdim, o dā şōyl' oldu, ğız, bēz şālvār ğēyerdik çābık ğurusuñ dēyē
8 çāmırda çālışırkān, dēmiş bu marāş'lār dūşā' ğirdi miydī cāmızā bēnzüyō çıkdı miyd'
9 insan bēnzüyō dēmiş, şindi biz de oñā bir ğāş tanē sōyledim, hep ğālmadı dā ondam
10 bir ğāş tanā sōyliyēlim, ēvlēriñiñ ōnū kesik kenērī, dāramış zūlfünü vērmiş tımārī,
11 avşārlar papaklār gücük çınārī, hān ō'lu memmetliyi dē'r güzēlim, ēlinē ālmış marāş
12 ğātırī, satırī, yük yüklērdiK ēsgidēn bēygir ğātırī, bucāk bılduklı sıtırī dē'r güzēlim
13 dūyō, anāvārza ğālesī çukūruvādā, bülbul gümü ğondurāyım yuvādā, sēyhān nēhri
14 ākār ğēder uvadā, güzēlim ē'r ğendīñ ğıymētīñ bilirsēñ, ēlādır ğarādır ğāşın, arāsam
15 cihāndā bulunmāz ēşin, ēlbusdān āvşin gāhramān māraşın dē'r güzēlim diyō, ōvmē
16 fādımām bu ğādār ōvmē, ğārā daşlār ālıp dā bā'rıñī dō'mē, güzēllī'ñ ğıymētini bīl, bēş
17 para ētmez soñrā, üvēr aşık bēkir bōyle üvēr, ğārā daşlārınān bāġrını düvēr, sēn de
18 bürgün sēvdī'nē ğāvişırsāñ, o zamān ānlārsın bēnim dērdimi dūyō, bunnār çok da
19 diyēmüyōm yāni, hāsdalık bitirdi bizi de işde bō'le, şimdi isdersēñ köyü tānıtmıyē
20 ğēçelim yāni, şindi biz yēşildere köyü dōrt obādan āltı ōba dā dōrt obā, ikisī ōbūr
21 taraf marāş tarafındā, dōrdü bu yüzdē, bīzim ōbāmıza yol āltı nāsıFlı dēr dō'sunā
22 dūşēr, bū yē'nnērīñ obāsī bātīyā dūşēr, bīr de ā'lār ōbamız vār o ğuzāya dūşēr, bīr de
23 mērkēzī' yēşildere vār o dā bu üç köyün ortāsındā, ōrada dō'dum bin dokuz yüz ğırk
24 āltı yılındā, 'şTē bın dokuz yüz elli dokuz yılınīñ elli dokuzuñ on ikinc'āyın yīrmi
25 dōkuzunā bu ğārīyī ğāçırdım, ılān yī'ān, şindi ğārīynān ğōnuşduk, būnu bāşġ' ēre
26 vērıcilēridi, bū ğāçmıyā sōz vērđi bēn de vārdım ğāçırdım, bin sēküz yüz lırā bāşlık
27 parası vērđim, bir ğātırım mārıdı ōnu satdık, bir ābım mārıdı rāhmātlik nur içinde

28 yātsın, demirçi memmet dē' nā gādār bōrç gāldī'nı bilmūyūm ēkīm biçmiyē gēdīk
 29 burā, esgīden ēkīm biçerdīk çukuruvādā burālarda gıralardā, velhāsıl ō gūndēm bēri
 30 dē elli dōhuzdām beri gāç yıl oldı bēnīm hesābıma göre ell' altı yıl m' oluyō bu
 31 gāriynan hāyat birlī' yāpiyōk elhāmdülillāh hāmd' ossun rāpbıma kī hēç kīmsē hērkeş
 32 bō'le bir yāş nāsiP ōlmāz, bu dā bizim allāhın bir lutfu bın kerrē şükür ossun, banā üç
 33 āsı' üç çē'rēK asır ōmür vērdī kimisīnē bākıyon gırk yāşında kīmīsīnē bākıyōn ēllī
 34 yāşında kīmīsīnē bākıyōn dahā yokārı dahā aşşā' gēdüyō, rāpbımā hāmd ossun kī bizē
 35 üç çē'rēK asır vērdī, bu kōylülēr'nēn hēp bōyle iç içē hēç bōyle yabancımız zoğ yānī,
 36 yāni bizim obānın ādamıynān yol āltının ādāmı ā'ların yok yānı hēp bir ēlın barnā'
 37 gıbtı, bōlē sāygiliydik, şimdi dē işdē silāyi rāhim ētdik osmāniye' ilk gōçēnnēriñ
 38 üçüncüsüyüm ben, ilk memmēt yēniçeri diyē bir ārkadaşımız vārdı ō gōşdū, onun
 39 arkāsındān yēşillēr obāsından gēne ō obādān osmān uslu diyē bir ārkadaşımız gōşdū,
 40 bēn gōşdüm, bir dē bunnārın kōyündēn ēminē gōcā diyē bir ādām vārdı ırāhmātlıK
 41 oldu allāh rāhmet ēlēsın, ō gōşdū, ōndān sonra işde sōkūn ētdik osmāniye' silāyi
 42 rāhim orārāk, yērīmiz dā'lık dāşlık arāzi yok işde ekmek nērdiyēsē gēçim nērdiyēsē
 43 ora bāşg' 'ēre de çok gētmedik mārāş vilāyetimiz ammā hēç kīmse gētmed' oriyē
 44 yānı hēp burdāyık elhāmdülillāh bura' dā gēlişin inşāt usdālī'na bāşladım, aşşā'
 45 yokārı otuS sēkiS sēne usdālık yāpdım, yāni, dāş duvār ōrerdiK esgīden şimdi şō'le
 46 bağdım burada dē'ller de aşşā' kōylerde düşünüyōm dā bēnim sālihın bir ō'lu vārdı
 47 ō'lu sizlere rāhmat ōldū, aħmēt diyi ō, bir de bu çocuk otuz üç gün bir ēvin duvārına
 48 çalışdık otuz üç gün duvārın üsdünü hesāP ēyledim ā'tmış dört mētire gāre gēliyo dāş
 49 duvār, ādām gāribem bir ādām mōtur'nān dā'dan dāşı yüklēdip gēliyō biz ōrüyōk,
 50 şimdisi bunnārın hēPisi hāyal oldū, allāh imāndan āyirmēsın yāşamanında cümlesine
 51 hā'rlısını vērsin ōlünün de hā'rlısını vērsin, sorācā'ñ vārisā soruyūm, kīm elbō'lu hē
 52 ēlbēyl'ō'lu, şimdī ēlbēyl'ō'lu şimdī mārāş 'ōresinde ōlurumuş ēlbēyl'ō'lu marāşdā,
 53 dīynē ō ēlbēyl'ō'lunun şōyl' annātiyim bēn, mārāşdā bir dulgādirō'lları vārimış bir de
 54 ēlbēyl'ō'lu vārimış bunun bunnār ēmm' uşā', bū dulgādirō'llārī pāTişāhā pāTişāhā
 55 yākın olānnarā dahā yākınımış yānı, bū ēlbēyl'ō'lunū asī asī şimdi şērli memlekete
 56 zararlı bir ādām diyē şēye bildiriyolar pāTişāhā pāTişāh bi fērmēn çıkāruyōr,
 57 marāşdān yānıñā āliyō gāç gişi āliyōsā işde burādan gēliyōlār hōdu deriz oradān
 58 ēlbēyli kōyü vār orāya gēlişin ōrda bir ū çıkār süyün bāşına bir çınār gāzzī' çākıyōlār
 59 ātını bālīy' ādām gōnāklıyāp gēdiyo o da dāllāniyō içi hēmēn 'ēmen bīzim.

D22

Anlatan: Mehmet Kına, Yaş 50.

Derleme Yeri: Düziçi Yeşilyurt Köyü.

Konu: Gelenekler, Anılar.

1 ismim eşik mehm̄met kınā düziçi yeşilyurt köyü, eşg' ādī zindēn, bēn ā'tm̄ş yēdī
 2 dō'mluyūm ğırk dōkuz ēllī yāşındāyım, ēklīmā gēlēnn şindi bir yāzı'ol' ānnātıyım āz
 3 bi'şē' şō'lē ānavārza toprakgālē arasında yāşiyēn bir yāzıc'ō'lū āşiret bēyi, yāzıc'ō'lū
 4 āşiretinē ēmrēdēr bimbū'a dā'lār'a çıKār ğocā tānırā, ōradā yērlisindē' ğoca tānırīñ
 5 yērlisī sēnem isminde bir dul kādınla bir pınārdā tānışillār, gādın bēkār tābiyi dul bir
 6 gādīn yāıc'ō'l' da bēkēr, bī'bir'nē ālıp vāric'ōlulār ōrdā ğūz gēlir ārtık göçüm çā'
 7 yāzıc'ō'lū āşiretinē ēmr'ēdēr, anāvārziyā toprakgāliyā yerleşdirillēr, sizīñ gözlē-
 8 rīñizdēn uzaK ossuñ o ğış yāzıc'ō'lū gözz hasdalī' gēçirir, iki gözlērīn' de ğāyb ēder
 9 adamcā'z, ō yīldāñ sō'ra dā āşiretine ēmredip yāylēyē göçēmezlēr ārdān ā ēfendim
 10 ā'tm̄ş yētm̄ş yīl gēçēr nē ssenēm yāzıc'ō'lunū āriyēbilir nē de yāzıc'ō'lū sēnemī,
 11 yāzıc'ō'lū āşiret'nde iKi tāne gēnç yētişir tābiyi anālārındān babālārındān dedēlērindēn
 12 duyduklār'na görē bimbū'a dā'lārındā yāylalārı olduklār'n' ō'renir o gēşlēr, gēnşlēr
 13 ātlār'nā binēllēr gēdēllēr gāysēriyē tā ğoca tānırā ō pīnārī bülullār ō gēnşlēr, tesādūfēn
 14 ēllēr'nī yüzlēr'ni yī'kāllēr, ēfendi yanār'na āldıklārī tābūlotūnū āzziqlār'nı çıkārır ōrda
 15 yēllēr elinīzīñ ārtī' şēkēr ossūñ, bēl bükūlmūş ēlinde bāsdōnū bir ēlinde dē su sātırī
 16 ēfendim hekē ō zaman dēdī'miz, bī' yāşlı nēne gēlir, gözlēr' ārtık görmez olmuş yāvaş
 17 yāvaş gēlir kīnē iki tēne pınārda pīrıl pīrıl gēnç, ō'lum dēr nērēlisinīz nērden gēlip
 18 nere gēdiyoñuz āç mısıñız susūz musūñuz yāvırım, gēnşlēr der kine nene biz yāzıc'ō'lū
 19 āşiretindēnīk çukuruvāliyık toprakgala ānāvarzada yāşiyōk, ō zamān gül āhmēy yī'
 20 ānnadır yūrēmīñ başı cazz ēttī ğārīnīñ hēmēn aqlınā gelir yāzıc'ō'lū yāvırım der ōldū
 21 mū duruyō mu yāzıcı der, dāhā yāşiyō nēne dēllēr, ō zāman sāçını ğarī ōnūne
 22 dōndērir bōlūnū, ōrmē ğırk dānē bōlū' vārmış ğārīnīñ bī' tānesini kesēr bīr ğas'deyē
 23 āmbalāj yāpar, būnu dēr tāñrrı amānet' ofārakdān yāzıc'ō'luna gōtūrūñ der, yāzıc'ō'lū
 24 tābiyī gēnşlēr ğünlērde' bürğün gēlillēr yāzıc'ō'lunūñ ēvinē, sēlāmūn āleykūm
 25 ālēykūmselam dēllēr kīnē yāzıcī ēmmī, biz yāylayā getdik ğoca tānırā gāysēriyē ōrada
 26 sēnemisminde, bir-nēne-gōrdük-sanā-sāçını-tāñrrı-amāneti.

D23

Anlatan: Emrah Gül [EG] Yaş 70, Çiçek Gül [ÇG] Yaş 70.

Derleme Yeri: Düziçi, Yeşilyurt (Zindağan) Köyü.

Konu: Anılar, Gelenekler.

- 1 [EG] bēn ī yētmīše yāhınım. yeşilyurt. osmāniye düzüçi. zindēn hē öncēkī zindēn.
- 2 şindī dē'sdī ādı dā'sdī yeşilyurt oldu ėmreh gül hē ėmreh gül.
- 3 [ÇG] çiçēk gül. vallā' ben yāşım' _n' _ēm' _bilmüyüm. āynī āynī.
- 4 [EG] bu zindēn üç gārdāş bū ā mārāş TārāFındā imālī dē' bi' _yēr üç gārdāşlārmīş
- 5 búnā' bi' _gāvga yāPmīş. üç gārdāş üçü dē bi' _birindēn āyrılmış. biri burā' gēlmiş biri
- 6 yeşildēriye gētmīş birisi bū ā tūrķ'ō'l'nda gālmiş. yānē bīrbirinden āyrılmışlār dōş
- 7 çó'müş sār ki gēnd' _āralārındān ordān gēlme. bu imṛāl'dān gēlme yānı. şindī çok
- 8 çō'āldı. şindī ėsg' _ādamlar mı yēni _mmī. bayā' vār çōkdú yāw şindī gōl vār meselē
- 9 çiniklēr vār. cimrīler vār bērbēflēr vār. gocāmālı vār. ondān soñ'ā mimincēl _uşā' vār.
- 10 yānı mēhēllē mēhēllē bū. hā. onu bēn _b'lmēm hocām. yōķ. şındı bū bizim ėm'c'ō'lu
- 11 yānı ō açılışını fālēn yāpdı yā ō biliyō. gārāc'ō'lān ā yāhın öldü'n' bilmiyōm hocām da
- 12 bū hōdu taraFındā ōrdā yāşamış hōduda mēzerini yāp'mışlēr ōlā ānnādīyōlār da. ben
- 13 mēzerin' de bilmiyüm yanī orda şe' yāpdī'n' da bilmiyüm yālıñız mēzerini
- 14 yāpdı'mışlār hōduda. gārāc'ō'lānıñ yaşanTısı ōrīyāmış yānı hōdū. yōķ dūymādım onu.
- 15 yoK _hēc dūymādım _ōcām.
- 16 [ÇG] [temra] oñā şe' sürērdī sen sō'le gurbā. gurbā' sürērdik. diri gurbāyı hē ō _vāKıt
- 17 gēçērdī. hī. sipiri şī'nen delellērdī innē'nen. ōyle bilirik. hī' gēçēr. abāw
- 18 [EG] olur ācāyiP _ölür. ī siyāh _ölür çāpar _ölür. bnuñ sārısı _ölür boz zılān _ölür.
- 19 [ÇG] çatā'ñ biri hocām şūriyē gēdi. hō'lē bi'birin' gūcāķlıyo gō'ķduķ. şō'le kaķēy'lēr
- 20 bō'l' _ikisi bir bō'lē gō'ķduķ biri şo taraḥā gētdi biri şūrā gētdi ondān so'ra görmēdim.
- 21 gāraçapār.
- 22 [EG] bēn öldürüdüm _onnarı da gīyāmadım yōķ gāraçapār. yanī yanı şú gādar
- 23 göründü yānı yılān _olarak _görünmedī bāña īnsēn _olarak _göründü. ben şūrdīyādım.
- 24 bō'le dōlāşır' bīrbirinē sēvişi'kēn yāni insēn surātlı göründü yānı bañā. yālıñız yılān
- 25 dedilēr ben yılān dē'l dedm bak _ellemē hēc _ellemē. sēvişdilēr bīri şú taraFā gētdi biri

26 şú aşşā' gētdi. hocām ōḡa duz ā yāzallārimīş ōGullārimīş. āldíK yānı hātdā da vār
 27 bizdē yālādī'n zāman yılān soGāmazımış. hocām doḡdura gedecā'n şúrdām ba,alıcān
 28 meselā şúrdan soḡdúysa da āyaḡdan da soḡdúysā bā'liyācāksīn doḡdōra
 29 yētişdireceksīn. yonZa onūn bāşḡı bir ōlāyı yok yānı.
 30 [ÇG] ḡādınnar işde n' 'atıcı k' 'ēPiZiniş işi vār. işde bō'le ōduna ḡedellēr. ḡazma
 31 ḡazāllār. çul çüçüḡlā. başḡa d' işde aş' işe ḡedllēr. baḡālā'. hēÇ fark ētmiyi. ērkek de
 32 bāḡiyē ḡād'n da bāḡiyē şīndi şu ān. bēn ōrēsın' bilmüyóm mālā'. ben inā' baḡmādım.
 33 inā' baḡmādım ne yālan sōyl'em allah ḡörüyü
 34 [EG] hocam bız ḡerçekden hāḲíḡāten īki īneḲ āldım bēn yālınız bā'māsını hēç ē'tirēz
 35 yōGudū. bāḡımı çok ḡuvetliydi. tēmizlik yānı pīslik susūz yēmsīz hāyātdā
 36 bırāḡmādım üsdüne kırlık pis diyecek kırlık yāpdımadım bırāḡmādım. ammā bizī biz
 37 āliyōdū ōldūdūrüyōdū yānı bizı. o dā nēden bāḡıml' oldū'ndan. yānā çew'rēmedik
 38 yānı ḡücümüz yētmēdi. depēliyecā'n.
 39 [ÇG] ḡolu ḡırıldı mı sārıyālārd' işde çēkiyēler. sārıyēler. hāmırınān sābınnān şē'nen
 40 hāmı' yapālālār.
 41 [EG] bazı yapāllar. n' ētmiş babān. dēmin dē dedim yā ō tem dā'da şú düldül dā' vār
 42 yā düldül dā'ndā'dı nē'dēdi'. hōcām mār bizim yi'en mēm̄met vāḡ yā yōGārda cinik
 43 memmēt ēvde b' 'ēre ḡētmēz ō. hē me'mmet mē'mmēt. tēymēniş ā dāy'sının ō'lu. ēvd'
 44 ōlmāsı lāzım. memmēt ē şey velı ḡınā şey memmet ḡınā. ḡā'sşısındā. yāḲıpgilīn
 45 'ēmēn üsdündē. ābısı 'ē yōḡ bēyās sāsılı dē'l. şindī' dirēḡ ḡēdersiñiZ.
 46 [ÇG] kömmē' ēti dō'yōḡ suvān dō'ruyōḡ hāmırı yū'rúyōḡ yāpıyōḡ zubadā. zōbada
 47 bişiriylār. ōn' tēḡedík. kō'Tiye ıslıyōḡ şey ē mēsilā şiyē ıslıyāk kō'Tiye ıslıyāk sō'n
 48 dō'rıyāk yā' yāḡıyāk ēdiyēk. ū'le yāpıyāk. doGuz. dōrt ḡız bēş ō'lan. işde āliyē bürdē
 49 bō'le çālīşiyālār. bürdē āynı biri ḡētd' aşşā'. o d' işe ḡēdiye şırKeTe. nēye ḡēdiyē.
 50 dōrúyōḡ ūfēliyēk yāPıyōḡ börek yāpıyēk kōmbe yāPıyēk. hāmırı yū'rúyōḡ. bō'l'
 51 yū'rúyōḡ. tırşī' dō'rúyōḡ ḡātınān vūrúyōḡ tırşī'. tırşī' ānnādiyēdım. tırşī' buḡā vurrūk
 52 dōḡmēsın' vūrúyōḡ ḡēl sabā' bişiriyeḡ tırşī'. ō'le yāpıyāḡ. mēsela patatā börek yāpıyēḡ
 53 eşḡili yāpıyēḡ işdē. sūtđēn í bişiri'k yō'rt yāPārık. yāyđırıık. tōḡā yāparıḡ. ḡātınan
 54 yāpıyāḡ. şō'lē ḡi āḡ dōmiy' adık 'ē tav' ātiyık, ḡārişdıriyık bişiyē o ḡáyniyē ōndan
 55 sōn' ēndiriyēk. bō'le yāpıyāḡ. yāpıyāḡ ōnū toplúyōḡ sēriyēk ḡuruduk kērī şēkeri
 56 ḡáynādiyıḡ ond'n sō'ra yāpiyēḲ işTe. ē başḡā.üzüm yapmadıḲ' ālan sō'lemēyim. yōḡ.
 57 ō bāsdī' bilmiyēm bēlbēni biliyēm yālınız. belbēni şind' toplúyōm incirī mēkinede
 58 çēkiyēk ōn' çık kāynādiyēk şēKer ātiyēk. bō'le sēriyēk. bēziñ üsdünē. ōn' d' ō'l'

59 ēdiyēk. bīr gāt. dū'n ēşgilisi d'ışdā ā' Fāsilyē ōnū bīşī'yīk. ondan sō'n'd'ışde ētūnū
 60 mūtūnū yāpīyōlēr ō'lē. ōd'ō'l'ōlūyū. ondān sōn'ēşgili yāPiyeñ. on'ışd'ilkın ş'
 61 ēdiyōlār ētī sūvān'dō'rúyōk ēti gāvīriyīh. Fāsily'ātīyōk ōndan sōna sū gúyyōk.
 62 [EG] hağgārī. ben cēndermiyēdim bēn. hağgār'dā ācem birlī'm sīlvān diyārbāKır.
 63 hağgāriye sūrdūler bizī bū diyārbāKırın mārđinīñ ōriyē ş'ētdilēr. gönderdilēr. āğşām
 64 sabā'nan ōldulār adanāl'lār bir taraFā adanāl'lār sēçilsīñ dēd'lēr bize sēçildīk aşşā'
 65 yōGārī ēlli gişi sēçildik yānī sēçildīk dēmes'āyıp hocām bizin dē çōK ā'r'mızā gētdī
 66 dē ālbāyın āvradını gāçırmışlār. esğār gāçırmış. gāçırınca bu ādānal'lara gīcīk gētdī
 67 ālbay. bō'm bunner' yēmēk de vermiyecā'niz ded'lēr albāy. lān ĩkī gündem ber'ācīK
 68 arhādaş yēmek yīyēmiyōk. yēmēk yōk ōt'ēsgerler gētdī yēmēk yēmiye yēmēk'āniyē
 69 biz ō'da gāldīh. bi' dē ısıcāk kī gōv'ētli. nēyēsē. bir çāvūş gēldī çāvūş gēldī bizi
 70 gōtū'dū yemēK'āniyē ālbay bi'taraFa mı getdi gō'medim ondan sō'ra dā yānī āss'nda
 71 kúFūr d'ētdi yānī albāy. vā'dık yemē'mizi yēdīk yemēK'āneden çıhdīk biz'ordē būr
 72 gün dēhe beklētdilēr. orda gāldık ā'samınan bizī dā'tım ētdilēr. sen sen sen Filēñ yere
 73 sēn Filēñ yere dā'tım etdilēr. cīziriyē düşdük bīz cizreden şırnāk şırnākdan ūludere
 74 dērkēne hağgāriy'ātılār bizi. ōrda tēZgir'āldık gēldik getdik.
 75 [ÇG] üç gün sūrüyē cūmā günū başlıyē cūmē'teZi pāzē'teZi gēlīn çıGiyē. cūmā günū
 76 tūlū yāpīyālār. pātata' bīber tomātōs. ēt. bō'lā ilāna tūrlū yāpīyēlār. yānnē de pīlēv
 77 bişiri'lēr dū'n ō'l'ılu' hīh hīh dik'ōlēr. bayrak gurbānī hē kēs'ō'lēr. kēs'ī'lēr. valla' ōnu
 78 bilmiyim. yōk gōrmēdim. yemēk hāzīrliyēñ d'ışTe. bām bir yāsdık vērdim çōcuğ
 79 yasdī iki yasdīK ışdē. yāpīyōk yōrkān dōşşēk yāpīyōh.
 80 [EG] vallā' bīzim zamānımızdā şey yō'du bizdē gālīñ ā'l'lārdī par'āl'lārdī. gālīñ dē'nce
 81 parā ā'l'lārdī ō zamānīñ pārası mēselē ēll'lire yūz zire vērdīñ zamān bō'k bir pāriyēdī
 82 bēm bi'sē' gōrmēdim 'ōcām bir gāt yātağ vērdilēr başga bi'sēy yōk. gāşīk gāp gācağ
 83 bi'sēy yō'du. hocām cūmērtesi pīlāv cācık māntī. hocām gūlēş çoK ōlurdu gūlēş
 84 bēnīm gūnūmdē gūlēş ōurdū gūlēşillērdī. mēsēlē çātağ kōyū bizim zindēn kōyū āyırī
 85 gūlēşÇilēr' bir taraFā ōrānīñ gūlēşÇilērī bir taraFā ō zamām bō'l' şindī gūlēş işi bitdī
 86 gūlēş yōk. hāngı dū'ne gēde'señ gēt şindī ōturduñ dū'n ōlūr. hāl' o, uñallār. ĩşdē nē
 87 biliyīm. vallā' hocām ōyunuñ çō'ndan bēn annāmām kī bēn hālā' ōynāmadı. apdāl
 88 gēliyō. ūş Tēn' dōrt tēne gēliyō. hē hālāy ōynallār. guşā'nī babās'da bā'lār gārdāş'dā
 89 bā'lār tabi gēlīnı dē ışdē çıKārıllār ārābā' bindirillēr dāvul'nan zurniyānān.
 90 [ÇG] āmīn. işde şindī cēneze burdan çıhıyī mēselē allāh gōrzētmēsīñ. yēmāk gātīrillēr
 91 gōnu gōñşū. üç gün ondōn sō'rā gāyırī mēvliT ōhudullār ışdē ō'le. hē yēmēk.

H1

Anlatan: Fatma Kirşan, Yaş 72.

Derleme Yeri: Hasanbeyli, Çolaklı Köyü.

Konu: Anılar, Gelenekler

1 eşdè kımine dātli yedi kımine bilmēm ne yēdik gētirdik gūrtuldu şükür. hērkeş ēv
2 bark sāhèb' oldu gurbānım biz āzīyētlērnī gōrmedīm yāni gēlīnnērīmın anālar'nın.
3 bīlmiyōm gurbānım hāyīrlis' ossun işd' öyl' oldu. vallāhā gurbānım dūnnērde hē
4 cūmā gününden işTe gīnāsīydī dū'nüydu şabāsīydī gelēni gēdeni. vallā' bencē'S
5 sērdīrmēdīm ō'lum, bū' şe'lēr yāpdīrmādīm ben gēlēnē. cēhīz mūhūz yok bizlērdē.
6 yalān' allāh sēwmez aḥā ā'b'im de bilir ī yok bizde şükūr cēhiz mūhūz işde. cūmērtesi
7 günü şabāsını yāpiyōn glēnīn oluyō gedenīn oluyō yēriñ yemā'ñi māriñi māsırāFıñi.
8 fāşilyēn vārīsa fāsīlye sōylemes' āyip nōḥut gīnāsīnā bilmēm nēn' işde şō şū. bāzar
9 günü d' ērkiş ālīP ālīP ēvine gēdiyō. ben evē iki gēlīn gētīrdīm başgāsīn gētīrmēdim.
10 hērkeş āyrıldılār āyrıldılār getdi. ēvine gōtūrdūk. gēdiyōlēr ya gētmīyōlār mı gurbā-
11 nım. herkeş gīnāsın' yākīy' işdē çālgızı vār'sa çālgīsī dāvılı vār'sa dāvīlī. yākacā'sa
12 yākīyōlār oynā'cā's' ōynuyō. hāh hāh hāh hāh herkeş yā gurbānım yū'rúyōlār ūk' ūç
13 gız bīr ōlúyōlār işTē yīrmişer otusar kāt' yū'rma parāsı vēriyōn çālma parāsı vēriyōn.
14 işd' ālīp gēdiyō gurbānım. n' āpıcık gurbānım. bāýrámlardā allāh gīsmēt ēdersē
15 kōmbe yapallār işdTe kōfde yapallār. gūru kōmbe yapallār. nāsıl yāpiyōlār mayāsını
16 ondāñ Kēri sūdūnū. işde ūnunu gōyān elēñ ondāñ Kērim sū sūyūnū dedī' gīmī yō'rt
17 mu gōýúcún sūt mü gōýúcún yā'nī māýāsīnī yēnidēn dē'm ūnun' ēliyōn. dūz gōýýōñ
18 yā' gōýýōñ. şēkēr gōyüyōñ yō'rt gōýýōñ yūmurta gīriyōñ. māýālar'nı gōýýōñ.
19 yū'rúyōñ, māy'yē gēliyō. yō'rtlu kōmb' ēdici'sēñ yüzüne yō'rt şēkēri gātışdıriyōñ.
20 yāpiyōñ gūru kōmb' edic'iseñ āynı gēn' ō'l' ēdiyōñ yāpiyōñ işde gurbānım. herkes
21 toplānır gurbānım. gūru yavān cenēze ka'kdı mıyd' işde toplānılār yēmek gētīrīllēr
22 şoydú şūydú dērken toplāniyōlar işde gurbānım baş sā'lī' diliyōlār herkiş torlāniyē
23 toplāniyē āliyēn ā'liyi āvīnān āvīniyi. dā'lān dā'līp gēdiyo. işdē ī n' ēlīndēñ gēlirs'
24 onu yāpiyō gurbānım. dedim yā yēridi yemā'di dedi.i gīmī. bir gāç günēçe yāni
25 sırīyēnēñ. çocuk oldū'nda dā'dıllār. hinnīk mīnnīk yapmāzlar hērkiş ēlīndēñ geleni
26 dā'dır gurbānım işde. şēKērise şēkēr dā'dıllār. cēvīz'sē cēvīz dā'dıllār. ēşkīdem bāsdiK

27 ēderdik incir basdı' söylemes' āyıp. eşde. hāyār' ossun dellēr gēllēr. gonuñ gōñşuñ
 28 eşıñ dōsduñ. ōl' işde gurbānım. güvēT işdē şey çerēz dā'dıyōlār ben nē biliyim on'
 29 işde. cēvız bāsdık dedī' gimī. şēr şekēr. ben om bēş yāşında gēldım burıyē. benim
 30 āslım imāmlıdan gökmusdafalı köyünden babā anā taraFım. hē. 'allā' çi'tci de dē'lidi
 31 bi' şe' dā'lidi gurbānım tākırlı'dı. anām ırāhmātlik. eşdē hārmām murmām vāhd'
 32 oldu mūydü bitdī' torlar toplār gēlirdi. bābamda hāsdıyēdi hērkeş gurbānım gūnū gūn
 33 ēderd' o zaman ne vārdı kīnē. oñ sanā veh sañā dedī' gim' işde. vallā' gurbānım ben
 34 genTī çoÇuklārımın ismin' 'eç gārişmāTım. bābāları gōyTū'. āhmet mēmmēt hōs'ün.
 35 de dērdi bābālār' işdē. Fısdan gēyēllērdi. tüm fısdan hē. āy' ūcun' üş taf ēdellē'dī
 36 onđēñ gērim bēlī girmāl' olurdu ūsdū yānı bilmēm işdē gollārı bilmēm neler olurdu
 37 lāsdıkli losdúklı nelēr olur' işde hēr bīri bi' şē' giyērdi gurbānım şındıkīnē baķarāK
 38 o zamanı' o zamānıñ ā düS fısdānı dē'm şındıkīnıñ üş dōrt tene dōrt tene fısdān' olur
 39 yānı. ēlbises' olur o zamānıñ bēnim anāmıñ gūnūnıñ zamanı. ne mī gēyeller. lāsdıK
 40 ayakgābı giyēllērd' zaman. köşgēr āyākgābısı. işde o zamanıñ ayakgābısı. bir maraş
 41 āyākgābısı vārdı gırmızı ede onú bilıyon mu. ōylēsil' gēymezlēr miyd' avratlar.
 42 avratlar gırmızı yemeni gēyellērdī mārāş gondurası gēyellērdī tōpuklū. erkeklēr
 43 gāmyon lasdī' çıkdı köşger diked' on' da. işde ō'lē'di guzum. bizim köyün ismine
 44 çāmırlı gaypak çolaklı dellerdi. esgiden işde āynı o dedī'm gimī bōl ēdellērdi. gēlın
 45 gıyāFāT' işde gēlın gıyāFāTī. benim geldī'm zaman işd' üş tap gıy' ēdellērd'
 46 eteklēr'nı. āÇcık da şō'le girānlār'nı yirēllērdi. bāña beñ gēli'kem fes gēydirdilēr. ben
 47 nē biliyim ben gurbānım şō'le bā'zıñ āltından gāymāsıñ dē' fes işde dedim yā fes
 48 geydirillērdi dē'. bā'ziyın āltından bā'lallārdı bilmēm nē biliyim n' ēdellērdī. güçcük
 49 güçcük şō'le tōhālar vurullārdī üş dōrt tenē yuħa yuħa bir girāP olurdu. onnār' üş
 50 dāFa bā'lallārdı şūrālardan d' on' da hiltēkiyēnen dutdurullārdı. ōyl' ēdiyālēridi
 51 gurbānım. nē dē'm bābāmıñ ēvıne gurbānım. ōfak bir ēvidi bir yanna bir dāvarrī
 52 vārdi. söylemes' āyıp. şūrē' davarlık gōrdün şūrē' de gēndin oturduñ yātardın çol
 53 çöcuK işde. hī hē tōprāK ēv. irēzillī'dik bire yāvırm. 'mān. toprāK ēv yēr evidi
 54 gurbānım işTē'. işde dedi'im yā şō'lē. şındıkīnıñ dāvarrī dē'm yānı. o zamānıñ ēwlēri.
 55 odā yokd' odā ahā şunun g'm' bōydām bōyā bir ēw ortadān şō'lē tākdıyānan şey
 56 yapārdın şō'le pōlērdin bi' yēnnē mālını gōrdün davārın inā'ñ vārisa sōlemes' āp.
 57 eşşā'ñ vārisā. bī' yen'nē dē gēndin oturduñ. eşTē. arādan takda çekērdin şō dēmırlēr
 58 gimı yānı. bú yānnā mālını gōrdün āliyāmız bīr yolāñ İçindeñ gēdērdin bir gāpıdan
 59 gēderdin. şūrūye dururdün. davārın ossun eşşā'ñ ossun sō'lemes' āyıp inā'ñ ossun

60 ònúŋ yanna bā'lardıŋ. ě sēn de gēlirdiŋ şúrdā atāşıŋı yaĥārdıŋ. şúrdā da çolú'nan
 61 çocú'nan yatardıŋ ğurbānım. ěsgídēn ō'lē'di. nērdē yānı āltı' ūsl' ēw varıdı. bēnim
 62 diyēn ēw varıdı ō'liyēdi. ō'lē āĥām şāĥām ēv nērdiyēdi bark nērdiyēdi. yētērk' işde
 63 çādırlār gimí ūsdúŋ āķmassá oĥ. kōyde vārd' ede. kēsme dibinıŋ dā'rmēn'n' ēnerdiK
 64 aşşā'. burē' bilmüyüm dār'mēniŋ yān'nıŋ dā'rmēn'ni. kēsme dibin' ēnerdiK aĥā şúríyē.
 65 ĥurdān yoĥārdan aşşā'. nērkeş ōríyā toplānırTı. dāş sú de ārmeni daş de ārmeni. bi'
 66 dō'me mō'me dúvābū'ssēŋ ēlíninēŋ gendiŋ dúvārdıŋ dōne dōne şō'le bō'le ġār'sdırı
 67 ġār'sdırı. yok ğurbānım de ārmençilēr yāpārd' işTē'. ĥāķın' ālırdı ĥaķ dellērdi yānı ūş
 68 tasda bir 'ruplā' m' ālırdı. āltı tasda bir çēlíķ m' ālırdı. birār işde ur'plā' alıllardı
 69 ğurbānım. altı tasa bēş tasa. yō'dú kú gōtúrēn o zamānıŋ ġünü bú zamāndan ēy'yidi
 70 birē hēç olmāssā dāt vārdı dut vārdı bir mübāreķ bir arp' ek mā' ēdērdiķ ōĥ. bērēķēti
 71 vārdı. çüvāllarınan bū'da' nērdē vārd' o zaman. nāsíl yāpíyōlār ğurbānım ěsgídēn
 72 āýran birikdirirdik yānnıķ yáyāllārd' āýrān birikdirirdiK on om beş ġün sūzme
 73 yāpallārdı. içine ġaraçör' atālārdılardı. dō'mē ufā' atāllard' eşģisıŋ dē'. pilāvını
 74 bişirillērdi. depgilēllērd' on' dā işdē yō'rullārdı. bür ġün ik' ūn de bāsdırillārdı.
 75 óndāŋ keri de sērellērdi ġünüz. şindikilēr e āýrān yok kínē birikdirsıŋlēr de tāĥrān
 76 ēdesıŋ. ōyl' ik' ūn üç ġün yō'rd' ēdiyēlar. yō'rdunān yū'rúyōlār ġuzum. ěsgínıŋ şe'
 77 buńdan datlıydı dedim ya daĥa bıyāķ. tirşí' hēr yerd' olur ġurbanım. e' bū āntályā
 78 tarFındā bu ġaradāŋız taraFında ne dē bilmīyó. bu adana toprā'nda çok bilíyōlar bu
 79 tirşí'. pāncārı toplúyōŋ. dō'rúyōŋ. óndāŋ kēri de ısıcāķ sūynen de bitdī ūfēlíyōŋ dūzun'
 80 ātıyōŋ. nōĥut ġoy'cūýseŋ nōĥut dō'me ġōý'cíýsāŋ dō'me óndāŋ kēri āýran da ġoýyōŋ
 81 dūzun d' ātıyōŋ. ıÇıķ da şō'le ūsdünē ūn çālıyōŋ şō'le hemēn bir dēmír ġāşí' gēlir
 82 gelmez yüzüne de bitdī ūn sıvıyōŋ şōylē ondan keri de bāsdırıyōŋ. sabā'nan da o
 83 yüzúnıŋ ūnuŋ' ālıyōŋ. ġārısdırıyōŋ ġāýnādıyōŋ bişiriyōŋ. ōyl' olúyo ğurbānım. ĥāĥ
 84 ĥāĥ ĥāĥ ĥāĥ. ġārşíyā gēdiyim mi ġaradāŋız' ótā mi gēdiyim çolāķlınıŋ. çolāķlınıŋ
 85 şeýini m' ānnādıým. kēllē' ğurbānım ūrtüyōŋ. ā'zını ġōzün āýırıyōŋ óndāŋ Kēri de
 86 bitdī de ōlē ġāýnātdırıyōŋ. yānı içinde ġüneşde. ġüneş dē'm atāşā. şō'le dōnderiyōŋ
 87 ýuyōŋ yāýķiyōŋ bişiriyōŋ ondan kēri dē işTē' teķrēr de bir ġırflıyōŋ somaK eşģi m'
 88 olur ōl' eşģi m' olur bizim búrda somaK eşģi ġız bāşģ' ērd' eşģi yōķ. óndāŋ Kēri dē
 89 suvān'ı yā'nı búbērini dūzunu ētini ġāvırıyōn sūyunu ġāýnādıyōŋ ondan Kēri dē gerı
 90 yōķ ĥāmı tez geçsıŋ dúyōsān sūyü teķrēr evēl ġāýnādıyōŋ yānı ō sū. ānını yā'nı
 91 yāķmadan óndāŋ kēri dē o ētini şe'ni ġāvırıyōŋ.

H2

Anlatan: Mustafa Gökkaya [MG] Yaş 75, Zahide Gökkaya [ZG] Yaş 69.

Derleme Yeri: Hasanbeyli, Kaypak Köyü.

Konu: Gelenekler, Anılar.

- 1 [MG] beni'ki yetmiş beş, bunu'ku da a'tmış dōkuZ,
- 2 [ZG] ben ğaraçaýdañ ğamerō'l'nun ğızıyım babam biz' annatırdı küçü'ken, ben eñ
- 3 küçük çocū'ydum, yanna bēni çoK otutdururdū, bāhçede filan çalışırkān, şunu ğēti
- 4 ğızım şunu götür derdī işde iki tāne ğardeşi yemene getmiş, orāda dört yıl ğalmışlar
- 5 dört yıldan soñrā bitmiş ğörevleri, ğömutannarı demiş kī sizīñ ğörēviñiz bitdi
- 6 gedebilissīñiz āmmā ýda bir tireñ ğēliyō önūynan bēklersēñiz gedersīñis,
- 7 beklemezseñiz dizine ğüvenen yolda bi'şe' bulsun ğetsīñ demiş, ik' amcam tabī ikici'
- 8 gelemdi başğaları da ğēlmiş, yola düşmüş ğelmişler, eve gelincē cāndarma ğelmiş
- 9 bunnara asger ğaçā'sīñiz dē', amma demiş sülüs sülüs dellerimiş evel şiye tesgiriye
- 10 onnar ğazırlanmadı biz arğañızdan ğönderrik demişler, ğēlince asgerler ğēlmiş
- 11 yağalamış candarmalār onnar n' 'ādar annatdıys' annamamışlar yok sizi ğötürecā'k,
- 12 bir de tōpal amcam marımış çoK ağsiymiş o demiş ki şu babayī'tlī'nen ğōlu ba'alı
- 13 demiş asgerīñ öñüne düşüp nāsıl ğedicīñiz dört yıl yemend' asgerlik etdiñ yayēn
- 14 yapıldağ ğeldiñ ö'le dē'nce bunnara tabī bir şey ğēlmiş ğaçmiye çalışmışlar o zaman
- 15 da vur emri varımış ğaçannarā amcamıñ birin' hemen ğavlıda vurmuşlar, öteki de
- 16 ğaçmış sanmışlār, köpēk ürerimiş bahciye varmışlar ki ötek' amcam d' orda vurulmuş,
- 17 ikiZin' de vurmuşlar, bağam der k' annatır işde çoK ac' oldu kömdüK ikisin' de dēr,
- 18 biri nişannılıymiş biri dört çocuk babasiymiş, biz o zaman yō'mussuk bağam ufağ
- 19 çocū'muş daha, om beş yaşlıymiş, eñ küçükleriymiş dört ğardāş, onun nişannısı
- 20 ğaraçaýlıydı açiliymiş ğēlir bize soñrā annātır bō'lē amcañız benim nişannımıdı ğēldi
- 21 dē' bugün dúydum devlik' 'ūn cenāzesine ğeldim der, bir der ā't sōyledim der,
- 22 evlerinin önü sō't, birbirine verir ö't, ğamerlerde çifde yī't, cam veriyo duyduñuz mu,
- 23 dē' dedim der, öndan soñra kömmüşler onnarī babam ğālmış, babam tā ğırmıtlıda bir
- 24 tarla varımış çōk, ğederimiş oriye küçük dah' on alt' on yedi yaşında, topal emmi, o
- 25 dört çocū' da ğalmış emmimīñ. utandī'mdan Túyū, baña der ki diyo ğamerō'l' utanm'
- 26 utanma zaman ğelecek senin ğocalarıyın ğanıımı āyno bōyl' olacağ derdi diyó, bağam

27 bir açık gördümüydü derdi ki, hıh gávırın dedī zaman gēldı derdi, total emmim de
 28 duyuyomuş ēvde baḥam da ḥasda ön sekiz gün olmuş gēlmiş yātmış ēvde, dirilmiş
 29 bireZ, bu total emmime de demişler ki sen iş dutamañ bi'ş'e edemeñ, ğardaşların d'
 30 öldü, seni demişler orda bir köşger varımış, o da gávırımış oranın gávır'oluyomuş
 31 onun yanna salāk da eşşā' bindirēk sen posdal dikmesi ō'ren demişler, öriyē salmışlar
 32 eşşā' binerimiş total dē'n ḥaral, bir ḥafda mı getmiş om beş gün mü getmiş çok
 33 aḫsiymiş allah yepemedī' ğulu ya kör eder ya total deller ya, om beş yaşından sonra
 34 total olmuş, gávırlar birbirin' iki ğardaşımış buña baḫar baḫar güler bir laf dellerimiş
 35 bu derimiş ki bunnar baña küfür ēdiyo derimiş, bunnar bō'l' oturmuş işin' yaparkan
 36 total deynā'n' aldī' gimi bīr gávırın birine vurmuş bir de birine allā'smarladık
 37 beñgēdiyom demiş, gētmış eşşā'ne birisine beni bindirīñ demiş gēlmiş şöriya ne dī'
 38 geldīñ demişler, ō'rendm hep gávırın yan'da mı çalışıcım demiş, geder maraşdan
 39 getırım gön mün dikerim o zaman ğırmızı posdalımış bünü yāparımış gendi
 40 ğaraçayda satarımış, baḥam diyo kı tēk tek aldık diyo baña dedi ki diyō sen dedi diyō
 41 artık gēdiP orda çalışamassın dēdi diyo, çünkü tēksın ğardaşların d'öldü o tarlıya da
 42 sāt dedi diyo, bu tarlayı satmış ğalan şurda hind' asgeriyenin ordan tırafiñ ğarşından
 43 elli dönüm yer almış babam, bir d' asgeriyenin yolun üsdünden almış on dönüm,
 44 ondan sonra tabiyi epē' vait geçmiş evlenmiş müvlenmiş biZ şö'l esekiz on yaşına
 45 dā'nce gederdiK o tarliye abilerim ablalarım çalışmıya gēderdī, ōrda ş' ētmış ğáýrı
 46 çalışıp n' ēderken işde ō zaman o asgeriyenin ordan incecik bir asva't gederdi şindik'
 47 aslannar maḥallesinden. yornuK alın çocuklar derdī, bab' asva'tın kenarınd' alaḫ da
 48 derdik ārābā gēçers' oña bāḫarık, ārab' o zāman hēç gēçmiyō bir araba gördük
 49 müydü sēviniyōduk, ḥā ā'şların arasındam bir araba gēliyō bu nēy bāḫıyım dērdik
 50 taksiymiş o benim derd' öteki, ğamyonumuş o benim derdī, öyl' ō'lē oralarda
 51 dururduK işdē sonra nē diyeÇā'm bū ābimgil nā asgere getdi niy etdi bō'düler o
 52 zaman āsgere gēdenē bir ğıymet bi' dē'r vērilirdi, bō'le ğapıyı dōveñ gēlirdi dōveñ
 53 gēlirdi.

54 [MG] helállasma varıdı, yollaşma vārıdı, yollamā o zamān.

55 [ZG] kerem mi, kereminen asliyi bilmem bir telli senem marımış, bir aşık ğarip telli
 56 senem, telli senēm bir şaḥañ ğızıymış, aşık ğarip de bir yāşlı ğār'nın ō'luymuş, elli
 57 seneme ā'şık olmuş, telli seneme ğız verir mi ğocā şāḥ, varmış isdēmīş, demiş kī şu
 58 ğadar altın verecā'n hēç para yok altın nērde, o zaman demiş bañā bir ğāç āy müt-det
 59 vēr beñ gēdiyim çalışıyım pariye gētiriyim senin ğızı alıyım demiş, temām demiş

60 sēḡā ḡırḡ gün izin demiş, ḡırḡ birinci gün gelin ḡızı bulaman demiş, aşık ḡarip gētmış
 61 çalışmıya, uzaklara, tā halebe getmiş, öndan sonra vārmış çalışmış çalışmış parē bō'le
 62 ētmış yōla düşmüş, bakmış āZ ḡalıyo, gēlmiş ēpiyē, yetiēcā'ne imkân yok, o yōlda
 63 bō'le geliyomuş işḡiyeler param' alı dē' ḡorkuyomuş, ötedem bakmış bir atlı gēliyo kú
 64 yelleri tozu dumana ḡātúyó, ēyvaḡ işḡıya basdı beni demiş hemen parıya ayā'yınan
 65 šō'le dēşmiş ā'lirsem görür priye ḡomuş kōmmüş, atlı gēlmiş demiş ki yolcu nēriye
 66 gediyoñ demiş, demiş kı neriye getdi'mı sen n' idicin demiş, gēdiyom ben āntebe
 67 dēmiş, ondān sonrā atdaḡı demiş kı ben hıızırım dēmiş, bin atımın arkasınā sēni
 68 götürüyüm demişş, demiş kī hıızır oldū'ñu ne biliyim seni demiş, sen n' idicin
 69 nişannın gelin gēdiyo oña yetişmiyecin mi demiş, evēt dēmiş, o zaman biniyim
 70 demiş, altını d'al ordan demiş, on'd'almiş binmiş bu altın'orıya goydū'n bilmiş,
 71 gēliyōmuş gēlmiş nēyse bunu endirmiş yola, ēve gēlincē, ānıyan gözleri kör oldu
 72 āḡlıye āḡlıye dēiş şu atımın ayā'ndan topraḡ al da gözūme çal ey'ossuñ bir de bācısı
 73 vārmış, gēlmiş bu şiyin arkadaşları ḡaribin yōlları hendek ḡazmışlar ā'şları
 74 kepitmişler, ḡarip gelir bu telli senem getmēsın dē', öndan sonra demiş ki n'öluyo bu
 75 yollara demiş, bizim aşık ḡarip bir arkadaşımız var demiş o demiş nişannısı
 76 gelinḡediyo o demiş ḡırḡ gün oldu yētişemedi belki yētişir yolları ḡapadıyok kı
 77 gedemēsın dē' demiş, bu vārmış anasının ḡapıZına bir de sāzı varmış, ḡurmuş āsmış
 78 šōriyē, ana bunu sakın elletme bu sazımın düzeni bozulursa ben'ölmüş bil demiş,
 79 öndan sonra demiş kī āsmış ḡāpıyi tık tık dō'müş, ḡız açmış ḡāpıyi ḡar'nın gözleri kör
 80 oturuyōmuş, ḡız āçınca çıkmış āncā, ana demiş bir misāfir gēldi demiş, alır mısıñız
 81 misāfir demiş, erkeksiz eve nasıl misāfir, ānā demiş ben demiş erkeḡ olup da yōlcu
 82 bir ḡaribim demiş size n'ēdicim demiş, otturuyūm bir kōşede, al o zamn al demiş
 83 gelmiş oturmuş, ana demiş sazın da var ellāḡam demiş hūs sazın lafın'etme demiş,
 84 onun sālbi yok burda demīş, o saza toḡanırsañ demīş ō'lum'ölmüş bil demiş, ō'lun
 85 nerde demīş, ō'lumun nişannısı gelinḡediyo çalışmıya getdi dēmiş, ḡalan bō'le demiş
 86 kī durmuş murmuş, o sazi verseñ bem bir bi'ş'etmem şu dū'ne bie gētsem demiş,
 87 dū'n çālinıyōmuş yakınımış, yōḲō'lum vere', vē ana n'ölur demiş, ālmış sāzī bu
 88 çātmiş vārmış dū'ne bō'le yokardā şahın evinde çālinıyō yā pāTişāḡın, aşşā'da bō'le
 89 hērkeş çöcuḡlar mucuḡlar, demiş Kī gēdin de yokarıya ḡabar ēdin bir aşık geldi dēmiş
 90 türkū çā'riyım diyo demiş, varmışlar demişler kı aşşā'da bir aşık var demişler geliyim
 91 türkū çā'riyım mı diyo demişler, gessin gessin demişler, hemeñ gēlmiş otutdurmuşlār,
 92 ne çalañ aşık demiş aman tıḡırdādırım demiş, ḡadı çal baḡıyım dēmişler, bu hindi

93 çālmíyē bāşlamîş, halebîñ etirefî gúyü, içinden çekeller sūyu, şāhsenemîñ usul bōyu,
 94 sarmaK isder hālep şehri demiş, ō zaman şahsenem demiş ki bu gārbîñ sēsi demiş,
 95 içērden dúymuş gēlin, ğarip gelik demiş anca, şō'le sırtım murtun ş' ētmiş bākmiş
 96 tām ğarip, çal aşık çal diyollarımı ş dū'n sā'pleri bilmiyōmūş, sāraydan endi nazınān,
 97 eli tolğalı sazınan, ğırk ince belli ğızınān, şāhsenemîñ usul bōyu demiş, havız bāşında
 98 oturur, mendilin' sūya batırır, görenner aqlın' yitirir, şah senemîñ usul bōyu, diyerek
 99 bunnarı çā'ıncā, yāmam ğarip gelik gēlmiş yannā ancā, ben demiş kel vezirîñ ō'lu
 100 varımı ş bir gendiniñ arkadaşımı ş, ōña vermişler, ōynarımı ş onúynan gēndi hēp
 101 dō'sdū müydü şiyē tavı k kümēsine saklanırmı ş o ğorkusundan, ō hemen ēyveh ğarip
 102 gelik ben' öldürür dē' kākđ' gimi getmiş tavı k kümēsine saklanmış, dāmat, bunnār
 103 şindī vēzir ō işdē pātişāh demiş kī tam dedī' ğüñ geld' adam altını da gētirdī, ben
 104 vezirîñ ō'luna veremem ğúsüre bakma şahsenem bunun dēmiş, ōndan sonra, bunnar
 105 telli snem, ğarip bunu ğalan tēliynēn duvāyınan ālmış arkadaşları bunu gēliñ
 106 gōtürmüş, ğāribiñ ēvinē o kötü kumes gim' eve, dmat nerde dāmat nesrde vezirîñ ō'lu
 107 arıyolarımı ş yōk demiş ki ben çocū'kan onu dō'sdū k müydü tavı k kümēsine
 108 saklanırd' ōriye gedīñ bāhiñ bakıyım demiş, varmışlar ki tavı k kümēsinde sakl'
 109 orúrüyú, çıkarmış getirmişler ğālān, demiş ki bunun da bu 'adar emā' boşa getmēsīñ
 110 benim bacımı da buña verēk demiş, ōndan sonra ğālan on' da gēydirmişler
 111 ğuşatmışlar ōña gēlim vermişler işdē işd' onnar murādın' ērmış, nāsıl geldīñ dē'nce
 112 orāsında da demíkī akşam namāzı tivriz özünde, sabah namāzı da ğarsīñ düzündē,
 113 ikindiñ namāzı antaP özündē mevlam ğanat vērdi uşdum da gēldim demiş, onnar yāni
 114 demiş kī nāsıl yetişdīñ bir günde sen tā hālepten dē'ncē hıızır yetişdi bāña demiş, ğız
 115 ō'le demiş bitdiydi babam bēni verdiydi ō'le demiş işde başga da bilmiyōm
 116 [MG] işde annaşılan allahañ yardımı dürüslū'n neticesi işde, gene eyi, sen
 117 okuşīyamıssıñ biz bir ārıya gelemesimissik diyōm.
 118 [MG] esnaf kākmiyō mēmuru bir taraf et de sen esnáf kākmiyo dokuz' 'adar çarşı
 119 boş, sabā'lē'n,
 120 [ZG] sen erkeksiñ ben acıK aşşā' duruyum dēmiyo sen seniseñ ben de benim diyo
 121 [MG] geldī' yer yetişdirmiyō gedecā' yere ondan dō'yo bunnar, burdā anlaşılmaK
 122 isdenen mesele islām islāmıñ kuralı herkes için geçerlidir ve yararlıdır, islāmıñ
 123 ōlmādī' yerde çelişgi vār, fikirlēr berēber müsāv' olmadī' zamān çelişgi var, on' dā
 124 islām hallediyōr insanıñ illā ki ruḥundā islam yaşıntısı olāca k, ōlmassā olmaz, ğapāt.

H3

Anlatan: Hacı Habip İlci, [HHİ] Yaş 83, Kadir İlbeyli [Kİ] Yaş 67, Sultan İlci [Sİ] Yaş 73.

Derleme Yeri: Hasanbeyli, Karayiğitli Köyü.

Konu: Anılar, Gelenekler.

- 1 [HHİ] otuz üşlüyüm otuz üşlû, hây gidi bā ğādir, bābān ırāhmātlık şōríyā bā dutdū
- 2 biliyon mu, bābām ırāhmātlık ğētdi dē ğāçġāçdā hāsanbā'linin ġāvırlarının ğētdī'ndē,
- 3 bīr ēkmēk tākdāsınnān bīr sāÇ ālmış ġēlmış, bir dē maşā maşā, hāram dē'n ālmāmış,
- 4 sav ol içmē'cim, bāşKā bi' şe' bīlmēm bēn, hātırlāt, bābāmgıl ē hācılārdan ġēlmış,
- 5 hācılār asāZ babāmın bābāsī yānıġışlālímış, hē ōrdē cāmının yēri somāşlārın yērī
- 6 sēnin bu búlūr, hēpısı dedemın hāmza dēdemínímış ōrdān bir ānşa babasına sātımış dā
- 7 buriyā bir ġēlmış, hē ōylē ġēlmış, ġārāġışlıdān ġēlme, cēbelin ġārāġışlā kō' vār ordān
- 8 ġēlme, hēPi'Z' ōrdan ġōçmüş, vālāhī orācāsın' bīlmem ik' 'ūs sen' olúy' ēşdē, hī yōk
- 9 bilmēm bilmēm bi' şe' bilmēm ben, dēzzēn nē bilir kī, hē hē hē hē hē, bābān
- 10 ırāhmātlā' dēdim kī būruyā bā' dutmussun āmmā dēdim bū bā'lārın ālīyā hāraP olur
- 11 dēdim, olu's ōssun dēdi, ırāhmātlıK āl' ā',
- 12 [Sİ] sūltān ilÇi, yētmış üç ōldum herāl, ōylē bi' şēy, kīrk ikiliyim āslindā, hē ēkmēK
- 13 ēdērik hē hāmırı yū'ruyōk yúmāk dōkúyōk hē sabā'nān ēdiyōk biri yōk, ēvelden n'
- 14 olc' bāşġa işde, ün' ēliyōn duzun' ātíyōn ġāríyōn yū'rúyōn yumāk dōkúyōn āşş'
- 15 ēniyōKışde sāÇı ġurúyōn tākdíyē ġurúyōn ācáyōk, hē ēkmēk dē yāpíyōk dārı
- 16 bāzlāması yapārıġ sābāhlārī, dutmaç hē ōn' ēkmēkdēn ġālınç' ācáyōn ō yüzüm bū
- 17 yüzün ġoyon kēsiyon bīşiriyōn ēşgili, tōġā' dā āyrān'nı ġōy'ōn ātaşda ġārışdırıyōn
- 18 ġāyníyō bīşiyō, u vākıt bīşdi m' ēndiriyōn, bāşġā nē yāPıcin tāhrāna yāPíyōn, hē
- 19 āyrān yō'rT āláyōn yōrdu gen' ón' dō'miyē bīşiriyōn yū'rúyōn āyrān'n' dā ġōy'yōn
- 20 torbíyē ġoy'yōn sabā'lā sēriyōn, dū'n ēşgilisin' de bōrēk dōkúyōk ōn' da suvānın
- 21 dō'rúyōn hāmırı yū'rúyōn ācáyōn işd' içinē ġoy'ōn sīkıyōn ō'lē kēsiyōn buçā'nān
- 22 ātaşda dā suyū ġāyníyō bōrā'n' de ġōy'yōn ēşgisin' de ġóyýōn, dū'nēnde yāpíyōk, şiy
- 23 ēşgilinin mi pīlāv, pīrīnç pīlāvı būlgur pīlāvı, vallā' ēy' olúyō bilmēm burda pēk
- 24 pīrinÇi yēmiyōlār zāten hē, sūtden dē 'allā ne bil'm bīşiriyōn çāláyōn yō'rt yāPíyōn
- 25 āyrān yāpíyōn, pēynir dē yāpíyōn o pēynirī ġān' ılık yāpíyōn, pēynir ilācın ġōy'yōn
- 26 ġārışdırıyōn bireS sınra bir sa.at sonra dutúyō, süzüyōn, onun şēyi vār dūġgandā,

27 vallāh' onu bēm biliyōm, pēynir yapān āyrān' ocā' go'η çökēlīK_ölür, vallā' şiy çēşiT_
 28 ēdiyoğ biz, āyrām goy'ōη işdē ocā' goy'ōη dūz ātiyoη kēsiliyō şiy oluyō çökēlīK_
 29 oluyō, bāyrām kömbēsini onā dā hēr şeyē goy'ōK_ammā, türür bahār vār onu goy'ōη
 30 sūt goy'ōη yā' goy'ōη işde şēkēr goy'ōη fırında bişiriyōğ fırinn' ocāk vār 'ē, on' da ētlī
 31 kōmbiyē de suvān dōğruyōη üfeliyoη içinde ētin de dō'yōη hāmır yū'rúyōη, āciyōη
 32 onu goy'ōη, dōşüyōη üsd'ne bir gāt dahā goy'ōη ō'le bişiriyōη, yā' sürüyōη bi' şe'
 33 goymúyōη, yōğ, iç yā' hē gēçi dāvār yā' goy'ōğ, hē tirşik dā'd' oluyō vallā' ne bil'm
 34 dā'lārdan gētiriyōlār, hē yāylānıñ pancārī ōbüřinden dātli,
 35 [Kİ] burdā su ot' olür, körmēn olür, sāmırsā' bēnzer āýnı, sāmırsā'η yabānisi, onū
 36 hāşlañ pilāvını yapārsıñ, yōğ pilāvını yapārsıñ, bi' dē ot_olarak bēze deriz biz, ondāñ
 37 gāvıřıyūğ gūrūdúyōğ, ōyle yiyōğ, pilāvını yapıyōğ, ōyle tāzesī dāhā dātli_olur yāni,
 38 [Sİ] tāhrānıyā dō'miyē bişiriyōη, āyrān yō'rt sātı yō'rt, dōğmıyē yū'rúyōη gec'_
 39 ilāhēndē, yōrt'_da gātıyōη gārēr tōrbāya gōy'ōη sābāhlē'n' ē eşgidi mi dē sēriyōη, hē
 40 hışırā da sēriyōğ, borā' da sēriyōğ, şey hāylón torbādan ulānıyō ya ōndān, incirden de
 41 hē va'_ āhā, gūrūdúyōğ lēçēr yapıyōη ōylē yiyōη, lēçer'_de şēkēr'ni gōy'ōη bāl'nı
 42 sūy'nū gāýnādıyōη on' hōyle birēz gō'lāşdı mī gūdēyniyē gōy'ýōη, bişdi m'_ēndiriyōη,
 43 hē, hı't gūrūdúyōK_ ōylē yāş eşgır, olür yā'nān gāvırı'sañ dā güzēl_olur lēçer, hē bāsdığ
 44 d'_ēdiyōğ, bāsdı' da mākínēdē çēkúyōη ōn_ da bişiriyōη sō'du mu dā sēlēlerıñ üsd'ne
 45 çāpıt sērip üzēr'ne dōküyōη, yōğ südüñ hē donğāzanında bişiriyōη anca dōğmēyī,
 46 tāhrānānıñ dōğmēsini lēçērī, bulğur de hōyle bidon_ gāzannārı vār, hē bō'ğ
 47 bidonnārdan onda gāýnādıyōη ēndiriyōη, üzümdēn üzüm gūruduyōη pekmēz yapıyōη
 48 bizim burdā nē var incir vār āsmā üzüm mār hēr şey de vār ērik vār hūrmā vār Fındığ
 49 vār hēr bi'_şey de vār, cēvız vār, vallā' ō'le bi'_şe' yapmıyōğ gūruduyōğ gışın yiyōlār,
 50 hē, çēvız de gırıdúyōğ hē gırıyōη gışın, üzümünēn yēniyō, Fāzlāsın' sātıyōlār, hē ālan
 51 mı yok dōlu, āman_ nē gēyici bire ēlbisē bi'_de āhē şālvar, bāşında d'_ işde bōyle
 52 yāzma vār, şēş de vārid'_ē, şēş de bā'lıyōdu, pābīÇ āyākğābī gondurā, işde gēy'yōğ
 53 başgā nē var ki, on_ ikī, vallā' kim'_ āntepdē musdafā ōndañ kerı mēmmeT_o dā
 54 fāPriked'_ ikis'_ ālıyē ālī hōsūn yūsuf, āntepde fāPrikede çalışıyō üçü dē burda şū
 55 niyāzı isā hāsan dā burda, bāşgā nē var burda ki.
 56 [Sİ] dinnēndim, āsgerlī'm mālātyā sivās, vallāhā orācā'sım'_ bilmiyım ōnunc'_ āydā
 57 gētTīk, eşdē ben hāva dāşimine vērtilēr, ordān mālātyādān sīvāsa kākđī, sivāsdā
 58 bēşinci ēr ēytim tuğāyı vāridī ordān da işde tēsger'_āldım gēldim sıhıyēydim bēn_āses_
 59 sıhıyē, gārāğışladan gēlmişler, bir_gār'_ itlērı varımış gār'_ itlērı burda ā'lığ dēviri

60 vārimış ō'lum ā'lık dēviri onnārın bir gār' iti vārimış, iğsmi gāra it dē gāryī'tlī
 61 gōmuşlār, hē dāñışdirmişlēr, dū'nnēr dāvīl āpdāl gedērdi, būnú isdēdiK işdē ēvel
 62 fākırlı'dī, ō'lum bīn liriy' āldım bem bunu bīn liriyā, başlık parsī gālın gālın gālın hē
 63 gālın isdiyōlārdı, hē bīn liriyā, he he he he he, dō'rú dō'rú dō'rú, hā vār yā, sonrā işdē
 64 gēdiP iziññāğmıyē gēdiyōdūñ hōkümet iziññāğme çıkātdiriyōdūñ, ōndāñ kēri dē dū'n
 65 guruyōdūñ āpdāl gētiriyōdūñ, ūç gūn pērşembēden āpdāl gelir pāzar gūnū dū'n bitēr,
 66 nē'se yi'ēnim hind' boş vēr dē, ōhūntū çōrāp pēşgīr bāşgā nē vārdı Ki kīrpīt bardāk
 67 hē bāşgā bi'şē' yōk, hē bō'le kā't yō'du, gēlennēr dē bāzi şey ō'lāk gētirir bāzi ō'lāk
 68 çēbiş āhlıllārdı, gīnıyē gēdellērdi n' ēdellērd' işde çalāllār çıırılıllār dū'n gurāllārdı,
 69 sīñsīñı yapāllārdı, gülēşillērdī, gōrdūm āhā būra sīñsīñı yēri bēnim bā'çā, ōdunnār
 70 gēliyo hērkeş īhdiyārlār çıhārdī ēvli beķēr olurdū, ēvlilēr bir yānnā bēķērler bir yānnā
 71 olurdu gülēşillērdi işde, yōk bi'şē' de vērmezlērdi, bēm bilmīyōm yāwrım bilmīyōm,
 72 bāyrāmlarda dā işdē bōyle şēķēr dā'dıllārdī, kōmb' ēdellērdi, gēlillēr, gēldiñ mí,
 73 rāmāzanda dā bibirlēr'nē gēdellērdi bāyrāmlāşıllārdı n' ēdellērdi, ēwlēre gēdellērdi, hī
 74 ō zamān kākallārdī, hēr gecē gedellērdi sōhbēt ēdellērdi gīñiyā geder ceneziyē
 75 gedellērdi, n' ēdellērdi, bīr günde cenēzē' kōmēlērdi onun üsdüne de bas sālī'na
 76 gēdellērdi, bi'şē', isim olārāk çok türkū vār cebelīñ bēri yānı, beşā'ç vār hācılārın
 77 gışlāsı vār 'üçē hopur vār kel tepe vār gızıl burm vār kö'ēnī' vār, gārēdikim vār
 78 gāradepe vār külādī'm vār zōrkum vār ondan sō'na gurTolū' vār, çōplū vār āvılık yānı
 79 mēvKi çok gāvlaķ dāz vār yānı şey olārāk diyōm hāni çakrāk vār hāmzānin ēsī' dērik,
 80 yānı dēpeler gāvur dā'lārı amānos amānos dā'lārı şē'dēm bēri gēliy' ya sāten şimdi
 81 sāten şeydem başlār kōmūrlērdēm başlēr bu āmanos dā'lārı şiyē ga' antākıyiyā gādar
 82 gēdēr, bu dā' tākīb eder gēder yānı heç bölünmeZ, oñún için amānos dā'lārı dellēr,
 83 yok yōk bizdē hırsızlık yok, ēsgidēn iki üç gişi vārdı yānı biz ufāk çocū'duķ, yā öyle
 84 bir fazla yōK ō'le bizdē bir silāh işi fēlān olmāz bizde báyūr, yāw birbiri dē olmāssa
 85 insān yānı öyle bi'şeylik silāh işi olmāz yānı ēvet gāFā gōz gırılır gāvg' ēder de ölüm
 86 iş' olmāz yālınız, vār da çalışmıyó şimdi su dē'rmeni vār tābiyi dāhā yeni su çāydān
 87 gēdērdi yokārdan aşşā' gānalı vārdı gānaldān ābariyā vērilirdi ābārādan dā yokārdan,
 88 abāra dā suyún gedēk takdadān sú yolu takdandañ yāpallārdı yālınız, su yolu
 89 takdadāñ yāpallārdı yālınız, toprakdan takdaýā bindirillērdi ordan dā dūdük dellēr
 90 dikiñ' aşşā' āķār pēriyē vūrur pērisi vārdı āltdā daşın pēriye vūruncā pēriyi dōndērir
 91 dāş dā dōnēr, bir takda çāñkiliydi takdānıñ üzērindē gōl dellērdi ā'cí çāñķāllārdı.

H4

Anlatan: Zekiye Koca, Yaş 84.

Derleme Yeri: Hasanbeyli, Kızıldere Köyü.

Konu: Taeihi Olaylar, Halk Hikâyesi, Anılar, Gelenekler.

1 bōlu bē' vārımış şeyde āygırda, ēmicēk ġarı dellērdi, ēmīnē ġarı ēmine, del' āraT
2 emmiler' āvradiydī, sülēmenin āvradiydi, bācīm ırāḥmetlik nıṣānnılıymış işde damda
3 yātiyōlārimış, anāmın bācımın bā'zındān ō on sekiz lirē' ālmış, ālincā, hēyē, ōnu
4 alē'ñ ālmış, ġāyimbabası dākmışımı, dāmda yatāllārimış, anāmın bā'āzına dā atāşı
5 ġızdırıp šē' ocā' ġızdırıp saÇ ayā'n' dāḥıcılārimış ō āradā āteş ētmişlēr, kā'y' emm'
6 ataş ētmiş, šō'le şurdā şū cāvızın dībindēn, atāş ēdince, o zamān dā'lmışlār, hē kā'y'
7 emm' ataş etmiş, kā'y' emmi de bācısının ōğlu, hē, onnār ō ḥāşeret gimī gēliyō yā,
8 dezzeḥ bācım bā'rmış, emmilērim dāyılārim daḥā nērdesiñiz dē'ncē, ō zamanaça, kā'y'
9 emmi çıkmış ōrtuyā, adām o ġocā šē' boşlın mi amān asmā', asmānın ārdındān āteş
10 ēdiyōmuş kāhiy' emmi, bābāmın ātī ātın arkāsı da ba alı ōñū dē ba alı, sıḥārimış
11 yoḥārı, ātī vurrum dē' ġorḥārimış, ōrdān ātaş ēdērimış, kā'y' emmī, emmilērim
12 dā'lārim dē'nci, o zamān hēr taraf sārılmış, anāmın bōynūnā ayāk gēçiriciymiş saÇ
13 ayā'n gēçiricilērimi, ġarı biliyō paranın yērini bu ādamın parāsı çok dē', babam dā
14 şiyē ġorumuş ārının ġuvān'nā, tōrbāynn ārının ġuvān'nā ġormuş, māvzērin' ālmıyā
15 ārının ġuvān'nā gēdērkem babāmı šōyle bacā'ndam vuruqlārıdī, ōrdā yarāsı vārıdī, hē
16 o zamānāçā anām bañā çā'rmış işdē bōK ānam bā'rmış, emmilērim dā'lārim nērdesiñiz
17 dē', hērkeş māvzērine sārılmıyā, bābām dā māvzērin' ālciymiş ārının ġuvānındān
18 babmı šōyle bacā'ndān vuruqlārıdī, ēvdē ēvde de ġoy'olār mı yā, toplāllārimış, hī, ō
19 ādama n' ōluyō ō ādamī işde š' ētmişlēr adam ġāpıdān ġurşunnān sıḥıyōmuş šē'nen
20 cēvizin dibinden, marāşın arkāsı şol āḥar dāġī ēngininde de bāġçāsı bāġī, dūñ gece
21 vurdulār çuḥādar bāġī, ā'lāşır ġuzulār bāġ babam dēn, o ō zaman vurmuşlār ō çuḥādar
22 dēdiklēr' adāmı, hī, musdalak mēmmedī dē ġāvırlār vurdū, adamcā'z ākıl' ākıl
23 dūrsenē, bāyrak dikmiş, yāni ġurşunu boşa sıkmañ bura sıkın dē', adamı ġāvırrār
24 vurdū emmimi, ēmmim šēhit, çocuklār'na babām baġdı kim bāķıcı, babamın varrī'
25 çō'muş babamın, o zamanın bāhrinde iki çit ōkuz bēslērimi, birin' ortāklār sürēcek

26 birini gēndi sūrdürēcek şē'ne, emmilēriminen, gendi nā'mine sūrdürēcek, hindī
 27 tokdurūñ babāsī, bābāmıñ dā bāc'sınıñ oğlu, hē, hē yā ebē'ñ bācısınıñ ō'lu,
 28 mıkda, arık seçimi vāridī, ēsgi, hālamıñ ādı eşē'dī, beş yüz lúk vērmışlēr, inēk satmış
 29 yá, inā'ñ parāsını demiş münir ā' bēş yüz de bēn vēremem demiş, her parē' oğlum bir
 30 şiyē sarārımış kā'de, bēzē sarār gāldırırımış, ōnu ōyle tēk tēk sarār gōrumuş, hindi sen
 31 isdersēñ sañā bir para vēricī, iki para versē belkī hāydī āldıñ getdīñ, güvēnmiyō, hē,
 32 parē', emmimıñ ōplunıñ da dā'l demiş inēk, grdaşımıñ da dā'l inēk, inek bením, gālan
 33 ufācık bi'şē'd' amma hālam kīmseden nē gōrkār ne sākınınē ūrkērdi, hah hāh hah,
 34 mārāşıñ ārḥāsı şol āḥār dā', ēgininde dē bā'çası bā', dün gēce vurdulār çuhādar bāğī,
 35 āğlāşdı gūzulār bāğ bābāmız dē', ā'cıñ başına çıkmış, gēlīñ hā gāvırrār gēlīñ, ālē' şú
 36 dēredē, gēlīñ hā gāvırrār gēlīñ derimiş ālē' şú dēredē, gēlīñ, bābām demiş ki şú dēliyi
 37 çarıñ dā gelsiñ demiş, şind' ālē'mizi burda dērede gırdırır hıh hıh hıh, hē, hālam ufācık
 38 defecik bi'şē'd' ammā kīmseden nē gōrkār nē sākınırđı, dā'mende ūnu ū'tdüm çıkdım
 39 sō'tdüm yumru yerim ben dā'tdım çenetliye hāzır etdim, çēneT ā'lar vārımış bir, hē
 40 çārdakda çēneT ā'lar vārımış, mıkda, arık sēçimindē mi, emin' ālañızıñ, yerrēşiyim
 41 'ēlē, sūyūmuz ākmıyō yā içēri getdi herāl' bākımıyā, hē, mārāşıñ āltından gēşdim,
 42 ē'ldim sūyundān işim, mārāşdā üç gūzēl sēşdim, ikisi gēlin birı gıZ, ēsgi kōyde nēler
 43 yāpıyōduķ, derēniñ içine gōyūn beklıyoduķ, hókğaş dáyıñ soñrādan bir gūrān
 44 ógrēndī, avārantınıñ tēkiydī, gūrān kitābı, soñradan da bir gūrān ōrēnincē gızlārıñ
 45 alē'nēvde-godu, nedī'-dōrun'sō'lemeliys'ō'lē, hē.

H5

Anlatan: İbrahim Kuşcu Yaş 83.

Derleme Yeri: Hasanbeyli, Merkez.

Konu: Gelenekler, Anılar, Tarihi Olaylar.

1 şimdi hāsāmbēyliniñ bēnim bildi'm gādarıylē tārīhÇesi şu. yāwrım nāSıl. dēvriş paşa
2 zamānında dēvriş paşa bir sēferē gēdiyōmuş hālep taraflārınā. hāsan isminde bir
3 vēziri vārmış. būrīyā bi' gārargāh gūrmuşlar bir gecelī'ne burdā gālmışlār. hāsan
4 ismindēki vēzir dēmiş kine vēzir punārı diye bir punār var şurdā. ō punārın başında
5 gālmışlār sabā'lēyēn gēnē yūklērini yūklē'p gidecē' zamān hāsan ismindeki vēzir
6 dēmiş kī. paşā demiş burā güzēl bi' yērmış bēni burda bıraksān da bēn būr yūrt
7 gursām demiş. dōnüşē bahālım dēmiş nēticede gītmişlēr sefere gelmişlēr. hāsan sēn
8 burēyī çok be endīydīn dēmişlēr sēn dē ōruyā būr yūrt gur ōylēyse dēmişlēr dēvriş
9 paşā vēzirin ismī dē hāsanımış. hāsambēyli ondan gālmış. hāsanbēyli ismini ōrdan
10 ālmış bir. burāsī bin hāne ērmenī vārmış hāsanbēyl'de yāşiyān bin hāne ērmeni yirmi
11 dōrt dēn önce. bīn dokuz yüz yirmi dōrt dēn öncē bīn hāne ērmeni vārmış. içinde
12 yāşiyēn de üş dōrt āyilē fetdahlı ā'ları bēylēri vārmış. başgā da kīmse yokmuş burda
13 ērmen'lērin hārıcindē. bunlār bīn dokuz yüz yirmi senēsī gāçmışlār. yāni şurda āyrān
14 tonēli dēn'liyōmuş āyrān ordān dā cezalı ērmen'lēr felān çalışıyōrmuş. ōnnārna'
15 bunnār ērtibātliyımış. burānıñ ērmen'lērī. ōnnār dēmiş Ki bu tōnēl dēlindikdēn sonrā
16 biz gidecē'z dēmişlēr bizē tirēn gelecek mā'muriyē' dēmişlēr mā'muriyē' gadar tīrēn
17 gēliyōmūş o zamān. māmiriyē isdēsyonunā tirēn gelecēk. biz' o tirene dō'lup
18 gōtüreceklēr bizi. sizi de burda biz gidērsēK yālınız yālınızla' Tapallār. gāçaÇaK
19 olúyōsānız gēlīn bizlēr nēn haberleşēlīm gāçālım dēmişlēr. nēticede ōnlār orda işi
20 bitirip tirēn gececē' zamān bunnār hāber ēdüyōlār. bunnār kimi ēkmeK ēdüyōr kimi
21 yēmek yapıyōr kimi nē'diyōr birdēn bir hāber gēlmiş āni hāber ya āno's d'ēdiyō ānō's
22 gēlmiş yāni. ācele yātişīn māmuriye dēmişlēr. tirēn māmurīye' gelince onnārı
23 gōtürecēk. tirēn hātdı orıyē gādār gēlmiş. māmuriyē' gādār gēlmiş. bunnār burdā bu
24 çī'līk fēryāt fuğān ēkmē' hāmırī bırākmışlār. çamāşırı bırāKmışlār. inē' sā'n inē'ni
25 bırākmış. anca gēndi cānını bi' de gīymētl' ēşyāsı vāris' ālabildilērs' almışlār.
26 gāçmışlār burdan bunār sōñ gāçış' orda gāçmış bunnār.

H6

Anlatan: Döne Durak [DD] Yaş 85, Zeliha Böke [ZB] Yaş 94.

Derleme Yeri: Hasanbeyli, Merkez Meçit Mah.

Konu: Köyün Kuruluşu, Masal, Halk Hikâyesi, Anılar, Gelenekler.

1 [DD] hē ō'lum biri vārımış biri yōkmüş. bir pātīšā'η ō'lu vārımış. ĩndan so'ra bũ
 2 ēvlanmèK isTērimış ġız ārarımış. āta binē at vard' ēveli tābiyi. ārarımış gedērimīş
 3 bākımış ki bīr yerde ũç tāne ġız ōturúyō allah bũ kīmīn kīmīn kīmīn filān adāmın
 4 dēmişler. babalār' ıhđıyēr bir bābalārı vārımış ānalārı yokmūş. ōndān sō'r'a bu demiş
 5 kī ordān ēlcilēr'nen tābiyı pātīšā'η šē'lērinē gēt o ā'dam' bañā çā'r filān adāmı. adām'
 6 ālmış gēlmiş. o adām pātīšā'η ēlcis' ıışdē. dutmāsı dellēr bilmem nēy. ālmış gēlmiş.
 7 dēmiş kī şimdi bi' ġül bāhçesine gētmiş pātīšāh adām'nan ıhđıyār ādam'nān gēzmiş
 8 gēzmiş gēzmiş çıkmış dēmiş iki girdiK ũç çıkdık dēmiş. dē bunu bīl demiş pātīšāhā.
 9 ıhđıyār adama ġızlārın babāsınā ondān sō'ra ādam düşünmūş dāşşınmış bi' şe'
 10 bilēmemiş. ādam ēve gēlmiş bir düşünce bir düşünce babā n' oldu baba n' öldü. o
 11 bir'ne dēmiş ġızın ēñ böyü'nē böyle böyle pātīšāh bēni gōturdū e bāhÇēyi gēzdik
 12 gēldik iKi girdik ũç çıkdık. yānımızda bir pūsük yā dāhi yō'du demiş. ne dē'm demiş
 13 bem bi' şe' diyēmedim demiş. ũç ġüm bāñē müsāde verdi ũç ġün sō'ra bōynun cellāt
 14 diyō dēmiş. ōndan sō'rā gēri tēkrar ādam gēlmişlēr tēkrār gēne çā'rmişlār bēm
 15 bilēmedim demiş paTīšāhın ō'l' ıhđıyār sēm bugün gēne get demiş. tēkrār gēne
 16 bāhÇēyi gezmış. genē ōñā dēmiş ō da bilmēmiş. ēñ ġüÇcük ġızā gēlmiş şindi.
 17 ġüÇcük ġıza gēlincik babañ bō'le bō'le sīkıntıda demiş ōbūr ġızlār böyle böyle sōru
 18 sormuş bilēmēmīş. nē yapāk nē yapāk babām çok sīkıntıdā. ġüÇcük ġız dēmiş kī artık
 19 bañā dēmiş ũç ġündem beri düşünüyōñ dāşınıyōñ 'ā'liyōñ sōylüyōñ niyē bañā
 20 demiyōñ demiş. ne dē'm sañ' ōtēkilēr bilmēdi ki sēm bilēsīn demiş. ānce ġüÇcük ġız
 21 demiş kī bāñā dēmiş iki girdiK ũç çıkdık dūyō demiş. hēç bir yāprāk da mı
 22 ġopārmadınız ġül dēmi ġopārmadınız dēmiş ēñ ġüÇcük ġıS. ōnú dēmiş ōyle de dēmiş
 23 gēt de demiş. dēmiş kī vārımış pādīšāhım dēmiş iki girdiK ũç çıkdık yā dēmiş. sēm bīr
 24 ġül ġopārtıdıydın dēmiş ō ũç ō'lān o dēmiş. ē bunu sāña kīm dedi ġüÇcük ġızım dedi.
 25 şindi bunūñ ēl'ne bir ġōyūn vērmiş ōġlum. ġōyūnu ālmış gēlmiş dēmiş ki bu ġōyūnun

26 bîr yêrinde bir lēk' olmiyacak demiş. hēç bir lēk' olmiyacāk. ōndān sō'ra bûnu demiş
 27 bāṇa lēkēsiz bundān kebāp yaPacāk ō gōyúnūn ētindēn bāṇa gētirecē'n. bō'k gıza
 28 dēmiş kī gēlmiş mēliy' artıķ. bāba bu nē bōyle bōyle gızım. amān baba demiş sen de
 29 demiş bu'n' jş yāpdīn demiş. āldırış etmēmiş. ikisinē ōteKīnē sōylemiş ō da ōyle
 30 dēmiş. tēkrēr o iḥdiyārı gōturmüşlēr bilēmedim dēmiş. tēkrār gēt dēmiş o gōyún dahā
 31 gēlmēd' demiş. üçüncüyē. güÇcük gız demiş kī bāba bu gōyún ēlīnde nē gēziyon
 32 demiş. bōyle bōyle gızım ablālārıñ bilmēdi sēn de bāṇa bir āķıl vērirsēñ vēr dēmiş.
 33 güÇcük gız demiş kī babā demiş o gōlāy demiş onda nē vār dēmiş. hēle bem bun'
 34 āḥara gōtürüyüm bāṇa da bir bıçāk vēr. şēylērini çıkārıvērmiş orāsın' ērkēk gōyūn
 35 onú dikmiş ōrāsını gēZ. ōnū bir şışe düzmüş iki şış. şiyē gōturmüş. şēy dēmiş kī gāyır
 36 adām bunu saṇa kim dēdī. ikü güm vārdı bilēmedi. ük' 'üm mārđı gēr' sālđı yā. bē'm
 37 güÇcük gızım dedi demiş. tamām güle gülē get ēvīne get yör' sēn dēmiş. ikü güñ
 38 gēçmiş ārkada' dú.úrçü sālmiş. dü'rçülēr gēlmiş dāvul zurnā dāyliynān şakāynān
 39 şukāynān. gēlmişlēr. allāh allāh pāT'sā'ñ ō'lu bēnīm gızımı nāsıl ālabilir. vērdim
 40 vērışin dōnmēz dōnüşüm demiş. hēmēm mērmiş sevindī'nden adāmca'z iḥdiyār fākir.
 41 ōndān sō'rā gız gēlmiş gēlīñ gēlmış. ō'lana dēmiş kī bēnim bir şē'm vār demiş gıS
 42 güÇcük gıS şartım mār o şartımı yērine gētirecē'n demiş. bāṇa bir dēmiş asmā
 43 mērdúvān yapacā'ñ ikī gāt d' ēv yapacā'ñ hēç kimse çıkāmıyacaK üç gāt ēv yapacā'ñ
 44 asmādan da mērdúvān' olacāk şōyle demīr ā'sam içeri çekecē'm sabā'lē'n ēndirecē'm
 45 demiş tamām demiş ondan gōlāy bi' se' yōķ demiş. o mērdúvānı yāpmış gız gētirmiş
 46 gona, a gōýmúş. gız gēlinnī'nem mülünnū'nēn mērdīFānı çekmiş yokar' ālmış. ō'lan
 47 gēlmiş minnēt minnēt minnēt gāpıdā mērdúvān ēndir çıkıyım 'ēç bi' yeren çıkılacāk
 48 bi' yer' olmāsıñ dēmişmiş gıS. bir imkán olmiyacak yerdē. minnēt minnēt minnēt
 49 gız ēndirmemiş bunū. gız ēndirmēyincik ō'lanıñ asgerlī' gēlmiş ō'lum o d'
 50 āssubāyımış. pāTisāḥıñ ō'lu. ō'lāñ gēlmiş gız bēñ gēdiyōm ēndir allāhdāñ gōrk. āsgere
 51 gēdiyōm yā gēlirim yā gelmēm dērķēn. ş' ētmiş ēndirmiş yōK ēndirmemiş gıS.
 52 ēndirmemiş gız artıķ genē get demiş. şimdi ō'lüm gız dā bir āsger ēlbisēsi gēymiş
 53 gēlin olān gıS. ōndān sō'rā gēlin olān ō'lān asger ēlbisesi gēymiş. ō da toplāmış on om
 54 beş asgēr. gıS subāy olarak gız da getmiş. ō'lan gurdúysa burda çadıır gız da gürmüş
 55 gārşısınā. āmma āsgēr sırtı gızıñ tānımıyō gēndinıñ ḥānım' oldū'nu. āsgēr olmuş
 56 gıznān. hē āsgēr ölmüş gēl sennen bir ḥumār ōynıyāk dēmiş gızā. pādīsāḥıñ ō'lū.
 57 tamām dēmiş gıS. ammā kim kim' utārsa dēmiş o ōṇa bir gız gētirecek demiş.
 58 pāT'sā'ñ ō'lū. tamām dēmiş. gız mā'susdān utulmuş. āyıp işdē burası dā sōyliyēsım

59 gēlmed' dē ammā tābiyi gēndí tābí. bilmiy' 'ē gōcāsī. ōrda yāvrim sōylemes' āyíp
 60 hāmīl' olmuş. hāmīl' ōlmūş ōrdān göç'. hīnde vārmışlār hindē. hīntde bū hāmīl'
 61 ōlmūş hāmīl' ōluncuK ō'lānıñ ēmri gēlmiş Fılāñ yere gedecā'ñ ordúyū çekeceñ. gīz
 62 da çekmiş ō'lan da çākmiş. gētmışlēr gēne geri. ātıK onnān tānış ōlmuş ammā hānım'
 63 ōldū'nu bilmiyō. sō'ra gādın ōldū'nu bilmemiş gēnē de ō'lān nā gādār şēklini
 64 deñişirmiş kī dēmiş Ki gēl sennen genē bir humār ōyníyēk demiş ērkēK ōldū'nu
 65 bilirmiş. tāmām kim kimi dēmiş ūtārs' ō ōñā bir gız gētirecek demiş. nērdēn bulursā
 66 bulsuñ demiş pāt'sā'ñ ō'lū. bundā hintdēn hindisdana gētmışler. hindisdanda genē o
 67 gīz ūtulmuş mā'susdān gēnē gōcāsı gēndīnīñ. tābiyí ondan da bir ō'l' ōlmuş ōrdān da
 68 tekrāl āyrılaca' ammā böyüK ō'lanā bir yū'sük yāpdırmış ismini yāzdırmış. āltín
 69 yüssük. ordān āyrılmış orda gāldı sanārmış. hindisdandā. hindē gēlmışlēr burda dā
 70 bir ō'l' olmuş báyā' bir gāç sene gēçinci ōñā dē bir yūksük yāpdırmış. büyük bir
 71 yūksük. bēm bābāñızım ismini yāziyīm. bu sīzē hātır' olsun. ō dē ōrda gāldı
 72 sanārmış ō'lu būnda d' úrum ēline gēlmışler. tekrāl búriyē āsgērlík ēmirrēri gēlmış.
 73 úrum ēline gēlmışlēr. úrum ēline de gēlincik. gēne dēmiş k' ō ērkēK oluy' ōnú biliyō.
 74 gēl demiş sennen bir humār ōyníyēk demiş genē gīz utulmuş māhsus āvrādı gēn' ord'
 75 ōte beri derken ōrda da bir gız ōlmuş. gızā da bō'le bir āltım bilēzik yāpdırmış. āltım
 76 bilezē' de ĩsmini yāzdırmış babāsī. gālān ēvlātların' sēvmiş ō'sāmiş. bākıcıyē
 77 verillērimiş. vārmış k' 'ēpsi böyümüş. hēPisine işde bu şē'ler'ni yāpdırmış.
 78 çöcuqlāрім be gēdiyom ārıK ōpmüş sevmiş. ēmri gēlmiş āsgerlik bitmiş ō'lum. ēve
 79 gēliyo góyí gēliyom ēvime gēliyom dē'n āvrát gēnden ōnce gēlmiş. āvrát dā şēy işini
 80 bitirmiş āvrat da bilüyō tābí çöcuqlār'nī o dā görüyō bākıcı dēmiş 'ēp çöcuqlār.
 81 gēlmış kī. āvrát āhā mērdúvān yōkārı çekīk ōylē durüyō. ulān osānmādıñ mı ēndir
 82 endir ēndir avrāTa minnēt minnēt gāyır bēs sene mı dōrt sene mí gāyır na gādar
 83 āsgerlik gēdīyse. yók ēndirmēm dēmiş. ēndiriñ ēndirmeñ gāyır' ūmudu kēsmiş ārtık
 84 ben ēvlenicim demiş ō'lan ēvlēn dēmiş. ammā āvrat çöcuqlārı toplāmış bākıcıdān.
 85 ēwe gētirmiş sarāyē çıkārmış. āl nēvir gēydirmiş bunnārı şindí çöcuqlārı çeşit çeşit.
 86 bilezī' gıza daķmış yūsüklēr' ō'lannara daķmış. ismilēr' babasının yāzılı. şindí ādam
 87 ben dēmiş bu gēl'ni gār'ssına gētiri'sēm bū adām ūmutlānırımış dahā. gēlinçi getmiş
 88 dāvul düdük. gēliyolār. dēmiş kī ahā gēdiyom āhā gēliyom gēt demiş. báyā' şō'le
 89 yaklāşīncik birāS. çöcúklārı süsülēmiş püslēmiş mērdúvānıñ ēndirmiş demiş. şo
 90 demiş baķ ātı çekem bābañīZ. ōnúñ yan'na vārīncık diyēcēksiñiZ ki dēmiş hint bēy
 91 hindisdān bēy. tuduru vēl'nıñ parmā'ndān bēy babamızıñ aldī' hānım dē'rm'

92 ānnēmiziñ dırnā'nı demiş çöcúklār. o zámán ādam böyle yañālmış bākıvērmiş. bākmiş
 93 kī yū'sük āynī bilēñzik āynī allāh, sārılmış çocuklār'nā ammān şey geri getsiñ gēliñ
 94 geri getsiñ gēlmiş ki gēlim mērdúvān' ēndirmīş. çıkmış sēm bēni niyē böyl' ētdiñ.
 95 artıķ niyē bu şe' yāpdıñ diyē bu cārıslı' bizē yāpdırdıñ dedīyse. sem benim ıhdıyār
 96 babāmı nāsıl düşündürdüñ iki senē bēn de seni düşündürdüm demiş. öcün' ālmış
 97 ö'lum. nēyd' onu diyēmedimişde. sizlere ömür bizlere kōmür. ēsgiden ossa çok
 98 bilirdim. bir dē babāmıñ şe' vārd' on d' ānnātıyım. babām devlet dēmir yōlundā
 99 çāvışıdı. babām devlet demir yōlunda yol çāvışıydı. şimdi babām āyrāndāydık biZ.
 100 āyrān kō' var bēlki de dúyārsıñ āyrān hē . bāhÇēniñ ōra. āyrānda babām çāvış. babām
 101 nāsıl ğızışmissā āmeleniñ birin' dō'müş. ğāfāsını ğōzünü ğırmış. ādam gētdim
 102 māhgēmiyē vērmiş. babāma cezā' vērmişler. babām allā' āpār tōpār cezā gēlmiş
 103 bābamī şeyē ātdılār. cezā' vērmişler babāma. ğōnyāniñ orda dahā biz yāni ondörT ōm
 104 beş yāşında çocú'ķ. bu bö'ķ ğız ammā bu da güÇcük bu bēnim güccü'm bābam āpar
 105 topār yārī ğōñüllü yārī ğōñülsüz bābam gētdi. cezāy' yēdi bābam. ĩşden çıhārmıyēķ
 106 de sañā cazā verēk demişler. vīr tēķ bir barakā ğōnyāniñ ĩşıkłarı ğōrünürdü şindik'
 107 'īm' āklımdā. ō ğādar ki yān' uzāķdı bize. ōrıyā bīr tek bir barakā vārdık kī ō'lūm
 108 allāham kēvrāñ gētmēz ğuş uçmāz bir issiz bir şey babāmdān önce de birniñ ğızını
 109 ğāçırımışlār bir çāvışıñ. bunnār da bö'ķ ğıS. şindi babācā'zım dēr kī baķ dışarı çıkmāñ
 110 bi' yēre gētmēñ çāvışı bö'le bö'le dedilēr baña bīr tēķ barakā ins cīns köy müy yōķ. ēñ
 111 yāhıñ köy yārim sa. at bīr sa. at. ōndān sō'ra vārdıķ ō'lum şindī bir ğış bāşladı bundā
 112 da bir ğörķumuzdan ğāpıyē çıkāmıyō bunnār. biz ğēne çocú'ķ çıkıyōķ. şunnār bēn bir
 113 dāh ufāk ğārdeşim vār bēn onnāriñ böyü'yūm. dışarı çıķıyōķ şindi ōdun yōķ kōmūr
 114 yōķ bir buz dutdu mū bir ğār yā'dı mı yāvrim hēr taraf ğār būs. allāh dōñucúk ōlucúk.
 115 şindiki gimi tūp yōķ ocāk yōķ anām yēmek bişirēmiyo aç ğaldık. şindi ş' etdik
 116 yāvrim hēr taraFı vār şindi amelecē'ziñ birisi dedi ki bizē çöcúklār bēn size bi' şe'
 117 dē'm çocú'm dedī. şū mākinis'lēr tirēm mākinis'lēri vārdı ya ēvelī ēliñize bir topāk
 118 kōmūr āliñ ēmmi kōmūr āt bar bar bā'riñ şōrdāñ gēlirken dedi bizē. burdāñ gēlirkeñ
 119 burdān. burdāñ gēlirkeñ burdan. şindi bīz bēn būs yōluñ kēnārına dūzıldük demir
 120 yōl'nuñ bēri tirēndem bēri. ēmmi bize kōmūr āt bir ēlimiZ şō'le bārıyōķ ēmmi bize
 121 kōmūr. ōniñ ō ō zaman ōn üç yāşında vārim. bem biliyōm ē'ce ō dē bilmēz ammā.
 122 ādamcā'z yāvrim kimi bize dilini çıķārtdı kimi ğōzün' āyırdı. atmādılār. ōndan sō'rā
 123 bu taraftan ğōnya taraFında' bir mākinis' gēlirdi. şindiki gim' āklımda musdafā. āltın
 124 dişi vārdı par par parlardı. ğülērimiş bizē. ēmmi bize kōmūr āt ēmmi bize kōmūr āt

125 baḳ šō'le topaḳ kōmürler vāıdı o tirēniḡ de ḡānatları vāıdı yā o ḡāṇātlarıḡ ora yı'
 126 āırımıṣ adāmca'Z mākinis'cēz. ārtıḲ ānnadı ō'lam bizē bāḳar ki bōyle yī'lmıṣ hēmen
 127 dōker hēmen dōkēr dōker atār dōker atār d' daṣ kōmür old' ō'lum atāṣ āmelecē'zler
 128 de ḡızındı biz dē ḡızındıḲ. sōnúra ārtıḲbīr dē ōyle ḡünümüz ḡēşd' ord' işde. babām
 129 ērdēn nāmaza ḳa'ḳardı ḳā'ḡ ḳā'ḳıḡ ḡızlār adāmıḡız ḡēçmiṣ dedi gene kōmür ātmıṣ yola
 130 derdi. atāırımıṣ ādam. ḡēce bile dōkērimiṣ sabāḡ ḳāḳıyōḲ ki simsiyāḡ hēy yēr. ō'lum
 131 bendem bitdi mī. babām sōylēr ya bunu hēr zamān. amm' āḳlımızda ḡālmamıṣ.
 132 [ZB] ḡā. hē dēriye çēkellērimiṣ. vallā' bēn ḡörmedim ōnu ḡā. bu taraFdāymıṣ
 133 bīlmiyōm ōnū bēn ḡörmēdim o deriyē çēḳinēnnēri. n' ōlūrūmūṣ. umsuluk ṣiṣērimiṣ bi'
 134 yēri. bi' se'den umāırımıṣ meselā ṣúnú ḡötürümūṣ meselā ānam ōldúydú baḳ bir
 135 ṣēydeykenē. çaḲGal deredēykenē onāırıḡ bir kō' vār ṣē' baḡÇāniḡ imāmlı kō' var ordā
 136 nēnem vāıdı bēnim. biz dē ṣeydē'k çaḲāl deredē'k. cēyhāndan ōtede sícāḲ mēlmeket
 137 ēvəl sıÇāḲ ōlúrdú sícāḲ ōlúrdú babam ḡáyır' ora çıḲdı. orda sícāḲdan durāmadiḲ
 138 sinēkden sícāḲdan. bābam bizi ḡöyā ōriyā yāyliyā çıḡārdı. ḡāýmad' oturuyōḲ ḡāýmē'
 139 yāpdı bize anām orda yālıḡız yatāırımıṣ iḲi ḡıS çoćú'yúnān. ḡāḡısı vārdı bīlmiyōm
 140 kīm vārd' orda türḳān ḡocā'l dē'l mi bir ḡoṣşúyā ḡētmıṣ ānam. bür ḡomşúyē ḡetmiṣ.
 141 atāṣ ālmıṣ ēvel hēr evde kirpiT ōlmāzdı. atāṣları yāniyōmúṣ atāṣda dā bi' se' vāırımıṣ
 142 ammā ā'zı ḡāpālı bi' se' vāırımıṣ. ānam ḡēce ḡēlmiṣ anāmı bir sıtma dutmuṣ bir sıtma
 143 dūtmuṣ biZ çādırdēyık. ḡāýma yāpallārdı ōtunān dālınān. nenēmiḡ ēvinde bēnim
 144 böyü'm vāıdı bācım ırāḡmatlıḲ ondnān īKimizi ḡāldırmıṣ ānanm ḡēdiḡ nenēniḡ
 145 çā'rıḡ demiṣ. nenēm ırāḡmatlıḲ ḡēlmiṣ ābōw yāwrım sen biş' ummussuḡ demiṣ
 146 nerdēn umduḡ dēmiṣ ānama nē umduḡ dēmiṣ anama. ondār esgilēr yē. āna bēm biş'
 147 ummādım Fılānnara ḡētdim bir ātaṣ aldım ḡēldim demiṣ yālıḡız ataṣda bir ḡāzannāri
 148 vāıdı dēmiṣ. ḲōḲúyōdú demiṣ bür ḲōḲu ḡēliyōdú demiṣ onnār ēt ḡāvırıyōmúṣ kō'd'
 149 içi işli kōFdeniḡ içini ḡāvırıyōmúṣ anām'ḡ burn'na ḲōḲmuṣ o. dōşü ṣiṣmiṣ anāmıḡ
 150 anām durāmazımıṣ sıtmāsi dūtmuṣ. yāwrım dēmiṣ sen ummussuḡ ōrda bir çāpıt m'
 151 ālıllārdı n' ēdellērdi bacım orāniḡ bi' ṣēsin' m' ālıllārdı bir'niḡ çāpıdın mı çalāllārdı.
 152 ōnu burn'nā tütüdüllērdi. ōnū biliyōm işde ānam ō'le umdúydú. bir de yārbāşında
 153 müdürüḡ ḡānımı ṣiyē ḡētdiḡdi. düzüçinē ḡētmıṣ. bindi' ārabiyē ēḲmēḲ ḡöymuşlār
 154 somun ekmē' hēr yērde fırın yō'du yē. sōmun ekmē' ḡöymuşlār tāz' ēkmekten
 155 ḲōḲmuṣ āvrada avrāt da çoćuḲlıydı. āvrat ṣiṣdi nēlēr çēḲdi nelēr çēḲdi epi soḡ
 156 āvradiḡ dō'şünü yārdııllār'd' işde. biçāḲ mıçāḲ vurdulār. ḡēçērimiṣ' işde ordān biş'
 157 ālıp yēdirillērimiṣ işd' ordān' āldılāris' artıḲ. o da kō'd' içiyimiṣ sōrmuş nēnem. ōnū

158 biliyōm bizlērīn bāŞımızā gēlmed' d' anāmızdām bünü duydūydūm bēn. ĩ sĭtmā
 159 dutārdı bĭr sĭtmā dutdu bĭr sĭtmā dutdu bēnim bir güÇcū'müz vār bācımız ēñ
 160 güçcū'müz bācīmīz. sēn'ñ de güçcū'ñ dē'l mi āltı çöcū'k bĭS. āltınc' o. yēdi çöcū'k
 161 āltıncı ō. bŭ çöcū'ñ bu'āzında bir yarā çıkdĭ. anāmı ēmiyō dahā āýrāndā'K ammā bēn
 162 d' işde şō'lē gız āýranda gāç yāşındā'dım bēn on on iki yāşında bi' şē'dim saḥār. on
 163 ik' on üç yāşında vārımissım her'ālda. bunú dedi āl dedi gızlāÇa gōtür gızlāç kō' vār
 164 āyrnadan yōḡārı. ora dā bir gādım vārımış bö'le yarādam maradan annārımış. ōríyā
 165 vārdım avrāt sĭrtıma sādı çöcū' bēnim yālñız gōtürüyōm bēn çöcū' derēdē depedē
 166 gēdiyōm bö'le sĭlkēliyōm çocuk sĭrtımdān düşücū. ōrā vārdım avratÇā'z dēdi kine
 167 bāñā yāvırım dedi bem buñ' ēl vurāmam ded' avrat bāñā ōrda bēnim dē gārınımı
 168 dōyūrdu babāmıñ yān'da çalışan adāmıñ gārısĭ. bēnim d' ōrda gārınımı dō'rdú işTē' nē
 169 yēdirdiys' işTē' gēçmiş gün çöcū'm çŭñkü. ōymādı gēri gētirdim anā böyle böyle dēdi
 170 dedim. anām dedi kĭnē bunú yārin imāmlıye gōtür dedi. nenē'ñ yāñ'nā dedi. bundā da
 171 sĭrtıma sārđı çöcū' genē yānıma şúnú bile gātmadı. çocuk bu de kinē çöcuk bu de.
 172 genē vārım şú gĭz gādar. bēñ genē sĭrtımā sārđım sĭlkēliyō çöcū'. bēm böyū'm. bu'āzı
 173 şişmiş çöcū'ñ çöcuk durmuyō sĭrtımdā bö'lē sārḡıyo sĭkelē' sĭkelē' sĭkelē' nenēmgile
 174 vārdım. nenēmiñ yan'na vārdım Kı nenēm ırāḡmatlık yēngeliydi nenēm. yēngēsiynēn
 175 tütŭn düzüyōlār tütŭn ō'r'r o baḡÇānıñ kōylŭklēr'nde tütŭn çoK ō'r'r. tütŭn düzüyolār
 176 tarrāda ēlētdim nēne dedim bö'le bö'le dēdım. ipē düzēller on' asāllādı şō'lē duvārlara
 177 hĭ. hĭ. şē' yōḡ mu cā'ra tütŭnŭ yōḡ mŭ. yōḡ ot dā'ĭ dē ōtu bilmēk biz ōrālārdē ot yōd'
 178 ēvēl cā'ra yōḡ onŭ on' da bilmüyōḡ. onŭ işde gıyđırılıları onu hōkŭmēt m' ālırdı n'
 179 ēderdi ōnú vērillērd' işde bi' yēre. ōñŭñ şēyine göre de parā m' ālıllardı n' ēdellērdi
 180 ḡā efend'm. hē çōcū' gōtürüyōm çöcū' bāḡdım Gı tütŭn düzüyōlār vārdım nenēm'.
 181 nēne dēdim ālıciymıssıñ ānam dedı kĭnā dedim. gōy sultān gōy sultānıdı ādı āvrādıñ
 182 ād' da bir gārı vār orda. gōy sultān gōsdēriciñ bunu n' ēders' ētsiñ düyō dedi. nenēm
 183 sĭrtımdan çöcū' āldı bēnim āmma bēn yōrulmuşum çöcū'nān dērē dēpē dāş gāyā ḡām
 184 yollār āndan sō'ra şındik' ĩm' āsFāt yōḡ yā. ēletdim çöcū' āldı gōtŭrdŭ nenēm gārınñ
 185 yannā kōtüce de bir ēw vārđı gārınñ ōríyā da gōtŭrdŭm gār' ōríyē bıçāk sokmuş gārı
 186 buçā' muçā' ḡāzırımış sātı yarā delērimiş ōyle yarālārı. dēlmiş çöcū'ñ burāsından
 187 int'āP āḡmış. nenēm' ēve gētir'. ḡā. işde şŭrā burası sārḡdiydı ne b'm bēn. şŭrā dahā
 188 buçānñ yēri. bādemcik dā'ḡ bādemcik içind' olur şŭrdā dışındā'dı. o dışındāydı hē.
 189 nē'se dēdi Kĭnē yumurtānñ āḡıynān dedi sābını bö'le gāzıñ dedi melḡām yāpıñ dōḡuñ
 190 dedi melḡām dedi ōríyē goñ dēdi.

H7

Anlatan: Mehmet Kavun, yaş 83.

Derleme Yeri: Hasanbeyli, Yanıkkışla köyü.

Konu: Anılar, gelenekler.

1 tābi' bō'le ö zamān bozuḡ dē'ldi fāḡırdı ḡāribennēnēn bō'dük. bābālārimız emmīlērim
2 mārıdı bēnim. bēnim emmim bū mēmlekētīḡ FırānsıZ sēnesinde ātatürKūḡ pādīşahıḡ
3 dēvrindē çēt'ırāyisi. bēnīm babām ēmmim çēt'ırāyisi. emmimīn mezēri osmāniyēnīḡ
4 büyük cāmīnīḡ ārkāsındā ḡāyta hōsüyüḡ ḡārāryī't dē' yazār. bēnim ōz müz ēmmim
5 babāmıḡ ōz ḡārdaşı. ḡā bō'k cāmīnıḡ ārkāsında. ḡēye. bunnār bū mēmlekētdē çalışıp
6 ḡurtāran ādamlār. ōndān ōncēkī bunūḡ āntepdeḡ gelennēr üç ḡārdaş birī ḡāc'a' biri ḡār'
7 'ānıfī. birī al' ā'. ḡārā ḡānıfī çalıp çālıcı vurucú ḡırıcıymış. fetdāḡler bunū ōldrüyō
8 adām' ōldürüyōlār. ōbürün' de ḡāc' ā'. āl' ā'dan tōreme bu sūlālēsī. bürdān iki kō'ḡ
9 ḡarayī'tli kō'nūḡ bu kō'ḡ çō' yārisı bizdēn osmāniyenīḡ üç yūs ḡāne bizim ēv ōlaraḡ
10 ōturānımız vār sōy ismī ḡārayī'T olān. āslımız bu ādamlārdan tōreme. bēnim ḡēlīp
11 yētişdi'm ḡāmiş āl' ā' dēllērdi emmim mār'dı ḡāFāsı bō'lē FōTēr şāPḡā giyērdi.
12 mūdūrūḡ ō'l' musd' ēfendi vāridi ḡābāmıḡ ōz ēmmis' ō'lu biliyoḡ mu ā bēkir ā'
13 vāridi. ḡāFıs ā' vāridi bēnīm emmīm mārıdı esēs emmim al' ā' vāridi. şū ēv' vāridi
14 bunnār hōsüyün ā'm mārıdı babām mārıdı bunnār ōldü ḡētd' ōndān sō'n' ēmm'ō'lları
15 vāridi ḡārdaşlārim mārıd' 'ēps' ōldü getdi allāḡ imāndan āyirmāsıḡ. şīndi bu sūlālede
16 ērkeḡ ōlārāḡ bēndēn yāşlı kīmse ḡālmadı. sēksēn üç yāşındāyım. yāşım seksden üç.
17 āllāḡ müslümannī'nān īmān'nan yāşamak nāsiP ēylesiḡ. dūrüm bu. ḡī sōylē. vālāyī
18 tūrḡüsü vār amma bēm bīlmēm. bīlmiyóm ḡarac'ō'lānıḡ tūrḡüsü vār dēllēr. ēFēn'īm
19 şē'ḡ ḡūrşut ā'nıḡ tūrḡüsü vār bilō' musuḡ. ēFēn'īm şē'ḡ Çēr't bēylērnıḡ tūrḡülēri vār
20 ammā bēm bīlmem onnārı bilmedī'm bi' şiyē bilirim diyēn niyē yālan sōyliyēm.
21 kimīḡ. āvc' āḡmet yok bīlmem ben. ismin' dūydüm amma ḡēndiḡ bīlmem. didī'ḡ
22 ādamlāriḡ ḡēPisinıḡ tūrḡüsü vār. ḡē şīndi bēnim çōcuḡlū'mdā burda bi' aşıḡ āḡmēt
23 vāridi. kēmānī çālārdı. ḡullū' vāridi durān. durān ismindē bunnār bu mūhitdē ōlēnnēr
24 irālī ḡēlēn ādamla ā't yāḡār sō'lerdi. ōld' onnār canīm. ben çōcū'dum onar bō'le bayā
25 yāşlı bāşlı bū işlēri yapān ādamlārıdı. bōyle yāni. sōyle sen evēt. /.../. bēnim

26 çocuklū'mdā pis sıtmā vāridī bir dē vērem mārıdī. başğa hāsdalık yō'du. bir zāhmet.
 27 isminı bā'şlā, hā murāT ēfendi. bīr dē humma vāridī. gāra hummıyā gār yidirillēr. sarı
 28 hummıyā bāl yidirillērdi o devirin ādāmı. başğa hāsdalık bilmēzdi. verēm öldü mu
 29 āyvāh bu ölür dillērdi vēremden ādam ölürdü. o zaman şind' vēremiņ çāresi yō'du
 30 dōkdūr yō'du. bēn torāşanıdīm osmāniyedē bī' tāne dokdur vāridī. osmāniyede bī'
 31 dokdur vārdı hē. başgā dōkdur yō'du. o zamān milllēt bu kōye bir hāsdalık gēldī.
 32 görele hāsdalī' dēdilēr. bēn çōcū'dum. çok adām öldü. āğşāmdān āf edersin iç ārisinā
 33 düşēr. sabāhana ölür. āğşām gōcā' ölünce saba'n' āvraT ölür. hē o'lān ānas'
 34 āğşāmdan ölse sabā'nā gız' ölür. bū şēKıldē bū bizim emm'ō'lu dā bīz buñhār'nān
 35 dedēmizdēn berī bizim emmō'lu dā bīz bunnārınān dedemizdēn bērī dedēm hāyta
 36 me'mmet dedemdem berī intikal ēdēn benim āldıklārīm ēFēndīm dīrdi kī babām biz
 37 şō yoñārd' oturuyōduk hācubekde bunnārā şāhnālār dellēr. sülālesine. şāhnālār dellēr
 38 bunnārā. hāyta ōmer dedēm benim aşiret ā'sı. dāvul dō'dūrür köylüy' toplār.
 39 de ārmennī' bēleş yapār bakār. bu hāyta m'mēt bür gün dūyō Kü şū köylüyū denēyim.
 40 gecē gend' 'ānd'ne silāh sıkıyō hāviyā. dūyō kü ēfēndīm. ulān hāyta mēmmedin ēvinī
 41 gūrsunnāmışlār diyīncēk ilk ōncē allışın olū yētişiyō biliyo musuñ. bunnārā āllışın
 42 ō'lu dillērdī. babāmdān āldī'm bēnım ifādē şāhnānıñ ō'lu yētişiyō biliyoñ mu. bunnār
 43 da sülāl' o zāman emm' uşā'. şāhnālārınan ārañızda biS sāğ oldukÇa bi' şe' ōlmıyācak
 44 dedi. bō'le yalān yok hē. çūñkū ilk ōnce ō yetişdi' için diyēr köyl'lēr soñrā gēldī' için
 45 ō gūndūr bu gūndūr köyümüzde bō'yüklērim mārıd' 'ēpis' öldü. sāygı hōrmet çō'd' o
 46 zamān köydē.şimdī o sāygı hōrmet gālmadı. şindī cōbūñde pārañ vāris' adāmsıñ yō's'
 47 adām dā'l bōyle. o devirin sāygıs' adāmī bōyüklēri başgāydı yā'nim. heyē insānnık
 48 vāridi. şimdī o kālkdı. hāsdalā' gēlirsēñ sarı hummıyā bal yidirillēr. gārā hummıyā gār
 49 yidirillērdī o gorele hāsdālī'nda bu kōñ yāris' öldü. hummā hāside işde gāFāñ ā'rır. hē
 50 babām ırāhmātlik cez ēvinde yātiyōmuş. hummıy' yāklānmış. ēFēndīm. cez'ēvinde
 51 yatarKān hōsüyün ammım ırāhmātlik. bū bi' dokdur ēletiyō dışārdān. ēletincēk būñā
 52 diyō kī dokdur vāllah' ölmüş bu ā' diyō. emm'mē dūyo k' ölmüş bu ā' diyō. nāsıl diyō
 53 bō'le bō'le sēs yok adām. babam diyō Gı dērdi k' ırāhmātlik. dūyyōm dīlim dōnmüyo
 54 derdi. hummıyā yākalānmış adām. dūnmüyō dōnmü'ō hē. hōsüyün ām'mmın
 55 gözlēlerinden ākmış yaş. ō'le dē'nce kāGıp gēdērkēn bīr dedi ērmeni vār ērmeni çēkiyō
 56 emmimī. ā' diyō sēñ gār bulābilıñ mı gār diyō. bulurum. bañā bīr gātır yükü gār
 57 gētitdir dūyō. bē bu adāmı gurtar'ım diyō. hōsüyün emmım burdā cebeliberekētın
 58 şūrdā gār bāsıyōdu ya ēsg' adamlār gār bāsardı dāğlarā. yāzın dā islā'yede

59 ōsmāniyede satāllardı gōtürüllēr biliyoŋ mu. ōrdān bīr gātır yúGú gār gētittiriyōr.
 60 cez'evinē. bu ērmēnī baḫāmıŋ. baḫāmdan āldī'mı sātíyōm şindi size āğzınā vērýō yīyō
 61 babām bir topā'n' _ālíyō gāFāsına gōyo. gōyāna gādār ēriyō. dīrkēn dirkēn bir gātır
 62 yūkū bāḫāmıŋ dīlin' dōnderiyó. ikīnci gātır yūkünde baḫām ēy' _ólúyo. babāmıŋ
 63 dēpesinde gıl heç yo'dū ēFēndí' şú ātirēFlērde vāırdı. gārdān bō'lē ērmení gār vūra
 64 vura gār dōKdū gāFāmı dērdi. āmma. hē ōnu dūrum bi' _ýýá'nim. hē temrā ōnu
 65 yārdırılırdı. temrā' ōlān yērdē şō'le bir gopyá gāleminen yazāllārdı. o gēçerdi. sipīr ō
 66 sinirī ilācī ō zamān bu'allārdı. bīygirīŋ gúyrū'nun şēy'yinēn gılıynān ōnu bu'allār
 67 düşērdi. yılān mī vāllāḫā yılān soGānı bilmiyóm inān ben dā'. ocāk toplār şō ḫāyvā
 68 ḫāyvālārıŋ kōkūndēn toprāK _āl'lār vurullārdı. yılān soḫān ādamā. āsgerlī' bēn sēne bīŋ
 69 dōḫúz yüz yi'ēnim elli beşıŋ mārıtıŋ yīrmi bēşine burdāŋ gētdik. ēdirēmidē. biliyōŋ mú
 70 bālīkēsir ēdiremidē. gētdik. dōrt āy _ōrda gāldık. dōrt āy sonra gēlibōlúyē sūrdülēr
 71 bizi. dā'tım _ōrda ōldu. gēlibōlu bolāyır dēmirdepedē īki sen' _āsgērlik yapıdım _bēn.
 72 āsgerlī' _ōrda yāpdık tē'riş _oldúk _gēldik. bīŋ dōkúz yüz elli bēşıŋ mārıtıŋ āyında gētdim
 73 elli yēdi dē gēldim. iki sene yapıdık. ēlli yed'de gēldim elli sēkizde ēvlēndik. ēverdi
 74 bāḫām bēnī ırāḫmātlik. ā'tmış ingilāp _ōldu. fākirik fuḫārē'k yōkluk şindī nē ō'nek yā.
 75 gāribānīk. ā'tmış yīllārında bēnī mīkdār dikdilēr bu kōye. hē. bu kōye mīkdār dikdilēr
 76 o zamān demukrāt pārti ḫālk pārtisi vāırdı iki pārti vāırdı. bū kō'ŋ iKisi birbirinen
 77 gōnuşmāzdı. demō'rat pārtisi ḫālk pārtisiynen ḫālk pārtisi demukr't sevmez. bō'leyādi
 78 evēli. iKisi birbiri'nen gōnuşmāzdı. bēm muḫTār _oldum ḫākgımda dā çok didiğod' _
 79 ōldu genşlik yā şunnār gimī āsgerden yēni gelmissim. ārtık bu çocū' muḫTār yāpdılār
 80 kōyü idār' _jdēmez ḫālinde ihdiyārrār. üç āyın içindē bu kōyún dā'l bu gıyı kōylēr bizi
 81 sāy'y ēdiyō zāten dē emmíní. bēŋ gurt gōyúnān yāydım _bu kōyde. hērkeşi yānı.
 82 çūŋKū bāḫā. hē bārişdırdım. senī'nēn birıŋ āras' _āçī'sa sāḫa dedim onun ḫākgında ō
 83 gōnuşúyō. sen' _āldım onun ēvīne getirdim. on' _āldım senıŋ ēvīne gētdim. cāmıŋıŋ
 84 imāmiynen berābēr. üç 'ātda gūrt gōyunnān yāydım. allāḫ rāz' _össuŋ bu kōyún çok
 85 tēmiz _ādamı vār. içinde çāKālsız yúk olmāz bir iKi tēn' _olúyō ārtık gıymātsiz dē'rsiz
 86 ādam hēç sōzüm yōk hē. kim _ölurs' _ossuŋ hēç sōzü yok. çok dē'rl' _adāmlārı vār. nē
 87 dē'sem şindi şú āndā āllāḫ ırāz' _ossuŋ hēPisine minnētdārim memlēKētīŋ ḫāŋgısınā
 88 nē dēsem yōk olmāz muḫdār _emmi dēmēz yānı muḫTārlik āsıl _ōrdan gēldi. mīkdār
 89 musdafā dērmē'ncī ōsmāniyeden yoGārda benī musdaF' _ammā ḫāŋgı musdaFā.
 90 mūkdār musdaFa dēdīŋ mī ōsmāniyenıŋ esnāFı olān bürdān yōkārda ḫāŋgısına deseŋ
 91 bēnim üç bēş ādım çīKār. ḫā. hē şindi burd' _otúrúyōm gīrk bēs sen' _osmāniyed' _

92 oturdüm. eFēndim. ordā meslā'm yok bēnīm bēnim meslā'm sūriye gāçakçısıydī. hē o
 93 zamān. sēne biñ dohúz yüz elli birdēm bēri yōk bu osmāniyeden benīm uşā'm. ā'zıñā
 94 sāhaP ol. hī. yōk. hē ōl' aldım. bunu hānım üsdün' aldım. hē bū ikincī. ötek' öldü
 95 birī geçēn sene. būyūr. esgī dū'ñēr. hāh. şimdī ō zamān yōkluk tābi. tēmsilde günāh
 96 yōk. bir'nıñ gızın' isdiyēci adām' alıñ gēdēñ allahāñ emriynen isdēllēr. būnnar gızı
 97 vērir. o zamān eşgili çōrba yapallardı dahā evēl şú nışān yapacaklār' için nışān
 98 diyōlār biliyoñ m' ō zamān nışān yāPacaklārı zāman ā'z dātlılı' yērīnē bī ' teneKe
 99 hēlv' alıllardı hēlvā birēz yuk' ēkmek yapallardı ō gız ēvinde yillērdi nışān olūr. hā
 100 bāk. gızı gēlim vēriller yōk ÇünK' adāmda ālandā da yok vērende dē yok. ō deviriñ
 101 tārīhıñ adamlārı bilīr. hē sēniñ şindi baña sorduqlārıñı bem biliyōm yārın gāmārada
 102 çıKācak bū bilīyom hē. hē şīndi ōnnār ō deviriñ adāmī. gızıñ bēygiriñ yannā. vesāyit
 103 yōk. bēygiriñ bir yannā bir gāt yatağ sērellēr. sarāllār. o da gıl çulunān gēçi giliynān
 104 yapāllār. bī yān'na dā sandī' vār gēliniñ. içinde esKī gızlār göciyē gēderKen kēse
 105 işlērdi varacā' ō'lana gāy'nınā şō'le şō'le kesē hē gēliñ kēse' hāh. pürçū' vārdī.
 106 del'ānnılār burıy' āsardı pürçū'n dā sāllāndırırđī. bir dē çete telliK işlēllērdi şō'le
 107 kīpriniñ okundān delēllērd' ōnū işlēllērdi ipā'd o. nişānnısınā vō'hūt gāyinnārınā.
 108 gēliñ gētirillērdi evlēnirdi. yuvā gurāllardı. dū'ñ bō'l' olurdu. dū'ñ ēvīne geldī' zamān
 109 gēliñ geleçā' zamān bir eşgilī nōhuTunān fāsūlyēynēn. içine bi' ş' ātallar eşgili
 110 yapāllār. bi' de dōğme pılāvı yapāllār bunū yidirillēr gēlini gētirillērd' içde. ó deviriñ
 111 dū'nū bō'l' olurdu. hā dū'ñ üç gün dōrt gün sūrērdi. cūmā gūnū pērşembe gūnū
 112 başlārdı. ā'lārıñ dū'nnēri bīr hāFda sūrērdi. ā'lārıñ o zamān hī ā'lār hā. ā'lārıñ būTÇēsi
 113 ē' zēngin adām dūdū' otüyō. hī hē bayrā' dikērkēn bayrā' dikēcēklēri zamān dēpēs'ne
 114 bīr suvān dahāllardı. bür çuvāl hī bu dā gēlin ēnmēden ēwēl bu suvānı sıkıp
 115 düşürēcēklēr. hē gelēnnēr. gēlenēk bōylēydi. o zamān. hē. nēyī dahā evēl guş tūyūnū
 116 ōnu bēm bilmiyōm. bēnīm āklımıñ yetdī'ni ben söylüyōm. hāh hē elmā gēçērdī
 117 dēpesinē indirēcēklēri zamān dā ōnu eFēndim bir' alırdī. birisi gāçırır ō'lana gētirir
 118 par' alırdī. bayrā' bilúyōñ mu. durum bōylēydi. hāh şindi dū'ñ dāvulu dō'lūr kōylū
 119 gelir. şind' burdan tēmsilde günāh yok. hā ō zaman ōhüntū. kīrpit gōndērillērdī.
 120 bilúyōñ mu çorāp mēndīl. eFēndim bō'le zārf yō'd' o zamān. şindi kōyden kōye
 121 gēlirkēn. üç bēş gişi bir geç' alır. şú kō'ye gēlin geli'kēn şōrdān sıkımıyā başlār tāk tūk
 122 tāk tūk tāk tūk filāñ gırāÇıñ kō' büriyā gēlüyōmūş. bunu dāvul apdāl yōlda gārşılār
 123 ēvin' ēletir. dū'ñ ēvīne. vārır oturūr. hōş bēş om bēş. āğşām olūr. gēleni şōbālamāzlar
 124 o zamān. gēlennēri şōbālamāzlar. āğşām olūr bi' yērē atāş yaḥāllār sıñsıñ oynāllār

125 del'ann'lār çıKār kimí oynār kimí guvālār. gēlin gelecā' gün. hāh hē gīnā gēcēsī gīniyē
 126 gēdellērdī gīna yaḥāllārdı. bilúyō musuñ. ērkeklēr āvratlar hısım ākraba. dezzēñ
 127 bīlmez. yāw gīna yaḥāllārdı gīz ēwīnde. bēnım çoçklū'mda bir gız gēlin getdī' zamān
 128 vārillārd' sabāḥāndan āğşāmdan gēlícíysa sabāḥāndan oldu mū buñā gārılār toplānır
 129 ēsgī gārılār bāş bağlamā. bāşım bā'lıyāk dēllērdī. ō zamān ē hē' bēn d' āḥ' ēvel birin
 130 de ikisin de m' ūrdum būnu. bīlmiyōm oklā' bīlmiyōm ēvrēngēç. gēliniñ gāFāsınā
 131 uzādıllār. vūr şunuñ ucunā dēllēr. ötek' ādam dā çoçuk dā bunun ūcuna vūrur.
 132 oklāýnān ēvrengēcinēn ammā heh. bū şēkilde ōlurdu. bilúyō musuñ ē. gēlin d' ō'le
 133 gēlirdi ārkādaş. ō zamān guşā'nı gārdāşları mārdaşları bā'lar. guşāK işī sōñrādān
 134 pēydāḥ ōldu. gēlīnnik bō'lē gēlīnniK āsbābı yok. bir gīrmızı bi' şē'. ēl'nē gēçersē
 135 gēydirillērdi biZ asbāp. yūzūne de bir gīrmızı pērde çēKēllērdi. āta bīndirillērdi.
 136 gāýınınıñ biri bāşın' dutār. biri dē ayā'n' dutār birī dē ōbür ayā'n' dutār. bir gāýını
 137 daḥā vārısā ya emmis' ō'lu ēvleneceK ōlāniñ ō dā gıyrū'n' dutār dāvūl dúvā dúvā
 138 gētirillēr. köyden köyē. hı fēs giyēllērdi. o zamān fes ōlurdu fes' ōlmiyēnnēr de bāşGā
 139 şī' yapallārdı. hēr adāmiñ ēvinde fēs bülunmāzd' ō zamān. hē bülunmāzd' ē'. şind'
 140 zēngin adāmiñ bō'le bir ēwīnde fēs ōlurdu. ō ō zamān gārılārīñ şúrdā şú yūzündē şu
 141 bō'klükde āltunnār ōlurdu. hē āltunnār ōlurdu. hāh hēye. iKi taraFında üçēr ten' ikişēr
 142 tene. hērkeş bōtÇēsine görē bulurdu hē. hī. gērçēK āltun yā. şindī ātınān gēlin gēldi
 143 dē'l mi. gēlini bū yannā ēndiri'kēn ō'lan gēld' āldı ēndiri'kēn ōbür tarāfindān bāşını
 144 çēken gāýını emmūs'ōğlu kimisē gēliniñ endī' tarāfdān ōbür tarāfindān ayā'n' dīzgīne
 145 gör üsdünē atlārdı. atlārķān vūrullārdı PāT pāT PāT PāT pāT PāT. ādet ōymuş. hē
 146 öylēydi adet öylēydī. ases öylēydi. o devir öyl' olur hē. ş' atāllārdı. şū işdē'. yāw
 147 şēkēr mēker atāllārdı ō'lun gızın çoK olsun bir 'ō dē'. bērēket ossuñ dē'. hā cenāzē.
 148 allāḥ ırāḥmet ēylesiñ cenāz' ōldu mū ḥāsd' old m' ā'sām ḥocā üsdune ōkūr. sabā'nā
 149 üç bēş gişi gēdēr mezēri gāzār. sabā'na ḥoca çıKār bunu yīyķāllār ālıllār ōmuzunā
 150 tāKır tāKır gōtürüllēr kōmēllēr ērmeni gēl'lēr bu evē. ēFēndim 'ērkiş bās sāl' edēr. ō
 151 gūn ā'sāmı vey'ōt ōbür gün āğşāmı ō zamāniñ ḥocālārī ōtūrurdu bīr çıKın pāra gōrdü.
 152 ēv sāhibindē ō adāmiñ ōlēniñ vāsīyēt' olurdu vāsīyeti tēmsil yūz lirā vāsīyēt ētdi. bō'k
 153 pāra yūz lirā. ēFēndim bunū bū pāriyē bīr çıGınā gōrdü. sēkiz ōñ gişi bōl' otururdu.
 154 baķ bō'l' oturūr ēfēn'im gulüvallah'āḥāt der sēnā vērir sen ōñā sen ōñā sēn ōñā bun'
 155 dā'dīllār. n' 'ādar yāpiyosa onu ḥocā yapārdı. bitdi mī bu pāriy' āçār bōlüşüllērdi.
 156 bēm būnnārı bilirim. adāmiñ ḥāyırınā. onnār bōlüşürdü. dışāriye vērmezlērd' onu.
 157 türk pārasī. o pāriyā ḥocāniñ işdē ḥāyırınā pāra. vāsīyēt vāsīyēt. yūz lirā bēnım

158 vāsīyētīm mār. yūz līrā bēnīm vāsīyētīm mār temsil yūz līrā vāsītē'im mār. hā
 159 fuḡārīyām elli ká't. dāḡa Fuḡarā otuz līrā. daḡa zēnginim bēş yūz līrā. ō vāsīyēt etdī'm
 160 parāyī çıkınā ḡollār bō'le yapāllardı. ōlüyü defnēdellēr ō devrīn ḡocalārī. ēsgidem
 161 bāḡ. ō zamān mēzere ḡollār. tāḡdā ḡolardı ō dēvīrde oḡā ōnúnā şindi piriket dāşī
 162 düzüyölār. üsdünē çālī basallār. hē sāPırtma taḡdās' 'ē. ōnu ḡollār birin' ālt yannā
 163 birin' üs' yan'na dikēllēr. ōrtđülēr mī şindī millet çēKilir şō'lē ḡōcā dīnēlīr. tēmSıl adı
 164 nēy soy adı musdafa nēy ānīyān adı bābīyān ādīynān sēni çā'rmāzlār cānāziyē
 165 anāsının adı. şīndī anā bābālī ānasının bōy'nnā ōlēn ādamın. bēlḡī bābāsī ḡocāsından
 166 dā'l da bāşḡ' 'ērdēn āldī diyē. annātabilúyōr müyüm. çocūḡ anāsının ismiyl' āḡılır.
 167 çūnK' ḡidēken eşā' ō'lu musdaFā. fatmā ō'lu alī. üç seFēr ḡōcē çā'rır. bāşındā millet
 168 çēKilir şōyle. ōndān sōn'a ḡelir ḡedellēr. yālan yok. tābīyī ōlur cānım ols' olur. hālē
 169 şindik' 'ımı genē. ḡōnu ḡōnşú ō zamān ēvlerden yēmek ḡelirdī. toplānıl'lardı
 170 bāyramda bir kōy odāsı vāridī. a'lārın ēvindē. kōylü toplānır hērkēşīn ēvīnden yēmek
 171 ḡelir. ōrdā oturur yēmek yēnirdi. bāyramdā ōylēydi hē. ī ā [soru]. o çērez dā'dıllardı.
 172 şēy cēvīz ḡūdēynē üzüm. bilō'n mü bunnārī āvratlār dā'dır bizlēr de çocū'uk vārır ālır
 173 ālır yīrdik. yālān yōḡ. hē ḡōvēt ḡōvēt hē Fılānı ō'lu dōḡmuş ḡüvēt. aFēdersīn inā'
 174 dō'rsa ḡüvēt dillērdī. Fılānı inā' dō'rmuş ḡēdīn dellērdi biS çocı'duk hē. bīr dē ō
 175 dēvirdē ēsg' adāmlār āvratlār. pērşembe ḡünü. ōylen ḡeçḡini, ikindin' 'ārşī mēzerlā'
 176 ḡedērdi. mēzere ḡedērdi bāḡ hā. ēFēn'im būnuḡ bil'āssa būnuḡ nēnēsī bir ēFēnd'im
 177 allıḡ ḡızı vāridi. bir bā'dat ḡārı vārdi bunnārın āḡrābası. burda bir ḡāş ten' āḡlı bāşında
 178 ḡādinnār. biS çōcū'duk ḡederdīk ordā hēr pērşembe. cēvīz üzüm ḡūdēynē bēlben
 179 dā'dırdı çocuklārā yatannārın ḡāyırınā. bīz dē būnu yīrdik. hē burdā bīr ḡāsan çāvuş
 180 vāridi. allāḡ rāḡmēT ēylēsīn posdāne müdürü. bū ōldū būnuḡ ḡānımī bizē parā
 181 dā'dırdi. bēş ḡūruş ōḡ ḡurúş. ōtēKılēr on' dā'dırdi onnārın parası yok bunun pārsı vār
 182 parā dā'dırdi. yā'. hēyē. nē bili'm işdē ḡēnēlēk bir ev daşlallār. bāşḡā bi' şe' yōḡ.
 183 rāmāzanın āyında ilk ḡünü ōruşun oldū' zamān hēr ḡüñkü yēmekdem bāşḡē çēşit
 184 yēmek yāpallardı. ē' bir yemēk. işde ēv ḡālī nēye ḡücü yētersē ōn' ōḡā ōn' ōḡā ōruş
 185 dutallardı. nēyī. vāllā bēn ō'le bi' şe' dúymādım. yōḡ yā' būrda ḡōnşúlāra dā'tma
 186 millēt. rāmāzan bāyramında ō devīrdē kōmbe yapāllardı. şīndi şēkerli kōmbe yō'd' ō
 187 zamān kōmbē' bēkmēzīnē yapāllardı bizim burda. kōmbēyī ēFēndīm bēkmēzīnē
 188 yāpallardı. şēkernē yāpallardı bir dē fırın dellēr şindī. şō'le fırın yāpallardı. bunnārī
 189 ḡōnúyā ḡōnşúyā nēy çıḡārır yillērdi. o zamānbī ḡīz ḡēlin ḡetdī' zamān o zamān
 190 yoklūḡ tābī dātlı mātli yoḡ ō zamān şindi būrdān ḡārayītliye cēbēle bir ḡetdi ḡēlīn

191 gētdi. būnuṅ ānāsī ḡızınṅ ārkas' surā gēderdī. ō kōmbēy' yapārdı. şekerli kōmbēyi. ḡaş
 192 tēne bēş tenē ōn tanā. 'ērkeş bōtÇēsine ḡöre. būrdam vārır tēmsilde ḡünāh yok. ḡizīnıṅ
 193 ēvinē vārdı' zamān, ō, filānıṅ gelinnıṅ ānāsı gēlmiş. ōtēKi ḡōṅşu dedi Ki ḡaç
 194 bēkmezli kōmbe gētirmiş. üç bēş. ulāyn zēṅginimiş yāw. hē buçā'nan bōlellēr ēvlere
 195 dā'dıllārdı. yalāh yok. ē . ḡurbām bāyrāmında bāyrām nāmāz'na çıkdıṅ mī gēlillērdī.
 196 bō'klērimiz davārı kesērdī. ōriyē bir çanak ḡāzallār davār ōriyā ḡān ākdı mı ōnuṅ
 197 ḡān'nā barmā'm' bātırır çocuḡlārın ānnımıza yāpışdırıyōlārıdı. bilmēm bēn. yapāllardı
 198 şindī bēn āldı'mı sātıyōm. hāh. etlērī şō'l' ēl'n' ālırdı ḡārılar yēdi ēwē dā'dırdıllērdı.
 199 pāy dā'dıllārdı. yēdi tāna bāhallār yoklārdı anām. hē bōyle. bīrbir'nē fāzla gēçmēsın
 200 dē'. bīrim' burā birin' orā tēpsilērē ḡördü. ā'bimgilē vēr'dī būnu filāna şunu filāna vērın
 201 dā'tdırırdı. ōlurdu tābı şindik' tımı ḡenē vārıdı cānım. ōlmāz olur mu. bāyrāmlāşmālar
 202 şindī dā'lir hērkeşın ēwinde yēmek yāpılırdı. būrdē yusüF ā'lar tā'orda odāsı vār'dı
 203 yāzlıK oda bō'lē. kōylü ōruyā suFrıy' ālır gēdēr. Kādinnār. ērkeklēr āyr' oturur
 204 ḡādinnār şōrdā irēld' oturur. hērkeşın ēvinden yemēk gēlir. orē' suFrā da sērer yimā'
 205 yillēr. hērkeş orda bāyrāmlaşır. bāyrāmlaşm' ōyl' olur. hē bō'le yāpardıḡ. yōḡ ō
 206 zaman camıda bāyrāmlaşma yō'du. şindī cāmıdā bāyrāmlāşıyo. şindī sātī
 207 bāyrāmlaşma dā ḡālmadı. hıy [soru]. bōyüklērın. tēmsil mēn'm dēdem ōlmüş hāyta
 208 mēm̄met ō'lumun ilk adı mē'mmēt vūrrūm ō babām ōlmüş hām̄it. hām̄idın̄ adını
 209 vūrurdum. şēydē hocālār hācılār yālan yōḡ hā. islām̄iyētī pēyḡāmbārlārın̄ adın'
 210 vurullārdı. çocuk d' oṅa çeksın̄ diyē. hē pēṅgāmbēr ismi. şindī bir ādāmın̄ ilk çōcū'ṅ
 211 oldū'ndā ō'lun̄ ōlursā hābāṅ ōldüysē hābā'ṅ adını babāṅ sā'se dēdiyēṅ adın' vurun̄ ō'l
 212 dāl m' ārkādaş. ōyle intikāl ēder gēlir. ēmmiyın̄ adın' vururduṅ. bu kōydē. mūsdaFā
 213 ālī mēm̄mēt āhmēt hāsān hōsüyün bizim burda bōyle. ērKeKlēr mī sātī bizim
 214 çocuḡlū'muzda ḡıyāfet bulāmāzlārdı kī. dıṅne şindī. ē' yērē tesādūF etdın̄. senın̄ bir
 215 şāvlārın̄ vār yēṅī şāvlār bēnim de çekēdım mār. ōbür ārkādaşın̄ dā ayāḡḡābısı vār.
 216 bēnım̄ bābām veyōḡūt ḡōṅşunun̄ birī şēhēre gēdici. sēnın̄ şāvlār ālır. bēnim cēkeT ālır
 217 bunun̄ ayāḡḡābısın' ālır ḡeyēr şēhēre gēdērdi. dūrım̄ bōyliyēd' ārkādaş. yoklū'du. hā
 218 fāk̄irli'di aç. bēm̄ bunnāra gēldim̄ yētişdim̄ aklım̄ yetd' içim̄ biliyōm. hā. bür ḡün bir
 219 ēmmim̄ mār bēnım̄. [anası] bir Fısdān giyērdi. giyēllērdi ēFēndim̄. başḡa dā ayāḡ
 220 donu giyēllērdi. avrātlār ḡısā ḡeymēzdzī. tā āşī'nda giyēllērdi hā dūrum̄ bū şēḡilde.
 221 ḡēyimlērī. ēFēndim̄. ḡēçim̄ tārızlārī yōḡdu ō zamān yoklū'du yi'ānım̄. kōydē m'
 222 vārıdı. şindī bābāmın̄ şūrdā bir ēv' vārıdī. bēn̄ çocuḡdum̄ 'fāk̄ ārhāsī sāy duvār yok.
 223 ārhāsı sāy üsdü bō'l' üsdü dirēklī bir ēw vār'dı ōṅünde bir dāş duvār vārıdī. būrdān

224 gōşdüK şú yōhārı çıkdık. ōriyā hā. burdān gōşdüK ōriyā çıkdık ben 'fāk çocū'düm.
 225 ēlēme de bir tāvık vērdilēr şú çālınıñ ōrdā tāvuk pātırdād' bırākdım. gōtūrēmedīm
 226 tāvī'. ōrdān çokdıK ōrdān da dōrt tāraFın' dāş duvār ōrdülēr. üsdüne dirēk.
 227 toPrāklādık. kōylü toplānır toPrāklārdī. gīş gēldi mi ākār üsdü lō'nan lō'lārdık. hī. dāş
 228 duvārī çāmırınān. ha çāmırınān ōrüyōk. tābiy' için' dışın' sıvāllārdı. çāmırınān. hē
 229 şimdi ō hēzen bu gālınlıkdā ortasına hezēn ātañ. burā duvār ōra dā duvār ōrtiyē bir
 230 hēzēn ātañ hezēnīñ üsd'nē de a'ş diķēñ. çatāl dēllēr oñā. kēpmēmēmēs' 'çin.
 231 bündāmbunā bundām bunā burdām burıyā hēzēnīñ üsd'n' ātañ. üsdün' çāplı dēllēr
 232 şō'lē kesēllēr yarāllār odunnārı. dutdārı. yōk yōk pāltiyānan yarār bun' dōşēr bō'le kī
 233 sā'lam ossūñ bil'āssa duT ā'cī yapāllar. hē üsūd'n de çālılāllār toprāklallār. lōlallār
 234 bō'le yaşārTık. 'ī [soru] gızgīñ olurdu. odā sāyisi bi' tāt' olurdu. şind' bi' tēn' oda.
 235 şimdī dērīñine dāliyōñ işīñ. şindī ō ēw bī' tātē arhā duvār ōñ duvār. duvārıñ bi'
 236 tarāFınī ocākılık vār pacā yapıılır. hē yāPılmış. ordā bi' kōşē de vār bi' kōşē burdā ō
 237 āğşām ōldu mū būnuñ üsdünē şē' ātallār kütük ātallār yāhallār ātaşī millēt ond' oturur.
 238 lāmba yōk. çırıyānan bi' yere gēdeceK ōldu mūydu şú çāmlarıñ çırāsın' yaħār
 239 gēdērdık. hā. lōkūs sōñrādan pēydāh ōldu. bēnīm çöcuklū'mdā lōkūs yō'du. hē şimdi
 240 çırıyānan. ō zamān millēt şindi yātacā' zamān yoħārdan aşşā' sıralanır yatāk sērılirdī.
 241 bōklēr ordā çöcuklār öyl' öyl' öyle yātardık. orā arā' kēsiK ēv yō'dú. bō'K ādāmlar
 242 bürdā yatār çol çocuK olānnar bu tarafda yatār. bōylüyēdi görgü bōylüyēdi yi'ānim.
 243 Tāh' ēwēl tuvālet de yō'du. o dā yō'du bānyō yapānnār āşlārıñ diplēr'ne gēdellērdi.
 244 yalān yōk. öyliyēmiş. şimdi şōyle bi' şē' vār yi'ēnim bak. görgü yokTu. bāksā dāhī
 245 bilgi görgü yōk. bizlēr burdā āfedersīñ bu çāmin ā'cını biçērdiK elimiz'nēn biçēr
 246 gōtūrūr ēllī gūruşa hāsām bēyl'de satārık. sātım iki gūruş. yīrm bēş sātım gēlirse
 247 tahtā ēllī gūruşā vērir. yīrmi sātım gēli'se gırk gūruşā verir. nē bir āfedersīñ tuvālet
 248 bilillēr çevirmiyē ne bir bānyō bilillērdi çāvirmiyē. hāh hē. şimdī. gōrk mā mārın
 249 gışındān. gōrk nisānıñ bēşinden demiş. gış gēliyō yāz ōñü gēldī' zamān yi'ēnim.
 250 mārın bir dōhuzú çıhārımış. çıkdī' zamān bō'klēr'mizden āldī'm bīr gārı ō'lāk
 251 güdüyōmūş. güdērkenē mār çıkmış. mārın bir doħuzu çıkmış. onun hāķında gārı
 252 gōnuşmūş. mār çıkdī bilmēm nē barmā'm mārın gōtüne bilmēm nē dē'nci mār
 253 sijnirlēnmiş. nisāna dēmiş kınā bāñē bēş gün öndüç vērseñē. bēş gün öndüç vēr. gārı
 254 burda duruħān dird' ēFēndīm bōyüklēr'miz. bīr dumān çıkmış bir gār bīr fırtana ōğlā'
 255 gārıyī sēl ālmış gētmiş. hē būñā da mārın gışı dillēr. gōrk mā mārın gışındān gōrk
 256 nisānıñ bēşinden. şindi bāk mēysim dōrt mēysim. ilK bahār. tēm'us āyları. sōñ bahār

257 güS. dört dörTe böl. şindî birinc' _ây. ikinc' _ây. üçunc' _ây dördunc' _ây ilk bahâr _âyı.
 258 lisân _âyı. mâyîs hâzîrân temûs â'sdôs dörT _ây. evê'dim. temûs â.usdos bu _ây çıkdı mî
 259 güzê başlâr. eylül ekim kâsım. bölö'n mü. şubât aralık şubât mârît gîş ayları. bunnâr
 260 böyle eşg' _adamlâr bünü yâpardı. eşgîdên âva gēdellērdî. bārît yōk gūrşun yōk.
 261 dāvşan _āvına dōñuz _āvına gēdellērimiş. silāh yōk hōkümēt silāh vērmedî. ēFēndim
 262 farsāk bārıdı dellērdi bir bārît vārıdı tek tūFēklēr vārıdı. İçine bārıTı gollārdı. bi' çāPıt
 263 gollārdî. bulūrsan bir de gūrşun. bir dēmir mēmîr d' _üsdüne gollār bir çıķı d' _oñā.
 264 āğzına da oñā bārît gollardı mēmēsine gēmessē. pāras' _olān çārşıdān gāpsin ālırdı.
 265 parās' _omíyān dā şú kirpit var yā kīrpıdın başındān yāpar bir gūrşun bir sāçm' _ēzer
 266 ōnu gör. 'niynan sıhār. şindî ō zāmān gārā yūsüp dērik bünun babāsının emmisi.
 267 bünun bi' _silāhı vārıdı. ben' _fāk çocū'dum. silāh bū. burdā bir çāKmāk vār dēmir. bir
 268 de çākmāk dāşı vār burdā bunū çākdıracā'n çārpacāk bū çārpđî' zamān dāşa dā'cēk
 269 bundān çıķıncā bū bārıdı ālışdıracāk bu sıkacā'dı. hē bö'le çāKāca'dı. ondān soñrā
 270 bünú gōrdüm _bēn bi silāhı. ondān sóñhá tēk tūFēk. dōlma çiFdē. iki memesi vārıd.
 271 dāhā māhācirden soñrā gırmā tēk gırmalār çıkdî. ondān soñrā gırma çıfdeleer çıkdî.
 272 dahā dahā otomāTik bilmēm nē nē nē nēlēr çīKmış nēlēr çīkdı. bunnār ılur 'ē.
 273 peñgāmbērlārimızın hāķğındā. alāhūmmesalli alā seyidinā muhāmmēt muhāmmet
 274 musdafıya selavat. yi' _enim peñgāmbērlērimızın hāķğındā. biz müslümānıK _allāhā
 275 şūKūr. peñgāmbarlārimızın bizim adām _aleyisselāmdan hāzreti muhāmmēde gādar
 276 bizim peñgāmberimiz hāzreti muhāmmet. bilūyō musun. duā ēderdik. hocālar vāzd' _
 277 annātırdı biz de dinnērdīk. yalān yōk. ōhullārdî. zīkir _ētdirillērdi biS _çocū'kān. āllāh
 278 āllāh dē' zikir _ēderdik duā ēderdik _āpdāz ālır nāmaz gılārdıķ. dūrum bū. hē bēn ēsgi
 279 yāziy' _ōkúyup de peñgāmberlerin nēden gēlip nere getdī'm bilmēm. bilmēdim şeyi
 280 bilōyōm dē'p de. ēhē. vārıdı ya kōprú vārıdı yā. çāyın _üsdü şindî. şú çāylērin _üsdündē
 281 ā'sdan kōprü vārıd' _ā'sdan. ō kōPrūdēn gēçērdīķ. gīşın sēl gēldi mí kōprüy' _ālır
 282 gedēdî. tēkrārdēn yapardı kō'lülēr. o kōēy ā'sdān cānım şey şōrúyā dāşı yí'āñ búlúyā
 283 dā yí'āñ. su āķíyō yā ōldām budā göcā uzūn ā'Ç ātan üş dört _tēn' _üsd'ne de taķd' _atāñ
 284 bunún _üsd'nden de millēt gēçer. böylüyēT'. vār tābi' ōlmāz olur mu. hā şind' burālārda
 285 tēmssil būrā hāmidin dēpesi. Tē' şōriyā somāşlār. şore hōsüyīn _ā'lērin. şōra āğcelārın.
 286 ō'le dē'l m' _ārķadaş. hā dāhā ōtüyē getdın mí sivērek depē. gālķān depē. ēfēndim
 287 çālo'l'nun dēpēsī. şō sivrinin dēpesi. işTe 'ēp bölē yüksek dā'rıñ. esēs bö'kden _āldī'mız
 288 biz bu gōrdū'n dā' gāvır dā' dellēr. şindî anōzen dā' mı ne dā' diyōlār. hāh hē ō'lē
 289 diyōlār şindî. böyle dellēr. hē şimdi burda bizim çocuklū'muzdā şú yohārda yalāngōz

290 vār yalaŋgoza biz yāyliyə çıḥārdık. çıGārdık böyle. hērkes tārlasī'ŋ başındā gedērdi.
 291 hērkes mālī malēli vār biliyo mmusūŋ. ḥāýma d' oturullardı. üç áy ik' áy ōrT áy.
 292 ğopmāđāñ ğış gēlmeden gēri gēlir göçērdik. yalaŋgozā o yāyliyā. ğarayī'rl'lēr āynī
 293 yāyliyā geder bizīm bukōyl'lēr çok getmēzdi. çūkurōvānıŋ ā'lārī bu yālāŋgoza yāyliyā
 294 çıGārmış. dahā ēvēl. bābam šōl' ānnātırdı. ā'lārıŋ bir ōdāsı vār derdi. bilō'ŋ mu.
 295 ḥāýmādan yāpılma. buruyā oturur hērkeşıŋ ēvindēn ōylēn yemā' gēlir ā'lār oturdū'
 296 yērde bu yemā' yirdi. ēvine gētmezdi. būr gün dedi bir dē tatārlı köyündē musduFā
 297 vārımış musduFā. baḥām dedi kī bēn šō'le yēni yēTişip gēliyóm torāşānım dedī.
 298 musdā'nıŋ cāmızınıŋ sāýısın' kımse bilmēzimiş. zēŋgin ādam. ben dedī bi' gē'k
 299 vurdum. hērKeşē pāyí dā'tdık. musd' ēmmm'gil de bizē yākın dēdī. musd' ēm'mgile
 300 bēnim mērmem icāb etTi. bēn vārdım dedi bēn elētdim vārdım Ki dēdi. musd' ēmmī
 301 didim amma dedī o zamāna ğādār dedi būyúr ḥmīT ēmmi dedi baḥāmıŋ adı ḥāmit.
 302 çādıra ğāFāmı soḵdum amma musd' emmim yemēk yiyō dēdī. ō yoK ēmmī ben pāy
 303 gētırdım yāni gē'k eti. ōtūr ōtūr ulān şūr' yōḵ dedimiZe de yōḵ ōtur. ō'lum sēŋ gēlinci
 304 utāndım demiş ā'. musd' ēmmīm bū ğādar zēŋginnī'ŋ İçindē yidī' yemēk bū deŋ diyē.
 305 hemēŋ bēn ōturdum didī ğāymāklār yāğlār ballār hēmēn sērildi suFriyē musdā'nıŋ
 306 yēdī' bīr tāsıŋ içinē göv āyranı goýmuşlār. bir tābaḵda dā yēşil suvānıŋ yaprā'. yēşil
 307 suvānıŋ yaprā'nı şöyle ālıyō ēkmā'ŋ ārasına goyō. ḥārp būnu İsırıyō ō zaman ā'ç ğāşık
 308 vārdı dēmír ğāşık yokdu. ō ā'ç ğāşī'nān āyrān' ālıyō ḥırrīp içiyō derdī. musd' emmim
 309 bu zēŋginnikde bu āyrān'nān suvānıŋ şe'n yiyō dālını diŋ dē'n derdi. utāndım sendēn.
 310 āllāḥ yidirmiy' ōĝlum yidirmiyō bunnārı cānım İsdēmiyō dā ırısĝımı būnuŋ yēşil
 311 suvānıŋ yaprā'yınan göv āýrēn cānım İsdiyo derimiş buññārıŋ lāFın' ēderdi bāḡa.
 312 ā'lārıŋ yayliye çıkmāsındā. burdā mı hē öldü. vāllāḥā yi'ānīm dahā ēveliyātini şöyle
 313 vēriyīm dah' ēvel'ne āklım yētmiyo benim āklım yetdi yetēlī. bēnim babām ē ēşĝī
 314 zamāndan bēri şöyle böylēymiş soŋ zamānda bu ḥocālārınān düşüp ḵaḵmıyā başlādı
 315 baḥām ēFēndım mēmlēKet bilir şind' o ēşĝ' ādamlārı. bir ḵèrrā būrda bir şú dāĝdā.
 316 ğārāyī'tliniŋ üs' yandā dā'zdā bir ḥāl'l iPrāhim isminde bīr ışĝıya vār. ōrde ēw' vār bu
 317 ādamıŋ hēle yēri bēlli bāḵ. ēwıŋ yiri bēlli. sēn ō'lām vūrdūŋ şey ādām vurdūŋ būnuŋ
 318 yān'dāsıŋ. bem bir ĝız ğāçırım ōnıŋ yan'dē'm biri bī şe' yāPdī hēPíZı bu' ōm beş yīrmi
 319 ĝış' ādam vār bunıŋ mā'yātında. bū ēFēnd'm ünnēndi bū memleKetde āklım yētiyō
 320 bēnín torāşānım ünnēndi şānnāndī bu ādam n' old'ü'n' bilmēdi. būrgün āĝşām nāmazı
 321 t'Çćık ğārannık ō zamān bizim bū ēve yōḥārdā İkī tān' ādam gēldi. būyuruŋ dēd'lēr.
 322 bunnār ḥāl'l iPrā'mıŋ mūrüdü diyōlāḡ bunnārıŋ mūrūt diyōlār amma mūrīt dē'l.

323 māvîzêr sırtlârında bîr fişşeklik bô'le biri bô'lê atılı işğıyâ dâ'lârda ôturdü. hōkgêş
 324 ābîm mārıdı bēnim öldü geçen senê. sāv ōl. buṇā didi ki ō da torāşan şúnŭn gimı. şü
 325 yōḥârı vār didî ordâ bi' yēr vār ēFēndîm orıyâ vārınca dōrt tan' ādam çıKācak bur' āl
 326 gēl dēdi. āldım gētdim ō ādāmlârı onnār d' āyńı. ēvd' oturdūķ iki demisāFîr vār
 327 bizim kōyden kîm misāfFîrlêr bir' hocānıñ ō'l' āhmēt. sem bilmēñ. bîri de mұsdāFā.
 328 bunnār d' ēvdeler. oturdulār ḥāḥām ēvde yoK ammā. babām yoK ēvdē. sābaḥā ġārşı
 329 gēderken yokluk ō zamān tābi āsgēriye çantās' 'îmı çāntaları vār. bunnarā suvān
 330 bazlamā bûlgur mûlgur göyd' anām bunnārı sâldı didi kî biz Fılāñ ġüñ gelecāk ḥāmiT
 331 ā' ēvde bulunsuñ dēdi. ġörüşmēmiz icāb ēdiyō ḥāl'l' ā' ġōndêrdi biz' dēdi. ḥāmit babam
 332 ḥāl'l' ā' ō şey işğıyâ bāşı. o didiklêri ġün bunnār dōrt ġişi geld'lêr ēvêl ālti ġişi sōna
 333 dōrt ġişi ġēldi. āġşāmdan sabā' ġādār babāma minnēt ētdi bu ādamlār bēm buṇā
 334 şāyidim. kî ḥāl'l' ānıñ sēlām'm mār berāber yōrüyêk didi. bebām da diyō ki bēn ō
 335 yollârı bırāķdım. bilāl baba bilāl hocā vārıdı bilāl babā. terēḥāt āldım ēl aldım allāḥ
 336 yoluna çalışıyōm. bırāķdım o pislî' Tiyy'. baḥam ōlur ōlmāz. ōlmādî nūḥ didi
 337 peñġāmbêr didiremedî gēdêrkēm bābama şūni didi birî. ḥāmiT ā' didi bēm buñú
 338 dimēm icāb etmiyōdu sañ' ammā ḥāl'l' ā' didi Ki didi ḥāmiT ā' bizîynēn yōrümessē
 339 ġēndiniñ için iy' olmāZ didi. hē bun' da dimēm icāb etmiyod' ammā ille diyēcêksıñ
 340 didi didi. soñ' 'ātindē. bô'lemi dedi ḥāl'l' ā' dēdi ḥāḥām. hē dedi. ḥî tēhdiT ēdiyo.
 341 babām didi kî ō zamān bu ḥāl'l' ā'nıñ dōrt tene ḥānım mārımış. ḥāl'l' ā' bô'le mi dēdi
 342 dēdi hē dēdi. bāṇa bāk dedi ḥāl'l' ā'ya selām sō'lē ēlindeñ ġēldî'ni ġeri ġorsa dōrt
 343 āvrādınıñ kōnçā'n' bāşın' 'āçirrim allāḥ şāhidim ossuñ. dōrt āvrādınıñ kōnçek dellêrd'
 344 o zamān kilot dimēz kōnçā' bāşın' 'āçıñ ḥāl'l' ā'nıñ dedi. ēl'ndeñ ġēldî'ni ġeri
 345 ġomāsıñ dedi. şāyēt dimēssāñ de sēni'ki bilmēm sēniñ bāşına ġeçsıñ dedi. bunnār
 346 gētdî. ḥāḥām ışdıkdān kerı bir dē ēyviyêk bi' bēyġirimiz vār o zamān. babām bēyġire
 347 bindî bû tarafa ġētTî. baḥÇa taraFına getd' ammā ner' 'ētdî'm bilmēm ben torāşanıñ.
 348 āġşām ōldu ḥābam iki tene māvzār ġētirdi bizim ēvê. bîr māvzār ġîr bir ġırma
 349 çifdēmizd' ēvimizde vār o zamān āķlımız yētiyō. ġādaşlârıma tembāḥım' vērdî. úrda
 350 bûr ġün mü ġāldı ḥāḥām ik' 'ŭñ mü ġāldı babām bindi işlāhiye ġētTî. islāhiye
 351 taraFına ġētTî. hēyê. ō tēraFā gētdî. o ġün dā'l' ōtā' ḥdı bāk bēnim ayā'mıñ birı ġābırā
 352 ġētmış. ḥāk dünyada hêrkeş ḥāvl' ālırsıñ. amma babamıñ ġēldî' ġün amma ōrda bûr
 353 ġün ġāldî' ġün ammā ikü ġün soñr' ammā bûr ġün soñrā ḥāl'l' ā'yı vûrdulār. ḥāl'l' ā'
 354 vûruluncā bāşındā' adāmlār ġurķ cücû' mü. ġurķ geder ya āliyâ dā'ldı kîmsē ġālmadı.
 355 ēvinıñ yēr' ōrda bēlli. ũnnü işğıyâ bu vārıdı. ō zamān. ḥā babām ēvdē. ādam vûruld'

356 ammā ammā o gúm yuruldu amma dēvlikis' 'ū'n ammā bür gūn ēvel bem bilmīyōdüm
 357 çōcū'm bāk ō iş' āklım ērmēz. hākūynada hērkeş ētdī'n hāklaşsīn. ammā hābāmın
 358 hāberi vār amma yoK o bāña gārannık. ālkādaş hē. ōndan sō'nā ilk ōsmāniyēnīn
 359 çārdaK kō'nde bir aslām mēmmēt tōrēdi. aslām mēmmēt tōrēdī ūnnū bir işgīyā
 360 hōkūmēt bunnāra bolāmīyōr. bū urFā taraFınd' ērcişde yahālandı. aslām mēmmēt.
 361 burdān getirdilēr osmāniye şindi. ūnnū bir ādam bu ādam. cez' ēvīnden gāşdı bu
 362 ādamın sōñu gozāmın bāmsekī kōyünde vūrdulār u ādamı. aslām mēmmēdi. o işgīy'
 363 olāraK onū gōrdüm. ondān soñrā bu islāhiyēden bir gāç gişi vārıdı bu dā'larda. ō
 364 ādamlār dā bir kīmsē' bi' yānnışlıK ōlmadı. bōyle işgīyā bōle gōrdüm ben. dahā ēvel
 365 zālīm ādamlār vārımış gārāyī'tlī memmēt vārımış ammā biz bilmēk. irācep bī' ten'
 366 irecep vārıdı öldü. yok biz d' ūrūsdem yok. ūrūsdēm derik. gālēyç' ūrūsdēm. babām
 367 bā'tdirmāzTī'. şind' bā'tdirmāzdī hābām bildī'n ādam dē'ldi. būrdā mı yāw yērine
 368 gōre. yērine gōre helvā dēñ yērine gōre hālvā dēñ. dē'l mī. şindi bir ādama didiñ Kī
 369 helvā didiñ helva şunu gāldır gāldır gāldır gāldırmāz ulān helva dā'l u da hālvā didī'n
 370 zamān tamām iş bura' gādār. var yā gēçī inēK ōkūz. ōkūz'nen çit sūrērdik. yā. iki tāj'
 371 ōküzü goşallār. bōyunduruK vurullār bōyn'nā. bir ā'şdān sabām vār oña bir dēmīr
 372 dahallār hāt hāt sūrēllēr. çit çok çit sūrdüm ōküzünēn. tābi bilō'm yē bilmēm mī. ōñā
 373 bōyunduruK dēr. şindī şū bōyunduruK. ōküzün birin' şūriyā goşār. birinī buriyā goşār.
 374 burdā var bir sāmı bir sāmı dā burdā var. ōkuzuñ bōyn'nūñ bu iki sāmınıñ arasına
 375 girdi mi āltında burd' ip vār gētirir bu içine bāğlar. bun' da bāğlar. şūrdā gāyış vār
 376 burdañ gēlen sabānı bu gāyişē dāhār. bilūyōñ mu ucūnu dā sābanıñ būrdān çıGārır
 377 demire hō Tīr hō. hō didī' zaman ēlinde mēsēs vār. mēsēsīñ ucūnda şō'le bir çivi vār
 378 sākıt. ārkāda dē bi' dēmīr vār lābıt dēllēr o dā çāmırını silkēr. hē dōnēk bāş'na vārıñ
 379 mı. gāldırdıñ mı sabāndañ çāmırları ş' ēder dōnderir. mēsēs. küşgü o çocuklār
 380 oynallārımış yūmşak yerde esgiden. gelēñ gīS satan ēkmek yapmāsım bilir. tī' yōk
 381 vārđī'ña selāmūnālē'kūm ēvē girdī'n zamān babāyın ānayın ēlīnī ōpēñ hānımın da
 382 babāyın ānāyın ēl'n' ōpēr. çeKīlın hoşgēldıñız yāwırım nāsılsıñız ē' misin allahā şükür.
 383 gēdellērdi tābi du,a oğullārdu. vāllā' bīzi'kilērde gēden olurdu gētmīyēn olurdu.
 384 şōrdām bir señ gēli'ken gēliyo derik. hā. niyē pāriyā mı lira. pambī' mī. bizim burda
 385 pāmbık yōk kī. burda pāmbıK olmāz. pāmbık çukurāvād' olur. sābını mī çārşıdan.
 386 yōk hē kīm sābın yāPıcı burdā. şeyden bākğāldan kaçğāldan. ē [soru] ō mū bēyim dē'
 387 çā'rır. çōkları bēyim dēr. çō' dā ādını sōylēr. yok gōca dēmeS. çūñKū gēñÇ Kādīn
 388 bēyim diyō ēFēnd'm dahā sūn'a ādı nēy hāsan hōsüyüm mīsdāFā nēyise o,unu çā'rır.

389 āsgārē mi asgērē gēderKēn yōl' ēdellēr. gēnşlēr çıkār evēlē çıkār bir hālāllāşır
 390 kōylūynēn ēsgīdēn ōyliyēdi şind'ō da kâ'kdī. hālāllāşır ēFēnd'm bēn āsgere gēdiyōm
 391 dē'. hīsım ākrābası cēbīnē hā'şlık ğorsā ğōr. ğōmassā sāvışır gēder. şindi yi'ēnim bōrç
 392 bir nāmusdur. bōrÇuñ bōyū' güÇ'olmāZ. bēn birindēn bōrÇ āldım dē'l mī bīr gūm
 393 vērdīm. filān zamān dē'l mī bū' gūnū vār. ō gūñ gēldi ĭndē bū pāriyē vērmessēm ĩki
 394 gūn öncē vārır ādama dērdīmī ānnātırım. şú vār şúnū gētīrdım filān zaman verrik
 395 diyērekdēn būlūyōñ mu. ō ōtēK'ādam dā. ō dā oñā ō dā insān saħār o d'ona pēki
 396 der. bōyl'ānnātıñ. āmma bāz' ĭnsāñ vār kī vērdiñ mī kōt'ōlūyōñ vērmiyō. hē. ğızıñ
 397 cēhizindē. ō zamān hē ēsgidēn işTē dedīydim ya demin kēse. çēte tēllik. mēndīl.
 398 ōlursa ğocāsına bi'_de gōmlēk bābās'ālābilirs'_ālır. yōrgān yataķ dōşşek o bir ğāt
 399 vurullār Zātēn. bīy yōrgān bi' dōşşēk bīr iki yāsdīk. bīl'ōñ mu bīr ğıl çuluñ ĩçinē gollār
 400 on'_da bir kēndirinēn ğıyT'nan dikēllēr. sāndī' nēs' yār çāmāşır māmāşırı ğādıncā'zıñ.
 401 bēygiri çēKēllēr bi'_yannā sandī' bi' yānna dā yōrgānı gētīrillēr evē. āh ēvet. vāridī
 402 şindi bi' ğēliñ gēldi mī yēdi senē o dēvırde ēsgī ğēlīnnik sūrērimiş. ēvēt yēdi senē
 403 ğāy'nāniyā ğāyimbābiyā sōylēmēZ. heyē yēdi sēniye ğādar dā çōcuķ dōru'sā bī' ğēlīn
 404 bu ādamıñ ğızı piçmiş dillērdi. ēsg'ālār. ā'lār bak. onnār ğōnuşurd'_ivēldēn āhā bu
 405 biçim_ōturur diñnērdik ğāpıñıñ āġzında dinnērdim_ben. yēdi sēniye ğādar dō'rmassā
 406 āsıl dēllērdi āsıl. yēdi seneden önce çōcūķ dōrdu mu piçimiş dillērdi. ō'le dēllērd'_ō
 407 dēvırde yāv yēdi sēne āsıllık sūrērimiş ğēlīnnik sūrērimiş. ō deviriñ ğēlīnnēri. şimdi
 408 hā. babas'_ēvindeñ gētiriyō çocū' şindi. āh ğēlinē ya bi' inēk vēriñ. ya bir ğēçi vēriñ.
 409 ya bir āltun vēriñ. sānā ğōnuşūr ğōnuşūr. būnu vēriyim de ğızım bañā sōyle ē deñ
 410 sōylērse sōylēr sōylemesse gene sōylemeZ. ğēnē sōylemez bēnī bir hānım'm ōldū
 411 ēFēndīm ne babām nē üş tāne ğārdāşım mārıdı ēmmim'_ō'lānnārına dāhi sō'lemedi
 412 hēye. ōm bēş on_āltı sēnelik de ğarımıdı. hē. ō ō zamān birāy ōm bēş ğün soñrā bunū
 413 ğāynānā ğāyimbābā būr_ōlūr dēmiñki annatdī'm kōmbe yāpallār. tek_ġedēmēZ.
 414 ğāyimbābā ğāyınana ġēlīr ō zāman ġēlin'_orda bīrāhıllār ammā üç ğün amma bir'_āfda
 415 izīm_vērir ğāyimbābā ō ġün ġeldī'ndē ya ōnu babası ġārdāşı gētirir ya da gēder
 416 ġēndīlēr gētirir. ō dēvird'_ōydú. hı ĩ . hī ēvet ēyi bi'_şēydi. şindik'in'ē ēyi. hā.
 417 hısımınān akrābalık mī. ē hısımınān akrāb'_āyır. akrāba demēk kōķ_ākṛabā. hīsım
 418 dimēk birine ġız vēriñ ġız_ālıñ o āyrıldī'ñ zamān bitēr hısımlık ō. akrāba dēdī'ñ kōķ
 419 ġānıñı daşıyān. ēvēt bō'le derik biz. sābır'_olursā ġān bulāşır hısımlık akrbālā' dōner.
 420 şindī pāmbık_ġēlīr. ġēldī mī pāmbī' bi' çıkırīK_olurd'_o zaman çıkırık şō'le bi'_şēy
 421 bildī'ñız bi'_şē'. ōrdān pāmbī' ālır ōñā gollārdı bir de orda ĩylık vāridi şō'lē būnu

422 gıvrādıllār bunu çekēr çekēr ōrıyē īp yapāllardı. bún'a'nān. ōndān sonrā bunū çuvāl
 423 işdē çul. şunu bünü doḥullārdı. pāmbī'ñ dāh' olursā yātāk yapāllardı pambī'. ā'caḡ.
 424 ā'ç. hī ā'ç dedi im aḡā şurdā zehērli bir ā'ç bi' çiçek. āḡcālī bēm bilmüyöm. bilmüyöm
 425 ācılı. yōḡ. ēdik mārāş ēdī' dillērdī mēşindēn yapıılır. hē. āḡ geçi dāvāra deller. bēyaza
 426 āḡ dellēr. ēsmere ḡara deller. āḡī mī āḡī zēhire deller. ā'r bāsdıḡ mī. bāḡdı ā' yāni kī bē
 427 bülümü'm vallā' işde. āḡī böcū' böcük soḡucu böcük böy böy. ā'ra āḡır dellēr. āḡır
 428 ādam ēfend' ama ā'r dellēr. cīvīK ādamā köpr' altı çocū' deller. hūyū ā'r adām ā'r olur
 429 sēsdēnmīyēn. hāh bi' şe' bilmēz bēnim gimī. ḡız ālī'kān oḡā başlık dellēr. tērşik tērşik
 430 şind' bēm bāk kirmēn şō'l' olur bö'le bir ā'Ç olur kirmen der avrātlar. hē çıkırık dēr.
 431 şú bi' tēn' olūr onun dēPeZīne bi' ip daḡāllar onn' avrātlar şōyl' ēdēr dōndērīp ip
 432 yapārdı oḡā tērşik dillēr. yōḡ dúymādım. āḡışmak ḡonuşmak hē. hē ēvèt hē yā şindi
 433 inēk dō'rūr onun ā'Z sūd' olur hē. yok normāl dē'l gāt' olur ilk sūdünū buzā'yīnān inā'
 434 içirillēr būr ḡünkü sonrākı sūdün' dē ā'z ḡādinnār çol çocūk yēr. ā'z bā' hē ip. ā'z bā'
 435 ip. ā'z dādīynān yē yāni dātli yēmişīñ ḡōzēl ḡōzel nē yapārsan o. āḡhyān adamlara.
 436 şey ōzü yok. ḡōz' sulu dellēr. ēylēndirmek yān' ēylendirīñ. ā'lemek yāni ḡonuşmak
 437 ētmek sem biz' ā'lendiriyoñ. hē ōyālamak. ā'lī ḡāralı çeşitl' olur sāḡār irānklī ḡīrmızı
 438 şú sārī şu bēyāz. ā'liyāmsı hē biri ḡonuşurgān şindi bāzī sīnirlēnīñ icābinde bi' şey
 439 ḡēlir āliyāms' oluñ. ā'mē mī ā'dirmeç ā'ç ā'līr ō ā'lmes' ā'mēç. eşşēK āḡnār tāvīK
 440 āḡnār tōzlu bi' yērde tāvīk yatār pātīrdār içine sırtınā şey çeKēr. oḡā āḡnama dēr.
 441 eşşek sāt' ā'z' yoGārī ḡuluncunun üsdune dōnēr oḡā āḡnār. āḡnaḡ āḡnadī' yer hē yā.
 442 āḡnandı hē āynı āynı. āḡ paklā fāsūlyē hē olur. hē ē'relti ā'ç hē mēşe mēşe mēşe.
 443 ā'ricākli mī ḡāsd' olanā. çoK ḡāsd' olanā nē dē'cīñ ḡāsdalī' nēs' onú deñ. çürīk dillēr
 444 tābī çürūk çoK 'āsdalāndīñ mī iş yaPamāñ çürüñ o zaman. bī' daḡgā ēşḡidēn bir adām
 445 ēmekl' oldú mu ta tāḡāwut dellērdi hē. işi bitdi ḡalan dutār dālī ḡālmadı. çöp sabınnık
 446 bu dellēr. āḡırıklī ādam bālḡām çıkārır oñ' āḡırık dellēr. bu'āzı şindī āsdı' borānşīT
 447 olúyō. ā'siyō toPāl. bö'm bizde āḡşamaça çalışdık iş çıkāramadık. āḡşāmı ḡēşḡīn
 448 yātsın olmuş. hē āḡşamdan sonra. āḡşāmīnān getdī' yērdēn āḡşam ḡēlmiş. āḡşāmīnān
 449 barabar hē gen' ōndēn. āḡşāmlıyāk burdā mī yāt diyōr ḡētmē burdā yat. ā'za
 450 muḡTārīñ yārdımcısı. āḡz' aşşā' dēvir nē dēvirī'señ o nē olurs' ossuñ bi' şe'nīñ tersi
 451 yāni. ā'z' āyrık hēr şīye ḡārīşiyō. bir ādam çok ḡonuşdu mu hēr şīyē ḡārīşiyō deller.
 452 āḡz' āyrık. bi' şeyē dikḡātini çekiyō d' āz' āyrılıp ḡālīyō yāni. ā'ḡz'cī'ñ yumula çok
 453 ḡonuşuyō çok ḡonuşana āḡzicī'ñ yumula dellēr. āḡzı civīK ādam sēnden alır lāFı bañā
 454 vērir bendēn alır şōñā vērir. oḡā mīnāFık dēnir tōbē. āḡzicī'ñ yumula ōlsūñ yāni. ā'zı

455 ġāvişmíyō çoḳ gonuşan. āġzı ġāvlāḳ gonuşdū' lāF bi' şiyē yarāmaz gereksiẓ gonuşúr.
 456 āġzın' āşdı ġōzünü yúmdū yāni hēr lāFı gonuşduñ bir ādāmā. hē āġzınā ġēlēnī
 457 düşünmēden ġōnuşúr. taĠānıyó mú toĠānmíyó mu bilmmúyō. ā'zınaça sileli ā'zınaça
 458 dolu fazla doldurmuşuñ dōlu demēk. sōylē. ā'zın āşdı ġōzün' yúmdu nē dedi.in'
 459 bilmiyō çāpuķ adāma toġhānıyō mu toānmíyō mu. ā'zına ġāvūd ātmaķ palā bi' şe'
 460 vērmeķ sōz vērmeķ. şunú yapārsañ şunī sañā vērrim dēmeķ. niy' ā'ġzım öykēniyoñ
 461 işē yāramāz ādam.yāw şindī señ gonuşúyōñ ben sānıñ āġzın' öykēniyóm tāḳlıt
 462 ēdiyóm alāy ēdiyóm. ā'zın' yoklāmaķ senī yoĠlúyō bāKíyım ānnıyōñ m' annāmıyoñ
 463 mu. iş yāpıyōñ mu yāpmıyoñ mu hā. ā'zına yolākladım diyēmedim gonuşāmadım.
 464 gonuşamamā. āġzında ġēveledī lāFı vēricıydī bēşir ēdemedi. ā'z'ndan yúmuş
 465 buyúruyo durmādan buyúruyō. ā'zın' dānıyo şimd' ādm iş yaPāmaZ öteK ā'dam
 466 şunu yāp dedıñ mı yāpar ġēndī ġēndinē bāz' ādamlār bāzısı ġēndi çıKārın' iş yāpar
 467 bāz'si dē ēli ēmriylē oturur kāhār. hāh hē āġzın' açar hālī ġālmādı yāni ādam artık
 468 ālımın' āldı lāF bēşir ēdēmedi. ā'zını burnunu hāşışdırdiler burnun' ġırmışlār yāni.
 469 ūlēn. hı'. ā'zını çevirdi fıkırın' dāñışdırdı yāni şimdī sem bañā bi' şe' sōz vēriyōñ
 470 ġēldiñ yānında vērmedıñ ġedıñ bu ādam mu'ākġāk bir bildi.i' vār vērmed' ādam işi.
 471 ā'ġzın' domāldı. ā'zıyın domālışındān omār diyecāñ' ānnādım diyecā'd' amma demedi
 472 hē. senıñ ā'zıyın domālışından ómēr diyecāñı biliyōdum. hē. kēmçiltmek şindi
 473 seni'nen gonuşukām ben şoñā bākıp ĩ' ediyom [āġzıyla yüzüyle başkasına işaret
 474 vermek] ıhıhı. āġz'nıñ çāvırī yānī lēplēpiden lēm ġāpmāk hē annamaķ. ā'zınıñ içi
 475 keçe gimi çāyı çoK içmiş zēhir gimi. āġzın' ücēldiyo ō ādām ā'ġzın' ücēldüyōsā yā
 476 ġārn' ēkmā' dōymuş. ya da bize biz' ġāl' ālmıyō. hēç. āġzın' yoġār' ēdiyō bō'klēniyō
 477 ġēnd' āndini ġururlāndırıyō yāni ādam sē'rin' ālmıyō. āġzını şirēliyēk yānī tātlı
 478 gonuşālım tātlı yiyēk. ā'zınıñ sel'ni sildi gonuşu ġōnuşu bēnım gim' ā'zınıñ sēlini
 479 çıKúy' on da siliyúm ōñā. āġzınıñ sel ākdī. çoḳ gonuşur sel' ākār yā āġzı sulānmış
 480 hoşuna ġēdecē' şēylērī. āġziynān bārabār hē çoḳ dōlmuş. ā'zını yoklāma yānī bi' şēy
 481 için ġēldiñ yānımā sen bi' şe' dē'ciñidi bēnī yoklādıñ ki bākđiñ K' ō bēnde yok benim
 482 āġzımı yoklādıñ ġētdiñ. āh āh dēmeķ yānī āmacıñā ġāvişāmamaķ pişmānnık. āhāk' ā
 483 dēmeķ ġōsderm' olúyō. āhırı āhırı yüzünē tūkürmek yānī seni aşşā'larım dēmeķ. āhır
 484 derik āhır dērik hāyvannārın yatdı' yere. nāhār dā' geden sürüyē denir. āhbab oldu
 485 arkadaş. āhırık tükürük bālgām āhırık bu'āzımdā'. āhır ōyu val'ā' dúymādım. āhım
 486 şāhım yān' ē' bi' şe'. nērdesiñ yā evdē'm ya yoldē'm işde. āhıyām hē. bazārı bēm bir
 487 iş yāpıyōdum ē' yāpıyōm kötū yāpıyōm soñrā siz de yaPārKān bir gonuşuKān yāw

488 musdāF' _ēmmimīn yāpdī' iş gim' _dē'nci onun bazārı. āhrabā āhrāp. gonusāmiyana
 489 āhrāz. duyāmiyān sā'r. āhiretlik sam'miyetden ireli geliyó çoK _ē' gonusúyölārisā
 490 ārkādaşlık yān' _bōzurmāz sam'mi. āşın' _datlandırdı meseľā gend' _'āndin' _adām sē're
 491 çekmiş. nāza çekiliyó. ākābā üsdüne sú göllēnmemes' _ için bi' _ taraFınā ākıntısın'
 492 vērdin mi hē mēyilli akabā. sūyūn yōn' _dē ōriyē gider. ākābalı tābi ō da mēyilli hē.
 493 āhrāp mī karık sūrekli suyūn gētdī yer. akÇālaşdıK Pāzarlık yāpdık. ākÇāsız dellāl boş
 494 gonusúyó hē lāFının gēçeri yók. ākÇa dē' pāriyā dellēr. ākÇalık para dē'rinde olān bir
 495 māl. ākdār dönder _ētdim hēr yēr' _arādīm ālt üst _ētdim bulāmadım. ōküzūn gemī'ne ī
 496 ākere dúymādım. ākıl bāli oldú demek yānī ērkēksimiş yānī gáyırı gend' _'āndin'
 497 tānımiş ērkek hē ēvērēbilin. āhıl dānē āhıllı bir _adām hī āhıllı demek. ölçērdim demēk
 498 yoklāmaK annāmında. āhıllıyā hāsret gāldık ō deli gārşıdā' adam. āh bizm şu āhmet
 499 gimī lāf dipnēmiyo ākıllyā hāsiret gāldıK işde. sāhēr. yók ākıtmē dē'l sāhēr diyolār.
 500 köpā' mī gāngāl köpā'ne gāngāl der ōtē' köpā' it dellēr bizde. bizde cins köpek yók.
 501 ekmek yāpdī' biri oklā' biri ēvrengēç. bi' _şē'n ēvrengēç ekm' _āçan oklā'. takdā ekmēk
 502 takdāsı. āklın gālmadı gōnuşu gōnuşu çalışı çalışı yōruldum işd' _āklım gālmadı birēs _
 503 sonra ger' _ālir sahar. ākl' _ē' dē'l hōşuņa getmiy' _yā adām bunun ākl' _ēy' dā'l ban' _
 504 úymúyo deñ. āklı mı getdī úy'ýúm diyó yōrgunnukdun _irēli gēliyü. āklı ihılāmiş oņa
 505 dā diyok kine unuťgānnık. āklı bāşınā gēlmiyōd' _amma şindi gēldi āklı ihılādı. āklım
 506 bāşımdāñ gētdī ādam úyúdü úyúdü. āklı ērmez götü çāpıt çēyner bū āklī ērmēz göTü
 507 çāpıt çēyner dā'l mi hēÇ bi' _şiyē yārmaz _adām ammā çok _gonuşur. hēÇ bi' _şiyē
 508 yāramāz. ākl' _ēvel vāl'a'yi bilmiyōm şindī bir şe' dirken tōmpād' _ātiyō mēydānā.
 509 isdērse yārasın isdērse yāramāşın. āklı ğıt hā āklı ğıt dimēk yānī hēr şiyē pēki dēr.
 510 āklımā düşürmek unuťgānnık hātırlatmak hē. āklıma mükíyēt ol āklım' _alm' _allāh.
 511 āklımā şindi yapāk yapārik ēyi bir iş. āklıma tıp mı diyū āklımā yēnī gēldi. āklındān
 512 çibān çıkā dúymādım ārkdāş. āklın' _āldırdı yānī birinē sēvdalānmiş. āklı pırtıdı gētdi o
 513 d' _āynı dēlirdi. gāfası tāñılādı bī' _şē' mālilhülde yāpdın yapamādin āyıkđın hā gāFām
 514 tāñılādı āklı tāñılādı hē. āklı yirik pālā dúymādım. yirik kērtik dēliK olān. āklı yú'ka
 515 hēr şiyē yētmēz āklı. çāmsakızı ākmā yók çāmsakızı derik. ā'ī derik bā'çanın etirēFin'.
 516 alağabaK hē şey tēvriz gabā'. ellehēm yānī şöyle şöyle demek sahar başgā ne demek.
 517 alaḥām ğuşu. alā irēnk. al' _'āncık böcük ısırir. ğısdırğāÇ olur. güÇcük _büş' _olur getdī'
 518 yēri sōGār gēder. al'a'rañlık yānī gārāñlıkdē nē ışıK nē gārannık. alābaş it. gāvūn mū
 519 yók bizdē alabaş gāvun yok. kēklıklēriñ boynundakı hālka, bu'āz gārası hē bu'āz
 520 gārāsı alabere de mēvsiminē görē deniştir. alābula yārisı beyēz yārisı siyēh on' _alabula

521 deller. alaca guş hē ālıcı gūş. alaca ālabula işTe. alacā'm gālīyo ben alācaql'olúyom.
 522 alācalı bulācālı o dā guş. guşu vurdum ölmedi yarı canrı gāldı yārēli alacānnı.
 523 alāçāviş öyle bir guş yok burda ālaçāviş ineklērīñ pislī'nē. al'āçık bir dāğ yārisı dā'
 524 yārisı gāyē. alā dā'dān sērīñ yān' 'ēç bi' 'şiyē āldırış ētmeS. dūnyā kēpse bir dirā' yōK
 525 içindē. aladāna kömbē mī ö'le bi' 'şe' yok. ne yī'dim nē gōrdüm. ēsgidēn buñā gāpısınā
 526 azap dutārdı alādutār dellerdi ālıdutār dellerdi. azat dururdu yānı. āz'z allāh şēfāt yā
 527 rēsulāllāh. alāf şifān. ālāf ātaş yanārḥān burdā şurīyā vurmuş şunú yāķmış on' atēş
 528 dēr. ālāFātsiz didī gāba bir ādam yānı yāramaz bir ādam. ḥātiri sāyılır adam yānı
 529 ğıymātli ğıymātı bilinir bir ādam. ḥātirlēnmek yānı bāña gāḥır ēdiyō kūsmūş. ḥātirin'
 530 yıķmāmāķ demēķ bu ādam ne derse bem buñā rāz'olurum. ḥātlāmaç oynamāķ. hāva
 531 āyaza kēsdi sō'ķ dimēķ yānı. hē buZ kēsdi. ḥāvānıñ ışımāsıynām bir yānı şāfaK ātiyo.
 532 yara ḥāvākdı hē āzmiş. ḥāvan mī ēvde dibēķ dō'düklēri havān. ḥāvas gōves hē hāvas
 533 gōvēs bir gēl'n āldım yānı ēveli sēvini sēvin' āldım gēlin āldım ö'lān' ēvērdim.
 534 ḥāvasım ğursā'mda gāldı işe yāramazımış. ē' diyōdum āmma ē' çıķmāTī'. ḥāvaslāndım
 535 yānı sēvē sēvē yāpdī'm bir iş. nē iş yāPārsān yāp. çōK ḥāvas' ētdim ammā. ḥāvāslıklı
 536 āynı. gece ḥāflāndım ür'yāmda ğorķmuş. ḥāvıl ḥāvıl ğuvālamak hē gāçmış. ḥāvıyā daş
 537 ātar āltınā durur deli. ḥārman sāvırdı ēvsme başgā sāvırma başgā. ḥārmān sāvırıyō
 538 gimı sāvırıyōñ bulğur sāvırıyōñ ēFendım búydā sāvırıyōñ dūrum bu hē ēvsmek.
 539 ḥāvsını mī ḥāvsın nēy yāw. hıncını. ḥāvut şō bēygirlērīñ omuzlārına vurulāna ḥāvut
 540 deller. dēve ḥāvut. ḥāydān ḥāy oldu nēy olābiri yā. ḥāydı getdi hızlı gētdi. gōdu getdi
 541 o dā getdi. ḥāydō'ñ' deves' 'ıtmı gōvdesi vār işe yaramıyān. ḥāy ētdi gāyratladı. ḥāy
 542 gēldi gāyrat ḥaḥ. ḥāy ḥāyda oldu tēleşlēnmek. ḥāyırda gāldıñ ḥāyır ētmek. ḥāyırda
 543 gāldıñ. ḥāyıt çalışı olūr. şórdēn bīr çalı incē incē ḥāyıt çāllısı ḥāyıt ḥaḥ. olūr burcu
 544 burcu kōķār. vallā' taḥranē' onun üsdüne dōķmezlēr. onun üsdün bulābilirse ğúdeyne
 545 sēreller incirdēn hē. sōn' ērdireķ yēter yēter ḥışımız çıķdı sāy ol sēn de yi'ānim.

H8

Anlatan: Hatice Salman, Yaş 66.

Derleme Yeri: Hasanbeyli, Yeşilyurt Köyü.

Konu: Anılar, Gelenekler.

1 dō'ma bō'mē dō'mām dō'm yerim ḥasam bēyli yeşilkōy, buriyē gēlmişim anām babām
2 ōlmüş, annēm burā gēlmiş, bēm burda babalī'mın yaında bō'düm, işdē ōncā'z allāh
3 rāḥmet etsin bēni bō'tdū buriyē gēl'n ētd' işTe, ben ā'tmış āltı yāşındiyēm, dōkūZ
4 çócū'm var, onnār işTe çalışıyō bēş tenesi payāsda fāPriḳada nēyde çalışıyōlār, bir
5 ādanada çalışıyō, biri d' işde iki tene burda pētirola gēdip gēliyō, hepi ēwlendilēr biri
6 d' işde yānımda beḳārım gāld' işTē, hē o da yānımda, çalışıyōd' da çıGārtılār bura
7 gēldi şindi, ulān yāwrım ḡāmāriyā m' ālıyōn yō'sā, gülüyōk dā, amān nēre bizi nerē
8 vēricin bire yāwrım, ḥā, ē işde, ē ōnnārdan işde pat sē'rek bō'lē ş' ētmēm bilmēm dē,
9 ēsme gēliyo ō ēy' bilīr, heh heh heh heh ōy ānam ōy, ḥōşgēldin esmē, nē'miş içindā',
10 onin içindā'ni ver 'ēlē, sēnin mı bu dā, amān nē biliyim bilmiyom mālā', esme kirşen,
11 ōnce ō'lān ḡızı sēçēr, ō'lan ḡızı sēçēr, ō'lan anāsına bābasına dēr kīnē babā ānne
12 nēyse, Filān yērde bem bir ḡız be endim, ō ḡıza gēdīn bānā işde, gēdellēr o ḡızī
13 isderik, allāḥān emrin' anārıK isderik, nē dē'cim allāḥān emriyēn peyḡamberin
14 ḡāvliynēn ḡızıḡızı ōlumuz' isdēmiye gēldik, dērik, babāsiyan anā'sı ırızā ōlursā
15 vērillēr, bōylē, sōS kēsmē gēdiyōn sō'na gün isdiyōn yāni dū'n gūracak zaman gū'n
16 isdiyōn, gēdiyōn ānasıdam bābasından gūnisdiyōn, filān āydā işde bēn sēnā gūm
17 vērdim diyōn, ō'le diyō gēliyō ōndan sō'nā sen eşē' ōtēvērin işde ḥāzırlī'nı yāpiyōn,
18 ondan soḡnā dū'nūnū guruyōn işTē gēliniḡi gētiriyōn. filān āydā işde bēn sēnā gūm
19 vērdim diyōn, ō'le diyō gēliyō ōndan sō'nā sen eşē' ōtēvērin işde ḥāzırlī'nı yāpiyōn,
20 ondan sonnā dū'nūnū guruyōn işTē gēliniḡi gētiriyōn, işde ō'le, şindi de vār isdiyōlār
21 isdiyōlār, isdiyēn isdiyō yāni, darlını yiyōn, eşdē hē dātlinı yiyōn ō dātliyī ōncēden
22 ḡonuşēcā'dıK olmādı, nerdē'dik, nişān hē nişān isdiyōlār, nişān māsırāfi işdē nişān
23 yāpiyōn ō'lan taraf' ō'lan yarafına birikiyō, nişān dā āynı bir dū'n oluy' işdē, yāni, hē
24 çālḡılı bī' dū'n oluyō, hēvet, ondān sō'rā birikēn parā ō'lān yatarafına birikēni ō'lān
25 āliyō, ḡıS taraFına birikēni ḡız āliyō.

K1**Anlatan: Memduha Örtlek, yaş 67.****Derleme Yeri: Kadirli Merkez.****Konu: Anılar, Gelenekler.**

1 ablāmin kitāpları ēlīne gēceceK āllāh āllāh. mendufa ōrtlēk uzuneşgilēr bēn bilmēm
 2 yāni. kōyümüz vār yāni. tabīy herkesiñ bīr mēlmēkētī vār, dō'dū' bildi.i' bir yēr vār.
 3 ben āltmış yēdiden gün āldım. sa ol. yōk. āt yōk. bilmēm vallāhā bilmēm. bilsēm
 4 zātem bunnār bilīr bildi.i'mi. bunnār bilīr zātem biz ākşam sābah burdiyēk bunnār dā
 5 bizdē. hī temrā' sivilciyē biliyōm dā temrāyi bilmiyōm. uzūneşgilēr. ōsmāniya
 6 yolunda. ēfendim 'ē. siñil bēnim şindi būrīyē gōrdūm gēldim. bēnim ēşim öldü
 7 çocū'm iki buçuk yāşında. siñilē şē' miqdārıñ ānasī. siñilē dedim kīnē onyēdi. gız
 8 onun adı yok yok incir süründen dē'l. yādigār ābliyē dedim kī şurdāñ gēdiyōdū niğār
 9 āblā kele dedim bēnim çōcū'müñ ēl'nin üsdündē siñil vār dēdim. dedi kīnē banā ārpā
 10 gētīr dēdi. yārin ārp'āl dēdi. yārin dutduK ārp'āldık. şūrTa Tā gārdāşımıñ ēvinin
 11 ōpündē goncā güllēr vār. bētūne kesdi hēr yēr de. onu ōkudūm dedi kī. būnu ōkumuş
 12 gētirdī. çāp'da dā çıkılāmış. dedi kī bunū gülün dibīne kōm. ārkāñ' dō'nmēden ēve get
 13 dedi. anām bēn ōyl'ētdim. amā tābiy'ki bilēmem bēn. nēyse dūr. bēn ēve gēldim.
 14 yārin oldu bīr gün oldu. annē dedi siñiñlērīm yōk dēdi. çocū'm ō zāmān sēkiz yāşında.
 15 ānne siñiñlērīm yoK hān' dēdim n' oldu bak nē'neñ ōkudū āha gēşdi. bōyle gurbān
 16 öldū'm. vāllā' bēnim ō'lum āhrēbī dāhā yēñi gōtūrd'ātdı. ēvin içindiyēdi. hē ārkādāşı
 17 kepcēci gendi de belediyēde çālīşiyō çocū'm dā belediyēde çālīşiyō. dedi kī ulān dedi
 18 ō'S'ān dedi bir ākrēpler çıkīyō gocā gocā gōrmē dēdi. şē'riñ şō'le dışırā'ndā. dedi k'
 19 ōndām bi' tāt'isdiyōm dedi. sēni öldürürüm dedim bāK ēve ākrēp gētirirsēñ dedim.
 20 bēni mi soğdurucuñ dedim. gētirmiş hānī şu bāl gāvanuzlārı vār şu şēkildē. ōnūñ
 21 içindē. abāw n'ēdiyim kī çocuk sēwiyō üsdünē de bir güzēl bir şēy göyduK pōrselēn
 22 üsdünē de bir ā'rılık göyduK. ākrēbi sēwiyōr ō'lān gēdiyōr gēliyōr sēvitōr. hē ēwīñ
 23 içinde mākinēniñ üsd'ndē dikiş mākinēsi bēn dedim k'āna dedi bāzar günü nēriyē
 24 gēdek dedi. ben de dedim k'ō'lum ben çocū'm bēn ala çocū'kān yētişirkēn ben dā'cā'
 25 gētdī'dim bēni dā'cā gōtürecā'ñ dedim. temām ana dedi biz dā'cā' gētdik gēldik ikindiñ
 26 oldu.

K2

Anlatan: Ali Şamlı [AŞ] yaş 80.

Derleme Yeri: Kadirli Aşağı Bozkuyu köyü.

Konu: Anılar, Halk Hikâyesi, Gelenekler.

1 ali şamlı. aşşā' bozguyu gādirli aşşā' bozgüyü. şindi sēksēn ūç. seksen dörde giriyim.
 2 gābīlēsini burdā şimdi hālā hāzırdā ē şaml'uşā' dērbēdērlī erōllār. ēfendim kōsēler
 3 öksüzlē öksüzler şaml'uşā' ya bi'yānı. kōsēler. āhrāzlār. onnār da bīzim ırkdān onnār
 4 emmilērimiz bir emmi çocū' sōyisim dē'şirimiş ammā zamānla dē'şirimiş. onnār bizim
 5 yākın akrabāmız. ebē taraFımızdān. duydū'muza gör' işde tūrklēriñ temēl' asyādan
 6 geldī'ne görē o zāman o dēwırlerde mālclılık yāPārlārimış köy dāha köy ölmāmiş. bak
 7 o dēwırlerde bō'Klērden duydū'muza gōre. yōrük hālindē gōnār gōçer yaylālāra gōçer
 8 çukurā'yā gēlir āynı yōrūklēr gibī gōnār gōçer māl çok o māl dēwırinē bēn de
 9 yētişdim. devēmiz ātımız eşşā'miz. hī. bīzim çocuqlū'muz zamānında āz bir ēkin
 10 ēkilirdī. çukurō'ā. hē āz bi'sē' ēkīlirdī mal çō'dū. yāylalarā gōnārgōçer gūzūñ gēlirdik.
 11 sonrā burdā köy ölmüş mēsēlā köylēr o dēwırıñ bō'klērlī köylērē toplāmışlār yānī.
 12 şimdiKi gōçēbērlī āydınnılları toPlādıklārı gibī. dā'dan ēndirmişlēr. bīzim burıyē
 13 bosgüyü köyünü. şurda biz o zamandan gālma gūyumuz vār. çok küfārdan gālmā. o
 14 gōyū sulūymüş onun başınā başg' 'ere su yōk. o gū'nūñ başınā toplānmışlār yāni. ordā
 15 bārınıyālār dāha hālā bū yāhınnārdā ipdāl oldu. bu bozgúy' ism' ordāñ gēliyī. yāw
 16 körō'lunun amān heykā'si çok. körō'lunun heykā'lerini tūrklēlerini dūyduK ammā
 17 bellē'p de gāFāmızda gālmıyēr kī. unudup gēdīyık. gēncikēn utmuyōduK dā
 18 iħdiyērledikcē unūduyōK. körō'lū zamānında. bōluda yētişmiş bōludā hūkūm sūrmüş.
 19 duydū'muz gādārı ordā āl vūr yāpmış yi'İtlık zamanī. o zamān silāh yokmuş gīlīç
 20 galkn ok yay. onnārınān. ordā būr hūkūm sūrmüş adām. gārşısında dōlu bā' vārımış
 21 çamlı bēlde. āl vūr yāpmışlār zamānında tābīyī tūrKúsú dē heykāsı de çok. sōñuda
 22 tūFēK çıkıncā silāh çıKınca silāh çıKdı dā mertlik bōzuldu diyē tūrKüsü dē vār onun
 23 dā o zamān ā körō'l'nun şeyi bitmiş. dēwrī bitmiş. meselā bīzim buralārdā ē kōr paşa
 24 dellērimiş mārāşda bir paşa varımış. o dēwırlerde esgīlērden duydū'muzā gōrē kōr
 25 paşā esāsan emvēr paşā zamānında zatān bu köylēri köy etmişlēr de emvēr paşa dellēr
 26 'ndānsōñrā.

K3

Anlatan: Hatice Eseryel, yaş 66.

Derleme Yeri: Kadirli Merkez.

Konu: Anılar, Tarihi Olaylar, Gelenekler

1 be'mın kō'nū sō'lüyom işde hāṅgısı nēçlā ābla bilmiyom ki. yüce dā' bāşındā bür
2 sōğuk punār. bābāmı vursām dā ēl bēnī ḡınār. yüce dā' bāşındā bür sōğuk punār. ēlimi
3 soksam dā barmāḡım dōnār. bābāmı vursām dān ēl bēnī ḡınār. nāsıl āldın babān āllı
4 ḡelinī çevrēsın oyālī tēlli ḡelinī. bunun dā' ārķası vār da ḡārşıdan ḡārşıyān ātılāmādım.
5 ḡırıldı ḡāntārım dārtılāmādım. dōyüs bābāyın ēlindēn ḡurulāmādım. ēsir vērsın bābān
6 ḡāḡārlı ḡāḡārlī. dōyüs bābāyın ēlindēn ḡurulāmādım. nē sō'lersın olān ḡāḡārlı ḡāḡārlī.
7 daḡā bu ō'lum āklıma ḡēldikce sō'lerim. bēnim dū'n nāsıl m' ōldū. būsüm dū'nümüs
8 ḡörücü 'sūl' ōldu. yānı ḡördük āylelēr ḡēldi birbirini ḡördü. yók o zamana ḡadar
9 ḡörmedik hā ēyleler ḡördü. ondan sōn'ā bīZ ḡördük. be, āndīk. ondān son'ā isdēdilēr. ē
10 hē bēn ḡördüm tēmām ōlur dēdim. ondān soṅrā isdēdilēr vērildī nişān ōldū. kōy
11 nişānı. kōy nişānı nāsıl ōldu ānnēm yēmek yāpdı. nē yemek yāpdī ḡūru fāsūliyē yāpdī
12 pīlāv yāpdī ondān soṅrā incīr lēçeri çıkārdī. biz de bunnār' dā sōylēyīm. ondān sōṅrā
13 ḡēldilēr yēdilēr işdilēr ondān sōn'ā nişān tāḡıld' işde bir dāvullū nişān tāḡdılār
14 ḡētdilēr ondān soṅrā dā dū'nümüz ōldu. dū'nümüz dē nāsıl ōldu. o dā dāvull' ōldu hē.
15 ḡēldilēr ō zamān cümērtesinden Pāzara ḡādar bāyrāk ḡāldırıyōllārdı. bāyrāk şe'ndē
16 ondān soṅrā dā ḡelip ḡına yāḡıyōllārdı ḡınā ḡınādā nēler yāpdık ḡın' ēlbisēsi ḡēydim
17 yēşildi. hē. ḡumāşındā ḡātırlıyēmiyōm mālī. şey üpek bir ḡumāşşıdı. hē üpek bür
18 ḡumāşıdı yēşildi ondān soṅrā ō'lē ondān sō'ra dā ḡēlīnnīk ḡēydik ḡēl'n ōldu işdē.
19 dū'n kōy dū'nū. ḡāyım babāmḡildē çālındı bir ḡū'n ondān soṅrā ikincisi ḡün dē āşām
20 üsdü de ḡēldi ḡınā yāndı. ikincisü ḡün ḡēldilēr bēni ḡōtürdülēr. ō ben' ēve
21 ḡōtürikennē işde nē bili'm. n' ēdellērd' ō zamān ḡāpıyā durullārdī. ḡēl'ni vērmıyōk
22 dēllērdī. sandī'n üsdün' oturullārdı. bā'sşış isdiyok dēllērdi. bā'sşışın' āldī. sandī'n
23 üsdün' oturān. ondān soṅrā ḡēl'nī vērmıyok dedi ḡāp'nın ā'zına durdū. o bā'sşışın' āldī
24 ondan soṅrā da ḡēlini bindirdilēr ḡōtū'dülr ō zaman cip vārdı ō nāsıl cipidi şō'le uzūn
25 şāsē ēsgi zaman ciplēr'ni ḡātırlān mı ḡocām uzūn şāsē yēşil boyālı bir cipdi. o zaman
26 bu ciplērīn bö'Küydū. ḡēl'n ārābas' o'yúdu. cipinān ḡōtürüllērdi taḡsi yokd' ō zaman.
27 ōriyā ēndī'mdē ondān soṅrā dāvulu çāla çālā ḡārşılādılār. ondān soṅrā.

K4

Anlatan: Battal Özdoğan, yaş 85.

Derleme Yeri: Kadirli Cıgıcık köyü Kanali Mahallesi.

Konu: Anılar, Tarihi Olaylar, Halk Hikâyesi, Gelenekler.

1 bēn on' annādiyım saṇā yālınız birāz uzūn m' annādiyīm. sülēymān ṣāhı bilin dūyān
2 mı firāt nēhrinde bōyūlincā. bēri gēçiyē geçiyollār o ertū'rul gāzī sülēymān ṣāhın ō'lu.
3 hocē'seṇ onnārı bilīn. ber' 'açē' gēçiyōlār ōrda bū' müTdāt gālincā aṣirētīn ādī kayı
4 boyu aṣireti. kayı bōyu sülēymān ṣāhān ādī ṣiyē aṣirētīn ādī kayı bōyu aṣireti. ōrda
5 dām bō'luncā. firāt nē'rinin bēriZinē gēlō'lar bir gāÇ gün gālincā aṣirētīn içinde bir
6 gārgāṣa çıKıyōr. bīz ertū'rul gāziynēn gētmek. ertūr' gāzi aṣirētī toPlúyōr. bīn bēṣ yüz
7 çadır. sülēymān ṣah toplúyō diyō ki bölünmüyēk bölünürsēk hēr birimiz bir bēylikdē
8 kōlē ōlurūk toplu gēdersēk nēriyē getsēk bir bā'lık gurārık. aṣiretīn bir gıZmı diyōr Ki
9 sēm bizi cēnnēte de gōtursēn biS sēn'neṇ getmek. ayrılıyōlār ertū'rul gāzi
10 yāhīnnārīynām barabār gendīnē iltihāK eden aynā kayı bōy' aṣirētī gēdiyōr kōnyada
11 garamanō'lu bēylī'ne sınıyōlār. garamām beylī' bilecī'ṇ sō't gāsābasınā yerleşdirōr.
12 ōrā bizans sınır' oldū' için bir ī ṣē' gēçinēmiyōlār bizānslār'nān. bilēcīk sō't o zamān ī
13 bizānsin ēlinde yān' isdāmbul da isdāmbuldān bilecā' gadār bizānslārīn ēlindē sınırı
14 dā bunu dā sınıra yerleşdirincē b' aṣirētī. kayı bōyu aṣirētini yānı sülēymēn ṣāhān
15 yānlisī ertūrūl gāzi sülēyman ṣāhın ō'lu. ōrda bizānsinān idār' edemiyēncē ōrdan
16 ālıyōr garamanō'lu mēmmet bēy būsadā garacabēye yerleşdiriyōr. ōnnār ōrda
17 gāluyōr dōrt gıtıyā hükmēdiyōr. bunnārı bilīn tābiyi. dōrt kıtıyā hükmēdiyōr. ṣey ā
18 ertū'rul gāzınin ō'lu osmān bēy ōrda bēylik guruyōr. ēFendīm çuvālıp gēdiyōlār. onu
19 bırāk. gēriyē gālām burda firāt nehrinin bēri yannā gēşdilēr yā erturul gāziye iltihāK
20 etmiyēnnēr ōrdan gōçuyōllār. mālélilik ōrıyā gedēn bēṣ yüz çadır gendīne iltihāK
21 etmiyēn bīn çadır. bōzdepe hōyüKüne yērlēşiyōllār. bōzdepe hūyüKü nēre biliyōn mū
22 bīlmēn. misīsinen ākdenizin arasında bi' yēr. şimdi hālā ēkilip biçiliyōrmuş sōrúyom
23 bēn. gēnīş bīr depē ō'le bīr bēṣ kilōmētire kareli falan dā'l gēniş bir depē. ōriyē
24 yērlēşiyōlār ordān uzādālım mī ōriyē yērlēşüyōlār bēylik kuruyōlār ordā. mēmmet
25 bēy isminde bir bēy sēçiyōllār. bunnār ōrda yaşāmını sūrdürürkēn burā ālıyōr mū
26 bēylik savāşını sūrdürürkēn malātyādan veyāhūt ki derēndedēn iki yāna imām gēliyō.
27 islāmiyētdē bunlar yēnī. çocuqlara bunnār dīn dērsi vēriyōr. imām malatyādan gēlen

28 veyāhūt dērendeden gelen imāmlār. bīr de dul bācılārı vār bēkēr bācılārī. ō āşirētīn
 29 kāyı bōyu āşiretīnīn bēyī gēlem mollaların bācısıynān ēwlēnīyōr. eñ gısa zamānda
 30 ğuferē bir hasdalık gēliyōr mēmmet bēy yāhınnārıynam berēber ğulēreden ōlūyōr.
 31 mullālār diyōr Ki biz burda nā'-'ūtāk hēr senā sırmā hēr sene sıtmā. hēr senā ğuferā.
 32 ķorelā her sene ğurēle her sene ğurēle biz gēdek diyōlār. biri diyō Kine bācımız n'
 33 olācaķ. hamilē. hamilē'sā hamilē. her şey āllāhın ēmrī. alāk gōtūrēk mēmleKetimize
 34 gēdeK ōnnār' ōrīye gēdēllēr. burdā gēriyē ğālannār laTıfō'lu ĩsminde bir bēy sēçēllēr.
 35 lāTıfō'lu ğādirlidā hālā sūlālesi mēvcut. ğādirlidē sūlālesi mēvcūt. zamān gelir gēçēr ō
 36 mullālār derēndeli veyāhūt malatyāl'lār ğızılārın' ālır gēdellēr ōrda būr ō'llār' ōlur
 37 ādını babalārı mēmmēdidi yā. ādını mēmmet ğuyāllar. memmēt çok babayī't çok
 38 ğūrbūz çok āķıllī çok yāķışıklı cēsūr bīr adam ōlūyō. bō'yōr. mālātyiyā ğalābe
 39 çālīyōr. mālātyāl'lār diyōr ki bu babası bēli'sīS bilmēm ni' yapdī'mīn ō'lu olmāsiyēdī
 40 mālātyādā biz kimsiyē dıñ dedi'tmēZdik. diyōlār. dōne dolāşa bu lāf Kēliyōr çocā'
 41 duyūlūyōr. mēmmēdīn ō'lu mēmmēde. memmet dūyōr Kīnē anasınā anā bēm bu kīr'
 42 lāFı gōtūrēmēm. bēn bābāmın mēmlēķēti nēriyēsē ben' ōrīyē gōndēr. bēm burdā
 43 yāşāmām diyō. ētmē dūtma diyōllārısa dā çōcū' yēnēmiyōllār. anāsī bir mēKTúp
 44 yāziyōr lāTıFō'l'nā. bōzdēpe hōyüKündē yāşiyōr misisinen āķdēniziñ arāZında. bir
 45 mēKTúp yāziyōr. ō'lumu yēnēmiyōrúm. ō'lum sāña amānet diyor. ō'lunu ātınān
 46 pusātınān dāy'lārī gōndēriyōlār bozdō'ān hōyüKüne gēliyō. lāTıFō'lu diyō kī bēyī
 47 kāyı bōyu āşiret bēyiniñ ikinci bēyi birinci mēmmet ikinci lāTıFō'lu. āşirēTī toplūyōr
 48 bācımı bu mēmmēde vēriyim dūyōr. mēmmet beyiñ ō'lu memmede vēriyīm. vērek
 49 münāsīp diyōlaf. ō'lān'nāñ ğız' ōrd' ēvēriyōr lāTıFō'lu zāmañ gēliyōr gēçiyōr. bu
 50 çocuk çok zēngin ōlūyōr. üç ō'lu vār bīri sūlēyman ōlēn şāhāñ adı. biri ķerim. biriniñ
 51 adı kerīm. biriniñ adı paşa. zāmañ gēliyor bu mēmmēt ō'lūynān ik' ōlūynām barābār
 52 haca gēdiyōr. hāş dōnüşündē lāTıFō'lu dūşünüyōr. aradan tābiyi yīllār gēçiyō bu bē'
 53 hāşdān gēlincē. bēyli' bēnim ēlimdēn ālır. babası zātem beyidi. ō'lesē bēm bunu
 54 öldütdürüyūm dūyō. bēķliyōllār nērdeñ gēlillēr diyēlim osmāniyedem bēri gēleceklēr.
 55 bēķliyōlar. ğırh atlıynān lāTıFō'lu gēdiyōr bēķliyōllār bir āy ik' āy diyēlim ātınāñ
 56 gēliyōlār ya şindi ik' 'ūnde gēdip gēliyo. bāķō' kī gēliyōllār. babası dūyōr k' ō'lūm
 57 sūlēymanın paşiyē kerim burda ğālīyōr üç' ō'lu vārıdı yā. sūlēymānīn paşiyēnen
 58 gēdiyōr ķerim burdā ğālīyō eñ ğüçcūklēri. ō'lum dūyōr. çocuklār diyor kī babā baķ
 59 dāyımzı-bizī-ġārşılāmīyē-geliyō.-ō'lūm-siz-ġāçıñ-bāşınızı-ġurtārıñ.

K5

Anlatan: Kadir Kekilli, Yaş 70.

Derleme Yeri: Kadirli Çanğaza (Topraktepe) Köyü.

Konu: Anılar, Tarihi Olaylar, Halk Hikâyesi, Gelenekler.

1 yoḲēmmí. bilirim bilirim türkü bilirim cānım. sen sō'ledin mi türKü Fālan.
 2 ġārşiy'ōturāk. ossun uzāklaşak. toprakdēpe kōyündēn ġādir kēkíllí. toprakdepe kōyü
 3 sākinlērinden ġādir kēkíllí. tābiyī. yētmış. öbür ādı çanğāza kōyü. vār. kōrō'lū bōlū
 4 bēyiniñ yānında at sēyisiydī. bōlu bēyi dedi kine kōr'olúná ġēt bāná bī ē'yisindēn táy
 5 ġētir at ġētir kī dūnyadā ēn ġıymetli olānnārdān. pādişā' hēdiy'ēdecā'm dedi. kōrō'lū
 6 ġētdī ātlārın içindēn at sürüsüynēn tābiyī. cēlbēsiynēn yāyılıyōr. ēFēndimē söylē'm
 7 vārdī ō ġüz'atı ātlārın içindēm bir tānē tāy sēşdī bi' tānē tāy sēşdī zāyīF ōlmēsek
 8 filān. bōlū bēyiniñ ōriyē ġētirdi. bēyim dedi şēyi ġētirdim ātı ġetirdim dedi. ġētirin
 9 bāhiyım ġörüyüm ġētirdilār ātı bōlu bēyi bākdı kinē ōlmēsek bīr tāy. būnū ne' bāna
 10 hāhāret için mī ġētirdin būnu dē'n dūtdu bōlu bēyiniñ cēzā verdi ġō'zlēr'nī ōydurdu.
 11 bōlu bēyiniñ dē bir ō'lu vārdī ēFēndimē söyliyēm bōlū bēyi ġōzünū ōydurdū ō'lunun
 12 yānına ġēldi tāyı dā ēlinē vērin dedī būnu bārāhın ġetsin dedi. ġētirdi tāyī. tāy ēl'n'
 13 āldī ēwīnē ġēldi. ō'lām bākdı Kīnē bābasının ġō'zlēr'nē bōlu bēyi kōr ētdirmiş baba bu
 14 hāl nē hāl bō'lē ō'lüm bō'lē bōlē bōlu bēyi bēnim ġōz'mē mīl çekdi bū ātı dā be.āmedī.
 15 bāna vērdī ġētirdim buriyē. būnū sēn bāk būnnēn bōlū bēyindēn bēnim intikāmımı āl
 16 dēdī. anlatabiliyōr mūyüm. çekiyōr dē'l mī hēh. ēFēndimē sō.ū'liyēm. tāmam
 17 babacīm dedī nē yāpmam lāzım ō'lum dedī şūriyē bir tēnē āhār yap. bu āhārın içinde
 18 dedī. bālçiklā sıvā būr ġünēş ġirmiyēcek yēr ōlsūñ. ġōzünē hēç ġünēş ġēlmēsün ded'
 19 ā. tāmam babacīm dedī ō'lān dūtdu būnū bālçiklā sıvādī hēr tarāFın' sīvādī āradām
 20 būr mütet ġēşdikden sō'ra kōr ōlū kāhdı ġēldi n'ētdin ō'lum at n'āPiyōr dedī. baba
 21 dedi bēsiyē çekdim dedi. in gimi besliyōm ēFēndimē sō.ū'liyēm. āhārda dūrüyōr. bīr
 22 bāhiyım hēle şunā dedī. kāhdı ġēldi ēFēndimē sō.ū'liyēm. ahırāgirdi şō'le bīr sā' sōlu
 23 dē'nedi kinē bī' tarāFdān bīr ışık ġēliyōr āhārın içinē. o dā hāyvānıñ şō'lē sırtını ellēdī
 24 sırtında bīr yūmşak yer buldū. dedi kinē ō'lum buriyē bīr ġünēş dēy'yiyōr nērdēn

K6

Anlatan, Hatice Örtlek yaş 70.

Derleme Yeri: Kadirli, Karatepe Hasancıklı Mahallesi.

Konu: Gelenekler, Anılar.

1 ğapsālī' ört ğīz tavık buriya ğēlmesin, yand' ğapsalī' örtüver, hüsne kayā, burdanıK
2 işde köyümüz şurdā, burā ğaradepē hasancıklı muħallesi yāni, ānamdan dō'dū'mdam
3 beri burdē'm, ğáynanamgil tarlā'nān ú'raşırdī tārlyā ğēderdik şelek çekerdik ot
4 düverdīk, ne biliyim ben çif' sürērdīk hepini yapardīk, malımız mī o ħō davar da
5 varıdī sī'r dā vāırdī hēpsī vāırdı, yā ekmē' şindi gen' ediyek, hāmırı yū'rıyāk, şō'le
6 yuvārliye yuvārliye bēziyi dōkıyek, hindi takdē' ō'nümüz' alıyāk tıkırdık tıkırdık
7 ediyek sacın üsdüne seriyek, böyle çeviriyek, dürüm demēzle' hāmır deller bizim
8 burda hāmır, hāmırı yū'rduκ bezi derik beziyī dökerīK ekmē' yaparık, şindi u vāħıt,
9 ēsgi zāmānda ik' ūne bir üç güne bir hāmırı yū'rullardı, ēkmē' ēdeller sulallar pıtır
10 pıtır pıtır sulāllardı, ōndan sonrā düreller bükellēr bir dürüm iki dürüm üş dürüm dōrt
11 dürüm nē'se ğollār şeyin ēkmēk ğazan'ninīn ik' ū'n üç gün bitdi miyi bir dá' şindicik
12 dē hāmırı yū'rıyōllār bir ğāra tēşt, dōkıuyellēr çeviri çeviri ğırmız ekmēk yapıyallar
13 yani, çeviri çeviri bişiriyellēr, sēlenin içine ğoyēller yāħut dā şeyin başğa bi' şe'n
14 üsdüne sininin içine ğoyallār, ēkmē' hāFdālarca āylarca yeller, tükendi miydi bīr
15 dēħā, ōyle ōyle ğēdiyek, yaylāsdı vār ħalbırımız varıdı ğöçerdiK ēveldēn, ēveldēn ē
16 bēygire yüklēdirdik, şindi ğolāy iş bēygire yüklēdirdik ğonā ğona yollārā mālārı süre
17 süre gederdik yāyan ğēderdik, hē ānāmız varıdı babamız yokd' amma yanımızdā
18 unumuzu bulğurumuzu yiyecē'mizi ālırdık bēygire yükledirdik ğona ğona ğēderdik
19 bir de çadır ğöbēklī çadır olurdu çadıır ğurardīk şöyl' iki ğırā'η'na dā şey çevirirdik
20 sītīr, içinde ğözel uyurduκ, hıh hıh hıh, çadır ğıldān ōlur, ğıldan yapallār, doħullār
21 ğözelcē ğılını kirmen vurıñ kirmen, kirmende ē'r'rik on' dā ğēri döner búkerik İyārık
22 şöyle on' da yāħut yer ısdarında doħuruk yāħutda bēyle şey ısdar' olur onda doκuruk,
23 hē kirkid'nen ğırt ğırt ğırt, elimizde kirkidinēn vur'ruk vur'ruk ğeçēr ş' ēderik,
24 dōħuruk, suda bişeT olmaz içinē de bir şöylē bi' şeT ōlur onun dā içinē ōyallar ā'şdān
25 ğöbēklī çadır deller yāni üş tene dikellēr, hē üş direK olur işde, daħa bö'klere de üş

26 dört ten' edellër, òlur òlur göca çadır yapallâr yâni âdamın mısafırın şē'n çok oldu
 27 mu, vâllağa ne bili'm ò'le yapallard' işd' òyle, heç bi' şe' yapmazdık iki gırānını
 28 çevirirdik, şöyle de yeri dölēklër yāz'da yātārdık, hıh hıh hıh, o zaman fısdık mısdık
 29 yō'du, mekē' ekerdik meke deller de şind' darı diyēller de, mekē ēkerdīk, ya soyarsak
 30 soyārdıK soyamassāk bir ā'cın başına Takallar gēlincek güzün gēlincek soyārdık, hē,
 31 çürükler, hāsancıklı maħallesi şu beridē' kōs'ō'lları ötā' tikenni bunun bizim köyē āyıt
 32 onnār, yâni mıkdarlī' onnarın bir, üzüm olur da üzüm müzüm diken yō'du tarlıya
 33 havaş edellerdi, tarladā pambık ekellër, şēy ney onun adı mek' ekellër ne biliyim ben,
 34 pāmbī' ēkērīk, şindī gólā' çıkdı bāk, ne biliyim işde zamānı gēliyē, ekīm zāmānı işde
 35 bu havada ekellër zamanı geldi ekdilër yani ekildi dē şindik dē bitdi ēkerdik otunu
 36 dūverdik güzün dē āçıldı mıydı toplardık, bir ā'z ik' ā'z işde ā'zını alırdık, bir dēhā
 37 ikinciye üçüncüyü bōzardık yâni, òyl' ederdık, bōyle bōyle gūnümüz geşdi, ahā incir,
 38 hēr şey yapardık bēsdil, ya maķınede çeķen ya ē'ce yū'ruñ yū'ruñ yū'ruñ ş' ēdeñ
 39 ondañ keri dē o besdili gāynadın ēveldēn taķdıya dōkellerdi, şunun gimi taķda,
 40 sererdin iki' 'ün durdu mıydū ik' gīrā'nı şöyle buçā'nan şōyl' 'derdin ipi soħardın
 41 hōyle, o uş taraFını yerinden òynadın sererdin, òyle gurudurduñ işdē hē, basdık
 42 yapmiyek besdil derik biz, hē òndan sōnra lēçer yāpardık, ēveldēn leçerī ham incirden
 43 ham şōyle berk incirlerī anam gāynadırd' on' da yāsdı yāsdı sıkardı, taķdanın üsdüne
 44 sererdī o gurudū mıydū dō'rārdī onun şē'n de sıkdı' şē'n de bēķmez yapardı, gāynatdı'
 45 sūyū, onnan leçeri yapallardı dō'rāllār, şindi dē yārivēriyēllar gārınī şindikı zāmānda,
 46 yāriyan gārınī gurudiyēñ dō'ruyēñ, gōzelcē şēy yapıyēñ, lēçer, var leçerim şind' de
 47 yērsēñ, yā hēr zaman bişiriyek tırşī, tırşık gīşın oluyō şindī pancarlar gōcādı, hā
 48 gārtaşdı, gōzelce dō'riyāñ òn' dā sūyu ılıdıyāñ īzcık dō'm' atıyan içine, ācık yōrt
 49 gōyyāñ, òn' da gōzēlce gārışdırın gārışdırın süzeñ üsdüne de pancarı içine gōyyāñ
 50 üsdüne gene un atıyan, nēye atmıyak mı, içine ben hēç un goymām, hē yüzünē
 51 gōy'yo, zābānan ēşgirimış òn' da dutarım ī yüzünden alırdım ocā' gorum gāynadırdım
 52 ēñere baķdım ş' ēdiyosa unū, hē dō'm' olıyā, olmass' eşgimiye, noħuT atarsañ atan
 53 dō'mē atan, dut atāyan cānım, bişerken duzu atācāñ gāyniyā gōzelcē ā'zını sokmaz
 54 oldu mıyu ē' bişir' ā'zını sokmaz oldu mıydu ye gāyri hıh hıh hıh hıh, hē arılār
 55 yaşārın, devrişim mar osmāniyede ònun, şēdiyēñ ē' şind' òl vēriye şind' ò'l'n' aliyēñ,
 56 bālını da işde şindi bal olmuyo da güzün yāylıya götrüyēñ bal'n' alıyāñ kēsiyāñ,
 57 māhīnesi var maħnede de çeķiyēñ, olıyā bal, ārıya şēy yediriyeler şērbet, āç gālırsa
 58 aç gālmassa zatan dā'dan gendi gār'n'n' dō'yeriye, bizim gūnümüzde yani.

K7

Anlatan. Fevzi Çakıcıoğlu. yaş 45.

Derleme Yeri: Kadirli. Karatepe.

Konu: Karatepe Fıkraları.

1 ben ğaradepe köyündenim ismim fevzi çakıcıo'lu. ğaradeped' otroyōm. köydiyek
2 malcılıktan ū'raşıyok köy hayatında tārлада tākımda çifcilik buýda ekiyok pambık
3 ekiyok İşimiz bŭ. köy işinde tārлада çalışıyok. başga da bir işimiz yōk. babamdan
4 duydū'm bō'klerden bō'klerimizden dedelerimizden duydū'muz fıkralār var. esgiden
5 işde babalarımız dedelerimiz yayliyē gederkēn ne iş yaPaK işde bŭ tarla ekip biçmedē
6 inek güdüp göyundā pek iş ğalmadı dē'ncek n' 'āpaK n' 'ēdek dē'ncek demişler kine
7 bürgün yāyliye gederken düz ekek demişler neriy' ēkecē'z bir göl yatā' varımış su
8 varımış buriyē bu göle duzu ekek, dönüşde allah izin verirse demişler bu duzu ğelir
9 biçerik. satarıK işde māhsŭl ederik demişler. yāyliye gediylār yayla sezonu bitiyō
10 işde geri memleKete gelecekler göçek diyolar göcebeler ordanoriye gederken
11 yörükler. ğeliylār kınā işde. ğaradepeniñ aslı yörük dē'l hocam. işdē buriye geliyole
12 köyē diyolar yerleşdikden sō'ra malı inā' daniye yerleşdirdikden sō'ra. diyolar gedek
13 şu duza bir baħaK n' oldu işler nasıl edecē'Z falan diye vāriyollar hınā āyzın ğurak
14 gediyl' işde havalar sıcaK oldū'ndan dolāyi suyū çekmiş toprak bitmiş sŭ gölün
15 yatā'na da sinekler çokmuş bahıyolar hına şey yōk. duz yōk. arkadaş bizim bu duz
16 nere' geder öte' bak beri bak duz yok ulān bu duzu diyolār yese yese bu sinekler yer
17 bundan dolayı bizim duzumuz olmadı bu n' ēdek bu sinekleri āvliyāk diyolār. ilān
18 nasıl āvliyācā'Z. ēve gedek tūfekler' alāk gelek bu sinekleri vuraK diyolar. tāmnam
19 diyolar aĝām. evēgediyollār. köyl' işdē geyiniyo ğuşanıyo tūfā' alan göle variyolar,
20 gölün yatā'na bir iki tene sinē' ateş ediyolar sinekten vurıyolār. o esnāda sinē'n bir
21 tānesi uçúyō āvcınıñ annına ğonúyō. āvcınıñ annına ğonuncaK tabī āvc' öbür avcıya
22 çā'rsa ses çıkarsā sineK uçacak diyē işāret ederimiş fŭ fişt fişt işdē uyanmasıñ diye
23 sinek. ādam pompaliynen deh ediyō ādamıñ annından silahā. ādam ölüyō ulan adamı
24 vurduñ falan diy' amma ötedem biri diyo hına üleñ ğardāşım sen manyaK mısıñ diyo
25 iki vızdam bir bizden diyo iki tene sinek vurduK bir tene adam öldü diyo.

K8

Anlatan, Ömer Çakıcıoğlu (Cennet Ömer) Yaş 82.

Derleme Yeri: Kadirli, Karatepe Köyü Cennetler Mahallesi.

Konu: Karatepe Fıkraları, Gelenekler, Anılar.

1 şindi bak şū şe'n ğamarasını ğapat. şindī bir şe'n hāmırı çamırı der. bunu annadıyım
2 da genē dedi. imiz ğadarıynan. burdam başlıyek diyèk zararı yok. şindī ğaradepe
3 hikāyesinin yenisi var esgisi var. dahā ē' bileni var. şindī diyolar kī. yāhō ben ne
4 biliyim demiñki dedi. im gimī. cāmı n'-'ādar bō'K olsa demiş hoca bildi. i'ni okur. bñ
5 şindē bāzisi bunā ğīzīyor. niyē öyle dediñ diyo. ulām böynü hırtmış bunū. şī' yapālım
6 çıkmış meselā hırtmış diyok bunu düzeltelim şindi adamın boynundan arıya diyo ku.
7 ō'lum onu derim ben ğāpāt. ondan sonra işiñe geldiñde ğonuşak. şiyā ādam bā'rrımış
8 bēn ceketī tērs ğēydim böynümü ğopardıyoñuz. ōTeKilēr ğāFıya oynatmış adam
9 böynü tērs dönmüş. diyolār. hē öyle sanıyolar. sonra bakıyolar kī ğerçekde iş adām
10 haķlı bu daħa yēni oluķ işTe. şindi ēsgisi yānisi demeK isdedi. im. ğaradepel'nin
11 devam etdī'ni şī' yapıyóm şindi burā yannış ğaratepe olurdu. bir ikincisi de gene
12 bizim ħal'öl' olur bir nerdıyāsā moturu devird'öldü. ğayī'nān bu ğarşıya ğeçiyolar
13 çerç'öl'lu tarafına. düzüçi diyēlim. o başā āv yapmıya gediolar. ik' arkadaş. ğayā'
14 bīniyollar geri eve dönēcēkler bir tāne kúçúk su yılānı ğarşıda' ğalanın yā'n'dā. ulān
15 diyo yılan var diyō ğayī'n içinde'ler. ğayī'n içinde' de mefāt etTi bizim yaşılar da bir
16 adam ötē' de ōndan az ğēñç. bunnār dāmāt olullar nerdıyese birbirlerinē. hısımlār o
17 güççük onnarın dāmādı sāyılır. ulān diyō yılanı da vur bēnī de vur diy'. ilān olur mñ
18 yılānā sıkarsam sēni de vur'rum. vūr diyō. dāħ ediyō. ādām güldürredeğ gölün içinē
19 yıkılıyo şindık. ğān akımıya başlıyo. şindi bā'rıyō kimsē yok. sırtınā ālıyo tā şū çunur
20 şiyē ōrdan bir tēp tēliFon doķdura Falan ğötürüyolar savcılā' sāvcı Falan doķdur nē
21 yapıñ sen. silāħ boşandırdım diyo. nasıl boşandırdın. ulān ölüm burıyā sēn sıkıyım
22 deseñ vurāmāñ. boşānan silāħ işdē daşın üsdündē'di ilān afedersin eşş'öl' eşşek cānım
23 bō'l' isdiyō ō'le yazacā'm ben de diyo bunu senin vurmadiñ belli diyō. ōTeKini haPis
24 yatırmıyacak ya. ē bu da bir ğaradepel'lik şindī demēk isdedi. im bunun ğaradepel'nin
25 hikāyeleri çok. ā bēlkidē duymuşuñuz dīynemişiniz çocā' da bēyākı dedi. im gimī.

26 şindî yēnisi bō'le esgisi dē bir sū içmiye gediollar genē dē bizim cē'han ırmā'na
 27 çünkü şeylēri kēsgim bir yere varıyollār sūsadıķ diyūr. şe n' 'āpak birbirimizin
 28 ayā'ndan dutāk. ilk varan ōrda suyu içsin onū geri çekēķ. teker teker bōla sū içek.
 29 ölür. şindî beş alt' tan' adam n' 'ādarısa derin bir guý'ýá eniyō gımī. ırmā' enip sū
 30 içmek. ōteki yoruluyō ben diyo yōruldum diyō ēlime bir tū' veriyim diyo yāni. el'ni
 31 tükürüp ısladıp ō'yle dutacaķ. ayā'ndan sā'lam dutacaķ. onu on' dutan' 'ādar hēPisi
 32 súyuñ içine gēdīyor. ikinci kōnu bir daş dē'rmen daşı kēsiyo bunnār. şindî diyollār kı
 33 bu dāş aşşā'dan şū yöne getsin. bir dē akıllı memmet dellerimiş bunnarın ahıl
 34 tānelerinē. ahıllı memmet diyō ku sen diyo şōrıya pus. gāya diyoşu tarafa getmesin
 35 birē birē dē bu taraFa gētsin. olur. şindî daş bildi' i' yere geder tabī'. o ōrda bīrrē bīrrē
 36 daşı ũrküdecā'n derkēn dāş ādamī hāmır gēm' edip gēçiyō. şindî ikinci kōnu hāyanın
 37 nallandī'nı bilillerimiş. İz. bakıyolar kı naşın altında bir tāne iz dahā vār altı tāne çivi
 38 varr yā. bundarın İzi çıkıyō. ō mēmmēt mēmmēt nē vār. bem bir İz gördüm diyo. nall'
 39 iz gördüm diyo. izinin altında bir iz dahā gördüm diyo. bēn diyō pēyēķdim diyo. bak
 40 şindi. pēyēķmēķ dē yāni ũrküdüm deme. sen dediñ bem burda pēyēķdim diyo. nasıl
 41 duruyon orda diyo. şindî çivinin izini bilmezlerimiş. ē bir dē genē āva gēdiyollār. biri
 42 çāriyōr hāsān hāsān. nā diyon diyo gārşidā nēredesin diyō. işde Fulāñ yerdiyem diyo.
 43 ulān orda bir ğara kūtúk görüküyo diyō. onun nēresindesin diyō. ulān diyō o ğara
 44 kūtúk bēnim diyo o ğara kūtúk dedi' in diyō. ulān sēn nasıl ğara kūtúk oluñ. baba
 45 burda bendem başga bi' şeý yok işde ben sēni görüyōm. senin ō kūtúk dedi' in bēnim.
 46 ulān sallan da görüyüm bakıyım ō'liyeşin. sāllan da diyo. hī'cık hī'cık hī'cık hā hā hā
 47 tēmām diyō. hıh hı hıh hıh hıh. hā. işTē bō'le devam eder gēder de yēter zāhar bu
 48 ğadarlık bēnim şeyim. ō ayrı. şindē. onu kimi motur olaraķ annadır kimisi de dev'
 49 olaraķ annadır. bū şeý gızilot gētiriyolār. ēvelden ēvlerin üzerinē otunan şindiki bū
 50 kiremit çinķō yerinē ot, bērdi döşşellerdi. toprak ō ayrı dam dellēr. ōteKine de hū
 51 deller çitden örellēr. hēpisi. şeýdē bū ayas taraFındā bū şeý dē bērd' otū. ulaşdan
 52 adam yüklediyo dēviyē yükledirken otuñ ucu yēri çālío. diyo k' ulān diyō şunja bir
 53 kibrit çālİYim az ğısalsın diyo. ot fazla yıpranmāsın deviyē de ğolaylıķ olur. şindık.
 54 ātaşī basan' 'ādar ğürpedeķ deve d' alışıyō. hēy ha ğara lōķ aklıñ vārısa çāmıra çok
 55 dūyo yāni deviyē çāmıra suyā yāni şī' yapacaķ da yanmadan ğurtulacaķ. ōñüne su
 56 gētiriyolār da bū yālan. bū motur işī dahā biz biliyoķ icat olalı. ondan ēvël amma
 57 bunu da yakışdırmış bi' şe' demişler. kimi ōñüne ot getirmiş kimisi su getirmiş
 58 diyolar da bunnardan ōlsa zatan yakınnarda bayāķı adamın yılanı dā vur ben' de vur

59 dedi,ini gördük. o motursiklet dev'ren. yalnız o devirişini de görmédim çünkü eşgiyē
 60 dāyānıyor. hālā biz hayvannan çalışdık epē' zamana gadar kī bū mātūr falan dedi,imiz
 61 bir ell' at'mıs bilmem ney hālā şurda hā. moturun ilk çıkdı' zamānnār ğaradepeli
 62 motur alıyó. motur yoruldu diyor óñüne su getiriyollār ēFendim. öt getiriyollār yesiñ
 63 dē'. ē oña da biri diyó K u ulān yavrum bu daħa yornū' mu çıkmıyāk suyu d' içmedi
 64 ötu da yemēdi bū yākışdırma bence hē bō'le de bi' şe' deniyo da. aħā hep biliyonuz
 65 bire şurda mōturā icat olalı bizim buralardā. geliñ getirmişler deveniñ üzerinde
 66 ğaradepeliyim ğardaş. şivem n' ēs' onu ğonuşurum. deveniñ üzerinde gēl'ni
 67 gētirmişler şindi bō'le girecek damdan içeri gireceklēr. yalnız deveynem berāber içeri
 68 girecekleri yerdē s't'mıyo. biri diyo ki bunu içeri s't'dırmıya nasıl girdirecēz bunu içeri.
 69 deveniñ ayaklarını kesersēk aşşā' ener. içeri sīyar öteki diyo kine ulan deveynen başġa
 70 gelin de getirrik yavrum bu yörüyemez olursā eñ ē'si bunu bō'l' etmiyek yā. gel'nin
 71 ğafasını kesek. bir ġısmı diyo kī gelniñ ğafasını kesēk. bir ġısım diyo ki deveniñ
 72 ayaklarını kesek heç aķıllarına gelmiyo ki meselā gelini deveden ēndirelim de ō'le geç
 73 siñ aķıllarına gelmiyo gene bu ğaradepeli deller yāni buña da. şimdī ġenē āynı gēlín
 74 hikāyesī. gēlín ġáynana ġáyımbabasıynan ğonuşmaz gelinnik yāpārdī. bir ara. şey dē
 75 gēlin hamır yuñurup ekmeK edecēk yū'ka. şurda bir dirēk varımış un çuvālī dir'eñ o
 76 bir taraFına göyollar. şindi gēlin ēliynen ūnu alıyyor. pañçasındā. bēri çeksā un
 77 dōkúlücü. çekmesē eli ōrda. ūñ ūñ ūñ edērimiş. ulān nēy bu vāriyolar kına bōylē.
 78 gel'nin elī şöyle diyēlim yāni. sizin ġamarıya da şe' 'diyom dā. çuvāl şurda direk
 79 burda pañcada ūn. şindī n' ēdek báyēkī gel'nin boyn'nu kesēk dedī ġimi gel'nin
 80 ġolunu kesēk diyolar. gēl'nin ġol'nuñ birini dirsēkden kēsiyyollar. dēşleri yāni
 81 ġradepel'nin bōyle sekili işlerinī annadıllar amma dō'ru amma yanniş. bu gelinnik
 82 yapmāsından. şimdik. iki tānesi bünün bō'lē yōl gēdiyomuş. birisi bir ġuş aķbaba
 83 türünden ġarā. aķbabadan bak diyó ō'lāk yē'liyó diyór. öteKi diyo K u ō'lāk dē'l diyó
 84 ġuş yāw diyó. ō'lāk diyó. ōlak ġuş dērkennek. olacak ya ġuş uçüyór. şey yāw āħa diyo
 85 ġuşumuş uşdu. uçsa da ō'lāk diyo ötekī inad ediyó. hanımıynēn gederimiş. yāni
 86 ġadının inatlı'ndān. hērif diyo k u şö şey diye ekinī biçmişlēr diyó. hanımı diyo k u
 87 ġırkmişlār diyo. biçilmemiş ġırkılmış. biçmişler ġırkmişlar dērken bō'le bir baraj göl'
 88 'ümū su ġıranı sēni bilmem n' ētdī'm diyo ġadını dutdū'ynan suya atıyó. bak ġadın
 89 ordan ā'rı eliynēn ġırkmişlār. ōrda ōlüyör yāni ō dēdem. şindī illā elin sırtına
 90 yükletmiye gerēk yōk. ġávur dā'nın beri yüzündenim demiş. adam tıraş olurumuş dā.
 91 bildīñ meselē. ġurudan ġuruyā. yānāşmış. ulām bēn ġávur dā'nın bēri yüzündenidim.

K9

Anlatan: Veli Sağlamer, Yaş 87.

Derleme Yeri: Kadirli, Karatepe.

Konu: Gelenekler, Anılar.

1 her birinden bir tene dē'cik yālın̄z türk' olarak söyliyemem hā bak hē ben yāni dilden
2 diyecā'm, yā imkán̄ yók söylememe imkán̄ yok, benim bā'zım tıkalı ō'lum, şĩmdĩ her
3 birinden bir tene söyliyecik yā, dadalō'lū ēfendim bu ceritlerinden hārb ediyō yēniliyō
4 ēFendim seküz yüz gişiden yüz gişisi gālīyō bir arkadaş varımış diyo Ku gediğim
5 şunun yanınā burdan bir guv'et aliyīm eFendime sō'liyem, şuna bir dahā vuruyum
6 diyō, giderkenne ō da ğarşısından gēliyō onun da var yüz ğadara bir asgerĩ selam
7 veriyo aleyküm selam 'oş beşden sonra neriye, diyo ku ğardaş ben ceritlerinden bō'le
8 bō'le bir hārbe ğırdım, ondan dā ēfendim yepildim bütün asgerim getdi yedi yüz gişi
9 onun yanına gediğim, bēn de aynı senin gimiyim ben de senin yanına gediğodum
10 diyō, küf diyo oturuyo, şu sazımı baña verin diyo bir yemek felan bi'şeler yapıyorlar,
11 buyur, yaħo yemē'n memēn zımı diyel şu sazımı baña verin 'ele diyo, ōrdā dadalō'lu
12 söylüyō bāKıyım, nē diyo, il'ām geldi elde dā'l neyneyim, akdı çeşmim yaşı sele ne
13 derim, sağ selemet geşdicē'm bin bu'ā, sıval eder benden dā'lar ne derim, gēlin
14 arkadaşlar yānıma gēlin, beni sā' götürmeñ bir ğılıç çalın, sekiz yüz evde de sekiz yüz
15 gēlin ā' çözer ğara bā'lar ne derim, soldu m'ola gelinnerin ğinası, dā'ldı mı yĩtlerin
16 minası, ğoçyĩ't kenānımın ēlif anāsı, inēr yollarıma bā'la ne derim, deh bire deh bire
17 de dehle dor'atım, yarsüfatda ğaldı atım pusatım, gelinner dul ğaldı çocuklar yētim,
18 hanı bey babamız deller ne derim, dadalō'lum der de ğördüm düşlēri, dikemedim
19 şehidime daşlarĩ, yarsüfatdā olup biten işleri, benden süval eder beyler ne derim,
20 diyo, körō'lu bir hārbe ğiriyō, ēFendim şey dē hoylu dā bi'şeyē küsüyō, eFendime
21 sō'liyem hārbe girmiyo, zatı hoylu girmesse ğazanamazlarımış, bütün şey
22 hoyludiyamış, eFendime sō'lē'm, hoylu oturmuş hēç aldırılmazmış, yāni bir ğız
23 meselesinden oluyō, ā, ğızı eyvaza alıyo da baña almıyo babam dē', baba deller yā
24 hēPisĩ, dē', eFendime sō'liyem şindĩ, gēliyo körō'lu hērif düşünüyō aldırımıyo bilē,
25 herifler ğırılıyo, hōylu ō'lum ka'k yerinden ğılıcını çek belinden, āl beni düşman

26 elinden, ò'lum meydana maydana der, alıyò høylu, høyluyum ka'kmam yërimden,
 27 gılıcı çekmem belimden, almazam düşman elinden, babam dō's bilmezem bilmezem,
 28 der, gō'de bulut parelendi cān cesètde aralandı, şānlı ēyvaz yaralandı høylum
 29 mèydana mèydana, der körō'lu, gō'de bulut pèrelensın, cān cesètde aralansın, gız
 30 alannar yaralansın babam, dō's bilmezem bilmezem diyo, māvili dē herkeşin
 31 gözündiyemiş, yalnız bunu körō'l'nun kīme verecē belli dē'limiş, goç körō'lum der n'
 32 olacak, takdir yerini bulacāk, māvili sēnin olacak, ò'lum meydana meydana, ò'le
 33 dē'nce hēriF ka'kıyó, ha babam, şimdī, çok her birisī bi' şeyde dē ha'ngi'ndan dē'm,
 34 sürmeli bē' arif bē' dē'n iki ğardaş vārmış, bir pāTişah devri tabiyi bu, ēFendime
 35 sō'liyem, babası bō'k ğardāşını arif bē' gēdiyo bi' yerde bi' bē' varmış bu bē'n ğızını
 36 ālıyó, sürmeli bē' ēFendime sōylē'm sabā'nan ye'ngesine ba'kıyo ku yāho du'ān aya sen
 37 dō'ma ben dō'yum diyo ulān, diyo Ku bahala ye'ngə bacın var mı diyo, var benim bir
 38 güccū'm dīyo, ulam bunun bō'gü bō'le gözel babalı boynu'na bunun güccū'nün yüz'ne
 39 ba'hlımaz diyó, tēmē ēFendime sō'liyem, yanna iki tene arkadaş alıyò sür, vāriyolar
 40 ēFendime sō'liyem şō'le bā'kıyollār, kimidī'ni bilmiyolar da dēmiyolar da tabiyi,
 41 dērken ā'sam olúyó yiyolar içiyolar, diyo k' ò'lum, hay'r ola neredē gelip nēriye
 42 gediyo'nuz necisinz diyo, diyo ku pāTişāhım bēn ba'hrirō'l'nun ò'luyum diyo,
 43 ba'hrirō'lu da dün daha bir 'afd' olmadı, ğızı vereli, adam, ben ba'hrirō'l'nun ò'luyum
 44 düyō, iki ò'lum mar demişmiş satı, şū bu ne ğardaşım diyo, bizim enişde ğardaşım
 45 diyo, peki ba'hrirō'lu dedi ki diyō iki ò'lum mar dediydi bu neci diyō, orasını
 46 ğarışdırma diyo, o beslemesiymiş, o ēfendim yānında, ısıak dellerimīş, o yan'da
 47 beslemesiymiş, oranın ğerā' yōk, ēFendime sō'liyem, diyó ku, pdişāhām allāhın emri
 48 be'n ğızın' isdiyom diyō, gendi gēndī, diyō Ki, ulan eşşek sıPası desem diyo baban
 49 yanımda çoK 'atirli şindi sa'na iki tokat vururdum dīyo, hele baban n' oldu da se'n
 50 geliyo'n diyó, heç seslenemiyolar kākıyollār, ēFendime sō'liyem sā' sabah yatırolar
 51 sabah kākıyolar, ka'kıp çek geliyolar diyolar Ki, babam ille orıya gedecek, ulān ò'lum
 52 dün dā'l evelk' 'ūn 'erFi'n ğızın' aldık e bi' daha gedip de bi' daha alın, hele dur bi' sene
 53 geçsin aradan, töbe vallāha diyō, olurdū ölmāzdī olurdū hērif ēFendime sō'liyem
 54 adāma diyo, diyólē' Kı bire pādişāhım hē'l olsa dē'cik ya'ho diyēk adamı bi'Z seni
 55 sevdiğid' arKadaş bi' daha sevicilik, dērik da'ha ēy' olur diyolar yāho, ēFendime
 56 sō'liyem, hēle birdem vāriyolar, dēmiye de utanıyo adam yā, meselē' açiyollar tabiyi,
 57 diyo Ku temem temem merdim diyo, bir ēFendime sōyliem bir datlı fēlan yiyolar
 58 sa'har, tabiyi, ğalıyo bū, ēFendim ikide birde ğēlirmiş gederilmiş, gelmiye birēz da

59 utanmıya başlamış gosgoca bir pādīṣaḥaṇ ǧızī, diyo ku ha o ſiye isā', ulān ǧardaş
 60 ǧardaş dellerimiş, ulaṇ ǧardaş bir de seṇ get bizim köyde n' 'ātuyo bizim adamlar
 61 diyo, o beriden vara vara varıyó ku ǧardaş abāw, ǧız du uān ayā sen dō'ma bēn
 62 dō'yum diyō, vallāḥa diyo buṇa bir ǧarartlama bir ǧāralama verrim, ba' Pāk ipniye,
 63 buṇā bire ǧāralama verrim bu diyo ēfendime söyliyem, beni diyo birez de kōsā'nimiş,
 64 bu sürmeli bē' küser gedēr, başın' alır geder daḥa melmekete dōnmēz, bn de o'lúyüm
 65 düyō, ēFendim pādīṣaḥ bunu baṇa alır diyo, gēliyo diyo kī n' ētdiṇ ǧardaş nasıllar
 66 hē'leler bizim nişannı gözel miymiş hō diyo, ulān nişannıṇ da batsıṇ ǧāyimbabaṇ da
 67 batsıṇ yüzü de batsıṇ, nasıl, ulān girem belisiz çıkam belisiz, ēfendime söyliyem
 68 seniṇ gimi doksan tanā adamı var seniṇ nişañniyiṇ diyo, deme ulān, val'aḥā dedim
 69 getdi diyō, üç atlı alıyō biniyo sür ber'dem vāriyō, çüñKü gēlince tabi ǧız evel at yā
 70 ǧız atıṇ başına geliyō, dur diyo ǧızā, şindi bilseṇ de sō'leseṇ, dilber, gecēlerim ǧayrı
 71 geçmez düşünen, sem bāṇa bir ācı ḥabar duyurduṇ, dúverim bā'rımı ǧara dāşınan,
 72 dē'nce alıyo ǧız, nēdir bēyiṇ o'lu vāran ḥabarım, in de sōyle evde yokdur pederim, bu
 73 'adar mı bilmem ǧāderim, gelin m' olamıyacım telli başınan, nāzlı yāriim seṇ gō'nünü
 74 gēzdirdiṇ, siyāḥ zülfūṇ māḥ yüzünē düzdürdün, ḥas bāḥcāyı yād ellerē bozdurduṇ,
 75 bōzulmuş bā'ların ilāzım dēyil, bēy o'lu şu senden kemlik mi olur, aslan yatā'na, ḥā tā
 76 ireli gēşdik, ǧapad 'ala ǧapat, āmam bēyiṇ o'lu ǧadan' ālayım, vārısa düşmanım ōnu
 77 bulāyım, vallahi yapamıyacā'K arḳadaş, tabiyī, adam başın alıp gediyo, arḳadaşlara
 78 diyo Ku ǧardaş beṇ gediyo bāk, bēṇ geri ōnmēm, ben ne melmeKeTe dönerim ne
 79 bu melmekete dönerim, siz dē allāḥ' asmarladık, siz dē düz ekmek ḥalal ēylēṇ, beṇ
 80 gediyo diyo, diyolā'ki sen nerd'ölün biz d'ord'öllük diyolar, vallāḥa salmak b'
 81 'ēre, sen getdikden sonra biz de gederik diyolar, sensiz biz melmeKeTe varıp da n'
 82 'ātucuḳ diyolar, ētme dutma dediye umutları kesiliyō üçü de bir gēdiyōlar, toramam
 83 paşa demeli bir paşa varımış, toramam paşanın orıya vāriyollār, ēFendim diyō kī,
 84 onun semtine vāriyollar, onun bir ḥas bā'çası varımış, ēletiyālar vāriyolar ēfendime
 85 söylē'm bā'ciyā vāriyollar atları ǧapıp gō'yuruyollār, ōt bō'le, ot bō'le atları gō'yürünce
 86 dē gen'ler de yatıyū, tabī ḥas bā'ça dellerimiş, ḥas bā'canıṇ bekcişi varımış tabī bekci
 87 de baḳıyo Ku bunar bō'le, ēfendime söylē'm gēliveriyollār, ikisini kesiyöllār,
 88 arḳadaşlarının, gēndini dē ş'i yapacāḳları zamān uyāniyō, kākıveriyo ku adāmlar
 89 arḳadaşlar ōlmüş, ēfendim şe yapıyōlār, velā'sili öldüm ölecek ḥa diyor, eletiyolar
 90 toramam başıye, diyolar kī bu ḥas bā'ciyā gētirmiş, atları gō'rmüş, irelde puṇarıṇ
 91 abşına yatmışlar adamlar, o zaman adamıṇ şeyi neci, ēFendim, bu orda bir zaman

92 ğalıyor ēFendim arkadaşları öldü zatī, bñā, o pādīşāhñ ben yāni dipdem başa
 93 dërsem bu bitmēz, ben eFendime sō'liyēm, bāzi yerini atlıyom da bāzi yerini dīyom,
 94 diyō kī, bak 'ala diyō, sen nerdeñ gelip neriye gediyo duñ diyō pāTişāh, mē'sele bō'le
 95 bō'le diyō, benim yanımda ğalıñ mı dīyō, dur ğorsañ dersañ ğālırım diyō, pakī'
 96 ğālīyollar şindi burda, burda mir miķdar ğālīyō, ādam toramam paşanın ğanımı çocā'
 97 müşder' olúyü, etme dutmā ētme dedīyse umudu kesiliyo avrat başına musallat, ē
 98 pādīşāha da seniñ avradıñ baña müşderi bu denmēZ, derkem bundam millet
 99 hilalanıyü, avradıñ durumundan, paTişāha diyolar kıla vallā' paTişāhām mesele şō'le
 100 şō'le, ammā adam yüz veriyo ammā yüz vermiyo amma avradıñ adama musallat
 101 diyollar, şimdi çocū' getiriyollār, hazırlıyāp da ğētirecekler afendime söyliyēm, ē
 102 şindī avrāt aşşā' dabana geliyo paTişāhañ yan'na çıkacaklar, avrat diyo Kuna bāk
 103 ğēdiyoñ ha diyō, şindi çıkdıñ mı padişah kelleñ düşürür, yalnız baña söz verirsēñ,
 104 seni ğurtarrım diyō, ana hūyran olmuş, cıscılbaK olmuş, çocuk varıyō dōşünñ
 105 birinden sıvanıvēriyō anam olduñ allahdan ğork yapma bunu baña diyō, velhāsili
 106 ālıyolar, bun' dā adam dā şī' yapıyo tabiyi ğörüyō, o gendini ğötürennēr, dō'lēr Kī
 107 paTişāhām mesele bō'le bō'le, hilā avradıñda çocukda bi' şe' yok diyollar, temām,
 108 şordām bañ' atı çekin diyo çambış ğatır olurumuş o zaman, ğatırı çekōlar getiriyolar
 109 ēfndime sō'lē'm avradı ğatırñ arkasınā ğuyrū'na tirkıyollār, pūh, ğatırñ ğötünr ikī
 110 depík, ğatır ğēdiyo ğız da ğēdiyō, o gediyo bir müddet, bir haFda sonra geliyō Ku
 111 ēfendime sō'lē'm, ğuyrūnda bir top kendir var başğa bi' şe' yok, ōndan ō'le
 112 ğurtuluyolar, diyo ku ō'lum ğuyrū'ñ acısı benden çıkmaz ciyeriñ acısı senden çıkmaz
 113 demiş yılan diyō, onūñ ğumu diyō ēvet seniñ bir ğabā'tiñ yō'muş amma seniñ
 114 yüzündem ben evim dā'līyo minam dā'ldı, sēn sēniynam bizim burda bizim burda
 115 dadımız yok, hā allah saña selāmet versin diyō, ben sāña bi' şe' demiyom, hāydı ğüle
 116 ğüle diyō ordan çıkıyo gediyo, sür ha sür sür ha sür, ēFendim bir memleKede varıyo
 117 yā bir cıñgam varımış cıñgannarıñ içinē vāriyō ēFendime söyliyēm, ūlān orda
 118 dur'rumuş yēdi sene ğēçiyo āradan, ğızıñ babas' ō'lüyo, ānası ōlüyō, ğız diyō kū, ben
 119 n' ātūyüm sürmeli bē'n getdī'n de biliyo tabiyi, o ğedişi, diyō ku vāriyim ğáyimbabiya
 120 dē'm kī yā ō'luñu bül ya bēni öldür dē'm diyo, āta biniyō ēfendim sür, ğēliyo bu āra
 121 āyni bir pādīşahlıdam bir pādīşahlı'mış, tabiyī, ēFendime söyliyēm ğēliyo el'n' ayāna
 122 ğapañıyo, diyo ku babā yā ō'luñu bulacā'ñ ya beni öldürecā'ñ diyo, iKis' niñ biri, şu
 123 ārif bē'yi baña çā'rıñ diyo, bō'K ō'l'nu, āriFi çāriyollār, ārif bē' geliyo diyo ku ō'lum
 124 bak, işdē bacanañ hemi dē baciyiñ nişannısı, bu bō'le bō'le dīyō, bu ğardaşıyñ

125 ölüsünden dirisinden bi' çakmak çaPıdındān, bülmadan geri gelirseñ bak böynuñu
 126 vur'rum bi' teK ö'lum ğaldıñ bu ğardāşınġı vėlā'sili kelām bunun bi' ipucunudan ālıp
 127 bulup gelecē'ñ diyó, hē nē zamam bulursañ o zaman ğel dah' ēvel melmeKete dōnme
 128 bulmadan diyó, yāni ölüsünü dīrisini, mezerini nēyini hē bir izini bulacā'ñ dyo, çocuk
 129 allāh' asmarladık diyo, ğeliyo eve diyo kınā āvrat beñ ğēdiyom, ğelin diyó kī üç
 130 ğünüm ğaldı diyo benim diyo dō'm yapacā'k, üç ğüm bem bu dō'mdan öllüm, benim
 131 üsdüme bir pança topraK āt ö'le get ne āriF bē' diyo, ulān adam ben ğardaşdan
 132 olmusum da senden m' olmadım diyó ē ben olmassam topraK atmıyolar mı diyó
 133 zaħar atallar bir pança toprak diyó, hel' allā' smarladık gelinnen ħalallaşıyollār, o
 134 ğedişi, şurā senin burā benim şura senin bura benim tām bīr sēne geziyü, oldu sekis
 135 senē, ārif bē' gede', sürmeli bē' gedelī, ēFendim diyo kī bi' yere vāriyó, yalnız bir
 136 ħoturaFı vārimış, bunū bir çocuk görse gösderrimiş, şu ħoturaFın sāħabin' görmeniz
 137 olmadı mı, filan derkennenē, tabiyī acıkıyó diyo kū şurdam bir ekmeK aliyim diyo
 138 fırına vāriyo, düyo Ku bah' alā şu bir ekmeK alıyo nē'se, bi' şe'lerden bi' şe'ler alıP
 139 atıñ üsd'nde gedecek, ā' babasının bir mülkü mü var da orda mı durucū, hā satı
 140 ğēziyó, şu ħoturaFın saħabin' hēç göremēñiz olmadı mı diyó, hēlā' görmedik filen
 141 diyollar yā ō ekmā' fırına süren'erif vār yā ħanı ħanı bam bahıyım bā'm diyó, ilān
 142 ö'lum biz şurdā ā'samaça ekmek satıyók biz görmedik dē ordā tandır bişirdi'ñ ħalda
 143 senin mi ħabarıñ var diyo, oñā, lam bakıyım baħalım belki gördüm diyó, eşvedi billēħ
 144 bem bu çocū' gördüm diyó, nērde gördün yānē çocuk ħakīKet güzelimiş, kī bakmıya
 145 ğıyamazımışın, diyo kībem bu çocū'ñ yakışıklılı'na bu babayī'tlī'ne buña diyo yāni
 146 bir aşğım düşüyo ğumu oldu da gördüm düyó bir dēbem bunu cıñgennerin içinde
 147 gördüm diyo, heç cıñgen dā'l besbell' ammā bu nenin nesi de bu bunnarın yannarında
 148 bunnarın içinde dēdim ēFendime söyliyēm, vallaħi bem bu çocū' gördüm o cıñgenner
 149 filam memleketdē ēFendim ğēt ğardaşın orda diyo, geT ordā adam diyo, tamam,
 150 adam sür geciyē gündüze ğatıyo, un ekmek bal ğımı geçiyó bā'zından, bir sú bulursa
 151 içiyó getdī' yerdē ēFendime söyliyēm ekmēk hē'bedē ğēdiyó, atı sürüyo, sōrup
 152 murarkanna yāw diyo o cıñgenner filan yerde filan yerdē semte ğēliyyó, aħa diyollar
 153 ben dē'm beş yüz çadır sen de ēfendim üç yüz çadır, beridem vāriyó tabi atınan atlı o
 154 zaman, adamın ğılı'ından durumundan belli yāni bir belli adam oldū', selām'aleyK'm,
 155 alēykümselām ā' buyur ğel felan diyolar ēFendime söyliyēm cıñganner şey olur yā,
 156 ēFendim diyó ku arħadaşlar ēvet geliyim gel demeniziñ zararı yok dā yalnız benim
 157 bi' yiti'm mar sizi beni yaradanın baş' uçu olsun yalan sō'lemem, şu Foturañ

158 saḥabin' görmeñiz_ olmadı mı bēn ēFendim epē' yerdem_beri izliyōm, burda dediler
 159 diyo, tamam tamam seņ_ gēl seņ_ gel de şu yemā'mizi yiyek çāyımız_ içek helē, oñuñ
 160 işi gōlāy diyollar, ulān herif yemek yeme, yemek bā'zından aşar mı işiñ_ gōlay dediler
 161 dē yāliniZ o_ gūn de bireZ kefsizleşmiş genn'_iñ āyrı bir çadırı varımış, çadırıñ_ içine
 162 varmış yatmış, demiş_ Ki bēni ellemēñ demiş yāḥo bem_ birez kefsizleşdim demiş bēni
 163 birez kefsizleşdim azıycaḵ yaticım demiş, ilān_ nē'sē yemek yiyollar çay may bi'
 164 bardaḵ_ çay_ içiyo, diyo Ku yāw şu_ ādama baña gösderiñ yāw, sēkiş_ sene oldu bu
 165 benim ğardaşım bem_ bunu görmiyeli diyō, gel bā'yyim diyo pādişah, ciñgenner yī'T_
 166 olur_ allah var, ö'le yalana şiye gelmezler ö'le dosdō'ru gedeller, şindi bu bēr'dem_
 167 vāriyollar, çadırıñ_ sıtıñınā işde ğardaşıñ_ diyolar, ulān dıḵılıveriyo kī bi' ciñgānıñ_ n'_
 168 olacaḵ_ ciñgānıñ_ yatā' mītil, bir mitiliñ_ içinde yatıyyō, ēFendime söyliyēm şō'le
 169 baḵıveriyo ku_ ğardaşı ārif bē', gözlerinin yol buldū' yerden aḵıyō, arif bē'n de āynı
 170 tabiyi yā ārif bē' alıyyō, ğardaş ne yatarsıñ_ buralarda sēn, ḥāydī_ kaḵ_ gedelim silāya
 171 dō'ru, yatma bu ğurbetde başıñ' seversēñ_ ğardaş, ka'ḵ_ gedelim silāya dō'ru, alıyo
 172 süremli bē', ğardaş_ o dā'larda dā'larım mı vār, güllü mor sümbüllü bā'larım mı vār,
 173 banim ğardaş_ dēye ā'larım mı vār, silā da bir ğurbet_ el de bir baña, alıyo ārif bē',
 174 ğardaş_ ka'ḵ_ gedelim dā'lar bāşından av_ edelim keklī'nden ğuşundan, zamant'_
 175 ırmā'ndan puñar başından, ğardaş_ ka'ḵ_ gedelim silāya dō'ru, gētmem ğardaş_ getmem,
 176 gētmem ğardaş_ ben silānıñ_ düzüne, hürü_ ğızı olsa baḵmam yüzüne, benden selēm
 177 söyle eliñ_ ğızına silā da bir ğurbet_ el de bir baña, n'_ēse onu evel diyecā'diK_ amma
 178 bu evel geldi, birisi geç_ ğalmış, ğardaş_ sēni göyup getmem burada, ēliñ_ ğızı gēldi
 179 bekler_ orāda, gel iḥdar_ ēyleme beni burada, ğardaş_ ka'ḵ_ gedelim silāya dō'ru, getmem
 180 ğardaş_ getmem yurduñ_ şēn_ olsun, basdī'm topraklār teberik_ ğalsıñ, ö'le melmekete
 181 düşmanım_ marsıñ, silā da bir ğurbet_ el de bir baña, anām damdırañı_ direge asar, bacıñ
 182 dabançañı_ bā'rına basar, anāya babāya ādam mı küser, ğardaş_ ká'ḵ_ gedelim silāya
 183 dō'ru, anām her_ an ciyerini dā'lasıñ, vārsıñ_ eliñ_ ğızı ğara bā'lasıñ dertli babām_ o'lum
 184 dē' ā'lasıñ, silā da bir ğurbet_ el de bir baña, ḥaydī_ ka'ḵ_ gedelim ey dik başı belalım, oḵ_
 185 kipriklīm_ ğara ğaşlım ḥilalım, ğoymadıñ_ gözümde mālım melalım, ğardaş_ ká'ḵ_
 186 gedelim silāya dō'ru, bu gözlerim_ oluḶ_ oluḶ_ yaş dōkdü, belim ğambırlaşdı_ omuzum
 187 çōkdü, bani buralara toprā'm_ çekdi, silā da bir ğurbet_ el de bir baña, allah_ esirgesıñ_ ācı
 188 söyleme telli senemiñi_ candan_ eyleme, bu gēnç_ yaşdā_ āhireti bōylama, ğardaş_ káḵ_
 189 gedelim silāya dō'ru, n'_ēse bir ğaş_ Tene daḥa var burda dā, düyyō_ kī ārif bē' sō'lüyō
 190 sürmeli bē' de ses yōḵ, ulān_ n'_ōldü, ğucaḵlıyeveriyo ki adam getmiş, āĝlıyo_ bā'rıyō

191 çā'riyo efendime söylē'm cıngánnar toplanıyolar, diyolar ki n' ēdek bē'm, vāde
 192 böylē'miş zamam böyleyimiş, ēFendime söylē'm, şu adamı diyolar ēFendime söy'
 193 hemeñ kömēk, köylülere habar yahın köylülere habar veriyolar, mīllet oldū' ğumu
 194 geliyor ēfendim, herkeşin bir hayalındayamış çocuk, cıngánnarın içind' amma töbe
 195 bu cıngán dē'l dellerimiş satı millet, gēliyollār ýuyollar yiykiyollar cenēzesin
 196 ğıliyollār, ēletip, bōzok deller bir ğabırlık varımış eletiP oriye ğoy'yollar, diyollar ki
 197 bē'm, sem bu durumda gedemeñ ādam Felc' oluyo adam bitīyo, sem bu durumda
 198 gedemeñ bir ğaç gün ğāl, diyo ku arkadaşlar benim atımı çekin, ben ölürsem d'ō atın
 199 üsdünd'ölüyüm, ben hēle de ğardaşımı burıya kömdüm dē bem burda duracā'm, yāw
 200 nerde düşersem orda ölürüm, beni diyo herif atımın üsdüne bindirin yeter kī, sizden
 201 isdē'm bu diyo, atını çēkiyoler üsdüne bindiriyolar ādamın bēli ā ē'riñ ğarpızlı'
 202 dellerdi, ēveldeñ adamın beli ēFendime söylē'm atın yelkesine yapışıyor amma, şō'le
 203 gede'kēn, diyó kũ ulān ben babama varır da ne dērim ğardaşımı buldum amma ōrda
 204 öldü kömdüm gēldim dē' bem bunu babama nāsıl derim diyō, o zaman ğama
 205 ölurumuş ğāmiya çēKiyō bēn de burda gediym de diyo ēFendime söylē'm eni de
 206 Zāhar bir gören olu'sa bi' topraK altına atar diyō ğāmiya çēKip de amma adāmin el'
 207 ayā' titirēmiş at altından şahniyanca havıya ğama da elinden düşüyo, şō'le bi'
 208 getdikden sonrā at bir de kişniyō, şimdi āliyō, bu ayrılık saña da mı kār etdi ā'la atım
 209 ā'layacak zamandur, zalım ölüm ğülüşümü zar etdi, ā'la atım ā'lıyacak zamandur,
 210 ğıyamazdım bi' saralmış yaprā', sürmelīyi verdim ğara toprā', gētdi ğardaş ğónúlden
 211 de yırā', ā'la atım ā'layacak zamandur, arif der de ēy sürmeli sürmeli, sēni ārtık
 212 mā'şerde mi görmeli, çāre yoKdur datlı canı vermeli, ā'la atım ā'lıyacak zamandur
 213 dedī ēFendime söyliyēm, az şō'le ğametini şıye āt gediyo, şōyle birēz bāKdıydī,
 214 durnalar uçmuş havada ēFendime söyliyem ordan durnaların uçup da bō'le şı'
 215 yapınca gendin' de bir atlı biri yaznıñ yüzündeñ gēdiyo, ēFendim bō'le Fil Fil Fil
 216 etmiye başladılar, āldı bahiyim ne dīyo, ē'len durnam ē'len ben de vārayım, duā edin
 217 bem burada ōleyim, yitirdim ğardaşı nerde bulayım, sürmelīyi gördúpúz mü durnalār,
 218 ē'len durnam ē'len soram hālınız gün dā'nce ışılar mı teliniZ, ğaradş getdi bēn de
 219 āldım yalınız, şu dertli hālımı soruñ durnalar, durnamın ğanādi ēzelden ē'ri, yıkıkdır
 220 yuvāsi ezikdir bā'rı yönünü döndermiş bozoka dō'ru, bozokuñ sazına ğonuñ durnalar,
 221 ariflēr de aşK atāşım sō'nūr, ğardaş vēren yanar yanar ğō'nūr, anam dúyarsa da
 222 daşlarından dō'nūr, sakının da öldü demēñ durnalār, dedī ēFendime sō'le'm sürdü, sür
 223 hāsūr şō'le ārtık ğaç āyda gēliyo biz dilinen ōyle diyok, dē, ğāç aylık yol ğāç günnük

224 yol, şöyle melmekete birez yaklaşdı, efendime söyliyem, olām bakdılar ki sürmeli bē'
 225 arif bē' gēliyo, sürmeli bē' yok, ammā atıñ üsdünde duracak bi' durumu yoK adamıñ
 226 başında bi' şey vār diyollār, yalıñız bunu birin' der birin' görüm, gēndi öríyē gēdiyō
 227 ammā ē sürmeli bē' getdi arif bē' dē gelmemiye getdi arkas' sıra, heş dayanamıyo oña
 228 da sō'lüyō, ēFendime söylē'm, hāFdíya ğalmíyo babası d' ölüyō, gocā ğonákda tēk bir
 229 ğız ğālío, ğardaşıñıñ nişannısı gendiníñ bacanā', şey diyō kī ā isak ulān vāriyım şunu
 230 diyo başdan diyo efendime söylē'm, işTā ānañ öldü bābañ öldü, ēFendim bū ğızı
 231 diyór efendim bu ğızı buña verillēr ğardaşıyıñ nişannısıydı ēFendime söyliyem o ō
 232 sülāleden bu ğız ğaldı bu sülāleden dē señ ğaldıñ dellēr bu ğızı buña verillēr şunā
 233 āñiden şı' yāpiyım dā zatı bu bitmiş, o hērālda arif bē'n öldü'nü ölmíye ölük
 234 ēFendime söylē'm ō'le gēliyo yonşa muhākak gelmezdi, hē şu dedi ēFendime sō'lē'm
 235 atdan düşüp de ölmez mi baħalım, hay sen, ō zaman ğızı ben alırım kim alabilir diyō,
 236 bēriden vāriyō yā ammām bē'm diyo, señ getdiñ ēfen'im ōm beş güne ğālmadı anañ
 237 öldü, ā ōm beş gün sonra babañ öldü düyō, adam atıñ dırnā'nıñ dibinē armit ğımı
 238 düşüyō, millet köylü bütün millet geliyolar efendim köye ālıyollar götürüyollar o
 239 zaman cerraħ olurumuş doğdur olmaz dā cerraħa eletiyolar, şu yana ha bu yana hā
 240 derkēn, ādam efendime söyliyem, bireZ şö'le gendine geliyō, āşam oldu muydū ora
 241 bir dū'n, sabah oldu muydu millet efendime söylē'm birēZ, dā'lıyō, bir gün ik' ün
 242 derken diyollār ki, nē'm, o sülālede bir ğız ğaldı, bu sülālede de bi' señ ğaldıñ, bū
 243 hemi ba'canā'ñ hēmi de ğardaşıyıñ nişannısı, ēFendim bu ğızā biz ō'le iliyēk görüyōk,
 244 bu ğızı saña alacā'k iki sülāle bir ossuñ heç olmassa diyolar, adam diyo Kī, yānı yās
 245 dutduk öldük ēFendime sō'lē'm bu dünyāñıñ soñu yok bitmez yāni dutmıyanan
 246 durmıyanan bu iş bītmez diyō, iki sülāle bir ossuñ heç olmassa diyolar, tēmam diyō,
 247 şind' ēFendime söyliyem, dāħa da tabiyi evlenmiyolar ya ō'lē ğız yemē'ni getirir
 248 yemē'ni yapar yeller içeller ēFendime söyliyem, āşam oldu muydu millet hePicī' ōrdā,
 249 bir gün gēliyo düyō Kū, isak genē bēn diyō bi' şe' duydum aslı vār mı diyō, ne ō is'aķ
 250 diyō, şeyi diyō ğardaşıyıñ nişannısını saña alıcılarımış diyo, vallāhā millēt emmi dāyı
 251 köylü ğabīlē böyle iliyēk ğördülēr, sen ne dediñ, ben de temām dedim diyō, vāy bē'm
 252 yazzik diyo yanı, o diyo o melmeketde bēn gözümüneñ ğō'rdüm babasıñıñ
 253 evindiyekeñ onū'ñ ēFendime söyliyem, girem belisiz çıķam belisiz elli tene dosdu
 254 varıdı belki diyō, ğardāşıñ bunu gözüynen ğördü bēn geldim dēdim bunu gözüyneñ
 255 ğördü başın' aldı ğētdi ölüsünü señ ğördüñ diyo, daħa dönmedī, hē, ēFendim sēni de
 256 babañ bunun arkas' sıra göndērdi diyō, şu kō' maħallede diyo yānı, maħalle dō'alde

257 bir göca şehër, şu şehirin diyo üşde biridi oña batmıyan ğalmadı diyō, baban inan
 258 anan diyo içine düşdü ö'ldü diyō, bunun yüzünden öldü diyō, ulan herif küt diyo
 259 düşüyō, gelin çayı mı gətirmş yemek mi gətirmiş, geliveriyo ki gel'n olup da gız dahā
 260 da, geliveriyō kī ārif bē' gētmiş, ārif bē' ārif bē', ulan millete habar veriyo millet
 261 geliyor ēFendime söyliyēm tōplanıyıllār geliyillār şö'le bir amām bē'm n' ö'ldü,
 262 ēFendime söyliyēm fēlan derkenne adam dirk dirk dirk yallāha ādam cana gēliyō
 263 benim oturā'mın üsdüne dō'rulduñ diyō oturā'nın üsdüne dō'rulduyollār, ulan buñā
 264 diyo ēFendime söyliyēm n'öldü bē'm saña diyo n'ētdiñ n'öldüñ diyō, hēç bi'şey
 265 olmadı diyō hāni bir sāhēt geçiriyō' 'mü nē' 'mi bi şey olmusum diyō, yalnız o
 266 bāyıldı'nda o düşdü'nde vār yā ānası da gēliyo bābāsı da gēliyō, ğardaşı dā gēliyo o
 267 sā'hēt geçirmişimiş orda, mēseliye öldü gum' annādıyolār, diyōlār kī bu şeyin bū
 268 başımıza geleniñ hēPicī' is'aqdan diyōllar, öldü' gum' annadıyollar, ısqādanımış
 269 diyollār ö'lum, yalnız ğabıra gediliyō, ğabır deşiliyō ēFendime söylē'm hazırlānıyo,
 270 ceneziye çıkaracaqlār, cēnāziye çıkarıyollār ēFendime söyliyēm birin' der birin'
 271 ğorum ā tabıd olur tabıdın üsdüne yātırıyollār hocā süyü durnağdan depiye bir doker
 272 yā hē dōkenecē gō'z'nü açiveriyo kú aman āfallıyo millet, arkadaşlar ğorkman ben ārif
 273 bē'yim diyo, allah allāh üsdüne ēFendim ši'yāPıyolar, bēni bir dō'rulduñ diyo
 274 dō'ruldúyollār, şö'le bir bākıyyo, bēyler yāw dünya gelmiş yāw göca bē'n ēFendime
 275 söyliyēm ö'lu, herkeş yani gözünüñ ildī' yer adam, diyō kī şu sazımı baña veriñ
 276 arkadaşlar diyō, üs' taraFı cılbāk burda bīr ē şey örtülü çarşaf, sāzını gētiriyollār şindi
 277 bahıym başlıyo adam ne diyō, az ğapad'el' ö'lum, teneşiriñ üsdündē, dōkuz ayda
 278 gövdesindē gōtüren, nen edip dē sā' bō'rünē yātırān, ādam edip dē mencilisē gētiren,
 279 derdimiñ ortā' anam dā geldī, düşünde gördü ya, ö'l dē'p mala mülke yētirēn, yār
 280 isdedim cenneTimi gētirēn, dünýádañı müşğul işim bitirēn, nēyaZ kefininem babam
 281 dā geldī, ney der burda bir ğaş tene daña der amma hatırıma gelmiyō, şimdī hē açiver'
 282 el' ö'lum, çā'riñ isā' sōzüm var bēnim, òynamayā şimdi yerim dar bēnim, baş'
 283 ucumdā feryād eden, ğızā'lıyō, baş ucumda feryād eden yār benim, çırpını çırpını
 284 senem de geldī, ğızıñ adı senem, hē dedī ēfendime söyliyēm, dediler ki amām bē'm
 285 sırtını pırtısını fēlan gētirdiler geyindiler ğuşandırdılār ēfendime söyliyēm ısqā
 286 getmiş mezerē aman deriñirek deşin derimiş, çıkar dē' ğorkuyo, āman deriñ deşin işde
 287 sēriñ ossuñ ğardaşımiñ mezerī filan efendim, ısqā orda mezer deşdiriyō, ulan şindi
 288 söylē millet yōrüyo diyolar kinē val'aña haydın, bayēkī türkünüñ içinde bir de dēr kī,
 289 hāydın ey comāt ğabrım' gezēlim, başucumda feryād eden yār benim, dēr yāni orda

290 dā, hātırıma gēlmiyō, ēFendim, şindi ğabıra ōrüyollār, baĶıyolār şey gēliyo, şindi
 291 mēzer dēşenner de bir ğarşı gel'nir yā, hē ēfendime söyliyēm o zaman araba yoĶ at
 292 yok ēFendim, ōmuzda gēlir, hē, şimdī bunnar da yōrüyollār ammā şeyiñ gözü tabıtdā,
 293 ısa'ñ gözü, bire uşak diyo benim bildī'm tabıT ōñdeñ gēlir, millet arĶadan geliyo hēç
 294 bi'şē' yōĶ diyō, olan biteni de zatı da biliyo yā, bē'ye de ğarşı bi'şē' diyemiyollār,
 295 bundam bir kemliĶ olmaz buña ğardaş diyolar, bundam bir kemliĶ olmaz da bize bi'
 296 zararı toĶanır diye ğorĶusundan diyemezimiş, yoñsa hērkeş biliyómuş is'ā'ñ onu
 297 yapıdī'nı, ālāñ bilmem neresini n'ētdī'm diyo, bir ğoca bē'lik dālmış bē' ölmüş,
 298 tabıdōñden gelecē'miş de millet arĶadan gelecā'miş, ōñü mü vār arĶası mı vār aħa
 299 gēliyō zahār diyō, ilāñ şō'le yaklaşıyōlā' kī ārif bē' ōñlerinde ēfendime söyliyēm
 300 mızırak ğımı gēliyō, ādam ğardaş diyo bēridem vāriyo ısaĶ, ğardaş diyo ğucaĶlıyō
 301 sen de vār mıydıñ dünyāda tamam ğardaş diyo şu mezerime diyo bir gezek bā'yım
 302 toprā' nasıl çıĶmış hē'l' olmuş nāsıl dēşilmiş ğısa mī uzun mū diyollar vāriyollār, hınc
 303 ğımı ğüyū yapıdırımış, çıĶamiyēcek şekildē, hē diyo kī, ulāñ ğardāş ē' elinē sālīĶ ē'
 304 gözel yapıdırmissiñ da ğardaş diyolar yā bu mezer baña āz ğısāllaĶ var diyo, ğardaş
 305 seniynem benim bir fargım yok dıyō, diyō Kū ben şunun içinē ēniyīm, ārif bē'e,
 306 ēniyim de bi' yatıym mi, yok ğısa dē'l diyo gendi, ē ēniyim şuna bir baħıym yatıym
 307 diyo eFendime söylē'm, bu ğısa mı dā'l mı dizlerim dīkili ğalm mı bunda diyō, diyō
 308 kī, ulāñ ğardaş seniynem benim bir fargım yōĶ, meser seniñ nāmıñe dēşildī sen yatma
 309 bēn yatıym da sen dē'ne diyō, ēfendime söyliyēm hātliyo ēniyō, ēFendim mezeriñ
 310 iĶinē uzununa yatmıŞımıŞ, nāsıl ğardaş demişimiş, millete bir işārāt ediyō, hı ħımm
 311 kimi kürā'nen kimi ğazmiyenen kimi ēliynēn ħa babam tabiyi sapdım'ā'cı bilmem
 312 nesi yōĶ, dolduruyollār geberdiyollār, ēve gēliyollar diyollar ki bē' anıyāñ babıyāñ
 313 ğaynanıyāñ ğāyimbabıyāñ ħorantıyāñ ħapiniñ yasını dutduĶ dā ğeri mi ğetirīĶ,
 314 ēFendime söylē'm allahıñ emri dū'nū ğuracāĶ diyollar, dū'nū ğuruyollār ğızı ālıyollār
 315 bir tēĶ ō'lu olur oña dā sürmeli can vurullar ismini onnara kōmür bizlere ōmür
 316 arĶadaş. ēFendim şimdī say'yō, bēm bu aşıĶlārı yāni gendiynen barabar gezik ğimi
 317 vallahi bilirdim, ammā bitmiş, tūKenmiş, bōşā ēFkerlenmē divāne ğōñūl, aşıĶlarıñ
 318 küsdū'nū duyduñ mū, hērkes çēkdi seniñ gibi ceFāyı ħaĶdan umut kesdī'ni duyduñ
 319 mu, būğünkü ĩşini ğóyma yārine, aħıl ērmez aşıĶlarıñ sırrına, mensūru gendini aşğıñ
 320 dālınā bi' yār için asdī'nı duyduñ mu, o āsılmış ölmüş, ğalan'niñ dā yāni sō'lüyo,
 321 başlarına ne iş gēlmiş, ēmrah dō'ru getdi ħaĶıñ yōlundā, kemal tahir çezdi zōhre
 322 bēlindēn, kerēm yandı aslıħanıñ elindēn ataşlara düşdū'nū duyduñ mū, ħāmza bir

323 güzelin düşdü pēşinē, senem beyō'lunun girdi düşünē, mejnun leylā' için dā'lar başınā,
 324 delirip de düşdü'nü duyduñ mū, gārip şahsenemdēn muradın' āldī, gāmbir arzı için
 325 deryāye daldī, yusuFun' bulunca yāKup da güldū, şu dünyādan göşdü'nü duyduñ mū,
 326 sūrmeli engelīn ūydu sözünē, aynı bayıkı, sūrmeli engelīn ūydu sözünē, senēm ah
 327 çekip de vurdu dizinē, ārif hasrāt galdı gārdaş yüzünē, melmeketden geşdī'ni duyduñ
 328 mū, ō'süzün hālīnē el ālem güldū, maḥmut sevdiğini deryāda buldū, fer'at şirin için
 329 dā'ları deldī, aşk şerbetini işdī'ni duyduñ mū, māyıl güneş için çok cefa çekdī,
 330 yālvarıp pederē bōynunū bükdū, gözleri gāpālı zındandān çıkdī, ceprāyilīn aşdī'ni
 331 duyduñ mū, hūrşut dā mēhriyī bā'rına sārđī, osman dā zeycāmī rüyāda gördū, gārac'
 332 ō'lan sır'ını āleme vērdī, dos' düşmanı seşdī'ni duyduñ mū, körō'lu intikām aldığı
 333 zamān, dadalō'lu kenin bildiği zamān, elbō'l' isdambıldan geldiği zamān, feriz bē'n
 334 coşdu'nu duyduñ mu, hēlvacı güzēli sandıKa girdī, sıtgı āh çekip dē bārınā vurdū, üç
 335 günüz üç gēce depizde durdū, deryālara düşdü'nü duyduñ mū, yūnūs ḥaḳ yolunā
 336 göydu başınī, kerām çekdird' otuz iki dişinī, saFil soFu girdi sazın döşünū, aşK
 337 atından düşdü'nü duyduñ mū, derdi çok dünyāda murāt ālmadī, āhmet bē'n derdin'
 338 kīmse bilmēdī, hōylu tele getdi gēri gēlmedī, sur içine düşdü'nü duyduñ mū, bē'bō'rek
 339 gāynayıp coşdu bir zamān, āli paşa dāyīm çalardı kemān, esmēḥan araba dedi el
 340 amān, yāvruharın' kesdī'ni duyduñ mū, dēli bōran çıkdı dā'lar başınā, gılıc ali çekdi
 341 sazi döşünē, ruḥsātī dünyāda bakmazdı işinē, aşK atından düşdü'nü duyduñ mū,
 342 şāḥismā'il gülizarī ōzledī, gülperi dört sene yolun gōzledī, arap üzeḡgiyī çokca
 343 nazladī, mūt'üş ceḡge düşdü'nü duyduñ mū, vaysāl gāra ḥaḳ yolunā çalışdī, tanır gōcā
 344 ḥasiretlā' ālışdī, doḡsan yaşda seneminem buluşdū, beliklerin' kesdī'ni duyduñ mū,
 345 yēter vēli sālām sazi tellemē, derdim azḡn yaralarım ellemē, bu dünya kimsēye baki
 346 bellemē, ḡonannarın göşdü'nü duyduñ mu diyo, bunun bir'ne ḡalmamış bu dünya sāḡa
 347 da ḡalmaz diyō, ell' alt' aşık bem bunū gendiynen barabar gezik gimi bilirdim
 348 şereFimē, gēceli günüzlü sō'lerdim, āḡa hēç ḡalmamış aklımda şuruya sō'liyeceK iki
 349 tene kelime bulamıyom yōḡ. ihi gāradaş vārıdī, bunun ikis' dē ēvlēndī, allāḡın
 350 emriynen ikisinin dē āvradı ḡamil' oldu, bō'k dedi kī baḡala gārdāş, iKis'niñ avrad'
 351 dā ḡamile yā, sēniñ ḡızın olursā benim ō'luma vericiñ, bēnim ḡızım olursa seniñ
 352 ḡızınā vericim dedi, tamam baba dediler ōtā' de, ēFendime söyliyēm zaman geldī,
 353 dēvir döndū ēfendime söyliyēm, zamanı gēldī bō'gún ḡızı oldu güçcū'ñ ō'l' oldu,
 354 güçcük dedeKi gārdaş n' ēdiyoñ sözüyün ūsd'nde duruyoñ mu dedī, birē ulān seniñ
 355 olsıyadı vermiyecīn miydi tabī' ki vericim dedī, temām dedi o zamān bēşik

356 kertellerimiş, beşik kerme nişannıladılār, bunu çöcuk bö'dü, õhula gedeller geliller,
 357 efendime söyliyem, yālıñız, dellal del' emine kemānici göv emine demesi kö'de bir
 358 cazıyı ekber bi' ğarı varıdı, ğarī şindi çocū'ñ ismi şindi ğılıç alī, çocū' nerde görse der
 359 Kı ğılıÇ alim işdē emmīñ' ğızı beşik kertme nişannıñ işde şu yanı hā bu yanı hā çocā',
 360 dāKılır, ülen çocuk buña ğaF' evlenecek bir durumu yok satı buña ğaFasın' nerde
 361 görse ondan huyłānıyo yā, anasına dedi Ki anā dedi, vallaḥā şu ğarıya sō'le dedī, ya
 362 bunu bañā demēZ yāw beni nerde gördü müydü emmīñ' ğızı beşik kertmesi nişannıñ,
 363 işTe sen' alacāk seni şō'le saña verecāk, cnımdan bēzdirdi dedī, ya bu ğarı bunu
 364 sō'lēmēz ya bem bu õkulu tergerim bak dedi, ğarı dedi Kinē, anası, ulān õ'lum dedi
 365 ğarı onu sevdi, inden diy' onu dedi, ē emmiyiñ' ğızı beşik kertme nişannıñ ya dedī,
 366 efendime söyliyem nedī' huyłanıyoñ bundañ kı dedi, bi' de cura sazi varımış cura sazi
 367 aldı dāallah' ismarladık bizi duādan unutmañ sağ olursēk gene görürük birbirimizi,
 368 başın' aldı getdi, yāni ğızın kötülū'nden dāl dē işde o daKılıyo bu daKılıyo, ğız emmīñ
 369 işde nişannıñ vār işde şō'le ḥa bö'le ḥa, çocuk başın' aldı getTī, ēFendim bir mütet
 370 getdikden sonra, hele bi' su ver' ēle, dedi kī ḥama şehri demeli bir şehir varımış,
 371 ḥama şehrine vardı, ēFendim ğaribın yatā' da ğáyfeler ḥannar, bülbülün yatā' da
 372 bā'çalar bā'lar der ya, onun ğumu ğarip neriye varır ğáyfiye varır, ğáyfiye
 373 varıverdiydi, pādişaha dört tānā aşık her birisi bir köşiyē sazi dayāmış, püsgül yere
 374 dēy'yō, efendime söyliyem dört köşiyē ğáyıt bitmişler, sāzın bö'ründe oturuyollar,
 375 elinde bir cura sazinān çocuk dıKılıverdiydī, abāw çocū' efendime söyliyem yani yani
 376 erişmeK isdediler çocū', çocuk bi' tene āldı, aşıklar hırp olTu, ēlde müzevir mi yōk,
 377 efendime söyliyem, müzevirin biri sērtti padişaha. valla' padişahım n' ola saña
 378 mālüm ğayfiye dedi on on iki yaşlarında bi' çocuk ğēldi, aşıkların yanındā āüzını
 379 dilin' açamıyō, tek bir kelēm ğonuşamıyo dedi, bir meyet türkū sō'ledi aşıkların pili
 380 bitdi dedi, ulān şu aşıklarınan barbar çocū' baña getirip dedi, āldılar bunu getirdiler,
 381 dedi kī ulan söyleñ ğonuşuñ bāhiyim siz, dīlini yutuk ğumu hēç sesini adamlarda, dili
 382 bu āzın' aKdı, hē, ulān dedī boşā aylıK alıyoduñuz boşā efendime söyliyem ekmek mi
 383 yiyoduñuz nē'di dedi, on iki yāşında bi' çocū'ñ ğarşısında cevap veremē'p de ğosgoca
 384 āadamlar dedi efendime söyliyem boşā aylıK alıp boşā ekmek yiyomussuñuz çay
 385 içiyomussuñuz havadan, havadan geçiniyo tabī hērifler, dēdi yā dört aşā' dört palasgā,
 386 s/.../dir etdi ğō'du bunnarı, dedi ki õ'lum anañ babañ vār mı sēn necisın nērden ğēldiñ
 387 benim yanımda duruñ mu çi't sürmiyecā'ñ ḥopur ğırmıyacā'ñ, ekim biçmiyecā'ñ
 388 ḥarman savırmıyacā'ñ, yaPacā'ñ ēFendim gezecā'ñ dolaŞacā'ñ ğendiñ āyit bir odañ vār

389 odaŋda yatacā'ŋ ğayfemize gelēn iki mencilisimize isdellerse bir türKü söyliyecā'ŋ,
 390 seniŋ vazifēŋ bŭ, āylī'ŋ da şŭ, dörd aşī'ŋ dördünŭŋ aylī'nı çocā' vērdi, tamam dedi
 391 padişaham kimsem yok dedi, ēfendime söyliyēm durdurursaŋ dur'rum dedi, ğaldı bab'
 392 ordā, ēveldē bŭ ellik çarşısı yānı bŭ aralık çarşısı bŭ ellik ğávırıymış ēFendime
 393 söylē'm, ermeni hē, cīncık bōncuk ğoca ğarı yā'lī' bālā'p gediyo ğávırıŋ biri ğatırı
 394 çekmiş, ğīz ammā aradam bayā' zaman geşdi ğız yetişdī, ō'lan da yetişdi tabiyi del'
 395 'ānn' oldular, ēFendim ğız dedi kī gel 'ele dosdum gēl dedī, o dā bi'ş' alıcı sānnıyō,
 396 gēldi çocū'ŋ bir hōturaFı vār çekdirmişler gendinde, siz çok yer gezersinīz dēdi, şŭ
 397 hōturaFıŋ sahabini heç görmeŋ olmadı mı dedī, ğávur hāma şehrendenidī, dedi
 398 kiādām bu bizim pādişahıŋ aşī' ğılıÇ ali deller buŋa dedī, ulāŋ ğoca ğávır şŭ ā'zıŋdan
 399 öpüyüm beri gel de dedī, ēFendime söylē'm pekī' baŋa bir adires ver dedī, nērden
 400 kime atarsam bu mekdúp o zaman mekdúp, kimē atarsam kim nerde bulur bunu dedī
 401 temsilde hātā' yok yā, tēcirli caddēsi memmet sarpgayā osmanıya dedi bir adires
 402 verdi, ğız adiresi belledi yā, atar mekdub' orıya, ulām bir güm dediler kine ulāŋ ğılıÇ
 403 ali seŋ kimsem yok diyoduŋ vallā' saŋa bir mekdúp gelmiş bir ğızdan dediler, çı kardı
 404 yılān baŋıverdi kī ā'sda ğızın ĩsmi, ulan ırzını s...dī'miŋ emmis' tızı adını sen zatan
 405 senden ğaşdı dedi, ēFen'im atdı bunū sandā', ğız adiresi belledi durur mŭ başladı tabī
 406 deĥā arkaşındam bir deĥā' ō mekdúp yī'ldī, bīr gün bir hoş ğasefetlī ādamıŋ esgiden
 407 şēysi yōk, dediler kī bīre ğılıÇ ali lafıŋ harman' olmaz dediler he bire iki Tene türkŭ
 408 sō'le hērif dediler, heriF Zat' ondan isdiyō yā, içi dolgūn, ēFendime söylē'm aldı
 409 bāhiyim nē diyō, hēy ā'lar bir cŭlŭlŭm var benīm, yār sevdası ayrılmıyō serimdēn,
 410 ben düşmüşüm bir ataşdā yanarım, gizli sıırım bayan olmaz hālımdan, gēne dōlmaz
 411 dolaplarım ipilēr, ā'rır başım ğulaklarım çinilēr, yār dē'nce yaralarım yepile, üçe dā'lar
 412 yatamıyo zarımdān, bir geder de bēş arkama bākarım gözlerimden ğannı yāşlar
 413 dōkerim, bir āh çeksem şŭ ālemi yaķarım dālınca zerre ğadar narımdān, ğılıÇ alim der
 414 dē şadolup gŭlmem, ğaribim huplarıŋ dilndem bilmēm, hāma şehri sendē ā'lenip
 415 ğalmām, ben giderim habar geldi yārimden, ā' ōzelip biri lapcımī'nı giyene ğadara
 416 sē'rtedi paTişahāŋ yanna, vallāha şevketli paTişahām, aşī'ŋ ğılıÇ ali bō'm bir türkŭ
 417 sō'ledi künde kinin hēç birine beŋzemez, dedi, nasıl ulān, aman benim aķlıcī'm batsın
 418 ben satı türkŭ belliyemem de dedi, ne diyōdü bir şe' diyōdü de dedi, hāmā şehri sende
 419 ē'lenip ğalmam gel oldu emmim ğızındaŋ giderim diyō dediydi ulan ğaçırmaŋ şŭ
 420 ğocayı baŋa getirip dedī hemen yaĥaladılar aldılar getirdiler, kīmi cellet ēFendime
 421 söyliyēm hānı sen kimsem yok diyoduŋ, dedi ki pādişah dedi kī ō'lum hānı sen heç

422 kimsem yok diyoduñ, bõ'n bür türkü söylemissiñ kündeğine heç biriñe beñzemeZ, hē
 423 yāho paTişā'm dedī yāho diyomussuñ ki dedī bunuñ ē'lip bakacak yeri yōk, arapca
 424 dā'l kürtece dā'l diyo, hāmā şehri sende ē'lenip gālmam gel oldu ēmmim gızından
 425 gēderim, daña bunuñ ē'lip bakacak bi' yeri var mı dedī yok cānım pādişāhīm dedī
 426 ğılıÇ ali bizim ne anāmız vār ne babamız vār ne emmimiz vār ne dāyımız vār biz daş
 427 ğōğundan çıkı'k dedī, bēnim de elbet anam babam mār beni bi' dō'ran beni bi'
 428 bēsliyam vār, ēFendime söyliyem benim dedī melmeket hatirime düşdü dē bañ
 429 ğaribim burdā, melmeKeT aklıma düşdü dē iki hāne türKü sō'ledim demiş, bem bunu
 430 sō'lemiyecā'sem bēninē ē'liyoñ sem burdā, bem burda satı başğa n'ātúyom Ku dedī,
 431 kitlik türKü sō'le dediler ēfendim ben de sō'ledim, bem bu türKüyü söylemiyecā'sem
 432 aklıma geleni demiyecā'sem benim ne işim mar beni ne ē'liyoñ sem burda kı dedī,
 433 ō'lum getmiyecij zaħar ya dedi, ne getmesi dedi yāw, gētsem zatı gelmezdim dedī,
 434 ō'lum get gözünü severim ne bilirsēñ onu sō'le dedi, aşī' góyèrdilēr, toPlanıñ bāyım
 435 arkadaşlar dedī pāTişah biz bu ādama dedik ki dedī eñer ō'lum yanımda durur da bir
 436 hayma dalı sarardırsāñ ben seni ēverir bir adam ederim dedik, şimdīyse dōrt sene
 437 ōlmuş, n'ēverdi' var Patişahan ne everecā' var, PaTişah bunu bize dediye d'ammā hēÇ
 438 bi'şe' yōk, ādam sayaklamıya başlamış, yāhō her ne ğadar da getmyecim desē
 439 aklımda bi'şe' yok desē, gēne dēhāma şehri sende ē'lenip gālmām beñ gedērim habar
 440 geldi yārimden, yāni gel oldu emmim gızından gedērim, bunuñ ē'lip bakacak bi'yēri
 441 yōk malmaķet adamıñ aklına düşmiye başlamış, bu ādam gēdicī, ē'simī şu āşī'
 442 ēverek, būnu kēndirinēn zēncirinēn bā'lasak vallāha durmāz, nāsıl durūr, everirsek
 443 durur, dedī, o zaman paTişā'han vezirları olurumuş, pāş vezir dedi kinē paTişāhām
 444 üsdündā' yumā' üsdümüzē yuvarlamā, ē'r vererseñ PāTişā'ñ da evlat olarak tēk bir ğızı
 445 vārimış, vēirseñ ğızıñ münā'sip āşī'ña dedilēr, aşıkdan ē'sin' de vallāha bulup da
 446 veremēñ dediler yoklú'ña da ēFendime söylē'm bir şıye de moħdeşlī'ñ yōk, vērmessēñ
 447 hēpimizde ğız vār hāñġımız düyósañ o verir allahāñ emri āşamdā verrik āşā'
 448 dediler, dedi kī, arkadaşlār bem bu aşī' dōrt senedem bēri dōrt seFer everirdīm,
 449 yālınız, gēlip de şuriya ilk gördü'mde çöcük, eñer sen durur da bir hayma dalı
 450 sarardırsāñ bem bu ğızı saña verrim dedimidī, İşdēn yürekdēn yālınız biriñiz demiyo
 451 kú pāTişā'm bu aşī' everek demiyonuz kī ben de dē'm amma gendi gendimē bem bū
 452 ğızı āşā' vericiyim bun'da ben şereFime yakışdırıp da diyemiyom medem siz iliyek
 453 gördüpüz ben de verdim allahāñ emri dedi, masırafi babıyañ üsdüne alıyım mı kömür
 454 gözlüm dedi i gimi, masıraFı padişahıñ üsdündem bi' datlı yedilēr, āşīñ nesi vār, üç

455 ğüm bēş gün ēFendime söyliyēm gēne ğızdam mekdúp gēliyō, emmisī'zından, ulān n'
 456 ēdiyim, şindi soķaķlārda ēFen'im tabiyi ğāyfiye varıyo soķaķlarda geziyo, geziyō yā
 457 dellal deli emina, her yerin bir cadısı olurumuş, cadıyı ēkber, dellēl deli emine
 458 kemānıcı göv emine demeli cadıyı hekber bir ğarı varıdı, ğārı buñā ıras geldi, ulān
 459 dedi ğılıÇ alim, somā'ñı satmıssın dedi yaşı' eşşek gimi düşünüyōñ dedi, nē var dedi
 460 bir ğōsgoca pāTişāh ğızın' vermiş, başġa çolu yōķ çocū' yōķ padişahın varlī'nā ğark
 461 olussūñ ēFendime söyliyēm, nē düşünüyōñ dedi, ēFendime söyliyēm, ō'le ēFendime
 462 sö'l'em, ölüs' ölük gimi ne vār, ne düşünüyōñ dedī, dedi kı ğarī derdime derman
 463 dā'sın yarama melham dālsin, gēt başımdan deFol dedī, bēnim derdim baña yeter
 464 dedī, ulām ben şu kō'yün yārisının ebes' olām yārisının da hocas' olam dā senin gimi
 465 bir aşī'ñ derdini bilmiyem, söyle bāyyīm söylemedī'ñ çünKū ne biliyim dedī, ulān ğarī
 466 anām yoK anama dē'm babam yok babama dē'm kime dē'm bem bu derdimi saña dē'm
 467 ammā ēner bu sırim dışarı çıKarsā vallahi dedi ğılıcı çēKiverdī o zaman da ğılıÇ
 468 olurumuş, n' oħut' ümu vurrum boynuñu dedī, hē nērde görürsem innenin delī'nd'
 469 olsañ bullum ēner bu sırimi bi' yere çıkarırsañ dedi, ēFendime sö'lem, söyle ulān dedī
 470 beni mi bulduñ sır çıKardacaķ dedī, bēnim memleketdē bēşik kertme emmimġızı
 471 nişannım mar dedī, bu ġızı baña alacaK oldulār ğızın kötülünden dā'l dē ben'
 472 evericiler dē' bēn kūsgün geldim bēri yanna geldim getdim dedi, hā, ōn āltı sene
 473 olmuş beñ getdim o melmeketden daħa dönmedim geri diyi, bu ġēldim burıya pādişah
 474 dutdu beni dedi şō'le ğılı'ı'ma ğıyāfatıma baķdı dā beni bir bayā' bir adam sandī
 475 ğōsgoca pādişah dutdu ğızın' nişannıladı, ğızdam mekdúp gēliyō ondan duramaz
 476 oldum, buñā burda nişannıladı pādişāh bundan burda bō'le efendime sō'liyēm bēn
 477 şaşırtđım, ēFendime söyliyēm buñā var mı buña bi' çāreñ dedi, vallāhē vurrum
 478 boynuñu dedī sēn sazını çāl turhuñu çā'radur dedī, ō işi sem baña biraķ sēn ġaFanı
 479 yorma dedi, şındī lapcī'm ayaklı sinilerim pāpıslı siniler'ni soķuşdurdu könçecī'ni
 480 çekişdirdi arķasından macarın saçmas' tımı cazılıyaraķ ğarı ġētdi, vārdı pāTişāhā
 481 ēFendime söyliyēm tabī' mencilisdē āamları vezirleri filan oturuyolar, tū yazzıķlar
 482 olsun sāña dedi, bi' de pāTişāh ēFendime söyliyēm şū senin ğılı'ı'ña ğıyafatıña bah'
 483 'ala dedi, ğōsgoca bir pātişāh dedi, āmañ ğarı hayır ola nē var dedī, kō'ñ ğarısı herkeş
 484 bilir ğariyi, hāyır ola ğarı nē var dedī öllü'ñ körü vār dedī, aşī'ñ ğılıç ali ulān dedī sazi
 485 dedi esgi ekserī cıñġānnar çalar dedi, ēlinde bir sazınan bir çocuk şūriye gelmiyēnen
 486 dutduñ ēFendim ġızı verdin ğōsgoca pāTişāh dedi, aşī'ñ dedi bēşik kertmesi nişannısı
 487 ēmmisi ġızı varımış melmekeTdē, şindi ya ölürüm ya gederim diyō dedī, bēlKide

488 şindiyē getdi dedī, hā pāTişāhan ēnişdesi ğaçmış gētmış bi' de bu namī āldıñ şerefsiz
 489 dedi, ulāñ ğaçırmañ şunu yaķalañ dedīler, amān dedi şehēri dolanıñ, şehēri dışdan
 490 donatdılar ēFendim nēriye ğaçar adamıñ ğaşdı' yók, gēldiler ğılıÇ aliyi buldular
 491 bā'ladılar elin' ayā'nı ēletdiler efendim otutdurdular bā'ladılar bi' sandalyiye, dar
 492 ā'cını dikdīler celletler buçā' bilē'lemiye başladı, bir ğosğoca pādişāhañ ğururuynan
 493 oynadıñ diyóllár, ēFendim kimi diyo asaķ kimi diyo kesek, úlān dedi kī yāhō omman
 494 ğarı ōrdan çıkıverdī ē dō'ru ğızıñ yan'dā yoħarda bināyā, ğonā', vardıydı ğız dā şū
 495 mērcimekli bir sıkma kōhd' olur ğız dā onu sıkıp sıkıp ğóyyó, dedi Kī hıh dedi başın
 496 varanaça hēç 'abar' olmadı, mēsdeñ gimi vārdī, hıh dedi ğáhbe onu sıkıp da kime
 497 yediric' ola dedī, hem' baķıverdiydi kō'n ğarısı, ebe hayır ola ne vār dedī, öllü'n körü
 498 var dedī, nişannıñ ğılıÇ alinıñ melmeketde bēşik kertme nişannısı emmisi ğızı varımış
 499 dedī, şindi nişannıñ ğēderim diyo dedī, babañ ēFendime söyliyēm babañ yaķalatdı
 500 dedī dar ā'cını dikdiler celletlar buçā' bilē'liyō, şū anda dışarı çaķarsañ çıkđıñ
 501 çıkmassañ sō'ķ yüz'nü ğörün anca dedi, nişannıñ kēsiyo babañ dedi, āsíyo dedī, ēbe
 502 deme vīyh dedi bir ken, bir ken çöKerse sıkma buýdayınıñ hēpisi barnā'nıñ arasından
 503 çıkđı, bunū yere ğomíyē de unutdu dā ğonāñ sufiyā çıkıverdīydī āltına bi' sandalıya
 504 ğomuřlār, sāzı bō'rine dayāmıř'lār, ēFendime söyliyēm heri eli annında bō'le
 505 düşünüyó, kimi diyo asak kimi diyo kesek, ğız da diyo ulān insafsız beni ğō'p da
 506 nēriye gediýoduñ diyō, yāni geceK olmasañ babam seni kesēr mi, ulāñ ğafıya
 507 ğaldırıverdīydi ğız ğārşısındā dō'c' oluķ beygir gimi bō'le dipeliyō, elleri de bū
 508 durumdā, dedi Ki ārKadāř insanı sō'ledip m' öldürüller sō'letmeden m' öldürüller
 509 dedī, kimi dedi sō'letmeñ ulān vuruñ boynunu, kimi dedi kī ulān sōñ türKüsünü bir
 510 daħa duyak şunuñ sōñ sesini dediler, bıraķıñ ellerinī ellerini bıraķdılar sāz' el' aldı
 511 baħıyım ne diyo, ala ğözlüm baña cefā ēyleme, bu cafaña ğurbet ēlde dōyulmāZ, ğēl
 512 seniynen ō'run ō'run ğonuřāķ, gizli sıırım ğalk içinde dēyilmēz, yetēr ēylediñ de şifeyi
 513 nazī ğaradur ğaşları sürmeli ğözū, sen seni tanı dā ğuplarıñ bazī, hēr dāyım dost uçū
 514 allar geyilmēZ, ğılıÇ alim der de ğözlerim lēmlī, ayrılıK ēlinden ciyerim dā'lı, bēni
 515 deli eyliyen bir çifde beplī, işdim dolu zerħořlū'm sayılma dedi, yāni bēn aşğıñ
 516 dolusunu işdim benim serħořlū'mā ğusuruma ğalınmaz diyō, padişāhañ ğözlerinin yōl
 517 buldū' yerden āķdı, úlān ō'lum ğılıÇ ali dedī hā'kát gedecā'ñ mi dedī, dedi ki
 518 pādişāhām öldürürseñ ğaldım burdā ölmessem gedecē'm dedi, yalnız ğızıñ sōñ
 519 mekdúbū benī bilmem nem kimcā'zıñ ō'l'na vēriyollār işdē bir āy içinde ğēldiñ ğēldiñ
 520 gelmesseñ emmō'lu beni filan işde kimcā'zıñ ō'l'na veriyollār, ēFendime söylē'm bu

521 sōñ meḵdúbúm saña diyō meḵdúpā çıkartdı meḵdúbu, işde baḵ paTişāḥām dedi,
 522 ulan ō'lum bizim ğızı n' ēdiciñ pekī' dedī, dedi pādişāḥām, ğoça buynúz yük dā'l,
 523 verirseñ alır gederim, vermeseñ ēFendime söyliyēm cebirim yōḵ, vermeseñ
 524 gedecē'm dedi, dedi ulān esgiden kevran olurumuş, ğırḵ ğatır bir kevran olurumuş, şu
 525 ğızın nesi varısa yükleñ çekin bir kevran dedī ğırḵ ğatır çekdiler kevrān ēFendime
 526 söyliyēm yúḵlediler ğızın cērini cēhizinī, dedi kī işdē fılam memlekete ğadara bu
 527 ādamları götürecā'niz, ğırḵ tān' asger ğatdı yenne, ārkasınā, oriye ordan öte bir adım
 528 getmiyecā'niz, ordan geri dōnecā'niz dedī temām, ğırḵ ğişi ēFendime söyliyēm sūr,
 529 dile tez zamana geç uzun ıyaḵ ğısa kesēḵ aydın biçin olsun, o memleKeTe vārincā
 530 pādişāḥın emri bie burıya ebdiriñ dediler, aş'm, bir burdan geri dōnecā'k, sañā ū'rlar
 531 ossun bize allā'smarladık dedilēr, ğucaḵlaşdılar ḥalallaşdılar döndü onnar geri yañnā,
 532 kērvanı çekdiler gendi ğız'nam barbār ötü yānnē getdilēr, bir müdet d' ō'le getdilēr,
 533 ārtık, ğāç gün ōñ gün om beş gūn nēyise bir āy, şō'le birez yaklaşdılar dedi kī ğız,
 534 olan sen şurda dūr şu şehir bizim şehir, ben şurdam vāriyim ānam babam n' 'ātm'
 535 ölmüş mü diri mī sā' mı bēn on seKiz sēne ölmüş burdan gēdēlī öleñ kim ğālāñ kim
 536 ğız ğōcıya gētmış mī nēniñ nesī ben şō'le bir dōlāşiyim sen kevranın başında dur, bi'
 537 dolaşiyim geliyim dedi, ō'lan getdī gēndilerin evine hēç vāmadī, dō'r' emmisiniñ
 538 evine vārdı onā aşdı onā baḵdı onā aşdı onā ēmmisī yatıyo onā aşdı ō'lu yatıyo ulāñ
 539 ğız yōḵ, şō'le sokunduruḴda bir ufak bir oda varıdī, ulān şō'le pencereñden ā'rı he bir'
 540 o zaman ē ēFendim çitdēn ō'rülū sıvālī sıvā' da dōḵúldúyse içerdē görünüyō, o zmaan
 541 ō'le, şō'le delikden dē'nedīydī o dedi, i olanna beni filancanın ō'lna veriyöllēr diyōdū
 542 yā o dedi, i ō'lan'nān ēFendime söyliyēm ğucaḵġucā yatıyo ğız, emmisiniñ ğızī, şu
 543 ēFendime söyliyēm ğāpınñ şeyine durdū, bi' ye' basdı ğap' açılmıyō, ğapının
 544 şeyinde durdū, şimdi bunnar uyūmuş tabiyi bireZ soñrā bēkliyō ğız d' orda beḴliyō
 545 gend' orda bekliyō, yalnız ğılıcı çekdī, ēFendim şindī ūyandılar bunnar su dōkesi
 546 gelmişlēr, ikis' de ğapiyi āşdılar arḵas' arḵas'na çıkıcı yā bir ō'lanın boynuna ātdı o
 547 getdi bi' de ğızā o da getdī ḥayd' allā' 'smarladık, geldi ğıza dedi kī yörü dedi gedēḵ
 548 yāw ne çoḴ ē'lendiñ dedi ēFendime söyliyēm nē vār ne yō'muş geri döndü yalnız.

K10**Anlatan: Meliha Alişan, Yaş 70.****Derleme Yeri: Kadirli, Kızılömerli Köyü.****Konu: Anılar, Türkü, Tarihi Olaylar, Gelenekler.**

1 hē. mēliḥa alīşan. vallā' yētmīşe gīrdim ō'lum. gızılömerli kōyündenim ben hē. ōnú
 2 bizim ādam derdī dā ō çok güzēl ā'tlar bilirdidē. bēn 'ēp ūnutdum ō'rendimid' am mā
 3 ḥā. gāsap dā sī'rī sēşdī gāzzī guyyē dūşdü. nē ō'nüyōḡ āvşār ō'lu bitirdī'ḡ gızlār gāşdı.
 4 hē bunun ārkāsı da vārıdı dā. bēn unūtdum işde arkalārını ḥā. öncēden işdē gız
 5 isdēmiye gēlillērd' ō'lum isdēllērdī. bōylē birbirlē'nī gızzār şindik gızzār gōn'üynēn
 6 gēdiyō. isdērs' ālīyēr isdēmēss' ālmīyēr. ō zāmān ō'le bi' şet yokd' ō'lum. filāncā işdē
 7 necl' ābla bēlli gişī bell' āyile. bu ō'l'nā isdiyēr yā bu āyliyē biz nāsıl gız vērmek
 8 bell' āyiliyē bizdēn gız isdiyır dā dellerdi. hēr belli āylēsini sorāllardı kōkünü
 9 sorāllardı. bū nāsıl āyilēsi tēviz mī temiz dē'l mī. ō'lē sorāllardı. gız vērillērdī. yāş'
 10 ādamlār gēlirdī. ōlgūn bēll' ādamlār. kōyün ūnn' ādamlārı. sözü gēçēnnēr bū ādamlār
 11 gēlmiş de biz būnu gırābilir miyīk. dēllērdi hē. şindik söz bēn isdēmiye gēlmişler. ben
 12 dāḥa dōrt yāşındiyēdim ō'lum. yēdi tānē bābamīḡ ēmmisinīḡ gızınīḡ ō'lū ōrdāḡ kērim
 13 bābam būnū hēr yere gōtūrdü. gız āradılār buḡa. söz ḥārdallīk ḥāmō'lu kōselī ālibēylī
 14 ōrdāḡ keri gār'ōmērlī. gār'ōmerliden yokarda bir dā' kōyü var. bābam bēnī
 15 gōtūrmüyor ōḡa gız āriyōr. hēr tārafdān gız āriyīllār buḡa. işde memmetliyē vārişın
 16 ādam dēmiş kīnē vallā' bēn ilk ēvlilī'm dēmiş. āl' ā' dēmiş gūlāyīn dibin' ā'dār kēl'
 17 ossaḡ vērirdim āmmā dēmiş ādām amma sēn dēmiş. yēTi tānē çoçūḡ vār dēmiş ben
 18 de dedim gārım ōldūndā bēş tāna çoçū'm vārıdı dēmiş āTam būr gūn gēldim Ki dēmiş
 19 çoçū' tāvānd' āsılı buldum dēmiş. āvrād' āyā'ndan āsmış çoçū'. gorkācā'ḡ bēnden dē'n
 20 ānalık. bu de dedi gızı dā āynısını yāpār. sēnīḡ çoçuklāra dēmiş. vallā' sen çok
 21 sevdī'm ādamsın āmma dēmiş āTām. vēremēm dēmiş. bu dā yapār yārin dēmiş. ordan
 22 da işde babām şu ālibeyliyē bizim zēncirli mōtulumuz vār çit' āyır motulumuz vār
 23 gāpıda. gāmiyēnımız vār. biçērdüvērımız var. bābām çok zēḡginimiş kōyün birinci
 24 gālited' ādāmıymış.

K11

Anlatan: İsmail Türkmenoğlu Yaş 88.

Derleme Yeri: Kadirli, Kızıyusuflu Köyü.

Konu: Anılar, Türkü, Tarihi Olaylar, Gelenekler.

1 iki yüZ senelî'n fālam bilirim bābāmdān. seksen sekizdēkīn' diyāl dā bābāmdan
2 duydū'm bābām bābāsındān. iki yüZ iki yüz ėlli sēnelî' yāni çōK ėsgīdēñ gēlmişlēr
3 burīyē belk'de bēş yüZ sēnelik. ādān'dān gēlmiş düyōlār bu ġızyúsúFlū. bāhādırlıyd'
4 ėsgīdēn çobāñkā' denen bir ā' vāridī. dōrt kōy'e bāhārdı bu sārpinā'zı ġāradepē
5 ġızyúZüFlū bāhādırlī. dōrt kō'n muhdārıydı muhdārlık yāpmış ġırk sēnā muhdārlık
6 yāpmış. hōkümētimīş. bācılār bācılār vār yā ēFēndīm ōrıyā bālıymış. ondān sōñrā
7 bizīm kō'de dē bizim sūlāledēn bir ādāmıñ ġīZ çocū' yō'muş. bir yūsuf vārimış ō
8 dutārimış işlērī. ōteKilēr dērimış ki ġızyuZuF gessīñ hāñġısı ġıZyusuF. ġōcunurumuş
9 o da tābiyi ōyle dediklerinē. ōndān sō'rā ġīZyūsufFlu ġālmış. şey ġānunu çıKıncā
10 sōyādı ġānunu çıKıncā ėsgīdēn lā'bımış sōyādı geri çıkıncā bizim pēder de
11 mıkdarımış. gēlen mēmura demiş kinē şū ġızyusuf ōlānnārı dēmiş türkmenō'lu
12 yāPācā'ñ demiş. ġızyúsuf ō'l' ōlānnārı demiş. hēç kimsē' sōrmāmışlar. yāni
13 türkmenō'lu çok. bizim kō'n hēmēn 'ēmēn üşdē iKis' türkmenō'lu. o da ōrdāñ gēliyōr.
14 ēFēndim. ondān sō'r' işde burānıñ mēş'ūr. bir müzēsi vār āslandaş müzesi. ġırh āltıdā
15 mārť ġırh āltıdā mārť bak. günü gün'ne dē'm. şindī ēkrēm ġuşcū dē' bir ōretmen vāridı
16 ġādirlide. ġādirlī cum'ūriyēt okulunıñ ōrā şindi esgīdēn ōtuZ sēkızde ben d' ōrd'
17 ōhūdum ordā. bir ēkrēm ġuşcū diye bir ōretmen vārimış bu āntik' ārārımış bürdā
18 gēliyō bu āslāndaşı bulıyō. bīr ġōcā dāş ordā üsdünde dokurcūñ ōynārdık davār
19 ġūderdik āydınnı gēlir ġónārdı. āslān dellerdi daşā āslān daş dellerdi. dışārda ġōcā bir
20 ġāra dāşıdı. nāsıl ġētirik nēyēnēñ ġētirikler o ġünüñ bāhrinde bilmēm. sūyuñ ōt'
21 'āçesinde vār ānc' ō daşlārdan. ēFēndīm şindī' bunnār ġeldi. vākıT īkindīn bizīm de
22 dāvar ūyuz oldu pedēr bu dāvarlara ġātırān çālīyō. bizim peder de birez hōcīyēdi.
23 ēkrēm 'oca hōcām dedi bunnār dēdi misāfır dedi. şū dēdī bōlu mēbbusunıñ ġızı hālet
24 çānēl dedi. ōtūz yāşındē mī bilmem nē dēdī. şū pūrēfisōr dēdī ālmam bōsen. şū
25 bāhādır ālkīn. şū dā müzē müdürü nāci ġum dedi ādanā müzē müdürüymüş. bunnār
26 şeyē gēliyōlār anāvārziyā. anāvārziyā ġēziyōllār diyōllār Kınā burā yēni biē dāhā ėsgi.

27 ğādirliyē ğēliyōllār ğādir'lēr bilse bis' ēkrēm 'ōca bilir diyōlār. ēKrēm 'ōcā diyō
 28 Kínē valā' bir şe' vār ben oriyē vāriyōm yāzı vār āmma dūyō. āslāndāş dūyō bunu
 29 ğōrmüyē ğēliyōllār. búnnār pēder bunnērīñ öñüne beni ğātdı dedi Kine bunnārı
 30 ğōsder şūnnārı dedi. vārdılār ādamlār bir ğēzdī baqđılār ki āğzilārī ğāvūşmüyō
 31 ğüldüklērinden sēvincinden sēvindilēr ādamlār abāw dāşıñ tārihlēr'ni mārihlēr'in' āldı
 32 burdāñ ğētdi bizm pedēr dedilēr kı sēn dediler buriyē bāhicīñ. bēkÇí diyēk dedilēr
 33 sāñā bir dē para vēriller milliyē'timden dediler. bizim pēder burda birēz pār' āld' işdē
 34 bāKıp da burdāñ ār' ordā bāGılır mī. bis sātđam Fāzla. ēfendíme söylē'm bunnār
 35 ğırkältıda ğüz ğēl'nce ğēldilēr. öriyā ğāzmıyā bāşladılār. işTe çalışdılār da çalışdılār
 36 yēñiye ğadarā. ğāradepe dēniyōdu şord' ā'dı nēy dedi babam dedí kı buriyā āslāndāş
 37 deller āmma dēdi ō dā'ñ ādı ğāradepe dedī. ō ismi de öyle vurdular. aslāndaş dā.
 38 ğāradep' āslāndaş deller. çalışdılār çalışdılār çalışdılār çalışdılār hērkiş ēp' ēy' ōrdāñ
 39 fāydālāndı yāni. ēmekli mēmeklī hālā dā çalışdılār yāni. hālet 'ānım d' ōldü hālet
 40 çāmbēl. āslāndaşıñ bulunuşu bū şekil oldu. bürdā demīr diyē āltım pāra diyē bir şey
 41 yok. ben çalışmadım āmmā. hēr gün çalışdılār belKi şú yi'en d' ōrda çalışmışdır. pāra
 42 demir dē' būnu sordulār hālet 'ānıma sormuşlār. pāra yōk vallāhā demiş bunnār
 43 mübēdel' ēdiyōdū dēmiş. bū'da vēriP ārp' āliyōdū. tāhās yāpiyōlārıdı şünü vērip şün'
 44 āliyōlārıdı para yōd' ō zāmannār demiş. üç bīñ āltū yūs sēnēler öyle ş' āpiyōlār
 45 yāni. dēşdilēr. çıkdı dā çıkd' ōrdāñ orāy' ğördünj mū ābāww. hā ğördünj mū onnārıñ
 46 hēPisi toprā'ñ āltından çıkđı. ōrda sāde bi' ğōca dāş vārıdı. toprā'ñ ālt'ndāñ çıkđı. hālet
 47 'ānım d' ōnnār' ōlē yāpdırd' işde böylē'miş dēdī. ordā bi' şe' ğētmēdi. ōrdāñ bi' şey
 48 ğötürmēdilēr çıkāñ hēr şe' hēps' ordā. nē çıkdıysa āltındāñ. hēpisi ōrda ğāldı ōrdēm
 49 bi' şe' ğētmēdi hēç. şū ādar bi' şey ğötürmediler ōndāñ so'rā millī pārk yāpdılār oriyē
 50 kimsiyē sōkmuyōllardı dā. kōy sērbes' ādama ğēlme dēmezlēr dē çor çoban
 51 ēletmēzlēr. hērkişi ğēzdirmēzlēr yāni. vārdıñ ğēziciñ ğēz yāniñ' ādām da ğātāllār.
 52 tāriF dē ēdellēr. bekÇilēr' ādamları vār. burā mī hītitlērden m' alī. şöylē bi' şey
 53 vārımış. bāķ bāK 'ālā ōkudū āmma yālan sōylüyō bizim burdā bir vā'p 'ōsüyün vārıdı
 54 burāniñ irēli ğēlenī ōnnāñ ōrda bize sē'r ēdiyō. ōhudū vāñķ vūñķ vāñķ vūñķ. diyō ki
 55 dēdī çevirivērdi dānōnā ğirāl' ōldü mū. ğirālıñ yērinē ğārdāşı ğirāl oldu mū. diyō dedi
 56 bu yāzı bunu diyōr dedi. dānōna neriyese. dānōna ğirālı ōldü mū. ğirālıñ ğārdāşı
 57 yērine ğirāl oldu mu. diyōr dedi. ēfend' m' bīr dē burā bir hāremi yēriydī, ēfend' me
 58 söylē'm burdām bir yōlcú ğēçmiyōdū. bunu burā' yāpdık sērbes' 'ēr tarāf. bu ā' yōl.

K12

Anlatan: Ahmet Kayıklık, Yaş 82.

Derleme Yeri: Kadirli, Oruçbey Köyü.

Konu: Anılar, Gelenekler.

1 aḥmèt k̄ayıklık. oruçbēy k̄adirlinin oruçbēy k̄öyü. ō vāyh vāyh vāyh ḥaṅğındam
2 başlıyāk ki. ġardaş orda tābiyi bēn çok şeyler ġeldi ġeşdī tābiyī şindicik babām ben'
3 ēvermiyē şī' yāpdī ōndan sō'ra tabiyi ēwlendik, anām rāḥmetlik ōriyē ġörmiyē
4 ġedişin üç āy beş āy sonrā. ondan sonra tābiyi biz ēvlendi k babām tābiyi çok şī'
5 yāpdī babāmī evērim. nēler ġeldi nēler ġeşdi. bismillāḥ. ne biliyim yāwrım. bun' içēk
6 d' ondan sonra birē ġızım sandely' āl. ġārdāş ḥocām işde çok ū'rāşıldī çok ş' āpdık
7 başımızdan işlēr ġeldi ġeşdi anām rāḥmetlik ḥasd' oldū. ben ēvlenmedēn biz
8 nişānnılıydıK 'erālda babām rāḥmetlik tābiyi şī' yāpmış. ōriyē ġētdī ġeldi.
9 barmaqsızdān ēvlendik. ġeri ġēldilēr tābiyi anān ġörmüş tabiyi nazār etmişlēr dedilēr
10 anāma dā. neysēm bür şe' ġünū allāḥū ālēm bir ōruç baýrāmiydi. anāmda bi' şe' yō'du
11 ġēlivērdi allāḥ ētmiyē bir şey ōlmuş nāsıl olduysa bir şöyle bir tērēmne dūtmuş.
12 abāww. yāḥō n' ōldu n' ētdiñ heç Tabiyi bem bēridēn ōtē eFēndim ben dedi şī'
13 yapāmiyōm dedī. nēysē ḥocām tābiyi başġā inānırsāñ dūrüs' bēnim birāderde de çoK
14 āllaḥa şükür amma genē bēn şī' yāpiyōrum ēn ziyāde bēn ōnnār tābiyi ōkūyo filān
15 ōkūlá ġetdilēr mütdülēr. ben okūla da ġedemedim nēy'se de babāmınān şī' yāparak.
16 bēyġirimiz vār semērli bēyġir tabī' bilij mi o zamannār onū ġādirliyē ġētirdim
17 beyġirē bindirdim. yayān tābi bizim kō'den beş sāt ġādirli bizim kōyūñ arāsından
18 şeyē araba yōk bi' şey yok. nēyise tābī ġēTirdik ḥaġġı sāymām vārıdı şeFkī dō'ām var
19 o zamannār belkī sen o zamannarı bilmēñ de bilmēñ hē ḥaġġı sē'men dahā şeyirēkdī
20 orā ġētirdim tābiyī ānām rāḥmētliyē ō zāmannār ġulākÇak mulākÇak ō'le bi' şey yōk
21 adām sırtını aşdırıyōr bi' bēz seriyōr şō'lē ġulānı ġuy'yōr sırtınā ō'le mūā'n ediyōdu
22 ḥocām. o zamānnārda hē hē tābiyi ō şeKilde niyēse ġētirdik ē bir ḥāFdā mı ōñ ġün mū
23 dūrmadān dedilēr kī āyıbayān ōtu dūyōdu ayıbayān ōndan yātırıssāñ ēy' olurumuş
24 dēdīlēr. bēyġirē gen' āfedersij bindim orā' aldım elime āvlık derik avlıkdā vārımış
25 ded'lēr ordāñ iki çuvāl bışdim ġētirdim anāma tabi bizim ġendiniñ emsēlleri vār
26 ġādinār tābiyi bişirdilēr ġāynātdılār sō'duP içine yāTırdılār. amān yā reP' allāḥım bir

27 pis kōkārımıŝ mǎ're tōbe yānı yārım sa,at durāmadı çıKārtıldılār. nē'se tabiyī çok şi'
 28 yāpmiyēk dē şindi āradan bir āy da gēŝdi mī geçmēdi mī anāmıñ yüzleri bō'le gíyyīp
 29 ğırmız oldu sıdārağ sıdārağ bir yānı yara dā'l dē ğırmızı ğırmızı ō'le şe'siz n'ēse tabi
 30 üç bēŝ gün u,uramadī. babām da rāhmētlik tābiyi ŝ'ōmāZıñ bizim bir emmō'lú vār
 31 işde yusuF āhmet derik. onú çā'rıñ dedi yāw dedi ŝúnā dedi okúsuñ heç olmassa
 32 çā'rdıK Zāten ondan kerı de veFāT etd' anām rāhmetlik. hēh. bismillaḥ bismillaḥ.
 33 ondan sō'ra ğārdāŝ tābiyī biZ sēkiZ tene ğārdāŝık birisi bācım tabi anā şi' yapmādım
 34 da o ğoca dā ō'le ondan önce dē anāmdan önce' ō zamānnār ğanser dā'l dē vērem
 35 dellērdi. vērēmden mi nē'se ondán işde tābiyi biz ēvlendik. aradān beş āy mi gēŝdi n'
 36 ētdī. nē'se gēldik ni yāpdıK hıḥ aradan beş āy mi gēŝdi ni yāpdı babām tābiyi ğırk bēŝ
 37 yāŝında mı niyēd' o zamānnār. dā' gēncidi yā bu adamcā'Z tābiyi ğārdāŝ şe' yāpıyōr.
 38 hāvazlānıyōr gend' āndine ŝi' yāpıyōr bun' ēvermiyē tēŝepbūs ētdik fūlēn fūlēn işde
 39 dērken anāmıñ emmisiniñ bir ğızı vārıdı bizim emsālimiz de birez daḥa mı yāŝlı ō'le
 40 bi' ŝey būnu ŝi' yāpdıK mūnāsip ğōrdūk gētdik tābiyī ōña da dū'n ētdiK ēfēndīm
 41 babamıñ dāyısı bir de emmisiniñ o'lu musdaFa ğaracā bunnār'nān gētdik tābiyi ben
 42 orda sesdenmiyōrum adām da dedi musdafa daḥaca yāŝlı o allāḥıñ emrin' āñdı
 43 dū'rcülük yāpdı adām cā'z dā birez ammā ēmine dezze derik ōña dā ōtēKī dē ğara
 44 memmet derik o dā baḥāmıñ. ikinci anamıñ emmisi. o dedi ki ğardaş dedī hele dedi
 45 siz ōnce ğedıñ dedi emine dezzenıñ ğōn'ü yō'rā'mış 'ērālda. heh'. gētdik tābiyi bir
 46 'āfda sonra ğeri getik niyese allāḥıñ ēmriynēn ōldu bitd' allāḥa ŝükürlēr ossuñ hıḥ
 47 nēre ğelicim o zamānnār tābiyi çul çuvāl ēriŝ mēriŝ ōte berīler. onnārdān eriŝ işdē
 48 biyāzınān ğeçi ğılı bi'bir'ne ğārıŝık çuvāl ōlur eriŝ çul ēriŝ çuvāl hōz çuvāl o da nākıŝlı
 49 ḥā'be ḥābeyi bilīñ he ğardaŝ ŝ'le ikī ŝey olur ōnnar da dedi ēvde dolū allāḥa ŝükürler
 50 ossuñ buñnārā bēyġirē yükletdīm sūrdüm ēletdim. vārdım ōrıya tābiyī ğādıncā'z ēvdē.
 51 eletdik vārdım ōrıyā çēzdim sērdıK ŝō'lē bākdı şi' yāpd' ancā yāwrım māḥmıt dedī
 52 ācısıyōñ mu yoñsa dedi. yāw ēmine dezze dedim bunu sen ēwінде mi ğō'cūñ bizē m'
 53 mēriciñ dedi sizē verecā'm tābiyī dedi geri ewımıze ğoyācā'm. niy' ācısıyım Kıñe
 54 emine dezze dedim buñ' ācısılır mı dedim nēyZe tābi' ō ŝēKilde ŝükürlēr ossuñ
 55 ēverdik allāḥımā ŝükürlēr ossuñ ōndan dā seKiz on tenē çocuK ōldu ŝükürlēr ossuñ.
 56 nēçe dedi ekim bişdik efēndīm pāmbık toPlādıK lēg ātdıK ekim bişdik. allāḥ rāz' ossuñ
 57 tābi temām ō'lum.

K13

Anlatan, Hatice Örtlek [HÖ] Yaş 70.

Derleme Yeri: Kadirli, Yukarı Bozkuyu.

Konu: Anılar, Gelenekler.

1 hātice örtlek yētmış yāşındiyēm ciyērim. hē ēlli sēne oldu bēn gēleli būriyē.
 2 gādirliniñ yoğārgı bōzgúyu kōyü sülēyman örtlek ciyērim. ōm bēş çōcū' vār azāylāk
 3 nē işlēr dutdūk ne işlēr dutdūk görsēñ hēr işdēn dutdūk ciyērim sap çekdīk samān
 4 çekdīk ne bilīyim bēn amān irēzillī'd' irēzillik. gūyudān su çek birē gēcē uyūma birē
 5 inā' bak birē ciyērim işdē hēPisī bō'le hē. gēce uyūmadım gündüz hēş durmadım.
 6 devāmlı iş dutdūk aḥā bāhri dē yabāncı dē'l yāni. bunnār dā bōzgúyulū. bō'le çalışdīk.
 7 sen de gēl şōriyē ēyyīp. sūlyman örtlek ciyērim emmīñ doksān üç yāşında hē. hē
 8 burālı burālı. ört'āl'nīñ ō'lu dellēr buḡā. ō buzgúyulu ēnişdemiz. ōññarı bilmēz
 9 ciyērim biz anca çalışdık çok çalışdık. hē. bēnim yērim de işde ēsğiden mōturanan
 10 gēderdik yāyliyē irēzillī'nēn. gēderdik gīzil olā' yaylārdīk. bizim patōsumuz vāridi.
 11 sapı toplārdık d' ōññan çekilirdi yāni. oralārıñ sāpını çekdīk nē biliyim işde ēkmek
 12 dāvāsī. ōm beş çocū' vārid' amma gōlēy miydi besliyēcek ciyērim hē. bēş tene
 13 bēnden bēş tene de yēngēmdēn. yēngēmdēn enişdemiS. āynem bāhri gimi işdē.
 14 adiyāmandan gelme örtleklilēr. bēn onu annāmam kınā. çocuklar biliyō. ōrda dā
 15 örtlek vāridi yā. nē biliyīm bilmiyōm üç gişi gēlmişimīş şō kōy yērine gōnmuşlārımış
 16 şu tārlyā köyyēri derik biZ tarlyā ōrdan dā būriyē gēlmişlēr işde yērrēnmişlēr
 17 ciyērim. bō'le sōrúyōk bāzen bēnim bōK ō'lān pōlis emeklisi yā. ō āgā şō'l'oldū'ydū
 18 şō'l'oldūydū diyō yāni geçmiş günnērī. o güel gōnuşúrdū şind'olsáydi ciyērim. hē
 19 ēsgi zāmañ işini diyōñ sēn. amān n'ādār gōzēl gīnā bile yāhılırdı şindi ēve vāriyōllār
 20 ciyēim. ē hē dū'r gēderidīk. allā'ñ ēmrinī ādam ordā āñārdīk tēkrēr Filāñ zamān gēri
 21 gēlīñ dānışak dēllērdī el'mi bō'l'ēdiyōm olur mū hē ondan soñrā ciyērim işdē
 22 tēkrērdām vārırđık vērirse vērīr vermesse vērmezidi yāni. vērđī filāñ zamānda ē'
 23 kōtū bizim ḥāklımız vēr derdik temām Filāñ zāmana āyārlāñ işinīzī dēllērdī ōndāñ
 24 sō'nā da işde dū'nümüzü gurārdīk gāş tene dū'n çaldık bu gāpıda báýrek dīkdīk
 25 ciyērim. ēñ bō'k mū'arrēm 'ōcýādī bu bizim kōyden de memeT örtlā'ñ gızını āldıydık.
 26 köse memmeT örtlek derík biZ. ōnuñ gızını āldık ē' dū'n çaldıK ammā. bunun babac'.

K14

Anlatan: Osman Kandırmaz [OK] Yaş 83, Ayşe Kandırmaz [AK] Yaş 87.

Derleme Yeri: Kadirli Bekereci Köyü.

Konu: Gelenekler, Anılar.

1 [OK] hāyatdā ōsmān gāndirmāz dākdım dākdım, omdān soñrā bizīm şēher hāyatın'
 2 d'ānnādiyīm, osmān gāndirmāz, bin doxūz yüz ōtuz dōrt dō'mlüyüm, sēksen yēdi
 3 yāşındiyēm, ōtuzuñ çōcū'yúm, bēkereci kōyü, hī āynī yāşıdık, şīmdī kırk bīr ğırk ikid'
 4 āçlıK öldü, āçlıK öldü, āçlık bīrinci ğırk birdē ğırk ikidē āzīrāK öldü, bū ēsgere
 5 gēdennēr meselā ğırk birde ğırk ikidē ēsgere gēdennēr, dōrt sene yāpdı ēsgērī',
 6 gēdennērīñ bir ğısmı hēç gēlmedī, hēç gēlmedi, dāyīm gētdi āsgere nē zaman gēldī'
 7 hēç bēli'siz, ēmmim getdī ēmmim ūrfada ğāldī, ēmim' ōrdā vūrmuşlār şēydē āynı
 8 şīndī dāvar gūdērīk sāhızlık ōlur sāhızlık pūrçū'nū tōplār gētīrīk, āçlıkdā āyrān māl
 9 çōk, ayrana ğātār yērik cırt cırt yēnmēz, ō yēnmēz yēnīr āncā ğārını dōyurur,
 10 āyāklārmızıñ yālīñ, ō zamannār lesdīk yōk, babām maraşā gētdī, bīr kilteli çarık
 11 dēller kiltēl āldık gētīrdīk ā'sam oluncu ğuca'm' āldım yātdım yātdım sabā'na ğuc'
 12 āşdıñ āyāğgābiy' gēydīm, bū çām sākızı vār ya çām sākızī, çām sākızını siyīrdım o
 13 gōñ dēlinmēsīñ dē' āltınā sıvādım bō'lē, çāmıñ kīginē bāsiyōm yāziyā dā'dirmiyēcē'm,
 14 yāziyā dē'dirmiyēcē'm bāsiyōm şō'le dev' ayā' gim' ō'lúy' āyā'm, ō'lē gēziyōm yānī,
 15 ğōrhúyōm dēlinmēsīñ dē', ayāk yālīñ, ō zāmānnār ayā'mız yālīñ işdē bābam burdāñ
 16 gēder ğuzān tārāFīnā gedēr, nōhōt fāsiliyē buydā dā bülürümüş, gēlirimīş, burdām
 17 bāhādırılı kōyündem bir ādam gēldi dedi kī ēhmeT ā' çōcuqlār ācīndān ōlüyō dēdī, bīr
 18 tēneke buýda vēr de bir inēk vēriyim sāña dēdī, ādām çōcuqlār ōlüyō dēdī ācīndān
 19 dēdī āçlık dedi yāni āçlık dedi ōlüyō çōcuqlār dēdī babām vērđi mi vērmedi m'
 20 bilmiyōm, ō nōhōdū çentiyē göydük muydū dāyā vārdık mıydī, ātaşı yākārık nōhud'
 21 için' āterık şōylē, yúmşādi miyd' ōn' ā'zımız' atar yerik yānī, ōn' ōylē yērik, bū īki
 22 senē ārtık bū şēkīldē ōldu, babām soñrā şēhere gētdī şēherdiyēdik şēherde ō uzūñ
 23 çārşının ūsdū, dūkgēññērīñ ūsdū toprā'dī, hēç zēñginirēK ōlānnār çīñkōyūdū gēr'dē
 24 ğālānnār hēp ōtudū, ōtud' ō zāmānnār, bīr tenē ēhmet sāvırının ğonā' vārdı, daşdān
 25 dā' duruyō dāşdān yāpılıydı, ōndām başgā iki ğātl' ēv yō'dū, bō'le hāPīsā'nā vārdı

26 hāPīsānā dāmdīyādī, dāmda dūrurdu oşēylēr, ōyliyēdi, bābām ānam_öldü otuz yēdid'_
 27 öldü anām d'_ölüncük iki tene gārdaşım_marıd'_ō d'_öldü, bābām gōşdü gēri gēldi
 28 gāyri gōşdü_k gēri geldik, yāşantīmiz, yōk yōk vār ordā, çāyı şēy'_içēk mi, ānnādīyīm_
 29 mī, ēliyē vārdik, ō zāmannār īsmēt_inōnū bāşdıyādī, ēzeni māhāmmēdiyēyi dē'sdirdī,
 30 ēzeni māhāmmēdiyēyi dē'sdirdī būrda gētirdi tānr'_uludur tānr'_uludur, hāydin felēhē
 31 hāydiñ felēhē, namāzı bō'le gırdırdılār,hā ōylē, hāydiñ felāhā hāydin namāza hāydiñ
 32 Felēhā dē'p gıldırdılār, biliyōm cānīm, otuz atatürk otuZ_sēkizd'_öldü, ānam otuz
 33 yēdi d'_öldü bem_bunnārī fārfāriyē biliyōm yānī, o_vākıtlı' mi çok_güzel biliyom,
 34 vārıcım bilūyōm yānī, ōylē bir şēyli_k vār'dı millētde bir sıkıntılı_k vārdī, irāhmātılık
 35 mēndērēs, gāzānd'_dēdılēr, ēmmim_o zāmannār gādirliyē şēhērdiyēdī, 'şāmdān dēmiş
 36 k'_ēmmīm mēnderēs_ā'sāmdan gāzannık sabā'ndān ēzeni muhāmmēdiyē dīynēñ
 37 bāhıyım dēmiş_ānī, sabā'nāsın'_oluncuk allāvu_ekber_āllāf'_ekbēr şīndi āğlıyācā'm
 38 nērdēyse dē hā sabā'na d'_ō'le dē'ncik, millēt şēyini çēkmiş bilēni çēmriyēñ_gētmış
 39 gūrban kesmiyē, gurbāñ_kesmiyē, ōylē gēlincik dēmiş kī hēr nā_gādārā demış
 40 mēnderēs ōnī_niyē gā'nının_üzērindēyse demış, idār'_edecā'ñiz demış, millēt_'armānı
 41 sökdü mü demış millēt tārıları sókdū, o zāman da gūprē yōk, açlık vār, yāz gēdi
 42 miydi bū zaman dō'ru gēldi miydī buydā gālmāz, şīndi gāzanamıyōñ kū, sā'p da yok
 43 māl nēynēn bēsliyēcā'ñ mālī nērdēn besliyēcē'ñ, mālī nērdēn besliyēcē'ñ, būyāy ācar
 44 tārıların_ölursā millētīñ durumū ē'leşmiyē getdi mēnderēs gēlincek başā, milletde bir
 45 şēy öldü yānī, ēvēldēn dērelēre ıslāk yūmıyā gēdellērdi dē ıslāk ōrda felān gāldı
 46 miydī, o zāmannār su yōk ya bō'le su yōk yā meselā āKınTı dērelere gēdiyōñ ıslāk
 47 yullār ōrıya ıslā' sērellēr ōnu çālāllārimış ēvēldēn mēnderēsīñ zamānı gēlincēk hēç
 48 kīmse bi'_şe' çālmadı yānī, ō'le bi'_şe' ōlmadı mēnderēsīñ döneminde mīllete bir
 49 pārlaklık gētdi yānī, irāhmātılık ō'le getdi, buyūr, mēnderēsīñ āsılmāsı būrādā bir hocā
 50 var ānnādīyōr, cēmāl_'ōcā, imām'_ātiPinēn dedī ezēni muhāmmēdiyē' dē'sdirennerden
 51 oldu dedī, mīllet dēdi o zaman ırāyda milletīñ sözü sözünde dedi yānī, mēnderēs_
 52 irāhmātılık, millēt_'ep dedi, mēndērēsī imām'hātiPinēn_ışdē bū ēzeni muhāmmēdi ş'
 53 ētdī'ndēn āsıldı dēdılēr, amma nē şēkild'_āsıldī'nı bīlmiyōm, o zāmannār_ışdē āpaslān
 54 türkēşī gētirmişlēr mālātyādīyāmış, būrīyā gētirin türkēşī_ıñkılāp yāpāmāmış, ikinc'_
 55 sēFēr gēlinci ikinc'_sēFēr yāpmış_ıñkılābı, ō'lē dēdılēr o zāmannār, o zāmannār biz
 56 birēz dahā şēyidik yānī, ō dēvırlēr_ışdē ō dēvırlēr gētsiñ dē gēlmēsīñ, şīndiKi dēvire
 57 göre, ōküz'nēn çite gedecā_k, sābam_bōyundurū' ōmuzuñdā, hēp ōmuzuñdā' çit
 58 sürecā'ñ ā'sama gādara bu zamndan soñra gelecā'ñ şordan gelin yiyācā'k şē'nēn nē'nēn

59 ēvde nā vār yiyēcek dēñ ēşgil' _ōlur bizim dē sārımsak ğatan onńān barābar ğarınñı
 60 dō'rún, ō ğünnēr ğētsiñ de ğēlmēsiñ yiē'nim, şındıķı bñ dēvir ğimı dēvi 'ēç yok,
 61 hērkeşin ğāp'sında bir ārabā vār, bēnim ğādirl'de bir ğōñşum vār iki ten' ōl'nññ vār bir'
 62 dē ğēnd'nin vār üş ten' _arābās' _vār ğāpıdā, ō'rētmen, osmān 'ō'ca diyōllār üş tēñē eñ
 63 ufaķ bizim köyde hērkeşin arābası vār hēmen 'ēmen hēç arābası ōlmiyēn yōķ,
 64 hēPısıñın arābası var, mōtur dā vār, allāh hērkeşe vērsiñ yāvrim, bēş ōlum vār bēşinñ
 65 de vār, mōturū ēşdē millēt yētmış beşde yētmışde ōndāñ soñra bāşlad' _ālmıyē, mōtur
 66 ēvēl mōtur bulāmazdñ, bēñ ğētdim bir āy mōtur arādīm āldım yetmiş altıd' _āldım
 67 mōturu, mōturu ālınıcık moturuñ tēkerini ōpeñ yāñı bu ğādara mōtur ğıymātli,
 68 sabānnān omuzumuzda saban çite ğētmēK _ā'sam' _'adar çit sürmek duruķanna motur
 69 ğıymātli' _ōlmāz mıydı, ō dēvirler ğētsiñ ğēlmesin yi.ā'nim, bñ dēvir ğimi dēvir hēç
 70 yok, bāşımdān' _āllāh hāyırlısını vērsiñ, bāşımdān' _āllāh hāyırlısını vērsiñ, büyüñ,
 71 çiFTē şindi ēr ğētmıyē çalışırdım sabā'nā kāk'dım mıydı ēr kākārdım ēveli yemē'
 72 yērdim namāz ēr kākıyōm yā ondan soñra yemē' yērdim ondan sō'nā dahā namāzı
 73 ğılār ğedērdim, namāz ğılār ÇiFdē ğedērdim, yemē' yer işdē.
 74 [AK] o zamanaça yemē' hāzır ōliyūr, şındıķı zāmān ğimı çāy dēl' ō da çāy dēl bēñ mī
 75 çörba yāpardım ekmē' hērgün _ēkmek yaPaçā'ñ, sabānān nāmāzdān ēvel ka'Gāñ
 76 nāmāzdān ēvel kāk'Gāñ, hē sē't ğāşdā dōrte bēşde diyēñ ğimı kāk'Gāñ, yemē' bişirñ
 77 ōndān soñrā nāmāzıñı ğılāñ, ōndān sō'ra bunū yōllāñ ğālāñ, hā ōyle ōndān soñra dā
 78 mālın vār onnārınān, onnārı yōllāñ n' _ēdēñ, hē, bāşgā ná 'ātucuk ki āzzıķlār'nā mī,
 79 āzıķ bñ yumurtā bir pāTētīs, bunū ğōydún _mıydū ōñü yēr _adām hā ōylē, bāşGā yōķ,
 80 hē ekmek de vār tābıyī, hē
 81 [OK] diyō Kú ulān şunu beķliyēķ diyōlār ālan _adām dahā ğōçup ğētmemişimiş,
 82 vārmışlārımış ğāvır, niyē yıķıyōñ bun' _demişlēr yāw bēnim içērim yāñıyōñ demiş
 83 ğāvır, ben _ondāñ yıķıyom _ōn' _durāmıyóm demiş, sātđı yā ğēdecēk yā ālan _adamı dā
 84 biliyōdum yāñı, zātan kē'siñ adı kēşiş o da ğāvır _adı, keşiş şurdā kē's vār, ğēl'nin biri
 85 ğızıyusuFludan, dūrúyō, ğāç yāşınd' _ışdē _adām ğēñç bēñdeñ ğēñç, annātābilīr
 86 memmet türkmenō'lu, ēy' _āvrāt insēñin hēmı dññyelini ğāzandırır hēmı hēmı hēyētını
 87 ğazān'ır dērdī, köt' _āvrāt d' _ikisini ğāybēder dērdī, sāñā bō'le bir ō't vēriyim dērdī
 88 nāmāz ğılímıyāñ _ādāmınān dērdī nāmāz ğılmıyāñ _ādāmınān çok sōñbēt _ētme dērdī
 89 sēlēm de vērmē derdi āslından _ammā bō'lē dēdī, nāmāz ğılāñ _ādāmınān ğōñuşaçā'ñ
 90 dērdī, nāmāz ğılmıyāñ _adamın pārasında hāyır bēreket _ōlmāz derdi, dāyım _ālim
 91 _adamıdī.

K15

Anlatan: Iraz Özçatal, Yaş 85.

Derleme Yeri: Kadirli, Tahta.

Konu: Anılar, Gelenekler.

1 ırāz özçatāl. vallā' bilmiyōm. ne sō'ldim hayātīmā. kirmēn ēlde tāhrā bēlde gedērdim.
 2 hū çalāraḳ davār ō'laḳ güdērdim. yalāncı dünyā bēnim ossā n' ēderdim. bitirēmedim
 3 ýālañ dünya işiñī. rēzil yaşādım bahārıñı ğışıñı. ğāyim memmēt anā āvrat sövērdi.
 4 görümce Fādımā gücū yetse düvērdi. yüce rāpbim saPrēdēni sevērdi. bitirēmedim
 5 ýālañ dünya işiñī. rēzil yaşādım bahārıñı ğışıñı. n' 'ādar ōḳusām bitirēmeme dērtlēri.
 6 allāh sēvmez ḥāḳsızlārı sērtlēri. bırākır gedērim bürgün güzēl yurtlārı. bitirēmedim
 7 ýālañ dünya işiñī. rēzil yaşādım bahārıñı ğışıñı. sāv ol yāvrim. adāna ḥālbırā dōnmüş
 8 dōnüyō. sūlārı kēsılmış yūrēk yānıyō. ḥatāsın' bilmiyēnnēr ğāder sāñıyō. amān
 9 allāḥım azābıñdān ğorḳārim. açık cıplāḳ dopdöl' ōlmüş hēy yērdē. nē hayā ğālmış ne
 10 dē bir pērde. tēmiS toprāḳ daýnır mı bu dērde. amān allāḥām azābıñdān ğorḳārim.
 11 vallā' unuttum. ğōýúncúlār. dē'rmendere kō'nden. taḳdā kō'ne ba,alı. hē. dū'ndē mī.
 12 patētisinēn ētinēn sulu yāpıyōḳ. pilāv yāpıyōlār. dū'n yemē' olūyör. ğıniyē mī ğıniyē
 13 de yıḳıyör yēñgēlēr türkū çā'raraḳ. ḥī ğız ānası ğız ānası başındā mūmlār yānası. işdē
 14 ğōyup gēdiyōrum. ā'lāsiyēne kōr ōlāsı diyō. vallā' aḳlıma gēlmiyō işTē. ğūrdulār dū'n
 15 āşınī. ğız ā'latma ğārdāşıñı. sīl gözlēriyiñ yāşını. aḳlımā gēlmiy' işdē. ben ēvel çok
 16 yēñgē-binērdim-ğınā-türküsü-çā'rırdım.bilmīyōm.

K16

Anlatan: Mehmet Küçükkılıç [MK] Yaş 65, Emine Küçükkılıç [EK] Yaş 55.

Derleme Yeri: Kadirli, Yoğunluk Köyü Kastal Mahallesi.

Konu: Anılar, Gelenekler.

- 1 [MK] hēçgērīn ġālesi vār. ġāl'altı ġālēsī o köyün üş tāne ġāle vār. vallā' şindi sōylenti
- 2 olārāk bu ġālelēr zātān ġārāġol olārāk ġullānılrımış yānı ēsgidēn burālār ġēlip gedēn
- 3 ġōç olāylārı vār ya. ōnñārī mūhāfāz' ētmēK için eşġıyādan şundam bundān hārāmiden
- 4 ġōrumāk için āsgērī ġāleler. yālınız şu tārāFdā bi' lēşgērīn ġālesi derik o birāS şeyli bi'
- 5 ġālē sırlı bi' ġāle. ōradā dārpāne olārāk ġullānılrımış dē' bir sōylenti vār parā bāsılrımış
- 6 yēdi ūlkenīn pārāsı bāsılrımış. ālınız bu ġālē bir ufāk bir dāşın ūzērindē tek bir bilok
- 7 dāşın ūzērindē çevrēsī bō'lē ōrmānnık dēfnē ā'slārının yō'n öldü bir bōlgē ēsgidēn
- 8 dāhā çoK olurumuş. şindī ġālmādı ō ġāledē pāra bāsıldī' sōylēnīr. ġizlī yollārı öldü'
- 9 sōylēnīr. ēsgisin' de bilēmek nāsıl öldü'nu. körō'lu hikāyelērī esgiden çōcuklū'muzdā
- 10 çoK ānlātılırdı dā. körō'lu şindī bir ġüncēl olārāk duýdū'muzu bellēdiK ānca. körō'lū
- 11 esās ēfsāne bir olāy dā babāsī āt uşaklī' yapārımış ātdan ē' ānniyān bi' ādām'mış. cins
- 12 ātlārī sēçer sēver bēslēr yētişdirir satārımış. körō'lu denēn bir bēy bundān bi' āt
- 13 isdiyōr. ġēdiyōr bēye yākışacāk bir āt bulúyüm dē' şē'ri çevrēyi dolāşıyōr ō zamān bir
- 14 ē ōnemli bir āygır bulācāk yā bulā bulā cīns olārāk bir tāy bulúyōr o dā hāsđalıklı
- 15 ūyuz bir tāy bunū körō'lnūn şey bōlu bēyinē ġētirdī'ndē bōlu bēyi bēnnēn ālay ēdiyōr
- 16 bu dē' cezālāndırıyōr. ġōzlērinē mil çekdiriyō bilmēm n'āpıyō işgencē yāpıyōr. berbet
- 17 bi' şeikle sōhúyōr ādamı bırāhıyōr.
- 18 [EK] ā't yāhāllār unūtdum işdē. ēsgidēn şind' ōyle bi' şey yōk dā bir ēmmim öldü'ndē
- 19 işd' ēm bō'K ēmmimi hātırlıyōm bēn ō'lum ġēlinÇi sōylēdiydī bir hānım ālmış yānı
- 20 çerkezdēn ālmış o bākımış yānı ġēnd'nīn çōcū' dē'l de ōyl' ālmışlār çōcū' getirip ō
- 21 birāS sō'led' işTē. ġēlīn ġōñşúlārım ġēlīn ġēlīn de hālımı soruñ. içimize ġetirdilēr ...
- 22 çoK d' işdē esgiden pek hāsđalıK olmādı. ben hēç 'āsd' olmādım hēç nār şē' yēdik
- 23 devāmlı ġurbānım. burd' ēsgiden bi' şey olmazd' işde dō'me bulġūr. bir bāhÇede
- 24 yētişdiri'sāñ bō'le ēlma felān olmāzdı. ārmut ne pek. sōñūrādān ēkild' ē olmāzdı.
- 25 bū'dāy ēkīlird' işde mısır ēkilirdi mısır yēnirdi. suvān işde bārbúnyā deller şindi. ō
- 26 rēnkli fāsilyē yēnirdi dōmātes ēken yō'du. ēsgiden de bō'l' ēkē'dīk şindi.

K17

Anlatan: Halil Özçatal, Yaş 89.

Derleme Yeri: Kadirli, Yoğunluk Köyü Kayseri Mahallesi.

Konu: Anılar, Tarihi Olaylar.

1 ismím hālīl özçatāl. yirmi sēkız dō'mlūyüm. yō'noluk köyü burā. gāyseri maḥāllēsi.
 2 yāni bīzim gēndi kókú müzún būriyē nērden geldī'ni. annadacā'm. hind' kókúnú
 3 bilmiyēn ādām gēndini bilēmeS. yāšāntısının nē öldü'n' dā ō'rēnemēz. işdē ō ūş
 4 taraFınā çengēl daķmışlār. ben vardım gözümūnen gördüm vārdım oriyē. ōrdākı
 5 sāyimbēyl'lērīn bütūn gādinnārınī ermēnilēr dōşlērindēn gāncālara daķmışlār.
 6 cılbatmışlār daķmışlār. vē gurşunnāmışlār. bū āradā būnú görēn orānıñ āḫilisī beñ
 7 gözümünēñ gördü'mü sō'lüyom bö'lē duvārıñ yüzü ğıpgırmızı ğan. gördüm cānım.
 8 kilise dē'l d'onuñ ādı başġa bir ādı vār nēyise ūş taraFında bū'lē ġanca daķılı. bö'k
 9 demirden ġanca daķmışlar çengēl hep gādinnārı bö'lē dōşünden daķmışlār
 10 öldürmüşlēr orda. ōñden sorā işdē millēt ayāklānmış o vāziyēti görüncēk āyāklānmış
 11 o vāziyēti görüncēk. sāyım bēy isminde bir şāḫīs öndērlik yāpmış. ōrdā ērmen'lēr'nēn
 12 işbirli' yapān ġizik durān diyē bir şāḫız vārımış. ġizik durān. orānıñ yērlisi. ḫatdā
 13 mēzerin' dē vārdım mezerine de baķdım ōnuñ. yōķ sāyimbēylidem bēride fekiyēnēn
 14 sāyimbeyliniñ arāsındā tırtat diyē bi' yēr vār tırtāt dā ōrdā bö'k bir şey ērmēn'lērīñ
 15 kilisesi vār dāpānaķlārı vārdī. vārımış ō zaman ōnu yīķmışlār dā'tmışlār dā būnu
 16 görüncēk şey ġizik durān bātıdān sāyım bēy dē dō'dān dō'dān şeyī arķasın' ālmış
 17 tufām bēyī. o zamān adı māḫrēydī orānıñ sō'ra tufām bēyl' öld' işde. tōFām bēyli orā
 18 yā. tufām beye ḫabar salmış bö'le bir ḫadīsē vār işTe nēpiz nē vārisā silāḫıñızınān bu
 19 ērmen'lēri burdān çıkārmanıñ çā'resi demiş. vel'āsīl tufām bēy de ōrdan ō āy'lēsini
 20 asgerini adāmını toplāmış kimin nēsi vārisa işde silāḫını aşirētini ālmış ġēlmişlēr.
 21 sāyım bēy dō' tarafdān. ġizik durān ērmēnilerdēn batı tarafdān savaşa ġirmişlēr. sāyım
 22 bēy demiş kī tufām beye tufām bey bēm filāñ yēri asġērim'nēn filān yēri zapd'
 23 edecē'm sēm filāñ yēri zapd' ēt āsġēr'nēn çēvīr çēv'rīncēk ġizik durān demiş kī
 24 bunnār hēr taraF'mız çēvīrdī sīZ ġānaldāñ ġāçıñ. yāni arāda bi' sūy āķıyō ġanal. şimd'
 25 sūy āķıyō bö'lā ġoca bir sūy āķıyo. ġanālın āltından kōprūdēn. kōPrünün āltındān
 26 ġanala vūruñ ġēndipizī. ġanāldan ġaçabildi. i'ñiz ġādār ġāçıñ. ōrdan hēr iki taraFdān
 27 ūş taraFdān tür āsgeri bāsınca ō ġānaldāñ ġaçan ġaşmış ġāçmıyān' orda ġırmışlār.

28 ғаçānnār ō gecē. tırtada ǵādar ǵelmişler. tırtādnān sāyimbēyliniñ arāsī üç sa.at.
 29 ýáyān yōrüyüşde. üç sa.at gediyo. tırtāt da şö'le dölēk bir yēr. ōriyē ǵelincek
 30 yātmışlār. sabāh olmuş orda. yōrulmuşlār orda dā ērmēn'nin birīniñ dostlū' vārimış ō
 31 tırtātliniñ biriynēn. onuñ da bi's sa.atı vārimış. sa.atınā müşdere olmuş o zamān
 32 sa.atlār mās'ūr ya. dēmiş kī dosdum şú sa.atı bāñā vēr demiş. ulān ben size sa.at dā'l
 33 cānımı bi' şē'mi vērmem. şey uy'ýincēk ermēni. türk ǵelmiş sa.atı çēken' 'ādar
 34 ǵōpārtdırıp ǵāçmış. şey bō'ázındam bō'lē dutdū' sa.atı. ermēn' d' arkāsındān.
 35 yōkārda bir būvet vārimış súyuñ bŭvēti. dēre vārimış. dēriyē atılmış şey s'atı alıp
 36 ǵaçān türk. ermēn' d' arkāsındān atılmış. vel'āsıl ōrda bō'şurkannāk türk ōlmüş.
 37 bō'muş öldürmüş sa.atı ǵēr' ālmış ermeni ǵēri ǵaçmış. sa.atı ōrdan orāniñ adamları
 38 bun' annātdı. yānı ērmenī ǵēri sa.atını ālmış gendinden. vel'āsıl sabā'nan dŭyōr ǵuşlā'
 39 dō'ru arkādān sāyım bēy çetesi gizik durān çetesi fazlá şey vērmemiş arkasında
 40 dŭrmāmiş arkasında durmıyānı ōldürürmüş zatan gizik duran. o zamannār
 41 ermēn'ler'nen iş birlī yāpıyo. bir ǵısmı ǵāçmış. gizik durāniñ arkasındakı bulunān
 42 çetesi. diyēr gelēn sāyım bēy tuFān bēy çetesi şeyde yaķalamışlar hırtatda.
 43 yaķālīyēncik bŭ ǵaçābildiklēri ōpúnnden de bō'k su işde bu adānıyānan sē'yana ēnen su
 44 vārya ōrdē ǵēliy' ō su hırtata adānıy' ēnen su ōrdan ǵēçiyō. su dā eşlīymış bīr ǵısmı
 45 suda bō'lmuş ōlmüş bir ǵısmı çıķmış ǵaçmış ǵādinnārniñ hēPisi diyōr. ōrda sudā
 46 bō'lmüş ōlmüş. ordā türk ǵalacā'na ōlún demişler hēP'sini súy' atmışlār ōrda. şe'n
 47 súyūnā o sē'hāniñ ırmā'niñ suyūnā. sē'hān ırmāndā vel'āsıl çoklārı ōrda ǵırılmış. sudā
 48 ǵırılmışlār ǵalānnārī sūyu ǵeçmişler tapān taraFına ǵaçmışlār. feKē fekēniñ dō'
 49 taraFında tapan diyē biy yēr vār ōriyē ǵaçmışlār. ell' atmış yŭz ǵişi ǵadarā. ō
 50 ǵurtulmuşlar bunnār. ellerind' işdē nē silāh vārs' artıķ bŭlmüyōm tapana çıķmışlār. ō
 51 ǵún sabā'na ǵēcesine ǵaçmışlār sabā'na ōriyē çıķmışlār. tāpandan beride dē şey kōyü
 52 vār yāpalak kōyü tapannān ē aķÇāl' uşā'nıñ ārasında ikī dā'ñ ārasında bīr kōy vār.
 53 kōye ǵelmişler baķmışlār kī ermeni çetesi ǵēliyo tābiyi hērkeş ǵaçabildi'i' ǵadar
 54 ǵaçmışlār amma ǵaçamiyēnnērī çevirmişler hēr taraFındān dōldurmuşlar şeyē orda
 55 ā'lā içēriyē vēmişler atāşı kōye. hēyr taraFı yaķmışlar şey ermēnler. ōrda yaPalak
 56 kōyünü tōpúynan yaķmışlar. ādamlar ǵaçabildi'i' ǵaçannār ǵaçabilmiş. tābı
 57 arkāsındān sāyım bēy tuFām bēy āsgērī ǵelincek şeyē adānıyē elçi ǵöndermişler kī
 58 bō'le başımız belāda bīze yardım dē. buñnārniñ içindē burdan bizim ǵāyimbāba işde
 59 bunā benzer bu kōylērdēn bir çok toplānmış. osmān ǵóyúnc' osmān dellerdi bu
 60 ǵāriniñ bābası. ǵóyúnc' osmān dellēr. kirǵız ali ǵóyúnc' osmān çatal memik bābam

61 yānī burdān ġaracāl' osman işde burdān birçok ādam. buñnār işdē şē'lērdēn bi' çoK
 62 eşdē ādı vār aqlīmā ġēlmiyō. burdān otuz elli ġişi toplānmışlār bunnār da bū şeyden
 63 ā'rı vürmuşlār şō ġōzāna ulāşaçāklār çiçeklī deredēn yānı mēmmetli tarāFındān aKÇāl'
 64 uşā'ndā ō olāy aKÇāl' uşā'nda oldū için orda yānı bu kōy yandı ordā oldū için ōrīyē
 65 ġētmışlēr. buñnār da yetişmişlēr amma ō ermēn'lēr ordañ ġāçmışlar. ġāçíncāk bū
 66 ġozāndān şē'lēr yōl'nā kēsmişlēr. çētesī yānı müslümān çetēlēr orānıñ ġōzan adāmlārı
 67 ōñlēr'ni kēsmişlēr. ārkāsından dā sāyimbēy çētesī tuFām bēy çētes' işde buradan
 68 varan çetēler. hērkeş túFā' dōlma tuFēK o zamān māvzēr de vār'sā çoK āz yānı. ó'de
 69 çēvirmişlēr búñnārı ermēn'lēri. çēw'rincēk orda çāmlık biy yēr çam ā'cı diyōlar çāmlık
 70 biy yēr hēr taraFındān ataşa vērmişler. orda ārkāsın ōñúnū çēvirinceK ērmen'lēriñ
 71 ōñnārda orda ōñnārı yakmış ērmēñ'lēri. ō çam ā'ciniñ ġinde yakmışlar. ōriye ġara ne
 72 kō' diyōlār bi' kōy vār şind' orad dā ġār' ōmerli hē ġār'ōmerli kō'. ġār'ōmerli kō' vār.
 73 yok ġozāna ba alı. ġızılōmerli var burda. ordān burdam bu çetēlēr ġozāna iniyōlār
 74 ġozandān bu vāziyēti ġöruncēk ġozandā' ermēn'lēr ġāçiyōlār. işdē cāñnīcā olānnar
 75 ġāçiyōlar. ġāçmıyannar mānasdıra ġāçiyōlar. adānada okulu ġozānda manasdır
 76 vārımış bö'k. ōkúlā giriyōlār. ġıS çocıklār işde yetişġiñ ġıS çocukārı ġaçāmiyēññēr
 77 ōkulā dıķılmışlār. ġaçāmiyannār ġāçmış ġētmış. cannīca olannār ġaÇannār ġāçmışlar
 78 işde. adanā ōñnārıñ pēşine düşüyōllār. şindikī meselā şē'dē ġabām kōyū veyāhut dā
 79 mērcimēk bu civārı çēvirüyōllār ġozān anāvarzā taraFındān. ērmen'lē' çēwıriyōllār
 80 ammā bunnār ī ō şī'den savaş şē'dēn ġurtúluyōllār cē'hān taraFına yılān ġalēsiniñ
 81 üsdündēn aKdeniz işde ō ārīyā ġāçiyolar. ērzin taraFınā ġāçiyōlār. búñnār da tāī ō
 82 ġōzana ġēliyōllār onnar 'eç ġāçmıyo zatan ō çocuk ġāvımlēri o manādıra dōlmuşlar
 83 'ēpsı ġorķusundan. demişlēr kī bunārı kōkūnden yākāk būrda. bir ġısmı demiş Ki
 84 ġāyır yākmiyēk. ġātdā bunūñ dāyısı iri ōsman dellēr dē'rmen dedesinde bu çil ġız
 85 ālīynēn evde bakmışlār kī bir bēşik vār beşīñ ġinde bir çōcuk bö'le pātır pātır āġlīyō
 86 ulān şūnu yākāk şurdā demiş şey iri ōsman. çilġız āli dedemiş kī ulān ōsman
 87 yākmiyēk biriniñ ādı ali binīñ ādı osmāñ yā. ulāñ yākmiyēk yāzzık. nēriyē aklı yetdī'
 88 var çōcū'ñ ellēmiyēk demiş yōk yākāk yākmiyēk yākāk o zamān şē' vār çakmākli ġāv
 89 vār yā ġāvinān atāşlānırdı şeylēr bö'le kirpit filān çakmāk yokdu. çakmāk vār dāşı.
 90 ġāvı dā atāşlāmışlarımış yakmāmışlar. yānı yorġanı yakacāk çocuK ġinde
 91 yanācakmış. çōcū' ēllemimişlēr manāsdırā varmışlār. ġālan onnārıñ cēnnis' işde irēli
 92 gelēni hep ġāçmış ġētmış. o uFāk çōcūklār hēp ōrda ġālmış. buñū annadan çilġız āli.
 93 dīkıldık dūyō ġāpiy āşdıķ diyō yüz yüz elliden Fāzla dūyō ġıS çōcū' hep de dūyō ōn

94 yazmış oñ beş yaşında düyó. gāpíŞ gāpíŞ etmişler çöcúkları ħlmişlār iki tēnesinī
 95 ħatdā üş tānesinī gārác' ħlī ōsmān ħlmiş evlatlā' bēslēmiş yanī. gālan'n d' işdē kimisi
 96 ālan getmiş kimsī ordān hep ō çöcúklērī ħlmişlār müslümān etmeK için yālıñız kimisi
 97 ōlmüş kimisi ōlmāmış. kimi gāçmīş yāşiyē yāşiyē bō'yüncek tābiyī. memlēKetīne
 98 gāçmış. ermēn'lerīñ bir ġızmī tērsusuñ altınd' işde aqđēniz vār ya ordān denize
 99 gāçmışlār vurulmuşlār. bir Kısm' ōrda dēñize düşmüş. bir ġısmı şōrālard' işdē
 100 vel'āsıl tēlēF olmuşlār getmişler. bir ġısmı dē burālārdā gālmış gēne dē dā gālān
 101 olmuş. yerleşmiş dā'lārda. diyecē'm bū gādara yi'ēnim. tāmāmen tēmizlēnmesī
 102 atātürkden sō'ra ōluyo cūm'ü.ürüyēt ġurulduqđan sō'ra o. ē biliyōm firānsızlār ġeldi
 103 meselē burālārā işğāl ētdī gādirlī osmāniyēyī adānayī ġōzānī hēp bunnārī firānsızlārīñ
 104 elindiyēdi ħī ērmenlēr zatān firānsız ermēni zātēn esās kök' ērmenī firānsızıñ. dā
 105 onnār bō'k dēvlēt olmuşlār. siāhlārī hēr şe' üslērinde tiy'āra ħavada hē' şe'ykērī vār.
 106 yānī yēmek tavlā işlērīn' dutmāk onun būnuñ ħızmatındāydi. dedēm yānī üç yüz om
 107 beşlilēr. he firānsızlārīñ asgēriydi. sōñrā firānsızlār burda bu işğālī yapārķannā tābi
 108 atātürk mēydana çıKıncā dünya durduqÇā allāħ rāħmat etsıñ atātürke ben çok
 109 sevērim. sēvmiyēnīñ vār belķ' ammā bēn çok secērīm çünķú bu cumū'riyēt yokd' ō
 110 zamān. firānsızlār işde bū yēdi dēvlētē ġārşı ġúyān bīr lidēr vārdı atātürk devrinde.
 111 bunū meselā bürdā al ħā vur ħā edērkenn' işde ōti' yāñ'ħa zōruma ġēd'ō ōrāsınī
 112 yapamıyācā'm. burānıñ asgērini işde bū gādirlinīñ āsgērini bün üç yüz mārTīñ
 113 yēdisindē gādirliyī ġurtārdıq yānī firānsızlārīñ ēl'nden āldıq. bu civārıñ āfērlērī yānī
 114 ōtē muħāfizlārī. marāşdān toplāndılār ġēldilēr şindi mēsēlā gādirlinīñ ġurtulūş bērem'
 115 başlādı ġaradepē tarafındān. yāķınā gādar gādirlinīñ ġurtulūşu yapılırdı. şimd'
 116 tergēnd' ō. yapılırd ēvet. şimdi yok. yōrüyüş yapılırdı. o başdān gā'nılārınān
 117 ōķúzlērīnēn devēlerīnēn. şe'lērīnēn atlārınān sīvārılārınān ġurtuluşā ġēlillērdī silāħ
 118 sıkāllard' işde donātımlārī vārdı esgidēn çete şe' vārdı hō'le geyēllerdi. mādalyafārī
 119 varıdī. sō'nā ōndān sō'rā ġozānı ġürtārdılār ġozāndan sō'ra dā adāniyē ġurtārdılār.
 120 val'āsıl adānadān işde aqđēnize sūrdülēr orda işlēr'nī şe'de işde bitī'dilēr. mērsindē sōñ
 121 şe'lēr'nī ordā durdurdu. ermēn'lerīñ sōñ şe'leri ērmēn'lerīñ temizlenmēsiniñ sēbēbi.
 122 ġeriye ġlannār da vār'sa dā müslümān olmuşlār. müslümān ossa dā yānī ġēçerli mī
 123 ġeçerli bi' müslümān dē'l. menderes zamānında ben āsgēridim mēnderēsden evēlī
 124 türk ismī vārdı da ītilāfi yokdu. bā.ımsız, bā.ımlı dā'l da bir māl sūrūsü gibi ħāyván
 125 sūrūsü ġim' bir asgēridik biZ. bīr ġıyāmātı yokdu. ōldürēn ōlēn hērķēş işdēdī'ni
 126 yāpardı. meselā bēn asgēr oldū'mdā bin doķuS yüz kırķ sekizde āsgere ġētdim bēn.

127 ādanadā şe' gādirliḏē ōriyē vārdīm. gādirli'dē ēzen ōkúnúyō tānr' ūlu diyē. kimse bunu
 128 gáyý' ālmadı. ō bi' cām vārdı zāten ordā. me'meT ēmin ēfend' isminde bi' cāmi
 129 vārdī. ocāmidē tek bir cāmi vārdī ordā tañr' ulu diyē bir ezēn ōkundu. hēç
 130 dúymādī'mız gōrmedī'miS sēs bu. sō'ra bu sesī gāldırdılār gāldıtdırdılār bütün hālk
 131 buñā cāmiye de gētmēdilēr. ezene d' itibār etmedilēr. ismet paşā gāldır yonşa bēn. ō
 132 ezēn ōn ikī yīl sürdü. ōn ikī yīl. hē ismet döneminde. ōn sēkīS senē ismētīñ dēvrī
 133 sürdü. okutmadılār. kimsē gurān ōkúyēmēzdī kimsē ezēn ōkíyēmēzdī. kimsē kimsē
 134 gōrūnūr yerde namāz gīlāmazdı. ibādēt edēmezdi. bir bēkci. hind' kōy bekciS' ō
 135 zamān. bir kōy bēkcisindēn şindikī cumhūr irēy'sinīñ şe'ndēn fāzlāyidi. ō gādara güşlü
 136 bir şe' vārdı. ōñü gōrdüm mü gāçacāk yērler arārđıñ. namaz gīlān gōrdü müydü cezā'
 137 dutārdı. meselā mālımızī cānımızī yiyēceK içēceklēr'mizi hēp'ine el gúydulār. bitdēn
 138 birēdēn pislikdēn yīldık bıkdık yiyēcek içēcek kimse kimsiyēnen gōnúşāmazdı. sabın
 139 nē' gēzer. sabın nērde şú girikden sābın ēdellērdi. elimizdēkī mēselā mā'súllēr ōFisi
 140 diyē āhlılār gōtürüllērdi gādirliyē dōkēllērdī. sābın giliK ā'cī vārdı ōñū ēzerdik bō'lē
 141 gādinnār o kópúrūrdü. kúlünēn onū arāsında toKācínān vura vura çamāşırın pislī'ni
 142 tēmizlērdi. sābın yēr'ne ōnu gūllānırdık ne gezēr. sōynā bu on on iki senē çok zulum
 143 ēdildi. ismētīñ dēvirinde gārşı kimē gārşı gelsin kī tek hōkūmēt. ses çıkārāmıyō
 144 mümkin dē'l. o zamānnar tek ōkūmet dūru'kennēk kırk sēkızdē ōndēn ēvēl çekdik
 145 çekecā'miz' dē ondān ēvel yāni ōnuñ hikāyesi çok geniş bi' ālanı vār. yān' bū māl
 146 vėrgisindēn hātđā bābamīñ mālī çok oldū 'çīn. gēlīrı Fāzl' oldū 'çīn. ikī tēnē de
 147 gārābōcūk yāzmışlār baḫāmıñ üsdünē. mālını yāzdıklārı gibī iki Tene de dā'
 148 doñuzunu yāzmışlār. vėrgi olāraç. ōñ de yāzmış işde vėrg' alācāk ya. dōñuzun vėrgisi
 149 iki būçuk lırā. [doñuzu] yō'du dā mesele o zamān dellerdī kī dōñuz' ē'sik dellērdi.
 150 yān' zēnginnerē. hēr Şē' vār doñuz' ēsik. iKi buçık lıra. yānī yīrmi tēne mālīñ
 151 vergisinden Fāzlā. iki dōñuzun Parası. ō'lē āziyēt yāni. sırt yōk cılbaç meselā bir
 152 sūmerbāñk vārdı şe'dē mērsin taraFındā fāpriķā vārimış üç çēşit pırtı yānī ēni birā
 153 ārşın olurdu şō'lā o zamām mētire yokd' ārşım vārdı. mēselā muķdārları gādirliyē
 154 göndērilērdi gādirli hānesinē gāç 'āna şū 'adarā sūmerbāñk mesela çıkārtđ' üç şeydēn
 155 bēzdēn pırtı dā'dırdı birisī biyāz ikīsī şeyli gırı şeyli bō'lē. çiçekli dē'l de şō'lē cızgılı.
 156 ōndān pırtı dā'dıllārdı o dā dē'vėrdiñ mi çürü'dü. çürük pāmbıkdāñ yapılrımış. vėl'āsıl
 157 bō'lē bō'lē yemē içmē būlunmāzdı. kimsē gō'kūsundān meselā gendī hānemizi bilē
 158 sō'liyēmiyōduç. gēndī hānemizdē ēkdī'miz.

K18

Anlatan: Ahmet Sağlam [AS] Yaş 82, Elif Sağlam [ES] Yaş 85.

Derleme Yeri: Kadirli, Yoğunoluk Köyü Zindāğan Mahallesi.

Konu: Anılar, Halk Hikâyesi, Türkü, Tarihi Olaylar, Gelenekler.

- 1 [ES] ēlīF sā'lām. burāliyīm pāş'olū'nda bizim yön'oluk kō'ndēnim. zindēn mūhāllēsi.
- 2 bu sūt gāzānı sūt bişirillēr búnā çekmē dellēr. hē. şō gu'psuz şey dē şu vāf yā şu
- 3 tohālārī vāf yā önnārā kúpēlī dellēr. ismi kúpēlī gāzān işdē bu dā çekmē bu dā bāhır.
- 4 bu dā bāhır ō dā bāhır hē ā gūlplū ikīsī dē bāhır būnnārıñ bāk bu dā bāhır ō dā bāhır.
- 5 būnnārdā sūt bişirirdiK ēvēlden çökēlik çöKēlik çok sūdümüz olurdu. mālımız vāridī.
- 6 şindī māl sulānıyō. gōyünnēr sulānıyō. hē gōyünnēr sulānıyō buñnan dā'dan gēldi
- 7 miydi. ōrda hortumunnān gūy'dān sū gēliyōrr. ōl' āhār sūyümüz yōk. hē gōyünnēr
- 8 sulānıyō. ō çāñ ōnī inā' dāhārık. gō'nā dāhāñ ō'a da tıkırdak derik. ōnūñ uFā'na
- 9 tıkırdak dellēr. sırtımı dē'şiyim dē vār. yōk şāvlārımı görüyōñ mu. hıh hıh hıh hāydi
- 10 bāhiyim ō zāmān. çīGıñ bā'yim siZ çīGıñ. dāmī lōlúyōk ākmıyō. şunu çekecā'ñ. hī şō
- 11 gūlpu ordāñ dutācā'ñ gēdecā'ñ şōrúy' öte bōyāna. gēt gēt gēl hē hēh hēh hēh. ākmāz ō
- 12 lō'ladıñ miyi. hē yōñsā āhār. yōk düz müz ātmāk. hē.
- 13 [AS] şind' bunnār ēsgi yāpı öldü'ndān şındık bunnār yōk. hē āş döşşērik üsdünē hācār
- 14 derik şō'le yātmāklārı gör üsdüne gozā ātār toprāKlār ōn' dā bu lōyunān lō'lārıK
- 15 ākmāZ. āltınī inēkliK ōlārāk. inēklik derik. āltdām şīndi nāsıl ōlur. bunūñ āltınā
- 16 āltdām derik búrā dāmısa. yālınız buradam dā aşşā'sı kilēr dē şindi bunūñ āltında
- 17 mālلیK ōlu'sā burıy' āltdām derik. āltı dām üsdü ēv yāni. gēliñ bā'yim bŷyürñ. sen
- 18 nāssıñ ē' misīñ.
- 19 [ES] nēsinī diyēcē'k kī soyādım sā'lām ēlīfım ēlīf soý ādım sā'lām. seksēm bēş
- 20 [AS] nē sōrārsam ōnu dē diyo. seksen iki ādım aħmēt sā'lām. ben yō'nōluk kō'ndenim.
- 21 bŷriyē zindē'm māhāllēsi dellēr. hē zindēn dēmişlēr lākāP ōlārāk ēsgídēn şindī şō'lē
- 22 zindēn demēniñ birēz lāfı gēniş ōlūr. birēz bāşınız' ā'rıdır şindī zindēn dēme māñēsi
- 23 şŷrdēñ gēlir. ēFēndım bir āşirēt ēsgidēn pādīşāh zāmānında āşirētñ bēy'sī cez' ēvine
- 24 dŷşmŷş. cēz'ēvine dŷş'şŷn āşirēt āhıl denēsi yā. bunū ākıl ālmāk içiñ göçüyōr işde
- 25 yāyliyē. n' ēdiyōñ nē tembeh vēriyōñ şēkliyle sōru sōrmuşlār. sōru sōruşñ dēmiş ki
- 26 bir dāvar ālıñ dēdiyē varıñ hāsān dedē' şō āşā'da ziyārāt. ōrıyā bir gurbāñ kēsıñ.

27 allāhTān dīlēk dilēñ ū'r ossuñ yōllārıñız demeK isdiyōr. oıñdān sōñrā bir dāvār ālıñ
 28 dēdiyē vārıñ sülemēnni yāhın ġālīyā ġonuñ. ēFēndim. zindēnī zindēn burāsı'mıñ o
 29 zāmān dā zindēñ dē'sin bō'lē bir ī ēFēndim bāsġım bi' yērimış 'ērāl. tāhīmīni
 30 ġōñüşüyōm. yānı zıñdāñ ġımı kēsmē ā'slār dē'l de puspūs çökērimış ġēne de çöKērd'
 31 dē şind' tērgēdi. zindēñ zindēne vārācāksıñız diyōrmuş zindēñ dēllēr de bir 'oşÇā
 32 yāyla. çık yō'nolā' dā ġōr tākdā hāylā. ġārāc'ō'lāñıñ dēl o şāyırıñ dēmesi. ēFēndim.
 33 ġārıcık dēnilēn öşürē söyle dūyēmēnīñ puñā'lārı buz öldü dūyōr. hātırlāñ diyō
 34 āşirētīnīñ ādāmlārınā. ġārācālīyōr şindī kim öldü'n' bēll' ēdiyōr. ġul mēmmēdim der
 35 mēmmēdimiş ādı. ġul mēmmēdim der de ciyērdēn ācı. ġōñül ārz ēdiyōr dā şōl çokā'ñ
 36 ūcu. çık bāşı kēsdē'le de dāyānāmāz hācı. yük dāşlārınız ōrdā düzülüdür düzülü. diyō
 37 ōriyā ġādār ġēdiñ. Tiyōrümüş. hē yōl ġōsdēriyō. şī'rinēn sō'lüyō. türküsün' dē
 38 sō'lēllēr. şindi bē'fendī ġēnşlī'mde türkū çā'rırdım. şindī türkū çā'rırdım heykā'
 39 vērirdim. māsāl ānnādırdım. faKāt bunnār ġēridē ġāldı. vāllā' nē sōrúyoñ ŋu nē
 40 ānnādıyım. şindi bū yō'nölü'ñ kō'nüñ adāmı şindi şō'le tārīf ēdiyīm, sem bi' çāy yap
 41 get yā', şindī burās' ēsgīdēn ālıcı vūrucu yēriymiş. çıkurā' issizimiş. kimse yō'muş
 42 yānı aşşā' bizim şindī ādānā ō çuKūrā' de osmāniyā filān civārlār'nā burıyā çuKūrā'
 43 derimiş. şindi ġēnē diyōk çukurā' dā şū āwlukdān āşşā'da hēç ēw mēw yō'muş. bürda
 44 durullārımış. çuKūrā'yē ġēden hāsd' olur ölür. sıtm' olur dē' burdā durullārımış.
 45 yālınız ġışın āwşār ġöçērimiş rum mēlmēkētlērīnden sūrū sāhībi āwşār bēylēri ġēder
 46 ōrda māl'nı yāzlādāllārımış isiz verāne ō zaman çuKūrā'. nēyē ġēdici'sēñ māl yāzlār.
 47 ben de yētişdim dē o mal yazlama şindi tābiyi mōtur çıkışın hēr yēri sūrdür. māl
 48 yāyācāk yēr ġālmadı. şind' ēFēndim. burdā māl yāzlādāllārımış ġēri de burdān
 49 ġöçēllērimiş ġöç hātđı burāsī. şō tārāFdān ġēden ġozān hātđı bu tārāFdāñ ġēden dē
 50 işdē bēylērīñ āwşār bē'lēr'nīñ ġöç hātłērī. burdāñ ġēçerkem burdāhı şēylēr vār yā
 51 pāTişāh dēvri pātişā'ñ 'ābārı yōk isdāmbıldā ġārdāş bi' şet verecā'ñ biS āÇık burdā.
 52 bēyi yāhālāllār bir dē hārāÇ ālıllārımış. bir aşşā' ġöçērkēn bir yōhārı ġöçerken.
 53 mārāşımış alāvere yēri dē. mārāşd' hārcārımış pāriyē. ġādırli mādırli yōk. nēysē'. bir
 54 sēnē āwşārıñ bēyinīñ birisi dēmiş ki o zāmān dā şēriyāt zāmānı yā. mūFdü
 55 yōnnēndirrimiş ġādı dā mūFdü. ō dēvirī idāres' şind' ġāymāhām sāvıcı Fālēm vār yā
 56 āynan ōylē. der kī vārıyım müfdüyē bir ricā' ēdiyīm yāylıyē ġöÇē'kēn bizdēn hārāÇ
 57 ālınmāsıñ. şiyē ġēlir müfdüyē müfdü zēhride şūrdā zēhri vār çatāllārıñ sēnīñ
 58 hısımlārıñ ediZlērīñ mēdiZlērīñ yēri var şo aşşā'dā. müFd' ēfend'nīñ yānnā ġēlir köse
 59 isminde kösiyēmiş müFdünūñ ād' da köse dellērimiş laKāP olārāk mūFdülük

60 yápārımıŝ hocā. der kī müfd' ēfendī biz bō'le çok zarār gördük bir yāzıvēr de şu
 61 āŝirētīnē bir hāber sāl. müFdünün ba'alı yērinē. bizden gederken vērg' alınmāŝıñ.
 62 vērgi yānı. tamām der. müFdü dē. adām binēr gēder ātına gērī. gōçüp gēlēcek gērī.
 63 müFdü hābar salār zindā'm māhāllesindem mēhmet ğılıç gessıñ. āklı yēterē meselā
 64 gūnēyceden Filēñ gēssıñ filēñ yērden filāñ gēssıñ Filān yerden filān āklı yetēnnēri
 65 çā'rrımıŝ ōrūya çā'rmıŝ. ŝindi müFdü çarıŝın bu māhālle hāklārı dā yāhā bi' ŝe' vār yā'
 66 bu müFTü bōŝúnā çā'rmādı bi' şe' vār dē'p. nēysē vārımıŝ müFdü demiş Ki bō'le bō'le
 67 durum siz gēndī āy'lēñizē ŝe'ñizē sō'lāñ hābēr' ōssūñ. āwŝarıñ bēylēri gēlirkēn meselā
 68 burdā bir bēy sürüy' ammā sūru çok ahāli çok bir bēyden tēmsil ēdiyō o dā. vērg'
 69 alınmıyācāk. temām dēmiŝlēr ne desıñ müFdüyē bi' şet olmāz diyēmēmiŝlēr.
 70 gēlmiŝlēr ğılıç memmēt gēldī. amma ben burdāyım. ēvdēn çā'rıyō burdān ō zaman
 71 talēfām mēlifōñ yōk tābi. ō mēmmēt mēmmēt mēmmēt nē diyōñ. ulān müFdü nē dī'n
 72 isdēmiŝimiŝ. ulām müFdü işdē. ulān ārkdaŝ işdē müFdü āwŝarlārdan parā ālmāñ vērg'
 73 ālmāñ diyō nē dēdīñız yā nē dēdīñız. babā nē diyēk müFdüyē pēkē' dedīk. ulān
 74 nērēsın' ne yāpdī'm āTām mārāŝa bōrcuñ vār senīñ āwŝār gōçümüne bōrÇ ētdīñ
 75 nērdēn ālıp dā vēricīñ bunū. niyē ō'lē dēdīñız. ŝekliylē bu müFdüyē gēri dūyūlmıŝ
 76 tābiyī bū ēlden elē. āwŝarıñ biri dē gēlmıŝ gōrmıŝ. müFdünün yān'nā gēlmıŝ āŝīret
 77 bür ūcu bürdā bür ūcu nērde. ŝirēt kōy gōçüp gēdiyō. ēfēndīm. müFdünün yān'nā
 78 gēlmiŝ. müFdü biliyōr yā dūydu bunnārī. bem bunnārınām barābār gēdiyīm ben
 79 ōlussām bunu soyāmāzlār vērg' alāmāzlār. müFdü dē ta binēr ğarışır gōçēr. bizim o
 80 nēre mesēlē tā'min ēdēk mā'sudōlū' bizim sīnır ōrā. sīnır gēŝdīkdeñ kērī artıK ōrdān
 81 ōte dē'l gēçmēs. ben ōrıyā ğādār gedērim içinde berābēr. bunnārı yollārim āwŝārī gēri
 82 dönērīk. ātınān gelmiŝlēr kī bakmışlar kī ğatırā'nālānıñ bēr'sinde bēklīyō hāydtılār hāh
 83 hāhī hāraçcılār bēklüyō. bākımıŝlār müFd' içindē ulān müFd' içinde yō'nolā' gedēK
 84 irēli gedēk. müFdü tergesıñ dē hārāÇ ālāk. bēyde dērtlēri bāŝġā gōŝde gözlēri yōk
 85 hēriFlērīñ bēyden āliyōlār. bēyiñ de yān'dā müFdü. ŝindī yō'nolā' ğādār gēdemiyōlār
 86 müFd' içindē. daraqlā' vāriyōlār gēnē müFdünün tergiyēcē' yōk. bunnār diyō kī ulām
 87 müFdü tērgēmiyēcek nē yapāk. bōrŝlüyūk yāw. vārıllār ārġādāŝ vērgiyī vērmedēñ
 88 gētme. ē babā siz' sōz vērdīk dē. ēy sēn m' ērecāñmüFd' ēfēnd' bizim borcu dēllēr.
 89 biz bōrŝlüyūk mārāŝa. müFdiyi hēŝ dīnnēmezler sōyāllār ālıllār. soyāllar. vērgi.
 90 nēyīse müFdü dēr kī ēpēr ki sizē bēm bunu ġorsām ŝu āt ŝu üzērim' ōssūñ. bēñ
 91 gēderim isdāmbılā pāTiŝāhā ŝikā't ēdērīm sizī. ātınān gēdiliyōr tābi ġāç gündē
 92 vārılıyōrsa. pāTiŝāh bīner müFd' ēfēndi bīner pāTiŝā'yāñ yān'na gēder. isdāmbūl

93 pāyíntāhdī orā pāTişāhlıK orā. vārır nē diyōñ bēñ işTe filāñ yērdēñ gēldim
 94 mūFdüyüm orāñın idārecisiyīm. pāTişā'm bizim ōrdā bāzī çalışmāz āvara ādāmlār
 95 var. gēlēñ gēdeni sōy'ýōlār. dinimizē de āyķırı bñ. bizim dinimizde bō'le bi'şē' yōķ
 96 sōzümü dē dūtmād'lār. bunnārıñ islāh' için yāñıñā gēldim der. tāmām tāmām tāmām
 97 çā'rır āsgēriyē paşālārınī. gelıñ gēlın gēlın bāñiyim. şú ādam nē dūyōrsā bññ dēdī'ni
 98 yāpācāksıñız. nē dūyōr āmca. mūFd' ēFēndi nē dūyōr. āynı bāy'h' ānnātdī'm ğım'
 99 ānnādır. tamām dellēr gēlēcēklēr burıy' asgēr'nēñ gēlēcēklēr. burıy' islāh ēdeceklēr.
 100 içindēñ biri dēr kī yāw pādişā'm der şındı bir ricām ōlsuñ saña bem burıyē bir
 101 görüyüm d' ondan kerı dēr nēyiñ nēsi bāñiyim. ğıyāba gētdıK ōrıyā. bēlķı de mūFd'
 102 ēFēndıñın bir yāñnışı dā ōlābilir. tamām der eñ dō'rusun' sēñ sō'lēdın me'mmet paşa
 103 der pādişāh. ō ādāmināñ bñ gēt der. ōrıyē bi' gēs ōndāñ kerı gel icirāt' ōndēñ kerı
 104 yap der. gelillēr ğāyırī āsgerī paşası mēmmēt paşā sōyūñūr. dēvriş ōlur sāñālī fālāñ
 105 ğōyūrūr. tePdili ğıyāfāt ōlur. göründī yērlērdē'. nāmaz ğılār zıkr' ēderimiş ō'lē
 106 gēlmişlēr bizim bñriyē gēlişin bāşlıyōllār. burdā āsgēriye paşās' ōldū' bilīnmiyecēk.
 107 āğşam ōlunc' nērdē miSāFır ōlurūķ mūFd' ēFēnd işde filāñ yērdē filāñ ēvde ekmek,
 108 yōķluk dā var, burdā filāñın ēv'ne vārırsāķ ordā yemek yēriķ. hēçgērınē gēlillēr
 109 hēçgērindē ğāl'uşā' vārımış. ğarabācāķdā şınd' onnār. ğāl'uşā'l'lār. çatallār şurdā.
 110 ediZlēr ediZlēr yōķ burda dā çātāllārıñ yī'en' ēdislēr. ğālāltınd' ōlullār. ğış ōrıyā
 111 gēlillēr ōrdā yātār kā'ķār yēllēr içēllēr ordāñ gēçēr der ēfēndim dō'rudūr. aşşā' ō
 112 çukurā' bōşdūr. ōrıyē yērlēşmişlēr hēr birn'ıñ ğāPısındā bi' sārımsaķ diKēcek yēr vār
 113 tārta tākım yōķ. kirpit baş' 'īm' ēv. gēçim sālāñācāķ yēr dē'l. bem bñriyē isgēñ
 114 edecē'm ō bōş tārālārī. ēnsiñlēr ōrālārā yēsiñlēr ēksiñlēr biçsiñlēr niyē sōyğúñcúluķ
 115 yāpıyōllār der paşā. tamām pāTişāh ōrdāñ na ğadār asger vārısa sürēr āsgēr' ālıp
 116 gēlir. āsgēr sırtında gētiriyo ğumāñyāy' yālınız yōrüyērēk gēliyōllār. bō'le āt arāba ātı
 117 vār da ārabā yōķ. şındı şı'dēñ gēlillēr ğōzāndan girēllēr ğōzanda dā ğōzāñın dā iki
 118 ğārdāşımış soygunculuķ yapānnār biri ōtedem bāsışın biri ğāçar. firār ēdēr ğāçar.
 119 āsger gēli'kēñ çēkiğē gimí sürüp gēliyo bōlē. fērmām vār āsgere ğārşı gēlēñ hēmēñ
 120 ōrdā icirātī ōldürüyōlār. ēmír ō'le vērilmış. biri ğāçēr. ğātli vācip şındı şēriyāt zamāñı
 121 yā ō ō zaman āsgerē kim ğārşı gēlēñ oldu mu ōrd' ōldürüllēr. biri ğāçār şēye gēder.
 122 rusy'yā ğadār ğāçar gēder. biri dē yārālī olārāķ ğōzāñın dāñ bāşınā ğāçar. çıkdım
 123 ğōzāñın dā'nā ğarı dizlēyi dizlēyi. yārālārım ğōz ğōz oldu cerrāh ğōzliyē ğōzliyē
 124 tokdur ğōzliyē cērrāh dellērimiş tokTura o zāmāñ tokTur dēl d' işdē bi' ilēç milēç
 125 yapanā. şındı o ōrıyē ğāçar. ōrdēm bāşlāllār. birē gēliyōmúş ārkādāş āsgēr

126 gēlūyōrúmús 'ērkişe bir ğorku sālar. dērimiş kine işde ğumāndannāri içinī āsgēri. sīZ
 127 göçecē'niZ çuKurā'ya gēdecā'ñiz. ēvlere ōrtlērimiş bir ātaş ēvlēri yaḥāllārimış. şindī
 128 bizim bu dam yērlērinī deşdīn zamān kōmür çıKār o tārihlēriñ. mēmmet sem bilīñ.
 129 ēvlēri yaḥāllārimış siz göçecā'ñiz aşşā'. āyn' āynı zatān da bi'şē' yok zāten dāmırān
 130 bō'le kirpit bāşī'm' ēvimīş. dāmırāniñ o dāmırāniñ o kirpit bāş'īm' ēvlēriñ yērlērin'
 131 dēş 'ep kōmür çıkār. şümdü şú ēsgi dām yērlērin' dēş kōmür çıkār. yākmışlār. şiyē
 132 vārmışlār lēçgērlēriñ ēsgī misāfir oldū' yēre vārmış. gen' orda yatacāk yālinız
 133 āsgēriye paşas' oldu o zamān dēvriş mēvrişidi şindī açā' çıkdī. ulān ulan āsgēriye
 134 pāşās' bizim ēve geld' ēllēḥām ēmir vār bizim hēp ōldürecek ōldürölüyōr dā yānī.
 135 āsgere ğārşı gelennēr ōldürüvērilyō. āsgēriñ dedi ini yapacā'ñ. hē. ulān ğorku sālmiş
 136 adāmları. paşā dēmiş kī. hēç ğorkman ārkadaş pāTişā'ñ ēmrī bi'şēy yāpmiyācā'm
 137 çıKurā'yā göçecā'ñiZ. eviñi mēviñi mālını toPlā e'likle ēfēndilikle göçün gēdīñ. ğārşı
 138 gēlēn' ōldürüyōk biz. dēvrişpaşā oldu şindī bū. ēvelde dēvrişirēk gēldīydi yā ōrdāñ
 139 gēliyō āsıl ādı mēmmet pāşa. şindī o zamān dēvrişīdī irāsmī gelīnc' oñā dēvriş pāşa
 140 dēmişlēr. şindī'. pēkī āvrat dēmiş kī ēv sāy'bīnē vācı dēmiş geçen sene dēmiş müFd'
 141 ēfēndiynēm bi' dēvriş gēldīydi ēvinīzē tāniyōñ m' ōnu dēmiş. gēldi mīydī gēldīydi. ō
 142 bēnidim dēmiş. o dē'l bēnidim ben āsgēriye paşasıym ādım mēmmēt dēmiş. sēn bāñā
 143 hīzmāt ētdīñ o zaman yēmēk vērdīñ dēmiş ēkmē'ñi yēdim ēlīñden sāñā bīr tembāḥām
 144 mār dēmiş ō'luñ ōlursā bēnīm ādımı vūr dēmiş. irēlde tābiyī ğār'nīñ ō'lu ōlursā bēnim
 145 ismimi vūr dēmiş tamām pādişā'm. gēne misāfir olmuşlār. şūriyē gēlmiş şiyē ğurmuş
 146 ğārārgāḥı pāş'olū' derik şindī bāk çādır' ōriyā ğurmuş. āsg' ḥāydī kim ğāldī filān
 147 ğāldī filāñ ğāldī filāñ ğāldī göçün göçün ordān işi bitirişin paşa yēri belli şindī pāş'olū'
 148 çādırınıñ oldū'ndān denmiş. ō dā bitd' dērken çādırı ğurmuşlār āsger çādırını
 149 ğādirl'dēn ğozānā ğādar sīnīr gēçēmiyēcēk yānī sūrüyē hūdūdūynēm bizim hūdūt
 150 gimī. gēri ğāçma yōk. ō'lürse ğālīrs' ōrd' ōlecek. şindī bizi ğarābacā' isyān ētmiş
 151 bizim ırğı. siziKi de bēlli biziKi de nēriyē vārdī'n dā bilmiyōñ bēlKi ben de bilmiyōm
 152 dā sizīñ yāşl'lār bilīrdi. hēp yērlēmişlēr burālārda duracā'ñız şō'le ēkēcēksīñiz. bā'
 153 bāḥçē dikēcēksīñiz. üzüm ba' dikēcēksīñiz. üzüm tevē üzümün tevā'ni yaḥārimış 'ērif
 154 bitmēsīñ burdā bu bitērde burīy' ēngēl olur dē' bizim bā'lār diyā ḥā ḥā ḥā. adām yaḥār
 155 ō'le dikērimīş. şindī nā ğādār ğāldīysā ō hūdūt nā ğādār ğāldīysā būra īpisiz ğālmış.
 156 bu dā'lār īpisiz ğālmış ōrmām bāsmış. būk olmuş 'ēr tarāf. hē bāsmış. ōrda üşde ik'si
 157 ğırılmış 'āsdālīkdān dōkdur yōk bi'şē' yōk sītmā olurdu sītmīyā bēn de yētişdim
 158 ēFēñđīm. āvrātlār intizār vērrimīş çócūklār ōluyōr dēvriş paşanıñ bōýnnā çócū'mün

159 babālī diyōmuş. hāsd' ōlmuş ōlüyō bā'rı bā'rı ōlüyōr babā. gārni şışēr ōlüyōr. nāgādār
 160 gētdīysē burālārī ā'ç bāsmış bundan gāç sēnē gēşdiysē ōnú bilēmiyōrum. şindi ō iş
 161 hōkūmēt dē'şik ne bili'm pādīşāh mı dē'şik āsgēr tērgēmiş ōriyē. tērgiyēşin hērkiş
 162 biliyō içindē ādāmlār vār. bizim dedelēr dedelēriñ dedelēri nēyise biz āğcadā' fēngi
 163 deller āndırınıñ feke kōyü bizim yērimiz orāymış. gāçmışlār ōriyē gētmış yākıyī
 164 yākmuş şō'lē ārdıcā d' ayā'nı vermiş rāhāt ēdiyōr. ilān diyōrumuş nēriye gētsēñ depēñ
 165 aşşā' gēliyōr diyormuş yatācāk yēr de yok hah hah hah. ō ōrdā bizikilēr ōriyē gedēr.
 166 şindi yō'noluk kō'nē gēldik. yō'noluk kō'ne gēlişin mansıtlārıñ kōküne nē dellēr
 167 kāhēlēr. kāhēriñ yēri günēyciyēmiş. onnār buriyē gēlir. tatārlı mātārlī. üç gurucusu
 168 vār yō'noluk kō'nün hātınuşā' gılı işlār. bi' de kāhēler 'ērāldā. başga yōk. gāç ēv bēş
 169 ālt' ēv şindi ōrdām bō'yōr yō'noluk dē' bu yō'nolū'ñ tam hūdūdū tağda sınırında bir
 170 pūñār vārdı ōñā dēllērdi yō'noluk dē'. ōnuñ ismini kōy ādınā gōydūlār. şindi yō'noluk
 171 gātiralā' ōldu. gātirlalā'na yō'noluk di ūlār hālbiKi yō'noluK orası. kılde yō'noluk
 172 kō'nün guruculū' burdān irēli gēlir. ōndāñ sōn'a dā ā burālār tārta ēdilmiş ormān
 173 açılmış tek tek gēlmiş gēdilmiş. gēlēlim mānefiyē gāl'uşā' burdāñ gētdiydi yē ōriyā
 174 gārabācā' vārdi'ñdā gālāniñ dibindeñ gēldi bū. gālāniñ dibindeñ gelēnnēr gāl'uşā' Filān
 175 ōrda bir çōcūk ōlur çocuk me'mmet vurullār ōnuñ uçun gāla pāşası dēllērdi çok
 176 ihdiyēr bir ādāmıdī yüz yirmi yāşınd' ōldü ben çocukkān burālārī sāyiplēnmiş dap'
 177 ālmış. bizlere dē sātılār yāni. ō yüzdem biz de buriyē āndırınıñ fēt'iyē kōyündeñ
 178 gēlmēyik. burāyı bu şeKil yērleşdik şindi gurābā' ōlārāk yā'zlār gēldi şūnnār gēldi
 179 bunnār gēldi meselā gāşdā āndırındañ gēldilēr gurebā ōlārāk çuwāldı. esās gūr'cusū
 180 bāy'kī dedi im gimi bunlār bunlār gelik buriyē vār m' başgā soraçā'ñ. körō'l'nun
 181 nēsini ānnādiyim kī. körō'lünunan şey zıt yā' būrgün körō'lunu yāhālār bōlu bēyiniñ
 182 āsgērlēri. gōtürüllēr. körō'lu der ki ben körō'lu dēyilim arkadaş beni bōşñē gōtürmēñ.
 183 iknā ēder āsgērlēri. ōrāsını pek bilmüyōrum. o türküyü bilirdim de ūnutmuşum. şind'
 184 ēFēndim bōlū bē'lēr çifde çifdē şindi bēn de ōldum çifde. goşarım tārlayā çifde. ulu
 185 bē'lēr bēn körō'lu dēyilēm şind' ēFēndim indirillēr ōrda bīrāhıllār. bolu bē'ye dellēr ki
 186 vāllā körō'lunu buldū'ñ dē'limiş yāhnış birisni dutmuşuk. on' der atdıK orda gāldı der.
 187 ēkiniñ içindē gāldı. ulāñ körō'liysē ēkini dēpelemēZ. heç gāçmadı gāçmadı ēkini yolār
 188 ō'le gedēr ēkiniñ üsd'nē basmāZ. ulāñ gēdiñ der ēñēr körō'lüysā o çıkāmāz ō ēkinden.
 189 gēdiñ dutuñ gētirirñ. gēlillēr ki körō'l' ēkini yolārmış yoldū' yērdeñ gēdērimiş.
 190 dēpēlēmēzimiş hē yol āçarımış. yāhālāllār zindān' ātāllar körō'l'nū. körō'lu ōrdā
 191 zindanda yātā dursuñ şind' ārhāda dēmirç' ōlu vār hōyly vār bilmem nēlēr vār çetēler

192 vār. demirç'ō'lu dā birèS şē'miş pílāncīymiş bürgün derkēn bem bir tepdil' ğıyāfāt
 193 ōlúyüm bōlu bēy'e gēdiyim aşık olārāk çalıyım çıırıyım bir ipucu bulmām' ācēbā
 194 bolu bēyi ordān çoKārtmaK için. vārmışlār çalıp çıırı'kān ēsābālī dellērīmīş şiyē dē
 195 şind' bizim āpdāl dedi imiS gimī. āpdallār çālgıcı yā ēsābālī dellērīmīş ō zamān da o
 196 çālgıcının ādına. orda bir esābālī gēldi çalıp çıırıyōr demişlēr bunū ulān çā'tıñ dā
 197 burīyē gessıñ. ēletmişler. nēysıñ ben ēsēbālīyim ā' sōyle bāy'im. hāy hāy bēm bōlu
 198 bēyīm dāğdā gezērım dē'sin hō hōst. nē bōlu bē'n ismi ğālmādī zındānda dēmişlēr.
 199 mā'sús dīyōñú yanı bāhīyim nē dē'cilēr dē' bolu bē' türküs' sōlēmē başgā bi' şē' sōlē.
 200 şindi hā hē şindi bōlu be'en' dē sē'miyōlār o zındān' ātdı ya ōldürēcēK ōrda intēnesi.
 201 ō āldırmıyōr şundam bundan derkēn bū mēm̄mun ēdiyō yānī orānıñ aḥālīsini ūlēn işdē
 202 yēmēk gēssıñ şō'l' ossuñ bōl' ossuñ şēklīylē. şiyē bir ğuzu doldurması gēliyōr
 203 ēsābālūnā. esābālī çüñkū türkū sō'led' orda şēnnēndirdī yā hizmēt, bir loxmā vurıyōr
 204 tçü'. bu'āzıma durdu dūyōr yālān bu'āzına durdū' n' ōldu babē vēllā bu'āzıma durTū'.
 205 yiyēmiyōm hele yē hele sū iç felān hī' vēllā' ā' diyōr burdā b' ērde bir āç vār bu ācıñ
 206 ğārın doymāssā bēnim bu'āzımdām bu gētmez. körō'l'nā yēmek göndetdirecek
 207 pílānnī. hāh hāh hāh hāh. biliyōr yānī ulān bir körō'lu dēr zındānda vār başgā āç yōk
 208 burdā. işded ēr muḥākğāK ondā ō zamān bu ğuzu dolmāsıdān oñā da gētsıñ. ğuzu
 209 dolmāsından oñā verecekler körō'lū ğuzu dolmāsını görüşün dēr ki mutlaķa
 210 demirç'ō'lu ğelik. vāllā' orāsini ōnu sen eksī'reK olur dē' ben düz gedyom. yēdī. pēkī
 211 diyōr kī çāliyōlār çıırıyōr dērkennē bū bōlu be'ānıñ dē ğüzēl bir ğızı vārmış.
 212 duydū'm ō'le bēlKī de yānnış ēsābālīnā çālīnıyō bū. esābālī demirç'ō'l' assında esābālī
 213 dē'l dē ğızınān ğönüşüp mānuşup derken bu der ki bu der körō'l'nū hāPiS körō'lu vār
 214 yā hē bunu çıkārup ğō'rebilirsēñ işde senıñ dedi iñ ōlur filān. şēklīylē ēwlēnirīk yāḥut
 215 ğaçarıķ şēklīylē. ālır gēderim pēkī' ğolāy. ğıS burānıñ ānāhtārın' ālır bir ğıZ āta binēr
 216 bir dē körō'l'nā āt çıhārıllār bir de ātıñ esābālınıñ ğaçāllār körō'lu gene geri gēlir
 217 yērinē ōnuñ ğēniş türkülēri çok dā çō'n' unutmışum. ēFēñdım ğēlillēr şşımdī ē ādı
 218 nēyid' o ğızın yāw. neyd' o nē der isine únüdüyōK işde yāşlılık ğēnşlikde hep
 219 bilirdim de hī mē'rem dē'l. ğülünen āñlıyō nēy ğül dēr. gēziyōlārımış körō'lū o
 220 körō'lu ğēndī hānımıynān gēziyōrumuş şı' göndērır gend' ādāmını göndērır. bolu bē
 221 Kēdın dēr körō'lunun ātı olmasa ḥarb ēdemēZ. ğüjlū bir ādāmıñ bunuñ ātını çalıñ
 222 der. bāḥār ki bir ādam ğēlmiş bahÇiyē ğırķ tene ātıñ sulāndī dāş tekne vārmış bō'le
 223 atlār' sulāllārımış. yābāncı bir ādam bāḥār ūlēn nēy bū nēyiñ nēsi. adam tekniyē
 224 dutuvērmiş tās gim' ālmış ğēri ğomuş allāḥ allāḥ bu ğüç yētecek bir ādām dē'l bu nāsıl

225 oldu dā geldi bu nēyiñ nēsi. şō'lē körō'lu gorkālāmiş. güşl' _ādām mōtur gādar gücü
 226 vār hērifīñ. hāh hah hah. hō'le yāklāşmīş. köZdek köZdek körō'lu e birē körō'lu demiş
 227 hāyır_ola nēy_o demiş. gārdaş bura körō'l'nūñ şeyi dē'l mī. hē. onun_ uçu gēldimidī
 228 demiş. ulāñ gārdāşım bēn de körō'l'nūñ pēşindiyēm bēn de sē'miyōm körō'lunū nē içiñ
 229 gēldiñıdı sēn demiş. vāllāhā ātını çāliciyım demiş. ulān bēn de körō'l'nun
 230 derdindiyēm. hālbıKı körō'lu gēndi. hē gōnuşduruyōr. pēkī gārdāş ikimiz bir_olāk
 231 birer ten'_āt çālak gēdēk der. bōlu bē' gönderdī bēni der. gēlillēr körō'lu gēnd'_ātınā
 232 binēr. otā'nā da bir_āt bindirīr sürēller şō'lē ulāñ_ārkađaş bun'_nē'diyim nāsıl ēdiyim
 233 ō'lē güşlü búnún cesaratı nāsıl_ācābā hē. ulāñ_ārkađaş körō'lu bizi yāhālārsa biz'_de
 234 kesēr nē'_utāk. ulāñ gārdāş seslēmē hēle derimiş_o güşl'_ērif. dūymāşın_kimsē. ulāñ
 235 sēm bō'le güşlūsün yāw körō'lunu kīm dīynēr. kırk ten'_ādāmı gess'_ēpín'_öldürün.
 236 vāllāhā güşlüyüm amma benim hārp gılıç gālkan gullānmā şeyim yok demiş. nē'se
 237 bunu epē ötü yānn'_ālmīş. ālıştın irēllēk gēdērimiş gendi gēride gāllımış şākā mākā
 238 ēderkenne hūs'_ē' hūs gārdāş kimsē dūymāşın. tī hāh. ārkādan hērif dōlun dizgin gırın'
 239 doldurmuş bēriden_ōtiyānna hēyyy ārhāñdān vārān körō'lu dē'l m'_ulān dāhā nēriyē
 240 gāçıcıñ at'_āldıñ dā dē'p dē bir hāy hāy_kırışdırır atdān düşen'_ādār ōlmüş_ādam.
 241 yārivērmīş gārınını yūrā'ni çıkārtmīş ālmış. gētirmiş ēv'_āsmış. gēlmiş genē bir_işdē
 242 zāfer gāzandī dērkennēk. ātlīyēk hēpsini vermek ātlīyēk. şīndī yūrēn'_āsmış. bizim
 243 çetelēr gēlmiş. gōnüşmúşlār ē ben_işde bolu bē'n bir şe'ni kēsdim_öldürdüm filān. siz
 244 olmasāñız ben körō'lúyüm_işdē önnār da demiş ki ārkāđaş biz_olmasak sēn_olmāñ
 245 burdā bizim gücümüz vār_işde biz çētiyēk. hēP'miz birīk. ulān siz_ōlmāsāñız gēne bāñ
 246 yāpārim sizīñ hē. ōlsāñız nē ōlmāsāñız ne. bunnār tārışmış. ulān hāydı gēt de bir
 247 kevrān sōy_ō zaman dēmişlēr. biz gētmīyēk de hāydi bā'yim. körō'lu binmiş_ātına
 248 çıkmış çıkmış kī yēmen_ēllēlerinden kēvrāñ_gēlirimiş. filāñ_yēre filāñ_yēre göç yāpıyō
 249 bu kēvrānı soymak hēr_ādāmıñ_āndı dē'l. bu kēvrānıñ çētesi vār hēr_şēye vār. āsgēri
 250 güjlü ū'rāşácāK_adamları vār. olmasa zātan yolā gēdemezlēr. bunnār ticārēT_ādāmı.
 251 dē'nēmiş. kēvrāñ_gōnmuş. bēridēm_vārmış. kēvrāncíyē hāy hāy úcēden dē'nēdīm dē
 252 bir_ulu kērvān hēlē yāvrim bir_ülü kērvān dolā'dı mēşēyī gōndu bēzirgān diyō sēsım
 253 yōk sesim şu bu'āzımda. dedīm āj gurtlārīñ pāyınī gōndēr yāvrim gōndēr. ēl_ēlē çārpdı
 254 dā güldü bēzirgān diyür el_ele çārpmiş gūlmüş_ülēn kim_bēnden_hārāc_isdiyēbilir bem
 255 bēzirgānīm. güşlūyüm. ō zamān dūyōr körō'l'_oldū'mu bi'_bildiriyīm bēlkī dūymüş
 256 dēr ki bēm_bir körō'lúyüm dā'da gēzārım dā'da gēzārım. ēsen_ürüzgārdān'_ilā sēzērım.
 257 gēlēnin_gēçēñiñ pācın kesērım ver yolun pācīnī gēlgeç bezirgān der. ulān körō'lun'_dā

258 dúyārīmıŝ. ulān bi'ŝiyē ū'rādık dēmiŝ bezirġan ŝúnā bir sālātālık verek de getsiŋ.
 259 köröl'oldū'ŋu nē'dem bilēli konāk gösder konā'ŋā inēlim. saŋā beŝ yüz āltım bāhŝiŝ
 260 verēlim. iliŝmē kēvranā dā'lārıŋ ġurdu düyō. o dā sō'lüyōr sāzinān. beş yüz āltım bāŋā
 261 māl ōlmāz. dā'tsam āj ġurtlara bir tabak pāy ōlmaz. dō'dürsēm ġırāta bir tek nāl ōlmāz
 262 ġēl mālı yarı bēlüşēk düyōr körō'lū. yārisın'isdiyō. hāh hāh hāh hāh. ŝindī bir dēhē
 263 diyōr 'erif biŋ beş yüz āltım vēriyim diyōr. ġenē ōlmúyōr. dā'tsām ēFēñđim birinē dē.
 264 hēle körölū yolun birinē allāh yāpmıŝ göymuŝ bu dā'lārı yērinē. ŝindī nē diyōrdu. ōriyā
 265 unuTuk yāw. o dā'l dē bī' dā' dē'şin ġenē āssiníyō körō'lu. kırk ātlı dā'tdım dā bā'lārā
 266 çāylarā. yēmek biŝirtđim de çāylara ġıylarā. ġırk ātlíyım ġeridē çetem mār demeK
 267 isdiyōr. dō'ŝerim sēniynēn ālt' āylarā. vēr yolun pācını yarı bölüşēk ġēl ġēç bēzü'ġān
 268 diyōr. ēFēñđim ō'lē dē'şin bezi'ġān dā ġızıŝıyōr buŋa. birēS kanna tokānıyōr. birine dē
 269 ē birinē dē körō'lum birinē allāh yāpmıŝ göymúŝ bu dā'lārı yērine. dō'ŝelim sēnnēn ōn
 270 ik' āylārā. iliŝmē kēvranā dā'lārıŋ ġurdu düyōr. ō zēmānā ġādār körō'lu bir dēhā diyo.
 271 hābām ēydıŝın dā yērdeñ ýirtılır. vurūp ġāldırıŝın sārı ōrtülür. ġırımıŋ ōpnünden cān
 272 mı ġurtulür. ġēl mālı yarı bölüşelim diyōr. bēm bēzirġān dē'lim kēvrām bāŝıyıŝm
 273 yēmēn ēllēr'nıŋ tāvuz ġuŝúyüm. yōk ō'lē dē'l. hē nē düyōr. yēter körō'lum yēter
 274 vērdī'ŋ ısıtām. ŝindi ārāyıcı ġözūpe tütēr. pāriyā bulunc'ārārıŋ. āl küfēylānım mār dā
 275 ġırhıŋā yetēr. iliŝme kēvranā dā'lārıŋ ġurdu düyōr. ō zaman 'adar ġāpıŝıyō bunnār.
 276 bezirġān dutan' 'adār ātdān ēndiriyō bunu. buçā' çıkāriyō kēsecek körō'lu diyō ġinā
 277 yī't yī'de ġıymāz yī'dimissıŋ sen bēn' āzāt ēt düyōr. hāyd' ulām bırākdım düyōr.
 278 bırākıyōr hēmēn ġeri ġēliyōr şey' hābār vērecēk. ġēdek şunu soyāk bēni böl' ētdílēr
 279 diyēcek. şindi ġeri ġēliyōr diyōr ki böl'le böl'le bi' kēvrāncíyā rās'dım çok zēŋgim bir
 280 bēZirġān. ġēdek ŝúnā düyōr. dēmirç'olu düyōr kı. sārī' sārānnār bīyī' burmā burānnār.
 281 mēydām bēnım diyēnnēr. mēydām bāŝıŋā dār mı ġēld' ēFēñđim diyō nē'tdın bāyāk
 282 bizē böl'lē diyōrdūŋ. n' ōldū. hā hā hā hā n' ōldū. ōŋā da kēdērlēnıyōr. hēmen cūpbiyē
 283 sīyiriyōr. bērbēr don'nā ġiriyōr ġēdiyō fāzu mūhāl ġādír'l'dēŋ ġēliyōsa ġāŝ'ölū'ndān
 284 dükġān āçıyōr bērbēr dükānī. kēvrāncının ġonālġā yērinē. körō'lu yāpıyo. ġēlēn' tırāŝ
 285 ēdiyō. ġēlēn' tırāŝ ēdiyō dērkēnnēk bunnār bi' bē'bēr vār çoK ġüzēl tırāŝ ēdiyō dellēr.
 286 ulān çā'rıŋ on' dā bēn' dē tırāŝ ēŝıŋ. bēzirġānı hilē'neŋ kēsecek. ġāyass o. vāriyō
 287 ēfēñđim tırāŝ ederkem mēderken iŝdē ā' ġāfāŋ' ġāldır ŝō'lē derkēnnēk bu'āzinā çālıyōr
 288 usduruyā. kēsiyō. ġāfsın' ŝōriyā ġoý'yōr hēmēn yūrā'n dē çıKārdúyōr ālıyōr ōnu
 289 hāydın düyō ġılıcı çekiyō kēvrān' ālıp ġētírıp çāmbılıbēle ġonduruyōr. bēzirġānı
 290 kēŝiŝın. şind' ōriyē bu hēykāye tābiyi dē ō yürekl' ādāmıŋ ġālbiybnēn ikisin' dāhıyōr

291 öriyē ğılıcı çekermiş vāriyō ō ğuvatlı' _ādāmın yürē' güccülürümüş bēzırgānın yürē'
 292 şişermiş. ēyvāh demiş seni çet' _ōfālāk yānım' _ālmādım da bēzırgān demiş. hē
 293 öldürdüm dūyōrumuş. ēvēt lāFīm _bū ğādār. vāllā' ōr'lārda yānnışım _ölur bēnım.
 294 körō'l'nūn ātını ğāçırān işd' _oyūdū bāy'ki yürē'n' çıkārtđı' ādām. şe'de ō'lē ğāçırđılār.
 295 körō'lū ğēndī bēn de āt ğāçırmıyā ğēldım der. ĩkisi bir _ölür. ğēndi körō'lu ğēnd' _ātınā
 296 binēr ōtā' de bāşġā bir _āt vērīr irēlde düşürür kēsiK _ālıK _önü. vāllā' çōK _işlērī de bēm
 297 būnuñ körō'l'nūn bēn _ġēncikeñ _kitābın' _āldım dā hep okudumudu bāz's' _ēzbērimde
 298 ġālık çō'n _unudū'm tāb'. seksēn _iki yāşındēyek. hē şirin dōniyedi bāy'kı dedī'm. hāh.
 299 bēn dē bilēmiyōm _onu dūyārım dā bilēmiyōrum. onun kiTābın _āldımıdı bēn kitābın' d' _
 300 'ēp yāzar bunnār dā. işde öriyā o cādı ġāris' _ālācaK _onnār' _öldütdürēcēk ġāyēs' _ō
 301 durnā teli mēselēsi ō yānī. durnā tēl'nē salacāk onnār' _öldütdürēcēk fitnē yā şēytānī
 302 onun _uçūn bunnār' _öldüt'mēK _uçun sālīyōr. vāllā' pēk bilēmiyōrum. kimi hōylū kimi
 303 hıylū köse kenān _örtā bōylū. hē silāh çıkđı mertlik bozulđ' _dā yān'dā vurdulār yā şēy
 304 körō'l' _ördān dā'liyōr onun keykāsı dā vār yā çōK _uzūn. şind' _ēfēndīm. körō'l'nā bir
 305 dābānça ġētiriyō birisi hēdiyē. ēFēndīm. yoK _ēfēndīm bōlū bēye ġēliyōr. bōlu bēye
 306 ġēliyō ordā' çētēnīn _birine ġēliyō ġalibā. ēFēndīm. körō'lu dūyor k' _işde şō'le ġurşun
 307 vār bunun _içinde şō'le dē bō'lē dē derken demirçō'lu diyō ki bāhıyım _'ēlē şu ġurşun' _
 308 üFēliyēvēriP _ātiyō ulām _bu nēci de diyō ādām öldürecek diyōr. hēPīnden ġuvētlī yā
 309 hērīf. işdē ölürümüş ulān bāñā sık _bā'yim diyō ölücü müyüm diyōr. sıkılmış
 310 demirçō'l'n' _öldürmüş. kimi hōylū kimi hıylū köse kenān _örtā bōylū. dēmır _ġārān _
 311 ācēm _ō'lū hānı bēnim ġoçyī'tlērım der. türküs' _vārid' _ışd' _onun dā unudū'm ben.
 312 körō'lu silāh çıkđı mērtlik bozuldu diyōr çēte dā'liyōr çāmlıbelde. silāh. ġılıç ġālķān _
 313 işi ölürsā ġılıcınān. silā'nan şordan çeker çeker vūrur. bizim _iş bitdi diyōr. mēsele bu _
 314 işdē. şīndi şēydēn ā sārımāzı dē' bi' _yēr vārımış şēydā ōsmāniyēnīn _ōbür tārāFındā.
 315 isgendurunun. ōrdām _bi' _ōrētmēñ _ġēldī. bu ġūzūn būriyā. ēFēndīm ēmekl' _ōlmüş.
 316 ārāşdırmācı kitāp yāziyōr. bi' _yāzı yāziyōr _ārķādāş taktilō māķınāsı yāzāmāz yānı çok _
 317 ġüzēl yāzısı vār. ēFēndīm. būriyē ġēldi yāşl' _ādāmlār _āriyō bō'lē. tārihī ġōnuşdurācāk.
 318 ben' birēz ġōnuşdurdu mōnuşdurd' _işde birēz nāsıl bō'dún nāsıl yāşādın _çocuklū'hdām _
 319 beri ne yāpdın _çi't nāsı' _sürdún _ō'lā' nāsıl ġütdún. bunnār' _sōrdū. bunnār' _ānnātdīm. bi'
 320 de ġārāc'ō'lān türküs' _şō'lē dēdī. sō'lēdīm. şīndi bēnim bu'āzımda bir ġısa sesım yok.
 321 ēFēndīm. ē onnārı mōñnārı āldī ēFēndīm bizim rēsımlērī çekđı şūnnārı şūn' _'ēp çekđi.
 322 ēFēndīm biZim ġār'nın resmini bēnm rēs'm'mi hēp çekdi n' _ētdī bu _ēvin rēsimini
 323 çekđı tem'usda tēkrār ġelēcē'm yānıñā dēdi. ō zamān ġedēcēk uzāk yērlērī ġezecē'k

324 dedĩ. dā'ları dēpelēri gēzēcēk bēn hāsdıyēm gēdemem dedīm sēn tēlifōn ētdĩ hāsd'
 325 ādām hāsd' ādām nāsılsıñ gelēcē'm tēmusdā diyōr. hānımı dā yān'dā arāşdırmāciyim
 326 bēn diyō o da sāhār dōvlētden tarāFdām bir gōrēvli mĩ tçĩ' yāw ēmekl' olmuş.
 327 ēmekliyim dedi yūksēk tā'silīm mār yūksēk nēy ō'rētmēniydim bēn dedi. hōcīyādı
 328 ō'rētmēnidi. kitāp yāzıyōm dedi kitāp. gārāc'ō'lānıñ sēsım yōk ku sōyliyēm. şinTĩ'
 329 şōylē. bir gārācā'lānıñ dōğūm dā yüz yāşınā dā'nē gādār. gārāc'ō'lānıñ hāķğındā ben
 330 dúydū'm gim' siz nāsıl dúy'ýōsāñız. ben d' ōle dúy'ýōm gārāc'ō'lānıñ. gārāc'ō'lānıñ
 331 şō'le bir türküs' vār. bir çōcū'ñ anādān dō'p dā yüz yāşınā gēlēnē gādār sō'lēmēsı vār.
 332 nē diyōr. ē hāķ'ıñ gāndilinde gīzli sırdım. ānnēmıñ ırāħmine ēndirdıñ bēni. ānnē
 333 ırāħminde ben nēlēr gōrdüm. yēdi yērē gēşdim úryıyā dāldım. doħuz āylık yōldān
 334 sēfere gēldim. bir gāPısisZ hāna ēndirdıñ bēni. diyōr. bēn dē bīldim yālāñ dūnyıyā
 335 gēldim. duzlāndım yıyķāndım bēşigē gōndum. bēşikdē bir zāmān sāllandım gāldım.
 336 ēnnēmıñ süTünē gāndırdıñ bēni. bēş yāşındā āhıl vērdıñ bāşımā. ōñ yāşımda gēder
 337 oldum işimē. yāşım mārđı ōñ dōrT ōm bēş yāşınā. bir gūru sēvgiyē yēldirdıñ bēnı. om
 338 bēşinden yīrmiyē yōl ōldu ōtuzumdā çevrē yānım gül ōldu. ğırķ yāşımday hāyırım
 339 şērım bēll' ōldu. hāyırımı şēr'ımı bildirdıñ bēnım diyo. ēllisinde yāşım yāriyi gēşdi.
 340 ā'tmışımday yōlum yōķuşā dūşdı. yētmışımday birēS tepdilim şāşdı. mēртеbe mēртеbē
 341 ēndirdıñ bēni. diyōr. seksēnımdē barātćĩ'm yāzıldı. dōksānımda gān dāmārı büzüldü.
 342 yüz yāşında ā'zālārım çēzildi. bir sābı çocā' dōndērdıñ bēni. diyō. gārāc'ō'lān dēr de
 343 yāķdıñ yāndırdıñ. ācel şārābın' dā vērdıñ gāndırdıñ. ēziriyēl sāldıñ dā cānım āldırdıñ.
 344 hēş dē dō'māmışā dōndürdüñ bēnı der. yüz zāşındā ōlüyō bu hēríf. bu türküsü bō'lē.
 345 bir dē şey vār meselā. bēn gārāc'ō'lānıñ türküs'nū āķşāmā gādār ānnātsām bitecē' yōķ
 346 dā hēr türfü türküs'nū bıfrım bāķ. hēr türfü türkü bıfırdım şinT' ā'rāmıyōm. ēlb'ō'lu
 347 mu dē'ñ kōrō'lu mu dē'ñ ēFēñđım dadalō'lu mu dē'ñ. nē biliyīm gārāc'ō'lān mı dēñ.
 348 ōyún hāvāsı mı dē'ñ hepsını bilir sō'lērdım. gārāc'ō'lānıñ hāyātı dēmēk bu
 349 gārāc'ō'lānıñ hāyātını ānnātdım ben şindi. şindı şō'le bir güzēle mēyil ēyledım. ālı
 350 bōyun ātmādı el kenārında. bū dū'nnērde şēnniK ōssūñ dē' sō'lēnēm bır türkú bu dā.
 351 nēçē güzēl gōrdüm dē. nēçe dir nēçe dārāmış zilfinde gērdanā peçē. bēklērim pāçān
 352 dā yōl kēnārındā. bēlķı güzēllēriñ kēvrānı gēçē diyō. sābāhdān sēhēre günē vērmış
 353 dōşünū. nērdēn āldıñ bu cennētıñ guşunū. uzātmış bōynun' dā dā'ne bēşini. bir tēķ
 354 sunā gōrdüm gōl kēnārında diyō. yānı ōrdek gōrdüm dūyō. ēFēñđım gārāc'ō'lān nē
 355 diyōrd' işd' orda. birēS āniden unutgānnıķ gēliyo. gārācılāmāsını şind' unudıyōrum. ē
 356 nēyisē bōş vē. işdē buñā bēñzēr bāşgā soracā'ñız vār mĩ. nēy ēsmā hānım mĩ.

357 bilmeyörüm onú. bilmēm. ō dā çok ғыt bilirim. vāllā pēk ē' bilmeyorum şimdi
 358 unutdgānnā'm çok olúyör şimdi yāslānışın. unudúyorum ēsgidem bilirdim dē. āşık
 359 dērtli kērēm. ē ōnnār' işde hēp unúduyorum. eñ fāzla gārāc'ō'lāndan gāldı ō kērānıñ
 360 dērtli kērēmıñ fēlān türk'sünü hēp sō'lērdik gēnşlik dē dē unutmışum tābiyī gālmāmış
 361 āklımdā. bō'lē. ē dēli borānıñ türküsün' dē bilirdim ōn d' unudú'm o dā ē' bir türKū
 362 ēyi bir şey deli borān. şindī sō'lē unutmām sō'l' olúyör. bē'Fāndı şindi bēn şōriyā bi'
 363 yēre gēdiyīm kims' olmāşın gāFāmda yērind' ossun bunānıñ hēp gēri tıKır tıKır
 364 āklımā gēliyo. yālnıZ işT' olúyör bō'lē hālīynēn gāfāda bir dulukluK olúyör. bu ōrdā
 365 iki sēnedem bēr' oldu ēvelde yō'dū. şind' ēzbērcilīm bēnım gēnşlī'mdē çok
 366 ēzbērci'dim ben. bis sēfēr sōylēdi miy' bir ādām iki sēFēr sō'lemiyē gērēk yō'd' ēmen
 367 tıK tē'p gim' ālırdı gāfa. yālnıS yāşlāndıkça ғыrK yāşındān sonrā mēртеbe mēртеbe
 368 mēртеbe hēle de iki sēnedem bēri bayā' unutgān öldüm. şimdi sēnıñ ismiñi sōrdum
 369 dē'l mī ēsgidem bilmeyōrsā şindi gēn' unutdum. yāw ēsgidem biliyōrsām unutmām.
 370 hā yālnıız şū hērifiñ sōSünü hēç unutmām ādını bilīyōm çüñKū ewēldēm biliyōm.
 371 ewēldēm bilmēdī'mī sordum müydü şind' sēnıñ ismiñi şindi sōrúyüm bi' dēhā
 372 sōrúyüm şind' unutdum sēnıñ ismiñi hē işd' ō'lē. sēniñ mēlmēkēt nēriyēdī.
 373 ғыzyususfludān şū bārājıñ öldü' yēr. apdalō'lū mū. āklımdā gālmādı. gēlir ammā sākıñ
 374 gēlir pēk iç ācıcı bi' şe' olmāz. ānnātdıñ şe' sō'le zil gimi çıkaracāñ yāw işde tēk tük
 375 ānnātsāñ işdē ōtē'ni bir dēhā unudúyōñ asās. āli paşa ōnā dā diyārim d' onuñ hiç bi'
 376 şe'ni bilmēm āli paşānıñ. māyılı. senem ōndān da pēk ū'rāşmādı. çok bilmēm bēnım
 377 çokÇā ēsgidēn de dāhi bilmem bu sēnıñ dediklēr'ñi. bēnım ē dērtli kērēm ēFēndīm
 378 gārāc'ō'lān élb'ō'lū bunnārī çok ē' bilirim. ēñ fāzla dā ōnnār ōnnār'r' unudú'm şindi
 379 grāc'ō'lāndan gālık birēz āklımdā. ānnātdım işdē. yāw işTe ānnādırhān sizí ırāhātsiz
 380 ēdiyorum birēz dē. şindī ēFēndīm sō'le bi' şe'. bir ādām dāri biçiyōrmuş bir ādam
 381 olup d' işdē gārāc'ō'lān diyōlār dā dē'l mī bēnzētmē mī bilmeyorum. ēFēndīm bīr
 382 āşiret göçüyōrmuş. bāhār içindē bi' güzēl vār sō'le āşıK olmuş gıyābēn. vārmış şindī
 383 vārmış ātmış orā' dēsdınıñ üsdünē pēşine düşmüş pēşinē. yālnıız hērif āşıklıkdā
 384 vārmış tābiyī. āşirēTıñ hīç 'ābārı yōK tābiyı bu durumdān dā āşirēte dā gārışmış yānī.
 385 göçē gēdiyör. gēndilīnden sōylērimiş. yānī āşirētiñ pēş' sīrā gēdiyör. deveç'ō'lāndan
 386 dē ēr ērkence yēkinij. eliksırtđām bālāmıyē dōkúluñ. bucākdā dōngülē bey vār ondan
 387 sākınıñ. dēriñ gēzer āvcılārı ō çölün duyör. sōyúlursunuz felān ānnāmındā. sō'lüyör.
 388 ēFēndīm bucākdān dā ēr ērken göçelim. güzēl kākmuş diyār' vātan ēdiyör. āyrılıñ
 389 şērbētındān dā'diyör. örZülēmiş sēhir dē'p gēdiyör. āyıtlātsıñ ō ōymukgāşıñ yōlların'.

390 diyōr. ōrbukdān çātākdan hācīnā ū'rān. umduku ulāngānda tellērin' ī'rān. göksünün
 391 köprüsün' gēşdi bir durnā. vārdı sānā sultān kirēz bellēri dūyōr. ēFēndim ōrbukdān dā
 392 ēr erkencē göçelim. sāvrından sumbāsdam bir sū içelim. gümburnunā gānnı cāhān
 393 gēçelim. ālt' ōze dō'ru gēder yolumuz. osmāniyēnin o taraFda. āltıgōzdēn göşdü m'
 394 olā esēli. ibrē'mpūnārında yurtları bellī. ā'lā gözlērin' sēvdī'm de ellēri gīnālī.
 395 gārāc'ō'lān dedi āndı m'olā dillēri. diyōr. bu d' işdē bō'le. başgā nē biliyīm kī. bāzī
 396 şāyirlēr sō'lēr. vēllē' çok dā işd' unudúyōm ben ō'le şē'yim gālmāmiş. hāFızā gētmīş.
 397 meselē birisī nē dēr şāyirīn birisi. ākca dā' yükdekdē āleme bākār. puñārlārı gōzgōz
 398 olmuş hēy yērdēn ākār. lālesi sūmbülū gārışmış kōkār. zēynētīnē mēmur olmuş bu
 399 dā'lār diyōr. topākdaş dēllēr de yāylālārīn birisi. ordā olur çām gīmī lādirisī. sūyūn
 400 içēn gēlīn olur gārısı. ēbi hāyāt bende sō'lēr bu dā'lār. diyōr. gızıl göl dellēr de
 401 yāyfālārīn irisi. zomzalāk yā'r gār sēpeler gēcēsi. sōrdum sivāl ētdim de yüz ōm bēş
 402 yāşında. bir çiçekli goncāsı bir ēbi hāyāt bende sō'ler bu dā'lār diyor. yüz ōm bēş
 403 yāşındiyēmiş bu şāyir. yānī dā'lārīn şēyinī annātmīş. yāşāntısınī. iñsān bō'lē yērlērdē
 404 yāşārs' işdē hāsd' ōlmāZ. sū içēr bilmēm n' ēdēr. gārī sēm bi' çāy yap yēmek yap
 405 yōrū. yōrússūn nē vār. ēsgīdēn bizim çocúklū'müz zāmānında ē üç hāsdālīk vārdī.
 406 birisi sāplīcān. birī sıtmā. biri vērem. çārelēri yōk bunnārīn. oñā yahālānan olūr.
 407 sāplīcān olān gārdāş zātūrüyē der tokTurlār bunā. sō'k hurdān vūrdu mu yānīn başdān.
 408 sō'kdān olān bi' şēy. ā'ciyēriñ. lēkelēr yā olürsún olmessēñ de iflāh olmāñ. hā
 409 tokdurlār ōñlēdi bu işi sonrā dā tıp. sıtmāda dā çıırāsı yō'du. sıtmā işdē miKroPlu
 410 sudān olur çukurā'dān olur. dēllērdi yāyliyā gāçāllārdı. sıcak ısıcākdān dē'l ēfēndim
 411 işde sinēkdēn āşılıyōr sinēk mikroP āşılıyōr. ordān olúyōr. yō'sā yāyliyā gāçāllārdı
 412 sıtmā dutmāsıñ dē'. çukurā' şindi bizim çukurā'da ādam gālmāZ hēp buriyē ālmālī
 413 gāysēriyē dāhā yōhārī gōçēllērdi çī'sara gōçēllērdi. çukurā'da ēvler ipisiz bekÇisi d'
 414 olmāzdı biZ çocú'kān. mōtur filān yokdu hāyvān'nān gōçülürdü. ō dēviris sıtmāsı
 415 vērem dē nērdēn olúyōr. iki tūp vērem mār zātēn birisi bulāşıcı. birisi dē zātūrē sulu
 416 šāplīcāndān irēli gēliyo. āğ ciyēri sūyün içindē gāliyōr. o bi' yēri lēkeliyōr. yāri hāll'
 417 olúyōr. ō'lē çēke çēke olūr gōrsēñ isgēlēt gim' olūr yüzünē bāhācak hālī gālmāz
 418 dēlhānn' ādāmlārīn yēhālāndı miydī bir dēri bir kēmıK olur. bunun gārdāşının birī
 419 sulu zātīrēden öldü. vēremē çēwīrdī çēke çēke öldü. bā'bāyī't dālyāñ gim' ādāmıdı.
 420 yüzüne bākdıñ mı gōrkārdıñ Kemīklēri çıkdı ō'l' öldü. n' ēdiÇilēr ki. dokdur o zaman
 421 yōğudu.

422 [ES] bēn gēdiyīm bēnim bi' şe' bildi. i'm yōk ku bi' şe' sōrāsıñız. aşşā' aşşā'. èwē
 423 ēniyim bēn. üşüdüm de ben.
 424 [AS] gōçān dēllēr oñā. ōn' ēlīñ' ālīñ gēdellēr sābıTdan şey gēlir üşürcü gēlir. bũ'da
 425 yētdi mí. yētmış mi bā'yīm búydā vār mı. ōşürcü gēlir. búydā yētmış biçil'r olmuş.
 426 bişdiñ miydi hārmān' ēt ben gēlir ölçecā'm der. ōşürcü gēlir onuñ mēmuru yāñı.
 427 bēygirdē bö'lē ölçēklēr ölur kilō' yōk ölçüynēn ō zamān. uruplā' ölçēk uruplā' yāırımlā'
 428 şinīk hāvíyē. ō şinīk ē' búydāy olurs' ōñ kilō' gēlir. ēFēñđım. zāyíf buydā sēk's kilō
 429 gēlir. onuñ buydıyēne gōr' ā'rlı'. ōña gōre hesāpla işdē. hāvíyē dedī iki şinī'. iki şinē'
 430 bir hāvíyē der, bir hāvíyē ölur bö'K ō. şindī ōşürcü dēr buríyē hārmān' ētdīñ zāmam
 431 bañā hābēr vēr. hārmān ō zamān şey yōk hāyvānnār'nān sürēr. gēmím dūrúyōr dā'
 432 aşşā' gēm durur. buñu hāyvānnārı sürēr cēci dē sāvırır. nērede yēl ēsiyōsā ēkín' ōríy'
 433 ēlētīñ. sāvırācāk yēre yēl ēsmez ōnu çekíp ōríyē toPlāmāk bir belā, zōr, zōr şartlār.
 434 ōríyē şē'dēñ ōrda yümşadıñ sāvırīñ cēc' ēdēñ. cēc' ētdi miydi ā'sām oldu muydu
 435 ōşürcüyē bú'díyē vērēcē'n yā ō búydíyē çalārK ōrdān. gēndi hārmānımızī sākılāñk
 436 dā'yā. ēFēñđım āz gösderecek buydıyē. gēndi mālını gēndinē çaldırımış. şurādā şú
 437 yüzden ōte gētdiñ mí şú yüzde bi' goyāk vār sem bilīñ ōríyā guş āvlādīñ. ōrāñıñ ādı
 438 gūyūdāñ yūz şindī. şindiki çōcúklār hēp gūyūdāñ yüz dēr vayāhut dāna nērde ō'lāk
 439 nērde bilmēm gō'h nērde gūyūdēn yüzde yā'lıyōr. ormānnık ōríyē babām bú'dey
 440 sākılādī'ndan ōrāñıñ ādı gūyūdēñ yüz gālık. gūyūdēñ yüz demēñ mánāsını bilmēz
 441 çōcúklēr. ō yüzdeñ gāldı. şindī ōríyē sākılār. hērkis sākılār bir babām dē'l. ōşürcü gēlir.
 442 ölçēr n' ādār bidēr ekēcā'ñ meselē yīrm şinī'n' ēkēcē'm ōnu āyırır. biderlī'ñı. yēmē'
 443 yōk yemē yōk. şindī yemē' şu şēkıl vēriyōr. vermēzmēzlík yōk. gārdāş ōşürcüyē işde
 444 çok sāmimi olursāñ. gizzlí gāçāK olārāk. bulgūr veyāhutdā tāhrānā yāPíciyík bē'fend'
 445 işde bē'fendī dē'l o dā bizim gimī göz ādām ōnnār dā o zamān ō'lē hā hā hā. şindi sāñā
 446 güvēnirsē güvēnirsē hāydı şunnārı şunnārı dā sen bulgūr yāp dēr. güvēnmesse
 447 vērēmēZ. sabātdān lāf vērdiñ mı ō ōşürcüyü gōrēvden ālılār. ōhur yāzar bir ādām
 448 ōşürc' ölur yōñsā mēmur dē'l. ōhur yazarlī' olāñ ādāmlār hēp mēmur. şindi bāk dur
 449 şindi yāwō sāñā bi' gārñē vērir. sēm bu gārniyēneñ gelecā'ñ gādirliyē bu hārmānı
 450 nēyín vārisā öldü' gimī gōtürüp gādirliyē yātıracā'ñ bir āyd' ēlētēmessēñ cē'hām
 451 mērkēZ. ōndan sō'ra dā cēyā'na gōtürecā'ñ. ēFēñđım. bu bir āy içinde gōtürüp
 452 hārmāna tēslim etme şē' bir āy süre vērir. bir āyda ēlētēmēssēñ cēyhām mērkēS yílō
 453 yēter cēyhān tēslim ālır ēFēñđım bunu ātlārıñā yūklēdiñ bēygiriñē yūklēdiñ teslim
 454 ēdēñ. sāñā da bi' gārīnē vērir. bu gārīnē'nēn ōm verēcē'k sāñā dellēr. nērd' um

455 bulacā'ñ cā'hānā gēdip de caḥāndan bēeş vērse ūnu nēy'nēñ gētirec'ñ bir dē bū vār
 456 ōriyē gúyrā' girēñ nērdēn sıra sāñā gelen' 'ādār sābāḥ olur, ēli guşlu bā'lērden sāñā
 457 sırā düşmēz zāten. nēyisē búiđiyē āz ēkēllēr. n' ēkēr cin dāriynā mısırdān vērgisí yōk
 458 ōn' dā girgil ētdik, girgil ēkmē' siyāḥ. süPürgēlik dā' tımı bi' şē' olur simsiyāḥ. girgil
 459 derík ō yēnmēz gūru yēmēnín çā'rēsí yōk. bō'zıñā dūrur. hē ōn' āncā sūdünēn
 460 yō'rdunān içērsēñ yēnir. bañā ḥacı girgil dēllēr bēni yā'nān yēmiş dērdī derdī.
 461 ēFēñđım cindāri cindāri da bir incēcik dār'ölur tābi bilirsıñız şind' dē vār tāvık yēm
 462 ēdiyōllār ōndān ēKēr oñā hōKümēT ālmāS. mısırı d' ālmāS mısırınān şey ēKērik cin
 463 dār' ēkerik girgil ēKērik yāylāda ēKēr biçerík. yālınız bı' kötülū' dā' vār bu cin dāriy'
 464 ēkmēnín yāyālāda ġāssañ dā girgili ġazāndıñ girgilin kúlē' yīrmi lirā mısırın kúlā'
 465 ōtuz lirā. búiđiyēñ kúlā' ġırk lirā. ġırk lirā buydıyāñ kúlā ġāçāk āliyōñ. şindi
 466 mēmmēdın buydıyā vār sākılāmış. bir kúlēk dōrt şinē' bir kúlēk deller. sākılāmış bunu
 467 gizli satar bu 'erif āġşām vārırsın hērkiş isislēşdi miydi. me'mmēt ġārdās sēndē
 468 búiđāy vārimış yōk mōk dēse dē birē inġār etme he birē bēndēñ kötülük ġēlmēZ
 469 çōcuklār ēvdē cin dāriyā göz olācāk şey yōk hūy yōk. yāw dāri vērmİYēcāk
 470 pārsınīynān sātīyōr sāñā dāriyā ġēndi d' ēkiyōr Zātān ō hērif. ġēndinde dē vār. şindi
 471 vārın hēriFē ġārdāş bizē bir şinik nāsıl ēdērsēñ et señ ġēt filāñ ġün ġēl der. dā'da sākılı
 472 hēriFīñ buydıyē. ōrdān ēvē ġētırır buydıyē bürdā ġocāmānō'lu ġārā vāḥābın babāsı
 473 yāpārdı vārıP ōndān ālılārdı. hēr ādamda buydā' d' ōlmāS. dē'rmene dē ġōtüremēñ
 474 bunu sēn ēl dāşı vārıdı āhā bizim dışārda. ēldāşı vār ēlde çēkērsın ġōtürürsün. ō
 475 ēldāşını ōnuñ uçu' yāpılmıS Sātēn. ōnu çēkersın ōndā un ēdēñ ordā unu ōtā' cindārının
 476 nē'ñ içinē ġātāñ ōnu yērsın. çāre bū. yāz ġēlmiyē dūrur. ulān hēr şey bitēr cindāriyi dē
 477 sā' solā vērin ō da bitēr. şē' bitēr aZālır ġıtlık bāşlār. sākızlık dē' bir pūrç olur.
 478 sāĠızlık purç ō. tōḥūm dē'l purç bō'le süllüm süllüm olur bō'lē. yēni yāpraK āçārġān
 479 olur bizim burda şu aşşā'dā çōK olur o. pūrç pūrç ōnu toplālār ō girgil ūnu gim' olur
 480 ġurudullār sürtellēr. ūñ gim ēdellēr. ūñ gim' ētdi miyd' on' āz içine dē un ātdı miydı
 481 bunun bāzlāmās' olur. sāÇın üsd'nde bişirillēr. kenērlēri yırtık yırtık. ēşg' ēşgi ġōzel
 482 yēmes' olur. bū'nuñ sū'nū çıkdı miy' yēnir yāni. şindi bu şēkilde devām ētdi bū. hē
 483 bın doḥūz yüz ġırḥ ālt' oldu yīl. pārt' işi çıḥārdılār. ēFēñđım ātnān mēnderes
 484 dēmirġırāt pārti. ēFēñđım bu demirġırāt pārti işdē tāflāsızā trārla verecā'm bū
 485 ēFēñđım vērgiyi ġāldıracā'm. yol pārāsını ġāldıracā'm bir dē yōl pārās' işi vār. ōñ
 486 sēKız yāşinē dē'diyse bír çocū'ñ ḥāPı yutduñ. iKi Tēne çocū'ñ vārısā nē yāpar. ġişi
 487 bāş' ōñ iKi liriyeđi ōñ iki lirā yīrm' dōrt lira yapār. būnu būlup vēremēs' 'erif yōl ya

488 gōnyada şeyē çalışācā'η n'ēdecā'η yā dā mārāşda çalışācā'η ōriyē de gētmēyi yēriη
 489 yōk yurdūη yōk yatā'η yōk n'ēdicin gaçācā'η tāhsıldār geldı mı gaçācāk dēliK arar
 490 gē' çıkāllardı. ōnuη pārāsını vēremēz. sōnrā ōn iki lirā ōldu bŭ. ōn iki lirā ōldū ōn
 491 sēkiz yāşındān yohārıy' alır gıS çócúklārındēn almāz. ērkek çócúkdān alır. bēş Tēne
 492 çócú'η ōlussā yōlpārāsı kāhār. şind' çócúklārı anāsınuη gārındıyēkān yāzdırılārımış.
 493 ō'lān yāzdırılārımış gīz dō'arımış. bunnār şindı hī hī hı hı hī. bēş çocú' tēmāmlamaK
 494 uçū yol pārāsın'dān gurtulmāK uçū. ōrdān sō'rā ōn iki lirā ōldū. ōn iki lirā ōluşun
 495 bizim bilāder āsgērden gēldı. gālā hōsüyün vārıdı tā'sıldār bin dōkuz yüz ēlli dōhuz.
 496 vallā' yōl pārāη vār dēdī parā yōk. māl ōlūr alān ōlmāz satacak ādam bulāmaη müşder'
 497 ōlmāz. davārıη içine ērkēş vār mı dēdī. vār dedi. gālā hōsüyüm bizē ē'lik yāpıyōr
 498 gārdāş dedi çocā' dedi bir erkeş çēksın dedi babaηa kēsdiriyim onu dedi. ērkeş dē'sin
 499 üç yāşlı davāra dellēr. bu dēdi ōn iki liriye çıhārdır. bŭrdām bāηā bir ērkeş dutdulār
 500 şindi bir milyār iki yüz üç yüz bın lirā. ō ērkeş şindiki pārē'nān. ēletdim yamalā'
 501 tēslim etdim babasınā musdāF' 'ōcā dellērdi kēsdı yıkdı iki tene yētişgıη gızı vār
 502 bābāsınuη bir dē bō'k çocuK işdē ō zamān ōn dōrT om bēş yāşındā vār ērkeşi yıkdık
 503 zōr yıkdık. hēpiñiz bismillāhū allāhū ēkber deñ bā'yim dedi bīze. deditdirdi gēnd' dē
 504 dedı kēsdı ōn iki lirā ōn iki lirānuη yēr'nē bu ērkēşi verdık. ēñ sōñ ō ōldu ondan sōñra
 505 dā zatān ēlli yılındān sōñrā o dā kā'kdı. adnan mēnderes demōkrāt partī ikdidār
 506 ōluşun. hālk pārt'sī bītdı. biz çarık bak çarık gēydim bēn. ayakgābı boyāmadım.
 507 ayākgābı ālāmāη kı. pāraη olmāS. şindı gārdāşım şindı nēy desē'di bu ismāt inōnü
 508 bō'le dēsıñ zararı yok gārdāş buydıyē ēkıñ buydıyē ēkıñ ēwlēriñize gērēK olur gerēK
 509 ōlursā biZ gēn d' ōlçūsünü hēsābın' alıη ēwıñde dŭrsuη buydāy hārP olursa sēniη
 510 ēwıñdem biz vārır alırık dese gōtŭrŭp dē ōrda zillēdıyōη dā' dōkúyōη d' ordān dā
 511 buydıyā oFis yoK ō zaman kınē bō'lē içēri yōk dışarı dōkēllērimiş ordā dā zilliyēk
 512 bŭtüm bŭ'da. gārentiy' ālıyo. ulām bēn hōKümēT ossām şindı. ēkiñ bŭydıyē. dēse
 513 bizē. sāvāş dā hēç olmāmış bŭ'dāy dā ō'le çŭrümüş dēñizē dōkdŭrmüş. ōndān sōnr'
 514 işde sŭ'riyē sŭriyē gēlišmiş bi ūlk' ōldū'n' ordām biliyōm. şind' bizŭm çōp' atıyōllā
 515 şŭrdā pınārıñ bāşında biz çōp ātmışlār. dāhā hērif hēç gēymemiş dā'. yēpyēni gömlēk
 516 cekēt ātmış ōriyē. sŭriyēden bŭ şkıldē dē'l dāh' ēsgisin' gētirillērdı. bōhcēcilēr
 517 sŭriyēdeñ gēlirdı dŭ'mēlēri bilmē dikişlēri çok sālām. satāllardı ūş liriye dōrt liriye
 518 āldıη mı adam gaçāk çēket gey'yōr ulān gābādāyı dellērdı bizim burdā ō'lē gumāş d'
 519 olmāz şey d' olmāzdı. hēp sŭriyēden gēlirdi ēlbisēlēr gēlišmiş şeylēr āvrātlara
 520 gēlīnnık pırtıs' filān alıllardı sŭriyēden gēlirdi. gaçāk gēliyōr dē' bir d' onā millēt

521 ğíymēt vērirdī. ō ğullanılmāmiş dā ğelirdi. bíz şáyāk ğeydık biz ō'lē. şáyāk ğöyünün
 522 yúnunu ē'rillēr ğarılār. bizim ğār' ē'rdi çok ōn' dā ısdār vār ısdārda dā dōhullār. ōn'
 523 dā bir bişirēcek yer' olur. ōn' ōlē ğeydın miydi sırtını sūrtēr. ōnu şō'le sūrtellēr keçe
 524 gibi yúmşār. ōn' dā dikdirir ēlīnde dikēllēr sācā' ğeder giyērik. tērzi mērsi işinē
 525 gidilmēz. yālınīZ sōnrā sōnrā tērziyē ğötürdülēr. çarıķ. üsdünde de ālt'ndā bir kōmlēk
 526 mātđī' durum' ē'y'yise bir kōmlēkTir. pānı bēz dellēr marāşdān ğēlīrdi ō ÇulFā
 527 dōhumāsı şind' ō'lē fāPriķā işi dē'l ō şáyāk sırtını sūrtmēsін diyē āltında bir kōynēk
 528 dikēllēr. pāmbıķdān dōhumā üsdünde dē ğöyünün yúnındēn. ēFāñđım āylē irēyislēri
 529 bō'lē bābāmın bābāsī vēyāhūt dē dēlīgānn' ōlām vārisā. yēdi çeşit bi' bāşbā'lāllār
 530 yēdi çeşit hēr birisī ğırmızı bilmēm nēy nēy. o ğēl'nin dā sayıbınin ō tēmēk kinē
 531 ōlmúyōr. b' ōñ filānın ğēl'ninē başbā'lāmıyē gedecē'k dāhā evēl dū'ndēn ēvel ōnu
 532 hāzırlāmıyē gedēllēr akrābā'nın şind' nāsıl bir dú'üne hāzırlı' ğördü' gimī. meselā
 533 bēm bir dāhı daķācā'm dē dū'n olursā bi' şē'lēr hāzır ēdüyōlār yā āynēn ō'lē. ēFāñđım
 534 bi' yālık kefiyē kefiye dellēr oñā. yālık yānı ğúçcúk ğúçcúk bā'lār bunū ālır ğötürür.
 535 ōrdā ğēl'n ēndikdēn kērī bir ğün sōnrā işdē vārillār ğēlinī şuriyē çıkārıllār ğāFāsını
 536 ōrtēllēr n' ēdēllēr işdē ōrda türkū mürķú dē cārıllār. vāllā' nē biliyim bilēmiyōm ne
 537 dedi. ini. şindi onnārı nērde biliyim bāba. şindi ğēlinī ğāFāsına fērs ō bō'le bā'lāllār
 538 āyne ğēlirken dāhılır ātın ānnınā dāhāllār ōnū. şindi ō yā'lı' dā bā'lāllār bir dē yēmēk
 539 yellēr. dā'lıllār hāyırıl' ōssuñ dellēr. şind' ō'le dē'l yālınız da ēsgídēn bōylēyi. ō fērs
 540 devām ēder ğāFāsında fērs o ğēlin ğāyırı ğarı olān' 'ādār ğāFāsı fērs' olur. bizim
 541 ğāryā fērs bā'lāmādılār şindi fēsī yōķ bunūñ. on da tērgēdilēr. ıh ıh ıh. ğızlārın hēç bir
 542 şē' olmāS. sācınā işārāt olmāS. hē yālınız ğēlinnēr kēkil kēsēllēr ğēlinī' ğızlı' ōrdām
 543 bēll' olur. ğēlnin kēkil kēsēllēr şurdān o dā şō'lē ğıvrādıllār şō'lē ğēlin oldū'nu hērkiş
 544 bilir. ğızı ğēlinī bilirsін yāni. ğız oldū'nu ğēlin oldū'nu bilirsін ōrdām bilirsін yōğōsa
 545 bilēmēñ. ğēl'nin ēlbisesi ğārdāş ō ğēlinnēn ğēlin elbisesinīñ üs' tārāFınā ē'r mālī
 546 durumā bāhār ō dā ē'y'yisē şurdan yohārisı ğırmız' olur. aşşā'sī bēyāz olur. meselē.
 547 allī dā ğēlin āllār ğeymiş mōr üsdüne diyērek türkū cārārāk ğētīrillēr ğēl'ni. bōyle
 548 bēyit sōz sōyliyērek. allī dā ğēlin āllār ğeymiş mor üsdünē dūyōr meselē āl diyē
 549 ğırmızıyē dellēr. aşşā'sı mōrussā ğırmızıyē' dā ğēmissē işdē bi' yāķışıklı olúyōr. işdē
 550 çok sōylēr de işdē şindi sō'liyēcēK āķlımā ğēlmüyōr kınē çok dā sō'lēdik ğēçēn
 551 ğēl'nin birin' ğētīrdık biS. ğālē ğālēyē bākār. ğālēdēm būr sū āhār. ēFēñđım. sevdicē'm
 552 ōlānın saħālı burcu burcu koħār. dellēr. ēsgiTēm bir dē dāhā evēl ō'lān saħāl'nā Puçāk
 553 vurmāzımış tırāş olmāzımış tāziyēsē. şú çēpēsinde saķāl şūrālār'ndā olurumuş teze yā

554 ēvlēndi miydi tırāş olurumuş. hāh hāh hāh. dāmātın gēydī gārdāşım mālī durumunā
 555 gōrē şindi dā'māTā bāyā ēlbisē mēlbisē zaman ō'le bi' şē' yōk. ne bulurs' ōnu gēyēr.
 556 nē bilir şālvār çēKēt āynān şāyāk. şāyānām mmāyānān ēwlēnīrdi. hā. gāFāsındā
 557 şāpğā. şāwlār işdē şāwlār āynān şu bēnim şāwlārdan. yāwrım ēnēr bāy'kī dedi. im gimī
 558 yūn şāwlār'nān bēn yūn şāwlār'nānıdı bēn ēwlēndī'mde bēnim bacā'mdā'. ō dē siyāh
 559 yūnden ōlú'sā ē'ce yūnden seçmīşlēr siyāh yūndēn yō'sā siyāhiynān biyāzı
 560 birlēşdiri'lēr ğurşīn' ōlur. şindī bēn çocuklū'mdā şō'le ōn yāşın' ādār hāyātda ōn yāş
 561 çocū'ñ resmini gēti'ssē vēyē't dā cānnı olāraķ gētissēlēr bu çōcuk yamyāmm mı nērde
 562 yāşāmış. nērdeñ gēlmiş hēç bilēmēssīñ. nāsıl bō'le mēs'lā şimdī şāvlār yok. ayā'ñdā
 563 şūrdā bir köynā'ñ ōlur tırpān bēzdēn bēliñde bir ipdēn ipdēñ ğuşāk. ipde şō'le ōrūlmüş
 564 bā' bēliñē bā'lāñ. şú dizlērīñ dışındā. ayāk yālīñ ğāfāndā' saç şūrdān tēkērlēnmīş. şō'lē.
 565 sıyırtıdın mı top top top ēnēr kaħār sāçıñ. şūríyā ğādār ēner şú ēliyiñ ūsdūne ğādār da
 566 ēnmēz. ō'le bir çōcuK olursuñ beñ yāşādım işdē benn sēkiz yāşınā ğādar şāwlār
 567 gēymedim. yōk baba yok gēymēdim usul bō'le. fisdon dē'l gārdāşım işdē bāy'ki
 568 dedi. im gimī nē bulursāñ ōnu gēy'yōñ. hē gīS çōcuklārı kūrduķ dēllēr. şūrūyā ğādār
 569 şey giyēr aşşā'dan dā bi' şey giyēr cīrcılbāk. vāllāyi rēZillīķ. şindikīlēr ēlbisē ğāt ğāt
 570 ēlbise ğāt ğāt āyākğābī. çeşit çeşit gēy'yōllār. şú dēwīr ğōrūlmēmīş bi' dēwīr.
 571 bābāmıñ ēwī bō'lē ēw nērdiyēdi. bem bu ēwī yāpdırdī'mda birinci sınıf ēw ōldúydú
 572 burā. hā babāmıñ ēwī şōlē bi' yarā' vērillērd' āħrāsını şu aşşā'diyēdi. ūsdūn
 573 toPraKlārdı hāt'ā şōrda vār ocāk yok tütēr ōrdān sīmsiyāh ā'slār. islēr sālım sālım
 574 ēdēr. ōñüñ içinde yatārıķ. dāmıñ mī dām dēllērdi. dām ārKāsını bi' yarā vērmēssēñ
 575 olmāZ. hāh hāh hāh şindī bēn o dedi. im dāmda babām ōrer ōnū baba ēllī yılında
 576 mefāt ētdī ō yātırğā dām yātırğı dēllēr ōñā. yārā vērmīş ār' dēş'rKēn. dēş'rKēn.
 577 dēş'rKēn. dēş'rKēn. yārlārı dāmı dūtār ōríyē hēğ tārāfını ā'cīnām mācīnān dōldurur
 578 ōríyē bi' dē ğāp'sālī'nān ğāp'sālīķ dēllēr ğāp'sālīķ yāpılır. yok tākđā'nām Fālān ō
 579 ğāp'salā'dā ē. bāzen şey ōldu mū bi' sō'ķ mō'K ōldu mū bir çēl mūl ātallār. ūşümē
 580 müşümē olmāzımış demēk' k' ō zamān. şindī biS burda sobānıñ bāş'nda yatāmıyōķ.
 581 yok ğārdāş ī'sēñ ūşümüyōr. şindī nē yāpıyōr. şōríyā ātāş yāħarsıñ ōrt' ē'rē. gēlir
 582 misāfir felān da gēlir āynān sēniñ tipīñ misāFır d' āynān sēniñ gim' ōlur bīt doķsān
 583 derece çok bīt. şindī ōturullār ā'sāmınān. ā'sāmdān nē yēllēr bāy'k' annātdī'mı yēllēr.
 584 dārı bāzlāmāsī tāhrana çōrbāsī. nēysē buldū'ñu yēñ. ōndān soñrā. ayā'nı atāşa vērillēr.
 585 būríyā ōtūrur ōríyā ōtūrur hep atāşa vērillēr ayā'nı biz'm zamanımızd' ōlē ōturuyō.
 586 ērkēK āvrātlār yātāGān bī tārāFdā yātār mēselā bō'le odā ēkēk misāfir odası filān

587 ōlmāS. hēp bārībār. bōlurāk damā işde misāFır gēlir dellēr. ayāklārın' vērillēr ataşa
 588 ayāklārı tērlēr hēriflērīñ ō'le demek kı gānı guvvētlī. üşümē yōķ. şind' arkādaş
 589 ayā'mız nērde tērliyō şind' çōcúklārīñ ayā' hēş tērlēmiyōr. áyāklār' tērlērdi atāşın
 590 başınd' oturuşun. çarī' çıkārīr çarī' şōriyē çıkārīñ çarī it' aldırmāñ hā it dē çarī' gāpar
 591 gāçār nāmussüz. hē ōnu yē'cī hē hāh hāh hāh. hām dēridēn yā gōnden yapılr. şinT'
 592 şōlē bir gōñ olur. sī'riñ dērisi. bunu dāvul çekēllēr hōle áyā'ña ēnnilī'nde. ūcúnú
 593 büzēllēr çarī' bilúyünüS tābi' ōn da giyērsīñ sırmnām bā'lāñ. şēy dē gurāP oldu
 594 muydu çarī'n bu sīrīmlār' ayā'nī sıhār, yālinīz yā'mır yā'rsā ō dā gēwşēr yōrebe getdiñ
 595 miyi şu çārīk dōnūverir şú yūze. áyā'ñ bi' taraFā geder. hāh hāh hāh. bunnārı yēşādık
 596 biZ. şīndi bāk. sīFırdān şōlē bēn āsgērdeñ gēldim ā'tmış yılind' āsgerdeñ gēldim.
 597 aşşā'd' ēwī būriyā dutacā'ķ ben dedim işdē āsgērden dē gēldik filān. ē'ce bir ēw
 598 yapıyım bu mūhūtde hēç olmiyēcek bir ēw yapāk nēysē gā'niynān şō gōrdū'müz gā'nı
 599 vār yā o gāniynān ōküZlērnen dāş çekdim. aşşā'yē bir duvār çekTik şō'le aşşā'ya
 600 duvār çekdik dānı yapıdık. gāpısı takdadān. ārā bōlōmlērū dē takdadān īki bōlüm bir
 601 ōdā bir misāFır gālācak yatacāķ yer. bir dē āyle yatacāķ yēr. āyīrdım. ik' odā iki
 602 taraFda dā ōcāklık vār burda dā vār ōrdā dā vār. Zobā yōķ. ik' ōcāklık vār şind'
 603 ēFēñđim. bu ocaklā' misāfır geldi miyd' öbür taraFdā yatār gādinnārınān ēwēl
 604 āylēsiynēn bārābār olānnār misāfır ōrda yatar yēr. sēn de burda yatar yērsīñ birēz
 605 mēdeni. ulān 'ēriF bir ēw yapıdırdı kı bēribēnzēr dē'l yāw ulān şēhēr ēwī gimi ne dē'
 606 dēnir. duvārda sīvāk da yōķ 'ālbikī. şīndi ō dā gēridē gāldı ūs'üne bi' ēv yāPācā'ķ
 607 bunun. būriyā duvārıñ üsdünē. duvārı gārdaş mēşeden kēsdīm kēserīk ā'cī meselē dōrt
 608 mētire kútūk diyēl dā'da şō'le inc' āşlārı kesēr yonārsīñ şōlē ā'ç yapāñ ūç mētirē
 609 vēyāhōt dā dōrt mētirē āşlārıñ ūzunnū' olur mā'īār olúr üsdünē dōşşēñ onu. hācēr
 610 bēyēķī annātdī'm hācēr dōşşēñ toprāklāñ. üsdünēdē lō yapāñ lōlāñ şīndi būriyē bir ēw
 611 yapāk üsd'nē dē çīnkō ōssūñ dam lō'īāmādāñ gurtulāk dēdik. biZ bū ēwī ā'tmış yılindā
 612 aşşā' ēwī yapıdık. ōndān sō'ra dā üş dōrt sene sō'ra dā būriyē yapıdım pirikētīnēn ōrölü
 613 bunun üsdū. aşşā'yī dā odānıñ toprā'nı dā bōzduķ ātdık. bēton dōkdürdüm şōyle.
 614 üsdünē de būnu yapıdık. şīndi bu ēw hēç kimsēde yō'Tū'. şind' ēn köt' ew oldu ēsgi
 615 yap' oldu dāşdanmērdúvān d' āşdān şīndiKi yapılan ēwlēr bō'lē dē'l. hā bēnīm
 616 ō'lānnār ēw yapıdırdı şūrālārā bzizim ēwe geldi miyi hēç bi' şēye yarāmıyō. īçindē
 617 hāmāmī tuvālētī hēpsi vār. hēy yēri mōdērin muzāyīklī bilmēm nē'lī. murāt şīndi.
 618 şīndi gārdāş gīşīñ başlārındā gāra gış başlār gārā gış nā zamām başlār. ē nāsıl tārif
 619 ēdiyim ocāk āyīndān ōñ gún ēvel başlār. ocāk āyī dēdi miydī zēhmēri başlar zēhmēri

620 o otuz gün. on gün de şey gārā gış gırk gün. gırk günde bunun gārşılı' şubāTınān
 621 arāsındā olūr seksēn gün gēşdi miydī havā hoş gēdērsē yāZ. gış gēdērsē gış dellēr.
 622 ondān sō'rā mārT rūmī mārTınān ā ılāfirāṅgā hēsāplār'nān on üç gün arālārındā.
 623 meselē şındi dedik kīne māyısıñ birisi dē'l mi. misāl yārin biri on üç gün sō'rā rū'mi
 624 māyısıñ bir' olúyō āradā bir on üç gün āra vērir. meselē bū yāz gēldi miydi āpr'līñ
 625 gışı vār. gōcāgārı gışı dē onā dellēr. şındi mārTīñ rūmi mārđıñ şē'ndē çıkdī' zamān
 626 ulān şu āprılñ gışı da çıksāydī nisanā girerdi om bür nisāna. o on üç günün içinden
 627 sō'rā. o yēdi gün olúr. ēFēñđim. āprılñ gışī. ēFēñđim yēdi gün sürēr onūñ gārıyı
 628 gāzna gōyān o dā onūñ içinde olūr. gārıyī gāzana gōyān dēyē olē gārı çamāşırā
 629 gētmīşimīş. hēPımızıñ bildi' ēFēñđim gış dūtuşūn tēşdi bāşın' alır gāzanā girēr
 630 gāzanā sēl alır gōtürūr. onūñ uçun dā olē ' dellēr āslı vār yōk bilmēm dē ōriyē gārıyı
 631 gāzanā gōyānñ gışı gēldi mı işdē o gūnnērde o gış olurumūş. yā'mır çōK olur şinTi
 632 gēnē olúyōr ōylē sāy'lī gışlār bunnār yālınñZ būnūñ hēpisi bitdī' zamān nisānñ yīrm'
 633 bir' olúyōr rūmi lisānñ biri dē'l dē hōkūmēt lisānñ yīrm' birindē rúm uşā'da yīrm
 634 bir' old' artık gış bitdi dellēr. ilk yāz āylār gārdāşım şındi yāzın ā hāva şārtlār'nā
 635 bāñzēr şındi ilk yāz āyī bīzīm bāzī yērde marT āyī yāS sāyāllār. bizim burda mārtda
 636 yāS hāvā hoş gēdērsē yaz gīb' olūr hoş gētmēssē mārTıñ gışı dāhā şey olur dāhā
 637 tē'lik' olúr lisān dēdi miyi yāz dellēr işde. ōrtā yāZ bu lisān āyınñ içindē māyīS dedi
 638 miydī ōrtā yāz olúyōr işde. sōñ yāz da artık şey çıkdī miydi artık yāz bitdi tēmūsā
 639 girēr. güzün ēyluldā bāşlārımış. ēyluldān işdē ēkimdē ēkim kāsım ārālık güzē gēder
 640 dō'ru gēder o. şındi gārbī gūnēyden ēser. PōyrāZ kuzēydēn ēsēr. gārbī gūnēydeñ gēlir.
 641 ne zamān isdedī' zamān ēsēr. gārbī hēr gün esēr hēy yērdēn ēser. sērínlēdir. gārbī
 642 sērínlēdir. Pōyrāz da sērínlēdir de Pōyrāz hēmi yāhār hēmi sērínlēdir. gāFāsı bōzuldu
 643 múyd' ēser. hēç bēll' olmāz bir yāş olūr. PōyrāZ çıkār PōyrāZ kuzēydeñ gēlir. bāşgā
 644 şārķ yēli vār işTē. mārāşdan gēlir. şārķ yēli dē ē' bir yāriyēşli bi' yēl olmāZ. ēn
 645 yāriyēşli yēl gārbī. gārb' ēsdi miyi hāva hēr şiyē ē' yārar. incir yētirēñ gārdāş şē'dē
 646 ā'sdosdā. Puḥār çōkēcēk. Puḥār çokdu müyü bō'le inciri çābık yētirir. bōyrāzıñ inciri
 647 ēy' olur yālınñZ. o puḥārıñ incir' iy' olmāZ. cēmire bū şē'dē ē şubāTıñ soñuna dō'r'
 648 olur. cēmire nēylē düşēr āyın yirmi. ēvélā şēye düşēr hāvıyā düşēr. hāvıyā düşēr āyın
 649 yīrmisindē āltı gün yēdi gün ōrda gālir. hāva sērt olūr. havādan sūya düşdü mü yāş
 650 bāşlār. sūdān toprā' düşdü mü hāvā ısınir otlār yōrūr. olursā hoşgēders' olur bī yıl d'
 651 ēç bir olmadı mālīsēf Te hep keset getTi. oldu old' dā sērt oldu. tī' āyın yīrmisindē
 652 şubāTıñ yīrmisindē hāvıyā düşēr. toprā' düşēñ yēdi gün soñrā sūyē düşēr. yirmi bir

653 günde üçü dē tamāmlānmış oluyō yāni. āyın om bēşinden sonrā kesersēñ sālām olur.
 654 günnēri bellī. ay var ya testekereK oldú mýydú ā'sāmdan dō'ār sabā' gādār o zaman
 655 kēsdiñ mı ā'ç çürümēz dēller. yālınız o yēni dō'dú mýydú yēni ğıl ğımı dō'du mýydú
 656 şurdān önü āyın ācarı dēllēr. onun acārınā işTē bñ sāygı mī nēyisē hēr şeyī āyın
 657 acārınā suvān ēksēñ nōhōd ēksēñ veyōhut dā mīsır ēksēñ. āyın ēsğilār'nē öylē
 658 bēklēllēr esğ' ādāmlārın usulu bu bizim dē'l de bizim hañğı gün gēlirse gelsin.
 659 biçerken onun gün' olmāz. yeni yetdī' zamān yālınīZ şındī n' ēdicin suvān dikićin
 660 āyın ēsğisī ossuñ dā dikēk. dellēr. yāni ēy' olúrúmúş. meselē hēs şeyī āyın ēsgis'
 661 ossuñ ēsgis' ossuñ dēllēr. ben sāymām dā āyın ēsgisi hāñğı gün deñk gēlir o zamān
 662 ēkērim biçerim. hēp isim olur şú depēlēr. şindi ġārdāşım dāmırānıñ depēsī.
 663 tikēnninīñ kēlisī. hāc'ol' derēsī. nē biliyim sāña dahā dōnēnnēr kēlisī. ēFēñđım ġāra
 664 mēmīl'nıñ dāşī. ā' hāñgın' sāyyım isimsiz yēr olmāz. āyī dāşī meselē ġızılğöl hep
 665 isimlī bu dā'lārın hēp isim' olur. dāhā āhārsu dērelēr olur vār dā ō'lē çok su eşli sū
 666 olmāz. su dērelēr' olūr. zindānıñ derēsī burdān ākār gēder. lörped' ēşşā' ballā'. şurdān
 667 hāc'ol' dēresind'n āhār ġallıkdān aşşā' gēdēr. amā tēm'usdā ġuru bunnārın çō'. ākmāz
 668 olūr. hē çiriş olmāz burdā ō yāyladāñ gēlik. yāyladā ordā çiriş olūr. kömēÇ olūr
 669 ēFēñđım ēbēlik dēllēr bunnār hēpsindēn yēmek yāPāllār. keñgēldēn yapāllār. keñgēl
 670 ō bir şey işdē yēnir. ō yāz'dān çihār böyēr. ġāFāsında bō'le bir topā'cū' olur. tāziyēken
 671 yēnir yālınız yetī' yēnmēs. nē ā'cını saydı kēsmē pīrnāl cilbirtī dēmirçik ārmīt. ālmā
 672 hēpsi. cilbirti uFāK olur cilbirti ē' bō'mēs. hārtlāp bizim burd' olmāS. hārtlāp vār da
 673 şō aşşā'lārda çoK olur. hāmbēlis ō murt murt gen' aşşā'lārd' olur. bizim burda murT
 674 olmāS. hāmbālis. yüksek gēliyo burdā nē ġimi ā's türü bir dē ġızılciK kirēZ olur.
 675 ġızılciK kirēZ. meselē ġızılciK kirēZ yēnir. meselē şurūbu çıkār bilmēm n' olūr. ārmīt
 676 olur almā olur. armīt ī ō dā' ārmīTī bir çişiT olur zāten yālınīZ āşī olācāK olursā çeşit
 677 çeşiT āş' olūr. olūr vallā' ērī'n çeşidi çok bende şındī iki çişiT ērīk vār çok şurdā yüz
 678 ġādar vār. ġār' ērīk güz ērī'. ik' ērik vār başğā çeşidi yōk. çok çeşitlērī dūyōlār dā
 679 bēnde yōk. incir olūr. incir iki çeşiT olur. birisī kiliş incirī. birisi dē bō'K incir olur.
 680 kiliş incir' uFāK olur ōtek' incirlērd' ir' olūr. dutār.
 681 [AS] oñā yōnuz ērī' dēllēr. vallā sēmercilēr bilīr bērdiynēn ā'cīnān yapılr. hē ġölāñ
 682 olur. şındī sēmēri yāpdī'ñ zāmān sēmēr' hāyvānıñ sırt'nā vürduñ mu bir de ġölāñ olur
 683 o sēmēriñ sırtındā. ġārn'nıñ ālt'ndān ġētiriñ. tok' olur ordān çekilērsin. arhāda pāldın'
 684 olūr. pāndıl dā ārḡādan sēmēri ġēri ġētmemes' ūçün. ō işTe başğā n' ol'Çū'. demire
 685 bā'lādī'ñ yer ġoćacık deller oñā. bēnīm ġāPıdā vār şındī şordā. ō sēmērlērīñ hēPisi vār

686 örda. goćacıķ. şındı üzēngi var bāk. hāyvān_üzēngisī bū dēdemīn dahā gērisindē.
 687 şörda dāhılı durúyū. onnār tārih. ötä'_nē bizim mıkdar dedı kı musTāFā çatāl. sēniņ
 688 dedı ēvdē bunnār vārimış duydum dēdi ōnu dedı ālmāk için gelēcāk bürgün_dēdi ō
 689 kā'niyi üzēngiyi gāyfā de_ārmennī bunnārı hāzırlā dā mūziyē gēdecek dēdi. hı'
 690 muhTār mūzıyā gōtürēcēkmiş bir'siynēn gēlecā'mış de. nērēsin' gōtürecē'n'_dēmed'_
 691 işdē. zatān yazā'cāk dēdi nēnden_ālındı' şındilerde biz bā's_ālmıyēcē'k dedi parasıynēn_
 692 alacā'ķ bir yētgili mēmur gēlecek dedi. sēniņ ōriyē gelece'ķ dedi. onnār āntikā ōldu
 693 zāten şındı. şú şınā vār_ya şō dēmīr. dışındā' dēmīr yūs_sēniyē gēçik būnuņ şınası
 694 yapān_adām sağ_ōssā şındı yüz_ēlli yāşınd'_ōlurdū. yālınız_ā'cını dē'sdiriyōK_ēsgidi
 695 mi. hē. bizim şurdā gōnuşdū'muzu çēkiyōr mū. hē. dā_hāyvānı mī. yabāni. dōñız_ōlūr
 696 dāwşān_ōlūr. dīlk'_ōlūr. çāhāl ōl' yōķ çāhāl bātıl ōldu. gūş tēm'uSlārdā sōķún_ğuşları
 697 gēlir. bülbul gēlir. geçā'n derik bir çinçik_gimi bir gūş_ōlūr. ō vār ēFēñđim ē bū yerli
 698 ğuşlarımızdān alā'bāk vār ğārātāvīķ vār hēr zāmān_ōlmüyō çinçik hecā'n derik bō'lē
 699 güzēl bir çinçiK_ōlūr āwēlār vūrur ōnu yāw_ışdē nasıl tāriF_ēdiyim sērçēniņ bō'klınd'_
 700 ōlur dā sērçēden dahā bō'K_ōlūr. bō'n_gōrdüm bir tēne gēlmiş. bülbul dē gēlmiş_
 701 ōtüyōrdu şurdā. uruk_ğuşu gērır_uruk_ğuşu sōķún_ğuşu ğārlağgāç gēlir. ibiliçāvuş
 702 dēriķ bir ibili_ğuşu vār ō gēlir. ibili çifçāpar bir ğuş_ōlūr. hāh bō'lā ğuħuķ ğuħuķ
 703 ğuħuķ ōtēr bu sōķún_ğuşu bunnār. ğāFāsınıņ üsd'nde kēpēz'_ōlúyō hā hā hā. onnār
 704 sōķún_ğuşú. yırtıcı ğuş ğartāl bātıl_ōldu yōK_ōldu. yırtıcı ğartal_ōlurdu bīr. bir dā ğuş
 705 tāvuķ māvuk_ārar bir ğuş vār'd'_ōnnār dā çōK_azāldı. ātmacā dōvān bunnār_ōlur.
 706 bunnār ōlūr dā bātıl_ōldu gōrmēz_ōldum_mallā'. ōnnār dā zamānlā gēlir ğuş
 707 ğolēn'lēr'ni tākiP_ēdiyōr_ō. şındı ēsgidēn_ğardāş_ōlūr yūvā yapārdı gēder yuvāsında
 708 vūrurduķ biZ tavū' āliyōr dē' yū'sēķ sarplārā yápārdı şındı yōķlār gōrmüyōm. nē tāvı'
 709 āliyō ne dīlk'_ālır tāvı'. ğalāyçılār ğālāylardı ğālāyī mī ōnu ğalāyçılār ğālāylār_ōnu
 710 yīyķāllar. onnāriņ pambı'_ōlur. pāmbıķs'_ōlūr. bī' sēFēr yiyķār. yikādıķdan sō'rā.
 711 körē'niņ üsd'nē gōr_ōnu körē'ler örda. ēl'nē dē pāmbū_ōlur. ğalāyı şı'_yāpallār bō'lē
 712 pāmbı'nān çālallar. pārlār bimbiyāz_ōlur. yıhārsıņ. nişētir_ātılır. ātıyōlār yā nişētiri
 713 gētsıņ dē'. ğalāylādıķdan_Kēri bi' yīyķār ondān_kēri yēnir. hā nasıl yāpıldı'n' ne_bili'm
 714 çārş'dān_ālıllar_ō ğiniyē. ō yapıyōlār ō cānım. cēvızıņ şin'_şú ğābı' vār ya cēvızıņ
 715 yēnecek_ğadar yēşili ōnuņ_ğābı'nı ğāvladıllār. mēyvēsiniņ_ğābı'. ōnu ēzellēr bōya
 716 ēdellēr ipde bōyāllar_ōnnān ipde boyāllardı meselā şōnnār şo bōyālar vār ya yolluķlār
 717 onnār ısdārda dōħuma bizim_ēp ēsgı yapı. ğāradālıņ ğābı'nı sōyāllar_ōnúúnān yāpallār
 718 boyādıllār. boyā da ālmāsı ğerek yā sātılır boyā'nan d'_ōlur dā ōndān dā yāpallār. kök

719 boyası kēsmē'n kökünden olur'. cēvīzin ġābī'ndān olur. kesmēnin kökünü dēşēr
 720 çihārıllar ġābī'nı sóyāllar. ġáyñatdıñ mı güzēl boyās' olur. sarı yāliniz ġöyü rēnK olur
 721 ō. kesmenin mōr reñgi mōr. cēvīzin ġābī' mōr. ēFēñđım ġaradāl. ġaradāl derik bir ā'Ç
 722 olur dā'dā onun ġābī'n' ġāvlāt'dān soyduñ ġāynatdıñ mıydı sapsār' onun boyē' bütüm
 723 bū ēvde çoK óññēr'nēm boyāllardı biZim oralarda. otdan da onu bilmiyōm çivit dē
 724 otda' bōyā yāpdıklārın' bilmiyom yāliniz ā'ç ġāp'klār'ndān yapallardı. vallā' başga
 725 bilmīyōrüm. ġırmızıyī mırmızıyī piyēsede sātılır ō. ondān ālır. şindi bu zatān bu
 726 dediklērim renkli boyā hēp. onu ġārışdırdıñ mıydı siyāh dā siyāha de dōnüşür ō.
 727 birbīrinē ġārışdırdıklārı zamān ireñk hāddedēllērimiş. ireñk ireñk dē'şir şindi ġırmızı
 728 çıkā cēv'zin bu ġābī'nin mōr çıkār boyāsı. dahā ġüŞlū ġārādalin boyās' sārı çıkār. sārı
 729 renk ēFēñđım ē melhām şıñđ' melhām mār onun ġābī'nda dā boyā olur. melhām işde
 730 bir ā'ç. melhām ēydi ben dikdim şúfālardā vār öndān. şıñđ' onun melhāmı yēnir.
 731 melhām ded'm şō'le bir nās' tārīF ed'm ē hāmbālis ġımi tōhum' olur yabāni fişnē
 732 diyēk yāni. önü yēnīr ācırāk dā olur birāZ. önün çekirdā'ni ġırārāk ġēvērek yēdīñ
 733 miyd' işde ēyī şifā mifā dellēr. yāliniz sārılık hāsdāsının tedēvisini óññāñ
 734 yapāllārimiş. melhāmdan. burdāñ melhām çok ġōTürdüler. mel'am dēriK işde bōk
 735 yapraklı erē' bēñzer bi' şey. ġabık boyēsi dedi'imiz gim' işde. başga dā cēvīzin
 736 yapr'ndān dē'l ġābī'ndan yapallar. cēvīzin yaprā'ndan d' olur boya dā genēllikle
 737 ġabıkdañ yapallār. incirdeñ ġardāş incirdem burdā lēçer yāpılır da biz yāpmak anca
 738 bizim öl' incirimiz çoK ölmāZ. tahrāniyē mi tahrāniyē āyrān irkēllēr. yā'n alık āyrān
 739 olācaK o. yawān āyrān olacāk. o çuvāldı miyd' onu. dō'miyē dē dō'lūr. bişirīñ şō
 740 ġazannār'nān. ġurullār ayrānnān ön dā ġüneşe sērellēr olur. tahrana olur. ġardāş
 741 tāhārnānıñ uçún şu bizim tarlalarda bir olur. hērkiş ġēlir toplār ġēder onā kēkik dellēr
 742 ön' atdıñ mıydı bir rāyħā vērir. kōGu vērir. dā' kēkī' tārлада şo bizim tarlalarda incē
 743 yapraklı bir kekik vār burcu burcu koGār. şindi ō koķān ötlār. tōhumundān bitēr ölūr
 744 tēkrār olur. buýdiyānıñ unundan mī şindi. būdāydān bulġūr olur. tahrana olur. un
 745 olur. yāliniz bir dē şehriyēl dōkēllēr. on' da ġardaş taķdānıñ üsd'nde şōl' üfēlellēr.
 746 māķinēnen yāpīyōlār şind' de ō'le diyēl. önü dē tallār ġūrur şōrdā ġurudū mıydı ni
 747 yāpar. ġurudukdan sonra dā önü yemē' ġōyācaķ zamān yā'nān ġāvırılār bulġurun
 748 pilāvinā ġatallār. şehriyēl öyl' olur 'şTē'. ēldē yapallardı taķdádā yapallardı.
 749 rāmazanda ārefe çörē' yaPāllardı önú sác āltında yapallār. iki tene bir sác āltınā. şindi
 750 bir saç ġör şindi genē yāpīyōllār da. ēsgiden beri bāzi ēvlēr hālā yaPār onu. şind'
 751 altına bir saç ġör üsd'ne dē bir saç üsdüne de çinķō ātaş yaķallār önú çörē' yāpar

752 künĉü atār bilmēm nāhışlī ōriyē sürer ōriye bişēr. ıKārıllar gollar. ārefe çörē' orda
 753 ğoñşúlāra yiyēnnēre. sütdēn yōrT olur pendir olur. ēFēñđım sütü bildi.i'n āfel. yō'rt
 754 çalārsıñ. yō'rt çaldıñ miydi yānnıkda yā'lır yā' alıñ tere yā' çıkār. ē ayrānıñ dā irkēller
 755 tahrāna yapāllār vayāhūt da başğa türlü bi' şey yapāllar. şiyē gelişin. sūTū pēndir
 756 yapāllar. yā'lmadan pēndir yapāllār. pendir olur. pendirıñ mayāsī şē'rden āldı'mız.
 757 hāzır māyiyē sorm'ōnuñ gerē' yok. şındı pendirıñ bir davār kesdī'ñ zamān. sarhānağ
 758 dē' bi'yeri vār ō mīdesıñıñ lenērinde ekl'olur. ēFēñđım ōnu kēsellēr. alıllār yīkallār.
 759 hāyvānıñ güccük mī'des yānı ō. ōrdā günēşe de ğonur şōrda dūrur. ōnū ēşġıynēn
 760 ıslāllar biy yerē. pendir çalmādan bir ğaç ZāFēr evēl. o mayālık deller on'ōrda dūrur.
 761 onñāñ bir ğāşık sū ōnuñ süyundān atdıñ miyi pendir olur. pendirıñ de ēñ şāhanes' o
 762 olur. şēherden āl'nan pendirıñ mayāsıñıñ dād' olmāz pendirıñ. ō ō dāt' olur. telemē
 763 yapılr telemē. tilimē incirıñ südündēn olur. incirıñ yaprā'nı ğırıvērıñ içine dāmlādıñ.
 764 āzcāk bi'şēy ōña çok hāvas ēdilmez. bā'z' ādēm mārakl' olur. güzün güzün güzün
 765 olur o güzün dat' olur ōnuñ şē'. incirıñ soñ zamānī hē soñ zamānī. güzün südünden
 766 teleme çaldırarak dēllēr. şınd' ēFēñđım tēkedēn teleme çalār demēleri. i ēFēñđım
 767 sēnıñ ğōñüñ olursa tēkeden teleme çalārsıñ dellēr. bir āta sözü vār. hemi tēkenıñ sūT
 768 olmāz yā. tēkiyē de sār sūt verir. ō māñāyı anna. can' isderse tēkeden de sūt çıkārır
 769 tēlemē yāPār. dēllēr. ğō'nún olursa dēllēr. yō'rt yāpiyok pēynir yāpiyoK işTe. çökēlik
 770 āyrandān olúyō işTe. āyran şındı bāyēk dedım yā. yō'rdū çaldık yā'n' āldık. tazē yā'
 771 çıkdı tere yā' deriK ōñā. ondan sonra āyrānī ğāynātđıñ miydi çökēliK olur. ā'z ō
 772 şēydēn olur. yēñi ğuzluyān yēñi dō'rān hāyvānnārdan olur. ilk südü. kēsilēn d' olur
 773 kēsilmiyēni dē olur. şındı ilk sādī'ñ zamān çok bişirmeden 'ēmen ēndirecā'ñ
 774 basdıracā'ñ yō'sa kēsılır sārı sū olur dād' olmāZ. hē yēñi ğuzlİYēn hāyvān dō'm yāpan
 775 ōnuñ südü sulāndı mī ā'z olūr. bir gün geşdi miydi ğımız olur. ğımız sārı su olmaz
 776 ğolāy ğolāy. ā'Z sārı sūyē kēsivērir çok bişirdıñ mīydī. çok bişirmiyēcēñ onu acār
 777 ğuzlİYēk acar ğuzlİYēK inēkde dē ō'lē şēyde dē ō'lē. yālınız inē acar buzalıyēK inē
 778 sādıñ miyi dās ā'z dellēr topāk topāk kēsilir ō hē kēsilir. dād olmāz ōnun. hēr şēydēn
 779 olur dā biz yēmeK ātıñ südüñü. zatan eşşē'ñ ātıñ bilmēm şē'ñ yēnmiyēcek hāyvānıñ.
 780 vallā' onū mundar hāyvān dellēr nē bili'm ben. tē'i ālt dişi iş dişi bilmēm bundār eşşēk
 781 mundār hāyvān dellēr. nēdēn ō'lē dellēr. at ğısırāk bunnār mundār hāyvān dellēr sāde
 782 yúk ğōtürecē'ñ iş dutacā'ñ eti dē yenmēz. sūTū de yēnmez. hē. hē ēşġidēn bizı āpdal
 783 sünnēt ēdērdī. sünnetçim mārıdı. şındı āpdāl ġēlīr. çocū'ñ olmuş dē'l mi sūre dolācāk.
 784 davār boğúynēn ilāç yapardı hāh hāh hāh. āpdāl ġēlīr dāvulu zurniyē çēker ġēlir. vērir

785 dāvulu vērír dāvulu vērír dāvulu yāş' uzun_ossūñ yāş'_ūzun_ossūñ dū'nū gūzún_ossūñ
 786 hāyır!_ossūñ ō'luñ ōlmüş. filān dēr dēr ondān sō'nā tābiyī sūnnēt yāPācaķ yā. ēvël
 787 Tāvul zurnā çalār bi'_şēñnik yapār. ōndān sō'rā işē başlallār. şe' başladı' zamān ē
 788 çōcū'ñ kirvēs'_olur. bi'_d'_ēpēr kī yāhını vārisā. ō dutār. çōcuk çok teziyēse zatān
 789 kivreniñ dutmāsı gōlāy olur da çocuk bāzem_bō'K_olursā zōr_olur ā'lār. gōrkār. şind'_
 790 çocū' dutān_oluşun. sūnnēT_ētdī'nde. kivre kim_ossa olur yāni. kim_oss'_olur. bi'_
 791 yāhını dā olur babası dā olur. ēvde kimse omassa ā'b'si dē olur. ōlmaz gādīnnārdān
 792 olmaZ. şindi çocū' sūnnēT_ētdikdeñ kēri sārār ilāşlār milāşlār. gāldırılār apdāl nēyisē
 793 bā'şışı. o çocuk şō'le bi'_çatāl şēyi olur onun ocū'ñ büllēne ō'le geçirir ōnu. gābī'n'_
 794 ilēri çīGārīr. ōnu ilēri sūndürür. irēli çekēr gısdırır şunun dıñnā bā'lār şunun dıñmādan
 795 buçā' burdan kesdi mi gābī'nı kēsiyō çıbī' çekdi miydī ē sūn'ēT_oluyō. gāmiş bū işde
 796 şūriyē o çatāş. gāmiş işi o. ilāşlar bīrāhır sarār. nēyinen ilāşlār bilmām. onun bir tozū
 797 ōluyō. tōz_atar bilmēm n'_edēr. ulāñ gātıran çalarsañ çocúK_ölür. davār bōhúynēn ō
 798 irēlikī tedēvī. şind' ilk yāpdī'ñ apdālñ gēnd'nıñ bi'_tōz'_olur. şind' dā'dā şind' şēy_ōtu
 799 vār. gāvurdedēngili. dellēr bir_ōt_olur. gāvurdedēngili deller. yēnecek dedēngili var bir
 800 de yēnmiyecā' vār. yenmiyecē'ne gāvurdedēngili ō bōyēr. ōnū ēFēñđım āpdal_ōndān
 801 yāhār toz_ēder kül_ēderimiş_ōnu yāhār kül_ēderimiş. kül'_atar. o yāriyē ē' gēlir. zatan ō
 802 gāvurdedēngili kēs'k mēsiK_olursā bi'_yērē bi'_yēriñi kesdiñ mī hēmen_ōnu sārđıñ mī
 803 çābıK_ē' edēr. o ōnu āpdal_ōnu çalar ondan soñra dā bu çōcū'ñ bülū'ne gātırānnān
 804 davār boķunu sarār. onu şe'ler ēF_sāyibi yāpār_ōnu. ēy'_olāna gādar. onu sarāllār. yāw_
 805 iy'_olānā gādar çihārıllār. bir hafd'_ōñ gün sürēr vēyāhūt da ūk'_üç gün sürēr_ēy'_olur.
 806 gābık dutup ē'leşmēs'_için. ō'le bi' şe' yōķ yā. zāTan assında dedi_im gimi apdallār
 807 dāvulu çaldī' zāman çāl bir şēnniK_olur_işTē. yōķ. şimdi apdālā hā. apdāl bir_ē umúcú
 808 kī nē verirsēñ. apdālñ gārını isdedi_īni dōyúrāmāñ. apdālñ gārını dōymāz. zatān dē.
 809 āpdālā dā bi'_şey vārilir. tāvıK_isdēr yānına bir hōruz_isdēr. ulān gārdāşım apdāl_ēnēr
 810 sēn zēnginisēñ, mālلیysāñ. gēlir yā bir gī'rtı yā bir bē'rti dēr. fāķirisēñ tāvuK_ālır.
 811 fāķirisāñ tāvuK_ālır gī'rti. bē'rti dē davār. bīzlēren hep bērt'_āldı davār vārıdı cānım.
 812 biz yālñizZ bir zamān çocuklar bizim yi'ēnnēr vārıdı bizim çōc'klār vārıdı üçünū
 813 dōrdünū bi'_ārā'ye gētirim hep'ini sūnnēt_ētdī bi'_çēPiş vērdik_gētdī. bi'_tēnē d'_ossā
 814 vērecā'ñ ō sēn. yālñiz bunūñ yā'n'dā āpdāl yā'yımış şūyūmūş būyūmūş bunnār d'_ālır
 815 yāni bulgūrumūş. onnār allāhıñ_ēmri. apdāllār dū'nde baķ. gız_isdeme işi nāsıl_olur
 816 şindī bir_ādamıñ gızınī be_ēndiñ dú_úr gedecā'ñ. gızı be_āndiñ yāw_ōnu dēr satān ē
 817 bizim esgī zamānnārda filānıñ gızım_bem_be_ēniyōrūm bāñā ālıñ dē' bir_ķon'_ōlmāZ.

818 yōk. ānna babā be, enir. şındı biz yātaḳdā yātiyōḳ meselā yatā' girdıḳ dē' mi eve de
 819 bir misāFır falān gēlir. vallā' bizim ō'lan yētişd' arḳādaş ğız bilmiyon mu b' 'ērde e'
 820 ğız fālan sayāllār māyāllār. işde filānda vār filān da vār filān da vār. bū şekilde ğız
 821 āyarlāllār. ō'lanā hāḡ' ğız' ālıcın dēnmēZ. desāḡ dē dēmez ō'lanḡ kī ḡāçar gēder.
 822 utānır. ōndān soḡrā be, āndī' ğızā dú, úr gēdecēk kīmi sala'ḳ buḡā filānı sala'ḳ. ḡatirli
 823 bir ādam işdē. lāF bēşireden vārır hēriF dū're vārır. ā'sam lāf ētdıḳ dē'n ōnu dú, úrür.
 824 ā'sam laf ētdikden soḡra ğıs sāyibi dē mārāḳ lānır. zātem bīlir ō ādāmın ḡelişindem
 825 bilir. ḡelişindem bilir. niyētini bīlir. şındı ēpē' ḡonuşduḲ aḳādaşlar birēz dē ḡayır işine
 826 baḡāḳ. ḡayırdır Fālān. gelene niyē ḡeldin denmēzlēr. şındı allāhān emr' üzērē
 827 pēyḡamberin ḡāvlı ūzērē ebū imāmı āzam ebū ḡānife mesēbī ūzerē ğızın flancıyē filān
 828 ō'lu filānā ādiynen barābar dūr'c' ōlucum arḡādaş isdīyoruḳ. nē dersin buḡā. hēle bir
 829 dūşüneḳ dēr. sūḲut ḡēçilir iş. ōlūr olmāz denmēz. ilk varış bō'lē. bir ik' 'ūḡ sō'ra
 830 tēkrēr vārırsın. dānışilmiş o tābiyī. o dānışık 'ikāye zatān dā ēvēldān dānışılmış ō
 831 zatān. adet yēr'ni bussūḡ. dānışıkda dā bōzulus bāzeḡ ğızın yāḡınındam māḡınından
 832 sāḡa vērdirme isdēmezlerse. vēdirmez. ḡöz kesdi diyēl yāḡā ōḡā ğız m' mērilir ya
 833 ğız mı vē'r'li bāba ğızımız yurtda mı ḡāldı bāba. ō'les' ādama ğız m' mērilir. ḡārdāşı
 834 ēmmısı fılām bun' da diyēbilir. de şınd' o işlēr ḡā'ḳdī dā ğız ō'lām bēndi mi hēç
 835 kimsiyē dānışmiyō dā. ēsgidēn ō'lēydī. ikinci işıḳdā vārdı mıydī nē diyōḡuz arḡadāş.
 836 vallā' ğızın babası dā yānı sāḡ ēder. ğızın bābāsı dūr'çūde suḲuT olur. seslēnmēZ
 837 ōteḲ adam ḡonuşūr. vallā' allāḡ emrine nē diyēḳ ḡārdāş. daḡā da dānışāmadım da dēr
 838 sēni zorā çēkēr. bir ik' sēFēr de ḡōtūrūr ḡētīrir. iş sōḡā ḡeldı miydī allāḡın ēmrinē nē
 839 diyēḳ babā der. yālinḡ sēn 'ēç ḡēlmē işTe ğızın babası bu yā ō'lānın bābās' gessin
 840 sen irezil ōlmā yēter. sōzū vērildikdēn sō'rā iş yapācā'mız işin dūzēne girecēḳ.
 841 olmassa vezḡeçecā'n n' ēçicin. küsmē ōlurm' 'ērmesse vērmez bāba. hē vēriyō ō'lānın
 842 bābāsīynān şındı dū'nūḡ yūsūḲler olıncaḳ vē'r'lēceḲ ālınācāḳ n' 'āḲıt vericin n' 'āḲıT
 843 ālıcın. nışān mı dāḡılıcī. nēy. nē diyor ōlā ō. nē diyōḡ nēy. heç annāmıyōm dedī'ḡi.
 844 kesdeldeḡ ḡeşdik şındı dūr'çū. kesdel toPlu mezār deller ōḡā kesdel dedi, i toplu
 845 mezār. ōldu bitdi yālinḡz dellēr kīnē ō'lānın babası ḡēssin ḡetsin ḡáyır sen irezil ōlma
 846 dediler ōt' 'ēriFē. ōnūḡ yān'da hēr şey de icāb' ētmeZ. dúysā da ōlur da nē gerek var.
 847 cānım ufāḳ defek ēv şeylērī. ḡārdāş ğızı vērdıḳ ḡayırli şey ōldū. yālinḡz ḡāyıt
 848 ḡōreçā'ḳ bu ḡīza nē ḡerēk işTe şū ḡerēk bū ḡerēk. nē ḡāzırılık yāpılacāḳ ōnu
 849 ḡonuşulūr. işdē ḡāryōlāsı ḡābı ḡacā' ē ḡārdāş bunū senin dedī'ḡ çoḲ ā'r ḡeliyō bāḡā
 850 bēnım parak bu 'adar ōlmāZ. ēsgidēn ḡālın isdēllerdi soḡrā parā işi ḡaḳdı dā eşā'ya

851 dōnTü. nēysē ānnāşırsıñ üç aşşā' bēş yōKārı. nēyinēn şun'_alak bun'_alak yātak
852 vurulācāk bilmem nē olācāk. ālındı ālınıyō pēkī'. nāzamañ gēdek buñā ālmıyē şehēre
853 filāñ gēdek. gēder gızıñ sāhibī sēn de gēdēñ barābar gērekli şē'lēri tēmin edēñ gēliñ
854 ondan sō'ra gün'nū yāpak bā'yım gārdāş hāñg'_gün çāliciyik dū'nū. işde filāñ günün
855 filān gúnundē. ĩhuntuşun'_ālı'ssıñ dā'dırsıñ o zamān ēmmı dāyí gönu gomşu dā'vete
856 gēlır. kóy dū'nú bū. şēherde sāl'n māl'n işi dēy'l. dū'n çāl'nır bitēr. dū'n bō'le ölur
857 kōyde. yāw dū'n cümē günü bāşlār pāzar günü bītēr. ēsgídēn sālī günü bāşlārdī
858 pērşembıyē ölurdu. bāyraq dikilir. bayrā' da suvāñ gullār depēsınē işde tāvık tūyü
859 suvāna soķallār önuñ bilmıyóm n'_öldü'nu öylē yāpallār işd'_onu. yōK bayrā'
860 sıKılmāZ. yumurtā ö sēniñ dedi'ñ gız ēwınd'_olur_ö. gız ēwınē vārdık şınd'_o dā
861 tergend'_er'āldā bu biş şākā gimi āziyēt gim'_bi'_şe'. ē şō'le yūmurta gimi bi'_şe'
862 pāmbī' düşmiyēcek sāl'am bir pamī' tēl'nen melnen sarāllar. būrıyā ā'ca diKellēr bunu
863 vuracā'ñız gececā'ñız yōğusā gečemāñız. silāhēnen vūrulur_ö. sıkallār vurān vurur
864 vurāmūyān vurmaz işTe bir o d'_ö'le bir şē' 'modā vurāmassañ şú gādar parā verecē'ñ
865 buñā. cēzā yāni bū şāhā úsūlūdūr yāni illē kī olācāñ diyē de bi'_şey yōh. şındı dā zātēn
866 o dā tērgendi. var vār dā önnār 'ēp tērgēndi şındı. şındı ö yumurtūyā vūrdun veyāhut
867 dā vūrmādiñ. cēzāsı şū gādar vurāmāssañ bir pār'_isdellēr. cēzā'sı sēniñ gōtürecā'ñ
868 şēKilde ölur_ö. vūrullār da yāni bizim burāniñ ādamı hep vūr'r yumurtıyā zatan sıhār.
869 zēncir göyāllār tüFā' zencir göyārsāñ sıyırır_atar. şındı yāziyē bir şey kōmēr yumūrta
870 gör. yumurtıyē hē hē hē kül guyār_örıyē bun'_üFūrüp çıKārācā'ñ üFūrdún müydü
871 yüzünē gözünē tozār işde bir şāhā gülüşüller_önē. ēFēñđım. yapmām_üfūrmem dersēñ
872 işde şu gādar para verıñ_ö zamān üFūrmüyōrsañ. o kúlún içindē şınd'_ö kúlun içindē
873 bāzi şēylēr de yāpallar. yüzünü yahacāk biber gimi filān pērişāñ_ēdecek sēni yē.
874 üFūrēmēñ zāten_önē üFūrdún m'_işiñ kötü. biÇ ceza bir şāhā ölur. bū gıs_sāyibi
875 yāpmāz būnu ö dū'n sāl'meni yāpar gıs_sāyibi bō'l'_işlērē gārışmāZ. şındı ēñ kötü dē
876 bayrākdār_ölur. dū'nnērdē býrākdār_ölurd'_ēsgídēn şındı dē vār da şındı bō'l'_ē'ce ş'_
877 ētmiyōlār. şındı dū'nē vārdıñ. bāyraqdār_ölur. dū'ñ galabālī'sā yeTi tene bāyraqdār'_
878 ölur. āzısā bēş_ölur dahā āzısā üç ölur üçden_aşşā' hēç bāyraqdār_olmāz. bu
879 bāyraqdārlar hīzmēt görür. hizmet yaPār yāni. ö dū'ndē' olān_ışlērē yāpılān şēylērī
880 hīzmētını yemē' felēn onnār hizmet_edēr. şındı. bu bāyraqdarlarā bir sōru sorāllār gız_
881 ēvīne vārı'kān. bunnārıñ hēpsi şāhā úsūlu dā bilēn bilir bilmıyēne bir cēzē vērillēr.
882 gōtürüş_şēklindē. gessıñ bā'yım şú bāyraqdārlarıñızı görēk dellēr. çıKıñ filān filān
883 bayraqdār. bu bayraqdarıñ başgāni hāñgıñıZ. biri dēr ki bēnim. ēlindē nēy_ö ver bālīm

884 ēlindē bāyraqdā' nēy. çavdar_ā'cí diyēcēñ. ucundā' nēci mēyrem_anāñ' sācī gāç
 885 inniyēnen dikildi. bīn_bīr_inniyēnen dikildi. gāç'_içindēñ_gāçı dışı. bīñ_içindēn birī
 886 dışındān. úlān bīldi gēç sen şú tarāFa. bunu diyēmessēñ ōnuñ cezası vār. cezāsı
 887 bi'şāka yapallār. torāmān çekēller işiñ kótú taraFı torāmān şindi bāķ. torābābāñ getdīñ
 888 de torāmān mī çekīldīñ birē gēri gēldīñ dē' gúlēllēr īnsanā. ōriyē getdīñ torāmān
 889 çekīldīñ hēç mi bi'_şey bilmedīñ hēç mi bi'_şē' ō'rēnmēdīñ dē tōrāmān çekīrdīñ
 890 getdīñ ōriyē. torāmān çekilmē olāy'_o şō'lā şindi sāña bir bayrākdārlāra dā çekēllēr
 891 dū'nún bā'zī Kişilēr'nē de çekēllēr. yālīñiz ō'lān ēwī gız_ēwī ālākısı yōķ dışārdan
 892 toplānan sā'men. şāha yāni. sāña bi'_şet der. diyēmiyēcā'ñ bi'_şet der yāpāmíyāc'ñ bi'_
 893 şē' der yāñıldācāk sēnī yā hā yāpamadīñ çekīñ bunnārī tōramana der. ētirāFīñā n'_
 894 'adar_ādām toPlār vījdānā gālmış bāşlār gāyırī oñún bi'_türküsü vār. sen bir_ālācā
 895 pūsüksūñ uy_zālīm nēnnī nēnnī. burnūñ dōvārā gısiķsīñ tōp birē zavāllīm_ēpsī vūrur.
 896 bērk vūrān d'_olur usul vūrān d'_olur. sırtıñā bō'lē. vūrān_olur. bāzi yarāmaz gēñslēr_
 897 olur sēnī sēwmiyōr yā gēldī dē bizim kō'ñ gızını gōtürüyō bunnār bērk vūrān d'_olur.
 898 ēFēñđim ōñ' bēñzēr çok acāyıp şē'lēr sō'lēlēr gülüşüllēr hā'di ka'ķ gāyırī get būnu
 899 yāpdılār miydi sēm_bitdīñ orda. gerī geldīñ miydi duyūlūr. ulān filāna tōrāman
 900 çekilmiş yāw. bi' cevāp verēmemiş. sırā türküsü çā'rılācāk meselā sıra türk'sü
 901 çā'racā'ķ sırıyā düzēr sēnī. bīlāk's bayraqdarlara çok yapalār bunū. şūrūye gētirir gāş
 902 tēniyēse başlañ bā'm. ē' çā'rsān dā sāñā bir māhānā bulācāk torāman çekici yā. saña
 903 bir torāman çekēllēr. bāy'kī dedi_im gim' çēşit çēşit türkülēri vār bunūñ dā yāni āyīP
 904 olān türkülēri dē vār. yāw sōylēdim_işdē. sēm_bir_ālācā pūsüksūñ ūy zālīm nēnnī
 905 nēnnī nēnnī. burnūñ duvārā gīsīķsīñ tōy birē zavāllīm tāpır tāpır tāpır vūrullār. ōyūn
 906 bilmēñ nēdēn oynāñ ūy zālīm nēnnī nēnnī nēnnī. gāynānāñ bēndēm_bāsīķsīñ tōy birē
 907 zavāllīm der. buñā devām_eder bu çok bitmēz. ōndān sōñūrā. gārā kūtē' bir dū'ne
 908 gētdik. sēnīñ āli bē' ēmminīñ dū'n'nē. gārā kūtúk'l'ēr ō'lē hāvālī kī bizi yiyēcēklēr.
 909 āziyēt ēdeceklēr. bēlli. ōrūçbē' gārākútúk lōfler būnnār şūpeli şā's zaten. palañ
 910 basallār bilmēm culuķ basması edēllēr. it dē'rmenne goşallār. tirēne bindirillēr. hēr
 911 usul vār ō devırde. tirēne bindirmē şō'l_olur. bir gūyú dēşer şōriyē. ekmek taķdāsınīñ
 912 üsdüne dē bir oķlā' gor_üsdüne de bir taķda gor. ēFēñđim bu tirēne biniyōñ sen.
 913 bāķdım bir bi cec_oldu mu tırrıt zoñ_gāza gūyúnún üsd'_örtük. o gūyūnuñ_içi pislī'nen
 914 dōlu zatān. su dolū sī'r boķu mī'r boķu gārş'dırillār. tırrıt dedi m'_ōnuñ_içine düşēñ
 915 sırtıñ bāşıñ bērbāt_olur gūle gúl'_ölüllēr sırtıñī dēriye yıķāñ anÇa. āyīp, gülüşüllēr. bīr
 916 dē işdē āsmā iş'_olur. it dē'rmeni, bir d'_it de_ārmeni. şūrīyā dāma ip_bā'lāllār.

K19

Anlatan: Döne Gişi [DG] Yaş 87.

Derleme Yeri: Kadirli, Sofular Köyü.

Konu: Anılar, Gelenekler.

1 dōnē gişi. sekizēn yēdi šekizē dō'ru vāriyēk ō'süz bō'müssüm ō'lum gārneniñ şē'nde
 2 yāni ō'le gēliyō yāni. bŭlmŭyōm yāşımı bŭlmŭyōm yāni. sōFular kōyŭ. hē gādirliye
 3 ba. alı. gādirli d'osmāniye bāl'olúyō ya. yāpiyōlārdē ūnu gōy'yālār düz'atıyōlār
 4 süyü gōyŭp gārsāliyēp zumzuklŭyōllār. bō'le ōndān sōnrācī'm bēziliyōlār. āhā oturup
 5 bō'le yāpiyōlār. şō ēKmeK bişirēn gēlinim. buñnār gōmşu şō bir gēl'ním mār tā'. hē
 6 gēl'niñ ānāsı. burālı ō burālı dā yā yāylādan gēldi yāni ēv'ēhā dā yāylādan gēliñ gēldi
 7 yāni. yōGārdan. ō dā bunun gızı. zēynep zeynep gişī. bizim gēlin yā. hā şō d'ō'lum
 8 saPri. hē. ōnnār da gēliyō buriyē yoldālārimış. arādılār dā. buydē ēliyōlār yāvrim
 9 de. ārmene gōtŭriyōlār burdā de. ārmen de. ārmende çekiliyō un oluyō ūn. gētiriyōlār
 10 işd'ondan sonra yŭñŭriyōlār bō'lē súynān düz atıp gārsāliyēp yŭñuru-yōlār.
 11 yuvrlıyollār bō'lē āhā tākdiyē gōyŭp gō'p yāpiyōllār. ō ekmek şē'ne māya ātmıyōlār
 12 yāni. öteK'o çōrek yāpiyōlār oñ'atıyōlār yāni māy'ya. düz atıyōlār yāni. hē bō'le
 13 toplānıllmassa ēkmēk yāpılmıyō kim yālñız olmıyō. hē. ben yālñız yāpdım yāvrim
 14 çok yāpdım. āynı bōyle yuñurdım yālñız bēzilēdim yuvārladım yāpdım. bunnār
 15 yōğudu bēnim genşliklērimdē búnnār şindi gónşŭlārdan gēliyō. hē hēP iş çō'dū pāmbī
 16 ēkērdik susām dībinden bunu tārliy'ēkiyōlārdı yāvrim buydiyē ēkiyōñ gŭpriyē
 17 müpriy' atıyōñ ondan sōñrā bīşdiriyōñ. pātosā vēriyōñ çekdiriyōñ buydiyē ēve
 18 gētiriyōñ ondan sonra işdē gōtŭriyōñ düzlŭyōñ. ilāhāne guyyōñ bēziliyōñ bō'le
 19 gārsāliyēp zumzukluyōñ. bō'le yuvārlıyēñ bēzi yāpiyōñ. bēzi derik. her biri bir ēkmek
 20 bēzinin yāni. ökŭzlērinēn çi't sürērdik. ondan soñramā arķāsınā bō'le sābān vārdı dā
 21 dēmir vār şimşēk sāban dēmiri ōlurdū ōnu goşāllārdī ōkŭzlere de bō'ndŭrŭk gēçirillēr
 22 şŭrālārda samī bō'yn'hē gēçer sāmı deller burdān ipinēn bālallār yāvrim. arķāsından
 23 da hō dedirillēr get get gēl bō'le cızzık cızzık cızzık sürŭyōllār. ō günnēr dāhā zōrudū.
 24 ō günnēr dāhā zōrudu ōnu orā'nān biçērdiK ōraK ōlurdu şō'lē ōnŭ de arKāsından ip
 25 vārdı golāñ doGurduñ bō'lē ūsdünē tōpliyēp gētirip gōrdŭk şelē' yŭklērik gōtŭrŭp

26 hārmān yāpuyok góyýók ò'le toplúyók. hārmānı yī'yok onđēn sōn'ā hārmānı yōñtup
 27 dūzliyēp sūliyēp sāpı atıp dirgēn'nēn sāvırıp ātları goşārdık. çīFde gēm dellērdi iki
 28 gem bir ölurdu bō'k yapılr. onnār da hārmān sūrdürüyok yānı yumşātdırıyōllār sapı.
 29 şō'lē ō da taqdadān da dēliyōlar burıyā daş ōluyo dāş. hē çaķmak dāşı hē temām. atañ
 30 ırāhmāt. ō ō'lē bīçiyōñ üsdündē gēmıñ üsd'ndē dē biniyōlār onā iplēlerinden dūtüyōñ
 31 hāydı bāhiyim dūşmez iplēlerinden dutüyōñ ya dūşmez bēn de sūrdüm hē bīndīm yā
 32 dōlānır bōlē dōlānır birāz onü yú'sek. dirgēn derik ā'sdēn ōnı'nān da gārışdırlılr sapı
 33 bō'le. hē bilēnzik göyārik hē. şey bilēnzik vururdu şō'le gāymāk ğımı. ōndan sōn'a
 34 yī'yōlār gālan yumşadı mıyı yāyırım şō'lēsine gārbi būrdān esiyo işdē yā sāpı şo başa
 35 gelecek būyda şu başa. ā'sdān yāb' olur bārnaqlārı barnaķ barnaķ ā'sdān hē hā hā ātāñ'
 36 ırāhmāt ōpúnān sāvırıyōñ sāvırıyōñ bitiriyōñ gāyırı ōn' dā bi' şō'le sārād ōlur. dēliklı
 37 dēliklı şey dışı. çevriliķ ā's'dān yā sārātlārik bō'le buýdāyı samān' üsdündā gālir ōtú
 38 çöpü. buýd' olur tērmtemiz. ō'liyēd' ēveldeñ şind' dē pātos' ātíyōllār hārmān
 39 vūrmüyó dōlāndırıp gētirip bō'l' uzun uzun uzun uzun pātozu şōriyē yānāşdırdı miyd'
 40 āldī'nı goy'yōlār ğucāklāriynān āliyōlār içēr. bī' üsd'nden ātíyō ikis' üç' ēlētiP ōriy'
 41 ēndiriyó. ō'lē çekēller buýdāşı çıkíyō tertemiz yāvrım. ōnú dā mōturā yüklēdiyōlār
 42 torbālāriynān gētiriyōllār ū'dürkēn de işdē bō'lē ēliyēcē'ñ sēr ğūrut. ununu ğoy duzun'
 43 āt hāmır yūñur hāmır yuñurduķ dellēr bēziliyōñ uFācık hā hēr birinden bir ēkmek
 44 çıkíyó yapıyók. ōriyā dā fırın yapıyók. bu dā fırın diyōlār ēvēl fırın yō'du tā sācın
 45 üsd'ndē bişirirdik. gōlāylıķ āmma cāñ gālmādı. ocāklık dēllēr fırın dēllēr hē. hēñ.
 46 ēkmek fir'nı deller. ōtāķı çārş' ekmā' dā'l de bū dā bōylēsi fırın. aḥā burd' ōtú
 47 yüzündē turgutsōFulār vār. bā'dırlı. aşşā'ķı bā'dırlı bu bāşī cāyānnı. işd' ō'l' ōle
 48 gēdiyō yē'nim. gārādep' aşşā'da gārādepeniñ bi' yānnā dā ğırāç kō' diyōllār. ğırāç.
 49 gādirliyē bāliyk' ē ōsmāniyēliyk yān' o adān' ōsmāniyā bāl' ōldu yā yānı şēhērimız
 50 gādirliyē gēderd' işdē. māşşālla' biz yāyl' āramāk yāvrım. sēriñ ōlur ēy' olur. ğışın
 51 dā bitdī' hāvāl' olúyó. burā gādirlidēn dāḥa sēriñ gēliyó. şey gadirliden dāḥ' ōtū'
 52 yānnı ısıcaķ olúyōr adanā ōsmāniy' ısıcāk olúyōr ammā bizim būrē yāylā fāzl'
 53 āramāk. yānı yāyliyā gōçmek biz yānı. gedēn olúyō gene de. çōķ ōldu yāvrım nē bili'
 54 hēç bilmiyōm mālā'. dūr bāḥālım bēn āḥā bir de şu gābırlı'ñ ōrda baḥāmıñ ēvī ōrdā
 55 ōn dōķuz yāşındē bēm būríyē gēliñ gēldim şindī ā'tmış yetmiş seKzēn seKzēn sēķízē
 56 dō'ru vāriyōm. ōnuñ ārāsında burdıyām. hē burdāydım. ā't yāGānnār dā olúyōr yāvrım
 57 olúyōr. bēnim ō'lum mefāt ētdi ḥōcām bēnim bildi' i'm şō'l' oldu māzımız dā gōcā
 58 māzī yūrā'me göyduñuz kōzü. bēn dē unudāmam sizī yāḥārdım bō'lē ācışdıķ ā hē

59 ālādim bō'le sō'lēdim. şındık vār ammā sō'lēm̄em. hā ōn dā ō ō'lē başgāsı dē'K onū
 60 dúyduk 'ēp dúyýók 'ēp. ulān yāvrim çok birā hāngın nē'n dē'm ki. ā'lādıp dā mū'lādıp
 61 dā sō'lēdim işde yāvrim. āhā şō gēlin bēnim şodā ō ōnuñ gōcāsı mefāt etdiyd' işde
 62 böyle ēkinnēr kēllyē çıkārtmadān mēfāt ētdī gēcenin telefon gēldi hābārī kaqđım
 63 yatā'mdān çok ā'lādım onā ikicik ō'lları vār çocūkları vār. çō'cūk çō'cūk. únúduyóm
 64 birē yāvrim çıkđım vārdım hēç soluk yok çócúkdā. çok gíymātliydı yānımdā yānı k'
 65 oldu nāsılısā. ūşúdum sīrtımā bir şey dē gēymēm̄issīm vārdıydım titirēdim nāsıl
 66 oldúysā cılbaş mōtura binip de yēllēnincik yā'mır vāy kēlē. ācı hābār ulāşıyōr.
 67 ciyērlērim ācışıyōr dēdim vāy yāvrim dedim çok vārd' dā ūnutdum. çok
 68 unudúvēriyōm unuduvēriyōm obā ēkim biçmiyē durdū. hēPis' işē gēdiyōlār ēvde
 69 yālıñız gālīyōm gōcā ırāhmātlik dā hāsdā. çō' hēKiŞ ēvde dā'liyō ācışđım işd' ōndām
 70 bundān sō'lēdim. ēkini tārliyā ēkdip. soñ güPrēsini ūsdūnē ātdıñ. ellēr ēkin biçiyōr.
 71 guzūm sen nēriyē gētdip. çağırsām da dúyūrāmıyom. dē'nesem de görēmiyōm.
 72 kimsēlerden sorāmıyōm. zēynēp sēn nēriyē gētdip. ācışdıkcā işdēm bō'lē. hē. ōñā
 73 bābam 'ōcīyādı temrē' şeyi ōkurdı toPrēkdēn kil dellērdi kıl kil ōlurdú tóPrākdēn. ōnú
 74 üç çārşambā mı nēy çārşamba günnēř ōñú sürdütdürürdü ēy' olurdu bir dē gālēminen
 75 yāzardı çeviridi bō'lē ūsdülērinī. temrē' yāzardı bābam bābamıñ şī' de ē' gēçerdi
 76 musgāsı yāzdık soñrā. mālār mullār māşāllā' yānı ō'liyēdī gōyün güzüy' ālmāzdı ō
 77 gēlirdi yāzdı mıydı ālırdı. bō'liyēdi bābam ırāhmātlik 'ōcīyēdi bēnim. şındık dē ō'l'
 78 ōlmúyō yāvrim birē. gō'rmüyōm 'ē. vallā' bēn ōnu bil'miyōm 'ē. ōlūr yā yılān ōlur. yāz
 79 gēlir gārāyılān ōlūr. çāparlı yılān ōlūr. fāşgırık diyōlār ok yılānı dellēr tēvir tēvir ok
 80 yılān' olur ok gumu şō'lē. işdē gārāyılān kōryılān dellēr. ōluyōr ō'le tēvir tēvir
 81 fāşgırık. ō fāşgırık yılānnārī çok guFātli. ōğāra yılān yānı fāzla sıKışmıyēncik
 82 sokmāzımış yānı. gārāyılān olur uzūn. amm' işde o başgā şeylēr nēyis' onnār
 83 kōryılān da Fāzla sōkup n' ētmēz yānı kōr yılān dellērdī. gısaraK olur bō'lē de. ōtēKī
 84 ō incē yılānnār o gāFāsı yāsdīrāklar fāşgırıklī ōlānnār çok şey soqđū'nu hē soqđı
 85 mıydı yānı hē soqđı mu solutmuyo. ō işdē āFsınıcıyā gēdiyōlārdī. āvsinnātdırıyōlār
 86 nē biliyim āvsinn' 'ōcā' bu şeydē yol taraFındā nēyidi o tārāfındā vārdı dellērdi.
 87 bēnim şú yōKārda bir ō'lām vārdı. yōkārda dār'mēnin ōtiyānda ō onu soqđı yılān
 88 āFsınıcıyā gōtürdü işdē tokdurā gōtürdülēr. ōñún innēsī ōlurumuş. ō ūnlū yānı ō dā īy'
 89 olduyd' işde tokdurā niyē gōtūrünce. hē yōKārda şınd' ēw' ōrda. olūr āhrāp bēni çok
 90 soKārdı āhrābī görmez oldúk şüKür allāhā. soqđú müydü nē yāPícıyık kīnē hēç işde
 91 şú incir incirlēriñ yaprā'nı gōpārdívēriñ ōñún südünū ş' ētdip mī'd' ō alır. işde

92 kimisī tomātis şe'ni soḲācā'η diyo kimisi yumurtānıñ ğırib içine soḲacā'η. onnār
 93 ālıyōr dēllēr. 'ān' ō'lē çēḱıyōñ müküyōñ gene dē zamān'nā vārdı miydī ānca ō zamān
 94 çımbışmāz olúyō. iy' olúyō yāni. ğeri sa'atinē vārdı miydī. ēy' olúyo. hē. nē
 95 ğördümüse ōñü bişirrim birē yāwrım. ānamı ğörmēdim kin' ānāmı bilmıyom bēn.
 96 ānamı bilmıyōm. ğüçcük bēn ğüçcük. vār ğardāşım. o yēdi ğünnük olúnc' ānām
 97 mefāt ēder ben de iki yāşındā nē dēyim anām. ō dō'm şe'ndēn mefāt ētmiş yānī. hēç
 98 bilmıyōm yāwrım ānāmı bissēm. işdē ğēndi bāşımā yāpıp mupūp. baḅām tārıf ētdī ōl'
 99 ōle bēllēdim. kimSē yāhıñ ğoñşumuz dā yō'du yānī. ḥāñgī hēr yemē' yāpañ avā'lık
 100 türündēn hēr şe' yāpıyōñ işde bāldırcān dō'rārık tōmātis dō'rārık bāmıyē dō'rāñ
 101 suvānnī dō'rārık yā'nı ğōyārık sālçāsını ğōyērık. üsdünden d' onnārı ğōyērık ğāvırık
 102 izcık de sú ğōyārıkK indirrik sārımsāK ātārık. sārımsā'nı ğōyārık. hēr şe' yāpārdıK
 103 işdē. bişirillēr hēr şe' bişirrik.
 104 [EG] sütlü çorbayı dō'mēdeñ yāPārık ğāynādırık bişirriK ē'ce ōzlēşir ondāñ ğeri sūdū
 105 ğōyārık. ğāynādırıkK indirrik. mēkeli çörē'. işde bu taḱdādā yāpıyōñ şō'lē āḥā şu ğadar
 106 yāpıyōñ meselā bunu tāndırdā bişirillērdī meselā āğşām yemē' olurdū. şey yok yā
 107 yiyēcek.
 108 [DG] hē sütlü çorba yāPāllār ō'lē. tāndır şō'lē yuvārlak tāndır olūr tāndır yāpārdıK
 109 üsdünde ğıpgırmız' olur. ğüzēl bişērdi kinē şindi dā' ḥāyāllıyōm yāni. tāndır çörā'
 110 ğōzel olurd' ammā. çörēK olur sác āltı çörā' derdik. şiriyēnēn yāPārık şō'l' ē'ri
 111 çēKērik. nāḲış çālārdık. sácıñ yuruK için' ē'ce şō'le şō'le sácıñ içini mintā'nēn
 112 niyēnen yuduñ miydi yā'nān yāPārık. yūz yāpārık onū yüz'nē sürērik. sácıñ için' o
 113 çörā' ğōyārıkK āltını yā'lārık. üsdünden dē yā' ğēzdirrik. yā'nn bēkmēzi ğāynādırık
 114 şōylē. ōnu yüzünē dōküncē bir ğüzēl olur kī āllāḥ bi' çörēk yāPārık. çok ğüzēl. şō
 115 ğēliniñ ğardāşı vāridī. bēn dōne dezzēmıñ çörā'ni yērim derdi sácı dā üsdüne
 116 ğāpādırdık. üsdünē de ātāşı yāGārdık. bāGārdık döndērivēirdik çēwırdık bīr ğüzēl
 117 bişērdi ğıpgırmızı bēkmēz yā' şindik yaPıp zobānıñ içinē soḲúyōlār ğēnē de olúyō dā
 118 ō çörēklēr Tāḥā ğüzēl olúyōdu. sác ārāsında bişēnnēr. bülğuru ğāynādıyōk yāvrım
 119 ğāzānā yuyók yāyḱıyōk báyduyānān. ğurudúyōk ōñú dā dē'rmene ğōtürüyōlār bō'lē
 120 soḱu dāşı kepeḱdiriyōlār kepēni yüzünū. çēḱıyōlār dē'rmene ğōy'ýōlār dē'rmene ō'lē
 121 ēletdiriyōllār. irisini ğeri ğōy'ýōlār ō'l' ō'le bulğur olúyō yāni. ōñ dā ğētiriP ēwē
 122 ğurudúyō ğüneşde. hē ō. bülğurdān hēr şey yāpıyōñ yāni dolmānıñ içine de ğōy'ýōñ
 123 pirincinēn iz'cık pilāv yapıyōñ. nē yāpsañ yāpıyōñ. sıkma kōFde yaparık. sēti' uFācık
 124 ufā' olúyōr. sētik dēller dāḥ' ufā' bulğurūñ. ānū isliyōllār ş' ēdiyōllār işdē ō suvanı

125 gúy'yólār mā'dēniz göyyolār sālçāsınī yā'nī hēy şē'nī. mērcīmek de gāynādīP içine
 126 göyöllār dāhā güzēl olúyo. ōnu yūñurúyólār bō'le bitdī' sıKıp sīKıp gōy'ōñ güzēl
 127 olúyo. setik bülğuruñufā' yānī. hē simīt işd' ō simit yānī. simit de dēñ bulğúrúñ ufā'na
 128 sētik dē diyólār yānī dā' ufā' çíKíyō dē'rmēndēn yā ēledikcē ĩrisi dē bō'le pīlāw olúyo
 129 tā'rana yāpārīk tā'rānāñ dō'miyē ýüyüp yāýkíyē'p ōñü bīşirip çömçēliyōk dēpgēliyōk
 130 takdādān dēpgi yāPīP. ōñü yūñūrúyōñ āyrān'nān göy' āyrānnān duzunu kekī'ni
 131 mēkī'ni hēş şēyen' ātōyōñ. yūñūrúyōñ gurudu muyú yuķācık mālīyēnen sēriyōñ.
 132 gúrúyō tā'rana çorbāsı. güzēl olúyo. ō'le yāPārīK işde köylēde. hāmırdān nēler
 133 yāpañ bō'lē bō'rek yāPíyōk sācın ūsd'ndē bō'le çēvirtmeç çēvirtmeç bazlāmā diyōk
 134 yānī ēkmēk yāPíyōk aḥā ız'cık ācíoñ ārāsínī hēr şē'y gōydūñ müyü gātlādīñ mīydi
 135 bō'reK olúyo. ğırını kēZiyōk dolāndırıp. sācın ūsdünde bīşiriyōk. aḥā yāpācāklr da
 136 şind' aḥā. yā'nınā ısmānāk hēr şē'dēn yāpılır. bak bāk bū nērdēn gēlik yayān mī
 137 sālıksıñız yonşā bunū yōK ō'sāññ bābāsı ōrdā hē ḥā hāḥ bēnī şāŞırdı ē'ce bāhíyō ḥāḥ
 138 ḥāḥ ḥāḥ bāñ dā ýā'n mī gētırdıñız bēnim ō'lān' diyōm bū ō'lu gēldi dē. dū'n mū dū'ndē
 139 hēr şē' yāPíyōK ō'lum. fāsilyāyī ḥāşlıyōllār ētī dō'riyāp kēsiyōllār ōnu gāvırıyōllār.
 140 suvāniyñēn sālçāsıññēn ōn' dā ḥāşlānık fāsilyēyi dē gōy'yólār ūsdünē sūýunu
 141 gōy'yólār gārā bibērin. niyē atıP işdē. işde ōñi'nāñ birēz bīşdi miydi nē yāhni dēllēr
 142 ḥāḥ yāhni. ōñuñ yānnā dō'mē pīlāvı yapallār Pirinç pīlāvı yāpíyōllār. āynī
 143 çalışdırıyōm. bāñā dezzē dē unutdū'm āklımā düşürüyō. āklımā düşēni diyōm aḥā ḥī
 144 ō'le yāPíyōK işde yāvırım yaññā cācık dā yapallār. dū'n yemē'ndē ḥōşgēldiñ ğızım.
 145 sāndāliyē yok mu bāşgā dā bir mindēr gētirin ōñā nēriyē getdi sāmāt ğīZ. sāmēt yok
 146 mū. dū'nnēde yāvırım işde ō'le yāPılırdı birē mē çāy gāýfā çāy vērilir ōndāñ soñrā
 147 şēKēr durulūr. siğāra dutulüyōr ğolāñyā dutúyólār. çāliyólār çıırıyólār şāb' ēdiyólār.
 148 āpdallār par' ātíoñlār ğız isdāmāsı mı şdē ğızī görürsek bitdī' bēnirdīk. ō'lānnār ğızī
 149 hēÇ bilmēzdi şındikilēre bākíyōm ḥāḥ ḥāḥ ḥāḥ nē ḥā babā bunnār bō'le diyōm hēç
 150 bilmēzdik birbirimizī dū'rcü gēldi miydi bēn pısārdım dū'rcüyē görükmēzdim.
 151 utānırdım yānı bō'lēḥ. hēç gözükmēzdim. ĩsdiyōllār vāriyōllār gō'rüyōllār işdē bir
 152 bir'nī. ōlur mū müsdāḥēk görüllērsē dū'rcülük yāpíyōllār hērkiş birbirin. ō zamān nā
 153 'āTücü işdē. ğālān allāḥāñ ēmrini āñiyōllār. ğız isdēmiye gēldik diyōllār. hērkiş iş
 154 bitdi miydi yānı. ōnnārdā alāḥıñ allāḥıñ ēmrini āñiyōllār. allāḥıñ ēmri pēýğāmbēriñ
 155 gāvli ūzerē ğızıñızī işdē ō yāḥut ō'lumā filānciyē isdiyōm. ādı nēys' ismi nēyise.
 156 ōñnār dā müsdāḥāk görürsē vē'rrik diyōr hāyırıl' ossuñ diyó hērkiş ondān son'ā bir ā'z
 157 dātlıs' ēdēllēr. soñrādān da dātlı yāPāllārsa bō'k dātlı yāPāllār. yapāllārsā. ō'liyēdi

158 be, enmiyē gēder de bir gāç dū'r gedellērdi bīr kēm vārdılār mı dānışāk ba, alım
 159 dūşünēk dellērdī. gēlecēkdē söz vērillērdi yānī. nişān dāGāllār ō'lē ōndān sō'nā dū'n
 160 ypārdī. cē'zini ālılār ō'liyēdi. gīzı vērdilēr gēder hērkiş. ālıp gētīriyōr āta binērdik
 161 kēpez donādıllārdı gēliniñ yūzünü bāşını āynā dāKālārdī ātıñ ānnın' āynā dāKāllārdī.
 162 duvāk bā'lāllārdı yānı bāşlārınā burālārınā. dāvul çalāllār ātlısı ātlı yāyānı yāyān.
 163 sēmen dūzülür gēlirdi gētīrillērdi. gēlin üvēllērdi şindık gēl' ū'me dē kākıdı. hōş gēldin
 164 gēl'nīm sāFā gēldiñ. ā'zıñ dāt'l' ossuñ gēl'nim dilīñ dāt'l' ossuñ yānı ū'ver. bāşımızı
 165 bēliyā sārđıñ. ūnutdum gētdim dāvul' olurdu dāvılı vērmezlerd' āpdāllār tım tım
 166 hōşgēldin gēlinim sāFā gēldin gēlinīm. işdē ēh. ayā'ñi cizmē gēymē gēlinim. ökÇēsini
 167 büzme gēlinim. obāyī gēmē gēlinīm. ō't vēriyō gumū. hē sēn sāFā gēldin gēlinim.
 168 ā'zıñ dāt'l' ossuñ dīlin dāt'l' ossuñ. bō'liyēdi. hē. dāPıdā sō't gēlinim. vērđini bō't
 169 gēlinīm. hē vārdı'ñ yī't gēlinīm. bu sāñā ō't gēlinīm bilmēm nēy hē hēy şey dēnirdī.
 170 bō'liyēdi. hā bō'le sāyāllārdı. gız ānāsī gızānāsı. bāşındā mumlār yānāsı. idē gēldiñ
 171 gēdiyoñ hānı bunun ōz ānası. bō'liyēdi. hā hāh hāh. ō nē'di kēlē bābā ēkinin bitdi mī.
 172 gārdāş ēkmē'ñ ārtıdı mī. ēl gīzı kēfīñ yētdi mī. ō de gēlinē gēliyó. ō de gēlinē gēliyó.
 173 hē. işdē nā bī'm yāwrım birē ēvēldēn çā'r'dīK ammā unudúyóm. ālimi yūdū'm
 174 ārkārlār hē ō'le bi' şey gētīr ūlān emmiyiñ āltınā bir mindēr nēy yō gēssıñ ō'lum.
 175 ēlimi yūdū'm ārkār bēlim. vārdı'm dutlār. işdē gēldim gēdiyōrūm. silip süpürdü'm
 176 yurtlār. gız ānāsı gız ānāsı. hānı bunun ōz ānāsı. hī ō'le ō'le. cūmā günü sabā'nā
 177 bāşlıyōdu dāvulunān. hērki tōplānırdı. bāyrā'. dikēller ondan soñrā yemek vērİLİR
 178 ondan Zoñra da çabā yāPılİR. gēliñ gālān herkeşi çabalanır tek tek tek tek ēveli bō'le
 179 bir toPlānt'dān yemekden soñrā çaba yapāllārdi hīZım ākrābā bāşdā gōtürü. hē ō'lā'
 180 tergedilēr yāwrım, biz gtürdük ō'lāk çēKēr gedellērdi hısım ākrābālār ōñü hēdiyē ālıp
 181 gōtürüy' işTē . hēdiy' ō'rākđān yānı hēmi çābasın' ātıyō. hēPisinī. ā'sām gēce yanār
 182 ğınā. ğiniyē ğiniy' ōzüyollār herkeşe de ĩzin ālılārd' ānāsındān babāsındān. ōndān
 183 soñ'a yuvārlaklār tabā'ñ içine şe' soķāllār ō'le ātāşı yakāllār. tūrKü çā'rıyōlār. ikinci
 184 gün gız ēvine gēdiliyō. biz şō gēlini ālī'kānnāk bāk bēnim ō ōlen ō'lānıñ gēl'ninī
 185 rēFiK hoc' ırāhmātlık getdi dedi kinē. bu ğınā dedi gēce yānmasa ōlmāz mı dedi. tā
 186 ōteki kōyde. gēl'nī dedī ālmıyē gēldi'ñizdē ğiniyē yākārık ondan soñrā bindirsıñ gētsiñ
 187 'ērkiş dedi. ōyl' ētdi'dik ō dā ğocā'nıñ ō'lu dā āhmāTıdı āsgēr āhmat dellēr yānı. āsger
 188 ā' diyōlār ōlē yā. dellērdi bizúm burdē yā. bū āsgērlērinēn āñılırımış nāsıl ōlū'sā. ādām
 189 bunu ē' yāpdı dēdilēr ē'y' oldu dēdilēr gēce irēzilliK ōlúyōdu dēdilēr yānī. ō'l'
 190 ētdi'diK ōndān soñrā ğünüz yāñıyō Tā'. şindi ğünüz vārdılār mıydı ğiniyē yākıyōlār

191 millēt gēce gēden yóK_ō'lē Fazlā kimisi dē gēnē dāvul mūvul_ısdıyōr_ōrıyē gēdiyōlār.
 192 gēdēn de vār ammā helvā alınırdı ēkmēk_ıyapılırdı şō'lē. üç çúvāl. hē tōrbā diyēl o
 193 zāmān çuvāl vārdı. çuvālınān şū_ 'ādār_ēkmēk_gōtürü'dük. hēlve tēnekēsiyēnē. óhñēh_
 194 ēkmek çok_yēniyō yā hō'lē hō'lē hēç olmāzsā üç çúvāl dū'ñ_ēkmā' yāpardıķ. şindi
 195 çārşıdān gētiriyōlār yāvırm. hēr_şey gōlāy. ōnū hēlvā dā'dıllārdı ōrdā millētın
 196 hēPisinē. o ekmē'nen yēdirillērdī. ğınā' orda gēce yaķāllārdī ğıniy'_ōzellēr ğādınnār
 197 ōynāllār. dolānı dolānı ğınānın şē'ni ēdellērdi. sāmānnıķ sārāy_öldü' āvrātlıķ gōlāy
 198 öldü. hē. hē şindik_'ēr şēy gōlāy. gōlēyī çıķdı. ğız sāten hēpisi ğōfere gēdiyōlār
 199 hērkiş. Pāzar ğün'_ 'ērkiş işde ōynüyōllār zıplıyōllār. ğāpıy'_örtēllēr. pārā isdēllēr.
 200 onda bi'_bā'şış_ālıllār. ōrtēnnēr sāndı'ñ_üsdün'_oturullār. ēvēlī sāndı' vērmezlerdi sāndı
 201 bā'şışı_ālıllārdı o sāndıķ şē' de kā'ķdı birē sāndı'ñ_üsdün'_oturullārdı bā'şış_ālıllārdı
 202 yānı. ğāpıy'_örtēllērdī āçmāsıdan bā'şış_ālıllārdı ondan sōn'_āçāllārdı. şindī ğārdāş
 203 ğuşā' diyōlār ğārdāşlārı. vēdelēşiyōlār hērkiş bīrbirinē ā'lāşān ā'lāşır. hē ōnden sóprē
 204 çıķārdıp gētırıp bindīriyōllār ğārdāşlārı. ğuşā'nı ğārdāşlārı bā'lār. ğārdāş'_ölursa
 205 ğārdāş'_olmāssa dā yāķınıñ biri bā'lıyō. ēmmilēri. ātın_üsdüne bir_ādām binērdī. ōl
 206 ādām bir_bāşındān ēnērdī o yān'_ordān çekdi miydi ğēlin_āyānı ğoyārdı ō öte başdān
 207 ōtekī ōtekī āyānı ātāldı. ben d'_ō'l'_öldüm bēn. āyām'_üzēngiyē ğōdüm ğoydum
 208 dutdüm ādām_ōtüyāndān_ēndi bēn bēri yāndan bindim. ō'lıyēdī. hē ō'le binērdıķ ben
 209 ātınān_ğēldım. şindi vız ārābıyānān ğēlin_götürēnnēri hēç se'miyóm. ō zāmān ğözēli
 210 yāvırm. dāvıl dō'dülēr ğēlillērd'_ātınān. hā ğēlnıñ_āynāsı pārlad'_dērdıķ şōrda āynā
 211 pāriyē virirdi ātın_ānnınā dāhāllārdı ğēlnıñ_ānnınā dāhāllārdı ğēl'niñ_ānnında dā vārdı
 212 yā ātın_ānnındā dā ölurdu bir kēpez donādıllārdı bō'lē tēvır tēvır. ğoyōrduķ ğuş
 213 tūyündēn ğārtāl tūyü vār y'_onnār ğımı yānı tēvır tēvır ğōyārdıķ şē' bō'le buñā
 214 dikēllērdi bō'le dolāndırılırdı ğēl'nin yān'niñ başlārınā tēvir tēvir ōñü bir tēvır
 215 ārKāsında bir ğāt şē yānı burālārınā da tēvırı sālındırılırdı ğēl'niñ_ēl'nē şē' vērillērdi
 216 ğēndilēr de birini çeKērdī. üzēngiden dutāllārdı türKü çā'rı çā'rı dāvul dō'dürerek
 217 gōtürüllērdi. ōrıyā dā vārıncı üzēngilik ş'_ēdēllērdī. ō'lān_ğāçār ğēderdī bulunmāzdı
 218 ğēderdi ğāçārdı. yōķ ōnu buldu muydu vur'_ā vur'_öldürüllēr. ō ğāçār ğēlin_nēy
 219 ēnēcēķ binēcēķ soñrā gētirir ğēlin. ğēlmēzdı. şindi yānna bīnip ğēliyōr_ō'lum. işdē
 220 ēdēllēr ğēndilēr āziyēt ēdēllērdī üsül_ō'liyēdi yānı. şindikī ō'lān_ğēlnıñ_yānn binip
 221 ğēliyō. hē. ō'lānıñ_ēvine vārdı ondān sōn'ā dā hoş ğēldin ğēl'nim dē'n_ō'yōlār_ışde
 222 ātdān dā ğēndi bi'_yāndān ēniyollār bi'_yāndān ādam ātını sürüyvērir ğāçārdı şōylē ō
 223 ādām gēnē ğēlim_bi' yāndēn_ēnēr bi'_yāndān binēr ātın_gōtünün_üsdünē hōlē dēynānen

224 vürullärdi şörüy' öte gāçār gēderTi. ādam bārābār öyliyēdi. yēnge binēllerdī yeŋge
 225 dellēr yā. yān'dā başgā ātınān da yāncısında yeŋgē gēlirdi şindi arabādā binīyūlār
 226 kēnērē yānnā yā bir dē ördān gız ēvīnden bir āvrāt gēlirdi yān'sırā öylē gız ēvīnden bir
 227 āvrāt gēlirdi gēlnīn yān'sıra ō hā gēlni güvā' ēdecek yānd' oturācāk. gızın ākrābāsı. hē
 228 ondān soŋrā gōtūrecek. gēce gēder sabā'na gēdēr. başbā'lāma öldü'ndā ō gēlēn gādın
 229 öndān sōnrā gēderdī. būzlēr'miziŋ gūnünde başbā'lāma vārıdī. öte bēri dā'dıllārdī. bir
 230 dē kēkil kēsen kēserdi yāhut māKās kēsmiyō nē dē'n āş'nāllīK ēdellērdī. kēserse kēser
 231 kēsmess' ūcūndān ıııyciK ālın. işdē hērkiş öte bēri hēdiyē dā'dır par' ātāllārdı. hē pār'
 232 ātālārdī ōnā dā hēdiyēsini vērirdi. hā gelin ō'lān ēvine girērken ō bārdāk gırma gāpıy'
 233 örtēllērdī. gāpıy' örtēllēr kimi muS'afinān işde āltındān sāvişdırıyūr. kimisi gāynānā
 234 gēlir şō'le şākdān dutār gōlunuŋ āltundān savişdırıllārdı içērī. gēl'nin ēlinē yā' gōyāllār
 235 ō ēlniŋ ulāşdı' yēre çāldırıllārdī. ēy ōssuŋ dē'n. gēl'nin āzinā yāmsāk bā'lāllārdı şō'le.
 236 hē şūrdan bu'ālāllārdı gēlin çok gōnuşmiyēcek ō'lē utāŋgāç gālācāk tābī. ōnu başda
 237 yāpāllārdı bā'lāllār da soŋrā çiKārıp gōyōlār. yānī. bēŋ gāyimbābāma gōnuşmādım
 238 gēlinnik yapıdım. gāynanamınān gōnuşdım āmmā ōnuŋ dā soŋrādān bir hēdiyē vērir
 239 gōnuşdūrullārdī. gōnuşāmādım gōcām āsgērē gētmeden gēlin āldılār bēnī. āsgēre
 240 gētdī ō vefē't ēden çóó'ım bēşikden dūtüyōdū bābās' āsgere gētdi. gēnd'lēriŋ ēvi
 241 bāhādırlıyā gētdilēr. tārlālārı ötede çi'tlā' getdi gāynānā gāyimbāba yānımızda bir ēv
 242 vār. ō da āsgere gētdi. bēni gāyimbāb' dedī'm yerden çi'tlā' gētdilēr yā çif' sürmiyē
 243 ōriyē tarla sürmiyē getdilēr. yāvrim dedi ben dedi işmārdān bēlliyēmiyōm dedi
 244 gāyimbābā bāŋā dedi gōnuş dedi. kimsē yōk yānında. bi'şē' sōrüyō n'ēdiyō işdē ēve
 245 gēliyoç. allāh ēdemiyōm āllāh ō'le ded' ādām gētdi allāh diyōm gōrku yūrē'me düşdū.
 246 bū dedim sabāhdam bürğün gēnē gēlir ben n'ēdiyim dedim bēn nē' utācā'm. ulān
 247 ō'lum gōnūşāmıyōm. utānıyōm. vāKıt gēşdi bayā' bir dēdi kī gāyıp getdi gızım dedī
 248 ben dedi bir āltın ālır gōnuşdurum diyōrdum dedī ōnū dē dedi yāpāmadım dedi
 249 dāvārlārı dā vārıdı. gāyırī üzeŋgilikde de dellerdī baç gēlin inmēden yā. ō dā gāynana
 250 ōndan da bir gēçi vērdi bāŋā. ōd' ērkek yāvrisı erkēK oldu hē. ō gēl'ni indirikēn
 251 gāynānā gāyimbāba çā'rılir gāyimbābānıŋ ō zaman nē verdī'ni bilmiyōm. gāynānā
 252 gēçi vērđī ō dā yāvrus' ērkek guzlārımış bōynā bēn vērışin dīşi guzlādı ō dā senin
 253 şānsıŋ vārımış dēd'lēr. öndān bū' sürü davārim oldu. dēyecā'm şindi gāyimbāba dedi
 254 Ki bir āltın ālırım diyōdum yāvrim dedi alāmadım dēdī. bēn dedī işmārınān n'ēnē ş'
 255 ēdimiyōm bōylē gōnuş dēdī bāŋa dedi gēlinniK ētme. gōrGusu yūrā'mde. gāyimbāba.
 256 allāhım n' ādar n'ēse n'ēse bi'şē sōrdı gōnuşduç gāyimbābıyā cīvāp vērdim āmmā

257 nē yālān sōyliyēm šō'l' ētdim bēn ulān nē dē' gōnúşdún allāhām nē dē' gōnúşdt'ın bür
 258 ıtāṅgāşlık bir şey allāh bō'l' ēdiyóm kīmsē yōk yānımdā yānnārımā vuruyōm. bō'l'
 259 öldüm yāvrim. ādam bayā' gētdi ik' üÇ āy gētdi 'tānıyōm gōnuşāmıyōm o gēçimın o
 260 yāvrim oldu bür sürü davārim. dē'lēr kinē sāṅ gurbān düşēr dedilēr. gurbān da kēsdim
 261 bür ük' üç sene kēsdim. olān yere dāvarı hārcādı'k o'lānnarın dū'nnē mūnnē kēdik
 262 öndān soṅrā o'lānnarı okutduk sātđık etdik okutduk bunnarı. yōksúzlúk vāridi. çok zōr
 263 okudu gēn'lēr de zōr okudū. biz dē zor okutduk çok çekdik yāvrim. o o'lān işdē öl'
 264 oldu. nē yāPan cenezıyē çā'rır. ēsgidēn. cenēzē cenēzē dēr çā'rıllardı filāncā mefāt
 265 ētmiş. cē'ren yōk o zaman çā'rıvērın o birisi oṅā derdi o birisi oṅā derdi o birisi oṅā
 266 o'le o'lē duyulūrdu. şindik' ĩmi dē'l' o'le. dúydúlār birikdilēr gādınısā gādınnār sūyun'
 267 ılıdır. kēFininī hōcālār biçēllēr yāpāllār yullār yāyıkāllār kēfinnēllēr. hē sācınā ḡnā
 268 çālallār āvicınā ḡnā çālallār. hē toPaḡ toPāk ḡnā edellēr sācınā ḡoku dōkellēr. şiyēne
 269 kēFininē. kēFin iki tene kēFin ḡısāsınā bō'lē ikisī yānı yāh' āçāllār. gēçirillēr. bō'l'
 270 örtellēr birisi dā' uzun olur bir'sinī dışındān yāpıyōllār burdān ba'alıyōllār ayákdām
 271 bā'lıyōllār tek tek olúyō da üstēne olúyō yānı. onuṅ dā bēl'nē ḡuşāk ḡuşādıyōllār
 272 ayānıṅ yānnı bāşınıṅ ördān bā'lıyōllār gābırā ḡóydúlār miýdí on' dā çēziyōllār bēzinēn
 273 o'le ḡālıyō. ḡılba taraFınā bō'lē. šō'le gābırı bı' kēncik gördüm. tābit vārid' ēvel. hē
 274 ēvel ā'cın üsdünē şe' bā'lāllardı yāvrim. ḡāmişinēn bō'le yāpāllardı ĩpinēn örellērdi
 275 önün üsdün'e cēnēze gōtürüllērdi. şindik' ĩmi tābit yōkdu dā sāl hē on' omuzlār'n
 276 ālıllār o'le gōtürüllērdi. ā'cın üsdündē. şindik tābıda ḡónüyō hē içinē bir ḡişı inēr
 277 sālındırılıllār o'le şindi murt dālı ne ḡoýmāzlārımış ben bir keṅ gördüm bāŞ ucúnā
 278 altına murt dālı dōşellēr. bō'le sā' tārāFınā mēyēlli orāsını oyḡunūrāk ēşiyōllār satēn.
 279 yātırılıllār ārkāSındām bō'lā ā'ç yāPıyōllardı sāpatm' ā'cı. ḡālın ḡālın burıyē ḡoyyāllār
 280 içinden d' ānnındān bō'lē yōkārān dayānır içinden bōlē ārkāsındān çāliyi bāsallār
 281 içinē toPrāk gēçmiyēck. murt çalışı ēdellērdi çok da. şıṅđi çalı d gōnūlmāz oldu
 282 soṅra. şindī tākdadān yāpıyōllār bir dē pir'ketden dē örellērdi. toPrā' ḡāvışdıryōllār
 283 oriyā toPrāk gētmıyēcēk yānı. ārkāsından torā' ḡóyā ḡóyā ḡóyā ḡóyā düzēldiyōllār
 284 yānı. hıh kēnērlār'nā dā dāş ḡóy'ýō pirḡēt ḡóy'ýō o'le şindī. öndān soṅrā ḡonu ḡomşu n'
 285 ēdici yēmek yēpiyo ḡōṅşullār yēmek yaPār üç ḡünēçē üç ḡüneçe o ḡōṅşúlār yānı
 286 getirecā'miş yānı ācısınā ortaḲ oluyollārımış hē yapārık sūFra gōtür'rük yānı. üç ḡün
 287 dōrt ḡün durur. çocúklārın' yān'dā o'lān olursā yātar hıızım ākrābā ya gōtürü yānna yā
 288 ḡēlir yānna. on' işde yēmek vērillēr ondān sōn'a ḡurān okunūr kündē o'len gōtürē
 289 gōtürür ā'sāmınā kündē muḡāḡḡāk ḡēlēcēk. ondan soṅr' üç ḡün mēvlidin' yāpıyōllār

290 çāríyöllär. mēvlütde āynī yēmek yāPíyōlār lā'mācún yāpallār yēmek yāpallār nē
 291 yapallār. gēçi kēsilird' ēveldēn ēt alırs' ēt ālıyō gēçi kēserse gēçi kēsiyō. lā'mācún
 292 yāpdırıyōlār tā gādirliden. dātliyi yāpíyōllārdı unū gāvırillārdī dārtāllardı nē tāvīndān
 293 olúyōsa ōñūñ bi' şē' vārimış gāvırillārdı bē'm gōcānıñ şē'nde gāvırdıķ yāpdıķ.
 294 gāvırillārdı ğıpgırmız' olur ō hē ōñ' tere yā da gārışdıryōllār şey dōküyōllār bēķmēz
 295 nēy ōñā hēlve yāpíyōllār āsılı ō yāpılācāķ şīndik hērkiş yā hēlvē gētiriyō yā bilmēm
 296 nē ō ōnú ō'l' ēderdik yiānim ūnu gāvırırdıķ ğızārırdı hē ğuru ğurū gāvırırdıķ ğızārırdı
 297 ōn' dā bēķmēzinēn bō'lē şē'tdın miyi gōzel olur o. tereyā'ynān tere yā' d' olur. hōl'
 298 üfēlēllēr hēlv' olur. bayā şō'le tōlu tōlu. güzēl olur. hērkişē vērillēr ō'lē dā'dıllār yōķ
 299 ō'lē cēviz mūYüz yok. ō'lē şō'le sıkmalı dē'l ō bō'le şeyl' olur. he hā tōlu tōl' olur
 300 bō'le şīndıķ dē işdē nērdēn gētiriyōllār ney. baķlāva. cenēzē hēlvēsi āsılı bō'l' olācāķ.
 301 ō ō'lān dō'du muydū bir sēvínırdı bir şīndıķ ben diyōm onú diyom hēş diyōm ō'lē
 302 sēvgi yōķ bi' şet yok ō'l' olmuş amān ōlān ōlmuş hērkiş dē' ō'lē dēllerdı işdē ōnuñ
 303 ğulā'nā ēzen oķullār ğurbannıķ ğēldi mi ğurān ōķudullār hē mādđi durumundā kimis'
 304 işdē ēzen ōķurdu ğulā'nā çıtdırıryōlār. daşlāllārdı dā hēmen āķlīmā ğēlmiyō ēv
 305 daşlāllārdı tāñğır tuñğur işdē hıh hıh hıh ō ōnnārā bi' şē' dāhā āşlānnıķ ēdellērd' işde.
 306 biyāz gēydirillērdi onnārā niy ēyēdellerdı. yānı yēdirillērdi bir hēdiyē müdüyē ālıllār
 307 ēvde. yānı ōlē hān' ō āşlānnıķ derik biz ōnnār dā bi' şā' ālır yēdirir İçirir. yānı o bir
 308 ziyēfet çeķēr. ō'lē. çōcuķlāra vēriyōlār dāhım alır ğēderdik çōcuķ dāhım' ālırıķ
 309 hēdiyēynēñ ğēdilir ō'le ğedēñ. bēnim ā' ā' şūrdā ğābırlıñ ōñünde bēnim baķāmıñ ēvi.
 310 burda yāhınıdıķ 'ē çōcuķlū'mu yāwım biliyōm mālā' hē ō'süzlū'nēn bō'müssüm
 311 düyōm yā bācılārim mārımış işdē bō'ķ bēn bilmēdenne ğōcíyā vēmişlēr. bilmem ne
 312 çō'nu bilmēdim. ēFeik yāPārdıķ şōdam bundn ēv çōcuķ işde ev yāpíyōķ dē'
 313 ōynārdıķ. pampallār āçılırdı ğıpgırmızı. ēķinnēriñ İçinde bēn ōnúynēn dēri yapārdım.
 314 incēcik çōpe düzērdim tēvir tēvir baķ baķ bīr ğırmızı bir āğ baķ bir içini çeķet
 315 yapārdım ğābı'nı ızcık kēserdim ōñündēn cēķet yapārdım ō ğābı' yēşil yā. ōñū'nēn
 316 ōynādım çōķcā yāwım. işdē bēn bāşımā. yānımızda ğōñşū yō'du benim yānımızda
 317 çōcuķ yō'du kōnē yālıñız bāşımā ğız oldüm yālıñız bāşımā çōcuķ oldüm. buriyā
 318 baķām ğēlın vērdi. inēklēri niyē sā'dıķ cānım sā'dıķ inek sā'dım ğēçi sā'dım. hēr şey
 319 yāpdıķ yānnıķ yāydıķ yānnı' bō'le yuvārlaķ olurdu bir de dutācāķ ūzun olurd' ōñıñ
 320 içine yō'rdu ğōyārdıñ yāpallārdı gādirliden gētirillērdi fişşēķ derdiķ ōñū bō'lē dēliķli
 321 dēliķli āÇa dāhār bērkidillēr. tıķırdıķ tıķúrdıķ yāyārdıķ onnān. ō'le yā' yüzüne olur.
 322 yāsını ālırdıķ şē' bō'lē ōn' dā sālārdıķ tā hōrdā ahā hā hā hā oçāķda tācık hā. bişiyō.

K20

Anlatan: Hacı Ali Çatal, Yaş 60.

Derleme Yeri: Kadirli Yoğunluk Köyü, Zindāğan Mahallesi Tikenli Mevkî.

Konu: Gelenekler, Anılar.

1 a'tmış, hacı āli çatāl, yō'n oluk köyü, ā zindā'm māḥāllēsini tikēnni mēvkī,ell' ātmı
 2 senedem bēri bō'le bir çinār vār işde, tikēnni köyü, tārihi mīrās yānı kŭltŭr mirası,
 3 yüksek depeler damıran depesi, ōrā dēvām' işd' āynī, belki bēŝ yŭz yıllık vādır,
 4 sādece bir dālı ğurumuŝ baĝ yēmyēŝil, ā bēn yānlıŝ ālg'lādīm körō'lu dēyil ben'm
 5 del'āra dedi im del'ārā bu melmeketde yaŝāmıŝ çok ğüçlü ğuffetli bī' adāmmıŝ, delā'ra
 6 dellērimiŝ burda bir ādām, bu aslı ŝebāpl'lī, ğadirl'nin ŝebāplī köyü vār ōrdān ē bu
 7 melmeketlerde yeŝāmıŝ çok ğüçlü ğuffetli bi' adāmmıŝ, ḥātdā bir ğúýýā bir danā
 8 düşmüş tek başına dānāy' ōmuzlāmıŝ çıkārtmıŝ, bō'le bi' hik'ā'si vār belk' okulun
 9 kitāpları yāzıyō tōrunu vār, mus' āslan sof'ō'lū ismindē onlārin burda bāzī dizilērin'
 10 dē çevirdilēr belgēsēl yapıdılār, ğıZ ğāçırtmā olāyī piknik yapārkēn, ī bu del'ārā
 11 sevdi i bi' kız vārimıŝ, buñā da āŝıkmıŝ, buñā dā ğıvrānırımıŝ ammā ğız bir tŭrlŭ
 12 ğēlmēzimiŝ gendi dē yaĝlāssa dā vermēzlerimiŝ, birĝün ekmēk yapıyōlār'mış köyün
 13 ğādınnāri ēvlēr'nin ōnündē del'ārā sinsicē ğēlmiŝ etrāf'ndan, bāĝmıŝ ğız d' ord'
 14 ēkmēk yapıyō ekmēk yapārkēn o itā' de dedi imiz yēre serilēn ā un dōkŭlēn sergiyē
 15 itā' denilir, ūn dōkŭlŭr ūzēr'nē itāyınān taĝdāyınān oklā'ynān ğızı dā sārmiŝ bārābar
 16 ōmuzlāmıŝ ālmiŝ ğāçmıŝ,

K21

Anlatan: Feymani (Osman Taşkaya) yaş 75.

Derleme Yeri: Kadirli Azaplı köyü.

Konu: Anılar, Tarihi Olaylar, Halk Hikâyesi, Gelenekler.

1 yörēdeki isimlēri ve'tdā onlārā sō'leniş şekillēri filān. derelērde bitēn sū tēresinī.
 2 yēmiyēniñ hemēn yiyēsi gelir. ğuzu ğulā'nıñ hēr pāresinī. yēmiyēniñ hemēn yiyēsi
 3 gelir. çevriñgeç ēderdik küçük karpuzū. tōġāya dō'rardık taze yārpuzū. ēbelik otunā
 4 sürünce tuzū. yēmiyēniñ hemēn yiyēsi gelir. külüdişi bıçġı gibi yāpraklı. nāneniñ
 5 rey'hāsı ōzünde saklı. ğirmızı turp kābū'yla topraklı. yēmiyēniñ hemēn yiyēsi gelir.
 6 yılān pancārınıñ yēme çī'nī. bō'rtlēniñ taze ō'rtmēyinī. ū'rtmēyinī. yāylā çirişinin
 7 gōster tēyini. yēmiyēniñ hemēn yiyēsi gelir. pātlīcāndan bābā hāndiş yāpīncā. ġābāġıñ
 8 çiçeyi ō'leyē ancā. ūzüm yaprāġındān sārma sārīncā yēmiyēniñ hemēn yiyēsi gēlir.
 9 hārdal yāprāġıylā pancār yaprāġı. kara kabağ ilē tēvriz kabaġı. sōfrāyā gēlincē üç
 10 bēş tabāġı. yēmiyēniñ hemēn yiyēsi gelir. lāhānāyla hāvūç bübēr turşusū. içīnē
 11 sārımsāk līmōn kōkusū. her kim ki dūyārsa kaçār uykusū. yēmiyēniñ hemēn yiyēsi
 12 gelir. ulūşmāniñ birz ā'r lezzēti. bāl ōlur kōmece katarsañ etī. ısırgāniñ yūce şānī
 13 şöhrētī. yēmiyēniñ hēmen yiyēsi gēlir. rokāyi yākındā tānıdık güzēl. kōkusū lēzzetī
 14 bāmbāşġā ōzēl. ayāz vurūp mārul olmadan ġāzēl. yēmiyēniñ hemēn yiyēsi gelir.
 15 sovānilē māydonos terē. azık yāpdır çıkıyōrsañ seferē. dēdem saġālınī düşürmē yerē.
 16 yēmiyēniñ hemēn yiyēsi gelir. apālāk apālāk ēbem ġümēcī. dertlēre dermāndır.
 17 dēmeyiñ necī. sōkluk ōtunuñ çıkmış sermēcī. yēmiyēniñ hemēn yiyēsi gelir. çöreğ
 18 otu kēklık ōtu bir ilāç. kañġālın uzānır bōyu bir kulaç. kuşkonmāz ālınmāz vermēden
 19 hārāç. yēmiyēniñ hemēn yiyēsi gelir. fēymāni yēriñdē rahātÇā otūr. besmēleyle başlā
 20 şükürle bitir. ācıkana bāmyā nēlēr anlātır yēmiyēnin hemēn yiyēsi gēlir. bō'lē bir
 21 yörēsel ā'zlā bi'şīr. şūnānār'd'okūyūm dē sañā yēter. yine mi. şin'bizim ē āzaplı
 22 ġerçēkdēn ismī ās'ndā āz āplıydī. nāsı'sa dēyişdirmiş azaplı yāpmışlār. azap bilüyōsün
 23 işgence eziyet kul kōlē hizmetkār ānlāmındā. çilesi çok ānlāmıdā. belāsı çok
 24 ānlāmındā. ōnu ō'le dediler ammā azāp asġērī de vār demek ki geri hizmetlerde
 25 herhālda vār ō'le diyollār. amā ā işde tutma dedikleri hizmetkār ānlāmında kapi
 26 hizmetçisi ānlāmında. ē bunnār'āzap demişlēr esġiden. bēyleriñ kāpılārındā tutmā
 27 hizmetçi ānlāmındā ismin'ō'le yāpTılār azaplı āz aplı az sulu ānlāmındāydī. işgencel'

28 ānlāmına gētirdilēr. getirince dē işgencedēn kurtúlmúyór köy. bir ī köyün ortsındān
 29 bir yol gēçer ı esgidēn ötuZ kırk tane köy burdān gēçerdī tōzundan dumānındān
 30 durāmazdık sonrā işde azaplı köyünün bozuk yolları diyē bir şī'r yazdım rahmetlik ī
 31 turğuT özalā gnderdim bizim burda bir milletvekili vārdı. oñnān göndērdim orānıñ
 32 yōlu yāpdırdıydı bu saFēr dē çok vesāyet geşdī' çin āltı dā birāz mırık toprak dellēr
 33 bizim ĩurdā ona ē ō'lē ölunca çökdū bōzuldu yol arabalar gidēmezdi çok rezillik
 34 çekellērdī. dēresi kāmışlı gāndāk. zıncār sō't. ilgīn. gāvāk. ilkbāħardā sēl derdi vār. tās
 35 dōkdülēr īrī. bubi tuzā' hēr birī. tōzuñ dumānıñ ēsīrī. bōyle āciz kuldērdī vār.
 36 cāmīsindē cemā't yōk. hocāsında ğırāt yok. tutsā'nā berā'ı yok. çözülmēyēñ gōl dērdi
 37 vār. insānī şe ālışmāZ. bu kērvām bu dā' āşmāz. parā sevēr ya çalışmaz. cüzdanīnıñ
 38 pul dērdi vār. sohbēt ēderlēr yāğlıcā. bunnara gerek ılıcā. bēy yōk yā ā'lıcā. obāsınıñ
 39 ēl dērdi vār. sōZ sō'lēllēr hēm de tōk tōk. insāna dē'r sāñki ok. sāmānı vār tānesi yok.
 40 ħārmānıñ yēl dērdi vār. āşī' hālķī ēğitmēZ. ōmrū biter dērdi bitmēz. nē hikmetse
 41 gēleñ gitmēz. çanā'nıñ yāl dērdi vār. insānıñ vār göbēyī. ekininıñ yōk göcēyī.
 42 bülbulū circır bōcēyi bāħÇēsiniñ gül dērdi vār. yōrūklēri ħārnılkādā. ħāyvan yayār
 43 ğāranlıkdā. gözū zarar ziyānılkāda. bōyñunuñ zīl dērdi vār. dēdim kī ārzū ħāl yazāk.
 44 kōr tālihē çúķūr ğazāk. mezārli köyden uzāk. ōlūsünüñ sāl dērdi vār. kāhvēsi dōlu
 45 tıķātıķ. nāsıl aķıl nāsıl māntıķ. isyān ēdecek yā ārtıķ. fēymāninin dīl dērdi vār.
 46 feymāni de isyāñ edici yā işde diyēmiyō. çok zāman saPretdim gendimi tutdüm.
 47 ā'zımā gēleni yēmedim yutdüm. rüyālārıñ bürçōğunu uutdüm. bir dāldan bir dalā
 48 uçmuş gibiym. bē hēy gönül sakın bakma kusurā. dūnyā bēnzēr tini kaçmış ħasırā.
 49 āşıķlı'm yāķışmādı āsıra. çıñká tāşa tōhum sāçmış gibīm. feymāni sōyleme sōzünü tōk
 50 tōk. bu ālemde ēlem ğām ğāsālēt çok. iki tane ğapı ğördüm başğā yōk. birīn ōrtüp
 51 birīn' āçmış gibi. ħāyātīmīS. bu dā kēnē yinē kendimē ew'miziñ anām babām ve bēn.
 52 vē köyün bāzī iñsānlārınī ān'ātsam bir şī'rim. çocúķ sērüvēnim. ī ben çocuk kenne de
 53 çoban osmam māhlāsıyā şī'rlēr yazārdım. anām pōřu bā'lārdī. kefiyēsi mōrudu. şinđī
 54 bu kelīmēlērī siz ārayıp bulacaķsınız ben şindī hēpsinī tek teK ānnatsam uzūn uzun
 55 gidēr. anām pōřu bā'lārdī kēfiyēsi mōrudū. fes giyērdi başınā aķ bēnizi mōrudū. anām
 56 çörēk yapārdı fırını tāndırırdī. bulgūr āşı pişirir kazarānī tıñgırırdı. kılķatma cēketimi
 57 nārgelinē boyārdıķ. gōnden yēmeni gēyīp vāy saklāmbāç oynārdıķ. firışdā'ñ ğāytānī
 58 ē'rilirdi çıkırıkdā. būyđāy dōlu ħāpānlār diziliydi yüklükde. ğızğıñ dāş oyununū
 59 oynārdıķ hēr ğecē. māntıvār oyunundā sorarıdık bilmecē.

K22

Anlatan: Mahmut Taşkaya [MT] Yaş 80.

Derleme Yeri: Kadirli Azaplı Köyü.

Konu: Anılar, Tarihi Olaylar, Halk Hikâyesi, Gelenekler.

1 yök sēs yök sēs. şimdî mā'mut taşğāya dēyincē. çukurōvānīn ozānī ēFēndīm
 2 tūrkiyēnīn ozānī. māḥmut taşKāyā bir çok şe'lere girdim çıkdīm. allāha iūkūr bu
 3 dūruma gēldik şimdî. ōmür gāzēb ōldu ōmür gāsırgā. çöldēn çöle toza tozā bitirdim.
 4 gāder torbāsına gātdīm bāḥdīmī. damla damlā süzē sūze bītirdim. bēn ōķūrum
 5 ēliFinēn hēcēden. āyırđırım gündüzünēn gēcēden. doksan dokuz gālem āldım
 6 hocādan. dertlērimi yazā yāza bitirdim. taşğāyām bā' bāygūs gōnmuş ōtmuyōr. nāzlı
 7 yārın ḥāyalı hēc āklımđan gētmüyōr. āklı yētiyōr ammā gūcüm yētmüyōr. būña
 8 ōmrümü üzē üze bitirdim. diyōrum. işdē ōmür getdī. ḥānım sakāt mādur ben gālpdem
 9 mā'dur. ānam zamān gēlirsē gōyācāk. ḥānı bi' şe'lēr yapmāđınız mı. vay allāḥ rāz'
 10 ōssūn. yādiger gızıñ ismi dē yādiger yānımā gēlemK isdērsēñ. tōros dā'lārını yarā
 11 yāra gēl. uzundur bu yollār incidir senī. bir oturu bir yörü durā dūra gēl. bindī'n
 12 uçāksā. yāķındır yırāk. tirēnle gēlirsēñ bitmēz bu durāk. ōtobūs taksiyse gādere bırāk.
 13 ātisa üzēngī vurā vurā gēl. diyō taşkāya. vāl'āy'i çok şīrlērim mār dā āklımā da
 14 gēlmüyōr. āwşār ā'tlārı çok dā şimdī bi şey vārid āmm' āklıma gēlmiyo. birē şō şey
 15 birē sārīgāmıñ ā'dı vār dā işde ō dā āwşārim. pınārbāşī. yōrū birē pınārbāşī. ācep gārın
 16 kākđı m' olā. usūl bōylu tor sunālār. su yolunā çıkdı m' olā. bugüm bēm bīr rüyā
 17 gördüm. her günküdem bēter dērdim. çerkez gāzzık Kağdı m' olā diyō. şimd'
 18 orālar babā yurdu dewrış paşā āwşārlārın yurdunū ōñnārā vērince dadalō'lu bünü
 19 sō'lemī ordā. ūzuñyāyla bāba yurdum. çerkez gāzzık çākđı m' olā diyō. vallā' bācı
 20 çok dā āklımā işd' ōñnārın bir dō'sū vār. ceritlēr raķgādan sōñ ēyledi diyōr. şimdī
 21 cēritlēr raķgādan. raķgā şimdiki sāvāş ōlān yērlēr. türkmen āşīretlēri ort' āsyādān ort'
 22 āsyādān būrīyē gōç ēdellēr. raķgā ēFēndīm. buriyē gēlincē dadalō'nūnān gozān o'lu
 23 diyōr kū yāw bir bō'k bir bāşımızā bir belā gēliyōr. bū gēlirse bizim burdā bir
 24 rāḥātımız gāçar diyōr. bīz gedek bunnārī gēri çevirēk diyōr. gendilēr gēldiklēri yerē.
 25 āFāndīm āşiret bā' ēlindē kīrmen ā'rerek gēlūyōr gōçün ōñünū çekerēk. dadalō'lūynēn
 26 gozānō'lu yāķlāşiyōr.

K23

Anlatan: Sıdika Döğüşçü Yaş 80.

Derleme Yeri: Kadirli Amberargı Köyü.

Konu: Anılar, Gelenekler.

1 gētirillēr. selāvāt gētírır diz çökēr ónú gılbíyē dolāndırılılār üş dāfe selāvāt gētírır diZ
2 çókēldiñ. ondān soñrā bir yā'lık gētirillēr gēlini şúrdān şō'lē ā'zına yāmçaķ vurullār.
3 gēlín çeñēsiz ōlmāsıñ dē'. şındıķılēr gēlmeden çeñēsiZ. hē ōyl' ēdellērdi yā'lı' da
4 bōylē bāşına bā'lállardı şōyle çeñēsinden. üç gün dōrt gün çıkārtmāzdı gēl'n ōnu
5 bu'āzında dūrur. işde o ōyl' ēdişin ondān soñrā dā gēlinniK ēderdi. bēm bir gáyñānām
6 mārıdı bir de bēm vārıdım bi'ssēne gēlinniK ētdim. āmam bi' hēdiyē vērillēr. nē
7 vērillērs' ārtıķ. nē ōlursā ya bir çarşāf vērillēr ya bir bi' şēy vērillēr işTe. yā beş ōñ
8 ğuruş pāra vērillēr. gēl'n ēnerken nē versıñ indirmēliK olārāķ bir tōsum vērir. hē bīr
9 tōsum vērdim bi' yēndēn dā' nē vēriyim dēr. ē ondān soñrā ō'lāndan uçun ğoyā. soñrā
10 da dēr kī. filāñ inā'ñ dānānıñ bir ğıçını vēriyom veyāfut yārisını vēriyōm dēller. hē
11 bāña kümbetden ğörümcēm vārıdī. ō bāñā bi' yārim danā vērdi indirmēlik. soñrā sātđı
12 dāniyē allāh rāhmēT ēylēsıñ parāsını ğōnderdi bāñā. yüz liriya sātmiş ēlli millō'ñnu
13 ğōnderdi. ēvēt tābiyi. yēmezlēr vērillērdi. hē nē yāpārdıñ cenāz' oldu miyī hērkiş
14 şēmēķ pīşirirdi cenāz' ēvine yēmek ğōtürüllēr üş dōrt gün ğedellēr gēlillēr ünüñ
15 ācısını pēylāşılılār. ōyliyed' ēvelí. şindi ğēnē āyn' ōyle. ēvet ğırķın' ōħudullār. o
16 zāmāñ yēmek yāpallār. ğırķın' okudullār hē yāsin okudulār mēvliT okudullār o
17 zamanda ell' ikinci ğēcesine gēlir sırā şēy yāpallār çā'rılılār ümmēti müslümānı
18 ğōñşūlārı. genē ğurāñ okudullār ell' ikinci ğēcesinē de. isimlēr'ni ğóyārķan bir ğocā
19 çıırırık. ēsgídēn ēvēt. şindi bēn bilmiyóm şindi nāsıl vuruyōllār. ēsgidēn şēy şindi ğēn'
20 ōylā. ezēn ōķūr çocū' ğucā'mız' ālír. bańyō yāpdırırık çocū' bēlērīķ bir ğāFdā. yēni
21 dōyān çocū' bal vārisā bālinān dūz ātallār ē'ce duzlallār hēr taraFını. ğārışdırır bir
22 tabā' ğārışdırır. ā'zınā ğādār ğōzünē ğādār hēy yērine sūrtellēr. çōcūķ ilerde bōyū'sün
23 bişmēsıñ dē'. duzlāmāssāñ çocū' bişēr. bāl da işdē yāķu. eti koķār bir dē bişēr.
24 ısıcākdā hēy yēri bişşēr tēz bişēr. tēz bişēr. vallā' ō'l' öldü' zaman ēvini daşlallār
25 pūşğevūd āl'lār lōħum ālıllār dā'dıllār. işdē. hī. ēvēt ğāçāñ oldu. bizīm bu köyd'
26 ōlmādı da aşşā' māħācir maħāllēsind' öldü. yōķ ğāçırtmādı. şēy ğāşdıydı.

K24

Anlatan: Hatice Bingili [HB] Yaş 85, Elif Kayacan [EK] Yaş 75.

Derleme Yeri: Kadirli, Şihmehmetli Köyü.

Konu: Anılar, Gelenekler.

1 [HB] toplanırdı bir evde kebâbını yērdī bāyrāmını yapārdī. sō'Petini yāpardı ondan
 2 sō'na millet dā'lırdı evelkı bāyrāmlār bō'liyēdi. benim bābāmın evinē hērkēş gēlirdī
 3 ben gızıkan o kō'ın hēPisī gēlirdı ōrdān kebābını yellērdī sō'betin' ēdellerdi
 4 bāyrāmlāşılārd' ondan sonra dā'lıllārdı. evelkı bāyrāmlār bōylē'di gızım. hatice
 5 bingili. şihmemetlidenim aydınnār kō'ndenim ben vallā' ölüm yāşımı bilmiyōm ben
 6 anamdan dō'dum dō'ālī yāşiyōm āmma şındı yāşım' dā bilmiyōm yālan mı sō'liyēm.
 7 bunnār gızım ēvelī āwşārlār gōçer çukurō'ya gēlirdī ō'lı yō'du iki ten' āvrādı vāridī
 8 gētdık bünū gēlin gētirdim ben gētirdim ben gōcāmınān gēlin gētirdim ik' āvrādın
 9 üdüñ hē babas' ānası vērde yok yok yok bēn de gāyınımınān gōcāmınān gētdim
 10 bunu gelin gētirdim gāyınımā bēm bundān iki sen' üç sen' ēvel gēldim. ben bundan ki
 11 sen' ēvel geldim. bu benden iki sene sonra gēldi. kīmın bir ō'lu bir gızı vāridi.
 12 birinden bir ō'lām bir gızı birinden heç çocū' yō'du bō'K āvratdan. benim mī bēnim
 13 altı ten' oldu bir tenes' öldü iki tenes' öld' işdē bir ufāk öldü biri dē gēlin öldü yok
 14 gēlin gızım öldü. hāsdē'di. o bēnim gızımıd' işde. piş 'āsdalık var ya soýkā hēpisini
 15 piş 'āsdalık dutúyó işde. hē sāv ol gızım sav ol. yōk yok dū'n de yapmādı gızım öyle
 16 vārdık arabīye bindirdik getirdik. nikāh yapığ işde bu. imam nikāha yapığ gelinnik
 17 pırtısı geydirdim sırtına ēliminen gelinnik pırtısı geydirdim arabā' bindirdim gētirdim.
 18 hē cēhēz mēhēz bi' şe' yō'du. yō'du gızım. bem bō'Küm evel beñ gēldim işde bō'K
 19 olup da bēn ēvel gēldim hāngımızı yāşımızı da bildimız yok yalan mı sōyliyēm
 20 gızım. bem bilmem gızım kele. ben gızım hāsdānada yatarқан bir ten' āt sō'ledim.
 21 gızım hāsdānada yatār. çocuklar boynunu bükēr nē biliyim dedim dē işd' unuttum
 22 kelē çok gōzel dedimid' ammā. gızım hāsdānada yatār. sā'na sōluna gōlun' atār.
 23 gıyma gādir mevilām gıymā. çocukları güçcük olum. omār güçcük bōynun bükēr
 24 dēdım. biriciK ō'lu vāridi. bir gızıynem bir ō'lu vāridi. ēvlērimizi gāra çitidi birē.

K25

Anlatan: İbrahim Kestel, Yaş 83.

Derleme Yeri: Kadirli Bahadırlı Köyü Çobankahya Mah.

Konu: Anılar, Tarihi Olaylar, Halk Hikâyesi, Gelenekler.

1 bāḥādırlı kō' bālcılār mahāllesinden yānı. 'ēb genē bahādırlı kō' bālcılār
 2 maḥāllēsindēnīm. bēnim yālınız kesdēl bunun soy ādı bālcılār yā ēy' anḥātāk dā. bēn
 3 otuzdört dō'mluyum otuz ikiyi bitiridīm. şindī ā āḥmēT ā' rāḥmātlik bō'K o'lan'
 4 ēverikennēk bā' dedim ulān okuntu gētirdim ḥā'rl' ossuḡ dēdīm. o'lan ēveriyom ammā
 5 dēdī' oduḡ yoK irbā'm dēdī. o zamnār dört yüz elli moturum vār bēnīm. ē gāçāK
 6 odum babā örüyā gōtürecā'm ben dedim K' āḥmeT ā' sen 'ē. gāyg' ētm' oduḡ
 7 ēletirim bēn dedim. temām dēdī. gētdi tābiyī bēn de bāyrā' dikmiyē birēz oduḡ etdim
 8 kesmēlikden idiyōlār' dōldurdūm örīy' ēletdīm. şind' odun' indirmiyē başlıyēncīk
 9 bu ā'lad' rāḥmatlik. ōrda benim iki ten' ēnişdēm mār dēdī sen oḡnārā baķarāķ
 10 yabāncısıḡ dēdī ōnnārıḡ biri dē bir gūcāK odun gētirmiyō da dedi sen dedi sen ōrdam
 11 bēnim dū'ne oduḡ gētiriyōḡ dē'İ mi dēdī. birē ulān ā'la dē' getirmēdim arKadāş dedim
 12 yāw. bem buruyā dū'nūḡ odunun' ēletirim dedim dedim yānī ā'liyēcā'ḡ bilsēm
 13 gētirmezdım dedim. ḥē sēvinsıḡ dē' gētirdim bir dōst olārāk gētirdim. dedim biliyō'.
 14 ismıḡ nēy yi'ēn sēniḡ. ḥī murāT ēḤēndi. ōn' ānnātiyōdum yānī. ḥē. şind' ēsgi
 15 lāFlārdan çobāḡ kā'h'enıḡ lāFındān dērsēḡ bildiklērimdēn. şindi burda ā gırK senē
 16 mıkḡdārlik yāpan bir çobāḡ kā'h'ye isminde bir adam mārımış. vārıdı yānī. bēn zorrēk
 17 biliyōm dā. ē bū adam otuZ sekizde mefāt etdi. bın dokuz yüz otuZ sēkizde mefāt
 18 etdi. şindi bū ēylūluḡ on üçündā mutlakā sēhere ēnēr gonā' vārırd' ō zaman o zaman
 19 gonak diye bi' şēy yō'du. gēlirimış gōçēr āynı tārihde āynı tārihde gēri gēllimiş. şindī
 20 bürdan gōşdü müydü bū ā'tlınıḡ ē ā' dēriyē gonārımış. āklīma gēlmiyō bā'zan gāFām
 21 birez yāşlı. yālınız örüyā gōndu mūydu gāzā'nıḡ gāymākāmī ḥākimī sāvcısī bilmēm
 22 Fālan çobāḡ kā'nıḡ gōnācā' gūnnēri bilō'r yā örüyā vārır bunun bi' davārını yēllerimiş.
 23 şind' ādam genē burdan gōçmüş. örüyā vārı'kannāk gāzā'ya sāpmış bir tarla
 24 mā'kemesi vārımış. ḥākime dēmiş yāw ḥākim bē' benim bir tarla māḥkemem mārıdı
 25 bünūḡ kā'dini gāybetmissim acabā' nā' zāmāna benim günüm diyē sōrmuş. ḥākim
 26 demiş yē gūnū geldī'nde sāḡā teplīgāt' ēderik demiş. o zaman ālmamış çobāḡ kā'
 27 gērçek bir ā' yānī. şindi bu getmiş örīyē vārımış çobāḡ kā'nıḡ ḥāḡḡi tāriḡ de gēlip

28 getdī'ni bilillēr ya. ōrdak' ēvēlk' ādāmlār gāymākām falan dēmiş ki yāw gēdek şunu
 29 bir davārını yīyēk. hākimē dēmişlēr gēdek temām demiş hākim ō ādam öldü'nu
 30 bildi' yok yā. getmişlēr şimd' ō zaman āraba yōk ātına gēdiyōlār gālanı gız'
 31 deller orda bir gala var azgıt galası deller. onu sā' taraFından da gēçer yōl. ōrdan
 32 bākmiş kī çobān ātlılār gēliyō. bīlmış tābiyī. āFedersin bir eşşek sıpāsı vārımış
 33 apdalhalıl vārdı burda halıl demiş ki şu eşşā'n sıpāsını dut baḡā demiş. dutmuş
 34 dō'miyē başlıyōmuş eşşā'n sıpāsını. ādamlār gēlmış yālınız şō'le. gāymākām demiş ki
 35 birē ā' bu eşşā'n sıpāsından nē isdiyōn dō'yōn demiş tōrumuş' ērelda bu demiş. yāw
 36 çēkiyōm getmiyō demiş. yāw buḡā diyōm kī dēmiş. yā'liyā gēdēk gōzel yōncālar
 37 çıkdī ēkinnēr biçildī gōzel otlār çıkmış ōriyē gedēk diyōm gētmiyō inātlāşiyō demiş
 38 eşşek inādı yā. bürdan āndırın' ēnecā'm yā hākim ōlācā'm ya sāvc' olācā'm diy'
 39 ōnu uçu dō'yom bunu dēmiş. hākim dēmiş kī yāw dōnderin şu ātlārı demiş gendine
 40 dedi yā gendine gelmiş. gēri gedek demiş. yōk demişlēr yāw bu şakācī. ō'le yāpar bu
 41 dēmişlēr bunun davār'nı gēne dē yiyēk. gētmışlēr davārın' da yēmişlēr dē. bāzan
 42 çoban kā'nin bō'le şē'lēlerinden bīliyom dā. hā. ō' ēderimiş ırāḡmatlık. ben demiş gēri
 43 āndırına gedecā'm ya hākim olacā'm ye savc' olacā'm. ōnu uçu dō'yom bunū dēmiş.
 44 rāḡmātlık bürgerün dūyōr. ōdadā oturuyōmuş o zamān gāvırlār burdā varlārmış yān'
 45 anıyācā'n firānsızlār yunānnār falan buriyē gelmişlēr buriyē hē tābiy' ō tārihdē. şindi
 46 bu bir yüzbāşı gēlmış. oturmuşlār. heykēt ō'lu dā ōyle bir ādam kī ēbēdī yātaK
 47 ōdasınā vārır gārānıdıkdan sonra vārır oturur şeyi vārdı oturaK dāşı dēllērdī o amān
 48 sēdir mūdūr yok dā. kirēmit çevrili şōylē. ōrda otururdu günüz. sabā'nan kākđī mīydī
 49 āynī şey gibī mıntıka tēmilī' yāpdırırđı. tētemiz olacāK bir kirpit çōpū dāhi gōymā'n.
 50 tēmizlēdirdī. yüzbāşı gēlmış ēpiyē lāf etdikden sōnrā. yatā' sērincik. çāKāl gıvılāmıyā
 51 başlāmış bō'lē çKāl olur her'ālda bilin. bunnār nēy ā' demiş yāw. ulān gārdāşım onnārı
 52 hēç sormā demiş ōnnēr bir gāvır bilāh dēmiş yāw. bizim buriyā bō'le misāFır gēliyōr.
 53 ō zāman tuvālēt yōk murāt dā'lārın başına gedecā'n. bu demiş āFedersin gēce tuvālet
 54 oturincā ārkāsındān gēlir dāşşā'nı gāpıp gēder dēmiş yānı. çōk i'diş ādam gāpdı demiş.
 55 yüzbāşı gōrkmuş babā. gēce nā'psin yüzbāşī. āFedersin tuvālete gēdesi gēlmış. ō
 56 zāman sobā yōk ātaşlık vār. ātaşın kül'nün içinē vārmış tuvāletini yāpmış. çobān kā'
 57 sabā'nan kākmiş. atāşı yākaçak tābiyi miZāFır vār ēvdē. külü gārışdırıvēriyo ēlin'
 58 çıkār'vēriy' boK ōlmüş. ulān bu n' oldu bō'le falān dērkēn ā'm būnu hēç kimsiyē
 59 māḡāna bulmā demiş ō bēnim işim. āğşām bō'le dēdin yā hē. saKā'n, solā'n hē, at hē.

K26

Anlatan: Meryem Alişan, Yaş 57.

Derleme Yeri: Kadirli, Çöpler Köyü.

Konu: Anılar, Türkü, Tarihi Olaylar, Gelenekler.

1 dōrt sātır bilmiyom dā rā'metlik babamıñ şēyiydī. tuvāras dē'. işdē tuvāras dē' bi'
2 yāyla vārımış ordā yānī. eşgiyēler olurumuş. kürtlērdēn mi niyē ş' 'āpmışlār 'ērālda.
3 hoşgēldiKiz. sōñr' işdē ō'rda pusiye düşürmüşlēr ōm bir tānē ōm bir kişī ōnnār dā
4 sāfiye memmet mi nē dellērmış adama dā işdē ōm birin' dē öldürüy'lēr orda. ōn
5 tānesin' öldürüyüyār ō bir tānesi gālīyūr sāfiye memmet dediklērī. ōn' dā gāçiyō
6 gēdiyō gāşdıkdān sō'rā çok yōrulmuş demēkki gāfasının āltınā bi' dāş āliyū úyyūr.
7 úy'ýüncā çobān da yōk bāşga biri tāKiP ēdiyō üsd'ndēn de dāşınan vuranaç' öldürüy'
8 ādamı. ya d' ārkādāşı m' ōrāsını bilēmiyūm ben sōñrā bāhāra dō'ru çobān bulüyūr
9 yānı çobān gārıñ ālt'ndan çēKiyū diyū kinē bō'le bō'le bi' cenāze vār burdā amma nēy
10 öldü'nu bilmiyūm diyū sōñr' işde buriye gādirliye gētiriyōllār işde çāriyōllār ōnu bunu
11 çā'riyōllār sōñrā bu sāfiye mēmmeT oldū'n' ānniyōllār demek kine so'rā ō āblāsını
12 çāriyōllār diyōr kine ben diyō gārdeşimi tānırım diyōr. parmā'nıñ birinde diyō kēmik
13 yokdu diyōr. ōdān ş' āpiyōllār demekki gārıñ āltında da çürümēmiş. biliyōllār gārdēşim
14 o bēnım diyō gārdēşim diyūr. ō'le ş' āpiyōllār ōnuñ yānı puārāsının bōz yılānı. aķār
15 dolānı dolānı. neydi yā işdē vallā' babām sō'lüy'd' amma gasetde vār da şindī. ānāmıñ
16 güzēl ā'tları vār. aķlımda gālmadı kī benim gasetde vār da aķlımda gālmadı. ēsgidēn
17 ā't sō'lēllērimiş yānı. on da sen g'm' ben merak etdim işde yıllārdan beri gāsetde
18 durüyū yānı. hā gētiriyim. teyibim vār da gasetimi gerī bōzulmāsıñ da. onda ā'tlār vār
19 gētiriyim. annātacā'm ō gādār. ēkmekÇiniñ çi'tlī' ben çöplerdenim. gız isdēmiy' ēp
20 tasārlāllārd' işde yānı būyüklēr tāsārlārdı. vallā'. yānı hēişdē ōñā gēdip sō'lēllēr ş'i'
21 yāPāllār hāber sālīyōllār. babām işdē ā'b'im' ēvērrirkēnnē. güccik çinārdan ēvlendird'
22 ammā genē āracı vārdı yānı. bir āracı vārdī ōnnān gētdi. sōñrā isdēmiye gētdilēr
23 be, enmişlēr ā'bi'm āsgerd' ammā isdēmiye getdilēr. vērmişlēr āb'm āsgerdeyKēn
24 vērd'lērdi gīzı rēsimplē yānı esgi ōrme mōrmē yōk hē. rēsminē vērdilēr. sō'r' işde
25 gētdik dātlı yēdik. tātli gōtūrdük. yānı o zamān tātlısī şey'dī ō zamān ēsgidēn ī yānı.

K27

Anlatan: Reyhan Çöplü, Yaş 91.

Derleme Yeri: Kadirli Aydınlar Köyü, Çöplüler Mahallesi.

Konu: Anılar, Tarihi Olaylar, Halk Hikâyesi, Gelenekler.

1 benî'nin yerindeñ gönussam. adı ırāhān soy adım çöplü sâhār. bēn ne biliyim ē'ce
 2 bilmüyöm kı. hē hē hēh hēh. babāmgıl. bēnīm babāmgıl mī. babāmgıl tā şeyden
 3 gēlme babāmgılın yerin' de biliyóm hēýkāsın' de yā babām ē ēmmim mārıdı
 4 mēmmēT ēmmim onūñ babāsı hasan ā' dēdēmīñ dedēsī şuy gārdān öldü tamanā.
 5 gārdān öldü tamam menderēs. uçakda öldü gārdā yā. işde onnārın köyündēnimış.
 6 ēveldēn işdē' bēslēllērimış işdē şe' bēslēllērimış zengin olánnār. esger toplārimış bi'
 7 yēre dō'smiyē gēdellerimış. ēmmim ōriyē gētmış me'mmet dedēm ōn' da
 8 gāzanamāmış. gāzanamāýışın utāndī'ndān burdā şeydá gālmış işdē mālātiye
 9 hikim'anda gālmış. ētme dūtma dedīyse babası gārdāşı getirēmemişler. ōrdān yēr
 10 ālmış yúrT ālmış adam çok zēnginimış ōnnār. ordā gāliyōr hēr nēysē. ō ōrda gāliyōr.
 11 bunnār bērikilē' bēride gāliyō ya bunnārı bilmiyōlar bunnār. o bābāmgıl bilmiyōr
 12 ōnnārı. ordān dā gēliyō işde bu hasanā' dēdem o dēdem ōluyōr hasan ā' dedēm dē
 13 dūrúyormuş çok zēnginimış yēdi köyü vārimış ādamın. hāývāna biniyō da kóýúnā
 14 tārıasını gēzmiyē getmişimış zibillī'ndem bir ādām çıkārtmışlār deşmişlēr. gārısınā
 15 dēmiş kīnē çāvış. hāsan ā' sābahdān demış gāragola gessīñ demış. hasan ā' dēdem
 16 orda gālır mı. gēce çif'cisinī ortā'nı tōpluyōr işdē nē'diyō nēyniyō tēslim ediy' onnārā
 17 gāçiyōr ordan. gāçiyō gur oluyō sır oluyō cāhām birlē' gēliyōr. ōrda bir esger
 18 ārKādāşı vārimış. oda şe'miş dāpıcıymış. dāpıcıyā diyō hu bāña burdām bi' yēr ver
 19 diyo. çok āhıllı bir ādamımış dēdem amma ne Fāýda. o da diyō Kı bēn dāpıcıyim bēn
 20 göziyīñ ildī' yer' ādar diyō isdē diyō bēñ sañā üsdüñe ēdiyim diyō. tēmām. ōrda ōnu
 21 āliyō da sēnedinēnen āliyō. bēñ gēri gēlirim Tiyō. dēdēm çok pāriyēneñ gēlmış.
 22 āltınnan gēlmış o zaman āltın dēviriymiş. āltınımış hā hānı hāývānıñ dēngiyneñ
 23 gēlmışimış. ōrdan dā buriyē gēliy' işde burdan ısıcakdān gorhuyōr. çt'sara gōçuyōr
 24 gēdiyōr. yālınız āmma heç kimse yō'muş ōrda. allā'ñ guşu yokmuş. dedem dedemīñ
 25 dedesi gēdiyō. vāriyō ōrdā kimsē yōK allā'ñ gülü yok. beri su çatında bir om beş tene

26 mi ne bir çerkez ēwí vārımıŝ. orda durúyómuŝ onnār. gēnd' de öte getmiş. ōríyē
 27 bāhíyō bŭríyē bāhíyō aŝŝā' ŝiyē ğonmúŝümüŝ da sadık topaĵ daşı der tamān. oríyá
 28 be'ānmiyo bēri gēliy' işde. bizim kōyún yērine. ōríyē bē āniyór. beri sú çatındā
 29 çerkezimiŝ onnār. önnārdān gēliy' ādam bulíy' işde ēv yāpdíriyō bilmēm niy ēdiyō
 30 niyníyór. ōríyē yērlēŝiyō dēdem. çı'sara yērlēŝiyó. yüz ğaç sen' oluĴ onā. nē ōń
 31 yēdisi. ordān ŝē'diyōlār işdē yērlēŝiyór oríyē. zatān ōríyē ğāŝdī'nda iki çōcū' vārımıŝ
 32 dēdēmiŝ başĝā yō'muş daĥa gencimiŝ. nē'se. yōĵ yok yok yok yōĵ. nērdē. daĥa
 33 babamıŝ babası da dē āl her'ālda öyle baĥamıŝ babāsı da dē āl. işde ordān orda
 34 ğāliylār. oriyē yerlēŝiyō. ōríyē yērlēŝiyór ik' o'lu vārımıŝ ğāŝdī'ndā ōl'nun birin'
 35 ğōtürüy' oriyē yērine ğóyýō. ō nēysē esas bēnīm dēdēmiŝ oriyē ğúyyō ōnu ōríyē
 36 ğoy'yo ik' olu var zatan ik' olan var. hikim'anda ōlúyó. ōrda dā ō ō'l' da gēlir
 37 ğēdērimiŝ yanna gendi de geri ğēderimiŝ. bu ōlun' bilē ōrdān ēvermiŝ. ōn' d' ēvermiŝ
 38 ōríyā ğōmuŝ. amma onu ğumāmiŝ on' dā pāra yüzünden ord' öldürmiŝ hēr'al yold'
 39 öldürmüşler. yōld' öldürmüşler misāFır oldū' yērd' öldürmüşler. ordān ēwíden meĵdúp
 40 gēlmiŝ kinē gēlmedi niyē gēlmiyō burdan getdīydī. yok. ğēdiyō burdā' ōlúynēm
 41 barābār ōlúyō rāĥmetlik ğēdiyō dedecā'zím vāriyō yok yōĵ de'kēm bulúyōlār. adamış
 42 ōlūsünü. bulúyōlār işd' ēr nēyisē n' ēdiyōlārisā. gēliyó dedecā'zim. ōl' da gēliyó
 43 gēnd' de gēliyí. işTe ō zāmānnār beri müFdülērín sāĥāplandī' yērín şindiKi bizim
 44 dapıynān ōńnārī' ŝērit yā. ōríyē d' ālmıŝımıŝ dēdēm dā dāpısı ısdambıla getmiŝimiŝ.
 45 ısdambıldan da dēdēngil ōríyē ğēdincē gēliyo ğaraĝolā. müFdü vāriyō ki onú gēlmiŝ
 46 ká'di. ká'di gēlincē gēnd' üsdüne çevitdiriyō müFdü. deden onu ğumāzımıŝ da işde ne
 47 dē'cijn. çok ŝ' ēdiyēr adama āziyēt ediyēr. n' ēdiyō n' ēniyó. noĵsan annatíyom ben
 48 yānı. dēdēm ō ĥārbe ğēden dēdēmiŝ ŝēyi vār ká'd' ōlurumuŝ birēz kitābı. oriyē ğēlin
 49 ğētirmiye getdī'nde on' ōĥúyör vērmiyor ordā'lār. dāyıma. hē hē ō zāmānıŝ hē
 50 dúydum ammā bēllēdiysem de unuttum. ĥā. ōńdāń ne gēlir saĝā. yāni gēlmez de nē
 51 uçū. çok biliyōrdum dā. ĥā. dērdim yōĴ onnārdan bilmēm bēn. yōĴ ısdemez. ā'
 52 ğonā'm da ōrta dirēĵ bende dē ğālmādı yūrēĵ. adāmıŝ birisi zēnginimiŝ çocū' ōlmúyör
 53 üş dōrt ten' āvrāT ālíyör ōlmúyör. olmāssa allāĥ virmess' olābilir mi yok. bunda son
 54 tama biníyör. bō'Ĵ āvrat tergiyör emmisi ğızıyımıŝ. tergiyēp ğēdiy' o ğōcíyá vāriy'
 55 onun çocū' oluyo. adamıŝ öteKílērín olmúyō. kim' āyrılıyō kimi ğāliyō ōlmúyō. ā'
 56 ğonāmıŝ içinē mor perçeml' ō'lān ğērēĵ. ēvlātsızın yolúyümüŝ. bir incecik yol
 57 ğēdiyör. ērvātsızın yolúyümüŝ. tēri burcú burcú ğōĥār. ĥas bāĥcānıŝ ğülüyümüŝ dē.
 58 bunū otcā'zda ýāýliyē ğētdī'mizde sadık sēń yō'dun o zaman. kimse yō'Tu ĥāl'l ā'

59 vārīTġ. bir ġārī ġēlirdı dedēñá sō'lerdi sō'lerdí çöpl'ō'l'ā'lardı o sō'lērdı. ġārī hāFdada
 60 bir ġētıdırırdı ġārıyı İćıcık pāra vērirdı. sō'ledır ā'lārTġ. āmma biliyódúm amma hēç
 61 ġālmamış. hē çōcū' olmāmış bı yıl yāylāmādım. ġēl dudū yānıma otur bēn sōyliyēm
 62 ā'sī'n' yētir. der. āvrādın ādı dudúymüş. çōcū' öld'ōñún yā 'ērıFıñ zōruna ġētmış
 63 sāhār. bu yıl yāyla yāylāmādım. ġēt yāyladan sümbül ġētır. vallā çok biliyodum ya
 64 unudū'm unuduk. ġēne dē biliyóm. vārıdı dēdiyēñ dā vārıdı ēbíyāñ da vārıdı amma
 65 hēç birini bilmiyóm ōññarı sadık. hāh hāh. öylē öylē. hē bū. āh'ıst' bēnim bildi'i'm
 66 sañ ōmür bir ōlum getdi yēñı. ġāç sen olTú ġēdeli. ōñā çok sōyledim hep de biliyóm
 67 ammā. hēş de kimsiyē demiyódúm. dāy'mın çōÇúklār dā' da bir ēvelki ġēldı dē ōñā o
 68 da bō'lē ş'ētdi dē diyēmedim bēn dē. diyēmeme dedim. ġādāñ'āliyim ēmiş ġızım kör
 69 oldu yē bēnim gözüm. bir ġızım mār ēmiş de. ōġsüz bō'tdū'm ġüzüm bán ünālın
 70 ānāsıyım. o bir ġızım dāhā vār ġādāñ'āliyim ġara ġızım ādı mē'rēm dē ġārı derık.
 71 dutmāz odu bēnim dizim. sādī'mı demem kinē ünāl benim nāzlı ġuzum. ā'lārım
 72 ġuzum ā'lārım. bebāña selām sōylērim. ēñēr ünālım dönērsē. yedı ġurbām bēn
 73 ādādım. o zaman şú yānıma ġēldi ōnu derkennē. burT'ıçērdiyēdim. āna hūs āna hūs
 74 dedi hūs dem müs deñ ġāFām yok. bañā hūs dēr dē'n ā'la ānam āla diyāñ vār hākdān
 75 diyó. baK orāsın' unuttum. mē'mmet bāyrāk ġāldırımış dā ōynārım çeker hālēyeni.
 76 pāriyānan sātın ālınsa ānāñ bulurdu ġölēyeni. dāhā çok bēnim dēmēm dē bāk
 77 diyāmiyóm işde. hē diyēmiyóm. āh. ġendı şēyeT'pōlusūdū. dıř dōvlet şē'de. nēde
 78 durdúydı sadık. hābırda durtúytú. ōrda dā ġēlemed'ıışTē. hāh nēler dū'nner yāpTık
 79 bunnār biZ. ē dū'nümüzü hēr şiyēmiz' hāzırlardıK işTē. e dātılı yērdık. nā biliyim bēn
 80 hēpsin'ēdērdik. ġāyFāñ'ıç. ġētdık. ē ġedērdiK işde datlısını yērdik bitirirdık. allāhāñ
 81 ēmri hā anārdık nē biliyim bitirirdik ġēlir ġēderdik soñrādān ġörmiyē gelirdin nē
 82 biliyim işTē hēr nē'se bunda dā hāzırlānırdık. dū'nümüz çālarTık. bāyrāk kākārdı
 83 gözēl ġāldırılār bayrā' bunnār. toplānır toplānır. millēt toplānırdı bāyrāk hāzırlı'
 84 yāpārık āvrātlār yēmēk hāzırlı' yāpar hēr biri bi' yērdē. ērkeklēr şōrd' oturur
 85 sohbētini yāpār. yēmāmizi yāpārık dāvar kēserık. nēyisē hēylēyisē getirrik nē vārisā.
 86 işTe dū'nü çālallār ġēl'ni ġētírdık. bāyrā' dikēller. üç ġün dōrt ġün. cümā ġünü başlār
 87 bazar ġünü ēner gelin. üç ġün. cümērtes'ölur cēhiz. hē. cēhizını vārıK işdē nēriyē
 88 yükliyeciyseñ yúklērsıñ. ġinē yākārık ġınā ġünü ōlúyór taman. ġinē yāhāllār oynāllār
 89 ēdellēr ēylēllēr. hēr şēyini yemişini dā'dıllār. ġādın ērkēk. ġınıyē hāzırlāllār tebā'
 90 ġöyēllār işdē. tābānām bārābār bir'si ġēnciñ bir'si ālır ōynıyārāk hāley çekerek ġētirir.
 91 āpdāl ġārşılār çālār. çālāllār ēdellēr ēylēllēr işTē. yāhılır. ġelinıñ sandī'na oturulār

K28

Anlatan: Mediha Bingili [MB] Yaş 60.

Derleme Yeri: Kadirli, Kabayar Köyü.

Konu: Anılar, Gelenekler.

1 [MB] mântıyî hāmır yāpārız mântı hāmırı yāpārız. içinē yumurta gırārız. mēdiḥā
2 bingilî. â'tmıṣ yāşındıyām. ḡābayār köyü. bingili ḡalabalık sülālē ḡēniş ol mā yānı.
3 olmaḡ demektir hē. ēvet. hāmır āçarız kēseriz içinē ḡıymāyî ḡuyār yumārız böylē.
4 ōnu ḡüzēlcē sinilerē sereriz. dū'nner için yānı ḡāz'läṛ'z yirmi yi'm bēş ḡişi āḡşāmdan
5 köyden ḡēlir. bāyannār bö'le ōnu ḡüzēlcē sūyu ḡāşlārız. sōs yāparız sosunū yā' sālçā
6 sārımsāk nār ēḡşisî ḡüzēlcē. nān' ātarız ōnu sōsu üzērine dōkēriz işde nōḡōt ḡuyārız
7 içinē. yōḡ ḡorbāsı bu. yūksük ḡorbāsı börek ḡorbāsı. yōrtlúy dē ḡāşlārız sovār üsdüne
8 sārımsaklı yō'rt genē tere yā'y'nan sōs yāparık. bēnim dū'nüm çok ḡüzēl oldu. bēnim
9 bēyim rāḡmetlik ḡlāmıñ ō'lüydü cānım. yānı bö'le ḡēlir ḡidēllerdi bēnim 'iç āḡlıma
10 bile ḡēlmezdi bēnden de sēkiz yāş büyükTü. isdēdilēr. ā'bim hēmi babām yērindēydi
11 hēmi babām yērindēydi yānı biZ küçükken babam vefāt ētmiş ābim büyütmüş. ōndān
12 soñr' İsdēdiler ḡlāmıñ ō'l'nā vērdilēr. ḡızız āḡrabā ḡēldi işdēdi. vārmām diyēmek ki
13 zāten ābim be, endiyse biz va, arık ḡāḡ ḡāḡ ḡāḡ. ḡüzēlcē nişānım oldu. çok ḡüzēl
14 nişānım oldu burda köydē. dāvārlār kēsildī yēmeklēr yapıldı. cānım ōndān soñrā bi'
15 sürü ḡısım āḡrabā ḡēldi. ō'len sonu meselā tāḡılı nişān. sabāḡdan ḡēldilēr ō'len yemē'
16 yēdiler. dāvullār ḡēldi. bēnim ābim çok şeydi yānı bö'lē disiplinni biriydi ō'lān'
17 isdēmedi yānım' otutdurmiyē. annadiyim dērdimi. ō'lān ḡēlmesin dedi bütün
18 āḡrabālar ḡelecek n' ōlācāk dediler. ḡāyır dedi ḡēlmiyēcek. ḡēlmedī. ōndān soñrā tāḡı
19 tāḡıldı. böylē āḡşām üzeri millēt ḡısım āḡrābā dā'ldi. bīr sene nişānnılı durdum. ḡēldi
20 ēşim polüsdü. senede ya bir ya iki amma ḡēlmiyē ḡēkinirdi yānı. ḡēdiye gelirdi. pasda
21 ḡēldi sa, at ḡētirdi. yūksük ḡētirdi. āltın ḡētirdi ne bili'm. hēr ḡēlmiy' ēdiye ḡētirdi.
22 yōḡ ōle ḡonuşmāmız yokdu. ḡāḡ ḡāḡ ḡāḡ. ḡonuşmāmız yokd' işde. ḡōşḡēldiñ derdik
23 temām iş bitērdi. ōndān soñra işde bir sene soñra dū'nüm oldu. dū'nümde cümā ḡünü
24 bayrā'mıZ kā'kdı cānım. cümārtesi buriyē ḡēldilēr çok ḡüzēl ḡınām oldu. ḡüzēl yānı
25 bö'le ḡınālī ēlbisēlēr. adānadān tuvālet āldık ḡētdik. ḡırmızı. yōḡ bö'le şindi ḡēne
26 mod' onnār şey bö'lē ipēk gibi taFdā gibi bi' şeydi ōndān ḡiydik ḡınām yāndi. çok.

K29

Anlatan: Mustafa Curabaz [MC] Yaş 79, Memiş Bingili [MB] Yaş 52.

Derleme Yeri: Kadirli , Kabayar Köyü.

Konu: Anılar, Tarihi Olaylar, Gelenekler.

- 1 [MC] sorallārsā bildi_ı'miz cevaplānı verrik. ādım_ musdāFā curābaS. ğabāyār
- 2 kōyündenim. bin doKūz yüz ōtuS sekiz dō'mlüyüm.
- 3 [MEMB] şindī ē musdaf_ābī rahmetlik terkeşliyē rahmetlik kenān ā'nīn sōyledī' bir
- 4 şī'r vār yā şindi bēnīm_ emm'ō'l' asgēre gidēr. āsgere de gēç getdi yāni. bi' ōtuz bēş
- 5 yāşında falān getdī. ō zamanda kēnān gūvēl vārdı burda rahmetliK_ old'_ da kēnān
- 6 gūvēlē der ki bi' mekdupda işde kenān gūvēle de bi' selām sō'lē der. kēnān gūvel de ō
- 7 şeyi duyūşun selāmī buḡa bi' şī'r yazār amā köydē ğaç tāne āylē vārısa hēpsini ēyle
- 8 rēyisinīn ismi gēçerēk sōylüyō şimdī musdaf'_ābīm bu şī'ri ēyi biliyōyān'_ō musdaf'
- 9 ābım sō'ler şindī'.
- 10 [MC] şindi bāşde bēni sō'lüyōr zatēn. adānāyā gēder gēlir curābaz diyō. yēni bāḡa. āli
- 11 çāvuş ciyārāsiz durāmāz. çī'şāliyī bāzeḡ kimsē görēmēZ gēzer ānavārza mēzi terkeşli
- 12 diyōr. bir ē şē' vārdī āyhān vārdı çī'şārlī māden_ārārdī. hē. gēç āytār gēç kāGār şō
- 13 ğocā musā diyō. bēslemē ō'lundā vār bir tasā. hāsān çāpār māmık tūrkmēn_āli hūlāsā.
- 14 çeşīt çeşit ōynār ğōzu tērkeşli diyōr. ē şindī ōküSç'_omār vārdı omār ā' ōküSç'_omār.
- 15 lāfī ğārīşīK_ētdīn ē. ōküSç'_omār çolaK_ā' ēvīndē. ārab_āli ğāyrētinde ğıvdā diyōr
- 16 bunun_ babası. seyd'_ō'l'_āhmēt ēsgi tāvında yerlī yerli sō'ler sōzü tērKēşli diyōr.
- 17 ğādirliyē gēder gēlir murtđā diyōr. topÇüyē sō'lüyōr_ōnu topÇ'_ismāḡal vār yā. ō şiyē
- 18 gēdiyōr ğādirliyē gēdip gēliyōr. ğādirliyē gēder gēlir murtđā. ēfe de ēv yāpdırdı gūzēl_
- 19 o sempde diyōr. mēmō hācı şō'fōr_ oldu fiyētde. gēdēr gēlir dē'smēZ hīzı terkeşli
- 20 dīyōr. mullā āḡmet hātır gōḡul yıkmıyō diyō. şú bir bizim gōmşúmüz vār şúnún_
- 21 ğā'mbabası. şú dā ğılıç_çēKer ğılıç_çēKer köyē sāḡip çıkmıyōr. o dā yēn_āraPlıdān
- 22 gēldilēr. köye sāḡip çıkmıyōrd'_ō zāmannār. kērim_ osmān yaşdān_ ğışdān_ ğōrmıyōr.
- 23 ōtlār beş_yūZ_ tāne yōu tērkeşli diyōr. o de bi'_ġō'yūn āldī. ġō'yūn d'_ēp ōluyōr ō'lē.
- 24 ḡayri ḡaḡā pēk_ bā'lāmış ōzúnú. ışık_ġōrmez ġō'ncúnūn_ yüzü diyōr cāmıZ_çēkmēz
- 25 mirtāzanı_ nāzını. bāzen de āşdırır ġāzı tērKēşli diyōr. şindī mirtaza vārdī. öldü.

K30

Anlatan: Hatice Gürlek, Yaş 76.

Derleme Yeri: Kadirli, Karabacak Köyü.

Konu: Anılar, Tarihi Olaylar, Halk Hikâyesi, Masal, Gelenekler.

1 nēy ḥatice. güldür gürlək burā gürlək orā güldür. işdē burdānım gādirli ġarabacak
2 köyü. ikiSinin̄ onun bīr olurdu mıkđarı evēl şindisindē bilmiyóm. yētmis sēkız yētmis̄
3 āltı bū aralardıyēm. olān onu bēn nērd' ānńatıyım bēynimi durdurā'cā'nıS. allāh
4 allāh bēn tōrunā vērdimidi kēsg' onun yāzđı' kitāb' ala gēndilēre vēriyēdi. ulān
5 çōcuK unūdup gēdiyok hēp yāw. ġāmbēr gēliyōr bi' yērē durūyōr. çōcū'ken onnāriñ
6 dā arzı diyēn bir ġızları vārimış. dāyısının ġızı mī ō birbirlērindēn bācı onū diyōr kū
7 şey ġādīn bēn diyō ō sāyimbā'nin̄ ānāsiymiş ō dedī'm ġāmbērīñ anāsı diyō kinē bēn
8 bir āltın temiklik çōcuk dō'rācā'm ulān ēbēlēr n' ēdek n' ēdek bunūñ ēlindēn alāk
9 būnūñ āltınā bir it ēnī ātāk çōcū ālıyōllār şöyle bir sandā' gōyyōlār dēpiz' ātıyōlār.
10 bu dēñize ātınca şeyiñ āvrādī dūyōr kū o dēdī'm ādāmıñ āvrādı. cānısa bēnīm ādām
11 mālisa sēniñ ācıyōlār kī bir bēbēk. gēndilēriñ de ō ān ucu bir ġıS çōcū' vār bunnārā
12 bākıyōllār bunnārā bākārken bākārken bunnār yētişiyōr ō arādā' mināfi'ñ biri diyōr
13 kinē sēni sudān dutdulār bu sēniñ ġārdēşin dā'ı bu ġāmbēri sudān dutdulār ārzu
14 diyōllār bunnār birbir'nē āşıK oluyōr buncālī. ānıyānān babā buñu ānnıyō gēl pirinciñ
15 dāşin' āyıtlā. çīk işiñ içindēn. diyōm işđē. ōndān sōñurā nīy ēdek nīy ēdek diyōllār
16 bēnim sütdēn sāyāk bunnārā yēdirēk diyōllār ġız dūy'yō bunu. o ġuzu ġútmúyē
17 gēdērimiş. yāmā'ñ bāşına çōcuK oturuncak dīyōr kīne suFrā bāşındā ēvmē. ēveniñ işi
18 sōñā. ēlindēki loķmiyē şēkēr ossa da yēme diyō çōcuk onū gōy'yō bīr dēhā vūrúyō
19 dīyōr kīne buncālīk dā nē dīyōr ordā bi' se' dīyōrdú şey dīyōr. ġāmbēr gēder tāzıyē
20 bōynú dōnmüş māzıyē ēlindēki loķmiyā ātīvēr ġāmbēr tāzıyā. buncālī çōcuk bir dehā
21 ātıyōr bir dehā vūrúyōr aç çōcuk ġuzudān gēldi. ōndān sōñura dīyōr kīne bākđī Kī
22 yiyēcēk. dāşı dāşa çatdılar. bāşı bāşa çatdılar. ēlindēki loķmiyā ānām sūdū gātdılar.
23 diyēn' adar çōcuk gēdiyo. yōrūtdürüyō. ulān bākıyōr kī ġız şeyē vāriyōr kinē punāriñ
24 bāşına vāriyōr kīnē ēlindā' bilēnziklēr yōk hēlē vāriyım puñāra puñārā vāriyōr kīnē
25 ō'lān oturuyōr bilēnziklēr yōk. dīyōr kīne ōrda. sēm puñārā gēldiñ mī. ēliñ yüzünū

26 yūduṇ mū. cāṇ ḡāmbēr cānım ḡāmbēr. bilēṇzī'mi ḡōrdūṇ mū. bēm puṇārā ḡēlmēdim.
 27 ēliṇi yüzümū yumādım. cān ārzı cānım ārzı bilēnzī'ṇı ḡōrmēdim. diyōr. ḡız intizār
 28 ēdēcēk baḡdı ki. ḡız intizār ēdiyūr. şu puṇrā ḡēlēnnēr. ēlini yūzünū yūyēnnēr. cān
 29 ḡāyrini ḡōrmesin. bēnim bilēnzı'm'ālānnar. betdā' vēriyó. ō'lān nē dīyōr. ārzım
 30 āḡlāyıp durmā. ḡāra bā'lāyıp durmā. bilēnzī'ṇ zāy'olmāz intizār vērip durma. diyór.
 31 intizār vērdi yā. vērme diyó. ōlān diyōr kı buncālī. dīyōr kınē cānı ārzı cānım ārzı.
 32 ḡül dibinē ḡēl ārzı. bilēnzī'ṇ ḡoynumdā. sōk ēlini āl āzı. ō ḡōynundān sōkúyōr. bēn
 33 ḡēdiyōm diyōr. ō'le dē'ncēk. āyım dā sēniṇ dāyındūr. nāmāzinā ḡāyúmdūr. sırım sizin
 34 ḡēy bā'lēr. ārzı dā bēnim pāyımdur. ḡēt diyór. āyın sēniṇ dāyın olur. bēlli bir
 35 nuḡdāniṇ bir ādāmıymiş. ō āyım bā' zātenē bācısını yōla kömdü'tdürüyō n'ēdiyōr ō
 36 çok dā şındı hı ūzün zātan o kinē tū'kēnici mī. ō diyōr kī ō diyōr kınē bū çöcuḡ ōriyē
 37 vāriyōr kinē ādam āpdēs ālıyōr ikindine. āyın dā bēnim dāyumdūr. nāmāzinā
 38 ḡāyımdūr. sırım sizin ḡēy bā'lēr ārzu dā bēnim pāyımdur. tçı' ādam dūşünüyōr
 39 dūşünüyōr. ḡārdāş bēn yi'ēnim yōk bēnim yōk çöcü'm diyor. āyım biyē. nāsıl ōlmuş
 40 dūyōr. bēni bir sandā' ḡomuşlār diyor. ōnu ānnātiyōr ḡız ōrda buldulār ya. ōrdan da
 41 diyór ben anam dūyór kü diyór āltın temikli bēn ō'lān dō'rācā'm sēniṇ ā'ciṇ diyór.
 42 anāmiṇ āltınā it ātiyā. it ēni' ātiyāllār. bēni bir şúnćā'Z şēyiṇ içine ḡōyúp ātiyōllār
 43 bēni bu ōrdā bū ārzunuṇ ānāsı duýúyōr. babasıynēn. cānısā sēniṇ mālisa bēnim diyōr
 44 diyōr bēn çıkıyóm içindēn bēn'onnār yētişdiriyō diyō. ḡā tēmam çöcü'm'ālmāT
 45 diyór çócā' diyór Kınē bēş oṇ ḡuruş topliyēm de diyór. ḡērēlde diyó bu yārdimē ḡelik
 46 diyó. beş oṇ ḡuruş vēriyim de diyór. ḡēmēnē bēş oṇ ḡuruş vēriyōr çöcuḡ diyōr kı.
 47 burda dāyısınā şēy diyō işdē unuTúyōm bunnāriṇ ḡēPisini nuḡdāsı nuḡdāsınā
 48 biliyórdum da ē' çöcuḡ diyō yōk. dāyı diyōr bēnim pāriyē ēhdiyēcim yōk diyōr. sēn
 49 diyōr bāṇā diyór esḡār ver ēsḡār diyōr. şındı bāsıP ālacaklār. bu şındı ōniṇ bir dē
 50 cādılārı vārımiş ordā bu şındicik bū çöcuḡ diyōr kı ḡēnē dāyısına burdā dāyısı būṇā
 51 ḡırk ātlı topliyāp vēriyo. altında da bir dūldülü vārımiş. çöcü'ṇ. bu ḡırk ātlıyī
 52 vārikkennē ḡēliyōr kü bīr mīnāfıḡ ḡarı ā'liyōr ḡōzüne búbēr ātmış. nē dī' ālıyón nēne
 53 diyō ōriyē ḡēliyo ōriye. diyor kin'āy şındı diyōr. bir ārzu vārıdı diyōr. bir de ḡāmbēr
 54 ḡāmbēr öldü ḡētdi diyór ārzu dā māfāt ētdi diyōr. çöcuḡ cātrada dūşüyōr ordā
 55 bēkliyōllār bēkliyōllār çöcuḡ kākmiyōr. şēy ḡēdiyór ōrdu ḡēdiyōr kākıvēriyór kı
 56 dūldülün ḡārnı ḡārnınā ḡēçmiş ḡēndiniṇ başında dūldül bēkliyōr. ḡārşıda bir dū'n
 57 çālınıyōlārımiş. diyōr kine bīrē nene diyór bēnim gim'orda bir māl ḡüden ḡarı. bu
 58 dū'n nēcik amān yāvırm ōnu ḡēç sōrma. bir ḡāmbēr diyēn ōl'n vārıdı nışānnısı ḡētdi.

59 bünü dā başgā yēre vēriyōlār. ā'ladı ā'lādı vēricilēr onu dā diyō ̇ōcū'η ̇ī̇ā' yārlıyōr
 60 ōlmēdī'ne ȡanā't ȡılıyōr. dū'ne vāriyōr. şōyle bir ȡoturuyōr. ȡız dā ȡōriyōr ȡ'lanı ȡız
 61 ȡōren' ȡ'ādār bilıyōr āmmā ȡōcuk dēvriş ȡim' ȡolmuş. sākāl sāç. birbirīne ȡārışmış.
 62 diyōr kinē yālķī ȡōtūrān ādam. sārī'η dōnuη mādēm. bēm bā'lere hāber sāldımdı. hānı
 63 bā'lerdem bir ādam diyō. yālķ' ȡoturur m' ādām. sārım dōnum mādēm. şō cāzı dedi
 64 kīne ārzıη d' ȡölmüş dedi diyō. bēm bā'lerden ȡoK āsger āldımdı diyōr. şō cāzı dedi
 65 kīnē ȡārıyī ȡōsdēriyōr ēliyinēn dū'n yā. ābāw diyo birisī ne dī' diyōr bilmēm nēyiη
 66 devrişi diyōr kūFūr ēdiyōr. dēredē hēyik ȡimī. dēpede ȡēyik ȡimı. ȡuca'ηdā'nı yiyēsīη.
 67 bōzulā ȡēyik ȡim' ānāh. bākıvēriyō kı ȡōcuk ȡuca'nd' ȡölüveriyō. ān iȡinde. ordān
 68 nēyīsē bunnār bāhiyō kīnē ȡinā minā dūrıyōr. ōlān. hēy ārılār ārılār pētēk vūrur ārılār.
 69 dū'nūūZ hāyırī' ȡōssūη ȡīnāηızı yāhıη ȡārılār. diyōr ȡārılār ȡıniyē yākıyōr. evel bir
 70 bēn de ȡēldim yetişdim ȡinā dēviri vārıdı dā. ōndān sōηūrā nēyisē allāhām diyōr
 71 yātārķēnnēr. bū ȡēliniη diyōr bindī' ātıη hēPisinīη bēlī ȡırıssıη diyōr. bir bēnim
 72 dūldūlden ȡāldı diyōr. dūldūl bunun ȡōcāsı. ōrdā nēyisē ȡēlini bīndirēcēklēr. diyōr
 73 kīnē nē diyōrTū ordā ȡāl'ni ȡēKiyōllār kīnē ātıη beli ȡırılıyō sen de ȡorkār oldūη bēn
 74 de ȡorkār oldum ōndān. fılāη yērdē bir dūldūl vār diyōlār. ātlārıη iȡinde bābāyī't
 75 diyōllār. ȡēliyōlār ki dūldūl ōnūne ȡēlēni ȡāpiyū ārkāsınā ȡēleni dēpiyōr kimsē
 76 yāklaşāmıyōr. ȡōrkúyōr ȡūnkū. ō ārādā diyōlār ki dūldūlūη sāyibi kīm. dēvriş diyōlār.
 77 dēvriş diyōlār bāk diyōr ȡáyimbābāsı ȡēliyōr. ȡız ȡēl'niη. bēnim diyōr ȡēl'nīmi sēniη
 78 dūldūl ȡōtürmüş. bāK āmca dıyū bēn nē sōylērsēm tērsinē ȡēkmiyēcā'ηiz. bēm
 79 bindirrim yōksa bindīrmem. ulān diyō ni yāpācāk kine bindirsīη bāhām diyōr
 80 ȡáyimbābāsı. hāydı ȡāyılık diyō. hāydı ȡāyılık diyō dūldūlü ȡēkíyō. hēy fēngilēr
 81 fēngilēr. ȡārşī dōner ȡēngilēr. ārzumū ā' tōpū'nū incitmeη üzēngilēr. şurda bir
 82 üzēngis' olurdu ātıη. diyōr ki bir dē. ōnū ōnu diyōr. diyōr kīnē ārzu nē diyō bilıyō'
 83 ōrda hēy fēngilēr fēngilēr. ȡārşı dōnsūη ȡēngilēr. saηā hāyırısız topū'. hā incitsīη
 84 üzēngilēr. dıyōr. niyēsē ȡārşılıklı sōylüyōlār ȡūnkū ikisi dē ō'lē sō'liyērķēnnē. hēy
 85 dūldūl dūldūl. ȡō'nimūη ā'rı dūdūl. işdē ārzum biniyōr. incitme cānım dūldūl. hēy
 86 dūldūl dō'ru dūldūl. ȡız alıyōr buncālī. hēy dūldūl doru dūldūl. ȡō'nüyūη vārı dūldūl.
 87 saηā hāyırısız ārzıyī hā incitsīη cāniη dūldūl. diyōr. niyēsē ō'lān bir dē şunu sō'lerim
 88 ondan sōηrā dā sēslenmēm diyōr gend' āndinē. vād ēdiyır. bir de diyō kīnē. ārzımıη ā
 89 yüzünū. incitmēyiη duvāklār. hē hūvāklār hūvāklār. ārzımıη ā yüzünū. incitmēyiη
 90 duvāklār diyōr ōrda ȡız dā āynısınī genē diyōr kine. hēy hūvāklār hūvāklār. saηā
 91 hāyırısız ārzıyiη hā incitsīη duvāklār diyō āmmā ȡēkiyōllār ȡāyırī ȡōtürüyōllār. allāh

92 allāh o'lan sēslenmiyō. çāḥārken çāḥārken o'lanıñ ayāndan cizmā gānnān döluyo.
 93 diyōr kınē. gēdiyōm ılgārınān diyor. O'lanıñ cānına gēçince biliyon mu gēdiyōm
 94 ılgārınān. gōynumdā nārınān. çekedut kērın başını. cizmēm de döldü gānnān diyō.
 95 diyōr kınē gēdiyōm ılgārınān, gōynumdā nārınān, çekedutdum kērın başını āl şu telli
 96 mēndili. sar topū'yun gān'nā diyōr. mēndili çıkārdiyōr ātıyōr. ötēKilēr diyōr Ki bizē
 97 nē vērır olā bu dēvrişē bunū vērđi bizē nēlēr hēdiyē ēder. hēmēnē çōÇúk topū'nun
 98 gān'nā sārıyōr. ōnlērindēn bir davşān çıkıyōr. millētın. āllāh bu millēt dāvşānıñ
 99 ārkāsınā ālābildi.i'ne gēdiyōllār. āy dō'du gēndi gēline nē diyor biliyo' ōrda. āy dō'du
 100 āşdı gēlin. gáyınadı cōşdu gēlin. ē'l bir kēn öpüyüm. öz ā'm gēşdi gēlin. gēlin ā'lip
 101 gēndi ā'lip derkēne ātdān dūşüyōr gēlin. çōcúk düldüle bīndi gēlin gētdi āmmā hēp
 102 zorlādiyōllār hā gēlin yērdē gāladursun, gēndi dā'ñ dēpesinē çıkıyōr hāzırāt' al'
 103 ēfend' 'ımi düldülünēn. niyēse gēdiyōllār. gēlin bēriden diyōr kī hē ā şēy dūyōr kü
 104 gēlinē gāmbere diyōr kine. gāmbēr diyōr kú duruñ bā'm bīr sōz ātıyım bunu yērdē
 105 gōyāllārsa bēñ gēdiyım gēl'n' ālıyım diyō. hāy hāzēnnēr hēzēnnēr. gēlin ālıp
 106 gēdēnnēr. sūdün yüzün' bēn yēdim āyrān ālıp gēdēnnēr diyor. gız dā diyōr kinē n'
 107 itdın n' İylēdin gāmbēr sōz bulduñ sō'ledin gāmbēr bīñ ākcālıK ādımı. bir pāralıK
 108 ē'lēdin diyōr. niyēsē gēdiyōlār. gız diyōr kınē o'lanā gēnē bir lāf ātıyōr ordān. yol
 109 nēredēn ulān 'ēpini biliyōrdum çōcúk nā gādār ōlsā yāşlılık vār āradā. gız dā dūyōr
 110 kınē. gız diyōr kú. o'lanā yōl nēredēn gēndi o'lan dēpēdēdeñ gēdiyōr gēnd'lēr yēdeñ
 111 gēdiyōr. o'lana diyōr kınē o'lana bir sōz ātıyōr. hep'ini biliyōrdum dā o'lana diyōr ki
 112 cāñgāmbēr cānım gāmbēr. yōl nēredēn āyrılır diyōr. o dā diyōr kınē cān ārzu cānım
 113 ārzu yol dēlikdēn āyrılır diyōr niyāsē ōyle diyēncek. sūdün yüzünü bēn yēdim āyran
 114 ālıp gēdēnnēr diyōr ya o āradā. gız dā diyōr Kınē n' ētdin n' İylēdin gāmbēr. sōz
 115 bulduñ sōylēdin gāmbēr. sūdün yüzünü bēn yēdim diyōñ dūyōr bēni bō'lē İylēdin
 116 diyence dūyōr kī gēlini gōmiyēncek. gēlin dē o sōzü sōyliyēnce diyōr kī vārmādān
 117 ōznēn ōssūñ. ālmā ātdım āl gēlin diyōr hē dā'l başındā dāl gēlin. vārmādan ōznēñ
 118 ōssūñ. vārmādan ōznēñ ōssūñ. dēsıñlēr kī dūl gēlin diyō. ulān o'lan dūyō kī. ēvel
 119 o'lām bārāber gidērimiş. vāriyim dē diyōr ōdiyē dōnātdırıyım diyō. ō ādamın o'lū. ō
 120 ādamın ādın dā biliyōrdum da dāy' o'l' lān biliyōrsañ ādamın ādını gáyım bā' şındı
 121 ırāz bā'yimiş gāyimbābānıñ ādı vārıvērıyōr kınē o'lan ölüyō gēlin gālıyō gırk gün
 122 durduruyōlār. içērdē. diyōlār ki yāzzık diyōlār. gāyım bā' şu gēl'ni bırākāk. i'čık
 123 gēssıñ şu bā'çālārda diyōlār. gēlin bir top dā gül ālıyōr ēl'nē ōrdan bākıvērıyōr ki o'lan
 124 gārşıda. düldül'nēñ gārşıda. bēridēn sūyūñ kēnārınndān vārıyōr ulān diyōr o'lan şıñā

125 bir_ātiyim diyō. şūña bir sōz_ātiyim bāḥā'm n'_ōldu ōrtālīk diyō. köydēn_çıkđın
 126 köynekcek. ēlīñ_dē bir tōp gül vār. gülden_sen_gökcek diyōr. köyden_çıkđım
 127 köynekcek. ēlimdē bir top gül vār. bēñ_gülümdeñ_gökcēk diyō. dur bir dēḥā_ātiyim
 128 diyō. ōrdēk_misīñ_gāz mısıñ, şāḥān mısıñ, bāz mısıñ. sormāK_āceP_ōlmāsīñ
 129 gēlinmisīñ_gız mısıñ. ōrdā'm dā_gāzım dā şāḥānım dā bāzım dā allāḥ_ēmīr vēirsē
 130 gēlinim dē_gızım da. ānnīyō_kı_gız_ōldū'nu orda gendi dedi yā_ō'lāna. anam_ārkāsınā
 131 cāzī dā_düşmūş_āyım_bā' de düşmūş. niyēse ancā'_ō'lān dāyānāmīyō_ātılıyōr dūldūl
 132 sēle gēdiyō_gēndi. diyōr ki_çırıyōr_hıdırēllēze dālgā_gōtürüyōr bizi dūyōr. gız_Z
 133_çırıyō_ō'lān_çıhıyōr. ō'lān_çıhıyōr tem_ā'sām ōnū tēmān yā diyōr kine bāk diyōr bān
 134 diyōr yātiyom diyōr o yıldızı bēn de görsēm bēn de bilirim_burdān. şu yıldız_şöyle
 135 gēldi miy'_bēñi_gāldırdiyō. diyōr_kinē. ōda bir hēkim_mār mı diyōr. bēñ'_gāldır diyōm
 136 diyōr. bāḥīvēriyōr_kı_gız_yıldız_ōrdān dō'yōr. dizinīñ_ūsündē dē yātiyōrumūş_çōcuk.
 137 yıldız_gınınana_gādara_çōcúK_ōlüyōr. dizinīñ_ūsünd'_ōlüyōr. diyōr ki_gız_ōrdā. āy
 138 dō'dú dā'_ilk_ā'sāmdān_gēcēdēn. uykusúz_mú_gāldın gēden_gēcēdēn. uyān_dērdinē
 139 yāndi'm_uyān. çocuK_uyānmīyō_gālan. bizi de diyōr kinē_ōrdā nē diyōr āy dō'dú dā
 140 ākşāmdān_gēcēdēn. şāvķı_vurdu_pēncērēdēn_pēcēdēn. uyķúsuz_mu_gāldın gēden
 141 gēcēdēn diyō uyān uyān ēylē_çōcuk_uyānmīyōr. dērkēnnēk. bāḥıyōr ki_gün_dāyici.
 142 gün_dā'di dē bilmēm n'_ōdu şindī_ırāz bā'm_gēlir_ūsđünē. iyān_hēy dērdine yāndi'm
 143 uyān diyōr. millēt_āramīyā_gēl'ni_çıkıyōr_āmā_unuduyom_āmma bunū bīr_gōca_kitāp
 144 doldutdurdum bēn_tōrunā. bāḥīvēriyō_kına_cādı_ō'lnıñ diyōr í_gız_burdā_allāḥām diyōr.
 145 bēnim dē_cānīmī_āl_dēyōr. bir_iki_Tābi'_şēy_sōylüyōr orda. şöyl'_ēdiyōr_gız_dā_ōyl'_
 146_ölüyōr. ō'lānıñ_gāFāsınıñ_ūsünd'_ōlüyōr. ōnnār_ōrda_durādursūñ. ōtedēn_cādı_gēliyō
 147 diyōr hı_fā'se_burdā da mı bulduñudu bünü_düyōr. gāyım_bā' de ōtedēñ_gēlirimiş
 148 gāyım_bā' dā'l de ırāz bā' de ōtedēñ_gēlirimiş. ēl'ndē_gılıç_vārimış_gālān_hēy birē_yāşı
 149_gār'_ālesicēler_bēnim_ō'lumdān_ētdinīz_ēlīñ_gızındān_ētdinīz. ēlīñ_gızındān_ētdinīz.
 150 şindi_sēnīñ_derdin_dāḥā_nēy diyōr_gılıcınān_vurānā_gādārā_yāşı_gār'_ālesicēnīñ_bīr
 151_dāmla_gāmı_düşüyō_ōriyē_ikisīnīñ_ārāsınā_şindī_genē_birlēşemiyōrlār_āḥrētdē
 152_birlēcēklērimiş_ōnnārın_āḥrētdē_dū'nū_çālınaca'mış. şindi_bāk_ārзі́ynāñ_gāmbēr.
 153_zōfriyēnen_tāhiri_ondan_sonra_āslīynēn_kerāmın_bunnārın_hēPíZınıñ_dū'nū_ōte_dünyada
 154_çālācā'mış_hē. cenetde_yānī_çalacā'k_diyō. bitmiyōr_amma bitiyōr n'_ēdiyim. nēsíl
 155_devem_ediyim_unuTuyōm. unutúyōm_hātırlıyēmīyōm. çōk_çōk bu_ārзі́ynāñ_gāmbērīñ
 156_benim_torun_şō'le_bir_kitāp_dolduruk. ōnu dā_ōnū dā_ōrdā_şēyē_dēmişlēr_ya_isdēmişlēr
 157_polislā'_getdi'nde_ya_bilmēm_gāç_pūān_vērimişlēr_ōñāda_diyōrumuş_kinē_hı_ō

158 diyōrumuş kīnē şey ō yānī başlārı bizim ēhmēdīn tōrunu. bū sēnīn bunu kīm ānnatdı
 159 sāṇā demiş ānn'ennem annatdı demiş ulām bu ānn'ennēn nērd'ōkumuş vallāyi dē
 160 görsēm yēni yāzının birin' de bilmem. hā. ōnnārı biliyōm dā onnārın hēykā'sını
 161 vērillērdī türküsünü çıırillārdī. hep birbirindēn ānnādī'mız. ōnī ē'ce bilmiyōm birē
 162 zōhriyēnēn şeyē tāhiri ē'ce bilmiyōm. hī'. ōn' dā ē'ce bilmiyōm dā dūy'ōm. yōḲ
 163 onnārı bilmiyōm kīnē. bilmiyōm ēvel heykā'yi biZ çok bilirdik. hī nēy ō bilīyōllār
 164 hēykā'yī duyā duyā ēvēldān buṇu şuṇā bün' ānnātīyīm sāṇa. yāvaş dā. ēvēldsēn
 165 pātīşāhlār dēwriymiş. zengin dēwiriymiş. bir ānānın bir bābānın bir tēk gīzı vārımış.
 166 bir gūş gēlirimiş ayā'ndā cıṅgırdā'nān. ē gīz dērimiş bā'çiyē çıkıncā bō'n görūn sāfiyē
 167 yārın görūn cāfiyē dērimiş. gīz demiş kī gēlmiş āna bāba bāṇa bir gūş gēliyō. gōnūyōr
 168 şūriyē. gūşun dilini hērkiş ānnarımış. dillēri şind' annāmādī'na nē bākīyoṇ. hē ō'lē
 169 demiş. gīzım sor bāḥām demiş bābāsīynān ānāsı. demiş kinē. sōrmıyā gālmıyō ūç
 170 gündēm bēri dē gēliyo o zaman demiş bir mēlmēkēte gōyāk gēdek demişler. nēriyē
 171 gēdek filān mēlmēkēte gēdek. ulām bunnār yīyēceklēr'ni sırtlārınā gōşulup ālmış
 172 gēdiyōllār yāyān. bīr yē'rē' vār'mış'lār kī īsiz kōtū dā' şūrdā bīr ēv nēre öldū'n' dā
 173 bilmiyōm dā ēv şūrada būrgün yātāk dēmişlēr. gādın yitmiş āçılmāmış. ādam yītmiş
 174 āçılmāmış. gız yitene gadar āçılmış gāpı lārḳ ger'ōrtūlmüş. ān'ā'lamış bāb'ā'lamış.
 175 gıZ çıkāmiyō. çıkāmiyō içēri gōmuşlār aḥā şu iki dūvārın ārası. niyēsē bākımışımış
 176 gīz gīrk tāne gāpı vār. ōn'āçmış oṇu bākımış ōn'āçmış kmind'āltın dōlu kimīnde şu
 177 dōlu kimīndē dūnya mālı. dōlu bi'yēre varmışımış bīr bābāyī't ādām yātmiş ūsdünē
 178 vıṅṅıl vıṅṅıl gurt dūşmuş. ammā sōluk vārımış. şindī gīz bünū gırḳ hē āyitliyōrmüş.
 179 gırḳ güm bitmiş āyitliyōrūmuş hālen hēy kēvrāncılār bāṇa bir cān yōldāşı vērin dē
 180 sizē bēn āfrīnc'āltın vēriyim verin de bēnim yānıma demiş hemēn yānınā şöyle
 181 yōrtōḳlu bir gıS çōcū' gōndērmışlēr dākımış āltını gēndīlēre vēmiş. gıZ gālmış.

K31

Anlatan: Fatma Eslek [FE] Yaş 76, Halil Eslek [HE] Yaş 76.

Derleme Yeri: Kadirli, Kiremitli Köyü Dervişli Mah.

Konu: Anılar, Türkü, Tarihi Olaylar, Gelenekler.

- 1 [HE] şimdi ö biri emeklî osmaniyede ew' vār ewlëndi ğālan osmaniyede biriyen
- 2 ewlēdi. ördā yerleşdi. āllāhın kērāmınā şükür. huzūr içindē allāh muhānete muhdāÇ
- 3 ētmedi.
- 4 [FE] altı tene çöcük bö'tdük. vallāhā elimizin ğolumuzun gücü'ynēn bö'tdüK ö'lum
- 5 bizim bē'rdem bir ğelirimiz yok. hēç. dēvlet bākíyör bize. bizē üç āyda bir bir mā's
- 6 vērir. hā ēsgīdēn mi. āsgerden ğeldikden sō'na işde dedim yā. dedi yā işdē bossíyē
- 7 ğirdi. bossáda üç sen çalışdı. ördān sonnā ālmāhíyē yazıldı. ālmāhíyē ğetdi. bem
- 8 burda üç çöcü'm mār. üç çöcü'm mār burdā ğaldım iKi ğiz bir olān. burdā ğaldım bū
- 9 ālt' āy mī çalışdı bir sēne mi çalışdı bis sēne çalışdı. dedi Ki bāñā ö'lānī āl ğel dēTī'.
- 10 sen' jsdek yapıyım dēdi. bēn de dedim Ki ğızları burdā ğöymām. ğızları da ğötürürseñ
- 11 ğelirim. ğızları ğötürmesseñ ğēlmem dedim kimē birā' ğız ğālrm' āralıkdā. çöcükār
- 12 ārtıK okūla ğēdiyōlar. ğēdemēm dēdim ğētmíyōñ diyē bu ğēldī. dēdim Ki ördā da
- 13 ğeçim mārısa burda da ğeçim mār, ö zāman iş çōdu. ot dōy'yōrdük ğāzma vārdı.
- 14 pāmbık vārdı kūncü vārdı tārrlā icārlyōrdük. çalışíyōrdük ğēncidik. allāhā şūKūr
- 15 māhānete mōhdeÇ ölmādık. çalışdıķ çabalādık çöcükārımızı yetişdirdik lisiyē
- 16 bititdirdik. bīri ğetdi ūzmān odu. hēh bö'K ö'lum birisi dē ğēne oñā hēveslendī o da
- 17 ūzman oldu. asgerden son'ā. o dā ğāzā yāpdī šēmdinnidē. top mērmisi dūřdū bēlinē.
- 18 bēli şindi řöylē hēmēn bir ğāriřdam fāzlā pílātım ver. on' dē emeklī ētmedilēr. ğēT
- 19 ördā çalış dēdilēr. o da ğedemedi öriyē šēmdinniyē nāsı' ğetsín so'k yerā zātem burdā
- 20 sícāk mēmlēketdē yāşıyēmíyör düzgün yōrüyēmíyör. öriyē ğedecā'ñ dēdiler. o dā
- 21 ğētmēdi. o řindi burda bir ğazā siğortası yapıyō. çolū vār çocū' vār ğeçiniyör. bö'K
- 22 ö'lumun da çocū' ölmādı ö'lum ö dā ikisi bir üç çocā' bākíyūr. iKi ğārdař. iki bācáy'
- 23 āldı. hē bācānākār. hē he he he. bīrinī būlduk bö'K ö'lumā āldık. biri dē mudallař
- 24 oldu. ğēldi ğüzēlcē ēve oturdu. mēçbur ğāldıK ālmíyē. āldık, ğēldi bizē musāllāt oldu
- 25 diyecā'm. bāřımızā musāllāt oldu. biz dē āldıK ölüm n' ēdek. sē'mişler birbirlēr'nī.

K32

Anlatan: Netice Türkmenoğlu [NT] Yaş 80, Fatma Karakuş [FK] Yaş 70.

Derleme Yeri: Kadirli, Kümbet Köyü.

Konu: Anılar, Türkü, Tarihi Olaylar, Gelenekler.

- 1 [FK] sēksēn kūmbēt dō'ma bō'me burālıyım. bābam çokākdan̄ gēlmiş ānam bāhça
- 2 kōyünden osmāniyā bahçeden̄ gēlmiş anām babām dā çoKāklyıymış. amma ōn̄ yāşında
- 3 buriyē gelmiş dedem̄n̄ geldī'ndē ōn̄ yāşındā baḥām buriyē gēlmiş çoCū'kān. amma
- 4 tarla tāḥım dutmāmış birēz de perişānnīk vār. gēnē de rāpbīme yārādana biplerce
- 5 şükūr çolum çoCū'm gēçinip gēdiyollār ē'yik şü'kūr. allah bundān aşşā' gōy'
- 6 düşürmesin̄. çī'Fçi. ōnuñ bunūñ tārłasını icārlārmış. ēñ güçū bāḥāmın̄ bēş gız bir
- 7 ō'lānıñ dā ēñ güçū' bēnīm bēn dā'im seksēn yāşinā baksanā. dāḥā nē isdiyēm.
- 8 ḥāyırısını vērsin̄. nēy diyōr yanı yoK ōnu hēç bilmēm bēnīm ḥūmuşlū'm yoK ō'lum
- 9 baḥām bēn' ḥutmadı. nē gurāna vērdi baḥām baḥām ḥōcīyādı ne gurān ḥutdu ne d'
- 10 ilkōGülū sālđı yanı dūyōm hePipizın̄ dedi'in' dūyōm ammā birēz dē gīrgīnım
- 11 babāma. ammā yāḥō bīr insān bir ā dēmesini bilmiyōm. hē. tā sārīgāmışa da gētdim
- 12 ō'lum ūzmānıdı şō şōnnān onnān bārabār mıkđārınān sārīgāmışa da gētdim āñkārīyā
- 13 da gētdim gēzmēdī'm çorumda yedi sekiz zıl gāldım çorum çoCū'mu üç ölüm bir
- 14 gızımı evērdim gēldim gētdim. ēv burā. ēvēl ōrt'uşā' dēllērdi sōñurādan nāsıl oldúysā
- 15 ortuşşā'. vallā' bilmīyēm ki ortaklık. bizim kōyün bir ī bizim kōñ ū bir ōrt'ō'lları
- 16 dellerimiş urfādān̄ gēlmış. buriyē yerleşmiş ōnun̄ uçu ōrt'uşā' dēllērimş onā bu kōy
- 17 dōrt góbeK ūsdünē. hē ortaklār bir ē ilkin ortaklār gelmiş gārāguşlār īKī āyāslār ūç.
- 18 toPālānnār dōrt. hū ōrt'ō'llār' ūrFādān̄ gēlmē. gārāguşl'lār zēytim̄ bēlinden̄ gēlmē
- 19 āyāslār siz nērdēn̄ gēlmesin̄iz ayāsdañ geşmē. toplannār dā nērdēn̄ gēlmēlēr'sē
- 20 bilmiyōm ōnnār. tōPālānnār. hē šem' b' sēn iy' ā't. cenāze ḥā ēhmedin̄ ā'dın' yāk
- 21 bāḥ'm bācīyın̄ ō'lu ēhmedin̄.
- 22 [NT] hē bēn̄ ōnu gısāca sō'liyēm dur. şindi bēnm bācımın̄ dur. bācīm dōndünün̄ ēvi
- 23 şúrda. bēn de burdāyım babāmın̄ bēş gızı vār'dī dā'ldılar ēñ güçū' bēn̄ öldū'm̄ için
- 24 bēcım dedī Kī yānimā gel dedī burdā barabār gēçinir̄ gēderik̄. nēysē ik' ēl bir bāş
- 25 uçun. bācīmın̄ yīrmi yāşındā bir ō'lu vār inān bu ō'ru gērçek ah' hēPisi bīlir. bu

26 bācímín ō'l'nūñ bō'ründe şúrdā bir yāra çıkdı şındıKı kötü yara dellēr yā. ādı
 27 bātās'Çānıñ ādın' dā dīyēmiyōm. burda bir yāra çıkdı hēmen gāfāsından ādānıyā
 28 gōtüremezikem bācım dērledi topladı dilēndi dēşirdi āñkārıyē sālđı. āltı dōkdur bir
 29 āriyē gēlmiş. buñā çāre bulāmāmişlār. ādam çōcūk del'ānnī Fādıma gārişdırmā dur.
 30 ō'retmennī' gāzāndıydı çōcūk. çōcuK ordā ōluyō ēmmímín ō'lu bācımın gōcāsı dā
 31 emmimūñ ōlū ordān ārābıyē gōy'yō gēlīyō gēÇe. añkaradam burıyē gēliyo gētiriyō
 32 sāndī' ben çok utānırım genē dē dē'm şu tārihē bākıvērī'm. gēl sāndī' gīrīciyīm. bu
 33 gōrüşüm son āyrılık bem bir dāha gōrücüyüm. gāpiyē bāyrāk dīkmēdīm. içeri gēlín
 34 dīkmādīm. yūrā'me dērT ōluyō. ācıp yüzünē bākmadım. işdē. gāsetde de vār dā. çoK
 35 güzēl çok bēn bún' ēzberlēsiyēdim gün ēveli bō'le hāberim olsıyēdi sen dēsiyēdin.
 36 ēzbērlēdim. bi' kēn sō'lēdim miydī. gāpiyē bāyrāk dīkmēdīm içeri gēlín dīkmādım.
 37 yūrā'mā dērT ōluyōr ācıp yüzünē bākmadım. şū' yok iKi ken ōldu bu dā.
 38 hiyēcāññāñıyom işTē. bācımın ā'tlārı bācımın ā'tlārı. āhmēT ō'lum āsgēr ō'lmüş. hānı
 39 yā būnuñ tābırı. bāñā vērsiñ bācılārım mēvlām pēygāmbēr sābırı. gādāñ' āliyim ēşē.
 40 bāk bāşımā gēlen işē. gōrdün mü bēnim ōğlumu sārı çiçek mor mēnevşe. del' 'āññıydı
 41 yānı. işdē. vāyh nē dīrdı kele. bāk'ele zēynep ne dī'm bilmiyēñ Kēlē. şey e. bu kitapda
 42 da yāzılıydı bunun bāşını densē bunun hēPini bīlirim ard' ārdınā. tābıdī gōrmēsīñ
 43 gōzüm. dāyāñmıyōr bēnim ōzüm. ērgenē gurbāñ ēdērim dātlı cānım çatāl gızım
 44 diyúrĥ. ihi gızı vārıTī. bācılārıma sōyledıydı kēle. düşündē sō'lemiş birinī. şú bōhÇıyā
 45 bāña vērīñ. bōhÇıyē vēr bōhÇıyē vēr diyōllār bācımā düşündē. vērmēm diyōr. şú
 46 bōhÇıyā bāña vērīñ ācıp bāk māssām durāmam. dāhımını ver diyōlār tōve gōzümden
 47 ırmam diyōr bācım. çok güzēl bācım duruyōr ādanadā. amm' ākl' ērmez oldu hēc
 48 bendēn ōñ yāş böyük. sīzē şō'le bi' şeT āññādıyım. gīziñ bīrisī nişānnılıymış ō'lum.
 49 uzāklārdan ēsgiden uzākdān almāzlardı yāhından ālılārdı uzkdān uzā' ō'lānnān
 50 nişānnānmişlār. ō'lān' ōldürmüşlēr. ocākdan duyāndan yırāh. bāba dūyō gıZ ō'lanā
 51 babasınā bēnim nişānnımī ōldürmüşlēr bunun cenāzesinē gētmēssem olmāz. gīzīm
 52 āyīp günāh el bizī gīnār. n' ōlur n' olmāz. lāf ēdellēr söz ēdellēr köy arāşındā. āta
 53 binıyōr gız gāmçıyi vuruyōr ātın gōtünün ūsdúnā vūruyōr dāh diyō gēdiyo bābā izin
 54 vērsēñ de vērmesēñ de gedecā'm işdē ōñā dā irā'ñ gātmādım gülē. çokÇā düşdün dile.
 55 mısdāfa gāzi kēmala telifon furmıyē gēldım. gēdērkēñ ātī yīkılık. düşmān mē'ziyē
 56 çekilik. emirsiz hārbe dıhılık müşād' ālmıyē gēldim. hāvlūdāñ ātī góyrulūk. bēki
 57 hāvıyē sāvrılık. bu gōrüşüm son āyrılık. ēşin' gōrmıyē gēldim

K33

Anlatan: Ahmet Kızal, Yaş 76.

Derleme Yeri: Kadirli, Narlıkışla Köyü.

Konu: Anılar, Tarihi Olaylar, Gelenekler.

1 aḥmèt Kızāl nārıgışlā köyü. ḥā ḡādirliniñ nārıgışla köyündēn ḡardeş bēn yetmiş altı
2 yāşındáyım. nārıgışlādan merkezdenim baba. ḡardāş nārıgışlā esās burā burāniñ yēr
3 olarak narlıKışlā dadalō'l'nūñ ḡonup ḡōçēn ḡōçerleriñ dadalō'l'nūñ ḡonūp ḡōşdü'
4 ḡışlādī' yērlēr. nārıgışla. ḡışlāk yēri. yāni ḡışīñ çukurō'vayā ḡelip ḡāzırlık yāpıyōlār
5 būrāyī ḡışīn būrda oturuyōlār ḡışlārı dā burdā ḡāldıklārī için nārıgışlā bīr ādı da
6 nārıkēlī şu kō'ñ arka tārāFındā bir kēli vār bū arka tārāf nārıkēlī. ḡātdā ēsdī
7 dedēlerimiz būrıyē ḡelēnnēr nārıkēliyē ḡeldik dēllērimiş. nārıgışlā. kışlık yērlere
8 ḡeldik dēllērimiş hērkiş nārıdān ḡēçerkēn ātın üsdündē inērkēn ḡedērkēn ḡāFālār'nī
9 āşşā' bikúyollār nār ḡāFāmıza ḡōzümüze dāḡmēsini diyē. bō'le bir nārı bi' yēr. çok
10 nār vār. burā kēli olārāk nārıkēlī' olārāk nārı kışla olārāk. kışlāk yēri dadalō'l'nūñ
11 kōnūp ḡōşdü' yēr. ḡātdā bündān ēvel dā' ēvel osmānnılārıñ. herāl sultān ḡāmidin
12 zamānına ḡelīyōr dayānıyōr. cēritlēriniñ bū dadalō'l'nūñ bir mücādeles' olúyōr sınır
13 mücādelesi sınır mücādeles' olúyōr. cēḡān cēḡān īrmā o zaman şindi burda köprü
14 filān yōk ce'hān īrmā' ce'hān īrmāniñ öte tārāFı cēritlerē āyit cēritlēr diyē o bīe ā'
15 ḡurubū vār. ēFēndim āşīrēt rēyisi vār önnār īriyā sāhiP olúyōllār dadalō'lu da şimdiKi
16 bizim kışlāk nārıgışla dedi'imiz yērlērdē bū hēmitede hēmitēde bū ārālārdā ḡonup
17 ḡōçuyōlār ḡompile bunnār yāylāyā ḡāysēriyē ḡōçuyōllār ēFāndim. ördān ḡışīn būrıyē
18 ḡelīyōllār yazın öriyā ḡēdiyōllār. şimd' bizim būrda nārıgışlāniñ nārıgışlā olmāZ'
19 için dadalō'lunuñ ḡonūp ḡōşdü' nārı kēlī nārı kışlā. kışlāk yēri būrā nārıgışlā
20 yālınız burā bizim köyümüZ bin dokuz yüz elli beşde köy olārāk biz esās resmī olārāk
21 bin dokuz yüz elli beşde vaysāl şimşek diyē bir muḡdārimız vāridī allāḡ ra'mmet
22 ēylēsīñ o köy olārāk bīz yāni resmī olārāk köy şeyini āldī'mız muḡdārıK olārāk dahā
23 ēveli vār dā resmī olārāk yāni bin doKuz yüz elli beşde nārıgışlā köy olārāk biz burā
24 şey'miz' āldık dāhē ēvel de şeyimiz vāridī muḡdārimız varidī öndān ēvel dē vāridī da.
25 yālınız bin dokuz yüz elli beşden sonra devām ētdi bu. dahā başḡā sorācā'ñ vārsā sō'le
26 ḡardāş. körō'lu mu vāllāyi körō'l'nūñ burdā hēralda bir şeyi yōk.

K34

Anlatan: Ahmet Yüce [AY] Yaş 76.

Derleme Yeri: Kadirli Çukurköprü Köyü.

Konu: Anılar, Tarihi Olaylar, Gelenekler.

1 aşşā' māḥālle yōrrūk. bēn yētmīş āltı yāşındāyım. āḥmet yūce. nēyī. vāllāhi ben
 2 ōnupek bilmem. ĩzmir tārāFındān gēlmēymīş gārdaş yōrūk deller. bātı ānādolu yāni
 3 ĩzmir tarāFı sókē. ḥāĺā gēlēm vār sókē tarāFındān. yōrrūk. bēnim ānām yōrrūk. babām
 4 fārsāk. vārsāgı ırkíymīş bizim ırk. vārsāgı. ēsas şēyī bunnār ērzurum taraFından gel'
 5 ort' āydañ gelmiş 'ēpsi. hēpímızıñ kökü ōrdañ gelme hepsi. ort' āyādān. hē ōrdān
 6 gēlmīşlēr hērbiri bi' yēre dā'lmīşlār. āşīretmiş ō zaman. va'l'ā bē burda dō'muşum
 7 şurda bitişik kiremitli köyü vār. babām ōrdān tērki diýār ētmīş. bem bilirim yāni
 8 çöcuklū'm ōrda gēşdi bēnim. gızlārsekisi köyü. hımm. yok gızlārsekisi gözāna ba'alı
 9 kirēmitli gādirliyē ba'alı. bābām ōrdān gēlmīş gözānda gālmīş ōrdā ū'rāşmīş. ōndān
 10 soñra büriyē gōçmuş gēlmīş kīrēmīlidē ēvlēnmīş ben kīrēmitlidē böyüdüm. ānam
 11 bürdan yōrrüklērdēn. yok hikāye pek bilmēm. hē bīzi sıtma dutārdı. bāşGā nē ōlurdu
 12 gāmbīr. şindi de şēker ḥāsdāsiyik 'ēp hē o zamanda sıtma dutārdı. zāten. ḥōciyē
 13 gēderdik ip bā'lārdı gölumuzā bā'lārdı. hēç. iş ossuñ işde ēsgı gāfiyēdik. ḥā o dā
 14 ōlurdu bēm bilmiyōm ōlurd' ō ōlurdu. şimdi şē' çāliyōlār gēçiyōr o ōlur ō. bēnTe d'
 15 ōlmād' āmmā ōlur yāni. temrā'y' d' oḥullār ūfūrüllēr. pūf pūf ēTellēr gēçer. yīlān
 16 soḥārsa n' ēdēllēr ōlūr gēder sāḥār. ben āsgērlīmī gōñyānıñ köyünde yāpdım.
 17 ciḥāmbēyli gāzā'sınıñ ō'zēli köyündē ēsgı ādı āvrēn āvrēnmīş ōrānıñ ēsg' ādı āvrēnıñ
 18 māñāsını bilmiyōm āmma ō'zēllī' bir muḥterem zatıñ ādınī vērmişler o köyē. bēnim
 19 ō'retmennik yāpdı'm o köyē. yāzın dā āsgērī ēyitim yāpdıK üç āy ıspārtada āgerlī'm
 20 ō'le gēşdi bēnim. köydē tēk bāşıma ō'retmen ō'rāk yāpdım. o zāmān ō'le bir gānun
 21 çıkdıydı. ben sanāt ōKulu mē'zūniyım. sanāt ōkulu ve bir līse ōkulu vār yedek subāy
 22 ō'retmen ō'rāk yāpdık biz. āmmā şey gıyāfētīmiz yēdek subay dē'ldi ēr ēlbisēsīynēn
 23 yāpTıK ēyitimī. ıspārtadā. tēZgīrēmizde yēdek subāy āstē'meni yāzılı. tēZgīrēyi
 24 tē'men ō'rāk āldık. ābō' āvcılık ḥāsdāsiydım. ābō āmān āmān. şurdā guru gāndaş vār
 25 yā. hēr'āld' ōrdañ gēşdiñ, ōrdākı sūyu gōrdūñ, hēç gurumāzd' ēsgidēn. ōrdā yābāni
 26 ōrdēklēr yābāni sū guşlārī. ōn yedi tēnesini uçārā vurdū'mu bilirim ben. sāḥārca.

S1

Anlatan: Hacı Ali Gökçen [HAG] Yaş 83, Fatma Gökçen [FG] Yaş 83, Şemşettin Demircioğlu [ŞD] Yaş 53.

Derleme Yeri: Sumbas Merkez Karaömerli Mahallesi.

Konu: Gelenekler, Türkü, Anıları.

- 1 [HAG] ismim hāc'ālī gökÇēn sumbāsīñ kār'ömerī muḥāllesinden.
- 2 [FG] fadımā gökçēn işdē. burālīyık hē ḥū'ū. āyni yāşıt. hē.
- 3 [HAG] yāw şimdī esgī zamāndān okūzūnēn çit' sürdūk at ondan soñrā āt devri gēldi
- 4 ātınān sürdūk. ōñdēn sōnrā motur işdē mōtur āldık moturunān dēvām ediyók çit'
- 5 sürmēyē. ēsgidēn ātlārınān yāylāmızā göçērdīk. zēncirli gövdēz diyē yāylalar vārdı.
- 6 ātlār'nān ük'üç günde vāırdık şindi bir şehāt iKi şehātde vāıyoñ arābıyānan. esgi
- 7 devırlerde bö'le yaşıntılārımız olurdu. vāllāyi önnātdam bilmēm. gārāc'ō'lān hā
- 8 gārāc'ō'lānnān işdē. hē dadalō'lū. gārāc'ō'lān ḥāk aşī işdē górdū' hēr iyē şī'r sō'lēr saZ
- 9 çalār bö'lē. ē'lendirrimiş milleti yāni. gārāc'ō'lāndan mı vār bir şey vār türküsü vār
- 10 sultān sūlēymana gālmıyān dünyā. şu dā'lār yerindēn āyrılīr bür_gün. nicē bin sēnedē
- 11 çürüyēn canlār ḥāḥıñ ēmriylē dirīlir bür_gün. nē güzēl yapılmış cennēt yāpusū. çok
- 12 āradım bulunmuyōr kāpusū. bēnīm görkducā'm sūrāt köprüsū. cēhennēm üsdünē
- 13 gūrulūr bür_gün. şu kārşıkı dā'lār dā'lārım olsā. çevrē yāni mōr sümbüllü bağ olsā. ā'
- 14 olsa dā paşā olsā bēy olsā yāḥāsız gömlā' sārılır bür_gün. gökdēki yıldızın ōñü terāzī
- 15 ülgēr ile āşar gidēr birāzī. yārin māḥşērde dē sorāllār bizī. ḥāk nizām terāzi gūrulūr
- 16 bür_gün. şu dünyādā insān ō'luyūm dērsīñ. helālī ḥārāmı dūrmādan yērsīñ. yēme ēl
- 17 malını ēr geç vērirsīñ. innēden iplā' sōrulur bür_gün. gārāc'ō'lān dēr de gonār göçērsīñ.
- 18 ēcēl şērbētini bir_gün içērsīñ. sūrāt köprüsünü ēlbet geçērsīñ. āmelīñ ārkāñā sārılır
- 19 bür_gün. diyē gārāc'ō'lānıñ bö'le güzēl sō'lemeleri çok. şimdī bēnim yāzdī'm şī'rlēr çok
- 20 şī'rlērīm mār bēnim. ük'üş dēFdēr dolu, okuyūm.
- 21 [ŞD] var vār hāc'ēl'emmide çok FāḲāt şindi hēmēn ēle āklınā gēlmiyīr yāni.
- 22 [FG] burālīyık burālīyık. bāyrāmda dā işdē ne biliyim ācār pırtı giyērdīk. āñdāñ kērī
- 23 tēmizlik yāPārdık. ēmmi dāyı gēldi miydī bāyrāmımızı gutlārdık. bāyramlışırdık. hē.

24 [HAG] ėsgı bāyrāmlar ėyyidi hātır gönöl vāridī. hātdā burdān āraplı köyüne ġadar
 25 gederdi onnār buriyē ġelirdi bö'lā. bāyrāmlāşırdık. hātır gönöl vārid' ėsgidēn yānı.
 26 ġüçcük bö'k vāridi. çanakġāle için bi' şī'r yāzdım ėvēt dümlupunār sakaryadā
 27 çanakġāladā. āliyōr dē'l mi şora. bīnlērce şēhit verdik burādā. düşmēnler karşıda sıra
 28 sıra dā. bunlāra dērsinī vērir mēhmēdīm. bu vātān ū'runā dōġulsūn ġānīm. şēhitsiñ
 29 şēhiT ō'lu şēhitsiñ canīm. allāhā ba'alı o büyük īmānīñ. düşmana dērsinī vērir
 30 mēhmēdīm. itālyā firānsız ingiliz ō kötü yunān. şu ġüzēlim vātānı pāylaşmaġ isdēllēr
 31 tamān. ġoşuñ ō cēpeyi vērmēn ēl amān. düşmanıñ dērsinī vērir mēhmēdīm. nē ġüzēl
 32 vātān bizimdīr bizīm. nicē şēhit vērdik yānıyōr özüm̄m. ġarşı düşmānlara çok acı
 33 sözüm̄m. düşmana dērsinī vērir mēhmēdīm. sēyir om bāşı. yālvārdı biri birinē. allāh
 34 ġücü kuvvēti vērdi ġolunā. iki yüz etmiş beş kilō' bombāyı ātdı yērīnē. düşmāna çok
 35 zā'yāt vērdi mēhmēdim. mēmleket çok fākirdi ō ġünlērdē. sīlāh yōġ cepā'ne yōġ ėrzēġ
 36 yōġ. allāh allāh diyē ġoşdu cep'ēyē. düşmana ġarşı ġōydu mēhmēdīm. çok hēr'āldā
 37 yāw. düşmān ōrdulārī ordā bōzuldū. āfınnāra ġāra yāzı yāzıldī. allāh ġücü ile vūrdu
 38 ēzildī. düşmana dērsinī vērir mēhmēdīm. cennēt ālāyā misāl yurdumūz. çok şēh.it
 39 vērdi fāzla dērdimīz. İşde bö'le çanakġālāyı āldı ōrdumūz. düşmana dērsinī vērir
 40 mēhmēdīm. çanakġāledē çanakġāledē. çok āsgerimiZ şēhit ōldu orādā. ōlürüz
 41 vērmēyiz çanakġāla sırādā. düşmana dērsinī vērir mēhmēdīm. vāpırlār dēnizdē ġezēr
 42 orādā. büyük türkiyēm āsıl büyük sırādā. ōlürüz vērmeyiz bir parġa toprāġ orādā.
 43 düşmana dērsinī vērir mēhmēdīm. bundān yüz yıl ōncē. çanakġāladā. ġāñ ġōvdēyi
 44 ġötürüyōdu orādā. allāhāñ yārdımı çokdur burādā düşmana dērsinī vērdi mēhmēdīm.
 45 ġoşālīm cep'ēyē hēp ġülē ġülē. allāh rēsūlu bizimlē bilē. ōlürsēk cep'ēde şēhidik helē.
 46 düşmānıñ dērsinī vērdi mēhmēdim. hāc'elim bir olālīm vērmē amānī. zāten yok
 47 bunnārıñ dinī imānī. ārtıġ ġēlmiş bunnārıñ ōlme zamānī. düşmana dērsini vērdi
 48 mēhmēdim. bu bitdi. bulsuñ bāhiyim dē. esġi zamānda yānī yāyliyē ġōşdu'm
 49 yıllārdam bā's etmiŞim. bunu diyēbilir miyiġ ōlur m'bu. ėsgı zamān. ilk bāhārda
 50 yāylālārā ġōġērdīk. hārmān sürēr ēkinimīz biġērdīk. sō'ġ sulār çādırımız āçārdīk.
 51 hēpisi dē yālān ōldu nē faydā. ōmūr ġēldī ġēşdi hiş dē sormādīk. ġēnşlī'miziñ
 52 kıymātını bilmēdīk. dünýā ġüzēl ammā murād ālmādīk. hēpisi dē yālān ōldu nē faydā.
 53 rahāt ōl ġārdēşim ġēl ġüzēl sōylē. ōtur kēndinē neşe vēr bōylē. ġēnşlik ġitdi diyē
 54 durmā ġel ā'lā. hēpisi dē yālān ōldu ne faydā. īnsānlārıñ īyisinī sēġērdīk. ġüzēl yerē
 55 çādırımız āçārdīk. yāñnıġ yāyār āyrānımız' içērdīk. hēpisi dē yālān ōldu nē faydā.
 56 anām sēbeP ōldu bēnī sālmadī. ġēnşlik ġēldi ġēşdi hāberim omādī. tā o ġündem beri

57 yüzü gülmēdī. hēpisi dē yalān oldu nē fāydā. çok çalışān insānıdī ānımız. hēp geçērdi
 58 tārālārda günümüz. allāhā rēsūlā ba'alı dinimiz. hēpisi dē yalān oldu nē fāydā. hāc'
 59 elim dē sēksēn oldu yāşımız. çitcilikdē hiç bitmēdi işimız. hep ā'rdı sahlāmız
 60 başımız. hēpisi dē yalān oldu nē fāydā. hāh hāh hāh hāh hāh. yāzılār da bōyūK dē
 61 gözüm dā' da görüyo. bu gālsın bāyım dur bāyım şō'le. kādirlī belediyēsine bir şī'r
 62 yāzmışım. oħuyūm mu. bugūn Gādirliye gēldim. hēr tarāFā selām mērdim. çok
 63 dēyişik yērlēr gördüm. kādirlī güzēl GādirLī. sāvrun sūyū dūrmaz āhār. hēr tarāFTā
 64 güllēr koħār. başgānımız. hizmet yapār. kādirlī güzēl GādirLī. sülēmiş güzēl hāvāsī.
 65 günēyindē hep ovāsī. bura zēpginlēr yuvāsī. būñā de de bir yōlculuk şī'ri demissim.
 66 ēsgī olāylār. şurda bir mūdūr gız vār hāh hēh heh. bir şī'r oħudum bir şī'r de bañā yaz
 67 dedi. oGudum. oGüyüm mü oriyē yāzarZa Şindi. hē. belediyē başgān'nā şī'r
 68 yāzmışım. yāyliye su getirdi dē. hüsēyin sözlüyē. adānā büyük şehir belediyē başgānī
 69 hüsēyin sözlū. yıllārdām bēri susuzluk çekēn göllēr yāylāsına su getirmişdi dē onā
 70 şō'le bi' şī'r yāzmışTım. hüsēyin sözlū başgān oldu seçildī. müjdē olsun su tōrēnle
 71 açıldī. hēr tarāfā su vērlīP içildī. allāh sizdēn rāzı olsun başgānım. depbōlār yapılp
 72 çeşmelēr vērildī. dahā önce ilgili māhāmlār görüldū. hēp berāber bir qarara vārildī.
 73 allāh sizdēn rāzı olsun başgānım. güzelleşdi bu yāylānıñ hāvāsı. yıllārca susuz dahā
 74 önce burāsı. nicē susuzluk çekdi hālkımızñ hēpisi. allāh sizdēn rāzı olsun başgānım.
 75 hep bōrūlār tırlār ilē çekildī. gelip göllēr yāylāsına döküldū. hālkımıza büyük hizmet
 76 yapıldı. allāh' emānāt oluñ başgānım. lāle sümbül mor menemşe koħuyōr. sulār geldi
 77 şārıl şārıl āhıyōr. bu manzarā hēr tarafı yāhıyōr. allāhā emānet oluñ başgānım. gelip
 78 bu sūyūñ yērini görüñ. yapān usdalāra selām da vēriñ. allāh rēsūlūñ emrini bilīñ.
 79 allāhā emānet oluñ başgānım. su demek hāyāt demēk sūsuz yēnilmēz iç yemēk. suyā
 80 hāyāt biçilmēz. allāh sizden rāzı olsun başgānım. vātāndaşlār hēp birdēn gülmēlī.
 81 vātāndaşım su kıymātım bilmēlī. bu yōluñ bu sūyūñ kārşılı'nı vermēlī. allāh sizden
 82 rāzı olsun başgānım. der hāc' elim sözlüsün sözünde durdūñ. su getirip susuz yērlērē
 83 vērdiñ. allāh rēsūlūnā kōmşu olsūñ. allāh sendēn rāzı olsun başgānım. yāylālārıñ
 84 metini vermişim burdā da. bir gāç yāylānıñ. on' d' oħuyūm mü. ēsgī zamān işdē
 85 zēncirli göllēr yāylālārımız vār. baba, dedē yayfālārımız. o yāyfālārıñ metini
 86 vermişim burda dā. gelip kārdeşlērīm yāylāyā göçēk. bāraç yōlū tās köprüyē geçēk.
 87 burādā sō'k bir sū içēk. burādā birāzētiך dūr isdēr gönül. karā şıh mezārīnā duā
 88 yapālim. çavuş yōlu yükseklere çıkālīm.

S2

Anlatan: Mehmet Gökçen [MG] Yaş 83, Emine Gökçen [EG] Yaş 78.

Derleme Yeri: Sumbas, Merkez Karaömerli Mahallesi.

Konu: Gelenekler, Türkü, Anıları.

- 1 [MG] me'mēd gökcēn. būrāliyim. evēt yerlisiyim. ġar'ömerli muḫāllesi. muḫāllesi.
- 2 yāşım da seksenīŋ üzērinde ötüz dört dö'mlüyüm kı ġaç yāşınd'odū'mu
- 3 [EG] bēnīm ādım ēminē. gökcēn işde. burdānım ben de. ben dē yetmiş sekiz yāşında
- 4 vārım hēr'alda. bu bilmēz bu ġardaşı bilir. o ē' bilir o ē' de sō'ler hemi ē' de sō'ler. úy
- 5 bēnīm cānım ġızım úy úy. yōk bilmem bēn.
- 6 [MG] ġardāş sēni bi' yēre gōtürüyüm ā'dını dā bilīr hēpsini bilir. bizim bilādēr.
- 7 yēmēklēr ne biliyim ben nē yapılr. pātetisinēn ētinēn bişēr pırāsīyē bişēr öndān
- 8 soñurā fāsiliyē bişēr ētinēn öndān sōnrā ne bişēr. bēn de yārdımcı olābili'miyim óŋá.
- 9 māntı şorbās'ölur. ēşgili kōFdēs'ölür. tā'rana şorbās'ölur. sütlü şorbās'ölür. piri'ç
- 10 pılāv'ölur. işli kōFdēs'ölur.
- 11 [EG] işli kōyTiyē nēhāl yāPıcıyık. yuñurruk şiyenēn bulğurunān setī'nēn eti de
- 12 ġāvırırık işli kōyTe yāparık. setık bulğur setī'ölür. yarma olür. ġuyārıK içinē bulğur
- 13 setī' dedī' onun ufa' yāni elēllēr ufa' çıkār onun. ġāynādiyēK içine acık şey ī duz ātarık
- 14 ēşgi ġuyārık. ġāynādırık işli kōhdiyē súyu ġāynātdıkdān kerī ġuyārıK içinē
- 15 ġāynādırık. ō'le yēnir işte. hē. onu ētinen işde māntı şorbāsī yāpāllār ününān
- 16 yuñurúllār māntı şorbāsī yāpāllār. dolāba göyāllār.
- 17 [ŞD] hāmırı yāpāllār hāmırı dā oklāynēn sūrtellēr açılır açıldı mıydi onu ufaK ufāk
- 18 kesellēr şō'le şō'le onun içinē eti ġullār ġullār şō'le sıGāllār. ġāynādılār yēmēK ölur.
- 19 [EG] [tırşık] bēn yāpmam heç hāzlanmam bañzer. ne biliyim bēn bilmīyóm de
- 20 yāpmām dā. tōġiyā dö'miyē bişirrik yō'rdü dā özērik ġızġıŋ ġızġıŋ ġuyārık şō'le
- 21 ġarışdırırık ondān soñurā süyunu dā ġuyārık bişirrik işde. ġarışdırārık. dū'n ēşgilisi.
- 22 yok ben yāpmadım. tçı'. işde pātetisinēn şiyenēn fāsilyeyinēn ētinen bişirillēr. piri'ç
- 23 pılāvı bişirillēr işde ō'le. vār vār. önnārı diyēm bēn. fāsiliyēyi ġāynādılār ētinēn
- 24 ġāvurullār bişirillēr işde piri'ç pılāvı bişirillēr ō'le işde. bāşgā nēhāl olúcu. hē on'da
- 25 yāpāllār. pırāsīyēnen de bişirillēr. sūdünēn piri'cinēn şorbā bişirirdik. bulğurunān da

26 bişirirdiḳ. ēveli ō'liyēdi ḥāsdalık mı vārdı ēvel' işde. şindī ḥāsdalık dā çuvāldī
 27 piri'cinēn yēni bulğurunān sütlü şorba bişirirdiḳ dō'mē'nēn bişirirdiḳ sütlü şorbiyā.
 28 ō'lē. bem bilmēm onu. dō'miyēnen. yok sabā'nan ō'lē yēnmēz kī. tāhrāna şōrbası
 29 bişirirdiḳ ēvēlī. āyrānān yāpardıḳ işdē. ğonuşduḳ dā ō yāpār ō'lesi şe'lēri. yōḳ başğā
 30 nē olucu kī. yāpmaḳ biz yō'rtlu kōmbē. ḥāsdalıḳlār ne biliyim ēveli sıtm' olurdū
 31 bōrenşiT olurdū şindī bu yōḳ hep ğāvır ḥāsdalık şindī
 32 [MG] saplícān dellēr ēveli saplícān dedī' d' işdē vücutüyün iç ğızmindā bir yāḡın
 33 olurumuş oḡa sulu saplícān dellerdī. bundan çoḲ ādam öldü yālınız. ēsgidēn ḥāsdalā'
 34 dutulduḡ müyü sarāriyōḡ ō'sürdüḡ mü nēfesin kēsiliyō. vāllāyi hēr'alda ciyērdēn
 35 ğēlme bū. sulu saplícān. ēsgi dōḳdurlār saplícān dellerdī yānī. şindī saplícān kākı.
 36 vērem kākı ēḡ kötü ḥāsdalık bunnārın ikisiydī. kinin ḥapı verillerdī
 37 [EG] sarı bir ḥap verillerdī. acı zēher gim olurd' işde. yoḲ ō'le yutārdıḳ. suya ğatıss'
 38 içilir mi ācı zēher gimī ērīr sudā. ónú yāzdırılārd' ēvel nē biliyim. şō'lē yāzdırılārdı.
 39 [MG] temrāyē ğopye ğālemīnen yazāllard' onu. temrāyi bilēn ādamlār ōḡūr yāzal-
 40 lārdī. bizim ḡurdā bir dātli ḥoca vārdı. ben oldumudu ufā'hān yāzdı yāzdı ğēşdi.
 41 [EG] onu vallāḡa bilmiyōm onun bir ilācı vār bir ilācı şō'lē
 42 [MG] ēvēt āt ğúyrúyúnām bō'ldu múydı düşēr. baḳ meselā şindī. baḳ bēnim şūramdā
 43 şū vār yā bū çoḳdām bēri ēsgide' bir yīlām musġası dellerdī. o yīlām musġas' işdē
 44 yāni yīlān soḳmāzımış. aḡrāp soḳmāzımış. bunú dellerdī bū musġiyā āldım bēn āldım
 45 yāpdırdım burāma dāḳdım buriyē sūrtēken sūrte'kēn buriyē ḡomüllik gim' ētdi burē'.
 46 hē yā.
 47 [EG] ğaş ten' ātleti vārısa ātletin yāḡası yırtılı ondān vallāḡa dēliyır ondān dēliyōr
 48 nāsıl dēliyōrusa. ōlūr tābíyi olma' mī tārlada tārla çoḳ burdā ēzeli búyd' ēḡēllērdī.
 49 arp' ēḡēllērdī. künc' ēḡēllērdī şifān ēḡēllērdī ēvelī şindīḲ onu hēç ēken yōḳ. pāmbıḳ
 50 ēkellerdi ēveli ēkellerdi. fisdıḳ vār şindī ḡāllā vār ēzeli yō'du fisdıḳ. ēveli yō'du
 51 soḡurādān çıḳdı. turp olur tsbanaḲ olur. ḡı' ī. şindī bēnim tārlānıḡ birisi isbānāḳ.
 52 tōḡōmunān ēkiyēlār onu şiyēnen ḡābiyēnen ēkiyēlār işdē.
 53 [MG] ḡābenin için doldurduḡ ōmuzun āldıḡ miyd' ē ātar şind' turpuḡ sırası bu
 54 zāmanıdı. bir āy ēzeli öldü turp 'sPāna' yāḡın ekilir. ēkini daḡā ēkmedilēr. ēveT
 55 ēkimā āyind' ēkellēr. şindī buydāy ārpā şifān bunnārı ēkellēr şindī bunnārı ēken yoḲ
 56 kē. hēriv ōn dönüm yēre dār' ēkiyōr buydıyē un ālıyor bōy'nā. bēn de diyēm çoḳlārın
 57 birinē ulān on dönüm ossuḡ ēkiḡ bir buydā dā. ēkdirēmiyōm. bāşġa n' ē'ccin.
 58 āmeliyēler sōḳúyōr. vār yamırlama yāpiyılār. gedēk. ğēt ğēT o şī'rde sō'ler. sāv ol.

S3

**Anlatan: Yaş 68, Zeliha Kocakılıç [ZK] Yaş 101, Şemsettin Demircioğlu [ŞD]
Yaş 53.**

Derleme Yeri: Sumbas, Karaömerli Mahallesi.

Konu: Gelenekler, Anılar.

- 1 [ŞD] burālārīñ meşū'r yemā' nēyidi nāsıl yāpılırdī,
- 2 [ZK] amam bire nēcī bulgūr dō'mē yārmā bīşşmē, fāsillē işde, hī yāşımı bilmēm
- 3 ġārdaşım veli çāvuşnan benim yaşım bir, vēli çāvuşdan ya üç yaş bō'Kūdüm ya dōrt
- 4 yaş bō'Kūdüm, zal'hā, dēl'çāviş ölmüş şōriyā guymuşlār sarādın üsdünē emmim de
- 5 şorda şō'le tıķ tıķ tıķ bi'şed ēdiyū ben de vārdım şō'le ġāldırıyādım, elleme elleme
- 6 dedi pīs ē' kāk ōrdan savış dedi, bāk 'ālā biz şindi tēlevizyīnē çekīyēk sēnī ōñā göre
- 7 nēler biliyīrsāñ sō'le ēsgīdēn ġōciyēñ zamānında nē yapardıñiz nāsıl ēdellērdī geçim
- 8 nēyidī geçimīñ ocā' yānsıñ geçim biçiciydik toplā'ciydīk hārmān ediciydik, içini
- 9 yölücüydük yā'mır yā'massa arabēnān cerēnēn bardānāñ ġazannān su ġōtúrúrdúk,
- 10 hārmānı sulāmīyē, ōylē sulārdık, yā, ā'tlārı mī biliyōm āmma ġördüm müydü d' işde
- 11 şē'demiyom, vallāhā diyēmiyēm işde vār çoķ bildī'm vār dā, nē'dī, ġar'omarlı
- 12 emmileri de ġar'omarlı yurtlārı diyō, sālđırıyō ġürtlārı diyō, bilinmēsīñ şu şekürün
- 13 dertlēri diyō, ġāñ ġurtçuk ġussun diyō ġusdu ġusdu o da ġāñ ġusdu, biliyōm d' āmmā
- 14 unudúyōm, cennetlērē búrđān oldú müydü burđān aşşā'dēyedi burā dā'lıdı yurdūmuZ
- 15 dā ġúyúnun başı derdi hēp ōrada hē burīyē sonrādan çıkđılār, cennetlērē vārırdık ōrē'
- 16 ġonārdık, yēdīk içērdīk yānnık yāyērdık dāşīK ederdīk sūtlērī yānnık yāyāyērdık
- 17 şōylē dēriden yānnık yāyērdık, yā'lār tāpoş tāpoş yā'lār, ōrdāñ kērī, ekini biçēllērdi
- 18 biçēllērdi biçēllērdī bēñ ekin biçildi miydi sūr yāyliyē yáyılā' gēderdik, burē iki bēķci
- 19 ġullārdı, yurt şiyē, ondān kērī āvratlār yāylad' olurdu hēriflēr burda hārmān pirinēn
- 20 pisinēn paçğırlı'nān, yoklū'nān ġōrsāñ, ısıcā'nān, abāww, bir tēr ōlúrdú bir tēr ōlúrdú,
- 21 ġārınsalık ġimī āvrātlārın şē',
- 22 [ŞD] ēsgī dō'slēr nāsıl olurdu ēsgī dō'slēr.
- 23 [ZK] ēsgī dō'slērī bildīñ ġimī dō'süllērdi dāşınan dēynānān, ābāww, kimīñ, bilēm
- 24 türküsün çolak yāpī'd' onun āmma, ne biliyim ölüm bilēmiyōm, āyrı yānınd' ossām
- 25 hēr şiyē diyom ō 'ākıt diyom diyom söylüyōm, āmma şindi, kimīñ, hē, hārunnān şekir

26 dō'sdü, onār şekiriñ ġāpısınā aş dökmüşler, ik' araba eletmişler, dāş yōk dō's yok
 27 cañğama yok bi' şet yok hē ġonuşmuyōllar d' işde sabahdan öldüydu bir bi' şey
 28 dō'yór, tütün dō'yór, anam mezeriñ içinden bīr sür' adam ġēdiyór, ben dedim vallāhā
 29 bīr sür' adam ġēdiyo mēzeriñ içindēn dedim, hērāl şekir gile gedeciler, o tütün dō'yo,
 30 ben dē çōcuk ġucā'mda hārunuñ ġulā'ndan şō'lē silāhā sıkıvērmiş şekirē dutuvērmiş
 31 ġāldırışın āvşar āvradı varıd' orda ēvinin beri yēndā, āvrada dā'miş, allāh bir dō's bir
 32 dō's hēp getdiler şiyā ġārafakıcıklı āvradin' s/.../diklērīm siz dē mi vār dō's dedi hērif
 33 ēveldēn dō'ssānēdi, hāsanıñ şurāsına düşmüşler, anca bibēn de ordan bir fıy fıy fıy dāş
 34 ġēld' emme bēn de sānıyēm ki daş oldu sānıyēm mār' şey dā'miş burda ġurşuñ ġālmış,
 35 çocuk da sırtımda āmmā hāklı yēre vurdu, āl etdi bañā şapla', get lan dedi ġabac'
 36 'āsanıñ āvradı bibim yā, çēkişi çēkişiyē çēkişiyē çēkişiyē çēkişiyē çēkişiyē çēkişiyē
 37 dō's vār ya dāş etmiş hāyırıyā dāşınān vuruşuñ şurdān ġān ākiyē şurdān, dā'sı yēşin
 38 heç sēs mes yok ġāyı, onuñ ġāfası yārıldı, ġabaca hāsanıñ ġol' öyl' öldü, hāl' ā'nıñ
 39 ġulāklārındān ġān ġēldī ġōrssēñ dō's dō's ē' bir dō's oldu, hāp'se ġētdi hārunnān
 40 ġārabāğ, iki hōrdā ġonuşukān mı orda şükrü şordā yemēk yellērimiş, dō'sdüklēri
 41 yērde, ō'lē yāpmişler, ġārdāşım, dō's çō'du ġūrbān öldü'm, ġüz gelin' yāyālīyē
 42 gederdik ġüzüñ ġēlirdik, puñarıñ başına vārdık, sīr gimī küncülēr küncülēr kürēñ
 43 kürēñ başğa bī' şet yō'du küncü getiriller küncü toplallār küncülü çōrēk yapallār,
 44 allāh ġāmışın şū yēnde ġāmış şū yēnde ġāmış ortada şēyh hāyme, başğa bī' şet yok,
 45 çō'du, ordān şēye ġēdellerdi aşşā' ġēdellerdi, birer ġarpız yüklēllērdi, ġārpız ġētirirdi,
 46 bō'lēdi, ōndan keri bir de mēmmetliyē gedellērdi ōrdān nār ġētirillērdi cēvīz
 47 ġētirillērdi incir ġur'su ġētirillerd' işde bō'lē'di esgikī, şiy annadırdı ġuç irbāhām
 48 bilmēñiz de ben bilirim çōcū'kan ōlTū, ġoç irbā'm mār goç irbā'm hāmīt vārdı
 49 hāmīdinen emm'ō'lúyd' ōñnēr dā, Tērimiş ki sāfiyē küncü çırpmyā gedēk tap tap'
 50 ālāk çırpacak, sāfiyē derimiş taptapī māpta' jsdemēñ benden derimiş, kōye gēdiyēñ
 51 gimī ġēt ġēliyeñ gimī ġēl derimiş küncü çırpmyā gedēñ, işTe lāflār böyliyēdi
 52 ġādasın' āldī'm ne biliyim işdē, çok laf dā ne biliyim kī, babēñ mī babē'ñ hasdālī'
 53 ēvcā'zindē getd' ō'lum, ben de pis ġān vār bende pis ġān vār insanda pis ġān ōlūr mū,
 54 ēsgidēñ ġān ātallārdī, usdurēynān şurīyā buçā' atallārdī şurīyā da buğallārdī şōylē, ġān
 55 āhıdıllārdī esgidēñ hērkeş ō'l' ēderdi, bu da ben de ġām vār derdi, ben de şora ġētdim
 56 ekmekden ġēliyom ġān ākıdıyō şō'le şāpır şāpır şıpır şıpır āhıyī ġān yok dedī melāk
 57 ġāriyē, bir dāhā at dedi buçak dedi, bir dah' ātışın āldı yō'rüdü ġān, dī'diriyō, çocuk
 58 bülū' gimī böyle dī'diriyō zal'hā ulāş zal'hā ġāz yak zal'hā çāpıt yāk, ġāv yāk ġētir yok

59 dutmuyür, gārdāšcā'zım geliyördü şordan ānca, ocā' batasicalar dedi niyē dedi n'
 60 ētmissiñiz adām ōlmüş dedi, fāsiliyē getiriyedi, èsgerlik yapmış, fāsiliyēyi getirdi
 61 şō'le gāv eyliyēverdi buríyē yapışdırdı kirpēden kēsdí, burdān da bā'lādık bāydık,
 62 metinēn durúyōk, ā'sām oldu yēdik işdik yatdik, ne bilēk gārdaş burā bōşānmiş ne
 63 yasdık gālmış ne yorgāñ gālmış abāww, hārab ōlmuş çıkmış, bir gūn ik' ūn durduk,
 64 ondañ kērī bir tokdura gediym dedi gēt bā'yim bir tokdura get ondān ēvël dē zātı
 65 tokdura get dedim dē getmēzdí, toktur demiş k' ulān demiş yāvrım demiş tokTur, ben
 66 gārı mesel'ne úymāñ diyēm demiş, sen de urup kilō gāñ gālmamış demiş, ē adāmıñ üç
 67 külō gān' olurdú demiş sende urup kilō gāñ gālmamış dō'ruldamañ bu gānı gōlāy
 68 gōlāy demiş, ālma yē demiş ciyēr ye demiş gara ciyēr al ye demiş bulgur pīlāvı yē
 69 işTe yā'nān bāl yē işTe bunnārī sō'lemiş bunnāra dēvām et demiş nerden devām
 70 ēdiciyik gārdāş gurt düşer ıÇcık ciyēri geti'dik miydí, ōndāñ keri hēpsini ētdik, ben
 71 dedi hērif, ... ōrıy gōtürdük ōrıyā vārdık ōrıyā vārdı n' ēse bākđı n' ētdi burda
 72 gālciyik dedi, gālTı', zal'hā şuríyē varāk bāhíyım burdā bēnim dayremde gālın diyō
 73 gārdaş tüvēlet elĺāhām yāGın mī neci, kōkūyūr duracak dā'ı, şiyē varTık, otel'ne
 74 vārdık, yok ded'lēr burda yēr yok dediler, ē n' ēdēk, zal'hā, hī, zal'hā gōltū'nda
 75 gēdíyōk, dede bā'gile gedek dedi dede bā'gil tā' nere o dedi kı vallahā dedí ne dē'm kı
 76 dedí Pi' yandan da ēvī ēv yāpılıyí ik' ōda vārdı dedí ēhmetgil gēlmiş ārrīn' ōñā
 77 gōymuş birin' dedi ēvī yāpıyāk dēdi, yēr yok dedi hē nē'dēk nē'dēk nē'dēk şiyē getdik
 78 kele nēdi hāsan onnārıñ evī cenderm' ēhmētgilıñ evī metl' ālinıñ āvradıñ dāyısınıñ
 79 ēvī, nēy ırbāhām nēy nēs' ōñā getdik ōñā vārdık dāhā ōnñēr gēlmedi biz daħa
 80 kirādē'k dedilēr, onnār dāhā yāylāda gēlmedilēr hāyTı' geldik getdik, pannatdār mı
 81 páynātlar mı nālbatlār nēs' ōnārıñ hān'nā vārdık, ōnnār dā yok dedi, n' ēdiciyik, sebā'
 82 ōrdān ōn lırā salmış ō'lanā gāp'sındā' çōcū'ñ biriynen, ōnu āldık, gētdik ūlduz
 83 ēhmeTıñ şē'ne genē ōtēlinē, vārdık ōturdu şōrıyā ōturduk, indāñ çok şōrda bir sürū
 84 yāz gūnū şēy ikindin ūsdün' ārşı bir de şō'yle bir ādām vār gīpğirmızı şō'le şo adama
 85 var da dedí de kı sañā hāsan çā'ríyō de dedí, ben dē vārdım gáyırí, hoca dedim böyle
 86 böyle dedim, nasıl hāsan dedi datlı hōcanıñ gārdaşı dedim, āPā'h dedi gōcāman hērif,
 87 gēldi gáyırí yānımıza gēldi bizē yer yok diyēnnēr, yorgānımız nē'mizi sırtlādılār,
 88 çıkārı gōtürdülēr yoħāríyē, nē'se ōturdulār mūturdulār, çay gētirdi şē'di rāmāzannı'dı,
 89 gáyırí çıkdı yoħārī ōruÇ āçmadık dāhā da, hēriFÇā'z bāñā çay gētirmiş gendini de
 90 gáyFē gētirdí bācı dedi sen dedi hemşíresıñ nē'dicıñ dedi, dedi kı vār şē'miz vār dedi
 91 pendirimiz vār ēkmā'miz vār dedi yiyeçā' vār, temām gētdik, ōrda bī'r hāFdā dūrdık,

92 temām, gētdık, ordā bīr hāvTā dūrduκ, toktur gēliyō bāhıyō bāhıyō şē'ni bilēmedim
 93 yüz nómeresini bilēmedim, aşşā' ēndirdīm ger'_yōkārı çıkārdım, çıkdık gáyırī tōv'letē
 94 otu'tdúm çıGārtdım, bā'lıverdī çıkdı, gāpının ā'zında, āPārī, şordā içērdē vār genē
 95 değim gārdāş dedim bō'le çırıverdim, gārdaş ādam yıkıldı dedim elini ş'_ētdi
 96 seslenme dedi gáyırī āklı bāşına geldi yohārı çıkārtım, dedi zal'hā dedī get dedi ēve
 97 gedek dēTī, köyē vār da dedi çārşıyā dedī gelen vārısa dedi, gōtursúnler bēni deTī,
 98 ōríyē vārdım Kı vēli çāvuş vār, veli çāvuş da cā'hāndān mı gēlmiş nerden gelmiş,
 99 bō'le bō'le dedim veli çāvuş dedim, gen'_dē gēldi gáyırī ōtúrdúlār ónnēn gáyırī lāf
 100 etdiler şor_ētdilēr, sabāhā gāldık zabāhdān gāyırī irbāhām mı dedi ārkadaşım memmet
 101 mi dedi hāngısı bilēmiyōm dedi vārdılār gētirdilēr, gētdilēr ē n'_ōlucū zāl'hā beni
 102 yāylāyā gōtūr, gōtūrēk yāylıyē hāydı bir de hē şēye getdī hāsdāniyē gend'_gendinē
 103 getdiydī ōríyā getd'_orda ūk'_üç gün dūrdūşun dedim kı irbāhām gārdaşım dedīm
 104 gōtúrdü burdā bōreK_ētdik çōreK_ētdik yāglādik bāl guyduκ şēy şēkēr guýduκ ēkmā'η
 105 ārasına guyduκ, şiyē gediym dedi bācım dedi guzandan gediym dēdi, nērdē
 106 gēdersē get dedim çamlārın içinde ōrd'_ōtúryō, beni gōrünce gōzlērinden dōkdü,
 107 gōcā ōndam_mundān yēdi mēdi, āklı gēlip gēdiydēdī, burē' guzāna gēliyir irbāhām,
 108 yātiyir āğşām derken'_n'_úyýúveriyō kākdiyd'_ābāww zab'_ōlmuş Kinē āyā'η
 109 āydī'yımiş, dūşşüyōr hāyvān'_dā āliyi dūşüyō gārdaşcā'zım dōşşemedēn ōterlek
 110 gēlişin, ārkasına iki d' dūşüyūr, yālıñız gēcenin o'_tunā, o bir bi'_yānımā gediyo biri
 111 bi' yānımdan gediyo okúyūr ōkúyūr ūfūrüyōr derkennā gáyırī ışımā' dūşüyōr geliyir,
 112 ondān keri gēldi burē' gēle gēle gēldi gáyırī yāyılā 'gōç zamanı mālımız dā vār iki dāna
 113 bir dāna vār ērkēk dāna, on'_dedi adādımıdı dedi şērēFimē dedī çifdīñ ucundān
 114 dutārsa elim dediym dedi, ōnu kesdirdi aha dedi ōn'_dā'tdirdi tēmam çekdi bēn'
 115 dēriyē çekin temām, ōnī genē vārdım dēl'_çāvīşā', emmi dedim böyle böyle dedim
 116 bunu yāp ná vār dedim, adamcā'z dā gēldi kēski dāwrādī ētd'_ēylēdī hēpsini ēlime
 117 vērdi gēndin'_dē çēkd'_içeriyē ōrtTúk_ gāpılārı, ben d'_onnārı dā'tdım ō'le bīr zamān
 118 yātdiş'_ārda yāwrım, dērinin içi cāpıl olmuş sūynēn, teri niyē, ne biliyīm sahar sırtını
 119 vērdim gáyırī, derinin içine girdi hē, ondān kērī kākıdı bēm_bilmēdim kinā, ka'kmiş
 120 sādinin ēvinin oralarda dā sērıl'_ikindin gēziyōr ōrālardā gārdaşı gēldi bir zāvır zırınK
 121 ētdi bāñā bir şēy, ne dī'n çıkārtın sēñ_ōnu, nē biliyim gārdaş bilmēdim kīnē, babām
 122 gēldi ō d'_ōyle, bēn'_ēdiyim bēn bilmēdim kī ter deri'nen tērneneçā'nī, ōylā gāldı
 123 nē'se zal'hā bēnī ş'_ēyle bālā yātır, balā bēledim bir Te, n'_ādar hāsiret adamımış, ārī
 124 sīnēk_gāldırāmıyōm_ādamı şúrdā āltındā bir şimiz vār şunun āltında gāpının ā'z'nda

125 şō'le taḥēbe, yorgáne gōydúm gáyır sūrūdüm içēri, şúriyē genē ḥāl' ā' geldi ocā'
 126 batası, n'ētdiṅ nē bu malamatlī'ñız siziṅ, n'ēdiyim gārdaş bō'le bō'le, işTe gārdāşım
 127 ōndān ēvel dē n'ētdīm bēn ḥasān dedim darāklıda tetiri olurdu esgidēn tetiri bā'lārdık,
 128 óndan gētiriyim de sēñā bir yātiriyim dedim gētdim çeledi de uFāraḳ, şō'le getdım būr
 129 çuvāl tetiri ğırdım, çiri çiri, yātırdım şúre' bulğur yāriyō gim' yārdım şúriyē içinē
 130 yārdım üsd'n dē ōrtđüm, kölgēniṅ de dibine ōturduḳ gāyır, biz d'ōturduḳ mōturduḳ
 131 şō'lē gēşdi vāḳıt gēşdi kākışım gāyır sırtını vērdim zal'hā dedi ēdiṇe ēcdedīṅ'ırāḥmāt
 132 dedi, vücutüm dedi ēbrişim gim'ōldu dedi ō ğadara gūzēl oldu kī dedi, dāhe bir dāhe
 133 yāparım saña dedim, dā'ları çiçāklārı dallārı budāklārı hēPisini yōldum gēTi'dim
 134 ğurban ōldū'm bulğur ğazanına ğuydum bunu ğāynētdīm, ḥā gāynētdim yērinē
 135 yātırdım onñārı da gōyduḳ gáyır onñārı dā yātırdık ālt'üsdünē palālidan dā şey geldi
 136 dedi okuntu gēldi dedi, gēdiṅ siz dēdi bēm burda yātarım dedi gētdik, ğurban ōldū'm
 137 gēliṅ geldī biz getTī'k, şe'mizi verdik gēldik gēnd' de daḥā yātiyōmuş ğāldırdım bunū
 138 o işliyēnci būrcu būrcu çay gimı koḳār súyüynēn dē çimdirdim sıtını genē gēydirdim,
 139 yok yok yāyliyē gōtür yāyliyē gōtür yāyliyā gētdik gārdāşım ğurbān ōldū'm
 140 gārdaşlārım dā gōtūrdū irbāḥām ırāḥmātılık evcilerden bir kirāc'āldık, ónnēre de
 141 vārdık, daşköPrüyē ōturduḳ, yemek nē yedilēr kākđık gáyır gāndıla vārdık ğurbān
 142 ōldū'm ēsiyō bir sō'ḳ bir sō'ḳ bir sō'ḳ, yēdiK işdik nē'se ē' kötū yātđık, gārdaşım
 143 ğıprıyācāḳ dā'l sō'ḳdān, şu kaḳar kaḳar ikide bir de kākār, ikide bir de kākār, ikide bir
 144 de kākār buña dā bir şāplāk mı iki şāplāk mı vūrdüydū ā'liyōdū ā'tıcıydı bū, hıh hıh hıh
 145 ulān nē dē'n vurdıṅ çōcā' dedim ben de gō'nüm ōlmādıyd' ammā vurdū nē'se
 146 ḥasdalık can sıkısı, ōrdān kerī kākıyō ulān nē dī' kākıyoṅ ō'lum ben işē'miyēm diye,
 147 nē b/.../Kūñ yıṅ yāylāniṅ başındā, didi kīnā ḥāvlıyi ğızdır ğızdır dā ğāsīnā bas dedi,
 148 bunun ğāsīnā bızdı'dık bızdı'dık bızdı'dık bızdı'dık işēdi bū, ānām, gāyır yātđı
 149 sabāḥāla getdik gáyır yúḳletđik ḥārmancā' vārdık ğardaş, ḥārmāncā' vārdık ḳ'ō āl'Tl
 150 de vārmışımış mār bizim gimı, bir yā'mır bir yā'mır gārdaşcā'zım ğurbān ōldū'm
 151 nūrdā yātsıṅ ḥēmen āl'āçık dutuvērdi, ā'ç çōḳ şōralārda kēsivērdilēr ādam dā var, bir
 152 de tāşc'isdimḥāl vār onun da bir ḥā'bēsünū gōtürüyōḳ, āvradı yāylādē'miş, bir dē o
 153 vār başımızdā' tēmbēl, ondan kerī, gáyır yātđıK ordā yātđık sabā'nā kō'lere gēldik,
 154 gārdāşım gāyır āl'āçık yāpdı gēndilēr gēldi gētdi, ordā epē' durüyōḳ şō'lē bō'lē
 155 ğōñşulārda vār'dı hēp, ēFēniṅ de bir çōcū vār ḥasda' bir şiyē gedēḳ gāriyā gedēḳ
 156 gāriyā gedēḳ gāriynān ğāldılār, ē nāḥāl gēdicıñız gāriyā yok gēden yōḳ başga yok,
 157 gedek dedi buluruk zāḥar dedi, gedēḳ, yemā'n nē'n yedi gáyır dedi ğısırā' gētır dedi,

158 torbāsin nē'n' aldım göturdım, gısrāk şōrālārdā dā'lārdā vārdım gēnd' de içēri
 159 gētdiydi ammā şurāsı d'ıcık gāzıdı şurālārımı ēliynēn gāzıdı şurāsı ııcık gānādı, orıyā
 160 dā kūl bāsıverdi gēndi dē bēn de gētdim şē' getiricim anām o yēññē gēdiyī bú yēññē
 161 gēdiyīr, durmuyō dutāmıyōm baqđım ēvde çokuntu vār, tērgedim gēldim serderō'lu
 162 dedi k'ırāhmātlik yāvrim dedi nedī'n dedi bunun bāşın' tergediñ de getdiñ dedi, dedim
 163 ki gēndi sālđı dedim, bēñ gētmedim dedim, hāyvánı gētir dediydi dēdim, dūşmūş
 164 zaḥār kınā ādamı çōtmūşlēr, durduḡ gāyri tērgedik gāyri gāriyā gōtürücüydü dēdim,
 165 gāriyā nēḥāl gedici yāvrim nēḥāl gedici gāriyā dedi tā tāpanda dēdi gāri böyle
 166 işlerden gārşılāşdıḡ gārdāşım, işde bō'lē, yāylēde orda bir sıhıyā gēldi sıhıyā bāḡdı,
 167 anācī'm yāpmış gētmış birs'd'ālmış, anām o hāpı yutdu muydu bir pis kōḡuyōdu bi'
 168 pis kōḡuyōdu anam çā'ıyō, ben de gōtürdü orā, bēn' gōTürdü,... memmēt vāıdı
 169 gāyri memmet dedim bunnār dā erkēn çıḡdı, memmet dedim böyle böyliyek dedim
 170 memmet bi' bēygir aldı bizim de beygiri dutduḡ işde hēPisi çıırıldı, barabar
 171 gelenleriñ, gendi dē emmilēr benī, mezerlik vāıdı şındık hēç mēzerlik ḡumiyekler
 172 ulān, hēç mezer yok, ḡoca mezerde hep ēv yapıldı, ḡusdu hāpı kōḡuyō pis pīs, bēni
 173 ēndiriñ şūriyē bēni bēni ēndiriñ şūriyē kōmūñ şu mezerli'ñ içine kōmūn ēmmilēr
 174 ēmmilēr d/.../ā'ıızı yē'm, bēni ōdürūñ ne var kōmūñ yāvlāriyīr, nē'sē gēñē ḡusunca
 175 çıkārtdıḡ gētirdik, ḡōñşulārda ikindinnē' gēlicilēr, bizim bēygiri dē gōturdülēr, iki
 176 deniyēdi bēygir, birini gōturdülēr, ā'sam oldu gēlmedilēr, n'ēdiciyik nēḥāl ēdiciyik
 177 ā'sam oldu gāyri, genē bōyūnā ēsiyō, n'ēdiciyik zabā'nan gāyri bu dā bēygiriñ aldī
 178 bēygiri vāırd'ōn' aldı, onüynen öte' bēriyi yükletdik geldik getdik, parā nērdē'di bēre
 179 bēnim ḡünūmdē benim ḡünüm kōtū ḡün vārdı hāḡ, bāḡa mı cēhēzē mi yōḡ yōḡ ik'
 180 inēḡ vēdilēr bir ōḡúz vēdilēr, inēḡ dē bēş lir'ēdiyōd bēş lirā yāpıyōrdu bēş lirā bir
 181 inēḡ ōn' dā ānam öteber' aldı oḡuntuluḡ saldı şōñ'etdi buñ'etdi hēç bi'şē' pāra
 182 nērde, par'āmm'ışde ōnu ālışın öte ber' aldı baḡā,
 183 [ŞD] bāba inā'nen ōḡúz dē parā, ālmadan vērmıyīllār mıyd'onū.
 184 [ZK] ōndān kēri dū'ññēr ḡōzel olurdu, ben nē bilim bēn anām, yāşāmissım ḡocāmān
 185 olmuşsum da bēñdēn sōrgu sōrıyō, zabā'nan yūḡlētdik bēygiri dū'ñ mū, bāyırāḡ
 186 ḡāldırillārdī, ḡızı mī, ḡız isdellērdi isdellērdı vērillērdı, öteberi gāyri ş'ēdellerdi
 187 ālıllardı işde pāra vērillērdī şey vērillērdī ō ordān ō ordān oḡuntu dā'dılārdī gēliñ
 188 gētiriller tāmıdı tumbut tāmıdı tumbūt, hā sıñsıñ ōynellerdi, atāş yāḡāllardı gēcē
 189 a'sāmınā dāşlāri ḡōyellerdī sıñsıñ şōrda burda dā'l ōrdā bol yēr vāıdı emmımgilıñ
 190 cīriT ōynellerdi, ḡāmişinen kā'kāllar vursa ḡōzüñü çıkārdır, ōyle gēdellerdi nē'sē

191 gētirilērdi gēlini dē gēlin bāyrāk vārdı bāyrā' ēndirillērdi tūFā'nen tāk tāk tak, gelin
 192 ēnmedēn gelin inēcēk pār' isdellērdī, şū şūnū vēriyēm şū şūnū vēriyēm kim'sı derdı
 193 kı bēn tōsun vēriyēm gēliniñ gōcāsınā tōsun dellērdī bēn de tōsun vēriyōm işde bēn
 194 de inēk vēriyēm dellērdi, gēlini īndirillērdī, gelini indirdilēr mi dāvılı gētirillērdi
 195 dāvılı, āvrātlar, dımbıdı dımbıt dımbıdı dımbıt bō'lē dūvāllērdi gēlini, ammā o şey
 196 gūzēlidī, gēlini üzēllērdī, tākāda kēpek gēlinim, nişānıñ köpēk gēlinim, hoş saFā
 197 gēldiñ gēlinim dē'n bō'l' ēdellērdi keleş çā'rıllārd' onū, geydi'ñ cizmē gēlinim, ok
 198 getirip düzme gēlinim, gōñşuyū gēzme gēlinim, deller dımpıdı, hāh hāh hāh, ō't
 199 vērillērd' işdē, ēdellērdi bāzī d' ēdelled' işdē pāra vērillērdi dū'n' ēderkennā, birisī
 200 sākılānırımış gēderimiş onu bul'lullārdi ōndām pār' edellērdī, ō'le ēdellērdi, gādasın'
 201 āldī'm o, ōy oy, emmō'lū ō'lānı sākılāllardı gēlin gēlirkenē ō gēlin yāsdīnān bō'lē
 202 ālillār gāçallārdi ōnān pācāy' atallārdi, bāyrā' durdurullārdi ōnān şey ālillādī ō'lānı
 203 buldulār miydı abāww, ō'lānı sākılāllardı, gēlin içēri gēldi miydī ō'lānı gāyırı
 204 gētirillērdi, ōndān cezā' ālillārdi, işTē bōylēydi gārdaşım nē biliyim, gēlinnēr gāyırı
 205 gēlinnēr hēç sōylemezdi, gāyinnārdan işde yāşılārā hīsımlā'rnā hı hım bi' şe mi diyēn
 206 gēlin sō'lemiyādī, hı' yōk hı' yōk, bō'lā gēlinnēr dē bō'lē gōnuşurdu, hāh hāh hāh, hā,
 207 şindikī gēlinnēr nēdiyē hērkış hērifıynēm barabar gēdiyālār, barabar gēliyēlār, hı' da
 208 yōk hā' da yōk, şindikī gēdişet' ē', ēsgi dē ēy'yimiş ammā, kötüsü dē vārdı kötülū' dē
 209 vārd' ē'lī' dē vārdı birēh, cenēzēde hērkış n' ēdicī ōlūs' ōl'n gōyēllērdi şōriye,
 210 ā'lāllārdi sīñırāllārdi, ā'sam ōldu müydü hēp gēdellērdi yēmēk vērirdik gōtürürdük,
 211 ōlen yerē, başga da şey yō'du, esgikī hocē dellērdi kīnē gābaca hoca ēsgikī ōlūşın o
 212 vākıt yēmēk yok yāni yēdirmēk yok, ōlmāzımış ōylē, hoca ōyle derdı hocā, ammā
 213 bizlēr ēwımızde hērkes gōtürürdü, hē yās yērine gedellērdi, ısgāt ālillārd' o'lum, nē
 214 biliyī ādamlār çokuşullārdi çokuşullārdi hocā mocā nē'se ōlen hēdemdēn pār'
 215 ālillārdi, ina' vārisa şorē bā'lāllardı sātallārdi biş sā' ālīā'm ōlūsü ōlū getdi miydī
 216 satallārdi parē' ālillārdi dērdi kı bizim ādām rāhmatlık bunnāriñ yedī' hēp hāram yēnir
 217 m' ō yēnir mi derdı, şū ōğsüZ çocuğlārıñ şe'ni āliyólār derdı, ısgāt dē'n ōnu ālillārdi,
 218 [ŞD] esgiden ısgāt aliyēllārdi beş on gişi toplandılar hocā mocā şey hocalār ēvırım
 219 çevırım dellērdi bir āyrı bir yerden bi dahā vārimış.
 220 [ZK] ısgāt ālillārdē bir de çevırım mārımış, ne biliyim bilmiyōm, gēlini gētirillērdi,
 221 ōndān kerī geliñ gelişsin ā'sam ōluşún ōzleñ dūvāllērdi, ōzleniñ başına çāpıt
 222 gūyāllārdi dolāllardı dolāllardı şöyle dolallardı gētirillērd' ük' üş tēn' ādam nikāh
 223 ēdicilēr gelinnen sorallārdi hē temām, gelillēr bir de cikcik yapallardı yanna şō'lē

224 yānna çōcūk dahā, sō'ledi mī'dī çııırlār çıııırlār gonusdu müydū cēzā ālillērdī, bir
 225 poşet bi'şet hēç bi'şet dā'l, bā'rāmlerde hērkiş yiyōrd'ıçııyōrdū toplāıırdı, bāýrām,
 226 ğurban bāýrēmінде hērkiş ğurbānnı kēsellērdī çoKuşullārdī, bir ev mi var ne vars'
 227 irellēkdē ordān birēr eyā' ālillēr ğēdellerd'ıónnéñ gedellerdi, orālerde kēsellēr yellēr
 228 içellerdi bāýrāmēdellerdī, ö'lē'dī, ē ānnātdıKıışdē, āman çiFcı'nen gedellerdi çobān
 229 ā'cınān ā'cınān saban vāırdı sabān, bōýündürük vāırd'ıōkúzlērın bōýnündē onñārı
 230 bōýnüne ásellērdī, ōkúız hō'lēllērdi tā tā tā dāhā rāhāt dāh'ırahāt ğecenıñ bōýúnē
 231 ka'kdı mıýdı ō ordān ō ordān ōkúız ō'redillērdi, hē millet ō'le ōkúznēn sürēllērdi, hā't
 232 dālı bā'lādımıdı n'ēdiyim ayāma lāsđı'di biliyın mı bir lāsđık çıkdıydı ēveldēn bi'
 233 köşĝer yemenisi giyērdık bir ōkcēlı yemen'ölürdü onú giyērdık, o lāsđık de ayā'm
 234 dūşdı dūşd'ıāýā'm n'ēdiyim ot dōlādım n'ēdiyim, pampık toplarkān n'ēdiyim
 235 yāńıyō, bēn hērif hēr vahıt dēr pambık topladı'ñı biliyōñ mu ayā'yın āltına basmadı'ñı
 236 yāñıyōrdū, nē biliyim sebēbim'ımmāırdı sā'bim'ımāırdı ōñārdılār sātılār ātdilēr
 237 yēdilērışdilēr, sādiyi ēverdık şıyē çelebiyi ōñārdık, çelebí dedi kı, dur sēn ğocā dā şō
 238 hā'şey vār yā ğoca kemāl zal'ā bācı dedī sāña bi'şet dē'ciyim dedi, dē ğārdaşım
 239 dedim nē dē'cısēñ de dedim, çelebi dedi vel'ıçāvışın ğızına ğēT'ēın diyōlār dedi, vēl'
 240 çāvışın ğızın'ıdā dāş āhmede verdilıKıöldü dāş ēhmet vār şōrdā, dāş āhmet de mi
 241 isdiyirdi. ō da isdiyō d'ıōñā verimkār öldüydü, ğētdık n'ēse, nē dıyōrdüm nē
 242 diyōrdüm, getdik n'ēse vārdık oturdum, vēl'ıçāvış ğış ğünürād'sō'ĝurāk, ocā'ñ
 243 başınd'ıoturduKıoturdūKıoturdūk kākđım bi'şet diyēmedim, n'ēse nē diyōrdun dedi
 244 emm'ııız dedi lāFı ğocātma lāFımızşey ya, nē dē'ciyim dedim ēllērın dedi ğndēn bēn
 245 de diyōrdüm dedim, hāh hāh hāh hāh dedi bir, ğētdi dēdi emm'ıız'ıonu vērdim
 246 vērdim dedi, yōk dedim vermē'ksın dedi, ğülē ğül'öld'ıırāhmātlık nē'se ğētdık, ibiş
 247 ğāriynān hāl'ıā' ğēldī ōñā getdik getdik vārdık ğēldık vārdık ğēldık isdē hā isdē hā
 248 isdē hā isdē hā isdē hā isdēdik, verrim ammā dēdī şū şārtınān vērrim dēdī, kelē bēş
 249 mıllōn mū dēdī āltı mıllōn mū dēdi par'ıisdērim dedi, mıllōn m'ıışde nēyisē, ōn'
 250 isdērim dēdī vērdık bō'lē ğēldık, hē temām buñüynāñ ğāldık dedi Kıı ğārdaşım bācım
 251 nāhālēdiçın dedi veli satı inādırā'ñ birisi deTi hıh hıh hıh, ğēdēk de dēdī bācım dedi
 252 vallā' zal'hā ğāfāsını birhoş etmiş bem bu pāriyē nēhāl bulurum diyōr diyēk dedi vēli
 253 çāvışā dēdī, bō'le dēTik anāsı vāırdı ō'lum ded'ıānāsı bēş yüz lira da dedi bēnimıçu
 254 ālma ō'lūm dēdī temām dedi āna tēmam dedi, temēm temām sāvıol deTik temām, n'
 255 ēse getTik, ō'le dedim ō işdē o zamān dedim kı bēn sāmānnık yāpdırıcıyim dedim,
 256 ō'lān ō'le dē'sin getmedim ō'lān dē'sin bııuk'ıüç ken ğētmēdım, ō'lām bañā ş'ētmıyē

257 dūrdu, hā tēmām dedīk ġáyri gētdīk, hē vērđi ādāmcā'z dā genē dē āldī dedī'nī āldı,
 258 āldī āltı bın liri' āldı, nāhāl ġız āldıñı, u vāhıt bāk 'elē ālmādı, nē'sē vērdīk ġārdāşım
 259 bunū ġel'n ōldulār gētdilēr ā ġel'n ālmıyā gētdik ġáyri āpdāllār māpdāllār hēpisi vār
 260 hēPisi tēmām ōldu gētdilēr, bir hārāl pāmbī'm vār dahā çıt'li, bir dē cēbīmdē ālmesīñ
 261 parāsı vārıdı bānde ūş lirā ūş toķālī cēbīmdē'di, ōñ' ēlētiyim dē vēriyim dēdim ġelin
 262 ālārķānnā çıKārdāmādı, yasdık dē'di çōK insannar çıKārdāmādı, çıKārdım
 263 merdim, bunū āl āmānātıñ dedim, bu dā hāmır yūñūrüyōdū ālmām dedi ben saña
 264 diyóm kı dedi óñū bēñā māķin' āl diyóm dedi, māķinē'nēm bēn kımē gēdip dē ālıcım
 265 dedi āl dedim ālmādı cōbümē ġōydúm, ġurbān ōldū'm nērde nē'tdī'mi nēhāl ētdī'mi
 266 bilēmedim, cōbümde bō'le şāvlārdā ġērēK ōldu mu ālır çıKārdırım parā ōrdā ġālır,
 267 parā yōķ parā yōķ parā yōķ bu dā hāsđ' ōldu allāh para para parā amān bi' şet
 268 yēmiyē dedim kīnā, ādiliyām de şō'le ġüçcük ādiliyēm dedim pendir getir buñā bōrēK
 269 ēdiyim bāhıyım yemē' mi dedim, oriya gētdik giderken ceb'mē ēllyēverdim bēlim
 270 būz gim' ōldu yok, bē're ġōymēdim biliyēm, allāh vārdıK ori'y' ēmma āvrada dedim
 271 Kí bāñā sēn ver de dedi sen bāñā bir kilō pendir ver dedim ben gediyciyim bō'le
 272 bō'l' ōldu deTim, búlūñ işāllāh ded' āvrāt da ġēldīk ġetdīk ābāw ēv çāldım ētdim
 273 āriyım ġáyri bunūñ ġōzünū hēç ġördū'm yok ġáyri, yōķ bulāmadım, ō'le gētdi
 274 bulāmdım, arādım arādım bulamadım ġáyri ġeliñ ġēldi hēr şey bitdī o şē'd āldık
 275 pāmbī' da ġoduk, dāyım dēlirēk miymiş nēmiş işTe, teb' ēsdāFur töbē, lāF vēri'ķēnnā
 276 lāF ġātıyō bēnīm lāFımā, dedīk ġáyri ġēldık ġetdık āldım on'dā' toķāl'lārī, āldım
 277 sadī'nān hē o pambī' ġötürdū ġüllü ġüllū demiş ġüllü ġüllü demiş bāh 'ele taķā' dahā
 278 tūKedememmissīñ demiş, vēli çāvuş, pambık ġötürüyoduk ġörüyoñ mu demiş, kimse
 279 kimsēñ hāl'nı bilmēzimiş, ōndāñ ķeri áyri parā' vērdım buñā ālh dētim ġereķlī' yok,
 280 ne diyecā'm de únūdüveriyēm işde, nāyimē dē iki işġıyā miymiş nē'miş, dāyimgilē
 281 ġēlmişlēr, māvizērlī, yēmişlēr içmişlēr yātmışlār ētmışlēr ġetmişlēr, dāyım dā dāyım
 282 o bō'ķ dāyım ġüçcük dāyım, te tūfā' vārimī'ş ōñún ārkās' 'urā ġetmiş, ōndāñ ķeri
 283 bunār ille vēr yok vērmem ġārdāş ēķmā'hızı yēdīk işdık bu şeyli' yāpmā sēn ġerek bu
 284 şey bizē verēmēk, yok yōK ille verēcāķsın, hēriFlēr ġetmiyē durmuş gen' ārkās' 'ırā
 285 ġetmiş, yōķ ōtā' hā bēr hā dērķēn ā'l demiş hēriFÇāzıñ birisī dāyımı Fūrmuş ōrdā,
 286 ādamlār ġetmiş ġáyri ġēndin' bēygirē yūķlētmışlēr ġáyri sārıpımış yēr, dā ġāyēlērīñ
 287 āvradıñ biri dedi ki ānam dā a'lārımış da dēli gess' ānam kelefetde sēm bibē
 288 çekmedip mi, āzġın yāralı ġārdāşıñā bāk mādıñ mı, ġār'nīñ biri dē ānama anam
 289 ā'lārımıŞ işdē bō'le ō't yāhāllārımış işdē ġārdāşım, tarlālarımızdan ġetdik tōplādık,

290 tōzlüyē mī ō hō ō bātsıñ, köylü bir şıh vārıdı köylüyü gaFārılıyı hēpisini ēz'l' ētdi, o
 291 şey şıh pāmbık ille pambā' gēdiçıyık burdān gētdık vėl' çāvuşunān gētmedık biz ōñā
 292 vallā bēni şaşırđı, gēndilērın toprā'nda ne bī'liyim vā'risa hē etdik amma, ōnār gētdi
 293 ġārdaşım mērcimā' vārđı herkiş otúrdúlār herkiş yedī işdi, biz dē gētdik bēn de getdim
 294 ġá'nim de getdi ġızı getdī babām gētdi irbāhām ırāhmātılık getdi, āltı ġişıyık, gētdık
 295 óñnārın de bāygırlēriynēn gēdiyır arabē'nān, hērkişın hāmbalcılı'nı yāpdılār, ötesini
 296 bērsini ātallar n' ēdellērdi, hē ġóñülēri dē ōlmāz ammā n' ēdicin, gēdellērr, fā' vārdık
 297 mērcimā' abāwwū pāmbı'ı içi şey bi' yēni ġārpız bi' yēni tōmatis, ēnēm āvrātlar
 298 toplúyór toplúyór tomatis şō'riyē yī'lır ġārpızın yedık yedık ātdık, yī'arık pāmbıklārı
 299 şöylē, abāwwu, bunārı nē'sē onun şē' vārımış ēnişdesi vārımış o ā'nın, gēlmiş onun
 300 enişdesi bīr çeten pāmbık bāsmışlar, gōtürüyöllērimış hērif gēlmiş kınā bēnim pāmbı'
 301 n' ētdinız pāmbı' enişdeler gōtürü, hēyle ōlur mu şöylē'di böylē'd' işTē āldılār mı
 302 gētirdilēr mi, hēri dē hārpıtlıymış hıh hıh hārpıtlı memmēT ā'yimiş, memmetT ā
 303 bēnim memmeT ā' bēnim pāmbıgımı nāsıl gōtürüllēr, hāh hāh hāh hā ō'le enişdēlēr de
 304 ālmış gōtürmüş, işde ō'lē ōlduk ġārdaş ordā, orā' dutārdık orā' bitdi mi başga yēre
 305 gederdik āman nē irezillik yaşadık, bīr āy gētdik bir āy gētdiK orālārda ētdiK ēyledik
 306 ġá'niminen de çolāk vār ya dāyım, óñnār dā ēlc' olmiyā ş' ōldulār elciliK oldu, gēldik
 307 'ēç para verēn ōlmādı óñnār ālci dā óñnār vērici, gēldik şōriyā, hırsızlık mī, hırsızlı'ı
 308 gōzükōr olsun çō'du, bāygiri gen' ālillērdi mālī gen' ālillērdi, sülō' hālil ġarā
 309 sülēmēn, ondan keri hacı köse hācī ī, ġıç āli de niyetlēniyīdi ġāyır, hırsıza dāh' ē'
 310 vērillērti' ġızı, amam bāñē hırsızlık yāpmasıñ dē'n gēnē yapārdı, ġār' ēşē' āldılār
 311 yāyliyā gederkēne keşin sūyūna getdīlēr, orē' vārdılār sülō hālil şē'n ġāpıdın' çēkmış
 312 pēncērēden çēkmış ārpē' çēkmış arpē hırsızlık ġızın' d' āldı yē'nā' onnara vērdi yē,
 313 dāhā beter ēdiyü işde çēkmış ārpē' çēkmış arpē' bir de şey vārıdı ġara mērik vārıdı kör
 314 eşenin bācısıydi, ōrdā kör osman dellerdī pampal al'nın hısımiyd' ērāldā ōñā
 315 vērdileridi, o dā ġız dā ālmām dedi ālmēm dedi ālın ālmāñ derkēn sül' ātım vārıdı
 316 āldırdı verd' ōñā, dūrmad' āvrāt dūrüs dūrmādı kef duru kef gederdi, óñdēn de hēp
 317 kēş'ın sūyündē'di o dā şē'miş ō ādam dā ēsger ġaçā'yimiş ābāww hep geldiler
 318 cenderme geldī āġşāminān hep bür sürü gēldi ġıpıkdırıyır, sō'yō ādamı bulun dē'n,
 319 ādam dā mār' orda köprül' al' ā' derik köprünün dalā' derik dalā'ı içine girmiş, şeyin
 320 ā'cannı nē derdi oña taman, içine durmuş dērenin içine ġırāña, āriyēlēr bulāmiyēlēr,
 321 hēpisini dō'dü bēn dedī ġār'ō' gumāndāniyım dedi birisi bēn gumāndanım deTī',
 322 āġāmın şō'le dēynā'nān vuruşun şurasın' ġāpġār' etmiş ġāyır mēmmede demişlēr bak

323 demiş bēnim ēvimi gāpmişlēr demiş bēním gēdiyēm çavuşum mu demiş nē demiş, hā
 324 ónnār ded'ışd'ādam ónnār dedi siziñ hırsızlıñız'ārıyó deTĩ', al'emim de şekirín
 325 gārdāşıydi, amm'ē bir ādādímí, o dā geldí gedi, dāhā diyēdi de o āvrāt ālmad'ōnu
 326 ālmadı nerd'öldüysē, hasdānada m'öldü nerd'öldüys'öldü, āvşar pāşa vārdı onun
 327 dā āldı yanna gōtūrdūydū āvşar paşa, ōndándā bür sürü ō'lān dō'rdu n'ētdi o d'öldü
 328 hēpis'öldü, gārā sülēmen hē bir hāynē dutdu babam gōzēl bir hāyma dāhā yaylādē'k
 329 bēni getirdi āynínē ben çōcū'duķ şúnćá'ćíıķ çōcū'duķ biz, şē' küncüyü toplallar
 330 toplallar gor topar topar gor, kimü şōrdan şonu get şōnu gētír şunu gētir on'ēletiri
 331 ētdik, gāFām dā ā'rír, bir hā'í vārdı içine ātdım içine de ötē' bēriyi için'atdım
 332 yatdım, súyá gētdi su gētirdi dāl gētirdi hāymēniñ üsd'nē ātdı bēn ōrdē'm, ānām dā ō
 333 şeyi āliyerimiş içinden diye gōcā diyē yılān dā hēy bāba Tiyō yāwrım dedi diyō bir
 334 ē'l'i'mi bilseñ āllāh ırās'getirmiş sēn'öldürmēmiş ē' ki dedi, ben d'ōñün āltındē'm
 335 hēre bi'şet gıprıyō gim'ölüyōr ya gāFām ā'riyō hēç gāFām bilmiyēm nē'se, getdık,
 336 ōriyā gāyrı yātariķ ēdērīk bēygir gāçmış gece, aha dedi beygir āldılār dedi, bükün
 337 arāsında, gāra yığāniñ hāymās'da şō aşşā'raķda, kākđım ulān gārā yığān gāra yığān
 338 der anam içerde, çocū'ñ yanna gel belķít gōrķar dedí beni gōrķar, bēygir āriyēci,
 339 bēygiri gētmış kōyü āramış ētmış şōķ, memmet dā'ye vārmış k'ā' bō'le bō'le demiş, ē'
 340 biliyeñ mi demiş, āldılār ben demiş yok demiş arādım bulāmāđım dedmiş, gēt ēwiñe
 341 yāt sen demiş, beygiriñ zahār burālarda bulunur demiş, emmim bā' yā ōñā ēletmişlerr
 342 bēygiri, demem kīnē beygir zabāhānan kaçmış anam kī bēygir gāpıdā, kōyde geldi
 343 gōtūrdū ōyle dē ālılārd'ışde şē'ñ gāFārlıdā şıhçı hoca dellerdi, hōcāniñ ēli yōķ gōlu
 344 yok tıhđıyār hoca, namāzı şūrda gılār hērifćā'z, kimi vērmiş işdē hāc'kōsē hācı
 345 vērmemiş, bunun emmisinín ō'lu vār mūhıtdın dēller zıpır gīmi bir ādam şōyle, ōrda
 346 bō'le bō'le ded'anam, hōcāniñ parasın'ālmıyē ge.iciyim dedi, yēdılēr īşdılēr biz de
 347 cocuķduķ işde hāymēniñ ālt'nda yātdım onnar da at par'ālmıyē getd'onā getdiydi
 348 anām hērifí ē'ce dō'müşlēr çolāķ sūlō' hālil hāc'kōsē hācī parē' vērmiyōlar hēriFi
 349 dō'ýōllār, vārmış kī içerde atāş vār içerde atāş vār içerde atāş şāniyó, anam dedim
 350 nedī'ñ içeri yakmışlār atāş ben dē vārdımıdı, gāynēr gatmışlār hērifē isg'yēdirtēler,
 351 diyir kī ādam yok gārdāş diyē ō'le bi'şet yok diyī āğā'r diyī gendinē biş'ólē'di diyir
 352 onun ikisin'dē yērdım āmmā üşd'lēr dō'gdülēr, gārdaş sēn şúnü iç'ēle diyēllēr ónnēr
 353 de içiriyólār, sabahđan ōluyō bürğün ōluyōr bir dē bir itimiz vār gāra bir itimiz vār it
 354 her vāķıtta essaķđān ürēr, öS sāhēt gō hāc'kōsē hācı hāl'.

S4

Anlatan: Avni Güvel [AG] Yaş 83.

Derleme Yeri: Sumbas Merkez.

Konu: Gelenekler, Anılar.

1 ādım āvni güvël. bu sumbāsdanım ben. hē merkezindiyēm. seksen üç yāşındiyem.
 2 işTē ānnātıyōrum bāk bēyginēn çi't sürdüm öküzünēn çi't sürdüm. ēvēndī bilmēm
 3 çi'FÇilik yāpdım. nārenciyē dikdīm. ben nerden geldī'ni işTe kitāpda bulursuñ ben
 4 nerden geldī'ni nē biliyim. kórō'l'nuñ bāzı türkölē'ni mürkülē'ni duydum al'nín
 5 vel'nín annatdī' bunu annatacak dā'l dē bem bu kóyē gāfarlıdan geldím otuZ sekiz
 6 yılindā. benim geldī'mī bilēn ādām gālmadı hēPis' öldü. adam gālmadı yānı sorācēk
 7 bir ādām gālmādı. otuZ sekiz yılında biz gāFarlı kōyündēydīK ordam buriyē gōşduk
 8 gēldik. burdā rāhmētlīK öldü. bū'K ā'bim vārdı āsgere getdī. o dā mardinde bir
 9 çatışmāda o günün bēhrind' atātürk zamānında öldü biz de bir gāç gārdāşıdık. gēndi
 10 gendimize öküzūnen ātınān işTē bilmēm nāyinēn Fālānnınān fisdāhānınān şimdi d'
 11 āllāhā şúkūr. üş tāne de mōturum vār. işci bulāmıyōm şindiki şikāyētīm pārsīynān
 12 işci yōk. çalışdırācāk ādām yok yōgmúyesi yúz līrā gārın' da dōyuruyōrum
 13 sigortāsın' da yapıdırıyōrum çalışan yok. hā işdā düyōm yā yālıñız bāşımıyām. bir tāne
 14 de vār'd' ē' kötü yārdım ēdiyordu o dā bō'n ā'bi dişimi daķdıracā'm dedī gādirliyē
 15 getdī. biz darı bu günnerde mısır ēkiyōruz zāten hubūbātdām vāz geşdi millēt. ş'
 16 ētmüyōr māsrafını gōrumuyōr. mīsır ēkiyollār mısır dā gōrumuyōr dā hēç olmassa
 17 çok şiy olmuyōr. meşgūliyet' olmuyōr biçer düvēr biçiyōr. ē're tāyiP ā'bi ālırsa da oñā
 18 da vēriyōk. ēlimize gēri māsırafımız gēçiyōr. bēnım burdā āklımın erdī zāman
 19 hasdalīñ ēñ bō'Kū sāplicānıdī. zātūr'e dellerdī ıslāndı dā ēlbisēs' sırtındā bēklēdi
 20 miydī ci'ēr'n' üşüdüdü. ārkāsındān o dā vēreme çevirirdi vērem dellērdī bir samannā
 21 sıyrılā' adam' āyırılırdī. ōrda yēmek vēren ōlursā verirdi kimse yanna vārip
 22 gōnuşmāzdı vēram olan adāmınan. ciyār hasdalī'na yāķālanan adāmınān. oKudū'muZ
 23 kitāpda dā guş palāsındām bāhs' ēderdi. firēngidēm bāh's ēderdī. çiçekdem bāh's
 24 ēdērdī bizim bu ökudū'muz kitāplār bın doküz yüz kırklārdā ō'lesi hadālīklārdām bāhs
 25 ederdi ēñ bōyūk hāsdālīk d' işdē gōz ārısıymış gızāmī'mış. bō'mācāymış o gūnnērde
 26 bizim çōcuķlū'muzdāK' āsdālīklār 'ēp ōnnārıdī. şimdi dē allāh gōrusuñ kimē vārsāñ.

S5

Anlatan: İzzet Davutluoğlu [İD] Yaş 87.

Derleme Yeri: Sumbas Merkez.

Konu: Gelenekler, Kore Anıları, Türkü

1 bin dohuz yüz ell' ikide getdim kōriyē bēn. dōrtyold asger'dim bēn. sūbāylérin
2 bērbēriydīm. asgerliK yīrmi dōrT āyidī, otuz ay altı gün asgerlik yāpdım. günümüž
3 gēşđī 'ēmen 'ēmen tālim dē görmedim. hā dōrtyol üçüncü bātārya sā'de üçünc' bataryā'
4 çıkārtđılār kōriyē sūbāyīyēn ēriyēn kimi gözüne gāz goydū kimi tebeşir yutdū kimi
5 gāşđī. allāhā muhāmmede pēygāmbere yāvlārdīm yōnūmū gılbē' döndüm. dēdim
6 allāhām gūrbān oldū'm allāhām sēnin gulunum sēn yatarđın senin ēmirininen
7 gedecā'm içinde dē heç gorku murku yok. bāñā bir cēsēret gēldī tūh biz' bindirdilēr
8 tirenē izmir borno.uyā. ik' āy bornovādā tālim tērbiyē var. ō kēsmelīk dāşl'ın içinde
9 gēliyōlār gāpğara, ben subāylārın berber' oldū'm için ne tālim gördüm ne bi' şe'
10 gördüm. sabā'na kākārim erdēn ō'lum izmire gēdicin mī üs' tēmēn yüzbaşī necāti
11 üşkat. şükrū ālbāy. sūbāylēr ēyiydi baña pāra verillerdi bāñē binērim sūr izmiri dōlāşır
12 fırlānēr ā'samınan gēlirim batariyē. çoK ırāhātım. amarıkān vapurū gēlmış dāyānmış
13 isgēliyē. kōriyē gedecā'k vārdık cemsıylere bīndik. vārdık. āna bāba günü kimi ā'líyō
14 kimí sızılıyōr. kimí gāçmış. allāhā gūrbān olúyım çıkđık mērdüvenden isgēliyē vāpur
15 yūzlü gāt. üç gāt vāpur amarıkān vapuru. çoK gēniş bi' vāpur. içinde sināma vār hē'
16 şey vār yānı ē'lenecek. sāZçı vār dāvulÇu vār ōyúncü vār. anāñı bābāñ' ünuduñ. birēr
17 vāpurunān gētdik pūsā līmāññā īndik orđā dövlet demir yollārī bizi bindirdi sūr. inşūr
18 şēherinē bir búçuk gün de tirennen getdik topÇ olarak bīr gēce galdıK ōrdā yēmek-
19 lērimizi nēyimizi vērdilēr. Zabānān cēmsēyler geldi bindik sūr. irēliyē cēp'iyē. bür
20 gün d' ā'sam' 'ādar cemseyinen getdik otuz iki buçuk gün gētdik otuz iki buçuk gün
21 gētdik. ā'tmış bēş gün yolculū'm mār. vāpur tiren cemsē' bi' sen d' orda galdım. hār
22 etdik hārp. cēp'iyēvārdık gumgāle nēre burā dedik ārKadaşlarā burıy gumgāle dēllēr
23 gumgāle cep'ēsī. kimi ālıyōr kimi gūluyōr. bīs sene galdım ordā. ammā orda ırāhāt
24 etdī'mi ēw'mde ırāhāt ētmēdim. bir ırāhātım ārkadaş cēpēdē Kündē cēnāze gēlir
25 alābildiklērini alamadıklārı ordā gālir. yirm' iki yāşındē gēncim. yā tā şōrda şōrda

26 kore iresmim ordā kürşāT endir dē gētir gētir. saç bıyık sərbēs. korēdā düşmāna
 27 heybetli görünmeK için o'lum saç bıyıTıñZ serbēs. súbāyların berberiyim bir dolār
 28 veriyōlār bi' kelle başı bir dōlār. türk parasıynan iKi buçuk milyār. iki yüz elli milýōn.
 29 iKi senede bir gözlük veriyōlār baña gözlü'n biri şurdā aç kaķ bāhıyım gözüm eyi
 30 görüyor da sulāniyō sulāniyo. savaşdā çōK şeylēr yāpdık. yolu bekletdī yüz başı
 31 necēti usatal. bunu yakālañ gētirin baña dēmiş. bēni yākālādılār āğşāmın geç
 32 sa'atindē. örmām böl. arķa yapmış yüzbāşı necāti oñā cam daķdıracām. işTē bu
 33 arķādāşınız şō'le şō'le yāpmış evlātlār. bunun yāpdı'nı siz yapmañ. baña bir hāFda
 34 cezā verdilēr. nazarata yatacām bir hāFTādan soñrā dā batāryiyā gelecām bir hafda
 35 soñrā cēp'iyē bēni cēzāl' olārāk göndēriyō bēni. ābāww. bindirdilēr bēnī bir PiKābā.
 36 yārim yatām' atdīm dālār iri dālār gocā dālār. dālār' āşdam merdūven yāpmışlār
 37 dutā dutā dutā dutā bayā' getdik öriyā vārdık düşmāñ gārşıdā. üstē'men tāfık
 38 turān. gözetleme súbāyı vārdım gālān selāmālō'kūm. ālēy'm selām evlāt evlāt ni
 39 yāpdıñ sēn ē'lē mē. ni yāpdıñ sen. vallā' heç sorma üs'tē'menim orda bir hāFda
 40 gāldım. gārdāşım nē dē'm. günde üç beş ön. āsger ölüyo piyadā bizim piyadā.
 41 dēminden de dedim yā ālabildiklērini getiriyōlār güzēl yıTıyōlār. otū yānna
 42 deFnēdiyōllār. alamadıkłār' orda gālīyō dēmin dēdim yā yirm' iki yāşında gencim.
 43 topcūyuk ölen ölüyō gālāñ gālīyō. bir sene gāldım orda işdē āmmā. okumuşlū'm
 44 olmādı'ndān benim gāFām eyīydī. üç meyet birē bellēdim. görēdālārınā gurduk
 45 çadırī. gāhrāmāñ ērler de düzük tabırī. gādir mevlām bize versin sabırī. gārdāş biz
 46 gēdelim kōre dā'na. hēle bir gēdelim kōre dā'na. görē dālārındā gār bölük
 47 bölük.vātandān āyrıldım ciyērim delik. zātām bēn olmuşsum yārālī gē'k. hēle bir
 48 gedelim kōre dā'na. kōre dālārında ot gucāk gucāk. nē bilsin çayını türklēr basacāk.
 49 yā'mır yēr'nē de mēni yā'cāk. hēle bir gēdelim kōre dā'nā. bō'lē ayakdiyek sāzçı dā
 50 sāZ çālīyōr dümbēlekÇi vār galābalık çōk. bünü sō'lēdīm gāymāhām başlādı şıKır
 51 şıKır şıKır şıKır şıKır ēTireFimde dōlānı dōlānı oynādı. cō'mē dē bi'şē' soķdū. birēr
 52 bārdak çāy vēriñ. dūr birē. bāķ'ēlē. bī' dāķga. ēkmām'nāsib ölmādī bir bārdak çāyım
 53 nāsiP olsun yāho.

S6

Anlatan: Cafer Tutsoy [CT] Yaş 83, Şemşitdin Develi [ŞD] Yaş 50.

Derleme Yeri: Sumbas, Akdam Köyü.

Konu: Gelenekler, Türkü, Hikâyeleri.

- 1 [ŞD] gızlārınān ō'lānnār bi' yērdē dē'lidi yā ō'lannār āýrí yērdē dúruyōdu gızlār āýrí
- 2 yerde o sō'lēdī'ñ türkölērdē annaT işde.
- 3 [CT] ġaradāş ō ēsgī bir şey meselā ġızı ō'lana görsetmezlērdi biliyoñ mu yānī nēyimiş
- 4 bu bāñā vürġun ōlur dā ālır dē' ġızlār ā'ri bi' yērdē oynārdı. erkekler āýrí bi' yērdē
- 5 oynārdı. şimdiyisē ġārman çörmān yānī ġız ō'lān bir oldu ōýún yāpıyōr. cāfer tutsōy.
- 6 ben seKsen üç aķdam köyü sumbas āķdām. ēvet dō'ma büyüme burālıyım. bēnim
- 7 ondām bir bilgin yok kü. yōķ. dādālōġlu ēsgī bir esgi bir aşıklārdan. biz ōnnara tābiyi
- 8 yētişmedik onnār ēsgī sō'lenmiş veyāhūt dā ġēndinden sōyliyēm bir aşıklār yānī.
- 9 dadalō'lu dedi. i. yōķ. ġarac'ō'lāndān bildi. i'm bir ġāş türkū vārdı yā unuttum vāllā'
- 10 sōyliyēmem yānı. yok. bizlēr yānī bū ēsgī aşıklārı bilmēķ. yēni yēni nēsīl olārāk yēni
- 11 nēsīl aşıklār olārāk dú'ññērdē bulunurduķ. yānī ġārşılıķlı aşıklār ē üç bēş bō'le dú'ne
- 12 şēref vērmeK için okuntu vērillerdi. ġēlillērdi yānı onnār da bō'le üş dōrt ġişi
- 13 ġārşılıķlı yānı millēt ġālabalık atışma yapardıķ. yānī o bir bēyit sō'lerdī ġārşıdaki ōña
- 14 göre bir cēvap verirdi. o ō'le diyē diyē bir bā'lantı ġurullārdı biliyoñ mu şimdī
- 15 bā'lāntılār dā birbirinī dútmādi miydī bizim burda aşıkli' maķbul sāymāzlār meselā
- 16 yolā ġēl bēle ġēl dilē gel gülē gel. bēñ güle gel dersem sen de mutlakā bir āyārliyēp
- 17 dile gel diyecā'ñ. āynı ġāfiyede sōyliyecā'ñ. bunnārī dutdurāmāssāñ maķbul görmezler
- 18 aşıklı'ñı yānı. yāw sāçmasapan der yāw. onun şe' mi diynenir deller. bizi'ki bu yēni
- 19 nēsīl olārāk.
- 20 [ŞD] hānımı sormuş ya körō'l'nā körō'lu demiş senīñ de bilē'ni bükēm vār mı demiş.
- 21 körō'lu ünnü yā bilē'ni bükēm vār mı demiş sāz' el'n' ālmış demiş ki bir vādide bir
- 22 musdaFa bēyin ō'lüyneñ ġārşılāşıyōr körō'lunu yēniyōr. bir atı vār alā paçā āz ġassın
- 23 ortadam biçē bir bēyiñ ō'lu musdaFa bēy diyōr. ōnu hānımınā sō'lüyo. türküyü
- 24 kızirō'lu musdaF bēyi. sem bunnarı bilmēñ lāzım.

25 [CT] yāw biliyóm unutduk yāşlandıkā unudúyom irellemessēñ gerilēñ. bunú
 26 işledecāñ dēvāml'olārāk yāni gārşılıklı aşık olsun da sōylesēñ dāhi işledecāñ.
 27 işletmessēñ gārşıdak'ādam senī māhcúPēder milletin içinde yāni. işletmedik biz dē
 28 zamānında ēvelde bō'le sō'lerdim dū'ñnerde gálábalıklārdā õhuntu vērillerdī gederdik
 29 götürüllērdi valā' şimdiyise bi'_şe' gālmādı. bilēmiyōm. ēsgileri heç sorma baña.
 30 yenilerden aşık mı söylüyōñ. yok yok. val'a' ēsgi dū'ññērdē üç gün olurd'ēveli bizim
 31 bu köy ārālārında dū'ññēr şimdi iki güne bindirdilēr bir güne bindirdilēr de üç gün
 32 olurdū ē õkuntu dā'dıllār hērkese. hısım akrabā nēyisē vēyāhut dost okuntu vērillēr
 33 onnar dā ó dū'ñdē bul'nūr. dū'ñū şennendirmeK için tābiy' çālgī dāvul zurnā bilmēm
 34 orkesdıra falān şe'_yāpallār. bō'lē ē' sō'liyēñ aşıkaları götürüllēr. yāni millēt şennēnsin
 35 dīynēnsin dē' ē onnār sōylēr gārşılıklı'olārāk oturullār. üç gün olur işTē dedi. im gımı.
 36 şimdi endirdiler yirmi dōrt sātē endirdiler. õyun õynāñır çifTe tellī şirvāñi hālebi.
 37 serçe vār. ēFēñdim bu serçē ekserī hē o'lan ēvinden vārannārī şi'_yapāllār gız ēvinē.
 38 gēlin alacak yā yani bir aziyēt gibicēsīñē. ēFēñdim üç bēş gişī hıızım akrabāsındān
 39 çā'rıllār. fārz ēdelim āli gel bahālım sēn o taraFlısın. filān filān üç bēş gişī yāpālallār
 40 birisi õyūncū olārāk ēl'nē bir şiy alır gāmış dē'm yāni incerek. bir de gúyruk d'_alır.
 41 yāni õ başdākī çēşit çēşit şe'ler çıkārır. yāni onnārın bulāmāyācā' şe'lēri. óññārı
 42 dū.āceklēr yā. o'lan ēvinden gēldi. çēşit çēşit iş çıkārır. meselā õyñār õyñār õyñār
 43 õyñār cōbüñdem bir parā çıkārır. farz ēdelim. gerçi õyle dā' da bēñ õyle diyōm. bir
 44 para çıkārır. öteKilērin de çıkārtmāsı lāzım. o pariyē çıkārāmadı miydi vūrur. vūrūr
 45 óñā vurūr o vurūr ötek' işTē kēnardāñi ēşī d'_ordu dā onu gurtārmāK için cōbüñden
 46 çıkārır o pāriyē õñā verir onu atlādır. ötekī birisi bō'le bō'le bō'le derkennē sērçe
 47 õyūnu bō'l'olur. sıpsini mi ēvet sıpsinē bu şihālind'olur ātaşı gāyallār genē āynī gız
 48 evinden o'lan ēvine. gız ēvinden o'lan ēvine gelennēri ekserī şe'_yāpāllār āziyēt
 49 edeller. hē atāş bō'l gör olārāk yanār. o trafdan ī sıçırār yālāmın üsdündēn. hē yāni
 50 sıçırıyēmedi miydī ēlinde turā olur turē'nen vurullār bō'le bir tura yapallar gāyış
 51 kēmer gimi bi'_şe' bu gāyış işde olur. turā da olur tura oyunu d'_olur bō'le gārşılıklı
 52 āynī o'lan ewı gız ēwından gelennēri gārşılıklı ellerinde birer tura gāyış birsi çıkār
 53 mēydanā goyār gārşiyē bir şe' görsēdiyōr par görsēdiyōr. o dā ordān õñā zorlādır. o
 54 gelenē gārşıdaKī şey zōrlādır. yetişdi miydi vūrur yetişemessē zatan toplumın içine
 55 gārışır ye geri dōñēr yerine gēlir. hē õynāllār yāw o dā āynī bi'_şe' ārıyā göyāllār
 56 meselā deller kinē ta' tābiyi tābiyī tēpsiyin içinē fīlcāññārı göyāllār āltına dā bi'
 57 yūsük. ā gārşılıklı iki gurup meselā nēyin'õyniyēciyik gārdaş fārz ēdelim iKi kilō

58 sucū'nā ō ğurup o filcānī ūē' saqlār yūsū saqlār sūnēr bir çālmıyā bulursā ğārş' alır
 59 filcennen tabā'. yōk ālāmādı bulāmāssā ōne orda bi' ūē' vār gedēr. orda bir numārā
 60 yānı bir cēzā yāzar yānı nē ğāzāndıysā ōrıyē yāzar. hāḡısı fāzlā ālmışsa o ütöldü
 61 sāyılır yānı ütö sāyılır sucū' ğēḡitdirillēr. tābi hēPisi bir ğenē yēller ālem yānı bir
 62 vāḡıt ğēçirmeK için ō ōyūnu yāpālār.

63 [ŞD] aşık ōyunu hāyd' āşık deller atallār yā. ğız ēwīnde de hēç ğız ēwīnde de suvān
 64 düşürdüñ mū. ēsgideñ ğına yākdırmāzlārdı yā suvān dāḡallārdı deynā'n bāşına dud'
 65 āsāllārdı silā'nān dābāncā'nān düşürmessēñ ğıniyē yākdırmāzlārdı. sen d' ē'ç vurdū'n
 66 öldü mu.

67 [CT] vallā' o āşık ōynāllar ōnu biliyīm amma. yōk ōlmādı. ō'le bi' ūēy. hā şimdī o
 68 birāz uzūn sürēr hāḡ ōylē mi şimdi ğārdaş bizim burdā āynı bēnim gimī bu bilir hilmi
 69 dūrgel diye biz ğara hilmi derik dē o dā sōylēr, ğendilī'nden o da sōylēr. berēber
 70 ğederitī. yānı dū'nānere ōḡuntumuzu vērillēr, bizi bindirillēr ğötürüllēr, 'ānı bir ālem
 71 bi' şennik yāpsıñ dē'. berēber ğederik ōnēñ o dā ğızıl ōmērlidē ēv yapıyór. hīlmi.
 72 bizim burālı usda maraḡoz yānı. baḡa dēdi kinē ādamım dēdī sendēm bir ricā'm mār
 73 dēdī nēy ğārdāş dedim. bēnim dēdī şu aşşā' nēbilērde dēdī ḡardallī'n āltına düşüyo
 74 nebiler dēdi i da ūş dōrt Tānē biri sırās' üsdü bir ēv kirēmitli. ōrda dēdi tānıdī'm bir
 75 ārkādaşımı bir dū'nüvār dēdi. ōḡa dēdi bi' şeref vērsēk dēdi. ille ğetir on' da ğetir
 76 diyōllār dēdī. ğedēbilīñ mi ded' ā. ğēderim dedim. ğārdāşım dā āyrıldı burdān āyrıldı
 77 aşşā' āyrıldı ev yapıyok. daş duvār. bēn de at arābasıynān toprak ğetiriyom. bēyaZ
 78 toprak. ō dēvirlerde çimāntōyū bilen nērdē'dī kirēşi bilēn nērdē'di. bēyaZ toprā'nān
 79 daş duvār ōrūyor usda. ben de at arābasıynan toprak ğetiriyom. nēyise ğetirdim murt
 80 çāl'sı derik biz murt çāl'sıñ dibine de hāyvannārī torbalādım. yānı saman'nı yēmīni
 81 vērdim torbalādım. ōylen de yāḡın hēlmi ğēldī. ğızılomārlıda çalışān hēlmi. baḡa şōyl'
 82 ediverdi bir. yānı hāzır ol dēdi demeK isdedi biliyoñ mu. ōlur dēdīm babas' tıñ ōrıyē
 83 ğēldik ben hēmen dōnūyom dēdi yānı. ben bēygirlere torbalārī saman'nı vērdim
 84 ḡazırlāndım. babam da çoK titiz zāvurlār ğörse ğederkenne. ğōrmēdem pırtıdım.
 85 nērēyē ğetdi ō mel'un demiş babām. vallāḡa demiş ğārdāşım dā yāw hēlmi ğeldiydi
 86 ğara hēlmi ğızılomārlıdan ōḡa bir ēl sallıyēverdi ğāy'b oldu ğetdi bu da demiş. hā
 87 tāmam demiş. ōnū dū'ne ğōTürdü demiş yānı. nēyise biz hēlmiynēm birlēşdik.
 88 akşāminān oldu ğızılomārlıyā vārdık. ğār' ēşe dellēr ē bir ādamın ēvini yapıyór. ōrda
 89 ā'samladık. dēdilēr kī ğızılomārlılar toplāndı. yāw ğārdaş dēdilēr sen bir aşık
 90 ğēTirdim diyōrdūñ dēdilēr yāw biz hēş diynēmiyēci miyiK ā'sam. baba diynērik dēdi

91 helmi yāw. nē'se birēz ē onnārī ē'lendirdiḳ sō'ledik bir gāç bēyit sābāḥ öldü dü'ne
 92 gēdiciyīḳ nebilere. adāmın dā vesāyidi yok atarabası var. yāylı. tek araba. ōñnāñ
 93 bīndirdi bizī dü'ne vārdıḲ eve dü'n ēvine. bāyrāk yārin dikilēcek. āḳşām oldu ādamlār
 94 zēngin. gāz gāz yemā' doldurmāsı yāpmışlār. yemek gūvvetli yēmeḳ. āḳşām oldu
 95 yēmek yiyōḳ. ḡapı ḡıcı't dedi açıldı. odanın içinde yemek yiyōḳ ḡāp' açıldı. şöyle
 96 bāḳdım bizim burdān bizim burdān biz ē lā'biynen sōyliyēm caḳcaḳlı sūle'men derik
 97 sēm bilin selāmāleykim dedi ā'. āleynē āleykümselām dediler amma ādamlār afāllādı.
 98 bu nēcīymiş dē'. bīrisi gēne ḡāpīyī āşdı selāmāleykim dedi āleykimselām. o da
 99 maḥmuT ombāşının ō'lu ōsman. dēr' ōsman. arḲadaşlār nēreli dediler ā' bunnār. yāw
 100 dedim bunnar bīzim köylū bizi ōriyē dü'nē şeref vērmeḲ için geldī'mizi dūymuşlār hē
 101 biz dē gedek dēmişlēr dedim. bizim köylū bunnār dedim. tamam ḡaradaş bū'run
 102 oturun oturun. oturdulār bāḡiyīm. sūlemen yānıma gēld' ōrurdu. sōḡuldu yānımā
 103 biliyoḡ mu. 'āni daḡā ō'le bi' yēmek yēmemiş. ḡōrmemiş. bi' mala vurdū. mala vurd'
 104 amma benim vurdū'm malanın ikisin' üçün' götürür. salladı hēri' ā. yú'ḳ' ek mā'nen
 105 loḳma derik. bir ātdī loḳma loḳma şöyl' ediyiverdi baḡā. nēy o dedim. nē yemek
 106 ḡurbān ōlúyūm dedi ne gūvvetli yēmeḳ dedi yāni. yāḡō hūs dedim yāḡō. seş ētmē. āyip
 107 yāḡō dedim. nēyise yemek yēdikden sōr'ā. tābiyi oranın ādamları da genē dúymuşlār.
 108 āḳşām āḳşām varaḲ aşıklara bires sō'ledek ik' aşık gelmiş diyōlār dü'ne dedilēr.
 109 demişler sō'sek demişlēr. onnār da gēldī birēs sō'ledik. nēyise cānım. dü'n bāyrāk
 110 diKilēcek sābāḥ öldü. günēş şö'le çıḳd' ā'. millēt toplāndı gūvvētli dü'm vār. ādamlār
 111 sāygılı. hā. şu aşıkları bi' dēḡā diyniyēḳ bā'yim dedilēr diynēdilēr. hēlmi ḡārşıd'
 112 oturuyō bem burda bō'l' oturuyōm. birās sō'ledik birisi ēl'ne bir tābaḲ āldī. tabaḳ yāni
 113 bizim burdā sēhen derik yāni tabaḳ. sēñ ēletiyōr oḡā ēletiyōr. oḡ' ēletiyōr hōle
 114 dōlāndırıyō. ō dēvirlēdē ḡirmızı iki bucuḳluḲ olurdu iki bucuḳ lirā ḡirmızı ātiyōr
 115 ādam babā. dolāndırıyō. sēñ ātiyōñ iki bucuḳ ō ātiyō bēş bō'le bō'le dēr kennē tēpsi
 116 yī'ldı. pāriyēnen. hēlmi dedi kinē n' ēdiyoḡuz ḡārdaş siz dedi yāw. āşıḳlarā aşıḳlarā
 117 dēdilēr. bā'suş. hēlmi dēdi Kinē yōḳ ḡārdaş dedi. biz ḡābıl ētmiyoḲ on' dedi biZ
 118 fıkara dā'lík şükūr ḡamd olsun dedi. biS dü'nüñze şēref vermiye geldik buriyē dedi.
 119 para teḳlīF etmēñ bize dedi. yāñsa gēderik hīñ ḡāḡā bağlā sēñ ōzūñy. ḡārdēşlērīyīñ
 120 ḡabēri yōḳ. onnār dā ḡābēr vērēm bēñ öldüñüm. hīñacī bırāḳdın bizlērīy. bir ḳaçıñıñ
 121 ē'zik yüzlērīyēy. yāzılārdā bēlēniyōr ḡārdāşiyīñ ı çit ḡızlārīyāy. ḡārdēş ḡābrīñ'
 122 ḡaziyōrlār. rāpōrūñy yāziyōrlār. sāvcı dokdōr hēp gēldilēyār. rāpōrūñy yāziyōrlār. n'
 123 ōlsun ḡul cāferim n' ōlsun. āllāḡ rāḡmēt ēylēyē saḡā. meḳānıñ dāñā cēnnet ōlsuyūñ.

S7

Anlatan: Rahime Fındık, Yaş 67.

Derleme Yeri: Sumbas, Çiçeklidere Köyü.

Konu: Gelenekler, Halk Hikâyesi, Anıları.

1 bēnim ādım ırāhmā. soyādım fındık. cānımsın. ā'tmış yedi yaşındayım ben
2 çiçekderēdenim bēnim bābam āvşar. hē çiçekdere köyü. ānām dahā yāhınd' öldü
3 cānım. āltı yēdi sēn' oldu anam öleli. ēvēt baḥām ç'fcilik yapardı. ōkūzūnēn ç'i't
4 sürērdi ādı me'mmēt gutcüydü. nē biliyim ē' bir āpdezli nāmazlı bir ādamıdı ōr'cun'
5 dutān nāmazını ḡlān islāmiyetine güzēl düşgūn ānām dā babām dā. dini imānı tēviz
6 bir insannārıdı. allāhā şükūrlēr olsun. hāmırdān nē yāpārık. yēmēk olārāk māntı
7 çorbāsı yāpārık. gēnē ō içi ētlī bir dē etsizini yāpārık. gēnē ōnu dā bō'lē yūksük
8 çorbāsı derīk ötekīnē de māntı çorbāsı derik. yāwu şindī ōnū sācın ūsdünde dēpidiyōk
9 ēkmā'η ārkāsındān. óñ' dā güçcük güçcük ērişd' 'āmi kēsiyok on' dā gēn' ō'le güzēl
10 süyūnān eşgiynēm bişiriyōk. oḡa da güzēl sām'saklī nā'nelī güzēl āvcār yākiyōk. ō
11 olúyō bir güzēl bir yēmek. ōbürü dē gēn' ōlē. o tābiy' ētinēn yāpdī'mız ōnū şē'diyōk
12 ónnān ū'rāşiyōk ónnān. hē onu yúmüyōk güçcük güçcük o birēz ūrāşdırcı ōtēKi ō
13 ḡāyserī bēnim bābam ḡāysērili ḡālām burālı burda dā āvşār bēn'm babām. āvşār ā'dı
14 dā vallā' ī bīlmēm ē'ce. yā bilirdi bēnim ānam çok güzēl türkū çā'rırdı dā bizī
15 bildīklērimiz ē bēnim babām bir şey ē söylērdi. sārīgāmışın türküsünū. sārīgāmış
16 yarālı gēliyōr mēmiş. bunu dúymüş vār mıyídı. nē der ō hēyēcannāndım işdē.
17 sārīgāmış sārīgāmış yarālı gēliyō mēmiş. top gürlēyip gúll' ōtūncē esgēr allāh allāh
18 demiş. dur bāhiyim dahā. sārı gāmış nē ārālī kim' ōlmüş kim' yārālı. bunu duymüş
19 vār mıyídı yālān dūnyā ḡurulālī. biliyōrdum dā hiyēcana ḡāpılıyēm. ō'lum mār sēnīn
20 gimī cānım hē bir ō'lum mār. ōretmennī' ḡāzand' d' ōlāmādı. işşāl' ōlur. kōmbe
21 yāpārık bō'lē sōbādā yāpārık çōrek yāpārık. çōrā' biz güzēl bō'lē şē'dē yāpiyōk undān
22 normāl unnān duzunān yūñürüyōk güzēl. māýāliyōk. on' dā isdersēn yā'lı yāpyōn ō'le
23 dōşşiyēveriyōn. fırınnā Zobadā. isdersān ō'lē şē' de bişirēbiliyōrsūn yāñi. yüz
24 yāpardık biz ēvelden sācın arasında bişirirdīk ōnu şindī hē sācın biri tēne sāç
25 āltındān bir sās dā ūsdündēn ḡördük. iki tārāFlī yōk ōnu āltı ḡızıyōr zātēn ōnu gēnd
26 āltındān da kōz ōncēdēn yāhiyōk. kōzūn ūsdúnā ḡuy'yōrdu. tā ōnceKi ḡünnēri diyō.

S8

Anlatan: Mustafa Alasirt [MA] Yaş 63, Neval Alasirt [NA] 62.

Derleme Yeri: Çiçeklidere Köyü.

Konu: Anılar, Gelenekler.

- 1 [MA] ulān ğardaş dā'mat ne ğiysıñ kī dāmat ğırāvat dañi daķmazTı. bīr cēket olurudū
- 2 ō dā ya arķadaşındān ālırdı esgi zaman fākirlik yā dā dilenir deşirir ğēder bir
- 3 ēvleniciyim dē' ayakġābı nāylōn çorāp yok buldū'na sēvünüyo tābı'. yok ğardeş pantul
- 4 yō'du altında şāvlār ğırızet derdik ğirezet. hēh o dā bozumsu bir şeyisi ğirī şāvlar. düz
- 5 şāvlar. ğaFasında şapġā ğardaş
- 6 [NA] ğına türküs' sōlellēr. sesim ē bō'ķ. ben yāni bilirim dē sesim çıķmıyōr. vallā' ne
- 7 dēr. atladım ğeşdim eşī'. suFrada buldum ğaşı' derh. işd' āldım ğēdiyōrum. büyüK
- 8 ēviñ yāķışī' dellēr. yāziyā bosdan ekellēr vāķdi ğelinde sōkēller. ğurbēte ğēdēñ ğızīñ.
- 9 ğözüne sürme çekēller. dē işde ben şe'demiyōm. ēvlēriniñ ōñü ğavāķ dōķūlūr uFāk
- 10 dēFēk işde āldık ğēdiyōruk, allā'm şaşırıyōm yā. hıh hāh işTē nē dē'm kinē. ōñāñı
- 11 bayā' biliyordum ammā ne biliyim hēyecannāñıyom. bāşını hātī'liyēmadım mallā'.
- 12 önce yemā' yeller onu dā'tallār ğelini ālıllār. ātınan ğēdēllēr bir iki sa'at ğedileñ yerler
- 13 olurd' esgiden çoK uzā' şindi arābıyē binen ğēdiyōr. ğeliñ ğēlirdi dāmadı bulāmazlar.
- 14 dāmat ğāçār. dā'mat ğāçār ormanā ārallār dāmātī. dāmat ğelēcek ātın üsd'nden ğelin'
- 15 ēndirēcek. damādı zōr ğüç bulūllār. ğelin' ēndirillēr. ğāpılārı dillēllēr. şindik' 'īmī
- 16 ğeliñ ğēlincik hēpsi ğirmiyōr. şerbet merbet meselesi yō'd' ēvelī. tepsī ğaçırılıardı.
- 17 ō'le yapallārd' işde. esginin dū'nnerindē nē ğötürüllērdi şey ōlāraķ şind' meselā para
- 18 toplanıyo o zaman biri salça ğötürürdü kimi yā' ğötürürdü. kim' bir bişirim bulġur
- 19 ğötürürdü. bōylēydi yāñī şābe yērīnā ōñū ğētirillārdı. ya bir ğeçi çeKer ğetirillērdi.
- 20 okunt' işTē kirpit. su bardā'. [şavlarlık] o dā yakınıñ için. o dā yāñınıñ için ğardāş
- 21 diKiş ī'nesi vār ya ğardāş diKiş ī'nesi vērillerdi. ğōnderiyoruk. cēpcēpī olurdu ğız
- 22 ēvine ğōnderillērdi. meselā ğız ēvīndēn okuntu ğēliyor bāña. ōñā dū'me ğuyāllār ī'ne
- 23 soħāllār bō'lē uzūn şu ğadar uzūn bō'lē ğōz ğōz dikēller. bu ğadar uzūn. bēş Tene
- 24 ğōzü vār meselē uzun şölē.
- 25 [MA] ēni dā şō'la ğardaş üç barnaK ennili'nde.

26 [ŞD] yāw şındı musdaF'amca dū'nnerde gız_ėvıne vārdıñ miyi meselē ğına yakmıyē
27 vārdı'ñdā gız_almıye vārdı'ñdā güleş dutdurmazlar miydi.

28 [MA] abāww unutduk_ğurbān_olúyūm. anām anām anām ulāñ ğārdaş. güfēş yāw
29 güfēş. gūlēşsiz dū'n_ōlmāz ğız_ēwıne vārır vārmāZ. hōş bēş etmeden hādıñ bāhā'm
30 gülēş. hārmān_ōlurdu hārmān harman dedi_ım dē dūven_sürēllerdi. hārmān_yēri
31 dōsdölēk_ōtluk_çimēnnik güzēl bi'_yēr. gelir millēt emmi dāyī ğādın_ūşak hēp sē're
32 gelir gülēşe girişillērdi ğardaş güleşe ēksēriyē da ğavgā_çıKardı. ğāvgāñıñ_çıkdı'
33 diyēlim_Kinē bēnim vatandāş güleşdī'm vatandaşı yıkdım ya ōndan taraf onun tarāFı
34 hücüm_ēderdi zor'na gēlīyūr.

35 [NA] bir de yāhınnārī tez gelmessē akşāmdān_gelmessē yārın gēlirsē ğolāñınān asāllar
36 kesmēnıñ_bāşına. depes'_aşşā' adāmı. hē yāhınnārī. dāmādıñ akrābālar'_ışdē enişdeleri
37 ōlsūñ. ayaklārını bā'lıyör āsıyör yān'_çok durdurmuyōlār da cezā vēriyōlār yāni.

38 [MA] ğārdaş biz hāpbān derik. bir ā'cı şō'lē ğuyuvērillēr bir_ā's da şō'l'_atallār.
39 dīyēlim kinē ayā'ndān asāllaār_ā'cı şūriyē_çōKēller. yoḥārī. indirir indirir ğāldırılār
40 indiriller_indirillēr ğāldırılār. hē çok zāhmetliydi o ğardāş. çok zāhmetliydi hāni
41 diyēcā'm ya bu ğadar zorud'_arkādaş. rēzillik_çō'du. sor. okuntulū' ğız_evi de verir
42 ō'lān_ēvi de verir. dā'dan yāhınnārī genç. ō'lan_evinıñ yāhınnārı olān genç. Kārdēş'
43 ōlur emmisiniñ_o'l'_olūr. yāhınnār'_ışde cānım. ğıS_tarFı dā'dır yāhınnārī ō'lānıñ
44 emmisiniñ_uşaklārī. yē'nner'_ōlūr. ğıS_taraFınıñ. āyn'_ışdē. o dā ğıS_taraFınıñ_yāhınnārı
45 ō'lan_taraFınıñ yāhınnārī. [gız_çıkacak zaman] ğāpıyı kitlēller. sandī'ñ_üsdün'_
46 oturullār. bā'sış isdeller. ğólē' ğólē'_çihārmazlar. ya para vereceklēr yā_ēl'nē mendil
47 vereceklēr. ya parā gelir verillēr_ışdē. ēveli ūrūsüm ōyliydi. yēngēler hāzırlār.
48 ğārdeşlerī bā'lār ğuşā'nı. [babası] hāyır ğardeş'_olmassā babāsı bā'liyēvērir yā
49 ēmmisínıñ_ō'lu. ōndān sōñrā vūrullār dāvılu zurnıyā. endirdī' bindirdī'ni vur'r tābiyī.
50 óñā ğōrā. biindiriller gē'nī ğārdeler'_ossuñ bābas'_ossuñ. ata bindirillēr. yōllallār.
51 gel'niñ_ardı sırā yā ğārdēşi gēdēr gız ğārdeşī yā dē yēngēsī gēderdī. ēsgidēn. yāni
52 zābāhā yok óñár zabā'nān ğōrevini yāpıyōr ōrdā ğēce beklıyōlar_ışTē. n'_ōlācāk n'_
53 ōlmıyēcāk.

54 [ŞD] yēñi gēlin_gēldī'ndē. ē gēlin_ō'yēllerdi o türküyü_çā'r bā'm diyniyēk bā'm. gēlin_
55 ō'yyōllēr yā.

56 [NA] vallā' biliyōrdüm_ammā nē der_uşak. İlān sen dāh'_ē' bilirimışıñ dē hē_hē_hē.
57 ğapıdā kepek_gēlinim. nışānnıñ_köpek_gēlinim. s' nē diyōdu yāhā. benden ō't
58 isdiyorsañ ğomşú ğēzme gēlinim. delerdī. ō'le sō'lēllērdī hātırlıyēmüyōm yāni. aklımā

59 gēl'vērmüyō'r āniden. vāy gáyānānam ırāḥmetliK ōlāyıdı bunārdan sorāñıdı. bīr gız
 60 anāsı sōylerdı gáyānānam ırāḥmātlik. atıñ bāşın ō'lan taraFı dutār. dāmāt gāçıyōr dā'yā.
 61 ya samannā pızār ya dāya ormannā' gāçār. adet işTē. o zaman ō'le pāra yō'dū. bülullār
 62 gētīrillār gēlini īndirillēr. iş bitēr. esgidēn ē. oqlā' mı gırdırillārdı oqlā' guyāllardı
 63 yapıdırillārdı. ō d' ō'l ürusünüd' işde. ürusün yani adet. ō bizden soñrā ādet ōldu. o da
 64 tābiyi Kinē ē'yi bi' şey bārdaK gırdırmāK hē. başgā gıza dūr vārdılār mı tā esgilēr
 65 bizim zamānımızdan öncē. meselā ırbık dellēr. ataşın bāşındā ēsgilērden puḥārālı ēv.
 66 ırbıK ōlurdu hēr zamān. herkesin ataşl'ın bāşında. dūr gēlennēr dahā esgiden bizdēn
 67 öncēlēr. anamızın babamızın günnerinde ırbā' su ğudurullārmış. mēsēlā ō'lān ğızı
 68 sēviyō dūr vāriyōlār. ırbā' su ğudurullārmış o ırbıkdan bi' dāmıla su düşdü mü o
 69 ğızdan vāz geçellerimiş. hē ōyle bir ādet vārmış tā ēsgilērden. dışına dāmıla
 70 düşürmedēn dolduracā'mış. he ō'le dolduracaKlārmış. başgē dē dahā gēncirēK ossaK
 71 dāha bi' şeler ḥātırlardıK amma. kimse kimsiye ğandırmadı. birbir'mizi sēvdik hı hı.
 72 ēwımız yāḥım birbirinē ğomşüyduk. esgidē uza'rāKda soñūrā bu taraFā ōKuluñ
 73 ğayıdını yāpdırdıK. ēw'miz ōrdēydi bunda da ōkuluñ ğārşısında. ğörürduk birbirimizi
 74 ğoñş' ōlārāK. ğörüşürduk arā sarā. andırın' ōlmadı' çin. ğōññün sēverse hēç kimsēyi
 75 ğandırmanın şeyi yok. ğāşdıK. ānam vērmedī. anam çoK ā'lāksız. vermedī bīr sene mi
 76 ik' senē mi durduK onda' soñra ğāşdıK. ammā yēdi ğārdaşın bīr ğārdeşiydim
 77 bācisiydim ben. çok köt' ōld' o. ēsgiden ēvlat ğıymātı bilēñ kimidi kinē. hē yete' kinē
 78 işTe mālā baK işinı yāp. ō ğādarā vērmiyēnceK ğāşdıK. ğārşıdam bō'le ğōcē dere
 79 ğēşdik. gecē. doKuzā dō'rū. amā şindi dē diyom K u ğēde'kēm bāri sele ğētsēymişim
 80 diyōm. işTē. yāşlandıKcā çoK ğāldırāmıyō yāni hēr şeyi. ōrdāñ ğāşdıK. ğāyānıñ dibi
 81 sırā bīzim ēnişde vār enişde bizī dēpiyē ğōtü'dū. alasırta. bunun dāyılār. hēmid'
 82 ānānıñ dāyılārī. bunun dā ānāmınān dezzē ō'lu bunnār. orıye ğetdiK orda bir ḥaFdā
 83 yāḥın ākrābas' ō'lu yi'ēni ōrıy' ēnēnnēr ēvet. bāyānisā yinē dē şey ğēn' ākrābās' hē.
 84 ēsgidēn sō'lüyom şindikini demiyōm. sō'lemiyōm ēsgidēn ğoyārdıK ā'ç süvēn derdik
 85 biZ. ārdıç süvēni. ōnu ğısā ğısā kēserdik bō'le dāyārdıK. çālīyī murt çālısı yāni
 86 tanırşın murt yāḥut pıtık tikēni ōnlārı gētīrirdik dōldururduK ārkāsına ōndān sō'na
 87 toprā' vērirdik. ēvet işde dedim ya demin ēwēt dedim yā. biz burda murt diyok.
 88 çevresini ēsgiden ğārdāşım. pirkēt mir'kēt.

S9

Anlatan: Yusuf Aşçı [YA] Yaş 77, Emine Aşçı [EA] Yaş 77.

Derleme Yeri: Sumbas, Esenli Köyü.

Konu: Gelenekler, Türkü, Halk Hikâyeleri.

- 1 [YA] yusūF aşÇı. bu köy esēnli köyü. sumbasın̄ ēvèt sumbasın̄ ēsenli köyü. kīmlīk
- 2 yētmīş āltı diyōr kimlā' göre tābiyi. ben sēksene dō'ru dīyōm da.
- 3 [EA] ēminē açÇı. yōk hārdāllıkdān.
- 4 [YA] hārdāllık gādirlin̄ bātısında hārdāllık kō'. bunun ānası bizim akrāb' oluyōrdū.
- 5 akraba oluyōrdū. ōrdan işdē bem bulmadan babam ānam buldu bunnār yāylīyē
- 6 geliyordu burīyē. ōndām buldulār işTe ēsgī zamān şindik' 'īm' ōlmāZ. ēsgī zāmānīsā
- 7 ēFendīm ēsgī zāmāndā gızı vārın̄ isdān̄. ben babam anam lāFın' etdī mı gāçar
- 8 gēdērdīm. lāFın' ēdiyollār ēvlenme lāFı dē' ēFēndīm. gız dā bēn ōrīyē gētmem dedē
- 9 demēZ. durum ō'lē gēlişdī. ō'le tānışıldī. āsgērē gētmedēn bābam bunun dāyīsīynēn
- 10 getdī dú.úrlū'nē. ādam dā vērmīş. bābas' ānası. bīr sene soñrā mı nē de işde dū'nūmūz
- 11 oldu asgere gētmēden ēvlendīk. āsgērē getdīm şiyē ērzincāna topcúydūm. ōndan soñr'
- 12 ide ōtū' yan'n' ōte gētdīk. dē şe' dē ārtvinin̄ bōrçgāsındā tesgir' āldīm. hē kimlī' orda
- 13 dōldu'dulār verdīlēr okudum da çıkdīm iki seniyē yaptım. bīn dokuz yüz ā'tmīşda
- 14 gētdīm in̄kılāp ōlduqdān soñrā. ēFēndīm. ōndan sō'nā . menderes ben asgerdē'ken
- 15 āsıldı. bēn getdī'mde ērzincandā. bō'lē gūmāndannārdā bā'zi güçcük telefon mu
- 16 telē'zon mu nēyise bi' şe' bıdır bıdır ēdip gēdīyōrdu yānımızdā yōrēmizdē.
- 17 gōnüşüyōrdu tēlsiZ mi nē's' işTē cōplērindē. ō'le ō'le soñrā ā'sıld' işdē mēnderes.
- 18 yālınız bīlūyom onnārın̄ meselā ō şēklīnī. gendini bilmiyōrduK āmmā. āt ōlümū.
- 19 ā'tmīşdān ō zamān ōnu bilmiyom dā bīzim burdān bizdēn at isdedilēr memmetli
- 20 kō'nē. ēFēndīm. sumbasın̄ bērisinde gēldī'ñız yolun̄ içinden köy geçdīñız. ō kō'ñ
- 21 içinde gārağol vārdı kō'lērdēn. bēn gārdāşımınān gētdīm. bēnīm at ō'lçüyē gēldī.
- 22 ō'sdūlār, yāzdılār, dediler ki isdendī' ān getireceksin̄. temām dedīm. ēFāndīm
- 23 isdenmēdi. dedilēr kī yāni isdēnīrsē pārasī ōdenecēk. ātın̄ devletin̄ olacak dēdilēr
- 24 isdēnmēdi gōtürmēdīm. ōlē tāmumus çukūrā' incirīn̄ mincirīn̄ yetdī' zaman hē ō'lā
- 25 ēFāndīm sen galan sōru soracā'sağ sōr hā. vallāhā ōnnārı bīlmiyōm. hikāyesini

26 bilmiyom. yök şındı ēFāñdīm ēsgidēñ ufa'kñ türküsünden bā'zi biliyorduk a hēp
 27 unūtdum gētdī. hıh hıh ō'le'dī. bu tēmbel bi'şiyēdi çukurōvanıñ. şındı daha çok
 28 gerā'missik birbirimize. çocuk ızıyıcık dōkutçāhāZ. hā ē dōhutçā'Z. üçü ō'lan altı
 29 tēnesi ğiz. Ādanad' īkisī ikisi ğādirlidē bīri ğāysēridē ēñ ufa' çocuklārıñ hēpsiniñ ufa'
 30 ō'lannārıñ d' işde cānerinen musdāFa ğādirlidē āli dedī'miz dē hē bunun ārkadaşı olur
 31 iki dē onun ōndan da bilmiyom. ğarac'ō'landān da işTē yāw unuduyom ğardaş bē āzı
 32 āklımā düşüvēriyo davārıñ ardınd' ossā hēç kimse bēnim gimi de söyliyēmēZ. hē.
 33 ēFāñdīm davārıñ ardınd' ossaK ē' sō'lerim. davār ğalmādı, inek d' 'ālmādī biz
 34 delā'nnılaşdıkcā getd' onnār. ēFāñdīm bēn' de şükür şiyē çā'rdılār ğutsal yerē. haca
 35 getdim sağol allāh rāz' ossuñ cümlēllēr'mizē nāsīP etsiñ allāh. cümlēmize nasib etsiñ.
 36 ōrē' görēniñ aklındān çıkmāZ. yök önnārıñ lāFı olur da işdē bā'zi sō'ler ammā buriyē
 37 bir ğāymākam gēldī geçen sēne evelki sene miydi mıkdar dedī ki şındıkī mıkdar
 38 yūsuf ēmmī dedī yārin dedi cümā günü ğāymākāmınān ğēliyoğ dedī bu yōla yokarı
 39 çıkmak zōrudu. hē zōrudū. ēFāñdīm gēldi ğāymākām şōriyā de vārdım mıkdarlara
 40 bāsġın yapıyoğlar. bēş ārāb' oldular. bağdım orda ğāymağam. ğāymağam'm hōş
 41 geldiniñ dedim mıkdar dedī ki dedī'm yōl burā dedi. yuZūf āşçı dedī bēri yāndan
 42 yōrūdūk üçümüz mıkdar ğāymağam bēn ğalānı bize yetişēmiyor. biz hızlī'rāk gediyoğ
 43 şurūyā çıkdık bir ā'ç gördü bizim kesme ā'cımız şurdā var hācık. bu nēy dedī. mıkdar
 44 dedī kī önnārıñ ā'cı ğıymatlı ğāymağāmım dedi. olmāz dedī bu sōkūlēcek kēsilecek
 45 burdān dedi. tēmām ğāymağāmım kesilir o dedim sōkūlūr dedim. ēFāñdīm ordān
 46 yohāri çıkdık. amma bēni met ēdiyo ğāymağāma bi' lēr dūyo ğō'nū ōlmūyōr, şō'le
 47 şō'le diyērēk ōtē vārdīydık birbirimize de muhālefetik dē'dī. mıkdar. ō'le mī dedī öyle
 48 ğāymağāmım dedim. neñ yālan söyliyēmem dedim. e dedi sāñ adedi bak çimentō
 49 vēriciyik ğum mēriciyik yōl āhā yāPıci olur dedim dēvlet sizē vērir siz dē bize
 50 vēriñiz. hē mıkdarımız dā isdēmesini bilirs' isdēr dedim. ēFāñdīm yāliñiz dedim bāk
 51 öy vērmiyom amma bēñim ğurubum buña öy vērmimiyōr ammā bēñ seviyom bunu
 52 dedim çalışdī'nıñ uçu dedim. ē' dedi gülērēk ōtā vārdıK oturduk ōrālari ğēzdik mēzdik
 53 ēFāñdīm yāş ğaç dedi ōrdā yāş dedim vallā' kımlik aşşā'rāk gösderiyō da ben seksenē
 54 dō'ru diyom dedim. maşşallah dēdi. val'ā' ğāymağāmım yōrümem dirī ē'lmem
 55 mē'lmem kōtūyse de dedim. ō'le ōrdan yōKāri getdīlēridi cümā günü. mıkdarā dedī kī
 56 nerdē biz namaz ğılıciyik dedī. ō ğēdeñ ğāymağām yāhınırāk dā mı getdi. ēFāñdīm
 57 selāmı ğēliyordu bañā ō şapġāl' emmīñ durūyo mu derimiş mıkdarā. du'rūyōr dērimiş.
 58 ō'le ğāymaKāmınān bir şiyē'rdik. ē doğdura vārīm doğdurunan ō'le dō'uşūrūk

59 mō'sürük. ēFāñdīm gözüm şö'lē gulā'm şö'lē. efēñ'm doḡdurunan doḡdur şindik genē
 60 doḡdurā vārdım gulā'mı gidikliyór. bundā bi'şē_yōḡ dēdim bir şun'_mu şun'_mu
 61 gidikliyordu. şundā bi'şē yōḡ kı dēdim doḡdur dēdim. ne yō' dēdī ḡāpgara içi pislík
 62 dōlmuş dēdī. dedım kı doḡdurum dedim, bēm_vār ya ben bō'le şe' gimí dúyyōm çit
 63 demēdēñ. gulāḡlārıma gülüyör bilüyōñ mu dipēldī'miz yerdēñ babā gücü'cük mil gimí
 64 incecik bi'şiyēnen gidikliyör dā'dī'n dā ḡābārım yok şe'diyó. ālıyör pislī'. selpā'ñ
 65 üsdüne ḡō'du bāḡ dedī aḡā yok düyordun dedī. ō'lē doḡdurunāñ ō'l'ēdiyōḡ. bāşḡā bē
 66 āzi vāryoḲ işdē. ē göz'mún uçu vārdım gözümü şö'le dā'netdi okuma yazma bilmēm
 67 esgi zaman ādāmíyım. ben şunzāḡınāñ babām ḡāsdā oldu. bīr sürü ēwīñ ḡēçimí o
 68 zamāñ zāten türkiyē fāḡır. o ēw ḡēçindirmiyē bunçā'Z çöcuḡ. ēw ḡēçindiriyom babām
 69 ḡāsdā. bendēm bō'Kü yoḲ ēwīñ. eñ bō'Kü bēním. bō'le ōḲuma yāzma yōḡ ancā'
 70 namazlī'mı bellēdım şurdā biz ḡociyē gediym izmirli ḡoca vār saḡāllī. ōndan
 71 bellēdīḡ. ēFāñdīm şö'le dā'nnetdī ḡōrdüm şū şū ḡōr'küyör dedım ḡārFlērdem_bā'zi
 72 şunú_ētdirdī. ḡāraltı vār orda dēdım. ḡōzün dēdī yüzdē yirmisi ḡālmış ōnuñ dēdī.
 73 ikisini bir_āşdım mı hēy_yēri ḡōrüyōm diyōm gülüyör oña dā. seḡā bir_'lāç yāziyım
 74 dēdī. onu bitirdiñ mi ḡēl de ōnu ālīvēriyım_ḡōzzüyün ḡōrmēzini dēdī. ḡetmēdim n'
 75 ā'zēr. mer melḡām yāzmış bir_ē sūnī ōnu bitiridīḡ hē ḡēymedım. ō'lē āynēñ ḡōrüyom
 76 ammā. şindik uzāḡlār bir_'ōş dumānnāniyör. diyom kı ḡēdiyim doḡdurā da uzak ḡōzlū'
 77 yāzdırıyım diyōm. yāḡında ordāñ_ē'yim. bāḡ bu ḡōzlū' daḡdım mı ben_inniyē iplī'
 78 dāḡıyōm. bu dāḡāmıyór. vallā' delī' bāz'si bō'K_inn'_ōlúyó yā onnārī. babā bunnārı
 79 ḡōrēmēm dur bā'yim bāḡāḡ_bāyim. ā bu ḡōsdērdi ḡā. ābāw ēy'_öldü. baba seḡ ḡēñçsiñ
 80 ben dāḡā gencim nāsıl oldu dā ēy'_oldu. ḡā ēvet. yok. hē_e. hē yōḡ. uzak ḡōzlū'nü
 81 yāzdırırık dedi_ñ gimī dumann'_ōlmāz da temizirek ḡōrükür bēlki. bir ibiḡ duy'yōm
 82 ōrālārdā beygir_ārādım_ō ḡō. demirçēlikci hēm_bizim_burdā bir_ēmmiñm_ō'lu vār hēmi
 83 ēnişdē hēm'_ēmm'ziñ_ō'lu. şu yoḲardā rēmzi. rēmzi ālcı. izmirli'_ismāḡālī mi diyör
 84 ūlāñ ismāḡā'Í bun'_dā bilir bēlḡı. rēmzi demirçēlikden_ēmēkl'_öldü. o adāñāyā bir
 85 emmim_vāridī ōnnārı faPıḡālāra girdirdi ḡüney seḡāyiyē derkēñ_ōrdām_bu
 86 demirçēlīḲ_işi_çıḲışın ḡāl'l izmirdē mi ḡāl'l. ḡā_ḡā dedī şind'_ōñā ne ḡerā' var. bī'z dē
 87 vārdıḡ dā biz vārdī'mızda bir münübüs dōlusū ḡārdāllıḡdāñ bindik vārdıḡ. dedılēr kı
 88 ḡāyd_ēdiyōllārmış. şimdi vārdıḡ babā bir ḡōc'_içēri ō içfdi kımlık şö'lā yī'lı şö'lā yī'lı
 89 māsāñıñ üsdünē. dēdılēr kı biz vārdıḡ. bizi dē yāziñ dā çā'rıllār belḡı. bu kımlī' dedi
 90 tüKēnır mı dēdılēr. dēñize öte şe' dōḡúyör arābalār. mu'zemē' dōḡúyör depiz'_öterlek
 91 ḡēdiyör. ō'lā yāpiyollār biz de baḡdık burdan. ḡē'_dōñdük tıpiş tıpiş ḡēri ḡelTıḡ.

92 ēFāñdīm saña sōyliyē'm. hā hā ā. ulān hēc ğālmadı birē. sōr. hē duydū'm ōlúyōr dā
 93 bēllyēmō'm şind' ēgídēn duydū'mu hēmē bēllyōrdūm. okur yazarlı yoK ādam ben
 94 asgērde çavuşlār ş' ēder yā. ā'sam mā'sām dērs būr sürüyük. sorār sorār sorār sorār.
 95 ben hēmen onun cevābını verrim. umudu kesdi miyi kāk yusuF ā' irāli kākārim.
 96 hemān. kimlī'mi dē biZ topcúydúk yā kimlī'mizi sō'lērík yusuF āşcı ādanā bilmēm nē.
 97 kimis' ē çō'n' dā sōyliyēmez. gēt bīr perşānnık çıGār ō'lē'dīm şindī ğārdāş belledī'm
 98 unudúyōm. ēFāñdīm şurdān şonun uçu gēdiyom yā şōriyā vārip ulān nē'di geldimidi
 99 bem buriyē geri dōnüyōñ ōndān soñr' aklımā düşüyōr. nēye getdī'm. yıldızın ā'dı dā
 100 bir ūk' ūş tēnesin' biliyōrdūm. āklımā gēssē hēmen nāzirē bēcısı gēldī ğōzledīK āñşa
 101 gēlmēdī. ismēhālın bōynu bükúk āllım bu işin ōlmadı dūyōr. bir āvşar gēlini sōylüyō
 102 burdā. bu ğīS āsıldī gēndinī āsdı şurda ismēhāl dē' bir adam vāridi size şey o adam
 103 rāhmetliK oldu dā o dā çok ōld' tābiyi. hāydār āliydi babāsı. burānın hēmi hocā hēmī
 104 bilmēm ne hācı da fān' oldu dā. ōñā vērdi bunū bēnim hālām mārıdı hālam isdúyōr
 105 hālāma vēmiyōllār. ēbem mārıdı ebe derdik biz ēvel. esgi ğār'larā. bābāmızın anasınā.
 106 şindī de ēbemiz vērmİYō dēdemiz rāhmetliK ōlmuş biliyōñ mu demiş hāydār āli
 107 rāhmetliK ōlmuş hālam dā ē' ō zamanın ē' ğızlārındān. ēFāñdīm bū ismāhāl dedī'm dē
 108 ğārdāşının ō'lu ēbemizin. ōñā vērici. hāydār āli demiş kī ōnu ālma bēñ saña yıldızı
 109 vēriyim. ēFāñdīm ō dā rāz' ōlmuş. onun ēmmisi vāridi pāş' usda dēllerdi o ōyl'
 110 ossun derimiş bunū ālın göyā hālāmā verdirmiyēci ōñā verdirmiyēc' de gend' ālıcı.
 111 hē kötū düşünmūş. ālbusdanda bi ēfendi vārimış bēm bilmiyōm da. hācı musd'
 112 ēFēndī ōñā gēder gēlimiş. çok ētgili bir ādammış o. ō onun hāberi ōlmuş. diyōrumuş
 113 ki hāydār āli şu bizim şu ğārşı yā şorā. ōriyā elētiyim zabāna o adamı şeyē ālıcı
 114 vuruculārı. ğāpīyā çıKānı vurdurúyüm çıKānı vurdúrüyüm ğızı d' ālıp gēdiyim bēn
 115 ēFēnd' de dūymuş bunu. 'lān kēl demiş buriyē vār bā'yim. sen demiş oriy' ēletip
 116 adām da vurdurāmañ o ğızı d' ālañ hāydī. dēmiş ādam. hāydār āli pīsā ğālmış orda
 117 bitmiş. ōndan soñrā ğızı āmmā ğız' ōñā vereceK oldu ādamā. nışānnılādı. ğız da
 118 durup duruyō bi' ş'sini bilmiyōk biz dē yētişginik sāy' lırık o zamān. bāba hāni biz de
 119 şorda tārлада ğazān ğüz bidēri ēkiciyik şorda tarlāmız vār. anca bir hāber gēldī. o
 120 āvşar gēl'nī dē yāyladañ gelir buriyē māl yāzlādicılārımış. sī'r yāzlādicılār. bizim
 121 burānın hızımī. ğāysēr'nīñ āslandaş kōyü. üç ğünnúk ēsgī zamānın ātīynen. üçgündē
 122 vāriliyō. ō'lē yāhın. ēFāñdīm gēldik hā bēlklē. dokdur gēlici mūāyen' ēdicī bilmēm n'
 123 ēdici dē kāhıcnı. sāvci dokdur niyēse. ō zaman işd' ō ğadın sō'liyēk. nādirē bāc'sī
 124 gēldī. ğōzledī āñşa gēlmēdi o dā ōrdā nadire dedī dē şōrdā ārmānnı kōyü diyōllār

- 125 ıışan mı çini ordā. o ibicilēr de işde ibic'ō'llārı vārid'_orda duyāñ mı. hāh. ōññārdān.
 126 ibic'_ōl'_ālī de. hē biri dē ōrdā hā iřdē ō ulān o iřdē ōrdān nē's'_ōrālārdan onnārı
 127 bilmiyom neden oldu'n'_bāh den dıyoñ. bō'lē ġārdāř adāmcā'zıñ ġızı āslıd'_öldü ġend'_
 128 ōrdā ēfendidiyēmiř nē diyōrdı. e birē e birē üçün' biliyordum birē.
 129 [EA] āslım bŭ iřiñ ōlmādı. teSCē gesseñ hāydar dāyım.
 130 [YA] yok yoK_ōyle dā'ldi birē. bāřı ařřā'da ġālŭyŭr ōlmŭyŭr hıh hıh hıh. allım bu iřiñ
 131 olmādı diyērek diyōr dā şey hāydar dāyısı babāsına. şey n'_ētdik diyōrdı ġızınā ġelin
 132 etdik diyō bi'_se' diyōrd'_ammā ġārdāřım bu.
 133 [EA] hāydar dāyım teSCē ġēssiñ ġelin etdik sunāsını diyō. anřā bāyrāk_ġāldırımıř.
 134 yāhiñ řunıñ ġınāsını diyur. āna gelmedi nerde yıldız gelmedi yıldız diyır. hēpisin'
 135 biliyıdım da dedi_in gimi ben'_unutdurŭyō.
 136 [YA] bō'lē bilmiyŭm işde
 137 [EA] bēnim bir anām mārıdı āřı'dı āslan. āvřārdān. ō zamān çōcŭ'duk. ānnādırdı.
 138 ġālmıyōr kī. hēç bilmēm bilēne.
 139 [YA] bunu diyēn deli borān. sēvīnē ġōñŭl vēren. bilmē n'_ēd'_o ya nē derd'_işTe.
 140 ō'yŭ sen deli borān dē'şin'_orāsı gene geld'_aqlıma da bīlmŭyōm kī hē biliyim_ēsgiden
 141 dedī'm gimi. bīlirdik hēmēm bēllerdik hēmen de ger'_unutduK_ işTe. yāř irēli ġētdikçē
 142 ārē' ġētdı. hā. sōr bāhiyım. hā tābiyi.
 143 [EA] hē ōñā temrā' dellērdī řō'lā şurda bir ġızılār vārıdı dezzēmıñ ġızı řē'_vārıdı
 144 hārda' řē'den mēmmetliden tŭkŭtdŭrŭllērdi. ō ġeçērdi sŭ'tdŭ mŭyŭ. he temrāye. ocāk
 145 diyōllārd'_işd'_orda mēmmetliden. ē sınır_olursā řō'le yāř çıbık_řeyiñ ā kesēllērdi
 146 dudıñ çıbı'nı ōnŭ yākālārdı. ōrdan ġeçsiñ dē'. hē onŭñ řē'ni çalālārdı. çıbı' yāhiyō
 147 ōriyē sŭrŭyō. ġēçiyōr_onŭ ġēçiyōr cillēt. at ġılı_ıynān bōyāllār. abāw yā yāřın_nē bilim
 148 yılān ġarā ōlur bōz_ōlur kōrolur. o da ġār'_ōlur ġısācık_tusbā' gimi ince ġıs'_olur_ō
 149 ġālıñ ōlur ō ōtā'lerden vallā' sokdŭ'n bilmiyōm_amma çil soKŭyō. yētēr k'_ırās_ġēlsiñ
 150 hē çil yılān sōkar. habārıñ olmŭyō bāsdı'ñdān sokdŭ'ndān. vallāha vār işde ġārasın'_
 151 sārısın' bilmŭ'm_āhārāp vār. hārdālılıġdan. dŭz_āvā çıkurda. ne bili'm nē yemekler āynı
 152 bulġur pilāvı'_mı fāsiliyē gimi iřdē bāldırcān biřmēsi gimi dōlma gimī yapāllardı. hı.
 153 onŭ sōyāllar ġārını yārik dellēr. yā'da ġızārdıllār. yēřil bŭbēr de ġızārdıllār tomātis'nēn
 154 onŭ ġārınıyārik_yāpallār tāviyē dŭzēller. ō'le biřirillēr. ēsgidēñ gen'_āynı yŭ'sŭk çorbāsı
 155 deriK_etli ōnŭ dōkēllērdī. ġuru fasŭlyē biřirillērdi. pilāv_biřirillērdi. tāva yapāllar
 156 teşTinen pātetisinen ġēne tomatisinin. hē ben_açcılık_yāpdım dŭ'nnerde āman işde
 157 dıyōm dō'rārik hērkiř toplānr sañā yārdım_ēder dilēr kimi suvan'nı dō'rar kimi

158 sarımsā'nı ş'eder kimisi pātetisini sōyēr tomātisini sōyēr hēpsını sōyārık hāzırlār
 159 teşTe düzēriK etini gārışdırırık sālçasını yā'nı göyārık önndān kerli bāsdırırık. ātaşa
 160 göyārık közün üsdün d'amm'ālevde bişmiyēcek yāvaş yāvaş üsdün'örtēn bir şe'nen
 161 bākır teş. ō'le bişirırık. dū'n eşgilisi o şey ī yüksük çorbāsī. etli. onū ēvelā sūyu guyan
 162 gāynādın bir gün öncden çorbıyē dōkēn siniyenen şoruya göyān. ō'dunu guyan
 163 gāynādın. hāmurunı açıp dōkdükden soñrā. bişirmēsini dē'ciyim. hāmırın'āşdıK etini
 164 çaldıK dōkdük sinilēre dōldurduk. dū'nde sūyū gāynātdıK yemēK bişiriciyik. nōhudun'
 165 ātıyık düzun ātıyık. sūyū gāynıyeşin ō hāmırı içine dōküyık bişiriyōK. hāmırdān
 166 gīrtlāk kēserik topak topak. gīrtlāk. o dā çornanın yā'sī yā'nān sālçıyēnēn şe'nen
 167 neniyeēnen gārışdırırık. gızārdırık. çorbānıñ yüzüne dōkerik yā' onēn yā'larık. eşgili
 168 bitdi. işdē guru fāsilyēyapārık etinēn şey ē bulgur pīlāvıynān yāpardık. piri'ç pīlāvı
 169 yāpardık. onārdān yāpardıK işde. bēn hēç görmedik birbirimizi. soñrā verildikden
 170 kerli bu vārdı gördük birbirimizī hē yok gördük cānım gördük hē. biz būriyē yayliyē
 171 gēlirdik gāynānām rāhmetlik ānam dezzē's'ölurdu dezzēmīn gızın'isdiyēk dē'
 172 gāyimbābiyē ş'eder bu dā'l babāsı hē babāsı ş'ēdiyō. būrda bēnim rāhmetli'oldu
 173 dāyım mārıdı ānamın gārdāşı on'da yānn'ālİYō bāña dū.ūr vārdılār ōriyē. hārdallā'
 174 bābām būnu vērdi bāñā. bēni buñā vērdi. ōylē mı dēdim. yellēr. dūkgēnde nē vārısa
 175 lōkum sūcuK pisgēvit ālılār yellēr ā'z datlı ōrd şeylik yāpannār. ne dākıCı ēsgi
 176 zamandan bir yūpsük daKallārdı bir kúpē temām. hēmi nāsıl yokluk vārdı ō'le bi'se'
 177 nērdiyēdī. durduk bir senē hē bir sen'ō'le durduk bēn geldikden kerli musdā'
 178 gūcā'mdiyēd'asgere getdī'nde. musdaFā şō'le apalan yō'rüyōdú gūcāmda birez işTe.
 179 zāhid'onuñ gücū'. ālāmyōllār sāhār nē bili'm. hāzırlık yāpiyōllār anca gāvuş-
 180 dūrüyōllār. yokluk. bunnār nē yapıCı kinē bir gāt iki gāt yātāk Furüyōlār şondam
 181 bundan āliyōlār. sēnīn ānañ da Fūrüyō bir gāt yāyak nē ālabilirse. biz cēz'nēn bir
 182 sāndıK. işTe sāndıK içinde ōte berin ōluyōdú bēZ. hē bēz işlērdiK ēveli şind'dē şōyle
 183 yō'du dā bunnārın yüzüne daKācāk gāryōliyēn şe'n'atácāk şindik'ōlē vārmıyōdu.
 184 gāneviçē'. işT'ō gānev'çē' işlerdik. ōndām bundān ālırd'anām rāhmetlik başımızā
 185 dilbē't derdik ōyā işlērdik boncū'nan. dū'ne geldik on'da yūsūf ēmmīn gāndırsın.
 186 [YA] bāña sōrüyōsañ hāh şindı dū'n gūrulūr filān gün dē' yā. dāvetiyē dā'dılır gēleñ
 187 gēlir. burdā çālār çıırır dāvulçu çālār bilmem ne dērkēn. ō'len yemā'ne bāyraq yemā'
 188 diyērek. ōndan soñrā yemēKden soñrā bāyraq kākār bir şe'nēn isdiklal marşını sō'lēllēr
 189 tābiyī gāldırılār. ondan soñra millēt şā'be yāpar dāvulcu dāñgır dūñgur dāñgır dūñgur
 190 millēt düzülü ōturuyōr ya. ōndan soñrā dā ne vēirse hērkiş. ō zaman āzıdı bu gadar

191 yō'du şındiki çok. hemi ādam āz hēmi dē çok bir pāra verilmēzdi para vērilmēzdi.
 192 yokluk vārdı. dāvar kēsilir ūç günüdü dū'n ō zaman benim dū'n hārdallıkdān gelmesi
 193 dört gün. sēnē başındıyēdi. bijn dokuz yüz elli āltının ē sēne başındā getdiler gēliñ
 194 gētirdilēr. memmetlidēn ded' ā'nın ō'lu āhmet vār hālā durur heraldā ölse hāberimiz
 195 olur hāber veriller bizē onun mōtūrüyñ onnāriñ bābasınıñ ēvinde onnān mōturunān
 196 şu berrā' gādāra hāradllıkdān nāylōnda nāylōnda çāmır yollar gēdilmíyór kı.
 197 bīndirmişlēr gēndilēr de binmiş. yōk ben burdē'k gētme yōk. heç gedēmēK ōralara ō
 198 zaman şey getmēz ō'lān ēFēndim āldılār gēt' yārı yōlda şō'l' āşşā' gelişin āta
 199 bindiriyōlar moturunan gēlemez ordan ordām bēri de ātınān ālıp gēlōyollār. bir gārı
 200 bir gış boZtağda bizim boZtağdada hısımlār vār āÇçılār boStağda köyündē. ōnārdan
 201 vārbābā abāw onnār ōtgün ādam. bize diyōllār kı yāw o boStağdadā' da aşÇı siz d'
 202 āşÇısıñız biz ōnārdanıK işTe diyōk. diyōm. ē siz onnār gimi dā'ssıñız siz
 203 yumşāksıñız. onnār yoldan geçēni dē cānı sıGılırsa dō'yyüverrimiş o zamān
 204 zēncirlideler şu yoGārda bēlki sem bilmēn ya bu adamcā'Z bilīr. hē zēncirlī ōrdan
 205 yōkārda hāh ōralārda. onnār yāzın ōriyē çıKār ēkīni ōlur tārlası filān vār ōrda gēl'p
 206 geçēniñ mālī ēkīnē sapdı mı hēyt lēyn muķā't ol mālīñā. ulān nē'tsīñ māl bu ōlur ısırı
 207 dā verir n' ōlur. yōK ēFēndim.ō'l' adāmlār. ō'liyēddi biz buriyē nāsıl sēçilī'seķ
 208 gēliyōk beni bizim būrdan bizim akrābālārdan birisi. gādirlide ā'ç yāhālatmış. ēv
 209 yāpdırıyōrdu. ā'cı sātın ālmış gāçakcīdān ikī yirmi bōyundā at arabasınā yükletdirmiş
 210 gendi yō'muş ō'lū gōtūrūkēn ēFēndim ōrmancılār isēbet yāhālāmış yolda köprüdē.
 211 ālmış gōtūrmüş bunū. ēFēndim gōtūren mēhmeh ōrāk. bilmē nēreniñ kürtlērinden. āt
 212 arbası bi'tek āt ōñūnde. ō ādam yāhālānmış ulān bizim bizim gārdāşım memmet dedi
 213 ki ābi dedi seni gārağol isdiyo dedi gārağolā vārdım başçāvūşum nē diyoñuz yusuf
 214 āşÇı bēnim dedim. hā dedi gel 'ēle gel dedi. yāzısını yāzdı sen dedi seni dedi şey
 215 isdiyōr dedi ēFēndim gāymahāmlıK isdiyōr. cāner'nen vārdıñ. dedí kı sē'ñ baş kātibiñ
 216 yanna vār ifā'dēñ āssıñ dēdi. ōriyē geldim. ō dā sōrd' ō'rendi ōtur ōtur ōtur şūriyē.
 217 ōturdum. ik' ūş tene bāyan gēldi siz çıñıñ dēdi bem bū ādamıñ işini bitimēden sīze bi'
 218 şē' sōrmúyō dēdi ıFādam' āldı bū nēy dēdim. nēy suçum ne bēnīm. dedi kı ōdun
 219 yāhālatmışıñ dedi. tī' dedim yāw ben ne ōdunnān ū'rāşırım. nē ēderim. nāsıl
 220 yāhālatmışım. mē'mēt ōrā'ñ āt ārābāsındā ēvel bābā sōy ismiminēn dō'mumunān
 221 ānāmıñ bābāmıñ ismiynēn hēriF ōhúyōr. allāh allāh hēpsí ōrdā yāzıyo ōhúyōr. ilān.
 222 geç sen' dedí şiyā çā'rıllār mañKemiye. mañKēmēyē vārdım hākim bir çā'rdī bēn
 223 dē'lim dēdim derken derken. o ōrā' morā' buldulār ā' ben dedim bunu bulun sayın

224 hākimim dēdīm. bem suçun sā'b' ossam sīzi hēç işğāl etmem deTim. bū sūç bēnim
 225 dērim birinci maḥKemedē nēyise sūçum mērirsiñz dēdīm. cānım sıhıldī bir de deli
 226 bāyan hākim babā bi' gızıyōr bō'lā ben' adām çā'rdı cēkēt mēkēt. dūğmiyē vur diyōlār
 227 ya vūrmúyóm 'ēç. şapğ' ēlimdē. dedīm kī bu suç bēnim ossa dedīm sayın hākimim
 228 ben şindi hā gūmāz ābil ēderdim dedim. bu nē dedim būluñ mēhmeT orāklı kimise
 229 dedim. öfā' şēydē kimise dēdīm. bēnim suçum nēy bēm bir fākirim dedim. bēs seFēr
 230 oldu bēnim buriyē geldī'm dedim. bō'l' ēdiyóm. hērif işāret ēdiyo ēlīñi ētmē bilmēm
 231 ne bēn de aynen ēdiyóm. bāyan öyle baqdı. tamam dedi onnārı bulun çā'rıñ bulun
 232 maḥgemiyē verin dedi. sen çık ded' ā. bēni bi' dēhā isdēme dedim çıkdım getdim.
 233 gēne isdediler vārdım dā bi' tene ōnu gālan şē'tmişler. ēFēñdīm n' etdīlēr ondan
 234 soñrāsın' bilmēm. çöcuğ diyōr ki şē' yāḥālatdırān hıızarcınñ şēyi hıızarcı ōlān bu dā'ı
 235 diyōr. bēnim ḥālāmıñ gōcāsı bu diyōr. bu ā'ç ōnuñuđu diyōr. bū ādam diyōr bu
 236 adamcā'z da gōtūrüyōrdu fākır bēn diyōr ātını ārabasını üç yüz ellirā mı nē de bēm
 237 vērdīm sātın āldık diyōr ō'lē dedī' ḥālda bēni de çā'rıyōr. yōk araba bēnim dē'l ō
 238 kürdün orā'ñ. memmeT orāk dedī'nıñ. bēni gōtūrüyōr işTe. bēni ifā'dem' alıp
 239 gō'yūrüyor ammā bēni ḥābire çā'rıyō. çā'rmañ diyóm ben dā'ım diyóm yāw. e
 240 dedīğim sayın hākimim yānıñdā iFādesi var ādamıñ. bu dā'ı diyō. memmeT orāk diyō
 241 bu dā'l. öteki diyo kī bēnim ḥālāmıñ gōcāsı yusuf tāşÇı diyōr yusuF āşcı dā'ı diyōr o
 242 tāşÇı ben ā'çÇiyim. hē adam bō'lē dedī' ḥālda bēni çā'rıyō bān nāsıl. soñrā çā'rmāz
 243 ōld' işTē. o bayannān ō'le dō'sdük. seslenmī'r ō'le bāḥıyōr. ammā. gēlīñ gēldī birisī
 244 yū'ūk gāçıyıyōrmuş ōrdān ālmış gāçırdı gēldī bāñā vērdi bāñā. oñā bir bēs ōñ gūruş
 245 nē'ñ vārisā. üç beş lira bi' şē' vērdiñ vērdiñ o ōnuñ uçu gōpup gēliyo şordām bēri.
 246 ēFēñdīm gēlin geldi īnd' iş bitdi. gēlin indī ātda yā. bi' şē' isdēller işTē. hē. nēy
 247 vēriyōñ gāynānāsı gāyimbābāsī.
 248 [EA] gāynānāynān gāyimbābāyā sorāllar ne verēcā'ñ dē'. bir māl mı vērdilēridi n'
 249 ētdilēridī. bi' şē' vērmēk şārtımış bū. nēy ōnun ādı yāw bi' şēt vērillērdī. tōsun
 250 dedirmezlēr deller amma şākıyā gētiriller. bām bunu vērdim der hē āḥā tōsunu
 251 vēriyom dellēr de ḥıḥ ḥıḥ ḥıḥ şınTı īnek düvē bi' şēt nēy vārisā inēk yō'sa davār Fīlan
 252 filān gēçi dēr bilmēm nē dēr. gēlin ōyl' inēr gētūrüller içeri. şindik' Tmı şōrıyō
 253 otutdurup dā ş' ētmezler. yōk. [kapıdan içeri girerken] bi' şē yapmazlar bire. yeñgeler
 254 elinden dutar içeri otutdurur. ōnu yapāllārmış. bizim musdaFānıñ gēlin'ni gētiriyoK
 255 adānadan gārdāşımın gızı. güney senēyide çālşıyōr. şinddīk nē'se dú'rcülū'ne gētdīk
 256 babāmınān gēlīñ gētiriciyik vārdık. alıp gēliciyik āraba durtduk. burdān cīp ō zamān.

257 urdan cipinen_ēndík_şiyē_ğuruğandā'. ciplēr_orða_ğaldı. bīz_gētdiK_ōtüyannā. otobōs
 258 dutdum_ğādirliđēn. cēhāngirlērdēn otobōsÇumuz_onnārdan dutdum_gētdík_vārdık.
 259 āldık_ōriyē_gēldik. hā_ōriyē_gēlmeden ēvde ulān bir nī'deli_ğonşusu_vārimış. ēwīn_
 260 üsdündē. bāba_ğāFāmıza_aşşā' hēlkēsiynēn sūyı cāww_dókērsē. gēlin_yōrūdüyōk_biz
 261 bīndirdīk. ā_yōhārdan_aşşā' bir_dókdu_millēt_hōrāFādı n'_ōldu bu nē'miş_mu_nē'miş
 262 ded'_ammā. yōk_babā. ó_nē'se_ónnāriñ_sulū_onnār_nī'deliydi yā. önnāriñ_usulu_ō'lē'miş
 263 demek_kı. nē_biliyim_bilmiyom_ki. ordan_gērırdık_cipe_bindirdik n'_ētdik_otoPusu
 264_ğō'yúrduķ. apdallar'_orða_ğodum._ğō'yúrdum_ğādirliye_hāydiñ_babā. gedıñ_bu
 265_taraFadan'_āydi. ondan_sonra_biz_ālTık_gēTik_gēlini. burda_dō'rt_gün_ğāldı. ēvdē
 266_hāydi musdāFā_gētdı_adaniyē. o_zaman_kōy_īzmetlerinde_dā'ı. orða_burda_şiyēde
 267_şirketlerde_çalışır. hē_orða_dürd'_işde_bir_ēv_kirāliyeKidī. nēsi_vāris'_ōteberis'_ōrdā. ō
 268_ēvdē. ō'lē_ğāldı. dērķēn_kōy_īzmetler'nē_bu_gēndi_gücüyñēn_girdi_ben_'ēç_bi'_şe'_d'_
 269_ētmedi_ammā_cānērde_anāvatān_hızlıydı_ğādirliniñ_anavatan_başgānı_nē'_d'_ō_hērih_hā
 270_bilgi_bozdō'ān_mıkdārımızıdı_sāraÇ_āhmet. mıkdār_da_dā'lken_mi_niyedı_ben_de_ōña
 271_birinc'_ōy_vērdim. vērmem_diyennēre_de_vēreķ_dēdim. öte_taraFda_sēvmedī'm_ğışiler
 272_vārdı. bu_ādama_vēreķ_dedik_gērdik. ē'_adām_güslū. şindik'_īm'_hōKümēt_ōldu.
 273_şindikılēr_gimi. hē_ōndan_sonra_vērmedim_ammā. ben_dō'ru_yol_pārtis'_ōldu_bēn_ōriyā
 274_ğurucus'_ōldum. burıyē_gēldılēr_gōngör_ōStürk_memmetlēr. ō_gēlmiş_vārdım
 275_hoşgeldiñ_filān_ğārdaş_bō'l'_ēdiyōk_dō'ru_yōl_pārt'si_ğuruyōk_Tēmām_ğuruñ_bēni_de
 276_yāziñ_babā. dēlegē_yāzdılār_vārdı_gēldi_gētdik_gēldik_bilmēm_nē_cāneriñ_işde_ō_dēvirde
 277_girdirdim_bilgi_bozduvāna_vāriyōķ. şō'l'_ōssuñ_hā_bō'l'_ossuñ_hā_pārti_öte_beş_kōşeniñ_
 278_bāşındiyēdi_şō'lē. ōrða_vāriyōķ. bir_gün_ōradā_pārtinin_dībinde_dīñeliyōrdu_ōteden_bir
 279_ō'retmen_bir_ēmekli_ō'retmennēn_gēliyollār_bilgi_bozduvān. sēlām'ālō'küm_dedi_gēldi.
 280_ben_alō'kümsēlam_dēdim. āhmet_şō'le_yōñünü_dōndü_pūff_puf_ēdiyōr_buñā_n'_ölüyōr
 281_dedi_yāw. sāñā_ğızıyōr_o_dedim. sennen_'ēç_ğonuşmāyı_cān'_isdēmiyor_āhā_gōrüyōñ
 282_dēdim. gēliñ_dedi_ōrdam_bizi_bi'_yēre_gōtürdü_bir_çāy_ocā'nd'_ōturduķ. nē_dī'_ğıziyōñ
 283_ā'mèt_dēdi._ğāndiriyōñ_bizi_dedi_yā. yuSuF_ā'b'minen_bizi_dedi_dürmdañ_ğandırıyōñ
 284_dedi. ulām_bu_gün_dēdi_anhāriyā_gēdiyom_dedi. ōnuñ_dedi_ōrdan_ō_kā'di_o_giriş_ğārtını
 285_gētirmessem_bēñ_ğādirliyē_gelmēm_dēdi. yīgīdidi. bēñim_gōnderdī'mi_nēyise_ādanada
 286_orāniñ_şēyī. māl_müdürū. hē_ō_bēnim_gōnderdī'm_ādamı_ālmıyāniñ_ānansını_āvrādını
 287_b'lmēm_n'_ēderim_dedmiş. bir_güm_birinē_ālmamış_onu_hē_müdürē. bēn_demiş_anāsın'_
 288_āvrādını_n'_ēderim_demiş_yāhō. ben'm_gōnderdī'm_ādamı_sen_nāsıl_ālmāñ. babā_bō'lē
 289_bir_dēl'_ādam. ō'le_bir_āTāmıdı_nē'se_tābiyī_bēñ_ónnēñ_ē'_gōnışıyōK_ō_zamān. ē

290 bōzdūvānnan bilgi bozduvānnan. bēn ōrdan bizim āydinnīlār'nān gētdīm cāneriŋ
 291 hānımı āydinnı gızı yā šō ērdō'du kō'nden. ordāŋ getdīm. bir mōturunān gēdiyoŋ.
 292 mōturu sürēn bizim gēl'nin ēmmisī ō dedi Kī šurā bilgi bōzduvāniŋ dēdī. ōrā dēvlēt
 293 mālī çitlī'miş. nēyisē. büriyē hērkiş gāpīşmīş. bilgi bōzduvān dā bēlēdiyēniŋ
 294 mēlēdiyēniŋ ō zaman güşlülēr ya. nē gücü vārıs' ēlētmiş büriyē hēndēk gurdurmuş
 295 çevitdirmiş gāş dōnümüsē. bunūŋ yūzdōnümünē fisdıK ēkmiş fisdıŋ šō'lē gōcāman
 296 bitmiş sōkēcēk vākit bir gīs bir sēl bīr bilmem ne fisdıŋ sūyūŋ İçinde gālmiş. ordan
 297 gēliyoŋ. çöplēri tarlāniŋ yüzündē yātışiyō fisdī'ŋ. ādam diyōr kú baŋ bilgi bōzdūvāniŋ
 298 aḥā bu fisdıŋ yüz dōnüm aḥā diyor. bir tene sōkdūrēmedik ō'le gāldı diyō. çöplēri
 299 yātışiyōr çöplēri gūrumuş gālān. ō'lē gōrdümüdü ōrālārı. onuŋ babāsı dā zēŋginidi.
 300 nē'di kō'lū millēt pārt'si mi nē'ydi. başgānnī'n' māşgānnī'n' ētdiydi bābası. ilk gūruldū'
 301 zaman ōndān ōŋā dēnişdi. hēr'āl ō'lē ō'l' ōssa gērēk. zēŋgim bir ādāmmīş. bēŋ
 302 gōrmedim ādamı da bābasınıŋ ō'le ün'nū vērillērdi. çoK sēvilir bi' ādāmmīş. gōrmēz
 303 öldüm ō üç yüz ikiden aşşā' ēnişin şu köşāniŋ bāşındā' biñā ortā'yınāŋ gendiniŋid'
 304 işdē. ō'lāmī vāyḥ. ō'l' ādamıdı hērifÇāḥēZ. şindi onu 'ind' o yī'tlik getd' ēmī. huy'
 305 ō'lē diyēmezlār. bilgi bā' ō'l' ādamıdı. ḥāydı bāyım.
 306 [EA] gādinnār toplānır cāmiye ceneziyē yīkāmíyā çıkārıllār. soŋrā mefāt ētdi yā.
 307 Kūrān ōkur n' ēdellēr çıkārıllār gādinnār yīyķār alla' rā'met ēylēsini şēḥādet kelimēsi
 308 gētirir. yīyķār bir' ūs' bāşını yīyķār biri aşşā'yı yīyķār. bir gişi iki gişi dē sū dōkellēr.
 309 gāldırıllār kēfini dē sārallar ērkeklēr gōtūrūr. kēfini sārallar kēfini mefini bā'lallar
 310 ayā'nı gāFāsını burālār'nī. alır gēdellēr. ēve gēliyōler ērkekler gōtūrüy' işTe. gūrān
 311 okullār diynēllēr. gōnū gōŋşū yēmek gētirir yēmek yellēr yemā'ŋ šē'ne gūrān okullār.
 312 toplānıllār ādamlār āvratlār.
 313 [YA] cēnāzē' gōtūrūr şindi cāmilerde şil'ēr vār ya gōyāŋ gōtūrūr mezerlā' gor. gēri
 314 gēlir ārabalarnan gētmīyē durdu. mezelā' gūnur gēlir. ordā šēy ōkur ḥocalār. ēFēñdīm.
 315 yāsın ōḥur ondan soŋrā gēlir cēnāze ēvine gēlillēr ordā gūrān ōḥunur. ēFēñdīm. ḥocā
 316 ordā din talgi' vēriyōr. diyōllār esgidēn ōrda ne dedī'nī bilmiyōm. uzāklāşıŋ diyōr
 317 şinT' çok dēmiyōllār dā ēsgidēn diyōllār'dı. ō zaman diyōllardı kī bizē ōrda cenāze bir
 318 šē' yapārımış diyōllār'dı. şindi bilmiyōm. ō'lē dēmiyōlār şindikilēŋ. şindikilēr zāten
 319 gēnşdēn ḥoca yā ōnnār ōnnār bāşlıyōr mezēriŋ bāşına diŋēliyōr. biz de yōrüyōŋ šō'le
 320 ḥā bire çēKiliyoŋ vāriyoK ārabalara binip gēri gēliyoŋ. cēnāz' ēvine. oturuyōŋ.
 321 ōḥunúyō zāten ēvi cenāze yāḥınıŋısa kākıp sāvışıp gētmīyoŋ oralarda bō'n yārin.

S10

Anlatan: Fatma Selçukoğlu [FS] Yaş 82, Şemşitdin Develi [ŞD] Yaş 50, Nizamettin Selçukoğlu [NS] Yaş 46, Türkan İncoğlu [Tİ] Yaş 50.

Derleme Yeri: Sumbas, Gafarlı Köyü.

Konu: Gelenekler, Anılar.

- 1 [FS] oturucüyük sēn gēl şuríyē gēl bāk sēn şuríyē gel hep oturucüyük. bēn ōríyē
- 2 dizim ā'rıyō gurbān olúyūm dizim ā'rıyō.
- 3 [NS] o zāman şō'le dön şuríyē ōtūr. yānıñ otur olmassa. şuríyē ōtur sen. sēn yānıñ'
- 4 ōtur. hāh.
- 5 [FS] çok şüKür gūzum çok şüKúr allāhāñ gúnünē. allāh bu gūnnere gētirdi gūzūm. hē
- 6 bu gūnnēre gētirdi gurban ōlíyım. sēn ē kīmi bilıñ şındı sumbasda
- 7 [FS] bāk 'ēle şındı bēn çatal apbası bīlirim ōndān soñrā cafar ismiyēlín gārisī burdakı
- 8 yātāñ gōcānıñ dezzēsiydı. cāfār āhmedín gızı bēnim gáy'nımıñ āvrādiydi bünün
- 9 ēbesiydı. bünün ēbesi bēnim bābāmıñ dēzzes' olur. yōk dezzesiniñ gızı. bēkír çāvışu
- 10 duyduñ mu bēkír çāvışu. şındı bēnim ōrda gōnuşdū'm kim biliyoñ mu aşık cāFār bīr
- 11 şūkrū. bēn ōnnarı ōtā' n şē' aşısı vurduruyōrumuş aşık cafārıñ evindeki durān güccüK
- 12 ō'lu bēñ hēş tānımıyorudum şēye vardım sālıK ocā'nda gōcíyē ilāc ālıyorudum ōrdā
- 13 bēniyñēn ebe nāsılsıñ ē' misıñ. bir dē bēkir vārdı biliyoñ mu. bēkire gīzımı isdēdilēr
- 14 vērmedim. bāK ēle şındı bunun dēdēsī vārdı biliyoñ mu bēnim bō'K gāyınım. ōñā
- 15 dānışdım yāho nērdē ādam mı dēdi bōrşdān gurtulmaz şē'den gurtulmaz dedi. ōndān ō
- 16 şēy oldu gūzūm. bir de āhmet vārdı yorgancı şūrāsı bañlı. āhmedinēn bēkirıñ
- 17 hānımları bēnim ēnişdēmıñ ēmmi gızlār' olur gār' hāmzālídān hē. ōyl' işde gurbān
- 18 olúyūm bū dūýnā bō'lē gūzūm bünün bābāsı biliyoñ mū bēn sēnē elli ikı māyısıñ ōñ
- 19 ikisind' ēvlendík. ōn yēdi yāşındıyēm kīmlī'mde ōñ üç yāşındıyēm hēç iziñnāğmemiz
- 20 nıkāhımız yōk. elli ikidē māyısıñ ōñ ikisi. ōndān soñrā bunun bābāsı yēñi yōrūr şōylē
- 21 ēntārili bēnı bō'k gāyınım bunun dēdesi dē. tāpandan gēlın gēldim ātınān. ikı āyna
- 22 bāñā dākđılār bī' dē at dākđılār. gārgābāzara gēldík gōnduk bīr. gārgābazārdān bi' de
- 23 bēlēñōrāñ der gēldík ōríyā ōndan soñrā āhşama ēvē gēldık. şō ulu yolā gēlişin dēdeñ
- 24 ırāhmetlik yolu dolānmıyā ērindi yayān yōrūdüm yārim sāt'dē ātdān ēndim.
- 25 gālinnīnēn. gāfāmda āyna dāhılı. gāfām yüzüm ōrtülü bir dē şey ōrtdüler yüzüme. guş
- 26 tūyū yok. guş tūyūñü bizi'ler etmezdi bōlē dolādılār bā'lādılār. ōndan soñrā sōzüm oña

27 çākālyatar yohāri gāyimbabānıñ yurt yēri. hē guzum. ō'lē gēldik guzum işde bu günē.
 28 ōn iki çocū'm mār. ōm bir gızım mār bir tēk ō'lum mār otuz beş tōrunum mār. ōm biri
 29 gīz bir' ō'lān ōnnāra nē dedim biliyoñ mū Zābāhıñ ēzēninde gākđīm. mēmlēkētē
 30 tōrun ēkdīm gēldīm sañā bōyún bükdüm sēs vermedin gārā toprāk. gārā toprāk gārā
 31 toprāk türlü türlüñ āçān yāprāk. yētmış sēne depēledīm sēs vermēdin bañā gārā
 32 toprāk. bā'rıñda dā güllēr āçar üsdün̄de dē kēfim biçer bu düynüyā gēleñ gōçer ses
 33 vermēdin gārā toprāk. sābāh ēzēninde Kā'Kđīm mēmlēkētē tōrun ēkdīm gēldīm sañā
 34 bōyum bükdüm ses vermedin gārā toprāk. bükülmēz oldu dizlērīm gōrmēz oldu
 35 gōzlērīm. dutulmāz oldu sözlērīm ses vermēdin gārā toprāk. bōyl' işde guzum. hē'. bū
 36 günnēre gēldik guzum allāh gurbān öldü'm allāh gōcam porosūt gānsēri. ōndān sōñrā
 37 üç āyē bir āşı yapılıyōr. bizim yāşlılık āylı' alıyorduk āylıklārımız kēsdilēr. gōcānıñ
 38 üsdünē alli beş dōnüm tarla çıkmış. bir de mōtur çıkmış diyōllār. ōnuñ yüzündēn babā
 39 āhā şu dā'lār hep tālan yā āhā. biz' āyt ōnnara dā nē dedim biliyoñ mū.
 40 gadusdurācılāra gēnē suç bendē yāzıyōllār dedim ki burd' on iki çocuk bō'tdüm
 41 guzum dedim ōtākı dāşlārdan yāssāñız zarār m' ēdāñız dedim. yāzdılār onnarā dēdīm
 42 kīnā yēñı başladık sözē bi' şe' sōyliyēmē sızē gānunnāra dāyanārakdān dāpılārı
 43 verin bize. gurūp gurūp gēziyōñuz. köylūleri ēziyōñuz. hep ōrmana yāziyōñuz.
 44 dāpılārı verin bīze. yaqdı' ēvelki gēlennēr ēkini ōrmana vērennēr. bir ādım ōte
 45 vārmıyo yāzdi'ñız yāziyi gōrēnnēr. gālem dēFdēr ēlinizde. dō'ru gēdin yoluñuzdā hēç
 46 kimseden çēkinme'ñ memmed özelli yāñıñızda. sōrdumudu āñkārālı. zātēn yūr'a'm
 47 yārālı. künde gününüzü sāydım. gāFārılı köyüne gēleli. hē. āh guzum allāham bu
 48 günnērime bınler şükür guzum. şindi gōcām hēmi āltınā işiyō.
 49 [NS] hā ārādılār vallā' ōsmān m' āriyō bāk bāy'ım.
 50 [FS] gēldilēr guzum gēldilār. bāK' ālā gēliñ bāyim gālīñ ēve gēliñ birā. gelsiñler.
 51 ōtutduruyōm sālmiyōm sız gēlen' 'ādar sālmiyōm b' 'ēre. hā gēliñ hēle burıy' ēv'
 52 'ādara gelin sızı bekliyom sız gēlen' 'ādara gōndermiyom guzum. tēmam bā'm guzum
 53 hāyd' oldu nizāmetdin vār yāñnarında nizāmetdin. tēmam guzum hāydi. gurbānım
 54 işde bunnān şeysizik. āylıklārımız yok. gōcām prōsōt gānsēri. üç āya bir
 55 [NS] yā şimdī vēriyō dā şeş vār yā üzērinde tāpuynān tırakdōr çıkıncā ōtomātikmen
 56 kēsdilēr. ōnú inceleme yāpıyōlār ōnú biz de dedik k' işTe tırakTōrū vēr dedik ō'lanā.
 57 tarlā'dē çocuklārınā taķsim et dedik pāylaşdır dedik dūşūr dedik yāñı ōn ōm beş
 58 dōnüm gassıñ dedik. ōndan sōra tēkrārdan bā'lanır dedik māşıñ dedik.

59 [FS] yāpamadık̃ ğuzum hēç bi şey yāpamadık̃. biz ğızımın̄ ēnişdemın̄ biri sizler'̄
 60 ōmür mefā't etdī tuzludanıdı. kemānecilerden aydınnılār tanınız m'̄ ōnnārı. göksallārı
 61 tānırsañ ğādirlide göksallārı. ō ırkdan. ōndan soñrā o ğızım siKōrtālī ōndan āyılıK̃
 62 ālıyōk̃. yō'sa bāşğa çāremiz yok̃. bēnim işde bu ā'tlārım benim bu söyledī'm hep
 63 bunnār işdā. şīndī sāñā dē'm bunu gözün̄ dēresī bir ğoca derā. ō ğocā dēreden su çıKār
 64 isdersāñ gōtūr gösder çocuklara dēriyē. ōndan soñrā ō dēredā dāvar sā'dım yānnık̃
 65 yāydım. çāmaşır yūdum bulğur ğāynātdım. çocuk yok̃ cēyrān̄ yoK̃ ēvdā sū yōk̃.
 66 dēredeñ ğēliyō. ōndan soñrā çocuklāra bulğurū birēr pança birēr helke birer torbā
 67 dāşıyōllar hēp ğıZ̃ cocū' bulğuru evē ōrdān̄ ī bīr̄ gün̄ öldü. ğāzañ ğūrdum. çāmaşır
 68 ğazanı. bēnīm ādım fātma ğızlık sōyādım fatmā çoraklī şīndik hēriFim hökmünde
 69 fātma selçuK̃ō'lu bāK̃ 'āle ğuzum bēn ōtuz bēş dō'mlūyüm bu kōyün̄ ādī ā sūmbas
 70 ğāfārılı. hāh̄. çāmaşırı ğurdum bünun̄ dēdesi ğēldi şīndi at sulūyācak̃ ordā. at
 71 sulūyācaK̃ ammā atı ğoyveriverdi bēnim ēlimden hēlkiyē āldī āldı ğāzanı ğāldırdı āldı
 72 ğulpunu ğāldırdı ātdī hēlkīyēnen sūyū āld'̄ āldı dōkdū. ğāzanı sō'ndürdü. ōndan soñrā
 73 ōturdum ā'lādım ğāyimbābāminām̄ bēnim ğocā dā dāvar ğūtmiyē getdī ōñā dēdim
 74 kinē ğārdāşın̄ ğēldī dedim ğāzanı ğāldırdı ātdı dedim çāmaşır yūrkātdırmıyōr bāña o
 75 dēredē dēdim. ēyi hērif dedi ğāyimbābam sēn de aşşā'kī dērelerde yīyka dedi o dā bir
 76 dā'da ō dēriyē şīndi vārıyom çocuk bilīyor. ğocā derē ğocā dēre ākıp ğēdiyon̄ nē hēre.
 77 başıñdān ğēçennēri. annāt bañā ğocā derē. kēnārıñdā çınār biter başındā da bāyğuş
 78 ōter yāşadı'm yētmıyō mu bu ōmür dē ğālān̄ yēter. sōylēdikcē yānār özüm tōrunnārım
 79 düzüm düzüm. yāşadı'm yētmiyor mu hēp tūkend'̄ ō'lum ğızım. ōturdum köşēdē
 80 ğāldım nēçē dū'n̄ dēnek çāldım. yāşadı'm yētmıyō mu ōmrümün̄ soñuna ğēldim.
 81 derēde bōyl'̄ işdē. dama sōyledī'm bāK̃ 'āle ğurbānım şīndi dāma sōyledī'm şōylā. ō
 82 dāmdā iki tānā hāyvānımız̄ ōlur. burdan hāşā. sūrērik. ikī dē ōküz̄ olur iki ūş tene de
 83 inēK̃ ōlur. ōndan soñrā dāvar̄ ō'lur ō derede ūş dōrt̄ tene yānnık̃ yāyārım. ūç sēFēr
 84 bōlē. şīndī āyrannık̃ vericim̄ olā ōnu dā'niyō vārdım dām kēpiyōr dēdim kinā hāni
 85 inēk hāni danā ōtur ğāna ğānāñ̄ ā'lā ēmiş̄ āyrān̄ verir diyē kündeñ̄ ēllēriñi dānē.
 86 aşşā'Kī ğēlin. dāvar̄ inēk̄ ğördün̄ müydū. çīfdē yānnık̃ yāydın̄ mıydı bu günē gelirim
 87 diyē ğāderiñden sordun̄ muydu. daş̄ lō'lārınān̄ lō'lādım. çıkdım başıñdāñ̄ ā'lādım.
 88 üstlērīñē çadır sērdim. neçē buydāylār̄ ēlēdīm. yā'mīr yā'r̄ üsdün̄ ākār içīnde dā sāmāñ̄
 89 kōkār. sen dē benim ğīmi ōldun̄. yüzümüzē kimlēr bañār dedim. damā. dāmıkı ōylē.
 90 bir dē bēn ğüçcūk̃ ğārdāşım̄ bīr ğüçcūk̃ ğārdāşım̄. bālīkesirde şehit̄ öldü. āsgēriyē
 91 arabāsının̄ tāmircisiydī. arabānıñ̄ āltındā yātıp dā bō'lē şey ğāçırırkan̄ yā'

92 gāçırıyorumuş onū turnovidiyānan çekilērkēn. ötēkī biri gētiriyor depbōdān yā
 93 gōyyōr arābıyā hārekēt etdiriyō gārdaşım altında şēhiT oldu asgeriy' arabasının. ōñā
 94 gırk sēne niyē oldu. bēnim güçcū'm onuñ dā gızım tozludā zekeriyede şindi. ōñdān
 95 soñrā gūzūm. bēn ōñā dedim kinē çıkāk dā şú yūcē dā'lārdā gēzēk yāniyōr yūrēKim
 96 yokdur özēk. balıkesirip dē yollārı uzāk. nē yāpiyım gārdāş yollār bō'lē. şēhisT
 97 olmuşuñ ikinci bāyrām hēp ācışdı sāñā yüzbāşı tēymēn i'sāllā' sañā āhretde bāyrām.
 98 ne yāpiyım gārdaş gāder bōylē. gārdaş dēyişin yāniyōr özüm. yāş ile doldu hēr iki
 99 gözüm. bōylēymiş gārdaş ānnıñdā yāzıñ. nē yāpiyim gārdaş gāder bōylā. ölduñdāñ
 100 ārābāñ usdāsı. yātıyoñ gurbet 'āsdāsı. bālīkēsiriñ posdāsı. mekdubun ā'lemesiñ.
 101 bālīkēsiriñ şēhitlī'nde yātıyó. hē gurbānım. ōnnārdān pēk bīlmiyom gurbānım.
 102 ismihān bēnim ānam. ismihān anāmiñ ādı ismihān. bābāmiñ ādı ismāyīl. anāmiñ ādı
 103 ismihān. taphānnī fēkēli. fēkeli tāpanıñ incici kōyünden. ōrdālar. bēn ōrdāñ gēldim.
 104 ben ōrdāñ gēlin gēldim. elli iki māyısıñ ōñ ikisi bu gúnē çok şūķūr gūzūm. bāk bū
 105 bēnim telefonūm. bāk torunum şeyıdı polis ólícíydī. ölumuñ bīr ō'lumuñ ik' ō'lu vār. ā
 106 āñķārada gırıkģālede okudū. polüslū' şey etdilēr bi' ipdal etdilēr yē. onūñ içindē oldu.
 107 o bu teliFonumu āyarlar bundān āyār'nı bundān çocuk çocuklarıma ārarım yedi sekiz
 108 dokuzunān. hē sumbāsa da gēnē gēdērim vārırım sen aydınñ āliyi biliyoñ hāh aydınñ
 109 āliniñ yānna vārırım o bēnim işlērimi yapıdır'ım onā ondan soñra ōrdāñ gēri gēlirim
 110 ilāÇ alırım gūzum. burdān yolā inērim yol nērē yol bir hūrālārdā yayān bēnim
 111 çekdi'mi āncā allāh bilir şú āylīmi kēsennlerden soracā'm. yā bāk burda bu gōcā gōcā
 112 yirmi sēķiz dō'mlu ben d' otuz bēş dō'mluyūm baña diyōlar kī seksen iki yāşında
 113 gōcañ sēķiZēn sēķiz yāşında āmma bizim hēm' āylī'mızı kēsiyollār hēmi de ondan
 114 soñrā burda bō'lē yāşıyok bir de o gōciyā bēm baKıyōm. hē künde āltın' işiyō gurbān
 115 oluyım şuriyē seriyom bō'yl' işde gūzūm. vāy gūzūm aklımā da bi' şe' gēlmēz oldu.
 116 gūrbān oluyūm hē vāy gūzum vāyh. sēn şeyi bilir miydiñ ēt'ēmī. bizim ēnişdiyēd'
 117 ētēm. yōķ ī etemiñ soyadı nēyidi birē dāvuTō'lu. dāvuTō'lu ēt'ēmi bilmēñ mī. bāK'āla
 118 gūzum ōlen bu gārdaşıma sō'ledim işde bāşgāsına bēķ sō'lemedim bilmiyēm hē.
 119 bāKāle gurbānım ēsgī dū'nnēr nāsıl olurdu biliyoñ mu esgi dū'nnēr meselā şind.
 120 gārma gārışık. gādinnār birāyr' olurdu ērkēķler bir āyr' olurdu. āyr' āyrı çalallar
 121 oynallar çalallār. yērine göre sō'lēllerdi. vallā' āklīmdā gālmadı gurban ollum ēsgī
 122 bēnim çocuklū'm şe'lēr genē. anca bu ādar bāña diyōlar Kī sen çocuklū'ñ unutmuyoñ
 123 diyōlar. bu yāşda gūzum hē. şindık gūzum gız isdēme işi gūzum ēsgidēn meselā
 124 dú.úrÇú gēlir. bēn ikī gızımī o zaman başlık parās alınırdı. ōñdān soñrā ondan

125 sonrakılar şeyinen gēdeñ eşā'sini barabar ālırdıñ. o bir çeşiT ōlúyor ō bir çeşiT
 126 ōlúyórdı hā. nāhāl isdiyēci meselā allāhıñ emri üzere peygámberıñ gavl'üzere beni
 127 isdedi isdedi mi lāFīnan dutdu mıkdat dedēñ biliyoñ lāFÇılıkdāñ ō'lüyō. lāFÇılıkdāñ
 128 gāndırdı zātan bēnim ānam' babāmī. dúydum mu ki nāhāl gelirdik ki şindik'ımı. hē
 129 tā ş'ōdādāñ ā'rı duyārdık ben çocū'dum d'on yedi yāşındıyādım. hē ō'l'ışde guzum
 130 nē biliyim gurbāñ ollum. işTē bu dūynā bō'lē. bāK 'ālē Şindi meselā bizim
 131 çocuklū'muzdā şey edellerdiğ cümā gūnū pērşembe gūnū bayrak dikēllēr. cümā gūnū
 132 oñuntu dā'dıllar bāzarērtesine sāliye gādar dū'n olurdu amma şindi meselā iki günd'
 133 üç günde bītiyōr. mēselā nē yapılcı eşgili kōFde dōkeller māntı deller yānı māntı
 134 dōkülūr yemek bīşēr yēnilir İçilīr nēriyē getsēñ yēP içmāK olacāk. hā ō'l'ışde guzum
 135 nē biliyim gurban oluyum ne biliyim. bāK 'āle gurbāñım şindi bizim kōyden burıyē
 136 gōçüyōlar biliyoñ mu tapana gār yā'yō burıyā yā'mıyō ya. diyōllar Kı ōriyā yāmıyō ē'
 137 diyōllār. ōra diyōlar ben buralārı hēç gōrmedimidi bēm burıyā bu ēvi yapıdık biz
 138 yaşadıķ yā būrda sōzüm onā yātardı sōzüm onā. yüz tene gāyimbabanıñ ēvinde
 139 dururduk yüz tene çaķāl gīv gīv dedi miydi yūZ tenesi birdēñ olurdu. davārı ō'lā' sē'b
 140 ediver. geçen nenēñ ō'lāk güdērdi güllü gārı. ōnúñ ōpündēki ō'lāklārıñ hēPisini
 141 çaķāllar yaralāyivermiş. ōnúnde ō'liyedi guzum o zamān genē de şindi çuvāld'ışde
 142 çam dikildi ōrman dikildi ya ōrtalā'. hēr şey olúyo şindi gēn' de olācak var varā. şindi
 143 gūzum cenāz'öldü múydu niy oluc'oldu muydū bīzim ī bēñı gēliñ gēldım. şeyde bir
 144 gār' öldü. gāfarlıdā müsā't māhmıdıñ āvradı vār ya eminē onuñ ēbesi emin'ārı
 145 dellērdi yā'mırdı havā bir çadır gētirdilēr mezerlā' gurdulār. ōm beş gün o çadır durdu
 146 gāldıramadılār yāmır dıñmēdi yā'mırın altında goydulār. ō'liyēdī ōndan sonrā
 147 mezerlikde mevliT okunurdū bāyramlardā ōndan sonra yimekler herkeş ēvinden
 148 yemek gētirirdī yemek yēnir içilirdī. yemek gētirillēr oturulūr şekēr atallār oturulūr
 149 atallār çocuklār gāpışır. ōndan sonrā yemeklērinī sērellēr gurāñ oñunūr ōndan sonrā
 150 sērellēr suFrālārī gādınnār bir āyrı ērkeklēr bir āyrı yēnilir içilir gurāñ oñunūr. herkes
 151 birbirīynēn hēç şeyi yok gōnu gōñşu bizim tā burālār gāfār'llār hērkēs gēlirdi ō
 152 yüz'lülēr. bāK 'elē guzum bēm bilmiyōm bēnī ō'lum bunnārı bilmiyōm biz bēnī şindi
 153 gızım çok ammā hēş demek kī bīzim bēñim bir şeyē dúy'yom bēn kitabā inanćımız
 154 vār kitabā ināncımız vār bēnim üç gızı olān gādın cēnnētlīk diyōllār kitāpdā siz dē
 155 dúyyoñuz nāSıl olSā. hēç birindē of dēmedim ne bēñ ne de gōcām. hē dēmedik
 156 çocuklārımızā bir o'lumuz old'ammā vāy bir o'lumuzunān ō gızımızın hēç bir FārKı
 157 yō'du. ō'le bēslēdik bō'tduk. ırāmāzan gēldi miydi birinci mēselā ārefelik dēnilir

158 bitērken d'ārefelik dā'dıñ. şiyēderken de gónúyā gónşúyā şey vēriñ mēsele bir ō'n
 159 verilir. ōylē olúr meselā cümā ā'sāmı günnēri biz ānamızadañ górdú'm bēnim bir
 160 meselā cēnāzede ōlülērīñ puḥārīyāñ bāşına gēlirimiş uruḥlārı bō'le māl yā' tāze yā'
 161 ēridir kōkudur ōnnārīñ uruḥlārındān alsıñ dē' hē gūzum. bāyrāmıñ birinci günü niy
 162 'ād'ciñ işde ā'sāmdan āreFelik āreFe gününde gonuyā gónşúyā bi'şēler verīñ.
 163 Zābāḥānan dā hērkeZ meselā yēmek yāpār gēndinē görē ḥāzırılık görūr gēleni olursā
 164 gēleninē göre ēder gūzum. ne dedīñ. bāK 'ālē kimīñ ādını vurucuñ ēveli ebesiniñ
 165 dēdesiniñ ādını ēveli ebesi dedesi bō'klēri kimisē onun ādını hē meselā bizim
 166 şēylērimiz mēselā bēnim çöcklārım üş dōrt tenesiniñ ādını gáyımbābām ben etmeden
 167 meselā ezen okur sabah nāmazını gılār ezen okunur gáyñānām çocū' gūcā'na ālır
 168 gáyımbabam allāḥu ēkber allāḥu ēkber dēr çıırır. bō'k gızım sıdıķā mērsindē o
 169 ēnişdem orman işletmē'si mēmuru onun ādını dedesi çıırdı onđān soñrā onun dedēsi
 170 gızım sıtırdā aķÇaTaşda. onun dedēsi genē dutār bō'lā dedesi çıırdı bō'lā gūlā'na. biS
 171 selcūklünūñ esgiden hızımlārıymış işde ben bilmiyóm. onun birine de gūlbāḥār dēye
 172 çıırdı birinē ḥācer dēyē çıırdı bilmiyom onu bilmiyom işTe. dēdeñ bunnārı hēp
 173 dēdēñ vurdu yānı mıķdat dedēñ gáyımbābām vurdu. bāK 'ālē gūzūm ēñ çok şindi
 174 bēnim gızımın bīr ādı bēñ fendi gāFāmdan vurdum ō ādı bā'nmiyōllār nūrūbet
 175 dēyēcīydim nurdúber diyok şindi ne erḥēK ād'oldū'nı biliyōlar ne gadın ādınī onun
 176 nūribēriñ ēkek ēdellerimiş bāñzēr. hē şindi çokcā ēminē fādımā āyñşā ḥāticē bu ādı
 177 ērkekeler dē mēselā mēmēt ḥmēt muḥāmmēt ḥösüyüm hūsiyēn işTe ḥāsan hūsiyīn.
 178 kōyde hūsiyēn dēniyo. bāK 'ālē gūzūm. ānamı gösderecā'm sāña. āḥā bunnār
 179 ānāmınān bābām ō ēnişdem hēmi Kārdēşimīñ ō'lu. gēl gūzūm yānıyōr gūzūm gēl. nē
 180 yāpāk gūzum n'ēdiyōsa ēmmiñizin ō'lu bābāñ yok gūzūm.
 181 [FS] vāy gūzum n'āsdalıK olucu gūzum ēsgidēn şindīKı gādar çok ḥāsdalıK
 182 ōlmāzdı ēsgidēn. şindi meselā şindi diyom ben gocā aḥā şindi yatā' işiyōr. Pōros'ō.ēt
 183 gānseri ēsgidēn şu dā'lārı dēvīrirdi on tēnā meşeniñ ā'cını bī'den kesērdi ondan soñra
 184 ōmuzun'āliverdi mi gōtūrürdü hēPisinī. hēc 'āsdalıK ōlmāzdı gūzum ēsgikini
 185 bilmīyok. ḥā. yılān da bēk yok burālārda. vāy gūzum şindī onun yılān birisī niy
 186 ēdiyormuş biliyoñ mu dāvāra gētdilār dāvāra gēdişin ē oturūr birisi kirmāñ
 187 ā'riyōrumuş maksat bēni gōnuşdurmak dā'ı mı. kirmēn ā'riyōrmuş biri dē onun üsdünē
 188 yātmiş diziniñ üsdünē ō zaman gōzünü yumuyormuş o yılān sōKān hindi ō uyKusu
 189 gēlmiş dā'dā cinni çeşmedā. ōndān soñrā oñā dā veriyormuş uyān diyēn āyā'nı
 190 dēpinivēriyomuş Ki yılān bürdān sokmuş. ayāndān sokmuş ōndān soñrā ōnū tokdurā

191 gōturdúk hálā da o barnā' ufaḵ birisī yāra oldu şey oldu. bunun bīr küçü' o dā genā
 192 şindi tozludā zōr ē'leşdi nā sardım biliyoḡ mū tokdurā gōturdúk geri gētirdík bācaḵ bu
 193 'adarā oldu şışdi kütük gimī āraba yōḵ sırtımızda gōtürüyoḵ sırtımızdā yōl yōḵ
 194 yollārim yōḶ āhā şu yollārda bunnār yāyān gēlēmıyoḵ bu yol burdan şū tāraFā
 195 gēçilmiyō. olúyor ġuzūm ā'hṛāp d' oluyōr. ō yılān soḵū'nu nāsıl ē' etdim biliyoḡ mū
 196 şu dā'lārdāḵı bitēn kēkik vār yā kēkik bīşiriyoḡm şu ātaşda tavādā bēn dahā ōcāḵdā
 197 tūpdē bişik yēmēḵ şunnārıḡ ēvinē vārdım mı yēdimise yedim yēmedimise sēksen iKi
 198 yāşınā dā'ğdim hēç tūpdē bişik yēmēḵ yēmedim. ō kēkī' sārārdım bāḵ yāryā yılānıḡ
 199 zēhirinī ēkerimiş ō yāranıḡ ā'zı sāpsār' olur. kekī bişiriyoḡm dō'yōm için' ızcıḶ un
 200 ātıyoḡm tavāda bişiriyoḡm şu atāşdā bö'le ayā'mı yāḵmāz olup yōḵ yā' mā' dōkmüyōm
 201 sūyunān bişiriyoḡm. sū ġātıyoḡm içine un ātıyoḡm içinē. ō'lā sārıyoḡm soḡrā ā'şamdān
 202 sārıyoḡm Zabā'nān çēzıyoḡm bāḶıyoḡm kinē orānıḡ ā'zınā sapsārı gēlirimiş şey zēhiri.
 203 bir dē nēyden almāz biliyoḡ mu yılānıḡ soḵū' bālınān īncirden almaz mā'yādān ōnnārı
 204 yēdi miydi çocū'ḡ hāsdālī' āzıyōr. hē. o zamān yānı yedī' zamān azār geri şişerimiş.
 205 bunun bir küçü'yüdü hā bi' büyüKü hā şūḶūr bēḶ bācāḶ ġırī' gōrmēdim çok şūḶūr
 206 şindi dizim ā'rıyōr dā gōrmēdim bu ġūnē şindi dizim ā'rıyōr gōēıyā diyōm ḵınā bacā'
 207 ġırılānnār nāsıl dayānıp dā gēdiyō ulān diyōm bunu şindi yātaḵdā yātārḶān bī'
 208 yānımā zōr ġúyıyoḡm şunū. ōnuḡ ūçu diyōm Ḷınā bükülmēz oldu dizlērım gōrmēz oldu
 209 dizlērım. dutūlmāz oldu sözlērım. sēs vērmedinḡ ġāra toprāḶ. ōnuḡ ūçu diyōm ġuzum.
 210 şindi yāşlāndıḡmiydi gōrüyoḡ mu şunū şū gēlir zēytinē bāḶār būdār ēdēr sēsini
 211 dūyārim ġārı nē dūtúyoḡ gēnē demēz gēlmēz. ōnuḡ ūçu diyōm kinē yānī. bāḶ 'ēlē
 212 gēnē de sāğ ōlsunlār gēnē dē bāḡzēr dūvārim de gōrdüm müydü ēlīmdē dēynēḵ
 213 ārhāsını dōneller gēnē de sāğ ōlsunlār. gēnē dē gēndi ġānımız gēndi canımız hā
 214 bunnār şindi meselā bū bēnım ġızım şō ġāyınımıḡ ō'lunuḡ şeyi hēPiSi ulālı bunnār
 215 birbiriniḡ nēr' 'ētsē birbirini bilir. vāy vay ataşan ātdım sēcī yāndı ciyēriniḡ ucū.
 216 tükēnirmiḡ ōm bir bācıḡ ānāḡ ōlsāḡ dāyānıḡ mī. hēmīḡ ōturdüm hēmīḡ ā'lādım
 217 çoşğun seller gimīḡ cā'lādım hēr birim bir ġāpıyā yollādım yārdım ēyle sen allāḡım.
 218 kömbe yāpāḡ tābiyi āltı küllēme üsdü çullāmā diyōr. āltı kömbē üsdü bēzdirmē. şu
 219 közü çēḶıyōḶ hāmırı yūḡuruyōḶ. közü çēḶıyōḶ. üsdü āltınā birin' külē kömüyōḶ birin'
 220 d' üsdün' ātıyoḶ āltındāḵınıḡ ādı küllemē üsdünün ādı çullāmā. tırşik çoḶ olur dā biZ
 221 tırşī' çok sē'mēḵ. tırşī' āndırınınlār yēr āndırın tokduru dēller. bēḡ 'ēç yāpmādım
 222 ġūzum. bīlmiyom bēḶ ġuzum birē. bāḶ yēmiyōḶ bāḶ yēmiyōḶ. şindi ġocıyānan
 223 pērişānım ġōcānıḡ bēribāḡzēri yēmiyō mī'dēsī ālmıyō hēç bi' şē' ikimiz ġırḶ ġişiye

224 bēdelik bis₁ sufrā sēruyoḵ bēnim yedī'mi ḡocā yēmiyor ḡocānıḡ yedī'n' bēn yēmiyom
 225 ḡocā diyor kī ḡarı nēriyā sığār bēn diyom Ku nēriyē sı.ā'lık diyom Kınā ḡocā diyō
 226 Ku bēn₁ ölürsēm şu çimdirici₁ ō'lā diyōr bünü bir tene de şindi dış dēvletde vār bīri.
 227 hāPini sēviyōr dā biri diyōr bunnār çimdirir diyōr ōndān soḡrā āvrādı dā'ı āvrādı şū
 228 ēnişdē ḡā'mbābā' hē ōndān soḡrā bīri diyō kī hēce dāŞımı yāpar diyōr bizi mēzerimi
 229 yāpdırır hērkesē vērişdiriyōr işini ḡuzūm. sēniḡ ādiḡ nēy. hā vāy ḡurbānım vāy. bēni
 230 dā'ne osmānıyāyā vārdım hāsān ḡāni diyē bir tokdur vār hāsān ḡāni āydınnı₁ çocū'. bir
 231 tenē sen₁ d' āydınn' ölmiyāşıḡ. ōndān soḡrā dedi kīnē ēyē yaşā dedī cānıḡ sık mā
 232 dedī. sīḡirlēnme dedī. nāZıl yāşıyām dedim seksēn yāşındā bir ḡoca dedim āltınā
 233 işiyor şu başa dersēḡ şo başa ḡēdiyor dedim. buñūñnān dedim ē' yāşānır mī dedim.
 234 dedi kī sıçān zēhırı yok mu dedi ızıcıK₁ ākıtıvēr dedi. şaKācī yā dēdim kē sēn dedim
 235 bunū yēdirirsē dedim şindi cenāziyē tokdur ḡēlmedān kōmūlmüyōr dedim ḡēlişin
 236 dēdim bu ḡocā neden öldü dellērsē dedim hāsān ḡāni bōylā dediydī bēn de bō'lā
 237 yāppdım dersām dedim sēn₁ oluḡ dedim. dedi kīnā ḡarı ēr dōyuḡsuḡ dedi. āḡār dedi
 238 hindi dō'sāñımış bēni ḡeçecā'miş'iḡ dedī. kōmbiyē nāḡāl yāPıcıyik kōmbiyē hāmırı
 239 bēziliyok yāpiyok māyāliyok māyāliyoK₁ ēvelī. bāḡ 'ēle bēn çüñKū hēç bi' şēye
 240 dāynāmm bēn bi' şēye dayāniyōm mu biliyoḡ mu ḡīzımıḡ birinī dāyānāmām lāf
 241 yērine ḡēldi miydi bunnardan₁ ēñ bō'k₁ ḡīzımı vērdim. ḡōzana ḡētdīm izinnāḡme
 242 çıkātdī'dıdım ḡēldim ēnişdem de dahā āsgere ḡētmēdi dahā āsgerē ḡētmādi ḡōyunú'₁
 243 āli çocuk osmān. yōlā ḡēldık yōlā ḡēldık yōld ārābıyā bir ādam çandārmālār āḡlēdi.
 244 māntaşda mantaş dellēr ḡozan tārāFında. ī yōrū hēle mēm̄met dedim arābācıyā. dāḡā
 245 dedim bēn₁ ordan vārip yayān ḡēliciyim ḡızı d' ālıp āraba yok o ḡündē. ōrdān ā
 246 ḡēlirḡēñ āncā cıpiḡ biz ārkada oturuyok ōḡünde dē üş tēn' ādām oturuyō. biri muḡdār
 247 biri dē o bāḡım māmūrū ormāncı. dedi kīnā yāḡo dedi izinnāḡme çıkā'tdıḡ ḡızı vērdiḡ
 248 hēriḡe dāpısıñi vērdin ēline dedi niyē bize bir de yoKuş çıKārıciḡ da dedi ē bizi irēzil₁
 249 ēdiciḡ ōrda ḡuy dā ḡēt dedī muḡTār. ōndān soḡrā muḡTārıḡ ḡızını dā ōrda ḡēndiniḡ
 250 āvrādınıḡ ḡārdāşı isdiyorumuş diyē duy'yom vērmiye dedim kī ō'lē ḡōlāy da dedim
 251 kür₁ ālil dāyısı dedim vēriver sāñā de dedim bañā bō'le diyoḡ da dedimi dāyānāmām
 252 ō'le lāFā. ōndān soḡrā şō'lā ḡēri dōndū bāḡım āmiri bīr bañā baḡdı bu bācı kīm dedi.
 253 baḡdı kına mıkḡara bō'le denilir mi ō'le dedi ḡetdik₁ ōndān soḡrā. ḡēne de şindi bāḡ
 254 bizim kōyúḡ muḡdārī arif sēm bilin mī şu ādam bilir belki ōḡā dedim nē dedim
 255 biliyoḡ mū yāz bāḡārdā çiçāK₁ āşdıḡ ḡānāT āşdıḡ daḡ uşdıḡ. āllāḡ uzun ōmūr versin
 256 tāyiP ērduvāni ḡēşđiḡ kōylülēre sōzün. sōlmāşıḡ dā biyāz yüzúḡ. āllāḡ uzun ōmūr

257 versinġ gutl' o'ssun o'lum ġızım. köyün işlerini bitir paraları bāḡġiyā yātır. ġörevin soḡā
 258 ererse bēni d'āl 'ācā ġōtūr dedim. nēdiyēci hē' yērde diyōm getdīm yērde. hē. ġālān
 259 yētār birē. yok ġuzum yēmēm sāḡ ol. bāK 'ēle ġuzūm şindi bāyrām kömbēsini nē'hāl
 260 edep. şindi bāyrām kömbēsini meselā yuñūruñ māyālañ şōruyā ġoyāñ ōndan soḡrā
 261 hāmır tām māyasını āldı mīydī bēk de mayāl' oldu muydu çok ġābārır şişēr şō'l' āynı
 262 içine geçmēz bāk ısıcaḡ. birin meselā yukārāk yāpañ āltına ātañ külü āçañ bō'lē
 263 māşiyēnen ōndan soḡrā üsdünē dē ōtekīn' atāñ. āltındakī kömbē üsdündeki bēzdirmē.
 264 ōḡā da dellēr ki āltı küllemē üsdü çullamā. ōḡā dā nē demiş biliyoñ mu ġādınıñ biri
 265 çāmaşır yiykāmīyā ġētmīş. yiykāmādan getdi niyi çōK ācıķıllārmış ō zaman. dērelere
 266 gedellerimiş çamāşır yīkāmīyē. küllük yapāllārmış kullú sudān. demiş k' adām āltı
 267 küllēmē üsdü çullamā demiş ġoñşudākı sēķız ēkmēk ēvdēķı dōķuz ēkmēk demiş. bir
 268 ġāzan dā tırķış dēmiş bulġur lēpesi çīk bizim avradıñ ġārındān demiş adam. avrāt
 269 yēmiyē duruKumuş ōnuñ hēpisini yēmiş. ēsġidēn. ō'le dellēr ġuzūm. bāK 'ēle
 270 ġurbānım bābāmgil işdē āynı ġōrdū'ñ rēsīm işde ġōrdū'ñ yā ōnārı ō'le ġēyyellerd' işde
 271 şāvlār dellēr pişdon dellerd' o uzun şēye. hī ī'. uzun üsd'ndēn de cēket mēselā. fisdōn
 272 yānı ēlbisiyē pişdon deller. işTē ōnu ġēyellērdi. ō'lē. bāşġa çok şālvārı dā bilmēzlēr
 273 ġāFāsındā nē ōlucu ġuzum ġāFāsındā āhā şūruyā ġuydum āhā işde fērs. āhā ġōrūyoñ
 274 mu ēsgiden bēnim çocuklū'mdā bō'liyēd' işTē. ō sārılıK ōnuñ içindē şēy ōnūñ içinē
 275 ēvel bir dē biliyoñ mu pāra oldu mu ōnuñ içine ġuyāllārmış. bēllerinde ġuşāK olur hā
 276 ī'. ō dā bēllēr'ni ġızdırır ġuzum. nāsıl olur ō. bāK 'ālē o ġuşā' ēsgiden satāllardı
 277 ġuzūm. sāḡa bi'şē' sorācā'm. bēnim bābām nē dēdī biliyoñ mu bābām bēnīm ōḡurdu
 278 kitāpdā dērdi Kinē bir ġādīn ġocāsındān ū'run mēzeri zıyarat etmiyē ġēdersē yētmīş
 279 ġünāḡ yāzılır dērdi bābam. bēnım ġōca şindī ēvdē yok sēm bēni ġonuşduttur
 280 ġonuşdur etdiñ niyēdiciyiK öte düyniyā vārı'sāk. bāK 'ēle misāfiri ġēri çeviremēm
 281 bēnim bundān şu dā'lara dikilēn çāmlārdā ō dā'dakı dikilēn çāminġ dikip fidancılārdan
 282 baḡā selām ġēliyor bū ellērimden ekmek yedim selām sōyle diyē. yā burālārdān bū
 283 ēvdē yātācaḡ yēr bulāmazdık bāk bunnārıñ çocukluklārındā bu dā'lara bu çamlār
 284 dikili'kēn. nāḡāl ġuvāliyēcīñ o dāvār ġēçi ġuzlādı mı yātırıyor ġōy'yor hērīf ġēnē
 285 cēyrān yok bi'şē' yok. bū ēvi kīm yāpdı bū ēvi biz yāpdık bur' ormānıñ içiydi.
 286 bālyōzunān dāşınān ġırā ġırā ġırā ġırā dāş yer'ni açārāk. yērini āşdıķ ondan soḡrā.
 287 çocuklār çōķ yokluk çōķ. hēç bi'şēy yok sōr bāḡām şunnāra nāḡāl bō'dūñüz de bā'm
 288 şu ġadarā çocuklār. bāḡ 'ālē ġuzūm. bunnārı şunnārı biliyoñ mu şū dāşlārı bū dāşlār
 289 ġātırınān bārācıñ dōrgudān ġēldı. bārācıñ ōrdan ġātırınān ġētītdirdīķ. takdācı ōlurdu

290 esgidem burālārdā takdācı gēlirdı. takdācılar dellerdi işde oduncu gimi hē gātırınān
 291 sēkiz dāş hindi bir bŭ vār bir dē puḥārā bunun ūsdünde yoḥārda vāridı. önnārı.
 292 gātırınān gētirdirdık buriyā. sēnıñ burālārdā hēr dāşlar vāridı. hindikī yatān adām
 293 sēKizēn sēkız yāşındā dedī'm adām āltınā işiyēn adām o dāşları kündē bālyōzunān
 294 vurā vurā vurā gırdı. düzlēdi yāpdı şindi dē aḥā yērinden Kākāmıyō bir d'āylī'mızı
 295 kēsdilē aḥ'ācımızdan ölüyoḵ şindī. irēli geldi bāk buñnār yō'du ireli gēldi çocuklārim
 296 gēldi ūş tenē ēnişdem gızım mārıdı şuriyē gētirdilēr döldurdulār. onnār gēdişin gōcām
 297 başına vārdı oturdu ā'ladı dedi kinē allāḥām biz bunnārā mı lāyī'dık dedi vāy
 298 guzulārim guzulārim dün şu dūyō Kū un gōndereK ana unuñuz yō'sa diyō. diyōm ku
 299 vāy guzulārım guzulārım bu 'ādar m'olduḵ da bizē bō'le diyōlar bizi bu günnere
 300 getirdiñ diyō. yā vāy guzum vāy. gēçeni düşündün mü guzum. ulān sorma çocuk
 301 dayāk ōküzün çıbt'yınān dō'd'ōküzün. biliyoñ mü şindiki ēhmed em'miñ ejdērgiliñ
 302 ḥurmalı' vār yā ōrā ārābā yoḵ mōtur yōḵ gā'nı ōküzü gōşallār gā'nıyā ōküzünēn bir
 303 gānı gētirdilēr ōkūzlēri gōşdulār. ō ōküzün birisi dē gāynanamā meses düşü'muş
 304 babsındān bēnim hērif dē dāşı çıkārdı' yēre gā'nıñ tēkeri düşdü. tēker düşüşün ō
 305 ōküzē çıbt'nām vuruşun diyōr kınā ırz'ırın dölü diyōr. anası bīr çöcū'muz vār bēn dē
 306 gēlinim bunnār hēç yoḵ. bunnār hēç yōḵ ō'lum. ēñ bō'k mērsindā dāḥā gızım bēbek
 307 daḥā. ōrdān dūyō Kınā ō ōküz bābāmdān merēs düşdü dō'me bēnim ōküzümü diyōr.
 308 ōküzü ādām çıKardı gā'nıdan çıKardı bō'ndurukdān gōşdu gēdiyor pārdenden taraFā.
 309 şindi niḥādın sürdü' yere dō'ru gēdiyor o ḥurmalıkdān öte ōrdan gētdim ōküzü
 310 gētirdimidi 'erif bēni bir ēlin' alıvērirsē ōküzün çıbt'yınan tāflānıñ ortāsındā. şindi
 311 ōrālārā vārdım miydi içim yānyōr şindi āltınā işiyōr kündē yüyom yā bunnārı diyōm
 312 diyōm gēne gōzüme bi'şey görünüyōr gārı diyōm ēyēpiyē dē iş yāpdıñ amma diyōm
 313 gārī gārı sen de yāpdıñ sen de çañāñ durmuyōrdu gārı diyo. hē. ulān çöcük gēnē iş
 314 āşdıñ şīndi. iki üç sēne gāyimbābiyā sō'lēmēdim. gāyimbābānıñ toküz del'eşşā' vār.
 315 dokuz eşşā'ñ birininin sıpāsını dedı kine gūlaklara gōcā dedi emmiñ mısdafe emmiyiñ
 316 zeyinnī vār ya şindik cinni çeşmedēki şu çöcük bilir. o zēytinnikdē şey dedi ē saña
 317 dedi filān eşşā'ñ sıpāsını vēriyim dedı sō'lede olālara ḥō çal dedi. ō'lāk ḥo çā'
 318 sōyliyēmi' dura durā ālişim sōyliyēmiyom. gāynānā dedi kinē sıpiyē verdıñ gene
 319 sō'lemiyor ne ō'lā' ḥō çālİYōr dedi gēr'al eşşā'ñ sıpāsını dēdi. ōrda gāy'nanam dēdi
 320 Kinē vērdim verişim yōḵdur dōnüşüm dedi gāyimbabā. sōñrā ayrıldık buriyē gōşduḵ
 321 bı sıpā eşşēK oldu ōnu sātık mārāşlıdām bir gāzan aldık bir gāzan çorba bişirirdik
 322 biliyoñ mu esgiden çay ölmāzdı. yōḵ çörba çörba derdik tāhrana çörbası, tēş

323 ğurudurduk. hā hī ğazān aldık mārāşlıyā satdıK işde şeyī eşşā' satdıK mārāşlıdan aldık
 324 ğazānı. hēh ō'l' işde ğuzūm. ōy ōyh yēter ğáyırı birē. bēni dāĝne şındı genā. şındı
 325 bunnār diyōr Kī bēnim sōyādım çorāklı ğızlık sōyādım bunnār i'parātoruk diyōllār.
 326 bīr mārāşlı ğēldī ğap sātıyō ğātırınān bū ēw hēç yōk. ēsgī ēvdēn mārāşlı ğātırınān
 327 ğēldī ğātırınān bem mārāşlıyım dedi bunnār dā diyo ku mārāşda dā vārımış bunnārın
 328 kókúnden. dēdım kī bēn bunnār diyor kīnē imparatoruk diyor ammā dedım āpdal mı
 329 cıngán mı nē oldū'nu bilmiyom dedım. mārāşlıyē bunnārın kókú nēci dedim āordān
 330 dedī kīnā mārāşlı bācı dedī bunnār dedī çok ākıllı ādam dedī. āltū yūs sēnē
 331 hōkúmdārlik sürüklēr dedī bēnim hānımımda bu mārāşlılārdān dedī. mārāşdıyēmiş.
 332 bu mārāşlılār bitdī'si. bunnār dedi ōrdān dā'lırhān dedi demiş kī dedi hēPimiz bi'yere
 333 ğēdersek kókúümüzü ğēçirillēr diyēn dedi birtisi bu başa gelik birtisi mārāşda ğalık
 334 birtisi dē ğōnyā taraFīnā gedık dedī. āhıllılıklārındān dedi kōkümüz ğēçēr dē' dedi
 335 dā'nık dā'nık gedıklēr dedi. ēyilēr dedī heş dedi apdāllık cıngānnık yok dedi
 336 mārāşlıdān ō'lā sōrdum. ğūrbān ğūnnērindē hēriFinēn çok dō'sürdüm ēlīne sālık. şındı
 337 davārın ayā'nı dut dēr başa bēn dāyānāmiyōm ayā'n' dutmiyā ōtāKı bir ğızım mār
 338 şındı şeydā bēn ācīyōm ğucāk dāniyēmiyom. ğāFāsını ğoPārdıkdān soñrā vārım anca
 339 diyōm şındı hēp hākĝımı hālāl ētdım bīn ğōrlu o ğızımı ğēlīm vērmeden yılān soKān
 340 ğızım vār yā ō ğıSÇā'zım künde gederdī dāvārı bēn' ē' c' eletdirmēz bābāsıynān
 341 cañĝāma çaldırmāzdı. kēsdık kēsdık yūzduk ğāvırmā yāpāllār yēllēr içēllēr meselā
 342 ğōñşularā ğurban kesmiyēnnere pāy vērillēr. bīS şındı ğuzūm kók dā'ldı bunnār şındı
 343 meselā bu şındı meselā benim hēriFīn ğārdāşı'nın tōrunu. ē burda biZ şurdā şu aşşāKı
 344 ēwınam bundām başĝā yok. bir ğēlir geder işde ğōrmeden de geder çok vākıt şu.
 345 ğālānī hēpīcī dē ādanadā. sēlçoKō'lu deller gen' ōrdā. tāyir selçuKō'lu onđān soñrā ī
 346 nāwzet selçuKō'lu yāhya selçuKō'lu nēşet selçuKō'lu bunun amcalārı. hē ōndān soñrā
 347 hūsēyin selçuKō'lū nāwzet selçuKō'lu dōlu maşallā ōrālārdā. bāK 'ēlā āltı yāşınā dā'di
 348 miydi alt dişini dişēr. dişēmiyē durur onđān soñrā dā ōtēKilēr düşük dōKülür ğēder
 349 işde bāK 'ēlē yāşınā bān' bēll' ōlmāz o bēlKī bir yāşındā yōrūr bālKī bir buçuĝdā bēlkī
 350 dē doĝuz aylı'kān niyē yōrūmiyē durur. bir yānı niyē dā'di miydi ğonuşmiyā durur.
 351 bēnī'lēr tez ğonuşurdu. bir şey yāpmādım āllāh vērđi ēmzirdim sürekli. hēç. şey südü
 352 vērmedim hēç bi' şey vērmedim anā südün dē āç ğāldıysā dā tok ğāldıysa dā āllāhdān
 353 ēli ğāşık dutānā ğādārā ēmzirdim. bākāle şındı sıK oldulār yā bir yāşınā. bir yāşın'
 354 'ādār ēmziriyōm bir yāşındān soñr' ōtēk' ōluyō. biribirinē bākđılār hērkeS. der ki
 355 şındı babaları dēr kī çōcūklār birbirinē bākđı sen mi bākđın kīnā diyō başā. bāK 'ēlē

356 bîzlerde çok şükür gûzum bizim gâçanımız da ölmâdı bizim kókúmúzdê hêç gâçan
 357 olmâz. bizim kókúmúzdê hêç gâçan dâ olmâz allâhâ bîn şükür ki bâk bën bû 'âdara
 358 gızım mâr şû kóydên sor ên irêli gelen âdamlâr der kinê bû 'âdâr gız bêsledin bô'ydün
 359 bir lâfını dúyân ölmâdı sêni tâkdir ediyók senin bir gurnân kesmeñ gerek dedilêr. yok
 360 birmêdim bizden gâçan. bâk 'elâ gâçan emmiyiñ zúlâyhâ gâşd' işde önu dâ şey
 361 etmêdilêr aha sênin de hâbârın vâ. hâ. başga yok başga bilmiyôm çok şükür. bâk âle
 362 guzum şimdi soku dâyesi vâ. alâcâlı dellêr vâ. âplağ dellêr vâ. ondân sonrâ ulân
 363 gurbân olúyüm öndân sonrâ başga bilmiyôm işdê gızlar oturâ' dellêr küffar yêrlêr'
 364 vâ şu yoğarlârdâ hâ. bilmiyôm guzum beñ gêldim pâyırdâm deller hââ pâyırdâm
 365 deller. ördâ'lâr dâ bô'le hêp êsgidên şeyimiş körisden deller bô'le â'zının gapâ'nı âşdın
 366 mîydî şöyle kemikler düzülü delikler varıdı buralarda gâvur mezêri ne öldü'nu
 367 bilmiyoğ işdê. çamların içinde gâldı yêr yêr âltı yêr. mezêr gimi delik içi â'zı ufak içi
 368 ev gimî. içinin â'z'ndan açdın dıkıldın mîydî şô'le kemik ölülêri düzêllerimiş. bilîyôm
 369 guzûyüm kü heç aklım m'êriyordu sanğı ön yêdi yaşında' çocuk n'ölúcú kimli'md'
 370 on üç yaşındiyâdım. bâk 'elê daş köprüyü bilin mî götür çöcü' gösdâr daş köprüyü dâş
 371 köprünün gözünü mözünü. bâh 'elê guzum ô daşları gitirir nêrden êvereğ dellerimiş
 372 gâyseri taFânında bi' yêrden getirillêr. ô daşınân meselâ dö'me oldu múydú yârmâ
 373 oldu múydú dêvlide dö'dürüyön getiriyön yâ. on' daşdâ bô'le çekêrdik şe'nen
 374 elimiz'nen hê. gıvradıyorduk ammâ şındık şey olTu. heç gerâ' yok. şındı bunun
 375 bunnârın bir emmisinin ö'lu vâ bir tenê neciydi o âlbây mî êrdâl selçuğô'lu diyôr
 376 hınâ şındı öküzün boyundurú' sâbân êledî'ñ hâlbîr. bunnara mukıyât ol diyôr bunnârı
 377 hep toplıyâcâ'm ben diyor. hıh hıhı hıhî. yôğgây'nımdân dâýâk yemedim âncâ bir
 378 gâý'nım bir gâzan atd' işde başga bi' şe'yini görmedim. hâ âtımız şimdi genê vâ
 379 sêmeri ne biliyim guzum götürür göcâ gâdirlide yapıdırıp getiriyôr bêl gölânı bêl
 380 gölânı. onun bêl gölânını dōhurduğ êsgidên ıyârdık şô'le gâzzık kâkâr bi' şuriyê bi'
 381 şuriyê iplikden ıyârdık ısdar gibi dōhurduğ yêrdê. ô onu bir gızzık şôriyê kâhân bir
 382 tenê şuriyê kâhân yâpañ onu kücülüyön bir ipinen kücülêñ bi' kem vurduñ mu açılır
 383 bir kem vurduñ mu örtülür buniynên vurâ vurâ yâpañ. hê. şındı hêPisi bātđi dâ kirkit
 384 ısdârda olur. ô ô gölân gılcı dellêr onâ. gölân gılcı nâ hâl olúcú n'âl o'cu şurdân ôtâ'
 385 m' mi bir takda pârçası şölê şölê vurun hê. bâk 'elê guzum êsgidem boyâcı gêlirdi
 386 boyâcî. gâtırrınân bô'le tenekêlêr dol' olurdú yúklü olurdu hâyvânda. boyânın
 387 gâzan'nî gêtirir göyârdın ipi bōyâdırdın. göyün olurdu yúpünü â'tirdin ahañ
 388 doğudü'muz şu kilimlêrin hêp biz yığârdık doğurduğ şunnârı. hê yâ. yúpü êlin âldın

389 bunu kirmēnde ā'rdiñ ōndān soñra onu boý'yón yumāk sariyon. işde kirmēn ā'riyōñ
 390 yā. ondan soñrā kirmend' ā'riyon dizinē geçiriyon bō'le gēlep yāpíyon. ōnu ōndān
 391 soñrā bir bōyācı gēliyo boyācíyā bōyātdırıyon gurruduyon gēri ōnu yumāk sāríyon
 392 gōtürüyōñ şēherde dokudup gēliyon. bōyācı ğazanı mazanı yúklú ğātırın sırtındā.
 393 ēsgidēn. yok boyā tenekeden olúyo. soñrā bēn de belledim bēn de boyāmiyā durdum.
 394 bēn de ğazana ğúy'yōm ondan soñra içine duz ātíyom sā' ātíyom. ēşK' ātíyōm. ōndan
 395 soñrā boy'ya ğuy'yom ğāynādıyom ğāynādıyom sā deller bi' şe' ğúyyōm. sā' deller bir
 396 duz gimi bi' şey limon duz' ümu. bōýýē de ğöydum ğaynadıkdan soñra bōy'yá d'
 397 ātíyon. ē'ce dē ğārışdıryōñ ğarışdıryōñ. ikisi' do ğöy'yōñ ğārışdıryōñ. bitdī dē bō'lē
 398 ğāyníyō çīKāriyon ğuruduyon ğurutdukdan soñrā yíykíyōñ. yíykíyāp gēri yumāk
 399 sāríyon ēlime mēlime bōyāsı çıkmāsın dē'n. hāñġ' irāñgi sāwüyosañ ondān yāpíyōñ.
 400 şīnd sārı yapıdım ēveli meselā ēvel sārıyı bōyañ soñrā sārının yerinē yēşilī şeyi mōr. o
 401 boyālārı onun sūyūnā ātañ yālınız sārı şeýe gōtürmez. māvi niyē vurúcüysaK o
 402 sārının yerinē olur. yālınız ónden sārıyı buyāñ. bēyāzı hēç bōyāmañ zātān yún biyāz.
 403 siyāh yapıdın miydí siyāh buyā olur genē şiy olur. yēşiliñ meşiliñ yerinē āt bir zarar
 404 ētmez. ğırmızıda dā bāK āramāz şey ğadarā. sārı ğadar. bāk' ēle ğuzūm şīndi ğılı.
 405 meselā ğılı da gēne kirmend' ā'riyon. ōn' dā kirmend' ā'riyon. gēçiyi ğırklıK oluyo
 406 ğırklı'nān bayā' ğırıklıK işdē şō'lē. ōndān soñrā ōnu. ōnu bilíyon ēlminī. onu biliyon
 407 ğırka ğırkā ālışıyon ōnu yapan tābiyi. bilmedi mi hep bunnar genē ğırkdı neçe.
 408 gēçiniñ birin' bāşını dutār. birin dutār birin ğırkār. ğōýúnú yātırın. yātırın ayaqlārını
 409 bā'lañ birbīrine gēçirín dörT ayā'n dā ō'lē ğırkāñ. bāk' elē bātırmāmiya çalışıcıñ. bātdı
 410 miydī zātān pātırdār hemēn. tābiyī. ğöyunnārdā hasdalık. kelebek dēllerdi hap
 411 atallarıd kebelek hāpı dēllērdí. işd' ō'le dellerdi bilmiyom ō'sürdü müydü kebelek vār
 412 bunda dellerdi. ōnu bilmiyōm. tabak ayā'nın ārāsı yār' olúyür. ō ōl' oldu muydu
 413 nēyēder şīndi bēnim hēriFín gēçisi vār iKi denē üş denē ō'lē tōPāl oldú miydi kiminiñ
 414 ayā'nı çotār kimini bilmēm nēyēdēr. bēk' ū'rāşmiyom zatan gēçiyñēn ğōciyānan
 415 gēçiden osandım zatan. inek de yok ğuzum gēçide dē yok ğocadan osandım şīndi bu
 416 sırālār. ā'sam ğızımın biriZi teliFon ētdīydí. şīndi ōsandım babañızın ēlinden
 417 dedimidi diyō Kī bābām ēye bak babam olmassa sen ōrādā durāmañ diyúr. hēpíniz
 418 bābāñızā bākđırmanın dērdindesiniz. bīzūm burdā hēr şey olur ğūzum. hēç bi' şey
 419 èKmēz oldum şīndi ğayr' işde. ēsgidēn hēr şey' ēkērdik. āvārılık dā ēkērdik. Tōmātis
 420 dikērdīk. bāldırcān dikērdīk. ondan soñrā bībēr hēr şeyi olurdū sālça satardık. ammā ī
 421 şīndi hērkes çöcuqlār dā. sālçıyā nāhāl çıkāriyon bübēr dölduruyon ğazānā

422 gāynādiyōṇ. tēvgirdē sūrtiyōṇ. ōndan soṇrā suluraK olursā bitdī' dāḥa gāynādiyōṇ
 423 sēriyōṇ sinilerē. yetēr baḥām ḡalān yetēr. 'ē kūpēli ḡāzānnār bulḡur gāynānır. bōk
 424 kūpēl' dē bulḡur gāynānır. güçcük kūpēli dē çamāşır sūyū gāynānır. güçcük
 425 ḡazānnārdā onun güçcū'ndē çorbā bişēr onun güçcū'nde pilāv bişēr. bāK 'ālē şindi sūt
 426 genē çorba bişēṇ ḡāzanda bişēr çokéá hā'. çoK öldü múydū çamāşır yīkāṇ su ılıtdī'nda
 427 genē bişiriyōṇ bişiriṇ sūdū dē şindi ḥānī sūt nērdē ḡazan nērdē ḡazān. bēn de bēk
 428 bilmiyōm dā bir ḡārı vārıdı şo tarafda dā sēniṇ şē'lēri bilúyōṇ yā şū fatdāṇ ḡāriyi
 429 biliyōṇ mu fatdāṇ ḡāriyi bilīṇ fatdāṇ ḡāriniṇ ḡārdāşiniṇ āvrādı vārıdı bi āṇş' 'ārı
 430 dellērdı. ḡāsım ká' deller fatdāṇ ḡāriniṇ ḡārdāşınā. diyōr kīnā ḡēlīnım ḡēlīn olursā işdē
 431 ēwum işdē yūkūm diyōr. ḡēliniṇ ḡēlin olmassā işdē taḥrā işdē ḡolāṇ diyō. ḡolāṇ
 432 tāhriyā ḥē ḥē ō'lē derdi ḡārı. ḥē ḥē ō'lē derdi ḡārı. ḡār'dān ō'lā duyārdık guzum. nēy
 433 diyōrdu birī şēy ēdiyōr dā. televizyonda dā'niyom ben de şē'lērde dē nē diyōrdu. ō
 434 ō'lanı ben dō'rdūm ḡēl götüm' ısır ḡēlīn dē'. ḡāriniṇ birisī ḡēlīnine diyo ḥāḥ ḥih ḥih
 435 ḥih ḥih. āliniṇ ō'lunu bilmēm dē sēniṇ şēyi çoK bilīrīm sārō'l'nuṇ ḡārşısındā bir
 436 çāṇāsiz ātnan vār bülüyōṇ mu ḥē ḥēç vūrmuyōm 'ānı ḡinā vār mı. bāK 'ālē guzum
 437 şindi ḡina nāḥāl vurucuṇ meselā ḡiniyē ēsgidēn şēy ēdellerdi bir de vururkān şō'lē
 438 cavız ḡābī' ḡātallārdı āş cāvızıṇ ḡābī'nı ōndan soṇrā onun sūyunu çıKārıllārdı ōnūṇ
 439 sūyuynān üzellērdī. bō'lē vurullārdī. bilmiyom guzum. bar ḡābī'nı ḡātdıklār'nı
 440 bilmiyom. bāḥ 'ēle biZ ḥēç çetē metē ḡáyımbabā niyē lāFını vērirdi dē biS ḥēç çetē
 441 görmedik guzum bīz bilmiyoḡ şindī bīzim ḡēlin bābām. çūṇkü bēn şunū bēnī ānām
 442 bābām çocuklū'nda ḡávırlārınan barabar durullārımış. ḥā ōrda durullārımış. soṇra
 443 biribirilerindēn annaşmalı āyrılıp göçēllerimiş. ḡātır olurrumuş ḡātırārıṇ sepet şōylē
 444 sēPetlēri ḡātıra yüklēdillērimiş. çocuklārı ḡullārımış ḡávırlār. bō'n bizim bāşımızā
 445 yārin de sizıṇ bāşınızā diye diyē āyrılmışlār şēyler. ōnnārıṇ derdı adı nēy olurumuş
 446 ḡávırlārıṇ adī biri bīlız mādıḡ. olurumuş ātlārı āyni. bō'lē ātlār' olurumuş şindī. bizim
 447 burālārda bā'mḡılıṇ ōrālārda yerleri olurdu nēy deller sērkiş. ḥē ḡávırlārıṇ ātlārı ō'le
 448 dellērdī işde anamḡıl annādıllārdı. genē dē adı sō'lēnır meselā şindī ḡızlār oturā'
 449 dedī'mız yēr küffārī yeri ēsgidēn şēhiriymiş şēylēriṇ ērmenilerin şindī şu depeden
 450 mediv' şurdan dā'nediṇ mi görünü̇r. ōrda dā şindī bizim baḥāmḡılıṇ ōrālārda dā genē
 451 vārkinē serkişin belēṇı deller. bā' ḥēç tükēnmēz yānı demek ki serkiş ḡávırıṇ ōrda bir
 452 bō'k birisi vārımış. ēvel bārabār yaşamışlār soṇrā āyrılmışlār işde nē biliyim guzum
 453 biliyom mu kīnā. ānamḡıl derdı kīnē baḡ ēvde yatāmak derdı ēvde yatamazlārımış
 454 ā'sam gēder ḥēp dā'lārdā yatallarımış ḡorḡulārındān. ḥı ī. anamḡıl tapāndā. cāmı

455 dāşkóprúde. cāmiyi kim yāpdırıcı guzum bāK_ālē dā' öncākında gurbānım bizim
 456 bunnār sēniñ ġār'ömārlıyā ġāyítliymiş bizim bu ġāyımbabaġıl. bēnim_ō'lum diyo kı
 457 yēşil ġart alırGan diyor dēdemīñ ġáyıdı ġār'ömerliden çıkdı diyor bēnim_ō'lān.
 458 ġār'ömerliden o fetdān_ġār'nıñ torunuyum diyēn bir_ō'lān ō şeyiñ yan'da duruyō
 459 ġāymaKāmlī'ñ óñündēki cāmlı yēriñ_içindē ō ġörevli m'_ōrda hā ulān_ō çöcük da iyē
 460 bir çocā' bāñziyor_amma. beni ġāpıdan ġördü mü'dū bāñā yāpışır. hē yānī birēz de şey
 461 miyim dedim kīnā özēliyi tāniyō özelliye sāhāp_çıKīyō ben de dedim kine guzum
 462 dedim iKi Tene ġızım_mār özellidē biri sa't musa biri dē ġoca ġafar ġara muhūtdım
 463 dedim bunnār bizim dāyılar dedī şindi bē'r'dēn vārdım miyi hēmen ġāpıyı açar ben
 464 vārdım miydī. mūhūTdún_ġāFār mūhūddún_ġāFār. ġoca ġāfā onnār özēllī' onnār hēp
 465 sēniñ şeyinēn ēmm'_uşā' şeyinēn fētdēn_ġārīynān. hı'ī. fētdēn_ġāriniñ ī şeyi ālmes_vār
 466 yi'ā'nē. bīzim burda burdā burda onun_ō'lu vār bir tēnen mēmēt bir tenē hēkmēt.
 467 çocuklārimıñ hēç ēvini gösdērmem çō'nun gösdermezdim. şunū bunū vērdim dē
 468 bunun ānāsına bilē gösdērmēdim_ırāhmetlik öldü diyōdu ku mērdıvāniñ ā'zını
 469 beklēdim dē ġēne ġōremedim diyō. bāK_ēlē şu geldī'ñ dēre güldür güldür āKārd'_
 470 esgidēn hēy yā yōk ēwūmüzü çoK_ālmadı guzum yōk. hēç ġētmedī biz zamānında
 471 bundān evēl ō dā'lārdam_bir sēl_öldü bēş Tēne hāyvānımız' sēl_āldī barāciñ delī'ndēn
 472 sūmbasa götürüyorumuş sumbāsiñ berī yanna elētī'dı huralārdā ġoca ōlūsünü buldu.
 473 tūnelden de çıKārtmış guzum_ōti' yānnā. ēsgidēn. bā'_lā kēlā bū'dāy gördüm müydū
 474 allāh ġısmēt vērīr. dū'n_gördüm_mü cēnāze ōlur. bēn bēnim gendi tecrubamā' bēnim
 475 gördū'mdā'. ōndān sonrā bir sēvi'sli dū'nū oldu mu o ġun uyānırım kı ġorķarım
 476 uyānırım kı dū'n_gördüm_müydū sēvi'sli bir şey gördüm müydü. bi'_şē' yūhākġāK_ölur.
 477 ōndān sonrā yılāñ_gördüm_mü bōyrāZ_çıkar üzüm gördüm mü yā'mır dutār. bēnim
 478 tecrubām gendimē atını bilmiyōm ōnnarı bēk bilmiyom bunnāri tecruba ederim beñ
 479 gendi gendimē hē meselā yā'mır_allāhıñ ırāhmēti ēyi tābiyī tābiyī. vēllā' bilmiyom işd'_
 480 ataşı ātēş d'_olmāsa ondan d'_olmāsa durāmıyōñ. bilmiyōm. ōlū gördün müydū demēk
 481 kīnē bir_sēvi'sli bi'_şe' ōlüyü gördün mü n'_ādār olsa ġorķañ. dāha ōtā'n dūn dāl'
 482 ēvelkū'n muhūtdūn_ēmmiñgilde bir dū'n_gördüm sēvi'sli bir dū'n_ġāyırī bābāña dā
 483 dedim kinē düş dā'sirik n'_olur kinē dedim. gecede bābıyāñ_elliyēviro'm ġāFāsın'
 484 biliyōñ mu. ben şurda yātıyom gendi de ōte başda. yōkluyōm. bēk zōr ġuzūm, çok zōr
 485 ā'tmış yētmis_sēnedem_beri barābar yāşārsañ_guzūm yālınız dōkūlup ġālıyōñ. çok zōr
 486 buralārdā yālınız çok yatdī'm_öldü ġocām āmālīyāt_öldü ġozan_āsdānesinde niye'. hā
 487 şurālāriñ dili yok vāy ġuzūm vāy'. babamgil_annādırdı bēm_bilmem işde ondan..

S11

Anlatan: Ömer Eraslan [ÖE] Yaş 84, Havva Eraslan [HE] Yaş 82.

Derleme Yeri: Sumbas, Mehmetli Köyü.

Konu: Gelenekler, Tarihi Olaylar, Anılar.

- 1 [ÖE] ömer erāslān. burasī hārnalı kōyüne bālīydı şindi belediyēlik oldu yeni
- 2 maḥālliy' āyīt burası. burānuḡ ḥāliliprāhimli mōḥāllē. ē burā ḥārmānnı mōḥālleSiydi
- 3 köyüken şimdī memetli belediyē oldu
- 4 [HE] hāv' ērslān. köydēnim mēmmetlidēn. hı ī. hē ben seḡsēn ēki yāşına vārım.
- 5 [ÖE] esmāḥān ismi pēḡ yabancı gēlmīyō da aqlıma gēlmīyō. deli boran dūydūm.
- 6 şimdī ō dēli borān bir aş'rēt ā'sınıḡ yiēniymiş diyēlim yānı. bū ēvlēnmiş dēmiş kī sanḡa
- 7 üç gün müsādē üç soḡra geri gelećā'ḡ. burıya tekrara şı' yapācā'ḡ dāy'sınıḡ yan'da
- 8 durrumuş. bi' dēnesī dēmiş kī vāllayī sen gelmedīḡ sēnī şey ādırācaḡ. ā'. hālbiki ā'nıḡ
- 9 nē ḡāberi vār gend'den nē ḡāberi vār. hē. ō ḡörGūsundān dā' çıḡmış. arāmıŞlār
- 10 izlēmıŞlēr şindiki gibī şey de yok ya bulsunlār bū ādam dā'dā dā' ādamı gib' olmuş.
- 11 benim dūydū'ma ḡöre. ḡāç sēnesin' bilmiyóm da yēdi sēne mī. yedi sēnē hē duruyōr.
- 12 bīr bāyram ārefesī yārin býram. āvcınıḡ birī āva çıḡmış. avā çıḡıncā yāw ādam desēḡ
- 13 adama da benzēmiyōr tu'āf bi' şey. ōriyē bi' dāşıḡ üsdünē çıḡmış ōrda dōrtlük
- 14 sō'lēmış. dēr deli borānım dā āslıḡ sōyusā. incēdir bellēriḡ üsul bōyusā. āşīḡā vērdī'ḡ
- 15 bā'şış būyusā. vāllā' bīllā' āZ kōmür gözlüm. daḡa var çok dā yāw dēmiş vē bu ādam
- 16 bunū silāḡı çekmiş ḡıprārsan vurrum dēmiş. bün' ōrda yāḡālamış. işd' oda öyle diy'
- 17 işde deli borānım ḡāralamasına der deli borānım dūyō. yāḡāliyōr ḡetiriyōr işdē ötēḡ
- 18 ādamı dā ōnu ō'le diyēn adāmī īdam etdiriyōlār. yān' āsdırıyōlār. yāw assında bunnār
- 19 çoḡ gūzēl bi' şe' dē bunnār birēz zamānı mı ḡēşdī ēsgidi mī bundan çoḡ lāf eden
- 20 olmaz oldu şimdī. dē'l mi bēn'm ḡördū'm ḡādarā. işTe ōnemli dūyōḡ. bunu kitāp
- 21 'ālinde şō'le şe' yāpsāḡ n' ādar ḡōzel. āli paşāyī ḡātırlamıyúm bilmiyúm. yāni āli
- 22 paŞalārdan mı diyōḡ sēn. o zamn senıḡ ded'klēriḡ ufāḡ yāw yāşım' mār onnāriḡ.
- 23 ónnār çoḡ ēsgisin' ānātiyōlār. önnār ónnāriḡ
- 24 [ÖE] yāw ramazanda yāpılācaḡ şeylēr. āḡşam ōlmúyā durdú müydū. nē yē'ciyik ne
- 25 yāPiciyik. meZelā ēvde bıl'nān nē vārisā. bunnārı yāPāllār ramazanda yēmēḡ bōl olur.

26 [HE] ik'üş tēvīr yēmek yāpaṇ ā'samā. ḥāmırdān yū'sūk çorbāsı yaparık. ḥāmırdān nē
 27 biliyim bōrèk yaparık. bōrèk yāparık niçine çōkēlīk görük pēndir görük. sāşda
 28 bişirırık. sinimiz vār. sınıynēn sāşda bişirırık. simiz vār ḥāi siniynēn sāşda bişirrik
 29 ēsgiden işde sacīṇ arāsına sürērdık. saÇıṇ arasında bişirirdıK ōrda yēllērdı. tırşık ō
 30 zāman ōlmāS. ḥī. tırşık şind'ölur. şındı tırşıt' dōrārık gözēlce zeytin yā' görük şe'ni
 31 görük salçāsını görük ēşgisini görük. düzunu görük. ōndan sō'ra tırşıt' görüK İçine
 32 gāvırırık. bişēr. yā'sını mā'sını ḥā'Písini birdēṇ gúyýók ōnuṇ zātan düz mūz öldürüyōr
 33 onuṇ şe'ni. ḥē zēhirinī. duzunān eşg'öldürüyōr. gāynādıyık bişiriyık yiyık.
 34 bāsdırıyōllār onu yiyēn yok çok. biz ḥūrda ḥēç bāsdırmıyık. nēy dedīṇ. ḥē yū'sūk
 35 çorbāsını yāPāllar. ḥāmırdan yū'sūk çorbāsı yāpallār. için'ēt göllār. yāpıyōdúk tābiyi
 36 yapmaz olur muyduk. kelle pāçiyē kēllyē ütüyōk. güzēlce. ondān soṇurā gāynādıyōk.
 37 gāynatd'kdān sō'ra bunu soy'yōk didiyōk. gözēlcē paça yāpıyōk. gārrını ütüyōk.
 38 garrın'İşTe. ḥē sıyırıyōk. sıyırđıkdān sōṇr' onuṇ da guyyoK içine bişiyār. o dā
 39 onūynām barabār yēniyōr. nē diyī. işli kōFdiy'ēti gāvırırık. suvān'nī muvān'nī dō'rārık
 40 gözēlce ḥāmırını yuṇurruk. bulgurrunān mulgurrunān. ondān soṇrā yaparık bişirir
 41 verrik. yā'da bēşirmiyōk. yā'dā gur'öluyūr. sudā gāynādıyēk biS. yānında dā işd'ēsg'
 42 olur āyrān olur. çōrba dā yāparık. mercimek çorbāsı ondan kerim taḥrana çorbāsı.
 43 tāḥrānā bişirrik. dōğmeden yāpıyōk. ıslıyōk. onnān bişiriyık. yiyık. yō'rt veyā gātī'nān
 44 özüyōlār onu yūṇuruyōlār. dō'miyē ēzeli bişiriyık. tāḥrān'ēdiyık yuṇuruyık bō'le
 45 sēriyōk guruduyōk. gurrudukdān sō'rā ıslıyık genē yāṇıdēn çorb'oluyır. içinē nene
 46 gātıyık. sālça gātıyık. başga da ne gātıyık bi'se' gātmıyık. nene vār başga bāḥārāt
 47 yok. kēkık. kēkık. işde kēkık gumuyık. olur olur. kēkık toplāmya bāşlallār gāyırı.
 48 tırşık dolū.
 49 [ŞD] yemlik toplar. yēmlık yēmlık. çōcūklār toplār apdallār tarla taGım ekmēzdı
 50 onnār toplār. yānı şınT'kō'yūṇ çō'qlārı fılānıṇ ēkini biçildi miyī ēl'nē birer torb'alān
 51 vārır onuṇ māl sāyibī vēridđı.
 52 [HE] goCas'ōlmüş gārrınıṇ da ākğocā diyē ōrdā işde şe'dēn yohārdān ḥī'İ.
 53 [ŞD] vāllāhī burdā tāriḥē görē burdāḥī bir ērmennıṇ ō'l'nūṇ ādī batımış biri sum
 54 mұymış diyıllār da gendi kesin tārihi yā şındı sumbās şō'le yānı sumbās ārgı vārdı
 55 gār'ōmērliy'āyiTiTī ilçe oluncaK ādını nē göyāk nē göyāk ırmā'ṇ ād'ossuṇ dediler
 56 ḥē. o sumbās ordāṇ gēlmē.

S12

Anlatan: Galip Tikencik, Yaş 70.

Derleme Yeri: Sumbas, Yeşilyayla Köyü Galipli Mahallesi.

Konu: Gelenekler, Anıları.

1 kēçilērinin nāSıl ōtlātmāK için gārāçadır guruyōllār bākīyōlār kī güzēl bir sene iKi
2 sene burdā gālīyōlār gēçilēri gōyúnārī ānāvārzada gēçilēri burdā bākīyōlār kī. gēçilē
3 nē gözēl yēm isdēmiyō şey isdēmiyō. ortālīK boş nē yāPuyōlār buncā dutūyōlār
4 gārāçadırlārī yēfrine dām dedī'miz. ā'slārī kēsip keçi damī gēndilērin gālācāk dām o
5 zaman dām dedi'imiz toPrākdan yapılmış yapıyōlār zamānı gēliyōr geçiyē bunu
6 yāPuyōlār gēnd'lere buncā taqdā dām Fālān ēwlēr yāPuyōlār. Fālān dērken derken
7 işdē o zāmān çinkō gimi sāç yōk. kirēmit yokdu biliyōrsūn. ē sōnjura būnnār burālārā
8 kirēmiT ēwleŕ çinkōl' ēwlēr yapıyōlār. o zaman kōndulārıdı yā gāra çadırınān burālārī
9 bēnimsiniyōllār. būriyē bū şekildē yērlēşiyōllār bin doKuz yüz ell' iki yılınā gādār bu
10 şēkil sürüyōr yērlēşmēleri ondaŕ kerī çuKurā'dā şeyi vāz geçiyōlār. ārtık hēr şeyi
11 būriyā ātiyōlār yāni. anavarziyē inmiyōlār ārtık. gālīyōlār bin doKuz yüz ell' iki
12 yılındē dā kōygārār' ālınıyōr kōy oluyōr. işTē bīzim āslımız bō'lēdir. bō'lē oluyōr
13 burāsı yēşil yāyla. şāhānnīk dēpesi deller. ēFēndīm kēkeÇō'lū. ēvēt o da Tēpē.
14 yōnsullū. dumānnı gōrūken yerlēr. ōrdā o zāmānnardā yōnsul isminde benim yapıdīm
15 şeyē göre bēm bu işlērīn birēS hāsdāsiyīm. yōnsullu ismindē bīr zat yaşarımış. ādamıŕ
16 lā'bī. yōnsullūymüş. ōrdā ēvel hetdā ben de yetişdim bak orda büyük bi' gāya
17 gōrūnyō ōnda şāhin çōK olurdu şāhin hatdā bizim bābāmızıŕ zamānında gūvērçin
18 gimi nēy gibi şey gētirdī gēr' ālāmāzlardı bu āldı ōrda gēderdi o dāyā. bēnim
19 gōrüşümē şāhān ismini ōrdān āliyōr diyorum ben. başgā derē ismi bu çāy deresi bu
20 ismi çay deresi denir işde çāy deresi dē'. kōPrū geşdī'niz bi' kōPrū vār ōrda. yōk ādı
21 yok. bizim sūlālemizde yōK ō'le bi' şey. yōk ōlmāmış hırsızlık bir olāyi yok. ō dā
22 yoh. o dā yok. hēp birbiridir büyüK bir olāy yok yāni ōlsa dā gīymātsiz ō'le gāvğālār
23 dō'slēr belki uFāk dēFēk ōlmuşdūr āmmā. ē çeteliK zamānında ondām birēz ben
24 ūzgünüm. çetelikde benim akrabalarım dā hēr' āngi bir çētiyē gidip de gārışmāmış.
25 hāyvāncıdır hāyvānīynēn mālīynen gend' işiynē gēndi şeyiynēn şey ōlmuş. pek bizdē
26 gāzī efāndim çetelikdē gārışmış ō'le yāPmış bō'le yāPmış bir şey yōkdur. sād' ana iki

S13

Anlatan: Ömer Safiyeoğlu, Yaş 72.

Derleme Yeri: Sumbas, Yeşilyayla Köyü.

Konu: Gelenekler, Anılar.

1 ömēr sāfīyō'lu. yēşilyıylā. hē. yētmiş iki. hēlērde dutúy'. burıyā mī hēr yerde
2 gelmişlēr. gārdāşım. burdā hōcülēr var. gārō'lları vār. sāfēfler vār. yusuFlār vār.
3 gökērlēr vār. avānnār vār. āzğınnār var. bōruqlār vār. fındıqlārı dedik yā yusuFlār
4 diyē. bunnar. bunnār mı. bunnārıñ bir ğısmı şı'dēn gēlmiş. sāyimbē'lidēn. bir ğısmı
5 tāpandan gēlmiş. bōruqlār meselā adānā yūrā'lden gēlmiş. hōcülēr onnār dā
6 isdāmbul tarāFındān gelmiş burıyē gēlmişlēr hēPisi burıyē yērleşmişlēr yāni. gökērlēr
7 hēPisī sāyimbēyliden gelmiş. asgerlī' ācemī birlī'nī bālīkēsirdē usda birlī'n' dē şı'dē
8 elāzı'dā. hisaplā a'tmış dōrtde miydi hēlerde ō'lēydi. esgidēn dū'nnēr ğız isdem'
9 allāhın ēmriynēn isdēnir işde ō şēkıldē. biz mī. biz İsdēdik yengē mi öncēleri
10 görürdük ğoñşüyüdük. hē dātlı yēmiyē gētdiK_ onda da bēn' ēletmedilēr. dāmat
11 gēlmēzdī. gēlīn ālmıyē getdılēr genē dū'ndē genē bizi gōtürmēdılēr. ātınan geld'_o
12 zamānnār āt devrī vāırdī. babamgil isdeTī'. burdā hāsan fındıq derdik ōniynen berābar
13 getdilēr. vērmişler ğōlāy de vārmişler. vallāhā bilmiyóm. esgidēn dū'nnēr ğārdaş āvrat
14 millētī bir taraFd'_ölurdu. şē' ērkek bir terefd'_ofurdū. şindik'_ī'mi ğārmağarışık
15 dē'ldi. şindiK_'ēPisi birbirinē oynuyō. ēsgidēn işd'_ō'l'_ölurdu. yāw gend'_ārāsındā.
16 ğāpal'_ıçer'_olssā ordā ōyum mōyun oynuyōllārdı ēsgidēn. dū'nde dāvulu çēkıyōllārdı
17 oradan dā oynuyōllārd'_amma şindik hēPisi bīr_ oldulār. yālıñız erkeklēr āyrıyātan_
18 oynāllardı. hē erkeklēr dışrd'_ōynārdı. ğādınnār İçerdē. erkeklerdē ğülēş vāırdı. atāş
19 yağāllardı hē. ō ātaş da soñr'_işde sıpsıñ oýñānır nē ē'derdī. babā birbirine vurullārdı
20 ötedem beri ğōşuyor_ o dā ōñúnā ğōşār od ā ğōşār.

T1

Anlatan: Ali Doğan [AD] Yaş 62, Mustafa Uyduran [MU] Yaş 60, Ramazan Arısan [RA] Yaş 62.

Derleme Yeri: Toprakkale Göçmenler Mahallesi.

Konu: Halk Hikâyesi, Türkü, Gelenekler, Anılar.

1 [AD] buralıyım hē. vallā' biz cādırdā doğmuşuk ēvet bō'le dévelernen eşşeklernen
2 gōçerken. bizim nifis kādında dō'm yeri seyār. yōk aydınrı yörük. tēcirl'lēr ayrı tēcirlri
3 ğırmacılı bozdōğān cerit onnar da bir āşiret bōyu. būrd'āydınnı vār yerli vār gōçmen
4 vār āvşar vār dē'l m'osman emmi gō'sünnülerin bir yanında aFşarlık vār mī var. bīz
5 de sonradan gelme. bizim aşiretin birezi onnardan önce gelmiş. biz daħa so'. vallāhi
6 ben ē şū bir sarıgāmış bu dā ğünümüzde dē'mi. bi' ē işte bōyle dilden dile ğulağdan
7 ğulā' tabi tabi halk diliylē doğāl bijn sēkiz yüz doksan iki bijn dokuz yüz on sēkiz
8 yıllar' arasında hep mālūmuñuz osmanlı rus savaşında o zaman işde osmann'
9 ordusunun başındā enver paşa işde bū ocaK āyı veyāhut aralīñ sonuna dō'ru osmann'
10 ordus' işde sārıgāmış' ulāşır hava şartlarından hēş tüfek sıkmadan asgerlerimiZ sō'ğā
11 dayanamaz. doksan kūsür bijn asger şehiT olur haķğıñ rahmetine ğavuşur. tābur tābūr
12 geliyōllār. bēnim o'lūyūm çok kūçūyūkdü. dā' āğrşī gēziyōrlar. bēnim o'lūyūm
13 kūçūcūyūkdü. amān dā' dā'şī gēziyōrlar. sārī ğāmīyīş ne ğārālī. aman kimi ölmüş kimi
14 yārālī. bizim ğībī olān vārmī. yālan dūnyā'a ğur'lālīyā. sārīğāmīş altı mūrāt. amān
15 suvānnīyī biz nē bīlek. bizim olāyīn gökcek gēzer. amān beyā işlik sırmā yēlek.
16 pınārbāşī bābā yūrdüm amān ğāfāsyāyā cep'e ğūyūrdum. bem mōsgōfdāyēn ğörkmaz
17 idim. ğara ğişāñ ēsir dūşdüm. bem mōsgōfdāyēn ğörkmaz idim. ğara ğişāñ ēsir
18 dūşdüm. būyūtdüm ğāymāk ilē bālīnān. şehitlēr gēlīyō sālīnan. dōrt yāvrūmū şehīt
19 vērdim. bēn dē ğāldim topālīnīyān. ğādāsın āl'diğim ēşe. ēvlērī vār kōşe kōşeyā. bu
20 savāşiyī. durdursāna. elin ōpē'm emmim pāşā. işde ğara zal'ha nēnēmiz o ğadar tātli
21 sōylüyor. sizi bēn ōrīy' alāhizim verirse müsāyit bi' zāmānda sizi bēn bizim aşiretin
22 ğōyūnnarının oldū' yerlere bōyle şeylēr sizē gereK olur. bēn onu yapmam. yōk hēc
23 biliyom. derse ala çalışır ala çalışmaZ sābāh oħula gediyoduk. azzık götürüyoduğ o
24 peynirlerin dēriye gelen yerleri biras sārarır bō'le o antibiyoti'miş de bilmiyomuşuz o

25 zaman yāni biz ōnu ātıyoduḡ yāni. peynir çürüyo falan amm'ōyle dē'limiṣ işiñ ayā.
 26 hā. bu dişleri yıñ dibini bizim aşiretiñ peyniri yaḡardı. bō'le bi'ş'e yaşadıḡ. başlarına
 27 feslik fes varıdī ğırmızı çēşitli reñklerde de en idā'lı ğöyu ğırmız'olurd'onnār. ğoyu
 28 bō'l'onnara bir de para dikellerdi. bō'le fesli delik delik falan derik. hē ondan sō'rā
 29 ētē' dolama dellerdi. bōyle o zaman etek ve sarī bir şey varıdı çayālī fālān. cēketi
 30 dikdirillerdi buralarī bāyānnar sirmālī ğeliñ gideñ ğızlārā fālān. dē'l mi ğadifeden.
 31 bō'le bi'şeylēr vārıdı yāni o zamannar yētişennēr. pāçalı don bayānnar için şurāsı
 32 paçalı dom bōyle. lasdikl'olurdu. egede o marul dom var bācılarımız ğeyer baḡ. ğuzū
 33 yēm ō çadırd'āyile hepsi āynı çadırdā ğalıyodu. şimdi yemiñ çadır'ayrı ğuzunuñ
 34 çadır'ayrı şimdi bēyefendi. herkeş bēyefendi. şimdi pikāplar çif çeker tıraktörler
 35 tāksilēr. tırınan yem şeye geliyor yāni hāzır ğeliyo yem yāni ō imkānnar ğūzel de
 36 ömür bitdi. türküyē ēdelim mi. ğarac'ō'lan bēlkı yāşadı āşıklık var şāyirlik vār yine
 37 bizim yörüklere de uy'yor yāni. yōḡ yāw biz işTe. birēz sesiñ yanıklı' var ğālība başġa
 38 bi'şey yok da. yāw işde buña birēZ hocam bende asdım boranşit de var biraz yāni ē
 39 şeyler var biraz hazırlıkl'olmak lāzım meselā bū ğozānō'lu falan işdē hēh. yo' ben
 40 şimdi birez bekleyim de öyle söyleyim. şu ğapıy'açıñ yē bizi yaḡacāñız şimdi. çok
 41 sicaḡ osmān emmi. yāw bende āsdım boranşit vār ya. yok yoḡ ō zaman ğapādırız
 42 ğapadırız. bunnāri yaḡalañ hocam işde bunnar size bir şey olarak ğalır daḡa çok şeyler
 43 saña ben allah izim vēirsē. āḡmeT ābi sēni biz rā'tsız ediyoz ğusura baḡma özür
 44 dilerim ğardaş. şimdī isdambul beyō'lunda gencim yirmil'otuzlu yaş arasında bō'le
 45 gidiyoruZ tābi şimdi ō türkūleri o bozlā' çekemem de yāni o zaman çekīyoruz
 46 çukurova tura seniñ öz ğuşuñ. çī' yārken ğarip ğariP ōtmez mi. seniñ sesiñ ilkbahar
 47 ğuşā'. aşiretler yaylasına ğetmez mi. āy dost çekdim böyl'üç beş ğişi gidiyoz tabiyi
 48 oradaḡı vatandaşlarıñ durup bizi dipleme lüksleri imkēnneri yok bō'le bi' baḡıyo bi'
 49 ğūlūyōlar. tā'minim heralda ğafay' yēmiş felān diyolār amma bilinçli gidiyoruz
 50 tābiyi. öyle bi'şeylēr yāni. meselā ben ğāvede otururken arkadaşlarıñ işTe efKēri
 51 dā'lsıñ diye. bāzi bōyle bir iki mēyit falan sōylērim. namazıñ ğıl osman emmi allah
 52 ğabil etsiñ. öyle hocam işdē. sēs getdi ses. sōylērim dē. ōlmāz. türkūñün maḡamı vār.
 53 geçende böyl'ışdē ḡanī ğūzel oḡuma var ya. mübārek ğurānı kerimi de ğūzel oḡuma
 54 tevciṭl'oḡuma. maymun suyu bizim maḡall'oldu yāw kōyūdú. he. sāzlık yāni sāzlı'ñ
 55 adı maymun suy'oldu. sazlık bulġarisdandan mā'cir ğōçmen. seni ben çadıra
 56 ğötürecē'm vatandaş sazını çekecek tātmin olacaḡsıñ yāni. öyle ğuzuyū ā'ldan biz ā'l
 57 deriz yāni biraḡacā'Z ğōyún yemi yiyecek tekneleriñ yan'da bō'le sēn onu

58 ğúncelliyeceksin. yāni bunnar saña ilerde geridē herkeş böyle yārdımc' olmaz yāni.
 59 yāni bēn de bunları ğáy'b olmāsın gelenek ğöreneklerimiz yaşasın isdiyorum yāni.
 60 meselā ğarac'ō'lan söylemiş yāni bizim bu toroslarda gitdī'miz ēñ güzel yāyla
 61 mē'remçil. bi' dōrtlū'nū biliyorum mē'remcil deller yāylanın ħası, silindi ğalmadı
 62 ğōñlūmūñ pāsı ala ğarlı mor sümbüllü mārā ovası dedē belin' şarın' ğórdūm, şimdi
 63 şelāl' oldu esgiden şar diyollarıdı. biz çocū'ken dedē beli şārın' ğördüm diyor. yāni
 64 ğarac'ō'lan ğēzmiş seyyāh oldum şu ālemi gezerdim. işde iş çok da öylē. biz ō'le
 65 tē'likeli ōlūmūnen nē işimiz var vādemiz yetersē dē'mē biz neşeli yaşamayı isdiyoruz.
 66 tābiyi cānım. şimdi bēn bir sene böylē bizim ā'bi'ler ğoyun'na baķmadılar ğóyun āç
 67 tok fark etmez de sāyısı tēmam oluru böylē. tatarlı leçesinde yā'mur yā'madı nīsanın
 68 ilk ħafdası ğōşdūk. bizim iki tāne afedersiniz dēve vār iki tāne benim küçū'm ğız
 69 ğardeşim var bēn anam rahmetlik işde o zaman babam ā'lık kīspeti vār. ā'yıdı āydınn'
 70 efendi dellerdi. ā'yıdı tābi ō ēveliymiş ħocam yo' yo'.
 71 [RA] sañā bir dā aşık ħacının bir hikāyasını annádiyim: şimdi bizim yōrūklēr
 72 ğırıkħandā ğışlāmıslār. yāz ğēlmiş ğōçmūslēr. ilbēylinin oradan giderkēn ālim sēsım
 73 ğētse. şimdī yāz ğúnū tābiyi aşiretin ğübreķ zamanī, ēlli yūZ çadır bir arada ğēdiyō.
 74 dēvēler ğēydirmēlī. aşık 'acı dā orda bunnarın bi' bā' varımış yōluñ kenārında bā'
 75 ğēlmiş bā'ñ dibini bellērimiş. ulām bu ārada ğōç getmiye başlāmış. bi' ğız ğōrmiş
 76 ammā ğēlin oldū'n' da bildi.'i yok ğız oldū'n da bildi.'i yok. ammā ō ğadar ğüzēl kī o
 77 dā aşiret ā'sının birinīñ ğızıymış. ğızı ğōrünce dutuşmuş adam. ulām bem bunu nāsıl
 78 edērim nāsıl ēderim vallā' bu bā' tergemiş düşmüş ğóçún ardınā. ğóçún ardınā
 79 düşmedēn oturmuş orda düşünürkēn bī ğüzēl ğōrdüm dē mārāş ilindē ğēlin midir ğız
 80 mıdır sorāmadım āslını. utānıp dā hiç sıhılma ğúzelin āslını sōr dedi ğónül. bizim
 81 yēde ovā dēĝil dāĝidī. çevre yāni mor sümbüllü bāĝıdı. bēnim ğónnūm hēr ğúzele
 82 yōĝudu. ille şu ğúzele yār dedi ğónül. sābāhlēyin ērkenden ūyānır. ğúl cemālī
 83 şāħverene boyānır. ğōrēñ aşıkların aklı bayānır. şu dēmdē bīn lirāyı sāy dedi ğónül.
 84 yāni bīn lira böyük par' o zaman. hē başlık. aşık ħacım der de hele bāķ bi' yōl. yīkıldı
 85 ğónnūmūñ ğamı kākımıyo. kōtū yoksuzluk ēle çıķımıyo. cıbt' da bēmbeleş vēr dedi
 86 ğónül. yāni cıbık diye bā'a diyor ħa. düşüyü ğóçún ārdına. nē'se çadırlār dutuluyō. bū
 87 dā vārıyo. nēcisin sen. ben çoban duracā'm. allāh allāh. lām bu çoban ğō'n ğúdebilin
 88 mi. güderim. ğuzu ğúdeñ mi. ğúdērim. ulān diyōlar ā'nın diyōlar çobānı ē'sik bunu
 89 diyōlar ā'nın yan'nā verelim ā'nın ğuzusunu ğútsún bu diyolar. ğúzunun başına ğēçiyō
 90 bu yērif. ğóçe ğóçe ğóçe ğóçe ğóçe ğóçe bunnār bīnbo'ā dāĝlārına çıħıyolar. yāyliyā.

91 ğīz bākīyō kī bu adam heç ō'le çobancılık yapacak bir ğıyāfet yok. bir ğılık yok. amm'
 92 adam çoban Tābiyī. aşık hacı da yakışıklıymış ğız da tābiyī ılımsamış aşık hāciyā.
 93 bīr ğūn diyō kī yāw hacı sēnīn āmacın ğō'n ğuzu ğütmek mī yoksa fikrīnde başga bir
 94 şeyler mi vār. ğıS sōruyo. diyō ku senem ğızın ismi senem. senem bē'ni bu dālāra
 95 ğētiren senin aşğın. bēn ne çobanım ne de çobancılıktan annarım. amma senin
 96 aşğının ğeldim. şimdi būnu āradā ğīz. buña ğōnlü oluyo tabiyī. bu āradā bi'şeylēr
 97 olúyo kī aşık hacı bī' kóye ğedip gelmesi gerekiyo. aşık hācı ğēdiyo. kóyē maraşa.
 98 bizim aşiretler burdan yāzın odan getmişler ya ōrdan da ğóçmüşler bu taraFa
 99 ğēlmişler. aşık hacı ğēri yurda vāriyo kine nē yörük vār ne de bi'se'. sēnem de yōk
 100 yörük de yok. ādam şimdī nēye ū'rādī'nı şaşırıyōr. ğeliyo. dābiyi zaman ğēliyō zaman
 101 oluyō aşık ali ēvlēniyō senem de bunnar zaman geliyo yāşlānmişlār. esgidem
 102 marāşlılar buriyā üzüm müzüm satmıya ğēlillērdi ğātırınan bēygirinen eşşe.enen.
 103 sēnem de bu ādāniyā b'ērē yērleşmişler. bürgün. dēşirici ğēlir giderimiş bu senemiñ
 104 ēvine yāşlānmış Tābiyi. çerçī. bürgün çerçiye dēmiş kī yāw sēn maraşlısın burdān
 105 ğetdikden sonrā nērdē ğālırsın. sēn aşık hacı isminde birini tānır mısın filān kóyde.
 106 dēmiş vallā' ben burdan çıkdım mıydı onun ēvinde yatārim sabā'nā da çıkar maraşa
 107 evime gederim demiş. nāsīl. vallā' ikī ğózleri de kór görmüyo demiş. pekī vārınca
 108 demi oña bi' sor bakıyım demiş senem isminde bir'ni tāniyo mu çerçi burdān çıkıncā
 109 aşık hacınınēvinde vāriyo hacı diyo akşamın otururken sēnem isminde birini
 110 tāniyo musun diyo bi' selām geldi dē telli sēnemden dēli ğōnlü coş olmiya bāşladı.
 111 akmaz iken kör pınārın ayāğı. suyu ğeldi cālāmıya bāşladı. aşık hacım der de bāk
 112 felē'n işine. nēler ğeldi ğeşdi bāşıma. senem ğetdi seksen doksan yāşına bēnimki de
 113 yūz olmiya bāşladı. yānī adamın ikī göz' de kór. sū akmiya bāşlāmış yāni yāş akmiya
 114 bāşlāmış ğózündēn. selaāmı dúyunca. hikeye de böylece ğapanıyo aşık hacının
 115 hikāyesi.
 116 [AD] ā'sdosun om beşinde dō'ār hocam ūlkēr. onun dō'ācā ğüm bell' olur zāten.
 117 çobannār ēsgiden ē ramazan ā'b'inin lafi da vār sa.at herkeşde yō'du yıldızınān
 118 ūlkerden terāziden saban yıldızı hanī aşık vēysel sōyler yā dō'maz m'ola sārı yıldız
 119 māvı yıldız. o sarı yıldız yıldız saban yıldızı.
 120 [RA] ēn mi ō hayvānın ğulaqlarda bellik yapallar en oña denir. ēn vurma ğışdē ğulā'
 121 kesmek dilmek her neyise. yāw kimesinin malının ğolānın ōn'oyuĶ olur kimesinin
 122 ārkas'oyuĶ olur kimāsini diliĶ olur.
 123 [AD] uyūz yāğır dē'l onun adı uyuz. yāğar diye bi'şey yok.

124 [RA] ōḡa ūyuz dēller kel deller. ōyun mū yānī yōrūklerde mi. yētşginner dikili daş
 125 oynallardī. ġale işde dikili daş bī meselā bi' iki ġuruP olur beş altı daşı ó yāññē
 126 dikeller beş altı daş bu yāññā. ēli'nen onnar onuñ daşını yıkar onnar onun daşını yıkar.
 127 ḡāñġīsī başarıl' olur da daşların' yīḡarsa ō ġalip ġelirdi. bir de ġaçma tura. kēsdır.
 128 bizim mulla yōķ mu mullā mullāyı ḡayatda dutamazdıķ ġaçma turada. Tāzı gibi
 129 ġāçardı. o şimdi şō'l' olur. yārişma meselābēn turāyı āldım ōñündek' adama turaynan
 130 vurrām o ġaçār yetiştirsem ben oña vurrum. yā'lī'ḡ ortasına daş bā'lallardı. ammā
 131 yetişemessēm zāten vuramam.

132 [AD] sen adama dō'r' annatsana. būydāyı aldī'mız adamdā şinī' münū' hēpis' olurdu
 133 ōrdan ōlçer ōlçer kilō'ya dōķerdi. ġūvlēķ dōrt şinik sekizerden otuz iki kilō'dur oña bir
 134 ġūvlēķ deller. yalnız bu dē'şiyō

135 [RA] bu şinīķ bu ġayseri topṙā'ndā sēķiZ kilō'ya bi' batman dellēr. bak sēķiZ kilō'yā
 136 ōrda kilō' ġonuşmazlard' esgiden batman. beş kilō'ya bir patlak deller. onū bēri yüzde
 137 deller. oķġa bi' kilō' yüz dir'em yāni bi' kilō' iki yüz elli ġırēm bir oķġā hē. kilō'dēn iki
 138 yüz elli ġıram fazlā oķġa. ġiyāfetler paçalı doñ fisdān. picama dē'l onu şurdan şō'le
 139 bā'l' olur buraları lasdikli. şālvārıñ ġēnişī. ēge bölgesinde ġēy'yōlar onu ḡālā
 140 ġēy'yōlār. ayaklarına yēmeni. yemeniyi biz neynen yapacā'z yemeniyi. yēmenī birēz
 141 fennileşmişī. çarıķ ġābāsī. işlenmemiş ḡam deri. çobanıñ kepenek. onu yünden
 142 yapallar. su ġēçirmēz. yōrūklerde o şapġalı olmazdı şapġalıyı soñradan çıkardılar. ō
 143 içērye sērmeK için yapallar nāKışlı keçeyi. adamıñ giydī düz olur. bembeyāz. bēyaz
 144 olur. o bilā'sē dedim yā az ōncē ġúz yúnünden olur. bir de ali kōse memmedin mor
 145 kepenē' varıdı. keç' olmaz deve yúnünden. ġōyun aşılama dō'ru. meselā bēn ġōy'numā
 146 bēllik yapacā'm. bēñ ġırmızı āşı vurrum musdaFa göK aşı vurūr. boyā boyā kōķ boyā.
 147 āşı ō. bēllīķ bēllīķ bēnim sürümde ġırmız' aşı varısā sēnīñ sürüpünen ġarışdı'nda
 148 bēnim mal içinde bell' olur. ġulaķlarına ō ēn. o şimdi şō'l' annatıyım. şu ġulaķ ē'yere
 149 bu ġulāñ ōñünü ōyārsām bēnim belli ēnim vardır meselā bizim ġōy'numuzuñ ēnī
 150 ġulānıñ ucu delik ārķas' oyū'du vē şeklinde ġesēñ yuvarlak kesēñ. yunā' ġirmēķ.
 151 şimdi bō'le bir yī'ḡanacak sūyā yā ırmāk ya da bō'le yanī insānıñ hēc olmassa [ġōsünü
 152 ġōstererek] burasına çıkacak bi' su olması lāzım. ġōy'nuñ yīķandı' yere diyo

153 [AD] yunaķ diyē ġadınnarıñ çamaşır yıḡadı' yere yunaķ denir o āyrı. o bōġēt olur
 154 bōġēt. sūyuñ şōylē dūrgun yēri çok bōylu dēyil. ġōyunu alıp getmiyecek bir yer

155 [RA] ġōy'nuñ sırtındaki kiri ālsıñ dīye. ġaFasın' da būķúveriller suya.

156 [AD] ġárdeşim súyuñ içine girēr çōbam beyfendi su burda [gōğūs hizāsı] ġúzüyü tēk
 157 tēk atallar velēkın ġōýúnū. bōýnúnu búkúvērir çōban tumdurur ġara patā' girer yāni
 158 suyuñ içine biraħır o silkinir çıħar. yīyħāmā ō.

159 [RA] yīķanır tābiyi cānım onuñ kirin' ālīyō. yūnūñ tēmiş olmas' için. şimdi ġōýun
 160 çeşitlerini mi sayācā'z. bizim aydınınıñ ġōýunu aydınını ġıct'. bizim yörüklere āyiT
 161 olan buññarıñ ġuyruķlārı çatāl olur. bi' de mandak ġōýum vardır bu dā yāyla
 162 topraķlarında ēksēri türkmennerdē. ō mandak ġōýun bizim bu ġōýúññardan ir' olur.
 163 ġúyrū' dāħā büyüK olur. bir de girit ġōýum vārdır. girit onā şimdi çō' yerde mēr'nōs
 164 diyōlar. mēr'nōs āyrī. sākız ġōýun. ġúyrū' šō'l' ufāk gendi de ufaK olur ġúyrū' da šō'le
 165 şimdi sākıznan āynı cins. mēr'nōs çok tūylū ġıvırcık ġıvırcık gib' olur yapışık
 166 birbirine.

167 [AD] ōnūñ yūñü sātılmāz yataķ yapılmāz. minder yapılmāZ. amma çok da dē'rlī o
 168 sanāyide ġullanılıyo vaziyete ġōre. ēsgidem merinos yō'du. hē yā dıřārdan tabiyi
 169 cānım üretdikleri bi' ırķ. şimdi dālġıç vār sākız vār çīne çaparı vār ġōýun çeşidi çok.
 170 ġēçi çeşitleri bīr bizim aşiretiñ ġeç'si vārdır. on'ar ir' olur adı āşiret davarı. aydınını
 171 ġeçisi. bi' dē hālep ġeçlier' olur. kilis taraFında yetişir süd için. onnar süt' olur bizim
 172 aşiretiñ ġeçiler'niñ süd' olmaz ama ir' olur. kimisinin buynuzu ġıvrışık olur. kimēsi
 173 ġabaK olur hiç buynuz' olmāz. dēvē üç çeşit dir bāk. bi' tūlū divē vārdır. bir yōz divē
 174 vārdır. bir de kúķúrt vārdır. Tūlū tūyl' olur buraları tūyl' olur. çatāl çīft' örküşlü.

175 [AD] tūlū mayaların da çiFt hōrküncü çif' çatāl olmaz mı

176 [RA] ō çatāllār ēsas buħūr onnār. şimdi divē tū'l' olur. paçaları tū'l' olur. yōz divēniñ
 177 tūyü omāz olūr ō'le paçal' olmaz. yoz dive tek hōrgüşl' olur. bi' de kúķúrt vār kúķúrt
 178 dē nēdīr bōbāsī tūl' olur ānāsı yōz div' olursa onā kúķúrt denir. yurda ġāçār hıh hıh.
 179 peynir çalallardı. peyniri ġēndi yapıdıkları mayāynan çlallardı. ġayvanıñ ġursā'ndān.
 180 şimdi ġursaķ dedikleri nedir bilüyü musuñ ġayvāniñ içerisindeki ġanı böpre'ñ yāni var
 181 ya böpre'ñ yan'da bir ġıvrışık yer' olur bö'le ġürsaK odur. öd āyrı. ġursāk. böğrē'
 182 yāķım bī bölġede şu şēkild' olur böylē onu ālılār onu ġādinnār ēyilēller onū. ši'
 183 yapallār ēyilēller ōndan damızlık yapallār. onđān azīýıcıK ālırdī anam ırāħmetlik. onū
 184 bi' şışiyē ġör sulu tābiyi canım biraz alıyō meselā yāw bi' şēker ġaşı' meselā' şurda
 185 anam ırāħmetlik ōñ kúlo' süde veyāhuT om beş kilō süde ōndam bī' ġaşıK alırdı bir
 186 ġaşıķ onu ġatar içine bö'le ġarıřdırır pēynir dutdururdu. yō'rdu da dāmızlı' var yō'rduñ
 187 ġēndīynen.

188 [AD] köremez yok ölemeç vār bulāmāç, āsīdā.

- 189 [RA] ölemeç ī onu şe'dēn yāpiyolār ē ündān suyū hāFiF de bulğur ğatallār. yemēķ.
 190 asıda nişādān olur o
- 191 [MU] asıda tereyā'nī nişiye yaparsıñ ō bicibici hocām āynı o bicibicinīñ şeyi işde
 192 nişedēn yapılır o bicibici dē. onu sıcaķ sıcāk şe'dersıñ. nişiyē bişirirsıñ üsdüne de
 193 tezeyā'yı bō'lē dōkdüydün yā allāh allāh āQıl işi dē'l bi' dāt'l olur kī. āşiretde ölen
 194 adamıñ eşyāları hāyırına faķır fuķarıya ēn çok ğēzginci hocāyē verilir.
- 195 [RA] ğoñğurdaķ ufāQ olur. onū ēsgidēn tūli divelere beseneklere daķallardı bir de
 196 ō'lañ çocuklarına daķallardı belē'ne.
- 197 [AD] şō'le yuvārlāQ olur gücücüQ olur o yuvārlaķ. cıncıķ ğülleden aZ hallic' olur.
 198 ūcunda dā hāfıfce şöyle yāriQ olur. içinde bi' şey' olur lēplēpi gibī hē ō öylē hē
- 199 [MU] gerēñ atmak gerēñ bēñ ānnadiyim dur 'ōcam şindi şī'di ğārdāş ğaragöle indirdik
 200 ğōy' āmmā o zaman her'alda dōrt yüz beş yüz ğōyün vār ulāñ bi' ğērēñlēdi dōşēd' ō bī
 201 āçıldı yāñi āçılım yā ēlmesi demek dā'lması ğōyünün. şīndi bizim del' ibō' bilāder
 202 ğāvāl' ēlin' aldı ğārdāş ōlām bir üfürüyör bir üfürüyör bir üfürüyör āQıl işi dē'l
 203 dinim' imanıma o ğōyün vār yā o ğāvālın sēsine ālışmış çāñlar bir eşlēşiyör allāh
 204 allāh āQıl işi dē'l ō'lē yāw.
- 205 [RA] hāh bā'cāķ bāķ hēr ğōyuna bā'caQ atılmāz bā'caķ ğō'n'ā'r' olur bā'cāķ nedir
 206 biliyo musun. şindi ğōyunu burda dōyurduķ. yātāca'z uyķumuz ğēldi ğōyün yātdı
 207 ğōyünün bi' tānesinīñ bōynuna bir ip daķarız bā'caķ deriz oñā onūñ birin' dē
 208 ğölümüza daķarız ğōyün ka'kdī'ndā çobānı ğaldırır. sürükler çünKü çobān uyānır. oñā
 209 bā'caķ denir.
- 210 [AD] biz ğōyün kōpē' dēriz dē
- 211 [RA] onuñ bu 'āzinā torķ deller olta deller dişlī. çivilī ōñē dē olta deriz.
- 212 [AD] biz aydın' ğiti demezdik yalnız ğōyün kōpē'. tūrķmenner öyle der.
- 213 [RA] burdaķı yerliler bizim kōpēklere aydın' ğiti deller.
- 214 [AD] yāñi ğārişmasıñ iş. ğāncıķ dişi kōpē' ğancıķ deller. dişi aydın'ıda dişi. ēñē ğopil
 215 deller. yēni yōrüyene.
- 216 [RA] yāw hocām finō yērlilerd' olur āşiretlerd' olmaz. bizdē olmāz. yāyla ğāncı' yok
 217 bizde. bizim āşiretin ğōyunu bēş āyda bi' dō'rur
- 218 kōlēn mī bunuñ kōlēn dedi.i eşmē. bu kōlēn ne biliyo musūn oñā kūrēn deller bizim
 219 kōyluler de eşme deller bizim āşiretlerde yörüklerdē oñā eşme derik. sabah eşmesi
 220 akşām eşmesi. kāyseri ēFēndim ğōksūn traFı dā kōren der. ō yā ğāyā olur yā ā'Ç olur.

221 yōk ēšmēyiz. mal gendi eşer yatarķēn ġōlgēye yatar mal. biZ çadırdā. kóm deller,
 222 bizler yapmaz onu, biz ā'ldan yaparız. hocam hangi bir yurda dēsecek yörúK onu.
 223 [AD] biz ġāmıřdan bō'l'örrüz çī' deriz oña bak. çī'ñ içine yapardıK onu. ġuzu ātma
 224 ō'lāK atma. hē bırākma dēriz bi oñā düşük yápār biz oña ġuz'ātmā ġōyun ātmā
 225 demēyiz bırākma ġōyun bırakdı dēriz. ġōyunu ġořana ġořma sā'mā ō bizd'olmāz dā
 226 yāyla ānādōlud' olur ō ónnār nāsıl yāpiyōlār řimd' ónnārñ ġōýunnarı d'ē'c'
 227 alışmışdır çoban óñüne duru'verir bi' ip geriveri'lēr. ġō'yun dā'nır oñā sāmını yapallar.
 228 o ġōýunnār ō ġořan olmasa ġāçāllar bizim ġōýunnar ġaçmaZ. bizim ġōýunnar
 229 kúrnekde sā'lır.
 230 [RA] üsdüne bi' çul atdıķları zaman o ġúneř ġórmēz. zāten o torosların yaylasının
 231 havası kōkutmaz onu. bū'dayī ēķennerden alıyoduķ dērmende ō'düyoduķ. tabiyi. dař
 232 dē'rmen. su dē'rmeni yāni. elice řu yerlilerin dař dō'mesi varıdı dutdū yer bizim
 233 ařiretde yō'du. bōyāññ ēñ ēyisi dē bū bizim çukurōvadā ēñ ē' boyāyı dā ġozan
 234 usdaları yapardı. çiviT otu di'ēl de çivit de sēn. çivit yeşil bi' şeydir. řō'le páķēt
 235 hālindedir ō oña çivit boya da diyolar. otunu bilmēm. çivit bizim yatışdı'mızdē
 236 hāzırıdı. ōnū bāzen bō'le çocuklarda vurgu oldu dellerdi çocuklara içirillerdi. bilmem
 237 n'ēdellerdi onū'nān. geçi ġılından çadır. sitil. çul. yēre sermiye sitil. yōK olur mu
 238 cānım yāsdıK olur mu ġōyún yününden olur. ġōyúnun ġuzunun yúnünü ēn çok
 239 maraş'lara satārdıķ. esgiden yapılarınñ hepisi yúnden yapılıyodu. kēpēnēķ ġúz
 240 yúnünden olur. yapā'dan olmāz. çadırınñ içine yazmaK için alakeçe. dō'rudur řimdī.
 241 bēnim āmcām ġúzún ġēliyodu yāyladān amcam baña dēdi kine ġáyımbabam yā
 242 āmcam birez bōyü'cek tābī o zaman bana dēdi kine haydi dēdi seninen dēdi ġuř
 243 üzümü yēmiye gidek dēdi. ġētdik bu řeyiñ fēķēññ üs' taraFında bi' yērde. ġúz
 244 mevsimi yalnız. şimdi ġāyanıñ yüzünde bi' ā'sda ġuř üzümü vār amma bir de olmuş
 245 ġuřüzümü ō'le simsiyāh. yalnız vārmasī mümķún dēyil. āmcam bun' alacā'm diyē
 246 ġáyada ū'rařırken amcam ūřdu. ālt taraFında da sū āhíyō. da ōyle adam alıcı bi' su
 247 dāyil. vallāha āmcam ġayadan ařřā' ūřdū orāsı da çāřakmıř. çāřak nāsıl gediyo bō'le
 248 çāřak gediyo amcam da gediyo böyle yūvarlānıyō bēn bu ārādā bā'rarak ġāřdım. oriye
 249 getmem mümķún dēyil zāten ēvā haber etdim. dedim ēmmim dedim o zaman ēmmi
 250 diyoz yā. ēmmim dedim.

T2

Anlatan: Cennet Çiftçi. Yaş 57.

Derleme Yeri: Toprakkale. Aslanpınarı Köyü.

Konu: Gelenekler, Anıları.

1 bilmek biz ò'le ırmağboyu olacā'dı senin bu sorduklarıñā. hamite tarafı hıhı hıh he
2 onnar ò'le yakışdırır hemen şe' biz bilmek. gel gız şır söylenecē'miş gel sen söyle.
3 māni māni türkü dē'l, sen cebellisın bilin bunnardan
4 o da mezār dē'l mi, gonusuncā aklıña geliyo dā, biz ò'le yemek türü ney osmāniyenin
5 onnarı bilirik. hē çaKıldaklıyı dō'mē ğuru Fasulyā nohūt mercimēk pirinç eline ne
6 geçers' atıyon. pirinş d'atarıK içine ik'üş tāne özlessin dē'. ondan sōn'a bñ yeşil
7 şeylerden bātlicān ğabāk yeşil fasulyē domates rendelērik patetisi rendeleriK içine biz
8 ò'le yaparık sovam bile rendelerik bi'tāne içine onun hepsī bir Kaynār ondan sonra
9 yüzüne sos sapañ salçaynan yāymān yüzün' eritilr. çakıldaklı çorb' olur. ğur'
10 erzaklarınan yeşillī'n hēpsinden ğoýýón içine. yālıyok yāyınan salça yapıyok yā. yā'
11 sos yapıyōk salçalı yā'lı işdē nān' atarık yüzüne dē dōkerik yüzüne ğuru fasılıye
12 sarımsak da ğoy'yok hē. ben ramazanın son ğünü bāýramın birinci ğünü dē hēr ğün
13 yaparım yāyladā bütün hēp benim yanımdā annem duruyodū. herkes benim yanıma
14 gelüyōdū herkes gelem birer kās' içerdı. bu sen' annam yok dur bah'.
15 içinde yedi türlü vār deller kōmbe koşusu alırık biz onu döverik şō'le. mayana içind'
16 arpa gibi çīkıyo ya ò. sarma dolma. yūk ekmēk. Tavī' temizleriK önce hindi hazır
17 alıyok köy tavū' ğara depeden datlı yedīk dedi. bıldırcın kōmbesi yapıdımıdı ben
18 şe'tdīm èmma bayā' şu bacā'nın şeylerini ğalıñ yerlerini aldım ince yerlerini yapıdım el
19 ekmē' dilensin sen suyu dilen. töbiye geliyo benim de bir ò'lum mar beş gızım mar.
20 bir ò'lum mar ò'lum oluşun sevindim zā'r ben de hē bir ò'lum mār. başga dā işde onu
21 d'everdim iki sene ikinci senenin içindē şimdi dē gel'nimde dē bebek vār çok
22 mutluyuK ondān. çok seviniyok hē. en üzüldū'müz de ne oldū üç 'afdalık gel'nidim
23 ğayımbabam öldü hē ğayımbabam 'asdaydı zāten siroz hasdalī' hemen dū'n yapıdlār
24 ondan sonr' üç 'afda sonr' öldü. yāni ne gelin olduk ne şey olduk gibī altı görümce
25 bir ğaynan' üdüme ğaldı. hē öyl' öldü. asgere yolladılar. çok sıkınt' oldu. neler
26 olmadı kī köydēn ondan sonra iş mīrasa döküldū. görümcelerim.

T3

Anlatan: İsmet Yorulmaz, Yaş 74.

Derleme Yeri: Toprakkale, Lálègölü Köyü.

Konu: Gelenekler, Fıkralar, Anılar.

1 lálègölü köyü büríyē şimdî hē büríyē bir ğısmî dēvrişiyēdeñ gēlmiş. dēvrişli kō'm
2 bilirsipiz. bir ğısmı ğırmıtlıdān gēlmiş. bî' ğısmî ēFēndım göksünden gēlmiş. bi' yēni
3 göksünnü burānıñ şindi. ondān sō'ra şú dā'lara yērfēşmişlēr. burā şō'le bō'le soñrānıñ
4 yerfēşmēsi. bu köy. delihālil dēr tū'süzün üs' yandā ğarā ğocā bō'k depē vār ō dēpeniñ
5 ārkāsındē'miş bir ğısmî tū'süzün bizim bu köyden de bizim ğābine göv osmannı dellēr
6 şú kō'müzün üsdündēkî dā'ñ ārkāsındā'dı bilirim yāni bēn. çocuklū'muz orda gēşdi
7 bizim. ondān sōñrā eşde ēllilērde filān burā' yerleşim şiy' oldū. hū urúyā yēr' ēşdilēr.
8 toplādılār. hū yokardan geldī ēfēndım gō' osmannār gēldī. ēriceklilēr geldī sārı
9 mēmmētlilēr geldī. sārı memmetli derik şúrda bir mu'allē vār. onnār bu yohārda dā'ñ
10 dibindiyēdi. büríyē gēldilēr toplāndılār. otuZ kırk 'āne bir köy oldúydú. şimdi iki yüz
11 elliniñ üzērinde. yāni çok gēniş bir köy oldu. hindi burāsı hep dışārdān. āses burānıñ
12 yērlisī çok āz. sārımemmetli derik āses burānıñ yērlisī onnār vār genē dışārdan
13 gēlmesi vār. yērlēşimi bōylē oldu hocām. hāh bŷyür. hī göksündeñ gelēnnēr ēricekli
14 deller. sarı memmetli dedī'miS onnārıñ dāh' önce şú dā'ñ dibindiyēdi. gō' osmānnı
15 deller o da bizim ğābīnē. hū dā'ñ ā'kāsındēyēdi. biz orda bō'dúk Zātēn çocuklū'muz
16 ōrda gēşdi dā'ñ ārkāsındā. bī' āra sō'ra iTē'. burúyē tōplāndılār. ō gündür bŷ gündür
17 bŷrdā oturuyōk. ēsēs kō'ñ burúyē başlāngış gēlişi ēllilērdē ellilērde. işdē ğāç sene
18 olúyō ēllī olúncā. ondān sō'ra gēpísí büríyē toplāndı şindi ikú yŷ 'ēneniñ üzērindē bir
19 köy. ciy'āndan yōk sīnırımız vār musdāFā bēylī'nen de yok burā osmāniyēniñ soñ
20 köyü. hē adana sınırında d' anadan d' āyrıldı ya osmāniye şindi. yōk ō'le tānīş ēş dōs'
21 vār da akrabālık yok. ēsgídēn ādaníyā bā'lıydı burāsı bilirsíníZ. osmāniye il oluncā
22 bizim burā osmāniyenin soñ kō'y' oldū. musdā'bēylí ci'hānīñ. bīzīm burā osmāniyēyē
23 bā'lı. başġā da bir şey yōk. nāsıl bir fıkralar isdiyōñ. hoÇām kī. hīh hīh hīh hīh. hocām
24 küFŷr olmāz bende. [Allah razı olsun] cümlēnizdēn cümlēñizdēn. vāllāyí hocām hēp
25 de çoklārın' da unudū'k yāni hāsdalık nēdēniylē vaý yā. hē āydınn'ın biri ğō'n
26 güdüyōmuş kō'ñ kēnērindā. n' ēzēni duymuş zavallı nē de mināriyē görmüş. dā'dā
27 daşdā. yōk. ulān bākımış mināranıñ başında bir ādām. bāríyō. úlāñ ğārdaşım ēnemiyōñ

28 dā Zātı nedī' çıkdıñ ōrıyē demiş. nērden çıkdıñ ōrıyē nāsıl çıkdıñ ārkadāş mērdúvānı
 29 yōķ. dutācak dālı yōķ nāsıl çıkdıñ sēn ōrıyē. ezēn ōķúyōmúş. n' _ēs' _ordān bir kō'lü
 30 gēdiyōmúş ulen _emm'ō'lu bu ādamcā'za yazzık yēwú niyē biyē yārdımc' _olmuyōñuz
 31 nēyē babā. ulān çıkmış ōrıyē adām nērdenisē ēnemiyō demiş. yā amcā ō ezēn ōķúyō
 32 demiş ezēn. n' _ōlacaķ ezēn. ē vātandāş camıyā gēlecek. ezení dúyācak. allāh allāh
 33 demek ō'lēmī. ē būnú kīm çıkārtdı ōrıyē demiş şindi. mērdufān yōķ nāsıl ēnecek bu
 34 ōrdān. Fılān. yāwō ēner _onun içinden merduFānı vār. bu ēzenıñ demiş bēnim demiş
 35 ğō'nē de demiş bir zarārı ōlur mu demiş. ğōyún yāy'y' _ordā. yok dāyí sēnıñ ğōyünnān
 36 nē işi vār ēzenıñ demiş yāw. e _ākşam' _'adar okusun o zaman demiş yāw. benim
 37 ğō'nümā zarār' _olmādıkdān sonrā ğāyğ' _ētmem akşam' _'adar okusun demiş. nēs' _o
 38 sāvışdırmış. āydınnı şēhērē pēndir sātmiyā getmiş egiden _eşşā'neñ gēderdik bizlēr.
 39 mēkeP _olurdu sōzüm _onā. hırç derik yā hāğbes' _olurdū. pēndirlēri hırca ğōr çārşıyē
 40 veyāhuT işde bē're bā'lārdıķ _eşşā' arābıyānāñ ō sōñradān _araba çıkd' _ēvelde araba
 41 yō'du. ādamlār çārşıyā vārıncā bākmış eşşēķ bā'lıyācāķ yēr yōķ. çārşınıñ içī. bākmış
 42 kī bū ğāymāķamlıñ _önünde ātātürkün hēykeli vār. dībінде dē ōtlū. ulān şurúyā
 43 bā'lıyēm hēmi eşşā'm yā'ssıñ demiş. atātürkün bēline bā'lāmış bunu. hīh hīh hīh.
 44 ātātürkün bē'lnē bā'lāmış eşşā'. pēndir' _omuzlāmış gētmış çārşıyā. pēndir satacak. ē
 45 ğāymāķām bēy ğōrmüş nāsılısā. sātı ğāpısınıñ _ópunde yā. dēmiş beķciler' _ulan _nēci
 46 bū. vall' _ēfēndım biz bunu hēç ğōrmedik, birisi bā'lāmış. demiş şurıyē ōturun buñun
 47 sālābını durun bēnim yānıma gētirin demiş. hindi gēlir o. nē's' _ādam pēndiri sātmiş
 48 parē' _de cēbıne ğōmuş gēlmiş k' _iki tene bēķÇ _oturúyō. eşşā'ñ bāşında. amcā kimın
 49 bu eşşēķ. ē bēnim. niyē bā'ladın burıyē. yāw nē vār sizē nē zarārı var _eşşā'mın demiş
 50 yāw. yāw olur mū işde ēFēndım şūrā ğāymāhāmıķ. dēmiş kī bem _burdam _başg' _'ere
 51 ğüvēnmem eşşā'mi ğārdaşım demiş allāhın ğul'nā ğüvēnmem. ben _ānca hōķümētime
 52 ğüvennim demiş. bunu dūtmuşlār. ğāymāhām bēyiñ yanna. nē'se ğāymāhām bēy
 53 ifādesin' _ālmış demiş k' _ēFēndım bañā dāhā dō'rusun' _sō'le diyōsāñ. bēn sizden
 54 başģā kīmsiyē ğüvēnmem eşşā'mi demiş. ben _onun uçu bā'ladım. temām ğōyērın bi'
 55 deħā bō'le hātā yapma demiş āydınnıyā biliyoñ mu. āydınn' _ōrdan da yīrtmiş. he
 56 pāçiyē. hind' _ēsgidēn bizim bāş ğōlūklērimiz eşşā'di yāyliyē gēderik ğōksún taraFınā.
 57 ğōksünē. işdē iki ūş ten' _eşşā' olān gēderdi. ōlmıyēn gēdemezdi. yok yükledcek
 58 ğōlūk yok. biri çukur yāyliyā gēdemē'ci demişlēr āhmeT _ā' sēn gētmıyōñ mu yāyliyē.
 59 vallāhi bende eşşek yok demiş nēy'neñ gēdiyim. ilāñ gēt pāTişāhā demişlēr yāhō'
 60 pāTişāhā dē sēñā eşşēķ verir. pāTişāhāñ eşşā' mı vār Temiş. yēw _ō bulur sēñā

61 demişler pāTişāh. vārmış nē'se gāpīyī çalmış. gāpıcılār d' içēr' almış bunū. bŷŷūr.
 62 pādişāhım sēnā eşşek dēmiyē gēldim bēn demiş. fārGında dē' dedī' lāFıñ. pāTişāh
 63 ārkādaş. buz dolāb' ĩmı dōñmuş. yāw sēn nēy diyōñ ārkādāş nēy demeK ossuñ yāni.
 64 sendēm bir eşşek isdiyēcim diyēmiyō dā sāñā eşşek dēmiye gēldim. nēyese çā'rmış
 65 ordā'lārī. ūlān şunuñ gēdiñ ifādesin' ālın bāña gētiriñ demiş tēkrer. bunū dīşārı
 66 çıKārtmışlār. yāw sēn nē diyōñ pāTişāhā ō'le sēn nēden isdiyōñ bu eşşā'. yāw yāylıyē
 67 gōçūcūm hērkeş gētdī bāña da bir' āhl vērđī pādişāha gēt sēñā eşşek vērir dedilēr. ē
 68 sen ammā eşşek demiye geldim diyōñ. allāh allāh bēn ō'le mi dŷyōm diyō. ihāh ihāh
 69 hāh hāh hāh. nē's' ēletmişlēr. sāyım PāTişāhām. bŷ yāylıyā gēdēmēmīş. hē sendēm
 70 bir eşşek isdiyōmŷ. işd' ārkādaşınıñ birisī dēmiş de pāTişāhā sēñā eşşek bulur
 71 yārdımc' olur dēmişlēr gēndi bēcērme iyō dēmişlēr bilŷyōñ mu. temām ōrdām bir
 72 yāzı mı yāzık. sēnet mi salık. gēdiñ Filānāciyā bŷña bir eşşek vārsıñ demiş. ādam
 73 gētmīş ōrdāñ ālmīş. yāylāsınā gētmīş hōcām. yāw ūnuTŷyōK unuTŷyōk. hē çō'du dā.
 74 unudŷyōm hōcām ūnūdŷyō hāsdālık sēkis sene bitdi dōñus sēniyē girdī. sendēñ yīrāk.
 75 sāwōl. gēn' ēñ ē' gŷnnērim şind' allāhā şŷkŷr. hā. ō bizim burdān gēnÇidiK ō
 76 zamānnār. hıñdı şēyē gēdiyōk pāmbŷk suluyōK ō zamān pāmbŷk sŷyŷnā gēdiyōduķ.
 77 tŷ'sŷzŷñ āltındā mōturunān bēnim yi'ēnnēn bizim irbē'm emmi derik bi' yāşlı bir
 78 ādam mār o d' ērzinē gēdiciymiş. azīz allāh şēfāt senden ya rāsulallāh. ēsgīdēn yōl
 79 çātiydī bizim burānıñ ġarācı yol çātın dānn binērdik nēre gētsek. nēriyē gēdiyōñ
 80 irbē'm emmi dedim irāhmatlā'. ērzinē gēdicim yāwrım ısıcāk ġızmadān dedi. yōl
 81 çātınā vārıp da ērzinde bācısı vāridī. ē şŷrdā bēkle ōn daķġā sō'ra biz ġelirik ōrīyā yōl
 82 çātınā gēÇcik dedim biz nēriyē pāmbŷk sulāmīyā gēdiyōk biz. adama bir ġırġır ossuñ.
 83 irāhmātlik oturmış ōrīyē bizim ō'len yēmēklēri gēliyō ō'len āzzıklārı gēliyō āzzık
 84 gētirennēre sōrmış ūlēn ismēt getdiydi bur' aşşā' gōrdŷpuz mŷ vallā' pāmbık suluy'
 85 irbē'm emm' o dēmişlēr. nēzāmāñ gēlīr ōnŷñ bir 'āfdālık sŷyŷ vār orda dēmişlēr.
 86 irāhmātlik. kākımış nēs' ordan ġeri dōnmŷş. ısıcāk ġızınc' ordān gēdememiş. dēvlik'
 87 ŷŷn sabā'nan oldu irāhmātlik bir bākđım şŷ mōhāllēdeñ ġelŷyō. nērdeñ gēliyōñ
 88 irbēhem emmi dēdim. ben hābarım yōk yā bēklēdī'nden. ōllŷyŷñ kōrŷndeñ gēliyōm
 89 eşşō'l eşşek dedi. bēnim de yi'āñ var yānımdā ābılāmıñ ō'lu tŷ'sŷzdēn. nē irbē'm emmi
 90 sēñā bi' şē' mi dedim ġārēniyōñ. nē dedi bēklētdiñ orda dedi ōylen' ādar dedi. allāh
 91 āllāh biS sŷçumuzu bildiK ātık. ōtiyēnnē yō' dāyī diyō bēnim yī'āñ o ne dē'n ō'le diy'
 92 ūlēm burdān ō'le demedik mi hē bēklēmīş adamcā'z dedim. orda biS pāmbık
 93 sulŷyōduK ōrda. onn'ān da bō'le bir şēy ātlatdik irāhmātli'nān hōcām. ēvēt. hā şindī

94 ilkilêr ēvel çok tāvıK_ alırdı yā. gāyānıñ başına oturmuş dilkī sērFētini hēsaP_ ediyō.
 95 dilkinıñ serFeti vārımış. işdē lālêgölünde beş gurklu tāvī'm vār. tū'süzde ön tana
 96 hōrum vār. bō'le gēndī gēndinē hēsāP_ ediyōmūş. āvcıñıñ biri dē sinērimīş dilkıyē.
 97 dilkinıñ hāberi yók_ yā. sinē sinē vārımış hō'le bēriden_ öte teltā' tokānımış. tāķāww edēn_
 98 'ādar vallā' dilki bir pāFḲırtıynāñ gāçımış. ulān ırzın'_ āvrādını s/.../ dī'm āvcılār vār yā
 99 diyōmūş. sērFētini de hēsāb_ ētdirmeS_ sēñā diyōmuş hāh hāh hāh hāh sērFēt_ hēsāP_
 100 ediyōmūş yānı. şurdā var şú gādār tavī'm şurda vār şú gādār hōruzum. o dā bō'le
 101 yāpmıs'_ sāyın_ 'ōcām. vāllāyī hoçām āķşama gādār ānnātsām bitmēz de. tēcirlī tēcirlī.
 102 tēcirlinıñ işde bi'_ yēni dīyōm_ ēricekden göksün göksün_ ēricekden. bi'_ yēnī āynı
 103 gōrdū'ñ ğum'_ bürdān. bizim_ burānıñ yērlisī. yābancı yōk_ kō'müzde hēmen_ ēmen yōk.
 104 hēp burānıñ yērlisī. hē birbirī_ üç gābīne yālıñız. gō'_ osmānnı ēriceKlī sārı mēmmētīlī.
 105 ben om_ bes_ sene bi'fī'l_ mıkdarlık yāpdīm. ilk ādāy_ olmām 'ē doksān dört müydū.
 106 ondān_ ēvel bir kēn_ ādāy_ öldüm. ilk adāylī'mda ğāyīP_ ētTim. hī_ ī işdē ākrābalārdan
 107 vērmiyēn_ öldü. ēFēndim bēş oýúnān ğāyēP_ ētdim. ondn sonrā zamān ğēldī genē
 108 adēylık ğēldī. kōylüyē dēdim kī şindī ēsgidēn bizim tēvīķ_ tūnā' yapacak yērimiZ
 109 yō'dú burdā. ğēne de hāzinēnıñ yērind'_ otúrúyōk_ dē ēciri misil ödüyōk. dedim Kī
 110 oýúnúzu bāñā vērīñ bēm_ mıkdar_ olursām şú lēçiyē gömpile dā'dırım sizē dedim. şú
 111 ğānelin_ āltī. bi'_ yēni muhāllē vār ēsgī_ kōyden çok. dā'dın mī dā'dırım. sīz bēnī mıkdar_
 112 ēdīñ dēdim. size lēçī bēş yüz dōñüm_ vār dā'tdī'm yēr bēlķı dāha dā Fāzlā. dışārdan_ oý_
 113 yāzılıyōdu ēsgidēn. osmānıyēdēn işde marāşdān āntepdēn adām tānıdıķlārimī burd'_
 114 olmāşın_ isdēr_ kī. nērd'_ olurs'_ oßsūñ. nūhus'_ osmāniyedē. ēFēndīm nūHús_ kā'din'_
 115 ālıyōñ vāriyōñ şeyā' sēçim ğurulunā_ bīr_ dē şey_ yāziyōñ dilēķÇē mōhūrlüyōñ
 116 imzālıyōñ sēçim ğur'lunā_ sunüyōñ bu nērd'_ otúrúyō_ n'_ ediyō dedi_ i yōk. nūhús_ kā'T_
 117 olúyō_ yā. onú_ hēmēn_ yāziyō_ sāñā. rē' lālē_ gölü_ kō'nē. nūhūsúnā_ ğáyd_ ediyō_ yāziyō.
 118 ēFēndīm. bunnānıñ_ ēwını_ ğēziyōk_ ğēce_ sabāhā_ gādār_ osmānıyēdē_ muhāllē_ muhāllē.
 119 orda dā_ bulúyōk_ hē. yānımızā_ yērlisin'_ ālıyōK_ osmāniyedē_ onnār_ biliyōlār. hē_ işde_ şú
 120 Filāñ_ yērde_ şú_ Filām_ muhāllede_ şú. yāşıyāp_ duru'_ bunnān_ ū'sā_ıp_ durūķān. būr_ ğün
 121 sēçim_ müdürü_ dēdi_ kī_ yāw_ mıhdār_ dedī. sēn_ oý_ yāzdırıyōñ_ dedī_ hē. sēnde_ oý_ ğālmadı
 122 dedī. nēre_ ğētdī_ bēnīm_ oý_ dedīm. bīr_ lisde_ vērdī_ bañā_ sēçim_ müdürü. āş_ şú_ lisdiyē_ bir
 123 bāķ_ bāyım_ bñnār_ nēci_ dedī_ ēyē_ bir_ bāķdım_ ķı_ hēPiSi_ bēnīm_ emm'ölü_ ğārdāşımın_ ğızī
 124 ğārdāşımın_ o'lū_ emimın_ o'lū_ yūz_ on_ yēdi_ oýu_ nāhıl_ ētmişlēr. nāhıl. āntēp_ marāş_ ādana.
 125 nāhıl_ olmuş_ bürda_ ēç_ īsmi_ cīsmi_ ğālmamış.

T4

Anlatan: Musdafa Tekdemir [MT] Yaş 85, Cennet Tekdemir [CT] Yaş 75, Hatice Saçıkara [HS] Yaş 40.

Derleme Yeri: Toprakkale, Sakızgediği.

Konu: Gelenekler, Halk Hikâyesi, Anılar.

1 [MT] körö'lu. āw hepsini oħuduK emmē geldi gēşdi. hepsi geşdi dē içindē aşıklardān
2 bir şah ısmāyıl murad alıcıyı salmadı. ben oħula getmedim ben dē bir alfebē elime
3 geşdī onu o çobana bu çobana gösderirkēn ordam benim oħumuşluK ō'yle yörüdū.
4 gene de pek geri ğalmadım. amma şimdī hesabım da ēy'yidī hindi göz de görmüyōr
5 işde bū şikātim de yōK allahā şükür. eyi de ossa kötü de ossa yaşıyōk. ömrümüzün n'
6 'adar ğaldī'nı da bilmiyōk tābī anc' allah bilir onū. şindī bu yönde bilgī almak ne
7 alāmetdīr. salih adam getirdi ō'retmenimiş adām bilgi almaK için benim yanıma' aldı
8 geldī. adam deFderi çekdi benim bilgilerden alacāk. yanında dūyō Kū anasını derdini
9 ēfendīm ō'lan eversān nasıl. yāw o ğolay dedim yāw. ō'lan evereceK olşan bir ev
10 yapıracaksın. on'dā ev yaptırmak zor dā'l. meselā çadır bō'K olūr ō'lan evereceK
11 olursan çadır ufaK olūr. yāni geçim yönünden evi āyr' olūr ayrılmaK isderse ayrılır
12 isdemessē evi āyrı gene berāber. val'ā' şah ismāilīn işi çok aşıklardan pek şeyim yok
13 dā adām demiş babasına çocū' yō'muş ğarısıynan bō'le soħbetdē çocukları
14 olmadī'ndān ğarısıynan dertleşmiş. şah ismāyılın babasınā ne dellerdī efendim ē bū
15 ğarısı demiş allah derdini arıyanın derman'nı ver'rimiş sen dermanı niye aramıyon
16 diye ğonuşmuş. bunu da bīr tabī böyüK adam'mış genē şah ismayılın babasī. yan'da
17 bi' de veziri varıymış veziriynen geziye çıkmış. yanī çocū' yok yā bir geziye çıkmış. bir
18 puñar başına varmışlār bir yemek yemişler sovanınān o vāhıt bir ē namaz vahd'
19 olmuş. öylen gedek derken dē apdaz almışlār namaza durmuşlār. sèlemi verdik keri
20 bir ak sākèlli pir gelmiş senin hōkūmdar mı deller onā hōkūmdar olup vezir
21 söyledī'mē her'aldā. yalan söylememişimdir demiş pir. ben de benim hōkūmdār olup
22 arkadaşımın vezir oldū'nu bildi' için benim derdimin dermanın' da verirsın demiş.
23 hōkūmdar mıydı neyd' o adamın adı. şimdī. bir alma çıkarmış vermiş o ak sākāllı pir.
24 bunun demış ğaPī'nı ğısırā' vereceksin ğısırağ bir ğulun ē meydana getirecek. ğulun

25 isim babası ben₁ olacā'm bir de ā almanıñ yarısınıñ Һanımnıñ yēyeceK yarısını sen
 26 zamanı gelincēk nur topu gibi bir o'luñuz₁ olacāk bunun dā isim babası ben₁ olacā'm
 27 demiş. o₁ aksakallı pīr hēndi hōkümdar buña sevinmīş. bir kese pere verecā' yerde bir
 28 de bakmış pir yōk₁ ğayb₁ olmuş. hindi bunnar sēvinç annamındā geri dönmüşler₁ ordān.
 29 veziriyne berābēr. sevinşliler yā vaḥTı zamanı gelincēk dedi₁ i gibi yapmış almanıñ
 30 yarısını Һanımnı yemiş yarısını kendī. ğaPı'nı da ğısırā' vermīş ğısırak bir ğulun
 31 meydana getirmīş. onun dā ismīn' o ğoyacāk. o pir. gendiniñ o'luñuñ da ismini pir
 32 ğoyacāk. isimini o pir saḥallı ğoyacāk. hindi bū o'lu ğıymatlı oldū' için yer₁ altındam₁
 33 bir dersān' açmīş. orda bilmedī' bir şey ğalmayıncıya ğadar₁ okumuş. hocasına demiş
 34 benim bilmedī'm bi' şe' ğalmadī. babama sōylē beni burdan çıKarsıñ demiş. hindi
 35 ōrdān ā söylemiş o dā çıkarmış₁ o'luñu. yalnız adı yōḥ. ē atsız bēyem. adı böyle atsız
 36 bē o₁ ān₁ için isim ğonmamış. hindi o'lan ava getmeK₁ isdemiş ā av isdemiş Һavaslı ata
 37 binme Һavaslı' ok₁ atma Һavaslı' hepiş o₁ āradā bir isim ğoyacāklər ava gedecekler ya
 38 ata binecek ok₁ atacak bilmem nēyler çōk. hindi bunnar bir toPlantı yapmışlār. o'lanā
 39 isim ğoymaK₁ için. bir salōna bir toPlanrı yaPmışlār. o₁ āradā o pir ak sakallı pīr hemen
 40 mēydana çıkmış. o'luñuñ adı şaḥ ismayildīr ğulunıñ adı ğamber taydīr. böyle isim
 41 ğoymüş. adam ğenē para verecek keseye davranmış₁ amma adam o₁ ārada ğayb₁ olmuş.
 42 ak sakallı pīr. hindī isim bu şeKilde oldu₁ kerī adam ava ğetmā ik' üç arkadaşıynan
 43 ava çıKmışlār. avī oḥunān böylē bir yere varmışlar pınar başına varmışlār üç arkadaş
 44 her biri bir yerē ava çeKilmiş. toplantı yeri o pınarıñ başıymış. hindī şaḥ ismāyil bir
 45 ceylan ğaçırmış ceylān ceylanıñ peşine ğoşā ğoşā ğoşa ceylan bir yörük çadırınıñ
 46 arasına getmiş. o ḥalda bir yörük ğızı mēydana çıkmış dipelivermiş hōyle ō
 47 delikannıyī sē'retmeK₁ için. şaḥismāyil atdan aşşā' düşmüş. o ğızın ğözellī'ne bayılıp
 48 atdan aşşā' düşmüş. bir yaşlı ğadıñ gelmiş sōylē. himdī herkeş benim gibī dilsiz kör
 49 olmaK₁ isdemēz. ayrılıñ demiş. bunnar birbirine bir ē işāret vermişlēr. ē birbirini
 50 sēvmiş ya. ōrdan āyrılmışlār. ğıZ tabī orda ğalmış. bir yörük be₁ eniñ ğızıymış ō. o'lan
 51 getmiş gerī. arkadaşlarının orıya varmış. arkadaşları birer keklīk birez davşān₁ av₁
 52 vurmuşlār. şaḥ ismaıl eli boş dönmüş. biz demişler bir bu āvı vurduk₁ şu āvı vurduk₁.
 53 sen eli boş döndüñ demişlēr. bu sazı almış sazınan annatmıya başlamış şaḥismāyil.
 54 hindi bu ārada bēñzi sarıymış adamıñ. ğızın ğözellī' adamı birez yakmış. bu āradā
 55 ḥaydi geri gedek. ve işde aşıklık o ğızı da ğörünce aklı birēz şiy₁ olmuş. geri gelmiş.
 56 hōkümdār arkadaşlara sormuş n' oldu bunā böyle saraldı bū. biz ava getdik her
 57 birimiz bi' yerē. bu bir yörük çadır'na tesādūf edik. o telinen saZ₁ çalar ya annatmış

58 herēl. hindi bu bīr posdacı gönderir yörük çadırlarınā. o ğızı da ordān sorar ō'renīr
 59 hindi veziri der kī bu yörük ğızına gedene ğadār burdan bir toplantı yapalım burda n'
 60 'ādār gözel ğız varisā şahısmāyılın ōñünden seke seke geçsīñ birine gónúl olūr be.enir
 61 fēlēn hindi bunun dā aynısını yapmışlār vezirinen ē bir ğavil yapıklar hanī
 62 şahısmāyilden nā'dar öñündēn ō oranın ğızī hep teker teker geçmīş. şahısmāyıl onū
 63 şarkısıynan şī'riynen de sōylüyo dā işde heç biri dē ō yörük ğızının adı gülüzarımış.
 64 heç biri de gülüzara beñzemez diye diyē bō'le şē' yapār. bu seFēr babası ğızmış bu
 65 'adar ğız onünden geşdī' haldē birini be.enmedi diyē tahdiT etmiş ō'lunū. bu seFer bu
 66 dışarı çıkmayıñ dē' dışarı tel gim' nē'nen çevirmiş her'al. şahısmāyıl ğırmış bozmüş
 67 atıynan atlamış oñu da vār ordan çıkmış. hindi bu aradā acıkmış. bir eve tesādüF
 68 etmiş. eviñ bakmış heç bir girecek yeri yōķ. hindi pencereden bir ğız bākmış. o ğıza
 69 demiş ğarnının aç oldū'nu söylemiş o dā ğapının olmādī' yere adam kilidi ğırmış bir
 70 deliK açmış ğırmış oriyā. o ğızınān o ğızı da sēvmiş ordā şimdī gene dē yörük ğızına
 71 gediyo aramaya gediyo. onu arama mañanasına. o tesādüF etmiş geri dönüşde seni de
 72 götürürüm demiş o ğızā. yalnızımış kimseñ yok mū ğardaşlarım mar demiş. yedi tene
 73 mī beş tene mī ğardaşı varıd' onuñ. ē ikisinin şehit oldū'nu söylemiş. e nerdē ğarb
 74 ediyolar felan yerdē şah ısmayıl oriya getmiş. bunnar ğarşı kimselerinen ğarb etdī'
 75 yeri görmüş yoka'dān. bunnarın içine saldırmış. atıynān ā o bizim gülperi dedi. imiz
 76 ğızın ğardaşlarī sē'r etmiye ğalmışlār. ordān ğarşıdā'nnarı yēñmiş emme şahısmāyıl.
 77 ordam bunu gerī evē ğızı sēvmiş yā oriya gedecelkēr onnar da berāberinde gelmişlēr
 78 bakmışlār eviñ bi' taraFı göçúk. bunu sen mi yapıñ işāreti şā'pmiş. ben ğapısını
 79 bulamadī'm yere bō'le deliK açar girerim demiş. şahısmāyıl. hini ō andā içeri
 80 ğırmışlar tabī'. işde ğız da sō'lemiş óñū'nan sevışdī'ni filān. bacılarī. vel'āsılī bir añ
 81 çekmesi olmüş. işde bū ē yörük ğızını bulmayıncāk dönüşde seni de götürürüm demiş.
 82 bu sefēr yörük ğızını aramıya gederkēn arab üzeñgi diye birīynen ğarşılaşmış. o da
 83 ceñkciymiş dō'sgen. o da ğızımış dā savaşcı hē oriya varı'kanā bir pilav öñüne çıkmış.
 84 pilavı danışmadan yemiye başlamış şahısmāyıl. arab üzeñgī mēydan okumuş. çıkmış
 85 bū pilavı yer yemez çıkmış arab üzeñgiynen ceñk yapmayā ğavġa yapmayā. arab
 86 üzeñgiye de kimse getmemişimiş şahısmāyıl yēñmiş. yüzünü açmış ki bir ğız. 'imdī
 87 sem beni beni yēnecek birisini arıyodum. ē alacaksıñ demiş arab üzeñgiyē. onu dā
 88 ālmış. gene de yörük ğızının pēşindē. varmışlar bīr yörük ğızının oldū' mañallēyē.
 89 orda bir ğaricā'za varmışlār misāfir olacak şeKildē. ğarı ewīm yok yerim yok bilmem
 90 nē'm yok demiş. şahısmāyıl birez para vērmiş onā. ev dē vāрімış yer de varımış davul

91 çalınıyōmuş. epē' olmūş. dū'n varımış. bū yörük ğızınıñ dū'nüymüş. birinē vermişler
 92 olmuşlār. ğızınıñ dū'nünü yapamamışlār bō'le ū'raşmağdaykān şah ismāyıl arab
 93 üzeñgīynen orıya varıncañ. o ğızınıñ ilkin sewişdiklerinden birbirler'ne verme dutū
 94 işāret hā ğarıya bunu vermiş get bu ğızā bunu ver demiş. mücide diyerek ver demiş.
 95 şahismāyıl. ğarı da ōnu götürmüş onō vermiş. o ğızā yörük ğızınā. vē nerde bū benim
 96 evde misāfir. Filēn yere gelsin ben ora geliyom demış bi' bāḥÇanıñ arasınā ğız da
 97 orıya gelmiş şahismāyıl de gelmiş onnarınıñ orda ū'raşmasınā şe' yapmamış ē arab
 98 üzeñgi de vārmış. ğızı ordan ālmış terkisinē. şahismāyıl arabüzeñgi de teklemē.
 99 gederken ō eviniñ bir taraFını ğırıp girdi ğızı dā almış. hē avraT üş ten' oldū.
 100 getmişlēr. arabüzeñgi i remilcīymiş remilcī. bizi babā'ñ evine götürmē'cē'ñ demiş.
 101 ayrı bir ev kiralā'cā'ñ orda duracā'z demiş. arabüzeñgiyē o da onun sözünü dutmuş.
 102 ayrı bir ev kiralamışlar onnar orda ğalmağdaykān bāḥası bunun oralara geldi'nden
 103 habarı olmuş. vel'asılı benim yanıma gelmedi diyēñ ğırılmış babasī velā'sılī daḥa
 104 tükenmez yē haykāsī çoK amma. soñunu mu. ā bunnār bī şimdi bunū babasī
 105 şahismāyılī ēvine dāvet etmiş. neyidi hōkümdar mıydı ō ā hindi bunnar bir ō'n
 106 oynamıya dalmışlar babasī'nān. babasını yēñmiş. hindi babasī bu olmādı diye bi'
 107 daḥa oynamış. bi' daḥa oynayincā babasını gene yenārimış de yepılmış bā'm n'
 108 'āpacağ de'ā. yenılincek bunū cellatları varımış götürün bunū bī' ıssız yere bırakın
 109 gelin. gözlerini çıkarmışlār şahismāyılın. bir ğāyanın dibinē bırakmış gelmişlē'.
 110 gözlerini çıkarıncağ. gözünü birini sā' cebine birini sol cebine goymuşlār orda
 111 ğalmış. hindī iki Tene göverçin ğayanın üsdündēn tūy atmışlar tūy. tūylerinden
 112 şahismāyıl yumşak tūyü alıncağ gözüne çalmış o āradā gözlerini yerinē goymuş. o tū'
 113 de çalıncağ bō'lē güverçin tū'nū gözü yerine gelmiş. ondān sōñrā geri gelir
 114 hanımlar'nın yan'na geri gelir bu seFēr hōkümdār gelinnerē bir şeyler gönderir bir
 115 tebliğ yanī gessipler şeklindē hē dāvetiyē davetiye gelinnerē öldürür arabüzeñgi
 116 ölüsünü o gelennerin sırtınā bırakır geri götürür. hōkümdar gedişodu geden ē
 117 dāvetiyē götüren ölü geliyō. bōlē böylē ğindī gendi de cesāret edememiş n' 'ādar kim'
 118 yolluyosā şahismāyıl öldürüyor geri yolluyomuş. ölüsünü bu āradā şahismāyılın geri
 119 dirilip geldi' hāsıl oluyō. babasına dāvatıya gönderiyō gel diyōr ḥasınıñ gendi
 120 elipinēn öldür. arabınan gene çarpışmış oluyō arabüzeñgiyi yere vuruyō şahismāyıl
 121 hanımını babasına gel ḥasınıñ gend' elininen öldür diyō. babası da hōyle gelincek
 122 boşluğ yapıyō arabüzeñgi de adamı vurunca düşürüyō on' da öyle yapıyō işdē
 123 şahismāyılın ḥadisesi böylē. üş tene hanım orıya giderkēn acıkılmışlar bunnār. üçü

- 124 barabar gediyo'kan. bir yere diyenmiye bir ğaya dibine diyenmiyē. bundā
 125 arkasından gelmiş arkasındān yörük bē'lerinin adamlārī. şahısmāyıl uy'yomuş
 126 arabüzengi ātına binmīş bunnara saldırmīş. bunara ulaşdı'nı vurdū'nu düşürümüş.
 127 [HS] ğatice saçığara. kırk.
 128 [CT] cēnnet _ tekdemir. yetmiş bēş. bulğuru ğazana ğóyyok. süzüyoş yūyoş.
 129 ğaynādıyoş seriyoz çullarā çuvallāriz elē'z bulğur çekdiriz.
 130 [HS] daşları çatırık ğazannar' _ üsdüne ğoruk altını güzelce yaķarız buydaýları
 131 yíýħarık üzerine ğoruk ğaynadırık. na ğadar ğaynarsa bi' _ sāt' yarım sa.at. iki sa.at
 132 ondan sonra güzelce çıkarık súyünü süzdürük çulların üsdüne sererik. on' _ da
 133 güzelce ğuruduruk. içini temizlerik ō'dürük dē'rmende çekdirir gelirik.
 134 [HS] yaparım beñ ğardaş taħranayı.
 135 [CT] ikimiz dē ğa ğatice söylemiş ğa ben söyledim. bu benđen ēyi yaķışdırır.
 136 [HS] yō'rdü yaparık ğardāş. on' _ da eşgidirik dō'mesini getirrik yī'ķarık güzelce ğayrı
 137 pişirrik. ĩy'cene pişirrik ondan sōğra šē'lere tesPilere ğatarık lē'ne. onu da biras _
 138 sō'duķdan sonra yō'rdunu ğatarık. ē'cene yuñurruk. on' _ da sererik ısıcā.ı o ē'ce
 139 tesbiler ğurur. ōbūr tarafın' _ dönderrik. ōyle ğuruduruk. tā'rana yaparık işdē.
 140 [CT] he hē aydınını köyü. ğoyun südünden pēynir yapallar sāl'lar damızl' _ atallar
 141 pēynir yapallar. ğalıplallar. ondān kēri šē'tdikdeñ kēri derīye basallar çökelek
 142 yapallar. ğışın yeller.
 143 [HS] biz ğayvancılıķla ũ'raşıyoş ğayvannarımız var bizim.
 144 [CT] bu çok ũ'raşdı da ben daħa yaħında yapıdım yāni yörū' bilmem ē'ce ben.
 145 [HS] ğuzularını ā'şam ayırırık. sāt'on ikide birde sārırık. sıkırık. biraz sō'duruk südünü
 146 ondan sonra çalarık. máyasın' _ atarık. máyalarık. ondan sonra torbalara ğoruk. süzēr.
 147 ondan sonra da dolaba ğoruk. isdiyennere verriz ğardaş. pēyniri dē' salamur yaparık
 148 bir ğün ik' _ 'ün máyalanır ondan sonra da ōFōlerik. ōFōlerik derik biZ. ben yörū'm _
 149 ā'bi. onu da ōFelerik torbalara ē'ce süzer on ğün om bēş ğün ē'ce ğatıķsar. ondan sō'ra
 150 da bidonnara ğoruk. dolabımız olmassa buzħāniye salarık. dolab olursa eve ğoruk.
 151 isdiyennere verriz. ben çünķü isdiyennere hep yapıp veriyorum. kelle verrim. ōyle
 152 torbada süzdükden sonra verrim. ōyl' _ isdiyennere ō'le verrim. salamur isdiyennere
 153 salamur' verrim. genellikle ōyle verrim ğardaş.
 154 [CT] ğaç çeşit ğō'n olur benim ā damē' bilir şışēķleri yok bem bilmēm
 155 [HS] bir yaşl' _ olur iki yaşl' _ olur üç yaşl' _ olur. hē şinci sarıbaş olūr. morbaş olūr.
 156 sarıbaşlar süt'l' _ olur āynı gelennikle araplar ō'l' _ olur sarıbaşlar ōyl' _ olur genellikle

- 157 sül' olur. merno' olur ne biliyim. mernez guyrü' onnarı' uzun olur. uzun güyruğ
 158 olur. sağız olur sağız derik biz sağız göyun olur. o da uzun guyrü' b'ı' teviri. böyl'
 159 olur gardaş. gō'nna' bō'l' olur. abi ben evde gızıka' varıd' amma inek inan ki yirmi
 160 sen' oldu ben burda' gelin gedeli.
- 161 [CT] tulū' derisini eli elininen çökelē' basdī'na diyē.
 162 [HS] ābi basıyodum ben öncedēn. çökelik basıyodum derilere de. şindi basmıyóm
 163 ā'bi.
- 164 [CT] onī hindiki dedī' var ya kesiye ē'c' edellēr. irkme derisine irklerī dapallār ondan
 165 keri dōkellēr. ē'c' eledikden keri deriye basallar. çok güzel olur deri çökelek. içine
 166 otçam gātallār göyunu' pēyniri' yā'nı da gātallar tam güzel olur. çökelek şey olmaz.
 167 o bayā beklēr. bayā ik' üç haFTa bilem beklēr. ondan keri bekleriK ē'yce su gurudu
 168 mu bu da' ēyi benden annadır dā. ondan keri bās o'ura yē o gadar iy' olur. deri
 169 çökelik. bayramlarda kömbeyi yaparık. hamırı yū'rruz eşgileriz güzēlce. kilōynan
 170 āynı ş'i' yaparız ölçülü sacı gāpadırız kömb' işde bildi' i'ni iki sacı' arasında yaparız
 171 öyle yaparız.
- 172 [HS] şeker atarık. her şē'ni atarık otçaminī her şē'ni kōkusunū.
 173 [CT] bildi' i'ni ekili ot çamlar olur gārā 'āra. sēn 'ōç görmediniz mi çöreK otu. hē hēh
 174 otçam dēyoK işde deyo'k yörükler dilimizde.
- 175 [HS] he çöreK otu biz yörū'z ya otçam deriz. her şē'ni gatarık yu'urruk māyalarık az
 176 durdu'ndan sō'ra yaparık şeye götüren ora götürür ora götürmēyen evinde yapar.
 177 furunda yaparık kendi furunnarımızda yaparık. sac altında yaparık. ābi gurbanda
 178 genellikle gāvurma yaparık bizim yörükler gāvurma yer.
- 179 susuz derelerde gāvak biter mi. guru kūtūk yanmayınca tüter mi. ō'lansız evde duman
 180 tüter mi. yedi gız bir ō'lan yeri dutar mı. adam çok yakışdırıyo na gadar adam bunu
 181 ba'na annaTıyō ben annıyamıyom.

T5

Anlatan: Meryem Dokuzlar, Yaş 76.

Derleme Yeri: Toprakkale, Sayhöyük Köyü.

Konu: Gelenekler, Türkü, Anılar.

1 mēyrēm. doḥúzlār. ḥocēm o bizím ġáyınb' _āb' _ırāḥmetlī'n dōGúz _ō'lu vārımış. dōḥúz
2 _ō'lu oluṣún nüFúSÇúlār vārmışlār ġörüşÇülükdē yazāk dē'. birī dēmiş kī ṣāk' _ēdērek
3 ḥo ġēlēn ġār'nın dēmişlēr doḥuz _ō'lu vār doḥuzlār ossuṣ demışlēr. dōḥuzlār ġālmış.
4 _ō'le ġālmış 'ē. vār onnān sō'lüyōmd'm _dē ġālān sō'liyēbili' _miyim bilmiyōm. nē
5 biliyim āklīmā ġēlēn vār da sōyliyēmiyim. ġāra çadīr is mi dutār. pilip mārīn pas mı
6 dutār. tēz gel _ō'lān tēz ġēl. ēlīn ġızı yās mı dutār. ġāra çadır islē'meden. pilip mārīn
7 pāslā'mādān. tēz ġēl _ō'lan tēz ġēl ġüÇçük bēbek dillēnmedēn. ġāramFili budāllar.
8 budāllar dā n' _idēllēr. babāsız ġızı bōyle mi ġēl'n _ēdēllēr. bācım ġınān ġutl' _ossuṣ
9 sōylēr dilīn dāt'l' _ossuṣ. yā'mīr yā' dēñiz _ōlūr. ēkim biçilīr āñız olur. akġonākđān
10 çıkan ġız bācım sizīn nē'niz olur. o dā'ñdā bu dā'ñdā. ġāñ ġālmamış dodā'ñdā. şimdī
11 ġēlir bēnim yarım. çāydēşiniñ yedē'ndē. yān' _bız bō'le çok sō'lerdik dúymādīn mī hēç.
12 vel'āsīlī. işdē bē'm dedī'mīn birī o dā. ġārā'Fili budallār dedi'im _o bir' _ondān dā.
13 ātlādım geşdim _ēşī. soFrāda buldum ġāşī'. işde ġōyúp ġēdiyōrüm. bō'K _ēviñ yākışī'.
14 ēlimü yūdū'm _ārklār. bēlimi verdī'm dutlār. silüp süpürdū'm yurtlār. işdē ġōyúp
15 ġēdiyōrüm. hē _ōnu bilüyōm cānīm. ġız _emmisī kōr _olāsīn _ēmmilērim heç _ō'lunuz yok
16 müyüyü. diyēr da onuñ _ōtēsīn' bilmiyēm. biz ġız' _sāñā yük müyidi bir ġız _sēñē yük
17 müyüyü. kōr _olāsī _ēmmilēri heç _ō'lunuz yok müyüdü. diyōd' _dā _ō. ġız _anası ġız _anası
18 yānsīn ġēlinīn ġınāsı. āklımdā çok dā hēç āklıma ġēlmiyō kī. hē. çōÇ'Glāra dedī'm ē.
19 çōÇ'Glār sēviyōdu bēnī. ē ḥḥēḥ ehēh. ġāra tirēn ġēldi m' _ōlā. dūdū'nū çāldı m' _ōlā.
20 ġurbēt _ēlā yār yollādım. mēkdubunū yāzdım' _olā. ēvet sāyhōyūk bura. dū'n dāvıl'nın
21 _ōlurdu. nē _yāpaK _ē ġēder isdēriZ. ālırıZ. başġā nē yāPāriZ. hē ġābil _ēdellērs' _ālırıZ.
22 dāvıl'n _ōlur bizim búrda çok. bēn _ō'lana dū'n yāpdım dāvıl. ġēndī burdā. āra şeyī'nem
23 bulduġ biz _ō'le şey dā'l. cümā' _'n' bayrēk diKilir biz'm búrđā. ondān kēr' _de dāvıl
24 başlār. dāvıl çāliyō cümārtes' _günn' _'adar dāvıl çālār. ġınā' ġēdēllēr. ġızı ġēt' Pāzar
25 ġünū dē yemēk yaPāriZ ġāzan ġāzān. ondān kērimē dē ġēlini ġētirriZ. hē bāyrāk
26 kākērdı. dahāllar ēlmā portahāl. vurmāzlār. ġēlīn ġēlir ġerdā ġirēcēk zāmān ġēlin de
27 ġerdā' _çıkđı mī o zaman silāḥ sıkallār. ondān sıḥāllār _'ē. ġız _ēv' _olussa cēhiz ġēdiyō

28 cümā günū. sērilīr. ēsgí zamān_ışdē kílím_ölúyō çul_ölúyō döşşek vurúyollār çārşāF
 29 yāpíyollār nē bili'm_ışTē' yāpíyolār_ışTē'. bēn gēndi dū'nüm'_ēlli sen'_ā'tmissēn'_
 30 ölúyō bēm_bilmēm_on'_ō'le ilk_ēvlendī'm dū'n ātına' gētdim_bēn. mērsinde gēln'_
 31 oldum_bēn dāvul gēldi bīr'_āFda dāvul dō'dürdük. dāvul çalındi dū'n oldū. āta
 32 bindirdilēr bēnī gōtū'dülēr. hī' gēline gēlinnik. bēyāZ yok dūz gēlinnik. şēy_ölúyō
 33 hō'le Kenēr'ne şēy dāhíyōlār tasma dāhíyōlār yōk. o da biyāz_ölúyō. hō'le gāFasınā
 34 hō'le bi'_şē' dāhíyōlār fes gib'_bi'_şēy dāhíyōlār_ölē. yok lire yok bizdē. hē. yok ónú
 35 görmedim o yōk bizdē. o yok bizd'_ō'lum. gēlín_gēliyō ē bubāsı çıGār'r bubāsiyna'
 36 gārdaşı çıGārír. buba gārdaş bā'lār. gārdaş'_olmassā bubāsı bā'lār bubās'_olmassa
 37 gārdaş bā'lar. gārdaş d'_olmassā yē'nnēr'_emmilēri vārs'_onnār bā'lar. gōtúrüyō. ōnu
 38 sādıç vār sādıç dūty'_ātın bāşín' çēKíp gēdiy'. ō'lan TaraFından. vārdık yoGārdām_
 39 bış_şēkēr_atāllār gēl'nın_bāşına yānı bu şēkēr_ātíyōlār_ondēn kēri gēlnī ēndiriyōllār.
 40 ārpā vār buydē vār. ārpalı buydāl'_ossuñ çōcuğ. hē bēreKeti'_ossuñ gız_ō'lann'_ossuñ
 41 yāni. ō niyētīnēn. bi'_şēy ētmiy'_atdan_ēne'kēn n'_ē'diyó hē gāynánóyē niyē vērüyōr
 42 cānım yē māl vēriyōr ye inēk vēriyōr. inā' ōlurs'_inēk vēriyō. māl'_olu'sa mal vēriy'_
 43 işde vēriyōlēr. vērdim diyō' ondēn Kēri gēl'n_ēniyō. gāPıdān ēldi mi hōlē gāyn'nā
 44 gōl'n'ñ_ālT'ndān gēçirir gēlinī. bi'_dā gāpínıñ ā'zında şōylē bāl yāpışdırıllār. hē bāll'_
 45 osuñ gēlin diyē. hē dātl'_ossuñ dē'. bardā' b'lmēm de ırbık depēllēr. ırbık depeller.
 46 dōkússún dē' nē bilim gēlín_ırbı' dēpdi dēllēr yānī. ōnú bilmēk bēn_ōnú bilmēm. ōnu
 47 ēsgídēm_bilmēm bilōyēsem d'_ūnutdum gētdim_ō'lum. bür gün sonrā yüz_āçım'_ōlur.
 48 yüzāçım'_ōlur millēt toplānıllār gēl'nın yüzün'_āçallar_ışdē kímisi pār'_atam_pār'_atar
 49 atmíyān da hāy'rl'_ossuñ der gēder. tābi yāsín_ókullār. bā'lāllār yānī áyni gēnē gēlinnī'
 50 gēydirillēr. áyni gēnē hē gēlinnīK_üsdündē. yāni gelinnī' gēydirillēr tekrēr duvāk
 51 yapallār. yüzünü d'_örtellēr gēl'nın yüzün iki çocā' bir_oklā'ýnen āşdırıllār. biri şış bir'_
 52 oklā'. bir'_ō'lān birī gız nē b'lim_ışdē āşdırıyōlār hōlē yāPíyōlār. evrā'ç evrā'ç. gızē ük'_
 53 üÇ_ādam_ölúy'_ışdē ō'lānıñ ānasī bubāsī. allahıñ_emriynē' isdiyōllār. vērillērsē
 54 vēriyōlēr bir gēdiyōñ bir gōnuşak diyōlār. ō'lānıñ ānası gēdēr de bizim_ō'lanıñ ānası
 55 getmez ō'lē akrabalarımız'nan gētdiK yānı yālınız getmedim_ben. hē vāriyōZ_ışdē.
 56 vāriyōZ_āñsıtdık. gārdaşları vāridi gārdaşları getdī rāhmetl'_ōld'_ēp yē. vārdık bir_
 57 āñsıt yānī dēdik. bñ dahā getdik āñsıtdık vērdiler bizē. hē gōpúllēr'_oldu vērdiler. hē
 58 bun'_isderken. sōrgulúyōlār yānī. hē. kōyl' nē yapēr toplānır cenāzēy'_yīhallār. ā'lıyēn_
 59 ā'lā'n bā'ran. hōlē sēdirin_üsd'ne gollār sēdirin_üsdün'de yīhānır o cenāze etireFe sevēn
 60 çevirillēr. hōcālēr yīhār. gādın_olus'sā gādın'_ocā. ērkēK_ōlu'sa ērkēK'_ōcā yīhār

61 kēFennellēr defnedeller. mezerē gōtūrullēr gollār. vallā' ērkēkēklēr endiriyō saḥār beṇ
 62 gōrmedim mēzer' ēç. ákrábèlār ēndirīr. gādımı d' ērkēklēr endirir. vallā bēm
 63 bilmiyōm ō'le şē' ōylē mēzerē gētmēdim. bir ābılın ābılam ōld' adanada getdık.
 64 nūrúynēn ḥāsān mī gōdúydü. okunūr ēsgídēn yāni şindi. ēsgídēn d' ōylē cenēze
 65 gōndu gēldi. bi' yemēk yēllēr bürük' üç gün soṇrā bir mēvliT ōḥudullār. ğurān
 66 ōḥudullār. yāsin ōḥudullār yemēk vērillēr. evēl yō'du baḵ bizım günümüz'd' o taraFda
 67 ḥāzır 'elv' ālillārdī. tēnek' ēlvālār vār y' onnārdan ālillārdı. bû kōyde helvè yāpıyōlār
 68 un helvāsī. irmik 'elvāsī. unu sāşde ğāvırúyóZ. unu sāşdá ğāvırıyóZ on' dā tekrēr
 69 elīyyóZ. tekrēr bālı ğāýnádiyōlār içine dōkúyōlār yuñurúyōlār hō'le sıkmaÇ ēdip
 70 dā'diyōlār. [fısdık] atállār. bi' şe' yāpmāz kēsēse ğurban keser bēşgē bi' şe yāpmaz.
 71 adaḵ dellēr oṇa da. hē' dā'tmāz ōlē ğonu ğoṇşū çēvriyē vēriller. dāşlállārdı de hindi
 72 yōḥ. tābiyí çōcū' sēvidırmK uçun para murā m' mērillēr nō verillōr milmiyōm. güvēt
 73 nēy. hē ğāvırgā yāpārdıK ēvēlden. hē ğāvırgā yapārdıK ēvēldēn hindi yāpmıyōllār d'
 74 ēvēl çok yāpallārdı. hē yok on' yāpmıyōllār. bēním esġi çocuklū'm mālın ucúnda
 75 davārın ucúnda gēşd' ō'lum. yēdi yēşindem beri bem māl gútdüm. hē mālın ucúnde
 76 geşd' ōlum. mērsin. vallā' helār ātmış dā mı gēldım hēlar atmışdá gēldik. bubāsı
 77 burālı hē. ben ā gēl'n' ōldum getdım bi' yerē ğáýnáhá ğáyımb'ba durdurmādı
 78 sī'dirmādı ō zamān gē' gēldim bunun bōbāsına geldim hē. bura' gēldim ō'lum. bēn
 79 gēlēl' ēlli sēn' oldu. yāpārıZ biz dē yapārıZ. biz ırāmāz'ı ilk gününde tāvık kesērıZ
 80 dōldurrūZ pilāvını işirir verdī'miz yēre vēr'riz vēmedī'mizi gēndimiz yēriz. hē tāvı'
 81 bēn de kesērım. hē yā. içi tāvı' tēmizlērım ş' ēderim dōldur'rūm on' da ocā' göyēr
 82 sūyünē dā dō'me Pilāv' bişirrim vērdī'm yēre vēris'sēm vēmedī'm yere de gendimiz
 83 yēriz. hē ilk günü bōyl' ōlur. sō'rde çok zaman ğáyfēltī. yemēK ōlursē dē fāsiliyē
 84 bişirın ğuru FāZılya bişirın yēşil Fāsülyā bişirın çōrb' ēdēn başġa n' ēdicin. ēvıñdē nē
 85 bulúrsān ōnú yēn. bulġur pılāv' ḥoşāf ōlurd' ēsgídēn hindi yōk. ḥoşāFī ocā' góý'yōm
 86 üzümü ğāýniyō bişiriyōn içinē şir' ātıyōn üzümü góý'yōn bi' de içine sū dōkúyōn
 87 bişiriyōn bişdi mi şēKēr ātıyōn bi' de limān ātıyōn ōlúyōr ḥoşaf. hē üzümdeñ
 88 üzümdeñ yāpıyom. yārdımcısı dē ē' ğoṇşúlārım ē' bem bura' gēleli elli sen' old' ammā
 89 on āltı sene bunun yān'da durdum ben. yēn' gēldim. vārdı ēsgí yapı üsdü toprā'dı.
 90 üsdü toprā'dı bi' de bēn gēldıkdeñ kēř. tóprāK ēvıdı ēv dāşıdı duvarı dāşıd' da üsdü
 91 toprā'dı. hē şū ğāýá duzu yōk mu bildi'ımız yemē. duz dimēk Kí dutārımıs' sāḥar
 92 ō'lum, bilmū'm.

T6

Anlatan: Süleyman Ağca Ekgül, Yaş 81.

Derleme Yeri: Toprakkale Sazlık Köyü.

Konu: Halk Hikâyesi, Türkü, Gelenekler, Anılar.

1 yāvus sultān sēlim zamānında yāvus sultān sēlimiñ de bir sohbēt ārkādaşı vārımış, ō
2 ārkādaşı diyō Gunā arkadaşınā, yā' işde Fālanca bir lāf annāt dā dīpnīyēk diyō, ō'lē
3 dē'ncē ō ādam da dūyō künā işde fālan zāmanda eşgidēn diyō bir hōkümdār vārımış
4 dūyō ē birē diyō bālīK āvına gēdek dēmiş diyō, bālīK āvinā dūyō gētmīşlēr dūyō
5 ırmā' dūyō vārımışlār ōrūyē, ōrūyē vārınca bir bālīKÇı vār ōrdā, bālīKÇiyā dūyō Kūnā
6 hōkümdār şānsınā dūyō holtāna nē daqılırsā onun ā'rlınca sañ' altım verecā'm diyo,
7 bālīKÇiyā, nē'se bō'le dē'nce ızıcāk sonrā holtāsınā bir gēmīk dāGılıyō, bugēmīk
8 daqılınca dō'ru gēliyō hāzineniñ gāpısınā, gāpısınā gēliyōlēr terēziyi gōy'ýōlār şindi
9 sōz vērđi y'ādām, o dā gēmīk n'ādar çekici kin'āltūn, terēziniñ bür gōzün'āltunu
10 gōy'ýōlār bür gōzüne de kemī' gōy'ýōlār ē āltını gōy'ýōlār hēç tereziniñ gōzü hēç
11 yoGārī yēkīndī' yok, tēreziniñ gōzü dāşiyō dahā kēmīk yoḥārī kaqmıyō, hērkeş dahā
12 hēcaba gālīyōlār bunda bir hekmēt vār dē', hēmēn ō zamānā gādārā, hēr zaman bir
13 ālim olūr yā, gēdiyōlār bir ālime dānışiyōlār bunū, dānışınca ālim diyō Guna'āyn'
14 annādīyō ō gemiñ sāhibi dūyō āş gōzlyümüş vāhdında dūyō dünyadāykānnā āç
15 gōzlyümüş dūyō hēç bi'şiyē gōzü dōymāmış diyō onun dūyo gōS kenārınıñ bir
16 pārcası diyō kēmīk diyō, ōrīyē diyō gēdīn diyō o tēreziniñ gōzüne bir pançā toprāk
17 gōyūñ, bir gōzüne de diyō kemī' gōyūñ bāk bāhıyım nāZıl kākīyō diyō, hēmēn
18 gēliyōlār ordān dedi'i gimī yāpiyōlār, bir āvuç toprāk gōy'ýōlār terēziniñ gōzünē bür
19 gōzüne de Kemī' gōy'ýō gēmīK ā'z yoḥārī yēkiniyō, bō'le hindī benī gōnuşdurucuñuS
20 sīS, ne'dem bā's edecā'm ben şindī, şimdē bēnīm sülēymēn ā'ca ēkgül, bēn otuz āltı
21 dō'mluyūm, tū'süZ tū'süZ, ordā su yō'dū, şindī burdān mı başliyēk yoñsā āşgerē
22 getdī'mden fālan mı, esgi heýkālardan, hā şurā oturuyūm şimdī yē'nīm bizim āsēs
23 gurulūş vār yā burāniñ guruluşu gōz' alaca āḥmaT ā' dēllēr bir ā' vārımıŞ burda,
24 yāñiñ gōñşumūz bizim de āmcāmız gēlir āmcāmız gēlir, burāniñ āsēs gurucusū bu
25 ādam, āsēs gurucusū, bīz de bunnārıñ çok yāñiñ gōñşulārıyık.

T7

Anlatan: Hasan Eroğlu, Yaş 90.

Derleme Yeri: Toprakkale, Tüysüz Köyü.

Konu: Gelenekler. Halk Hikâyesi, Türkü, Anılar, Tarihi Olaylar.

1 İsmim Hasan babamın adı memmēt. anamın adı ēlīf. musdafa kemal ırāḥmatlık bu
2 toprā' geldi. İnde ilk geldi' yer sal o'l'nun evi, salō'lu hac' aḥmeT efendinin evi
3 geldi. İnde. bizim aslımızı kókúmuzu sorarsān, biz türkmenik kókden türkmen, ondan
4 kerı alıcılık vuruculuk yapallarımız bizī'lēr aldı'nī o yaptıkları yerlerdē mal üzerinde
5 yatıyo bizī'lēr. ondan kerı maraşıñ berik yaylasına gediolar yol kesellerimiz yani
6 kevren alıllar. oranıñ halkı derimiş ki tacirciler geliyo tacirciler yāni o zaman tacir
7 dellerimiz satıcıya. bezirgēnē tacirli derken derken tēcirli ğalmış bilüyon mu. tecirli
8 ğalmış hāldā şindī albisdana bağlı ğab' ā'ç köyü var ğab' ā'ç köyü ēricek tombak ğab'
9 ā'ç. cē'han ırmā'nın şu akan cēhan ırmā'nın yar başında şindi buriya ğáyāt dığğat eyle
10 sen de mō'lisdandān mō'l tūmürlek geliyo tūmürlek total tūmürlek geliyō āğsak total
11 derik biz çūnkū āşīret arasında ondan kerı bir anğara savāşī cıbıkdā padişah yeñıldī'n
12 ğabil edek yeñilmiş yıldırım bayazıt. ōrdān ordusunu geri çekip de o timūr melme-
13 ketine gederkene o ğab' ā'ç yolundan geliyomuiş biliyon mu ğayseriden ğóğsü'dēn
14 gelek dedemiZ çocū'kan dō'dū'nda ammanīñ apbacī'mış apbacī'mış derkennē ap'laĵ
15 ğalmış adı ap'laĵ ismaḥal yanına birez delibaşı daḥa uydurmuş gendi delibaşı oluyo
16 gendi. ōrda allah bir muḥammet ḥaĵ. girişiyolar ordūyūnan ğarşılaşıyo. orda da gendi
17 şehet düşüyō şindi ğab' ā'cın mezerī'nde mezeriñ eñ yūğsek hece daşı olan şō'le
18 görürsān ḥaḥ ap'laĵ ismaḥalīñ mezeri. o gündür bu gündür bu toprakdā ō'z bō'ndan
19 gelme'k kökenimiz ondan kerı bu toprakda yaşamıssık. güz gelincek şū deniziñ
20 kenerinde bir isim var şu çocuk bilir adı burnāz hē burnaz deniz burnaza basallarmış
21 adananıñ ğaradaş ğazāsına ğadar güz geldi. İnde buriye gedellerimiz mal otladıyo
22 yani. ğışī orda geçiriyo mal yayyolar. ōrdan tēkrar geri döndüklerinde yaz gelip de
23 ğurtğulā' kō' var ce'hanıñ ğurtğulā' kō' var ōrdam bēri ḥalbır atsañ durur yani āşīretīñ
24 çadırı şurdā ilerde bir depe vār adı davıl depesi bē' orda davıl çaldırımış. her
25 ğabileden bir başğan ver yani her ırkdan orā' bē'ñ yanna bir iş var dē'n gelillerimiz
26 göç ğáyātın görüllerimiz göç gelen. göçmen ora ğoñalğa yeriymiş şindikī düziçi orıya

27 toplanılarımıŝ bu vasayit yok ya o devirde geđi yolu esgi bildi'ň ondan ke' işde
 28 āHmet memmet nēyise ğabīle başgannın birine sen aşiretinī çek ō çekerimiş üç gün
 29 sonra āĝmet ali sen de çek ora ğonalĝa yeriyimiŝ düziçi. yanī toPlantı yeriyimiŝ. bunu
 30 bō'le yaşarkanna zaman geliyo dönüyō devriş paŝā' gönderiyo osmannı padişah
 31 ondan kerī heraldā annadı' ma göre devriş paşa dā bu topraklı yāni ōĝlum get dē islah
 32 eylē isĝen ēyle. islah eylē isĝen ēyle. ō düzüçinīn çoklu kō'nun yōkarı şimşek düldül
 33 dā'nā tūmüne isĝen emri alıyolar. isĝeni hēŝ diĝnemiyōlar hā biz bō'le geldik bō'le
 34 gederik. ĝayrī deĝatip burda dō's oluyo. padişaha esgeriynēn bu aşiret ondan kerī
 35 ceĝan ovasında ĝavĝa ĝuruldu. ötdü silāh davlumbazlar vūruldu. duydum ku
 36 osmannının beli ĝırıldı. ünü ısdambıla getdi beĝleri. ĝara musdafaanın ō'lu memmet
 37 ali. hem memmet ali hem de serv' ali. baĝrını ĝurŝuna gerdi serv' ali. etdeĝ ĝala oldu
 38 donlu beĝleri. becerriyem' ō'm toparriyēmiyōm ōndan kerī. dēĝatip padiŝahān emrin'
 39 diĝnemiyolar. paTīŝah da nēyapıyo islāhē'nēn islahē'nēn ĝayserinīn arasına sıhı
 40 yönetim ĝoyo. bēn de sizi yaylıyē salmam diyo. ĝaçan ĝaçıyō yaylıyā ĝaçamıyam
 41 būrda ĝalıyō. bu düziçi de ĝalıyo ondan kerī ōrdā'nı buriyē dıkmıyōlar burdā'nı orıyā
 42 salmıyolar. ordākının adın' daĝıŝdiriyolar boZ tecirli. boZ diŝim yok da ĝūsüre bakma
 43 büzum burdākī boZ tecirli biziki düZ tecirli onnarī isimlerin' bile deĝiŝdirik neysē
 44 yēdi sēne salmıyolar. yāylıyā salmıyolar. aşıkları varımış omar isminde bu āŝiretin
 45 tecirl' āŝiretinīn aŝī' varımış ĝar' 'ādikdeĝ görünür şindi aşık dert yāniyo. ĝar'
 46 'ādikdeĝ görünür ĝarnının düzü. üç beş tenē bē'miz varıdı bir ederdī sözü. esgi
 47 baĝlerimiZ öldü kime edēk nāzı. ēnden yandan ĝırıldı bīzim ĝolumuz. yani
 48 baĝlerimiz vuruldu öldü ē kime yavraracāk beĝsiz olmaz. hō hō derdik şo hō'ltudaĝ
 49 göçerdik. yani getdi' yolları söyliyo. yaylıya. hō hō derdik şo hō'ltudaĝ göçerdik.
 50 ĝümbürlüdēn imalıya geçē'dik. türkoĝluna. hāveŝ uçu göv ĝıratları sēçerdik. alıŝĝan
 51 silāhidi bizim ŝanımız. biz böylē'dik diyō. şindi duruma bak diyō. devēimiz gelir de
 52 tülülü bözlu, tülülü bözlu. aşıklar gelir de ĝucā, ı sazlı. daĝıldık. şinTi. çıkaramıyom.
 53 baĝŝıŝınā yī'didī ēlimiz. baĝŝıŝınā yī'didi ēlimiz. topaĝdaŝa çadırları dutardık. berit
 54 yaylasına çıkıyō. topaĝdaŝa çadırları dutardık. delik ev delip evlerinden meŝlāhleri
 55 atardık. her birimiz de bir ōrdūya yeterdık. dō'serek ōlemedik birimiZ. aŝıK omarım
 56 der de n' oldum n' olunca. durmıyom şu ĝoca dā'ları görüncē. sabah gelir saçılıp da
 57 boZ tecirlim gelincē. size görsedirim ĝavĝa dō's nerd' olur. ĝusura bakma yi'ānim.
 58 ŝindī ben uçu ısdambıldam bir ekip ĝēlmiŝ. bünden üç sene evel miydi nē'di. on ik'
 59 'iŝi ikisi ĝıZ cocū' on tenēsi erkek cocū'. topraĝĝalıya. benī derdest bayā' hōkūmet ŝē'

60 gim' bildĩ'm yok yā iki delā'nnı beni arabıya yitdiler ulan nere' götürüyoñuz ò'lum
 61 beni mārın on ũçü. şindi. nē'se vardım ben müdürüm dedi vardıK 'Fā'raK ğıssarak bir
 62 çöcük. hoş beş yapıdık gene bu hesabı ğamaraların óñüne. bō'K ğamara otutdurdular,
 63 emmi ne ğonuşursañ al'nıyo dedi. babañ kīm, dedeñ kīm, ebeñ kim nē'se babañ ne iş
 64 yapardı adam sorguya başladı yaħo ğardaşım babamġıl firansız burıya geldi ĩnde
 65 babamġıl burda ũ'raşmışlar yedi kenne şu musdā'bā'li kō'nún ğltında tireni
 66 düşürmüşler. bizim tirenimizi el ğomuş ğávır onun uçu onu düşürmüşler, bu çok da
 67 burda gene cáħana bāġlı bir köy ver imren isminde iki çocuk yaħalamıřlar ğardāř.
 68 idam eylemiye esgi adı ayas da şindiki adı yumurtalık yumurtalā' götürmüşler. ğávırın
 69 nōbetcisini dutam babam ıraħmatlık gece. ğapıyı ğıram babam ıraħmatlık. o mapıdan
 70 müslüman olanı çıkardan babam ıraħmatlık. ordāKı silāhleri de alıyolar. onnarı da
 71 ğurtarıp geliyolar. yalnız ò'le demeden eveli yañıldı'm bi' yer oldu. hē ğáyrı çok geldi
 72 geşdi de emmı dedi sen dedi bir türkü söyle çötelen bıyık sülemen va'yyā. o demiş ki
 73 o demiş ki oba yan'dā yapamaz yapmaz demiş. ufan ò'lum etmāñ dutmañ dedim ise
 74 diyniyoñ dē'l mi dedim ki pekē ben o türküyü çā'rıyım yā sizin türküyü mü çā'rıyım
 75 bizim türk' bizim türküyü mü çā'rıyım. hepsi Tıneldi řō'l' yāw emmi dedi sizin türkü
 76 bizim türkü var mı dedi. vār var tabiyi ğırāt var ireñk var. fark var e bizı hē'le dedi.
 77 sizıkı řō'ledir dedim. saçı sarı gözü mavı hē ēřde tas düşdü su durdu hē hē hē varıyō
 78 dedim. aslannarın türküsü varıyo asfannarın çokörövanın dedim. türküsü varıyo.
 79 dıyniyēK dedi. ulān alırım mı sandın ğözanın dā'nı. ğözanın dā'nı seFerim üsdüñe
 80 kaKmam mar. bu seniye her seniye bēñzetme al'annıyı adanıya dōKmem mar. ulan
 81 ğözanōġlu etme inādı. dedem de dedepinen sınıandı. kaKmaz emme ğovdü'mun
 82 ğanadı. çalıp ğanadını sóKmem mar. ulan ğözanōġluyum dē' gediyo ünüm. yönümü
 83 dönersem. firansız aslanın erkā' benim. şinTi. bir dakġa. dönersem yönümü işini
 84 bitirrim. firansız asgerin erkā' benim. bir zamanda iltizama soKmak var. aldı bu bizim
 85 aşiret. ulan ğözanō'lu yapamañ bunu aslım ğurd'enı' ğuzum sen bizi tanı. adam
 86 evreniyim de yudarım seni. senede de bir ğaçını yutmam o müdür dedi ki of ulan òf
 87 dedi hē ben dedim Kı aslannarın türküsü var dedim ya. hē' isminiz ney yi'ānim. abāw
 88 murat. mařallā. ulan satı yaPancı dā'l ya řē'n burdan ğusura baKma ayıK adamı ben
 89 severim gimi terbiyeli bir çócük, çok neçe adamlar geldi geşdi. körō'lunu çok severim
 90 dē çok severim dē yani türküsünü. òlmadı yanı hoşuma. bi' şey hoşuna gelirse onu
 91 belliyemañ biliyoñ mu ille dışarı hō'le bi' yerde ğırata binincek de yerler yırtırır.
 92 ğuyruk ğaldırıncaK da ğuzum sañrı örtölür. ğıratın elinden can mı ğurtulur. ver yolun

93 pacını gel geç bezirgen. burası aklımda ğalık da nēyise. ğarac'ōğlan da deli boran dē'
 94 bō'k bir aş' varımış bū aşiretin. ası suyúnūn üsdünde oturrumuş o ğünkü o zamanķı
 95 bēĝ. adı da nennenōğlu. onun yan'dē'miş o şeyde aşık da adı deliboran. maraşda bir
 96 ğız ünnemişler. şöyle gözel böyle gözel ulēn demişler ki ğedekde şu ğızı bir de biz
 97 görek yāhō. ğızı şō'le bir dē'neme bir tülū deve vermē'miş. bōran da ğarışmış getmiş
 98 içisine. bēĝ dē barabar. nēyise. ğızı görmüşler. geri geli'kenne atlı ulānıſde şō'le
 99 ğızımış bō'le ğızımış. ğızın şeyin' yapıyolar. o benim nişannım diyō. o aşık. ulān
 100 nerden nişannın. siz oturu'kan öteden ğıvradım onun yüzünden öpdüm diyo. şindī bēĝ
 101 geldikden keri habar saliyō maraşa. işde filān ğızı gönder. maraş baş ğaldırıyū. ondan
 102 keri biZ dulĝadır çocū'yuk diyollar. oranın maraşın lideri dulĝadirōğlu. şindī. bunnar
 103 burdan ka'kıyolar beş yüz ğışiyen maraşı basıyolar. maraşı ğızı alıp getiriyolar. ā'nın
 104 mā'yatına. borana diyo āha ğıZ. aha da saña bir ev. o zaman hep çadır. hū da dē'ī.
 105 çadırınan derim evi dellerimiş. asgeriye çadırı'mı bō'le biliyon mu. keçeden. ā'nın bir
 106 de gelgetcisi varımış. o zaman káhiyē dellermiş ōña hızmāTcıyā káhiyē diyo saña
 107 demiş ā' üç ğün de izin demiş. borana ğızınan ğal üç ğün. üçünc' 'ün gel. káhiyē
 108 üçüncū'n sē'rtmiş. boran boran ne vār ā'dan izin aldım ōn ğün saña heç bi' ſe' yoK 'ā.
 109 dibi başı yok. yalan. dibi başı yalan. üç ğeçmiş bēş ğeçmiş ā'nın canı sıkılmıya
 110 durmuş. ulān ben habar verdim de niye gelmedi bu üçüncū'n gelecā'dī. gelmedi dē'.
 111 şöyle dúvarım böyle biçerim káhiye geri sērt' ğāç ōğlum başın ğurtar borana ğaç
 112 başın ğurtar ā' saña çok ğızıyo bu sefer de. şū yoldan gederken hataya sol ğoluyun
 113 üsdündākī. yūĝsek dā'η adı mīĝrī'η dā' der tā' o dā' çıkıyī. yedi sene ğörünmüyo
 114 kimsiye. arıyolar darıyolar bulamıyolar ma'arafarda yatıyo. sahalı dizine enmiş
 115 dizinin ğılı aşşā'ya enmiş yāni bir maħlıK olmuş. kēçeci paFliyan dē' bir adam
 116 marımış keçē keçē kepenā' allı'mış gecē ğün'üz gezerimiş. şō'le dıpnemiş ki ğā'nın
 117 birinin dibinden bōran türkū söylüyo. bulmuş bōranı. ğörükümüyo türküyü diyniyo.
 118 çıkdım ūcēce dāĝinā. sē'r etdim dos'bāĝināyā. ēĝbēz ēĝbēz elī olmūş. ovasını
 119 ğürcüsdenin ğülū kōkār. hular yanāĝinā sōkāyār. asī dēllēr bir sū aķār. gövel ördek
 120 ğonar göllerinēy. üce de dā' bir dāĝımış. ā'lık bēĝlik yēnimış. top tūfa'nēn atı varımış.
 121 yūnlük gedēr yollarınāy. bunu sō'liyen delī bōrān. sevdigine mehīl vērēyēn. top tōp
 122 ölmüş āĝca cerēyēn geder dosdūn yollarınāy. bō'le demiş muradım. otur otur otur.
 123 ēhiy. yetmez mī. yāhō sizī ō'l' emme. ben de bi' ſe' yok kı. vallaḥā durdū'm ıraḥma
 124 hatın şehiT olmuş. ondan keri. bir ğaç ğişi offaş çüñkü ben şıye savaşa ulaşamadım
 125 biliyon mu o zaman TuyardıK emme çocū'duk. osmaniyē eveliyī hōkūmet esK adı

126 yarpıZ şindik'adı cebel. cebeldē'miş. murasarrıflık dellerimiş oña mutasarrıflık hē.
 127 ōrdan soñra ēndirmişler. ōsmaniya val'liK olmuş. ali ğalip her'alda olsa gerek val'nın
 128 adı orduluymuş ğaradenizli. ondan kerı tákrer erzine ēçıyo. ğeri geliyō. bir ebem
 129 marımış ebēm adı fatmā'mış da ğar'-'āz dellerimiş çok aklıllı bir ğadınımış. bō'lē iki
 130 ğışiniñ dāvesi oldu mu bō'k dā'velerde. ondan ke' ğar'-'āzı getirin o ğalleder bu işi. bú
 131 yā'lmış yabeşe. cebelín ğadı sı adam göndermiş beygir göndermiş. ebēmi götürmüşler
 132 orıye. iki ğışi ifādesi. ğadı da almış da ğadı da şüp'elenmiş. şu ğaklı şu ğaksız dē'.
 133 bağalım ğarā'z ne dē'ci. oTurmuşlar nē'se hoşbeşden soñra. getirin demiş ki ğadı
 134 fatma ğatım bū bunun ğanğısı ğaklı. şu ğaksız şō ğaklı. pazvat varımış pazvat neyisē.
 135 şindiki bir terfī emmē. bilmiyom yani ğayd' isdambuldan pazıvat gelmiş ğarıya
 136 dikmişler yan'ışarat. ğarıyı bō'le māğgame māğgame gezdirillerimiş. zeytinde yokarı
 137 maraşda maraşın kō' eveli nahiyēy'di. şindi bilmiyom. şindī. oranın dört bin
 138 ğaneyemiş ğávır. dört bin ğanē'miş. dört ğardaşdanımış. her bir ğanēye birisi
 139 sağıbıymış. o birī bō'klerīymış. şindi. bu ā'nın ā'nın anāsī bağçalīymış bağçalı.
 140 bāğcanın lapaşlı kō'nden. o isdesyónun tiren isdesiyónun sol taraFında dağdā lapaşlı
 141 kō' şindi. orañıymış. o zaman ora da sağar ğávır kı. bizim burdan olana bizim buradan
 142 olanā ğávırlar dayı derimiş anafarı burdan oldū'ndan. şindī. ğabar salmış birinde bu
 143 sene demiş yaylıye geldiklerinde benim yaylama gelsinler. dayılarım demiş. burdan
 144 kímí geder orıya kímí yā getmíyek demişlerise de gedēk diyen çok aşiret yörümüş
 145 göç. şura senin bura benim ondan kerı. varmışlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
SÖZLÜKLER

SÖZLÜK

- A -

ā hō hō hō: Fazlalık, abartı bildiren ünlem. (D18-2)

'ā 'ā 'ā: Yakınma ünlemi. (K1-TDB)

ā' dē'rmēn: [Ak değirmen] Kadirli'de en eski değermenlerden biri. (K17-TDB)

ā' ğabaḵ: Ak, beyaz kabak. (H7-TDB)

ā' hō: Aha o, işte ordaki. (D2-30)

ā̄ ō: [o ho] Çok, çoktan. (D15-TDB)

ā' yōl: [Ak yol] İpek yolu. (K11-58)

abara: Su değirmenine suyun yukardan akmasını sağlayan tahta oluk. (M2-TDB)

abarı/abarı/ abarī/ ābārī'ḡ/ ābārīḡ: Şaşıрма, sevinme, abartma ünlemi. (M2-TDB)/
(M25-TDB)/ (M17-TDB)/ (K30-TDB)/ (K27-TDB)

abāw/ abāw/ abāw/ ābāw/ abāwū/ abāwu/ abāww/ abāww/ abāww/ ābāww/

ābāwwu/ abāwwu/ abāwwū: Çok, abartma, şaşıрма ünlemi. (B7-46)/ (M20-TDB)/
(M8-619)/ (M8-652)/ (T1-TDB)/ (M23-TDB)/ (S3-20)/ (D18-44)/ (B9-37)/
(S8-TDB)/ (D1-TDB)/ (M27-TDB)/ (K11-31).

abı güneş: Mayıl hikâyesindeki kız kahramanın ismi. (M13-TDB)

abilacı'm bacıcı'm: [ablacığım bacıcığım] Bayanlara hitap ederken kullanılan saygı ifadesi. (M8-383)

abiş yerlēr': Apiş arası, bacak arası. (H2-TDB)

abōneş: Mayıl hikâyesindeki güzel ama aslında büyücü olan kadın. (M8-1129)

ābō āmān āmān: Çok beğenme ifade eden ünlem. (K34-TDB)

abō/ abōw/ ābōww: Şaşıрма ünlemi. (M24-TDB)/ (M18-38)/ (D1-47)

ā'ca senēm: Senem hikâyesindeki asıl Senem'in kızı. (M20-TDB)

ā'caḵ: [āğcak] Zakkum ağacı. (H7-TDB)

ācār pırtı: Yeni elbise. (S1-22)

acış-: İçten içe üzülmek. (M9-78)

āciŞ mēciŞ: İslami isimlerin dışında kalan yeni moda isimler. (H3-TDB)

ācīş-: Üzülmek. (K12-53)

ā'ç dām: [ağaç dam] Tahta çatı. (K18-TDB)

ā'ç süvën: [ağaç süven] Uzun dal. (S8-TDB)

āçcī'nı: Azıcılığı. (S10-TDB)

āçī'cik: Azıcık. (S9-TDB)

açık suçuk: 1. Açıkça, 2. Utanmadan. (M8-2093)

açıkçaç: 1. İşin gerçeği, 2. Açıkça. (M17-TDB)

açılınacā'nı ğapalnacānı: Açılacağını kapanacağını. (M1-TDB)

āçılmadıķ ō'llarıñ balı: Dokunulmamış oğul balı. (D4-TDB)

adam alıcı su: İnsanı akıtıp götürecek güçte, güçlü akan akarsu. (T1-TDB)

adam evreni: İnsan yiyen yılan. (T7-85)

adam ō'lu: [adam oğlu] İnsan. (M8-2965)

ādānā dū'nü: [Adana düğünü] Davullu, şen düğün. (K32-TDB)

ādana üç ayā': [Adana üçayağı] Oyun havası. (D2-102)

adana yemenisi: Deriden yapılmış, engin düz topuklu ayakkabı. (M4-TDB)

ādebinēn erkēneninen yolunān: Saygıyla, törelere uygun şekilde. (D3-TDB)

adı datlı: Küçük çocukları severken söylenen söz. (M23-TDB)

adı sāhabı/ adı sēhabi: Çocuğa ismi koyulan kişi. (K8-TDB)/ (M13-TDB)

adı sürsüp diyēn: Adı devam etsin diye. [çocuklara büyüklerin adını koymak] (K19-TDB)

adıbeli'siz: Bolu beyinin zindanında kalırken Köroğlu'nun isminin söylemesini yasakladığı için Köroğluna verilen takma ad. (M8-825)

adi kiremit: Eskiden kerpiç evlerin çatısında kullanılan kiremit. (MDD)

ādi: Ayakkabı yapmaya yarayan takta saplı demir. (H2-TDB)

ā'dirmeç: [eğdirmeç] Ağaç eğilerek yapılan alet. (H7-TDB)

āff: [of] Abartma ünlemi. (T6-TDB)

afzal: [efdal] Daha iyi. (K9-TDB)

āğa: Erkek kardeş. (D15-TDB)

ā'gedīk: [Akgedik] Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)

ağ çām: Gövdesi açık renkli çam türü. (M22-127)

āğ dut dalı: Yara iyileştiren ot ismi. (M17-TDB)

āğ gelin: Türkü ismi. (M13-243)

āğ pıñar: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

āğ saḲāllılār: Köyün aklıbaşında yaşlıları. (D2-82)

āğān ā'cı: Kurt girmeyen, çürümeyen ağaç. (M28-TDB)

āğcadā' fēḡḡı: Andırın'ın Feke köyü. (K18-162)

āğcaḳlık: Ağcak, zakkum ağacının, çalısının olduğu alan. (M13-TDB)

āḡış-: Konuşmak. (H7-432)

āḡır ādam: Değerli, saygın adam. (H7-427)

āḡhyamsı-: Ağlayacak gibi olmak. (M11-TDB)

āḡna-: At, eşek için sırtının üstünde veya yatarak yerde debelenmek. (M8-616)

āḡri kōmbe: Börek hamuru tahtada geniş bir tabak çapı genişliğinde yuvarlak olarak açılıp bu hamurun tam ortadan bir yarısına çökelekle veya ıspanakla hazırlanmış iç yerleştirilip hamurun boş olan kısmı içli kısmın üstüne kapatılır; Bir tabağın kenarıyla hamurun ucu eğri/ yuvarlak kesilip kapatılıp ve ekmek sacında pişirilip taze yağ ile yağlanıp çayın yanında yenen börek. (MDD).

āḡşām üsdü: Akşamüstü. (B3-36).

āḡşamaça: Akşama kadar. (M8- 1511)

āḡşamdan: Sabah olmadan, bir gün önce. (H1-TDB)

āḡşāmı gēşḡin: Akşamın son anları, yatsı vaktine yakın zaman. (H7-447)

āḡşāmınān/ āḡşāmınān barabar: Akşam olur olmaz, akşam olduğu anda. (H7-448).

āḡşāmla-: Akşamı o an olduğu yerde beraber geçirmek, akşam misafir olarak kalmak. (H7-449)

ā'ḡz'cī'ḡ yumula: [aḡzıcığın yumula] 1. Ölesin, 2. Ağzını çatalar. (H7-452)

āḡzı civiḲ adam: Dedikoducu adam. (H7-453)

āḡzı ḡāvlāḳ: Gereksiz, yersiz konuşan. (H7- 455)

āḡzı ḡavla'ḡ biri: Sözünü bilmez kişi. (M19-134)

āḡzı şeker dili bāl: Ağzı, dili tatlı sevgili. (D13-TDB)

āḡzı taphı: Güzel, etkili konuşan kişi. (D4-TDB)

ā'ḡzın' ücēlt-: [aḡzını yüceltmek] Kibirlenmek. (H7-475)

āḡzın' yoḡār' ēt-: [aḡzını yukarı etmek] Kibirlenmek. (H7-476)

'āḡ 'āḡ 'āḡ: Evet, tam da o, ünlem. (K1-TDB)

āḡ āḡ: Pişmanlık, üzülme ünlemi. (H7-482)

āḡ: Acı ünlemi. (M9-TDB)

ahā: İşte, gösterme ünlemi. (K17-TDB)

āḥacık 'a/ **āḥacık ḥa/ aḥacık ḥa/ āḥacık 'ḥa/ aḥacık ḥa/ aḥancık**: İşte, gösterme ünlemi. (K19-TDB)/ (D4-392)/ (M13-119)/ D4-TDB)/ (K9-TDB)/ (M23-66).

āḥī semānī: Bir türkü makamı. (K18-TDB)

āḥıl dānē aḥıl tāne/ aḥıldene: 1. Akıl alınan kişi. 2. Bilge kişi. (H7-497), (K8-33)/ (M14-TDB)

āḥimēt: Ahmet. (D18-TDB)

āḥırık: Genizden çıkarılan balgamlı tükürük. (H7-446)

āḥiyām: "nerelerdesin, ne yapıyorsun" ifadelerinin cevabı, işte buralardayım. (H7-486)

āḥmat/ āḤmēt: Ahmet (K19-187)/ (D2-13).

āḥō: Çok, çoktan anlamında. (MDD)

āḥrāp muḥrāp: [akrep makrep] Akrep gibi sokan hayvanlar. (M28-TDB)

āḥrāz: Konuşamayan. (H7-489)

āḥābalı: Akış yönü meyilli. (H7-492)

aḥÇāl' uṣā': Mehmetli köyü tarafında bir kabile ismi. (K17-TDB)

aḥÇālaṣ-: Pazarlık yapmak. (H7- 493)

aḥÇālhık: Para değerinde olan bir mal. (H7-494)

aḥÇāsız dellāl-: Boş konuşan. (H7-493)

aḥdār-: Harmanda gem döverken dövülen ekinin altını üstüne getirmek. (D2-169)

aḥğız: Mayıl hikâyesindeki kız. (M8-1261)

ākifiyē: Kadirli'de yer ismi. (K34-TDB)

aḥraba: Gelinin çocuğu olunca erkek tarafıyla akraba olur. (M29-TDB)

ākreb otu: Akrep sokan yere koyulan ot. (S8-TDB)

aḥşam ēşmesi: Koyunların dağda kaya veya ağaç diplerini eşerek yattığı gölge yer. (T1-220)

aḥşāmınān ol-: Akşam vakti olmak. (S6-88)

aḥşāmınāyēn: Akşamleyin. (T1-TDB)

aḥşamsı-: Akşama yakın zamanda olmak. (M14-TDB)

al' 'ābāk: Alakabak. (K18-697)

al' 'āncık: [ala kancık] Isıran böcek. (H7-517)

ā'l' 'īmī ḡārāl' 'īmī: [aklı gibi karalı gibi] Çapar. (K19-TDB)

āl küfēylānım: Kırmızı at. (K18-274)

ā'í: [ağal] Çit. (MDD)

alabacak: Köroğlu'nun çok hızlı at süren adamı. (M8-330)

alabaÇ' isminde bir adam: Koroğlu hikâyesinde bir adam. (M8-329)

alābaş: Köpek. (H7-518)

alābocu: 1. Ala köpek, 2. Fesat kişi. (B3-TDB)

alācalı bulācālı: Ala, yarısı beyaz yarısı siyah. (H7-522)

alācālı: Sumbas'ta yer ismi. (S10-362)

ālāFātsiz: Kaba, işe yaramayan kişi. (H7-527)

alakeçe: Yörüklerin çadırın içine serdikleri keçe. (T1-TDB)

alāpaçā: Kızıroğlu Mustafa Bey'in atı. (K21-TDB)

al'a'rahlık: [ala karanlık] Tam kararmamış hava. (H7-518)

alaşeker: Kırmızı çizgili beyaz Konya şekeri. (T1-TDB)

ālāz: 1. Alev, 2. Aleve tutarak temizleme. (K21-TDB)

ālbusdan: Elbistan. (S9-111)

alēyçik: Yaylada yapılan hayma. (K23-TDB)

alh: Almak. (M29-TDB)

ā'lık kispeti: Ağalara özgü kıyafet. (T1-69)

alımcı satımcı: Çerçi. (M13-TDB)

alış-: Yanmak. (MDD)

alışğan tüfek: Atış yapmaya yatkın, uygun tüfek. (D3-TDB)

ā'lıyāmsı-: Ağlayacak gibi olmak. (H7-439)

alıyası: Hepsi. (M8-1873)

ali bā'li: [Ali Beyli]Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

ālī ğad'ō'lu: Elbeylioğlu hikâyesinde bir bey ismi. (D13-TDB)

ali ğayāsı: Osmaniye'de yer ismi. (K21-TDB)

ali oĥulu: Eskiden askeriyede okuma yazma bilmeyenlere okuma yazma öğretilen okul.
(K18-TDB)

ali osmanō'lu: Beylikler döneminde, Dadaloğlu zamanının Çukurova beylerinden biri.
(D13-TDB)

alibekir ō'lu: Osmaniye'de hüküm süren en eski yerli ailelerden biri. (M1-9)

alibekirī sancaqlı cāmisi: Osmaniye'nin ilk camisi. (M1-TDB)

alibekirli: Osmaniye'nin ilk mahalelerinden biri. (M6-12)

alibeyli cāmisi: Osmaniye'nin ilk camilerinden birisi. (M6-78)

alimenner: Osmaniye'nin en eski ailelerinden birinin adı. (M1-TDB)

ālipaşa: Sumbas'ta yer ismi. (S4-TDB)

āliyētdin: Alaattin. (K25-TDB)

allah allah deresi: Çiftmazı tarafında bir dere. (M5-TDB)

ālmā: Elma. (K18-670)

ālmacı: Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)

alt ev: İneklik, ahır. (MDD)

alt yanı: Başlangıç yeri. (M19-TDB)

alt başında: Alt tarafında, öbür ucunda. (MDD)

altdā' üsde: [alttaki üste] On kişiyle minderle oynanan bir oyun. (S8-TDB)

āltām: İneklik, ahır. (K18-16)

āltı tasda bir çelik: Değirmencinin ücret olarak aldığı ürün miktarı. (H1-68)

altın tellik: Istarıda yapılan dokuma modeli. (D4-754)

altını çintikle: Taşa diş açmak. (M2-TDB)

āltl' üs'lü: İki katlı eski zaman taş evi. (K34-TDB)

amanın kele: Bir istek, acınma ünlemi. (M23-TDB)

amanın uşak: Korku, şaşırma, çaresizlik ünlemi. (M8-TDB)

amāniñ amāniñ: Amanın, şaşırma, korku, çokluk, aman dileme. (S8-TDB)

amāw: Şaşırma, abartma ünlemi. (M29-64)

āmberipārgı: Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)

ā'meç: Ağaç eğilerek yapılan alet. (H7-TDB)

āmeliyē: Tarla işçisi. (MDD)

anā dōldu: Anadolu' isminin gelişini ifade eden söz. (K17-TDB)

ānāh: Şaşırma ünlemi. (K30-67)

anāmiñ gūnūnıp zamanı: Annemin gençliğinde. (H1-39)

anāniye gāybetme-: Geleklekten kopmamak, büyüğü küçüğü saygıyı bilmek. (K8-TDB)

anañ' avradıñı n' ēdiyim: Küfür. (M9-TDB)

ānāvārza galesi: Kadirli'de bulunan kale ismi. (D13-TDB)

ancemi: En sonunda. (M8-590)

andaÇıñ ossuñ: Hatıra kalmak. (K17-TDB)

āndan sō'ra: Ondan sonra. (H6-184)

āpèrè: Gerçekten, eğer. (M13-TDB)

āniñ āslı: Onun aslı. (K27-TDB)

ankislobedī: Ansiklopedi. (M20-TDB)

- annadī'mız ğadārāsiylē:** Anladığımız kadarıyla. (S4-TDB)
- appère:** İnan ki, kesinlikle. (M1-TDB)
- āno's:** Anons. (H5-21)
- anōzen dā':** Amanos dağı. (H7-278)
- āpṣā:** Ayşe. (K22-TDB)
- aṇ ipdīl:** İlk önce. (B8- 27)
- āṇ usul/ aṇ usúlú:** İlk önce. (M13-197)/ (M13-203)
- āṇáre:** Eğer. (M17-TDB)
- aṇdaç:** Hatıra hediye. (H2-TDB)
- āṇğıt ğuşú:** Kanatları kiremit renginde, ördeğe benzer bir tür kuş; angut. (K30-TDB)
- aṇḥārīyā:** Ankara'ya. (S9-274)
- āṇ'rısmíyá dūr-:** Atlar kışnemeye başlamak. (D3-TDB)
- āṇsít-:** İstemek. (T5-57)
- aṇşırt-:** İstemek. (M10-TDB)
- apal apal gel-:** Turna topallayarak paytak paytak yürümek. (M23-TDB)
- āPáṛḡ:** Şaşırma, korkma ünlemi. (S3-TDB)
- āpbā' dur-:** Bembeyaz kalmak. (K34-TDB)
- apbā:** Bembeyaz. (S9-TDB)
- apbā'cā:** Bembeyaz. (K27-TDB)
- apbacık:** Tertemiz. (T7-14)
- apdal ō'lu:** Davulcuların, edelerin soyundan gelen. (M13-TDB)
- apdal:** Davullcu. (S4-TDB)
- apdıllā' kā'lēr:** Baheç'nin eski ailelerinden biri. (B1-27)
- āpdılḡ ğışı:** Aprilin kışı, nisan soğuğu. (S8-TDB)
- āpıldaḡ:** Fazla şişman, etli. (S9-TDB)
- aplāḡ çocū'ḡ:** Yeni büyüyen çocuk. (K18-TDB)
- āplaḡ ğō'n:** Aplak, koyu, parlak, körpe koyun. (D20-TDB)
- āplaḡ:** 1. Körpe, 2. küçük. (K32-TDB)
- āplaḡ:** Sumbas'ta yer ismi. (S10- 362)
- āpōrlō:** Hoparlör. (D6-TDB)
- āprilḡ bēši:** Beş nisan. (T1-TDB)
- ā'r cürüm elbiseleri:** [ağır cürüm elbisesi] Mahkûm elbisesi. (D13-TDB)
- ār et-:** Utanmak. (M14-TDB)

arab' at: İyi koşan, cins arap atı. (K8-TDB)

arabacıq: Yeni yürüyen çocuğa tutunarak yürümesi için verilen iki tekerlekli tahta araba. (M29-TDB)

ārap sēkmēZ: Uzun atlama oyunu. (K34-TDB)

arap: Esmehān hikâyesindeki kötü kişi. (D4-211)

arapkirli: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

araplı: Aslı Tecirli aşiretinden olan köy. (M19-TDB)

ard' ardiye: Arkası arkasına. (M13-73)

ard ucu: Arka tarafı, sonu. (M4-55)

ārdı çok: Kalabalık aile, geride devamı var. (B7-37)

ārdıç süvēn/ ārdıç süvēni: Uzun ardıç dalı. (S8-TDB), (K33-TDB)

ardıç: Kozalaklı, dikenli çam türü. (M22-127)

arēfe çörā'/ ārefe çörā': Pekmezle saçta yapılan arife günü mahallede dağıtılan çörek. (K31-TDB)/ (K19-TDB)

areFe dā't-: Arife çöreği dağıtmak. (S9-TDB)

arefe kömbesi: Pekmezle saçta yapılan arife günü mahallede dağıtılan çörek. (K8-TDB)

arē'sdır-: Arayıştırmak, aramak. (K6-TDB)

arḥam süra: Arkasından takip ederek. (D4-543)

āri: Temiz. (B6-56)

arı mumu: Arının peteğinden yapılan mum. (M29-TDB)

ā'ricāqlı: Çok hasta kişi. (H7-443)

arḳ' iḳēri: Evin arka odası. (K19-TDB)

arḳa ḡaş: Semerin bir parçası. (S4-TDB)

arḳadan ārı vur-: Arkasından tokat vurmak. (M13-473)

arḳadan ā'rı: Arka tarafından. (M13-473)

ārḳās' 'ūrā gēt-: [arkası sıra gitmek] Arkasından, peşi sıra gitmek. (S3-272)

ārmīt: Armut. (K18-670)

arp' ekerim: Mahvetmek, zarar vermek. (M8-2333)

arpa saradı: Arpa elenen geniş gözlü büyük kasnaklı elek. (MDD)

arpal' oda: İçinde evin zahiresinin bulunduğu, depolandığı oda. (M1-TDB)

arta varısa: Daha fazlası varsa. (M29-TDB)

ārtısı dē'İ: [artısı değil] Bilinen kişi için, kişi ismi + den başkası değil. (H6-TDB)

- ārtıtdır-:** Ekleme yaptırmak. (S9-TDB)
- arzıla-:** İstemek, özlemek. (M8-53)
- āS çok:** Kısmen, biraz. (K21-TDB)
- ā'sdurāldıyā:** Avustralya. (M27-TDB)
- āsēs:** Esas, aslında. (T6-22)
- āsıdā:** Şekerle yapılan bir yiyecek. (T1-188)
- asla ğatiyen:** Kesinlikle. (M8-669)
- asla ha:** Kesinlikle. (K8-TDB)/ (M5-TDB)
- aslaḡurtlar:** Osmaniye'nin ilk ailelerinden biri. (M6-38)
- āssın-:** Miktarı az bulmak. (K18-265)
- ā'samlē':** Akşamleyin. (M29-TDB)
- aşğarla-:** 1. Dış yüzeyini düzlemek, 2. Değiştirmek. (H2-TDB)
- aşı ekmā' yenir:** Helal kazanıp helal yiyen dürüst kişi. (M8-215)
- aşıK ali:** Senemi seven kişi. (M14-TDB)
- aşık hōs'ün:** [Aşık Hüseyin] Bahçe'de türkü söyleyen bir aşık. (B3-TDB)
- aşık hūsüyün:** Aşık Hüseyin. (M13-TDB)
- aşıK oyunu:** Aşık kemiğinin atılarak düz mü yan mı geldiğine bakılarak oynanan oyun. (M1-TDB)
- aşık:** Keçinin aşık kemiğini kınalayarak, kemik dik mi yan mı duracak diye atılarak oynanan oyun. (D2-TDB)
- āşılāk:** Aşıyla cinsi iyileştirilmiş ağaç. (K19-TDB)
- āşılı ğalesi:** Koçlu köyünün kalesi. (K16-TDB)
- āşırtmā:** Yük hayvanının arkasından gelen kayış. (S8-TDB)
- āşırtma:** İpin yarısı bir tarafta yarısı bir tarafta olacak şekilde ayarlama. (D2-TDB)
- āşiret davarı:** Aydınli aşiretinin beslediği keçi türü. (T1-170)
- aşiret dili:** Türkmen ve Yörük aşiretlerinin kendi aralarında kullandığı ağız. (T1-TDB)
- aşiret ğocağarı:** Türkmen ve Yörük aşiretinde hekimlik yapan yaşlı kadın. (T1-TDB)
- aşiretīn ğubreK zamanī:** Aşiretin ğurbah, kabarık, kalabalık olduğu zaman. (T1-73)
- āşireT ēbesi:** Türkmen ve yörük aşiretinde hekimlik yapan yaşlı kadın. (T1-TDB)
- āşK şehidi:** Birbirlerini sevdikleri için öldürülen masumlar. (K21-TDB)
- aşşā' yeli:** [aşağı yeli] Garbi yeli. (S10-TDB)
- aşşā' kī bā':** [aşağıki bağ] Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

aşşā'raḳda: [aşağırakta] Daha aşağıda bir yer. (K14-TDB)

at altından ḥaviya şahniyanca: At altından havaya arka ayakları üzerine yükselince, şahlanınca. (K9-207)

at ırkı-: At coşmak. (T4-TDB)

āt ölümü: Bin dokuz yüz altmış yılındaki at hastalığından toplu at ölümü. (S9-18)

ata kennī': Ata sözü, sözünde durma, kesin söz, dönme boşanma yok. (M29-TDB)

ataḳ ver-: Saldırmak. (M8-1295)

ataş ḡay-: Ateşi kuvvetli bir şekilde yakmak. (M8-TDB)

ataş kesḡā': Ucu yanan odun. (H2-TDB)

ātaşı ḡāy-: 1. Ateşi yakmak, 2. Ateşi kuvvetlendirmek. (S6-47)

atcı süllü: Bin dokuz yüz ellili yıllarda Osmaniye'de atçılık yapan kişi. (M1-TDB)

atda binili: At üstünde, binmiş hâlde. (M8-2519)

atı deh et-: Aniden ve hızlıca atı harekete geçirmek. (K9-TDB)

atı ḥödür-: Çok hızlı sürmek. (M13-395)

ātınān ḡēl-: Gelini düğünün sonunda babasının evinden atla getirmek. (B9-TDB)

atınan sekdir-: Atı sektirerek sürmek. (M8-TDB)

atın ḡarpızlı': Atın semerinin iki yanlarındaki torbalar. (T7-TDB)

ātın ḡözüynen yolu ḡēl-: Karanlıkta sürücüsünün kontrolü dışında atın yolu bularak gelmek. (D8-38)

ātın saḡāsındān dut-: Atın çenesinin altından tutmak. (T6-TDB)

atın yelkesi: Atın çenesinin altı. (K9-202)

atınḡa bin gel get-: Geçip gitmek. (M8-2654)

ātlādım oldum: Atlamak üzere olmak. (K19-TDB)

atları birbirine tirk-: Atları birbiri arkasına bağlanmak. (D3-TDB)

ātlısı ātlı yāyānı yāyān: Düğün alayının kimi atlı kimi yaya olarak gitme. (K19-162)

a'tmıḡ dōrtlük: İri portakal cinsi. (M4-TDB)

a'tmıḡ ḡasdalı': Bin dokuz yüz altmışta Osmaniye'deki at ölümleri. (M1-TDB)

ā'tmıḡımdā yolum yōḡuşā düḡ-: Altmış yaşında artık yaşlanıp hayatta zorlanmaya başlamak. (K18-340)

ā'ūsdo: Ağustos. (K21-TDB)

avadannıḡ: Çerez gibi şeyleri yeme. (M26-TDB)

aval aval: Sersem, uykulu. (M18-TDB)

avā'lık: [avaralık] Küçük sebze bahçeciği. (K19-99)

avanak̲ yērīnē ğōýúlmāk̲: Akli erdiği hâlde akli ermezmiş gibi muamele görmek.
(K21-TDB)

avara dur-: İş yapmadan durmak. (M8-3)

avārantının tēki: Boş gezen, iş yapmayan, çalışmayan. (H4-44)

avārlık̲: [avaralık] Evin yakınındaki küçük sebze bahçesi. (K17-TDB)

avc' esen: Deli Boran hikâyesindeki avcı. (M8-TDB)

avcarı: Saçma kurşun barutu. (M5-TDB)

āvcilārīn avīn assīn āvından: Avcılar av avlasın. (M8-TDB)

avcumuñ içi giciş-: Avcu kaşınmak, bir şeyi yapmaya isteklenmek. (K7-TDB)

avğasar ali: 1. Maraş'ın bir köy ismi, 2. Avgasar'dan gelen gelen. (M26-TDB)

āvılık̲: Karayiğit'e yakın yer ismi. (H3-78)

avırdına batarak̲ ye-: Sert bir yiyeceği ağzının dolusu alıp ağzına batarak yemek. (M8-1066)

āvırdına buçā vēr-: Bıçağı ağzının yanlarına dayamak. (D4-121)

avırt: Ağzının yanları. (M14-TDB)

avlık̲ çevriminden çıkart-: Av yapılan sınırdan çıkarmak. (M8-2564)

avlık̲ sınırı: Av yapılan orma sınırı. (M8-2556)

āvlık̲: Avlak, av yapılan yer. (K12-TDB)

avrat ğarı lafı: Aslı olmayan söz. (M9-TDB)

avratlar kerisī: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

āvrēn: [evren] Hikâyelerde geçen insan yiyen büyük yılan. (K34-17)

āvsinn' 'ōcā': [avsınlı ocağı] 1. Yılan veya akrep sokmaması için tuza dua okuma kabiliyeti olma, 2. ocak. (K19-85)

āvsinnāt-: Yılan sokmasın diye dua okutmak. (K19-85)

āvsıt: Tahta kağıdı tekerinin ortasındaki yahta. (K18-TDB)

avşınna-: Yılan akrep sokmasına karşı dua okumak. (MDD)

āwluk̲: Avlak, arazi, çukur. (K18-43)

āwō: [abo] Abartma ünlemi. (D18-TDB)

āwşar hāmza: Halk hikâyesi anlatan halk aşığı. (K21-TDB)

āwwu: [ohō] Çok, çoktan anlamında ünlem. (T3-TDB)

ayaq̲: Güreşte en küçüklerin güreşi. (M14-TDB)

ayaq̲ğabının içine pāriye ilāv' et-: Gelinin sağ ayakkabısına koyulan hediye para. (M7-TDB)

ayakğabısının içine pará göy-: Gelinin gittiği oğlan evinde bereketli olması için yapılan gelenek. (K13-TDB)

āydınnı çocū': 1. Aydınlılardan olma, 2. Aydınlı soyundan gelen. (S10-TDB)

aydınnı geçisi: Aşiret davarı. (T1-170)

aydınnı ğıct': Kuyruğu çatal Yörük koyunu. (T1-160)

āyēr: Eğer. (S8-TDB)

āyhırī: 1. Ters yönde, 2. Zıt. (B12-47)

ayı sekisi: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

āyibayān ōtu: Çok pis kokan, kaynatılıp suyuna hasta yatırıldığında şifalı olan ot. (K12-23)

ayıñ aydı': 1. Ayın aydınlığı, 2. Ay ışığının gündüz gibi aydınlattığı zaman. (K7-TDB)

ayıñ esgisi: Ayın on beşinden sonraki kesilen ağacın uzun yıllar sağlam kaldığına inanılan bir kaç gün. (M1-TDB)

āyıñ om bēşinden sonrā kes-: Ayın eskisine kesmek. (K18-TDB)

āyıplık: Utanma. (D8-TDB)

ayıpsı-: Ayıp olarak görmek. (MDD)

ayıpsın-: Ayıp olduğunu düşünerek bir işi yapmamak. (M8-1722)

āyirmā musğa: Eşleri ayırmak için yazılan muska. (K1-TDB)

āyıtlāt: Yolların taşını dikenini ayıklatmak. (K18-TDB)

āyīñ ācarı: Ay görünen ilk en ince şekli veya ilk görüldüğü zaman. (K18-655)

āyīñ ēsgis': Ayın on beşinden sonraki zaman, ekme ve kesme işlerinin yapıldığı zaman. (K18-660)

aykğabısının' çitle-: Misafirin ayakkabısını birleştirerek düzlemek. (M16-TDB)

āynı ğarında yatık ekiz ğardeş: Sanki aynı anadan doğma ikiz kardeş gibi benzer. (M1-TDB)

āynı kēZ: Aynı şekilde. (D2-172)

āynıñ' 'īmı: [aynıkı ğımı] Aynı eskisi gibi. (K13-TDB)

āyñşā: Ayşe. (S10-176)

ayran çorbasi: Döğme ile ayrandan yapılan çorba. (H2-TDB)

āyran dede: Osmanlı yakalanma fermanı çıkarınca Dadaloğlu'nun yakalanmamak için kaldığı yüksek yer. (K21-TDB)

āyrān irk-: Ayran biriktirmek. (K18-737)

āýrānsüyü: Bahçe'de kaynak suyu çıkan yer ismi. (B1-42)

āyriyātānā: [ayriyeten] Bundan başka. (K19-TDB)

āyy āyy: Sevinme ünlemi. (M9-TDB)

ā'z dātlısı: [ağız tatlısı] Kız verildiği anda yenen lokum, bisküvi, daha eski zamanda helva. (D8-10)

ā'Z südü: [ağız sütü] Doğum yapan ineğin ilk koyu sarı sütü. (H7-433)

azap dur-: Hizmetçi olmak. (M11-TDB)

azaplı: [āz aplı] 1. Az aplı, az sulu, Kadirli'nin köyü. (K21-27)

āzatlan-: Azat etmek, serbest bırakmak. (M13-TDB)

āzér' mevzili: Azami menzil. (D2-36)

āzerbepcen: Azerbaycan. (D9-41)

azğıt ğalası: Kadirli'de kale ismi. (K25-31)

ā'zı bō'k mā'rā: [ağız büyük mağara] Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

ā'zı қа'қғын: Ucu yüksek. (M25-TDB)

āzinā yāmşak bā'lā-: [ağızına yaşmak bağlamak] Büyük başörtüsü bağlamak. (K19-235)

ā'zınaça sileli: Bir kap veya çuval için ağızına kadar dolu olma. (H7-TDB)

aziycik: Çok az. (MDD)

aziyeť gibicēsínē: Eziyet eder gibi düğünde oğlan evini istedikleri havada oyun oynamaya zorlamak. (S6-38)

- B -

bā' _lā kēlā: [bak hele kele: Lütfen bakar mısınız?] Rica cümlesi. (S10-TDB)

babā dēdēlerimiz: Büyüklerimiz. (S3-TDB)

babası' evi: Kızının babasının evi. (M9-TDB)

bā'dabāhan: [bahta bakan] Bukalemun. (M24-TDB)

bā'dadiye ev: Duvarlarının dışı tahtadan, duvarın içine kozalak doldurulup sıvanarak yapılan ev. (M2-TDB)

bā'daş: Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)

bā'dediye: İçi iki taraflı çıta çakılıp ortası salma, içi kerpiç doldurulan duvar. (M1-TDB)

bā'depesi: Adana'nın eski adı Bağ Mahallesi olan mahallesi. (K17-TDB)

baGana ğadar: Baktığı anda. (M14-TDB)

baḥ 'ele/ bāḥ 'ele/ baḥala/ bāḥ 'āle/ baḥ 'alā/ bak 'èle/ bak 'ele: [bak hele] Biraz bakar mısın? (M29-TDB)/ (K1-TDB)/ (M18-TDB)/ (S10-278)/ (K9-138)/ (M26-TDB)/ (M8-480)

baḥraz: Ağaç çeşidi. (M4-26)

bakalıym: Bakalım. (D3-46)

bakır doḡgazannarī: İçinde düğünde ve cenazede yemek yapılan büyük kazanlar. (M19-TDB)

bakır tava: Basdık dökerken kullanılan uzun kulplu bakır tava. (H2-TDB)

baḳlavā: Kilim motifi. (K27-TDB)

baḳsa ḳına: Bir baktı ki. (D13-TDB)

bāl yapışdır-: Gelinin dili tatlı olsun diye kapıdan girerken bal yapıştırma geleneği. (T5-44)

bā'lā' bā'lā' ēt-: Küncüyü [susam] demet yapmak. (K14-TDB)

bā'lā'/ bā'laḡ/ bā'lā': [baḡlaḡa] Değirmen de suyu çarka veya boşa gitmesini sağlayan, değirmeni çalıştırıp durduran tahta alet. (S9-TDB)/ (D1-TDB)

bāldırcān bişmēsi: Güveç. (S9-152)

bāldırcaḡ: Patlıcan. (D5-TDB)

balıḳ toru: Balık ağı. (M18-TDB)

balıklı bō'ḳ daban: Istarda yapılan dokuma modeli. (D4-754)

balıḳlıārḳ: Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)

bā'lm: Bakalım. (K19-158)

balḳannıḳ: Bataklık, sazlık. (T1-TDB)

bālī kümbe: Bal ile yapılan bayram kömbesi. (D23-TDB)

bālyēmez: Bolu Beyi'nin adamlarından biri. (B10-77)

bālyozunaḡ ğırḳılı ğara dāş: Balyozla şekillendirilmiş taş. (D4-661)

bā'm: Babam. (K30-104)/ (D13-TDB)

bāpžēr: 1. İnsanın sağlık durumunun eski iyi durumuna yakın olduğunun ifadesi. 2. Biraz iyi. (D6-TDB)

bāḡrāz/ bāḡrazlıḳ: 1. Yaba yapmaya yarayan bahraz ağacı. 2. Bahraz ağaçlarının çok olduğu yer. (M22-127)/ (D1-TDB).

bāraç: Baraj. (S1-TDB)

bā'ram kömbesi: [bayram kömbesi] Ramazan bayramında yapılan kuru kömbe. (M17-TDB)

bardak: Çam ağacından yapılan su kabı. (M2-TDB)

bārıdī ālīşdır-: Silahı patlatmak. (H7-269)

bārībār: Beraber. (K18-586)

barnaqcaq: Atın semerinin bir parçası. (S4-TDB)

bā'rsılıq: Bağırsak. (D1-TDB)

bas bir ğaldır iki: En eski arabaları gaza basarak vites atarak hareket ettirmeyi tarif eden söz. (K34-TDB)

bāsān' 'ādārā: [basana kadar] Basar basmaz, o anda. (K30-TDB)

bāsdāmbaqlı: Bahçe'de bir yer ismi. (B1-TDB)

basdık çapıdı: Üstüne bastık dökülen bez. (H2-TDB)

basdık: İncir kaynatılıp kurutulularak yapılan tatlı türü yiyecek. (K6-41)

baş güleş: En güçlü iki kişinin güreşi. (M14-TDB)

başı pōşülü: Başında poşu bağlı olan. (M9-71)

bāşıġāyās' 'öl-: Baş belası olmak. (K21-TDB)

bāşıkTōn: Vashington, göbekli portakal cinsi. (K19-TDB)

batası: 1. Adı batasıca, 2. Beddua. (M14-TDB)

batasicā: 1. Adı batıp kökü geçesice, 2. Beddua. (M25-TDB)

batdalı ġāzi: Emevi Bizans savaşlarında kahramanlık gösteren Müslüman. (MDD)

batıgünē': Güneybatı. (K6-TDB)

batman: Sekiz kilo. (T1-TDB)

bātun: Beton. (M28-TDB)

baya'cık: [bayağacık] Az önce. (D4-312)

bayāhısı: Az önceki. (D9-TDB)

bayak: Az önce. (M1-TDB)

bāyākdı: Eski, önceki. (S9-TDB)

bāyākı/ bayıkı/ bāy'kı/ bāyık: [bayakı] Az önceki. (H6-TDB)/ (K9-326)/ (D3-TDB)/ (B8-27)

bayıldım oldum: Bayılmak üzere olmak. (M1-TDB)

bā'yim: Bakalım. (D3-TDB)

bāyraq ġurbānı: Düğün başlarken kaldırılan bayrağın dibinde kesilen kurban. (M28-TDB)

bāyrāk tişî': [bayrak tirşîği] Düğünde byrak yemeği. (M27-20)

bāyrak yemā': [bayrak yemeği] Bayrak dikilip bayrak kurbanı kesilince yenen yemek. (S9-187)

bayrākdār: Bayrak tutan. (K18-874)

bayram günü gecesî: Bayram günlerinin geceleri. (M13-TDB)

bāytarîş hamamı: Osmaniye'nin en eski hamamlarından birinin adı. (M1-TDB)

bāyyim: Bakalım. (M20-TDB)

bā'z dōqlū'nā m' _āvidît-: [boğaz tokluğuna avutmak] Sadece yiyeceğinin karşılığında çocuğa bakmak. (B6-TDB)

bāzannarı: Bazen. (T1-TDB)

bazı: [kilim tezgâhı] İstarın ip sarılan iki ağacı. (M26-314)

bazlam' _et-: Bazlama yapmak. (M20-TDB)

bazlama muzlama: Daha küçük ve kalın yapılan yufka ekmek. (M8-1063)

bō'cek: [büyükçek] Biraz büyük. (M8-1991)

bēbēk göbā' az-: Bebeğin göbek bağı yerinde yara olmak. (D4-TDB)

bedelē bedel: 1. Bir cana bir can almak, 2. Kısasa kısas yapıp adam öldürmek. (K17-TDB)

bedirik: Pamuğu serip kamaşa dolayıp eğirilmeye hazır hâle getirme. (H2-TDB)

bēk: Pek. (S10-118)

bekere: İğn altında ağırlık yapan delikli taş. (M26-308)

beklē'P otur-: Bekleyip durmak. (M8-367/368)

bekmeZ tahēn: Pekmez tahin karışımı. (M2-TDB)

beKmez: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

bekmezli gātmerli: Yörük tatlısı. (T1-TDB)

bekmēzli kömbe: Ramazan bayramında yuvarlak tepside altı ince hamur üstü pekmez baharat karışımı ile fırında pişirilen Osmaniye tatlısı. (K13-TDB)

bēkmsdāhāl: Bahçe'de köy ismi. (B9-TDB)

bēl gōlānı-: Atın karnının altından geçen semer kayışı. (S10-379)

belā mısıñ şer misip: Musibet misin kötülük müsün anlamında ifade. (K9-TDB)

belāñ: [Belen] Hatay'ın ilçesi. (B12-TDB)

belben: Üzümden veya erikten yapılan ince pestil. (M3-TDB)

bēlç'kā: [Belçika] Silah modeli. (S9-TDB)

bēle: Böyle. (K21-TDB)

- bēle-:** 1. Bulaştırmak, 2. Sürmek. (K13-TDB)
- belediyenīḡ darḡı:** Ölçüsü, belirlenen miktar, bedel. (M13-TDB)
- bēlēkli çocuk:** Kundaktaki çocuk. (M2-TDB)
- bēlēḡörāḡ:** Sumbas'ta yer ismi. (S10-23)
- bēliš:** Paylaşmak. (K8-TDB)
- belkít/ bēlkit de:** Belki de. (S13-TDB)/ (S3-338)
- bellemē:** Öğrenme. (MDD)
- bellēn-:** Tanınmak, ünlenmek. (D4-271)
- bellik:** Koyunların veya ineklerin kullaklarına yapıla işaret, en. (T1-TDB)
- bēlūṣ-:** Paylaşmak. (K18-262)
- bēn bāṣīmā:** Tek başıma, kendi kendime. (K19-316)
- bēn yāṣlārında:** Benim yaşlarımda. (S6-TDB)
- benciye:** Bence, bana göre. (M26-TDB)
- bēnim_ günüm/ benim günümde:** 1. Genç olduğum zamanlarımda. 2. Benim hükümdarlığım zamanında. (S3-179)/ (D3-TDB)
- bēnimsin-:** Benimsemek. (S12-9)
- bēṗzi sarı:** 1. Sarı tenli. 2. Hastalıklı. (T4-54)
- ber' _'āçe:** [beri geçe] Beri taraf. (M13-498)
- ber' _'ātir:** [beri getir] Yakınlaştırmak. (K9-TDB)
- berçimleşdir-:** Toprağın birbirine geçip sağlamlaşmasını sağlamak. (S8-TDB)
- bērdi döṣṣe-:** Toprak damlara çalı döşemek. (K8-50)
- bēri baş:** Yakın taraf. (K6-TDB)
- beriden_ öte:** Meydanda boylu boyunca gelmek. (M8-2350)
- bērillekdē:** Daha beride, daha yakında. (K4-TDB)
- berit:** Barut. (T7-TDB)
- beriyanna beri:** Beriye doğru. (M8-TDB)
- berk yū'r-:** [berk yağdırmak] Sert hamur yapmak. (MDD)
- berke get-:** Hızlıca gitmek. (M8-498)
- berkiṣ-:** 1. Sağlamlaşmak, 2. Sertleşmek, 3. Yerleşmek. (M29-TDB)
- bērkiṣdir-:** 1. Sıkıştırmak, 2. Sertleştirmek, 3. Yerleştirmek. (D2-164)
- bērkit-:** Sağlamlaştırmak. (K19-TDB)
- berli:** Beri. (M1-TDB)
- berrā' ḡādāra:** Biraz beriye kadar. (S9-276)

- besdil:** Üzüm kaynatılıp güneşte kurutularak yapılan tatlı yiyecek. (K6-42)
- beş evli:** Beş hanımlı. (M1-TDB)
- beşā'ç:** Karayığit'e yakın yer ismi. (H3-76)
- beşdāş öynā-:** Beş taşı yukarı atık havada kaparak oynanan oyun. (K1-TDB)
- beşik kertī' nişannılı/ bēşik kertme nişannı/ beşik kertme nişannılı:** Beşikteyken evlenmelerine karar verilme, beşik kertmesi. (M14-TDB)/ (K9-362)/ (M13-TDB)
- beşir et-:** Becermek işin üstesinden gelebilmek. (M9-TDB)
- beşirikli:** Becerikli. (M9-TDB)
- bēşiriksiz:** Beceriksiz. (K18-TDB)
- betdā' etdi:** Beddua etmek, kötü dilekte bulunmak. (M8-858)
- betdeş:** 1. Apdal, 2. Sünnetçi ismi. (H2-TDB)
- bēyākı:** Az önceki. (K8-25)
- bēyaz ya'lık:** Beyaz tülbent. (M20-TDB)
- bēygir müygür:** At buna benzer hayvanlar. (M13-TDB)
- bēz:** biz. (B12-2)
- bēzdirme/ bezdirmē:** Ekmek yaptıktan sonra artan hamur saca dökerek pişirilen kalın ekmek. (M7-TDB), (S8-TDB)
- bēzgin ol-:** 1. Usanmak, 2. Rahatsızlık duymak. (M5-11)
- bezi et-:** Hamurları açmadan önce küçük küçük yassılamak. (M17-84)
- bēziyi dōk-:** Yufka ekmeğin hamuru. (K6-6)
- bōğēt:** Akarsuyun durgun yeri. (T1-TDB)
- bōhārat yolu:** Anadolu'dan geçen eski ticaret yolu. (K11-TDB)
- bī' de kī:** Ek olarak. (M29-TDB)
- bī yıl:** Bu yıl. (K18-TDB)
- bıçğı ū'ntüsü ye-:** İstiklâl Savaşı yıllarında talaş yiyerek yaşamaya çalışmak. (M13-TDB)
- bıçğı:** Kilim nakışının ismi. (M29-TDB)
- bıldır bu zamānlār:** Geçen yıl bu zamanlar. (K21-TDB)
- bıldır çıkıncı:** Geçen yıl bitince. (D3-TDB)
- bıldırcın kömbesi:** Bıldırcın kuşlarından yapılan börek. (T2-17)
- bıldırkı:** Geçen yıl bu zamanlar. (K21-TDB)
- bıñbıyāz:** Bembeyaz. (D6-TDB)

b̄r ġāvsarlama çıķārt-: Kavga çıkarmak. (S1-TDB)

b̄r perşānnıķ cıĠār-: Bir kavga, rezalet çıkarmak. (S9-97)

b̄r ūk' ūç: Birkaç. (K19-261)

bici bici: Altı bardak suya bir bardak nişasta eklenip pişirilip koyulaşan karışım tapsiye düzlenir ve buzdolabında soğutulup, dinlendirilir, üzerine yaş bez serilip, soğuyan bici küçük küp şeklinde elde doğranıp, küçük kaselere koyulup, üzerine kırmızı boyalı su, pudra şekeri, kar hâline getirilen buz, gülsuyu eklenip yenen Osmaniye'nin geleneksel yaz yiyeceği. (MDD)

bıraġana ġadar: Bırakır bırakmaz. (K7-TDB)

b̄rāvó: Bravo. (S8-TDB)

b̄re ġavırıġ dölü: 1. Gâvurdan türemiş kişi, 2. Kızgınlık ifadesi, hitap. (M8-473)

b̄t: Güç, kuvvet, gıda. (K18-582)

bıv vıv vıvı: Çıkrık sesi, yansımali. (M21-TDB)

bıyī' ġıvrat-: Süslenmek. (MDD)

bızdı'dıķ bızdı'dıķ bızdı'dıķ bızdı'dıķ işē-: Adım adım, duraklayarak biraz biraz işemek. (S3-TDB)

b̄zim ġünümüzde: Gençliğimizde. (D23-TDB)

bi' ūseT: Bir şey. (S10-TDB)

bi' ūye': Bir yol, bir kere. (K9-534)

bi' b̄ō'ründe: [bir böğründe] Hemen yanında. (K16-TDB)

bi' dolayıdan: Bir sebepten. (M19-TDB)

bibi: Hala. (M9-40)

bider: Tohumluk. (K21-TDB)

bidercik ġārgāası: Tarlada biderleri toplayan karga. (K21-TDB)

bideri dōķūl-: Tohumu toprağa düşmek. (D4-517)

bikir: Bekir. (MDD)

bılā'nden dē'şir-: Bileğinden toplamak, yakalamak. (B12-TDB)

bilāņzik: Biçilen ekinleri harmanda yuvarlak şekilde yığmak ve üstünden gemle geçme. (D2-162)

bildī'ñ afel: [bildiğın afel] Bildiğın gibi. (K18-752)

bıldırdan ölūk: 1. Geçen yıldan ölmüş, 2. Çoktan. (D3-154)

bilene: Bile. (M10-TDB)

bilēnmış ġılıç: Savaşa hazır. (M19-119)

- bilī'**: Bilir misin? (K25-TDB)
- biliyō'**: Biliyor musun? (K30-82)
- bilmēm n' 'ādārā**: [Bilmem ne kadar] Belirsiz zaman. (K30-TDB)
- binēk daşı**: Ata binmeye yarayan yüksek taş. (K25-TDB)
- bir' 'āz**: [bire kız] Seslenme ünlemi. (D4-327)
- bir' ulān/ bir' ülen**: [bire oğlan] Seslenme ünlemi. (S3-TDB)/ (M23-101).
- bir aynı**: Aynısından. (K8-TDB)
- bir bişirim**: Bir yemek yapacak miktar. (S8-18)
- bir çıpkē**: 1. Çok az, 2. Çok küçük. (K19-TDB)
- bir dēmīr gāşī'**: Bir yemek kaşığı miktarı. (H1-TDB)
- bir ēl'n' āldı miyī**: [bir eline aldı mıy] İşe başlayınca. (K30-TDB)
- bir gāşī'cāk**: [bir kaşıkçık] Bir kaşık miktarı. (K19-TDB)
- bir gün durunca bür gün**: İki güne bir. (MDD)
- bir keḡ**: Bir kere. (S3-TDB)
- bir o 'ānniye bir o 'ānniye**: Bir o yana bir o yana. (M3-TDB)
- bir şeye de moḡdeşlī'n yōḡ**: Muhtaçlığın yok, maddi durumun, geçimin iyi. (K9-446)
- bir ük' üş tene**: Birkaç tane. (K22-TDB)
- bir zaman**: Hiç bir zaman (M3-TDB)
- birzāt**: Bizzat, kendi, şahsen. (S11-TDB)
- bir zıkfılık deri**: Bir parça deri. (M23-95)
- birčāçcik**: Bir tanecik. (M23-TDB)
- birdilli yer**: 1. Aynı, 2. Beraber. (D6-TDB)
- bire bire bire/ birē birē**: 1. Korku ifadesi, 2. Alay ifadesi. (K8-34)/ (M8-2061)
- birē hērih**: Be adam anlamında hitap. (D18-TDB)
- birē ulān**: Be adam anlamında hitap. (K25-11)
- birēr dalāk bā'simēt**: Birer parça peksimet. (K23-TDB)
- birez baḡzer**: Daha iyi durumda. (M17-63)
- birēz mirēz**: Biraz. (D15-TDB)
- birikdirmēlik taḡranālīḡ**: Kışın yemek için saklanan tarhana. (H6-TDB)
- birikilen**: Biriktirilen. (M19-TDB)
- biro ḡomaḡ ulān**: Tutun kaçırmayın anlamında ünlem. (M20-TDB)
- bir'ō**: [bire ho] Seslenme ifadesi. (M1-TDB)
- bīrrē bīrrē**: 1. Alay 2. Korku ifadesi. (K8-35)

birt̃isi: Bir kısmı. (S10-333)

birtik: Parça. (K30-TDB)

biş'um-: [bir şey ummak] Umsuluk olmak, bir yiyeceği canı çekip yiyemeyip hasta olmak. (H6-145)

bişi: Yörük yemeği. (T1-TDB)

bitdī'/ bitdī'cık/ bitdī': Biraz. (M8-189)/ (D7-71)/ (S10-422)

bitdik'sō'ra: Bittikten sonra. (D9-TDB)

bitēne tā'n: Bitene kadar, zaman. (D7-27)

bitili bā'mız m'ar: [bitili bağımız mı var] Yetiştirilmiş bağımız, bizi buraya bağlayan bir şey yok. (M29-TDB)

biyak: Biraz önce. (M17-TDB)

biyaz alıç: Beyaz alıç. (M22-127)

biyāz incir: Beyaz özer inciri. (K19-TDB)

biyāz: Beyaz. (K19-TDB)

biyēkden: [bayaktan] Az önce. (S10-TDB)

biyēn: Ben. (D12-18)

bizim günümüzde: 1. Bizim gençliğimizde, zamanımızda, 2. Eskiden. (M22-TDB)

bizlepgeç: Ucunda çivi olan delmeye yarayan deynek. (MDD)

bō'K anam: Babanın babanesi. (M9-TDB)

bō'k dolap teşdi: Üç dört erkeğin taşıyabildiği büyük teşt. (M17-97)

bō'k ğala: Kadirli'ye gelen suyun kaynağındaki iki kaleden biri. (K4-TDB)

bō'k ğonāñ düzü: Zorkun yaylası yolunda düzlük bir yer ismi. (M1-TDB)

bō'le bō'le bō'lē: Böyle. (K5-TDB)

bō'nduruğ: Boyunduruk. (M20-TDB)

bō'ça getir-: Kız evi oğlan evşine hediye hazırlamak. (M23-TDB)

bolat şekeri: Sert bir şeker çeşidi. (M1-TDB)

bō'maca: Tırşığın zehirini nar ekşisiyle öldürme. (K19-TDB)

bō'n: Bu gün. (M18-TDB)

bō'na-: [boğnamak] Tekerleyerek kesmek. (M1-TDB)

bō'ñk' 'ūn: Bugünkü gün, bugün. (B7-27)

borana: Gazya otunu kaynatıp, sarmısaklı yoğurda katıp yenen bir yemek. (M15-26)

boranşit/ borānşit/ bōrenşit: Bronşit hastalığı. (K8-TDB)/ (K19-TDB)/ (S2-31)

bōruk: Süpürge yapılan dağlarda yetişen çalı. (M20-TDB)

boS kühēylan: Kır at. (K21-TDB)

bosbolaman: 1. Bol, 2. Rahat. (M8-2200)

boş kâ'di: [boş kâğıdı] Boşanma belgesi. (K9-TDB)

boyāk: Boya. (K21-TDB)

boynu ğıllı: Baba saba adam. (MDD)

bō'yón: Bugün. (K30-TDB)

boyunduruq: Kızılağaçtan yapılıp tarla sürerken öküzlerin boynuna geçirilen alet. (M19-TDB)

boZ tecirli: Tecirli aşiretinin bir bölümü. (T7-43)

bozdā'm bā': Kadirli'deki Bozdoğan aşireti'nin beyi. (K4-TDB)

bozdō'ān aşireti: [Bozdoğan aşireti] Kadirli'de büyük bir aşiret. (K4-TDB)

bōzdō'ān kēmārı: Kadirli'de bir yer ismi. (K4-TDB)

bōzdepe hōyüKündē: Latifoğlu'nun yaşadığı Misis ile Akdeniz arasındaki yer. (K4-44)

bozdō'ānnār ğābīlēsī: Kadirli'ye ilk gelen üç kabileden biri. (K17-TDB)

bozdu'an aşireti ırmā'η öt' -'āçesi: [Bozdoğan aşireti, ırmağın öteki geçesi] Osmaniye'nin ortasından geçen ırmağın kuzeyindeki köyler. (M19-TDB)

bozlāk çī'r: Türkü söylemek. (K21-TDB)

bōzoq: Boy ismi. (K21-TDB)

boZtaqda: Sumbas'ta yer ismi. (S9-200)

bozuqmus südüq: Mayası bozuk, kötü soydan gelen için kullanılan ifade. (K21-TDB)

bōzulā ğeyik: Acı bağırان geyik. (K30-67)

bōzulāş-: Hayvanlar hep bir ağızdan acıyla bağrışmak. (D3-TDB)

bozumsu: Boz, gri renkli. (S8-4)

bō'āmenīq puqārları: Kadirli'deki yaylanın pınarları. (K4-TDB)

bōhden dē': [bühtan diye] Yalan iftira diye. (M14-TDB)

börkenek: Çobanların koyun güderken giydiği su geçirmeyen elbise. (M20-TDB)

börtlediver-: Haşlayıvermek. (M15-25)

bōyāklı: Boyalı, renkli. (D23-TDB)

bōyīk mormoruk: [büyük mormoruk] Büyük papaz. (K30-TDB)

bōyü'cek bir çivi: [büyükçek çivi] Normalden biraz büyük çivi. (M8-419)

bu 'ālīş: [bu geliş] Bu sefer, bu defa. (B7-2)

bu güneçe: Bu güne kadar. (M19-155)

buālek: 1. Gazete ismi, 2. Büyük sinek (M4-TDB)

- bu'ār düştür-:** Vücutta çıkan siniri kılla boğarak düşürmek. (S8-TDB)
- buā'sılık:** Bağırsak. (K30-TDB)
- buba:** Baba. (T5-35)
- bucā'ḡ gālesi:** [bucağın kalesi] Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)
- buçā ḡḡ de-:** Bıçağı batırmak. (M26-TDB)
- buçuḡlā':** Yarım tas, dört kilo. (K25-TDB)
- buğda':** Buğday. (M2-TDB)
- buğēç:** Kesilecek hayvanlardan koyun, keçi, boğa. (M8-1898)
- buğēç mal kes-:** Et edilecek hayvanları kesmek. (M8-1905)
- bulāmaç gim' b' ṣē':** Cıvık madde. (K18-TDB)
- bulāmāç/ bulāmāç:** 1. Doğum yapan kadına yedirilen şekerli yiyecek. 2. Yörük yemeği, nişasta ile bulgur su karışımı yemek. (D18-22)/ (T1-188)
- bulānıḡ bāḡÇā:** Bahçe ilçesinin halk arasındaki adı. (B1-45)
- bulğur setī':** Bulgurun daha ince çekilen kırıntısı. (S2-12)
- bulğur yāriyō gim yār-:** Bulgur yığını böler gibi bölmek, ayırmak. (S3-130)
- bumbā':** Bomba. (K6-TDB)
- bumbuş/ bumbuç şeheri:** 1. Deli Boran hikâyesindeki şehir. 2. Elbeylioğlu hikâyesinde bir yer ismi. (M8-TDB)/ (D13-TDB)
- bunca:** Bu sefer. (M23-7)
- buncālī/ buncālī/ buncālıḡ/ buncā'lıḡ:** Bu sefer, bu defa. (K27-TDB)/ (K30-14)/ (K30-20)/ (M18-61)
- bundā/ bunda/ bundā'h/ bunda dā/ bundāliḡ:** Bu sefer. (D4-451)/ (K6-TDB)/ (D4-166)/ (D4-51)/ (K27-82)/ (M11-TDB)
- ḡbundaḡ kērī:** Bundan sonra. (D3-TDB)
- buraçā:** Buraya kadar. (D4-368)
- būrḡū:** Delme aleti. (D17-1)
- burīyēçe:** Buraya kadar. (S9-TDB)
- burma/ burmā:** 1. Eğirip ip yapmak için kola dolanmış yün 2. Yünün oklavayla çevrilerek iğde işlemeye hazır hâli. (T1-TDB)/ (M26-303).
- burnāḡāl:** [burnu aḡal] Burnu büyük, uzun. (K6-TDB)
- burnum' osurup da dutdū'm zaman:** Yeni ergen genç. (MDD)
- buturaḡ:** Kilim nakışının ismi. (M29-TDB)
- būvet:** Suyun büveti, akar su. (K17-34)

buvk buvk  t-: Masalda ge en sabır taşı ses  ıkarmak, yansımali. (K30-TDB)

b  y-: Donmak. (S8-TDB)

buy -: Boyamak. (S10-403)

bu da saradı: Buğday elenen geniş g zl  b y k kasnaklı elek. (MDD)

buyduranı   yma ı:  ld r len H seyin A a'nın kabilesi. (D4-TDB)

b y k d vlik: Kadirli'de Ermenilerin oldu u yer. (K16-TDB)

buz dol b'  ı d  -: 1. Etrafında d nmek, 2.  abalamak. (T3-TDB)

buz gim'oldu uz mu: Rahatlamak, memnun olmak. (M1-TDB)

buz 'd : [Buza ı Da ı] Sunbas'ta yer ismi. (S11-TDB)

buz ' azzi' yapılı: Kısa boylu. (M25-TDB)

b ' m Td t: Bir m ddet, bir s re. (K4-TDB)

b ': Bir. (D2-TDB)

b : Bu. (S8-TDB)

b d be de: Budape te. (M19-267)

b k obası: Osmaniye'de Mamure k y nde bir yer ismi. (M13-326)

b k: Dikenli  alı yı ını. (M4-TDB)

b 'l : B yle. (K17-TDB)

b l k:  ocu un erkeklik organı. (K18-802)

b  b ' : Da  ismi. (K21-TDB)

b    l b    l b    l b    l: Su kayna ında su akmak, kaynamak. (M8-2579)

b      : Kırmızı, ye il, beyaz renlerde duvak. (H2-TDB)

b y k: K y k. (D7-57)

b y k c mi: Asıl adı Enveru'l-Hamit camisi olan  stikl l Savaşı sırasında Ermenilerin yaktı ı, u runa Osmaniyelilerin savaştı ı,  ehitler verdi i, Osmaniye'nin en eski camilerinden biri. (M1-TDB)

b  l l 'n n: B ylelikle. (B12-10)

b  l rr    onu -: Bu  ekilde konu mak. (K18-TDB)

- C -

cad'  arısı: [cadı karısı] Fitne veren ya lı kadın. (M13-TDB)

caF rlı: Akdam k y n n eski ismi. (S6-TDB)

- cāhil ğurnāsındā uyyūp sız-**: Cahil yuvasında, hücresinde uyuşup kalmak. (K21-TDB)
- caḳcaḳlı**: Dedikoducu, geveze, yansımali. (S6-96)
- caḳır caḳır bir araba**: Fayton sesi. (M4-TDB)
- caḳır caḳır caḳır**: Dağda sırtlanların sürüyle gelirken çıkardıkları ses. (M4-17)
- cā'l cā'l āḳ-**: [çağıl çağıl akmak] Bol sulu ve sesli olarak akmak. (D13-TDB)
- cā'ldāḳ su**: [çağıldak su] Akarsuyun kuvvetli akıp çalkalandığı, çağıldadığı yeri, çağıldayan su. (K21-TDB)
- ḳāmbıṣ ādam**: Huysuz kişi. (M27-TDB)
- camız dodā' 'mı ğāra iri**: [camız dudağı gibi kara iri] İri etli dudak. (M19-TDB)
- camıZ potū'**: [camız poyuğu] İri erkek siyah camız. (MDD)
- cān ḥāyrini görmesīḡ**: Sağlığının faydasını görmesin, beddua. (K30-29)
- can ver-**: Ölmek. (M13-TDB)
- caḡḡāmā**: Gürültülü tartışma, kavga. (S4-TDB)
- caḡḡır caḡḡır caḡḡır**: Demir sesi, yansıma. (M19-370)
- capbaḳlar maḥallesı**: Eskiden askeriye'nin yanındaki mahallenin halk arasındaki ismi. (M2-TDB)
- cā'ra tūtūnū**: [cigara tütünü] Sigara tütünü. (H6-177)
- ḳarḳapıt**: Herhangi bir bez. (M27-TDB)
- carcürü ğoy-**: Şarjörü takmak. (M9-TDB)
- carıf**: [cārih] Yaralayan, meses. (H2-TDB)
- carḳ**: Kapıyı kilitleme sesi, yansıma. (M13-543)
- carp carp get-**: Carp diye hızlı geçmek. (M8-2293)
- carpad' atla-**: [carpada atlamak] Gelin inerken attan dengeyi sağlayıp üzengiye ayağını koyan kişi kırbaç yememek için atın öbür tarafından sıçrayıp hızla inmek. (M4-TDB)
- carpada**: Aniden. (D3-122)
- carpadan get-**: Hızla uzaklaşmak. (MDD)
- carrıḳ curruḳ carrıḳ curruḳ**: Yansıma. (M2-TDB)
- cārsa**: Kaba kumaş. (D19-TDB)
- cāS tāḥımı**: Batı tarzı müzikle uğraşanlar. (D12-20)
- cast diyeneḳe**: Ateş aniden yandığı anda. (M8-TDB)
- cavız**: Ceviz. (S10-438)
- cāww dōḳ-**: Tamamıyla dökmek, yansımali. (S9-260)

caz caz caz su çık-: Kuvvetli su çıkmak. (M3-TDB)

cazı ğarısı: Fitne veren yaşlı kadın. (M13-TDB)

cazıy ekber: En büyük cadı, fitnekâr. (K9-358)

ćazla-: Ateşte az pişirmek. (M27-TDB)/ (M27-TDB)

cazz: Taşın çatıdan kayma sesi. (M1-TDB)

cebeli bereket osmāniye/ cebel-i bereket/ cebeli bereket sancağ hükûmeti:

Osmaniye'nin 1860'lardaki ilk adı. (M6-27)/ (M19-TDB)/ (M19-TDB)

cebelü nūr: Nur dağı. (K21-TDB)

cēc at-: Buğdayı saptan ayırmak. (M24-TDB)

cec ol-: Biçilmiş ekinin gemle ezilmiş buğday sap karışımı yapmak. (K18- 911)

ćéc: Biçilmiş ekinin gemle ezilmiş buğday sap karışımı. (K18-432)

ćēci sāvīr-: Biçilmiş ekinin gemle ezilmiş buğday sap karışımını rüzgârda savurarak sapla buğday tanesini ayırmak. (K18-434)

ceç kürē-: [cec küreği] Tamamen tahtadan, normal kürekten farklı oval şekilli, buğday atmakta kullanılan kürek. (S13-TDB)

cefayir daşı: Mücevher. (M8-2578)

celēp: Çekirdekli, yerli portakal. (K19-TDB)

cēlfīp: Yeni yetişen tavuk. (K21-TDB)

cem: Cam. (M17-TDB)

cemile/ cēmirē: Cemre. (K8-TDB)/ (K18-TDB)

cēmirē ḥavādan sūya düş- : Havaya düştükten bir hafta sonra suya düşmek, yağış başlamak. (K18-TDB)

cēmirē sūdān toprā' düş-: Cemre suya düştükten bir hafta sonra toprağa düşmek ve otlar çıkmak. (M29-TDB)

cemre düş-: Cemre şubatın sonuyla martın onunda perşembe günü havaya düşmek, bir hafta sonra martın ikinci haftası suya düşmek, bir hafta sonra martın üçüncü haftası toprağa düşmek. (M29-TDB)

cemre ḥāvīyā düşme: Şubat ayının yirmisinde havaya düşme, yedi gün havada kalır, hava sertleşme. (K18-TDB)

cemre ḥāvīye çekil-: Martın son haftası cemre tekrar havaya yükselmek. (M29-TDB)

cemsē'/ cemsēy/ cemsiy: İkinci Dünya Savaşında Amerikalıların kullandığı askeri jip. (S5-21)/ (B12-8)/ (S5-13)

cepcēpī: Gelen okuntuya iğne sokarak, düğme koyarak üç parmak enliliğinde beş tane gözü olan bez. (S8-21)

ceremē: Ceza. (T4-TDB)

ceridō'lu ali bēy: Cerit aşiretinin beyi. (M19-116)

cērini cēhizini: Çeyizin yanında gerekli olan şeylerini ve çeyizde bulunan eşyalarını. (K9-526)

ceriT aşireti: Eski beylikler dönemi aşiretlerinden biri, Dadaloğlu ile savaştan aşiret. (D13-TDB)

cet teyāresī: Jet uçağı. (M8- TDB)

cèyrēnnī: Ceryanlı. (K19-TDB)

cezā at- : Ceza kesmek. (M13- 536)

cıbil ibiṣ: Çıplak, yoksul ibrahim. (K21-TDB)

cılālī ibō: Köroğlu'nun dövüştüğü ve yendiği ilk adamlardan biri. (MDD)

cılbaḳ beygir: Semersiz, eğersiz at. (S3-TDB)

cılbaḳ: Çıplak. (M17-1)

cılbat: Elbiselerini çıkarmak. (K23-TDB)

cılḡı: Çalı. (S13-TDB)

cıncıḳ boncuḳ bā'lı: Süslü. (M8-2710)

cıncıḳ şişe: Cam şişe. (B2-TDB)

cıncıḳ: Bayram çöreğine nakış veren demir alet. (S8-TDB)

cıpcıplak: Çırılçıplak. (M29-TDB)

cıplak cıplak bēygirlere bin-: Semersiz, eğersiz atlara binmek. (M4-TDB)

cıplāt-: Elbisesini soymak. (K25-TDB)

cırnā'nā daḳıp yırt-: Pençesiyle parçalamak. (M5-TDB)

cırnazlı: Osmaniye'nin ilk mahallelerinden biri. (M6-4)

cırrıt cırrıt cırrıt kes-: At nalıyla kesme taş yapmak. (MDD)

cıscılbaḳ: Çırılçıplak. (K9-104)

cıvcıḳ: Cücük, kuş. (M12-TDB)

cıvıḳ yā: Sıvı yağ. (M26-TDB)

cīyyik cīyyik cīyyik: Kuş yavrusunun çıkardığı ses, yansıma. (M9-TDB)

cızıḳlı keten: Kayseriden getirilen bez. (K8-TDB)

cib öyle: O kadar çok. (M13-519)

cidā: Mızrak. (M8-2307)

- cidāli:** Koroğlu'nun adamlarından biri. (K5-TDB)
- cikcik yap-:** Ağaç ve beze bebek şekli vermek. (S3-223)
- cilāt:** Jilet. (H2-TDB)
- cilbirtī:** Ottan yapılan hu evlerin duvarında kullanılan meşe çalısı. (K18-670)
- cilpi:** Çilpe, çalının kurusu. (M23-TDB)
- cilpirti:** Kadirli'de yer ismi. (K17-TDB)
- cımbış topırāk:** Cımız, bataklık. (K34-TDB)
- cimis kezzek:** Yapışkan sulu toprak. (M22-34)
- cimiz toprak:** Yapışkan sulu toprak. (K21-TDB)
- cin dārī:** Küçük taneli hayvanlara yedirilen mısır. (K18-458)
- cin dut-:** Cin çarpmak. (MDD)
- cīncık bōncuk:** Cam boncuk, süs eşyaları. (K9-393)
- ciḡánāya benzer:** Çingene gibi. (K17-TDB)
- ciḡene hırsız:** Çingene. (T7-TDB)
- cinn'ev:** Osmaniye'de 1940'larda eski Tekeler Oteli'nin yerindeki ev. (M6-TDB)
- ciP ē'cē:** [cip iyice] Çok iyi. (B8-27)
- ciP ō 'ādar:** [cip o kadar] O kadar çok değil. (B1-115)
- ciP vijdānsız:** Çok acımasız. (S9-TDB)
- cip:** 1. Çok. 2. Jip. (D1-TDB)/ (S10-246)
- cīrcilbāk:** Çırılçıplak. (K18-569)
- cirit bölāḡ; bölēḡ şehiri, bölēḡ damī:** Bahçe'de İki yüz yıl önce Ermenilerin cirit kovduğu yer. (B1-77)
- cirit:** Ağaç, mızrak. (M22-TDB)
- cirp de-:** Hızlıca delerek geçmek. (M14-TDB)
- cirpede geç-:** Hızla, bir anda, kolayca delip geçmek. (M8-1178)
- çitēn ārābā:** Eskiden saman yüklenen araba. (M27-TDB)
- çitēn ārābā:** Saman yığılan araba. (M27-TDB)
- cívāp:** Cevap. (K19-256)
- cizmi:** Cezmi. (K17-TDB)
- coplan:** Çalılık orman, dik yamaçlı yer. (M4-TDB)
- coşāḡal-:** Bir anda coşmak. (D3-TDB)
- covap:** Cevap. (M18-TDB)
- cöbel:** Üstü açık geçici barınak. (M18-TDB)

- cöpk möpk:** Halk ozanlarının not defteri. (K21-TDB)
- cötdēnni:** Sumbas'ta yer ismi. (S11-TDB)
- cū cū cū:** Tavukları çağırma ünlemi. (S9-TDB)
- cūbur ğālma-:** Pislik bırakmamak, temiz yıkamak. (K16-TDB)
- cuḥuduḡ ğızı:** Kerem ile Aslı hikâyesindeki Aslı. (D4-TDB)
- culFā dōḡumāsı:** [cüleḡı] 1. Kumaş dokuyan, 2. İpten dokunan kumaş. (K18-526)
- culluḡ:** Hindi. (K6-TDB)
- cullup:** Hartlap ağacının kırmızı, çok tatlı meyvesi. (M1-TDB)
- culop:** Osmaniye'de yer ismi. (M2-TDB)
- cumbullū:** Türkü ismi. (K34-TDB)
- cūmbūṣ ut-:** Saz çeşidi. (K34-TDB)
- cumḡuriyet:** Osmaniye'nin mahallelerinden biri. (M6-12)
- cücük mücük:** Cıvıv falan. (S9-TDB)
- cüllik:** Hartlap ağacının kırmızı tatlı meyvesi. (S9-TDB)
- cüllō/ cüllūp/ cüllū/ cüllūḡ/ cüllülüm:** Hartlap ağacının kırmızı tatlı meyvesi. (S13-TDB)/ (K16-TDB)/ (S8-TDB)/ (M26-TDB)/ (K9-409)
- cüm cüm cüm ed-:** Çorba içerken çenesi hareket etmek, yansıma. (K6-TDB)

- Ç -

- çabı'caḡ:** [çabukçak] Çok çabuk. (M8-1579)
- çadır yeri:** Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- çādırıḡ sıtıḡı:** Çadırın sıtırı, yan örtüsü, girişi. (K9-TDB)
- çaḡal depesi:** Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- çaḲāl ġıvılā:** Kadirli'de yer ismi. (K25-50)
- çaḡırlı:** Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- çāḡırō'lu:** Eskiden Bahçe'de üç kısım Ermenilerin bir bölümünün olduğu yer. (B4-TDB)
- çāḡıṣ-:** Dövüşmek. (K34-TDB)
- çaḡmak çaḡıp ġav yaḡ-:** Gav kullanarak ateş yakmak. (M2-TDB)
- çaḡmaklı tüfek:** Eski zaman tüfeḡi; çakmaklı fitille ateşlenen eski bir tüfek. (K17-TDB)
- çaḡrāḡ:** Karayıḡit'e yakın yer ismi. (H3-79)

çal-: Bulaştırmak, sürmek. (K13-TDB)

çā'l-: Taş yığını. (S2-TDB)

çā'la düzü: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

çalar çağarır: Çalıp söyleyen aşık. (M8-170)

çaldı'm nerde: Çalmadım. (M23-TDB)

çalı ev: Duvarı çit olan ev. (M2-TDB)

çalı narı: Piç nar, ekşi nar. (S8-TDB)

çalı pancarı: Tirşik, dağda yetişen, yabani, şifalı, çorbası yapılarak içilen ot. (M7-TDB)

çāhıcı vurucú gırıcı: Eşkiya. (H7-7)

çalıncı eline: Elini atınca. (M8-410)

çalıp çarpıcı: Hırsılık yapan. (M9-TDB)

çalışP oturuķanna: Çalışmaya devam ederken. (M18-TDB)

çalışmāģā ğıv ēyle-: Çalışmaya niyetlenip, harekete geçmek. (K21-TDB)

çāliým ç'rıyım: Hem saz çalıp hem türkü söylemek. (K18-273)

çālma parāsı: Kınayı gelinin eline vuran kişiye verilen para. (H1-13)

çalmaç: Unla tuzla su karışımı köpek veya inek yemi. (M1-TDB)

çālo'l'nuñ depēsī: Yanıkkışla'ya yakın yer isimleri. (H7-277)

çālpāliyoñ şālpāliyoñ: Çalkalamak. (K31-TDB)

çaltaķ: Ağaç çatalı; budaklı dal. (M29-TDB)

çam bardā': Çam ağacı oyularak yapılan büyük su kabı. (D14-TDB)

çam yatırı: Devrilmiş çam ağacının gövdesi. (M4-30)

çamān: Kaburga kebabı. (D18-11)

çamaşırın' mumaşırın': İkleme. (M8-1979)

çambış/ çambış ğatır: 1. Vahşi, 2. Huysuz, 3. Deli katır. (K9-108)/ (M11-TDB)

çamçatā': Cebel yakınlarında bir yer. (M22-60)

çamçürú': Sünnet edilen yere ilaç olarak eski apdalların attığı toz. (H2-TDB)

çamdan oluķ: Çam ağacının içi oyularak yapılan su yolu. (M2-TDB)

çamıñ çürü'n' at-: Eskiden sünnet eden apdalların yaralı yere ilaç olarak toz atmak. (M3-TDB)

çāmıñ kī'gi: Çam sakızı. (K14-13)

çāmırlı ğaypak çolaķlı: Hasanbeyli'nin köyü. (H1-44)

çaml' āra: [Çamlıara] Cebel yakınlarında yer ismi. (M19-50)

çamlıbel: Köroğlu'nun yurdu. (M19-258)

çamlıbeliñ del' alisi: [Çamlıbel'in Deli Ali'si] Koroğlu'nun takma adı. (M8-2080)

çampara: Değirmenciği uyaran demir alet. (M2-TDB)

çāmurlu: Göksun'da yer ismi. (K21-TDB)

çānaḳpūḡār: Sumbas'ta yer ismi. (S9-TDB)

çāḡ: İneğe takılan bakır zil, Yörüklerin hayvanların boynuna taktığı ses çıkaran alet. (K18-8)/ (T1-TDB)

çāḡḡ-: Çakmak. (H3-91)

çaḡKazâyā: Kadirli'de yer ismi. (S6-TDB)

çāparlı yīlān: Boz yılan. (K19-79)

çaḡḡ: Direğin üstüne döşenen ağaçlar. (M20-TDB)

çāpıḡ çāpıḡ çā'r-: Hızlı hızlı söylemek. (K18-TDB)

çaḡıt çul: Eski bezler kesilerek ip yapıp tezgâhta dokunarak yapılan renkli çul. (M29-TDB)

çāPıt: Bez. (K8-TDB)

çaḡıtdan çıkın: Bez çıkı. (M9-TDB)

çāPūḡ: Çabuk. (S1-TDB)

çardā'ḡ yolū: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

çā'rılıḡ çīrılıḡ: Türkü söylemek. (K33-TDB)

çarş' ekmā': Evde yapılmayan ekmek. (M2-TDB)

çarşamba çāl-: Üç çarşamba tükrüğünü temriyeye sürmek. (S10-TDB)

çārşıntı: Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)

çārşıntınḡ gōlū: Ceyhan gölü. (K4-TDB)

çarşiy' aḡlıḡ' al-: Ona göre düşün kıyasla. (K6-TDB)

çārtada döndereneçā: Cart diye dönderiverince. (M7-TDB)

çā'saḡ: [Çağşak] 1. Osmaniye merkezinde köy ismi, 2. Taşlık kayalık, 3. Aşınarak dökülmüş dağ ya da duvar döküntüsü. (M1-TDB)/ (T1-TDB)

çāt çāt: Sert bir cisme vurma sesi. (M8-624)

çat-: Bağlamak. (K14-TDB)

çātadaḡ sık-: Çat diye bir anda silah sıkmak. (K14-TDB)

çātāḡ: Kadirli'de yer ismi. (K18-TDB)

çataKāyırık: Tarladaki mahsule zararlı, çekilip atılan ot. (M26-TDB)

çatal odalı āḡ ḡonāḡ: İki misafir odalı konak. (D15-TDB)

çatal odālī ḡonāḡ: İki misafir odalı konak. (D3-TDB)

çatal: 1. Evin uzun ağaçları. 2. Kuş avlamak için kullanılan, lastik. (M20-TDB) (K21-TDB)

çatalbaş: Sumbas'ta yer ismi. (S9-TDB)

çatalpuñarı: Kadirli'de yer ismi. (K27-TDB)

çatmalı: Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)

çavdar götlü: İnce kalçalı. (M23-TDB)

çāyān ūcesi: Kadirli'de yer ismi. (K14-TDB)

çāyīñ ücēsi: Kadirli'de yer ismi. (K14-TDB)

çaylarda çalkānān sel: Çaylarda çalkalanan seller. (M13-TDB)

çāynāk: Cıynak, yırtıcı kuş tırnağı. (K9-TDB)

çebīç: Bir yaşında keçi. (K21-TDB)

çēçā'ne mēçā'ne: İkileme çiçeğine miçeğine. (D3-95)

çēkilē-: Istarda ipi çekmek, ipi bazıya sarıp çekip yerleştirmek. (K18-682)

çēkimsi-: Korkmak. (M32-TDB)

çekme terāzi: İpli ve iki çekmesi bulunan el terazisi. (H2-TDB)

çēkmē: Büyük süt kazanı. (K18-2)

çēl mūl āt-: Çel, eski evlerin aralıklı kapılarından soğuk gelmesini engelleyecek örtü. (K18-597)

çelebiyi ōñārdıķ: Evlendirmek, ihtiyaçlarını gidermek. (S3-237)

çelermē: Boğazına ot birikip boğulmak. (T1-TDB)

çēlīķ/ çelik: 1. Altı kilo, 2. Bir tenekenin yarısı. (D19-TDB)/ (H2-TDB)

çēllīķ: Deyneklerle oynanan çocuk oyunu. (K1-TDB)

çeltik gimi ak: Çok sulamaktan tarla çamur olmak. (MDD)

çem: Çayır çimen. (S8-TDB)

çemğālesi: Sumbas'ta yer ismi. (S8-TDB)

çen: Fıstık içi. (M2-TDB)

çePel: Bulaşıklı kap kacak. (M3-TDB)

çerkez ē'rleri: Çerkezlerin yaptığı eğerler. (M19-257)

çēş-: Çözmek. (M17-TDB)

çetācīlā' ġarīş-: [Çeteciliğe karışmak] Çete olmak. (K6-TDB)

çēte tellī'/ çēte tēllik: Erkek başlığı. (B6-139)/ (H7-397)

çeten: Saman taşımak için arabalara konan büyük sepet veya çit. (S3-300)

çetesin' düz: Asker hazırlamak. (T7-TDB)

çeti: Baklagillerden, 30-100 cm. boyunda, meyvelerinin dış kabuğu sıyrıldıktan sonra çiğ olarak yenen ve hayvan yemi olarak kullanılabilen sarı çiçekli, dikenli bir çalı. (M26-TDB)

çetil: Küçük fidan, veya sebze fidesi. (M19-TDB)

çevirtmeç çevirtmeç: Yuvarlak yuvarlak yapılan börek. (K19-133)

çevresin' çevrele-: Etrafını çevirmek, sarmak. (M8-930)

çevrin-: Dolaşmak. (K21-TDB)

çevrişgeç: Karpuzu portakal gibi yuvarlak soymak. (K21-3)

çez-: Çözmek. (T1-TDB)

çöğür: Saz. (K21-TDB)

çığşār: Sumbas'ta yer ismi. (S4-TDB)

çıkırık ā'r-: [çıkırık eğirmek] Pamuktan ip yapmak. (M21-TDB)

çıkırık ğivrāt-: Çıkırıkta ip yapmak. (K18-TDB)

çıkırık: Pamuğu ip yapmakta kullanılan, ip eğirilen alet. (H7-430)

çıldırılar: Karakışladan Osmaniye'ye göç eden kabile. (M19-TDB)

çıldış-: Çağrışmak, ötüşmek. (T7-TDB)

çıkınnılı: Çıkına sarılmış. (M9-TDB)

çımbış-: 1. İçinden kaynamak, 2. Ürpermek. (K19-93)

çimdir-: Bütün vücudunu yıkamak. (S3-138)

çınarıñ dāl ğasırıt de-: Dala sürtünmek, yansıma. (K9-TDB)

çınarlı ğā've: [Çınarlı Kahve] Osmaniye'nin merkezinde bulunan Büyük Cami'nin yanındaki yüz yıldan daha yaşlı ulu çınarın içinde bulunduğu kahve. (M19-TDB)

çıñğı çıkıla-: Çıngı çakıp etrafa saçılmak. (M18-31)

çiri çiri yatır-: Kuru kuru yatırmak. (S3-129)

çirkin ür-: Köpek normal zamanlardan farklı havlamak. (D1-TDB)

çī'si çal-: 1. Sası kokmak, 2. Tiksinti vermek. (M5-TDB)

çī't ēwi: Çalıdan yapılan ev, hu. (K24-TDB)

çīt hū: Çalıdan çırpıdan örülen tarlalarda çalışırken yazın yapılan geçici ev. (M13-245)

çıt ses yoK: Çıt bile yok. (D13-TDB)

çıtımık: Sakızlılık ağacı. (S10-TDB)

çıtır çıtır çıtır çıtır çıtır çıtır yan-: Ses çıkararak yanmak, yansımali. (T6-TDB)

çıtırğan çivisi: Meşe ağacından yapılan çivi. (D14-TDB)

çıtırık cēviz: Küçük taneli, içi sıkışık, zor çıkan ceviz. (S8-TDB)

çıtırık yol: Kestirme dar yol. (M4-23)

çiçā' miçā': Çiçeği, ikileme. (K31-TDB)

çiçek dolması: Kabak çiçeğinin içine istenen dolma malzemesi doldurularak yapılan dolma yemeği. (MDD)

çiçekli miçekli: Çiçekli falan. (K19-TDB)

çiFcibaşlı' et-: Elçilik yapmak. (M19-322)

çif'çāpar: Çopur, iki renk çapar, karışık renkli, sökün kuşu. (K18-701)

çifde yannık yāy-: İkili yayıkla ayran yaymak. (S10-86)

çifdeli: İkili. (T1-TDB)

çiFTe telli: Oyun havası. (S6-36)

çikilota: Çikolata. (M23-TDB)

çil yılān: Boz yılan. (S9-149)

çī'lama: Çiğ köfte. (MDD)

çilelen-: Yağlanmak, etlenmek. (M12-TDB)

çilēnmiş ekmek: Islatılmış dürülmüş yemeye hazır yufka ekmek. (B8-TDB)

çim- mim-: Yıkanmak falan. (MDD)

çimçī'miz: Tarladan çıkan saf, halis ürün. (M24-TDB)

çimiP otur-: Yıkanmaya devam etmek. (M14-TDB)

çinçik: Serçeden büyük, sökün kuşu. (K18-696)

çingilinde otur-: Omuzuna oturmak. (M4-TDB)

çingirdiş: Çerkez yemeği. (K34-TDB)

çiniklēr: Düziçi Yeşilyurt'ta aile ismi. (D23-9)

çinke çinke yā'mır düş-: Çok küçük parça, zerre hâlinde yağmur yağmak. (H2-TDB)

çinkōlu: Çatısı çinko olan ev. (M9-19)

çintirik gene vurma-: En küçük bir fiske bile vurmamak. (M17-119)

çipsi: Çerkez yemeği. (K34-TDB)

çir gāvur-: Dut kurusunu tereyağıyla kavurarak yapılan Yörük yiyeceği. (T1-TDB)

çī'r-: [çığırmaq] Türkü söylemek. (K21-TDB)

çirçir: Çırçır, pamuk çiğidini ayıran alet. (K27-TDB)

çirgız ali: Kadirli'de Ermenilere karşı mücadele veren önderlerden bir kahraman. (K17-86)

çiriş: Kavurularak yemeği yapılan ot. (B6-36)

- çī'şar:** [Çığışar] Kadirli'de yer ismi. (K27-23)
- çit ev:** Çalidan ottan yapılan ev. (K8-TDB)
- çit mit sür:** Tarla ekip biçmek. (M21-TDB)
- çi't sür-:** Tarla sürmek. (D2-161)
- çıtırık cèviz:** Küçük ceviz. (K19-TDB)
- çitil:** Küçük helke. (K14-TDB)
- çivit:** Mavi renk elde edilen ot.(T1-TDB)
- çiyānnı:** [Çıyanlı] Kadirli'de yer ismi. (K34-TDB)
- çiyide vur-:** Beyaz elbiseleri çiyitli suda bekletip yıkamak. (M3-TDB)
- çoban ali demēli:** Çoban Ali denilen. (D13-TDB)
- çobanñ bā'çası:** Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- çōcū' duzla-:** Yeni doğan çocuğu büyüyünce eti, teri kokmasın diye tuzlamak. (K8-TDB)
- çocu'cā'm:** Çocukcağızım. (D4-231)
- çocuk bülū' gimi böyle dī'dir-:** Çocukların işediği gibi hızlı işemek. (S3-TDB)
- çōcuqlar mucuqlar:** Çocuklar. (H2-TDB)
- çok vāķıt:** Çoğu zaman. (S10-TDB)
- çok yaşā çok yāşa yāvırm, allāh:** Eli öpülen yaşlıların söylediği söz. (D4-TDB)
- çokāk:** Kadirli'de yer ismi. (K17-TDB)
- çokā'ñ ūcu:** [Çokak'ın ucu] Kadirli'de bir yer. (K18-35)
- çokcalan:** Çoğu zaman. (M3-TDB)
- çokcalı':** [çokçalığı] Çoğunlukla. (M9-TDB)
- çokunt' ēdiyivēr:** Düğünü geçiştirmek. (D8-TDB)
- çokuntu:** İnsan kalabalığı. (S3-161)
- çol çocuk:** Çocuklar. (H7-242)
- çolūynān çocū'ynān:** Ailesiyle. (S10-TDB)
- çomça balıķlı':** İçinde ayakları çıkmamış kurbağa yavrusu olan su. (M26-125)
- çomçiyēneṗ:** Büyük kaşıkla. (S9-TDB)
- çomsun-:** Bir şeyi tutmak için ani hareket etmek, bir şeyi tutmaya yeltenmek. (M8-2171)
- çor çoban ēletmē-:** Alana çocukları, çobanları girdirmemek. (K11-50)
- çora çocā':** Çocuklara. (M16-TDB)
- çōrlāndı çocuqlān:** Çocukları olmak. (K24-TDB)

çör'nā çocū'nā: Çocuklarına. (S9-TDB)

çortmuş: Tepesi kesik ağaç gövdesinin alt kısmı. (M16-TDB)

çöru çöcū': Çocukları. (K10-TDB)

çöt: Ağacın gövdesiyle dalının birleştiği yer. (S3-TDB)

çölōva: Çukurova. (K22-TDB)

çökelikli kömbe: [kete] Börek hamurunu tabak büyüklüğünde açıp, içine çökelek ile soğan kavurmasını koyarak hamuru yarım ay şeklinde kapatılıp sacda pişirilerek yapılan börek, eğri börek. (TDD)

çömçēle-: Tarhanayı çömçeyle karıştırmak. (K19-129)

çömçū' bāt-: [çömçüğü batmak] Boğazı şişmek. (B6-TDB)

çöner-: Çömelerek oturmak. (M4-TDB)

çöp çini: Şeker hastalarını tedavide kullanılan Çin'den gelen çöp. (D9-TDB)

çötel çötel yürü-: Çok yavaş, ayağını çok kaldırmadan yan yan yürümek. (M2-TDB)

çöplü: Karayiğit'e yakın yer ismi. (H3-78)

çöreK_{et}-: Arife günü çörek yapmak. (S9-TDB)

çti: Yok, hayır anlamında ünlem. (M20-TDB)

çufa şāvlār çufa yelēk: Kaba ipten dokunmuş kumaştan yapılan yelek, şalvar. (M26-TDB)

çuGurāwā: Çukurova. (S10-TDB)

çuğur yurt: Gebeli, Karacalar, Karaçay'ın birleşikkenki ortak mera alanının adı. (M2-TDB)

çul dohu-: Keçi kılından ıstarda yer sergisi dokumak. (M2-TDB)/ (B6-26)

çuldaş: Yere serilmiş taş. (M23-8)

çullarī tokaçla-: Dere kenarında tokaçla döverek yıkamak. (M2-TDB)

çumğur-: Çımkır, fişkırtmak, işemek. (K27-127)

çutlūğ: Zorkun yaylası yolunda bir yer ismi. (M1-TDB)

çuvāl-: Çoğalmak, artmak. (D13-37)

çuvālī çulū: Çul ve çulu, eşyaları. (D15-14)

çuvalla-: Eşyaları çuvala doldurmak. (M8-TDB)

çüldürüm çüş: Arka arkaya eğilen çocukların üstünden diğerleri atlayarak sıraya geçerek oynanan oyun. (K1-TDB)

çüş dutdum çüldürüm_u eşşēk: Arka arkaya eğilen çocukların üstünden diğerleri atlayarak sıraya geçerek oynanan oyun. (K1-TDB)

çüşş: Hayvanı durdurma ünlemi. (M1-TDB)

- D -

d/.../ā'ñızı yē'm: Kendinden küçükten bir şey isterken rica ifadesi. (S3-174)

dā ā: 1. "da" bağlacı, 2. İşte, işaret ifadesi. (D4-456)/ (D4-456)

dā': [ta] Yakın yeri işaret eden ifade. (M2-TDB)

dabañçalı döndü: Osmaniyede eskiden Osmaniyelilerin çoğunun tanıdığı zengin bir kadın. (MDD)

dābāz / dābaz ol-: [tabast] Kaşıntı hastalığı olmak. (B11-TDB)/ (K23-TDB)

dā'cıK'ā: [dehacık ha] Ta işte orda işaret ifadesi. (S9-TDB)

dadal musā: Dadaloğlu'nun babası. (K21-TDB)

dadalō'lu: Halk hikâyesinin kahramanı, Avşar beylerinden biri. (M13-TDB)

dādān-: Bir şeyi sürekli yapmaya alışmak. (K30-TDB)

dağ salına çık-: Dağ eteğine çıkmak. (M8-2298)

dāğ-: Deymek, çarpmak, dokunmak. (D1-TDB)

dağdādur üçe durur erimēZ: Allāh yüceler yücesidir. (M13-TDB)

dāğñe-& dāğne-: Bakmak, izlemek. (M8-1486)/ (M8-1043)

dāğñiyeci ol-: Bakmaya, takip etmeye niyetlenmek. (M8-1590)

dahğa: Dakika. (D2-TDB)

dal gün'üz: Güpegündüz. (K6-TDB)

dal hösüyün: Osmanije'nin eski meşhur adamlarından biri. (M2-TDB)

dā'lārıñ ğurdu: Köroğlu. (K18-260)

dalgara deynā': Yaba yapılan dalgara ağacının deyneği. (H2-TDB)

dālgīç: Koyun çeşidi. (T1-169)

damahlı'ndan: [damahlığımndan] Cimriliğimden. (M8-1695)

dāmdırā: Saz. (K21-TDB)

dāmırān: Kadirli'de yer ismi. (K18-129)

dāmırānıñ depēsí: Kadirli Yoğunluk'ta yer ismi. (K18-661)

dā'ñ öğsüzü: [dağın öksüzü] Öksüz. (M18-TDB)

dana: Semerin dış derisi. (K8-TDB)

dā'ne-: [dapemek] Bakmak. (B10-10)

dó'annār aşı'retiylē: [Doğanlar aşiretiyle] Kırmırlı köyündeki eski aşiret. (M19-TDB)

- dā'nnetdī:** [dañetti] Seyrettirmek. (S9-71)
- dāñ yıldızı:** Tan yıldızı. (K30-TDB)
- dañğalā dıñğañğalā:** Davul sesi, ünlem. (M21-TDB)
- dāñğır dıñğur dāñğır dıñğur:** Davul sesi, yansıma. (S9-189)
- darağ/ darağ:** Eski Kırıkkale tüfeklere takılan beş mermi alan şarjör, 2. Yünlerin temizlenmek geçirildiği alet. (K6-TDB)/ (M26-304)
- darağlık:** Kısa sağlam bir ağaç türü. (M22-133)
- dārbız:** Nisan ayında toprağın yağmurla ıslanması. (D5-TDB)
- dā'rcık:** Torba. (M14-TDB)
- dārī bāzlāması:** Mısır unundan yapılan kalın saç ekmeği. (H3-16)
- darılıp da başa ka'kıcı olma:** Yaptığın iyiliği kızınca başa kakma. (M26-93)
- dā'rmenç' _'ökgeş:** [Değirmenci Ökkeş] Osmaniye'de Bin dokuz yüz kırklarda tanınmış iyi türkü söyleyen, halk hikâyesi anlatan âşık. (M13-39)
- darv vur-:** Darbe vurmak. (M19-137)
- dārtı:** Yan kayışlar. (D2-TDB)
- dāş ā'z:** [taş ağız] Doğumdan sonraki koyu, ilk süt. (K18-TDB)
- dāş ōhut:** Yağmur yağması için okumak çayıra suyu dökmek. (D5-TDB)
- daş vur-:** Laf atmak, iğnelemek. (M19-157)
- dāş:** Çarka bağlı değirmenin dönmesini sağlayan değirmen aleti. (S8-TDB)
- dāşa dut-:** Taş atmak, taşlamak. (B12-TDB)
- daşa kömme:** Suç işleyenin gövdesi taşla gömülüp taşlanma işi. (MDD)
- dāşāluk:** Bahçe'de bir yayla ismi. (B3-56)
- daşbaşoğlu:** Elbeyli'nin adamı. (M21-TDB)
- daşlık yēr:** Taşlık yer. (T4-TDB)
- dā't-:** Dağıtmak. (M27-TDB)
- dātlı tulukçu dedī':** Tatlı Tulukçu denilen kişi. (S6-TDB)
- dātlı nār:** Tadı ekşi olmayan, şireli nar. (S8-TDB)
- dāvar āşī':** Keçinin aşık kemiği. (D2-TDB)
- dāvar köpá:** Sürüyü bekleyen iri köpek. (D6-TDB)
- dāvarıñ ğursalā':** Kursağı, midesi. (D7-54)
- davıl depesi:** Beyin davul çaldırdığı tepe. (T7-24)
- davıllar gümülemiye dur-:** Düğün başlamak. (M8-2387)
- dāv'laş-:** [davalaşmak] Tartışmak, çekişmek. (D14-25)

- dāvli's' 'ün:** [devlisi gün] Ertesi gün. (K27-123)
- dāvšan̄cī:** Av köpeği. (D6-TDB)
- dāvul çek-:** Deriyi ayakkabı yapmak için germek. (K18-591)
- dāvul dō'dürr-:** Davullu düğün yapmak. (H7-TDB)
- davul dom dedi mi:** Düğün başlar başlamaz. (M22-TDB)
- dāvul dūvā dūvā gētir-:** Davul çalarak gelin getirmek. (H7-137)
- dāvullār çālnı çālnı:** Davullar çalınarak. (B9-25)
- dāya:** Dağa. (K7-TDB)
- dayak ver-:** Bir şey yıkılmasın diye ağaçla destek vermek. (M2-TDB)
- dayāk:** Dayanak, mesnet. (K21-TDB)
- daz:** Yüksek ve ağaçsız çıplak dağ. (M22-119)
- dē āl:** Değil. (K27-33)
- de bire de:** Hitap, ünlem. (K9-TDB)
- de b're ulan:** Haydi anlamında ünlem. (M8-240)
- de m'ār'e:** Meğerse. (K32-TDB)
- ded' ā:** [dedi ağa] Geçiş ifadesi. (K5-TDB)
- ded' efendī:** [Dede Efendi] Osmaniye'de hüküm süren eski ailelerden birinin reisi. (M1-19)
- dedē tūlbē:** Kadirli'deki evliya, evliya türbesi. (K4-TDB)
- defnē ā'cī:** [daphni] Meşin gibi sert yaprakları bahar olarak kullanılan, beyazımsı sarı çiçekli, almasıık yapraklı kokulu ağaççık. (K16-TDB)
- dēfrēllen-:** [tepirmek] Korkudan titremek. (K30-TDB)
- deha:** İşte. (M21-20)
- dehātīp dō's ol-:** [dehatip doğuş olmak] Çok çetin doğuş olmak. (T7-27)
- dehētīm:** Takat, güç. (T7-TDB)
- dēhle-:** Atı hızlandırmak. (D13-TDB)
- del'āra:** Eskiden Kadirli'de yiğit bir adam. (K17-TDB)
- deli būber:** Çok acı biber. (D3-TDB)
- dēli coflu:** Deli dolu. (T1-TDB)
- dēli deplēk:** Yırtık, gür sesli. (K32-TDB)
- dēli su:** Karatepede içenlerin sarhoş olduğu iddia edilen bir ırmak. (K8-TDB)
- deli şifān:** Yabani yulaf. (M26-TDB)
- deli tūtūn:** Yabani sert tütün. (D3-TDB)

- delihuyū:** Köroğlu'nun adamlarından biri, Hoylu. (T1-TDB)
- delitōp:** Osmaniye'nin kurtuluşunda kullanılan iki top. (M19-45)
- deliverō'lu:** Rışvanō'lu'nun yanındaki ırz düşmanı adam. (M20-TDB)
- dellal del' emine:** Kerem ile Aslı hikâyesindeki fitneci kadın. (K9-357)
- deme vīyḥ:** Üzülme ifadesi, ünlemler. (K9-502)
- demeli:** Denilen, bilinen. (D13-27)
- demē'nen dā'l-:** Sadece sözle olmaz. (M17-TDB)
- dēmes' āyıp:** Söylemek uygun, doğru değil. (D23-65)
- demir ğır at:** Kır renkli at. (M1-TDB)
- demir ğır beygir:** Gri renkli at. (M2-TDB)
- dēmircīk:** Sert ağaç türü. (K16-TDB)
- demirc'ō'lu:** Köroğlu'nun adamlarından biri. (M19-277)
- demirç' ōğlu:** Köroğlu'nun demirci ustası olan adamı. (M13-TDB)/ (M8-TDB)
- dēmirçīk/ demirçīk:** Balta sapı yapılan, boz renkli sert ağaç. (S9-TDB)/ (M22-127)
- dē'p meme:** Sakın söyleme, açıklama. (M8-624)
- dēpgēle-:** [tepkilemek] Tahta çukur depginin içinde tarhana yoğurulmak. (K19-129)
- depgilē-:** Ezmek, yoğurmak, tepelemek. (H1-74)
- depgile-:** Sokmak, sıkıştırmak. (M7-46)
- depiklen-:** Otururken ani hareket ederek oturduğu yeri darmadağın etmek. (M2-TDB)
- dēpinivēr-:** Tekme vurmak. (S10-270)
- depit-:** Sacın üstünde hamuru az pişirmek. (M27-TDB)
- depitme:** Hafif pişirilmiş ekmek. (S3-TDB)
- depitmeç:** Yufka ekmek yaptıktan somra artan hamur uzun kesilerek yapılan yemek. (S10-TDB)
- deplēk:** Çalgı. (D17-20)
- depmik:** Ayak altında çıkan yara. (D4-TDB)
- deprēj:** Debriyaj. (K34-TDB)
- deprendi deprendi kaḥama-:** Hareket etti, kalkmaya çalıştı, kalkamadı. (M14-TDB)
- derdest getir-:** Eli bağlı getirmek. (M4-TDB)
- derdest:** Eli kolu bağlı. (T7-59)
- dere den dereden gel-:** Dereyi takip ederek gelmek. (M13-383)
- derim evi:** Ağa çadırı. (T7-105)
- derkenē/ derkenne/ dērkēnnēk:** O sırada, derken. (M20-TDB)/ (M18-77)/ (K18-275)

- dērkennēk mērkēnnēk:** Derken merken. (K18-TDB)
- dērledi toplādı dilēndi dēşirdi:** Çabalayarak istedi, topladı. (K32-27)
- dē'rmen kömbesi:** Tandır böreği. (K25-TDB)
- dē'rmenip dön-:** Şehrin değirmeni çalışmak. (M19-TDB)
- derreme toplamā:** Aynı soydan olmayan, farklı yerlerden gelen. (D13-TDB)
- dertli herif:** Hasta adam, Köroğlu'nun adı anılmasın diye Bolu Beyi'nin verdiği takma ad. (M20-TDB)
- desdān yāḡ-:** Türkü söylemek. (B3-TDB)
- dēsde yāp:** Tarlada biçilmiş ekinleri top top bağlamak. (K34-TDB)
- desdesinī çek-:** Biçilmiş saplı ekin. (D19-60)
- dē'sīp ḡızı:** Deyyusun, namussuzun kızı. (M18-TDB)
- deşdirip gel-:** Atını dörtnala sürerek son hızla gelmek. (M8-794)
- deşir-:** Toplamak. (S6-TDB)
- deşirici':** Dilenci, toplayıcı. (M8-499)
- deve deresī:** Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- deve kenni:** Affetmeyen, içinden çok kinli, kötü fikirli, gaddar. (M8-1240)
- develeri çifde çaḡlı:** Çift çan takılı deve. (M23-TDB)
- dēvemārası:** Düziçi'ndeki içinden su çıkan mağara. (D1-55)
- devēyī dēvēyē çāt-:** Develerini birbirine bağlamak. (K18-TDB)
- dēvir kebiri:** Toplanıp ölen kişinin mal varlığını paylaşmak. (K8-TDB)
- dēvir sür-:** Ölen kişinin malını parasını paylaşmak. (T1-TDB)
- dēviyē īḡdır-:** Deveyi yere çöktürmek. (K14-TDB)
- devlet ḡuşu:** Talih, mutluluk kuşu. (M14-TDB)
- devletip yamçısı:** Devletin atlı postacısı. (M19-TDB)
- devlik' _'ūn:** Ertesi, bir sonraki gün. (M17-124)
- devliki sene:** Ertesi yıl. (M29-116)
- devliki yüzünü çevir-:** Öbür tarafını çevirmek, şalvarın içini dışına çevirip giymek. (M3-TDB)
- devlikisū'n:** [devlikisi gün] rtesi, bir sonraki gün. (MDD)
- dēvrit:** Değirmen. (D1-TDB)
- devriş paşa işḡalı:** Derviş Paşa'nın ıslah için ıslah olmayanlarla yaptığı mücadele. (K17-TDB)
- dēvrişirēḡ gel-:** Derviş kılığında gelmek. (K18-138)

devrişpuğarı: Zorkun yakınlarında bir yer ismi. (M4-53)

dèwriş paşá: Çukurova'yı ıslah etmek için gönderilen Osmanlı paşası. (K4-TDB)

dēyilmēz: Denmez, söylenmez. (K9-512)

dēynē: Bakmak. (K14-TDB)

dī'bitinnik: [diğibitinlik] Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

dıķıl: Girmek. (M8-145)

dıķılan çıķan: Giren çıkan. (M17-48)

dılbāt: Bahçe'de bir yayla ismi. (B3-TDB)

dımbıdı dımbıt dımbıdı dımbıt dúv-: Düğünde çalgı sesi kadınların çaldığı davul sesi. (S3-275)

dımbırtı: Çalgı. (M9-TDB)

dımır dımır dımır dımır çımbış-: Kısa aralıklı dürtme, akrep sokunca verdiği rahatsızlık. (M29-TDB)

dī'niker ğayası: Sumbas'ta yer ismi. (S10-TDB)

dīnikēr: Sumbas'ta yer ismi. (S4-TDB)

dıńıdıķ dıńıdıķ dıńıdıķ: Kız evine giderken çalınan deplek sesi. (M9-TDB)

dıńıladı get-: Çok hızlı gitmek. (M8-340)

dıramında ol-: İşin tantanasında olmak, işin sonucundan çok heyecanı içişn yapmak. (K9-TDB)

dırıl: Kadirli'de yer ismi. (K17-TDB)

dırnā'na ēn-: Elbise ayak parmaklarına kadar inmek. (K18-TDB)

dış arķ: Değirmenin fazla suyunun akıtıldığı su yolu. (M2-TDB)

dışarı çıķamıyāın: Beddua, yemin. (T4-TDB)

dīřikītlilēr: Baheç'nin eski ailelerinden biri. (B1-15)

dıřlıķsız: Geçimsiz, huysuz. (K10-TDB)

dīt-: Parçalara ayırmak, deşmek. (D19-73)

dīynēn-: Dinlenmek. (D6-TDB)

dīzgin gem: Gem. (K8-TDB)

dī'ēl: Değil. (T1-TDB)

dīġnē-: Dinlemek. (D13-TDB)

dikenni: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

dikērlē-: Diklenmek, sert davranmak. (K30-TDB)

- dikin' _aşşā'**: Aşağıya doğru. (H3-TDB)
- dikin' _'ōḡarı**: Yukarı doğru. (M22-107)
- dikiz et-**: Dikitle süzmek. (M4-TDB)
- dilbāt**: Tülbent, başörtüsü. (M28-TDB)
- dilenir deşirir**: İsteryip derleyip toplamak. (S8-2)
- dilicek pancar**: Ekinlerin içinde çıkan kçük, kısa boylu pancar türü. (H2-TDB)
- dilicek pancarı**: Tirşik. (MDD)
- dinī ērkendē fārz**: Dini kurallara göre farz. (K18-TDB)
- dinikārıḡ**: Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)
- dipne-**: Dinlemek. (B8-31)
- dipdem baş' _annāt-**: En başından en sonuna kadar anlatmak. (D15-TDB)
- dipdem başa ḡadar**: En başından en sonuna kadar tüm ayrıntısıyla. (MDD)
- dirā'tlēn-**: Dirayetlenmek, cesaretlenmek. (K8-TDB)
- dirēl-**: Dirilmek, canlanmak. (K30-TDB)
- dirgen**: Harmanda saman atmayayarayan üç çatallı tahta tırmık. (H2-TDB)
- dīrgıl dīrgıl ol-**: İncir güneşte yarılmak. (K21-TDB)
- dirīl-**: Derilmek, toplanmak. (K31-TDB)
- dirk dirk at**: Kan damarı atmak. (M4-TDB)
- dirk dirk dirk cana ḡēl-**: Öldü sanılan kişiye cen gelmek, canlanmak. (K9-262)
- dirkede ḡa'ḡarım**: Hızlıca işe kalkmak atılmak. (M18-TDB)
- diş buyduran pınar**: Suyu dişini donduracak kadar soğuk pınar. (M4-TDB)
- diş ḡaḡkīli**: Gemin altında çakmak taşı çakılma. (M10-TDB)
- diş otu**: Meşe külü tütün karıştırılıp kül hâline getirilip diş dibine konanan sarhoş edici özelliği bulunan toz. (M18-TDB)
- dişēmiyē dur-**: Diş çıkarmaya başlamak. (S10-348)
- dişi demiri kesmez ol-**: Çok sinirlenmek. (MDD)
- divlim ō'lu**: Mısır'dan gelen bir aile. (M2-TDB)
- diyāl**: Değil. (M29-27)
- diyek kī**: Varsayalım ki. (M29-TDB)
- diyele**: De hele, söyle bakalım. (M14-TDB)
- diyeneçe**: Hemen o anda. (M8-479)
- diynen**: Dinlenmek. (S6-18)
- diyün**: Düğün. (D2-77)

dizleri dermedolaş bükül-: Dizleri birbirine dolaşık olarak bükülmek. (M23-TDB)

döküntülü söyle-: Türküyü daha ezgili, duygulu söylemek. (S6-TDB)

dō'me: Buğdayın değirmende çekilmiş kabuğundan ayrılmış hâli. (M2-TDB)

dō'meli pancar: Pancar ve döğmeyi yoğurda katarak yapılan yemek. (M2-TDB)

dōnēnnēr kēlisī: Kadirli Yoğunluk'ta yer ismi. (K18-662)

dōṅgūlē bey: Bucak'taki bey. (K18-386)

dōḥuzdaş: Çocuk oyunu. (K1-TDB)

dokṣānimda ḡān dāmārı büzül-: Doksan yaşında kan damarlarım büzüldü, kanım zayıfladı. (K18-341)

dōkutṣāḥāZ: Dokuz tenecik. (S9-27)

dōlak dolā-: Beline kuşak sarmak. (S8-TDB)

dolaḡlā-: Dolak gibi yaparak, dolayarak başına sarmak. (M29-TDB)

dolama: Kadın eteği. (T1-TDB)

dolam'aç yol: Uzun karışık yol. (M17-TDB)

dolāmbaḡ dolāmbāḡ ḡēd-: Göçerken düz değil eğri, dolaşık yollardan gitmek. (B10-127)

dolan fırlan-: Etrafında dönmek, çabalamak. (M8-2968)

dōlandı fırlāndı ḡēl-: Her yere bakıp sonra geri gelmek. (M16-TDB)

dolaniyo fırlaniyo: Çarpınmak, aramak. (K9-TDB)

dolanmış çevril-: Etrafta dolaşmış, çevirmiş gelmiş. (T7-TDB)

dolma sarm'et-: Dolma ve sarma yemeği yapmak. (M17-TDB)

dolmā tüFēk: İçine barut doldurularak sıkılan. (S4-TDB)

dolma tüfek: İçine barut doldurularak sıkılayarak kullanılan tek atışlık eski zaman tüfeği. (M2-TDB)

dolu beyi: Köroğlu hikâyesindeki Bolu beyi. (M13-TDB)

dolu dolū bādēleriḡ iç-: Aşk badesi içip aşık olmak. (M8-290)

dō'm şerbeti: Çocuk olduğunda verilen şerbet, şerbet maddesini sıcak suya karıştırıp içilen kırmızı şerbet. (M7-TDB)

domatisli pilav: Soğanla, domatesle pişirilen bulgur pilavı. (M9-TDB)

dombalaḡ dön-: Takla atmak. (M9-TDB)

dombudu zombudu dombudu: Davul sesi. (M29-TDB)

dō'menip ince ḡırī': Kırık. (H2-TDB)

domlellī: Türküde geçen nakarat kelimesi. (M23-TDB)

- domur domur al yanağ:** Dolgun al yanak. (M21-TDB)
- domur-:** Baharda yaprakların patlaması. (M12-TDB)
- domurçaK olma:** Ağaç çiçekleri tomurcuk açmak. (K8-TDB)
- domuş-:** 1. Büzüşmek, 2. Hareketsiz kalmak. (M10-TDB)
- don mon:** Elbise. (M1-TDB)
- don yeri:** Su kenarındaki çamaşır yıkama yeri. (MDD)
- dondaşı:** Üstünde tokaçla çamaşır yıkanan taş. (D4-510)
- doñ ġāzanı:** Büyük yemek veya çamaşır kazanı. (B6-130)
- doñcunuñ dēpesi:** Yoğunluk köyündeki ziyaret. (K18-TDB)
- doñu zamānı:** Havada don olduğu zaman. (S11-TDB)
- doñuzcu:** Mavzer, tüfek. (M1-TDB)
- doñuzlu dā':** Kanlıgeçitten daha yukardaki dağ. (M19-TDB)
- dor' at:** [doru at] Gövdesi kızıl kahve, yelesi, kuyruğu ve ayakları siyah at. (K9-17)
- dōra:** Ayakkabı. (D10-TDB)
- dōru bēygir:** Gövdesi kızıl kahve, yelesi, kuyruğu ve ayakları siyah olan at. (T1-TDB)
- dō'ru dut-:** Düzgün yapmak. (K25-TDB)
- dō'ru niyētlī ādam:** İyi niyetli, temiz kalpli insan. (T6-TDB)
- dō'scū:** Dövüş köpeği. (D6-TDB)
- dō'sgēn:** Çok dövüşen. (D18-TDB)
- dō'sürük mō'sürük:** Dövüşürüz falan. (S9-58)
- döküm saçım gel-:** Üstü başı dağılmış yaralı hâlde gelmek. (M8-2517)
- döküşdür-:** Hafızasını yoklamak. (D4-TDB)
- dölēklē-:** Toprağı düzlemek. (K6-27)
- dölē'p yüzū:** [döleğin yüzü] Düzlük tarafı. (K21-TDB)
- döllər:** Delikanlılar. (D3-TDB)
- dömbelek dō'n-:** Takla atmak. (M17-TDB)
- dönderi et-:** İçini dışına çıkarmak. (M7-TDB)
- döndū möndū:** Havada uçak dolaşmak. (M19-95)
- dörT ayā' sekil:** 1. Sakar, 2. Dört ayağının bileklerinde olan beyazlık. (K8-TDB)
- dört yol çatına çıkar-:** Herkesin görebileceği yere koymak. (M8-461)
- dörtlük sabın:** Sabun kalıbının ölçüsü. (M14-TDB)
- döş doldurması:** Keçinin kaburgasının içi bütün olarak soğan salça yağ biber ile yoğurulmuş karışımla doldurularak kaynatılarak yapılan yemek. (M9-TDB)

- döş gāyişi:** Arabayı tutan kocacığa bağlanan kayış. (D2-TDB)
- döşen-:** Alttan alarak dil dökmek. (T4-TDB)
- döşlük:** İşe giderken giyilen üst elbisesi. (M20-TDB)
- döşşek dökdür-:** Pamuktan yatak yaptırmak. (D4-668)
- dört tārafınī dōsdördül et-:** Tam dörtgen yapmak. (S9-TDB)
- dōsdölēk:** Dümdüz. (S8-31)
- dōşgēdī:** Sofular köyüne yakın yer ismi. (K19-TDB)
- dō'sgen:** Savaşçı. (T4-83)
- duāsın deşir-:** Dua toplamak. (M8-792)
- dūdük:** Karayığit'e yakın yer ismi. (H3-89)
- dūğūrçü:** Kız istemeye gelenler. (M8-1329)
- dul avrat götürüyō'mü:** Gelini sessiz sedasız çalgısız oyunsuz alıp oğlan evine götürmek. (M29-TDB)
- dulda gel-:** Meyve yetiştirmek için güneşi az, gölge olmak. (K8-TDB)
- duldālan-:** Gölgelemek. (K21-TDB)
- dūldālık:** Çadırın etrafını çeviren hasır. (T1-TDB)
- dulukluK ol-:** Takılma olmak, tam hepsi bir anda olmamak. (K18-364)
- dum dum dum dum:** Silah, bomba sesi, yansıma. (K6-TDB)
- duman' aKıllı:** Farsak aşireti. (M19-TDB)
- dū'meli könçek:** Düğmeli elbise. (M20-TDB)
- dū'n ālıcısı:** [düğün alıcısı] Oğlan evi. (M26-39)
- dū'n çal-:** Davullu düğün yapmak. (K13-24)
- dū'n çālın-:** Davullu düğün yapılmak. (K30-57)
- dū'n çalınıP oturuKann':** Düğün devam ederken. (D3-126)
- dū'n çokuntusu:** Düğün kalabalığı. (D4-506)
- dū'n dāvulu dō'-:** Düğünde davul çalmak. (H7-118)
- dū'n dèrnek çāl-:** Davullu düğün kurmak. (S10-80)
- dū'n eşgilisi:** Manti gibi hamurun içine avcarlanmış et ve soğan koyulum kapatılıp, ekşiyle, salçayla yağ yakarak yapılan düğün baş yemeği. (M17-86)
- dū'núp hāsiyēti sītārası:** Geleneksel düğüne verilen değer. (B5-13)
- dū'nü boz-:** Düğünü yarım bırakmak. (D3-127)
- dū'nü sāv-:** Geleneklere uygun düğün başlatmak ve bitirmek. (D2-89)
- dū'nüp odunu:** Sinsin odunu. (K25-12)

- dū'r düşme günü:** [dügür düşme günü] Gelini ata bindirip getimeden bir gün önce kız evine gelinip şenlik yapıldığı gün. (M20-TDB)
- dū'r düşme:** Gelini ata bindirip getimeden bir gün önce kız evine gelinip şenlik yapmak. (M20-14)
- dūr 'ele bire:** Biraz bekle, mücadele et. (M2-TDB)
- dū'r gel- :** Kız istemeye gelmek. (D4-427)
- dur kı:** Az mücadele et, bekle. (M4-TDB)
- dūr kú şimdi:** Biraz sabret şu an, şu an bekle. (K4-TDB)
- dur şindi:** Sözüm bitmedi, dur dinle. (K31-TDB)
- dur yavaş:** Az bir süre bekle. (M2-TDB)
- dū'rç'et-:** [dügürcü etmek] Oğlan evinden kız evine kız istemeye veya almaya gitmek. (M9-TDB)
- dū'rçülük get-:** [dügürcülük etmek] Kız istemeye gitmek. (M13-435)
- dū'rlük:** [dügürlük] Kız istemeye gitme. (S9-10)
- durna bahışlı yār:** Turna gibi bakan sevgili. (D13-TDB)
- durna ğımı havalan-:** Turna kuşu gibi havalanıp uçmak. (D4-366)
- durna teli:** Turna kuşunun kepezi. (M8-2418)
- duruk:** Dağlarda sarp, ulaşılması zor, sığınılacak yer. (S9-TDB)
- duruKumuş:** Durmuş imiş. (S10-269)
- durup muruKanna/ duruP murūrKān:** Biraz beklerken. (D3-120)/ (H7-TDB)
- dūrülēr hāzırlā-:** Kız tarafı düğün için hazırlık yapmak. (D8-TDB)
- dussuz bişen aş:** Süt. (M23-TDB)
- dúřmanımı şad etme-:** Düşmanımı sevindirmemek. (M13-TDB)
- dúřmānnan-:** Düşman sahibi olmak. (D4-764)
- dúřmannařmā:** Düşman olma. (D4-333)
- dúřmañ ğeride tōre-:** Milletin içinde düşman çoğalmak. (D4-TDB)
- dutl'ölük:** Sumbas'ta yer ismi. (S10-TDB)
- dutmā:** Hizmetçi. (H6-6)
- dutmaç:** Kalın yufka doğranarak mercimekle yapılan yemek. (M27-TDB)
- dú'ün davı:** Düğün dernek. (M8-2536)
- duyutdurmadan:** Haber vermeden, hissetdirmeden. (MDD)
- duz se'pī' vūr-:** [tuz sepiğı vurmak] Tuz atmak. (S8-TDB)
- dūzēlēn-:** Sıraya dizilmek. (K17-TDB)

- duzlu leplepi:** Tuzla kavrulmuş nohut. (M9-TDB)
- düdük ğaval:** Yörüklerin kullandığı küçük düdük. (T4-TDB)
- düdük:** Abaranın ucundaki delik. (M2-TDB)
- dülbēsiynēp:** Yığınıyla ekmek. (B6-102)
- düldül dā':** Düziçi'ndeki dağ. (D13-TDB)
- düldül ğolu:** Düziçi'nin Düldül çevresindeki Farsak aşiretleri. (M19-TDB)
- düldül:** Düziçi'ndeki dağın ismi. (D1-51)
- dümbēlekÇi:** Darbuka çalan kişi. (S5-49)
- dümēni bozūk:** Düzgün yürüyemeyen, yan veya yalpalayarak yürüyen. (K21-TDB)
- düşenne-:** 1. Yaşlanmak, 2. Yaşlandığı için gençliğindeki gibi olmamak. (D4-507)
- düşündür-:** Tasalandırmak; kaygılandırmak. (H6-96)
- düşüpgülü düşüpgülü:** 1. İnce düşünceli. 2. Kaygılı. (M8-2642)
- düşüpgülü:** İnce fikirli. (M8-2642)
- düşüp yat-:** 1. Yorgun, 2. Yaralı yatıp kalmak. (M8-1988)
- düşütdür-:** Düşürmek. (K30-TDB)
- düvēn sūr:** Biçilmiş buğdayın üstünden gemle geçip buğdayla sapı ayırmak. (K34-TDB)
- düven yannı':** Çatmaya asılan yayık. (M9-TDB)
- düyēmēniġ pupārları buz ol-:** Pınarın suları donmak. (K18-33)
- düz tecirli:** Tecirli aşiretinin bir bölümü. (T7-43)
- düzü düzü yī-:** Dizi dizi yığarak harman yapmak. (M26-298)
- dōvlet ğuşu:** Talih mutluluk kuşu. (M13-TDB)

- E -

- ē' hē:** Tam emin olunmayan konuda onaylama ünlemi. (K8-TDB)
- ē ā:** [ē] Düşünme ünlemi. (M17-TDB)
- e birē e birē/ e birē:** Hitap ünlemi. (S9-127)/ (S9-TDB)
- e bire ğārdāşım:** Hitap, ünlemli. (K21-TDB)
- ē' geçin:** İyi geçinmek. (M24-TDB)
- ē hē':** Evet. (H7-129)
- ē ulān hēy:** Seslenme, ünlem. (K21-TDB)

'ē yā: Evet, kesinlikle. (D19-48)

ē/ ē: Soru ünlemi. (S8-TDB)/ (H7-275)

ebāw: Şaşırma, abartma ünlemi. (M22-130)

ebe dede şeyi: Geleneksel, eski usul. (D19-90)

ebē/ ēbe: Hastalıklara çare bulan köyün en yaşlı kadını. (B6-180)/ (K9-502)

ēbēlīk: Uzun yapraklı, ekşi tadı olan, yumşak yapılı soğan ve salçayla kavrulup az sulu yemek yapılan ot türü. (K18-668)

ēbi ḥāyāt: [ab-ı hayat] Hayat suyu. (K18-TDB)

ē'cemēn: İyice. (S3-TDB)

ecevitler aşireti: Aktaş'taki eski aşiret. (M19-TDB)

ēciş mēciş: Yabani, kötü. (K18-TDB)

ede bire: Bir şey istemeden önce söylenen rica ifadesi. (MDD)

ede/ ēdemij: 1. Kardeş, 2. Ağabey (H1-63)/ (B4-62)

ēdelēr: 1. Apdallar, 2. Davul çalan kişiler. (S4-TDB)

ē'den ē'ye: İyiden iyiye. (S8-TDB)

edēy: Şaşırma ünlemi. (M8-2262)

ēdēyyēm: Büyük erkek kardeş, ağabey. (D18-54)

edīk/ ēdik: 1. Yemeni, 2. Ayakkabı (M13-594) (H7-425)

ēFendime söyliyēm: Konuşana süre kazandıran geçiş ifadesi. (K9-TDB)

ēfendime söylēniyīm: Söz arasında söylenen geçiş ifadesi. (B8-TDB)

eFkārī bozul-: Niyeti bozulmak, ciddileşmek, sinirlenmek. (D3-TDB)

eFsin dut-: Küçük çadır, barınak. (M8-2665)

ēğce: İyice. (M8-16)

ēḥa ṣin': İşte şimdi, hâlâ. (M2-TDB)

ēhdiyecin' def et-: Tuvalete gitmek. (M23-64)

ēhē: Evet. (M26-268)

ēḥē: Soru ünlemi. (H7-270)

ēhtim: Eğitim. (K8-TDB)

ēhvēn gēç-: Kış yumuşak, ılık geçmek. (K21-TDB)

ekele-: Serpmek. (M14-TDB)

ekelī'ni ḡsḡan-: Bir kişinin diğerinin diri, işini bilir olmasını kıskanmak. (M23-TDB)

ekelik yap-: Basit kurnazlıkla işlerini yürütmeye çalışmak. (M12-TDB)

ekgeş dana: Yedi sekiz aylık olmasına rağmen düvelere saldıran dana, küçük olsa da büyük gibi davranmaya kalkan erkek inek. (K21-TDB)

ekimini ek-: Tarlaya ekeceği ürünü ekmek. (M2-TDB)

ekini yāy-: Ekinine hayvan girdirerek ekinini hayvana yedirmek. (K17-TDB)

ekmā' pölüp sokumu vur-: Yufka ekmekle yemeği alıp yemek. (M8-1116)

ēl dāş: Buğday öğütülen el değirmeni. (K27-TDB)

ēl turşusu: Patlıcan, biber kaynatılarak sumak ekşisiyle sarmısakla karıştırılıp mercimek köftesiyle yenen yöresel yemek, ekşili turşu yemeği. (M27-TDB)

el uçun ā'layān gözünden olūr: El için ağlayan kişi ancak kendisini yıpratır, insan iyilik bilmez. (M14-TDB)

ēlbē'li tütünü: İlbeyli köyünde yetişen sert tütün. (K25-TDB)

ēlbet taḫdīr yērīn' bulācaḫ: Kaderde ne varsa o olur. (T1-TDB)

ēlbir: İşbirlikçi, destekçi. (D5-TDB)

ēlbusdan: Elbistan. (K21-TDB)

elcibaşı: Tarladaki işçileri yöneten kişi. (M2-TDB)

elet-/ ēlet-: Götürmek, ulaştırmak. (M8-1902)/ (K9-84)

elice: Su değirmeni. (T1-232)

elimiziñ emā': Elimizle yetiştirdiğimiz. (M17-TDB)

elin' öp-: Saygısını ifade etmek. (K9-TDB)

ēlīñ ārāsındā: Yabancıların içinde. (K21-TDB)

ellāḫamā/ ellāḫāmāyā/ ellā'me/ ellēḫām: [Allahu alem] 1. Allah daha iyi bilir, 2. Herhalde, galiba. (M23-138)/ (M23-298)/ (K27-TDB)/ (D4-225)

ellēş-: Tokalaşmak. (D10-TDB)

ellezler: İlyaslar. (M13-366)

ēllezli depesi: Sumbas'ta yer ismi. (S11-TDB)

elli dilli: Hem çok konuşur hem de çok çalışır, diri. (M9-36)

ellik çarşısı: Aralık çarşısı, pazar. (K9-392)

elliK ellik: Gurbet gurbet, yabancı memleketleri tek tek dolanmak. (M10-16)

ēllik gāvırı: Osmanlı topraklarındaki Ermeniler, Hasanbeyli Ermenisi. (M19-TDB)

ēllīḫ: Ekin biçerken parmakları orak kesmesin diye parmaklara takılan tahta. (D2-133)

ēlmi: Yöntemi. (S10-406)

e'me': Ekmek. (M17-TDB)

ēmekli mēmeklī: Emekli olmuş kişi. (K11-39)

emm' ʾīziyık: Amca kızı olma. (M18-72)

ēmme: Ama. (D8-66)

emmice: Amca. (M3-TDB)

ēmzikli ġādīn: Emen bebeği olan kadın. (K1-TDB)

eṇ ipdili: İlk önce. (M25-157)/ (M26-TDB)

eṇ neticede: En sonunda. (T4-TDB)

èṇ: Eklem yeri. (T7-47)

ēn: Hayvanların kullaklarına yapıla işaret, bellik. (T1-TDB)

ēndel kesik keri: Kadirli' yer ismi. (K21-TDB)

ēndirdī'ndèṇ kērī: İndirdikten sonra. (D9-TDB)

endirdik bindirdik: Gelini bindirmek indirmek. (M29-TDB)

èṇèk: Sabanın elle tutulan yeri. (M20-TDB)

eṇel: Eğer. (B8-TDB)

ēṇer: Eğer. (M8-2114)

eṇere tiṇere: Kesinlikle gerçekten. (M2-TDB)

eṇere: Eğer. (M23-TDB)

enerkenek: İnerken. (M3-TDB)

eṇgin topuḡ: Düz topuḡ. (M4-TDB)

eṇi soṇ: Önünde sonunda. (H6-155)

enī'reḡ: [enikrek] Daha eniklikten çıkmamış, yetişkin olmamış köpek yavrusu. (S9-TDB)

ēnnēmīṇ süTünē ġān-: Annesinden süt emmek. (K18-336)

entilli: Nurdağında bir yer ismi. (B2-TDB)

enver'ul-ḡamit cāmī: Büyük Cami, Hicri 1320 (M. 1902) yılında yapılan Osmaniye'nin ilk camilerinden biri. (M6-78)

epē': [epeyi] Eski hâline yakın, iyice. (K8-60)

'ēpi tāṇ ol-: Hepsi tuhaf olmak. (D9-41)

ēpiyē: 1. Uzun süre, 2. Yeterli miktara yakın miktarda. 3. Çok. (K17-TDB)

ēpmeḲ et-: Yufka ekmek yapmak. (S3-TDB)

eprim belik: Büklüm belik. (D4-378)

ēr ērken göç-: Zamanından daha erken göçmek. (K18-392)

ēr ērkence yēkin-: Erkenden kalkmak. (K18-386)

- ē'r-:** [eğirmek] Eğirmek, Yün ve pamuk gibi lifli maddelerden iğ veya kirmen yardımı ile bükerek iplik yapmak. (S8-TDB)
- ē'r-:** [eğirmek] Yünden veya keçi kılından kirmen ile ip yapmak. (M2-TDB)
- erbişim ıy-:** Halı dokumak için ibrişim ip yapmak. (D4-382)
- ērçinni:** Kadirli'de kale ismi. (K21-TDB)
- ē'renti:** [eğrenti] Birikme yeri, toplanma yeri. (B6-167)
- ērīş mērīş:** Siyah beyaz kıl çuval, nakışlı heybe. (K12-47)
- ē'riṅ ğarpızlı':** Eğerin yanları. (K9-201)
- ērişde kes-:** Sert hamuru ince ince kesmek. (S3-TDB)
- eritmē yā':** Eritilerek hamzanda dondurulup sonra yenen tere yağı. (K21-TDB)
- ērķēksi-:** Ergen olmak. (H7-496)
- ērķēş:** Üç yaşlı davar. (K18-498)
- er'nik yāğ:** [erinik yağ] Eritilerek hamzanda dondurulup sonra yenen tere yağı, biriktirilmiş yağ. (M19-TDB)
- ersoylar:** Osmaniye'nin eski ailelerinden biri. (M6-38)
- esabalı:** Demircioğlu'nun Bolu beyinin yanına gittiğinde kullandığı takma at, çalan söyleyen kişi. (M8-169)
- ēsābālı:** Koroğlu'nun Bolu beyinin halkının içinde kullandığı takma ad, çalgıcı. (B10-TDB)
- ēsemesizlik çuvāl-:** Mantıksızlık artmak, kızgınlık, kavga ortamı olmak. (K30-TDB)
- ēsenli:** Sumbas'ta yer ismi. (S8-TDB)
- esgī kūFār yēri:** Ermenilerin yaşadığı yer. (MDD)
- esgi çamlār gētdī, eski çamlar bardak oldu:** Esgi günler şartlar değişti. (K31-TDB)
- ēsgi dām yērlēri:** Eski evlerin olduğu yerler. (K18-131)
- ēsgi dēvīr ūzēṅgisi:** Geniş demir üzeni. (K18-TDB)
- esgī ğiranta:** Hilebaz kadın. (M1-TDB)
- ēsgi ğōc' 'ēriFler:** [eski koca herifler] Eski akıllı, yaşlı erkekler. (S6-TDB)
- esgi zaman ādāmī:** Eski gelenekle yaşamış insan. (S9-67)
- esgi zaman fersi:** Eskiden gelinlerin başına takılan, kenarları süslenen gelin fesi. (M29-TDB)
- esgik' 'īmi:** [eskisi gibi] Eski zamanlardaki gibi. (M17-TDB)
- esgiki:** Eski zamandaki. (M28-TDB)
- ēsgili-:** Eskimek. (S9-TDB)

esik: Dağda engin yer. (M4-TDB)

ē'simi: İyisimi, bari. (T1-TDB)

ēsmanīyā: Osmaniye. (D15-6)

esmēhān: Esmēhān hikāyesinin baş kahramanı. (D4-78)

essaḳdān ür-: Köpek gerçekten bir durum var diye havlamak. (S3-354)

esTē'für töbē: Tevbe etmek. (M30-TDB)

eşecē, fadımaca, ḥa'ccacā: Eski Cebel'de yaşayan üç kız kardeş. (M19-TDB)

eşe'p: Eşarp (M13-602).

eşgereden: Aşikârdan, açıktan. (M28-TDB)

eşgi narı: 1. Çalı narı, 2. Yabani nar. (S8-TDB)

eşgit-: 1 Yoğurt, tirşik gibi yiyecekleri kşitmek. 2. Yüzünü asmak. (T4-136)

eşgili börek: Yüksük çorbasının içli hamurunndan yapılan yemek. (M2-TDB)

eşgili çörba: Düğün ekşilisi. (H7-97)

eşgili dök-: Yüksük çorbasının hamurunun içine avcarlı soğanlı et koyup kapatmak. (M7-14)

ēşgili kōFde: Yüksük çorbasının içli hamurunndan yapılan yemek. (S10-133)

ēşginīṇ mişini vūr-: Sumak ekşisinin çalısının sakızını yaraya sarmak. (B6-172)

ēşginīṇ sākızın' dā vur-: Sumak ekşisinin çalısının sakızını yaraya sarmak. (B6-173)

ēşgisi ḡāç-: Ekşilik derecesi düşmek, tatlanmak. (K19-TDB)

eşīṇ dōsduṇ: Dost akraba.(H1-27)

ēşit-: İşitmek. (B1-78)

ēşli sū: Güçlü akan su. (K18-664)

ēşme: Koyunların dağda kaya veya ağaç diplerini eşerek yattığı gölge yer. (T1-227).

eşşeK inādı: Aşırı inat. (K25-32)

eşşek mēydanı: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

eşşek paḳlāsı: Yabani bakla. (B11-TDB)

et et-: Geyiğin vücudunu küçük parçalara ayırmak. (M4-52)

et keseri: Sadece et dövülen başka işte kullanılmayan saplı demir. (D19-3)

et topraḲ: Kumsuz, yumuşak saf toprak. (H2-TDB)

ētd' ēylēdī: [etti eyledi] Çalıştı çabaladı. (S3-TDB)

etli kömbe: Yufkaların arasına avcarlı soğan ve kıyma koyarak iki sac arasında pişirilen Osmaniye yemeği. (MDD)

ētünü mūtünü: Etini ve diğer şeyleri. (D23-59/60)

ēvdime namazlā': Istarda dokunan seçme, toplama namazlık. (D4-754)

ēvel/ ēveldēn: 1. Eskiden, 2. Gençken. (K30-TDB)/ (S8-TDB)

ēvēldendūr sēv-: Eskiden beri sevmek. (B7-152)

ēvele/ eveli/ evēlli/ eveliyi: 1. Önceden, 2. Eskiden. (S8-TDB)/ (M19-37) (K13-TDB)
(M17-TDB)

ēvelisinden: Öncesinden. (K17-TDB)

evelkinnerde: Eskilerde. (T1-TDB)

ēvelsiden: Evvelden. (M28-TDB)

evinsek: Dolgun, kuvvetli. (M26-TDB)

ēvīrīm çēvīrīm: Iskat, ölen kişinin mal ve parasını dağıtmak. (S3-218)

eviyip vekīli: Evin asıl reisi ölünce onun yerini tuan kişi. (M9-TDB)

evlā' çek-: [evliğe çekmek] Tarlayı tapanlamak. (MDD)

ēvlek: Çift sürerken bir seferde boyuna gidilebilecek kadar uzunlukta olan yer; evlek.
(K21-TDB)

ēvlensēk: Evlenme çağına gelmiş. (K6-TDB)

ēvlik odā: Oturma odası. (S4-TDB)

evrā'ç: [evrengeç] Ekmeği saçta pişirirken kullanılan yassı ince uzun ağaçtan yapılan araç. (M2-TDB)

evrā'ş: [evrağaç] Yufka emeği pişirirken saç üzerinde ekmeği çevirmekte kullanılan uzun ince alet, evrengeç. (T1-TDB)

ēw' dāşlā-: [ev taşlamak] Oğlu olanlardan hediye alak için yapılan gelenek. (D13-TDB)

ēy birē: [tamam yahu] Kızgınlık ünlemi. (K21-TDB)

ēy ēy ēy: Hey hey, geçmiş günler hey anlamındaki ifade. (M24-16)

ēy: Çok güzel, ünlem. (K9-TDB)

ēyā': Eyeği kemiği. (MDD)

ēyēpiyē: Epey, çok. (S10-312)

ēyh: İyi, tamam. (D3-TDB)

ēyi bārim kīm: İyi bari ki. (K17-TDB)

ēyik: Sabanın elle tutulan yeri. (K8-TDB)

eyvaz: Köroğlunun adamlarından biri. (M8-11)

ēyyīp: Eyüp. (K13-7)

ēzēlī: Evvelden. (S2-TDB)

ezēm verdir-: Ezan okutmak. (K27-TDB)

ezgilen-: Hafif mırıldanmak. (M13-TDB)

eziriyel: Azrail. (M23-TDB)

ēzrāyille sōz bir et-: Azrayil'le anlaşmak. (K21-TDB)

- F -

fak'otu: [fakı otu] Doğada kendiliğinden çıkan ebe gümeci gibi yemeği yapılan yabani ot. (M9-59)

fakilte: Fakülte. (M9-TDB)

Falan 'a Filan 'a derken: Kızarken bağıırken. (K8-TDB)

Fālānnınān fisdāhānnān: Buna benzer önemsiz şeyler. (S4-10)

'Fā'rak: [ufakrak] Küçükçe. (T7-61)

fārfāriyē bil-: Çok iyi, net bilmek. (K14-TDB)

farsak aşireti: Düziçi'nin Düldül dağı çevresindeki Farsak köylerinde yaşayanlar. (M19-TDB)

farsāk bārıdı: El yapımı fişek. (H7-262)

fasavra bir insan: Paçavra, çok değersiz insan. (M19-TDB)

fassiyō fissiyō fassiyō: Körük çekme sesi, yansıma. (K18-TDB)

fāşğırık: Zehirli, sokan, böz yılān. (K19-79)

fāşık: Zehirli, sokan, böz yılān. (D6-9)

fēdik: Buğdayla nohut karışımını kaynat. (T5-TDB)

felan fısdık: Buna benzer. (M4-TDB)

felek demiri: Kalın beton demiri. (M12-TDB)

fellah köFdesi: Bulgur salça, domates biber, sarmısak karıştırılıp bulgurun simidini unla yoğurup topalak döküp ortasına bastırılıp yapılan yemek. (M29-TDB)

fēnikē yāzısı: Eski uygarlıklara ait bir yazı türü, Aslantaş Müzesindeki yazı. (K11-TDB)

fēriz bāğ: Elbeylioğlu hikâyesinde bir bey ismi. (D13-TDB)

fērs: fes, Kınnızı çuhadan yapılmış, tepesinin ortasından püskül sarkan kenarsız başlık. (K18-537)

fetdahlılar: Osmaniye'nin ilk ailelerinden biri. (M6-TDB)

feymani: Osmaniye'li aşık, Osman Taşkaya. (K21-TDB)

fıķırdat-: Çok az kaynatmak. (S8-TDB)

- filanca saçın' ğırķmıř:** Kınama ifadesi. (D4-511)
- fıldır:** Atmak, fırlatmak. (M8-234)
- findıcāk ğāvŭrları:** Bahçe Fındıcak Ermenileri. (B4-71)
- findıcāk:** Eskiden Bahçe'de üç kısım olan Ermeniler'in bir bölümünün olduğu yer. (B4-TDB)
- fıradan uyu-:** Hemen uyumak. (D4-641)
- fırın çörē:** Tandırda pişirilen Osmaniye çöreği. (K16-TDB)
- fırıřdā'ŋ ğáýtānı:** [fırıştağın kaytanı] Topacın ipi. (K21-57)
- fırt bacaklı:** Oynak bacaklı. (M5-TDB)
- fısa fısa ōyna-:** Yere eğilerek oynamak. (M7-TDB)
- fısdık mısdık:** Yer fıstığı ve benzeri şeyler. (K6-27)
- fısdır-:** Aşağı doğru eğmek, aşağı doğru eğmek bŭkmek. (M1-TDB)
- fısdı' dırmıķlā-:** Fıstığı tırmıkla topraktan sŏkmek. (D5-TDB)
- fısdı' yeşil:** Fıstığı yeşil, fıstık yeşili. (T1-TDB)
- fısdon:** Fistan, elbise. (K18-567)
- fıssıķ ēt-:** Yılan ses çıkarmak, yansımalı. (K18-TDB)
- fışıla-:** Fışkırmak. (M19-176)
- fışvı:** Buğdayın sapı veya dŏkŭntŭsŭ. (M3-48)
- Fil Fil Fil et-:** Turna sŭrŭsŭnŭn uçarken çıkardığı ses. (K9-215)
- filān fişdeken:** Falan fişmekan: Buna benzer ōnemsiz şeyler. (K27-TDB)
- filkitē:** Firteke. (D4-TDB)
- firik:** Yaş, taze tarhana. (D19-26)
- firik pilavı:** Tavuk, iči avcarlı sođanla doldurulup, suda hařlanıp, firik bulgurundan pilav yapılarak bu pilavın ūzerine tavuk parçalarak serilip hazırlanan Osmaniyyemeđi. (MDD)
- Firŏvun:** Firavun. (M14-TDB)
- fisge yak-:** Kŭçŭk, tenekeden yapılmış idare lambasıyla aydınlanmak. (M26-TDB)
- fitli:** Fitne vermek, aklına kŏtŭ şeyler getirmek. (M8-2549)
- fortakal/ Fortakal:** Yerli, ekşi portakal. (M10-TDB)/ (M17-TDB)
- fos çām:** Kamalak ağacı. (K18-TDB)
- foter:** Fŏtr şapka. (M1-TDB)
- foturāFı:** Fotoğraf. (D18-26)
- fŭ':** Yok, hayır anlamında olumsuzluk ifadesi, ūnlem. (M14-TDB)

fuğān/ fu'ān: Figān, acı çığlık. (H5-TDB)/ (K21-TDB)

Fūhūt de-: Hayır demek. (D15-TDB)

fūrma: Hurma. (S8-TDB)

Furuḡan Furuḡān: Vura vura, çok vurmak. (M26-271)

fūsdoḡ: [Fustan] etekle bütün hâlde kadın elbisesi. (K18-TDB)

fūvv: Çok, aşırı, ünlem. (K6-TDB)

- G -

ḡāb' ā'şlār: [kaba ağaçlar] Kalın, yüksek ağaçlar. (K10-TDB)

ḡaba düzen: Kilosuz ölçmek, tahmini miktar, göz kararı. (M1-TDB)

ḡābā: Ağır, yavaş oynanan oyun havası. (D2-101)

ḡābaca ḡōr-: Uygun görmemek. (D2-49)

ḡabaḡ depe: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

ḡābaḡ: Boynuzsuz dişi geyik. (S9-TDB)

ḡabaḡ: Boynuzsuz keçi. (T1-173)

ḡabarcıḡ: Yuvarlak taneli üzüm. (S8-TDB)

ḡābā'í et-: Suç bulmak. (M13-343)

ḡabıḡlı: 1. Sünnetsiz, 2. Pahalı satan, pahalılıkçı. (MDD)

ḡabīne: Kabile. (D13-23)

ḡābır: Kabir, mezar. (D18-TDB)

ḡabırḡası böyük: Vücut yapısı iri. (T4-TDB)

ḡabırılıḡ/ ḡābırılıḡ: Mezarlık. (K9-276)/ (D18-TDB)

ḡabıt ceket: Kalın kumaştan yapılmış uzun ceket. (M2-TDB)

ḡabil dā'í: Aşırı çok. (M18-TDB)

ḡabır azēbinden dē ēmin ol-: İslam dinine uyarak kabir azabından emin olmak. (M13-TDB)

ḡāçēḡ tūtün: Deli, yabani tütün. (K25-TDB)

ḡaç ḡaç zamānı: Ermenilerin Türk köylerini işgâl ettiği İstiklâl Savaşı zamanı. (D5-TDB)

ḡaç ipe çalın-: Kaç tane ipe yapılmış, işleme örneği. (D4-746)

ḡaçagōr-: Kaç. (M8-1951)

ḡāçāmāḡ: Çerkez yemeği. (K34-TDB)

ğaçğaç harbi: Ermenilerin Fransızlarla Osmaniye'yi işgâl ettiği zaman Osmaniyelilerin yaptığı İstiklâl savaşı. (H2-TDB)

ğaçırtma-: Gitmeden duramamak, kaçtırmamak. (S8-TDB)

ğaçma tura: Kayış veya kemerle vurarak oynanan oyun. (T1-TDB)

ğaçmaK_et-: Kaçmak istemek, kaçmaya yeltenmek. (M4-47)

ğadanā: İri beygir. (M5-55)

ğadırli: 1. Osmaniye'nin ilçesi, 2. Kadir kıymet bilir yer. (K34-TDB)

ğadusdurā: Kadastro. (D1-TDB)

ğāfıkūf dā': Karac'oğlan'ın trküsünde geçen dağ. (K18-TDB)

ğáfırın elinden ğurtul: Düşmek elinden kurtulmak. (M8-TDB)

ğáher et-: Kahırlanıp küsmek. (D4-565)

ğāhír_ēt-: Küsmek, sitem etmek. (H7-529)

ğāhirlēn-: Küsmek. (T1-TDB)

ğakğubak ğakğubak ğakğubak: Keklik sesi, yansımali. (M12-TDB)

ğaklık: 1. Yer ismi, 2. Su çıkan yer. (M3-TDB)

ğāl'_āltı súyu: [Kale Altı Suyu] Kadirli'ye iki kalenin dibinden çıkıp gelen su. (K4-TDB)

ğala: Taşlar yığılarak uzaktan taş atıp o yığını devirmeye dayalı oyun. (H2-TDB)

ğālabalī'nan mulābalī'nān: Çok sayıda insanla birlikte. (D2-89)

ğalacıkdāşı: Sumbas'ta yer ismi. (S9-TDB)

ğāl'āltı ğālēsī: Kadirli'de bir kale ismi. (K16-2)

ğalan: 1. Artık, 2. Bundan sonra. (M20-TDB)

ğālānķı: [kalanki] Geriye kalan. (D19-TDB)

ğalbır: Kalbur. (M20-TDB)

ğalemce: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

ğālēyçilēr: [kalaycılar] Kadirli'de aile ismi. (K29-TDB)

ğalıñ ğırnap: Kalın ip. (M9-TDB)

ğalıñ isdē-: [kalın istemek] Başlık istemek. (K18-849)

ğalıñınān gēl-: Başlık parasıyla gelmek. (D6-TDB)

ğalıñış-: 1. Eskimek, 2. Kalınlaşmak, 3. Yaranın kabuğu kalınlaşmak. (D4-TDB)

ğalıñlı'nı oñalıyārākdān: Kalınlığını sağlamlaştırarak, düzelterek. (K19-TDB)

ğālīñ: Başlık parası. (D1-TDB)

ğāliye almā-: Dikkate almamak, önem vermemek. (K8-TDB)

ġālķān dēpē: Yanıkkışla'ya yakın yer isimleri. (H7-276)

ġālķān: Sumbas'ta yer ismi. (S8-TDB)

ġālлік: Kadirli'de yer ismi. (K18-666)

ġālлікcılār: Kadirli'de aile ismi. (K29-TDB)

ġalp adamı sevme-: Yavaş adamı sevmemek. (M18-TDB)

ġāltak: Semerin tahta yerleri. (D2-TDB)

ġāl'uşā': Yer ismi. (K18- 109)

ġām ġāsālēt: [gam gasefet] Dert tasa. (K21-TDB)

ġamalak soy-: Kamalağı soyup içinin beyaz zarını yeşil yerini yemek. (M19-TDB)

ġamalak: Yumuşak kaliteli çam türü. (M22-TDB)

ġamber tay: Sadık tay. (T4-40)

ġamber: [kamber] Sadık. (M13-TDB)

ġamyon mumyoņ: Kamyon vb., İkileme. (M6-TDB)

ġanā't ġıl-: Kanaat getirmek, inanmak. (K30-TDB)

ġānevçe: Kaneviçe. (M7-TDB)

ġānı dō'rult-: Akan kanı vücutta yeniden üretmek ve eski seviyesine getirmrk. (S3-64)

ġā'nı: Kağnı. (K18-TDB)

ġānīnā ġān ver-: Cana can vermek, bedel vermek. (K17-TDB)

ġānīynan canīynan bu memleketden bu ermeniye sür-: Bütün varlığını ortaya koyarak düşmanı vatan toprağından kovmak. (MDD)

ġann'_ 'āçit-: Kanlıgeçit köyü, Ermenilerle yapılan savaşta kanşı çarpışmaların yapıldığı köy. (M19-TDB)

ġannı gömlā'jı baņa getir-: [kanlı gömleğini getirmek] Öldürmek. (M14-TDB)

ġānnıdēre: Eskiden Bahçe'de üç kısım Ermeniler'in bir bölümünün olduğu yer. (B4-TDB)

ġānnıgeçit: Osmaniyenin işgalden kurtuluşunda Ermenilerle çok kanlı savaşların yapıldığı köy. (MDD)

ġantarma: Atın ağzına vurulan gem. (M4-TDB)

ġānturōn: Kırmızı, sarı, mavi ve beyaz çiçekli, kurutulmuş yaprakları halk hekimliğinde kullanılan ot. (M30-TDB)

ġaņ ġatıran: Zehir, kötü. (D13-TDB)

ġaņırıp bā'zla-: Boğazını kaldırıp, gerip kesmek. (M23-72)

ġapalık: Kapalı. (M9-TDB)

- ġaparnor:** Fransız komutanının ünvanı. (M3-TDB)
- ġapġara ġarar-:** Suyun içi balıktan koyu renge bürünmek. (K9-TDB)
- ġapı ġıcı't de-:** Kapı açılma sesi, yansımali. (S6-TDB)
- ġapı parası:** Gelin evden çıkarken kapının açılıp gelinin evden çıkması için alınan bahşiş. (M7-TDB)
- ġapılar açık tamtakır:** Her taraf seyip, açık. (M8-313)
- ġāpīmīz ġāpanma-:** Ev halkı ölüp ev sahipsiz kalmamak. (K25-TDB)
- ġapışı ġapışı:** Kapişarak, paylaşmadan, saldırarak. (M2-TDB)
- ġapiya ġaş-:** Dışarı kaçmak. (M13-TDB)
- ġapiyi dille-:** Kilitlemek. (D4-200)
- ġāplānnī:** Sumbas'ta yer ismi. (S8-TDB)
- ġaporo:** Kaparo. (M8-2043)
- ġāp'sālīk:** [kapısalık] Eski evlerin aralıklı tahtadan yapılan kapısı. (K18-577)
- ġapsālīk:** Aralıklı ağaçtan çıkılan çit şeklinde giriş kapısı. (K6-TDB)
- ġāpsin:** Fişek kapsülü. (D1-TDB)
- ġapsinnī:** Fişek kapsülü. (K18-TDB)
- ġāput:** Kaput. (K34-TDB)
- ġar' ana:** [karı ana] Yaşlı anne, yaşlı kadınlara hitap ifadesi. (M14-TDB)
- ġar' 'āşla:** [Karakışla] Yavuz SultanSelim'in Mısır seferinden dönerken getirdiği Kölemenlerin konduğu ilk yer. (M19-5)
- ġar' 'āşlā:** [Karakışla] Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- ġar' ekmek:** [kara ekmek] Yerli, kepekli ekmek. (M29-TDB)
- ġār' ērik:** [kara erik] Siyak erik. (K18-677)
- ġār' ēşgi:** [kara ekşi] Nar ekşisi. (K31-TDB)
- ġar' ibik:** [kara ibik] Kara ibik. (M8-TDB)
- ġār bās-:** Karla bastırmak, kapatmak. (H7-58)
- ġar basısı yap-:** Yazın kullanılmak üzere dağda kar baskısı yapmak. (M4-TDB)
- ġar dīzlēyi dīzlēyī:** Diz boyu karda yürüyerek. (M13-TDB)
- ġār hışvili hōlūvēr-:** Kar elbiseyi ıslayıvermek. (K18-TDB)
- ġār vūr-:** 1. Karla bastırmak, 2. Kapatmak. (H7-63)
- ġā'r-:** [geğirmek] Tavuk uzun, ince, orta seviyede ses tonuyla ötmek. (K21-TDB)

ğara bā'rīm dō'l-: [kara bağrım dövölmek] Dertten endişeden çok derin acı duymak.
(M13-TDB)

ğara bulamaç: Fransızların yaktığı tarlalardan savaş zamanında toplanan yanmış buğdaydan yapılan yemek. (M13-TDB)

ğārā cānāvar: Domuz. (S8-TDB)

ğara çadır dut-: Çadıra yerleşmek. (S11-TDB)

ğara çām: Çam türü. (M22-127)

ğāra çöl: Kara keçi kılından dokunan yer sergisi. (B11-TDB)

ğara dışlı ġāzān: Dışı kararmış büyük kazan. (H2-TDB)

ğārā dut: Siyah, tatlı, aşılak dut. (K19-TDB)

ğara eşgi: [nareşgisi] Nardan yapılan ekşi. (M7-TDB)

ğara ġazan: Büyük yemek kazanı. (M9-TDB)

ğara ġırnaç cāriyesi: Elbeyli'nin cariyesi. (M21-TDB)

ğara ġışla: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

ğāra ħummiyā ġār yidirillēr: Kolera hastalığının çaresi. (H7-27)

ğara Kesmelik: Kesme ağaçlarının çok bulunduğu yer. (H2-TDB)

ğāra pākla: Yabani bakla. (B11-TDB)

ğāra sāban: En eski ucunda demir olan tahta saban. (D2-156)

ğara tūFēK: Dolma tüfek. (S4-TDB)

ğara yemeni: Siyah renkli erkek yemenisi. (M13-TDB)

ğara yılan: Sokmayan kırbaçlayan yılan. (MDD)

ğara yusup: Köröğlunun babası. (D4-336)

ğārabōcük: Domuz. (K14-TDB)

ğarabellō: [parabellum] Alman ordusunda kullanılan otomatik tabanca. (M29-TDB)

ğarabēz: Şalvar dikilen bez. (K8-TDB)

ğarabōcük: Domuz. (S9-TDB)

ğārācāla-: Bir şeyin ilk hâlinin değiştirilmiş şekliyle anlatmak, belirtmek. (K18-34)

ğārācīlāmāsı: aslından farklı olarak, aklında kaldığı kadar. (K18-355)

ğārāc'ō'lan farsā': Karac'oğlan köylerinin Farsak aşireti. (D2-24)

ğaraçalı dālı: Yara otu. (M17-TDB)

ğaraçalı: Yara otu. (M17-TDB)

ğaraçal'nıñ kōkünü sār-: Karaçalı dikeninin yarasına karaçalının kökünü sarmak. (D4-TDB)

ğaraçam: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

ğāraçapār: Siyaha yakın ala renk. (D23-21)

ğaraçay köprüsü: Osmaniye'nin ortasından geçen Karaçay'ın üstünden geçen köprü. (M6-TDB)

ğaraçay: 1. Osmaniye'nin içinden geçen çayın ismi, 2. Osmaniye'nin mahalelerinden biri. (M2-TDB)/ (M6-14)

ğaraçaydağ' adamlār: Osmaniye'ye ilk yerleşen Karaçay'daki aileler: Macıklar, Çıldırlar, Tekerekler. (M19-TDB)

ğārāçomu: Siyah keçi cinsi. (D7-TDB)

ğaradāl: Kabuğundan sarı renk boya elde edilen ağaç. (K18-720)

ğāradepe: Karayiğit'e yakın yer ismi. (H3-78)

ğaraduman: Mayıl hikâyesindeki güçlü kuvvetli adam. (M8-TDB)

ğarağaya: Cebel'de bir yer ismi. (M19-364)

ğārāgēyik: Geyik türü. (S8-TDB)

ğarağılçık: Bulgur için en iyi buğday cinsi. (M9-TDB)

ğarağışladan enenner: Karakışladan Osmaniye'ye göç eden kabileler. (M19-TDB)

ğarağuz: Elbeyli köyü yakınlarında bir yer. (D13-TDB)

ğāralama ver-: Kötüleme, iftita. (K9-62)

ğaralāmāsı: İlk şeklinden farklı, eksik, yaklaşık. (K22-TDB)

ğāralamasına: Aslından farklı, benzer, yaklaşık. (S11-17)

ğarannık dere: Zorkunda bir yer ismi. (M4-TDB)

ğarannıg oluşun: Hava kararınca. (M23-80)

ğarañı-: Hava kararmak. (M8-500)

ğārāñıcı: Karanlık. (H7-TDB)

ğarañıd'ol-: Hava karardı kararmak. (M8-500)

ğarañış-: Hava kararmak. (D13-TDB)

ğarañı dere: Düziçi'nde yer ismi. (D13-14)

ğār'ardıc: Karaardıç, çam çeşidi. (M26-TDB)

ğārarıp puslan-: Hava kararmak, dumanlanıp kapanmak. (M8-TDB)

ğarartıla-: İyice dikkatle bakmak. (M8-929)

ğarartlama: Kötüleme, iftita. (K9-62)

ğārātāvīk: Yağlı, iri kuş. (K18-697)

ğārāyılān: Sokmayan kuyruğuyla döven yılan. (K19-78)

ġārbi yeli: Her yönden esen, serin rüzgâr. (K18- 640)

ġārbunāt: Karbonat. (M27-TDB)

ġārçın: 1. İçine hem elbise koyulan hem de yastık olarak kullanılan, yünden dokunmuş torba, 2. Çuval. (S3-TDB)

ġārdāş ġuşā': Gelinin beline kız evinden çıkarken kardeşi tarafından sarılan kırmızı kuşak. (K19-202)

ġārēdikim: Karayiğit'e yakın yer ismi. (H3-77)

ġārēr: Ölçü. (H3-39)

ġārerı vār: Ölçüsü tekniği var. (S9-TDB)

ġarez et-: Kasıtlı olarak kötülük yapmak. (K6-TDB)

ġārgābāzar: Sumbas'ta yer ismi. (S10-22)

ġarġaşan: İri dallı bir çiçek. (D9-TDB)

ġarġaşana: Kargaşa. (M14-TDB)

ġārgāvırō'lū'nuñ āltı: Bahçe'de yer ismi. (B10-8)

ġārgı düz-: Çubuk düzmek, hu ottan ev yapmak. (M24-TDB)

ġārgı: Hu otunu bağlarken kullanılan alet. (K19-TDB)

ġaraġura: Korku. (M9-TDB)

ġāricık ġız gedī': Kadirli'deki yayla. (K4-TDB)

ġāriķ murıķ: Pamuğun tarladaki sırası falan. (K25-TDB)

ġarıķ: Pamuğun tarladaki sırası. (M18-TDB)

ġārı mesel'ne úyma-: Koca karı uydurmasına inanmamak. (S3-TDB)

ġarınçā'dan çıkılma-: Karıncanın çok olduğu yer. (D4-436)

ġarının ġışı āprilıñ ġışı: Nisan soğuğu. (S10-TDB)

ġarının ġışı: Martın sonundan nisan ayının onuna kadarki zaman. (M29-TDB)

ġarınobāsı: Düziçi'nde yer ismi. (D13-9)

ġarınsalık: Hayvanın bacağına sinek çökmesin diye arkasından bağlanan bez. (M2-TDB)

şıñğırdık da şıñğırdık şıñğırdık şıñğırdık ġarışdır-: Karıştırma sesi, yansıma. (M23-TDB)

ġārişġın çok-: Asıl kabilenin içindeki kabileden olmayan yabancı insanlar çok olmak. (K17-TDB)

ġāriyı ġazāna ġuyān: Nisan soğuğu. (S10-TDB)

ġārınça yumurtāsı çāl-: Eldeki sinirin geçmesi için karınca yumurtası sürmek. (D6-6)

- ġāripdos:** Okaliptüs ağacı. (K19-TDB)
- ġārlaŋġāç:** Kırlangıç. (K18-700)
- ġarmāŋ ġāriş:** Çok karışık. (K18-TDB)
- ġārnıyārık bir fisdaŋ:** Gelin elbisesi. (D4-395)
- ġarpızlık:** Çerkez eğerlerinde olan öndeki parça. (M19-257)
- ġārs ā'cī:** Kadirli'de eskiden şehre ismini veren ağaç çeşidi. (K33-TDB)
- ġārs:** Kadirli'nin eski adı. (K17-TDB)
- ġārsālā-:** Karıştırmak, uğraşmak. (B7-108)
- ġārsıŋ būkú:** Kadirli'nin dikenli çalılığı, oba ismi. (K4-TDB)
- ġārşı gēl-:** Karşılamak. (H6-TDB)
- ġārşidā'nnarı:** Karşı taraftan. (T4-76)
- ġārşılaklı söyle-:** Sırayla türkü söylemek. (M14-TDB)
- ġārşılaklı:** Karşılıklı. (M9-TDB)
- ġārşıma adam āl-:** Palamut bıçkısıyla kütüğü karşılıklı kesmek. (S9-TDB)
- ġart adam:** Yaşı büyük, olgun adam. (M13-542)
- ġart 'oruzu:** Yaşlı erkek. (S3-TDB)
- ġart:** Yaşlı. (M13-TDB)
- ġārtaş-:** Eskimek, kalınlaşmak, yaranın kabuğu kalınlaşmak. (D4-TDB)
- ġārtaş-:** Kartlaşmak, yaşlanmak, fazla büyümek. (K6-48)
- ġaryola maryola:** İkileme. (M1-TDB)
- ġasal:** Kasılmak, kibirlenmek. (T1-TDB)
- ġasar dúv-:** Gem dövmek, gem sürmek. (M3-43)
- ġāsār:** Savrulan buğday bir gün gasar dövülür, yumşatılır. (S13-TDB)
- ġasdal:** Su kanalı. (M19-TDB)
- ġasefetlī ādam:** Dertli, gamlı adam. (K9-406)
- ġāsıl ēt-:** Taze yeni yetişen ekinleri biçmek. (K18-TDB)
- ġāsır ġūsır ġucā'nā āl-:** Gelinlikle gelini attan indirmek. (D2-TDB)
- ġaşıŋ çēnāsi çık-:** Yemek kavgası çıkmak. (M2-11)
- ġaşıŋ bārnaŋlārı:** Senerin üstündeki iki demir. (D2-TDB)
- ġāşşāŋ oluk:** Koç isteyen: (K30-TDB)
- ġata ġata:** Karıştırarak. (M9-TDB)
- ġatanak pēyniri:** Sarkanak ile mayalanan doğal peynir. (K23-TDB)
- ġatıkşa-:** Peynir için katılaşılarak yenecek kıvama gelmek. (T4-149)

ġātır alā': Katırların yaşadığı düzlük, otluk, dökük yer. (K16-TDB)

ġātır ā'nā': Kadirli'de yer ismi. (K16-TDB)

ġātır nāzlı': Aslında nazlanırken sert davranmak. (M8-880)

ġatıran ā'cı': Kamalak ağacı. (M19-TDB)

ġatırın arkasınā ġuyrū'na tirk-: Ölüm cezası verilen insanı deli katırın kuyruğuna bağlayarak sürünerek tekmelenerek ölmesini sağlamak. (K9-109)

ġatışdır-: Karıştırmak, birbirine eklemek. (K16-TDB)

ġatī hūylū': Sert, haşin. (B1-45)

ġatil': Ev yapımında direkler arasında yanlamasına konulan ağaç. (H2-TDB)

ġā'tlan-: Hazırlık yapmak. (M8-TDB)

ġatma': Cacık. (D6-TDB)

ġattıklı çorbā': Döğmeye yoğurt katılarak yenen yemek. (MDD)

ġā'v' iç-: Kahve içmek. (K25-TDB)

ġav': Sigara içenlerin ateşlemek için kullandığı hemen yanan yaşlı meşelerde bulunan madde. (M2-TDB)

ġavaḡ ġıcıla-: Rüzgârda ses çıkarmak. (M23-313)

ġavaḡlı bā': Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

ġavarnor': Fransız komutanının ünvanı. (M4-TDB)

ġāvır alī': Osmaniye'nin Fransız işgâli sırasında Fransız ve Ermenilerle en çok mücadele eden çetelerden, karamanlık gösteren kişilerden biri. (M9-43)

ġāvır dā': Amanos Dağları. (H7-TDB)

ġāvır ḡasdalıḡ': Kanser. (S2-31)

ġāvır mūvur': Müslüman olmayan, Ermeni, Fransız. (K16-TDB)

ġāvır dā' salatası': [Ġāvurdağı salatası] Domates, salatalık, biber fındık büyüklüğünde doğranıp, turşu, maydonoz ve taze soğan doğranıp eklenip karıştırılarak, üzerine zeytinyağı, nane eklenerek Osmaniye'nin yaylalık yerlerinde hazırlanan doğal salata. (MDD)

ġāvırdan ġız almak var ġız vermek yok': Müslüman olmayandan müslüman kişi kız alabilir; ancak müslüman olmayana kız vermez. (D3-TDB)

ġāvırdıḡ' soḡrā': Kavurduktan sonra. (D19-TDB)

ġavırġa ġavır-: Buğday veya fıstık kavurması. (M20-TDB)

ġāvırġaç': Kavrulmuş buğday. (K21-TDB)

ġāvırımıḡ mā'r': [ġāvurmuş meġerse] Vicdansızmış meġerse. (M18-TDB)

ğavıt: Davar yiyeceği. (M23-TDB)

ğavıt: Kavrulmuş buğdayın üğütölmüş hâli. (K21-TDB)

ğavil yap-: Sözleşmek. (T4-61)

ğavilleş-: Sözleşmek. (M8-2795)/ (M13-TDB)

ğavlağ dâz: Karayiğit'e yakın yer ismi. (H3-79)

ğavrala-: Kavramak, sarmak, yakalamak. (M8-1964)

ğavşıt-: Çadır penceresi. (T1-TDB)

ğávur dâ'nıñ bèri yüzü: Bu tarafa bakan, yakın olan yeri. (K8-91)

ğāvurdedepgili: Apdalm, eski sünnetçilerin yakıp külünü sünnet ettikleri yaraya attıkları ot. (K18-799)

ğāvut: Kavrulmuş ve dövölmüş buğday ununa şeker veya üzüm, incir gibi kuru yemiş katılarak yapılan bir tür yiyecek. (H7-459)

ğāyā böyu aşireti: Kadirli'de Kayı aşireti. (K4-TDB)

ğayalınığ mā'rası: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

ğayanığ fırını: Çınarlı kahve yakınlarındaki Osmaniye'nin ilk ekmek fırını. (M19-TDB)

ğayğana: Yumurtayı yağ ile tavada pişirilerek yapılan yemek. (M3-TDB)

ğayışğınat: Yara otu. (M17-TDB)

ğáyış: Deri kayış. (S6-50)

ğāynān-: Kaynatılmak. (S10-424)

ğáyšanasınığ ğol'nuñ altından geçir-: Gelin oğlan evine inince yapılan gelenek. (K8-TDB)

ğāynār: Tereyağı ve bal kaynatılarak yapılan yiyecek. (S10-TDB)

ğaypak: Küffardan Ermeni'den kalan daha sonra Türkleşen köy. (M19-TDB)

ğaypaklaş-: Değirmen taşının çintilmiş yerleri düzleşmek. (M2-TDB)

ğáyr'ışde: Artık bundan sonra. (S10-427)

ğáyrışğınat: Yara otu. (M17-TDB)

ğāysēri: Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)

ğáytañ: Pamuk, sırma veya ipekten çapraz balıksırtı örtölmüş, ortası yivli, şerit sicim; kordon. (H2-TDB)

ğāyum ā'cı: Kayın ağacı. (S9-TDB)

ğáyy'ālma-: [kaale almamak] Dikkate almamak, önemsememek. (K17-127)

ğaz damı: Ahır. (T1-TDB)

- ğaz damına atdır-:** Hapse attırmak. (M19-159)
- ğaz etmişler bu'ázla-:** Boğazından kesmek. (D13-TDB)
- ğāz yemā' doldurmāsi:** Kaz doldurması. (S6-94)
- ğaz'a':** Bir çeşit ot. (D3-TDB)
- ğazālā-:** Keçi kafasının yüzünü yakarak kazımak. (D6-25)
- ğazan- ğavril-:** Çalışıp toplamak. (M10-TDB)
- ğazanmāniğ ekip biçmenīğ tapın' al-:** Ne zaman nereye ne kadar ekip biçeceğini öğrenmek. (D4-740)
- ğāzi düz-:** Gelinin alnına altın dizmek. (S8-TDB)
- ğazlı lōküs:** Gaz lambası. (M9-TDB)
- ğazma çal-:** Kazmayla tarlada çalışmak. (M18-TDB)
- ğazma muzma:** İkileme. (M9-TDB)
- ğazma sapıynan tāpıklā-:** Yatak dövmek. (D4-702)
- ğazyā':** Kavurması, yoğurtlaması yapıp yenen bir ot. (M15-19)
- ğāzzıķ kāk-:** Istar yapmak için kazık çakmak. (S10-380)
- ğazzıķlı:** Apdal, sünnetçi ismi. (H2-TDB)
- gō'cedā':** [Gökçedağ] Bahçe'de bir yayla ismi. (B3-27)
- gōcēk:** Sebze fidelerini dikmek için açılan küçük çukur. (K21-41)
- ğebel' 'ıslası/ gebeli ğıslası:** [Gebeli Kışlası] Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)/ (M4-TDB)
- ge'ççi':** Gidecek. (T7-TDB)
- gēcē a'sāmīnā:** Kına gecesinde. (S3-188)
- gece ğocamış:** Vakit gece yarını geçmek. (M8-1572)
- gece'p 'oğduna:** Gece vakti. (M10-TDB)
- gēcenip o' 'tunā:** Gece vakti. (S3-110)
- geçā'ń:** Sökün kuşu. (K18-696)
- geçe:** Taraf. (K9-TDB)
- gēçiyi bātırma-:** Keçi beslemeyi bırakmamak, hep keçisi olmak. (B6-44)
- gedēk:** Değirmenin tahtadan yapılan su yolu. (H3-88)
- gē'k sıracı:** Kimyon. (M17-TDB)
- gel ol-:** 1. Bir yere gitme vakti gelmek, 2. Çağırılmak. (D4-373)/ (K9-440)
- gēl sabā':** Ertesi sabah vaktinde. (D23-52)
- gēldıķ ulāşdıķ:** Eskiden geleneklerin olduğu zamanlarda akli ermek. (D8-48)

geldi'm ırk: Geldiğim soy. (K30-TDB)

gældik yētişdiK: Aklımızın erdiği zamanlarda olan gelenekleri gördük, yaşadık. (D13-TDB)

geldip yetişdi: O zamanda aklın yetti. (M19-TDB)

gele gele gel-: Uzun yoldan arayarak gelmek. (M8-2329)

gēlep yāp-: Kelep, eğrilmiş iplik çilesi. (S10-390)

gelgel dāvuh: Düğünde davulcunun çaldığı misafiri karşılama havası. (H7-TDB)

gelgetci: Kâhya. (T7-106)

gēln ēdip çıkārt-: Kızı evlendirmek. (B7-5)

geluḡ ḡarı: Selver, düziğinde eskiden yaşamış halk hekimi. (D9-TDB)

geliç: Ayrık otuna benzer zehirli bir ot. (M26-TDB)

gēlim gēdim seḡābi: Zengin kişi. (D4-412)

gēlimbāci: Abla, kardeş, yenge anlamlarında hitap sözü. (D4-689)

gelin' ō: [gelin övmek] Gelin ilk geldiği gün türküyü gelini övmek. (S3-TDB)

gēlip kesesi: Geline verilen bahşişleri veya küçük eşyalarını koyduğu küçük cep, gelinliğin yan tarafındaki küçük kese. (H7-105)

gelin pāra kēsēsi: Geline verilen bahşişleri veya küçük eşyalarını koyduğu küçük cep (D17-27)

gēlin tēli: Gelinin belikleri süslenen parlak ince tel. (K10-TDB)

gēlin ūv-: Gelini ilk gün övmek. (K19-163)

gēlin ō'yyōllēr: Gelini ilk gün övmek. (S8-54)

gelipbeliklē-: Gelinin saçlarını düğünden önce örmek. (M9-TDB)

gēlinçi get-: Gelin almaya gitmek. (H6-87)

gēlini ā'lātmak: Kına gecesinde kına türküsü söyleyerek gelini ağlatmak. (K22-TDB)

gelinnik: Gelin adayı. (D4-402)

gēlinḡ ḡarı: Hastalıklara eski yöntemlerle çare bulan Düziçili bir halk hekimi. (B6-168)

gelinḡ gedinḡ: İlgisizce geçip gitmek. (M8-553)

gēlip yētiş-: Zamanında yaşamak. (H7-10)

gelişije vurul-: Yürüyüşüne hayran olup âşık olmak. (M14-TDB)

gēliykēn gēliykēn: Gele gele. (M30-TDB)

gelmiye dur-: Gelmeye başlamak. (M8-TDB)

gel'ni gövəsi sever: Erkek beğenince evlilik olur, önemli olan danadın beğenmesi. (M23-TDB)

gel'nin başına çerez at-: Fındık, fıstık, leblebi, şekerli leblebi, çekirdek, bozuk para karışımının bereket getirmesi, oğlanlı kızlı çok çocuklu olması için gelinin başına saçmak. (M9-TDB)

gēl'nīñ ēlinē bi' bārdāk vēr-: Oğlan evine girerken geline bardak kırdırma âdeti. (D2-TDB)

gel'nīñ yasdī'nı alıp ğaç-: Yastığı kaçırıp damattan bahşış almak. (M23-327)

gēm daşı: Düvenin, gemin altındaki çakmak taşı. (D2-166)

gem vur-: Atın ağzına demir gem takmak. (K8-TDB)

gemā' moḥdec ol-: [kemiğe muhtaç olmak] Çok fakir düşmek. (M8-1571)

gemalmaz: Köroğlunun Bağdat'a gönderdiği adamlarından biri. (M8-2416)

gemlā': [gemleği] Ağız hastalığı. (MDD)

gemli yular: Atın ağzındaki game bağlı yular, dizgin. (M2-TDB)

gemlik: Atına ağzına takılan demir. (M2-TDB)

gen' 'ēri: [gene geri] Yine yeniden. (M8-425)

gencel: Gençleşmek. (K9-TDB)

gencikenē: Gençken. (M11-14)

gend' 'āndin' sē're çek-: [kendi kendini seyire çekmek] Kendini değerli kılmak, göstermek, ağırdan almak. (H7-490)

gend' 'āndin' tānī-: Ergen olmak. (H7-496)

gēnd' 'āndini ğururlāndır-: Kibirlenmek. (H7-477)

gēne gēr' assıñ: Verdiğini geri almak. (S6-TDB)

gene geri: Yine tekrar. (M17-TDB)

geniş gerdan ak bilēklī: Sevgilinin özellikleri. (M21-TDB)

geñreş-: Gerneşmek. (M23-65)

gepidik gepidik köPür-: Atın ağzı köpürmek. (M29-TDB)

gepir gepir gepir: Ayaklarını hızlı hızlı atmak. (M1-TDB)

gepir gepir gepir: Yürüme sesi, yansıma. (K8-TDB)

ger āḥıl: Eski kafa, eskilerin düşünceleri, uygulamaları. (K13-TDB)

ger arka: Arka tarafın sonu. (M19-230)

gērbe: Atı kaşağıladıktan sonra silmek için kullanılan kıldan yapılmış alet. (T1-TDB)

gerdā' çık-: Gerdeğe girmek. (T5-27)

gērgilēn-: Çadırın kazıklarını çakıp ipleri germek. (K19-TDB)

gēri yāññā geri gedip gēl-: Geri dönüp gelmek. (M28-TDB)

- gērillēkdēn:** Az uzaktan. (D22-TDB)
- gērisine geri gēt-:** Yara iyileşirken deri iz bırakmak. (D4-TDB)
- geriyē ғаңıtdır-:** Geriye doğru zorlatmak çekmek, bükme. (M1-TDB)
- gerpentilik:** Çöplük. (K19-TDB)
- getdilēr mütdülēr:** Gittiler, ikileme. (K12-15)
- gētmēṇ mütmēṇ:** Gitmeyin falan. (D13-TDB)
- gēv:** Boz toprak. (S8-TDB)
- gēvērek yē-:** Çiyneyerek yemek. (K18-731)
- gēvişini:** Keçinin dişinin dibi, ağzının içinin kenarı. (S9-TDB)
- gēz:** Oyuk, geçit. (K9-TDB)
- gēzele:** Gezmek, dolaşmak. (S4-TDB)
- gēziyē çüziyē get-:** Gezmeye gitmek. (D1-TDB)
- ğıcı:** Dolunun küçüğü. (S8-TDB)
- ğıcırdı ğıcırdı kes-:** Kör makasla saç kesme sesi. (M14-TDB)
- ğıcırtdı de-:** Kapı açılma sesi, yansımali. (K18-TDB)
- ğıçın ğıçın:** Arka arka, geri geri. (M13-TDB)
- ğıdıqlā-:** Tirşiğin zehiri ağız içini ve dili hafif ürmertme, etkileme. (D19-10)
- ğıdım ğıdım bitir-:** Azar azar bitirmek. (K21-TDB)
- ğıfırdat-:** Çok az kaynatmak. (S8-TDB)
- ğıjıla-:** Kağnı sesi, yansımali. (K18-TDB)
- ğıl çedirri:** Kıl çadırlı. (K14-TDB)
- ğıl çulu:** Keçi kılı tezgâhta dokunarak yapılan siyah çul. (M29-TDB)
- ğıl darā':** Keçi kılını çul dokumakiğin taramaya yarayan demir tarak. (H1-TDB)
- ğıl ғımı dö'du müydú -:** Ay görünen ilk şeklinde, en ince hâlinde olduğunda. (K18-TDB)
- ğıl örme:** Kıldan yapılan kalın ip. (M2-TDB)
- ğılçul:** Keçi kılından yapılan çul. (S8-TDB)
- ğıldırkı:** Yörüklerin hayvanların boynuna taktığı yassı zil. (T1-TDB)
- ğılı ғılā tütüdüvēr-:** Kılları birbiriyle yakarak duman çıkarmak. (K30-TDB)
- ğılıç alī:** Kerem ile Aslı hikâyesindeki kişilerden biri. (K9-359)
- ğılıçgayası:** Maraş yakınlarında bir yer. (M19-118)
- ğılı ғılı ғılā tütēt-:** Kıl yakıp dumanıyla işaret, haber vermek. (K30-TDB)
- ğımilt de-:** Suda en ufak bir kıpırdama olmak. (K9-TDB)

ġın' āṣī': Kınada türkü söyleyen âşık. (M23-TDB)

ġinā çāPī'dın' çēsmē-: Ellerindeki kına sargısını çözmemek. (MDD)

ġina çerezi: İçinde fındık, fıstık, leblebi, şekerli leblebi, çekirdek bulunan karışım. (M9-TDB)

ġinā çērezi: Kına yanarken dağıtılan çerez. (D13-TDB)

ġina davarı: Düğünde kına geline yakılırken kesilen davar. (M13-504)

ġinā dēviri: Kına yakılan devir. (K30-70)

ġina' özü: Kına. (M24-TDB)

ġina yū': Gelin kinasını annesi babası hayatta olan yuğursun, bereketli olsun. (H2-TDB)

ġina yūksū': Gelin kınayı yaktırsın diye verilen hediye yüzük. (M7-TDB)

ġinadan bēyaz elleri ġizar-: Kına rengi beyaz ellerini kırmızıya boyamak. (M14-TDB)

ġinālġ: Gelinin kınada giydiği pembe elbise üzerine beyaz örtü. (S11-TDB)

ġinālġ ġēy-: Kına elbisesi giymek. (K1-TDB)

ġināniġ dāvāri: Kına yakmaya gelenlerin getirdiği davar. (D8-12)

ġinaġ ġutl' ossuġ: Gelini tebrik ifadesi. (M20-TDB)

ġıncırtadā ġap' açıl: Ses çıkararak kapı açılmak. (M19-205)

ġındırā çāġmāġlı tüFēk: Eski zaman çakmaklı tüfeği. (K18-TDB)

ġındırā: Tahterevalli. (K18-TDB)

ġındur-: Yerleştirmek. (K17-TDB)

ġınıġ aṣiretī: Osmaniye'nin eski köklerinin dayandığı boy ismi. (M20-TDB)

ġınıġ şehri: Kınık boyunun yaşadığı yer, Osmaniye'nin en eski ismi. (M19-TDB)

ġınturol: Kontrol. (K32-TDB)

ġıpaġdır-: Sıkıştırmak, korkutmak (D3-77)

ġıpdı: Apdalın müslüman olmayanı, davulcu. (M3-TDB)

ġıpıġdır-: Sıkıştırmak, korkutmak. (S3-318)

ġıPır ġıpır şiş-: Çımbışarak şişmek. (H2-TDB)

ġıpır ġıpır ġāynā-: Çok olmak. (D9-TDB)

ġıpra-: Kımıldamak, hareket etmek. (S3-143)

ġıprız eşşek sudaġ gelesiye bir dayak çekdir: Çok dövdürmek. (T4-TDB)

ġıprıZ: Kıbrıs. (T7-TDB)

ġır geçi: Boz renkli keçi. (K18-TDB)

ğırāÇıñ pamū' ěrkēn ā'rır: Kıraç, hafif taşlı tarlanın pamuğu çabuk olgunlaşır. (K21-TDB)

ğıran gel-: Toptan hastalanıp ölmek. (M3-TDB)

ğıran: Kötülük yapan, kötü bir adamın kötü çocuğu. (D9-TDB)

ğırāñ girēsicē: Soyu sopu yok olasıca, beddua. (K30-TDB)

ğırāñ-: Kenar. (D9-TDB)

ğırāña çık: Kenara çekilmek. (B9-88)

ğırañı ğırañına ğoñş'ol-: Yanyana tarla komşusu olmak. (M13-34)

ğırāñlār'nı yir-: Elbise eteğinin kenarını kesmek. (H1-46)

ğırap ğırap orā'nam biç-: Bölüm bölüm. (M3-31)

ğırāp: İpek başörtüsü. (D8-TDB)

ğırap: Kırmızı başörtüsü. (M16-TDB)

ğıratıñ yularını sıyr-: Atın yularını çıkarmak. (M19-199)

ğırbız: Kıbrıs. (T7-TDB)

ğırçomu: Boz kıllı keçi cinsi. (D7-TDB)

ğırdātlı': Eskiden yaşamış bir eşkiya. (S6-TDB)

ğırēm: Gram. (T1-TDB)

ğirezet: Elbiselik kumaş. (S8-4)

ğırFıñızı çıkart-: Yere serip işe yaramaz hâle getirmek. (K8-TDB)

ğırflā-: Parçalara ayırmak. (H1-TDB)

ğırıkçı sırtıkçı: Sınıkçı, kırıkları yerine getirip saran kişi. (S8-TDB)

ğırıkñān: Düğün oyunu. (S8-TDB)

ğırılmış tesbahını düz-: Bozulmuş bir işi tamir etmek. (M23-TDB)

ğıribişli aşireti: Kâhyalar köyündeki eski aşiret. (M19-TDB)

ğıriyók sâriyók: Çalışıp çabalamak, bir yolunu bulup eksiği tamamlayarak devam etmek. (B10-97)

ğırizet: Bir kumaş çeşidi. (K21-TDB)

ğırķ atı ārkāsına tırke-: Arka arkaya bağlamak. (D13-TDB)

ğırķ bulaş-: Doğumları aynı zamanda olmak. (MDD)

ğırķı ğarış-: Doğumları aynı zamanda olmak. (MDD)

ğırķ ğün ğırķ gece: Düğün süresi. (K30-TDB)

ğırķ ğün ğırķ gece ğırķ ğün ğırķ ğünüz: Masalda geçen zaman. (K30-TDB)

ğırķ oku: Ölü arkasından dua okumak. (M29-TDB)

ğırkşipir: Ark kenarlarında olan çıbanı iyileştiren ot. (M1-TDB)

ğırkçıkın: Yara otu. (M17-TDB)

ğırkğat: Midenin alt tarafındaki çok katlı kısım. (M13-TDB)

ğırkğātānāk: Kurbanlık hayvanların iç organlarından midesinin altında bulunan katlı tabaka. (K19-TDB)

ğırkı çık-: Gelinin düğününden kırk gün sonra. (M9-TDB)

ğırkım zamānī: Yaz gelmeye başlayıp baharda koyunları kırma zamanı. (K18-TDB)

ğırkın' okut-: Vefat edenin arkasından kırkıncı günü Kuran okutmak. (K23-16)

ğırklār: Halka zor zamanlarda yardım ettiğine inanılan evliyalar. (B10-73)

ğırklārā ġārış: Ölmeden ortadan kaybolup kırk kişilik evliya topluluğuna dâhil olmak. (B10-73)

ğırklı: Doğumdan sonraki kırk günlük sürede anneye verilen sıfat. (M7-TDB)

ğırklık: Koyun yünü kesilen makas. (S10-405)

ğırklı cocuk: Doğalı kırk gün olmuş çocuk. (D19-36)

ğırkşipil: Yara otu. (M17-TDB)

ğırlaṅgaç ḥasdalī': At hastalığı. (D19-104)

ğırmalı: Küçük kız çocuğu telliği. (M13-TDB)

ğırmık ġırmık ġırmık dēl-: Küçük parçalar hâlinde ekşili hamurunu hazırlamak. (D7-61)

ğırmıtlī: Tecirli aşiretinin merkezi. (M19-TDB)

ğırmız ekmeḳ: Yufka ekmeğin ateşte iyi kızarmış şekli. (K6-12)

ğırmızı duvā götür-: Gelin gül gibi açsın, gül gibi şen olsun diye kırmızı duvak götürmek. (M29-TDB)

ğırmızı nār: Ekşi nar. (K19-TDB)

ğırmızı yemeni: Kırmızı renkli kadın ayakkabısı. (M13-TDB)

ğırp der düşer: Taş nalla kesilince düşmek, yansımali. (MDD)

ğirt ġirt ġirt kirkidinēn vur-: kirkitle vurmak, yansımali. (K6-23)

ğirt ġirt: Cam kazıma sesi. (B7-103)

ğır'zēt: Çizgili keten, kumaş. (K19-TDB)

ğısallaḳ var: Kısarak, biraz kısa. (K9-304)

ğısasına get-: Kısaltarak anlatmak. (M23-TDB)

ğısdā al-: Hisse almak, ders çıkarmak, öğüt almak. (M13-TDB)

ğısıḳ: Dar geçitli yer. (M9-TDB)

ğıs'lı: Kısıtlı. (MDD)

ğış düşmedene: Kış gelmeden. (M19-275)

ğış yatā'na yatan: Kış uykusuna yatan hayvanlar. (S4-TDB)

ğışın gününē: Kış mevsiminde. (M12-TDB)

ğıt sat bil-: Yarım hatırlamak. (K9-TDB)

ğıt yetiş-: Son zamanlarında yetişip görmek. (MDD)

ğıtdık ğıtdık gel-: Kısa ve çabuk adımlarla gelmek. (M9-TDB)

ğıtlık ɡop-: Kıtlık olmak. (M17-TDB)

ğiv et-: Atı hızla sürmek. (K21-TDB)

ğivīri ɡivīri ɡivīri ɡivīri düz-: Hu otu düzlemek. (K19-TDB)

ğivrādı ɡivrādı yap-: Çevirerek yapmak. (M26-304)

ğivrādiver-: Çevirivermek. (K19-TDB)

ğivraṅğaşı: Dolambaçlı. (M2-TDB)

ğivrāt: Çevirmek. (H7-422)

ğivrat-: Döndürmek çevirmek. (M2-TDB)

ğivrā'verdi: Arkasından dolanıvermek. (M14-TDB)

ğivriş-: Karışmak, kıvrılmak. (M4-TDB)

ğivrişdır-: Kıvrırmak, dolaştırmak, gelinin saçlarını lüle yapmak. (M29-TDB)

ğivrişik datlı: Kıvrım tatlı, halka şeklinde yağlı şeker şerbetinde kızartılan hamur tatlısı. (M9-TDB)

ğiyāba ɡēt-: Bilmeden tanımadan iş yapmak. (K18-101)

ğiyğıdı ɡiyğıt: Keman, çalgı. (D15-TDB)

ğiyığıyına: Yanyana. (M15-56)

ğiyīrgān: Taşlı toprak. (K21-TDB)

ğiymīk ɡiymīk ɡiymīk ɡiy-: Küçük parçalar hâlinde keserek, parçalamak, öldürmek. (K9-TDB)

ğız ɡināsi: Gelinlere yakılan kına. (S11-TDB)

ğız ɡismisi: Kızlar. (M13- 601)

ğızɡin dāş: Çocuk oyunu. (K21-58)

ğızıl burma: Karayiğit'e yakın yer ismi. (H3-77)

ğızıl ɡē'kdem: Tüyleri koyu kırmızı, boynuzu çatallı tüylü, başının üstünde iki anteni olan bir geyik türü. (S9-TDB)

ğızıl ɡiyēk: Sumbas'ta yer ismi. (S9-TDB)

ġızıl ikindin: İkindinin son anları havanın kızardığı güneşin son ışıklarının kaldığı an.
(M19-216)

ġızıl ot: Ev damı yapmaya yarayan çalı. (M3-TDB)

ġızıl yumruq: İrinli yara. (D4-TDB)

ġızıl yū'ruq: Yüzde çıkan yara. (M20-TDB)

ġızıla gel-: Sözler küfürlü olmak. (M23-104)

ġızılciq kirēZ: Kışın yaprağını döken, kırmızı meyveli, meyvelerinden ezme veya şerbet yapılan ağaçcık. (K18-674)

ġızıldeş: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

ġızılomārli: Sumbas'ta bir yer. (S6-81)

ġızilot: Eski evlerin çatılarının kaplandığı ot. (K8-49)

ġızlār oturā': Sumbas'ta yer ismi. (S10- 363)

ġızlārsèkīsī: Kadirli'de yer ismi. (K34-8)

ġızēmēmā': Düziçi'nin Düldül Dağı'nda bir yer ismi. (D1-TDB)

ġızзақ çek-: Gem dövmek, biçilmiş buğdayların tanelerini çıkarmak. (M24-TDB)

gicī'cik: Küçükçük. (K19-TDB)

gicimik düş-: Kaşıntıya, uyuz hastalığına yakalanmak. (M28-TDB)

giciş: Kaşınmak. (K19-TDB)

gicişdir: Tirşik ağzını yakmak, uyuşturmak. (M7-35)

gidēsiye: Bir şey geçene kadar. (D9-71)

gidi muḥānet: 1. Pezevenk, 2. Deyus, 3. İhanet eden. (M13-TDB)

gidi yokluk: Kötü yokluk. (K30-TDB)

gidiş gelişlī yāzi: Satırları sabanla tarla sürer gibi sağlı sollu devam eden yazı. (K11-TDB)

giliK ā'cī: Sabun yapılan ağaç. (K17-140)

ġínāc' āvraT: Düğün kınasına giden dilbaz kadın. (D6-TDB)

ġínāḡ ġutl' ossūḡ, dilīp dātl' ossuḡ ġēliním: Kına yakarken geline edilen dua ve nasihat. (B8-TDB)

ġīpġıvrak geri yaḡala-: Kısıkıvrak, kaçamayacak şekilde yakalamak. (D3-TDB)

girgec: Girişken. (T4-TDB)

girġil ēkmē': Süpürgeliğin siyah tohumu öğütülerek yapılan siyah, sert ekmek. (K18-TDB)

ġırımı ōlmās ḡita: Toplanamayacak kadar çok acur. (B5-6)

girik dāri: Küçük beyaz mısır. (K19-TDB)

girikden sābın ēt-: Doğal maddeleri sabun niyetine kullanmak. (K17-139)

girit gōýun: Merinos koyun. (T1-163)

girizop gāl-: Yaramaz olarak kalmak, olgunlaşmamak. (K30-TDB)

gīrkl' āvrāđıñ üsdünē vārma: Doğumundan sonra kırk günü dolmamış kadının yanına girmemek. (B6-TDB)

gişiye get-: Kız evlenmek. (K6-TDB)

gışlāk yēri: Kışın kalınan yer. (K33-4)

gīvrāt-: 1. Kıvırmak, 2. Çevirmek. (H1-TDB)

giyēndi: Kendi. (M17-TDB)

gıymık dut-: Çadır kurmak. (K19-TDB)

gıymık: Çuldan yapılan çadır. (K19-TDB)

gıyýıp gırmız ol-: Kıpkırmızı. (K12-27)

gizik durān: Kadirli'nin yerlisi savaşçı, ermenilere çok zarar veren bir adam. (K17-12)

gızıl eşgi: Sumak ekşisi. (D7-65)

gızılğöl: Kadirli Yoğunluk'ta yer ismi. (K18-663)

gizzik durān: gizzik durānıñ mā'rāsı: Saimbeyliye yakın yerde Gizik Duran'ın kaldığı mağara. (K34-TDB)

gōk gūrlēr gibī suvālā dūtul-: Gök gürler gibi hesaba çekilirsin. (D2-9)

göldē gölekdē: Gölde, ikileme. (K21-TDB)

gölük: At. (T3-56)

gōlyēri: Bahçe'de su bulunan yer ismi. (B1-84)

gō' ǵıl: [göv kıl] Bèyāz keçi kılı. (H1-TDB)

goc' ark: [koca ark] Karaçay'ın eskiden Osmaniye'nin içinden geçen kolu. (M1-TDB)

goca barutluk: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

goca burunnu bir otóbüs: Ön tarafı kamyon şeklindeki eski zaman otobüsü. (M9-TDB)

goca darı: İri mısır. (M1-TDB)

goca dā'rmen: Büyük değirmen. (M10-TDB)

goca gārı lāfi: Asılsız söylenti. (B2-TDB)

goca kösü: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

goca mazı: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

goca mekdep: Yediocak İlkokulu, Osmaniye'nin yapılan ilkokulu. (M6-56)

- ğoca paḳla:** Yabani fasülye türü bir sebze. (M3-TDB)
- ğocā tānır:** Binboğa Dağları. (D22-4)
- ğocababā:** Babanın babası. (M15-57)
- ğocācık:** Semerin arkasından çakılan ip bağlanan eğri demir. (K18-684)
- ğocāğārı ğış:** Nisan ayında yedi gün süren soğuk hava. (K18-624)
- ğocalama geçi:** Yaşlı keçi. (M23-TDB)
- ğocāmāl:** Düzüçi Yeşilyurt'ta aile ismi. (D23-9)
- ğocānāl:** Avşar kabilesi, Dadaloğlu'nun kabilesi. (K21-TDB)
- ğoci yazı:** Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- ğoc demirçi:** Köroğlu'nun adamı. (M14-TDB)
- ğōçān:** [koçani] Mısırın taneleri atıldıktan sonra kalan sert odunsu kısım. (K18-424)
- ğōğun ēt-:** Kovmak, başka yere sürmek. (K21-TDB)
- ğōğnü olma-:** Razi olmamak. (M8-2360)
- ğō'ḳcīnār:** Sumbas'ta yer ismi. (S8-TDB)
- ğol daḳ-:** Pamuğu oklavayla burma yapıp kıvrıp eğirmeye hazırlamak. (H1-TDB)
- ğol dut-:** Mısır sadece gövdesini büyötmek, sumak tutmamak. (S10-TDB)
- ğolāḡ ġılıcı:** Istarıda bulunan tahta parçası. (S10-384)
- ğolaḡ:** Semer kayışı. (M9-TDB)
- ğō'lāḡ-:** Koyulaşmak. (H3-42)
- ğolla-:** Korumak. (T4-TDB)
- ğoltuḳ ver-:** Destek olmak. (M9-TDB)
- ğōlūḳ:** At. (D2-153)
- ğō'luyyancak:** Sahip çıkınca. (MDD)
- ğomfuroslā':** Konsolosluğa. (B9-TDB)
- ğō'ḡ köpā':** Koyun köpeğı, iri çoban köpeğı. (T4-TDB)
- ğona ġona get-:** Duraklayarak, dinlenerek göçmek. (B1-152)
- ğonalğa ġonalğa say-:** Yörüklerin göç ederken konduğı yerleri saymak. (T1-TDB)
- ğonalğa yeri:** Bir yolculukta geçici konaklama yer. (M8-729)
- ğonālğā:** Göç yollarındaki kısa süreli konaklama, dinlenlenme yerleri. (K21-TDB)
- ğoncolos:** Cin, al gibi insanların korktuğı yaratık. (K21-TDB)
- ğoncolosdān ġorḳān düḡēr ērlikdēn:** Yaratıktan korkan erkeklikten olmak. (K21-TDB)
- ğontancan:** Kontenjan. (D4-565)

ğonturol: Kontrol. (M26-TDB)

ğönũ ğömşü: Komşular. (K34-TDB)

ğópúl ol-: Sevmek. (T4- 60)

ğonuñ ğoñşuñ: Çevredekiler komşular. (H1-27)

ğonuşmā munuşma: Konuşma falan. (D8-4)

ğonuşmamadān ħāyır çıkmāz: Küslük kötü bir şeydir. (D4-TDB)

ğonuşuP otur-: Konuşurken. (M29-TDB)

ğópül coş olmiya bāşla-: Gönlü sevinmeye başlamak. (T1-110)

ğō'nüm ōlmā-: İstememek. (S3-145)

ğoñalğa yeri: Göç yollarındaki kısa süreli konaklama, dinlenilen yerleri. (T7-26)

ğoñüllü ğönülsüZ: İster istemez. (D4-175)

ğō'oluk: [Göv oluk] Sumbas'ta yer ismi. (S4-TDB)

ğō'p get-: [koyup gitmek] Her şeyden vaz geçerek gitmek. (M8-2540)

ğöp: Koşmak. (M17-TDB)

ğopa ğopa: Koşa koşa. (D4-TDB)

ğöpetiriF: Kooperatif. (S2-TDB)

ğopil: Tavşan köpeği. (D6-TDB)

ğör ğoñşú, ħātir belá ğālma-: Eski komşuluk saygı, sevgi gelenek kalmamak. (D8-TDB)

ğorāf ğorāf: Toplu toplu. (K21-TDB)

ğōrelè ħāsdalī': Kolera hastalığı. (H7-32)

ğorķālā-: Bir anda şaşırıp korkmak. (K18-225)

ğorķalu-: Korkmak. (M8-2062)

ğorķu dā'-: Mayıl hikâyesindeki korkunç mahlûklar bulunan dağ ismi. (M8-911)

ğōru ğömşu: Komşular. (D18-5)

ğosā: Eski zamanda kullanılan geniş orak. (K18-TDB)

ğoset: Poşet, paket. (MDD)

ğosğöy' ol-: Çok koyu olmak. (S8-TDB)

ğōşak ğoy-: Aralık bırakmak, boşluk vermek. (M29-TDB)

ğōşak: İki şey arasındaki aralık. (M29-135)

ğōşatla-: Şart koşmak. (H2-TDB)

ğōşíya ğoy-: Yarıştırmak. (D3-TDB)

ğōşíye ğoy-: Yarıştırmak. (D13-TDB)

ğoşlā-: Kilim dokurken iki ipliği bir araya getirip bükme. (H1-TDB)

govāl: Kaval. (T1-TDB)

ğōvēr: Koyur, serbest bırakmak. (K14-TDB)

ğōvuḵ kusme: Tulum bir şey basmak. (T1-TDB)

ğōvuḵ yüzme: Deriyi tulum şeklinde yüzmek. (T1-TDB)

ğoyāḵ: Dağ yamaçlarında, çukurlukta kalan düzlükler. (K18-437)

ğoyār-/ ğōyēr-: Serbest bırakmak. (D15-TDB)/ (K9-434)

ğoyrār-: [goyur] Serbest bırakmak. (K5-TDB)

ğōyún kópē': İri çoban köpeği. (T1-210)

ğōyun mōyun: İkileme. (M8-TDB)

ğōyúnć' _osmān: Kadirli'se Ermenilere karşı mücadele veren önderlerden bir kahraman. (K17-TDB)

ğōyún yōlu: Sumbas'ta yer ismi. (S9-TDB)

ğōyūḡ gūzū'ya ğoyul-: Koyun kuzuyla coşarak kaynaşmak. (MDD)

ğoyūḡ gūzūya ġuyul-: Seşeli sevinçli karışmak kaynaşmak. (M13-TDB)

ğōyurtmā-: Kendi hâline bırakmamak. (B9-TDB)

ğōz _ādām: Yoz, okumamış. (K18-445)

ğoz _içi ġırma: Ceviz içi. (M21-TDB)

ğōza dēşir-: Tarladan pamuk toplamak. (S6-TDB)

ğozan _ō'lları: Osmaniye'de hüküm süren eski ailelerden biri. (M1-TDB)

ğōzan_ō'lu: Beylikler döneminde Çukurova'daki dadaloğlu zamanının beylerinden biri. (D13-TDB)

ğozlu dere: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

ğozuḡ tā': Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

ğōbā' düş-: Bebeğin göbek bağı düşmek, ağırlık kaldırınca karbı sancılanmak. (D4-TDB)

ğōbā'_ñden atan yī't: [göbeğinden atan yiğit] Cesareti olan yiğit. (M13-TDB)

ğōbek yap-: Samanı harmanda ortaya yığmak. (M3-39)

ğōbekden göbē' üç göbek dos'lū' ol-: Deden beri, dostluk olmak. (M19-TDB)

ğōbēklī çadır: Ortası oyuk, üç, dört direkli çadır. (K6-27)

ğōbelā' get-: [göbeleğe gitmek] Mantar toplamaya gitmek. (M21-TDB)

ğōbelēK: Mantar. (M13-TDB)

ğōcek: Sebze fidesi dikmek için toprakta açılan küçük çukur. (D4-TDB)

göç mevsimi: Yörüklerin göçme zamanı, nisanın on ikisi ile mayısın onuna kadarki dönem. (T1-TDB)

göd'öyünü: [göde oyunu] Düğünlerde köylerde oynanan bir halk oyunu. (K8-TDB)

gödey: Güvëy. (K8-TDB)

göksün möksün: Gösün ve civarları. (K21-TDB)

gölē' bindir-: [gölüğe bindirmek] Gelini ata bindirerek getirmek. (D6-TDB)

gölek gölek ğan ol-: Savaştan sonra her yer kan gölü olmak. (M19-176)

gölek: Küçük gölcük. (M19-176)

göllər yāylası: Sumbas'ta yayla ismi. (S1-69)

gölükbaşısı: Köroğlunun atlardan sorumlu askeri. (D13-46)

gömbet: Erkek çocuk olunca dağıtılan şekerle karışık çerez. (M1-TDB)

gönnünü gör-: İstedğini vermek. (T1-TDB)

göreneçe: Görür görmez. (M8-1958)

görkē: Gelişmiş, heybetli. (B1-TDB)

görkemdē seni' gim': Vücut yapısının güzelliği, düzgünlüğü benzemek. (M26-TDB)

görkemli: Gösterişli, güzel. (T1-TDB)

görmeñiz olmadı mı: Görmediniz mi. (K9-137)

görüm mürüm: Görümce ve bunun gibi akrabalar. (M8-917)

görüm: Görümce. (M28-TDB)

göt verennik: İbnelik, döneklik, hainlik. (MDD)

götü bö'K halil: Kalçası geniş. (K8-TDB)

götü götüne bālī: Arka arkaya bağlı olma. (D15-TDB)

götünü ğıvrat-: Oyalanmak. (MDD)

göv geçi: Kır renkli keçi. (M8-610)

göv ğıratlı: Koyu gri renkli at. (M8-793)

gövā'lik gey-: Damat olup mutlu olmak. (M21-27)

gövcē keñgerli: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

gövdemde: Çocuk karnında olmak. (D4-660)

gövdesin' dápize tuvala-: Denize yuvarlayıp atmak. (M13-163)

göve yoğarı: Gökyüzüne yukarı. (M8-2735)

gövet mi gömbet mi: Oğlu olanın dağıttığı yiyecek lokum, şeker, çerez. (M20-TDB)

göynü ħallanmā-: Gönlü sevinmemek, avunmamak. (M2-TDB)

göz ħasımını tanı-: İnsan dostunu düşmanını anlar. (M4-TDB)

göz edenin çalı de'sin gözüne: Kıskanıp göz değdirenin kendisi de zarara uğrasın. (M2-TDB)

göz süyü say-: Nazardan kurtarmak için kurşun dökmek. (B6-TDB)

göz süyü: Halk arasında gözü iyileştirdiği düşünülen eski yaşlı kadınların hazırladığı, çinko suyu. (H2-TDB)

göz yerine gayna-: Eski yerine oturmak ve canlanmak. (M8-1380)

gözā': [gözeği] Göze, gözetleme yeri, gözetlemek için açolan delik. (K17-TDB)

gözden ğal-: Gözü az görür olmak. (H2-TDB)

gözel miymiş hō: Güzel miymiş acaba. (K9-66)

gözesi: [gözü] Evin bir odası. (K8-TDB)

gözgöze bi' çay içek: Bakışarak, hasret gidererek çay içmek. (K25-TDB)

göziyi ildī' yer' ādar: Gözüyün gördüğü son yere kadar. (K27-20)

gözüyün acı suyu get-: Yüzündeki köpüklü suyunu yıkamak. (M14-TDB)

gözü dir' adam: Kurnaz, canlı, becerikli. (D13-TDB)

gözü dirice adam: Uyanık, zeki, becerikli. (D4-343)

gözü hārpada ğāpan-: Bir anda kapanmak, gözü görmez olmak. (M8-1689)

gözü perrede açıl-: Gözü açık kalmak, dikkatini çekmek, şaşırarak. (M14-TDB)

gözünüp ibī'ni aç-: Gözünün bir kenarından yarım bakmak. (M1-TDB)

gözünüp ildī' yer: Gözünün görebildiği son, en uzak yer. (K9-275)

göresimden öl-: Çok özlemek. (K21-TDB)

görgül' adam çócū': Asil, görgülü temiz aileden gelmek. (K30-TDB)

görpe köşek gözlü yār: Körpe deve yavrusu gözlü sevgili. (D13-TDB)

görüŝçülük: Kız görme. (T5-2)

götlēp: Sıçrayan, hoplayan. (S6-TDB)

götün götün: Arka arka. (M27-TDB)

ğubālāŝ-: Sıryla birbirinin işini yapmak. (M26-TDB)

ğubār: 1. Şişmek, 2. Yükselmek, 3. Büyükmek, meydan okumak. (K21-TDB)

ğubuluk ğubuluk: Köpek yavrusu. (M23-TDB)

ğucāk mucāk: Kucak filan. (K19-TDB)

ğudeynē': İncir kurusu. (M15-13)

ğufa: Küfe, büyük kutu. (M8-2217)

ğuhuk ğuhuk ğuhuk öt-: İbili kuşunun sesi, yansıma. (K18-TDB)

ġul cāfēr: Sumbas'ın Akdam köyündeki Âşık Cafar diye bilinen Cafer Tutsoy. (S6-TDB)

ġulā' cınılasıñ: Adını andığımız için kulağı cınlasın. (M13-TDB)

ġulākÇak mulākÇāk: Kulaklık filan. (K12-20)

ġulākÇak: Doktorların muayenede kullandığı stetoskop. (K12-20)

ġulaqlarım cınılē- Cınlamak. (K9-411)

ġulā'na gēş- Duymak. (T4-TDB)

ġulā'nı gidikle- Kulağının içini mülle karıştırmak. (S9-60)

ġulfalı: Düziçi'nde yer ismi. (D13-16)

ġulpu: Büyük kazan. (D19-118)

ġulun: Tay, genç at. (T4-24)

ġuluncumu duvāra vēr- Sırtın aşağısıyla duvara dayamaak. (M16-29)

ġuluncuna dök- Saçlarını sırtına atmak. (D4-378)

ġulunç: Kürek kemiklerinin arası. (M8-263)

ġulunnu taylī ġısıraq: Damızlık kısrağı ve yavrusu olan at. (M13-TDB)

ġuluñ ġurbanıñ ol- Köle olmak. (M8-2777)

ġuluñlu taylı: Genç yaşlı atlı. (T7-TDB)

ġumbām bēş: Çocuk oyunu. (K1-TDB)

ġumral belik: Açık kestane belik. (M21-TDB)

ġup ġuşluĶ ol- Kuşluk vakti olmak. (K6-TDB)

ġün ħōkmünē göre: O günün ölçüsüne değerine göre. (B3-TDB)

ġún ħōkmü: Günün geçerli şartları. (T1-TDB)

ġüneş ġeri gelmiş olmuş: Bir günlük süre geçmek üzere. (K9-TDB)

ġünēyce: Yer ismi. (K18-TDB)

ġunnacı: Hamile. (M9-TDB)

ġu'psuz: Kazan. (K18-2)

ġurā'na ġurāk yetme- Tuzağıyla baş edilmemek. (D3-106)

ġurērē: Kolera. (K4-30)

ġürp zārp: Yüksekten düşme sesi. (M8-TDB)

ġurplú bā' ġāzānı: Kulplu, bağda üzüm kaynatılan büyük kazan. (S8-TDB)

ġürselō'lu: Dadaloğlu zamanının beylerinden biri. (D13-TDB)

ġürtbēyō'lu ġālesi: Haruniye'deki kale. (MDD)

ġurtlāñġāş: Kürdan. (K25-TDB)

- ğurtlār ġālesi:** Haruniye'deki kale ismi. (D17-TDB)
- ğurTolū':** Karayığit'e yakın yer ismi. (H3-78)
- ğuru boş:** Yavan. (M8-217)
- ğuru kömbē':** Bayram kömbesi. (M15-38)
- ğuru yavan bi'ş'e'ler çıkar-:** Evde ne varsa onu misafire sunmak. (M14-TDB)
- ğuru yavān:** Katıksız, evde ne varsa. (H1-21)
- ğūrú yēr:** Mindersiz yer. (K30-TDB)
- ğurudan ġuruyā:** Sakalı ıslatmadan tıraş etmek. (K8-TDB)
- ğuruğamalāk:** Karayığitliye yakın bir yer. (M19-TDB)
- ğurulu çatılı:** Düzenli. (M9-TDB)
- ğūrümüt:** Eskiden çok yetişen, şimdi nesli geçen dut. (K19-TDB)
- ğurüyēneçe:** Kuruyana kadar. (S9-TDB)
- ğuş ġonulu:** Kuş konmuş olarak. (M13-TDB)
- ğuş kömbesi:** Kuşlar dibekte dövülerek elde edilen etten yepılan saç böreği. (M7-TDB)
- ğuşu ġuvār-:** Devlet kuşu uçurmak. (K30-TDB)
- ğutnu ġumaş:** Kalın kaliteli kumaş. (M8-2024)
- ğutnu:** Kutnu, çoğunlukla pamuk ve ipek karışımı iplikten dokunmuş, fes rengi zemin üzerine sarı desenli, kalın ve ensiz kumaş. (K30-TDB)
- ğútnü yüzlü döşeg-:** Kaliteli kumaştan yapılmış yatak. (M19-TDB)
- ğūvlek:** Külek, otuz iki kilo. (T1-TDB)
- ğuyar-:** Serbest bırakmak, uçurmak. (D4-130)
- ğuyucağ:** Zorkun yakınlarında bir yer ismi. (M4-24)
- ğūyúdāñ yüz:** Kuyudan taraf. (K18-438)
- ğúyūlā-:** Buğdayı kış için kuyuya saklamak. (K31-TDB)
- ğuyumcunū ħamamı:** Osmaniye'nin en eski hamamlarından birinin adı. (M1-TDB)
- ğuzġún:** Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- ğuzġunnar üleş beliş-:** Leş yeyiciler tarafından leşi paylaşmak. (M23-TDB)
- ğücala:** Zorla, güç bela. (M8-2239)
- ğücele:** Zor da olsa sonunda gerçekleşen durum. (K21-TDB)
- ğücū'cū'kennē:** Küçükken. (K30-TDB)
- ğücū'cük:** Küçücük. (K19-TDB)
- ğücū'cük ġücū'cük ġücū'cük ġücū'cük dö'rañ:** Küçük küçük doğramak. (M17-90)
- ğücūK ēşşēk:** Kısa boylu eşek. (B3-TDB)

- güçükçinār:** Sumbas'ta okul olan ilk köyün ismi. (S6-TDB)
- güçcük dabān:** Istarda yapılan dokuma modeli. (D4-754)
- güçcük ğala:** Kadirli'ye gelen suyun kaynağındaki iki kaleden biri. (K4-TDB)
- güçcük ğonañ düzü:** Zorkun yaylası yolunda düzlük bir yer ismi. (M1-TDB)
- güçcük:** Küçük. (M18-TDB)
- güçcükden ópmiyek:** Küçükten öne sürmeyelim. (M23-132)
- güÇcü'yüp yetdī' adam dō'lmez:** Gücü yeten zayıfı dövmez. (M17-TDB)
- güdük memmed:** Halk hikâyesindeki Ali Paşa'nın adamı. (D3-83)
- güdük:** Ceket. (M4-TDB)
- güdümen:** Köroğlu'nun çok hızlı at süren adamı. (M13-TDB)
- gül 'üle:** Güle güle, uğurlama ifadesi. (K18-TDB)
- güldönē:** Şirin dönē Köroğlu'nun hanımı. (M19-271)
- güldū'ñ suyū:** Osmaniye'nin dağdan gelen eski içme suyu. (M2-TDB)
- güldürede devril-:** Gürültüyle devrilmek. (M19-378)
- güldürrede:** Güldür diye ses çıkararak göle düşmek, yansımalı. (K8-18)
- güleşi' kem müleşī'ken:** Güreşirken. (M11-TDB)
- güllük:** Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- gülügülüşan:** Büyücü kız. (M8-2987)
- gülüm şākım:** Sevinçli, ikileme. (K30-TDB)
- gülyesemen:** Köroğlu hikâyesindeki yasemin. (M19-192)
- gümbür eli:** Gümbürün uzun deynekli, ucunda delikli yuvarlak kısmı olan yaymaya yarayan parçası. (M20-TDB)
- gümbür:** Yayık. (M20-TDB)
- gümede vur-:** Güm diye aniden ve sesli şekilde vurmak. (M19-TDB)
- gün dāyici:** Kuşluk vaktine yakın bir zaman. (K30-TDB)
- gün dönümü:** Öğleden sonra. (S10-TDB)
- gün evel:** Bir gün öncesinde. (M29-TDB)
- gün ēvelī:** Bir gün öncesinde. (D8-53)
- gün ēvelī:** Bir gün önce. (M29-TDB)
- güp gedē' dikildi:** Güneş batmak üzere. (K9-TDB)
- güp ğuşlıK ol-:** Sabahla öğle arası vakit. (MDD)
- günde geç vakıtda tez:** Bugün söylemek kısa ama o zaman iş uzun sürede olmuş. (M13-167)

günde tez vakıtta geç: Bugün söylemek kısa ama o zaman iş uzun sürede olmuş.

(M13-157)

gündeşli gızı: Elbeylioğlu'nun sevdiği kız. (M21-TDB)

güneş āş-: Güneş akşam vakti dağları aşmak. (K21-TDB)

güneş āşarken: Güneş akşam vakti dağları aşarken. (K21-TDB)

güneysū okulu: Osmaniye'nin açılan ilk okullarından biri. (M19-TDB)

günün' al-: Kız istenip verilince, düğün gününü kız evinden almak. (M13-442)

gününde hodul gez-: Rahatça gezmek. (M9-TDB)

gürlek: Yüksek sesle konuşan, girişken, diri. (M9-37)

gürp et-: Bir yerden düşmek. (M7-TDB)

gürpede: Gürp diye, aniden ve sesli şekilde olmak, yansmalı. (M8-1048)

gürpedek alış-: Bir anda gürp diye alevlenmek, yansmalı. (K8-54)

gürpedek düş-: Gürp sesi çıkararak bir anda düşmek. (K8-TDB)

gürül gürül: Gök insanın kısa sürede toplanması. (MDD)

güsgümüK et-: Küçük hâle getirmek. (T4-TDB)

güvā': Damat. (M14-TDB)

güvel ördek yürüyüşlü: Ördek gibi paytak, ayakları içe dönük çarpık yürüyüşlü. (M23-TDB)

güvērçin taklāsı: Bir kısmı eğilip diğerleri sırayla üstünden takla atarak atlama şeklindeki oyun. (D2-TDB)

güvēt: Oğlu olanın dağıttığı çerez, hediye. (H1-27)

güz ērī': Sonbaharda yeten bir erik çeşidi. (K18-677)

güz: Eylül ile kasım arası. (K18-638)

güzdede: Deli boranın memleketi. (M20-TDB)

güzēlcemēn: Bir işi güzelce yapmak. (K10-TDB)

güzēlcenē: Bir işi güzelce yapmak. (S3-TDB)

güzúp sūdúnden teleme çaldır-: Güz incirinin sütünden teleme yapmak. (K18- 764)

gōv āyran: Duru, suyu çok ayran. (H7-306)

gōv inēk: Gök renge çalan açık boz, gökkır renkli inek. (K17-TDB)

gōv sultān: Gözleri mavi veya yeşil olan kadın. (H6-182)

gōv suvān: Yeşil soğan. (K14-TDB)

gōybez: Ekideen yaygın olarak kullanılan mavimsi renkte bez. (D3-TDB)

gōzdepesī: Kadirli'de yer ismi. (K14-TDB)

gözelcemēn: Bir işi güzelce yapmak. (S3-TDB)

gözelin yanā' āyın tekēri: Güzelin yanağı dolunay, dolunayın halesi gibi güzel. (D4-62)

ğmā: ki. (K21-TDB)

öğsüzlü'nēn meydana gel-: Öksüz, sefil büyümek. (M13-233)

- H -

h' ēvēt: [he] Evet. (D8-TDB)

hā ī: Evet. (S10-271)

hā ā: Anladım aklıma geldi anlamında ünlem. (MDD)

hā hā hā: Evet, tam da o, ünlem. (K1-TDB)

hā hā hā: Hatırlama ünlemi. (K8-46)

hā hā hā: Kısa gülme sesi. (S6-TDB)

hā hē: Evet evet. (D18-TDB)

hā hī: Evet. (D19-27)

hā hō/ hā hō/ hā hō/ hā hō/ hā hō: Çoktan anlamında ünlem. (M8-1356)/ (M8-313)/ (M13-TDB)/ (M17-TDB)/ (M8-929)

hā yāwrım hō yāwrım: Çit sürerken hayvanları ilerletmek için söylenen söz. (D2-159)

hāb' āt-: Düğüne gelenlerin atlarına birer işleme heybe hediye etmek. (D8-TDB)

hābarsızlıya: Habersizce. (M25-122)

hābāw: Abartma, çoktan anlamında. (M17-7)

hā'be: Heybe. (K12-49)

haber etmenin bir çāresi: Nasıl haber edebiliriz (M8-334)

hac' el' ā' sülemenin: [Hacı Ali Ağa Süleyman] Osmaniye'nin eski blirli adamlarından bir kişi. (M9-2)

hac' osnmannı: Osmaniye'nin ilk ailelerinden biri. (M6-35)

hacat: Alet. (M2-TDB)

hācēr dōşşē-: Evin damını topraklamadan önce küçük taşlar döşemek. (K18-609)

hacı beḥcetlēr: Osmaniye'nin ilk ailelerinden biri. (M6-33)

hacı bicik kōs' aḥmetler: Osmaniye'nin eski bilinen kişilerinden. (M19-TDB)

hacı dā': Düziçi tarafında bir dağ ismi. (M13-222)

hacı hōsün efendilēr: Osmaniye'nin ilk ailelerinden biri. (M6-45)

- ḥācılārıñ ğıślāsı:** Karayığit'e yakın yer ismi. (H3-76)
- ḥācın:** Kadirli'de yer ismi. (K18-TDB)
- ḥāc'ol' derēsī:** Kadirli Yoğunluk'ta yer ismi. (K18-662)
- ḥācubek:** Yanıkkışla yakınlarında yer ismi. (H7-37)
- ḥāçatlı' yók:** Gereği yok. (B10-9)
- ḥaçbel:** Zorkun yaylasının yolunda bir yer ismi. (M1-39)
- ḥaFdāsına:** Bir hafta sonra. (M29-TDB)
- ḥāflān-:** Korkmak. (H7-536)
- ḥāflı insán:** Çabuk korkan. (K21-TDB)
- ḥāğbē:** Heybe. (D9-TDB)
- ḥah ḥah:** İşte tam, ünlem. (M22-TDB)
- ḥāḥ:** İşte tam, ünlem. (M8-532)
- ḥāḥ:** Tam, tamam, ünlem. (H7-105)
- ḥāḥē:** Çoktan, ünlemlı. (M8-2293)
- ḥahō:** Yok, öyle değil anlamında ünlem. (M8-2705)
- ḥāḥōw:** Çok, aşırı, ünlem. (MDD)
- ḥā'Kāt:** Hakikat. (K5-TDB)
- ḥakğı ğal-:** Kul hakkı geçmek. (M4-8)
- ḥakğısın' assıñ:** Hakkını almak. (M10-53)
- ḥākıK ēt-:** Reçelin şekerli kaynamış hâli. (D6-TDB)
- ḥākın' āl-:** Değirmenci ücret yerine ürün almak. (H1-67)
- ḥakıñ' avcıña ğo-:** Hak ettiği cezayı vermek. (M8-1421)
- ḥak'ıñ ēmriynēn:** Allah istediği için. (D4-138)
- ḥaksın-:** Karşıdakinin haklı olduğunu, hakkının geçtiğini kabul etmek. (M17-117)
- ḥāl' ō'ña:** [halay oyna] Halay çekmek. (D23-TDB)
- ḥalal ḥoş ossuñ:** Hakkım helal olsun. (MDD)
- ḥalbıkınā:** Hâlbuki. (M23-TDB)
- ḥalbir atsañ durur yani aşiretñ çadırı:** Çok sık çadır kurulmuş aşiret. (T7-23)
- ḥalbir:** Apdalların deriden yaptığı iri gözlü büyük elek. (M3-47)
- ḥalbıyse/ ḥalbiysē:** Hâlbuki. (M8-1761)/ (K21-TDB)
- ḥālça bitēne tā'ń:** Kemik iyileşene kadar. (D7-27/27)
- ḥāle:** Hâlâ. (D19-31)
- ḥālebi:** Düğünde oyun ismi. (S6-36)

ḥālek ēt-: Helak, dövmek, dayak atmak. (K17-TDB)

ḥālēy: Halay. (K27-75)

ḥālī hē'bē: Halı heybe. (D17-TDB)

ḥālī namazlā': Istarda dokunan kalın namazlık. (D4-754)

ḥalī perperīšan: Çok perişan, zor durum. (M8-1370)

ḥalīm dilim bu: Durumum bu. (M8-2681)

ḥalīm dirilī'm: Durumum. (M8-TDB)

ḥalına ğoma-: Bir işi istemediği hâlde zorlayarak yaptırmak. (M14-TDB)

ḥalına göre ḥaley çek: Durumuna göre yaşa. (M17-105)

ḥālīḡā göre ḥāsān ā': Maddi durumuna gücüne göre dengeli yaşamak gerekir. (B7-63)

ḥālīt: Halit, Dadaloğlu'nun savaşta yakalanıp bağlanan yakını. (K21-TDB)

ḥālilō'lu: Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)

ḥālīḡ mesel' ānnat-: [halini meselini annat] Başından geçenleri anlatmak. (M20-TDB)

ḥālīya dur-: Halay çekmek için sıraya geçmek. (D4-278)

ḥalkā bir tāmāşa geldi-: Halk içinde bir kargaşa olmak. (M13-TDB)

ḥāllāllāşmīyā ğel-: Helallik istemeye gelmek. (K22-TDB)

ḥallaşdıḡ soruşduḡ: Alini hatırını sormak. (K9-TDB)

ḥāluj: Çerkez yemeği. (K34-TDB)

ḥam mahmut: Halk hikâyesinin ismi. (M13-TDB)

ḥama: Kerem ile Aslı hikâyesindeki yerlerden biri. (K9-370)

ḥamamları ḥanlarī çalışmaz ol-: Viran olmak. (M19-341)

ḥāmbalcılı'nı yāp-: Arabasıyla bedava taşımak. (S3-295)

ḥāmbālis: Beyaz küçük yemiş. (K18-673)

ḥāmdāni cinsi: Halep'ten gelen cins at. (MDD)

ḥāmır ğem' edip ğeç-: Ezip geçmek. (K8-35)

ḥāmır ğem' edip ğeç-: Ezip geçmek. (K8-35)

ḥāmır teşdi: İçinde hamur yuğurulan büyük bakır leğen. (M28-TDB)

ḥamırıḡ unuḡ buybō'nu bō'rüne ē'ce ele-: Tam ölçüsüne göre ayarlamak elemek.
(M17-TDB)

ḥamītenīḡ ğalesī: Hamite köyünde bulunan kale. (D3-TDB)

ḥā'mız datlı ḥā'mız acı: [hangimiz tatlı hangimiz acı] Hangimiz iyi hangimiz kötü.
(M14-TDB)

ḥāmit: Hamıt, (D2-TDB)

ḥamlama: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

ḥāmpıt-: Tamemn kapatmak. (D9-54)

ḥamzan: Çiriş kökü kurutulup yağ saklanan kap. (M20-TDB)

ḥāmzānin_ēsi̇': Karayiğit'e yakın yer ismi. (H3-79)

ḥanımınan derdim ney: Hanımla ne işim var. (M8-TDB)

ḥanımıña sır verme: Atasözü. (T4-TDB)

ḥānnıp: Harnıp, keçiboynuzu. (S8-TDB)

ḥāṇḡı: Hangi. (M13-TDB)

ḥaṇḡı: Hangisi. (M8-570)

ḥāpān: İçi buğday dolu çuval. (K21-58)

ḥapānā yavrım ḥapānā: Türküde geçen geçiş ifadesi. (M8-1897)

ḥāpbān: Toprak yalaklanıp üstüne taş koyulup iple çekilen tuzak, fak. (K25-TDB)

ḥapḥap: Nalin. (MDD)

ḥāpıt-: Tamemen kapatmak. (D9-53)

ḥārā: Gelinlerin giydiği üzeri parlak renkli kumaş. (M23-340)

ḥāral: Harar, büyük kıl çuval. (D4-691)

ḥaram_udasī: Harem odası. (K9-TDB)

ḥaram_ō'run bilme-: [haramı uğrunu bilmemek] Haramı helali bilmemek. (MDD)

ḥāramdan_ḡāçmaz_ol-: Haramdan sakınmaz olmak. (D9-TDB)

ḥaramı ḥalālī bildī' yok: Haramdan kaçınmamak. (M28-TDB)

ḥarāmı yē'p dē diniṇı yīkmā: Haram yeyip İslam dininden çıkma, imanını zedeleme.
(D2-6)

ḥaraz_suları: Dağdan, Harazdan Osmaniye'ye gelen kaynak suları. (M6-TDB)

ḥaraz: Osmaniye'nin mahalelerinden biri. (M6-14)

ḥar'el: Herhalde. (D4-91)

ḥargāyāsı: Kadirli'de yer ismi. (K17-TDB)

ḥārınlık: [harımlık] Dikenli yapraklı, bodur palamut çalısı olan yer. (K21-42)

ḥarman ḡaldır-: Buğday ekip biçmek. (M1-TDB)

ḥārmān ḡaldır-: Buğday harmanı yapmak. (B5-2)

ḥārman sür-: Gem ile biçilmiş buğdayların üstünde gezmek, gen sürmek. (M24-TDB)

ḥārınıṇ düzū: Düziçi'nde yer ismi. (D3-TDB)

ḥārınıṇ düzü: Karagedik yakınlarında bir yer ismi. (T7-46)

ḥārnıp: Keçiboynuzu. (S8-TDB)

- ḥārnıplıdaş:** Kazmaca köyü yakınlarında yayla. (M26-TDB)
- ḥarp dutuşō'r:** Savaş başlamak. (M8-2340)
- ḥarp ḥarp iç-:** İnek gibi ağzının dolusu çok su içmek. (M19-TDB)
- ḥārp ısır-:** Harp diye bir anda güçlü bir şekile ısırarak, yansımali. (H7-307)
- ḥarra-:** Sıcakta yanmak, susamak. (M2-TDB)
- ḥarrık:** Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- ḥarriş gürrüş:** Kargaşa. (M18-TDB)
- ḥartlabıḡ ḡaşı':** Kartlap ağacından yapılan kaşık. (D3-TDB)
- ḥārtlāp:** Orta boylu orman ağacı. (K18-671)
- ḥārun rēṣīt ḡālesi:** Haruniye'deki kale. (D12-2)
- ḥarun:** Haruniye, Düziçi'nin eski adı. (D4-27)
- ḥārunābat:** Düziçinin eski ismi. (D17-TDB)
- ḥārzāvulluk:** Çöplük. (K19-TDB)
- ḥas ekmek:** Beyaz undan yapılan ekmek. (M29-TDB)
- ḥasa geş-:** Evlenmek. (M9-TDB)
- ḥasam bā' gölü:** Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- ḥāsan çocuḡ:** Babası ölen hasan, babası ölenin adına çocuk kelimesi eklenme geleneği. (M26-TDB)
- ḥasān dedē':** Kadirli Yoğunluk köyündeki ziyaret, evliya mezarı. (K18-26)
- ḥāsān 'ūsē'n:** Hasan hüseyin. (K27-TDB)
- ḥāsāndede:** Ziyaret. (K21-TDB)
- ḥā'sın':** Hangisini. (D4-TDB)
- ḥāṣa senden:** Sözüm sana değil. (M9-TDB)
- ḥaṣemeti çoḡ:** Ço hıslı, sinirli. (M15-TDB)
- ḥāṣeret gimí gēl-:** Ermeni askerleri zararlı hayvan gibi talan etmek. (H4-7)
- ḥāṣeretlik:** Zararlı iş. (K17-TDB)
- ḥatdā ki:** Daha fazlası. (K20-TDB)
- ḥatdini geḡgin:** Aşırı fazla. (M29-TDB)
- ḥātım bārmā':** Uzun taneli üzüm. (S8-TDB)
- ḥatıḡ ḡız:** Hanımefendi, terbiyeli kız. (M8-268/269)
- ḥātır ḡóḡl yıḡma:** Kimsenin kalbini kırıp onu incitme. (K29-TDB)
- ḥatırıp:** Boyunduruḡun kayışla bağlandığı yer. (M20-TDB)
- ḥātir ḡirmiyēciḡ:** Hatır kırmamalısın. (M24-TDB)

ḥatir ğıymāt bilir el-: İnsana değer veren insanca yaşayanların olduğu memleket. (M8-TDB)

ḥātirin' yıķmā-: Gönlünü kırmamak. (H7-529)

ḥātirinden çıkılmıyēcāèK insān: İnsan hatır gönül kırmayacak. (D2-83)

ḥātirlēn-: Küsmek. (H7-529)

ḥātla-: Atlamak. (K9-309)

ḥāt'ñ: Evin hanımı. (B10-124)

ḥava ğaldı: Türkü söylemek. (MDD)

ḥāva tāṅġālāz āçıK: Tang ayaz, bulutsuz aydınlık, apaçık. (K34-TDB)

yerd' ālān ḥāvāda ḥavadā geṽşiyēm adam-: Zengin ve kendisine kimsenin karşı gelemeyeceği kadar kalabalık ve güçlü adam. (D13-46)

ḥāvāk-: Yara azmak. (H7-532)

ḥavalar da ḥoşlandı' zamān: Yörüklerin yaylaya göçme zamanı. (T1-TDB)

ḥavas göves: Heveslenerek, coşkuyla. (M23-224)

ḥāvas göves: Heveslenerek, sevinerek isteyerek. (H7-532)

ḥāvaslān-: Heveslenmek, merak sarmak. (H7-534)

ḥāvashlık: Hevesli, meraklı. (H7-534)

ḥavaya ḥotlıyap yere öyle bas-: sıçrayarak yürümek. (M13-TDB)

ḥāvazlān-: Heveslenmek. (K12-38)

ḥāves uçu göv ğratları sēc-: Atların en güzellerini zevkine göre seçip almak. (T7-TDB)

ḥāvıj: Çerkez yemeği. (K34-TDB)

ḥaviya tozdur-: Havaya savurmak. (M8-1625)

ḥāvıyā daş ātar āltınā durur: Kendi eliyle kendine kötülük edecek kadar deli. (H7-537)

ḥāvıyā düş-: Cemre havaya düşmek, baharda hava ılımak. (M26-175)

ḥāvıyē: Yirmi kilo. (K18-427)

ḥāvla: Helva. (S2-TDB)

ḥāvut: Hamut. (H7-539)

ḥaw dē'nci: Köpek ürererek saldırmak. (M29-TDB)

ḥay allah gözüpü kör ede: Beddua. (M8-TDB)

ḥay baba: Gayretle hep birden. (MDD)

ḥay bire dē'p de hücüm et-: Ya allah deyip saldırmak. (M8-147)

ḥāy gel-: Gayretlemek. (H7-541)

ḥāy ḥāy kırışdır-: Bağırmaq, çağırmaq. (K18-240)

ḥāy āline yen-: Hayaliyle avunmaq. (K21-TDB)

ḥāybire ol-: Hep birlikte var gücüyle hızlıca iş yapmak. (T1-TDB)

ḥayd' _ulan dē-: İnanmamak, karşı koymak anlamındaki ifade. (K8-TDB)

ḥaydā: Hâlâ. (B1-TDB)

ḥaydı helē: Harekete geç. (M25-39)

ḥaydıḡ ḥa ḥaydıḡ: Gayretleme, acele etme ifadesi. (M18-94)

ḥāydō'ḡ' deves' _ 't'mı: [Haydo'nun devesi gibi] Gövdesi iri ama işe yaramaz adam. (H7-541)

ḥāyēl gimi āklımdā: Eski zamanlar dün gibi aklımda. (B12-83)

ḥayFım' _al-/ ḥayFıḡı al-: İntikam almak. (D4-23)/ (M11-TDB)

ḥā'ygātan: Hakikaten, gerçekten. (K21-TDB)

ḥāy'gātan: Hakikaten, gerçekten. (K32-TDB)

ḥayıdınan mūyudunan: Hayıt çalışısıyla veya başla çalışanlarla. (M3-TDB)

ḥayıt çalışı'tmı: İnce. (T7-TDB)

ḥayıt çıbī: Hayıt çalışının kokulu çubuğu. (H2-TDB)

ḥāyḡātān: [hakikaten] Gerçekten. (K21-TDB)

ḥaymacıḡ: Dört kazıklı geçici çadır. (M2-TDB)

ḥaymada yat-: Tarlayı beklemek için yapılan haymada sabahlamak, tarlayı beklemek. (MDD)

ḥayratda ḡal-: Şaşırmak. (M8-645)

ḥāyṡīḡ: Haydi. (K27-TDB)

ḥāyvanıḡ yanna başına sar-: Hızın çeyizi atın yan taraflarına sarılıp götürülmek. (M13-544)

ḥazeren yetiş-: Yakinen, en başta şahit olmak, yaşamak. (M29-TDB)

ḥāzırḡı bildī'm' _unut-: Fazla söyleyim derken heyecandan aklındakini de unutmak. (B6-91)

ḥazırlıḡı' _ol: Önceden hazırlığını yapmak. (M23-TDB)

ḥāzlānmā-: Hoşlanmamak, sevmemek. (K19-TDB)

ḥazlanmam baḡzer: Çok, iyice sevmemek. (S2-27)

hē hāhē ā/ hē ā/ he bire/ he birē/ hē ē/ he hā/ he hō ho/ hē hē: (S13-TDB)/ (K30-103)/ (M11-2)/ (K8-TDB)/ (K18-468)/ (B7-85)/ (K19-299)/ (K29-TDB)/ (M22-111)

he mī: Değil mi. (M24-TDB)

hē yā 'bāww: Tabi ki, kesinlikle. (D18-TDB)

hē yā: Evet tabi ki. (S10-388)

hē yā: Tabi ki. (D18-49)

hēbeyer öldütdür-: Haybeden, boş yere öldürtmek. (M19-180)

hēcaba gāl-: Şaşırmak. (T6-12)

hecā'n: Serçeden büyük, sökün kuşu. (K18-697)

hecāP ēt-: Utanmak. (K18-TDB)

hēce dāŞı: Mezar taşı. (S10-TDB)

heç bāri: Hiç olmazsa. (MDD)

hēç bozguna vurma-: Hiç bozuntuya vermemek, anladığını belli etmemek. (T7-TDB)

hēç heç heç heç heç hēç: Hiç, kesinlikle. (D2-52)

heç kimseden farīmē-: Hiç kimseden çekinmemek. (M13-TDB)

hēç sō'gu bilme-: Soğuktan etkilenmemek. (M25-TDB)

hēçgērīn: Yer ismi. (K18-108)

hēçgērīn gālesi: Koçlu köyünün kalesi. (K16-1)

hekiri gō'nüm hekiri: Erimiş yağ gibi gönlüm. (M23-TDB)

hekmet: Acayip, sıradışı. (D3-TDB)

hē'l' ēt-: [heyle etmek] Nasıl yapmak. (D1-TDB)

helārdā: Herhalde. (S6-TDB)

hele mele hele mele: Ancak idare edecek şekilde. (M17-49)

hē'le: Heyle, nasıl. (K9-TDB)/ (K9-66)

hē'ler/ helèr/ hēlērdē: Herhalde. (D21-TDB)/ (M27-TDB)/ (K18-TDB)

hē'lēsill' ādām: [heylesilli adam] Nasıl bir kişi? (B9-45)

helgin: Orta boy helke. (M17-TDB)

helik gō'nücū'm helik: Degersiz, küçük, sefil gönlüm. (M23-TDB)

hēlit daşı: Duvar dolgusu. (M27-TDB)

hēkē/ hēlki: [halkio] Kova, küçük bakraç. (M25-41)/ (S10-71)

hēlīā': [vallahi] Yemin. (K9-140)

hēllō hūllō etdirerek: Savurarak, sallayarak. (S9-TDB)

hēlmi: Hilmi. (S6-81)

hēmēnciK: Kısa sürede. (K16-TDB)

hemene: Hemen, derhal. (M23-TDB)

hemi...hemi: hem...hem bağlacı. (M3-TDB)

hēmón: Hemen, o anda, anında. (D5-TDB)

hepe babam ğızı hepe: Gayret kardeşim gayret. (M23-TDB)

hepîñ bir ğarınça ol-: Çok olsan küçücük karıncasın, küçümseme ifadesi. (M8-2915)

her biri bir dā' ğaç-: Her biri bir tarafa kaçmak. (M22-TDB)

her elden: Herkes tarafından. (M9-TDB)

her hacete ele get-: Her şeyi başkasından istemek. (M2-TDB)

her iş gēlirimiş dē sā'lām başā: Hayatta insanın başına her şey gelebilir. (M8-966)

hēr tarafalı hāli: Her yöne uygun. (D13-9/10)

her taraFı yırtık parç' ol-: Elbiseleri yırtılmak, vücudu yaralanmak. (M8-1389)

her taraFını ğıl al-: Kılları uzamak ve bütün vücudunu sarmak. (M13-273)

hēr zēmèn sērçe kebābı yi-: Çok zengin olmak. (B7-63)

hērer: Herhalde. (M27-TDB)

hēri' ā: Herif ha, geçiş ifadesi. (S6-104)

hērifÇāḥèZ: Adamcağız. (S9-304)

hērih: Herif. (S9-269)

hēril hozāk: İnce ipekli püskül. (D3-TDB)

hērslen-: Hırlanmak, sinirlenmek. (T1-TDB)

hesaba getir: Yenmek, cazasını vermek. (K30-TDB)

hēsābınāñ: Dikkatlice, sezdirmeden. (K30-TDB)

hetdā: Hatta. (S11-TDB)

hetdi hesāb' m' mār: Sayılmayacak kadar çok. (D18-42)

hēy fēṅgilēr fēṅgilēr, Çārşī dōner çēṅgilēr, ārzumuñ ā' tōpū'nū incitmeñ

üzēṅgilēr: Arzu ile Kamber hikâyesinde gelin ata binince söylenen söz. (K30-81)

hey ğurban oldū'm allāḥ: Dilek öncesi hitap, ünlemlî. (K9-TDB)

hēy ḥa: Deveye seslenme ünlemi. (K8-54)

hēy ḥārāb'ōlu: Gelin getirme türküsü. (D12-26)

hēy ḥū sōr fū: Koyunları güderken çıkarılan sesler. (M8-1580)

hey yer: Her yer. (M18-TDB)

hım hımm: Evet evet. (M9-TDB)

hı̄m̄: Evet. (M26-TDB)

hımırtıynan: Hımırdarak, alçak sesle. (M13-TDB)

hımm: Düşünme ünlemi. (K34-TDB)

hınā: Ki. (D18-TDB)

hınc et-: Dayak atmak. (MDD)

hıncacık: Şu kadarcık, çok küçük. (M17-TDB)

hıncıklē'p dur-: Sürekli mıncıklamak. (M8-2277)

hīndi: Şimdi. (K19-TDB)

hıntımıyınan: Sınırlı olarak. (M9-TDB)

hıñ: Evet. (M26-321)

hıñırtlak: Gırtlak. (M17-101)

hıñurtlā': Gırtlak. (B6-168)

hırada uyu-: Hafif hırıldayarak uyuyuvermek. (M13-TDB)

hırdātlı tulukcu: Eşkiya ismi. (S6-TDB)

hırgır hırgır gēl-: Sürekli çekişme devam etmek. (D13-TDB)

hırk hırk et-: Nefesi kesilmek, son nefeslerini almak. (M7-TDB)

hırkıZ hırcıb: Hırsız pis insanlar. (M7-TDB)

hırkızlā' gētme-: Hırsızlık yapmamak. (B7-58)

hırkızlık: Hırsızlık. (M18-TDB)

hırlā'ñ hanı: Şimdiki meydanın olduğu yerde Ermeniye ait eski bir han. (M6-TDB)

hırnabıñ içine kūçen: harnıp çalışının içine zorlayan. (T4-TDB)

hırnab: Harnub, keçiboynuzu. (T4-TDB)

hırp olTu: Aniden susmak, söyleyememek. (K9-376)

hırpada sesi kes-: Bir anda, aniden sesini kesmek. (D3-TDB)

hırr: Köpeğin kızgınlık sesi. (M29-TDB)

hırrad' uyu-: Yorgunluktan hafif hırlayarak uyuyakalmak. (M14-TDB)

hırrada dūr-: Değirmenin işleyen parçaları son sesi vererek durmak. (D1-TDB)

hırrā'ñ hānı: Ermeni hanı. (D17-TDB)

hırrık hırrıK ēt-: Hırıltı sesi çokarmak. (S10-TDB)

hırrıp iç-: Hırırp sesi çıkararak içmek, yansıma. (H7-308)

hırsızlık mursuzluk: Eski zamanda karı koca gizlice çocuk yapmak. (M18-TDB)

hırtmış: Yerinden oynamak, çıkmak. (K8-5)

- hısım ğarım:** Akraba. (M3-TDB)
- hısım ğarım:** Yakın akraba. (M29-TDB)
- hısımcaķ:** Akrabaya düşkün. (M4-TDB)
- hışadan yıĝ-:** Öldürüp olduğu yere yıĝmak. (D4-TDB)
- hışhışî hancar:** Hış sesi çıkaran hançer. (M23-TDB)
- hışırlaş-:** Toprak nemlenmek. (D3-TDB)
- hışva:** İşe yaramaz nesneler, çöp. (M8-TDB)
- hıtırı bol:** İçindeki kızartılmış sert küçük hamur bol olan düğün ekşilisi. (M2-TDB)
- hızmatcı kel ğırnāk:** Elb'ö'lu hikâyesinin kahramanlarından biri. (D3-TDB)
- hī ī' / hī' / hī' ī / hī ī:** Evet. (S10-271) / (MDD) / (S2-51) / (M26-TDB)
- hī:** Hatırlama ünlemi. (K31-TDB)
- hi:** Soru ünlemi. (K19-TDB)
- hī' cık hī' cık hī' cık:** [ihıcık] İşte. (K8-46)
- hih hih hih:** Mahcupluk gülüşü sırasındaki ünlem. (B10-118)
- hilalan-:** Şüphelenmek. (K9-99)
- hiltēki:** Firkete. (H1-50)
- him:** Himn, yerli kaya, büyük taş. (K9-TDB)
- himdi:** Şimdi. (T4-TDB)
- hīmm:** Evet. (M15-35) / (K6-TDB)
- hindī / hindī' / hindīk / hindi:** Şimdi. (T6-TDB) / (M22-TDB) / (S9-TDB) / (M8-752)
- hindik' īmi:** Şimdiki gibi. (M29-TDB)
- hindikī:** Şimdiki. (S10-292)
- hindikini:** Şimdikini. (S8-TDB)
- hindiynen:** Şimdi. (D4-3)
- hiṛṇ hiṛṇ hiṛṇ ēt-:** Çıkrık çevirme sesi, yansıma. (K18-TDB)
- hinnīk mīnnīk yapma-:** Hesapsız olarak elinden geleni yapmak. (H1-25)
- hīrkıS pıṇārı:** Bahçe'de bir yayla ismi. (B3-TDB)
- hış gimī ğāl-:** Yıĝınıyla kalmak. (M8-2192)
- hişvā:** Çerçöp, eski püskü işe yaramaz şeyler. (B10-86)
- hīy:** [hī] Soru ünlemi. (H7-TDB)
- hiyōrīk:** [hiyeroglif] Resim yazı. (K11-TDB)
- hizānā hele hizānā:** Türküerde geçiş sözleri. (M8-1894)
- hō'le ğulā' ğulak ğēt-:** Eşit sayıda olmak. (MDD)

- hō'le/ hōlē:** şöyle. (K17-118)/ (T5-52)
- hōlü-:** Su ile ıslatmak, tavlama. (M26-169)
- hḡ:** [hı] Soru ünlemi. (S10-TDB)
- hō çal-:** Öküzleri güderken ses çıkarmak, yansımali. (S10-317)
- hō et-:** Hayvan sürünü bağıarak yönlendirmek. (D14-78)
- hō ho de-:** Hayvan sürüsüne çağırma. (T7-TDB)
- hō höst:** Kızma, ünlem. (K18-278)
- hō Tir hō:** Öküzü yönlendirme ünlemi. (H7-377)
- hō yörep:** İlerdeki, oradaki yokuş. (M17-TDB)
- hō:** Beğenme fedesi. (M2-TDB)
- hō:** 1. O zamiri, 2. Uzaktaki kişi. (D14-43)7 (M17-TDB).
- hō:** Onaylama ünlemi. (M22-111)
- hō':** Ünlem. (T1-TDB)
- hōdu:** Düziçi'nde yer ismi. (D23-12)
- hōdu:** Elbeyli köyü. (D21-57)
- holt'at-:** Volta atmak, dolaşmak, gidip gelmek. (K9-TDB)
- hō'ltu:** Maraş taraflarında göçerken durulan konaklama yerlerinden biri. (T7-TDB)
- hōlTum:** Oldum. (K23-TDB)
- homā:** Oma, baldır. (S1-TDB)
- homüllik gim'ēt-:** Derisinin altında yuvarlak yumru hâline getirmek. (S2-45)
- honamlı:** Osmaniye'deki en eski yörük aşiretinin ismi. (T4-TDB)
- honamlının yörü':** Honamlı aşiretinden olan yörük. (T4-TDB)
- honu:** Onu. (M22-111)
- honuḡkū:** Onunki. (M22-TDB)
- hōpúrtle':** [hıñırtlağı] Gırtlacağı. (B10-52)
- hop bākış:** Sevgi dolu bakış. (S1-TDB)
- hopal:** Yağlı, etli bir kuş cinsi. (M12-TDB)
- hōpbada bin-:** Gelin gelinlikle bir anda ata atlamak. (M29-TDB)
- hoporlor:** Hoparlör. (K8-TDB)
- hōr gēl-:** Kötü, aşağılık bulmak. (K21-TDB)
- horā:** Uzak yeri işaret eden işaret zamiri. (D9-TDB)
- hōrāFā-:** Korkar gibi olmak, irkilmek. (S9-261)
- horāntā:** [hōrende] Aile. (M27-TDB)

horantalı: Kalabalık aile. (M17-60)

horāntasınā hālına göre: Evdeki insan sayısına göre. (S4-TDB)

horda: Oradanın daha yakınına ifade eden işaret ifadesi. (M3-TDB)

horıye: Oraya. (M17-TDB)/ (M9-TDB)

hort kēsdirmē: Yörük peyniri yapma. (T1-TDB)

hort: Peynir tütü. (T1-TDB)

hortakal: Yerli ekşi portakal. (M17-3)

horum: Biçilmiş saplı buğday yığını. (MDD)

hōruya: İleriye, uzağa. (M17-TDB)

hōruzlar ġī'l ġī'l ġī'l ötüş-: [hoorazlar kığıl kığıl ötmek] Sabahleyin horozların her biri her yerden ötmek. (K9-TDB)

hōşÇa yaylā: Güzel yayla. (K4-TDB)

hoşgeldin et-: Hoş geldin deyip buyur etmek. (M13-TDB)

hoşuṅa gel-: 1. Bir durumdan veya nesneden hoşlanmak, 2. Memnun olmak. (T7-90)

hotlā-: Atlamak. (MDD)

hoturaFı: Fotoğrafi. (K9-136)

hoylu: Köroğlu'nun adamlarından biri. (M8-90)

hoytutla-: Dikkatlice ileriye doğru bakmak. (T1-TDB)

hōzī yozi: 1. Aşağı yukarı, 2. Pazarlık. (T4-TDB)

hozūlū: İnsandan kaçan, yabani. (M13-TDB)

hōcülēr: Sumbas'ta aile ismi. (S13-5)

hökel: Anlayışı kıt. (M13-TDB)

hökgeşiyē: [Okkaş] Okkaş isminde bir din büyüğünün türbesinin bulunduğu yer. (K8-TDB)

hō'lle: [höyle] Şu şekilde. (MDD)

höpge: Türküde geçiş ifadesi. (M25-TDB)

hör ip: Beyaz ip. (M26-311)

hōrhōp: Düşerken çıkarılan ünlem. (M21-TDB)

hōrküncü çif' çatāl: Kükürt deve. (T1-TDB)

hösem ā'lar: Osmaniye'ye ilk yerleşen yerli ailelerden biri. (M6-37)

hösiyin: Hüseyin. (M23-156)

hösüyen: Hüseyin. (MDD)

hösiyün ġāziyi: Peygamberimizin torunu Hüseyin Gazi. (MDD)

höt vöt de-: Korkutma ünlemi. (K8-TDB)

höylē: Şu şekilde. (M19-TDB)

hōyōro'lif: [hiyeroglif] Resim yazı. (K11-TDB)

hōp yudup: Bir anda kolayca yemek. (M8-TDB)

hōr çúvāl: Kalın seyrek dokunan çuval. (H6-TDB)

hōrlük: Kalın seyrek dokunan çuval için hazırlanan kalın ip. (MDD)

hōsüyün: Hüseyin. (H7-57)

hū' u: Evet, ünlem. (S1-2)

hú hú hū: Şaşırma ünlemi. (D1-TDB)

hū otu: Evlerin üstünü kapatmak için bçilen çalı. (M3-TDB)

hū yēri: Hu çadırı yapılan yer, tarla. (K25-TDB)

hū: Ottan yapılmış ev. (K8-50)

hu: Şu. (S8-TDB)

hūğ: Ottan, çalıdan yapılan ev. (D4-443)

hult ol-: Cansız et olmak, kıpırdayamaz olmak. (M8-1320/1321)

hunğut çekdir-: Keçilere yedirmek için keçiboynuzunu değirmende öğütmek. (S8-TDB)

hunğut köprü: Maraş yakınlarındaki köprü. (T4-TDB)

hupba: Hutbe. (M19-80)

huralārda: Şuralarda. (S10-TDB)

hurām: Şuram. (M28-TDB)

hurāsı: Şurası. (D9-TDB)

hurbaşının súyu: Maraş'taki akarsu ismi. (D3-TDB)

hurç: 1. Eşyaların doldurulduğu çuval, 2. Yük. (T3-39)

hurda: [şurda] Orta mesafe uzaklık. (M17-TDB)

hurdān/ hürdan: Şuradan. (K18-407)/ (M29-TDB)/ (H1-65)

huriye: Şuraya. (M17-TDB)

hurş: Çuval, torba. (M19-61)

hurşut bāğ: Hurşit Bey ile Mahımehri hikâyesinin başkahramanı. (M13-TDB)

hurtçāk: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

huruya: Oraya. (M17-TDB)

hüs-/ hūs-: Susmak. (S6-106)/ (M18-149)

húvāklār: Türküde geçiş ifadesi. (K30-90)

- huysuz inēk:** Sağarken kıpırdayan rahat sağdırmayan inek. (K19-TDB)
- hũ hũ de-:** Ağlamaya başlamak. (M8-473)
- hücüm bire:** Hücüm emri vermek, ünlemli. (M8-2373)
- hülāsā kelām:** Kısacası. (K8-TDB)
- hüm̄met 'oyū':** [hüm̄met hoyuğu] Tarla korkuluğu. (M1-TDB)
- hüm̄met:** Zorkun yaylasına giden yolun kenarındaki tarlalık yer. (M1-TDB)
- hūs 'ele:** Sus biraz. (M25-TDB)
- hūs hūs temām:** Sus konuşma. (M30-TDB)
- hūsniyetlī:** Güzel niyetli. (M9-TDB)
- hūsñü rızasīynan:** Kendi isteğiyle. (M13-TDB)
- hūsūk:** Hüseyin. (K27-TDB)
- hōyle:** Şöyle, şu şekilde. (H3-42)/ (M7-TDB)
- hōz çuvāl:** Kıl çuval. (K12-48)
- hōzüre inēk:** Yüksek boylu, iri inek. (D19-TDB)
- hōzüre:** Yüksek boylu iri. (D19-TDB)

- I -

- ı mımımı et-:** Hımırdamak. (M29-TDB)
- ī':** İyi. (K4-TDB)
- ī':** Yün eğirilen alet, iğ. (M26-TDB)
- ııcık hōlē ğanı ğaçıver:** Ateşin üstünde azıcık ıltmak. (M17-TDB)
- ııcık/ ııcık:** Azıcık. (M17-89)/ (M17-TDB)
- ııcık vıkrē' verir-:** Çok az süre kaynatmak. (S9-TDB)
- ı'ēik gēssip:** Azıcık gelmek. (K30-123)
- ııcık:** Azıcık. (K13-TDB)
- ıçgılı at-:** İşgili, ilgisi, düşkünlüğü artmak. (M14-TDB)
- ıçı':** İçin. (K32-TDB)
- ığrāp:** Saz çalıp söyleyenler. (K18-TDB)
- ıh' _hin' _de:** İşte şimdi de. (M17-TDB)
- īh īh īh īh īh īh:** Gülme ünlemi. (H1-TDB)
- ıh īh ıh ıh:** Gülme sesi, ünlem. (B7-155)
- ıha:** İşte. (M18-TDB)

ihēh: Aha, ünlem. (D15-TDB)

ihı ihām et-: Dikkatini çekmek için öksürüyor gibi yapmak. (M4-60)

ihı/ ihıh/ ihī: İşte, ani korku ünlemi. (M1-TDB)/ (K9-TDB)/ (K22-TDB)

ıkdī' yēr: Devenin çöktüğü yer. (S3-TDB)

ılāfirāṅgā: [alla-ffranca] Avrupa tarzında; Avrupa üslûbunda. (K18-621)

ılām: [oğlan] Ulan, hitap ünlemi. (S9-TDB)

ılan getdi demiye ḡalma-: çok çabuk aniden olmak. (M8-357)

ılan sāḡ ol var ol: Dua, teşekkür ifadesi. (M8-338)

ılān yī'ān: Ulan yeğenim, hitap. (D21-25)

ılāṇ/ ılāṇ: [oğlan] Ulan, lan seslenme ünlemi. (B10-91)/ (D13-TDB)

ılgārınān get-: Elgar, ivme, koşma; aceleyle koşmak. (K30-93)

ılgınnardan duta duta sele get-: Irmak kenarlarındaki çubuklardan tutmaya çalışarak çırpınarak nehirde akıp boğulmak. (M23-TDB)

ılgın: Çalı, ince deynek. (K21-34)

ılımsā-: Yakınlık duymak. (T1-92)

ımmm: Yanılma düzeltme için vurgulu kısa düşünme ünlemi. (M18-147)

ını: Onu. (M17-TDB)

ıṇṇ: Düşünme ünlemi. (M18-TDB)

ıṇṇ yol' -'ūmu: İpek yolu gibi. (K11-TDB)

ıṇṇrāḡat ḡōyūr: Öldürüp bırakmak. (M8-1404)

ıṇṇrāḡāt: Kolayca. (M8-2939)

ırābīye: Rabiya. (B7-114)

ırādō': Radyo. (M3-3)

ırāfan: [rahvan] Hızlı, tez koşan at. (M26-TDB)

ırāferekdem berk geden güdümen: Refreften hızlı gittiği söylenen Köroğlu'nun adamı. (M30-TDB)

ırāḡma ḡatın: Osmaniye'nin düşman işgalinden kurtuluşunda büyük kahramanlıklar gösteren kadın şehidimiz, Rahime Hatun. (T7-123)

ırāḡma: Rahime. (MDD)

ırāmāzan: Ramazan. (T6-TDB)

ırapor: Rapor. (M29-TDB)

ıras'laşma: Karşılaşmak. (K8-TDB)

ırāzıyā: Raziye. (M24-TDB)

ırbık: İbrik, su kabı. (M8-2668)

ırgapirin: İlaç ismi. (M2-TDB)

ıricā: Rica, istek. (M29-TDB)

ırızā: Rıza. (K27-TDB)

ırızg' yēric' allāh: Rızkı Allah verir. (B6-TDB)

ırz' ırīn dōlū: [ırzı kırığın dölü] Namussuzun çocuğu. (S10-305)

ırz' ırık: [ırzı kırık] Namussuz. (S9-TDB)

ırzı ayarına muḳā't ol-: [ırzı ayarına mukayyet olmak] Ahlakını namusunu korumak. (D3-TDB)

ırzīynan oyna-: Namusuna el uzatmak. (M13-235)

ısbātām: Yapraklarından yemek yapılan bir ot. (B3-27)

ısbatan ā'cı: Yaprakları yenen bir ot. (M14-TDB)

ısdar: Kilim teazgâhı. (M26-313)

ısdar ıy-: Dokunacak yünleri veya kılları ıstar (tezgâh) için dizmek, sıralamak, uzatmak. (K31-TDB)

ısdār doḳu-: Dokunacak yünleri veya kılları ıstarda (tezgâh) dokumak. (K31-TDB)

ısgāt vāsiyēt et-: Ölenin mallarının hoca, ölenin çocukları ve fakirler arasında paylaşmak. (K27-TDB)

ısicāk gızmādān: Günaş çıkıp kuşluk olmadan önce. (T3-80)

ıslık gölü: Kırgızistan'da bulunan göl. (M30-1)

ısrīgām bōrā': İçine ısırgan otu koyulan börek. (S3-TDB)

ısrı dā verir: Isıriverebilir. (S9-207)

ısitām: [sitem] Kalp kırıklığı. (K18-274)

ıslı dur-: Suda ılanmış hâlde beklemek. (H2-TDB)

ıstapan: Kavrulup yemeği yapılan bir ot. (M2-TDB)

ışgīyā dēviri: Eşkiyaların olduğu zaman. (K30-TDB)

ışıklı: Çıranın yanan kısmı. (M20-TDB)

ışılaş-: Parlamak. (D4-378)

ışımadān: Sabah olmadan. (M8-2731)

ışımıya dur-: Gün aydınlanırken. (M8-939)

ıt yā' vıt yā': [ıt yağı vıt yağı] Uyduruk marka yağlar. (M24-TDB)

ıy-/ıy-: Uzatmak, eklemek. (H1-TDB)/ (S8-TDB)

ız'cıK: Azıcık. (K19-134)

ızgıtlanıp türkü ça'r-: Dertlenip türkü çağırmak. (M25-TDB)

ızıýcāk: Azıcık. (T6-TDB)

ızıýcık: Azıcık. (S9-27)

- Ĩ - / - Ī -

ĩ ēFēñđım: Soru ifadesi. (K18-TDB)

ĩ ā: [hĩ] Soru ünlemi. (H7-171)

ibidi zibidi: Serseri. (M29-TDB)

ibiliçāvuş: Çiftçapar renkli kuş, sökün kuşu. (K18-700)

ibra'm: İbrahim. (M4-TDB)

icat ol-: Yeni gelenek ortaya çıkmak. (M19-TDB)

içegör-: İç. (M8-1950)

ĩFğını bilē ā'lmíyí: Hiç utanmamak, hiç sıkılmamak. (S3-TDB)

ifitlē: Küçük parçalara ayırmak. (M27-TDB)

iğ: Pamuk, yün vb. iplik eğirmekte kullanılan, ortası şişkin, iki ucu sivri ve çengelli olan ağaçtan yapılmış araç, kirmen. (M26-306)

ih hi hi: Gülme ünlemi. (K17-TDB)

ih ihi: Gülme sesi, ünlem. (M9-TDB)

ihāh ihāh hāh hāh hāh: Gülme sesi, ünlem. (T3-TDB)

ĩhuntu: Okuntu, davetiye. (K18-854)

ik' - 'ũ'ne üç güne idare et-: [iki güne üç güne idare etmek] İki gün üç gün yetirmek. (M29-TDB)

iki dāmarı ol-: Çok iyi çok kötü iki mizacı olmak. (K29-TDB)

iki demirli: İki demiri olan pulluk. (K6-TDB)

iki gēçēlī: İki taraflı. (K17-TDB)

iki ġırā'η': [iki ġıraŋı] İki kenar. (K6-27)

iki ġoşāk sēğmen: Dügüne gelen iki bölük. (D2-118)

iki seklem taħrana: İki 90 kilogramlık büyük çuval tarhana. (M21-TDB)

iki taraflı ocaklık: İki ocaklıklı oda. (M22-TDB)

iki vızdam bir bizden: İki sinek, bir insan, Karatepe fıkrası. (K7- 25)

iki yaķaZından dut-: Bir yere gitmesine engel olmak. (M14-TDB)

iki yannı: İki taraflı. (M8-854)

- ikici'**: Sadece ikisi. (M8-TDB)
- ikicilik**: Ayrımcılık. (M10-TDB)
- ikidāş**: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- ikinci sınıF yāşlı**: En yaşlılardan bir sonraki yaşlı kuşak. (K21-TDB)
- ikindicek**: İkinci vakti. (M2-TDB)
- ikindin' -'ārşı**: [ikinine karşı] İkinci vaktine doğru. (H7-175)
- ikindin üsdü**: İkindinin son vakitleri. (M8-919)
- ikindinnē**: İkinci vakti. (S3-175)
- ikiyo tıkırdā-**: Azıcık kaynatmak. (M17-TDB)
- ikrār güt-**: Sözünde durmak. (K21-TDB)
- ilāha ḥaḳdam bulāsın**: Allah'ından bulasın, senin cezanı Allah versin. (D13-TDB)
- ilbistan**: Elbistan. (K21-TDB)
- iliş-**: Yanmak. (S10-TDB)
- iliyèk gör-**: Layık görmek. (K9-243)
- ilk ā'samdan çerle-**: Akşam olur olmaz yemek, zıkkımlanmak. (M23-TDB)
- ilk eveli**: İlk önce. (S6-TDB)
- ilk ğış**: Aralık. (M26-173)
- ilk güz ayı**: Eylül. (M26-171)
- ilk hici kitābı**: Elfāba: (K18-TDB)
- ilk yāz**: Mart ılık olursa, nisan. (K18-633)
- ilk yaz**: Nisan. (M26-172)
- ilkin**: İlk önce. (M26-175)
- ille de**: Israrla. (M13-420)
- illem**: İlla, kesinlikle. (S13-TDB)
- illet ol-**: Sinirlenmek. (K9-TDB)
- imā geyik**: [yuma] İri geyik. (M4-20)
- imana gel-**: Yaptığı kötülöklere pişman olmak ve tevbe etmek. (M8-1111)
- imāriḥā ol-**: İmar olmak, yerleşim yeri olarak imar planı yapılmak. (D3-TDB)
- imēciyē çekil-**: Yardımlaşarak iş yapmak. (M24-3)
- incā'rēk**: [incerek] Biraz ince. (H2-TDB)
- incēdir bellērīḡ ūsul bōyusā**: İnce belli düzgün, güzel vücut. (S11-TDB)

incir dathısı: İncirler elle açılıp, içine dövülmüş ceviz içi, tarçın, şeker karıştırılıp hazırlanan harç doldurulup, üzerini süt kaplayıncaya kadar sütle bişirilip hazırlanan Osmaniye tatlısı. (MDD)

incirli çat: Toprakkale'de yer ismi. (T1-TDB)

indirmeliK: Düğünün sonunda gelin oğlan evine attan indirilirken geline söz verilen hediye. (K23-8)

inek sür-: İnek gütmek, çobanlık yapmak. (M2-TDB)

inèk tās': Süt ölçülen tas. (K34-TDB)

inēklik: Alt kat. (K18-15)

inneden iplā' da sor-: en baştan en sona kadar bütün ayrıntılarıyla sormak. (M13-TDB)

ipdili: ilk önce. (D4-41)

ipdimā': İlk önce, en başta. (M11-TDB)

ipek poşi: Osmaniye'de erkeklerin bağladığı baş örtüsü. (M2-TDB)

iplik çul: Yün ip yapılıp tezgâhta dokunarak yapılan çul. (M29-TDB)

'ipō: [hypo] Deterjan. (K10-TDB)

iPrā'm ġarō'lanō'lu: Kıbrıs harbi şehitlerinden. (T7-TDB)

iPrāyim: İbrahim. (T3-TDB)

irallā'nda: Az ilerisinde. (M29-TDB)

ī'ran-: Sallanmak. (M19-TDB)

irāngi: Rengi. (S10-399)

ī'ranı ī'ranı en-: Kıpırdayarak, sallanarak inmek. (M21-TDB)

ī'rānı ī'rānı: Kıpırdayarak, sallana sallana. (D21-TDB)

irāsmī: [resmi] Devlet adamı olarak. (K18-139)

irbāḥām: İbrahim. (S3-100)

irbā'm: İbrahim. (K25-5)

irbēhem: İbrahim. (K12-TDB)

irecep: Recep. (H7-366)

irēk-: Büyümek, birikmek. (S10-TDB)

irēliki: Bir sonraki. (B10-117)

irembil at-: Fal atmak. (M8-992)

irēmzi: Remzi (K31-TDB)

irejk ḥāddet-: Renk ayarı vermek, rengi inceltip, kalınlaştırmak. (K18-726)

irejk: İrenk. (T7-76)

irēsid: Reşit. (MDD)

irēyis: Reis. (B1-TDB)

ī'rılān: Sallanmak. (K21-TDB)

irişgin: Et sucuğu. (H2-TDB)

irk-: Biriktirmek. (K16-TDB)

irkeri dap-: İrkilmiş yoğurdu, deriye sıkıştırarak sokmak. (T4-164)

irtmeç geçir-: Yün eğirmekte kullanılan ağaçtan yapılma araçla çıkırıktan ip eğirmek. (M29-TDB).

isdēsyon: Tren istasyonu. (M1-TDB)

isdiFār ēt-: İstifra etmek, kusmak. (K27-TDB)

isdiklāl: Osmaniye'nin ilk mahalelerinden biri. (M6-12)

isim babası: İsmi veren kişi. (T4-26)

isim vur-: Ad koymak. (M2-TDB)

isizirek: 1. Sessiz, 2. Sahipsiz. (M8-2788)

ismaḥāl: İsmail. (M18-TDB)

ismēḥāl: İsmail. (S9- 101)

ismēt inōn'nūp ḡitlī': İsmet İnönü yönetimdeyken Türkiye'deki kıtlık. (K18-TDB)

ismiḥān: Esmehan, kadın adı. (S10-102)

ismim' sōk-: İsmine sövmek. (M13-TDB)

issiz ossam: Yalnız olmak. (S6-TDB)

iş' ıras gelesi: İşin yolunda gitsin, dua. (M8-860)

işd' anam' ā'latdın: [işte anamı ağlattın] Beni mahvettin. (M8-565)

işdahli: Sevinçli, mutlu. (M8-TDB)

ısrıḥanna: Sabahın ilk anlarında. (D1-TDB)

işli köfdē: Bulgurdan yapılan hamurun içi açılıp içine soğanla kavrulmuş et koyulup hamurun ağzı kapatılıp küçük küçük top hâline getirilip suda kaynatılıp veya yağda kızartılıp yenen yemek. (M9-TDB)

işmar et-: İşaret etmek. (M9-TDB)

it dirsē': Gözde çıkan sivilce. (M1-TDB)

it yolu: Sumbas'ta yer ismi. (S9-TDB)

itā': 1. Istarıda dokunan dokuma kumaş, 2. İşleme örtü, çarşaf. (H6-TDB)

itā' doḡu: Örtü, sergi dokumak. (M25-TDB)

itizi: Kilim motifi. (K27-TDB)

ivdimē: İyileri seçme ayırma. (K19-TDB)

iy: İğ (H2-TDB)

īy-: Sıralamak, dizmek. (K6-21)

ī'ýık: Azıcık. (D4- 257)

iyēnni bir ā'ç: İri kalıba sahip ağaç. (D3-TDB)

iyile: Aile. (M2-TDB)

īylık: Pamuğu ip yapan alet. (H7-421)

īyy demiş apdal: Apdalların kullandığı ünlem. (MDD)

izn'allah ol-: Allah'ın izniyle iyileşmek. (M14-TDB)

- K -

kadirō: Kadro. (H2-TDB)

kāķāç: İncir kurusuna Düziçi'nin Çatak köyündeki ismi. (D6-TDB)

kāķğık: Yukarı doğru kalkmış. (H2-TDB)

kāķlık: Sū birikintisi. (D1-TDB)

kāle āltı sulārı: Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)

kālın pârāsī: Başlık parası. (H5-TDB)

Ķámuń: Kimyon. (M17-TDB)

kápsin: Fişek kapsülü. (S4-TDB)

karā papak: Kafkas göçmeni, Azerbaycan göçmeni. (K21-TDB)

karacan: Kadirli'de yetişen çok iri gövdeli ağaç türü. (K21-TDB)

karaķuş: Yırtıcı kuş. (K21-TDB)

karık: Suyun aktığı yol, yer. (H7-493)

kārs: Kadirli'de yetişen ağaç. (K21-TDB)

kārsaķ āşireti: Kadili'nin asıl yerlisinin aşireti. (K21-TDB)

kāskit: Kasket. (M27-TDB)

kāyıt görmek: Hazırlık yapmak. (K21-TDB)

kēbe: Kaba kumaştan yapılmış ceket, palto, aba vb. şey. (D13-TDB)

kebelek hāpı: Koyunlardaki kelebek hastalığını iyileştirek için koyunlara verilen ilaç.
(S10-411)

keçeden yamçı: Keçeden yapılan sürücü yağmurluğu, atın üstüne çrtülen örtü. (D4-TDB)

kēçim: Geçim. (B7-94)

kedî kellesi: Yufka ekmek, tere yağı salça ile yapılan yemek. (M7-TDB)

ke'f seḥēbi: [keyif sahibi] Tiryaki. (D13-TDB)

ke'f uçu: Keyif için. (T7-TDB)

kefen: Uzun elbise, ğaput. (M8-547)

kē'fī: Keyfî, zevk için. (S2-TDB)

kēfiyē: Erkeklerinin kullandığı, kenarları püsküllü, omurları örtecek kadar geniş baş örtüsü. (K21-55)

keFiyenîḡ nākışi: Yün atkının nakışı. (D4-TDB)

kefsizē mefsizē: Keyifsize falan, ikileme. (S9-TDB)

kefsizleş-: Hâlsizleşmek. (K9-161)

kek-: Gagasıyla veya ağzıyla vurmak. (M29-TDB)

kekil kes-: Düğünden bir sonra yapılan tören. (M9-TDB)

kēl ġārī: Yaşlı kadın. (S10-TDB)

kel sākız: Antepfıstığıgillerden, kışın yapraklarını dökmeyen, siyah küçük üzüm biçimli meyvesi olan, Akdeniz bölgesi ve çorak yerlerde yetişen, sakız adı verilen reçine elde edilen bodur ağaç. (M26-TDB)

kel sākızı tevlē etmiyē ġoy-: Sakız yapmak. (M26-TDB)

kel tepe: Karayiğit'e yakın yer ismi. (H3-77)

kelçoban: Esmēḥān'ın kılık değiştirmiş hâli. (D4-177)

kelē: İstek, rica ifadesi. (M23-293)

kelebek: Koyun hastalığı. (S10-410)

kēlēp yap-: İpleri bükerek yumakyapmak. (K19-TDB)

kelep: İp yumağı. (M2-TDB)

kelep: Yüksek yerlerdeki yaylalardaki ot. (M8-1386)

kelepcek: Kelepçe. (K17-TDB)

kelepceklī: Kelepçeli. (T4-TDB)

kelēpir kelēpir öldür-: Kolayca, ucuz yoldan öldürmek. (M13-TDB)

keleş kölge: Zayıf, etkisi az gölge. (S9-TDB)

kēlimenîḡ ġeri yānı vār: Cümle bitmedi, cümlenin devamı var. (B8-TDB)

kelle gemī asma: Yağmur yağması için hayvan baş kemiğine okuyup ağaca asma. (D5-TDB)

kelle sāymaca: Hayvan pazarında gövdesine bakmadan sadece kellesini sayarak alışveriş yapmak. (K21-TDB)

kellecē: Hayvan pazarında gövdesini değil sadece kellesinii sayarak alışveriş yapma. (K21-TDB)

kellemen küllüsü: Mısır Kölemenlerinden olanlar. (M19-299)

kelō'lan: esmehan hikâyesinde esmehanın kılık değiştirdiğinde aldığı sahte ad. (M13-TDB)

kemānici gōv emine demesi: Kerem ile Aslı hikâyesindeki fitneci kadın. (K9-357)

kemer bucaq: Tıraş bıçağı. (M13-TDB)

kēmin/ kēmún: Kimyon. (D6-TDB)/ (D7-38)

kēn dut-: Kin beslemek. (D13-TDB)

kepgēl: Yerden eşilip çıkarılan sütü sakız olan dikenli bitki. (K18-668)

kepgēr sakızı: Yerden eşilip çıkarılan sütü sakız olan dikenli bitki. (M26-TDB)

kepgērli: Zorkun yaylasında bir yer ismi. (M2-TDB)

kenne: Kere, kez. (T7-65)

kēnnilik: [kinlilik] 1. Kin tutma, 2. Kincilik. (D8-TDB)

kep-: Kokuş aşığı gelmek. (D3-TDB)

kepekdir-: Kepeğini çıkarmak. (K19-120)

kepenek: Çobanların kıl çuvalın üçgen yerini başına geçirip sırtına aldıkları ve yağmurdan güneşten korundukları giysi. (H2-TDB)

kēpēnēk: Kuzu yününden yapılan çoban giysisi. (T1-141)

kēpez donāt-: Gelin başı yapmak. (K19-161)

kepez: Gelinin başına takılan boyanmış tavuk tüyü. (K13-TDB)

kepir topraq: Yapışan su geçirmeyen toprak. (M20-TDB)

kepkēpi: Zehirli boz yılan. (B9-8)

keri: -den sonra. (M18-TDB)

keriz: Kazmaca köyünün mahallesi. (K9-TDB)

kerkeZ çamırı: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

kērnip: Kabak kurutularak içi temizlenerek yapılan, su kabı olarak kullanılan kabak, su kabağı. (D17-TDB)

kērtiş: Kertenkele. (K21-TDB)

kertū'r: Sünnet edilen yere ilaç olarak eski apdalların bazı ağaçların kabuğunu öğüterek yaptığı ilaç niyetine attığı toz. (H2-TDB)

- kesā'**: [keseği] Kestirme yol. (M4-25)
- kesdek**: Kısa, bodur. (M24-2)
- kesdel**: Koplu mezar. (K18-843)
- kesdir-**: 1. Süt kesilmek, 2. Tortulaşmak. (M17-TDB)
- keserkennek**: Keserken. (M26-TDB)
- kēsḡen-**: Vuracak gibi yapmak. (K34-TDB)
- kesin ve kesin**: Kesinlikle. (M9-TDB)
- kesKā'**: [keskeği] Yer eşmek için kullanılan ağaç parçası. (S3-TDB)
- kesKā'yı āl et-**: [keskeği al etmek] Odunla vurmak. (S3-TDB)
- kesmē**: Ormanlarda yetişen kısa boylu yaprakları dikenli ağaç. (S9-TDB)
- kēsmē ā'cí**: Ormanlarda yetişen kısa boylu yaprakları dikenli ağaç. (K16-TDB)
- kēsme pālıdı**: Ormanlarda yetişen kısa boylu yaprakları dikenli ağacın tohumu. (K21-TDB)
- kēsmeli tapır**: Sumbas'ta yer ismi. (S9-TDB)
- kesmēnīp kōkü**: Kema ağacının koyu sarı renk boya elde edilen kökü. (K18-718)
- kēsmēsur**: Sumbas'ta yer ismi. (S4-TDB)
- kēsnik yáp-**: Sütü kestirmek, tane tane yapmak. (D9-TDB)
- kē's**: Kadirli'de bir ırmak adı, keşişin suyu. (K16-TDB)
- kē's ırmā'**: [Keāş Irmağı] Kadirli'de bir ırmak adı, keşişin suyu. (K25-TDB)
- kēş**: Yoğurt veya ayran biriktirip kışın ıslayıp yemek için kurutmak. (S8-TDB)
- keşbāş**: İnsanı sokan, zehirli yılan. (K18-TDB)
- kē'sīḡ gızı**: Kerem ile Aslı hikâyesindeki Aslı. (D4-TDB)
- kēvrāḡırān**: Tan yıldızından önce doğan yıldız. (K30-TDB)
- kēýkel-**: Sert ve dik durmak. (D15-TDB)
- kōḡdi**: Köfte. (S2-14)
- kıķ**: Ses çıkaramamayı ifade eden ünlem. (K8-TDB)
- kınık şehri**: Osmaniye'nin şimdiki yerindeki eski şehir. (M6-18)
- kırbēş Bēliklī**: Uzun saçlı. (T1-TDB)
- kırklār mā'rāsī**: Kırk evliya mağarası. (K21-TDB)
- kırklar tepesi**: Kırk evliya tepesi. (K21-TDB)
- kırklı çocūk**: Doğalı kırk gün olmamış çocuk. (D19-TDB)
- kırkpūḡār**: Sumbas'ta yer ismi. (S9-TDB)
- kīrl' JāF**: Küfür. (K4-41)

kırteden ğafasınî düşür-: Kırt diye kolayca, bir hamlede kafasını kesmek. (M23-TDB)
 kıl̄h: ki. (K32-TDB)

kildēn: [gıldan] Bakır, çinko, tunç veya topraktan yapılmış tek kulplu su kabı. (K30-TDB)

kilōş pāntul: Beyaz bacakları üst kısmı geniş pantolon. (T1-TDB)

kilót pontúl: Beya Halep kumaşından yapılan üst tarafı bol bacakları ince pantolon. (M19-TDB)

kilte: Düğme. (T1-TDB)

kilte: Düğmeyi yalağa girdirme şeklinde oynanan oyun. (T1-TDB)

kilteli: Naylon ayakkabı. (M9-TDB)

kimēzine: Kimisine. (T1-TDB)

kimiyem mimiyēn: Kimyon, ikileme. (K27-TDB)

kínā: ki bağlacı. (M8-427)

kinetlen-: 1. Kenetlenmek, 2. Sıkıca geçmek, birleşmek. (K21-TDB)

kinil hāpı: Ellili yıllarda hastalananlara devletin dağıttığı ilaç, verem ilacı. (K25-TDB)

kínîn: Verem ilacı. (K1-TDB)

kipri puālāları: Dağlarda olan kavrulup yenen bir yiyecek. (M3-TDB)

kiremitli: Çatısı kiremit olan ev. (M9-19)

kiriş çek-: Ev yaparken kiriş yapmak. (K10-TDB)

kirik mulla: Osmaniye'nin eski adamlarından. (M2-TDB)

kirin: Eskiden dağıtılan verem hāpı. (M27-TDB)

kiriş: Pamuk atmak için bağırsaktan yapılan yay. (K19-TDB)

Kirişdek: Topaç. (M2-TDB)

kirmēn ā'r-: Pamuktan ip yapmak. (B6-26)/ (S10-389)

kirmen vur-: Kirmende ip yapmak. (K6-21)

kirmen: Kıl eğirilen alet. (M26-TDB)

kirpēden kēs-: Anında, bir anda kesmek. (S3-61)

kirpit baş' 'īm' ēv: Çok sık ve küçük ev olan bölge. (K18-113)

kış' ētme-: [kişo etmek] Kovmamak. (K6-TDB)

kivreler: Davulcular. (D5-TDB)

kivreniḡ mā'rası: Zorkun yaylasında yağmurda sığınılan bir mağara. (M2-TDB)

kōmēç: Dallarından yemek yapılan ebe gümecici. (K19-TDB)

kō'ḡ ḡārisı: [köyün karısı] Hastalıklara çare bulan köyün en yaşlı kadını. (B6-180)

- kō'ṇ irēli gēlennēri:** Köyün aklıbaşında yaşlıları. (D2-82)
- kō'ṇ naḥarını güt-:** Köyün hayvanlarına çobanlık yapmak. (M14-TDB)
- koḵar ot:** Çamaşır yıkarken kazanın içine atılan ot. (M3-TDB)
- koḵār:** Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)
- kōkolāç sā'det:** Süslü Saadet. (K10-TDB)
- kōkú müslümān:** Soyu Müslüman olan kişi. (K17-TDB)
- koḵuyu burcúyú sürün-:** Güzel kokular sürünmek. (M8-1114)
- kólēn:** Koyunların dağda kaya veya ağaç diplerini eşerek yattığı gölge yer. (T1-218)
- kónē:** [kine] "ki" bağlacı. (K19-317)
- kopuz:** Eski Türk baksı ozanlarının sagu ve destan okurken veya dinî ayinlerde çaldıkları telli Türk sazı. (K21-TDB)
- kosdantin:** [konstantin] İstanbul'un eski adı. (MDD)
- kōynēk:** Şayağın altından giyilen pamuklu yumşak kumaştan yapılan giyecek. (K18-527)
- kō'ēnī:** Karayığit'e yakın yer ismi. (H3-77)
- kölemen küllüsü:** Mısırdan Anadolu'ya gelen oymak kuramayan aile. (M2-TDB)
- köm körlet-:** Üstünü kapatmak, kaybetmek. (M8-516)
- kömbē:** Osmaniye'de ramazan bayramlarında yapılan kuru kömbe de denen pasta. (M9-TDB)
- kömbeli bā'ýram:** Ramazan bayramı. (MDD)
- kömeş:** Soğan ve salça ile kavrulup yemeği yapılan ot, ebe gümeci. (M9-TDB)
- kömürünü yaḵdırt-:** Ormanda odun yakıp gömüp kömür elde etmek. (D4-456)
- köprü çat-:** Köprü kurmak. (K21-TDB)
- köpürköz:** Tam sönmemiş köz. (M18-30)
- kör ol-:** Gözün görmez olsun, beddua. (M8-2148)
- kör paşā:** Elbioğlu hikâyesindeki Adana, Maraş paşası. (M13-217)
- kör yılān:** Kalın kısa yılan. (MDD)
- körisden:** Ağzı kapaklı, kayaların içinde, gâvur mezarı. (S10-365)
- körō'lu ḥavası:** Düğünde güreş sırasında davulcunun çaldığı hava. (D5-TDB)
- körō'lunun** atı goçgır: kırat. (M8-7)
- Körúk çekdirme:** Düğündeki oyunlardan biri. (K18-TDB)
- kösā'n:** Çok çabuk küsen. (K9-63)
- köse kenan:** Koroğlu'nun adamlarından biri. (M8-2306)

kösğā'n yeşerir-: [köskeğin yeşerir] 1. Ucu yanmış odunun yeşillenir, 2. İmkânsız isteklerin gerçek olur. (M30-TDB)

kösKen-: 1.Uzanıp yatmak; ayakları uzatarak yatar gibi oturmak, 2. sere serpe oturmak. (K17-TDB)

kösür dāğī: Cebel'e yakın bir dağ. (M19-TDB)

köşeli ocağ: Evin içindeki köşeleri köşe taşlı ocaklık. (M1-TDB)

köşeli ocağlı oda: İçinde köşe taşlı ocağın bulunduğu oda, mutfak. (M1-TDB)

köşğēr áyağğābısı: Köşkerlerin diktiği gön ayakkabı. (H1-40)

köşger ḥalil: Osmaniye'nin en eski ayakkabı köşkerlerinden biri. (M19-TDB)

köşger osman: Osmaniye'nin en eski ayakkabı köşkerlerinden biri. (M19-TDB)

köşger süle'men: Osmaniye'nin en eski ayakkabı köşkerlerinden biri. (M19-TDB)

köşğēr yemenisi: Deriden yapılan yemeni. (S3-232)

köşgerler çarşısı: 1940'larda Büyük Cami'nin karşısındaki dar sokaktaki ayakkabıcı çarşısı. (M6-TDB)

köşğērli dēre: Kadirli'deyar ismi. (K17-TDB)

köt' adam: [kötü adam] Zayıf, cılız. (M13-TDB)

köt' 'ālā: [kötü kale] Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

kötēyle-: Eli ayağı tutmaz olmak (M26-TDB)

kötēyleme: At eşek gibi hayvanlara fazla yük yüklemekten kaynaklanan iç iltihaplanması. (M26-TDB)

kötü körez: Zayıf, cılız, sıska. (M13-TDB)

kötü köy: Gebeli, Karacalar, Karaçay'ın birleşikkenki adı. (M2-TDB)

kötü yara: bğürde çıkan pis yara. (K32-26)

kötücesine: Kötü niyetle. (M12-TDB)

közē bezleme: Özde pişirilen bazlama. (S8-TDB)

körmēn: Sarmısağın yabancı olanı, kavurması yapıp yenen bir ot. (H3-35)

köryılān: Soka yılan, kötü insan. (K19-TDB)

kötü sözlēmē-: Kötü söz söylememek. (B7-11)

kūāfer: Kuaför. (D19-32)

kūdüm dümbelēk: Mevlevi sema törenlerinde kullanılan vürmalı bir çalgı, kudüm.

kúkúrt: Çift hörgüçlü deve. (T1-177)

kúlēḲ: Dört tas bir külek, otuz iki kilo. (K25-TDB)

kúllúk: Kül biriktrilen yer. (M2-TDB)

Kũncü: Susam. (S8-TDB)

kũndē: Hergün. (B10-95)

kũnüz: Gündüz. (B7-34)

kúpèlí: Tokalı, büyük kazan. (K18-3)

kũrdúk: Alt üst elbise. (K18-568)

kũrēlen-: Çıkarılmak, yuvarlanmak. koğulmak. (MDD)

kúrēn: Koyunların dağda kaya veya ağaç diplerini eşerek yattığı gölge yer. (T1-218)

kúrnek: Koyunların yattığı eve yakın bir yer. (T1-229)

kússúk: Deriye bir şey basmak için kullanılan deynek. (T1-TDB)

kücü: Dokuma tezgâhlarında arış ipliklerini açıp kapayan iplik tarak. (M26-317)

kücüle/ kücüle-: Tezgâhta halı, kilim, kumaş vb. dokurken çözgü ipliklerini gücü ağacına bağlamak. (M26-320)/ (S10-382)

küf: Derin nefes vererek içten çıkarılan ses, yansıma. (K9-TDB)

küffar yerllēr': Sumbas'ta yer ismi. (S10-363)

kükürtlük: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

kül şeker: Toz şeker. (M17-TDB)

kül yāz-: Kül sermek. (MDD)

külādī'm: Karayığit'e yakın yer ismi. (H3-78)

küle kömbe: İçine soğan, ceviz, karabiber koyulan, küldede yavaş yavaş pişen börek. (M2-TDB)

külek: Kasnak gibi ince kasnaktan yapılan, iki dolu pekmez tenekesi alan ölçü, iki iki ölçek miktarı, bir külek iki tas, yaklaşık on bir kiloğram buğday. (M2-TDB)

küllemē: Küldede pişen börek. (S10-220)

küllū'p ġārşībā': Bahçede yer ismi. (B1-82)

küllū'p ħārmānī: Harman yeri. (B1-83)

küllü kömbē: Küldede pişirilen börek. (S8-TDB)

külómētire: Kilometre. (D2-TDB)

külüng: Demir balyoz. (M5-TDB)

kümbēt: Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)

kümēs ör-: En ufak bir yapı yapmamak, insanlar bir şey üretememek. (K21-TDB)

küncülü çörèk: Sumbasta yapılan üzerine küncü serpilen bayrmda veya her zaman yapılan çörek. (S3-43)

künde: Hergün. (D4-185)

kündekin' s̄an: Her zamanki gibi sanmak. (D3-TDB)

küp-: Ekşimek. (H6-TDB)

küpe binen bir cennetce ğarı: Fitne yayan fesat yaşlı kadın. (M19-199)

küpeli ğāzan: Büyük kazan. (K27-TDB)

küpeli ğatın: Deli Boran hikâyesindeki kadın. (M20-TDB)

küpēşlē-: Ağacın desî olarak ölçüsünü belilemek. (S9-TDB)

kürdüklü: Belden büzgülü elbise. (M26-151)

küreci: Zorkun yaylasında bir yer ismi. (M2-TDB)

kürele-: Kovmak, uzaklaştırmak. (D8-41)

küriyē çek-: Kalaycının küresini çekmesi. (B9-63)

kürnēk: Hayvan barınağı. (K21-TDB)

kürnük: Gömlek. (D18-27)

küsgün get-: Küs ölmek. (M4-TDB)

küşgü: Yer delmeye, eşmeye yarayan ağaç. (H7-379)

küşnē: Burçak. (B6-35)

küşne: Hayvan yemi yapılan ot, kara burçak. (M26-TDB)

küşüm çek-: Kaygılanmak. (M9-TDB)

küşüm çek-: Üzülmek, kaygılanmak. (M9-82)

kütā'j̄ düzū: [küteğın düzü] Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi.
(M3-TDB)

kütür kütür kütür eyā'leri ğırıl-: Hastanın eyeğı kemiklerinin sesi. (M8-1105)

kōy sērāt' ōriyā toplā-: Köylüden kim varsa herkes toplanmak. (K25-TDB)

- L -

lā'ban: Lakap olarak. (M5-3)

lābit: Yassı ucu olan alet, tekerin çamurunu sıyırmaya yarayan alet. (H7-378)

lā'bunu al-: [lakabı alı almak] Takma ad verilmek. (K17-TDB)

ladıflıK asgerlī': Savaş yıllarında kocası savaşta şehit olan dul kadınla evlendiğı için
tiren yolunda çalışması askerliğe sayılan askerlik şekli. (M19-12)

lā'n yörü: Haydi uzaklaş, söyledğin doğru değil, inanmadım. (M19-TDB)

laṅgır laṅgır laṅgır laṅgır: Domuzu ütenekeyle ürkütmek için çıkarılan teneke sesi. (M2-TDB)

laṅgır laṅgır laṅgır sök-: Büyük kepeçlerin yeri kazma sesi. (M13-TDB)

laṅgır luṅgır caṅgır cuṅgır: Demir parçalarından çıkan ses, yansıma. (M8-629)

laṅgırtada düş-: Langırt diye ses çıkararak elindenhelke düşmek. (MDD)

lapci'm' ayaklı: [lapçıḡın ayaklı] Lapçın gibi geniş ayaklı. (K9-479)

lapcımık: [lapçın] Tabanı meşinden yapılmış, çorap gibi bacaḡı saracak kadar uzun ve geniş konçlu, baldır üzerine bir kaytanla bağlanan bir tür mest, lastikli ayakkabı. (K9-415)

lapısḡa saç: Lacivert saç. (M21-TDB)

lārḡ dēye ḡāpanma: Kapı kapanma sesi, yansımali. (K30-TDB)

larpada: Larp diye, düşme sesi. (M8-412)

lasdik: Kuş avlamak için kullanılan, çatallı lastikli alet. (K21-TDB)

lāsđıklı losdúḡlu: Lastikli. (H1-37)

lāTıfō'lu: [Latifoḡlu] Beylikler döneminde Kadırlıde bir bey. (K4-35)

lebi şēkeri āḡzında ēzil-: Tatlı dilli güzel. (D4-62)

leçe: Taşlı tarla. (D21-TDB)

leçer ḡavır-: İncir reçelini tereyaḡı ile kavurmak. (MDD)

leçer meçer: Reçel gibi yiyecekler. (MDD)

lēḡ: [lek] Küçük tarla; evlek, prinç tarlası. (K12-TDB)

lēlēlēn-: Tekrar baharda canlanmak. (K16-TDB)

ō'len' 'ārşı: [öḡleye karşı] Öḡleye doğru, öḡle sıraları. (MDD)

ōlen ḡedem: [ulan edem] Kardeşim, hitap ifadesi. (S3-214)

lē'nçiyē bāsđır-: [leḡençiyē bastırmak] Büyük leḡene tirşıḡı bastırmak. (S3-TDB)

ō'lēnniyē: Öḡle vakti. (K34-TDB)

lep lep düş-: Kilim dokurken sade pamuk yumşak gelip tezgâhtan dökülmek. (M29-TDB)

leplepī/ lēplēpi: Leblebi. (M22-TDB)/ (T1-278)

lesđık: Lastik. (K14-10)

lēy dēmíri: Kaplama demiri. (B4-50)

leyli oḡu-: Yatılı okul. (M6-TDB)

leyli PortaḲal: Osmaniye'nin yerli ekşi portakalı. (M17-TDB)

lēymun: Limon. (K1-TDB)

lġk dē-: Kaynar kaynamaz. (D6-TDB).

likgidi likgidi likgidi oyna-: Çok hareketli oynamak. (M9-TDB)

lilī yār lilī yār ötdū': Düğünlerde oynanan bir oyun havası. (M9-TDB)

limúnata: Limonata. (M7-TDB)

lip lip aş-: Güneş batmak. (K9-TDB)

lisan: İlk bahar. (M26-172)

lisān: Nisan ayı. (K18-636)

lōkūs: Gaz lambası. (D2-117)

lobād: Nöbet. (K32-TDB)

lobat lobat getir-: Nöbtleşe getirmek. (M23-207)

loġum pisgevit: İki bisküvi arasında bir lokum. (M22-TDB)

loġumu góý-: Yaraya lokum sarmak. (M17-TDB)

lōkum pısgēvit ye-: Oğlan çocuğu olunca dağıtılan yiyecek. (M27-11)

lōla-: Damın toprağını taş lo ile berkiştirmek, yerleştirmek. (M16-TDB)

lōlāndır-: Dam lolamak. (K19-TDB)

lōrman ōl-: Normal olmak. (D6-TDB)

lōk: Erkek deve. (M5-TDB)

lōkūs: [lüks] İdare lambası. (M8-2271)

lüle lüle: Eski zamanda mantızda dolma oyacağı ısıtılarak saçların verildiği şekil. (M9-TDB)

lürfeT: Kadırlıdaki Bozdodan aşireti'nin yerleştiği yer. (K4-TDB)

- M -

mā: Ev yapımında kullanılan dört metre uzunluğundaki ağaç. (K18-608)

macıġlar: Karakışlardan Osmaniye'ye göç eden kabile. (M19-TDB)

mācim: Kız ismi. (D3- 91)

mā'dururāk yaşā-: Acı çekerek eziyet görerek yaşamak. (K16-TDB)

mafasız: Vefasız. (M26-TDB)

m'aFaza ed-: [muhafaza etmek] Korumak. (M20-TDB)

māğdeniz: Maydonoz. (M17-TDB)

māğmir: Memur. (M18-TDB)

- maḥ tokalı dabanç' al-:** [mah tokalı tabanca almak] Oğlan evine başlığa ek olarak aldurılan tabanca. (T1-TDB)
- maḥamehri:** Halk hikâyesi kahramanı. (D4-TDB)
- maḥāmelli:** Mayıl hikâyesinde geçen yer ismi. (M8-1119)
- maḥamyeri yeriniñ ā'zı:** Hurşit ile Mahımehri hikâyesinin Mahamyeri'nin şehrinin girişi. (MDD)
- maḥı mayri:** Hurşit bey hikâyesindeki kız. (M13-TDB)
- maḥımehri:** Hurşit ile Mahımehri hikâyesinin başkahramanı. (MDD)
- māḥlıç ğım' ēt:** [mahlep] Sümüklü böcek gibi et. (M16-23)
- mahrāma:** Kadınların manto üstüne örttükleri örtü. (M29-35)
- mākēnizmēyēsın':** Silah mekanızmasını. (T6-TDB)
- maķırızmalı:** Mekanızmalı. (M19-TDB)
- makınasyon:** Makineli tarım. (MDD)
- maķsut olu':** [Maksut oluşu] Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)
- mal keşī':** Sıryla birbirinin işini yapmak. (M26-TDB)
- māl mēlāl:** [mal malel] İnek, koyun türünden hayvanlar. (D6-TDB)
- māl mul:** Mal ve buna benzer şeyler, ikileme. (S11-TDB)
- mal pēşindē saḡsalat pēşinde:** Mal peşinde saltanat peşinde koşmak. (MDD)
- mālāma:** Gem dövdükten sonra dirgenle karıştırılmış sap yığını. (MDD)
- mālāmāt:** Sıkıntılı, utanç verici durum. (B2-59)
- malata çorbası:** Döğmeli mercimek çorbası. (M1-TDB)
- māl malēli:** İnek ve bunun gibi şeyler, ikileme. (H7-291)
- māl melāl:** İnek ve bunun gibi şeyler, ikileme. (K9-185)
- mālīmız mētirġēmiz:** Matière, malımız temel malzememiz. (D13-TDB)
- maḥynān aşıretiyneñ yaṣa-:** Hayvanları ve aşiretteki insanlarıyla yaşamak. (M19-TDB)
- malota çorbası:** Döğmeli mercimek çorbası. (M20-TDB)
- māmiriye:** Fransızların işgāl edip karargâh kurduğu tren istasyonu bulunan Mamure köyü. (M19-TDB)
- mā'murṣaḥ:** Hikâyede geçen Konstantin'in kayzeri. (MDD)
- manaj:** Askeriyede atların eğitim gördüğü yer. (M13-TDB)
- manavıra yap-:** Silahın mermiyi alması için elle işlem yapmak. (K6-TDB)
- mandak ğōyún:** İri yörük koyunu. (T1-162)

maniFotura: Manifatura. (M8-1735)

mantıkla-: Düşünmek, anlamak. (M19-TDB)

mantıvar: Hangi kızın hangi oğlanla evleneceğini tahmin eden kız oğlan falı, niyet. (M23-TDB)

maraç çarī: [Maraş çarığı] Maraş'ta dikilen gön çarık. (MDD)

mā'ralı: [Mağaralı] Zorkun'da bir yer. (M9-TDB)

mārānā: [mahrama] Eşyalar. (T1-TDB)

maraş bakırı: Maraş'ta üretilen bakır eşyalar. (K6-TDB)

māraş çelī: Ağaçtan yapılan yüz elli iki yüz kiloğram buğday alan ölçek. (D2-179)

maraş ot'at-: Toz hâline getirilmiş tütün kük karışımını alt dudağa sıkıştırmak. (T1-TDB)

māraş yēmenisi: Günden yapılan ayakkabı. (D13-TDB)

mā'rē: Meğerse. (S6-TDB)

mārīnī māsırāFıñı: Masraflarını, ikileme. (H1-TDB)

mart da çıkdı dert de çıkdı: Koca karının söylesdiği söz. (K8-TDB)

mart götüne barnacī'm dīngildeşir ō'lacī'm: Karının martla alay cümlesi, martın karyı kazana koyma sebebi. (M29-TDB)

martın iki dokuzu çık-: Martın yarısından sonraki zaman, soğuklar bitmek. (M20-TDB)

mārtuvār āç-: Bir çeşit fal açmak. (K21-TDB)

māt'ēt-: [methetmek] Övmek. (K18-TDB)

mavıla-: Kedi miyavlamak. (M8-1634)

mavılī: Mavılı hikâyesinde bey oğlunun kız kardeşi. (M8-1971)

māvili ğutnu: Mavili çok değerli kumaş. (M23-TDB)

māvizērlī: Eşkîya. (S3-271)

māvzēr: [Mauser] Tüfek. (S8-TDB)

maya: Dişi deve. (M5-TDB)

māya: İncir. (K34-TDB)

māyālīK: Yoğurt yaparken süte atılan yoğurt veya tereyağı. (K27-TDB)

mayalı pazlama: [mayalı bazlama, taptapı] Akşamdan, mısır unu ve buğday unu yarıyarıya karıştırılıp, ekşi ayran ile hamur yoğrularak mayalın hamur yapılıp, mayalanan hamur bezelere ayrılıp, oklava kullanmadan el ile hamurlar açılıp, tabak genişliğinde açılıp ve sacda pişirilen ekmek. (MDD)

- māyèsír:** Arkasında kanama, nasır hastalığı. (B2-TDB)
- mayıl:** Mayıl hikâyesindeki başkahraman. (M13-TDB)
- mayış:** Maaş. (M18-TDB)
- mazgâc:** Kadirli'deki yayla. (K4-TDB)
- mazgâc yâylası:** Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)
- mazgâc yâylası:** Yayla ismi. (K21-TDB)
- mazınıñ çotu:** Mazı ağacının dalın gövdeye birleştiği yeri. (M16-25)
- mçı':** Yok, hayır, ünlemi. (MDD)
- mē hē:** Düşünme bekleme ünlemi. (K29-TDB)
- mefâsiz:** Vefasız, kıymet, iyilik bilmeyen. (K32-TDB)
- meñil ver:** Meyil, gönül vermek. (M3-TDB)
- mehiri:** Ermeni kızının adı. (M11-TDB)
- mēhit:** Beyit, dörtlük. (B3-TDB)
- mēhlisin içi:** Düğün seymeninin arası. (M29-TDB)
- mēhremcil:** Meryemçil yaylası. (S6-TDB)
- mējmura ğâl-:** Mecbur kalmak. (M27-TDB)
- mekâre:** [mekkâre] Kiralık yük hayvanı. (M19-89)
- mēkeli çörē':** [mekeli çöreği] Mısır unundan yapılan çörek. (K19-105)
- mekik:** Dokuma tezgâhlarında, çözgü iplikleri arasından atkı ipliklerini geçirmeye yarayan masuralı araç. (M2-TDB)
- melemencē:** Türkü ismi. (M23-TDB)
- meleş ğayffesi:** Menengiç, çitımık kahvesi. (M14-TDB)
- memed eminneriñ ğonā':** Mehmet Emin denilen Osmaniye'nin en eski belirli kişilerinden birinin evi. (M6-68)
- memişler aşireti:** Aktaş'ın aşağısındaki eski aşiret. (M19-TDB)
- memleket sök-:** Şehirdeki insanların hepsi toplu hâlde gelmek. (K9-TDB)
- memmed eminner:** Osmanyen'in eski ailelerinden. (M19-TDB)
- mēmmētlili:** Sumbas'ta yer ismi. (S8-TDB)
- mēndil ğıvrat-:** Halay başı mendil çevirmek. (D2-113)
- menek:** 1. İplik çilesi, 2. Dokuma motifi. (H1-TDB)
- menengiş:** Kahvesi yapılan sakız ağacı meyvesi, çitımık. (M26-TDB)
- mēnevīş:** [menengiş] Tohumundan kahvesi yapılan bir bitki, çitımık. (K21-TDB)
- menzil yakın para çok:** 1. Kolay işe çok para vermek, 2. Şüpheli hileli iş. (M23-TDB)

mēPbus: mebus. (K11-TDB)

mèpǵúl gōr-: Makbul, uygun, sevap. (K31-TDB)

mērcin súyu: Kadirli Anavarza Kalesi yakınlarındaki Dadaloğlu ile Cerit aşiretinin savaştığı yerdeki akarsu. (D13-TDB)

mèrdufān: Merdiven. (T3-33)

mē'remčil beli: Osmaniye'de yayla ismi. (M26-98)

mērik: Halk hikayesindeki mayıl. (D21-TDB)

mernez/ mērinos: [merinos] Koyun cinsi. (T4-157)/ (D19-TDB)

mēr'nōs: Kendisi de kuyruğu da küçük çok tüylü koyun. (T1-TDB)

merra: Mera, otlak. (M13-30)

merrē: Mera. (K32-TDB)

mērtēk: Ev yapımında kullanılan kütüklerden biçilen kalın ağaç. (D18-32)

mesden: Kedi. (M23-TDB)

mēsēs: Uzun ucunda sakıt bulunan çubuk. (H7-377)

meşe ğavı: Meşe ağaçlarında olan, ateş yakmaya yarayan ince madde. (H2-TDB)

meşlāh: Kanlı savaş elbisesi. (T7-54)

meşrefe: Eskiden kullanılan başörtüsü. (MDD)

metel ver-: Masal anlatmak. (M23-TDB)

metirō: Metre. (M26-TDB)

çatal dert: Çok ağır sıkıntı. (M23-126)

mēvzī: Mevzu. (S11-TDB)

mevzū at-: Konu açmak. (M9-TDB)

meydan çeşmesi: Köyün herkes tarafından kullanılan ortak çeşmesi. (M14-TDB)

mēyremčil bēli: Yayla ismi. (K21-TDB)

meyrī: Meryem. (M14-TDB)

mezdā: [mezdeği] Kozalaklarından sakız çıkarılan ladin ağacı. (M22-119)

mēzīlā': [mezdeği] Kozalaklarından sakız çıkarılan ladin ağacı, mezda. (K27-TDB)

mōḥaḡgaḠ: Kesinlikle. (M2-TDB)

mıçcıklā: [mıncıkla] Yoğurmak. (M27-TDB)

mīdesi ğubar-: Hırslanıp saldırmak. (M13-470)

mīḡiyāt ol-: [mukayyet olmak] Korumak gözetmek. (K27-TDB)

mīḡ mīḡ mīḡ et-: İsteksiz konuşmak. (M1-TDB)

mīrāt: Murat. (M24-13)

mırık toprak: Cıvık, balçık toprak. (K21-32)

mırk mırk solumıya başla-: Yatağın pamuğu atılıp bezi geri dikilince puf puf havalı olmak. (D4-702)

mısdava: Mustafa. (MDD)

mītil: Yüzü olmayan, eski yorgan. (K9-168)

mızır mızır: Mırıldanarak. (S9-TDB)

milisi: İri taneli kırmızı sulu, çok tatlı, cins nar. (S8-TDB)

milis' nārī: [milisi narı] Koyu kırmızı, iri dişli tatlı nar. (K19-TDB)

milisi nar: Mor renkli iri çekirdekli, çok tatlı bir nar çeşidi. (M17-TDB)

milletden āyırıkı: Çoğunluğa ayrılı olan. (M10-23)

millete ğarraf edil-: Milete sunulmak. (M19-152)

milli terezi: İpli ve iki çekmesi bulunan el terazisi. (H2-TDB)

mimincēl uşā': [Mimincel uşağı] Düzüçi Yeşilyurt'ta aile ismi. (D23-9)

mimzar: Tarlaya tohum saçılan mikser. (D5-TDB)

mimzēr: [mikser] Ekim zamanı tarlaya tohum atan tarım aleti. (K25-TDB)

minam dā'l-: Evim ailem dağılmak. (K9-114)

minasī: Temeli, yapısı. (K9-16)

minnēt minnēt minnēt: Yalvarma. (H6-47)

mínník: Minik, küçük. (H1-25)

mintā'nēn: Mintaks, deterjan. (K19-111)

misāfir sēhābiydī: Misafirle ilgilenen, misafiri seven. (M28-TDB)

misgēt: Yerli söbe portakal. (K19-TDB)

misis toktāmiş: Adana'ya yakın yer ismi. (K21-TDB)

mitili marḥanē' yüklēdip gōç-: Yatağı mahramayı, örtüyü ykleyip göçmek. (D3-TDB)

mitilipi d' āt-: [mitilini dağa atmak] Eşyalarını ata yüklemek. (D9-TDB)

mitisin: Zorkun yaylasının bir mahallesi. (M1-19)

miy: Mi soru edatı. (K33-TDB)

mor belikli: Mor saç beliği. (M26-125)

mor inciri: Kabuğu mor, içi beyaz incir. (K34-TDB)

morāl bōzuldu mū ğónúşácā'p lāFı bilēmeḥ: Kafa rahat olmazsa düzgün konuşamazsın. (K18-TDB)

morbaş: Koyun cinsi. (T4-155)

mōrēli ğırık: Canı sıkkın. (D4-304)

mōrmōrus ēmmi: Papaz emmi. (K30-TDB)

motōr ğoş: Motorla su çekmek. (K34-TDB)

mu'a'nete yara-: [muhanet yaramak] Elinden gelen bir yardımı yapmamak. (M23-TDB)

mudā: Moda. (S8-TDB)

mudallaş ol-: Musallat, bela olmak, şerrini bulaştırmak. (K31-24)

mūhā'ğak: Kesinlikle. (M8-2478)

múhūddūḡ: Muhittin. (S10-464)

muḡutdın: Muhittin. (S10-464)

muḡā't ol-: Korumak, gözetmek. (M13-TDB)

mulla hūnkār oḡlu: Hurşit bey hikâyesindeki konyada yaşayan kişi. (M13-TDB)

mulla: Esmehân hikayesinde kötülük yapan çoban. (D4-80)

murç çak-: Demir çakmak. (M25-TDB)

mursāl bey: Dadaloğlu hikâyesinde Dadaloğlu'na yardım etmeyen bey. (K2-TDB)

mursalō'lu: Avşar beyi. (M19-117)

murt çalı bas-: Mezarda ölünün üstüne güzel koksun ve toprağı tutsun diye konulan kokulu çalı. (M3-TDB)

murt çalı: Güzel kokulu, siyah yemişleri olan çalı. (S8-TDB)

murt: Güzel kokulu, siyah yemişleri olan çalı. (K18-672)

murtāzī: Murtaza. (D1-23)

murtum: Yaban mersini. (K21-TDB)

musallaf: Musalla taşı. (M23-TDB)

musdalak mēmmēdi: Musdalak'ın oğlu Mehmet. (H4-22)

musdantik: Sorgu hâkimi. (M6-TDB)

musduḡ paşa: Osmanîye'de görevli eski paşalardan biri. (M1-10)

muşdulūḡ: Sevinçli habere karşı verilen hediye. (M13-TDB)

mutlak: Yeni doğan çocuğa hastalanıp ölmemesi için yazılan çocuğun boynuna takılan yuvarlak muska. (D4-632)

mūzī: Deliboran hikâyesindeki Ali Kadıoğlu'nun hanımı. (T1-TDB)

muzu: Elb'ō'lu hikayesinin kız kahramanlarından biri. (D3-TDB)

muzu: Kör Paşanın hanımı. (D13-TDB)

mücide: Müjde. (T4-94)

müFdülēr ğābīlēsi: Kadirli'ye ilk gelen üç kabileden biri. (K17-TDB)

mühándiz: Mühendis. (D4-TDB)

müjd'ossuḡ: İyi haber. (M8-360/361)

müállõ'ń: Milyon. (D2-74)

münübüs: Minibüs. (K8-TDB)

mürselõ'lü: Bey ismi. (K21-TDB)

mürüdük: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

müsdēhēk gör-: Uygun görmek. (D8-7)

müşür: İleri gelen, emir veren. (K21-TDB)

mütē'siri vār: Etkisi, menzili var. (K6-TDB)

- N -

n' 'ākıTāça: [ne vakıtaça] Ne zamana kadar. (M27-TDB)

n' 'āpicú: [ne yapıcı] Ne yapacak. (K9-TDB)

n' 'āp'ōr n' 'āpm'ōr: [ne yapıyor ne yapmıyor] Durumunu soran. (K31-TDB)

n' 'āt-: [ne tutmak] Ne yapmak. (M29-117)

n' 'atıcí: [ne yapıcı] Ne yapacak. (D23-30)

n' 'ā'tuyoḡ: [ne tutuyorsun] Ne yapıyorsun? (M8-652)

n' 'āutuyo: [ne dutuyo] Ne yapıyor? (K9-60)

n' 'ā'zēr: [ne gezer] Yok. (S9-75)

n' 'diciḡ: İşin aslı anlamındaki ifade. (M9-TDB)

n' 'ē'ccijḡ: [ne ediciḡ] Ne yapacaksın? (S2-TDB)

ń' 'ō: [ne o] Ne oldu? (M4-78)

n' 'ōtak: [ne dutak] Ne yapalım? (D3-104)

nā' 'tuyoḡ: [ne dutuyorsun] Ne yapıyorsun, nasılsın? (M18-TDB)

nā' 'ūtāk: [ne dutak] Ne yapalım? (K4-31)

ná tā: Ne kadar çok. (M25-TDB)

nā: Ne. (S9-TDB)

nābiyāse: Neyse. (M25-126)

nāhāl: Nasıl. (S10-277)

nāhār: Hayvan sürüsü. (H7-484)

naḡarcı: Hayvan besleyen. (M20-TDB)

nāḡız: [hergele] Kötü adam. (B10-TDB)

nākış: Bayram çöreğine nakış veren tahta alet. (S8-TDB)

nam körö'l'nuḡ: Ünlü Köroğlu. (B10-TDB)

nám sâ'bi: Ün sahibi. (D4-389)

nan ol-: Ekmek olmak. (K21-TDB)

nār eşgīsı: Ekşinardn çıkarılan yemeklik ekşi, kara ekşi. (S9-TDB)

narçabāş: Boz, kısa zehirli yılan. (S8-TDB)

nārī: Türkü ismi. (K34-TDB)

nārlikēlī: Kadirli'de yer ismi. (K33-6)

nārlikışlā: Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)

navrızın deresi: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

ōndüç kēşik: Toplanarak sırayla birbirinin işlerini yapmak. (S3-TDB)

ne' 'b'm: [ne biliyim] Ne bileyim. (M27-TDB)

ne 'āmi: [ne gibi] Onun gibi. (K8-TDB)

nē āsıl: Nasıl. (K17-TDB)

ne dī': [ne diye] Niçin? (M17-TDB)

nēci: Kim. (S10-TDB)

nēcik: Ne? (K30-TDB)

nedūr/ nedúr: Nedir? (M13-TDB)

nēFsı çek-: Canı istemek. (K1-TDB)

nefsi ıslah kişi: Nefsini terbiye etmiş sağlam kişi. (K21-TDB)

nefsim ğabar-: Canı istemek. (M8-1657)

nēfsimi kabārt-: Canı istemek. (K21-TDB)

nefsini öldür-: İsteddiğini vermeyip birini madur etmek. (M8-1641)

nen ēylē-: Ninni söylemek. (B8-54)

nēñ nēñ nēsi: Neyin nesi, kimin nesi. (K32-TDB)

nenñ nesi: [nenin nesi] Nasıl biri, kim. (K9-147)

nēsillēri gēş-: O devrin insanları ölmek. (K34-TDB)

nēslinde dişi kimse ğomā-: Ailesinden kadın bırakmamak hepsini öldürmek. (D21-TDB)

nēy āññ ādī/ ney āññ adı: 1. Geçiş ifadesi, düşünme süresinde söylenen söz, 2.

Hatırlamaya çalışma ifadesi. (M18-TDB)/ (K6-TDB)

nēy demeK ossuḡ: Ne anlama geliyor, soru ifadesi. (T3-TDB)

nēylē: [ne ile] Nasıl. (K18-TDB)

- nēyniyēm:** [neyleyeyim] Ne yapayım? (M8-2411)
- nēyselle:** Neyse. (D3-25)
- nḥāḥ:** [hah] İşte, tam ünlem. (K32-TDB)
- nışam pırtısı:** Nişan elbisesi. (M25-152)
- ni 'dicīp:** [ne edeceksin] Na yapacaksın? (M13-130)
- nicedem beri gelmiş gelenek:** Çok eski beri gelen gelenek. (M26-189)
- nişā/ nişē:** [nişasta] Buğday özü. (T1-270)/ (S11-TDB)
- nişe gimī çēk-:** Nişasta gibi öğütmek. (H2-TDB)
- nişētir:** [nişasta] Buğday özü. (K18-711)
- niy 'ād'cīp:** [ne edeceksin] Ne yapacaksın. (S10-161)
- niy oldu:** Ne oldu? (M1-TDB)
- niy olıyo:** Ne oluyor? (M2-TDB)
- niyāzı:** Niyazi. (H3-TDB)
- niyē:** Ne? (K30-TDB)
- niyesā:** Neyse. (K30-TDB)
- niyeti devrē:** Kötü niyetli. (M23-15)
- niyetim isde-:** İçinden geçirerek istemek. (M8-TDB)
- nizāmitdin:** Nizamettin. (M4-TDB)
- noḥud ekmā':** Kıtlık zamanında nohuttan yapılıp yenen ekmek. (M3-TDB)
- nōḥutger:** Osmaniye'de yer ismi. (T1-TDB)
- noḥrak dā':** Elbistan'da dağ ismi. (T4-TDB)
- normān gēyme:** Normal günlük kıyafet. (B9-59)
- nökēr:** Kul, köle. (M19-277)
- ńú:** Ağırlık ölçüsü olan dirhem, yarım okka. (K25-TDB)
- nuḥus:** Nüfus. (M19-64)
- nuḫdā:** Nokta. (K30-35)
- nuḫsannāşdır-:** Eksiltmek. (K33-TDB)
- nurdúber:** Kadın adı. (S10-175)
- nurḥāḫ dā'lārı:** Nur Dağı. (K21-TDB)
- nurū:** Nuri. (S2-TDB)
- núrulla:** Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- núşi:** Nişasta. (M17-TDB)
- nūz nār:** Ekşi tatlı arası tadı olan. (K19-TDB)

- nuz nār:** Tadı mayhoş nar. (S8-TDB)
ŋ āh: [ah] Acı bildiren ünlem. (D22-TDB)
ŋā: [ne] Soru ünlemi. (K18-TDB)
ŋīnē: Yine. (K21-TDB)

- O -

- o 'ākıdaçā:** O zamana kadar. (D4-163)
o 'anna: [o yana] O tarafa, (M13-TDB)
o baş: O taraf. (M25-13)
o başdāŋ gelme: Diğer taraftan, kabilden gelin gelme. (K17-TDB)
o günŋ bāhrinde: O zamanın şartlarında. (K11-20)
ō ġādèrè: O kadar. (K17-TDB)
o hāl o dirlik: O durum o vaziyet. (M8-1132)
ō hō: Aşırı çok anlamında ünlem. (MDD)
ō hō: Bıkma, hoşlanmama ünlemi. (S3-290)
o hō: Çok, abartma ünlemi. (K6-4)
ō ırk: O soy, aile. (S10-61)
o kesim del'ānnı: O kadar güzel. (M8-2219)
o müsüllü: [misilli] O kadar güzel. (K6-TDB)
ō ō: Çoktan, çok, ünlem. (K2-TDB)
ō öldü: O anda, ondan sonra. (H6-TDB)
o uzun eṣṣā': Arka arkaya eğilerek duran bir kaç çocuğun üstünden atlamaya çalışarak oynanan oyun. (M9-TDB)
o yandan aça: Oraya kadar. (M3-TDB)
o zaman' 'ādara: O zamana kadar, hemen o anda. (S10-TDB)
ō zamañaça: O anda, hemen. (H4-8)
o zamānıŋ günŋ: Eskiden, o günün şartlarında. (H1-69)
oba: Yabancı. (T7-73)
obāl ōymaqlı ēl: Kalabalık kabileli memleket. (K22-TDB)
obāww: Şaşıрма, abartma ünlemi. (D15-TDB)
obāyı elləri gēz-: Yabancı evlerde çok misafir olmak. (M23-344)
ōbāz ōbāz ēllər ġōn-: [ağbez ağbez] Kül rengi memlekete konmak. (K31-TDB)

obāz obaz ellīr: [ağbez ağbez] Kül rengi memleket. (S1-TDB)

obir: Öbür. (T4-TDB)

ocāk: Bazı hastalıklara çare bulduğuna inanılan halk hekimliği. (S9-144)

ocaq: Şifalı duaları okuyup insanları iyilştiren tılsımlı insanların nesilden nesile el vererek devam ettirdiği yer. (K8-TDB)

oda yeri: Eski ağaların misafirlerini ağırladığı, türkü çalınıp söylenen odaları, yerleri. (M1-TDB)

oda: Bey misafirlerinin ağırlandığı bey odası. (M19-150)

odun okuntusu: Düğünlere sinsin için getirilen odun. (M3-TDB)

of of of: Acı bildiren ünlem. (T7-TDB)

of ulan ah: Acı ifade eden ünlem. (MDD)

oğrun: Gizli. (M8-1938)

oğsüz z'āp: Öksüz Vahap. (D4-299)

oğşala-: Okşamak. (M8-2671)

oh allahım: Çok şükür Allah'ım. (D13-TDB)

oha: [aha] İşte. (M9-TDB)

ohō/ ohō/ ohō: Abartma ünlemi. (M4-TDB)/ (M23-TDB)/ (M8-2322)

ohu-: Eski yazıyı günümüz Türkçesine çevirmek. (K11-54)

ohuntu vēr-: Düğüne davet etmek için hediye vermek. (S6-27)

ok yılānı: ince çok hızlı giden sarı yılan. (D6-9)

ok: Ata arabasının ik yanındaki uzun ağaçlar. (T1-TDB)

okgā: Dört yüz dirhemlik eski bir ağırlık ölçüsü; yaklaşık 1273 g'dır. (K25-TDB)

oklā' çevirmesi: Oklava ile yufka ekmek yapmak. (M3-TDB)

oklā': Oklava. (M2-TDB)

oklu: Kirpi. (M23-TDB)

okluq ğamişi: Sazlıklarda yetişen içi dolu bir bir kamış türü. (H2-TDB)

okluq: Pamuk ip yapılırken kullanılan ince çubuk. (M29-TDB)

okşala-: [okşamak] Sevmek. (M14-TDB)

okumuşculū': Okuma yazması. (M9-TDB)

okuntu: Düğüne çağırma için verilen bardak, kibrit, basma, havlı, mendil. (M9-TDB)

okuntulūq: Düğüne davet edilirken verilen mendil, çorap, bardak, kibrit gibi hediyeler. (M13-451)

ō'lan ewīnıñ yēngelēri: Gelini takip eden oğlan tarafının kadınları. (K18-TDB)

olanaçānī: Olana kadar. (D4-98)

olanc' işi çıkart-: [olanca iş çıkarmak] Çok çeşitli ters işler çıkarmak, zorlamak. (M10-TDB)

ōlta: Çoban köpeklerinin boynunu korumak için takılan dişli tasma. (T1-211)

ōmāryōlu: Sumbas'ta yer ismi. (S9-TDB)

omman: [amman] Acıma ifadesi, ünlem. (K9-493)

onçaḥaz: Azıcık. (M10-TDB)

ondaṇ kerica'zim: Ondan sonra. (M10-4)

ondan soṇnā: Ondan sonra. (H8-18)

ondan soṇra töbe: Ondan sonra kesinlikle. (K6-TDB)

ondan soṇrama: Ondan sonra. (H8-17)

ōndan sōṇranā: Ondan sonra. (K18-TDB)

ondan soṇreme: Ondan sonra. (D6-TDB)

ōndan Zōn'a: Ondan sonra. (D2-165)

onḏaṇ kerica'zim: [ondan kericeğizim] Ondan sonra. (M28-6)

ōndaṇ kerlī: Ondan sonra. (S9-TDB)

ondaṇ kerlim: Ondan sonra. (M29-4)

ondaṇ kırī: Ondan keri, ondan sonra. (M17-TDB)

ōnnāri mōṇnāri: Onları, ikileme. (K18-321)

oṇ' ōre: Ona göre. (M8-122)

ōṇ ḡāṣ: [ön kaş] Semerin bir parçası. (S4-TDB)

oṇó: Onu. (T4-95)

oṇa çöz: O sebebe bağlamak. (MDD)

ōṇḏū'ṇ ḡız: [öndüğün kız] Öncelik verdiği kız. (D3-113)

ōṇsüz: Öksüz. (D18-TDB)

oṇur: Peynir basılan kap. (T4-168)

oPruk: Kadirli'de yayla ismi. (K34-TDB)

ōrā' morā': Orağı ve diğer şeyleri, ikileme. (S9-223)

orācā'sı/ orācāsı: O kadarlığı. (H3-56)/ (H3-8)

orāḲ ādāṣī: Kıbrıs. (D14-10)

ōraḲ kesmez bir bū'd' ol-: [orak kesmez bir buğday olmak] Verim iyi ve güçlü olmak. (D13-TDB)

oraḲ maḳīnesi: Atların çektiği buğday biçen alet. (K8-TDB)

- orağ makinəsi:** Atların çektiği buğday biçme aleti. (MDD)
- orağ makinesi:** Oraklı atın çektiği ekin biçen makine. (MDD)
- orallağda:** O tarafa yakın. (D4- 659)
- ōrānıñ bāhrinē:** O yerin zamanına. (K30-TDB)
- ōrbuğ:** Kadirli'de yer ismi. (K18-390)
- ordan ārı:** Ordan yana, ordan doğru. (K8-88)
- ōrdāñ kerı:** Ondan sonra. (K10-14)
- ōrdāñ sāñā sōyliyēm:** Geçiş ifadesi, ondan sonra. (K10-TDB)
- ōrıyānıñ:** Oranın. (S8-TDB)
- ōrıyēçe:** Oraya kadar. (K18-TDB)
- ōrlon morlon:** İp. (K8-TDB)
- or'rağ:** Ne olarak. (K21-TDB)
- orta ğap:** Sofranın ortasındaki herkesin yemesi için koyulan tepsi veya kazan. (M2- 23)
- orta ğış:** Ocak. (M26-173)
- orta güz:** Ekim. (M26-172)
- orta yaz:** Mâyıs. (M26-172)
- ortá yāZ:** Nisanın sonu ile mayıs ayı. (K18-636)
- orta:** Orta seviyedekilerin güreşi. (M14-TDB)
- ōruç bayrāmı:** Ramazan bayramı. (K12-10)
- ō'run eşgere:** Gizli açık. (M18-TDB)
- ō'run ō'run:** Uğrun, gizli gizli. (D4-388)
- ō'run:** [oğrun] Gizli, uğrun. (M8-1901)
- oruş:** Oruç. (M29-TDB)
- osāndır-:** Usandırmak. (K18-TDB)
- osetivātā:** Milattan önce sekizinci yüzyılda Adana hükümdarı. (K11-TDB)
- osman ā'lar:** [Osman Ağalar] Osmaniye'nin ilk ailelerinden biri. (M6-38)
- osmānıyā biyāzı:** Üzüm çeşidi. (K19-TDB)
- osmāniye fısdıklı burma datlısı:** Osmaniye yer fıstığıyla yapılan tatlı. (MDD)
- osmannı cizmesi:** Körüklü çizme. (M1-TDB)
- osmanıyá simidi:** Un, tuz, yemek sodası karıştırılır hamur yapıp, kızarması için üstüne şekerli su sürülüp fırında pişirilen yuvarlak ince simit. (MDD)
- osmanıyá fısdıklı şekerı:** Osmaniye yerfıstığı ile yapılan fıstık ezmesi. (MDD)
- ōsmannınıñ davulcuları:** Tecirli aşireti. (M19-TDB)

ot dúv-: Ot dövmek, yabancı zararlı otları toplamak. (M12-TDB)

ō't yāh-: Ağıt yakmak. (S3-279)

otçam: Çörek otu. (T4-166)

otlakíye: Otlak olarak kiralamak. (M9-62)

otobis/ otoPos: Otobüs. (M6-TDB)/ (K8-TDB)

otöl: Otel. (M16-TDB)

ōttūZ: Otuz. (K32-TDB)

ōturduḵ mōturduḵ: Bekledik ettik, ikileme. (S3-130)

oturup muturuḵan: Otururken. (M8-506/507)

ōturuḵ-: Beraberce oturup durmak. (K30-TDB)

ōy ōy ōy: Acıma ünlemi. (K18-TDB)

ōy: O. (T1-TDB)

oyāḵ: Oyulmaya uygun, yumuşak toprak. (K21-TDB)

oyḡunūrāk ēḡ-: Mezarın sağ tarafını sağa doğru topraḡı oyarak içe doğru eşmek. (K19-278)

ōylum ōylum ēri-: Kısım kısım parça parça kaybolmak. (K21-TDB)

oymaḵ ōymāk ḡül āçil-: Top top ḡül açılmak. (M13-TDB)

ōymuḵḡāḡ: Kadirli'de yer ismi. (K18-389)

- Ö -

ōFōle: Yuḡurmak. (T4-148)

ōḵcelí yemeni: Deriden yapılan yemeni. (S3-233)

ōksüzlü: Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)

ōḵüz devri: Tarlaların öküzle sürüldüḡü zaman. (K6-TDB)

ölçek: Yuvarlak teneke veya tahtadan yapılan ölçü aleti. (M2-TDB)

ölçēr-: Odunları düzelterek ateşi kuvvetlendirmek. (H7-497)

öldüm ölecek ḡa: Ölmek üzereyim. (K9-89)

öldürdún mü ḡaldırdın mı: Ne yaptın? (M11-TDB)

öldürüp ged-: Öldürmek üzere olmak. (M13-TDB)

ō'le: Öyle. (M18-117)

ölemeç: Nişasta ile bulgur su karışımı yörük yemeḡi. (T1-188)

ōlēn: [oḡlan] Ulan. (D4-2)

öleneçe: ölene kadar. (M8- TDB)

öleneçē: Ölene kadar. (M14-TDB)

ö'leşin: Öyleyse. (M11-10)

ö'liyeşin: [öyleyişin] Öyleyse. (K8-46)

öllük toprā': [höllük toprağı] Çocukların altına serilen toprak. (H2-TDB)

ölürkennek: Ölürken. (M25-TDB)

ölüs'ölük gimi: [ölüsü ölük gibi] Yakını ölmüş gibi. (K9-462)

önā': Ters, aksi kişi. (M13-529)

öpüş verme-: Genç kızken kimseyle öpüşmemek. (M23-TDB)

ördek java: Eski model Java marka motosiklet. (K7-TDB)

ören şehir: Tarihte Osmaniye'nin şimdiki yerindeki kınık şehri. (M6-19)

örtlē-: Ateşe vermek. (K18-127)

örümē: Koyunları geceleyin yayma. (T1-TDB)

örs-: Hırpalanmak, hâlsiz olmak. (M18-TDB)

örtm' 'āmi: [örtme gibi] Örtü. (K30-TDB)

örZülē-: İstemek, arzu etmek, tekrarlamak. (K18-TDB)

ös sālēt: [öz saat] Hemen o anda. (S3-354)

öse'n anna: O anda anlamak. (M14-TDB)

öt' 'āçiyē/ öt' 'āçede/ öt' 'āçesi/ ötā' 'çe: [öteki geçē] Öteki taraf. (M8-1163)/ (M19-TDB)/ (M13-498)

öt' ēdiyır bēr' ēdiyır: [öte ediyor beri ediyor] Uğraşıp çabalamak. (S11-TDB)

öt' ētdīm bēr' ētdīm bō't-: [öte etmek beri etmek] Çalışıp çabalayıp çocukları büyütmek. (B7-21)

ötā' 'n: [öteki gün] 1. Önceki gün, 2. Geçenlerde. (M24-TDB)

ötā' hā bēri hā dērķēn: Uğraşıp çalışırken. (S3-275)

ötabāş: Öteki taraf, öteki uç. (K25-TDB)

öt' 'āçeden: [öteki geçeden] karşı taraftan. (M19-253)

öte baş: Öteki tarafın başlangıcı. (M29-TDB)

öte başdan: Öbür taraftan. (M17-TDB)

öte hā beri hā dērķenne: Uğraşıp çabalarken sonunda. (M18-56)

öteberi: Eşya. (D15-TDB)

öteden beri bildī'm: Eskiden beri bildiğim. (M20-TDB)

öteki beriki: Etraftan insanlar. (M8-481)

- öterlek gēlišin:** Az öteye gidince. (S3-110)
- öterlek sür-:** Biraz ileriye sürmek. (M8-2664)
- öterlek:** Biraz öte. (M8-1633)
- öterrek:** Biraz ötede. (D4-659)
- ötü' _yāñ'ñí':** [öteki yanını] Öbür tarafı. (B10-76)
- ötü' _yüzü:** [öteki yüzü] Öteki tarafı. (M19-TDB)
- ötü _yanıñ' _ğarışdırma:** Konunun kötü tarafını sorma. (M3-TDB)
- ötü _yann' _öte uzıyap gōyup gediıyor:** İşin ucu çok uzun sürüyor. (M8-1481)
- ötürā' dutul-:** [ötürüğe tutulmak] İshal olmak. (M1-TDB)
- öveşler _ā'yırı yayıl-:** İki üç yaşlı erkek koyunlar ayrı yayılmak. (MDD)
- öykeleş-:** Karşılıklı kinlenmek. (T4-TDB)
- öykün-:** Örnek almak, taklit etmek. (K21-TDB)
- öylē gēlincik:** Öyle gelince, geldiği zaman. (K14-39)
- öylen geçgini:** Öğle vaktinden biraz sonra. (H7-175)
- öylēşi:** Öyleyse. (K6-TDB)
- öylen' _'ārş' _ol-:** [öylene karşı olmak] Öyle vaktine yakın zaman, öğle sıraları. (M16-TDB)
- öylēnniyēn:** Öğleyin. (K13-TDB)
- öz müz:** Öz, tam öz. (M12-TDB)/ (M2-TDB)
- öz _sāt:** Hemen o anda. (M8-1103)
- öze-:** Eritmek. (MDD)
- özem gösder-:** Özen göstermek. (K8-TDB)
- özer:** Beyaz incir. (M22-143)
- özlü bir topraq:** Kumsuz saf toprak. (H2-TDB)
- öznelik yórgán:** Kişiye özel yorgan. (M23-156)

- P -

- pābīÇ āyāqgābī:** Üstü açık ayakkabı, terlik. (H3-52)
- pācın kes-:** Yol haracı almak. (K18-257)
- pācínı al-:** Yol haracını almak. (K5-TDB)
- paçavarıya:** Eski bez parçası. (M8-415)
- Pākır:** Bakır. (S8-TDB)

pāKiT ēt-: Paketlemek. (K32-TDB)

Pakit: Paket. (K1-TDB)

palan at-: Eğeri bağlayan kayışı bağlamak. (M19-TDB)

palan pandaras: Aceleyle, hazırlıksız. (M8-675)

pālāz mulāz: Kaba kili, kaba çuval ve benzeri şeyler. (K14-TDB)

pāldın: Semerin arkadan gelen kayışı. (K18-683)

paldır küldür get-: Hazırlıksız, koşarak, rastgele gitmek. (M20-TDB)

pālīt: Kesme ağacının meyvesi. (K16-TDB)

pālīzā: Şeker bulamacı. (D18-23)

Paltā: Demir çarkı döndüren değirmen aleti. (S8-TDB)

pambık yazısı: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

pāmpāl: Dağda açan çiçek. (K19-TDB)

pāmpıK ōtu Fur-: (S11-TDB)

pāncār gimi: Kırmızı. (H6-TDB)

pānça pānça: Avuç avuç. (S8-TDB)

pança: Bir elin tamamının alacağı miktar. (M2-TDB)

pāndıl: Semerin atın arkasından geçen kayışı. (D2-TDB)

pānī bēz: Maraş'tan getirilen, yumuşak fabrika kumaşı. (K18-526)

par' alıp pul basmaç gimi: 1. Zar atmak, 2. Kumar. (MDD)

par görsēt-: İşaret vermek. (S6-53)

par par parlā-: Göz alıcı şekilde pırıl pırıl parlamak. (H6-124)

pārā' ğısıq-: Parası yetmemek. (D1-TDB)

parça pırç' et-: Parçalayarak öldürmek. (M13-TDB)

pārçè pēlūK: Parça parça. (S9-TDB)

Parpazla-: Acıdan kıvranmak, çirpınmak, sendleyerek yürümek. (M19-TDB)

parrada ğon-: Par par kanat sesi çıkararak konmak. (M8-1368)

pashl batasıca: Pis. (M27-TDB)

paşa púpārı: Cebel yakınlarında yer ismi. (M19-TDB)

pat çat bil-: Tam bilmemek. (M20-TDB)

pat et-: Vurma sesi, yansımali. (T4-TDB)

pāt kūt: Düşme sesi, yansımā. (M8-TDB)

pāt put bil-: Yarım yamalak bilmek. (K18-TDB)

pāt sat: Yarım yamalak. (D6-TDB)

- pat sē'rek:** Çok az. (H8-8)
- patās:** Patoz. (B1-129)
- patata:** Patates. (B6-58)
- patdō patdō patdō vur-:** Pamuk dövmek. (M29-TDB)
- patetis başğı:** Patatesle resim baskısı. (M4-TDB)
- pātır kütür:** Çabalayarak, zorlukla. (S9-TDB)
- pātır pātır pātır:** Silah, bomba sesi, yansıma. (K6-TDB)
- pātirt dē' tākılāt-:** Aniden silahı sıkmak, yansımali. (S9-TDB)
- patirtada çık-:** Aniden pat diye çıkmak. (M8-999)
- pāTişāhımızdan ötürü ğızıña dū'çüyük:** Kızını padişahımıza istiyoruz. (K9-TDB)
- patlak:** Beş kilo. (T1-TDB)
- pātōs:** Harman işini yapan makina. (D19-TDB)
- pātōZ mātōz:** Harman işini yapan makina. (D1-TDB)
- pāvliyēn:** Pehlivan. (D15-TDB)
- payān tāhdi:** [pay-i taht] Saltanat makamı, başkent, İstanbul. (K17-TDB)
- payās ğālēsı:** Dadaloğlunun zindana atıldığı kale. (K2-TDB)
- pāyāvşā:** Sinir otu. (B9-6)
- pāyí dā't:** Eti eşit dağıtmak. (H7-299)
- pāyírdām:** Sumbas'ta yer ismi. (S10-364)
- Pazār:** Kadirli'nin ilk ismi. (K17-TDB)
- Pazıla-:** Hamuru küçük açmak. (MDD)
- Pazvat:** Pasbān, polis. (T7-134)
- peflıvan:** Pahlivan. (M19-247)
- Pēflūvān:** Pehlivan. (B3-17)
- pēl-:** Bölmek. (S11-TDB)
- Pelesin:** Penisilin, ilaç. (M18-29)
- pençe pençe iç:** Avcuçlayarak, eliyle içmek. (M19-225)
- Pendirlik:** Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- pepgāmbēr:** Peygamber. (B11-31)
- penis:** Dadaloğlu hikâyesinde geçen ermeni ismi. (D13-TDB)
- pēn'silin:** [penisilin] İlaç. (K1-TDB)
- pēr:** Su çarpınca su değirmenini döndüren alet. (D1-TDB)
- perde:** Ev yapımında kullanılan kütüklerden biçilen geniş ağaç. (H2-TDB)

pèri/ peri: Su çarpınca değirmen taşının döndüren alet. (M2-TDB)/ (M1-TDB)

permeperişan ol-: Çok perişan olmak. (M8-2347)

pērpil: Sarı, yuvarlak üzüm. (K7-TDB)

pertisō: Pardösü. (S8-TDB)

pesTi çık-: Gücü yetmeyip düşüp kalmak. (M14-TDB)

petek bulāmāci: Bal peteğnin yaralara sarılan bulamacı. (D4-TDB)

petek vur-: Arı petek yapmak. (K9-TDB)

pētirol: Petrol. (H8-5)

pevra bil'etme-: Aldırış etmemek, dikkate almamak. (M8-1154)

pēyēk-: Ürmek. (K8-39)

pezēvā'k: Pezevenk. (MDD)

pezevā'η çōcū': Kadın satıcısı adamın çocuğu, küfür. (MDD)

pōhrēklī: [polorak] Ağaç ya da topraktan yapılmış su borusu olan su yatağı. (S9-TDB)

pınnat: Bir elin alabildiği ekin demeti, tutam. (MDD)

Pıngıl, paṅgıl: Atın arkasından geçen semer kayışı. (M2-TDB)

pırıl pırıl uç-: Parlayarak toz olup havaya savrulmak. (M8-1529)

pırıl pırıl yan-: Göz alıcı şekilde parlamak. (M8-2599)

Pırnāl: [pirinari] Sağlam odunlu, yapraklarını kışın dökmeyen bir tür meşe çalısı. (S9-TDB)

pırrīt dē' gēt-: Keklik kaçmak, yansımali. (B4-TDB)

pırt-: 1. Çıkmak, 2. Kopmak, 3. Serbest kalmak, 4. Gizlice kaçmak. (M16-25)/ (M14-TDB)/ (S6-84)

pısā ḡāl-: Sesini kesip, korkup sinmek. (S9-116)

pirpirim çorbasi: (soğukluk/ semizotu çorbasi): Döğme, mercimek, soğukluk otu ile yapılan, üstünden baharatlı yağ yakılarak hazırlanan yemek. (MDD)

pīsḡivīt: Bisküvi. (D6-TDB)

pīsī pāsī: Kir, leke, ikileme. (K19-TDB)

pıtdır-: 1. Serbest bırakmak, 2. Yapılan işi sonlandırmak. (M8-1710)

pıtdırıver-: Serbest bırakıvermek. (M11-TDB)

pıtık tikēni: Kırlarda yetişen, tohumu dikenli bir yabancı ot. (S8-TDB)

pıtık: [bıtırak] Diken. (S13-TDB)

pītır pītır ōl-: Pıtırdayarak, can çekişerek kısa sürede ölmek. (D19-91)

pıtır pıtır pıtır sulā-: Yufka ekmek hamuru sulamak. (K6-10)

pız-: Saklanmak. (S8-61)

piç inek: Kırmızı renkli inek. (D19-TDB)

pileket: Plaket. (M4-TDB)

pilip mār̄tin: [philiph martin] Silah markası. (T5-5)

pinek: Tavukların uyuduğu yer. (M9-TDB)

pinnik: Sahte yumurta, tavuğun doğurmak için yattığı yuva. (K21-TDB)

pintiş-: Israr edip zorla ikna etmeye çalışmak. (M14-TDB)

pipō: Pipo. (D3-TDB)

pirinēn pisinēn paçğır̄lī'nān harman ol-: Ter, pis rezillikle zorlukla harman yapmak.
(S3-20)

pirkēt mir'kēt: Briket. (S8-TDB)

pīrnāl: Sağlam odunlu, yapraklarını kışın dökmeyen bir tür meşe çalısı (K18-670)

piş 'āsdalık dut: Vereme yakalanmak. (K24-14)

pis batasica: Kızgınlık, sitem ifadesi. (M8-2790)

piş sıtmā: Sıtma hastalığı. (H7-26)

pişgēvit: Bisküvi. (S2-TDB)

piş nār: Piç, ekşi nar. (K16-TDB)

pişdon: Şalvar. (S10-271)

pişş piştōw: Tavuğu kovalama, ünlem. (K34-TDB)

pōlúk pōlúK ol-: Parçalanmak. (B6-TDB)

polūs: Polis. (S1-TDB)

pōr'grām: Program. (K30-TDB)

porice: Proje. (MDD)

Pōros'ōēt: Prostat. (S10-182)

porpoğanda: Propaganda. (M9-TDB)

Pōrşu: Poşu. (K21-53)

portaḥal: Portakal. (M1-TDB)

portaḥallar yatā' vurul-: Portakallar kışlık olarak talaşa gömülmek. (MDD)

Portetif yatak: Portatif yatak. (M8-1268)

portla-: Aniden ortaya çıkmak. (M8-1002)

porvēser: Profesör. (M27-TDB)

posdal fotel: Eski tek tip ayakkabı modeli. (K7-TDB)

posdalı ğıvrat-: Gayretle bir işe girişmek. (D13-TDB)

potuK āğılı: Camız ağılı. (MDD)

PōýrāZ: Kuzeyden esen rüzgâr. (K18-639)

pöhrepk: Toprak veya ağaçtan yapılma su borusu. (M5-44)

pölüK parç'ol-: Parça parça olmak. (M8-2304)

pörófösor: Profesör. (K11-TDB)

pu'ārā: Evin içindeki ocak. (K34-TDB)

pūārālī yēr: Ocaklığın bulunduğu oturma odası. (S4-TDB)

pūff puf ēt-: Burnundan solumak, kızmak, yansımali. (S9-270)

púh: Haydi, ünlem. (K9-109)

puhara puğara: Evin içindeki ocaklık. (M3-TDB)/ (M23-TDB)

puhārālī ēv: İçinde ocaklığı olan ev. (S8-65)

Pulis: Polis. (M17-TDB)

Puğara: Evin içindeki ocaklık. (S9-TDB)

pur dāş/ pūr dāş: Kesme taş. (M22-60)/ (M16-TDB)

purç dut-: Ağaç püskül tutmak. (K19-TDB)

pus-: Saklanmak, gizlenmek. (B8-17)

pusa pusa var-: Saklana saklana gitmek. (M8-2923)

puslampapıç: Saklambaç oyunu. (M8-2183)

puslampapır: Saklambaç. (M10-TDB)

puslan-: Saklanmak, gizlenmek, sinmek. (M8-2188)

puş'lū'nān yāhāla: Hileyle yakalamak. (T6-TDB)

puştluğ ēylē-: Döneklik yapmak. (K21-TDB)

put ğumu dur-: Saygıdeğer birinin yanında kıpırdamadan saygıyla durmak. (K9-TDB)

pūw: Ağzından bir şey atarken çıkan sesi karşılayan ünlem. (K8-TDB)

pūff dedīñ mi: Öldüğün zaman. (D4-TDB)

pūlèk çāl-: Plak çalmak. (K19-TDB)

pürçük güm'ō'lān: Yakışıklı delikanlı. (K6-TDB)

pürçük: Püskül. (H7-105)

pürēfisör: Profesör. (K11-24)

pürēn çālısı: Çalı görünümünde çoğunlukla parlak sarı renkte çiçekli, kantaron türü bitkilerin genel adı. (M30-TDB)

püreñni sū: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

püsgevid: Bisküvi. (M17-TDB)

- püsgül müsgül:** Püskül. (D13-TDB)
- püsgürmeli gözeller:** Benekli güzeller. (M23-TDB)
- püsü daşşā':** Koltuk altında çıkan irinli çıban. (D4-TDB)
- püsü:** Kedi. (M23-TDB)
- püsük:** Kedi, mesten. (H6-12)
- pōw:** Çok hızlı, ünlem. (MDD)

- R -

- rāhātliyēm gibisindēn:** -mak için. (D9-TDB)
- rāhım:** Rakam. (K18-TDB)
- rahım' -'ātın:** [Rahime Hatun/ Rahime Onbaşı] Osmaniye'nin İstiklal Mücadelesinde büyük kahramanlıklar gösteren kadın şehidi. (M5-4)
- Raufbeyli:** Osmaniye'nin mahalelerinden biri. (M6-14)
- remilcī:** Kumda bir takım çizgi ve işaretler çizerek fala bakan. (T4-100)
- ō'retli:** Tembih edilmiş kişi. (K30-TDB)
- rezil ossuḡ, menzil ossuḡ:** Rezil rüsva olsun. (M8-680)
- rışvanō'lu:** Deli Boran hikâyesindeki kör ağa. (M20-TDB)
- romork:** Römork. (K8-TDB)
- rusḡatlī:** Ruhsatlı. (M20-TDB)
- rüşen ali:** Köroğlu'nun gerçek ismi. (K6-TDB)

- S -

- sabā'ḡ ḡaraḡısı:** [sabahın karanısı] Sabahın karanlıkkenki ilk anları. (MDD)
- sabā'çā:** Sabaha kadar. (D2-27)
- sabaḡ çā':** Sabah saatleri. (M8-969)
- sabaḡ ēşmesi:** Koyunların daḡda kaya veya ağaç diplerini eşerek yattığı gölge yer. (T1-227)
- sābaḡ ilūncuḡ:** Sabah olunca. (B3-37)
- sabaḡaça baḡa zopa çal-:** Sabaha kadar dövmek. (M18-TDB)
- sabaḡanak:** Sabahleyin. (M18-110)
- sabaḡanıya:** Sabahleyin. (M19-TDB)

- sabaḥannaḳ:** Sabahleyin. (K8-TDB)
- sabaḥdan:** Yarın. (M8-900)
- sabākdān āḳşama ġādār:** Sabahtan akşama kadar. (S4-TDB)
- sabā'lā/ sabā'lān/ sabā'lē'n:** Sabahleyin. (H3-20)/ (K21-TDB)/ (H7-TDB)
- sābam bōyundurū':** Tarla sürerken öküzlere sakılan boyunduruk. (K14-57)
- saban ġuyrū':** Sabanın elle tutulan yeri. (H2-TDB)
- sabā'na:** Sabahleyin. (M8-2987)
- sabā'naçā:** Sabaha kadar. (D2-124)
- sabā'nan:** Sabahleyin. (H1-TDB)
- sabancī:** Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- sabātdān ol-/ sabatdān ol:** Ertesi gün olmak. (K17-TDB)/ (S3-TDB)
- sābıTdan:** [sabahtan] Yarın. (K18-424)
- sabur dāşı:** Sabır taşı. (K30-TDB)
- sāc āltı çörā':** Ekmek sacında pişen çörek. (K19-110)
- sac āltı:** İki saç arasında pişirilen. (K34-TDB)
- saÇ ayā':** Üstüne saç veya kazan konan üç ayaklı demir. (S4-TDB)
- sāçala sāçālā:** Saçmak, dağıtmak. (K32-TDB)
- saçāla-:** Saçmak, dağıtmak. (B5-7)
- sağ selāmet:** 1. Kazasız belasız, istendiği, 2. Beklendiği gibi sonuçlanmak. (M8-361)
- sāğ selim:** Sağlam olarak, kazasız belasız. (M13-430)
- sāḥ' sözdēn ē' söyle-:** Yalanı gerçek sözden inandırıcı söylemek. (D4-103)
- sāḥ:** Öz evlat. (K32-TDB)
- sāḥar kı/ sāḥar kī:** Herhalde, galiba. (D13-TDB)/ (M22-TDB)
- sāḥār:** Zahir, herhalde. (D4-741)
- sāḥār:** [zahir] Herhalde. (K27-1)
- saḥardaşlar:** Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- sāḥēr:** Zahir. (H7-499)
- sāḥızlık pürçū':** Sakızlık püskülü. (K14-8)
- sāḥızlık:** Sakızlık. (D19-TDB)
- sakā':** [sakağı] At hastalığı. (K8-TDB)
- sakā'n:** [sakağan] Hayvan hastalığı. (K25-59)
- sakālīK ēt-:** Su taşımak. (B10-TDB)
- saKālī sāşlı:** Yaşlı. (K25-TDB)

sakar: Alın beyaz. (K8-TDB)

saḳárya pullū': En eski tek demirli pulluk. (K6-TDB)

saḳā'sından yāpıṣ-: Atın çenesinin altından yakalamak. (D15-TDB)

saḳıt: Mesesin ucundaki çivi. (H2-TDB)

saḳıt: Ucunda çivi olan öküzü sürmeye yarayan uzun deynek. (M20-TDB)

saḳız: Koyun cinsi. (T4-158)

sāḲızlık işğını yi-: Yokluktan sakızlık ağacının ışınlarını yiyerek yaşamak. (B4-86)

sāḳızlık pūrçu: Sakızlık ağacının püskülü. (K18- 477)

saḳızlık purtū': Sakızlık ağacının püskülü. (M3-TDB)

saḳızlık purcu: Sakızlık ağacının püskülü. (K19-TDB)

sāḳız gōyun: Kendisi de kuyruğu da küçük koyun, merinos. (T1-164)

saḳladī' sırı sēç-: Sırrını anlamak, çözmek. (K21-TDB)

sāl-: Göndermek. (K19-137)

sāl: Tabut. (K21-TDB)

salçalı pillāv: Bugur, soğan ve salça ile yapılan pilav. (H2-TDB)

salındır-: Aşağı doğru sündürmek. (M8-2189)

salındır-: Yukardan aşağıya doğru uzatmak. (M8-237)

salınıb otur-: Dalda sallanmaya devam etmek. (M8-1994)

sā'lır inek: Süt veren inek. (M18-TDB)

sālını sālīnī gel-: Süzülerek gösterişli gelmek. (M13-TDB)

salı: 1. Kemikli, 2. Büyük, iri. (T4-TDB)

sālun: Salon. (K1-TDB)

samān çek-: Sırtına alarak taşımak. (K13-3)

sāmān ýolu: Yıldız ismi. (K30-TDB)

saman'nā sıyrılā' adam' āyır-: Adam saklamak. (S3-TDB)

sāmát: Samet. (K19-145)

sāmı: Ata takılan boyunduruğu tutan ağaç. (H7-374)

sāmırsaḳlıdaş: Sumbas'ta yer ismi. (S9-TDB)

sā'mızı solumuzū bir gör-: Düşünmek, soruşturmak. (D2-81)

sancaḳlı cāmisi: Osmaniye'nin ilk camisi. (M6-78)

santravic: [santrivüj] Merkezkaç kuvvetinden faydalanarak bir karışımın taşıdığı
çökebilir öğeleri ayırıp çöktürmekte kullanılan alet. (K9-TDB)

saḡrā': Nezle, grip hastalığı. (S10-TDB)

- saḡsalat:** 1. Hükümdarlık, 2. Saltanat. (M8-808)
- sap çek-:** Sirtına alarak taşımak. (K13-3)
- sapadoymāz:** Köroğlu'nun turna telini almaya giden adamlarından biri. (M19-222)
- sāpatm' ā'cı:** Mezara konan ağaç. (K19-279)
- sapırtm' ā'cı:** Mezarda ölünün üstüne ve yanlarına koyulan ağaç. (M3-TDB)
- sāpī éyit-:** Sapı parçalamak. (K8-TDB)
- saplāk suplaḡ:** Garip dengesiz şekilde. (K18-TDB)
- saplı:** Su kabağı. (M2-TDB)
- saplıcan:** Üşümekten kaynaklanan ciğer hastalığı. (M3-49)
- sāpsarı sarı bez gimi:** Bastık rengi. (H2-TDB)
- sar' alıç:** Sarı alıç. (M22-126)
- sār' musdafa ḡābīlēsi:** Kadirli'ye ilk gelen üç kabileden biri. (K17-TDB)
- sā'r faḡınnıḡ mercimeḡ yoldurdū' ḡumu:** Dua okuyup cinlere iş yaptırmak. (M29-TDB)
- saral-:** Sararmak. (T4-56)
- sarat:** Kalburun daha büyük gözlüsü, büyük elek. (M3-48)
- sāratlā-:** Buğdayı geniş eleklerle elemek. (S8-TDB)
- sarḡānaḡ:** Keçinin midesinin altında peynir mayalanan parça. (K18-756)
- sarı azḡan çiçā':** Mart ayının sonunda çıkan oğlakların yayıldığı ot. (M29-TDB)
- sārī ḡummiyā bāl yidirillēr:** Kolera hastalığının çaresi. (H7-27)
- sā'rı örtül-:** Atın arka tarafı örtülmek. (K18-271)
- sārı yıldız:** Saban yıldızı. (T1-TDB)
- sārıbaş:** Kafası kahve rengi gövdesi beyaz koyun cinsi. (D19-TDB)
- sarıbaş:** Koyun cinsi. (T4-155)
- sarıböḡseK:** Düziçi'nde yer ismi. (D9-62)
- sārışıp:** Karşılıklı sarılarak. (K21-TDB)
- sārī burmā:** Hamurla yapılan tatlı. (M7-TDB)
- sārḡanaḡ:** Keçinin midesinin altında peynir mayalanan parça. (K23-TDB)
- sārmala-:** Sarılmak. (K17-TDB)
- sarmaḡ dolaḡ öpüş ḡokuḡ:** Sevişme. (M8-1240)
- sarmiçi:** [sarma içi] Bulgur, soğan domates, bigber karıştırılıp yuğurularak yapılan yemek. (M2-TDB)
- sārpnıḡ mā'rası:** Köroğlu'nun geleceği saklanacağı mağara. (B10-106)

- sartalaql'ādām:** Gösterişli kişi. (M28-TDB)
- sası çal-:** 1. Ağır kokmak, 2. Tiksindirmek. (M7-TDB)
- satan/ sātēn/ satı:** Zaten. (M18-TDB) (D5-TDB) (M8-TDB)
- saten allah vurmuş:** Allah başına bir bela vermiş. (M8-1489)
- satım buçak:** Satın alınan piyasa bıçağı, sıradan bıçak. (D4-TDB)
- satıranç oyna-:** Satranç oynamak. (M19-227)
- satırançı at-:** Satranç oynamak. (M19-227)
- sātīyēn:** Zaten. (D2-TDB)
- sathlécán:** Saplıcan. (S13-TDB)
- sāv ōl:** Sağ ol. (H7-324)
- savaq:** Suyun yönünü belirleyen alet. (M2-TDB)
- savān çül:** Yünden yapılan ince yer sergi. (B11-TDB)
- sāvırı sāvırı gārişdırı gārişdırı:** Çömçe ile savurarak pişirmek. (H6-TDB)
- saviş get-:** Yollan, uzaklara git. (M8-1151)
- saviş-:** Gitmek. (D3-TDB)
- saviş-:** Uzaklaşmak. (S3-6)
- savişip get-:** Çekilip gitmek. (M8-2672)
- sāvışır gēt-:** Uzaklaşıp gitmek. (H7-391)
- sāvışmış gēt-:** Uzaklaşıp gitmek. (D4-182)
- savıtdır-:** Harmanı savutturmak. (K8-TDB)
- savram başı:** [ser-bān] Devecibaşı. (M2-TDB)
- sāvırık:** Tutumsuz. (M27-TDB)
- sāvırın üsdü gōlu:** Savrun boyunca. (K17-TDB)
- sāvrun çayı:** Kadirli'deki çay. (K21-TDB)
- sāvruñ gözü:** Savrun Irmağı'nın kaynağı. (K1-TDB)
- sāvuk:** Soğuk. (K31-TDB)
- sāwōl:** Sağ ol. (T3-75)
- say toprā':** Su geçiren zayıf toprak. (M20-TDB)
- sāyğı sāy-:** Büyüğüne saygı göstermek. (K19-TDB)
- sāyğıcaklık yap-:** Saygı göstermek, saygılı bir davranışta bulunmak. (S9-TDB)
- sāyılı gış:** Beş nisan. (T1-TDB)
- sāykı:** Sanki. (M8-2181)
- sáykılá:** Sanki. (B8-TDB)

sāylāşdır-: Sırayla, düz söylemek. (B6-14)

sāzi ordan dıñğırt diyō ahyo: Sazı alırken çıkan sesle beraber sazı eline almak. (K9-TDB)

sōbe: Yumurtaya benzeyen, uzun, dar ve oval şekil. (K16-TDB)

sē': Sahi. (K18-TDB)

sēfil ali: Koroğlu'nun takma adı. (M11-TDB)

sēfil sūle'men/ sefil sūle'men: Elbioğlu hikayesindeki Elbioğlunun cesur adamı. (M13-170)/ (D3-TDB)

sēhān: Bakır tabak. (M17-TDB)

sehāt: Saat. (S1-6)

sēhen: Tabak. (S6-113)

sēherbaz ġancī'η birisi: Büyü yapan hileci biri. (M8-2904)

sēhir: Yayla. (D19-111)

sēk gib' ayran: Çok ayran. (M4-8)

sekdeliye sekdeliye var-: Kısa kıssa durarak varmak. (M23-TDB)

sēkgērēkdēm bōylē: Tek ayak üstünde sekerek. (D2-105)

sekīdi sekīdi sekīdi sekīd' oyna-: Düğünde sekerek oynamak. (M29-TDB)

sekiz çıtanaqlı portaḲal: Muz gibi bir dalda sekiz portakal. (M4-TDB)

sekizen yüzüñ üsdünde çam: Sekiz yüzden fazla çam ağacı. (M17-TDB)

sēl dā'rmēni: Su değirmeni. (S10-TDB)

sel yarganı: Selin sebep olduğu uzun çukur, yarık. (M30-TDB)

selām mulām: Selam falan. (K22-TDB)

selavat getiri getiri: Peygamberimize dua ede ede. (M7-TDB)

sēlcik: Selçuk. (S6-TDB)

selēmler: Bahçe'de bir yayla ismi. (B3-TDB)

sē'mēd: Samet. (K19-TDB)

semerci me'met çavuş: Deli topu tamir edebilen tek kişi. (M19-45)

semit: Semt. (K21-TDB)

sene müne sürmēdi: Bir geçmeden. (D4-418)

senem ġarip: Senem hikâyesinin baş kahramanı. (M13-TDB)

senem: Tanırlı Aşık Ali'nin sevdiği kız. (M14-TDB)

sēni bēni biç-: Keskemek, kötölemek. (B10-TDB)

sēniñ ḥō'ğunḡda bir adam: Senin kalıbında birisi. (M13-179)

sēpir: Yayla. (D19-111)

sepdır-: Atı mahmuzlayıp hızlandırmak. (M13-TDB)

sēpert-: Hafif ıslatmak. (K27-106)

sepetlā': Ağaçtan yapılan yüz elli iki yüz kiloğram buğday alan ölçek. (D2-TDB)

serbez otur-: Rahat oturmak. (M13-183)

serçe: Düğünde oyun ismi. (S6-37)

sē'rdip gel-: Hızla koşarak gelmek. (M13-TDB)

sērsēfīl: Perişen. (K21-TDB)

sē'rtdīm mār: Koşarak yetişmek. (D6-TDB)

sertel- : Karşı çıkmak. (M13-536)

sertelt-: 1. Sertleştirmek, 2. Berkiştirmek. (M7-TDB)

sēsdenme sōylemē: Dil ile kimseye karışma. (M24-TDB)

sētik: İnce bulgur. (K19-127)

sevgīlīşīm: Sevgilim. (M29-36)

sevler: Selver. (M23-154)

sēyān: Tabak, sahan. (M27-18)

sıcak hālḥā geçir-: Ermenilerin Türklere yaptığı işkence, Türklerin boynuna ateşte kızartılmış demir geçirerek işkence etmek. (D5-TDB)

sīcim gīmi yā'mīr: Bol sulu yağmur. (K19-TDB)

sıdāraḡ sıdāraḡ: 1. Yumuşak, 2. Sulu. (K12-29)

sīḥāt geçir-: Fenalık geçirip bayılmak. (D3-TDB)

sıḡdıḡ mıḡdıḡ: Havadaki uçağa ateş etmek. (M19-95)

sıḡḡı: Silah namlusuna sokulan bez. (K8-TDB)

sıḡma buýdaýı: Sıkmaç hamurundaki bulgur. (K9-50)

sıḡma kōhde: Bulgur veya mercimek sıkılarak yapılan köfte. (K9-495)

sıḡma kōFde yuḡur-: Bulgur veya mercimek sıkılarak köfte yapmak. (S9-TDB)

sıḡmaç sıḡmaÇ et-: Küçük köfte şeklinde bölmek. (H2-TDB)

sīmīlce sīmīlcē yā'-: Usul usul yağmur yağmak. (M23-279)

sınaş-: İki kişi birbirinin gücünü becerisini ölçmek. (MDD)

sınıḡcı aşıḡ emmi: Osmaniye'nin eski halk hekimlerinden biri. (M2-TDB)

sırā düş-: Sıra gelmek. (K25-TDB)

sıra pıḡar: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

sırā türküsü çā'r-: Düğünde oğlan evinden gelenlere sırayla türkü söyletmek. (K18-898)

sıra türküsü: Toplanıp sırayla söylenen türkü. (D4-316)

sırf altın: Tamamen altın. (M8-TDB)

sırī'nan mırī'nan: Uzun çubukla, ikileme. (M8-2058)

sırkınt'ō'lu: Beylikler devrindeki beylerden biri. (K30-TDB)

sırkınt-: Suyunu sızdırmak, akıtmak. (S3-TDB)

sırmalı fes: Genç kızların veya gelinlerin giydiği fes. (M13-608)

sırnaç: 1. İnatçı, 2. Sırnaşık. (K21-TDB)

sırpençe yarāsī: Yavuz Sultan Selim'in sırtında çıkan yara. (M19-TDB)

sırt bāş āçık: 1. Yarı açık yarı kapalı, yırtık, eski, 2. Fakir insanların kıyafet durumu. (K18-TDB)

sırt bāş yunma yaykanma: Su kenarında elbise yıkama işi. (M9-TDB)

sırt sırta verip yat-: Kardeş gibi yatmak. (M13-TDB)

sırtını pırtısını: Elbiselerini. (K9-275)

sırtınu: [sırtını] Elbisesini. (K23-TDB)

sīs: Kozan'ın eski adı. (K33-TDB)

sıtabi'ze yol-: Sağlamlaştırılmış; dayanıklı hâle getirilmiş; oturtulmuş; sabitleştirilmiş yol. (K8-TDB)

sıtārāsī gālmā-: Değeri kalmamak. (M27-TDB)

sıtır: Çadırın kapısı. (T1-TDB)

sıtır çevir-: Çadırın kenarlarını kapatmak. (K6-20)

sıyrıgı: Sabana yapışan çamuru sıyırmaya yarayan demir. (H2-TDB)

sıyrıngaç: Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)

sızılāş-: Acıyla inlemek. (K21-TDB)

sicip gimi: Sicim, ince bıyık. (K32-TDB)

sifir üpēk: İpekli beyaz kilot pantolon. (M19-TDB)

siKörtālī: Sigortalı. (S10-61)

siḳottā: Sigorta. (D2-60)

silele-: Çuval veya herhangi bir kabı ağzına kadar doldurmak. (M2-TDB)

silinerek āğlā-: Göz yaşını silip silip tekrar ağlamak. (K22-TDB)

silkidivēr-: Silkelenmek. (K30-TDB)

sil'lesi: Sülalesi. (K17-TDB)

sil'ni sil'n' ā'lı-: [siline siline ağlamak] Gözyaşlarını silerek ağlamak. (B10-TDB)

simir simir yā'mır āt-: Yavaş küçük taneli yağmak. (M30-TDB)

simit sıkmacı: Bulgurun kırıntısı simitle domates salça, yağ maydanoz ile yapılıp elle sıkılıp yenen yemek. (MDD)

simit: Değirmende bulgur çekildiğinde çıkan bulgur kırıntısı. (K19-127)

şñ ğurbānı: Cenaze sahibinin kestiği kurban. (T1-TDB)

şñ-: Saklanmak, pusuda beklemek. (M1-TDB)

sincer: Ormanlarda olan dikenli sarmaşık. (H2-TDB)

sincercik: Sumbas'ta yer ismi. (S8-TDB)

şñe şñē vār-: Gizlenerek gitmek. (K6-TDB)

şñıl: Vücutta çıkan sinir. (K1-7)

sini: Geniş tepsi. (H2-TDB)

şñili müpülü: Sinir, ikileme. (M27-TDB)

şñirmē-: Sindirememek, karnında eritememek. (D1-TDB)

şñşñ ataş: Sinsin oyunu için düğün meydanına yakılan büyük ateş. (M13-465)

şñşñ/ şñşún: Düğün meydanına yakılan büyük ateş üzerinden atlayarak yarışarak oynanan oyun. (S6-47)/ (B9-31)

şñ şñ ocā' ğur-: Düğünlerde büyük kütüklerle sinsin oyunu için meydanda yakılan ateşin hazırlığını yapmak. (M3-TDB)

şípar: Siper. (M9-TDB)

şípdilli pazarı: Şimdiki çarşı karakolunun yerindeki en eski sebze pazarının adı. (M6-78)

şí'rdí şí'rdí: Seyirde seyirde, hızla koşarak. (D4-635)

şírf altın: İçi tamamen, sadece altınla dolu. (D3-TDB)

şírt murt yūz mūz: Bütün vücudu. (MDD)

sis: Kozan'ın eski adı. (M6-TDB)

síssicā: Kısaca. (B10-10)

sissivri: Sipsivri. (M29-TDB)

site'p: Kalp stempisi. (M27-TDB)

şítóĶ ēt-: Depolamak, biriktirmek. (K18-TDB)

sivār-: İleri gitmek. (D3-TDB)

sivērek depē: Yanıkkışla'ya yakın yer isimleri. (H7-276)

sivriníĶ dēpesi: Yanıkkışla'ya yakın yer isimleri. (H7-277)

sivrisināñ çukurovada gōlgırdı' zamān: Çukurova'da sivrisineğin aşırı çok olduğu zamanlar. (D3-TDB)

siyah saşlar ilfid ilfit dağıl-: İfrit ifrit, karışık şekilde dailmak. (M14-TDB)

sıyırı sıyırı yīkā-: Kellepaça yapmak için kurbanın kellesinin kıllarını temizlemek için deriyi sıyrarak yıkamak. (M26-TDB)

sıyrānlāş-: Kayganlaşmak, düzleşmek. (S11-TDB)

sōkül-: Birbirinden ayrılmak. (K21-TDB)

sō yılānı: Zehirli, ince, anında öldüren yılan. (S8-TDB)

soba moba: İkileme. (M2-TDB)

sō'caḡ yaylāsı: Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)

sō'caḡ: [Soğucak] Kadirli'de yer ismi. (K21-TDB)

sōFū: Kerem hikâyesinde Kerem'in yardımcısı. (K6-TDB)

Sōḡal-: Soğumak. (T4-TDB)

soḥbet yasdı': Kocaman, karyolaya göre uzun yastık. (M7-TDB)

soḥda: Yeterli bilgisi olmayan, cahil. (M19-157)

sōḥu dāşı: Taş dibek; büyük havan. (K34-TDB)

sō'ḡ yüz'nü gör-: Ölüsünü görmek. (K9-501)

soḡdu mu solutma-: Soktuğu anda öldürmek. (K19-84)

sō'ḡluk: Semizotu. (M26-TDB)

soḡu daşı: Buğday öğütmek için kullanılan üst üste konmuş iki taş. (M2-TDB)

soḡu daşı: El değirmeninin elle çevrilen üstteki taşı. (MDD)

sōḡu dēpesi: Sumbas'ta yer ismi. (S10-362)

solā'ḡ: Hayvan hastalığı. (K25-59)

somaḲ eşgisi: Sumak dağdan kırılarak çırpılıp kaynatılıp süzülerek hazırlanan ekşi. (H1-88)

somur: Lokum yaranın iltihabını almak. (M17-TDB)

sondā: [sondaj] Yer altından su çektirme. (K34-TDB)

sonnā: Sonra. (K31-7)

sōnraci'mā: Daha sonra. (MDD)

sōpūrā: Sonra. (S13-TDB)

soḡ ḡış: Şubat. (M26-173)

soḡ güz: Kasım. (M26-172)

soḡ yaz: Haziran. (M26-173)

- sōḡ yāz:** Temmuzdan eylüle kadar. (K18-637)
- soḡ zamanı:** Ömrünün sonlarında. (M13-488)
- soḡramā:** Sonra. (K19-20)
- soḡramiyā:** Sonra. (D6-TDB)
- soḡrārāk/ soḡrārāk:** Biraz sonra, daha sonra. (M28-TDB)/ (M22-50)
- soḡrarā'na ulāşdıḡ:** Sonlarına yetişmek, sonlarını bilmek görmek. (D1-48)
- soḡurā:** Ondan sonra. (M22-138)/ (D8-76)
- sóḡūrādān:** Sonradan. (K16-24)
- sō'ramā:** Daha sonra. (H5-TDB)
- sōrgū sōr-:** Hesap sormak. (S3-185)
- sorma murma:** Sorma işi danışma işi. (M10-TDB)
- sōrup murarḡanna:** Sorarken araştırırken. (K9-TDB)
- sōvèn:** [süven] Ağaç dalı. (T4-TDB)
- sōvū-:** Soğumak. (T4-TDB)
- soy küfeylān:** Köroğlu'nun atı kratın soyu, cins Arap atı. (B10-27)
- sōynā:** Sonra. (K17-140)
- sökülüp durnalar:** Uçmak, havalanmak. (M5-27)
- sölbük:** 1. Eğik, 2. Yan. (M13-354)
- sömā mömā:** İbrik sümeḡi. (K10-TDB)
- sömelek:** Kundaklı bebek. (M14-TDB)
- sös kesme dē kös kes:** Söz kesme de göz kes. (D8-52)
- sössöbē:** Yumurta gibi, tam oval. (S9-TDB)
- sössüz çık-:** Süznü tutmamak. (M4-70)
- söykā' gel-:** Yaslanarak oturmak. (M2-TDB)
- söyken-:** Yaslanarak oturmak. (M2-TDB)
- söZ temsil:** Örneḡin. (MDD)
- sözümüp ḡardā':** Sözümün yalanı, bozuk yeri. (M26-TDB)
- sótoḡ:** Biriktirme. (M29-TDB)
- su arḡın' da ḡaraçaydan işle-:** Bahçeye suyu Karaçay'dan getirmek. (M2-TDB)
- su ḡābā':** Tas gibi kullanılan kulplu kabak çeşidi. (M3-46)
- su ḡıranı:** Su kenarı. (K8-87)
- su otu:** Yenen bir ot. (H3-35)
- suçu yok suduru yok:** Suçu, hilesi yok. (M28-TDB)

- suçuklān-:** İşlediği hatadan dolayı suçlu hissetmek. (D4-TDB)
- suçuk̄su:** Suçluluk hissetmek. (MDD)
- sulāk yer ā'cı:** Çok büyüyen ağaç. (K21-TDB)
- sular aḲar cā'l cā'l:** Çağıl çağıl ses çıkararak akmak. (M17-20)
- sulḥ ol-:** 1. Barış yapmak, 2. Anlaşmak. (T4-TDB)
- sulū yāḥni:** Fasülye sulusu. (K16-TDB)
- su ōtu:** Tarladaki mahsule zarar verdiği için tarladan çekilip atılan ot. (M26-TDB)
- suşlan-:** Suçlu hissetmek. (K8-TDB)
- sūvan:** Süven. (K19-TDB)
- suvannı pilav:** Soğanla salçayla yapılan bulgur pilavı. (M9-TDB)
- suvāḡ ḡu-:** Soğan asarak oğlan evinden gelenlerin bu soğanı silahla vurmalarını istemek. (K18-857)
- suy/ súy:** Su. (S9-TDB)/ (K17-TDB)
- suyā düş-:** Cemre ikinci aşamada suya düşmek soğuklar azalmak. (M26-175)
- sülā':** Sürahi. (D7-72)
- sülālesinde bēylik vār:** Asil soydan gelmek. (K21-TDB)
- sülbüklü ırbık:** Emzikli ibrik. (M29-TDB)
- sülemene:** Yüzde yara şeklinde belirti veren bir hastalık. (B6-164)
- sülē'mēnni- māḲsuTölü':** Süleymanlı Maksutoluğu Latifoğlu sülalesinin olduğu yer. (K4-TDB)
- süllüm:** Ispanak kaynayan suyun içinde haşlanıp, çıkarıp sıcak sıcak kırmızı biber, limon, nar ekşisi ile karıştırılıp sıcak yenen Osmaniye yemeği. (MDD)
- süllüm süllüm ol-:** Süllem, dağınık, düzgün durmayan. (K18-478)
- sülüklü:** Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- sümbüç:** Başparmakla işaret parmağının açılımındaki kadar uzunluk. (MDD)
- sümērbē'ḳ:** [sümerbank] Eskiden elbiselik kumaş, ayakkabı getirip halka ucuz satan devlet kuruluşu. (B8-TDB)
- sümüt:** Simit. (MDD)
- sümü'tdür-:** Sümürtdürmek, emmek, sonuna kadar almak. (K9-TDB)
- sür ḥa sür:** Uzun süre at sürme. (K9-TDB)
- sürāfi:** Sürahi. (M28-TDB)
- sürmeli bā':** Sürmeli bey hikâyesinin kahramanı. (D3-TDB)
- sürmeli can:** Sürmeli Bey halk hikâyesinin karamanı. (K9-315)

sürmelibē': Sürmeli Bey. (K9-64)

sürmēlišīm: Sevgili sürmelim. (M29-37)

sürt-: Sürmek. (MDD)

sürüyü sürüyü: Sürüyerek. (M11-TDB)

sütlü bulamaç: Sütle pirinçle yapılan bir yemek ismi. (M1-TDB)

süval et-: Hesap sormak. (K9-27)

süven: Deynek. (M26-263)

süzülū süzülū ğon-: Yavaş yavaş konmak. (M5-30)

süzün-: Acılı ve durgun hâlde hareketsiz durmak. (M1-TDB)

süzüne süzüne sürmēyī çek-: Ağır ağır sürme sürmek. (D13-77)

sōvük: [süyük] Dam saçağı. (D18-TDB)

sōykün-: 1. Yan yatmak, 2. Yana yaslanmak. (K21-TDB)

- Ş -

şó: Şu. (H2-TDB)

şābe/ şā'be: Düğünde apdal para toplamak. (S8-27)/ (S9-189)

şāben: Şaban. (K19-TDB)

şabık: Çabuk. (D4-TDB)

şāhmerēn: Büyük yılan. (D6-9)

şāhmeren: Büyük yılan. (K18-TDB)

şāk' ēdērek ho: [şaka ederek ho] Şaka etmek. (T5-2)

şaka gim' saħ' gim': [şaka gibi sahi gibi] 1. Yarı şaka yarı ciddi, 2. Gerçekte olmayacak olağanüstü bir durum, inanılmaz. (M12-TDB)

şakıldak: Değirmenin buğday dökülen yeri. (K8-TDB)

şakır şakır şakır: Çocuğu olanın evi taşlandığında çıkan ses. (M1-TDB)

şakırır: Taşın çatıdan kayma sesi, yansımali. (M1-TDB)

şākirt ātdı: Şakirt sesi çıkararak atmak. (H2-TDB)

şakırtlak şukurtlak şakırtlak şukurtlak: Atın ayak sesleri. (M8-1418)

şalgam: Bulgur unu ılık su, şeker ve yaş maya ile yoğrulup mayalanıp tekrar yoğrulur, maya bidona yerleştirilip, havuç uzun ince, şalgam küçük doğranıp on beş gün mayalanmaya bırakılıp sonra mayası çıkarılıp içilen Osmaniye içeceği. (MDD)

şalvar: Basmadan yapılan bol elbise. (M20-TDB)

- şalvarı çekdim ayāmā:** Bir işe girişmek için tam hazır olmak. (M7-TDB)
- şap şap şapıldā'p dur-:** Su ses çıkarmak. (T4-TDB)
- şapırtada bunu yaḥala-:** Aniden o anda yakalamak. (M13-TDB)
- şar şar aḥıyo:** Kuvvetli şarıl şarıl akmak. (M18-70)
- şarampal:** [şarapnel] Mermi, bomba parçası. (M5-16)
- şārḫ yeli:** Doğudan gelen, çok faydalı olmayan rüzgâr. (K18-643)
- şarpada ḡap-:** Hızlıca, anında almak. (S9-TDB)
- şarpadan ḡap-:** Hemen kapıp almak. (M14-TDB)
- şārpadan soḡ-:** Aniden, bir anda yılan sokmak, yansımali. (K18-TDB)
- şaşaḡla-:** Şaşırmak. (M8-1050)
- şaşırdın:** Ne yaptığını bilmez hâle gelmek. (M19-TDB)
- şat:** Köroğlu hikayesinde geçen ırmak ismi. (M13-TDB)
- şatafi şenni':** Mutluk, gösteriş. (M8-2643)
- şava:** Heber, bilgi alma. (K21-TDB)
- şāvāḡ:** Seyrek dokunmuş kumaş. (K21-TDB)
- şāvır:** Duyuru, bilgi. (K21-TDB)
- şāvırlān-:** Dinlemek. (K21-TDB)
- şāvlār:** Şalvar. (K19-TDB)
- şáyāḡ:** [sagiaki] pamuktan yapılan kaba, sert, dayanıklı kumaş. (K18-521)
- şē' hēp:** Gülme ünlemi. (K33-TDB)
- şécēri:** Mersin'de bir dere ismi. (M4-TDB)
- şēfle:** Şerife. (K22-TDB)
- şēherlī ḡāmır:** Şekerli hamur. (K13-TDB)
- Şēhniyēr:** Şehriye. (S10-TDB)
- şek şüp'e yóḡ:** Şüphesiz. (S1-TDB)
- şēker bulamacı:** Şekerle, nişastayla yapılan tatlı. (M17-TDB)
- şēKērli çörēk:** Ramazan bayramında yapılan şekerli pasta. (K13-TDB)
- şenelt-/ şēnēlt-:** 1. Nüfusunu arttırmak, 2. Şenlendirmek. (M21-15)/ (K18-TDB)
- şennik depe:** Zorkun yaylasında bir yer ismi. (M1-TDB)
- şenník şadamannık/ şēnnik şādımānnık:** Sevinç ve coşku, mutluluk ortamı. (M8-370)/ (D18-12)
- şennī'nen şadimannī'nan:** Sevinçle coşkuyla. (M8-2513)
- şērbet ḡavat-:** Şerbet kaynatmak. (B6-130)

şergede: Şer yuvası. (K21-TDB)

şêş/ şeş: Beyaz tülbente oya işlenerek yapılan başörtüsü. (H3-52)/ (M20-TDB)

şeşele-: Kilim dokurken ıstarda yukarıdan aşağıya düz inmek. (M29-TDB)

şeşîñî yokārî de'şir-: yüzüne inen baş ürtünü yukarı topla. (M23-191)

şı: Şu. (M19-82)

şih senem: Halk hikâyesindeki Aşık Garip'in sevdiği kız. (MDD)

şihca ali: Osmaniye'nin eski adamlarından çok yavaş yürüyen kişi. (M2-TDB)

şık şık şık şık şihirdā-: Değirmen döndükçe şıkır şıkır ses çıkarmak. (S9-TDB)

şıkır şıkır òyna-: Neşeyle sesli oynamak. (D13-75)

şīKır şīKır şīKır ēTireFimde dōlānı dōlānı òynā-: Hareketli şekilde oynamak. (S5-50)

şıkırdım oyunu: Kına yakılırken kadınların içerde halay gibi oynadıkları oyun. (M7-TDB)

şinā: Kağınının tahta tekerleğinin dışındaki demir çember. (K34-TDB)

şırhānā ġāzanı: [şirahne kazanı] İçinde üzüm kaynatılan büyük kazan. (S10-TDB)

şırhāna taḡdāsı: [şirahne tahtası] İçinde üzüm ezilen taş teknenin tahtası. (S10-TDB)

şırk āç-: Şırk diye bir anda açmak, yansımali. (K10-TDB)

şırlāḡ torbā: Parlak çuval. (K19-TDB)

şırp şırp dūzle-: Duvar sıvamak, yansımali. (K19-TDB)

şırrīt: Su akma sesi, yansıma. (K19-TDB)

şifā musḡası yaz-: Şifa olsun diye muska yazmak. (M14-TDB)

şifan: Yulaf. (MDD)

şıkā'tlen-: [şikâyetlenmek] 1. Şikâyetçi olmak, 2. Söylenmek, 3. Rahatsız olmak. (M13-588)

şile bēzi: Atlet yerine gömlek dikilen bez. (K8-TDB)

şillē türKüsü: Konyaya yakın bir Şille türküsü. (K34-TDB)

şillemen su: Pınar, akarsu. (D4-125)

şimşir: Sağlam, ağaç türü. (M22-133)

şinā: Kağınının tahta tekerleğinin dışındaki demir çember. (K18-692)

şinci/ şincik/ şindi/ şindicik/ şindićik: Şimdi. (M26-313)/ (M18-TDB)/ (M8-2190)/ (K6-11)/ (M23-321)

şind' 'en keri: [şindiden keri] Bundan sonra. (D4-55)

şindí nē ō'nek yā: Övünmeye gerek yok. (H7-74)

şindik' -'īmi/ şindik' -'īmi: Şimdiki gibi. (M23-148)/ (K7-TDB)

şindikī gēdişet: Şimdiki gelenek. (S3-208)

şinīk: On kilogramlık ağırlık birimi. (K18-427)

şīṅṅırdık şık şīṅṅırdık şık: Yürüme sesi. (M30-TDB)

şip şip damla-: Kan damlamak. (M8-2663)

şip şip şip bāt-: Kıldan yapılan eşyaların verdiği rahatsızlık, iğneleme. (H2-TDB)

şipirdim papıcı gey-: Ökçesiz, düz, hafif, oynak terlik. (M14-TDB)

şır şır şır şır ah: Şirildeverek, incecik akmak. (K32-TDB)

şirin dönē: Köroğlu'nun hanımı. (M19-258)

şirni-: Şımarık. (K21-TDB)

şirnik: Şımarık. (K21-TDB)

şirvānī: Düğünde oynanan oyun ismi. (S6-36)

şiş: Yufka emeği pişirirken saç üzerinde ekmeği çevirmekte kullanılan uzun ince alet.
(D7-87)

şişek: İki yaşındaki erkek veya dişi koyun. (T4-154)

şişirt-: Şişirmek. (K17-TDB)

şivrānē: Şirvane, düğün oyunu. (S8-TDB)

şivşir-: Kışkırtmak. (MDD)

şō'lemēn: Şu şekilde, şöyle. (H1-TDB)

şo başa: Öbür taraf uzak taraf. (S10-233)

şo ḡur' adamıṅ belinden enmē'm: Banamdan olmayım. (M9-TDB)

şo/ şō: İşaret zamiri, uzaktaki bir için. (M29-TDB)/ (T7-134)

şoba: Düğüne gelenden para istemek. (M22-19)

şobāla-: Gelen düğün misafirinden düğün için para almak. (H7-124)

şom et-: Var saymak, öyle olduğundan bahsetmek. (M9-TDB)

şondan ha bundan hā: Ondan bundan. (M10-TDB)

şonnar: Uzaktaki onlar. (M18-TDB)

şor ēt-: Söz söylemek, muhabbet etmek. (S3-TDB)

şor evi: Sohbet, konuşma yeri. (M19-TDB)

şora aṣṣā' tuva'la-: [şoraya aşağı tuvarlamak] Aşağıya doğru yuvarlamak, atmak.
(M13-TDB)

şōra: Çorba. (K6-TDB)

şora: Orta uzaklıktaki yer. (M8-2594)

şorallaq: 1. Şoraya doğru, 2. Bulunulan yerden orta mesafedeki uzaklığa doğru. (K6-TDB)

şordan şurdan derkēn: Genel konuşurken. (MDD)

şoriye: Yakın bir yeri işaret ifadesi. (M1-TDB)

şoydú şūydú dērken: Şo işi yapalım şu işi yapalım derken. (H1-22)

şöl' yāw: Şöyle yahu. (T7-75)

şıfān: Yulaf. (M26-TDB)

şti: Hayır anlamında ünlem. (M26-104)

şu 'āciyē: [şu geçe] Şu taraf. (B1-TDB)

şu başa dersēñ şo başa gēt-: 1. Dediğin bir sözü anlamaz olmak, 2. Söylenen sözü anlamadığı için söyleneninin tersini yapmak. (S10-TDB)

şu başa: Bulunulan yerden yakın yere. (S10-233)

şu tā' āltın: Şu kadar altın. (D8-61)

şu: Yakın eri bildiren işaret zamiri. (T7-134)

şuba: Apdalların düğünde para toplama işi. (M2-TDB)

şúfān: [şifan] Yulaf. (K23-TDB)

şu'm mar bunum mar: Sahip olduğu erzak ve eşyalar. (M21-42)

şurda hā burda hā: Şurayı ararken burayı ararken. (M8-768)

şúynam búynan: Şununla bununla. (M22-TDB)

şuyu buyu: Şusu busu. (M1-TDB)

şü: Şu. (H7-324)

şūñcā'Z şūñcā'Z: [şuncağız şuncağız] Çok az çok az. (K27-TDB)

şüp'e al-: Şüphelenmek. (M8-2560)

şüp'e hālet-: Şüphe sezmek. (S1-TDB)

- T -

tā āmarikede: [Ta Amerika'da] Uzaklık. (D4-627)

tā tā tā: Öküzü sürerken öküzü yürütmek için çıkarılan ses, ünlem. (S3-230)

tā: İşaret ifadesi. (K1-10)

tabaq: Büyük baş hayvanların tırnakları arasındaki yara, hastalık. (S10-412)

tābiyin: Tabi ki. (M26-24)/ (S8-TDB)

tācık hā: İşte. (K19-TDB)

tā'deş: [tağdeş] Yaşıt. (M1-TDB)

taf: Çardak. (M1-TDB)

tāFsır: [tasvır] Fotoğraf. (D18-26)

tāḥāwut: [takavvūt] Beslenme, rızık sahibi olma, emekliye ayrılma. (H7-445)

taḥēbe: Tabaka, sal. (S3-125)

tāḥrāna: Döğme, yoğurt, kekik karıştırılarak yapılan ve kışın çorbası yapılmak üzere kurutulan yiyecek. (S8-TDB)

tāḥtāl: Sumbas'ta yer ismi. (S8-TDB)

taḫ taḫ taḫ taḫ: Yansıma. (M8-2460)

taḫ taḫ taḫ taḫ taḫ: Silah sesi, yansıma. (M12-TDB)

tāḫ tūḫ tāḫ tūḫ tāḫ tūḫ: Silah sesi, yansıma. (H7-122)

taḫa: Yörüklerin hayvanların boynuna taktığı yuvarlak alet. (T1-TDB)

tāḫāww edēn'-'ādar: [takav edene kadar] Silah sesi duyulur duyulmaz. (T3-97)

taḫda bavıl: Tahta bavul. (M9-TDB)

taḫda çomçalı: Bastık dökerken kullanılan düzlemeye yarayan uzun saplı kaşık. (H2-TDB)

taḫda: Üzerinde ekmek açılan alet. (M2-TDB)

taḫdāci: Ev yapanlara odun getirenler. (S10-290)

taḫdādān dēpgi: İçi oyuk tarhana koyulup yuğurulan alet. (K19-130)

taḫdir de yerini bussuḡ: 1. Kaderde ne varsa o olur, 2. Allah'ın dediği olur. (M14-TDB)

tāḫıbına çık-: İzlemek. (K17-TDB)

tāḫilātmiyā dur-: Silah sıkmaya başlamak. (D1-TDB)

taḫır taḫır taḫır taḫır: Silah sesi. (M12-TDB)

tāḫırtıy' tıḫırtıy' sē'mē-: [takırtıyı tıkırtıyı sevmemek] Dağ hayvanı at, şehirdeki seslerden ürkmek. (K17-TDB)

taḫtaḫı: Tek sıkan silah. (MDD)

taḫtilō: Eski yazı makinesi. (K18-316)

tallā: Tarla. (B2-TDB)

tām ḡıvāma gel-: At güçlenerek binmeye, savaşa gitmeye hazır olmak. (K5-TDB)

taman: Önceki sözü hatırlatan tastik eden ifade. (M9-TDB)

tamanā: Önceki sözü hatırlatan tastik eden ifade. (K27-4)

tamāyn: [taman: tamın] Henüz, dahil. (M8-1321)

tāmbıdı tumbut tāmbıdı tumbūt: Düğünde çalgı sesi, ünlemler. (S3-188)

tāndır bazlaması: Tandırda pişirilen bazlama. (H1-TDB)

tanır göca: Senem ile Tanır halk hikâyesindeki Tanır. (K9-TDB)

tanır: Maraş'ın ilçesi. (M14-TDB)

tanırın çerçisi çerçi yusuf: Senem hikâyesinde Aşık Ali'ye senemden haber getiren kişi. (M14-TDB)

tanıröğlü: Senem hikâyesinin kahramanı. (D3-9)

tañ tañ tañ: Ay tutulup teneke çalındığında çıkan ses. (M1-TDB)

tañ tañ tuñ tuñ tuñ: Düğün misafirini karşılariken davul sesiyle silah sesinin karışımı ses. (M12-TDB)

tañgır tañgır: Paldır küldür. (M8-1920)

tapann'ı'ızı: Tapanda doğmuş olanın kız. (S10-TDB)

tapıdepesi: Yörüklerin göç ederken konduğu yer. (T1-TDB)

tapır tupur ıslanmak: Şiddetli yağın yağmurda ıslanmak. (M2-TDB)

tapışla-: Hafifçe vurmak, pışpışlamak. (MDD)

tāpoş tāpoş yā'lār: Top top taze yağ. (S3-17)

taptapı/ taptapı: 1. Küncü, susam çırpıma yarayan alet. 2. Mısırdan yapılan, günlük yapıpı kahvaltıda yenen, saçta pişirilen, kalın küçük yufka ekmek. (S3-50)/ (S3-TDB)

tarabulus gūşāk/ tarabulus gūşāk: İpek gelin kuşağı. (M24-TDB)/ (D4-TDB)

tarlañ çalış-: Tarlası işlenmek, ürün elde edilmek. (M19-TDB)

tarmatakış açık: Tamamen souna kadar her yer açık. (M8-2294)

tarp dedi bir şet düş-: Yüksekten tarp diye düşmek. (M18-145)

tarpada düş-: Düştüğünde tarp diye ses çıkararak bir anda, kolayca düşmek. (M13-572)

tas külā': Yarım külek miktarı ölçü. (D2-179)

tas: Dört okka, beş kilo iki yüz gram. (M2-TDB)

tatanoz: Tetanoz. (M29-TDB)

tatlı': [tatlık] Sert, kaba mizaçlılık. (T4-TDB)

tavık doldurması/ tavık doldurması: Tavuğun içine avcarlanmış soğan koyulup dikilip, kaynatılıp pişirilirdikten sonra dövme veya bulgur pilavının üstüne döşenerek hazırlanan Osmaniye'ye ait yemek. (M9-TDB)/ (M7-TDB)

tāvī'ñ hārķıdı: [tavuğun harkıdı] Tavuğun parçalanmış cesedi. (S9-TDB)

tavlar: Eskiden üzerinde ezan okunan yüksek yer. (MDD)

tāvlı: [tavla] At ahır. (D3-134)

tāvuk dut-: Tavuk beslemek. (B6-63)

tāyir: Tahir. (K25-TDB)

tōbe gōtürmē-: Kesinlikle götürmemek. (K19-TDB)

tōbē yok: Kesinlikle yok. (K6-TDB)

tōbeler tōbēsi: Dediğime tevbe olsun, bahsedilen bir sözü "Ben demiyorum." anlamında. (D19-TDB)

tçī dī'r: Hayır der. (M20-TDB)

tçit/ çī'/ tçī/ tçī'/ tçō/ tçū'/ tçū': Hayır anlamında ünlem. (MDD)/ (K18-326)/ (K8-TDB)/ (D5-TDB)/(K31-TDB)/(K18-204)/(K31-TDB)

tē hēh heh: Evet evet, hatırlama ünlemi. (K29-TDB)

tē terbiyesiz: Tuh yüzüne terbiyesiz anlamında kızma ünlemi. (M14-TDB)

tēberik gāssīyān: [teberik kalsın] Hatıra, andaç kalmak. (K31-TDB)

teberik: Hatıra hediye. (H2-TDB)

tecirli aşireti: İrmā'ñ bu geçesi, ırmağın güneyindeki köyler. (M19-TDB)

tecürübe de iş vār: Tecrübe işleri düzeltir. (D4-TDB)

tē'Çcüt namāzı: Gece kılınan namaz. (K22-TDB)

tek mūātdel silah: Tek kurşun sıkkan silah, Fransızların tankını delen tek silah. (M19-42)

tek tūFēklēr: Tek kurşun atan tüfek. (H7-262)

tekeçō': Sumbas'ta Memmetli köyüne yakın bir yer ismi. (S4-TDB)

tekeçō'/ tekkeçō: Eskiden Rumların yaşadığı Kadirli'de bir yer. (K17-TDB)/ (K21-TDB)

tēkēdēn tēlēmē çal-: Canı isterse olmayacak bir işi becerebilmek. (K34-TDB)

tekerekler: Karakışladan Osmaniye'ye göç eden Osmaniye'nin eski ailelerinden biri. (M19-TDB)

tekerlē'p kes-: Yuvarlak olarak, boğumlayarak kesmek. (M8-452)

tekertleme: Tekerleme. (H2-TDB)

tekgırma: Eski bir tüfek modeli. (M12-TDB)

tekniksiyen: Teknisyen. (M7-TDB)

tekrër gene geri: Tekrar, pekiştirmeli. (M20-TDB)

tel alışğan saz: Çalınmaya alışık, yatkın saz. (K9-TDB)

- telāvuz'ōn mülāvüz'ōn:** Televizyon. (B12-TDB)
- tēlek ğimi:** Kuşların kanat, kuyruk ve gövdelerinde bulunan kalın eksenli, çeşitli renklerde olabilen tüyleri gibi süs. (K8-TDB)
- telemē:** Bir tabak sütün içine yeni koparılmış incir kozalağını atıp sütü kestirip yapılan yiyecek. (K18-761)
- tēlēviziyyōn/ telev'zzōn/ telivúz'ōn/ teló'z'on/ telw̄'zon:** Televizyon. (K30-TDB)/ (K1-TDB)/ (D21-TDB)/ (K13-TDB)/ (D5-TDB)
- teli bozgūn ōt-:** Eski düzeni bozulmak. (D3-TDB)
- telefon fur-:** Telefon etmek. (K32-TDB)
- telefon:** Telefon. (K18-TDB)
- tellēplē-:** Telilenmek, kızmak, küskünleşmek. (K30-TDB)
- tellī maḥrama:** Bazı bölgelerde kadınların sokağa çıkarken manto üzerine örtündükleri pelerine benzer işlemeli örtü; başörtüsü. (M5-47-48)
- telli senem:** Halk hikâyesindeki Sürmeli Bey'in nişanlısı. (K9-188)
- temalt-:** Tamamlamak. (M8-TDB)
- tembāḥīm' yēr-:** Uyarmak, tembihlemek. (H7-349)
- tembeh vēr-:** Uyarmak. (K18-25)
- tēmēk:** Camsız kapaklı pencere. (B4-TDB)
- tēmsili kelām:** Örneğin. (B10-81)
- tem'us:** Temmuz. (M26-TDB)
- tēmüski gün':** Temmuz ayının günü. (K17-TDB)
- teneleme:** Hayvanlarda çok yemekten kaynaklanan karın şişkinliği. (M26-TDB)
- tēṅgere meṅgere:** [tingir mingir] Çınlamalı, yankılı ses çıkararak yansımali, ikileme.
- teṅgil meṅgil teṅgil meṅgil minaradan aṣṣā düş-:** Yuvarlanarak, paldır küldür sesli bir şekilde düşmek. (M8-2752)
- tēntāne:** Dantel. (B6-138)
- tepgir hava:** Tebdili hava, hava değişimi. (M25-TDB)
- tepsir-:** Hafif kurumak. (S11-TDB)
- tepsi ḡacı-:** Kına gecesi oynanan oyun. (S8-16)
- terānden çeke çeke get-:** Tüfeği ağaç kısmından sürüyerek gitmek.(MDD)
- terāzı:** [terazi] Yıldız ismi. (K30-TDB)
- terbiye yok, tertip yok, ḡorku yok:** Utanma, düzen kalmama. (M23-TDB)
- terbiyeleṣdir-:** Yabani hayvanı ehlileştirmek. (K8-TDB)

- tēre yā' soḡumu:** İçi tereyaḡlı bazlama dūrümü. (K34-TDB)
- terge-:** Bir işi yapmayı bırakmak. (K19-179)
- tērger gēderik:** Yaptığı işi veya bir yeri bırakıp gitmek. (B10-98)
- tērkec:** Terkeş, ok çantası. (K30-TDB)
- terki bā':** Hayvanın arkasına herhengi bi eşyayı bağlamak için kullanılan ip. (M2-TDB)
- terkileş-:** Bir ata iki kişi binmek. (M8-2569)
- terkileşmē:** Temekte kaşıḡı sırayla kullanma. (M2-TDB)
- terkine bin-:** Atın arkasına oturmak. (B12-TDB)
- termis:** Termus. (M2-TDB)
- tersine bir adam:** Aksi biri. (M8-297)
- tērsinē çēk-:** Kötüye yormak. (K30-78)
- tērsús:** Tarsus. (K17-TDB)
- tērşik:** Çıkırıktaki kıvrılarak yapılan ip. (H7-429)
- tērtiplik:** Bir üst tertiplerin önceliḡi. (B11-16)
- tertipsiz laf:** Çirkin, uygunsuz söz. (M9-TDB)
- tesbi:** Yaylalarda olan tespih tanesi gibi tohumu olan çalı türü bir bitki. (M13-TDB)
- tesçe:** Daha çabuk. (M22-143)
- tēselleme:** Tekerleme. (S10-TDB)
- teserleme:** Tekerleme, bilmece. (M23-TDB)
- teserlemiyē getir-:** Kıssa anlatmak. (M29-TDB)
- testekerek:** Yusuvarlak, tam yuvarlak, dolunay. (K18-TDB)
- testemam et-:** Tamamlamak. (M8-TDB)
- tēş ḡurut-:** Ayran veya yoḡurdu biriktirip kışın yemek yapmak üzere kurutmak. (M27-TDB)
- tetir eşgisi:** Sumak ekşisi. (H2-TDB)
- tetiri bā'lā:** Hasta iyileşmesi için tetiri otu bağlamak. (S3-127)
- tēvgirdē sürt-:** [kevgir] Süzekten geçirmek. (S10-422)
- tēvīr āşılı:** Aşılancınca çeşitlenmiş, aşılancın aşılancın ağaç. (K19-TDB)
- tēvir tēvir:** Çeşit çeşit. (K19-79)/ (K10-TDB)
- tēvirin dōndetdir-:** Çeşidini, değiştirmek. (K19-TDB)
- tēvirlēş-:** Çeşitlenmek. (K19-TDB)
- tēvlēk:** [tevrık] Yaprak. (S6-TDB)

tevl̥er et-: Temreyi koyulaştırmak, tortulaştırmak için temre üstüne sakız koymak.
(M26-TDB)

tevriz ğabā': Beyaz kabak. (H7-516)

tēvz' āleti: [tevzi aleti] Topun ayarını yapan alet. (B1-64)

tev'zyōn: Televizyon. (K8-TDB)

tēyy: [ta] Çok uzaklığı ifadesi, ünlem. (K9-TDB)

teze yāğ: Teryağı. (M19-TDB)

tezemiye: Çabuk hemen. (M13-556)

tēZgīrē: Teskere. (K34-23)

tezīngir çayı: Karagedik'te çay ismi. (D13-14)

ōtgūdū ōt ēt-: Baykuş ötmek. (K27-TDB)

ōtgün ādam: Yüksek sesle konuşan, girişken, diri adam. (S9-201)

tī' de-: Yok demek. (S9-227)

tī': Hayır anlamında ünlem. (M26-148)

tıbıKa: Bebeği yaşamayan, doğumdan sonra hemen ölen kadında var olduğu sanılan manevi hastalık. (D4-627)

tık tık tık tık çīrp-: Narın tanelerini çıkarmak, yansımali. (K19-TDB)

tık tık tık: Kapiya vurma sesi, yansıma. (M8-2256)

tık-: Bir anda kolayca anlamında, ünlem. (K18-TDB)

tıkātık dol-: Tam dolu. (K21-44)

tıkğıt tıkğıt tıkğıt bēygirinen: At yürüş sesi, yansımali. (MDD)

tıkır tıkır āklīmā gēl-: Arka arkaya hatırlamak. (K18-363)

tıkırdak: Koyunların boynuna takılan çanın bir küçüğü zil. (K18-8)

tıkırdık tıkırdık ed-: Ekmek bişirmek. (K6-6)

tıkırdık tıkırdık tıkırdık tıkırdık: Beşik sallama sesi. (MDD)

tıkırdık tükúrdúk ýāý-: Yayık elini yukarı aşağı sallama sesi çıkararak yayık yamak, yansımali. (K19-321)

tılasım: [tılsım] Büyü, esrarlı güç. (M8-2673)

tılasımlı bir köynek: Aslının babasının diktiği büyülü elbise. (D4-TDB)

tım tım çal-: Davulu yavaş çalma sesi, yansımali. (K19-165)

tım tım davul sesi gel-: Davul sesi duyulmak. (M14-TDB)

tım tım tım çal-: Kına yakmaya giden kızların çaldığı deplek sesi. (K13-TDB)

tıpğır kazan: Çinko, teneke, ince sacdan yapılan kazan. (K21-56)

tıñ tıñ tıñ tōzdur-: Halaç pamuk atmak. (H2-TDB)

tıp tıp tıphıārāk ēl'nēn dōndererek ğō-: Azar azar elle çevirerek koymak. (K16-TDB)

tıpıķla-: Taktir etme hareketi, sırtına hafifçe urmak. (M18-TDB)

tıpıķla-: Tıpışlamak. (M29-84)

tırābuzon: Trabzon. (K17-TDB)

tırañ tırañ: Silah sesi. (M3-TDB)

tırhāda gül-: İçinden gelerek aniden gülmek. (B10-39)

tırık: 1. Diken, çal, 2. Çok, tükenmez. (K9-TDB)

tırıklık: Dikenli çalılık. (M1-TDB)

tırıklık: Kesme çalısının çok olduğu yer. (M17-TDB)

tırıs dön-: Hızlanarak koşmak. (MDD)

tırķış: Tirşik. (S10-268)

tırlık: Beyaz ip. (M26-310)

tırlık: Dokuma çuva. (M17-70)

tırp' ad' otur-: Anında tam olarak yerleşmek, uymak. (M1-TDB)

tırpada düş-: Düştüğünde tırp diye ses çıkararak, bir anda, kolayca düşmek. (M13-572)

tırpān bēz: Eskiden köynek yapılan bez. (K18-563)

tırpān bēzdēn bēlipde bir ipdēn ipdēñ ğuşāk: Bele sarılan ve tırpān bezden yapılan bel kuşağı. (K18-563)

tırrık çuvāl: [tırlık Dokuma. (H2-TDB)

tırrıt-: Düşünde trene binme oyununda pis kuyuya atlamayanı kuyuya atmak, yansımali. (K18-912)

tırtat: Eski Kadirli'de Ermenilerin yaşadığı yer. (K17-14)

tītsin-: Tiksinmek, iğrenmek. (B11-TDB)

tīvriz: Tiflis. (D4-158)

tī hāh: Yok, hayır, ünlem. (K18-238)

tikdatör: Traktör. (K2-TDB)

tikenni: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

tikēnninip kēlisī: Kadirli Yoğunluk'ta yer ismi. (K18-662)

tikenninip mezerlī: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

tıķgıt tıķgıt çalış-: Değirmen sesi, yansımali. (K13-TDB)

- timsāl gētir-:** Örnek vermek. (B1-132)
- tıp tıp tıp öt-:** Motosikletin ritmik ses çıkarması. (K7-TDB)
- tıptıptı aşı:** Atın semerinin pandıl kayışının kaymaması için bağlanan kayış. (D2-MDB)
- tıpgıt tıpgıt tıpgıt:** Pamuk atarken çıkan yay sesi, yansımali. (K19-TDB)
- tini kaçmış hasır:** İpi kaçmış hasır. (K21-48)
- tintirik vursa düş-:** En ufak vurmada düşecek kadar zayıf, güçsüz olmak. (M13-TDB)
- tirkeli:** Arka arkaya bağlı. (K9-TDB)
- tirki-:** Arka arkaya bağlamak. (T1-TDB)
- tirşik vur-:** Tirşik bastırıp pişirmek. (B2-TDB)
- tirşik:** Dağda doğal olarak çıkan zehirli bir ot. (M2-TDB)
- titir ititir tititir:** Titreme. (S10-TDB)
- titir titir:** Her yeri felç gibi titreme. (M10-TDB)
- titiredi go-:** Öldürmek. (M23-46)
- titisin-:** Tiksinmek. (D4-TDB)
- tiy'āra:** Uçak. (K17-105)
- tiyniyetsizlik:** Yaratılışı bozukluk. (M29-13)
- tōğa:** Döğme ve ayrandan yapılan içine nane atılan çorba. (S2-20)
- toGuruJ:** Hamur kızartması, çerkez yemeği. (K34-TDB)
- tōhmālāmā:** Koyun veya keçide şişkinlik, tıkanıklık. (M26-TDB)
- tohmalan dut-:** Hayvanın boğazına yediği tıkanmak. (M26-TDB)
- tohmalan-:** Şişkinlik yapmak, tıkanıklık yapmak. (M26-TDB)
- tōKāc:** Çamaşır yıkarken derenin kenarında taşın üstündeki çamaşırı dövmeye yarayan tahta alet. (K27-TDB)
- toKācinān düv-:** Mısırı öğütmek için cuvala doldurup tokaçla ezmek. (S10-TDB)
- tokaç-:** Çamaşır yıkamaya yarayan tahtadan yapılmış sapı ince ön tarafı yassı alet. (M14-TDB)
- tokat gāzannar:** Büyük bakır kazan. (M9-TDB)
- toğdur muğdur:** Doktor. (D4-421)
- tōkmāk:** Halacın yaya vurduğu alet. (H2-TDB)
- toğur toğur toğur:** Zil sesi. (D9-76)
- toğurdağ:** Çan. (D9-77)
- toğüz del'eşşā':** Dokuz tane çambış eşek. (S10-314)
- tōlu tōl'öl-:** 1. Küçük topaklar hâlinde olmak. 2.Tane tane pilav. (K19-299)/ (B6-72)

- tolū yā'mır yādī' ğımı:** Çok sayıda kişi dolu sesi gibi ses çıkararak gelmek. (K8-TDB)
- tōlu:** Dolu. (S8-TDB)
- tomatis kaķınası:** Domates kurusu. (S9-TDB)
- tomātōs:** Domates. (D23-76)
- tombāk ğanca:** Semerde ip bağlanan demir, kocacık. (K8-TDB)
- tōmpād' āt-:** Düşünmeden bir anda söylemek. (H7-508)
- tōmus:** Temmuz. (D10-TDB)
- tōnāl/ tonēl:** Tünel. (K30-TDB)/ (H5-14)
- toņġurdaķ kelle hüseyin:** Osmaniye'nin en eski adamlarından birinin ismi. (M1-TDB)
- top ğumaşını boz-:** 1. Kurulu düzenini bozmak, 2. Elindekini kaybetmek. (M9-TDB)
- tōp top ossūņ geyiklerīņ yōrū-:** Dağlarda geyiklerin sürü hâlinde gezsın. (M8-TDB)
- topā'ćik topā'ćik görūn-:** [topakçık topakçık görünmek] Küçük yuvarlak olarak görünmek. (M23-TDB)
- toPaķ toPaķ et-:** Gelin kınasına avuç içinde top şeklinde verilen şekil. (K19-268)
- toPaķ toPaķ yā' ol-:** Yayık yayılınca yağ ayranın yüzeyinde birikmek. (K16-TDB)
- toPal eşşek gediyo ğımı tıj tıj get-:** Yavaş yavaş gitmek. (K8-TDB)
- topal hac' aħmetler:** Osmaniye'nin ilk ailelerinden biri. (M6-34)
- toPalak toPalaK et-:** Küçük yuvarlak hâlinde yap. (M23-278)
- tōpalak:** Ekşili yemek. (S10-TDB)
- toparlan-:** Bacaklarını açamadan tostop olup kalmak. (M23-293)
- topçú tēpesi:** Koçlu köyünün kalesi. (K16-TDB)
- toplandı geldi bipbirayak:** Aşırı izdiham dereesinde kalabalık. (M13-123)
- toprā' düş-:** Ölmek. (M26-175)
- toprāk ğız-:** Toprak baharda ısınmak. (K21-TDB)
- toprākdan takdayā bindir-:** Topraktan akan suyu tahta oluğa geçirerek akıtmak. (H3-89)
- topraķdēpe:** Sumbas'ta yer ismi. (S9-TDB)
- topraķġara:** Siyah üzüm cinsi. (M2-TDB)
- topraķlı dam:** Tavanı toprak olan ev. (M13-524)
- topuz gim' bir ğız:** Çok güzel. (M21-TDB)
- tor şāħānnārī yōrū-:** Genç şahinleri yürümek, genç adamları yürümek. (M8-TDB)
- toramam paşa demeli:** Toraman paşa denen, Sürmeli Bey hikâyesindeki paşa. (K9-83)
- torāşān:** Yeni yetişen genç. (H7-30)

torķ: Çoban köpeklerinin boynunu korumak için takılan dişli tasma. (T1-211)

torlama toplam' _ asılları: 1. Asılları karışık, soyu arışık aile, 2. Asil olmayan aile. (MDD)

torlanıp toplan-: Toparlanmak. (M9-TDB)

torlāniyē toplāniyē: Birleşip düğümlenmek toplanmak. (H1-23)

torpúllü: [torpilli] Kayıranı olma. (K9-TDB)

tortop: Ellerini, kollarını, bacaklarını açamadan tüm vücut. (M29-TDB)

torün ēē: Türküde geçen suçsuz yere öldürülen kız. (D3-TDB)

torun ķābīlesindēniz: Feymani'nin avşar kabilesi. (K21-TDB)

torun yusufuñ ğonā: Fransız işgāli sırasında Osmaniye çetelerinin karargāhlarından birinin adı. (M1-TDB)

tōrunnārım düzüm düzüm: Çok sayıda torunu olma. (S10-79)

toSç'/ toZcu: [tozcu] Değirmeni bekleyen üğütme işini ayarlayan kişi. (K29-TDB)/ (M2-TDB)

tostopak ğal-: Dağılmadan bütün kalmak. (M7-TDB)

toy: Tavukgillerden, böcek ve tanelerle beslenen, orta büyüklükte av kuşu; toy kuşu. (D4-TDB)

tozuķ-: Hemen kaçmak, toz olmak. (K21-TDB)

töbe āsdāfura ğēl-: 1. Tevbe etmek, 2. Kötülükten vaz geçmek. (D13-TDB)

töbe āsdāfura ğēl-: Yaptığı hatalara tevbe etmek. (D13-TDB)

tö'be áyāķları böylēydi: Kötü bir şeyi ifade ederken, başımıza gelmesin anlamında tevbe. (D19-42)

töbe cingān dē'l: Kesinlikle çingene değil. (K9-274)

töbe ğünāhime: Yanılmıyorsam. (D4-407)

töbe nāñúzūbillāh: Töbe eder Allah'a sığıyoruz, Allah korusun, tehlikeli bir durumda veya tehlike ihtimali olan durumda söylenen söz. (D1-TDB)

töbe nēñúzūbillēh: Allah'a sığınırız. (K8-TDB)

töbe yānı: Öyle değil, yalan. (K12-27)

tö'bē: Kesinlikle. (K17-TDB)

tödē mısdā': [tude Mustafa] 1. Yığın, küme, 2. Çitten örülüp içine saman doldurulan yüksek yer, 3. Toparлак Mıstafa. (M26-TDB)

töde: Buğdaylı sapı göbek yapmak. (K31-TDB)

töm töm et-/ töm töm töm töm et-: Çenesindeki sakal bir aşağı bir yukarı hızlıca hareket etmek, yansıma. (K7-TDB)/ (K6-TDB)

tū': Tüy. (S2-TDB)

tuf dē'm: Tükürmek. (K7-TDB)

tūğ: Beylik tuğu, bey olduğunun alameti. (K21-TDB)

tūğlü tūğl': Tüylü tüylü. (S9-TDB)

tū'luğ ğazan-: [tuğluk kazanmak] Rütbesi artmk, zenginleşmek. (M11-TDB)

tū'm çāl-: Şifa için dua okuyup ip düğümlemek. (H6-TDB)

tum-: Suyu dalmak, yumulmak. (K19-TDB)

tumār tumār çık-: Suyu dalıp çıkmak. (M24-TDB)

tumdur-: Suyu daldırmak. (T1-157)

túp de-: Kısa tükürme sesi, yansımali. (M29-TDB)

tura: Oyun ismi. (S6-50)

turāb ol-: Toprak olmak. (M9-TDB)

turāç murāç/ turāç: [dürrac] Sülüngillerden, erkeklerinin bacaklarında iki mahmuz bulunan, hepçil, iri yapılı, boyu 34 cm. kadar olan kuş; çil kuşu. (D15-TDB)/ (K6-TDB)

turnānıĝ kēpezlēri: Turna teli. (K21-TDB)

turturlu: Tırtırlı. (M22-TDB)

tus-: Aşağıya doğru yumulmak. (K32-TDB)

tuvalak: Yuvarlak. (M15-13)

tuvālasıĝ ħalāsī: Kadirli'de kale ismi. (K21-TDB)

tuvarla-: Yuvarlamak. (M13-TDB)

tūy sūdūr-: Koyun yün uzatmak. (T1-TDB)

ōtū'yüz üçayaĝ: Düğün oyunu. (S8-TDB)

tüfē' adama sıkmaĝ için daşımazlar: Tüfek insan vurmak için taşınmaz. (T4-TDB)

tüfengi boşan-: Silahı kontrolü dışında ateş etmek. (M17-TDB)

tükútdür-: Temriye iyileşsin diye tükürüğünü sürüp mürekkepli kalemle yazdırmak. (S9-144)

tülek: Kurnaz, açıkgoz. (K9-TDB)

tülü divē: Tüylü deve. (T1-176)

tülü mayā: Uzun tüylü erkek deve. (K21-TDB)

tümtüs: 1. Kaskatı donmuş, 2. Bütün. (M8-252)

- tüp:** Çeşit, tip. (K18-415)
- türkü düzü:** Cebel'deki tarlalık yerler. (M20-TDB)
- türkü nesli:** Eski aşıklar. (M1-2)
- türkü yaz'sı:** Cebel'e yakın düzlük bir yer ismi. (M19-TDB)
- türkü yaZ'sī:** Cebel'de bir yer ismi. (M19-365)
- türkü:** [türkün] Ana baba ocağı, ata toprağı. (H3-76)
- türkünün düzü:** Zorkun yaylası yakınlarında bir yer. (M1-18)
- türküyü ğaldır-:** Türkü söylemeye başlamak. (MDD)
- tüstüm bişēr:** Gövdesi parçalanmadan pişmek. (K10-TDB)
- tütün düz-:** Tütünleri kurutmak için ipe dizmek. (H6-175)
- tüyümün sayısında iş dut-:** Çok çalışmak. (M17-TDB)

- U -

- u vā'daça:** O zamana kadar. (M18-89)
- u vākıt:** O zaman. (H3-18)
- u:** O, kişi zamiri. (K31-TDB)/ (H7-362)
- uc' ucuna ulu-:** Bağlantılı olarak sırasına göre anlatmak. (D4-291)
- ucu dönme sürü:** Belirsiz sayıda hayvanı olan sürü. (M13-TDB)
- ucu yōk tacı yok:** Başlangıcı yok sonu, süresi yok. (D13-TDB)
- uç-:** Yıkılmak. (M1-TDB)
- uçcaca:** Usulca, yavaşça. (D3-TDB)
- uçcacık/ uçcacık:** Sessizce. (M18-147)/ (M18-TDB)
- uçcā'zı:** Uç kısmından çok az. (M8-2919)
- uçgur meFenneş-:** [uçgur ehvenleşmek] Uçgur zayıflamak, gevşemek. (T4-TDB)
- uçsa da o'lağ:** Karatepe fıkrası. (K8-84)
- uçu:** İçin. (T3-54)
- udul-:** Ütülme. (D13-58)
- ūkranyie:** Ukrayna. (K6-TDB)
- ul-:** Yumşayarak gevşemek, çözülmek. (M8-412)
- ulā-:** Ekleme. (H3-40)
- ulāK āt-:** Yatağın iç bezine ek yapmak. (D4-691)

ulālī: Birbirine bağlı. (S10-214)

ulan: [oğlan] Erkeğe seslenme ifadesi. (M8-TDB)

ulāñ ğārdaş: Hey Kardeşim, hitap. (S8-TDB)

ulāşlı aşireti: Osmaniye'nin en temel kurucu yerli aşireti. (M20-TDB)

úlēn avrat altın çıkını: Çok değerli akıllı becerikli kadın. (M17-TDB)

úlōyn: [ulan] Seslenme ünlemi. (M4-38)

ū'ltu çök-: Uğultu sesi yükselmek. (K21-TDB)

ulubatlı ḥasān: İstanbul'un fethinde Türk bayrağını burçlara ilk diken kahraman. (K4-TDB)

um bulamacı: Unun içine şeker atılarak pişirilen tatlı. (MDD)

umsulūḳ: Ummak, içinden canı istemek. (K1-TDB)

umucuḲ ol-: Bir yiyeceği görüp canı çekip yiyemeyip hasta olmak. (M24-TDB)

ūñ güm' ol-: Mercimeğin kaynamış erimiş hâli. (D6-TDB)

urbiyālī: Omuz ile göğüs arasındaki parçası, robası olan elbisi. (M26-151)

ūrbūḳ: İbrik. (K23-TDB)

urkiye: Rukiye. (M23-143)

urubuna ver-: Tarlayı mahsülün dörtte birine kiralamak. (M16-TDB)

uruk ğuşū: Sökün kuşu. (K18-700)

urūm: Rum. (K17-TDB)

ū'runyōlu: Sumbas'ta yer ismi. (S9-TDB)

urup kilō: İki yüz elli gram. (S3-TDB)

uruplā': Tasın dörtte biri, iki kilo buğday. (K25-TDB)

urupluḳ lira: Çeyrek altın. (M2-TDB)

urusyyīyē: Rusya. (K17-TDB)

urúşen ali: Köroğlu'nun gerçek ismi. (M11-TDB)

úryā: Rüya. (K30-TDB)

usca usca ğonúş-: Kısık sesle konuşmak. (MDD)

usdūn: Hezen, ev yapımında ana direk olarak kullanılan kalın ağaç. (K34-TDB)

usul boylum: Güzel ve düzgün vücuda sahip kişi. (M26-125)

uşāk bür' úşāk: Hitap ifadesi. (M13-TDB)

úşde: İşte. (D14-85)

ut ḥāyā vārıdı: Utanma, edep olmak. (S11-TDB)

utlū ḥayālī: Şerefli güzel ahlaklı. (M27-TDB)

uvāk: [ufak] Küçük çocuk. (B12-TDB)

uy āḥa ḥa ḥa ḥa: Ağlama ünlemi. (M23-TDB)

ūý úý: Acıma, üzülme ünlemi. (S2-5)

uyaşları ē'rí yā'yıl-: [üveçleri ayrı yayılmak] Sığırlar sürüsüyle yayılmak. (M13-TDB)

uyku puṇārı: Kerem ile Aslı hikâyesinde suyundan içeni uyuduğu pınar. (K9-TDB)

uyuz uykusı: Derin uyku. (M8-2941)

ūyuzluk: Krayiğitli köyünün eski adı. (H7-TDB)

uy'yū uy'yū ētlen-: Çok uyumaktan kilo almak. (B6-160)

ūz uz purçār-: İlkbaharda yavaş yavaş yaprakların ucu açmak; yeşillenmek. (S9-TDB)

ūz ūz ūz āl-: Dikkatlice, uygun olarak almak. (K19-TDB)

ūz yīlānı: Sinsi, fesat insan. (B2-TDB)

ūzak sür: Uzun sürmek. (D3-4)

- Ü -

ūFēlemeç: Bulgur yuğurularak yapılan yemeklerin genel adı. (S10-TDB)

ūzümün tevā': Üzüm dalı. (K18-153)

'üce ḥopur: [yüce hopur] Karayiğit'e yakın yer ismi. (H3-77)

ücecek: [ücecek] Yüksekçe. (K8-TDB)

üçüret parası: Bir şeyin fiyatı, maddi olarak karşılığı. (M8-302)

üç adım atma: Uzun atlama oyunu. (K34-TDB)

üç ayaklı bir çatma yannık: Çatmada asılı tuluk şeklindeki yayık. (M21-TDB)

üç buçağda kes: Bir canlıyı buçağın üç hareketinde boğazlamak. (M1-TDB)

üç gışlı sac 'yā': [üç köşeli sacayağı] Üç köşeli sacayağı. (K19-TDB)

üç ken dört ken: Üç kere dört kere. (M18-TDB)

üç kenner: Üç kere. (M29-TDB)

üç yüz om bēşlilēr: Bin üç yüz on beşTE doğanlar. (K17-106)

üçayā'ḡ ā'rı: Düğün oyunu. (S8-TDB)

üçgül: Yer fıstığına zarar veren ayırık otu. (M26-TDB)/ (M20-TDB)

üçüncü cemre düş: Cemre toprağa düşmek. (K21-TDB)

üfeliye üfeliye üfeliye: Üfeleyerek, yoğurmak. (MDD)

üfeliyēver-: Parmakları arasında sürterek ezmek. (MDD)

ūhū demiye ḡalma-: Ağlamaya başlamasına fırsat kalmamak. (M8-478/479)

ül'olārāk: Öyle olarak. (S4-TDB)

ülgēri terāziyi bilme-: Çoban ülgeri teraziyi bilmezse koyunlar ülger çalması olur ölür.
(S10-TDB)

ülgēr: Yıldız ismi. (K30-TDB)

ümiriyē: Umre. (K30-TDB)

ümmet inciri: Zorkun yakınlarında bir yer ismi. (M4-TDB)

ümmeti müslümān: Müslümanlar. (K9-TDB)

ünfērse': Üniversite. (D1-42)

ünfērs'esi: Üniversitesi. (D1-TDB)

ünne-: Ünlemek. (T7-96)

ünnēndi şānnāndī : Herkes tarafından bilindi. (H7-320)

ünūñden durulma-: Çok ünlü olmak. (M8-2011)

ünüvērseti/ ünüve'sdi: Üniversite. (D15-7)/ (M26-209)

ürküşmüye başla-: Hep birden korkmaya başlamak. (T4-TDB)

ürt-: Keçi kellesinin kıllarını kazımak (H1-TDB)

ürüsdem: Rüstem. (H7-366)

ürüsdenner: Rüstemler. (D13-23)

ürüsüm: Gelenek. (S8-47)

ürüzgārdān 'ilā sēz-: 1. Rüzgārdan tehlikeyi anlamak, 2. Çok zeki, dikkatli olmak.
(K18-256)

üstlü ıy'yō: Üzerine dizmek, sıralamak. (H2-TDB)

üş tap gıy'ēt-: Üç eşit kenar, eteği üç eşit parçada kesmek. (H1-45)

üşdepe: Osmaniye'de yer ismi. (T1-TDB)

üşlē bēšlē yēdisi bir fāsıl: Türkü sayıları. (K18-TDB)

üşū'şün: Üşüyünce. (K18-TDB)

üşündür-: Toplamak. (S13-TDB)

üt-: Kıllarını yakmak. (M26-TDB)

ütele-: Kıllarını yakmak. (D3-TDB)

ütlē-: Kurban kellesinin tüylerini ütelemek. (D6-TDB)

ü'tlē: Kellenini kıllarını ütelemek. (D6-25)

ütütdür-: Kelle paça ütmek. (S10-TDB)

üveç ol-: Kesilecek büyük baş hayvan. (K21-TDB)

- üvëyik:** Kuzey yarım kürede ekili alanlara yakın ormanlarda yaşayan, tanelerle beslenen bir tür yaban kumrusu. (K6-TDB)
- üvëyüp:** [üveyik] Kuzey yarım kürede ekili alanlara yakın ormanlarda yaşayan, tanelerle beslenen bir tür yaban kumrusu. (K6-TDB)
- üzengilik ver-:** Gelin attan inerken kaynana veya kayınbabanın tarafından hediye sözü vermek. (MDD)
- üzengilik:** Gelin attan inerken kaynana veya kayınbabanın verdiği hediye. (K19-249)
- üzücek burnu:** Sofular köyüne yakın yer ismi. (K19-TDB)
- üzüm müzüm:** Üzüm ve benzeri şeyler. (K6-32)

- V -

- vaç vuç vaç vuç:** Döğme çekilirken çıkan yansıma. (M2-TDB)
- vādeleş-:** Tekrar buluşmak üzere birbirine süre vermek. (M8-1190)
- vağunat:** Vagon. (MDD)
- vakır vakır vakır vakır gāyna-:** Şiddetli kaynamak. (M7-TDB)
- vala 'ā vilan 'ā derken:** İkna etmek için lafı dolandırmak. (K8-TDB)
- val'āyi:** Vallahi, yemin. (M8-2323)
- vallā' billā' tillā':** [vallahi, billahi tillahi] Yemin. (M29-TDB)
- vallahi billehi:** [vallahi, billahi] Allah şahidim olsun ki. (M7-TDB)
- vāllāyi:** [vallahi] Yemin. (K5-TDB)
- vāñķ vūñķ vāñķ vūñķ oku-:** Eski yazıyı okumak, ünlemler. (K11-54)
- vār gō'nū yok gō'nū:** İster istemez. (B8-TDB)
- varana tā':** [varana değin] Süre. (M26-TDB)
- varañgelen:** İplerin arasından geçirilen alet. (M26-318)
- vārḥasili:** [velhasılı] Sonuç olarak. (D4-367)
- varlī'nā ġarķ ol-:** Mala mülke kavuşmak, zengin olmak. (K9-460)
- vārmiş olmuş:** Varmak üzere olmak. (M17-TDB)
- vārsata:** Safsata. (S4-TDB)
- vāsīyēt:** Ölen kişinin parasını fakirlere dağıtmak. (H7-152)
- vaşikdon:** [vaşington] 1. Portakal cinsi. 2. Göbekli tatlı, iri portakal. (M1-TDB)
- vatana kölgəsi düş-:** Türk vatan için canla başla çalışmak, Türk vatanına faydası olmak. (D4-12)

vāvviḥ: İki araç karşılaşp zıt yönde tam birbiriyle yanyana geldikleri anda çıkan ses, yansıma. (K8-TDB)

vay anaḡ' avrādıḡı: Küfür. (K8-TDB)

vay anaḡı avradıḡı: Kızgınlık ifadesi, küfür. (M8-519)

vāy gidi gēnşlik: Özlem bildiren ifade. (K22-TDB)

vāy tuḥ: Acıma, pişmanlık ünlemi. (D13-TDB)

vayā't dā: Veyahut da. (K21-TDB)

vāyḥ/ vayḥ'/ vāyy: Acıma, üzüntü ünlemi. (K32-TDB)/ (M26-TDB)/ (M24-TDB)

vāyīde: Vahide. (K34-TDB)

vēr yē'm ört yatıym: Hazırcı, tembel kişi. (D4-758)

verdī sözde heş dā'l: Verdiği sözü tutma niyetinde olmamak. (M14-TDB)

vereseciler: [veresiyeciler] borca alışveriş yapanlar. (M9-TDB)

vērdīm dātlısı: Kızın oğlan evine sözü kesildiği anda yenen tatlı, ağız tatlısı. (D10-26)

vergili: Sözlü kız. (D3-TDB)

verḥa: Durmadan, devamlı. (MDD)

vēricin uçun: Vermek için. (S3-TDB)

vērili vērili: Verilerek, bütün varlığıyla, gücüyle isteyerek yapmak. (K22-TDB)

vērişdir-: Para dağıtmak. (S10-TDB)

vermem mürmem: Vermem falan demek. (MDD)

vermişler olmuş: Kızı birine vermek üzere olmak. (T4-91)

vesāyit: Vasıta. (S6-92)

ve'tdā: Veyahut da. (K21-1)

veyāḥut ki: Vayahut da, ya da. (K4-26)

vezirden ḥoca: Hem vezirlik yapan hem imamlık yapan kişi. (M8-1917)

veziri vüzarıya: vezirler. (M8-1337)

vō'hüt: Veyahut. (H7-107)

vıır vıır oyña-: Çocukların oynama şekli. (M12-TDB)

vıçıkḡ gim' ol-: Cıvık olmak. (M17-93)

vıçıkḡla-: Cıvık bir şeyi sıkamak, yansımalı. (K13-TDB)

vıḡ ver-: Çılgılık atmak. (M8-2534)

vīk diyerekden: Hayvan için, öterek. (M14-TDB)

villā': [vallahi] Yemin. (M27-TDB)/ (H2-TDB)

vıḡıl vıḡıl ḡurt düş-: Vücudu çürüyüp kurt düşmek. (K30-TDB)

vırç vırç birbirinē ğucaķlaş-: Dūğünde oynarken terli terli sarmaş dolaş oynamak. (M2-TDB)

vırķ vırķ bō'l-: Boĝazından vırk vırk ses çıkarıp soluyamayarak boĝulmak. (M27-TDB)

vırk vırk et-: Kurbaĝa sesi çıkarmak. (M18-TDB)

vırt vırt vırt vırt oyna-: Oyun oynamak. (MDD)

vıtdırı vızzıķ: Uyduruk. (M11-TDB)

viyyıķ viyyıķ viyyıķ : Deli katır koşarken çıkardığı ses. (M13-TDB)

viyyıķ viyyıķ viyyıķ viyyıķ viyyıķ: Bebek baĝırma sesi. (M29-TDB)

vız vız vız çalış: Çok çalışmak. (B2-TDB)

vızıl vızıl vızıl çalış-: Durmadan çalışmak. (M18-TDB)

vızzıt vızzıt vızzıt: Elden ele dolaşma, yansıma. (K8-TDB)

vızzıt vızzıt zızzıt: Yansıma. (D2-177)

vicir v̄icir d̄il d̄ōk-: Yalvarmak, yansımali. (T6-TDB)

vit vidir: Çok küçük işe yaramayan. (M17-TDB)

vīyh: Korku ünlemi. (K9-TDB)

viyhır/ viykır-: Çıĝlık atmak. (M29-TDB)/ (D8-40)

vur dedī' vurduķ, ğır dedī' ğırdıķ: Emri yerine gelmek. (M14-TDB)

vuranaçā: Vurduğu anda. (M13-TDB)

vūrduķ atāşī: Ateşi kuvvetlice yakmak. (D1-TDB)

vurĝum vur-: Eskiden kanserden ölmek veya aniden ölmek. (M26-TDB)

vurĝun: Ani ölüm. (S13-TDB)

vūrucú ğırıcı tāhımi: Çapulcu, eşkıya takımı. (D15-10)

vuru'ķan vuru'ķan: Defalarca vurma. (M13-TDB)

vuruncuķ palāzın' çıkar-: Vurunca yere sermek. (M23-37)

vūrurdu dirmī' çēwır-: Fıstıĝın dallı tarafını alta toprklı tarafını, kökünü üste getitmek. (D5-TDB)

wāl'aħa: [vallahi] Yemin. (M8-485)

wāşikdōn portāķallāri: [vaşington portakalı] Göbekli, tatlı, iri portakal. (K34-TDB)

- Y -

y' allāħ birē: [ya Allah bire] Bir anda, aniden, hızla. (M1-TDB)

ya da kī/ ya da kī: Veyahut da. (M29-TDB)

yā reP' ʿallāhım: Ya Rabb'ım, Allah'ım, yalvarma ifadesi. (K12-26)

yā repbi şüKür: İstenen bir şeyin olması durumunda çok şükür ifadesi. (M30-TDB)

yaba ğundağ: Zeytin acarı tüfek, kundağı, ağaç kısmı zeytin ağacından yapılan silah.
(M19-36)

yaba: Üç çatallı saman atmaya yarayan ağaç tırmık. (D2-173)

yabancımız zok: Herkes birbirini akraba gibi sever. (D21-35)

yadıK օyunu: Yörüklerin oynadığı kim vurdu oyunu. (T1-TDB)

yadırğı çirkin laf: Kaba, uygunsuz kötü söz. (M9-TDB)

yādırğı: Abancı. (B7-67)

yāğnış: Yanlış. (K30-TDB)

yāhā/ yāha/ yāhō/ yāho/ yaḥo/ yāhō: [ya hu] Seslenme ünlemi. (K18-65)/ (D13-TDB)/
(K12-12)/ (K8-TDB)/ (M8-TDB)/ (T3-TDB)

yāhō yāw yörüp hele: Haydi harekete geçin, anlamında söz. (M2-TDB)

yaḥut kınā: [yahut ki] Veyahut da. (M13-TDB)

yakışarağdan yakışmıyarağdan: İyi kötü, elinden geldiği kadar, becerebildiği kadar.
(M19-TDB)

yakışdır-: Sözleri yerli yerinde uygun söylemek. (T4-TDB)

yālāṅgoz: Yanıkkışla yakınlarında yer ismi. (H7-TDB)

yalāṅgōz: Yanıkkışla'ya yakın yer isimleri. (H7-279)

yālḡām: Odun parçası. (B4-45)

yā'lı ballı: [yağlı ballı] Hamurla tere yağı ile ve pekmeze yapılan tatlı. (M7-TDB)/
(S10-TDB)/ (M15-19)

yā'lı ḥamzan: Çiriş kurutularak dondurularak yapılan termus gibi içine konan yağı koruyan kap. (M2-TDB)

yā'lık bā'la-: Kenarları oyalı beyaz tülbenti, başörtüsünü başına bağlamak. (M9-TDB)

yā'lık: Beyaz tülbente işlenen oya ile süslenmiş baş örtüsü. (K18-TDB)/ (K27-TDB)

yalpīna: Dikine. (M7-TDB)

yālḡāyāk: Sumbas'ta yer ismi. (S9-TDB)

yālḡātsıṅ: Fakir, yoksul. (S6-TDB)

yālḡi օtūr-: [yalnız] Yalnız oturan adam. (K30-62)

yallah bir vuruyo: Var gücüyle vurmak. (M14-TDB)

yālpandan çık-: Bir anda belirlemek, ortaya çıkmak. (B10-12)

yam başına: Yanı başı. (H2-TDB)

yamiliver-: Bir yana eğilmek. (M8-2147)

yāmır depesi: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

yā'nduruḳ: Beyaz köpek. (D7-TDB)

yānī kũ: [yani ki] Şu demek ki. (D9-57)

yānımızdā bıdır bıdır ēt-: Kendi kendine konuşmak, söylenmek. (S9-16)

yanını ver-: Yaslanmak. (M8-166)

yanıyanna: Yanyana. (M8-2519)

yāni ki: Şunun için. (D8-TDB)

yāni kinē: Demek o ki. (D8-TDB)

yanköş: Kilim nakışının ismi. (M29-TDB)

yānnārīmā vur-: Çaresizlikten sıkıntıdan yumruğuyla böbreklerinin aşağısına vurmak. (K19-258)

yannık vur-: Yayık yaymak. (D4-649)

yannık yay-: Yayıkta ayran ve yap hazırlamak. (M9-TDB)

yānnıḳlār sāpır sāpır yat-: Yayıklar art arda ve çok miktarda yatmak. (B5-10)

yannī' yellendir-: Yayıḡı daha hızlı sallamak. (M21-TDB)

yaḡalan bā'datdan döner: Yanılan Bağdat'tan döner. (MDD)

yāḡār: Keçi cinsi. (D7-TDB)

yaḡıl'ol: Acılı, dertli olmak. (D3-TDB)

yāḡız: Yüzü sert, kötü kişi. (K22-TDB)

yaḡḳı: 1. Heves, iştah, içindeki heyecan, 2. Dert. (M19-TDB)

yapışılacaḳ: Yapıştırılacak şey. (M9-TDB)

yāpıtdır: Yaptırmak. (S10-TDB)

yāpmíyómcasınā: Emri önemsemeyerek, emre karşı gelmek. (D3-TDB)

yāpyālınıZcā: Yapayalnız. (K10-TDB)

yar'otu: Yara otu. (M17-TDB)

yā'r eşşek: Sırtı yaralı eşek. (K21-TDB)

yar yataḳ: Yatak döşek türünden eşyalar. (M8-TDB)

yāra bilēn: Yaraların çaresini bilip tedavi edebilen kişi. (B6-156)

yara del-: İltihaplı yarayı yarmak, açmak. (M17-TDB)

yarGān: İncir kurusu. (K13-TDB)

yāri şāḳa yāri saḥ' ḡmī: Şaka gibi gerçek gibi, şakayla karışık yapılan iş. (D6-TDB)

yarı yata': Yatak türünden şeyler. (H2-TDB)

yāriyēšli: Faydalı. (K18-644)

yārmā bīšmē: Döğme kırığından yapılan pilav. (S3-2)

yārmā: Döğmenin daha küçük çekilmiş, dövme kırığı. (S10-372)

yārma: Yeçit. (H6-TDB)

yarpuzuñ süsü: Cebelin suları. (M21-TDB)

yarsıfat: Ceyhan. (M19-176)

yaryara küsdü: Kilim nakışı. (M29-TDB)

yasıl: Yana eğilmek. (M8-2150)

yaşıl yağlık düşdü ğaşa: Yeşil başörtüsünü kaşına kadar kapatacak şekilde örtmek. (M14-TDB)

yāşıl: Yeşil. (D4-480)

yāşlaş-: Yaşlanmak. (D1-7)

yaşlaşışın: Yaşlanınca. (M23-318)

yat yat ka'k ka'k: Emre itat etmek. (M8-1910)

yātārken: Yatarken. (K30-71)

yātdı mı töbē: Öküz yatınca artık kesinlikle hareket etmez. (K6-TDB)

yatıp soluk soluk iç-: Akar suyu yere yatıp ağzını verip içmek. (M2-TDB)

yātırġā dām: Evin bir tarafını yara, dağa yaslayarak yapılan dam, ev. (K18-575)

yātıroluk: Sumbas'ta yer ismi. (S4-TDB)

yatiyo yatiyo yatamıyo: Rahat edememek uyuyamamak. (M8-2237)

yātmiş ġūru yerē: Sergisiz yere yatmak. (M17-TDB)

yatmīyācāk ġūnnēr: Rahat kalmayıp Türk vatani için, intikam için askerlerin kurtarılması için çalışacak günler. (M8-2459)

yāvan laf vēren: Farsak aşireti. (M19-TDB)

yavaş 'ele: [yavaş hele] Biraz dur. (D4-6)

yavuzurağ bir at-: Sert, azgın. (M13-88)

yāw/ yāwō/ yāw/ yāwō/ yāw/ yāw/ yāw/ yāwō/ yāwō/ yāwō/ yāwū/ yāwū: [yahu] ünlem. (K34-TDB)/ (D9-31)/ (K25-TDB)/ (T1-TDB)/ (T3-34)/ (T3-36)/ (M3-TDB)/ (D3-TDB)/ (K25-TDB)/ (B1-TDB)/ (K18-449)/ (D9-TDB)

yawān āyrān: Yağsız, suyu fazla, duru ayran. (K18-738)

yayāk: Yayık. (K21-TDB)

yāyī yalamacık yülemecik: Yağı yalamak, dibinden sıyırmak, tekerleme. (M23-57)

yayla mekesi: Yayla mısırı. (T1-TDB)

yaylā yaylā-: Yazın yaylada serin serin kalmak. (M13-TDB)

yaylını bol: Bol otlu. (M13-321)

yāz bāḥār bāşlārda: Nisan ayının sonu mayıs başlangıcı. (K27-103)

yaz'cō'lu: Dadaloğlu'nun Payas kalesinden kaçtıktan sonra on yıl yanında kaldığı kişi. (K21-TDB)

yāzdık soḡrā: Yazdıktan sonra. (K19-75)

yazı köylār: Osmaniye'nin ırmağın aşağısındaki düz arazideki köyleri. (M19-TDB)

yāzıl'dāş: Sumbas'ta yer ismi. (S9-TDB)

yazıḡ çat ısıcā': Yazın ensıcak havaları. (M29-TDB)

yazıḡ çatçatısı: Yazın en sıcak günleri. (M29-TDB)

yazlamazlı: Düziçi'nde yer ismi. (D13-9)

yē'b içip murazlarına yet-: Arzularına ulaşip mutlu yaşamak. (M8-1853)

yed'ocak ilkoḡulu/ yēd'ocak okulu: Osmaniye'nin en eski okulu. (M1-TDB)/ (M6-57)

yedeḡ: Yörüklerin hayvanların boynuna taktığı kalın ses çıkaran yuvarlak zil, takanın büyüğü. (T1-TDB)

yēdi çeşit bi' bāşbā'la-: Düğünden bir gün sonra kadınların bağladığı yedi duvak. (K18-529)

yedi kânúni sāni/ yedi kánún sāni okulu: [Yedi Ocak Okulu] Osmaniye'nin 1910'da yapılan ilk okulu. (M6-66)/ (M2-TDB)

yedi kellel̄ oymaḡ beyleri: Kalabalık oymak beyleri. (M19-150)

yedi ken süzülmüş ō'l bal gimi: Yedi kere süzülmüş saf bal gibi. (M21-TDB)

yedi müdü: Sofrada olanlardan yedi falan. (M8-1066)

yekin-: Kalkmak. (M14-TDB)

yekrē' bozmadān: [yekreği bozmadan] Yatağın temizliğini, kar gibi beyazlığını bozmadan. (D4-701)

yē'lelik: Yaylalık. (D15-TDB)

yēlkēsen: Çok hızlı giden. (B10-TDB)

yēlpik bō'maca: Astım, bronşit. (T1-TDB)

yem bizim yiyecek bizim: Yiyecek içecek bol va rahat edeceğiz. (M8-TDB)

yemek mümek: Yemek ve benzer şeyler. (H2-TDB)

yemeni: Ayakabı. (M13-592)

yemez içmeZ hasda ol-: Hastalıktan ve üzüntüden yiyemez içemez olmak. (M8-871)

yemiş yemiş yatmış: Bu yaşına kadar bir şey öğrenmemek. (M23-TDB)

yemişen ā'cı: Dikenli kırmızı tohumlu çalı türü bir bitki. (M13-TDB)

yemişeni: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

yemişlik: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

yemlik topla-: Hasat yapılan tarladan kalanları toplamak. (S11-TDB)

yemlik: Yemeklik ot, yenebilir ot. (K21-TDB)

yeng' üsdüne var: İkinci hanım olarak evlenmek. (M23-TDB)

yeng' üsdüne ver-: Evli adama ikinci hanım olarak kız vermek. (M23-TDB)

yēnge bin-: Yelini getirirken evdeki hala, kayın hanımı olan kişiler gelinle beraber gelmek. (M27-TDB)

yēnge üsdünē vēr-: Kızını evli adama ikinci eş olarak vermek. (K22-TDB)

yēngeli: Kadının kocasının kendisinden başka hanımı da olma. (H6-174)

yēnīkdēn: Yeniden, tekrar. (S9-TDB)

yeniköy mūhaciri: Bulgaristan'dan gelen muhacirler. (M19-TDB)

yepilmez: 1. Yaramaz, 2. Kafasına koyduğunu yapan. (M18-42)

yēpsin içilsin kötülük ölmāsın: Barış ve mutluluk olsun birlik beraberlik olsun. (T1-TDB)

yēñiden gāy'tın' çek-: Apdal havayı baştan almak. (B1-143)

yēñitden: Yeniden. (S10-TDB)

yē'P içip durmıya dur-: Yeyip içip gün geçirmeye başlamak. (M8-1126)

yepel yepel sarı saç: İnce, nazik sevimli saç. (M23-TDB)

yēr āl- yúrT āl-: Zengin olmak. (K27-10)

yēr evi: Arka tarafı yamaca dayalı, tavanı toprak, içi kalın ağaçlarla kurulmuş eski zaman evi. (H1-53)

yer ısırma: Yalın ayak gezen kişilerde olan nasır. (D4-TDB)

yēr ot lapası: Vücutta şişme veya kırılma olan yere ilaç olarak sarılan ot lapası. (M1-TDB)

yēr ot vur-: Vücutta şişme veya kırılma olan yere ilaç olarak ot sarmak. (M1-TDB)

yē'r yurT adam: Aşırı kalabalık. (M29-TDB)

yērbīr: Kadirli'de yetişen öbek öbek olan bir ağaç türü. (K16-TDB)

verde bēlē'ni belēnī: Yuvarlanarak, dönerek. (M13-TDB)

yerden yapma dam: Mezar. (M23-TDB)

- yērdēn yēre çāl-:** Döve döve öldürmek. (K32-TDB)
- yēre düşer paslanmaz:** Bilmece, altın. (MDD)
- yēre kişlēn-:** Toprağa saplanmak. (B10-66)
- yerinde yeller es-:** Habersizce kaçmak. (M14-TDB)
- yerli çam:** Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)
- yērnik:** Üzgün. (K21-TDB)
- yērrēn-:** Yerlen, yerleşmek. (K13-16)
- yersāñ ye yemessañ sen bilīñ:** İster ye ister yeme fark etmez. (M8-1064)
- yesemen:** Köroğlu hikâyesindeki yasemin. (M19-206)
- yēsēvi sultanā uyāğımız vār:** Ahmet Yesevi'ye uyma. (K21-TDB)
- yeşil mercimekli pilav:** Yeşil mercimek haşlanıp bulgur eklenip, soğan ve salça eklenip, pilavın yağı yakılarak hazırlanan yemek. (MDD)
- yeter ol-:** Artık dayanamamak. (M8-2684)
- yētesilī':** Yeterince olan. (D2-147)
- yetim āli:** Dadaloğlu'nun Payas kalesinden kaçtıktan sonra kullandığı takma ad. (K21-TDB)
- yetim ali:** Senemin sevdiği Tanırlı Ali. (M14-TDB)
- yetisilik:** Yeteceği kadar. (MDD)
- yētīşip gel-:** O devirlerde akli ermek. (K19-TDB)
- yetizlik:** Yetecek kadar. (M17-4)
- yetizlī'ñ ğadar:** Yetecek kadar. (M8-747)
- yētmiş šen' ēvēl'sī:** Önce. (H5-TDB)
- yēvm sāvum salāt:** Ölen kişinin malını parasını, mezarı kazanlara, hocaya, fakirlere paylaşırma. (T1-TDB)
- yēw/ yēwú:** Yahu, ünlem. (B12-TDB)/ (T3-30)
- yēynil-:** 1. Hafiflemek, 2. Gevezeleşmek. (K30-TDB)
- yī'dime yī't:** Ölen oğlunun yerine aynı gençlikte bir can istemek. (K17-TDB)
- yıkışama-:** Birbirini yıkamamak. (M16-43)
- yılam pancarı:** Tirşik, dağda yetişen yabani, şifalı bir ot, çorbası yapılarak içilir. (M7-21)
- yılān ğālesi:** Osmaniye'ye yakın kale. (K21-TDB)
- yılan otu:** Tirşik. (H2-TDB)
- yılāncı hācı:** Yılan sokanları iyileştiren ocak denen yaşlı adam. (M28-TDB)

yılāṅgōdu: Kilim motifi. (S10-TDB)

yıldır yıldır yan-: Işık saçarak, parlamak. (M19-204)

yılḡın: Çubuk. (M16-TDB)

yılḡı: At sürüsü. (K8-TDB)

yılḡı: Gözü şaşı kişi. (MDD)

yırtarkam barabār: Yırtarken aynı anda. (M19-85)

yī't ḡonalḡa: [yiğit konalga] İyi insanların konduğu, kaldığı yer. (M19-366)

yī't ḡonalḡası da beyler yuvası: Yiğitlerin kondakladığı, beylerin yaşadığı yer, Cebel. (M19-344)

yī'ān sā'l-: [yeğen sayılmak] Yeğen gibi yakın olmak. (D3-TDB)

yīḡān ali: Halk hikâyesindeki Ali Paşa'nın yeğeni olan Yeğen Ali. (D3-TDB)

yılām musḡası: Yılan sokmaması için yazılan muska. (S2-43)

yīlān pāncarı: Tırşik. (S3-TDB)

yī'lāṣ-: [yığılaşmak] Her koldan toplanmak. (K21-TDB)

yī'lı yī'maḡ ēt-: [yığılı yığmaç etmek] Öldürüp yığmak. (D3-TDB)

yir otdan lapa: Yapraklı yeşil, pis kokan bir ottan yapılan kırık çıkığa sarılan lapa. (M2-TDB)

yīrāk: Uzak. (D7-35)

yirik batdal: Dudağı yirik Battal, Osmaniye'nin eski ileri gelen kişilerinden Yemen gazisi. (M2-TDB)

yiyecek miyecek: Yiyecek, ikileme. (M8-508)

yōnis: Yunus. (K29-TDB)

yōnūmū ḡilbē' dōn-: Manevi olarak Allah'a yönelmek. (S5-5)

yō'du dēsem yō'du: Yoktu desem yanlış olmaz. (K33-TDB)

yōḡsa/ yōḡusā: Yoksa. (S9-TDB)/ (K18-861)

yōḡ dīyēnē dē yōḡ dēmē-: İsteyeni geri çevirmemek. (B7-94)

yōḡarlaşda: Az yukarıda. (K8-TDB)

yōḡsuz: Yoksul. (K30-TDB)

yōḡsúzlúḡ: Yokluk. (K19-262)

yol al-: Yüzüğü veye yastığı damada verince bahşiş almak (M23-319)

yol basdı parasın' al-: Yoldan geçenden eşkiyaların aldığı haraç. (M8-1914)

yōl dā't-: Gelini annesigilden verilen hediye. (S10-TDB)

yol et-: Yola açmak, kolaylaştırmak. (M13-TDB)

- yol pacı parā' al-:** Haraç almak. (M8-1918)
- yöl sēnīḡ:** Yolun açık olsun, dua. (M24-TDB)
- yöl vēr-:** Aşıklara şu konuda veya kafiyede söyleyeceksin demek. (S6-TDB)
- yolak:** Gececek yer, geçit. (D4-545)
- yolcúyü belciyi:** Yolcuyu falan. (M8-1068)
- yōlda kılāvuzu sēç-:** Arkasından uçacakları leyleği yolda belirlemek. (K18-TDB)
- yōlíyīḡ ā'zı:** Yalağın ağzı, yolak, giriş, kapı. (B12-TDB)
- yollārımı óḡ-:** Gelmemi beklemek, gözlemek. (K2-TDB)
- yollārınā yürek get-:** Kendini yoluna feda etmek. (M8-TDB)
- yollaşma:** Vedalaşma. (H2-54)
- yolluḡ yumuşluḡ:** Ufak işlerin adamı. (M8-1969)
- yōnuz ērī':** Yabani erik. (K18-680)
- yōḡ-:** Yonmak, kütüğün dalarını ve dış kabuklarını baltayla sıyırmak. (S9-TDB)
- yōḡsā:** Yoksa. (K27-TDB)
- yōḡsullu:** Sumbas'ta yer ismi. (S11-TDB)
- yoplaḡ yēr:** [coplan] Derin, çukur yer. (D4-TDB)
- yōrdafil:** Fransız topunun adı. (M29-161)
- yorḡaḡ kaḡmassa döşşek kaḡmaZ havası:** Bir işi büyük yapmazsa küçükler de yapmaz. (M29-TDB)
- yörleki:** [yörü ülen ki] Az kalsın ki. (M2-TDB)
- yornū' çıkmíyák:** Memnun olup rahatlayamamak. (K8-63)
- yōrnūḡ vēr-:** Dinlenmek için işe ara vermek. (K21-TDB)
- yornuḡ yornuḡ:** Yorulmuş hâlde. (M28-TDB)
- yornuḡ:** Yorgunluk, yorgun. (K17-TDB)
- yornū'ḡ çık-:** Hırsı çıkmak, rahatlamak. (M12-TDB)
- yornū'ḡ çıkanaça:** Bir işi hırsını alıp, rahatlayana kadar. (M8-475)
- yōrtók:** Muhafız alayı olan. (K30-180)
- yō'rtlu kümbe/ yō'rtlu kömbē:** [yoğurtlu kömbe] Yoğurt ile yapılan bayram kömbesi, yuvarlak tepsilere ince hamur açılıp üzerine şekerli yoğurt dökülüp üzerine küncü atılarak fırında pişirilen Ramazan bayramında yapılan pasta türü yiyecek. (D23-TDB)/ (D6-15)
- yōz divē:** Sıradan, deve çeşidi. (T1-176)
- yōz-:** Öğrenmek, sökütmek. (K18-TDB)

yozuk-: Bir yerin yabancısı olmak. (K21-TDB)

yörep: Yokuş, dik yol. (M17-TDB)

yörü birē: Harekete geç. (M25-39)

yörük işine get-: Yörük tarzı olmak. (T4-TDB)

yörēlē-: Buğdayı kuyuya indirirken yığın yığın yapmak. (K31-TDB)

yörēmizdē: Etrafımızda. (S9-16)

yörüyüşü zērhoş: Sarhoş gibi, sallanarak yürümek. (D4-63)

ýú yiyka-: Yıkamak. (K9-275)

yu-: Yıkamak. (D4-TDB)

yuFa: Beğenilmeyen durum karşısında topluca haykırılan aşağılama ve öfke sözü. (M23-TDB)

yūh diyeneçe: Yuh der demez. (K6-TDB)

yūh: Korkutma ünlemi. (K6-TDB)

yūhā: Acaba, galiba, herhalde gibi değişik anlamları olan ünlem. (D3-TDB)

yūhākğāK: Muhakkak, kesinlikle. (S10-TDB)

yuk'ekmek: Evde yapılan saçta pişirilen ekmek, yufka ekmek. (M2-TDB)

yú'k'ekmek: Yufka ekmek. (H2-TDB)

yuk: Yok. (S9-TDB)

yular: Atın kafasındaki kayış. (K8-TDB)/ (S8-TDB)

yumacık kivr' 'imi sañlı: [yumacık kirpi gibi sanlı] Kirpi gibi pis. (M23-TDB)

yúmāk dōk-: Yufka ekmek hamuru hazırlamak. (H3-13)

yumāk sār-: İpi yumak yapmak. (S10-391)

yumru yumru tümsek: Tepecikler, bataklık, Çukurova'nın arazisinin ilk hâli. (K17-TDB)

yumrunuñ başı: Hafif tepeliğin üst kısmı. (M13-491)

yumşak sesli bir türkü: Yüksek olmayan bir sesle söylenen türkü. (M13-244)

yumulama: Yaraya sarılan sargı. (M17-TDB)

yumzūk: Yumruk. (T4-TDB)

yunağ yu-: Derede çamaşır yıkamak. (M23-TDB)

yunağ: Irmak kenerında çamaşır yıkanan yer. (T4-TDB)

yúplük: Hafif, kolay. (T7-TDB)

yún ā'r-: [yün eğirmek] Yünden ip yapmak. (S9-TDB)

yúñl' 'üm' bir gız: [yünlü gibi bir kız] Saçları dağınık, tüylü kız. (D1-TDB)

yúḡúr: Yuğurmak. (K19-10)

yūrā' çātal: [yüreği çatal] İki yürekli, yiğit korkusuz adam. (K32-TDB)

yūral_sāpı_ōr-: Elde dokunan ip örmek. (S3-TDB)

yū'rma parāsı: Düğünde kına yuğurma parası. (H1-13)

yurt dut-: Toprağı vatan hâline getirmek. (M19-188)

yū'sā'rēk: [yüksekrek] Biraz yükseğe. (S9-TDB)

yusuf ziyā efendi (Üsgüt Hoca): İstiklâl Savaşı sırasında Osmaniye'nin ilk müftülerinden, Osmaniye'nin ilk önder kişilerinden saygı duyulan bir kişi. (M29-131)

yuvā ḡa núva ḡa: Yabani hayvanları korkutma sesi, ünlem. (D4-TDB)

yuvā yuvā: Duvarın içindeki ocaklık şekli. (K17-TDB)

yuvālāḲ_eşgilisi: Bulgur salçayla baharatla küçük küçük yuvarlak yapıp ıspanak ve sumak kşisiyle kaynatarak yapılan yöresel yemek. (M27-TDB)

yūvālliyā yuvālliyā: Yuvarlaya yuvarlaya. (MDD)

ýúyōḡ yāýkıyōḡ: Çalkalayarak yıkamak. (H1-TDB)

yūzünúḡ kēfi: Yüzü biriken beyaz köpük, tortu. (K19-TDB)

yūzünü bāşını āynā daḡ-: Gelin süslerken iki yanağının şağısına ayna takılmak. (K19-161)

yüksük çorbası: Hamur açılıp içine at soğan baharat ile apılan üstüne yağ ykılan düğünlerde yapılan, düğün ekşilisi de denen yöresel bir yemek. (M7-10)

yüksük ḡāçırma: Gelinin yüzüğünü kaçıarak düğün sırasında damattan para isteme geleneği. (D19-27)

yūrķātdır-: Yıkattırmak. (S10-74)

yūsüp: Yusuf. (H7-266)

yüze çık-: Büyüklerine karşı gelmek. (M25-123)

yüzlēme: Belbenin ikinci katını dökme. (M27-TDB)

yüzlü kömbe: Yoğurtlu kömbe. (M29-TDB)

- Z -

Zābāḡānan: Sabahleyin. (S10-163)

zabāḡdāḡ: Ertesi gün. (S3-100)

zabā'nan: Sabahleyin. (S3-185)

- zafer cāmisi:** Osmaniye'nin en eski camilerinden biri. (M6-22)
- zāferene boyan-:** Safran rangine, koyu sarı renge boyanmak. (MDD)
- zāḥārī āmel:** Zehirli amel, ishal. (K13-TDB)
- zahra muḥra:** Zahire. (M11-TDB)
- zal'a:** Zeliha. (M23-TDB)
- zāl'hā:** Zeliha. (T1-20)
- zamānı gēlincēk:** Zamanı geldiğinde. (K14-47)
- zamanıḡ bāyrine:** Zamanın behrine. (S3-TDB)
- zamant' ırmā':** [Zamantı Irmağı] Irmak ismi. (K9-175)
- zamaḡ ḡısıql' ol-:** [zaman kısıklı olmak] Sıkışık dar zaman olmak, uygun zaman olmamak. (M13-TDB)
- zāmp zump zāmp zump:** Ayak sesi. (D4-551)
- Zamp:** İniş yer. (MDD)
- zararlıḡ yāp-:** Zarar vermek. (S8-TDB)
- zārbına:** Zararına. (S13-TDB)
- zarpadam bunuḡ asgerlī' çık-:** Aniden askerlik kağıdı gelmek. (M13-TDB)
- zarpadan gel-:** Aniden gelmek. (M18-TDB)
- Zātam/ zatan/ zatanā/ zātenē:** Zaten. (S2-TDB)/ (K6-58)/ (M26-99)/ (K30-35)
- zātidēn zāti:** Özelden özel, çok güzel. (K29-TDB)
- zāvālsız ḡuş:** Suçsuz, kabahatsiz kuş, baykuş. (K27-TDB)
- zavārlā-:** Azarlamak. (K23-TDB)
- zāvırlār mūvūrlār:** Kızır, azarlar falan. (K19-TDB)
- zāvırlıcā:** Azarlarcasına, azarlama. (S3-TDB)
- zāvurlā-:** Kızmak, azarlamak. (S6-84)
- zāydē:** Zahide. (K10-TDB)
- zeher ye:** Zehir ye öl. (M23-TDB)
- zeher mi yedip:** Zehirlenmek. (M19-156)
- zeher zıkım ḡaḡ gātıran:** Fitne ve kötülük. (M13-TDB)
- zēhrēk:** Hayvan yemi olarak kullanılan, kısa ot. (M26-TDB)
- ōzek çivisi:** Tahta tekerleğin ortasındakibüyük çivi. (K34-TDB)
- zelletli:** Lezzetli. (M28-17)
- ōzem ōzem:** Özleşerek iyice pişmek. (S9-TDB)
- zēncirde çūrūt-:** Zindanda eli kolu zincirli öldürmek. (M8-1958)

zēncirli gövdēz: Sumbas'ta yayla ismi. (S1-5)

zē'neP: Zeynep. (K32-TDB)

ōzēr: Kara ve beyaz iki çeşidi olan yerli incir. (K19-TDB)

Zērek: Küncün, susamın bir çeşidi, çabuk anlayışlı, zeki. (MDD)

zertlek: Yeni yetişen oğlan. (M18-TDB)

zertlek: Yeni yetişen on yedi on sekiz yaşında genç. (M4-80)

zēynētīnē mēmūr_ōl-: Dağlar, bütün doğa hazinelerini, güzelliklerini hazırlamaya görevli kılınmak. (K18-TDB)

zeytin acarı tūFek: Bahçedeki Zeytin'i işgal eden Ermenilerin yaptığı silah. (M19-35)

zeytiṭ ḡāvırı: Bahçe'deki eski Ermeniler. (K14-TDB)

zēytinnacārı: Kundağı zeytin ağacından yapılan silah. (D17-16)

zıkıf ḡım'_ormān: Çok sık çalılık dikenli orman. (D9-23)

zılğara: Genç uzun ağaç. (M23-TDB)

zıncar çalıṣı: Dikenli sarmaşık. (K7-TDB)

zıncār: Dikenli sarmaşık. (K21-34)

zıncara tala-: Dikenli sarmaşık her tarafı kaplamak. (K7-TDB)

zınıplık: [zınıba] Delgi, dikenlik. (M30-41)

zıṭ zıṭ zıṭ: Buğday dökülme sesi, yansıma. (D2-TDB)

zıpcık: Yaramaz genç oğlan. (MDD)

zıpır ḡimi bir ādam: Taşkın davranışlarda bulunan; çılgınca davranan; delişmen. (S3-345)

zırp zırp: Sık sık bir yerlere gitmek. (M9-TDB)

zırzıbık toplan-: Serseri toplanmak. (M8-2062)

zıvar-: Baskı yapmak, ısrar etmek. (M19-275)

zikge düzdür-: Bir yere çakılacak demir hazırlatmak. (M8-419)

zikgeli moturu: Birbirine bağlanabilen römorklu motor. (M9-TDB)

zil ḡimi çıkaracā'ḡ: Türkünün hakkını vermek için sesi net, düzgün ve yüksek tonda çıkarmak. (K18-374)

Zil: Yörüklerin hayvanların boynuna taktığı tunçtan yapılan, ince ses çıkaran alet. (T1-TDB)

zilif kes-: Kadın veya gelin olduğunu belli etmek için zülüflerini kesmek, kısaltmak. (M13-TDB)

zillēt-: Buğdayı yeşertmek. (K18-510)

zilliyētīmızıñ āltında: Bize ait yer. (B2-24)

zıp zıp zıp et-: İnce ses çıkarmak. (T1-TDB)

zincercik: Sumbas'ta yer ismi. (S8-TDB)

ziñdāni: Kadirli'deki yayla. (K4-TDB)

zipgir zipgir zipgir: Koyun gezerken çıkan zil sesi. (M8-612)

zır'et: Bütün, bütün et. (K16-TDB)

zirk zirk zirk: Atın havaya sıçrayarak yürüme sesi. (M13-TDB)

ōziyēver: Eritivermek. (D16-TDB)

zob'aldı yörüdü: Alevlenmek, kuvvetli yanmak. (M18-TDB)

zoldur zorpadan gir-: İzin almadan kabaca bir yere, ansızın, aniden girerek oradakileri rahatsız etmek. (M8-2586)

zomzalāk yā'-: Çok kısa süreli sağanak yağmur yağmak. (K18-401)

zomzalāk: Çok kısa süreli sağanak yağmur. (K19-TDB)

zopāla-: Düğünde kız evinin sorduğu soruyu bilmeyince dövmek, vurmak. (D19-30)

zopur: Havadaki çisenti. (K21-TDB)

zopzōPū del'ānnı: Yeni yetişen delikanlı. (K18-TDB)

zor ali: Osmaniye'nin eski adamlarından. (M2-TDB)

zor et-: Zorlamak, davranmak, girişmek. (M18-121)

zor güç: Zorlukla. (S9-TDB)

zōrkum: Karayığit'e yakın yer ismi. (H3-78)

zorğun ā'cı: Zorkun yaylasına ismini veren, bir ağaç türü. (T7-TDB)

zorkun tavası: Et, taze yağ, sebze ile Zorkun yaylasında yapıp zorkun pidesi ile yenilen yemek. (MDD).

Zōrlāt-: Hışımla üzerine gitmek. Hızlıca harekete geçmek. Var gücüyle saldırmak. (T1-TDB)/ (T4-TDB)/ (S6-53)/ (M8-1170)

zorpadan get-: Aniden gitmek, yansımalı. (K9-TDB)

zorrèk: Biraz zor. (K25-16)

zort zort zort zort gēd-: Hiç oturmayıp sürekli gezen. (K6-TDB)

zōrtuqlār: Karatepe'de bulunan aile ismi. (K6-TDB)

zoru zorun'ol-: Zorlayarak olmak. (M28-TDB)

zōrurāk: Zorca. (K18-TDB)

zoypant'ımi: [zoypantı gibi] Serseri, kaba saba, işe yaramaz. (M8-672)

zuba: Soba. (D23-46)

zubuḡ: Zıbın, beyaz içlik. (B11-36)

zuḡumāt: Eziyet. (D8-31)

zumzuḡla-: Yumruklamak, yuḡurmak. (K19-4)

zurbā zurba bıldırcın: Torba torba bıldırcın kuşu. (K21-TDB)

zurbā: Torba. (K19-TDB)

zū'rt düşüyō: Fakir olmak. (K30-TDB)

Zülḡādirōḡlū/ zülḡadrō'lu/ zülḡādirō'lo: Dadaloḡlu zamanında Anadolu Türk beylerinin Çukurova'daki beylerinden biri. (D13-TDB)/ (D13-TDB)/ (K6-TDB)

zülūf kesmiş yaḡla-: Süslenmek, saçlarını süslemek. (M20-TDB)

ATASÖZLERİ VE DEYİMLER SÖZLÜĞÜ

- A -

ā' çöz- ğara bā'la-: Yas tutmak. (K9-15)

ā' ğōyún ğārā ğōyún birbirindēn hāýrın' ālir: Ahirette her canlı sevaplarla ve günahlarla hesaplaşır. (B7-146)

ā' üsdünē ğara cızzık çekdirmē-: Adını lekelememek, kötü iş yapmamak. (M26-TDB)

ac adam olur mu: Aç insan, misafir olmaz. (M25-22)

ācele bācí yāp-: hızlıca helva yapıp, herkesi çağırıp dileğini dileyip âmin denmek. (K1-TDB)

acemi imama saf et-: İş bilmeyen insanı rehber edinmek. (M19-172)

ācı suvān ğābī'n' ācıdır: Herkesin kötülüğü kendine zarar verir. (B7-127)

ācımdān yihildım ol-: Çok Acıkmakmaktan hâlsiz düşmek. (B9-TDB)

acımızdan aqlıcī'mız bayıl-: Açlıktan şuurunu kaybetmek. (M14-TDB)

acımızdan hep aqlımız bā'lır: Açlıktan şuurunu kaybetmek. (D3-TDB)

acından susundan össüp: Çok acıkmak susamak. (M8-323)

ā'cın çürügü' özünden ölür: Ağaç özünden çürür. (M14-TDB)

ā'cın çörügü gözünden oluyur, yī'din kötüsü sözünde oluyur: Ağacın çürüğü gözünden belli olur, yiğidin kötüsü sözünden belli olur. (D3-TDB)

ācımızdān āhlılarımız bāyıl-: Açlıktan şuurunu kaybetmek. (K30-TDB)

ācında ölük kimse yok: Dünyada acından kimse ölmez, bir şekilde biz de geçiniriz. (K9-TDB)

aç gōmā hırsız edēn, çok söyleme yüssüz edēn: Aç koyup hırsızlığa sebep olma, çok eleştirip cevap vermesine, saygısızlığa sebep olma. (B8-TDB)

açma gutuyú söylətmə kötüyü: Tatsız konuları açıp kötü konuşmaya mecbur bırakmak. (B8-TDB)

adam' o söz kesdi: İnadını kırmak. (T4-TDB)

adam diksən bit-: Çok verimli olmak. (M19-322)

ādam eden de āvrat dudam eden de āvrat: [düden] Karısı iyiye adamı adam eder, karısı kötüye erkeği suyun oyduğu oyuk gibi alçaltır. (D4-769)

ādam sē'rin' ālma-: Adam değeri vermemek. (H7-477)

adama mal yidirmez gişiyim: Hakkını yemek isteyenlere izin vermeyen kişiyim. (M2-TDB)

adamı adam eden de avrat dudam eden de, vèzir eden de rezil eden de: [Düden] Karısı iyiye adamı adam eder, karısı kötüye erkeği suyun oyduğu oyuk gibi alçaltır. (M14-TDB)

ādamın gızı piçmiş: Eskiden hemen doğuran gelin için söylenen söz. (H7-404)

adamın iş' adamdam biter: Adama adam yardım eder. (M19-TDB)

ādamlık sıfātı gālmā-: İnsana benzer durumu kalmamak,, perişan vaziyette olmak. (T1-TDB)

ādı bātās'Çā: Yok olasıca, beddua. (K32-27)

ādı bātmāşın: Adı sürsün, sevdiği beddua edemediği birine sitem ifadesi. (K19-TDB)

ādı bātsın: Kökü geçsin, sülalesindeki herkes ölsün. (B1-45)

āğ ellerin āl gānnāre bat-: Vurulup kana batmak. (M8-2307)

adama bānzer hālī gālma-: Dayaktan yüzü gözü bozulmak, dağılmak. (M14-TDB)

adama gör'nür hālī gālma-: İnsan içine çıkacak hālī kalmamak. (M8-1388)

afiyet şifalar ossun: Yediğiniz içtiğiniz şifa versin. (M9-TDB)

āğ poşuyu ğara poşuyu annındaṃbā'la-: Alnına beyaz ve siyah poşuyu bağlamak.
(M3-TDB)

ağ pürçā' dā'rmend' ā'rtma-: Tecrübeli olmak. (M9-TDB)

āğa ğısmı bu müslüman dā'l kına: Ağa olanların imanına güvenmemek. (M13-235)

āğrıyīP incimiye de toprāk dē'n pañçaladī' altın ola: Allah acı yaşatmasın, toprak sanıp aldığı altın olsun, Allah ummadığı yerden kısmetler versin sevindirsin, dua. (D4-554)

āğ' āfacan: Ağu afetican, zehir gibi acı. (D3-127)

āğlamıya ar ēyle-: Ağlamaya utanmak. (D4-478)

āğlīyācāk günnēr bugōn: Çok üzüntülü günler. (M8-2455)

āğzı yakışannarıñ söylē'si: Aşığın sözü. (M19-367)

āğzı ğavlaqlā' baḲ: Münasebetsizlik yapıldığında söylenen söz. (M19-136)

ā'ğzım öykēn-: Taklit etmek, alay etmek. (H7-460)

āğzımızñ yakışdī' ğadar: Düzgün söyleyebildiğimiz kadar. (M19-362)

āğzınıñ sel āḳ-: Hoşuna gitmek. (H7-479)

āğzın' āçar ḥālī ğālmā-: Hak ettiği cevabı aldı., sustu. (H7-467)

ā'ğzın' domālt-: Ağzı, dudakları konuşmadan önce yuvarlak şekil alma. (H7-471)

āğzını şirēle-: Kız bitirip ağız tatlısı yemek. (H7-477)

āğzılārī ğāvúşma-: Çok sevinmek, sevinçten çok gülmek. (K11-30)

āğzınıñ içinde dil hilāl gibi: Ağzında dili hilal gibi güzel kıvrılmak. (K29-TDB)

āğzıynān bārābār: Çuval, torba gibi bir şey çuval, torba çok dolmuş. (H7-480)

āğz'nıñ çāvırī: Ağzının belirtisi, sözünün anlamı, kişinin niyeti. (H7-474)

aḥıl işi dā'l: Akla mantığa uymayacak iş. (M14-TDB)

āḥıllıyā ḥāsret ğāl-: Etraftaki herkes delirmiş gibi olmak. (H7-498)

āḥırī āḥırī yūzūpē tūkürmek: Boğazından balgam çıkarıp çıkarıp tükürmek, çok aşığılamak. (H7-483)

aḥmed ūçu me'mmed ataşda yanmaz: Başkaları için kendini yakmamak. (M13-TDB)

aḥrabını yılanını öldür-: İşlenmemiş vahşi alanı işleyerek bahçe yapmak. (M2-TDB)

aḥ'ret ḥaḳğıñı ḥalal et-: Öbür dünyada alacağın hakkını helal et. (D4-587)

āḳdār dönder ēt-: Alt üst etmek. (H7-495)

aḳıl yetecēk dē'l: Olmayacak bir işin nasıl olduğunun anlaşılamaması. (MDD)

aḳlı başında öl-: Kendini kaybetmeden ölmek. (M13-338)

aḳlı başından get-: Çok hoşuna gidip şaşırmaq. (M14-TDB)

aklı bayān-: Aklı bayılmak, akli başından gitmek. (T1-83)

aklı boğun' _ 'arış: [aklı b/.../una karışmak] Düşünemez olmak, şaşırarak, perişan olmak. (M8-867)

ākli ērmez götü çāpıt çēyner: Bir şey bilmez çok konuşur. (H7-506)

ākli ihilā-/ akli ıkıla-: 1. Uygun bulmak, 2. Kabul etmek, 3. İnanmak, 4. Hatırlamak. (H7-504)/ (M8-2763)

ākli pirt-: Akli kaybolmak. (H7-512)

aklı tam olarakdan dön-: Gerçeği anlamak. (M14-TDB)

ākli yeti'rek: Biraz olgunlaşmış, doğru düşünebilen kişi. (K33-TDB)

ākli yūka: Düşünmesi kıt. (H7-514)

aklı yeter yetmez: On iki on üç yaşında. (D4-400)

aklıma düşdü mü hūrama çağır tiken' _ol-: İçine batmak. (M17-TDB)

aklıma mükīyēt ol, aklım' _alm' _allāh: Ölünceye kadar aklımı koru Allah'ım. (H7-510)

āklimā sijn-: İşin yapılmasını doğru bulmak. (H7-511)

āklıma tıp de-: Bir anda hatırlamak. (H7-511)

āklin' _aldır-: Sevdalanmak, akli karışmak, tam düşünememek. (H7-512)

aklını kaybet-: Düşünemez olmak. (M19-TDB)

ākliḡdān çibān çıka-: Aklını kaybedesin. (H7-512)

aklı dā'ñiz dalgāsi'mı gēl-: Akli başına bazen gelir bazen başından gider. (D4-533)

akli ē' dē'l: Dengesiz, ne yapacağı belli olmayan. (K21-TDB)

ākḡrabā' babā āna nēre vēirsēḡ ḡāniḡ or' _āhār: Kızın ailesi nereye verirse kız gittiği oğlan evini benimser. (D6-TDB)

ākḡraba dēdī'ḡ kōk ḡāniḡi daşiyān: Soyu aynı olan. (H7-418)

āl' _açık dutuvēr: Yarım hayma yapmak. (S3-154)

al 'ā vur'ā: Mücadele etme. (T3-TDB)

al aFacan ḡaḡ ḡatıran: Çok kötü ağır sözler. (M14-TDB)

al aşşā' ver yokarı derken: Uğraşırken, çabalarken. (M8-271)

al bā'yīm ēt-: Silahla ateş etmek. (K17-TDB)

al bebek gül bebek: Nazlayarak. (M18-TDB)

āl bēnim üsdümiyēmiş: Belaya uğrayan benmişim. (K32-TDB)

al çıkarır ḡara bā'la-: Şehidine üzüntüsünü göstermek için kırmızıyı çıkarıp kara giymek. (M19-139)

āl dērsem şuṇā aḡ dē'm anā bu ğırmızı dēmēz: Annesinin sözüne saygı göstermek.

(D4-4)

al duvaḡlı gelin alıp muraza yetme: Gelin alıp mutlu olmak. (M23-225)

āl ḡa vūr ḡā al ḡa vur ḡā: savaş. (D13-TDB)

ākrep sen m'ölēcēḡ ben m'ölēcēm: Kim kimi zehirleyecek, kanı zehirli kişiyi akrep sokunca kişinin söylediği söz. (D19-92)

al ḡa vur ḡā et-: Mücadele vermek. (K17-110)

āl nēvir gēydir-: Kırmızı parlak ışıklı giydirmek, süslemek. (H6-85)

āl şu da senīṇ olsunḡ: Zalimin hakkını vermek, zalimi kurşunlayıp öldürmek. (D4-TDB)

al üsdüne ğarāları bağla-: Kırmızı üsdüne karaları bağlamak, sevinçten sonra üzüntüye düşmek. (M14-TDB)

āl vūr yāp-: Eşkiyalık yapmak. (K2-21)

al yazma üsdüne naḡış ver-: Yazma üstüne nakış işlemek. (M14-TDB)

āl yēşil giyīn-: Rengârenk olmak. (K21-TDB)

āl yēşil gōrūnūr gencīṇ mēzēri: Genç ölenin mezarı bile allı yeşilli güzel olur. (K32-TDB)

ala çocū'ḡān: Yeni ergen, on iki on üç yaşındayken. (K1-24)

ala gözün' süze süze cannar ver-: Ela gözünü süzerek ölmek. (M23-TDB)

ala ḡölü gör-: Göz ucuyla, kısa bir an görmek. (M8-2235)

ā'la- söyle-: Ağlayarak türkü söylemek, anlatmak. (M9-67)

ala sulu: Suyunu tam bırakmamış veya suyunu tam çekmemiş. (D19-26)

āla yāşlı: Yaşlı ama diri insan. (K1-TDB)

alacānnı: Tam ölmemiş, ağır yaralı. (H7-522)

alaçöp çinçī' hē'r-: Kuş yavrusu çıġlık atmak. (M23-TDB)

aladeli: Dengesiz. (M8-672)

ā'lādıp mū'lādıp: Ağlatmak falan (K19-60)

ālafa giriK it gimi ā'zıṇ' ḡāldır-: Ateşte yanmış köpek gibi aḡzını kaldırarak nefes almak. (K14-TDB)

ālalı bulālı: Akli karalı, alacalı. (D6-TDB)

ā'lāllardı sīṇıṛāllardı: Ağlamak, sīṇkırmak, sūmkürmek. (S3-210)

alamacaz dēvri: Osmaniyeyi Ermenileri'in işġāl etiġi çakmaklı barutlu silah kullanılan eski zamanlar. (T1-TDB)

ā'laması yakın: Çabuk ağlama. (M13-TDB)

ā'lāşīyīlār sıkırāşīyīlār: Hep birlikte ağlarlar. (S11-TDB)

alaşşā' ōl-: Yere düşmek. (S3-TDB)

alaT alat bakmīye dur-: Yan yan bakmaya başlamak. (M11-TDB)

alāvere yēri: Eşkiya gibi yaşayanların yeri. (K18-53)

ā'layacak zamandır: Yaslı gün, kara gün. (K9-211)

albasdı albō'du öldü: Doğumdan sonra bebeğin veya annenin sebepsiz yere ölmesi.
(M29-TDB)

ālçaklarda ōtur gözēt gendipi: Kendini düşük gör. (M14-TDB)

aldı elb' ō'lu bakıyım padişah ne dīynedi: Elbi oğlu padişaha ne anlattı. (M13-185)

aldı' aldık vurdū vurduk: Ne isterse yapar, kmse hesap soramaz. (M8-2216)

āl'e zēnā: Ondan sonra. (D15-TDB)

ālem selē getdī gözüm yaşındān: üzüntüden çok ağladım. (M8-TDB)

ālemm üsdümm' āk-: Herkes bir ihtiyacını istemeye gelmek. (B7-73)

algı al-: Bilgi almak. (M19-TDB)

algın vurgun et-: Savaşmak, vurgun yapmak. (M8-4)

algına vurguna get-: Hırsızlığa soyguna gitmek. (M8-1872)

alı çeşmiş ğara gēymiş: Kırmızıyı çözüp çıkarıp kara giymek, yas tutmak. (D13-TDB)

ālıcı vurucu ğırıcı: Eşkiya. (D1-17)

ālıcı vürucu yēri: Eşkiya gibi yaşayanların yeri. (K18-41)

alıcı vurucu: Hırsız, eşkiya. (MDD)

alıcılık vuruculuk: Çapulculuk: eşkiyalık. (D3-TDB)

ā'lık dā vērmēynen olur: ağa adam cömer olmalı. (D18-TDB)

ālının' āl-: Hak ettiği cevabı aldı. (H7-468)

alıp vurup ğırıp sar-: Vurgunculuk dövüşçülük hırsızlık yapmak. (M8-1073)

ā'lıyālīm yoldaş yoldaş: Aynı üzüntüyü paylaşarak beraber ağlayalım. (M9-TDB)

alīcī ğušlārī ōmrū āz ōlūr, yaşarş' aķbābā yaşarsā yaşar: İyiler çabuk ölür kötüler kalır. (M23-TDB)

alīcī ğuşū virana sürellār: Yırtıcı kuşların virāneye sürerler. (M8-TDB)

ā'lı'na güvēn-: Ağayım deyim kötülük yapmak. (D4-TDB)

ā'lıyālīm ğabā ğabā: Sesli seli bağırarak ağlamaak. (M9-TDB)

ā'limli ā'limli: Eğri eğri, kıvrım kıvrım. (S10-TDB)

ā'lıyır sıkırūr: Sımkıarak ağlamamak. (S11-TDB)

alkış ver-: Dua etmek. (D4-TDB)

all' ōḡarmalı: Allah denk getirirse iyi denk getirir, hak yerini bulur. (M8-TDB)

allah abōneş'ın ḡışmındaḡ gedesın: Mayıl hikâyesindeki yaşlı kadının bedduası. (M8-857)

āllāḡ āḡiretın' mā'rır etsy cennetde: Allah ahiretini mamur, rahat ferah etsin. (B7-50)

allah āḡret mūrāzı vērsın, ḡūrbān ōldū'm āllāḡ: Ahiret mutlulukluḡu versin Yüce Allah. (B7-76)

allāḡ ā'me kör olasıḡ: Beddua. (M7-TDB)

allah baḡa yapıd'ıḡı sen de çekesin: Beddua. (M7-TDB)

allah başa vermesın: Allah bu durumla kimseyi karşılaştırmasın. (M14-TDB)

allah belalarını versın: Beddua, Allah kötülüḡe uğratsın. (M2-TDB)

allāḡ belāsını vērsın ḡozānıḡ: Beddua. (K34-TDB)

allah bīḡ ḡāt ırāz' ossuḡ: Allah razı olsun cennetine koysun, dua, memnunluk ifadesi. (B6-7)

allah bir muḡammet ḡak: Allah tektir, Hazreti Muhammed hak peygamberdir. (T7-16)

allah bundan aḡḡā' düşürmesın: Allah şimdiki hâlimizden aşağıya düşürmesin. (M17-TDB)

allah can'n' assıḡ: Ölesin, kıзма ifadesi. (M8-202)

allah çarpsın: Allah azap etsin ki. (M7-TDB)

allah çatal ḡurban: Bir dertten kurtulursa çifte kurban adamak. (M23-149)

allah çiFde ḡurban: Eğer beladan kurtulursam iki kurban adıyorum. (M18-TDB)

allāḡ çocū'ma da yoḡluk ḡörsētmēsın: Dua. (B6-TDB)

allah da verdiKce verdi: Allah kısmetini açtı bol rızık verdi. (M14-TDB)

allāḡ da yoḡluk ḡörsētmēsın: Allah fakirlik vermesin. (B6-7)

āllāḡ dārda ḡō'māsın: Allah çaresiz bırakmasın. (B6-18)

allāḡ dāyim ḡāpın āçıK etsyın: Allah her zaman kısmetini açsın. (K27-TDB)

āllāḡ dērdi beni misefrsiz ḡōyma: Evimde daima misafir olsun. (D4- 730)

allah derdini arıyanıḡ derman'nı ver'rimiş: Allah, kuluna çabalarsa yardım eder. (T4-15)

allāḡ dırnā'ḡā daş dā'mesın: Ömür boyu Allah sei korusun. (M27-TDB)

allah dinden imandan āyırmasıḡ: Allah müslümanca yaşatsın. (M18-137)

allāḡ dindēn imāndān āyirmāsın, dō'ru yōldān şāşırmāsın: Allah imandan ayırmasın İslam'ı dosdoḡru yaşamayı nasip eylesin. (B6-12)

- allaḥ diziṇ diziṇ yörüyesip̣:** Topal olasin, beddua. (M7-TDB)
- allaḥ döşüñd' - ā' ğıl bitsiñ:** Allah sana çok uzun ömür versin. (M27-TDB)
- allaḥ düşürmesip̣:** Allah elden ayakdan düşürmesim. (M17-TDB)
- allaḥ ē' günnērde yāşa:** Güzel günler göresin. (M27-TDB)
- allaḥ ēldeṇ ayā' ğo'masıñ, ğāpı ğāpı ğēzdirmesiñ:** Allah elden ayaktan düşürüp endi işimi yapamaz edep de başkalarına uhtaç etmesin. (B6-TDB)
- āllāḥ ēldeṇ ayā' ğōmāsiñ:** Allah ömrün sonuna kadar sağlıklı olarak yaşamak ansip etsin. (B7-75)
- allaḥ ēmirēylēmīş dutmıya ğēldik:** Kız isterken söylenen söz. (M23-TDB)
- allaḥ ētmesiñ:** Allah bu duruma düşürmesin, Allah başımıza vermesin. (D21-TDB)
- allaḥ ētmesiñ dē ğōrsētmesiñ dē nazarı:** Allah nazardan korusun. (B6-TDB)
- allaḥ etmēsiñ:** Allah başa vermesin. (S3-TDB)
- allaḥ ētmiyē:** Allah saklasın, korusun. (K12-11)
- allaḥ ğābır ğōñşús' - etmesin:** Çok günahkâr, küfürbaz insanlar için söylenen söz. (M26-TDB)
- allaḥ ğālanıñızā sā'lık versıñ başınıñZ - sā' - ossūñ:** Cenaze sahiplerine edilen dua. (D10-TDB)
- allaḥ ğāni ğāni ıraḥmeṭ eylesip̣:** Allah cömertliğiyle çok rahmet versin. (M17-TDB)
- allaḥ ğavışdırsıñ, allaḥ ğüle ğüle ğedip ğüle ğüle ğelendeṇ etsiñ:** Asker uğurlarken söylenen söz, dua. (M23-TDB)
- allaḥ ğāvışdırsıñ:** Gurbete gidenleri Allah sağ salim tekrar buluştursun. (B6-144)
- allaḥ ğāzē belē vērmēsīñ yāwrīm:** Allah kazadan beladan korusun. (B7-83)
- allaḥ ğedī'nde sāğ ēylesiñ:** Allah nasip ettiği yerde sağ eylesin, bu yerin hayırını göstersiz. (D14-66)
- allaḥ ğōñşúsüẓ ētmēsip̣:** Allah, kötü komşulu veya hiç komşusuz etmesin. (B6-100)
- allaḥ ğorusuñ:** Allah esirgesin. (D4-473)
- allaḥ ğōrzētmēsīñ:** Allah başımıza böyle bir şey getirmesin. (D23-90)
- allaḥ ğıl başına vērmēsip̣:** Allah kimsenin başına bela etmesin. (K9-TDB)
- allaḥ ğurbaṇ ādadım, allaḥ ğurban:** Kötü bir durumun başa gelme ihtimaline karşı edilen dua. (K27-TDB)
- āllāḥ ğūrbāṇ oldū'm millētimizē dōvlētimizē zāval vērmēsīñ:** Allah, vatanımızı milletimizi, devletimizi var etsin. (D4-TDB)
- āllāḥ ğōzleripiẓ çıKā'di:** Nazar edene beddua. (T1-TDB)

allah hāyırılı ölüm, hāyırılı ömürler versin: Allah ömrün de ömrün de hayırlısını versin. (M18-137)

allah hāyır' olsun alānā gülē gülē oturmāk nāsīP etsin: Ev alana dua. (B6-144)

allah hāyırısını vēr sin: Allah her şeyin hayırlısını versin. (B6-4)

allah hepınız ē' ğismetler açsin: Dua. (M25-TDB)

allah hēr şeyē ğadir hēr şeyē: Allah'ın kudreti, gücü her şeye yeter. (D4-275)

allah ırāhmet eylesin: Allah afftesin ve cennetine koysun. (M8-1551)

allah ırāz' olsun: Allah razı olup cennetine koysun. (B6-82)

allah ırzasū' çun allah peygāmbere hāğg' uçu: Allah rızası, Peygamberimizin şefaati için. (M29-98)

allah ırzās' uçu: Allah rızası için. (S10-TDB)

allah iki cēhānda da bunnārın yūzünü güldür çocū'm bēnim dērīm ānama babāma bütūn muhāmmet ümmetine: Dua. (D7-11)

allah ikicī'niz bir arada ğālmıyāsınız: Ayrılıp parçalanasınız, beddua. (M30-TDB)

Allah incitmēsīn allah incitmesin: Allah sıkıntı dert vermesin. (D4-588)

allah islāh eylesin: Allah doğruluk yoluna ietsin. (M24-TDB)

allah işin' gücün ırās' gētirsin: Allah işlerini kolaylaştırsın. (B6-27)

allah işin' ırās' gētirsin: Allah işlerini yoluna koysun. (K5-TDB)

allah işin ıras gessin: İşlerin yolunda gitsin, dua. (MDD)

allah işin' ıras getirsin: Allah işlerini yoluna koysun, düzenlesin. (M14-TDB)

allah işin ırāsgele, āvışlādī'n āltın olsun: Allah işlerini denk getire, elin bereketli olsun. (M24-TDB)

allah işin ırāsgele: Allah işini kolaylaştırsın. (M24-TDB)

allah işinī gūcūñü rā' gētirsin allah hāyır' eş vēr sin: Dua. (K1-TDB)

allah kimsē' dē ēlden ayā' ğōmāsīn: Allah kimseyi yaşlılıktan veya hastalıktan dolayı eli ve ayağıyla iş yapamaz hāle getirmesin, dua. (B6-107/108)

allah kimsēnīn ēvlātīynān dā tērbīy' ētmēsīn: Dua. (B6-TDB)

allah kimsē' de imānsız ēylēmēsīn: Allah her insana iman nasip etsin. (B8-TDB)

allah kimsē' de kōlgēsiz ētmesin: Allah kimseyi başsız, büyüksüz, babasız koymasın, dua. (D4-TDB)

allah kimsē' de yōklū'nān tērbīy' ētmēsīn: Dua. (B6-42)

allah kimsē' de yolsuza düşürmēsīn: Allah kimseyi Allah'tan korkmaya düşürmesin.

allāh kimsē' gōṇṣusūz dā ētmēsīṇ ēvlātsīz dā ētmēsīṇ ḥāyırırısını vērsīṇ: Dua. (B6-TDB)

allah kimsē'dē terbiyesini mā'faza edememezlik ēylemesīṇ: Allah herkesin terbiyesinini korumasına yardım etsin. (D4-486)

allāh kötülērinen ū'rāşdırmāsıṇ: Allah kötülerle karşılaştırmasin. (B6-185)

āllāh mekēnī cennet ōlsuṇ: Allah cennetine koysun, dua. (D14-TDB)

allāh muḥānete moḥdeÇ ētmesīṇ ḡulā bōrşlu sālmasīṇ: Allah yardım etmeyene muhtaç etmesin, kul hakkıyla canımızı almasın, dua. (B6-TDB)

āllāh müslümannı'nān īmān'nan yaşamaḡ nāsīP ēylesīṇ: Allah, imanlı, müslümanca yaşamayı nasip eylesin, dua. (H7-17)

allāh nēFsimiz' islāh ētsin, birrik dirrik düzēnnik vērsīṇ: Allah durumumuzu düzeltsin ve birlik beraberlik versin, dua. (B6-104)

allah neFsimizi islāh eylesīṇ: Allah bizi doğru işler yapmak için kötülüklerden uzaklaştırsın, bizi düzeltsin. (MDD)

allāh nefzimizi ḡorusuṇ: Allah nefsimize uyup kötü işler yaptırmasın. (B6-184)

allah noḡsan yoK ētmēsīṇ: Allah evlatsız etmesin. (K32-TDB)

allah nur içinde yatırsıṇ: Allah mekânını cennet etsin, öbür dünyasını rahat etsin, dua. (M9-TDB)

āllāh ō gūnnēri kīmsiyē gētirmēsīṇ: O eski kötü günleri Allah kimseye göstermesin. (B6-33)

allah ō'lum ciyeriṇi ḡoresīṇ: Vücudun parçalansın anlamında beddua. (M19-TDB)

allah ōṇāra ḡelīnīm allāh ōṇārāya: Allah hayırlı eylesin, geline dua. (M23-341)

allah oṇarma' mı sē'ni: Allah ıslah eder seni. (M23-227)

allah oṇarmalı: Allah yoluna kayarsa iyi koyar. (D4-170)

allāh ortālī'mıza ē'lik vērsīṇ: Allah toplumumuza huzur versin. (M27-TDB)

allah öbür dünyādā ıslah eylesīṇ: Öbür dünyada cezasını versin. (M29-TDB)

allah rāḡmat etsīṇ: Allah rahmetiyle muamele eylesin acısın affetsin, dua. (M24-TDB)

allah rahmet eyliyesice: Allah affetsin, dua. (M14-TDB)

allāh rāz' ĩssuṇ: Allah affetsin, cennetine koysun. (K27-TDB)

allah rēsūlü'n ēmrini bilīṇ: Peygamberimiz Hazreti Muhamed'in buyurduklarına uymak. (S1-78)

allāh saḡābuṇ dēriṇē çekilsīṇ: Derini yüzsgnler sahibine sarsınlar. beddua. (K23-TDB)

allah saṇa yoḡluḡ ḡösdermesin: Fakirlik görmeyesin, dua. (M7-TDB)

allah sem beni memmun etdin allah da seni memmun etsin: Allah yardımcın olsun.
(M7-TDB)

allah sen' inandırısın: İnan ki. (T6-TDB)

allah seni de çekdirsın: Beddua. (M7-TDB)

allah soğumuzu hã'r geti'sın: Allah sonumuzu hayır eylesin. (MDD)

allah topra'na sıkırmāsın: Allah mezarda rahat yatıra. (B6-65)

allah utandırmasın: Allah pişman etmesin, alnımızın akıyla tamamına erdiresin. (M17-TDB)

allah üsdümde: Allah şahit ki, kesinlikle. (M26-TDB)

allah var ya: Kesinlikle. (M8-TDB)

allah var: Allah şahit ki, doğrusunu söylemek gerekirse. (K9-166)

allah vere: Allah'ın izniyle, Allah öyle yapa. (M2-TDB)

allah vëren elden etsın cümlēmizi: Allah zengin olup fakirlere veren hayırlı bir insan olmayı nasip etsin, dua. (B6-142)

allah verirsē: Allah nasip ederse. (M10-TDB)

allah yatdıkları yer nūr ossun: Cennetlik olsunlar, dua. (M5-TDB)

allah yoklū'nān da tērbiy' ētmēsın: Allah fakirlikle sinayıp da yola getirmesin. (B7-83)

allahā bın şükür ōlsın: Allah'a çok şükür. (B6-15)

allahā bin kere şükūr: Dua. (M9-TDB)

allahā bıplerce şük'r ossun: Dua. (M12-TDB)

allahā gulluk çok gōley amma gula gulluk çok zorumuş: Kullar zalim, Allah merhametlidir. (T4-TDB)

allahā gurban ol-: Allah'a canım feda olsun. (D4-TDB)

allahā gurban oluyum: Allah yolunda canım feda olsun, çok şükürler olsun. (M7-TDB)

allahā sī'n dikic' ol-: Üretmeye çalış, Allah bereket verir. (B6-80)

allahā sī'nırım: Allah korusun. (D7-10)

allahā şükür namısıma bir kir getirme-: Namuslu yaşamak. (M18-135)

allahān bu gün'nē bıplerce şükür ossun: Dua. (B11-3)

allahān emr' ūzērē pēyğamberın gāvlı ūzērē ebū imāmı āzam ebū hānife mesēbī ūzērē gızıñ filancıyē filān ō'lu filānā ādiynen barābar dūr'ē' ōlucum: Kız isteme cümlesi. (K18-825/826/827)

allah'ın emrin' aḡ-: Kız istemek. (K12-42)

allāḥ'ın ḡulu: Hitap, kul olduğunu unutma. (D18-6)

allah'ın keremine şükür: Allah'ın verdiklerine şükürler olsun. (M28-TDB)

allah'dan ayrı kimsem yok: Allah'tan başka kimsesi olmamak. (M17-6)

allāḥ'dān ḡörk: Vicdanlı ol, kötülük yapma Allah'ın emrine karşı gelmekten sakın. (H6-50)

allahı nerd aḡarsaḡ orda allāḥ ḡazırdır: Allah zamandan ve mekândan münezzehtir, Allah kulunun yardımına her an yetişebilir. (M8-800)

āllāḥım ēsirgēsīḡ: Allah korusun. (K32-TDB)

allāḥım ēsirgēsīḡ allāḥım cānnı sāḡ ēylēsīḡ: Dua. (K32-TDB)

allāḥım iki cihānda bunūḡ yüzünü yüzüme ḡörsetme bēnīm. anāma babāma bütūn muḡāmmet ümmetine ōlülērīne dirīlērīnē ḡörsētme: Yılan için okunan dua. (D7-18/27)

allahım iman zenginnī' versīḡ ḡurban oldū'm allāḥ: Dua. (M23-TDB)

allahıma ḡuranıma: Yemin. (M9-TDB)

allāḥımā ḡurbān ōldū'm: Allah'a çok şükür. (K19-TDB)

allahıma ve ḡuranıma kitabıma: Yemin. (M9-TDB)

allahıḡ adını aḡ-: kız isterken söylenen kalıplaşmış söz. (M7-TDB)

allahıḡ afatı: Çok gözü açık, diri. (M3-TDB)

allāḥıḡ ēmri peyḡamberīḡ ḡāvli diyēcek yānımdē kīmsēm yōḡ: Kız steyecek büyük erkek olmamak. (K32-TDB)

allāḥıḡ ēmrinē nē diyēḡ babā: Kızın babasının kızı verdim anlamına gelen cümlesi. (K18-837)

allāḥıḡ ḡıyamatı var bir de insanıḡ ḡıyamatı var: Allah'ın kıyameti mahşer günü, insanın kıyameti ölüm. (D9-18)

āllāḥıḡ kērāmınā şükür: Allah'ın verdiği nimeetlerine cömertliğine şükürler olsun, dua. (K31-2)

allahıḡ ma'fı: engelli insan. (M10-TDB)

allahıḡa ḡurbanım: Seni yaratan Allah'a canım feda olsun. (M9-TDB)

allah'ısmarladık: Allah'a emanet olun. (M8-TDB)

Allāḥümme sālli alā sey'dinā muḡāmmedin vā ālā āli sey'dinā muḡāmmēt: Peygamberimiize ailesine ve arkadaşlarına dua, selavat. (K23-TDB)

ālmaz bir laf söyle-: Kötü, uygunsuz söz söylemek. (M30-TDB)

alō yō'du cilō yō'du: Telefon bu kadar yaygın değildi. (M29-TDB)

alta hasır üsdümüze çul ört-: Fakirlikten sadece hasır ve çulu olmak. (M14-TDB)

altı atlı eli bazlı: Altında atı, elinde alıcı kuşu. (M23-156)

altı kömbē üsdü bēzdirmē: Altı külde bişen, üstü kalın açılmış, külde az pişen börek. (S10-218)

altı küllēmē üsdü çullāmā demiş, gōņsudākı sēkız ēkmēk ēvdēkı dōkuz ēkmēk: Külde pişen börek. (S10-267)

altı küllēme üsdü çullāmā: Külde pişen börek. (S10-218)

altın ādımī bir pārālīK ē'lēdip: Adını kötü kadına çıkarmak. (M26-43)

altın ğapılı demir ğapılıye muħdaç olur: Zenginin fakire, fakirin zengine işi düşer. (M7-TDB)

amañ kötü de merT oldu mērT odū, yīkīlsīñ böylē zāmānā zāmānā: kötülerin iyi gösterildiği bu dünya yıkılsın. (M12-21)

amma yalan amma sēh: Yalan mı doğru mu olduğu belli değil. (K8-TDB)

ana doğma: Anasından doğduğundan beri. (M13-599)

ana hūyran: Anadan doğma çıplak. (K9-104)

ānadōlu çoćū': Köylü çocuğu. (K1-TDB)

analı babalısı yū'rsuğ: Gelin kinasını anası babası sağ kız yağurmak. (H2-TDB)

analı kızlı: İçli köftenin normali içli köfte olur, küçüğü ise sarımsakla nohutla yapılır ayrı yenir, buna analı kızlı denir. (M7-TDB)

anālīK ēlīndē bō'-: Çocukluğu üvey anne elinde geçmek. (B7-1)

analīK ğardaş: Analıktan doğma üvey kardeş. (D4-490)

ānam nē derse biz ōrdīyēdīk: Ananın sözünden çıkılmamak. (K25-TDB)

anamdan babamdan dō'k bacım: Öz kızkardeş. (M9-TDB)

anamdan vasiyetliyim: Ölmüş annemin benden isteği var. (MDD)

anamın arkāsında üsdünde dur-: Malın mülkūn üsdünde: babası öldükten sonra babasının malını korumak için annesine yardım etmek. (M9-TDB)

anañ aşşā' babañ yokarı derkenne: Oturdu olmazdı derken. (MDD)

anāñ sēni dō'rdū'nda 'iç ğāynār içmēdi mi: Tembel çocuğa yapılan şaka. (S10-TDB)

anāñdān nāsīl dō'dūñ: Acelecilere söylenen kızgınlık sözü. (B8-TDB)

anañı derdipi: Şaşıрма hakaret ifadesi. (MDD)

anasına ğonuşur: Kızını isteyeceğini babasına söylemek. (M13-434)

anasının gōvdesinde ğal-: Henüz doğmamış bebek. (M29-60)

andaç ğassıñ: Hatıra olarak kalmak. (K17-TDB)

āndırım tokduru: Tirşik her hastalığa iyi gelir. (S10-221)

annı top perçemli sunā yitir-: Alnında top perçemi olan sevgiliyi kaybetmek. (M13-TDB)

āñdī' billēk ōl-: Anlamak, ayan olmak, kalbine doğmak. (K27-TDB)

añşā bāyrāk ğaldırmış: Düğün başlatmak. (S9-133)

āñüzü bēsmele çekdip üç ğul'ufālīlāhu bir ēlḥām: Yatarken okunacak bağışlanacak sureler. (S10-TDB)

apalar ğoşar: Apıldayarak dört ayayağıyla koşmak. (M23-149)

apdal da öldüysē mezara get: Bütün cenazelere gitmek. (MDD)

apdal dut-: Düğünde davul çalması için davulcu kiralamak. (K10-TDB)

apdāl tımbırdatmıyā bāşlā-: Düğünde davul çalınmaya başlamak. (B1-137)

apdaldan dönme: Kökü soyu apdal, davulcu olan çok istekçi. (MDD)

apdālın āyā' yere dā'mez: Davulcu sürekli davul çalıp para almaya çalışır. (T1-TDB)

apdālın ğarnı dōymāz: Apdal devamlı ister. (K18-807)

apdālın nikā' de ğazzık başında, ğargā burnum düşdü arġa sizīñ eşşēk bizī'nden yorgā tıbım mı tıbım: Apdal nikâhında söylenen söz. (T7-TDB)

apdazı bozul-: İyi niyet bitmek. (M19-121)

āpdeS'e kāk-: Tuvalete gitmek. (K30-TDB)

aPdezliyim, allahı da tek biliyóm: Doğru söylüyorum, yemin. (M9-TDB)

apdil ğadir ceylāni desdur dedi yılan ğēt ğar' ō'lan ğēt: Yılanı uzaklaştırmak için okunan dua. (MDD)

aprilip bēşiniñ çıķmsı: Beş nisandan sonraki zaman, yörük aşiretinin göçe başlaması için geçmesi gereken zaman. (T1-TDB)

āpr'lin ğışı: Nisan ayında yedi gün süren soğuk hava. (K18-624)

ā'r şelā'ñ altındañ ka'k: Ağır sorumluluğu yerine getirmek. (M17-52)

ara çalı sekisi: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

arab atıñ dā ğoçyī'dīñ ğün' oldū' ol-: Savaş günü yiğit atların ve askerlerin savaşacağı gün olmak. (M13-TDB)

aralġa aralġa dāġne-: Uzun uzun (D4-322)

ārālīkdā ğālmış ğül yētim: Şehit yetimleri sahipsiz kalmak. (D14-5)

aralīkda onun bunun elinde ğal-: Sahipsiz, evsiz kalmak. (M2-TDB)

ararsaŋ taŋrıŋı da buluŋ belanı da buluŋ: Arayan iyi veya kötü aradığını bulur. (M8-TDB)

ardıç ū'mlerinden yaq-: Ügün, ardıç yığınları yakılarak şehre yaklaşıldığını haber vermek. (M8-109)

ardıç yakıp tütüt-: Köroğlu zamanında memlekete gelirken geriden ardıç yakıp dumanını havaya yükseltme âdeti. (M19-254)

ārılār ārılār pētēk vūrur ārılār, dū'núŋúZ ħāyır! ōssūŋ, ġīnāŋızı yāħıŋ ġārılār: Kına yakanlara söylenen söz. (K30-68)

ārımınān nāmısımınān bō't-: Adına leke getirmeden namusuyla büyütmek. (K19-TDB)

arımınan namısimınān: Bir ahlaksızlık yapmadan namusumla. (M7-TDB)

arġ' işlemeğe get-: Suyun yolunu açmak. (M3-TDB)

arġ et-: 1. Yol açmak, 2. Kolaylaştırmak. (M13-TDB)

arı dut-: Arı beslemek. (H2-TDB)

ariye dutdur: Evlenmek için anlaşmak. (M18-TDB)

ariyinen namısiyinen: Kaçmadan ailesinin rızasıyla, namusunu kirletmeden düğünle evlenmek. (M1-TDB)

arķāmıza bākarak ġēl-: Bir şey elde edemeden, başaramadan dönmek. (M16-47)

arķas' arķasınā belle-: Baştan sona sırasına göre öğrenmek. (M11-21)

arķas' arķāsızā ġēl-: Ağzından dizilip çıkmak. (K18-TDB)

ārķāsı ġēt-: İshal olmak. (K25-TDB)

arķasına tırķıla-: Arkasına bağlamak. (M11-TDB)

arķasında bir boķ ol-: İşin içinde hile, kötülük olmak. (M23-TDB)

arķasındaŋ ġıvra-: Arkasından dolaşıp çevirmek. (M8-2491)

arķasınī tapışla-: Sirtına hafifçe vurmak, taktir etme hareketi, yansımalı. (T4-TDB)

ā'rılıķlā-: Misafire hediye vererek göndermek. (B7-89)

ā'rılıķlı ħaneden zēŋgin: Kökten, aileden varlıklı, zengin. (K8-TDB)

arpala-: Kahveye arpa karıştırınca kahve tiryakisinin dengesi bozulmak, topallayarak yürümek. (M1-TDB)

ārpalı buýdāl' ossuŋ çöcuķ: Bereketli olmak. (T5-40)

ārrı nāmıslı: Adı çıkmadan, namusuna laf getirmeden. (S10-TDB)

asālete ħüküm ġüt-: Asil olduğunu sanmak. (M2-TDB)

asıl azmaz bal da koķmaz: Asaletli insandan zarar gelmez. (M9-TDB)

asıl evel emmi dayıyız: Öncelikle akrabayız, samimiyiz. (M19-TDB)

asıl türk milletinin özünü özlemini topra'nı namusunu hasiyet şereFinî bilenner:

Asıl Türk milleti. (M19-87)

āsıllık sür-: Hemen doğurmamak, yedi seneye kadar doğurmamak. (H7-407)

ā'sī'n' yetir-: Eksiklerini tamamlamak. (K27-62)

aslā hā aslā hā aslā hā: Kesinlikle ve kesinlikle. (M29-102)

aslanın dişis' erkē' olmaz: Rahime Hatun'un yirmi beş yaşındayken Osmaniye'nin Fransız işgali sırasında asker olmak istediğini ilan ederken söylediği söz. (M19-TDB)

aslım gurd'enî': Bozkurttan türeme. (T7-85)

āshn' inker eden nāmerd olur: Aslını inkâr eden, aslına ihanet eden mert, sağlam insan değildir. (D21-TDB)

āshıñ sōyusā: Soylu isen. (S11-TDB)

asma kesme günü: Köy düğününde oyun olarak oluşturulan sahte hükûmetin düğüne gelmeyenlere ceza kesmesi. (M13-511)

asma kesme usûlu: Köy düğününde oyun olarak oluşturulan sahte hükûmetin düğüne gelmeyenlere ceza kesmesi. (M13-TDB)

asudāsı duzlū: Şekerli bir yiyecek olan asudaya tuz atan. (M18-157)

ā'samdām yer-: Hemen, bir an önce, yarına bırakmadan. (K9-447)

ā'samdan sabāhaça zopa çal-: Akşamdan sabaha kadar dövmek. (M18-TDB)

ā'samki yedī'm aklıma gelme-: Unutkası olmak. (MDD)

aşık gâldır-: Türküye başlamak. (M19-TDB)

aşık olmyān gızın gınāsını yaqdırmāzlār: Geleneğe göre gelin kınası yanarken mutlaka aşık olmalıdır. (D13-TDB)

aşıkla' gēt-: Türkü çağırmak için düğüne gitmek. (D13-TDB)

āşın' datlāndır-: Naza çekilmek. (H7-490)

aşın' ekmā'n' ye-: Karşıdaki kişinin sayesinde karnını doyurmak, geçimini sağlamak. (M8-206)

aşk sö'ledir, ıış ā'ladır: Sevdalı aşık söyler, aşka düşen ağlar. (M13-TDB)

āşlānnīK ēt-: Aşinalık, dostluk muhabbet etmek, çocuğu olduğu için hediye almak sevinmek. (K19-305)

āş'nāllīK ēt-: Aşinalık, dostluk muhabbet etmek, çocuğu olduğu için hediye almak sevinmek. (K19-230)

ā't būr gün fūān iki gün: Kaderde ne varsa o olur. (D13-TDB)

ā't çal-: Ağır çağırmak. (K9-TDB)

ata dede hēsabı: Eski insanların yaptığı zaman hesabı. (T1-TDB)

at üsdü görme-: At üstünde çok yolculuk yapmamış olmak. (M8-929)

ataña dedeje rahmat: Geçmişlerine Allah rahmet etsin. (M18-40)

ataş kesgā'yneñ ğuvāla-: Ucu yanan odunla baykuş kovmak. (M26-TDB)

atatürkúp çocū'yúm: Atatürk sağken, kendisi çocuk olan kişi. (B8-TDB)

atcı āsasıynan çi'tci mesesiynen herkes ermenileri vuracaķ: İstiklal savaşında
Osmaniye Türk halkının aldığı karar. (MDD)

atdan enip de yayan yörümek ē' dellers' ō'lum buña d' inanma: Yaya yürümek at
üstünde gitmekten iyi değildir. (M23-255/256)

ātı başını бүк-: Atın başını çevirmek, yönünü istikametini varacak yere çevirmek, yola
çıkma. (K22-TDB)

ātı donat-: Gelinin bineceği atı süslemek. (D8-91)

atı olan ata biner atlānır yī'T olan her cáFıya ğatlānır: yiğit dayanıklı olur,
sıkıntılara katlanır. (D4-14)

atım bō'K ossuñ dā yúk çekmēssē çekmēsīñ: Atımın gücü olsun ama kullanmassam
kullanmam, imkânım olsun gerek olmazsa da olmasın. (K30-TDB)

ātlısı ātlı yāyānı yāyān: Düğün alayının kimi atlı kimi yaya olarak gitme. (K19-162)

avanak yērínē ğōyūlmāķ: Akli erdiği hâlde akli ermezmiş gibi muamele görmek.
(K21-TDB)

avara dur-: İş yapmadan durmak. (M8-3)

avārantınıñ tēki: Boş gezen, iş yapmayan, çalışmayan. (H4-44)

avcumuñ içi giciş-: Avcu kaşınmak, bir şeyi yapmaya isteklenmek. (K7-TDB)

āvırdına buçā vēr-: Bıçağı ağzının yanlarına dayamak. (D4-121)

āvrad işine ğāriş-: Kadınları ilgilendiren erkekleri ilgilendirmeyen konularda da erkek
konuşmak. (D4-449)

āvradı bi' şetsinmemezlik yapma-: Kadına hiçe saymamak. (D4-666)

avradını kesiyim: Küfür. (K8-TDB)

avradını eşşā' s/.../dirrim: Küfür. (D3-TDB)

avradını s/.../dī'miñ ğarısı: Küfür. (M8-2472)

avradını satıyım: Olumsuz bir iş olduğunu bile bile olsun yine de yapalım anlamında
bir söz. (M8-510)

avradīyın şeşini at-: Erkek için kadın gibi baş örtüsü bağlamak, kadın gibi olmak, aşığılama sözü. (M8-580)

avradīyın şeşini başına at da öyle gez: Erkek için kadın gibi baş örtüsü bağlamak, kadın gibi olmak, aşığılama sözü. (M8-605)

avraT olunca ağılsız olur bellemē āvradıñ da vār vār ağıllısı delisi: Kadın yeri gelir erkekten akıllı olur. (D4-501)

avrat teke düş-: İki hanımından biri ölmek. (M1-TDB)

āvrat yokluk bilmēz, çobān ğıtlık bilmēz: Kadını da kadının da gözü doymaz. (K30-MDD)

ay ğım' ē'ri duz ğım' acı bunu bimiyeñ ğatır ğunnacı: Bilmece. (M23-TDB)

ayā' yalıñ ğēz-: Çok fakir olmak. (B8-TDB)

ayā' yēde sāll'nır: Hamur kesilerek yapılan depitmeç yemeği. (S10-TDB)

ayā'dık bāş öldük: 1. En alt seviyeden en üst seviyeye çıktık, 2. çocuktuk en yaşlı olduk. (D2-12)

āyaK orta bāş: Köylerde yapılan eski düğünlerdeki üç kısım: çocuklar ayak, yeni yetişen gençler orta, başpehlivanlık için güreşenler baş. (D2-125)

ayak yalıñ baş ğabak dā'lara düş-: Hazırlıksız, aceleyle dağa kaçmak, bir yerden başka bir yabancı yere kaçmak, yabancı bir yerde kalmak. (MDD)

ayak yalıñ: Ayakkabısız olmak. (M1-TDB)

ayā'm ğırısıñ gedersem: Bir yere gitmem. (M23-TDB)

ayā'mıñ birī ğābırā ğēt-: Yaşlandım, ölümüm yaklaştı. (H7-351)

ayā'nı çot-: Ayaklarını birbirine bağlamak. (S10-414)

āyāñ āydi': Ayın dolunay olup geceyi aydınlattığı zaman. (S3-TDB)

ay' ū'imi ne uy'yoñ: [Ayı gimi ne uyuyoy] Derin uyuyanlara söylenen söz. (M23-TDB)

ayıK adamı ben severim: Akıllı, uyanık adamı severim. (T7-88)

ayrı baş çek-: Ayrılıkçılık yapanlar, çoğunluğun kararına uymayanlar. (MDD)

ayrılık cana işle-: Ayrılık acısına katlanamaz olmak. (M2-TDB)

ā'z' āyırık: Dikkatini toplayamayan, dikkatsiz. (H7-452)

āz' āyırılıp ğāl-: Bir şeye dikkat etmek, ona odaklanıp başka şeyle ilgilenememek. (H7-452)

ā'z' eşşek gim' bā'lan-: Kötü söz eziyet edemez olmak. (M26-TDB)

az aylaK iş dāl: Hafife alınacak bir şey değil. (M8-TDB)

ā'z' āyırık ğāl-: Şaşırp bakakal. (K1-TDB)

āz āz tāpla-: Az az tahmin etmek, tam bilememek. (D2-TDB)

ā'z dādīynān yē-: Mutlulukla yemek. (H7-435)

ā'z datlısı: Kız verilince o anda yenen lokum, helva türü yiyecek, şirincelik. (M13-439)

ā'zımda dilim çürüsüp: Ağzımdaki dilim çürüsün, konuşamayayım. (M23-212)

āz ē'lek dā'l: Azımsanmayacak kadar. (K17-TDB)

az ġassıñ uz ġassıñ: Az kalsın, az daha. (M13-TDB)

az getdik uz getdīk: Uzak yol gitmek. (M10-TDB)

āZ tatlır': Kız verildiği anda yenen şirincelik. (H2-TDB)

az yepilmez dāl: Yaramaz, kafasına koyduğunu yapan. (M18-42)

ā'zı ayrıķ ġāl-: Ne yapacağınışışarmak. (M13-16)

ā'zımız yarım āleykūm selem de-: Korkarak cevap vermek, korkmak. (K8-TDB)

ā'zın' dāpe-: Kendi aklıyla iş yapamayan birisinin başkasının iş buyurmasını beklemek. (H7-465)

ā'zına ġāvūd ātmaķ: Yaptıracağı iş için değersiz bir şey vermek, susması için rüşvet vermek. (H7-459)

ā'zına muķiyet ol-: Gereksiz sözler söylememek. (M9-TDB)

āzinā un at-: Kara yılan öldürüldüğünde heşi gelip intikam almasın diye öldürülen yılanın ağzına un atmak. (D5-TDB)

ā'zına yāmçaķ vur-: Beyaz tülbentle gelinin başının üstünden çenesinin altından bağlamak, çenesini çatmak. (K23-2)

ā'zındā düzülüp ġel-: Türküye başlayınca seri şekilde söylemek. (K18-TDB)

ā'zını kēmçiltmek: Başkasına işaret vermek, ağzıyla beğenmediğini ifade etmek. (H7-472)

ā'zını sündür-: Öpmek için dudaklarını uzatmak. (M23-TDB)

ā'zını yoklā-: Niyetini öğrenmek. (H7-480)

āzınıñ çī'si: Ağzının nemi, ıslaklığı. (K1-TDB)

ā'zınıñ dolusúynan ġonuş-: Övünerek pervasızca konuşmak. (M1-TDB)

ā'zınıñ içi çā'saķ daş' 'ımı: Dişleri çağşak köyünden çıkan mermer taşı gibi iri dişli. (M4-TDB)

ā'zınıñ içi keçe gimi ol-: Çay veya sigarayı çok içmekten ağzı zehir gibi olmak. (H7-474)

ā'zınā muķiyet ol-: Sözü düşünüp, yerli yerinde söyle. (K23-TDB)

ā'zıñdan burnuñdan hıcan yörüsüp: Ağzından burnundan hic, yapışkan salyalar çıksın (M23-TDB)

ā'zıñı dālā-: Tirşik ağzını acıtmak, zehirlemek. (D7-76)

ā'zıñı soǵmaz ol-: Tirşik ağzını rahatsız etmez olmak, iyice pişerek zehiri ölmek. (K6-53)

āziyēte ğōş-: Zor işleri yapmak zorunda bırakmak. (S8-TDB)

ā'zıyıñ domalışındān omār diyecāñ' annādım: Ağzının şeklinden, hâlinden ne diyeceğini tahmin ettim. (H7-471)

āzmından dönmüş deǵıl: Kararından vazgeçmemek. (B12-56)

ā'z'ndan yúmuş buyúr-: Durmadan emir veriyor, iş yapılmasını istiyor. (H7-464)

āz'z allāh şēfāt yā rēsulallāh: Allah yücedir, şefaet et bizlere ya Resûlallâh; ezan okunurken okunan dua. (H7-526)

azzı' çıkınna-: Tarlada yenecekleri hazırlamak. (M18-TDB)

- B -

bā' bā'çe dikdim meyvē yetir-: Bahçe yetiştirmek. (M13-TDB)

bā' ğāýnāt: Üzüm kaynatmak. (B6-130)

ba' Pāk ipniye: Bak sen dönege, kalleşe. (K9-62)

babā oñ kilitli ğāpıdān ėminiyeťli: Baba kişinin güvenebileceği en sağlam kişi. (S10-TDB)

babalı gen'leriñ boyn'nā: Vebali boyunlarına. (M12-TDB)

babālım boynuña: Vebalim, günahım boynuna. (D4-292)

babalında ğal-: Vebalinde günahında kalmak, hakkını yemek. (D4-74)

bābālında ğālma-: Vebalini, günahını almamak. (B6-116)

babam anam neriye kesersē ğanıñ o yanna aǵar: Babam annem kime verirse ona gelin olurum. (M13-TDB)

baḡāmdan āldı'mı sātíyōm: Babamdan duyduğumu söylüyorum. (H7-60)

babamıñ boǵunu ye: Babama kurban ol, babamın yanında senin adın bile geçmez. (M8-1063)

babamıñ malıynen öt-: Miras mal ile övünmek. (M9-TDB)

bābāñıñ acı sözlēri bal ol-: Babanın eskiden acı gelen rahatsız edici sözleri şimdi bal gibi tatlı hatırlanmak. (M13-TDB)

babañ' _atañ' _ırāḥmet: Allah geçmişlerine rahmet etsin. (K17-TDB)

babaña anaña raḥmēt: Allah annene babanı affetsin, dua. (M9-TDB)

babası bēli'sīS bilmēm ni' _yapdī'mīñ ō'lu: Küfür. (K4-39)

babasına ğonuşama-: Kızını isteyeceğini babasına söyleyememek. (M13-434)

baḥasınıñ da günü yaḥınımış: Ölüm zamanı yaklaşmış olmak. (T4-TDB)

babāsız ğızı bōyle mi ğēl'n ēdēllēr: Gelin kınası yanarken söylenen söz. (T5-8)

bacā' deşdir-: Son gücüyle koşmak, hızlı koşmak. (B10-16)

bacā'ndan dā ğasīñ' _enīk yılcancık: Yılcık hastalığı bacağından kasıklarına insin, beddua. (M13-TDB)

bacā'ñı dalasıñ enikli ğancık: Anne köpek kızgınlıkla bacağına ısırır, beddua. (M23-TDB)

bācım ğınāñ ğutl' _ossuñ: Gelin kınası yanarken söylenen söz. (T5-8)

bā'daşıma boz-: Oturuş şeklini değiştirmek. (M13-52)

bā'dāş ğoyup diziñā ıy-: Bağdaş kurarak dizip ip yapmak. (K19-TDB)

bāğlik sür-: Beylik sürmek, sefa sürmek, hükmetmek. (M13-TDB)

baḥada ā'r yükde yeyni: Kendisi küçük değeri büyük. (M8-2742)

baḥımı düş-: Mal varlığı zayıflayınca kimse ilgilenmemek. (T4-TDB)

baḥlavayı yemem diyenner şindi aşı körmē oldu cebelīñ: Zenginlikten fakirliğe düşmek. (M19-338)

baña düşelik bir iş: Benim yapmam gerken iş. (M8-1974)

bāḫur vūr-: Kalaylanmayan bakır kap zehirlemek. (B9-65)

bañā ḥacı ğirgil dēllēr, bēni yā'nān yēmiş: İsmet İnönü'nün kıtlık döneminde ğirgil ekmeğinin ancak taze yağ ile boğazdan geçebileceği, yoksa yenemeyeceğini belirten halk deyişi. (K18-460)

baña senden başğası ḥaram: Senden başkasıyla asla evlenmem. (M14-TDB)

bāñzinīñ ğırmızıS āğsilmē-: Sağlığı yerinde, güçlü kuvvetli. (D4-507)

bar bar bā'r-: Gürültülü şekilde çılgık atmak. (H6-118)

bā'rı bā'rı ōl-: Bağırarak ölmek. (K18-159)

bā'rımı yiyōr bitlēr: Hapiste bit düşmek. (B10-TDB)

bā'rınıñ başındāñ sık-: Silahla göğsünden vurmak. (K14-TDB)

barıtlı çaḫmā'ñızı dişē-: Silahların çaḫmaklarını kullanmaya hazır hâle getirmek. (K17-TDB)

bārīş bāmbaşğa bi' _şēy: Barışmak en güzel iştir. (K34-TDB)

bas bas bā'r: Çok gürültülü dikkat çekecek şekilde bağırarak. (K7-TDB)

basdı dū'rçüyü: Hemen düşürücü gitmek. (M14-TDB)

bāsdık dōk-: İnciri kaynatıp kuruması için seleye dökmek. (B6-120)

basdik düz-: Bastık yapmak. (H2-TDB)

basdik ğım' annat-: Çok güzel, tatlı anlatmak. (T4-TDB)

baş' 'ābak: Başında tellik veya eşarp olmama. (M13-602)

bāş bağlama: Düğünden bir gün sonra kadınlar arasında yapılan tören. (H7-129)

baş daşıñdā sefēl bayġuşlar ötsün, āh altbaşındā ġara yılanlar yatsın: Mezar taşında baykuş ötsün, mezarında altında kara yılanlarla beraber yat anlamında beddua. (M13-TDB)

baş günü: Düğünden bir gün sonraki baş bağlama töreninin yapıldığı gün. (M9-TDB)

baş kākıncı: Yaptığı kötülük daha sonra yüzüne vurulma. (K27-TDB)

baş mevlidi: Düğünden bir gün sonra gelin yine süslenir, yüzünün duvğı üç kere açılır örtülür, hoşgeldin gelinim diyerek, dua ederek yapılan tören. (M7-TDB)

başbālāma: Düğünden bir gün sonra kadınlar arasında yapılan tören. (K19-227)

başçıl ol-: Altındaki üste oyununda minderi toplayıp ipe asan kişi. (S8-TDB)

bayġuş düny' ēvıñá: Ailen ölsün, evin virane olsun, beddua. (M28-TDB)

başı ġabak gezmek-: Başına tellik giymeden gezmek. (M13-TDB)

ḡāşımdaya bir tāvık bışmēdi: Başımdan çok işler geçti. (B6-32)

başımız belada ġal-: Başımıza bela gelmek, beladan kurtulamamak. (M8-1250)

bāşımızı bēliyā sār-: Belalı kötü bir işe karıştırmak. (K19-164)

bāşını sıvāşla-: Sevgi belirtmek veya teselli için başına elini sürmek. (D21-TDB)

bāşınıñ derdine düş-: Kendi derdine düşmek. (K21-TDB)

bāşı bō'-: Kibirlenmek. (B7-152)

başıñı yesiñ: Yapacağın iyilik senin belan olsun ölümüne sebep olsun, iyilik yaptın ama pişman ettin. (M25-TDB)

başlı' kes-: Başlık parasının miktarını belirlemek. (M13-449)

başşā' get-: [başsağa gitmek] Mahsül tarla sahibi tarafından kaldırıldıktan sonra, kalanları başkaları toplamak. (D9-TDB)

başşak topla-: Mahsül tarla sahibi tarafından kaldırıldıktan sonra, kalanları başkaları toplamak. (M13-TDB)

batal dini ġöyup dā ḡak dīni bul-: Batıl inancı bırakıp gerçek dini İslam'a inanmak. (M13-TDB)

batal ol-: Kaybolup gitmek. (M3-17)

bātıl ol-: Kökü geçmek, nesli tükenmek. (K18-695)

bayrā' gān ākı̇tma: Düğün bayrağı dikilince bayrağın dibinde kurban kesme. (D2-92)

bayrak galdır-: Cuma namazından çıkınca bayrak kaldırılıp kurban kesir dua edilir ve düğün o an başlar. (M9-TDB)

bāyram günü turaÇa silāḥ sık-: Bayram günü cana kıymak, ygunsuz, uğursuz iş yapmak. (K21-TDB)

bā'zımız çek-: Bademciklerini sıvazlayarak yerine getirmek. (D19-80)

bāzın' çekdir-: Bademciği şişenin bademciğini yarmak. (B6-TDB)

bā'zına gūmacık sık-: Çınarlardan gelen toz boğaza yapışarak kurt olup insanın boğazını tıkayarak öksürterek hasta etmek. (M26-TDB)

bazlama çal-: Bazlama yapmak. (M17-TDB)

bêdirik dök-: Pamukları çokrıkta ip yappmak için uzun uzun ince ince hazırlamak. (MDD)

bedirık sür-: Pamuğu eğirmek için hazırlarken kıvrırmak. (M29-TDB)

bēğ bēlisiz mēydan isiS: Gelenek kaybolunca herkes istediğini yapmak. (D9-14)

bek dut-: Bekçilik yapmak, beraber tarla beklemek. (M13-33)

bēlkı bö'le ḥāḡgımızdā ḥā'yrılı: Belki böyle olması daha hayırlıdır. (B1-TDB)

belēya çat-: Kötü kişi veya durumla karşılaşmak. (T4-TDB)

belikcā'zim el elinde ol-: Yabancıların emrinde tutsak olmak. (M23-TDB)

bēlikler arkada çatılı: Belikler birbirine bağlı oalarak. (M9-TDB)

belinden enmē: Babasından olma. (M9-TDB)

bell' adam: Bir memleketin önde gelenlerinden. (M9-34)

bēm bāḡa oGūdum üfürdüm: Kendi kendine dua okumak. (K19-TDB)

bem bilerek: Kildiğime göre. (M22-99)

bem varanatā' dik dipelesip: Ben de ölene kadar mezarında yatamayıp azaptan ayağa kalkasın. (M26-TDB)

bēn ānāmdānm bir dō'dum ēr dō'dum: Erkek sözü, sözünde durmak. (K30-TDB)

ben çocuK olmadım: Çocuk gibi oyun oynamadan evlenmek hayata atılmak. (M17-TDB)

ben ē'ri bū'r' arkdaş isdemem, arkadaş dedī'ḡ bö'le dosdō'r olacaḡ: Arkadaş dürüst olur. (M23-TDB)

- bēni gēce ḥāsd' _ēt günüz dir' _et:** Allah'ım, beni gündüz sağlıklı eyle de Hac görevimi yapayım gece hasta edeceksen et, anlamında dua. (K30-TDB)
- bēnī ṣāṣīr-:** Ne yapacağını şaşırtmak, aklını karıştırmak. (K19-TDB)
- benim akılcı'm batsıñ:** Çok unutkanım. (K9-417)
- benim saña yapacā'm başğa:** Sana ummadığın bir kötülük yapacağım, tehdit. (M18-DB)
- ber' _uşdan öt' _uca:** Bir şeyin en başından en sonuna kadar, en yakından en uzağa kadar (M8-533)
- bērbēr don'nā gir-:** Kıyafet değiştirip berber kıyafeti giymek. (K18-273)
- bēr'den öte pēFlivānnar sē'rt-:** Yakından ileri, meydanın ortasına doğru koşmak. (D2-127)
- berdi bas-:** Semerin içindeki şilteyi berdi ile doldurup sıkıştırmak. (K8-TDB)
- berdüş ğumu ğosğa gez-:** Serseri gibi çalımlı dolaşmak. (M23-TDB)
- bēreKetl' _ossuñ ğız _öl'lann' _ossuñ:** Aile bereketli olmak, çocukları ok ve çeşitli olmak. (T5-40)
- bēribāñzēri yēme-:** Herhangi, sıradan yemeği yememek. (S10-223)
- beriden öte var-:** Yürüyeden yakından uzağa doğru gitmek. (M14-TDB)
- beriyandan ötiyanna cirpede öt-:** Hızlıca bir anda delip geçmek. (M8-853/854)
- berk dut-:** Değirmeni doldurmak, dolu tutmak. (K19-TDB)
- beş guruş veriñ sö'lediñ on ğuruş veriñ diñdiremeñ:** Konuşmaya başlatınca susmak bilmemek. (M23-TDB)
- beş vâkıṭ namaz da diniñ imanīñ:** Beş vakit namaz dinin direği. (M13-TDB)
- beṣī'ne nennen çal-:** Beşiğine nennen çağırmak. (M23-201)
- bētāl öl-:** Nesli kaybolmak. (K23-TDB)
- betdā'm yok alkış ossuñ ey gelin:** Beddua değil dua ediyorum. (M23-TDB)
- beyāZ gelinnī'nen gediye beyaz kefinnen çıharsıñ seni ordan allah:** Geline ailesinin duası, ata kennī'. (M29-TDB)
- bēygir torbāsiñnān ğuvāla-:** Hiç kimseden korkmaz olmak, herkesi korkutmak. (D18-TDB)
- bēygiriñ dep' _ātdī' gimi vur-:** Aniden sert vurmak. (D4-TDB)
- beylik kürkünü vēr-:** Beylik ünvanı vermek. (K4-TDB)
- beynimizinen inandī'mız allahımız:** Allah'a yakarış. (M29-100)
- bēyniñ aq-:** Aklını kaybetmek. (K9-TDB)

beynine bir sıcaḲ su dökülüp ayā'ndan en-: Şaşırmak, ne yapacağını bilememek.
(M14-TDB)

bēynīḡ ezim oldum: Şimdi başını ezerim, tehdit. (D4-541)

beysiz arī ğuvanda tez geçer: Başında yöneticisi olmayan sürü kaybolur gider. (M19-TDB)

beysiz aşiret bozdu'an aşireti: Irmağın öbür tarafındaki, kuzeyindeki köyler. (M19-TDB)

betdā' dut-: Beddua gerçek olmak. (M19-TDB)

betdā' vēr-: Buddua etmek. (K30-29)

bētúne kes-: Her yer bina olmak. (K1-11)

bētēr savāş: Zor, çetin savaş. (K17-TDB)

bēzirġānā ḡan bāġıslā-: Kişiyi istediği şeyi fazlasıyla vermek. (K21-TDB)

bıldırıcḡ ġım' ōl-: Vücudunun tümüyle, olduğu gibi ölmek ve şişmek. (K9-TDB)

bīḡ āḱcālīḲ ādımı bir pāralıḲ ē'le-: Kızın ismine leke sürmek, kıza iftira etmek.
(K30-107)

bīḡ kennē şükŭrlēr ossuḡ cenāb' allāḡ: Allah' çok şükŭrler olsun. (B1-93)

bīḡ yılından sŏnrā āhir zamāndīr: Bin yılından sonra ahir zaman, kıyametin yaklaştığı dönemdir. (D2-8)

bīş sābı māġsimē dŏnder-: Yaşlandıktan sonra sefil, saf kimseye kötülük yapamayan çocuk hâline getirmek. (B4-18)

bīz anāmızdān ēr dŏ'mussuḡ: Yaşayacak gün bugüblermiş. (B1-TDB)

bi' şē' verdīḡ bir allāḡ ırzās' uçu: Sadaka vermek. (S10-TDB)

bi' ırblıḱ sŭynèn dŏḱŭnmemiş'ıḡ: Hiç yıkanmamış insan. (T4-TDB)

bi' yanna yamıl-: Bir tarafa eğilmek. (M8-23)

bi' ssēne ġelinniḲ ēt-: Gelin bir yıl konuşmamak. (K23-6)

bildī'ndeḡ ġalma-: İnatla kendi istediğini yapmak. (M17-TDB)

bilēpzıḱ ġŏy-: Biçilen ekinleri harmanda yuvarlak şekilde yığmak ve üstünden gemle geçmek. (K19-TDB)

bilēnzıḱ vur-: Biçilmiş buğdayın sapla samanı buğdayı gemle dövmek için harmanın ortasına yuvarlak olarak yığmak. (S11-TDB)

bilgimce bacarımca: Bildiğim ve becerebildiğim kadar. (M19-19)

bilirim diyēn niyē yālan sŏyliyēm: Bilmediğine bilmiyorum demek gerekir yalan söylememek gerekir. (H7-20)

bilmēm nēŋí n' ēderím: Küfür. (K34-TDB)

bilmem neresini ne yāpíyím: Küfür. (K21-TDB)

bilmem neyip niy oldu mu: Rahatladın mı anlamında deyim. (M1-TDB)

bıñbir ayak: Aşırı kalabalık. (M13-180)

bīr sōzūp' gen' etmem bīñ ğorlu ħalal ossuñ: Lafını bile etmem, kocama hakkım helal olsun. (D4-588)

bindirdīlār arab ātā: Kız baba evinden çıkarken atla oğlan evine atla gitmek. (M23-TDB)

bir' āvrāt damārı bir ērkēk dāmarı: Çok şefkatli, çok zalim iki mizacı olmak. (K29-TDB)

bir ā dēmesini bilme-: Okuma yazması olmamak. (K32 -11)

bir acı ğā' ve dostlū': Bir acı kahvenin kırk yıl hatırı var. (M19-108)

bir āç ğārın dōyūrduñ mu, bir yētimi sūvādın mı: Aç birini doyurdun mu, bir yetime su verdin mi. (B6-TDB)

bir allah ħağ mevcūt üç berekēt dōrt dōvlet beş vakıt altı iman: Tast tas sayarak çuvalları ölçmek. (M20-TDB)

bir ātaş dūşdü özümē, yanarağ endi dizime: Keremin aşk ateşi kalbinden bütün vücuduna yayılmak. (D4-TDB)

bir āviş toprağ atığ gimi bat-: Göz hastalığının verdiği rahatsızlık. (H2-TDB)

bir bā' de işdim dē ummāna dāldım: İllahi aşk badesini içip manevi aleme girmek. (K21-TDB)

bir beş derken: Birden başlayıp sırayla bir çok, çokluk. (M8-2775)

bir būkūşdē yēdī nāl ğır-: Çok kuvvetli. (T1-TDB)

bir cikilti ğop-: Kuş çılgılığı yükselmek. (M8-1984)

bir çālmıyā: Elini ilk attığında, tek hamlede. (S6-58)

bir çapıdından dahi ħaber bekle-: En küçük izden bile haber beklemek. (M14-TDB)

bir çeynem sakız et-: Kolayca ezmek, öldürmek. (M8-2930)

bir dāğ na ğadar üçe olsa bir adam bāşına çıkar: Aşılmayan dağ olmaz, kimse kendini büyük görmemelidir. (D4-TDB)

bir dātsiz lāf ğonuşúp: Uygunsuz, abes söz söylemek. (B10-79)

bir dāvı bir cañğama çıñ-: Bir kargaşa, tartışma, gütültü. (D8-TDB)

bir dedí'ni bir daħa demē-: Çok düzgünkonuşmak, tekrara düşmemek. (M25-TDB)

bir demiş beş demiş: Tekrar tekrar söylemek. (M1-TDB)

bir değgi: Atın, eşeğin iki tarafındaki yükün her biri. (MDD)

bir diş gıracaK adam: Kötülöklere karşı çıkacak, cesur insan. (K8-TDB)

bir dö'ram ēt-: Bir yemeklik et. (D18-14)

bir ekmekden başğa ne yiyecā'η: Dünyalık en fazla bir ekmek yiyebilirsin, dünyadan bir şey göremezsın. (MDD)

bir  llikden bir  ll : Yabancı yerden yabancı yere. (K9-TDB)

bir evdem bir eve gelin ol-: Karşılıklı veya yanyana evlerden gelin getirmek. (M6-TDB)

bir evlek sürme-: Az bir tarla sürmemek, tarla sürmeyi bilmemek, kainatı anlamamak. (K21-TDB)

bir fışğācık dāl gimi: Fiske, iki parmak arasında tutulacak kadar küçücük yaprak gibi. (K29-TDB)

bir fitilden ver-: Hızlıca sırayla anlatmak, söylemek. (M25-49)

bir furmıya a'tmış bir furmıya yetmiş neçe cannar teleF etmiş ğaħraman ğara musdafa: Kara Mustafa'nın yalancı kahramanılığını ifade eden fıkra. (M23-88)

bir ğād n ğocāsınd n  'run m zeri zıyarat etmiy  ğeders  yetmiş ğ n ħ yazılır: Kadın kocasından izinsiz bir iş yapamaz. (S10-278)

bir ğ PısıZ h na  ndir-: Ana karnına d şmek. (K18-334)

bir ğara ğayğı d ş-: Kir b y k endişe meydana gelmek. (M9-TDB)

bir ğarere de haK mevl  dur r: Allah'ın s z nde ve işlerinde deĝiřme olmamak. (M13-TDB)

bir ğarış  ocuk: K çük, gen . (M4-TDB)

bir getme get-:  ok hızlı gitmek. (M4-TDB)

bir ğırmızı lir  versep şindi bul ma-: Altın versen bulazsın, nesli ge mek. (K6-TDB)

bir ğız ğ dasın' assıη: Bir kız feda olsun. (M8-2336)

bir ğoyum ver ğuzulu muzulu demiş s ĝ  da doħuyum cızılı muzulu: Koyun verirsen (M23-23)

bir g z  orda ğ l-: Vazge memek. (M13-TDB)

bir ğurt girdi i eriye: İ ini rahatsız eden bir ş phe girdi. (M14-TDB)

bir ğayma dalı sarartma-:  alışmamak, işe yaramamak, uzun s re durmamak. (K9-436)

bir hekmet: Aşır   ok. (M22-122)

bir ğış dut-: Top mermisinden sonra her taraf yıkılmak. (MDD)

bir honğúynan vuruver-: Deynek veya demir parçasıyla vurmak. (M8-547)

bir hoş ol-: Fenalaşmak, sıkıntılanmak. (K9-TDB)

bir hōş: Değişik, sıradışı. (S1-TDB)

bir hōrūdēn yağ-: [hōr] Yağmur devam ederek çok sulu, kuvvetli yağmak, yansımali. (S3-TDB)

bir ik'üç sefer: Bir kaç kere. (M13-45)

bir iş ol-: Olumsuz, kötü bir şey olmak. (K18-TDB)

bir iş vār: Şüpheli bir durum ifadesi. (K18-TDB)

bir it bir deriyi sürür: Bir adam bir geline bakar. (D4-TDB)

bir laFımızı ik'etme-: Sözümüzü kırmamak. (M18-TDB)

bir nataran yap-: İyilik yapmak. (M9-TDB)

bir óñüyor ik'óñüyor: Bir bekliyor iki bekliyor. (M8-445/446)

bir 'oş: Garip, tuhaf. (M12-TDB)

bir oymā'η ayısınī ğurdunū itinī köpē'nī söz verince ardında bulunup bulunamıyacā'nı bürgünd'annaşılmyo: Bir kabilenin insanlarını bir günde tanınmaz. (M19-TDB)

bir pañcacıK: Çok az. (MDD)

bir puş'luğ var: Sıradışı bir şey, hile var anlamındaki ifade. (M1-TDB)

bir sābı çocā' dōn-: Yaşlanıp bütün özelliklerini kaybedip, çocuk gibi olmak. (K18-342)

bir sālātālīk vērek: Az bir rüşvet, sus payı. (K18-258)

bir şe'n hāmırı çamırı: Her şeyin hamuru aslı, iyisi; her şeyin çamuru sonradan olanı, kötüsü var. (K8-1)

bir taraFı ébeşe gel-: Bir tarafı ayıp olmak. (M23-33)

bir ujdān: Bir taraftan. (M1-TDB)

bir ük'üç sō'liyēm: Birkaç. (B3-41)

bir vezirīp ō'lu ğalır bir de ben ğallım yeryüzünde ben vezirin ōğluna varmam: Önerilen biriyle evlenmek istemeyen kızın sözü. (M8-670)

bir yalımı çıkmaz ört ver-: Işıksız ateşle yakmak. (D13-TDB)

bir yapıña ğo'-: Yanında bir iş verip çalıştırmak, sahip olmak. (M13-TDB)

bir zāvīr zırnıK ét-: Kızmak, sıkıştırmak. (S3-120)

birbaş adam: Tek başına yaşayan, ailesi olmayan adam. (M2-TDB)

birbirimize desdā'dik ğārdaş: Köylülerin birbirine yardım etmesi. (S8-TDB)

birbirine aşılın-: Ayrılmamacasına âşık olmak. (M13-TDB)

birbirinē ēyimli: Yakın, samimi. (M19-TDB)

birbirine saḥab ol-: Birbirine her konuda yardım yardım etmek. (MDD)

birbirine tāntāṣ-: Tantanalaşmak, bağırarak tartışmak kavga etmek. (K19-TDB)

birebire ol-: Anında etkili olmak. (M17-TDB)

birin' _ dē'p birin' _ ġōyyōm: hepsini söyleyemiyorum, söylediklerim eksik kalıyor. (K32-TDB)

birin' der birin' ġōrum: Hepsini söyleyemem, söylediklerim eksik kalır. (K9-226)

birinīḡ bacā' bişdi birinīḡ götü şişdi: İş yapmamak için uydurulan bahaneler. (M8-813)

birleşme muşğa: Eşleri birleştirmek için yazılan muska. (K1-TDB)

birriḲ olursa dirriḲ olūr: Birlik olursa geçim de olur. (B6-101)

bismillāḥirrahmānirrahīm, allahım milletimize dōvletimize yararlı' _ ēyle: Bir işe başlarken söylenen dua. (D4-35)

bişirdī'ḡ başını yesip: Yaptığın yemek ölümüne sebep olsun, buddua. (M17-TDB)

bişiriyok daşırıyok yiyok: Kendi pişirip yemek. (M18-142)

biz' _ ġāl' _ ālma-: Önem vermemek. (H7-476)

biz birik düşmānımız dōḡuz: Düşman sayıca çok biz azız. (M30-TDB)

bizī muḥāmmedinēn ümmētindēn āyırma yā repbī: Dua. (D9-TDB)

bizīynēn āyıt: Bizim. (K19-TDB)

bizīynēn yōrū: Biz ne dersek onu yap. (H7-338)

bō'çayı etmiş eyle-: Hazırlamış. (MDD)

boḡ yarā' boḡ melām olur: Kötü yaraya kötü şey merhem olur. (T7-TDB)

boḡuna sidī'ne mi havasım: Sıkıntısına hevesli değilim, olmasa da olur. (M18-TDB)

bō'n akşamdan dō'şürük sabā'liyen barışırık: Döğüşünce çabuk barışırsınız. (M3-TDB)

bō'n görüp sāfiyē yāriḡ görüp cāfiyē: Bugün zevk süren; yarın sıkıntı çeker. (K30-166)

bō'n ölecek dā'l dünden ölecek deyūs: Ölümünden herkes memnun olacak namussuz adam. (M8-TDB)

bō'n ölmüyep dünden ölecek dēyūsun biri: Daha önce ölecek namussuz kişi. (M8-TDB)

boḡ poḡ ġuvatli ses çıkār-: Dul kadın gelin giderken leğen ve yastıkla iki erkeğin ses dul avrat gelin gidiyor sesi. (M29-TDB)

borca bulur sırt süslenir: Karnı aç olduğu hâlde başkasından alıp süslenir. (M2-TDB)
börç bir nâmusdur, bōrÇuñ böyü' güçÇ' olmāZ: Borç ne olursa olsun ödenmelidir.
 (H7-392)

boynularını düşü't-: Gönlü olmamak. (M23-TDB)

boynunu ğucaĸla-: Yaşça büyük olan seevgisini göstermek. (K9-TDB)

boynunu yilp yilp yilp ħazret' ali gimi düşür-: Hazreti Ali gibi düşmanın başını kesmek. (M19-249)

bōynuñ cellāt: İdamlıksın. (H6-13)

boyuñ devrile: Ölesin. (M27-TDB)

boz keçe ğayratın' çek-: Dostun iyiliği için çabalamak. (M21-TDB)

bōzğun öter tēlimiz: Dertli ötmek. (K30-TDB)

bozġurt ğumū yātārķın da sipile-: Bozkurt gibi yatarken bile hırlamak. (M13-TDB)

boyu barabar: Aynı boyda. (M10-TDB)

bu ālēmip ēy'yisē dosdō'ru cennēte gēdēp: Ahiret hayatı bu dünyadaki amellere göre cennet veya vehennem olacak. (B8-TDB)

bu düynā nāsıl ōssa geçiniyō yāwrım, iş öte düynēde: Bu dünyada gün gelir geçer, asıl hesap öldükten sonra. (B7-98)

bu düynē āldandī'ñı dāġmez de āldanmassañ da aç ğalıñ: İdare edecek kadar dünya için çalış, tapacak kadar değil. (D4-484)

bu ğō'nú gúdeceksıñ yā bu diyārdan gēdeceksıñ: Ya buraya uyacaksın, deiklerimizi yapacaksın ya da burdan seni kovarız. (D21-TDB)

bu günü göreceğ miydik: Bu mutluluğu yaşayacak mıydık, sevinç. (M8-2387)

bu gōzellik gerā'di minadān: Bu güzellik binadan kuruluştan, temelden gerekliydi, sonradan güzel gerçek güzel olmaz. (D4-58)

bu ħal bu dirlik: Bu durum. (M8-158)

bu hesabı: Bunna benzer şekilde. (T7-62)

bu oluş oluş dē'l-: Bu işin gidişi doğru değil. (M9-TDB)

bu'āzinā dā beşi birlik düz-: Beş altın lirayı beraber takmak. (M13-TDB)

bū'āzına duluĸma: Boğazı tıkama. (M26-TDB)

bū'āzından ğar üzüm tüstüm görünüñ yutsuñ: Teni çok beyaz. (D3-114)

bu'azından öl-: Yemek yapamayıp acından çlmek. (M1-TDB)

bu'azını bizden çıkar-: Geçimini bizim üstümüzden sürdürmek. (M10-TDB)

bulğurū ġāynātillār sōḲudā yāylātillār: Bulguru kaydattıktan sonra soku taşında dövmek. (K34-TDB)

burdan ḥāṣā: Söz meclisten dışarı. (S10-82)

burdan ḥā'se: Söz meclisten dışarı. (D3-132)

burm'ēt- Pamuğu burma şeklinde dolayarak eğirmeye hazırlamak. (H1-TDB)

burnumuzunān atdır-: Değerini bilmemek. (K6-TDB)

búyūr ēt- Misafir olarak kabul etmek, hoşgeldin demek. (K34-TDB)

buyurcu çıḥar-: Düğün davetiyelerini dağıtmak için bir kişi görevlendirmek. (M9-TDB)

būyūtdūm ġāymāḳ ile bālīnān, šēhitlēr ġelīyō salīman: Şehit anasının çocuğuna söylediği ağıt. (T1-18)

- C -

cā'lāyıp da coş-: Coşkun bolsulu çağıldyarak akmak. (D13-TDB)

cāḥānneme ġēt-: Beddua. (B1-57)

cam bekmezden datlı: İnsanın kendi canı herşeyden kıymetlidir. (M4-TDB)

can nasılımıṣ: Sana da aynı kötülük yapılnca nasıl canıyın acısını tattın mı. (D2-TDB)

cana gel-: Dayanamaz olmak. (D1-17)

candaṇ ġārdaşım: Çok samimi içtek kardeş. (M8-1244)

canı cahennem olasıca: Ölüp cehenneme gidesice. beddua. (M8-TDB)

cānī cāndān vūrul-: Kalbinden vurulmak, (D10-2)

canı yeyni-: Diri hızlı hareket edebilen. (M18-TDB)

canıcebinde: Köroğlunun Bağdat' gönderdiği adamlarından biri. (M8-2416)

canım ġalaḳla-: Canım istedi, içimden istedim. (M8-2149)

canımıṣ sıkısından: Üzüntüden. (M1-TDB)

canımıza car ulaştır-: Canımıza taze güç ulaştırmak, canımızı kurtarmak. (M23-TDB)

canımıza sipe yaşar ġor gederik: Dünyadan evk alarak istediğimiz gibi hayatımızı yaşarız. (M8-1931)

canınıṣ dertcā'zine düşesice: Kendi derdiyle uğraşmaktan başkalarına kötülük edememek. (M9-TDB)

cānıṣ yeyni: Hızlı hareket edebilen. (D13-TDB)

cānısa bēnīm mālısa sēniṣ: Sudan gelen varlığı paylaşmak. (K30-10)

- canıyın sā'lin' isde-:** Senin iyiliğinden başka senden dileğim yok. (M18-TDB)
- cāṇ ḡālmā-:** İş yapacak gücü kalmamak. (K19-45)
- caṇḡam' ol-:** Kargaşa, bağrışma olmak. (K6-TDB)
- caṇḡam' etmiyē dur-:** Gürültülü kavga etmeye başlamak. (S10-TDB)
- caṇḡāma çāl-:** Kürültülü tartışma, kavga. (S10-341)
- caṇḡāma yap-:** Gürültülü tartışma, kavga. (S6-TDB)
- caṇḡamamıza gel-:** Bağrışmamıza toplanmak. (M16-TDB)
- cāpıl ol-:** Terden sıırıslıklam olmak. (S3-118)
- cā'rasızlıkdan gözü güver-:** Sigarayı çok canı çekmek. (M8-254)
- cārıslık yap-:** Terslik; uğursuzluk; biçimsizlik yapmak. (H6-95)
- cart dē'p de kes-:** Bir anda kesmek. (M18-69)
- cāS cāS sudān gēl-:** Su birikintilrrine basarak gelmek, yansımali. (S3-TDB)
- cāz ālillār caz alılar caz alıllar:** Nazar olan kişiye ateş yakıp köze cāz diye su serpip o köz suyunu almak. (S3-TDB)
- cāz ediyō içerisi yān-:** İlk anda çok üzölmek. (D3-TDB)
- cēhenneme ḡadar yolun olsunḡ:** Cehenneme git, beddua. (MDD)
- cehēnnemīn atāşındān çıkmıyāsınḡ:** Beddua. (M26-TDB)
- cēhēnnēmīn dībīne:** Kızgınlık, beddua. (K34-TDB)
- cēhīz mūhūz:** Çeyiz ve buna benzer şeyler, ikileme. (H1-5)
- cēlbēsiynēn yāyıl-:** Cerbezeyle, etkileyici güzelliḡiyle yayılmak. (K5-6)
- cēlbinēp gücünēn ēlīn mālīnī, amānete ḡātımış gimīn al-:** Başkasının malınızorla alıp emanet gibi yemek. (B3-16)
- cayırtada ciyerini gör-:** Kendi ciğerini görmek. (M19-TDB)
- cehennem ol get-:** Defolup gitmak, suçlu birini kovma cümlesi. (M8-65)
- cellat bire:** Cellat idam etsin emri. (M8-888)
- cellat etdir-:** İdam ettirmek. (M8-909)
- çem çerēz:** Çerez türleri. (M27-TDB)
- cenāb' allah dünyā duā'nınḡ üsdüne:** Dünyada her istek Allah'a dua etmekle olur. (M29-TDB)
- cenab' allāh ēvīnde ḡacı yapacaḡ:** Hacca gitmeden hac sevabı vermek. (D9-TDB)
- cenāb' allāḡa sī'n-:** İşini Allah'a havale etmek, O'na güvenmek. (M9-40)

cenābı allah yaratdī' ğulların hepici'nin iki düyna murazını versin benī'n' de versin: Yüce Allah bütün kullarını iki dünyad da arzularına kavuştursun benimkileri de versin, dua. (D4-331)

cenèzesin ğıl-: Cenaze namazını kılmak. (K9-276)

cepk ziline bas-: Savaşı başlatmak. (M19-216)

cennet ālānın gülünden bir gülcā'z al-: Cennet bir gül almak. (M23-182)

cennet ālenin yolun' ver-: Cennetin yolunu göstermek. (M23-31)

cennēt bā'nın gülleri: Cennetin gülleri. (K30-TDB)

cennet pınarı: Osmaniye dağlarında bulunan yerin halk dilindeki ismi. (M3-TDB)

cennet reŋgi düşer bütün düzüne: Osmaniye'nin düzünd e her mevsim güzel renkler olur. (M2-TDB)

cenneti ālānın yolun' verirsen verrim: Tekerleme, bilmece sorma şartı. (M23-TDB)

ceren donuna dıkıl: Geyik, ceylan kılığına girmek. (M8-997)

cēreŋ gimi tōzārāk: Havada uçar gibi giderek. (K29-TDB)

cerrah gözle'yi gözle'yi yaralārım göz göz ol-: Doktor beklerken yaraları büyümek, azmak. (M13-TDB)

ceviz ğabı'ynan deve sulanır mı: Olmayacak bir olur mu. (M4-TDB)

ceviz yuvalamaç: Cevizle oynanan oyun. (H2-TDB)

cēvizi dikilēni kimse Bilmēzimiş: Ceviz çok yaşadığı için cevizi ilk diken kimse bilmez. (B6-83)

cılbatmışlar dağ-: Elbiselerini çıkarıp demirlere geçirmek. (K17-6)

cılķ çık-: Sözünde durmamak; sözünün eri olmamak. (K21-TDB)

cılķ ol-: Aslını kaybetmek, kişiliği bozulmak. (M9-TDB)

cımbız ğımı dutdū'nu bırākmā-: Vaz geçmemek. (D4-450)

cīŋ gimi çī'r-: Kuş yavruları feryat etmek. (K30-TDB)

cıncık ğülleden aZ ħallic' ol-: Cam bilyeden az büyük olmak. (T1-277)

cıŋgır cıŋgır bā' oyna-: Oyun, cıngır cıngır ba diye geldim der, karşıdaki de ba da bok yesin sen de bok ye der gülerler. (M23-TDB)

cırcıra dutul-: İshal olmak. (M1-TDB)

cıscılbaķ ğal-: Malsız mülksüz kalmak. (D3-TDB)

cızı cızivēr: Deriyi bıçakla çok az kesivermek. (S2-TDB)

cızılķ at: Çul dokurken iz yapmak. (M29-TDB)

cikil cikil ısıcaķ: Aşırı sıcak hava. (M18-TDB)

cimcik çāl-: Çimdiklemek. (M26-20)

cin sēniṣ içipde: Kötü, fesat insanlar cindir, şeytandır. (K34-TDB)

cin suyu geçemez: Cin akarsuyu geçemez. (M9-TDB)

çínārī üç bū'ānaḵ yāp-: Çınarın gövdesini üç boğum olarak kesmek. (K17-TDB)

cist et-: Sızlamak. (M3-TDB)

ciyerime kēr et-: Çok dokunmak, büyük acı vermek. (M23-TDB)

ciyerime ördü düş-: Ciğerime derdin sıkıntısı düşmek. (M23-127)

ciyerimin başı yan-: Çok üzölmek, derinden etkilenmek. (M23-TDB)

ciyerinin sapından vurul-: Hastalığa yakalanasın, beddua. (M23-TDB)

ciyerlērīm delīk delīk: Çok dertli olma. (M8-TDB)

ciyērleri yān-: Bir isteği olmadığı için çok üzölmek. (D9-TDB)

cizzede soḵ: Yılan veya akrap sokmak. (MDD)

ćizzīḵ ćizzīḵ ćizzīḵ sür-: Tarla sürme şekli. (K19-TDB)

cōmada at-: Suya attığında com diye ses çıkaracak şekilde olduğu gibi, tamamen atmak. (M13-TDB)

compada ğuy'ya düş-: Bütün gövdesiyle tamamen suya düşmek. (M8-2147)

cōbēlime incir ā'ēī dik-: Dağıma incir ağacı dikmek, kökümü kurutmak. (K21-TDB)

culuḵ basması: Düğünde oğlan evinden gelenlere sırayla soru sorup bilemeyenlere verilen ceza, soğan asarak oğlan evinden gelenlerin bu soğanı silahla vurmalarını istemek. (K18-908)

curası varıdı süp'āneke deditdir-: Curayla her notayı her sesi çıkarabilecek yeteneğe sahip olmak. (MDD)

çadırını çatmasını sók-: Göçüp gitmek. (M8-1147)

- Ç -

çāęşakda çā'rdī' zamannar şekerderede türküsünü diýne-: Sesi gür olmak. (M13-43)

çakālīl dērede yāyıl-: Kötü insanların içinde iyilik için uğraşmak. (K21-TDB)

çāḲālsız yúḵ olmāz: Analar hep yiğit doğurmaz, bazan çakal, kötü çocuk doğurabiliir. (H7-85)

çakıldaklı çorbā: Kurutulmuş kabuklu fasülye ve döğme ssalça yağ yakılıp yapılan çorba. (M9-TDB)

çaKıldaklı eşgili/ çaKıldaklı: Kurutulmuş kabuklu fasülye ve döğme salça yağ yakılıp yapılan çorba. (M7-TDB)/ (M7-15)

çadır ğazzî' ğımı çākıl-: Yerinden hiç kıpırdamamak. (K8-TDB)

çakal ğudurü' dala-: Kuduz çakal dalamak. (M1-TDB)

çaKmaklıyî yâtırvēr-: Silahı doğrultup ateş etmek. (K17-TDB)

çal çalma' mısıñ çal çalma' msıñ: Sen misin işi yapamayan, dayak atarken söylenen söz. (M8-1600)

çalıp çā'r-: Hem saz çalıp hem türkü söylemek. (M13-TDB)

çal ğırbaç: Atları kırbaçlayıp hızlandırarak. (M28-TDB)

çaldıñ mı çaldım, vurduñ mu vurdum: Hırsızlık densizlik yapmak. (M9-TDB)

çāldım çābalādım yēdik: Çabaladım çalıştım yetimlerimi aç bırakmadım. (B7-71)

çalışa da ekmā' yiyēdiñiZ: Hazır değil alın teriyle para kazanıp emek. (M9-TDB)

çalışmāğā ğıv ēyle-: Çalışmaya niyetlenip, harekete geçmek. (K21-TDB)

çāliyım ç'rıyım: Hem saz çalıp hem türkü söylemek. (K18-273)

çālma parāsı: Kınayı gelinin eline vuran kişiye verilen para. (H1-13)

çambış ğatırıñ arkasına bāğla-: Azgın katırınarkasına bağlayıp çifte yiyerek ve sürünerek ölmesini sağlamak. (M13-TDB)

çañ'et-: Tartışmak, ağız kavgası etmek. (M8-TDB)

çañási gel-: Konuşma sesi duyulmak. (M8-1218)

çāñlar bir ēşlēş-: Bütün koyunlar aynı yöne yürüyünce boynundai çanlar ses çıkarmak. (T1-203)

çatal inne dē'sdir-: Kırk karışmasın diye bebekten bebeğe iğne değiştirmek. (MDD)

çātal memik: Kadirli'se Ermenilere karşı mücadele veren önderlerden bir kahraman. (K17-60)

çatlamıya var-: Çatlamak üzere olmak. (M8-1172)

çatlıyap get-: Zorlandığından çatlayıp ölme derecesine gelmek. (M8-1173)

çay aššā'dā apbā' ā'r: Çay bembeyaz akmak. (K9-TDB)

çay ğaš'ını gen' alma-: Miras diye hiç bir şey almamak. (M9-TDB)

çāyda da çāydāş ōlmāz, makdepde yoldāş ōlmāS, sūda bulunañ ğāmbēr ārzuyā yoldaş ōlmāz: Arzu ile Kamber hikâyesindeki tekerleme. (M26-22/23)

çāyınī iç murāzıñā ğēç: Çayını iç mutlu mesut işine bak. (B8-TDB)

çekdi ğoydu getTī: Çekilip gitmek. (M14-TDB)

çeke çek'öl-: Uzun süren hastalıkla acı ile ölmek. (MDD)

- çēkedut kērīŋ bāşını:** Eşegin başını çek. (K30-95)
- çekimini çek-:** Tarladaki ürünü hasat etmek. (M2-TDB)
- çekip göyüp get-:** Çekilip gitmek, terke etmek. (M8-14)
- çepelî ğayraŋınan ğarrıt ğarrıt yu-:** Bulaşığı toprakla arıtmak. (M3-TDB)
- çepnilerip bîr dāşı yōķ:** Emeği olmamak. (MDD)
- çeteler içinde şahinim azğın, vuruŋ antepililer namıs gediyo:** Gazi Antep'in düşman işgalinden kurtulması gerektiğini anlatan söz. (M5-54-55)
- çevirīŋ ğaz zānmāşıŋ dışarı geden ōlmāşıŋ, sözümüz zalan ōlmasıŋ:** Kimse dışarı çıkmayacak, işin gerçeği ortaya çıkacak. (D4-207)
- çevreŋgece düş-:** Suyun içinde girdaba düşmek. (M23-TDB)
- çewîrmē dēvîr:** Ölenin malını, parasını paylaşma. (K33-TDB)
- çîçā' yārıl-:** Çok memnun olmak, çok sevinmek. (K30-TDB)
- çıpçî'nan ğulā'nı dōv-:** At hastalanınca kulağını kesip deynekle kulağına vurmak. (D19-103)
- çırak dur-:** Çıraklık yapmak. (M2-TDB)
- çırālî'ŋ umudū ğāzyā' şışēsîndē:** Çıra biterse gazyağından medet beklenir, bir kişinin bir kişiye güvenmesi. (K21-TDB)
- çipŋká tāşa tōħum sāç-:** Çinke, sert, sağlam, küçük taşa bitmeyecek tohum atmak, olmayacak bir işe kalkışmak. (K21-49)
- çiritden dışıŋā vur-:** Açıklamak, açığa vurmak. (D15-TDB)
- çî'rtğannar bā'rış-:** Çağırıcılar çağırmak. (M13-TDB)
- çi't aşî'm çi't:** Aşık oyununda söylenen söz. (MDD)
- çobān dur-:** Çobanlık yapmak (K30-TDB)
- çobandam başlıyacaşıŋ vātaniyīŋ uçu çobandam:** Vatan için insan yetiştirmeye çobandan başlamak gerekir. (D4-15)
- çocā' ğal-:** Hamile olmak. (M13-TDB)
- çöcuĝlār tūvālēķ ğāl-:** Çocukları küçücükken yetim kalmak. (B7-27)
- çocuĝlarıma uzun ömür versīŋ:** Dua. (M18-TDB)
- çóćū'müŋ ōlūsünü görüyüm kı:** Yemin. (D19-TDB)
- çoĝ āf buyuru'suŋ:** Çok affedersiniz. (S8-TDB)
- çoĝ āş' ēkmā' vār:** Çok yemeğini yedim, bende hakkı var. (B10-TDB)
- çok duz ēkmā' var bende:** Çok hakkı vaolmak. (M8-204)
- çōķ ērkeklērden erkek bir ğādın:** Dirayetli, ciddi kadın. (B12-20)

çōķ keremèt var dā şu datlı dildē, üceden uçanı yōla getirir: Tatlı dil kendini büyük görenleri akıllandırır. (D4-220)

çok sevinmek de ey' olmaz: Çok sevinince nazar olur. (M22-TDB)

çōķ ōtebēri dūy-: Çeşitli haberler duymak. (D7-1)

çok tēmiz āhlēkli bir ādam: Güzel ahlâklı insan. (T6-TDB)

çolak şābandan al'nmaz akıl sende bend' olācaķ: Akıl alınıp satılmaz başta olmalıdır. (M24-TDB)

çomç' elet-: Düğünde aşçılar çömçe götürüp düğün sahibinden bahşiş almak. (M23-331)

çomçalı gelin oyna-: Köyde herkes toplanıp yemek yapıpyemek ve yağmur için dua etmek. (M26-195)

çonanıń çakır incir' ĩmi: Bir dalda çok incir tutan incir. (D3-TDB)

çor çocuk sā'bis' ol-: Çocukları olmak. (M23-TDB)

çorb' içmesini bilmēden bir de demeç ver-: Yemek yemesini bilmeyip topluma akıl vermek. (M19-32)

çōtutum eşşā': Çöldürüm çüş, bir kısmı eğilip diğerleri sırayla üstünden atlama şeklindeki oyun. (D2-TDB)

çōpe yātır-: Şeker hastalarını iyileştirmek uygulanan tedavi. (D9-TDB)

çukurā'da bā'rı biş-: Çukurova'nın sıcak havasında yanmak. (M23-180)

çuluńu sırtıdırırm terbiyēsiz: Hakkından gelirim. (M16-TDB)

- D -

dā'dań gelir daķ gibi ğulaķları budak gibi ēyilir bir su iķer bāġırır ördek gibi: Bilmece, kaġnı. (M7-TDB)

dādī ācımsı çāl-: Tadı kekre, acıya yaklaşmak. (K16-TDB)

dāķ et-: Bir işe var gücüyle girişmek. (K8-18)

daķa cāń ğulundam ben ģunu getir demiyegim: Şimdiye kadar kimseden bir şey istemedim. (M17-TDB)

dāhā türk āçī': Anlaşılır türkçesi, açıkçası. (M27-TDB)

daķdilōya çek-: Daktiloda yazıya geçirmek. (M1-TDB)

daķıntıńı daķ-: Kız verilince kıza takılacak yüksük türü takı takmak. (M13-441)

dalavere duberede: Dalavere, oyun çevirmek. (M13-306)

- dalıñ ucuna da ğonmazdī çotundan ğon:** Nazikliğinden dalı ıctırmamak. (M23-TDB)
- dām n' _'ā'ziyō ēv n' _'ā'ziyō ahl n' _'ā'ziyō esgilerde:** [dam ne geziyo, ev ne geziyo, akıl ne geziyo eskiden] Eskiden şimdiki imkân yoktu. (D9-38)
- damarıñ tö.örüye:** Neslin çoğalsın. (M7-TDB)
- dā'ne şindi malamatlı:** Birazdan olacak rezilliğe bak. (MDD)
- dañğāvı ol-:** Bağırma çağırma, kavga gürültü olmak. (K19-TDB)
- dañına get-:** Tuhafına gitmek. (M13-TDB)
- daş dişē-:** Değirmenin taşını çintmek. (D2-137)
- darılıp da başa ka'kıcı olma:** Yaptığın iyiliği kızınca başa kakma. (M26-93)
- darısı i'salla' başıñā:** İnşallah sen de o güzellikleri göresin, dua. (M9-TDB)
- daşı dişē-:** Değirmen taşı düzleşince taşı ters çavirip taş ağı açmak. (M2-TDB)
- dāşıñ nērdeñ geldi'ni bilmē-:** Kötülüğün nereden geldiğini anlamamak. (B6-TDB)
- dāt vāridı dut vāridı:** Eskiden her şey daha güzeldi. (H1-70)
- dātlı dildēn ē' bi' _se' yok:** Tatlı dil her şeyden güzeldir. (D4-273)
- dātlılık dos' _ğāpısı:** Tatlılık, geçimli olmak en iyi dost. (B6-TDB)
- dātlılığ ol-:** Tatlı yemek, söz kesmek. (D6-TDB)
- dathlık ye-:** Kız verilince o anda lokum, helva türü yiyecek yemek. (M13-439)
- datlı otūrāk dātlı ka'kāk:** Tatlı sohbet edelim tatlı ayrılalım. (B8-1)
- davārı o'lā' sē'b ediver-:** Serbest bırakmak. (S10-39)
- davārınī çek-:** Düğüne davar getirmek. (D8-75)
- davısına baħaħ:** O işle uğraşmak. (M18-111)
- davışımı duy-:** Sesi, konuşmayı duymak. (M4-19)
- dō'dürsem ğırāta bir tek nāl olmāz:** Az para, altın. (K18-261)
- dediğod' _ol-:** Hakkında toplumda uygunsuz söz yayılmak. (M8-185)
- dēğēr dolaşır ğalma-:** İşimize engelolacak kalmamak. (M8-2084)
- deh et-:** Olanca gücüyle silahı sıkmak. (K7-23)
- dēhā ged-:** Atı hızlı sürmek, ünlemler. (T1-TDB)
- debül dübül debil dübül sırtını başını çamır et-:** Düzgün yürüyemediğinden üstünü kirletmek. (M13-TDB)
- debil düş gel-:** Düşe kalka gelmek. (M8-1691)
- delā'nnılaş-:** Kendi benliğinden, köylülükten uzaklaşmak. (S9-34)
- deli ğatırıñ arkaşına bā'la-:** Hem tekmeyle hem de sürünerek öldürmek. (M13-TDB)
- deli hārcayıp deli geçin-:** Hesapsız aşırı harcamak. (M8-1621)

dēmir lelelēr dāḥ-: [lüle] Boynuna bükülmüş demiri ateşte kızdırarak takmak. (K32-TDB).

demiri tāvında güzeli çağında: Kızı gençken evlendirmek, her iş zamanında yapılırsa güzel. (H2-TDB)

dē'nēr ğalır: Bakıp kalmak. (M23-318)

denize vurulup ğaç-: Kendilerini denize atarak kaçmak. (K17-TDB)

dēpkde bir: Binde bir, çok nadir. (K31-TDB)

depdirecek günner: Çabalayacak, acele edecek günler. (M14-TDB)

depdiri bas-: Tepekerek var gücüyle yürümek, koşmak. (K6-TDB)

depēñ aṣṣā' ğēl-: Yukardan aşağıya doğru gelmek. (K18-164)

depēñe vurunc' iki şak et-: Kafanı ikiye bölerim. (D3-111)

depēsine işde tāvık tūyü suvāna soḵ-: Soğan asarak oğlan evinden gelenlerin bu soğanı silahla vurmalarını istemek. (K18-857)

depik ğo-: Tekmeyle vurmak. (M1-TDB)

deplā' ğoltū'muz' al-: Kız evine giderken oğlan evi tarafının çalgı çalarak kız evine gidişi. (M9-TDB)

dē'r dolaşır yok: İşe engel olacak kimse yok. (M8-2215)

dērdi dērdē ğāt-: Derdini arttırmak. (D3-TDB)

derdime derman dā'siñ yarama melḥam dālsin: Bana bir faydan yok. (K9-462)

deri'nen tērnen-: Deriye sarılıp terlemek. (S3-122)

dēr'sine çekilēsice: Cimrilik ettiği şey kendi derisine sarılsın, beddua. (K23-TDB)

dērnā' gir-: Gerdeğe girmek. (H5-TDB)

yılancık dē'siñ top tōp olsun ğoluñ yılancık: Hastalık her yerini kaplasın, beddua. (M13-TDB)

deşirici donna gir-: Dilenci kılığına girmek. (M8-552)

deve dellellik yaparkan sıçam berberlik yaparkan, ondan soñrā bir varımış bir yō'muş allahıñ ğulu çō'muş, çok demesi günāhımı, bem babamıñ beşi'ni sallarkēn: Tekerleme. (M23-2/3/4)

deşirici donna gir-: Dilenci kılığına girmek. (M8-552)

dēviye ğal-: İki kişi arasında sorun çıkmak. (M23-61)

dēvlide dō'dür-: Değirmende buğday dövdürmek. (S10-373)

dēyh çel-: Düğünde türkü sırasında dey dey dey derken bir taraftan da silah sıkmak. (K18-TDB)

dēynēk daş vērişdir-: Deynekle taşla vurmak. (K23-TDB)

dışbıdak ğoca top: Osmaniyenin işgalden kurtuluşunda kullanılan iki büyük top. (MDD)

dışlık āl-: Mutlu olmak, rahat etmek. (K21-TDB)

dibi başı yalan: Baştan sona yalan söz. (T7- 109)

dibi başı yok: Baştan sona yalan söz. (T7-109)

dikme kefin giyēmem, muḥānetip loḡmāsını yiyēmem: Hazır hiç bir şeyi kabul etmem, yardım etmeyi sevmeyene minnet edemem. (K21-TDB)

dilde tez vakıtda geç: Söylerken çabuk ancak gerçek zamanda uzun süre. (M8-20)

dile tez zamana geç: Söylenirken kolay ve çabuk, gerçekte yapmak ve yaşamak uzun süren iş. (K9-TDB)

dilençide ar olmaZ: Dilenciler istekten utanmaz. (M14-TDB)

dili bu āzın' ak-: Konuşamamak, susup kalmak. (K9-382)

dili çal-: Net konuşamamak. (M4-66)

dili ğırık: Etkili konuşan. (T4-TDB)

dili örklü: Dilinin alt kısmı bağlı, bişik olma. (MDD)

dilim bū'azına yut-: Artık başka bir şey söyleyecek hâli kalmamak. (M8-657)

dilimiz yök: Bir şey demeye, istemeye yüzümüz yok. (M15-TDB)

dilinden çal-: Ağız özelliği, konuşması benzemek. (M10-TDB)

dilinī şēkerle çēynēr: Ağzı tatlı. (K29-TDB)

dilini dilime ğatma-: Yüzüne bakıp, adam yerine koyup konuşmamak. (M7-TDB)

dilīḡ zurnanīḡ dōşüne taḡıladı yūrā'm: Çok korkmak, bağırarak. (M17-TDB)

dilk'ōyna-: Pāwwuk pāwwuk ses çıkarılıp, evlerden yumurta falan toplarmak. (B6-TDB)

dilkinīḡ tavā' dadandī' ḡımı: Bir işi sürekli yapmak. (K8-TDB)

dillārīḡīyīḡāḡ şēkerler çeynē-: Dili tatlı, güzel sözlü. (D3-TDB)

dilli dişli: Konuşmaya başlayan, diş çıkmış küçük çocuk. (D4-425)

din iman bir miltan: İmanından başka bir şeyi olmayan. (T7-TDB)

din talḡı' vēr-: Mezarın başında son telkinleri söylemek. (S9-316)

dinim' allāḡımā: Yemin. (D19-124)

dinim' imānımā: İrzıma nāmusumā: yemin. (T1-TDB)

dinimē allāḡımā şereFime: Yemin. (M9-TDB)

dinimīḡ dūşmanı: En eski azılı düşma. (M8-1275)

dinimizip dirā: Namaz. (K1-TDB)

diniṇ gimī dō'ru sō'liyēcā'ḡ: Dosdoğru söylemek. (S1-TDB)

diniṇi islamiṇi beş vakıt namazıṇi ḡil işde bu islāmiyet: İslamın gerekleri. (M9-TDB)

dir̄k dir̄k dir̄k cana ḡel-: Öldü sanılan kişiye cen gelmek, canlanmak. (K9-262)

dir̄kede ḡa'ḡarım: Hızlıca işe kalkmak atılmak. (M18-TDB)

dir̄kiliyō uyanamıyo: Uyanmaya çalışmak, irkilmek ama uyanamamak. (M14-TDB)

dir̄lī'me rāziyseṇ hērgūṇ ḡel: Misafire söylenen söz. (K18-TDB)

dir̄lī'me ırāzı ol-: Geçim şartlarına ve gelirine razı olmak. (M8-1494)

diş bōrtmēsi Furma: Çocuğun dişi çıkarken buğdayla nohut karışımını kaynatıp dağıtmageleneḡi. (T5-TDB)

dişip kesmez boḡ sīc-: Katı atık yapmak. (K25-TDB)

dişinī ā'zını ḡal-: Tirşik ağzını yakmak, uyuşturmak. (M7-34)

dişleri īnci dē āḡzı bīr ḡūtu: Dişleri inci gibi beyaz, āḡzu küçücük kutu gibi düzgün. (K29-TDB)

diyarḡazeden evlenen asgere almiyóm: Padişah'ın savaş olan yerlerindeki dullar ile evleneni yetimlere sahip çıkanı askere alınmayacak fermanı. (M19-TDB)

diyēn 'ēsābī: Daha önce aynı durumda söyleyenin söylendiḡi, yaptıḡı gibi. (S11-TDB)

diyēṇ gimī: Daha önce aynı durumda söyleyenin söylendiḡi gibi. (K14-TDB)

diziniṇ üsdüne tus-: Dizine boynunu kıvrarak eğilmek, yumulmak, kapanmak. (K9-TDB).

dōnēk bāşı: Öküzle tarla sürerken hattın sonundan dönülecek yer. (H7-378)

dō'c' oluḡ beyḡir gimī diṇel-: Kızgın at gibi dik durmak. (K9-507)

dō'dum bit-: Dünyaya gelip yetişmek. (K21-TDB)

doḡan aya sen dōḡma ben dō'yum de-: Doḡan aydan daha güzel kız. (M8-972/973)

doḡān āyınān bennik çekēḡ-: Dolunaydan daha güzel olduḡunu göstermeye çalışmak. (D3-TDB)

doḡuz āylık yōldān sēfēre ḡel-: Dünyaya gelmek. (K18-333)

doḡuzun şobalar onuncúyi gendi cebine ḡor: Apdal payı. (M22-29)

doḡuzun şobalar onuncúyi gendi cebine ḡor: Apdal payı. (M22-29)

don doḡuz ḡösderir: İyi kıyafet bir insanı olduḡundan iyi gösterirken; kötü kıyafet olduḡundan doḡuz vur-: domuz bahçeye girip ürünü bozmak, sökmek. (M17-TDB)

dōḡuz' ē'sik: Çok zengin kişi. (K17-149)

dō'ruluk dos' ġāpīsī: Doğruluk en iyi dosttur. (B6-189)

dosduñ dosd ossuñ, dúşmanıyın ömrü bö'l' ossuñ: Dostun gerçek dost olsun, düşmanının ömrü kısa olsun. (K9-TDB)

dos'luğun senin başaçā sürmez, ānāndan atadan soy ölmāyınca: Ailesi asil olmayanın dostluğu daim olmaz, dostluğuna güvenilmez. (D13-TDB)

dostdan aħbapdan gel-: Ziyarete gelmek. (M17-TDB)

dō'sdū'm yōķ dāv'lāşdı'm yōķ: Kimseyle dövüşmem çekişmem. (D14-TDB)

dökülmş yaprā' ġalmış sūveci: Ağacın yaprağı dökülüp sadece odun kısmı kalmak. (D4-67)

dölā'nde dō's öldü döl oldū: Düzlüğünde savaş oldu, toprak kanla ıslandı. (D13-TDB)

dōşünü düv-: Pişman olmak. (M8-TDB)

dört ġóbeK üsdünē: Köy dört sülaleden oluşma. (K32-TDB)

dōşünē vūr-: Ağıt yakarken yumruğunu göğüs kafesine vurmak. (D18-54)

du'ān aya sen dō'ma ben dō'yum de-: Ay parçası gibi çok güzel olmak. (K9-36)/ (M8-2623)

dul avrat çocū': Yetim, sefil. (M18-TDB)

duldan çıkılmaz ol-: İstiklāl savaşında çok şehit veren Osmaniye'de 1922 yılında çok sayıda dul ve yetiminin olmak. (M19-TDB)

dū'ne bir tēlden ötecēk, bö'k güçcük bēlisiz olācāk: Kıyamet alametleri. (B6-8)

dū'ne şēref vērmeK için okuntu vēr-: Aşıkları düğüne çağırırken hediye vermek. (S6-12)

dúşmana ġarş' ā'lamam ō'lum ū'rlar ossuñ: Düşmanımı sevindirmem, şehit anasının sözü. (M25-149)

dúşmānımı dā ġōñşú tēdirginnī' vērmeşip: Allah, komşu rahatsızlığını düşmanıma da vermesin. (B6-108)

dúşmanısañ dā ġarşıñdā'nī ā'yni gend' 'imi görmiyecā'ñ: Düşmana kendin gibi bilmemek, güvenmemek gerekir. (D4-21)

dúşmannıñdan ħā'yır çıkmaz: Düşmanlıktan kimse kâr edemez. (D4-TDB)

duvara bazlamā 'mi yapışdır-: Kaldırıp duvara çarparak öldürmek. (M8-2473)

duvara çal-: Kaldırıp duvara çarparak öldürmek. (M8-2473)

duz ekmā'miz var: Karşılıklı birbirine hakkı geçmek. (M8-2317)

düz ekmek ħalal ēylēñ: Hakkınızı helal edin. (K9-79)

düz ğızdırıp duzū sār-: Üşüyen kişiyi tuza sarmak, saplıcan, üşütme hastalığının çaresi. (K18-TDB)

duz gölü ek-: Tarlaya tuz ekmek, Karatepe fıkrası. (K8-TDB)

düz ğumu dā'l-: Paramparça olmak. (D2-TDB)

duzlānıp yíykānıp bēşigē ğon-: Doğduktan sonra yıkanıp tuzlanıp beşiğe yatırılmak. (K18-335)

dülbeT at-: Gelinin kınası yanarken gelinin başına br tülbent kapatmak. (M9-TDB)

dünden öl-: Öleli çok olmak. (M13-TDB)

düpk' 'üçük: Dünkü gücük, yaşı küçük, kısa boylu, küçük. (B8-TDB)

düpküsüp: Bana göre yaşın çok küçük. (M19-TDB)

dünya malına ğarraḥ et-: Dünya kadar mal sahibi yapmak. (M11-TDB)

dünyā' nī'metinē doyāğımız vār: Dünya nimetine gözü doyma. (K21-TDB)

dünya şāḥlara da ğālma-: Dünya büyüğüm diyene de kalmaz. (K21-TDB)

dünyanın çivisi orda dā'l: Dünya bir yerden ibaret değil. (K9-TDB)

dünyanın göbē' de bura dē'l: Dünyanın merkezi burası değil, başka yerlerde de yaşanır. (K9-TDB)

dünyasın dēğış-: Ölmek, ahirete göçmek. (MDD)

dünyaya duayınan gelip duayınan get-: Doğması için çok dua edildi, öldüğünde de arkasından çok dua edildi. (M14-TDB)

dünyāyi dipēlt-: Dünyaya hükmetmek. (K30-TDB)

dürüs' adama aqlıḥa bi' se' gelmez: Dürüst kişi şüphe uyandırmaz, güven verir. (D4-261)

düs sō'le-: Türküyü konuşur gibi sözlerini makamsız söylemek. (K5-TDB)

düş dā's-: Başkasıyla ilgili olumsuz bir durumun kendi başına gelmesi. (S10-TDB)

düşman elinden al-: Düşmadan kurtarmak. (M14-TDB)

düşman sāyibi ol-: Düşmanlanmak. (M6-TDB)

düşmancılık ne kötü: Düşmanı olana rahat yok, düşmanlı olmak çok kötü. (M4-TDB)

düşmānina ğārşı ğoyān mērT ölür, şāḥin ğocāsa dā vērmez āvını, ğurT ēnī' ēzeldeḡurT olur: Düşmanına karşı koymaya cesaret eden kişi merttir, şahin yaşlansa da kendi avını hakkını yedirmez, kurttan doğan kurt olur, insanın aslı neyse onu yapar. (K29-TDB)

dündenki ğurtuldū'ḡ dā'Í: Dünkü kurtulduğun gibi kurtulamazsın. (K30-TDB)

dünyā kēpse bir dirā' yōK içindē: Diç bir şey umurunda olmamak. (H7-524)

düşā' gīr-: Del sularının düzlediği yere, bataklığa girmek. (D21-8)

düşmeniyin ömrü böyl' ossuñ: Bir sıkıntının sonlanması, sevinçli bir olay karşısında söylenen söz. (M14-TDB)

düşmez kaçmaz bir allah: Yaşayan insanın başına her şey gelebilir. (M8-2012)

dövletin doğuz' ümu: Halkın bakmakla yükümlü olduğu devlete ait domuz. (D3-131)

- E -

ēcdādiñ' ırāhmāt: Geçmiş atalarına Allah rahmet etsin, bağışlasın, dua. (K32-TDB)

edebinen ekreneren yolunan: Edeple, kurallara uygun olarak. (M14-TDB)

ēdiñe ēcdediñ' ırāhmāt: Geçmişlerine rahmet olsun, dua. (S3-131)

ēkiz dō'rān āvrādiñ dönunuñ bā'nī bā'zına dāh-: Burnun kanını dindirmek için yapılan işlem. (B12-TDB)

ēkmā' gāyb' ēt-: Geçimini, gelirinin tamamını kaybetmek. (K34-TDB)

ēkmā'm nāsib' ölmādī bir bardak çāyım nāsip' olsun: Evimde yemek yediremedim bari bir bardak çay içireyim, tuzumuz ekmeğimiz olsun. (S5-52)

ekmeK' atl' ossuñ sen yayan' ol arkasından' goş dutma: Aç kalasın, karnın doymasın, beddua. (M7-TDB)

ēkmēk sulā-: Yufka ekmeği sulayıp yumuşatmak. (D18-18)

ekmek yemiye başlarsa atının' annına güneş dē'rse: Güçlenmek, zenginleşmek. (M19-TDB)

ēl āl-: Nazar, sinir, yılan sokması gibi sıkıntılara çare olacak duaları veya uygulamaları bilenlerden, ocak, bu bilgiler kaybolmasın, şifa olmaya devam etmek için diye bu bilgileri öğrenmek. (K27-TDB)

ēl ālēm ğinā-: Toplumca örfе gelenege uygun bulmamak. (M23-299)

ēkmā'ñ ufrāsı: Ekmek yapılırken unun içine dökülen iri parçalar. (M27-TDB)

el ğadar çocū': Daha tam yetişkin olmamış delikanlı. (M4-TDB)

el gö'sde: Saygıyla durmak. (K9-TDB)

el iki söylersē sēn de bir söyle: Az konuş, çok dinle. (M14-TDB)

el ne der ne demez: Eller söz çıkarmasın diye. (M8-184/185)

el tapıynān yap-: El kararıyla. (M28-TDB)

el bēnden sēbēP āllāḥdān: Hastanın iyileşmesi için ben elimden gelen bildiğimi yaptım, şifa veren Allah'tır. (B6-177)

el ekmē' dilensin sen suyu dilen: Su ekmekten daha önemlidir. (T2-27)

el elin üsdünde otur-: İş yapmadan boş oturmak. (M9-TDB)

elal usul: Rastgele. (M8-TDB)

elamtereden altdā' namazlıklar: Kur'an'daki Fil suresinden Kur'an'ın sonuna kadar olan sureler. (MDD)

elb' ōğlu ne söyledi gelen cömāt ne dinedi: Elbioğlu aldı sazi sözü anlamında söz. (M13-124)

elde dānsiz ādām mı yōk: Elde dengesiz, saygısız adam mı yok. (MDD)

elde müzevir mi yōk: Her toplumda dedikoducu vardır. (K9-376)

elden gelen ō'n olmaz o da vaḥdında bulunmaz: Elden gelen iyilik düzenli olmaz, elden gelen gerektiğinde bulunmaz. (M19-TDB)

ele alıp as-: Yakalayıp asmak. (M8-470)

elē bakar yerinir: Eldeki kendinde olmayan nimetleri görür üzülmür, imrenir. (M13-TDB)

ele moḥdec ol-: Geçinememek, kendi işini, geçimini yapamamak, başkasına bağımlı olmak. (M8-1547)

elhıznı ārtı' şēkēr ossūḡ: Güzel yiyecekten bahsederken. (D22-TDB)

eli bā'lı dos' kōyünē ū'rāt-: Tutsak olarak dostlarına rezil etmek. (B10-88)

eli bā'lı dōst kōyünē ū'rātmā-: Tutsak olarak dostlarına rezil etmemek. (B1-98)

eli bazlı ḡuş avlat: Ali alıcı kuşlu, onlara kuş avlatır. (M23-155)

eli ḡāşık dutānā ḡādārā ēmzir-: Çocuk kendi yemek yemeye başlayana kadar annesi süt emzirmek. (S10-353)

eli göçmüş de sē'p ḡalmış aşiret: Sahipsiz kalmak, beyi ölmek. (M19-TDB)

eli ḡulā'n' at-: Ezan okumaya hazırlanmak. (M23-TDB)

eli ḡuşlū altı göv ḡır atlı beyler: Kolunda yırtıcı kuşu, siyah beyaz karışık griye yakın renkte atı olan beyler. (M5-43)

eli ḡuşlu bā'lērdēn sāḡā sırā dūşmē-: Torpil yaptıranlardan gariban insana sıra gelmemek. (K18-456)

eli günü yıḡ-: İstemeyen yabancıları kıskandırıp çatlatmak. (D4-TDB)

eli keçelen-: Elinin içi sertleşmek. (T4-TDB)

eli top top meneFşēlī: Elinde top top menekşe olan kızlar. (M26-119)

- ēli yōḡ ḡōlu yōḡ:** Yaşlı kişi. (S3-343)
- ē'liklī'ñē göre:** Çok iyilik yaptığının karşılığı olarak. (M20-TDB)
- elīksırtđām bā'lāmīyē dōḡúl-:** Bir yerden bir yere inmek. (K18-386)
- elimde var etā'mde var:** Malım mülküm var. (M9-TDB)
- ēlime bir tū' ver-:** Sıkı tutmak için eline tükürmek. (K8-30)
- elimi ḡalḡam yēr-:** Elini önüne tutarak korunmak. (T4-TDB)
- elimizi birez acele dut-:** Acele etmek. (M8-278)
- elin' hēṣ dāḡneme-:** Para vermesini beklememek, muhtaç olmamak. (D4-744)
- ēlip mālında ḡōzūpūz olmāsuḡ:** Elin malına mülküne özenme, elin malını haksız yollarla ele geçirmeye çalışma. (K34-TDB)
- ēlindē bāyraḡdā' nēy:** Çavdar ağacı, düğün bilmecesi. (K18- 882)
- ēlipdēki loḡmiyē ṣēkēr ossa da yēme:** Namert sofrasından yeme. (K30-18)
- elindem pırtama-:** Elinden kurtulamamak. (D3-TDB)
- elinden dutanıḡ elinden dutan ḡocā mevlām:** Allah'a yakarış. (M24-TDB)
- ēlinden ḡeldī'ni ḡeri ḡorsa dōrt āvrādınıḡ kōnčā'n' bāşın' 'āçirrim allāḡ ṣāhidim ossuḡ:** Tehdidini yerine getirmezse karılarının donunu başına geçirir rezil ederim, erkekse dediğini yapar korkmuyorum, tehdide cevap. (H7-342/343)
- elinden ḡıvırdı al-:** Elinden yarı gönülsüz çekip almak. (M14-TDB)
- ēlinden ōsan-:** Elinden usanmak. (S10-416)
- ēlipi ala yāḡıyo ala yāḡmīyō:** Tam sıcak olmayan, ılıktan biraz sıcak. (H2-TDB)
- ēlini āyānī ōPülēcek biri:** Çok değerli insan. (K32-TDB)
- elini çal-:** Eliyle uzatıp yoklayarak aramak. (M8-240)
- ēlini yüzünē çāl-:** Dua ettikten sonra ellerini yüzüne sürüp amin demek. (S4-TDB)
- elinip batdī' yenecek:** Temiz kadın. (M29-TDB)
- elīḡ adamı āḡzın dutsaḡ ḡötü durmaz ḡötün dutsaḡ āḡzı durmaz:** El alem her şeyi yapabilir rahat durmaz. (M8-185/186)
- elīḡ elin' dē'neme-:** Kendi ekmeğini kazanıp başkasına muhtaç olmamak. (M9-TDB)
- ēlīḡ ōlursa dilīḡ d' ōlur:** İşte çalışırsan istemeye de söz sahibi olmaya da hakkın olur. (B7-80)
- elīḡē ḡeşdi bir eṣṣēk demiş nepe ḡerā'di yā'lı d/... /ṣaḡ demiş, būvukelen m' olıçıydın bir' eṣṣ' ō'l' eṣṣēk:** Elindekiyle yetinmeyenin düştüğü kötü duruma kızma ifadesi, tekerleme. (M23-41)
- ēlīḡı yāḡmaz zaḡār:** Ilık, normal sıcaklık. (D7-49)

ēlīz' _ārtī': Siz daha iyi yemeği yiyesiniz. (K32-TDB)

ē'lip bakacak yeri yōk: Anlaşılmayacak, incelenecek yeri yok. (K9-423)

elleme ğuṣ ğurt yesiṅ: Meyvenin ağaçta sona kalan meyvesini hayvanların yemesi için toplamamak. (M17-TDB)

elleriṅ top ayaklarıṅ yılanćík: Ellerin açılmasın ayakların yılanlık yarası olsun, beddua. (M23-TDB)

el'nīṅ tāpı d' _āyırī dilniṅ tapı d' _āyırī: İş yapışı da, söylemesi de farklı. (D4-697)

el uçun _ā'layān gözünden olūr: El için ağlayan kişi ancak kendisini yıpratır, insan iyilik bilmez. (M14-TDB)

emānete can ğurban: Emanet canımızdan kıymetlidir. (M14-TDB)

emmilērım dāyılārım daḥā nērdesiṅiz: Ermeniler Türk kızlarına saldırınca Türk kızlarının feryadı. (H4-8)

emmiyner dāyiṅem bitem bir iş: Kız isteme, düğün. (D5-TDB)

ē'n de batsıṅ buyuṅ da batsıṅ: Vücütun, sen de bat kavmin de batsın, emre karşı gelmek, beddua. (D3-TDB)

ēṇa yēṇa ol-: Şaşırmak, ne yapacağını bilememek. (M17-TDB)

endirmecilik ver-: Gelin oğlan evine gelince kaynana veya kayınbaba hediye vermek. (M23-332)

ēṅgeb' _aṣṣā' yatır-: İnadından vaz geçmemek. (M10-39)

ē'nīṅ ses' _'īder kötünūṅ nes' _'ēder: Ahirete iyinin iyiliği gider, kötünün faydalı bir şeyi gitmez. (D4-13)

ēr dōyuḳsuṅ: Annenden erken doğmuşsun yaşlanmışsın, benim doğduğum zamanda doğsaydın bu imkânlar olsa beni geçermişsin. (S10-237)

erká'ṇ de cō' ğadından sē'lír: Erkek gibi görünenin çoğu kadın gibidir. (T4-TDB)

erkek çakal da ğollarımdam _bāğladī, ṣūkūr diṣī aslan _af etdi beni: Dadaloğlu'nun iyilik ettiği bey kendisini yakalatıp, beyin hanımının uyarısıyla geri bırakılması üzerine söylediği söz. (M19-TDB)

erkeksiz eve nāsıl misāfir alıyım: Erkeksiz eve erkek misafir alınmaz. (H2-TDB)

esdā'fur yā rapbim esdāfur: İstiğfar etmek, töbe etmek. (M23-TDB)

esg' _adamdan kimse ğalma-: Eski sağlam kişiler şimdi yok. (MDD)

ēsgī ğoc' _'ēriFlēr zamānınd': Çok eski zamanlarda. (S6-TDB)

esgi nala acar mıḫlar çahicī: Eski sevdayı tazelemek, eski sevdiğine yeniden haber göndermek. (D4-320)

ēsgī tāvında yerlī yērli sōzü sō'le-: Sözü yerinde konuşmak. (K29-16)

esgiki dikmeler: Eski elbise modelleri. (K13-TDB)

ēsgikú hūnēr: Eski geleneklere uygun. (K13-TDB)

ēşgirsēn ā'lara bēylere yēdirrim ēşgimessēn itē dōkērim: Tırışığın iyi ekşimesi için söylenen cümle. (H6-TDB)

eşşā'ñ de seniñ ossuñ sen de seniñ ol: İyiliğin senin olsun. (M13-TDB)

ēşşek dēmiyē gēl-: Eşek istemeye gelmek. (T3-TDB)

eşşek s/.../ynen depilene dō'-: Cebelliler yabancıyı sevmez, yurt vermez. (M19-TDB)

eşşekden düşmüşe dōnd' _erzinni: Erzinliler yalnız kaldı, müftünün oyunu bozuldu. (M21-16)

eşvedi billēh: Allah adına edilen yemin. (K9-143)

eşvedi ellāilāhe illallāh: Şehadet kelimesi getirmek. (K9-TDB)

ētdī'ñ ē'lık başıñı yēsıñ: Yaptığın iyilik seni öldürsün, keşke iyilik etmeseydin. (K27-TDB)

eti allaħdanısa kēmī' bizden: Allah yaratmış, soyu, huyu bizden. (M25-TDB)

eti kötü: Yarası iyileşmeyen, pis etli kişi. (D4-TDB)

etili budulu yedili ğōyunu kesip misāfir et-: Koyun kesip misafire yedirerek misafir ağırlamak. (D3-TDB)

etin' kessēñ sesdenmez: Bilmece, ölü. ölüdür al'_emmi diyó. (MDD)

ētinem bēslēdiler ğırķ yērden ğız isdēdiler: İyileşsin diye iyi bakıp, çok yerden kız istediler ama kız vermediler. (D15-TDB)

etli bāýram: Kurban bayramı. (MDD)

ēv ālmā ğōñş' _āl: Evden çok komşu önemlidir. (B6-5)

ēv dānasından tōsun olmāz: Yayılmayan evcil hayvandan damızlık olmaz. (D15-TDB)

ēv dut-: Ev yapıp yerleşmek. (B6-16)

evel zaman içinde ħalbır saman içinde, deve dellallığ ederken, eşşek berberliğ ederken, paltıyanam baş yülürken: Masalın başlangıç tekerlemesi. (M8-662/663)

ēvelī āķıl, soñrā ħatır, ondan sónrā ğēñşlık: Hayatta en önemli şeyler: akıl, hatır, gençlik. (M24-TDB)

ēveniñ işi soñā: Acele edenin işi gecikir. (K30-17)

ēvīñ is'iz ğōy-: Evini sahipsiz koymak. (K18-TDB)

evi bulamıyacak ğadar delir-: Evinin yolunu şaşırarak delirmek. (M8-TDB)

ēvi dāşa dut-: Oğlu olandan görev almak için yapılan iş. (D18-9)

evim başıma kepdi bellē-: Beklenmeyen çok kötü bir olay karşısında şaşkınlık ve üzüntü duymak. (M7-TDB)

evimi yar-: Evine hırsız girmek. (M17-TDB)

ēviñ yākışī-: Evin en güzel, şirin insanı. (T5-13)

evlat evlat olmazmış belden enmeyincek: Kendi evladı olmayınca, başkasının çocuğu tam evlat olamaz. (MDD)

ēvletip ğızı oğlānı mı ōlur, evletīñ hepicī ēvlet: Evlatta kız oğlan ayrımı olmaz. (D4-636/637)

evlilik sür-: Karı koca mutlu evlilik hayatı yaşamak. (M18-TDB)

evlilikdem bekerlik ē' dellers' oña d' inanma: Bekârlık iyi değildir. (M23-253)

evreñgeç yay-: Saçta evreğçe ile ekmek pişirmek. (M3-TDB)

evsīñ ğurup sin-: Saklanmak, av beklemek. (M4-TDB)

ēy'yē ēyi demēli kōtüyē kōtū demēli: İyi olduğu için iyi olduğunu ifade etmek gerekir, kötüye de köt olduğu için kötü demek gerekir. (B7-11/12)

ezber eder nāziklen-: Başkasından görüp yapmacık olarak nazik davranmaya kalkar. (M2-TDB)

- F -

fenimīñ üsdüne fen yetmez: Benim tekniğime ki kimsenin tekniği yetmez. (M19-147)

fırānsızlār ērmen'lērīñ ğoltū'na ğir-: Fransızlar Ermenileri silahlandırarak Osmaniye'yi işgal etmeye kalkmak. (K34-TDB)

fincī' çık-: Ezilmek, vıçcırığı çıkmak, çamur gibi olmak. (D7-TDB)

fıkri bōz-: Kötü niyete dönmek. (D3-98)

fikrini devrele-: Niyeti bozmak, uygunsuz bir işi yapmaya karar vermek. (M8-1679)

- G -

ğāb' ā'cīñ ğürlēmēsi dālınān, zamānīñ ğonuşmāsı şērinēn: Kalın, büyük ağaç dalıyla gelişir, zamanın sözü de kötülükle olur. (K30-TDB)

ğab' _ ā'cıñ gürlmesi dalınān: Ağaç daalıyla gürler, insan ailesinin kalabalıklığıyla güçlenir. (M13-TDB)

ğaba basılmış samana bāñze-: Dışından adam gibi görünüp aslında adam olmamak. (D4-436)

ğabā sōZ: Köylü ağzı. (B4-35)

ğaba türkcesī: Ağız. (S11-TDB)

ğabala ver: Sayısı belli olmadan hesaplamadan vermek. (MDD)

ğabır ğabır gezesip: Mezara sığmayasın, mezarında rahat etmeyesin, beddua. (M26-TDB)

ğāç' içindēñ ğāçı dışı: Bini içinde biri dışında, bilmece. (K18-883)

ğāçğāçdā ḥāsanbā'liniñ ğāvırlārınıñ getdī'ndē: İstiklâl savaşında Ermenilerin Osmaniye'den sürüldüğü zaman. (H3-2)

ğādāñ' _ allım ğurban ollum: Dertlerini ben alırım, sana canım kurban olsun. (D15-TDB)

ğadañ ğādāñā: Günahın günahına. (M29-82)

ğadasın' _ āldi'm: Belası bana gelesice, dua. (S3-200)

ğader torbāsına bāḥdımī ğāt-: Kaderle kismetimi birbirine katmak. (K22-4)

ğādēriñ yüzü iřimāz _ ol-: Mutluluk gelmez olmak. (MDD)

ğadı yoran: Çok konuşan, lakap. (H2-TDB)

ğadın disiplinni yāşıyācaķ: Kadın disiplinli olmalı. (M27-TDB)

ğādın _ ol ērkeK _ ol tērtemiz _ olacaķsıñ: İnsan temiz olmalıdır. (D4-258)

ğādınıñ üç ğāpıs' _ olurumuş, āna ğāpısī, ğoca ğāpısı, mezēr ğāpısī, bu üç ğāğiye sāyiP _ ol ğızım: Kadın; ana, koca, mezar kapısına sahip olursa kurtulur. (S10-TDB)

ğadir mevlem ikiñizín işin oñara: Allah sevenleri birleştirsın. (D4-TDB)

ğafa bēyin cēyiñ ğalma-: İp oyununda asmada başı dönmek. (M13-527)

ğaFa tañ etd' _ ammā iş iřdeñ geşdi: İşi sonradan anlamak. (M14-TDB)

ğāfādān sō'lē-: Ezberden söylemek. (K34-TDB)

ğafam' _ makiniye ver-: Saçını traş makinesiyle sıfır numara kestirmek. (M1-TDB)

ğafam getme-: Lüzumsuz işlerden anlamamak. (H2-TDB)

ğāFamıñ içi řindī mālita çorbāsı: Kafası çok karışık olmak. (MDD)

ğāfāñız cellēt mālıñız yā'ma: Siz idam edileceksiniz, malınız yağma edilecek. (K30-TDB)

ğāFās' _ ēy' _ dāl-: Dengesiz. (K25-TDB)

ġāFası firik: Sarhoş. (M30-TDB)

ġafası ġıçıklan-: Şüphelenmek. (M13-TDB)

ġafası tañıla-: Sonradan işin aslını anlmak. (M8-752)

ġafāsın' birbirinē çat: Çöldürüm çüş eşek oyununda eğilerek karşılıklı kafalarını birleştirmek. (D2-TDB)

ġafasını kelek gim' atdır-: Kafasını kesip atmak. (M14-TDB)

ġafasıniġ içine ġarınç' 'āmi gir-: Aklını karıştırmak, rahatsız etmek. (M14-TDB)

ġafdan ġafa hōkmedip de duran: Süleyman peygamber. (M13-TDB)

ġafiye pıtdır-: Delirmek. (MDD)

ġāk dersāñ et vērir ġuķ dersāñ sūt verir: Ne isterse yapmak. (K30-TDB)

ġálbiná damla-: Kalbine, aklına gelmek, işin sebebini sezmek. (D3-TDB)

ġálbipá gel-: Hatırlamak. (D4-260)

ġálbine bī' şeytāñ ġō'r-: Fitne vermek. (D3-TDB)

ġálbine bir ġuşġu get-: Şüphelenmek. (D3-TDB)

ġān bulāş-: Kız alıp verip, çocuk olmak, hısımkken akraba olmak. (H7-427)

ġan yalaşak ġardaş olaķ: Karşılıklı kan yalayarak kan kardeş olmak. (M8-1082)

ġanadından dutup da nice Fıldır-: Tutup hızlıca fırlatmak. (M14-TDB)

ġānımızı āl ġādefden iç-: Soyumuzu kurutmaya kast etmek, düşmanlık etmek. (M30-TDB)

ġāñ ġurtçuķ ġussuñ: Beddua. (S3-13)

ġāpiyē bāyrāk dikmēdīm içeri ġelín dıķmādım: Düğün dernek kurup gelin almadım. (K32-36).

ġara çādırlarını dür-: Obanısını yok etmek. (D3-TDB)

ġārā daşlār ālıp dā bā'rıñi dō'-: Pişman olmak. (D21-16)

ġara ġış ē'nde ġül isde-: Zamansız imkânsız istek istemek. (D4-66)

ġara geldi dē iki yüz beşin senesi: Bin iki yüz beş yılındaki Dadaloğlu avşar beyi ile Cerit aşiretlerin savaşı. (M19-140)

ġara ġünden āğ ġünnerē dönüş: Türklerin düşman işgalinden kurtulup tekrar Osmaniye'ye sahip olması. (M19-TDB)

ġara lōķ aķlıñ vārısa çāmıra çōķ: Kara deve yanmamak için çamura çök, Karatepe fıkrası. (K8-54)

ġārā yere yātır-: Ölmek, gömülmek. (K21-TDB)

ġarabaş kıçı: Karabaş saldırı, anlamında köpeğe söylenen söz. (T4-TDB)

ġaraböcük girikden köt'et- Bahçeye domuz girip bahçeyi bozmasından daha fazla zarar vermek. (K6-TDB)

ġāraġurā ūeytana çöker: Karakura kötü kişilere çöker. (B6-189)

ġārāmıķ ölecā'nē ō'lumuñ bir'össüp: Karamık isimli adamı oğlundan çok sevdiğini belirten dua. (D9-7)

ġarañıdıķdan sonra yola getme: Hava karardıktan sonra yola çıkma. (M8-710)

ġarbi dā'ķ ġabaķ ġımı ıġrān- Batı rüzgârı değmiş kabak gibi sallanmak, güzel kızın endamı, yürüşü. (D4-63)

ġārdaş ġārdaşın ne öldü'nu ne öldü'pü isder: Gardaş hem acır hem de çok iyi olmasını istemez. (S11-TDB)

ġargānıñ dērnā' m'olur: Boş gürültü yapanlar birleşip işi bir başaramaz. (M8-TDB)

ġarılara muşduluk var: Yaşlılara hediye verilecek. (M13-TDB)

ġarınca ġāderince: Kendi çapında, gücü yettiği kadar. (MDD)

ġārının ġolu yok dalı yok: Yaşlı kadının kimsesi yok. (M17-38)

ġariban yığid olur: Gariban fakir kişi korkusuz olur. (M14-TDB)

ġāribennēnēn bō': Fakirlikle, kimsesizlikle büyümek. (H7-1)

ġāribip yatā' da ġāyfeler ħannar, bülbulün yatā' da bā'çalar bā'lar: Kerem hikâyesinde geçen söz. (K9-371)

ġārıyı ġāzna ġoyān: Martın sonundan nisan ayının onuna kadarki zaman dilimdeki iklim. (K18-627)

ġārn'ēkmā' dōy- Zengin olmak. (H7-476)

ġārnı ġārnınā ġēç- Açlıktan çok zayıflamak. (K30-56)

ġārnını bā'rsī'nı yararım bir daħā adamlıķdan ne ħısdası ġālır: Sakat bırakırım, artık sağlam adam olamaz. (M8-1167/1168)

ġārnı'ñ içini dopdol'et- Karnını kurşunla doldurmak, öldürmek. (K8-TDB)

ġarşı ġoyuñ ortalı' bozānā: Bozguncuya fırsat vermemek. (K6-TDB)

ġārū'rā 'ūşdü: Al basmak, yeni doğuran kadına geldiğine, kadını veya çocuğu boğup öldürdüğüne inanılan yaratık gelmek. (K1-TDB)

ġasab et- Kesip parçalamak. (M4-51)

ġasġāvlāk ol- Kelle paça yaparken kazanda kaynayan kurbanlığın başının kaynamaktan etleri dökülmek. (M26-TDB)

ġaşıķ çēnāsi çık- Sofrada kaşık değiştirirken sıra kavgası yapmak. (M2-TDB)

ğaşıklar ğapılır döşe çekilir: Sofrada kaşıkları ilk önce kapıp yemeye hazır durum almak. (M2-TDB)

ġatı' yüksēklerden de üçücu olma: Kendini yüksek, büyük görme. (M14-TDB)

ġatil ossağ mezār ġazāmāğ: Beceriksiz insan. (K21-TDB)

ġayda dut-: Notasına havasına göre türkü söyleyene çalgıcı eşlik etmek. (M13-TDB)

ġāyıl olma-: Kötülğe uğramasına razı olmamak, kıyamamak. (M8-924)

ġáyídín' gör-: Hazırlığını ypmak. (M23-158)

ġáyā dibi ġúytulū. Su doldurdun bir tuluk. bilenzi'pi bulānā nē vēriyoğ muşduluk: Arzu ile Kamber hikâyesindeki bilmece. (M26-31/32)

ġáyā dibi ġuytuluk su doldurdum bir tuluk bilenzi'm bulāna dātli cānım muşduluk: Arzu ile Kamber hikâyesindeki tekerleme. (M26-33)

ġazanmāniğ ekip biçmeniğ tapın' al-: Ne zaman nereye ne kadar ekip biçceğini öğrenmek. (D4-740)

gece ġō'ğ ġavırması günüZ tesbah çevirmesi üvv allah üvv allah dēyi devrişler devrişler devre yol işler: Çalışmadan yemeyi eleştiren tekerleme. (K8-TDB)

gece uyūmādım gündüz hēş durmādım: Durmadan çalışmak. (K13-5)

geçerli bi' müslūmān olma-: Ermenilerin sonradan Müslüman olanları. (K17-122)

gēçme nēmrūt köprüsünū ālırsā sū ālsın: Ölsen de zalimden yardım isteyip onunla dost olma. (M26-91)

gel oldu gidēlīm sīlāya dōğrū: Sılaya gidecek zaman geldi. (M13-TDB)

gelene hōrmetim beli'siz ol-: Misafire hizmet ve saygı sınırsız olmak. (M17-TDB)

gelene ne dē geldín denmez/ gelene niyē gēldín denmēzlēr: Misafire geliş sebebi sorulmaz. (M8-1460)/ (K18-825)

geleni suFrasız ġaldırma-: Eve geleniyemek yemeden uğurlamamak. (M9-TDB)

gelín bir ħafda su içmiyecek: Gelin doğumdan sonra bir hafta su içmeyecek, içerse tetanoz olup ölür, ıanış. (M29-TDB)

gelip görmiye get-: Düğünden sonra kızın yakınları veya oğlanın akrabaları yeni çifti ziyaret etmek. (M9-TDB)

gēlín ırbī' dēpdi: Gelin oğlan evine inince önüne ırbik koyarak tekmelemesi istenme, geleneği. (T5-46)

gēlinēm dernā'ğ ġutl'ōssūyūğ: Geline dua. (M23-345)

gelinī sō'let-: Gelinlik yapıp konuşmayan geline hediye vererek konuşturmak. (M29-TDB)

gēlīnīm gēlīn ōlursā işdē ēwum işdē yūkūm diyōr; gēliniḡ gēlīn ōlmassā işdē taḥrā işdē gōlāḡ diyō: Gaynananın gelini değerlendirmesi. (S10-430)

gelininḡ başı çekil-: Gelin atının başını çekmek. (M17-TDB)

gelininḡ ardı sıra get-: Gelini babasının evine götürmek. (M9-TDB)

gēlininḡ ḡāFāsīnā ēvrēḡgēç uzatma-: Gelin oğlan evine girerken geline evirgeç uzatılma, oğlan da oklavayla evirgeçe vurma geleneği. (H7-130)

gēlininḡ ōḡnūnē dālā sıkıḡ atıḡ ōḡnūnē dut-: Gahşış almak için yapılan iş. (K18-TDB)

gelininḡZ ḡā'ýrl' _ossūḡ ū'rl' _ossūḡ ayā' ḡádeml' _ossūḡ ā'zı datl' _ossūḡ ḡáýnaniya ḡáýimbabaiya sevgili sayḡılı ossuḡ: Gelin hayırlama. (M29-TDB)

gelinnīk bā'sişi: Gelinin kaynanasına ve kayınbabasına konuşması için verilen para. (S10-TDB)

gelinniK et-: Gelinin gelin gittiği evde kaynanaya ve kayınbabaya karşı konuşmaması. (MDD)

gēlinnik sür-: Gelin oğlan evinde konuşmamak. (H7-402)

gelinnik yap-: Gelinin gelin gittiği evde kaynanaya ve kayınbabaya karşı konuşmaması. (K8-81)

gendi başın av'dama-: Kendi kendini idare edememek. (M17-TDB)

gendi malımınan köt' ol-: Malımı iyilik olsun diye verdiğim için sonunda aramız bozuldu, yaptığım iyilik kötülük sayıldı. (M12-TDB)

gendi saḡa kötülük ederse sen gendine ē'liy edeceksin: Kötülüğe iyilikle karşılık vermek gerekir. (D4-22)

gendilī'mden şindi uýdur-: Doğaçlama türkü söylemek. (S6-TDB)

gendilī'nden o da sōylē: Doğaçlama, kendi ürünü. (S6-69)

gendimi çok ırusvay et-: Kendimi çok yordum, boş yere zorluk çektim, fedakârlık ettim. (M9-TDB)

gendimizi avıt-: Kendini avutmak. (M14-5)

gēndini bē'nsinēn: Kendisini beğenen. (M27-TDB)

gēndipizi ḡanala vūr-: Kanala atlayıp kaçmak. (K17-26)

genşlī'minḡ ḡayırını görmiyeyin: Beddua, yemin. (T4-TDB)

gēnşlī'ḡıza mukā'yıt oluḡ: Gençliğinize dikkat edin. (M24-TDB)

gevrā'ni içine dūr-: Yanlışını, ayıbını göstermemek, belli etmemek. (M29-TDB)

gēzmēdik yēr ḡōmā-: Her yeri gezmek. (K22-TDB)

ḡıcıýnān ḡızzak ḡāy-: Oturarak kaymak. (K21-TDB)

ğıcık gēl-: Boğazında gıcıklandıktan dolayı nefes verdirici kasların ani kasılmasıyla nefes alamama ve öksürme durumu. (D1-TDB)

ğı ғırık dölü: Zina çocuğu. (D3-TDB)

ғırık laf ver-: Biraz yalan biraz gerçek ama hoşla giden konuşma. (MDD)

ғılıca dut-: Öldürmek. (D13-TDB)

ғırқ bās-: Al basmak, korkmak. (B6-TDB)

ғırқ yāşımdā hāyırım şērım bēll'öl-: Kırk yaşında nasıl biri olduğum, ne olacağım belli oldu. (K18-338)

ғısqanmassaŋ nēyıpē yaşıyoŋ: Namusunu kırmayan adam yaşamasın. (MDD)

ғıymāt bilmēz olmūş er ғişi: İnsan insana kıymet vermez olmuş. (M8-TDB)

ğıZ al'üfür d'al dā'ndan: Çok sıcak yiyecek içecek için kullanılan dikkat et ifadesi. (M23-TDB)

ğız bir et çamıra bānzer neriy atsaŋız orıya dutar: Kız hangi aileye verilse oraya alışır. (M23-301/302)

ğız bitir-: Ailesinden isteyip kızı nişanlamak. (M1-TDB)

ğız ēvi nāz ēvi: Törelermize göre kız evinden düğüne kadar olan eziyetlere katlanmak gerekir. (S8-TDB)

ğıza ғara çāl-: Kızı iftira etmek, namusuna dil uzatmak. (D4-106)

ğızğım bāl: Peteği yeni kesilmiş, kovnandan alındıktan sonra dinlenmemiş bal. (K27-TDB)

ğızı aqla bitir-: Aklına düşürmek. (M10-52)

ğızı arā'vermiş: Kızın namusunu kirletmek. (M10-TDB)

ğızım zabā'na çāyyıp yānna çaydannıp yannā, āqşam da súyuŋ yānn'öturmā: Kızın annesine verdiği öğüt. (S10-TDB)

ğızına suva: Kızı için harcamak. (M14-TDB)

ğızıŋ ғucā'nā çocuk ғoy-: Kız oğlan evine inince oğlanlı kızlı bereketli olsun diye kucağına küçük çocuk oturtmk. (M23-330)

ğızıŋ yólunu isdē-: Gelin, kız evinden çıkarılırken kapı kapıtılarak kızın erkek kardeşi bahşış istemek. (K10-TDB)

ğızıŋ yū'sūn'ālma: Gelinin yüzüğünü kaçırp damattan bahşış alma geleneği. (D8-85)

gizli sırım ғalımdan bayan olma-: Dışardan bakınca sırlarım anlaşılmamak. (K9-410)

ğoca ғarı yā'lı' bāla-: Yaşlı kadınların beyaz baş örtüsünü başına bağlamak. (K9-393)

ğocā ğoca sâ' olā'dıñ da bir torba kemîķ olā'dıñ: Sağ olsan da hiç bir iş yapmasaydın. (S10-TDB)

ğoça buynúz yük dā'l: Koça boynuz ağırlık vermez, erkeğe iki kadın, eş çok değil. (K9-522)

ğoçyī'dıñ ğınāsī ēlde ğal-: Asker gencin elindeki kına geçmeden askerde ölmek. (D13-TDB)

ğoltū'ndam yürsūñ zaħmēt: İşlerin hep zor olsun, beddua. (M8-249)

ğolu bağlī dōst kōyünē ū'rāt-: Çaresiz, aciz, rezil bir duruma getirmek. (M8-88)

ğōñū yōrūt-: Deriyi yürütmek, büyücülük yapmak. (D15-TDB)

ğōpūl kimi severse ğōzel o: Güzel çirkin fark etmez geōnūl kimi beğenirse onun için güzel odur. (M8-704)

ğō'nümūñ ğocaması üç yüzü de geşdi: Gōnūl yaşıım üç yüzü geçti. (M17-TDB)

ğonşu ğonşunun külüne mōħdeç: Komşular birbirinin her şeyine muhtaç olur. (M7-TDB)

ğōñşu olma namıssıza arsızā, āķabat ırzıñ hila ğētirir: Kötü kişiyle komşu olma, olursan aileni ırzını iyi koru. (D4-221)

ğonşularıñ sol bō'rūpū bürüsūñ: Komşuların yatmaktan sol tarafın çürüyünce sol yanını örtünler. (M23-TDB)

ğōñşunun ğōtū dōrt āyılır, ortā'yıñ ğōtū biç āyılır: Başına kötü bir iş geldiğinde kötü komşun ve kötü ortağın sevinir. (B6-30)

ğōñşuñ kōtū ğōç āyrı, ōrdāñ kōtū biç āyrı: Komşun kötüyse ayrı yere göç, oradan kesil git. (B6-TDB)

ğonşuya gelem belā hepsine birden gelē: Beddua. (T4-TDB)

ğonşuya ħayınnıķ yapma-: Konşunun malına ırzına göz dikmemek. (M29-127)

ğōrķmā mārıtıñ ğışındān, ğorķ nisānıñ bēşinden: Nisan ayının beşine kadar kara kış gelebilir. (H7-249)

ğōrmedī'mız tanımadī'mız ā ğalbimizinen inandī'mız allāħımız: Allah'a yakarış. (M29-100)

ğoynuñ dolu ğucacī'ñ boş ossuñ: Hamile ol ol doğurama, düşük yap, anne olama, beddua. (M23-TDB)

ğōyún olup dā'da ğūdūl-: Büyüklerden ders, öğüt almak. (K21-TDB)

ğoyur daniye buyur aniye: Çocuk ş yapmaya kalkar ama onun işini hep annesi tamamlar. (M7-TDB)

gōbēK_ēt-: Biçilen ekinleri harmanda yuvarlak şekilde yığmak. (D2-140)

gōbēklī hārmān_ōssūñ ġōcā ġız ġurbān_olsūñ vēr_āllāhım_vēr sīcim gimī yāmīr:
Yağmur duası. (K19-TDB)

gōlgelī' pālañgaz_ol-: Güçlü kişi olduğu için, gölgeliği bile kale gibi sağlam surla çevrili olmak. (M13-TDB)

gōrēn ġāvīr_ēsgī dinden_çıkış-: Senin güzelliğini gören kâfir kendi dinini bırakıp İslam'a girer. (D3-TDB)

gōreniñ_aklı_get-: Kim görse güzelliğinden etkilenir. (M8-1962)

gōrürsünüz gōrenā'jizi: Başınıza kötü bir iş gelir, balanızı bulursunuz. (M13-TDB)

gōt'_āçık burn'_açık: Önü arkası açık ayakkabı. (K32-TDB)

gōtün_ā'zıñda çokça sıçar: Küfürlü konuşup, çok pislik yapmak. (M23-TDB)

gōtüne bir_ataş_düş-: Suçluluk duyarak korkmak. (MDD)

gōtünün_üsdüne hēç_oturma: Hiç oturmayıp sürekli boş gezen. (K6-TDB)

gövden altın yağdı da şemşiye mi dutmadıK_altına: Kismet oldu da biz mi istemedik. (M19-160)

gözleri ayn'_ām'_açıl-: Görmeyen gözleri görür olmak. (K9-TDB)

gözleri çaķmaK_ol-: Açılıp kalmak, çok şaşımak. (M14-TDB)

gözlerinden perpil gim'_aķ-: Gözlerinden perpil üzümünün tanesi gibi yuvarlak gözyaşı akmak. (M14-TDB)

gözlerinin_on_yerinden_aķmıya_dur-: Çok içten ağlamak. (M8-127)

gözū sırnaplī: Göz eden kişi, gözū deġen kişi. (M3-TDB)

gözū dut-: Uyumak. (M8-1984)

gözū düş-: Çok istemek, içinden canı istemek, gözū kalmak. (M8-1565)

gözū gözün'_dut: Anlaşmak, gönül verip sevmek. (D4-357)

gözümüz ger'_arkada ġāl-: İsdediġi işler olmayınca gözū arkada kalmak. (M13-209)

gözün'_dutama-: Almamaya dayanamamak. (M8-TDB)

gözüne düşerse ġurdu: Bir adam çok yaşamaz. (M23-127)

gözüpe tütün gediyo diyen yok: Kimse karışmamak. (M18-TDB)

gözünūñ_on_yerinden tolū'_ūmu dōkūl-: Çok gözyaşı dökmek. (M8-988)

gō'sünü gerdire gerdire gezdirme-: Rahat bırakmamak. (M9-32)

gōt_vurmā: Uzaktan hızla koşarak gelip çizgiye basıp sıçranır, düşerken ayaklar ileri kafa geri gider, kim ileri düşerse o kazanır şeklinde oynanan oyun. (K34-TDB)

gōtümüz yērdē bit-: Çok oturarak çalışmak. (H1-TDB)

gōtünē ırbık dak-: Düğünde şakayla oynayanlara sataşmak. (M22-TDB)

gucā'na çocuK alma-: Büyüklerin yanında kucağa çocuk alıp sevilmez. (K19-TDB)

gucūk galemi çek-: Ferman yazmaya hazırlanmak. (D13-TDB)

guḡguluK et-: Narı dilimlerine ayırmak, horoz etmek. (M17-TDB)

ḡul āmeline göre āmeline göre: Kul ameline muamele görür, göre yaşarken de ölünce de. (D4-271)

ḡulā' çipiliyēsi: Sağ olan ancak konuşulan yerde olmayan birini iyi dileklerle anmak. (D21-TDB)

ḡulacī' çııılıyāsıca: Adı geçen kişiyi hayırla anmak. (T3-TDB)

ḡuluncu ḡulunca dön-: Sırt sırta dönmek. (D13-TDB)

ḡuluncu ḡulunca ver-: Sırt sırta dönmek. (D13-TDB)

ḡumācık sıç-: Çınar ağacının tozundan insanın genzine kaçan tozdan oluşan insanın nefesini kesen kurt yapan hastalık. (K25-TDB)

güneşip bā'rındā öl-: Sıcak güneşin altında susuzluktan sıcaktan yanarak ölmek. (M8-1315)

ḡünü ḡün ēt-: Her şey vaktinde yapılmak. (H1-32)

ḡupḡuru get-: Birinin ziyaretine eli boş gitmek. (M10-TDB)

ḡur' ā'cıḡ dibin' oturulur mu: İnsanlara faydası olmayan kişilere kimse yaklaşmaz. (D4-TDB)

ḡur ol- sır öl-: Kaybolmak. (K27-TDB)

ḡurānı kērimi ḡuşākdān aşşā' dutmak ḡünāḥ: Kur'an'a saygılı olmak için onu engin yerlerde tutmamak gerekir. (B1-108)

ḡurbān olām ḡādāḡ' ālam: Canım sana feda olsun, belaların bana gelsin. (D18-4)

ḡurbān olām ḡōzlērinip yāşinā: Ağlama, ben öleyim sen üzülme. (D22-TDB)

ḡurban oldū'm allah başa vermesip: Allah korusun. (M25-TDB)

ḡūrbān oldū'm āllāḥ vēriP āzannārdān ētmēsīḡ, āz vērip dilēndirmēsīḡ: Allah varlığın hayırlısını versin. (B6-26/27)

ḡurban oldū'm allahām ḡō'nüyüp muradını versīḡ: Allah kalpten istediğin şeylere seni kavuştursun. (M23-TDB)

ḡurban oldū'm allahām sāḡa dedim ḡāyırılı bir iş ḡāyırılı bir aş ḡāyırılı bir eş nāsib etsip yaradanım: Dua. (M23-TDB)

ḡurban oldū'm: Yoluna canım feda olan kişi. (M13-TDB)

ḡurban ollum elinā ayā'ḡa: Eline ayağına kurban olmak. (M18-TDB)

ğurban ollum: Canım feda. (M18-TDB)

ğurban oluyum allāha: Allah'a canım kurban. (D4-272)

ğurban oluyum allāhın işine: Allah her işi yerli yerinde uygun yapar. (MDD)

ğurban oluyum saña: Sana canım feda. (M14-TDB)

ğurban ossuğ: Vermemek, hak etmemek. (M9-TDB)

ğurbānım sēñā ādıña ğurbānım: Çok severim seni anlamında sevgi ifadesi. (M24-TDB)

ğurbanım verenē: Allah'a kurbanım. (M29-TDB)

ğurbāyı yılanın elinden al-: Mazlumu zalimin elinden kurtarmak. (M13-TDB)

ğurd enī' ğurd olur: Kişi asaletli olursa çocuğu da asaletli olur. (M1-43)

ğurduñ ā'zını bā'la: Dua okuyup dağda kalan inek veya koyunu kurdun yemesini engellemek. (B2-TDB)

ğurķ cūcū' 'mü dā'l-: Her biri bir yere dağılmak. (H7-354)

ğurşun herkeşe geçer: Kimse canından emin olamaz. (D4-TDB)

ğurt ğuş yēr: Bazı yiyecekleri veya kırıntıları küçük hayvanların yemesinden sevap beklemek. (M27-TDB)

ğuru ğozzak ol-: Portakalın suyu çekilmek. (M17-TDB)

ğuru ğuru ā'lık: Değirmeni dönmeden, ineği olmdan, tarası çalmadan ağalık olmaz. (M19-TDB)

ğürü yērēyā ğāzzık kāk-: Zor işe girişmek. (M23-306)

ğuşakdan aşşā laf: Müstehçen sözler. (M1-TDB)

ğutnānmazdım ğutnu yüzlü döşşā': Oynamazdım, sevinmezdim, beğenmezdim kaliteli kumaşa bile. (K30-TDB)

ğuyrū'nu yellendir-: Hızlı yürümek. (M23-23)

ğuyruk dō'-: Ayın ilk şeklinin ortaya çıktığı zaman. (T1-TDB)

ğuyrū'ñ acısı benden çıkmaz, ciyeriñ acısı senden çıkmaz demiş yılan: İkimiz de acılarımızı unutamayız ve beraber yaşayamayız sen burdan git, anlamında söz. (K9-112/113)

güçcük bö'k vāırdı: Eskiden büyüğe saygı duyulur, sözü dinlenirdi, küçük büyüğünden çekinir saygı duyardı. (S1-TDB)

gühüleyip düş-: Gürül gürül gelmek. (M25-52)

gülē ıra'ñ ğātmā-: Güzel şeyleri birbirine karıştırmamak. (K32-TDB)

gözlerimizin içi ciyer gimi şiş-: Gözleri kızararak şişmek. (H2-TDB)

gözlerinin yol buldū' yerden ak-: Göz aşlarını tutamayıp sicim gibi ağlamak. (K9-169)

gözü ātımı: Göz değmesi, nazar. (K34-TDB)

gözü gözüne ırās' getir-: Tam denk getirmek. (K30-TDB)

gözümüzden pālız' _ 'āmı yāş dōk-: Tokatlayınca gözlerinden nişastadan yapılan muhallebi gibi göz yaşı akmak. (D18-43)

gözün bāhār dilīn dōnmēz: Ahiret hesabını verirken dilin konuşamaz sadece bakarsın. (D2-10)

- H -

ha babam dedi mī beş bīn atlı birdem bin-: Bir emriyle beş bin asker savaşa çıkmak. (M5-TDB)

had' _ō'lum güle güle allah yokluk gösdermēsip: Yolculama duası. (M7-TDB)

haḥ babaṇā anaṇa ıraḥmet ossuṇ: Onaylama ifadesi, annen baban öbür dünyada rahat etsin affolsun. (M9-TDB)

hak al-: Her öğüttüğünden bir miktar öğütme payı almak. (M1-TDB)

hak hudur çek-: Yaptığın kötülükten dolayı düştüğün kötü durumdan daha kötü ol. (M8-1690)

hākḡımı ḥālāl ētdīm bīn ḡörlu: Hakkım tamamen helal olsun. (S10-339)

hakı boḡun' _ödeme-: Maliyetini kurtarmamak. (M17-TDB)

hak'ı sevep: Allah'a inanan, Allah yoluna gönül veren. (D4-49)

hākḡā bağlā sēn _ōzūpūy: Gönlünü kalbini Allah'a bağla ve yaptığın her işi Allah için yap. (S6-127)

hāp ḡördüm hāp ḡördüm yerden yapma dam ḡördüm, dussuz bişer aş ḡördüm köpük ḡusar daş ḡördüm: Bilmece; süt, mezar, sabun. (M23-TDB)

hanaṇ ḡārab olmiya: Kötülüğe düşmeyesin. (M8-1771)

hānçer vūrup dērtli sinēm dō'rāt-: Zaten dertli olan kalbimi tekrar yaralamak. (B10-88)

hançer vurup yara acarla-: Zaten yaralı olan birini tekrar yaralamak. (M5-TDB)

hanım ḡız ḡınaṇ ḡütl' _ossuṇ: Kınan hayırlı olsun, dua. (M23-317)

hanım içerde saçı dışarda: Bilmece, darı. (M7-TDB)

ḥārāmıñ bīr ġaşı'ñ çepēlī bir satır südü yō'rd eder: Az haram karışırsa çok helal malı bozar. (D4-269)

ḥārāmıñ bō'Kü güccū' ḥārām: Haramın azı çoğu olmaz, haram haramdır. (D4-269)

ḥārp hēç bir ē' bi' _se' getirmez: Kötülükten hayır gelmez. (D4-392)

ḥasa beziniñ üsdüne bir siñák pislesē görükür, nāmısa dayānamaz: Namus lekesi belli olur. (D4-474)

ḥasdalıkdan annamışlı'm' m' _mar: Hastalık çeşitlerini anlarım. (M8-1102)

ḥā'sı ḥā'sından ē': Hangisi hangisinden iyi, hepsi aynı. (M29-TDB)

ḥātır gónül yıķma-: Gönül kırmamak, incitmemek. (K29-20)

ḥātır vāridī ġōpül vāridī: İnsanlar birbirini sayar severdi. (D18-TDB)

ḥāvası ġursā'nda ġāl-: Umduğunu bulamamak. (H7-534)

ḥavad' _alıP tavada yer: Emek vermeden yer içer. (M12-TDB)

ḥāvad' _alıP tavada ye- tavad' _alıP ḥāvada ye-: Hazırdan çalışmadan bol bol harcamak. (M8-1542)

ḥāydār dāyım teSÇe ġessin ġelin etdik sunāsını diyó, anşā bāyrāk ġáldırmış, yāñın şunuñ ġınāsını: Kına türküsü. (S9-133)

ḥāyır duvasın' d' _al-: İyilik edip memnun ederek iyi dilekler almak. (M8-808)

ḥāyırda ġāl-: Sevap kazanmak. (H7-542)

ḥayırl' _ū'rl' _ossuñ allah' ā'zımızñ dadını bozmasıñ: Kız verilince söylenen söz. (M23-TDB)

ḥāyır ataşı sō'ndürrümüş: Hayır işlersen Allah belaları senden uzaklaştırır. (D4-TDB)

ḥayma dut-: Daha çok tarla işçilerinin yaptığı üstü çalıdan kenarları açık geçici barınak. (M3-47)

ḥayma sarartma-: Bir iş sahibi olmamak. (M26-208)

ḥazır ekmā' dē'ne-: Hazır yemeği beklemek, çalışmamak. (M9-TDB)

hēcın ġimī yat-: Devegiller familyasından, boyu iki metreye kadar varan, tek hörgüçlü hayvan. (K32-TDB)

heç bi' _se'sinme-: Adam yerine koymamak. (M14-TDB)

hēc sūçsuz sūdursuz: Hiç suçu yokken. (D13-TDB)

heç o perdiye basm-: O konuya girmemek. (M17-TDB)

heç o dā'İden gel-: Bimezden gelmek, ilgilenmemek. (M8-TDB)

hep'i hep yerden: Hepsi el birliğiyle. (M10-TDB)

hepisi bir ol-: Hepsi aynı amaçta hareket etmek. (M10-TDB)

hēr ādāmıñ āndı dē'l: Her adamın yaparım diye yemin edeceği, söz vereceği iş değil.
(K18-249)

her geleni hazır bil on'da hıızır bil: Yardıma geleni hafife alma, insanlara değer ver.
(MDD)

hēr iş zamānında gerék: Her işi zamanında yapmak gerekir, zamanında yapılmayan işin faydası ve gereği olmaz. (M17-TDB)

hēr lāf hēr yerde dēnmēz yō'rt yumruñnan yenmez: Her söz her ortamda söylenmez, yol yordam bilmeden iş yapılmaz. (M30-TDB)

her ne iş yaparsañ olmalı éllik: Herkesin begeneceği işi yapmak. (K21-TDB)

hēr şeyi vēren allāh: Dünyadaki bütün nimetleri veren Allah'tır. (B6-80)

her işiñ ucundan dutmaz ol-: Hiç bir işe karışmaz olmak. (M14-TDB)

hēr şey gölāy hēsābını bilēne: Yöntemiyle yoluyla yapılanca her iş kolaydır. (B6-79)

hēr şey yērini bülācāk yā: Allah herkesin hak ettiğini verir, eden bulur. (K30-TDB)

hēr şeyipizi tümtüs ēt-: Hazırlığı tastamam yapmak. (K17-TDB)

hērkiş pāpıcına göre ayā'ñ' uzādır: Herkes imkanına göre yapar. (B6-134)

hērkişñ gōñnú gör-: Herkesi menun etmek. (K24-TDB)

hērkeş ēliynen diliynen: Eli iş yapan, dii tatlı olan daha kıymetli olur. (D4-TDB)

herkeşñ gözünde: Herkesi istediği. (K9-30)

hersinen geden canā alıcı ğurT olūr: Hırslanan kişiyi ele geçiren kurt olur. (M13-TDB)

hesābını allāha ver-: Kula değil allaha hesap vermek. (MDD)

hesabını bilmiyene hēpsi zōr: Yöntemini bilmeyene her iş zordur. (B6-79)

hesabını ğasabını elin' āl-: Kendi işini ve hesabını kendi yapmaya başlamak. (D4-461)

hesaP olmaz dilinen: Dille söyleyemeyecek kadar çok. (M14-TDB)

hıñç ğımı ğūyū yapıdır: İçinden çıkılamayak kadar kötü kuyu yaptırmak, yansıma. (K9-302)

hıñç ol-: Cansız kalmak, çok yorulmak. (M13-TDB)

hıntad' öldür-: Bir anda öldürmek. (D13-TDB)

hınzır yaylasında kellemen küllüsü: Domuzlu Dağı'nda Yavuz Syltan Selimin Mısırdan getirdiği Cebel'e yerleşen kelemenogulları. (M19-299)

hıñırtlā'na ğadar kömül-: Boğazına kadar bir şeyin içine batmak. (M8-1049)

hıñırtlā'na ğadar döl-: Sinirden dayanamaz olmak. (D13-TDB)

hıñırtlā'ndan dut-: Boğazından yakalamak. (M13-TDB)

hıñırtlā'nı sıkıyiver-: Boğuvermek. (MDD)

hēy hūvāklār hūvāklār, saṅā hāyırısız ārzıyıñ hā incitsıñ duvāklār: Arzu ile Kamber hikâyesinde gelin başkasına gidiyor sana faydası yok anlamında Kamber'e söylenen söz. (K30-90/91)

hēy māntıvār māntıvār māntıvāriñ vāḫdı vār, māntıvārā gēlēñiñ āhretde dē tāḫdı vār: Yağmur yağdırmak için yapılan geleneksel oyun, dua. (K21-TDB)

hıñzanıp dur-: Homburdamak, canı sıkılmak, söylenmek, bir şeye canı sıkılmak. (M8-1933)

hırsızZ etsiz duramaz: Hırsız et yemeden çok uzun süre dayanamaz. (M8-539)

hısımlıkda ğal-: Gelini çocuğu olmazsa erkek tarafıyla hısımlıkta kalır, akraba olamaz. (M29-TDB)

hilēli defdere bir çizik çizmē-: Kötülük şüphesi olan işlere girmemek. K21-TDB)

hindi yalan mı söylē'm: Şimdi yalan söyleyemem, hakkını vermeliyim. (M17-52)

hō etdī'm yok, yū etdī'm yōḫ: Hayvan sürüsüne çağırıp sürüyü bulamamak. (D14-81)

hōdanımız ğurup, odunumuz ğırıḫ soframız serik, aslımız yörük ō'lu yörük: Yörük tekerlemesi. (T4-TDB)

horant' olursañ da datlıḲ ē' yavrım: Ailede tatlılık iyi. (D4-TDB)

hōrum dik-: Küncüyü demet yepmek. (K14-TDB)

hōrum vur-: Gem dövdüğün buğdayı serersin o orda kurur sapından kendiliğinden dökülür. (MDD)

hoş geldip nerelisıñ et-: Buyur edip tanışmak. (M1-TDB)

hoş geldipiz beş getdiñiz: Hoş geldiniz. (D3-124)

hoş geldıñ beş getdıñ: Hâl hatır sormak. (M8-196)

húlāsá vėl mǎñē': Sözün kıyası ve anlamı, sonuçta. (K18-TDB)

hōhop dē türküy' ahyó: Türkü söylemek. (D13-TDB)

hollō çāl-: Yörükler için kendi boğazıyla düdük gibi ses çıkarmak. (T1-TDB)

hopuma çal-: Sırtına almak. (M1-TDB)

hopur ğır-: Tarla yeri açmak için ağaç kesmek. (K9-387)

horuz et-: Narı dilimlerine ayırmak. (M17-TDB)

horuz ötümü: Sabah çok erken. (M20-TDB)

hōhop dē türküy' ahyó: Türkü söylemek. (D13-TDB)

hollō çāl-: Yörükler için kendi boğazıyla düdük gibi ses çıkarmak. (T1-TDB)

hopuma çal-: Sırtına almak. (M1-TDB)

hopur ğır-: Tarla yeri açmak için ağaç kesmek. (K9-387)

horuz et-: Narı dilimlerine ayırmak. (M17-TDB)

horuz ötümü: Sabah çok erken. (M20-TDB)

hökümetdēn günehimiz ol-: Devletekarşı suç işlemek. (M13-TDB)

hū etdi canı getdi: Hu Allah diyerek ölmek. (M20-TDB)

hür olmıyan insanā namāz farz deyil: Maraş'ta Sütçü İmam'ın söylediği söz. (M19-81)

ırāpbım allāh nebim muhāmmet dinim islām kitabım ğurān imāmı āzēm ebū hānife mes'ebindenim: Mezaradaki ilk soruların cevapları. (S10-TDB)

- I -

ırapbın kim nebın kim: İnandığın kim, peygamberin kim, ahiret sorusu. (K8-TDB)

ırbā' su ğudur-: Damat ibriğe su doldururken yere bir damla su düşürmeyden doldurursa, kız verilir, dışarı düşürürse kızı vermekten vaz geçmek. (S8-68)

ırbık dep-: Gelin oğlan evine inince önüne ırbık koyarak tekmelemesi istenme, geleneği. (T5-46)

ısgata otur-: Ölenin mallarının hoca, ölenin çocukları ve fakirler arasında paylaşmak. (K27-TDB)

ısıcak ğız: Yaz sabahı güneş çıkarkenki zaman. (MDD)

ıslāk yu-: Çamaşır yıkamak. (K14-45)

ıslanıK it gimi kōk-: Nemli ve küfsü kokmak. (M2-TDB)

- İ -

ışlērımız dē yerli yérine geliyōr: İşlerimiz düzeliyor, yoluna giriyor. (M13-147)

ışmar ēt-: İşaret etmek. (D3-TDB)

ışmārdān bēlliye- Konuşma olmadan yalnızca işaretten anlamamak. (K19-243)

īyi gimi ūpuzun yatır-: İgi çeliği gibi dümdüz uzunlamasına yere uzatmak. (M23-TDB)

iyinti bā'nın da ırā'sı cō'lur: Hastalık bağının utanması çok olur. (M13-TDB)

ız getdık uz getdık derē depe düz gētdik ālt' āy gūz gētdık: Masaldaki tekerleme, altı ay yol gitmek. (K30-TDB)

iç ārisinā düş-: İç organlarında ağrı hissetmek. (H7-32)

içcā'zına itler sıçasıca: Beddua, kötüleme. (M26-TDB)

içeri haram dıhıldık keri ēv iflāh olmāZ: İçine haram giren ev iflah olmaz. (D4-270)

içerisi bulān-: İçine bir kuşku düşmek, şüphelenmek. (D3-TDB)

içerrer'nín aşğı ārt-: Kalbinin sevgisi pekişmek. (D3-TDB)

içi tıngır: Bilezik: İçi boş bilezik. (M9-TDB)

içine bīr ğazzık gēt-: Kuşkulanmak. (D13-TDB)

ikī irēlī bīr gērī: Halay çekenlerin ilerlemesi, adımlaması. (D2-115)

iki ciyerim birden sızıla-: Çok derinden üzülmek. (M9-TDB)

iki çaķāl enī üç ānāsī dōrt babāsī ğāç edēr lāTıFō'lū ğāç ğāç: Vezirin latifoğlunu uyarı cümlesi. (K4-TDB)

iki çālmada ğır-: Tetiği iki kere çekerek patlamak. (D1-TDB)

iki dēli dō'sūr, biri aħıll' olur biri del' olursa ónnár dō'smēz: Döşenin ikisi de delidir, biri akıllı olursa kavga da olmaz. (D4-391)

iki ğün ğursā'η doymıyanan adam m' olduĝ ulan alçaķ: Mal mülkkle adamlık olmaz. (M19-165)

iki kelimedede üt-: İnandırmak. (M19-TDB)

iki yaşlı dananın pislī' ğāç ğırışıkl' olūr: Düğünde sorulan bilmece. (D8-46)

ikisi bir et parçası: Aynı bedende bir can gibi. (M13-TDB)

ilk gecesi ğolay gecep ğullardan eylesin allāh: Allah, ölüp gömüldüğü ilk hesabı kolay olan lardan eylesin, dua. (M23-TDB)

illē de ğōņşu yēdi yērde de ğōņşú suwāl: Komşu hakkı çok önemlidir. (B6-106)

ille dōşüpde dutacaķsın ğurānı kerimi: Kur'an'a saygı. (B1-109)

ilvan türlü düğmelerin çeş-: Türlü renklerde düğmelerini çözmek. (M19-TDB)

iman hāla ğā'ī olma-: Olan haksızlığa imanımız tahammül etme dedi. (K8-TDB)

imānımız dōnsüp ğüle: Ahirette imanımızın gül gibi olsun. (D2-13)

inada gelir-: Bir işte ısrar etmek, vaz geçmemek. (M9-TDB)

inān ol-: Tam olarak inan. (K34-TDB)

inancın olursā allāh yardımcıın olur: Allah kendisine inananlara yardım eder. (M13-430)

inānmāñ varrā', ēvlēr gōçmüş nārliyē, yīl dönēr dēvir geçēr, gēnē düşēñ darrā':

Geçici varlığına güvenme. (B6-1)

inanşlı bir yüzümüz vār: Neslimiz imanlı. (K17-TDB)

inā'ñ ol-: İnekleri sağılmak, verimli olmak. (M19-TDB)

innāden ipliğā sorul-: Hesap günü yapılan yapılmayan her şeyin hesabı sorulmak. (M8-TDB)

inne dā'ş-: Çocukların kırkları karışmasın diye iğne değişmek. (B6-TDB)

innēden iplā' sōrul-: En küçük ayrıntıya kadar sorulmak, ahiret hesabı. (S1-17)

inneden iplā'çe m' annat-: Ayrıntılı anlatmak. (M3-TDB)

insan dā'lim: Yalansam adam değilim, söyledığım kesin doğru. (K9-TDB)

insan kemliK ummaZ sevdī' yardan: İnsan kötülük ummaz sevdiği kişiden. (D4-217)

insānı ğorulamadık keri paraniñ adama ne Faydas' olur: İşe yaramadıktan sonra para faydasızdır. (D4-577)

insaniñ āz utanası gēliyo: Eski garip adetlerin şimdi garip karşılanması. (H2-TDB)

intā'm: İmtihan. (K10-TDB)

intiķamı allah ālırsa daħa ēyi ālır: Allah haksızlığa uğrayan kullarının intikamını kulundan iyi alır. (D4-275)

intil ol: Rezil olmak. (B9-81)

intizar ver-: Beddua etmek. (M7-TDB)

ip ğıvrır: Yünden ip yapmak. (MDD)

ip parası: Kumar parası. (MDD)

ipi bir ol-: Aynı bozuk karaktere sahip olmak, ayarı aynı olmak, beraber kötü işler yapmak. (K21-TDB)

ipli'mizi çēksāñ ğırķtenē yamalī'mız dōķұлr: Bir dokunsan birçok derdimiz, eksiğimiz, kusurumuz ortaya çıkar. (B8-TDB)

irbā'm kā' geldi irbā'm kā' gētdi de: İsmi anıp adamı övmek. (D4-464)

irelā'rēk git-: Önden, en baştan gitmek. (D8-79)

ireli dur-: Önde gelen büyük. (M13-356)

irellemessēñ gerilēñ: Çalışıp daha ileri gitmezsen gerilersin. (S6-25)

irezil ölü olmāz: Ölü ortada kalmaz, ortada kalmamalıdır. (M8-492)

isdemez işi: Fesat kişinin yaptığı kötülük. (D15-TDB)

isdemez taraFından: Düşman taraftan. (M13-TDB)

isdiyēn bir āpdāl vermiyēn ik' āpdāl: 1. İsteyenin derecesi bir düşerse vermeyenin derecesi iki düşer, 2. İsteyene vermek gerekir. (K30-TDB)

isīlikli sō'k sudā yıkār: İsilīgi geçsin diye soğuk suda yıkanmak. (K21-TDB)

islām şe'nde saķıncāmız vār: İslama göre haramdan uzak durmak. (K17-TDB)

islāh adam: İnsanca davranan, yumşak huylu. (M25-TDB)

islah çocuk: İnsanca davranan, yumşak huylu. (M25-TDB)

islēr sālīm sālīm ēt-: Eski ocaklı evlerde tavana yapışan isler uzayıp sarkarak sallanmak. (K18-573)

işde laf şāf' ācīyō lāf gōt ācīyō dedī'ne dōnder-: Lafları açtıkça açıklar ayıplar dökülüyor diyenin işine benzetiyorsun. (B6-151)

işim minnetinen zōrunan: İstedigimi isterim ve zorla alırım. (D4-69)

işin gücün ras' gelsin: İşlerin yolunda gitsin. (M7-TDB)

işini aşım bil-: İşine sadık ve rızkını kazanmayı bilmek. (M13-TDB)

işletmessēñ ġārşıdak' ādam senī māḥcūP éder: Aşıklıktasıran geldiğinde yeni türkü söyleyemezsen karşıdaki aşık seni susturur. (S6-27)

it dē'rmenne ġoşma: Düğünde oğlan evinden gelenlere sırayla soru sorup bilemeyenlere verilen ceza soğan asarak oğlan evinden gelenlerin bu soğanı silahla vurmalarını istemek. (K18-908)

it ürmez diyē bir dā'dān gel-: Issız, uzak yerden gelmek. (S6-TDB)

ite dalanmadan çalıy dolanmāk efsaldır: Kötülükten uzak durmak daha iyidir. (T7-TDB)

ite müte aldırma-: Koyunları köpeklere kaptırmamak. (M8-1583)

itū ayā'ndan tīkēnī çıḥār: Herkese çok merhametli olmak. (B7-10)

itimīñ ayā'ndan tīkēni de çıĠārır bir ādām: Çık merhametli, yardımsever kişi. (MDD)

itinīñ ayā'ndā' tīKēni çıĠarıĠam barabar: İyilik etmeye devam ederken. (MDD)

itū enī'ne de ġıyama-: Her canlıya acımak, merhametle yaklaşmak. (D4-668)

itlērīñ yūrēKi ācī-: Hâline acımayan kalmamak. (T6-TDB)

- K -

kāinatı herġ etdik: Bütün alemleri baştan başa sürüp dinlendirmek, alemleri tanıyalı bileli çok olmak. (K21-TDB)

ka'ḳacā'ḡ yer' oturma: Vazgececeğin işe girime. (D13-TDB)

ka'ḳdī'ḡ yerlêrdē ḳakīr tikēn daṣ ol-: Hep diken üstünde olasin, rahat yüzü görmeyesin. (M13-TDB)

ḳanna tokān-: Derinden etkilemek. (K18-268)

ḳārnuḡı yārsa dadalō'lunuḡ ḡālā sana kesdī' ḳuzulārıḡ eti çıkār: Dadaloğlu'nun hakkını ödeyemezsin, Yazıcıoğlu'nun Yazıcıoğluna söylediği söz, azarlama. (K21-TDB)

keFinim' aldım çıkıldım: Ölümü göz alarak çıkmak. (M19-TDB)

kekil telle-: Gelinleri süslerken kekil kesip kekili turna teliyle süslemek. (M23-183)

kēklık palas' tımı düzül-: [palas] Keklik yavrusu gibi dizilmek. (S10-TDB)

kel kötürüm bir adam: Zayıf, cılız adam. (K8-TDB)

kēl o'lān kērtēnō'lān, yā' derisin yırtān o'lān: Tekerleme. (S1-TDB)

kellēsi tıḡır kel: Kafası hiç kıl olmayan kel. (D15-TDB)

kellesini kesmiyē tēpizlēn-: Kıskançlıkla kesmeye niyetlenmek. (D3-TDB)

kendirini buḳaḳlāmā-: Canını kurtarmasına yardım etmemek. (K30-TDB)

kēpez donāt-: Gelin başına renkli kuş tüyü ve altınlarla süslemek. (K19-212)

kerniplik gimi: Kafası kerniplik kabak gibi şişme. (M17-122)

kēse işlē-: Nişanlı kız kaynanasına kayınbabasına püsküllü kese işlemek. (H7-104)

ḳılḳatma cēket: Pamuğa keçi kılı karıştırılarak dokunan kumaştan yapılan ceket. (K21-56)

kīm' puḡārıḡ suyü çoḲ olūr, kiminī' de āz olur: Akıl kiminde az olur kiminde çok olur. (D4-502)

kīm yēdi senē dā'rmençilik yāpdıysa babālī böynuḡā de'ḡ oḡā da kim yēdi senē mıḳdārriḳ yāpdıysā babālī boynuḡā eşgimēssep: Tirşigin iyi ekşimesi için söylenen cümle. (H6-TDB)

ḳırḳ yıllık bir aḳrabalī'mız var: Kırk yıldır akrabayız. (M19-TDB)

kim' ḡoḡā var demiş sabāḡ ḡırdırır kim' ḡoḡā var demiş öḳüz durdurur: Sertçe ḡoḡā ḡāḡā dedin mi öḳüS sabānı ḡırār, yumuşakça ḡo ḡa ḡo ḡa ḡo ḡa dedin mi öḳüz durūr. (D4-271)

kimden alir: Kimin sözünden etkienip dedğini yapar. (T4-TDB)

kimim yōḳ kimsem yōḳ: Kimsem yok. (M17-TDB)

kimin yaprā' düşērsē o ölüyo: Tuba dalından yaprağı düşen ölüyor. (K30-TDB)

kimselere dēḡmē kimselere dolāṣmā: Kimseyle uğraşma, karışma. (M24-TDB)

- kimsenip ḥaḳı dā kimseye ğalmāz:** Allah haklaştırır. (M13-147)
- kimsiyē tıtırık vurmā yok:** Kimseye en küçük bir zarar vermemek. (S10-TDB)
- kōlgēsind' āġlēn-:** Korumasında yaşamak. (B7-14)
- kōkúnú bilmiyēn ādām ġendini bilēmeS:** Tarihini, soyunu, geçmişini bilmeyen adam kendinii tanıyamaz, kişiksiz olur. (K17-2/3)
- koḳusu çekil:** Etin kötü kokusu geçmek. (M17-TDB)
- kernip ġabā' ġulpu daḳ-:** Düğün oyununda önüne kabak takmak. (M22-34)
- kēsilen kelleden de hēsap sōrulamāz:** Ölmüş kişinin hesabı sorulmaz. (D13-TDB)
- kimi yam baḳdı kimi yōm bāḳdı:** Hiç yoktan köyde kavga sebebi. (K13-TDB)
- koḳāḳ ülkesine ēmir yētirēn:** Ne derse sorgulamadan yerine getirenlere durmadan emir vermek. (K21-TDB)
- kōkden aşıġ ol-:** Tamamen aşık olmak, bağlanmak. (M8-1058)
- kōkden aşıġ ol-:** Tamamen aşık olmak. (M8-1058)
- kōklü ā'ç ġımıldar mı:** Büyük sağlam ağaç yerinden oynamaz, asil adamda dōneklik olmaz. (M14-TDB)
- kōklü kōmeşli yerden al-:** Gelini nesli ailesi belli yerden almak. (M7-TDB)
- kōkünü bilmem n' ētdīmip ḳocū':** Küfür. (M1-TDB)
- kōnçeci'ni çekişdir-:** Elbisesini topladı, düzeltti. (K9-480)
- kōpr' āltı ḳocū':** Zina çocuġu. (H7-427)
- kōpük ġusan daş:** Sabun, bilmece. (M23-TDB)
- kōr bekār ġal-:** Evlenememek veya dul kalmak. (M8-379)
- kōtū fikir Tāşyōrsaṅ cīn sensip:** Kötülük düünen şeytandır, cindir. (K34-TDB)
- kōtū kūs-:** Bir daha barışmayacak şekilde küsmek. (M8-TDB)
- kōtū yalvar-:** Çok acıklı yalvarmak. (T4-TDB)
- kōtū yōla getmē-:** Kötülük edecekken vaz geçmek. (D4-267)
- kōtüler ġavġayī ġörünce ġaçār:** Kötüler yiġitçe mertçe dōġuşmez. (M5-50)
- kōtülerip kōlges' olmaz dal' olmaz:** Kötü insanların insana faydası olmaz. (M5-49)
- kōr tālihē ḳūḳūr ġaz-:** Kötülüklere inat çok çalışmak, vaz geçmemek. (K21-44)
- kōtūye ō't versāṅ da almaz:** Kötü kişi öġütten anlamaz. (D4-227)
- kō'lū kō'lū'nen ġüleşmēZ:** Aynı köyden olanlar birbiriyle güreşmez. (M11-TDB)
- kūlü kūlūne ġārış-:** Kerem ile aslı beraber yanıp külleri karışmak. (D4-TDB)
- küllük dut-:** Çamaşır yıkarken kullanmak için kül biriktirmek. (M28-TDB)
- küllük dut-:** Çamaşır için kül biriktirmek. (M3-TDB)

külü cızıqla-: Külü maşayla çizip üstünü bastırıp kim kimle evlenecek diye fal tutma.

(D4-TDB)

külüpgünan ğafaḡ' ezerim: Demir tokmakla kafanı ezerim. (M2-TDB)

künde yedi ken de sıtmalar dutsūḡ: Hastalık azabı çekesin, beddua. (M13-TDB)

küslüK iyi bi' şē' dā'Í: Küs kalmak doğru değildir. (K34-TDB)

küslükden ḡā'yır çıkmāZ: Küslükten kimse kâr edemez. (D4-TDB)

küşg' oyna-: Ucu sivri deynekler çamura batırılarak oynanan çocuk oyunu. (H2-TDB)

küt dē' ātı alıp yātır-: Atı harekete geçirmek sürmek. (K17-TDB)

köyüp dirā': Köyün baş kişisi. (M14-TDB)

- L -

lā ilāhe illallāḡ muḡammedū' rresūlullāḡ: şehadet kelimesi. (T7-TDB)

lāF bēşir ēdēme-: Cevap verememek, etkili konuşma yapamamak. (H7-468)

lāf çaḡāḡi bātır-: Boş laf ancak çeneni yorar. (M16-TDB)

laf da beşir edeme-: Sözü toparlayıp durumu ifade edememek. (M14-TDB)

lāf şōr yōḡ: Hiç konuşmamak. (S3-TDB)

lāf vēr-: Orda burda bahsetmek, söylemek, yaymak. (K18-TDB)

lāfıḡ birin' diyek birip' ḡoyāḡ: Lafın hepsinii veremeyiz, o zaman seçerek söyleyelim. (D8-TDB)

laḡ dutup gül-: Kahkahayla gülmek. (M8-TDB)

lāḡḡıTı likḡit' āvāsı: Televizyonda çalınan müzikler. (B3-TDB)

lālesi sūmbülū ḡārişmış ḡōḡ-: Lale sūmbül kokuları birbirine karışmak. (K18-TDB)

lārpada yumurta sarıs' 'imí çık-: Yaranın iltihabı çıkmak. (M29-TDB)

lē' de-: Yok, hayır demek, inatlaşmak. (M14-TDB)

lēḡ ēt-: [linç] Bir kimseyi yasa dışı olarak, yargılanmaksızın taş, sopa vb. şeylerle döverek öldürmek. (K30-TDB)

lek dedi bir dēḡā demedi: İnat etmek, inadından vaz geçmemek. (M10-31)

lēplēpiden lēm ḡāpmāḡ: Alınan olmak. (H7-474)

lō çēḡ-: Dam lolamak, damın topraḡını sıkılaştırmak. (K34-TDB)

loḡum pisgevıt: İki bisküvi arasında bir lokum şeklinde dağıtılan Osmaniye'ya has bir yiyecek. (M22-48)

loḡmā vur: Yufka ekmekle yemek almak. (K18-203)

- M -

macarın saçmas' - 'ımı cazılıyarak gēt-: Cız sesi çıkaran tüfek saçması gibi çok hızlı gitmek. (K9-480)

māfāsız gōṣṣ' - olursaṣ da datlıK ē' yāvrim: Komşu kötü olursa da sen iyi ol, tatlı geçin. (D4-TDB)

mafāsız gözeli sevmeli dā'l: Vafasız güzeli sevmemeli. (D4-TDB)

māğden mūğden düzdür-: Fesin önüne yuvarlak parlak madenler dizdirmek. (M13-TDB)

madalyon bir insan: Çok değerli. (M19-TDB)

māl dā mūlk dē yālān bitdī' dē sēn öyalān: Dünya malı yalandır, geçicidir. (B6-2)

māl sür-: İnek otlatmak. (S8-TDB)

mal yā': Tereyağı. (M17-TDB)

mal yazlama: İnek yayma, otlatma. (K18-TDB)

māl yāzlāt-: İnek otlatmak. (S9-120)

mālām' -āt-: Başaklı buğdayı gem ile parçalamak. (K31-TDB).

malāmat et-: Herkese duyurmak rezil etmek. (K21-TDB)

māl sür-: İnek otlatmak. (S8-TDB)

mal yā': Tereyağı. (M17-TDB)

mal yazlama: İnek yaymak, otlatmak. (K18-TDB)

māl yāzlāt-: İnek otlatmak. (S9-120)

mālām' -āt-: Başaklı buğdayı gem ile parçalamak. (K31-TDB).

malāmat et-: Herkese duyurmak rezil etmek. (K21-TDB)

māni getir-: Mani söylemek. (M7-TDB)

mārt da çıkdı dērt de çıkdı öyñāşın ō'lāklārim: Koca karıyı kazana koyan mart ayının kıssasında koca karının mart kışı bitti zannedip mart ayıyla alay ettiği cümlelerden biri. (T5-TDB)

maşalla' maşallā' gözüm dāğmesin: Çok güzel, Allah nazardan korusun. (D4-5)

mekēni cennet oşsuṣ: Allah rahmet eylesin. (D14-TDB)

mermer dirā' siva-: Fırlatınca direğe yapıştırıp öldürmek. (M19-214)

mevlam muradına yetir: Allah sevdiğine kavuştursun. (M21-TDB)

mezārının daşına it işe-: Hayatı boyunca kötülük görmek, öldükten sonra da belaya uğramak. (K21-TDB)

mezerdā' adamları da ğarışdır-: Ölmüş insanlardan, çok eskilerden bahsetmek. (M3-TDB)

mınafıklı' soğdū, papıcı çitledi: Fitneyi verip kaçmak. (M19-210)

mîrād āvışlādî'n āltın olsun: Allah sana bereket versin. (M24-TDB)

mîğdeme yel gel-: Miğdesi ağrımak. (D4-TDB)

millēt şennēnsîğ dîynensîğ: Düğündeki kişiler neşelensin dinlesin. (S6-34)

milletîp bēline bir him daşı düşürüyō: İnsanlara bir korku, kaygı vermek. (K9-TDB)

mimledîğ çıkartdîğ: İşaretleyip ince ayrıntıyla söylemek. (M9-TDB)

misefir gelmedi mi ħorantanîğ birin' yok sãn-: Misafirsiz öğün geçirmemek. (D4-731)

mismillāħirrahmānirrahim: Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla, besmele. (K1-TDB)

mōderēn vēr: Modern, daha güzel hikâye anlatmak. (K30-TDB)

mōdî oyna-: Gece yağmur yağması için oynanan oyun tarzı gelenek, ev sahipleri yiyecek malzemesi verir, çocuklara su serper. (M2-TDB)

muħanetden gül koķulamā al elínē susamı: Yardım etmeyecek kişinin gülünden susamın çiçeği daha yeğdir. (M26-TDB)

muħānetē mōħdeÇ ētmē-: Yardım etmeyi sevmeyenlere muhtaç olmamak. (B7-72)

muħānete mōħdeÇ ōlma-: Yardım etmeyi sevmeyenlere muhtaç olmamak. (B6-63)

mūħanetîğ köprüsünü gēçmedān düş ğara dāñizā sele gedelīm: Elinden yardım etmek geldiği hâlde yardımı esirgeyene muhtaç olmaksansa denize atılıp sele gitmek iyidir. (M8-TDB)

muħānetîğ súyū bulānıK āķār: Yardım etmeyen zalim adamların işi belli olaz, onların işi pis olur. (M26-92)

murāzınā yēt-: Mutlu olmak, dileğine kavuşmak. (D13-TDB)

müjdāğ başūsdūne: Verilen iyi haberin karşılığının verileceği sözü. (M8-364)

mülküm tergenir de gedilir mi: Mal mülk sahipsiz bırakılıp gidilmez. (M17-TDB)

mü'münüm müslümānım elħāmdülillāħ: Allah'a, indirdiklerine inanan, İslam dininde olan. (S10-TDB)

müsāFir dē ırısġtynēn gēlir: Misafir senden bir ey eksiltmez, misafirin rızkını Allah hem sana hem misafire fazlasıyla verir. (B6-50)

müsāfirīyīn yūzūn güldürecā'n: Misafirini memnun etmek gerek. (B6-50)

müṣāfirlik üç gün: Misafir en fazla üç gün yatılı kalabilir. (D3-TDB)

müsefirin başımızın üsdünde yeri var: Misafir bizim için çok önemlidir. (M14-TDB)

müslüman insannar ğavğas olmalı deller: Araştırmacı olmak. (M20-TDB)

müslümānıñ ğızı ğávıra verilmez: Müslüman olan Türk kızını müslüman olmayan birine nikâhlanmaz. (D13-TDB)

müslümannarıñ şart olan şartı: İslamın şartları. (M14-TDB)

müşder' ol-: Sevmek, gönlü düşmek. (M8-196)

müşder'lī' getdikce art-: Sevdası artmak. (M8-236)

- N -

n' ēdek n' ēyliyēk: Ne yapalım nasıl yapalım. (D3-TDB)

n' ēdek n' ēyniyēk: Ne yapalım nasıl yapalım. (D3-TDB)

n' ēdiciyik nēḥāl ēdiciyik: Ne yapacağız nasıl yapacağız. (S3-176)

n' ējici: Ne edici, ne yapacak. (S9-TDB)

n' ēşcip: Ne işleyeceksin, ne yapacaksın. (S10-TDB)

n' itdip n' ĩylēdip: Olmayacak işi yaptın. (K30-107)

n' ōlmaḵ var n' ōlmamaḵ var: İyi de olabilir kötü de olabilir, başımıza her şey gelebilir. (M8-1545)

n' ō'lur sāyķı: Lütfen. (D4-251)

na baḵşıñ: Ne görsün, kötü bir durumun aniden ortaya çıkışını ifade eden söz. (D3-127)

nāḥalıdı māḥalıdı: Nasıldı falan. (S3-TDB)

nahar et-: İnek, keçi sürüsü beslemek, çobanlık yapmak. (M2-TDB)

naḥārī oḵu-: Okula sabah gelir akşam gider, gündüzcü. (M6-TDB)

nāmaz ğilmíyān ādamıñ pārasında hāyır bēreket olmāz: Namaz insana bereket getirir. (K14-TDB)

nāmaz ğilmíyāna sēlēm de vērmē: Namaz kılmayana selam bile verme, namaz kılmayan adam selam vermeye layık değildir. (K14-TDB)

nāmāz ğilmíyān ādāmınān çok sōḥbēt ētme: Namaz kılmayan adamla çok konuşma, muhabbet etme. (K14-TDB)

nāmert ocā'nā ğāyıl-: Namert için kendini feda etmek. (K21-TDB)

nāmīs bēlāsī: Namus için, namus uğruna. (K10-TDB)

nāmīs ne baḡğaldan alınır nē bulunūr, nāmīs şerēf sātın alınmāz: Namus satın alınmaz. (D4-262)

namısı dāyrasında: Arıyla namusuyla, edebini bozmadan, kendini küçük düşürmeden. (M8-1147)

namısına birisi bi' şet dē-: Namusuna söz söylemek, iftira etmek. (M18-119)

nāmışlı şereFli ḡādın ol ērkeK ol nāmışlı şereFli olacaḡsınḡ: İnsan namuslu olmalıdır. (D4-263)

nāmūs fuḡārāsī sāyılmāḡ: Namussuz diye anılmak. (K21-TDB)

namusumu teslim edecē'mē ölürüm dah' ēyi: Namussuzca yaşayacağıma ölürüm. (M13-TDB)

nasıl nasıl dē'l: Durumu nedir. (M12-TDB)

nasıl yataḡ öyle ḡa'ḡaḡ oturuḡ: Tek çeşit elbise olduğunu ifade eden söz. (M2-TDB)

ne dutuyoḡ: Ne yapıyorsun. (M8-2676)

ne ē'likde baḡ gelirmiş ne de kötülükde: Hem iyilikte hem de kötülükte aşırı gitmek. (M17-TDB)

nē ḡadār mal olsā murāt alınmāz: Çok mal mülk mutluluk getirmez. (D2-TDB)

ne ḡávır betdā': Çok zalimce söylenmiş, acımasız beddua. (M23-TDB)

nē ḡabārı vār: Haberi ve günahı olmamak. (K27-TDB)

ne ḡal ne dirlik: Ne durum. (M10-TDB)

nē ḡaḡḡ: Hangisi. (D15-TDB)

ne ḡaraḡ vērir ne d' ālır: Ne haram yer ne de yedirir. (K21-TDB)

nē nē dē'l: Kim olduğu bilinmeyen. (K17-TDB)

nē ölursā össuḡ dātılı'nān olur ḡızım ācılı'nān bi' şe' ölmāz: Her şey güzellikle gönül rızasıyla olur. (B7-12)

ne söylē'm ölü senin olma'nca; bir bir ḡávır mı tūkenir, bēşer bēşer ölmē'nce: Tek tek değil topunuz birden ölün, ermenilerin Osmaniyeli Türk'e ölen ermeni için yaktırdığı aḡıt. (D4-600/601/602)

nē 'öt-: Ne dutuyorsun, ne yapıyorsun. (K1-TDB)

nē 'ūtāḡ: Ne yapalım. (K18-234)

nē'ccin: Ne yapacaksın, ne gerek var. (K30-TDB)

neci nec' oldū' da belisiz: Kimin nesi olduğu belli olmayan. (M13-TDB)

nē'ci ne'ci dā'l: İyi mi kötü mü, kim olduğu bilinmeyen kişi. (D4-181)

- neci neci dē'l:** Kim olduğu belli değil. (M8-2636)
- neci o kelē:** O nedir acaba. (M9-TDB)
- neçe neçe neçe neler et-:** Çok çektirmek. (M10-TDB)
- nē'diyō nēyniyō:** Çalışıyor çabalıyor. (K27-TDB)
- nēFdisini yāp-:** Mezarın içinin ayarını yapmak. (MDD)
- nēfsini yör-:** Tutkularını bastırmak, kontrol altına almaya çalışmak. (B8-7)
- nekes matgābiylā öyulmak:** İnsanlıktan yoksun aşağılık kişilerin elinde acı çekmek. (K21-TDB)
- neme lāzīm terzi kāzīm:** Önemsememek, değer vermemek. (M19-TDB)
- nen edip dē sā' bō'rünē yātır-:** Ninni söyleyip, kalbinin üstünde uyutmak. (K9-278)
- neṇ' 'ērā'di:** Niyine gerekti, gereksizdi. (M23-39)
- neṇ yālan sōyliyēm:** Ben yalan söyleyemem. (S9-48)
- nēnnilēndir-:** Nağmeyle okumak. (K30-TDB)
- nērde dutduṇ bu lāFlārı:** Nerden biriktirdin, öğrendin bu sözleri. (S3-TDB)
- nerde ne var görmiye dur-:** Dünyanın nesresinde kimsenin görediği altın varsa onu görmek. (M8-1683)
- nerelerip isdiyā:** Dayak atarken söylenen söz. (D4-100)
- nereṇ isdiyo:** Dayak atarken söylenen kızgınlık sözü. (M14-TDB)
- nīynēmeli gözēli hūy olmā'nca:** Huyu güzel olmazsa fiziki güzelliğin değeri yoktur. (D13-TDB)
- nuḡsannıḡ ol-:** Bir zarar gelmek. (M8-2518)
- nūrdā yātsıṇ:** Kabrin nur dolsun, dua. (S3-151)
- nūḡún bilmēṇ ḡārip anā ata ḡıymātın:** Anne baba kıymetini bilmek gerekir. (D14-46)

- O -

- o dā'ldèn sor-:** Haberi yokmu gibi sormak, karşıdakini konuşturmak. (T7-TDB)
- ō dēvirler gētsiṇ gēlmesip:** Zor günleri Allah bir daha yaşatmasın. (K14-60)
- o güm bu güm beri müslümanım:** O zamandan beri, deyim. (D4-404)
- o gün dā'l ötä' 'ḡdī:** O günden daha evvelki gündü. (H7-351)
- o hesabī/ ō hēsabı:** Onun gibi, onun yaptığı, dedği gibi. (M11-TDB)/ (K30-TDB)
- o namusunu emānet et-:** Kadın kocasının namusunudur, erkeğin namusunu temsil eder. (M13-TDB)

ō ō'lanı ben dō'rdüm gēl gōtüm' ısrır gēlín: Geline kızma ifdesi. (S10-434)

obasından milletinden hāzlanma-: Soyunu sevmemek. (M25-TDB)

ocā' batāsıca: Ailesi yok olasıca. (D14-49)

ocā' batāsıcā: Kökü ailesi yok olasıca, beddua. (B8-32)

ocā' geçesice: Ailesi yok olasıca, beddua. (D3-134)

ocā' yansıy: Allah yokluğunu vermesin. (M18-TDB)

ocāğımı bātır-: Kökümü kurutmak. (K21-TDB)

ocāK ocāK ol-: Küme küme, grup grup olmak. (K16-TDB)

ocā' süpsüp: Ocağı uzasın, yansın. (S11-TDB)

ocākdan duyāndan yırāh: Kötü durum bizden ve duyan herkesten uzak olsun, başına gelmesin. (K32-50)

ocākdān yırāk: Ailelerimizden uzak olsun, dua. (K27-TDB)

ocā'ma sışdıy: Beni mahvettin. (M8-565)

ocā'nda bāyguş ötsúy: Ailen yok olsun, beddua. (M27-TDB)

ocā'nda bāygúş öte: Ailen yok olsun, evin yıkılsın. (K1-TDB)

ocā'ı batırırım: Kökünü geçirmek. (M21-38)

odūmadı yap-: Yağmur yağdırmak için kakapı dolaşıp erzak toplayıp yemek yapıp yeyip dua etmek. (MDD)

ōglā' gāryí sēl āl-: Karının kışı. (H7-255)

oh bu günümüze şükürler ossun: Allah' çok şükür. (M18-136)

oh sanā veh saṇā: Başına geleni hak ettin. (H1-33)

oh yā repbi şükür: Dua. (M7-TDB)

oh yārapbi şükürler ossuṇ sáṇā: Şükür cümlesi. (M8-1383)

ohumuşluK yörü-: Okumayı öğrenip geliştirmek. (T4-3)

ohunt' ol'ā: ohunt' ol'ā gimi ol-: Çok zayıf kötü olmak. (D8-71)

okumuşlū'm yok yazmışlī'm yok: Okuma yazma bilmemek. (S10-TDB)

okunt' ol'ā: Düğüne gelenlerin getirdiği hediye keçi. (M28-TDB)

ōkúz hō'le-: Öküz sürmek. (S3-230)

olacaK olmalı yā: Kaderde ne varsa o gerçekleşir. (D4-TDB)

ō'lāk çek-: Düğüne gelirken hediye keçi getirmek. (K19-180)

ō'lannar babasının anasının yan'da çocuk sē'mez avradı yann' otutduramaz: Eski âdet. (M23-118)

ō'lannık dut-: Erkek çocukları olağanüstü varlıklardan korkmak. (M9-TDB)

olmam mulmam etmem metmem: Kesinlikle yapmak istemiyorum. (M8-1122)

olmayıp ele geçireme-: Bir türlü elde edememek. (M8-576)

olmaz ossuñ böyle evlat: Böyle kötü evlat almasa daha iyi olurdu. (M13-TDB)

ōlsa olsa olsa olsa olamaZ: Olması mümkün değil. (M29-TDB)

ōlsuñ dā ādın̄ ōsuruKō'lu ōssuñ: Önemli olan ağa oğlu olmak. (K34-TDB)

ō'lu yetdi ğızı yetdi: Oğlu kızını yetiştirdi, büyüdü, kendisi yalnadı. (K31-TDB)

ō'lum aliden ōtürü dū'rçüyüm: Kız istemeye geldim. (M14-TDB)

omārrārdāñ ğēlmúyōr damārrārrārdān ğēliýōr: İnsanın bir potansiyeli var sınırı aşma, çok acele etme, yavaş yavaş. (B8-TDB)

omuzumda get-: Derdini yüklenmek. (MDD)

omuzuna çal-: Sırtına almak. (M8-2214)

omuzunu tıpıkla-: Omzuna hafifçe vurarak takdir etme hareketi yapmak. (M14-TDB)

on iki bölük başı otuz altı ğabadāyı biñ yedi yüz atlı: Köroğlunun ordusu. (M8-107)

ōñ tās buýdiýē çuvāl̄ı dıñıñnen dutdu mu ğaldır-: Çok kuvvetli olmak. (K25-TDB)

ōñ yēr̄imdem bēlim ğir̄ik: Çok zor durumda olma. (M8-TDB)

onnar almış satmış murazına yetmiş sen de yetes̄iñ: Onlar mutluluğuna kavuşmuş sen de mutlu olasın duası. (M8-372/373)

onnār murādın' ērs̄iñ biz dē murādımız ērek: Onlar da istediklerine kavuşsunlar biz de kavuşalım. (K30-TDB)

onnar yēP içip murazına yetiyō yā murat sen de muraziña yetes̄iñ: Onlar mutluluğa kavuşmuş sen de mutluluğa kavuşasın, dua. (M8-660)

onnara kōmūr bizlere ōmūr emmiler: Biz onlardan uzun yaşayalım, hikâyenin sonunda söylenen tekerleme. (K9-TDB)

onu dokuzu bilmemek: Dediğiden vaz geçmemek, mazeret tanımamak. (M18-56)

onun bazārı: Herhengi bir kimse gibi, onun yaptığı ve söylediği gibi, ona benzer. (H7-488)

ōnúñ hēsabı: Önceden bahsedilen bir şeye benzer şekilde, onun gibi. (S9-TDB)

ópuñe ğēleni ğāpiyü, ārkāsınā ğēleni dēpiyō: Düdül. (K30-75)

onuñdan olan ğünáhiȳiñ yer'ne tüstüm cehenneme ben giriyim: Yaptığın bu işin vebali varsa senin üzerine değil benim üzerime olsun. (M29-TDB)

óñuñden cān mı ğurtulur: Kırattan hiç kimse kaçamaz. (B10-25)

ortalā' yayğara çök-: Söz yayılmak. (M14-TDB)

ortalı ğonuş: Açıktan, herkes duyacak şekilde konuşmak. (M9-TDB)

orusPulā' gētmē-: Ahlakını muhafaza etmek. (B7-58)

orusPūluḲ ētmē hīrkızlık ētmessēḡ: Ahlâksızlık ve hırsızlık yapmayan kadın dosdoğru insandır. (B7-59)

otā desdur veril-: Cemra toprağa düşüp tabiat yeşermek. (T1-TDB)

ota gedyom çöpe gedyom: Tarla işlerine gitmek. (M18-TDB)

otlakīye ver-: Otlak olarak başkasına kiralamak. (M9-62)

otlāra desdur veril-: Üçüncü cemre, cemre toprağa düşmek. (K21-TDB)

otu'du mu kaçamıyo қа'kdımı da oturamıyo: Hâlsiz hasta, kırıdayamayacak kadar hâlsiz. (M14-TDB)

otur ulan oturdū'ḡ yerde: Kıpırdama, karışma, kaçma. (M14-TDB)

oturuP ā'lıyacak günner: Fransızların ve Ermenilerin Osmaniye'yi işgal ettiği günler. (M19-96)

otutdur yānna dā kırk tene cāriyē vēr biri dē bācın olsun: 1. Kız kardeşin de dâhil kırk cariyeye versen yine Dadaloğlu'nun hakkını ödeyemezsin, 2. Yazıcıoğlu'nun hanımının Yazıcıoğlu'na söylediği söz, azarlama. (K21-TDB)

ovaçların tokuş-: İki üç yaşlı koçları tokuşmak. (M19-348)

oynat-: Alay etmek, kandırmak. (M23-TDB)

oynatmaḡ mıyım: Alay edecek oyuncağın mıyım. (M8-2713)

oynatmıy'āl-: Alay etmek. (MDD)

öyüni çıGärt-: Düğünde şenlik için ortam ve oyun kurmak. (K18-TDB)

öturm'āvcısı: [oturma avcısı] Emekli. (S13-TDB)

- Ö -

öküz gimi mār-: Öküz gibi bağırmak. (M8-644)

öküze yaym'āt-: Öküzün sırtına yük atmak. (K14-TDB)

ök'zup kürē' düş-: Omuzları sarkmak, güçten düşmek. (K14-TDB)

öl dēsem ölebilin mi: Durup dururken isteyerek ölemezsin. (K22-TDB)

ō'lçüyē gēl-: Askeriyenin savaş zamanı halktan topladığı at özelliklerine sahip olmak. (S9-21)

öldüys' _allāh rāhmēt ēylesin ölmēdi's' _gūlācī' çipilēsın: Hakkında konuşulan iyiliği olan kişinin arkasından söylenen öldüyse rahmet dilemek, sağ ise de söylediğimiz hayırlı sözden haberi olsun anlamında söz. (D5-TDB)

ölü öldü mū: İnsan öldüğü zaman. (B1-147)

ölü'ler puārānıñ başınā gēl-: Perşembe gecesi ölülerin ruhu ocaklıktan evlerine girer kendileri için yapılan hayırları almaya gelmek. (S10-TDB)

ölüs' _ölük ğumu gözlërimizdën yaşlar dōKül-: Cenazeye ağlar gibi ağlamak. (T6-TDB)

öllü'ñ körü vār: Öllük, toprakta açılan çukur, killi toprak, kızgınlık ifadesi. (K9-484)

öllüyün köründeñ gēliyom eşşō'l eşşek: Kızma ifadesi. (T3-88)

ölü yüzümü göresin allah: Ben öleyim ki bu işi yapma. (M9-TDB)

ölücü'ne su bulunmıyā: Susuzluktan yıkanamadan pis gömülesin, beddua. (M26-TDB)

ölümcül hasda yat-: Çaresiz hastalıktan yatmak. (M8-1096)

ölürsek bir gün evel: Zaten öleceğiz işi yaparken korkmanın anlamı yok. (M13-157)

ölüsünden dirisinden bi' _çaçmak çaPıdındān: Haber alınamayan bir kişiden ne haber olursa. (K9-125)

ölüye get-: Cenaze ziyaretine gitmek. (M9-TDB)

öp' arkası bell' _olacāk: İnsanların giydiği elbiseler vücut hatlarını belli edecek zaman. (M3-12)

öpündën ölmıyën soñundā gülmez: İşin başlangıcında emeği olmayan, işin sonunda pay alamaz. (K32-TDB)

örmiye atliyemez öl-: Yaptı kötü bir işe pişman olup bir daha yapamaz hâle gelmek. (K8-TDB)

örm' _at-: Gelinin geçceği yere kalın ip atılıp bahşiş istemek. (D8-TDB)

ört düş-: Ateş düşmek. (M8-TDB)

ō'sizlū'nem bō'-: Öksüz sahipsiz, sefil büyümek. (K19-TDB)

öte' bēri' ğarışdır-: Eskiye yeniye her şeyi sormak, kurcalamak. (B8-7)

ötedem beri yellen: İlerden beriye doğru hızlanmak. (T4-TDB)

ötü yanna yañ ğaç: Ters tarafa kaçmak. (M8-2122)

özlep dúv-: Ağaç veya kemik özüne bez bağlamak. (S3-221)

ōZ sūdülē emzır-: Anne sütüyle emzirmek. (T1-TDB)

özü bērk: Sağlam, dirayetli, güçlü. (K30-TDB)

özü yok: Çabuk ağlayan, nazik. (H7-436)

- P -

padişahım fermam buyruğdur emir sizip: Padişah'a bağlılığı bildiren ifade. (M19-TDB)

palañ basma: Düğünde oğlan evinden gelenlere sırayla soru sorup bilemeyenlere verilen ceza. (K18-907)

paltası kütüKden çık-: İşlerindeki engeller kalkmak, işleri yoluna girmek. (M13-264)

paltıya daşa çal-: Yanlış iş yapmak. (M13-TDB)

pambığ at-: Pamuğu parçalayarak yumşatmak. (M3-TDB)

pamū'düşütdür-: Kız evinde kına gecesi oğlan evinden gelenlerin atış yaparak düşürmesi gereken ağaçta asılı pamuk. (S8-TDB)

parā' pariyē ver parī'ā arē' verme: Parayı paraya ekle, gereksiz ere harcama. (D4-TDB)

parā'nan çatma atma õyna-: Çok parası olmak. (MDD)

partutuş ol-: Acelesinden ne yapacağını bilmemek. (T1-TDB)

pepē pepe ol-: Dilinin altı yapışık olduğu için düzgün konuşamamak. (H2-TDB)

pērşembe günü mēzerlā' gedip gūdēynē bēlben dā'tma: Ölenlerin hayırına çocukları sevindirme.

pēyğamberimīS yüz yürmü dört pēyğamberip üsdünü: Hz. Muhammed en iyi peygamber. (D9-TDB)

pıtdır yaķamī: Bırak yakamı, uzaklaş benden. (M14-TDB)

pislik pisli' gören duluķ- gören duluķ-: Pis insan pis insandan hoşlanır. (MDD)

portlak ver-: Belirti, işaret vermek. (M8-1425)

pūsānīnān uy'yanīnān uyānıķ bir ōlmāz: Uyuyanla uyanık bekleyen aynı olmaz. (D3-TDB)

rahim' 'átun: Rahime Hatun, Osmaniye'nin Fransız işgali sırasında asker olarak savaşıp kadın kahraman. (M19-TDB)

rāpbimā hāmd ossuñ kī: Allah'a verdikleri için çok şükür, dua. (D21-34)

rāpbim ū'ratmāsın şeytān şérinē: Yüce Allah, şeytanın şerrinden korusun. (K21-TDB)

resūlullāhīñ yüzüne nasıl varācā'ñ: Hazreti Muhammet'ten nasıl şafaat isteyeceksin. (MDD)

róllú'nüs sökèr mi: [röllüğünüz söker mi] Sözüünüz geçer mi? (M29-TDB)

- S -

s/.../ nín ğılı ğadar adam olamañ sen: Bir adama asla denk olamazsın. (MDD)

s/.../dir şúrdān: Kızma kovma ifadesi. (K27-TDB)

sabınnık ol-: Sabun yapılmak, işe yaramaz olmak. (H7-445)

sācına sırma dūv-: Saçına sırma takmak. (M23-338)

sā'dan 'oşlenme-: Sağ kişiden hoşlanmamak, insanların iyi olmasından rahatsız olmak. (D15-TDB)

sağ adamdan sevme-: Kendisinden üstün, kendisine kafa tuacak güçlü adamı sevmemek. (M13-83)

saḥalıñā n' ēdiyim: Sakalına pislerim, sahtekarsın, anlamıda söz. (M9-TDB)

saḥalı boḳlu: Pis adam, sevdiği birine kızarken söylenen söz. (M23-TDB)

saḥalıñıñ dibinde şeytannık vār: Sakalına güvenme. (MDD)

saḥalıña arı boḳu bulaşasıca: İltifat, dua. (M23-TDB)

saḥalıñı severim: Yaşlı kişinin çocuğa iltifat ifadesi. (M23-TDB)

saḥallı õğşüz: Yaşlı ve kimsesiz. (M8-379)

saḥamatlık çıkar-: Sorun çıkarmak. (M8-1939)

sāḳın āpdılıñ ğışındān cāmız āyırır eşindēn: Nisan soğuğu. (S8-TDB)

salacasın' çıkārt-: Ezmek, öldürmek. (MDD)

sālārdı gül bēpnzın sōl-: Güzelliği gitmek, yaşlanmak. (B10-99)

sā'lıklı yaşamak nasiP etsin: Dua. (M7-TDB)

saman suyuna çim-: Sapsarı olmak. (M8-1095)

samanı göbek yap-: Harmanda saman yığmak. (M3-TDB)

samanıñ altına suyu ğoyúrúyo cı'ltısını dinniyo: Fitneyi veriyor ne olacağını izliyor. (M7-TDB)

sāmānnık sarāy oldu āvrathık gōlāy oldu: Samanlık saray yerine geçti, kadın işleri kolaylaştı. (B6-103)

sandā' mundā' otur-: Gelin çokarken gelinin çehiz sandığına oturarak damattan para alınmak. (M13-554)

sandık meselesi: Gelin çokarken gelinin çehiz sandığına otururken damattan para alınma işi. (M13-543)

saṇa dē'm mī: [sana diyeyim mi] Doğrusunu söyleyeyim mi. (M29-46)

sāṇa gōv inā' verdim amma gōv ināṇ dā'nı vērmedim: Marifet yetiştği toprakta, Türk'ün Ermeni'ye söylediği söz. (K17-TDB)

saṇa veren allah baṇa verme' mī: Allah bana da güzellik verir. (D4-44)

saṇa yazzık baṇa azzık: Hakkımı öbür dünyada alırım sen de cehennemde yanarsın.

saṇrı örtül-: Ayıbı, kusuru, derdi kapanmak, görünmemek. (T7-92)

saṇrısı dökül-: Derdi, hastalığı dışarı çıkmak, iyileşmek. (S10-TDB)

saṇsalatımı sür-: Saltanat, hüküm sürmek. (M8-808)

sap yē'p samān sıçma: Uygunsuz, hattini aşan iş yapma, haddini bil. (S3-TDB)

sāpı sāpınā gızın-: Ateşin karşısında yanyana ısınmak. (B9-60)

sāpırtadā tut-: Aniden tutmak, yakalamak. (T6-TDB)

sarım sarım sā' içindē: Sağlar içinde. (M9-TDB)

sārıp sarmaş-: Sarılıp dolanmak. (K9-TDB)

sārī' sārānnār, bīyī' burmā burānnār: Büyükmek, beyim demek. (K18-270)

sā'sa allah selāmet versīṇ, öldüyse allah rahmet eylesin: Hayırla anmak. (M1-TDB)

sāvum selāt: Ölenin malını, parasını paylaşma. (K33-TDB)

sazınan mı gonusūyüm sözünen mi: Sazlı mı söyleyim söz ile mi anlatayım. (M13-TDB)

sazıṇ dōşünū gır-: Sazı çok acı çalmak. (K9-336)

sē'b adam: İşsiz güçsüz canı isterse onu yapan adam. (M12-TDB)

seFerbirlik gop-: Seferberlik ilan edilmek, savaş için olağanüstü hâl olmak. (M19-TDB)

sefil ol-: Teşekkür etmek, hizmet ederken yorulmak. (D4-TDB)

sēḥāp çık-: Sahip olmak, korumak. (D2-21)

seḥāplen-: Sahiplenmek. (M2-TDB)

sēhir dē'p gēd-: Sehil, ılıman, kuytu ve gölgelik yerlere gitmek. (K18-TDB)

seksēnīmde barātī'm yāzıl-: Seksen yaşında azat belgem yazıldı. (K18-341)

sēl kütül-: Kütülemek, çok sulu ve güçlü sel akmak. (S3-TDB)

selām mermesini beşir edemez gimi: Tembel görünüp aslında diri olma. (K8-TDB)

selli bamiye: Bamya. (M2-TDB)

sem bilip de gerisine garişma: İşleri bana bırak sen hiç kaygı etme. (M8-1925)

sen allahınan oynama-: Allah'ın işine karışmamak. (M29-TDB)

sen baṇa yapıyön allah da saṇa yapsın: Cezanı Allah versin, beddua. (M7-TDB)

sen bāşınā: Kendi başına. (K19-TDB)

sen çekēn yola gendi geder çī'rā, çığrak: Sen düz yola çekersin o taşlı dar yola gider. (D4-18)

sen dā' ānāyañ yudū'yunān duruyōñ: Yaşın çok küçük. (B8-TDB)

sen de benden bossuñ s/.../dir get: Kadını boşayıp kovmak. (M14-TDB)

sen deviye endir düze, ben de keklī' endiriyim yüze: Sen gerçekleri söyle ben de gerçekleri söyleyeyim. (M23-274/275)

sen dilkiyseñ beñ ğuyrū'm: Ben senden daha zeki ve kurnazım. (MDD)

señ ğoy çıkana ğarışma: Çocuk dünyaya getirmek. (MDD)

sen öTe bem bēri: Yollarımız ayrıldı. (MDD)

senden ğal-: Senden hamile olmak. (M13-TDB)

senden ireli gel-: Senin ne yaptığına göre değişmek. (M28-TDB)

senden sorulmıyan işe ğarışma: Seni ilgilendirmeyen, sana yöneltilmeyen işe kendi iradenle karışma. (M8-694)

senden uzaK ossuñ: Senin başına böyle bir iş gelmesin. (M25-144)

sendeñ ýırāk: Bu kötü durum sanın başına gelmesin. (T3-74)

seni bir meçlisde hıcz düşürür, kötülerle de ğünüp ğöçücü olma: Kötülerle olma yeri gelir seni kötü duruma düşürür. (M14-TDB)

seni dō'cūm hō ö: Sevdiği birine söylenen şakayla karışık sitem sözü. (M9-TDB)

seniñ demēn ğībī: Senin dediğin gibi. (H5-TDB)

senin elini bā'lasınnar bizim d'ayā'mızı: Sen yeme biz yiyelim. (M7-49)

seniñ elipi bā'lāşıñlār benim ayā'mı bā'lāşıñlār: Sen yiyeme ben yiyeyim. (MDD)

sēniñ felāñí dā'şir-: Tehdit cümlesi. (S13-TDB)

sēniñ ğāhrıñı çekēn sēni ānūiyene düşürsūñ sen' ānūiyēnē dēriñí bilēnē ğıymēt bilēnē: Dua. (K1-TDB)

sēniñ ğōñūñ olursa tēkedēn teleme çalārsıñ: Canın isterse olmayacak işi yapabilirsin. (K18-766)

seniñ ğününde de ğámsiz gez- : Senin hükmettiğin zamanda sıkıntı dert olmaz. (M13-TDB)

seniñ köküñü bilmem n'ēderim: Küfür. (M1-TDB)

seniñ üsdüñá bir al var: Üstünde bir kötü niyet, bela var. (M18-126)

sēña ilēyık dāl baña ilēyık: Çok güzel. (M8-2630)

serçe gözü ğadar ekmē' basanıñ ğırķ ğün ğismetı kesik olur: Ekmeğe basmak kismetı keser. (M26-TDB)

sērFetīñi de hēsāb ētdirmeS sēñá: Halk fıkrasında tilkinin kaçırdığı tavukları saydırmayan avcıya kızgınlık sözü. (T3-99)

ses alımına gelinci: Sesi duyulacak kadar yaklaştığı zaman. (M8-2003)

sesdenmez et-: İtiraz edemez hâle getirmek. (M9-TDB)

sēsī zil ğimi çık-: Sesi kuvvetli çıkmak. (K18-TDB)

sēsīm cīñğārlı çık-: Sesi gürültülü, bozuk çıkmak.

sevsēriyē yeldir-: Boş yere yerimizden etmek. (K9-TDB)

sēyip sıpā ğibi sēyirdip ğitme: Boşuna acelecilik yapma. (K21-TDB)

sırf abıya yaķ: Tamamen sevdalanmak. (M8- 271)

sırı gevşek: Sır tutamama. (M14-TDB)

sır'ını verme de aman efendīm avrada dosdā: Sırrını hanımını ve dostuna verme. (M13-TDB)

sırını sırıla-: Ayıbını gizlisini saklamak. (M29-TDB)

sırt dik-: Elbise dikmek. (MDD)

sırtarmış ğal-: Yanan adamın sadece dişleri ve kemikleri kalmak. (K7-TDB)

sırtının gönüynen barabar қа'қ-: Eğer sırtının derisiyle beraber kalktı. (M14-TDB)

sırtıñı sürt-: Sert kumaş insanın sırtına batmak. (K18-523)

sıtmā bā'la-: Dua okuyup sıtmayı durdurmak. (H6-TDB)

sıtmāsı dūt-: Umsuluktan olmaktangöğsü şişmek, duramaz olmak. (H6-150)

sīyah zūlfūn ħālķālān-: Zülfü halka halka olmak. (M13-TDB)

sızılaşır bozulaşır: Acıyla bağırmak, develer bir arada bağışmak. (M23-TDB)

sızılایp ğal-: Akrep sokunca çaresiz kalmak. (M20-TDB)

sidā' çek-: Hastayı naylona yatırıp ılık sidiğe yatırıp bekletmek. (B6-146)

s/.../dir çal-: Kovmak. (M2-TDB)

sıķır fikir et-: Akıl etmek, düşünerek bulmak. (K18-TDB)

sila da ğurbēt ğurbēt ğurbēt el de bir bāña: Benim için memleketim de gurbet de aynı. (M13-TDB)

silaha çeken düşmana saldıran vē fıransız bu topraķdan süren: Asil Türk milleti. (M19-TDB)

sille kesKen-: Tokat vuracakmış gibi elini kaldırmak. (D4-279)

sil'ni sil'n' ā'la-: Gözyaşını silerek söyleyerek ağlamak. (B10-99)

- sī'mamazlık:** Çekememezlik. (M2-TDB)
- sīlāh boşandır-:** İstemededen silah patlatmak. (K8-20)
- siniler'ni sokuşdur-:** Kıyafetini sokuşturmak. (K9-479)
- sıjsın ataşı gurul-:** Sinsin oynanacak düğün meydanına büyük bir ateş yakmak. (M14-TDB)
- sipsivri ğal-:** Tek başına, sahipsiz kalmak. (M19-TDB)
- sī'r yāzlāt-:** İnek otlatmak. (S9-120)
- siz' ōmür:** Cenazeden bahsedince söylenen, siz çok yaşayın, anlamında söz. (K8-TDB)
- siz dē ğurtulūñ biz dē ğurtulāk ēlindēn:** Herkes şerrinden kurtulsun. (D1-18)
- sizden ırak:** Sizde bu kötü durum olmasın, dua. (M13-TDB)
- sizlere ōmür bizlere kōmür:** Sizin ömrünüz bizden çok olsun, masalların sonunda söylenen tekerleme. (H6-97)
- sōylēr dilip dātī' ossuñ:** Gelin kınası yanarken söylenen söz. (T5-9)
- sō'lētdī'z lāfī āldī'z:** Anlattırmak, bilgi öğrenmek. (B7-126)
- sokülük dur-:** Çalıya saklanıp kalmak. (M23-12)
- solā otur-:** Tarlada yorulunca dinlenmek. (M18-44)
- solū' çıkmaz ol-:** Nefes alamaz olmak. (M8-2122)
- somā'ñī sat-:** Boğazını satmak, geçimini garantiye almak. (K9-459)
- sō'medik yerimizi ğoyma-:** Çok küfür etmek. (M18-TDB)
- sōñ dāvılı çāl-:** Son zamanlarda yaşamak, zamanın sonuna gelmek. (K30-TDB)
- soñ pişmancılık fayd' etmez:** Son pişmanlık fayda vermez. (MDD)
- soñ tama bin-:** Tamamen bitmek, dayanacak gücü kalmamak. (K27-54)
- sō'radan görmüşünen alışveriş yapmā:** Atasözü. (T4-TDB)
- sōyķā ğāssıñ bōyle dirlik:** Böyle sıkıntılı, dar geçim olmaz olsun. (K34-TDB)
- soyķalar ğalası:** Ölüp elbisesi kalası. (M23-TDB)
- soyķalar ğalasıca:** Ölüsünden çıkasica. (M25-TDB)
- sōhürcü gez-:** Sahurda insanları uyandırmak için tef çalarak gezmek. (M2-TDB)
- sōmeleK üsdünden atlanmaz:** Kundaklı çocuk üstünden atlamak uğursuzdur. (M9-TDB)
- sōmelek sar-:** Yeni doğan çocuğu kundak yapmak. (H2-TDB)
- sōylemes' ayıp:** Söylenmesi uygun olmasa da. (M9-TDB)
- söz hēykāt olmadan yūvadan uş-:** Namusuna söz getirmeden, temiz olarak kızlarını evlendirmek. (D4-594)

- söz olmaýa başla-:** Söylentiler, dedkodular başlamak. (K29-TDB)
- söz ossuñ:** Söz vermek. (M8-TDB)
- söz vañdınd' açılır:** Söz yerine ve zamanına uygun söylenir. (M9-TDB)
- sözlerinñ sē'bi dēl:** Sözünde durmaz. (M9-TDB)
- sözlüsüp sözüpde:** Sözünü tutmak. (S1-82)
- sözü geçer bir adam:** Değerli, sözüne değer verilen bir adam. (M13-TDB)
- sözünñ sadı' dā'l:** Sözünde duran kişi değil. (MDD)
- sözünü yerde gomā-:** Sözünü yerine getirmek. (T3-TDB)
- sözüyüp sā'bi:** Sözünü tutan kişi. (M9-34)
- su āygırıynanñ ğar-:** Su aygırıyla birleştirmek, köroğlunun atının babası su aygırı, annesi at. (K8-TDB)
- su dōkesi gel-:** İdrar yapmak istemek. (K9-545)
- su dōkmā':** İdrar yapma. (M8-2001)
- su dōkmā'ne get-:** İşemeye gitmek. (D4-279)
- su sula-:** Tarla, bahçe sulamak. (MDD)
- su vur-:** Kazana su koyup kaynatmak. (H2-TDB)
- suFrā başındā ēvmē:** Yemek yerken acele etme. (K30-17)
- suFraları açık ekmekleri açık:** Cömert. (M9-TDB)
- sufrası ğürpede ātıl-:** Zengin adamın sofrasının içi ekmek dolu olduğu için sererken ğürp diye ses çıkarmak. (B8-TDB)
- sufrasında döner ğaşık:** Yemeği yenir kişi. (M9-TDB)
- sufriye soñumu vur-:** Yufka ekmekle yemeği alıp yemeye başlamak. (M14-TDB)
- súKūt yapallār:** Ateşkes yapmak. (T4-TDB)
- súlār ğurúyācağ, ğāvūr müslümānıñ için' ākācāk müslümāñ ğāvırıñ için' akacāk bu dā'lār bō'lā ğālmıyācāk:** Kıyamet alametleri. (B6-10/11)
- sultān dō'rusu insān:** Ahlaksızlık hırsızlık yapmayan insan. (B7-60)
- sūnē sūnē ōl:** İlgilenilmeden hastalıktan acı çeke çeke ölmek. (D13-TDB)
- surat' az-:** Sinirlendiği yüzünden belli olmak, yüzünü bozmak. (M8-TDB)
- susumdāñ ğurudū ōzūm:** Susuzlıktan vücudumun suyu kurudu, ölmek üzere oldum. (M13-194)
- susundan ōl-:** Çok susamak. (K9-TDB)
- susuz değērmen yōrūt-:** Olmayacak işi yapmak. (M8-1957)

susuz derelerde ğavaķ biter mi, ğuru kútúk yanmayınca tüter mi, õ'lansız evde duman tüter mi, yedi ğız bir õ'lan yeri dutar: Yörük sözü. (T4-179/180)

susuz yerde çınar bitmez: Nerede akarsu varsa orada çınar vardır, akarsu olmazsa çınar bitmez. (K9-TDB)

susuzluķdān çeşgin ol-: Susuzluktan çözülmek, hâli kalmamak. (D1-TDB)

suvān düşürt-: Oĝlan evinden gelenlere kız evinde ağaca asılmış soğanı düşürmeye zorlayan gelenek. (S6-64)

suya ğand' āt-: Suyun yolunu kesmek. (M8-2142)

súya vurul-: Suyu girmek, suyla temas etmek. (M23-TDB)

súyú vur-: Kazanın içindeki suyun altına ateş yakmak. (M9-TDB)

suyú çık-: Çok terlemek. (M27-TDB)

sūyún içēn ğēlīn ōlur ğārısı: Suyunu içenin gençleştiĝi daĝ. (K18-TDB)

sūyunu sırķ-: Suyunu bırakmak, suyunu süzmek, suyunu akıtmak. (H6-TDB)

sūdún ğāymā'm bēn yēdīm, āyrān ālıp ğēdennēr: Kızla ilk ben beraber oldum, siz artıĝını alıyorsunuz. (M26-TDB)

sūdūn memā'n s/.../dī'mīn ğızī: Küfür. (M18-TDB)

sūdūp yüzün' bēn yēdim āyrān ālıp ğēdennēr: Kızla ilişkiye ilk ben girdim, siz gelin kız götürüyoruz sanın, Arzu ile Kamber hikâyesinde geçen cümle. (K30-106)

süneĝal-: Hareketsiz boylu boyunca yatmak. (MDD)

süPhānekedem başla-: Sıkıntılı bir anda dua, sure okumaya başlamak. (M1-TDB)

süPürgē' de ğēlin ētmişlēr senesin' 'ādār kıóķmāmış: Gelinler gerçek yüzünü hemen göstermez. (K23-TDB)

süPürgiyēnen süpūrme: Sinire dua okuyum süpürmek. (B2-TDB)

sür ha sür get-: Duraklamadan gitmek. (M8-2558)

sürünüP içeri gir-: Gizlice süzülerek girmek. (M14-TDB)

süt dañizin' aşar get-: Leyleklerin göç yolundaki süt denizi. (M13-TDB)

süt kesdir-: Sütü yoĝurtla kestirip çökelek yapmak. (M1-TDB)

sōylersēm çoĝā ğēder: Gerçekleri söylerim, söylediĝim yayılır. (B8-TDB)

sōyletmelīķ: Gelinin kaynanası ve kayınbabasıyla oĝlan evinde konuşması için verilen hediye. (S10-TDB)

sōz āt-: Laf atmak. (K30-111)

sōz verip sō'nadan cāyılmāķ: Karşıdaki insan söz verip sözünde durmamak. (K21-TDB)

- Ş -

şakırtada gürpede dıkıl-: Aniden içeri girmek. (M8-2061)

şāpırtada yakala-: Aniden, bir anda. (D13-60)

şaplā' āl et-: Sert tokat vurmak. (S3-TDB)

şāplāk vur-: Şap diye vurmak, tokat. (K32-TDB)

şārķ ēndir-: Şark diye bir anda indirmek, yansımalı. (K10-TDB)

şā'sıma ğonuş-: Kendi adına konuşmak. (B1-TDB)

şatafinan yörü-: Saltanatla ve gösterişli heybetli bir şekilde işe başlamak, yürümek. (M8-366/367)

şēkere kes-: Aşırı şekerli olmak. (K1-TDB)

şakırtada gürpede dıkıl-: Aniden içeri girmek. (M8-2061)

şāpırtada yakala-: Aniden, bir anda. (D13-60)

şaplā' āl et-: Sert tokat vurmak. (S3-TDB)

şāplāk vur-: Şap diye vurmak, tokat. (K32-TDB)

şārķ ēndir-: Şark diye bir anda indirmek, yansımalı. (K10-TDB)

şā'sıma ğonuş-: Kendi adına konuşmak. (B1-TDB)

şatafinan yörü-: Saltanatla ve gösterişli heybetli bir şekilde işe başlamak, yürümek. (M8-366/367)

şēkere kes-: Aşırı şekerli olmak. (K1-TDB)

şelānem borā' ğēt-: Sırtına yüklenip boruk toplamaya gitmek. (M20-TDB)

şelē' vurul-: Sırtında yük getirmek. (M20-TDB)

şelek çek-: Tarladan sırtında yük getirmek. (K32-TDB)

şennik çamlıbelde boy boy ol-: Çamlıbelde birden çok düğün bir anda başlamak. (M8-2449)

şennik çıkar-: Ortamı neşelendirmek. (M8-2104)

şerbet iç-: Nişan yapmak. (M8-1866)

şerbet içilip deplek çal-: Kına gecesi kız evinde yapılan şenlik. (M9-TDB)

şērbētīn' iç-: Kızla oğlanı nişanlamak. (H5-TDB)

şērefi süslü pāPucā dēyişir: Şan şöhret için şerefinden vaz geçmek. (K21-TDB)

şeytan fitle-: Şeytan aklını karıştırmak, yanlış yola sevk etmek. (M8-1674)

şeytān şaşırır yoldan azış-: Şeytan yoldan çıkarıp kötü işlere sevk etmek. (M13-TDB)

şēytan şaşır̄sa yoldan azdırır: Şeytan şaşırtıp doğru yoldan ayırır. (T7-TDB)

şēytanā uyūp dā yōlu'ḡdān sapmā: Şeytana uyup doğru yoldan çokıp kötü işler yapma. (D2-5)

şeytan fitle-: Şeytan aklını karıştırmak, yanlış yola sevk etmek. (M8-1674)

şeytān şaşır̄r yoldan azı̄s-: Şeytan yoldan çıkarıp kötü işlere sevk etmek. (M13-TDB)

şēytan şaşır̄sa yoldan azdırır: Şeytan şaşırtıp doğru yoldan ayırır. (T7-TDB)

şēytanā uyūp dā yōlu'ḡdān sapmā: Şeytana uyup doğru yoldan çokıp kötü işler yapma. (D2-5)

şonuḡ ḡatirini yıḡma: Kimsenin hatırını kırmamak. (M24-TDB)

şu dā yō'muş̄ şu dā vārīm̄ş dēmē-: Hesaplamadan idare etmek. (B7-78)

şu söz zarar da şu söz zaramaz bilmē-: Şu söz faydalı, şu söz kötü bilmemek. (D4-557)

şūkūr allāḡḡ bu ḡünnerinē çok şūkūr: Bugünkü hâlimize, Allah'ın verdiklerine çok şükür. (S10-TDB)

şonuḡ ḡatirini yıḡma: Kimsenin hatırını kırmamak. (M24-TDB)

şu dā yō'muş̄ şu dā vārīm̄ş dēmē-: Hesaplamadan idare etmek. (B7-78)

şu söz zarar da şu söz zaramaz bilmē-: Şu söz faydalı, şu söz kötü bilmemek. (D4-557)

şūkūr allāḡḡ bu ḡünnerinē çok şūkūr: Bugünkü hâlimize, Allah'ın verdiklerine çok şükür. (S10-TDB)

- T -

taḡdā ḡāşık dipēlt-: Bulgur pilavının piştiğini anlamak için uygulanan yöntem. (B2-TDB)

tāḡr' ūludur tāḡr' ūludur: İsmet İnönü zamanında ezanın Türkçe'ye çevrilmiş hâli. (K14-30)

taḡr' ūludur, ezeni: Türkçe okunan ezan. (H2-TDB)

taḡdā ḡāşık dipēlt-: Bulgur pilavının piştiğini anlamak için uygulanan yöntem. (B2-TDB)

tāḡr' ūludur tāḡr' ūludur: İsmet İnönü zamanında ezanın Türkçe'ye çevrilmiş hâli. (K14-30)

taḡr' ūludur, ezeni: İsmet İnönü iktidardayken Türkçe okunan ezan. (H2-TDB)

şirincelik ye-: Kız verildikten sonra yenen ağız tatlısı, eskiden helva, lokum. (M8-1865)

talakıyá yatır-: Falakaya yatırmak. (M23-112)

tanıdık verme-: Tanış çıkmamak. (M11-TDB)

tañgıl titire-: Çok korkmaktan titremek. (M17-TDB)

tañgılada ğāpı açıl-: Tangıl diye ses çıkararak açılmak. (D4-267)

tāñgır tāñgır devril-: Helke devrilme sesi, yansımali. (K19-TDB)

tāñrı cānıñ ala: Allah canını alsın, öl. (D3-97)

tañr' amantı: Emanet. (D3-TDB)

tāñrı cānıñ' ālā: Ölesin. (M27-TDB)

tap sınā-: Güç sınamak, kim güçlü ortaya çıkarmak. (S11-TDB)

tarrāda iz' olmiyānıñ ħārmānda yüz' olmāz: Tarlada çalışmayan üründen pay alamaz. (B6-TDB)

tāsirl' öp-: Tesirli, yılan sokunca anında zehirlemek. (K27-TDB)

tav āl-: Toprak ekilmeye hazır hâle gelmek. (K21-TDB)

tāvık bişdi dē ğáyğızı bāñā mı düşdū: Elin işinden bana ne. (B6-TDB)

tā ezēldeñ ğūrT ēnī' ğūrT ölür: 1. Kurdun yavrusu kendine çeker, 2. Asil kişi soyuna çeker. (K22-TDB)

tem adamlı' zamanıdı: Yetişkin olup her şeyin farkında olan her işi yapabilecek dönemde olmak. (M13-240)

tēmsilde günāñ yôk: Benzetmek, örnek vermek günah olmaz. (H7-95)

temsilde ħatā' yok yā: Örnek vermekte günah yok. (K9-401)

teñgirtek gimi düş-: Tengirşek gibi yuvarlanarak düşmek. (M8-TDB)

tepdili ğıyāfet ol-: Kılık değiştirmek. (M21-TDB)

tePdili yāfet ol-: Gerçek kıyafetinin yerine başka kıyafet giymek, kılık değiştirmek. (K21-TDB)

tēpdilim şāş-: Ne yapacağını bilememek. (B4-17)

tePdilini ğāyb et-: Aklını, dengesini kaybetmek. (M8-2374)

tērbıyesizlik āyársızlık olma-: Ailede ahlaksızlık olmamak. (M17-TDB)

tevekkeltü tāl allāh rābbiyēsir dilindē ol-: Ağzı dualı, sürekli Allah'a tevekkül edip Allah'tan yardım istemek. (K21-TDB)

tēz dē'm dedim diyemedim: Acele edince unuttum. (MDD)

tirēne bindirma: Düğünde oğlan evinden gelenlere sırayla soru sorup bilemeyenlere verilen ceza, soğan asarak oğlan evinden gelenlerin bu soğanı silahla vurmalarını istemek. (K18-908)

topāk topāk kēsil-: Ağız sütü tane tane, tolu tolu topaklanmak. (K18-TDB)

toprā' desduru vēril-: Bahar gelip her yer yeşermek. (MDD)

toprā' yatır-: Çocuk hasta olunca sıcak köstebek toprağına sarıp terletmek. (MDD)

toprāk āFsinnāt-: Yılan sokmaması için toprağına dua okuyup o toprağı evin etrafına serpmek. (D6-5)

tōPrāk āFsinnīyēk: Yılan sokmaması için toprağına dua okutup evin etrafına serpmek. (D7-20)

toPrāk çocū': Höllük toprağıyla belenen çocuk. (H2-TDB)

tóprāk depeliyecā'm ĩen tāvā' kış diyeçā'm: Serbest doğal köy ortamında serbest yaşamak. (M27-TDB)

topū'nuğ ġáníynan getdī, ne mutlū: Kadın doğum yaparken ölürse şehit olur. (M27-21)

tor şāhānnār ġīmī sūn-: Genç şahinler gibi süzülmeek. (M8-TDB)

torāmān çek-: Düğünde bilmeceyi bilemeyenlere ceza vermek. (K18-885)

toy ġumu āşdı get-: Toy kuşu gibi yükselip geçip gitmek. (D4-TDB)

töbiye gel-: Yaptığı kötü bir işten pişman olmak ve bir daha o işi yapmamak. (T2-TDB)

tö'be esdā'fura gel-: Yaptığı işten vaz geçip tevbe etmek. (K8-TDB)

tū yazzıklar olsun: İyilik borçlu olan birinden kötülük gelince söylenen kızgınlık ifadesi. (K9-481)

tuĥap gelmiye dur-: Tuhaf, garip algılanmaya başlamak. (K8-TDB)

turunç vur-: Yaraya turuncu ısıtıp sarmak. (M17-TDB)

tusbā' tusbā' āzıyī ġāşda yārar: Kına gecesi oğlan evinden gelenlere sorulan bilmece. (S8-TDB)

tusbā' yēdi sēnede ýāýlıyē çıkmış dā ānāsınığ g/.../nū s/.../m vāy vāy yī'de yōl mu ġābil demiş: Kendini büyük görmemek gerekir. (B7-65)

türk milletiniğ namus ve şerefini ve vatanığ bütünnü'nü dē gendi payıma düşdü' ġadarıyā ġorumağla ġörevli bir insan: Hasan Küpeli. (M19-TDB)

türkú çā'rdi'm dēvirinğ zamānı: Genlik çağları. (K18-TDB)

türküy ēl'n' āl-: Türkü söylemeye başlamak. (K30-TDB)

türkü içinde pātla-: Yüksek sesle türküyeye başlamak. (M29-TDB)

türkünüp arkasını tophıyama-: Türkünün başını söyleyip devamını ve sonunu söyleyememek. (D3-TDB)

uĉundā' nēci, Meryem ananın saçı, binbir iğneyle dikildi: Düğün bilmececi. (K18-883)

ufācık mā'simlēr babāşiz ğāldī, onnārīñ yūzünē sem bāk yāredēn: Şehit yetimlerini sen koru Allah'ım, dua. (D14-5)

ufaĉ su dök-: İşemek. (M8-2000)

ulan asıl azmaz bal ĳoĳmāz, ĳoĳsa dā yā' ĳoĳār āşl āyrān: Asil insandan kötülük gelmez, soyu kötü insandan kötülük gelir. (K9-TDB)

ulān ırzın' āvrādını s/.../ dī'm: Küfür. (T3-98)

ulān öldü mü sanıyoğuz yani bitdi mi ēyce sanıyoduğuz: Bitmedim sağım ve gücüm yerinde anlamında düşmanlara meydan okuma sözü. (M8-1616)

ulan pezeve'k osmaniyeyi teslim aldıyse bizi teslim almadı ya: Rahime Hatun'un İstiklāl savaşı sırasında düşmanla mücadele etmek gerektiğini vurgulayan sözü. (M5-9)

ulū emire itātīñ varısa: [ulū'l-emir] Padişaha, kanuna itaatin varsa. (D13-TDB)

umsuluĳ ol: Bir yiyeceği görüp canı çekip yiyemeyip hasta olmak.,döşü şişmek. (M29-TDB)

un ekmek bā'zından bal ĳımı geĉ-: Unu ekmeği bal niyetine yemek. (K9-150)

un vērenip ō'llō'l' ōlur duz vēreniñ ĳız' ō'lur: Yağmur duasında geĉen ifade. (K19-TDB)

utāñĳāĉ ğāl-: Gelin oğlan evinde konuşmamak. (K19-236)

úylādılār düşdüler üsdünē ā'lā-: Ölü üstüne kapanarak ağlamak. (S6-TDB)

uyuz oluĳ it ĳimi: Gizlice bir yere sinmek. (M2-TDB)

uzun ā'c ucunaĉa yanmaz: Her şey sonsuza kadar sürmez. (M19-386)

uzun uzamatlı' bir bi' se': Uzun sürecek bir şey. (D4-634)

üĉ ĉārşambā yāzdır-: Temre iyileşsi diye üç ĉarşamba dua okutup, mürekkepli kalemle yazdırmak. (D19-96)

üĉ ĳulūF āllāhu bir ēlhām ōĳu: Cin uzaklaşsın diye Kur'an okumak. (K1-TDB)

ürüzĳērdēn hilā sez-: Çok dikkatli olmak. (B1-104)

üsd'nde ĉaĳır tikenini bit-: Mezarında diken bitmek. (M23-TDB)

üsdúnda' yumā' üsdümüzè yuvarlamā: Kendi yapman gerekeni bize yükleme. (K9-444)

üsdün' avrat vereceK avrat dā'l: Çok iyi eksiği olmayan kadın. (D4-496)

üsdüpe ēt-: Tapuyu kendi şahsına ait olarak belgelemek. (K27-20)

üsdüpe hotla-: Üstüne atlamak. (M8-2150)

üslüp bir çocuk: Düzgün, aklaklı, tertipli. (M25-TDB)

vardı ha geldi ha: Pazarlık ederken aşağı yukarı tartışma. (M13-550)

vargelimiz alverimiz vār: Evimize misafir olduk, kız aldık kız verdik. (M19-TDB)

vārmādān öznēn össüp: Yoldayken bedenini ölsün, çürüsün, beddua. (K30-117)

varsañ varmasañ olur: Varsan da olur varmasan da olur. (M8-TDB)

vatanıñ ana ğucā'ndan da ē': Vatan insana annesinden daha şefkatli ve koruyucudur. (D4-17)

vatañ ğur-: Savaşarak toprak edinip yurt tutmak. (D13-TDB)

vāy saçını sevdī'm bibi: Kendinden büyüğe karşı sevgi ifadesi. (M23-270)

velveliye get-: Bağırışma çağırışmayla ortalık karışmak. (M4-TDB)

verdiliK ōl-: Vermeye niyetlenmek. (S3-240)

vērdīm dātlısı: Kızın verildiği, söz kesildiği gece yenen tatlı. (D10-26)

verdim verişim yokdur dönüşüm vērdīm/ verişim yokdur dönüşüm/ vērdim vērişin dōnmēz dōnüşüm: Kızı verince kızın babası tarafından söylenen bir kere vereceğini bir daha dönmeyeceğini ifade eden söz. (M3-TDB)/ (S10-320)/ (H6-40)

verimkār ōl-: Kız babası kızını vermeye niyetlenmek. (S3-241)

verip vermeñ verip vermēñ: Kız istemede ısrar etmek, tartışmak. (M10-13)

vī'ltı ğop-: Çılgılık yükselmek. (M30-TDB)

virana sūrellār séfēl bayġuşū: Baykuşu hor görürler, kovarlar. (M8-TDB)

vūr bōynumu ğanım ğathım ħalal ossuñ: Canım sana fesa. (K9-TDB)

- Y -

yālan allāhıñ dúşmānı: Yalan Allah'ın sevmediği bir ameldir. (K32-TDB)

yālān söylemíyek türkú sōylüyok: Türkü söylemek ciddi kutsal bir iş, yalan söylenmez. (D3-87)

vurūp gırıp cırıp cırh yapan bir adam: Vurgun, hırsızlık, adam öldürme, döğüş işleriyle uğraşan adam. (MDD)

vuslāt şērbetini sun-: Kavuşma vesilesi olmak. (K21-TDB)

y' _allah seni çollanıp çocuklandırıñ bol ırızgı versip: Dua. (M7-TDB)

yā _allah ya mismillah hazır nazır boz _atlı hızır ya sen _ulaş ya rapbi: Dua. (M8-1007)

yā _allah yā mismillah: Bir işe Allah'ın adıyla başlamak. (M10-TDB)

yā bir g'r'tı yā bir bē'rti: Ya bir tavuk ya bir oğlak, apdal sünnet ettikten sonra çocuğun babasından istek isteme cümlesi. (K18- 809)

yā dērdime dērmān ya Kāttime fermān: Ya yardım ya öldür. (T1-TDB)

ya hēyēti ya mēyiti: Ölü veya diri. (M13-TDB)

ya it yatar ya kürt yatar sabā'na: Sabahleyin yatanın rızkı kesilir. (H2-TDB)

ya ölüsü ya dirisi: Ölü veya diri farlk etmez. (M13-TDB)

ya öt' _ossuñ ya ber' _ossuñ: İş bir şekilde dönsün, nasıl olacaksa olsun. (K9-TDB)

yaķamız görünmez káhleden bitdēn: Yakamızdaki bitten yakamız görünmez olmak. (M21-TDB)

yaķasız gömlā' sarıl-: Ölüp kefene sarılmak. (M8-TDB)

yāķı dök-: Çöreğe pekmezli yağ dökmek. (K19-TDB)

yalı geşdi mi gızgın olúyó it: Yal saati geçen köpek sinirlenir. (M23-TDB)

yalıñız adam işi deyal: Tek başına yapılacak iş değil. (M20-TDB)

yā'mır _olmassa su _olmaz: Yağmur olmazsa bütün sular azalır. (M17-TDB)

yanā'mda bir öpücük bir cicik yok: Evlenmeden önce namussuzluk yapmamak. (M29-104)

yanaşacā'dıñ hābiyē: Kız evi heybe işlemeye başlama. (D8-TDB)

yāradān dūrurķām _māvlukā tapmā: Allah varken kuluna, yaratılmışı tapma. (D2-TDB)

yārāl' _olāñ yāñgın _olūr: Yaralanmış erkek çok susar. (M26-TDB)

yārını yatā'nı vur-: Pamuktan yeni yatak yapmak. (S2-TDB)

yarısı bor ğal-: Sürülmeden kalmak. (MDD)

yārı göpüllü yārı göpülsüz: Tam istemeyerek, içine sinmeden. (H6-105)

yarim demessem de ğardaşım der de gōğnümü āğlerim: Yar olamadıysam kardeş olarak sever yine de avunurum. (M8-1124)

yarīm ēkmek yārışdıgım, tüm ekmegē belüşdügüm: Yarım ekmeği yarıya bölüp paylaştığım, tüm ekmeği eşit paylaştığım, yaşıtlım kızlar. (M23-TDB)

yasdık dö'l-: Dul kadın tekrar evlenirken yapılan gelenek. (M29-TDB)

yāsdık dolandır-: Baş bağlama töreninde para toplama. (H8-TDB)

yasdı'η a/.../na ğor: Otururken yaslandığı yastığı bükerek kırmak. (M2-TDB)

yāsın yāmır ğık gün yāmır ğırk gün çāmır, vēr āllāhım vēr: Yağmur duası. (K19-TDB)

yaş bez ver-: Eskiden misafirlere ellerini silmek için yemekten sonra verilen el bezi. (M29-TDB)

yāş' uzun ossūη yāş' uzun ossūη dü'nü gūzūn ossūη hāyır! ossūη o'luη ölmüş: Oğlu olana söylenen tebrik cümlesi. (K18-784)

yaşā babām yaşa dā sem bipler yaşā: Ömrün uzun olsun, dua. (M8-884)

yāşadı'm yētmiyor mu hēp tūkend' o'lum ğızım: Oğlu kızı ölmek, kendi de ömrünü yeterli bulmak. (S10-80)

yāşı ğār' ālesicē: Kanı kara akasica, beddua. (K30-TDB)

yāşı ğār' ālēsice: Yaşı yere gelesice, genç yaşta ölesice, beddua. (K30-TDB)

yaşımız seksem beşi ğavramış: Seksen beş yaşına gelmek. (T4-TDB)

yāşını ğārşıla-: Yaşını doldururken. (M27-TDB)

yaşl' eşşek gimi düşün-: Hareket etmeden yaşlılar gibi durgun çaresiz kalmak. (K9-459)

yatā' uçurup gene geri yığ-: Yüklükten yatak yığınınını bozup geri düzltmek. (M17-TDB)

yata yata yanaqların çürüsüp: Başını kaldıramadan yatmaktan yanakların ulsun, çürüsün. (M23-TDB)

yatdı' yer nur ossuη: Allah öbür dünyasını güzel, rahat eylesin. (M17-TDB)

yatdıklāri yēr nur ossuη: Öbür dünyada cennetlik olsunlar. (M24-TDB)

yatdıñız yer ğuş tüyü döşşeg ossuη, yiyeçānız bal yağ ossuη: En rahat yataklarda yatasınız, en güzel yiyecekleri yiyesiniz, dua. (M8-1201)

yātma çakāl yatā'ndā, yers' āslān yesīñ sēni: Adi, karaktersiz insanlara sokulup onlardan olma, yenilirsen de adilere değil yiğit adamlara yenil. (M26-92)

yāwrīm mēzerē vār yārısı nāzardāñ gētdi dērsēñ günāh olmāñ: İnsanların yarısı nazardan ölür. (B6-TDB)

yāvuz düşmān ēl āmanā başlāsıñ: Kötü düşman yalvarıp af dilesin. (K29-TDB)

yaz günü yātaḵ vurulur anćá: Pamukla yapılan minderli yatak yazın yapılır. (K18-TDB)

yedi dival isdemiş bir güzel ğız: Herkesin almak istediği dünya güzeli kız. (M19-247)

yedi eşenip yedi paşanın yedi iklim dört köşenip babalı günāhı boynuna tirşik esgimessep: Tirşik akşamdan üstü kapatılırken iyi ekşimesi için söylenen söz. (M7-19)

yedi seFer de ḥaca getmiş gimi de sevap yazılı-: Çok sevap olmak. (M13-TDB)

yedi kere ḥaca getmiş sevep yazılı-: Yaptığı iyi işten dolayı çok sevap kazanmak. (T7-TDB)

yēdi sülā sülāleme tōbe olsun ḵu: Yemin. (D3-TDB)

yedi tūyüm tūyle-: Dua okuyup düğüm atmak. (M29-TDB)

yēdi yērde de ğōḡṣu suvālī sorúlúyü: Komşu hakkı çok önemlidir. (B6-5)

yēdi yērē geşdim úryíyā dāl-: Anne karnındaki evreler. (K18-333)

yediler işdiler murazına geşdiler: Mutlu oldular. (M8-TDB)

yēdir içir ğōndúr ğōçür: Misafir ağırlamak. (B5-7)

yēdiriyör içiriyör ğōndürüyör ğōçütdürüyör: Yedirip, içirip, evinde ağırlayık, konaklatıp yolcu etmek. (K30-TDB)

yelfe ğuşāġī bēlīne ğuşan-: İnce, hafif kuşağı beline sarmak. (M23-197)

yelli yelli gel-: Hızlı ve sinirli gelmek. (M28-TDB)

yemāḡ mi sen ossaḡ eliḡ' 'āçse: Yenmez mi, anlamında bir söz. (M8-544)

yēmē yānında yāt-: Yemeye kıyılmayacak kadar lezzetli. (K34-TDB)

yemedē içmedē ḡal-: Üzüntüsünden yiyemez içemez olmaz. (M8-868)

yēr āltındā yētmış yıl yāşāmāḡdān lāilāhe illāllāḡ muḡāmmēden resūlullāḡ dēmek ōndān aFSal: Yaşarken müslümanca yaşamak önemli, öldükten sonra işin biter. (K30-TDB)

yer altında yā'lı ğayıṣ: Bilmece, yılan. (M7-TDB)

yere yurda ğoymaz: Eziyet etmek, sığdırmamak. (M18-TDB)

yere yurda ğoymuyo: Saymak, çok değer vermek. (M13-TDB)

yērin ōlucüysep dese, ēlet bir vēyva soḡ: Son nefese kadar üretmeye, faydalı olmaya çalış, kendinden sonrakilere de faydalı ol. (B6-80)

yerine düşmiyen güzel yerini yerini gezēr: Evlendiği kişiyle uyumlu mutlu olmayan ömür boyu üzüntülü ve pişman yaşar. (M7-TDB)

yérine göre helvā dēn yérine göre ḥālvā dep: Herkesin anladığı dilden konuşmak gerekir, herkes aynı dilden anlamaz. (H7-368)

yetēr ki dikic' _ōl vēric' _allāḥ: Sen üretmeye çalış, verecek olan yapacak olan Allah'tır. (B6-79/80)

yētēr ki ḡōḡşuḡunān dutḡun _ōl: Komşusuyla birbirine destek bağlı olmak önemlidir. (B6-106)

yētişip aklım yet-: Aklımın erdiği zamanlar, o geleneğe şahit oldum. (H7-218)

yētmişimde birēS tepdilim şāşd-: Yetmiş yaşında biraz aklını, dengesini kaybetmek. (K18-340)

yıḲsam dā yúṡsēk dāḡlar tēḡ olmāz: Yıksam da yüksek dağlar düzlük olmaz. (M13-TDB)

yılan aḡdī ḡazēlē dalını ḡīra ḡīrā, beni biryī't dē'nēr, terini sīle sīlēyē, kimidi elifidi:
1. Niyet tutma oyunu, 2. Kim kim ile evlenecek. (M23-TDB)

yılan ḡöz' _'ādar ēkmek depelersep yetmiş ḡünāḥ yāzılırmış: Çok küçük ekmek kırıntısına bassan da büyük günahdır. (S10-TDB)

yī'tlik dē'l o ḡaçmāḡ, ḡālīt terkiyē sī'māz: Ben kaçmam, kaçmak yiğitlik değildir, Halıt'a, yiğide atın terkisine binip kaçmak yakışmaz. (K21-TDB)

yī'tlik tasarlā: Yiğitlik taslamak. (K5-TDB)

yī'dip kōtūsū sōzünden _ōlūr: İnsanın kötüsü sözünden belli olur, kötü insan kötü konuşur. (M14-TDB)

yī'dip sā'lī' sermāye yeter: İnsan için sermeye olarak sermayesi yeterlidir. (M14-TDB)

yī't kōlgesinde yī't saḡlānīr: Yiğit olanın koruyuculuğunu yiğit yapar. (D4-14)

yū et-: Hayvan sürünü yönlendirmek. (D14-81)

yōḡdam var edēr vārdan yōḡ eder: Yaradan. (D4-TDB)

yōḡluḡdan ötē vārī' bul-: Bu yalan dünyadan geçip asıl alemini bulmak. (K21-TDB)

yōḡuşa yüzü yōḡ ēnişe dizi: Zor işlere niyeti yok, kolay işlere talip. (M26-TDB)

yol bilmem yolaḡ bilmem: Gidilecek yeri, yolu bilmemek. (M8-2701)

yol yolaḡ bilme-: Yer yön, yöntem usul bilmemek. (M8-947)

yōlsuz adam da var yoll' _adam var: Ahlaklı, Allah'ın kurallırına uyan adam var uymayan adam var. (D4-TDB)

yōnüm ötē dönderdīlēr: Kız evinden gelin olarak çıkmak. (M23-TDB)

yōrū dūpýá yōrū sonuḡ virandır: Dünya hayatının sonu yok olmaktır. (D2-TDB)

yōrūk' _öldüm sandımıdı satı: Az kalsın öldüm zannetmişim. (M8-1926)

yörür tavī' olma-: Tavuk besleemek. (S4-TDB)

yũ'súkcú müsún sēn: Acelecilere söylenen söz. (D8-89)

yuları da başına et-: Hayvanın yularını başının üstüne koyarak onu serbest bırakmak. (M1-TDB)

yumurtā kōm-: Üfleyerek külün içinden çıkarmak, köy düğünlerinde bilmeceyi bilemeyen oğlan evi samenine verilen ceza. (K19-TDB)

yumuş buyur-: İş yapmasını emretmek. (M9-TDB)

yumuşuñdan da yüz çevirme-: Her deddiğini isteğini yapmak. (T7-TDB)

yumuşuñdan yüz çevir-: Emrini yerine getirmemek. (M13-TDB)

yūsūk mü gōtürüyoñ irēli gēdince: Acelecilere söylenen söz. (D8-88)

yũ'süK oyunu: Fincanlardaki yüzüğü bulma oyunu. (MDD)

yüz yāşında ā'zālārım çēzil-: Yüz yaşında artık azalarım gevşedi ve tam iş yapamaz oldum. (K18-342)

yük üsdünde yarım çörek: Bilmece, aydede. (M7-TDB)

yüksek ğaldır-: Türküyü yüksek sesle söylemek. (M29-18)

yüksek yā'sāñ ēpñinē aḡāñ: Boşuna büyüklenme. (K21-TDB)

yük üsdünde ğıllı yumāk: Kedi, bilmece. (M7-TDB)

yüksük ğaçırma: Gelin getirilirken gelinin yüksüğünü birinin alıp damada verip para alma işi. (M9-TDB)

yüksük oyunu: Tepsinin içindeki fincanların içindeki yüksüğü bulma oyunu. (M1-TDB)

yürā' cist et-: Bir anda korkmak. (M18-36)

yürā'm gürp gürp gürp et-: Korkudan yüreği çarpmak. (M18-TDB)

yürā'm gürp zarp et-: Korkudan kalbi çarpmak. (M18-TDB)

yürā'm sō'-: İçindeki intikamı gitmek. (D3-TDB)

yürā'mde mi vār-: Erkek gibi yürekli olmak. (M9-TDB)

yürā'me dērd' ol-: İçine sıkıntı vermek. (D4-TDB)

yürek ğayna-: Coşmak, heyecanlanmak. (M13-TDB)

yüz āçım': Düğünden bir gün sonra kadınlar arasında yapılan tören. (T5-47)

yüz vekili: Kendisinin yeriğne iş görebilecek kişi. (M25-TDB)

yüz yaşıyacaḡ 'alı yok: Yüz yıl yaşayamaz. (M23-239)

yüze çık-: Babasının vermek istediği kişiye varmam demek. (MDD)

yüzü az-: Sinirlendiği yüzünden belli olmak, yüzünü bozmak. (M8-TDB)

yüzü bilēn ğızma-: Utanmmak. (MDD)

yüzü bir hoşlaş: Şaşırmak, kızmak, üzülmek. (D3-79)

yüzü dutma-: Utanmak. (M8-2254)

yüzü hōrmetine: Hatırına. (D4-266)

yüzüne bi' çāl-: Yüzüne sürmek. (K9-TDB)

yüzüne ğarağura çāl-: Yaşlılar oyun çıkarırken yapılan iş. (M28-TDB)

- Z -

zaman var zaman satıyo zaman var zaman alıyo: Dar zaman, kısıtlı zaman. (M13-TDB)

zāmāniyē úy-: Zamnenin şartlarına uyum sağlamak, onlar gibi olmak. (MDD)

zēngin zēngini sī'miyo: Zengin zengini sevmez. (D13-TDB)

zeṅginnikden fākirlik iy' olursa buṅ' inanma: Fakirlik enginlikten iyi değildir. (M23-251)

zepk düş-: Bitki böceklenmek. (S13-TDB)

zıḥım ğalas'ça: Zakkum, zehir olasıca. (M25-48)

zıḥım ossuṅ zēher ossuṅ: Çaldığı zehir olsun kendisini öldürsün. (K27-TDB)

zıḥımın dibini ye: Zehir ye, öl. (M23-TDB)

zıkım yēsip: Zakkum, zehir yesin. (M3-TDB)

zilüFleri basdambak basdambak kesdir-: Zülüflerini kat kat kestirip gelin olmak. (M21-TDB)

zipgirtedip at-: Kilidi içeriye zin zin sesi çıkararak atmak. (M14-TDB)

zobāsının başın' oturulmāZ: Pis ve kötü insan. (M27-22)

zorlu ḥaley çek: Halay oyununu güzel oynamak. (M21-TDB)

zor'na gēl-: Zorsunmak. (S8-34)

zuṅgu ḡo-: Yumrukla, dirsekle vurmak. (K8-TDB)

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı : Murat GÖK
Uyruğu : Türkiye (T.C.)
Doğum Yeri : Osmaniye
Tel : 0 506 502 91 95
e-posta : muratgok8038@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Erciyes Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü	2009
Lisans	Erciyes Ü. Fen- Edb. Fak. TDE Bölümü	2001
Lise	Osmaniye Atatürk Lisesi	1995

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2008-Hâlen	Osmaniye Anadolu Lisesi	Öğretmen
2004-2008	19 Mayıs Lisesi, Osmaniye	Öğretmen
2003-2004	Yozgat/ Sorgun (Asteğmen Öğretmen)	Öğretmen
2000-2003	Dervişli Köyü İlköğretim Okulu, Osmaniye	Öğretmen

YABANCI DİL

İngilizce